

Holy Bible

Aionian Edition®

Muk̄eddes Kalam (yəngi yezik)
Uyghur Bible (pinyin script)

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Mukeddes Kalam (yəngi yezik)
Uyghur Bible (pinyin script)

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 11/13/2024

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee, 2010

Formatted by Speedata Publisher 4.19.32 (Pro) on 11/24/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Uyghur tili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Uyghur tili at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 376 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout print format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Yaritilix	11
Misirdin qıkıx	55
Lawiylar	93
Qəl-bayawandiki səpər	121
Qanun xərhî	159
Yəxua	192
Batur Həkimlar	214
Rut	236
Samu'il 1	239
Samu'il 2	267
Padixahlar 1	290
Padixahlar 2	318
Tarih-təzkirə 1	345
Tarih-təzkirə 2	370
Əzra	402
Nəhəmiya	411
Əstər	425
Ayup	432
Zəbur	456
Pənd-nəsihətlər	514
Həkmət toplioquqi	533
Küylərning küyi	540
Yəxaya	544
Yərəmiya	590
Yərəmiyaning yioqa-zarlırı	642
Əzakiyal	647
Daniyal	692
Həxiya	707
Yo'el	714
Amos	717
Obadiya	723
Yunus	724
Mikah	726
Nahum	730
Həbakkuk	732
Zəfaniya	734
Həgag	736
Zəkəriya	738
Malaki	746

NEW TESTAMENT

Matta	751
Markus	780
Luğa	799
Yuhanna	831
Rosullarning paaliyətliri	855
Rimlikləroqa	887
Korintlikləroqa 1	901
Korintlikləroqa 2	914
Galatiyalıkləroqa	923
Əfəsusluslukləroqa	928
Filippilikləroqa	933
Kolossiliklərgə	937
Tesalonikalıklärəqə 1	940
Tesalonikalıklärəqə 2	943
Timotiyə 1	945
Timotiyə 2	949
Tituska	952
Filemonəqa	954
Ibraniyləroqa	955
Yağup	965
Petrus 1	969
Petrus 2	973
Yuhanna 1	976
Yuhanna 2	980
Yuhanna 3	981
Yəhuda	982
Wəhiy	983

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Adəmni қоюлышетип, һаятлық дәриигә баридиょjan yolni muһапизәt қilix üçün, u Erəm beqinинг мəxriק təripigə kerublarnı wə tət tərəpkə pirkiraydiょjan yalqunluğ bir xəmxərni қoyup қoydı.
Yaritiliх 3:24

Yaritilix

1 Mukəddəmdə Huda asmanlar bilən zeminni yarattı.
2 U qoşda yər bolsa xəkilsiz wə kəpəkuruk əhalətə boldi; əkarangoçuluk qongçur sularning yüzini qaplıdı; Hudanıng Rohı qongçur sular üstidə lərzan pərvaz kılattı. 3 Huda: «Yorukluk bolsun!» dewidi, yorukluk pəyda boldı. 4 Huda yoruklukning yahxi ikənlikini kərdi; Huda yorukluk bilən əkarangoçulukni ayridi. 5 Huda yoruklukni «kündüz», əkarangoçulukni «keqə» dəp atidi. Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu tunji kün boldı. 6 Andin Huda: — Sularning arılıkida bir boxluk bolsun wə sular [yükiri-təwən] ikgigə ayrılip tursun, dedi. 7 Xuning bilən Huda bir boxluk hasil kılıp, sularni boxlukning astioqa wə boxlukning üstigə ayriwətti; ix ənə xundak boldı. 8 Huda bu boxlukni «asman» dəp atidi. Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu ikkinqi kün boldı. 9 Andin Huda: «Asmanın astidiki sular bir yərgə yiojlsun, kuruq tupraq kərünsun!» dewidi, dal xundak boldı. 10 Huda kuruq tupraqnı «yər», yiojlojan sularni bolsa «dengizlər» dəp atidi. Huda bularning yahxi boləjanlığını kərdi. 11 Andin Huda yənə: «Yər hərhil əsümlüklərni, urukluk otyaxları, mewə beridiojan dərəhlərni türli boyiqə əzidə ündürsun! Mewilərning iqidə urukluları bolsun!» dewidi, dəl xundak boldı; 12 yərdiki əsümlüklərni, yəni uruk qıkıldiojan otyaxları wə türli boyiqə, mewə beridiojan, yəni mewilirining iqidə urukluları boləjan dərəhlərni wə türli boyiqə ündürdi. Huda bularning yahxi boləjanlığını kərdi. 13 Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu üçinqi kün boldı. 14 Huda yənə: «Kündüz bilən keqini ayrip berix üçün asmanlarda yorukluk jisimlər bolsun. Ular künlər, pəsillər wə yillərni ayrip turuxka bəlgə bolsun; 15 ular asmanlarda turup nur qıçaroquqı bolup, yər yüzigə yorukluk bərsun!» dewidi, dəl xundak boldı. 16 Huda ikki qong nur qıçaroquqı jisimni yarattı; qong nur qıçaroquqını kündüzni baxkurdyiojan, kiqik nur qıçaroquqını keqini baxkurdyiojan kıldı. Həmdə yənə yultuzlarnımı yarattı. 17 Huda bularni yərgə yorukluk berip, kündüz bilən keqini baxkuryup, yorukluk bilən əkarangoçulukni ayrisun dəp asmanlarning gümbiziga orunlaştırdı. Huda buning yahxi boləjanlığını kərdi. 18 Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu tetinqi kün boldı. 19 Huda yənə: «Sularda miq-miq janiwarlar bolsun, uqar-kanatlar yərning üstidə, asman boxlukida uqsun» dedi. 20 Xundak kılıp Huda sudiki qong-qong

məhluklarnı, xundakla sularda miq-miq janiwarları wə türli boyiqə wə hərhil uqar-kanatlarnı wə türli boyiqə yarattı. Huda buning yahxi boləjanlığını kərdi. 22 Huda bu janlıqlarqa bəht-bərikət ata kılıp: «Nəsillinip, kepipyip, dengiz sulirini toldurunglar, uqar-kanatlarmı yər yüzidə awusun» dedi. 23 Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu bəxinqi kün boldı. 24 Huda yənə: «Yər janiwarları wə türli boyiqə qıqarsun — mal-qarwilarnı, əmüligüqi janiwarları wə yawayi hayvanları wə türli boyiqə apirdə kilsun» — dewidi, dəl xundak boldı. 25 Xundak kılıp Huda yərdiki yawayi hayvanları wə türli boyiqə, mal-qarwilarnı wə türli boyiqə wə yər yüzidə əmüligüqi barlık janiwarları wə türli boyiqə yarattı. Huda buning yahxi boləjanlığını kərdi. 26 Andin Huda: «Əz sürət-obrazımızda, Bizgə ohxaydiqan kılıp insanni yaritaylı. Ular dengizdiki beliklərə, asmandiki uqar-kanatlarqa, barlık mal-qarwilarqa, pütük yər yüzigə wə yər yüzidiki barlık əmiliğüqi janiwarlarqa igidərqlik kilsun» dedi. 27 Xundak kılıp, Huda insanni Əz sürət-obrazıda yarattı; Uni Əzining süritidə yarattı; Ularnı ərkək-qixi kılıp yarattı. 28 Huda ularqa bəht-bərikət ata kılıp: «Silər nəsillinip, kepipyip, yər yüzini toldurup boysundurunglar; dengizdiki beliklər, asmandiki uqar-kanatlarqa, xuningdək yər yüzidə yürüdöjan hərbər hayvanları igidərqlik kilinglər» dedi. 29 Andin Huda yənə: «Mana, Mən pütük yər yüzidiki urukluk otyaxlar bilən urukluk mewə beridiojan hərbər dərəhlərni silərgə ozukluk bolsun dəp bərdim; 30 xundakla yərdiki barlık janiwarlar bilən asmandiki barlık uqar-kanatlar wə yər yüzidə barlık əmiliğüqilərgə, yəni barlık jan-janiwarlarqa ozukluk bolsun dəp barlık gül-giyahlarnı bərdim» dewidi, dəl xundak boldı. 31 Huda yaratqanlırinin həmmisi səpselip karidi, wə mana bularning həmmisi nahayıti yahxi boləjanidi. Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu altinqi kün boldı.

2 Xundak kılıp asman bilən zemin, pütük məwjudatlırı bilən koxulup yaritilip boldı. 2 Huda yəttinqi künigiqə kılıdiojan ixini tamamlıdı. U yəttinqi künü barlık yaritix ixini tohtitip aram aldı. 3 Yəttinqi künü Huda barlık yaritix ixlidirin aram alojan kün boləjanlığı üçün, xu künni bəhtlik kün kılıp, uni «mukəddəs kün» dəp bekitti. 4 Pərvərdigar Huda zemin bilən asmannı yaratqan künidə, asman-zeminning yaritilix jəryanining tarihliri mundak; — 5 Zemində tehi həq gül-giyah, yerdə həq otyax

ünmigənidi; qünki Pərvərdigar Huda yər yüzigə həl-yeçin yaqdurmiojanidi, xundakla yər teriyidən adəmmu yok idi. **6** Lekin yərdin bulaq süyi qikip, tamam yər yüzini suojardi. **7** Andin Pərvərdigar Huda adəmni yərning topisidin yasap, həyatlıq nəpəsini uning burnıqə püwlidi; xuning bilən adəm tirik bir jan boldi. **8** Andin keyin Pərvərdigar Huda məxrik tərəptə Erəm degən jayda bir baq bina kılıp, yasiojan adəmni xu yərgə orunlaxturdı. **9** Pərvərdigar Huda yərdin kəzni կamlaxturidiqan qiraylık, [mewiliri] yeyixlik hərhil dərəhni ündürdi; u yənə baqning otturisida «hayatlıq dərihi» wə «yahxi bilən yamanni bilgüzgüqi dərəh»ni ündürdi. **10** Baqnı suqirixka Erəmdin bir dərya ekip qıkçı; andin bələnüp, tət ekin boldi. **11** Birinqi ekinning nami Pixon bolup, altun qıkidiqan pütkül Həwiləh zeminini aylinip etidu. **12** Bu yurtnıng altuni nahayıti esil idi; xu yərda puraklıq dewirkay bilən ak həkikmu qıkıdu. **13** Ikkinqi dəryanıng nami Gihon bolup, pütkül Kux zeminini aylinip etidu. **14** Üqinqi dəryanıng nami Dijlə bolup, Axurnıng xərkidin ekip etidu, tətinqi dəryanıng nami Əfrat idi. **15** Pərvərdigar Huda adəmni elip Erəm beojoja ixlep, pərwix kılsun dəp uni xu yərgə koyup koydi. **16** Pərvərdigar Huda adəmgə əmr kılıp; baqdiki hərbir dərəh mewiliridin halıqiningqə yə; **17** əmma «yahxi bilən yamanni bilgüzgüqi dərəh»ning mewisidin yemigin; qünki uningdin yegən kününgdə jəzmən əlisən, — dedi. **18** Andin Pərvərdigar Huda yənə səz kılıp: — Adəmning yaloquz turuxi yahxi əməs; Mən uningoja mas kelidiqan bir yardəmqi həmrahını yasap berəy, — dedi. **19** Pərvərdigar Huda tıprakṭın daladiki barlıq janiwarlar bilən asmandiki həmmə uqar-kanatlarnı yasiojanidi; ularqa adəmning nemə dəp at koyidənənlikini bilix üçün, U ularmı adəmning aldioja kəltürdi. Adəm hərbir janiwarqa nemə dəp at koyojan bolsa, uning eti xu bolup kəldi. **20** Bu tərikdirə adəm həmmə mal-qarwilarqa, asmandiki uqar-kanatlarda wə daladiki hərbir janiwarlarqa at koydi; wəhalənki, adəm əzigə mas kelidiqan həqbir yardəmqi həmrah uqratmadi. **21** Xuning bilən Pərvərdigar Huda adəmgə bir kattik uyku saldı; u uhlap kəldi. U uhlawatkanda, U uning bikinidin bir az elip, andin uning ornını ət-gex bilən etip koydi. **22** Xuning bilən Pərvərdigar Huda adəmning bikinidin aloqan xu kisimdirin bir ayalni yasap, uni adəmning kəxiqə əkəldi. **23** Adəm'ata huxal bolup: — Mana bu səngəklirimdiki səngək, etimdiki ət bolоraq,

«ayal» dəp atalsun; qünki u ərdin elinoqandur, — dedi. **24** Xuning üçün ər kixi ata-anisidin ayrılip, əz ayalıqə baqlinip bir bolup, ikkisi bir tən bolidu. **25** Adəm'ata bilən ayali hər ikkisi yalingaq bolsimu, həq uyalmayıtti.

3 Yər yüzidə yilan Rəb Pərvərdigar yaratkan daladiki haywanlarning həmmisidin hiyligə idi. U ayaldın: — Huda rasttinla baqdiki dərəhlərning heqkaysisining mewisidin yemənglər, dedim? — dəp soridi. **2** Ayal yilanoja jawab berip: — Baqdiki dərəhlərning mewilirini yesək bolidu. **3** Əmma baoqning otturisidiki dərəhning mewisi tooprısida Huda: «Buningdin yemənglər, kolmu təgküzmənglər, bolmisa əlisilər» degən, dedi. **4** Yilan ayaləqə: — Undak əməs! Hərgiz əlməysilər! **5** Bəlkı silər uni yegən kününglarda, Huda kəzünglarning eqilip, Hudaoqa ohxax yahxi bilən yamanni bilidioqan bolup əkalidioqanlıqları bilidu, — dedi. **6** Ayal dərəhning [mewisining] yeməklik üçün yahxilikini, uning kəzni կamlaxturidiqanlığını kərüp, həmdə dərəhning adəmni əkillik kılıdıcıqan jəlpkarlığını kərüp, mewidin yedi wə uningdin yenida turojan erigimu bərdi; umu yedi. **7** Yeyixi bilənla hər ikkisinin kəzləri eqilip, əzlirinə yalingaq ikənləkini bilip, ənşür yopurmaklırını elip bir-birigə ulap tikip, əzlirigə yapkuq kılıp tarttı. **8** Kün salkınlıqanda, ular Pərvərdigar Hudanıng baqda mangojan xəpisini anglap kəlip, adəm ayali bilən Pərvərdigar Hudanıng hazır bolqinidin əqip baqdiki dərəhlərning arisioja yoxurunuwaldı. **9** Lekin Pərvərdigar Huda towlap adəmni qakırıp uningoja: — Sən nədə? — dedi. **10** Adəm'ata jawab berip: — Mən baqda xəpəngni anglap, yalingaq turojinim üçün körküp ketip, yoxuruniwaldım, — dedi. **11** [Huda] uningoja: — Yalingaq ikənlikingni sanga kim eytti? Mən sanga yemə, dəp əmr kılqan dərəhning mewisidin yedingmu-ya? — dedi. **12** Adəm jawab berip: — Sən manga həmrah boluxka bərgən ayal dərəhning mewisidin manga bərgənidə, mən yedim, — dedi. **13** Pərvərdigar Huda ayaləqə: — Bu nemə kılqining? — dedi. Ayal jawab berip: — Yilan meni aldap azdursa, mən yəp saptımən, — dedi. **14** Pərvərdigar Huda yilanoja mundak dedi: — «Bu kılqining üçün, Sən həmmə mal-qarwilardın, Daladiki barlıq haywanatlardın bəkrək lənətkə əkəldən; Qorsikinq bilən beoqırlap mengip, Əmrüngning barlıq künliridə topa yəysən. **15** Wə mən sən bilən ayalning arisioja, Sening nəslindən

bilən ayalning nəslining arisioja əqmənlilik salımən; U sening bexingni dəssəp zəhimləndüridu, Sən կopup uning tapinini [qekip] zəhimləndürisən». **16** Andin Huda ayalıqası: — «Sening համիլարlikinqning japa-muxəkkətlərini kəpəytimən; Sən կattik tolojak iqidə boxinisən; Sən eringdin üstün turuxka həwəs kilsangmu, U üstüngdin hojılık kılıdu» — dedi. **17** Andin U Adəm'atiqası: — «Sən ayalingning səzığə kulak selip, Mən sanga yemə, dəp əmr kılajan dərähtin yegining tüpəylidin, Sening tüpəylingdin yər-tuprak lənitimə uqrayıdu; Өmrüngning barlık künliridə pəkət jalalıq ixləpla, andin uningdin ozuklinisən. **18** Yər sanga tikən bilən kamojak ündüridu; Xundaktimu sən yerdiki ziraət-otyaxlarnı yəysən. **19** Taki sən tuprakka կaytkuqə yüz-kəzüng tərgə qümgəndə, andin nan yeyəlysən; Qırkı sən əslidə topa bolqəq, Yənən topioja կaytisən» — dedi. **20** Uning ayali barlık jan igilirining anisi bolidiojını üçün adəm uningoja «Hawa» dəp at կoydi. **21** Pərwərdigar Huda Adəm'ata bilən uning ayalıqası հայwan teriliridin kiyim kılıp kiydürüp կoydi. **22** Pərwərdigar Huda söz kılıp: — Mana, adəm Bizlərdin birigə ohxap կaldi, yahxi bilən yamanni bildi. Əmdi kolini uzitip հայatlık dərihidin elip yəwelip, ta əbədgiqə yaxawərməsliki üçün [uni tosuxımız kerək], dedi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar Huda uni Erəm baqıdin կoçlap qıkırıwətti; xundak kılıp uni yərgə ixləydiqən, yəni əzi əslı apirdə կilinojan tuprakka ixləydiqən kılıp կoydi. **24** Adəmmi կoçlıwetip, հայatlık dərihigə baridiojan yolni muhəapizət kiliç üçün, u Erəm beqininq məxrək təripiga kerublarnı wə tət tərəpkə pirkiraydiqən yalkunluk bir xəmxərni կoyup կoydi.

4 Adəm'ata ayali Hawa bilən billə boldi; Hawa հamilidər bolup Կabilni tuşup: «Mən bir adəmgə igə boldum — U Pərwərdigardur!» — dedi. **2** Andin u yənə Կabilning inisi Հabilni tuşdi. Հabil padığı boldi, Կabil bolsa terikqi boldi. **3** Bekitilgən xundak bir wakıt-saättə xundak bir ix boldiki, Կabil tuprakning հosulidin Pərwərdigarə qədidiye kəltürdi. **4** Հabil mu padisidin կoylirining tunjiliridin, yəni ularning yeçidin hədiyə sundı. Pərwərdigar Հabilni wə uning sunoqan hədiyəsini kobul կildi. **5** Lekin Կabil wə uning sunoqinioja կarimidi. Xu wəjидin Կabilning tolimu aqqik'i kelip, qirayi tutuldi. **6** Xuning bilən Pərwərdigar Կabiloja: Nemixka aqqiklinisən? Nemə üçün qirayinq tutulup ketidu? **7** Əgər durus

ix կilsang, sən kətürülməmsən? Lekin durus ix կilmisang, mana gunah ixik aldida [seni paylap] beqirlap yatidu, u seni əz ilkigə almakçı bolidu; lekin sən uningdin ojalip kelixing kerək, dedi. **8** Կabil inisi Հabiloja: «Daliyoja qikip keləylil!» dedi. Dalada xu wəkə boldiki, Կabil inisi Հabiloja կol selip, uni əltürdi. **9** Pərwərdigar Կabiloja: Ining Հabil nədə? — dəp soridi. U jawab berip: Bilməymən, mən inimning bakkuqisimu? — dedi. **10** Huda uningoja: — Sən nemə կilding? Mana, iningning keni yərdin manga pəryad kətürüwatidu! **11** Əmdi iningning kolungda təkulgən kənini կobul կilixka aozqini aqkan yərdin կoçlinip, lənətkə uqraysən. **12** Sən yərgə ixlisəngmu u buningdin keyin sanga կuwwitini bərməydu; sən yər yəzidə sərsən bolup, sərgərdən bolisən, — dedi. **13** Buni anglap Կabil Pərwərdigarə jawab kılıp: — Mening bu jazayimni adəm kətürəlmigüdək! **14** Mana, Sən bugün meni yər yəzidin կoçlidig, mən əmdi Sening yüzungdin yoxurunup yürimən; yər yəzidə sərsən bolup sərgərdənlikə yürimən; xundak boliduki, kimla meni tepiwalsa, eltürüwetidu!, — dedi. **15** Lekin Pərwərdigar uningoja jawab berip: — Xundak boliduki, kimki Կabilni əltürsə, uningdin yəttə həssə intikam elinidu, — dedi. Xularni dəp Pərwərdigar Կabiloja uqriqən birsi uni eltürüwətmisən dəp uningoja bir bəlgə կoyup կoydi. **16** Xuning bilən Կabil Pərwərdigarning huzuridin qikip, Erəmning məxrək təripidiki Nod degən yurtta olturaklıxip կaldi. **17** Կabil ayali bilən billə bolup, ayali հamilidər bolup Հənohni tuşdi. U wakitta Կabil bir xəhər bina կiliwatatti; u xəhərninq namini oqlining ismi bilən Հənoh dəp atidi. **18** Հənohtin İrad tərəldi, iradtın Məhəyail tərəldi, Məhəyaildin Mətuxail tərəldi, Mətuxaildin Ləməh tərəldi. **19** Ləməh ezigə ikki hotun aldı. Birining ismi Adah, yənə birining ismi Zilləh idi. **20** Adah Yabalni tuşdi. U qedirdə olturidiqən kəqmən malqlıarning bowisi idi, **21** uning inisining ismi Yubal idi. Bu qiltar bilən nəy qaloquqıllarning bowisi idi. **22** Zilləh, yənə Tubal-կayin degən bir oqluñi tuşdi. U mis-təmür əswablarnı sokkuqi idi. Tubal-կayinining Naamah, isimlik bir singlisi bar idi. **23** Ləməh bolsa ayallirioja söz kılıp: — «Əy Adah bilən Zilləh, sözümni anglanglar! Əy Ləməhning ayalliri, gepimə կulaq selinglər! Meni zədə kilojanlıq üçün bir yigitni eltürdüm. **24** Əgər Կabil üçün yəttə həssə intikam elinsa, Ləməh üçün yətmix yəttə həssə intikam elinidu!» — dedi. **25**

Adəm'ata yənə ayalı bilən billə boldi. Ayalı bir oqul tuşup, uningoja Xet dəp at koyup: Kabil Həbilni əltürüwətkini üçün Huda uning orniqa manga baxxa bir əwləd tikləp bərdi, dedi. **26** Xettinmu bir oqul tuşuldi; u uningoja Enox dəp at koydi. Xu waqtin tartip adəmlər Pərvərdigarning namioja nida kılıxka baxlıdı.

5 Bu Adəm'atining əwlədlirining nəsəbnamisidur: —

Huda insanni yaratkan künidə, uni Əzığə ohxax kılıp yarattı. **2** U ularni ər jinis wə ayal jinis kılıp yaritip, ularoja bəht-bərikət ata kılıp, yaritilojan künidə ularning namini «adəm» dəp atidi. **3** Adəm'ata bir yüz ottuz yaxka kirgəndə uningdin əzığə ohxaydiqan, eż sürat-obrazidək bir oqul tərəldi; u uningoja Xet dəp at koydi. **4** Xet tuşuloğandın keyin Adəm'ata səkkiz yüz yil əmür kərüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar tərəldi. **5** Adəm'atımız jəmiy tokkuz yüz ottuz yil kün kərüp, aləmdin etti. **6** Xet bir yüz bəx yaxka kirgəndə uningdin Enox tərəldi. **7** Enox tuşuloğandın keyin Xet səkkiz yüz yəttə yil əmür kərüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar tərəldi. **8** Xet jəmiy tokkuz yüz on ikki yil kün kərüp, aləmdin etti. **9** Enox toksan yaxka kirgəndə uningdin Kenan tərəldi. **10** Kenan tuşuloğandın keyin, Enox səkkiz yür on bəx yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **11** Enox jəmiy tokkuz yüz bəx yil kün kərüp, aləmdin etti. **12** Kenan yətmix yaxka kirgəndə uningdin Maḥalalel tərəldi. **13** Maḥalalel tuşuloğandın keyin Kenan səkkiz yüz kırıq yil əmür kərüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar tərəldi. **14** Kenan jəmiy tokkuz yüz on yil kün kərüp, aləmdin etti. **15** Maḥalalel atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Yarad tərəldi. **16** Yarad tuşuloğandın keyin Maḥalalel səkkiz yüz ottuz yil əmür kərüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar tərəldi. **17** Maḥalalel jəmiy səkkiz yüz toksan bəx yil kün kərüp, aləmdin etti. **18** Yarad bir yüz atmix ikki yaxka kirgəndə uningdin Hənoh tərəldi. **19** Hənoh tuşuloğandın keyin Yarad səkkiz yüz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **20** Yarad jəmiy tokkuz yüz atmix ikki yil kün kərüp, aləmdin etti. **21** Hənoh atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Mətuxəlah tərəldi. **22** Mətuxəlah tuşuloğandın keyin Hənoh üç yüz yiloqıq Huda bilən bir yolda mengip, yənə oqul-kızlarnı taptı. **23** Hənohning [yər yüzidə] barlıq kərgən künliarı üç yüz atmix bəx yil boldi; **24** U Huda bilən bir yolda mengip yaxaytti; u [tuyuksız kəzdi] əqayıb boldi; qünki Huda uni Əz yəniqə elip kətkənidı. **25** Mətuxəlah bir yüz səksən yəttə yaxka kirgəndə

uningdin Ləməh tərəldi. **26** Ləməh tuşuloğandın keyin Mətuxəlah yəttə yüz səksən ikki yil əmür kərüp, uningdin oqul-kızlar tərəldi. **27** Mətuxəlah jəmiy tokkuz yüz atmix tokkuz yil kün kərüp, aləmdin etti. **28** Ləməh bir yüz səksən ikki yaxka kirgəndə bir oqul tepip, uning ismini Nuḥ atap: — Pərvərdigar tuprakka lənət kıldı; xunga biz [yərgə] ixliginimizdə həmdə kollirimizning japalıq əmgikidə bu bala bizgə təsəlli beridu, — dedi. **30** Nuḥ tuşuloğandın keyin Ləməh bəx yüz toksan bəx yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **31** Ləməh jəmiy yəttə yüz yətmix yəttə yil kün kərüp, aləmdin etti. **32** Nuḥ bəx yüz yaxka kirgəndin keyin, uningdin Xəm, Həm wə Yafət tərəldi.

6 Wə xundak boldiki, insanlar yər yüzidə kepiyixkə baxlıqanda, xundakla kızlarmu kəpləp tuşuloğanda, **2** Hudanıng oqulları insanlarning kızlirining qirayliklikini kərüp, halıqanqə tallap, ezlirigə hotun kılıxka baxlıdı. **3** U waqtitta Pərvərdigar söz kılıp: — — Mening Rohim insanlar bilən mənggü kürəx kiliwərməydu; qünki insan ettur, halas. Kəlgüsidiə ularning əmri pəkət bir yüz yigirmə yaxtin axmisun! — dedi. **4** Xu künnlərdə (wə xundakla keyinkı künnlərdim), Hudanıng oqulları insanlarning kızlirining yəniqə berip, ulardin balilarnı tapşınida, gigantlar yər yüzidə pəyda boldı. Bular bolsa kədimki zamanlardıki danglıq palwan-baturlar idı. **5** Pərvərdigar insanning etküziwatlıq rəzillikli yər yüzidə kepiyip kətkənlilikini, ularning könglidiki niyatlırinin hərkəqan yaman boluwatkinini kərdi. **6** Xuning bilən Pərvərdigar yər yüzidə adəmni apirdə kılqınıqə puxayman kılıp, könglidə azablandı. **7** Buning bilən Pərvərdigar: — Əzüm yaratkan insanni yər yüzidin yokitımən — insandan tartip mal-qarwilarıqə, əmiliqüqi haywanlardın asmandıki kuxlarasıqə, həmmisini yok kılımən; qünki Mən ularni yaratkinimoqə puxayman kıldım, — dedi. **8** Lekin Nuḥ bolsa Pərvərdigarning nəziridə xəpkət tapşanıdi. **9** Nuḥ wə uning ix-izliri təwəndikiqə: — Nuḥ həkkəniy, eż dəwridikilər arısında əyibsiz adəm idi; Nuḥ Huda bilən bir yolda mengip yaxaytti. **10** Nuḥtin Xəm, Həm, Yafət degən üç oqul tərəldi. **11** Pütkül jaḥan Hudanıng aldida rəzillixip, həmmə yər zorawanlıqka tolup kətkənidı. **12** Huda yər yüzigə nəzər seliwdi, mana, jaḥan rəzilləxkənidı; qünki barlıq ət igilirining yər yüzidə kiliwatıqını yuzukqılıq idı. **13** Xuning bilən Huda Nuḥka: — Mana, aldimoqə barlıq

ət igilirining zwalliki yetip kəldi; qünki pütkül yər-jahənni ularning səwəbidin zorawanlıq kapıldı. Mana, Mən ularını yər bilən koxup ھالак ھılımən. **14** Əmdı sən əzüngə gofər yaqıqidin bir kemə yasap, kemining iqidə bəlmə-hanılları kilip, iqi-texini karimay bilən suwa. **15** Sən uni xundak yasiqin: — Uzunlukı üq yüz gəz, kənglikli əllik gəz wə egizlikli ottuz gəz bolsun. **16** Kemining pexaywini astıqə bir oquqçılık yasa, uning egizlikli bir gəz bolsun; ixikini kemining yenifa orunlaqtur; kemini asti, ottura wə üstü kilip üq kəwət yasa. **17** Qünki mana, Mən Əzüm asmannıng astidiki həyatlık tinikə barlıki ھərbir ət igisini ھalak ھılıdışın su topanni yər yüzigə kəltürimən; buning bilən yər yüzidiki barlık məhlükələr tinikidin tohtaydu. **18** Lekin sən bilən əhdəmni tüzimən. Sən əzüng, oqulliring, ayaling wə kelinliringni elip birlikə kemigə kirinqlər. **19** Əzüng bilən təng tirik saklap kəlix üqün, barlık jandarlardın hərkəyəsindən bir jüp, yəni ərkək idin birini, qixidin birini kemigə elip kirgin; **20** Tirik kəlix üqün қuxlarning ھərbir türleridin, mal-qarwilarning ھərbir türleridin wə yerdə emiliqüqi janiwarlarning ھərbir türleridin bir jüpi қexingoja kiridu. **21** Əzüng wə ularning ozuklukı üqün ھərbil yeməkkılıklardın elip, yeningoja օqəmligin, — dedi. **22** Nuh xundak kıldı; Huda əziga buyruqan həmmə ixni u bəja kəltürdi.

7 Pərvərdigar Nuhka mundak dedi: — «Sən pütün eydikiliring bilən kemigə kirgin; qünki bu dəwrədə aldımda seni ھəkkaniy dəp kərdüm. **2** Həmmə ھalal haywanlarning ərkək-qixisidin yəttə jüptin, ھaram haywanlarning ərkək-qixisidin bir jüptin elip, xuningdək asmandiki uqar-kanatlarningmu ərkək-qixisidin yəttə jüptin elip, ularning nəslini pütkül yər yüzidə tirik saklax üqün əzüng bilən billə əkir. **4** Qünki yəttə kündin keyin uda қırıq keqə-kündüz yər yüzigə yamoqur yaqdurimən; Əzüm yasiqan həmmə janiwarları yər yüzidin yoktimən». **5** Xuning bilən Nuh Pərvərdigar uningoja buyruqininin həmmisigə əməl kıldı. **6** Yər yüzini topan başında Nuh altə yüz yaxta idi. **7** Topandin [kutulup kəlix] üqün Nuh bilən oqulları, ayali wə kelinləri billə kemigə kirdi. **8** ھalal haywanlar bolsun, ھaram haywanlar bolsun, қuxlar bilən yerdə emiliqüqi janiwarlar bolsun, [ھərbir türdin] bir jüp-bir jüptin ərkək-qixi bolup, Huda Nuhka buyruqandək kemigə, Nuhning kexioja kirdi. **10** Wə xundak boldiki, yəttə kündin keyin, yər yüzini topan besixka baxlıdı. **11** Nuhning əmrinинг altə yüzinqi yili, ikkinqi eyining on yəttinqi künidə

qongkur dengizlarning təgliridiki barlık bulaklar yerlip, asmannıng pənjiriliri eqilip kətti. **12** Yamoqur uda қırıq keqə-kündüz yər yüzigə tohtimay yaqdı. **13** Dəl yamoqur baxlanoğan küni, Nuh, Nuhning Xəm, ھam, Yafət degən oqulları, Nuhning ayali bilən üq kelini kemigə kirdi. **14** Ular bilən billə ھərhil yawa haywanlar tür-türi boyiqə, ھərhil mal-qarwilar tür-türi boyiqə, yerdə emiliqüqi ھərhil janiwarlar tür-türi boyiqə wə ھərhil uqar-kanatlar, yəni ھərhil kanatlıq janiwarlar tür-türi boyiqə kemigə kirdi. **15** Ət igiliridin, yəni barlık həyatlık tinikə boləğan ھərhil jandarlardın, bir jüp-bir jüp bolup, kemigə nuhning kexioja kirdi. **16** Kirgənlər Hudanıng nuhka buyruqinidək ət igilirining hərtürinən ərkək-qixisi idi. Andin Pərvərdigar ixikni etiwətti. **17** Topan yər yüzini uda қırıq kün besip, sular uloqiyip kətti. Kemə yər üstidin kətürülüp ləyləp kəldi. **18** Su uloqiyip, yər üstidə tehimə egizləp kətti; kemə su üstidə dawaloqup turattı. **19** Sular yər yüzidə tolimu uloqiyip, pütkül asmannıng astidiki barlık egiz taqlarnımı besip kətti. **20** Sular [taqlardın] yənə on bəx gəz ərləp, taoq qokkilrimu su astida kəldi. **21** Buning bilən yər yüzidə yürgüqı həmmə ət igiliri, uqar-қuxlar, mal-qarwilar, yawayı haywanlar, yerdə emiliqüqi həmmə janiwarlar, jümlidin pütkül adəmlər həmmisi əldi; **22** қuruklukta yaxiquqı, burnıda həyatlık tinikə bar boləğanlarning həmmisi əldi. **23** Yər yüzidiki jeni barlarning həmmisi, insan bolsun, mal-qarwilar bolsun, emiliqüqi haywanlar bolsun, asmandiki қuxlar bolsun, həmmisi ھalak bolup yər yüzidin yok ھılındı; pəkət Nuh wə kemidə uning bilən billə turoqanlar kutulup kəldi. **24** Bir yüz əllik künigə yər yüzini su besip turdu.

8 Huda Nuhni, xundakla kemidə uning bilən billə boləğan barlık yawayı haywanlar bilən barlık mal-qarwilarını əslidi. Xuning bilən Huda bir xamal qıkırıp yər yüzini yəlpütti wə sular yenixka baxlıdı. **2** Qongkur dengizlarning təgliridiki bulaklar wə asmannıng pənjiriliri etilip, asmandın təkulgən yamoqur tohtidi. **3** Sular baroqanseri yər yüzidin yandi; bir yüz əllik kün ətkəndin keyin heli azlidi. **4** Yəttinqi ayning on yəttinqi küni, kemə Ararat taoq tizmiliridiki birining üstidə tohtap kəldi. **5** Sular oninqi ayoqıqə baroqanseri azyip, oninqi ayning birinqi künı taoq qokkilri kərünüxkə baxlıdı. **6** Қırıq kündin keyin Nuh kemigə əzi ornatkan dərizini ekip, **7** bir կuzoqunni sırtqa qıqardi. U yər yüzidiki sular tartılıp bolouqə uyan-

buyan uqup yürdi. **8** Uningdin keyin Nuḥ sularning yər yüzidin tartilojan-tartilmışlıqını bilix üçün, bir kəptərni qıçırdı. **9** Lakin sular tehiqə pütkül yər yüzini կaplap turoqaqka, kəptər putini կoyoudək jay tapalmay, Nuḥning kəxiçə kemigə yenip kəldi. Xuning bilən Nuḥ կolını sunup uni tutup, kemigə əkiriwaldı. **10** U yəttə kün saklap, bu kəptərni kemidin yənə sırtka qıçırdı. **11** Kəptər kəqtə uning kəxiçə yenip kaldi; mana, uning tumxukida yengi üzüwalojan zəytun yopurmikə bar idi. Buni kərüp Nuḥ sularning yər yüzidin tartilojinini bildi. **12** U yənə yəttə kün saklap, kəptərni yənə sırtka qıçırdı, əmma bu kətim kəptər uning yeniçə kaytip kəlmidi. **13** Nuḥ altə yüz bir yaxka kirgən yili, birinqi ayning birinqi künidə su yər yüzidin կuruçanidi. Nuḥ kemining կapkığını ekip կariwidi, yərning կuruçanini kərdi. **14** İkkinqi ayning yigirmə yəttinqi kün, yər yəzi pütünləy կurup boldı. **15** U wakitta Huda Nuḥka söz kılıp: — Sən əzüng, ayaling, oqulliring wə kelinliring kemidin qıçınlar. **17** Əzüng bilən billə bolovan barlık ət igiliridin hərbir türdiki janiwarlarnı, yəni uqar-kanatları həm mal-qarwilarnı, yərdə əmiligüqi հայwanlarning həmmisini əzüng bilən կoxup kemidin elip qıkkın; xuning bilən ular yər yəzida tarilip-tarkılıp, nəsillinip zemində kəpəysun, — dedi. **18** Xuning bilən Nuḥ, ayali, oqulliri wə kelinliri bilən billə sırtka qıktı. **19** Janiwarlarning həmmisi, barlık əmiligüqi հայwanlar, barlık uqar-kanatlar, yərdə midirlap yüridiçəlarning hərkəyasi əz türli boyiqə kemidin qıçixti. **20** Xu qaçda Nuḥ Pərvərdigarəja atap bir կurbangahı yasidi; u հalal janiwarlar bilən հalal կuxlarning hər türidin elip kelip, կurbangahıñın üstidə «kəydürmə կurbanlık» ətküzdi. **21** Xundak kılıp Pərvərdigar huxbuy purap [məmnun boldı]; Pərvərdigar kənglidə: — «İnsanning kəngül-niyiti yaxlığının tartip rəzil bolsimu, Mən insan tüpəylidin yərgə yənə lənat okumaymən wə əmdi bu kətimkidak həmmə jandarlarnı urup yokitiwətməymən. **22** Bundın keyin, yər məwjud künləridə, Terix bilən orma, Sooçuk bilən issik, Yaz bilən kix, Kündüz bilən keqə üzülməy aylınip turidu» — dedi.

9 Huda Nuḥ bilən uning oqullirioja bəht-bərikət ata kılıp, ularoja mundak dedi: — «Silər jüplixip kəpiyip, yər yüzini toldurunglar. **2** Yər yəzidiki barlık janiwarlar, asmandiki barlık կuxlar, barlık yər yəzidə midirlap yürgüçilər wə dengizdiki barlık beliklarning həmmisi silərdin kərkup wəhimiidə bolsun; bular

kolunglaroja tapxuruloğandur. **3** Midirlap yüridiçən hərkəndək janiwarlar silərgə ozuk bolud; Mən silərgə kək otyaxlarnı bərgəndək, bularning həmmisini əmdi silərgə bərdim. **4** Lakin silər gəxni iqidiki jeni, yəni kəni bilən կoxup yeməslikinglar kerək. **5** Kəninglər, yəni jeninqlardıki կan təküsə, Mən bərhək uning hesabını alımən; hərkəndək հaywanning ilkidə kəninglər bar bolsa Mən uningoja tələtküzimən; insanning կolida bar bolsa, yəni birsining կolida əz kərindixining kəni bar bolsa, Mən uningoja xu կanni tələtküzimən. **6** Kimki insanning kənini təksə, Uning kənimə insan təripidin təkülüd; Qünki Huda insanni Əz sürət-obrazida yaratkəndur. **7** Əmdi silər, jüplixip kəpiyip, yər yəzidə tarilip-tarkılıp kəpiyinlar. **8** Andin Huda Nuḥ bilən uning oqullirioja söz kılıp mundak dedi: — «Mana Əzüm silər bilən wə silərdin keyin kelidiçən əwladlıringlar bilən, xundakla silər bilən billə turojan hərbir jan igisi, uqarkanatlar, mal-qarwilar, silər bilən billə turojan yər yəzidiki hərbir yawayi հայwanlar, kemidin qıkkənlarning həmmisi bilən — yər yəzidiki həqbir հայwanı կaldurmay, ular bilən Əz əhdəmni tüzimən. **11** Mən silər bilən xundak əhdə tüzimənki, nə barlık ət igiliri topan bilən yokitılmas, nə yərni wəyran կilidiçən həqbir topan yənə kalməs». **12** Huda yənə: — «Mən Əzüm silər bilən wə կexinglardıki həmmə jan igiliri bilən mənggülük, yəni pütkül əwladlıringlaroqıqə bekitkən muxu əhdəmning bəlgisi xuki: — Mana, Mən Əzüm bilən yərning otturisida bolovan əhdining bəlgisi bolsun dəp հəsən-հüsünimni bulutlar iqigə koyiman; **14** wə xundak boliduki, Mən yərning üstigə bulutlarnı qıçaroqinimda, xundakla հəsən-հüsən bulutlar iqida ayan bolqınida, Mən silər bilən ət igiliri bolovan barlık janiwarlar bilən tüzgən əhdəmni yad etimən; buningdin keyin sular hərgiz həmmə jandarlarnı հalak կiləqəti topan bolmas. **16** Հəsən-հüsən bulutlar arısında pəyda bolidu; Mən uningoja կaraymən wə xuning bilən Mənki Huda yər yəzidiki ət igiliri bolovan barlık janiwarlar bilən otturımızda bekitkən əhdəmni yad etimən», — dedi. **17** Huda Nuḥka yənə: — «Mana bu Mən Əzüm bilən yər yəzidiki barlık ət igiliri otturisida bekitkən əhdəmning nixan-bəlgisidur», — dedi. **18** Nuḥning kemidin qıkkən oqulları Xəm, Həm wə Yafət idi. Həm Կanaanning atisi boldi. **19** Bu üçi Nuḥning oqulları bolup, pütkül yər yəzidə taraloqan ahalə xularning nəsil-əwladlıridur. **20** Nuḥ terikqilik, կilixkə baxlap, bir üzümzarlıq, bərpa kıldı. **21** U uning xarabidin iqip, məst bolup kelip,

ez qediri iqidə kiyim-keqəklirini seliwestip, yalingaq yetip kəldi. **22** Qanaanning atisi Həm kelip, atisining əwritimi kərüp, sirtkə qikip ikki kərindixioqa eytti. **23** Xəm bilən Yafət kəpup yepinjini elip, mürisigə artip, kəyniqə mengip kirip, atisining yalingaq bədinini yepip kəydi. Ular yüzünü aldi tərəpkə kılıp, atisining yalingaq tenigə karimidi. **24** Nuh xarabning kəypidin oyojinip, kənji oqlining eziqə nemə kilojinini bilip: — **25** Qanaanoja lənət bolqay! U kerindaxlirining kulining kuli bolsun, — dəp əkarəjidi. **26** U yənə: — Xəmning Hudasi boloğan Pərvərdigarə təxəkkür-mədhiyə kəltürüləgəy! Qanaan Xəmning kuli bolsun. **27** Huda Yafətni awutkay! U Xəmning qedirlirida turoqay, Qanaan bolsa uning kuli bolqay! — dedi. **28** Nuh topandin keyin üç yüz əllik yil əmür kərdi. **29** Bu tərikidə Nuh, jəmīy tokkuz yüz əllik yil kün kərüp, aləmdin etti.

10 Təwendikilər Nuhning oqullirining əwladlıridur:

— uning oqullirı Xəm, Həm wə Yafat bolup, topandin keyin ulardın oqullar tərəlgən: — **2** Yafətning oqullirı bolsa, Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **3** Gomərning əwladlıri: Axkinaz, Rifat wə Torgamah idi. **4** Yawanning əwladlıri: Elixah, Tarxix, Kittiyalar wə Dodaniylar idi. **5** Bularning əwladlıri dengiz boylirida wə arallarda ayrim-ayrim yaxiojan həlkələr bolup, hərkəysisi ez tili, ez ailə-kəbililəri boyiqə ez zeminlirida tərkiliplər oltaraklxakan. **6** Həmning oqullirı Kux, Misir, Put wə Qanaanlar idi. **7** Kuxning oqullirı Seba, Hawilah, Sabtalı, Raamah wə Sabtika idi. Raamahning oqullirı Xeba wə Dedan idi. **8** Kuxtın yənə Nimrod tərəlgən; u yər yüzidə nəhayiti küqtünggür adəm bolup qikti. **9** U Pərvərdigarning aldida küqtünggür owqi boldi; xu səwəbtin «palanqi bolsa Nimrodtək, Pərvərdigarning aldida küqtünggür owqi ikən» deyən gəp tərkalojan. **10** Uning padixahlıqli Xinar zemindiki Babil, Ərək, Akkad wə Kalnah degən xəhərlərdə baxlanıjanidi. **11** U bu zemindin Axur zeminoja qikip Ninəwə, Rəhəbot-İr, Kalah wə Ninəwə bilən Kalahning otturisidiki Rəsən degən xəhərlərnimə bina kıldı (bular koxulup «Katta Xəhər» boldi). **13** Misirning əwladlıri Ludiylar, Anamiylar, Ləhabiyalar, Naftuhiyalar, **14** Patrosiyalar, Kasluhiyalar (Filistiyalar Kasluhiylardın qıkqan) wə Kaftoriyalar idi. **15** Qanaandın tunji oqul Zidon tərilip, keyin yənə Hət tərəlgən. **16** uning əwladlıri bolsa Yəbusiyalar, Amoriyalar, Gırgaxiyalar, **17** Hıwiylar, Arkiylar, Siniylar, **18** Arwadiylar, Zəmariylar wə

Hamatiylar idi. Xuningdin keyin, Qanaaniylarning kəbililəri hər tərəpkə tərkiliplər kətti. **19** Qanaaniylarning yurt qebrisı bolsa Zidondin tartip, Gərər təripigə sozulup, Gazaşa qikip, andin Sodom, Gomorra, Admah bilən Zəboim təripigə tutixip, Lexaoqıq yetip baratti. **20** Yukirikilər bolsa həmning oqullirı bolup, ez kəbilisi wə tilliri boyiqə kowm bolup ez zeminlirida oltaraklxakanidi. **21** Xəmmu oqul pərzəntlik boldi; Xəm bolsa Yafətning akisi, Ebərlərning ata-bowisi boldi. **22** Xəmning oqullirı Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; **23** Aramning oqullirı Uz, Hul, Gətər, Max idi. **24** Arfahxadtın Xelət tərəldi, Xeləhtin Ebər tərəldi. **25** Ebərdin ikki oqul tərəlgən bolup, birining ismi Pələg idi, qünki u yaxiojan dəwrə yər yüzidə belünük boldi; Pələgnin inisining ismi Yoqtan idi. **26** Yoqtandın Almodad, Xəlef, Hazarmawət, Yerah, **27** Hədoram, Uzal, Diklah, **28** Obal, Abimaəl, Xeba, **29** Ofir, Hawilah wə Yobab tərəldi. Bularning həmmisi Yoqtanning oqulları idi. **30** Ularning olturoqan jaylıri bolsa Mexadin tartip, Səffar deyən rayonning xərk təripidiki taoqıqə sozulətti. **31** Yukirikilər bolsa Xəmning oqullirı bolup, ez kəbilisi wə tilliri boyiqə kowm bolup ez zeminlirida oltaraklxakanidi. **32** Yukiridikilər Nuhning əwladlıri bolup, ular ez nəsəbləri wə kowmları boyiqə hatırıləngən. Topandin keyinkı yər yüzidiki barlıq kowmlar ularning iqidin tərkalojan.

11 U zamanda pütkül yər yüzidiki til həm səz birhil idi. **2** Lekin xundak boldiki, adəmlər məxrik tərəpkə səpər kılıp, Xinar yurtida bir tüzənlənləknə uqrıtip, xu yərdə olturaklıxtı. **3** Ular bir-birigə: — Kelinglər, biz hix kuyup, otta pixurayı! — deyixti. Xundak kılıp, ular küruluxta taxning ornioja hix, layingning ornioja karimay ixlətti. **4** Ular yənə: — Kelinglər, əmdi ezipizgə bir xəhər bina kılıp, xəhərdə uqi asmanlar oqta takəxküdək bir munar yasaylı! Xundak kılıp ezipizgə bir nam tikliyələymiz. Bolmisa, pütkül yər yüzigə tarilip ketimiz, — deyixti. **5** U wakıttı Pərvərdigar adəm balılıri bina kiliwatkan xəhər bilən munarnı kərgili qüxti. **6** Pərvərdigar: — «Manə, bularning həmmisi bir kowmdur, ularning həmmisinin tilimü birdur; bu ularning ixininq baxlinixidur! Bundin keyin ularning niyat kıləqan hərkəndək ixini həq tosuwalqılı bolmayıdu. **7** Xunga Biz təwəngə qüçüp ularning bir-birininq gəplirini uğalmaslıkı üçün ularning tilini [baxka-baxka kılıp] əlavəyikanlaxturuwetəlyi» — dedi. **8** Xundak kılıp Pərvərdigar ularni u jaydin pütkül

yər yüzigə taritiwətti. Xuning bilən ular xəhərni yasaxtin tohtap қaldı. 9 Xunga bu xəhərning nami «Babil» dəp ataldi; qünki u yərdə Pərvərdigar pütkül yər yüzidikilərning tilini қalaymikanlaxturuwətti. Xundak kılıp Pərvərdigar ularni u jaydin pütkül yər yüzigə taritiwətti. 10 Təwəndikilər Xəmning əwlədliridur: — topan etüp ikki yıldın keyin, Xəm yüz yexida, uningdin Arfakxad tərəldi. 11 Arfakxad tuqulqandan keyin Xəm bəx yüz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. 12 Arfakxad ottuz bəx yaxka kirgəndə uningdin Xeləh tərəldi. 13 Xeləh tuqulqandan keyin Arfakxad tət yüz üç yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. 14 Xeləh ottuz yaxka kirgəndə uningdin Ebər tərəldi. 15 Ebər tuqulqandan keyin Xeləh tət yüz üç yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. 16 Ebər ottuz tət yaxka kirgəndə uningdin Pələg tərəldi. 17 Pələg tuqulqandan keyin Ebər tət yüz ottuz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. 18 Pələg ottuz yaxka kirgəndə uningdin Rəu tərəldi. 19 Rəu tuqulqandan keyin Pələg ikki yüz tokkuz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. 20 Rəu ottuz ikki yaxka kirgəndə uningdin Serug tərəldi. 21 Serug tuqulqandan keyin Rəu ikki yüz yətə yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. 22 Serug ottuz yaxka kirgəndə uningdin Nahor tərəldi. 23 Nahor tuqulqandan keyin Serug ikki yüz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. 24 Nahor yigirmə tokkuz yaxka kirgəndə uningdin Tərah tərəldi. 25 Tərah tuqulqandan keyin Nahor bir yüz on tokkuz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. 26 Tərah yətmix yaxka kirgəndə uningdin Abram, Nahor wə Həran tərəldi. 27 Tərahning əwlədlilri təwəndikiqə: — Tərahətin Abram, Nahor wə Həran tərəldi; Hərandin Lut tərəldi. 28 Lekin Həran tuqulqan yurti bolqan, kəldiyrlərning Ur xəhirişdə atisi Tərahning aldida, Tərahətin ilgiri əldi. 29 Abram bilən Nahor ikkisi eyləndi. Abramning ayalining ismi Saray, Nahorning ayalining ismi Milkah idi; Milkah Hərannıñ kizi idi; Həran bolsa Milkah wə Iskahning atisi idi. 30 Lekin Saray tuqmas bolqaqka, uning balisi yok idi. 31 Tərah bolsa oqul Abramni, nəwrisi Lut (Hərannıñ oqulı)ni wə kelini, yəni Abramning ayalı Saraynı elip, Kanaan zeminiqə berix üçün kəldiyrlərning Ur xəhirişdən yoloqa qıktı; birək ular Həran degən jayqa yetip kəlgəndə, xu yərdə olturaklıxip қaldı. 32 Tərahning

kərgən künliri ikki yüz bəx yil bolup, Həranda aləmdin ətti.

12 Pərvərdigar [əslidə] Abram oja mundak degənidi:
— Sən eż yurtungdin, eż uruk-tuoq-kanlıringdin wə eż ata jəmətingdin ayrılip, Mən sanga kərsitidioğan zeminoğan baroqin. 2 Xundak kılsang Mən seni uluq bir həlk kılıp, sanga bəht-bərikət ata kılıp, namingni uluq kılımən; xuning bilən sən eżüng baxxılar oja bəht-bərikət bolisən; 3 kimlər sanga bəht-bərikət tilisə Mən ularni bərikətləymən, kimki seni horlisa, Mən qoqum umi lənətkə kəldürimən; sən arkılık yər yüzidiki barlık ailə-kəbililərgə bəht-bərikət ata kılınidu! — dedi. 4 Abram Pərvərdigar uningoğan eytkini boyiqə [Hərandin] ayrıldı; Lutmu uning bilən billə mangdi. Abram Hərandin qıkkınıda yətmix bəx yaxta idi. 5 Abram ayali Saray bilən inisining oqlı Lutni elip, ularning yioqan barlık mal-müllükini köxup, Həranda igidarqılık kılqan adamlorni billə kətip, Kanaan zeminiqə berix üçün yoloqa qıktı; xundak kılıp ular Kanaan zeminiqə yetip kəldi. 6 Abram zeminni kezip, Xəkəm degən jaydiki «Morəhning dub dərihi»ning yeniqə kəldi (u qəoşa u zemində Kanaaniylar turattı). 7 Pərvərdigar Abram oja kərünüp, uningoğan: — Mən bu zeminni sening nəslingga ata kılımən, — dedi. Xuning bilən u xu yərdə eziqə kərungən Pərvərdigaroja atap bir kurbangah saldı. 8 Andin u bu yərdin yətkilip, Bəyt-Əlning xərkidiki taoqka bardi; oqərb təripida Bəyt-Əl, xərk təripida Ayi degən jay bar idi; u xu yərdə qedir tikti. U xu yərdə Pərvərdigaroja atap bir kurbangah yasap, Pərvərdigarning namini qakırıp ibadət kıldı. 9 Andin keyin Abram tədrisiy kəçüp, jənubidiki Nagəw rayoniqə karap yetkəldi. 10 Zemində aqarqılık bolqanıdi; Abram Misiroğan qüxti; u xu yərdə waktingə turmaqçı bolqanıdi, qünki zemində aqarqılık bək eojir idi. 11 Əmma xundak boldiki, u Misiroğan yekinlaxkanda, ayali Sarayoğan: — Mana, mən sening həsün-jamalingning güzəllikini bilimən. 12 Xundak boliduki, misirliklər seni kərsə, «Bu uning ayali ikən» dəp, meni əltüriüwetip, seni tirik kəldüridu. 13 Xuning üçün sening: «Mən uning singlisi» deyixingni etinimən. Xundak kılsang, mən seningdin yahxilik tepip, sən arkılık tirik kəlimən, — dedi. 14 Abram Misiroğan kirgəndə xundak boldiki, misirliklər dərwəkə ayalning güzəl ikənlilikini kərdi. 15 Pirəwnning əmirlirimi uni kərüp, Pirəwnıgə uning təripini kıldı; xuning bilən ayal Pirəwnning ordisiqə elip kirildi. 16 Pirəwn Sarayning səwəbidin Abram oja

yahxi muamilə kıldı; xuning bilən u կoy, kala, həngga exəklər, կul-dedəklər, mada exəklər wə təgilərgə erixti. **17** Əmma Pərvərdigar Pirəwn wə əyidikilirini Abramning ayali Sarayning səwəbidin tolimu eçir wabalaroja muptila kıldı. **18** Xuning üçün Pirəwn Abramni qakırıp uningçə: — «Bu zadi sening manga nemə kılıqining? Nemixə uning əz ayaling ikənlikini manga eytmidinq? **19** Nemixə uni «singlim» dəp mening uni hotunlukka eliximoja səwəbkər bolqılı tas қalısın! Mana bu ayaling! Uni elip kətkin! — dedi. **20** Pirəwn əz adəmlirigə Abram toqrisida əmr kıldı; ular uni, ayalını wə uning barlığını қoxup yoloja seliwtəti.

13 Xuning bilən Abram ayali wə uning barlik nərsilirini həmdə Lutni elip Misirdin qikip, Қanaanning jənubidiki Nəgəw yurtiqa mangdi. **2** U qəođda Abramning mal-waran wə altun-kümüxləri kəp bolup, helila bay idi. **3** U keçüp yürüp, jənubtiki Nəgəwdin Bəyt-əlgə, yəni Bəyt-əl bilən Ayining otturisidiki əslidə qedir tikkən jayoja, **4** қurbangah yaslıqan jayoqa կayıtip kəldi. Abram xu yerdə Pərvərdigarning namini qakırıp ibadət kıldı. **5** Abram bilən billə mangojan Lutningmu կoy-kala padilirli wə qedirliri bar idi. **6** Əmdi ular billə tursa, zemin ularını կamdiyalmayıttı; **7** bu səwəbtin Abramning padıqılırları bilən Lutning padıqılırlarının arısında jedəl qikti (u wağıtta Қanaaniylar bilən Pərizziylər xu zemində turattı). **8** Xunga Abram Lutka: — «Biz bolsaq կerindaxlarmız, sən bilən mening aramda, mening padıqılırim bilən sening padıqılıring arısında talax-tartix pəyda bolmisun. **9** Mana, aldingda pütkül zemin turmadu? Əmdi sən məndin ayrılojin; əgər sən sol tərəpkə barsang, mən ong tərəpkə baray; əgər sən ong tərəpkə barsang, mən sol tərəpkə baray», — dedi. **10** U wağıtta Lut nəzər selip kərdiki, İordan wadisidiki barlık tüzlənglikning Zoar xəhəririgə həmmila yərning süyi intayın mol idı; Pərvərdigar Sodom bilən Gomorranı wəyran kilixtin ilgiri bu yər bəəyni Pərvərdigarning beçi, Misir zeminidək idi. **11** Xuning bilən Lut əzığə İordan wadisidiki pütkül tüzlənglikni tallıwaldı; andin Lut məxriç tərəpkə kəçüp bardı. Xundak kiliplik ikkiylən ayrıldı. **12** Abram Қanaan zeminidə olturaklıxtı; Lut bolsa tüzlənglikti xəhərlərning arısında turdi; u bara-barə qedirlirini Sodom xəhiri tərəpkə yətkidi. **13** Sodom həlkə rəzil adəmlər bolup, Pərvərdigarning nəziridə tolimu eçir gunahkarlar idi. **14** Lut Abramdin ayrılip kətkəndin keyin, Pərvərdigar Abramoja: — Sən

əmdi bexingni kətürüp, əzüng turojan jaydin ximal wə jənubka, məxriç wə məqərip tərəpkə կarıojin; **15** qunki sən հazır kerüwatkan bu barlık zeminni sanga wə nəslinggə mənggülük berimən. **16** Sening nəslingni yərdiki topidək kəp կilimən; xundakki, əgər birsi yərdiki topini sanap qikalisa, sening nəslingnimü sanap qikalixi mümkün bolidu. **17** Ornundigin tur, bu zeminni uzunluğü wə kənglikli boyiqə aylinip qikkin; qunki Mən uni sanga ata կilimən, — dedi. **18** Xunga Abram qedirlirini yetkəp, Hebron xəhərigə yekin Mamrədiki dubzarlıqning yenioja berip olturaklıxtı; u xu yerdə Pərvərdigaroja atap bir կurbangah yasidi.

14 Xinarning padixağı Amrafəl, əllasarning padixağı Ariok, Elamning padixağı Kedorlayomər wə Goyimning padixağı Tidalning künliridə xu wəkə boldiki, **2** ular birlixip Sodomning padixağı Bera, Gomorraning padixağı Birxa, Admahnıng padixağı Xinab, Zəboimning padixağı Xəm'ebər wə Bela (yəni Zoar)ning padixağı կarxi hujumqa atləndi. **3** Bu [bəxining] həmmisi kelixip Siddim wadisioja, yəni «Xor Dengizi» wadisioja yiojıldı. **4** Ular on ikki yıl Kedorlayomərgə bekindi boldi, on üçinçü yiloja kəlgəndə, Kedorlayomərgə կarxi isyan kətürdü. **5** On tətinçi yili Kedorlayomər wə uningoja ittipakdax bolən padixaşalar həmmisi yiqilip, Axtarot-Karnaim degən yerdə Rəfayiylaroja, xundakla Həm degən yerdə Zuziylaroja, Xawəh-Kiriatayimda Emiylaroja hujum kiliplik ularını yengdi; **6** andin ular Həriylarnı ularning Seir teoqida məqəlup kilipl, qəlning yenidiki Əl-Paranojqə sürüp-tokay kıldı. **7** Arkidinla, ular Ən-Mixpatka (yəni Қadəxkə) yenip kelip, Amaləklərning pütkül yurtini bulang-talang kıldı; Həzazon-Tamarda olturuxluk Amoriylarını hujum kilipl məqəlup kıldı. **8** Xuning bilən Sodomning padixağı, Gomorraning padixağı, Admahnıng padixağı, Zəboimning padixağı wə Belanıng (yəni Zoarning) padixağı qikip, Siddim wadisida ularoja կarxi jəng kilişkə səp tizdi; **9** muxu [bəxəylən] Elamning padixağı Kedorlayomər, Goyimning padixağı Tidal, Xinarning padixağı Amrafəl, əllasarning padixağı Ariok կatarlıqlar bilən sokuxti; yəni tet padixaş bilən bəx padixaş əzara sokuxti. **10** Siddim wadisidiki həmmilla yerdə կarimay [orəkliri] bar idi. Sodom wə Gomorraning padixaşları kəqip, orəklərgə qüixüp kətti. Əmma կalojanlar bolsa taşqa kəqip kətti. **11** [O]yalib kəlgən tet padixaş bolsa] Sodom bilən Gomorraning həmmə mal-mülküni wə barlık ozuk-tülüükini elip kətti. **12** Ular yənə Abramning

jiyəni Lutnimu malliri bilən қoxup elip kətti; qünki u Sodomda olturaklaxkanıdi. **13** Həlbuki, kütulup қalojan birsi berip bu ixlarnı ibraniy Abram oja eytti. Xu qoqda u Amoriy Mamrəning dubzarlığının yenida turattı. Mamrə bolsa Əxkol wə Anərning akisi idi; bu üqaylı Abram bilən ittipakdax idi. **14** Abram ərinde xining əsir bolup қalojanlığını anglap, əz əyidə tuqulogan, alahidə təribiyiləngən üq yüz on səkkiz adəmni baxlap qikip, [tət padixahnı] koçlap dançıqa bardı. **15** Keqisi u adəmlirini guruppilaroja belüp, ular bilən birlikdə hujum kılıp ularnı məoqlup kılıp, ularnı Dəməxkəning ximal təripidiki Həbah, degən jayqıqə қooçlap berip, **16** pütküll [olja aloqan] mal-mülükni kayturuwaldı; ez ərinde Lutni, uning mal-mülki wə hotun-kızlarını, xundakla [barlık қalojan] adəmlərni yandurup kəldi. **17** Abram Kedorlayomar wə uning bilən ittipakdax padixahınları məoqlup kılıp, kaytip kəlgəndə, Sodomning padixahı Xawəh wadisi (yəni Han wadisi)qa uning aldiqa qikti. **18** Salemnıng padixahı Məlkizədəkmən nan bilən xarab elip aldiqa qikti. U zat bolsa, Həmmidin Aliy Təngrinən kahını idi; **19** u [Abramni] bəht-bərikətləp: — «Abram asman bilən zeminning Igisi boylan Həmmidin Aliy Təngri təripidin bərikətlənsün! **20** Xundakla düxmənlirinqni əz қolungoja tapxurojan Həmmidin Aliy Təngriqə Həmdusana okulqay!» — dedi. Abram bolsa oqniymət aloqan nərsilərning ondin birini uningoja bərdi. **21** Andin Sodomning padixahı Abram oja: — Adəmlərni manga bərgəyla, oqniymətlərni ezlirigə aloqayla, — dedi. **22** Lekin Abram Sodomning padixahı oja jawab berip: — Mən bolsam asman bilən zeminning Igisi boylan Həmmidin Aliy Təngri Pərvərdigar oja kol kətürüp kəsəm қilojanmənki, **23** mən səndin hətta bir tal yip nə bir tal boqkuqinimu nə sening baxka hərkəndək nərsəngni almaymən; bolmisa, sən keyin: «mən Abramni bay kılıp կoydom» deyixing mumkin. **24** Xunga yigitlirimning yegən-iqkini, xundakla manga həmrəh boyolanlar, yəni Anər, Əxkol wə Mamrələrgə tegixlik ülüxtin baxka, mən [oqniyməttin] heqnərsə almaymən; xular əzlirigə tegixlik ülüxini alsun, — dedi.

15 Bu ixlardın keyin Pərvərdigarning səz-kalami Abram oja alamət kərtünüxtə kelip: «Əy Abram, korkmiojn; Mən Əzüm қalkining wə zor in'amingdurmən» — dedi. **2** Lekin Abram: — Əy Rəb Pərvərdigar, manga nemə berisən? Mana, mən balisiz tursam, əy-bisatlrimoja warislik қiloquqi muxu

Dəməxkəlik əliezərlə bardur, — dedi. **3** Abram yənə: Mana, Sən manga heq nəsil bərmidində, mana əyümdə turuwatkanlardın biri manga waris bolidu, dedi. **4** Xu həman Pərvərdigarning səz-kalami uningoja kelip: «Bu kixi sanga waris bolmayıdu, bəlki əz puxtungdin bolidiojan kixi sanga waris bolidu», — dedi. **5** Xuning bilən Pərvərdigar uni taxkırıoja elip qikip: — Əmdi asmanoja karap yultuzlarnı sana — Əni, ularnı saniyalamsankin?! — dedi. Andin uningoja: — Sening nəslingu xundak bolidu, — dedi. **6** Abram Pərvərdigar oja ixəndi; Pərvərdigar uningdiki bu [ixənqni] uning həkkəniyliki dəp hesablıdı. **7** Yənə uningoja: Mən bu zeminoja igə klixka seni Kaldiyədiki Ur xəhəridin elip qıkqan Pərvərdigardurmən, — dedi. **8** Lekin [Abram]: — I Rəb Pərvərdigar, mən uningoja jəzmən igə bolidiqinimni əndək bilimən? — dəp soridi. **9** [Pərvərdigar] uningoja: — Mən üqün üq yaxlık bir inək, üq yaxlık bir qixi əqka, üq yaxlık bir koqkar bilən bir kəptər wə bir bajka elip kəlgin, — dedi. **10** Xunga u bularning həmmisini elip, ularning hərbirsini yerimdin ikki parqə kılıp, yerimini yənə bir yeriməqə udulmu'udul kılıp koyup koydi; əmma əkşəkləri parqılımıldı. **11** Қaoşa-ķozuğunlar taplarning üstigə qüxkəndə, Abram ularnı üzüktüp həydiwətti. **12** Lekin kün patay degəndə, Abramni eoqır bir uyku bastı wə mana, uning üstigə dəlxatlık bir wəhīma, tom karangoçluk qüxti. **13** Andin Pərvərdigar Abram oja: — Jəzmən bilixing kerəkki, sening nəslingu əzliniring bolmiojan bir zeminda musapir bolup, xu yərdiki həlkning əkşəkləri bolidu wə xundakla, bu həlk ularoja tət yüz yilojıqə jəbir-zulum salıdu. **14** Lekin Mən ularnı əkşəkləri saloquqi xu taipining üstidin həküm qikirimən. Keyin ular nuroqun bayılıqlarını elip xu yərdin qıkıldı. **15** Əmma sən bolsang, aman-hatırjəmlik iqidə ata-bowliringoja қoxulısən; uzun əmür kerüp andin dəpnə kiliñisən. **16** Lekin xu yərdə tət əwləd etüp, [nəslingu] bu yərgə yenip kelidi; qünki Amoriylarning kəbihlikining zihi tehi toxmidi, dedi. **17** Xundak boldiki, kün petip əkşəkləri boylanında, mana, gəxlərning otturisidin etüp ketiwatkan, istütək qikip turojan bir otdan bilən yalkunluk bir məx'əl kəründi. **18** Dal xu künü Pərvərdigar Abram bilən əhədə tüzüp uningoja: — «Mən sening nəslingu bu zeminni Misirning ekiniñin tartıp Uluq dərya, yəni Əfrat dəryasılıqə berimən; yəni Keniylər, Kənizziylər, Kadmoniyalar, **20** Hittiyalar, Parizziyalar, Rəfayıylar, **21**

Amoriylar, Qanaaniylar, Gırgaxiyalar wə Yəbusiylarning yurtini ularningki kılımən» dedi.

16 Əmma Abramning ayali Saray uningoja həq bala tuqup bərmidi; lekin uning Həjər isimlik misirlilik bir dediki bar idi; **2** Saray Abramə: — Mana, Pərvərdigar meni tuquxtin tosti. Əmdi sən mening dedikimning kəxiqə kirgin; bəlkim u arkılık ana bolup tiklinixim mumkin, — dedi. Abram bolsa Sarayning səzini қöbul kərdi. **3** Xuning bilən Abramning ayali Saray dediki misirlilik Həjərnı ez eri Abramə tokallıkka apirip bərdi (u wakitta Abram Qanaan zeminida on yıl olturoqanidi). **4** Abram Həjərniñ kəxiqə kirdi wə u һamilidar boldi. Əmma u əzinin һamilidar bolojinini bilginidə, u ayal hojayinini kəzgə ilmas bolup қaldı. **5** Saray Abramə keyidap: — Manga qüxkən bu horluk sening bexingoja qüxsün! Mən eż dedikimni қuqıkingoja selip bərdim; əmdi u əzinin һamilidar bolojinini kərgəndə mən uning nəziridə kəzgə ilinmidim. Həyər, Pərvərdigar sən bilən menin otturımızda həküm qıqarsun! — dedi. **6** Abram Sarayə: — Mana, dediking eż қolungdidur; sanga nemə layik kərünsə umingoja xuni kılıojı, — dedi. Buning bilən Saray uningoja kattıkkılıq kılıxka baxlıdı; buning bilən u uning aliddin қeqip kətti. **7** Əmma Pərvərdigarning Pərixtisi uni qəldiki bir bulakning yenida, yəni Xur yolinə boyidiki bulakning yenidin tepip, uningoja: **8** Əy Sarayning dediki Həjər, nədin kəlding, nəgə barisən? — dəp soridi. U jawab berip: — Mən hojayinim Sarayning aliddin қeqip qıktım, — dedi. **9** Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja: — Ayal hojayiningning kəxiqə kaytip berip, uning kol astida bol, — dedi. **10** Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja yənə: — Sening nəslinə xundak awutimənki, kəplükidin uni sanap bolqılı bolmaydu, — dedi. **11** Andin Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja: Mana, sən һamilidersən; sən bir oqul tuqup, uningoja Ismail dəp at կoyojın; qünki Pərvərdigar sening jəbir-japayingni anglıdi. **12** U yawa exək kəbi bir adəm bolidu; uning koli hər adəmga karxi uzitiliidu, xuningdək hər adəmning koli uningoja karxi uzitiliidu; u kərindaxlirining udulida ayrim turidu, dedi. **13** Həjər eż-ezığə: «Mən muxu yərdə meni Kərgüqini arkışidin kərdüm» dəp, ezığə səz kilojan Pərvərdigarnı: «Sən meni kərgüqi Təngridursən» dəp atidi. **14** Xuning bilən u կuduk: «Bəər-lahay-roy» dəp ataldi. U Қadəx bilən Bərəd xəhîrinining arılıkdidur. **15** Həjər Abramə bir oqul tuqup bərdi. Abram Həjər uningoja tuqup

bərgən oqlıqja Ismail dəp at կoydi. **16** Həjər Abramə Ismailni tuqup bərgəndə Abram səksən altə yaxta idi.

17 Abram tokşan tokkuz yaxka kırğəndə, Pərvərdigar Abramə kərünüp uningoja: — Mən Қadir Təngridurmən. Sən Mening aldimda mengip, kamil bolojın. **2** Mən Өzüm bilən sening arangda əhdəmni bekitip, seni intayın zor kəpəytimən, — dedi. **3** Abram əzini taxlap yüzini yərgə yekip yattı; Huda uning bilən yənə səzlixip mundak dedi: — **4** Өzümgə kəlsəm, mana, Mening əhdəm sən bilən tüzülgəndür: — Sən nuroqun əl-millətlərning atisi bolisən. **5** Xuning üçün sening isming buningdin keyin Abram atalmayıdu, bəlkı isming İbrahim bolidu; qünki Mən seni nuroqun əl-millətlərning atisi қildim. **6** Mən seni intayın zor kəpəytimən; xuning bilən səndin kəp əl-kowmlarnı pəyda kılımən, puxtungdin padixaħħalar qikidu. **7** Mən sən wə səndin keyinki nəslinə Hudasi bolux üçün Өzüm sən wə səndin keyinki nəslinənarı arısında əbədiy əhdə süpitidə bu əhdəmni tıklaymən; **8** Mən sanga wə səndin keyinki nəslinənarı əbədiy əhdə sütürənətən əhdəmni tıklaymən; **9** Andin Huda İbrahimə yənə: — Sən eżüng Mening əhdəmni tutkın, eżüng wə səndin keyinki nəslinənarı əwladın-əwladka buni tutuxi kerək. **10** Mən sən bilən wə səndin keyinki nəslinə bilən tüzgən, silərning tutuxunglar kerək bolojan əhdəm xuki, aranglardıki hərbər ərkək hətnə kılinsun. **11** Xuning bilən silər hətniliklərni kesiwetixinglər kerək; bu Mən bilən silərning aranglardıki əhdinən bəlgisi bolidu. **12** Barlıq əwladlırlıqlar, nəsildin-nəsilgə aranglarda, məyli əydə tuqulmuşanlar bolsun, yəki əwladınlardınlardan bolmay yatlardın puloqa setiwelinoşanlar bolsun, həmmə ərkək səkkiz künlük bolojanda hətnə kılinsun. **13** Өyündə tuqulmuşanlar bilən pulungoja setiwelinoşanlarning həmmisi hətnə kılınıxi kerək. Xundak kılıojanda, Mening əhdəm tənlirinqarda ornap, əbədiy bir əhdə bolidu. **14** Lakin hətnilik turup, tehi hətnə kılınmışan hərbər ərkək Mening əhdəmni buzujan hesablinip, üzüp taxlinidu, — dedi. **15** Huda İbrahimə yənə səz kılıp: — Ayaling Sarayni əmdi Saray dəp atimiojin, bəlkı ismi Sarah, bolsun. **16** Mən uningoja bəht-bərikət berip, uningdinə sanga bir oqul berimən. Mən dərwəkə uni bərikətləymən; xuning bilən u əl-millətlərning anisi bolidu; həlkəlarning padixaħħalrimu

uningdin qıkıdu, — dedi. **17** İbrahim [yənə] eżini yərgə etip düm yetip külüp kətti wə kənglidə: «Yüz yaxka kirgən adəmmu balılık bolalarmu? Toksan yaxka kirgən Sarahımu bala tuqarmu?!», — dedi. **18** İbrahim Hudaşa: — Ah, Ismail aldingda yaxisa idi! dedi. **19** Huda uningoşa: — Yak, ayaling Sarah jəzmən sanga bir ooşul tuqup beridu. Sən uningoşa «İshək» dəp at kyoçin. Mən uning bilən eż əhdəmni tüzimən; bu uningdin keyin kelidiqan nəslə bilən baqlıqan əbədiy bir əhdə süpitidə bolidu. **20** Ismailoşa kəlsək, uning toorjisidiki duayingni anglidim. Mana, Mən uni bərikətələp, nəslini kəpəytip, intayın zor awutimən. Uning puxtidin on ikki əmir qıkıdu; Mən uni uluq bir həlk kılımən. **21** Bırak əhdəmni bolsa Mən kelər yili dəl muxu wakitta Sarah sanga tuqup beridiojan ooşul — İshək bilən tüzimən, — dedi. **22** Huda İbrahim bilən sezlrixip bolup, uning yenidin yüksəriqə qıkıp kətti. **23** Xuning bilən xu künila İbrahim eż ooqlı Ismailni, eż eyidə tuquloqanlar wə puloşa setiwaloqanlarning həmmisini, yəni uning eyidiki barlıq ərkəklərni elip, Huda uningoşa eytkandək ularning hətnilikini kesip hətnə kıldı. **24** İbrahimning hətnilikli kesilip, hətnə kılınoğanda, toksan tokkuz yaxka kirgənidə. **25** Uning ooqlı Ismailning hətnilikli kesilip, hətnə kılınoğanda, on üq yaxta idi. **26** İbrahim bilən uning ooqlı Ismail dəl xu künning eżidə hətnə kılındı wə xundakla uning eyidiki həmmə ər kixilər, məyli eyidə tuquloqan bolsun yaki yattin puloşa setiwelinoğanlar bolsun, həmmisi uning bilən billə hətnə kılındı.

18 Pərvərdigar Mamrədiki dubzarlıqning yenida İbrahimə kəründü; bu kün əng issiqliqan wakıt bolup, u eż qədirining ixikidə olturatti. **2** U bexini ketürüp nəzər seliwidə, mana uning udulida üq kixi ərə turatti. Ularnı kərüp u qədirining ixikidin köpup, ularning aldioqa yügürüp berip, yərgə təkgükədə təzim kılıp: **3** — i Rəbbim, əgər pekir nəzərləridə iltipat tapşan bolsam, etünimənki, küllirining yenidin ətüp kətmigəyla; **4** azojına su kəltürülsün, silər putlirlərgən yuyup dərəhning tegidə aram eliwelinglar. **5** Silər eż külunglarning yenidin ətkənikənsilər, mən bir qıxləm nan elip qıkayı, silər hərdükunglarnı qıkırıp, andin ətüp kətkəysilər, dedi. Ular jawab berip: — Eytkiningdək kılqın, dewidi, **6** İbrahim qədiriqa Sarahıning kəxiqə yügürüp kırıp, uningoşa: — Üq das esil undin tez hemir yuqurup tokaq ətkin, — dedi. **7** Andin İbrahim kala padisioqa yügürüp berip, yumran obdan bir mozayni tallap,

qakirioja tapxurdi; u buni tezla təyyar kıldı. **8** Andin İbrahim serik may, süt wə təyyarlatkan mozayni elip kelip, ularning aldioqa tutup, ezi dərəhning tegidə ularning aldida ərə turdi; ular ulardin yedi. Ular uningdin: ayaling Sarah nədə, dəp soriwidi, u jawab berip: — Mana, qedirdə, dedi. **10** Birsi: — Mən kelər yili muxu wakitta kəxingəqə jəzmən kaytip kelimən, wə mana u wakitta ayaling Sarahıning bir ooqlı bolidu, — dedi. Sarah bolsa uning kəynidiki qədirning ixikidə turup, bularnı anglawatatti. **11** İbrahim bilən Sarah ikkisi yaxnip, kərip kəloqanı; Sarahı ayal kixilərdə bolidiojan adət kərүx tohtap kəloqanı. **12** Xunga Sarah eż iqidə külüp: — Mən xunqə kərip kətkən tursam, rasttinla ləzzət kərələrmənmu? Erimmu kərip kətkən tursa? — dəp hiyal kıldı. **13** Pərvərdigar İbrahimə: — Sarahıning: «Mən kərip kətkən tursam, rasttinla bala tuqarmənmu?» dəp külügini nemisi? **14** Pərvərdigar oja mumkin bolmaydiojan tilsimat ix barmu? Bekitkən wakitta, yəni kelər yili dəl bu qoşa kaytip kelimən wə u wakitta Sarahıning bir ooqlı bolidu, — dedi. **15** Əmma Sarah korkup ketip: — Külmidim, dəp inkar kıldı. Lekin U: — Yak, sən küldüng, — dedi. **16** Andin bu zatlar u yərdin köpup, Sodom tərəpkə nəzirini aqdurdı. İbrahimmu ularını uzitip, ular bilən billə mangdi. **17** Pərvərdigar: — Mən kılıdiqan iximni İbrahimdən yoxursam bolamdu? **18** Qünki İbrahimdən uluq wə küqlük bir əl qıkıdu wə xuningdək yər yüzidiki barlıq əl-millətlər u arkılık bəht-bərikətkə muyəssər bolidiojan tursa? **19** Qünki Mən uni bilip tallıqanmən; u qoşum eż balılırını wə uning eyidikilərni əzığə əgəxtürüp, ularoşa Pərvərdigarning yolunu tutup, həkkənaliyikni wə adalətni yürgüzxni eğitidü. Buning bilən Mənki Pərvərdigar İbrahim tooruluk kılqan wədəmni əməlgə axurimən, — dedi. **20** Andin Pərvərdigar mundak dedi: — «Sodom wə Gomorra tooruluk ketürülgən dad-pəryad nahayiti küqlük, ularning gunahı intayın eçir bolqını üçün, **21** Mən hazırla qüxicən, kilmixliri rasttinla xu dad-pəryadlardın Manga məlum bolqandək xunqə rəzilmə, bilip bakay; unqə rəzil bolmioqandımu, Mən uni bilixim kerək». **22** Xuning bilən bu kixilər u yərdin kəzəjilip, Sodom tərəpkə yol aldı. Lekin İbrahim yanılı Pərvərdigarning aldida ərə turatti. **23** İbrahim yekin berip: — Sən rasttinla həkkənaliyarnı rəzillər bilən қoxup һalak kılamsan? **24** Xəhərdə əllik həkkənaliy kixi bar boluxi mumkin; Sən rasttinla xu jayni һalak kılamsən, əllik

həkkəniy kixi üçün u jayni kəqürüm kilmamsən? **25** Yak, yak. Bu ix Səndin neri bolqay! Həkkəniylarnı rəzillərgə köxup oltürüp, həkkəniylarqa rəzillərgə ohxax muamilə klix Səndin neri bolqay! Pütkül jahanning sorakqısı adalət yüргüzməndu? — dedi. **26** Pərvərdigar jawab berip: — Əgər Mən Sodom xəhəridə əllik həkkəniyi tapsam, ular üçün pütkül jayni ayap қaliman, — dedi. **27** Andin İbrahim jawab berip: — Mana mən pəkət topa bilən küldin ibarat bolsammu, mən Igəm bilən səzləxkili yənə petinalidim. **28** Mubada xu əllik həkkəniyidin bəx kixi kəm bolsa, Sən bu bəx kixining kəm bolqını üçün pütkül xəhərni yokitamsən? — dedi. U: — Əgər Mən xu yərdə kırıq bəxni tapsammu, uni yokatmaymən, dedi. **29** İbrahim Uningoja səzini dawam kılıp: — Xu yərdə kırıq kixila tepilixi mumkin, dewidi, [Pərvərdigar]: — Bu kırıqi üçün uni yokatmaymən, — dedi. **30** U yənə səz kılıp: I Igəm, hapa bolmiojaysən, mən yənə səz klay. Xu yərdə ottuzi tepilixi mumkin? — dedi. U: — Əgər Mən u yərdə ottuzni tapsammu, yokatmaymən, — dedi. **31** U yənə səz kılıp: — Mana əmdi mən Igəm bilən səzləxkili jür'ət kildim; xu yərdə yigirmisi tepilixi mumkin, — dedi. Pərvərdigar səz kılıp: bu yigirmisi üçün u yərni yokatmaymən, — dedi. **32** U sezləp: — I Igəm, hapa bolmiojay, mən pəkət muxu bir ketimla səz klay! Xu yərdə oni tepilixi mumkin, dewidi, u jawab berip: — Mən oni üçün uni yokatmaymən, — dedi. **33** Pərvərdigar İbrahim bilən səzləxip bolqandan keyin kətti; İbrahimmu eż jayıqə qayıtip kətti.

19 İki pərixtə kəqtə Sodomoqa yetip kəldi; xu qaçqanda Lut Sodomning dərwazisida olturnattı. Lut ularni kərüpla ornidin turup, aldioqa qıkıp yüzü yərgə təkgündək təzim kılıp: **2** — Mana, ay hojilirim, kəminilirining əyigə qüxüp putliringlarnı yuyup könup қalqaysılər; andin əta sahər kopup yoloja qıksanglarmu bolidu, dewidi, bular jawabən: — Yak, biz xəhər məydanıda kəqləymiz, — dedi. **3** Əmma u ularni qing tutuwidi, ahir ular uning bilən berip əyigə kirdi. U ularoja dastihan selip, petir toqaqlarnı pixurup bərdi, ular qızılandı. **4** Ular tehi yatmiojanıdi, xəhərdikilər, yəni Sodomning ərkəkləri, yax, kəri həmmisi hərkəysi məhəllilərdin kelip eyni қorxiwaldı; **5** ular Lutni qakırıp uningoja: — Bütün kəqtə seningkigə kırğın adamlar kəni? Ularnı bizgə qıkırıp bər, biz ular bilən yekinqılık kılımız, — dedi. **6** Lut dərwazining aldioqa, ularning kəxiqə qıkıp, ixiqni yepiwetip, **7** ularoja: — Əy buradərlirim, mundak

rəzillikni kilmanglar! **8** Mana, tehi həq ər bilən billə bolmiojan ikki kızım bar; ularni silərgə qıkırıp berəy. Ular bilən halıqininglarnı kilinglar. Əmma bu adamlar əgəzəmning sayisi astioja kırğənökən, silər ularni həqnemə kilmanglar! — dedi. **9** Lekin ular jawab berip: «Neri tur!» deginiqə, yənə: — Bu yərdə turuxka kəlgən bu musapir həkim bolmaqzimikən? Əmdi sanga ularoja kılıqandınmu bəttər yamanlıq kılımız! — dəp Lutni kıştap, ixiqni qekixkə basturup kəldi. **10** Əmma u ikki kixi қollirini uzitip Lutni eygə eż kəxiqə tartip əkiriwelip, ixiqni takıwaldı **11** wə eyning dərwazisining aldidiki adamlarıni kiqikidin tartip qongioqıq korlukka mutilla kıldı; xuning bilən ular dərwazını izdəp, əhalidin kətti. **12** Andin ikkəylən Lutka: — Muxu yərdə yənə birər kiminqə barmu? Küy'əoçul, oçul yaki қızlıring wə yaki xəhərdə baxka adəmliring bolsa ularni bu yərdin elip kətkin! **13** Qünki biz bu yərni yokitımız; qünki ular toopluluk kətərülən dad-pəryad Pərvərdigarning aldida intayın küqlük bolоlaq, Pərvərdigar bizni uni yokitixkə əwətti, — dedi. **14** Xuning bilən Lut taxkırıqə qıkıp, қızlırını alidiojan [bolqusu] küy'əoçullirining kəxiqə berip: «Əmdi kopup bu yərdin qıkıp ketinglər; qünki Pərvərdigar xəhərni yokitidu» — dedi. Əmma u [bolqusu] küy'əoçullirining nəzirigə qakqak kılıqandək kəründi. **15** Tang atkanda, pərixtılər Lutni aldiritip: — Əmdi kopup ayaling bilən kəxingdiki ikki kizingni alojin; bolmisa xəhərning kəbihlikigə qetilip kəlip, əhalak bolisən, — dedi. **16** Əmma u tehiqə arisaldi bolup turqanda, Pərvərdigar uningoja rəhim kılıqanlığı üçün, u ikkiylən Lutning əlini, ayalining əlini wə ikki kizingin əllərini tutup, ularni xəhərning sırtıqə əqikip, orunlaxturup koydi. **17** Ularnı əqiqərəqəndən keyin xu ix boldiki, ulardin biri uningoja: — Jeningni elip қaq, əhalak bolmaslikinq üçün kəyninggə karimay, tüzlənglikti heq yərdə tohitmay, taoqka қaqqın! — dedi. **18** Lekin Lut ularoja: — Undak bolmioqay, ay hojam, ettinüp əkalay! **19** Mana, kəminəng kəzüngdə iltipataptı, jenimni kütkəzdung, manga zor mərhəmət kərsətting; əmma mən taoqka қaqalmaymən; undak kilsəm, manga birər apət qüxüp, elüp ketərmənməkin. **20** Kara, awu xəhərgə əqip barsa bolqoudək nahayiti yekin ikən, xundakla kiqik xəhər ikən! Ettinüp əkalay, menin xu yərgə əqiqəməqə yol koyojaysən! U kiqik [xəhər] əməsmu?! Jenim xu yərdə aman əkalidu! — dedi. **21** Pərixtə uningoja jawab berip: — Həyər, bu ixtimu sanga makul bolay, sən eytkən xu xəhərni wəyran kılmay. **22** Əmdi u

yərgə tezdin əqip barojin; qünki sən xu yərgə yetip barmioquqə heq ix əjalmasmən, — dedi. Xunga u xəhərning ismi «Zoar» dəp atalojan. **23** Lut Zoaroja yetip barojanda kün nuri yər yüzigə qeqilojanidi. **24** Xu qaoqla Pərvərdigar ərxtin, eż yenidin Sodom bilən Gomorranning üstigə günggürt wə ot yaojudurup, **25** xu xəhərlərni, pütküllü tüzlənglikni həmdə xəhərlərdiki barlıq ahalilər wə yərdin üngənlərni koxup bərbat kıldı. **26** Lekin Lutning arkisidin mangajan ayali kəynigə kəriwidi, tuz tüwrükə aylinip kıldı. **27** Ətisi tang səhərdə, İbrahim kopup ilgiri Pərvərdigarning aldida turojan jayqa qikip, **28** Sodom bilən Gomorra tərəpkə, xundakla tüzlənglikning həmmə yerigə nəzər seliwidi, mana, yər yüzidin humdanning tütünidək tütün ərləwatkinini kərdi. **29** Əmma xundak boldiki, Huda u tüzlənglikti xəhərlərni wəyran kılıqanda, U İbrahimni esigə elip, Lut turojan xəhərlərni bərbat kılıqanda uni balayı'apətning iqidin qıkırıp kütküzdi. **30** Əmma Lut Zoar xəhəridə turuxtin korkkaqka, Zoardin ketip, taqək qikip, ikki kizi bilən xu yərdə makanlahti. U ikki kizi bilən bir əngkürdə turdi. **31** Əmdi qong kız kiqikigə: — Atimiz bolsa kərip kətti; dunyaning əqidə-yosunu boyiqə bu yurtta bizgə yekinqılıq kılıdiqan heq ər kixi kalmidi. **32** Keni, atimizni xarab bilən məst kılıp koyup, uning bilən billə yataylı; xundak kilsək, biz pərzənt kərüp atimizning urukını əlduralaymiz, — dedi. **33** Xuning bilən ular u kefisi atisişa xarab iqtüzüp [məst kılıp] koyup, qong kizi kirip atisi bilən yatti. Lekin Lut uning kirip yatığınimı, kopup kətkininim heq səzmidi. **34** Ətisi xundak boldiki, qongi kiqikigə: — Mana, mən ahxam atam bilən yattim; bugün kəqtimu uningoja yənə xarab iqtüzülyi; xuning bilən sən kirip uning bilən yatığın; xundak kılıp, hər ikkimiz pərzənt kərüp atimizning nəslini əlduralaymiz, — dedi. **35** Xuning bilən ular u kefisi atisişa xarab iqtüzüp [məst kılıp] koyup, kiqik kizi ornidin turup uning bilən billə yatti. Əmma Lut uning kirip yatığınimı, kopup kətkininim heq səzmidi. **36** Xundak kılıp, Lutning ikkila kizi eż atisidin həmildər bolup kıldı. **37** Qongi bolsa oqul tuqup, uning etini Moab koydi; u bugünkü Moabiyarning atisidur. **38** Kiqikimu oqul tuqup, uning etini Bən-Ammi koydi. U bugünkü Ammoniyarning atisidur.

20 İbrahim u yərdin qikip, jənub tərəptiki Nəğəwgə kəqüp kelip, Ədəx bilən Xurning arılıkida turup kıldı; bir məzgildin keyin Gərarda oltrəklaxtı. **2** Xu yərdə İbrahim ayali Sarah tooprısida: «U

mening singlimdur», degənidi. Xuning bilən Gərarning padixahı Abimələk adəm əwətip, Sarahnı [əzığə] hotun boluxka eliwalı. **3** Lekin [bir kün] kefisi qüxitə Huda Abimələkkə kelip uningoja: — Mana, sən əzünggə eliwalojan ayal səwəbidin əmdi əlgən adəmdursən; qünki u baxka birsining ayalidur — dedi. **4** Əmma Abimələk uningoja tehi yekinqılıq kilmiojanidi. U Hudaqə: — I Rəb, həkkəniy bir həlkənim həlak kılamsən? **5** U əzimu manga: «U mening singlim» dəp eytmidim? Yənə kelip, bu ayalmu «U mening akam», dəp eytənədi. Mən bolsam sap kənglüm wə durus niyitim bilən bu ixni kıldım, — dedi. **6** Huda qüxitə uningoja yənə: — Bu ixni sap kəngül bilən kılıqiningni bilimən; xu səwəbtin Mən seni aldimda gunah kilixtin tosup, uningoja tegixinggə koymidim. **7** Əmdi u kixining ayalını əzığə kəyturup bər; qünki u Pəyoğəmbər, u sening həkkinqədə dua kılıdu wə sən tirik kəlisən. Əgər uni yandurup bərmisəng xuni bilip koyojinki, sən wə həmmə adəmliring koxulup jəzmən elisilər, — dedi. **8** Abimalək ətigən tang səhərdə kopup, həmmə hizmətkarlarını qakırıp, bu sezlərning həmmisini ularning kulaqlarıq saldı; bu adəmlər nahayıti körkəxup kətti. **9** Andin Abimələk İbrahimni qakırıp uningoja: — Bu bizgə nemə kılıqining? Mən sanga zadi nemə gunah kıldım, sən mən wə padixahlıkimoja eojar bir gunahnı yükləp kəydung? Manga kılmayıdıcıq ixlarnı kıldıng! — dedi. **10** Abimələk İbrahimimoja yənə: — Sən zadi bizning nemə iximizni kərgininq üçün muxu ixni kıldıng? — dedi. **11** İbrahim jawab berip: — «Bu yərdə xübhisizki heqkim Hudadin körkməyidikən, ular meni ayalim tüpəylidin əltürütəndi», dəp oyliqanıdim. **12** Əməliyəttə, uning mening singlim ikənlikli rast, lekin u mening ata bir, ana bələk singlim; keyin u mening ayalim boldi. **13** Lekin Huda meni atamning eyidin qıkırıp sərgordanlıkka yürgüzinidə, mən ayalimoja: — Biz kəyərgila barsak, sən manga xundak xapaət kərsətkəysənki, mening toorramda: «Bu mening akam bolidu», degin, — dəp eytənədi — dedi. **14** Andin Abimələk koy-kalilar, küllar wə dedəklərni elip ularni İbrahimimoja bərdi wə ayalı Sarahnim uningoja kəyturup bərdi. **15** Abimələk: — Mana mening zeminim bolsa aldingda turuptu; kəzünggə kəysi yər yakşa xu yərdə turojin, — dedi. **16** U Sarahka: «Mana, mən akangoja ming kümüx tənggə bərdim; mana bular eż yeningdikilər, xundakla həmmə adəmlərning kəz alidda uyatni yapkuqi bolidu; xuning

bilən sən hərkəndək daq-əyibtin halas bolisən». **17** İbrahim Hudaqə dua kıldı, Huda Abimələk, ayali wə kenizəklirini sakaytti; andin ular [yənə] bala tuqalaydıcıq boldi; qünki Pərvərdigar İbrahimning ayali Sarah tüpəylidin Abimələknin əyidiki həmmə hotunlarning baliyatkulurunu etip koyoranıdi.

21 Əmdi Pərvərdigar wədə kılqinidək Sarahnı yokladı; Pərvərdigar Sarahka deginidək kıldı.

2 Sarah hamilidər bolup, İbrahim kəriqanda Huda uningoja bekitkən wakitta bir oouq tuqup bərdi. **3** İbrahim əzığə tərəlgən oqlı, yəni Sarah uningoja tuqup bərgən oqlining ismini Ishak koydi. **4** Andin İbrahim Huda uningoja buyruqinidək əz oqlı Ishak tuqulup səkkizinqi künü hətnə kıldı. **5** Oqlı Ishak tuqulqan qaçıda, İbrahim yüz yaxta idi. **6** Sarah: «Huda meni küldürüwətti; hərkim bu ixni anglisa, mən bilən təng külüxidu», dedi. **7** U yənə: — Kimmu İbrahimə: «Sarah bala emitidiqan bolidul!» dəp eytalaytti? Qünki u kəriqanda uningoja bir oqlu tuqup bərdim! — dedi. **8** Bala qong bolup, əmqaktın ayrıldı. Ishak əmqəktin ayrıloqan künü İbrahim qong ziyanat etküzüp bərdi. **9** Əmma Sarah misirlik Həjərning İbrahimə tuqup bərgən oqluning [Ishaknı] məshirə kiliwatqınıni kerüp kıldı. **10** Xuning bilən u İbrahimə: — Bu dedək bilən oqlını həydiwət! Qünki bu dedəkning oqlı mening oqlum Ishak bilən təng waris bolsa bolmaydu!, — dedi. **11** [Sarahning] bu sözü İbrahimə tolimu eçir kəldi; qünki [Ismailmu] uning oqlı-də! **12** Lekin Huda İbrahimə: — Balang wə dedikindən bu söz sanga eçir kəlmisin, bəlkı Sarahning sanga degənlirining həmmisigə kulaq saloqin; qünki Ishakın bolojini sening nəslinq hesablinidu. **13** Lekin dedəkning oqlidinmu bir həlk-millət pəyda kılımən, qünki umu sening nəslinq, — dedi. **14** Ətisi tang səhərdə İbrahim kopup, nan bilən bir tulum suni elip Həjərgə berip, əxnisigə yüdküzüp, balini uningoja tapxurup, ikkisini yoloqa selip koydi. Həjər ketip, Bəər-Xebanı qəlidə kezip yürüdi. **15** Əmdi tulumdiki su tūgəp kətkənidə; Həjər balini bir qatkalning tūwigə taxlap koyup, əz-əzığə: «Balining elüp ketixigə karap qidimaymən» dəp, bir ok etimqə yirakkə berip, udulida olturdi. U udulida olturnup, pəryad kətürüp yioqlidi. **17** Huda oqluning yioqə awazını anglıdi; xuning bilən Hudanıng Pərixtisi asmandın Həjərnı qakirip uningoja: — Əy Həjər, sanga nemə boldi? Körkmiojin; qünki Huda oqluning [yioqə] awazını yatkan yeridin anglıdi. **18** Əmdi kopup,

kələng bilən balini yeləp turoquz; qünki Mən uni uluoq bir əl-millət kılımən, — dedi. **19** Xuan Huda [Həjərning] kəzlirini aqtı, u bir kuduknı kərdi. U berip tulumoja su toldurup, oquloja iqtüzdi. **20** Huda u bala bilən billə boldi; u esüb qong boldi. U qəldə yaxap, mərgən bolup yetixti. **21** U Paran qəlidə turdi; xu wakitlarda anisi uningoja Misir zeminidin bir kizni hotunlukka elip bərdi. **22** U wakitlarda xundak boldiki, Abimələk wə uning ləxkərbəxi Fikol kelip İbrahimə: — Kılqan həmmə ixliringda, Huda sening bilən billidur. **23** Əmdi sən dəl muxu yərdə manga, oqlumoja wə nəwrəməgə hiyanət kılmaslıqka Hudanıng namida kəsəm kılıp bərgəysən; mən sanga kərsitip kəlgən mehribanlıqimdək, sənmə manga wə sən hazır turuwatqan yurtka mehribanlıq kılqaysən, — dedi. **24** İbrahim: Kəsəm kılıp berəy, dedi. **25** Andin İbrahim Abimələknin qakarları tartıwalıqan bir kuduk tooplısında Abimələknı əyiblidi. **26** Abimələk: — Bu ixni kılqan kixini bilməymən; sən bu ixni mangimu eytməpsən; mən bu ixni pəkət bütünlə anglixim, — dedi. **27** İbrahim koy-kala elip Abimələkkə təkdim kıldı; andin ular ikkilisi əhədə kilixti. **28** İbrahim yənə padidin yəttə qixi kozını bir tərəpkə ayrip koydi. **29** Abimələk İbrahimindən: — Sən bir tərəpkə ayrip koyqan bu yəttə qixi kozining nemə mənisi bar? — dəp sorıwidə, **30** u: — Mening bu kuduknı koliqinimni etirap kılıqiningga guvahlıq süpitidə bu yəttə qixi kozını kolumnin kəbul kılqaysən, — dəp jawab bərdi. **31** Bu ikkisi xu yərdə kəsəm kilişkənliküqün, u xu jayni «Bəər-Xeba» dəp atidi. **32** Xu tərikidə ular Bəər-Xebada əhədə kilixti. Andin Abimələk wə uning ləxkərbəxi Fikol kəzəqilip, Filistiylerning zeminiqə yenip kətti. **33** İbrahim Bəər-Xebada bir tūp yulqunni tikip, u yərdə əbədiy Təngri bolovan Pərvərdigarning namiqə nida kılıp ibadət kıldı. **34** İbrahim Filistiylerning zeminida uzun wakitkiqə turup kıldı.

22 Bu ixlardın keyin xundak boldiki, Huda İbrahimni sinap uningoja: — Əy İbrahim! dedi. U: mana mən! — dəp jawab bərdi. **2** U: — Sən oqlungni, yəni sən səyidiojan yaloquz oqlung Ishaknı elip, Moriya yurtioja berip, xu yərdə, Mən sanga eytidiojan taoqlarning birining üstidə uni kəydürmə kurbanlıq süpitidə sunojın, — dedi. **3** Ətisi İbrahim səhər kopup, exikini tokup, yigitliridin ikkiylən bilən Ishaknı billə elip, kəydürmə kurbanlıq üçün otun yerip, Huda uningoja eytqan yərgə karap mangdi. **4** Üqinqi künü İbrahim bexini kətürüp karap, yiraktın u yərni kərdi.

5 İbrahim yigitlirige: — Silər exək bilən muxu yərda turup turunqlar. Mən balam bilən u yərgə berip, səjdə kilip, andin kəxinglaroqa yenip kelimiz, — dedi. **6** Xuning bilən İbrahim kəydürmə қurbanlıqka kerəklilik otunni elip, oqlı Ishäkka yüdküzüp, ezi қolioqa piqak bilən otni elip, ikkisi billə yürüp kətti. **7** Ishäk atisi İbrahimoja: — Əy atal! dewidi, u uningoja jawab berip: — Mana mən, oqlum, dedi. U uningdin: — Mana ot bilən otunoju bar, əmma kəydürmə қurbanlıq bolidiojan қoza əni? — dəp soriwidi, **8** İbrahim jawab berip: — Əy oqlum, Huda Əzizə Əzizə kəydürmə қurbanlıq қozını təminləydi, — dedi. Andin ikkisi birgə yolini dawamlaxturdi. **9** Ahirida ular Huda İbrahimoja eytən jayoja yetip kəldi. İbrahim u yərda kurbangah yasap, üstigə otunni tizip koydi. Andin u oqlı Ishäknı baqlap, uni kurbangahdiki otunning üstidə yatıkdı. **10** Andin İbrahim əlini uzitip, oqlını boozuzliojili piqaknı aldı. **11** Xuan Pərvərdigarning Pərixtisi asmandın uni qakırıp uningoja: — İbrahim, İbrahim! — dəp warkiridi. U: — Mana mən, — dedi. **12** U umingoja: — Sən balioja қolungni təkgüzmigin, uni həqnemə kilmiojin; qünki Mən sening Hudadin korkxanlıqingni bildim; qünki sening oqlungni, yəni yaloquz oqlungni Məndin ayimiding, — dedi. **13** İbrahim bexini ketürüp karıwidi, mana, arkısında münggüzləri qatkalıqa qırñixip ələqan bir koqçarnı kərdi. İbrahim berip koqçarnı elip, uni oqlining ornida kəydürmə қurbanlıq kiliplə sundı. **14** Xuning bilən İbrahim xu jayoja «Yahwəh-Yirəh» dəp at koydi. Xunga kixilər: «Pərvərdigarning teojida təminlinidü» degən bu səz bütüngə kədər eytilip keliwatidü. **15** Pərvərdigarning Pərixtisi asmandın İbrahimni ikkinçi qətim qakırıp uningoja: — **16** Sən əz oqlungni, yəni yaloquz oqlungni ayimay bu ixni kılıqining üçün Mən Əzüm bilən əsəm əlimənki, dəyu Pərvərdigar, **17** — Mən seni zor bərikətləp, nəslinqni asmandığı yultuzlardək nuroqun kəpəytip, dengiz sahilidiki կumdaq əqolditimən; nəslinq bolsa düxmənlirinən dərwazilirioja iğə bolidu. **18** Sən Mening awazimoja қulak saloqining üçün yər yüzidiki barlıq əl-yurtlar nəslinqning nami bilən əzliri üçün bəht-bərikət tiləydi, — dedi. **19** Andin İbrahim yigitlirinən kəxioja yenip bardı. Ular həmmisi ornidin turuxup Bəər-Xebaşa yol aldı. İbrahim Bəər-Xebada turup kəldi. **20** Bu ixlardin keyin İbrahimoja: «Mana Milkahmu ining Nahoroja birkənqə oqlul tuqup beriptu», degən həwər yətti. **21** Ular bolsa tunji oqlı uz, uning inisi

Buz wə Aramning atisi bolqan Kəmuəl, **22** andin Kəsəd, Hazo, Pildax, Yidlaf wə Betual degən oojullar idi. **23** (Betuəldin Riwkah tərəldi). Bu səkkizini Milkah İbrahimning inisi Nahoroja tuqup bərdi. **24** Xuningdək uning keniziki Rəumahımu Tebah, Gaham, Tahax wə Maakah, degənlərni tuqup bərdi.

23 Sarah bir yüz yigirmə yətə yaxkıqə emür kərdi.

Bu Sarahning əmrinən yilları idı. **2** Sarah Қanaan zeminidiki Kiriat-Arba, yəni Həbronda wapat boldı. İbrahim berip Sarah üçün matəm tutup yioqa-zar kıldı. **3** İbrahim əz mərhuməsinin yenidin kopup, Hıttiyalaroqa sez kilipli: **4** — Mən bolsam aranglarda musapir mehman, halas; silər əmdi aranglardin manga bir yərlik beringlar; xuning bilən mən bu mərhuməmni aldimda kərünüp turmisun üçün elip berip dəpnə kiliy, — dedi. **5** Hıttiyalar İbrahimoja jawab berip: — I hojam, bizgə қulak saloqayla! Sili arimizda Hudanıng bir xahzadisi hesablinila! Arimizdiki əng esil yərlikni tallap, xu yərda mərhuməlirini dəpnə kiliqayla! Mərhuməlirini dəpnə kiliqka həqkəysimiz əz yərlikini silidin ayimaydu, — dedi. **7** İbrahim ornidin turup, u zemindiki həlkə, yəni Hıttiyalaroqa təzim kilipli, **8** ularoja: — Əgər mərhuməmning kəz aldimda turiwərməsliki üçün, uni elip berip, dəpnə kiliqimni rawa kərsənglər, undakta səzümnı anglap mening üçün Zoharning oqlı Əfronqa səz kilipli, **9** uning etizining ayioqda əzininkı bolqan Makpelahning ojarını manga berixini iltimas kilinglər. U manga buni silərninq aranglarda geristan boluxka toluk nərhidə bərsun, — dedi. **10** Xu qəoja Əfron Hıttiyalar arisida olturnattı. Xuning bilən hıttılık Əfron Hıttiyarning aldida, yəni xəhərinin dərwazisidin kirgüqilərninq həmmisining aldida İbrahimoja jawab berip: — **11** Yoxsu, əy hojam, manga қulak saloqayla. Bu etizlikni, xundakla uningdiki ojarnı siligə berəy; uni əz həlkəm bolqan adəmlərning aldida siligə bərdim; əz meyitlirini dəpnə kiliqayla, — dedi. **12** Andin İbrahim yənə zemin həlkə aldida təzim kilipli, **13** Xu zemindiki həlkəning қulaklırları aldida Əfronqa: — Iltimasimoja қulak saloqayla; mən bu etizlikning nərhi boyiqə pul berəy, uni məndin əkbol kiliqayla, andin mən meyitimni xu yərda dəpnə kiliy, — dedi. **14** Əfron İbrahimoja jawab berip uningoja: **15** Əy hojam, manga қulak saloqayla; tət yüz xəkəl kümüxkə yaradıqan bir etizlik, sili bilən mening aramda nemə idi? Sili meyitlirini dəpnə kiliqayla — dedi. **16** İbrahim Əfronning səzığə koxuldu; andin Əfron Hıttiyalar aldida

eytkan bałanı, yəni xu qaođiki soda əlqimi boyiqə tət yüz xəkəl kümüxni tarazida tartip bərdi. **17** Xundak kılıp Mamrəning udulidiki Makpelahəkə jaylaxçan Əfronnıng etizlikı, yəni etizlikning ezi, uningdiki ojar, xundakla etizlikning iqi wə ətrapidiki barlık dərəhlərning həmmisi **18** Hittiylarning kəz aldida İbrahimoja tapxurulup, [yəni Əfronnıng] xəhirining dərvazisidin barlık kirgüçilərning aldida uning mülki kılıp bekitildi. **19** Xuningdin keyin İbrahim ayali Sarahnı Qanaan zeminidiki Mamrə (yəni, Hébron)ning udulidiki Makpelahəning etizlikining ojarida dəpnə kıldı. **20** Xu tərikidə u etizlik wə uningdiki ojar Hittiylar təripidin İbrahimoja gəristan boluxka tayin kılındı.

24 İbrahim kərip, yexi bir yərgə berip қalojanidi;

Pərwərdigar İbrahimoja hər tərəptə bəhtbərikət ata қilojanidi. **2** İbrahim eyidiki əng mətiwər hizmətkari, ezinig pütün mal-mülkini baxķuridiojan ojojitaroja: — Қolungni yotamning astioja қoyojin; **3** Mən seni asmanlarning Hudasi xundakla yərning Hudasi bolojan Pərwərdigarning nami bilən қasəm kıldurimənki, sən mən hazır turuwartıqan bu Kanaaniylarning arisidin oqlumojə kiz elip bərməy, **4** Bəlkı eż yurtumoja, xundakla eż uruk-tuqışanırimning қexioja berip, oqlum Ishäkkə hotun elip bərgəysən, — dedi. **5** Hizmətkari uningoja: — Mubada u kiz mən bilən bu yurtka kəlgili unimisa, undakta əzliri qikqan xu yurtka oqşullirini yandurup apiramdimən? — dedi. **6** İbrahim uningoja jawab berip: — Həzi bol, oqlumni hərgiz xu yərgə yandurup barmiojin! **7** Meni atamning eyi bilən tuoqulojan yurtumdin yetəkləp elip kəlgüqi, yəni manga sez kılıp: — «Sening nəslingga bu yurtni berimən», dəp manga қasəm қilojan, asmannıng Hudasi bolojan Pərwərdigar Əz Pərixtisini aldingoja əwətidü; xuning bilən sən u yərdin oqlumojə kiz elip kelələysən. **8** Xundaktimu, əgər kiz sən bilən bu yərgə kəlgili unimisa, mən sanga kılduridiojan қasəmdin halas bolisən; əməma oqlumni u yərgə hərgiz yandurup barmiojin, — dedi. **9** Xuning bilən hizmətkar қolini hojisi İbrahimning yotisining astioja қoyp turup, bu tooqrıda uningoja қasəm kıldı. **10** Andin hizmətkar bu tooqrıda hojisining təgiliridin onni, xundakla hojisining hərhil esil nərsilirini elip yoloja qikti; u Aram-Naharaim rayoniqa səpər kılıp, Nahorning xəhərirə yetip kıldı. **11** U xəhərning sırtidiki bir қuduqning yenida təgilirini qekündurdi: bu kəqkurun,

kız-ayallarning su tartkılı qikidiojan qeoji idi. **12** U dua kılıp: — Əy hojam İbrahimning Hudasi bolojan Pərwərdigar, etünimənki, bugün menin iximni ongoja tartkaysən, hojam İbrahimoja xapaat kərsətkəysən. **13** Mana mən bu yerdə қuduqning bexida turuwatımən wə xəhər həlkjining kızliri bu yərgə su tartkılı keliwati. **14** Əmdi xundak bolsunki, mən қayısı қizoja: «Komzikinqni qüxiürsəng, mən su iqiwalsam boptikan!» desəm, u jawab berip: «Mana iğkin, mən tegiliringnim suqırıp қoymay», desə, u kiz sən kulung Ishäkkə bekitkiningning ezi bolsun. Buningdin sening hojam İbrahimoja xapaat kılıqiningni biləlyəmən, — dedi. **15** U tehi səzini tügətməyla, mana Riwkah kozini mürisidə kətürüp qikip kəldi; u bolsa İbrahimning inisi Nahorning ayali Milkahṭin tuoqulojan oqlı Betuəlning kizi idi; **16** Kız intayın qiraylıq bolup, heq ər kixi təqmigən pak kiz idi. U қuduqning boyioja qüixüp, komzikini toldurup andin qikti. **17** Hizmətkar uning aldioja yügürüp berip: — Ətünüp қalay, komzikinqtin azojına su otliwalay, dedi. **18** U jawab berip: — Iqkəyla, əy hojam! dəpla, komzəknı dərhal қolioja elip, uning su iqixi üçün sundı. **19** U sütidin uningoja қanoqqa iqküzgəndin keyin: — Təgilirigimu қanoqqa su iqküzüp қoymay, — dedi. **20** Xuning bilən u dərhal komzəktiki suni olakka təküwetip, yənə қuduqka su tartkılı yügürüp bardı; u uning həmmə tegilirigə su tartip bərdi. **21** U kixi uningoja kəzini tikkiniqə jimjit turup, Pərwərdigarning yolini ong қilojan, қilmioqanlıqını bilix üçün küttüwatatti. **22** Təgilər su iqip қanoqanda, xundak boldiki, həlikj kixi yerim xəkəllik bir altun burun һalkısı bilən ikki қolioja on xəkəllik altun biləzükni qikirip қizoja berip uningoja: **23** Sən kimning kizi bolisən? Manga dəp bərsəng! Atangning eyidə bizgə қonoqudək jay barmu? — dəp soridi. **24** Kiz uningoja: — Mən Milkahning Nahorqa tuoqup bərgən oqlı Betuəlning kizi bolimən, — dedi, **25** yənə uningoja: — Bizningkida saman bilən boçuz kəngri, [silərgə] қonoqili jaymu bar, — dedi. **26** Xuan bu adəm engixip Pərwərdigarning aldida sajdə kılıp: **27** Əz xapaiti bilən hojamdin wapadarlıqını ayimiojan, hojam İbrahimning Hudasi bolojan Pərwərdigaroja Həmdusana okulojan! Pərwərdigar bu səpirimdə meni hojamning kerindaxlırı turojan əygə baxlap kəldi! — dedi. **28** Kız yügürüp berip, bularning həmmisini anisining eydikilərgə eytip bərdi. **29** Əmdi Riwkahning Laban degən bir akisi bar idi. Laban қuduqning bexioja, u adəmning қexioja yügürüp

qikti. 30 Qünki u singlisining burun halkısını wə kolliridiki biləzüklərni kərüp, həmdə singlisining; u adəm manga mundak-mundak dedi, deginini anglap, u adəmning kəxioja bardı. Mana, u kixi kuduğning yenida təgilərnin kəxida turatti. 31 Laban uningoja: — Əy Pərvərdigarning bəht-bərikiti ata kılınoquqi, kirgəylə! Nemə üçün taxkırıda turdila? Mən eyni təyyarlap koydum, təgilərgimi jay raslidim, — dedi. 32 U adəm eygə kirdi; Laban təgilərdin yüksni qüxürüp, təgilərgə saman bilən booz berip, u kixinin həm uning həmrəhlinin putlirini yuqılı su elip kəldi; 33 andin u kixinin aldioja taam koyuldu; lekin u: — Mən gepimmi deməy turup taam yeməymən, — dedi. Laban jawab berip: — Eytəkayla, dedi. 34 U: — Mən bolsam İbrahimning hizmətkarımən; 35 Pərvərdigar hojamoja kəp bəht-bərikat ata kiloqąq, u uluq bir kixi boldı. U uningoja koy bilən kala, kümüx bilən altun, kul bilən dedəklərni, təgə bilən exəklərni bərdi. 36 Hojamning ayali Sarah, kəriqənda hojamoja bir oqlu tuşup bərgənidi. Hojam [ooqlioja] ezinin barlığını atidi. 37 Hojam meni kəsəm kıldurup: «Sən mən turuwatkan zemindiki Қанаaniylarning kızliridin oqlumojə hotun elip bərmə, 38 bəlkı jəzmən atamning əyigə, əz tuşqanlırimning kəxioja berip, oqlumojə hotun elip bərgəysən», — dedi. 39 U wakitta mən hojamoja: «U kiz mən bilən kəlgili unimisiqu?» — desəm, 40 u manga jawab berip: «Tutkan yollirim uningoja oquq bolən Pərvərdigarım Əz Pərixtisini sening bilən əwətip, yolungni ong kılıdu. Bu tərikidə sən mening ailidikilirim arisidin, atamning jəməti iqidin oqlumojə hotun elip berisən. 41 Xundak kılıp ailəmdikilərnin kəxioja yetip baroqiningda, sən mən kilduroqan kəsəmdin halas bolisən; ular sanga kızni bərmisimu ohxaxla kəsəmdin halas bolisən», — degenidi. 42 Xunga mən bugün bu kuduğning kəxioja kelip: — Əy, hojam İbrahimning Hudasi bolən Pərvərdigar, əgər sən bu səpirimni ong kilsang: — 43 mana mən su kuduğının yenida turuwatımən; wə xundak bolsunki, su tartkılı kəlgən kizoja: «Komzikingdin manga bir otlam su bərgən bolsang», desəm, 44 u manga: «Sən iqkin, təgiliringgimu su tartip berəy», dəp jawab bərsə, undakta bu kiz dəl Pərvərdigar Əzi hojamning oqlı üçün bekitkən kiz bolsun, dəp dua kəlojanidim. 45 Kənglümdə tehi səzium tüğiməyla, mana, Riwkah komzakni mürisidə ketürüp qikip, kuduğning boyioja qüxüp su tartti; mən uningoja: — İltipat kılıp, manga su iqbili koysang, dewidim,

46 u dərhəl komzikini mürisidin qüxürüp: «İqkəyla, tegilirinim suqırıp koyay», dedi. Xuning bilən mən iqtim; u tegilirimnim suqırıp koydi. 47 Andin mən uningdin: — Kimning kizi bolisən, dəp sorisam, u jawab berip: — Mən Nahorning Milkahdin tuşulqan oqlı Betuəlning kizi bolimən, — dedi. Xu qaoqda mən uning burnioja һalqa, kollirioja biləzüklərni selip koydum; 48 andin engixip Pərvərdigaroja sajdə kıldı; hojamning kerindixining kızını uning oqlı üçün elip ketixkə menin yolumni ong kiliqini üçün, hojamning Hudasi bolən Pərvərdigaroja həmdusana eyttim. 49 Əmdi silər hojamoja ihlas kılıp xapaət kərsitəyli desənglar, buni manga dəngərələr. Əgər halimisanglar, unimu manga eytingərələr, mən ong tərəpkə yaki sol tərəpkə barımən, — dedi. 50 Əmdi Laban bilən Betuəl jawab berip: — Bu ix Pərvərdigardin boləq, siligə ya undak ya bundak deyəlməymiz. 51 Mana, Riwkah aldimirida turidu; uni elip kətkəyə. U Pərvərdigarning deginidək əz hojilirinin oqlıqə hotun bolsun, — dedi. 52 İbrahimning hizmətkarı ularning səzlini anglap, yergə engixip, Pərvərdigaroja sajdə kıldı. 53 Andin, hizmətkar kümüx buyumlarnı, altun buyumlarnı wə kiyim-keqəklərni qıqırıp, bularnı Riwkahka bərdi; u yəna kizning akisi wə anisiojumu kimmətlik hədiyələrni sundı. 54 Andin u wə həmrəhli bilən billə yəp-iqip, xu yərdə konup kəldi. Ətisi sahərdə kəpup, u ularoja: meni hojamning kəxioja yoloja selip koyunglar, dewidi, 55 Kızning akisi bilən anisi uningoja: — Kız birkənqə kün yaki on kün yenimizdə tursun; andin barsun, — dedi. 56 Əmma u ularoja: — Pərvərdigar menin səpirimni ong kilojanikən, meni tosmanglar; hojamning kəxioja berixim üçün meni yoloja selip koyunglar, — dedi. 57 Ular uningoja: — Kızni qakırıp, uning aqzidin anglap bəkaylı, dəp 58 Riwkahni qakırıp uningdin: — Bu adəm bilən baramsən? dəp soriwidi, u: — Baray, dəp jawab bərdi. 59 Xuning bilən ular singlisi Riwkahni, uning inik'anisi, İbrahimning hizmətkarı wə adəmları bilən koxup yoloja selip koydi. 60 U wakitta ular Riwkahka bəht tiləp: — Əy singlimiz, minglioqan on minglioqan adəmlərinin anisi boləysən! Nəslinq düxmənlirinən dərwazilirioqa igə boləy! — dedi. 61 Xuning bilən Riwkah bilən uning dedəkləri ornidin turup, təgilərgə minip, u kixigə aqzıp mangdi. Xundak kılıp hizmətkar Riwkahni elip yoloja qikti. 62 Ishək Bəər-lahay-roy degen jaydin bayila kaytip kəlgənidi; qünki u jənubtiki Nəgəwdə turatti; 63 Ishək kəqkurun istikamətkə

dalaşa qikkanidi; u bexini kɵtürüp ƙarisa, mana tɵgilər keliwatattı. **64** Riwkah bexini kɵtürüp, Ishaknı kerdı; u dərhal tegin qüxüp, hizmatkardin: — Səhərada bizning aldimizoja qikiatkan bu kixi kim bolidu? — dəp soridi. Hizmatkar: — Bu hojamdur! dedi. Riwkah dərhal qümbilini tartip yüzini yepiwaldı. **66** Hizmatkar əmdi kilojan həmmə ixlirini Ishakka eytip bərdi. **67** Ishak kızni anisi Sarahning qedirioja baxlap kirdi; u Riwkahnı eż əmrigə aldı; u uning hotuni boldi. U uni yahxi kərüp ƙalıdı; bu tərikidə Ishak anisining wapatidin keyin təselli taptı.

25 İbrahim Katurah isimlik yənə bir ayalı alojanıdi.

2 U İbrahimımoja Zimran, Yokxan, Medan, Midian, Ixbak wə Xuaħni tuqop bərdi. **3** Yokxandin Xeba bilən Dedan təraldı; Dedanning əwladlıri Axuriylar, Letuxiyalar wə Leummiyalar idi. **4** Midiyanning oqulları Əfah, Efər, Hənoh, Abida wə Əldaah idi. Bular həmmisi Katurahning əwladlıri idi. **5** İbrahim barlığını Ishakka atıwətkənidı; **6** İbrahim tehi Ҳayat waqtida kiqik hotunlırıdinolojan oqullirioja hədiyələrni berip, andin bularnı oqlı Ishakṭin yırak tursun dəp, kün qikix tərəpkə, xərkiv zeminoja əwətiwətkənidı. **7** İbrahimning əmrining künliri bir yüz yətmix yıl boldı; u tolimu kerip, künliri toxup, nəpəstin tohtap wapat boldı; u eż қowmining kəxişa berip koxuldi. **9** Uning oqulları Ishak wə Ismail uni Mamrəning udulioja jaylaxkan, Hittiy Zoharning oqlı Əfronning etizlikidiki Makpelahning ojarida dəpnə ƙildi. **10** Bu etizlikni İbrahim Hıttiylardın setiwalojanıdi; mana bu yərlikkə İbrahim dəpnə ƙılındı, ayali Sarahımu muxu yərgə dəpnə ƙılınojanıdi. **11** İbrahim wapat bololandın keyin xundak boldiki, Pərvərdigar uning oqlı Ishaknı bərikətlidi. Ishak Bəər-Laħay-Roynıng yenida turattı. **12** Təwəndikilər Sarahning misirlik dediki Həjərdin tuojułqan, İbrahimning oqlı bolojan Ismailning əwladlıri: — **13** Ismailning oqullirining, ularning nəsəbnamılıri wə ƙəbililiri boyiqş ismi təwəndikiqə: — Ismailning tunji oqlı Nebayot; andin Kedar, Adbəəl, Mibsam, **14** Mixma, Dumah, Massa, **15** Hədad bilən Tema, Yətur bilən Nafix wə Қədəməh idi. **16** Bular bolsa Ismailning oqulları bolup, ularning kənt wə qedirgahlıri ularning nami bilən atalojan bolup, ular on ikki ƙəbiligə əmir bolojanıdi. **17** Ismailning əmrining yilları bir yüz ottuz yətə yil boldı; u ahirkı nəpsini tartip wapat bolup, eż қowmining kəxişa berip koxuldi. **18** [Uning əwladlıri] Həwilah rayonidin tartip xuroqiqa oltaraklaxtı (Xur bolsa

Misirning utturisida bolup, Axuroja baridiojan yolda idi). Ismail əzining barlık kərindaxlirinинг udulida oltaraklaxtı. **19** İbrahimning oqlı Ishakning nəslining bayani mundaktur: — İbrahimidin Ishak tərəldi. **20** Ishak Padan-Aramda olturuxluq aramiy Betuəlning kizi, aramiy Labanning singlisıolojan Riwkahnı hotunlukka aloğanda kırık yaxka kırğenidi. **21** Əmma Riwkah bolsa tuoqmasoloqa, Ishak hotuni üçün Pərvərdigarça dua-tilawat ƙildi; Pərvərdigar uning duasını ijabət ƙildi; xuning bilən ayali Riwkah һəmilidər boldı. **22** Əmma uning korsikidiki ikki bala bir-biri bilən sokuxkılı turdi. Xuning bilən Riwkah: — Əger bundaklığını bilsəm, [hamilidər] bolup nemə ƙılattım? — dəp Pərvərdigardin səwəbini soriqılı bardı. **23** Pərvərdigar uningoja: — «Sening korsikingga ikki əl bardur, Iqingdin ikki həlk qıçıq bir-biridin ayrırlıdu, Bir həlk yənə bir həlkətin ojalıb kelidu, Qongi qıçıkining hizmitini ƙılıdu» — dedi. **24** Uning aycunu toxkanda, mana uning korsikında dərwəkə bir jüp ƙoxkezək bar idi. **25** Awwal tuoqulojını kizozuq bolup, pütün bədini juwidək tüklük idi. Ular uning ismini Əsaw dəp koydı. **26** Andin inisi ƙoli bilən Əsawning tapinini tutkan ھalda qıktı. Bu səwəbtin uning ismi Yakup dəp koyuldu. Ular tuoqulojanda Ishak atmix yaxta idi. **27** Balilar əsüb qong boldı; Əsaw mahır owqi bolup, dala-janggalda yürüdioxan adəm boldı. Yakup bolsa durus adəm bolup, qedirlarda turattı. **28** Ishak Əsawning owlap kəlgən gəxidin daim yəp turoqa, uningoja amraq idi. Lekin Riwkah Yakupka amraq idi. **29** Bir künü Yakup [purqak] xorpisi ƙaynitiwatattı; Əsaw daladin hərip-eqip kaytip ƙeldi. **30** Əsaw Yakupka: — Mən ھalimdin kəttim! Ətünüp ƙalay, awu ƙızıldın bərsəng! — Awu ƙızıl nərsidin meni ozuklandursangqu! Mən ھalimdin kəttim, — dedi (xu səwəbtin uning eti «Edom» dəpmu ataldi). **31** Yakup uningoja: — Undak bolsa, tunjilik ھokukungını manga setip bərgin, — dedi. **32** Əsaw: — Mən ələy dəwətimən, bu tunjilik ھokukining manga nemə paydisı? — dedi. **33** Yakup: — Əmisə hazır manga қəsəm kıljin, dewidi, u uningoşa қəsəm kılıp, tunjilik ھokukını Yakupka setip bərdi. **34** Xuning bilən Yakup Əsawoja nan bilən ƙızıl purqak xorpisini bərdi. U yəp-iqip ornidin turup kətti. Xundak kılıp Əsaw tunjilik ھokukioja xunqə etibarsız ƙarıojanıdi.

26 [Kanaan] zeminida İbrahimning waqtidiki aqarqılıktın baxxa yənə bir ketimlik aqarqılık yüz bərdi. Xuning bilən Ishak Gərar xəhiringə,

Filistiylerning padixağı Abimələkning kəxioja bardi. **2** Pərvərdigar uningoja kərənəp mundak dedi: — Sən Misiroq qüxməy, bəlkı Mən sanga kərsitip beridiojan yurta turoqin. **3** Moxu zemindin qıkmay musapir bolup turoqin; xuning bilən Mən sən bilən billə bolup, sanga bəht-bərikət ata kılımən; qünki Mən sən wə nəslingga bu zeminlarning həmmisini berip, atang İbrahimə qərgən kəsimimni ada kılımən; **4** nəsligni asmandiki yultuzlardək awutimən wə nəslingga bu zeminlarning həmmisini berimən; yər yüzidiki barlik əl-yurtlar nəsligning [namı] bilən ezlirigə bəht-bərikət tiləydi; **5** Qünki İbrahim Mening awazimoja қulak selip, tapiliojinim, əmrlirim, bəlgilimilirim wə əkanunlrimni bəja kəltürdi, — dedi. **6** Xuning bilən İshak Gərarda turup կaldı. **7** Əmma u yərlik kixilar uning ayali tooprısında sorisa u: — Bu menin singlim bolidu, — dedi; qünki Riwkah intayın qıraylıq bolоraqqā, İshak ez-ezige: «Bu menin ayalim bolidu», desəm, bu yərlik adəmlər Riwkahning səwəbidin meni əltürüwetərmikin, — dəp körkti. **8** Lekin u xu yərdə uzak wakit turoqandin keyin xundak boldiki, Filistiylerning padixağı Abimələk dərizidin қarıwidı, mana İshak wə ayali Riwkah bir-birigə ərkilikxip turatti. **9** Andin Abimələk İshakni qakırıp: — Mana, u jəzmən sening ayaling ikən! Sən nemə dəp: «U menin singlim», deding? — dewidi, İshak uningoja: — Qünki mən əslidə uning səwəbidin birsi meni əltürüwetərmikin, dəp ənsirigənədim, — dedi. **10** Abimələk uningoja: Bu bizgə nemə kiliqining? Tas qaptu həlk arisidin birəsi ayaling bilən birgə bolqılı?! Undak bolqan bolsa sən bizni gunahka patkuzoqan bolatting! — dedi. **11** Andin Abimələk həmmə həlkə buyrup: — Kimki bu kixigə wə yaki hotunioja kol təgküzsə jəzmən əltürülməy kalmayıdu, — dəp yarlıq qüixürdi. **12** İshak, u zeminda terikqılıq կildi: u xu yili yərdin yüz həssə həsul aldi; Pərvərdigar uni bərikətligənidi. **13** Bu kixi bax kətürüp, baroqanseri rawaj tepip, tolimu katta kixılərdin bolup կaldı. **14** Uning koy-kala padilirli wə əyidiki կulliri intayın kəpəydi; Filistiyler uningoja həsət kiliqili turdi. **15** Bu səwəbtin uning atisi İbrahimming künliridə atisining կulliri koliojan կuduklarning həmmisini Filistiyler etip, topa bilən tinduruwətti. **16** Abimələk İshakka: — Sən bizdin ziyyadə küqiyip kətting, əmdi arimizdin qıkip kətkin, — dedi. **17** İshak u yərdin ketip, Gərar wadisoja qədir tikip, xu yərdə turup կaldı. **18** İbrahim həyat waktida [կulliri] birmunqə կuduklarni kazozanidi;

bırak İbrahim əlgəndin keyin, Filistiyler bularni topa bilən tinduruwətkənidi. İshak bu կuduklarnı kaytidin kolitip, ularqa atisi ilgiri koyojan isimlarnı yəna koydi. **19** İshakning կulliri wadida կuduk kolawatqanda suliri uroqup qıkip akidiojan bir կudukni tepiwaldi. **20** Lekin Gərardiki padiqılar İshakning padiqiliridin uni talixip: — Bu su bizningkidur, — dedi. Ular İshak bilən jedəlləxkəqkə, u bu կudukni «Esək» dəp atidi. **21** Ular yəna baxkə bir կudukni kolidi, ular yəna bu կuduk tooqrisida jedəlləxti. Xuning bilən İshak buning ismini «Sitnah» dəp atidi. **22** Andin u u yərdin ketip, baxkə yərgə berip, xu yərdimə yəna bir կuduk kolidi; əmdi Gərardikilər bu կudukni talaxmidi. Bu səwəbtin u uning etini «Rəhəbot» koyup: «Əmdi Pərvərdigar biz üçün jay bərgənəkən, bu zemində mewilik bolimiz», — dedi. **23** Andin u u yərdin qıkip Bər-Xebaqa bardı. **24** Pərvərdigar xu keqisi uningoja kərənəp: — Mən bolsam atang İbrahimning Hudasidurmən; korkmiojin, qünki Mən sən bilən billimən, seni bəht-bərikətləp, nəsligni կulum İbrahimning səwəbidin awutimən, — dedi. **25** U xu yərdə bir kurbangah yasap, Pərvərdigarning namioja nida kiliplə ibadət կildi. U xu yərdə qədirini tiki, İshakning կulliri xu yərdə bir կuduk kolidi. **26** Əmdi Abimələk, aqinisi Ahuzzat bilən ləxkərbəxi Fikol birgə Gərardin qıkip, uning kəxioja bardi. **27** İshak ularqa: — Manga əqmənlik kiliplə, meni aranglardın կօqlıwətkəndin keyin, nemə üçün menin kəximoja kəldinglər? — dedi. **28** Ular jawabən: — Biz Pərvərdigarning sən bilən billə bolqınıni roxən bayıldı, xuning bilən biz sening tooprangda: «Otturımızda bir kelixim bolsun, yəni bizlər bilən sən bir-birimizgə կəsəm berip əhədə kiliçaylı» dedük; xu wəjidiñ sən bizgə հeqkəndək ziyan-zəhmət yətküzmigəysən; biz sanga հeq təgmigimizdək, xundakla sanga yahxiliktin baxkə հeqbir nemə kiliqiniñimizdək (bəlkı seni aman-esənlik iqidə yolungoja əwətkənidük) sənmə xundak kiliqaysən. Mana hazır sən Pərvərdigar təripidin bəht-bərikət kərəwatisən! — deyixti. **29** Xuning bilən u ularqa bir ziyapət kiliplə bərdi. Ular bolsa yəp-iqtı. **30** Ətisi tang səhərdə ular kopup bir-birigə կəsəm kilixti; andin İshak ularnı yoloja selip koydi; ular uning kəxidin aman-esən kətti. **32** U künü xundak boldiki, İshakning կulliri keliplə, uningoja əzi koliojan կuduk tooqrisida həwər berip: «Biz su taptuk!» dedi. **33** U uning namini «Xibah» koydi. Bu səwəbtin bu xəhərning ismi bügüngiçə «Bər-Xeba» dəp atılıp

kəlməktə. **34** Əsaw kırıq yaxka kirgəndə, Hıttiylardın bolğan Bəərinining kizi Yəhudit bilən Hıttiylardın bolğan Elonning kizi Basimatni hotunlukka aldı. **35** Əmma bular İshak bilən Riwkahning kəngligə azab elip kəldi.

27 İshak kərip, kəzliri torlixip, kəzi oquwa kəridioğan bolup kəlojanda xundak boldiki, u qong oqlı Əsawni qakirip uningoşa: — Oqlum! — dedi. U: — Mana mən! — dəp jawab bərdi. **2** U uningoşa: — Mana mən əmdi kərip kəttim, ənqılık kün kəridiojinimnimü bilməymən. **3** Xunga səndin ətünimən, kəralliring, yəni sadak wə okyayingni elip janggalova qikip, mən üçün bir ow owlap kəl; **4** mən yahxi kəridioğan məzzilik tamakṭın birni etip, manga kəltürgin. Mən uni yəp, əlüxtin ilgiri kənglümən sanga bəht-bərikət tiləp dua kılay, — dedi. **5** İshak oqlı Əsawqa sez kəlojanda Riwkahımu anglıdi. Əsaw ow owlap kəlgili janggalova qikip kətkəndə, **6** Riwkah oqlı Yakupka: — Mana mən atangning akang Əsawqa: «Sən ow owlap kelip, manga məzzilik bir taamni ətkin; mən uni yəp əlüp ketixtin burun Pərvərdigar aldida sanga bəht-bərikət tiləp dua kılay», — dəp eytkinini anglap kəldim. **8** Əmdi, i oqlum, səzümgə kulak selip buyruqjinimni kəlojin. **9** Sən dərhal padiqa berip, eąkilərnin iqidin esil ikki oqlaknı elip kəlgin; mən ulardin atang üçün u yahxi kəridioğan məzzilik bir taam təyyar kılay. **10** Sən uni atangning aldioqa elip kirgin. Xuning bilən u yəp, əlüp ketixtin burun sanga bəht-bərikət tiləp dua kıldiu, — dedi. **11** Lekin Yakup anisi Riwkahıqa: — Mana akam Əsaw bolsa tüklük kixi, mən bolsam tüksiz silik tənlilik adəmənmən. **12** Mubada atam meni silap ələksa, undakta mən uning nəziridə uni mazaq kəlojuqı adəm bolup kəlip, beximoja bərikət əməs, bəlkı lənət taparmənmikin, dedi. **13** Anisi uningoşa: — Əy oqlum, sanga qüxicidioğan lənət manga qüxsun; əmma sən pəkət səzümgə kulak selip, berip [oqlaklarnı] elip kəl, — dedi. **14** U berip ularni elip kəlip, anisioqa bərdi. Anisi uning atisi yahxi kəridioğan məzzilik bir taamni təyyar kıldı. **15** Andin Riwkah tunji oqlı Əsawning eydə ez yenida saklaqlıq əng esil keyimlirini elip kiqik oqlı Yakupka kiydürüp, **16** oqlaklarning terisini ikki koli bilən boynining tüksiz jayıqə yəgəp, **17** andin əzi ətkən məzzilik taamlar bilən nanlarnı oqlı Yakupning kəlioja tutkuzdi. **18** Yakup atisining kəxioja kirip: — Əy ata! — dedi. U: — Mana mən! Oqlum, sən kim bolisən? — dewidi, **19** Yakup atisioqa jawab berip: — Mən qong oqlulları əsawmən, manga eytkanlıridək kıldımlı;

əmdi orunliridin turup, olturup kilojan owumning gəxigə eojiz tegip, andin kəngülliridin manga bəht-bərikət tiləp dua kiloçayla, — dedi. **20** İshak oqlioqa: — Əy oqlum, kəndaqmu uni xunqə tez tepip kəlding? — dewidi, u jawab berip: — Qünki Pərvərdigar Hudalırı uni dəl yolumoja yolukturdu, — dedi. **21** İshak Yakupka: — Əy oqlum, yekinrək kəl, sən rast oqlum Əsawmu, əməsmu, silap bakay, — dedi. **22** Xuning bilən Yakup atisi İshakning kəxioja yekin bardı; u uni silap turup: — Awaz Yakupning awazi, lekin kol bolsa Əsawning kolidur, — dedi. **23** Uning kolliri bolsa akisi Əsawning kolliridək tüklük bolğını üçün uni toniyalmay, uningoşa bəht-bərikət tiləp dua kıldı. **24** Andin u yənə: — Sən rast oqlum Əsawmusən? dəp soriwidi, u jawab berip: — Dəl mən, — dedi. **25** İshak uningoşa: — Taamni elip kəlgin, mən oqlumning ow gəxidin yəp, kənglümən sanga bəht-bərikət tiləp dua kılay, — dedi. [Yakup] uni uning aldioja koydi; u yedi. U xarab kəltürübidi, unimu iqti. **26** Andin atisi İshak uningoşa: — Əy oqlum, əmdi yekin kelip meni səygin, — dedi. **27** U uning kəxioqa berip uni səydi. Atisi uning kiyimining purikini purap uningoşa bəht-bərikət tiləp dua kılıp: — «Mana, oqlumning tenidiki purak Pərvərdigar bərikətligən kekləmzarning hux purikioja ohxaydikən! **28** Huda sanga asmanning xəbnimi, Yərning murbat küqini ata kılıp, Axlıktülüklük bilən xarabnimu kəp bərgəy. **29** Həlkələr sening kullukunda bolğay, əl-millətlər aldingda tizlanoğay; Kərindaxliringoja hoja bolğaysən; Anangning oqlulları sanga tizlanoğay; Sanga lənət kəlojanlar lənətkə ələksəy; Sanga bəht tiligənlər bəht tapkay!» — dedi. **30** Xundak boldiki, İshak Yakupka dua kılıp bolup, Yakup atisi İshakning kəxidin qikip boluxioja, akisi Əsaw owlın kaytip kıldı. **31** Umu məzzilik taamlarını etip, atisining kəxioqa elip kirip, atisioqa: — Ata kəpəkayla, oqlullırınınow gəxidin yəp, kəngülliridin manga bəht-bərikət tiləp dua kiloçayla, — dedi. **32** Atisi İshak uningoşa: — Sən kimsən? — dedi. U jawab berip: — Mən oqlulları, qong oqlulları əsawmən! — dedi. **33** Buni anglap İshak alakzadılıkkə qüxüp, pütün bədini jalaklap titrəp: — Undakta bayatin ow owlap elip kəlgini kim? Sən kelixtin burun uning həmmə nərsisidin yəp, uningoşa bəht-bərikət tiləp dua kıldım; wə bərhək, u bəht-bərikət kəridi! — dedi. **34** Əsaw atisining səzlrini anglapla intayın eqinarlık həldə ün selip aqqık pəryad ketürüp atisioqa: — Menimu, i ata, menimu bəht-bərikətligəylə! — dedi. **35** U jawab

berip: — Sening ining hıylə bilən kirip, sanga tegixlik bəht-bərikətni elip ketip, dedi. **36** Əsav: — Rast uning eti Yakup əməsmu?! Qünki ikki kətim meni putlap, ornumni tartıwaldi. Awwal tunjılık hökümmü tartıwaldi wə mana hazır u manga tegidiojan bəht-bərikətni elip kətti, — dedi, Andin yənə: — Mening üçün birər bəht-bərikət qaldurmidilim? — dedi. **37** Ishak, Əsavəqə jawab berip: — Mana, mən uni üstüngə hoja kıldı; həmma kərindaxlirini uning küllükida bolidiojan kıldı; axlıq wə yengi xarab bilən uni կuwwatlidim; ay oqlum, əmdi sanga yənə nemimu kılıp berələymən? — dedi. **38** Əsav atisioja yənə: — Əy ata, silidə pəkət xu birlə bəht-bərikət bar idim? Manga, əy ata, mangimu bəht-bərikət tiləp dua kılɔyal! dedi. Andin u ün selip yiçlap kətti. **39** Atisi Ishak uningoja jawab berip: — «Mana, turalıq jaying yərning munbat küqidin neri, Egiz asmannıg xəbniimidin yırak bolur; **40** Sən kılıqingoja tayinip jan bakısən, Iningning hizmitidə bolisən; Lekin qegridin qıkıp kəzginingdə, Sən boynungdin uning boyunturukını qikirip sunduruwetisən» — dedi. **41** Xunga Əsav atisi uningoja tiligən bəht-bərikət səwəbidin Yağupka əqmənlilik saklap yürüd. Əsav kənglidə: — Atamning matəm künləri yekinlixip kıldı; xu qəoşa inim Yağupni əltürüwetimən, dəp hiyal kıldı. **42** Lekin Riwkah qong oqlı Əsawning bu səzliridin həwərapti. U kiçik oqlı Yağupni qakirip uningoja: — Mana akang Əsav seni əltürüwetimən dəp əz-əzidin təsəlli tepiwetipti; **43** əmdi əy oqlum, səzümə qulak selip, kopup Həranəqə, akam Labanın kəxioja keqip kətkin; **44** akangning kəhri yanmışqə, uning kəxida birnəqqə waqt turojin. **45** Akang aqqikidin yenip, sening uningoja kılɔiningni untup kətküqə xu yərdə turup turojin; andin mən adəm əwətip, seni u yərdin aldurup kelimən. Nemə üçün bir kündila hər ikinglardin məhrum bolup kalay? — dedi. **46** Əmma Riwkah Ishakka: — Mən muxu Hittiy kızlar wəjidiin jenimdirin jak toydum. Əgər Yağupmu bu yurttiki kızlardın, muxundak Hittiy kızni hotunlukka alsa yaxiqinimning manga nemə paydisi? — dedi.

28 Xuning bilən Ishak Yağupni qakirip, uningoja bəht-bərikət tiləp, uningoja jekiləp: — Sən Kəanaaniylarning kızliridin hotun alma; **2** bəlki kopup, Padan-Aramoqa, anangning atisi Betuəlning əyigə berip, u yərdin anangning akisi Labanning kızliridin hotun aloqin. **3** Həmmigə Kadir Təngri seni bəht-bərikətləp, awutup, səndin kəp həlkələrni qikirip

kəpəytkəy, **4** Xundakla İbrahımning bəht-bərikətinə sanga wə sening bilən nəslinggə bərgəy; xundak kılıp sən hazır Musapir bolup turuwatkan yərni, yəni əslidə Huda İbrahimoja bərgən zeminni igiləysən! — dedi. **5** Xuning bilən Ishak Yağupni yoloja saldı. U Padan-Aramoqa, aramiy Betuəlning oqlı, Yağup bilən Əsawning anisi Riwkahning akisi Labanning kəxioja karap mangdi. **6** Əsav Ishakning Yağupka bəht-bərikət tiləp, uni Padan-Aramoqa xu yərdin hotun elixka əwətkənlikini, xundakla uningoja bəht-bərikət tiləp, uninga jekiləp: Sən Kəanaaniylarning kızliridin hotun almıqin, deqənlirini ukup, Yağupningmu əz ata-anisioja itaət kılıp, Padan-Aramoqa kətkinini kərginidə, **8** Əsav: — kəanaanylarning kızliri atam Ishakning nəziridə yaman kərənidikən, dəp biliq yətti. **9** U Ismailning kəxioja berip, hazırlıq hotunlirining üstigə İbrahimning oqlı Ismailning kizi, Nebayotning singlisi Maḥalatni hotunlukka aldı. **10** Yağup bolsa Bər-Xebadin qıkıp, Həran tərəpkə mengip, **11** bir yərgə yetip kəlgəndə, kün olturup kətkəqkə xu yərdə konmakçı boldi. U xu yərdiki taxlardin birini elip, bexioja yastuk kılıp koyup, uhliqili yatti. **12** U bir qüs kərdi: — Mana, uqi asmanlaroja taşxidiojan bir pələmpəy yərdə tikləklilik turattı; Hudanıg pərixtılıri uningda qıkıp-qüxüp turuxattı. **13** Mana, Pərvərdigar uning üstidə turattı. U: — «Mən bolsam atang İbrahimning Hudasi wə Ishakning Hudasi boləjan Pərvərdigardurmən; Mən sən yatkan bu zeminni sening bilən nəslinggə berimən. **14** Nəslinq bolsa yərning topisidək kəp bolup, sən məərip bilən məxrikkə, ximal bilən jənubkə yeyilisən; sən wə nəslinqning wasitisi bilən yər yüzidiki barlıq ailə-kəbililər bəht-bərikət tapidu. **15** Mana, Mən sən bilən billidurmən, kəyərgə barsang seni amansən saklap, bu zeminoja seni kəyturup kelimən; qünki sanga eytkən sezümni ada kılınmay turup, seni taxlimaymən» — dedi. **16** Andin Yağup oyoqinip: — Bərhək, Pərvərdigar bu yərdidur, lekin mən uni bilməptimən, — dedi. **17** U korkup ketip: Bu jay alamət dəhəxətlik bir jay ikən! Bu Hudanıg eyi bilən asmannıg dərwazisidin baxka həq jay əməstur, — dedi. **18** Yağup ətisi səhər kopup, bexining astioja koyqan taxni elip, [hatırə] tüvriük süpitidə tikləp, üstigə zəytun meyi kuyup koydi. **19** U jayning ismini Bəyt-əl dəp atidi; əmma ilgiri u jayning eti Luz idi. **20** Andin Yağup kəsəm bilən wədə kılıp: — Əgər Huda menin bilən billə bolup, bu səpirimdə meni saklap,

yegili nan, kiygili kiyim berip, **21** Mən atamning əyigə aman-esən yenip barsam, undakta Pərvərdigar mening Hudayim bolidu; **22** Xuningdək mən hatirə türük süpitidə tıkləp koyovan bu tax Hudanıng eyi bolidu; həm xundakla sən manga beridiojan barlık nərsilərning ondin bir tülüxini sanga təkdim kılmay kalmaymən, — dedi.

29 Andin Yakup səpirini dawamlaxturup, məxriktiki kowmlarning zeminişa yetip kəldi. **2** U қarıwidi, mana, yaylakta bir կuduk turatti, uning yenida üq top koy padisi turatti; qünki həlk bu կudukturın padilarını suoqiratti. կudukning aqzioja yoqan bir tax koyukluk idi. **3** Қaqaniki padilarning həmmisi u yərgə yiojilsa, padıqilar birlikə կudukning aqzidiki taxni yumilitiwetip, կoylarnı suoqirip, andin taxni yənə կudukning aqzioja eż ornioja koyup koyattı. **4** Yakup [padiqilardin]: Əy buradərlər, silər կayərlik? — dəp soridi. Ular: — Biz հaranlıkmız, dedi. **5** U ulardin: — Silər Naħorning oqlı Labanni tonumsılər? — dəp soridi. Ular: — Tonuymız, dedi. **6** U ulardin: — U salamatmu, dəp soriwidi, ular jawab berip: — U salamat turuwatidu. Mana ənə uning kizi Rahılə կoyliri bilən keliwatidu, dedi. **7** U: — Mana, kün tehi egiz tursa, hazır tehi malning yiojilidiojan waqtı bolmidi; nemixka կoylarnı suoqirip, andin yənə berip otlatmaysılər? — dedi. **8** Ular jawab berip: — Yak, xundak կilalmaymiz. Awwal padilarning həmmisi yiojilip, padıqilar taxni կudukning aqzidin yumilitiwətkəndin keyin, andin կoylarnı suoqirimiz, dedi. **9** U ular bilən gəplixip turojinida, Rahılə atisining կoyliri bilən yetip kəldi; qünki u koy bakkucci idi. **10** Xundak boldiki, Yakup anisining akisi Labanning kizi Rahılə bilən anisining akisi Labanning կoylirini kərgəndə, u kopyup berip, կudukning aqzidin taxni yumilitiwetip, anisining akisi Labanning կoylirini suoqardi. **11** Andin Yakup Rahiləni səyüp, yukarı awaz bilən yioqlap taxlıdi wə Rahiləgə: — Mən sening atangning tuoqkını, Riwkahning oqlı bolımən, dewidi, u yügürüp berip atisoja həwər bərdi. **13** Xundak boldiki, Laban eż singlisining oqlı Yakupning həwirini angliozanda, uning aldioja yügürüp berip, uni kuqaqlap səyüp, əyiga baxlap kəldi. Andin Yakup Labanoja [kəqürmixlirin] həmmisini dəp bərdi. **14** Laban uningoja: — Sən dərwəkə mening səngək bilən gəxümdursən! — dedi. Buning bilən u uning kexida bir ayqə turup կaldı. **15** Andin Laban Yakupka: — Sən mening tuoqkinim bolоlaq, manga bikarəja hizmət kılamsən? Eytkina, həkkinqə nema

alisən? — dedi. **16** Labanning ikki kizi bar idi; qongining eti Leyah, kiqikining eti Rahilə idi. **17** Leyahning kəzliyi yekimlik idi; emma Rahiləning bolsa təki-turki kelixkən, həsni-jamali qiraylıq kiz idi. **18** Yakupning kengli Rahiləgə qüxkən bolup Labanoja: — Mən sening kiqik kizing Rahilə üçün sanga yəttə yil hizmət կilay, dedi. **19** Laban jawab berip: — Uni baxka kixigə bərginimdir sanga bərginim yahxi. Əmdi meningkida turojin, dedi. **20** Yakup Rahiləni elix üçün yəttə yil hizmət կildi. Emma u uni intayın yahxi kərgəqə, bu yillar uningoja pəkət birnəqqə kündəkla bilindi. **21** Wakıt toxkanda Yakup Labanoja: — Mana mening künlirim toxtı. Əmdi ayalimni manga bərgin, mən uning kəxioja kirəy, dedi. **22** Laban xu yərdiki həmmə kixilərni yiojip, ziyanat kılıp bərdi. **23** Lekin xundak boldiki, kəq kərgəndə, u qong kizi Leyahı Yakupning yenoja elip kəldi; Yakup uning kəxioja kirip billə boldi. **24** Laban eż dediki Zilphahı kizi Leyahı dedək kılıp bərdi. **25** Ətisi xundak boldiki, mana aldida Leyah turatti! U Labanoja: — Bu zadi manga nemə kılqinining? Əjəba, mən Rahilə üçün sanga hizmət կilmidimmi? Meni nemixka xundak aldiding?! — dedi. **26** Laban: Bizning yurtimizda kiqikini qongidin ilgiri yatlık կilidiojan rəsim-kaidə yok. **27** Əmdi sən qongining yəttə künlük toy murasimini etküzüp bolojin; andin yənə ikkinqisini sanga bersəyli; u sening manga yənə yəttə yil կilidiojan hizmitingning həkkə bolidu, — dedi. **28** Yakup məkul bolup, Leyahning yəttə künlük toy murasimini etküzüp bolqanda, Laban kizi Rahilənim u ningoja hotunlukka bərdi. **29** Laban dediki Bilhahı kizi Rahiləgə dedək kılıp bərdi. **30** Bu tərikidə Yakup Rahiləningmu kəxioja kirdi; u Rahiləni Leyahın ziyadə yahxi kərdi. Andin keyin u yənə yəttə yil Labanoja hizmət կildi. **31** Emma Pərvərdigar Leyahning atiwarlanmioqanlığını kərgəndə, uningoja tuoqxını nesip կildi. Lekin Rahilə tuoqmas idi. **32** Leyah һamildar bolup bir oqlu tuoqup: — «Pərvərdigar harlanojinimni kərdi; əmdi erim meni yahxi kəridü» dəp uning ismini «Rubən» koydi. **33** U yənə һamildar bolup, bir oqlu tuoqup: — «Pərvərdigar atiwarlanmioqanlığını anglap, buni həm manga bərdi» dəp, uning ismini Ximeon koydi. **34** U yənə һamildar bolup, bir oqlu tuoqup: — «Əmdi bu ketim erim manga baqlinidu; qünki mən uningoja üq oqlu tuoqup bərdim» dəp uning ismini Lawiy koydi. **35** U yənə һamildar bolup, bir oqlu tuoqup: — «Əmdi bu ketim mən Pərvərdigaroja həmdusana okuy!» dəp

uning ismini Yəhūda koydi. Andin u tuquttin tohtap kaldi.

30 Əmma Rahilə əzining Yakupka bala tuqup berəlmiginini kərgəndə, aqisioja həsat kılıp Yakupka: — Manga bala bərgin; bolmisa əlimən, — dedi. **2** Xuning bilən Yakupning Rahiləgə oqəzipi kelip: — Mən baliyatקuning mewisini səndin ayıqan Hudanıng ornidimu?! — dedi. **3** — Mana, dedikim Bilhah bu yerdə turidu; sən uning kəxiqə kirgin, u mening կողմանու տօսն; mən u arkılık balılık bolay, — dedi Rahilə. **4** Xuning bilən u dediki Bilhahı uningoja hotun kılıp bardı; Yakup uning kəxiqə kirdi. **5** Bilhah əhamildar bolup, Yakupka bir oqul tuqup bərdi. **6** Rahilə: — «Huda mən üçün adalət yürgütüp pəryadımnı anglap, manga bir oqul bərdi», dəp uning ismini Dan koydi. **7** Rahiləning dediki Bilhah yəna əhamildar bolup, Yakupka ikkinqi oqlını tuqup bərdi. **8** Rahilə: — «Mən aqam bilən bəslip kattik tutuxup, yəngdim» dəp uning ismini Naftali koydi. **9** Leyah əzining tuquttin tohtap kalojanını kərüp, dediki Zilpahı Yakupka hotun kılıp bərdi. **10** Leyahıng dediki Zilpah Yakupka bir oqul tuqup bərdi. **11** Leyah: — «Nemidegən tələylik-hə!» dəp uning ismini Gad koydi. **12** Leyahıng dediki Zilpah Yakupka ikkinqi oqlunu tuqup bərdi. **13** Leyah: «Mən bəhtlikturmən! Qünki hotun-kızlar meni bəhtlik deyixidu!» dəp uning ismini Axir koydi. **14** Buğday orması künliridə Rubən qıkıp etizlikka bardı wə etizdin birkañqə muhəbbətgülini terip, bularnı anisi Leyahıng kəxiqə əkəldi. Əmdi Rahilə Leyahıka: — Ətünüp կալա, oqlungning muhəbbətgülinidin birnəqqını manga bərgin! — dedi. **15** [Leyah] uningoja jawabən: — Erimni tartıwalojining yətmərdü? Əmdi oqlumning muhəbbətgülinimü tartıwalmakqimusən? — dedi. Rahilə jawab berip: — Undak bolsa u oqlungning muhəbbətgüllüri üçün bugün keqə sən bilən yatsun, — dedi. **16** Yakup kəqkuron etizdin kaytip kəlgini də, Leyah uning aldişa qıkıp: — Mening kəxiqə kirixing kerək; qünki mən oqlumning muhəbbətgüllüri bilən seni ijarigə aldım, — dedi. Xundak dewidi, u bu keqə uning bilən yatti. **17** Huda Leyahıng duasını anglidi; u əhamildar bolup, Yakupka bəxinqi oqlunu tuqup bərdi. **18** Xuning bilən Leyah: «Dedikimni erimgə bərginimə Huda əmdi manga «ijara həkkim»ni ata kıldı» dəp uning ismini Issakar koydi. **19** Leyah yənə əhamildar bolup, Yakupka altınqi oqlunu tuqup bərdi. **20** Leyah: — «Huda manga yahxi toyluk ata kıldı; əmdi erim mening

bilən billə turidiojan boldı; qünki mən uningoja altə oqul tuqup bərdim» dəp uning ismini Zəbulun koydi.

21 Xuningdin keyin, u bir kız tuqup, uning ismini Dinaḥ koydi. **22** Əmma Huda Rahiləni yad kılıp, duasını anglap uni tuqidiojan kıldı, **23** U əhamildar bolup, bir oqul tuqıldı. U: — «Huda meni nomustın halas kıldı», dedi. **24** U: — «Pərvərdigar manga yənə bir bala bərsə» dəp, uning ismini Yusup koydi. **25** Rahilə Yusupni tuqkandin keyin Yakup Labanoja: — Meni ez yurtumoja, ez wətinimə kətkili կոյօն. **26** Mening sanga ixlep erixkən ix həkkim bolojan ayallırımlı bilən balılırimi manga bərgin; mən ketəy; qünki mening sanga ixligən japalıq hizmitim əzüngə ayan, — dedi. **27** Laban uningoja jawabən: Nəziringdə iltipat tapkan bolsam, etünüp կալա, [yenimdin kətma]. Qünki mən Pərvərdigarning sening səwəbingdin manga bərikət bərginini tonup yəttim, dewidi, [Yakup] yənə: — **28** Manga alidiojan həkkinqni tohtatkin; mən sanga xuni berəy, dedi. **29** [Yakup] uningoja jawab berip: — Mən sanga kəndək hizmat kılıp kəlgini, mening կolumda malliringning kəndək bolojini ezungə ayan. **30** Qünki mən kəlməstə meling az idi; əmdi naħayiti zor bir top boldı. Mening kədimim kəyərgə yətsə, Pərvərdigar sanga bərikət ata kıldı. Əmdi mən կազակ əz ailəm üçün igilik tikləymən? — dedi. **31** Xuning bilən Laban: — Mən sanga nemə berəy, dewidi, Yakup: — Sən manga կողմանու տօսն; pəkət mening xu iximoja կօխսանգա, mən yənə padangni bekip, ulardin həwər alımən. **32** Mən bugün pütkül padangni arılap, alaqıpar կօյլարնı, կար-կոնցур pahlanlarnı, xundakla զեղին զəqidinmən ala-qiparlırını ayırip qikimən. Bular mening ix həkkim bolsun. **33** Keyin, mening həkkimni təkxürüp kəlgən waktingda, həkkəni bolojinim kəz aldingə ispatlinidü; əqkilər arısında alaqıpar bolmiojanlırinin həmmisi, pahlanlar arısında կար-կոնցур bolmiojanlırinin həmmisi oqrlıap kelingən hesablansun, — dedi. **34** u wakitta Laban: — Makul, deginingdək bolsun, — dedi. **35** Xu künı [Laban] taojıl wə ala-qipar tekilərnı, ala-qipar qixi əqkilərnı, xundakla az-paz ak qikimi bolojan barlıq əqkilərnı, barlıq կար-կոնցур կօզilarnı ayırip, əz oqlullırinining կոliqa tapxurup, **36** ezi bilən Yakupning otturisida üq künlik arılışını կոյ. Yakup bolsa Labanning padilirinining kalojinini baştı. **37** Lekin Yakup terək, badam wə qınar dərəhliridin yumran qiwıklarnı elip, կօզikini yolluk kılıp xilip, ak sızıklärni qıkardı. **38** Andin mal küyligən wakıtlırıda su iqpili kəlgəndə, u

muxu xilojan qiwiklarni padilar su iqidiojan yərlərdiki ulaklaroja malning aldioja tiklep koyatti. Mal bu [taqıl] qiwiklarning aldida jüpləxkəndin keyin ular taqıl wə ala-qipar kozilarni tuoqdi. **40** Andin Yakup bu kozilarni Labanning padisidin ayrip qikardı; andin u Labanning padisining yüzlirini taqıl wə əngur əylikliroja karitip jüpləxtürdü; xundak kılıp, u əz melini Labanning meliqa koxmay bələk koyup, əzi üçün ayrim badilarni kıldı. **41** Saçlam künlük mal jüpləxkinidə, Yakup qiwiklarni padining kez aldioja ulaklarda koyatti; mallar xu qiwiklarning yenida jüplixətti. **42** Lekin jüplixiatkan mal ajiz bolsa, u qiwiklarni koymaytti. Bu tərikdirə ajizlari Labanoqa, küqlükləri Yakupka təwə boldi. **43** Xundak kılıp, bu kixi naħayiti bay bolup, malliri, dedəkliri, kulliri, tegiliri wə exəkliri heli kep boldi.

31 Əmma Yakup Labanning oqullirining: — Yakup atimizning pütün mal-mülkini elip kətti; uning erixkən bu dəleti atimizning təəllukatidin kəlgən, deginini anglap kəldi. **2** Yakup Labanning qirayioja kəriwidi, mana, u əzigə burunkidək hux peil bolmidi. **3** Bu qaođa, Pərvərdigar Yakupka: — Sən atabowiliringning zeminiçoja, əz uruk-tuoqkanliringning kəxioja kätip kətkin. Mən sening bilən billə bolımən, — dedi. **4** Xuning üçün Yakup adəm əwətəp, Rahilə wə Leyahni əz padisi turojan kəkləmgə qakırıp kəlip **5** ularoja mundak dedi: — Mən atanglarning qirayioja kərisam manga burunkidək hux peil bolmidi; əmma atamning Hudasi mən bilən billə bolup kəldi. **6** Küqümning yetixiqə atanglaroja ixləp bərginim silərgə ayan; **7** əhalibuki, atanglar meni əhmək kılıp, həkkimni on kətim eżgərtti; lekin Huda uning manga ziyan yatküzüxiga yol koymidi. **8** Əgər u: «Ala-qipar kozilar həkkinqə bolidu», desə, barlıq padilar ala-qipar koziliojili turdu. U: «Taqıl kozilar həkkinqə bolsun», desə, barlıq padilar taqıl koziliojili turdu. **9** Bu tərikdirə Huda atanglarning mallirini tartiwelip, manga bərdi. **10** Padilar kuyligən wakitta mən bir kətim qüxümde beximni kətürüp xuni kərdumki, mana, mallarning üstigə jüplixixkə etilojan koqkar-tekilörning həmmisi taqıl yaki ala-qipar idi. **11** Andin Hudanıgə Pərixtisi qüxtümdə manga: «Əy Yakup», dewidi, mən jawab berip: «Mana mən», dedim. **12** U manga: — «Əmdid bexingni kətürüp kəriqin; mana mallarning üstigə jüplixixkə etilojan koqkar-tekilörning həmmisi taqıl wə ala-qipardur; qünki Mən Labanning sanga kılıqinining həmmisini kərdüm. **13**

Mən Bəyt-Əldə [sanga kərungən] Təngridurmən. Sən xu yərdə tüwrükni məsihələp, Manga kəsəm iqtinq. Əmdid sən orningdin turup, bu zemindin qikip, uruk-tuoqkanliringning zeminiçoja yanoqin» dedi. **14** Rahilə wə Leyah uningoja jawab berip: — Atimizning eyidə bizgə tegixlik nesiwa yaki miras kalmıqanmu? **15** Biz dərwəkə uningoja yat adəm hesablinip ələqanmu?! U bizni setiwətti, toylikimiznim pütünləy yep kətti! **16** Xundak bolqandin keyin, Huda Atimizdin sanga elip bərgən barlıq delət biz bilən balılırimizningkidur. Əmdid Huda sanga nemə degən bolsa, xuni kılıqin, — dedi. **17** Xuning bilən Yakup ornidin turup, balılıri wə ayallırını tegilərgə mindurup, erixkən barlıq malliri wə barlıq təəllukatini, yəni Padan-Aramda tapşan təəllukatlarını elip, atisi İshäkning yenioja berixka Qanaan zeminiçoja kərap yol aldı. **18** Laban bolsa koylirini kırkıqılı kətkənidi; Rahilə əz atisoja təwə «ey butliri»ni oqrılap eliwalı. **19** Yakup aramiy Labanoja əz kəxidin oqrılıqqa kəqip ketidiqənlikini ukturmay uni aldap əyoqanı. **20** U bar-yokını elip kəqip kətti; u dəryadın etüp Gilead teoqi tərəpkə karap yol aldı. **21** Üqinqi künü, Labanoja Yakupning əqəməni tövrisidə həwər yətti. **22** U ez tuoqkanlirini elip, yətta künlük yoloqıqə kəynidin koqlap berip, Gilead teoqida uningoja yetixti. **24** Lekin keqisi Huda aramiy Labanning qüxicə kirip uningoja: «Sən həzi bol, Yakupka ya ak ya kək demə!» dedi. **25** Laban Yakupka yetixip baroğanda, Yakup qədirini taqning üstigə tikgənidi. Labanmu tuoqkanlıri bilən Gilead teoqining üstidə qədir tiki. **26** Laban Yakupka: — Bu nemə kılıqin? Sən meni aldap, kızlırimni uruxta alojan oljadək elip kətting? **27** Nemixka yoxurun əqəsən, manga həwər bərməy məndin oqrılıqqa kətting? Manga degən bolsang mən huxal-huramlıq bilən oqəzəl okup, dap wə qang qelip, seni uzitip koymamtim? **28** Xundak kılıp sən manga əz oqullirim wə kızlırimni səyüp uzitip koyux pursitimusu bərmidinq. Bu ixtə əhməklik kıldığ. **29** Silərgə ziyan-zəhmət yətküzük kolumnin kelətti; lekin tünügüñ keqə atangning Hudasi manga səz kılıp: «Həzi bol, Yakupka ya ak ya kək demə» dedi. **30** Hox, sən atangning eyini tolimu seojinojining üçün kətməy koymaysən; lekin nemixka yənə menin butlirimni oqrılıqidinq? — dedi. **31** Yakup Labanoja jawab berip: — Mən korkup əqətmişim; qünki seni kızlırimni məndin məjburiy tartıwalamdikin, dedim. **32** Əmdid butliringoja kəlsək, ular kimdin qıksa xu tirik ələqanı! Kərindaxlırimiz aldida

məndin қандакла neməngni tonuwalsang, uni elip kət, — dedi. Həlbuki, Yakupning Rahiləning butlarnı oqrilap kəlgindin həwiri yok idi. **33** Laban aldi bilən Yakupning qedirioqa kirip, andin Leyahning qediri həm ikki dedəkninq qedirlirioqa kirip ahturup heqnemə tapalmidi. Leyahning qediridin qikip, Rahiləning qedirioqa kirdi. **34** Rahilə bolsa ey butlirini elip, bularni təgining qomining iqiga tikip koyp, üstidə olturuwalajanidi. Laban pütükəl qedirini ahturup, heqnemə tapalmidi. **35** Rahilə atisioja: — Əy hojam, aldingda turalmiqinim üçün hapa bolmioqın; qunki mən həzir ayallarning adət məzgilidə turuwaitimən, — dedi. Xundak kılıp, Laban həmmə yərni koymay ahturupmu, ey butlirini tapalmidi. **36** Xuning bilən Yakup aqqiklap Laban bilən jedəllixip kətti. Yakup Labanoja: — Sən meni kəynimdin munqə aldirap-tenap koqlap kəlgüdək məndə nemə səwənlilik, nemə gunah bar? **37** Sən həmmə yüklətkirimni ahturup qıkting, əyüngning nərsiliridin birər nemə tapalidigmə? Birnemə tapkan bolsang, mening kərindaxlirim bilən sening kərindaxliringning aldida uni koypıqın, ular biz ikkimizning arısında həküm kilsunsun. **38** Mən muxu yigirmə yil kəxingda turdum; heqkəqan saoqliking wə qixi əqkiliring bala taxliwətmidi; padiliringdin koqkarliringni yeginim yok. **39** Boqıwetilgənlirini kəxingioja elip kalmayı, bu ziyanını eziüm toldurdum; keqisi oqrlanıqan yaki kündüzi oqrlanıqan bolsun sən uni məndin təlitip alding. **40** Mening künlirim xundak əttiki, kündüzi issikötün, keqisi soqukştın kiynilip, uyku kəzümdin qaqqatti. **41** Mening künlirim muxu yigirmə yilda əyüngdə turup xundak boldi; on tət yil ikki kizing üçün sanga hizmat kıldırm, altə yil padang üçün hizmat kıldırm; uning üstigə sən ix həkkimni on ketim əzgərtting. **42** Əgər atamning Hudasi, yəni İbrahimning Hudasi, yəni İshäkninq Korkunqısı Bolqanning Əzi mən bilən billə bolmisa idi, sən jəzman meni kuruq kol kılıp կayturuwetätting. Lekin Huda mening tartkan jəbir-japalirimni, kollirimning muxakkitini körüp tünüğün keqə sanga tənbih bərdi, — dedi. **43** Laban Yakupka jawab berip: — Bu kızlar mening kızlirim, bu oğullar mening oğullirim, bu pada bolsa mening padam bolidu; xundakla kəz aldingdiki həmmə nərsə miningkidur; əmma mən bugün bu kızlirimni wə ularning tuoqan oğullarını nemə kılay? **44** Kəni kəl, sən bilən ikkimiz bir əhdə tüzüxəyli, bu mən bilən sening otturimizda guwahı bolsun, — dedi. **45** Xuning

bilən Yakup bir taxni elip ərə tikləp tüwrük kılıp koydi. **46** Andin Yakup kərindaxlirioja: — Tax yiojingga, — dewidi, taxlarnı elip kelip dəwilidi, xu yərdə tax dəwisining yenida oqızalinxıti. **47** Laban bu dəwini «Yəgar-Sahaduta» dəp atidi, Yakup uningoja «Galead» dəp at koydi. **48** Laban: — Bu dəwə bugün sən bilən mening otturamda guwahı bolsun, — dedi. Xunga bu səwəbtin dəwining nami «Galead» ataldi. **49** U jay yənə «Mizpah», dəpmu ataldi; qunki Laban yənə: — Ikkimiz bir-birimiz bilən kərüxmigən waqtılarda, Pərvərdigar sən bilən mening otturamda қarawul bolup kezitip tursun. **50** Əgər sən kızlirimni bozək kilsang, yaki kızlirimning üstigə baxka hotunlarnı alsang, baxka həq kixi kəximizdə həzir bolmioqan təkdirdimu, mana, Huda mən bilən sening arangda guwahçıdur! **51** Laban Yakupka yənə: — Mana, bu dəwigə kara, mən bilən sən ikkimizning otturisida mən tikləp koypıqan bu tüwrükimü kara; **52** kəlgüsidiə bu dəwə wə bu tüwrükmu mən yaman niyət bilən bu dəwidin sening tərippingə etməslikim üçün, seningmu niyitingni yaman kılıp bu dəwə wə bu tüwrüktin etüp mening təripimə kəlməsliking üçün guwahçıqı bolsun. **53** İbrahimimning ilahi, Nahorning ilahi wə bu ikkisining atisining ilahlıri arımızda həküm qıqarsun, — dedi. Yakup bolsa atisi İshäkninq Korkunqısı Bolqıqi bilən kəsəm kıldı. **54** Andin Yakup taq üstidə bir kurbanlıq sunup, kərindaxlirini əzi bilən tamaklılinixkə təkliplər kıldı. Ular həmdastıhan olturdu wə keqisi taqda kəndi. **55** Ətisi tang səhərdə Laban ornidin turup, nəwriliri bilən kızlirini səyüp, ularoja bəht-bərikət tiləp, əz əyigə rawan boldi.

32 Yakup əz yolioja ketip baratti; yolda Hudanıg pərixtılıri uningoja uqrıdi. **2** Yakup ularnı kərüp: — Bu jay Hudanıg bargahı ikən! — dəp, bu jayning namini «Mahānaim» dəp koydi. **3** Andin Yakup Seir zeminidiki «Edom yaylıkı»oja, akisi Əsawning kəxioja aldin həwərqılerni əwətip, **4** ularoja jekiləp: — Silər hojaməja, yəni Əsawoja: «Kəminiliri Yakup mundak dedi: — Mən Labanning kəxida müsapır bolup, ta muxu waikitiqə turdum. **5** Əmdi məndə kala, exək wə koylar, kul-dedəklərmə bar; mən əzlirining nəziridə iltipat taparmənməkin dəp hojaməja həwər yətküzüxnı layik kərdüm», dənglər, — dedi. **6** Həwərqılər Yakupning yenioja yenip kəlip: — Biz akılırı Əsawning kəxioja barduk; u tət yüz kixini elip, silining aldilirioqa keliwatiidu, — dedi. **7** Yakup nahayıti қorkup, oğom-qöüssigə qüxüp adəmlirini koy, kala wə tegilirigə

қохуп, икki топқа айриди. **8 U:** — «Әгәр Әсaw kelip bir topimizə hujum kilsa, yənə bir top keqip kütulup kalar» — дәп ойлidi. **9 Andin** Yakup mundak dua қildı: — I atam İbrahimning Hudasi wə atam İshäkning Hudasi! Manga: «Өз zemining wə uruk-tuoqkanliringning қexioja yenip kətkin, sanga yahxilik kılımən» дәп wədə kılıjan Pərvərdigar! **10** — Mən Sening Өz kılungoja kərsətkən eżgərməs barlıq mehribanlıking wə barlıq wapadarlıking alidda heqnəma əməsmən; qünki mən bu İordan dəryasidin ətkinimdə yalouz bir həsam bar idi. Əmdi mən ikki top adəm bolup қaytiyatımən. **11** Ətünüp қalay, meni akam Əsawning kolidin kutkuzojaysən; qünki u kelip mən bilən hotun-balilirimiň eltıriüwətəmdikin, dәp korkımən. **12 Sən:** «Mən jəzmən sanga zor yahxilik kılıp, sening nəsligni dengizdiki kumdač həddi-hesabsız kəp kılımən», degəniding, — dedi. **13 U** xu keqisi xu yərda konup қaldı; andin u kəl ililikdiki mallardin elip, akisi Əsawoja ikki yüz əqkə, yigirmə teka, ikki yüz saqlıq, yigirmə қoqkar, ottuz qixi təgini taylaklärli bilən, kırıq inək, on buķa, yigirmə mada exək, on həngga exəknı sowoqat kılıp təyyarlap, **16** Bularni ayrim-ayrim top kılıp hizmətkarlırininę kolioja tapxurup, ularoja jekiləp: — Silər məndin burun mengip, hər topning arisida arılık қoyup həydəp menginglar, — dedi. **17 U** əng aldidiki top bilən mangojan kixikə əmr kılıp: — Akam Əsaw sanga uqriqanda, əgar u səndin: «Kımnıg adımisən? Kəyərgə barisən? Aldingdiki janiwarlar kimning?» — dәp sorisa, **18** Undakta sən jawab berip: «Bular kəminiliri Yaқupning bolup, hojam Əsawoja əwətən sowojattur. Mana, u əzimu kəynimizdin keliwatidu» — degin, dedi. **19 Xu** tərikidə u ikkinqi, üçinqi wə ulardin keyinkı padılarnı həydəp mangojuqı kixilərgimü ohxax əmr kılıp: — Əsaw sizlərgə uqriqanda, silərmü uningoja xundak dənglər, andin: — Mana, kəminiliri Yaқup əzimu arkımızdin keliwatidu, — dənglər, dedi; qünki u: — Mən aldimda baroqan sowoqat bilən uni meni kəqürüm kıldurup, andin yüzini kərsəm, meni қobul kılarmikin, — dәp oyliojanidi. **21** Xundak kılıp sowoqat aldin əwətildi; u xu keqisi bargahda konup қaldı. **22 U** xu keqidə kopup, ikki ayali wə ikki dediki wə on bir ooqlını elip, Yabbok keqikidin etüp kətti. **23 U** ularni ekjindin etküzdi, xundakla həmmə təəllüklini u қarxi tərəpkə etküzdi. **24** Yaқup bolsa bu қatta yalouz қaldı; bir zat kelip xu yərda uning bilən tang atkūqa qelixti. **25 Lekin** bu zat uni yengəlməydiqənlilikini kərüp, uning yotisining

yiriqioja қolini təgküzüp koydi; xuning bilən ular qelixiwatqanda Yaқupning yotisi қazandin qikip kətti. **26 U zat:** — Meni қoyup bərgin, qünki tang atay dəp қaldi, dedi. — Sən meni bərikətlimigüqə, seni қoyup bərməymən, dedi Yaқup. **27 U** uningdin: — Eting nemə? dәp soridi. U: etim Yaқup, — dedi. **28 U** uningoja: — Sening eting buningdin keyin Yaқup bolmay, bəlkı Israil bolidu; qünki sən Huda bilənmə, insan bilənmə elixip əqalib kəlding, — dedi. **29 Andin** Yaқup uningdin: — Nämigni manga dəp bərgin, dewidi, u: — Nemixkə mening namimni soraysən? — dedi wə xu yərda uningoja bəht-bərikət ata қildi. **30 Xuning** bilən Yaқup: — Hudani yüzmu-yüz kərüp, jenim kütulup қaldı, dəp u jayning namini «Pəniəl» dəp atidi. **31 U** Pəniəldin etüp mangojanda, kün uning üstibexini yorutti; emma u yotisi tüpəylidin aksap mangatti. **32 Bu** səwəbtin Israillar bügüngiçə yotining ügisidiki pəyni yeməydu; qünki xu Zat Yaқupning yotisining yiriqioja, yəni uning peygə қolini təgküzüp koyojanidi.

33 Yaқup bexini kətürüp kariwidi, mana Əsaw tət yüz kixi bilən keliwatatti. Xuning bilən u balilirini ayrip, Leyah, Rahilə wə ikki dedəkkə tapxurdu; **2** u ikki dedək wə ularning balilirini həmmining alidda mangdurdi, andin Leyah bilən uning balilirini, əng ahirida Rahilə bilən Yusupni mangdurdi. **3** Əzi bolsa ularning aldioja etüp mangdi, u akisining aldioja yetip baroquqə yəttə kətim yərgə bax urup təzim қildi. **4** Əsaw uning aldioja yüksürüp kelip, uni կuqaklap, boynioja girə selip, uni seydi; hər ikkisi yioqlıxip kətti. **5 Andin** Əsaw bexini kətürüp қarap, ayallar wə balilarnı kərüp: — Bu sən bilən billə kəlgənlər kimlər? — dәp soridi. Yaқup: — Bular Huda xapaət kılıp kəminilirigə bərgən balilardur, — dedi. **6 Andin** ikki dedək wə ularning baliliri aldioja berip, uningoja təzim қildi; **7 Andin** Leyahmu uning baliliri bilən aldioja berip, təzim қildi, ahirida Yusup bilən Rahilə aldioja berip, təzim қildi. **8 Əsaw:** — Manga yolda uqriqan axu topliringda nemə məksiting bar? — dewidi, Yaқup jawab berip: — Bu hojamning alidda iltipat tepixim üzündür, dedi. **9 Lekin Əsaw:** — Əy kerindixim, manda yetip axkudak bar. Sening ez nərsiliring ezunggə қalsun, dedi. **10 Əmma** Yaқup: — Undak kilmioqın; əgar mən nəzərliridə iltipat tapşan bolsam, sowojitimiñi kolumdin қobul kılıqayla; qünki silining meni huxallıq bilən қobul kılıqanlarını kərüp, didarlarını kərginimdə Hudanıg didarını kərgəndək

boldum! 11 Əmdi sanga kəltürülgən, [Hudadin kərgən] bu bərikətlirimni kobul kılqayla; qünki Huda manga xapaət kərsətti, həmmə nərsilirim bar boldi, — dəp uningdin қayta-қayta etünüwidi, u kobul kıldı. 12 Andin Əsaw: — Əmdi biz қozojılıp səpirimizni dawamlaxturaylı, mən sening aldingda mangay, dedi. 13 U uningoja jawabən: — Hojam kərdilə, balilar kiqik, kəximda emidiojan қoza wə mozaylar bar; əgər mən bularnı bir künlə aldition kooqlap mangdursam, pütkül pada olüp ketidu. 14 Xunga etünimənki, hojam kəminiliridin aldida mangoqaq tursun; mən aldimdiki mal-qarwilarning mengixioja, xundakla balilarning mengixioja қarap asta mengip, hojamning kəxioja Seiroja udul baray, dedi. 15 U wakıttı Əsaw: — Undak bolsa, mən əzüm bilən kəlgən kixilərdin birnəqqını kexingda koyup ketəy, dedi. Lekin u jawab berip: — Buning nemə hajiti? Pəkət hojamning nəziridə iltipat tapsamla xu kupayə, dedi. 16 Əsaw u künü yoloja qikip Seiroja yenip kətti. 17 Yakup səpər kilipli, Sukkot degən jayqoja kəlgəndə, u yərgə bir əy selip, mallirioja lapaslarnı yasidi. Xunga bu yər «Sukkot» dəp ataldi. 18 Xu təriķidə Yakup Padan-Aramdin қayıtip, Qanaan zeminidiki Xəkəm xəhiriğə aman-esən kəldi. U xəhərning aldida qedir tiki. 19 Andin u qedir tikkən yərning bir kisimini Xəkəmning atisi bolovan Həmorning oqulliridin bir yüz қəsitiqə setiwellip, 20 Xu yərdə bir kurbangah selip, namini «Əl-Əlohə-İsrail» dəp atidi.

34 Bir kuni, Leyahning Yakupka tuqup bərgən kizi Dinaħ yurtning kızliri bilən kerükkili qılıktı. 2 Xu yurtning əmiri həwiy Həmorning oqlı Xəkəm uni kerüp kelipli, uni tutuwelip, zorlap nomusioja təgdi. 3 Əmma uning kengli Yakupning kizi Dinaħka qüxüp, uni yahxi kerüp kaldi wə uningoja muhəbbiti bilən kəngül soridi. 4 Xuning bilən Xəkəm atisi Həmordin: — Bu kizni manga hotunlukka elip bərgin, dəp tələp kıldı. 5 Yakup [Xəkəmning] kizi Dinaħning ippitigə təgkənlikini anglap kıldı. Uning oqullirı malliri bilən dalalarda idi; xunga Yakup ular kəlgüqə jim turup turdi. 6 Xəkəmning atisi Həmor Yakupning aldioja uning bilən səzləxkili qıktı; 7 Yakupning oqulları həwərni anglapla dalalardin қayıtip kəlganıdi. Bular [Xəkəmning] kilmaydiqan ixni kilipli, Yakupning kizining nomusioja tegip Israil kəbilisidə xərməndilik kılıqını üçün azablinip, intayın kattık ojəzəpləndi. 8 Həmor ularoja sez kilipli: — Oqlum Xəkəmning kengli kizinglaroja qüxüp kaptu. Iltipat kilipli uni oqlum oqlu-

hotunlukka bərsənglər! 9 Biz bilən կuda-baja bolup, kizliringlarnı bizgə beringlar, bizning kizlirimiznimü silər elinglar; 10 Biz bilən billə turunglar. Mana, yər aldinglarda turuptu; bu yərni makan kilipli, soda kilipli, əzüngler üçün ey-mülük elinglar, — dedi. 11 Xəkəm kizning atisi bilən aka-ukilirioja: — Nəziringlarda iltipat tapsam dəymən; silər nemə desənglər, xuni berəy. 12 Məndin қanqılık toyluk yaki sowoqat taləp kilsanglar, manga eytkininglərə berəy; pəkət bu kizni manga hotunlukka bərsənglərlə bolidu, dedi. 13 Yakupning oqulları bolsa Xəkəm wə atisi Həmor oja hıylə-mikir bilən jawab bərdi, qünki u singlisli Dinaħning ippitigə təgkənidi; 14 ularoja: — Biz bundak kılalmaymız, singlimizni hətnisiz birsigə berixkə makul deyəlməymiz; qünki bu bizgə nomus bolidu. 15 Pəkət bir xərtimizgə kənsanglarla silərgə makul bolımız; silərning barlıq ərkəkliringlər hətnə kılınip bizdək bolsa, 16 Kizlirimizni silərgə berip, silərning kizliringlarnı biz elip aranglarda olturup, bir kowm bolup қalımız. 17 Əmma bizgə қulak salmay hətnə kılıniqxə unimisanglar, undakta biz kizimizni elip ketimiz, — dedi. 18 Ularning səzləri Həmor wə oqlı Xəkəmning nəzirigə yaqtı. 19 Yigit bu ixni kəynigə sozmidi, qünki u Yakupning kiziqa ejil bolup қalqanıdi; u atisining əyidə həmmidin ətiwarlıq idi. 20 Xuning bilən Həmor oqlı Xəkəm bilən xəhərning dərwazisioja berip, xəhərning adəmlirigə sez kilipli: — 21 Bu adəmlərning biz bilən inək etküsi bar. Xunga ular muxu yurtta turup soda-setik kilsən; mana, bu jayning iki təripi ularoja yətküdək kəngridur. Biz ularning kızlirini hotunlukka elip, əz kizlirimizni ularoja berimiz. 22 Lekin pəkət arimizdiki həmmə ərkək ular hətnə kılınoqandək hətnə kılınsa, u adəmlər arimizda turup biz bilən bir həlk boluxka makul dəydu. 23 Xu təriķidə ularning mal-təəllükəti, həmmə qarpayılırı bizningki bolmamdu? Biz pəkət ularoja makul desəkla, ular arimizda turidu, — dedi. 24 Xuning bilən xəhərning dərwazisidin kirip-qikidiojanlarning həmmisi Həmor bilən oqlı Xəkəmning səziga қulak saldı. Xəhərning dərwazisidin kirip-qikidiojanlarning həmmisi hətnə kılındı. 25 Əmma üçinqi kuni, ular tehiqə aqrıq yatkınida xundak boldiki, Yakupning iki oqlı, yəni Dinaħning akılırı Ximeon bilən Lawiy hərkəyisi əz kiliqini elip, xəhər hatırjəmlik iqidə turqinida besip kirip, həmmə ərkəknı əltürüwətti; 26 Ular Həmor bilən oqlı Xəkəmnimü kiliqlap, Dinaħni Xəkəmning əyidin elip kətti. 27 Andin Yakupning

[barlik] oqulliri: «Ular singlimizning nomusioja təgdi» dəp, əltürülənlərning jayioja kelip, xəhərni bulap-talang կıldı. **28** Ularning koy-kala, exəklirini, xəhərdiki həmmmini, etizliklərdiki həmmmini elip kətti, **29** Xundakla ularning barlık mal-mülkini bulap-talap, barlık hotun-balilarnı əsir kılıp, ey iqidiki barlık nərsilərnimü қoxup elip kətti. **30** Yakup Ximeon wə Lawiyni əyibləp: — Silər meni balaqa tikip, zemindikilər — Kanaaniylar bilən Pərizziylarning aldida sesittinglar. Bizning adimimiz az bir həlkəturmız; ular manga karxi qıkıp yiojılıp hujum kılıdu; xuning bilən mən wə jəmətim wəyrən bolımız, — dedi. **31** Əmma ular jawab berip: — Əjəba, singlimizoja bir pañixə ayaloja kılçandək muamilə kilsə bolamdu? — dedi.

35 Andin Huda Yakupka: — Sən hazır Bəyt-Əlgə qıkıp, xu yərni makan kıl, əzüng akang əsawdin keqip mangojiningda sanga kerüngan [Mən] Təngrigə bir kurbangah yasiqin, — dedi. **2** Xuning bilən Yakup əyidikilər wə ezi bilən billə bolovanlarning həmmisigə mundak dedi: — Aranglardiki yat ilah butlirini taxliwetip, əzüngləri paklap eginliringləriň yənggüxlənglər. **3** Andin kopup Bəyt-Əlgə qikimiz. Mən xu yərdə kiyinqılıqta kalojanda duayimni ijabət kılıp, yürgən yolumda mening bilən billə bolup kəlgən Təngrigə kurbangah salay, — dedi. **4** Xuning bilən eż kolliridiki həmmə yat ilah butlirini, xundakla kulaqlıridiki zırılnı qikirip Yakupka bərdi. Yakup bularni Xəkəmdiki dub dərihining tüwigə kəmüp koydi. **5** Andin ular səpərgə atländi; əmma ətrapidiki xəhərlərni Hudadin bolovan bir wəhimə başqaqka, ular Yakupning oqullurını kooqlımıdi. **6** Bu tərikdirə Yakup wə uning bilən billə bolovanlarning həmmisi Kanaan zeminidiki Luz, yəni Bəyt-Əlgə yetip kəldi. **7** U xu yərdə bir kurbangah yasidi; akisidin keqip mangojinida xu yərdə Huda uningoja kerüngini üçün bu jayning ismini «Əl-Bəyt-Əl» dəp atidi. **8** Riwkahning inik'anisi Dəborah bolsa xu yərdə aləmdin etti. U Bəyt-Əlning ayioqidiki dub dərihining tüwidə dəpnə kılındı. Bu səwəbtin xu dərəh «Yioja-Zarning dub dərihi» dəp ataldi. **9** Yakup [xu yol bilən] Padan-Aramdin yenip kəlgəndin keyin, Huda uningoja yənə bir ketim kərünüp, uningoja bəht-bərikət ata kıldı. **10** Andin Huda uningoja: — Sening isming Yakuptur; əmma mundin keyin sən Yakup atalmay, bəlki naming Israil bolidu, dəp uning ismini Israil koyup koydi. **11** Andin Huda yənə uningoja: — Mən Əzüm Həmmigə

Kədir Təngridurmən; sən nəsillinip, kəpəygin; bir əl, xundakla bir türküm əller səndin pəyda bolidu; padixaḥlarmu sening puxtungdin qıkıdu. **12** Mən İbrahim wə İshäkka bərgən zeminni sanga berimən, xundakla səndin keyinki nəslinggimu xu zemiñni berimən, — dedi. **13** Andin Huda uning bilən səzləxkən jaydin, uning yenidin yukirioja kətürüldi. **14** Yakup Huda ezi bilən səzləxkən jayda bir tax türükni tikləp, üstigə bir xarab hədiyəsini tekti wə zaytun meyi kuyup koydi. **15** Yakup Huda ezi bilən səzləxkən xu jayning namini «Bəyt-Əl» dəp atidi. **16** Andin ular Bəyt-Əldin mengip, Əfratka azojına yol kalojanda, Rahiləni toloqə tutup ketip, kattik tuqut azabida kəldi. **17** Əmma toloqı kattik eoqlaxkanda, tuqut anisi uningoja: — Korkmiojin, bu ketim yənə bir oqlung bolidiqan boldi — dedi. **18** Xundak boldiki, Rahilə jeni qıkix aldida, ahirki nəpisi bilən oqlıqə «Bən-Oni» dəp isim koydi; əmma uning atisi uni «Bən-Yamin» dəp atidi. **19** Rahilə wapat boldi wə Bəyt-Ləhəm dəp atılıdışan Əfratning yolinə boyioja dəpnə kılındı. **20** Yakup uning kəbrisining üstigə bir hatirə texi tikləp koydi. Bügüngə kədər «Rahiləning Kəbrə Texi» xu yərdə turmacta. **21** Andin Israil səpərnı dawamlaxturup Migdal-Edirning u təripidə eż qedirini tiki. **22** Israil u zeminda turojan waqtida, Rubən berip eż atisinin keniziki Bilhələ bilən bir orunda yattı; Israil buni anglap kəldi. Yakupning on ikki oqlı bar idi: — **23** Leyahdin tuquləqan oqullurı: — Yakupning tunji oqlı Rubən wə Ximeon, Lawiy, Yəhudə, Issakar həm Zəbulun idi. **24** Rahilədin tuquləqan oqullurı: — Yusüp wə Binyamin idi. **25** Rahiləning dediki Bilhəldin tuquləqan oqullurı: — Dan wə Naftali idi. **26** Leyahning dediki Zilpahdin tuquləqan oqullurı: — Gad bilən Axir idi. Bular bolsa Yakupka Padan-Aramda tuquləqan oqullurı idi. **27** Əmdi Yakup atisi İshäkning kexioja, İbrahim wə İshäk Musapir bolup turojan Kiriat-Arba, yəni Həbronning yenidiki Mamrägə kəldi. **28** İshäkning kərgən künlleri bir yüz səksən yil boldi. **29** İshäk tolimu kərip, künlleri toxup, nəpəstin tohtap wapat boldi wə eż kowmining kexioja berip koxuldı. Uning oqullurı əsaw bilən Yakup uni dəpnə kıldı.

36 Təwəndikilər əsawning əwladlıridur (Əsaw yənə Edom dəpmu atılıdu): — **2** Əsaw ayallırını Kanaanıylarning kızlıridin aldı, yəni Hittiyardin bolovan Elonning kızı Adaḥ bilən hıwiylardin bolovan Zibeonning nəvrisi, Anahning kızı Oholibamahnı aldı; **3** uningdin baxka Ismailning kızı, Nebayotning

singlisi Basimatnimu alojanidi. 4 Adah Əsawoja Elifazni tuqup bərdi; Basimat bolsa Reuəlni tuqıldı. 5 Oholibamah Yəux, Yaalam wə Korahni tuqıldı; bular Əanaan zeminida Əsawoja tuqulajan oqullar idi. 6 Əsaw ayalliri, oqul-kızliri, eydiki həmmə kixilirini wə qarpayırını, barlıq ulaqlırını, xundakla Əanaan zeminida tapkan barlık təllukatlarını elip, inisi Yakuptin ayrılip, baxka bir yurtka keçüp kətti. 7 Qünki hər ikkisining təllukatları intayın kep bolşaqla, bir yerdə billə turalmayıttı; musapir bolup turojan zemin ularning mal-qarwilirining keplükidin ularını bağalmayıttı. 8 Buning bilən Əsaw (Əsaw Edom dəpmu atılıdu) Seir teojoqa berip, olturaklıxip կaldı. 9 Təwəndikilər taqlıq rayon Seirdiki Edomiyarning atabowisi Əsawning əvladlıridur: — 10 Əsawning oqulları: — Əsawning ayali adahning oqli Elifaz; Əsawning ayali Basimatning oqli Reuel. Elifazning oqulları: — Teman, Omar, Zəfo, Gatam wə Kenaz idi. Əsawning oqli Elifazning kiqik hotuni Timna idi; u Elifazqa Amaləknı tuqup bərdi. Yukırılar bolsa Əsawning ayali adahning əvladlıri idı. Reuəlnıng oqulları: — Nahat, Zərah, Xammah wə Mizzah idi; bular Əsawning ayali Basimatning əvladlıri idı. 14 Əsawning ayali, yəni Zibeonning qong kizi, Anahning kizi bolovan Oholibamahning oqulları: u Əsawoja Yəux, Yaalam wə Korahni tuqup bərdi. 15 Əsawning əvladlırinin iqidin təwəndiki əmirlər qıkkən: — Əsawning tunji oqli Elifazning oqullarından: — əmir Teman, əmir Omar, əmir Zəfo, əmir Kenaz, 16 əmir Korah, əmir Gatam wə əmir Amalək qıkkən. Bular Edom zeminida Elifazning nəslidin qıkkən əmirlər bolup, Adahning əvladlıri idı. 17 Əsawning oqli Reuəlnıng oqullarından əmir Nahat, əmir Zərah, əmir Xammah wə əmir Mizzahlar qıkkən; bular Edom zeminida Reuəlnıng nəslidin qıkkən əmirlərdür; bularning həmmisi Əsawning ayali Basimatning əvladlıri idı. 18 Əsawning ayali Oholibamahning oqullarından əmir Yəux, əmir Yaalam wə əmir Korahlar qıkkən. Bular Anahning kizi, Əsawning ayali Oholibamahning nəslidin qıkkən əmirlər idi. 19 Bular Əsawning, yəni Edomning əvladlıri bolup, [Edomiyarning] əmirləri idı. 20 Horiylardın bolovan Seirning [Edom] zeminida olturojan əvladlıri: — Lotan, Xobal, Zibeon, Anah, Dixon, Ezər wə Dixin idi. Bular Seirning əvladlıri bolup, Edom zeminida Horiylarning əmirləri idı. 22 Lotanning oqulları Hori bilən Hemam idi; Lotanning singlisi Timna idi. 23 Xobalning oqulları: Alwan,

Manahat, Ebal, Xefo wə Onam idi. 24 Zibeonning oqulları: — Ayah wə Anah idi. Bu Anah qəldə atisi Zibeonning exəklirini bekiwetip, arxanglarnı tepiwalajan Anaħning dəl əzi xu idi. 25 Anaħning pərzəntləri: oqlı Dixon; Anaħning kizi Oholibamah idi. 26 Dixonning oqulları: Həmdan, Əxban, Itran wə Keran idi. 27 Ezərning oqulları: Bilħan, Zaawan wə Akan idi. 28 Dixanning oqulları: Uz wə Aran idi. 29 Horiylarning ezlirining əmirləri: əmir Lotan, əmir Xobal, əmir Zibeon, əmir Anah, əmir Dixon, əmir Ezər wə əmir Dixin idi. Bular bolsa Horiylarning Seir zeminida əz namlıri boyiqə atalojan kəbililərning əmirləri idı. 31 Israillarning üstigə heq padixaḥ tehi saltənat kılmasta Edom zeminida saltənat kılçan padixaḥlar təwəndikidək: — 32 Beorning oqli Bela Edomda saltənat kıldı; uning xəhīrinining ismi Dinhabaḥ idı. 33 Bela əlgəndin keyin, bozrahlıq Zərahning oqli Yobab uning ornida saltənat kıldı. 34 Yobab əlgəndin keyin, temaniylarning zeminidin kələn Huxam uning ornida saltənat kıldı. 35 Huxam əlgəndin keyin, Bedadning oqli Hədad uning ornida saltənat kıldı. U Moabning yaylaklärında midiyaniylarqa hujum kılıp yənggənidi. Uning xəhīrinining ismi Awit idı. 36 Hədad əlgəndin keyin, masräkahlıq Samlah uning ornida saltənat kıldı. 37 Samlah əlgəndin keyin, «Dəryanıng boyidiki Rəhəbot»tin kələn Saul uning ornida saltənat kıldı. 38 Saul əlgəndin keyin, Akborning oqli Baal-hənan uning ornida saltənat kıldı. 39 Akborning oqli Baal-hənan əlgəndin keyin, Hədar uning ornida saltənat kıldı. Uning xəhīrinining ismi Pau idı. Uning ayalining ismi Məhetəbəl bolup, u Məy-Zəhabning kizi bolovan Matrədning kizi idı. 40 Əsawning nəslidin bolovan əmirlər ularning at-isimləri, jəmətləri, nəsəbnamilirli wə turojan jaylıri boyiqə: əmir Timna, əmir Alwah, əmir Yəħət, əmir Oholibamah, əmir Elah, əmir Pinon, əmir Kenaz, əmir Teman wə əmir Mibzar, əmir Magdiyəl wə əmir Iramları idı. Bular Edomiyarning əmirləri bolup, ezliri igiləp olturaklıxan jaylar əz namlıri bilən atalojanidi. Mana xu tərikidə Əsaw Edomiyarning ata-bowisi boldı.

37 Yakup bolsa musapir bolup turojan yerdə, yəni Əanaan zeminida olturaklıxtaşı. 2 Təwəndikilər Yakup əvladlırinin ix-izliridur. Yusüp yigit bolup on yətə yaxka kirgən qaqlırıda, akılırı bilən billə köylərni bacattı; u atisining kiqik hotunları Bilħah wə Zilpahning oqulları bilən billə ixləyti. Yusüp atisioqa ularning naqar kılıklarını eytip koyattı.

3 Yüsüp Israilning kériojan waqtida tapkan balisi bolojaqka, uni baxka oqulliridin bəkrək yahxi kərətti. Xunga u Yüsükə uzun yənglik ton tiktürüp bərdi. **4** Əmma akiliri atisining uni əzliridin yahxi kəridiojinini kərüp, uningoja eq bolup kalojanidi wə uningoja qıraylıq gəp kilmətti. **5** Uning üstigə Yüsüp bir qüx kərgən bolup, uni akilirioja dəp beriwidi, ular uningoja tehimu eq bolup kətti. **6** Yüsüp ularoja mundağ dedi: — Mening kərgən xu qüxümnı anglap bekinqilar. **7** Mana, biz həmmimiz etizlarda axılıqlarnı baoławatkdakmiz. Karisam mening ənqəmərə turuptidək; silərninq ənqənglər bolsa mening ənqəmning qərisigə olixip təzim kılıp turoqudək! — dedi. **8** Akiliri uningdin: — Əjəba, sən bizgə padixaḥ bolamsən? Üstimirzə həkümranlıq kılamsən? — dəp soridi. Uning kərgən qüxləri wə gepidin akiliri uni tehimu yaman kərdi. **9** Keyin u yənə bir qüx kərdi wə qüxini akilirioja dəp: — Mana, mən yənə bir qüx kərdüm. Karisam, կuyax bilən ay wə on bir yultuz manga təzim kılıp turoqudək! — dedi. **10** U bu qüxni atisi wə akilirioja dəp bərdi. Atisi uningoja tənbih berip: — Bu kərgininq zadi qandaq qüx? Əjəba, mən, anang wə aka-ukiliring aldingoja berip, sanga yərgə bax urup təzim kılımımız? — dedi. **11** Xuning bilən akiliri uningoja həsət kılıqılı turdi. Əmma atisi xu gəpnı kengliga püküp koydi. **12** Əmdi Yüsüpning kerindaxlıri atisining koylirini bəkəkili Xəkəmgə kətkənidi. **13** Israil Yüsükə: — Akiliring Xəkəmdə pada bekıwatidioq? Kəl, mən seni ularning kexioja əwətəy, dewidi, Yüsüp: — Mana mən, dedi. **14** U uningoja: — Əmdi berip akiliring aman-esənmə-əməsmu, koylar aman-esənmə-əməsmu, manga həwirini elip kəlgin, dəp uni Hébron jilojisidin yoloja saldı; u Xəkəmgə bardı. **15** Xu yərdə birsi uning dalada tenəp yürginini kərüp uningdin: — Nəmə izdəwatisən, dəp soridi. **16** U: — Mən akilirimni izdəwatımən. Əlarning padilirini kəyərdə bekıwatkanlığını eytip bərsingiz, dedi. **17** U adəm jawab berip: — Ular bu yərdin ketip kəldi, qünki mən ularning: «Yürüngəlar, Dotanoja barayı» deginini anglidim, dedi. Xuning bilən Yüsüp akilirining arkısından berip, ularni Dotandinaptı. **18** Ular uni yıraktın kərüp, u tehi ularning kexioja kəlməyala, uni əltürüwetixni məslihətləxti. **19** Ular bir-birigə: — Mana həlikə qüx kərgüqi keliwatidu. **20** Kelinglər, uni əltürüwet muxu yərdiki oraklırdın birigə taxliwətyli, andin: — Wəhxiy bir haywan uni yəp ketiptu, dəyli. Xunda, biz uning qüxlirining nemə bolidiojinini kərimiz!

— dedi. **21** Əmma Rubən buni anglap uni ularning kolliridin kütküzəmkqi bolup: — Uni əltürməlyi, dedi. **22** Rubən ularoja yənə: — Kan təkməngərlər! Bəlkı uni qəldiki muxu orəkkə taxliwetinglər; lekin uningoja kol təgküzmənglər, dedi (əməliyəttə, u uni ularning kolidin kütküzəp, atisining kexioja kayturuwətməkqi idi). **23** Yüsüp akilirining kexioja yetip kəlgəndə ular uni tutup, uning alahidə tonini, yəni kiyiklik uzun yənglik tonini salduruləlip, orəkkə taxliwətti. Lekin orək kuruq bolup, iqidə su yok idi. **25** Andin ular tamak yegili olturdu. Əlar bexini kətürüp kariwidə, mana Ismaillarning bir karwini Gilead tərəptin keliwatattı. Təgilirigə dora-dərmək, tutiya wə murməkkilər artilojan bolup, Misir tərəpkə ketiwatattı. **26** Yəhədüda kerindaxlırioja: — Bizning bir tuşqan kerindiximizni əltürüp, kənini yoxuroqinimizning nemə paydısı bar? **27** Kelinglər, uni Ismaillarоja setiwətyli; qandaqla bolmisun u bizning inimiz, bir tuşqan kerindiximiz; xunga uningoja kol salmaylı, dewidi, kerindaxlıri buningoja kulaq saldı. **28** Midiyənlik Sodigərlər xu yərdin etüp ketiwatqanda, ular Yüsüpni orəktin tartip qıkırıp, ularoja yigirmə kümüx tənggiga setiwətti. Bular bolsa Yüsüpni Misiroja elip kətti. **29** Rubən orəkning yenioqa kaytip kelip, Yüsüpning orəktə yoklukını kərüp, kiyimlirini yırtıp, **30** inilirining kexioja berip: — Bala yok turidul! Əmdi mən nəgə baray?! — dedi. **31** Əmma ular Yüsüpning tonini elip, bir tekini boozuzlap tonni uning kənioja miləp, **32** Andin uzun yənglik tonni atisining kexioja əwətip, uningoja: — Buni biz tepiwalduk; bu oqlumning tonimu-əməsmu, ezung kərüp bəkən, dedi. **33** U uni tonup: — Bu dərəwəkə menin oqlumning toni ikən; bir wəhxiy haywan uni yəp kətkən ohxaydu; xübhisizki, Yüsüp titma-titma kılıwetiliptu! — dedi. **34** Xuning bilən Yakup kiyimlirini yırtıp, beligə bez baqlap, nuroğun künlərgiqə oqlı üçün matəm tutti. **35** Uning həmmə oqlul-kızlırları yenioqa kelip uningoja təsəlli bərsim, u təsəllini köbul kilməy: «Mən təhətsaraqə qüxüp oqlumning kexioja baroqə xundak matəm tutimən!» dedi. Yüsüpning atisi xu peti uningoja ah-zar kətürüp matəm tutti. (*Sheol h7585*) **36** Əmdi midiyaniylar [Yüsüpni] Misiroja elip berip, Pirəwnnning bir oqojidarı, pasiban bexi Potifarоja satti.

38 U wəkitlarda xundak boldiki, Yəhədüda aka-ukilirining kəxidin ketip, Hırah isimlik Adullamlıq bir kixiningkigə qüxti. **2** Xu yərdə Yəhədüda Xua isimlik bir Kanaaniyning kızını kərdi; u uni

hotunlukka elip kexioja kirip yatti. 3 U hamilidar bolup bir oqul tuoqdi; Yəhüda uningoja «Ər» dəp at koydi. 4 U yənə hamilidar bolup, bir oqul tuoqdi wə uningoja Onan dəp at koydi. 5 Andin yənə hamilidar bolup bir oqul tuoqdi wə uningoja Xəlah dəp at koydi. U tuoqluqanda Yəhüda Kezibda idi. 6 Yəhüda tunji oqli Ərgə Tamar isimlik bir kızni elip bərdi. 7 Lekin Yəhudanıng tunji oqli Ər Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolоaqka, Pərvərdigar uni eltürdi. 8 Bu qəoşda Yəhüda Onanoja: — Akangning ayalining kexioja kirip, uni hotunlukka elip kərindaxlıq burqını Ada kılıp, akang üçün nəsil kəldurojin, dedi. 9 Əmma Onan bu nəsilning əzığə təwə bolmaydıcınlığını bilip, akisioja nəsil kəldurmaslıq üçün hər kətim akisining ayalı bilən billə boluqanda məniysini yərgə akturuwetətti. 10 Uning bu kilmixi Pərvərdigarning nəziridə razil kərüngəqkə, unimu eltürübətti. 11 Yəhüda əmdi kelini Tamaroja: — Oqlum Xəlah qong boluqqa atangning eyidə tul olturup turojin, dedi. Qünki u iqida: — Bumu akilirioja ohxax olüp ketərmikin, dəp körkti. Xuning bilən Tamar berip atisining eyidə turup kaldi. 12 Əmdi kəp künlər etüp, Xuaning kizi, Yəhüdaqə təgkən ayal oldu. Yəhüda təsəlli tapkəndin keyin adullamlik dosti Hırah bilən billə əzining koy kırkıoqçılınınıñ əhwalını bilixkə Timnahkə qıktı. 13 Tamaroja: — Keynatang köylirini kırkıojili Timnahkə yol aldı, degən həwər yətti. 14 Xuning bilən Tamar Xəlah, qong boluqan bolsimu, mən uningoja hotunlukka elip berilmidim, dəp kərap, tulluk kiyimini seliwestip, qiumbal tartıp bədinin orap, Timnah yolinin üstidə ənaimoja kirix eojizioja berip olturdu. 15 Əmdi Yəhüda uni yüzü yepiklik haldə kərgəndə: — Bu bir pahxə ayal ohxaydu, dəp oylidi. 16 U yoldın burulup uning yenioja berip, eż kelini ikənlilikini bilməy: — Kəl, mən sən bilən billə bolay, dedi. U jawab berip: — Mən bilən billə bolsang, manga nemə berisən? dəp soridi. 17 U uningoja: — Padamning iqidin bir oqlakni sanga əwətip berəy, dedi. Ayal: — Sən uni əkelip bərgüqə, manga rəniga birər nərsə berəmsən? dəp soriwidi, 18 U: — Sanga nemini rəniga berəy? — dedi. U: — Əz möhürüng bilən uning xoynisini wə əkolungdiki hasangni rəniga bərgin, dewidi, u bularnı berip, uning bilən bırgə boldi. Xuning bilən u uningdin hamilidar bolup kaldi. 19 Andin Tamar ornidin turup mangdi; u pərənjini seliwestip, tulluk kiyimini kiyiwaldi. 20 Yəhüda: — U hotunning kolidiki rənini yandurup kəlsün dəp adullamlik dostining koli arkılık oqlaknı

əwətti, əmma u uni tapalmidi. 21 U xu jaydiki adəmlərdin: — Ənaimdiki yolning boyida olturoqan butpərəs pahxə kəni, dəp sorisa, ular: — Bu yərdə əqbir butpərəs pahxə bolovan əməs, dəp jawab bərdi. 22 Buning bilən u Yəhudanıng kexioja yenip berip: — Mən uni tapalmidim; üning üstigə u jaydiki adəmlərmə: «Bu yərdə əqbir butpərəs pahxə ayal bolovan əməs» deyixti, dedi. 23 Yəhüda: — Boptu, u nərsiləri u elip katsa kətsun; bolmisa, baxkilarning məshirisiqə əkalımız. Nermila bolmisun, mən uningoja oqlak əwəttim, lekin sən u hotunni tapalmiding, dedi. 24 Üq ayqə ətkəndin keyin birsi Yəhudaoja: — Sening kelining Tamar buzuqçılık kıldı, uning üstigə zinadin hamilidar bolup kaldi, degən həwərnı yətküzdi. Yəhüda jawabən: — Uni elip qıqinglar, kəydürüwetilsən! — dedi. 25 Lekin u elip qıkılıqanda keynatisoja həwər əwətip: — Bu nərsilərinin igisi bolovan adəmdin hamilidar boldum! Əmdi sən kərüp bak, bu mehür, xoynisi wə əhasining kimning ikənlilikini etirap kılıqin, dedi. 26 Yəhüda bu nərsilərni etirap kılıp: — U manga nisbətən həkliktər; dərwəkə mən uni oqlum Xəlahkə elip bərmidim, dedi. Bu ixtin keyin Yəhüda uningoja yənə yekinqılıq kılmidi. 27 Uning tuoqtu wəkti yekinlaxtı, mana qorsıkida koxkezək bar idi. 28 U tuoqkan wəktidə balılardın birsə kolini qıkıriwidı, tuoqtu anisi dərhal bir kizil yipni elip: «Bu awwal qıktı» dəp uning kəlioja qıqıp koydi. 29 Lekin u kolini yənə iqigə tikiwaldi, mana uning inisi qıktı. Xuning bilən tuoqtu anisi: «Sən əkəndə kılıp bəsüp qıktıng!» dedi; xuning bilən uningoja «Pərəz» degən at koyuldu. 30 Andin kəlioja kizil yip qıgilgən akisi tuoquldı. Uning ismi Zərah dəp ataldı.

39 Yüsüp bolsa Misiroja elip kelindi; uni Pirəwnning ojigidari, pasiban bexi Potifar xu yərgə elip kəlgən Ismaillarning kolidin setiwaldi. 2 Lekin Pərvərdigar Yüsüp bilən billə bolоaqka, uning ixliri ongoja tarttı; u misirlük hojisining eyidə turup kaldi. 3 Uning hojisi Pərvərdigarning uning bilən billə ikənlilikini, xundakla u nemə ix kilsa, Pərvərdigarning uning kolida ronaq tapkuzojanlığını baykıdı. 4 Xuning bilən Yüsüp uning nəziridə iltipat tepip, uning has hizmətqisi boldi. Hojisi uni eyini baxkəruxkə koydi wə barlıq təəllukatını uning kəlioja tapxurdi. 5 Wə xundak boldiki, u uni eyi wə barlıq təəllukatını baxkəruxkə koyojandın tartıp, Pərvərdigar bu misirlükning eyini Yüsüpnin səwəbidin bərikətlidi; Pərvərdigarning bərikiti uning pütün ailisi wə barlıq terikqılıkioja kəldi. 6 Xuning

bilən [Potifar] barlıq ixlirini Yüsüpning қolioja tapxurup, өз tamikini yeyixtin baxlaşa ھeqkandak ix bilən kari bolmidi. Yüsüp bolsa қamiti kelixkən, huxqıray yigit idi. 7 Birnəqqə wakıt etkəndin keyin xundak boldiki, uning hojisining ayalining Yüsüpka kəzi qızıxp kəlip: — Mən bilən yatkin! — dedi. 8 Əmma u unimay hojisining ayalioja mundağ dedi: — Mana hojam eydiki ixlarnı, xundakla barlıq təəllukatını қolumoja tapxurdi, manga tolimu ixinip ixlirim bilən kari bolmaydu. 9 Bu eydə məndin qong adəm yok. Səndin baxlaşa u ھeqbir nərsini məndin ayimidi — qünki sən uning ayalidursən! Xundak turuqluk mən қandakmu bundak rəzillikni kılıp Huda aldida gunahkar bolay? — dedi. 10 Gərqə hər künü Yüsüpka xundak desimu, xundakla u uning bilən yetip uningoja yekinqılık қılıxni yaki uning bilən birgə turuxni rat kılıqan bolsimu, 11 xundak bir wəkə boldiki, bir künü u əz ixi bilən ey iqigə kirgənidi, eydikilərdin ھeqkayisasi eyning iqidə əməs idi; 12 bu ayal uning tonini tutuwelip: — Mən bilən yatkin! dedi. U tonini uning қolioja taxlap կoyup, yügürgən peti կeqip taxkırıoja qıkıp kətti. 13 Ayal Yüsüpning tonini əz қolioja taxlap կeqip qıkıp kətkinini kərüp, 14 eyidiki hizmətqılırını qakırıp ularoja: — Kərənglər, erim bizgə ھakarət kəltürsun dəp bir ibranıy adəmni elip kəptü! Bu adam yenimoja kirip: «Sən bilən yatay» dewidi, kəttik warkırıdim! 15 U menin kəttik warkırıojinimni anglap, tonini yenimoja taxlap, taxkırıoja կeqip kətti, dedi. 16 Xuning bilən hojisi əyigə yenip kəlgüqə u Yüsüpning tonini yenida saklap koydi. 17 Andin u erigimu xu gəpnı kılıp: — Sən elip kəlgən ھelikəibraniy կul manga ھakarət қılıxka қeximoja kirdi. 18 Lekin mən kəttik warkırıap-jarkırdim, u tonini қeximda taxlap, taxkırıoja կeqip kətti, — dedi. 19 Uning hojisi ayalining: — Sening կulung meni undak-mundağ kıldı, degən gəplirini anglap ożzipi ottək tutaxti. 20 Xuning bilən Yüsüpning hojisi uni tutup orda munarlıq zindanoja қamap koydi. Xu yərgə pəkət padixaħning məhəbusliri solinatti. Buning bilən u xu yərdə solakta yetip kəldi. 21 Lekin Pərvərdigar Yüsüp bilən billə bolup, uningoja xapaət kərsitip, uni zindan begining nəziridə iltipatapturdu. 22 Xuning bilən zindan begi gundihanida yatkan ھəmmə məhəbuslarnı Yüsüpning қolioja tapxurdi. Xu yərdə kəlinidiojan ھərkəndak ix uning қoli bilən bolatti. 23 Zindan begi Yüsüpning қolidiki ھeqkandak ixtin ojam kilmatti;

qünki Pərvərdigar uning bilən billə bolup, u hərnemə kilsə Pərvərdigar uni onguxluk kılatti.

40 Bu ixlardin keyin Misir padixaħining sakisi wə bax nawiyi Misir padixaħining zittioja tegip gunahkar bolup kəldi. 2 Xuning bilən Pirəwn uning bu ikki mənsəpdarioja, yəni bax sakiy wə bax nawayoja oqəzəplinip, 3 ularni pasiban bexining sariyoja, Yüsüp solaklıq munarlıq zindanoja solap koydi. 4 Pasiban bexi Yüsüpni ularning hizmitidə bolup ularni kütüxkə təyinlidi. Ular solakta birnəqqə kün yetip kəldi. 5 Ular ikkisi — Misir padixaħining sakisi wə nawiyi gundihanida solaklıq turojan bir keçidə qüx kərdi. Hərbirining qüxining ezigə has təbiri bar idi. 6 Ətisi ətigəndə, Yüsüp ularning kəxiyoja kiriwidı, ularning qəmkin olturoqinini kərdi; 7 xunga u əzi bilən billə hojisining sariyida solaklıq yatkan Pirəwnning bu ikki mənsəpdaridin: — Nemixka qirayinglər bugün xunqə soloqun? — dəp soridi. 8 Ular uningoja jawab berip: — İkkimiz bir qüx kərdük; əmma qüxicimizning təbirini yexip beridiojan kixi yok, dedi. Yüsüp ularoja: — Qüxkə təbir berix Hudadin bolidu əməsmu? Qüxünglarnı manga eytip beringlər, — dedi. 9 Buning bilən bax sakiy Yüsüpka qüxini eytip: — Qüxümdə aldimda bir üzüm teli turoqudək; 10 bu üzüm telining üq xehi bar ikən. U bih urup qeqəkləp, saplırida uzum pixip ketiptudək; 11 Pirəwnning kədəhli kolumna ikən; mən üzümlərni elip Pirəwnning kədəhigə sikip, kədəhni uning қolioja sunuptımən, dedi. 12 Yüsüp uningoja jawabən: Qüxning təbiri xudurki, bu üq xah üq künni kərsitudu. 13 Üq kün iqidə Pirəwn kəddingni ruslitip, seni mənsipingga kəytidin təyinləydi. Buning bilən sən burun uningoja sakiy bololandək Pirəwnning kədəhini uning қolioja sunidiojan bolisən. 14 Lekin ixliring onguxluk bololandə meni yadingoja yətküzüp, manga xapaət kərsitip Pirəwnning aldida menin tooqramda gəp kılıp, meni bu eydin qikartkaysən. 15 Qünki mən ھəkikətən ibraniylarning zeminidin nahək tutup elip kelindim; bu yərdimə meni zindanoja salqudək bir ix kılımidim, — dedi. 16 Bax naway Yüsüpning xundak yahxi təbir bərginini kərüp uningoja mundağ dedi: — Mənmə əzümni qüxümdə kərdüm; mana, beximda ak nan bar üq sewət bar ikən. 17 Əng üstüñki sewəttə nawaylor Pirəwngə pixuroqan ھərhil nazunemətlər bar ikən; lekin kuxlar beximdi ki u sewəttiki nərsilərni yəp ketiptudək, — dedi. 18 Yüsüp jawabən: — Qüxning təbiri xudurki: — Bu üq sewət üq künni kərsitudu. 19 Üq kün iqidə

Pirəwn sening bexingni kesip, jəsitingni dərəhkə asidikən. Xuning bilən uşqarşanatlar kelip gəxüngni yəydi kənən, — dedi. **20** Üqinqi küni xundak boldiki, Pirəwnning tuoşulojan küni boloşaqka, u həmmə hizmətkarlırları üçün bir ziyanat kılıp bərdi, xundakla dərwəkə hizmətkarlırların arısında bax sakınyıng bexini kətürdi wə bax nawayning bexini aldı; **21** u bax sakınyı kaytidin eż mənsipigə təyinlidi; xuning bilən u Pirəwnning կədəhini uning qolioja kaytidin sunidiojan boldı. **22** Lekin bax nawayni bolsa Yüsüp ularoja təbir bərgəndək esiwətti. **23** Əmma bax sakıy Yüsünpni həq əsliməy, əksiqə uni untup kəldi.

41 Toptooqra ikki yil ətəp, Pirəwn bir qüx kərdi. Qüxicə u [Nil] dəryasining boyida turquydək. **2** Həm qiraylıq həm semiz yəttə tuyak inək dəryadin qikip, kumuxlukta otlaptudək. **3** Andin yənə yəttə tuyak inək dəryadin qikiptu; ular sət həm oruk bolup, aldinkı inəklərning yenida, dəryanıng boyida turuptu. **4** Bu sət həm oruk inəklər u yəttə qiraylıq, həm semiz inəklərni yəwetiptu. Xu wakıttı Pirəwn oyojinip ketiptu. **5** U yənə uhlap, ikinqi kətim qüx kərdi: — Mana, bir tüp buojuday xehidin tok wə qiraylıq yəttə baxak qikiptu. **6** Ulardın keyin yənə yəttə baxak qikiptu; ular həm oruk wə puqək bolup, xərk xamiliда solixip kəloşanıdi. **7** Bu oruk baxaklar u yəttə semiz, tok baxaknı yutup ketiptu. Andin Pirəwn oyojinip ketiptu, bu uning qüxi ikən. **8** Ətisi uning kengli nəhayiti biaram bolup, Misirdiki həmmə palçı-jadugərlər bilən barlıq danıxmənlərni qakırtıp kəldi. Pirəwn eż qüxini ularoja eytip bərdi; lekin həqkim Pirəwgə qüxlərning təbirini dəp berəlmidi. **9** U qəoşa bax sakıy Pirəwgə: — Bugün menin etküzgən hatalıklarım esiməgə kəldi. **10** Burun Pirəwn janablırı kullırıq, yəni pekir wə bax nawayoja aqqıqlınıp, bizni pasiban bexining sariyida solakqa taxlıqanıdila; **11** Xu qəoşlarda hərbirimiz bir keqidə bardin qüx kərdük; hər kəysimiz kərgən qüxning təbiri baxka-baxka idi. **12** Xu yərdə bız bilən billə pasiban bexining kuli boloşan bir ibranıy yigit bar idi. Uningoja qülxirizmizi eytiwidük, u bizgə qüxlərimizning təbirini bayan kıldı; u hərbirimizning kərgən qüxicə karap təbir bərgənidi. **13** Xundak boldiki, ixlar dəl uming bərgən təbiridə deyilgəndək yüz bərdi; janablırı pekirni eż mənsipimə kaytidin təyinlidə, bax nawayni daroja astila, — dedi. **14** Xuning bilən Pirəwn adəm əwətip, Yüsünpni qakırdı; ular dərhal uni zindandin qikardi. Yüsüp burut-sakılıni qüxürüp, kiyimlirini yənggüxləp,

Pirəwnning aldioja kirdi. **15** Pirəwn Yüsüpə: — Mən bir qüx kərdüm, əmma uning təbirini eytip berələydiqan həqkim qikmedi. Anglisam, sən qüxə təbir berələydiksən, — dedi. **16** Yüsüp Pirəwgə jawab berip: — Təbir berix əzümdin əməs; lekin Huda Pirəwgə hatırjəmlik beridiojan bir jawab beridu, — dedi. **17** Pirəwn Yüsüpə: — Qüxümdə mən dəryanıng կiroqıkında turuptımən. **18** Karisam, dəryadin həm semiz həm qiraylıq yəttə tuyak inək qikip kumuxlukta otlaptu. **19** Andin ulardın keyin ajiz, tolimu sət həm oruk yəttə tuyak inək qikiptu. Mən Misir zeminida xundak sət inəklərni kərgən əməsmən. **20** Bu oruk, əski inəklər bolsa awwallı yəttə semiz inəknı yəwetiptu. **21** Ularnı yəwətkən bolsimu, korsikəja bir nemining kirgənlikli həq ayan bolmaptu, ularning kərünüxi balkı burunkidək sət imix. Andin mən oyojinip kəttim. **22** Andin yənə bir qüx kərdüm, mana bir xahtın yəttə həm tok həm qiraylıq baxak qikiptu. **23** Andin yənə yəttə puqək, oruk baxak qikiptu; ular xərk xamili bilən solixip կurup ketiptu. **24** Bu oruk baxaklar yəttə qiraylıq baxaknı yəp ketiptu. Mən bu ixni palçı-jadugərlərgə dəp bərsəm, manga təbirini eytip beridiojan həq kixi qikmedi, dedi. **25** Yüsüp Pirəwgə: — [Janablırı] Pirəwnning qüxləri bir mənididur. Huda Ozi kilmakçı bołoşan ixlirini Pirəwgə aldin bildürdi. **26** Bu yəttə yahxi inək yəttə yilni kərsitudu; yəttə yahxi baxakmu yəttə yilni kərsitudu. Bu qüxlər ohxax bir qüxtur. **27** Ulardın keyin qikkan yəttə oruk, yaman sət inək yəttə yilni kərsitudu; xərk xamili bilən solixip kəloşan yəttə կuruk baxakmu xundak bolup, aqarqılıq bolidiojan yəttə yildur. **28** Mən Pirəwgə dəydiqan səzüm xuki, Huda yekında kilmakçı bołoşan ixni Pirəwgə ayan kıldı. **29** Mana, pütkül Misir zeminida yəttə yiloqə məmurqılık bolidu; **30** andin yəttə yiloqə aqarqılık bolidu; xuning bilən Misir zeminida pütkül məmurqılıkni unutkuzidiqan aqarqılık zeminiñ wəyran kılıdu. **31** Kelidiojan aqarqılıkning səwəbidin zeminda bołoşan məmurqılık kixilərning esidin ketürülüp ketidu; qünki aqarqılık tolimu eojir bolidu. **32** Lekin qüxning yandurulup, Pirəwgə ikki kətim kərünginining əhəmiyyəti xuki, bu ix Huda təripidin bekitilgən bolup, Huda uni pat arida əməlgə axuridu. **33** Əmdi Pirəwn ezi tūqın pəm-parasətlik həm dana bir kixini tepip, Misir zeminiça qoysun. **34** Pirəwn xundak kilsunki, məmurqılık bołoşan yəttə yilda Misir zeminidin qikkan axılığın bəxtin birini toplangalar dəp zeminoja nazarətqılərni təyinlisun. **35** Bular xu

kelidiojan tokqılıq yillirida barlık axlıknı toplap, xəhər-xəhərlərdə yeməklik bolsun dəp buğday-ķonaklarnı Pirəwnning kol astioqa jəm kılıp saklıtip қoysun. **36** [Yiojlojan] xu axlıklär Misir zeminida bolidiojan yəttə yillik aqarqılıkka takabil turux üçün sakłansun; xu tərikidə zemin aqarqılıktın һalak bolmaydu, — dedi. **37** Bu səz Pirəwn wə uning hizmətkarlrining nəzirigə taza yaktı. **38** Xuning bilən Pirəwn hizmətkarlırioqa: — Bu kixidək, iqida Hudanıng rohi bar yanə birsini tapalamduk?! — dedi. **39** Pirəwn Yüsüpкə: — Huda sanga buning həmmisini ayan қılqanıkən, səndək pəmlik həm dana həqkim qıkmayıd. **40** Sən əmdi mening əyümni baxkurusxka bekitilding, barlık həlkim sening aqzingoja қarap ezlirini tərtipkə tizsun. Pəkət təhittilə mən səndin üstün turımən, — dedi. **41** AHIRIDA Pirəwn Yüsüpкə: — Mana, mən seni pütkül Misir zeminining üstigə təyinlidim, — dedi. **42** Buning bilən, Pirəwn eż қolidin mehür üzükini qikirip, Yüsüpning қolioja saldı; uningoja nəpis kanap rahttin tiklgən libasni kiygüzüp, boynıqə bir altun zənjir esip koydi. **43** Uni eźining ikkinqi xahənə hərvisioja olturoquzup, uning aldida: «Tiz pükünglər!» — dəp jar saldurdu. Xundaq kılıp, Pirəwn uni pütkül Misir zeminioja tikləp koydi. **44** ANDIN Pirəwn Yüsüpкə yənə: — Mən degən Pirəwendurmən; pütkül Misir zeminida sənsiz həqkim kol-putini midirlətmisun! — dedi. **45** Pirəwn Yüsüpкə Zafinat-Paaniyah degən namni bərdi wə on xəhəridiki kahin Potifrahıning kizi Asinatni uningoja hotunlukka elip bərdi. Xundaq kılıp Yüsüp pütkül Misir zeminini baxkurusx üçün qərgiləxkə qıktı. Yüsüp Misir padixahı Pirəwnning hizmitidə boluxka bekitilgəndə ottuz yaxta idi; u Pirəwnning aldidin qıkip, Misir zeminining hərkəysi jaylırını kəzdin kəqürdi. **47** Məmurqılıkolojan yəttə yil iqida zeminning həsili dəwə-dəwə boldi. **48** Yəttə yilda u Misir zeminidin qılkən axlıknı yiojip, xəhər-xəhərgə toplidi; hərkəysi xəhərning ətrapidiki etizlikning axlıknı u xu xəhərning eziqə juqlap koydi. **49** Xu tərikidə Yüsüp dengizdiki կumdək naħayiti kəp axlık toplidi; axlık həddi-hesabsızolojaqka, ular hesablaxni tohtattı. **50** Aqarqılık yilliri yetip kelixtin burun Yüsüpкə ikki oqul tərəldi. Bularni Ondiki kahin Potifrahıning kizi Asinat uningoja tuoqup bərdi. **51** Yüsüp: «Huda pütün japa-muxakkıtım wə atamning pütün ailisini kənglümdin ketürüwətti» dəp tunji oolıqə Manassah dəp at koydi; **52** ANDIN: «Mən azab-okubət qəkkən yurtta Huda meni mewilik

kıldı» dəp ikkinqisiga Əfraim dəp at koydi. **53** Misir zeminida məmürqılıkolojan yəttə yil ayaqlaxtı. **54** ANDIN Yüsüpning eytkinidək aqarqılıkning yəttə yili baxlandı. U qəqlarda baxka barlık yurtlardımı aqarqılık boldi; lekin Misir zeminidiki hər yərlərdə nan bar idi. **55** Aqarqılık pütkül Misir zeminini başında, həlk axlık sorap Pirəwngə pəryad kıldı. Pirəwn misirliliklarning həmmisigə: — Yüsüpning kəxiqə berip, u silergə nemə desə, xuni kilinglar, — dedi. **56** Aqarqılık pütkül yər yüzini besip kətti. Yüsüp hər yərdiki ambarlarnı eqip, misirlikləroja axlık satatti; aqarqılık Misir zeminida intayın eqirolojili turdi. **57** Aqarqılık pütkül yər yüzini başkanolojaqka, barlık yurtlardıki həlkəmu axlık alojili Misiroja Yüsüpning kəxiqə kelətti.

42 ƏMDİ YAKUP MISIRDƏ AXLİK BARLIKINI BİLGİNİDƏ OQULLIRIOQA: — Nemixkə bir-biringləroja karixip turisilər? — dedi. **2** ANDIN YƏNƏ: — Manga қaranglar, angliximqə Misirdə axlık bar ikən. U yərgə berip, andin xu yərdin bizgə axlık elip kelinglar; buning bilən elüp kətməy, tirik kəlimiz, — dedi. **3** Buning bilən Yüsüpning on akisi axlık setiwalıqli Misiroja yoloja qıktı. **4** LEKİN YAKUP YÜSÜPNING İNISI BINYAMINNING BİRƏR YAMANLIKKA UQRAP KELIXİDİN KÖRKÜP UNI AKILIRI BİLƏN BILLƏ ƏWƏTMİDİ. **5** XUNINGDƏK AQARQILIĞI ҚANAAN ZEMİNİDİMÜ YÜZ BƏRGƏQKƏ, ISRAİLNING OQULLIRI AXLİK ALOJİLİ KƏLGƏNLƏR ARİSİDA BAR İDİ. **6** YÜSÜP ZEMİNİNNİG WALİYSİ BOLUP, YURTNING BARLIK HƏLKİGƏ AXLIK SETİP BƏRGÜQİ XU İDİ. YÜSÜPNING AKILIRI KELİP UNİNG ALDİDA YÜZLİRİNİ YƏRGƏ TƏKGÜZÜP TƏZİM KİLDİ. **7** YÜSÜP AKILIRINI KERÜPLA ULARNI TONUDU; LEKİN U TONUXLUK BƏRMƏY, ULAROJA KOPAL TALƏPPUZDA GƏP KİLİP: — KƏYƏRDİN KƏLDİNGLƏR, DƏP SORIDI. ULAR JAWABƏN: — ҚANAAN ZEMİNİDİN AXLIK ALOJİLİ KƏLDÜK, — dedi. **8** YÜSÜP AKILIRINI TONUQAN BOLSIMU, LEKİN ULAR UNİ TONUMIDI. **9** YÜSÜP ƏMDİ ULAR TOƏRİSİDA KƏRGƏN QÜXLİRİNİ ESİGƏ ELİP, ULAROJA: — SILƏR JASUS, BU ƏLNİNG MUDAPİƏSİZ JAYLİRİNİ KƏZƏTKİLİ KƏLDİNGLƏR, — dedi. **10** ƏMMƏ ULAR UNINGOJA JAWAB BERİP: — ƏY HOJAM, UNDAK ƏMƏS! BƏLKİ KƏMINILIRI AXLIK SETİWALOJİLİ KƏLDİ! **11** BİZ HƏMMİMİZ BİR ADƏMNING OQULLIRI, SƏMİMIY ADƏMLƏRMİZ. KƏMINILIRI JASUS ƏMƏS! — dedi. **12** U ULAROJA YƏNƏ: — UNDAK ƏMƏS! BƏLKİ ZEMİNİNNİG MUDAPİƏSİZ JAYLİRİNİ KƏRGİLİ KƏLDİNGLƏR, — dedi. **13** ULAR JAWAB BERİP: — KƏMINILIRI ƏSLİDƏ ON İKKİ KƏRİNDAX İDÜK; BİZ HƏMMİMİZ ҚANAAN ZEMİNİDİKİ BİR ADƏMNING OQULLIRIDURMIZ; LEKİN KƏNJI INİMİZ ATIMIZNING KƏXİDA KELİP KƏLDİ; YƏNƏ BİR INİMİZ YOKAP KƏTTİ, — dedi.

14 Əmma Yusüp ularoja yənə: — Mana mən dəl silərgə eytkinimdək, jesus ikənsilər! **15** Pirəwnning hayatı bilən қasəm kılımənki, kiqik ininglar bu yergə kəlmigüqə silər bu yerdin qıkıp ketəlməysilər; silər xuning bilən sinilisilər. **16** Ininglarni elip kəlgili biringlarnı əwətinglər, kalojanlırları bolsa solap köyulisilər. Buning bilən eytkininqlarning rastyaloqanlıkı ispatlinidü; bolmisa, Pirəwnning hayatı bilən қasəm kılımənki, silər jəzman jesus! — dedi. **17** Xuning bilən ularnı üç küngiçə solap koydi. **18** Üqinqi künü Yusüp ularoja mundak dedi: — Mən Hudadin körkidiqan adəmmən; tırık kəlexinglər üçün muxu ixni kilinglər: — **19** Əgər səmimiy adəmlər bolsanglar, kərindaxliringlərdin biri silər solanojan gundihanida solaklıq turiwərsun, kalojininglər aqarqılıqta kalojan ailənglər üçün axılıq elip ketinglər; **20** Andin kiqik ininglarnı kəximoja elip kelinglər. Xuning bilən səzliringlər ispatlansa, əlməysilər!, — dedi. Ular xundak kılıdıcıqan boldi. **21** Andin ular eżara: — Bərhək, biz inimizə kələjan iximiz bilən gunahkar bolup kəldük; u bizgə yalwursimu uning azabını kərüp turup uningoja կulağ salmidük. Xuning üçün bu azab-əkubət beximizə qüxti, — deyixti. **22** Rubən ularoja jawabən: — Mən silərgə: balioja zulum kılımanglar, degən əməsmidim? Lekin unimidinglər. Mana əmdi uning kan kərzi bizdən soriliwatidü, — dedi. **23** Əmma Yusüp ular bilən tərjiman arkılık səzləkəqkə, ular Yusüpning eż gəplirini ukup turuwatkinini bilmidi. **24** U ulardin eżini qətkə elip, yioşlap kətti. Andin ularning kəxioja yenip kelip, ularoja yənə səz kiliq, ularning arisidin Ximeonni tutup, ularning kəz aldida baqlıdı. **25** Andin Yusüp əmr qüxürüp, ularning təqərəlirioja axılıq toldurup, hər birsining pulini kəyturup taqırıqə selip koyup, səpər hazırlıklarımı berilsün dəp buyruwidi, ularoja xundak kılındı. **26** Xuning bilən akılıri exəklirigə axılıkrını artıq, xu yerdin kətti. **27** Əmma etəngə kəlgəndə ulardin biri exikigə yəm bərgili təqırını eqiwidi, mana, eż puli təqərəning aqzıda turattı. **28** U kərindaxlirioja: — Mening pulumni kəyturuwetiptu. Mana u təqirrimda turidü, dedi. Buni anglap ularning yüriki su bolup, titrixip bir-birigə: — Bu Hudanıng bizgə zadi nemə kiliqinidü? — deyixti. **29** Ular Қanaan zeminiçə, atisi Yakupning kəxioja kelip, bexidin ətkən həmmə wəkələrni uningoja səzləp berip: **30** — Həlikə kixi, yəni xu zeminning hojisi bizgə kopal gap kıldı, bizgə zeminni paylioquçı jasustək muamilə kıldı; **31** Əmdi

biz uningoja: «Biz bolsaq, səmimiy adəmlərmiz, jesus əməsmiz. **32** Biz bir atidin bolojan oğullar bolup, on ikki aka-uka idük; biri yokap kətti, kiqik inimiz hazır Қanaan zeminida atimizning yenida kəldi» desək, **33** Həlikə kixi, yəni xu zeminning hojisi bizgə mundak dedi: «Mening silərnin səmimiy ikənliklərinə bilixim üçün, kərindaxliringlarning birini meninq yenimda kəldurup koyup, aq kalojan ailənglər üçün axılıq elip ketinglər; **34** andin kiqik ininglarnı kəximoja elip kelinglər; xundak kilsanglar, silərning jesus əməs, bəlkı səmimiy adəmlər ikənliklərinə bilələymən. Andin kərindixinglərni silərgə kəyturup berimən wə silər zemində soda-setik kilsanglar bolidü» — dedi. **35** Əmma xundak boldiki, ular təqərəlirini təkkəndə, mana hərbirining pulsunu eż təqərəlirida turattı! Ular wə atisi eżlirining qigiklik pullarını kərgəndə, körküp kəlixxti. **36** Atisi Yakup ularoja: — Meni oqlumdin juda kıldınlardı! Yusüp yok boldı, Ximeonmu yok, əmdi Binyaminimə elip kətməkqi boluwatisilər! Mana bu ixlarning həmmisi meninq bəximənilə kəldi! — dedi. **37** Rubən atisioja: — Əgər mən Binyaminni kəxinoja kəyturup elip kəlmisəm, meninq ikki oqlumnu əltürüwətəkin; uni meninq kələmə kəxinoja tapxurojin; mən uni kəxinoja yandurup elip kəlmən, — dedi. **38** Lekin Yakup jawab berip: — Oqlum silər bilən billə u yergə qüxməydu; qırnıcı uning akisi əlüp ketip, u ezi yaloquz kəldi. Mubada yolda kətiwatqanda uningoja birər kəlxımaslık kəlsə, silər məndak bir ak qaqlıq adəmni dərd-ələm bilən təhtisaraşa qüxüriwetisilər, — dedi. (Sheol h7585)

43 Aqarqılıq zeminni intayın eojir başkanı. **2** Bu səwəbtin ular Misirdin elip kəlgən axılıknı yəp tütgətkəndə, atisi ularoja: — Yənə berip bizgə azojına axılıq elip kelinglər, — dedi. **3** Lekin Yəhuda uningoja jawabən: — Həlikə kixi bizni ķattık agahlandurup: «Ininglər silər bilən billə kəlmisə, yüzümni kərimən dəp hiyal kılımanglar» deyən. **4** Əgər inimizni biz bilən billə əwətsəng, biz berip sanga axılıq elip kəlimiz. **5** Əmma əwətixkə unimisang, biz barmaymız; qırnıcı həlikə kixi bizgə: «Ininglər silər bilən billə kəlmisə, yüzümni kərimən dəp hiyal kılımanglar» deyən, — dedi. **6** Israel ularoja: — Silər nemixkə manga xunqə yamanlıq kiliq u kixigə: «Yənə bir inimizmu bar» dedinglər, — dedi. **7** Ular jawabən: — U kixi bizning wə ailimizning əhwalını sürüxtürüp koqılap: «Atanglar tehi Ҳayatmu? Yənə bir ininglər barmu?» — dəp soridi. Biz uning xu soalioja yarixa jawab bərdük.

Uning bizgə: «Ininglarni elip kelinglar» dəydiojinini nədin biləyli? — dedi. **8** Yəhuda atisi Israiloja: — Balını mən bilən əwətkin; biz dərhal kozojılıp yoloja qıçayı; xundakta biz wə sən, bizlər həm balilirimiz əlməy, tırık ələmiz. **9** Mən uningoja kepil bolımən; sən uning üçün mening meningdin hesab alısan; əgər mən uni sening əxinoja aman-esən yandurup kepil, yüzüngning aldida turozumsam, pütkül emriündə aldingda gunahkar bolay. **10** Qünki hayal bolmiojan bolsak, bu qaoqiqə ikki ketim berip kelettük, — dedi. **11** Ularning atisi Israıl ularoja: — Undak bolsa, mundak kılınqlar: — U kixigə əqa-kuqanglarqa zemindiki əng esil mewilərdin sowoqat aloqaq beringlar: yənə azojina tutiya, azrak həsəl, dora-dərmanlar, murməkki, pistə wə badamlarnı aloqaq beringlar. **12** Kəlunqlarda ikki həssə pul elip, taoqarliringlarning aqzidiki əzünglarqa yandurulajan pulnimu aloqaq beringlar. Ehtimal, bu ixtə səwənlilik kərulgən boluxi mumkin. **13** Ininglarnimu billə elip, kozojılıp u kixininə yenioja yənə beringlar. **14** Həmmigə Ədir Təngri Əzi silərni u kixininə aldida rəhimgə erixtūrgay. Buning bilən u silərning xu yerdiki kərindixinglarnı wə Binyaminni koyup berip, silərgə koxup koyarmikin; əzüm nawada balilirimidin juda bolsam bolay! — dedi. **15** Xuning bilən bu adəmlər xu sowoqatni elip, kollirioja ikki həssə pulni tutup, Binyaminni elip kozojılıp, Misiroja berip Yüsüpning aldida hazır boldi. **16** Yüsüp Binyaminni ular bilən billə kərginidə, ez eyini baxkurdiojan oqojidarioja buyrup: — Bu adəmlərni eyümgə baxlap kirip, mal soyup taam təyyar kılıqin; qünki bu kixilər qüxtük ojizani mən bilən yəydu, — dedi. **17** U kixi Yüsüpning buyruqinidək kılıp, adəmlərni Yüsüpning eyigə baxlap kirdi. **18** Ular bolsa Yüsüpning eyigə baxlap kelinginidin korkuxup: — Aldinkı ketim taoqarlirimizə yandurulajan pulning səwəbidin biz uming eyigə elip kelinduk; uning məksiti bizgə hujum kılıp, üstimizdən besip kul kılıp, exəklirimizni tartiwelix ohxaydu, — deyixti. **19** Ular Yüsüpning eyini baxkurdiojan oqojidarning yenioja kılıp, eyning ixikining tüwidə uningoja: — **20** Əy hojam, biz həkikətən əslidə muxu yərgə axlıq alojili kəlgəniduk; **21** Xundak boldiki, biz etənggə keliplər ezelərliklərimizni aqsak, mana hərbirimizning puli, əyni eojirlik boyiqə taoqarlirimizning aqzida turuptu; xunga biz buni yandurup kəlimizdə aloqaq kəldük. **22** Axlıq alojili kəlimizdə baxka pulmu elip kəldük; əmma taoqarlirimizə pulni kimning selip koyoranlığını

bilmiduk, — dedi. **23** U ularoja: — Hatırjəm bolunglar, korkmanglar. Silərning Hudayinglar, atanglarning Hudasi taoqarliringlarda silərgə baylık ata kılıqan ohxaydu; silərning pulunglarnı allikəqan tapxurup aldım, — dedi. Andin u Ximeonni ularning əxinoja elip qıktı. **24** U kixi ularni Yüsüpning eyigə baxlap kirip, ularning putlirini yuyuxioja su əkirip berip, andin exəklirigə yəm bərdi. **25** Ular Yüsüpning qüxtə kelixigə ülgürtüp sowoqatni təyyarlap koydi; qünki ular əzlirining xu yerdə ojiza yəydiojinini anglojanidi. **26** Yüsüp eyigə kəlgəndə ular kolliridiki sowoqatni eyigə uning aldiqə elip kirip, bexini yərgə təvküzüp uningoja təzim kıldı. **27** U ulardin hal sorap, andin: — Silər gepini kılıqan kəri atanglar salamatmu? U hayatmu? — dedi. **28** Ular jawab berip: — Silining külliri bizning atımız salamat turuwatidu, u tehi hayattur, — dəp uning aldida egilip təzim kıldı. **29** Yüsüp bexini kətürüp, ez inisi Binyaminni kərüp: — Silər manga gepini kılıqan kiqik ininglər xumu? — dəp sorap: — Əy oqlum, Huda sanga xapaət kərsətkəy! — dedi. **30** Yüsüpning ez inisioja bolojan seoqinix oti əkkətik kückiyip, yioqliwaləqdək haliy jay izdəp, aldirap iqtiriki eyigə kirip taza bir yioqliwaldı. **31** Andin yüzünü yuyup qıkip, əzini besiwellip: — Taamlarnı koyunglar, — dəp buyrudi. **32** Hizmətkarlar Yüsüpə ayrim, ularoja ayrim wə Yüsüp bilən billə tamakka kəlgən misirliklərojımı ayrim tamak koydi; qünki misirliklər ibranıylar bilən bir dastihanda tamak yeyixni yirginqlik dəp ətaraf, ular bilən billə tamak yeməytti. **33** Yüsüpning kərindaxlirları uning udulida, hərbiri qong-kıqik tərtipi boyiqə olturozuzuldu; qongi qonglukioja yarixa, kıqiki kıqiklikigə yarixa olturozuzuldu; ular bir-birigə ətaraf həyran kəlixxti. **34** Yüsüp aliddiki dastihandiki tamaklardın ularoja belüp bərdi. Əmma Binyaminoja bərgini baxkıldarningkigə kariqanda bəx həssə kəp idi. Ular xarab iqip, uning bilən hux kəyp kəlixxti.

44 Andin u ez eyini baxkurdiojan oqojidarioja buyrup: — Bu kixilərning taoqarlirini elip kətürələgildək axlıq əqəmiləp, hərbirinin pulini taoqırining aqzioja selip koyojin; **2** andin mening jamimni, yəni kümüx jamni axlıknıg puli bilən billə əng kıqikining taoqırining aqzioja selip koyojin, — dedi. U adəm Yüsüpning deginidək kıldı. **3** Ətisi tang yoriojanda, ular exəklirli bilən billə yoloja selip koyuldu. **4** Lekin ular xəhərdin qıkip anqə uzun mangmayla, Yüsüp oqojidarioja: — Ornungdin

tur, bu adəmlərning kəynidin қooqliojin; ularoja yetixkiningdə ularoja: «Nemixka yahxilikka yamanlık kəyturdunglar? 5 Hojam xu [jamda] xarab iqidu həmdə uningda pal aqidu əməsmu?! Mundak қiloqininglar rəzillik қiloqininglar bolmamdu!» degin, — dedi. 6 Bu adəm ularning kəynidin yetixip berip, ularoja bu səzlərini kıldı. 7 Ular uningoja jawabən: — Hojimiz nemixka mundak gəp kılıdu? Mundak ixni қilix kəminiliridin neri bolsun! 8 Biz əslidə taoqlarlırimızning aqzidin tapşan pulnimu Qanaan zeminidin silining қaxlirioqa kəyturup berixkə əkəlgəniduk, Xundak turuqluk қandakmu hojilirining əyidin altun-kümüxni ooprayıli? 9 Kəminiliringning arısida kimdin bu [jam] tepilsa, xu əlümgə məhkum bolsun, bizmə hojimizning külliri bolaylı, — dedi. 10 Olojidar jawabən: — Eytikan səzliringlardak bolsun; jam kimning yenidin tepilsa, xu kixi қulum bolup kəlip қalsun, қaləjanliringlar bigunah bolisilər, — dedi. 11 Xuning bilən ular aldirap-tenəp, taoqlarlırini yərgə qüxürüp, hərbiri ez taoqırını eqip bərdi. 12 Olojidar qonginingkidin baxlap kiqikiningkigiq ahturdi, jam Binyaminning taoqırıdin tepildi. 13 Buni kərüp ular kiyimlərini yirtixip, hərbiri exikigə kəytidin yükni artıp, xəhərgə kəytti. 14 Xundak kəlip Yəhuda wə kerindaxliri Yüsüpnəng əyigə kəldi; u tehi xu yərdə idi. Ular uning aldiqə kəlip əzlirinə yərgə etixti. 15 Yüsüp ularoja: — Bu silərning zadi nemə қiloqininglar? Meningdək adəmning qökəm pal aqalaydiojanlığını bilməmtinqər — dedi. 16 Yəhuda jawabən: — Biz hojimizə nemimə deyələymiz? Nema gəp kılalaymiz, қandak kəlip əzimizni akliyalaymiz? Huda kəminilirining қəbihlikini axkara kıldı. Mana, biz wə қolidin jamları tepiqən kixi həmmimiz hojimizə kələk bolidiqən bolduk, — dedi. 17 Lekin Yüsüp: — Mundak қilix məndin neri bolsun! Bəlkı jam kimning қolidin tepiqən bolsa pəkət xu kixi menin қulum bolidu. Lekin қaləjanliringlar aman-esən atanglarning kəxioqa ketinglər, — dedi. 18 Andin Yəhuda uningoja yekin berip mundak dedi: — Əy hojam, kəminilirigə kulaq selip hojamning қulikioja bir eojiz gəp kiliçkə ijazət bərgəyla. Olezəpliri kəminilirigə tutaxmioqay; qünki əzliyi Pirəwngə ohxax ikənla. 19 Əslidə hojam kəminiliridin: «Atanglar ya ininglar barmu?» dəp soriwidila, 20 biz hojimizə jawabən: «Bizning bir kəri atimiz bar wə u kəriqanda tapşan, yax bir balisimus bar. Bu balining bir anisidin bolqən akisi elüp ketip, u əzi yalozş kıldı; uning atisi uni intayın seyidu» desək, 21 Sili kəminilirigə: «Uning əzinə kəximoja elip

kelinglər, mən uni əz kəzüm bilən kərəy» dedilə. 22 Biz hojimizə jawab berip: «Yigit atisidin ayrılmayıdu; əger atisidin ayrılsa, atisi elüp ketidü» desək, 23 Sili yənilə kəminilirigə: «Əgər kiqik ininglər silər bilən billə kəlmisə, yüzümni yənə kərimiz dəp hiyal kılmlangalar» deyənidilə. 24 Xuning bilən biz kəminilirli atimizning kəxioqa baroqanda hojamning səzlərini uningoja eyttük; 25 andin atimiz yənə: «Yənə berip, bizə azraq axlıq elip kelinglər» dewidi, 26 Biz jawabən: «Biz xu yərgə kəytidin qüxəlməymiz; əger kiqik inimiz biz bilən billə bolsa, undakta barımız; qünki kiqik inimiz biz bilən billə bolmisa, u zatning yüzü aldida turalmaymiz», dedük, 27 Silining külliri bizning atimiz bizə yənə: «silərgə məlumki, ayalım manga ikki oqul tuoqup bərgənidi. 28 Biri menin yenimdin qıkıp, yok bolup kətti; mən: u jəzmən titma-titma kiliwetilipti, dəp oylidim, xundakla uni bügüngiçə kərmidim. 29 Əmdi silər bunumu menin kəximdin elip ketip, uningoja bir kelixməslik kəlip қalsa, silər məndək bir ak qaqlıq adəmni dərd-ələm bilən təhtisaraqə qüxüriwetisilər», deyənidilə. (Sheol h7585) 30 Əmdi mən silining külliri menin atamning kəxioqa baroqanda, xu bala biz bilən bolmisa uning jeni balining jenioja baqlanqan bolqəqə, 31 xundak boliduki, u balining yoklukını kərsə, jəzmən elüp ketidü; xuning bilən silining külliri bizning atimiz bolqən bu ak qaqlıq dərd-ələm iqidə təhtisaraqə qüxüriwətkən bolimiz. (Sheol h7585) 32 Qünki mənki kəminilirli ataməqə bu yigit üçün kepil bolup: «Əgər mən uni kəxingəqə kəyturup kəlmisəm pütkül əmrümdə atamning aldida gunahkar bolay» deyənidim. 33 Xunga hazırlı etünüp қalay, mənki kəminilirli u yigitning ornida hojamning kəxida kələk bolup tursam, u yigit kerindaxliri bilən billə kəytip kətsə! 34 Qünki yigit mən bilən bolmisa, mən қandakmu atamning kəxioqa baralaymən? Ataməqə xundak azab-əkubətninq qüxüxini kəzüm kərgüqi bolmisun! — dedi.

45 Yüsüp əz yenida turoqanlarning aldida əzini tutalmay: — Həmmə adəm aldimdin qikiriwetilsən! dəp warkırıdi. Xuning bilən Yüsüp əzini kerindaxlirioqa axkara қiloqanda uning kəxida heqkim bolmidi. U kattik, yiqlap kətti; misirliliklər uni anglıdi, Pirəwnnning ordisikilərmə buningdin [tezla] həwəraptı. 3 Yüsüp kerindaxlirioqa: — Mən Yüsüp bolimən! Atam hazır hayatımu?! — dəp soridi. Əmma kerindaxliri uningoja karap һodukup ketip, həq jawab berəlməy kıldı. 4 Lekin Yüsüp ularnı: — Əneni, manga

yeğin kelinglar, dəp qakırıdi. Ular yeğin kəldi, u yənə: — Mən silərning ininglər, yəni silər Misiroja seti wətkən Yüsüp bolimən. **5** Əmdi meni muxu yərgə seti wətkininglər üçün azablanmanglar, əzünglərni əyibkə buyrumanglar; qünki Huda adamlarınə həyatını saklap kelix üçün meni silərdin burun bu yərgə əwətti. **6** Qünki hazır zemindiki aqarqılıqka ikki yıl boldi; lekin tehi yənə bəx yiloqıq həq terilqumu bolmayıdu, ormumu bolmayıdu. **7** Xuning üçün silərgə dunyada bir kəldini saklap kelix üçün, uluoq bir nijatlık kərsitip, silərning tırık kütuluxunglar üçün Huda meni silərdin burun bu yərgə əwətti. **8** Xundak bolqanıkən, meni muxu yərgə əwətküqi silər əməs, bəlkı Hudadur. U meni Pirəwngə atining ornida kılıp, uning pütkül əyigə hoja kılıp tikləp, pütkül zeminoja bax wəzir kılıp koydi. **9** Əmdi tezdir atamning kəxiqə berip, uningoja: — Sening oqlung Yüsüp: «Huda meni pütkül Misiroja hoja kılıp koydi. Sən həyal kilmay, meninq kəxiqə kəlgin; **10** sən Goxən yurtida turisən; xuning bilən sən əzüng, oqulliring, nəwriliring, köyliring, kaliliring wə həmmə təəllükatliring bilən manga yeğin turisilər. **11** Əzüng, ailəng wə həmmə təəllükatingni namratlıq besiwalmisun dəp mən seni xu yərdə bakımən; qünki yənə bəx yil aqarqılıq bardur», dedi, — dənglər. **12** — Mana silərning kəzliringlər wə inim Binyaminojanın kezliyi silərgə gəp kılıwatlıq meninq eoz aqzim ikənlilikini kərəwati. **13** Atamoja meninq Misirdiki bu barlıq xan-xəripi həmdə silərning barlıq kərgininglər tooprısında eytip, atamini tezdir bu yərgə elip kelinglar, — dedi. **14** Xuning bilən u ezzini Binyaminoja etip uning boynioja girə selip yioqlap kətti; Binyaminmu uning boynioja yəlinip yioqlidi. **15** Andin Yüsüp barlıq kərindxlirini səyüp, ularını bir-birləp kəqaklap yioqlidi. Andin kərindxliri uning bilən paranglaxtı. **16** Yüsüpninə kərindxliri kəldi, degən həwər Pirəwnning ordisiqə yətküzüldi; bu Pirəwn wə hizmətkarlırinə nəziridə kətlük ix boldi. **17** Pirəwn Yüsüp: — Kərindaxliringoja: — «Silə əmdi mundak kelinglər; ulaoqliringlərə yüksək artıp, Kanaan zeminoja berip, **18** atanglar wə jəmətinglərni elip meninq kəxiqə kelinglər; mən Misir zeminidin əng esil yərlərni silərgə berəy; silər bu zemindən qikkan nazu-nemətlərdin yəysilər» — degin. **19** Sanga bolqan əmrəm xuki, sən ularqa: «Baliliringlər wə ayalliringlərni elix üçün Misir zeminidin hərwilarnı elip beringlər. Xuningdək atanglarnımı bu yərgə yətküzülp kelinglər. **20** Pütkül Misir zeminidin əng esil

jaylor silərningki bolqajqə, eoz sərəmjanlırları oja karinglar bolmisun» dəp buyruqın, — dedi. **21** Xuning bilən Israilning oqulları xundak kıldı; Yüsüp Pirəwnning buyrukji boyiqə ularqa hərwilarnı berip, yoli üçünmu ozuk bərdi. **22** Ularning hərbirigə bir kür kiyim bərdi; lekin Binyaminoja bolsa u üq yüz kümüx tənggə, bəx kür kiyim bərdi. **23** U atisiojumu xu hədiyələrni, yəni Misirning esil məhsulatları artilojan on həngə exək həmdə axlıq, nan wə atisioja yol təyyarlılıq artilojan on mada exəknı əwətti. **24** Andin u kərindaxlirini yoloja selip, ularqa: — Yolda jedəlləxmənglər, dəp jekili. Ular yoloja rawan boldi. **25** Ular Misirdin qikip, Kanaan zeminoja atisi Yakupning kəxiqə berip, **26** uningoja Yüsüp əzlirigə eytən gəplərni yətküzülp: «Yüsüp tehi həyat ikən! U pütkül Misir zeminoja bax wəzir ikən!» dedi. Əmma u ularqa ixənməy, yürüki kətip həoxidin ketəy dəp kəldi. **27** Ləkin ular Yüsüpninə əzlirigə eytən barlıq səzlərini uningoja degəndə, xundakla Yüsüpninə əzini elip kelixkə əwətkən hərwilarnımı kərgəndə, ularning atisi Yakupning rohıqə jan kirdi. **28** Israil xuning bilən: — Əmdi arminim yok! Oqlum Yüsüp tehi həyattur! Mən əlməstə berip uni kərtüwalay, — dedi.

46 Xuning bilən Israil barlıq təəllükətini elip yoloja qikip, Bəər-Xebaqə kəldi. U xu yərdə atisi İshakning Hudasiqə կurbanlıkları sundı. **2** Keqisi Huda alamat kərənəklərdə Israile: — Yakup, Yakup! dewidi, u jawab berip: — Mana mən! — dedi. **3** U: — Atangning Təngrisi bolqan Huda Məndurmən. Sən Misiroja berixtin kərkəməqin, qünki Mən seni xu yərdə uluoq bir kəwm kılımən. **4** Mən sening bilən Misiroja billə barımən wə Mən Əzüm jəzmən yənə seni xu yərdin yandurup kılımən. Yüsüp eoz kəli bilən sening kəzüngni yumdurudu, — dedi. **5** Andin Yakup Bəər-Xebadin yoloja qikti; Israilning oqulları atisi Yakup wə ularning bala-qəkilərini Pirəwn uni epkelix üçün əwətkən hərwilaroja olturoquzup, **6** qarpaylıri bilən Kanaan zemində tapşan təəllükətlərini elip mangdi. Bu tarikdə Yakup bilən barlıq əwlədləri Misiroja kəldi; oqullarını, oqul nəwrilərini, kızlarını, kız nəwrilərini yioqip, nəsillirinə həmmisini ezi bilən billə elip Misiroja kəldi. **8** Israilning oqulları, yəni Yakupning Misiroja kəlgən əwlədləri təwəndikiqə: — Yakupning tunji ooli Rubən; **9** Rubənninə oqulları Hənoh, Pallu, Həzron bilən Karmi. **10** Ximeonning oqulları: — Yəmuəl, Yamin, Ohad, Yakın, Zohar wə Kanaaniy ayaldın bolqan Saul. **11** Lawiynning oqulları: — Gərxon,

Kohat wə Mərari. **12** Yəhūdaning oqulliri: — Ər, Onan, Xələh, Pərəz wə Zərah. Əmma Ər wə Onan Kənaanning zeminida olüp kətkənidı. Pərəzning oqulliri Həzron bilən Həmullar idi. **13** Issakarning oqulliri: — Tola, Puah, Yob wə Ximron. **14** Zəbulunning oqulliri: — Sərəd, Elon wə Jaħliyəl. **15** Bular Leyahning Yakupkə Padan-Aramda tuşup bərgən oqul-əwladlırı idı; u yənə kizi Dinahnı tuşup bərdi. Buning bu oqul-kız pərzəntliri jəmiy bolup ottuz üç jan idı. **16** Gadning oqulliri: — Zifion, Haggi, Xumi, Əzbon, Eri, Arodi wə Arəli. **17** Axirning oqulliri: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriyah. Ular ning singlisı Seraḥ idi; Beriyahning oqulliri Həbər wə Malkialı idi. **18** Bular bolsa Laban kizi Leyahkə dedək boluxkə bərgən Zilpahning Yakupkə tuşup bərgən oqulliri bolup, jəmiy on altə jan idı. **19** Yakupning ayalı Rahiləning oqulliri Yusüp wə Binyamin. **20** Yüstpəkə Misir zeminida tərəlgən oqulliri Manassəh wə Əfraim; bularnı Ondiki kahin Potifirahning kizi Asinat uningoja tuşup bərdi. **21** Binyamining oqulliri: — Belah, Bəkər, Axbəl, Gera, Naaman, Ehî, Rox, Muppim, Huppim wə Ard. **22** Bular Rahiləning Yakupkə tuşup bərgən oqul-əwladlırı bolup, jəmiy on tət jan idı. **23** Danning oqlı: — Huxim. **24** Naftalining oqulliri: — Yaħziel, Guni, Yəzər wə Xilləm. **25** Bular Laban kizi Rahiləgə dedək boluxkə bərgən Bilħaħning Yakupkə tuşup bərgən oqul-əwladlırı bolup, jəmiy yəttə jan idı. **26** Yakupning kelinləridən baxka, Yakupning puxtidin boləjan, uning bilən birgə Misiroqa kəlgənlər jəmiy atmix alta jan idı. **27** Yüstpəning Misirdə tuşulajan oqulliri ikki idı. Yakupning jəmətidin bolup, Misiroqa kəlgənlər jəmiy yətmix jan idı. **28** Yakup Yüstpətin kərsətə elip, əzlərini Goxəngə baxlap berixkə Yəhūdanı Yüstpəning kəxioja əwətti. Xundak kılıp ular Goxən yurtioja kəlip qüixti. **29** Yusüp ezining wəzirlik hərvisini kətəkəzup, atisi Israılning aldioja Goxəngə qıktı. U ezini uning aldioja hazır kılıp atisoja əzini etip boynioja girə selip ķuqaklap, uzundın uzun yioqlidi. **30** Israıl Yusüpə: Mən sening yüzungni kərüp, tirik ikənlikingni bildim; əmdi əlsəmmu arminim yok, — dedi. **31** Andin Yusüp kərindaxlırı wə atisining əydikilirigə mundağ dedi: — Mən hazır qikip Pirəwngə həwər berip: «Kənaan zeminida olturoqan kərindaxlırim, xundakla atamning əydikilər kəximəja kəldi; **32** bu adəmlər padıqılar bolup, mal bekix bilən xuqullinip kəlgən, koy-kalılıri, xundakla barlık, mal-mülüklini elip kəldi» dəp eytay. **33** Xundak boliduki, Pirəwn silərni qaķırıdu; xu qaoğda

u silərdin: «Nemə okitinglar bar?» dəp sorisa, **34** silər jawab berip: — Kəminiliri kiqikimizdin tartip ata-bowlirimizə ohxax pada bekip kəlgənmiz, — dəngər. Xundak desənglər Goxən yurtida olturup əalisilər; qünki padıqılar ning həmmisi misirliklər arısında kəzgə ilinmaydu.

47 Yusüp Pirəwnning kəxioja kəlip: — Atam bilən kərindaxlırim koy-kalılıri, xundakla həmmə mal-mülüklini billə elip Kənaan zeminidin kəldi. Mana, ular hazır Goxən yurtioja qüxti, dəp həwər berip, **2** kərindaxlırinin iqidin bəxəylənni elip, Pirəwnning aldioja hazır kıldı. **3** Pirəwn uning kərindaxlıridin: — Nemə okitinglar bar, dəp soriwidi, ular Pirəwngə jawab berip: — Kəminiliri ata-bowlirimizə ohxax mal bakkuqılarım, — dedi. **4** Andin ular Pirəwngə iltimas kılıp: — Kənaan zeminida kattik kəhətqilik boləqəkə, kəminilirininq köylirimizni bakjidoqanoja yaylağmu yok; xunga bu zeminda musapir bolup turuxkə kəldük; janabliridin tələp kılımımızki, kəminilirininq Goxən yurtida turuxioja ijjazət bərgəyla, — dedi. **5** Pirəwn Yusüpə: — Atang wə kərindaxlıring kəxingəja kəldi; **6** mana Misir zemini sening aldingda turuptu; atang wə kərindaxlıringni zeminning əng esil yeridə olturoquzojin; ular Goxən yurtida makan kılısun. Xuningdək, əgər sən ularning iqidiki kəbil kixilərni bilsəng, bularnı mening qarpayliriməqə nazarətqi kılıqın, — dedi. **7** Keyin, Yusüp atisi Yakupni elip, Pirəwnning aldioja hazır kıldı; Yakup Pirəwngə bəht-bərikət tilidi. **8** Andin Pirəwn Yakuptin: — Əmrüngning yil-künləri nəqqigə yətti? — dəp soridi. **9** Yakup Pirəwngə jawab berip: — Musapırılıq səpirimning künləri bir yüz ottuz yiloja yətti; əmrümning künləri az həm japa-muxəkkətlik bolup, ata-bowlirimining musapırılıq əmür səpirininq künlərligə tehi yətmidi, — dedi. **10** Xuning bilən Yakup Pirəwngə bəht-bərikət tiləp, aldidin qikip kətti. **11** Xuning bilən Yusüp atisi bilən kərindaxlırını Misir zeminida olturaklıxturup koydi; Pirəwnning buyruqınındək ularqa zeminning əng esil yeridin, yəni Ramsəs deyən yurttin təwəlik bərdi. **12** Yusüp atisi, kərindaxlıri, xundakla atisining həmmə əydikilirini bala-qakılırininq sanlırioja karap axlıq bilən təminləp baktı. **13** Əmma aqarqılıq kattik eçir boləqəkə, zeminning heq yeridə ozuk-tülük təpilmidi; Misir zemini bilən Kənaan zemini aqarqılıqın haraplixip kətti. **14** Yusüp axlıq setip Misir zemini bilən Kənaan zeminidiki barlık pulni yioqiwaldi. Andin Yusüp bu

pulni Pirəwnnning ordisoja yatküzip bərdi. **15** Əmma Misir zemini bilən Qanaan zeminidiki Pul tütgəp kətkəndə misirliliklarning həmmisi Yüsüpning aldioja kelip: — Bizgə nan bərgəyla! Pul tütgəp kətkini üçün silining aldilirida əlimizmu? — dedi. **16** Yüsüp jawabən: — Pulumlar կամiojan bolsa, qarpayliringlarnı elip kelip bərsənglər, mən malliringlarioja ozuk-tülüklük tegixip berimən, — dedi. **17** Buning bilən ular qarpaylirini Yüsüpning kəxiqə elip kəlgili turdi; Yüsüp ularning atliri, koy padiliri, kala padiliri wə exəklirining orniqə ozuk-tülüklük bərdi; xu yili mallirining orniqə ularoja ozuk-tülüklük berip bakıti. **18** U yil ayaqlıxip, ular ikkinqi yili uning kəxiqə kelip uningoja: — Biz hojimizdin həqnemini yoxurmaymız; pulimiz tündi, qarpay mal padilirimiz bolsa hojimizning ilkidə, hojimizning aldida tənlirimiz bilən yerimizdin baxkə həqnərsə կalmidi. **19** Nemixkə kəz aldilirida biz həm yerimizmu elüp kətsun? Əmdi sili əzimiz wə yerimizni ozuk-tülükkə tegixip eliwaləyə; əzimiz wə yerimiz Pirəwnning bolup, uningoja kul bolaylı. Biz elüp kətməy, tirik turuximiz, yerimizmu wəyran bolmaslıkı üçün bizgə uruk-tülüklük bərgəyla, dedi. **20** Bu tərikidə Yüsüp Misirning pütkül teriloqu yerini Pirəwn üçün setiwaldı; qünki aqarqılık qattık boləqaqka, misirliliklarning hərbiri əz etizini setip bərdi. Xuning bilən yər-zemin Pirəwnning bolup կaldi. **21** Yüsüp həlkəni Misirning bu qetidin yənə bir qetiqiqə hərkəysi xəhərlərgə kəqürdi. **22** Pəkət kahinlarning yerini u almidi; qünki kahinlar oja Pirəwn təripidin alahidə təminat berilgəqkə, ular Pirəwn təripidin təminləngən ültixini yəp, əz yərlirini satmioqanıdi. **23** Yüsüp həlkə: — Mana, mən bugün əzünglər bilən yərlirinqlarnı Pirəwn üçün setiwaldım. Mana silərgə uruk! Əmdi yər teringlər. **24** Əmdi xundak kılısılärki, qıkkən həsuldin bəxtin birini Pirəwngə berip, կalojan tet kişmini əzüngləroja elip kelinglər; u urukluq həmdə əzüngləroq, jümlidin eyüngdikilərgə wə kiqik balılırları ozaq bolsun, — dedi. **25** Əlar jawabən: — Sili jenimizni kutkuzdila. Hojimizning nəziridə iltipat tapkan bolsakla, Pirəwnning külliri bolup turaylı, — dedi. **26** Xuning bilən Yüsüp: — «Hosulning bəxtin biri Pirəwngə berilsun» dəp bu ixni büğüngə kədər Misir zemini üçün kanun-bəlgilimə կildi. Pəkət kahinlarning yerila buning sırtida bolup, Pirəwngə təwə bolmidi. **27** Israillar Misir zeminidə, Goxən elkisida olturnaklaştı; ular xu jayda yər-zeminlik bolup, awup, tolimu kəpəydi. **28** Yakup Misir zeminidə

on yəttə yil əmür kərdi; buning bilən Yakupning əmür künləri bir yüz kırık yəttə yiloja yətti. **29** Israilning künləri sakratka yekin laxkanda, oqlı Yüsüpnı qakirtip, uningoja: — Əgər nəzirində iltipat tapkan bolsam, կolungni yotamning astioja koyup, manga xapaət wə sadakətləknı kərsitip, meni Misirdə dəpnə kılma; **30** bəlkı mən ata-bowlirim bilən yatidiojan waqtimdə meni Misirdən elip ketip, ularning gəristaniqə dəpnə kılɔjin, dedi. U jawab berip: — Mən eytkiningdək kılay, — dedi. **31** Yakup uningoja: — Manga կəsəm kılıp bərgin, — dedi. U uningoja կəsəm kılıp bərdi; andin Israil karwatning bax təripidə səjdə կildi.

48 Bu ixlardin keyin birsi Yüsüpka: — Mana atang kesəl bolup kaptu, dəp həwər bərdi. U ikki oqlı Manassəh, bilən Əfraimni billə elip bardı. **2** Birsi Yakupka: — Mana oqlung Yüsüp əxingoja keliwati, dəp həwər beriwidi, Israil küqəp kopup kariwatta olturdu. **3** Yakup Yüsüpka: — Həmmigə Kadir Təngri manga Qanaan zeminidiki Luz degən jayda ayan bolup, meni bərikətləp **4** manga: Mana, Mən sening nəslingni kəpəytip, seni intayın zor awutimən, səndin bir türküm halq qıkırırmən; bu zeminni səndin keyinkı nəslinggə əbədiy miras kılıp berimən, dəp eytikanidi. **5** Əmdi mən Misiroja kelixtin ilgiri sanga Misir zeminida tuoquloqan ikki oqlung mening həsablinidu; Əfraim bilən Manassəh bolsa, huddi Rubən bilən Ximeonoja ohxax, hər ikkisi mening oqullirim bolidu. **6** Ulardin keyin tapkan balılıring əzüngning bolidu; ular kəlgüsidi miraska erixkəndə akilirining nami astida bolidu. **7** Manga կəlsək, Padandin keliwatkınımda Rahılə Qanaan zeminida yol üstidə Əfratka az կalojanda meni taxlap elüp kətti. Mən uni xu yərdə, yəni Əfratka (yəni Bəyt-Ləhəmə) baridiojan yolda dəpnə կildim, — dedi. **8** Andin Israil Yüsüpning oqullirioja կarap: — Bular kimdur, — dəp soridi. **9** Yüsüp atisioja jawabən: — Bular bolsa Huda manga bu yərdə bərgən oqullirimdu, — dedi. U: — Ularnı aldiməqə yekin kəltürgin, mən ularoqa bəht-bərikət tiləy, — dedi. **10** Əmdi Israilning kezli kərilikidin oqulalixip [yahxi] kərəlməytti. Xunga Yüsüp ularnı uning aldioja yekinrək kaltırıldı; u ularnı seyüp kuqaklıdı. **11** Andin Israil Yüsüpka: — Mən sening yüzüngni kərələymən dəp həq oylimioqanidim; lekin Huda meni sening balılıringnimü kərükə nesip կildi, — dedi. **12** Yüsüp balilarını [Yakupning] tizlirining arılıkından elip, yüzünü yərgə təgküzüp təzim կildi. **13** Andin Yüsüp bu ikkiylənni Israilning aldioja yekin

elip kelip, Əfraimni ong қоли билən tutup Israilning sol қolioğa udullap turoquzdi; Manassəhnı sol қоли билən tutup Israilning ong қolioğa udullap turoquzdi. **14** Lekin Israil ong қolini uzip, kənji balisi Əfraimning bexioqa koydi, sol қolini Manassəhnıng bexioqa koydi. Manassəh tunjisi bolsimu, u ikki қolını kayqılap tutup xundak koydi. **15** U Yüspüpə bəht-bərikət tiləp: — Atilirim İbrahim bilən İshək Huda dəp bilip yüzü aldida mangajan, meni pütkül emründə bu küngiqə padıqidək yetəkləp bekip kəlgən Huda, **16** Manga həmjəmət bolup meni həmmə bala-kazadin կutoquzjan Pərixtə bu ikki oğulni bərikətlisün; ular mening ismim wə atilirim boloqan İbrahim wə İshəkning isimliri bilən atılıp, yər yüzidə kəp awuqay! — dedi. **17** Yüstpə atisining ong қolini Əfraimning bexioqa koyojinini kerüp kənglidə hapa boldı; xunga u atisining қolını tutup, Əfraimning bexidin elip Manassəhnıng bexioqa yetkiməkqi bolup, **18** atisioja: — Əy ata, bundak kilmiojin; qünki mana, tunjisi budur; ong қolungni uning bexioqa koyojin! — dedi. **19** Lekin atisi rət kılıp: — Bilimən, i oqlum, bilimən; uningdinmu bir қowm qıkıp, eżimu uluq bolidu, əmma dərhəkikət uning inisi uningdin tehimu uluq bolidu; uning nəslidin nahayiti kep қowmlar pəyda bolidu, — dedi. **20** Xuning bilən xu künii u bu ikkisini bərikətləp: — Kəlgüsidiə Israillar bəht-bərikət tiligənda: «Huda seni Əfraim bilən Manassəhdək uluq կilsun!» dəydiojan bolidu, dedi. Bu tərikidə u Əfraimni Manassəhətin üstün koydi. **21** Andin Israil Yüspüpə yənə: — Mana, mən elimən; lekin Huda silər bilən billə bolup, silərnə ata-bowiliringlarning zeminiqa կayturup baridu. **22** Mən sanga ərindaxliringningkidin bir ülüx yərni artuk bərdim; xu yərni eżüm kiliq wə okyayım bilən Amoriylarning қolidin tartiwalojanidim.

49 Andin Yakup oğullarını qakirip ularoja mundak dedi: — [Həmmigim] jəm bolunglar, mən silərgə keyinki künlərdə silər yolukdıcıqan ixlarnı eytip berəy: — **2** Yıqılıp kelip anglanglar, i Yakupning oğulları; Atanglar Israiloja կulak selinglar. **3** Əy Rubən, sən mening tunji oqlumsən, Küq-kudritimsən, Küqmən bar waqtımnıng tunji mewisidursən, Salapət wə kudrəttə aldi iding, **4** Lekin kaynap texip qüxkən sudək, Əmdi aldi bolalmassən; Qünki sən atangning kerpisigə qıkting, Xuning bilən sən uni buloqiding! U mening kerpəmning üstigə qıktil! **5** Ximeon bilən Lawiy ərindaxlardur; Ularning kiliqları zorawanlığın qorallırıdu! **6** Ahjenim, ularning məslihitigə kirmigin!

I izzitim, ularning jamaiti bilən qetilip kalmıqayı! Qünki ular aqqıkida adəmlərni əltürüp, Əz beximqılık kılıp bukilarning peyini kəsti. **7** Ularning aqqıkı əxəddiy bolöaqqa lənətkə կalsun! Olaşipimə rəhimsiz bolöaqqa lənətkə կalsun! Mən ularnı Yaķupning iqidə tarkitiwetimən, Israilning iqidə ularni qeqiwetimən. **8** Əy Yəhudə! Seni bolsa ərindaxliring təriplər, Kəlung düxmənliringning gajgisini basar. Atangning oğulları sanga bax urar, **9** Yəhuda yax bir xirdur; Əy oqlum, sən owni tutupla qıkting; U xirdək [owning yenida] qəküp sozulup yatsa, Yaki qixi xirdək yetiwsala, Kimmu uni կozoxaqxa petinar? **10** Xaħanə hasa Yəhudadın ketip kalmaydu, Yəhudanıng puxtidin կanun qikaroquqı eksüməydu, Taki xu həkük Igisi kəlgüqə kütidü; Kəlgəndə, jaħan həlkəliri uningoja itaat kiliđi. **11** U tahiyyini üzüm teliqa, Exək balisini sortluq üzüm teliqa baqlap koyar. U libasını xarabta yuyup, Tonini üzüm xərbitiđə yuyar. **12** Uning kəzləri xarabtin kżizirip ketər, Qixliri süt iżkinidin ap'ak turar. **13** Zəbulun dengiz boyını makan kilar, Makani kemilərning panahgahı bolar, Yər-zemini Zidonojqə yetip barar. **14** Issakar bəstlik bərdəm bir exəktur, U ikki қotan arisida yatkandur; **15** U aramagħining yahxi ikanlikiga karap, Zeminning esillikini kerüp, Yük kətürükə mürisini egipl, Alwanqa ixləydiqən kul bolup kalar. **16** Dan Israil կabililiridin biri bolar, Əz həlkigə həküm qikirar. **17** Dan yol üstidiki yilan, Qiojir yol üstidə turojan zəħərlik bir yilandur. U atning tuyikini qekip, At mingüçini arkioja mollak atkuzar. **18** I Pərwərdigar, nijatingoja təlmürüp kütüp kəldim! **19** Gadka bolsa, karakqlar koxunu hujum kilar; Lekin u tapinini besip zərbə berər. **20** Axirning tamikida zəytun meyi mol bolar, U xahlar üçün nazunemətlərni təminlər. **21** Naftalidin qiraylik gəplər qıkar, U ərkin կoyuwetilgən maraldur. **22** Yüspüp mewilik dərəhning xehidur, Bulakning yenidiki kep mewilik xahtəktur; Uning xahqılırı tamdin һalkıp kətkəndur. **23** Ya atkuqlar uningoja azar kılıp, Uningoja ok atti, uningoja nəprətləndi. **24** Halbuki, uning okyayı məzmut turar, Kəl-biləkləri əplik turoquzular, Xu [küq] Yakuptiki կudrat Igisining kolliridindur — (Israilning Koram Texi, yəni uning Padıqisi Uningdin qıkar!) **25** [Axu küq] atangning Təngrişidindur — (U sanga mədət berər!) [Yəni] Həmmigə Kədirdindur — U seni bərikətlər! Yukirida asmannıng bərikətləri bilən, Tewəndə yatkan qongkur sularning bərikətləri bilən, Əmqək bilən baliyatkuning bərikəti bilən seni

bərikətlər! **26** Sening atangning tiligən bərikətləri atabowilirimning tiligən bərikətliridin ziyyədə boldı, Ular mənggülük təqə̄-edirlarning qətliriqə yetər, Ular Yüsüpnинг bexioja qüxər, Yəni eż kərindaxliridin ayrim turoquqining qoqqisioja tegər. **27** Binyamin yirtküq bəridəktur; Ətigəndə u owni yər. Kəqkuron u oljisini təkşim kılara — dedi. **28** Bularning həmmisi Israilning on ikki əbilisi bolup, məzkur sezlər bolsa atisining ularoja tiligən bəht-bərikət səzliridur. U xuning bilən ularning hərbirigə mas kelidiojan bir bərikət bilən ularoja bəht-bərikət tilidi. **29** Andin Yakup ularoja mundak tapılıdi: — «Mən əmdi eż əkmimning kəxiqə qoxulımən. Silər meni atabowilirimning yenida, Hittiylardın bolovan Əfronnıq etizlikidiki ojaroja dəpnə kilinglar; **30** u ojar bolsa Qanaan zeminida Mamrəning udulida, Makpelahning etizlikida. Oqlarnı İbrahim gəristanı bolsun dəp xu etizlik bilən qoxup Hittiy Əfrondın setiwaloqanidi. **31** Xu yərdə İbrahim ayali Sarah bilən dəpnə kiliqojan; xu yərdə İshək ayali Riwkah bilənmə dəpnə kiliqojan; xu yərdə mənəm Leyahni dəpnə kildim. **32** Bu etizlik həm iqidiki ojar Hətning əwlədliridin setiwelinoqanidi». **33** Yakup oqullarioja bu wəsiyətni tapılap bolup, putlırını kariwatta tüzləp, nəpəs tohtap eż əkmioja qoxuldu.

50 Yüsüp atisining yüzigə eżini etip, uning üstidə yiqlap, uni səydi. **2** Andin Yüsüp eż hizmitidə bolovan tewiplaroja atisini mumiya kiliqxı buyrudi; xuning bilən tewiplar Israilni mumiya kıldı. **3** Buni kiliqxı kırıq kün kətti, qunki mumiya kiliqxı xunqılık kün ketətti. Misirliklər uningoja yətmix kün matəm tutti. **4** Uningoja haza tutux kün'lüri etüp bolqanda, Yüsüp Pirəwnning ordisidikilərgə: — Mən nəziringlarda iltipat tapkan bolsam, Pirəwnning kulaqları səz kilingləri: — Atam manga əsəm kıldurup: «Manə mən əlimən; sən meni mən Qanaan zeminida eżüm üçün kolap koyoqan gərgə dəpnə kiliqin» deyəndi. Əmdi Pirəwn manga ijazət bərgəy, mən berip atamni dəpnə kılip bolup yenip kəlsəm, — dedi. **6** Pirəwn jawabən: — Sən berip eżüngə atang əsəm kıldıroqandək uni dəpnə kiliqin, dedi. **7** Xuning bilən Yüsüp atisini dəpnə kiliqli mangdi. Pirəwnning barlıq hizmətkarları, ordininq aksakalları həm Misir zeminidiki aksakallar uning bilən həmrəh bolup mangdi. **8** Yüsüpnıq eyiidiki həmmisi, kərindaxliri wə atisining eyiidikilərmə billə bardı; ular pəkət kiqik balılırı, koy-kala padilirini Goxən yurtida koypuy kətti. **9** Uning bilən yənə jəng hərwiliri wə atlaklırmu

billə bardı; xuning bilən ular naħayiti qong bir koxun boldı. **10** Ular İordan dəryasining u təripidiki «Atadning hamini» oqa yetip kəlgəndə, xu yərdə kəttik wə həsrətlik yioqa-zar kılip matəm tutup yioqlaxtı. Yüsüp atisi üçün yəttə kün matəm tutti. **11** Xu yurtta olturnuxluq Qanaaniylar Atadning haminida bolovan bu matəmni kərüp: — Bu misirliklarning intayin kəttik tutkən həzisi boldı, deyixti. Bu səwəbtin u jayning nami «Abəl-Mizraim» dəp ataldi; u İordan dəryasining u təripididur. **12** Yakupning oqulları uning ezlirigə tapiliojinidək kıldı; **13** uning oqulları uni Qanaan zeminoja elip berip, Mamrəning udulida, Makpelahning etizlikining iqidiki oğarda dəpnə kıldı. Xu oğarnı İbrahim kəbristanlıq kılıy dəp Makpelahning etizlikli bilən qoxup Hittiy Əfrondın setiwaloqanidi. **14** Yüsüp atisini dəpnə kiliqandin keyin, ezi, kərindaxliri, xundakla atisini dəpnə kiliqxı uningoja həmrəh bolup qıkkən həmmə həlkələr Misiroja yenip kəldi. **15** Lekin Yüsüpnıq kerindaxlari atisining elüp kətkinini kərgəndə: — Əmdi Yüsüp bizə düxmən bolup bizning uningoja kiliqan barlık yamanlıkimizi üstimizgə yandurarmikin, deyixti. **16** Ular Yüsüpnıq kəxiqə adəm əwətip: — Atiliri elüxtin ilgiri bizə wəsiyət kılip tapılap: — **17** «Silər Yüsüpkə: — Akiliring sanga rəzzillik kiliqanidi; əmdi ularning asiylikı həm gunahını kəqürgin! — dənglər» — deyəndi. Hazır silidin etünümüzki, atilirining Hudasining bəndilirining asiylikini kəqürgəyla! — dedi. Yüsüp bu gəplərni anglap yioqlidi. **18** Andin akiliri kelip uning aldida ezlirini yərgə etip: — Mana, biz silining külliridurmız! — dedi. **19** Lekin Yüsüp ularoja jawabən: — Korkmanglar! Mən Hudanıg ornida turuwatamdim? **20** Silər dərwəkə manga xu ixni yaman niyat bilən kıldınglar; lekin Huda bugünkü kündikidək nuroqunlioqan həlkəning jenini tırık saklap keliq üçün xu ixni yahxilikqə bekitkəndi. **21** Xunga əmdi korkmanglar; mən həm silərni həm bala-qakiliringlərni bəkjmən, — dedi wə ularning kənglini hatırjəm kılip mehərlilik gəp kıldı. **22** Yüsüp atisining jəməti bilən billə Misirdə turup kəldi. Yüsüp bir yüz on yil əmür kərdi. **23** Bu tərikdirə Yüsüp Əfraimning üçinqi əvladını kərdi; Manassəhning oqlı Makirning balılırimu uning tizləri üstidə tuoqluldi. **24** Yüsüp kərindaxlirioja: — Mən elüp ketimən; lekin Huda qoqum silərni yoklap silərni bu zemindin qıkirip, İbrahim, İshək wə Yakupka berixka əsəm kılip wədə kiliqan zeminoja yətküzidü, — dedi. **25** Andin Yüsüp

yənə kərindaxlirioja կəsəm iqliküzüp: «Huda silərnı qoқum yoklaydu; xu qaɔda silər menin səngəklirimni elip, bu yərdin qıkip ketixinglar kerək», — dedi. **26** Yüsüp bir yüz on yaxka kirgəndə wapat taptı. Ular uni mumiya kılıp, Misirdə bir meyit sandukioja selip koydi.

Misirdin qikix

1 Wə tewəndikilər Israil [bilən billə] Misiroja barojan oqullirining isimliri (ular hərkəsisi əz balaqakılırini elip, Yaküp bilən billə Misiroja barojanidi): — **2** Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhudə, **3** Issakar, Zəbulun, Binyamin, **4** Dan, Naftali, Gad wə Axir. **5** Əmdi Yakupning puxtidin bolğanlar jəmiy bolup yətmix adəm idi. Bu wakıtta Yusüp Misirdə idi. **6** Keyin Yusüp, uning barlıq kərindaxlari həmdə barlıq zamandaxlari ələp tıgidi. **7** Xundaktimu, Israillar kəp tuqulup, tez awup, intayın küqəydi; ular zeminoqa bir kəldi. **8** U wakıtlarda Yusüpnı bilməydioğan yengi bir padixah Misirdə tahtkə qıktı. **9** U həlkigə: Mana, Israillarning həlkı bizdən ziyanə awup həmdə bizdinmə küqlinip kətti. **10** Əmdi biz ularoja nisbətən akılana ix tutaylı; bolmisa, ular tehimu awup ketidü, mubada urux partlap kəlsa, xundaq boliduki, ular düixmənlirimiz tərəpkə etüp, bizgə hujum kılıp, yurttin qıkıp ketixi mumkin, — dedi. **11** Xuning bilən ular ularnı kəttik əmgaklər bilən harlax üçün ix baxlınıri təyinləp nazarətqılıkkə koydi. Xuning bilən Israillar Pirəwn üqün Pitom bilən Raamsəs degən maddiy əxya saklaydioğan xəhərlərni yasap bərdi. **12** Lekin ularnı [qanqə] əzgənsəri, bular xunqə kəpiyip həmmə yərni kəplidi; buning bilən misirliliklər Israillarоja əq bolup kətti. **13** Xuning bilən misirliliklər Israillarоja zulum kılıp, ularnı tehimu kəttik ixlitip eojir ixlarоja saldı. **14** Misirliliklər ularnı layqılık, hix-kesək kuyux wə etizlarning hərhil əmgəklirigə selip, ixning kəttiklikli bilən ularning turmuxıqə kəttik eojırqılık saldı; ularnı nemə əmgəkkə salmışın, intayın japalıq idi. **15** Misir padixahı ikki ibraniy tuqut anisioqa söz kılıp (ularning birining ismi Xifrah, yənə birining ismi Puał idi): **16** — silər қaşanlıki ibraniy hotunları tuqdursanglar, tuqkanda obdan kərangler; bowak oqul bolsa, əltürüwetinglər; kız bolsa, tirk koyunglar, — dedi. **17** Lekin tuqut aniliri Hudadin korkup, Misirning padixahı ularoja eytkəndək kılmayı, bəlkı oqul bowaklarnı tirk koydi. **18** Xunga Misirning padixahı tuqut anilirini qakirtip ulardin: — Bu nemə kılqojininglar?! Oqul balilarnı nemixkə tirik koydunglar? — dəp soridi. **19** Tuqut aniliri Pirəwgə jawab berip: — Ibraniy ayallar misirlilik ayallarоja ohximaydu. Ular küqlük, saqlam-timən bolğanı üçün tuqut aniliri ularning kəxiqə yetip barouqə, ezliri tuqup bolidü, — dedi. **20** Nətijidə, Huda tuqut anilirioğ

iltipat kərsətti; Israil həlkı dawamlıq kəpiyip, tehimu küqəydi. **21** Xundak boldiki, tuqut aniliri Hudadin korkidioğan ihlasmən bolğanlıkı üçün Huda ularnı aililik boluxka tuyəssər kıldı. **22** Buning bilən Pirəwn barlıq puhralirioğan: — Israillardin yengi tuqulogan oqul balilarning həmmisini dəryaoğa taxlangalar, lekin kız balilarning həmmisini tirk kəldurunqlar, dəp əmr kıldı.

2 Lawiynning jəmətidin bolğan bir kixi berip, Lawiynning nəslidin bolğan bir kıznı hotunluğka aldı. **2** Bu ayal əhamildar bolup, bir oqul tuqıldı. Ana uning qiraylık, ikənlilikini kərüp, uni üç ay yoxurup saklıdi. **3** Uni yənə yoxuruxka amalsız kaloğanda, komuxtin bir sewət yasap, uningqə yaryelim wə mom suwap, balını iqiqə selip, dəryanıng kiroqikidiki komuxluk arisioğan koyup koydi. **4** Andin balining hədisi uningoja nemə bolarkin dəp yirəktin kərap turdi. **5** U wakıtta Pirəwnning kizi suoja qəmülgili darya tarapkə kəldi; uning qeriliri darya boyida aylınip yürüdi. Pirəwnning kizi komuxlukning arısında turoğan sewətni kərüp, has qerisini uni elip qikixqə əwətti. **6** U sewətni ekip kəriwidı, mana, bir oqul balını kərdi wə u bala yioqlap kətti. Məlikə uningoja iq aqritip: — Bu xübhisizki ibraniylarning baliliridin biri ikən, dedi. **7** U qəođda balining hədisi Pirəwnning kizidin: — Mən berip, sili üçün balını emitip bakidioğan bir ibraniy inik ana tepip keləymə? — dəp soridi. **8** Pirəwnning kizi uningoja: — Baroqin, dedi. Kız berip bowakning anisini qakirip kəldi. **9** Pirəwnning kizi uningoja: — Bu balını elip ketip mən üçün emitip bekip bər; həkkinqni berimən, dedi. Xuning bilən ayal balını elip ketip, uni emitip bakı. **10** Bala qong bolğanda uni Pirəwnning kizining kəxiqə elip bardı; u uningoja oqul boldı. U: «Mən uni sudin qikiriwalıjan» dəp uningoja Musa degən isimni koydi. **11** Musa qong bolğandan keyinkı künlərdə xundaq boldiki, u əz kərindaxlirining yenioğan bardı wə ularning eojir əmgəkkə seliniwatqanlığını əz kəzi bilən kərdi. Arida, bir misirlilikning ibraniy kərindaxliridin birini uruwatqanlığını kərdi. **12** U tet ətrapiqə kərap, adəm yoklukını kərüp, həlikə misirlilikni urup əltürüp, kumoqa kəmüp yoxurup koydi. **13** Ətisi u yənə qıkıp kəriwidı, mana ikki ibraniy bir-biri bilən sokuxuwatatti; u yolsızlıq kiliwatqan kixigə: — Əz kərindixingni nemixkə urisən? — dedi. **14** Həlikə kixi jawab berip: — Kim seni bizgə həkim wə sorakqi kılıp koydi? Həlikə misirlilikni əltürginindək menimu əltürməkqimusən? — dedi. Musa bu gəpni

anglap korkup eż iqidə: «Mən kılıqan ix jəzmən axkara bolup kaptu!» dəp oylidi. **15** Pirəwn həm bu ixtin həwər tepip, Musani əltürməkqi boldi; lekin Musa Pirəwnning aliddin keqip, Midian zeminoja berip olturak laxtı. Bir küni, u ķuduñning yenioja kelip olturdu. **16** Midiyanning kahıñining yəttə kizi bar idi; ular kelip, atisining köylirini suojirixka su tartip okurlarоqa kuyup tolduruxka baxlidi. **17** U wağıtta [yərlik] padıqlar kelip, ularni həydi, Musa kopup kizlarоqa yardım berip, köylirini suojirixip bərdi. **18** Ular atisi Reuəlning kexioja yenip kəlgəndə, ulardin: — Nemixka bügün xunqə tez yenip kəldinglər? — dəp soridi. **19** Ular jawab berip: — Bir misirlıq adəm bizni padıqlarning kolidin kütküzdi həmdə biz üçün su tartip, koy padimizni suojiripmu bərdi! — dedi. **20** U kizliriqo: — Undakta u xiki hazır nədə?! Uni nemixka sırtta taxlap kəldinglər? Uni tamakka qakiringlar, — dedi. **21** Musa u xiki bilən billə turuxka makul boldi. U kizi Zipporahni uningoja hotunlukka bərdi. **22** U ayal uningoja bir oqul tuşup bərdi; Musa «Mən yaka yurtta musapirdurmən» dəp, uning ismini Gərxom dəp köydi. **23** Nuroqun künlər etüp, Misirning padixağı əldi. Israillar əz kulluk haliti tüpəylidin ah-zar urup, nalə-pəryad ketürdi; kulluktur bolovan pəryadi Hudanıng huzurioja berip yətti. **24** Huda ularning ah-zarlırını anglap, Əzining İbrahimim bilən, İshək bilən wə Yakup bilən tüzgən əhdisini esigə aldı. **25** Xuning bilən Huda Israillarning hal-əħwalini kərdi wə Huda ularoqa kəngül boldi.

3 Musa bolsa keynatisi Midiyanning kahını Yətronıng koy padisini bağtattı. U köylərni baxlap qəlninq əng qetiqə Hudanıng teoji, yəni Hərəb teoçining baqrioja kəldi. **2** Xu yərdə bir azoqanlıktın ərləp qikιwatkan ot yalkuni iqidin Pərwərdigarning Pərixtisi uningoja kəründi. Mana, azoqanlıq otta kəyüwatkan bolsimu, lekin azoqan ezi keyüp kətmigənidi. **3** Musa: — Mən berip, bu ajayıp mənzirini kərüp bağay; azoqanlıq nemixka keyüp kətməydiqandu? — dəp oylidi. **4** Pərwərdigar uning buni kərgili yoldın qətnəp [azoqanlıqka] kəlgini kərdi; Huda azoqanlıq iqidin uni: — Musal! Musal! — dəp qakirdi. U: Mana mən! — dəp jawab bərdi. **5** U uningoja: — Bu yərgə yekin kəlmə; putliringdin kexingni saloqin; qünki sən turoqan bu yər mukəddəs jaydur. **6** Mən atangning Hudasi, İbrahimıning Hudasi, İshəknıng Hudasi wə Yakupning Hudasidurmən, — dedi. Buni anglap Musa Huda oja karaxtin korkup, yüzini etiwaldi.

7 Pərwərdigar uningoja mundak dedi: — Bərhək, Mən Misirda turuwatkan қownmimning tartiwatkan azab-okubətlirini kərdum, nazarətqılərning ularni [harlawatkanlıigidin] kılıqan pəryadını anglidim; qünki Mən ularning dərdlirini bilmən. **8** Xunga Mən ularni misirliklarning kolidin kütküzup, xu zemindin qikirip, yahxi həm kəng bir zeminoja, süt bilən həsəl ekip turidiojan bir zeminoja, yəni Қanaaniy, Hittiy, Amoriy, Pərizziy, Hıwiylar wə Yəbusiyarning yurtioja elip berixka qüxtüm. **9** Mana əmdi Israillarning nalə-pəryadi Manga yətti, misirliklarning ularoqa қandaq zulum kılıqanlıqınım kərdüm. **10** Əmdi sən kəl, Mən seni həlkim Israillarni Misirdin elip qikirix üçün Pirəwnning aldioja əwətimən, — dedi. **11** Lekin Musa Huda oja: — Mən kim idim, Pirəwnning aldioja berip Israillarni Misirdin qikiraliqədək? — dedi. **12** U jawab berip: — Bərhək, Mən sən bilən billə bolimən; sən қowmni Misirdin elip qikqəndin keyin bu taqdə Huda oja ibadət kılısilər; bu ix mana əzünggə Mening seni əwətkinimning ispat-bəlgisi bolidu, — dedi. **13** Xuning bilən Musa Huda oja: — Mən Israillarning kexioja berip ularoja: «Ata-bowliringlarning Hudasi meni kexinglaroja əwətti» desəm, ular nemə dəp jawab berimən? — dedi. **14** Huda Musa oja: — Mən «Əzəldin bar Bolouqi»durmən — dedi. Andin U: — Berip, Israillaroja: ««Əzəldin bar Bolouqi» meni kexinglaroja əwətti» dəp eytkin, dedi. **15** Huda Musa oja yənə: — Israillaroja: — «Ata-bowliringlarning Hudasi, İbrahimıning Hudasi, İshəknıng Hudasi wə Yakupning Hudasi bolovan «Yahwəh» meni kexinglaroja əwətti; U: [Yahwəh degən] bu nam əbədgıqə Mening namim bolidu, dəwrdin-dəwrgıqə Mən xu nam bilən əskə elininən, dəydu» — degin. **16** — Berip, Israilning aksakallırını yioqip ularoja: — «Ata-bowliringlarning Hudasi, yəni İbrahimim, İshək wə Yakupning Hudasi bolovan Pərwərdigar manga kerünüp: — Mən silərni yoklap kəldim, Misirda silergə қandaq muamilə kılıniwatkanlıqını kərdüm; **17** xuning üçün səzüm xudurki, Mən silərni Misirning zulumidin qikirip, Қanaaniylar, Hittiyalar, Amoriylar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiyarning zemini, yəni süt bilən həsəl ekip turidiojan zeminoja elip barımən, dedi, — degin, dedi. **18** — Xuning bilən ular sening səzünggə kulaq salidiojan bolidu. U wağıtta sən, əzüng wə Israilning aksakallırı bilən birgə Misir padixağıning aldioja berip, uningoja: «İbraniylarning Hudasi Pərwərdigar biz

bilən kərüxti. Əmdi sizdin ətünimizki, bizgə üq künlük yolni besip, qəlgə berip, Hudayımız Pərvərdigar oja қurbanlıq қılıxka ijjazət bərgəysiz» — dəngərlər. **19** Lekin Misir padixahının hətta կudrətlik bir կolning astida turupmu, silərni yənilə koyup bərməydiqinini bilimən. **20** Xunga կolumni uzitip, misirlıqlarnı Mən əz zemini iqidə kərsətməkçi bołożan hərhil karamət-məjizilirim bilən urımən; andin [Pirəwn] silərni koyup beridu. **21** Bu kowmni misirlıqlarning aldida iltipat tapturimən wə xuning bilən xundak boliduki, silər xu yərdin qikkininglarda, kuruq kol qikmaysilər. **22** Bəlkı hərbir ayal kixi əz koxnisidin wə əz eyidə olturnuxluq yat ayaldın kümüx zinnət buyumlari, altun zinnət buyumlari wə kiyim-keqəklərni tələp kılıdu. Bu nərsilərni oqul-kızlırlarıqarət takəysilər, kiydürisilər; xu tərikidə misirlıklärin olja alojan bolisilər, — dedi.

4 Musa jawab berip: — Mana, ular manga ixənməy turup, səzümgə կulak salmaydu, bəlkı: «Pərvərdigar sanga kərünmədi», deyixi mumkin, dedi. **2** Pərvərdigar uningoja: — Kolungdiki bu nemə? — dəp soridi. U: — Bu bir հասա, dəp jawab bərdi. **3** U: — Uni yərgə taxla, dedi. Uni yərgə taxliwidi, u bir yılanqoja aylandı; Musa uning aliddin qaqtı. **4** Andin Pərvərdigar Musaoja: — Kolungni uzitip, uni կuyrukidin tut, dewidi, u կolini uzitip, uni tutti. U yənə uning կolida հəsioja aylandı. **5** [Pərvərdigar yənə]: — Buning bilən ular ata-bowlırıning Hudasi, yəni İbrahimining Hudasi, İshäknıng Hudasi wə Yaküpning Hudasi bołożan Pərvərdigarning sanga kərünginigə ixinidu, — dedi. **6** Pərvərdigar uningoja yənə: — Kolungni koynungoja salojin, dewidi, u կolini koynioja selip qikiriwidi, mana, kolı pesə-mahaw kesiləq giriptar bolup kardək akırıp kətti. **7** Andin uningoja: — Kolungni yənə koynungoja salojin, dewidi, կolini koynioja saldi. Uni yənə koynidin qikiriwidi, mana, əz əksigə kelip ətlirining baxka yərliridək boldi. **8** Pərvərdigar yənə: — Xundak boliduki, əgər ular sanga ixənməy, aldinKİ mejizilik alamətkə kəngülximisə, ular ikkinçi mejizilik alamətkə ixinidu. **9** Həlbuki, ular bu ikki mejizığa yənilə ixənmisə wə ya səzüngə կulak salmisa, undakta sən [Nil] dəryasining süyidin elip, kuruq yərgə təkkin. Xuning bilən sən daryadin alojan su kuruq yər üstida կanoja aylinidu, dedi. **10** Andin Musa Pərvərdigar oja: — Əy Igəm, mən əslidinla gəpkə usta əməstim, sən կulungoja səz kılɔqandin keyinmu yənilə xundak; qünki mən aqzim kalwa wə tilim eoir adəmmən, — dedi. **11** Pərvərdigar uningoja: — Kim insanoja

eojiz bərgən? Kim adəmni gaqa yaki gas, kərgüqi yaki kor kılɔqan? Xundak kılɔqı Mən Pərvərdigar əməsmu? **12** Əmdi sən baroqin, Mən Əzüm sening aqzing bilən billə bolimən, nemə səzleydiqinini sanga egitip turimən, — dedi. **13** Lekin u: — Əy Igəm! Səndin ətünüp կalay, Sən [bu ixka] haliojan [baxka] birsini əwətip, xuning կoli bilən kılɔqin! — dedi. **14** Buni anglap Pərvərdigarning oqəzipi Musaoja tutixip: — Lawiylardın bołożan akang Հarun bar əməsmu? Uning gəpni obdan kılalaydiqinini bilimən. Mana, u əmdi sening aldingoja qikixka alliqاقan yoloja qikti; u seni kərsə, kəngli tolimu hux bolidu. **15** Əmdi dəydiqan gəplərni uningoja eyt; Mən Əzüm sening aqzing bilən billə wə uning aqzi bilən billə bolimən, nemə կilix kerəkliklərni silergə egitimən. **16** Հarun sening ornungda həlkə səzleydu; xundak boliduki, u sanga eojiz bolidu, sən uningoja Hudadək bolisən. **17** Bu հəsini կolungoja elip, uning bilən xu mejizilik alamətlərni kərsitən, — dedi. **18** Xuning bilən Musa keynatisi Yətroning kəxioja yenip berip, uningoja: — Manga ijjazət bərgəyla, Misirdiki kərindaxlirimning kəxioja baray, ular hayatmu, əməsmu kərüp keləy, dedi. Yətro Musaoja: — Aman-esən berip kəlgin, — dedi. **19** Musa tehi Midiyandiki waqtida, Pərvərdigar uningoja yənə: — Misiroja yenip baroqin! Qünki sening jeninqni istigañ kixilar elüp kətti, — dedi. **20** Xuning bilən Musa ayali wə oqullırını elip, ularnı bir exəkkə mindürüp, Misir zeminoja berixka yoloja qikti. Mangoğanda Musa Hudanıng հəsisiini aloraq kətti. **21** Pərvərdigar Musaoja: — Misiroja yenip baroqiningda sən aghał bol, Mən կolungoja tapxurojan barlıq karamətlərni Pirəwnning aldida kərsətkin. Lekin Mən uning kənglini həlkəni koyup bərmigüdək kəttik kiliñən. **22** Sən Pirəwngə: — «Pərvərdigar mundak dəydu: — Israil Mening oqlum, Mening tunji oqlum bolidu. **23** Xuning üçün Mən sanga: Oqlumnu Əzümgə ibadət կilixka koyup bər, dedim. Uningoja yol կoyuxni rət kılıdiqan bolsang, sening tunji oqlungni əltürimən» — degin, — dedi. **24** Əmma Musa səpər kiliç bir կonalıqoja kəlgəndə, Pərvərdigar uningoja uqrəp, uni əltürüwətməkçi boldi. **25** Xuning bilən Zipporah bir qakmaq texini elip, oqlining hətnilikini kesip, uni erining ayojoja taxlap: — Sən dərwəkə aldimda kan tekər ər ikənsən! — dedi. **26** Xuning bilən Pərvərdigar uni koyup bərdi (bu qəođda Zipporah uningoja: «Sən dərwəkə aldimda kan tekər bir ər ikənsən!» — dedi. Bu səzini

u hətnə tüpəylidin eytti). **27** Pərwərdigar Hərunoja: — Sən qəl-bayawanoja berip, Musa bilən kərükkin, dewidi, u berip Hudanıng teoğıda uning bilən uqrixip, uni səydi. **28** Musa əzini əwətkən Pərwərdigarning həmmə sezliri bilən kılıxka buyruqan barlıq mejizilik alamətlərni Hərunoja dəp bərdi. **29** Andin Musa bilən Hərun berip, Israillarning barlıq akşakallırını yiqodi. **30** Hərun Pərwərdigarning Musaoqa eytən həmmə sezlirini bayan kıldı wə həlkning kez aldida xu mejizilik alamətlərni kərsətti. **31** Buni kərüp, həlk ixəndi; Pərwərdigarning Israillarnı yoklap, ular uqriqan harlıqlarını kərgənlikini angloqan haman, baxlırını ekip səjdə kılıxti.

5 Andin Musa bilən Hərun Pirəwnning aldioja berip, uningoja: — Israilning Hudası Pərwərdigar sanga: — «Ularning berip qeldə Manga ibadət kılıp, həyt etküzüxiga kowmimoja yol koysun» dəydu, — dedi. **2** Lekin Pirəwn jawab berip: — Uning səziga կulak selip, meni Israiloja yol koymazdıqan kəndak Pərwərdigar ikən u? Mən u Pərwərdigarnı tonumaymən həm Israilojumu yol koymaymən, dedi. **3** Ular sez kiliq: — Ibraniylarning Hudası biz bilən kərixti. Xunga etünimizki, bizgə Pərwərdigar Hudayimizoja kurbanlıq sunux üçün bizgə qəlgə berixka üq künltük yoloja ruhsət bərgəysiz. Bolmisa, U bizni waba yaki kiliq bilən uruxi mumkin, — dedi. **4** Lekin Misirning padixağı ularoja jawab berip: — Əy Musa wə Hərun, nemixka ikkinglar həlkni ixliridin tohtitip koymaqçı bolisilər? Berip əz əpkixinglarnı ketürünglər! — dedi. **5** Pirəwn yənə: — Mana, həlk yurttə ziyyədə awup kətti. Silər bolsanglar, ularnı əpkəxliridin halas kilmakqisilər, dedi. **6** Xu künü Pirəwn nazarətqilərgə wə nazarətqilərning kol astidiki ix baxlıroja buyruk qüxürüp: — **7** Həzirdin baxlap həlkə ilgirikidək kesək kuyuxka saman bərmənglər! Ular samanni əzliyi yiosun. **8** Lekin ilgiri қanqılık kesək kuyup kəlgən bolsa, həlihəm kəm kilmay xunqılık kesək kuydurunglar; qünki ular hərunlixip: «Hudayimizoja kurbanlıq etküzüxə bizni barojılı koy» dəp ojəlwə kilixiwatidu. **9** Əmdi ularni əz ixioja toluk bənd bolup, yaloqan-yawidak gəplərgə կulak salmaslığı üçün, bu adəmlərning üstigə tehimu eoqır əmgəklərni yüklənglər, — dedi. **10** Xuning bilən həlkning üstidiki nazarətqilər bilən ix baxlıri qikip həlkə: Pirəwn xundak dediki, mən əmdi silərgə saman bərməydioqan boldum. **11** Əzünglər beringlər, əzünglər üçün kəyərdin saman tapalısanqlar, xu yərdin elip

kelinglər; lekin kılıdiojan ixliringlər bolsa kılqılıkmu keməytilməydu, — dedi. **12** Buning bilən həlk pütkül Misir zeminoja tarılıp, samanning ornioja pahal yioqışka baxlıdi. **13** Nazarətqilər bolsa ularni kıştap: Silərgə saman berilgən qaoqdikidək hazırlanma hər künlik ixni xu künü kilinglər, dedi. **14** Israillarning üstigə Pirəwnning nazarətqiləri təripidin կoyulqan Israilliç ix baxlıri tayaq yedi wə: — Tünügün wə bugün nemixka kesək kuyux wəzipsini burunkidək toxkuzup orunlimidinqələr?! — dəp til ixitti. **15** Andin Israilliç ix baxlıri Pirəwnning aldioja berip: Nemixka əz kullirioja mundak muamilə kildilə? **16** Əz kullirioja həq saman berilmidi. Lekin [nazarətqilər] yənilə «kesək kuydurunglar» dəp bizni buyruydu. Mana, əz kullirli tayaq yəwati, əmma əyib bolsa əzlirinə adamlırıda, dəp pəryad kıldı. **17** Lekin u yənə: — Silər hərun ikənsilər! Hərun ikənsilər! Xunga silər: «Berip Pərwərdigaroja kurbanlıq etküzüximizgə ijazət bər dəwatisilər. **18** Kaytip berip ixingni kılıx! Silərgə saman berilməydu, biraq kesəklərni bəlgiləngən san boyiqə [awwallıdək] toluk tapxuruxisən, dedi. **19** Israilliç ix baxlıri [Pirəwnning]: «Silər hərkünlük wəzipənglərni, yəni tələp kılıqan kesəklərni bəlgiləngən sandın keməytsənglər kət'iy bolmayıdu» deginiga karap, bəxiqə bala-kazanıng qüxidioqanlığını bilixti. **20** Ular Pirəwnning aldidin qikip keliwatkinidə, ular bilən kərüküxkə kiliq xu yərdə saklap turqan Musa wə Hərun bilən uqrixip kəldi. **21** Ular Musa bilən Hərunoja: — Bizni Pirəwnning nəziridə wə uning əməldarlırinə nəziridə sesitip, bizni əltürüvkə ularning koliqə kiliq tutkuzojininglər üçün, Pərwərdigar silərning üstünglərə həküm kilsun! — dedi. **22** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning aldioja yenip berip uningoja: — Əy Igəm, nemixka bu həlkni baloqa tikting? Sən nemə üçün meni əwətting? **23** Qünki mən Pirəwnning aldioja kirip Sening naming bilən sez kiliqinimdin tartip, u bu həlkning üstigə tehimu ziyyədə azab kiliqli turdi. Əmma Sən tehiqə kowmingni həq kütküzmidinq, — dedi.

6 Lekin Pərwərdigar Musaoqa: — Əmdi sən Mening Pirəwngə kılıdioqanlırimni kərisən; qünki u կudrətlik bir կoldin məjburlinip, ularnı koyup beridu, կudrətlik bir կolning səwəbidin əzininə zeminidin ularni kəoqlap qikiriwetidu, — dedi. **2** Andin Huda Musaoqa [yənə] sez kiliq mundak dedi: — Mən Pərwərdigardurmən. **3** Mən İbrahimimoja, Ishäkka wə Yakupka Kadir-mutlak Təngri süpitidə keründüm;

lekin «Yaḥwəḥ» degən namim bilən ularoja axkara tonulmındım. **4** Mən ular bilən: — «Silər musapir bolup olturoqan zeminni, yəni Qanaan zeminini silərgə berimən» dəp, ular bilən əhdə baoqlıxip wədə kiloqanmən. **5** Əmdi Mən misirliklər kül kılıp zulum saloqan Israillarning ah-zarlırını anglap, kılıqan xu əhdəmni esimgə aldım. **6** Xunga Israillaroja mundak degin: — «Mən Pərvərdigardurmən; Mən Əzüm silərni misirliklarning eoşir yükləri astidin qıkırıp, ularning kullukidin azad kılıp, kolumni uzitip ularoja qong balayı'apətlərni qüxürüp, silərgə həmməmət bolup hərlükkə erixtürimən. **7** Silərni Əz kowmim boluxka kobul kılımən wə Əzüm Hudayinglar bolimən; xuning bilən silər eziunglarnı misirliklarning yüklərinə astidin kütküzup qıkarlıquning Mən Hudayinglar Pərvərdigar ikənlilikini bilisilər. **8** Mən xuning bilən silərni kol ketürüp İbrahimoja, Işhakkə wə Yakupkə berixkə kəsəm kılıqan zeminoja elip barımən; Mən u yərni silərgə miras kılıp zeminlikə berimən; Mən Pərvərdigardurmən». **9** Bularning həmmisini Musa Israillaroja dəp bərdi; lekin ular eoşir kulluk azabidin piçanqa qüxkən bolup, uningoja կulał salmidi. **10** Andin Pərvərdigar Musaqa yənə: — **11** Berip Misirning padixahı Pirəwngə: «Israillarning zeminingdin ketixigə yol koy», dəp eytkin, dedi. **12** Lekin Musa Pərvərdigarnıgaldida: Mana, Israillar manga կulał salmioqan yerdə, Pirəwn կandağmu məndək kalpuki hətnə kılınmioqan bir adəmgə կulał salsun? — dedi. **13** Əmma Pərvərdigar Musa wə Hərunoja səzləp, ularning Israillaroja wə Misirning padixahı Pirəwngə Israillar toqrluluk: — «Ular Misir zeminidin elip qıkırılsun» degən əmr yətküzüxini buyrudi. **14** Təwəndikilər jəmət baxlıkları: — Israilning tunji oqlı bolovan Rubənnıng oqulları Hənuk, Pallu, Həzron wə Karmi. Bular bolsa Rubənnıng nəsilliri idi. **15** Ximeonning oqulları: — Yəmuəl, Yamin, Ohad, Yakın, Zohar wə kanaanlıq ayaldın bolovan Saullar idi; bular Ximeonning nəsilliri idi. **16** Lawiynıng oqullarının isimləri, nəsəbnamilirigə asasən: Gərxon, Kohat wə Mərari; Lawiynıng əmrinining yilları bir yüz ottuz yəttə yil boldı. **17** Gərxonning oqulları aililəri boyiqə: — Libni wə Ximəy. **18** Kohatning oqulları: — Amram, Yizħar, Ḥebron bilən Uzziəl. Kohat bir yüz ottuz üç yil əmür kərdi. **19** Mərarining oqulları: — Mahli wə Muxi. Bular nəsəbnamilirigə boyiqə Lawiynıng nəsilliri idi. **20** Amram ez həmmisi Yokəbədnı hotunlukka aldi, Yokəbəd uningoja Hərun

wə Musani tuqup bərdi. Amram bir yüz ottuz yəttə yil əmür kərdi. **21** Yizħarning oqulları: — Korah, Nəfəg wə Zikri idi. **22** Uzzielning oqulları: — Mixael, Əlfazan wə Sitri idi. **23** Hərun bolsa Nahxonning singlisini, yəni Amminadabning kizi Elixebani hotunlukka aldi. U uningoja Nadab bilən Abiləuni, wə Əliazar bilən Itamarnı tuqup bərdi. **24** Korahning oqulları: — Assir, Əlkanaḥ wə Abi'asaf; bular Korahlarning nəsilları idi. **25** Hərunning oqlı Əliazar Putialning kızlırininə hotunlukka aldi; u uningoja Finiħasni tuqup bərdi; bular bolsa ez nəsəbi boyiqə həmmisi Lawiyarlarning jəmət baxlıkları idi. **26** Pərvərdigarning: — Israillarnı koxunlardək top-topi bilən Misir zeminidin elip qıkıngalar, degən əmrimi tapxuriwaloquqlar dəl muxu Hərun bilən Musa idi. **27** Israillar Misirdin qıkırılsun, dəp Misirning padixahı Pirəwngə səz kılıqanlar dəl bu kixilər, yəni muxu Musa bilən Hərun idi. **28** Pərvərdigar Misirning zeminidə Musaqa səz kılıqan waktida **29** Musaqa: «Mən Pərvərdigardurmən. Sanga eytkinimning həmmisini Misirning padixahı Pirəwngə degin», dəp əmr kıldı. **30** Lekin Musa Pərvərdigarning aldida: — Məndək kalpuki hətnə kılınmioqan bir kixigə Pirəwn կandağmu կulał salsun?» — dəp jawap bərgənidı.

7 Xuning bilən Pərvərdigar Musaqa: — Mana, Mən Pirəwnning aldida seni Hudanıng ornida kıldım. Akang Hərun bolsa sening pəyoqəmbiring bolidu. **2** Mən sanga buyruqınimning həmmisini [ungingoja] dəysən; andin akang Hərun Pirəwngə uning ez zeminidin Israillarnı koyup berixi kerəkli tooprısında səz kildi. **3** Lekin Mən Pirəwnning kənglini kattik kılımən; buning bilən Mən Misir zeminidə möjizilik alamətlər wə karamətlirimni kəpləp kərsitimən. **4** Xundaqtımı, Pirəwn silərgə կulał salmaydu. Əmma Mən Misirning üstigə həküm qıkırıp kolumni uzitip, qong balayı'apətlərni qüxürüp, koxunlirim bolovan Əz kowmim Israillarnı Misir zeminidin qıkırıman. **5** Əz kolumni Misirning üstigə sozqinimda, Israillarnı ularning arisidin qıkarlıqınimdə misirliklər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetidi, — dedi. **6** Musa bilən Hərun xundak kıldı; Pərvərdigar ularoja կandaq tapilioqan bolsa, ularmu xundak kıldı. **7** Ular Pirəwngə səz kılıqan wakitta Musa səksən yaxka, Hərun səksən üç yaxka kırğənidı. **8** Pərvərdigar Musa bilən Hərunoja səz kılıp: — **9** Əmdi Pirəwn silərgə: — Əzünglarnı təstikləp bir mejizə kərsitinglar, desə, sən Hərunoja: — Həsangni elip Pirəwnning

aldioja taxliojin, dəp eytkin. Xundak kılıxi bilənlə həsa yilanoja aylinidu, dedi. **10** Xuning bilən, Musa bilən Hərun Pirəvnning aldioja berip, Pərwərdigarning buyruqinidək kıldı; Hərun həsisini Pirəvn bilən uning əməldarlırinining aldioja taxliwidi, u yilanoja aylandı. **11** U wakıttı Pirəvn danixmənləri wə sehrişərlərini qakırtıp kəldi; Misirningjadugərlirimü əz jadusi bilən ohxax ixni kıldı. **12** Ularning hərbiri əz həsisini taxlıdi; ularmu yilanoja aylandı. Lekin Hərunning həsi həsisi ularning həsilirini yutup kətti. **13** Bırak Pərwərdigar eytkandək Pirəvnning kengli kətiklik bilən Pərwərdigar eytkandək ularoja kulak salmidi. **14** Andin Pərwərdigar Musaqa mundak dedi: — Pirəvnning kengli kətik; u kowmni koyup berixni rət kılıdu. **15** Əmdi sən atə səhərdə Pirəvnning kəxioja barçın (xu wakıttı u su boyioqa qıkıdu) — Sən uning bilən kərəxükə dəryanıng boyida saklap turoqın; yilanoja aylanojan həsini kolungoja eliwal. **16** Sən uningqa mundak, degin: — «Ibraniylarning Hudasi Pərwərdigar meni aldingoja: «Qəldə Manga ibadət kılıxi üçün kowmimni koyup bər» deyixkə əwətkənidi; lekin mana, bu wakıtkıqə həq anglimiding. **17** Xunga Pərwərdigar sanga: — «Sən xu [alamət] bilən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilisən», dəydu — Mana, mən kolumniki həsa bilən dəryanıng süyini ursam, su əcanoja aylinidu, **18** dəryanıng belikləri olüp, dəryanıng süyi sesip ketidu; misirliliklər sudin səskinip, iqləməydiqan bolup əkalidu». **19** Pərwərdigar Musaqa yənə: — Sən Hərunoja: — Həsangni elip misirliliklarning suliri əcanoja aylansun dəp ularning üstigə, yəni ekinləri, əstəngləri, kəlləri wə su ambarlıri üstigə kolungni uzatקin. Xuning bilən pütküll Misir zeminə, hətta yaşaq wə tax əqəmlərdiki sularmu əcanoja aylinidu, degin, dedi. **20** Musa bilən Hərun Pərwərdigarning buyruqinidək kıldı; Hərun Pirəvn wə əməldarlırinining kez aldida həsinə ketürüp, dəryanıng süyini uruwidi, pütün dəryanıng süyi əcanoja aylinip kətti. **21** Dəryadiki belikləri olüp, dəryanıng süyi sesip kətti. Misirliliklər dəryanıng süyini iqləməydiqan bolup əaldi, pütküll Misir zemini əcanoja toldı. **22** Lekin Misirningjadugərlirimü əz jaduliri bilən həm xundak kıldı. Bu səwəbtin Pərwərdigar eytkandək Pirəvnning kengli kətik bolup, ularoja kulak salmidi; **23** əksiqə Pirəvn əyiga kaytip ketip, bu ixka həq pisənt kilmidi. **24** Dəryanıng süyini iqləmigini üçün barlıq misirliliklər iqtüdək su tepix üçün dəryanıng atraplırini kolidi. **25** Pərwərdigar dəryani urup, yənə yəttə kün ətti.

8 Andin Pərwərdigar Musaqa: — Pirəvnning aldioja berip uningoja: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Manga ibadət kılıxka Əz kowmimni koyup bər. **2** Lekin ularni koyup berixni rət kilsang, mana, Mən dəlitingning həmmə yerini pakilar bilən basturup urımən. **3** Dəryada top-top pakilar pəyda bolup, [dəryadin] qıkıp ordangoja, hujrangqa, orun-kərpənggə, əməldarlıringning eyliriga kiriwalidu, xuningdək həlkinqning uqisioja, tonur wə təngniliringgə yamixip qikiwalidu. **4** Pakilar əzüngning üstibexioja, həlkinqning üstibexioja wə həmmə əməldarlıringning üstibexioja yamixip qikiwalidu» — degin, — dedi. **5** Pərwərdigar Musaqa: — Sən Hərunoja: Pakılarning Misir zeminining üstigə qıkixi üçün kolungni uzitip, həsangni ekinlar, əstənglər wə kəllərning üstigə xiltioqın, degin — dedi. **6** Xuning bilən Hərun kolini Misirning suliri üstigə uzattı; xundak kılıwidi, pakilar qıkıp Misir zeminini kaplıdi. **7** Lekinjadugərlərmə əz jaduliri bilən ohxax ixni əkilip, Misir zemini üstigə pakılarnı pəyda kıldı. **8** Pirəvn Musa bilən Hərunni qakırtıp: — Pakılarnı məndin wə həlkimdin neri kılıx üçün Pərwərdigardin etübünglər. Xundak bolsa, mən həlkinqni Pərwərdigaroja kurbanlıq kilsən dəp koyup berimən, dedi. **9** Musa Pirəwngə: — Boptu, mən izzitingni kılıy, pəkət dəryadiki pakılarda əkilip, baxkılırlı əzüngdin wə eyliringdin ayrılsun dəp, sən, əməldarlıring wə həlkinq üçün mening dua əklidiqan waktimni bekitkin, dedi. **10** U jawab berip: — Ətə bolsun, dedi. Musa uningoja: — Hudayımız Pərwərdigaroja ohxax həqbirining yoklukını bilixing üçün sening deginindək bolsun. **11** Pakilar səndin, eyliringdin, əməldarlıring wə həlkinqdin qıkıp ketidu; pəkət dəryadıla əkalidu, dedi. **12** Xuning bilən Musa wə Hərun Pirəvnning aldidin qıkıp kətti. Andin Musa Pirəvnning üstigə əwətilgən pakilar tooprisida Pərwərdigaroja nida kıldı. **13** Pərwərdigar Musanıg tiliginidək kıldı. Buning bilən eylərdiki, høyilardiki wə etizlardiki pakilar əldi. **14** Həlk ularni yicəp dəwə-dəwə kıldı, [pütküll] yurt-zemin sesiqılıkka toldı. **15** Lekin Pirəvn apəttin halas bolqınıni kərgəndə, kenglini kətik əkilip, Pərwərdigar eytkinidək ularoja kulak salmidi. **16** Andin Pərwərdigar Musaqa: — Sən Hərunoja: — Həsangni uzitip, yərning topisini urojın. Buning bilən u paxioja aylinip, pütküll Misir zeminini kaplaydu, degin, — dedi. **17** Ular xundak kıldı; Hərun kolini uzitip həsisi bilən yərning topisini uruwidi,

adəmlər wə həywanlarning üstibexini paxa bastı; pütkül Misir zeminidiki topa-qanglar paxioja aylandı. **18** Jadugərlərmə ezjadulur bilən xundak kılıp paxa pəyda kılıxka urunojan bolsimu, pəyda kılalmıdı. Paxilar bolsa həm adəmlərning həm həywanlarning üstibexini kaplap kətti. **19** Andin jadugərlər Pirəwngə: — Bu ix Hudanıng barmikining kılqını! — deyixti. Lekin Pirəwn kənglini kattık kılıp, Pərwərdigar eytkinidək ularoja kulağ saldı. **20** Pərwərdigar Musaçı: — Ətə səhər kəpup Pirəwnning aldioja berip turoqın — (xu wakıttı u su boyioqa qıkıdu) uningoja: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Manga ibadət kılıxi üçün Əz kowmimni koyup bər! **21** Qünki əgər kowmimni koyup bərmisəng, mana Mən sening wə əməldarlıring, həlkinq üstigə, eyliringə kəkütünlərni əwətimən; xuning bilən misirliliklarning eyliri wə hətta ular turuwatkan tuprakmu kekütünlər bilən tolidu. **22** Lekin xu künidə Əz kowmim turuwatkan Goxən yurtini baxkışqə kılımən; xundak boliduki, u yərdə kəkütünlər tepilmaydu. Xuning bilən sən Mən Pərwərdigarning bu zemində bolqanlıkimni bilisən. **23** Xundak kılıp Mən Əz kowmimni sening həlkinqdin pərkələndürimən; bu məjizilik alamat ətə yüz beridu», dəp eytkin, dedi. **24** Pərwərdigar deginini kıldı. Pirəwnning eylirigə, əməldarlıringin eylirigə kəkütünlər top-top bolup kirdi; pütkül Misir zeminining həmmə yeri kəkütünlər təripidin harab boluxka baxlığı. **25** Pirəwn Musa bilən Ərəunni qakırtıp kelip ularoja: Berip muxu zemində Hudayinglaroja kurbanlıq etküzunglar, — dedi. **26** Lekin Musa jawab berip: — Bundak kılıx bizgə taza muwapik bolmaydu; qünki biz Pərwərdigar Hudayimizə sunmakçı bolqan kurbanlıq mal misirliliklərə nisbətən yirginqliktur. Əmdi əgər biz misirliliklarning kəz aldida yaman kerüngən nərsini kurbanlıq kılışak ular bizni qalma-kesək kiliwətməmdü? **27** Biz üq künlük yolni besip, qəldə Pərwərdigar Hudayimiz bizgə buyruqınıdək uningoja kurbanlıq sunuxımız kerək, dedi. **28** Pirəwn: — Silərni Pərwərdigar Hudayinglaroja qəldə kurbanlıq etküzüxkə baroqlı koyımən; pəkət bək yırak ketip kəlmanglar, menin üçün dua kılınglar, dedi. **29** Musa jawab berip: — Mana, mən sening aldingdin qıkıp Pərwərdigar oja iltija kılımən wə kəkütünlər sən Pirəwndin, əməldarlıringin wə həlkinqdin ətə qıkıp ketidü; lekin Pirəwn yənə hiylə ixlitip, həlkinqi Pərwərdigar oja kurbanlıq, kılıxka berixtin toskuqı bolmisən, dedi. **30** Musa Pirəwnning aldidin qıkıp,

Pərwərdigar oja xundak iltija kıldı. **31** Pərwərdigar Musa tiliginidək kıldı; u kəkütünlərni Pirəwn, əməldarlıri wə həlkinq qıkırıwətti; hətta bir tal kekütünmü kalmıdı. **32** Lekin Pirəwn bu ketimmi kənglini kattık kılıp, kowmni koyup bərmidi.

9 Andin Pərwərdigar Musaçı: — Pirəwnning aldioja berip uningoja: «İbraniylarning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Manga ibadət kılıxioqa Əz kowmimni koyup bər. **2** Əgər ularni koyup berixni rət kılıp, yənilə tutup turuwalidiojan bolsang, **3** mana, Pərwərdigarning koli etizliktili qarpayliringning üstigə, at-exəklər, togilar, wə koy-kaliliringning üstigə qüxüp intayın eoir bir waba kaltırıdu. **4** Lekin Pərwərdigar Israılning qarpaylirini misirliliklarning qarpayliridin pərkələndüridi. Nətijidə, Israılning qarpayliridin həqebiri əlməydi» — degin, dedi. **5** Pərwərdigar wakıtını bekitip: — Ətə Pərwərdigar zemində bu ixni kılıdu, dedi. **6** Ətisi Pərwərdigar xundak kıldı; misirliliklarning barlıq qarpayılır oldu; lekin Israillarning qarpayliridin birimi əlmədi. **7** Pirəwn adəm əwətip təkxüriwidi, mana, Israillarning qarpayliridin birimi əlmigəndi. Lekin Pirəwnning kəngli kattık kılınip, u kowmni koyup bərmidi. **8** Andin Pərwərdigar Musa wə Ərəun: — Humdanning külüdin qanggilinglarnı toxkuzup elinglar, andin Musa uni Pirəwnning kəz aldida asmanoja karitip qaqsun. **9** Xundak kılıxi bilən kül pütkül Misir zeminini kaplaydiojan qang-tozan bolidu wə Misir zeminidiki həmmə yərdə adəmlər wə həywanlarning bədinigə qüxüxi bilən hürrək-hürrək qaka qıkırıdu, — dedi. **10** Xuning bilən ular humdandin kül elip, Pirəwnning aldioja berip turdu wə Musa uni asmanoja karitip qaqtı; u adəmlər wə həywanlarning bədinigə qüxüxi bilən hürrək-hürrək qaka qıkardı. **11** Jadugərlər qakılar dəstidin Musanıng aldida turalmayı kıldı; qünki jadugərləringin bədininimü, baxka barlıq misirliliklərimü ohxax qaka besip kətənədi. **12** Lekin Pərwərdigar Pirəwnning kənglini kattık kıldı; xunga Pərwərdigar dəl Musaçı eytkinidək ularoja kulağ saldı. **13** Andin Pərwərdigar Musaçı: — Ətə tang səhər kəpup, Pirəwnning aldida turup uningoja: «İbraniylarning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Kowmimni Manga ibadət kılıxka koyup bər; **14** qünki Mən bu ketim həmmə balayı'apətlirimni yürükingə, əməldarlıring wə pukraliringning üstigə əwətimən. Buning bilən sən pütkül yər yüzidə Məndək baxka birining yok ikənlikini bilisən. **15** Qünki Mən

kolumnni uzitip, ezung wə kowmingni waba bilən urojan bolsam'idi, bu wakıtkıqə sən yər yüzidin yokılıp ketətting. **16** Həlbuki, Mening seni ornungoşa tikliximdiki məksitim xu idiki, dəl Əz կudritimni sanga kərsitix, xundakla namimning pütkül yər yüzidə jakarlinixi üçün idi. **17** Sən yənə kowmimoja qongqılık kılıp, ularni koyup berixni rət kiliwerəmsən? **18** Mana, ətə muxu wakıtlarda Misir dəliti bina bolqandan buyan həq kerülüp bakmiojan kattik məldürni yaqdurimən. **19** Xuning üçün adəm əwətip, haywan wə etizda bar-yokungni yioqip iqliki soliqin; qünki əygə käyturulmay sirtta қalojan adəm wə haywanlarning həmmisi məldürning astida kelip əlüp ketidu! — degin, dedi. **20** Buni anglap Pirəwnning əməldarlırinining arisidin Pərwərdigarning səzidin korkkan hərbir adam eż kulliri wə qarpaylirini yügürüp eylirigə elip kəldi. **21** Lekin Pərwərdigarning səzini etibaroja almiojanlar eż kul wə mallirini taxkırıda қaldurup koydi. **22** Pərwərdigar Musaqa: — Misir zeminidiki hər yerdə, adamlar üstigə, mallarning üstigə, xundakla Misir zeminidiki dalalarning həmmə ot-qəplirining üstigə məldür yaqsun dəp, asmanoja қarap қolungni ketürgin, dedi. **23** Musa xuning bilən hasisini asmanoja қaritip ketüriwidi, Pərwərdigar güldürmamini güldürlitip, məldür yaqdurdı, yər yüzidə qakmaq qekindiliri qepip yürətti. Xundak kılıp Pərwərdigar Misir zemini üstigə məldür yaqdurdı. **24** Məldür yeqip, məldür bilən ot arilax qüxti; məldür xunqə eqir boldiki, Misir dəliti bina bolqandan tartip undak kattik məldür yeqip bakmiojanidi. **25** Məldür pütkül Misir zeminining hər yeridə qüxüp, insan bolsun, haywan bolsun, həmmisini urdu; məldür etizdiki həmmə ot-qəpni urup, yərdiki həmmə dəl-dərəhlərnimə sunduruwətti. **26** Peşət Israillar olturnuxluq Goxən zeminidila məldür yaqomidi. **27** Pirəwn adəm əwətip Musa bilən Hərunni qakırtıp ularoqa: — Mən bu kətim gunah kıldım! Pərwərdigar həkkaniydr; Səwənlək bolsa mən wə həlkimdin etti. **28** Yənə berip Pərwərdigardin ettinüp iltija kilinglar! Hudadin qıkkan bu kattik güldürmamilər wə məldür yetip axti! Silərni koyup berəy; silər əmdi muxu yerdə turuwərsənglər bolmaydu, — dedi. **29** Musa uningoja jawab berip: — Mən xəhərdin qıkında, Pərwərdigar tərəpkə қarap қollirimni yeyip ketürimən; güldürmamilər xu haman besikip məldür yənə yaqomaydu. Yər yəzi Pərwərdigarningkidur, dəp bilixing üçün xundak bolidu. **30** Lekin sən wə

sening əməldarlıring, silərning Pərwərdigar Hudadin tehiqə korkmaywatqıninglarnı bilimən, dedi. **31** Xu qəqəda arpa bax qikirip, zioqır oqunqiliojan bolqaqka, zioqır wə arpa məldürdin wəyran kılindi. **32** Lekin buğday bilən kara buğday keyinrək bih qıkarojaqka, wəyran kılınmadi. **33** Musa Pirəwnning aliddin ketip, xəhərdin qıkıp Pərwərdigar tərəpkə қarap қollirimni yeyip kətürdi. Xuning bilən güldürmama wə məldür tohtap, yamoqur yorgə yənə təküləmədi. **34** Əmma Pirəwn yamoqur, məldür wə güldürmamilərning tohtiqinini kərgəndə, yənə gunah sadir kıldı; umu, əməldarlırimu kənglini kattik kilixti. **35** Bu tərikdirə Pirəwnning kengli kattik turuwerip, Pərwərdigar Musanıng wasitisi bilən eytəndək, Israillarnı koyup berixni rət kıldı.

10 Andin Pərwərdigar Musaqa: — Pirəwnning aldioja baroqin; qünki ularning arisida bu möjizilik alamətlərni kərsitixim üçün Pirəwnning kənglini wə əməldarlırinining kənglini kattik kılıp koydum. **2** Bu ix bilən Mening misirliklarnı kəndak rəswa kələqənlilikim wə ularning arisida kərsətkən möjizilik alamətlirimni sən oqlungning andin nəwrangning қulikiqə yətküzisən. Buning bilən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilisilər, dedi. **3** Xuning bilən Musa bilən Hərun Pirəwnning aldioja berip, uningoja: — Ibraniylarning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: «Əzüngni aldımda təwən tutuxni қaçanojqə rət kilişən? Manga ibadət kiliq üçün kowmimni koyup bər. **4** Qünki əgər sən kowmimni koyup berixni rət kilsang, mana, Mən ətə sening yurtungoşa qekətkə əwətimən. **5** Ular silər zemin yüzini kermigüdək kılıp yepiwtidü, silərning məldürdin aman қalojan nərsiliringlarnımı, dalalarda əskən həmmə dəl-dərəhliringlarnımı yəp ketidu. **6** Ular orda-sarayliringoja, əməldarlıringning sarayırları, xundakla barlıq misirliklarning eylirigə tolup ketidü; bundak apətni ata-bowangliring wə ata-bowliringning ata-bowlirimini yər yəzidə apiridə bolqandan tartip kerüp bakmiojan» — dedi-də, burulup Pirəwnning aliddin qıkıp kətti. **7** Pirəwnning əməldarlırları uningoja: — Bu adəm bizgə қaçanojqə tuzaq bolar? Əz Hudasi Pərwərdigaroja ibadət kilişə bu adəmlərni koyup bərgəyla! Misirning harab bolqınıni tehiqə kerməywatamdıla? — dedi. **8** Xuning bilən Musa bilən Hərun Pirəwnning aldioja yənə qakırtıp kelindi. U ularoja: — Pərwərdigaroja ibadət kiliq üçün beringlar; lekin baridiqanlar zadi kimlər?

— dedi. 9 Musa jawab berip: — Yaxlirimiz wə keri-qürilər bilən, oqullurimiz wə kızlirimiz bilən, koy wə kala padilirimizni elip həmmimiz barımız; qünki biz Pərvərdigar üçün həyt etküzüximiz kerək, dedi. 10 U ularoqa: — Silərni bala-qakanglar bilən koxup koyup bərginimdə, Pərvərdigar silər bilən billə boløy! Mana, aldinglarda balayı'apət turuptu! 11 Yoksu, bundak kılıxinglar oqa bolmayıdu! Pərvərdigar oqa ibadat kılıxka pəkət aranglardın ər kixilarla barsun! Qünki silərning təlipinglar dəl xu əməsmidi! — dedidə, ular Pirəvnning aldidin koopləp qıçırlı. 12 Andin Pərvərdigar Musa oqa: — Misir zeminining üstigə kolungni uzatkin. Xundak kilsang, qekətkilər Misir zeminini besip, zemindiki hərhil otyaxlarnı, yəni meldürdin aman əloqanning həmmisini yəp ketidü, dedi. 13 Musa həsisini Misir zeminining üstigə uzattı; Pərvərdigar xu küni wə keqisi zemin üstigə xərk xamili qıçardı. Səhərdə, xərk xamili qekətkilərni uqurup kəldi. 14 Qekətkilər Misirning pütükəl zemini oqa yeyili, Misirning pütün qebrisinimu bastı. Apət intayın eojir boldi; ilgiri bundak qekətkə apiti bolup bəkmiojan, mundin keyinmu uningdək bolmayıdu. 15 Ular pütükəl zemimining yüzini əplidi, yər əkarangojulixip kətti; ular meldürdin aman əloqan zemindiki həmmə otyaxlarnı wə dəl-dərəhlərning barlık mewilirini yəp kətti. Xuning bilən pütükəl Misir zemini təwəsidikə dəl-dərəhlərda yaki daladiki gül-giyahlıarda həq yexillik əalmidi. 16 Andin Pirəvn aldirap-tenəp Musa bilən Hərunni qakırtıp ularoqa: — Mən həm Hudayinglər Pərvərdigar alidda həm silərning aldinglarda gunah kildim. 17 Əmdi muxu bir ketim gunahimdin etüp Pərvərdigar Hudayinglardin bu əlümni məndin elip ketixini iltija kılıxinglarnı etünimən, — dedi. 18 Xuning bilən Musa Pirəvnning aldidin qıkip Pərvərdigar oqa iltija kıldı. 19 Xuning bilən Pərvərdigar xamalnı burap ojarb tərəptin intayın küqlük boran qıçırip, qekətkilərni uqurup, Kızıl Dengiz oqa ərək kıldı; Misirning pütükəl təwəsidə bir talmu qekətkə əalmidi. 20 Lekin Pərvərdigar Pirəvnning kənglini kəttik kılıp koyojını üçün u Israillarnı koyup bərmidi. 21 Andin Pərvərdigar Musa oqa: — Kolungni asmanoja karitip uzatkin; xuning bilən kəttik bir əkarangojuluk bolidü, hətta adəm silisa əolioja tuyulqudək koyuk əkarangojuluk Misir zeminini əplaydu, — dedi. 22 Andin Musa əolini asmanoja karitip uzitiwidi, koyuk bir əkarangojuluk Misir zeminini üq küngiqə kaplap turdi. 23 Üq küngiqə biri yənə birini kərəlməs wə

ya həqkim əz jayidin əkozılalmas boldi; lekin barlık Israillar olturojan jaylarda yorukluk bar idi. 24 Pirəvn Musani qakırtıp uningoqa: — Berip, Pərvərdigar oqa ibadət kilinglar. Pəkət koy wə kala padiliringlar əlsun; bala-qakiliringlarnı elip barsanglar bolidü, dedi. 25 Musa jawabən: — Undakta Hudayimiz Pərvərdigar oqa kurbanlıq kılıxka [inaklık] kurbanlıq wə keydurmə kurbanlıq ola lazımlıq qarpaylarnı sən bizgə berəmsən? 26 Əzimizning qarpaylirimiz biz bilən birgə ketixi kerək, bir tuyikimə kəynidə əlsa bolmayıdu; qünki Hudayimiz Parwərdigar oqa ibadət kılıxka kurbanlıq kılıdıcıqınızı bulardin talliximiz lazımdır. U yərgə yetip barmıqoqə, Pərvərdigar oqa əksisi kurbanlıklar bilən ibadət kılıdıcıqınızı bilməymiz, — dedi. 27 Lekin Pərvərdigar Pirəvnning kənglini kəttik kıldı; ularni yənilə koyup bərmidi. 28 Pirəvn Musa oqa: — Aldimdin yokal! Həzər bol, ikkinçi manga kərüngüqi bolma! Qünki yüzümnı yənə kərgən künün jeningdin ayrılışən, — dedi. 29 Musa uningoqa: — Rast eytting! Mən sening yüzüngni ikkinçi kərgüqi bolmayımən, — dedi.

11 Xuning bilən Pərvərdigar Musa oqa: — Yənə bir apətni Pirəvnning üstigə wə Misirning üstigə qüxürimən. Andin u silərni bu yərdin ketixkə yol koyidü wə u silərni həmmə nərsiliringlar bilən koxup koyup berip, bu yərdin mutlak koopləp qıçırdı. 2 Əmdi sən həlkə tapılap: — Hər biringlər, ər kixilərning hərbiri əz koxnisidin, ayal kixilərning hərbiri əz koxnisidin kümüx buyumlarnı, altun buyumlarnı sorap alsun, degin, — dedi 3 (Pərvərdigar həlkini misirliliklarning alidda iltipat tapkuzdi. Xuningdək Musa degən bu adam Misir zeminida Pirəvnning əməldarlırinin nəziridə bolsun, pukralarning nəziridə bolsun, nahayiti uluoq zat boldi). 4 Andin Musa yənə: — Pərvərdigar mundaq dəydu: «Mən yerim keqidə qıkip Misirni kezip qıjmən. 5 Xu wakitta təhtə olturuwatkan Pirəvnning tunji oqlıdin tartıp yaroqunqək tartidioqan dedəkning tunji oqlıqıqə, xundakla barlık qarpaylarning tunjılıri, yəni Misirdiki barlık tunji jan igiliri olidu. 6 Bu səwəbtin pütükəl Misir zeminida kəttik bir peryad kətürülidü; uningdin ilgiri xundak peryad bolup bəkmiojanidi, mundin keyinmu bundak peryad anglanmayıdu. 7 Lekin Israillaroqa, məyli adəmliri, məyli həyanatlarioqa bolsun, hətta bir tal itmu kawap koymaydu. Buningdin Pərvərdigarning misirliliklər bilən Israilni pərkənləndüridioqanlığını bilisilər». 8 — Xuning bilən bu əməldarlıringning

həmmisi aldimoja kelip, manga təzim kılıp: «Sili əzliri wə siligə əgəxkən barlıq կօմլիր qikip ketixkəylal» dəp eytidu, andin qikip ketimən» — dedi-də, kattik օzəp bilən Pirəwnning aldidin qikip kətti. 9 Pərwərdigar Musaşa: — Misir zeminida Mening karamət möjizilirimning kepləp kərsitləxi üçün Pirəwn silərgə kulak salmaydu, — deyənidi. 10 Musa bilən Hərun bu karamət mejizilərning həmmisini Pirəwnning aldida kərsitip boldi; lekin Pərwərdigar Pirəwnning kənglini kattik kılıp կոյոjini üçün u Israillarnı uning zeminidin kətkili կoymidi.

12 Pərwərdigar Misir yurtida Musa wə Hərunoja mundak dedi: — 2 Bu ay silərgə aylarning iqidə bexi, yilning tunji eyi bolidu. 3 Silər pütün Israil jamaitigə sez kılıp: — Bu ayning oninqi künü həmminglar atiliringlarning ailisi boyiqə bir կozini elinglar; hərbir ailigə birdin կoza elinglar. 4 Əgər məlum bir ailə bir կozını yəp bolalmıquadək bolsa, undakta ey igisi yenidiki կoxnisi bilən birlixin adəm sənicoja կarap bir կoza elinglar; hərbir kixining ixtihəsiçə կarap hesablap muwapik bir կoza hazırlanqlar. 5 Hərbiringlar tallaydiçən կozanglar bejirim, bir yaxlık ərkək bolsun; koy yaki eąkə padiliridin tallansimu bolidu. 6 Կozini bu ayning on tətinqi künigiqə yeninglarda turojuzunglar, — degin. — Xu künü Israilning pütkül jamaiti talliojan melini gugumda soysun. 7 Andin ular uning kənidin elip gəx yeyilgən əyning ixiñning bax təripiga həm ikki yan kexikigə sürkəp կoysun. 8 Ular xu keqisi geximi otta kawap kılıp yesun; uni petir nan wə aqqik-qüqük kektat bilən կoxup yesun. 9 Kət'iy ham yaki suda pixurup yemängər, bəlki uni bax, put wə iq-կarinli bilən otta kawap kılıp yənglar. 10 Uning həqnemisini ətigə կaldurmanglar. Əgər ətigə exip կalojanlır bolsa, uni otka selip kəydürwetinglar. 11 Silər uni mundak əhalətə yənglar: — Uni yegənda belliringlarnı qing baqlap, ayaqliringlaroja kəx kiyip, կolliringlarda həsa tutkan һalda tez yənglar. U bolsa Pərwərdigarning «etüp ketix» կozisidur. 12 Qünki Mən u keqisi Misir zeminini kezip etimən; Mən Misir zeminida məyli insan bolsun, məyli հայwan bolsun ularning tunji tuquluojan ərkikinig həmmisini eltürimən; xuning bilən Mən Misirning barlıq but-ilahlırinin üstidin həküm qikirimən; Mən Pərwərdigardurman. 13 Xu կurbanlikning kəni silər olturojan əylərdə silərgə [nijat] bəlgisi bolidu; bu կanlarnı kərginimdə silərgə etüp turimən. Xuning bilən Misir zeminini urojnimda

halakət elip kelidiçən waba-apət silərgə təqməydu. 14 Bu kün silərgə hatırə kün bolsun; uni Pərwərdigarning həytı süpitidə ətküzüp təbrikləngərlər; əbədiy bəlgilimə süpitidə nəsildin-nəsilgə mənggü ətküzüngərlər. 15 Yəttə kün petir nan yənglar; birinqi künü əyünglardin [barlıq] hemirturuqlarnı yok կilinglər; qunki kimki birinqi kündin tartip yəttinqi küngiqə boldurulojan nan yesə, xu kixi Israil կataridin üzüp taxlinidu. 16 Birinqi künü silər mukəddəs ibadət soruni tüzungərlər; yəttinqi künimə həm xundak bir mukəddəs ibadət soruni ətküzülsün. Bu ikki kün iqidə həqkandak ix-əmgək kiliñmisun; pəkət hər kixining yəydiçinini təyyar laxka munasiwətlik ixlarnıa kilsanglar bolidu. 17 Mən dəl xu künü silərni կoxun-կoxun boyiqə Misir zeminidin qikarojinim üçün silər petir nan həytini ətküzüngərlər; xu künni nəsildin-nəsilgə əbədiy bəlgilimə süpitidə həyt künü kılıp bekitinglər. 18 Birinqi ayning on tətinqi künü, կəqkurundin tartip xu ayning yigirmə birinqi künü կəqkurunojıq, petir nan yənglar. 19 Yəttə kün iqidə əyliringlarda həq hemirturuq bolmisun; qunki musapir bolsun, zemində tuquluojan bolsun, kimki boldurulojan nərsilərni yesə xu kixi Israil jamaitidin üzüp taxlinidu. 20 Silər həqkandak boldurulojan nərsini yeməy, kəyərdila tursanglar, petir nan yənglar. 21 Musa Israilning barlıq aksakallırını qakirip ularoja: — Berip hərbiringlarning ailisi boyiqə əzüngərlərə bir կozini tartip qikirip pasha կozisini soyunglar. 22 Andin bir tutam zupa elip uni կaqidiki կanoja qilap, կaqidiki կanni ixiñning bexi wə ikki kexikigə sürkəngərlər. Silərdin ətigəngiqə həqkim əyining ixiñidin kət'iy qikmisun. 23 Qunki Pərwərdigar misirliklarnı urup halak kiliç üçün, zeminni kezip etidü; U ixiñning bexi wə ikki kexikidiki կanni kərgəndə, Pərwərdigar halak kiloquqining əyliringlaroja kirip silərni uruxidin tosux üçün [muhəpiçət kılıp] ixiñning aldiçə etüp turidu. 24 Bu rəsim-կaidini əzüngər wə baliliringlar üçün əbədiy bir bəlgilimə süpitidə tutunglar. 25 Silər Pərwərdigar Өz wədisi boyiqə silərgə beridiojan zeminoja kirgininglarda bu həytlik ibadətni tutunglar. 26 Baliliringlar silərdin: «bu ibaditinglarning mənisi nemə?» — dəp sorisa, 27 silər: «Bu misirliklarnı urojnimda, Misirda Israillarning əylirining aldiçə etüp turup, bizning əydiķilimizni kutkuzojan Pərwərdigaroja bolojan «etüp ketix» կurbanlıq bolidu» — dəngərlər. Xuni anglojanda, həlk engixip [Hudaşa] səjdə կildi. 28 Andin Israillar kayıtip berip,

Pərvərdigar dəl Musa bilən Hərunoşa əmr kılqandək ix kərdi. **29** Wə xundak boldiki, yerim keqə bolozanda, Pərvərdigar Pirəvnning təhtidə olturuwatçan tunjisidin tartip zindanda yetiwatçan məhbusning tunjisiqə, Misir zeminidiki tunji oquullarning həmmisini urup əltürdi, xundakla u haywanatlarining tunji tuqulmuşanlınınigmə həmmisini əltürdi. **30** Adəm əlmigən birmu ey qalmioqqa, xu keqisi Pirəvnning ezi, uning barlıq əmaldarları wə barlıq misirliliklər keqidə ornidin köpti; Misir zeminida intayın kəttik pəryad kətürüldi. **31** Pirəvn keqidə Musa bilən Hərunni qakırtıp: — Turunglar, silər wə Israillar bilən billə mening həlkimning arisidin qıkıp ketinglər; etykininglardək berip, Pərvərdigar oja ibadət kılıngılar! **32** Silərning degininqlər boyiqə koy, eeqkə, kala padilirinimə elip ketinglər; mən üçünmə baht-bərikət tilənglər, — dedi. **33** Misirlük puçralarmu «həmmimiz əlüp kətküdəkmiz» deyixip, həlkni zemindən tez qıkıriwetix üçün ularını ketixkə aldiratti. **34** Həlk tehi bolmiojan hemirlirini elip, uni təngnilərgə selip, kiyim-keqaklırları bilən yeqəp, mürilirigə elip kətürüp mengixti. **35** Israillar Musanıng tapiliojını boyıqə kılıp, misirliliklərin kümüx buyumlar, altun buyumlar wə kiyim-keqaklırları sorap elixti. **36** Pərvərdigar həlkni misirliliklarning kəz aldida iltipat tapkuçojını üçün misirliliklər ularning əzliridin soriqanlırını bərdi; xundak kılıp Israillar misirliliklərin qənəymətlərini elip kətti. **37** Xuning bilən Israillar balılları hesabkə almiojanda altə yüz mingqə ərkək bolup, Ramsəstin qıkıp, Sukkot xəhiriqə piyadə mangdi. **38** Ular bilən billə qong bir top xaloqt həlkəmu ularoja қoxulup mangdi, yəna nuroqun qarwilar, kəpligən kala-koypadilirli bilən billə qıktı. **39** Misirdin aloqə qıkqan hemirdin ular petir nan-toqəqlərni ətti; qünki ular Misirdə birdəm-yerim dəm turoquzulmay həydəlgini üçün hemir bolmiojanidi; ular əzliri üçün yeməklilik təyyarliwelixkimu ülgürəlmigənidi. **40** Israillarning Misirdə turoqan wakti jəmiy tət yüz ottuz yil boldi. **41** Xundak boldiki, xu tət yüz ottuz yil toxkanda, dəl xu künidə Pərvərdigarning barlıq қoxunlari Misir zeminidin qıkıp kətti. **42** Xu künü keqidə ular Misir zeminidin qikirilojını üçün, xu keqini ular Pərvərdigarning keqisi dəp tutuxi kerək; xu keqini barlıq Israillar əwlədətin əwlədkiqə Pərvərdigar oja atap tutup, tünixi kerək. **43** Pərvərdigar Musa bilən Hərunoşa mundak, degənidi: — Pasha kozisi toqrisidiki bəlgilimə xu bolsunki: — Həqkandak yat

əllik adəm uningdin yemisun. **44** Lekin hərkimning puloja setiwalojan kuli bolsa, u hətnə əjilinsun, andin uningdin yesun. **45** Əmma əyünglarda wakitlik turuwatçan musapir yaki mədikar buningdin yesə bolmaydu. **46** Gəxni baxka bir əygə elip qıkmojin; birlə əydə yeyilsun; kozining həqbir səngiki sundurulmusun. **47** Pütkül Israil jamaiti bu həytini etküzsun. **48** Əgər sening bilən birgə turoqan musapir bolsa, Pərvərdigar oja atap pasha həytini etküzəmkqi bolsa, undakta aldi bilən barlıq ərkəkləri hətnə əjilinsun; andin kelip həyt etküzsun. U zeminda tuqulmuş kixidək sanalsun. Lekin həqbir hətnisiz adəm uningdin yemisun. **49** Zeminda tuqulmuş kixi həm aranglarda turoqan musapir üçün ohxax əkanun-bəlgilimə bolsun. **50** Xuning bilən Israillarning həmmisi dəl Pərvərdigar Musa bilən Hərunoşa buyruqandək xu ixlarni ada kıldı. **51** Xu künning əzidə Pərvərdigar Israillarnı koxun-koxun boyiqə Misir zeminidin qıvardı.

13 Pərvərdigar Musaoja: **2** — Israillar arısında balyatkuning barlıq tunji ərkək mewisini, məyli u insanning yaki həywanning bolsun, Manga atap mukəddəs kılıqın; u Manga mənsuptur, degənidi. **3** Musa həlkə mundak dedi: — Silər Misirdin ibarət «kulluk makani»din qıkqan bu künni yad etinglər; qünki Pərvərdigar silərni bu yərdin əkərətlik koli bilən qıvardı. Buning üçün həq boldurulmuş nərsə yeyilmisun. **4** Abib eyining bugünkü künü yoloja qıkqan kün. **5** Əmdi Pərvərdigar sanga berixkə ata-bowliringoja əsərəm kılıqan, süt bilən həsəl ekip turidən zəminə, yəni Kanaanı, Hıttiy, Amoriy, Hıwiy wə Yəbusiylarning zəminə, seni elip baroqinida muxu [Abib] eyida xu ibadətni tutkın. **6** Yəttə künqə petir nan yənglər; yəttinqi künidə Pərvərdigar oja alahidə atıqan həyt etküzülsün. **7** Yəttə kün iqidə petir nan yeyilsun; silərning aranglarda həqkandak boldurulmuş nan tepilmisun wə ya qegriliring iqidə həq hemirturuqmu kərünmisun. **8** Xu künü sən əz oolungoja: «Misirdin qıkqinimdə Pərvərdigarning manga kərsatkən iltipatını yad kılıp təxəkkur bildürük üçün, bu [heytni] etküzimən», dəp qüxəndürgin. **9** Pərvərdigarning əkanun-təlimining həmixinə aqzinqindin qüxməslikə üçün, bu bəlgilimini əkolungegoja bəlgə kılıp seliwal, pexanənggə kaxkidək əslətmə kılıp ornitıwal; qünki Pərvərdigar seni əkərətlik koli bilən Misirdin qıvardı. **10** Əmdi bu bəlgilimini yilmayıl bekitilgən waktida tutkın. **11** Pərvərdigar sən bilən ata-bowliringoja kılıqan kəsimi boyiqə seni

Қанаанийларнинг земиниоқа елип берип, уни сanga тəкдим кілоjандын keyin, xundak qjilixing kerək: — 12 barlıq baliyatķuning tunji mewisini Pərwərdigarоja atap sunisən; xundakla qarpay melingning həmmə tunji ərkəklirimu Pərwərdigarоja mənsup bolsun. 13 Əmma exäklerning həmmə tunjilirining orniоja birdin қоза bərgin. Əgər uning orniоja birnərsə bərmisəng, uning boyını sunduruwətkin. Ooqulliringlar arisida barlıq tunjilirining orniоja hərlük bədili telüxüng kerək. 14 Keyinki künnlərdə oolung səndin: «buning mənisi nemidur», dəp sorisa, sən uningoja jawab berip: «Pərwərdigar kudrətlik koli bilən bizni Misirdin qıkip, «küllük makani»din azad kıldı. 15 Xundak boldiki, Pirəwn boynı kəttiklik kılıp bizni koyp berixni rət kilojında, Pərwərdigar Misir zeminidiki barlıq tunji tuqulqoanlarnı, insanning bolsun, malning bolsun, həmmisini urup əltürdi; buning üçün mən malning baliyatkuśining tunji mewisini, yəni həmmə tunji tuqulqoan ərkəklirini Pərwərdigarоja atap қurbanlık kılıp sunımən wə ooqullirimining hərbir tunjiliri üçün hərlük bədili tələp berimən», dəp eytkin. 16 Bu bəlgilimini қolungoja [əslətmə-]bəlgə kılıp selival, pexanənggə kaxkidak əslətmə kılıp orniitiwal, qünki Pərwərdigar kudrətlik koli bilən bizni Misirdin qıvardı» — degin. 17 Əmma Pirəwn həlkni ketixkə koypojandin keyin, Filistiyərnin zeminidiki yol yekin bolsimu, Huda ularni xu yol bilən baxlimidi; qünki u: «həlkim jənggə uqrəp қalsa, қorkup puxayman kılıp, Misiroja yenip ketixi mumkin» dəp oyliqanidi. 18 Xu səwəbtin Huda həlkni aylandurup, Kızıl Dengiz tərəptiki qəlning yoli bilən baxlap mangdi. Xundak kılıp Israillar Misirdin qıkkınıda, қorallinip jənggə təyyar bolup tərtip bilən mangdi. 19 Musa Yüsüpning səngəklirinimu billə eliwaldi; qünki Yüsüp əslidə Israilning ooqulliri bolqan [kerindaxlirini]: «Huda qokum silərni yoklap halinglardin həwər alıdu; xu qəođda silər menin səngəklirimni muxu yərdin billə elip ketinglar» dəp kəsəm kildurojanidi. 20 Andin ular Sukkottin qıkip, qəlning qetidiki Etam degən yərdə qedirlirini tikti. 21 Əmdi Pərwərdigar ularoja yol kərsitixkə kündüzi bir bulut tüwrükidə, keqisi yorukluk berixkə ot tüwrükidə bolup ularning aldida yürətti. Xuning bilən ular keqə-kündüz yol yürəlytti. 22 Bulut tüwrüki kündüzi, ot tüwrüki keqisi həlktin ayrılmay, aldida yürətti.

14 Pərwərdigar Musaqa: 2 — Sən Israillaroja: «Silər burulup Migdol bilən dengizning arılıkıldıki

Pi-Hahirotning aldioja berip qedir tikinglar; Baal-Zefonning udulidiki dengizning boyida qedir tikinglar», degin. 3 Xuning bilən Pirəwn: «Israillar zeminda ezip kaldi, qəlning iqidə kamilip kaldi» dəp oylaydu; 4 Israillarnı қooqlisun dəp Mən Pirəwnning kənglini kəttik kılımən; xundak kılıp, Mən Pirəwn wə uning pütkül қoxunlari arkılık Əz uluolukumni ayan kılımən; wə misirliklər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bildi, — dedi. Israillar Hudanıng sezi boyiqə kıldı. 5 «U həlk կeqip kətti» dəp Misirning padixahıja həwər beriliwidi, Pirəwn bilən əməldarları həlk toorisidiki kararidin yenip: «Israillarnı küllükten қoyuwətkinimiz, bu zadi nemə kilojinimiz?!» — deyixti. 6 [Pirəwn] dərəhəl jəng hərwisini koxturup, əz həlkini baxlap yoloja qikti. 7 U yənə altə yüz hillanqan jəng hərwisi, xundakla Misirdiki barlıq jəng hərwilirini yioğdurup, ularning hərbirigə ləxkər baxliklirini olturoqzup elip mangdi. 8 Pərwərdigar Misirning padixahı Pirəwnning kənglini kəttik kılıjını üçün, u Israillarnı қooqlidi. Bu qəođda Israillar қollırını egiz kətürüxkən halda Misirdin qıkip bolqanidi. 9 Misirliklarning [həmmisi] yəni Pirəwnning barlıq atlırı bilən jəng hərwiliri, atlık ləxkərləri bilən pütkül қoxunu ularni қoqlap, Israillar dengiz boyioja qedir tikkən jayda, yəni Pi-Hahirotning yenida, Baal-Zefonning udulida ularoja yetixti. 10 Pirəwn yekirnlaxkanda, Israillar bexini kətürüp қarıwidı, mana, misirliklər ularning arkısından yürüx kılıp қoqlap keliwatattı! Xuni kərgəndə Israillar tolimu қorkuxup, Pərwərdigarоja nida-pəryad kətürdü. 11 Ular Musaqa: — Misirdə gəristan tepilməsmidi, sən bizni qəldə əlsun dəp muxu yərgə elip kəldingoqu?! Bizni Misirdin elip qıkip, bizgə mundak kılɔjining nemisi?! 12 Misirdə turojan waktimizda biz sanga: «Bizni misirliklarning küllükida boluximizoja koyojın, biz bilən karing bolmisun» dəp eytmioqanmiduk? Misirliklarning küllükida bolqojinimiz qəlgə kelip əlginimizdən əzwəl bolatti! — dedi. 13 Buning bilən Musa həlkə: — Қorkmay, tik turunglar, Pərwərdigarning bugün silərgə yürgüzidiojan nijatini kərisilər; qünki silər bugün kərgən misirliklarnı ikkinqi kərməysilər. 14 Pərwərdigar silər üçün jəng kılıdu, lekin silər bolsanglar jim tursanglarla boldı, dedi. 15 Andin Pərwərdigar Musaqa: — Nemixka sən Manga pəryad kətürisən? Israillaroja: «Aldioja menginglar» dəp buyruqin. 16 Lekin sən һasangni kətürüp қolungni dengizoja uzitip, uni ikkiga belgin; xundakta, Israillar

dengizning otturisidin kuruk yər bilən etüp ketidü. **17** Mana, Mən ularni kəoqlisun dəp misirliklarning kəngüllirini qattık kılımən, xuning bilən Mən Pirəwn wə uning pütkül koxunu, jəng hərwiliri wə atlıkları arkılık Θz uluoqlukimni ayan kılımən. **18** Xundak kılıp, Mən Pirəwn wə uning jəng hərwiliri wə atlıkları arkılık Θz uluoqlukimni ayan kılıjinimda, misirliklər Mening Pərvərdigar ikənlilikimni biliđu, dedi. **19** Israilning koxunining aldida yürüwatkan Hudanining Pərixtisi əmdi ularning kəynigə etti; xuningdək ularning aldida mangojan bulut tüwrükimu ularning kəynigə yetkilip, **20** misirliklarning qedirgahı bilən Israilning qedirgahining arılıkida tohtidi; bu bulut bir tərəptə karangoçuluq qixürüp, yənə bir tərəptə keqini yoruttı. Buning bilən pütün bir keqə bir koxun yənə bir koxunoqa yekin keləlmidi. **21** Musa əolini dengizning üstigə uzatti; Pərvərdigar pütün keqə xərktin küqlük bir xamal qikirip, dengizning süyini kəynigə yandurdı; U suni yandurup dengizni kuruk yər kıldı, sular ikkigə bəlündi. **22** Xu tərikidə Israillar dengizning otturisidiki kuruk yərdin mengip, etüp kətti; sular bolsa ularning ong wə sol yenida kətürülüp tamdək turatti. **23** Əmmə misirliklər ularni kooqlap keliwatatti — Pirəvnning barlıq atlari, jəng hərwiliri wə atlık ləxkərləri ularning kəynidin dengizning otturisiojqə kəldi. **24** Tang atkanda xundak boldiki, Pərvərdigar ot bilən bulut tüwrükidə turup misirliklarning koxunioja ərədi wə misirliklarning koxunioja parakəndiqilik qixürdi. **25** U ularning hərwilirining qaklırını patkuzup, həydəp mengixin müxkül kıldı. Misirliklar: — Yürüngələr, Israilning aliddin əqaqaylı, qünki Pərvərdigar ular üçün misirliklərə ərəxi jəng kiliwatidu, — deyixti. **26** Pərvərdigar Musaşa: — Sular yenip misirliklarning üstigə, ularning jəng hərwilirining üstigə wə atlıklarının üstigə ekip berip, ularni qəktürübətsun dəp əkolungni dengizning üstigə uzatkin, — dedi. **27** Musa əolini dengizning üstigə uzitidi, tang atkanda dengizning süyi yənə əsliy əhalitigə yenip kəldi. Keqiwatkan misirliklər ekinoja ərəxi yügürüxti, Pərvərdigar ularni dengizning otturisida mollak atkuzdi. **28** Su əsligə yenip kelip, jəng hərwiliri bilən atlıklarnı, yəni Israillarning arkidin kooqlap dengizə qırğın Pirəvnning pütkül koxunını qərk kiliwətti; ulardin birimu sak kalmidi. **29** Lekin Israillar dengizning otturisidiki kuruk yər bilən mengip etüp kətti; sular ularning ong wə sol yenida kətürülüp tamdək turatti. **30** Xu tərikidə Pərvərdigar u künii

Israillarnı misirliklarning əolidin kütkuzdi; Israillar misirliklarning dengizning boyida əltük yatkınını kərdi. **31** Israil həlkə Pərvərdigarning misirliklərə qızılətken zor ədrətinə kərəp, Pərvərdigardin körkəti; ular Pərvərdigar oqa wə uning kuli Musaşa ixəndi.

15 Xu qəođda Musa bilən Israillar Pərvərdigaroqa mədhijə okup munu küjni eytti: — «Mən Pərvərdigarnı mədhijiləp kūy eytay, Qünki U karamət uluoqlukini kərsətti; U at wə mingüqini dengizə taxliwətti. **2** Mening küqüm həm menin küyüm Yah Θzidur; U manga nijat boldi; U menin Təngrimdur, mən Uni uluoqlaymən; U menin atamning Hudasidur, mən Uni aliy dəp mədhijiləymən. **3** Pərvərdigar jəngqidur, Yahwəh, Uning namidur. **4** Pirəvnning jəng hərwilirini həm koxunlınızı dengizə taxliwətti; Uning aliy ləxkər baxlıkları Kızıl Dengizda qərk kılındı. **5** Qongur sular ularni kəməwətti, Ular huddi taxtək dengiz tegigə qəküp kətti. **6** Sening ong əkolung, əy Pərvərdigar, ədrəti bilən xan-xərəp taptı; Sening ong əkolung, əy Pərvərdigar, Düxmənni kukum-talcan kiliwətti. **7** Θz uluoqlukuning həywisi bilən əzüngə karxi qıkkənləri nabut kıldığ, Sən otluk qəzipingni əwətting, U samanni kəydürgən ottək ularni yutuwətti. **8** Dimiqingning nəpisi bilən sular dəng bolup ərlidi, Juxkunlioqan dolğunlar dəng kəbi tik turdi, Dengizning otturisidiki qongur sular katurup koyuldu. **9** Düxmən dedi: «Mən ularni kooqlaymən, yetiximən, olja elip üləxtürimən, Ulardin dərdimni qikirimən, Kiliqimni suçurup, ez kolumn bilən ularni nabut kılımən». **10** Lekin Sən nəpising bilən püwliding, Dengiz ularni kəməwətti; Ular juxkunluk sularda kooqxundək qəküp kətti. **11** İlahjarning arisida, əy Pərvərdigar, Kim Sening təngdixing bolsun? Pak-mukəddəslik iqidə Θz həywitingni kərsitidiojan, Həmd-mədhijilər arisida dəhxətlik turidiojan, Məjizə-karamət yaritidiojan, Səndək kim bolsun? **12** Sən ong əkolungni uzitixing bilən, Yər-zemin ularni yutuwətti. **13** Lekin əzüngə həmjəmət kılıp kütkuzojan kəwmni rəhimbillilik bilən baxlap qıktı; Sən ularni Θz mukəddəs makanıngə ədrəting bilən hidayət kılıp yetəklidi. **14** Yat həlkələr buni anglap, titrixip kətti; Filistiyəda turuwatkanları toloqaktək azab tutti. **15** Andin Edomning əmirləri dəkkə-dükkigə qüxti; Moabning palwanlarını bolsa, rasa titrək bastı; Kanaan zeminidikilərning yürüki su bolup aktı; **16** Korkunç wə dəhxət ularni bastı; Bilikingning həywiti bilən ular huddi taxtək midirliyalmay kəldi; Həlkəng etüp

kətküqə, i Pərvərdigar, Əzüng rənə tələp hər kilojan həlkinq ətüp bolouqə. 17 Ularnı baxlap kirip, Əz mirasing bolovan taçda kəqəttək tikisən, Əz makaning kilojan jayqa, i Pərvərdigar, Əz kolliring təyyarliojan mukəddəs jayqa, i Rəb, ularnı elip barisən. 18 Pərvərdigar əbədil'əbədgıqə padixah bolup həküm süridü! 19 Qünki Pirəvnning atlırı, Jəng һarwiliri atlıkları bilən billə dengizə qızı kirip boldı; Pərvərdigar dengizning sulirini ularning üstigə yandurdi, Lekin Israillar bolsa dengizning otturisidin қuruk yerdin mengip ətüp kətti». 20 Andin Hərunning hədisi pəyəqəmbər Məryəm қolioja dapni aldı, barlıq kizayallarmu қolioja dap elip, ussul oynixip uningoja əgəxti. 21 Məryəm ularoja jawabən mundak kүuni okudi: — «Pərvərdigarnı mədhiyiləp kүü eytinglar, Qünki U zor uluqlukını kərsətti; U at wa mingüqini dengizə taxliwətti!». 22 Andin Musa Israillarnı Kızıl Dengizdin baxlap, Xur qeliqə elip bardı. Ular uda üq kün qeldə yürüp, su tapalmidi. 23 Andin ular Marahka yetip kəldi; lekin u yərning süyi aqqık bolup, süyini iqlikli bolmayıttı; xunga u jayning nami «Marah» dəp koyulovan. 24 U wakıttá halayık; — Biz nemə iqimiz? — dəp Musadin aqrınip oqtuldaxkılı turdi. 25 U Pərvərdigar oja pəryad ketürdü; Pərvərdigar uningoja bir dərəhni kərsətti; u dərəh yaqıqını elip, suşa taxliwidi, su tatlık suşa aylandı. U yərdə Pərvərdigar ularoja həküm-bəlgilimə bekitip, ularni sinap, mundak dedi: — 26 «Əgər silər kəngül կoyup Hudayinglar Pərvərdigarning səzini anglap, Uning nəziridə durus bolovanı kili, əmrlirigə kulak selip, barlıq həkümlərini tutsanglar, undakta, Mən misirliklarning üstigə salovan kesəllərdin heqbirini üstünggə salmaymən; qünki Mənki silərgə xipalik bərgiqi Pərvərdigardurmən». 27 Andin ular Elimoja yetip kəldi. Xu yərdə on ikki bulak bilən yətmix horma dərihi bar idi; ular xu yərdə sularning boyida qedir tiki.

16 Andin Israillarning pütkül jamaiti Elimdin yoloja atlandı; Misir zeminidin qikip, ikkinqi eyining on bəxinqi künidə Elim bilən Sinayning otturisidiki Sin qeliqə yetip kəldi. 2 Əmmə Israillarning pütkül jamaiti qəlda Musa bilən Hərunning yaman gepini kili, oqtuldaxkılı turdu. 3 Israillar ularoja: — Pərvərdigarning қoli bizni Misir yurtidila əltürüwtən bolsa bolmasmidtı! Xu yərdə biz gəx kaynawatlıq қazanlanı qəridəp olturup, toyoudak nan yemigənmidük? Lekin silər bu jamaətning

həmmisini aqliq bilən əltürməkqi bolup bizni bu qəlgə elip kəldinglər! — deyixti. 4 Buning bilən Pərvərdigar Musaçı: — Mana, Mən asmandın silərgə nan yaqdurimən; xuning bilən həlk hər künü qikip, bir künlik lazımlığını yioqiwalısun. Bu tərikdirə Mən ularning Mening kənun-əmrlirimdə mangidioqan-mangmaydioqanlığını sinaymən. 5 Hər həptining altinqi künü xundak boliduki, ular yioqiwalıqlarını təyyarlisun; u baxka künlerdə erixidionjinidin bir həssə kəp bolidu, — dedi. 6 Andin Musa bilən Hərun barlıq, Israillarоja: — Bugün ahxam silərni Misir zeminidin elip qikkuqining Pərvərdigar ikənlikini bilisilər wə 7 ətə silər Pərvərdigarning xan-xəripini kərisilər; qünki U silərning Uning yaman gepini kili, oqtuldaxkinqinglarnı anglıdi; bizgə kəlsək, silər yaman gepimizni kili, oqtuldioquşduk biz kim idük? — dedi. 8 Musa yənə: Pərvərdigar bugün ahxam silərgə yegili gəx berip, ətə atığändə toyoudak nan bərgəndə [buni bilisilər]; qünki Pərvərdigar silər Uning yaman gepini kili, oqtuldioqininglarnı anglıdi. Əmdi biz nemə idük? Silərning oqtuldaxkinqinglarsı bızlərgə karitilən əməs, bəlkı Pərvərdigar oja karitiləndür, — dedi. 9 Andin Musa Hərunoja: — Sən Israillarning pütkül jamaitiga: «Pərvərdigarning aldiqə kelinqər; qünki U yaman gəp bilən oqtuldaxkinqinglarnı anglıdi», dəp eytkin, — dedi. 10 Xundak boldiki, Hərun Israillarning pütkül jamaitigə səzlep turoqınıda, ular qəl tərəpkə kariwidı, mana, Pərvərdigarning julası bulutta ayan boldı. 11 Xuning bilən Pərvərdigar Musaçı mundak dedi: — 12 — Mən Israillarning yaman gəp kili, oqtuldaxkinqini anglıdim; əmdi ularoja: «Gugumda silər gəx yəysilər wə ətığändə nandin toyunisilər, xuning bilən silər Mening Pərvərdigar Hudayinglar ikənlikimni bilip yetisilər» — dəp eytkin, dedi. 13 Kəqkurunda xundak boldiki, bədünilər uqup keli, qedirgahı kaplap kətti; atısı atığändə, qedirgahının ətrapidiki yərlərgə xəbnəm qüixkənidi. 14 Ətrapta yatkan xəbnəm kətürülüp kətkəndin keyin, mana, qəllükning yər yüzidə kırawdək nepiz, kiqik-kiqik yumilaq nərsilər turattı. 15 Israillar uni kərgəndə, uning nemə ikənlikini bilmigini üçün: — Bu nemidu? — dəp soraxtı. Musa ularoja jawabən: — Bu Pərvərdigar silərgə ata kilojan ozuk-tülüktür. 16 Pərvərdigar xu ixni əmr kili, dediki, «Hərbiringlar yəydioqininglərə karap uningdin yioqiwelinqər; hərbiringlər ailidiki adam sanişa karap, hərbir adəmgə bir omar mikkarda yioqinglər; hər adəm əz qediridiki kixilər üçün

yioqinglar» — dedi. 17 Israillar xundaқ kılıp, bəzisi kəprək, bəzisi azrak yioqiwaldi. 18 Ular uni omər miqdarı bilən elqiwidi, kəp yioqkanlarningkidin exip kətmidi, az yioqkanlarningmu kəmlik kilmidi; hərbir kixi eż yəydiqinişa қarap yioqkanidi. 19 Musa ularoqa: — Həqkandak adəm bulardin həqnemini etigə kəldurmışun, dedi. 20 Xundak bolsimu, ular Musaning səziga kulaq saldı; bəzilər uningdin bir kışmini etigə saklap koydi. Əmma saklap koyqını kurtlap sesip kətti. Bu ix üçün Musa ularoqa hapa bolup aqqıqlandi. 21 Xu səwəbtin ularning hərbiri hər etigini qikip eż yəydiqinişa қarap yioqiwallatlı; қaloğanlırı bolsa aptap qıkkanda erip ketətti. 22 Lekin altinqı künü xundak boldiki, ular künlük ozukńing ikki həssisini yioqdi; demək, hərbir kixi üçün ikki omər miqdarda yioqiwaldi; andin jamaat əmirlili həmmisi kelip buni Musaqa eytti. 23 Musa ularoqa: — Mana Pərwərdigarning degini: — Ətə aram künü, Pərwərdigarqa atalojan mukəddəs xabat künü bolidü; pixuridiojininglarnı pixurup, қaynitidiojininglarnı қayinitip, exip қaloğanning həmmisini etigə saklap қoyunglar, — dedi. 24 Ular Musa buyruqandək, exip қaloğanni etisiga saklap қoyuwidi, ular sesip қalmıdi, kürutlapmu kətmidi. 25 Musa ularoqa: — Buni bugün yənglər; qünki bugün Pərwərdigarqa atalojan xabat künü bolojını üçün bugün daladın tapalmışilsər. 26 Altə kün silər yioqsanglar bolidü; lekin yəttinqi künü xabat bolojını üçün u künidə həqnemə tepilməydi, — dedi. 27 Həlbuki, yəttinqi künü həlkətin birnəqqisi ozuk-tülüklük yioqkili qikiwidi, həqnemə tapalmidi. 28 Pərwərdigar Musaqa: «Silər қaçanoqışa Mening əmrlirim wə қanun-bəlgilimilirimni tutuxni rət kılısilər? 29 Mana, Pərwərdigar silərgə xabat künini bekitip bərdi; xunga yəttinqi künü hərbiringlarnı eż ornida turup, sırtlaroqa qıkımisun dəp, altinqı künü ikki künlük ozuk beridu», — dedi. 30 Xuning bilən həlk yəttinqi künü aram aldi. 31 Israillar bu ozuknı «manna» dəp atidi; uning [xəkli] yumoqaksüt urukidək, rənggi ak bolup, təmi həsəlgə miləngən қoturmaqqa ohxaytti. 32 Musa ularoqa: — Pərwərdigarning əmri xuki, — Keyinki əwlədliringlaroqa Mən silərni Misirdin elip qıkkanda, Mən silərgə qəldə yeyixkə ata kilojan nanni kərsitix üçün, uningdin komzəkkə bir omər toxķuzup, ular üçün saklap қoyunglar, — dedi. 33 Musa Hərunoqa: — Kəlgüsü əwlədliringlaroqa kərsitixkə saklav üçün bir komzəknı elip, uningə bir omər miqdarda manna selip, Pərwərdigarning huzurida

koyup koyqın, — dedi. 34 [Keyin,] Hərun Pərwərdigar Musaqa buyruqandək komzəknı saklav üçün uni həküm-guwaḥlıq sanduqingin aldida koyup koydi. 35 Xu tərikidə Israillar adəm olturaklıxkan bir zeminoğa yetip kəlgüpə kırıq yıl «manna» yedi; ular Қanaan zeminining qebralirioşa yətküqə manna yedi. 36 Əyni qəođda bir «omər» «əfah»ning ondin birigə barawər idi.

17 Andin pütkül Israil jamaiti kopup, Sin qəlidin qikip, Pərwərdigarning əmri boyiqə səpər kılıp, Rəfidim degən yərgə kelip qedirlirini tiki. Əmma u yərdə həlkə ieqkili su yok idi. 2 Xuning bilən həlk Musa bilən jedəllixip: — Bizgə ieqkili su bərgin! — dedi. Lekin Musa ularoqa: — Nemixkə mening bilən jedəllixisilər? Nemixkə Pərwərdigarnı sinaysılər? — dedi. 3 Lekin həlk qangkap, su tələp kılıp, Musadin aqırınip qotuldixip: — Sən nemixkə bizni, balilirimizni wə melimizni ussuzluk bilən əltürükə Misirdin elip kəlding? — dedi. 4 Xuning bilən Musa Pərwərdigarqa pəryad kətürüp: — Bu həlkəni қandak kilsəm bolar?! Ular həlila meni qalma-kesək kılıxi mumkin! — dedi. 5 Pərwərdigar Musaqa jawabən: — Sən Israilning aksakallırıdın birnəqqisini ezung bilən billə elip qikip, [Nil] dəryasining süyini uroqiningda ixlətkən əsəngni қolungoşa elip həlkəning aldiqə baroqin; 6 Mana, Mən xu yərdə, Hərəb teojudiki қoram taxning üstidə sening aldingda turimən; sən қoram taxni uroqin. Buning bilən uningdin həlkə ieqkili su qikidu, — dedi. Musa Israilning aksakallırının kez aldida xundak kıldı. 7 Musa Israillarning jedəlləxkini wə ularning «Pərwərdigar arımızda zadi barmu-yokmu?» deyixip Pərwərdigarnı sinioqını üçün, u yərni «Massah» wə «Məribah» dəp atidi. 8 Xu qəođda Amaləklər kelip Rəfidimdə Israiloja hujum kıldı. 9 Musa Yəxuaqa: Sən ezmizdin Amalək bilən jəng kilişkə adəm tallıqin. Mən ətə Hudanıgən əsəsini қolumoşa elip dəngning qoqqısında turup turimən, dedi. 10 Yəxua Musa buyruqinidək kılıp, Amaləklər bilən jəng kıldı. Musa, Hərun wə Hur dəngning qoqqısişa qikti. 11 Xundak boldiki, Musa қolını kətürüp tursa, Israil əjalıb kelətti, lekin u қollırını pəskə qüxtürüp tursa, Amalək əjalıb kelətti. 12 Musanıg kollırı eqirixip kətti; ular bir taxni elip kelip uning astıqə koydi; u uning üstidə olturdu; andin Hərun bilən Hur biri bir təripidə, biri yənə bir təripidə uning қollırını yələp turdi; bu tərikidə uning қollırı taki kün patkuqə məzmut turdi. 13 Xundak kılıp, Yəxua Amalək wə

uning hälkini kiliqlap nabut kıldı. **14** Pərvərdigar Musaqa: — Bir əslimə bolsun dəp bu ixlarnı bir kitabka yezip qalduroqın, xundakla xularını Yəxuaning կulaqlıroq aqup bər; qünki Mən Amaləknin namini asmanlarning astidin, hətta adəmlərnin esidinmu mutlək əqrürüwetimən, dedi. **15** Andin Musa bir kurbangahını yasap, namini «Pərvərdigar tuqumdur» dəp atidi **16** wə Musa: — Yəhning tahti aldida bir kol kətürüliup: — «Pərvərdigar əwlədlin əwlədkiqə Amaləkkə əkarxi jəng kılıdu» deyilgənidi, — dedi.

18 Musaning keynatisi, yəni Midyanning kahini Yətro Hudanıng Musa üçün həmdə Əz hälkə Israil üçün barlıq kiloqanlıri toqrułuk anglidi, yəni Pərvərdigarning Israilni Misirdin qıqaroqanlığının həwər taptı. **2** Xuning bilən Musaning keynatisi Yətro Musanıng əslidə ez yenioq aqwatiwətkən ayalı Zipporah wə uning ikki oqlını elip yoloq qıkçı (birinqi oqlining ismi Gərxom dəp կoyulqanı); qünki Musa: «mən yaqı yurtta musapır bolup turuwatımən» degənidi. **4** Yənə birining ismi Əliezər dəp կoyulqanı; qünki Musa: «Atamning Hudasi manga yardəmdə bolup, meni Pirəwnnning kiliqidin kutkuzdi», degənidi. **5** Xundak kılıp Musaning keynatisi Yətro Musanıng oqulları bilən ayalını elip, Musanıng qəldə, Hudanıng teqininq yenida qedir tikgən yerigə yetip kıldı. **6** U əslidə Musaqa: — «Mana, mənki keynatang Yətro sening ayalingni wə uning ikki oqlını elip yeningoq aqtiwatiwətən» dəp həwər əwətkənidir. **7** Xuning bilən Musa ez keynatısının aldioq qıkıp, təzim kılıp, uni səydi. Ular bir-biridin hal-əhwal sorixip qediroq aqıldı; **8** Andin Musa kiynatisiqa Israilning wəjidiin Pərvərdigarning Pirawn wə misirliklərə qiloqan həmmə əməllirini səzləp, ularning yol boyi bexioq aqıxkən jabır-japalarnı bayan kılıp, Pərvərdigarning կandak kılıp ularını kutkuzojinini eytip bərdi. **9** Buni anglap Yətro Pərvərdigarning Israiloq aqəsətkən barlıq yahxilikidin, ularını misirliklarning կolidin kutkuzojanlığının xadlandı. **10** Yətro [xadlinip]: — Silərni misirliklarning wə Pirəwnnning կolidin kutkuzojan Pərvərdigarə qəxəkkurlər bolayı! U bu կowmni misirliklarning կolidin kutkuzdi! **11** Mən Pərvərdigarning barlıq ilahılardın üstün turidiojanlığını əmdi bildim; qünki U dəl ular yoojanlıq kiloqan ixta Əzining ulardin üstün turidiojanlığını namayan kıldı — dedi. **12** Andin Musanıng keynatisi Yətro Hudaqə atap bir keydurmə kurbanlıq wə birnəqqə [təxəkkur] kurbanlıqlarını

elip kəldi; Hərun bilən Israilning hərbir aksaklı Musanıng keynatisi bilən billə Hudanıng həzurında taam yeyixkə kəldi. **13** Ətisi Musa hälkning ix-dəwalırı üstidin həküm qıqırıxka olturdu; həlk ətigəndin tartip kəqkiqə Musanıng qərisidə turuxti. **14** Musanıng keynatisi uning hälk üçün kiloqan ixlirini kərgəndə uningdin: — Sening hälkə qiliwatqan bu ixing zadi nemə ix? Nemixkə sən [bu ixtə] yaloquz olturisən, barlıq, həlk nemə üçün ətigəndin kəqkiqə sening qərəngdə turidu? — dedi. **15** Musa keynatisoq jawab berip: — Həlk Hudadin yol izdəxkə mening kəximoqə kelidi. **16** Қaçanki ularning bir ix-dəwasi qıqsa ular yenimoqə kelidi; xuning bilən mən ularning otturisida həküm qıqirimən wə xundakla Hudanıng қanun-bəlgilimilirini ularoq bildürimən, — dedi. **17** Musanıng keynatisi uningqə: — Bu kiloqininq yahxi bolmaptu. **18** Sən jəzmən eztüngni həmdə qərəngdə turoqan hälkənimə qarqıtıp koyışın; qünki bu ix sanga bək eçir kelidi. Sən uni yaloquz kılıp yetixəlməyən. **19** Əmdi mening səzümgə կulək saloqın, mən sanga bir məslihat berəy wə [xundak kilsang,] Huda sening bilən billə bolidu: — Sən eztüng Hudanıng aldida hälkning wəkili bolup, ularning ixlirini Hudaqə məlum kiloqin; **20** sən hälkə қanun-bəlgilimilərni eğitip, mangidioqan yolni kərsitip, ularning կandak burqı barlıkini ukturoqin. **21** Xuning bilən bir wakitta sən pütkül hälkning arisidin Hudadin կorkidioqan, nəpsaniyətqılıkni yaman kəridioqan həm қabiliyyətlik həm diyanətlik adəmlərni tepip, ularni hälkning üstiga bax kılıp, bəzisini mingbəxi, bəzisini yüzbəxi, bəzisini əllikbəxi, bəzisini onbəxi kılıp təyinləgin. **22** Xuning bilən bular hərkəndək wakitta hälkning ix-dəwalırını soraydu. Əgər qong bir ix-dəwa qıkıp kalsa, buni sanga tapxursun; lekin həmmə kiqik ix-dəwalarnı ular ezliri bejirisun. Xundak kılıp, ular sening wəzipəngni yeniklitip, yüküngni kətürüküp beridu. **23** Əgər xundak kilsang wə Huda sanga xundak buyrusu, eztüng [wəzipəngdə] put tırəp turalaysən wə hälkinqmu hatırjəmlik bilən eż jayioqə kaytip ketidu, dedi. **24** Musa keynatısının səziqə կulək selip deginining həmmisini kıldı. **25** Musa pütkül Israil arisidin қabiliyyətlik adəmlərni tallap, ularını hälkning üstiga bax kılıp, bəzisini mingbəxi, bəzisini yüzbəxi, bəzisini əllikbəxi, bəzisini onbəxi kılıp koydı. **26** Bular hərkəndək wakitta hälkning ix-dəwalırını sorap turdu; təsrək ix-dəwalarnı bolsa, Musaqa yollaytti, kiqik ix-dəwalarnı bolsa ezliri soraytti. **27** Andin Musa

кейнатисини улоја селип қойди, у өз ўуртіоя қаятіп кетті.

19 Израиллар Мисир земинінің қиқіп, дәл үқінqi eyining бaxланып күни Sinay qолиге yetip keldi. 2

Ular Rəfidimdin қиқіп, Sinay qолиге yetip kelip, qeldə qedir tiki; Israil xu yerdə, taqning udulida тоhtap qedir tiki. 3 Musa Hudaning aldioja qikiwidi, Pərvərdigar taqning uningoja hitab kiliп mundak dedi: — Sən Yaqupning jəmətigə söz kiliп, Israillarоja munu həwərni yətküzin: — 4 «Mening misirliklароja nemə kılıqinimni, xundakla Mən silərni huđdi bürküt balılırinı kanatlırijo mindürüp elip yürgəndək, Өz kəximəja elip kəlginimni eзünglar kərdünglar. 5 Əmdи silər dərħəkikət Mening səzümnı anglap, əhdəmni tutsanglar, undakta barlık əllərning arisida Manga has bir gehər bolisilər — qünki pütkül yər Meningkidur — 6 wə silər Manga kahınlardin tərkib tapkan has bir padixahlık wə mukəddəs bir կowm bolisilər». Mana bu sən Israillarоja deyixing kerək bolovan səzlərdur, — dedi. 7 Xuning bilən Musa yenip kelip, həlkning akşakallırını qakırtıp, Pərvərdigar uningoja buyruqan xu səzlərning həmmisini ularоja yətküzdü. 8 Həlkning həmmisi bir eoqizdin: — Pərvərdigar buyruqanning həmmisiga qokum əməl kılımız! — dəp jawab bərdi. Andin Musa həlkning jawab sezlərini Pərvərdigarning kəxioja berip yətküzdü. 9 Pərvərdigar Musaоja: — Mana, Mən sanga söz kılıqinimda həlk awazimni anglisun, həmixə sanga ixənsun dəp, yeningoja kara bulutning қarangoşuluķı iqidə kelimən, dəp eytti. Musamu həlkning degənlirini Pərvərdigaroja anglatti. 10 Pərvərdigar Musaоja yənə: — Sən həlkning kəxioja berip, bügün wə etə ularnı pak-mukəddəs kiliп, kiyim-keqəklirini yudurojın. 11 Ular үқіnqi künigə təyyar tursun; qünki үқіnqi künı barlık həlkning kez aldida Pərvərdigar Sinay teojoja qüxitidü. 12 Sən həlk üqün [taqning] ətrapiqə bir pasıl kiliп, ularоja: «Silər ehtiyyat kilinglar, taqka qıkmanglar yaki uning etikiga tegip kətmənglar. Kimki taqka təgsə əltürülməy kalmayıdu; 13 Uningoja hətta birər koli tegip kətsimü, qalma-kesək kiliп əltürülsün yaki ok etip əltürülsün. Məyli haywan yaki insan bolsun, xundak kilsa, tirik қaldurulmisun» — dəp eytkin. Lekin Kanay uzun qelinsa, ular taqning tūwigə qiksun, dedi. 14 Musa taqdin qüxüп həlkning kəxioja berip, həlkni Hudaоja atap mukəddəs kildi; ular kiyim-keqəklirini yudi. 15 Andin Musa həlkə: — Üqinqi künigə təyyar turunglar; heqkim ayali bilən yekinqılık kilmisun, dedi. 16 Üqinqi

küni bolovananda, tang yoruxi bilən xundak boldiki, güldürmamilər güdürləp, qakmak qekip, taq üstidə koyuk bir parqə bulut pəyda boldi, zor kəttik qelinəqan kanayning awazi anglanti. Buni kərüp qedirgahdiki pütkül həlk korkunçidin titrəp ketti. 17 Musa həlkni Hudaning aldida hazır boluxka qedirgahdın elip qikti. Ular kelip taqning tūwidə ərə turdi. 18 Pərvərdigar Sinay teojoja otta qüxüп kəlgini üçün is-tütək pütkül taqni kaplıdi; is-tütək humdandin erligən is-tütəktək üstigə ərləp qikti. Pütkül taq kəttik təwrinixkə baxlıdi. 19 Kanay awazi baroqanseri küqiyip intayın kəttik qikti. Musa söz kiliwidi, Huda anglap ünlük awaz bilən jawab bərdi. 20 Pərvərdigar Əzi Sinay teojoja, taqning qoqqisoja qüxti; andin Pərvərdigar Musani taqning qoqqisoja qakiriwidi, Musa taqka qikti. 21 Pərvərdigar Musaоja: — Sən qüxüп halayıkñi agahlandurup: Ular «Pərvərdigarnı kərimiz» dəp pasildin bəsüp etmisün; undak kilsa, ulardin kep adəm һalak bolidu, dəp eytkin. 22 Pərvərdigaroja yekin kelələydiqən kahınlarmu əzlirini manga atap mukəddəs kilsun; bolmisa, Pərvərdigar [sepilni] bəskəndək ularоja һalakət yətküzidu, — dedi. 23 Musa Pərvərdigaroja: — Halayıknı Sinay teojoja qikixi mumkin əməs; qünki Sən Əzung bizgə kəttik agahlandurdung: taqni «mukəddəs» dəp karap, uning ətrapiqə pasillarnı bekitinglar, dəp əmr kılding, — dedi. 24 Pərvərdigar Musaоja: — Mang, sən qüxüп kətkin. Andin sən Hərunni elip, billə qikkin; lekin kahınlar wə həlk bolsa Pərvərdigarning kəxioja baraylı dəp pasildin bəsüp etmisün; bolmisa, [Pərvərdigar sepilni] bəskəndək ularning üstigə qüxitidu, — dedi. 25 Xuning bilən Musa həlkning kəxioja qüxüп, ularоja bu səzni yətküzdü.

20 Huda munu barlık səzlərni bayan kiliп mundak dedi: — 2 Mən seni «küllük məkanı» bolovan Misir zeminidin qikirip kəlgən Pərvərdigar Hudayingdurmən. 3 Sening Məndin baxka heqkandak ilahing bolmaydu. 4 Sən əzung üçün məyli yüksirdikli asmando bolsun, məyli təwəndiki zemində bolsun, yaki yər astidiki sularda bolsun, hərkəndək nərsining kiyapitidiki heqkandak oyma xəkilni yasima. 5 Sən bundak nərsilərgə bax urma yaki ularning kullukioja kirma. Qünki Mənki Pərvərdigar Hudaying wapasızlıkça həsat kilojuqı Təngridurmən. Məndin nəprətləngənlərning kəbəhliliklirini əzlirigə, oqullirioja, hətta nəwrə-qəwrilirigə qüxiromən, 6 əmma Meni səyidiojan wə əmrlirimni tutidiojanlarоja

ming əwladiojqə əzgərməs mehribanlıq kərsitimən. **7** Pərvərdigar Hudayingning namini қalaymikan tiloja alma; qünki kimdəkim namini қalaymikan tiloja alsa, Pərvərdigar uni gunahkar həsablimay қalmayıdu. **8** Xabat künini mukəddəs dəp bilip tutkılı yadingda saklıojin. **9** Altə kün ixlep barlıq ixliringni tıtgətkin; **10** lekin yəttinqi künü Pərvərdigar Hudayingoja atalojan xabat künidur; sən xu künü һeqkandak ix kilməsən; məyli sən yaki oqlung bolsun, məyli kizing, məyli kulung, məyli dediking, məyli buğang yaki sən bilən bir yərdə turuwatkan musapir bolsun, һeqkandak ix kilmisun. **11** Qünki altə kün iqidə Pərvərdigar asman bilən zeminni, dengiz bilən uning iqidiki barını yarattı andin yəttinqi künidə aram aldı. Buning üçün Pərvərdigar xabat künini bəht-bərikətlik kün kılıp, uni mukəddas kün dəp bekitti. **12** Ata-anangni hərmət kıl. Xundak қılsang Pərvərdigar Hudaying sanga ata kılmakqi bołożan zemində uzun əmür kərisən. **13** Katillik kılma. **14** Zina kılma. **15** Oqrılık kılma. **16** Қoxnang toopruluk yalojan guwahlıq bərmə. **17** Sən қoxnangning ey-imaritigə kəz kiringni salma, nə қoxnangning ayali, nə uning қulioja, nə uning dediki, nə uning kalisi, nə uning ixiki yaki қoxnangning һərkəndək baxka nərsisigə kəz kiringni salma. **18** Pütkül həlk güldürməmilarını, qekin-yalkunlarnı, kanayning awazı wə taqdın erlap qıkkan is-tütəklərni kərdi wə anglidi; ular bularını kərüp, titrixip yırak turuxti **19** wə Musaçoja: — Bizgə sənla söz kılqaysən, biz anglayımız; lekin Huda bizgə Əzi söz kilmisun; qünki undak қılsa əlüp ketimiz, dedi. **20** Musa halayıkka jawabən: — Қorkıngalar; qünki Hudanıng bu yərgə kelixi silərni sinax üçün, yəni silərning Uning dəhəxətlikini kəz aldingaroja kəltürüp, gunah kılmaslıkinglar üzündür, — dedi. **21** Xuning bilən halayık nerida turdi; lekin Musa Huda iqidə turojan koyuk bulutning kəxişa yekin bardı. **22** Pərvərdigar Musaçoja: — Sən berip Israillaroja munu səzlərni yətküzin: «Silərgə ərxtin söz kılqınimni kərdünglər. **23** Silər Mening ornumda ilah dəp kümüxtin butlar yasimanglar, yaki ezunglar üçün altundin butlarnı yasimanglar. **24** — Sən Mən üçün turprakṭın bir kurbangah yasap, xu yərdə kəydürmə kurbanlıq wə inaqlik kurbanlıklıringni, koy-eqkə bilən kalılıringni sunojin. Omumən Mən həlkə namimni [hərmət bilən] əslitidiojan barlıq jaylarda, yeningoja kelip sanga bəht-bərikət ata kılımən. **25** — Əgər Manga atap taxlardın kurbangah yasimakqi bolsang, yonulojan taxlardın

yasimiojin; qünki taxlar oja əswabingni təgküzsəng, ular napak bolup қalidu. **26** Kurbangahımoja qıkçıdojan pələmpəy bolmisun; undak bolqanda, pələmpəydin qıkkuqə əwriting kərünüp kelixi mumkin», — dedi.

21 — Sən ularning aldioja կoyidiojan həküm-bəlgilimilər munulardur: — Əgər sən bir ibranıy қulni setiwalojan bolsang, u altə yilojqə hizmitingdə bolup, yəttinqi yili tələmsiz hər қilinsun. **3** U қul қilinixkə tənha һaləttə elip kelingən bolsa, tənha һaləttə kətsun. Ayali bilən birgə elip kelingən bolsa, ayalımu uning bilən billə kətsun. **4** Əgər hojisi uningoja hotun elip bərgən bolsa, xundakla ayali uningoja oçqul-kızlarnı tuşup bərgən bolsa, ayal balılıri bilən hojisioja kəlip, ər yalçuz kətsun. **5** Lekin əgər қul elan kılıp: «Mən hojam, ayalım wə balılırimoja muhəbbitim bolığını üçün hər bolup kətməymən» desə, **6** undakta uning hojisi uni Hudanıng [ibadət sorunining] aldioja elip berip, uni ixikning aldida yaki ixikning kezikining aldida turoquzsun; andin hojisi bigiz bilən uning қulikini təxsun. Xundak kılıp, u mənggүə hojisining қuli bolup қalidu. **7** Əgər birkim kızını dedəklikkə setiwalətən bolsa, u ər kullar hər қilinoğandək hər қilinmisun. **8** Əgər əzığə has setiwalojan kız hojisioja yakımısa, undakta u kız tərəpning hək tələp uni hər қilixioja yol koyuxi kerək. Lekin hojisining uni yat həlkə setix hökükə bolmayıdu; qünki hojisi uningoja wapasızlıq kılqandur. **9** Əgər u kizni oqlıqşa has bekitkən bolsa, undakta u bəlgilimilər boyıqə uningoja ez kizidək muamilə қilsun. **10** Əgər hojisi yənə hotun alsa, əslidə əmrigə alojan dedikining yemək-iqmikini, kiyim-keqikini wə ər-hotunqılık burqını keməytmisun. **11** Əgər u xu üç ixni ada kilmisa, undakta u bədal teliməy hər bolsun. **12** Kimki bir adəmni urup əltürüp koysa, umu qokum əltürüsün. **13** Lekin əgər u xixi [elgütqining] jenini paylap turup kəstən əltürmigən, bəlki mən Huda uning koli arkılık xu kixining əltüxigə yol koyojan bolsam, undak əhwalda Mən uningoja қaqidiojan bir jayni orunlaxturimən. **14** Lekin əgər birsə ez қoxnisini hiylə bilən əltürimən dəp, uningoja kəstən hujum қılsa, u gərqə [panah izdəp] kurbangahımoja keletal kələsimi, u xu yərdə tutulsun wə əltümgə məhkum қilinsun. **15** Kimki ez atisi yaki anisişa kol təgküzsə, qokum əltürüsün. **16** Kimki bir adəmni bulap satkən bolsa yaki uning kolidə barlıq məlum bolsa, jəzmən əltürülüxi kerək. **17** Kimki ez atisi yaki anisişa lənət kılıp қarqıqan bolsa, jəzmən əltürülüxi kerək. **18**

Әгәр иккى киши урuxуп қелип, бири ынан берини tax ya moxti bilen ursa, urulogan kixi өлмәй, orun tutup yetip қалоqan bolsa, **19** u kixi kopup hasiqo tayinip taxkiriqo qikqudak bolsa, undakta uni uroqan kixi jazadin halas kiliqsun; pekez zahimlengiuning yetip ixtin қaloqan wakti üçün teləm berip, uni dawalitip səllimaza sakaytsun. **20** Әгәр birsi kuli yaki dedikini tayakta ursa, xundakla kul yaki dedek nək məydanda elüp kətsə, uning üçün [igisi] qokum jazaqo tartilsun. **21** Lekin әгәr tayak yegüqi bir-ikki kün tirik tursa, undakta kul hojayinining xəhsi mal-mülki bolqını üçün, қulning jazasiqo tartilmisun. **22** Әгәr kixilər bir-biri bilen uruxup қелиp, hamildar bir ayalni urup salsa, hamildar ayalda balisi baldur tuquluxidin baxka zəhimlinix bolmisa, ayalning erining teləm təlipi boyiqə hakimlarning təstikidin etküzüllüp jərimanə telisun. **23** Әгәr [ayal yaki bala] ziyan-zəhərkə uqrıqan bolsa, undakta jenioja jan, **24** kəziga kəz, qixioja qix, қolioja kol, putioja put, **25** keyükka kəyük, zəhimgə zəhim, kekkə kek tələnsun. **26** Әгәr birsi eż kul ya dedikining kəzini urup nakar қilip қoysa, kəzi wəjidiñ uni azad kilsun. **27** Xuningdək birsi eż kuli ya dedikining qixini urup qikqiriatkən bolsa, qixi wəjidiñ uni azad kilsun». **28** Әгәr bir kala bir ər yaki ayal kixini üsüp eltürüp қoysa, xu kala qokum qalma-kesək kiliñixi kerək, uning gəxi yeyilmisun. Lekin kalining igisigə gunah kəlmisun. **29** Lekin bu uyning ilgiridin üsüx aditi bolup, igisigə bu həkətə agah berilgən bolsa, lekin yənilə uni baqlimiqini üçün ər-ayal kixilərnü üsüp eltürüp қoyqan bolsa, undakta kala qalma-kesək kiliqsun, igisimu elümgə məhkum kiliqsun. **30** Lekin uningdin hun həkkə tələp kiliñsa, eż jenining ornida uningoja қanqılık teləm қoyulqan bolsa xuni bərsun. **31** Kalidin üsülgüqи oqul yaki kiz bala bolsa, kalining igisi ohxaxla yükirik həkümədikidək bir tərap kiliqsun. **32** Kala kul yaki dedəknı үşkən bolsa, kalining igisi üsülgüqining hojisioqa ottuz xəkəl kümüx bərsun; andin kala qalma-kesək kiliqsun. **33** Әгәr birsi bir orining aqzini oquq қoyup yaki kolawatqan orining aqzini yapmay, kala yaki exək uningoja qüxüp kətsə, **34** Undakta orining igisi mal igisining ziyanini toluk tələp bərsun; əlgən mal uningki bolidu. **35** Әгәr birsinin kalisı yənə birsining kalisini üsüp eltürüp қoyqan bolsa, undakta ular tirik қaloqan kalini setip, pulni barawər belüxsun həm elük kalimunu xundak belüxsun. **36** Lekin kalining ilgiridin üsidiqan aditi barlıki enik turup, igisi uni baqlimay қoyuwətəkən

bolsa, undakta üsküqi kalining igisi kalioja kala tələp bərsun, elük kala uning bolsun.

22 Әгәr birsi bir kala yaki қoyni oqrlıqap, uni soysa ya setiwətsə, u bir kalining ornioja bəx kala, bir қoyning ornioja tət koy telisun. **2** Oqri tam təxkəndə tutulup қelip, tayak yəp elüp қalsə, əltürgüqiga hun jazasi kəlmisun. **3** Lekin xu wəkə bolqan pəytə kün qikip қaloqan bolsa, undakta əltürgüqı hun jazasiqo tartilsun. Oqri oqrlıqojinini tələp ziyanı toluklap berixi kerək; uningda bir nemə bolmisa, kullukka setilip, oqrlıqan nərsini təlixı kerək. **4** Oqri tutulqanda oqrlıqan nərsa, kala bərsun, exək bərsun, koy bərsun uning қolida tirik əhaləttə tepilsə, u ikki həssə kimməttə tələp bərsun. **5** Әгәr birsi eż mal-qarwilirini etizlikka yaki üzümzarlıkka ot laxka қoyuwetip, baxkilarning baq-etiqlikida ot laxka yol қoysa, undakta u əzininə əng esil məhsulatliridin yaki üzümzarlıkining əng esil mewisidin ziyanı tələp bərsun. **6** Әгәr ot ketip, tikənlikkə tutixip ketip, andin ənqılerni, bax tartip pixqan ziraətni kəydiñüp, pütkül etizlikni kül kiliwətsə, undakta ot қoyouqı barlıq ziyanı tələp bərsun. **7** Әгәr birsi қoxnisioja pul yaki mal-dunyasını amanat қiloqan bolsa, bular eyidin oqrlıqinip kətsə, xundakla oqri keyin tutulsa, u oqrlıqojinini ikki həssə kimməttə tələp bərsun. **8** Lekin oqri teplimsə, ey igisining қoxnisining melioja kol təgküzgən ya təgküzmiqənliki məlum bərsun dəp, hakimlarning aldioja kəltürüsün. **9** Hər hil hiyanət, u məyli kala, exək, koy, kiyimeqək bərsun, yittürüp қoyqan nərsə bərsun, ular tooruluk bir қoxnisi: «əmaliyəttə mundak idi» dəp talaxqan bolsa, hər ikkisining dəwasi hakimlarning aldioja kəltürüsün; hakimlar қaysioja gunah bekitsə, xu қoxnisioja ikki həssə kimməttə tələp bərsun. **10** Әгәr birsi қoxnisioja exək, kala, koy yaki baxka bir qarpayni amanat kilsə, bu amanat meli kixi kərməy elüp kətsə, yaki zəhimlənsə, yaki həyədəp əkitilsə, **11** undakta қoxnisining melioja kol təgküzgən ya təgküzmiqənliki məlum bərsun dəp, Pərvərdigarning alidda ularning otturisida bir kəsəm iqürüsün. Mal igisi bu kəsəmnı қobul kilsun; қoxnisi uningoja teləm tələp bərmisun. **12** Lekin mal oqrlanoqan bolsa, u igisigə tələp bərsun. **13** Әгәr uni wəhxiy haywan boqup қoyqan bolsa, u malning қaldukini guwahlıq üçün kərsitip, uni tələp bərmisimu bolidu. **14** Әгәr birsi қoxnisidin bir ulaqını ətnə elip, ullaq igisi yok yerdə zəhimlənsə yaki elüp қalsə, ətnə alaquqi toluk

tələp bərsun. **15** Lekin igisi nək məydanda bolsa, ətnə aloquqi tələp bərmisun; ulaoj ijarigə elinojan bolsa, aloquqi tələm telimisun; qünki uni ijarə tələp əkəlgən. **16** Əgər bir adəm tehi yatlıq bolmiojan bir kizni azdurup, uning bilən billə yatsa, undakta u uning toylukını berixi kerək, andin uni hotunlukça alsun. **17** Lekin kizning atisi uni uningoja bərgili unimisa, zina kiloquqi pak kızlarning toylukiqa barawər kelidiojan küümük pulni tarazida elqəp bərsun. **18** Jadugər hotunni tirik köymiojin. **19** Həywan bilən jinsiy munasiwət etküzgən hərbiri jəzmən elümgə məhkum kılinsun. **20** Kimdəkim birdinbir Pərvərdigardin baxka hərkəndak ilahqa kurbanlıq sunsa, haram dəp mutlək əhalakətkə məhkum kılinsun. **21** Silərmə Misirda musapir bolup turojanikənsilər, musapir bolqan kixini həq harlimanglar wə yaki uningoja həq zulum kilmanglar. **22** Hərkəndak tul hotun yaki yetim balini horlimanglar. **23** Sən ularni hərkəndak tərəptə horlisang, ular manga pəryad ketürsə, Mən ularning awazini qokum anglaymən; **24** xuning bilən oqzipim tutixip, silərni kılıqlap əltürimən, silərning hotunliringlar tul kılınip, baliliringlar yetim bolup əkalidu. **25** Əgər sən Mening həlkimning iqidin sanga koxna bolqan kəmbəqəlgə kərz bərgən bolsang, uningoja jazanıhorlardək muamilə kilmiojin; uningdin esüm almanglar. **26** Əgər sən koxnangning qapınıni görüge aloqan bolsang, kün olturmasta uningoja yandurup bər. **27** Qünki qapını uning birdinbir yepinqisi bolup, bədinini yapidiqan kiyim xudur. U bolmisa, u nemini yepinip yatidu? Bu səwəbtin Manga pəryad kilsa, pəryadını anglaymən; qünki Mən xəpkətlikturmən. **28** Hudaşa kupurluk kılma, wə həlkıngning əmirlərinimu karəqap tillima. **29** Haminingning həsulining axkinidin wə xarab-zəytun meyi kəlqikingdin taxkınidin Manga hədiyə sunuxni həyal kilmiojin. Sən oqulliringning tunjisini Manga atiojin. **30** Kala bilən koyliringning tunji balilirinimu həm xundak atiojin; tunji bala yəttə küngiqə anisi bilən billə tursun; əmma səkkizinqi künü uni Manga atap sunojin. **31** Silər Manga atalojan mukəddəs kixilər bolisilər; xunga dalada yirtküq həywan təripidin boquloqan həywanning gəxini yemənglər, bəlkı uni itlaroja taxlap beringlar.

23 Yalojan gəpni yaymiojin wə ya yalojan guvahlıq berip rəzil adəmgə yan basmiojin. **2** Topka əgixip rəzil ixta bolma yaki dəwa-dəsturlarda guvahlıq bərgəndə topka əgixip həkikətni burmilima. **3**

Kəmbəqəl dəwa kilsa, uningoja yan basma. **4** Düxminingning kala ya exiki ezip ketip, sanga uqrap əksər, uni elip kelip, igisigə qokum tapxurup bər. **5** Əgər sanga eq bolqanning exiki yükni kətürəlməy yükning astida yatkınini kərsəng, uni yardıməsiz taxlimay, bəlkı uningoja yardımılıxip exikini kopuruxup berixing zərir. **6** Arangdiki kəmbəqəlning dəwasıda adalətni burmilima. **7** Hərkəndək sahta ixtin ezungni neri tart; bigunaq, adəm bilən həkkaniy adəmni eltürmigin; qünki Mən rəzil adəmni hərgiz adil dəp aklimaymən. **8** Xuningdək həqkandaq para yemə; qünki para kezi oquklarnı kor kılıp, həkkaniylarning səzlərini burmilaydu. **9** Musapir kixilərgə zulum kılma; qünki ezunglar Misir zeminida musapir bolup turojan boloqaqka, musapirning rohiy halini bilisilər. **10** Altə yil eż yeringni terip, həsullurini al. **11** Lekin yəttinqi yili yərgə aram berip uni box koy; həlkıngning namratlırı uningdin yiojip yesun, ulardin axkinini janggaldıki həywanlar yesun; xundakla üzümzarlığın bilən zəytunzarlığının xundak kılıqin. **12** Altə kün iqida eż ixingni ada kılıp, yəttinqi künü aram elixing zərir. Buning bilən kala-exəkliring aram tapidu, dedikingning oqlı bilən musapir kiximu hərdükini qıkırıdu. **13** Mən sanga eytkinimning həmmisini kengül belüp ada kıl; baxka ilahınlarning namini tilingoja alma; bular hətta aqzingoju qıkmışun. **14** Hər yilda üq ketim mening üçün həyt etküzgin. **15** Aldi bilən «petir nan həyti»ni etküz; sanga əmr kılɔjinimdək Abib eyidiki bekitilgən künlərdə yəttə kün petir nan yegin; qünki xu ayda sən Misirdin qıqcaniding. Xu həytta həqkixi aldimoja kuruk kol kalmışun. **16** Sən ajir kılıp teriojan etizdiki ziraitingning tunji həsulunu orojanda «orma həyti»ni etküz; xundakla sən ajir singdürüp yərdin ahirkı həsul-məhsulatliringni yil ahirida yioqanda «həsul yioqx həyti»ni etküz. **17** Yilda üq ketim ərkəkliringning həmmisi Rəb Pərvərdigarning həzurioqa hazır bolsun. **18** Sən manga atalojan kurbanlığın keñini hemirturuq selinəjan nan bilən sunmiojin; həyt kurbanlığining yeojini bolsa keqiqə kondurup ətigiqiqə saklıma. **19** Zeminingdiki dəsləpki həsulning əng yahxsini Pərvərdigar Hudayingning əyigə elip kəl. Ooqlaknı anisining sütidə kaynitip pixurma. **20** Mana, Mən bir Pərixtini yolda seni koşqadap, Mən sanga təyyarlıqan yərgə elip barsun dəp, aldingda yürüxkə əwətimən. **21** Sən uning aldida ezunggə agah bol, uning awazioja kulak sal. Uning zitioja təgme; bolmisa, u itaətsizlikliringni

kəqürməydu; qünki Mening namim uningdidur. **22** Lekin əgər sən uning awazioja կulak selip, Mening barlıq buyruqlarım oqa əməl kilsang, Mən düxmənlirinqə düxmən, kükəndiliringə kükəndə boliman. **23** Qünki Mening Pərixtəm aldingda yürüp, seni Amoriy, Hıttiy, Pərizziy, Қanaaniy, Hıwiy wə Yəbusiylarning zeminoja baxlap kirdi; Mən ularnı yokitmən. **24** Sən ularning ilahlıri oja bax urup ibadat kılma wə yaki ular kılçandak kılma; bəlkı ularning [butlirini] üzül-kesil qekiwət, but tüwrüklirini üzül-kesil kukum-talojan kiliwət; **25** Lekin Hudayinglar Pərvərdigarning ibaditidə bolungalar. Xundak kilsanglar U nan bilən süyünglarnı bərikətləydi; Mən barlıq kesallılıkni aranglardın qıkırıp taxlaymən. **26** Buning bilən zeminingda boyidin ajrap ketidiqan yaki tuqmas həqbir ayal yaki qarpay bolmayıdu; əmrüngning künllirini toluk kilimən. **27** Mən sening aldingda wəhümimni əwətimən, kaysi taipiga yekinlaxsang xularni parakəndə kilimən; xuning bilən həmmə düxmənlirinqni kəynigə yandurup қaqurimən. **28** Hıtiylar, Қanaaniylar wə Hıtiylarnı aldingdin қoçlap qıkırıwetixkə serik hərilərni aldingda yürüxkə əwətimən. **29** Əmma zeminning Harabilixip, dalada wəhxiy haywanlar awup sanga həwp bolup kalmaslıq üçün, xu əllərni aldingdin bir yiloqıqə həydiwətməymən, **30** Bəlkı sən awup, zeminni [pütünləy] miras kılıp bołoqqa, az-azdin həydəp turimən. **31** Sening zeminingning qegrilirini Kızıl Dengizdən tartip Filistilərning dengiziqə, xuningdək qəldin tartip [Əfrat] dəryasıiqə bekitimən; qünki zemində turuwtənlərni həydiwetip yerini igilixing üçün, ularni қolungoja tapxurimən. **32** Sən ular bilən wə yaki ilahlıri bilən həqkandaq bir əhdə tüzəmə. **33** Ularning seni aldimda gunahka patkuzmaslıq üçün ularni zeminingda kət'iy turuzma. Qünki mubada sən ularning ilahlırinin ibaditidə bolsang, bu ix sanga tuzak bolidu.

24 U Musaqa yənə: — «Sən berip, əzüng bilən billə Ҳarun, Nadab, Abiħuni wə Israillarning aksakalları arisidin yətmix adəmni elip, Pərvərdigarning huzurioja qıkıp, yırakta turup səjdə kiliqlar. **2** Pəkət Musala Pərvərdigarning aldioja yekin kəlsun; baxkilar yekin kəlmisin, həlk uning bilən billə üstigə qıkmışın, — dedi. **3** Musa kəlip Pərvərdigarning barlıq səzləri bilən həkümlərini halayıkkə dəp bərdi; pütükəl halayıkkə bir awazda: — Pərvərdigarning eytkən

səzlirining həmmisigə əməl kilişim! — dəp jawab berixti. **4** Andin Musa Pərvərdigarning həmmə səzini hatırılıwelip, ətisi sahər kəpup təqning tüwidə bir kurbangahı yasap, xu yərdə Israilning on ikki kəbilisining sani boyiqə on ikki tax tüwrüknı tikli. **5** Yənə Israillarning birnəqqə yigitlirini əwətti, ular berip Pərvərdigar oja kəydürmə kurbanlıklar sundı, inaklık kurbanlık süpitidə birnəqqə torpaqını soyup sundı. **6** Andin Musa қanning yerimini қaqlar oja қaqlıdı, yənə yerimini kurbangah üstigə qaqtı. **7** Andin u əhdinamini қolioja elip, həlkə okup bərdi. Ular jawabən: — Pərvərdigarning eytkinining həmmisigə կulak selip, itaət kilişim! — deyixti. **8** Xuning bilən Musa қaqlardıki қanni elip, həlkə secip: — Mana, bu Pərvərdigar muxu səzlərning həmmisigə asasən silər bilən baqliqan əhdininq kənidur, dedi. **9** Andin keyin Musa wə Ҳarun, Nadab wə Abiħu Israillarning aksakallırıdin yətmix adəm bilən billə taoq üstigə qıixtı. **10** Ular xu yərdə Israilning Hudasını kərdi; uning ayiojining astida huddi kək yakuttin yasaloğan nəpis payandazdak, asman gümbizidək süpsüzük bir jisim bar idi. **11** Lekin u Israillarning mətiwərlirigə kol təgküzmidı; ular Hudani kərüp turdi həmdə yəp-iqixti. **12** Pərvərdigar Musaqa: — Taoq üstigə, kəximəq qıkıp xu yərdə turojin. Sanga ular oja əgitixkə tax tahtaylarnı, yəni Mən yezip koyojan қanun-əmrni berimən, dedi. **13** Xuning bilən Musa kəpup, Yardəmqisi Yəxuanı elip mangdi. Musa Hudanı teojoja qıktı. **14** U awwal aksakallar oja: Biz yenip kəlgüqə muxu yərdə bizni saklap turunglar. Mana, Ҳarun bilən hur silərning yeninglarda қalidu; əgər birsining ix-dəwəsi qıksa, ularning aldioja barsun, — dedi. **15** Xuning bilən Musa təqning üstigə qıktı wə təqni bulut қaplidi. **16** Pərvərdigarning julası Sinay teojojining üstidə tohtidi; bulut uni altə küngiçə kaplap turdi; yəttinqi künü, Pərvərdigar bulut iqidin Musani qakıldı; **17** Pərvərdigarning julasining kiyapiti Israillarning kez alidda təqning qokkısında həmmmini yutkuqi ottək kərndi. **18** Musa bulutning iqığa kirip, təqning üstigə qıkıp kətti. Musa kırık keqə-kündüz təqədə turdi.

25 Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — **2** Sən Israillar oja eytkin, ular Manga bir «kötürmə hədiyə»ni kəltürsün; kimning kəngli hədiyə sunuxka hux bolsa, uningdin Manga sunulidiojan «kötürmə hədiyə»ni tapxuruwelinglar. **3** Silər ulardin tapxuruwalidiojan kötürmə hədiyə: — Altun, kümüx,

mis, 4 kək, səsün wə kızıl rənglik yip, kanap rəht, tiwit, 5 kızıl boyalojan қоққарнинг терилри, delfinning терилри, akatsiyə yaοiqi, 6 qiraοq üçün zayıtun meyi, «məsihləx meyi» wə huxbuy üçün huxbuy doradərməklər, 7 əfod bilən «koxen»oja ornitilidiojan ak hekik wə baxka esil taxlar bolsun. 8 Mening əzliri arisida makan kılıxim üçün [xulardin] Manga bir mukəddəs turaloqunu yasisun. 9 Uni Mən sanga barlık kersətməkqi bolojiñimoja asasən, yəni ibadət qedirining nushisi wə barlık əswab-saymanlirining nushisiqə op'ohxax kılıp yasanglar. 10 Ular akatsiyə yaοiqidin bir sanduk yasisun. Uning uzunlukı ikki yerim gəz, kənglikli bir yerim gəz, egizlikli bir yerim gəz bolsun. 11 Sən uni sap altun bilən kapliojin; iqı wə sırtını altun bilən kaplap, uning üstünki kışmining qərisigə altundin girwək qıkar. 12 Uningoja altundin tət һalqa kuydurup, tət qetikijoja bekitkin. Bir təripiga ikki һalqa, yənə bir təripiga ikki һalqa bolsun. 13 Sən həm akatsiyə yaοiqidin ikki baldak yasap, hər ikkisini altun bilən kapliojin; 14 andin sanduk ular arkılık kətürülsün dəp, baldaklarni sandukning ikki yenidiki һalkılıridin etküzüüp koyojin. 15 Baldaklar həmixə sanduktki һalqıda tursun; ular uningdin qıkirilmisun. 16 Mən sanga beridiojan həküm-guwahlıknı sandukka koyojin. 17 Sandukning [yapkuqi süpitidə] sən altundin uzunlukı ikki yerim gəz, kənglikli bir yerim gəz bolojan bir «kafarət təhti» yasiojin. 18 İkki kerubni altundin sokup yasiojin. Uлarnı kafarət təhtining ikki təripiga ornatkin. 19 Bir kerubni bir təripiga, yənə bir kerubni yənə bir təripiga ornitix üçün yasiojin. İkki təripidiki kerublarnı kafarət təhti bilən bir gəwdə kilinglar. 20 Kerublar bir-birigə yüzlənsun, қanatlınızı kafarət təhtining üstigə kerip, қanatlınızı bilən uni yapsun; kerublarning yüzü kafarət tahtigə karitilsun. 21 Sən kafarət təhtini sandukning üstigə koyup, Mən sanga beridiojan həküm-guwahlıknı sandukning iqigə koyojin. 22 Mən xu yərdə sən bilən kərükimən; kafarət təhti üstidə, yəni həküm-guwahlık sandukning üstidiki ikki kerubning otturisida turup sanga Israillarşa yatküzülxə tapxuridiojan barlık əmrlirim toqrisida söz kılımən. 23 Həm akatsiyə yaοiqidin uzunlukı ikki gəz, kənglikli bir gəz, egizlikli bir yerim gəz bolojan bir xırə yasiojin. 24 Uni sap altun bilən kaplap, uning üstünki kışmining qərisigə altundin girwək qıkar. 25 Sən xırəning qərisigə tət ilik egizlikə bir ləw yasiojin; bu ləwning qərisigimu altundin bir girwək qıkar. 26 Sən u xırəgə

altundin tət һalqa yasap, bu һalqlarıni xırəning tət burjikidiki qetiçka ornatkin. 27 Xırəni kətürülxə baldaqlar etküzülsün dəp, һalqlar xırə lewigə yekin bekitilsun. 28 Baldaklarnı akatsiyə yaοiqidin yasap, altun bilən kapliojin; xırə ular arkılık kətürilidu. 29 Xırəgə yandap legən, қaqa-təhsə, piyalə wə «xarab hədiyələri»ni qaqidiojan կədəhələrnı yasiojin; ularını sap altundin yasiojin. 30 Mening huzurumda turuxka sən xırəgə həmixə «təkdir nan»ni koyojin. 31 Sən həm sap altundin bir qiraοdan yasiojin. U qiraοdan sokup yasalsun; qiraοdanning puti, oqli, կədəhəliri, oqunqə wə qeqəkliri pütün bir altundin sokulsun. 32 Qiraοdanning oqolining ikki yenidin altə xahqə qıkirilsun — qiraοdanning bir yenidin üç xahqə, qiraοdanning yənə bir yenidin üç xahqə qıkirilsun; 33 bir yenidiki hərbir xahqıdə badam güli xəklidə oqunqısı wə qeqiki bolojan üç կədəh qıkirilsun, yənə bir yenidiki hərbir xahqıdə badam güli xəklidə oqunqısı wə qeqiki bolojan üç կədəh qıkirilsun. Qiraοdanoja qıkirilojan altə xahqining həmmisi xundak yasalsun. 34 Qiraοdanning [qolidin] badam güli xəklidə oqunqısı wə qeqiki bolojan tət կədəh qıkirilsun. 35 Bulardin baxka [birinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə, [ikkinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə, [üçinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə bolsun; qiraοdanoja qıkirilojan altə xahqining asti həmmisi xundak bolsun. 36 Uning xu oqunqılıri həm xahqılıri qiraοdan bilən bir gəwdə kılınsun — bir pütün sap altundin sokup yasalsun. 37 Sən qiraοdanning yəttə qiriojini yasiojin; qiraοlar uduləqə yoruk qüixüralixi üçün üstü tərəpkə ornitilsun. 38 Uning pilik կayqılıri bilən küldənləri sap altundin yasalsun. 39 Qiraοdan wə uning barlık əswablıri bir talant sap altundin yasalsun. 40 Sanga təqədə ayan kılınojan nusha boyiqə bularını ehtiyat bilən yasiojin.

26 Mükəddəs qedirni on parqə yopuktin yasatkın; yopuklar nepiz tokulojan ak kanap rəhtkə kek, səsün wə kızıl yiplar arilaxturulup ixlənsun; uningoja kerublarning sürütini qewər kollaroja nəpis kılıp kəxtiləp qıkarələzəjin. 2 Hərbir yopukning uzunlukı yigirmə səkkiz gəz, kənglikli tət gəz bolup, hərbir yopuk, ohxax qong-kıqiklikə bolsun. 3 Yopuklarning bəxi bir-birigə ulansun, կalojan bəx yopukmu həm bir-birigə ulansun. 4 Sən ulap qıkilojan birinqi qong parqining əng qetidiki kışmioja bir təripiga rənggi kek izmə կədəhən, xuningdək ulap qıkilojan ikkinqi qong parqining əng qetidikisining bir təripigimu

həm xundak kılɔjin. 5 Birinqi qong parqining əng qetidiki kışmioja əllik izmə կadiojin, ikkinqi qong parqining əng qetidikisigimu əllik izmə կadiojin. Izmilər bir-biriga udulmuudul bolsun. 6 Muğaddəs qedir bir pütün bolsun üçün altundın əllik iloju yasap, ikki qong parqə yopukni xu iloqlar bilən bir-biriga tutaxturojin. 7 Muğaddəs qedirni yepix üçün eıkə tiwitidin yopuklarni yasiojin; yopuktin on bir parqə yasiojin. 8 Yopuklarning hərbirining uzunlukı ottuz gəz, kənglikli tət gəz bolup, on bir yopukning həmmisi ohxax qong-kiqikliktə bolsun. 9 Yopuklarning bəxini ulap bir kılıp, կalojan altə yopuknimə ulap bir kılıp, altinqi yopukni ikki kat kılıp, qedirning aldi təripigə sanggilip koyojin. 10 Sən birinqi ulap qikilojan qong parqining əng qetidiki kışmioja əllik izmə, ikkinqi ulap qikilojan qong parqining əng qetidiki kışmioja əllik izmə կadiojin. 11 Sən həm mistin əllik iloju yasap, qedir bir pütün bolsun üçün ularını izmilərgə etküzüüp ikki qong parqini ulap koyojin. 12 Lekin yopukning qedirning kəynidin exip կalojan kismi, yəni exip կalojan yerim parqisi qedirning kəyni təripidə sanggilap tursun. 13 Qedir yopuklirinining qedirning boyidin artuk kismi, yəni u təripidin bir gəz, bu təripidin bir gəz, qedirning ikki təripidin sanggilap, uni [toluk] yapsun. 14 Buningdin baxka, qediroja kizil boyalojan koçkar terisidin yopuk yasap yapkın, andin uning üstidinmu delfin terisidin yosalojan yənə bir yopukni kapliojin. 15 Muğaddəs qedirning tik tahtaylirini akatsiya yaqiqidin yasap tikligin. 16 Hərbir tahtayning uzunlukı on gəz, kənglikli bir yerim gəz bolsun. 17 Hərbir tahtayning ikkidin turumi bolsun, hər ikki tahtay xular bilən bir-biriga qetilsun; qedirning barlık tahtaylirini xundak yasiojin. 18 Qedirning tahtaylirini xundak yasiojin; yigirmisini jənub tərapkə tikligin; 19 bu yigirmə tahtayning tegiga kümüxtin kırık təglik yasiojin; bir tahtayning [astidik] ikki turumi üçün ikkidin təglik, yənə bir tahtayning ikki turumi üçün ikkidin təglik yasiojin. 20 Xuningdək qedirning udul təripidə, yəni ximal təripidə yigirmə tahtay bolsun; 21 bularning kırık təgliki kümüxtin bolsun; bir tahtayning tegigə ikkidin təglik, yənə bir tahtayning tegigə ikkidin təglik orunlaxturulsun. 22 Qedirning kəyni təripigə, yəni oqerb tərapkə altə tahtay yasap tikligin. 23 Qedirning kəyni təripidiki ikki bulungoja ikki tahtay yasap ornatkin. 24 Bu [bulung tahtayliri] astidin üstiqiqə ikki kat kılınip [tahtaylarni] əzara qetixtursun, üsti bir կalqioja

bekitilsun. Hər ikkisi xundak kılınip, ikki bulungoja tiklənsun. 25 Arka tərəptə səkkiz tahtay bolidu, ularning kümüxtin yasalojan on altə təglikli bolidu; bir tahtayning tegida ikki təglik, yənə bir tahtayning tegida ikki təglik bolidu. 26 Buningdin baxka sən akatsiya yaqiqidin baldak yasiojin; qedirning bu təripidiki tahtaylarqa bəx baldaknı, 27 qedirning u təripidiki tahtaylarqa bəx baldaknı, qedirning arkə təripidiki tahtaylarqa, yəni oqerb təripidiki tahtaylarqa bəx baldaknı yasiojin. 28 Tahtaylarning otturisidiki ottura baldak bu tərəptin u tərapkə yetidiqən bolsun. 29 Tahtaylarnı altun bilən կaplap, baldaklar ətküzüldidən halkılları altundın yasap, baldakları altun bilən կapliojin. 30 Qedirni sanga taoğda ayan կilinojan nusha boyiqə yasap tikligin. 31 Sən nepiz tokulojan ak kanap rəhtkə kek, sesün wə kizil yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasiojin; uni qewər կollar kerublarning süritini nəpis kılıp qüfürüp kəxtiləp qiksən. 32 Uni akatsiya yaqiqidin yasalojan tət hadioja esip koyojin. Bu hadilar altun bilən կaplansun, hərbirining altun ilmiki bolsun; hadilar kümüxtin yasalojan tət təglikkə ornitilsun. 33 Pərdə qedir yopukidiki ilməklərgə esilip sanggilip koyulsun; andin həküm-guwaqlik sandukını xu yərgə kəltürüp, pərdining iqiqə elip kirgin. Xuning bilən pərdə silər üçün mukəddəs jay bilən əng muğaddəs jayning otturisidiki bir ayrima pərdə bolsun. 34 Andin sən «kafarət təhti»ni əng muğaddəs jaydiki həküm-guwaqlik sandukjining üstiga koyojin. 35 Xirə bolsa pərdining texioja orunlaxturulsun; qiraqdanni xirəning udulioja, qedirning jənub təripigə koyojin; xirəni ximal təripigə koyojin. 36 Buningdin baxka sən qedirning kirix eojizioja nepiz tokulojan ak kanap rəhtkə kek, sesün wə kizil yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasiojin; u kəxtiqi təripidin kəxtilənsun. 37 Bu pərdə üçün akatsiya yaqiqidin bəx hada yasap, ularını altun bilən կapliojin; hərbirining altun ilmiki bolsun; ularning tegiga bəx dənə təglikni mistin kuyup təyyarlatkin.

27 Sən kurbangahı akatsiya yaqiqidin yasiojin. Kurbangah tət qasa bolsun; uzunlukı bəx gəz, kənglikli bəx gəz, egizlikli üq gəz կilinsun. 2 Uning tət burjikigə koyulidən münggüzlərini yasiojin; münggüzləri kurbangah bilən bir gəwdə կilinsun. Kurbangahı mis bilən կapliojin. 3 Kurbangahning yaq [wə külini] elixə daslarnı yasiojin; uningoja has bolən gürjəklərni, korılarnı, lahxigirlarnı wə

otdanlarnimu yasiojin; uning barlik əswablirini yasaxka mis ixlətkin. **4** Kurbangah üçün mistin bir xala yasiojin; xalaning tət burjikigə tət mis həlkə yasap bekitip köyəjin. **5** Xalani kurbangahning kap belining astidiki girwəktin təwənrək turidiojan kılıqin, xundakta xala kurbangahning dal otturisida bolidu. **6** Kurbangahka ikki baldak yasiojin; ular akatsiya yaqıqidin bolsun, ularni mis bilən kaplıqin. **7** Kurbangahni kətürgəndə, baldaklar uning ikki yenida boluxi üçün, ularni həlkilarqa ətküzüp köyəjin. **8** Kurbangahni tahtaylardın yasiojin, iqi box bolsun; u təqədə sanga ayan kılınojan nusha boyiqə [hünərəwənlər] təyyar kilsun. **9** Mükəddəs qədirning höylisinimu yasiojin. Höylining jənubiça, yəni jənubka yüzləngən təripigə nepiz tokulojan ak kanap rəhəttin pərdilərni tokuoqin; xu təripining uzunluğlu yüz gəz bolsun. **10** Pərdilərni esixka yigirmə hada yasalsun; ularning tegigə köyuxka yigirmə mis təglilik yasalsun; hadilarning ilmiki bilən baldaklar bolsa kümüxtin yasalsun. **11** Xuningoja ohxax ximal təripidimu uzunluğlu yüz gəz kelidiqan pərdə bolsun. Pərdilərni esixka yigirmə hada yasalsun; ularning tegigə köyuxka yigirmə mis təglilik yasalsun; hadilarning ilmiki bilən baldaklar bolsa kümüxtin yasalsun. **12** Höylining oqərb təripidə uzunluğlu əllik gəz kelidiqan pərdə bolsun; uning on hadisi wə on təglili bolsun. **13** Höylining xərk təripi, yəni kün qıkıxka yüzləngən təripining kənglikli əllik gəz bolsun. **14** Bir təripidə on bəx gəz kelidiqan pərdə bolsun; uning üq hadisi bilən üq təglili bolsun. **15** Yənə bir təripidə on bəx gəz kelidiqan pərdə bolsun; uning üq hadisi bilən üq təglili bolsun. **16** Höylining kirix eçiziqə yigirmə gəz kelidiqan bir pərdə köyulsun; pərdə nepiz tokulojan ak kanap rəhətkə kək, səsün wə kızıl yiplar arılaxturulup, kəxtiqi təripidin kəxtılənsun. Uning tət hadisi bilən tət təglili bolsun. **17** Höylining qərisidiki həmmə hadilar kümüxtin yasaloqan baldaklar bilən bir-birigə qetilsun; ularning ilməkliri kümüxtin, təglilikliri mistin yasalsun. **18** Höylining uzunluğlu yüz gəz, kənglikli hər ikki təripi əllik gəz bolsun; nepiz tokulojan ak kanap rəhəttin ixlangən pərdining egizlikli bəx gəz kilihsun; hadilarning təglilikliri mistin yasalsun. **19** Mükəddəs qədirning ix-hizmitidə ixlitilidiojan barlik əswab-saymanlırları həmdə barlik mik-kozukluları, xundakla höylining barlik mik-kozukluları mistin bolsun. **20** — Qiraqlıning həmixə yenik turuxi üçün, qiraqlıka ixlitixkə zəytündin sokup qikirilojan sap

mayni kexingoja kəltürükə Israillarnı buyruojin. **21** Jamaət qədirining iqidə, həküm-guwahlıq sandukining udulidiki pərdining taxkırıda Hərun wə oqulları hər keqisi atığəngiçə Pərvərdigarning aldida qiraqların yenik turozuzux ixida bolsun. Bu ix dəwrdin-dəwrgiçə Israillarqa əbədiy bir qanun-bəlgilimə bolsun.

28 Sən Israillarning iqidin akang Hərun wə uning oqullarını ezbək kexingoja kəltürgin; ularni, yəni Hərun wə oqulları Nadab, Abiəlu, Əliazar wə Itamarlarning Mening kahinlik hizmitimdə boluxi üçün yeningoja kəltürgin. **2** Akang Hərunoja həm xərəp həm güzelliğin üçün mükəddəs kiyimlərni təyyarlioqin. **3** Hərunning Manga mükəddəs kilihsun, Mening kahinlik hizmitimdə boluxi üçün, Mən əkil-parasətninq rohi bilən kəblirini tolduroqan qewər kixilərning hərbirigə sez kili, ularni alahidə kiyimlərni tikixkə buyruojin. **4** Ular tikidiojan kiyimlər munulardın ibarət: — bir қoxen, bir əfod, bir ton, kəxtıləngən bir halta kənglək, bir səllə wə bir bəlwaq. Mening kahinlik hizmitimdə boluxi üçün, ular akang Hərunoja wə oqullarıqə mükəddəs kiyimlərni tiksən. **5** Uningoja altun wə kək, səsün, kızıl yiplar bilən nepiz tokulojan ak kanap rəhət ixlitilsən; **6** əfodni ular altun wə kək, səsün, kızıl yiplar bilən nepiz tokulojan ak kanap rəhətlərni təyyarlap, qewər kollarqa nəpis kiliq [kəxtilitip] ixlətsən. **7** Əfodning ikki bexini bir-birgə tutaxturux üçün ikki dolisida mürilik tasma bolsun. **8** Əfodning üstidin baoqlaydiqan, kəxtıləngən bəlwaq əfod bilən bir pütün kilihsun wə uningoja ohxax sipta ixlinip, altun wə kək, səsün, kızıl yiplar wə nepiz tokulojan ak kanap rəhəttin yasalsun. **9** İkki ak həkikni tepi, ularning üstigə Israilning oqullirinə namlırını oyduroqin; **10** ularning namlırinə altısı bir yakutka oyulsun, ələqən altısı bolsa yənə bir yakutka oyulsun, həmmisi tuqulux tərtipi boyiqə pütülsən. **11** Huddi yakut naqıqxılırları ixligəndək, məhür oyoļoļandək Israilning oqullirinə namlırını ikki yakutka oyduroqin; ular altundan yasaloqan kəzlükə bekitilsən. **12** Israilning oqullarıqə əslətmə tax bolsun üçün, ikki yakutni əfodning ikki mürilik tasmisiqə qədəqozuqojin; xundak bolqanda, Hərun Pərvərdigarning aldida ularning namlırını əslətmə süpitidə müriliridə kətürüp yürüdü. **13** Buningdin baxka, sən altundan yənə ikki kezltük wə sap altundan xoynidak exip etilgən ikki zənjir yasatqın; andin exilmə zənjirlər kəzlükələrgə bekitilsən. **15** «Həküm қoxeni»ni qewər kollarqa nəpis kiliq kəxtilitip yasatqın; uni həm

əfodni ixlığın usulda yasiojan, altun wə kək, səsün, kizil yiplar bilən nepiz tokulojan ak kanap rəhttin yasiojin. **16** U ikki կat, tət qasa կilinsun; uzunlukı bir oqeriq, kənglikimu bir oqeriq bolsun. **17** Uning üstigə tet կatar kılıp գehərlərni ornatkin: — birinqi կataroja kizil yakut, serik գehər wə zumrat ornitilsun; **18** ikkinqi կataroja kək կaxtexi, kək yakut wə almas ornitilsun; **19** üçinqi կataroja səsün yakut, piroza wə səsün kwarts ornitilsun; **20** tetinqi կataroja beril yakut, ak hekik wə anartax ornitilsun; bularning həmmisi altun kezəlük iqigə ornitilsun. **21** Bu գehərlər Israilning oqullirining namlirioja wəkil klinip, ularning sanidək on ikki bolup, məhür oyoqandək hərbir գehərgə on ikki կəbilining nami birdin-birdin pütiulsun. **22** Կoxenoja xoynidək exilgən sap altundin [ikki] exilmə zənjir yasiojin. **23** Կoxenoja altundin ikki հալկա etip, ikki հալկինi կoxenning [yukirkirik] ikki burjikigə bekitkin; **24** andin altundin exilip yasalojan ikki zənjirni կoxenning [yukirkirik] ikki burjikidiki հալկidin ətküzüip, **25** exilgən xu zənjirlərning ikki uqini ikki kezəlukkə bekitip, [kezəluklərn] əfodning ikki mürilik tasmisining aldi կismioja ornatkin. **26** Buningdin baxka sən altundin ikki հալկա yasap, ularni կoxenning [asti təripidiki] ikki burjikigə bekitkin; ular əfodka tegixip turidiojan klinip iqigə կadalsun. **27** Mundin baxka sən altundin [yənə] ikki հալկа yasap, ularni əfodning ikki mürilik tasmisining aldi təwənki կismioja, yəni əfodka ulinidiojan jayoja yekin kılıp, կəxtiləngən bəlwaqdın egizrək kılıp bekitkin. **28** Կoxenning əfodning կəxtiləngən bəlweqidin yukirkirak turuxi, կoxenning əfodtin ajrap kətməsliki üçün կoxenning հաlkisini kək xoyna bilən əfodning հաlkisioja qetip կoyojin. **29** Xundak կilojanda, Հarun mukəddəs jayoja kirgəndə, həküm կoxenini takioqaqka, Israilning oqullirining namlirini əslətmə süpitidə yürükining üstidə Pərwərdigarning aldida daim ketürüp yürgən bolidu. **30** Հarun Pərwərdigarning aldioja kirgəndə, urim bilən tummim uning yürüki üstidə boluxi üçün, bularni həküm կoxenining iqigə alojin; muxundak kilojanda, Հarun Israillarоja baçlık həkümlərni həmixə Pərwərdigarning huzurida əz yürüki üstidə ketürüp yürgən bolidu. **31** Əfodning [iqidiki] tonni pütünləy kək rənglik kilojin. **32** Tonning baxka kiyilidiojan təxüki dəl otturisida bolsun; uning yirtılıp kətməsliki üçün huddi bapkar tokuojandək, sawutning yakisioja ohxax qərisigə pəwaz qikirilsun. **33** Uning etikining qərisigə kək, səsün wə kizil yiptin anarlarnı

tokup askjin həmdə altun կongojuraqlarni yasap, qərisidiki anarlarning arilikoja bardin esip koyojin; tonning etikining pütükəl qərisigə bir altun կongojarak, bir anar, yənə bir altun կongojarak, bir anar... bekitilsun. **35** Հarun hizmet kilojan waktida xu tonni kiysun; buning bilən Հarun Pərwərdigarning aldioja barojsanda, yəni mukəddəs jayoja, Pərwərdigarning aldioja kirip-qikkənda uning awazi anglinip turidudə, u əlümdin aman կalidu. **36** Andin keyin sən sap altundin nəpis bir otuoqatni yasap, uning üstigə məhürgə nəkixləngəndək: «Pərwərdigaroja mukəddəs kılındı» dəp oyojin; **37** uni kək rənglik yip bilən səllisigə qigkin; u səllining aldı təripiga takalsun; **38** u Հarunning pexanisidə tursun. Buning bilən Հarun Israillarning mukəddəs kılıp kəltürgən barlık mukəddəs հədiyəlirigə qaplaxkan gunahlarıni əz üstigə elip kətiridu; հədiyələrning Pərwərdigarning aldida կobul klinixi üçün otuoqat həmixə uning pexanisigə taşaklik tursun. **39** Buningdin baxka ak kanap rəhttin bir kenglək tokuojin, xuningdək kanap rəhttin tokulojan bir səlla təyyarliojin; kəxtıləngən bir bəlwaq yasiojin. **40** Հarunning oqullirioja halta kengləkləri tikkin; ularqumu bəlwaqlarını təyyarla, ularqə egiz bəklərnimü tikkin; bular ularqə həm xərəp həm güzəllik bolsun. **41** Bularning həmmisini sən akang Հarun wə uning oqullirioja kiydürgin; andin ularning Mening aldimda kaһinlik hizmitimdə boluxi üçün ularni məsihələp, Manga mukəddəs kılıp ayriojin. **42** Ularning əwrətlirining yepik turuxi üçün ularqə kanap rəhttin tambal attürgin; u belidin yotisiqiqə yepip tursun. **43** Հarun wə oqulliri jamaət qedirioja kirgəndə yaki mukəddəs jayda hizməttə bolux üçün կurbangahka yekin laxkanda, ular gunahkar bolup əlüp kətməsliki üçün [tambalni] kiyiwalsun. Bu uningoja wə uningdin keyinki nəsilliri üçün əbədiy bir bəlgilimə bolsun.

29 Ularning Manga mukəddəs klinip, kaһinlik hizmitimdə boluxi üçün mundaq ixni ada kilixing kerək: — sən bir yax ərkək torpaq bilən ikki կoqçarni talla (həmmisi bejirim bolsun) **2** həmdə petir nan, zəytun meyi iləxtürülən petir tokaq wə zəytun meyi sürülüp məsihələngən petir həmək nanlarnı təyyarla, bularning həmmisini buğday unidin kilojin; **3** nanlarning həmmisini bir sewətkə selip, sewətni, torpaqni wə ikki կoqçarni billə hədiya kılıp kəltürgin. **4** Sən Հarun wə uning oqullirini jamaət qedirining kirix eoqizoja yekin elip kelip, ularni su bilən yuqin;

5 andin kiyimlirini elip kelip, Ḥarunoja halta kenglək, əfod toni wə əfodni kiydürgin, koxenni takıojin; andin beligə əfodning kəxtıləngən bəlwəeqinini baoqlıqin. **6** Beexoja səllini yeqəp, səlligə mukəddəs otuoğatni takəp koyojin. **7** Andin məsihəlxə meyini elip, beexoja kuyup uni məsihligin. **8** Andin sən uning oqullirini elip kelip, ularoja halta kengləklərni kiydürgin; **9** ularoja, yəni Ḥarun wə uning oqullirioqa bəlwaqələrni baoqlap, egiz beklərni kiydürgin. Xuning bilən əbadiy bəlgilimə boyiqə, kahinlik hizmiti ularningki bolidu; xundak kilip, sən Ḥarun bilən uning oqullirini Hudaşa mukəddəs kılıp ayırıp təyinligin. **10** — Sən torpaqni jamaət qedirining aldiqa elip kəlgin; elip kəlginingdə Ḥarun bilən uning oqulliri kollirini torpaqning beexoja koysun. **11** Andin sən bu torpaqni Pərwərdigarning aldida, jamaət qedirining kirix eojizining yenidə boozuzlıqin; **12** torpaqning kənidin elip barmikinq bilən uni kurbangahning münggüzürligə sürüp, əalojan əanning həmmisini kurbangahning tüwigə təküp kuyojin. **13** Iq ərnini yeqəp turojan barlık mayni, xundakla jigərning üstidiki qawa may, ikki bərək wə ularning üstidiki mayni ajritip bularni kurbangahṭa kəydürgin. **14** Torpaqning gəxi, terisi wə tezikini bolsa qedirgahning sırtıqa elip qikip, otta kəydürüwətəkin; bu gunaḥ kurbanlıq bolidu. **15** Andin sən əqəmlərinən birini elip kəlgin; Ḥarun bilən uning oqullirini kollirini əqəmlərinən beexoja koysun; **16** andin sən bu əqəmləri boozuzlap, uning kənidin kurbangahning üstü əismining ətrapıqa səpkin. **17** Əqəmləri parqılap, uning iq ərnini bilən paqaklırını yuyup, ularni gəx parqılıri wə baxning üstigə kuyup, **18** pütün əqəmləri kurbangahṭa kəydürgin. Bu Pərwərdigarə atalojan kəydürmə kurbanlıq — ot arkılıq sunulidiojan, Pərwərdigarə huxbuy yətküzidiojan hədiyə bolidu. **19** Keyin sən ikkinqi əqəmləri elip kəlgin; Ḥarun wə uning oqullirini kollirini əqəmlərinən beexoja koysun. **20** Andin bu əqəmləri boozuzlap kənidin elip, Ḥarunning ong külükining yumxikioqa, uning oqullirinən ong külükining yumxikioqa, ularning ong kollirining qong barmikə bilən ong putlirining qong barmikioqa sürkəp koyojin, əalojan əanni kurbangahning üstü əismining ətrapıqa səpkin. **21** Andin kurbangah, üstidiki əandin wə məsihəlxə meyidin elip, Ḥarunning üstigə, uning kiyimlirigə, xuningdak uning oqullirinən ong külükining yumxikioqa, ularning ong kollirining qong barmikə bilən ong putlirining qong barmikioqa sürkəp koyojin, əalojan əanni kurbangahning üstü əismining ətrapıqa səpkin. **22** Andin sən əqəmlərinən kiyimlirimi uning bilən təng Hudaşa atap mukəddəs kiliñojan bolidu.

23 — (qünki bu əqəmlərinən kiyimlirimi uning bilən təng Hudaşa atap mukəddəs kiliñojan bolidu) — **24** — buningdin baxka sən Pərwərdigarning aldida koyulqan petir nan sewitidin bir girdini, zəytun meyi ilaxtürülgən petir tokəqtin birni wə petir həmək nandin birni elip, **25** ularning həmmisini Ḥarunning kollirioqa wə uning oqullirinən kollirioqa kuyup, ularni «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərwərdigarning aldida pulanglatkuzojin. **26** Andin sən bularni ularning kolliridin tapxurup elip, Pərwərdigarning aldida huxbuy əqəmləri dəp, kurbangahtıki kəydürmə kurbanlıqning üstidə koyup kəydürgin. Bu ot arkılıq Pərwərdigarə sunulqan hədiyə bolidu. **27** Sən Ḥarunni kahinlikka tikləx kurbanlıqioqa atalojan əqəmlərinən təxini elip «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərwərdigarning hədiyə pulanglatkin; bu sening ülüxüng bolidu. **28** Xuning bilən bu nərsilər əbadiy bəlgilimə boyiqə Israillar təripidin Ḥarun wə oqullirioqa beqixlanojan nesiwə bolidu; qünki u kətürmə hədiyədər. Bular Israillar təripidin sunulidiojan inaklıq kurbanlıklarından ayırıp qiklip, ularning Pərwərdigarə atap «egiz kətürən hədiyə»si hesablinip, «kətürmə hədiyə» bolidu. **29** Ḥarunning mukəddəs kiyimlirigə keyin oqullirini warislik kiliđu. Ular məsihlinip, kahinlikka təyinləngəndə xu kiyimlərni kiyusun. **30** Oqullirinən kəsisi uning ornnini besip kahin bolsa, jamaət qedirioqa kirip mukəddəs jayning iqidə hizmətkə kirixkəndə, bu kiyimlərni uda yottə kün kiyip yürüsən. **31** Sən kahinlikka tikləx kurbanlıqioqa atalojan əqəmləri elip, uning gəxini mukəddəs jayda pixurojin; **32** andin Ḥarun wə oqullirini əqəmlərinən kiyimlirigə keyin ong külükining yumxikioqa, ularning ong kollirining qong barmikə bilən ong putlirining qong barmikioqa sürkəp koyojin, əalojan əanni kurbangahning üstü əismining ətrapıqa səpkin. **33** Andin kurbangah, üstidiki əandin wə məsihəlxə meyidin elip, Ḥarunning üstigə, uning kiyimlirigə, xuningdak uning oqullirinən ong külükining yumxikioqa, ularning ong kollirining qong barmikə bilən ong putlirining qong barmikioqa sürkəp koyojin, əalojan əanni kurbangahning üstü əismining ətrapıqa səpkin. **34** Əgər kahinlikka

tikləx qurbanlıq gəxidin yaki nandin ətigə azrak exip կalsa, exip կalojanni otta kəydirüwət; bular mukəddəs bolqoqka, həqkim uningdin yesə bolmaydu.

35 Sən xu tərikidə Hərun wə uning oqulları toqrisida buyruqinimning həmmisini bəja kəltürüp, uda yəttə küngiqə ularnı kahinlikə tikləx wəzipisini ada kılıqın.

36 Hər künü kafarət kılınışka gunah qurbanlıki süpitidə bir torpakni sunojin. Kurbangahning əzini gunahtın pak kılıxka uning üçünmu kafarət kəltürgin, mukəddəs kılınsun dəp, uni zəytun meyi bilən məsihligin.

37 Yəttə küngiqə sən kurbangah üçün kafarət kəltürüp, uni mukəddəs kılıqın. Buning bilən u «əng mukəddəs nərsilərning biri» hesablinidu; uningoja təgkən həmmə nərsə mukəddəs hesablinidu.

38 Mana, kurbangahta həmixin sunidiojanliring munular: — hər künü bir yaxlıq ikki կoza qurbanlık kılınsun.

39 Birini ətigəndə, yənə birini gugumda qurbanlık kılıp sunojin.

40 Birinqi կoza bilən birlər zəytun meyidin bir hinnin təttin biri iləxtürülənən buğday unidin [əfahning] ondindən biri wə yənə xarab hədiyəsi süpitidə təttin bir hın xarab կuxup sunulsun.

41 İkkinqi կozini gugumda sunojin; uni ətigənlilik qurbanlığının kılək, huxbuy boluxi üçün ot arkılık Pərvərdigarə atalojan qurbanlık süpitidə axlıq hədiyə wə xarab hədiyə bilən կoxup sunojin.

42 Xu tərikidə bu kəydürmə qurbanlık nəsildin-nəsilgə jamaat qədirinining kirix eçızida Pərvərdigarning həzurında etküzüllü daimlik qurbanlık bolsun; Mən [Pərvərdigar] xu yərdə silər bilən kərəxüp, sən bilən səzliximən.

43 Xuningdək Mən xu yərdə Israillar bilən uqrıxımən, xuning bilən u jay Mening xan-xərişim bilən mukəddəs kılınidu.

44 Mən jamaat qədiri bilən kurbangahni Əzümət atap mukəddəs kılımən; Hərun wə uning oqullarını Əzümət kahinlik hisznətə boluxka ayrip mukəddəs kılımən.

45 Xundak kılıp Mən Israillarning arısında makan kılıp, ularning Hudasi boliman.

46 U wakıttı ular Mening ularning arısında makan kılıxım üçün ularnı Misir zeminidin qıkırıp kəlgən Hudasi Pərvərdigar ikənlikimni bolidu; Mən ularning Hudasi Pərvərdigardurmən.

30 Sən yənə huxbuy yandurux üçün bir huxbuygahni yasatkın; uni akatsiya yaqıqidin təyyarlıqın.

2 U tət qasa, uzunlukı bir gəz, kənglikli bir gəz, egizlikli ikki gəz bolsun. Uning [tet burjikidiki] münggüzlər uning bilən bir pütün kılıp yasalsun.

3 Sən uni, yəni uning üstini, tət ətrapini həm münggüzlərini sap altun bilən կaplatkın; uning üsti

kışmining qərisigə altundın girwək qıqaroqın.

4 Uningoja altundın ikki հալկա յասպ, uning girwikining astioja bekitkin; ularnı ikki yenioja udulmu'udul bekitkin. Huxbuygahni kətüridiqan ikki baldakni selix üçün bularni huxbuygahning ikki təripigə orunlauxturoqin.

5 Baldaklarını akatsiya yaqıqidin yasap, altun bilən կaplioqin.

6 Huxbuygahni həküm-guwaħħlik sandukining udulidiki pərdining sırtioja, yəni Mən san bilən kerixidioqan jay bolajan həküm-guwaħħlik sandukining üstdikи kafarət təhtining udulioqa կoyοqin.

7 Hərun xuning üstdə esil huxbuy ətirni yandursun; hər künü ətigənlilik qiraqlarını pərligli kəlgəndə, huxbuylarını yandursun.

8 Xuningdək Hərun gugumda qiraqlarını tizip yakķanda, huxbuy yandursun. Xundak kılıp Pərvərdigarning alidda nəsildin-nəsilgə huxbuy həmixin eçürüləmə yenik bolidu.

9 Silər uning üstdə nə həqkandak oqayıriy huxbuy yandurmanglar, nə kəydürmə qurbanlık nə axlıq hədiyə sunmanglar, xundakla uning üstigə həqkandak xarab hədiyəni tekmənglar.

10 Hər yilda Hərun bir ketim [huxbuygahning] münggüzlərigə kafarət kəltürsun; hər ketim kafarət kətüridiqan gunah qurbanlığının keni bilən uning üçün kafarət kəltürsun. Nəsildin-nəsilgə xundak kilinglar; bu [huxbuygah] Pərvərdigardoja «əng mukəddəs» hesablinidioqan nərsilərning kataridindur.

11 Pərvərdigar Musaoqa mundak dedi: — **12** Sən Israillarning sanini eniqlax üçün ularnı saniojiningda, ularning sanilixi wajidin arisioja bayły'apət kalməslisi üçün, ularnı saniojiningda hərbir adəm əz jeni üçün Pərvərdigardoja kafarət puli tapxursun.

13 Royhətkə elinip, sanakṭin ətkənlərning həmmisi berixi kerək bolqını xuki, hərbiri mukəddəs jaydiki xəkəlninə əlqəm birliki boyiqə yerim xəkəl bərsun (bir xəkəl yigirma gərahka barawər kelidu). Bu yerim xəkəl Pərvərdigardoja «kətürmə hədiyə» bolidu.

14 Royhətkə elinip, sanakṭin ətkənlər, yəni yigirmə yax yaki uningdin qonglarning hərbiri Pərvərdigardoja xu «kətürmə hədiyə»ni bərsun.

15 Əz jeninqardoja kafarət kəltürük üçün Pərvərdigardoja kətürmə hədiyə bərgininglarda bay kixi yerim xəkəldin artuk bərmisun, kəmbəqəl kiximu yerim xəkəldin kəm bərmisun.

16 Sən Israillardin xu kafarət pulini tapxurup elip, jamaat qədirinining hisznitigə beqixlap ixlətkin; u pul Israillarqa Pərvərdigarning həzurida əslətmə süpitidə jeninqardoja kafarət kətüridiqan bolidu.

17 Pərvərdigar Musaoqa mundak dedi: — **18**

Sən yuyunuxkə ixlitixkə mistin [yoqan] bir das wə uningoja mistin bir təglilik yasatkin; uni jamaət qediri bilən kurbangahning otturisiqa orunlaxturup, iqigə su toxaturup koyojin. **19** Hərun bilən uning oqullilri uningdiki su bilən put-kollirini yusun. **20** Ular jamaət qedirioja kirgəndə əlməslili üçün su bilən ezinı yuyuxi kerək; ular hizmət kılıx üçün, kurbangahka yekin berip Pərvərdigarоja ot arkılık atılıdiqan kurbanlık sunmakqi bolojnidimu, xundak kilsun. **21** Ular əlməslili üçün put-kollirini yusun; bu ix ularoja, yəni ezi wə uning nəsilliri üçün əwladın əwladkiqə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **22** Pərvərdigar Musaoja mundak dedi: — **23** Sən həmmidin esil huxbuy dora-dərməklərdin təyyarla, yəni murməkki suyuqlukidin bəx yüz xəkəl, darqindin ikki yüz əllik xəkəl, egirdin ikki yüz əllik xəkəl, **24** kowzaqdarqindin bəx yüz xəkəl elip (bu əlqəmlər mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə bolsun) wə zəytun meyidinmu bir hın təyyarla; **25** bu dora-dərməklər bilən məsih, kılıx üçün bir mukəddəs may — ətirqi qıqaroqandək bir huxbuy may qıqaroquzojin. Bu «mukəddəs məsihləx meyi» bolidu. **26** Sən uning bilən jamaət qedirini, həküm-guwaḥlık sandukını, **27** xırə wə uning barlık қaqa-kuqılırını, qiraqdən wə uning əswablırını, huxbuygahni, **28** kəydürmə kurbanlık kurbangahı wə uning əswablırını, yuyunux desi wə uning təglikini məsihligin; **29** sən xu tərzdə ularni «əng mukəddəs nərsilər» qatarida mukəddəs kılɔjin. Ularoja təgkən hərkəndək nərsimu «mukəddəs» hesablinidu. **30** Hərun bilən uning oqullilini bolsa Manga kahinlik hizmətə boluxi üçün məsihləp mukəddəs kılɔjin. **31** Israillarоja söz kılıp mundak eytkin: — Bu may əwladın əwladkiqə Manga atalojan mukəddəs məsihləx meyi bolidu. **32** Uni adəmning bədinigə kuysa bolmaydu; xuningdək uningoja ohxaydiqan yaki tərkibi ohxixidiqan həqkəndək mayları yasimanglar. U mukəddəs bolojini üçün silərgimu mukəddəs boluxi kerək. **33** Kimki tərkibi xuningoja ohxaydiqan may təngxisə, yaki uni elip yat birsigə sürsə, u eż həlkı arisidin üzüp taxlinidu. **34** Pərvərdigar Musaoja mundak dedi: — Sən huxbuy dora-dərməklər, yəni huxbuy yelim, dengiz կululisi meyi, ak dewirkay wə sap məstiki təyyarlıqin. Bularning həmmisi ohxax mikdarda bolsun; **35** Huddi ətirqi may qıqaroqanoja ohxax, ularni təngxəp huxbuy yasiojin; u tuzlanojan, sap wə mukəddəs puraklıq ətir bolidu. **36** Sən uningdin azrak elip, talkandək obdan ezip, jamaət qediridiki həküm-

guwaḥlık [sandukining] udulioja, yəni Mən silər bilən kərüxdidən jayning aldioja koyojin. Bu silərgə Pərvərdigarоja atalojan «əng mukəddəs nərsilər» qatarida hesablansun. **37** Silər yasiqan bu huxbuynı retsepi bilən əzünglarojumu ohxax bir huxbuynı yasiwalsanglar bolmaydu. U sanga nisbətən eytkənda Pərvərdigarоja has kılınojan mukəddəs bolidu. **38** Kimki uning purikini purap huzurlinx üçün uningoja ohxap ketidiqan hərkəndək bir huxbuynı yasisa, u eż həlkı arisidin üzüp taxlansun.

31 Pərvərdigar Huda Musaoja mundak dedi:

— **2** Mana, Mən Əzüm Yəhūda қəbilisidin boļoјan Hurning nəvrisi, urining oğlı Bəzalənlə ismini atap qaqırdim; **3** uni Hudanıng Rohi bilən toldurup, uningoja danalıq, əkil-parasət, ilim-həkmət igilitip, uni hərtürlük ixni kılıxka қabiliyətlək kılıp, **4** türlük- türlük hünərlərni қılalaydiqan, yəni altun, kümük wə mis ixlirini қılalaydiqan, **5** yakutlarnı kesip-oyalaydiqan, ularnı zinnət buyumlırioja ornitalaydiqan, yaqoqlarоja nəkix qıqiralaydiqan, hərhil hünər ixlirini қamlaxturalaydiqan kıldırm. **6** Xuningdək mana, Mən yənə Dan қəbilisidin Ahisamakning oğlı Oholiyabni uningoja yardımçıllıkə təyinlidim, xundakla Mən sanga buyruojan həmmə nərsilərni yasisun dəp, barlık pəm-parasətlik kixikörning kəngligə tehimu əkil-parasət ata kıldırm; **7** xuning bilən ular jamaət qedirini, həküm-guwaḥlık sandukını, uning üstidiki kafarət təhtini, qedirining həmmə əswablırını, **8** xırə bilən uning қaqa-kuqılırını, sap altundın yasılıdiqan qiraqdən bilən uning barlık əswablırını, huxbuygahni, **9** kəydürmə kurbanlık kurbangahı bilən uning barlık əswablırını, yuyux desi bilən uning təglikini yasiyalaydiqan, **10** hizmət kiyimliri, yəni kahinlik hizmitidə kiyilidiojan, Hərun kahinning mukəddəs kiyimliri wə uning oqullirining kahinlik kiyimlirini toküyalaydiqan, **11** məsihləx meyi wə mukəddəs jayoja təyyarlinidiojan esil dora-dərməklərdin huxbuynı yasiyalaydiqan boldi. Mən sanga əmr kılɔjinim boyiqə ular barlık ixni bəja kəltüridu. **12** Pərvərdigar Musaoja əmr kılıp mundak dedi: — **13** Sən Israillarоja əmr kılıp ularoja: — «Silər Mening xabat künlirimmi qoқum tutunglar; qünki bular silərning əzünglarnı pak-mukəddəs kılɔjuqining Mən Pərvərdigar ikənlikini bilixinglar üçün Mən bilən silərning otturanglardıki bir nixanə-bəlgə bolidu. **14** Xabat künı silərgə mukəddəs kılıp

bekitilgini üçün, uni tutunglar; kimki uni buzsa, əlüm jazasioja tartilmisa bolmaydu; bərhək, kimki u künidə hərkəndək ixni kilsa, eż həlkı arisidin üzüp taxlansun. **15** Altə kün iqida ix kılinsun; lekin yəttinqi künü Pərvərdigar oja atalojan mukəddəs kün bolup, aram alidiojan xabat künü solidı; kimki xabat künidə birər ix kilsa, əlüm jazasioja tartilmisa bolmaydu. **16** Israillar xabat künini tutuxi kerək; ular əbədiy əhdə süpitida uni əwlədtin əwlədkiqə tutsun. **17** Bu Mən bilən Israillarning otturisida əbədiy bir nixanə-bəlgə solidı; qünki Pərvərdigar altə kün iqida asman bilən zeminni yaritip, yəttinqi künidə aram elip rəhət tapkanidi», — degin. **18** Huda Sinay teqida Musaoja bu səzlərni kılıp boləqəndin keyin, ikki həküm-guwaqlik tahtiyini uningoja tapxurdi. Tahtaylor taxtin bolup, [səzlər] Hudanıng barmiki bilən ularoja pütləgnədi.

32 Həlk Musanıng taoqdin qüxməy əhalı bolup kələjinini kərəp, Hərunning kəxioja yioqılıp uningoja: — Sən kopup, bizə aldimizda yol baxlap mangidiojan bir ilah yasap bərgin! Qünki bizni Misir zeminidin qikirip kəlgən Musa degən həlikə kixığa nemə bolup kətkənlilikini bilməymiz, — deyixti. **2** Hərun ularoja: — Hotunliringlar bilən oqul-kızlırlıqlarning կulaqlıridiki altun zirə həlkilərni qikirip, mening kəximoja elip kelinglar, dedi. **3** Xuning bilən pütkül həlk eż կulaqlıridiki altun zirə həlkilərni qikirip Hərunning kəxioja elip kəldi. **4** U bularni ularning կolidin elip, iskinə bilən կuyma bir mozayni yasatkuzdu. Xuning bilən ular: — Eż Israil, seni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudayinglar mana budur! — deyixti. **5** Hərun uni kərəp uning aldida bir kurbangahni yasitip andin: «Əta Pərvərdigar üçün bir həyt etküzülidü», dəp elan kıldı. **6** Ətisi ular səhər kopup, kəydürmə kurbanlıklarnı sunup, inaklık kurbanlıklärinim kəltürdü; andin halayık olturup yəp-iqixti, kopup əyx-ixrət kilixti. **7** Xu qaolda Pərvərdigar Musaoja: — Ornundin tur, tezdir pəskə qüixin! Qünki sən Misir zeminidin qikirip kəlgən həlkinq buzukqılıkka berilip kətti. **8** Mən ularoja buyruqən yoldın xunqə tezla qətnəp, əzliyi üçün bir կuyma mozayni yasap, uningoja qokunup kurbanlık kəltürüxti həmdə: «Eż Israil, seni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudaying mana xudur!», deyixti, — dedi. **9** Andin Pərvərdigar Musaoja: — Mana, bu həlkni kərəp կoydum; mana, ular dərwəkə boynı kattik bir həlkət. **10** Əmdi Meni tosma, Mən oqəzəp otumni ularning üstigə qüxürüp, ularni yutuwetimən;

andin seni uluq bir əl kılımən, — dedi. **11** Lekin Musa Hudasi Pərvərdigardin ətünüp iltija kılıp mundak dedi: — Eż Pərvərdigar, nemixka sən oqəzəp otungni Əzüng zor kudrat wə küqlük kol bilən Misir zeminidin qikirip kəlgən həlkinqning üstigə qüxürisən? **12** Misirliklar mazak kılıp: — Ularning bexioja bala qüxürük üçün, ularni taoqlarning üstidə əltürüp yər yüzidin yokitix üçün, [ularning Hudası] ularni elip kətti, — deyixsunmu? Eż otluk oqəzipingdin yenip, Eż həlkinqə balayı'apət kəltürüt niyitingdin yanoqaysən! **13** Eż kulliring İbrahim, İshək wə Israillni yad kəliojn; Sən ularoja կəsəm bilən wədə kılıp: «Nəslınlarnı asmandiki yultuzlardək awutimən, Əzüm uming toqrisida səzligən muxu zeminning həmmisini nəslınlaroja berimən, ular uningoja mənggü igidarqılık kılıdiaojan bolidu» degenidinqoju, — dedi. **14** Xuning bilən Pərvərdigar Eż həlkinqing üstigə: «Balayı'apət qüxürimən» degen niyitidin yandi. **15** Musa kəynigə burulup, ikki həküm-guwaqlik tahtiyini կoliqə elip taoqdin qixti. Tahtaylorning ikki təripiga səzlər pütləgnədi; u yüzigimu, bu yüzigimu pütkülük idi. **16** Bu tahtaylor bolsa Hudanıng Əzining yasiojını, pütləgnərları bolsa Hudanıng Əzining pütkini idi, u tahtayloroja oyułoqanıdi. **17** Yəxua həlkinq kətürən quşan-sürənlərini, warkıraxlını anglap Musaoja: — Qedirgahdin jəngning hitabi qikliyatidu, dedi. **18** Lekin u jawab berip: — Anglini warkıraxlanı awaz nə nusrət təntənisi əməs, nə məəqləbiyətninq pəryadi əməs, bəlkı nahxa-küy sadası! — dedi. **19** Musa qedirgahqa yekin kelip, mozayni wə jamaətninq ussuloja qüxüp kətkənlilikini kərəp xundak dərəjəzəp boldiki, tahtaylorni կolidin taxlap taoqning tüwidə qekiwətti. **20** Andin ular yasiojan mozayni otka selip keydürüp, uni yanjip kukum-talkan kılıp, su üstigə qeqip Israillarnı iqxıxə məjburlidi. **21** Andin Musa Hərunoja: Sən ularni xunqə eojir gunahka patkuzojudək, muxu həlk sanga nema kıldı? — dedi. **22** Hərun jawab berip: — Hojamning oqəzəp-aqqiki tutaxmiojadı! Bu həlkinq կandaq ikənlilikini, ularning zəzillikkə mayıl ikənlilikini obdan bilisən. **23** Ular manga: — «Bizə aldimizda yol baxlap mangidiojan bir ilahni yasap bərgin; qünki bizni Misir zeminidin qikirip kəlgən Musa degən xu adəmgə nemə bolojinini bilməymiz», dedi. **24** Mən ularoja: «Kimdə altun bolsa xuni qikirip bərsən» desəm, ular manga tapxurup bərdi; mən uni otka taxliwidim, mana, bu mozay qikti, — dedi. **25** Musa

hälkning қандаксигә tizginsiz bolup kətkənlikini kerdı; qünki Ҳарун ularni düxmənlirinинг aldida məshirə obyekti boluxka eż məyligə қoyuwatkənidi. **26** Musa qedirgaňning kirix eqiziqə berip, xu yərdə turup: — Kimki Pərwərdigarning təripidə bolsa mening yenimoja kəlsun! — dedi. Xuni dewidi, Lawiylarning həmmisi uning kəxioja yiojıldı. **27** U ularoja: — Israelning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — «Hərbir kixi eż kiliqini yanpixioja esip, qedirgaňning iqiqə kirip, bu qetidin u qetiqiqə kezip yürüp, hərbiri eż kərindixini, eż dost-buradırını, eż қoxnisini əltürsün!» — dedi. **28** Xuning bilən Lawiylar Musanıng buyruqını boyiqə ix kerdı; xu künü hälkning iqidin üç ming kixi əltürüldi. **29** Andin Musa: — Hərbiringlər bugün əzünglarnı Pərwərdigaroja has boluxka atidinglər; qünki hərbiringlər hətta eż oqlungalar həm kərindixinglarnımu ayimidinglər; xuning bilən bugün bəht-bərikətni üstüngləroja qüixürdungalar, dedi. **30** Ətisi Musa hälkə səz kılıp: — Silər dərwəkə nahayıti eqir bir gunah sadir kıldinglər. Əmdi mana, mən Pərwərdigarning aldioja qılımən; gunahınglar üçün kafarət kəltürələymənmikin, — dedi. **31** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning aldioja yenip berip: — Həy...! Bu hälk dərwəkə eqir bir gunah, sadir kılıp, ezlirigə altundın ilahıları yasaptı! **32** Lekin əmdi Sən ularning gunahını əpu kılıxka uniojaysən..., unimisang, ismimni Өzüng yazojan dəptirindin əqürüwətkin! — dedi. **33** Pərwərdigar Musaqa jawab berip: — Kimki Mening aldimda gunah kılqan bolsa, uning etini Өz dəptirimdin əqürüwetimən. **34** Əmdi sən berip, Mən sanga eytən jayoja hälknı baxlap baroqın. Mana, Mening Pərixtəm aldingda mangidu. Lekin ularoja jaza beridiojan künüm kəlgəndə, ularoja gunahı üçün jaza berimən, dedi. **35** Bu səzdir keyin Pərwərdigar hälkning Ҳarunning қoli bilən mozaynı kuydurup yasatkını üçün ularni waba bilən jazalidi.

33 Pərwərdigar Musaqa mundak dedi: — Sən ornungdin turup, əzüng Misir zeminidin elip kəlgən hälk bilən billə muxu yərdin ketip: «Man sening nəslingga uni berimən» dəp kəsəm kılıp İbrahimə, İshəkkə wə Yaqupkə wədə kılqan zeminoja baroqın. **2** Xuning bilən sening aldingda bir Pərixtə əwətip, Қanaaniy, Amoriy, Hittiy, Pərizziylərni, Hiyiy bilən Yəbusiyarlari həydəp qikirip, **3** seni süt bilən həsəl ekip turidiojan zeminoja kəltürimən. Qünki silər boynı kəttik bir hälk boləlaqka, yolda silərni hälak kiliwətməslikim üçün, Өzüng silərning aranglarda

bolup, xu [zeminoja] billə qikmaymən, — dedi. **4** Halayık bu kəttik səzni anglap, қayopoja qəmüp həqkaysisi eż zibu-zinnətlirini takımıdı. **5** Qünki Pərwərdigar Musaqa səz kılıp: — Sən berip Israillaroja: «[Pərwərdigar]: — Silər boynı kəttik bir hälk ikənsilər; əgar Mən Pərwərdigar aranglaroja qikip bir dəkikilə tursam, silərni yokitiwətən bolattım. Əmdi silər əzünglardıki zibu-zinnətlərni eliwetinglər; xu qaqla Mən silərgə nemə kılıdıcıqinimni bilimən, dedi», dəp eytən, — degenidi. **6** Xunga Israillar Hərəb teoqidin ayrılıpla zibu-zinnətlərini ezliridin eliwətti. **7** Xuning bilən Musa eż qedirini elip, uni qedirgaňning sirtida, qedirgaňdin nerirək bir jayoja tikip, uni «kerüxük qediri» dəp atidi. Kimki Pərwərdigarnı izdəp, yol sorimakçıı bolsa qedirgaňning sirtidiki «kerüxük qediri»ja baratti. **8** Xundak bolattiki, hər ketim Musa qediroja qıksa, pütkül halayık kopup, hərbiri eż qedirining ixikidə ərə turup, Musa qediroja kirip bolouqə uning kəynidin karixip turattı. **9** Andin Musa hər ketim qediroja kirip kətsə xundak bolattiki, bulut tüwrüki qüxüp, qedirning kirix eqizida tohtaytti; xuning bilən Pərwərdigar Musa bilən səzlixtətti. **10** Pütkül halayık bulut tüwrükining jamaət qedirining kirix eqizida tohtiojinini kərətti; uni kərginidə hälkning həmmisi kopup, hərbiri eż qediriniñ ixikidə turup səjdə kilişətti. **11** Xu qaqlarda Pərwərdigar Musa bilən kixilər eż dost-buradırı bilən səzlxəkəndək, yüzmüz yəzlixtətti. Andin Musa qedirgaňqa yenip kelətti; lekin uning himzətkarı bolqan nunning oqlı Yəxua degen yax yigit qedirning iqidin qikmaytti. **12** Musa Pərwərdigaroja mundak dedi: — Mana, Sən daim manga: «Bu hälknı elip qikkin» dəp kəlding; lekin Өzüng manga: «Mən seni ismingni bilip tonuymən», wa xuningdək «Nəzirim aldiça iltipat tapting» degen bolsangmu, Sən menin bilən birgə kimmı əwətidiqinini manga ayan kilmidinq. **13** Əgər mən rasttinla nəziringdə iltipat tapqan bolsam, əzümninə Seni tonuxum üçün, nəziringdə iltipat tepiwerixim üçün manga Өz yolumnu ayan kılqaysən; mana, bu hälkning Өz hälking bolqinini nəziringdə tutqaysən! — dedi. **14** U jawab berip: Mən Өzüng [sən] billə billə berip, sanga aram ata kılımən, — dedi. **15** Musa uningoja jawabən: — Əgər Sən Өzüng [biz] bilən billə mangmisang, bizni bu yərdin qikarmıqaysən; **16** qünki, mən wə hälking nəziringdə iltipat tapqinimiz nemidin bilinidu? Əjəba, Өzüngning biz bilən billə mangojiningdin

bilinməmdü? Xu səwəbtin mən wə həlkinq yər yüzidiki hərbir taipilərdin alahidə pərkəlməndükdü?! — dedi. **17** Pərvərdigar Musaçə: — Muxu iltijayingnimu ijabət kılımən; qünki sən nəzirimdə iltipat tapting wə Mən seni ismingni bilip tonuymən, dedi. **18** Xuning bilən Musa: — Əz xan-xərpinqni manga kərsətkəysən, — dedi. **19** [Pərvərdigar]: — Əzümning pütkül mehribanlıqimni sening kez aldingdin ətküzimən wə aldingda «Yahwəh» degən namni jakarlayman. Kimgə xapaət kılmaqçı bolsam xuningçə xapaət kərsitimən, kimgə rəhİM-xəpkət kərsətməkçı bolsam, xuningçə rəhİM-xəpkət kərsitimən, dedi. **20** Pərvərdigar uningoça: — Sən yüzümni kərəlməysən; qünki heq adəmizat Meni kərsə tirik kalmayıdu, dedi. **21** Andin Pərvərdigar: — Mana, yenimda bir jay bardur; sən xu yərdiki қoram taxning üstidə turojin. **22** Mening xan-xəripim etidiojan wakıttı, xundak boliduki, Mən seni xu қoram taxning yerikida turozup, Mən etüp bolouqə seni қolum bilən yepip turimən. **23** Andin қolumni tartıwalımən; xuning bilən sən Mening arkə təripimni kərisən, lekin yüzüm kərünməydi, — dedi.

34 Pərvərdigar Musaçə: — Sən awwalkıja ohxax eziung üçün taxtin ikki tahtayni yonup kəl; Mən bu tahtaylarqa sən ilgiri qekiwətkən tahtaylardiki səzlərni yezip կoyimən. **2** Sən əta ətigəngiqə təyyar bolup, səhərdə Sinay teojoja qıkıp, xu yərdə taqning qokkışida Mening aldimda həzir bolojin. **3** Lekin heq kixi sən bilən billə qıkmisun wə yaki taqning heq yeridə baxka adəm kərünmisun, koy-kalilarmu taqning tüwidə otlımisun, — dedi. **4** Musa awwalkıja ohxax taxtin ikki tahtayni yonup, ətisi tang səhər kəpup, bu ikki tax tahtayni қolida elip, Pərvərdigarning buyruqını boyiqə Sinay teojoja qıktı. **5** Xuning bilən Pərvərdigar bulutta qüxüp, xu yərdə Musanıng қexida turup, «Yahwəh» degən namini jakarlıdı. **6** Pərvərdigar uning kez aliddin etüp: — «Pərvərdigar, Pərvərdigar, rəhİMdil wə mehİr-xəpkətliktүr, asan ożəplənməydijan, xapaət bilən wapasi kəng Təngridur, **7** mingliojan-on mingliojanlarqa rəhİM-xapaət kərsitip, kəbihlik, asiylik wə gunahını kəqürgüqidur; lekin u gunahkarları hərgiz gunahsız dəp karimaydijan, bəlki atilarning kəbihlikining jazasını balılıri wə nəwrlirigiqə, xundakla üqinqi wə tətinqi əwladiqiqə yüksəlydijan [Təngridur]» — dəp jakarlıdı. **8** Xuning bilən Musa dərhal yərgə bax կoyup sajdə kilipli: — **9** — Əy Rəb, əgər mən

rasttinla nəziringdə iltipat tapkan bolsam, undakta i Rəb, arimizda biz bilən mangojaysən; qünki bu həlk dərwəkə boynı կattik bir həlkət; bizning kəbihlikimizni wə gunahımızni kəqürgəysən, bizni Əz mirasing boluxka կobul kiloqaysən! — dedi. **10** Xuning bilən u Musaçə: — Mana, Mən bir əhdə tützimən; sening barlıq həlkinq aldida pütkül yər yuzining heqbir jayida yaki heqbir əl arisida kılınip bakmiojan mejizilərni yaritimən. Xuning bilən sən arisida bolojan həlkinqning həmmisi Pərvərdigarning [karamət] əməlini kəridü; qünki Mening silərgə kılıdiojan əməlim dərwəkə dəhəxətlik ix bolidu. **11** Mən bugün sanga tapilaydiyan əmrlerimni tutkın; mana, Mən silərning aldinglardın Amoriy, Қanaaniy, Hitti, Pərizziy, Hiyiy wə Yəbusiylarını həydəp qikirimən. **12** Əmdi hezi bolojinki, sən baridiojan zemində turuwatkanlar bilən heq əhdə baqlaxmiojin; bolmisa, bu ix silərgə tuzak bolidu; **13** bəlki silər ularning kurbangahlırını qewüp, but tüwüklirini sundurup, «axəraḥ» butlirini kesip taxlanglar. **14** Qünki sən heqkəndək baxka ilahka ibadət kılmasliking kerək — qünki Mənki Pərvərdigarning nami «Wapasızlıkka Həsət Kiloquqi» bolup, həsət kiloquqi bir ilahdurmən. **15** Bolmisa, xu zemində turuwatkanlar bilən əhdə tütüzung mumkin; andin ular ilahlırinin kəynidin yürüp buzukqılık kilipli, ilahlırija kurbanlıklar ətküzginidə, silərni qakırsa ularning kurbanlıklarının yəp ketixinglar mumkin; **16** sən xundakla yənə ularning kızlırını oqulliringçə hotunlukka elip berixing mumkin; u kızlar əz ilahlırinin kəynidin yürüp buzukqılık kilojinida, ular oqulliringnimü əz ilahlırinin arkəsidin mangoluzup, buzukqılık kılduruxi mumkin. **17** Əzüng üçün heqkəndək kuyuma butlarnı yasatmiojin. **18** Petir nan həytini tutunglar; Mening əmr kılıqinimdək Abib eyida, bekitilgən wakıttı yəttə kün petir nan yənglər. Qünki silər Abib eyida Misirdin qıkkansılar. **19** Baliyatkuning tunji mewisi Meningki bolidu; qarpay malliringning iqidin dəsləp tuquluojan ərkəklər, kala bolsun, koy bolsun ularning tunjilirining həmmisi Meningki bolsun. **20** Lekin exəklərning tunji təhəylirining ornişa қoza bilən bədəl telixing lazımlı bolidu. Əgər ornişa [koza] bərmisəng, təhəyning boynını sunduruwətəkin. Tunji oqulliringni bolsa, ularqa bədəl tələp kəyturuwal. Heqkim Mening həzuruməjə kuruk կol kalmışun. **21** Sən altə kün iqidə ix-amalingni kilipli, yəttinqi künü aram elixing zərür; yər həydəx wakti bolsun, orma

wakğıtı bolsun, aram elixing zərür. **22** Yengi buołdayning tunji һosulini təbrikləydiçən «həptilər həyti»ni etküzünglər; yilning ahirida «hosul yioqış həyti»ni etküzünglər. **23** Sening hərbir ərkək kixiliring yilda üç ketim Israilning Hudasi boloğan Rəb Pərwərdigarning aldiça həzir bolsun. **24** Qünki Mən taipilərni aldingdin həydiwetip, qebraliringni kengəytimən; xuningdək sən yilda üç ketim Pərwərdigar Hudayingning aldiça həzir boluxka qikip barsang, heqkim yeringə kez kırını salmaydu. **25** Manga sunulidiçən kurbanlıqning əkenini boldurulogan nan bilən billə summioqın; yaki etüp ketix həytininq kurbanlıqının gəxini etigə kəldurma. **26** Zeminingning dəsləpkı һosulidin tunji məhsulatlarnı Pərwərdigar Hudayingning əyiga kəltürüp ata. Ooqlaknı anisining sütidə կaynitip pixurma. **27** Pərwərdigar Musaçə: — Bu səzlərni əzüng üçün yeziwalıqın; qünki Mən muxu səzlərni asas kılıp sən bilən wə Israil bilən əhdə baoqlidim, dedi. **28** U wakitta Musa xu yərdə Pərwərdigarning huzurında kırık keqə-kündüz turdi; u heqnərsə yemidi, heq su iqmidi. U yərdə [Pərwərdigar] tahtaylorıqə əhdining səzləri boloğan on əmrni pütti. **29** Musa Sinay teojudin qüvkəndə xundak boldiki (u taqdjin qüvkəndə ikki həküm-guwahlıq tahtiyi uning kolida idi), ezinining [Pərwərdigar] bilən səzləxkini üçün yüzining parkirap kətkiniini bilməydi. **30** Əmdi Hərun wə barlıq Israillar Musani kərdi, mana, uning yüz terisi parkirap turatti; ular uningoja yekin berixtin қorxuxti. **31** Lekin Musa ularnı qakırıwidi, Hərun wə jamaətning barlıq baxlırı yenip, uning kexioja kəldi; Musa ular bilən səzləxti. **32** Xuningdin keyin, barlıq Israillar uning yenoja kəldi; u wakitta Musa Pərwərdigar əzığə Sinay teojudə səz kılqinida tapxuroğan barlıq əmrlərni ularoja tapılıdi. **33** Musa ularoja dəydiojinini dəp tügötti. U [səzligəndə] yuzigə bir qümpərdə tartıwaləqanı; **34** Қaqankı Musa Pərwərdigar bilən səzlixixkə uning huzurişa kirsa, qümpərdini eliwetətti, taki u yenip qıkkıqə xundak bolatti; yenip qıkkanda əzığə nemə tapilanıqan bolsa, xuni Israillarоja eytip berətti. **35** Israillar Musanıng yüz terisining parkirap turojinini kerətti; xunga Musa yənə taki Pərwərdigar bilən səzləxkili uning huzurişa kirgüqə yuzigə qümpərdə tartıwalətti.

35 Musa Israillarning pütkül jamaitini yioq ularoqa:
— Pərwərdigar silergə kilişkə buyruqan əmrlər munulardur: — **2** Altə kün ix-əmgək künü bolsun; lekin yəttingi künü silergə nisbətən mukəddəs bir kün bolup, Pərwərdigarıqə ataloğan aram alidioqan

xabat künü bolsun. Hərkim xu künidə ix-əmgək kilsə olümə məhkum kılinsun. **3** Xabat künidə barlıq turaloqliringlarda hərgiz ot қalimanglar, — dedi. **4** Musa Israillarning pütkül jamaitiga səz kılıp mundak dedi: — «Pərwərdigar buyruqan əmr mana xuki: — **5** Əzüglarning aranglardın Pərwərdigarıqə bir «kötürmə hədiyə» kəltürünglər; kengli halıqanlarning hərbiri Pərwərdigarıqə bir «kötürmə hədiyə»sini kəltürüsün: yəni altın, kümük, mis, **6** kek, sesün wə kızıl yip, ak kanap rəht, eąqə tiwiti, **7** kızıl boyaloğan koqkar terisi, delfin terisi, akatsiya yaqıqi, **8** qiraqdan üçün zəytun meyi, «məsihləx meyi» bilən huxbuy üçün ixlitilidiçən esil dora-dərməklər, **9** əfodka həm koxenoja ornitilidiçən həkik wə baxka yakutlarnı kəltürünglər». **10** — «Aranglardıki barlıq mahir ustilar kelip Pərwərdigar buyruqanın həmmisini yasap bərsun: **11** — [mukəddəs] qedir bilən uning iqliki wə taxki yopuklarını, iloqulırını, tahtaylırını, baldaklırını, hadilirini wə bularning təgliliklərini, **12** əhdə sandukı wə uning baldaklırını, «kafarət təhti»ni, «ayrima pərdə-yopuk»ni, **13** xırə wə uning baldaklırını, uning barlıq қaqa-kuqılırını wə «təkədim nanlırı»ni, **14** yorukluk üçün yasaloğan qiraqdan wə uning əswablırını, uning qiraqları wə qiraq meyini, **15** huxbuyağ wə uning baldaklırını, «Məsihləx meyi»ni, dora-dərməklərдин ixlangən huxbuynı, mukəddəs qedirini kirix eojizidiki «ixik pərdisi»ni, **16** kəydürmə kurbanlıq kurbangahı wə uning mis xalasını, baldaklırını wə barlıq əswablırını, yuyunuş desi wə uning təglikini, **17** höylinin pərdilirini, uning hadiliri wə ularning təgliliklərini, höylinin kirix eojizidiki pərdini, **18** qedirning mih-kozuklırını, höylinin mih-kozuklırını, xundakla barlıq tanılırını, **19** tokulidiçən kiyimlər, yəni mukəddəs jayning hizmitigə kahinlik hizmitidə kiyilidiçən, Hərun kahinning mukəddəs kiyimlərini həm uning oqullurining kiyimlərini təyyar kilsun». **20** Xuning bilən pütkül Israil jamaiti Musanıng yenidin qikip ketixti. **21** Andin kengli tartıkanlarning hərbiri, rohi əzlirigə türkə boloğanlarning hərbiri kelip, jamaət qedirini yasaxka, xundakla qedirning hizmitidə ixlitilidiçən barlıq sərəmjanları yasaxka wə mukəddəs kiyimlərni tikixkə Pərwərdigarıqə ataloğan «pullanglatma hədiyə»ni kəltürgili turdi. **22** Ular ərlərmiş, ayallarmı kelip, sunuxka kengli hux boloğanlarning hərbiri hədiyə kəltürüp, bulapka, zirə-halka, üzük, zunnar-biləzük қatarlıq hərhil altın buyumlarnı elip kəldi; altunni «kötürmə hədiyə»

kılıp beray degənlərning hərbiri uni Pərvərdigar oja sundi. **23** Kimdə kək, səsün, kızıl yip bilən ak kanap rəhət, eąkə tiwiti, kızıl boyalojan қoqkar terisi wə delfin terisi bolsa, xularni elip kelixti. **24** Kümüx ya mistin kətürmə hədiyə kəltürəy degənlərning hərbiri xuni Pərvərdigar oja hədiyə kılıp sundi. Kimdə qedirning hizmitidə ixlitilidiojan hərhil sərəmjənlərə yariqədək akatsiyə yaqıqi bolsa, uni elip kəldi. **25** Koli qewar ayallarning hərbiri ez kölliri bilən egirip, xu egirgən yip wə rəhtlərni, yəni kək, səsün wə kızıl yip bilən ak kanap rəhtlərni kəltürdi, **26** Xuningdək kəngli қozojalajan ayallarning həmmisi hünirini ixlitip eąkə tiwitudin yip egirixti. **27** Əmirlər əfod wə koxenoja ornitilidiojan həkiklər wə yaqutlarnı, **28** dora-dərməklərni, qıraqka wə məsihləx meyioja ixlitilidiojan zəytun meyini, huxbuyqa ixlitilidiojan esil dora-dərməklərni kəltürdi. **29** Xu tərikidə Israillar Pərvərdigar Musanıng wasitisi bilən buyruqjan ixlarning hərkəsiyə bir nərsə berixkə kəngli tartkən bolsa, ər bolsun ayal bolsun hərbiri xuni elip kılıp, Pərvərdigar oja atap ihtiyyarı hədiyə bərdi. **30** Andin Musa Israillar oja mundak dedi: — «Mana, Pərvərdigar Yəhūda əkbilisidin hurning nəwrisi, Urining oqlı Bəzaləlni ismini atap qakirip, **31** uni Hudanıng Rohı bilən toldurup, uningoja danalik, əkil-parasət, ilim-həkmət igilitip, uni hərtürlük ixni kiliçka əkbiliyətlək kılıp, **32** uni türlik-türlik hünərlərni kılalaydiojan — altun, kümüx wə mis ixlirini kılalaydiojan, **33** yaqutlarnı kesip-oyalaydiojan, zinnət buyumlırıqə ornitalaydiojan, yaqıqlar oja nəkix qıkıralaydiojan, hərhil hünər ixlirini қamlaxturalaydiojan kıldı. **34** U yənə uning kengligə, xuningdək həm Dan əkbilisidin boローン Ahısamakning oqlı Oholiyabning kengligə [baxkilar oja] hünər egitix niyat-istikini selip, **35** ularning kengülliini danalik-həkmət bilən toldurup, ularni hərhil nəkkaxlıq-oymiqilik ixlirioja mahir kılıp, kək, səsün wə kızıl yip bilən ak kanap rəht bilən kəxtiqilik kiliçka həmdə bapkarlıkka iktidarlık kıldı. Xuning bilən ular hərhil hünər ixlirining wə hərhil layihiləx ixlirining həddisidin qıkalaydiojan boldı.

36 Xuning bilən Bəzaləl wə Oholiyablar, xuningdək Pərvərdigar mukəddəs qedir yasaxning hərhil ixlirioja kerək boローン danalik-həkmət wə əkil-parasətni ata kilojan mahir ustilarning hərbiri ular oja қoxulup, xu ixni uning əmr kiliçini boyiqə əməlgə axuridu». **2** Xu wakitta Musa Bəzaləl wə Oholiyabni, xundakla Pərvərdigar danalik-həkmət

bilən kengülliini toldurojan, kəngli əzini xu ixni kiliçka қatnixxka dalalət kilojan barlıq hünərwən-kasiplarnı qakirip yioqdi. **3** Ular kəlip mukəddəs qedirni yasaxka, xundakla uning ix-hizmətlirigə kerəklik sərəmjənlərni yasaxka Israillar elip kəltürgən barlıq «kətürmə hədiyə»lərni Musadin tapxuruwaldı. Israil həlkə yənilə əz məyli bilən hər künü ətigini Musaqa ihtiyyarı hədiyə kəltürüp turattı. **4** Andin mukəddəs qedirning ixlirini kiliwatkan ustilarning həmmisi əkolidiki ixini koyup koyup kılıp, **5** Musaqa: — Həlkəning elip kəlgini Pərvərdigar bizgə kiliçka buyruqjan ixni pütküzükə ehtiyaj bołożınınidin kəp exip kətt! — deyixti. **6** Andin Musa əmr kılıp, pütkül qedirgəh boyiqə: «Mana, ər bolsun, ayal bolsun, həqkim mukəddəs qedirni yasax üçün «kətürmə hədiyə» süpitidə yənə həqkandak nərsə təyyarlap kəlmisun!» dəp jakarlatti. Buning bilən kəpqilik hədiyələr kəltürüxtin tohtitildi. **7** Qünki ular təyyarlıqjan materiyallar pütkül kürulux ixioja yetətti, hətta exip əkaləti. **8** Mükəddəs qedirning kürulux ixini kiliwatkan ustilarning hərbiri nepiz tokulojan ak kanap rəhtkə kək, səsün wə kızıl yiplər arılasturulup ixləngən on parqə yopuk yasap, kerublarning süritini yopuklar oja qewərlik bilən layihiləp nəpis kılıp kəxtıləp qıktı. **9** Hərbir yopukning uzunlukı yigirmə səkkiz gəz, kənglikli tət gəz bolup, hərbir yopuk ohxax qong-kiqiklikə kılındı. **10** [Bəzaləl] yopuklarning bəxini bir-birigə ulidi, kalojan bəx yopuknemu həm bir-birigə ulidi. **11** U ulap qıkilojan birinqi qong parqining əng qetidiki kışmining bir taripigə rənggi kək izmilərnı əkadi, xuningdək ulap qıkilojan ikkinqi qong parqining əng qetidikisining bir taripigimu xundak kıldı. **12** Birinqi qong parqining əng qetidiki kışmioqa əllik izmə əkadi, ikkinqi qong parqining əng qetidikisigimu əllik izmə əkadi. Izmilər bir-birigə udulmuudul kılındı. **13** Mükəddəs qedir bir pütün bolsun üçün u altundın əllik iloju yasap, ikki parqə yopukni xu iloqlular bilən bir-birigə tutaxturdı. **14** U mukəddəs qedirni yepix üçün eąkə tiwitudin yopuklarnı yasidi; yopuktin on bir parqə yasidi. **15** Yopuklarning hərbirining uzunlukı ottuz gəz, kənglikli tət gəz bolup, on bir yopukning həmmisi ohxax qong-kiqiklikə kılındı. **16** Yopuklarning bəxini u ulap bir kılıp, kalojan altə yopuknemu ulap bir kıldı. **17** U birinqi ulap qıkilojan qong parqining əng qetidiki kışmioqa əllik izmə, ikkinqi ulap qıkilojan qong parqining əng qetidiki kışmioqa əllik izmə əkadi. **18** U qedir bir

pütün bolsun üçün həm mistin əllik iloju yasap, ikki qong parqını ulap koydi. **19** U buningdin baxka qediroya kizil boyalqan koqkar terisidin yopuk yasap yaptı, andin uning üstidinmu delfin terisidin yasalojan yənə bir yopukni kaplıdı. **20** U mukəddəs qedirning tik tahtaylirini akatsiyə yaqıqidin yasap tıklıdı. **21** Hərbir tahtayning uzunlukı on gəz, kənglikli bir yerim gəz kılındı. **22** Hərbir tahtayning ikkidin turumi bar idı, hər ikki tahtay xular bilən bir-birigə qetildi; u qedirning barlik tahtaylirini xundak yasidi. **23** U qedirning tahtaylirini xundak yasidi; yigirmisi jənub tərəpkə ornitildi; **24** u bu yigirmə tahtayning tegigə kümüxtin kırık təglig yasidi; bir tahtayning [astidiki] ikki turumi üçün ikkidin təglig, yənə bir tahtayning ikki turumi üçün ikkidin təgligini yasidi. **25** Xuningdək u qedirning udul təripiga, yəni ximal təripiga yigirmə tahtay yasidi, **26** xundakla bularning kırık təgligini kümüxtin yasidi; bir tahtayning tegigə ikkidin təglig, yənə bir tahtayning tegigə ikkidin təglig orunlaxturuldu. **27** Qedirning kəyni təripiga, yəni oğerb tərəpkə altə tahtayni yasap ornattı. **28** U qedirning kəyni təripidiki ikki bulungoja ikki tahtayni yasap ornattı. **29** Bu bulung tahtayliri astidin üstiqiqa ikki kat kılıp [tahtaylarnı] eżara qetixturdu, üsti bir halkıqə bekitildi. U hər ikkisini xundak yasap, ikki bulungoja ornattı. **30** Xunglaxkimu u təripida səkkiz tahtay boldı, ularning kümüxtin yasalojan on altə təgligli bar idı; bir tahtayning tegidə ikki təglig, yənə bir tahtayning tegidə ikki təglig bar idı. **31** Buningdin baxka u akatsiyə yaqıqidin baldak yasidi; qedirning bu təripidiki tahtaylaroja bəx baldaknı, **32** qedirning u təripidiki tahtaylaroja bəx baldaknı, qedirning arka təripidiki tahtaylaroja, yəni oğerb təripidiki tahtaylarojumu bəx baldaknı yasidi. **33** U tahtaylarning otturidiki ottura baldaknı bu tərəptin u tərəpkə yatküçüp yasidi. **34** U tahtaylarnı altun bilən kaplap, baldaklar etküzüldiojan halkılarnı altundın yasap, baldaklarnı altun bilən kaplıdı. **35** U nepiz tokülojan ak kanap rəhtkə kək, səstün wə kizil yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasidi; uni kerublarning süritini qewərlik bilən layihiləp nəpis kılıp qüxürüp, kəxtiləp qıçırdı. **36** Uni esixkə u akatsiyə yaqıqidin tət hada yasap, altun bilən kaplıdı. Ularning ilməkliri altundın yasaldi; hadilaroja u kümüxtin tət təgligini kuyup yasidi. **37** U qedirning kirix eoqizoja nəpis tokülojan ak kanap rəhtkə kək, səstün wə kizil yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasidi, uni kəxtiqigə kəxtılətti. **38** U

yənə bu pərdining bəx hadisini ilməkliri bilən koxup yasidi; ularning baxlırını wə baldaqlırını altun bilən kaplıdı; ularning bəx təqliki mistin yasaldi.

37 Andin Bəzaləl əhdə sandukjini akatsiyə yaqıqidin yasidi; uning uzunlukı ikki yerim gəz, egizlikli bir yerim gəz, kənglikli bir yerim gəz idi. **2** U uning iqi wə sırtını sap altun bilən kaplıdı, uning üstünki kışmining qərisigə altundın girwək qıçırdı. **3** U uning üçün altundın tət halka kuyup, ularni uning tət qetikioja bekitti; bir təripiga ikki halka, yənə bir təripiga ikki halka bekitti. **4** U həm akatsiyə yaqıqidin ikki baldak yasap, hər ikkisini altun bilən kaplıdı; **5** andin sanduk ular arkılık kətürülsün dəp, baldaklarnı sandukning ikki yenidiki halkıliridin etküçüp koydu. **6** U [sandukning yapkuqi süpitidə] altundın uzunlukı ikki yerim gəz, kənglikli bir yerim gəz bolovan bir «kafarət tahti» yasidi. **7** U ikki kerubni altundın sokup yasidi; ularni kafarət təhtining ikki təripiga ornattı; **8** bir kerubni bir təripiga, yənə bir kerubni yənə bir təripiga ornattı. U ikki təripidiki kerublarnı kafarət təhti bilən bir gəwdə kıldı. **9** Kerublar bir-birigə yüzlünip, ənatlarını kafarət təhtining üstigə kerip, ənatlırları bilən uni yepip turattı; kerublarning yüzü kafarət təhtigə karitildi. **10** U həm xırəni akatsiyə yaqıqidin yasidi; uning uzunlukı ikki gəz, kənglikli bir gəz, egizlikli bir yerim gəz idi. **11** U uni sap altun bilən kaplap, uning üstünki kışmining qərisigə altundın girwək qıçırdı. **12** U xırəning qərisigə tət ilik egizlikə bir ləw yasidi; bu ləwning qərisigimə altundın bir girwək qıçırdı. **13** U xırəgə altundın tət halka yasap, bu halkılarnı xırəning tət burjikidiki qetikka ornattı. **14** Xırəni kətürüxkə baldaklar etküzülsün dəp, halkılar xırə lewigə yekin bekitildi. **15** Xırə üçün u baldaklarnı akatsiyə yaqıqidin yasap, altun bilən kaplıdı; xırə ular bilən kətürüllətti. **16** U xırəning üstigə koyuludiojan barlık buyumlarnı, yəni legənlirini, qaqa-kuqa təhsilirini, [«xarab hədiyələri»ni] kuyidiojan kədəh wə piyalılarning həmmisini sap altundın yasidi. **17** U həm qiraqdanni sap altundın yasidi; qiraqdanni sokup yasidi; qiraqdanning puti, oqli, kədəhliri, oqunılıri wə güllüri bir pütün altundın sokuldu. **18** Qiraqdanning ojolining ikki yenidin altə xahqə qıkırıldı — qiraqdanning bir yenidin üç xahqə, uning yənə bir yenidin üç xahqə qıkırıldı; **19** bir yenidiki hərbir xahqıdə badam güli xəklidə oqunqısı wə qeqiki bolovan üç kədəh qıkırıldı, yənə bir yenidiki hərbir xahqıdə badam güli xəklidə oqunqısı

wə qeqiki bolqan üq kədəh qikirildi. Qiraqdanoja qikirilojan altə xahqining həmmisi xundak yasaldi. **20** Qiraqdanning [oqolidin] badam güli xəklidə oqunqisi wə qeqiki bolqan tət kədəh qikirildi. **21** Bulardin baxka [birinqi] ikki xahqining astida bir oqunqa, [ikkinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə, [üçinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə yasalojanidi; qiraqdanoja qikirilojan altə xahqining astining həmmisi xundak idi. **22** Uning xu oqunqiliri həm xahqiliri qiraqdan bilən bir gəwda kılindi – bir pütün sap altundin sokup yasaldi. **23** U qiraqdanning yəttə qırıqını, xundakla uning pilik կayqiliri bilən küldanlırını sap altundin yasidi. **24** U qiraqdan wə uning barlık əswablirini bir talant sap altundin yasidi. **25** U yənə huxbuygahni akatsiya yaqıqidin yasidi. Uning uzunluğü bir gəz, kənglikli bir göz, egizlikli ikki göz bolup, tət qasa kılıp yasaldi; [tət burjikidiki] münggüzlər uning bilən bir pütün kılıp yasaldi. **26** U uni, yəni uning üstini, tət ətrapini həm münggüzlərini sap altun bilən kaplıdi; uning üsti kışmining qərisigə altundin girwək qıkardı. **27** Uningqə altundin ikki hälkə yasap, uning girwikining astıqə bekitti; ularni ikki yenioja udulmu'udul bekitti. Huxbuygahni kətüridiojan ikki baldaknı selix üçün bularnı huxbuygahning ikki təripigə orunlaxturdu. **28** U baldaklarnı akatsiya yaqıqidin yasap, altun bilən kaplıdi. **29** U həm mukəddəs Məsihləx meyini yasidi, andin ətirqi qıkarojandək dora-dərməklərni təngxəp sap huxbuynı yasidi.

38 U kəydürmə kurbanlıq kurbangahını akatsiya yaqıqidin yasidi. Kurbangah tət qasa bolup, uzunluğü bəx gəz, kənglikli bəx gəz, egizlikli üq gəz kılindi. **2** U uning tət burjikigə koyulidiojan münggüzlərini yasidi; münggüzlər kurbangah bilən bir gəwdə kılindi. Kurbangahni mis bilən kaplıdi. **3** U kurbangahning barlık əswablirini – uningoja has bolqan daslarnı, gürjaklırnı, korılları, lahxigirları wə otdanlarnımı yasidi; uning barlık əswablirini mistin yasidi. **4** Kurbangah üçün mistin bir xala yasidi; xalani kurbangahning kap belining astidiki girwəktin təwənrək turidiojan kıldı; xala kurbangahning dəl otturisida idi. **5** U xalanıng tət burjikigə baldaklar etküzülidiojan tət mis hälkini kuyup yasidi. **6** U baldaklarnı akatsiya yaqıqidin yasap, ularni mis bilən kaplıdi. **7** Andin u kurbangahni kətürük üçün baldaklarnı kurbangahning ikki yenidiki hälkilaroja etküzüp koydi. U kurbangahni tahtaylardın, iqini box kılıp yasidi. **8** U yənə yuyunux desini mistin,

uning təglikinimu mistin yasidi; u bularnı «kərəvəx» qediri»ning kirix eojizining aldida hizməttə bolqan ayallarning mis əynəkliridin yasidi. **9** Andin u qedirning höylisinimu yasidi. Höylininq jənubiqoja, yəni jənubka yüzləngən təripigə nepiz tokulojan ak kanap rəhəttin pərdilərni yasidi; uning uzunluğü yüz gəz idi. **10** Pərdilərni esixqə yigirmə hada wə hadilarning yigirmə təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkləri wə baldaklıri kümüxtin yasalojanidi. **11** Xuningqə ohxax ximal təripidimu uzunluğü yüz gəz kelidiojan pərdə bar idi. Pərdilərni esixqə yigirmə hada wə hadilarning yigirmə təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkləri wə baldaklıri kümüxtin yasalojanidi. **12** Xuningqə ohxax oğerb təripidə uzunluğü əllik gəz kelidiojan pərdə bar idi; pərdilərni esixqə on hada wə hadilarning on təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkləri wə baldaklıri kümüxtin yasaldi. **13** Höylininq xərk təripi, yəni kün qikixqə yüzləngən təripining kənglikli əllik gəz idi. **14** Bir təripidə on bəx gəz kelidiojan pərdə bolup, uning üq hadisi bilən üq təglikli bar idi. **15** Yənə bir təripidimu on bəx gəz kelidiojan pərdə bolup, uning üq hadisi bilən üq təglikli bar idi. **16** Höylininq qərisidiki pərdilərning həmmisi nepiz tokulojan ak kanap rəhəttin tikilgənidi. **17** Höylininq qərisidiki həmmə hadilarning təglikli mistin, ularning ilməkləri wə baldaklıri kümüxtin yasaldi; hadilarning baxlirimu kümüxtin kaplanqanidi. Höylininq qərisidiki həmmə hadilar kümüxtin yasalojan baldaklar bilən bir-birigə qetildi. **18** Höylininq kirix eojizidiki pərdə nepiz tokulojan ak kanap rəhtkə kek, sesün wə kılın yiplar arilaxturulup, kəxtiqilər təripidin kəxtıləndi; uning uzunluğü yigirmə gəz, egizlikli höyliidiki pərdilərning egizlikigə ohxax bolup bəx gəz idi. **19** Uning tət hadisi bilən mistin yasalojan tət təglikli bar idi; hadilarning ilməkləri kümüxtin yasaldi, ularning baxlirimu kümüx bilən kaplandı wə baldaklıri kümüxtin yasaldi. **20** Muğəddəs qədirning həm qərisidiki höylininq barlık mik-kozukluları mistin yasaldi. **21** Muğəddəs qədir, yəni «həküm-guwałqliki qediri» üçün atalojan materiyallarning sani təwəndə hatiriləngən (ular Musaning buyruki bilən, kahin Hərunning oqlı Itamarning kol astidiki Lawılyar məs'ul bolup sanakṭin etküzülip, [Hudaqə] atalojanidi): — **22** Yəhuda kəbilisidin bolqan Hurning nəwrisi, Urining oqlı Bazalal Pərvərdigar Musaşa buyruqjanning həmmisini ada kıldı; **23** Dan kəbilisidin bolqan

Ahısamağning ooglı Oholiyab uning yardımçısı idi; u bolsa nəkkaxlıq-oymıqılıq ustisi, layihiligiçi həmdə kək, səsün, kızıl yiptin ak kanap rəhtkə kəxtə tikələydiqan usta idi. **24** Mükəddəs qedirni yasaxka ixlitilgən altun, yəni «pulanglatma hədiyə» süpitidə kəltürulgən altunning həmmisi mukəddəs jaydiki xəkəlninq elqəm birliki boyiqə yigirmə tokkuz talant yəttə yüz ottuz xəkəl idi. **25** Jamaət arisidin sanaktin etküzülgən adəmlər təripidin kəltürulgən kümüx bolsa mukəddəs jaydiki xəkəlninq elqəm birliki boyiqə bir yüz talant bir ming yəttə yüz yətmix bəx xəkəl idi. **26** Bu kümüx nopusi royhətkə elinojan kixilərdin elinojanidi — demək, kimki yigirma yax ya uningdin qong, sanaktin etküzülgənlərning hərbəri bir beka, yəni mukəddəs jaydiki xəkəlninq elqəm birliki boyiqə yerim xəkəl kümüx bərdi. Sanaktin etkən kixi alta yüz üq ming bəx yüz əllik kixi idi. **27** Mükəddəs jayning təgliliklərini həm otturisidiki pərdining təgliliklərini կuyuxka yüz talant kümüx kətti; yüz talant kümüxtin yüz təglik yasılıp, hərbər təglik üçün bir talant ixlitildi. **28** U қalojan bir ming yəttə yüz yətmix bəx xəkəl kümüxtin hadilarming ilməklərinə yasidi, ularning baxlırını kaplıdı, xuningdək ularını bir-birigə qatidiojan baldaklırları yasidi. **29** «Pulanglatma hədiyə» süpitidə kəltürulgən mis bolsa yətmix talant, ikki ming tət yüz xəkəl qıktı. **30** Buningdin u jamaət qedirininq kirix eojizining təgliliklərini, mis kurbangahını, uning mis xalası wə kurbangahning barlıq əswablırını, **31** høylining qərisidiki hada təgliliklərini, høylining kirix eojizidiki təgliliklərni, qedirning barlıq kozuklərini wə høylining qərisidiki kozuklarning həmmisini yasidi.

39 Pərvərdigar Musaqa buyruqjinidək kek, səsün wə kızıl yiplar ixlitiliп, mukəddəs qedirning hizmitidə kiyilidiojan [kahınlıq] kiyimlər, xundakla Həruning mukəddəs kiyimləri təyyar kılindi. **2** [Bəzaləl] altun wə kək, səsün, kızıl yiplar bilən nepiz tokulqan ak kanap rəhtlərdin əfodni yasap təyyarlıdı. **3** Ular altunni sokup nepiz kılıp, uni kesip yip kıldı, andin bularını mahırlıq bilən kek yiplar, səsün yiplar wə kızıl yiplardın ak kanap rəhtkə lahayıləngən nushilar üstigə tokudi. **4** Ular əfodning [aldi wə kəyni] kışmini bir-birgə tutaxturup turidiojan ikki mürilik tasma yasidi; əfodning ikki təripi bir-birigə tutaxturuldu. **5** Əfodning üstigə baqlaydiqan bəlwaq əfod bilən bir pütün kılinojan bolup, uningoja ohxax sipta ixlinip, altun wə kək, səsün, kızıl yiplar wə nepiz tokulqan ak kanap rəhttin yasaldı; həmmisi

Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kılindi. **6** Ular ikki ak həkikni ikki altun kezlükkə ornitip, ularning üstigə huddi məhür oyoqandək Israilning oqullirinin namlırını oyup yasidi. **7** Israilning oqullirioja əslətmə tax bolsun üçün, Pərvərdigar Musaqa buyruqjandək ikki yakutni əfodning ikki mürilik tasmisoja bekitip koydi. **8** U қoxenni qewər қollaroja nəpis kılıp kəxtilitip yasidi; uni əfodni ixligən usulda altun wə kək, səsün, kızıl yiplar bilən nepiz tokulqan ak kanap rəhttin yasidi. **9** Ular қoxenni ikki kat, tət qasa kılıp yasidi; ikki kat kılinoqanda uzunluğlu bir oqeriq, kənglikimu bir oqeriq kelətti. **10** Uning üstigə tət katar kılıp gəhərlərni ornattı: — bir katardikisi kızıl yakut, serik gəhər wə zumrətlər idi; bu birinci katar idı. **11** İkkinçi kataroja kek kaxtexi, kek yakut wə almas, **12** üçinqi kataroja səsün yakut, piroza wə səsün kwarts, **13** tətinqi kataroja beril yakut, ak həkik wə anartax ornitildi; bularning həmmisi altun kezlükkə bekitildi. **14** Bu gəhərlər Israilning oqullirinin namlırionda wəkil kılınıp, ularning sanidək on ikki bolup, məhür oyoqandək hərbər gəhərgə on ikki қabilining nami bardin-bardin püdüldi. **15** Ular қoxenoja xoynidək exilgən sap altundın [ikki] exilmə zənjir yasidi; **16** ular қoxenoja altundın ikki kezlük wə ikki һalka etip, ikki һalkını қoxenning [yükirik] ikki burjikigə bekitti; **17** andin xu altundın exilip yasalojan ikki zənjirni қoxenning [yükirik] ikki burjikidiki һalkidin etküziip, **18** exilgən xu zənjirlərning ikki uqini ikki kezlükkə bekitip, [kezlüklərni] əfodning ikki mürilik tasmisining aldi kışmisoja ornattı. **19** Buningdin baxka ular altundın ikki һalka yasap, ularını қoxenning [asti təripidiki] ikki burjikigə bekitti; ular əfodka tegixip turidiojan kılınıp iqığə կadaldı. **20** Mundin baxka ular altundın [yənə] ikki һalka yasap, ularını əfodning ikki mürilik tasmisining aldi təwərki kışmisoja, əfodka ulinidiojan jayşa yekin, kəxitiləngən bəlwaqdin egizrak kılıp bekitti. **21** Ular қoxenning əfodning bəlweqidin yukirirək turuxi, қoxenning əfodtin ajrap kətməsliki üçün kek xoyna bilən қoxenning һalkısını əfodning һalkisoja qetip koydi. Bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kılindi. **22** [Bəzaləl] əfodning [iqidiki] tonni pütləy kek rənglik kıldı. **23** Tonning [baxka kiyilidiojan] təxüki dəl otturisida, huddi sawutuning yakısidək ixlangənidı; yirtılıp kətməsliki üçün uning qərisigə pəwaz ixlandı. **24** Ular tonning etikining qərisigə kek, səsün wə kızıl yiptin anarlarnı tokup

esip koydi. **25** Ular həmdə altun kongojuraklarnı yasap, kongojuraklarnı tonning etikining qorisigə, anarlarlarning arılıkçıja bardin esip koydi; hər ikki anarning otturisioja bir kongojurak esip koyıldı. **26** [Kahinlik] hizmitigə ait [kongojuraklar] tonning etikining qorisigə bekitildi; bir altun kongojurak, bir anar, bir altun kongojurak, bir anar kılıp bekitildi; həmmisi Pərwərdigarning Musaoja buyruqinidək kılindi. **27** Ular Hərun bilən uning oqullirioja nepiz tokulojan ak kanap rəhettin halta köngləklərni tiki; **28** səllini ak kanap rəhettə yasidi, xundakla qiraylik egiz bəklərni ak kanap rəhettə, tamballarnı nepiz tokulojan ak kanap rəhettə təyyarlıdı; **29** buningdin baxka ular bəlwəqnimü kek, səsün wə kizil yip arilaxturulup kəxtiləngən, nepiz tokulojan ak kanap rəhettə təyyarlıdı; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoja buyruqinidək kılindi. **30** Ular yənə nəpis tahtayı, yəni mukəddəs otuqatnı sap altundın yasap, uning üstigə möhür oyoqandək: «Pərwərdigar oja mukəddəs kılindi» dəp oyup pütti; **31** ular otuqatka kek rənglik yipni baqlap, uning bilən otuqatnı səlligə takidi, bular Pərwərdigarning Musaoja buyruqinidək kılindi. **32** Xu tərikidə jamaətning ibadət qedirining həmmə kəruluxi pütküzüldi; Israillar Pərwərdigarning Musaoja buyruqinining həmmisini xu boyiqə kıldı; xu tərikidə həmmisini püttürdi. **33** Ular qedirni Musanıng yenioja elip kəldi — qedir yopuklarını, uning barlıq əswablırını, ilməklirini, tahtaylirini, baldaklırını, hadiliri bilən təglıklarını, **34** xuningdək kizil boyalojan koqkar terisidin yasalojan yopuk bilən delfin terisidin yasalojan yopuknı, «ayrima pərdə»ni, **35** əhdə sandukı wə uning baldaklırını, «kafarət təhti»ni, **36** xırə wə uning barlıq əswablırını, xundakla «təkdirim nanlar»ni, **37** sap altundın yasalojan qiraqları bilən uning qiraqlarını, yəni üstigə tizilojan qiraqları, uning barlıq əswablıri həm qiraq meyini, **38** altun huxbuygah, məsihləx meyi, doradərməklərdin yasalojan huxbuynı, qedirning kirix eojizining pərdisini, **39** mis kurbangah bilən uning mis xalasını, uning baldaklırları bilən həmmə əswablırını, yuyux desı bilən uning təglikini, **40** høylining qorisidiki pərdilərni, uning hadiliri wə ularning təglıklarını, høylining kirix eojizining pərdisi bilən høylining tanılırı wə kozuklırını, mukəddəs qedirning, yəni jamaət qedirioja ait hizmətkə ixilitlidiojan barlık əswablarnı, **41** mukəddəs jayoja ait hizmat üçün tikilgən kahinlik kiyimini, yəni Hərun kahinning

mukəddəs kiyimliri bilən uning oqullirining kahinlik kiyimlirini bolsa, həmmisini elip kəldi. **42** Bu ixlarning həmmisini Israillar Pərwərdigarning Musaoja barlık buyruqanlıri boyiqə oñə xundak ada kılōjanidi. **43** Musa ixlarning həmmisigə təpsiliy karidi, mana, ular Pərwərdigarning buyruqını boyiqə bu ixlarnı pütükzəgnidi; buyrulqandək, dəl xundak kılōjanidi; Musa bularnı kərüp, ularoja bəht-bərikət tiləp dua kıldı.

40 Andin Pərwərdigar Musaoja mundak əmr kıldı:

— **2** Birinqi aynıng bexi, aynıng birinqi künü sən jamaət qedirining mukəddəshanisini tikligin. **3** Həküm-guwaqlik sandukını uning iqigə koyup, iqki pərdə arkılık əhdə sandukını tosup koyojın; **4** xırəni qedirning iqigə əkirip, üstigə tizilidiojan nərsilərni tizoqın; andin qiraqdanni əkirip, üstigə qiraqlarını orunlaxturqın. **5** Altun [bilən kaplanqan] huxbuy kəydürgüqi kurbangahı həküm-guwaqlik sandukının udulioja tikləp koyojın; qedirning kirix eojizining pərdisini esip koyojın. **6** Kəydürmə kurbanlıq kurbangahını mukəddəshanining, yəni jamaət qedirining kirix eojizining aldioja koyojın; **7** andin yuyux desini jamaət qediri bilən kurbangahının otturisioja orunlaxturup, su toxturup koyojın. **8** Høylining qorisigə pərdilərni bekitip, høylining kirix eojizining pərdisini askın; **9** andin «məsihləx meyi»ni elip, ibadət qediri wə uning iqidiki barlıq nərsilərni məsihləp, uni wə barlıq həmmə əswablırını Hudaqə atap mukəddəs kilojin. Xundak kılıp [pütükli qedir] mukəddəs bolidu. **10** Sən kəydürmə kurbanlıq kurbangahını, xundakla uning barlıq əswablırını məsihləp, uni [Hudaqə atap] mukəddəs kilojin; buning bilən kurbangah «əng mukəddəs nərsilər» katarida bolidu. **11** Sən yənə yuyunux desi wə uning təglikini məsihləp mukəddəs kilojin. **12** Andin Hərun bilən uning oqullirini jamaət qedirining kirix eojizioja yekin əkilip, ularnı su bilən yuoqın; **13** Hərunoja mukəddəs kiyimlərni kiydürüp, Manga kahinlik hizmətə boluxi üçün uni məsihləp, [Manga ayrip] mukəddəs kilojin. **14** Andin uning oqullirini elip kirip, ularoja halta köngləklərni kiydürüp, **15** ularning atisini məsihlığının gedək Manga kahinlik hizmitidə boluxi üçün ularnimu məsihligin. Xuning bilən ularning bu məsihlinixi ular üçün əwladın əwladkıqə əbədiy kahinlikning [balgısı] bolidu. **16** Musa xundak kıldı; Pərwərdigar uningoja nemə buyruqan bolsa, u xundak bəja kəltürdi. **17** Xundak boldiki, ikkinqi

ylning birinqi eyida, ayning birinqi künidə ibadət qediri tikləndi. **18** Musa qedirni tikip, təgliklirini orunlaxturup, tahtaylirini tizip, ularning baldaklırını bekitip, hadilirini tiklidi. **19** Mukəddəs qedirning üstigə [iqki] yopuknı yaptı, andin uning üstigə taxkı yopuknı yepip koydi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoqa buyruqinidək kılindi. **20** Andin u həküm-guwahlıknı elip, uni sanduk iqigə koydi; baldaklarnı əhdə sandukınını [halkılıridın] etküzü, «kafarət təhti»ni sandukning üstigə orunlaxturdu. **21** Əhdə sandukını mukəddəs qedir iqigə elip kirip, otturioqa «ayrima pərdə»ni tarttı; xundak kılıp u həküm-guwahlık sandukını pərdə arkılık tosup koydi. Həmmə ix Pərwərdigarning Musaoqa buyruqinidək kılindi. **22** U xırəni jamaət qedirioqa elip kirip, mukəddəs jayning ximal təripiga, [«əng mukəddəs jay»diki] pərdinинг sırtioqa koydi. **23** «Təkdim nanlar»ni xırəning üstigə, Pərwərdigarning aldioqa tizip koydi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoqa buyruqinidək kılindi. **24** Andin u qiraqdanni jamaət qedirioqa elip kirip, uni mukəddəs jayning jənub təripiga, xırəning udulioqa koydi, **25** qiraqlarnı Pərwərdigarning aldioqa orunlaxturdu; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoqa buyruqinidək kılindi. **26** Andin u [huxbuynı kəydürgüqi] altun kurbangahını iqidiki pərdinинг aldioqa tiklidi; **27** Uning üstidə esil huxbuynı kəydürdü; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoqa buyruqinidək kılindi. **28** U ibadət qedirining kirix eoqizoqa pərdə tarttı. **29** Andin kəydürmə kurbanlık kurbangahını jamaət qediridiki mukəddəs jayning kirix eoqizoqa yekin koydi; uning üstidə kəydürmə kurbanlık wə қoxumqə axlıq hədiyəsini etküzdidi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoqa buyruqinidək kılindi. **30** Yuyunux desini jamaət qediri bilən kurbangahınını otturisioqa koyup, yuyuxka ixlilikidiojan suni dasqə toxķuzup kuydi. **31** Musa wə Hərun bilən uning oqulları қaşanla jamaət qedirioqa kirsə yaki kurbangahıka yekin barsa, Pərwərdigarning Musaoqa buyruqinidək қollırını xu suda yuyattı. Bular Pərwərdigarning Musaoqa buyruqinidək kılindi. **33** Andin u qedir həm kurbangahınını ətrapioqa höyla pərdisini tikləp, höylining kirix eoqızıning pərdisini tarttı. Xu tərikidə Musa pütkül ixni tamamlidi. **34** Xuning bilən bulut jamaət qedirini kəplap, Pərwərdigarning julası ibadət qedirini toldurdu. **35** Bulut saya qüxürüp, Pərwərdigarning julası qedirni tolduroqını üçün, Musa

jamaət qedirioqa kirəlmidi. **36** Қaşankı bulut jamaət qediridin kətürülsə, Israillar səpərgə atlinatti. Hərbir ketim səpərdə xundak bolatti. **37** Bulut kətürülmisə ular қozojalmay, taki kətürülidiojan küngiqə səpərgə qıkmayıttı. **38** Qünki kündüzi Pərwərdigarning buluti mukəddəs qedir üstidə turattı, keqisi uning üstidə ot kərinətti; pütkül Israil jəmətining kəz aldida ularning barlıq kılıqan səpərliridə xular kərinətti.

Lawiylar

1 Wə Pərwərdigar Musani qakirip jamaət qediridin uningoja sez kılıp mundak dedi: — 2 Sən Israillaroja sez kılıp ularoja mundaq degin: — Əgər silərdin biringlər Pərwərdigarning aldioja bir қurbanlıknı sunmakçı bolsanglar, қurbanlıkları qarpaylardın, yəni kala yaki uxxak mallardin sunuxunglar kerək. 3 Əgər uning sunidiojını kailardın kəydürmə қurbanlık bolsa, undakta u bejirim ərkək haywanni kəltürsun; uning Pərwərdigarning aldida қobul boluxi üçün uni jamaət qedirining kirix aqzining aldida sunsun. 4

U қolini kəydürmə қurbanlığning bexioja koysun; xuning bilən қurbanlık uning ornioja kafarət boluxka қobul kılınıdu. 5 Andin u Pərwərdigarning huzurida buğını boquzlisun; kahinlar boローン Hərunning oqulları kəlinidürlər, jamaət qedirining kirix aqzidiki қurbangahning üstü ķismining ətrapioja səpsun. 6 Andin [қurbanlık kılıquq] kəydürmə қurbanlık kılınojan haywanning terisini soyup, tenimi parqılısun 7 wə Hərun kahının oqulları қurbangahṭa ot қalap otning üstigə otunlarnı tizsun. 8 Andin kahinlar boローン Hərunning oqulları gex parqılırını, bexi wə meyi bilən қoxup, қurbangahdiki otning üstidiki otunning üstigə tərtip bilən tizip koysun. 9 Lekin uning iq-karnı bilən paqaklarını [қurbanlık sunoquqı] suda yusun; andin kahin həmmisini elip kelip қurbangahning üstidə kəydürsun. Bu ot arkılık sunulidiojan қurbanlık hesabida, Pərwərdigaroja huxbuy qikirilidiojan kəydürmə қurbanlık bolidu. 10 Əgər u kəydürmə қurbanlık kılıx üçün uxxak mallardin koy ya əqək қurbanlık kılıy desə, undakda u bejirim boローン bir ərkikini kəltürsun. 11 U uni қurbangahning ximal təripidə Pərwərdigarning huzurida boquzlisun. Andin kahinlar boローン Hərunning oqulları kəlini elip, қurbangahning üstü ķismining ətrapioja səpsun. 12 [қurbanlık kılıquqı] bolsa gəxnı parqılap, bexi bilən meyini kesip ayrisun. Andin kahin bularını elip қurbangahṭı otning üstidiki otunning üstidə tərtip boyiqə tizip koysun. 13 Lekin uning iq-karnı bilən paqaklarını [қurbanlık sunoquqı] suda yusun; andin kahin həmmisini elip kelip қurbangahning üstidə kəydürsun. Bu ot arkılık sunulidiojan қurbanlık hesabida, Pərwərdigaroja huxbuy qikirilidiojan kəydürmə қurbanlık bolidu. 14 Əgər [қurbanlık kılıquqı] Pərwərdigaroja atap uqar-kanatlardın kəydürmə қurbanlık kılıy desə, undakda

u pahtəklərdin yaki kəptər baqkiliridin қurbanlık kəltürsun. 15 Kahin uni қurbangahning yenioja elip kelip, bexini toloqap üzüp uni қurbangahning üstidə kəydürsun; uning kəni sikilip қurbangahning temioja sürtülsun. 16 Lekin taxlıkını pəyliri bilən қoxup қurbangahning xərk, təripidiki küllikkə taxliwətsun; 17 u қurbanlıknı ikki ķanitining otturisidin yarsun, biraq uni ikki parqə kiliwətmisun. Andin kahin buni elip қurbangahdiki otning üstidiki otunning üstigə koyup kəydürsun; bu ot arkılık sunulidiojan қurbanlık hesabida, Pərwərdigaroja huxbuy qikirilidiojan kəydürmə қurbanlık bolidu.

2 Əgər birkim Pərwərdigarning huzurioja axlıq hədiyə sunmakçı bolsa hədiyəsi esil undin boluxı kerək; u uningoja zəytun meyi kuyup andin üstigə məstiki salsun. 2 U uni elip kahinlar boローン Hərunning oqullırıning aldioja kəltürsun; andin [kahin hədiyə sunoquqıning] yadlinixi üçün zəytun meyi iləxtürülən undin bir qanggal elip, həmmə məstiki bilən қoxup, bu hədiyəni қurbangahṭa kəydürsun; bu ot arkılık sunulidiojan, Pərwərdigaroja huxbuy qikirilidiojan hədiyə bolidu. 3 Əmma axlıq hədiyədən ķalojını bolsa, Hərun bilən uning oqullırıoji təwə bolsun. Bu Pərwərdigaroja ot arkılık sunulojanlarning iqidə «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. 4 Əgər sən tonurda pixurulojan nərsilərdin axlıq hədiyə sunay desəng, ular zəytun meyi iləxtürülən esil undin pixurulojan toqaqlar yaki zəytun meyi sürüləp məsihləngən petir həmək nanlardın bolsun. 5 Əgər sening kəltüridiojan hədiyəng tawida pixurulojan axlıq hədiyə bolsa u zəytun meyi ixləxtürüləp esil undin petir haldə etilsun. 6 Sən uni oxutp üstigə zəytun meyi kuyοqın; u axlıq hədiyə bolidu. 7 Sening kəltüridiojan hədiyəng կazanda pixurulojan axlıq hədiyə bolsa undakda u esil un bilən zəytun meyida etilsun. 8 Xu yollarda təyyarlanıjan axlıq hədiyələri Pərwərdigarning huzurioja kəltürgin; uni kahinoja bərgin, u uni қurbangahṭa elip baridu. 9 Kahin bolsa axlıq hədiyədən «yadlinix üzüxi»ni elip қurbangahning üstidə kəydürsun. Bu ot arkılık sunulidiojan, Pərwərdigaroja huxbuy qikirilidiojan hədiyə bolidu. 10 Əmma axlıq hədiyədən ķalojını bolsa, Hərun bilən uning oqullırıoji təwə bolsun. Bu Pərwərdigaroja ot arkılık sunulojanlarning iqidə «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. 11 Silər Pərwərdigarning huzurioja sunidiojan hərkəndək axlıq hədiyələr eitkü bilən təyyarlanmışdır. Qünki silərning Pərwərdigaroja otta

sunulidiojan hədiyənglarning heqkaysisida ekitkü yaki həsənləri kəydürükə bolmaydu. **12** Bularni Pərvərdigarning aldioja «dəsləpki həsol» süpitidə sunsanglar bolidu, lekin ular huxbuy süpitidə kurbangahning üstidə kəydürülüp sunulmisun. **13** Sening hərbir axlıq hədiyəng tuz bilən tuzlinixi kerək; axlıq hədiyəngni Hudayingning əhdə tuzidin məhərum kilmay, həmmə axlıq hədiyaliringni tuz bilən tuzliojin. **14** Əgər sən Pərvərdigar oja «dəsləpki həsol» din axlıq hədiyə sunay desəng, undakta ziraətning yengi pixşan kek bexini elip, danlarnı otta korup, ezip talkan süpitidə sunoqin; bu «dəsləpki həsol» hədiyəsi bolidu; **15** sən uningoşa zəytun meyi kuyup üstigə məstiki saloqin; bu axlıq hədiyə bolidu. **16** Kahin bolsa uningdin, yəni korup ezilgən danlar bilən zəytun meyidin bir kışmini elip həmmə məstiki bilən koxup, bolarnı «yadlinix ülüxi» süpitidə kəydürsun. Bu ot arxılık Pərvərdigar oja sunulojan hədiyə bolidu.

3 Birsining sunidiojını inaklık kurbanlıki bolsa, xundakla kalilardin sunsa, u Pərvərdigarning huzurioja bejirim bir ərkikini yaki qixisini kəltürsun. **2** U sunidiojan bu haywanning bexioqa kolini koyup, andin uni jamaət qedirining kirix eoqizi aldida boozuljisun. Andin kahinlar bolojan Hərunning oqulliri kenini kurbangahning üstü kışmining ətrapişa səpsun. **3** Sunoquqi kixi bu inaklık kurbanlıqidin Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan hədiyə süpitidə bir kışmini elip beqixlisun, yəni iq karnini yegəp turqan mayni, xundakla barlık iq meyini elip **4** ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jığerning bərəkkiqə bolojan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **5** Hərunning oqulliri bolsa bularni kurbangahning üstigə kəltürüp ot üstigə koyulojan otunning üstidiki kəydürmə kurbanlıkka koxup kəydürsun. Bu ot arxılık sunulidiojan, Pərvərdigar oja huxbuy qıkırılıdijojan kurbanlık bolidu. **6** Birsining Pərvərdigar oja kılıdiojan inaklık kurbanlıki üçün sunidiojını uxxak maldin bolsa, undakta u bejirim bir ərkikini yaki qixisini kəltürsun. **7** Əgər uning kurbanlıki koy bolsa uni Pərvərdigarning aldioja kəltürüp, **8** kurbanlık kılıdiojan bu haywanning bexioqa kolini koyup, andin uni jamaət qedirining kirix aqzining yenoqa, Pərvərdigarning aldioja kəltürüp, kolini uning bexioqa koyup, andin torpakni Pərvərdigarning huzurida boozuljisun. **5** Andin məsihləngən kahin torpakning kənidin azojına elip, jamaət qediri iqiga ketürüp aparsun; **6** kahin xu yərda barmikini kanoqa qılın, kanni mukəddəs jayning pərdisining aldida, Pərvərdigarning huzurida yəttə mərtiwa səpsun. **7** Xundakla kahin kəndin elip, jamaət qediri iqida Pərvərdigarning aldida turqan huxbuygahning münggüzlirigə sürsun. Torpakning əloqan həmmə kenini bolsa, jamaət qedirining kirix aqzining aldidiki kəydürmə kurbanlık kurbangahning tüwigə təküp koysun; **8** andin u

yəni uning meyini elip beqixlisun, — pütün maylik kuyrukını uning omurtkisişa yekin yərdin ajritip elip, iq karnini yegəp turqan mayni, xundakla barlık iq meyini elip, **10** ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jığerning bərəkkiqə bolojan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **11** Kahin bularni kurbangahning üstidə kəydürsun; bu otta sunulidiojan, Pərvərdigar oja atalojan taam hədiyəsi bolidu. **12** Uning sunidiojını eqəkə bolsa, buni Pərvərdigarning huzurioja kəltürsun. **13** U kolini uning bexioqa koyup, andin uni jamaət qedirining aldida boozuljisun. Andin Hərunning oqulliri kenini elip kurbangahning üstü kışmining ətrapişa səpsun. **14** Andin sunoquqi kixi bu kurbanlıqtin Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan hədiyə süpitidə bir kışmini elip beqixlisun, yəni iq karnini yegəp turqan mayni, xundakla barlık iq meyini elip, **15** ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jığerning bərəkkiqə bolojan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **16** Kahin bularni kurbangahning üstidə kəydürsun; bu otta sunulidiojan, huxbuy qıkırılıdijojan taam hədiyəsi bolidu. Mayning həmmisi Pərvərdigar oja təwədur. **17** Bu hərkəndək turar jayinglarda silərgə əbədiy bəlgilimə bolidu; silər həqkəndək may yaki kan yeməslikinglər kerək.

4 Pərvərdigar Musaoja söz kılıp mundak dedi: — **2** Israillar oja söz kılıp mundak degin: — «Birsi bilməy ezip, Pərvərdigar «kılma» dəp buyruqları hərkəndək əmrlərdin biri gə hilalilik kılıp selip, gunah kilsa, [təwəndikidək kilsun]: — **3** — əgər məsihləngən kahin həlkəni gunahka putlaxturidijojan bir gunahlı kilsa, undakta u bu kilojan gunahı üçün bir bejirim yax torpakni elip kelip, Pərvərdigar oja gunah kurbanlıki süpitidə sunsun. **4** U torpakni jamaət qedirining kirix aqzining yenoqa, Pərvərdigarning aldioja kəltürüp, kolini uning bexioqa koyup, andin torpakni Pərvərdigarning huzurida boozuljisun. **5** Andin məsihləngən kahin torpakning kənidin azojına elip, jamaət qediri iqiga ketürüp aparsun; **6** kahin xu yərda barmikini kanoqa qılın, kanni mukəddəs jayning pərdisining aldida, Pərvərdigarning huzurida yəttə mərtiwa səpsun. **7** Xundakla kahin kəndin elip, jamaət qediri iqida Pərvərdigarning aldida turqan huxbuygahning münggüzlirigə sürsun. Torpakning əloqan həmmə kenini bolsa, jamaət qedirining kirix aqzining aldidiki kəydürmə kurbanlık kurbangahning tüwigə təküp koysun; **8** andin u

gunah kurbanlıki bolqan torpakning iqidin həmmə meyini ajritip qıqarsun — yəni iq ərnini yeqəp turoqan may bilən əloqan iq meyi, **9** ikki bərəknı wə ularning üstdikı həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərning bərəkkiqə bolqan qawa meyini ajratsun **10** (huddi inaklık kurbanlıki bolqan kalining iqidiki may ajritiloqandək); andin kahin bularni kəydürmə kurbanlık kurbangahining üstida kəydürsun. **11** Lekin torpakning terisi bilən həmmə gəxi, bax bilən paqakliri, iq ərni bilən zinini, **12** yəni pütkül torpakning əloqan kisimlirini qedirgahning sırtıqə elip qıkip, pak bir yərgə, yəni küllər təkəlidioqan jayqa elip qıkip, otunning üstdə otta kəydürsun. Bular küllər təkəlidioqan jayda kəydürüwetilsun. **13** Əgər pütkül Israil jamaiti ezi bilmigən əldə ezip gunah əloqan bolsa, Pərwərdigarning «kilma» dəp buyruqan hərkəndək əmrlirigə hilalıq ixlarning birini kılıp selip, gunahka qüxüp əlsə, **14** xundakla ularning sadir əloqan gunahı aydinglaxkan bolsa, undakta jamaət gunah kurbanlıki süpitidə bir yax torpakni sunup jamaət qedirining aldioq aktürsun. **15** Jamaətning aksakallırı Pərwərdigarning aldida əllirini torpakning bexioqə koyup, andin torpakni Pərwərdigarning aldida boozuzlisun. **16** Məsihləngən kahin torpakning ənidin azojina elip jamaət qediri iqigə elip kirsun; **17** xu yərda barmikini ənoqə qıləp, ənni [mukəddəs jayning] pərdisinə aldida, Pərwərdigarning həzurında yəttə mərtiwə səpsun. **18** Xundakla kahin əndin elip jamaət qediri iqidə Pərwərdigarning aldida turoqan huxbuygahning münggüzlirigə sursun. Torpakning əloqan həmmə ənidini bolsa, jamaət qedirining kirix aqziminq alidiki kəydürmə kurbanlık kurbangahining təwigə təküp əysun; **19** kahin [torpakning] iqidin barlıq meyini ajritip elip, kurbangahning üstdə kəydürsun. **20** U gunah kurbanlıki bolqan ilgiriki torpakni kılıqınıqə ohxax bu torpaknimu xundak əlsə; wə dəl xundak kılıxi kerək; xu yən bilən kahin ular üçün kafarət kəltürəridə; xu gunah ulardın kəqürəlidə. **21** Andin u torpakni qedirgahning taxkiriqə elip qıkip, ilgiriki torpakni kəydürgəndək bu torpaknimu kəydürsun. Bu jamaət üçün gunah kurbanlıki bolidu. **22** Əgər bir əmir bilməy uning Hudasi Pərwərdigarning «kilma» degən hərkəndək əmrlirinə birigə hilalıq kılıp selip, gunahka qüxüp əlsə, **23** wə əloqan gunahı əziga malum əlinənən bolsa, undakta u ezi kurbanlık üçün bejirim bir tekini sunsun; **24** u

əlini tekining bexioqə koyup, andin uni kəydürmə kurbanlık əlinənənən haywanları boozuzlaydıcıq jayqa elip berip Pərwərdigarning aldida boozuzlisun. Bu bir gunah kurbanlıki bolidu. **25** Kahin gunah kurbanlıkinən ənidin barmikioqə azojina elip, uni kəydürmə kurbanlık kurbangahining münggüzlirigə sürüp əysun; andin əloqan ənidini kəydürmə kurbanlık kurbangahining təwigə təküp əysun. **26** U inaklık kurbanlıki əlinənənən haywanının meyini kəydürgəndək, uning barlıq meyini kurbangahda kəydürsun. Bu yol bilən kahin uni gunahının paklandurux üçün kafarət kəltürəridə wə xu gunahı uningdin kəqürəlidə. **27** Əgər pukralardın biri bilməy uning Hudasi Pərwərdigarning «kilma» degən hərkəndək əmrlirinə birigə hilalıq kılıp selip, gunahka qüxüp əlsə, **28** wə əloqan gunahı əziga malum əlinənənən bolsa, undakta u ezinən, yəni u sadir əloqan gunahı üçün kurbanlık kılıxka bejirim bir qixi əqkini sunsun; **29** u əlini gunah kurbanlıkinən bexioqə koyup, andin uni kəydürmə kurbanlıkları boozuzlaydıcıq jayqa elip berip boozuzlisun. **30** Andin kahin uning ənidin barmikioqə azojina elip uni kəydürmə kurbanlık kurbangahining münggüzlirigə sürüp əysun; əloqan barlıq ənidini kurbangahning təwigə təküp əysun. **31** Inaklık kurbanlıki əlinənənən haywanının meyini iqidin ajritiloqandək uningmu həmmə meyini ajritip qıqarsun; kahin uni Pərwərdigarning aldida huxbuy kəltürəsun dəp kurbangahning üstdə kəydürsun. Xu yən bilən kahin uning üçün kafarət kəltürəridə; xu gunah uningdin kəqürəlidə. **32** Əgər u kixi gunah kurbanlıki üçün əziga kəltürəxnü halisa, bejirim bir qixi əziginə sunsun. **33** U əlini gunah kurbanlıki [əziginə] bexioqə koyup, kəydürmə kurbanlıkları boozuzlinənənən jayqa elip berip, uni gunah kurbanlıki süpitidə boozuzlisun. **34** Andin kahin gunah kurbanlıkinən ənidin barmikioqə azojina elip uni kəydürmə kurbanlık kurbangahining münggüzlirigə sürüp əysun; uning əloqan barlıq ənidini u kurbangahning təwigə təküp əysun. **35** Inaklık kurbanlıki əlinənənən əziginə meyini iqidin ajritiloqandək, uningmu həmmə meyini ajritip qıqarsun; kahin bularni Pərwərdigarnı atap otta sunulidıcıq barlıq kurbanlıkları qoxup, kurbangahning üstdə kəydürsun. Xu yən bilən kahin uning sadir əloqan gunahı üçün kafarət kəltürəridə; xu gunah uningdin kəqürəlidə.

5 Əgər birsi məlum ixqə guvahqı bolup, xundakla uningoja қəsəm buyrulojinida kergini yaki bilginidin məlumat bərmisə, undakta u қəbihlikining jazasiqa tartılıdu. **2** Əgər birsi əzi bilməy napak bir nərsigə tegip kətsə — məyli u napak bir haywanning jəsiti bolsun, məyli napak bir qarpayning jəsiti bolsun, yaki napak bir əmligüqi haywanning jəsiti bolsun, muxundak nərsigə tegip kətsə umu napak sanilip gunahkar hesablinidu; **3** Əgər xuningdək birsi əzi tuymay məlum kixinining adəmni napak kılıdiqan hərkəndək nijasitigə tegip kətsə, xundakla u buni bilip yətsə, undakta u gunahkar hesablinidu. **4** Əgər birsi angsız rəwixtə yaman yaki yahxi bir ixmi kılıay dəp қəsəm kılıp salsa (kixilər hərtürlük ix tooprısında angsız rəwixtə қəsəm kılıxi mümkün), xundakla u buni tonup yətsə, u bu ixlar tüpəylidin gunahkar hesablinidu. **5** Birsi yukirik hərkəyasi ixlarda mən gunahkar boldum dəp bilsə, u əz gunahını «mən mundak gunah kıldırm» dəp ikrar kilsən; **6** andin əzi sadir kılıqan gunahining kafariti üçün Pərvərdigarning aldioja «itaətsizlikni tiligüqi kurbanlıq» süpitidə uxxaq maldin saqlıq wə ya bir qixi əqkini gunah kurbanlıq kılıp kəltürsən; andin kahin uni gunahının paklanduruxka uning üçün kafarət kəltürsən. **7** Əgər u köylərdin [kurbanlıq] kılıxqa kurbi yətmisə, u kılıqan itaətsizlik üqün ikki pahtak yaki ikki baqkini elip kelip, birini gunah kurbanlıq üqün, yənə birini kəydürmə kurbanlıq üqün Pərvərdigarning aldioja sunsun. **8** U bularni kahinning kexioqa kəltürgəndə, [kahin] awwal gunah kurbanlıqıqa təyyarlanıqanni kurbanlıq kılıp boynını üzməy, bexioqa yekin jayidin tolojisun, lekin bexini boynidin üzüwətmisun; **9** andin gunah kurbanlıqining ənidin azoqına elip kurbangahning temioja qaqsun; kələqan keni bolsa kurbangahning tūwigə sikip qıkırılsun. Buning əzi gunah kurbanlıq bolidu. **10** Əmma ikkinqisini bolsa bekitilgən bəlgilimə boyiqə kəydürmə kurbanlıq kılıp sunsun. Bu yol bilən kahin uning kılıqan gunahı üqün kafarət kəltüridu wə xu gunah uningdin kəqürülidu. **11** Əgər ikki pahtək yaki ikki baqkini kəltürükə kurbi yətmisə, undakta gunah kılıqan kixi gunah kurbanlıq üqün esil undin bir əfahning ondin birini kəltürsən; bu gunah kurbanlıq bolqaqka u uning üstigə zəytun meyi կuymisun yaki üstigə həqkəndək, məstiki salmisun; qunki u gunah kurbanlıq bolidu. **12** U uni kahinning kexioqa kəltürsən wə kahin buningdin [sunəquqining] «yadlinix ülüxi» süpitidə bir qanggal elip, xuni Pərvərdigaroja atap

otta sunulojan kurbanlıqlarqa koxup, kurbangahning üstidə kəydiürsun. Buning əzi gunah kurbanlıq bolidu. **13** Bu yol bilən u xu gunahlardın kəydiürsun. Axlıq hədiyələrdikigə ohxax kələqan kəsəm kahinoja təwə bolidu. **14** Andin Pərvərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi: — **15** Birsi bilməy Pərvərdigaroja atalojan mukəddəs nərsilərgə nisbətən itaətsizlik kılıp gunah etküzsə, undakta u Pərvərdigarning aldioja uxxaq maldin bejirim bir қoqkarnı itaətsizlik kurbanlıq kılıp kəltürsən; xu itaətsizlik kurbanlıq bolqan қoqkarning bahasını sən mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə kümüx xəkəlgə tohtatkin. **16** Andin xu kixi mukəddəs nərsilərgə nisbətən etküzgən hatalığının bolqan ziyanni toldursun, xundakla ziyanning bəxtin bri boyiqə koxup kahinoja tələm təlisun. Bu yol bilən kahin itaətsizlik kurbanlıq bolqan қoqkarning wasitisi bilən uning üçün kafarət kəltüridu; xu gunah uningdin kəqürülidu. **17** Əgər birsi bilməy Pərvərdigarning «kılma» degən hərkəndək əmrlirinin birərisigə hilaplik kılıp, gunahkar bolqan bolsa u қəbihlikining jazasiqa tartılıdu; **18** xundak bolsa, u uxxaq maldin sən tohtatkan kimmətə bejirim bir қoqkarnı itaətsizlik kurbanlıq kılıp sunsun. Bu yol bilən kahin uning bilməy etküzgən itaətsizlikü üqün kafarət kəltüridu wə xu itaətsizlik gunahı uningdin kəqürülidu. **19** Bu itaətsizlik kurbanlıq bolidu; qunki u dərhəkikət Pərvərdigarning aldiada itaətsizlik kılıqan.

6 Andin Pərvərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi: — **2** Əgər birsi gunah kılıp Pərvərdigarning aldiada wapasılık kılıp, koxnisi əzığə amanət yaki kapalətkə bərgən bir nərsə yaki koxnisidin zorawanlıq bilən buluwalojan məlum bir nərsə tooprısida yalojan gəp kılıqan bolsa yaki koxnisidin nahəklik bilən məlum nərsini tartiwalojan bolsa, **3** yaki yitip kətkən bir nərsini tepiwelip uningdin tansa yaki kixilərning gunah sadir kılıqan hərkəndək bir Ixi tooprısida yalojan əsəm iqşə, **4** U gunah kılıqan ixta əzinə gunahkar dəp tonup yətsə, undakta u buliwalojan yaki nahək tartiwalojan nərsə yaki uningoja amanətkə berilgən nərsə bolsun, yaki yitip ketip tepiwalojan nərsə bolsun, **5** yaki u hərkəndək nərsə tooprısida yalojan əsəm iqşən bolsun, uning həmmisini toluk bahası boyiqə təlisun, xundakla xu bahanıng bəxtin bir kəsəm boyiqə koxup təlisun; u itaətsizlik kurbanlıqini kılıqan künidə teləmnı igisigə tapxurup bərsən. **6** Andin u Pərvərdigarning aldioja itaətsizlik kurbanlıq

süpitidə uxxak maldin sən tohtatkan җımmət boyıqə bejirim bir kəqkarnı itaətsizlik җurbanlıki kılıp kahinning kəxioja elip kəlsun. 7 Kahin bu yol bilən uning üçün Pərvərdigarning aldida kafarət kəltüridü wə u hərkəysi ixta itaətsizlik kılıqan bolsimu u uningdin kəqürülüdü. 8 Pərvərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi: — 9 Sən Hərən bilən oqullirioja kəydürmə җurbanlık tooprısında əmr kılıp mundak degin: — Keydürmə җurbanlık tooprısidiki қaidə-nizam mundak bolidu: — Keydürmə җurbanlık pütün keqə tang atkəqə җurbangahıtkı oqakning üstidə kəyüp tursun; wə җurbangahıning otini əqürməy yenik turoquzunglar. 10 Kahin kanap tonini kiyip, yalingaqlığını yepip, saqrisiojqə kanap iq tambal kiyip tursun; җurbangahıning üstidiki ot bilən kəydürulgən kəydürmə җurbanlığının külüni elip, җurbangahıning bir təripidə qoysun; 11 andin kiyimlərini seliwestip baxka kiyimlərni kiyip, külüni qedirgahıning sırtıqə elip qıkıp pakız bir jayda qoysun. 12 Җurbangahıning oti bolsa həmixə yenip tursun; uni həq wakıt əqürüväkə bolmayıdu, kahin ezi hər küni ətigəndə uningoja otun selip, üstigə kəydürmə җurbanlığını tizsun wə uning üstigə inaklıq җurbanlığının meyini köyup kəydürsun. 13 Üzülməs bir ot җurbangahıning üstidə həmixə kəyüp tursun; u hərgiz əqürülmisun. 14 Axılık hədiyə tooprısidiki қaidə-nizam mundak: — Həruning oqulliridin bri uni Pərvərdigarning aldioja, җurbangahıning aldioja kəltürsun. 15 U axılık hədiya bolovan esil unoja əkolini selip uningdin xundakla uningdiki zəytun meyidin bir qanggal elip wə hədiyəning üstidiki barlık məstikini қoxup, bularni җurbangahı üstidə kəydürsun; bu hədiyəning «yadlinix ülüxi» bolup, Pərvərdigarning aldida huxbuy kəltürük üçün kılıqan bolidu. 16 Exip əkolənlərini bolsa Hərən bilən oqulliri yesun; u ekitku selinmay pixurulup mukəddəs bir jayda yeyilsun; ular uni jamaət qedirining höylisida yesun. 17 U mutlak ekitkusuz pixurulsun. Mən otta Manga sunulidiojan җurbanlık-hədiyələr iqidin xuni ularning əz ültüxi bolsun dəp ularoja hək kılıp bərdim; u gunah wə itaətsizlikni tiligüqi җurbanlıklarıja ohxax «əng mukəddəslərning bri» hesablinidu. 18 Həruning əwlədidin bolovan ərkəklərning həmmisi buningdin yesun; bu dəwrdindəwrgə aranglarda əbədiy bir bəlgilimə bolidu; Pərvərdigar oja atap otta sunulqanlıridin bular ularning ülüxi bolsun. Uningoja kol tək Küçükgüjə jəzman mukəddəs boluxi kerək. 19 Pərvərdigar Musaçşa

səz kılıp mundak dedi: — 20 Hərən Məsihlinidiojan künidə u wə oqullirinə Pərvərdigarning aldioja sunidiojinə mundak boluxi kerək: — Ular üzülməs axılık hədiyə süpitidə esil undin bir əfahıning ondin birini sunuxi kerək; ətigini yerimini, ahxımı yənə yerimini sunsun. 21 U tawida zəytun meyi bilən etilsun; u zəytun meyioja qılıp pixurulqandan keyin sən uni elip kir; axılık hədiyəning pixurulqan parqılırını huxbuy süpitidə Parvərdigar oja atap sunoqın. 22 Həruning oqullirinə kəssisi uning ornida turuxka Məsihləngən bolsa umu [hədiyəni] xundak təyyarlap sunsun; bu əbədiy mutlak bir bəlgilimə bolidu. Bu hədiyə Pərvərdigar oja atap toluk kəydürülsün. 23 Kahinning hərbir axılık hədiyəsi bolsa pütünləy kəydürülsün; u hərgiz yeyilmisun. 24 Pərvərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi: — 25 Hərən bilən oqullirioja mundak degin: — Gunah җurbanlık tooprısidiki қaidə-nizam mundak: — Gunah җurbanlığımı kəydürmə җurbanlık boozuzlinidiojan jayda, Pərvərdigarning aldida boozuzlansun; bu hil җurbanlık «əng mukəddəslərning bri» hesablinidu. 26 Gunah җurbanlığını ətküzgüqi kahin ezi uni yesun; җurbanlık mukəddəs bir yerdə, jamaət qedirining höylisida yeyilsun. 27 Uning gəxigə kol tək Küçükgüjə hərkim mukəddəs bolmisa bolmayıdu, xuningdək əgər uning keni birsining kiyimigə qaqrəp kətsə, undakta ən qeqiləqan jay mukəddəs bir yerdə yuyulsun. 28 Kəysi sapal kazanda җurbanlık əynətləp pixurulqan bolsa, u sundurulsun. Əgər u mis kazanda əynətləp pixurulqan bolsa, u kırıp sürülsün həm su bilən yuyulsun. 29 Kahinlardın bolovan barlık ər kixilər uningdin yesə bolidu. Bu «əng mukəddəslərning bri» hesablinidu. 30 Həlbuki, mukəddəs jayda kafarət kəltürük üçün keni jamaət qedirioja kirgüzülgən hərkəndək gunah җurbanlık bolsa, hərgiz yeyilmisun, bəlkı [pütünləy] kəydürülsün.

7 Itaətsizlik җurbanlık tooprısidiki қaidə-nizam mana mundak: — Bu [җurbanlık] «əng mukəddəslərning bri» hesablinidu. 2 Kəydürmə җurbanlık boozuzlinidiojan jayda itaətsizlikni tiləx җurbanlığımı boozuzlinidu; [kahin] kənini җurbangahıning üstü kışmining ətrapıqə səpsun. 3 [җurbanlık kılıqı kixi] barlık meyini sunsun; yəni maylık kuyrukı bilən iq kərnini yegəp turoqan mayni, 4 ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jığərning bərəkkiqə bolovan qawa meyini ajritip sunsun. 5 Kahin bularni

Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan қurbanlıq süpitidə kurbangahıta kəydürsun. Bu itaətsizlik қurbanlıq bolidu. **6** Kahinlardin bolajan ər kixilerning həmmisi buni yesun; u mukəddəs yərdə yeyilsun; u «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **7** Gunah қurbanlıq kəndak bolsa itaətsizlik қurbanlıqımı xundak bolidu; ular ikkisi tooprısidiki қaidə-nizam ohxax; bu қurbanlıq kafarət kəltürükə қurbanlıq etküzgüqi kahinning əzигə təwə bolsun. **8** Kahin birsining sunojan kəydürmə қurbanlıkinı etküzgən bolsa, kəydürmə қurbanlıqning terisi xu kahinning bolidu. **9** Tonurda pixurulojan hərbir axlıq hədiyə, xundakla қazanda yaki tawida etilgən hərbir axlıq hədiyə bolsa uni etküzgən kahinning bolidu, yəni kahinning əzigə təwə bolidu. **10** Hərbir axlıq hədiyə, məyli zaytun meyi arilaxturulojan bolsun, yaki қuruk kəltürülgən bolsun, bular Hərunning oqullırining hərbirigə barawər belüp berilidu. **11** Pərvərdigar oja atap kəltürülgən inaklıq қurbanlıki tooprısidiki қaidə-nizam mundak; — **12** Sunmakçı bolajan kixi uni təxəkkür eytix üçün sunsa, undakta u «təxəkkür қurbanlıq» bilən billə zaytun meyi iləxtürülgən petir tokəqlar, zaytun meyi sürülüp məsihləngən petir həmək nanlar wə esil undin zaytun meyioja qilap pixurulojan tokəqlarnimu kəltürsun. **13** Xu tokəqlardin baxkə, yənə təxəkkür eytidiojan inaklıq қurbanlıq bilən billə efitqu selinojan nanlarnimu sunsun; **14** u xu sunojanlırinin hərbir türidin birni elip Pərvərdigar üçün [kox kollap] sunidiojan «kətürmə hədiyə» kılıp kəltürsun; bu inaklıq қurbanlıqning kənini [kurbangahıning üstügə] səpkən kahinning əzigə təgsun. **15** Təxəkkür bildüridiqan inaklıq қurbanlıqning gəxi bolsa қurbanlıq kılınojan xu künü yeyilixi kerək; [қurbanlıknı sunojuqi kixi] tang atķuqə uning həq nemisini kəldurmisin. **16** Əgar uning sunojan қurbanlıki kəsimigə has қurbanlıq yaki ihtiyariy kəltürgən қurbanlıq bolsa, undakta haywanning gəxi қurbanlıq kılınojan kündə yeyilsun; uningdin exip қalojinini bolsa, ətisimə yeyixkə bolidu; **17** lekin қurbanlıqning gəxidin üçinqi künigiqə exip қalsa, u otta kəydürülüxi kerək. **18** Inaklıq қurbanlıqning gəxidin üçinqi künidə yeyilsə, undakta қurbanlıq kobul bolmayıdu, қurbanlıq sunojuqining həsabojımı həsablanmaydu, bəlkı məkrəh bolidu; kimdəkim uningdin yesə ez əbəhiqlikning jazasioja tartılıdu. **19** Xundakla napak nərsigə tegip қalojan gəxmu yeyilməsliki kerək, bəlkı

otta kəydürülüxi kerək. Hərkəndək pak adəm [napak nərsigə təqmigən] қurbanlıqning gəxini yesə bolidu. **20** Lekin kimki napak əhalətə turup Pərvərdigar oja atalojan inaklıq қurbanlıqidin yesə, undakta u ez həlkidin üzüp taxlinidu. **21** Kimki napak bir nərsigə tegip kətsə (məyli napak əhalətiki adəm bolsun, napak bir həywan bolsun yaki hərkəndək napak yirginqliq nərsə bolsun) wə xundakla Pərvərdigar oja has atalojan inaklıq қurbanlıqning gəxidin yesə, undakta u ez həlkidin üzüp taxlinidu. **22** Pərvərdigar Musa oja sez kılıp mundaq dedi: — **23** Israillar oja mundaq degin: — Silər kala, koy wə əqkilərning meyini hərgiz yemənglər. **24** Əzlükidin əlgən yaki yirtkuqlar boopup koyojan haywanning jəsitinining meyini hərkəndək ixşa ixlətkili bolidu, lekin hərgiz uningdin yemənglər. **25** Qünki kimki Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan hərkəndək haywanning meyini yesə, xuni yegən kixi ez həlkəlidin üzüp taxlinidu. **26** Silər hərkəndək turar jayinglarda həqkəndək kənni, yəni uqar-kanatlarning bolsun yaki qarpaylarning bolsun kənini hərgiz estimal kılmanglar. **27** Kimdəkim hərkəndək kənni estimal kilsə, xu kixi ez həlkəlidin üzüp taxlinidu. **28** Pərvərdigar Musa oja sez kılıp mundaq dedi: — **29** Israillar oja mundaq degin: — Kimki Pərvərdigar oja atap bir inaklıq қurbanlıki sunsa, undakta u Pərvərdigar oja has bolajan hədiyəni xu inaklıq қurbanlıktın ayrip kəltürsun. **30** Əz koli bilən Pərvərdigar oja atilojan, otta sunulidiojan hədiyalərni, yəni may bilən texni koxup elip kəlip, texni «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərvərdigarning aldida pulanglatsun. **31** Kahin meyini kurbangahı üstidə kəydürüwətsun. Tex bolsa Hərun bilən uning oqullırıqə has bolsun. **32** Inaklıq қurbanlıklırların ong arkə putini silər «kətürmə hədiyə» süpitidə kahinə beringlar. **33** Hərunning oqullırıdin kəyüsü inaklıq қurbanlıqning kəni bilən meyini sunojan bolsa ez ültüxi üçün ong arkə putini ezi alsun. **34** Qünki mən Israillarning inaklıq қurbanlıklıridin «pulanglatma hədiyə» bolajan tex bilən «kətürmə hədiyə» bolajan arkə putini əbədiy bir bəlgilimə bilən Israillardin elip, kahin Hərun wə uning oqullırının həkkəi bolsun dəp ularoja təkdim kıldırm. **35** [Musa] Hərun bilən oqullırını Pərvərdigarning kullukında kahin boluxka uning aldiqə kəltürgən künidə, ularoja Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan қurbanlıklardin təkdim kılindiojan kahinlik ültüxi mana xudur. **36** [Musa] ularni

Məsihligən künidə, Pərvərdigar bu ülüxni Israillardin elip ularoja berilsun dəp əmr kılın. Bu [Israillarоја] dəwrdin dəwrgiqə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **37** Keydürmə kurbanlıq bilən axılıq hədiyəsi, gunah kurbanlıki bilən itaətsizlik kurbanlıqi, kahinlikka tıkləx kurbanlıki bilən inaqlıq kurbanlıki toqrisidiki қaidə-nizam mana xudur. **38** Pərvərdigar Israillarоја: «Silər bu Sinay bayawinida Pərvərdigarning aldioja kurbanlıklıringlərni sununglar» dəp buyruqan künidə, u bularning həmmisini Sinay teşədə Musaçşa tapxuroqanı.

8 Pərvərdigar Musaçşa söz kılıp: — **2** Hərunni oğulları bilən billə, wə ularning məhsus kiyimlirini, «məsihləx meyi»ni, gunah kurbanlıki bolidiojan torpaq bilən ikki қoqkarnı, petir nan selinojan sewatni elip kelip, **3** [Israelning] pütün jamaitini jamaət qedirining kirix aozzining aldioja jəm kılın, — dedi. **4** Musa Pərvərdigar uningoja buyruqinidək kıldı, jamaət jamaət qedirining kirix aozzining aldioja yiqildi. **5** Andin Musa jamaətkə: — Pərvərdigar buyruqan ix mana mundak, — dedi. **6** Xuning bilən Musa Hərun bilən uning oğullarını aldioja kəltürüp ularni su bilən yuyup, **7** [Hərunçşa] kenglək kiydürüp, bəlwaqı baqlap, tonni kiydürüdə wə üstigə əfodni yaptı; u əfodning bəlweqinini baqlap, əfodni uningoja takəp koydi. **8** Andin Musa uningoja «köxen»ni takəp, köxenning iqiqə «urim bilən tummim»ni selip, **9** Bexioqa səllə yeqəp Pərvərdigar uningoja buyruqinidək sallining aldi təripiga «altun tahtılık mukəddəs otuqat»ni bekitip koydi. **10** Andin Musa məsihləx meyini elip ibadət qediri bilən iqidiki barlıq nərsilərning həmmisini məsihləp mukəddəs kıldı. **11** U maydin elip kurbangahka yettə mərtiwa qeqip, kurbangah bilən uning barqə қaqa-kuqilirini, yuyunu desi wə təglikini Hudaçşa atap mukəddəs kiliçka məsihlidi. **12** U yənə məsihləx meyidin azrak elip Hərunning bexioja kuyup uni Hudaçşa atap mukəddəs kiliçka məsihlidi. **13** Andin Musa Hərunning oğullarını aldioja kəltürüp, Pərvərdigar uningoja buyruqinidək ularoja kenglək kiydürüp, bəllirigə bəlwaqı baqlap, ularoja egiz bəklərnimə takəp koydi. **14** Andin u gunah kurbanlıki kiliñidiojan torpaqni yetiləp kəldi; Hərun bilən uning oğullarını gunah kurbanlıki kiliñidiojan torpaqning bexioja kollirini koydi. **15** U uni boozuzlidi, andin Musa kənidin elip, əz barmiki bilən kurbangahning münggüzlirigə, qərisigə sürüp kurbangahni gunahṭin paklıdi; kalojan կənni

bolsa u kurbangahning təwigə teküp, mukəddəs boluxka kafarət kəltürdi. **16** Andin u iq karnini yeqəp turoqan mayning həmmisini, jigərning üstidiki qawa mayni, ikki bərək wə üstidiki maylirini koxup aldı; andin Musa bularni kurbangahning üstidə keydirdi. **17** Birak [Musa] torpaqning terisi bilən gəxi wə tezikini bolsa Pərvərdigar ezigə buyruqinidək qedirgaħning taxkırıda otta keydürüwətti. **18** Andin u keydürmə kurbanlık kiliñidiojan қoqkarnı kəltürdi; Hərun bilən uning oğulları kollirini қoqkarning bexioja koydi. **19** [Hərun қoqkarnı] boozuzlidi; andin Musa kənidin elip kurbangahning üsti kışmining ətrapioja səpti; **20** [Hərun] қoqkarnı parqə-parqə kılıp parqılıdi; andin Musa bexini, parqılıanojan gəxlirini barlık meyi bilən koxup keydirdi. **21** Üqəy-kerinliri bilən paqaklırini suda yudi. Andin Musa қoqkarnı pütün peti kurbangah üstidə keydirdi. Bu Pərvərdigar Musaçşa buyruqan, «Pərvərdigaroja atap otta sunulidiojan huxbuq qikidiojan kurbanlıq» idi. **22** Andin u kahinlikka tıkləx kurbanlıki kiliñidiojan қoqkarnı, ikkinqi қoqkarnı kəltürdi; Hərun bilən uning oğulları kollirini қoqkarning bexioja koydi. **23** U uni boozuzlidi; wə Musa uning kənidin elip Hərunning ong külükining yumxikı bilən ong kolinin bax barmikioqa sürüp wə ong putining qong barmikiojumu suwap koydi. **24** Andin Musa Hərunning oğullarını aldioja kəltürüp, կəndin elip ularning ong kulaqlarının yumxikı bilən ong kollirining bax barmakliroja sürdi, ularning ong putlirining qong barmaklirojumu suwap koydi, kalojan կənni Musa kurbangahning qərisigə səpti. **25** Xundak kılıp, u meyi bilən maylıq kuyrukini, iq karnini yeqəp turoqan barlıq may bilən jigərning üstidiki qawa meyini, ikki bərək wə üstidiki maylirini koxup elip ong arka putinimu kesip elip, **26** Pərvərdigarning aldidiki petir nan selinojan sewattin bir petir toqaq bilən bir zəytun may tokiqi wə bir dana həmək nanni elip bularni may bilən ong arka putning üstidə koydi; **27** andin bularning həmmisini Hərun bilən uning oğullarının kollirioja tutkuzup, pulanglatma hədiyə bolsun dəp Pərvərdigarning aldida pulanglatti. **28** Andin Musa bularni ularning kolliridin elip kurbangahı tıkləx kurbanlıknıng üstidə koyup keydirdi. Bu «kahinlikka tıkləx kurbanlıq» bolup, Pərvərdigaroja atap otta sunulidiojan, huxbuq qikidiojan kurbanlıq idi. **29** Andin Musa təxni elip pulanglatma hədiyə süpitidə Pərvərdigarning aldida pulanglatti; Pərvərdigarning uningoja buyruqını

boyiqə, «kahinlikka tıkləx kurbanlığı» bolən qoqkarning bu kismi Musaning ülüxi idi. **30** Andin Musa Məsihələx meyidin wə kurbangahning üstidiki կandın bir'az elip, Hərun bilən uning kiyimlirigə wə oqulları bilən ularning kiyimlirigə səpti. Xundak kılıp, u Hərun wə kiyimlirini, oqulları bilən ularning kiyimlirini mukəddəs kıldı. **31** Musa Hərun bilən uning oqullırıqə mundağ buyrudi: — «Bu gəxni jamaət qedirining kirix aqzida kaynitip pixurup xu yerdə olturnup «kahinlikka tıkləx kurbanlığı» oja təwə bolən sewəttiki nan bilən koxup yənglər; bularni Hərun bilən oqulları yesun, dəp buyruqinimdək uni yənglər; **32** lekin gəx bilən nandin exip kalojanlırinin həmmisini otta kəydürütwingərlər. **33** Silər yəttə küngiqə jamaət qedirining kirix aqzidin qıkmayı, Hudaşa atap kahinlikka tıkləx künliringər toxküqə xu yerdə turunglar; qünki silərni Hudaşa atap kahinlikka tıkləx üçün yəttə kün ketidü. **34** Bugün kılınojan ixlar Pərvərdigarning buyruqını boyiqə silər üçün kafarət kəltürülsün dəp kılındı. **35** Silər əlməslikingər üçün Pərvərdigarning əmrini tutup jamaət qedirining kirix aqzining aldida keqə-kündüz yəttə kün turuxunglar kerək; qünki manga xundak buyruldu». **36** Hərun bilən oqulları Pərvərdigarning Musaning wasitisi bilən buyruqinining həmmisini bəja kəytürdü.

9 Səkkizinqi künü Musa Hərun bilən uning oqulları wə Israilning aksaqlarını qakırıp, **2** Hərun oja mundağ dedi: — «Sən gunah kurbanlıkıqə bejirim bir mozayni, kəydürmə kurbanlıkka bejirim bir qoqkarnı ezung üçün elip, Pərvərdigarning aldiqə kəltürgin, **3** andin Israillarə səz kılıp: — Silər gunah kurbanlık üçün bir tekə elip kelinglər, kəydürmə kurbanlık üçün bir mozay wə bir kəza elip kelinglər, hər ikkisi bejirim, bir yaxka kırğən bolsun; **4** Pərvərdigarning aldida sunuxka inaklık kurbanlıkı süpitidə bir torpaq bilən bir qoqkarnı elip, zəytun mayı iləxtürülən axlıq hədiyə bilən billə kəltürüngərlər; qünki bugün Pərvərdigar Əzini silərgə ayan kılıdu, degin». **5** Ular Musa buyruqən nərsilərni jamaət qedirining aldiqə elip kəldi; pütkül jamaət yekin kelip, Pərvərdigarning aldida hazır bolup turdi. **6** Musa: — Mana, bu Pərvərdigar buyruqən ixtur; buni kılsanglar Pərvərdigarning xan-xəripi silərgə ayan boldı, dedi. **7** Xuning bilən Musa Hərun oja: — Sən kurbangahıqə yekin berip gunah kurbanlıking bilən kəydürmə kurbanlıkingni sunup ezung wə həlk üçün kafarət kəltürgin; andin həlkning kurbanlıkinumu sunup,

Pərvərdigar əmr kilojandək ular həkkidə kafarət kəltürgin» — dedi. **8** Xuni dewidi, Hərun kurbangahıqə yekin berip ezi üçün gunah kurbanlıkı bolidiojan mozayni boozuzlidi. **9** Hərunning oqulları qanni uningoja sunup bərdi; u barmikini qanoja təgküziüp, kurbangahning münggüzlirigə sürdi, kalojan qanni kurbangahning tüwigə kuydi. **10** Gunah kurbanlıqining mayi bilən ikki bərək wə jigərninq üstidiki qawa mayni elip, Pərvərdigar Musa oja buyruqinidək ularni kurbangah üstidə kəydürdü. **11** Gəx bilən terisini bolsa qedirgahning taxkırıqə elip qıkıp otta kəydürdü. **12** Andin u kəydürmə kurbanlık kılıdojan [koqkarnı] boozuzlidi; Hərunning oqulları uningoja qanni sunup bərdi; u buni kurbangahning üstü kışmining ətrapiqə səpti. **13** Andin ular parqə-parqə kılınojan kəydürmə kurbanlıkni bexi bilən bills uningoja sunup bərdi; u bularni kurbangahṭa kəydürdü. **14** U iq ərəni bilən paqaklərini yuyup, bularnimu kurbangahning üstidə, kəydürmə kurbanlıqning üstigə koyup kəydürdü. **15** Andin u həlkning kurbanlıkini kəltürdi; həlkning gunah kurbanlıkı bolən tekini boozuzlap, ilgiri həywanni sunoqandək unimu gunah kurbanlık kılıp sundı. **16** U kəydürmə kurbanlık kılıdojan malni kəltürüp bunumu bəlgilimə boyiqə sundı. **17** Andin u axlıq hədiyəni kəltürüp uningdin bir qangal elip ətığınlik keydürmə kurbanlıkka koxup kurbangah üstidə kəydürdü. **18** Andin həlkə bolidiojan inaklık kurbanlık bolidiojan torpaq bilən qoqkarnı boozuzlidi. Hərunning oqulları kenini uningoja sunup bərdi; u buni kurbangahning üstü kışmining ətrapiqə səpti. **19** Ular torpaq bilən qoqkarnıq may kışmini, yəni maylıq kuyruk, iq ərənini yeqəp turoqan maylırını, ikki bərək wə jigərninq qawa mayını elip, **20** Bu may parqılırını ikki təxning üstidə kəydi, [Hərun] bularni kurbangahning üstidə kəydürdü. **21** Ahirida Hərun ikki tex bilən ong arka putini pulanglatma hədiyə süpitidə Musaning buyruqinidək Pərvərdigarning aldida pulanglatdı. **22** Andin Hərun kollırını həlkə karitip kətürüp, ularə bəht tilidi; u gunah kurbanlıkı, kəydürmə kurbanlık wə inaklık kurbanlıkinumu sunup, [kurbangahṭin] qüxti. **23** Musa bilən Hərun jamaət qedirioja kirip, yənə yenip qıkıp həlkə bəht tilidi; xuning bilən Pərvərdigarning xan-xəripi pütkül həlkə ayan boldı; **24** Pərvərdigarning aldidiñ ot qıkıp, kurbangah üstidiki kəydürmə kurbanlık bilən maylarnı yutup kətti. Pütkül həlk buni kərüp, towlixip, düm yikilixti.

10 Hərunning oöulliri Nadab bilən Abihu ikkisi eż huxbuydenini elip uningoja ot yekip üstigə huxbuyni selip, Pərwərdigar ularoja buyrup bəkmiojan oøyriy bir otni Pərwərdigar oja sundı; 2 xuning bilən Pərwərdigarning aldidin ot qikip ularni yəwətti; xuan ular Pərwərdigarning aldida eldi. 3 Musa Hərunoja: — Mana, bu Pərwərdigarning: «Mən Manga yekin kəlgən adəmlərdə Əzümnin mukəddəs ikənlikimni kersitiman wə barlıq, həlkning aldida uluqliniman» degən sezining ezipdur, dedi. Xuni dewidi, Hərun jım turup қaldı. 4 Musa Hərunning təqisi Uzzielning oöulliri bolоjan Mixael bilən Əlzfanni qakırıp ularoja: — Silər yekin kelip eż kərindaxliringlarnı mukəddəs jayning aldidin kətürüp, qedirgahıning taxkırıoja elip qikinqilar» — dedi. 5 Xuning bilən ular yekin kelip, ularni kiyiklik kəngləkləri bilən kətürüp Musanıng buyruqınındək qedirgahıning taxkırıoja elip qıkçı. 6 Musa Hərun wə oöulliri Əliazar bilən Itamaroja: — Silər baxliringlarnı oquk koymanglar, kiyimliringlarnı yırtmanglar; bolmisa əzünglar elüp, pütkü'l jamaətkə əqəzəp kəltürisilər; lekin kərindaxliringlarnı bolоjan pütkü'l Israıl jəməti Pərwərdigar yaklaş ot tüpəylidin matəm tutup yiçlisun. 7 Əmmə silər bolsanglar Pərwərdigarning Məsihələx meyi üstünglar oja sürülgən bolоjaqka, jamaət qedirining taxkırıoja qikinqanglar; bolmisa elisilər, dedi. Xuni dewidi, ular Musanıng buyruqınındək kıldı. 8 Pərwərdigar Hərunoja söz kılıp mundak dedi: — 9 «Sən əzüng wə oöulliring xarab wə ya baxka küplük hərəkələrni iqi, jamaət qedirioja hərgiz kirmənglar; bolmisa, elüp ketisilər. Bu silər üçün dəwrdin-dəwrgə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. 10 Xundak kilsanglar, mukəddəs bilən adəttikini, pak bilən napakni pərk etip ajritalaydiojan bolisilər; 11 xundakla Pərwərdigar Musanıng wasitisi bilən Israillar oja tapxurojan həmmə bəlgilimilərni ularoja eğıtləysilər». 12 Musa Hərun wə uning tirik kələqan oöulliri Əliazar bilən Itamaroja mundak dedi: — «Silər Pərwərdigar oja atap otta sunulidiojan kurbanlık-hədiyələrdin exip kələqan axlıq hədiyəni elip uni kurbangahıning yenida eiqitkü arilaxturmojan həldə yənglar; qünki u «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. 13 Bu Pərwərdigar oja atap otta sunulidiojan nərsilərdin sening nesiwəng wə oöulliringning nesiwisi bolоjaqka, uni mukəddəs jayda yeyixinglar kerək; qünki manga xundak buyrulqandur. 14 Uningdin baxka pulanglatma hədiya kəlinojan tex bilən kətürmə hədiya kəlinojan arkə putni

sən wə oöul-kızlıring billə pak bir jayda yənglar; qünki bular sening nesiwəng bilən oöulliringning nesiwisi bəlsun dəp, Israillarning inäklik, kurbanlıklıridin silərgə berilgən. 15 Ular kətürmə hədiya kəlinojan arkə put bilən pulanglatma hədiya kəlinojan texni otta sunulidiojan mayliri bilən əoxup, Pərwərdigarning aldida pulanglatma hədiya süpitidə pulanglitix üçün kəltürsun; Pərwərdigarning buyruqını boyiqə bular sening wə oöulliringning nesiwisi bolidu; bu əbədiy bir bəlgilimə bolidu». 16 Andin Musa gunah kurbanlıq kılıdiojan tekini izdiwidı, mana u alliqəqan keydürüllüp bolоjanidi. Bu səwəbtin u Hərunning tirik kələqan ikki oöli Əliazar bilən Itamaroja aqqiklinip: 17 — Nemixkə silər gunah kurbanlıkinin gəxini mukəddəs jayda yemidinqlər? Qünki u «əng mukəddəslərning biri» hesablinatti, Pərwərdigar silərni jamaətnin gunahını kətürüp ular üçün uning aldida kafarət kəltürsun dəp, xuni silərgə təksim kələqanidi. 18 Mana, uning keni mukəddəs jayning iqiqə kəltürülmədi; silər əslidə mən buyruqandək uni mukəddəs jayda yeyixinglar kerək idi, — dedi. 19 Lekin Hərun Musa oqa: — Mana, bular bugün [toqra ix kılıp] əzlirining gunah kurbanlıq bilən kəydürmə kurbanlığını Pərwərdigarning aldida sundı; mening beximoqa xu ixlar kəldi; əgər mən bugün gunah kurbanlıkinin [gəxini] yegən bolsam, Pərwərdigarning nəziridə obdan bolattımu? — dedi. 20 Musa buni anglap jawabidin razi boldi.

11 Pərwərdigar Musa bilən Hərunoja mundak dedi: — 2 Israillar oja mundak degin: — Yər yüzidiki barlıq haywanlarning iqidin silərgə yeyixkə bəlidiojan janiwarlar xuki: — 3 Haywanlar iqidə həm tuyaklıri pütün aqımaq (tuyaklıri pütünləy yerik) həm kəxigüqi haywanlarning hərbirini yesənglar bolidu. 4 Lekin kəxigüqi yaki aqımaq tuyaklıq haywanlardın təwəndikilərni yeməslikinglar kerək: — Təqə: qünki u kəxigini bilən tuyiki aqımaq əməs. Xunga u silərgə haram bolidu. 5 Suçur bolsa kəxigini bilən tuyiki aqımaq əməs — u silərgə haram bolidu. 6 Toxkan bolsa bumu kəxigini bilən tuyiki aqımaq, əməs — u silərgə haram bolidu. 7 Qoxka bolsa tuyaklıri aqımak (tuyaklıri pütünləy yerik) bolojını bilən kəximiginə üçün silərgə haram bolidu. 8 Silər xu haywanlarning gəxidin yeməslikinglar kerək wə ularning elükitimə təqməngərlər. Ular bolsa silərgə haram bolidu. 9 Suda yaxaydiaojan janiwarlardın təwəndikilərni yeyixkə bolidu: — sudiki, yəni dəryadengizlərdiki janiwarlardın ənənəsi wə əsaslıqları

bołożanlarnı yeyixkə bolidu; **10** lekin dərya-dengizlarda yaxaydiojan, yəni sularda top-top üzidiojan barlıq janiwarlardın, қasıraklısı yəki қanıti bolmiojanlarını yeməslikingler kerək; ular silərgə yirginqlik sanalsun. **11** Məzkur janiwarlar dərwəkə silərgə yirginqlik sanalsun; silər ularning gəxidin yeməslikingler kerək; ularning əlükini yirginqlik dəp karanglar. **12** Sudiki janiwarlarning iqidin қanıti bilən қasıraklı bolmiojan janiwarlarning həmmisi silərgə yirginqlik sanalsun. **13** Uqar-kanatlardın təwəndikilər silərgə yirginqliktur; ular yeyilməsliki kerək wə silərgə yirginqlik bolsun: — yəni bürküt, korultaz-tapkuxlar, dengiz bürkütü, **14** қarlıqaq kuyrukluq sar, laqın wə ularning hilliri, **15** həmmə қaoqa-kozoğunlar wə ularning hilliri, **16** müxükyapılık, təgikux, qayka, sar wə ularning hilliri, **17** һuwkux, қarna, ibis, **18** akku, sakıyķux, belik'alojuq, **19** ləylək, turna wə uning hilliri, həpüp wə xəpərəng katarlıqlar silərgə haram sanalsun. **20** Buningdin baxka tət putlap mangidiojan, uqidiojan uxak janiwarlarning həmmisi silərgə yirginqlik bolidu. **21** Həlbuki, tət putlap mangidiojan, uqidiojan uxak janiwarlardın təwəndikilərni yesənglər bolidu: — puti bilən ügilik paqıqi bolup, yər yüzidə səkriyələydiqanlarnı yesənglər bolidu; **22** bularning iqidin silərgə yeyixkə bolidiojanları: — qekatkə wə uning hilliri, kara qekatkə wə uning hilliri, tomuzoja wə uning hilliri, qaqqikiz wə uning hilliri. **23** Lekin tət putluk bołożan əmiliyiqi həm uqidiojan həmmə baxka janiwarlar silərgə yirginqlik sanalsun. **24** Bu janiwarlardın mündək yol bilən napak bolisilər; birkim ularning əlük tenigə təgsə kəq kirgüqə napak hesablinidu. **25** Kimdəkim bularning əlükining bir kışmini kətürsə eż kiyimlirini yuyuxi kerək, u kixi kəq kirgüqə napak hesablinidu. **26** Tuyaklısı aqimak, birak pütünləy belünmigon yəki kəximəydiojan haywanlarning həmmisi silərgə haramdur; hərkim [ularning əlükigə] təgsə napak sanalsun. **27** Tət puti bilən mangidiojan haywanlarning iqidin tapını bilən mangidiojanlarning həmmisi silərgə napak bolup, hərkim ularning əlük tənlirigə təgsə kəq kirgüqə napak sanildi. **28** Kimki ularning əlükini kətürsə eż kiyimlirini yuyuxi kerək, u kixi kəq kirgüqə napak turidi. Bu haywanlar bolsa silərgə haram bolidu. **29** Yər yüzidə əmiliyiqi uxak janiwarlarning iqidin silərgə haram bołożanlar munular: — қarioq zokor, qaxqan, kəslənqük wə ularning türliyi, **30** salma, kizıl kəslənqük, tam kəslənqüki, tūğırük kəslənqük wə hameleon

kətarlıqlar haram bolidu. **31** Bularning həmmisi yər yüzidə əmiliyiqi həmmə uxak janiwarlarning iqidə silərgə haram bolidu; ularning əlükigə təgsə, kəq kirgüqə napak sanildi. **32** Bu janiwarlarning əlük hərkəndək nemigə qüxüp kalsa xu nemə napak hesablinidu — hərkəndək yaşaq қaqa-қuqa bolsun, kiyim bolsun, terə bolsun, taojar bolsun, hərkəndək ixka ixlitlidiojan əswab bolsun, suoja qilinixi kerak; ular kəq kirgüqə napak sanilip, keyin pak bolidu. **33** Bularning biri sapaldın yasalojan hərkəndək қaqa iqiqə qüxüp kalsa, xu қaqa iqidiki həmmə nərsə napak sanalsun wə қaqa ezi sundurulsun. **34** Əgər қaqidiki sudin ax-taam üstigə qaqrəp kətsə, ax-taam napak sanalsun wə xundakla қaqidiki hərkəndək iqmilikmu napak sanalsun. **35** Hərnemigə undak əlükninq birər kismi qüxüp kəsimi, napak sanalsun. Əgər tonur wə oqak bolsa, napak boldi dəp qekiyetilsün; ular silərgə haram bolsun. **36** Lekin xundak əhwalda bulak yaki su yiojilidiojan kəlqək yənilə pak sanildi; əmma birkim ularning əlük tenigə təgsə napak bolidu. **37** Əgər undak əlükninq birər kismi terixkə təyyarlanıqdan danlarqa qüxüp kalsa, bumu yənilə pak sanildi. **38** Lekin əgər danning üstigə su kuyulqandın keyin xundak bir əlükninq birər kismi qüxüp kalsa, undakta bu danlar silərgə napak sanalsun. **39** Əgər silərgə yeyixkə bolidiojan haywanlardın biri elüp kalsa, uning əlükigə təkən kixi kəq kirgüqə napak sanalsun. **40** Kimki undak əlükninq gəxidin yesə, eż kiyimlirini yuyuxi kerək wə u kixi kəq kirgüqə napak sanalsun. **41** Yər yüzidə əmiliyiqi həmmə uxak janiwarlar yirginqlik sanilip, hərgiz yeyilmisin. **42** Qorsıki bilən beqirlap mangidiojan janiwar bolsun, yər yüzidə yürüp tət puti bilən yaki kep putliri bilən mangidiojan əmiliyiqi janiwarlarning hərtürlükini bolsa, ularni hərgiz yemənglər; qünki ular yirginqlikdur. **43** Silər bolsanglar mundək əmiliyiqi janiwarlarning səwəbidin ezunglarnı yirginqlik kılmaslikingler kerək. Əzunglarnı ular tūpəylidin napak kilmanglar, bolmisa ularning səwəbidin bulojınıp kəlisilər; **44** qünki Mən Hudayinglardurman. Silər ezunglarnı [θzümə] atap mukəddəs kilişinglər kerək; Mən Əzüm mukəddəs bołożaq silərmə ezunglarnı mukəddəs tutuxunglar kerək. Silər ezunglarnı yər yüzidə əmiliyiqi uxak hərkəndək janiwarlarning səwəbidin napak kilmanglar. **45** Qünki Mən eż Hudayinglar

boluxķa silerni Misir zeminidin qikirip kēlgan Pərvərdigardurmən; silər mukəddəs bolunglar, qünki Mən mukəddəsturmən. **46** Xular bolsa qarpay bilən uqar-kanatlar, suda yüridiqan hərbir janiwar bilən yər yüzidə əmiligüqi hərbir uxxak janiwarlar toqrisidiki ķanun-bəlgilimdir. **47** Bular bilən həram-halalı ukup, yeyixkə bolidiqan haywan bilən yeyixkə bolmaydiqan haywanlarnı pərk etaləsilər.

12 Pərvərdigar Musaşa söz kılıp mundak dedi:

— 2 Israillarqa söz kılıp mundak degin: — «Ayal kixi ҳamilidar bolup oqul tuqsa, adət kərüp aorık bolovan künliridikidək yəttə küngiçə napak sanalsun. **3** Səkkizinqi künü oqlı bolsa hətnə kilinsun. **4** Ayal bolsa xuningdin keyin ottuz üç küngiçə «kən paklinix»ta tursun; paklinix künlleri tamam bolmioquq häqbır mukəddəs nərsigə təgmisun, mukəddəs jayqımı kirmisun. **5** Əgər u kız tuqsa undakta adət künliridikidək ikki həptiqiçə napak turup, andin atmış altə küngiçə «kən paklinix»ta tursun. **6** Məyli oqul yaki kız tuqsun, kən paklinix künlleri tamam bolovanandin keyin u ayal kəydürmə қurbanlıq üçün bir yaxka kirgən կozını, gunah қurbanlıq üçün bir baqka yaki pahtəknı elip jamaət qedirining kirix aqzioja, kahının kəxiqə kəltürüsün. **7** Kahin uni Pərvərdigarning aldida sunup, xu ayal üçün kafarət kəltüridü; xuning bilən u hunidin pak bolidu. Oqul yaki kız tuqşan ayal toqrisidiki ķanun-bəlgilimə mana xudur. **8** Əgər uning kəziqə қurbı yətmisə, u ikki pahtək yaki ikki baqka kəltürüsün; ularning biri kəydürmə қurbanlıq üçün, yənə biri gunah қurbanlıq üçün bolidu; xu yol bilən kahin uning üçün kafarət kəltüridü; u ayal pak bolidu.

13 Pərvərdigar Musa bilən Hərunoja söz kılıp mundak dedi: — 2 Birsining bədinining terisidə

bir qikan, yaki təmrətkə yaki parkıraq taxma qikip, uningdin bədinining terisidə pesə-mahaw kesilining jarahiti pəyda bolovan bolsa, u kixi Hərun kahının yaki uning kahin oojullridin birining kəxiqə kəltürüsün. **3** Kahin uning bədinining jarahitiga қaraydu; jarahət bolovan jayning tüki akırıp kətkən həmdə jarahətmə ətrapidiki teridin kənirkək kərünsə, bu pesə-mahaw kesəlliigidur. Xunga kahin uni kərgəndin keyin xu kixini «napak» dəp jakarlısın. **4** Lekin əgər uning bədinining terisidiki pəyda bolovan axu yaltırak qikan ak bolup, ətrapidiki teridin kənirkək kərümmişə wə tükimu akırıp kətmigən bolsa, kahin bu

jarahət bar kixini yəttə küngiçə ayrim solap koysun. **5** Yəttinqi künü kahin uningoja karisun wə əgər jarahət ohxax turup, terisidə kengiyip kətmigən bolsa, kahin uni yənə yəttə küngiçə ayrim solap koysun. **6** Yəttinqi künü kahin uningoja yənə karisun wə jarahətning rənggi suslaxkan wə kengiyip kətmigən bolsa, undakta kahin uni «pak» dəp jakarlısın; jarahətning pəkət bir qaka ikenlikli bekitilip, kesəl kixi ez kiyimlirini yuyup pak sanalsun. **7** Lekin əgər u kahinoja kərünüp «pak» dəp jakarlanıqandan keyin xu qaka terisidə kengiyip kətsə, undakta u yənə bir ketim kahinoja kərünsün. **8** Kahin uningoja yənə karisun wə əgər qaka uning terisidə kengiyip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlısın; u jarahət pesə-mahawdur. **9** Əgər birkimdə pesə-mahaw jarahiti pəyda bolup kəlsa kahının kəxiqə kəltürüsün. **10** Kahin uning jarahitiga səpselip karisun; wə əgər terisidə ak bir qikan pəyda bolovan, tüki akırıp kətkən bolsa wə qikan qıkkən jayda ət-gəxi kərünüp կalojan bolsa, **11** bu uning bədinining terisigə qüxkən kona pesə-mahaw jarahitining kaytidin kəzəjiliyi bolup, kahin uni «napak» dəp jakarlısın. U napak bolovını üçün uni solaxning həjiti yok. **12** Lekin əgər pesə-mahaw kəzəjili, jarahiti bar kixinin terisiga yeyilip kətkən bolsa, kahin nəgila karisa xu yərdə xu «pesə-mahaw» bolsa, terisini bexidin putiojqə kaplap kətkən bolsa, **13** undakta kahin uningoja səpselip karisun; mana, xu pesə-mahaw jarahiti pütün bədinini kaplap kətkən bolsa, u jarahiti bar kixini «pak» dəp jakarlısın; qünki uning pütün bədini akırıp kətkən bolup, u «pak» dəp sanalsun. **14** Lekin qaqqaniki uningda ət-gəxi kərünüp kəlsa, u kixi napak sanalsun. **15** Kahin mundak kəründən ət-gəxigə қarap, u kixini «napak» dəp jakarlısın; qünki xu ət-gəx napak bolup, u pesə-mahaw kesilidur. **16** Həlbuki, əgər ət-gəxi kaytidin eżgirip, akarsa u kixi yənə kahının kəxiqə kəlsün. **17** Kahin uningoja səpselip karisun; jarahət akarojan bolsa, kahin jarahiti bar kixini «pak» dəp jakarlısın; u pak sanildi. **18** Əgər birkimning bədinining terisigə hürək qikip sakıyip, **19** hürəkning ornida ak qikan yaki kizəq daq pəyda bolovan bolsa, kahinoja kərsililsün. **20** Kahin uningoja səpselip karisun; əgər daq ətrapidiki teridin kənirkək kərünsə, xundakla uningdiki tüklər akırıp կalojan bolsa, undakta kahin uni «napak» dəp jakarlısın; qünki bu hürəktin kəzəjili pəyda bolovan pesə-mahaw kesili jarahitidur. **21** Lekin kahin uningoja səpselip kəriqanda, daq

qikkan jayda akirip қалоjan түklər bolmisa, wə daoʃmu ətrapidiki teridin қenikrak bolmisa, rənggi səl susrak bolojan bolsa, undakta kahin uni yəttə küngiqə ayrim solap қoysun. **22** Əgər daq dərwəkə terisiga yeyilip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu [pesə-mahaw] jarahitidur. **23** Əmma əgər daq eə jayida tohtap yeyilmiojan bolsa, bu pəkət hürrəkninq zəhmi, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun. **24** Əgar birsining bədinining terisining məlum jayi keyüp kelip, keygən jay ak-kızozuq yaki pütünləy ak daq bolup қalsa, **25** kahin uningoja səpselip қarisun; əgar xu daoʃdiki tükler akirip kətkən, daoʃmu ətrapidiki teridin қenikrak bolup қalоjan bolsa, undakta bu keyük yarisdin pəyda bolojan pesə-mahaw kesilidur; kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jarahitidur. **26** Lekin əgər kahin səpselip қariojanda, daoñning ornida həqkəndək akirip kətkən tük bolmisa, xundakla daoʃmu ətrapidiki teridin қenik bolmisa, bəlki rənggi sus bolsa, undakta kahin uni yəttə küngiqə ayrim solap қoysun. **27** Yəttinqi künü kahin uningoja yənə қarisun; daq terisidə kengiyip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jarahitidur. **28** Əmma əgər daq jayida tohtap, yeyilmiojan bolsa, xundakla rənggi sus bolsa, bu pəkət kəyüktin bolojan qawartku, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun; qünki u keyükning tatukı, halas. **29** Əgər bir ər yaki xixining bexida yaki sakılıda jaraħat pəyda bolsa, **30** kahin jaraħatkə səpselip қarisun; əgər jaraħat ətrapidiki teridin қenikrak kərünsə, üstidə xalang serik tük bolsa, undakta kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu jaraħat қakaq bolup, bax yaki sakaldiki pesə-mahawning alamitidur. **31** Əgər kahin қakaq jayoja səpselip қariojanda, u ətrapidiki teridin қenik kərünsə, xundakla uning iqidə həqkəndək kara tükmu bolmisa, undakta kahin қakıqi bar kixini yəttə küngiqə ayrim solap қoysun. **32** Kahin yəttinqi künü қakaqka yənə səpselip қarisun; қakaq kengiyip kətməy, üstidimu həqkəndək serik tük bolmisa, xundakla қakaq ətrapidiki teridin қenik kərünsə, **33** jaraħiti bar kixi barlıq qaq-sakılıni qüxürüwətsun; қakaqning eżini ojirdimisun. Kahin қakıqi bar kixini yənə yəttə küngiqə ayrim solap қoysun. **34** Yəttinqi künü kahin қakaqka səpselip қarisun; əgər қakaq teridə kengiyip kətnigən bolsa, xundakla ətrapidiki teridin қenik kərünsə, kahin uni «pak» dəp jakarlisun. Andin u kiyimlirini yusun; xuning bilən u pak sanilidu. **35** Lekin əgər u «pak»

dəp jakarlanoqandin keyin қakaq teridə kengiyip kətsə, **36** kahin uningoja yənə səpselip қarisun; əgər қakaq teridə kengiyip kətkən bolsa, serik tükning bar-yoklukini təkxürüxninq hajiti yok; qünki bu kixi napaktur. **37** Əgər қakaq jayida xu peti kelip, üstidin kara tük ünüp qikkan bolsa, қakaq sakəyojan bolidu; xu kixi pak bolojaqka, kahin uni «pak» dəp jakarlixı kerək. **38** Əgər ər yaki ayal xixining bədinining terisidə daq pəyda bolup, bu daoʃlar parkırak həm ak bolsa **39** kahin səpselip қarisun; əgər bədənninq terisidiki xu daoʃlar suslixip boz rənggə yüzləngən bolsa, bu teridin qikkan bir taxma, halas; bu kixi pak sanalsun. **40** Əgər birkimning bexining tükler qüxüp kətkən bolsa, u pəkət bir takır bax, halas; u pak sanalsun. **41** Əgər uning bexining tuki pexanə təripidin qüxkən bolsa, u pəkət paynakbax, halas; u yənilə pak sanalsun. **42** Lekin əgər uning takır bexi yaki paynak bexida kizojuq ak daq kərünsə, undakta xu jaraħat uning takır bexi yaki paynak bexidiki pesə-mahaw kesilining bir alamitidur. **43** Kahin jaraħitigə səpselip қarisun; əgər uning takır bexida yaki paynak bexida ixxiħ jaraħat bolsa həmdə pesə-mahaw kesilining alamitidak kizojuq ak kərünsə, **44** undakta u pesə-mahaw kesiliq giriptar bolojan adəm bolup, napak həsablinidu. Uning bexioja xundak jaraħat qüxkən bolojaq, kahin uni mutlək «napak» dəp jakarlisun. **45** Xundak jaraħiti bar pesə-mahaw kesili bolojan kixi kiyimliri yırtık, qaqları quwuk, burut-sakılı yepiklik hälə: «Napak, napak!» dəp towlap yürüxi kerək. **46** Xu jaraħiti bolojan barlıq künlərdə u «napak» sanilidu; u napak bolojaqka, ayrim turuxi kerək; uning turalojsi qedirgaħning sırtida bolsun. **47** Əgər bir kiyimda, məyli yungdin yaki kanaptin tikilgən bolsun uningda pesə-mahaw iz-deoʃi pəyda bolsa, **48** yəni kanap yaki yungdin tokulojan rəħtta, ərrix yipida yaki arkak yiplirida bolsun, terə-hurumda yaki teridin etilgən hərkəndək nərsilərdə pesə-mahaw iz-deoʃi bolsa, **49** xundakla kiyim-keqək yaki terə-hurumda, ərrix yip yaki arkak yiplirida, ya terə-hurumdin etilgən nərsilərdə pəyda bolojan iz-daq yexilrak yaki kizojuq bolsa bu iz-daq «pesə-mahaw iz-deoʃi» dəp karilip kahinoja kərsitilsun. **50** Kahin [daoʃka] səpselip қarisun, andin iz-daq pəyda bolojan nərsini yəttə küngiqə ayrim saklısun. **51** U yəttinqi künü iz-daoʃoja karap başsun; iz-daq qüxkən kiyim-keqək, məyli arkak yipta yaki ərrix yipta bolsun, yaki terə-hurumda yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, u kengiyip kətkən bolsa, bu

iz-daq qiritküq pesə-mahaw kesili dəp hesablinip, ular napak sanalsun. **52** Xuningdək kahin ərrix yip yaki arkak yipida iz-daq bolsa kiyim-keqək yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə xundak iz-daq bolsa ularnimu kəydürüwətsun; qünki bu qiritküq pesə-mahaw kesildir. Mundaq nərsilərning həmmisini otta kəydürüx kerəktür. **53** Lekin kahin uningoja səpselip қariojanda, iz-daq kiyim-keqəktiki erüx yipta bolsun, arkak yipta bolsun, yaki terə-hurumdin etilgən nərsida bolsun, iz-daq kengəymigən bolsa, **54** undakta kahin deoqi bar nərsini yuyulsun dəp buyrup, ikkinqi ketim uni yəttə küngiqə saklısun. **55** Bu nərsə yuyulqandın keyin kahin yənə daqqaq səpselip қarısın; əgər uning rənggi eżgərmigən bolsa (gərəq kengiyip kətmigən bolsimu), u yənilə napaktur; sən uni otta kəydürgin. Qünki məyli uning iz-deoqi iq yüzidə bolsun yaki tax yüzidə bolsun u qiritküq iz-daq hesablinidu. **56** Lekin əgər kahin səpselip қariojanda, mana, daqning rənggi yuyulqandın keyin suslixip kətkən bolsa, u xu kışmini kiyim-keqəktin, ərrix yiptin yaki arkak yiptin bolsun, yaki terə-hurumdin bolsun uni yirtip elip, taxliwətsun. **57** Əgər bu iz-daq kiyim-keqəktə, məyli arkak yipta yaki ərrix yipta bolsun, ya terə-hurumdin etilgən nərsidə kerünsun, bu kengiydiqan birhil pesə-mahaw iz-deoqi dəp sanalsun; sən u qaplaxkan kiyim-keqəknı kəydürüwətkin. **58** Lekin əgər iz-daq kiyim-keqəktə bolsun (erüx yipida yaki arkak yipida bolsun) yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, yuyulux bilən qikip kətsə, undakta bu egin ikkinqi ketim yuyulsun, andin pak sanalsun. **59** Pesə-mahaw kesiliningkidək iz-daq pəyda bolovan yung yaki kanap rəhəttin tokuloğan kiyim-keqək (iz-daq ərrix yipta yaki arkak yipta bolsun) yaki terə-hurumdin etilgən nərsilər toorqasıdiki қanun-bəlgilimə mana xudur; buning bilən ularni pak yaki napak jakarlaxka bolidu.

14 Pərvərdigar Musaşa söz kılıp mundaq dedi:

— **2** Pesə-mahaw bolovan kixi pak kəlinidioqan künidə bəja kılıx kerək bolovan қanun-bəlgilimə mana təwəndikidəktür: — U kahınınning aldioja kəltürüsün. **3** Kahin qedirgañning taxkırıja qikip, pesə-mahaw bolovan kixigə səpselip қarısın; əgər pesə-mahaw bolovan kixi kesilidin sakayoğan bolsa, **4** Undakta kahin pak kəlinidioqan kixigə pak, tirik kuxtin ikkini uningoja қoxup kədir yaqıqi, kizil rəht wə zofa kəltürükə buyrusun. **5** Andin kahin kuxlarning birini ekin su қaqılanoğan sapal kozining üstidə boozuzlanglar dəp buyrusun; **6** andin tirik kuxni

bolsa, kahin uni kədir yaqıqi, kizil rəht wə zofa bilən elip kelip, bu nərsilərning həmmisini tirik kux bilən birgə ekin suning üstidə boozuzlanqan kuxning қenioja qilisun, **7** andin pesə-mahawdin pak kəlinidioqan kixigə yəttə ketim sepixi bilən uni pak dəp jakarlisun; wə tirik kuxni dalaqə koyup bərsun. **8** Pesə-mahawdin pak kəlinidioqan kixi kiyimlirini yuyup, bədinidiki barlık tüklərni qüxürüp, suda yuyunoğandın keyin pak hesablinidu. Andin uningoja qedirgañka kirixka ijazət bolidu; pəkət u yəttə küngiqə əz qedirining texida turuxi kerək. **9** Yəttinqi künü u bədinidiki həmmə tüklərni qüxürüsün; baxning qaqsakalliri wə kəxini, yəni barlık tüklərini qüxürüsün; u kiyimlirini yuyup əz bədinini suda yusun, andin pak bolidu. **10** Səkkizinqi künü u ikki bejirim ərkək қoza bilən bir yaxka kirkən bejirim qixi կozidin birni, xuningdək bir [əfañning] ondin üçiqə barawər zəytun meyi iləxtürülgən esil un «axlıq hədiyyə»ni, bir log zəytun meyini kəltürüsün. **11** Uni «pak» dəp jakarlaydiqan bu rəsim-kəaidini ətküzidioqan kahin pak kəlinidioqan kixini wə u nərsilərni jamaət qedirining kirix açızıda, Pərvərdigarning aldida hazır kilsun. **12** Andin kahin ərkək қozılarning birini elip itaətsizlik қurbanlık kılıp sunup, uning bilən billə xu bir log zəytun meyinimu kəltürüp, pulanglatma hədiyyə süpitidə Pərvərdigarning aldida pulanglatunsun. **13** Қoza bolsa mukəddəs bir jayning iqidə gunah қurbanlık bilən kəydürmə қurbanlıqlar boozuzlinidioqan jayda boozuzlansun; qünki itaətsizlik қurbanlık bolsa gunah қurbanlıqoja ohxax, kahinoja təwə bolup «əng mukəddəslərning biri» sanılıdu. **14** Kahin itaətsizlik қurbanlığının қenidin elip pak kəlinidioqan kixinining ong kulikining yumxikıja wə ong қolining qong barmikə bilən ong putining qong barmikıqımı sürüp koysun. **15** Andin kahin xu bir log zəytun meyidin elip, əzinin sol қolining alıkınıja azojına koysun. **16** Kahin ong barmikini sol қolidiki zəytun meyiqə qılıp, Pərvərdigarning aldida yəttə ketim barmikə bilən səpsun. **17** Andin kahin қolidiki қaloğan maydin elip, pak kəlinidioqan kixinining ong kulikining yumxikıja, ong қolining bax barmikıja wə ong putining bax barmikıja sürülgən itaətsizlik қurbanlığının қenining üstigə sürüp koysun. **18** Sürüp bolup, kahin қolidiki exip қaloğan mayni pak kəlinidioqan kixinining begioja koysun. Bu yol bilən kahin uning üçün Pərvərdigarning aldida kafarət kəltürüdu. **19** Andin kahin gunah қurbanlığını

sunup, pak kılıniciojan kixini napaklıigidin pak kılıxka kafarət kəltürnidü; ahirida u kəydürmə kurbanlıknı boozulısun. **20** Kahin kəydürmə kurbanlık bilən axlik hədiyəni kurbangahṭa sunsun. Bu yol bilən kahin uning üçün kafarət kəltürüp, u kixi pak bolidu. **21** Lekin u kəmbəoşlilliktin xundak kılıxka kurbı yətmisə, ezigə kafarət kəltürük üçün «pulanglatma hədiyə» süpitidə yaloquz bir ərkək közini itaətsizlik kurbanlıki kılıp kəltürsun, xuningdək axlik hədiya üçün bir əfahning ondin birigə barawər zəytun meyi iləxtürülgən esil un bilən bir log zəytun meyini kəltürsun **22** wə ez əhwalioja yarixa ikki pahtək yaki ikki baqka elip kəlsuns; biri gunah kurbanlıki üçün, yənə biri kəydürmə kurbanlık üçün bolsun; **23** səkkizinqi künü bularni əzininig pak kılınıxi üçün jamaət qedirining kirix aozioja elip kelip, Pərvərdigarning aldida kahinning kəxioja kəltürsun. **24** Kahin itaətsizlik kurbanlıki bolidiojan ərkək köza bilən xu bir log mayni elip, bularni pulanglatma hədiya süpitidə Pərvərdigarning aldida pulanglatsun. **25** Itaətsizlik kurbanlıki kılınojan ərkək közini bolsa ezi boozulısun; andin kahin itaətsizlik kurbanlıkinin kenidin aozojina elip, pak kılıniciojan kixinining ong külükining yumxikioja, ong kolinining bax barmikioja wə ong putining bax barmikioja sūrsun. **26** Andin kahin maydin elip, sol kolinining alikinoja aozojina kuysun. **27** Xundak kılıp, kahin ong barmikı bilən sol kolidiki maydin Pərvərdigarning aldida yəttə ketim səpsun. **28** Andin kahin ezi kolidiki maydin elip, pak kılıniciojan kixinining ong külükining yumxikioja wə ong kolinining bax barmikı bilən ong putining bax barmikioja itaətsizlik kurbanlıkinin keninig üstigə sūrsun. **29** Xuning bilən Pərvərdigarning aldida uningoja kafarət kəltürücxə kahin kolidiki mayning қalojinini pak kılıniciojan kixinining bexioja kuysun; **30** andin xu kixi eż kurbioja қarap pahtəktin birni yaki baqkidin birni sunsun; **31** eż kurbioja қarap, birini gunah kurbanlıki, yənə birini kəydürmə kurbanlık kılıp axlik hədiyə bilən billə sunsun. Bu yolda kahin Pərvərdigarning aldida pak kılıniciojan kixi üçün kafarət kəltürudu. **32** Əzidə pesə-mahaw bolоjan, pak kılınıxi üçün wajip bolidiojan nərsilərni kəltürücxə kurbı yətməydiyojan kixilər tooplisiidiki қanun-bəlgilimə mana xulardur. **33** Pərvərdigar Musa bilən Hərunoja mundak dedi: — **34** — Silər Mən əzünglaroja miras kılıp beridiojan Қanaan zeminoja kirkəndin keyin, Mən silər iğə bolidiojan xu zemindiki bir eygə birhil pesə-mahaw yarisinı

ewətsəm, **35** eyning igisi kahinning kəxioja berip, uningoja buni məlum kılıp: «Mening eyümgə waba yükəndək kərənidü», dəp məlum kılıxi kerək. **36** Kahin bolsa: — Əydiki həmmə nərsilər napak bolmisun üçün mən berip bu wabaqə səpselip karaxtin burun eyni bikarlangalar, dəp buyrusun. Andin kahin kirip eygə səpselip karisun. **37** U xu wabaqə səpselip қariojinida, mana eyning tamlirioja waba daqları yüksən jaylar kawak bolsa, həm yexiloja mayil yaki kizəq bolup, tamning yüzidin əkenikrak bolsa, **38** kahin eyning ixikining aldioja qıkıp, ixikni yəttə küngiqə takəp koysun. **39** Andin kahin yəttinqi künü yenip kelip, səpselip қariojinida, eyning tamliridiki izdaq kengiyip kətkən bolsa, **40** kahin: — Waba yüksən taxlarnı qıkırıp xəhərning sırtidiki napak bir jayoja taxliwetinglər, dəp buyrusun. **41** Xuning bilən birgə u eyning iqining tət atrapını kirdorsun wə ular kirojan suwaknı bolsa xəhərning texidiki napak bir jayoja teküwətsun. **42** Andin ular baxka taxlarnı elip, ilgiriki taxlarning ornida koysun wə baxka hak lay etip, uning bilən eyni kaytidin suwisun. **43** Əgər u taxlarnı qıkırıp, eyni kirdurup kaytidin suwatqəndin keyin, eydə waba deoju yənə pəyda bolsa, **44** undakta kahin yənə kirip buningoja səpselip karisun. Səpselip қariojinida, mana iz-daq eydə kengiyip kətkən bolsa, bu eygə yüksəkini qırıtkıq waba bolidu; ey napak sanılıdu. **45** Bu wəjidiin ular eyni, yəni yaqəq-tax wə barlıq suwıkı bilən billə qüxürüp, həmmisini ketürüp xəhərning sırtidiki napak bir jayoja taxliwətsun. **46** Kimdəkim ey tağalojan məzgildə uningoja kirsə, u kəq kırğıqə napak sanılıdu. **47** Əgər birkim ey iqidə yatkan bolsa, kiyimlirini yusun; wə əgər birsi eydə oqızalanıqan bolsa, umu eż kiyimlirini yusun. **48** Lekin kahin kirip, eygə səpselip қariojinida ey suwalojandın keyin waba uningda kengiyip kətmigən bolsa, undakta kahin eyni «pak» dəp jakarlısun; qünki uningdiki waba sakayoran bolidu. **49** Andin u eyning pak kılınıxi üçün ikki kux, kədir yaqıqi, kızıl rəht bilən zofa elip kelip, **50** kuxlarning birini ekin su qaqlanojan sapal kozining üstidə boozulısun; **51** andin u kədir yaqıqi, zofa, kızıl rəht wə tirik kuxni billə elip kelip, bu nərsilərning həmmisini boozulanojan kuxning қenioja, xundakla ekin suyu qılap, eygə yəttə mərtiwbə səpsun; **52** bu yol bilən u eyni kuxning қeni, ekin su, tirik kux, kədir yaqıqi, zofa wə kızıl rəht arkılık napaklıktın paklaydu. **53** Andin u tirik kuxni xəhərning sırtida, dalada koyup bərsun. U xundak kılıp, ey üçün kafarət kəltürudu; u

ey pak sanilidu. **54** Bular bolsa hərhil pesə-mahaw jaraħħiti, kaqaq, **55** kiyim-keqek wə eygə yükkan pesə-mahaw wabasi, **56** teridiki qıkanlar, təmrətəkə wə parkırak ak iz-daolalar tooprısidiki ħanun-bəlgilimidur. **57** Xu bəlgilimilər bilən bir nərsining կaysı ħəlwalda napak, կaysı ħəlwalda pak bolidojanlığını pərk etixka kərsətmə berixkə bolidu; mana bu pesə-mahaw tooprısidiki ħanun-bəlgilimidur.

15 Pərwərdigar Musa bilən Hərunoja sez kılıp mundak dedi: — **2** Israillarоja mundak dənglər:

— Hərkandaq ərkəkninq ez tenidin akma qikxa xu kixi xu akma səwabidin napak sanalsun. **3** Akma qikixtin bolojan napaklıq tooprısidiki həküm xuki, akımısi məyli tenidin ekip tursun yaki ekixtin tohtitilojan bolsun, xu kixi yənilə napak sanalsun; **4** mundak akma bolojan kixi yatkan hərbir orun-kərpə napak sanilidu wə u կaysı nərsining üstidə oltursa xu nərsimu napak sanilidu. **5** Kimki u yatkan orun-kərpigə təgsə, ez kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, andin kəq kirgüzə napak sanalsun. **6** Xuningdək kimki mundak akma bolojan kixi olturojan nərsidə oltursa ez kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüzə napak sanalsun. **7** Kimki akma bolojan kixining tenigə təgsə, ez kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, wə kəq kirgüzə napak sanalsun. **8** Əgər akma bolojan kixi pak birsigə tükürsə, xu kixi ez kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, kəq kirgüzə napak sanalsun. **9** Kaysibir egər-toğumning üstigə [akma bolojan] kixi minsə, xu nərsə napak sanalsun. **10** Kimki uning tegidə koyulajan nərsilərgə təgsə kəq kirgüzə napak sanilidu; wə kimki xu nərsilərni kətürsə, ez kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, wə kəq kirgüzə napak sanalsun. **11** Akma bolojan kixi қolını yumastın birkimə təkkizsə, xu kixi ez kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüzə napak sanalsun. **12** Akma bolojan kixi sapal қaqını tutup salsa, xu қaqa qeqiwetilsen; yaqəq қaqa bolsa suda yuyulsun. **13** Қaqaniki akma bar kixi akma ħalitidin kutulsa, eżining pak kılımixin üçün yəttə künni hesablap etküziüp, andin kiyimlirini yuyup, ekin suda yuyunsun; andin pak sanilidu. **14** Səkkizinqi künü ikki pahtək yaki ikki baqkini elip, jamaət qedirining kirix aqzioja, Pərwərdigarning aldişa kəltürüp, kahinoja tapxursun. **15** Kahin ulardin birini gunah kurbanlığrı üçün, yənə birini kəydürmə kurbanlığrı üçün sunsun. Bu yol bilən kahin Pərwərdigarning aldida uning akma bolojanlığijo kafarət kəltüridu. **16** Əgər bir ərkəkninq məniysi əzlükidin qikip kətkən bolsa, u

pütün bədinini suda yusun, u kəq kirgüzə napak sanalsun. **17** Xuningdək adəmning məniysi կaysı kiyimiga yaki terisigə yükup kalsa, suda yuyulsun wə kəq kirgüzə napak sanalsun. **18** Ər wə ayal kixi birbirigə yekinlixixi bilən məniy qiksa, ikkisi yuyunsun wə kəq kirgüzə napak sanalsun. **19** Əgər ayal kixilər akma kelix ħalitidə tursa wə akımısi hun bolsa, u yəttə küngiçə «ayrim» tursun; kimki uningoja təgsə kəq kirgüzə napak sanalsun. **20** «Ayrim» turux məzgilidə, կaysı nərsining üstidə yatsa, xu nərsə napak sanilidu, xundakla կaysı nərsining üstidə olturojan bolsa, xu nərsimu napak sanalsun. **21** Hərkim uning orunkərpisigə təgsə ez kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüzə napak sanalsun. **22** Hərkim u olturojan nərsigə təgsə, ez kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüzə napak sanalsun. **23** Wə əgar birkim u yatkan yaki olturojan jayda koyulajan birər nərsigə təgsə, kəq kirgüzə napak sanalsun. **24** Əgər bir ər kixi xu ħaləttiki ayal bilən birgə yatsa, xundakla uning hun napaklığı xu ərgə yükup kalsa, u yəttə küngiçə napak sanalsun; u yatkan hərbir orun-kərpimə napak sanalsun. **25** Əgər ayal kixining adət waktining sirtidimu birnəqqə küngiçə huni kelip tursa, yaki hun akımısi adət waktidin exip kətkən bolsa, undakta bu napak kan ekip turojan künliniring həmmisidə, u adət künlinirdə turojandak sanalsun, yənə napak sanalsun. **26** Kan kəlgən hərbir kündə u կaysı orunkərpə üstidə yatsa, bular u adət künlinirdə yatkan orun-kərpilərdək hesablinidü; u կaysı nərsining üstidə olturojan bolsa, xu nərsə adət künliniring napaklığidək napak sanalsun. **27** Hərkim bu nərsilərgə təgsə napak bolidu; xu kixi kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüzə napak sanalsun. **28** Ayal kixi қaqañun kəylixtin sakaysa, u yəttə künni hesablap, etküziüp bolojanada pak sanilidu. **29** Səkkizinqi künü u ikki pahtək yaki ikki baqkini elip jamaət qedirining kirix aqzioja, kahinning kəxioja kəltürüsün. **30** Kahin bularning birini gunah kurbanlığrı üçün, yənə birini keydürmə kurbanlığrı üçün etküzsun; bu yol bilən kahin uning napak akma қenidin pak boluxioja uning üçün Pərwərdigarning aldida kaferət kəltüridu. **31** Silər muxu yol bilən Israillarnı napaklığidin üzüngərlər, bolmisa, ular napaklığında turiwerip, ularning arısında turojan mening turaloju qedirimni buloxixi tüpəylidin napak ħalitidə əlüp ketidü. **32** Akma kelix ħalitidə bolojan kixi wə məniy ketix bilən napak bolojan kixi tooprıside, **33** Xuningdək hun kelix künlinridiki

aqriq ayal kixi tooqruluk, akma ħalattä bolqan ər wə ayal tooqruluk, napak ħalattiki ayal billa yatkan ər tooqruluk kælgən kanun-bælgilimə mana xulardur.

16 Harunning ikki oqlı Pərwərdigarning aldioja

yekinlixixi bilən elüp kætti. Ular elüp kætkändin keyin, Pərwərdigar Musaqa söz kıldı. 2 Pərwərdigar Musaqa mundak dedi: — «Sən əz kərindixing Hərunoja: «Sən elüp kətməsliking üçün pərdining iqidiki mukəddəs jayoja koyulqan əhdə sandukining üstidiki «kafarət təhti»ning aldioja hər wakit kəlmə», degin. Qünki Mən «kafarət təhti»ning üstidiki bulutta ayan bolimən. 3 Hərun [əng] mukəddas jayoja munu yol bilən kirsun: — Gunah kurbanlıki üçün bir yax torpak, keydürmə kurbanlık üçün bir köqkarnı kəltürsun; 4 ezi mukəddəs kanap halta kəngləknı kiyip, ətlirini yapidiqan kanap ixtannimu kiyip, beligə bir kanap bəlwaqonı baoqlap, bexioja kanap səllini yeqəp kəlsun. Bular mukəddəs kiyimlər bolqaqka, kiyixtin ilgiri bədinini suda yusun. 5 U Israillarning jamaitidin gunah kurbanlıki üçün ikki teka, kəydürmə kurbanlık üçün bir köqkarnı tapxuruwalsun. 6 Xuning bilən Hərun awwal gunah kurbanlıki bolidiojan torpaknı sunup, ezi wə əz əyidikilər üçün kafarət kəltürixi kerək. 7 Andin u ikki tekini elip, ularni jamaət qedirining kirix aqzining aldioja kəltürüp, Pərwərdigarning alidda turquzsun. 8 Andin Hərun bu ikki tekə tooprısida qək taxlisun; qəkning birini «Pərwərdigar üçün», yənə birini «azazəl üçün» taxlisun. 9 Hərun Pərwərdigaroja qək qüzxən tekini kəltürüp, gunah kurbanlıki süpitidə sunsun. 10 Lekin «azazəl»gə qək qüzxən tekini bolsa, kafarət kəltürixi üçün qelgə həydilişkə, xundakla «azazəl»gə əwətılıxkə Pərwərdigarning alidda tirik kälđurulsun. 11 Andin Hərun gunah kurbanlığını, yəni ezi üçün bolqan torpaknı kəltürüp, ezi wə əz əyidikilər üçün kafarət kəltüriyxə əzигə gunah kurbanlıki bolidiojan bu torpaknı boozuzlisun; 12 Andin u Pərwərdigarning aliddiki kurbangahın elinojan qoq bilən toloqan bir huxbuydanni elip, ikki kollap yumxaq eziłgən esil huxbuy ətir bilən toldurup, buni pərdining iqiğə elip barsun; 13 andin huxbuy is-tütiki həküm-guwah sandukining üstidiki kafarət tahtini kaplisun dəp, huxbuynı Pərwərdigarning huzuridiki otning üstigə koysun; xuning bilən u əlməydu. 14 U torpakning kenidin elip əz barmikı bilən kafarət təhtining xərk təripigə qeqip, kafarət tahtining aldiojumu əz barmikı bilən əndin elip, yəttə ketim səpsun. 15 Andin u həlk

üçün gunah kurbanlıki kılınidiojan tekini boozuzlis; kenini pərdining iqiğə kəltürüp, torpakning kenini kılıqandək kilsun, yəni uning kenidin elip kafarət təhtigə wə kafarət təhtining aldioja qaqsun. 16 U bu yol bilən mukəddəs jay üçün kafarət kəltürüp, uni Israillarning napaklikidin, həmmə itaətsizliklirini elip baridiojan gunahlıridin paklaydu wə xuningdək ularning napaklıki arisida turuwatqan jamaət qediri üçünmu xundak kafarət kilsun. 17 U kafarət kəltürük üçün əng mukəddəs jayoja kırğandın tartip uningdin qıkkıqə həqbir adəm jamaət qediri iqida bolmisun; bu yol bilən u əzi, əyidikilər wə Israillning pütkül jamaiti üçün kafarət kəltürüdu. 18 Andin u Pərwərdigarning aliddiki kurbangahı qıkip, uning üçünmu kafarət kəltürüdu; xuningdək torpakning keni bilən tekining kenidin elip kurbangahının qerisidiki münggüzlərgə sursun; 19 u barmikı bilən əndin elip kurbangahning üstigə yəttə ketim səpsun; xuning bilən u uni Israillarning napaklikliridin paklap [Hudaşa atap] mukəddəs kılıdu. 20 — Mukəddəs jay, jamaət qediri wə kurbangah üçün kafarət kəltürüp bolqandan keyin, u tirik tekini kəltürsun; 21 andin Hərun ikki kolini tirik tekining bexioja koyup turup, uning üstidə turup, Israillarning barlıq kəbəhlilikləri wə itaətsizliklirini elip baridiojan gunahlırini iğrar kılıp, ularni tekining bexioja artsun; andin uni yenida təyyar turidiojan bir adəmning koli bilən qelgə əwətiwətsun. 22 Bu yol bilən tekə ularning həmmə kəbəhliliklirini əz üstigə elip, adəmzatsız qelgə ketidu. Xunga u tekini qelgə koyuwətsun. 23 — Andin Hərun jamaət qedirioja kirip mukəddəs jayoja kırğan wakitta kiyən kanap kiyimlirini selip xu yerdə ularni koyup koysun. 24 U mukəddəs yerdə əz bədinini suda yuyup, əz kiyimlirini kiyip taxkirişa qıkip, əzinin kəydürmə kurbanlıki bilən həlkning kəydürmə kurbanlığını sunup, xu yol bilən ezi wə həlk üçün kafarət kəltürüdu. 25 Xundakla u gunah kurbanlıkinin meyini kurbangahda kəydürsun. 26 «Azazəl»gə bekitilgən tekini elip berip koyuwətkən kixi əz kiyimlirini yuyup, bədinini suda yuyup, andin qedirgahı kirişkə bolidu. 27 Kafarət kəltürük üçün keni [əng] mukəddəs jayoja elip kırılıp, gunah kurbanlıki kılınojan torpak bilən gunah kurbanlıki kılınojan tekini birsi qedirgahının taxkirişa elip qıkip, ularning terisi, gəxi wə tezəklirini otta kəydürsun. 28 Ularnı kəydürgən kixi əz kiyimlirini yuyup, bədinini suda yuyup, andin qedirgahı kirişkə bolidu. 29 — Mana bu silərgə bir əbədiy kanun-bælgilimə bolsun: —

Hər yəttinqi ayning oninqi künidə silər eż nəpsinglarnı tartıp əzünglarnı tewən tutunglar wə həqkandaq ix kilmanglar; məylı yərliklər bolsun yaki aranglarda turuwatkan Yak, yurtluqlar bolsun xundak əlilixinglar kerək. **30** Qünki xu künidə silərni pak laxka silər üçün kafarət kəltürülidü; Pərvərdigarning alidda silər həmmə gunahlırlınlardın pak bolisilər. **31** Bu kün silərgə pütünləy aram alidiojan xabat künı bolup, nəpsinglarnı tartıp əzünglarnı tewən tutisilər; bu əbədiy bir bəlgilimidur. **32** Kimki atisining ornida kahinlik yürgüzüx üçün məsih kiliñip, Hudaşa atap tikləngən kahin bolsa xu yol bilən kafarət kəltüridi. U kanaptin etilgən mukəddəs kiyimni kiyip turup, **33** Əng mukəddəs jay üçün kafarət kəltüridi; jamaət qediri bilən kurbangah üçünmu kafarət kəltüridi; ələqan kahinlər bilən barlıq həlkning jamaiti üçün həm kafarət kəltüridi. **34** Bu bolsa silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidü; xuning bilən Israillarnı barlıq gunahlırlınlardın pak lax üçün yilda bir ketim kafarət kəltürüp berisilər». Xuning bilən [Hərun] Pərvərdigar Musaşa buyruqınıdək kıldı.

17 Pərvərdigar Musaşa söz kılıp mundak dedi:
— 2 Hərun bilən oojulları wə barlıq Israillaroja mundak degin: — Pərvərdigar silərgə buyruqan həküm xuki: — **3** Israilning jəmətliridin boləjan hərkəndək kixi kurbanlıq əlməkqi bolup, kala yaki koy yaki əqkini jamaət qədirinə kirix aqzida, Pərvərdigarning turaloju qədirinən aldioja, Pərvərdigaroja atalojan kurbanlıq süpitidə yetiləp əpkəlməy, bəlki qədirgağınraq ipidə yaki taxķırıda boozuzlisa, uningdin akkən kənən xu kixininə gədinə artilidü; bu adəm «kənən təkkən» dəp, eż həlkidin üzüp taxlinidü. **5** Bu həkümning məksəti Israillarning hazırlıkdək dalada mal soyup kurbanlıq əlilixning orniqə, kurbanlıklarını jamaət qədirinə kirix aqzida Pərvərdigarning aldioja kəltürüp, kahinoja tapxurup Pərvərdigaroja «inəklik kurbanlıkları» süpitidə sunup boozuzlxi üçündür. **6** Kahin kənni elip jamaət qədirinə kirix aqzining yenidiki Pərvərdigarning kurbangahının üstigə sepip, Pərvərdigaroja huxbuy kəltürük üçün mayni kəydürsun. **7** Xuning bilən ular əmdi burunkidək buzukluk kılıp tekə-jinlarning kəynidə yürüp, ularoja eż kurbanlıklarını ətküzüp yürmisun. Mana bu ular üçün dəwrdin-dəwrgiqə əbədiy bir bəlgilimə bolsun. **8** Sən ularoja: — Israilning jəmətidin yaki ularning arisida turuwatkan yaka yurtluqlardın biri kəydürmə kurbanlıq yaki [baxka]

kurbanlıq ətküzmkəqjı bolsa, **9** uni Pərvərdigaroja atap sunux üçün jamaət qedirijoja kirix aqzining aldioja kəltürmişə, u kixi eż həlkidiridin üzüp taxlansun» — degin. **10** Əgər Israilning jəmətidin boləjan hərkəndək adəm yaki ularning arisida turuwatkan yaka yurtluqlar kənən yesə, Mən yüzümni kənni yegən xu kixigə karxi kəlimən, uni eż həlkidin üzüp taxlaymən. **11** Qünki hərbir janiwarning jeni bolsa uning kenididur; Mən uni jeninglər üçün kurbangah, üstigə kafarət kəltürükə bərgənmən. Qünki kənən əzidiki janning wasitisi bilən kafarət kəltüridi. **12** Xunga bu səwəbtin Mən Israillaroja: — «Silərning həqbişirələr kənən yeməslikinglər kerək, aranglarda turuwatkan yaka yurtluqlar kənən yeməsliki kerək» — degənidim. **13** Əgər Israillardın biri yaki ularning arisida turuwatkan yaka yurtluqlarının biri yeyiğə bolidiojan bir qarpay haywan yaki kənən owləp, kənən teksə, uni topa bilən yepip koysun. **14** Qünki hərbir janiwarning jeni bolsa, uning kenidin ibarəttür. Uning jeni kənənə boləqə mən Israillaroja: «Silər həqkəndək janiwarning kənən yemənglər, qünki hərbir janiwarning jeni uning kenididur; kimki uni yesə üzüp taxlinidü» — dedim. **15** KİMDƏKİM əlüp ələqan yaki yirtküqlər boozup titmatitma kiliwətkən bir haywanni yesə, məylı u yərlik yaki yaka yurtluq bolsun eż kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kırğıqə napak sanalsun; andin u pak bolidü. **16** Lekin u yaki kiyimlirini yumisa, yaki suda bədinini yumisa, xu kixi eż kəbihlikinən jazasını tartıdu.

18 Pərvərdigar Musaşa söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillaroja mundak degin: — «Mən bolsam Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **3** Silər ilgiri turojan Misir zeminidikidək ixlarnı kilmanglar wə yaki Mən silərni elip baridiojan Qanaan zeminidikidək ixlarnı kilmanglar; ularning rəsim-adətliridə yürmənglər, **4** bəlki Mening həkümlirimə əməl kılıp, kənən bəlgilimilirimni tutup xu boyiqə menginglər. Mən Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **5** Silər qokum Mening bəlgilimilirim bilən həkümlirimni tutuxunglar kərək; insan ularoja əməl kılıdiaojan bolsa ularning səwəbidin həyatta bolidü. Mən Pərvərdigardurmən. **6** — Həqkim əzığa yekin tuqşan boləjan ayalşa yekinlik kılıp əwritinə aqmışun. Mən Pərvərdigardurmən. **7** Anangning əwritigə təgmə, bu atangning əwritigə təkkininə bolidü; u sening anang boləqəkə uning əwritigə təgsəng bolmayıdu. **8** Atangning ayalining əwritigimu təgmə, qünki xundak əlilək atangning

əwritigə təgkəndək bolidu. **9** Sən aqa-singlingning, bir atidin bołożan yaki bir anidin bołożan, yaki xu əydə tuoqlوan yaki baxka yerdə tuoqlوan bolsun, uning əwritigə təgmə. **10** Sən ez oqlungning kizi wə yaki kizingning kizining əwritigə təgmə; qünki ularning əwriti sən ezungning əwritidur. **11** Sən atangning ayalining kizining əwritigə təgmə; u atangdin tuoqlوan, sening aqa-singling, xunga uning əwritigə təgmə. **12** Sən atangning aqa-singlisining əwritigimu təgmə, qünki u atangning birtuoqjinidur. **13** Sən anangning aqa-singillirining əwritigimu təgmə, qünki u anangning birtuoqjinidur. **14** Atangning aka-inilirining ayalining əwritigə təgmə; ularning ayallarıqa yekinlik kılma; qünki ular sening hammangdur. **15** Sən keliningning əwritigə təgmə; u sening oqlungning ayali bołożaqqa, uning əwritigə təgsəng bolmaydu. **16** Sən aka-iniliringning ayalining əwritigə təgmə; qünki bu ez aka-iniliringning əwritigə təgkəndək bolidu. **17** Sən bir ayalqa wa xuning bilən birgə uning kizining əwritigə təgmə; xundakla uning oqlining kizi wə kizining kizinimi [hotunlukqa elip] əwritigə təgmə. Ular bir-birigə yekin tuoqan bołożaqqa, mundak ix pəsəndiliktir. **18** Sən ayaling hayat waktida, uning aqa-singlisini hotunlukqa elip əwritigə təgmə. Undak kilsang hotunungoja kündəxlik azabını kəltürisən. **19** Sən bir ayalning adət kerüp napak turojan waktida yekinlik kılıp əwritigə təgmə. **20** Sən ez koxnangning ayali bilən zina kılıp ezungni uning bilən napak kılma. **21** Sən ez nəslingdin heqbirini Molək məbədijoja atap ottin etküzsəng kət'iy bolmaydu. Əgər xundak kilsang Hudayingning namini napak kılqan bolisən. Mən Əzüm Pərwərdigardurmən. **22** Sən ayallar bilən birgə bołożandək ər kixi bilən birgə bolma. Bu ix yirginqliktur. **23** Sən heq həywan bilən munasiwət kılıp ezungni napak kılma; xuningdək ayal kiximu munasiwət kıldurux üçün bir həywanning aldiyoja barmisun. Bu ix nijisliktur. **24** Silər bu ixlarnı kılıp ezunglarnı napak kilmanglar, qünki mən silərnin aldinqardin qıkırıwatlıq taipilər bolsa xundak ixlarnı kılıp ezlirini napak kılqan **25** wə zeminimə napak bołożandur. Buning üçün Mən u zeminning kəbihlikini ez bexioja qüxürimən, xuningdək u zeminmə əzidə turuwatkanlarnı kusup qıkırıwtidur. **26** Lekin silər bolsanglar Mening bəlgilimilirim bilən həkümlirimini tutunglar; silərdin heqkim, maylı yərlik yaki aranglarda turuwatlıq yaşa yurtluq bolsun bu yirginqlik ixlardin heqbirini

kilmisun **27** (qünki bu barlık yirginqlik ixlarnı silərdin ilgiri xu zemində turojan həlk kılıp kəlgəqkə, zeminning əzi napak bolup kəldi). **28** Xundak kılıp zeminni napak kilsanglar, zemin əzi silərdin ilgiri əzidə turojan əllərni kusup qıkarojandək, silərnimə kusup qıkırıwtidur. **29** Qünki bu yirginqlik ixlarning hərkəndikini kılqan, — mundak kilmixlarnı kılqan hərkəndək kixi ez həlkə arisidin üzüp taxlinidur. **30** Silər Mən silergə tapiliojinimoja əməl kilişinglar zərürdər; — demək, silər ezunglardin ilgiri etkənlər tutğan xu yirginqlik rəsim-kəaidilərni tutup, ezunglarnı napak kılmaslıqlıqlar kerək. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən.

19 Pərwərdigar Musaçoja söz kılıp mundak dedi:
— **2** Sən Israillarning pütkül jamaitigə söz kılıp ularqa mundak degin: — «Mən Hudayinglar Pərwərdigar mukəddəs bołożaqqa, silərmə mukəddəs boluxunglar kerək. **3** Silər hərbiringlar ananglar bilən atanglarnı izzətləngərlər; Mening xabat künlimi bolsa, ularni tutuxunglar kerək. Mən əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **4** Silər ərziməs butlara tayanmanglar, ezunglar üçün ķuyma butlarnı yasimanglar. Mən əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurman. **5** Silər Pərwərdigaroja inaqlıq қurbanlığını kəltürüxnı halisanglar, kobul kılınoqudək yol bilən uni sununglar. **6** Silər uni sunoqan künü wə etisi u yeyilsən; üçinqi künigə ķalojını bolsa otta kəydirülsən. **7** Əgər uningdin bir kismi üçinqi künü yeyilsə қurbanlık haram hesablinip kobul kılınmaydu. **8** Kimki uningdin yesə ez gunahını ez üstigə alıdu, qünki u Pərwərdigaroja atap mukəddəs kılınoqan nərsini napak kıldı; undak kixi ez halkidin üzüp taxlinidur. **9** Silər zemininglardiki һosulni yioşanglar, sən etizingning bulung-puxkaklıriqiqə tamam yiojivalma wə һosulungdin ķalojan wasangni teriwalmojin. **10** Əzüm talliringni pasangdiyatma wə üzüm talliridin qüxkən üzümlərimi teriwalma, bəlkı bularnı kəmbəqəllər bilən musapirlarоja koyojin. Mən Əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **11** Silər oqrılık kilmanglar, aldamqılık kilmanglar, bir-biringlarоja yalojan sezlimənglər. **12** Mening namim bilən yalojan kəsəm iqmənglər, undak kilsang Hudayingning namini buloqaysən. Mən Pərwərdigardurmən. **13** Ez koxnangoja zulum kılma, uningkini ezungning kiliwalma. Mədikarning həkkini keqiqə yeningdə kondurup kəlmə. **14** Gas kixini tillima, kor kixininə aldida putlixangoju nərsini koyma; bəlkı

ez Hudayingdin korkkjin. Mən Pərvərdigardurmən. 15 Həküm kılıojinglarda həq nahəklik kilmanglar; namratkımın yan basmay, bayoju yüz-hatirə kilmay, bəlkı adillik bilən ez köxnang üstidin toqra həküm kılıojin. 16 Ez həlkinqning arisida gəp toxuoquçı bolup yürmə; köxnangning jenioja həqkandaq ziyan-zəhmət yətküzma. Mən Pərvərdigardurmən. 17 Sən kənglüngdə ez kerindixingdin nəprətlənmigin; köxnangda [gunah, bolsa] sən uning səwabidin bexingoja gunahı kelip kalmaslıq üçün uningoja tənbih-nəsihət bərgin. 18 Sən intikam almioqin wə ez həlkinqning nəsligə həq adawətmə saklimioqin, bəlkı köxnangni əzüngni seygəndək seygin. Mən Pərvərdigardurmən. 19 Silər Mening ənanun-bəlgilimilirimni tutunglar. Sən ez qarpayliringni baxka nəsillər bilən qepixturma, etizingoja ikki hil uruk salmioqin, ikki hil yiptin tokolojan kiyimni kiymə. 20 Əgər bir ər kixi kız-qokan bilən yetip munasiwət etküzsə, wə u baxka biri bilən wədiləxkən dedək bolsa, bu dedəkninə hərlük puli tapxurulmioqan bolsa, yaki uningoja hərlük berilmigən bolsa, muwapik jaza berilsun. Lekin kız-qokan hər kiliñmioqaqka, hər ikkisi eltürülmisun. 21 Ər kixi bolsa əzinin itaətsizlik əurbanlığını jamaət qedirining kirix aqzining aldiqə, Pərvərdigarning aldiqə kəltürsün; itaətsizlik əurbanlıkı bir koqkar bolsun. 22 Kahin u itaətsizlik əurbanlıkı üçün kəltürgən koqkarnı elip uning sadir kılıojan gunahı üçün Pərvərdigarning aldiça kafarat kəltüridu; uning kılıojan gunahı uningdin kəqürülidu. 23 Silər zeminoja kirip hərhil yəydiojan mewilik dərəhlərni tikkən bolsanglar, mewilirini «hətnisiz» dəp karanglar; üq yiloqıqə buni «hətnisiz» dəp karap uningdin yemənglər. 24 Tətinqi yili ularning həmmə mewiliri Pərvərdigaroja mədhiyə süpitidə mukəddəs kılıp beqixlansun. 25 Andin bəxinqi yıldın tartip silər ularning mewiliridin yeyixkə baxlanglar. Xundak kilsanglar [zemin] məhsulatlını silərgə ziyyadə kılıdu. Mən Hudayinglar Pərvərdigardurmən. 26 Silər ən qıkımojan nərsini yemənglər. Nə palqılık nə jadugərlik kilmanglar. 27 Silər bexinglarning qəkə-qərisidiki qaqqı qüxtürüp dügilək kiliwalmanglar, sakalning uq-yanlırını buz manglar. 28 Silər əlgənlər üqün bədininglərini zəhim yətküzüp tilmanglar, əzünglar oja həqkandaq gül-sürət qəkmanglar. Mən Pərvərdigardurmən. 29 Sən kizingni buzukluk-pahixilikkə selip napak kilmioqin. Bolmisa, zemindikilər buzukluk-pahixilikkə berilip,

pütkül zeminni əyx-ixrət kaplap ketidu. 30 Silər Mening xabat künlirimni tutunglar, Mening mukəddəs jayimni hərmətləngər. Mən Pərvərdigardurmən. 31 Jinkəxlər bilən sehırgərlərgə tayan manglar, ularning kəynidin yürüp əzüngləri napak kilmanglar. Mən əzüm Hudayinglar Pərvərdigardurmən. 32 Ak bax kixining aldida ornundin tur, kəriləri hərmət kılıojin; Hudayingdin korkkjin. Mən Pərvərdigardurmən. 33 Bir musapir zemində aranglarda turuwatkan bolsa silər uningoja zulum kilmanglar, 34 bəlkı aranglarda turuwatkan musapir silərgə yərlik kixidək bolsun; uni əzüngni seygəndək seygin; qünki silərmi Misir zeminidə musapir boloqansıllər. Mən Hudayinglar Pərvərdigardurmən. 35 Silərning həküm qikirixinglarda, uzunluk, eoirlilik wə həjim əlqəxtə həqkandaq nahəklik bolmisun; 36 silərdə adıl taraza, adıl taraza taxlıri, adıl əfəh kəmqını bilən adıl hİN kəmqını bolsun. Mən silərni Misir zeminidən qikirip kəlgən Hudayinglar Pərvərdigardurmən. 37 Silər Mening barlık ənanun-bəlgilimilirim wə barlık həkümlərimni tutup, ularoja əməl kilingər; mən Pərvərdigardurmən.

20 Pərvərdigar Musaoja söz kılıp mundak dedi: —
2 Sən Israillar oja söz kılıp mundak degin: — Əgər Israillarning biri wə yaki Israil zeminidə turuwatkan musapirlarning biri Molək butioja nəslinə birini beqixlisa, uningoja ölüm jazasi berilixi kerək; zemindikilər uni qalma-kesək kilsun. 3 Wə Mən Əz yüzümni bu kixığa kərxi kiliñmən, qünki ezi əzəwladlırinin birini Molək butioja beqixlap mukəddəs jayimni paskina kılıp, Mening namimni bulojojini üçün uni ez həlkidin üzüp taxlaymən. 4 Əgər zemində turuwatçalar ez nəslidin birini Moləkkə beqixlioqanda xu kixığa kezlini yumup, uning bilən kari bolmisa, xundakla uni eltürmişə, 5 Mən Əzümüz yüzümni u kixi bilən uning ailisiga kərxi kiliñmən, uni wə uningoja əgixip buzukqılık kiliñmioqlar, yəni Moləkninə kəynidin yürüp buzukqılık kiliñmioqların həmmisini ez həlkidin üzüp taxlaymən. 6 Jinkəxlər bilən sehırgərlərgə tayinip, ularning kəynigə kirip buzukqılık kılıp yürgüqilər bolsa, Mən yüzümni xu kixılərgə kərxi kılıp, uni ez həlkidin üzüp taxlaymən. 7 Xunga əzüngləri pak kılıp mukəddəs bolunglar, qünki Mən Hudayinglar Pərvərdigardurmən. 8 Ənanun-bəlgilimilirimni tutup, ularoja əməl kilingər; Mən bolsam silərni mukəddəs kiliñmioqı Pərvərdigardurmən. 9 Əgər birkim ez atisi yaki anisini əkarojisa, ularoja

əlüm jazasi berilmisə bolmaydu; qünki u eż ata-anisini қароjojını üçün eż keni eż bexioja qüvkən bolidu. **10** Əgər birkim baxkısining ayali bilən zina kilsa, yəni eż қoxnisining ayali bilən zina kilsa, zina kilojan ər bilən ayal ikkisi əlüm jazasını tartmisa bolmaydu. **11** Əgər birsi atisining ayali bilən yatsa, eż atisining əwritiga təgkən bolidu; ular ikkisi əlüm jazasını tartmisa bolmaydu; ularning keni eż bexioja qüvkən bolidu. **12** Birsi eż kelini bilən yatsa, ikkisi nijislik kiloqını üçün əlüm jazasını tartmisa bolmaydu; ularning keni eż bexioja qüvkən bolidu. **13** Birsi ayal kixi bilən yatkandək ər kixi bilən yatsa ikkisi yirginqlik ix kilojan bolidu; ularqa əlüm jazası berilmisə bolmaydu. Eż keni eż bexioja qüvkən bolidu. **14** Əgər birsi kizi bilən anisini қoxup hotunlukka alsa pəsəndilik kilojan bolidu. Ər bilən ikki ayal otta kəydürülsün. Xuning bilən aranglarda həq pəsəndilik ix bolmaydu. **15** Birsi bir həywan bilən munasiwət etküzsə, u əlüm jazasını tartsun, həywannımu eltürünglər. **16** Əgər ayal kixi bir həywanning kəxioja berip munasiwət kıldursa, ayal bilən həywanning ikkisini eltürünglər; eż keni eż bexioja qüvkən bolidu. **17** Birsi aqa-singlisini, yəni atisidin yaki anisidin bolojan kıznı elip, əwritigə təgsə wə bu kizmu uning əwritigə təgsə uyatlık ix bolidu; xuning üçün ər-ayal ikkisi eż həlkining kəz aldidin üzüp taxlansun; u eż aqa yaki singlisining əwritigə təgkəqkə, eż қəbihlikli eż bexioja qüvkən bolidu. **18** Birsi adət kərgən aqırıq waktida bir ayal bilən birgə yetip, uning əwritigə təgsə, undakta u uning kən mənbəsigə təgkən, ayalmu kən mənbəsini eqip bərgən bolup, ikkisi eż həlkidin üzüp taxlinidu. **19** Sən eż anangning aqa-singlisini wə atangning aqa-singlisining əwritigə təgmə; qünki kimki xundak kilsa yekin tuoqkinining əwritigə təgkən bolidu; ular ikkilisining eż қəbihlikli eż bexioja qüvkən bolidu. **20** Birsi taojisining ayali bilən yatsa taojisining əwritigə təgkən bolidu; ikkilisi eż gunahını eż bexioja alidu; ular pərzəntsiz olidu. **21** Birsi aka-inisining ayalini alsa paskina bir ix bolidu. U eż birtuoqkən aka-inisining əwritigə təgkən bolidu; ular ikkilisi pərzəntsiz əlididu. **22** Silər Mening barlıq ənanın bəlgilimilirim bilən barlıq həkümərimni tutup, buningə muwapik əməl kilinglər; bolmisa, Mən silərni elip berip turquzidiojan zemin silərni kusup qıkırıwetidu. **23** Silər Mən aldinglardın həydiwetidiojan əllərnəng rəsim-kədililəri boyiqə mangsanglar bolmaydu; qünki ular bu yirginqlik ixlarning həmmisini kiliplərək, wə xuning

üçün ular Manga yirginqlik boldi. **24** Xuning üçün Mən silərgə: «Silər ularning zeminini miras kılıp alısilər; Mən xu süt bilən həsəl akidiojan zemini silərgə berimən», dəp eytkanidim; silərni baxxa həlkələrdin ayrim kilojan Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **25** Xunga silər pak wə napak qarpaylarnı pərk etip, pak wə napak uqar-kanatlarnı tonup, Mən silər üçün ayrip, napak kiliplərək bekitip bərgən janiwarlarning iqidin hərkəndik, qarpay yaki uqar-kanat bolsun yaki yərdə əmiligüqi janiwar bolsun, ularning heqbiri bilən özünglarnı napak kilmangalar. **26** Silər Manga has pak-mukəddəs boluxunglar kerək; qünki Mən Pərvərdigar pak-mukəddəsturmən, silərni Manga has bolsun dəp barlıq əllərdin ayrim kilojanmən. **27** Jinkəx yaki sehirdər bolojan hərkəndək ər yaki hotun kixigə əlüm jazası berilmisə bolmaydu; həlk ularını qalma-kesək kilsən; ularning keni eż bexioja qüvkən bolidu.

21 Pərvərdigar Musaşa səz kiliplərək mundak dedi:

— Sən kahinlər bolojan Hərunning oqullarıraqa mundak degin: — bir kahin eż həlkining arisidiki əlgənlər wajidin əzini napak kilmisən. **2** Pəkət əzining yekin tuoqkanlıri üçün — anisi bilən atisi, oqlı bilən kizi wə aka-inisining əlüki tüpəylidin əzini napak kilsə bolidu; **3** xuningdək əgər aqa-singlisli ərgə təqməy pak kiz haləttə ezi bilən billə turuwatqan bolsa, uning əlüki tüpəylidin əzini napak kilsə bolidu; **4** qünki [kahin] eż həlkining arisida metiwrərə boloqkə, əzini napak kiliplərək bulojimaslıkı kerək. **5** Kahinlər beixini yerim-yata kiliplərək qüxtürməslikli, sakılıning uq-yanlırını həm qüxtürməslikli, bədinigimə zəhim yətküzüp tilmaslıkı kerək, **6** bəlkı ular eż Hudasişa mukəddəs turup, Hudasingin namini bulojimaslıkı kerək; qünki ular Pərvərdigaroja atap otta sunulidiojan kurbanlıklarnı, eż Hudasingin nenini sunidu; xunga ular mukəddəs boluxi kerək. **7** Ular bir ayalını eż əmrigə aloqanda paħixə ayalnimu, buzuk ayalnimu almaslıkı kerək wə eri koyuwaqtən ayalnimu almışın. Qünki kahin bolsa eż Hudasişa has mukəddəs kiliplərək. **8** U Hudayingning nenini sunojını üçün u sanga nisbatən mukəddəs dəp sanilixi kerək; qünki silərni mukəddəs kilojuqi Pərvərdigar Əzüm mukəddəsturmən. **9** Əgər bir kahinning kizi paħixilik kiliplərək əzini bulojojan kilsə, eż atisini bulojojan bolidu; u otta kəydürülsün. **10** Bexioja məsihələx zəytun meyi təkulgən, kahinlik kiyimlərni kiyixkə tikləngən, eż kərindaxlirining arisida bax kahin kilojan kixi yalangbax bolmışın, kiyimlirinimu yırtmışın; **11** U yənə həq əlükə

yeğin laxmaslıkı kerək, hətta atisi wə yaki anisining əzlüklinin wəjidiñ əzini napak kılmaslıkı kerək. **12** U [wəzipisidə turuwatqanda] mukəddəs jaydin hərgiz ayrılmışın wə xuningdək Hudasining mukəddəs jayını buloqimaslıkı kerək; qünki uning Hudasining uni Əzığə has kılıqan «məsihəlx meyi» uning bexida turidu. Mən Pərvərdigardurmən. **13** U hotun alsə pak kıznı elixi kerək; **14** tul wə yaki ərdin köyutələgən ayal wə yaki buzuq wə yaki pahixa ayal bolsa bularni almaslıkı, bəlkı ez həlkidin bolqan pak kızni hotunluqka elixi kerək. **15** Bolmisa u ez həlkiməng arisida ez urukını napak kılıdu; qünki uni mukəddəs kılıqan Pərvərdigar Məndurmən. **16** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **17** Sən Hərunoğa mundak degin: — «Əwladtin-əwladkiqə sening nəslindən bolqan birsi meyip bolsa, Hudanıñ nenini sunux üçün yekin kəlmisun; **18** meyip bolqan hərkəndək kixi hərgiz yekin kəlmisun — yaki kor bolsun, tokur bolsun, panak bolsun yaki bir əzasi yənə bir jüpidin uzun bolqan adəm bolsun, **19** puti yaki kəli sunuk bolsun, **20** dok bolsun, parpa bolsun, kəzidə ak bolsun, kiqixkaq bolqan bolsun, təmrətkə başkan bolsun yaki urukdeni eziłgən hərkim bolsun, **21** Hərun kahınınning nəslidin bolqan undak meyip kixilərning həqbırı Pərvərdigaroja atap otta sunulidioqan nərsilərni kəltürükə yekin barmisun; undak kixi meyiptur; u ez Hudasining nenini sunuxka yekin kəlmisun. **22** Həlbuki, u ez Hudasining nenini, yəni «əng mukəddəs» wə «mukəddəs» həsablanıqan nərsilərning hər ikkisidin yesun. **23** Pəkət u pərdidin etüp iqtirisigə kirməsliki yaki kurbangahkimu yekin barmaslıkı kerək; qünki u meyiptur; bolmisa, u Mening mukəddəs jaylırimni buloqıqan bolidu; qünki ularni mukəddəs kılıqan Pərvərdigar Əzümdurmən». **24** Bu sezlərning həmmisini Musa Hərun bilən uning oqulları wə Israillarning həmmisigə eytip bərdi.

22 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **2** Sən Hərun bilən uning oqullarıqə mundak degin: — «Silər Israillarning Manga atioqan mukəddəs hədiyələrni ehtiyatqanlıq bilən bir tərəp kilinglər, bolmisa ular namimni buloqixi mumkin. Mən Pərvərdigardurmən». **3** Ular oja mundak degin: — «Silər hərbir dəwrlerdə, barlık, nəsillinqlardın hərkəysisi Israillar Pərvərdigaroja atioqan pak nərsilərgə napak hələttə yekin laxsa, undak kixi Mening aldımidin üzüp taxlinidu. Mən Pərvərdigardurmən. **4** Hərunning nəslidin biri pesəmahaw yaki akma kesili bolqan bolsa, pak bolmioquzə

mukəddəs nərsilərdin yemisun. Birkim əlükning səwəbidin napak bolqan birkimə wə yaki məniysi ekip kətkən kixigə tegip kətsə, **5** yaki adəmni napak kılıdioqan əmiligüqi janiwaroja təgsə yaki hərkəndək yukup kılıdioqan napaklıkı bar bir adəmgə tegip kətsə, (napaklıkı nemidin boluxidin kətiyñəzər) **6** mundak nərsilərgə təgkən kixi kəq kirgüqə napak bolup, mukəddəs nərsilərdin yemisun. U bədinin suda yusun **7** andin kün olturoqanda pak sanılıp, mukəddəs nərsilərdin yeyixkə bolidu; qünki bular uning ozukidur. **8** U [əzlükidin] elgən wə yaki yirtküqlər boçup koyogən həywanni yeyix bilən əzini napak kılımisun. Mən Pərvərdigardurmən. **9** Ular Mening bu tapilioqanlırmı tutuxi kerək; bolmisa, buningça ihlassızlıq kilsə, [xu əlük] tüpəylidin gunahkar bolup elidu; ularni mukəddəs kılıqan Pərvərdigar Əzümdurmən. **10** Kəhinləroja yat bolqan həqkəndək kixi mukəddəs nərsilərdin yemisun. Kəhinning yenidiki musapir-mehman wə yaki mədikari bolsun ularmu mukəddəs nərsilərdin yemisun. **11** Həlbuki, kəhin əzi pul qıkırıp setiwalıqan kül uningdin yeyixkə bolidu; xuningdək uning eyidə tuqulqan kiximu uningdin yesə bolidu. **12** Kəhinning kizi yat kixigə təgkən bolsa umu «kötürmə hədiyə» süpitidə ataloqan mukəddəs nərsilərdin yemisun. **13** Lekin əgər kəhinning kizi tul bolup kəlip, yaki koyup berilip pərzəntsiz hələttə atisining eyigə yenip kəlip, yax waktidikidək olturoqan bolsa, undakta atisining taamidin yeyələydi; lekin həqbir yat kixi uningdin yeməsliki kerək. **14** Əgər birkim bilməy, mukəddəs nərsilərdin yəp salsa, undakta u uningoja xuning bəxtin birini koxup, mukəddəs nərsinə əzi bilən kəhinoja käyturup bərsun. **15** [Kəhinnər] Israillarning Pərvərdigaroja atioqan nərsilərini buloqimaslıkı kerək; **16** bolmisa, həlk mukəddəs hədiyilərdin yeyixi bilən, kəhinnər həlkinqə gədiniqə itaətsizlik gunahını yükləp koyogən bolidu; qünki ularni mukəddəs kılıqan Pərvərdigar Əzümdurmən». **17** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **18** Sən Hərun bilən uning oqulları wə Israillarning həmmisigə mundak degin: — Əgər Israil jəmətidin biri wə yaki Israil zeminida turuwatqan musapirlarning biri ez əsənlirigə başlıq kurbanlıq yaki ihtiyyari kurbanlığını sunup, Pərvərdigaroja atap keydürmə kurbanlıq kilməkqı bolsa, **19** undakta u kobul kiliñixi üçün bejirim ərkək kala, koy yaki eąkilərdin kəltürüngələr. **20** Əyibi bolmioqan bir janiwarni sunuxungular kerək;

qünki xundak bolojini silər üçün köbul kılınmas. **21** Birsi kalilardin yaki uxxaq maldin eż kəsəmlirigə baqlik kurbanlıq yaki ihtiyyariy kurbanlıqni sunup, Pərvərdigarоja atap inaqlik kurbanlıq kılmakçı bolsa, sunulqan haywan köbul kılınxi üçün bejirim boluxi kerək; uning həqkandak, əyibi bolmisun. **22** Kor yaki aksak-qolak, qonak yaki yarisi yiringdap kətkən, təmrətə başkan yaki kotur-qaka besip kalojan haywanlar bolsa — bularni Pərvərdigarоja atap sunsanglar yaki bularni Pərvərdigarоja atap kurbanlık süpitidə kurbangahı otta kəydürsənglər bolmayıdu. **23** Torpak, yaki koynıng məlum jüp əzəsindin biri uzunrak ya kışka bolsa, mundaqlarını ihtiyyariy kurbanlık süpitidə etküzsəng bolidu, lekin kəsəmgə baqlik bolsa kurbanlık üçün köbul kılınmas. **24** Urukdını zəhimləngən, ezilip kətkən, yerilən yaki piqilənən haywanni Pərvərdigarоja atap kurbanlık kilmanglar. Mundaq ixni eż zemininglardimu hərgiz kilmanglar. **25** Hudayinglarning nenı süpitidə yakı yurtluq kixining əolidin xundak, haywanlardın həqkayisini elip sunmanglar; qünki ular meyip boləlaqqa, silər üçün köbul kılınmaydu. **26** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **27** Bir mozay, koza yaki oqlak tuqulsa yəttə küngiqə anisini əmsun; səkkizinqi künidin baxlap Pərvərdigarоja atap otta sunidiojan kurbanlık süpitidə köbul boluxka yaraydu. **28** Məyili kala bolsun, köy bolsun, silər anisi bilən balisini bir kündə boquzlimanglar. **29** Silər Pərvərdigarоja atap bir təxəkkür kurbanlıq sunmaqçı bolsanglar, köbul kılınixka layik bolən yol bilən sununglar. **30** U sunulqan künidə yeyilixi kerək; uningdin heqnemini ətisigə əldurməslikinqlər kerək. Mən Pərvərdigardurmən. **31** Silər Mening əmrlirimni qing tutup, ularqa əməl kilinglar. Mən Pərvərdigardurmən. **32** Mening mukəddəs namimni buloqimanglar, Mən əmdi Israillarning arısında mukəddəs dəp bilinimən. Mən silərni mukəddəs kıləquqi Pərvərdigar bolup, **33** Hudayinglar boluxka silərni Misir zeminidin qıkırıp kəldim. Mən Pərvərdigardurmən.

23 Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillaroja mundak degin: — Pərvərdigar bekitkən həytler, silər mukəddəs sorunlar bolsun dəp qakırıp jakarlaydiojan həytlim manə munulardur: — **3** (altı kün ix-əmgək kılinsun; lekin yəttinqi kün «has xabat kün», mukəddəs sorunlar kün bolidu; u kün həqkandak ix-əmgək kilmanglar. Kəyərdə tursanglar bu kün Pərvərdigarоja atalojan xabat kün)

bolidu). **4** Silər bekitilgən künliyi mukəddəs sorunlar bolsun dəp qakırıp jakarlaydiojan, Pərvərdigarning həytliyi mana munulardur: — **5** Birinqi ayning on tətinqi künü gugumda Pərvərdigarоja atalojan «ətüp ketix həyti» bolidu. **6** Xu ayning on bəxinqi künü Pərvərdigarоja atalojan «petir nan» həyti bolidu; silər yəttə küngiqə petir nan yəysilər. **7** Birinqi künidə silər mukəddəs yioqılıx kılıp, həqkandak ix-əmgək kilmanglar. **8** Silər yəttə küngiqə Pərvərdigarоja atap otta sunidiojan kurbanlıqları sunup turunglar. Yəttinqi künidə mukəddəs yioqılıx bolidu; həqkandak ix-əmgək kilmanglar. **9** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundaq dedi: — **10** Sən Israillaroja mundaq degin: — Silər Mən əzünglaroja təkdim kılıdiojan zeminoja kirip, uningdin həsol yioqkinglarda, həsolunglarning dəsləpki pixkiniñin bir baqlamni kahınınng kexioja elip beringlar. **11** Kahin silər üçün köbul boluxka uni Pərvərdigarning aldida pulanglatsun; uni pulanglatkan wakıt bolsa xabatning ətisi bolidu. **12** Silər uni pulanglatkan kündə silər bir yaxka kirgən bejirim bir əzəzini Pərvərdigarоja atap kəydürmə kurbanlık süpitidə sununglar; **13** xuningçə koxup axlıq hədiyə süpitidə zəytun meyi iləxtürülən esil undin bir əfahning ondin birini Pərvərdigarоja huxbuy kəltürsün dəp otta sununglar; buningçə koxup xarab hədiyə süpitidə xarabtin bir hinninng təttin birini sununglar. **14** Silər Hudayinglarоja has bolən bu hədiyəni sunidiojan kündin ilgiri [yengi həsuldin] həqnemini, nə nan nə əzəz nə kək bax bolsun yemənglər. Bu dəwrdin-dəwrgiqə silər üçün kəyərdə tursanglar əbədiy bir bəlgilimə bolsun. **15** Andin silər xu xabat künning ətisidin, yəni xu bir baqlamni pulanglatma hədiyə süpitidə sunoqan künning ətisidin tartip, yəttə həptə sananglar (ular toluk həptə boluxi kerək); **16** yəttinqi xabatning ikkinçi künigiqə əllik künni sananglar; andin Pərvərdigarоja atap yengi [həsuldin] bir axlıq hədiyə sununglar. **17** Əzünglar turuwatkan jaylardın pulanglatma hədiyə süpitidə esil undin bir əfahning ondin ikkisidə etilgən ikki nanni elip kəltürünglər; ular egitkü selip etilgən bolsun; bular Pərvərdigarоja atalojan dəsləpki həsol hədiyəsi dəp hesablinidu. **18** Nandin baxxa yənə bir yaxlıq yəttə bejirim koza, yax bir torpak wə ikki koqkarnı kəydürmə kurbanlık süpitidə Pərvərdigarоja atap sununglar; ularqa has axlıq hədiyələri wə xarab hədiyələrini koxup, həmmisi Pərvərdigarоja huxbuy kəltürükə sunulsun. **19** Buningdin baxxa silər gunah

kürbənlik üçün bir tekini, inaqlıq kürbənlik üçün bir yaxlıq ikki közini kəltürünglər; **20** kahin bularni, yəni xu ikki közini dəsləpkı həsul nanlırioqa koxup pulanglatma hədiyə süpitidə Pərvərdigar aldida pulanglatsun. Bular bolsa Pərvərdigaroqa ataloğan mukəddəs sanılıp, kahinoğa təgsun. **21** Xu künü silər «bugün bizlərgə mukəddəs yiojılıx bolidu» dəp jakarlanglar; xu künü həqkandak ix-əmgək kilmanglar. Bu silər üçün kəyərdilə tursanglar əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **22** Etizingning bulung-puqkaklärıojıqə tamam yiojıwalmanglar, wə həsulungdin əkalən wasangni teriwalmöjin, bəlkı bularni kəmbəoşəllər bilən musapirlaroqa koyοqin. Mən Əzüm Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **23** Pərvərdigar Musaoqa mundak dedi: — **24** Sən Israillaroqa mundak degin: — Silər yəttinqi ayning birinqi künü toluq aram elip, kanaylar qelinix bilən əslətmə yosunda həyt kiliп, mukəddəs sorunlarnı tütünglər. **25** U kündə həqkandak ix-əmgək kilmanglar; Pərvərdigaroqa atap otta sunulidiojan bir kürbənlik sununglar. **26** Pərvərdigar Musaoqa söz kiliп mundak dedi: — **27** Yəttinqi ayning oninqi künü bolsa kafarət künü bolidu; u kün silər üçün mukəddəs yiojılıx künü bolidu; xu künü nəpsinglarnı tartip əzünglarnı təwən tutup, Pərvərdigaroqa atap otta sunulidiojan kürbənlikni sununglar; **28** U kündə həqkandak ix-əmgək kilmanglar; qırkı u bir kafarət künü bolup, xu kün əzünglər üçün Hudayinglər Pərvərdigar aldida kafarət klinixkə bekitilgəndur. **29** Hərkim xu künü nəpsini tartmay əzini təwən tutmisa əz həlkidin üzüp taxlinidu. **30** Kimdəkim xu kündimə hərkəndək bir ix kilsə, Mən xu adəmni əz həlkidin üzüp taxlaymən. **31** Xu künü həqkandak ix kilmanglar; bu dəvrən-dəvrgiqə silər üçün kəyərdə tursanglar bir əbədiy bəlgilimə bolidu. **32** U kün silər üçün toluq aram alidiqən xabat künü bolidu; nəpsinglarnı tartip əzünglarnı təwən tutunglar. Xu ayning tokkuzinqi künü gugumdin tartip ətisi gugumojıqə xabat künigə riayə kiliп aram elinglar. **33** Pərvərdigar Musaoqa söz kiliп mundak dedi: — **34** Sən Israillaroqa mundak degin: — Yəttinqi ayning on bəxininqi kündinən baxlap, yəttə küngiçə Pərvərdigarning «kəpilər həyti» bolidu. **35** Birinqi kündə mukəddəs yiojılıx bolidu; həqkandak ix-əmgək kilmanglar. **36** Yəttə küngiçə Pərvərdigaroqa atap otta sunulidiojan kürbənlik sununglar; səkkizinqi kündə silərgə mukəddəs yiojılıx bolidu; Pərvərdigaroqa atap otta sunulidiojan kürbənlik sununglar. Bu əzi təntənilik yiojılıx bolоqaq,

u künü həqkandak ix-əmgək kilmanglar. **37** Silər «muğaddəs sorunlar bolsun» dəp jakarlaydiojan, yəni Pərvərdigar bekitkən həytler mana xulardur. Xu sorunlarda silər hərkəysi küngə bekitilgini boyiqə, Pərvərdigaroqa atap otta sunulidiojan hədiyə-kürbənlik, yəni kəydürmə kürbənlik, axlıq hədiyə, baxka hərhil kürbənliklər wə xarab hədiyələrnı sunisilər; **38** bulardin baxka, Pərvərdigarning xabat künlərini tutisilər wə Pərvərdigaroqa atap əkalən hədiyelirinqləri berip, kəsəm kürbənlikliringlarning həmmisini ada kiliп, ihtiyyarı kürbənlikliringlarning həmmisini sunisilər. **39** Silər əmdi zemindin həsul-məhsulatlırını yiojip bolup, yəttinqi ayning on bəxininqi kündinən baxlap yəttə kün Pərvərdigarning həytini etküzunglər. Birinqi künü toluq aram elix bolidu, səkkizinqi konidimə toluq aram elix bolidu. **40** Birinqi künü silər esil dərəhlərden xah-putaklarnı qatap, yəni horma dərəhləri bilən koyuk yopurmaklıq dərəhlərning xahlirini kesip, erik boyidiki səgət qiwiklərini kırkıp Hudayinglər Pərvərdigar aldida yəttə künni xundak xad-huram etküzisilər. **41** Silər hər yili bu yəttə künni Pərvərdigaroqa atiojan bir həyt süpitidə etküzunglər; dəvrən-dəvrgiqə bu silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu. Silər həytni yəttinqi ayda etküzunglər. **42** Yəttə küngiçə kəpilərdə turunglar. Israildə tuqulqənlərlarning həmmisi kəpidə tursun. **43** Buning bilən Mən Israillarnı Misir zeminidin qılçarəjinimda, ularnı kəpilərdə turozuzojinimni əwlədlirinqlər bilidu. Əzüm Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **44** Xundak kiliп Musa Pərvərdigarning bekitkən xu həytlerini Israillaroqa bayan kıldı.

24 Pərvərdigar Musaoqa söz kiliп mundak dedi: — **2** Israillaroqa qiraq həmixə yenik turuxi üçün zəytindin sokup qıkırılojan sap mayni sanga elip kelixkə buyruqın. **3** Hərun jamaət qədirininq iqidə, həküm-guwahlıq sandukining udulidiki pərdininq sırtida hər keqisi ətigəngiqə Pərvərdigarning aldida qiraqlarnı xundak pərləp tursun. Bu dəvrən-dəvrgiqə silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **4** Hərun həmixə Pərvərdigarning aldida bu qiraqlarnı pak qiraqdanning üstigə tiziп koyusun. **5** Sən yanə esil buğday unidin on ikki toqaqni ətkin. Hərbir toqaq bir əfəhəning ondun ikkisiga barawər bolsun. **6** Andin sən Pərvərdigarning alidiki pak xırəning üstigə altidin ikki qatar kiliп tizojin. **7** Hərbir katarning üstigə sap məstiki koyοqin; xuning bilən ular Pərvərdigaroqa

atap otta sunulidiojan hədiyə, əslətmə nən bolidu. **8** Bularnı u Israillarоja wakalitən hərbir xabat künü Pərvərdigarning aldida tizsun; bu əbədiy bir əhədidiur. **9** Nanlar Hərun bilən uning oqulluriloja təwə bolidu; ular ularnı mükəddəs jayda yesun; qünki bu nərsilər Pərvərdigaroja atap otta sunulıjan nərsilər iqidə «əng mükəddəslərnin biri» dəp sanılıp, Hərunoja təwə bolidu; bu əbədiy bir bəlgilimimidur. **10** Anisi Israiliy, atisi Misirlik bir oqul bar idi. U Israillarning arisoja bardı; u qedirgahta bir Israiliy bilən uruxup կaldı. **11** Ular sokuxkanda Israiliy ayalning oqlı kupurluk kılıp, [Pərvərdigarning] namini buloqap կarօjidi. Həlk uni Musanıg aldioja elip bardı. U kixining anisining ismi Xelomit bolup, u Dan կəbilisidin boloqan Dibrining kizi idi. **12** Xuning bilən ular Pərvərdigarning həküm buyrukı qikkuqə u kixini solap կoydi. **13** Andın Pərvərdigar Musaçoja sez kılıp mundak dedi: — **14** Կarօjouqını qedirgahtıng taxkiriqa elip qikqınglar. Uning eytkinini anglıqanlarning həmmisi կollırını uning bəxiqa կoysun, andın pütkül jamaət bir bolup uni qalma-kesək կilsun. **15** Həmdə sən Israillarоja mundak degin: — Əgər birkim əz Hudasını հակարətləp կarօjisa əz gunahını tartıdu. **16** Pərvərdigarning namioja kupurluk kılıqan hərkəndək kixi əlümgə məhkum կilinsun; pütkül jamaət qokum bir bolup uni qalma-kesək կilsun; maylı u musapir bolsun yaki yərlik bolsun, [mukəddəs] namioja kupurluk kılsa əltürüsən. **17** Əgər birsı baxka birsini urup əltürsə, u əlümgə məhkum կilinsun. **18** Birsı bir qarpayı əltürsə, uning üqün կaywanni tələp, janəjan tələp bərsun. **19** Birkim əz կoxnisini meyip kilsa, u əzgigə կandak kılıqan bolsa, uning əzığimu xundak կilinsun. **20** Birər əzasi sunduruwetilgən bolsa, uningmu sundurulsun; kezige-kez, qixiqə-qix nakar կilinsun; baxka kixini կandak, zəhimləndürgən bolsa umu həm xundak կilinsun. **21** Kimdəkim bir qarpayı əltürsə, qarpay tələp bərsun; adəmni urup əltürgən kixi bolsa, əlüm jazasoja məhkum կilinsun. **22** Silərda birlə կanun bolsun. musapir yaki yərlik bolsun, barawər muamilə կilinsun; qünki Mən Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **23** Musa Israillarоja xularnı dedi; xuning bilən ular xu կarօjouqını qedirgahtıng taxkiriqa elip qikqı, qalma-kesək կildi. Xundak kılıp, Israillar Pərvərdigarning Musaçoja əmr kılıqinidək կildi.

25 Pərvərdigar Sinay teoqidə Musaçoja sez kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillarоja mundak degin:

— Mən silərgə beridiojan zeminoja kirginginqarda u zeminning əzimu Pərvərdigaroja atap bir xabat aramini alsun. **3** Sən altə yil etizingni terip, altə yil tallık beoqingni qatap, ulardin հosullarnı yioqkin; **4** əmma yəttinqi yili zeminning əzi üqün bir «xabatlıq aram» bolsun; u Pərvərdigaroja atalojan bir «xabat» hesablinidu. Xu yili sən etizingni terimaysən wə tallikkingni qatimaysən. **5** Əzlükidin ünüp qikqan հosulni ormaysən; wə qatalmiojan talliringning üzümlirini üzəməysən; qünki xu yil zemin aram aldiojan yıldur. **6** Հalbuki, zemin xabat yilda qikqarajan հosul հəmminqalaroja ozuk bolidu, yəni əzüng üqün, kul-dediking üqün, mədikaring üqün wə seningkidə turuwatkan musapir üqün, xuningdək mal-wararliring üqün **7** Wə zeminingdiki yawayı կaywanlar üqünmü ozuk bolidu; zeminning həmmə հosuli ozuk bolidu. **8** Xuningdək sən yəttə ketimlik xabat yilini, yəni yəttə həssə yəttə yilni saniojin; yəttə xabat yil künliri կirik tokkuz yil bolidu. **9** Xunqilik wəkət etüp, yəttinqi ayda, ayning oninqi künü, kafarət künidə buroqa qelip sadasını yukiri qikqrisilər; kafarət künining əzidə silər pütkül zemininglarda buroqining sadasını anglitisilər. **10** Xu əllikinqi yilini silər mükəddəs dəp bilip, pütkül zemində uningda barlıq turuwatqların həmmisigə azadlığni jakarlixinglar kerək. Xu yil silərgə «azadlık yili» bolidu, հərbiringlar əz yər-mülükrliringlaroja կaytisilər, հərbiringlar əz ailə-jəmətinglaroja կaytip barisilər. **11** Bu əllikinqi yili silərgə bir azadlık yili bolsun; u yili կeq nemə terimaysilər, əzlükidin ünüp qikqan հosulnimu ormaysilər wə qatalmiojan talliringlarning üzümlirinimu yioqmaysilər. **12** Qünki bu azadlık yili bolup, silərgə mükəddəs հesablansun; uning հosulunu bolsa, etiz-dalilardin tepip [հəmminqlar] yəysilər. **13** Azadlik yili aranglardiki հərbir adəm əz yər-mülkigə կaytsun. **14** Silər կoxnanglaroja birnemə setip bərsənglər, yaki կoxnanglardın birnemə setiwaşnglar, bir-biringlərni bozək կilmanglar. **15** Կoxnangdin [yərni] setiwaşng, undakta «azadlık yili»din keyin etkən yillarning sanini հesablap uningdin setiwelixing kerək; umu կalojan yillarning sanioqa կarap, yərning keyinkı հosulliriloja asasən sanga setip bərsun. **16** «[Azadlık yili»oqıqə】 boloqan yillar keprək bolsa, bahasını xuningoja muwapik yukiri ketürisən; կalojan yillar azraq bolsa, bahasını xuningoja muwapik kemətsun. Qünki կalojan yillarning հosulliri կanqə bolsa, u xu boyiqə sanga

setip beridu. 17 Silər bir-biringlarnı bozək kılmangalar, bəlkı Hudayinglardın korkungular; qünki Mən bolsam Hudayinglar Pərvərdigardurmən. 18 Silər Mening bəlgilimilirimni tutup, həkümlirimdə turup, xularoja əməl kilinglər; silər xundak kilsanglar, zemininglarda tinq-amən turisilər. 19 Xuning bilən zemin silərgə əz mewisini beridu, silər toyopudək yəp, uningda tinq-amən turisilər. 20 Əgər silər: — Mana, bizgə terip həsolunu yiojixka ijażət berilmisə, yəttinqi yili nema yəymiz, dəp sorisanglar, 21 [silərgə məlum bolsunkı], altınqi yılıda üç yilning həsolunu bərsun dəp, Mən üstüngləroja bərikitimni «qüx» dəp buyruymən. 22 Wə xundak boliduki, silər səkkizinqi yili terisilər, əmma tokkuzinqi yiliojqə exip kalojan kona həsoludin tehiqə yəysilər; xu tokkuzinqi yiliojqə silər kona axlıktın yəysilər. 23 Yər-zemin setilsə, manggülük setilmsün, qünki zeminning əzi Meningkidur, silər bolsanglar Mening yenimdiki musapir wə mehman, halas. 24 Silər igə bolidiqan pütkül zemində yər-zeminning igilirigə uni «kayturuwelix həkukı»ni yaritip berixinglər kerək. 25 Əgər kərindaxliringlardın biri kəmbəqəllixip, əz miras yerini setiwətkən bolsa, uning yekin tuoqını, yəni «həmjəmet xapaətqi»si kelip əz kərindixi satkan yərni kayturup setiwalınsun. 26 Əgər uning həq xapaətqi tuoqını bolmisa, lekin u yanduruwelixka kerəklək pulni tapalisa, 27 Undakta satkınıqə qanqa yil bolojanlığını hesablap, [azadlıq yiliojqə] kalojan yillar üçün setiwalıjan kixığə muwapik pul berip, əz yerigə kaytsun. 28 Lekin əgər u yanduruwelixka kerəklək pulni tapalmisa, əzi setip bərgən yər azadlıq yiliojqə aloquqining ələida tursun; azadlıq yili kəlgəndə yər yər setiwalıquqining ələidin qiksən, əz igisi əz yər-mülkigə kaytsun. 29 Əgər birsi sepilliş xəhərning iqidiki bir turaloju eyni satkan bolsa, setip bir yil iqidə uni yanduruwelix həkukı bardur. Toluk bir yil tügəp boloqqa, yanduruwelix həkukı bardur. 30 Lekin pütün yil iqidə yanduruwelinnmişa, sepilliş xəhərning iqidiki bu ey nəsildin-nəsilgə alojan kixinining ələida bolup, azadlıq yili kəlsimu yandurulmas. 31 Lekin sepilsiz kəntlərning eyliri bolsa zemining etizliridək hesablinidu; ularni yandurup setiwalıqli bolidu; azadlıq yili kəlgəndə əsligisinin ələida yanduruldu. 32 Lekin Lawiy xəhərliridə bolsa, Lawiyalar əz mirasi bolojan xəhərlərdiki eylirini halisa hərkəqan kayturuwelix həkukı bardur. 33 Lawiylardın biri eylirini, yəni əz mirasi bolojan xəhərdiki bir eyni kayturuwelix həkukı bar bolsimu, [lekin kayturup

almioqan bolsa], undak əhwalda u azadlıq yili kəlgəndə yandurulidu; qünki Lawiy xəhərlirinə eyliri bolsa Lawiyarning Israillarning arisidiki mirası bolidu. 34 Xundak həm bularning xəhərlirinə qərisidiki etiz-yərliri bolsa, ularning əbədiy mirası boloqqa, setilsə bilməydi. 35 Sanga koxna bolojan, kərindaxliringlardın biri kəmbəqəllixip, əz jenini bakalmay kalsa, sən uni musapir yaki yaka yurtluq mehmandək yeningda turouzup, uningdin həwər alojin. 36 Sən uningdin əsüm wə yaki payda almioqin; sən Hudayingdin korkup, kərindixingni kexingda turuxka koypojin. 37 Pulungni uningoja əsümgə bərmə, axlıkingnimə payda elix məksitidə uningoja etnə bərmigin. 38 Hudayinglar boluxka, Qanaan zeminini silərgə berixkə silərnı Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudayinglar Pərvərdigar Əzümdurmən. 39 Əgər sanga koxna bolojan kərindixing kəmbəqəllixip, əzinə sanga satsa, uni əldək kulluk hizmitigə salmioqin; 40 bəlkı u kexingda mədikar yaki musapirdək tursun; azadlıq yiliojqə sening hizmitingdə bolsun; 41 andin azad bolup əzi bilən balılıri kexingdin qikip, əz jəmətigə yenip berip, ata-bowilirining yər-mülkigə kaytsun. 42 Qünki ular Mən Əzüüm Misir zeminidin qikirip elip kəlgən kül-bəndilirim boloqqa, ularni əldək setixkə yol koymanglar. 43 Sən ularoja kəttik kolluk bilən hojilik kilməsən, bəlkı Hudayingdin korkkin. 44 Lekin əzüngə kül yaki dedək almakçı bolsang, ularni ətraptiki yat əllərdin xundak kül ya dedək setiwalı sang bolidu. 45 Bulardın baxka, aranglarda olturaklıxkan musapirlarning pərzəntlirini wə xularning jəmətidin, yəni silər bilən billə turuwatlıq, zemininglarda tuoqulənlardın kullar setiwalıngalar bolidu; xuning bilən ular silərning mülküngərək bolup əldidə. 46 Silər muxularını əzünglardın keyinkı baliliringləroja miras kiliplər, ularoja mülük boluxka kəldursanglar bolidu; muxularını əbədgiqə kül kilsanglar bolidu; lekin əz kərindaxliringlar bolojan Israillar arisida bolsa, bir-biringləroja kəttik kolluk bilən hojilik kılmaslikinglər kerək. 47 Əgər aranglarda olturuxluq bir musapir yaki yaka yurtluq beyioqan wə uningoja koxna kərindixing kəmbəqəllixip, əzinə xu koxna musapiroja wə yaki xu musapirning məlum bir əwladioja satsa, 48 u setiləqəndin keyin uningda pul tələp hərlükə qikix həkukı əldidə; uning aka-ukilirining hərkəyəsi uni hərlükə setiwalısa bolidu. 49 Xuningdək uning taoqisi yaki taoqisinin oolı wə yaki jəmətidin bolojan hərkəysi yekin tuoqını uni hərlükə setiwalısa bolidu;

yaki өзининг курби ўетса, пул берип өз-өзини һөрлүккә setiwsa bolidu. **50** Uni setiwalidiojan kixi uning hojisi bilen gəplixip setilojan yıldın tartip azadlıq yilioqıqə қanqılık bolovanlığını hesablaş, setiwelix bahasını yillarning sanoja қarap hesablisun; [Hərlük puli hesablaxta қulning hojisiçaj] ixləxkə kerək bolovan қalojan künlirining həkkii «mədikarning ixlığən künliri»dək hesablanısun. **51** Azadlıq yilioqə yənə heli yillar bolsa, xuni hesablaş, setilojan pulning nisbiti boyiqə hərlük pulini hesablaş bərsun; **52** Əgər azadlıq yilioqə az yillar қalojan bolsa, uni hesab kılıp, қalojan kulluk yillirioqa muwapiq pulni yandurup bərsun. **53** Bolmisa, kul xu hojisining yenida yillik mədikardək turuxi kerək; uning hojisi sening kəz aldingda uningoja қattık қolluk bilən hojilik kilmisun. **54** Əgər kul yüksək yollar bilən hərlükka qıkalma, azadlıq yili kəlgəndə կoyup berilsun — u balılıri bilən koxulup azad bolidu. **55** Qünki Israillarning əzi Manga կul-bəndilərdür; ular Mən Өzüm Misir zeminidin qıkırıp kəlgən կul-bəndilirimdur. Hudayinglar Pərvərdigar Өzümdurmən.

26 Silər ezunglar üçün ھeqkandaq but yasimanglar yaki өzunglarşa ھeq oyma məbud yaki həykəl-tüwrükni turoquzmanglar yaki ularoqa bax uruxka oyulojan nəkixlik taxlarnı zemininglarda hərgiz tiklimənglər; qünki Өzüm Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **2** Mening xabat künlirimni tutup, mukəddəs jayimoja ihlasmən bolunglar. Mən Pərvərdigardurmən. **3** Əgər silər meninq bəlgilimilirimdə mengip, əmrərimni tutup ularoqa əməl kilsanglar, **4** Mən yeringlarning əz həsulini berip turuxioqa, daladiki dərəhlərning mewisini qıkırxiyoqa waktida yamoqurliringlarnı yaqdurup turimən. **5** Xuning bilən haman tepix wakti üzüm yioqıx pəsligiqə bolidu, üzüm yioqıx wakti teriloju waktiqiqliqə bolidu; silər neninglarnı toyunloquqə yəp, əz zemininglarda tinq-aman turisilər. **6** Mən zeminoja aram-tinqlik ata կilimən, xuning bilən ھeqkim silərni қorkitalmaydu, aramhuda yetip uhlaysılər; wəhxiy haywanlarnı zemindin yokitımən, kiliqmu zemininglardin etməydu; **7** silər düxmənliringlarnı kooqlaysılər, ular aldinglarda kiliqlinip yiğilidu. **8** Silərdin bəx kixi yüz kixini kooqlaydu, yüz kixi on mingni қaquridu; düxmənliringlər bolsa aldinglarda kiliqlinip yiğilidu. **9** Mən silərgə yüzümni қaritip, silərni pərzənt kərgüzüp kəpəytimən, silər bilən baqlıqoja əhdəmni məzmut turoquzimən. **10** Silər

tehiqə uzun saklanojan kona axlıknı yəwatqıninglarda, yengi axlıq qıkıdu; yengisi wəjидin konisini qıkırwetisilər. **11** Mən Өz makanimni aranglarda turoquzimən wə կəlbim silərdin nəprətlənməydu. **12** Mən aranglarda mengip silərning Hudayinglar bolimən wə silər Mening həlkim bolisilər. **13** Mən silərni Misirdə ularning külliri boluxtın hər kılıxka xu zeminidin qıcarojan Hudayinglar Pərvərdigardurmən; Mən boyunturukunglarning asarətlərini sundurup, kəddinglarnı tik kılıp mangopuzdum. **14** Həlbuki, əgər silər Manga կulak salmay, bu əmrlərning həmmisigə əməl kilmay, **15** bəlgilimilirimini taxlap, kəlbinglardin həkümlirimni yaman körüp, barlık əmrərimni tutmay, əhdəmni buzsanglar, **16** Mənəmə bexinglarşa xu ixlarnı qüxürimənki, — Mən silərgə wəhimiə selip, kəzünglarnı kor kılıdiqan, jeninglarnı zipləxtüradiojan sil-waba kesili, kezik kesilini bexinglarşa qüxürimən. Silər urukunglarnı bikar qeqip-terisilər, qünki düxmənliringlər uni yəp ketidu. **17** Mən yüzümni silərgə karxi կilimən, xuning bilən silər düxmənliringlardin urulup қaqidiqan bolisilər; silərni eq kərgüqilər üstünglardin həkümrənlək կilidu; ھeqkim silərni կoqlımisimu, қaqisilər. **18** Bulardin ھeq ibrət almay, bəlki Manga yənə կulak salmisanglar, Mən gunahlıringlar tüpəylidin silərgə bolovan jazani yəttə həssə eoqırlıtimən, **19** küq-ھaywənglardin bolovan ھakawurlukinglarnı sundurimən; asmininglarnı təmürdək kılıp, yeringlarnı mistək կiliwetimən; **20** əjir-japayinglar bikaroja ketidu, yeringlər həsul bərməydu, daladiki dərəhlərgə mewə qüxməydu. **21** Əgər yənilə Mən bilən karxi mangsanglar, xundakla Manga կulak salmisanglar, Mən gunahlıringlarşa layık bexinglarşa qüxicidiojan waba-külpətlərni yənə yəttə həssə eoqırlıtimən. **22** Aranglarşa silərni balılıringlardin juda կilidiqan, qarpayıringlarnı yokitidiojan, silərni azlitidiojan yawayı haywanlarnı əwətimən; yol-koqılıringlar adəmzsatsız qeldək bolup կilidu. **23** Silər bu ixlər arkılık ibrət-tərbiyə almay, bəlki yənilə Manga karxi mangsanglar, **24** Mənəmə silərgə karxi mengip, gunahınglar tüpəylidin bolovan jazani yənə yəttə həssə eoqırlıtip, Mən Өzüm silərni urımən; **25** üstünglərşa əhdəmni buzoqanlikning intikəmini alidiojan kiliq qüxürimən; xuning bilən silər xəhərlərgə yioqiliwalisilər, Mən aranglarşa waba qüxürimən; xuning bilən silər düxmənlərning koliqə qüxisilər. **26** Silərgə yelənqük bolovan axlıknı қurutiwetimən; on ayal bir bolup bir tonurda nan

yekip, nanlarni silergə tarazida tartip beridu, əmma buni yegininglar bilən toymaysılər. **27** Əgər bulardin heq ibrət almay, manga կulak salmisanglar, bəlkı manga karxi mangsanglar, **28** Mənmü կəhr bilən silergə karxi mangimən; Mən, yəni Mən Өzüm gunahlıringlar tüpəylidin jaza-tərbiyini yənə yəttə həssə eçirlitip qüxiürimən. **29** Xuning bilən silər oçulliringlarning gəxi wə kizliringlarning gəxini yəysilər; **30** xundakla Mən kurbanlık, «yukarı jay»liringlani wəyrən kılıp, «kün tüwrük»liringlarnı sundurup, elükliringlarnı sunuk butliringlarning üstigə taxliwetimən; Mening կəlbim silərdin nəprətlinidu. **31** Mən xəhərliringlarnı wəyrən kılıp, mukəddəs jayliringlarnı harab kılıp, [kurbanlıqları] huxbuylırını yənə puriməmən; **32** zeminni հալակէkə elip barimən; uningda oltrəaklaxkan düxmənliringlar bu əhwaləja həyranuhəs kəlidü. **33** Silərni əllərning arisioja taritip, kəyninglardin kiliqni suçurup կօղlaymən; xuning bilən zemininglar wəyrən bolup xəhərliringlar harab kəlinidu. **34** U wakitta, silər düxmənliringlarning zeminida turuwatķininglarda, zemin wəyrənə boloğan barlık künlərdə, zemin eż xabat künliridin səyündü; u zamanda zemin dərwəkə aram elip eż xabatlridin səyündü. **35** Əzi wəyrənə bolup turoğan barlık künləridə u aram alidu, yəni silər uningda turuwatķan wakittiki xabat künliringlarda heq almiqən aramnı əmdi alidu. **36** Aranglardın kutulup կaloğanlar bolsa, ular düxmənlərning zeminləridə turoğinida kəngüllirigə yürəkzadilik salımən, xuning bilən ular qüvkən bir yopurmakning xəpisini anglisa kiliqtin կaqqandək կağıdu; heqkim կօղlimisimu yikiliq qüxicidu. **37** Gərqə heqkim ularnı կօղlimisimu, dərwəkə kiliqtin yikitiləndək ular bir-birining üstigə putlixip yikiliidu; silərdə düxmənliringlarqa karxi turoqudək küq կalmaydu. **38** Əllərning arisida հalak bolisiłər, düxmənliringlarning zemini silərni yəp ketidu. **39** Aranglardın kutulup կaloğanları bolsa eż rəzilliki tüpəylidin düxmənliringlarning zeminida zəiplixidu; wə ata-bowilirining rəzillikidim yürüp, xular zəipləxkəndək ularmu zəiplixidu. **40** Əlbuki, ular ezi կilojan rəzilliki bilən ata-bowilirining sadir կilojan rəzillikini, Manga yüz ərüp asiylik կilojinini, xundakla ularning Manga karxi turup mangojinini boynioja alidu, **41** xuningdək Mening ularoja karxi mangojinimoja, xuningdək ularni düxmənlirining կolioja tapxurojinimoja iğrər bolidu. Xunga əgər u wakitta ularning hətnisiz kəngli təwən kəlinip, eż

kəbihlikining jazasını կobul kilsa, **42** undakta Mən Yakup bilən baqlıqan əhdəmni yad kılıp, İshək bilən baqlıqan əhdəmnim wə İbrahim bilən baqlıqan əhdəmnim esiməgə kəltürimən, zeminnim yad kiliimən. **43** Qünki zemin ulardin taxlinip, ularsız bolup harabə turoğan wakitta, xabat künliridin səyündü; ular bolsa eż kəbihlikining jazasını կobul kılıdu; səwabi dəl xuki, ular Mening həkümlirimini taxlidi, bəlgilimilirimni kəlbidin yaman kergənidi. **44** Əlbuki, xundak bolsimu, ular eż düxmənlirinin zeminida turoğinida Mən ularni taxlimaymən yaki ularoja օqlük kilmaymən, xuningdək ular bilən baqlıqan əhdəmni buzmayımən, ularni yokatmayımən; qünki Mən Өzüm ularning Hudasi Pərvərdigardurmən. **45** Mən bəlkı ularni dəp, ularning Hudasi boluxka əllərning kezi aldida Misir zeminidin qıkırıp kalgən ata-bowilirili bilən baqlaxkan əhdəmni esimdə tutimən. Mən Pərvərdigardurmən. **46** Pərvərdigar Musani wasitə kılıp, Sinay teqida ezi bilən Israillarning otturisida bekitkən həkümlər, bəlgilimilər wə қanunlar mana xular idi.

27 Pərvərdigar Musaoja sez kılıp mundak dedi: —

2 Sən Israillaroja mundak degin: — Əgər birsi pəwkul'addə bir կəsəm kılıp məlum kixining jenini Pərvərdigarə atiojan bolsa, undakta xu kixigə sən bekitkən jenining kimmitining nərhi təwəndikidək bolidu; 3 Yexi yigirmə bilən atmixning arılıkida boloğan ər kixi bolsa, sən tohtitidiojan kimmiti mukəddəs jaydiki xəkəlniñ elqəm birliki boyiqə bolsun; uning kimmiti əllik xəkəl kümüxkə tohtitilsun. **4** Ayal kixi bolsa, aranglarda tohtitidojan kimmiti ottuz xəkəl bolsun. **5** Əgər yexi bəx bilən yigirmining arılıkida bolsa, ərkək üçün tohtitilidiojan kimmiti yigirmə xəkəl bolup, ayal kixi üçün on xəkəl bolsun. **6** Əgər yexi bir ay bilən bəx yaxning arılıkida bolsa, tohtitilidiojan kimmiti oqul bala üçün bəx xəkəl, kiz bala üçün üq xəkəl kümüx bolsun. **7** Əgər atmix ya uningdin qongräk yaxtiki kixi bolsa, tohtitilidiojan kimmiti ər kixi üçün on bəx xəkəl, hotun kixi üçün on xəkəl bolsun. **8** Əgər birsi tohtitidojan kimmitini tələxkə kürbi yətmisə, u ezzini kaһinning aldida tək կilsun; kaһin uning kimmitini bekitsun. Kaһin կəsəm կiloquqining əhwalıqə karap uning kimmitini tohtitip bərsun. **9** Əgər birsi [կəsəm kılıp] Pərvərdigarə kurbanlık boluxka layik bolidiojan bir һaywanni uningoja atiojan bolsa, undakta xundak һaywanlar Pərvərdigarə atap mutlək mukəddəs

sanalsun; **10** haywan naqar bolsa uning ornioja yahxini yaki yahxining ornioja naqirini tegixikə yaki ornioja baxkisini almaxturusxka hərgiz bolmaydu. Mubada atioquqi u haywanning ornioja yənə bir haywanni yənggüxliməkqi bolsa, Awwalkisi bilən ornioja əkəlginining hər ikkisi mukəddəs sanalsun. **11** Əgər haywan Pərwərdigarə atalojan kurbanlıqka layık bolmaydiqan bir «napak» haywan bolsa, undakta u haywanni kahınınning aldiqja elip kalsun; **12** andin kahin əzi uning yahxi-yamanlıkijo qarap kimmittini tohtatsun; kahin kimmittini ənqə tohtatkan bolsa xundak bolsun. **13** Əgər igisi pul tələp haywanni kayturulmaqqi bolsa, tohtitilojan kimmittigə yənə uning bəxtin birini ənqup bərsun. **14** Əgər birsi Pərwərdigarə mukəddəs bolsun dəp eyini uningoja atap mukəddəs kilsa, kahin uning yahxi-yamanlıkijo qarap kimmittini tohtatsun; kahin uning kimmittini ənqə tohtatkan bolsa, xu kimmitti inawatlık bolidu. **15** Keyin əgər eyni atioquqi kixi uni kayturuwalmakqi bolsa, u tohtitilojan kimmittigə uning bəxtin birini ənqup bərsun; andin ey yənə uning bolidu. **16** Əgər birsi əz mal-mülki bolovan etizlikning bir kışmini Pərwərdigarə atap mukəddəs kilsa, kimmitti uningoja ənqılık uruk terilidiojanlıkijo qarap tohtitsun; bir homir arpa uruk ketidiojan yər bolsa, kimmitti əllik xəkəl kümüükə tohtitsun. **17** Əgər birsi «azadlık yili»dən tartip əz etizlikini mukəddəs kilsa, sən ənqə tohtatsang xu bolsun. **18** Lekin əgər birsi «azadlık yili»dən keyin əz etizlikini mukəddəs kilojan bolsa, kahin kelidiojan azadlık yilioqıqə ənqılık yillar ələyənlikini hesablap kimmittini tohtatsun. Ətüp kətkən yillarqa qarap toluk bahadin muwapik pul keməytildi. **19** Əgər birsi əz etizlikini mukəddəs kilojandan keyin pul tələp uni kayturuwalmakqi bolsa, u sən tohtatkan kimmittigə yənə uning bəxtin birini ənqup bərsun; xuning bilən etizlik uning əz kolioja kaytidu. **20** Əgər u pul berip etizlikni kayturuwalmiqan bolsa yaki baxkə birsigə setip bərgən bolsa, keyin xu etizlikni kayturuwelixkə bolmaydu, **21** Bəlkı azadlık yili kəlgəndə etizlik «igisigə kayturulidioqanda» u mutlak beqixlanovan yərgə ohxax, Pərwərdigarə atap mukəddəs kiliñip, miras hökükü kahinoja ətidu. **22** Əgər birsi setiwalovan əmma əz mirasi bolmiojan bir parqə yər-etizni Pərwərdigarə atap mukəddəs kilojan bolsa, **23** kahin azadlık yilioqıqə ələyənlikini hesablap, kimmittini tohtatsun. Andin u künü xu kixi tohtitilojan kimmittini Pərwərdigarə mukəddəs

kilojan nərsə süpitidə kəltürsun. **24** Lekin azadlık yili kəlgəndə, etizlik kimdin elinojan bolsa, xu kixigə, yəni əslidiki igisigə kayturup berilsun. **25** Sən tohtitidiojan barlıq kimmətlər bolsa həmixin mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birlikə boqıqə hesablansun; bir xəkəl yigirmə gərahəkə barawər bolidu. **26** Lekin qarpayning tunji balisi tunji bala bolojanlıkə səwəbidin əslidinla Pərwərdigarə atilidiojan boloqaqka, kala bolsun, koy-eqə bolsun heqkim uni «Hudaşa atap» mukəddəs kilmisun; qünki u əslidə Pərwərdigarning idi. **27** Əgər u napak bir haywandın tuqulowan bolsa, igisi sən tohtatkan kimmətkə yənə uning bəxtin birini ənqup berip, andin əziga kayturuwalsun; lekin əgər igisi uni əziga kayturuwalmaymən desə, bu haywan sən tohtatkan kimmətkə setilsun. **28** Əgər birsi Pərwərdigarə əz melidin, adam bolsun, haywan bolsun yaki miras yeri bolsun, Pərwərdigarə mutlak atiojan bolsa, undak nərsə hərgiz setilmisun yaki bədəl tələx bilənmə kayturulmisun. Pərwərdigarə mutlak atalojan hərnərsə bolsa «əng mukəddəslərning biri» hesablinip, uningoja has bolidu. **29** Əgər bir adam Hudaşa mutlak has atalojan bolsa, undakta uning üçün bədəl berilip, kayturuwelinixkə hərgiz bolmaydu; u qokum eltürülüxi kerək. **30** Yərzemindin qıkkən həmmə əsuluning ondin biri bolovan əxrə bolsa, yərning dənlik ziraatlari bolsun yaki dərəhlərning mewisi bolsun, Pərwərdigarningki bolidu; u Pərwərdigarə mukəddəs kiliñopardur. **31** Birsi əz əxriliridin məlum birnərsini bədəl berip kayturuwalmakqi bolsa, u xuningə yənə uning kimmittinin bəxtin birini ənqup berip, kayturuwalsun. **32** Kala yaki koy-eqə padisidin elinidiojan əxrə bolsa padiqining tayıki astidin ətküzülgən haywanlardın hər oninqisi bolsun; Pərwərdigarə atılıp mukəddəs kiliñini xu bolsun. **33** Həqkim uning yahxi-yamanlıkijo karimisun wə yaki uni almaxturmisun; əgər uni almaxturmən desə, Awwalkisi bilən ornioja almaxturojan hər ikkisi mukəddəs sanalsun; u hərgiz bədəl tələp kayturuwelinmisun. **34** Pərwərdigar Sinay teojudu Musaşa tapilojan, Israillarə tapxurux kerək bolovan əmrələr mana xular idi.

Qəl-bayawandiki səpər

1 Wə Israillar Misirdin qıkkəndin keyin ikkinqi yili
ikkinqi ayning birinqi künü Pərvərdigar Sinay
qəlidə, jamaət qedirida turup Musa oğla mundak
dedi: — **2** Silər pütkül Israil jamaitini kəbilisi, ata
jəməti boyiqə sanini elip qıkıngılar; adamların
ismi asas kılınip, barlıq ərkəklər tizimlansı. **3**
Israillar iqidə omumın yigirmə yaxtin axkan, jənggə
qıkalaydioqlanınları Hərun bilən ikkinglər uların
köxün-kısmılırı boyiqə sanakṭin etküzunglər. **4**
Hərbir kəbilidin silərgə yardəmlixidioqlan birdin kixi
bolsun; uların hərbiri ularning ata jəmətining bexi
bolidu. **5** Təwəndikilər silərgə yardəmlixidioqlanınları
isimliki: — Rubən kəbilisidin Xidərninq oqlı Əlizur; **6**
Ximeon kəbilisidin Zuri-xaddayning oqlı Xelumiyyəl; **7**
Yəhūda kəbilisidin Amminadabning oqlı Nahxon; **8**
Issakar kəbilisidin Zuarning oqlı Nətanəl; **9** Zəbulun
kəbilisidin Həlonning oqlı Eliab; **10** Yüsütpənən əwlədləri
iqidə Əfraim kəbilisidin Ammihudning oqlı Əlixama; **11**
Manassəh kəbilisidin Pidahzurnıng oqlı Gamaliyəl; **12**
Binyamin kəbilisidin Gideonining oqlı Abidan; **13** Dan
kəbilisidin Ammixaddayning oqlı Ahıəzər; **13** Axır
kəbilisidin Okranning oqlı Pagiyəl; **14** Gad kəbilisidin
Deuəlnıng oqlı Əliasaf; **15** Naftalı kəbilisidin Enanning
oqlı Ahıra». **16** Bular jamaət iqidin qakırıloqları,
yəni ata jəmət-kəbililirinə baxlıkları, mingliqları
Israilların bax sərdarları idi. **17** Xuning bilən Musa
bilən Hərun ismi ataloqları bu kixılərnı baxlap, **18**
ikkinqi ayning birinqi künü pütkül jamaətni yığdı;
ular həlkəning hərbirinən kəbilə-nəsəbi, ata jəməti
boyiqə ismini asas kılıp, yigirmə yaxtin yukirilarnıng
həmmisini bir-birləp tizimlidi. **19** Pərvərdigar Musa oğla
kəndək buyruqları bolsa, Musa Sinay qəlidə uları
xundak sanakṭin etküzdidi. **20** Israilning tunji oqlı
Rubənnıng əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas
kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydioqlan
ərkəklərinən həmmisini bir-birləp tizimlidi; **21** Rubən
kəbilisidin sanakṭin etküzunglərlər jəmiy kırıq altə
ming bəx yüz kixi boldi. **22** Ximeonning əwlədləri
ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə
yaxtin axkan, jənggə qıkalaydioqlan ərkəklərinən
həmmisini bir-birləp tizimlidi; **23** Ximeon kəbilisidin
sanakṭin etküzunglərlər jəmiy əllik tökəz ming üç
yüz kixi boldi. **24** Gadning əwlədləri ata jəməti, ailisi
boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə
qıkalaydioqlanınları həmmisini bir-birləp tizimlidi;

25 Gad kəbilisidin sanakṭin etküzunglərlər jəmiy kırıq
bəx ming altə yüz əllik kixi boldi. **26** Yəhūdanıng
əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip,
yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydioqlanınları
həmmisini bir-birləp tizimlidi; **27** Yəhūda kəbilisidin
sanakṭin etküzunglərlər jəmiy yətmix tət ming altə yüz
kixi boldi. **28** Issakar ning əwlədləri ata jəməti, ailisi
boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə
qıkalaydioqlanınları həmmisini bir-birləp tizimlidi; **29**
Issakar kəbilisidin sanakṭin etküzunglərlər jəmiy əllik
tət ming tət yüz kixi boldi. **30** Zəbulunning əwlədləri
ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə
yaxtin axkan, jənggə qıkalaydioqlanınları həmmisini
bir-birləp tizimlidi; **31** Zəbulun kəbilisidin sanakṭin
etküzunglərlər jəmiy əllik yəttə ming tət yüz kixi boldi.
32 Yusüpning əwlədləri: — uning oqlı Əfraimning
əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip,
yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydioqlanınları
həmmisini bir-birləp tizimlidi; **33** Əfraim kəbilisidin
sanakṭin etküzunglərlər jəmiy kırıq ming bəx yüz kixi
boldi. **34** [Yusüpning ikkinqi oqlı] Manassəhning
əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip,
yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydioqlanınları
həmmisini bir-birləp tizimlidi; **35** Manassəh kəbilisidin
sanakṭin etküzunglərlər jəmiy ottuz ikki ming ikki yüz
kixi boldi. **36** Binyamının əwlədləri ata jəməti, ailisi
boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə
qıkalaydioqlanınları həmmisini bir-birləp tizimlidi;
37 Binyamin kəbilisidin sanakṭin etküzunglərlər jəmiy
ottuz bəx ming tət yüz kixi boldi. **38** Danning
əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip,
yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydioqlanınları
həmmisini bir-birləp tizimlidi; **39** Dan kəbilisidin
sanakṭin etküzunglərlər jəmiy atmix ikki ming yəttə
yüz kixi boldi. **40** Axırning əwlədləri ata jəməti, ailisi
boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə
qıkalaydioqlanınları həmmisini bir-birləp tizimlidi;
41 Axır kəbilisidin sanakṭin etküzunglərlər jəmiy kırıq
bir ming bəx yüz kixi boldi. **42** Naftalining əwlədləri
ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə
yaxtin axkan, jənggə qıkalaydioqlanınları həmmisini
bir-birləp tizimlidi; **43** Naftalı kəbilisidin sanakṭin
etküzunglərlər jəmiy əllik üç ming tət yüz kixi boldi.
44 Yukirikilar bolsa sanakṭin etküzunglərlər bolup,
Musa bilən Hərun həm Israilların on ikki əmri
(hərbiri ez ata jəmətigə wəkil boldi) uları sanakṭin
etkəzgən. **45** Xundak kılıp, Israilların həmmisi,

yəni Israilda yigirmə yaxtin axşanlardın, jənggə qıqlaydiojanlarning həmmisi ata jəmətliri boyiqə tizimlandı; **46** Sanaqtin etküzülgənlər jəmiy altə yüz üq ming bəx yüz əllik kixi boldi. **47** Bırak Lawiyalar ata jəmət-kəbilisi boyiqə sanaqning iqiqə kirgüzülmidi. **48** Qünki Pərvərdigar Musaqa səz kılıp: — **49** «Sən pəkət Lawiy kəbilisinilə xu hesabka kirgüzmin, ularning omumiy saninimu Israillarning katarioja kirgüzmin. **50** Lekin sən Lawiyaları [Hudanıng] həküm-guwaqliki saklaşlıq qedir wə uning iqidiki barlıq қaqa-қuqa əswablarnı həm uningoja dair barlıq nərsilərni baxçuruxka təyinligin; ular [ibadət] qedirini wə uning iqidiki barlıq қaqa-қuqa əswablarnı kətürüd; ibadət qedirining hiszmitini kılouqılar xular bolsun, ular qedirning tət ətrapida eż qedirlirini tiksun. **51** Qedirni keqüradiojan qaçda uni Lawiyalar seksun; qedirni tikidiojan qaçda uni Lawiyalar tiksun; [Lawiyalarqa] yat bolovan hərkəndək adəm uningoja yekinlaxsa əlümgə məhkum kılınsun. **52** Israillar bargah, kuroqanda hər adəm eż kismida, eżigə has tuq astioja qedir tiksun. **53** Bırak [Hudanıng] oqəzipi Israıl jamaitining üstigə qüxməsləki üçün, Lawiyalar Hudanıng həküm-guwaqliki saklaşlıq qedirning tət ətrapioja bargah kursun; Lawiyalar Hudanıng həküm-guwaqliki saklaşlıq qedirni muhəapizət kılıxka məş'ul bolidu» — degəndi. **54** Israillar ənə xundak kıldı; Pərvərdigar Musaqa կandak buyruoqan bolsa, ular xundak kıldı.

2 Pərvərdigar Musa bilən Hərunoja mundak dedi: — **2** Israillar hərbəri ezlirining tuqı astioja, ezlirining ata jəmətining bayrığı astida qedir tiksun; jamaat qedirining tət ətrapidin səl yirakrak bargah kursun. **3** Kün qıkıx tərəpkə, xərk tərəpkə karitip eż tuoqı astida koxun-kısmı boyiqə bargah kuridiojını Yəhuda bolsun; Yəhudalarning əmiri Amminadabning oqlı Nahxon bolsun. **4** Uning koxunu, yəni sanaqtin etküzülgənlər jəmiy yətmix tət ming altə yüz kixi. **5** Uning yenida bargah kuridiojını Issakar kəbilisi bolsun; Issakarlarning əmiri Zuarning oqlı Nətanəl bolsun. **6** Uning koxunu, yəni sanaqtin etküzülgənlər jəmiy əllik tət ming tət yüz kixi. **7** Ularning yenida yənə Zəbulun kəbilisi bolsun; Zəbulunlarning əmiri Həlonning oqlı Eliab bolsun. **8** Uning koxunu, yəni sanaqtin etküzülgənlər jəmiy əllik yəttə ming tət yüz kixi. **9** Omumən Yəhuda bargahioja karaydiojanlarning həmmisi, yəni koxun-kısimliri boyiqə sanaqtin etküzülgənlər jəmiy bir yüz səksən

altə ming tət yüz kixi; ular aldi bilən yoloja qıksun. **10** — Jənub tərəptə, tuq tiklop, koxun tərtipi bilən bargah kuridiojını Rubən kəbilisi bolsun; Rubənlarning əmiri Xidərning oqlı Əlizur bolsun. **11** Uning koxunu, yəni sanaqtin etküzülgənlər jəmiy kırık altə ming bəx yüz kixi. **12** Uning yenida bargah kuridiojını Ximeon kəbilisi bolsun; Ximeonlarning əmiri Zuri-xaddayning oqlı Xelumiylər bolsun. **13** Uning koxunu, yəni sanaqtin etküzülgənlər jəmiy əllik tokkuz ming üq yüz kixi. **14** Ularning yenida Gad kəbilisi bolsun; Gadlarning əmiri Deuəlning oqlı Əliasaf bolsun. **15** Uning koxunu, yəni sanaqtin etküzülgənlər jəmiy kırık bəx ming altə yüz əllik kixi. **16** Rubən bargahioja karaydiojanlarning həmmisi, yəni koxunu boyiqə sanaqtin etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik bir ming tət yüz əllik kixi; ular ikkinqi səp bolup yoloja qıksun. **17** Andin jamaat qediri bilən Lawiyalarning bargahı baxka bargahlarning otturisida mangsun; ular կandak bargah kuroqan bolsa, xundak yoloja qıksun; hər կaysisi eż ornida eż tuqı astida bolsun. **18** — Kün petix tərəptə, tuq tiklop, koxun tərtipi bilən bargah kuridiojini Əfraim kəbilisi bolsun; Əfraimlarning əmiri Ammihudning oqlı Əlixama bolsun. **19** Uning koxunu, yəni sanaqtin etküzülgənlər jəmiy kırık ming bəx yüz kixi. **20** Uning yenida bargah kuridiojını Manassəh kəbilisi bolsun; Manassəhlərning əmiri Pidahzurnıng oqlı Gamaliyəl bolsun. **21** Uning koxunu, yəni sanaqtin etküzülgənlər jəmiy ottuz ikki ming ikki yüz kixi. **22** Ularning yenida Binyamin kəbilisi bolsun; Binyaminlarning əmiri Gideonining oqlı Abidan bolsun. **23** Uning koxunu, yəni sanaqtin etküzülgənlər jəmiy ottuz bəx ming tət yüz kixi. **24** Omumən Əfraim bargahioja karaydiojanlarning həmmisi, yəni koxun kışimliri boyiqə sanaqtin etküzülgənlər jəmiy bir yüz səkkiz ming bir yüz kixi; ular üçinqi səp bolup yoloja qıksun. **25** — Ximal tərəptə, tuq tiklop, koxun tərtipi bilən bargah kuridiojını Dan kəbilisi bolsun. Danlarning əmiri Ammixaddayning oqlı Ahjəzər bolsun. **26** Uning koxunu, yəni sanaqtin etküzülgənlər jəmiy atmix ikki ming yəttə yüz kixi. **27** Uning yenida bargah kuridiojını Axir kəbilisi bolsun; Axirlarning əmiri Okranning oqlı Pagiyəl bolsun. **28** Uning koxunu, yəni sanaqtin etküzülgənlər jəmiy kırık bir ming bəx yüz kixi. **29** Ularning yenida Naftali kəbilisi bolsun; Naftalilarıng əmiri Enanning oqlı ahıra bolsun. **30** Uning koxunu, yəni sanaqtin etküzülgənlər jəmiy əllik üq ming tət yüz kixi. **31** Dan bargahioja

karaydiojanlarning həmmisi, yəni қoxun-кisimliri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik yətə ming altə yüz kixi; ular eż tuqları astida həmmining kəynidə yoloqa qıksun. **32** Yukiridikilər eż ata jəməti boyiqə sanaktin etküzülgən Israillardur; қoxun-kisimliri boyiqə bargahlıarda sanaktin etküzülgənlər jəmiy altə yüz üç ming bəx yüz əllik kixi boldi. **33** Birak Lawiyalarla, Pərwərdigarning Musaqa kılıqan əmri boyiqə, Israillar қatarıda sanaktin etküzülmidi. **34** Israillar Pərwərdigarning Musaqa kılıqan barlik əmri boyiqə ix tutup, ezlirinинг tuqı boyiqə bargah қuratti; ular eż қabilisi wə ata jəməti tərtipi boyiqə yoloqa qıktı.

3 Pərwərdigar Sinay teoğıda Musa bilən səzləkən künlərdə, Hərun bilən Musaning əwlədləri təwəndikilərdin ibarət idi. **2** Hərunning oqullirining ismi mundak; tunji oqqlining ismi Nadab idi, uning yənə Abihu, Əliazar, Itamar degən oqulları bar idi. **3** Hərunning oqullirining ismi ənə xundak idi, ular məsihəngən kahinlər idi; [Musa] ularını kahinlik wəzipisini etəxkə Hudaşa atap ayriqanıdi. **4** Lekin Nadab bilən Abihu Sinay qelidə qəyriy bir otñi Pərwərdigarning aldioja sunəqini tüpəylidin Pərwərdigar aldida əldi wə ularning həq nəslə қaldurulmudi; Əliazar bilən Itamar eż atisi Hərun aldida kahinlik wəzipisini etidi. **5** Pərwərdigar Musaqa söz kılıp: — **6** Sən Lawiy қabilisini aldingəq kəltürüp, ularını kahin Hərunning hizmitidə boluxka uning aldioja hazır kıl. **7** Ular Hərunning hajiti wə pütkül jamaətning hajitidin qıkıp jamaət qedirining aldida wəzipə etəp, ibadət qedirining hizmitini bejirsun. **8** Ular yənə jamaət qediridiki barlik қaqa-kuqa əswablarnı baxkurus bilən Israillarning hizmitidə bolup wəzipə etəp, ibadət qedirining ixlini bejirsun. **9** Sən Lawiyaları Hərun bilən uning oqullirioja təksimləp bərgin; ular Israillar iqidin məhsus uningoja tallap berilgən. **10** Hərun bilən oqullarını bolsa sən əzinining kahinlik wəzipisini etəxkə bekitkin; hərkəndək yet kixi yekinlaxsa əltürülsün, — dedi. **11** Andin Pərwərdigar Musaqa mundak dedi: — **12** — Kara, Mən Israillar iqidin Lawiyaları tallidim, ularını Israıl iqidə balyatquning barlik tunji mewisining ornioja, yəni qong oqullirining ornioja koyımən, xunga Lawiyalar Mening bolidu. **13** Qunki tunji oqullarının həmmisi Meningkidur; Mən Misir zeminida tunji tuquləqlənlarning həmmisini kətl kılıqan künidə Israillarning iqidiki tunjiların həmmisini, məyli

adəm bolsun yaki həywan bolsun, mukəddəs hesablap Meningki kılıqanidim. Ular Meningkidur; Mən Pərwərdigardurmən. **14** Andin Pərwərdigar Sinay qəl-bayawanıda Musaqa: — **15** — Sən Lawiyaları ata jəməti, ailisi boyiqə sanaktin etküz; barlik ərkəklərni, yəni bir aylıqtın axkanlarning həmmisini sanaktin etküz, — dedi. **16** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə, əzizə deyilgəndək Lawiyaları sanaktin etküzdi. **17** Lawiyning oqullirining ismi mundak; — Gərxon, Kohat, Mərari. **18** Gərxonning oqullirining ismi aililiri boyiqə Libni wə Ximəy idi. **19** Kohatning oqulları aililiri boyiqə Amram, Izħar, Hébron wə Uzziel idi. **20** Mərarinning oqulları aililiri boyiqə Mahli wə Muxi idi. Bularning həmmisi ata jəməti boyiqə Lawiyaları jəməti boldi. **21** Gərxondın Libnilarning jəməti bilən Ximaylarning jəməti wujudka kəldi; bular Gərxonlarning jəmətləri idi. **22** Barlik ərlərning saniqə asasən, bir aylıqtın axkanlırinin sanaktin etküzülgənləri jəmiy yətə ming bəx yüz kixi boldi. **23** Gərxonning jəməti ibadət qedirining arkə təripidə, yəni oqər tərəptə bargah қurdu; **24** Gərxon jəmətinin əmri Laəlning oqlı Əliasaf idi. **25** Gərxonlarning jamaət qediridiki wəzipisi ibadət qedirining ezdiki astinkı ikki yapkuq-pərdə, uning üstdidiki yopuk wə jamaət qedirining ixik pərdisigə, **26** xundakla hoya ətrapidiki pərdilər, hoya dərvazisinin pərdisi (hoya pərdiləri ibadət qediri bilən kurbangahını qəridəp turattı) wə høyilda ixlitildiojan munasiwətlik barlik tanilaroja karax idi. **27** Kohattin Amramlarning jəməti, Izħarlarning jəməti, Hébronlarning jəməti wə Uzzuellərning jəməti wujudka kəldi; bu Kohatlarning jəmətləri idi. **28** Barlik ərkəklərning sani boyiqə, bir aylıqtın axkanlar jəmiy səkkiz ming altə yüz adəm bolup qıktı; ular mukəddəs jayoja karax wəzipisini etəydiqən boldi. **29** Kohat əwlədlərinin jəmətləri jamaət qedirining jənub təripidə bargah tiki. **30** Kohat jəmətinin əmri Uzzielning oqlı Əliafan idi. **31** Ularning wəzipisi əhdə sanduksi, xırə, qiraqdan, ikki kurbangah, xuningdək mukəddəs jayning iqidə ixlitildiojan қaqa-kuqa, pərdə wə ibadət qedirining iqidə ixlitildiojan barlik nərsilərgə karax idi. **32** Lawiyaların əmirlirinin əmri bolsa kahin Hərunning oqlı Əliazar idi; u mukəddəshanioja karax wəzipisini etəydiqənlar üstidin nazarət kılıdiojan boldi. **33** Mərarinin Mahli jəməti bilən Muxi jəməti wujudka kəldi; bular Mararining jəmətləri boldi. **34** Barlik ərkəklərning saniqə asasən, bir aylıqtın yüksəri

bołoŋanlar sanaktin etküzülgendə jəmiy altə ming ikki yüz kixi qıktı. **35** Mərarining jəmətining əmiri Abihayilning oqlı Zuriyal boldı; ular ibadət qedirining ximal təripiga bargaḥ kurdı. **36** Mərari əwlədlirining wəzipisi ibadət qedirining tahtayliri, baldaklıri, hadilirioqa, təglikli barlıq əswab-jabdukları qarax, xuningdək bularoja munasiwətlik ixlitilidiojan barlık nərsilergə, **37** xundakla hoylining tet ətrapidiki hadilaroja wə ularning təglikliri, közük wə tanilaroja məs'ul boluxka bəlgilənidi. **38** İbadət qedirining aldiqə, xərk təripigə, yəni jamaət qedirining künqikx təripigə bargaḥ kurojanlar Musa, Hərun wə Hərunning oqulları idı; ular Israillarning hizmitidə bolux wəzipisini etəp, mukəddəs jayqə şaraydiqən boldı; ularoja yat bołoŋan hərkəndək adəm [mukəddəs] jayqə yekinlaxsa, oltürülətti. **39** Musa bilən Hərun Pərvərdigarning əmri boyiqə, sanaktin etküzülgən barlıq Lawiyalar, jəmətləri boyiqə, yəni bir aylıktın yüksəri sanaktin etküzülgən ərkəklər jəmiy yigirmə ikki ming qıktı. **40** Pərvərdigar Musaşa: — Sən Israillarnıq idə bir aylıktın axkan tunji oqullarını sanaktin etküzüp, isim-familisi boyiqə tizimlap qık. **41** Sən Lawiyaları Israillarning barlıq tunjılırinə ornida Manga has kıl (Mən Pərvərdigardurmən); Lawiyalarning mal-qarwilirinim Israillarning barlıq tunji mal-qarwilirinə ornida Manga has kıl, — dedi. **42** Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə, Israillarning tunjılırını koymayı sanaktin etküzdi. **43** Bir aylıktın yüksəri tunji oqul balılırları isim-familisi bilən sanaktin etküzgəndə, ular jəmiy yigirmə ikki ming ikki yüz yətmix üç kixi qıktı. **44** Pərvərdigar Musaşa mundak dedi: — **45** Sən Lawiyaları Israillarning tunjılırinə ornida Manga talla, xundakla Lawiyalarning mal-qarwilirinim Israillarning mal-qarwilirinə ornida Manga talla; xuning bilən Lawiyalar Meningki bolidu; Mən Pərvərdigardurmən. **46** Wə Lawiyalarning sanidin artuk qıkkən Israillarning tunjılıri, yəni xu ikki yüz yətmix üçi üçün hərlük həkkini köbəl kılɔjin; **47** xularning hərbiri üçün bəx xəkəl kümüx al, kixi saniqə şarap bolsun; mukəddəs jaydiki xəkəlning əlgəm birləki boyiqə ulardin aloqin (bir xəkəl yigirmə gərahədur). **48** Artuk qıkkən adəmlərning, yəni hərlük həkkini təlixi kerək bołoŋanlarning kümüxini Hərun bilən uning oqullarıqə bər. **49** Əmdi Lawiyalar təripidin «hərlükə qıkırilojan» dəp hesablanıqən tunji oqullardın artuk qıkkənlardın bolsa, Musa ulardin xu hərlük həkkini aldı; **50** u Israillarning

tunjılıridin xu kümüxni, yəni mukəddəs jaydiki xəkəlning əlgəm birləki boyiqə jəmiy bir ming üç yüz atmix bəx xəkəl aldı. **51** Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə «hərlükə qıkırilojan»larning kümüxini del Pərvərdigar buyruqinidək, Hərun bilən uning oqullarıqə bərdi.

4 Andin Pərvərdigar Musa bilən Hərunoşa sez kılıp mundak dedi: — **2** Sən Lawiyalar iqidin ata jəməti boyiqə Kohat əwlədlirining omumiy sanini tizimlioqin, **3** ottu yaxtin əllik yaxkiqə bołoŋan, jamaət qedirida ix-hizmat kiliqxə kelələydiqənlarning həmmisini tizimlap qık. **4** Kohat əwlədlirining jamaət qediri iqidiki wəzipisi əng mukəddəs buyumlarnı baxkurus bolidu. **5** Bargah, kəqürülidiojan qaçda, Hərun bilən uning oqulları kirip «[əng mukəddəs jay]»diki «ayrima pərdə-yopuk»ni qüsürüp, uning bilən həküm-guwaqlik sanduqını yeqisun; **6** andin uning üstini delfinning terisidən etilgən yopuk bilən orap, üstigə kək bir rəhtni yepip, andin kətüridiqən baldaklarnı etküzsun. **7** Təkdim nan [tizilojan] xırəgə kək bir rəht selinip, üstigə legən, təhsə, piyalə wə xarab hədiyalırını qaçıqən kədəhələr tiziq koyulsun; xırədimu «daimiy nan» tizilip turiwərsun; **8** bu nərsilərning üsti kızıl rəht bilən, uning üsti yənə delfin terisidə etilgən bir yopuk bilən yepilip, andin kətiridiqən baldaklar etküzüp koyulsun. **9** Ular kək rəht elip, uning bilən qiraqdan bilən üstdikli qiraqlarını, pilik kışkuqlarını, küldənlərni wə qiraqdanoqa ixlidiojan, barlıq may qaçılıydiqən əqəmlərni yepip koysun. **10** Ular yənə qiraqdan bilən qiraqdanoqa ixlidiojan həmmə əqə-kuqa əswablarnı delfin terisidən etilgən yopuk bilən yeqəp, andin əpkəxkə selip koysun. **11** Altun huxbuyağha kək bir rəht selip, yənə delfin terisidə etilgən yopuk bilən yepip, andin kətürgüqə kox baldaklarnı etküzüp koysun. **12** Mukəddəs jayning iqidə ixlidiojan barlıq əqə-kuqlarını kək bir rəht bilən yeqəp, andin üstigə delfin terisidə etilgən yopuknu yepip, andin bir əpkəxkə selip koysun. **13** Ular kurbangahı külüdin tazilap, üstigə səsün rənglik bir rəhtni yeyip koysun. **14** Andin yənə kurbangahıa ixlidiojan əswablар — küldən, ilmək, bəlgürjək, qinilər, xundakla barlıq əswablarnı kurbangah üstigə tiziq, andin delfin terisidə etilgən bir yopuk bilən yepip, andin kətüridiqən baldaklarnı etküzüp koysun. **15** Pütün bargahlıklar yoloqə qıkidiqən qaçda, Hərun bilən uning oqulları mukəddəs jay wə mukəddəs jaydiki barlıq əqə-kuqa əswablarnı yepip bołoqandin

keyin, Kohatning əwladlari kelip kətürsun; lekin ələp kətməslik üçün mukəddəs buyumlar oja kol təgküzmisin. Jamaət qediri iqidiki nərsilərdin xularni Kohatning əwladlari kətürüxi kerək. **16** Hərunnig oqlı Əliazarning wəzipisi qiraq meyi, huxbu yətir, daimiy təkđim kılındıqan axlıq hədiyə bilən məsihləx meyiqə karax, xundakla pütkül ibadət qediri bilən uning iqidiki barlik nərsilər, mukəddəs jay həm mukəddəs jaydiki kaqa-kuqa əswablarda karaxtin ibarət. **17** Andin Pərvərdigar Musa bilən Hərun oja söz kılıp mundak dedi: — **18** Silər Kohat jəmətidikilərni Lawiyalar arisidin kət'iy yoktitip koymanglar; **19** bəlki ularning əlməy, hayat kəlexi üçün ular «əng mukəddəs» buyumlar oja yekinlaxşan qoşa, Hərun bilən uning oğulları kirip ularning hərbirigə kılındıqan wə kətüridiqan ixlarnı kərsitip koysun; **20** ular pəkət mukəddəs jayqə kırğandə mukəddəs buyumlar oja bir dəkikimu karimisun, undak kılıp koysa ələp ketidü. **21** Pərvərdigar Musa oja söz kılıp mundak dedi: — **22** Gərxon əwladlari iqidə ata jəməti wə aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxkıqə bolən, jamaət qediri iqidə hizmət kılıx sepigə kirələydiqan həmmisini sanakṭin etküzülp omumiy sanini al. **24** Gərxon aililirining kılındıqan hizməti wə ular kətüridiqan nərsilər təwəndikiqə: **25** — ular jamaət qedirining əzinə, yəni astidiki iqki pərdiləri wə sırtkı pərdilərini, uning yapkuqını, xundakla üstigə yapkən delfin terisidə etilgən yopuknı wə jamaət qedirining kirix ixikining pərdisini, **26** ibadət qediri bilən kurbangalnı qəridəp tartılqan həyolidiki pərdilər bilən kirix dərwazisining pərdisini, xular oja has tanilirini wə ixlitidiqan barlik kaqa-kuqa əswablarnı kətürsun; bu əswab-üskünlərgə munasiwbəlik kerək bolən ixlarnı kilsun. **27** Gərxon əwladlirinən püttün wəzipisi, yəni ular kətüridiqan wə bejiridiqan barlik, ixlar Hərun wə uning oğullarının kərsətmiləri boyiqə bolsun; ularning nemə kətüridiqanlığını silər balgiləp beringlar. **28** Gərxon əwladlirinən jəmətlirinən jamaət qedirining iqidə kılındıqan hizməti xular; ular kahin Hərunnig oqlı Itamarning kol astida turup ixlisun. **29** Mərarining əwladlirinim, ularni ata jəməti, aililiri boyiqə, sanakṭin etküz; **30** ottuz yaxtin əllik yaxkıqə bolən, jamaət qediri iqidə hizmət kılıx sepigə kirələydiqan həmmisini sanakṭin etküzülp omumiy sanini al. **31** Ularning jamaət qediri iqidiki barlik hizməti, yəni kətürüx wəzipisi mundak; — Ular jamaət qedirining tahtaylari, baldaklıri, hadiləri

wə ularning təglikliri, **32** həylining tət ətrapidiki hadilar, ularning təglikliri, կozukliri, tanaliri, barlik əswab-üskünə həm xular oja kerəklik bolən barlik nərsilərni kətürüx bolsun; ular kətüridiqan əswab-üskünlərni namini atap bir-birləp hər adəmgə kərsitip beringlar. **33** Mərərə jəmət-aililirinən jamaət qediri iqidə kılındıqan barlik ixləri ənə xular; ular kahin Hərunnig oqlı Itamarning kol astida turup ixlisun. **34** Musa bilən Hərun wə jamaətninə əmirləri Kohatning əwladlirinən ottuz yaxtin əllik yaxkıqə bolən, jamaət qedirida hizmət kılıx sepigə kirələydiqanlarning həmmisini ata jəməti, aililiri boyiqə sanakṭin etküzdi. **36** Ulardin jəməti boyiqə sanakṭin etküzülgənlər jəmiy ikki ming yətə yüz əllik kixi bolup qıktı. **37** Muxular Kohat jəmətidin sanakṭin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix kılındıqan hərbiri, yəni Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən kılıqan əmri boyiqə Musa bilən Hərun sanakṭin etküzülgənlər idi. **38** Gərxonlarning ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxkıqə bolən, jamaət qedirida hizmət kılıx sepigə kirələydiqan həmmisi sanakṭin etküzüldi; **40** ata jəməti, aililiri boyiqə sanakṭin etküzülgənlər jəmiy ikki ming alta yüz ottuz kixi bolup qıktı. **41** Muxular Gərxon jəmətidin sanakṭin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix kılındıqan hərbiri, yəni Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən kılıqan əmri boyiqə Musa bilən Hərun sanakṭin etküzülgənlər idi. **42** Mərariların ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxkıqə bolən, jamaət qedirida hizmət kılıx sepigə kirələydiqan həmmisi sanakṭin etküzüldi; **44** ata jəməti, aililiri boyiqə sanakṭin etküzülgənlər jəmiy üq ming ikki yüz kixi bolup qıktı. **45** Muxular Mərərə jəmətidin sanakṭin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix kılındıqan hərbiri, yəni Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən kılıqan əmri boyiqə Musa bilən Hərun sanakṭin etküzülgənlər idi. **46** Sanakṭin etküzülgən Lawiyalar mana xular idı; Musa bilən Hərun həm Israillarning əmirləri ulardin ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxkıqə bolən, jamaət qedirida hizmət kılıx wə yük kətürüx wəzipisigə kirələydiqanlarnı sanakṭin etküzgən. **48** Ularning sani jəmiy səkkiz ming bəx yüz səksən adəm bolup qıktı. **49** Pərvərdigarning əmri boyiqə, ular Musa təripidin sanakṭin etküzüldi; hərkim əzi kılındıqan Ixi wə kətüridiqan yüksək asasən sanakṭin etküzüldi. Bularning həmmisi Pərvərdigarning Musa oja əmr kılıqinidək boldi.

5 Pərvərdigar Musaqa söz kılıp: — 2 Sən Israillarqa əmr kılıp: «Silər pisə-mahaw kesili bilən akma kesiliga girihtar bolovanlarnı, xundakla elükə tegixi bilən napak bolup қalojan həmmisini ər-ayal deməy bargahtın qıkırwetinglər. Bargahtınları buloqıwtməsliki üçün ularnı bargahtın qıkırwetinglər; qünkü Mən bargaht otturısında makan kıldırm» — degin, — dedi. **4** Israillar xundak, kılıp ularnı bargahtın qıkırwattı; Pərvərdigar Musaqa қandaq əmr қilojan bolsa, Israillar xundak əldi. **5** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **6** Sən Israillarqa eytkin: — Məyli ər yaki ayal bolsun, əgər u insanlarning Pərvərdigaroqa wapasızlıq kılıdiqan hərkəndək gunahlıridin birini sadır kılıp, xuning bilən gunahkar dəp bekitilsə, **7** undakta u ezi ətküzgən gunahçıqı ikrar kılıp, itaatsizlik kəltürüp qıkarajan, ziyanlanqıqınıning ziyanını toluk tələp berixi kerək wə uning sırtida u kixığə yənə bəxtin bir tülüxni қoxup tələp bərsun. **8** Ziyanlanqıqınıning mubada itaatsizlik kəltürüp qıkarajan ziyanıja berilgən tələm pulını aloqudak tuoqkını bolmisa, tələm pulı gunahkar bolovan kixinining kafaritigə sunulidiqan қoxkarəja қoxulup, Pərvərdigaroqa atılıp, kahinoja berilsun. **9** Xuningdək Israillarning Hudaqa atıqan barlıq mukəddəs hədiyələri, yəni kahinoja kəltürgən nərsilərdin barlıq «kətürmə kurbanlıq-hədiyə»lar kahinoja hesab bolsun. **10** Hərkim Hudaqa atıqan hədiyələr mukəddəs dəp əsablansun, xundakla kahinnin bolsun; kixılər kahinoja nemə hədiyə kilsə, uning həmmisi kahinning bolsun. **11** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **12** Sən Israillarqa söz kılıp mundak degin: — Əgər birsininq hotuni ez eridin yüz ərügen, sadakətsizlik қilojan bolsa, **13** — demək, baxka birsi bilən yekinlaxşan, xundakla uning buloqanojanlıqı erining kəzliridin yoxurun bolovan bolsa, heq guwahqı bolmiojan həm gunah қilojan qeojda tutulupmu kalmiojan bolsa, **14** xundak əhwaldə, eri ez hotunidin guman kılıp künlisə, hotuni rastla zina kılıp buloqanojan bolsa (yaki ez hotunı guman kılıp künlisim, hotuni zina kilmiojan wə buloqanojan bolsa) **15** əhwalını ispatlax üçün bu adəm hotunini kahinning yenioja əkəlsun həm hotuni üçün zərür axlıq hədiyəsi, yəni arpa undin ondin bir əfəhni aloqaq kəlsun; xu hədiyəning üstigə u heq zayıtun meyi կuymisun yaki heq məstiki қoxup կoymisun; qünkü bu kündaxlıq hədiyəsi, əslətmə axlıq hədiyəsi bolup, ularning қəbihlikigə bolovan

əslətmidur. **16** Kahin u hotunni aldioja kəltürüp, Pərvərdigarning huzurida turoquzsun. **17** Kahin komzəkkə mukəddəs sudin կuyup, ibadət qədirininq yər topisidin bir qimdim elip suşa qeqip կoysun. **18** Kahin u hotunni Pərvərdigarning huzurida turoquzup, bexini eqip, əslətmə axlıq hədiyəsi, yəni kündaxlıq hədiyəsini uning կolioja tutkuzsun, andin kahin կolioja կarojix kəltürgüqi ələm süyini alsun. **19** Kahin u hotunoja կəsam iqküzip, uningoja «Dərwəkə sən heqkandaq adəm bilən billə yatmiojan, eringning ornida baxka birsi bilən billə boluxka ezip buzukluk կilmiojan bolsang, undakta sən bu կarojix kəltürgüqi ələm süyidin halas bolqaysən. **20** Lekin sən eringning ornida baxka birsigə yekinlixip əzüngni buloqıjan bolsang, eringdin baxka bir ər sən bilən billə yatkan bolsa, —» desun; **21** andin kahin u hotunoja կarojix կəsimini iqküzgəndin keyin, yənə uningoja: «— Pərvərdigar yotangni yiglitip, կorsikinqni ixxitiwətsun, xuningdək Pərvərdigar seni ez həlkinq iqidə կarojix wə կəsəm iqx dəstikigə aylandursun; bu կarojix süyi iq-qarningoja kirip, կorsikinqni ixxitiwətsun, yotangni yigilitiwətsun» degəndə, u hotun: «Amin, amin» desun. **22** Xuningdək kahin bu կarojix sezlərini dəptərgə pütüp կoysun, xundakla yazojan sezlərni ələm süyigə qilisun, **24** andin u hotunoja bu կarojix kəltürgüqi ələm süyini iqküzsən, bu կarojix kəltürgüqi su uning iqigə kirixi bilənla uningoja azab-ələm bolidu. **25** Kahin u hotunning կolidin kündaxlıq axlıq hədiyəsini elip, uni Pərvərdigarning huzurida pulanglitip bolovanın keyin, կurbangahka elip kəlsun. **26** Kahin hədiyədin bir sikim un elip, hatıra hesabida կurbangahka կoyp kəydürsən; andin u hotunoja bu suni iqküzsən. **27** Kahin əmdi u hotunoja suni iqküzgəndin keyin, əgər u həkikiy buloqanojan bolup, ez erigə sadakətsizlik қilojan bolsa, qokum xundak boliduki, bu կarojix süyi uning iqigə kərgəndin keyin uningoja azab-ələm kəltürudu; uning կorsikinq ixxip, yotisi yigiləp ketidu; xuning bilən u hotun ez həlkinq iqidə կarojixka ketidu. **28** Lekin əgər u hotun buloqanojan pak bolsa, xu ixtin halas bolidu wə əksiqə հamildar bolup pərzəntlik bolidu. **29** Mana bu kündaxlıq tooqrisidiki կanundur; hotun ez erining ornida baxka birsi bilən billə boluxi bilən ezip buloqanojan bolsa **30** wə yaki birsi hotunidin guman kılıp künlisə, undakta u hotunini Pərvərdigarning alidda turoquzsun, kahin uningoja xu կanun boyiqə həmmini ijra kilsun. **31** Ənə

xundak kılqanda, ər gunahtın halas bolup, hotun əz gunahtını kətiridu.

6 Pərvərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi: — 2

Sən Israillarqa eytkiñ: «Məyli ər yaki ayal bolsun, «Əzümnı Pərvərdigaroja atap, nazariylardin boliman» degən alahidə bir əsəmni iqtənən bolsa, 3 undakta u əzini hərəkət-xarabtin ayrip pərhiz tutsun; hərəkət-xarab bilən ixləngən sirkinimə iqmisun yaki hərkəndək üzüm xərbətini iqmisun wə həl-kuruk üzümlərnimə yemisun. 4 Əzini Pərvərdigaroja atioqan barlık künlərdə, üzüm telidin qıkqan hərkəndək nərsini, məyli üzüm urukı bolsun, posti bolsun, ularni yeyixkə bolmaydu. 5 Əzümnı Pərvərdigaroja atidim dəp əsəm kılıqan künləridə, ularning bexioja ustira təqküzükə bolmaydu; əzini Pərvərdigaroja atioqan künlər etüp bolmioqə, u mukəddəs boluxi kerək; ular qaqlırını uzun koyuxi kerək. 6 U əsəm iqtənən barlık künləridə heqkəndək ələklərgə yekinlixixkə bolmaydu. 7 Uning əz atisi, anisi, kərindixi yaki hədə-singilliri əlüp kaloqan bolsa, ularni dəp əzini napak kılmaslık kerək; qünki bexida Pərvərdigarojıla has boliman dəp bərgən wədisining bəlgisi bolidu. 8 Əzini Hudaçşa atiwtəknən barlık künlərdə Pərvərdigar aldida mukəddəs bolup tursun. 9 Mubada bir kixi uning yenida tuyuksız əlüp keliq, əzini Pərvərdigaroja atioqanlığının bəlgisi bolqan bexi buloqanojan bolsa, u əzini paklax künü wə keyinki yəttinqi künimə qeqini aldursun. 10 Səkkizinqi künü u ikki pahtəknə yaki ikki baqkını elip jamaət qədirinən dərwazisi aldida kahinoja tapxursun. 11 Kahin birini gunah kurbanlığı, yənə birini kəydürmə kurbanlıq süpitidə sunup, elük səwəbidin napak bolup kaloqan gunahını tiləp kafarət kilsun; nazariy xu künning əzidə əz bexini kaytidin mukəddəs-pak kilsun, 12 u əzini Pərvərdigaroja atioqan künlərini yengiwaxtin baxlisun, xuning bilən bir yaxlık bir ərkək kozını itaətsizlik kurbanlığı kılıp sunsun; ilgiriki künləri bolsa inawətsiz əsablansun; qünki uning əzini [Pərvərdigaroja] atioqan əhaliti buloqanojan. 13 Nazariylardin biri əzini [Pərvərdigarojıla] atioqan künlər toxqan künidə toopruluk ənənə-bəlgilimə mundak; — Kixılər uni jamaət qədirinən dərwazisi aldiqə əkəlsun; 14 u əzi Pərvərdigaroja sunulidiojan kəydürmə kurbanlıq üçün bir yaxlık bejirim ərkək kozını, gunah kurbanlıq üçün bir yaxlık qixi bejirim bir kozını, inaklik kurbanlıq üçün bejirim bir koxkarnı kəltürsün, 15 xundakla bir sewət petir nan, zəytun meyi iləxtürulgən esil undin pixurulojan tokaqlar həmdə

zəytun meyi sürülp məsihəngən petir həmək nanlar wə xu kurbanlıqların qoxumqə axlıq hədiyələri wə xarab hədiyələrini kəltürsün. 16 Kahin bularni Pərvərdigarning huzuriça kəltürüp, Nazariyin xu gunah kurbanlıq bilən kəydürmə kurbanlığını sunsun; 17 u Pərvərdigaroja ataloqan inaklik kurbanlıq süpitidə koxkarnı sunsun, uningoja qoxup bir sewət petir nanni sunsun; kahin xular bilən təng Nazariy qoxup təkdim kılıqan axlıq hədiyə bilən xarab hədiyəni kəltürüp sunsun. 18 Nazariy jamaət qədirinən dərwazisi aldida əzini Pərvərdigaroja atioqanlıqıça bəlgə kılıp koyuwətkən qeqini qüsürüp, qeqini elip inaklik kurbanlıq astidiki otka koysun. 19 Nazariy xu tərikidə əzini Pərvərdigarojıla atioqanlıq qeqini qüsürüp bolqandan keyin, kahin əynək pixirilojan koxkarnıq bir aldı kolini həm sewəttin bir petir nan bilən bir petir həmək nanni elip kılıp Nazariyin qolisoja tutkuzsun. 20 Kahin bularni Pərvərdigarning aldida pulanglatma kurbanlıq süpitidə ərəsün; bular pulanglatma kurbanlıq süpitidə sunoqan tex bilən kətürmə hədiyə kiliqan aldı əl bilən koxulup, mukəddəs dəp hesablinip kahinoja berilsun; andin keyin Nazariy xarab iqsa bolidu. 21 Xular bolsa əsəm iqtənən Nazariy tooprısında, əzini Pərvərdigaroja ataxta sunux zərür bolqan kurbanlıq-hədiyələr tooprısında bekitilgən ənənə-bəlgilimədir; xuningdək uning koli nemiga yətsə xuni sunsimu bolidu; u iqtənən əsəm boyiqə, yəni əzini Hudaçşa atax wədisi toopruluk xu nizam-bəlgilimə boyiqə həmmə ixni ada kilsun; wədisigə əməl kilsun. 22 Pərvərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi: — 23 Sən Əharun bilən uning oqullarıqə söz kılıp mundak degin: — Silər Israillarqa mundak bəht-bərikət tiləngər: — 24 «Pərvərdigar silərgə bəht-bərikət ata kılıqay, silərni Əz panağıda saklıqay; 25 Pərvərdigar yüzini silərning üstünglərdə yorutup, silərgə xapaqt kılıqay; 26 Pərvərdigar yüzini üstünglərə əşəkliq kətürüp, silərgə hatirjəmlik bərgəy!» — dəp tiləngər. 27 Ular xundak kılıp namimni Israillarning üstügə konduridu wə Mən ularoja bəht-bərikət ata kılımən.

7 Musa ibadət qədirini tikligən künü, u qədirni məsih kılıp maylap mukəddəs kıldı, xundakla uning iqidiki barlık əswab-jabduklar, kurbangah wə uning barlık əqəm-qəqə əswablırını məsih kılıp maylap mukəddəs kıldı; xü künü xundak boldiki, Israilning əmirləri, yəni ularning ata jəmətining baxlıqları bolqan, kəbilə əmirləri kələp hədiyələrni sundı; xu əqəmələrinə

əmirliri sanaktin etküzük ixioja nazarət kılouqilar idi. **3** Ular ezlirining hədiyəlirini Pərvərdigarning huzurioja hazır kılıxtı, kəltürulgən bu hədiyələr jəmiy bolup altə harwa, on ikki eküzdin ibarət idi; hər ikki əmir birlixinip birdin sayiwənlilik harwa, hərbir əmir birdin eküz elip kəldi; ular bu hədiyələrnə qədirinining aldioja əkilixti. **4** Pərvərdigar Musaçşa söz kılıp: — **5** Jamaət qədirinining ixlirioja ixlitix üçün sən bu nərsilərni köbul kılıp, Lawiyarlarning hərbirinining bejiridiojan ixliri boyiqə ularning ixlitixigə bərgin, — dedi. **6** Xuning bilən Musa harwa bilən eküzlərni köbul kılıp Lawiyalaroja tapxurup bərdi. **7** U Gərxon əwlədlirinining kılıdiojan ixlirioja asasən, ularoja ikki harwa bilən tət eküz bərdi. **8** Mərəri əwlədlirinining kılıdiojan ixlirioja asasən, ularoja tət harwa bilən səkkiz eküz bərdi; ularning həmmisi kahin Hərunning oqlı Itamaroja қaraytti; **9** lekin u Koħatning əwlədlirioja heqnemə bərmidi; qünki ular mukəddəs nərsilərni kətürüxkə məs'ul idi; demək, ular məs'ul bolğan nərsilərni əz mürisidə kətürətti. **10** Kurbangah maylinip məsihləngən künü, uni Hudaçşa beqixlax yolda əmirlər sunidiojan hədiyəlirini elip kelip, kurbangah aldioja կoyuxti. **11** Pərvərdigar Musaçşa: — Ular kurbangahni beqixlax yolda hədiyalarını sunsun; hərbir əmir əz kündə sunsun, — dedi. **12** Birinqi künü hədiyə sunojuqi Yəhuda қabilisidin Amminadabning oqlı Naħxon boldi. **13** U sunojan hədiyə eoqırılık bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümük legən, eoqırılık yətmix xəkəl kelidiojan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlgəm birlikli boyiqə əlgəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **14** on xəkəl eoqırılıcta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **15** keydürmə kurbanlık üçün bir ərkək torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kozası; **16** gunah kurbanlığı üçün bir tekə; **17** inaklıq kurbanlığı üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kozası; bular Amminadabning oqlı Naħxon sunojan hədiyələr idi. **18** İkkinqi künü hədiyə sunojuqi Issakarning əmiri Zuarning oqlı Nətanəl boldi. **19** U sunojan hədiyə eoqırılık bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümük legən, eoqırılık yətmix xəkəl kelidiojan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlgəm birlikli boyiqə əlgəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **20** on xəkəl eoqırılıcta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **21** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir

koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kozası; **22** gunah kurbanlığı üçün bir tekə; **23** inaklıq kurbanlığı üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kozası; bular Zuarning oqlı Nətanəl sunojan hədiyələr idi. **24** Üqinqi künü hədiyə sunojuqi Zəbulun əwlədlirinining əmiri Həlonning oqlı Eliab boldi. **25** U sunojan hədiyə eoqırılık bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümük legən, eoqırılık yətmix xəkəl kelidiojan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlgəm birlikli boyiqə əlgəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **26** on xəkəl eoqırılıcta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **27** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kozası; **28** gunah kurbanlığı üçün bir tekə; **29** inaklıq kurbanlığı üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kozası; bular Həlonning oqlı Eliab sunojan hədiyələr idi. **30** Tətinqi künü hədiyə sunojuqi Rubən əwlədlirinining əmiri Xidərning oqlı Əlizur boldi. **31** U sunojan hədiyə eoqırılık bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümük legən, eoqırılık yətmix xəkəl kelidiojan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlgəm birlikli boyiqə əlgəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **32** on xəkəl eoqırılıcta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **33** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kozası; **34** gunah kurbanlığı üçün bir tekə; **35** inaklıq kurbanlığı üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kozası; bular Xidərning oqlı Əlizur sunojan hədiyələr idi. **36** Bəxinqi künü hədiyə sunojuqi Ximeon əwlədlirinining əmiri Zuri-xaddayning oqlı Xelumiylə boldi. **37** U sunojan hədiyə eoqırılık bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümük legən, eoqırılık yətmix xəkəl kelidiojan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlgəm birlikli boyiqə əlgəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **38** on xəkəl eoqırılıcta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **39** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kozası; **40** gunah kurbanlığı üçün bir tekə; **41** inaklıq kurbanlığı üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kozası; bular Zuri-xaddayning oqlı Xelumiylə sunojan hədiyələr idi. **42** Altinqi künü hədiyə sunojuqi Gad əwlədlirinining əmiri Deualning oqlı Əliasaf boldi. **43** U sunojan hədiyə eoqırılık bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümük legən, eoqırılık yətmix xəkəl kelidiojan bir kümük

das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulənənidə; **44** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulənən bir altun piyalə; **45** kəydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir қoqkar, bir yaxlıq bir ərkək қoza; **46** gunah kurbanlıq üçün bir tekə; **47** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx қoqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək қoza; bular Deuəlning oöli Əliasaf sunojan hədiyələr idi. **48** Yətinqi künü hədiyə sunojuqi Əfraim əwlədlirinən əmiri Ammihədning oöli Əlixama boldi. **49** U sunojan hədiyə eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümüx legən, eojirlikı yətmix xəkəl kelidioğan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulənənidə; **50** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulənən bir altun piyalə; **51** kəydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir қoqkar, bir yaxlıq bir ərkək қoza; **52** gunah kurbanlıq üçün bir tekə; **53** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx қoqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək қoza; bular Ammihədning oöli Əlixama sunojan hədiyələr idi. **54** Səkkizinqi künü hədiyə sunojuqi Manassəh əwlədlirinən əmiri Pidəhzurning oöli Gamaliyəl boldi. **55** U sunojan hədiyə eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümüx legən, eojirlikı yətmix xəkəl kelidioğan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulənənidə; **56** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulənən bir altun piyalə; **57** kəydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir қoqkar, bir yaxlıq bir ərkək қoza; **58** gunah kurbanlıq üçün bir tekə; **59** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx қoqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək қoza; bular Pidəhzurning oöli Gamaliyəl sunojan hədiyələr idi. **60** Tokkuzinqi künü hədiyə sunojuqi Benyamin əwlədlirinən əmiri Gideonining oöli Abidan boldi. **61** U sunojan hədiyə eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümüx legən, eojirlikı yətmix xəkəl kelidioğan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulənənidə; **62** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulənən bir altun piyalə; **63** kəydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir қoqkar, bir yaxlıq bir ərkək қoza; **64** gunah kurbanlıq üçün bir tekə; **65** inaklıq kurbanlıq üçün

ikki buğa, bəx қoqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək қoza; bular Gideonining oöli Abidan sunojan hədiyələr idi. **66** Oninqi künü hədiyə sunojuqi Dan əwlədlirinən əmiri Ammixaddayning oöli Ahıəzər boldi. **67** U sunojan hədiyə eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümüx legən, eojirlikı yətmix xəkəl kelidioğan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulənənidə; **68** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulənən bir altun piyalə; **69** kəydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir қoqkar, bir yaxlıq bir ərkək қoza; **70** gunah kurbanlıq üçün bir tekə; **71** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx қoqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək қoza; bular Ammixaddayning oöli Ahıəzər sunojan hədiyələr idi. **72** On birinqi künü hədiyə sunojuqi Axır əwlədlirinən əmiri Okranning oöli Pagiyəl boldi. **73** U sunojan hədiyə eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümüx legən, eojirlikı yətmix xəkəl kelidioğan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulənənidə; **74** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulənən bir altun piyalə; **75** kəydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir қoqkar, bir yaxlıq bir ərkək қoza; **76** gunah kurbanlıq üçün bir tekə; **77** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx қoqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək қoza; bular Okranning oöli Pagiyəl sunojan hədiyələr idi. **78** On ikkininqi künü hədiyə sunojuqi Naftali əwlədlirinən əmiri Enanning oöli Ahıra boldi. **79** U sunojan hədiyə eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümüx legən, eojirlikı yətmix xəkəl kelidioğan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturuloğan esil un toldurulənənidə; **80** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulənən bir altun piyalə; **81** kəydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir қoqkar, bir yaxlıq bir ərkək қoza; **82** gunah kurbanlıq üçün bir tekə; **83** inaklıq kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx қoqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək қoza; bular Enanning oöli Ahıra sunojan hədiyələr idi. **84** Kurbangah maylinip məsihələngən künidə, Israil əmirliyi kurbangahka sunojan hədiyələr: — jəmīy on ikki kümüx legən, on ikki kümüx das, on ikki altun piyalə boldi, **85** hərbir kümüx legənnəng eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl, hərbir kümüx dasının eojirlikı yətmix

xəkəl idi; muxu қақа-қуqioja kətkən kümüx muğaddəs jaydiki xəkəlning əlgəm birliki boyiqə əlgəngəndə, jəmiy ikki ming tət yüz xəkəl qıktı; **86** huxbuy bilən toldurulojan altun piyalə on ikki bolup, muğaddəs jaydiki xəkəlning əlgəm birliki boyiqə əlgəngəndə, hərbir altun piyalining eoqırılıkı on xəkəl qıktı; bu altun piyalılerning altuni jəmiy bir yüz yigirmə xəkəl qıktı; **87** kəydürmə kurbanlıklar üçün bolojan mallar: — jəmiy on ikki torpak, on ikki қoqkar, on ikki bir yaxlıq ərkək қoza idi, hərbiri tegixlik axlıq hədiyələr bilən billə sunuldi; on ikki tekə gunah kurbanlıki üçün sunuldi; **88** inaqlıq kurbanlıkları üçün sunulqını jəmiy yigirmə tət buğa, atmix қoqkar, atmix teko, bir yaxlıq atmix ərkək қoza idi. Kurbangah maylinip məsihlinip, uni Hudaqa beqixlax yolidə sunulqan hədiyələr mana muxular. **89** Musa [Pərwərdigar] bilən sezləxkili jamaət qedirioja kirgən qeojida, u «həküm-guwahlıq sandukı»ning üstidiki «kafarət təhti»ning ikki təripidiki kerubning otturisidin uning ezigə gəp kilojan awazını anglap turdi; Pərwərdigar xu yolda uningoja səz kılatti.

8 Pərwərdigar Musaqa səz kılıp: — **2** Sən Hərunoja: «Sən qiraqlar yakıdıcıqan qaođda yəttə qiraqlıqning həmmisi qiraqlıqning aldını yorutidiqan bolsun» dəp eytip қoy, — dedi. **3** Hərun xundak kıldı; u qiraqlıqdan üstidiki qiraqlıqning həmmisini yandurup, huddi Pərwərdigarning Musaqa eytkinidək, qiraqlıq nurini qiraqlıqning aldını yorutidiqan kılıp қoysdı. **4** Qiraqlıqning yasılıxi mundak: u alturdın bolka bilən sokup yasalojan, putidin güllirigiqə bolka bilən sokup qikirilojan. Pərwərdigar Musaqa kərsətkən nushidək, u qiraqlıqndi xundak yasatti. **5** Pərwərdigar Musaqa mundak dedi: — **6** Sən Israillarning iqidin Lawiyarlari tallap qikip pakliojin. **7** Ularnı paklax üçün ularoja mundak kıl: «kafarət süyi»ni ularning bədinigə qaqqın; andin ular əzləri pütün bədinini ustura bilən qüxtürsun, kiyimlirini yuyup ezzini pak kilsun. **8** Andin keyin ular bir torpaq bilən xuningoja koxup axlıq hədiyəsini, yəni zayıtn meyi iləxtürülən esil unni kəltürsun; sən gunah kurbanlıki üçün yanə bir torpaqni kəltür. **9** Sən Lawiyarlari jamaət qedirilən aldişa kəltür wə pütün Israil jamaitini yiojip kəl; **10** Lawiyarlari Pərwərdigarning huzuriqə hazır kılɔjin; andin Israillar keliplə kollirini ularning üstigə koysun. **11** Hərun Lawiyarlari Israillarning «pulanglatma kurbanlıq»ı süpitidə Pərwərdigarning hizmitini kilsun dəp, Pərwərdigar oja hədiyə kilsun. **12** Lawiyarlari kollirini

həlikə ikki torpaqning bexioja koysun; sən birini gunah kurbanlıki bolsun, birini keydürmə kurbanlık bolsun, Lawiyalar üçün kafarət kəltürsun dəp Pərwərdigarnı sunojin. **13** Sən andin Lawiyarlari Hərun bilən uning oqullırının aldida turoquzup, ularni pulanglatma kurbanlıq süpitidə Pərwərdigar oja hədiyə kıl. **14** Lawiyalar Meningki bolsun dəp, sən Lawiyarlari ənə xu tərikidə Israillardin ayrip qılk. **15** Andin Lawiyalar kirip jamaət qedirilən ixlirini kilsa bolidu; sən ularni paklandur, ularni pulanglatma kurbanlıq süpitidə hədiyə kıl. **16** Qünki ular Israillar iqidə pütünləy Manga atalojan; Mening ularni Meningki bolsun dəp tallixim ularni Israillarning arisida baliyatkuning tunji mewisi ornda қoyoqanlıqimdur. **17** Qünki Israillarning tunjisi, məyli u insan yaki haywan bolsun, pütünləy Manga təwədər; Mən Misir zeminidə barlıq tunjılarnı əltürgən künü ularni Əzümgə muğaddəs kılıp eliwaloqanidim. **18** Mening Lawiyarlari u yol bilən tallixim ularni Israillarning iqidiki tunjilirining ornda қoyxum üqündür. **19** Wə jamaət qedirida Israillarning hizmitidə bolsun wə Israillarning [gunahını tiləp] kafarət kəltürsun, xuningdək Israillar muğaddəs jayqə yekinləxkanda ular arisida bala-қaza qıkmışın dəp, Mən Israillar iqidin Lawiyarlari Hərun bilən uning oqullırıqə bərdim. **20** Musa, Hərun wə pütükli Israil jamaiti Lawiyarlari xundak kıldı; Pərwərdigarning Lawiyalar toopluluq Musaqa buyruqınındək Israillar həmmisini bəja kəltürdi. **21** Lawiyalar xundak kılıp əzlərini [gunahıtnı] paklap, kiyim-keqaklırini yuyup pakızlıdi; Hərun ularni pulanglatma kurbanlıq süpitidə Pərwərdigar oja hədiyə kıldı; Hərun yənə ularni paklaxka [gunahını tiləp] kafarət kıldı. **22** Andin keyin Lawiyalar kirip Hərunning aldida, xundakla uning oqullırının aldida, jamaət qediri iqidiki ixlarnı kılıxka kırıxtı; Pərwərdigar Lawiyalar toopluluq Musaqa kəndak buyruqan bolsa, Israillar uni xu boyiqə bəja kəltürdi. **23** Pərwərdigar Musaqa səz kılıp mundak dedi: — **24** Lawiyarning wəzipisi mundak bolsun: — Yigirmə bəx yaxtin yukiriliri keliplə jamaət qediri iqidiki ixlarnı kılıxka səpkə kirsun; **25** allik yaxqa yətkəndin keyin səptin qekinip xu hizmətni kilmışın; **26** lekin ular jamaət qediri iqidə kərindaxlirıqə yardəmlixip, ularning hajətliridin qikixka bolidu, əmma qedirdikə rəsmiy wəzipidə bolmışın. Lawiyarning wəzipiləri həkkidə ularoja ənə xundak kıl.

9 Misir zeminidin qikqəndin keyinkı ikkinçi yili birinqi ayda, Pərwərdigar Sinay qəlidə Musaqa

buyrup: — 2 Israillar bekitilgən wakitta etüp ketix heytni etküzsun; 3 yəni muxu ayning on tətinqi künü gugumda, bekitilgən wakitta, barlıq bəlgilimə wə қайдə-tərtip boyiqə heytni etküzunglar, — dedi. 4 Xuning bilən Musa Israillaroja söz kılıp etüp ketix heytni etküzüxnı buyrudi. 5 Ular birinqi ayning on tətinqi künü gugumda, Sinay qəlidə etüp ketix heytni etküzdi; Pərwərdigar Musaqa қandaq buyruqan bolsa, Israillar xundak kıldı. 6 Bir nəqqaylon bir əlükə tegip ketip napak bolup қalojanlılıq üçün, ular xu künü etüp ketix heytni etküzəlmidi-də, ular xu künü Musa bilən Hərunning aldioja kelipli Musaqa: — 7 Biz əlüp қalojan adəmgə tegip ketip napak bolup қalojan bolsakmu, lekin nemixə Israillarning қatarida, bekitilgən wakitta Pərwərdigaroja sunuxka kerək bołożinini elip kelixtin rət klinimiz? — deyixti. 8 — Tohtap turunglar, mən berip Pərwərdigar silər toopranglarda nemə buyruydi, anglap bakay, — dedi Musa ularoja. 9 Pərwərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — 10 Sən Israillaroja mundak degin: «Silər wə silərning əwlədliringlar iqidə bəzilər elüklərgə tegip ketip napak bolup қalojan bolsa yaki uzaq səpər üstida bolsa, ular yənilə Pərwərdigar üçün etüp ketix heytni etküzüxkə bolidu. 11 Undak kixilər ikkinçi ayning on tətinqi künü gugumda heytni etküzsun; [həyt taamini] petir nəri wə aqqik kəktatlar bilən billə yesun; 12 ulardın ətigə azraqmu қaldurmisin wə [közisining] ustihanlıridin birəsinimu sunduroğuqı bolmisun; ular heytni etüp ketix heytingin barlıq bəlgilimiliri boyiqə etküzsun. 13 Həlbuki, pak bołożan, səpər üstidimu bolmiojan əmma etüp ketix heytni etküzüxkə etibar bərmigən kixi bolsa eż həlkidin üzüp taxlinidu; qünki bekitilgən wakitta Pərwərdigaroja sunux kerək bołożinini sunmiojanlılıq üçün, u eż gunahını eż üstigə alidu. 14 Əgər aranglarda turuwatlıq yat əllik bir musapir Pərwərdigar üçün etüp ketix heytni etküzüxnı halisa, u etüp ketix hehti tooprasisidiki bəlgilimə wə қайдə-tərtip boyiqə etküzsun; yat əllik musapirlar üçün wə zeminda tuqulojanlar üçünmu aranglarda xu birlə nizam bolsun. 15 İbadət qediri tikləngən künü, bulut ibadət qedirini, yəni həküm-guwahlıq qedirini kaplap turdi; қaqtin taki ətigəngiqa, bulut huddi ottək ibadət qedirining üstidə turdi. 16 Daim xundak bolatti; [kündüzi] bulut ibadət qedirini kaplap turatti, keqisi u otka ohxaytti. 17 Қaqaniki bulut jamaət qedirining üstidin ketürülsə, Israillar yoloja qıkattı; bulut կayərdə tohtisa, Israillar xu

yerdə bargah tikətti. 18 Israillar Pərwərdigarning buyruki boyiqə mangatti, Pərwərdigarning buyruki boyiqə bargah tikətti; bulut ibadət qedirining üstidə қanqə uzak tohtisa, ular bargahṭa xunqə uzak turatti. 19 Bulut ibadət qedirining üstidə heli künlərgiçə tohtap tursa, Israillarmu Pərwərdigarning kərsitmisini tutup səpərgə qıkmaytti; 20 mubada bulut ibadət qedirining üstidə pəkət birnəqqə künla tohtisa, ular Pərwərdigarning buyruki boyiqə xu wakitta bargah kürup yatatti, andin yənə Pərwərdigarning buyruki boyiqə səpərgə atlinatti. 21 Wə mubada bulut pəkətlə kəqtin ətigəngiçə tohtap, ətigəndə bulut yənə ketürülsə, ular yənə yoloja qıkattı; məyli kündüzi yaki keqisi bulut ketürülsila, ular səpərgə qıkattı. 22 Bulut ibadət qedirining üstidə uzunraq tursa, məyli ikki kün, bir ay, bir yıl tursimu, Israillar yoloja qıkmay bargahṭa turuwerətti; lekin bulut ketürülüp mangsila ular səpirini dawamlaxturatti. 23 Pərwərdigarning buyruki bilən ular bargah küratti, Pərwərdigarning buyruki bilən ular səpərni dawamlaxturatti; ular Pərwərdigarning Musanıng wastisi bilən bərgən əmri boyiqə, Pərwərdigarning kərsitmisini tutatti.

10 Pərwərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — 2

Sən əzüngə ikki kanay yasatkın; ularni kümüxtin soktur. Ular jamaətni yiojixka, xundakla jamaətni bargahlırını yiojixturup yoloja qıkixka qakırıx üçün ixlitilidu. 3 Ikki kanay qelinoğanda pütkül jamaət sening yeningoja jamaət qediri dərvazisining aldioja yiojılıdiqan bolsun. 4 Əgər yaloz biri qelinsa, əmirliri, yəni mingliqan Israillarning mingbexiliri sening yeningoja kelipli yiojilsun. 5 Silər kattik yüksiri awaz bilən qaloğanda kün qıkix tərəptiki bargahlar yoloja qıkşun. 6 Andin silər ikkinçi ketim kattik, yüksiri awaz bilən qaloğanda jənub tərəptiki bargahlar yoloja qıkşun; ular yoloja qıkkan qaçında kanay kattik, yüksiri awaz bilən qelinxi kerəktur. 7 Jamaətni yiojılıxka qakırıdiqan qaçda, kanay qelinglar, əmma kattik, yüksiri awaz bilən qalmanglar; 8 Hərunning əwlədliri, kahin bołożanlar kanaylarnı qalsun; bular silərgə əwlədə -əwləd bir əbədiy bəlgilimə bolsun. 9 Əgər silər eż zemininglarda silərgə zulum saloqan düxmininglər bilən jəng kılıxka qıksanglar, kattik, yüksiri awaz bilən qelinglar. Xuning bilən əzünglarning Hudasi bołożan Pərwərdigarning aliddə yad etilip, düxmininglardın kutulisilər. 10 Buningdin baxka, huxal künliringlarda, bekitilgən həytliiringlarda wə ayning birinqi künləridə, silər

keydurmə kurbanlıq wə inaklık kurbanlıqlarını sunojininglarda, kurbanlıqlarının aldida turup kanay qelinglar; xuning bilən [kanaylar] silərni Hudayinglarqa əslətküqi bolıdu; Mən Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **11** İkkinqi yili, ikkinqi ayning yigirminqi künü bulut həküm-guwałılıq qədirininq üstidin kətürüldi; **12** xuning bilən Israillar Sinay qəlidin qıkıp, yol elip səpərlərini baxlıdı; bulut Paran qəlidə tohtıdi. **13** Bu ularning birinqi kətim Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən kıləjan əmri boyiqə yoloja qıkixi boldı. **14** Yəhuda bargahı əzininq tuqı astida қoxun-қoxun bolup aldi bilən yoloja qıktı; қoxunning baxlıki Amminadabning oqlı Nahxon idi. **15** Issakar қəbilisi қoxunining baxlıki Zuarning oqlı Nətanəl idi. **16** Zəbulun қəbilisi қoxunining baxlıki Həlonning oqlı Eliab idi. **17** Andin ibadət qədiri quwulup, Gərxonning əwlədliri bilən Mərarining əwlədliri uni kətürüp yoloja qıktı. **18** Rubən bargahı əzininq tuqı astida қoxun-қoxun bolup yoloja qıktı; қoxunning baxlıki Xiderning oqlı Əlizur idi. **19** Ximeon қəbilisi қoxunining baxlıki Zuri-xaddayning oqlı Xelumiyl idi. **20** Gad қəbilisi қoxunining baxlıki Deuəlning oqlı Əliasaf idi. **21** Andin Kohatlar mukəddəs buyumlarnı kətürüp yoloja qıktı; ular yetip kelixtin burun ibadət qədirini [kətürgüçilər] kelip uni tikləp koyuxkənidi. **22** Əfraim bargahı əzininq tuqı astida қoxun-қoxun bolup yoloja qıkçı; қoxunning baxlıki Ammihudning oqlı Əlixama idi. **23** Manassəh қəbilisi қoxunining baxlıki Pidahzurning oqlı Gamaliyəl idi. **24** Binyamin қəbilisi қoxunining baxlıki Gideonining oqlı Abidan idi. **25** Dan bargahı həmmə bargahlarning arkə muhəapizətqisi bolup, əzininq tuqı astida қoxun-қoxun bolup yoloja qıkçı; қoxunning baxlıki Ammixaddayning oqlı Ahıəzər idi. **26** Axır қəbilisi қoxunining baxlıki Okranning oqlı Pagiyəl idi. **27** Naftalı қəbilisi қoxunining baxlıki Enanning oqlı Ahıra idi. **28** Bular Israillar yoloja qıkkanda қoxun-қoxun bolup mengix tərtipi idi; ular xu tərikidə yoloja qıkçı. **29** Musa əzininq keynatısı, Midyanlık Reuəlning oqlı Həbabəkə: — Biz Pərvərdigar wədə kıləjan yərgə կարap səpər kiliwatımız, U: «Mən u yərni silərgə miras kılıp berimən» degən; əzlirining biz bilən billə mengixlirini etünimən, biz siligə yahxi կարaymız, qünkü Pərvərdigar Israil toqıruluk bəht-saadət ata kılımən dəp wədə bərgən, — dedi. **30** Lekin Həbab Musaqa: — Yak, mən eż yurtum, eż uruk-tuoğlanlırmıqə ketimən, — dedi. **31** Musa uningoqa: Bizdin ayrılip kətmisilə; qünkü sili qəldə

kəndək bargah қuriximiz kerəklikini bilila, sili bizgə kəz bolup bərsilə. **32** Xundak boliduki, biz bilən billə barsila, kəlgüsidi Pərvərdigar bizgə kəndək yahxilik kilsə, bizmə siligə xundak kılımımız! — dedi. **33** Israillar Pərvərdigar teoqidin yoloja qıkıp üq kün yol mangdi; Pərvərdigarning əhdə sandukı ularqa aram alidioqan yər izdəp ularning aldida üq kün yol baxlap mangdi. **34** Ular qedirlirini yioqixturup yoloja qıkidiqan qaqlarda, Pərvərdigarning buluti haman ularning üstidə bolatti. **35** Əhdə sandukı yoloja qıkidiqan qaqlıda Musa: «Ornungdin turoqaysən, i Pərvərdigar; düxmənliring tirişirən bolsun; Sanga eqlər yüzüngning aliddin կաqsun!» — dəytti. **36** Əhdə sandukı tohtioqan qaqlıda u: «Kayıtip kəlgəysən, i Pərvərdigar, minglioqan-tümənligən Israil həlkə arisoşa kaytip kəlgəysən!» — dəytti.

11 Wə xundak boldiki, həlk oqotuldixatti, ularning oqotuldaxlıri Pərvərdigarning kulikioşa yetip intayın rəzil anglandı; U bu səzlərni anglidi wə Unıng oqəzipi kəzəqaldı; Pərvərdigarning ot-yalkunu ularning arisida tutixip, bargahıng qətidiki bəzilərni kəydiürüxkə baxlıdı. **2** Həlk bu qaqlıda Musaqa yalwuriwidi, Musa Pərvərdigardin tilidi; xuning bilən ot pəsiyip eqtı. **3** Pərvərdigarning oti ularning otturisida tutaxşanlıqı üçün u u yərgə «Tabərah» dəp at kəydi. **4** Əlarning arisidiki xalçut kixilərning nəpsi takıldap kətti, Israillarmu yənə yioqlaxka baxlıdı: «Əmdı bizgə kim gəx beridu? **5** Həlimu esimizdiki, biz Misirdiki qaqlarda pul həjliməy turupmu belik yeyələyttük, yənə tərhəmək, tawuz, piyaz wə küdə piyaz bilən samsakmu bar idi. **6** Mana bu yərdə hazır kez aldimizda mannadın baxka həqnemə yok, əmdi bizning jenimizmu kürup ketiwatidu» deyixti. **7** Manna goya yumqakşüt urukioşa, kərənűxi goya kəhriwaşa ohxaytti. **8** Kixilər uyan-buyan qepip uni yioqip, bəzidə yaroqunqakta ezip, bəzidə həwanqıda sokup, ya bəzidə kazanda pixurup nan kılıp yəyitti; təmi zəytun maylıq toqəqlarqa ohxaytti. **9** Keqidə bargahla xəbnəm qıxkəndə, mannamu xuning üstigə qıxətti. **10** Musa həlkning ailimu-ailə hərbiri əz qədirininq ixiki aldida yioqa-zar kilixivatqını anglıdi; buningça Pərvərdigarning oqəzipi kattik kəzəqaldı, bu ix Musanıng nəziridimu yaman kəründi. **11** Musa Pərvərdigaroşa: — Sən bu barlıq həlkning eçir yükini manga artip koyup, mən կulungni nemixkə bundak kiynaysən; nemixkə mən Sening aldingda iltipat tapmaymən? **12** Ya mən bu pütün həlkə hamilidər

bolup, ularni tuqdummu? Sən tehi manga: «Sən ularni Mən kəsəm iqip ularning ata-bowlirioqa miras kıləjan xu yərgə yətküzgüqə, huddi bəkən atisi əmqəktiki bowakni baqrıoqa aloğandək baqrıingoşa elip kətürüp mang» dəwatisən? 13 Mən bu həlkə nədin gəx tepip berələymən? Qünki ular manga yioqlap: «Sən bizgə yegüdək gəx tepip bər!» deyixməktə. 14 Mən bu həlkəni kətürüxnı yaloquz üstümgə elip ketəlməydikənmən, bu ix manga bək eojir keliwatidu. 15 Əgər Sən manga muxundak muamilə kilməkqi bolsang, mən etünüp əkalay, bu harab əhalimni manga kərsətməy, iltipat kılıp meni eltürüwət! — dedi. 16 Pərvərdigar Musaoja mundak dedi: — Israil aksakalları iqidin, sən yenimoja tonuydioqan həlkə aksakalları wə bəglərdin yətmixni tallap yioğkin, ularni jamaət qedirining aldioja əkəl. Ular sening bilən billə xu yerdə tursun. 17 Mən xu yərgə qüxüp sening bilən səzliximən; wə sening üstüngdə turuwatkan Rohní elip ularning üstigimu belüp əyimən. Xuning bilən ular sən bilən billə həlkəni kətürüx məs'uliyitini üstigə alidu, andin sən uni eżüng yaloquz kətürməydioqan bolisən. 18 Sən həlkə mundaq degin: «Ətə gəx yiyixkə təyyarlinip əzənglərni [Hudaoja] atap paklanglar; qünki silər Pərvərdigarning külükini aqritip yioqlap: «Əmdi kim bizgə gəx beridu? Ah, Misirdiki əhalimiz bək yahxi idil!» degənidinqlar əmasını? Pərvərdigar dərwakə silərgə gəx beridu, silə uningdin yəysilər. 19 Silər bir kün, ikki kün əməs, bəx kün, on kün əməs, yigirmə künmu əməs, 20 bəlkı pütün bir ay yəysilər, təki burninglardın etilip qikip hə bolöquqə yəysilər; qünki silər aranglarda turuwatkan Pərvərdigarnı mənsitməy, uning aldida yioqlap turup: «Biz nemə üçün Misirdin qıktuk?» — dedinglər». 21 Musa: — Mən ularning arisida turuwatkan bu həlkətin yoloja qıkalaydioqan ərkəklər altə yüz ming tursa, Sən tehi: «Mən ularni gəx yəydiqan, hətta pütün bir ay gəx yəydiqan kılımən» dəysən; 22 əmisə əy, kala padilirining həmmisi soyulsə ularoja yetəmdü? Yaki dengizdiki həmmə belik ularoja tutup berilsə, ularning yiyixigə yitərmə? — dedi. 23 Xuning bilən Pərvərdigar Musaoja: — Pərvərdigarning koli kışka bolup kaptimu? Əmdi kərüp bakkinə, Mening sanga degən səzüm əməlgə axurulamdu-yok? — dedi. 24 Xuning bilən Musa qikip Pərvərdigarning səzinə həlkə yətküzdi wə həlkə iqidiki aksakallardin yətmix adəmni tallap yiojip ularni jamaət qedirining ətrapida turoquzdi. 25 Andin Pərvərdigar bulut iqidin qüxüp,

Musa bilən səzlixip, uningdiki Rohntin elip yətmix aksakaloja koydi; Roh ularning üstigə konuxi bilən ular bexarət berixkə kirixti. Lekin xu wakittin keyin ular undak kilmidi. 26 Lekin u qəođda ulardin ikki adəm bargahta kaldi; birsining ismi Əldad, ikkinqisi Medad idi (ular əslidə aksakallarning arisida tizimlənənəni, lekin ibadət qedirioqa qıkmay ələnənidi). Roh ularning üstidimu əndi wə ular bargahtı iqidə bexarət berixkə baxlıdi. 27 Yax bir yigit yügürüp kelip Musaoja: — Əldad bilən Medad bargahta bexarət beriwateridu, — dedi. 28 Musanıng hizmətkarı, Musa tallıqan sərhil yigitliridin biri, Nunning oqlu Yəxua əkopup: — I hojam Musa, ularni tosuqayla, — dedi. 29 Lekin Musa uningoja: — Sən menin səwəbimdin həsət kiliwatamsən? Pərvərdigarning pütün həlkə pəyoqəmbər bolup kətsə idi, Pərvərdigar Əzining Rohını ularning üstigə əyəsi idi! — dedi. 30 Xuning bilən Musa bilən Israil aksakallırının həmmisi bargahtı kaytip ketixti. 31 Əmdi Pərvərdigar aliddin bir xamal qikip, u dengiz tərəptin bədünilərni uqurtup kelip, bargahtı ətrapıqə yeyiwetti; bədünilər bargahtı təripidimu bir künlük yol, bu təripidimu bir künlük yol kəlgüdək yər yüzini ikki gəz egizlikə kəlgüdək kəplidi. 32 Həlkə ornidin turup pütük xu künü, xu keqisi wə atisi pütün kün bədünə tutup yiojdi, əng az degənlirimus alahəzəl ikki homir yiojdi; ular bularni bargahtı təripıqə əzləri üçün yeyixti. 33 Ular gəxni qaynap ezip bolmay, gəx tehi qıxları arisida turoqanda, Pərvərdigarning oqəzipi ularoqa kəzəjilip, həlkə intayın eojir bir waba bilən urdi. 34 Xunga kixilər xu yərni «Kibrot-Həttawah» dəp atidi; qünki ular xu yerdə nəpsi takıldıqan kixilərnı yərlikkə koyanıdi. 35 Keyin həlkə Kibrot-Həttawahın yoloja qikip Hazirotkə kelip, Hazirotta tohtidi.

12 Məriyəm bilən Hərun Musanıng həbəxlilik kizni hotunlukka alojini üçün uningoja ərəfəsə kəz kıldı (qünki u həbəxlilik bir kizni alojanıdi). 2 Ular: — Pərvərdigar pəkət Musa bilənla səzlixip, biz bilən səzlxəməptim? — deyixti. Bu gəpni Pərvərdigar anglıdi. 3 Musa degən bu adəm intayın kəmtərəmənin adəm bolup, bu tərəptə yər yəzidikilər arisida uning aldiqə etidiqinə yok idi. 4 Pərvərdigar Musa, Hərun wə Məriyəmə tuyuksız: — Silər üçünglər jamaət qedirioqa kelinglər, — dedi. Üqilisi qikip kəldi. 5 Andin Pərvərdigar [ərxtin] bulut tüvrüki iqidə qüxüp, jamaət qedirining aldida tohtap, Hərun bilən Məryəmni kiqkiriwidi, ular aldiqə kəldi. 6 U ularoja:

— Əmdi silər gepimni anglanglar, əgər silərning aranglarda pəyərəmbər bolsa, Mən Pərvərdigar əlamət kərünüxtə uningoşa Əzümni ayan kılımən, qüxicə uning bilən səzliximən. 7 Lekin kulum Musaoşa nisbətən undak əməs; u barlıq ailəm iqidə tolimu sadıktur; 8 Mən uning bilən tepixmak eytip əlturmay, yüzmu yüz turup biwasitə səzliximən; u Mən Pərvərdigarning kiyapitini kərələydi. Əmdi silər nemixkə kulum Musa toqıruluk yaman gəp kılıxtın korkmidinglar? — dedi. 9 Pərvərdigarning otluk əqəzipi ularoşa közəqaldı wə u ketip қaldı. 10 Xuning bilən bulut jamaət qediri üstidin kətti, wə mana, Məryəm huddi ap'ak kardək pesə-mahaw bolup kətti; Hərun burulup Məryəmgə қariwidi, mana, u pesə-mahaw bolup қalojanidi. 11 Hərun Musaoşa: — Way hojam! Nadanlıq kılıp gunah etküziüp koyqanlıklımız səwəbidin bu gunahnı bizning üstimizgə artmioğaysən. 12 U huddi anisining қorsıkidin qıkkandila bədini yerim qırıq, əlük tuqulqan balidak bolup kalmioğay! — dedi. 13 Xuning bilən Musa Pərvərdigaroşa: — I Təngri, uning kesilini sakaytiwətkən bolsang, — dəp nida kıldı. 14 Pərvərdigar Musaoşa: — Əgər atisi uning yüziga tükürgən bolsa, u yəttə kün hijilqılıq iqidə turqan bolatti əməsmu? Əmdi u bargahning sırtıqə yəttə kün қamap koyulsun, andin u kaytip kəlsun, — dedi. 15 Xuning bilən Məryəm bargah sırtıqə yəttə kün қamap koyuldi, taki Məryəm kaytip kəlgüçə həlk yoloja qıkmayı turup turdi. 16 Andin keyin həlk Həzirottin yoloja qıkip, Paran qəlidə bargah kurdı.

13 Pərvərdigar Musaoşa səz kılıp: — 2 Mən Israillarоja miras kılıp bərgən Qānaan zeminini qarlap kelixkə adəmlərni əwətkən; hərbir ata jəmətəkə təwə қəbilidin bardin adəm qıkırılsun, ular eż қəbilisidiki əmir bolsun, — dedi. 3 Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə, ularni Paran qəlidin yoloja saldı; ularning həmmisi Israillarning baxlırı idi. 4 Təwəndikilər ularning isimləri: — Rubən қəbilisidin Zakkurning oqlı Xammuya, 5 Ximeon қəbilisidin Horining oqlı Xafat, 6 Yəhudə қəbilisidin Yəfunnəhning oqlı Kaləb, 7 Issakar қəbilisidin Yüsüpninq oqlı Igal, 8 Əfraim қəbilisidin Nunning oqlı Hoxiya, 9 Binyamin қəbilisidin Rafuning oqlı Palti, 10 Zəbulun қəbilisidin Sodining oqlı Gaddiyəl, 11 Yusüp қəbilisidin, yəni Manassəh қəbilisidin Susining oqlı Gaddi, 12 Dan қəbilisidin Gimallining oqlı Ammiyəl, 13 Axır қəbilisidin Mikailning oqlı Sətur, 14 Naftali қəbilisidin Wofsining oqlı Nahibi, 15 Gad қəbilisidin

Makining oqlı Geuəl. 16 Mana bular Musa qarlap kelinglar dəp Qānaan zeminoşa əwətkən adəmlərning ismi. Musa Nunning oqlı Hoxiyani Yəhoxuya dəp atidi. 17 Musa ularni qarlap kelixkə Qānaanoşa səpərvər kılıp: — Silər muxu yərdin Nəgəv qeli tərəpkə karap menginglər, andin taoşlıq rayonoşa qıkıngılar. 18 U yərning қandaq ikənlilikini, u yərdikilərning küqlük-ajızılıkini, az yaki keplükini kərəp bekinglər; 19 ular turuwatkan yərning қandaq ikanlığını, yahxi-yamanlığını kərünglər; ular turuwatkan xəhərlərning қandaq ikənlilikini, bargahlıq xəhər yaki sepił-kələlik xəhər ikənlilikini; 20 u yərning munbət yaki munbətsiz ikənlilikini, dəl-dərəhlirining bar-yoklukını kərəp kelinglər. Yürəklikrək bolup, mewə-qiwiliridin aloşaq kelinglər, — dedi. Bu qəq dəl üzüm pixip қalojan wakıt idi. 21 Ular xu tərəplərgə qıkip, zeminni Zin qəlidin tartıp taki Həamat eojızining yenidiki Rəhəbkiqə berip qarlaxtı. 22 Ular jənub tərəptə Həbronə bardi, u yərlərdə Anakylarning əwlədliridin Ahiman, Xixay, Talmay degənlər əlturuxluq idi. Əslidə Həbron xəhəri Misirdiki Zoan xəhəridin yəttə yil ilgiri yasaloqanıdi. 23 Ular «Əxkol jılıqısı»şa kıldı, u yərdə bir sap üzümi bar bir üzüm xehini kesip, bir baldakka esip ikki adəmgə kətürgüzüp mangdi; ular azraq anar bilən ənjudurmu elip kaytip kəldi. 24 Israillar xu yərdə kesiwalqan əxu üzüm səwəbidin u yər «Əxkol jılıqısı» («[üzüm sapiqi jılıqısı]») dəp ataldi. 25 Ular kırıq kündin keyin u yərlərni qarlap tügitip, kaytip kəldi. 26 Ular kılıp, Paran qəllükidiki Kədəxtə Musa, Hərun wə pütün Israil jamaiti bilən kərəxti. Ular ikkiyləngə həm pütkül Israil jamaitigə məlumat bərdi həm zeminning mewilirini ularoşa kərsətti. 27 Ular Musaoşa məlumat berip: — Biz əzləri beringlər degən yərlərgə barduk, rasttinla süt bilən həsəl ekip turidioqan yər ikən, mana bular xu yərning mewiliri. 28 Birək u yərdikilər bək küqtüngür ikən, xəhərlər sepilliğ bolup həm puhta-həywətlik ikən. Uning üstigə, biz u yərdə Anakylarning əwlədlirinimə kərdik. 29 Amaləklər jənub tərəptə turidikən; Hittiyalar, Yəbusiyalar, Amoriyalar taoqlarda turidikən; Qānaaniyalar dengiz boyılırda wə İordan dəryası boyılırda turidikən, — dedi. 30 Kaləb Musanıng aldida kəpqılıknı tinqitip: — Biz dərəhəl atlinip berip u yərni igiləyli! Qünki biz qoşum oqlıq kelimiz — dedi. 31 Lekin uning bilən billə qıkkən baxkılar bolsa: — Ular bizdin küqlük ikən, xunga ularoşa hujum kılsak bolmayıdu, — deyixti. 32 Andin qarlıoqqlar əzləri qarlap kəlgən zeminning

əhwalidin Israillaroja yaman məlumat berip: — Biz kiriq qarlap ətkən zemin bolsa əz ahalisini yəydiqən zemin ikən; biz u yerdə kərgənlərning həmmisi yoojan adəmlər ikən. **33** Biz u yərlərdə «Nəfiliylər» degən [gigant] adəmlərni kərdük (dərwəkə Anakiyarlarning əvladlırı Nəfiliylərdin qıkkandur); biz əzimizgə əkarıq, qekətkidək turidikənmiz, biz ularojumu xundak kərinidikənmiz, — dedi.

14 Xuning bilən barlıq jamaət dad-pəryad ketürüp yioqlidi; ular keqiqə yioqa-zar kılıxip qıktı. **2** Israillar Musa bilən Hərunoqa tapa-tənə kılıp: — Biz baldurla Misirdə elüp kətsək boptikən! Muxu qel-jəziridə elüp kətsək boptikən! **3** Pərvərdigar nemixkə bizni kılıq astıda əlsun, hotun bala-qakılırimız bulinip, [düxmənning] oljisi bolsun dəp bizni bu yərgə baxlap kəlgəndu? Uningdin kərə, Misiroja kaytip kətkinimiz yahxi əməsmu? — dəp oqotuldaxtı. **4** Xuning bilən ular bir-biriga: — Baxkidden bir baxlıq tikləp Misiroja kaytip ketaylı, — deyixti. **5** Musa bilən Hərən pütün Israil jamaıtı aldida yıqılıp düm yattı. **6** Xu yərni qarlap kəlgənlər iqidiki Nunning oqlı Yəxua bilən Yəfunnahning oqlı Kaləb kiyimlirini yırtıp, **7** pütün Israil jamaətqılıkiga: — Biz qarlap kelixkə etüp baroqan zemin intayın bək yahxi zemin ikən. **8** Əgər Pərvərdigar bizdin səyünsə, bizni xu zeminoja, yəni həsəl bilən süt ekip turidiojan xu zeminoja baxlap berip, uni bizga beridu. **9** Silər pəkət Pərvərdigaroja asiylik kilmanglar! U zemindikilərdin korkmanglar, qırkı ular bizgə nisbətən bir oqizadur; ularning panahdarları ulardin kətti, Pərvərdigar bolsa biz bilən billə; ulardin korkmanglar, — dedi. **10** Əlbuki, pütkül jamaət tərəp-tərəptin: — U ikkisini qalma-kesək kılıp eltürüwetəyli, deyixti. Lekin Pərvərdigarning julası jamaət qedirida Israillaroja ayan boldı. **11** Pərvərdigar Musaqa: — Bu həlk Meni қaçanlıqə mənsitməydu? Gərqə ularning otturisida xunqə mejizilik alamətlərni yaratkan bolsammu, lekin ular Manga қaçanlıqə ixinixməydkən? **12** Mən ularni waba bilən urup yokitımən, xuning bilən seni ulardin tehimu qong wə kudratlıq bir əl kılımən, — dedi. **13** Musa bolsa Pərvərdigaroja mundak dedi: — «Bundak bolidiojan bolsa bu ixni misirliklər anglap əkalidu, qırkı Sən uluoq կudriting bilən bu həlkni ularning arisidin elip qıkkənidig; **14** wə Misirliklər bu ixni xu zemindiki həlkərgimu eytidu. U zemindiki ahalimu Sən Pərvərdigarning bu həlkəngi arisida ikənlilikni, Sən Pərvərdigarning ularning aldida yüzmuyuz

kərüngənlikingni, Sening buluting daim ularoja sayə qüixürüp kəlgənlilikini, xundakla Sening kündütü bulut tüwükidə, keqisi ot tüwükidə ularning aldida mangajanlıkingni anglojanidi. **15** Əmdi Sən bu həlkni huddi bir adəmni əltürgəndək əltürtüwətsəng, Sening nam-xələritingni anglojan əllərning həmmisi: **16** «Pərvərdigar bu həlkni Əzi ularoja berixkə kəsəm kılıqan zeminoja baxlap baralmaydioqanlıki üçün, xunga ularni əxu qel-jəziridə əltüriwətiptu» dəp əkalidu. **17** Əmdi ətünimənki, Rəbbim կudrittingni jarı kıldıroqaysan, Əzungning: **18** «Pərvərdigar asanlıqqa aqqıqlanmaydu, Uning mehîr-muhabbiti texip turidu; U gunah wə itaətsizlikni kəqüridu, lekin gunahkarları hərgiz gunahsız dəp karimaydu, atilarning kəbihlikini atisidin balisojqə, hətta nəwrə-qəwrilirigiqə ularning üstügə yüklaydu» deginindək kılıqaysan. **19** Mehriy-xəpkitingning kəngrilikli boyiqə, Misirdiki qaqdın taki əzizirojqə daim kəqürüp kəlginingdək, bu həlkning kəbihlikini kəqürgəysən!». **20** Pərvərdigar: — «Boptu, sən degəndək ularni kəqürdüm. **21** Lekin Əz həyatım bilən kəsəm kılımənki, pütkül yər yəzi Mən Pərvərdigarning xan-xəripi bilən tolidu. **22** Əlbuki, Mening julayimni, Misirdə wə qel-jəziridə kərsətkən möjizilik alamətlərimni kərüp turupmu Meni muxundak on ketimlap sinap yənə awazimoja kulaq salmiojanlar, **23** Mən kəsəm iqiş ularning atabowlılırioja miras kılıp berimən degen u zeminni hərgiz kərəlməydu; Meni mənsitmigənlərdin birimə u yurtnı kərəlməydu. **24** Lekin eziđa baxkığə bir rohning bolojini, pütün kəlbi bilən Manga əgəxkini üçün əkulum Kaləbni u kırğən yərgə baxlap kirimən; uning əvladlırimu u yərgə mirashor bolidu. **25** (xu qaonda Amaləklər bilən Қanaaniylar [taoqlik] jilojlarda turuwatatti) — Ətə silər yolunglardın burulup, Kızıl Dengizə baridiojan yol bilən mengip qelgə səpar kilinglar» — dedi. **26** Pərvərdigar Musa bilən Hərunoqa söz kılıp mundak dedi: **27** — Mən Mening yaman gepimni kılıp oqotuldixidiojan bu rəzil jamaətkə қaçanlıqə qidixim kerək? Israillarning Mening yaman gepimni kılıqanlıri, xu [tohtawsız] oqotuldaxlırining həmmisini anglidim. **28** Sən ularoja: — Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, həp, Mən silərgə külükimoja kırğən səzliringlar boyiqə muamilə kilmaydiojan bolsam! **29** Silərning elükünglər muxu qəldə yatidu; silərning iqinglarda sanakṭin etküzülgənlər, yəni yexi yigirmidin axkən, Mening yaman gepimni kılıp

ojotuldiojanlarning həmmisi pütün sani boyiqə **30** Silərgə kol kötürüp [kəsəm kılıp], turalojuŋlar kılıp berimən degən zeminoqa həq kirəlməydu; pəkət Yəfunnəhəning oοlı Kaləb bilən Nunning oοlı Yəxuala kiridu. **31** Silərning kiqik baliliringlar, yəni «Bulinip, dūxmənning oljisi bolup kälidi» deyilgənlərni Mən baxlap kirimən, ular silər kəmsitkən u zemindin bəhrimən bolidu. **32** Biraq silər bolsanglar, silər yikilip, elükünglər bu qəldə kälidu. **33** Silərning baliliringlar buzukluk-wapasızlıkinglarning əlimini tartip, elükünglər qəldə yokalıqqa, bu qəldə kırık yil sərgərdan bolup yürüdu. **34** Silərning xu zeminni qarlıqan künliringlarning sani boyiqə, kırık künning hərbir künini bir yil hesablaş, kəbihlikliringlarnı kırık yil eż üstüngləroja elip yürisilər; xu qaojda Mening əzünglardin yatlaqxınimning nəma ikənlilikini bilip yetisilər» — degin. **35** Mən Pərwərdigar xundak degənəkənmən, yiojlip Manga қarxi qikqan bu rəzil həlk jamaitigə Mən qoqum xundak kılımən; ular muxu qəl-jəziridə yəwetiliđu, xu yərdə elidu. **36** Musa u zeminni qarlap kelixkə əwətkənlər kaytip kəlgəndə, u zemin toqrluluk yaman həwər elip kelix bilən pütün jamaətni ojotulditip, Musanıñ yaman gepini kılqozuŋanlar, **37** yəni u zemin toqrluluk yaman həwər əkəlgən bu kixilərning həmmisi waba kesili tegip Pərwərdigarning aldida əldi. **38** Zeminni qarlap kelixkə baroŋ adəmlər iqidin pəkət Nunning oοlı Yəxua bilən Yəfunnəhəning oοlı Kaləbla həyat қaldi. **39** Musa bu gəplərni pütkül Israil jamaitigə eytiwidi, həmmisi bək həsrət qəkti. **40** Ular atığən tang atkanda turup taqka qikip: — Mana biz kəldük! Pərwərdigar eytən yurtka qikip hujum kılılayı; qünki biz gunah kıldı, — deyixti. **41** — Silər yənə nemixkə Pərwərdigarning əmriga hilaplık kılısilər? — dedi Musa, — Bu ix oğlabilik bolmaydu! **42** Pərwərdigar aranglarda bolmiojaqqa, dūxmənning kiliqi astida əlüp, məəqlup bolmaslıkinglar üçün hujum oja qıkmanglar. **43** Qünki Amaləklər bilən Қanaaniylar u yurtta, silərning aldinglarda turidu; silər kiliq astida əlüp ketisilər; qünki silər Pərwərdigardin tenip kəttinglər, Pərwərdigar silər bilən billə bolmaydu. **44** Lekin, gərqə Pərwərdigarning əhdə sandukı wə Musa bargahıñ kozojalıqan bolsimu, ular yenila eż məyliqə taqka qikip hujum oja ətti. **45** Xuning bilən Amaləklər bilən xu taqda turuxluq Қanaaniylar qüixüp ularni taki Hormahojıqə koŋlap, bitqit kılıp kirojin қildi.

15 Pərwərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi:
— 2 Sən Israillaroja mundak degin: — Silər makanlixixinglər üçün silərgə takdim kılıp beridiojan zeminoqa kırğən qeoqinglarda, **3** əgər Pərwərdigaroja atap otta sunulidiojan, uningoja huxbuy bolsun dəp birər hədiyə-курбанlıq kılmakçı bolsanglar, kurbanlıq kala yaki қoy-eqqə padisidin bolsun. U kəydürmə kurbanlıq bolsun, kəsəmni ada kılıx kurbanlıq bolsun, ihtiyyari kurbanlıq yaki silərgə bekitilgən həytlardiki zərir kurbanlıq bolsun, **4** kurbanlıq sunojuqi kixi Pərwərdigaroja atioqinoja bir axlıq hədiyəsini қoxup kəltürsun. Kəydürmə kurbanlıq yaki baxka kurbanlıq қoza bolsa, undakta axlıq hədiyəsi zəytun meyidin bir hənnin təttin biri iləxtürülgən esil undin əfahning ondin biri bolsun; uningoja yənə xarab hədiyəsi süpitidə təttin bir hın xarabni қoxup sunsun. **6** Kurbanlıking қoqkar bolsa, sən uningoja axlıq hədiyəsi süpitidə üqtin bir hın zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin ikkisi bolsun **7** wə xarab hədiyəsi süpitidə təttin bir hın xarabni қoxup sunsun; bular Pərwərdigaroja huxbuy qıqarsun dəp sunulsun. **8** Əgər sən Pərwərdigaroja kəydürmə kurbanlıq, yaki kəsəm ada kılıx kurbanlıq yaki inaqlıq kurbanlıq süpitidə torpaq atioqan bolsang, **9** undakta torpaqqə axlıq hədiyə süpitidə yerim hın zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin üçini, **10** xarab hədiyə süpitidə yerim hın xarabni қoxup sunoqin; bular Pərwərdigaroja atılıp otta sunulup, huxbuy qıqarsun dəp kəltürüsün. **11** Hərbir sunulqan torpak, қoqkar, қoza yaki oqlakka nisbətən muxundak kılınsun. **12** Silər sunidioqininglarning sani boyiqə, hərhil kurbanlıking saniqa қarap xundak kılısilər. **13** Xu zemində tuqulqanlarning həmmisi Pərwərdigaroja huxbuy qıqarsun dəp, otta sunulidiojan kurbanlıq kılmakçı bolsa ənə xundak kilsun. **14** Xuningdək silər bilən billə turuwatkan musapir yaki əwladmu-əwlad silər bilən billə turuwatkanlar bolsa, huxbuy qıqarsun dəp otta sunulidiojan kurbanlıq kılmakçı bolsa, silər kəndak kılıqan bolsanglar, ularmu xundak kilsun. **15** Pütkül jamaətkə, məyli silər bolunglar yaki silər bilən billə turuwatkan musapir bolsun, həmminglər üçün ohxax bir bəlgilimə bolidu; silər üçün dəwrmudəwr əbədiy bir bəlgilimə bolidu; Pərwərdigar aldida silər kəndak bolsanglar, musapirlar mu xundaktur. **16** Silergimu, aranglarda turuwatkan musapirlar ojumu ohxax bir қanun-bəlgilimə, ohxax bir həküm bolsun. **17** Pərwərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi: —

18 Sən Israillar oja səz kılıp ular oja mundak degin: — «Silər Mən silərni əkiridiojan zeminoja yetip baroqanda, 19 xu yerdin qıkkən axlıknı yəydiqojan qeoqinglarda, Pərvərdigar oja bir «ketürmə hədiyə» təkdim kilinglar. 20 Silər hərbir yengi hemirdin pixkan nanlardın birini «ketürmə hədiyə» kılıp təkdim kilinglar; silər uni təkdim kıləjanda huddi hamanning «ketürmə hədiyə»sigə ohxax bolsun. 21 Dəwrdindəwrgə silər daslapki hosuldin qıkkən hemirdin bir nanni «ketürmə hədiyə» süpitidə Pərvərdigar oja sununglar. 22 Əgər silər əzünglar bilməy ezip gunah kılıp, Pərvərdigarning Musa oja buyruqan bu barlık əmirlirigə əmal kilmioqan bolsanglar, 23 yəni Pərvərdigar buyruqan kündin etibarən barlık əwladiringlar ojığa Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən silərgə buyruqan barlık ixliriqa əmal kilmioqan bolsanglar, 24 jamaət xundaq birər gunahning bilməy etküzülgənlilikidin həwərsiz bolsa, undakta pütkül jamaət Pərvərdigar oja huxbuq qıqarsun dəp yax bir torpaqni keydürmə kurbanlıq süpitidə sunsun həmdə əqədə-nizam boyiqə uningoja munasiwətlük axlıq hədiyə bilən xarab hədiyəni қoxup sunsun, wə uning üstiga bir tekini gunah kurbanlıq süpitidə sunsun. 25 Xu yol bilən kahin pütkül Israil jamaiti üçün kafarət kəltürüp, bu gunah ulardın kəqürüm klinidü; qırkı bu bilməy etküzülp koyojan gunah wə ular əzilirining bilməy etküzülp koyojan gunahı üçün kurbanlıq, yəni Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan kurbanlıq wə gunah kurbanlıqını birlikte Pərvərdigar aldioja sunoqan. 26 Bu gunah pütkül Israil jamaiti bilən ularning arısida turuwatqan musapirlarının həmmisidin kəqürüm klinidü, qırkı bu pütkül həlk bilməy turup etküzülp koyojan gunah tür. 27 Əgər bir kixi bilməstin gunah kılıp koyojan bolsa, u bir yaxlıq bir qixi oqlaknı gunah kurbanlıq süpitidə sunsun. 28 Kahin xu yol bilən bilməy gunah kılıp koyojan adəm üçün kafarət kəltüridü; uning üçün kafarət kəltürsə uning Pərvərdigar aldida bilməy etküzgən gunahı uningdin kəqürüm klinidü. 29 Bilməy birər səwənlilik etküzülp koyojan barlık kixilergə, məyli xu zeminda tuqulqan Israillar bolsun yaki ularning arısida turuwatqan musapirlar oja bolsun, — silərning həmmiŋləroja ohxax bir ənanıbəlgilimə tətbiklinidü. 30 Lekin yürikini kaptək kılıp ix kərgən kixi, məyli u zeminda tuqulqan bolsun yaki musapir bolsun, Pərvərdigar oja həkərət kəltürgən bolidü; u haman əz həlkidin üzüp taxlinidü.

31 U Pərvərdigarning səzini mənsitmigənikən, Pərvərdigarning əmrigə hilaplık kıləjanikən; xuning üçün u qoqum üzüp taxlinidü; gunahı əzining bexiqə qüxitidü. 32 Israillar qəl-jəziridiki wakıtlırıda, bir kixining xabat künidə otun tərgənlikli baykaldı. 33 Otun teriwatqanlığını baykap kələjanlar uni Musa, Hərun wə pütkül jamaətning aldioja elip kəldi. 34 Uni kəndak bir tərəp kılıx kerəklili tehi kərsitilmigəqkə, ular uni kamap koydi. 35 Pərvərdigar Musa oja: — U adam əltürülmisə bolmaydu; pütün jamaət uni bargahning texiqə əpqikip qalma-kesək kılıp əltürüsün, — dedi. 36 Andin pütün jamaət u adəmni bargah sırtıqə əpqikip, huddi Pərvərdigar Musa oja buyruqandək, qalma-kesək kılıp əltürdü. 37 Pərvərdigar Musa oja səz kılıp mundak dedi: — 38 Sən Israillar oja mundak degin, ular əwladmu-əwlad kiyim-keqəklirining qərisigə quqılları tutsun həm burjikidiki quqıllırining hərbirigə kək xoyna tikip koysun; 39 bu hil quqıllar silərning uni tikip turuxunglar üçün bolidü; uni kərgəndə Pərvərdigarning barlık əmrlirini esinglarda tutup, ular oja əmal kilişimlər üçün bu silərgə bir əslətmə bolidü; xuningdək silərning hazırlanıq əzünglarning kənglünglər wə kəzünglarning kəynigə kirip, katırap buzukluk kılıp kətməslikinglər, 40 Mening barlık əmrlirimni əstə tutuxunglar həm uningoja əmal kılıp, Hudayinglar oja atap pak-mukəddəs boluxunglar üçün bolsun. 41 Mən Hudayinglar bolux üçün silərni Misir zeminidin elip qıkkən Pərvərdigardurmən; Mən Pərvərdigar Hudayinglardurmən.

16 Lawiying əwrisi, Kohatning nəwrisi, Izħarning oοqli Korah wə Rubənning əwladlıridin Eliabning oqqulları Datən bilən Abiram wə Pələtning oοqli On 2 Israillar iqidiki jamaət əmirliri boloqan, jamaət iqidin saylap qıqilojan mətiwərlərdin ikki yüz əllik kixini baxlap kelip Musa oja karxi qıktı. 3 Ular yioqılıp Musa oja karxi həm Hərun oja karxi qıkip: — Silər həddinqardin bək axtinglar, pütkül jamaətning həmmisi pak-mukəddəs, Pərvərdigarmu ularning arısida, xundak turuqluk silər nemə dəp əzüngləri Pərvərdigarning jamaitidin üstün koyusilər? — dedi. 4 Musa ularning gepini anglap düm yiqılıp, Korah bilən uning guruhiđikilərgə səz kılıp: — Ətə ətigəndə Pərvərdigar kimlərning Əzığə mənsup ikənlilikini, kimlərning pak-mukəddəs ikənlilikini ayan kılıdu; xu kixini Əzığə yekinlaxturidu; kimni tallıqan bolsa, uni Əzığə yekinlaxturidu. 6 Silər mundak kilinglar: — Sən Korah wə sening

guruhiqindikilər həmmisi huxbuydanlarnı əpkelinglar; **7** ətə Pərvərdigarning aldida huxbuydanlarqa ot yekip, huxbuynı uning üstigə koyunqlar; Pərvərdigar kimni tallisa, xu muğəddəs-pak boローン bolsun! **8** Silər Lawiylar, həddinglardin bək axtinglar! — dedi. **9** Musa yənə Korahķa: — I Lawiylar, gepimga ķulak selinglər. **10** Israilning Hudasi Pərvərdigar silərni Əzining qedirining ixlirini kilsun dəp həmdə jamaətning aldida ularning hizmitidə bolsun dəp Əziga yekinluxturux üçün silərni Israil jamaitidin ayrip qıkkən — yəni Pərvərdigar seni wə sening həmmə ķerindaxlıring boローン Lawiyning əwlədlərini birdək Əziga yekinluxturoqanlıqi silərqə kiqik ixmu? Silər yənə tehi kahinlik wəzipisini tama kiliwatamsılər? **11** Xu wəjidin sən wə sening guruhiqindikilər həmmisi yioqılıp Pərvərdigaroqa ķarxi qikiwetipsilər-də; Harun nemidi, silər uning üstidin xunqılık aqrınip oqtuldixip kətküdək? — dedi. **12** Musa Eliabning oqlı Datan bilən Abiramni kığkırıp kelixkə adəm əwətiwidə, ular: — Barmaymiz! **13** Sening bizni süt bilən həsəl akıdiaojan zemindin baxlap qıkip bu qəl-jəziridə əltərməkqi boローンlıkingning ezi kiqik ixmu? Sən tehi ezungni padixah hesablap bizning üstimizdən həkümranlıq kılmaqqimu? **14** Həlbuki, sən bizni süt bilən həsəl akıdiaojan yurtka baxlap kəlmidinq, etiz wə üzümzarlıqlarnımu bizga miras kiliplə bərmidim. Sən bu həkning kezinimə oyuwalmakqimu? Biz barmaymiz! — dedi. **15** Buni anglap Musa ķattık oqəzəplinip Pərvərdigaroqa: — Ularning sowoqat-hədiyəsigə etibar kilmioqaysən; mən ularning hətta birər exikinimə tariwalmidim, birər adimigimu həq ziyan-zəhmət yatküzmədim, — dedi. **16** Musa Korahķa: — Ətə sən wə sening guruhiqindikilər — sən, ular wə Hərun Pərvərdigarning aldioja kelinglər. **17** Hərbiringlər ezunglarning huxbuydanliringlarnı əkilip uning üstigə huxbuynı selinglər; hərbiringlər ezunglarning huxbuydanliringlarnı, yəni jəmyi ikki yüz əllik huxbuydanni elip uni Pərvərdigarning huzurida tutup turunglar; sənmə, Hərunmu hərbiringlər əz huxbuydanliringlarnı elip kelinglər, — dedi. **18** Xuning bilən hərbir adəm əzining huxbuydanını elip, otni yekip, huxbuy selip, Musa wə Hərun bilən birlikdə jamaət qedirining dərwazisi aldıqə keliwidi, Pərvərdigarning julası pütkül jamaətkə ayan boldi. **19** Pərvərdigar Musa bilən Hərunoja səz kilip: — **20** Pərvərdigar Musa bilən Hərunoja səz kilip:

Silər bu həlkning arisidin neri turunglar, mən kəz yumup aqkuqə ularni yutuwetimən, — dewidi, **22** Musa bilən Hərun düm yikilip: — I Təngrim, barlık ət igilirining rohlırinin Hudasi, bir adəm gunah kilsa, oqəzipingni pütün jamaətkə qaqamsən? — dedi. **23** Pərvərdigar Musa oja səz kilip: — **24** Sən jamaətkə: «Silər Korah, Datan wə Abiramning turar jayliridin ayrılip ulardin neri ketinglar» — dəp buyruk bər, — dedi. **25** Xuning bilən Musa ornidin turup Datan bilən Abiram tərəpkə karap mangdi; Israil aksakallırımı uningoja aqixip mangdi. **26** Musa jamaətkə: — Silərdin etünimən, bu rəzil adəmlərning qedirliridin yırak ketinglar, ularning barlık gunahlıri səwəbidin ular bilən billə wəyran bolmaslıkinglər üçün ularning heqnərsisigə kol təkgüzmənglər, — dedi. **27** Xuning bilən jamaət Korah, Datan, Abiramning qedirliridin tət ətrapidin neri kətti; Datan bilən Abiram bolsa əz ayallırını, oqşul-kızlırını wə bowaklırını elip qıkip əz qedirining ixiki aldida turdi. **28** Musa: — Buningdin silər xuni bilisilərki, bu ixlarning həmmisi mening kənglündən qıkkən əməs, bəlkı Pərvərdigar meni ularni ada kılıxka əwətkən: **29** — əgər bu adəmlərning əlumi adəttiki adəmlərning əlümigə ohxax bolidiojan yaki ularning bexişa qüxiciojan kismətlər adəttiki adəmlər duqar bolidiojan kismətlərgə ohxax bolidiojan bolsa, Pərvərdigar meni əwətmigən bolatti. **30** Əgər Pərvərdigar yengi bir ixni kilipli, yer aqzını eqip ularni wə ularning pütün nərsisini yutup ketixi bilən, ular tirikla təhtisaraqə qüxüp kətsə, u qaoqla silər bu adəmlərning Pərvərdigarnı mənsitmigənlilikini bilip қalısilar, — dedi. (*Sheol h7585*)
31 Musanıng bu gepli ahirolixsi bilənlə ularning puti astidiki yər yerildi. **32** Yər aqzını eqip ularni barlık ailisidikilər bilən, xuningdək Korahķa təwə həmmə adəmlərni koymay təəllukatlıri bilən koxup yutup kətti. **33** Xundak kilipli, ular wə ularning təwəsidikilərning həmmisi tirikla təhtisaraqə qüxüp kətti, yər ularning üstidə yepildi. Ular xu yol bilən jamaətning arisidin yokaldı. (*Sheol h7585*) **34** Ularning ətrapida turoqan Israillarning həmmisi ularning nalısını anglap: «Yər biznimə yutup ketərmikin!» deyixip keqixti. **35** Andin Pərvərdigarning aldidin bir ot qıkip, huxbuy sunuwatlıqən həlikə ikki yüz əllik adəmnimə yutup kətti. **36** Pərvərdigar Musa oja mundaq dedi: — **37** Sən kahin Hərunning oqlı əliazaroja buyruqin, u huxbuydanlarnı ot arisidin teriwelip, qooqlırını yıraklıroja qeqiwətsun, qünki

u huxbuydanlar Hudaşa ataloqandur; **38** xunga əzinining jenioja ezi zamin bolojan gunahkarlarning huxbuydanlirini teriwalojin; ular kurbangahni kaplax üçün sokup nepiz tünikə kılinsun, qünki bu huxbuydanlar əslidə Pərvərdigarning huzuriyoja sunulup uningoja atalip mukəddəs kılınojan. Xundak kılıp ular keyin Israillarоja ibrət bolidiojan ixarətbəlgə bolidu. **39** Xuning bilən kahin Əliazar otta keydürüwetilgənlər sunoqan mis huxbuydanlarnı teriwaldi; ular kurbangahni kaplitixkə nepiz tünikə kılıp sokuldı. **40** Xuning bilən [kurbangahning bu kaplimisi] Hərunning əwladlıriyoja yat adəmlərning huddi Koraḥ bilən uning guruhiđikilərgə ohxax kismatkə kalmaslıkı üçün, Pərvərdigarning huzurida huxbuy keydürüxkə yekinlaxmaslıkioja Israillar üçün bir əslətmə boldı. Bu Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən Əliazaroja buyruqanlıridur. **41** Ətisi pütkül Israil jamaiti Musa bilən Hərunning yaman gepini kılıp: — Silər Pərvərdigarning həlkini əltürdünglər, — dəp oqtuldaxti. **42** Wə xundak boldiki, jamaət Musa bilən Hərunoja hujum kılıxkə yiqiliwatkanda, jamaət burulup jamaət qedirioja қariwidı, wə mana, bulut qedirni қaplıwaldı həm Pərvərdigarning julası ayan boldı. **43** Xuning bilən Musa bilən Hərun jamaət qedirining aldioja berip turdi. **44** Pərvərdigar Musaoja söz kılıp: — **45** Mən kəzni yumup aqkuqə ularnı yoktip taxlixim üçün ikkinglər bu jamaəttin qikip neri ketinglər, — dəp buyruwidi, ikkiylən yikilip yərdə düm yatti. **46** Musa Hərunoja: — Sən huxbuydanni elip uningoja kurbangahıtkı ottin sal, uningoja huxbuy կoyup, ular üçün kafarət kəltürüxkə tezlikdə jamaətning arisioja apar; qünki қəhr-օzəzəp Pərvərdigarning aldidin qıkçı, waba baskılı turdi, — dedi. **47** Hərun Musanıng deginidək kılıp, huxbuydanni elip jamaətning arisioja yügüriüp kirdi; wə mana, waba kixilərning arisida baxlanojanıdı; u huxbuynı huxbuydanoja selip, həlk üçün kafarət kəltürdü. **48** U əlüklər bilən tiriklər otturısında turuwidi, waba tohtidi. **49** Koraḥning wəkəsi munasiwitı bilən əlgənlərdin baxka, waba səwəbidin əlgənlər on tet ming yəttə yüz kixi boldı. **50** Hərun jamaət qedirining dərwazisi yenida turoqan Musanıng yenioja yenip kəldi; waba tohtidi.

17 Pərvərdigar Musaoja söz kılıp mundak dedi:
— **2** «Sən Israillarоja söz kılıp, ulardin ata jəməti boyiqə, hər əbilisindən əmiridin birdin on ikki hasa alojin; sən ularning hərbirinинг ismini

əzininə həsisioja yezip koyojin. **3** Lawiy əbilisining həsisioja Hərunning ismini yazojin, qünki hərbir ata jəmət əbilə baxlıkı üçün bir hasa wəkil bolidu. **4** Sən bu əsilərni jamaət qediridiki həküm-guwaħlik [sandukining] aldioja, yəni Mən sening bilən kərūxidojan yərgə koyojin. **5** Wə xundak boliduki, Mən talliojan kixininə bolsa, uning həsisi bih süridi; xundak kılıp Israillarning silərgə əjuduraxkən gəplirini tohtitip Manga anglanmaydiojan kiliwetimən». **6** Xuning bilən Musa Israillarоja xundak söz kıldı; ularning həmmə əmirləri uningoja birdin həsini, jəmiy bolup on ikki həsini bərdi; hərbir ata jəmətkə bir hasa wəkil boldı, Hərunning həsisimu xularning iqidə idi. **7** Musa əsilərni həküm-guwaħlik qədirioja əkirip Pərvərdigarning huzuriyoja koydi. **8** Wə xundak boldiki, Musa ətisi həküm-guwaħlik qədirioja kiriwidı, mana, Lawiy jəmətigə wəkil bolojan Hərunning həsini bih sürüp, oqunqılap, qeqəkləp, badam qüxkənidi. **9** Musa əsilərning həmmisini Pərvərdigarning aldidin elip qikip, Israil həlkigə kərsətti; ular kərgəndin keyin hərkim ez həsilirini elip ketixti. **10** Pərvərdigar Musaoja: — Xu asiylik қılıquqi balilaroja bir agh, bəlgisi bolsun dəp Hərunning həsini həküm-guwaħning aldioja əkirip koyojin. Xundak kilsang sən ularning əjuduraxkən gəplirini tohtitip, Manga anglanmaydiojan kilişən; ularnu xuning bilən elüp kətməydi, — dedi. **11** Musa xundak kıldı; Pərvərdigar eziğə kəndak buyruqan bolsa u xundak kıldı. **12** Israillar Musaoja söz kılıp: — Biz nəpəstin қalay dəwətimiz, biz tügəxtük, biz həmmimiz tügəxtük! **13** Pərvərdigarning ibadət qedirioja yekinlaxkanlar əlməy kalmayıdu, xundak ikən, biz həmmimiz mutlək nəpəstin қeliximiz kerəkmə? — deyixti.

18 Pərvərdigar Hərunoja mundak dedi: — Sən, oqulliring wə ata jəmətingdikilər sening bilən birlikdə mukəddəs jayoja munasiwətlik bolojan gunahni, xuningdək sən wə oqulliring birliktə kahinlik wəzipisigə munasiwətlik bolojan gunahni üstünglərgə alisilər. **2** Sən əkerindaxliring bolojan Lawiy əbilisidikilərni, yəni ata-bowliringning əbilisidikilərni eziğə bilən birləxtür həm ularnı hizmitingni қılıxi üçün baxlap elip kəl; birək sən bilən oqulliring sening bilən birlikdə həküm-guwaħlik qədiri alidda hizmətlərni kilsun. **3** Ular sening buyrukiringoja təyyar turup, xundakla qedirdikli barlıq hizmət-wəzipisini etəydi; pəkət mukəddəs jaydiki қaqa-kuqa əswablaroja wə kurbangahka

yeğinlaxmisun; undak kılsa, ularmu, silermu olüp ketisilər. **4** Ular sening bilən birlixinip, jamaat qediridiki wəzipini etəp, kılıdıcıqan hərbir ixini kılsun; pəkətla həq yat kixilər silərgə yeğinlaxmisun. **5** Kəhr-ożəzəp yənə Israillarning bexioqa qüxmisin üçün, silər mukəddəs jaydiki wəzipə bilən kurbangahdiki wəzipini etəkə məs'ul bolunglar. **6** Mana, Mən Əzüm silərning kerindaxliringlar bolqan Lawiyarlarnı Israillar iqidin tallap qıktım; ular jamaat qedirining ixlirini kılıxka Pərwərdigarqa təkdim kılınojan bolup, silərgə sowoja süpitidə ata kılınojan. **7** Lekin sən wə oqulliring sening bilən birlikətə kahinlik wəzipənglərdə turup, kurbangahlıki barlıq ixlarnı həm pərdə iqidiki ixlarnı bejiringlar; silərning wəzipənglər xundak, bolsun. Kahinlik wəzipisini, hizmitimdə boluxunglar üçün silərgə sowoja kılıp bərdim; yat adəmlər yeğinlaxsa, əltürüwetilsun. **8** Pərwərdigar Hərunoja mundak dedi: — Mən Manga sunulıqan kətürmə hədiyələrni, yəni Israillar Manga mukəddəs dəp atıqan barlıq nərsilərni ülüxünglar bolsun dəp, mana mənggülük bəlgilimə bilən sanga wə sening əwladlıringə təkdim kıldı. **9** Israillar otta sunulıqan, «əng mukəddəs» nərsilərdir silərgə munular қaldurup berilidü: — ularning Manga atap sunoqan barlıq nərsiliri, yəni barlıq axlıq hədiyələrdin, barlıq gunah kurbanlıklırıdin, barlıq itaətsizlik kurbanlıklırıdin «əng mukəddəs» həsablanıqları, sanga wə əwladlıringə ata kılınidü. **10** Sən xu [ülüxüngni] «əng mukəddəs» süpitidə yegin, silərdin bolqan hərbir ər kixi uni yesun; u sanga «əng mukəddəs» dəp bilinsun. **11** Munularmu sening bolidü: — Israillarning sowoqatlari iqidin kətürmə hədiyələr, barlıq pulanglatma hədiyələr sening; Mən ularni sanga, xundakla oqulliring bilən kızliringə mənggülük bəlgilimə bilən təkdim kıldı; sening eyüngdiki hərbir pak adəm uningdin yesə bolidü. **12** Zəytun meyidin əng esilini, yengi xarabtin əng esilini, xundakla axlıqtın əng esilini, yəni Israillar Pərwərdigarqa atap sunoqan dəsləpki pixkan məhsulatlarning həmmisini Mən sanga təkdim kılıp bərdim. **13** Ular yərdin elip Pərwərdigarqa atap əkəlgən dəsləpki pixkan nərsilərning həmmisi sening bolsun; eyüngdiki hərbir pak adəm uningdin yesə bolidü. **14** Israilda Hudaqə mutlək atılıdıqan hərbir nərsə sening bolidü. **15** Ular Pərwərdigarqa atap kəltüridıqan barlıq janiwarlarning tunjilirli, məyli insan yaki ulaq-qarpay bolsun sening bolidü; halbuki, insanlarning tunjilirini bolsa ularni tələm tələp

yanduruwalsun wə napak haywanlarning tunjilirini tələm tələp yanduruwalsun. **16** Tələm tələx kerək bolovanlar üçün yexi bir aylıqtın axkanda tələm puli tələnsun; ularoja sən tohtatqan bahə boyiqə, yəni mukəddəs jaydiki xəkəlning elqəm birlikli boyiqə (bir xəkəl yigirmə gərahndur) bahə koyup, bəx kümüx xəkəl al. **17** Pəkət tunji kala, tunji köy yaki tunji ooplakka tələm alsang bolmaydu; ularning həmmisi mukəddəstur. Sən ularning kənini kurbangahka qeqip, meyini Pərwərdigarqa atap otta sunulıdıqan, Uningoja huxbuy kəltüridıqan kurbanlıq süpitidə kəydürgin. **18** Ularning gəxi sening bolidü; huddi «ketürmə hədiyə» kılınojan tex wə ong arka putioqə ohxax, sanga təwə bolidü. **19** Israillar Pərwərdigarqa atap sunoqan mukəddəs nərsilər iqidiki kətürmə hədiya-kurbanlıqning həmmisini Mən sanga wə sening bilən billə turuwatqan oqul-kızliringə mənggülük bəlgilimə bilən təkdim kıldı. Bu Pərwərdigar aldida sanga wə sening bilən billə turuwatqan əwladlıring üçün mənggülük tuzluk əhdə bolidü. **20** Pərwərdigar Hərunoja mundak dedi: — [Israel] zeminədə sening əqəmkəndək mirasing bolmaydu, ularning arisidimə əqəmkəndək nesiwəng bolmaydu; Israillar arisida mana Mən Əzüm sening nesiwəng, sening mirasingdurmən. **21** Lawiyarloja bolsa, ularning etəydiqan hizmətləri, yəni jamaat qediridiki hizmiti üçün, mana Mən Israilda təkdim kılınojan barlıq «ondin bir ülüx»ning həmmisini ularoja miras kılıp bərgənmən. **22** Buningdin keyin, gunahkar bolup olüp kətməsliki üçün, Israillar jamaat qedirioja yeğinlaxmisun. **23** Jamaat qediridiki hizmətni bolsa, uni etigüqilər pəkət Lawiyarlara bolidü wə xu ixta bolqan gunahını ezləri üstigə alidü, bu silər üçün əwladımu-əwlad mənggülük bir bəlgilimə bolidü; ularning Israillarning iqidə əqəmkəndək mirasi bolmaydu. **24** Qünki Israillarning Pərwərdigarqa atap kətürmə hədiyə süpitidə sunoqan «ondin bir ülüx»ni Lawiyarloja miras kılıp təkdim kılıdıcıqan boldum; xunga Mən ular toqıruluk; Israillar iqidə əqəmkəndək mirasi bolsa bolmaydu, — dedim. **25** Pərwərdigar Musaqə mundak dedi: — **26** Sən Lawiyarloja eytkin: «Silər Israillarning kəlidin Mən silərgə miras bolsun dəp təkdim kılıqan «ondin bir ülüx»ni aloqan ikənsilər, silər xu ondin bir ülüxning yənə ondin bir ülüxini ayrip, uni Pərwərdigarqa atap kətürmə hədiyə süpitidə sununglar. **27** Bu yol bilen silərning xu «ketürmə hədiyə»nglər silərgə «hamandiki axlıqinglər»din

həm «xarab kəlqikidiki tolup taxşan xarabinglar» din atalojanlar hesablinidu. **28** Bundak boloşanda, silər Israillarning қolidin aloşan ondin bir ülüxning həmmisidin Pərvərdigarqa atap kəturmə hədiyə sunisilər; silər Pərvərdigarqa atioşan xu «kəturmə hədiyə»ni kahin Hərunoşa beringlar. **29** Silərgə təkdim kılınojan barlıq nərsilərdin əng esilini elip xularni mukəddəs hesablap «Pərvərdigarqa atalojan toluk kəturmə hədiyə» süpitidə sununglar». **30** Xunga sən Lawiylaroşa eytkinki, «Silər xulardin əng esilini kətürüp sunsanglar, bu silər Lawiylarning hamandiki axlıkinglar wə xarab kəlqikidiki xarabinglaroşa oxhax hesablinidu. **31** Xundak kılqandan keyin silər wə əydikiliringlar xu «ondin bir tülüx»lərni halıqan yerdə yesənglar bolidu, qünki bu silərning jamaət qediridiki hizmitinglarning in'ami bolidu; **32** Silər [xu ülüxlərdin] əng esilini kətürüp sunsanglar, muxu ixinglar səwəbidin gunahkar bolmaysilər. Undak kilsanglar silər Israillar atioşan mukəddəs nərsilərni buloqimaysilər, xuning bilən əlməysilər».

19 Pərvərdigar Musa bilən Hərunoşa söz kılıp mundak dedi: — **2** Mən Pərvərdigar əmr kılqanın ənənə-bəlgilimə xuki: — Sən Israillarоşa buyruqın, ular bejirim, nuksansız, boyunturuk selimiqoşan kızıl yax siyirdin birni sening yeningoşa əkəlsun. **3** Sən siyirni kahin Əliazaroşa tapxur, u uni qedirgañning sirtioşa əpqıksun, andin birsi siyirni uning aldida boozuzlisun. **4** Kahin Əliazar barmikini қanoşa miləp, jamaət qedirining aldioşa қaritip yəttə mərtəm qaqsun. **5** Andin birsi Əliazarning kez aldida pütktül siyirni keydürsun, yəni uning terisi, gəxi, keni wə tezəklirini keydürsun. **6** Kahin kədir yaçıqi, zofa əsümlüki wə kəzil rəhtni siyir kəydirüldiçən otka taxlisun. **7** Andin kahin eż kiyimini yusun wə bədinini suda yusun, andin keyin bargahqə kirixkə bolidu; lekin kahin kəq kirgüçə napak sanalsun. **8** Siyirni kəydiürgən kiximu kiyimlirini su bilən yuyup, eż bədinini suda yusun, andin u kəq kirgüçə napak sanalsun. **9** Pak bir adəm siyirning külini yioşip bargahning sirtidiki pak bir yərgə koysun; u Israel jamaiti üçün «napaklikni qıkarouqi su»ni yasaxkə xu yerdə saklansun, u bir «gunahni paklıouqi»dur. **10** Siyirning külini yioqixturoşan adəm əzininig kiyimlirini yusun wə kəq kirgüçə napak sanalsun. Bu Israillarоşa wə ularning arısida turuwatşan musapirlarоşa mənggülük ənənə-bəlgilimə bolidu. **11** — Əlükkə, yəni hərkəndak əlgən kixinin jəsitiqə tegip kətkən hərbir kixi yəttə kün

napak sanilidu. **12** U adəm üqinqi künü [axu su] bilən əzini paklisun, həmdə yəttinqi künimə paklisun, andin u pak sanilidu; əgər u üqinqi künü həmdə yəttinqi künü əzini paklimisa, pak sanalmaydu. **13** Hərkəndak adəm əlükkə, yəni hərkəndak əlgən kixinin jəsitiqə tegip kətsə, həmdə əzini paklimisa, Pərvərdigarning qedirini buloqoşan bolidu; xu kixi Israel arisidin üzüp taxlinidu; qünki «napaklikni qıkarouqi su» uningqə sepligməqkə, u napak sanilidu; uning napaklılı tehiqə üstidə turidu. **14** Əgər birər kixi bir qədir iqidə əlüp kaloşan bolsa, u toşruluk ənənə-bəlgilimə mundaq bolidu: — xu qediroşa kırğan hərbirsi wə qedirdə turup kaloşanlarning hərbiri yəttə kün napak sanilidu. **15** Hərbir oquq turoşan, aqzi yepilməqən қaqa-kuqıqların həmmisi napak sanilidu. **16** Xuningdək dalaqla kılıq-xəməxər bilən əltürülənlərgə, yaki ezi əlüp kaloşanning əlükkigə, yaki adəmning ustihininiqə yaki kəbrisigə təgkən hərbir kixi yəttə küngiqə napak sanilidu. **17** Kixilər bu napak kixi üçün «paklanduroquqi kurbanlıq»ning külidin azrak elip komzəkkə selip, ularning üstigə ekin su կuysun. **18** Andin pak bir kixi zofa əsümlükini elip xu suoşa təgküzüp uni qediroşa wə iqidiki barlıq қaqa-kuqılaroşa həm xu yerdə turoşan barlıq kixilərning üstigə sepip koysun, wə yənə uni ustihanə, əltürülənlərgə yaki kəbrigə təgkən kixinin üstigə sepip koysun. **19** Üqinqi künü wə yəttinqi künü həlikə pak adəm [pak bolmioşan adəmlərinin] üstigə xu suni sepip koysun; xundak kılqanda, yəttinqi künigə kəlgəndə u kixi paklanoşan bolidu; andin u kixi kiyimlirini yuyup, bədinini suda yusun, kəq kırğandə u pak sanilidu. **20** Lekin napak bolup kelip, əzini paklimioşan kixi Pərvərdigarning mukəddəs jayini buloqoşını üqün, jamaət arisidin üzüp taxlinidu; «napaklikni qıkarouqi su» uning üstigə sepligməqən, xunga u napak sanilidu. **21** Bu Israillarоşa mənggülük bəlgilimə bolidu, «napaklikni qıkarouqi su»ni səpkən kixi bolsa əzining kiyimlirini yusun wə «napaklikni qıkarouqi su»oşa təgkən kixi kəq kirgüçə napak sanalsun. **22** Napak kixi təgkən hərkəndak nərsimu napak sanilidu; bu nərsilərgə təgkən kixilərmə kəq kirgüçə napak sanalsun.

20 Birinqi ayning iqidə Israillar, yəni pütktül Israel jamaiti Zin qəlligə yetip kelip, Қadəxtə turup kəldi; Məryəm xu yerdə wapat boldi wə xu yərgə dəpnə kılındı. **2** Jamaətkə iqidioşanqa su yok idi, ular yioşılıp Musa bilən Hərunoşa hujum қılıqlı turdi. **3** Həlk Musa bilən təgixip: — Kərindaxlirimiz

Pərvərdigarning aldida əlgən qaojda bizmu billə əlsək boptikən! **4** Silər nemə üçün biz wə qarpaylirimizni bu yərdə əlüp kətsun dəp, Pərvərdigarning jamaitini bu qel-jəzirigə baxlap kəldinglər? **5** Silər nemə üçün bizni Misirdin elip qikip bundaş dəlxətlik yərgə əkəldinglər? Bu yərdə ya terikqlik kılıqlı yər bolmisa, ya ənjür, üzüm, anar bolmisa, iqidiojanqa sumu bolmisa, — deyixti. **6** Xuning bilən Musa bilən Hərən jamaəttin ayrılip jamaət qədirining dərvazisi aldişa kelip düm yikiliwidi, Pərvərdigarning julası u ikkisiga ayan boldı. **7** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **8** Həsinə қolungoja al, andin sən akang Hərən bilən birlikət jamaətni yiojip, ularning kez aliddilə қoram taxka buyruk kıl; xundak kılsang қoram tax eż süyini qıkırıdu; xu yol bilən sən ularoja su qıkırıp, jamaət wə qarpaylıri iqidiojanqa su berisən. **9** Xuning bilən Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə Pərvərdigarning həzuridin həsinə aldı. **10** Musa bilən Hərən ikkisi jamaətni қoram taxning aldişa yiojdi wə Musa ularoja: — Gepimgə կulak selinglar, i asiyalar! Biz silərgə bu қoram taxtin su qıkırıp berəylimu?! — dedi. **11** Andin Musa həsisi bilən қoram taxni ikki kətim uruwidi, nahayiti kəp su ekip qikti, sudin jamaətnü, qarpaylarmu iqixti. **12** Pərvərdigar Musa bilən Hərənoja: — Silər Manga ixənməy, Israillar aldida Meni mukəddas dəp hərmətlimigininglər üçün, ikkinglarning bu jamaətni Mən ularoja təkədim kılıp bərgən zeminoja baxlap kirixinglərəqə yol koymaymən, — dedi. **13** Su qıkırilojan jay «Məribəh suluri» dəp atalojan; Israillar xu yərdə Pərvərdigar bilən takallaxkanlılığı üçün, U ularning otturisida Əzining mukəddəs ikənlilikini kərsətti. **14** Musa Kədəxtin Edom padixahı bilən kərrixükə əlqi əwətip uningoja: «Kerindaxlıri Israıl mundak dəydu: — Biz tartıwatkan jəbr-japalarning kəndaklılığı əzlirigə məlum, **15** bizning ata-bowlirimiz Misiroja qüxkən bolup, biz Misirdə uzak zaman turup kəttük; misirliklər bizgimu, bizning ata-bowlirimizojumu yaman muamilə kıldı; **16** biz Pərvərdigaroja yeliniwedük, U bizning zarimizoja կulak selip, Pərixtə əwətip bizni Misirdin elip qikti. Həzir mana, biz əzlirining qebrisioja jaylaxkan Kədəx degən bir xəhərdə turuwatımız. **17** Əmdi bizning zeminliridin etüxişimizgə ruhsət kılıqan bolsila, biz etiz-erik wə üzümzarlıklardin ətməyimiz, kudukliringladın sumu iqməymiz; «Han yoli» bilən mengip qebriliridin etüp kətküçə ong-soloja burulmaymız» — dedi. **18** Lekin

Edomlar uningoja: «Silərning bizning zeminimizdin etütxünglərgə bolmayıdu, etimən desənglər kiliq kətürüp silərgə jənggə qikimiz» — dedi. **19** Israillar uningoja: «Biz «kətürülgən yol» bilən mangımız, əzimiz wə mallirimiz süyünglərni iqsək, nərhi boyiqə həkkini berimiz; biz pəkət piyadə etüp ketimiz, baxka həq təlipimiz yok» dewidi, **20** Edom padixahı: «Yak, Ətməysilərl!» dedi. Edom [padixahı] nahayiti kəp adimini baxlap qikip Israillarqa zor həywə kərsətti. **21** Xundak kılıp Edomlar Israillarning ularning təwəlikidin etüxigə ənə xu yosunda yol koymidi; xuning bilən Israillar Edomlarning aldidin burulup kətti. **22** Ular Kədəxtin yoloja qikti; pütkül Israıl həlkə Hər teojoqa kəldi. **23** Pərvərdigar Edomning qebrisidiki Hər teojoja Musa bilən Hərənoja söz kılıp mundak dedi: — **24** Hərən ez həlkərígə қoxulup ketidü; ikkinglər Məribəh suliri degən jayda Mening əmrimeğə hilaplıq kılıqininqər üçün, uning Mən Israillarqa təkədim kılıp bərgən zeminoja kirixigə bolmayıdu. **25** Sən Hərən bilən oöli Əliazarnı elip Hər teojoja qikkin; **26** Harunning kiyimlirini saldurup, oöli Əliazaroja kiydürüp koy; Hərən xu yərdə əlüp, eż həlkərígə қoxulidü. **27** Musa Pərvərdigarning deginidək kıldı, üqayılan pütkül jamaətnü kez aldida Hər teojoja qikti. **28** Musa Hərənning kiyimlirini saldurup uning oöli Əliazaroja kiydürüp koydi; Hərən taqoqning qoqqışında əldi. Andin Musa bilən Əliazar taqoq qüxüp kəldi. **29** Pütkül jamaət Hərənning əlgənlilikini bildi; xuning bilən pütün Israıl jəməti Hərən üçün ottuz kün matəm tutti.

21 Jənubta turuxluk Arad məmlikitining Kanaaniylardın bolоqan padixahı Israillarning Atarım yoli bilən keliwatkanlığını anglap, qikip ular bilən sokuxup, nəqqəylənni tutkun kılıp kətti. **2** Andin Israillar Pərvərdigaroja kəsəm ipip: «Əgər bu həlkəni bizning қolimizə pütünləy tapxuridiojan bolsang, ularning xəhərlirini wəyrən kılıp taxlaymınız» — dedi. **3** Pərvərdigar Israillarning pəryadını anglap, Kanaanlıyların ularning қolijoja tapxurdi, xuning bilən ular Kanaaniyların ularning xəhərliri bilən қoxup wəyrən kıldı; xu səwəbtin ular xu yərni «Hormah» dəp atidi. **4** Ular Hər teojodin yoloja qikip, Edom zeminini aylinip etüx üçün, Kızıl dengiz boyidiki yolni boylap mangdi; həlk muxu yol səwəbidin kənglidə tolimu takətsiz bolup, **5** Hudaoqa wə Musaqa қarxi qikip: — Silər nemə üçün bizni qel-jəziridə əlsün dəp Misir zeminidin baxlap qikqansılər? Bu yərdə ya

axlik, ya su yok, kenglimiz bu ərziməs nanlardın bizarre boldı, deyixti. **6** Xu səwəbtin Pərvərdigar ularning arisioqa zəhərlik yilanlarnı əwətti; yilanlar ularını qaktı, xu səwəbtin Israillardin nuroqun adəm əlüp kətti. **7** Həlk Musaning aldioqa kelip uningoja: — Biz aqzimizni buzup, Pərvərdigaroja həm sanga hujum kılıp, yaman gəp kılıp gunah kıldı; Pərvərdigaroja tilawat kilsang, u bu yilanlarnı arimizdin elip kətkəy, — dewidi, Musa həlk üçün dua kıldı. **8** Pərvərdigar Musaşa: — Sən bir zəhərlik yilanning xəklini yasap hadioqa esip koyojin; yilan qekiyalıqan hərbiri uningoja əkarisila käyta həyatka erixidü, — dedi. **9** Musa mistin bir yılan yasitip hadioqa esip koydi; wə xundak boldiki, yilan birkimni qekiyalıqan bolsa, u bu mis yilanoja əkarisila, ular həyat kıldı. **10** Israillar yənə yoloja qikip Obotka kelip qedir tiki. **11** Yənə Obottin yoloja qikip, Moab zeminining udulida kün qikix tərəptiki Iyə-Ibarimoja kelip qedir tiki. **12** Ular yənə u yərdin yoloja qikip Zərad jilojisida qedir tiki. **13** Yənə u yərdin mengip Amoriylarning zeminining qetidin qikip qel-bayawandin etüp, ekip turoqan Arnon dəryasining u kətida qedir tiki (qünki Arnon dəryası Moabiylarning qegrisi bolup, Moabiylar bilən Amoriylarning otturisida idi). **14** Xunga «Pərvərdigarning jəngnamisi» degən kitabta: — «Sufahdiki Wahəb wə dərya-wadiliri, Arnon dəryası wə jilojılırinin yanbaqılrları, Arning turaloqusiojqə yetip, Moabning qegrisiqə qüxicid» dəp pütülgənidir). **16** [Israillar] yənə u yərdin mengip Bəərgə kəldi; «[Bəər]» kuduč degən mənida bolup, ilgiri Pərvərdigar Musaşa: «Sən həlkni yiq, Mən ularoja iqidioqan su berəy» degəndə xu kudučni kəzdə tutkən. **17** Xu qaođda Israillar munu nahxini eytixkən: — «Ah kuduč, qiksun süyüng bulduklap, Nahxa eytinglar, kudučka beqixlap: **18** Bu kudučni əmirlər, Həlkning kattılıri kazojan, Kanun qıçaroquqining səzi bilən, Həsiliri bilən kazojan». Israillar qel-bayawandin yənə Mattanaħka, **19** Mattanaħtin Nahaliyəlgə, Nahaliyəldin Bamotka, **20** Bamottin Moab dalasidiki jiloqoja, yənə qel-bayawan tərəpkə karap turoqan Pisgaḥ teqininq qokkisiqə yetip bardı. **21** Israillar Amoriylarning padixaḥı Siħonning aldioqa əlqılerni əwətip: **22** — Bizning əz zeminliridin etüweliximizgə ijazət bərgəyla; biz silining etizliklirioqa wə üzümzarlıklırıqə kirməymiz, kudučliridin sumu iqməymiz; təwəliridin etüp kətküqə «Han yoli»din qikmaymiz, — dedi. **23** Siħon

Israillarnı əz qegrисidin ətkili koymayla kalmastın, əksiqə u Israillar bilən soküximən dəp, əzinin barlık həlkini yiqip qəlgə karap atlandı. U Yaħażoja kelip Israiloja hujum kıldı. **24** Israillar uni kılıq bilən qepip əltürüp, uning yurtini Arnon dəryasidin Yabbok dəryasiojqə, yəni Ammoniyarning qegrisiqə igilidi; Ammoniyarning qegrisi bolsa bək mustəhkəm idi. **25** Israillar bu yərdiki həmmə xəhərnı igilidi həm Amoriylarning xəhərlirigə, yəni Həxbonoja wə uningoja təwə barlık yeza-kıxlaklarojumu kirip orunlaxtı. **26** Qünki Həxbon əslidə Amoriylarning padixaḥı Siħonning mərkiziy xəhəri idi; Siħon əslidə Moabning ilgiriki padixaḥı bilən soküxkan, uning Arnon dəryasiojqə bolovan həmmə zeminini tartiwalıqanıdi. **27** Xu səwəbtin xairlar: — «Həxbonoja kelinglər! Mana Siħonning xəhəri yengiwaxtin kürulsun, Siħonning xəhəri məhkəm kılınsun. **28** Qünki Həxbonning əzidin qikti bir ot, Siħonning xəhəridin bir yalkun yalkunlap, Yutuwətti Moabtiki Ar xəhərini, Arnondiki egiz jaylarning əmirlərini. **29** Way sanga əy Moabl Həy Kemoxning ümmiti, tügəxtinqər! Qünki [Kemox] əz oqullurini kaqqunoja aylandurdi, Kızlırını əsirlikkə berip, Amoriylarning padixaḥı Siħonqa tutup bərdi! **30** Biz ularni yikitiwəttük, Həxbon taki Dibonojqə həlak boldı; Biz hətta Nofahkiqə (Nofahṭin Mədəbaqa yetidi) ularning yurtini wəyran kiliwəttük!» — dəp xeir yezikxanıdi. **31** Xuning bilən Israillar ənə xu tərikidə Amoriylarning yurtiqa orunlaxtı. **32** Musa Yaazərni qarlap kelixkə qarlioquqılarnı əwətti; andin Israillar Yaazərning yeza-kıxlaklarını ixojal kılıp, u yərlərdiki Amoriylarnı yeridin köqlivətti. **33** Xuningdin keyin Israillar burulup, Baxanning yolini boylap mangdi; Baxanning padixaḥı Og wə uning barlık həlkı qikip ədrəydə Israillar bilən jəng kiliçkə səp tüzdi. **34** Pərvərdigar Musaşa: — Korkma, Mən uni, uning barlık həlkı həm zeminini kolungoja tapxurimən; sən uni ilgiri Həxbonda turuxluq Amoriylarning padixaḥı Siħonni kılıqandək kılısən, — dedi. **35** Xuning bilən ular Og bilən uning oqullurini həm barlık həlkining birini koymay kırıp taxlıdi wə uning zeminini igilidi.

22 Israillar yənə yoloja qikip Moab tüzəngliklirida, yəni lordan dəryasining xərk təripidə, Yerihoning udulida qedir tiki. **2** Israillarning Amoriylarоja kılıqan ixlinining həmmisini Zipporning oqli Balak kərüp turoqanıdi. **3** Moablar həlkən intayin korkuxtı, qünki ular bək kəp idi; Moabiylar Israillarning səwəbidin

bæk alakzadə bolup ketixti. **4** Moabiylar Midyan aksakallirijoqa: «Bu bir top adəm ətrapimizdiki həmmə nərsini, huddi kala etidiki otni yalmıqandək yalmap yep ketidiojan boldi» — deyixti. U qaođa Zipporning ooqli Balak Moabning padixağı idi. **5** U əlqilerni Beorning ooqli Balaamning aldioja, Balaamning ana yurtidiki uluq dərya boyidiki Petor xəhərirə berip, Balaamni qakırıp kelixkə əwətip: padixahimiz: — «Kərisila, bir halk Misirdin qıkqanidi; mana, ular pütün zeminoja yamrap kətti, mana ular bizning udulimizə kelip qüxti. **6** Ular meningdin küqlük bolöraqqa, əmdi əzliri kelip bu həlkni mən üçün bir қarəqap bərgən bolsila; bəlkim mən ularni yengip, bu zemindin koojlap qikirixim mumkin; qünki əzliri kimgə bəht tilisilə xuning bəht կuqidıqanlığını, kimni karəqisila, xuning қarəqixkə կalidiqanlığını bilimən» dəydu, dənglər, — dedi. **7** Moabning aksakallirili bilən Midiyanning aksakallirili kollirida pal selix in'amlirini elip mangdi; ular Balaamning aldioja kelip Balakning gəplirini yətküzdi. **8** Balaam ularoja: — Bugün ahxam muxu yərdə konup kelinglar, mən Pərwərdigarning manga kılajan səzi boyiqə silərgə jawap yətküzimən, — dedi. Xuning bilən Moabning xu əmirliri Balaamningkidə konup қaldı. **9** Huda Balaamningkə kelip: — Sening bilən billə turojan bu adamlar kim? — dewidi, **10** Balaam Hudaşa: — Moab padixağı Zipporning ooqli Balak əlqilerni əwətip manga: **11** «Kərisila, Misirdin bir həlk qıkqanidi, ular pütün zeminoja yamrap kətti; bu yərgə kelip menin üçün ularni қarəqap bərsilə, xundak kılsila bəlkim ularni yengip, bu yərdin қooqliwetəlixim mumkin» — dedi, — dedi. **12** Huda Balaamoja: Sən ular bilən billə barsang bolmayıdu, u həlkni қarəqisangmu bolmayıdu, qünki ularoja bəht-bərikət ata kılınojan, — dedi. **13** Balaam ətigən turup Balakning əməldarlirijoqa: — Silər əz yurtunglaroja käytip ketinglər, qünki Pərwərdigar menin silər bilən billə beriximoja ruhsət kilmidi, — dedi. **14** Moabning əməldarliri kopup Balakning yenimoja kelip uningoja: — Balaam biz bilən billə kelixkə unimidi, — dedi. **15** Xuning bilən Balak tehimu kep wə tehimu mətiwər əməldarlarnı əwətti, **16** Ular Balaamning aldioja kelip uningoja: — «Zipporning ooqli Balak mundak dəydu: — «Həqnemə silining yenimoja kelixlirini tosumioqay; **17** qünki mən əzlirini zor xan-xəhrətka igə kilmən; nemə desilə makul dəyman; xunga manga əxu həlkni қarəqap bərsilila bolidu», — dedi. **18** Balaam Balakning hizmatkarlirijoqa

jawabən: — Balak manga əzining altun-kümüxkə lik tolojan əz eyini bərsimu, məyli qong yaki qikiq ix ķilay, Hudayim Pərwərdigarning manga buyruqanlıridin ħalkip ketəlməymən. **19** Silermu bugün ahxam muxu yərdə konup kelinglar, Pərwərdigar yənə xu ixlar tooprısında manga nemə dəydikin, xuni biləy, — dedi. **20** Xu keqisi Huda Balaamningkigə kelip uningoja: — U kixilər seni təklip kılıp kalgan bolsa, ular bilən billə barojın, lekin sən Mening sanga eytidiojanlırim boyiqə ix ķilixing kerək, — dedi. **21** Balaam ətigən turup exikini tokup Moabning əmirliri bilən billə mangdi. **22** Huda Balaamning mangojanlığının oqəzəpləndi; Pərwərdigarning Pərixtisi uni tosuxka yolda turattı. U xu qaođa exikigə minip ikki əqləmə bilən billə ketiwatatti. **23** Mada exək Pərwərdigarning Pərixtisinən koliqə kılıq aloqan ħalda yolda turojanlığını kərüp, yoldın qikip etizlik bilən mengiwidi, Balaam exəknı yoloja qikip mengixkə dumbalap urdi. **24** Pərwərdigarning Pərixtisi ikki təripi tosma tam bilən tosalojan üzümzarlıqtıki tar bir yolda turuwaldı. **25** Exək Pərwərdigarning Pərixtisini kərüp, taməq kistilip mengip, Balaamning putini taməq kıştap yarilandurup koydı; Balaam exəknı yənə dumbalıdı. **26** Pərwərdigarning Pərixtisi bolsa yənə aldiojırak berip, ong ya soloja buruluxka bolmaydiqan tehimu tar bir yərdə kütüp turdi. **27** Exək Pərwərdigarning Pərixtisini kərüp mangmay, Balaamning astida yetiwaldi; Balaam kəttik hapa bolup, exəknı həsisi bilən kəttik dumbalap kətti. **28** Bu qaođa Pərwərdigar exəkkə zuwan kirgütüwidi, exək Balaamoja: — Meni üç ketim dumbalaydiqanoja sanga nemə yamanlıq kiptimən? — dewidi, **29** Balaam exəkkə: — Sən meni sətləxtürdüng, ķolumda kılıq bolovan bolsa idi, seni qepip olturnüwetəttim! — dedi. **30** Exək Balaamoja: — Mən seningki bolqinimindin tartip minip kəlgən exiking mən əməsmə? Ilgiri mən sanga muxundak kılıx aditim bolup bakşanmu? — dewidi, — Yak, — dedi [Balaam]. **31** Ənə xu qaođa Pərwərdigar Balaamning kəzlirini aqtı, Balaam Pərwərdigarning Pərixtisinən kılıqını oqılıpidin qikirıp, yolda turojanlığını kerdil; u yərgə bexini koyup səjdə kıldı. **32** Pərwərdigarning Pərixtisi uningoja: — Sən exikingni nemə üçün üq ketim dumbalaysən? Қarioqına, mangojan yolung Mening nəzirimdə tətür bolöraqqa, seni tosuxka qikquqi Mən Əzüm idim. **33** Exək Meni kərüp üq ketim Mening aldımdın burulup kətti; əgər exək Mening

aldimdin burulup kətmigən bolsa, Mən allikəqan seni əltürüp exəkni tirik kəlduroğan bolattım, — dedi. **34** Balaam Pərwərdigarning Pərixtisiga: — Mən gunahkarmən, Əzlirining yolda meni tosup turoğanlıklarını kərməptimən; mubada əmdi menin berixim nəzərləridə rəzil kərünsə, mən kaytip ketəy, — dedi. **35** Pərwərdigarning Pərixtisi Balaamoja yəna: — Boptu, bu kixilər bilən billə barojin, birak pəkət Mən sanga degən səznila degin, — dedi. Xuning bilən Balaam Balaķning əməldarlıri bilən billə mangdi. **36** Balak Balaamni keliwetiptu dəp anglap, karxi elix üçün Moabning Arnon dəryasining boyidiki, qegrining əng bexidiki xəhərigə kəldi: **37** — Mən silini qakırıxka xunqə jiddiy elqi əwətkənidim, nema üçün kelixkə unimidila? Mən silini xan-xəhrətkə igə kılalmayttımmu? — dedi Balak, Balaamoja. **38** — Kərisila, mana kəldiməq, əmdi mən eż aldimoja birnemə deyələyttımmu? — dedi Balaam, — Huda aqzimoja nemə gəpni salsa, mən xunila dəymən. **39** Balaam Balak bilən billə yoloqa qıkıp Kiriat-Huzotka kəldi. **40** Balak kala, köylərni soyup kurbanlıq kılıp, ularning gəxidin Balaam wə uning bilən billə boloğan əmirlərgə əwətip bərdi. **41** Andin Balak ətisi səhərdə Balaamni Baalning egiz jaylirioja elip qıktı; u xu yərdin Israil həlkining əng qəttiki bir kismını kərdi.

23 Balaam Balakka: — Sili muxu yərgə manga

yəttə kurbangah yasitip bərsilə, muxu yərgə yənə yəttə buğa bilən yəttə koxkarmu hazırlap bərsilə, — dedi. **2** Balak Balaamning deginiidək kılıp bərdi; Balak bilən Balaam ikkisi hərbir kurbangahka kurbanlıq kılıxka birdin buğa bilən birdin koxkər sundi. **3** Balaam Balakka: — Sili eż kəydürmə kurbanlıklarının yenida tursila, mən aldioja barımən, Pərwərdigar menin bilən kərüxükə keləmdikin? U manga nemə dəp kərsətma bərsə, mən ezlirigə xuni dəp berimən, — dedi wə bir dənggə qıktı. **4** Huda Balaam bilən kərüxti; Balaam Hudaoja: — Mən yəttə kurbangah hazırlattım, hərbir kurbangahka kurbanlıq süpitidə birdin buğa bilən birdin koxkər sundum, — dedi. **5** Pərwərdigar Balaamning aqzioja bir səzni selip: — Balakning yenioja kaytip berip uningoja mundak, mundak degin, — dedi. **6** Xuning bilən u Balakning yenioja kaytip bardı. Mana, u wə Moabning barlık əmirləri uning kəydürmə kurbanlıkinin yenida turatti. **7** Balaam kalam sezini aqzioja elip mundak dedi: — Balak meni Aram degən yurttin, Moab xahi Balak meni məxrik taqlırıdin elip

kelip, Mundak dedi: — Kəl, menin üçün Yaķupni karojiojin. Kəl, Israilni rasa bir seküp əyibligin. **8** Təngri Əzi karojimiojan birawni mən կանակ կարօյ? Pərwərdigar Əzi seküp əyiblimigən birawni mən կանակ seküp əyibləy? **9** Mən կօրամ taxlarning qoqqılırida turup uni kərməktimən, Dənglərdə turup uningoja nəzər salmaktımən; Mana, ular yəkkə yaxaydioğan bir kowm, ular baxka kowmlarning katarida sanalmayıdu. **10** Yakupning topilirini kim hesablap qıkalaydu? Hətta Israilning tettin birinimu kim sanap qıkalaydu? Mening jenim hakkaniyning olümidək əlsun, Mening ahirim uningkidək boloğay! **11** Balak Balaamoja կարաپ: — Sən manga nemə kiliwatisən?! Mən seni düxmənlərimni կարապ berixə qakırıtkən tursam, mana sən əksiqə pütünləy ularoja amət tiliding! — dedi. **12** — Pərwərdigarning aqzimoja saloqinini yətküzükə kəngül koymisam bolamti? — dəp jawap bərdi Balaam. **13** Balak Balaamoja: — Mening bilən billə baxka bir yərgə barsila, ularni xu yərdin kərələyla; birak ularning həmmisini əməs, ularning qegridiki bir kisminila kərələyla; sili xu yərdə turup ularni mən üçün կարապ bərsilə, — dedi. **14** Xuning bilən Balak Balaamni «Zofimning dalası»qa, Pisgah teoqining qoqqisoja baxlap berip, xu yərdə yəttə kurbangah saldurup, hərbir kurbangahka kurbanlıq süpitidə birdin buğa, birdin koxkər sundi. **15** Balaam Balakka: — Sili muxu yərdə əzlinining kəydürmə kurbanlıklarının yenida turup tursila, mən awu yakka berip kərüxüp keləy, — dedi. **16** Pərwərdigar Balaam bilən kərüxüp, uning aqzioja bir səzni selip: — Sən Balakning yenioja kaytip uningoja mundak, mundak degin, — dedi. **17** Balaam Balakning yenioja kaytip kəlgəndə, mana, u wə Moabning barlık əmirləri uning kəydürmə kurbanlıkinin yenida turatti. — Pərwərdigar nemə dedi? — dəp soridi Balak. **18** Balaam kalam səzini aqzioja elip mundak dedi: — «Həy Balak, sən kopup anglioqin, Ah, Zipporning oqlı, manga կուլակ saloqin. **19** Təngri insan əməstur, U yalojan eytməydi, Yaki adəm balisimu əməstur, U puxayman kilməydi. U degənikən, ixka axurməy kəlamdu? U səz kılıjanikən, wujudka qıkarmay kəlamdu? **20** Mana, manga «bərikətlə» dəp tapxuruldi, U bərikətligənən, buni mən yanduralmaymən. **21** U Yaķupta həq gunah kərmigən, Israilde nahəklikni uqratmioğan. Hudasi Pərwərdigar uning bilən billə, Padixahning tantənə awazi uning arisididur. **22** Təngri uni Misirdin elip qıqan; Nuningda yawa kaliningkidək

küq bardur. **23** Qünki Yakuplaroja əpsun karoja kəlməydu, Israillarojumu pal karoja kəlməydu. Waktisaiti kəlgəndə, Yakup bilən Israil tooprısında: — «Təngri nəkədər karamət ix kılıp bərgən-hə!» Dəp jakarlanmay kəlməydu! **24** Mana, bu կօմ qixi xirdək kəpidü, ərkək xirdək կəddini ruslaydu; Өzi owlıqan owni yemigiqə, Өltürgənlərning kənini iqmiqiqə, Hərgiz yatmaydu!. **25** Balaq Balaamoja: — Boldi, sili ularni azrakmu karojimisila, ularoja amətmə tilimisilə! — dedi. **26** Balaam Balakka jawab kılıp: — Mən siligə: — «Pərvərdigarning manga eytikanlırinin həmmisigə əməl kəlmisam bolmaydu» degən əməsmidim? — dedi. **27** Balaq Balaamoja: — Kəlsilə, mən silini baxka bir yərgə apiray, Hudaning nəziridə sili xu yərda turup ularni karojaxliri muwapiq tepilarmpikin? — dedi. **28** Xuning bilən Balaq Balaamni baxlap, qəl-bayawanoja karaydiojan Peor teoqining qokkisişa kəldi. **29** Balaam Balakkə: — Sili bu yərda manga yəttə kurbangah saldurup bərsilə, yəttə buka bilən yəttə қoxkarmu təyyarlap bərsilə, — dedi. **30** Balak Balaamning deginidək kıldı, hərbir kurbangahka birdin buka bilən birdin қoqkar sundı.

24 Balaam Pərvərdigarning Israillarоja bəht-bərikət ata kilişni muwapiq kərgənlikini kərüp yetip, aldinkı [ikki] kətimkənidikidək sehir ixlitixə barəmidi, bəlkı yüzini qəl-bayawan tərəpkə karatti. **2** Balaam bexini kətürüp Israillarning kəbilə boyiqə qedirlarda əlturaklıxənlikini kərdi, Hudaning Rohi uning üstigə qüxti. **3** Xuning bilən u aqzıqa kalam sözünü elip mundak dedi: — «Beorning oqlı Balaam yətküzidiojan kalam səzi, Kəzi eqilmiojan adəmning eytidiojan kalam səzi, **4** Yəni Təngrining səzlərini anglioquqi, Həmmigə Қadirning alamət kərünüxini kərgüqi, Mana əmdi kezi eqiliq düm yikilojan kixi yətküzgən kalam səzi: — **5** Ah! Yakup, qedirliring nəkədər güzəl, Turalıquliring nəkədər güzəl, ah! Israil! **6** Goya kengəygən dərya wadiliridək, Huddi dərya boyidiki baqlardək, Goya Pərvərdigar tikip estürgən ud dərəhliridək, Dərya boyidiki kədir dərəhliridək; **7** Sular uning soqılıridin ekip qıkıdu, Əwladlıri süyi mol jaylarda bolidu; Padixahı Agagdin exip ketidü, Uning padixahlığı üstün kılınip güllinidü. **8** Təngri uni Misirdin elip qıkkən, Uningda yawa bukjining küqi bardur; Düxmən əllərni u yəp ketidü, Ustihanlarını ezip taxlaydu, Okya etip ularni texip taxlaydu. **9** U baqırlap yatsa, ərkək xirdək, Yatsa həm qixi xirdək, Kim uni қozojitixə petinar? Kim sanga bəht-bərikət

tilisə, bəht-bərikət tapidu. Kim seni karojisa, karojixka ketidü». **10** Balaq Balaamoja aqqiqlinip, կolini կolioja urup kətti; Balaq Balaamoja: — Mən silini dükminimni karojap berixkə kığkirtkanidim wə mana, sili üq kətim pütünləy ularoja amət tilidilə! **11** Əmdi tezdir yurtlirioja կeqip kətsilə; mən əslidə silining izzət-hərmətlərini katta kılıay degənidim, mana Pərvərdigar silini bu katta izzət-hərmətə nail boluxtin tosup koydi, — dedi. **12** Balaam Balakkə: — Mən əslidə əzlinining əlqilirige: **13** «Balaq manga əzininə altunkümüxkəlik toloqan ez əyini bərsimu, Pərvərdigarning buyruqinidin həlkijp, ez məylimqə yahxi-yaman ix kılalmaymən; Pərvərdigar manga nemə desə, mən xuni dəymən» degən əməsmidim? **14** Əmdi mən ez həlkimə käytimən; kəlsilə, mən əzlinigə bu həlkning külənning ahirida silining həlklirigə kəndak, muamilə kiliqolanlığını eytip berəy, — dedi. **15** U kalam sözünü aqzıja elip mundak dedi: — Beorning oqlı Balaam yətküzidiojan kalam səzi, Kəzləri eqilmiojan kixi eytikan kalam səzi, **16** Təngrining səzlərini anglioquqi, Həmmidin Aliyning wəhüylərini bilgüqi, Həmmigə Қadirning alamət kərünüxini kərgüqi, Mana əmdi kezi eqilojan düm yikilojan kixi yətküzidiojan kalam səzi: — **17** Mən Uni kerimən, lekin hazır əməs; Mən Uningoja karaymən, lekin yekin yərdin əməs; Yakuptin qıkar bir yultuz, Kətürülər Israildin bir xahana həsa; Qekiwetər u Moabning qekisini, Barlık Xətlərning bexini yanjiydu. **18** Edom uningoja təwə bolidu, Yənə tehi dükmini Seirlar uningoja təwə bolidu; Israil bolsa baturluk kiliđi. **19** Yakuptin qıkkən biri səltənat süridü, Xəhərdə қalojan həmməylənni yokıtidi». **20** Andin Balaam Amaləknı kərüp, mundak kalam sözünü eytti: — «Amalək idi əslı əllər arısida bax, əmdi һalakəttür təkdir-kısmiti». **21** Andin Balaam Keniyərni kərüp mundak kalam sözünü eytti: — «Sening makaning mustəhkəm bolup, Qanggang koram tax iqida bolsimu, **22** Lekin silər Keniyər halak kiliñip turisilər; Taki Axur silərni tutğun kılıp kətküqə». **23** Balaam yənə kalam sözünü dawam kılıp mundak dedi: — «Ah, Təngri bu ixlarnı kılıqan qeojda, Kim tirik keliçkə қadir bolar? **24** Kittim tərəpliridin kemilər kelip, Zulum-zəhmət salidu Axuroja, Zulum-zəhmət salidu Ebərgə; Lekin [Kittimdin kəlgüqıl] əzimu һalakətkə yüzlinər. **25** Xuning bilən Balaam ornidin կopup ez yurtioja käytti; Balaqmu ez yolioja mangdi.

25 Israillar Xittimda turojan məzgildə, həlk Moab kızlıları bilən buzukluk kiliçkə berilip

këtti. 2 U kızlar Israillarnı eż ilahlırioja atalojan kurbanlıklarоja katnixixka qaqıldı; [Israillarmu] kurbanlıklardin yäydiqan, ularning ilahlırioja birlikte qoqunidiojan boldı. 3 Israillar Baal-Peor bilen ənə xu tərikiđə baçlinip kətkənliliği üçün, Pərwərdigarning Israillarоja aqqıkı kozqoldı. 4 Pərwərdigar Musaqa: — Pərwərdigarning kattik ożipizi Israillarоja qüxmisun üçün, hälkning əmirlirining həmmisini tutup, ularni Mening aldimda aptapta esip koyojin, — dedi. 5 Xuning bilən Musa Israilning sorakqilirioja: — Silər berip hərbiringlar ezunglarning Baal-Peor bilən baçlinip kətkən adamlarını eltürüwetinglar, — dedi. 6 Wə Musa pütkül Israil jamaiti bilən jamaət qedirining dərvazisi aldida yioja-zar kılıp turuwatkanda, mana Israillardin bıräylən kelip ularning kəz aldidila Midiyaniy bir kizni eż kərindaxlirining yenioja elip mangdi. 7 Kahin Hərunning nəwrisi, Əliazarning oqli Finihas buni körüp, jamaət iqidin kopti-də, kolioja nəyzə elip, 8 həlikı Israil adəmning arkısidin qedirning iqlikirigə kirip, kız bilən ikkisining ərnioja nəyzə tikwätti. Israillar arısında tarkalojan waba ənə xu qaoqdila tohtidi. 9 Xu qaođda waba tegip əlgənər jəmiy yigirmə tət ming adəmgə yətkənidı. 10 Andin Pərwərdigar Musaqa mundak, dedi: — 11 «Kahin Hərunning nəwrisi, Əliazarning oqli Finihas Meni dəp wapasızlıkka boləjan həsitimni eż həsiti bilip, Mening Israillarоja boləjan ożipimni yandurdi. Xunga gərqə Mən wapasızlıkka boləjan həsitmimdin ożəzpləngən bolsammu, Israillarnı yokitiwətmidim. 12 Xunga sən: — «Məna, Mən uningoja eż amanhətirjəmlik əhdəmnı təkədim kılımən! 13 Bu [əhdə] uningoja wə uning əwlədlirioja təwə bolidiojan mənggülük kahinlik əhdisi bolidu, qunki u eż Hudasını dəp wapasızlıkka həsət kılıp, Israillar üçün kafarət kəltürdi» — dəp jakarlıqın». 14 Əltürülgən yəni həlikı Midiyaniy kız bilən billə eltürülgən Israil adəmning ismi Zimri bolup, Saluning oqli, Ximeon kəbilisidiki bir jəmətning əmiri idi. 15 Əltürülgən Midiyaniy kizning ismi Kozbi bolup, Zurning kizi idi; Zur bolsa Midiyaniy bir kəbilining baxlıkı idi. 16 Pərwərdigar Musaqa: — 17 Sən Midiyaniylarоja aram bərməy zərbə bərgin; 18 Qunki ular hiylə-mikir ixlitip silərgə aram bərmigən; Peordiki ixta, xundakla ularning singlisi boləjan Midiyanning bir əmirinинг kizi Kozbining ixidimu hiylə-mikir ixlitip silərni azdurojan, — dedi. Kozbi waba tarkalojan künidə Peordiki ix səwəbidin eltürüldi.

26 Wabadin keyin Pərwərdigar Musa bilən Hərunning oqli Əliazaroja söz kılıp: — 2 Silər pütkül Israillarning jamaiti iqidə yigirmə yaxtin axşan, jənggə qikalaydiojanları ata jəməti boyiqə hesablap sanakṭin etküzunglar, — dedi. 3 Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazar Moab tüzlənglikliridə, yəni Yerihoning yenidiki İordan dəryasining boyida Israillar bilən səzlixip ularoja: 4 «Pərwərdigarning Musa wə Misirdin qıkkən Israillarоja buyruqını boyiqə, silərdin yigirmə yaxtin axşanlarning həmmisi [tizimlinip] sanakṭin etküzülüxi kerək» dəp ukturdi. [tizimlitilən sanlar mundak boldı]: — 5 Israilning tunji oqli Rubən idi. Rubənning əwlədləri, yəni Hənukning nəslidin boləjan Hənük jəməti; Palluning nəslidin boləjan Pallu jəməti; 6 Həzron nəslidin boləjan Həzron jəməti; Karmi nəslidin boləjan Karmi jəməti. 7 Bular Rubənning jəmətləri bolup, ulardın sanakṭin etküzülgini jəmiy kırık üç ming yəttə yüz ottuz kixi boldı. 8 Palluning oqli Eliab; 9 Eliabning oğulları Nimual, Datan, Abiram idi. Datan bilən Abiram əslidə jamaət iqidin qakırilojan mətiwərlər bolsumu, Korah guruhiđikilər Pərwərdigar bilən takallaxkanda, ular bilən birləşip Musa wə Hərun bilən takallaxkanıdi. 10 Yər aqzını eqip ularni Korah, bilən birgə yutup kətkən; xu qaođda Korah guruhiđikilərning həmmisi əlgən; baxkilaroja ibrat bolsun dəp, ot uning ikki yüz əllik adiminini yutup kətkən. 11 Lekin Korahning əwlədləri olüp kətmigən. 12 Ximeonning əwlədləri, jəmət boyiqə, Nəmuəlning nəslidin boləjan Nəmuəl jəməti; Yamin nəslidin boləjan Yamin jəməti; Yakın nəslidin boləjan Yakın jəməti; 13 Zərah, nəslidin boləjan Zərah jəməti; Saul nəslidin boləjan Saul jəməti. 14 Bular Ximeonning jəmətləri bolup, jəmiy yigirmə ikki ming ikki yüz adəm qıktı. 15 Gad kəbilisidin, jəmət boyiqə, Zəfon nəslidin boləjan Zəfon jəməti; Haggi nəslidin boləjan Haggi jəməti; xuni nəslidin boləjan xuni jəməti; 16 Ozni nəslidin boləjan Ozni jəməti; eri nəslidin boləjan eri jəməti; 17 Arod nəslidin boləjan Arod jəməti; Arəli nəslidin boləjan Arəli jəməti. 18 Bular Gad əwlədlirining jəmətləri bolup, ular jəmətləri boyiqə sanakṭin etküzülgəndə jəmiy kırık ming bəx yüz adəm qıktı. 19 Yəhūdanıning oğulları Er bilən Onan idi; bu ikkisi Kanaan zeminidə olüp kətkən. 20 Yəhūdanıning əwlədləri, jəməti boyiqə, Xilahning nəslidin boləjan Xilah jəməti; Pərəzning nəslidin boləjan Pərəz jəməti; Zərahning nəslidin boləjan Zərah jəməti. 21 Pərəzning əwlədləri Həzronning nəslidin

boloqan Həzron jəməti; Həmulning nəslidin boloqan Həmul jəməti. **22** Bular Yəhūdaning jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy yətmix altə ming bəx yüz adəm qıktı. **23** Issakarning əwladlıri, jəmət boyiqə, Tolaning nəslidin boloqan Tola jəməti; Puaħning nəslidin boloqan Puah jəməti; **24** Yaxubning nəslidin boloqan Yaxub jəməti; Ximronning nəslidin boloqan Ximron jəməti. **25** Bular Issakarning jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy atmix tət ming üq yüz adəm qıktı. **26** Zəbulunning əwladlıri, jəmət boyiqə, Sərədning nəslidin boloqan Sərəd jəməti; Elon nəslidin boloqan Elon jəməti; Jahliyəlning nəslidin boloqan Jahliyəl jəməti. **27** Bular Zəbulunning jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy atmix ming bəx yüz adəm qıktı. **28** Yüsüpnинг oğulları: — jəmət boyiqə, Manassəh bilən Əfram idı. **29** Manassəhning əwladlıri: — Makirning nəslidin boloqan Makir jəməti (Makirdin Gilead tərəlgən), Gileadning nəslidin boloqan Gilead jəməti idı. **30** Təwəndikilər Gileadning əwladlıri: — Yəəzərnинг nəslidin boloqan Yəəzər jəməti; Hələkninq nəslidin boloqan Hələk jəməti; **31** Asriyəlning nəslidin boloqan Asriyəl jəməti; Xəkəmninq nəslidin boloqan Xəkəm jəməti; **32** Xəmidanıg nəslidin boloqan Xəmida jəməti; Həfərninq nəslidin boloqan Həfər jəməti. **33** Həfərninq oğlu Zəlofihəd oğul pərvənt kermay kiz pərvənt kərgən; Zəlofihədninq kızlirining ismi Maḥlah, Noah, Höglah, Milkah, Tirzah idı. **34** Bular Manassəhning jəmətliri bolup, sanaktin etküzülgəndə jəmiy əllik ikki ming yəttə yüz adəm qıktı. **35** Təwəndikilər Əframning əwladlıri, jəmət boyiqə: — Xutilahning nəslidin boloqan Xutilah jəməti; Bəkərninq nəslidin boloqan Bəkər jəməti; Taħanning nəslidin boloqan Taħan jəməti. **36** Xutilanıg əwladlıri Eranning nəslidin boloqan Eran jəməti. **37** Mana bular Əfram əwladlırininq jəmətliri bolup, hərkəysi jəmətlər boyiqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy ottuz ikki ming bəx yüz adəm qıktı. Jəmətləri boyiqə, ularning həmmisi Yüsüpnıg əwladlıri idı. **38** Binyaminning əwladlıri, jəmət boyiqə, Belanıg nəslidin boloqan Bela jəməti; Axbəlninq nəslidin boloqan Axbəl jəməti; Ahiramning nəslidin boloqan Ahiram jəməti; **39** Xəfufamning nəslidin boloqan Xufam jəməti; Hufamning nəslidin boloqan Hufam jəməti. **40** Ard bilən Naaman Belanıg oğulları idı; Ardnıg nəslidin boloqan Ard jəməti; Naamanning nəslidin boloqan Naaman jəməti. **41** Bular Binyaminning əwladlıri bolup, jəmət boyiqə

sanaktin etküzülgəndə jəmiy kırık bəx ming altə yüz adəm qıktı. **42** Təwəndikilər Danning əwladlıri bolup, jəmət boyiqə, Xuhamning nəslidin boloqan Xuham jəməti; jəmət boyiqə bular Danning jəmətliri idi. **43** Xuhamning həmmə jəməti sanaktin etküzülgəndə jəmiy atmix tət ming tət yüz adəm qıktı. **44** Axirning əwladlıri, jəmət boyiqə, Yimnahning nəslidin boloqan Yimnah jəməti; Yexwining nəslidin boloqan Yexwi jəməti; Beriyahning nəslidin boloqan Beriyah jəməti. **45** Beriyahning əwladlıri, jəmət boyiqə, Həbərninq nəslidin boloqan Həbər jəməti; Malkiəlninq nəslidin boloqan Malkiəl jəməti. **46** Axirning kızining ismi Serah idı. **47** Bular Axir əwladlırininq jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy əllik üq ming tət yüz adəm qıktı. **48** Naftalining əwladlıri, jəmət boyiqə, Yahziəlninq nəslidin boloqan Yahziəl jəməti; Gunining nəslidin boloqan Guni jəməti; **49** Yəzərninq nəslidin boloqan Yəzər jəməti; Xilləmning nəslidin boloqan Xilləm jəməti. **50** Bular Naftalining jəmətliri bolup, jəmət boyiqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy kırık bəx ming yəttə yüz ottuz adəm qıktı. **51** Yukirikilar Israilliardın sanaktin etküzülgənlər bolup, jəmiy altə yüz bir ming yəttə yüz ottuz adəm qıktı. **52** Pərvərdigar Musa oja söz kılıp mundak dedi: — **53** Zemin muxularoqa royhətkə elinojan san boyiqə miras kılıp təkşim kılinsun. **54** Mirasni adəm sani kəp kəbililərgə keprək, adəm sani az kəbililərgə azrak bəl; miras royhəttin etküzülgən adəm sanioja karap hərbir adəmgə bəlüp berilsun. **55** Həlbuki, zemin qək taxlinix yoli bilən bəlünsün; ular miraska əzlirining ata jəmət-kəbilisining nami boyiqə warislik kilsun. **56** Miras ularoja qək taxlax yoli bilən adəm sanining az-keplükigə karap hərbir [ailə-jəmətkə] bəlüp berilsun. **57** Təwəndikilər ata jəmət boyiqə sanaktin etküzülgən Lawiylar: — Gərxonning nəslidin boloqan Gərxon jəməti; Kohatning nəslidin boloqan Kohat jəməti; Mərarining nəslidin boloqan Mərari jəməti. **58** Bular Lawiylarning jəmətliri: — Libni jəməti, Hebron jəməti, Maḥli jəməti, Muxi jəməti, Korah jəməti. Kohattin Amram tərəlgən. **59** Amramning ayalining ismi Yokəbəd bolup, Lawiyninq Misirdə tuqulmuş kizi idı; u Amramoja Ḥarun, Musa wa ularning aqisi Məryəmni tuqup bərgən. **60** Ḥarundin Nadab, Abiḥu, Əliazar, Itamar tərəlgən. **61** Lekin Nadab bilən Abiḥu Pərvərdigarning aldioja oqayıriy bir otni sunqozanda əltüp kətkən. **62** Lawiylar iqidə bir aylıktın axşan barlıq ərkəklər sanaktin etküzülgəndə jəmiy yigirmə üq ming adəm qıktı.

Ular Israillar iqidə sanaqtın etküzülmigən, qünki ularoja Israillar iqidə heqkandak miras [zemin] bələip berilmigən. **63** Yukirida eytiloqan adəmlər Moab tüzləngliklidir, Yerihoning udulidiki İordan dəryası boyida Musa bilən kahin Əliazar təripidin sanaqtın etküzülgən Israillardur. **64** Bırak bu adəmlər iqidə Musa bilən kahin Hərən ilgiri Sinay qəlidə sanaqtın etküzəndə sanaqtın etküzülgən birmu adəm yok idi. **65** Qünki Pərvərdigar ular toorisida: «Ular qəldə elmay kalmayıdu» dəp eytənidi. Xunga, Yəfunnəhning oğlı Kaləb bilən Nunning oğlı Yəxuadin baxxa birimu kalmıqan.

27 Yüstpning oğlı Manassəhning nəslidin boローン jəmətlər iqidə Manassəhning qəwrisi, Makirning əwrisi, Gileadning nəvrisi, Həfərning oğlı Zəlofihadning kızliri bolup, ularning ismi Mahlah, Noah, Höglah, Milkah, wə Tirzah idi. **2** Ular jamaat qədirining dərvazısı aldioqa kelip, Musa bilən kahin Əliazar wə əmirlər bilən pütkül jamaətning aldida turup: **3** — Bizning atımız qəldə olüp kətkən; u u yərdə Pərvərdigarə hujum kılqılı yiojlojanlardın əməs, yəni Korah, guruhidikilərdin əməs; u bəlkı əz gunahı iqidə əlgən, wə uning oqlu pərzənti yok idi. **4** Nemə üçün atımızning oğlı yokluğunu səwəblilik uning nami uning jəmətidin eqrüwetili? Əzlirining bizgə atımızning kərindaxliri katarida miras bələip berixlirini ettinimiz, — dedi. **5** Musa ularning bu ixini Pərvərdigarning aldioqa koydi. **6** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundaq dedi: — **7** Zəlofihadning kızlirining eytkini durus, sən qoqum ularoja atisining kərindaxliri katarida miras bər; ularning atisining mirasını ularoja etküzüp bərgin. **8** Sən Israillarqa eytkin: «Bir adəm olüp kətkən qəoqda uning oqlu bolmisa, undakta silər uning mirasını kiziqa etküzüp beringlar. **9** Kizi bolmisa, mirasını kərindaxlirıqa beringlar. **10** Kərindaxliri bolmisa, mirasını ata jəmət taqilirıqa beringlar. **11** Əgər uning atisining kərindaxliri bolmisa, undakta uning mirasını uning jəmətidiki əng yekin bir tuşkinoqa beringlar; u adəm uning mirası oja igə bəlsun. Bu Pərvərdigar Musaqa buyruqandək, Israillarqa qüxtürülən həküm, kanun-bəlgilimə bolup kalsun». **12** Pərvərdigar Musaqa: — Sən mawu Abarim teojoqa qikip, Mən Israillarqa təkdim kilojan zeminoqa ətarap bak. **13** Kərüp bolojandın keyin sənmə akang Hərunoqa ohxax əz həlkiringə koxulisən. **14** Qünki Zin qəlidə, jamaət jedəl qıkarojan

qəoqda, ikkinglar Mening buyrukimoja asiylik kılıp, suning ixida (Zin qəlidə, Ədəxtiki «Məribəh suliri» degən jayda) Meni jamaətning aldida mukəddəs dəp hərmətlimidinqələr, — dedi. **15** Musa Pərvərdigarə söz kılıp: **16** — I Pərvərdigar, barlıq ət igilirining rohlırinə Hudasi, Əz jamaitining padıqisız padidək bolup kəlixining aldını elix üçün jamaətni idarə kılıdiqan, ularning aldioqa kirip qıkalaydiqan, ularni baxlap mangalaydiqan bir adəmni tikləp berixingni tiləymən, — dedi. **18** Sən Nunning oğlı Yəxuanı tallıqin, — dedi Pərvərdigar Musaqa, — Uningda Rohim bar, sən əkolungni uning bexioqa koy, **19** uni kahin Əliazar wə barlıq jamaətning aldida turoquzup wəzipigə koy. **20** Sən pütkül Israil jamaati uning gepigə kirixi üçün əzüngning izzət-xəhritingdin bir kışmini uningoja bərgin. **21** U kahin Əliazarning aldida tursun, [Əliazar] urımnıg həkümini wasitə kılıp turup, Pərvərdigarning həzurında uning üçün yol sorisun; Israil həlkı, yəni pütkül jamaət uning buyruğı bilən qıçıdu, uning buyruğu bilən kirixi kerək. **22** Xuning bilən Musa Pərvərdigarning buyruğı boyiqə ix kərüp, Yəxuanı baxlap kelip, kahin Əliazarning wə barlıq jamaətning aldida turoquzdi; **23** [Əliazar] əolini uning bexioqa koyup, uni Pərvərdigarning Musanıg wasitisi bilən buyruqinidək wəzipigə koydi.

28 Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundaq dedi: — **2** Sən Israillarqa buyrup: — «Manga sunulojan hədiyə-ķurbanlıqları, yəni Manga ozuk bolidiojan, huxbuyl kəltüridiqan otta sunulidiqan hədiyə-ķurbanlıqları bolsa, silər hərbirini bekitilgən kərəlidə sunuxka kəngül koyungalar» — degin. **3** Sən ularoja yənə: «Silərning Pərvərdigarə atap otta sunulidiqan kəydürmə ķurbanlıqları mundaq bolidu: — hər künü bejirim bir yaxlıq ərkək kozidin ikkini daimiy kəydürmə ķurbanlıq kılıngalar. **4** Ətigini birni, gugumda birni sunungalar; **5** yənə təttin bir həndin sokup qıkıridojan zəytun meyi iləxtürülən esil undin ondin bir əfəhni axlıq hədiyə süpitidə sunungalar. **6** Sinay teoja bəlgiləngən, Pərvərdigarə atap huxbuyl qıkarşun dəp, otta sunulidiqan daimiy kəydürmə ķurbanlıq mana xudur. **7** Hərbir kəza üçün uningoja koxulidiqan xarab hədiyəsi təttin bir həndin xarab bolidu; ekitma iqimlik boローン xarab hədiyəsi mukəddəs jayda Pərvərdigarə sunup tekülsün. **8** Sən ikkinçi bir kozini gugumda sunojin; uni ətigənkidək axlıq hədiyəsi wə xarab hədiyəsi bilən қoxup sunojin; u huxbuyl kəltürük üçün Pərvərdigarə atap otta

sunulidiojan keydurmə kurbanlıq bolidu. **9** — Xabat künü bejirim bir yaxlıq ikki ərkək қоза sunulsun; uningoja қoxup zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin ikkisi axlıq hədiyə süpitidə sunulsun wə xarab hədiyəsi sunulsun; **10** bu hərbir xabat künidə sunulidiojan xabat künidiki kurbanlıqtur; uning bilən daimiy keydurmə kurbanlıq wə қoxumqə sunulidiojan xarab hədiyəsi billə sunulsun. **11** — Hər ayning birinqi künü Pərvərdigarə atilidiojan keydurmə kurbanlıq sununglar; yəni ikki yax torpak, bir қoqkar, bir yaxlıq bejirim yəttə ərkək қozini sununglar. **12** Hər torpak, bexioja zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin üqi axlıq hədiyə süpitidə, қoxkarə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin ikkisi axlıq hədiyə süpitidə, **13** hərbir қозa bexioja zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin biri axlıq hədiyə süpitidə sunulsun; bu Pərvərdigarə otta sunulidiojan, huxbuq qikiridiojan bir keydurmə kurbanlıqtur. **14** Ularning xarab hədiyələri bolsa: — hərbir torpak bexioja xarabtin yerim hın, қoxkar bexioja hınnıng üqtin biri, hərbir қozə bexioja hınnıng təttin biri sunulsun. Bu hər ayda sunulidiojan aylık keydurmə kurbanlıq bolup, yilning hər eyida xundak қilinsun. **15** Bularning üstigə Pərvərdigarə atilidiojan gunah kurbanlıq süpitidə bir tekə sunulsun; xularning həmmisi daimiy keydurmə kurbanlıq wə қoxumqə xarab hədiyəsi bilən billə sunulsun. **16** Birinqi ayning on tətinqi künü Pərvərdigarə atalojan «ötüp ketix» [kozisi sunulsun]. **17** Xu ayning on bəixinqi künü həyt baxlinidu; yəttə kün petir nan yeyilsun. **18** Birinqi künü mukəddəs yiojılıx ətküzülsün, ھeqkandak ix-əmgək қılmışlikinqler kerək, **19** xu künü otta sunulidiojan, Pərvərdigarə atalojan keydurmə kurbanlıq süpitidə yax torpaqtın ikkini, bir қoqkar wə yəttə bir yaxlıq ərkək қozə sununglar; ular aldinglarda bejirim kerünsun; **20** xularqa қoxulidiojan axlıq hədiyələri zəytun meyi iləxtürülgən esil un bolup, hərbir torpak bexioja əfahning ondin üqi, қoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **21** xu yəttə қozə bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **22** xuningdək [gunahinglər] üçün kafarət kəltürükə gunah kurbanlıq süpitidə bir tekə sunulsun. **23** Bularning həmmisini etigənlilik keydurmə kurbanlıq, yəni daimiy keydurmə kurbanlıqtın ayrim sununglar. **24** Silər bu tərikidə uda yəttə kün Pərvərdigarə atap otta sunulidiojan, huxbuq kəltüridiojan axundak hədiyə-kurbanlıqları sununglar; xularning həmmisi

daimiy keydurmə kurbanlıq wə қoxup sunulidiojan xarab hədiyəsinə sirtida sunulidu. **25** Yəttinqi künü mukəddəs yiojılıx ətküzüngərlər, xu künü ھeqkandak ix-əmgək қilixkə bolmayıdu. **26** «Dəsləpkı orma» künü, yəni «həptilər həyti»nglarda silər yengi axlıq hədiyəni Pərvərdigarə sunoqan qaoqda mukəddəs yiojılıx ətküzüngərlər; ھeqkandak ix-əmgək қilmanglar. **27** Silər Pərvərdigarə atalojan, huxbuq kəltüridiojan keydurmə kurbanlıq süpitidə yax torpaqtın ikkini, қoqkardin birni, bir yaxlıq ərkək қozidin yəttini sununglar. **28** Xularqa қoxup sunulidiojan axlıq hədiyə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin bolup, hərbir torpak bexioja əfahning ondin üqi, қoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **29** xu yəttə қozə bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **30** xuningdək silərning [gunahinglər üçün] kafarət kəltürükə [gunah kurbanlıq süpitidə] bir tekə sunulsun. **31** Xularning həmmisi daimiy keydurmə kurbanlıq wə uning axlıq hədiyəsigə қoxup (bularning həmmisi aldinglarda bejirim kerünsun), xarab hədiyələri bilən billə sunulsun.

29 Yəttinqi ayning birinqi künü silər mukəddəs yiojılıx ətküzüngərlər; [u künü] ھeqkandak ix-əmgək қılmışlikinqler kerək. Bu silər üçün kanaylar qelinidiojan künü bolidu. **2** Silər Pərvərdigarə atalojan, huxbuq kəltüridiojan keydurmə kurbanlıq süpitidə yax bir torpak, bir қoqkar, yəttə bir yaxlıq bejirim ərkək қozini sununglar. **3** Xularqa қoxup sunulidiojan axlıq hədiyə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin bolup, hərbir torpak bexioja əfahning ondin üqi, қoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **4** xu yəttə қozə bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **5** xuningdək silərning [gunahinglər üçün] kafarət kəltürükə gunah kurbanlıq süpitidə bir tekə sunulsun. **6** Xularni ayning birinqi künidiki keydurmə kurbanlıq wə uningoja қoxumqə bolovan axlıq hədiyəsi, daimiy keydurmə kurbanlıq, uningoja қoxumqə bolovan axlıq hədiyəsi wə bularqa қoxulidiojan xarab hədiyəlirinin sirtida sununglar; bularning həmmisi hərbiri bəglilimə boyiqə Pərvərdigarə atap otta huxbuq kəltürüsün dəp sunulsun. **7** Yəttinqi ayning oninqi künü silər mukəddəs yiojılıx ətküzüngərlər; nəpsinglərni tartip eziünglərni tewən tutunglar. U künü ھeqkandak ix-əmgək қilixkə bolmayıdu. **8** Silər Pərvərdigarə atalojan, huxbuq kəltüridiojan keydurmə kurbanlıq süpitidə yax bir torpak, bir қoqkar, bir yaxlıq ərkək қozidin yəttini sununglar (bularning həmmisi aldinglarda bejirim

kərünsun). **9** Xularoja қoxup sunulidiojan axlik hədiyə zəytun meyi iləxtürulgən esil undin bolup, hərbir torpaq bexioja əfaḥning ondin üqi, қoqkar bexioja əfaḥning ondin ikkisi, **10** xu yəttə қoza bexioja əfaḥning ondin birini, **11** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; ularning həmmisi kafarət künidiki gunah kurbanlıki, daimiy kəydürmə kurbanlık, uning қoxumqə axlik hədiyəsi wə bularning xarab hədiyəliri billə sunulsun. **12** Yəttinqi ayning on bəxinqi künü mukəddəs yiojılıx etküzunglər; u künü həqkandaq ix-əmgək kılıxka bolmayıdu. Pərvərdigar oja atap yəttə kün həyt kilinglər; **13** silər Pərvərdigar oja atap, huxbuq kəltürsün dəp otta sunulidiojan kəydürmə kurbanlık süpitidə yax torpaqtın on üqni, ikki қoqkar, bir yaxlıq ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun). **14** Xularoja қoxup sunulidiojan axlik hədiyə zəytun meyi iləxtürulgən esil undin bolup, on üq torpaq bexioja əfaḥning ondin üqi, ikki қoqkar bexioja əfaḥning ondin ikkisi, **15** on tət қoza bexioja əfaḥning ondin birini, **16** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy kəydürmə kurbanlık, uning қoxumqə axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **17** Ikkinqi künü yax torpaqtın on ikkini, ikki қoqkar, bir yaxlıq ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **18** wə xundakla torpaklar, қoqkarlar wə ərkək қozilar ning sanişa қarap bəlgilimə boyiqə қoxumqə sunulidiojan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar. **19** Xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy kəydürmə kurbanlık, uning қoxumqə axlik hədiyəsi wə xularning xarab hədiyəliri billə sunulsun. **20** Üqinqi künü bir yax torpaqtın on birni, ikki қoqkar, bir yaxlıq ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **21** wə xundakla torpaklar, қoqkarlar wə ərkək қozilar ning sanişa қarap bəlgilimə boyiqə қoxumqə sunulidiojan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **22** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy kəydürmə kurbanlık, uning қoxumqə axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **23** Tətninqi künü yax torpaqtın onni, ikki қoqkar, bir yaxlıq ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **24** wə xundakla torpaklar, қoqkarlar wə ərkək қozilar ning sanişa қarap bəlgilimə boyiqə қoxumqə sunulidiojan axlik hədiyəliri bilən xarab

hədiyəlirini sununglar; **25** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy kəydürmə kurbanlık, uning қoxumqə axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **26** Bəxinqi künü yax torpaqtın tokkuzni, ikki қoqkar, bir yaxlıq ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **27** wə xundakla torpaklar, қoqkarlar wə ərkək қozilar ning sanişa қarap bəlgilimə boyiqə қoxumqə sunulidiojan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **28** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy kəydürmə kurbanlık, uning қoxumqə axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **29** Altinqi künü yax torpaqtın səkkizni, ikki қoqkar, bir yaxlıq ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **30** wə xundakla torpaklar, қoqkarlar wə ərkək қozilar ning sanişa қarap bəlgilimə boyiqə қoxumqə sunulidiojan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **31** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy kəydürmə kurbanlık, uning қoxumqə axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **32** Yəttinqi künü yax torpaqtın yəttini, ikki қoqkar, bir yaxlıq ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **33** wə xundakla torpaklar, қoqkarlar wə ərkək қozilar ning sanişa қarap bəlgilimə boyiqə қoxumqə sunulidiojan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **34** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy kəydürmə kurbanlık, uning қoxumqə axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **35** Səkkizinqi künü silər mukəddəs yiojılıx etküzunglər; u künü həqkandaq ix-əmgək kilmanglar. **36** Silər Pərvərdigar oja atap, huxbuq kəltürsün dəp otta sunulidiojan kəydürmə kurbanlık süpitidə bir torpak, bir қoqkar wə bir yaxlıq ərkək қozidin on tətni (xular həmmisi bejirim bolsun) **37** həmdə torpak, қoqkar wə ərkək қozilar ning sanişa қarap, bəlgilimə boyiqə қoxumqə sunulidiojan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **38** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidimə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy kəydürmə kurbanlık, uning қoxumqə axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **39** Bəlgiləngən həytliiringlərdə Pərvərdigar oja atap sunulidiojan kurbanlık-hədiyələr ənə xulardur; silərning kəsəmgə baqlıq yaki ihtiyanən sunidiojanlıringlər, kəydürmə kurbanlıklıringlər, axlik hədiyəliringlər, xarab hədiyəliringlər wə inaklıq

kürbənlikliringlar bolsa, ularning sırtididur. **40** Xundak kılıp, Musa Pərvərdigarning eziqı buyruqanlırinin həmmisini qaldurmay Israillarqa ukturdi.

30 Musa Israillarning kəbilə baxlıqlirioqa söz kılıp

mundaq dedi: — Pərvərdigarning buyruqanlıri mundaq: — **2** Əgər biraw Pərvərdigar oja kəsəm iqlikən bolsa yaki eż eżini qəkliməkqi bolup kəsəm iqlikən bolsa, ləwzidin käytixka bolmayıdu, haman aqzidin qıqqan həmmə gəp boyiqə ix tutuxi kerək. **3** Kız bala yax bolup, tehi atisining eyidiki qaoqda, eż-eżini qəkləx toopruluk Pərvərdigar oja kəsəm bərgən bolsa, **4** əmma atisi kızining kəsimini yaki eż-eżini qəkləx tooprısında bərgən wədисini angliojan wə kizining alidda ündiməy xükkə turojan bolsa, undakta uning barlık kəsəmliri wə eż-eżini qəkləx tooprısında kılıqan həmmə wədisi inawətlik bolidu. **5** Lekin kizning atisi angliojan qaoqda uni toşkan bolsa, uning kılıqan kəsəmliri yaki eż-eżini qəkləx tooprısında kılıqan wədiliridin heqbirin inawətlik bolmayıdu; atisi uni toşkan boloraqqa, Pərvərdigarmu uni kəqüridu. **6** — Əgər u kəsəm kılıqan yaki eż-eżini qəkləxka aqzida təntəklik bilən wədə kılıqan halatda ərgə təgkən bolsa, **7** eri xuni angliojan bolsa, lekin angliojan künü ündiməy xükkə turojan bolsa, undakta uning kılıqan kəsəmliri yaki eż-eżini qəkləxka kılıqan gəplirini inawətlik bolidu. **8** Əgər eri angliojan künü uni toşkan bolsa, uning kılıqan kəsimini wə eż-eżini qəkləx toopruluk aqzidin qıqarojan təntək gəplirini bikar kilsa, undakta ular inawətsiz bolidu; Pərvərdigar uni kəqüridu. **9** Lekin tul hotun yaki eridin ajrixip kətkən hotunlar kılıqan kəsəm, yəni uning eżini qəkləx toopruluk kılıqan barlık, wədiliri bolsa inawətlik bolidu. **10** Əgər u erining eyidə kəsəm kılıqan yaki eż-eżini qəkləx toopruluk kəsəm-wədə iqlikən, **11** eri anglap turuqluk xükkə turuwelip tosmiojan bolsa, undakta uning barlık kılıqan kəsəmliri wə eż-eżini qəkləx toopruluk kılıqan barlık, wədiliri inawətlik bolidu. **12** Lekin uning eri anglap turojan qaoqda uning kəsəm-wədilirini enik rət kılıqan bolsa, ayal aqzidin qıqarojan wədə berix wə eż-eżini qəkləp turux toopruluk kılıqan barlık wədilirininq heqkəyasi inawətlik bolmayıdu; uning eri bularni rət kılıqan boloraqqa, Pərvərdigar uni kəqüridu. **13** Ayalning bərgən wədisini wə uning qıdap turup eżümni qəkləymən dəp kılıqan kəsəm-wədisini uning eri inawətlikmu kılalaydu, inawətsizmu kılalaydu. **14** Əgər uning eri hərkünü uning alidda xükkə turuwelip gəp kilmisa, undakta uning bərgən barlık kılıqan

kəsəmlirini wə eż-eżini qəkləp turux toopruluk kılıqan həmmə wədilirini inawətlik kılıqanlıki hesablinidu; qunki erining anglap turojan künidə gəp kilmay xükə turojanlıki uning ayalining kəsəm-wədilirini küqqə igə kılıqanlıqidur. **15** Lekin eri ayalining kəsəm-wədilirini anglap naħayiti uzak wəkitlardin keyin andin uning kəsəm-wədilirini inawətsiz kilsa, undakta u ayalining gunahını eż üstigə aloqan bolidu. **16** Yukirikilar Pərvərdigarning Musaqa buyruqanlıri, yəni eri bilən ayali, ata bilən eż eyidə turuwatkan, tehi yaxlıkıda bolovan kizi otturisidiki nizam-bəlgimilərdur.

31 Pərvərdigar Musaqa söz kılıp: — **2** Sən

Midiyanlardın Israillarning intikamini al, andin eż həlkiringə qoxulisən, — dedi. **3** Musa həlkə mundaq dedi: — Aranglardın jənggə qikixka bir türküm adəmlərni կorallandurunglar; andin ular Midiyanlardın Pərvərdigar üçün intikam elixka atlansun. **4** Silər Israillarning hərbir kəbilisidin jəng kiliqxə mingdin adam mangdurunglar. **5** Xuning bilən tūmənligən Israel həlkiminq hər kəbilisidin mingdin, jəmiy on ikki ming adəm jəng kiliqxə կorallanduruldu. **6** Musa hər kəbilidin mingdin adənni jəng kiliqxə mangdurdı həmdə Əliazarnıq oqlı Finihasni ular bilən billə mangdurdı, Finihasning kolida mukaddəs əswablar wə agaħ kanay bar idi. **7** Ular Pərvərdigarning Musaqa buyruqını boyiqə Midiyalar bilən sokuxkili qikip, ərkəklərning həmmisini əltürüwətti; **8** muxu əltürülgənlərdin baxka, yənə Midiyanning Əwi, Rəkəm, Zur, Hur wə Rəba degən bəx padixahını əltürdü; yənə Beorning oqlı Balaamni kiliq bilən qepip taxlidi. **9** Israillar Midiyalarning hotun-kızlıri wə balılırini tutğun kılıp kətti, yənə ularning pütün qarwa malliri, koy padiliri wə mal-mülüklini olja kıldı; **10** ular turuwatkan yərlərdiki barlık xəhər wə barlık bargahlırioja ot koyuwətti; **11** ular adəm bolsun mal bolsun barlık oğəniymət, barlık oljini elip kətti; **12** ular tutğun əsirlərni həm olja-oğəniymətni Moab tützləngliklirigə, İordan dəryası boyioja jaylaçkan Yerihoning udulidiki bargahka əkilip, Musa bilən kahin Əliazaroja, xundakla Israillarning jamaitiga tapxurdi. **13** Musa, kahin Əliazar wə jamaətning barlık əmirliyi bargahning sirtioja qikip ularni karxi aldı. **14** Lekin Musa jəngdin käytikan hərbiy sərdarlaroja, yəni mingbexi, yüzbxilaroja hapa bolup: — **15** Silər ayallarning həmmisini tirik qaldurdunglarmu? **16** Karanglar, dəl xular Balaamning hiylə-məslihəti

bilən Peordiki ixta Israillarnı Pərwərdigar aldida gunahqı patkuzuxi bilən, Pərwərdigarning jamaitigə waba yaqdırulmuş əməsmu? 17 Əmdi silər barlık, ooujul balilarnı əltürüwetinglar, ərlər bilən munasiwət etküzgən ayallarnı koymay əltürüwetinglar. 18 Birak yax kızılar, yəni ərlər bilən munasiwət etküzmigənlərni bolsa, əzliringlarqa tirik կaldurunglar. 19 Silər bargah sırtida yatta kün qedir tikip turunqlar; adəm əltürən wa elükə təqkən hərkim üqinqi künü wa yəttinqi künü ezini paklisun; silər wə silər əsir kilojan kixilərnin həmmisi xundak kilsun. 20 Barlık kiyim-keqək, terə əswab üskünilər, tiwitta tokulojan barlık nərsilər həm yaqəq əswab-üskünilərnin həmmisini paklanglar, — dedi. 21 Kahin Əliazar jənggə qikip կaytkan ləxkərlərgə: — Mana Pərwərdigar Musaqa buyruoqan կanun-balgilima: 22 altın, kümüx, mis, təmür, kələy, կoçouxun qatarlıq 23 otka qidamlıq nərsilərnin həmmisini ottin etküzunglar, xundak kilsanglar pak hesablinidu; xundaktimu, yənilə «napaklıknı qıkaroquqi su» bilən pakizlanglar; otka qidamsız nərsilərnı xu sudin etküzunglar. 24 Yəttinqi künü kiyimliringlarnı yuyunglar, andin silər pak hesablinisilər; andin keyin bargahqı kirsənglər bolidu, — dedi. 25 Pərwərdigar Musaqa səz kılıp mundak dedi: — 26 Sən kahin Əliazar wə jamaət iqidiki կəbilə kattılıri bilən birlikə elinojan olja-oqəniymətni, adəm bolsun, qarpay bolsun, xularning omumiy sanını hesablap qikkin; 27 olja-oqəniymətni ikkigə bəl, yerimini jənggə qikqanlarqa bər, kalojan yerimini barlık jamaətkə bər. 28 Sən yənə qikip jənggə կatnaxkan ləxkərlər alidiqan adəm, kala, exək yaki կoy padiliridin bəx yüzdin birini Pərwərdigaroqa atalojan ülüx bolsun dəp ayriojin; 29 silər xuni ləxkərlərgə təwə bolojan yerimidin elip Pərwərdigaroqa atalojan «kətürmə hədiyə» süpitidə kahin Əliazarqa tapxurunglar. 30 Israillaroqa təwə bolojan yerimining adəm, kala, exək, կoy padiliri, xundakla hərhil haywanlardın əlliktin birini Pərwərdigarning jamaət qedirioqa կaraxka məs'ul bolojan Lawiyalarqa beringlar. 31 Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazar Pərwərdigarning Musaqa buyruoqinidək kıldı. 32 Əmdi olja-oqəniymət, yəni jənggə qikqan ləxkərlər eliwaloqan nərsilərdin կalojini կoy jəmiy altə yüz yətmix bəx ming, 33 kala yətmix ikki ming, 34 exək atmix bir ming, 35 ərkəklər bilən munasiwət etküzmigən kızılar ottuz ikki ming qikti. 36 Jənggə qikqanlarning ülüxi, yəni ularoqa təwə yerimi, կoy jəmiy üq yüz ottuz yəttə ming bəx yüz; 37

bu կoy padiliridin Pərwərdigaroqa atalojini altə yüz yətmix bəx boldi; 38 kala ottuz altə ming, buningdin Pərwərdigaroqa atalojini yətmix ikki boldi. 39 Exək ottuz ming bəx yüz qikti, buningdin Pərwərdigaroqa atalojini atmix bir boldi. 40 Adəm on altə ming qikti, buningdin Pərwərdigaroqa atalojini ottuz ikki adəm boldi. 41 Musa Pərwərdigar əzığə buyruoqini boyiqə Pərwərdigaroqa sunulidiqən «kətürmə hədiyə» boloqan ülüxni kahin Əliazarqa tapxurup bərdi. 42 Israillaroqa təwə bolojan yerimi, yəni Musa jənggə qikip kəlgənlərdin elip belüp bərgini — 43 jamaətkə təwə bolojan xu yerimi — կoy üq yüz ottuz yəttə ming bəx yüz, 44 kala ottuz altə ming, 45 exək ottuz ming bəx yüz, 46 adəm on altə ming idi. 47 Musa Pərwərdigar əzığə buyruoqini boyiqə, Israillaroqa təwə bolojan xu yerimining, məyli adəm yaki հaywan bolsun, əlliktin birini ayrip elip Pərwərdigarning ibadət qedirioqa կaraxka məs'ul bolojan Lawiyalarqa tapxurdi. 48 Pütkül կoxunning sərdarlıri, ming bexi, yüz bexiliri Musa bilən kərüxkili kelip, 49 Musaqa: — Hizmətkarlirining kol astida jəng kilojan ləxkərlərnin omumiy sanini sanakṭin etküzsək birimu kəm qikmidi. 50 Xunga, mana Pərwərdigarning həzurida əzimizning gunahının kafariti üçün hərkəysimiz erixkənlərni Pərwərdigaroqa atalojan hədiyə կilimiz — altın buyumlar, put-kol zənjirliri, bilažük, məhür üzük, zirə-ḥalqə, marjanlarning həmmisini elip kəldük, — dedi. 51 Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazar ular əkəlgən altunları, yəni altunda yasaloqan hərhil buyumları aldı. 52 Ularning ming bexi wə yüz bexiliridin alojini Pərwərdigaroqa atalojan «kətürmə hədiyə» süpitidə sunuldi; barlık altın jəmiy on altə ming yəttə yüz əllik xəkəl qikti 53 (ləxkərlərnin hərbiri əzliri üçün mal-mülükni bulang-talang kiliqanı). 54 Musa bilən kahin Əliazar ming bexi wə yüz bexilirinining կolidin altunni elip, jamaət qedirining iqığə əkirip, uni Pərwərdigarning həzurida Israillar üçün yadnamə kıldı.

32 Rubənning əwlədliri bilən Gadning əwlədlirinинг kala padiliri tolimu kəpəygənidi; ularning Yaazərning zemini bilən Gileadning zeminiqə kezi qüxti; wə mana, xu zemin qarwa bekixqə mas kelidiqan yər idi. 2 Xunga ular Musa, kahin Əliazar wə jamaətning əmirlirining aldioja kelip ularoqa: — 3 Atarot, Dibon, Yaazər, Nimrah, Həxbən, Ələaləh, Səbam, Nebo, Bəon degən yərlər, 4 yəni Israel jamaiti aldida Pərwərdigar məoļup kılıp bərgən yərlər bolup,

qarwa bekixka bap yərlər ikən, külliriningmu qarwa meli bar, — dedi 5 wə yənə: — Əgər silining aldilirida iltipatlıriqa erixkən bolsak, bizni İordan dəryasının et deməy, bu yərni bizgə miras kılıp bərsilə, — dedi. 6 Musa Gadning əwlədləri bilən Rubənning əwlədləri: — Kərindaxliringlər jənggə qıkkən wəktida silər muxu yərdə turamtinglər? 7 Silər nemə üçün Israillarning [dəryadin] etüp Pərvərdigar ularoqa ata kılıp bərgən zeminoqa kirixiga kengullirini sowutisilər? 8 Ilgiri mən Kədəx-Barneadin ata-bowiliringlərni xu zeminni qarlap kelixkə əwətkinimdə ularmu xundak kılıxkanidi. 9 Ular Əxkol jilojisiqa qıkıp, u zeminni kərüp, Israillarning kənglini Pərvərdigar ata kılıp bərgən zeminoqa kirixtin sowutkən. 10 Xu qəojudə Pərvərdigarning aqqiki kəlip kəsəm kılıp: 11 «Misirdin qıkkən yigirmə yaxtin yüksəklər qin kənglidin Manga əgəxmigəqkə, ular Mən İbrahim, İshək, Yakuplaroqa «Silərgə ata kılımən» dəp kəsəm kəlojan zeminni kərsə, [Mən Pərvərdigar bolmayı ketəy]! 12 Pəkət kənizziylərdin bolojan Yəfunnəhning oqlı Kaləb bilən Nunning oqlı Yəxuala Manga qin kənglidin əgəxkən bolojaqkə, zeminni kərələydu», deyənidir. 13 Xuning bilən Pərvərdigarning Israilləroqa aqqiki kəzəjaləqəqkə, Pərvərdigarning aldida rəzil bolojannı kəlojan əxu bir əwləd əlüp tütigüqə, u ularnı qəl-bayawanda kırıq yil sərgərdanlılıcta yürgüzdü. 14 Əmdı mana, gunahkarlarning əwlədləri bolojan silərmə ata-bowanglarning izini besip Pərvərdigarning Israilləroqa bolojan əttik əqəzipini tehimu kəzəjiməkqi bopsılər-də! 15 Əgər silər uningoja əgixixin burulup kətsənglər, undakta U [Israillərni] yənə qəl-bayawanoqa taxliwetidu, bu haldə silər bu barlıq həlkəni harab kəlojan bolisilər, — dedi. 16 İkki kəbilinə adamları Musanıg aldioja kəlip uningoja: — Biz bu yərdə mallirimizə qotan, balilirimizə qəl'ə-xəhər salaylı. 17 Biz bolsak kərallinip, Israillərni ezigə təwə jaylirioqa baxlap barçuqə sənning aldida mangımız; bu zemindiki yat həlkələr səwəblək, bizning kiçik balilirimiz mustəhkəm xəhərlərdə turuxi kerək. 18 Israillər eż miraslıri: igə bolmioquqə biz eyimizgə hərgiz kaytmaymız. 19 Qünki biz ular bilən İordan dəryasının kün petix təripidiki zeminoqa yaki uningdinən yıraklıtı zeminoqa təng igidər bolmayımız, qünki mirasımız İordan dəryasının bu təripidə, yəni kün qıqıxtidur, — dedi. 20 Musa ularoqa: — Əgər xundak kılıxanglər, yəni Pərvərdigarning aldida kərallinip jənggə qıkıp, 21 silərdin kərallanqanlarning həmmisi

İordan dəryasının etüp, Pərvərdigar Əz düxmənlirini ularning zeminidin kəoqlap qıkirip bolojanda, 22 xu zemin Pərvərdigar aldida boysundurulup bolojanda andin käytsanglar, silər Pərvərdigar wə Israillər aldida gunahsız hesablinisilər; bu zeminə Pərvərdigar aldida silərgə miras kılıp berilidü. 23 Lekin bundak kılımsanglar, mana, Pərvərdigar aldida gunahkar bolisilər; xuni obdan bilixinglər kerəkki, gunahinglər ezunglarnı kəoqlap bexingləri qüxicidü. 24 Əmdı silər aqzinqlardin qıkkən gepinglər boyiqə ix tutunglər, baliliringlər üçün xəhər, koy padiliringlər üçün qotan selinglər, — dedi. 25 Gadning əwlədləri bilən Rubənning əwlədləri Musa: — Kulliri oqojam eytkinidək kılıdu. 26 Hotun-balə qəkilişimiz, kalilar wə barlıq qarpayılimiz Gileadning hərkəysi xəhərləridə kəlidü; 27 Lekin kulliri, jənggə təyyarlinip kərallanqanlarning hərbəri oqojam eytkandək [dəryadin] etüp Pərvərdigarning aldida jəng kılıdu, — dedi. 28 Xuning bilən Musa ular toopruluq kahin Əliazar bilən Nunning oqlı Yəxuaqa wə Israilning barlıq kəbilə baxliklirioqa tapılap, 29 ularoqa: — Əgər Gadning əwlədləri bilən Rubənning əwlədləri kərallinip Pərvərdigarning aldida jənggə qırixka silər bilən birliktə İordan dəryasının ətsə, u zemin silərning aldinglarda boy sundurulsə, undakta silər Gilead zeminini ularoqa miras kılıp beringlər. 30 Əgər ular kərallinip silər bilən billə etməymiz desə, undakta ularning mirası aranglarda, yəni Kanaan zeminində bolsun, — dedi. 31 Gadning əwlədləri bilən Rubənning əwlədləri: — Pərvərdigar kullirioqa kəndək buyruqan bolsa, biz xundak kılımımız. 32 Biz kərallinip Pərvərdigarning aldida dəryadin etüp Kanaan zeminoqa kirimiz, andin İordan dəryasining bu yekidiki zemin bizgə miras kılıp berilidioqan bolidü, — deyixti. 33 Xuning bilən Musa Amoriylarning padixahı Sihonning padixahlılıq bilən Baxanning padixahı Ogning padixahlılıqını, zemin wə təwəsidiyi xəhərlərni, ətrapidiki xəhərlər bilən koxup, həmmisini Gadning əwlədləri, Rubənning əwlədləri wə Yüsüpning oqlı Manassəhning yerim kəbilisigə bərdi. 34 Gadning əwlədləri Dibon, Atarot, Aroər, 35 Atrot-Xofan, Yaazər, Yoghbihah, 36 Bəyt-Nimrah, Bəyt-Həran kətarlıq mustəhkəm xəhərlərni saldı wə xundakla kətanlarnı saldı. 37 Rubənning əwlədləri [yengidin] Həxbən, Ələləh, Kiriataim, 38 Nebo, Baal-Meon (yükarıkı isimlər eżgirtilgən) wə Sibmahni saldı; həm ular saloqan xəhərlərgə yengidin

nam bərdi. **39** Manassəhning oğlı Makirning əvladlırı Gileadka yürüx kılıp, u yərni elip, xu yərdə turuxluk Amoriylarnı қoqlıwətti. **40** Xuning bilən Musa Gileadni Manassəhning oğlı Makiroja beriwidi, u xu yərdə turup kəldi. **41** Manassəhning oğlı Yair Amoriylarning yeza-kıxlaklarını hujum kılıp elip, bu yeza-kıxlakları Həwot-Yair dəp atidi. **42** Nobah Kinat wə uningoja karaxlık yeza-kıxlakları hujum kılıp elip Kinatni ez ismi bilən Nobah dəp atidi.

33 Təwəndikilər eż қoxunlari boyıqə, Musa bilən

Hərunning yetəkqılıki astida Misir zeminidin qıkkən Israillarning mangajan yollırıdır; **2** Musa Pərvərdigarning əmri boyıqə, ezlirining səpər kilojan yollırını pütüp kəydi, ularning səpər kilojan yollırı mundak: — **3** Birinqi ayning on bəxinqi künü [Israillar] Ramsəs xəhəridin səpərgə qıktı; etüp ketix həytining ətisi ular barlıq Misirliklarning kəz aldida mərdanilik bilən yoloja qıktı. **4** Bu qəoşda Misirliklər ularning arisidiki Pərvərdigar təripidin əltürlügənlərni, yəni barlıq tunji oğullarını dəpnə kiliwatkanıdı; Pərvərdigar Misirliklarning məbudihrinən üstidin həküm qüxürdü. **5** Israillar Ramsəstən yoloja qıkkip Sukkotka berip qədir tiki. **6** Ular Sukkottin yoloja qıkkip qel-bayawanning ayioqidiki Etamoja berip qədir tiki. **7** Etamdin yoloja qıkkip, aylınip Baal-Zefonning udulidiki Pi-Hahirotkə berip Migdolning aldida qədir tiki. **8** Pi-hahirottin yoloja qıkkip, dengizning otturisidin etüp, Etam qəlidə üç kün yol yürüp Marahda qədir tiki. **9** Marahdin yoloja qıkkip Elimə kəldi; Elimdə on ikki bulak bilən yətmix horma dərihi bar idi; ular xu yərdə qədir tiki. **10** Elimdin yoloja qıkkip Kızıl Dengiz boyida qədir tiki. **11** Kızıl Dengizdin yoloja qıkkip Sin qəlidə qədir tiki. **12** Sin qəlidin yoloja qıkkip Dofkahəkə kelip qədir tiki. **13** Dofkahədin yoloja qıkkip Aluxkə berip qədir tiki. **14** Andin keyin Aluxtin yoloja qıkkip Rifidimoja kelip qədir tiki, u yərdə həlkəkə iqidiojan su tepilməy kəldi. **15** Rifidimdin yoloja qıkkip, Sinay qələgo berip qədir tiki. **16** Sinay qəlidin yoloja qıkkip Kibrot-Hattawahəkə kelip qədir tiki. **17** Kibrot-hattawahədin yoloja qıkkip Hazirottu qədir tiki. **18** Hazirottin yoloja qıkkip Ritmahda qədir tiki. **19** Ritmahdin yoloja qıkkip Rimmon-Pərəzəda qədir tiki. **20** Rimmon-Pərəzdin yoloja qıkkip Libnahda qədir tiki. **21** Libnahdin yoloja qıkkip Rissahda qədir tiki. **22** Rissahdin yoloja qıkkip Kəhəlatahda qədir tiki. **23** Kəhəlatahdin yoloja qıkkip Xafir teojudə qədir tiki.

24 Xafir teojudin yoloja qıkkip Həradahəta qədir tiki. **25** Həradahədin yoloja qıkkip Makhilotta qədir tiki. **26** Makhilottin yoloja qıkkip Tahattə qədir tiki. **27** Tahattin yoloja qıkkip Tərahda qədir tiki. **28** Tərahdin yoloja qıkkip Mitkahda qədir tiki. **29** Mitkahdin yoloja qıkkip Həxmonahəta qədir tiki. **30** Həxmonahətin yoloja qıkkip Moxərottə qədir tiki. **31** Moxərottin yoloja qıkkip Bənə-Yaakanda qədir tiki. **32** Bənə-Yaakandin yoloja qıkkip Hor-Hagidgadka berip qədir tiki. **33** Hor-Hagidgadtin yoloja qıkkip Yotbatahəkə kelip qədir tiki. **34** Yotbatahtın yoloja qıkkip Abronahəkə kelip qədir tiki. **35** Abronahtın yoloja qıkkip Əzion-Gəbərgə kelip qədir tiki. **36** Əzion-Gəbərdin yoloja qıkkip Zin qəlidə, yəni Қadəxtə qədir tiki. **37** Қadəxtin yoloja qıkkip Edom zeminining qebrisidiki Hər teojudə qədir tiki. **38** Israillar Misir zeminidin qıkkəndin keyinki kırıkinqi yili bəxinqi ayning birinqi künü, kahin Hərun Pərvərdigarning əmri boyıqə Hər teojuja qıkkip xu yərdə əldi. **39** Hərun Hər teojudə əlgən qeojida bir yüz yigirmə tiq yaxta idi. **40** U qəoşda, Қanaan zeminining jənubida turuxluk Қanaaniylarning padixahı Arad Israillar keliwetiptu dəp anglojanıdi. **41** Israillar Hər teojudin yoloja qıkkip Zalmonahda qədir tiki. **42** Zalmonahdin yoloja qıkkip Punonqa kelip qədir tiki. **43** Punondin yoloja qıkkip Obotka kelip qədir tiki. **44** Obottin yoloja qıkkip Moabning qebrisidiki İyə-Abarimoja kelip qədir tiki. **45** İyimdin yoloja qıkkip Dibon-Gadka kelip qədir tiki. **46** Dibon-Gadtin yoloja qıkkip Almon-Diblatayiməja kelip qədir tiki. **47** Almon-Diblatayimdin yoloja qıkkip Neboning aldidiki Abarim taoqlikioja kelip qədir tiki. **48** Abarim taoqlikidden yoloja qıkkip Yerihoning udulida Iordan dəryasining boyidiki Moab tüzlənglikliridə qədir tiki. **49** Moab tüzlənglikliridə Iordan dəryasını boylap tikkən qedirliri Bəyt-Yəximottin tartip Abəl-Xittiməqə bardi. **50** Pərvərdigar Moab tüzlənglikliridiki Iordan dəryası boyida Yerihoning udulida Musaoja səz kılıp mundak dedi: — **51** Sən Israillarə səz kılıp mundak buyruqın: — «Silər Iordan dəryasidin etüp Қanaan zeminiqə kəlgən qeoqınlarda, **52** zemindiki barlıq turuwatkanıları aldinglardin həydiwetinglar, ularning barlıq oyma, kuyuma butlirini qekip taxlanglar həm barlıq «yukarı jay»lirini wəyrən kılıp taxlanglar. **53** Silər xu zeminni igiləp makanlixinglar, qünki Mən u zeminni silərgə miras kılıp bərgənmən. **54** Silər jəmat boyıqə qek taxlap, zeminni ezunglərgə miras kılıp elinglar; adimi kəprəklərgə kəprək miras

bəlüp beringlar; adimi azraklaraqazrak miras bəlüp beringlar; qək taxlanoğanda kimlərgə kəyər qıkkən bolsa, xu yər uning mirasi bolsun; silər miraskə ata kəbilə-jəmət boyiqə warislik kilinglar. **55** Həlbuki, əgər u zemində turuwatqanları aldinglardın həydiwətmisənglər, ulardın kəlip қaləşənlər qoçum kəzünglərgə tikən, biķininglərə yantak bolup sanjılıdu, turoğan zemininglərdə silərni parakəndə kiliđu; **56** wə xundak boliduki, Mən əslidə ularə qandaq muamilə kilməkqi boləğən bolsam, silərgə xundak muamildə bolimən».

34 Pərvərdigar Musaqa söz kəlip mundak dedi: —

2 Sən Israillarəqə söz kəlip mundak buyruqin: «Silər Kanaan zeminoğra kırğan qaođa, silərgə miras boluxka təksim kılındıqan zemin Kanaan zemini bolidu; zeminning bekitilgən jay-qəralıri mundak bolidu: — **3** Silərning jənub təripinglər Zin qəlidin baxlap Edom qəgrisiqə takalsun; andin jənub tərəptiki qərənglər «Xor dengizi»ning jənub təripining əng ayioqıqə yətsun; **4** xu yərdin qərənglər «Serik Exək dawini»ning jənub təripidin burulup zinoğra etsun; uning ayiojı toptoqra Kadəx-Barneaning jənubida bolidu; andin u yərdin yənə Həzar-Addaroqə berip, Azmonıqə tutixidu; **5** andin qəgra Azmondin burulup mengip, Misir ekinoğra baridu wə dengizojıqə tutixidu. **6** Kün petix tərəpta qərənglər «Uluq dengiz»ning ezi bolidu, yəni uning boylari bolidu; mana bu silərning kün petix tərəptiki qərənglər bolidu. **7** Ximal tərəptiki qərənglər mundak bolidu: — «Uluq dengiz»din baxlap hər teoqioqıqə pasil sizilsun; **8** pasil siziķi Hər teoqidin baxlap Hamat eoqizoğra sozulup, andin qəgra Zədədəqə tutaxsun; **9** qəgra yənə Zifronıqə etüp Həzar-Enanda ahirlaxsun; mana bu silərning ximaliy qərənglər bolidu. **10** Andin xərkij qəgrayinglərning pasil siziķi Həzar-Enandın Xefamoiqə sizilsun. **11** Bu qəgra Xefamdin Ayinning kün qıkkıx təripidiki Riblahka qüxitidu; andin qəgra xu yərdin qüxüp Kinnərət dengizining dawinidin etüp kün qıkkıx tərəpkə tutixidu. **12** Andin qəgra təwənləp İordan dəryasını boylap qüxitüp, Xor Dengiziqıqə yətsun. Mana bu qəralar bilən bekitilgən zemininglər bolidu». **13** Musa Israillarəqə söz kəlip mundak dəp buyruđi: — «Mana bu Pərvərdigar tokkuz kəbilə wə yerim kəbiligə təkdim kiliñsın dəp buyruqan, qək taxlinix arkılıq əzünglər warislik kiliñdəqən zemininglər bolidu; **14** qünki Rubən kəbilisidikilər ata jəməti boyiqə wə Gad kəbilisidikilər ata jəməti boyiqə eż mirasiqə allikəqan warislik

kəlip uni igiligən, Manassəhning yerim kəbilisimu eż mirasiqə warislik kəlip uni igiligən; **15** Bu ikki kəbilə wə yerim kəbila Yerihoning udulida, İordan dəryasining xərkij kirojikidiki kün qıkkıx tərəptə eż miraslarını elip boləğən». **16** Pərvərdigar Musaqa söz kəlip mundak dedi: — **17** Təwəndikilər zeminni silərgə təksim kəlip bərgüçilərning isimliki: — Kahin Əliazər wə Nunning oοqli Yəxua. **18** Silərmə yənə zemin təksim kiliñkə yardımlix üçün hər kəbilidin birdin əmir tallap beringlar. **19** Bularning ismi mundak; — Yəhuda kəbilisidin Yəfunnəhning oοqli Kaləb. **20** Ximeon kəbilisidikilərdin Ammihudning oοqli Xəmuəl. **21** Binyamin kəbilisidin Kislonning oοqli Əlidəd. **22** Dan kəbilisidikilərdin Yoglining oοqli, əmir Bükkı idı. **23** Yüsüpnən əwlədliridin: — Manassəh kəbilisidikilərdin Əfdənning oοqli əmir Hənniyyəl **24** həm Əfraim kəbilisidikilərdin Xiftanning oοqli əmir Kəmuəl. **25** Zəbulun kəbilisidikilərdin Parnakning oοqli əmir Əlizafan; **26** Issakar kəbilisidikilərdin Azzanning oοqli əmir Paltiyəl; **27** Axır kəbilisidikilərdin Xelomining oοqli əmir Ahihud; **28** Naftali kəbilisidikilərdin Ammihudning oοqli əmir Pədahəl idı. **29** Mana bular Pərvərdigar əmr kəlip Israillarəqə Kanaan zemini diki miraslarını təksim kiliñkə bekitkənlər idı.

35 Pərvərdigar Yerihoning udulida, İordan dəryasining boyidiki Moab tüzlənglikliridə Musaqa söz kəlip mundak dedi: — **2** Sən Israillarəqə mundak əmr kıl, ular miras kəlip erixkən zemindiki bəzi xəhərlərni Lawiyarning oltruxioğra bərsun; u xəhərlərning əpqərisidiki yaylaqlarını Lawılarəqə bərsun. **3** Xundak kəlip ularning turidiqən xəhərləri bolidu wə xu xəhərlərgə təwə yaylaqlarəqə ularning qarpaylıri, baxka mal-mülüklləri həmdə barlıq haywanlıri orunlaxturulidu. **4** Silər Lawılarəqə beridioğan xəhərlərdiki yaylaqlar sepilidin baxlap hesablıqanda ming gəz bolsun. **5** Silər yənə xəhər sırtidin kün qıkkıx tərəpkə karap ikki ming gəz, jənub tərəpkə karap ikki ming gəz, kün petix tərəpkə karap ikki ming gəz əlqənglər, xəhər otturıda bolsun; xəhərlər etrapidiki muxu yərlər ular üçün yaylaqlar bolsun. **6** Silər Lawılarəqə bərgən xəhərlər iqidə alta xəhər «panahlıq xəhiri» bolsun; silər xularni adəm əltürüp koyqan xixilərning xu xəhərlərgə keqip beriwellixiogə bikitinglər; bulardın baxka ularəqə yənə kırıq ikki xəhər beringlar. **7** Silər Lawılarəqə beridioğan xəhərlər jəməy kırıq səkkiz bolup, xu xəhərlər bilən ularəqə təwə

yaylaklar ularoja berilsun. **8** Silər ularoja beridiojan xu xəhərlər Israillar miras kılıqan təwəliklərdin bəlsun; adimi kəprək bolənlərdin kəprək, adimi azraq bolənlərdin azraq elinglər; hərbir kəbilə əziga təkşim kılıqan miraska asasən xəhərlərin bəzilirini elip Lawiyalaroja təkşim kılıp bərsun. **9** Pərvərdigar Musaoja söz kılıp mundak dedi: — **10** Sən Israillaroja mundak degin: «Silər İordan dəryasidin etüp Ədanaan zeminoqa kirgininglarda, **11** tasadipiyliktin adəm eltürüp koyojanlarning panahlinixi üçün əqip beriwelixiqa birnəqqə xəhər tallap bekitinglar. **12** Xundak kılıqanda bu xəhərlər adəm eltürgüqi taki jamaət aldida sorakqa tartiloquq, qıskarnıng eltürüp koyuxidin panahlinidiojan xəhərlər bolidu. **13** Silər bekikən bu xəhərlər silərgə panahlinidiojan altə xəhər bolidu. **14** Panahlıq xəhiri üçün İordan dəryasining kün qıkıx təripidə üq xəhər, Ədanaan zeminidimu üq xəhərnı ayriq koyunglar. **15** Bu altə xəhər Israillar, yat əldikilər wə ularning arisida arilixip olturojan musapirlar üçün panahlıq xəhərləri bəlsun; tasadipiyliktin adəm eltürüp koyojan hərbir kixi xu yərlərgə keqixka bolidu. **16** — Əgar biraw təmür əswab bələn urup adəm eltürüp koyojan bolsa, u əstən adəm eltürgən katil bolidu; əstən adəm eltürgüqi jəzmən eltürülüxi kerək. **17** Əgar biraw kol ketürüp adəm eltürgüdək tax bələn urup adəm eltürüp koyojan bolsa, u əstən adəm eltürgən katil bolidu; əstən adəm eltürgüqi jəzmən eltürülüxi kerək. **18** Əgar biraw adəm eltürgüdək kaltak bilən urup adəm eltürüp koyojan bolsa, u əstən adəm eltürgən katil bolidu; əstən adəm eltürgüqi jəzmən eltürülüxi kerək. **19** Kan kısas aloquqi kixi xu ətəkləni eltürsən; u ətəkləni uqratkan yeridə eltürsən. **20** Əgar biraw əqmənlilik bələn birsini ittip yikitiwetip yaki məküip turup birər nərsə etip eltürüp koyojan bolsa, **21** yaki əqəkixip mutx bələn urup eltürüp koyojan bolsa, adəm uroquqi jəzmən eltürülüxi kerək, qünki u ətəkləni bolidu; kan kısas aloquqi kixi ətəkləni uqrıqan yərda eltürüwətsun. **22** Lekin u adəmning əqi yok, tasadipy ittihiwitex yaki məksətsizla birər nərsə etip, **23** yaki adəm eltürgüdək həqkandak bir taxni adəmni kərməy etip selip, adəm eltürüp koyojan bolsa, uning əslidə uningoja həqkandak əqi bolmisa, uningoja ziyanəxlik kılıx niyitimu bolmisa; **24** bundak əhəwalda, jamaət xu ənənə-həkümətlərgə asasən adəm eltürgüqi bilən kan kısas aloquqi otturisida kesim kilsən. **25** Jamaət tasadipy adəm eltürüp koyouqını kan kısas aloquqi

kixining ətəklənin jəzmən kütkuzuwalsun; ular uni əqip beriwalojan panahlıq xəhiriqə [aman-esən] kayturup bərsun; andin mukəddəs may bilən məsihləngən bax kahin elüp kətküqə u xu xəhərdə tursun. **26** Lekin tasadipiyliktin adəm eltürüp koyojan kixi əgər əqip beriwalojan panahlıq xəhirining təwəsidin qıkip kətkən bolsa, **27** xundakla kan kısas aloquqi kixi uni panahlıq xəhiriining pasillirining sirtida uqrıtıp kəlip eltüriwətən bolsa, undakta kan kısas aloquqi kan teküx gunahını tartmaydu; **28** qünki tasadipiyliktin adəm eltürüp koyojan kixi əslidə bax kahin elüp kətküqə panahlıq xəhiriđə turuxi kerək idi; bax kahin elüp kətkəndin keyin əz təwəlikli bolən zeminoqa kaytip barsa bolidu. **29** — Bular silər turuxluq həmmə yərdə əwlədmu-əwləd ənənə-bəlgiliimilər bəlsun. **30** Baxka birsini eltürgən katilni bolsa, birnəqqə guwahqining guwahlıqidin keyin andin eltüriyxə bolidu; lekin pəkət birlə guwahqining guwahlıqli bolsa, u uni eltüriyxning səwəbi bolmaydu. **31** Ölümənə layik gunah etküzgənlərgə, yəni əstən adəm eltürgənlər üçün silər həqkandak tələm pulini kət'iy kobul kilmanglar; undak kixi jəzmən eltürülüxi kerək. **32** Xuningdək panahlıq xəhərgə əqip beriwalojan kixi üçün bax kahin elüp ketixtin ilgiri əz yerigə kaytip keliwelixiqa həqkandak tələm pulini kət'iy kobul kilmanglar. **33** Xundak kılısanglar, əzüngələr turojan zeminni buloqıqan bolmaysılər, qünki kan zeminni buloqaydu; zemində tekülgən ənənə dəl xu ənənə təkkən kixining əz ənənənin baxka həqkandak kafarət kəltüriyxə bolmaydu. **34** Əzüngələr olturojan zeminni, yəni Mən Əzüm makan kılıqan zeminni buloqimanglar; qünki Mən Pərvərdigar Israillar arisida makan tutkuqidurmən.

36 Yüsüp əwlədlirining jəmətliridin Manassəhning nəvrisi, Makirning ooqli Gileadning əwlədlirining jəmət baxlıkları Musa wə Israillarning kattılırı bolən əmirlərning aldiqə kəlip mundak dedi:

— **2** «Pərvərdigar ilgiri oyojaməq qək taxlap zeminni Israil həlkəgə miras kılıp təkşim kılıp berixni buyruqan; oyojamı Pərvərdigarning ərindiximiz Zəlofihadning mirasını uning kızılıriqa təkşim kılıp berix tooprisidiki buyrukınımə aloqan. **3** Lekin, ular Israillarning baxka ətəklənidikilərgə yatlıq bolup kətsə, ularning mirasımı ata-bowilirimizning mirasidin qıkip ularning ərlirinin kəbilisining mirasiqa koxulup ketidü; undak bolənəndə biz qək taxlap erixkən miras tügəydu. **4** Israillarning «azadlıq

yili» kəlgəndə ularning mirasi ularning ərlirining kəbilisining mirasıqə қoxulup ketidü; bundak bolqanda ularning mirasi bizning ata-bowilirimizning mirasidin elip ketildü». **5** Musa Pərwərdigarning səzi boyiqə Israillarqa söz kılıp mundak əmr kılıp: — Yüsüp kəbilisidikilər toqraqa eytidü. **6** Zəlofihadning kızliri tooprısında Pərwərdigarning buyruqını mundak; «Ular əzliri halıqan ərgə yatlıq bolsa boluweridu, lekin ez jəməti, ez ata kəbilisidin bolqan birigə yatlıq boluxi kerək. **7** Xundak bolqanda Israillarning mirasi bir kəbilidin yənə bir kəbiligə yətkilip kətməydu; Israillarning hərbiri ez ata-bowilirining kəbilisining mirasını qing tutup կoyup bərməsliki kerək. **8** Israillarning hərbiri ez ata-bowilirining mirasını igiləx üçün Israil kəbililiridin mirasqa warislik kılqan hərbir kız-ayal ez ata-bowilirining kəbilisidin bolqan birsigə yatlıq boluxi kerək. **9** Muxundak bolqanda, Israillarning mirası bir kəbilidin yənə bir kəbiligə yətkilip kətməydu; qünkü Israil kəbililiri ez mirasını қolidin bərməsliki kerək, — dedi. **10** Pərwərdigar Musaqə կandak əmr kılqan bolsa, Zəlofihadning kızlirimu xundak կildi. **11** Zəlofihadning kızliridin Mahlah, Tirzah, Höglah, Milkah wə Noahlar ez taqılirining oqullırıqə yatlıq boldi. **12** Ular Yüsüpning oöli Manassəhninə əwladlırining jəmətidikilərgə yatlıq boldi; ularning mirası yanila atisining kəbilisi iqidə կaldı. **13** Bular Pərwərdigar Yerihoning udulida, Iordan dəryasining boyidiki Moab tüzləngliklirdə Musanıg wasitisi bilən Israillarqa buyruqjan əmrlər wə həkümlərdür.

Қанун xərhi

1 Təwəndə hatiriləngini Musaning Iordan dəryasining xərkəy təripidiki Paran bilən Tofəl, Laban, Həzirot, Di-Zahabning otturisida, yəni Sufning udulidiki qəl-tüzlənglikdə, pütkül Israiloşa eytən səzliridur: — **2** Hərəb teoqidin qıkıp, Seir teoqininq yoli bilən Ədəx-barneaoşa baroquqə jəmīy on bir kürnlük yol idi. **3** Həlbuki, Musa bu barlıq səzlərni Pərvərdigarning ularni dəp əzığə tapiliojını boyiqə Israillarşa eytən waqtı kırıqinqi yili, on birinqi ayning birinqi künü boldi; **4** bu wakit Musa Həxbonni paytaht kılıqan Amoriylarning padixağı Sihonni wə Axtarot wə ədrəyni paytaht kılıqan Baxanning padixağı Ogni məəqlup kılıqandin keyinkı məzgil idi. **5** Xuning bilən Iordan dəryasining xərkəy təripidiki Moab zeminida Musa [pəyəqəmbər] bu қanun-talimni xərhəlxkə baxlap, mundak dedi: — **6** «Pərvərdigar Hudayımız Hərəb teojdə bizgə sez kılıp: — «Silərning muxu taq ətrapida turqan waqtinqlar yetərlik boldi; **7** əmdi burulup səpərgə atlinip, Amoriylar turuwatkan egizlikkə wə uningoja yekinolojan barlık jaylarqa, jümlidin Arabah tüzlənglikigə, taqılıklarqa, oymanlıkkə, jənubkə, dengiz boylirioja, uluq dərya, yəni Əfrat dəryasinojqə Қanaaniylarning zeminoja həm Liwan zeminoja beringlar. **8** Mana, Mən xu zeminni silərning aldinglarqa köydüm; kiringlar, Pərvərdigar ata-bowiliringlarqa, yəni İbrahim, İshak, Yakup wə ularning əwladlıriqə: «Silərgə berimən» dəp kəsəm kılıqan zeminni igilənglər» — degənidir. **9** Xunga Mən xu qəqəda silərgə: — «Mən yükünglarnı yaloquz kətürəlməymən. **10** Pərvərdigar Hudayinglar silərni kəpəytti; mana, bugün silər asmandiki yultuzlardək nuroqunsılər. **11** Ata-bowanglarning Hudasiolojan Pərvərdigar dərwəkə silərni hazırlıdin yənə ming həssə kəpaytkay, xundakla wədə kılıqinidək silərgə bəht-bərikət ata kılıqay! **12** Lekin mən eziüm yaloquz əndəkə silərning japaliringlarnı, yükiunglarnı wə talax-tartixinglarnı kətürələymən? **13** Əzünglər üçün hərkəysi əndəkiliirlərindən danixmən, yorutulojan mətiwərlərni tallanglar, mən ularnı üstünglərgə yolbaxqi kılımən» — dedim. **14** Silər bolsanglar manga: — «Sening eytən yahxi gəp boldi», dedinglar. **15** Xuning bilən mən əndəkiliirlərindən munəvvər adəmlərni, yəni danixmən həm mətiwər adəmlərni tallap, üstünglərgə yolbaxqi kılıp, mingbəxi, yüzbəxi, əllikbəxi wə onbəxi kılıp təyinləp, əndəkiliirlər üçün

hərəhil əməllərni tutuxka tiklidim. **16** Xu qəqəda mən aranglardıki sorakqılaro: «Kerindaxliringlar arisidiki ərz-dəwalarnı soranglar, kerindax bilən kerindaxning otturisida wə pukraying bilən əkoxna olturoqan yaqə yurtluklar otturisida adil həküm qıkiringlar; **17** həküm qıkaroqanda həqkəndək kixining yüz-hatırısını kilmanglar; məyli kiçik bolsun, qong bolsun silər həmmisininqla ixlirini soranglar. Silər insanlarning selitidin korkmaslıqınglar kerək, qunki muxu həküm qıkirix ixi Hudaşa təwə ixtur. Silərgə təs qüxicidiojan ix bolsa, meninq aldimoja elip kelinglar, mən uni anglaymən» — dedim. **18** Əyni qəqəda mən kılıxka kerək bolqan barlık ixlar toopruluq tapilioqanmən. **19** Biz Pərvərdigar Hudayımız bizgə buyruqandək Hərəbtin qıkıp, Amoriylarning taqılıkioja barduk wə silər xu yoldiki bipayan, dəhəxətlilik qəlni kerdungular; biz uning həmmisidin etüp, Ədəx-Barneaoşa kəldük. **20** Wə mən silərgə: — «Silər Pərvərdigar Hudayımız bizgə ata kılıdiojan, Amoriylarning teojoja yetip kəldük. **21** Mana, Pərvərdigar Hudayinglar bu zeminni aldinglarqa köydi; ata-bowanglarning Hudasi Pərvərdigar silərgə eytəkəndək, xu yərgə qıkıp uni igilənglər; korkmanglar, heq hodukmanglar» — dedim. **22** Xuning bilən silər həmminglər yenimoja kılıp manga: — «Biz zeminoja kirixtin ilgiri aldin adəmlərni əwətəyli; ular biz üçün u yərni kəzitip, qıkiximiz kerək bolqan yol wə biz uqrayıdıcıqan xəhərlər toopruluq həwər yətküzsun» — dedinglar. **23** Bu ix nəzirimgə muwəpiq kərtünüp, mən aranglardın on ikki adəmni, yəni hərkəysi əndəkili bərdin adəmni tallidim. **24** Ular yoloja atlinip taqka berip, Əxkol jılıqisioja qüxüp u yərni təkxürüp kərüxti. **25** Ular əndəkiliqioja xu zemindiki mewilərdin elip bizgə kəltürdi wə məlumat berip: «Pərvərdigar Hudayımız bizgə təkdim kılıqan bu zemin yahxidur» — dedi. **26** Həlbuki, silər zeminoja qıkixka unimidinglər, Pərvərdigar Hudayinglarning əmrigə karxi qıkıp Uningoja asiylik kıldinglar **27** wə ez qediringlarda kaqxap: «Pərvərdigar bizgə eq bolqanlığının bizni Amoriylarning əndəkiliqioja tapxurup əhalək kılıx üçün Misir zeminidin qıkaroqan. **28** Əmdi biz nəga bararmız? Qunki kerindaxlirimiz: «Xu yərdiki adəmlər bizdən qong həm egiz bir həlk ikən; ularning xəhərləri intayın qong, sepilliri asmanoja təkxidikən; uning üstigə biz xu yərdə Anakıylarnı bayķıduk», dəp kənglimizni parakandə kiliwətti» — dedinglar. **29** Xunga mən silərgə: «Korkmanglar, ularning aldida

dəkkə-dükkigə qüxmənglər; **30** silərning aldinglarda mangidiojan Pərwərdigar Hudayinglar Misir zeminida kəz aldinglarda barlıq kılqanlıridək silər üçün jəng kılıdu; **31** silər yənə qəl-bayawandimu barlıq mangojan yolliringlarda muxu yərgə yetip kəlgüçə insan əz oqlını kūqıkında kətürginidək Pərwərdigar Hudayinglarningmu silərni kətürginini kərdunglar. **32** Xuningdək gərqə U yənə keqidə otta, kündüzdə bulut iqidə silərning aldinglarda mengip, bargah tikküdək yərlərni izdəp tepix üçün yürgən bolsimu, bu ixta Pərwərdigar Hudayinglarqa ixannıdinglar. **34** Pərwərdigar bu sezlərni kılqan awazinglarnı anglap əzəzəlinip: **35** «Bu rəzil dəwrdikilərdin heqbir adəm hərkəndək yol bilən Mən ata-bowilirioqa təkdim kılıxni kəsəm kılqan bu yahxi zeminni kərgüqi bolmayıdu! **36** Pəkət Yəfunnəhəning oqlı Kaləb pütün kəlbə bilən Pərwərdigaroqa əgəxkəqkə, xula zeminni kəridü wə u əz puti bilən kezip qıkkən barlıq yərni uningoja wə uning balilirioqa berimən» — dəp kəsəm kıldı. **37** Xu qaođda Pərwərdigar silərning səwəbinglardin məndinmu aqqıqländi wə: «Sənmü xu yərgə kirgüqi bolmaysən. **38** lekin aldingda hizmətə turuwatkan Nunning oqlı Yəxua kirələydi. Uni küqləndürgin, qünki u Israillarnı uningoja miras kılduridu. **39** Xuningdək silərning: «Ular [düxmənlərning] oljisi bolup kəlidü» deyən kıqık baliliringlər, yəni büküni kündə yahxi-yamanni pərk etəlməydiqan baliliringlər bolsa, kirdü; Mən u yərni ularoqa ata kılıman wə ular uni igiləydi. **40** Lekin silər bolsanglar, burulup Kızıl Dengizoja baridiojan yol bilən qəl-bayawanoja կyattinglar» — dedi. **41** Xu qaođda silər manga jawab berip: «Biz dərwəkə Pərwərdigar aldida gunah sadır kıldıq, Xuning üçün biz hazır Pərwərdigar Hudayımız bizgə kılqan barlıq əmri boyiqə jəng kılqılı qıkımız» — dedinglar. Xuning bilən silərning hərbiringlər əz beximqılık kılıp koral-yaraklıringlarnı esip, taqka qıkmakçı boldunglar. **42** Lekin Pərwərdigar manga: Ularoqa: — «Qıkmanglar, jəng kılmanglar, qünki Mən aranglarda əməsmən; silər qoķum düxmənləringlər aldida məoqlup bolisilər», degin, dedi. **43** Mən silərgə söz kıldım, lekin silər kulak salmidinglar, bəlkı Pərwərdigarning sezığa karxi qıkıp asiylik kılıp, əz beximqılık kılıp taqka qıktınglar. **44** Lekin taqda turojan Amoriylar silərgə karxi atlinip, bir top hərilərdək silərni taki Hormahqıqə kooqlap, Seirda silərni kılıqlap eltiürdi. **45** Silər կyat tip keliq Pərwərdigar aldida yioja-zar kəturdünglər, əmma

Pərwərdigar pəryadinglarnı anglimidi, ya uningoja kulak salmidi. **46** Xuning bilən silər Қadəxtə nuroğun kūnlər turup қaldınglar — silər қanqə kūnlər xu yərdə turdunglar!

2 Andin biz burulup, Pərwərdigar manga eytkandək

Kızıl dengizə baridiojan yol bilən səpərgə atlanduk; biz nuroğun kūnlər Seir teoji ətrapida aylinip yürduk. **2** Pərwərdigar manga söz kılıp: — **3** «Silərning muxu taoqni aylinip turoqan waktinglar yetərlik boldi; əmdi ximal tərəpkə burulunglar. **4** Həlkə: — Silər Seirda turuwatkan қerindixinglər Əsawlarning qərisidin etidiojan boldunglar; ular silərdin korkidu, xunga bək ehtiyat kılıp, **5** ularoqa jəng қozojimanglar; qünki mən silərgə ularning zeminidin hətta tapanqılık yərnimü bərməymən; qünki Seir teoqını Əsawoja miras kılıp bərdim. **6** Silər ularoqa pul tələp ozuk-tülüklək setiwelinglar, pul tələp su setiwelinglar. **7** Qünki Pərwərdigar Hudayinglar қolunglardıki barlıq əjirni bərikətləp kalğan; U silərning bu bipayan qəl-bayawandin mengip etüwatkininglərə həmməni bildi; Pərwərdigar Hudayinglar bu kırıq yil silər bilən billə boldi; həq nərsidin kəm bolmidinglar» — dedi. **8** Xuning bilən biz Seirda turuwatkan қerindaxlırimiz Əsawlarning zeminidin wə Arabah tüzlənglikidin, xundakla Elat wə Ezion-Gəbərdin etüp, burulup Moabdiki qəl-bayawan yoli bilən mangduk. **9** Pərwərdigar manga: «Moabiylarını awara kılmanglar yaki ularoqa jəng қozojimanglar; qünki Mən ularning zeminini silərgə miras kılıp bərməymən; qünki Mən Ar xəhər-zemini Lutning əwladlıriloja miras kılıp bərdim» — dedi **10** (Əmiylər əslidə xu yərdə turatti; ular Anakiylarоqa ohxax küqlük, sani kep, egiz boy Luk bir həlk idi. **11** Ular Anakiylardək «gigantlar» dəp hesablinidu; lekin Moabiylar ularını «Əmiylər» dəp ataydu. **12** Seirda əslidə Həriylar turatti; lekin Əsawlar Həriylarnı zeminidin həydiwetip, ularını yokitip orniqə olturaklıxtı — huddi Israillar Mənki Pərwərdigar ularoqa təkdim kılqan, ularning təwəliliyi bolovan zeminoja kılqinoja ohxax). **13** [Pərwərdigar:] «Əmdi hazır ornunglardın turup Zərəd ekiniñin etünglar» dedi. Buni anglap biz Zərəd ekiniñin ettük. **14** Қadəx-Barneadin ayrılip Zərəd ekiniñin etküqə bolovan kūnlər ottuz səkkiz yil boldi; bu dəl huddi Pərwərdigar ularoqa kəsəm kılqinidək, u dəwrdiki jəngqilər bargaqtin pütünləy yokitiloquqə bolovan arılıktiki wakıt idi. **15** Dərwəkə Pərwərdigarning kəli ularını bargaqtin yokitip tүgətküqə ularını һalak

kılıxka karxi qikqanidi. **16** Wə xundak boldiki, xu jəngqilər əlüp həlk arisidin pütünləy tügigəndin keyin, **17** Pərvərdigar manga sez kılıp: — **18** «Silər bugün Moabning, yəni Arning qegrisidin etisilər. **19** Xuning bilən silər Ammoniyalarqa yekin kəlisilər; əmma ularni awarə kılmlanglar yaki ularoja jəng əkozımlanglar; qünki Mən Ammoniyarlarning zeminini silərgə miras kılıp bərməymən; qünki Mən uni Lutning əwladlıriqə miras kılıp bərdim» — dedi. **20** (bu zeminmu «gigantlarning zemini» əsablinidu; qünki ilgiri gigantlar xu yərdə turoqanidi; Ammoniyalar ularni «Zamzumlar» dəp ataydu. **21** Ular Anakiyalarqa ohxax küqlük, sani kəp, egiz boyluk bir həlk idi. Pərvərdigar ularni [Ammoniyarlarning] aldida yokitixi bilən [Ammoniyalar] ularni zeminidin məhrum kılıp, ularning ornioja olturaklıxkanıdi. **22** Pərvərdigar Seirda turoqan əsawlar üçünmu ohxax ix kıldı, ularning aliddin Həriylarnı yokattı; xuning bilən əsawlar ularni zeminidin məhrum kılıp, bugüngə kədər ularning ornioja olturaklıxkanıdi. **23** Wə Gaza xəhīrigiqa kənt-kixlaqlarda olturaklıxkan awwiylarnı bolsa, Kaftordin qikqan Kaftoriylar yokitip, ularning ornioja olturaklıxta). **24** — «Əmdi ornunglardın əkozıqlıqlar, səpiringlarqa qıkıqlar; Arnon dəryasidin etünglər; mana, Mən Həxbonning padixahı Amoriy Sihonni wə uning zemininimü kolunglarqa tapxurdum; ixni baxlangalar, zeminni igiləxkə, uning bilən jəng kılıxka qıkıqlar; **25** Mən bugündin baxlap silərning korkunqungalar wə wəhxitinqərəmi pütküll asman astidiki həlkələr üstigə qüxürimən; ular silərning həwiringlərni anglap silərning tüpəylinglərin titrəp dəkkə-dükkigə qüxicidu». **26** Xu qəoşa mən Həxbonning padixahı Sihonqa Kədəmot qəlidin əlqilərnəni əwətip, tinqlik salimi yollap: — **27** «Bizning zeminingdin etüximizgə yol koyqaysən; onqoja, soloja burulmay, pəkətla yoldin qıkmay mangımız. **28** Sən manga ozuk-tüllükni puloja setip berisən, suni puloja setip berisən; biz pəkətla piyadə mengip otimiz, halas. **29** Seirda turuwatqan əsawlar, Arda turuwatqan Moabiylar bizgə muamilə kılqandək sənmə biz İordan dəryasidin etüp, Pərvərdigar Hudayimiz bizgə təkdim kılıdojan zeminoja kirğıqə xundak muamilə kılqaysən» — dedim. **30** Lekin Həxbonning padixahı Sihonning bizning u yərdin etüximizgə yol koyqusı yok idi; qünki Pərvərdigar Hudayinglar uni silərning kolunglarqa tapxurux üçün uning roh-kəlbini kəttik, kənglini

jahıl kiliwətkən (bügünki əhwal dərwəkə xundak). **31** Pərvərdigar manga: «Mana, Mən aldinglarda Sihonni wə uning zeminini silərgə tapxuruxka baxlıdim; ixni baxlangalar, uning zeminini igiləx üçün uni ixojal kılıxka kirixinglar» — dedi. **32** Sihon dərwəkə ezi wə barlık həlkə biz bilən əkərlilik üçün jəng kılıxka Yəhəzoja qikti. **33** Lekin Pərvərdigar Hudayimiz uni bizning aldımızda kəlimizoja tapxurdı; biz uning ezinə, oçullurını wə barlık həlkini urup məqələp kıldıq. **34** Xu qaoşa biz uning barlık xəhərlərini ixojal kılıp ularni pütünləy əhalak kıldıq; ulardıki barlık ərkək, kiz-ayal wə balılnı birinimu köymay yokattuk; ulardin heqkəsisini tirik koymıduq. **35** Biz pəkət ezlirizim üçün qarwa mallırını wə ixojal kılıqan xəhərlərdin olja oqəniymət alduq. **36** Arnon dəryası boyidiki Aroərdin wə xu yardımçı jılıqidiki xəhərdin tartıp Gileadkığə heqkəndək xəhər bizgə təng keləlmidi; Pərvərdigar Hudayimiz bizning aldımızda həmmisini məqəlubiyətkə uqratti. **37** Həlbuki, silər Ammoniyarlarning zeminoja, qegrisi bolovan pütküll Yabbok wadisiqə, taqdiki xəhərlərgə yaki Pərvərdigar Hudayimiz bizgə mən'i kılıqan hərkəysi yərgə yekinlaxmidinglar.

3 Andin biz burulup, Baxanoja baridiojan yol bilən qıkip mangduq; Baxanning padixahı Og wə barlık həlkə bizgə karxi jəng kılıxka ədrəygə qikti. **2** Pərvərdigar manga: «Uningdin korkmiojin; qünki Mən uni, uning həlkə wə zeminini kolungoja tapxurdum; Həxbonda turoqan Amoriylarning padixahı Sihonni nemə kılıqan bolsa, unimu xundak kılısan» — dedi. **3** Pərvərdigar Hudayimiz dərwəkə Baxanning padixahı Ogni wə barlık həlkini kəlimizoja tapxurdı; biz uningoja hujum kılıp ulardin heqkimni kəldurmay kıldıq. **4** Xu waqıtta biz uning barlık xəhərlərini ixojal kıldıq; biz uning xəhərləridin igilimigən birsimi kəlmidi. Bular Baxandiki Ogni padixahlığı, yəni pütküll Argob rayoni bolup, jəməy atmış xəhər idi. **5** Bu xəhərlərinin həmmisi egiz sepillar wə baldaklıq kowukluları bilən mustəhkəm kılınojanıdı; ularoja əkarlılıq yezə-kəntlər intayin kəp idi. **6** Biz ularni Həxbonning padixahı Sihonni kılıjinimizdək təlteküs yokattuk — Barlık xəhərlər, ərlər, ayal-balılnı köyməy həmmisini təlteküs yokattuk. **7** Biz pəkət ezlirizim üçün barlık qarwa-mallarnı wə xəhərlərdin olja oqəniymət alduq. **8** Xu qaoşa biz İordan dəryasining xərk təripidə turuxluk Amoriylarning ikki padixahının kəlidin zeminini,

yəni Arnon dəryasidin Hərmon teoqioqıqə bolovan zeminini tariwaldıq; **9** (Hərmon teoqını Zidoniylar «Sirion», Amoriylar «Senir» dəp ataydu); **10** Biz yənə tüzlənglikti barlıq xəhərlər, pütkül Gilead wə Baxan padixahı ogning padixahlıklıdiki Salikah wə ədrəy xəhərlirigiqə, Baxanning barlıq zeminini igilidük; **11** (xu qaoqda gigantlarning қaldukjidiñ pəkət Baxanning padixahı Og қaloqanidi; uning kariwiti təmürdin yasalqanidi; mana, u Ammoniyarlarning Rabbah xəhiridə sakliniwatmamdu? Uning uzunluğι tokkuz gəz, kənglikli tət gəz. «Gəz» — adəttiki adəmning jeynikı əlqəm қılınoqan). **12** Biz xu qaoqda igiligən zemin mundak; — Arnon dəryası yenidiki Aroər xəhiridin tartip, Gilead taqlıqining yerimini wə uningdiki xəhərlərni Rubən wə Gad қabilisidikilərgə təkdim kıldı; **13** Gileadning қaloqan zemini wə Og padixahning zemini bolovan pütkül Baxanni mən Manassəhning yerim қabilisiga təkdim kıldı (pütkül Argob rayoni, yəni pütkül Baxan «gigantlarning zemini» deyildi). **14** Manassəhning oqlı Yair pütkül Argob rayonini, yəni Baxanni Gəxuriylar wə Maakatıylarning qebrisioqıqə igiligən wə uni eż ismi bilən «Hawwot-Yair» dəp atıojan. Bügüngə kədər u xundak atalmaqta). **15** Gileadni bolsa man Makiroja təkdim kıldı. **16** Rubəndikilər wə Gadtikilərgə mən Gileadtin Arnon dəryasioqıqə (wadining otturisi qegra idi), xundakla Ammoniyarlarning qebrasi bolovan Yabbok dəryasioqıqə bolovan zeminni təkdim kıldı; **17** yənə Pisgah taqlıki astida yatkan Arabah tüzlənglikti (taqlıq tüzlənglikning xərkəyi təripidə) wə Iordan dəryasining Kinnərət kəlidin tartip Tuz dengizioqıqə bolovan կismini ularqa qegra kılıp bərdim. **18** Mən xu qaoqda silərgə: — Pərvərdigar Hudayinglar eżünglarning təəllukatinglar bolsun dəp igilixinglar üçün bu zeminni silərgə ata қiloqan; aranglardiki jəngqilər jənggə təyyarlinip korallanojan haldə kərindaxliringlar bolovan Israillarning alidə dəryadin etünglar; **19** Pəkət bala-qakıliringlar wə mal-qarwiliringlar (mal-qarwiliringlarning keplikini bilimən) mən silərgə təkşim қiloqan xəhərlərdə қalsun; **20** Pərvərdigar kərindaxliringlarqa silərning aram aloqininglardək aram bərgüqə, ular Pərvərdigar Hudayinglar Iordan dəryasining u təripidə ularqa təkdim қiloqan zeminni igiligungqə ular bilən birgə [jəng kiliŋlər]; andin silər hərbiringlar mən silərgə təkşim қiloqan eż təəllukatinglarqa käytisilər» — dəp tapilioqanmən. **21** Xu qaoqdimu mən Yəxuaqa: «Sən

Pərvərdigar Hudayinglarning muxu ikki padixahka қiloqanlırinin həmmisini eż kezüng bilən kərdüng; Pərvərdigar sən bardiqoqan yerdiki padixahlıklarnimu xuningoja ohxax қılıdu. **22** Silər ulardin korkmanglar; qünki Pərvərdigar Hudayinglar ezi silər üçün jəng қılıdu» — dəp tapilioqanmən. **23** Xu qaoqda mən Pərvərdigardin etünüp: — **24** «I Rəb Pərvərdigar, Sən Əz əkulungoja Əz uluqlukung wə küqətlük əkulungni ayan қiliqka kirixting; qünki məyli asmanlarda yaki zemində bolsun Sening қiloqanlıringoja wə küqəkdrititinggə təng kəlgüdək xundak ilah barmu? **25** Səndin etünümənki, meni Iordan dəryasidin etüp, xu yerdiki yahxi zeminni — Xu yahxi taqlıqni wə Liwanni kərtüxkə nesip қiloqaysən», — dedim. **26** Lekin Pərvərdigar silərning səwəbinglar tüpəylidin manga oqəzəplinip iltijayimoq қulaq salmadi, bəlkı manga: «Boldi, bəs! Bu ixni aldimda ikkinçi tiləqə aloquqi bolma. **27** Sən Pisga hning qokkisiqə qikip bexingni ketürüp, eż kezüng bilən məoqrıbkə, ximaloja, jənubka wə məxrikkə tikilip қara; qünki sən muxu Iordan dəryasidin etməysən. **28** Yəxuaqa wəzipini tapilioqin, uni riqəbtənləndürüp yürəklik կil; qünki u bu həlkning alidin etüp sən kəridiqan xu zeminoja ularni iğə қiloquzidu» — dedi. **29** Xuning bilən biz Bəyt-Peorning udulidiki wadida turup қalduk.

4 — Əmdi, i Israel, mən silərgə egitidioqan muxu bəlgilimilərgə həm həkümlərgə қulaq selinglar; ularqa əməl kilsanglar həyatlıq tapisiłər wə xundakla ata-bowiliringlarning Hudasi Pərvərdigar silərgə təkşim қiliqoqan zeminoja kirip uni igiləysilər. **2** Mən silərgə tapxuridioqan Pərvərdigar Hudayinglarning muxu əmrlirigə əməl қiliqinqalar üçün, mən silərgə əmr қiloqan səzgə həqnemini koxmanglar həmdə uningdin həqnemini qikiriwətmənglər. **3** Silər eż kəzlirnglar bilən Pərvərdigarning Baal-Peorning tüpəylidin қiloqan ixlirini kərgənsilər; qünki Baal-Peoroja əgəxkənlərning həmmisini Pərvərdigar Hudayinglar aranglardın yokattı; **4** Lekin Pərvərdigar Hudayinglarqa qing baqlanojanlardın hərbiringlar bügüngə kədər hayat turuwtisilər. **5** Mana, mən Pərvərdigar Hudayim manga əmr қiloqandək, kirip igiləydioqan zemində turoqanda ularqa əməl kilsun dəp silərgə bəlgilimə həm həkümlərni egəttim. **6** Silər ularni qing tutup əməl kiliŋlər; qünki xundak kilsanglar bu həkümlərning həmmisini anglioqan həlkələrning kəz alidda silərning dana wə yorutulogan bir həlk ikənlikinglər ispatlinidu; ular dərwəkə: «Bu

uluq əl dərhəkikət dana həm yorutuloğan bir həlk ikən» — dəydu. 7 Qünki Pərvərdigar Hudayimizning bizning Uningoğa nida kılıqan hərbir tiləklirimizdə bizgə yekin turoqinidək, əzigə yekin turoqan bir Hudasi bolovan bizgə ohxax baxka bir uluoq əl barmu? 8 Mən aldinglarqa köyəqan muxu pütkül əkanundikidək adil bəlgilimilər həm həkümlərgə iğə bolovan silərdək baxka bir uluoq əl barmu? 9 Əz kezünglər bilən kərgən ixlarnı untumaslıqınglar, hətta əmrünglarning barlik künləridə kəlblingardin qıqarmaslıqınglar üçün əzüngləroq ehtiyat kilinglər wə ihsaslıq bilən kəlblinglərni [ezixtin] saklaşqlar; xuningdək silər kərgininglərni baliliringləroq wə baliliringlarning balilirioqə yətküzünglər; 10 Silər Hərəb teoqıda Pərvərdigar Hudayinglarning aldida turoqan künı Pərvərdigar manga: «Həlkni Mening səzlirimni anglıxi üçün yenimoja yişkin; xuning bilən ular səzlirimni eginip, yər yüzdiki barlik künləridə Məndin əymindidə wə balilirioqə əgitidü» — degənidid. 11 Silər yekin kelip taqning tüwidə turdunglar; bu taqning oti asmanlarning baqrioqiqə kəyüp yətti, həmdə ərəngələlik, bulutlar wə sür taqını kaplıdi; 12 Pərvərdigar otning otturisidin silərgə səz kıldı; silər səzlərning sadasını anglıdinglər, lekin həq xəkilni kərmidinqlər; silər pəkət bir awazni anglıdinglər. 13 Wə U xu qaoqda silərgə əmr kılıqan əhdisini, yəni «on əmr»ni ayan kıldı wə ularni ikki tax tahtay üstigə pütti. 14 Wə xu qaoqda Pərvərdigar manga əmr kılıp, silər dəryadin etüp igiləydiqan zemində ularni ularoqə əməl kiliqinqlər üçün silərgə bəlgilimilər həm həkümlərni əgitixni tapılıdi. 15 Əzüngləroqə naħayiti ehtiyat kilinglərki (qünki Pərvərdigar Hərəb teoqıda ot otturisidin silərgə səz kılıqanda hərkəndək xəkilni kərmigənsilər), 16 əzünglərni buloqap, məyli ərkək yaki ayal süritidə, məyli yər yüzdiki hərkəndək həywan yaki asmandan uqidiqan hərkəndək kux bolsun, məyli yər yüzdə hərkəndək əmiligüqi həywan yaki yər astidiki sulardiki hərkəndək belik bolsun, ularning süritidə hərkəndək xəkil-kiyapəttiki oyma butni əzünglər üçün yasimanglar, 19 yaki xuningdək, bexinqlərni kətürüp asmanlaroqə karap, կuyax, ay, yultuzlar, yəni pütkül samawi қoxunni kərüp, kənglünglər mayıl bolup ularoqə bax egip қullukioqə kirmənglər; qünki Pərvərdigar Hudayinglər bularni pütkül asman astidiki barlik həlkələr üçün orulaxturoqan. 20 Lekin silərni bolsa Pərvərdigar Əz mirası bolovan bir həlk boluxunglar

üçün «təmür taw lax humdani»din, yəni Misirdin elip qıktı. 21 Lekin Pərvərdigar silərning wəjənglərin manga əqəzəplinip, Pərvərdigar Hudayinglər silərgə miras bolux üçün ata kılıdiqan yahxi zemin toqrisida: — «Sən xu yərgə kirixkə İordan dəryasidin ətməysən» dəp kəsəm kıldı. 22 Xunga mən muxu zemində elüxüm mukərrər; İordan dəryasidin ətməyəmən; birək silər bolsanglar uningdin etüp xu yahxi zeminni igiləyləsilər. 23 Pərvərdigar Hudayinglarning silər bilən tütgən əhdisini untumaslıqınglar, xundakla əzünglər üçün Pərvərdigar Hudayinglər silərgə mən'i kılıqan oyma butni yaki hərkəndək nərsining xəkil-kiyapitini yasimaslıqınglar üçün əzüngləroqə həzi bolunglar. 24 Qünki Pərvərdigar Hudayinglər həmməni yutkuqı bir ot, wapasızlıkka həsət kılıqıqı bir Hudadur. 25 Silər pərzəntlər, parzəntinglarning pərzəntlərini kərüp, zemində uzak wakıt turoqandın keyin, birhil xəkil-kiyapəttə bolovan oyma butni yasıqan, xuningdək Pərvərdigar Hudayinglərni rənjitip uning nəziridə rəzil bolojanni kılıp əzünglərni buloqioqan bolsanglar, 26 mən asman-zeminni üstüngləroqə guwahqı boluxka qəkirimən, silər İordan dəryasidin etüp, igiləydiqan xu zemindən tezla pütünləy yok kiliñisilər; silərning uningda yaxioqan künliringlər uzun bolmayıdu, silər bəlkı uningdin pütünləy yok kiliñisilər. 27 Pərvərdigar silərni barlik həlkələr arisioqə tarkitidü, Pərvərdigarning silərni həydixi bilən silər xu əllər arisida kiçik bir kəldük bolisilər. 28 Silər xu yərlərdə turup yaqəqtin yaki taxtin yasaloqan, nə kərəlməydiqan, nə angliyalmaydiqan, nə yeməydiqan, nə puralmaydiqan, pəkət insanning əkolining yasıqını bolovan ilahlarning küllükida bolisilər. 29 Silər xu yərlərdə Pərvərdigar Hudayinglərni izdəysilər; pütün kəlblinglər wə pütün jeninqlər bilən uni izdisənglər, uni tapisilər. 30 Silər eoqır azab-ökubət tartkinqinqarda, bu ixlarning həmmisi bexinqləroqə qüxkəndə, silər Pərvərdigar Hudayingləroqə yenip kelisilər wə uning awazioqə kulak salisilər. 31 Qünki Pərvərdigar Hudayinglər rəhimdil bir Hudadur; U silərni taxliwətməydi, nə əhalak kilməydi, nə ata-bowliringlər bilən kəsəm iqip tütgən əhdisini həq untumaydu. 32 Əmdi, silərdin ilgiri, Huda insanni yər yüzdə yaratkan künidin tartip ətkən künlər toqrułuk sürüxtə kilinglər, xundakla asmanlarning bir qətidin yənə bir qətigiqə sürüxtə kilinglərki, muxuningəqə ohxax uluoq bir ix bolup bağışanmu? Uningoğa ohxax bir

ixni anglap bakkānmu? 33 Silergə ohxax, Hudaning ot iqidin qikkən awazini anglap tirik kalojan baxka bir həlk barmu? 34 Pərwərdigar Hudayinglar kez aldinglarda silər üçün Misir zeminida kilojanlıridək, kiyin sinaklar bilən, möjizilik alamətlər bilən, karamətlər bilən, urux bilən, küqlük kol həm üzitilojan bilək bilən wə dəhxətlik wəhümilər bilən silərdin baxka bir halkı yat bir əlning arisidin qikirip Əzığə has kılıx üçün kelip urunup bakkānmu? 35 Pərwərdigarla Hudadur, uningdin baxka birsi yoktur, dəp bilişinglər üçün silər bu [uluq] ixlərni kərükə mayəssər kılıqənsilər. 36 Silergə təlim berix üçün U asmanlardın silergə Əz awazini anglatti; U yər yüzida Əzining uluq otini kərsətti; silər xu otning otturisidinmu uning awazini anglidinlar. 37 Uning üstigə, ata-bowiliringlərçə baoqliqan muhəbbəttü tüpəylidin həmdə ularning keyinki əwlədlərinə talliqanlıq üçün, U silərni Misirdin xəhsən Əzi zor կudriti bilən kütkuzup qıkardı; 38 U xuningdək silərning aldinglardin ezunglardin kəp wə küqlük bolqan əllərni zeminidin həydəp, silərni uningoja kırğızüp, uni bugünkü kündikidək silərgə miras kılıx üçünmu xundak kılıqandur. 39 Xunga bugün xuni biliq koyunglarki wə kenglünglarnı xuningoja belünglarki, Pərwərdigar yukiridiki asmanlarda bolsun, astidiki yər-zemində bolsun Hudadur; Uningdin baxka həqbiri yoktur. 40 Xuningdək silərning wə keyinki balilar-əwlədləringlarning əhwalı yahxi bolux üçün, Pərwərdigar Hudayinglar silergə ata kılıdiqan zemində künliringlarnı uzun, hətta mənggülük kılıx üçün mən bugünkü kündə silərgə tapilawatkan Uning bəlgilimiləri wə əmrlərini tutunglar». 41 Andin Musa İordan dəryasining xərkij təripidə üq xəhərni ayrip bekitti; 42 məksiti, həqkandak əq-adawiti bolmay, tasadipiy koxnisini eltürüp koya, eltürgən kixi xu yərlərgə, yəni xu xəhərlərdin biriga keçip berip aman-esən kəlixtin ibarət idi. 43 Bu xəhərlər bolsa: — Rubənlərning zeminidin qəl-bayawandikı Bəzər, Gadlarning zeminidin Gileadtiki Ramot, Manassəhlərning zeminidin Baxandiki Golandin ibarət idi. 44 Musa Israillarning aldioja koyojan ənan manə təwəndikidək: — 45 (bular bolsa Israillar Misirdin qikkənda Musa [pəyərəmbər] ularoja jakarliojan agah-guwaħlar, bəlgilimilər həm həkümlərdür; 46 Musa wə Israillar Misirdin qikkənda Amoriylarning Həxbən xəhəridə turuxluk padixahı Sihonni eltürgənidir; Musa bu əmrlərni Sihonning

zeminida, İordan dəryasining xərk təripidə, Bəyt-Peorning udulidiki wadida Israillar oja jakarliojan. 47 Xu qəođda Israillar [Sihonning] wə Baxanning padixahı Ogning zeminini, yəni İordan dəryasining kün petix təripidiki Amoriylarning ikki padixahının zemininim igiligənidi; 48 ularning zemini Arnon dəryasining kiroqikidiki Aroərdin tartip Sion (yəni Hərmon) teojoqıq, 49 xundakla İordan dəryasining xərk təripidiki pütkül Arabəh tüzlənglikli wə Pisgaḥ teojoining baoṛioja jaylaxkən «Tüzlənglikli dengiz» oqıqə idi).

5 Xuning bilən Musa pütkül Israilni qakirip ularoja mundak dedi: — «İ Israil, mən bugün kulaqliringlərə angliatiwətən bu bəlgilimilərgə həm həkümlərgə kulaq selinglar, ularni əgininglar, ularoja əməl kılıxka kəngül bələnglər! 2 Pərwərdigar Hudayımız biz bilən Hərəb teojoja əhdə tüzdi. 3 Bu əhdini Pərwərdigar ata-bowilirimiz bilən tüzgən əməs, bəlkı biz bilən, yəni bugünkü kündə tirik kalojan bizlər bilən tüzdi. 4 Taqda ot iqidə turup Pərwərdigar silər bilən yüz turanə səzləxkənidi 5 (xu qəođda silergə Pərwərdigarning söz-kalamını jakar lax üçün mən silər wə Pərwərdigarning otturisida turoqanidim; silər otning aldida körkup, taoqka qikixni halimidinglər). 6 U mundak dedi: — «Mən seni Misir zeminidin, yəni «kulluk makani»din qikarоjan Pərwərdigaring Hudadurmən. 7 Sening Məndin baxka həqkandak ilahinq bolmayıdu. 8 Sən ezung üçün məyli yukiridiki asmando bolsun, məyli təwəndik zemində bolsun, yaki yər astidiki sularda bolsun, hərkəndək nərsining kiyapitidiki həqkandak oyma xəkilni yasına; 9 Sən bundak nərsilərgə bax urma yaki ularning kullukqoja kirma. Qünki Mənki Pərwərdigar Hudaying wapasızlıkkə həsət kılıquçı Hudadurmən. Məndin nəprətləngənlərning kəbəhliklərini ezlirigə, oqullirioqa, hətta nəwrə-qəwrilirigə qüxürimən. 10 Əmma Meni seyidiojan wə əmrlərimni tutidiojanlar oja ming əwlədiqiqə eżgərməs mehribanlıq kəsitmən. 11 Pərwərdigar Hudayingning namini kələyimikan tiloja alma; qünki kimdəkim namini kələyimikan tiloja alsa, Pərwərdigar uni gunahkar həsablimay kalmayıdu. 12 Pərwərdigar Hudaying sanga əmr kılıqandək xabat künini mukəddəs dəp bilip tut, uningoja əməl kıl. 13 Altə kün ixləp barlıq ixliringni tütəktin; 14 lekin yəttinqi kün Pərwərdigar Hudayingoja atalojan xabat künidur. Sən xu kün həqkandak ix kilməsən; məyli sən yaki oqlung bolsun, məyli kizing, məyli

külung, mäyli dediking, mäyli bukang, mäyli exiking, mäyli härkändäk baxka uliojing, yaki sən bilən bir yerdə turuwatkan musapir bolsun, həeqkändäk ix kilmisun; xuning bilən külung wə dediking səndek aram alalaydu. **15** Sən ezungning əslidə Misir zeminida kulolojanlıqıngni, Pərwərdigar Hudaying küqlük қoli wə uzatkan biliki bilən seni xu yərdin qıqarojanlığını esingdə tut; xu səwabtin Pərwərdigar Hudaying sanga xabat künini tutuxni əmr kılajan. **16** Pərwərdigar Hudaying sanga əmr kılolandək ata-anangni hərmət kıl. Xundak kılsang Pərwərdigar Hudaying sanga ata kılmakçıolojan zemində uzun əmür kərisən, haling yahxi bolidu. **17** Kətilliç kılma. **18** Həm zina kılma.

19 Həm oqrılık kılma. **20** Həm қoxnang tooqruluk yalojan guwahlıq bərmə. **21** Həm қoxnangning ayalını təmə kılma wə na uning eyi, uning etizi, uning қuli, nə uning dediki, nə uning kalisi, nə uning exikigə yaki қoxnangning hərkändäk baxka nərsisigə kəz kjiringni salma». **22** — bu səzlərni Pərwərdigar taqda, ot, bulut wə sürlük қarangojuluk iqidin küqlük awazi bilən silərning pütük jamaitinglarqa eytikan wə ularoja həq baxka [səzlərni] koxmiojan; u ularni ikki tax tahtayoja pütüp manga tapxurdi. **23** Wə xundak boldiki, қarangojuluktın qıkqan awazni angliojininglarda wə otluk taoj kəyginidə silər, yəni kəbilə baxlıklırınglar wə aksakallırınglar yenimoja kelip: — **24** «Mana, Pərwərdigar Hudayimiz əz xanxəripi wə uluqlukini ayan կildi wə biz uning awazini ot otturisidin angliduk, xuning bilən biz bügüñki kündə Huda insanlar bilən səzləkən bolsimu, ularning tirik қalojanlığını kərdük. **25** Əmdi biz jenimizoja təwəkkül kılıxımızning nemə hajiti? Qünki muxu dəhxətlik ot bizni yutuwetidu. Əgər biz Pərwərdigar Hudayimizning awazini anglawərsək elüp ketimiz. **26** Qünki ət igiliridin həyat igisi Hudanıng otning otturisidin səzligən awazini anglap, bizdək tirik turuwatkanlardın kim bar? **27** Sən ezung Pərwərdigar Hudayimizoja yekinlixip, uning səzligənlirininq həmmisini angliojin; andin Pərwərdigar Hudayimiz sanga səzligənlirininq həmmisini bizgə eytip berisən; xuning bilən biz uni anglap əməl kılımız» — dedinglar. **28** Pərwərdigar silərning bu manga eytikan səzlirinqlarnı anglap manga: «Bu həlkəning sanga eytikan səzlirini anglidim; ularning barlık eytikan səzləri durustur. **29** Kaxki ularda Məndin korkup, əmrlirimni izqıl tutidiojan bir қəlb bolsidi, ularning hali wə baliliringniq hali mənggүęgə yahxi bolattı!

30 Sən berip ularoja: «Qediringlarqa käytingilar» — degin. **31** Sən bolsang yenimda turojin; Mən sening ularoja egitixing kerəkolojan əmrlər, bəlgilimilər wə həkümərning həmmisini sanga eytip berimən; xuning bilən ular Mən ularoja təwəlik kılıp beridiojan zemində turup bularoja əməl kılıdiojan bolidu. **32** Əmdi Pərwərdigar Hudayinglar silərgə əmr kılolandək kılıxka kengül bəlünqlar; uningdin ong wə soloja taymanglar! **33** Pərwərdigar Hudayinglar silərgə əmr kılajan barlık yollırıda menginglar; xundak kılsanglar həyatlık tepip, halinglar yahxi bolidu wə silər igidarqılık kılıdiojan zemində turup künliringlar uzun bolidu».

6 «Mana, bular Pərwərdigar manga silər [dəryadin] etüp igiləydiqan zemində turojinlarda ularoja əməl kılıxinglar üçün silərgə egitixni tapiliojan əmrlər, bəlgilimilər həm həküməldür: — **2** (xuning bilən silər, yəni sən ezung, oqlung wə nəwrəng barlık tirik künliringlarda Pərwərdigar Hudayinglardın korkup, mən silərgə tapilawatkan uning barlık bəlgilimə wə əmrlirini tutisilər, xundakla uzun künlərni kərisilər. **3** Sən, i Israil, ularni anglap əməl kılıxka kengül koyunglar; xuning bilən ata-bowliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə deginidək, süt bilən həsəl ekip turidiojan munbat zemində turup, halinglar yahxi bolidu wə saninglar intayin kəpiyidü): — **4** — Anglanglar, əy Israil: — Pərwərdigar Hudayimiz, Pərwərdigar bir birliktur; **5** sən Pərwərdigar Hudayingni pütün kəlbing bilən, pütün jening bilən wə pütün küqüng bilən səygin. **6** Mən sanga bugün tapiliojan bu səzlər kəlbingdə bolsun; **7** Sən ularni baliliringoja singdtürüp əgət, mäyli əydə olturoqanda, yolda mangojanda, ornungda yatqanda wə ornungdin turuwatkannda hər wakıt ular tooqruluk səzligin; **8** ularni қolungoja [əslətmə]-bəlgə kılıp tengiwal, pexanənggə kaxkjidək simwol kılıp ornitiliw; **9** Sən ularni eyüngdiki kexəkliringgə wə dərwaziliringoja pütküzgin. **10** Wə Pərwərdigar Hudaying seni kəsəm kılıp ata-bowliringoja, yəni İbrahim, İshak wə Yakupka wədə kılajan zeminni sanga ata қılıx üçün seni uningoja baxliojanda, — ezung kurmiojan uluq wə esil xəhərlərgə, **11** ezung bisatlık kilmiojan allikəqan esil bisatlık kiliqojan eylərgə, ezung kolimiojan, allikəqan kolanojan қuduqlarоja, ezung tikmigən üzümzarlar wə zəytunzarlarоja tuyəssər klinixing bilən sən yəp toyunojandin keyin, **12** — aynı qəqđa seni Misir zeminidin, yəni «küllük makani»din

qıçıraqan Pərvərdigarni untuxtin həzi bol. **13** Sən Pərvərdigar Hudayingdin qorkğın, ibaditidə bolojin wə kəsəm kılsang uning nami bilənlə kəsəm iqlik. **14** Silər baxka ilahlar, yəni ətrapingdiki əllərning ilahlırini kət'iy izdimənglər; **15** Qünki aranglarda turuwatkan Pərvərdigar Hudaying wapasılıkka həsət kılouqi Təngridur. [Əgər xundak kılsang] Pərvərdigar Hudayingning oqəzipi sanga közojılıp, U seni yər yüzidin yokatmay kalmaydu. **16** Silər Pərvərdigar Hudayinglarnı Massahtı sinioğandək Uni sinimanglar. **17** Pərvərdigar Hudayinglarning əmrlerini, silərgə tapiliojan guwah-həkümləri wə bəlgimilirini köngül koyup tutunglar. **18** Pərvərdigar Hudayinglarning nəziridə durus wə yahxi bolənni kılıngalar; xundak kılıqanda əhalilər yahxi bolidu wə Pərvərdigar ata-bowiliringlərə berixkə kəsəm kılıqan zeminoja kirip uni igiləysilər, **19** xundakla Pərvərdigar wədə kılıqandək barlık düxmənliringlarnı aldinglardın həydəp qıkırıwtisilər. **20** Kəlgüsidiə oqlung səndin: — «Pərvərdigar Hudayımız silərgə tapiliojan agah-guwah, bəlgilimə həm həkümlər nemə?» dəp sorisa, **21** sən oqlungoja mundak dəysən: «Biz əslidə Misirdə Pirəwnning külliри ikənmiz; birək Pərvərdigar bizni Misirdin küqlük bir kol bilən qıçıraqan. **22** Pərvərdigar kəz aldimizda uluq həm dəhəxtlik mejizilik alamətlər wə karamatlarnı kərsitip, Pirəwnning üstiga həm uning barlık ailisidikilərning üstigə qüxfürdi; **23** U ata-bowilirimizə qəsəm iqip wədə kılıqan zeminni bizgə ata kılıp, uningoja bizni baxlap kirixkə xu yerdin yetəkləp qıçıraqan. **24** Pərvərdigar bizgə bu barlık bəlgilimilərni tutuxni, Pərvərdigar Hudayımızdırın korkuxni tapiliojan; U əhalimizning daim yahxi boluxi wə bizning bügüñkidək tirik saklanoğandək, Uning panağında boluximiz üçün xundak tapiliojandur; **25** wə Pərvərdigar Hudayımızning alidda u bizgə tapilioğandək bu barlık əmrərgə əməl kılıxkə köngül bəlsək bu biz üçün həkkənaliylik bolidu».

7 Pərvərdigar Hudaying seni həzir igiləxkə ketiwatkan zeminoja baxlap kirgüzgəndin keyin, aldingdin kəp yat əl-millətlərni, yəni Hıttiyalar, Gırgaxiyalar, Amoriyalar, Əvanaaniyalar, Pərizziyalar, Hıwiylar, Yəbusiyaları — səndin küqlük əl-millatları həydiwetidu. **2** Əmdi Pərvərdigar Hudaying aldingda ularni əl-kolungoja tapxuruxi bilən sən ularoja hujum kılıqiningda, sən ularni təltəküs yokitixing kerək; ular bilən həq əhdə tütüximəngə wə ularoja həq rəhəm kılıxingoja bolmaydu. **3** Sening ular bilən

nikahlılixingoja bolmaydu; sən kizingni ularning oqlulliroja berixinggimu wə ularning kızını oqlungoja elip berixinggimu bolmaydu; **4** qünki ular oqlungunu Manga əgixixtin eziketuridu wə xuning bilən oqlulliring baxka ilahlaroqa qoqunidu; u qoqda Pərvərdigarnıqəzipi silərgə əzizliliq, silərnı tezla yokitidu. **5** Sən ularoja xundak muamilə kılıqinki, ularning kurbangahlırını buzuwetinglər, but tüwrüklərini qekwetinglər, axərah, butlirini kesiwetinglər wə oyma butlirini ot bilən kəydtürüwetinglər; **6** qünki silər Pərvərdigar Hudayinglaroqa pak-mukaddəs bir həlkətursilər; Pərvərdigar Hudayinglar silərnı yər yəzidiki barlık baxka həlkələrinin üstün kılıp, Əzığə has bir həlk boluxka tallıwaloqan. **7** Pərvərdigarnıqəzipi silərgə mehîr qüçüp silərnı tallıwalojını silərnin baxka həlkələrinin kep boloqanlıkinglər üçün əməs, əməliyəttə silər barlık həlkələr arısında əng az idinglər, **8** Pərvərdigarnıqəzipi silərnı seyginə səwəbidin wə ata-bowiliringlər alidda bərgən kəsimigə sadık boloqanlıq üçün Pərvərdigar silərnı küqlük kol bilən kutkuşup, hərlük bədili teləp «küllük makani»dən, yəni Misir padixahı Pirəwnning kolidin qıçıraqan. **9** Xunga silər Pərvərdigar Hudayinglarning bərhək Huda, wədisidə turquqi Təngri ikənlilikini bilixinglər kerək; U Əzini seyüp, əmrlerini tutkanlaroja ming dəwrgiqə ezbərmas mehîr kərsitip əhdişidə turoqquşidur; **10** lekin Əzığə ezmənlərning ixlirini ez bexioja oquk-axkarə qüxfür, ularni yokitidu; Əzığə ezmənlərning hərbirigə ezi kılıqan ixlirini ularning bexioja oquk-axkarə qayturuxka həyal kilmaydu. **11** Silər Mən bugün silərgə tapiliojan əmr, bəlgilimilər həm həkümlərgə əməl kılıx üçün ularni qing tutunglar. **12** Qoqum xundak boliduki, bu bəlgilimilərgə kulaq selip, köngül koyup əməl kılısanglar, Pərvərdigar Hudayinglər ata-bowiliringlərə qəsəm bilən wədə kılıqan əhdə wə mehîrni silərgə kərsitip turidu; **13** Seni seyüp bərikətləp, ata-bowiliringoja qəsəm bilən sanga berixkə wədə kılıqan zemində turoquzup kəpəytidu; xu yerdə pərzəntliringni, yər-tuprikingdiki məhsulatlarnı, buqdiyingni, yengi xarabingni, zayıtun meyingni, kaliliringning nəslini wə əyvəliringning əzizliliqini bərikətləp kəpəytidu. **14** Sən barlık əllərdin ziyyadə bəht-bərikət kərisən; arangda, ər-ayal yaki mal-qarwang arısında həq tuoğmaslıq bolmayıdu; **15** Pərvərdigar səndin barlık kesəllərni neri əlidü wə sən əzüng kərgən Misirdiki dəhəxtlik wabalardın həqkaysisini üstüngə salmaydu, bəlkı sanga eç

bołożanlaroja salidu. **16** Sən Pərwərdigar sanga tapxurojan barlık həlkələrni yokitixing kerək; sən ularnı kərgəndə, ularoja həq rəhim kılmasliking kerək, sən ularning ilahlırinin kullukçıja kirməsliking kerək; əgər xundaq kilsang, bu ix sanga kiltək bolidu. **17** Əgər sən kənglüngdə: «Bu əllər məndin küqlük; mən կանակ kılıp ularnı zeminidin qoqlıwetələymən?» — desəng, **18** ulardin korkma; Pərwərdigar Hudayingning Pirəwn həm barlik Misirliklarnı կանակ kılıqanlıkini əsligin, **19** — yəni Pərwərdigar Hudaying seni xu yərdin qikirix üçün wasitə kılıqan, ez kezüng bilən kərgən dəhəxətlik həküm-sinaklar, möjizilik alamətlər wə karamətlər, küqlük kol wə sozulojan biləknı məhkəm esingdə tut; Pərwərdigar sən körkəwatşan barlik həlkənim xundak kılıdu. **20** Uning üstigə Pərwərdigar Hudaying taki ularning sandın yoxurunqan kəldukluları yokitiloquqə ularning arisoja serik hərilərni əwətidü; **21** Sən ulardin korkmasliking kerək; qunki Pərwərdigar Hudaying arangdidur; U uluq wə dəhəxətlik bir İləhdur. **22** Pərwərdigar Hudaying xu əllərni aldingdin pəydinpəy həydədyu; sən ularnı birakla yokitiwetəlməysən; birakla yokitiwətkən təkədirdimu, daladiki həyanlar kəpiyip, üstüngə basturup kelixi mumkin. **23** Lekin aldingoja ilgiriləp mangojiningda Pərwərdigar Hudaying ularni կոլунqoja tapxuridu wə ularni parakəndə kılıp, yokitiloquqə dəkkə-dükkigə salidu. **24** U ularning padixahlırını կոլунqoja tapxuridu, sən ularning namlırinimə asman astidin yok kılısən; ularni yoқatkuqə həqbir adəm aldingda turalmaydu. **25** Silər ularning oyma butini ot bilən keydürüwetinglər; kəz kiringlarnı xularning üstidiki altun-kümüxkə salmanglar, ularni almanglar; bolmisa u silərgə kiltək bolidu; qunki Pərwərdigar Hudaying aldida yirinqılık bir nərsidur. **26** Sən həqkəndək yirinqılık nərsini əyüngə elip kəlma; bolmisa sən uningoja ohxax lənətlik nərsə bolup kalisən; sən uningdin կattik yirən, uningoja mutlək nəprətlən; qunki u lənətlik bir nərsidur.

8 Mən silərgə bugün tapiliojan bu barlik əmrələrgə əmal կilihxka kəngül koyunglar; xundaq kılıqanda silər həyat bolisilər, kəpiyisilər wə Pərwərdigar ata-bowiliringlaroja կəsəm kılıp wədə kılıqan zeminoja kirip uni igiləysilər. **2** Pərwərdigar Hudaying seni təwən kılıp, kənglüngdə nemə barlığını, uning əmrələrini tutidiojan-tutmaydiojanlıkingni biləy dəp seni sinax üçün bu kırık yil qəl-bayawanda yetəkligən yolni əsligin. **3** Dərwəkə u seni təwən kılıp,

seni aq koyup, sən əslidə bilməydiqan, xundaqla ata-bowiliring kərüp bakmiojan «manna» bilən ozuklandurojan; U sanga insan pəkət yeməklik bilənlə əməs, bəlkı Pərwərdigar Hudayingning aqzidin qikkan barlik səzləri bilənmə yaxaydiojanlıkini bildürük üçün xundaq kıldı. **4** Bu kırık yilda kiyim-keqiking konirimidi, putung ixxip kətmidi. **5** Sən xuni bilip koyojinki, adəm eəz oqlını tərbiyiligidək, Pərwərdigar Hudaying seni tərbiyiləydi; **6** Xunga sən Uning yollarında mengip wə Uningdin körküp, Pərwərdigar Hudayingning əmrələrini tutğun. **7** Qunki Pərwərdigar Hudaying seni yahxi bir zeminoja — erik-ekinləri, bulaklırları wə jiloq-a-dənglərdə uroqup qikidiojan uluoq sulırı bar bir zeminoja — **8** buçqday wə arpə, üzüm tallırı, ənjür dərəhləri wə anarlırları bar bir zeminoja, zaytun dərəhləri wə həsəl bar bir zeminoja, **9** — sən həqnemidin kəmlik tartmay ozukluk yəydiqan bir zeminoja — taxlırlı təmür, taoqlırıdin mis kolaydiojan bir zeminoja yetəkləp kiridu; **10** sən xu yərdə yəp toyunisən wə Pərwərdigar Hudaying sanga ata kılıqan xu yahxi zemin üçün uningoja təxəkkür-mədhiyə etyisən. **11** Mən sanga bugün tapiliojan Pərwərdigar Hudayingning əmrələri, bəlgilimiləri həm həkümələrini tutmaslıktın, Uni untup kəlixtin həzi bol; **12** bolmisa, sən yəp toyunoqandan keyin, esil əylərni kürup ularda oltaraklaxkəndin keyin, **13** kala-koy padiliring kəpiyip, altun-kümüxüng, xundaqla sening barlıking kəpəygəndin keyin, **14** kənglüng məqrurlarınilə seni Misir zeminidin, yəni «կulluk makani»dən qikirip kutkuzojan Pərwərdigar Hudayingni untusən; **15** (U seni bipayan wə dəhəxətlik qəl-bayawandin, yəni zəhərlik yılanlar wə qayanlar կaplap kətkən, susirap կəojjirap kətkən bir qəl-bayawandin yetəkləp qikkan, xu yərdə sanga qakmaq texidin su qikirip bərgən, **16** seni əzini təwən tutsun dəp sinap, sanga ahir rahət-bərikət kərsitix üçün qəl-bayawanda ata-bowiliring kərüp bakmiojan «manna» bilən ozuklandurojan) **17** — əgər uni untusang, kənglüngdə: «Əz küqüm, eəz կolumning կudriti meni muxu dələtkə erixtürgən» deyixing mumkin. **18** Xunga Pərwərdigar Hudayingning Əzi seni dələtkə erixtürgüqi կudrətni bərgüqi ikənlikini əsləp, Uni esingdə tut; xuning bilən u ata-bowiliringoja կəsəm kılıp wədə kılıqan əhdini bugünkü kündikidək məhkəm kılıdu. **19** Əgər sən Pərwərdigar Hudayingni կaganiki untusang, baxqə ilahlaroja əgəxsəng, ularning kullukida bolup ularoja bax ursang, mən silərgə bugün xu agahnı

berəyki, xundak boliduki, silər tolteküs һalak bolisilər. **20** Pərvərdigar kəz aldinglarda yokititiwətən əllərdək silərmə yoxitilisilər; qünki silər Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja կulak salmioqansılər.

9 Angla, i Israill! Sən bugün əzüngdin qong wə
küqlük əllərgə igə bolux üçün, sepilliri asmanoja
tağıxidiojan qong xəhərlərni igiləx üçün, Anakiylarnı
koojlap qikirix üçün Iordan dəryasidin etisən (sən
ularni bilisən, ular toqıruluk «kim Anakiylar alddida
turalisun!» dəp angloqənsən). **3** Sən bugünkü kündə
xuni bilip կoyojinkı, sening aldingda mangoquqi
Pərvərdigar Hudayingning Əzidur, U yalmap yutkuqı
ottur; u muxu əllərni һalak kılıdu, aldingda ularni
tezdir yikitudi; sən ularning təwəlikini igiləp,
Pərvərdigar sanga eytkandək ularni tezdir yokitisən.
4 Pərvərdigar ularni aldingdin həydigəndə sən
kenglüngdə: «Həkkəniyilikim səwəbidin Pərvərdigar
meni zeminni igiləx üçün uningoja yetəkləp kirdi»
demigin; bəlki xu əllərning razılliki tüpəylidin
Pərvərdigar sening aldingda ularni təəllükətidin
məhərum kılıdu. **5** Sən ularning zeminiqə kirip
uni igilixing sening həkkəniyiliqkingdin yaxı
kenglüngning durusluğidin əməs, bəlki bu əllərning
rəzillikidin wə Pərvərdigar ata-bowiliring İbrahim,
Ishək wə Yakupka կəsəm kılıqan səziga əməl կılıx
üçünmu Pərvərdigar Hudaying ularni sening aldingda
təəllükətidin məhərum kılıdu. **6** Əmdi xuni bilip
կoyojinkı, Pərvərdigar Hudaying bu yahxi zeminni
sanga miras kılıqını sening həkkəniyilikkingdin əməs,
qünki sən əsl boynı kattık bir һəlkəsən. **7** Əmdi sening
qəl-bayawanda Pərvərdigar Hudayingni կandak
oqəzəpləndürəngənlilikngni esingdə tutkın — Uni untuma.
Sən Misir zeminidin qikkən kündin beri taki bu
yərgə kəlgüqə Pərvərdigaroja asiylik kılıp kəlding. **8**
Silər Hərəb teoqıda Pərvərdigarnı oqəzəpləndürəngən
wə Pərvərdigar silərgə aqiqiñinip, silərni һalak
kilməkqi boldi. **9** Xu qəođda mən tax tahtaylarnı,
yəni Pərvərdigar silər bilən tüzgən əhdə tahtaylirini
tapxuruwelix üçün taoqka qikkənidim; mən taoqda
kırıq keqə-kündüz turdum (mən nə tamak yemidim,
nə su iqmidim); **10** Xuning bilən Pərvərdigar manga
Əz barmikə bilən pütkən ikki tahtayni tapxurdı;
ularda Pərvərdigar taoqda ot iqida silərgə səzligən
qaođda, jamaət yiojlojan küni eytən barlıq səzlər
pütülgənidi. **11** Wə xundak boldiki, kırıq keqə-
kündüz etüp, Pərvərdigar manga ikki tax tahtay, yəni
əhdə tahtaylirini bərdi. **12** Wə Pərvərdigar manga:

«Ornungdin turojin, muxu yərdin qüxkin; qünki sən
Misirdin qikarajan həlkinq ezlirini bulođidi; ular tezla
Mən ularqa tapiliojan yoldin qətnəp ezlirigə կuyma
bir butni yasidi» dedi. **13** Pərvərdigar manga söz kilipli:
«Mən bu һəlkəni kərüp yəttim; mana, u boynı kattık
bir һəlkətər. **14** Meni tosma, Mən ularni yokitimən,
ularning namini asmanning tegidin eçqürüwetimən
wə xundak kilipli, seni ulardin qong wə uluq bir
həlkə kılımən» — dedi. **15** Mən burulup, taqdın
qüxtüm; taoq bolsa ot bilən yalkunlawatatti; ikki əhdə
tahtiyi ikki կolumda idi. **16** Mən kərdüm, mana silər
Pərvərdigar Hudayinglars alddida gunah kilipliər; silər
əzünglar üçün կuyma bir mozayni yasapsılər; silər
tezla Pərvərdigar silərgə tapiliojan yoldin qətnəp
ketipsilər. **17** Mən ikki tahtayni ikki կolumoja elip,
qərüp taxlap, ularni kez aldinglarda qekiwəttim. **18**
Silər Pərvərdigarnı oqəzəpləndürəp barlıq etküzən
gunahıŋglar, yəni Pərvərdigarning nəziridə rəzil
bolojanni kılıqininglar üçün, yənə awwalkidək
Pərvərdigar alddida yikilip, kırıq keqə-kündüz düm
yattim (mən heq nərsə yemidim, su iqmidim) **19** qünki
mən Pərvərdigarning silərni yokitidiqən kattık oqəzipli
həm կəhrədin körkətəm. Pərvərdigar xu qəođimu
mening tilikimni anglidi. **20** Pərvərdigar Hərundin
oqəzəplinip, unimu yokatmakqi boldi; mən Hərun
üçünmu dua kıldı. **21** Mən silərni gunahıŋglarnı,
yəni yasiojan mozayni elip uni otta kəydürdüm wə uni
yanjip kukum-talkan kilipli eziwəttim; uning topisini
elip taqdın qüxidiojan erik süyiga qeqiwəttim **22**
(silər yənə Tabərah, Massah, Kibrot-Əttawahədimu
Pərvərdigarnı oqəzəpləndürəngən). **23** Pərvərdigar
silərni Қadəx-Barneadin [Қanaanoja] mangdurmakqi
bolup silərgə: «Qikip, Mən silərgə təkdiim kılıqan
zeminni igilənglər» — degəndimu, silər Uning
səziga կarxi qikip asiylik kildinglər, nə Uningoja
ixənmidinqər, nə awazioja heq կulak salmidinqər. **24**
Mən silərni tonuqan kündin tartip silər Pərvərdigar
Hudayingləroja asiylik kilipli kəldinglər). **25** Xuning
bilən mən axu qaođda Pərvərdigar alddida eozünni
yərgə etip yənə kırıq keqə-kündüz düm yattim;
dərwəkə düm yattim; qünki Pərvərdigar silərgə
karap «ularni yokitimən» degenidi. **26** Xunga mən
Pərvərdigaroja dua kilipli: «I Rəb Pərvərdigar, Sən Əz
uluşluğung arkılık Əzüng üçün hərlük bədili tələp
setiwaloqan, Misirdin küqlük կolung bilən qikarajan
Əz həlkinq bolojan mirasingni yokatmiojaysən; **27**
Əz կulliring İbrahim, Ishək wə Yakupni esingdə

tutkaysən; bu həlkning baxbaxtaqlıqıja, ularning rəzilliki yaki gunahıja қarımıqasən; **28** bolmisa, sən bizni elip qıkkən xu zemindikilər: «Pərvərdigar bu həlkni ularoja wədə kıləjan zeminni igiləxkə elip kirəlməydiqanlıkı üçün wə ularoja nəprətləngini tüpəylidin ularni qel-bayawanda yokitixka [Misirdin] qıqardı» — dəydu. **29** Qandakla bolmisun, ular zor küyüng wə uzartilojan biliking bilən [Misirdin] qıkarojan halkıng wə sening mirasingdur» — dedim.

10 Xu qaoqda Pərvərdigar manga: «Əzung üqün awwalkıdək ikki tax tahtayni oyup qıkip, taoqka yenimoja kəl. Əzunggə yaqaqtin bir sanduk yasojin. **2** Mən bu tahtayloroja sən qekiwətkən awwalkı tahtaylardiki səzlərni yazımən; sən ularni sandukkə koyısan» — dedi. **3** Xuning bilən mən akatsiya yaqıqidin bir sanduk yasidim, awwalkıdək ikki tax tahtay oyup qıktım; ikki tahtayni kolumna kətürüp taoqka qıktım. **4** Pərvərdigar əslidə ot iqidin taoqda jamaət yiojılqan kündə silərgə eytən xu on əmrni awwalkı püttükətək tahtayloroja yazdı; Pərvərdigar ularni manga tapxurdi. **5** Mən burulup taoqdin qüixüp tahtaylarnı eżüm yasojan sandukka koydum; Pərvərdigar manga tapiliojinidək ular tehi uningda turmaqta. **6** Xu qaoqda Israillar Bəərot-Bənə-Yaakandin Mosərahəkə yol elip mangdi; Hərun xu yərdə əldi wə xu yərdə dəpnə kılındı; uning ooqli Əliazar uning ornını besip kahinlik kıldı. **7** Israillar xu yərdin Gudgodahəkə, andin Gudgodahətin Yotbatahəkə səpər kıldı (Yotbatah, erik-ekini mol yərdur). **8** Xu qaoqda Pərvərdigar əhdə sandukını kətürüxkə, Pərvərdigarning aldida hizmitidə turup uning namida bəht-bərikət tiləxkə Lawiy kəbilisini ezigə tallap ayridi. Wə bügüngə kədər xundak boluwatidu. **9** Xunga Lawiy kəbilisining [İsrail] kerindaxlırı iqidə nesiwişi yaki mirasi yoktur; Pərvərdigar uningoja eytəndək, Pərvərdigar Əzi uning mirasidur. **10** Mən əmdi awwalkı künərdidikəd kırıq keqə-kündüz Pərvərdigar aldida taoqda turdum; Pərvərdigar xu qaoqdimu tilikimə kulaq saldı; u silərni yokatmidi. **11** Pərvərdigar manga: «Ornungdin tur, həlkni baxlap aldida yol aloqin; xuning bilən ular Mən ularoja təkdim kilişkə ata-bowilirioja kəsəm kılıp wədə kıləjan zeminni igiləx üçün uningoja kirsun» — dedi. **12** Əmdi, i İsrail, Pərvərdigar Hudaying səndin nemə tələp kılıdu? — Həling yahxi bolsun dəp mening bügün silərgə muxu tapiliojanlırmından baxşa nərsini tələp kılarmu? — Uning tələp kıləjini bolsa Pərvərdigar

Hudayingdin körküp, Uning kərsətkən barlık yollırıda mengip, Uni səyüp, pütkül kəlbinq wə pütkül jening bilən Pərvərdigar Hudayingning hizmitidə bolup, Pərvərdigarning əmrliri wə bəlgilimilirini tutuxtin ibarət əməsmu? **14** Mana, asmanlar wə asmanlarning asmini Pərvərdigar Hudayingoja mənsuptur; yər yüzü wə uningdiki həmmə nərsilərmə Uningoja mənsuptur. **15** Həlbuki, Pərvərdigar pəkət ata-bowiliringlardın seyünüp, ularni seydi wə xuning bilən bugünküdək barlık əllər arisidin ata-bowiliringlarning keyinkı nəslini, yəni silərni tallidi. **16** Xunga kənglünglarnı hətnilik kilinglar, boynunglarnı yənə kəttik kilmanglar. **17** Qünki Pərvərdigar Hudayinglar hudalarning Hudası, rəblərning Rəbbi, uluq İlah, Kudratlık wə Dəhəxətlik Boloğuqı, insanlarning yüz-hatırısını kilmioquqi, həqkandaq parını almioquqidur; **18** U yetim-yesir wə tul hotunlarning dəwasını soraydu, musapirni seyüp uningoja yemək-iqmək wə kiyim-keqəknii bərgüqidur. **19** Xunga silərmə musapirni seyübünglər kerək; qünki silərmə Misir zeminida musapir idinglar. **20** Sən Pərvərdigar Hudayingdin körkkin; sən Uning ibaditidə bolojin, Uningoja baqlanojin wə [pəkət] Uning namidila kəsəm iqkin. **21** U sən üqün eż kəzüng bilən kərgən bu uluq wə dəhəxətlik ixlarnı kıləjan; U sən mədhəyiyləydiqan, sening Hudayingdur; **22** ata-bowiliring jəmiy yətmix jan Misiroja qüxkənidə; wə həzir Pərvərdigar Hudaying seni asmandiki yultuzlardək kəp kıldı.

11 Əmdi sən Pərvərdigar Hudayingni seygin, Uning tapiliojini, bəlgilimilirini, həkümilirini həm əmrlerini izqil tutkın. **2** Xu ixlarnı bugün esinglarda tutunglar, qünki mən Pərvərdigar Hudayingning jazatərbiyisi, uluqlukı, küqlük koli wə uzartilojan bilikini, Misir zeminida Misir padixahı Pırəwngə həm uning pütkül zemini tüstəgə kərsətkən mejizilik alamətləri wə kıləolanlarını kərmigən balılıringlarqa səzləməymən **4** (qünki ular [Pərvərdigarning] Misirning koxunu, ularning atlıri, ularning jəng hərwilirioja kıləjan ixliri, yəni Kızıl Dengizning suluri bilən ularni oqərk kılıp, üzül-kesil hələk kıləolanlıqı, **5** Uning siləməx muhx yərgə kalğığə silərgə nemə kıləolanlıqı, **6** Uning Rubənning əwlədi, Eliabning oğulları Datən wə Abiram oja nemə kıləolanlıqı, yəni pütün Israillar arisida yər yuzining aqzını kəndak, ekip ularni ailisidikiləri wə qedirliləri bilən koxup barlık təalluqatlıları bilən yutuwətənkənləkini kərmigənidi); **7** [mən bəlkı silərgə səz kılımən]; qünki silərning kəzliringlar

Pərwərdigar kılajan barlık uluoq ixlarni kərdi. 8 Əmdi, mən silərgə bugün tapiliojan barlık əmrərni tutunglar; xundak kilsanglar küqlinip, hazır etüp igiliməkqi bolajan zeminoja kirip uni igiləysilər 9 wə Pərwərdigar ata-bowiliringlaroja kəsəm kılıp ularoja həm əwlədlirioja berixkə wədə kılajan zemində, yəni süt bilən həsəl ekip turidiojan munbat bir zemində turup uzun əmür kərisilər. 10 Qünki silər igiləxkə kiridiojan xu zemin silər qıkkən Misir zeminidək əməs; u yər bolsa, silər uningoja uruk qaqqandın keyin putunglar bilən suçqiridiojan kektatlıqtək zemin idi; 11 birak silər igiləxkə etidiojan xu zemin bolsa taq-jilojılıri bolajan bir zemindur; u asmandiki yamoqurdın su iqidi, 12 u Pərwərdigar Hudaying Θzi əzizləydiqan bir zemindur; qünki Pərwərdigar Hudayingning kezliyi yılning bexidin yılning ahirioqə üzlüksiz uningoja tikilidü. 13 Xundak boliduki, silər Pərwərdigar Hudayinglarnı seyüp, pütkül kəlbinqalar wə pütkül jeninglar bilən uning ibaditidə bolux üçün mən silərgə bugün tapiliojan əmrlərgə kəngül koyup kulak salsanglar, 14 U: «Mən zemininglaroja əz pəslidə yamoqur, yəni dəsləpkı wə keyinki yamoqurları ata kılımən; xuning bilən axlıklıringlar, yengi xarabinglar wə zəytun meyinglarnı yiqalaysilər; 15 Mən xundakla mal-waranlıring üçün ot-qəp berimən; sən yəp-iqip toyunisən» — dəydu. 16 Kəlbinqalar aldinip, baxka ilahılarning küllükioja kirip, ularoja qoşunup kətməslikinglar üçün əzünglaroja həzi bolunglar; 17 bolmisa, Pərwərdigarning oqəzipi silərgə kəzəqjılıp, yamoqur yaqmaslikı üçün asmanları etiwetip yamoqur yaqdurmayıdu, tıprak məhsulatlarını bərməydu wə Pərwərdigar silərgə ata kılıdiojan munbat zemindən yokılısilər. 18 Silər menin bu səzlirimni kəlbinqalaroja püküp jeninguarda saklangalar, kolunglaroja [əslətmə]-bəlgə kılıp tengiwelinglar, pexanənglərgə əkəkəndək simwol kılıp ornitiwelinglar; 19 Silər ularını balılıringlaroja egitisilər; əydə olturoqininglarda, yolda mengiwatkininglarda, yatkininglarda wə orundın əkpəkinglarda ular tooquluk səzləngalar; 20 Ularnı əyünglərdiki kexəklərgə wə dərvaziliringlaroja püttüp koyunglar. 21 Xuning bilən silərning Pərwərdigar ata-bowiliringlaroja berixkə kəsəm kılıp wədə kılajan zemində turidiojan künliringlar wə balılıringlarning künliyi uzun bolidü, yər yüzidiki künliringlar asmannıng künliridək bolidü. 22 Mən bugünkü kündə silərgə tapiliojan bu pütkül əmrni ihlas

bilən tutsanglar, yəni Pərwərdigar Hudayinglarnı seyüp, uning barlık yollırıda mengixinglar bilən uningoja baqlansanglar, 23 undakta Pərwərdigar silərning kəz aldinglarda bu barlık əllərni zeminidin məhərum kılıp həydəydu wə silər əzünglardin qong wə küqlük əllərning təəllükətini igiləysilər. 24 Tapininglar dəssigən hərbir jay silərningki bolidü; qeरranglar qəl-bayawandin tartip, Liwanıqə wə [Əfrat] dəryasidin Ottura Dengizojiqə bolidü. 25 Həqkim aldinglarda turalmaydu; Pərwərdigar Hudayinglar silərgə eytkinidək, silərdin bolajan körküñq wə dəhəxətni silər dəssigən barlık jaylar üstigə salidü. 26 Mana, mən bugün aldinglaroja bəht-bərikət wə lənətni koyımən; 27 Mən silərgə bugün tapiliojan Pərwərdigar Hudayinglarning əmrlirigə itaat kilsanglar, bəht-bərikət bolidü; 28 Pərwərdigar Hudayinglarning əmrlirigə itaat kilmisanglar, bəlkı silər tonumiojan baxka ilahılaroja əgixip, mən bugün tapiliojan yoldın qətnəp kətsənglər, silərgə lənət qüxicidü. 29 Xundak kılıxinglar kerəkki, Pərwərdigar Hudayinglar silərni silər igiləxkə kiridiojan zeminoja elip kirgəndin keyin, bəht-bərikətni Gərizim teoju üstidə wə lənətni əbal teoju üstidə turup jakarlaysilər. 30 Bu [taqqlar] Iordan dəryasining ərəxi təripidə, Gilgalning udulidiki Arabah tüzlənglikidə turuwatkan Kanaaniylarning zeminidə, məqərib yolinən arkisida, Morəhtiki dub dərəhlirigə yekin yerdə əməsmu? 31 Qünki silər Pərwərdigar Hudayinglar silərgə təkdim kiliwatqan zeminni igiləx üçün uningoja kirixkə Iordan dəryasidin etisilər; silər dərvəkə uni igiləysilər wə uningda olturaklıxisilər. 32 Silər mən aldinglaroja koyovan bu barlık həkümlər wə bəlgilimilərgə əməl kılıxkə kəngül koyunglar.

12 Ata-bowiliringlarning Hudasi bolajan Pərwərdigar silərning igilixinglaroja beridiojan zemində turoqanda, yər yüzidiki barlık künliringlarda kəngül koyup tutuxunglar kerək bolajan bəlgilimilər həm həkümlər mana munulardur: — 2 Silər həydəp qıkarovan əllərning egiz taqlar, dənglər wə hərbir yexil dərəh astidiki əz ilahılinin küllükidə bolajan ibadətgahlarını tələküs yokitixinglar kerək; 3 Ularning kurbangahlini buzungalar, but türvüklərinin qeqinglər wə axərahılini ot bilən kəydürüwetinglər; ilahılinin oyma məbəidlərini kesip taxlangalar; ularning isim-namlırinimə xu yərdin yokitixinglar kerək. 4 Silər Pərwərdigar Hudayinglarning hizmitidə ulardək kılmangalar, 5 bəlkı Pərwərdigar Hudayinglar

Өз namini tıkləx üçün barlıq kəbililiringlarning zeminliri arisidin talliojan, Өз turalojsi bolovan jayni izdənglar, xu yərgə kelinglar; 6 xu yərgə silər kəydürmə wə inaklık qatarlıq қurbanlıkinglarnı, məhsulatliringlardin ondin biri bolovan əxrilərni, kolunglardiki kətürmə hədiyələrni, kəsəmgə baoqlik hədiyələrni, ihtiariy hədiyələrni wə koy-kala padiliringlarning tunji balilirini əkilisilər; 7 Silər ailəngdikilər bilən koxulup xu yərdə Pərvərdigar Hudayinglarning aldida ziyanat kilinglar, silər Pərvərdigar Hudayinglar silərni bərikətligən kol əmgikinglarning mewisidin xadlinisilər. 8 Silər biz bugün kilojinimizdək, yəni hərbiringlar eż bilgininglərqə kılqinininglardək kilməslikinglar kerək; 9 Qünki Pərvərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan aramlıq həm miraska tehi yetip kəlmidiŋlər. 10 Birak silər Iordan dəryasidin etüp, Pərvərdigar Hudayinglar silərgə miras kılıp beridiojan zeminoja olturak laxkandın keyin, xundakla u silərni ətrapinglardiki barlıq düxmənliringlardin kütkuzup aram bərgəndin keyin, silər tinq-aman turoqanda, 11 xu qaođda Pərvərdigar Hudayinglar Өz namini koyidiojan bir jay bolidu; silər xu yərgə kəydürmə wə inaklık qatarlıq қurbanlıkinglarnı, məhsulatliringlardin ondin biri bolovan əxrilərni, kolunglardiki kətürmə hədiyələrni wə Pərvərdigaroja atap kəsəm kilojan esil hədiyələrni əkilisilər; 12 wə Pərvərdigar Hudayinglar aldida xadlinisilər, yəni silər, oqul-kızliringlar, kul-dedək liringlar wə silər bilən bir yərdə turuwatkan Lawiyalar (qünki ularning aranglarda həqkəndək nesiwisi yaki mirasi yoktur) həmmüngler xadlinisilər. 13 Sən kəydürmə қurbanlıkliringni ulul kəlgən jaylarda kilməslik üçün kengül kyojın; 14 Pəkət Pərvərdigar həmmə kəbililiringning zeminliri arisidin talliojan jayda kəydürmə қurbanlıkliringni kıl wə xu jayda meninq sanga barlıq tapiliojinimoja əməl kıl. 15 Həlbuki, sən kənglüng tartkiniqə Pərvərdigar Hudaying seni bərikətligini boyiqə xəhər-yeziliringda həlal həywanlarnı soyup (huddi jərən yaki keyik gəxidin yegəngə ohxax), gəx yesəng bolidu; məyli pak, məyli napak kixilər bolsun ularning gəxini yesə bolidu. 16 Silər pəkət uni kəni bilən koxup yeməslikinglar kerək; silər kenini su təkkəndək yərgə təkküwetixinglar kerək. 17 Sən axlıktın, yengi xarabtin, zəytun meyidin ondin biri bolovan əxriliringni yaki kala-koy padiliringning tunji balilirini, yaki kəsəmgə

baοqlik hədiyəliringni, ihtiariy hədiyəliringni yaki kolungdiki kətürmə hədiyəliringni xəhər-yeziliringda yeməsliking kerək; 18 bəlki bularni Pərvərdigar Hudaying aldida, Pərvərdigar Hudaying tallaydiojan jayda yeyixing kerək, yəni sən, oοlung, kizing, kuldədiking wə sən bilən bir yərdə turuwatkan Lawiyalar birgə yesəng bolidu; wə sən Pərvərdigar Hudaying aldida əmgikingning barlıq mewisidin xadlinisən. 19 Өzüngə həzi bolojinki, sən zeminda turojan barlıq künli ringdə Lawiyardın waz kəqməsliking kerək. 20 Pərvərdigar Hudaying sanga wədə kılqandək qegralliringni kengətykəndə, sən kənglüng tartip: «gəx yəymən» desəng, sən kənglüngning tartkiniqə gəx yesəng bolidu. 21 Əgər Pərvərdigar Hudayinglar Өz namini koyuxka tallaydiojan jay səndin bək yirək bolsa, sən Pərvərdigar sanga təkdim kilojan kala-koylardın elip soyisən; mən sanga tapilioqandək ularni soyisən wə xəhər-yeziliring iqidə kənglüng tartkiniqə boozulap yəysən. 22 Jərən yaki keyik yegəndək ularni yəysən; məyli pak məyli napak kixilər bolsun uning gəxidin yesə bolidu. 23 Pəkət xuningdin həzi bolojinki, ularning kenini yemə; qünki jan degən əkandidur; sən gəxni jan bilən koxup yeməsliking kerək. 24 Sən ənni yeməsliking kerək; bəlki uni suni yərgə təkkəndək yərgə təkküwət. 25 Sən uni yeməsliking kerək; xundak kilsang həling wə səndin keyinkı baliliringning həli yahxi bolidu; qünki sən Pərvərdigarning nəziridə durus bolojanni kilojan bolisən. 26 Birak səndiki Pərvərdigaroja atiojan wə kəsəmgə baoqlik nərsilərni bolsa, sən ularni elip Pərvərdigar tallaydiojan jayqa apirisən; 27 sən [xu yərdə] Pərvərdigar Hudayingning қurbanbahı üstidə kəydürmə қurbanlıkliringni, gəx bilən kenini sunoqin; baxka қurbanlıkliringning keninimə Pərvərdigar Hudayingning қurbanbahı üstidə kuyojın wə gəxini yegin. 28 Mən sanga tapiliojan bu barlıq səzlərgə kulaq selip kengül belgin. Xundak kilsang, Pərvərdigar Hudayinglarning nəziridə yahxi wə durus bolojanni kilojan bolisən wə eż həling wə səndin keyinkı əwlədliringning həli yahxi bolidu. 29 Pərvərdigar Hudaying sən baridiojan yərdiki əllərning zeminini igilixing üçün ularni sening aldingda yokitidu. Xu qaođda, sən ularning zeminini igiləp xu yərdə turojiningga, 30 Xu əllər aldingda yokitilojandin keyin, ularning izidin mengixka eziketurulmasliking üçün ezungə həzi bol wə: — «Bu əllər eż ilahlırinin ibaditini əkandə tutkən bolojiydi? Mənmu xundak kılıp bakayqu!» dəp

ularning ilahlırını həq izdimə. **31** Sən Pərvərdigar Hudayingning hizmitidə bolojiningda kət'iy ularning yoli boyiqə ix tutmaslıking kerək; qünki nemə ix Pərvərdigaroja yirginqlik bolsa, nemə ix Uningoja nəprətlik bolsa, ular eż ilahlıri üçün xu ixlarnı kilojan; ular hətta eż oqullırını wə kızlırınımu ilahlırioja atap otta kəydürüp kəlgən. **32** Mən silərgə tapilioşanlıki əməllərgə əmal kilişkə kəngül bəlüngərlər; uningoja həq nemə koxmanglar, uningdin həq nərsini qikiriwətməngərlər.

13 Əgər aranglardın pəyəqəmbər yaki qüx kərgüqi qikip, silərgə məlum bir möjizilik alamat yaki karamətni kərsitip berəy desə **2** wə u silərgə aldin'ala degən möjizilik alamat yaki karamət əməlgə axurulsa, əmma xuning bilən munasiyatlık «baxka ilahlaroja (yəni silər tonumiojan ilahlaroja) əgixəyli» wə «ularning küllükida bolaylı» desə, **3** xu pəyəqəmbər yaki qüx kərgüqining səzliriga կulaқ salmanglar; qünki xu tafta Pərvərdigar Hudayinglar silərning uni, yəni Pərvərdigar Hudayinglarnı pütün kəlbingərlər wə pütün jeninqərlər bilən səyidiojan-seyməydiqininqərlər bilix üçün sinawatkan bolidu. **4** Silər Pərvərdigar Hudayinglaroja əgixip mengixingərlər kerək; silər Uningdin kərkungular, əmrərlərini tutunglar, Uning awazioja կulaқ selingərlər; silər Uning hizmitidə bolup Uningoja baqliningərlər. **5** Xu pəyəqəmbər yaki qüx kərgüqi bolsa əlümğə məhkum kılıñixi kerək; qünki u silərni Misir zeminidin kütkezup qıçarojan, yəni «küllük makanı»din hərlük bədili tələp kütkezup Pərvərdigar Hudayinglaroja asiylik kilişni kustratti, xundakla Pərvərdigar Hudayinglar seni mengixkə əmr kilojan yoldin ezikürxəkə urundi; silər muxundak rəzillikni aranglardın yokitixingərlər kerək. **6** Kərindixing, məyli anangning oqlı yaki eż oqlung yaki kizing, jan-jigiring bolojan ayalıng yaki jan dostung astirtin seni azdurmakçı bolup: «Barayli, baxka ilahlararning küllükə kirəyli» desə, yəni eziüng yaki ata-bowliring həq tonumaydiqan, ətrapindiki əllərning ilahlıri bolsun, yekin bolsun, yırak bolsun, hətta yər yüzining bu qetida yaki u qetida bolsun, xularning küllükə kirəyli desə, **8** undakta sən uningoja koxulma yaki uningoja կulaқ salma; sən uni həq ayima, uningoja rəhİM kılma wə uning gunahını həq yoxurma; **9** kandaqla bolmisun, uni eltürkən; uni eltürükə tunji kol saloquçı sən bol, andin barlık həlkinqəng kolları əgixip xundak kilsun. **10** U seni Misir zeminidin, «küllük makanı»din

kütkezup qıçarojan Pərvərdigar Hudayingni taxlaxka ezikürtmekçi boldi, xunga sən uni eltürükən, qalma-kesək kilişing kerək; **11** Xuning bilən pütkül Israil anglaydu, korkidu, xuningdin keyin yənə xundak rəzil ixni aranglarda kilmaydu. **12** Əgər Pərvərdigar Hudaying olturaklıxıka sanga təkđim kilojan məlum bir xəhərdə: «Arimizdin bəzi rəzil adəmlər qikip: «Barayli, baxka ilahlararning küllükida bolaylı» dəp silər həq tonumaydiqan ilahlaroja əgixixkə eż xəhəridikilərni ezikürtürdi» degən həwərni anglisang, **14** xu haman təkxürüp sürüxtə kıl; rast bolsa, dərwəkə bu yirginqlik ix aranglarda yüz bərgənlikli ispatlanıqan bolsa, **15** undakda sən xu xəhərdikilərni kiliq bilən eltürüp, bu xəhərni wə uning iqidiki barlık nərsilərni, jümlidin mal-waranlırını təltəküs əhalak kiliwət. **16** Uninqidiki barlık oljini otturidiki qong məydanıqə yioqip, xu xəhərni barlık oljisini bilən koxup Pərvərdigar Hudayingoja atalojan kəydürmə kürbanlıktək ot bilən kəydürüb; u mənggügə harabilik bolidu – kaytidin kürulmaslıki kerək. **17** Təltəküs əhalakətkə bekitilgən həqbir nərsə əkolungə qaplaqmışun; xundak kilsang Pərvərdigar əqəzipidin yenip sanga rəhİM kərsitudu; U sanga iqini aqırıtip, ata-bowliringə qəsəm kilişdək seni kəpəytidu. **18** Sən man bugün tapiliojan Pərvərdigar Hudayingning barlık əmrərlərini tutup, uning nəzirida durus bolojannı kiliç üçün awazioja կulaқ salsang, əhaling xundak yahxi bolidu.

14 Silər Pərvərdigar Hudayinglarning pərzəntliridursılər; əlgənlər üçün bədininqlərni həq kəsməslikingərlər kerək wə yaki manglay qeqinglərni kirip takır kilməslikingərlər kerək; **2** qünki sən Pərvərdigar Hudayingoja atalojan mukaddəs bir həlkətursən; Pərvərdigar yər yüzdiki barlık həlkələr arisidin Əzining alahidə gehiri bolojan bir həlk boluxi üçün seni tallıqandur. **3** Sən həqkandaq yirginqlik nərsini yeməsliking kerək. **4** Təwəndikilər silər yeyixkə bolidiqan hayvanlar: — kala, koy, əqkə; **5** keyik, jərən, buoja, yawa əqkə, ahu, bekən, yawa koy, **6** xundakla hayvanlar iqidə tuyaklıları pütünləy aqımkə (tuyaklıları pütünləy yerik) həm kəxigüqi hayvanlarning hərhlilini yesəngərlər bolidu. **7** Lekin, kəxigüqi yaki aqımkə tuyaklılik hayvanlardın təwəndikilərni yeməsliking kerək: — Təgə, toxqan wə suçur (qünki ular kəxigüqi bolojini bilən tuyikli aqımkə əməstur. Xunga ular silərgə haram bolidu). **8** Qoxqə bolsa tuyaklıları aqımkə bolojini bilən kəximigini üçün silərgə haram bolidu.

Xundak haywanlarning gexini yeməslikinglar kerək wə həm əltüklirigə təqməslikinglar kerək. 9 Suda yaxaydiojan janiwarlardın təwəndikilərni yeyixkə bolidu: — sudiki janiwarlardın ənənəsi wə əsirəklili bolqanlarnı yeyixkə bolidu, 10 lekin ənənəsi wə əsirəklili bolqanlarnı yeməslikinglar kerək; ular silərgə nisbətən əhəram bolidu. 11 Barlıq əhalikuxlarnı yesənglar bolidu; 12 birak təwəndikli ugarcənatlarnı yeməslikinglar kerək: yəni bürkü, tapkux-ojeqirlar, dengiz bürküti, 13 ərlioqaq əlyazılık sar, laqin, ərəltaz-tapkuxlar wə ularning hilliri, 14 əmmə qəoşa-kozoşunlar wə ularning hilliri, 15 müxüyapılak, tegikux, qayka, sar wə ularning hilliri, 16 əluvkux, ibis, ak ku, 17 sakiykux, belik'aloquq, əarna, 18 ləylək, turna wə uning hilliri, həpüp bilən xəpərəng degənlər silərgə əhəram sanalsın. 19 Hərbir ənənəlik əməliliküqi əhərətərər bolsa silərgə nisbətən əhəram bolidu; ularnı yeməslikinglar kerək. 20 Silər barlıq əhalikuxlarnı yesənglar bolidu. 21 Silər əqəmkəndək əltük janwarnı yeməslikinglar kerək; silər undak nərsini xəhər-yezanglar iqidə turuwatkan musapirlar oja beringlar; ular uningdin yesə bolidu yəki uni yat əlliklərkə seti wətsimü bolidu; qünki sən Pərvərdigar Hudaying oja atalojan mukəddəs bir həlkətursən. Sən oqlaknı anisining sütidə əynitip pixursang bolmayıdu. 22 Sən jəzmən hər yili etizdiki əmmə terikqılık məhsulatlıringning ondin ənənəsi ayrixing kerək; 23 sən xularnı, yəni axlıking, yengi xarabing, zayıtun meyingning ondin ənənəsi Pərvərdigar Hudayingning aldida, yəni U Əznamıni əlduruxka tallaydiojan jayda yə, xundakla kala-koy padiliridin ayrılojan tunji balılırinı xu yərdə yə; xundak əqəmkəndə Pərvərdigar Hudayingdin daim korkuxni əginisən. 24 Wə Pərvərdigar Hudaying seni bərikətligəndə, U Əznamıni əlduruxka talliojan xu jay səndin intayın yırak bolup, məhsulatlıringni xu yərgə apıralmioqudək bolsang, 25 sən xu qaođa uni puloja setip, pulni ələngəja tengip, Pərvərdigar Hudaying talliojan jay oja barojin wə 26 wə kənglüng nemə tartsa, məyli kala, koy, məy-xarab, musəlləs bolsun, yəki xuningdək kənglüng tartkan ərkəndək nərsini xu puloja alsang bolidu; andin sən wə əyüngidikilər xu yərdə uningdin yəp-iqip, Pərvərdigar Hudaying aldida xad-huram bolisilər. 27 Xəhər-yeziliringda turuwatkan Lawiylarnı untumaslıking kerək, qünki aranglarda uning əqəmkəndək nəsiwisi yəki mirasi yok. 28 Hər üç yilning ahirida sən xu

yildiki məhsulatlıringdin ondin ənənəsi əxrə kılıp qıkar; sən uni xəhər-yeziliring iqidə topla; 29 xuning bilən Lawiylar (qünki aranglarda uning əqəmkəndək nəsiwisi yəki mirasi yok), musapir, yetim-yesirlər wə tul hotunlar keliplər uningdin yəp toyunsun; xundak əqəmkəndək Pərvərdigar Hudaying ələngdiki barlıq mewini bərikətləydi.

15 Hərbir yəttə yilning ahirida sən bir «halas kılıx»ni jakarlioqin. 2 Bu «halas kılıx» xundak bolidu: — barlıq ərəz əgiliyi kəoxnisioqa bərgən ərəzni kəqürüm kılıxi kerək; uni kəoxnisidin yəki ərindixidin tələp kılıməslik kerək; qünki Pərvərdigar aldida bir «halas kılıx» jakarlandı. 3 Qətəlliqtin bolsa tələp kılıxka bolidu; lekin ərindixingda bolqan ərəzni kəqürüm kılıxing kerək. 4 Həlbuki, aranglarda hajətmənlər bolmayıdu; qünki Pərvərdigar Hudaying silərgə miras bolux üqün igilixinglar oja beridiojan xu zemində turojiningda seni ziyyədə bərikətləydi; 5 Pəkət silər Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja ələk selip, mən silərgə bugün tapiliojan bu pütün əmrəgə əməl kılıxka kəngül bəlsənglər xundak bolidu. 6 Qünki Pərvərdigar Hudaying sanga wədə kılıqandək u seni bərikətləydi; sən kəp əllərgə kapalətlik elip ərəz berisən, lekin ulardın ərəz alməsən; sən kəp əllər üstügə əhəküm sürisən, lekin ular üstüngdin əhəküm sürməydi. 7 Pərvərdigar Hudaying sanga beridiojan zemində xəhər-yezanglar iqidə turuwatkan ərindaxliring arisidin kəmbəçəl bir adəm bolsa, sən uningoja kənglüngni qattık kılma yəki hajiti qüxkən ərindixing oja ələngdiki yumuwalma; 8 sən bəlkı sehiylik bilən uningoja ələngdiki yumuwalma; 9 sən bəlkı sehiylik bilən uningoja ələngdiki yumuwalma; 10 sən qođum uningoja sehiylik bilən bərgin; uningoja bərginində kənglüngdə narazi bolma; qünki bu ix üçün Pərvərdigar Hudaying seni barlıq ixliringda wə ələngdiki barlıq əməkkingdə bərikətləydi. 11 Qünki kəmbəçəllər zemindən yok, kətməydi; xunga mən sanga: «Sən sehiylik bilən zemindək ərindixing oja, yəni sən qođum uningoja wə ələngdiki barlıq əməkkingdə bərikətləydi. 12 Sən qođum uningoja sehiylik bilən zemindək ərindixing, məyli ibraniy ər yəki ibraniy ayal bolsun sanga setilojan bolsa, u altə yil əllükungda

bolidu, andin yättinqi yilida sən uni ezungdin halas kılıp köywət. **13** Uni köywətkəndə kuruq kol köywətsəng bolmaydu; **14** sən qoqum köyliringdin, haminingdin wə xarab kelqikingdin təkdim kiliqing kerək; Pərwərdigar Hudaying seni bərikətligini boyiqə sən uningoja bər. **15** Sening əslidə Misir zeminida kul boləşənlilikəngni, xuningdək Pərwərdigar Hudaying seni hərlük bədili tələp kütkəzənlilikini yadingda tut; xunga man bügün bu ixni sanga tapılıdim. **16** Həlbuki, xu kulung sanga: «mən səndin kətməymən» desə (qünki u seni wə ailəngdikilərni səyidü, sening bilən həli yahxi bolidu) **17** – xu qaçda sən bigizni elip uning kuliqini ixiktə təx. Xuning bilən u mənggüğə sening kulung bolidu. Xuningdək dedikingimə xundak muamilə kilojin. **18** [Kulungni] yeningdin köyuwetix sanga eçir kəlmisun; qünki u kullukunda altə yil boləqək, kimmiti mədikarningkidin ikki həssə artuk bolidu; [uni köywətsəng] Pərwərdigar Hudaying barlıq ixliringda seni bərikətləydu. **19** Kaliliring wə köyliring arısında tuqulmuşan barlıq tunji ərkək mozay-koziliringni Pərwərdigar Hudayingoja ata; kaliliringning tunjisini həqkandaq əmgəkkə salma, köyliringning tunjisini kırkıma. **20** Sən wə eyüngdikilər hər yili xu melingni Pərwərdigar Hudaying aldida, Pərwərdigar tallaydiojan jayda yənglər. **21** Birak [xu] haywarınları bir yeri meyip bolsa, məyli u məjruh, kor yaki uningda həqkandaq nuksan bolsa, uni Pərwərdigar Hudayingoja kurbanlık kılmaslıq kerək. **22** Bəlki uni xəhər-yezanglar iqidə yesəng bolidu; kixilər məyli pak yaki napak bolsun, uni jərən yaki keyikni yegəndək yesə bolidu. **23** Pəkət sən uning kenini yemə; kenini suni yərgə təkkəndək təküwət.

16 Abib eyini alahidə esingdə tut wə etüp ketix həytini Pərwərdigar Hudayingoja atap təbriklərin; qünki Pərwərdigar Hudaying seni Abib eyida Misirdin keqidə qıqarojan. **2** Sən «etüp ketix həytini»ning melini (məyli koy yaki kala padisidin bolsun) Pərwərdigar Hudaying tallap bekitidiojan jayda uningoja atap kurbanlık kilojin; **3** xundakla sən həqkandaq boldurulmuşan nanni yeməsliking kerək; sən uning bilən yəttə kün petir nan, yəni «külpət nenisi»ni yeyixing kerək; qünki sən Misir zeminidin aladiraxlıqta qıktıng; xuning bilən sən emrügenning barlıq künlüridə Misir zeminidin qıkkən xu künni yadingda tutkaysən. **4** Yəttə kün qebraliring iqidə, eyüngdə həqkandaq eçitkə tepilmisun; sən birinqi kün kəqtə kilojan kurbanlık gəxlərni ətigənga qaldurmaslıq kerək.

5 Sən etüp ketix həytini kurbanlığını Pərwərdigar Hudaying sanga təkdim kiliqiojan xəhər-yeziliringning hərkəndikida kilsang bolmaydu; **6** bəlki etüp ketix həytini kurbanlığını sən Pərwərdigar Hudaying Əz namini turoquzux üçün tallaydiojan jaydila kıl; uni kəqkuron, kün petix waktida, yəni Misirdin qıqqandıki wakitka ohxax wakıttı kılısan. **7** Uni Pərwərdigar Hudaying tallaydiojan jayda pixurup yegin; andin ətigändə qedirliringoja kayıtsang bolidu. **8** Sən altə kün petir nan yəysən; yättinqi kün Pərwərdigar Hudaying aldida təntənilik sorun künə bolidu; sən həqkandaq ix-əmgək kilməsən. **9** Andin yəttə həptini sanaysən; axlıqka oroqək saloqandin baxlap yəttə həptini sanaxka baxlaysən; **10** andin sən «həptilər həytini»ni Pərwərdigar Hudaying aldida kəlündiki ihtiyyarı hədiyə bilən etküzisən; Pərwərdigar Hudaying sanga bərikətlığınə karap uni ihtiyyarən sunisən. **11** Xuning bilən sən Pərwərdigar Hudaying aldida, U Əz namini turoquzuxka tallaydiojan jayda xadlinisən; sən ezung, oqlung, kizing, kulung, dediking, sən bilən bir yərdə turuwatkan Lawiyalar, aranglardiki musapirlar, yetim-yesirlər wə tul hotunlar xadlinisilər. **12** Sən xuning bilən əslidə Misirdə kul boləşənlilikəngni esingga kaltürüp, bu barlıq bəlgilimilərni tutup əməl kilojin. **13** Sən «kəpilər həytini»ni yəttə kün etküzisən; sən haman wə xarab kelqikingni yioğan qeoqingda, oqlung, kizing, kulung, dediking, xəhər dərvazisi iqidə turidiojan Lawiyalar, musapirlar, yetim-yesirlər wə tul hotunlar xu həytta xadlinisilər. **15** Pərwərdigar tallaydiojan jayda sən yəttə kün Pərwərdigar Hudaying aldida həyt etküzisən; qünki Pərwərdigar Hudaying barlıq məhsulatlıringda, kələng kilojan ixlarda seni bərikətləydu wə sən dərwəkə pütünləy xadlinisən. **16** Yıldı üq ketim, petir nan həyeti, həptilər həytini wə kəpilər həytida sening barlıq ərkəkliring Pərwərdigar Hudaying aldida, u tallaydiojan jayda hazır boluxi kerək; ular Pərwərdigar aldida kuruq kol hazır bolsa bolmaydu; **17** bəlki Pərwərdigar Hudayingning sanga təkdim kiliqiojan barlıq xəhər-yeziliring iqidə hərbir kəbilidə sorakçı wə əməldərlərni bekitixing kerək. **19** Adalətni burmilisang bolmaydu; adamlərgə yüz-hatırə kilsang bolmaydu; para alsang bolmaydu; para bolsa aqılanırların kezlerini kor kılıdu həm adillarning səzlərini burmilaydu.

20 Sən mutlək adalətni izdixing kerək; xundak kilsang hayatı kərisən həmdə Pərvərdigar Hudaying sanga təkdim kılıdiqan zeminni igiləysən. **21** Sən əzüng üçün yasadıqan Pərvərdigar Hudayingning kurbangahining ətrapıqə «axərah» buti kılınıdiqan heqkəndək dərəh tikməsliking kerək **22** wə əzüng üçün heqkəndək but tüwrüki tikliməsliking kerək; undak nərsilər Pərvərdigar Hudayingoja yirginqliktur.

17 Pərvərdigar Hudayingoja hərkəndək nüksani yaki baxka kəmqılıki boloğan kala yaki koynı kurbanlıq süpitida sunmaslıking kerək; qünki undak kılıx Pərvərdigar Hudayingoja yirginqliktur. **2** Pərvərdigar Hudaying sanga təkdim kılıdiqan xəhər-yezang iqidə ər bolsun, ayal bolsun, birsining Pərvərdigar Hudayingning aldida birər rəzil ixni kilojanlılığı — Uning əhdisigə hilaplik kilojanlığı, baxka ilahlaroja (məsilən, Mən sanga ibadət kılıxka mən'i kilojan kuyax, ay yaki pütkül samawi koxun boloğan yultuzlaroja), ibadət kılıp ularoja bax urojanlılığı baykalsa, **4** — xundak bir ixtin həwər tapşan yaki uni angliojan bolsang, undakta sən əstayıdillik bilən sürüxtürgin; bu ix ispatlinip rast qıksa, dərwəkə Israilda xundak yirginqlik ix kılınojan bolsa, **5** sən xu rəzil ixni kilojan ər yaki ayalni dərwaziliringoja elip qıkip, xu ər yaki ayalni əlüməgə məhkum kılıp qalmakesək kılıxing kerək. **6** Birsini əlüməgə məhkum kılıx üçün ikki-üç guwahqining sezləri boluxi kerək. Birsini birlə guwahqining səzi bilən əltürükə bolmayıdu. **7** Əltürülli dijanda awwal guwaqlar kol salsun, andin barlıq həlkələ kol salsun; xundak kilsanglar silər rəzillikni aranglardın həydiwetisilər. **8** Xəhər-yezanglarda həküm qıkırıxka sanga təs kelidiqan bir ix qıksa, məyli hun dəwəsi, hək-tələp dəwəsi yaki zorawanlık dəwasida, hərkəndək talax-tartix bolsa ornunglardın turup Pərvərdigar Hudaying tallaydiqan jayoja beringlər. **9** Silər Lawiy kahinlarning wə xu qaoğda bolidiqliq sorakçı bəgning yenioja barisilər wə ulardın həküm soraysilər; ular silər üçün həküm qıkırıdu. **10** Silər Pərvərdigar tallaydiqan axu yərdə turoqanlarning silərgə tapxuridiqan həküm səzi boyiqə ijra kılısilər; ularning silərgə kərsətkinining həmmisigə əməl kılıp kəngül bəltixünglər kerək. **11** Silər ularning silərgə kərsətkən ənənə həkümü boyiqə, qıkırıdiqan kararı boyiqə kılısilər; ular silərgə tapxuridiqan səzdir ong ya soloja qətnəp kətmənglər. **12** Wə baxbaxtaklär kılıp, Pərvərdigar Hudayingning hizmiti üçün xu yərdə turidiqan

kahinoja yaki sorakçı bəgkə կulak salmiojan kixi bolsa, xu adəm əlüməgə məhkum bolidu; xuning bilən silər rəzillikni Israildin həydəp qıkırısilər. **13** Xundakla, barlıq həlkələk bularnı anglap korkıdu wə yənə baxbaxtaklär kilməydu. **14** Sən Pərvərdigar Hudaying sanga təkdim kılıdiqan zeminoja kirip uni igligəndə, xundakla uningda turoqanda: «Mən ətrapimdiki əllərninǵkidək ezungə bir padixaḥ tikliməqimən» desəng, **15** xu qaoğda sən əzüngə paşət Pərvərdigar Hudaying tallaydiqinini tikləysən; üstüngə kərindəx bolmiojan qətəllikni bekitməsliking kerək. **16** [Padixaḥ] bolsa əzi üçün atlarnı kəpəytəməsliki yaki atlarnı kəpəytimən dəp həlkni Misiroqa kayturmaslıki kerək; qünki Pərvərdigar silərgə: «Silər xu yol bilən hərgiz kaytmaslıkinglar kerək» deyənidir. **17** Padixaḥ kəp ayallarnı əz əmrigə almasılıki kerək; bolmisa uning kəngli ezip ketixi mumkin. U əzi üçün altun-kümüxnı kəpəytəməsliki kerək. **18** Padixaḥlıq təhtigə olturoqinida u əzi üçün Lawiy kahinlarning aldida muxu ənunni bir dəptərgə kəqürüp pütüxi kerək. **19** Xu dəptər uning yenida daim boluxi wə uni əmrinənə barlıq künləridə okuxi kerək; xundak kilsə u Pərvərdigar Hudasidin korkup, muxu ənunning sezləri wə bəlgilimilirini tutup ularoja əməl kılıxni əgini. **20** Xundakla uning kəngli kərindəlxərli aldida həkawurluxip kətməydu, bu əmrlərdin ong ya soloja qətnəp kətməydu wə xuningdək Israfil arisida uning wə oqlulliniring padixaḥlıq künləri kəp bolidu.

18 Lawiy kahinlər wə xuningdək barlıq Lawiylar kəbilisining Israilda heqkəndək nesivi yaki mirasi bolmayıdu; ular Pərvərdigar oja atap otta sunulidiqan kurbanlıklardın wə [Pərvərdigarning] mirasidin yeşixə bolidu, **2** Bırak ularning kərindəlxərli arisida heqkəndək mirasi bolmayıdu; Pərvərdigar eytəndək, U Əzi ularning mirasidur. **3** Kahinlarning kurbanlıq kılıdiqan həlkətin alidiqan ültüxi mundak; — (məyli kala yaki koy bolsun) kol, engək gəxi wə üqay-kerini kahinlaroja berili. **4** Silərning axlıq lardın, yengi xarabinglardın wə zəytun meyinglardın dəsləpki pixkan həsulni wə koyliringlardın dəsləpki kırkılıqan yungni uningoja berisilər; **5** qünki Pərvərdigar Hudaying uni wə uning əwləldirini Əz namida hizmitidə daim turuxka barlıq kəbililiringlər iqidin tallıwaloqan. **6** Əgər Lawiy boloğan bir adəm pütkül Israildiki hərkəndək xəhər-yezidin, yəni əzi makamlaxşan jaydin qıkip, Pərvərdigar tallaydiqan jayoja kəlsə **7** wə xu yərdə Pərvərdigar aldida

turoqquqı barlıq kérindaxlirioja ohxax Pərwərdigar Hudasingin namida hizməttə turoqan bolsa, **8** undakta (məyli u atisidin қalojan mirasını setiwətəkən yaki setiwətmigən bolsun) uning yəydiqan ülüxi kérindaxliriningkidək boluxi kerək. **9** Sən Pərwərdigar Hudaying sanga beridiojan zeminoja kirgən qaojda, sən xu yərdiki əllərning yirginqlik adətlərini eğənməsliking kerək. **10** Aranglarda eż oqlı yaki kızını ottin etküzidiqan, palqlılık, rəmqılık, əpsaniylilik, jadugərlik **11** yaki dəmidiqılık kıloluqı yaki jinkəx, sehırgər yaki elgənlərdin yol sorioluqı həqkandak kixi bolmisun; **12** qünki bundak ixlarnı kılıdiqan hərkəndək kixi Pərwərdigaroja nəprətlik bolidu; bu yirginqlik ixlər tüpəylidin Pərwərdigar Hudaying xu əllərni aldinglardin həydəp qıkırıdu. **13** Sən Pərwərdigar Hudaying alidda əyibsiz mukəmməl boluxung kerək; **14** qünki sən zemindin həydəydiqan bu əllər rəmqilər wə palqılaroja kulak salidu; birak Pərwərdigar Hudaying seni undak kılıxka yol koymaydu. **15** Pərwərdigar Hudaying silər üçün aranglardin, kérindaxliringlar arisidin manga ohxaydiqan bir pəyəqəmbər turoquzidu; silər uningoja kulak selinglar. **16** Bu silər Hərəb teojıda yiojilojan kündə Pərwərdigar Hudayinglardın: «Pərwərdigar Hudayimning awazını yənə anglimaylı, bu dəhəxətlik otñi kərməyli, bolmisa elüp ketimiz» dəp tələp kılıqininglaroja pütünləy mas kelidi. **17** Xu qaojda Pərwərdigar manga: «Ularning manga degən səzi yahxi boldi. **18** Mən ularoja kérindaxliri arisidin sanga ohxaydiqan bir pəyəqəmbərni turoquzimən, Mən Θ səzlirimni uning aqzioja salımən wə u Mən uningoja barlıq tapiliojinimni ularoja səzləydu. **19** Wə xundak boliduki, u Mening namimda dəydiqan səzlirimə qulak salmaydiqan hərkəndək kixi bolsa, Mən uningdin həsab alımən. **20** Əmma Mening namimda baxbaxtaklıq kılıp Mən uningoja tapilimiqan birər səzni səzlissə yaki baxkə ilahlarning namida səz kılıdiqan pəyəqəmbər bolsa, xu pəyəqəmbər əltürüsən. **21** Əger sən kənglüngdə: «Pərwərdigar kilmiojan səzni kəndək pərk etimiz» desəng, **22** bir pəyəqəmbər Pərwərdigarning namida səz kılıqan bolsa wə u bexarət kılıqan ix tooqra qıkmışa yaki əməlgə axurulmisa, undakta bu səz Pərwərdigardin qıkmiojan; xu pəyəqəmbər baxbaxtaklıq bilən səzligən dəp, uningdin körkəma.

19 Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zemindiki taipilərni silərning aldinglardin üzüp

taxliqən wəktida wə silər xundakla ularning xəhərliri wə əyliridə turojininglarda, **2** silər xu qaojda Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zemində üq xəhərnı ayrim kılıxinglar kerək; **3** xundakla, adəm əltürgən hərbir kixi xu yərlərgə, xu xəhərlərning birigə əqip beriwalosun dəp yol hazırlap, Pərwərdigar Hudayinglar miras boluxka silərgə beridiojan zeminni üq rayonoqa belisilər. **4** Tirik kelix üçün xu yərlərgə əqip beriwalojan, adəm əltürgən kixi tooqruşuk bəlgilişə mundak; — u қoxnisini tasadipiyliktin urup əltürüp koyojan, xundakla əslidə uningoja eq-adawiti bolmiojan bolsa, xu yərgə əqip beriwalasa bolidu. **5** Məsilən, u қoxnis bilən otun kesixkə ormanoja kirgən bolup, dərəhni kesixkə paltini kətürgəndə palta bexi sepidin ajrap ketip қoxnisioja tegip ketip uni əltürüp koysa, undakta jawabkar kixi bu xəhərlərden birigə əqip beriwelip həyat əlidü; **6** bolmisa, əkan əkəsi alojuqi oğəzipi əkəninqanda adəm əltürgən kixini kooqlaydu wə yol uzun bololaşqə, uningoja yetixiwelip əltürüwetixi mumkin; əməliyəttə, u kixi əlümgə layik əməs, qünki uning əslidə қoxnisioja həqkandak eq-adawiti yok idi. **7** Xunga mən silərgə: «Əzünglar xundak üq xəhərnı ayrixinglar kerək» dəp əmr kılımən. **8** Pərwərdigar Hudayinglar ata-bowliringlaroja kəsəm kılıqinidək qegrayinglarnı kengəytixni, ata-bowliringlaroja wədə kılıqan barlıq zeminni silərgə təkdim kılıxni halaydu; **9** silər Pərwərdigar Hudayinglarnı seyüx wə uning yollırıda daim mengix üçün mən silərgə bugün tapiliojan bu əmrni tutsangularla U xundak kılıdu, undakta silərmə əzünglar üçün bu üq xəhərdin baxkə yənə üq xəhərnı əkəsərələr. **10** Wə xundak kılısangular Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kılıp təkdim kılıdiqan zemin arisida naħək əkan təkülməydu wə xuningdək gadininglaroja hun gunaħi qüxməydu. **11** Lekin birsi қoxnisioja eq-adawat tutkən bolsa, paylap turup uningoja hujum kılıp, urup əltürüwətsə wə xu xəhərlərden birigə əqip beriwalojan bolsa, **12** undakta uning eż xəhəridiki akşakallar adəm əwətip uni xu yerdin yandurup kelixi kerək, andin uni əltürüsən dəp «əkan əkəsi alojuqi»ning kolioja tapxuruxi kerək. **13** Sən uni heq ayimiojin, xundak kılıqanda Israildin təkülgən gunahsız əkəninq deoqını taziliojan bolisilər; andin əhalilər yahxi bolidu. **14** Pərwərdigar Hudaying sanga igiləx üçün təkdim kılıdiqan zemində burunkilar miras yeringdə bekitkən, қoxnangning pasil texini yetkiməsliking kerək. **15** Məlum jinayət yaki gunah

tooprısida bırsığa «U gunah kılıqan» dəp ərz-xikayət kılıxta yaloquz birlə guwahqı bolsa kupayı kilmaydu, bəlkı həmmə ix ikki yaki üç guwahqining səzi bilən bəkitilsun. **16** Birsi toopruluq «palanqi-pokunqi gunah kılıqan» dəp ərz kılıdioqan kara niyatlık bir guwahqı qıksa, **17** dəwalixip kalojan ikki adəm Pərvərdigarning alddıa, xu künlərdə bolidioqan kahinlər wə sorakçı bəglər aldida hazır bolsun; **18** sorakçı bəglər əstayidillik bilən təkxürsün; əgər həlikı guwahqı yalojan guwahqı bolup, əz kərindixi toopruluq yalojan guwahlıq bərgən bolsa, **19** undakta, silər dəl u kərindixioqa kilmakçı bolqınındək uningojumu xundak kilinglar. Xundak kılısanglar rəzzillikni aranglardın yokitisilər. **20** Kalojan həlkəmu bu ixni anglaydu wə körküdu wə xundakla, aranglarda undak rəzil ixni yənə kilmaydu. **21** Silər həq rəhîm kilmangalar; janqa jan, kəzgə kəz, qıxqa qıx, koloja қol, putka put elinsun.

20 Əgər sən düxmənlirinqə jəng kılıjlı qıkip, at wə jəng hərwilirini, xundakla əzüngdin kəp bolqan bir əlni kərsəng, ulardin həq korkma. Qünki seni Misir zeminidin qırırip kəlgən Pərvərdigar Hudaying Əzi sən bilən billidur. **2** Silər jənggə qıkıx aldida kahin əzi aldioqa qıkip həlkəsə sez kiliplər. **3** ularoqa: «Y Israel, anglangalar! Silər bugün düxmənlirinqər bilən soğuxux aldida turuatisilər. Kəngüllirinqər jür'ətsiz bolmisun; korkmangalar, titriməngalar, ularning səwəbidin dəkkə-dükkigə qüxməngalar; **4** qünki Pərvərdigar Hudaying Əzi düxmənlirinqər üstidin əqlibə kılıxinglar üçün silər bilən billə jənggə qikidu» — dəp eytsun. **5** Xu qaçda əməldarlar həlkəsə mundak desun: — «Aranglarda bir yengi ey selip, uni [Hudaşa] atimiqan birsi barmu? Undakta u əz əyiga yenip kətsun, bolmisa u jəngdə əlüp ketip, baxka kixi kelip uni [Hudaşa] atixi mumkin. **6** Tək selip üzümzar bərpa kiliplər, tehi uning mewisini yemigən birkim barmu? Bar bolsa əyiga yenip kətsun, bolmisa u jəngdə əlüp kətsə, baxka kixi kelip uning mewisini yeyxi mumkin. **7** Bir kız bilən wədiləkən bolup, tehi uni əz əmrigə almiojan birkim bolsa, u əyiga yenip kətsun, bolmisa u jəngdə əlüp kətsə, baxka kixi kelip uni əziga hotunluğka elixi mumkin». **8** Andin mənsəpdarlar həlkəsə yənə səzləp: «Korkup kətkən, jür'ətsiz birkim barmu? U əyiga yenip kətsun. Bolmisa kərindaxlirining yürükimə uningkidək jasaratısız bolup kəlexi mumkin» dəp eytsun. **9** Əməldarlar həlkəsə xularni eytkəndin keyin ular həlkəning aldida yetəkqılık kılıxka koxunlaroqa sərdarlarnı tiklisun. **10** Silər hujum

kılıxka məlum bir xəhərgə yekin laxkıninglarda awwal uningoja sülhi tooprısida söz kilinglar. **11** Əgər ular sülhini halaymır, dəp jawab berip əz dərvazilirini silergə aqsa, undakta uningda turuwatkan həmmə həlkə silergə bekinip kulluk haxarda bolidu. **12** Lekin silər bilən sülhi kılıxka unimay, bəlkı silər bilən jəng kilmakçı bolsa silər uni қorxanglar. **13** Pərvərdigar Hudayinglar uni kolunglaroqa tapxuroqanda uningdiki hərbir ərkəknı kılıqlap əltürünglər; **14** lekin ayallar bilən balılırlı, kala bilən xəhərdiki həmmə nərsini, yəni barlık, qənəiyəmtəni əzünglaroqa olja kiliplər. Pərvərdigar Hudayinglar əz düxmənlirinqər bilərə elip bərgən oljidin yəp seyünisilər. **15** Silərdin yırakta bolqan, [zəminənə təwə bolmiojan] əllərning xəhərlirigə xundak kilinglar. **16** Lekin Pərvərdigar Hudayinglar silərgə miras kiliplər idioqan zemindiki əllərning xəhərlirini bolsa, ularning iqidiki tiniyi bar həq nərsini tirik koymay, **17** bəlkı Pərvərdigar Hudayinglar silərgə buyruqandak Hıtiylar bilən Amoriylar, Kanaaniylar bilən Pərizziylər, Hıwiylar bilən Yəbusiyarlarning həmmisini təltəküs yokitixinglar kerək. **18** Bolmisa, ular əz ilahırlıroqa qoqunuxtiki həmmə yirginqlik ixlirini silərgə əgitip, Pərvərdigar Hudayinglaroqa gunah kılıdioqan bolisilər. **19** Bir xəhərnı igiləx üçün uzun wakit jəng kiliplər körxpə turuxka toqra kəlsə, uning ətrapidiki dərəhlərni palta bilən kesip wəyrən kilmangalar; qünki ularning mewisini yesənglər bolidu. Xunga ularni kəsməngalar; qünki daladiki dərəhlər körxiwelik kerək bolqan adəmmidi? **20** Lekin silər mewilik dərəh əməs dəp bilgən dərəhlərni kesip yokitip, silər bilən soğuxşan xəhərnı hujum kiliplər əqlitixka xu dərəhlərдин istihkam-potəylərni yasisanglar bolidu.

21 Əgər Pərvərdigar Hudayinglar silərgə miras kiliplər igiləxkə beridioqan zemində, dalada əltürülgən bir jəsət tepilsə, əmma uni əltürülgən adəm məlum bolmisa, **2** akşakalliringlar bilən sorakçı bəgliringlar qıkip olük teplioqan yər bilən ətrapidiki xəhərlərning arılığını elqisun; **3** əltürülgüqinən jəsitigə əng yekin xəhərning akşakallırı bolsa ixşa selinmiojan, boyuntorokmu selinmiojan inək tepip kəlsun; **4** xu xəhərning akşakallırı inəknin süyi tohtimay akidioqan, həydilip terilmiojan bir jilojioqa elip berip, xu jilojining eziđə inəknin boynunu sunduruwətsun; **5** xu qaçda Lawiyning əwlədləri bolqan kahinlər ularning kəxiqə kəlsun; qünki Pərvərdigar Hudayinglar ularni Əzininə aldida hizməttə bolup, Pərvərdigarning

namida bəht-bərikət tiləxkə tallıqandur. Hərbir dəwa wə hərbir tayak jazası ularning səzi boyiqə kesilsün. 6 Əltürülügüning jəsitiğə əng yekin xəhərdiki akşakallarning həmmisi xu jilojoqa kelip, boynı sundurulmuş inəkninq üstidə turup, kollirini yuyup 7 guwahlıq berip: «Kollirimiz bolsa bu կənni təkmidi, kəzərimiz bu ixni kərmidi; 8 əy Pərvərdigar, Sən Əzüng hərlük bədili tələp kütküzojan halkıng Israilni կəqürgəysən wə nahək akkən կənning gunahını Israil həlkinqə artmıqaysən» — desun; xundak kılıp bu կən gunahıqə kaferat kəltürülənən bolidu. 9 Silər xundak kılıp Pərvərdigarning nəziridə tooqra bolqanı kılıp nahək, tekulgən կənning gunahını əzünglardın qikiriwətkən bolisilər. 10 Əgər silər düxmənliringlar bilən jəng kılıqılı qikqininqarda Pərvərdigar Hudayinglar ularni կəlunglarqa bərgəq, ulardin əsir alojan bolsanglar, 11 bu əsirlərning arisida qiraylıq bir ayalni kərüp, kənglüng uningoja qüxüp, uni əmringgə elixni halisang, 12 undakta uni əyünggə elip barojin; u qeqini qüxürüp, tirnaklarını yasap, 13 əsirliktə kiyən kiyimlirini selip, əyüngdə olturnup toluk bir ay ata-anisi üçün matəm totsun; andin sən uning կəxioja kirip uni əzünggə ayal kılıp uningoja ər bolsang bolidu. 14 Keyin, əgərdə kənglüng uningdin seyünmişə, u կəyərni halisa, baroqli koyuxung kerak; uni puloja satmiojin wə uningoja dedəktək muamila կilmiojin, qünki sən uningoja yekinlik kılıp uyat kılıqansən. 15 Əgər birsining ikki ayalı bolup ularning biriğə amraqlıq, yənə biriğə eqlük kılıqan bolsa wə amraq wə əq bolovan hər ikkisidin oouq tuqulojan bolsa, tunjisini əq ayalidin tapşan bolsa 16 undakta u kixi oqullirioja barını miras üçün üləxtürüp bərgən künidə əq ayalining oqlı, yəni uning tunji oqlining ornioja amraq ayalining oqlını tunji oqullukka koyuxka bolmaydu. 17 U bəlki əq ayalining oqlını tunji oqlum dəp etirap kilsun; qünki bu uning küq-kuwwiti bar waqtidiki dəsləpkı mewisidur; tunji oqulluk həkükü uningu bololaşqka, atisi barlıq mal-mülüktn uningoja ikki ülüx miras bərsun. 18 Əgər birsining baxbaxtalı wə itaətsiz oqlı bolsa, u nə atisining səzигə, nə anisining səzigə kulaq salmay, hətta tayak-tərbiyimu kar kılmayı, ularning gepini yənilə anglimisa, 19 Uning ata-anisi uni tutup, xəhərning dərwazisioja elip berip, xəhərning akşakallırının կəxioja kəltürüsün; 20 ular xəhərning akşakallırıqə ərz kılıp: — «Bu oqlımız baxbaxtalık wə itaətsizlik kılıp, səzimizni anglimay

yürudu; u nəpsi yaman, xarabhor bolup կəldi» dəp eytsun. 21 Xuning bilən xəhərnin həmmə həlkə bir bolup uni qalma-kesək kılıp əltürüsün. Silər bu yol bilən əzünglardın rəzillikni qikiriwetisilər; pütkül Israil bu ixni anglap korkidiojan bolidu. 22 Əgər birsi əlüm jazasioja layik gunaş sadir kılıp, əltürülgən bolsa wə jəsитini bir dərəhkə esip կoyojan bolsanglar, 23 əluki keqiqə dərəhtə կəlmisun; կəndakla bolmisun, silər dərəhkə esiləpuqini xu kündə kemüwetinglar (qünki kimdəkim [dərəhkə] esiləjan bolsa, Huda təripidin lənətə կəldurulmuş kixi hesablinidu). Xundaq կilsanglar, Pərvərdigar Hudayinglar silərgə miras kılıp bərgən zeminni bulqimiojan bolisilər.

22 Sən կərindixingning kalisi ya koyi ezip kətkinini kərsəng, qatikinq bolmay yürme; կəndakla bolmisun, uni կərindixingning կəxiqə yətküzüp bər. 2 Əgərdə կərindixing sanga yekin olturmisa wə yaki igisini tonumisang, xu հայwanni ez əyünggə elip kılıp, կərindixing uni izdəp kəlgüqə əzüng saklap andin uningoja tapxurup bərgin. 3 Sən ohxaxla uning yitkən exiki yaki kiyimlirinumu xundak kıl; xundakla կərindixingning hərkəndək yitkən nərsisini tepiwalsang, unimu xundak kılıqin; sən əzüngni bu ixtin կəqurmiojin. 4 Əgər կərindixingning exiki yaki kalisining yolda yikilip qüxkinini kərsəng, sən bu əhwalidin əzüngni կəqurmiojin; կərindixingoja yardəmlixip uliojin tartip turozujin. 5 Ayal kixi bolsa ərlərning kiyimini kiymisun; xuningda ohxaxla ər kixi ayal kixinin kiyimini kiymisun; qünki kimki xundak կilsa, Pərvərdigar Hudayingning aldida yirginqlik bolidu. 6 Əgər sən yolda ketiwetip, bir dərəhtə yaki yərdə balılıri yaki tuhumlului bolovan կuxning uwisiqə uqrısan, anisi tuhum yaki balılırini besip yatkan bolsa, ana-balılırini bırakla almiojin; 7 ھeq bolmiojanda sən anisini կoyuwetip, balılırinila alsang bolidu; xundak կilsang sanga yahxi bolup uzun əmür kərisən. 8 Yengi bir əy salsang, əgzənggə bir tosma tam yasiqin; bolmisa birsi uningdin yikilip qüxsə, əzünggə kan tekülliğunahını kəltürüväng mumkin. 9 Əz üzümzarlıkingçə ikki hil uruk qaqmiojin; bolmisa teriojiningning həmmisi wə üzümzarlıking məhsulatlıri bulqanojan hesablinidu. 10 Sən kala bilən exəknı birgə қoxup yər həydimigin. 11 Yung wə kanaptin ibarət ikki hil yiptin tokolojan kiyimni kiymin. 12 Sən yepinojan tonungning tet burjikigə pəpük կoyojin. 13 Əgər biri hotun elip uningoja yekinqılık kılıqandin keyin uningoja əq bolup, 14

Uning yaman gepini kılıp, uningoja bətnam qaplap, ərz kılıp: «Mən bu hotunni aldım, lekin uningoja yekinqılık kılsam uning kız əməslikini bildim» desə, 15 undakta kızning ata-anisi kızning paklık ispatını elip xəhər dərvazisida olturoğan xəhərning aksakallırıja kəltürsun, 16 andin kızning atısı aksakallarоja sez kılıp: «Mən kızimni bu kixigə hotunlukka bərdim, lekin u uningoja eq bolup kaldi; 17 wa mana, u uning yaman gepini kılıp, bətnam qaplap ərz kılıp: «Kizingning kız əməslikini bildim» dəydu. Birak mana kizimning paklık ispatı!» dəp, ispat rəhtni aksakallarning alddıa yeyip koysun. 18 U wağıtta xəhərning aksakallırı erini tutup uningoja tayaktəribya berip, 19 Israildiki bir pak kızning yaman gepini kılıp, uningoja bətnam qapliding dəp, yüz xəkel kümüx tələtsun; andin ular pulni kızning atısığa bərsun dəp bekitsun. Əmma kız bolsa xu kixinining hotuni bolup turiwerixi kerək; ər pütün əmriddə uni koyup bərsə bolmayıdu. 20 Lekin bu sez rast qıkıp, kızning paklık ispatı bolmisa, 21 kızni atisining əyining dərvazisi aldişa aparsun wə atisining əyidə buzukluk, kılıp Israilning iqidə xərməndilik kılqanlıkı üçün uning xəhərinin adəmliri xu yerdə uni qalma-kesək kılıp eltürsun. Xundak kılqininglarda silər əzünglardın rəzillikni qıkırıwetisilər. 22 Əgər birsi eri bar hotun bilən zina kılıp tutulup kalsa, zina kılıxkan ər-hotun ikkilisi eltürüsün. Xundak kılqanda Israilning iqidin rəzillikni qıkırıwetisilər. 23 Əgər birsi xəhərdə biraw bilən wədilixip kyojan bir kızni uqrıtıp, uning bilən billə bolsa, 24 ikkilisini xəhərning dərvazisığa elip qıkıp qalma-kesək kılıp eltürüngərlər; kız bolsa xəhərdə turup warkırımiqinə üçün, ər bolsa baxkisininə wədiləxkən kizi bilən yatkını üçün eltürüsün. Xundak kılıp, silər əzünglardın rəzillikni qıkırıwetisilər. 25 Əgər ər kixi baxkisi bilən wədiləxkən kızni dalada uqrıtıp, uni tutuwelip uning bilən yatsa, pəkət kız bilən yatkan ər kixi eltürüsün. 26 Kizoja bolsa, heqnemə kılmanglar, qünki kızning əzidə əlüməgə layık həq gunah yok. Bu ix bolsa birsi koxnisığa hujum kılıp uni eltürwətkəngə ohxax ixtur. 27 Qünki u baxkisiqə wədiləxkən kızni dalada tutuwaloqanda, kız towlioğan bolsimu uni kutkuzoqudək kixi tepilmioğan. 28 Əgər birsi birər ər bilən wədiləxmigən kızni tutuwelip, uning bilən yetip hər ikkisi tutulsa, 29 kız bilən yatkan adəm kizoja yekinqılık kılıp har kilojını üçün kızning atısığa əllik xəkel kümüx berixi kerək; andin kızını ezigə hotun kılıp elixi kerək; u pütkül əmriddə uni

koyup bərsə bolmayıdu. 30 Həqkim atisining hotunini almaslıkı kerək, atisining yotkınıni aqmaslıkı kerək.

23 Kimki sokulux yaki kesilix tüpəylidin ahta kılıwetilgən bolsa, Pərwərdigarning jamaitigə kirmisun. 2 Kimki həramdin tuqulajan bolsa Pərwərdigarning jamaitigə kirəlməs; oninqi əwladiojqə mundaklardın həqkim Pərwərdigarning jamaitigə kirmisun. 3 Həqbir Ammoniy wə ya həqbir Moabiy Pərwərdigarning jamaitigə kirmisun; oninqi əwladiojqə ulardin həqkim Pərwərdigarning jamaitigə hərgiz kirmisun. 4 Səwəb xuki, silər Misirdin qıkkininglarda ular aldinglarə yeməklik, su elip qıkmidi wə silərgə ziyankəxlik kilişkə silərni karojisun dəp, Aram-Naharaimdiki Petroluk Beorning oqlu Balaamni yallidi. 5 Lekin Pərwərdigar Hudayinglar bolsa Balaamning səzini anglimay, bəlkı silər üçün karojixni bərikətkə aylanduruwətti; qünki Pərwərdigar Hudayinglar silərgə muhəbbət baqlıloğan. 6 Silər həmmə künliringlarda [Ammoniyalar wə Moabiyalar]ning aman-esənləki wə bəhtini hərgiz istiməngər. 7 Lekin Edomiyalar kərindixinglar bolöqə, ularəja nəprət bilən karimanglar. Misirliklarojumu nəprət bilən karimanglar, qünki silər ularning zeminida musapir bolup turoğanıdinglar. 8 Bularning üçinqi əwladidin tuqulajan balılar Pərwərdigarning ibadət jamaitigə kirəsə boldı. 9 Düxmənliringgə karxi jənggə qıkıp qedir tixsəng, hərhil napaklılıqın ehtiyyat kılqın. 10 Əgər aranglarda keqisi birsi qüxicə xəytan atlap napak bołożan bolsa, u qedirgahdın qıkıp kətsun; qedirgahqə udulla kirmisun; 11 kəqkuron kırğəndə u suoğa qüçüp, kün patkanda qedirgahqə yenip kirsun. 12 [Hajitinglar] üçün qedirgahning sırtida bir jayinglar bolsun; tərətkə xu yərgə beringlar. 13 Saymanliring iqidə bir gürjək bolsun; sən sırtta tərətkə oltursang, uning bilən ərək kolap təritingni kəmisiwət. 14 Qünki Pərwərdigar Hudaying seni kutkuzuxka, düxmənliringni aldinglarə tapxuruxka qedirgahıng otturisida yürüdü; xunga sening qedirgahıng pak bolsun. Bolmisa U seningkidə birər paskinilik, kersə səndin ayrılip ketixi mumkin. 15 Əz hojisidin keqip yeningoja kəlgən kulni əz hojisığa tutup bərmigin. 16 U aranglarda silər bilən billə turup, kəysi xəhərning dərvazisi iqidə kəysi yərni tallisa, xu yerdə tursun. Silər uningoja zulum kılmanglar. 17 Israilning kızlirining arısida həqbir pañixə bolmisun, Israilning oqullırining arısida həqbir pañixə həzilək bolmisun. 18 Bir kəsəmni bəja kəltürmək üçün

Pərvərdigar Hudayinglarning əyigə paňixining pulini yaki həziləkninq pulini kəltürmigin; qünki bu ikkisi Pərvərdigar Hudayingning aldida yirginqliktur. **19** Silər eż əkerindixinglardın əsum almanglar; pulning əsumı bolsun, axlıqning əsumı bolsun yaki hərkəndək əsum aloqudək baxka nərsinə əsumini alsanglar bolmayıdu. **20** Əmma qətəlliktin əsumı alsanglar bolidu, lekin əkerindixinglardın heq əsum almanglar. Xundak ķilsanglar Pərvərdigar Hudayinglar silər uni igiləxkə kırıdıcıq zemində, kolliringlarning barlık əmgikidə silərgə bərikət beridu. **21** Sən Pərvərdigar Hudaying aldida bir nərsini ataxka kəsəm kıləjan bolsang, uningoja əməl kılınxıq əyalma. Bolmisa, Pərvərdigar Hudaying uni səndin tələp kıləjinida gunahkar bolisən. **22** Lekin əgər sən bir nərsini ataxka kəsəm kılımsang, u sanga heq gunah bolmayıdu. **23** Aozingdin qıkkənoja əməl kıləjin; Pərvərdigar Hudayingoja kəsəm kılıp atiojiningni, yəni aozingning sözü boyiqə ihtiyariy hədiyyəngni sunuxung kerək. **24** Sən қoxnangning tallıqıja kirsəng haliojiningqə yəp toyun, əmma қaqa-ķuqangoja elip mangmiojin. **25** Қoxnangning pixkən ziraətlikigə kirsəng, қolung bilən ziraətning bexini üzüp alsang bolidu; əmma қoxnangning ziraətlirigə orqaq saloquqi bolma.

24 Əgər birsi bir ayalni əmrigə aloqandin keyin uningda birər sət ixni bilip, uningdin səyünmişə, undakta u talak hetini pütüp, uning ķolioja berixi kerək; andin uni eż əyidin qıkırıwətsə bolidu. **2** Ayal uning əyidin qıkkəndin keyin baxka ərgə təqsə bolidu. **3** Bu ikkinçi ərmu uni yaman kəriç, talak hetini yezip ķolioja berip uni eż əyidin qıkırıwətsə yaki uni alojan ikkinçi eri olüp kətsə **4** uni koyup bərgən awwallı eri uni napak həsablap, ikkinçi ketim hotunlukça almisun; qünki undak ķilsa, Pərvərdigarning aldida yirginqlik ix bolidu. Sən Pərvərdigar Hudaying sanga miras kılıp beridıcıq zeminning üstiga gunah yükləmigin. **5** Əgər birkim yengidin hotun alojan bolsa uningoja nə jənggə qıkix, nə baxka birər ixşa buyrulmisun; u bəlkı alojan hotunini hux kılıx üçün bir yilojıqə ərkin-azad bolup eyidə oltursun. **6** Həqkim yarоunqak yaki tüğmənninq üstü texini kapalətkə almisun; qünki bu ix birsinin həyatını kapalətkə aloqandək bolidu. **7** Əgər birkim Israillardin bolovan əkerindixining birini bulap kelip, uni kuldək ixlətsə wə yaki uni setiwətsə xu bulangçı oltürülsün; silər xundak ķilsanglar aranglardın rəzillikni qıkırıwetisilər. **8** Pesə-mahaw wabası pəyda bolsa, əzünglaroja

pəhəs bolunglar, Lawiy kahinlarning silərgə barlık kərsətkinini kjinglar; mən ularqa կandaq əmr kıləjan bolsam xuningoja kengül կoyup əməl kilinglar. **9** Misirdin qıkkəninglarda Pərvərdigar Hudayinglarning yolda Məryəmə կandaq kıləjinini əskə elinglar. **10** Əgər sən eż buradər-ķoxnangoja kərz bərsəng, kapalət elix üçün əyigə kirmigin; **11** bəlkı taxkırıda turup tur; sanga kərzdar kixi ezi sanga beridıcıq kapalətni taxkırıq elip qıksun. **12** Xu kixi yokşul bolsa san uningdin kapalətkə alojan [kiyimni] yepinip uhlimiqaysən; **13** Heq bolmioqanda sən bəlkı kapalətni kün patkanda uningoja կayturup bərgin; xundak ķilsang u eż tonini yepinip uhliqanda, sanga bəht-bərikət tiləydu. Xundak ķilsang bu ix sanga Pərvərdigar Hudayingning aldida həkkəniyilik sanılıdu. **14** Ajiz, namrat mədikaroja nahaklıq kılma, maylı u əkerindaxliringlardın bolsun yaki yeza-xəhərliringlarda turojan musapirlardin bolsun. **15** U namratlıktın eż həkkigə intizar boloqaqka, u ixligən xu künü kün petixtin burun həkkini qokum bərgin; bolmisa, u sening toorangda Pərvərdigaroja pəryad ketüridu, bu ix gunah bolup bexingoja qüixidu. **16** Balilirining jinayiti üçün ata oltürülmisun, balilarmu atining jinayiti üçün ata oltürülmisun; bəlkı jinayiti bar bolovan hərbir kixi eż gunahı üçün əlüm jazasını tartsun. **17** Sən musapir yaki yetim tooqrisidiki həkümni burmilima; tul ayalning kiyim-keqqalırınımu kapalətkə alma, **18** bəlkı əzüngning Misirdə kul bolup Pərvərdigar Hudaying seni xu yərdin hər kılıp kutkuzup kəlgini yadingoja kəltürgin. Xunga mən sanga buningoja əməl kıləjin dəp buyruymən. **19** Sən etizlikning həsulini yioqjiningda bir baq ənqini untup ķalojan bolsang, uni elip kelix üçün yenip barmiojin; u ənqə musapir, yetim-yesir wə tul hotunoja təgsun. Xundak kıləjanda Pərvərdigar Hudaying sening kolliringning barlık əmgikini bərikətləydu. **20** Zəytun dərihingni kakkıningdin keyin xahlırıda ķalojanlarını kayaq kəkma; қaldıqları musapir, yetim-yesir wə tul hotunoja təgsun. **21** Üzümzarlıkingning üzümlərini yioqjə bolovanın keyin waxang kilmiojin. Қaldıqları musapir, yetim-yesir wə tul hotunoja təgsun. **22** Əzüngning Misir zeminida kul bolojiningni yadingoja kəltürgin; xunga mən sanga buningoja əməl kıləjin dəp buyruymən.

25 Əgər ikki kixi birnərsini talixip kəlip, həküm berixni tələp kılıp sot aldiqa kəlsə, undakta sorakqlılar dəwaqə həküm qıkırıp həkdarnı hək, gunahı bar adəmni gunahkar dəp jakarlisun. **2**

Әгәр gunahkar adəm dərrigə layik bolsa, sorakçı uni өzining aldida yərgə yatkuzup, uning kılıoŋan gunahıoŋa layik sanap dərrilisun. 3 Lekin pəkət kırık dərrila urulsun; xuningdin ziyadə urulmisun, kəp urulsa xu kerindixing kəz aldingda kəmsitilgən bolidu. 4 Sən haman tepiwatqan kalining aqızını boqmioqın. 5 Әгәr bir yerdə turidiojan kerindax aka-inilarning biri bala yüzü kərməy olüp kətsə, əlgən kixinining ayali yat bir kixiga təqmisun; bəlkı uning erining birtuoqan kerindixi uning kəxioja kirip uni hotunlukka elip, birtuoqan kerindaxlıq burqını ada kilsun; 6 əlgən kerindixining ismi Israildin əqürülməsliki üçün ayalning tunji balisioja uning ismi koyulsun. 7 Lekin əgər bu kixi yənggisini elixni halimisa, yənggisi [xəhər] dərwazisidiki akşakallarning kəxioja berip: «Erimming birtuoqan kerindixi əz kerindixining ismini Israilde kəlduruxka unimiidi; u mən üçün birtuoqan kerindaxlıq burqını ada kiliçka unimiidi», dəp eytsun. 8 Andin uning xəhəridiki akşakallar uni qakırtıp uningoja nəsihət kilsun; əgər u: «Mən uni hotunlukka elixni halimaymən», dəp qing turuwalsa, 9 yənggisi akşakallarning kəz aldida uning kəxioja berip, uning putidin kəxini saldurup, yüzgə tekürüp: «Bir tuoqan kerindixi üçün ailə kuruqxə unimiojan kixigə xundak kılinsun!» dəp jakarlisun. 10 Xu kixinining nami Israilning iqidə: «Kəxi selinoquqining əyi» dəp atalsun. 11 Әgər ikki adəm bir-biri bilən uruxup қaloqinida birining ayali əz erigə yardəmlıxip erini uroqquqining kəlidin ajratmakçı bolup, kolini uzitip uroqquqining jan yerini tutuwalsa, 12 undakta sən uningoja həq rəhİM kilmay kolini kesiwət. 13 Sening haltangda qong-kiqik ikki hil taraza texi bolmisun. 14 Əyüngdə qong-kiqik ikki hil əfəh saklıma. 15 Taraza texing toptoqra, durus bolsun; əfahinqmu toptoqra, durus bolsun. Xundak kılsang Pərwərdigar Hudaying sanga beridiojan zeminda əmrüng uzun bolidu. 16 Qünki kimki xundak ixlar kilsa, kimki nahək ix kilsa, Hudaying Pərwərdigarning aldida yirginqliq sanılıdu. 17 Misirdin qikip keliwatqininqarda Amaləklərning silərgə nemə kılıoqinini esinglarda tutunglar; 18 ular Hudadin körkməy, yolda silərgə uqrəp, silər hərip-qarqap halinglar kalmioqan qaoqda, kəyninqlarda kaloqan ajiz kixilərnı urup yokatmidimu? U Hudadin həq körkmidi. 19 Xunga, Pərwərdigar Hudaying mirasing bolsun dəp sanga igiləxkə beridiojan zeminda, Pərwərdigar Hudaying ətrapinqdiki barlık düixmənliringdin amanlıq bərginidə, Amaləklərning

namini asmannı tegidə əslənmigüdək dərijidə əqürüwət; bu ixni unutma.

26 Sən Pərwərdigar Hudaying sanga miras kılıp beridiojan zeminoja kirip uni əzüngning kılıp igiləp olturaklıxkanda, 2 Pərwərdigar Hudaying sanga beridiojan zeminning həsolunu alojanda, sən yərning dəsləpki pixqan mewisini elip, sewətəkə selip Pərwərdigar Hudaying Əz namini koyuxka tallaydiojan jayoja elip berixing kerək; 3 andin xu wakittiki kahının kəxioja kəltürüp, uningoja: «Pərwərdigar Əzi bizgə berixkə ata-bowilirimizoja kəsəm kılıoŋan zeminoja kirdim, bugün mən Pərwərdigar Hudayingning aldida xundak boloqinoqə guwahləmən», dəp eytisən. 4 Kahin sewətni kolungdin elip uni Pərwərdigar Hudayingning kurbangahining aldida koyidu; 5 andin sən Pərwərdigar Hudayingning aldida səz kılıp mundak dəysən: — «Mening atam əslı qerib bir aramiy idi; Misiroqa qüxüp olturaklıxtı; ular xu yerdə sani az musapir bolsimu, baroqanseri kəpiyip uluq, küqlük, qong bir həlk boldı. 6 Lekin Misirliliklər bizgə kattik kolluk kılıp, zulum selip bizni eçir əməkkə saldı. 7 Əmma biz ata-bowilirimizning Hudasi Pərwərdigaroja pəryad kiliwiduk, Pərwərdigar awazımıznı anglap biz tartıwatqan harlik, japa wə zulumoja nəzirini saldı. 8 Xuning bilən Pərwərdigar küqlük kəl wə uzartkan bilək, dəhəxtələr wə məjizilik alamətlər wə karamətlər bilən bizni Misirdin qikirip 9 bizni bu yərgə elip kelip bu zeminoja, yəni süt bilən həsəl ekip turidiojan bir zeminoja igə kıldı! 10 Əmdi mana, əy Pərwərdigar, sən Manga bərgən bu zeminning mewisining dəsləpki pixqinini sening kəxinqoja əkəldim», dəysən. Xularni dəp, sewətni Pərwərdigar Hudayingning huzurında koyup, Pərwərdigar Hudayingning aldida səjdə kılısən; 11 xundak kılıp sən wə əyüngdikilər Pərwərdigar Hudayingning silərgə ata kılıoŋan həmmə nemətliridin hux bolunglar; əzüng, Lawiyalar wə aranglarda turidiojan musapirlar əkəldim», dəysən. 12 Sən hər üçinqi yıldıda, yəni ondin biri boloqan əxrə yıldıda həmmə həsulungning ondin birini əxrə ayrip boloqandin keyin, sən Lawiy bilən musapiroqa, yetim-yesir, tul hotunlaroja dərwaziliringning iqidə xulardin yəp toyunsun dəp berisən; 13 wə sən Pərwərdigar Hudayingning aldida səz kılıp xundak dəysən: «Mən əyümən [Hudaşa] mukəddəs kılınoqan nərsilərni ayrip elip qikip, sən Manga tapilioqan əmr boyiqə bularnı Lawiy bilən musapiroqa, yetim-yesir, tul

hotunlarocha bərdim; mən Sening əmrliringning heqbirini nə buzmidim, nə heqqaqan unutmidim; **14** matəm tutkanlırimda xulardin heqnemini yemidim, napak hələttə turup buningdin birnemini almidim; əlgən kixigə atap buningdin heqnemə bərmidim, bəlkı Pərvərdigar Hudayimning awazını anglap hər ixta Sən manga əmr kılqınning boyiqə կildim. **15** Əmdi Sən mukəddəs makaning bolqan asmanlardın nəzər selip Əz həlkinq Israilni, xundakla ata-bowilirimizə qəsəm bilən kılqan wədəng boyiqə, həsəl bilən süt akıdiqan, bizga bərgən bu zeminni bərikətligəysən». **16** Bügün Pərvərdigar Hudaying bu bəlgilimilərgə həm həkümərlərgə əməl kılıxka əmr կildi; pütün kəlbing, pütün jening bilən ularni tutup ularocha əməl կil. **17** Sən bugün Pərvərdigarnı ezungning Hudaying boluxka, xundakla Uning yollırıda mengixka, Uning bəlgilimilirigə, Uning əmrlirigə, Uning həkümlirigə əməl kılıp Uning awazioja կulak selixka կobul կilding; **18** wə Pərvərdigar bolsa bugün silərni Əzining has həlkinq boluxka, Uning barlık əmrlirini tutuxka (U silərgə wədə kılqandək) silərni կobul կildi. **19** Xundak bolsa, U silərgə izzət, nam-xəlqrət wə xan-xərəp berip, Əzi yaratkan barlık əllərin silərni üstün kılıdu. Buning bilən silər Uning eytkinidək, Pərvərdigar Hudayinglar üçün mukəddəs bir həlk bolisilər.

27 Musa wə Israillning akşakalları həlkə buyrup mundak dedi: — «Mən bugün silərgə tapiliojan bu barlık əmrni tutunglar. **2** Iordan dəryasının etüp Pərvərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zeminoja kirgən kündə, silər qong-qong taxlarnı tikləp ularni һak bilən akartinglar; **3** andin ata-bowliringlarning Hudasi Pərvərdigar silərgə wədə kılqinidək, Pərvərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan, süt bilən həsəl ekip turidiojan zeminoja kirixinglar üçün dəryadin etkinenglərdə, bu қanunning həmmə sezlirini xu taxlarocha pütüp կoyunglar. **4** Silər Iordan dəryasının etüp, mening bugünkü əmrin boyiqə xu taxlarnı Ebal teoqida tikləp, ularni һak bilən akartinglar. **5** Silər xu yərdə Pərvərdigar Hudayinglar üçün temür əswab təgmigən taxlardın kurbangah yasanglar; **6** Pərvərdigar Hudayinglarning bu kurbangahı yonulmiojan, pütün taxlardın yasalsun; uning üstüda kəydürmə kurbanlıqlarını Hudayinglar Pərvərdigarocha atap sununglar, **7** wə xu yərdə inaqlik kurbanlıqlarını sununglar, ulardin yəp Pərvərdigar Hudayinglarning huzurında xadlininglar. **8** Silər xu taxlar üstigə bu қanunning həmmə sezlirini enik pütüp

կoyunglar». **9** Andin Musa bilən Lawiy kahinlər pütkül Israiloja səz kılıp: «Əy Israil, xükkurup anglangalar! Silər bugün Pərvərdigar Hudayinglarning həlkı boldunglar. **10** Əmdi Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja կulak selip, mən bugün silərgə tapiliojan uning əmrliri wə bəlgilimilirigə əməl կilinglar» — deyixti. **11** Xu küni Musa həlkə əmr kılıp mundak dedi: — **12** Silər Iordan dəryasının etkəndin keyin, bular, yəni Ximeon, Lawiy, Yəhuda, Issakar, Yüsüp bilən Binyaminlar Gərizim teoqining üstidə turup, həlkə bəht-bərikət tilisun. **13** Bular, yəni Rubən, Gad, Axir, Zəbulun, Dan bilən Naftali Ebal teoqining üstidə lənat okuxka tursun. **14** U wakıttı Lawiyalar Israillarning həmmisigə yukarı awaz bilən: — **15** «Kimki hünərwənninq կoli bilən birər oyma yaki կuyma məbudni yasap qığsa (Pərvərdigar aldida yirginqlik ixtur!), uni yoxurunqə tikləp կoysa lənatkə կalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **16** «Kimki ata-anisini kəzga ilmisa lənatkə կalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **17** «Kimki կoxnisining pasil texini yətkisə lənatkə կalsun», dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **18** «Kimki bir korni yoldın azdursa lənatkə կalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **19** «Kimki musapir, yetim-yesir wə tul hotun tooprısidiki һəkümni burmilisa, lənatkə կalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **20** «Kimki atisining hotuni bilən yatsa, atisining yotkınıni aqən bolqaqka lənatkə կalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: Amin! — desun. **21** «Kimki һaywan bilən munasiwət կilsa lənatkə կalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: Amin! — desun. **22** «Kimki atisining kizi yaki anisining kizi bolqan əz һəmxirisi bilən yatsa lənatkə կalsun» — dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: Amin! — desun. **23** «Kimki կeynanisi bilən yatsa lənatkə կalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: Amin! — desun. **24** «Kimki կoxnisini paylap turup yoxurun əltürsə lənatkə կalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **25** «Kimki gunahsız adəmni əltürüp uning kəni üçün һək alsə lənatkə կalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **26** «Kimki bu қanunning sezliriga kəngül bəlməy, uningoja əməl kilixta qing turmisa, lənatkə կalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun.

28 Əgər sən Pərvərdigar Hudayingning səzini anglap, Uning mən bügün sanga tapxuridıqan əmrlirigə əməl kılıxka kengül bəlsəng, Hudaying Pərvərdigar seni yər yüzidiki həmmə əllərning üstigə qong kılıdu; **2** Pərvərdigar Hudayingning səzini anglisang bu həmmə bəht-bərikətlər sanga əgixip üstüngə qüxitu: — **3** Sən xəhərdə bəht-bərikətlik bolisən, səhəradimu bəht-bərikətlik bolisən. **4** Bəliyatkungning mewisi bilən yeringning mewisi, qarpayliringning mewisi, yəni kalangning nəsilliri wə koy padiliring tuqkını bolsa, bəht-bərikətlik bolidu. **5** Sewiting bəht-bərikətlik bolidu, təngnəngmu bəht-bərikətlik bolidu. **6** Sən kirsəngmu bəht-bərikətlik bolisən, qıksangmu bəht-bərikətlik bolisən. **7** Sanga қarxi qıkqan düxmənliringni Pərvərdigar aldingda məqəlup kılıdu; ular bir yol bilən sanga hujum oja kelip, yəttə yol bilən aldingdin қaqıdu. **8** Sening ambarliringda wə kolung bilən kılıdıqan barlıq ixliringda Pərvərdigar üstüngə bəht-bərikət buyruyu; Pərvərdigar Hudaying sanga beridiojan zemində U seni bərikətləydi. **9** Əgər sən Pərvərdigar Hudayingning əmrlirini tutup yollırıda mangsang, Əzi қəsəm bilən sanga wədə kılqandək Pərvərdigar seni tikləp Əziga mukəddəs bir həlk kılıdu. **10** Xuning bilən yər yüzidiki həmmə həlkələr sening Pərvərdigarning nami bilən atalojiningni kərüp səndin қorkudu. **11** Pərvərdigar seni yaxnitidu; sanga berixkə ata-bowliringoja қəsəm bilən wədə kiloqan zemində seni eż bədiningning mewisi bilən qarpayliringning mewisi wə yeringning mewisini mol wə bərkətlik kılıdu. **12** Pərvərdigar sening zeminingoja eż waqtida yamoqur berip kolliringning həmmə ixlirini bərikətləx üçün eż həzinisi bolovan asmanni sanga aqidu; əzüng həq kimdin kərz almaysən, bəlki kep əllərgə kərz berisən. **13** Pərvərdigar seni կuyruk əməs, bax kılıdu; sən pəkət üsti bolup, asti bolmaysən. Əgər mən silərgə bugün tapiliojan Pərvərdigar Hudayingning əmrlirigə kulak selip, ularni tutup əməl kilsəng, **14** xundakla mən bugün silərgə buyruqan həmmə səzlərning həq biridin ong yaki soloja qətnəp kətmisəng, baxkə ilahlaroja əgixip kullukçıja kirmisəng, xundak bolidu. **15** Lekin xundak boliduki, əgər Pərvərdigar Hudayingning awazıcıja kulak salmay, mən bugün silərgə tapiliojan uning barlıq əmrliri bilən bəlgilimilirini tutmisanglar həm ularoja əməl kilmisanglar, bu lənatlarning həmmisi sanga əgixip üstüngə qüxitu: — **16** Sən

xəhərdə lənətkə қalısən, səhəradimu lənətkə қalısən. **17** Sewiting lənətkə қalidu, təngnəngmu lənətkə қalidu. **18** Bəliyatkungning mewisi, yeringning mewisi, kalangning nəsilliri wə koy padiliring tuqkını lənətkə қalidu. **19** Sən kirsəngmu lənətkə қalısən, qıksangmu lənətkə қalısən. **20** Sening Pərvərdigarnı taxliojan rəzil kilmixliring üçün u sən yok қılınoquqə, tezdir halak қılınoquqə, kolung kiloqan barlıq ixliringda sening üstüngə lanat, parakəndlilik wə dəxnəm qüxürudu. **21** Pərvərdigar sən igiləxkə kiridiqan zemindin seni yoqatkuqə sanga waba qaplaxturudu. **22** Pərvərdigar seni sil-waba kesili, kezik kesili, yalluoqluk kesili wə bəzgək kesiligə giriptar kılıp, қuroqəqilik, qawirix apiti wə hal apitigə muptila kılıdu. Bu apətlər sən yok қılınoquqə seni қoqlaydu. **23** Bexingning üstidiki asman mistək, ayiojingga astidiki yər təmürdək bolidu. **24** Pərvərdigar sening zeminingda yaqıcıqan yamoqurni topa-qang wə kum kılıdu; ular taki sən halak boloquqə asmandın üstüngə qüxitu. **25** Pərvərdigar Əzi seni düxmənliringning aldida məqəlup kılıdu. Sən ularoja қarxi bir yol bilən berip, ularning aldidin yəttə yol bilən қaqısan; yər yüzidiki həmmə əllərni dəkkə-dükkigə salidiojan obyekt bolup қalıslılar. **26** Əzlükiringlar asmandiki barlıq uqar-kanatlar bilən yər yüzidiki həywanlar oja yam bolidu; ularni həydiwetidiqan həqkim qıkmayıdu. **27** Pərvərdigar seni Misirdiki sakaymas yara-qakılıri, qıqan-hürrəklər, təmrətkə, қıqıxkək bilən uridu. **28** Pərvərdigar seni saranglık, korluk wə parakəndlilik bilən uridu. **29** Sən küpkündüzə kor kixi қarangojudə təmtiligəndək təmtiləp yürisən, barlıq yolliring akmaydu; sən kündin-küngə pəkət zulum bilən bulangqılıkça uqriouqı bolisən, seni kutkuzidiojan həqkim qıkmayıdu. **30** Sən bir hotun bilən wədiləxsəng baxkə bir adəm uning bilən yatidu; eyni salsang uningda olturalmaysən, tek tikkən bolsang mewisini yeyəlməysən. **31** Kalang kəzliringning aldida soyulidu, lekin gəxidin yeyəlməysən; қarap turup exiking səndin bulap ketili, sanga yenip kəlməydi. Koyliring düxmənliringning kolioja qüxüp ketidu, ularni yandurup kelixkə yardəmə həqkim qıkmayıdu. **32** Oğul bilən kızliring baxkə bir əlning kolioja qüxüp, kəzliring pütün kün ularoja təlmürük bilən qarqaydu; lekin kolung ularni kutkuzuxkə amalsız қalidu. **33** Yeringning məhsulatlari bilən əmgikingning barlıq mewisini sən tonumayıdıqan bir əl yəp ketidu; sən barlıq künliringdə ezilip zulum tartışən; **34**

Kezliring kərgən ixlardin sən sarang bolup ketisən. **35** Pərvərdigar seni tapiningdin qoqqangojıqə, tizing bilən paqak-putliringojıqə sakaymas dəhəxətlik yara-qakılar bilən uridu. **36** Pərvərdigar seni ez üstüngə tikligən padixahıngə qoxup ezung wə ata-bowiliring tonumiojan bir əlgə tutup beridu. Sən xu yərdə turup yaqaq wə taxtin yasalojan baxka ilahlarojə qokunisən. **37** Sən Pərvərdigar seni elip baridiojan həmmə əllər arisida wəhima, səz-qeqak wə tapa-təninig obyekti bolup əalisən. **38** Sən etizlikkə berip kəp uruk qaqisən, lekin qekətkilər ularni yəp ketip, uningdin az yioqip kəlisən. **39** Tallarnı tikip pərwix kilsangmu, ularni kurtlar yəp ketip, nə mewisini yioqalmaysən, nə xarab iqəlməysən. **40** Zeminingning hər yerida zəytun baqliring bolsimu, uning meyi bilən bədiningni məsihələp mayliyalmaysən; qünki dərəhlərdiki mewilər pixmayla qüxüp ketidu. **41** Ooqul wə kiz pərzənt kərsəngmu, lekin ular yeningda turmaydu; qünki ular sürgün bolup ketidu. **42** Sening hərbir dərihing bilən yeringning barlıq məhsulatlınızı qekətkilər əzinig kılıdu. **43** Aranglarda turuwatkan musapir səndin barəqanseri üstün bolup, sən barəqanseri təwən bolup əalisən. **44** U sanga kərz bərgüqi bolidu, əmma sən uningoja kərz berəlməysən. U bax bolidu, sən kuyruk bolisən. **45** Sən Pərvərdigar Hudayingning awazioja kulak salmay, U sanga tapiliojan əmr wə bəlgilimilərnı tutmiojining üçün bu lənətlərning həmmisi sən əhalak kılinoquqə seni koojlap yetip, üstüngə qüxicidu. **46** Bu lənətlər ezung wa nəslingning üstigə mənggülüük qüxicidiojan mejizilik alamət wə karamət bolup kəlidu. **47** Sən kəngriqilikdə xadlıq wə kəngül huxlukı bilən Pərvərdigar Hudayingning kullukında bolmioqakə, **48** buning ornioja sən aqlıq wə ussuzluk, yalingaqlıq wə hər nərsining kəməqlikiddə bolup Pərvərdigar sanga karxi əwətidiojan düxmənliringning kullukında bolup əalisən; U seni əhalak kılinoquqə boynungoja təmür boyunturukni salidu. **49** Pərvərdigar yıraktın, yəni yər yüzining qetidin sən tilini bilməydiqən, bürküttək xungojup kelidiojan bir əlni sanga karxi əwətidu. **50** U əlpazi əxəddiy, kəriləroja yüz-hatırə kilməydiqən wə yaxlarojə mehîr kərsətməydiqən bir əl bolidu. **51** U sən əhalak boloquqə, qarwiliringning nəslini bilən yeringning məhsulatlınızı yəp ketidu; qünki u seni yokitip bolmioquqə sanga nə axlıq, nə yengi xarab, nə zəytun meyi, nə kalangning mozayliri nə əyə padiliringning koziliridin bir nemini koymaydu. **52** Sən tayanojan pütkül zeminingdiki həmmə egiz, məhkəm

sepilliring ərülüp qüxküqə, u pütkül zeminingdiki barlıq dərwaziliring aldioja kelip, seni korxiwalidu; u Pərvərdigar Hudaying sanga bərgən zeminingning hər yeridiki həmmə dərwaziliring aldioja kelip, seni korxiwalidu. **53** Xu wakitta düxmənliringning kıştap kelixliri bilən boloqan əmal-ķistangning azab-əkubətləri iqidə, Pərvərdigar Hudaying sanga ata kılqan, ez teningning mewisi boloqan oqulliringning gəxini wə kızlıringning gəxini yəysən. **54** Wə xundak boliduki, aranglardiki nazuk, intayın siliksipəyə bir adəm kerindixi, kəqikidiki ayalı, xundakla tehi tirik baliliridin kzojinip, ularoja yaman kezi bilən karaydu; **55** xunga, düxmənliringning əmal-iskənjasıda sən ez dərwaziliring iqidə kiyalojiningda heqnemə əkalmiojanlıq üçün, u ezi yəwatkan balilirinig gəxidin ularning heqkaysisiqə azrakmu bərməydu. **56** Aranglardiki əslidə nazuk wə siliksipəyə boloqan, siliq-sipayılık wə nazuklukidin puti bilən yərgə dəssənximə haliməydiqən ayal kəqikidiki eri, ooqul-kiz pərzəntliridin kzojinip, ularoja yaman kezi bilən karaydu; qünki düxmənliringning əmal-iskənjası bilən sən ez dərwaziliring iqidə kiyalojiningda heqnərsə əkalmioqakə, u ez puti arılığının qıkkən bala həmrəh bilən ezi tuqkan balilirini yoxurunqə yəydu. **58** Sən bu kitabta pütülgən bu ənunning barlıq səzlirigə əməl kəngi kəngül bəlmisəng, Pərvərdigar Hudayingning uluq wə həywətlik namidin körkmisəng, **59** Pərvərdigar sening üstüngə qüxüridiqən wabalardı həm nəslingning üstigə qüxüridiqən wabalarnı ajayib kılıdu; U dəhəxətlik, uzakqa sozulidiojan wabalarnı wə eoir, uzakqa sozulidiojan kesəllərni üstüngə wə nəslingə qüxüridi; **60** Pərvərdigar sən körkidiqən, Misirdiki barlıq kesəllərni üstüngə qüxürüp, sanga qaplaxturidu. **61** Xuningdək bu ənun kitabta pütülmigən həmmə kesəl wə həmmə wabanım Pərvərdigar taki sən əhalak boloquqə üstüngə qüxüridi. **62** Xuning bilən əslidə asmandiki yultuzlardək nuroğun bolsanglarmu, əmdiliktə az bir türküm kixilər bolup əhalisər; qünki silər Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja əhalak salmidınlər. **63** Wə xundak boliduki, Pərvərdigar ilgiri silərgə yahxilik kılıp, silərni awutkınıdin səyüngəndək, U əmdi silərni yokitip əhalak kılıdıcıqınınidin səyünidu; xuning bilən silər igiləxkə kiridiqən zemindin yulup taxlinisilər. **64** Pərvərdigar silərni yər yüzining bu qetidin u qetiqiqliqə boloqan həmmə əllərning arisioja tarkitidu; silər

əzünglər yaki ata-bowliringlər tonumiojan yaşaqlıq bilən taxtin yasalojan ilahılarning kəllukında bolisilər; **65** Silər u əllərning arisida nə aram tapalmaysilər, nə tapininglər tirəp turquşdək həq məzmut jay bolmayıdu; Pərvərdigar bəlkı xu yərdə silərning kənglünglərni oqulaxturup titritip, kəzünglərni əkarangoçulaxturup jeninglərni solaxturidu. **66** Silər əkarap turup jeninglər kıldı esikliklək turidu; silər keqə-kündüz dəkkə-dükkidə bolup jenimdin ayrılip qalarmənmə? — dəp körkisilər; **67** kənglüngni başkan wəhimə wə parakəndiqilik wə kezliring kərgən kərənütüxlər tüpəylidin ətigini: «Kaxki kəq bolsidi!», kəqta bolsa: «Kaxki ətigən bolsidi!» dəysən. **68** Pərvərdigar silərgə wədə kılıp: «Silər bu yolni ikkinqi yənə kərməysilər» deyən xu yol bilən silərni kemigə qüxürüp Misiroqa yanduridu. Silər xu yərdə düxmənliringlərə kül-dedək boluxka əzünglərni satisilər, lekin silərni alojili adəm qıkmaydu.

29 Təwəndikilər Pərvərdigar Israillar bilən əhdə baqlax üçün Moab zeminida Musaoja tapiliojan səzlərdür. Bu əhdə Pərvərdigar ular bilən Hərəbdə kılqan əhdidin baxka bir əhdə idi. **2** Musa pütkül Israilni qəkiriş ularəqə mundaq dedi: «Silər Pərvərdigarning Misir zeminida Pirəwngə, uning barlıq hizmətkarları wə zeminning həmmə yeridə kez aldinglarda nemə ix kilojinini kerdünglər, **3** yəni xu qong apatlər bilən uluq möjizilik alamət wə karamətlərni ez kəzünglər bilən kerdünglər. **4** Lekin Pərvərdigar silərgə bügüngiçə qüxəngüdək kəngül, kərgüdək kez wə angloqıdək kulak bərmidi. **5** Mən kırıq yil silərni bayawanda yetəkləp yurdüm; xu wakıtlarda üstünglardiki kiyimliringlər konirimidi, putunglardiki kəxinglarmu konırap kətmidi. **6** Huda Əzining silərning Pərvərdigar Hudayinglər ikənlilikini bilsun dəp, silərgə yeyixkə nan, iqixkə xarab yaki küqlük iqimlik nesip kılımıdi. **7** Silər bu jayoja yetip kəlgininglarda Həxbonning padixahı Sihon bilən Baxanning padixahı Og biz bilən jəng kiloqli qıktı; əmma biz ularni urup məqəlup kıldıq; **8** biz ularning zeminlirini elip Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim kəbilisigə miras kılıp bərdük. **9** Əmdi silər həmmə ixliringlarda rawaj tepix üçün bu əhdining səzlərini tutup, ularəqə əməl kilinglər. **10** Bügün həmmünglər — kəbilə baxlıkliringlər, əksəlliringlər, əməldariringlər, xuningdək Israilning həmmə ərliri, **11** kiçik baliliringlər, ayalliringlər, qedirgahınlarda turuwatkan musapirlar, xundakla

otun kəsküqiliringlər wə su toxuqulinqiliringlər, həmmünglər Pərvərdigarning aldida hazır turuwtasilər; **12** məksət xuki, Pərvərdigar Hudayinglarning əhdisigə, yəni Pərvərdigar Hudayinglər bugün silərgə bərgən kəsimi bilən baqliojan əhdigə dahil boluxunglar üçündür, **13** Wə xuning bilən təng U silərni bugün Əzığə has bir həlk kılıp silərgə wədə kılqınidək, ata-bowliringlərə, yəni İbrahim, İshak wə Yakupkə kılqan kəsimi boyiqə ezi silərgə Huda boluxtur. **14** Lekin mən bu əhdə wə kəsəmni yalçuz silər bilənla əməs, **15** bəlkı bugün biz bilən bu yərdə Pərvərdigar Hudayimizning aldida turuwtəkənlər, xundakla bugün bu yərdə biz bilən birgə bolmiojan kixilərning həmmisi bilənmu tütüximən. **16** (qünki silər bizning Misir zeminida kəndək, turoqanlıklımız wə səpirimizdə əllərning otturisidin kəndək etüp kəlginiñizni obdan bilisilər; **17** Silər ularning arisidiki yirginqlik nərsilərni, ularning arisidiki yaşaqlıq, tax, altun wə kümüxtin yasalojan butlarnı kərdünglər). **18** Əhdining məksəti bolsa, silərning aranglardiki hərbir ər, hərbir ayal, hərbir ailə wə hərbir kəbililiringlərin bugün kəngli Pərvərdigar Hudayimizdən yenip, xu əllərning ilahılının kəllükçə kirip ketidiojan həq kixi bolmisun, xundakla aranglarda et süyi wə əmən qikiridiojan yiltiz pəyda bolup kalmisun üçündür. **19** Dərwəkə xundak boliduki, xu lənət səzlərini anglioqanda ez kənglidə ez-ezini bəht-bərikətlək sanap: «Mən ənənə baxbaxtaqlıq bilən mangsammu, tinq-amanlıqla turiwerimən», deyüqi xundak bir kixi bolidu; nətijidə, nəm yərmə qangkak yərgə ohxaxla wəyran kılınidu. **20** Pərvərdigar mundaq kixini əpu kilməydi, bəlkı Pərvərdigarning oğəzipi bilən otluq kəhri tütündək xu kixigə qüxicid; bu kitabta pütülgən həmmə lənətlər uning bexioja qüxicid; Pərvərdigar uning ismini asmannıq tegidin əqüridu. **21** Pərvərdigar bu ənənə kitabida pütülgən əhdining həmmə lənətləri boyiqə Israilning barlıq kəbililiridin uni ayırıp qıkıp, apətkə muptila kılıdu. **22** Kəlgüsü dəwr bolsa, yəni silərdin keyin qikidiojan baliliringlər wə xundakla yırak yurttin kəlgən musapirlar Pərvərdigar xu zeminning üstigə əwətkən balayı-apatlər bilən kesəllərni kəridü; **23** Pərvərdigar oğəzipi wə kəhri bilən wəyran kılqan Sodom, Gomorra, Admah wə Zəboimlarning wayranqılıkdək zeminning həmmə yeri güngürtlixip, xorlixip, kəyüp kətkinini, terikqılıkmu, həsulmu bolmioqinini, ot-

qəpmu ünmiginini kəridü; **24** buni kərgənlər, hətta həmmə əl-yurt: «Nemixkə Pərvərdigar bu zeminoja mundak kılqandu? Nemixkə Uning oqəzipi xunqə qattik, əxəddiy boloqandu?» dəp soraydu; **25** andin ularoja jawab berilip: «Ular ata-bowilirining Hudasi Pərvərdigarning ularni Misir zeminidin qutkuşup qıçarojinida ular bilən bekitkən əhdini taxlap, **26** berip ularning nesiwisi bolmiojan, əzimu tonumiojan ilahlarning küllükəja kirip, ularoja qoqunojini üçün xundak boldi. **27** Mana bu səwəbtin Pərvərdigarning oqəzipi bu zeminoja tutixip, bu kitabta pütülgən həmmə lənətni uning üstigə kəltürdi. **28** Xuning üçün Pərvərdigar oqəzəp, aqqık wə zor kəhr bilən ularni yurtidin yulup, baxka bir yurtka taxlıdi — deyilidü. **29** Hərbir yoxurun sirlar bolsa Pərvərdigar Hudayimizningkidur; lekin hərkəndək axkarlanojan wəhiylər bolsa bu ənənning səzlirigə əməl kılıxımız üçün əbədgıqə biz wə balilirimizningkidur.

30 Wə xundak boliduki, bu barlıq ixlar, yəni mən sening aldingda koyojan bu bərikət bilən lənət bexingoja qüxkinidə, Pərvərdigar Hudaying seni həydiwatkən əllarning arisida turup bularni esingga elip kengül belüp, **2** eziung wə baliliring Pərvərdigar Hudayingning yenioja yenip Uning awazioja կulak selip, mən bugün sanga əmr kilojan barlıq ixlaroja pütün kəlbing wə pütün jening bilən itaat kilsang, **3** xu qəçdə Pərvərdigar Hudaying seni sürgünlüktni kəyturup, sanga iqini aqratip, Pərvərdigar Hudaying Əzi həydiwatkən əllardin yiqip kelidü. **4** Gərqə aranglardın hətta asmanlarning qetiqiqimə həydilip kətkənlər bolsımı, Pərvərdigar Hudaying seni xu yərdin yiqip jəm kiliplər. **5** Pərvərdigar Hudaying seni ata-bowilirining təwəliki boajan zeminoja kəltüridü wə sən uni igiləysən; U sanga yahxilik kiliplər ata-bowilirining sanidin ziyyadə kəp kiliplər. **6** Pərvərdigar Hudayingni pütün kəlbing, pütün jening bilən səyüxkə Pərvərdigar Hudaying kəlbingni wə nəsilliringning kəlbini hətnə kiliplər. xuning bilən silər həyat yaxaysılar. **7** Xundakla Pərvərdigar Hudayinglar bu həmmə lənətləri düixmənlirinqarning üstigə, silərgə nəprətlinidiojanlarning üstigə, silərgə ziyankəxlik kilojanlarning üstigə qüxüridü. **8** Silər bolsanglar yenip kiliplər Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja կulak selip, mən bugün silərgə tapiliojan həmmə əmrlirigə əməl kiliplər. **9** Xundak kilsanglar, Pərvərdigar Hudayinglar kolliringlarning həmmə ixida, bədininglarning mewisini, qarpay-

malliringlarning mewisini wə yeringning mewisinimu awutup silərni zor yaxnitidü. Qünki Pərvərdigar silərning ata-bowiliringləroja yahxilik կilixtin səyüngəndək, silərgə yahxilik կilixtin səyünidü. **10** Silər Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja կulak selip, bu կanun kitabida pütülgən əmrlər bilən bəlgilimilərni tutup, pütün kəlblinglər, pütün jeninqər bilən Pərvərdigar Hudayinglarning təripigə burulsanglarla, xundak bolidü. **11** Qünki mən bugün sanga tapiliojan bu əmr sən üçün karamət ix əməs yaki səndin yırakmə əməs. **12** Bu əmr asmannıng üstidə əməs, sening: «Bizning uningoja əməl kilmikimiz üçün kim asmanoja qikip uni elip qüxüp bizgə anglitidü?» deyixingning hajiti bolmaydu. **13** Wə xuningdək bu əmr dengizning u təripidimə əməstur, sening: «Bizning uningoja əməl kilmikimiz üçün kim dengizdin etüp, uni elip kelip bizgə anglitidü» deyixingning hajiti bolmaydu. **14** Qünki bu səz bolsa uningoja əməl kilmikimiz üçün sanga bək yekin, yəni aqzingda wə kənglüngdə bardur. **15** Mana, mən bugün aldinglarda həyat bilən yahxilik, əlüm bilən yamanlıknı koydum; **16** qünki eziü sanga həküm berip: — Silər Pərvərdigar Hudayinglarnı səyüp, Uning yollarında mengip, əmrləri, bəlgilimiləri həm həkümlürigə əməl կilinglər, dəp bugün silərgə tapılıdim; xundak kilsanglar silər yaxap awup, uni igiləxkə kirdiojan zeminoja barojininglarda Pərvərdigar Hudayinglar silərni bərikətləydi. **17** Ləkin əgər kənglüngni tətür kiliplər, կulak salmay azdurulup, baxka ilahlaroja bax urup qoqunoqılı tursang, **18** mən xuni bugün silərgə agahlandurup eytip koyayki, silər һalak bolmay kalmaysılar; silər uni igiləxkə İordan dəryasının etüp baridiojan zeminoja kırginginqarda uzun əmür kərəlməsiyər. **19** Mən bugün həyat bilən əlümni, bərikət bilən lənətni aldingda kyojoni möja asman bilən zeminni üstüngə guwah, boluxkə qakırımnı; əmdi eziung wə nəslinq yaxay desənglər, həyatni tallıwal; **20** Pərvərdigar Hudayingni səyüp, Uning awazioja կulak selip, Uningoja baqlanojin; qünki U Əzi sening həyatıng wə əmrüngning uzunlukidur; qünki xundak kilsang Pərvərdigar ata-bowiliring boajan İbrahim, İshək wə Yakupka: «Mən silərgə uni berimən» dəp kəsəm kiliplər wədə kiliplər zemində turisən».

31 Andin Musa berip həmmə Israiloja səz kıldı; **2** u mənəndə dedi: «Mən bugün bir yüz yigirmə yaxka kirdim; əmdi silərgə sərdar yaki baxlıqnuqı bolalmaymən. Pərvərdigar manga: Sən bu İordan

dəryasidin etməysən, degənidə. **3** Lekin Pərvərdigar Hudayinglar Əzi silərni yetəkləp [dəryadin] etüp, bu əllərni aldinglarda wəyran kılıdu; xuning bilən ularning mal-mülkini igiləysilər; Pərvərdigarning eytkinidək, Yəxua silərning aldinglarda baxlap [dəryadin] etidü. **4** Pərvərdigar Sihon bilən Og degən ikki Amoriy padixahı wə ularning zeminini əhalak kiloqandək, u bu əllərgimu xundak kılıdu. **5** Əmmə Pərvərdigar ularni qolunglaroja tapxuroqinida, man silərgə tapiliojan pütkül əmr boyiqə ularoja muamilə kılısilər. **6** Jür'ətlik wə əksər bolunglar, ularning aldida titrimənglər, ulardin həq korkmanglar; qünki silər bilən birgə baroqı Pərvərdigar Hudayinglar Əzidur; U silərdin waz kəqməydi, silərni hərgiz taxliwətməydi!. **7** Andin Musa Yəxuanı qəkirip pütkül Israilning kez aldida uningoja söz kılıp: «Sən jür'ətlik wə əksər boloqın; qünki bu əhək Pərvərdigar ularning ata-bowilirioja əsəm kılıp berixkə wədə kilojan zeminoja kirgəndə sən ular bilən billə berixing kerək; sən ularoja uni igilitip miras kildurisən. **8** Mana, sening aldingda mangoqı Pərvərdigar Əzidur; U sən bilən billə bolup səndin waz kəqməydi, seni hərgiz taxliwətməydi! Sən korkmioqin, parakəndə bolma!» — dedi. **9** Musa bu əkanunni yezip bolup, uni Pərvərdigarning əhdə sandukını kətüridiqan Lawiyning əwlədi boloqan kəhənlər bilən Israilning barlıq aksəkkirioja tapxurup bərdi. **10** Musa ularoja mundaq buyrudi: — «Hər yəttə yilning ahirkı yıldı, yəni azadlıq yili dəp bekitilgən wakitta, «kəpilər heyti» baxlanojanda, **11** Israilning əhəmmisi kelip Pərvərdigar Hudayingning həzurida jəm bolux üçün u tallaydiojan jayoja yiojiloqanda, uni anglisun dəp pütkül Israilning aldida bu əkanunni okup berisən. **12** Xuning üçün [xu qaoqda] barlıq əhəkni, ər bolsun, ayal bolsun, bala bolsun, kəowukliringning iqidə turuwatqan musapir bolsun, ularning əhəmmisi anglap, eginip, Pərvərdigar Hudayinglardın korkup, bu əkanunning barlıq səzlərini tutup uningoja əməl kilsən, dəp ularni yioqın. **13** Xundak bolsa, ularning bu əkanunni tonumiojan balılırimu uni anglap eginip, silər igiləxkə Iordan dəryasidin etüp baridiojan zemində yaxiojan barlıq künlidə Pərvərdigar Hudayinglardın korkidiojan bolidü». **14** Andin Pərvərdigar Musa oja söz kılıp: «Mana sening əlidiojan wakting yekinlixip kəldi. Əmdəi Yəxuanı qəkiroqin, ikkinglər jamaət qedirioja berip xu yərdə hazır bolunglar. Mən uningoja wəzipə tapxurimən» dedi. Xuning bilən Musa bilən Yəxua

ikkisi berip, jamaət qedirida hazır boldi. **15** Pərvərdigar bulut tüwrükining iqidə kərəndi; bulut tüwrüki qedirning dərwazisinin üstidə tohtidi. **16** Pərvərdigar Musa oja mundaq dedi: «Mana, sən ata-bowilirinqning kəxida uhlax aldida turisən; andin bu əhək kəzəqilip, baridiojan zemindiki yat ilahlaroja əgixip buzukqılıq kılıp, Meni taxlap, Mən ular bilən baqlıqoja əhdini buzidu. **17** Xu wakitta Mening oqəzipim ularoja tutixip, Mən ularnimu taxlap, ulardin yüzümni yoxuriman. Ular yutuwetilidü, kəp balayı'apət wə külpətlər bexioja qüxicü wə ular xu wakitta: «Xübəhisizki, Hudayimiz arımızda bolmioqin üçün, bu balalar beximizoja qüxti» — dəydu. **18** Lekin Mən ularning baxka ilahlaroja mayıl bolup əgixip, kələqən əhəmmə rəzillikləri üçün xu künü yüzümni pütünləy yoxuriman. **19** Əmdəi silə əzüngler üçün bu oqəzəlni pütüp, uni Israillar oja egingilər, bu oqəzəlnin keyin Israillarning əyibigə Mən üçün guwahqı boluxi üçün uni ularning aozziqə saloqın. **20** Qünki Mən ularni Mən ata-bowilirioja əsəm bilən wədə kilojan, süt bilən həsəl ekip turidiojan yurtka kirgüzimən; andin ular yəp toyup, səmrigəndə baxka ilahlaroja əgixip, ularning küllükioja kiridu wə Meni kəzgə ilmay əhdəmnı buzidu. **21** Əmmə xundak boliduki, kəp balayı'apətlər bilən külpətlər ularning bexioja qüxkinidə, bu oqəzəl ularni əyibləp guwah beridu; qünki bu oqəzəl ularning əwlədirinini aozçıda unutulmayıdu. Qünki Mən ularni ularoja əsəm bilən wədə kilojan zeminoja tehi kirgüzməyla ularning nemə hiyal kiliwatqınıni obdan bilimən». **22** Xularni dəp, Musa xu künü bu oqəzəlni yezip, Israillar oja egrətti. **23** Andin [Pərvərdigar] Nunning oqlı Yəxuanı: «Jür'ətlik wə əksər boloqın, qünki sən Mən Israillar oja əsəm bilən wədə kilojan zeminoja ularni baxlap kirisən wə Mən sən bilən billə bolimən» dəp əmr kıldı. **24** Musa bu əkanunning səzlərini bir kitabka pütünləy yezip bolojandin keyin **25** u Pərvərdigarning əhdə sandukını ketürüp mangoqan Lawiylar oja buyrup mundaq dedi: **26** — Bu əkanun kitabını silərning əyibinglərgə guwahqı bolup turuxi üçün Pərvərdigar Hudayinglarning əhdə sandukının yenioqa koyunglar. **27** Qünki mən silərning asiy wə boynunglar kəttik ikənlikinglərni bilimən. Mana, mən tehi aranglarda tırık tursam Pərvərdigar oja asiylik kılıp kəldinglər; ələmətdən keyin silər tehimu xundak kılısilərlə! **28** Mən ularning kulaqlırıqoja bu səzlərning əhəmmisini anglitixim üçün, xundakla yər bilən asmannı ularning əyibigə guwahqı boluxka qəkrixim üçün əmdəi mening

aldimoja kəbililiringlarning həmmə akşakalliri wə əməldarlarını yiojinglar. **29** Qünki əlümümdin keyin silərning tüptin buzulup, mən silərgə emr kıləjan yoldin qətnəp ketidioqininglarnı bilimən. Xuning bilən künlərning ahirida küləptərlər bexinglaroja qüxitid; qünki sılər Pərvərdigarning nəziridə rəzil boləğanni kılıp, kolliringlarning ixliri bilən uning oqəzipini қozojaysıslər». **30** Andin Musa Israillarning pütkül jamaiti aldida bu oqəzəlning tekistini baxtin-ahiroqıja okup bərdi: —

32 «Kulak selinglar, əy asmanlar, mən səzləy;

Aozimning səzlərini angla, i yar-zemin! **2** Təlimim bolsa yamoqurdək yaçıdu, Səzlirim xəbnəmdək tamidu, Yumran ot-qəp üstigə qüxkən sim-sim yamoqurdək, Kekzarlikning üstigə qüxkən hasiyətlik yamoqurdək bolidu. **3** Qünki mən Pərvərdigarning namini bayan kılımən; Əmdi Hudayimizni uluoq dəp jakarlanglar! **4** U қoram taxtur, Uning əmalliri mukəmməldür; Uning barlıq yolları həkəkəniyidur. U naħəklikı yok, wapadar bir Huda, Adil wə diyanətliktur. **5** Əmma [Əz həlkı] uningçə buzukluk kıldı; Ularning kilmixliri Uning Əz balılırininingkidək bolmidi — mana bu ularning əyibidur! Ular əgri wə iplas bir nəsildur! **6** Əy əhmək wə nadan həlk, Pərvərdigarning yahxılığını xundak yanduramsən? U seni bədəl tələp hər kıləjan atang əməsmə? U seni yaritip, seni tikligən əməsmə? **7** Ətkən künlərni esingga alojin, Dəwrdin-dəwrgiqə etkən yillarnı oyliojin; Atangdin sora, u sanga dəp beridu; Akşakalliringoja soal կոյ, ular seni həwərləndürudu. **8** Həmmidin aliy bolouqı əllərning ültüxini ularoja üləxtürgəndə, Adəm'atining pərzəntlirini bir-biridin bəlginida, U həlkəlarning qərilirini Israil balılırinining sanıoja қarap bekitkən. **9** Qünki Pərvərdigarning nesiwisi bolsa uningoja has boləjan həlkidür; Yakup huddi qək taxlinip qıkkandək, Uning mirasidur. **10** U uni qəl bir zemində, Xamal həwlaydiojan dəhəxətlik bir bayawanda uniapti; Uni orap ətrapida қoojdap turdi, Uni kez kariqukdak saklıdı; **11** Huddi bürküt ez qanggisini təwritip, Balılırinining üstidə pərvaz kılıp, Қanatlırlarını yeyip ularnı pəylirining üstigə elip kətürənidək, **12** Pərvərdigarmu uningoja xundak yalozuz yetəkqılık kıldı; Həeqkandak yat ilah uning bilən billə əməidi. **13** U uni yər yüzining egiz jaylirioja mindürdü, Wə u etizlikning məhsulatidin yedi, U uningoja kiya taxtin həsəl xoritip, Qakmak texidin zəytnun meyi xoratti; **14** Sanga kala қaymikj bilən կoy sütini

iqküüp, Қozilarıng yeojini, Baxandiki қoqkarlar wə tekilərning gəxini yegüzüüp, Esil buođdayning esil danlıridin yegüzdı, Sən bolsang üzüm keni boləjan sap xarabni iqting. **15** Lekin Yəxurun səmrip təpkək bolup kəldi; Bərhək, sən səmrip kətting, Bordilip kətting, Toyunup kətting! U ezini yaratkan Təngrini taxlap, Əz nijatining Қoram Texini kəzgə iləmidi. **16** Ular bolsa yat ilahlaroja əgixip Uning wapasızlıqka boləjan həsิตini kozoji, Yirginqlik ixlər bilən Uning oqəzipini kəltürdü. **17** Ular Igə-Təngrisi əməs jinlaroja, Əzi bilməydiqən ilahlaroja, Ata-bowlırımı ḫorkmaydiojan, Yengi pəyda bolup қıləjan ilahlaroja қurbanlık kıldı. **18** Sən ezungni tərəldürgən Қoram Taxni kenglüngdin qıqarding, Seni apirdə қıləjan Təngrini untudung. **19** Pərvərdigar buni kərüp, Oçul-ķizlirining Uning aqqikini kəltürginidin, ulardin bizar bolup mundak dedi: — **20** «Mən ulardin yüzümni yoxurımən, Ularning akiwitini kərüp bağay; Qünki ular iplas bir nəsildur, Kəlbidə wapadarlıq yok balillardur. **21** Igə-təngrisi əməslər bilən həsitudunu kəltürdü, Ərziməs məbudliri bilən қəhrimni kozoji; Xunga «heq həlk əməs» boləjan bir həlk arkılık ularning həsitudunu kozojaymən, Nadan bir əl arkılık ularning aqqikini kəltürimən. **22** Qünki Mening oqəzipimden bir ot tutaxti; U təhtisaraning tegigiqa kəyüp baridu, U yər bilən uning məhsulatini yəp ketidu, Wə taqlarning ullırınimu tutaxturidu. (**Sheol h7585**) **23** Mən ularning üstigə balayı-apətlərni dəwileymən; Ya-oklirimni birni koymay ularoja atımən. **24** Ular aqarqılıktın yegiləp ketidu, Tomuz issik wə wabaning nəxtərləri təripidin yəp ketiliidu; ULAROJA қarxi yirtkəq haywanlarning qıxlirini, Topida əmligüqilərning zəhərini əwətimən. **25** Taxkirida kılıq ularni musibətkə salıdu, Iqkiridə wəhimə basidu; U yigit bilən kizni, Əmqəktiki bala bilən ak qaqlıknı həmmisini yokötidu. **26** Mən: «Ularnı qepiwetimən, İnsanlarning arisidin ularning namini əqürimən» — dəytim, **27** Birək düxmənning məshirə kılıxidin ḫorktum; Israilning rəkibləri bu ixni hata qüxinip: — Bu ix bizning қolimizning küqlüklükidin boləjan bolsa kerək, Pərvərdigar buni heq kilmidi demisun dəp, [bu ixni kilmidim]. **28** Israil nəsihəttin məhərum boləjan bir əl, Ularning heq əkil-pəmi yoktur. **29** Ah, ular dana bolsidı! Xundak bolsa buni qüxinip, Əz akiwiti қandaq bolidioqinini oylayttı! **30** Əgər ularning Қoram Texi ularni setiwətmigən bolsa, Pərvərdigar ularni [düxmənlirigə] taxlap bərmigən bolsa, Bir kixi kandakmu ming kixini

ez aldidin həydiyələyti?, İkki kixi կandağmu on ming kixini қaqrələyti? **31** Qünki baxkılarning қoram texi bolsa bizning Қoram Teximizdək əməstur. Buningça düxmənlirimiz əzliri guvahlıq bərsun! **32** Qünki ularning üzüm teli Sodomning üzüm telidin, Gomorraning etizlikliridin qıkkandur; Üzümliri zəhərlik üzümlərdür, Ularning hərbir sapıkı aqqıktur, **33** Xarabi bolsa əjdihalarning zəhəridur, Kobralarning ejallik zəhəridur. **34** [Pərvərdigar]: «Bularning [həmmisi] Meningkidə saklaklıq əməsmu? Əz həzinilirimdə məhəurləngən əməsmu? **35** İntikam Meningkidur, Yamanlıknı կayturuxmu xundak, Bular ular putlixidiqan wakitkiqə saklaklıq turidi, Qünki ularning balayı-apətlik künü yekin laxmakta, Ularning bexioja qüxicidiojan ixlar bolsa tez keliwatidu. **36** Qünki Pərvərdigar ularning küqi tügəp kətkənlilikini, ularning [aziyip], hətta ajiz yaki meyiplərningmu կalmiqojinini kərgəndə, U əz həlkining üstigə həküm qıkjırdu, əz bəndilirigə mehîr-xəpkət kərsitudu. **37** U wakıttı U mundak dəydu: «Kəni, ularning ilahlırı? Əzigə tayanq kılıqan қoram texi əmdi kəyərdidur? **38** Ուlarning ətküzgən կurbanlıklırininq yeoñini yegən, Ուlarning xarab hədiyəliridiki xarabını iğkənlər kəyərgə kətti? Əmdi ular ornidin turup silərgə yardım berip, panahınglar bolsun! **39** Əmdi Mən Əzüm, pəkət Mərla «Xu»durmən, Manga һəmrəh һeqkəndak ilahning yokluğunu kerüp bilinglar. Mən əltürüp tirildürimən, Zəhimləndürüp sakaytimən; Wə һeqkim Mening kolumnin kutkuzałmaydu. **40** Qünki Mən kolumni asmanlarqa kətürüp: — «əbədgıqə hayatturmən» dəp eytip, **41** Qaknap turidiqan kiliqimni ittik kılımən, Mening կolum adalətni կoral kılıp tutidu, Düxmənlirimdin intikam alımən, Məndin nəprətləngüqilərning kılıqanlırını ularoja yandurimən! **42** Mən ya oklirimmi կan iğküzip məst kılımən, Mening kiliqim gəx yəydu, Mən ularni əltürülənlər bilən əsirlərning kənini, Düxmənninq sərdarlırininq baxlırını yəp-iqidiojan kılımən». **43** Əy əllər, Uning həlkı bilən billə xadlinınglar, Qünki U əz bəndilirining kənining intikamini alidu, əz düxmənlirigə kısas yanduridu, əz zemini bilən həlkı üçün kəqürüm-kafarət kəltürüp beridu». **44** Əmdi Musa bilən Nunning oqlı Yəxua kılıp bu oqəzəlninq barlıq səzlərini həlkining aldida okup bərdi. **45** Andin Musa bu һəmmə səzlərni barlıq Israil aldida ahirlaxturup **46** ularoja sez kılıp: «Mən bugün otturanglarda silərni agahlandıdurup guvahlıq bərgən bu barlıq səzlərgə

kəngül bəlügenlər; silər bularni baliliringlarqa tapılap: «Bu қanunning һəmmə səzlirigə əməl kılıxka kəngül կoyunglar» dəp buyruxunglar kerək. **47** Qünki bu səz silərgə munasiwətsiz, kuruq səz əməs, bəlki silərning հayatinglardur! Silər u zeminni igiləxkə Iordan dəryasının etisilər; etkəndin keyin u zemində bu səz arkılıq uzun əmür kərisilər» — dedi. **48** Yənə xu künii Pərvərdigar Musaqa səz kılıp mundak dedi: — **49** Sən uxbu Abarim teoñioja, yəni Yerihoning utturidiki, Moabning zeminidiki Nebo teoñioja qıkkın wə xu yərdə Mən Israillaroja əz təwəliki bolux üçün beridiojan Kanaan zeminini kərgin. **50** Andin akang Hərun Hər teoñida elüp əz həlkəlirigə koxuloqandək, sənmü qıkidiojan xu taoqda elüp həlkəliringə koxuloqin; **51** qünki silər Zin qəlidiki Məribah-Қadəxning sulirining yenioja baroçanda, ikkinglər Israillarning arisida Manga wapaszılık kersitip, Israillarning arisida Meni «muķəddəs» dəp hərmətlimidinqlar. **52** Xunga sən Israillaroja beridiojan xu zeminni udulungda kərisən, lekin uningoja kirəlməysən.

33 Hudanıng adimi bolоjan Musanıng əlümidin ilgiri Israillarnı bərikatlaşkə tiligən baht-tiləkləri munular: — **2** U mundak dedi: — «Pərvərdigar Əzi Sinay teoñidin kılıp, Seirdin qıkip [Israel] üstigə parlidi; Paran teoñidin pəyda bolup qaknidi, U tümənlığın mukəddəslərning otturisidin qıkip kəldi; Ong қolidin Israiloja atalojan otluq bir կanun qıktı. **3** Dərhəkikət, U həlkni seyidü; Sening barlıq muķəddəs bəndiliring կolungdidur; Ուlarning hərbiri ayıqıng aldida olтурup, Səzliringgə tuyəssər bolidu. **4** Musa bizgə bir կanun buyrup, Buni Yakupning jamaitigə miras kılıp bərdi; **5** Həlkning sərdarlırkı jəm bolup, Israilning կəbililiri bir yərgə yiqiloqanda, U Yəxurunning otturisida padixahdək boldi. **6** «Rubən bolsa, adəmliri əlitip kətməy, hayat tursun; Uning adəmliri az bolmisun». **7** [Musa]ning Yəhūda tooprısidə tiligən bəhti mundak: — «Yəhūdanıng awazini anglioqaysən, i Pərvərdigar; Uni əz həlkigə կobul kılduroqaysən; Uning kollırı ular üçün kürəx kilsun; Əmdi əzini əzgütqilərgə kərxi turuxka uningoja mədət bolqaysən». **8** U Lawiy tooprısidə mundak dedi: — «Sening urim wə tummim taxliring Sening bu muķəddəs bəndənggə tapxuruləqan; Sən uni Massahda siniding, Məribahning sulirining yenida uning bilən talaxting. **9** U əz ata-anisi tooprıside: «Ularoja yüz-hatırə kilmaymən», dəp eytti, əz kərindaxlirining һeq yüzini kilmay, əz balilirinimu tonuxni halimay, Bəlki

Sening sözünggə əməl kılıp, əhdəngni qing tutti. **10** Mana, [Lawiylar] Yakupka hökümliringni ukтурudu, Ular Israiloşa қanunungni eğitudu; Ular dimioqingoşa huxbuyni sunidu, Kurbangahıngoşa pütün kəydürmə kürbanlıklarnı költüridu. **11** I Pərwərdigar, uning təəllükətinə bərikətligəysən, Uning kollirinə ajri Seni hux kılçudək bolоj, Uningoşa ərəxi qıkkənlər wə uningdin nəprətləngənlər bolsa, Ularnı kopalımöqudak əldə bəllirini sunduroqaysən!» **12** U Binyamin toqrisida mundak dedi: — «Pərwərdigarning seygini bolsa, U Uning yenida bihətər makan kılıdu, Pərwərdigar sayə bolup pütün kün uni saklaydu, U uni mürisi otturisida makanlaxturidu» **13** Yüsüp toqrisida u mundak dedi: — «Uning zemini Pərwərdigar təripidin bərikətlilik bolоj! Asmanlarning esil nemətləri bilən, Xəbnəm bilən, Yər tegidiki nemətləri bilən, **14** Kündin hasil bolidiqan esil məhsulatlari bilən, Aydin hasil bolidiqan esil nemətləri bilən, **15** Ədimki təqlərlarning ali nemətləri bilən, Mənggülük dənglərning esil nemətləri bilən, **16** Yərning esil nemətləri wə uningoşa tolqan həmmə məwjudatlıri bilən, Azəjanlıktə turoquqi Zatning xapaiti bilən bərikətlənsün! Bularning həmmisi Yüsüpninə bexioja, Yəni eż əkerindaxlıridin ayrıloqanning qokkisişa qüxsün. **17** Uning həywisi eż bukisining tunjisidəktur; Uning münggüzləri yawa kalining münggüzləridəktur; Ular bilən u əl-yurtlarning həmmisini biraqla yər yüzining qatlirigiqə üsidu. Mana Əframning təmənligən adəmliri, Manassəhning mingliqan adəmliri xundak bolidu». **18** Zəbulun toqrisida u mundak dedi: — «Əy Zəbulun, sən qıkkiningda xadlanıqın; əy sən Issakar, eż qedirlirində hux boloin! **19** Mana ular həlkələrni taoqka qağırdı, Xu yərdə ular həkkənaliyikning kürbanlıklarını sunidu, Qünki ular dengizdiki mol delətlərni, Kumoşa kəməlgən gəhərlərni sümürüp ularoşa tuyəssər bolidu». **20** Gad toqrisida u mundak dedi: — «Gadning zeminini kengaytküqigə bəht-bərikət bolоj; Gad bolsa qixi xirdək olturaklıxtı; U bilək həm bax terisini titmatitma kılıwetidu; **21** Xu yərdə u əng esil nesiwini tallıwaldı; Qünki xu yərdimu u həküm bekitküqining ülüxi bolqan jay saklaklıqtur; U həlkəning sərdarları bilən kelip, Israil bilən birgə Pərwərdigarning adalitə bilən həkümlərini yürgüzdi». **22** Dan toqrisida u mundak dedi: — «Dan bolsa yax bir xirdur; U Baxandın taklap etidi». **23** Naftali toqrisida u mundak dedi: — «Əy Naftali, iltipatka toyunqansən, Pərwərdigar

təripidin kəlgən bəht-bərikətkə tolup, Məoqrip bilən jənubni əzünggə mülük kılıp igiləysən». **24** Axır toqrisida u mundak dedi: — «Axır oqullar bilən bərikətlinidu; U əkerindaxlıri arisida iltipat kərsun; Puti mayoşa qilansun. **25** Dərwaza baldaklıring təmür bilən mistin bolidu; Künliring əndək bolsa, kiuqıngmu xuningoşa muwapık təng bolidu». **26** — Əy Yəxurun, Təngringdək baxka heqkim yoktur; U sanga yardəmə asmanlar üstiga, Zor həywisi bilən bulutlarning üstigə minip kelidu. **27** Əzəliy Huda sening baxpanahıngdur, Astingda əbədiy bılıklər turidu. U sening aldingdin düxmənni həydəp: — «Ularnı əhalak kılqınl!» dəp [sanga] buyruyu. **28** Xuning bilən Israil axlık bilən yengi xarab mol bolqan bir zemində turup, Yaloquz aman-esən makan tutidu, Yakupning bulki ohxaxla aman-esən bolidu; Uning asmanlırimu xəbnəm temitip turidu. **29** Bəhtliksən, i Israil! Səndək Pərwərdigarning Əzi kütkuzojan həlkətin yənə kim bar? U bolsa sening mədətkar əlkinqanı, Həywətlik kiliqingdur! Sening düxmənliring sanga zəiplixip boy sunidu; Sən ularning egiz jaylırida dəssəp mangisən».

34 Andin Musa Moabning tüzlənglikliridin qıkip

Nebo teojining üstigə, yəni Yerihoning utturisidiki Pisgaḥ teojining qokkisişa qıktı. Xu yərdə Pərwərdigar uningoşa pütkül zeminni kərsətti; Gileadtin Dançıqə, 2 pütkül Naftali bilən Əfraim wə Manassəhning zeminini, Yəhudanıng pütkül zemini bilən əkəp məqrıbtiki dengizçiqa, 3 jənubtiki Nəgəw zeminini, «Horma xəhiriş» dəp atalojan Yeriho wadisidiki tüzlənglikni Zoar xəhiriğə kədər, həmmini uningoşa kərsətti. **4** Andin Pərwərdigar uningoşa söz kılıp: «Mən əsəm kılıp: «Bu zeminni sening nəslinəgə berimən» dəp İbrahim, Ishək wə Yakupka wədə kılıqan zemin mana muxudur. Əmdi sanga uni eż kezüng bilən kərrixkə nesip kıldı, lekin sən xu yərgə etüp kirəlməysən» dedi. **5** Andin Pərwərdigarning eytkinidək, Pərwərdigarning kuli Musa xu yərdə, yəni Moabning zeminida wapat boldı. **6** U uni Moabning zeminidiki təq jılıqisida, Bəyt-Peorning utturisida dəpna kıldı; uning kəbrisining kəyərdə ikənlikini bügüngiqə heqkim bilməydi. **7** Musa wapat bolqan wakıttı bir yüz yigirmə yaxka kırqənidi, lekin kəzliyi həq torlaxmioqan wə maqdurdurın həq kətmigənidi. **8** Israillar Musa üçün Moabdiki tüzlənglikə ottuz küngiqə matəm tutti. Xuning bilən Musa üçün matəm tutup yiqlaydiqan künər tūgigənidi. **9** Musa kollirini uning üstigə koyoqaqka, Nunning oqli Yəxua

danalıq bərgüqi Roh bilən tolojanidi. Xuning bilən Israillar uningoja itaet kılıp, Pərwərdigarning Musaçşa buyruqınıdək kıldı. **10** Musadin keyin uningdək Pərwərdigar bilən yüz turanə sezləxkən ikkinçi bir pəyojəmbər Israil iqidə qıkıldı; **11** Pərwərdigarning uni Misir zeminoğa əwətixi bilən u xu yerdə Pirəwngə, uning hizmətkarlırı wə pütkül zeminidikilər aldida kərsətkən həmmə möjizilik alamət wə karamətlərgə, **12** ayan qılınoğan xu barlık uluoq kudrətkə wə Musanıng pütkül Israilning kəz aldida kərsətkən barlık dəhəxətlik həywişigə təng turoqudək həqkandak adəm qıkıldı.

Yəxua

1 Wə Pərwərdigarning қули bolоjan Musa wapat bolоjandın keyin xundak boldiki, Pərwərdigar Musanıng hizmətkarı, Nunning oqlı Yəxuaoja sez kılıp mundak dedi: — **2** Mening қulum Musa wapat boldi. Əmdi sən қozojılıp, bu həlkning həmmisini baxlap Iordan dəryasidin etüp, Mən ularoja, yəni Israillarоja təkdiim kılıdıcı zeminoja kirgin. **3** Mən Musaoja eytkinimdək, putunglarning tapını կeyərgə təgkən bolsa, xu jayni silərgə bərdim; **4** qeरanglar qəl-bayawandin tartip Liwanıqə, Hıttıylarning zeminini əz iqiga elip, Əfrat dəryasidin kün petixtiki Ottura Dengizəniqə bolidu. **5** Sening barlık hayat künliringdə heqkim sanga қarxi turalmaydu. Mən Əzüm Musa bilən billə bolоjandək sening bilən billə bolup, seni hərgiz taxliwətməymən. **6** Sən jür'ətlik wə kəysər bolоjin; qünki sən bu həlkni Mən ata-bowlirioja berixkə қəsəm bilən wədə kılıjan zeminoja mirashor kılıp igitilisən. **7** Mening қulum Musa sanga buyruojan barlık қanunoja əməl kılıxka kəngül bəlüp, kət'iy jür'ətlik wə tolimu kəysər bolоjin; sən կeyərgila barsang ixliring oqəlibilik boluxi üçün uningdin ya ong ya soloja qətnəp kətmə; **8** bu қanun kitabını əz aqzingdin neri kilmay, uning iqidə pütiłgənning həmmisini tutup, uni keqə-kündüz zikir kılıp oyla; xundak kılsang yolliringda oqəlibilik bolup, əzüng ronaq tapisən. **9** Mana sanga: — Jür'ətlik wə kəysər bol, dəp buyruqanidimoju? Xunga həq wəhimigə qüxmə, yürəksiz bolma; qünki կeyərgə barsang Pərwərdigar Hudaying sən bilən birgidur. **10** Xuning bilən Yəxua həlkning baxlırioja buyrup: — **11** Silər qedirgahtın etüp həlkək: — Əzünglar üçün ozuk-tüllük təyyar kılıngılar, qünki üq kün toxkanda silər Iordan dəryasidin etüp Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridıcı zeminni igilax üçün kirisilər, — dənglər, dedi. **12** Yəxua Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim қabilisigə sez kılıp: — **13** Hudanıng қули bolоjan Musanıng silərgə buyrup: — Pərwərdigar Hudayinglar silərgə aramlıq, ata kılıp bu zeminni silərgə bərgən, dəp eytkinini esinglarda tutungılar. **14** Hotun bala-qəkənglər wə qarpayıringılar Musa ezi silərgə təkşim kılıjan, Iordan dəryasining bu təripidiki zemində қalsun, lekin aranglarda қanqılık batur palwan bolsangılar, silər əz kerindaxlıringılarıng aldida səptə turup ularoja yardım berip jəng kılıngılar; taki Pərwərdigar Hudayinglar kerindaxlıringılarоja silərgə ata kılıqınıqə

ohxax aram ata kılıp, kerindaxlıringılarоja u ularoja miras kılıp beridıcı zeminni igilətgüqə xundak kılıngılar. Andin silər təwəlikinglər bolоjan zeminni, yəni Hudanıng қули bolоjan Musa silərgə təkşim kılıjan, Iordan dəryasining kün qıkıx təripidiki bu zeminni igiləx üçün kaytip beringlər, — dedi. **16** Ular Yəxuaoja jawab berip: — Sən bizgə əmr kılıqanning həmmisigə əməl kılımımız, sən bizni կeyərgə əwətsəng, xu yərgə barımız. **17** Biz həmmə ixta Musanıng sezigə kulaç salojinimizdək sanga kulaç salımız; birdinbir tilikimiz, Pərwərdigar Hudaying Musa bilən billə bolоjandək sening bilənmə billə boløy! **18** Kimki sening əmrinə itaatsizlik kılıp, sən bizgə buyruoqan hərkəndək səzliringgə kulaç salmisa, əltürülidü! Sən pəkətlə jür'ətlik wə kəysər bolоjin, — dedi.

2 Andin keyin Nunning oqlı Yəxua ikki qarlıqnuqını Xittimdin əwətip ularoja: — Silər berip u zeminni, bolupmu Yeriko xəhərinə qarlap kelinglər, dedi. Xuning bilən ular u yərgə berip, Rahab atlıq bir paħixining əyigə kirip kəndi. **2** Lekin birsi kelip Yeriko padixaḥioja: — Bugün keqə Israillardin birnəqqə kixi bu zeminni qarlıqlı kəptü, dəp həwər yətküzdü. **3** Xuning bilən Yeriko padixaḥi Rahabning kəxioqa adəm əwətip: — Sening kəxingoja kelip, əyünggə kirgən xu kixılerni bizgə tapxurup bərgin, qünki ular bu zeminning hər yerini paylıqılı kəptü, — dedi. **4** Lekin u ayal u ikki kixini elip qıkıp yoxurup koyojanidi; u jawab berip: — Dərəwəkə bu kixılər mening kəximəja kəldi, lekin mən ularning nədin kəlgənlilikini bilmidim; **5** karangoju qüxüp, kowuknı etidiqan wakıt kəlgəndə xundak boldiki, bu adamlar qıkıp kətti. Mən ularning կeyərgə kətkinini bilməymən. Ularnı tezdirin kooqlisanglar, qoqum yetixiwalisılər, — dedi. **6** Lekin u ayal ularnı əzizgə elip qıkıp, egzining üstidə rətləp yeyip koyojan zişir pahallirining astioja yoxurup koyojanidi. **7** U wakıttı ularning kəynidin izdəp kooqlıqnuqılar Iordan dəryasining yoli bilən qıkıp dərəya keqiklirigiqə kooqlap bardi. Ularnı kooqlıqnuqılar xəhərdin qıkıxi bilənlə, xəhərning kowukı takəldi. **8** Xu wakıttı, u ikkiylən tehi uhlaxka yatmiojanidi, Rahab əzizgə qıkıp ularning kəxioja berip **9** ularoja: — Pərwərdigarning bu zeminni silərgə miras kılıp bərgənlilikini, xundakla silərdin bolоjan wəhimənglər bizlərgə qüxüp, bu zemindikiləرنing həmmisi aldinglarda əhalidin ketə deginini bilimən; **10** qünki biz silər Misirdin qıkkıninglarda Pərwərdigarning aldinglarda Kızıl

Dengizni korutkanlığını, xundakla silermin Iordan dəryasining u təripidiki Amoriylarning ikki padixağı Sihon bilən Ogni əndaq kılıqanlıqlarını, ularını mutlək yokatkanlıqlarını anglidük. **11** Buni anglap yürükimiz su bolup, silermin səwəbinglardın hərkəy simizning rohi qıkıp kətti. Qünki Pərvərdigar Hudayinglar bolsa yüksirdə, asmanlarning həmdə təwəndə yörning Hudasidur. **12** Əmdi silerdin etünimənki, mən silərgə kersatkən hımmittim üçün silərmi mening atamining jəmətigə hımmat kilişkə Pərvərdigarning nami bilən manga əsəm kilinglar, xundakla ata-anamni, aka-uka, aqasinqil əkerindaxlirimni wə ularoja təwə barlikioja qekilməslikinglar, jenimizni tirk əaldurup, əlümdin əutkuzuxunglar tooprısida manga bir kapalət bəlgisini beringlar, — dedi. **14** İkkilən uningoja: — Əgər sən bu iximizni axkarilap koymisang, silər jeninglardın ayrilsanglar, bizmu jenimizdən ayrılojamız! Xuningdək xundak boliduki, Pərvərdigar bizgə bu zeminni igə kılıquzəqanda, biz jəzmən silərgə mehribanlarqə wə səmimiyy muamilida bolimiz, dedi. **15** Xuning bilən ayal ularni pənjiridin bir tana bilən qüxtürüp koydi (qünki uning eyi xəhərning sepilida bolup, u sepilning üstidə olturnatti). **16** Ayal u ikkisi: — Kooqliquqilar silərgə uqrəp kalmalığı üçün, taqka qıkıp, u yərdə üq kün yoxurunup turunglar; kooqliquqilar xəhərgə kaytip kəlgəndin keyin, andin silər eż yolunglar oja mangsanglar bolidu, — dedi. **17** İkkisi ayoqa: — Əgər sən bizning deginimizdək kılımisang, sən bizgə kılıquzəqan əsəmdin halas bolimiz: — **18** Mana, biz zeminoja kırğən qaçda, sən bizni qüxtürükə ixlətkən bu kılın tanını pənjirigə baqlap koyojin; andin ata-anangni, aka-uka əkerindaxliringni, xundakla atangning barlik jəmətidikilərni eyünggə, ezunggə yiojip jəm kılıqin. **19** Xundak boliduki, eyüngning ixikliridin taxkırıja qıkkən hərkiminin keni eż bexida bolidu; biz uningoja məs'ul əməsmiz; lekin biraw eyüngdə sən bilən billə bolqan birsining tüstigə kol salsa, undakta uning keni bizning beximizoja qüxkəy! **20** Əgər sən bu iximizni axkarilap koysang, sən bizgə kılıquzəqan bu əsəmdin halas bolimiz, — dedi. **21** Raħab jawab berip: — Silermin deginenglərdək bolsun dəp, ularını yoloja selip koydi. Ular kətkəndin keyin, ayal pənjirigə u kılın tanını baqlap koydi. **22** U ikkisi u yərdin ayrılip, taqka qıkıp, kooqliquqilar [xəhərgə] kaytip kətküqə u yərdə üq kün turdi. Kooqliquqilar yol boyidi ki

həmmə yərni izdəpmu ularni tapalmidi. **23** Andin bu ikkisi taojin qüxpü, kaytip mangdi; ular dəryadın etüp, Nunning oqlı Yəxuaning kəxiqə kelip, bexidin kəqürgənlirining həmmisini uningoja dəp bərdi. **24** Ular Yəxuaqa: — Pərvərdigar dərwəkə barlıq zeminni kəlimizoja tapxurdı; zeminda turuwatkanlarning həmmisi bizning tüpəylimizdin rohi qıkıp kətti, — dedi.

3 Yəxua atisi tang səhərdə turup, pütküll Israil bilən Xittimdin ayrılip Iordan dəryasında kəldi; ular dəryadın etküqə xu yərdə bargah tikip turdi. **2** Üq kün toxup, sərdarlar qədirgahtın etüp, **3** həlkə əmr kiliplə: — Silər Pərvərdigar Hudayinglarning əhdə sandukını, yəni Lawiylarning uni kətürüp mangojinini kərgən haman, turojan ornunglardın kozojılıp, əhdə sandukının kəynidin əgixip menginglar. **4** Lekin uning bilən silermin arılıkinqlarda ikki ming gəz arılık əlsunsun; kaysi yol bilən mangidiojininglarnı bilixinglar üçün, uningoja yekin laxmanglar; qünki silər ilgiri muxu yol bilən mengip bakmiojansıllar, — dedi. **5** Yəxua həlkə: — Əzünglarnı pak-mukəddəs kilinglar, qünki əta Pərvərdigar aranglarda möjizə-karamətləri kərsitudu, — dedi. **6** Andin Yəxua kahinlar oja: — Əhdə sandukını kətürüp həlkning aldida dəryadın etünglar, dəp buyruwidı, ular əhdə sandukını elip həlkning aldida mangdi. **7** Pərvərdigar Yəxuaqa sez kiliplə: — Həmmə Israilning Mening Musa bilən billə bolqinimdək, sening bilənmə billə bolidiojanlıqimni bilixi üçün bugündin etibarən seni ularning nəziridə qong kilişən. **8** Əmdi sən əhdə sandukını kətürgən kahinlar oja: — Silər Iordan dəryasining süyining boyioja yetip kəlgəndə, Iordan dəryası iqidə turunglar, — degin, — dedi. **9** Yəxua Israillar oja: — Bu yaklaş kelinglar, Pərvərdigar Hudayinglarning səzini anglanglar, dedi. **10** Andin Yəxua: — Mana, silər xu ix araklı mənggülük hayat Təngrinining aranglarda ikənlikini, xundakla Uning silermin aldinglardın Hittiylar, Gırgaxiyalar, Amoriylar, Qanaaniylar, Pərizziylar, Hıwiylar, Yəbusiyların həydəvetidiojanlıqini bilisilər — pütküll yər-zeminning igisining əhdə sandukı silermin aldinglarda Iordan dəryası iqidin etküzülidü. **11** Əmdi Israilning əbililiridin on ikki adəmni tallanglar, hərkəysi əbilidin bardin bolsun; **12** xundak boliduki, pütküll yər-zeminning Igisi bolqan Pərvərdigarning əhdə sandukunu kətürgən kahinlarning tapını Iordan dəryasining süyigə təqkəndə, Iordan dəryasining süyi,

yəni bax ekinidin ekip kəlgən sular üzüp taxlinip, dərya kətürütlüp dəng bolidu, — dedi. **14** Əmdı xundak boldiki, həlk qedirilridin qikip Iordan dəryasidin etməkqi bolqanda, əhdə sandukını kətürgən kahinlər həlkning alidda mangdi; **15** əhdə sandukını kətürgüqilər Iordan dəryasında yetip kelip, putliri suşa tegixi bilənla (orma waktida Iordan dəryasining süyi dəryanıng ikki kiroqikidin texip qıkıldı), **16** yukarı ekindiki sular heli yıraklıla, Zarətanning yenidiki Adəm xəhərinining yenida tohtap, dəng boldi; Arabah tüzlənglikli boyidiki dengizə, yəni «Xor Dengizi» şəhərini qüxüwətən keyinkı ekimi üzülüp կaldı; həlk bolsa Yeriho xəhərinining udulidin [dəryadin] etüp mangdi. **17** Pütkül Israil kuruş yərni dəssəp, barlık həlk Iordan dəryasidin pütünləy etüp bolquqılık, Pərvərdigarning əhdə sandukını kətürgən kahinlər Iordan dəryasining otturisida kuruş yərdə məzmut turdi.

4 Pütkül həlk Iordan dəryasidin tamamən etüp bolqanda, Pərvərdigar Yəxua şəz qılıp: — **2** Həlkning arisidin on ikki adəmni tallioğın, hər əkbilidin birdin adam bolsun, **3** ularça: — Silər Iordan dəryasiniŋ otturisidin, kahinlarning putliri məzmut turoğan jaydin on ikki taxni elip, ularni kətürüp kelip əzüngərətib əzüngərətib keçə bargah tikidən yərgə koyunglar, degin, dedi. **4** Xuning bilən Yəxua hər əkbilidin birdin adəmni, yəni Israillar arisidin tallioğan on ikki kixini qakirdi; **5** andin Yəxua ularça: — Silər Iordan dəryasining otturisioğluq Pərvərdigar Hudayinglarning əhdə sandukının aldişa berip, Israilning on ikki əkbilisining sanioğlu mas həldə birdin taxni elip mürənglərgə koyunglar. **6** Qünki bu aranglarda bir əslətmə-bəlgə bolidu; kəlgüsidiə baliliringlar: — Bu taxlarning silərgə nemə əhmiyiti bar? — dəp sorap kalsa, silər ularça: — **7** Iordan dəryasining suluri Pərvərdigarning əhdə sandukının alidda üzüp koyuldu; [əhdə sandukı] Iordan dəryasidin etküzülgəndə Iordan dəryasining suluri üzüp koyuldu; xunga bu taxlar Israillarça mənggülük bir əslətmə-bəlgə bolidu, — dəp jawap berisilər. **8** Xuning bilən Israillar Yəxua ularça buyruqandək kıldı. Pərvərdigarning Yəxua şəz qiloğan əmri boyiqə Israilning əkbililirining sanioğlu muwapik Iordan dəryasining otturisidin on ikki taxni elip, konidən jayşa kətürüp berip, xu yərdə koyup kıldı. **9** Buningdin baxka Yəxua Iordan dəryasining otturisida əhdə sandukını kətürgən kahinlarning

putliri mustəhkəm turoğan jayda on ikki taxni tikləp koydi. Bu taxlar bolsa bütüngiçə xu yərdə turidu. **10** Pərvərdigar Yəxua şəz həlkə eytixə tapilioğan barlık ixlar orunlanıqılık, yəni Musa əslidə Yəxua şəz buyruqanlırinin həmmisi bəja kəltürülgiləq, əhdə sandukını kətürgən kahinlər Iordan dəryasining otturisida tohtap turdi. Həlk xu yərdin tezdirin etüwatatti. **11** Xundak boldiki, barlık həlk tamamən etüp bolqanda, Pərvərdigarning [əhdə] sandukı bilən kahinlər həlkning aliddin etti. **12** Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim əkbilisidikilərmə Musanıng ularça buyruqinidək səpətə tuzüp Israillarning alidda dəryadin etti. **13** Jəməyi bolup kırıq mingqə korallanıjan kixi Pərvərdigarning aliddin etüp, Yeriho tüzləngliklirigə kelip, jəng kilişkə təyyar turdi. **14** U künə Pərvərdigar Yəxuanı pütkül Israilning nəziridə qong kıldı; ular uning pütün əmrində Musadin körkəndək uningdinmu körkti. **15** Pərvərdigar Yəxua şəz qılıp: — **16** Həküm-guwahlıq sandukunu kətürgən kahinlərə: — Iordan dəryasidin qikinqərətib, dəp buyruqin, dedi. **17** Xunga Yəxua kahinlərə: — Iordan dəryasidin qikinqərətib, dəp buyrudü. **18** Xundak boldiki, Pərvərdigarning əhdə sandukunu kətürgən kahinlər Iordan dəryasining otturisidin qikip, putlirining tapını kuruqluknı dəssixi bilənla, Iordan dəryasining süyi yənə əz jayioğan kaytip kelip, awwalkidək ikki kiroqikioğluq texip ekixkə baxlıdı. **19** Həlk bolsa birinçi ayning oninqi künə Iordan dəryasidin etüp, Yerihoning xərkining əng qət təripidiki Gilgalə kelip qedirgah tiki. **20** Ular Iordan dəryasidin aloğaq kəlgən on ikki taxni bolsa, Yəxua ularni Gilgalda tikləp koydi; **21** andin Israillərə: — Keyin baliliringlar əz atiliridin: — Bu taxlarning əhmiyiti nemə, dəp sorisa, **22** silər baliliringlərə mundak ukturup koyunglar: — «Israil ilgiri kuruş yərni dəssəp Iordan dəryasidin etkənidid; **23** qünki Pərvərdigar Hudayinglər biz Kızıl Dengizdən etküqə aldımızda uning sulurunu kuruşup bərgəndək, Pərvərdigar Hudayinglər silər etküqə aldinglarda Iordan dəryasining süyini kuruşup bərdi; **24** yər yüzidiki barlık əllər Pərvərdigarning kolining ənqılık küləklilikini bilsün, xundakla silərning Pərvərdigar Hudayinglərdən həmixə körkəxungular üçün U xundak kıldı» — dedi.

5 Xundak boldiki, Iordan dəryasining əqəbə təripidiki Amoriylarning həmmə padixaşlıları bilən dengizning yenidiki Kanaaniylarning həmmə

padixahlıları Pərvərdigarning Israillar etüp kətküqə ularning aldidin Iordan sulurini qandak құрутуп bərginini angloqanda, yürəklri su bolup, Israillarning səwəbidin ularning rohi qikay dəp kəldi. 2 U wakıttta Pərvərdigar Yəxuaqa söz kılıp: — Sən qaqmak taxliridin piqaklarnı yasap, Israillarnı ikkinçi ketim hətnə kılın, dedi. 3 Xuning bilən Yəxua qaqmak taxliridin piqaklarnı yasap, Israillarnı «Hətnilik dənglüki»də hətnə kıldı. 4 Yəxuaning ularnı hətnə kılıixining səwəbi xu idiki, Misirdin qikkan jənggə yarioğudək həmmə ərkəklər Misirdin qikkəndin keyin qəllükning yolidə əlüp tütigənədi. 5 Qünki Misirdin qikkan barlık həlk hətnə kılınoğan bolsimu, lekin Misirdin qikip qəllükning yolidə yürgən wakıttta Israil arısida tuqulojanlarning həmmisi hətnisiz kaloğanıdi; 6 Qünki əslida Pərvərdigarning awazıqa kulaq salmioğan, Misirdin qikkan həlk iqidiki jənggə yarioğudək barlık ərkəklər əlüp tütigüçə Israillar kırıq yil qəldə yürgənədi; Pərvərdigar ularqa: — Silərni Mən ata-bowiliringlaroja berixkə əsəm bilən wədə kilojan zeminni, yəni süt bilən həsəl akıdiaoqan yurtmı kərgüqilər kilmaymən, dəp əsəm kilojanıdi. 7 Lekin Pərvərdigar ularning ornını basturojan əwlədlirli bolsa, yolda hətnə kılınmioqqaqka, Yəxua əzi ularnı hətnə kıldı. 8 Barlık həlk hətnə kiliñip, sakayuoqulik qedirilirida, eż orunliridin qikmay turdi. 9 U wakıttta Pərvərdigar Yəxuaqa: — Bügün Mən Misirning ar-nomusunu üstünglardın yumilitiwəttim, dedi. Xuning bilən u jayoja «Gilgal» dəp nam koypulup, taki bügüngiçə xundak atalmağta. 10 Xuning bilən Israillar Gilgalda qedir tikip turdi. Birinqi ayning on tətinqi künü ahximi Yeriho diyarining tüzlənglikliridə «etüp ketix həyeti»ni etkiydi. 11 «Etüp ketix həyeti»ning ətisi ular xu yörning axlıq məhsulatliridin yedi, jümlidin xu künü petir nanlarnı wə komaqlarnı yedi. 12 Ular xu zeminning axlıq məhsulatliridin yegəndin keyin, ətisi «manna»ning qüxtüxi tohtidi. Xu wakıttin tartip Israillarqa həq manna bolmidi; xu yilda ular Қanaan zeminining məhsulatliridin yedi. 13 Əmma Yəxua Yerihoqa yekin kəlgəndə, bexini ketürüp kariwidı, mana uning aldida suoqurulajan kiliqni tutup turoğan bir adəm turattı. Yəxua uning kəxişa berip uningdin: — Sən biz tərəptim, yaki düxmənlirimiz tərəptim? — dəp soridi. 14 U jawab berip: — Yak, undak əməs, bəlkı Mən Pərvərdigarning koxunlirining Sərdarı bolup kəldim» — dedi. Yəxua yərgə düm yiklip səjdə kiliп uningoja: — Rəbbimning kulişa nemə tapxuruklrı

barkin? dəp soridi. 15 Pərvərdigarning koxunining Sərdarı Yəxuaqa: — Putungdiki kəxingni salojin, qünki sən turoğan yər mukəddəs jaydur, dewidi, Yəxua xundak kıldı.

6 Yeriho sepilining kowuk-dərwaziliri Israillarning səwəbidin məhkəm etilip, heqkim qikalmayıtti, heqkim kirəlməyitti. 2 Pərvərdigar Yəxuaqa söz kılıp: — Mana, Mən Yeriho xəhərini, padixahını həmdə batur jəngqilirini ələngətəp tapxurdum. 3 Əmdi silər, yəni barlık jəngqilər xəhərni bir ketim aylinip menginglar; alta küngiçə hər künü xundak kilinglar. 4 Həmdə yəttə kahin əhdə sandukining aldida qoqkar münggüzidin etilgən yəttə burojını ketürüp mangsun; yəttinqi kiunigə kəlgəndə silər xəhərni yəttə ketim aylinisilər; kahinlar burojıllarnı qalsun. 5 Xundak boliduki, ular qoqkar burojılırları bilən sozup bir awaz qıçaroqında, barlık kixilər burojining awazını anglap, kattılık təntənə kiliп towlisun; buning bilən xəhərning sepillili tegidin orulüp qüxicü, hərbir adəm aldioja karap etilip kiridi, — dedi. 6 Xuning bilən Nunning oğlu Yəxua kahinlarnı qakırıp ularqa: — Silər əhdə sandukını ketürüp menginglar; yəttə kahin Pərvərdigarning əhdə sandukining aldida yəttə qoqkar burojisini ketürüp mangsun, dedi 7 U həlkə: — Qikip xəhərni aylininglar; korallıq ləxkərlər Pərvərdigarning əhdə sandukining aldida mangsun, dedi. 8 Yəxua buni həlkə buyruqandan keyin, Pərvərdigarning aldida yəttə qoqkar burojisini ketürən yəttə kahin aldioja mengip burojıllarnı qaldı; Pərvərdigarning əhdə sandukı bolsa ularning kəynidin elip mengildi. 9 Korallıq ləxkərlər buroja qeliwatkan kahinlarning aldida mangdi; əhdə sandukining arkidin koçqıdouqı koxun əgixip mangdi. Kahinlar mangıq buroja qalatti. 10 Yəxua həlkə buyrup: — Mən silərgə: «Towlanglar» demigüçə na towlimanglar, nə awazinglarnı qıçarmanglar, nə aozzinglardın heqbir səzmu qikmisun; lekin silərgə «Towlanglar» degən künidə, xu qaoqda towlanglar, — degenidi. 11 Xu tərikidə ular Pərvərdigarning əhdə sandukını ketürüp xəhərni bir aylandı. Halayık qedirgahıqə kaytip kelip, qedirgahda kəndi. 12 Ətisi Yəxua tang səhərdə köpti, kahinlarmu Pərvərdigarning əhdə sandukını yənə ketürdü; 13 Pərvərdigarning əhdə sandukining aldida yəttə qoqkar burojisini ketürən yəttə kahin aldioja mengip tohitmay qelip mangatti; [kahinlar] mangıq buroja qaloğanda, korallıq ləxkərlər ularning aldida mangdi, arkidin koçqıdouqı koxun əgixip

mangdi. **14** İkkinqi künimu ular xəhərning ətrapini bir ketim aylinip, yənə qedirgahqə yenip kəldi. Ular altə küngiqə xundak kılıp turdi. **15** Yəttinqi künü ular tang sahərdə kopup, ohxax hələttə yəttə ketim xəhərning ətrapini aylandı; pəkət xu künila ular xəhərning ətrapini yəttə ketim aylandı. **16** Yəttinqi ketim aylinip bolup, kahinlər buroja qaloqanda Yəxua həlkə: — Əmdi towlanglar! Qünki Pərvərdigar xəhərni silərgə tapxurup bərdi! **17** Lekin xəhər wə uning iqidiki barlıq nərsilər Pərvərdigaroja mutlak atalojanlıkı üçün [silərgə] «ḥaram»dur; pəkət paḥixə ayal Rahab bilən uning pütün əyidikilərlə aman kalsun; qünki u biz əwətkən əlqilirimizni yoxurup koyqanıdi. **18** Lekin silər kəndakla bolmışın «ḥaram» dəp bekitilgən nərsilərdin əzünglərni tartıngalar; bolmisa, «ḥaram» kılınoğan nərsilərdin elixinglər bilən əzünglərni haram kılıp, Israilning qedirgahınını haram kılıp uning üstigə apət qüxürisilər. **19** Əmma barlıq altın-kümüx, mis wə təmürdin boローン nərsilər bolsa Pərvərdigaroja mukəddəs kılınsun; ular Pərvərdigarning həzinisigə kirgüzulsun, — dedi. **20** Xuning bilən həlk towlixip, kahinlər buroja qaldı. Xundak boldiki, həlk buroja awazını angloqınida intayın kəttik towliwidı, sepil tegidin erülüp qüxti; həlk uning üstidin etüp, hərbiri əz aldişa atlinip kirip, xəhərni ixojal kıldı. **21** Ular ər-ayal bolsun, keri-yax bolsun, koy-kala wə exəklər bolsun xəhər iqidiki həmmmini kiliqlap yokətti. **22** Yəxua u zeminni qarlap kəlgən ikki adəmə: — Silər u paḥixə hotunning əyigə kirip, uningoşa bərgən kəsiminglər boyiqə uni wə uningoşa təwə boローンlarning həmmisini elip qikinqalar, dedi. **23** Xuning bilən ikki qarlioquçı yax yigit kirip, Rahabni ata-anisi bilən kərindaxlirioja қoxup həmmə nərsiləri bilən elip qıktı; ular uning barlıq uruk-tuoşqanlarını elip kelip, ularını Israilning qedirgahınını sirtioja orunlaxturup koydu. **24** Halayık xəhərni wə xəhər iqidiki həmmə nərsiləri ot yekip kəydürütətti. Pəkət altın-kümüx, mis wə təmürdin boローン қaqa-kuqa əswablarnı yioqip, Pərvərdigarning əyining həzinisigə əkirip koydi. **25** Lekin Yəxua paḥixə ayal Rahabni, ata jəmatidikilərni wə uningoşa təwə boローンlınını həmmisini tirik saklap kıldı; u bügüngiqə Israil arısında turuwatidu; qünki u Yəxua Yerihoni qarlxakə əwətkən əlqilərni yoxurup koyqanıdi. **26** U qəođda Yəxua agah-bexarət berip: — Bu Yerihonı xəhərini käytidin yasaxkə kopkan kixi Pərvərdigarning alidda karojix astıda bolidu; u xəhərning ulini saloqanda tunji oqlidin ayrılidü.

xəhərning kowuklırını orunlaxturidiojan qəođda kiqik oqlidinmu ayrılidü, — dedi. **27** Pərvərdigar Yəxua bilən billə idi; uning nam-xəhəriti pütkül zeminoqə kəng tarkaldi.

7 Lekin Israil «ḥaram» nərsilər üstdə itaətsizlik kıldı; qünki Yəhuda kəbilisidin boローン Zərahning əwrisi, Zabdining nəwrisi, Karmining oqlı Akən deyən kixi haram dəp bekitilgən nərsilərdin aləqanıdi. Buning bilən Pərvərdigarning oqəzipi Israile şoqozaldı. **2** Yəxua Yerihodin Bəyt-əlning xərk təripidiki Bəyt-Awənning yenida boローン Ayi xəhərigə birnəqqə adəm əwətip ularoqa: — U yərgə qikip u zeminni qarlap kelinglər, dəp buyrudi. Xuning bilən u adəmlər qikip Ayi zemini qarlap kəldi. **3** Ular kayıtip kelip, Yəxuaqa: — Həmmə həlkəning u yərgə berixining hajiti yok ikən, ikki-üq mingqə adəm bolsila ayoşa hujum kılıp [uni igiliyələydi;] u yərdə olturuxluk kixilər az boローンka, pütkül həlkəni awarə kılıp u yərgə əwətmigin, — dedi. **4** Xuning bilən həlkən üq mingqə kixi u yərgə qikti; lekin bular Ayining adəmləri aliddin qeqip ketixti. **5** Ayining adəmləri ulardın ottuz altıqə kixini urup əltürdü; ələqənlərini sepil kowukjining aliddin Xebarimojqə қoçlap berip, u yərdiki dawanda ularını urup məoqlup kıldı. Andin həlkəning yürüki su bolup, kəttik sarasimqə qüxti. **6** Yəxua kiyimlirini yırtıp, Israilning akşakalları Pərvərdigarning əhdə sanduqjining alidda yərgə düm yiklip, baxlırioja topılarnı qeqip, u yərdə kəq kirgüzə yetip kəldi. **7** Yəxua: — Ah, Rəb Pərvərdigar, sən bizni Amoriylarning kolioja tapxurup halak kılıx üçün, bu həlkəni nemixkə Iordan dəryasining bu təripigə etküzgənsən? Biz Iordan dəryasining u təripidə turuwərgən bolsaq boptikən! **8** Əy Rəbbim! Israil əz düxmənlirinə aliddin burulup қaqqan yərdə mən nemimə deyələymən? **9** Kanaaniylar, xundakla zeminda barlıq turuwatkanlar buni anglisa bizni kapsiwelip yər yüzidin namimizi üzüp taxlaydu; xu qəođda Sən uluq nam-xəhəritiñ üçün nemilərni kılısən?! — dedi. **10** Lekin Pərvərdigar Yəxuaqa jawab berip mundak dedi: — «Ornungdin kop! Nemixkə xundaq düm yatisən? **11** Israil gunah kıldı! Ular yənə Mən ularoja tapiliojan əhdəmgə hilaplik kılıp, haram dəp bekitilgən nərsilərdin elip, oqrlılık kılıp, aldamqılık kılıp həm haram bekitilgənni əz mallirinə arisoja tikip koydu. **12** Xunga Israillar düxmənlirinə alidda tik turalmayıdu; ular ezlirini «ḥaram» kılıp bekitip, mutlak yokitilixkə yüzləngəqkə, düxmənlirinə aliddin burulup arkisioja қaçıdu.

Әгәр silər «ħaram» dəp bəkitilgənni aranglardın tamamən yok kilmisanglar, mundin keyin mən silər bilən billə bolmaymən. **13** Əmdi sən turup həlkni pak-mukəddəs kılıp ularoqa: — «Ətə üçün əzünglarni pak kilinglar; qünki Israilning Hudasi Pərvərdigar xundak dəydu: — Əy Israil, səndə «ħaram» dəp bəkitilgən nərsə bardur; bu ħaram nərsini aranglardın yok kilməliqulilik düxmənlirinqlarning aldida tik turalmaysılər. **14** Ətə səhərdə silər kəbila boyiqə hazır kiliñisilər; xundak boliduki, Pərvərdigar bəkitkən kəbilə jəmət-jəməti boyiqə birdin-birdin aldioqa kəlsun; Pərvərdigar bəkitkən jəmət ailə-ailə boyiqə birdin-birdin hazır bolup aldioqa kəlsun; andin Pərvərdigar bəkitkən ailidiki ərkəklər birdin-birdin aldioqa kelip hazır bolsun. **15** Xundak boliduki, ħaram dəp bəkitilgən nərsini əz yenida saklıqan kixi tepiloqanda, Pərvərdigarning əhdisiğə hilaplik kılıqanlılıq üçün həm xundakla Israil iqidə rəzillik sadır kılıqını üçün u wə uningoqa barlıq təwa bolovanlar otta kəydürüsün, — dəydu», dəp eytkin». **16** Yəxua ətisi tang səhərdə turup Israilni aldioqa yioqip, kəbilə-kəbilini hazır kiliwidə, Yəhūda kəbilisi bəkitildi; **17** u Yəhudanıng jəmətlərini hazır kiliwidə, Zarhıylar jəməti bəkitildi. U Zarhıylar jəmətinə ailə-ailə boyiqə aldioqa kəltürüwidi, Zabdi degən kixi bəkitildi. **18** Zabdi əz ailisidiki ərkəklərni birdin-birdin hazır kiliwidə, Yəhūda kəbilisidin Zərahning əwlədi, Zabdining nəvrisi, Karmining oqlı Akən bəkitildi. **19** Xuning bilən Yəxua Akənoqa: — Əy oqlum, Israilning Hudasi Pərvərdigaroşa xan-xərapni käyturup berip, [Uning hərmiti üçün] kılıqanlıringni ikrar kılıqin; məndin heqnemini yoxurmay, kılıqiningning həmmisini manga eytkin, dedi. **20** Akən Yəxuaqa jawab berip: — Mən dərwəkə Israilning Hudasi Pərvərdigar aldida gunah kılıp, mundak-mundaq kıldım: **21** mən oljining arisidin Xinarda qıkkən qıraylıq bir tonqa, ikki yüz xəkəl kümüx, əllik xəkəl eçirliktiki altun tahtıqə kəzüm kizirip ularni eliwaldim. Mana, bu nərsilərni qedirimning otturisidiki yərgə kəmüp koydum, kümüx ularning astida, — dedi. **22** Xularni dewidi, Yəxua əlqilərni əwətti, ular qediroqa yığıriüp bardi wə mana, nərsilər dərwəkə qedirdə yoxurukluk bolup, kümüx bularning astida idi. **23** Ular bu nərsilərni qedirdin elip qıkip Yəxuaqa, xundakla barlıq Israillarning kəxioqa kəltürüp, Pərvərdigarning aldioqa koydi. **24** Andin Yəxua bilən pütküll Israil jamaiti kopup Zərahning oqlı Akənni, kümüx, ton wə altun tahta bilən koxup,

uning oğulları bilən kızlarını, uyları bilən exəkləri, köyləri, qediri bilən barlıq təwəliklərini elip Akər jiloqisoja kəltürdi. **25** Yəxua Akənoqa: — Sən bəximizoqa ənqqlik apət kəltürdüng! Mana, bugün Pərvərdigar sening üstünggə apət kəltüridu, — dedi. Andin pütküll Israil jamaiti uni qalma-kesək kılıp əltürdi. Ular ailisidikilərnim qalma-kesək kılıp əltürgəndin keyin, həmmimi otta kəydürüwətti. **26** Andin halayıq bir qong dəwə taxni uning üstüqə dewiləp koydi. Bügüngə kədər u u yərdə turmaqta. Buning bilən Pərvərdigarning əqəzipi yandi. Xuning bilən xu yərgə «Apət jiloqisi» [(Akər jiloqisi)] dəp nam koyuldi wə bu küngiqə xundak atalmakta.

8 Pərvərdigar Yəxuaqa: — Sən heq qorkma, həm hodukmiojin. Turup, barlıq jəngqilərni əzüng bilən elip, Ayi xəhərigə qıqqın. Mana, Mən Ayining padixahı, həlkı, xəhəri wə zeminini köxup sening kolungoja tapxurdum. **2** Sən Yeriko bilən uning padixahıqə qandaq kılıqan bolsang Ayi xəhəri bilən uning padixahıqımı xundak kılısən. Pəkət silər bu ketim xəhərdin olja wə qarpaylarnı alsanglar bolidu. Əmdi sən xəhərning kəyni təripigə hujum kılıxka pistirma kyoqin, — dedi. **3** Xuning bilən, Yəxua bilən həmmə jəngqilər kəzənilip, ayıqa hujum kılıxka qıktı. Yəxua ottuz ming batur jəngqini iləqəp keqidə ularnı mangdurdı **4** wə ularoqa mundak tapılıdı: — «Silər agaḥ bolup, xəhərdin bək nerı kətməy xəhərning kəynidə məkünüp turup, həmminglər bəktürmə hujumoja təyyar turunqlar. **5** Mən eziüm bilən kələqan həmmə kixilərni elip xəhərgə yekin barımən; xundak boliduki, ular baldurkıdək aldımızoja qıkip hujum kılıqanda, biz ularning aldidin əqəmiz; **6** ular jəzmən bizning kəynimizdən kooqlaydu; ular: «Israillar baldurkıdək aldımızdın keqip kətti» dəp oylaydu, biz ularnı azdurup xəhərdin yiraq elip qıqımız. Xuning üçün biz ularning aldidin əqəmiz. **7** U wakitta silər bəktürmidin kopup qıkip, xəhərni ixoqal kilinglar; qünki Pərvərdigar Hudayinglar bu xəhərni silərning kolunglaroja tapxuridu. **8** Xəhərni ixoqal kılıqandın keyin Pərvərdigarning tapilioqını boyiqə u xəhərni ot yekip kəydürüwetinqilar. Mana, mən silərgə əmr bərdim». **9** Yəxua ularnı yoloja saldı, ular berip Bayt-Əl bilən Ayining otturisida, Ayining oqrəb təripidə bəktürmə selip marap olturdi. Yəxua bolsa u keqisi halkning arisida kəndi. **10** Ətisi səhər Yəxua kopup, həlkni yioqip təkxürüdi; andin u Israilning akşakallırı bilən billə həlkning aldida

Ayioja қарxi mangdi. **11** Uning bilən billə boloqan həmmə jəngqilərmə uning bilən qikip, xəhərning aldioja yekin berip, Ayining ximal təripidə qedir tiki. Ular qüzxən jay bilən Ayining otturisida bir jiloja bar idi. **12** Yəxua bəx mingqə adəmni tallap elip berip, Bəyt-Əl bilən Ayining otturisida, xəhərning əqərb təripidə bəktürmə turozqoşanidi. **13** Xundak kılıp, barlıq halk, yəni xəhərning ximal təripidiki bargahaltı koxun bilən əqərb təripidiki pistirma koxun orunlaxturup bəlliindi. Xu keqisi Yəxua ezi jilojining otturisoja qüxti. **14** Ayining padixahı xu əhwalını kərdi wə xəhərdikilər aldirap səhər kəpuxti; padixah bilən barlıq həlkı Israil bilən sokuxux üçün balgiləngən wakitta Arabaň tüzlənglikigə qıktı. Lekin padixahının xəhərning kəynidiki pistirma koxundin həwiri yok idi. **15** Yəxua bilən barlıq Israil bolsa əzlini ulardın yengilgəngə selip, qəl tərəpkə əqaçı. **16** Xəhərdə bar həlkəning həmmisi ularni koojlaxka qakırıldı; ular kelip Yəxuanı koojlıqanda, ular azdurulup xəhərdin yirak kılındı. **17** Ayi bilən Bəyt-Əlning iqidə Israilni koojlaxka qikmiqan heqbir ər kixi əkalmıdi; ular xəhərni oquk əoyup, həmmisi Israilni koojləp qikip kətti. **18** U wakitta Pərwərdigar Yəxuaqoja: — Қolungdiki nəyzini ayioja karitip uzatkin; qünki Mən uni sening қolungoja tapxurdum, — dewidi, Yəxua kəlidiki nəyzini xəhərgə karitip uzatti. **19** U kəlidiki nəyzini uzatkan һaman pistirmida yatkanlar jayidin tezla qikip, yügürginqiqa xəhərgə etilip kirip, uni ixəjal kılıp xuan ot yekip kəydürwəttdi. **20** Ayining adəmlirli burulup қariwidı, mana xəhərdin asman-pələk ərləwatkan tütünni kərdi, ya u yakka ya bu yakka қaçaylı desə, heq һali қalminoşanidi; qəl tərəpkə қaçqan Israillar burulup əzlini koojləp keliwatkanlarşa hujum kıldı. **21** Yəxua bilən barlıq Israil pistirma koxunning xəhərni elip boloqanlığını, xundakla xəhərdin tütünning ərləp qikkinini kerüp, yenip kelip, Ayining adəmlirini əltürgili turdi. **22** Xuning bilən bir wakitta xəhərni alojanlarmu xəhərdin qikip ularoja hujum kıldı. Xuning bilən ular Israillarning otturisida, bəziliri bu tərəptin, bəziliri u tərəptin kapsılıp kaldi. Israillar ularning heqbirini koymay, həmmisini əltürwətti. **23** Ular Ayining padixahını tirik tutup, Yəxuanıng aldioja elip bardı. **24** Israil dalada uqrioşan barlık ayiliklarnı, yəni əzlini qelginqə koojləp kəlgənlərni kirip yoğatkandın keyin (ularning həmmisi kılıqlılinip yokitiloşanidi), barlık Israil Ayioja yenip kelip, u yərdikilərni kılıqlap əltürdi. **25** Xundak boldiki,

xu künidə əltürülən ər-ayallar, yəni ayiliklarning həmmisi on ikki ming adəm idi. **26** Qünki Yəxua Ayida turuwatkan həmmə adəm yokitilməqə қolidiki uzutup turoqan nəyzisini yiqəmliqanidi. **27** Həlbuki, Pərwərdigarning Yəxuaqo buyruqan səzi boyiqə Israillar xəhərdiki qarpay bilən oljini əzliyi üçün aldı. **28** Andin Yəxua Ayi xəhərini kəydürüp, uni əbədgiqə Harabilik dəwisiqə aylanduruwətti; taki bügüngiqə u xundak turmaqta. **29** Ayining padixahını bolsa, u bir dərəhkə asturup, u yerdə kəqkiqə turozuzdi. Kün patkanda Yəxua əmr kılıwidı, kixilər uning elükini dərəhtin qüfürüp, uni xəhərning kowukining aldioja taxlap, üstigə qong bir dəwə taxni dəwiliwətti; bu tax dəwisi bügüngiqə turmaqta. **30** Andin Yəxua Ebal teojida Israilning Hudasi Pərwərdigaroja kurbangah yasidi. **31** Pərwərdigarning қuli Musanıng Israiloja buyruqını boyiqə, Musaqa nazıl kılınoğan қanun kitabida pütülgəndək, kurbangah, heqbir təmür əswab təgküzülməq pütün taxlardın yasaqanıdi. Uning üstidə həlk Pərwərdigaroja atap kəydürmə kurbanlıklar wə inaklık kurbanlıkları sunup turdi. **32** Xu yerdə Yəxua uning taxlirining üstigə pütük Israilning aldida Musa pütkən қanunni kəqürüp pütüp kəydi. **33** Andin pütükli Israil həlkı, ularning aksakalları, əməldarlırlı bilən əhəkimləri, məyli musapirlar bolsun yaki ularning arısında tuqulmuşanlar bolsun, həmmisi Pərwərdigarning əhdə sandukınıng ikki təripidə, əhdə sandukını kətürgən kahinlər boloqan Lawiyarning aldida əra turdi; Pərwərdigarning қuli Musanıng dəsləptə buyruqını boyiqə, Israillarning bəht-bərikitini tiləxkə həlkəning yerimi Gərizim teozi aldida, yənə bir yerimi Ebal teozi aldida turdi. **34** Andin Yəxua қanun kitabida pütülgənning həmmisigə muwapik қanundi ki həmmə səzlərni, jümlidin bəht-bərikət səzləri wə lənət səzlərini okup bərdi. **35** Yəxua bularını pütükli Israil jamaitiga, jümlidin ayallar, balilar wə ularning arısında turuwatkan musapirlarоja okup bərdi; Musanıng barlık buyruqanlıridin heqbir səzni kəldurmadi.

9 Əmdi xundak boldiki, Iordan dəryasining əqərb təripidiki, yəni taçlıq rayondiki, Xəfəlah oymanlıqidiki, Uluq Dengiz boyidiki, Liwanning udulioşqə sozulmuşan barlık yurtlardiki padixahlar wə xuningdək Hittiylar, Amoriylar, Қanaaniylar, Pərizziylər, Hiyiylar, Yəbusiyarning padixahları bu ixtin həwər tapkanda, 2 həmmisi bir bolup Yəxua bilən Israilioja ərkarxi jəng kılıqlı ittipaklaşdı. **3** Əmma Gibeon

aħaliliri Yəxuaning Yeriho bilən Ayioja nemə kīlojini anglojanda, 4 ular hıylə-mikir ixlitip, eżlirini [uzun] səpərdə bolqandek kərsitip, exəklərgə kona taoqar-hurjun bilən kona, yirtik-yamak xarab tulumlarını artip, 5 putlirioja yamak qüvkən kona kəxlərni kiyip, kona jul-jul eginlərni üstigə oriojan idi; ular səpərgə alojan nanlarning həmmisi pahtilixip kürup kətkənidi. 6 Ular Gilgal qedirgahioja berip Yəxuaning kəxioja kirip uning bilən Israillarоja: — Biz yirak yurttin kəldük; biz bilən əhdə tüzsənglər, dedi. 7 Lekin Israillar Hıwiylarоja jawab berip: — Silər bizning arimizda turuwatqan muxu yərliklər boluxunglar mumkin; undakta biz silər bilən qandaqmu əhdə tüzümüz? — dedi. 8 Ular Yəxuaqa: — Biz sening kulliringmiz, dedi. Yəxua ulardin: — Silər kim, kəyərdin kəldinglər? — dəp soridi. 9 Ular uningoja jawab berip: — Sening kulliring bolsa Pərvərdigar Hudayingning namini anglojanlılıq üçün nahayiti yirak yurttin kəldi. Qünki biz Uning nam-xəhrətini wə Uning Misirdə kīlojan həmmə ixlirini, 10 xundakla Uning Iordanning u təripidiki Amoriylarning ikki padixahı, yəni Həxbonning padixahı Sihon bilən Axtarotta turukluk Baxanning padixahı Ogka nemə kīlojini angliduk. 11 Xunga akşakallırımız bilən yurtta turquqi həmmə həlk bizgə səz kiliplər: — Qolunglarоja səpərgə lazımlıq ozuk-tülüük elip, berip Israillar bilən kərrixüp ularоja: «Biz silərning kulluklarda bolimiz; xunga biz bilən əhdə tüzünglər», dənglər, dəp bizni əwətti. 12 Silərning kəxinglarоja қarap yoloq qıkkən künidə biz səpirimiz üçün eyimizdən alojan nan issik idi, mana hazır u kürup, pahtilixip ketiptu. 13 Bu xarab tulumlari bolsa xarab қaqlıqanda yengi idi, mana əmdi yirtlip ketiptu. Biz kiyən bu kiyimlər wə kəxlər səpərninq intayın uzunlukidin konirap kətti, — dedi. 14 Xuning bilən Israillar ularning ozuk-tülüükidin azrak aldi, lekin Pərvərdigardin yol sorimidi. 15 Xundak kiliplər, Yəxua ular bilən sülhi tüzüplər, ularni tirik koyuxkə ular bilən əhd baqılıdi; jamaət əmirlirimu ularоja kəsəm kiliplər bərdi. 16 Ular əhdə baqlıxip üq kündin keyin, bu həlkning ezlirigə koxna ikənlilikini, eżlirining arisida oltruxluk ikənliki ularоja məlum boldi. 17 Israillar səpirini dawamlaxturup üqinqi künü ularning xəhərlirigə yetip kəldi; ularning xəhərliri Gibeon, Kəfirah, Bəerot bilən Kiriat-yearim idi. 18 Jamaətning əmirliri ilgiri Israilning Hudasi Pərvərdigarning nami bilən ularоja kəsəm kīlojan bolqaqka, Israillar ularоja hujum kilmidi. Buning

bilən pütkül jamaət əmirlər üstdin oqotuldaxkılı turdi. 19 Lekin əmirlərning həmmisi pütkül jamaətkə: — Biz ularоja Israilning Hudasi Pərvərdigarning [nami] bilən kəsəm kiliplər bərgəqkə, ularоja kol təgküzəlməymiz. 20 Biz ularоja kīlojan kəsəmimiz tüpeylidin, üstimizgə əqəzəp qüxməsləki üçün ularni tirik qalduruxmiz kerək; ularоja xundak kilmisək bolmaydu, dedi. 21 Andin əmirlər jamaətkə yənə: — Ularnı tirik koyunglar; əlbuki, ular pütkül jamaət üçün otun yarquqı wə su toxuquqlar bolidu, dedi. Bu ix əmirlər jamaətkə degəndək boldi. 22 U wakıttı Yəxua ularni qakırıp ularоja: — Silər arimizdiki yərliklər turup, nemixkə biz yiraktın kəldük, dəp bizni alditiongalar? 23 Buning üçün silər əmdi lənətkə keliplər, aranglarda Hudayimning eyi üçün otun yaridiojan wə su toxuydiojan kul boluxtın birər adəmə muştəsna bolmaydu, — dedi. 24 Xuning bilən ular Yəxuaqa jawab berip: — Pərvərdigar Hudayingning Əz kuli bolojan Musaqa əmr kiliplər, barlıq, zeminni silərgə berixkə, xundakla zemində turuwatqanlarning həmmisini aldinglardin yokitixkə wədə kīlojanlılıq kulliring bolojan pekirlərə enik məlum kılındı; xunga biz silərning tüpeylinglardin jenimizdən jəzmən ayrılip kəlimiz dəp wəhimiqə qüxpə, bu ixni kiliplər salduk. 25 Əmdi biz kəlungsə qüxtük; nəzirinə nemə yahxi wə durus kərünsə xuni kīlojin, — dedi. 26 Yəxua ənə xundak kiliplər bilən ularni Israilning kəlidin kütkəzdi; Israillar ularni eltürmədi. 27 Lekin xu künü Yəxua Pərvərdigar tallayıdojan jayda jamaət üçün wə Pərvərdigarning kurbangağı üçün ularni otun yarquqlar wə su toxuquqlar dəp bekitti. Ular bugüngə kədər xundak kiliplər kəlməktə.

10 Xundak boldiki, Yerusaleminning padixahı Adoni-zədək Yəxuaning Ayi xəhərini ixqal kiliplər, uni mutlək yokatkanlığını, Yeriho bilən uning padixahioja kīlojini dək, Ayi bilən uning padixahiojumu xundak kīlojini, Gibeonda olturoquqlararning Israil bilən sülh tüzüplər, ularning arisida turuwatqanlılıq anglap, 2 u wə həlkə kəttik korktə; qünki Gibeon bolsa Ayidin qong xəhər bolup, paytəht xəhərliridək idi; uning həmmə adəmları tolimu batur palwanlar idi. 3 Xuning bilən Yerusaleminning padixahı Adoni-zədək Hebronning padixahı Hoham, Yarmutning padixahı Piram, Lakixning padixahı Yafiya wə Əglonning padixahı Dəbirə həwər əwətip: — 4 Mening yenimoja kiliplər Gibeonlarоja hujum kilişimiz üçün manga mədət beringlər; qünki ular bolsa Yəxua wə Israillar bilən sülh tüzüwaldi, — dedi. 5 Xundak kiliplər

Amoriylarning bəx padixahı, yəni Yerusalemning padixahı, Hébronning padixahı, Yarmutning padixahı, Laķixning padixahı wə Əglonning padixahı — ular əzliri barlıq қoxunliri bilən billə qikip, Gibeonning ədulida bargał tikip, uningoja hujum kıldı. 6 Buning bilən Gibeonlıklar Gilgaldiki qedirgahka, Yəxuaning қexioja adəm əwətip: — Sən əz külliringni taxliwətməy, dərhal қeximizə kelip mədət berip, bizni kütkəzəjin; qünki taqlıq, rayonda olturuxluq Amoriylarning barlıq padixahlıları birlixip bizgə hujum kıldı, — dedi. 7 Buni anglap Yəxua barlıq jəngqilərni, jümlidin həmmə batur palwanlarnı elip Gilgaldin yoloja qıktı. 8 Pərvərdigar Yəxua: — Ulardin korkmijojin; qünki Mən ularnı sening ələngələrini, ularning heqbirini aldingda put tirəp turalmayıdu, — dedi. 9 Yəxua Gilgaldin qikip pütün keçə mengip ularning üstigə tuyuksız qüxti. 10 Pərvərdigar ularnı Israilning aldida tiripirən kıldı, Yəxua ularnı Gibeonda қattık məəqlup kılıp kırıp, Bəyt-Horonoja qikidəjan dawan yolidə қooqlap, Azikah bilən Makkədahkiqə sürüp-toğay kıldı. 11 Ular Israildin əqip, Bəyt-Horonning dawanidin qüxüwatlaşında, Pərvərdigar taki ular Azikahka yətküqə asmandın ularning üstigə qong-qong məldür-taxlarnı yaqdurdı. Ular əldi; muxu məldürlər bilən eltürlənlər Israillar kiliqlap eltürgənlərdin kep idi. 12 Andin Yəxua Pərvərdigarın səz kıldı, — yəni Pərvərdigar Amoriylarını Israilning aldişa tapxurojan künidə u Israilning kəz aldida Pərvərdigarın mundaq dedi: — «Əy kuyax, Gibeon üstidə tohtap tur! Əy ay, Ayjalon jilojisı üstidə tohtap tur!» 13 Xuni dewidi, həlk düxmənlərdin intikam elip boloquşılık kuyax mangmay tohtap turdi, aymu tohtap turdi. Bu wəkə Yaxarning kitabida pütülgən əməsəmid? Kuyax təhminən pütün bir kün asmannıng otturisida tohtap olturuxka aldirımıdi. 14 Pərvərdigar bir insanning nidasıja kulaq salojan xundak bir kün ilgiri bolup bakmiojan wə keyinmu bolup bakmidi; qünki Pərvərdigar Israil üçün jəng kıldı. 15 Andin Yəxua bilən pütükil Israil Gilgaldiki qedirgahka yenip kıldı. 16 Əmma u bəx padixah bolsa əqip Makkədahı tikişə qarəroja yoxuruniwaldı. 17 Xuning bilən birsi Yəxuaqə malum kılıp: — U bəx padixah teplidi; ular Makkədahı tikişə qarəroja yoxuruniaptu, dedi. 18 Yəxua: — Undak bolsa əqarning aqzioja qong-qong taxlarnı yumilitip կoyunglar, andin uning aldida adəmlərni kezətka կoyunglar. 19 Lekin silər tohtap կalmay düxmənliringlarnı қooqlap

kəynidə կalojanlarnı կiringlar; ularni əz xəhərlirigə kirgüzənglər, qunki Pərvərdigar Hudayinglər ularni ələngələrə tapxurup bərdi, — dedi. 20 Andin xundak boldiki, Yəxua bilən Israillar bularni կirip қattık məəqlup kılıp yokətti; lekin əqip կutulojan bir կalduk mustəhkəm xəhərlirigə kiriwaldı. 21 Andin barlıq həlk Makkədahı tikişə qedirgahka, Yəxuaning қexioja tinq-salamət yenip kəldi. Həqkim Israillarə qarxi eoz eqixka jür'ət kılalmıdi. 22 Yəxua: — Əlarning aqzini əqip, u bəx padixahını əjardin qikirip menin қeximoja elip kelinglər, — dedi. 23 Ular xundak kılıp bəx padixahını, yəni Yerusalemning padixahı, Hébronning padixahı, Yarmutning padixahı, Laķixning padixahı wə Əglonning padixahını əjardin qikirip uning қexioja elip kəldi. 24 U padixahlar Yəxuaning қexioja kəltürülgəndə, Yəxua Israilning həmmə adəmlərini qakirip, əzi bilən jənggə qikikan ləxkər sərdarlırioja: — Kelip putliringləri bu padixahlarning gədinigə կoyunglar, — dedi. Xundak dewidi, ular keli putlirini ularning gədənlirigə կoydi. 25 Andin Yəxua uları: — Korkmanglar wə heq hodukmanglar, kəysər wə əqayrətlik bolunglar; qünki Pərvərdigar silər hujum կiliqən barlıq düxmənliringlərə xundak ixni kılıdu, — dedi. 26 Andin Yəxua padixahları kiliqlap əltürüp, jəstərlərini bəx dərəhkə esip կoydi; ular dərəhlərning üstidə kəqkiqə esiklik turdi. 27 Kün patkanda Yəxuaning buyruki bilən kixilər əlüklərni dərəhlərdin qüxürüp, ular ilgiri yoxurunojan əqarəja taxlap, əqarning aqzioja qong-qong taxlarnı կoyup կoydi. Bu taxlar taki büküngə kədər xu yərdə turmacta. 28 U kün Yəxua Makkədahı ixqal kılıp, uning padixahı bilən xəhəridiki həmmə həlkning birinimu կoymay kiliqlap mutlək yokətti; u Yerihoning padixahı qarəroja kiliqinidək Makkədahı tikişə qarəroja yoxuruniwaldı. 29 Andin Yəxua bilən barlıq Israillar Makkədahı tikişə qikip, Libnahka berip Libnah xəhərigə hujum kıldı. 30 Pərvərdigar unimu padixahı bilən қoxup Israilning koliqa tapxurup bərdi; Yəxua uni kiliq bilən urup, xəhəridiki həmmə həlkning birinimu կoymay kiliqlap əltürdi; u Yerihoning padixahı qarəroja kiliqinidək uning padixahı qarəroju xundak kıldı. 31 Andin Yəxua bilən barlıq Israil Libnahdən qikip, Laķixka berip, uni kamal kilipli uningoja hujum kıldı. 32 Pərvərdigar Laķixni Israilning koliqa tapxurup; ular ikkinçi künila uni kiliq bilən elip, dal Libnahka kiliqinidək, xəhəridiki həlkning birinimu կoymay kiliqlap əltürdi. 33 U wakitta Gəzərning padixahı Horam Laķix xəhərigə mədət berix

üqün qikip kəldi; lekin Yəxua uni barlıq adəmliri bilən koxup urup, ulardin heqkimni tirik koymay əltürdi. **34** Andin Yəxua bilən barlıq Israil Lakıxtin qikip, əglonoqa berip uni kamal kılıp, u xəhərgə hujum kıldı. **35** Ular xu künü xəhərni elip, uningdiki adəmlərni kiliqlidi; xu künü Yəxua xəhərdiki barlıq kixilərni təltəküs yokətti; u dəl Lakıxta kılıqınıdək, ularqımu xundak kıldı. **36** Andin Yəxua bilən Israilning həmmisi əglondin qikip Həbrənoqa berip, u xəhərgə hujum kıldı. **37** Ular uni elip, dəl əglonda kılıqandək uning padixahını kiliqlap, uningoqa karaxlık həmmə yeza-kəntlirini elip, ularning iqidə olturuxluq həmmə adəmning heqbırını koymay kiliqlap yokətti. Yəxua xəhərni wə iqidiki barlıq adəmlərni mutlak yokətti. **38** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar Dəbürgə berip, u xəhərgə hujum kıldı. **39** U xəhərni elip wə uningoqa karaxlık həmmə yeza-kəntlirini kiliq bilən urup, padixahını tutup, bulardiki barlıq adəmlərning heqbırını koymay təltəküs yokətti. Yəxua Həbrənoqa kılıqınıdək, Libnahka wə uning padixahıqə kılıqınıdək, Dəbir bilən uning padixahıqımu xundak kıldı. **40** Bu tərikidə Yəxua xu pütün yurtnı, yəni taqlıq rayonni, jənubiy Nəgəw yurtını, Xəfəlah oymanlığını, dawandiki yurtlarnı hujum kılıp elip, həmmə yurtnı ixojal kılıp barlıq padixahıları bilən məqlup kıldı. Israilning Hudasi Pərvərdigar buyruqınıdək, u heqkimni koymay, bəlkı nəpəsi barlarning həmmisini mutlak yokətti. **41** Yəxua Kədəx-Barneadin tartıp Gəzəqiqə boləjan yurtlarnı, xuningdək Goxənning pütkül yurtını taki Gibeonqıqımı hujum bilən aldı. **42** Bu kətimkə uruxta Yəxua bu padixahıları məqlup kılıp, ularning zeminini igildi. Qünki Israilning Hudasi Pərvərdigar Israil tərəptə turup jəng kıldı. **43** Andin Yəxua bilən barlıq Israil Gilgaldiki qedirgahıqə yenip kəldi.

11 Əmma Həzornıng padixahı Yabin bularnı anglap Madonning padixahı Yobab bilən Ximronning padixahı wə Akşafning padixahıqə adəm əwətti, **2** xundakla ximaldi ki taqlıq rayondiki padixahılarqa, Kinnərotning jənubidiki tüzlənglik, oymanlıq wə əqrəbtiki Dor egizlikidiki həmmə padixahılarqa əlqi əwətti; **3** U yənə xərk bilən qərb tərəptiki Kanaaniylar, Amoriylar, Hittiyalar, Pərizziylar bilən taqlıq rayondiki Yəbusiyalar wə Hərmon teojining etikidiki Mizpah yurtida turuwatkan Hıwiylarnı qakırdı. **4** Ular, yəni padixahıları wə barlıq koxunlrı qikti; ularning sanı dengiz sahilidiki kumdək kəp idi, ularning nuroqun

at wə jəng hərwiliri bar idi. **5** Bu həmmə padixahlar bir bolup yiojlip, Israil bilən jəng kılıx üqün Mərom sulirining boyida qedirlarnı tikti. **6** Lekin Pərvərdigar Yəxuaqə: — Sən ulardin heq korkmiojin; qünki Mən ətə muxu waqtılarda ularning həmmisini Israilning aldida halakətkə tapxurımən. Sən ularning atlirining pəylirini kesip, hərwilirini otta kəydürüwetisən, — dedi. **7** Buni anglap Yəxua bilən uning həmmə jəngqilirli Mərom sulirining yenioja berip, ularning üstigə tuyuksız qüxtüp hujum kıldı. **8** Pərvərdigar ularnı Israilning kolioqa tapxurdı; ularnı urup Qong Zidon wə Misrəfot-Mayimojqıqə, xundakla xərk tərəptiki Mizpah wadisiojqə sürüp berip, ulardin heqbırını koymay kiliqlap əltürdi. **9** Yəxua Pərvərdigarning əzığə buyruqınıdək kılıp, ularning atlirining pəylirini kesip, hərwilirini otta kəydürüwətti. **10** Xu qaçında Yəxua kaytip berip, Həzornı ixojal kılıp, uning padixahını kiliqlap əltürdi. Həzor bolsa xu dəwrlərdə axu barlıq əllərning bexi idi. **11** [Israillar] xəhər iqidə olturuxluq həmmisini kiliqlap əltürüp, heq nəpəs igisini koymay həmmisini üzül-kesil yokətti; Həzornı Yəxua otta kəydürüwətti, **12** Xu padixahılarının barlıq paytəht xəhərlirini elip, ularning padixahılarını məqəlup kıldı; Pərvərdigarning kuli boləjan Musa buyruqınıdək, u ularnı kiliqlap üzül-kesil yokətti. **13** Lekin egizlikkə selinojan xəhərlərni bolsa, Israil kəydürmedi; Yəxua ulardin pəkət Həzornıla kəydürüwətti. **14** Israillar bu xəhərlərdiki əqəniyətlərni wə qarpayıları əzlirigə olja kılıp aldi, lekin iqidiki həmmə adəmlərni kiliqlap yokətti; ular birmu nəpəs igisini tirik koymidi. **15** Pərvərdigar Əz kuli boləjan Musaqa nemə buyruqan bolsa, Musamu Yəxuaqə xuni buyruqanı wə Yəxuamu xundak kıldı. U Pərvərdigarning Musaqa buyruqının heqnemini қaldurmay həmmini xu boyiqə ada kıldı. **16** Xu tərikidə Yəxua xu zeminning həmmisini, yəni taqlıq rayondiki zeminlərni, barlıq jənubiy Nəgəw zeminini, barlıq Goxən zeminini, oymanlıktıki zeminlərni, tüzlənglikti zeminlərni wə Israilning taqlıq rayonlırını wə Xəfəlah oymanlığını, **17** Seir dawiniojqə sozulojan Həlak teoqidin taki Hərmon teojining etikidiki Liwan jiloqısıqə jaylaxkan Baal-Gadkıqə boləjan zeminni igildi; u ularning həmmə padixahılarını tutup ularnı elümgə məhkum kıldı. **18** Xu tərikidə Yəxua bu həmmə padixahlar bilən uzun wakit jəng kıldı. **19** Gibeonda olturaklıxkan Hıwiylardın baxka, heqbir xəhər Israil bilən sulh, tüzmidi. Israil ularning həmmisini jəng arkılıqla aldi.

20 Qünki ularning kenglining qattik qilinixi, Israil bilən jəng kılıx niyitidə boluxi Pərvərdigardin idi; buning məksəti, ularning üzül-kesil yokitilixi; yəni, ularqa həq rəhİM kılınmaya, əksiqə Pərvərdigar Musaoja buyruojinidək ularning yokitilixi üçün idi. **21** U waqtitta Yəxua kelip Anakıylarqa hujum kılıp ularnı taqlıq rayondın, Həbrondın, Dəbirdin, Anabdin, Yəhudanıng həmmə taqlıq rayoni bilən Israilning həmmə taqlıq rayonidin yokatti; Yəxua ularmı xəhərliri bilən koxup üzül-kesil yokatti. **22** Xuning bilən Israillarning zeminida Anakıylardın həqbırımı qaldurulmıldı; pəkət Gaza, Gat wə Axdodta birnəqqisila qaldı. **23** Xu təriķida Yəxua Pərvərdigar Musaoja wədə kılıqandək pütkül zeminni aldı; Yəxua uni Israiloja ularning köxonun kəbilisi boyiqə miras kılıp təkşim kıldı. Andin zemin jəngdin aram taptı.

12 Israel Jordan dəryasining u təripidə, yəni kün qikix təripidə [ikki] padixaḥnı əltürdi. Ular ularning zeminini, yəni Arnon dəryasının tartip Hərmon taqlıqıqa tutaxkən zemin bilən xərk tərəptiki barlıq Arabah tüzlənglikini igiliyi. Xu [ikki] padixaḥılar bolsa: — **2** [birsı] Həxbonda turuxluk Amoriylarning padixaḥı Sihon; u Aroər (Aroər Arnon dəryasining boyida) wə Arnon jilojisidiki xəhərdin tartip, Gileadning yerimini ez iqiga alojan Yabbok dəryasıojiqə (bu Ammoniyarning qebrisidə idi) boローン yərlərdə səltənət kılatti; **3** u səltənət kılıqan zemin yənə xərk tərəptiki Kinnərot dengizidin tartip Arabah dengizojiqə, yəni Xor dengizojiqə sozulojan Arabah tüzlənglikini, xundakla xərk tərəptiki Bəyt-Yəximotka baridiojan yolni wə jənub təripidə Pisgah teqinining dawanlırinin qetiqiqa sozulojan zeminni ez iqığa alatti. **4** Uningdin baxka Israil Baxan padixaḥı Ognıng zeminni aldı; u Rəfayıylar [deyilidiojan gigantlarning] qaldukidin biri idi (ular Axtarot wə Ədrəydə turattı). **5** U Hərmon teqidiki yurtlarqa, Salkah wə pütkül Baxan zeminiqa, yəni Gəxuriylar bilən Maakatiylarning qebrisiojiqə, xuningdək Gileadning yerimioja, takı Həxbonning padixaḥı Sihonning qebrisiojiqə səltənət kılatti. **6** Pərvərdigarning kuli boローン Musa bilən Israillar bularqa hujum kılıp məəqlup kılıqanidi wə Pərvərdigarning kuli Musa xu zeminni Rubənlərgə, Gadlarqa wə Manassəhning yerim kəbilisigə miras kılıp bərgənidi. **7** Təwəndikilər Yəxua bilən Israillar Jordan dəryasining oṛəb təripidə hujum kılıp məəqlup kılıqan padixaḥlardur; ularning zeminliri Liwan jilojisidiki Baal-Gadtin tartip, Seirning dawanlırinin-

yenidiki Həlak teqiojiqə boローン zeminlardin ibarət idi. Yəxua bu zeminlarnı Israilning köxonun-kəbililəri boyiqə ularqa miras kılıp bərdi, **8** jümlidin taqlıq yurtnı, Xəfəlah oymaṇlığını, Arabah tüzlənglikini, egizliktiki dawanlarnı, qəllükni wə jənubtiki Nəgəw zeminini, Hittiyalar, Amoriylar, Kəanaaniylar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiyarning zeminlərini belüp bərdi: — **9** ularning padixaḥlirining biri Yerihoning padixaḥı, biri Bəyt-Əlning yenidiki Ayining padixaḥı, **10** biri Yerusalemning padixaḥı, biri Hebronning padixaḥı, **11** biri Yarmutning padixaḥı, biri Lakıxning padixaḥı, **12** biri Əglonning padixaḥı, biri Gəzərnıng padixaḥı, **13** biri Dəbirning padixaḥı, biri Gədərnıng padixaḥı, **14** biri Hormahning padixaḥı, biri Aradning padixaḥı, **15** biri Libnahning padixaḥı, biri Adullamning padixaḥı, **16** biri Makkədaḥning padixaḥı, biri Bəyt-Əlning padixaḥı, **17** biri Tappuaḥning padixaḥı, biri Həfərnıng padixaḥı, **18** biri Afəkning padixaḥı, biri Laxaronning padixaḥı, **19** biri Madonning padixaḥı, biri Hazorning padixaḥı, **20** biri Ximron-Məronning padixaḥı, biri Akṣafning padixaḥı, **21** biri Taanakıning padixaḥı, biri Məgiddonning padixaḥı, **22** biri Kədəxnıng padixaḥı, biri Karmalıning yenidiki Yokneamning padixaḥı, **23** biri Dor egizlikidiki Dorning padixaḥı, biri Goyimning padixaḥı, **24** biri Tirzahning padixaḥı bolup, jəmiy ottuz bir padixaḥı idi.

13 Əmmə Yəxua yaxınıp, yexi heli bir yərgə berip kələqanıdi. Pərvərdigar uningoja mundak dedi: — «Sən əmdı kərip kılding, yexingu qongiyip kıldı, lekin yənə igilinixi kerək boローン nuroqun zemin bar. **2** Bu zeminlər bolsa munular: — Filistilərnıng wə Gəxuriylarning barlıq yurtlari, **3** yəni Misirning xərk təripidiki Xilər dəryasının tartip, ximal təripidiki Əkron xəhərinin qəralarlıqıqə sozulojan yərlər (xu yurt Kəanaaniylarning zemini hesablinatti), jümlidin Gaza, Axdod, Axkelon, Gat wə Əkrondiki bəx Filistiy əmir baxkurdiojan yurtlar bilən Awwiyarning jənub tərəptiki yurtlari; Zidoniylarqa təwə boローン Məarahdin tartip Afək bilən Amoriylarning qebrisiojiqə boローン Kəanaaniylarning barlıq zemini; **5** Gəbaliylarning zemini wə barlıq Liwan zemini, yəni kün qikix tərəptiki Hərmon teqinining etikidiki Baal-gadtin tartip, Hamat rayoniqa kirix eoziyojiqə boローン zeminlar; **6** Liwandın tartip Misrəpot-Mayimojiqə sozulojan taqlıqta barlıq olturuwatkanlarning, yəni Zidoniylarning zemini kətarlıklardin ibarəttur. Bu zemindiki həlkinq

hemmisini Mən Israil aliddin kooqliwetimən. Xunga sən qokum Mening sanga buyruqinim boyiqə buni qək taxlap Israilliklərə miras kılıp təkşim kılıp berixing kerək. 7 Sən əmdi bu zeminlarnı tokkuz kəbila bilən Manassəhning yerim kəbilisigə miras kılıp belgin». 8 Rubənlər bilən Gadlar bolsa, [Manassəhning yerim kəbilisi] bilən birlikdə İordan dəryasining u keti, yəni xərk təripidə Musanıng ularoja bərgən mirasiqə igə boldi; buni Pərvərdigarning kuli boləjan Musa ularoja miras kılıp bərgənidə: — 9 Ularning zeminləri Arnon jiloqisining boyidiki Aroərdin tartip, jümlidin jiloqining otturisidiki xəhər wə Dibonqıqə sozulojan Mədəba tüzlənglik, 10 Həxbonda səltənət kilojan, Amoriylarning padixaḥlı Sihonning Ammoniyarning qebrisioqə boləjan həmmə xəhərləri; 11 Gilead bilən Gəxuriylar wə Maakatiylarning qət yurtliri, Hərmon teoqining həmmisi wə Salkaḥqıqə sozulojan barlık Baxan zemini; 12 [gigantlar boləjan] Rəfayiyarning əldənək nəslidin boləjan Axtarot bilən ədraydə səltənət kilojan Ognıng Baxandiki pütkül padixaḥlı zeminidin ibarət idi; muxu zemindikilərni Musa məoplul kılıp, zeminlirioqa igə boldi. 13 Lekin Israillar Gəxuriylar bilən Maakatiylarnı əz yurtliridin kooqliwətmidi; xunga Gəxuriylar bilən Maakatiylar bügüngiçə Israil arısida turmacta. 14 Lekin [Musa] Lawiy kəbilisigə həq miras zeminni bərmigən; Israilning Hudasi Pərvərdigar ularoja eytkinidək, Pərvərdigar oja atap otta sunulojan əlbanlıklar ularning mirasidur. 15 Musa Rubənlər kəbilisigə, jəmət-aililiri boyiqə yurtlarnı miras kılıp bərdi. 16 Ularning zemini bolsa Arnon jiloqisining yenidiki Aroərdin tartip, jiloqining otturisidiki xəhər wə Mədəbaning yenidiki pütkül tüzlənglik, 17 Həxbon wə uningoja karaxlik tüzlənglikdəki həmmə xəhərlər, Dibon, Bamot-Baal, Bəyt-Baal-Meon, 18 Yaħaz, Kədəmot, Məfaat, 19 Kiriyatayim, Sibmah, wə «Jiloja teoqi»diki Zərət-Xahar, 20 Bəyt-Peor, Pisgah teoqidiki dawanlar, Bəyt-Yəximot, 21 tüzlənglikdəki barlık xəhərlər wə Həxbonda səltənət kilojan, Amoriylarning padixaḥlı boləjan Sihonning pütkül səltənətinining zeminini əz iqiqə aldı. Bu padixaḥlı wə uning bilən xu yurtta olturuxluq, [Sihonqa] bekinojan sərdarlar Əwi, Rəkəm, Zur, Hur wə Rəba katarlıq Midiyən əmirləri bolsa Musa təripidən oltürüləngəndi. 22 Xu wakıttı Israillar eltürgənlər iqida Beorning oqlı palçı Balaammu bar idi; unimu ular kiliqlap eltürgəndi. 23 Rubənlərning zemininining qebrasi İordan dəryasining əzi idi.

Rubənlərning jəmət-aililiri boyiqə ularoja belüngən mirasi mana bu xəhərlər bilən kənt-kıxlaklıları idi. **24** Musa yənə Gad kəbilisigə, yəni Gadlarning jəmət-aililiri boyiqə ularoja miras bəlup bərgənidi. **25** Ularning zeminləri bolsa Yaazər bilən Gileadning barlıq xəhərliri, Ammoniyarning zeminining yerimi təki Rabbəh aliddiki Aroərgiqa, **26** Həxbondin tartip Ramat-Mizpəh wə Bətonimojıqə, Məhənayimdin tartip Dəbirning qebrisinqiçə, **27** jilojoqaya jaylaxşan Bəyt-Haram, Bəyt-Nimrah, Sukkot wə Zafonlar, Həxbonning padixahı Sihonning səltənitining İordan dəryasının xərkjy ketidikli қalovan kişi, dəryani yakılıp Kinnərət Dengizining u bexiqiçə idi. **28** Gadlarning jəmət-aililiri boyiqə ularoja belüngən mirası mana bu xəhərlər bilən kənt-kıxlaklıları idi. **29** Musa Manassəhning yerim kəbilisigimu miras bərgənidi; Manassəhning yerim kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə bu miras bəlup berilgənidi: — **30** zeminləri Məhənayimdin tartip, pütkül Baxan zemini, Baxanning padixahı Ogning pütkül səltənitining zemini wə Yairning barlıq yeza-kəntləri (bu yeza-kəntlər Baxanning əzığa jaylaxşan bolup, jəmiy atmış idi), **31** Gileadning yerimi bilən Baxan padixahı Ogning səltənitidiki Axtarot wə ədray xəhərləri Manassəhning oçlı Makirning əwladioja təwə қılınojan bolup, Makirlarning yerim kişi möja jəmət-aililiri boyiqə miras қılıp bəlup berilgənidi. **32** Musa İordan dəryasının xərk ketida, Yerihoning udulida, Moabning tüzənglikləridə bolojan waqtida belüp bərgən miraslar mana bu zeminlər idi. **33** Lekin Musa Lawiy kəbilisigə həq miras zeminni təkdim kılmidi; Israilning Hudasi Pərvərdigar ularoja eytənidək, U Əzzi ularning mirasıdır.

yərlərdin baxlaşa ularoja həq ülüxlərni bərmigənidi). **5** Pərvərdigar Musa oğlu əşək kəndak buyrıqan bolsa, Israillar xundak kılıp zemini bələxüwaldi. **6** Yəhudalar Gilgal oğlu, Yəxuaning kəxiqə kəldi, Kənizziy Yəfunnəhning oğlu Kaləb Yəxua oğlu mundak dedi: — «Pərvərdigar Əz adımı boylan Musa oğlu mən bilən sening tooprangda Qadəx-Barneada nemə degənlikini bilisənənu; **7** Pərvərdigarning adımı Musa meni Qadəx-Barneadin zemini qarlap kelixkə əwətkanda, mən kırık yaxta idim; qin [etiğadlıq] kənglüm bilən uningoja həwər yətküzgənidim. **8** Əmma mən bilən qıkkən ərinadxalırim həlkning kənglini su kiliwətkənidi. Lekin mən bolsam pütün kəlbim bilən Pərvərdigar Hudayımoja əgəxtim. **9** U künü Musa əsəm kılıp: — «Sən pütün kəlbinq bilən Pərvərdigar Hudayımoja əgəkkinin üçün, sening putung dəssigan zemin jəzmən əbədgıqə sening bilən nəsləngning mirasi bolidu» — degənidi. **10** — Mana Israil qəldə sərgərdan bolup yürgəndə, Pərvərdigar Musa oğlu xu sözərni degən künidin keyinkı kırık bəx yil iqidə Əzi eytənidək meni tırrik saklıdı. Mana mən bugün səksən bəx yaxlaşa kirdim. **11** Mən muxu kündimu Musa meni qarlaşkə əwətkən kündikidək küqlükən, məyli jəng kılıx bolsun yaki bir yərgə berip-kelix bolsun, mening yənilə baldurkidak kūq-dərmanım bardur. **12** Əmdid Pərvərdigar xu künida wədə kılıqan bu təqəlik yurtne manga miras kılıp bərgin; qünki u künə sənmə u yərdə Anakiyalar turidəjanlığını, xundakla qong həm mustəhkəm xəhərlər barlığını anglıdingoju. Lekin Pərvərdigar mən bilən billə bolsila, Pərvərdigar eytənidək mən ularını қoçlıwetimən». **13** Buni anglap Yəxua Yəfunnəhning oğlu Kaləbə bəht-bərikət tiləp, Həbronni uningoja miras kılıp bərdi. **14** Xunga Həbron təki bügüngiçə Kənizziy Yəfunnəhning oğlu Kaləbning mirası bolup turmakta; qünki u pütün kəlbini bilən Israılınning Hudası Pərvərdigaroja əgəxkən **15** (ilgiri Həbron bolsa Kiriat-Arba dəp atılıtti. Arba degən adəm Anakiyalar arısında əng danglı qıkkən adəm idi). Xundak kılıp zemin jəngdin aramaptı.

15 Yəhudalar kəbilisining mirası bolsa jəmət-aililirı boyiqə qək taxlinip erixkən zemin bolup, jənubiy tərəpning uqi Edomning qəgrisiqə wə Zin qəligrə tutaxtı; **2** jənubiy qəgrisi «Xor dengizi»ning ayiojidin, yəni jənubiy tərəpkə qoqqiyip qıkkən koltuktin baxlinip, **3** «Seriķ Exək dawini»ning jənub təripidin etüp, Zinoja tutaxtı; andin Qadəx-Barneaning jənubini yakılap Həzronoja etüp, Addaroja berip, Karkaahkə

burulup, **4** Azmonoja etüp Misir ekini bilən qıkip, uqi dengizə takixatti. Bu ularning jənubiy qəgrisi idi. **5** Xərkiy qəgrisi bolsa Xor dengizidin İordan dəryasının dengizə kuyulidiojan eçiziqiçə idi; ximaliy qəgrisi bolsa dengizning İordan dəryasının dengizə kuyulidiojan eçizidin baxlinip, **6** andin Bəyt-Həqələhəja berip, Bəyt-Arabəhəning ximalidin etüp, Rubənning oğlu Bohənning texining kəxiqiqə idi; **7** andin qəgra Akor jilojisdin Dəbirgə karap etüp, u yərdin ximal təripigə burulup, jilojinin jənub təripidiki Adummiməja qıkidiojan dawanning udulidiki Gilgal oğlu yetip berip, andin Ən-Xəməx suliridin etüp, Ən-Rogəl bulikioja tutixatti; **8** u yərdin «Bən-Hinnomning jilojisi» oğla qıkip, Yəbusiylar egizlikidin, yəni Yerusalemning jənub təripidiki dawandin etüp, andin Hinnom jilojisining aldiqə, yəni oğerbər tərəpkə, Rəfəviylarning jilojisining ximaliy bexidiki təqəning qoqqisoja qıktı; **9** qəgra bu təqəning qoqqisidin Nəftoah süyining bulikioja berip, andin Əfron teojdiki xəhərlirining yeni bilən qıkip, u yərdin Baala (yəni Kiriat-Yearim) oğla yetip berip, **10** andin Baalahtın etüp, oğerbər təripigə kayrılıp Seir teojoja berip, Yearim teojo (yəni Kesalon)ning ximaliy baqridin etüp, Bəyt-Xəməxkə qüxüp, Timnahın etti; **11** andin ximaloja karap Əkronning dawini bilən qıkip Xikronoja etüp, Baalaht teojoining yenioja tutixip, Yabnəəlgə yetip, andin uqi dengizə takəxəkanı. **12** Oğerbər təripidiki qəgrisi bolsa dengiz boyliri idi. Yəhudaların jəmət-aililirı boyiqə ularoja tohitiləqən tət təripidiki qəgra mana xu idi. **13** Yəfunnəhning oğlu Kaləbgə bolsa, Pərvərdigarning Yəxua oğlu bərgən əmri boyiqə, uningoja Yəhudaların arısında bir ülüx, yəni Anakning atisi Arbaning xəhəri boylan Həbron ata kılındı. **14** Kaləb xu yərdin Xəxay, Ahiman wə Talmay degən üç Anakiyini қoçlıwattı; ular üçi Anakning əwlədi idi. **15** Andin xu yərdin qıkip, Dəbirdə turuwatkanlaroja hujum kıldı (ilgiri Dəbirning nəmi Kiriat-Səfər idi). **16** Kaləb: — Kimki Kiriat-Səfərgə hujum kılıp uni alsı, uningoja kızım Aksahni hotunlukka berimən, degənidi. **17** Kaləbning ukisi Kenazning oğlu Otniyəl uni ixqal kıldı, Kaləb uningoja kizi Aksahni hotunlukka bərdi. **18** Xundak boldiki, kiz yatlıq bolup uning kəxiqə barar qaonda, erini atisidin bir parqə yər soraxkə ündidi. Aksah exəktin qüxüxigə Kaləb uningdin: — Sening nəmə taliping bar? — dəp soridi. **19** U jawab berip: — Meni alahıda bir bərikətligəysən; sən manga Nəgəwdin [kəoçjirək] yər

bərgənikənsən, manga birnəqqə bulaknimu bərgəysən, — dedi. Xuni dewidi, Kaləb uningoja üstün bulaklar bilən astin bulaklarnı bərdi. **20** Təwəndikilər Yəhuda əabilisigə ularning jəmət-aililiri boyiqə təgkən miras ülüxlərdur: — **21** Yəhuda əbilisining əng jənubioja jaylaxşan, Edom qebrisı tərəptiki xəhərlər: — Kabzəəl, Edər, Yagur, **22** Kinah, Dimonah, Adadah, **23** Kədəx, Hazor, Yitnan, **24** Zif, Tələm, Bealot, **25** Həzər-hədattah, Keriot-Həzron (yəni Həzor), **26** Amam, Sema, Moladah, **27** Həzər-Gaddah, Həxmon, Bəyt-Pələt, **28** Həzər-Xual, Bəər-Xeba, Biziotiya, **29** Baalah, Ijim, Ezəm, **30** Əltolad, Kesil, Hormah, **31** Ziklag, Madmannah, Sansannah, **32** Libaot, Xilhım, Ayin wə Rimmon ətarlıklar jəmiy yigirmə tokkuz xəhər wə ularoja əraxlıq kənt-kıxlaklar idi. **33** Xəfəlah oymanlıkidiki xəhərlər bolsa Əxtaol, Zoreah, Axnah, **34** Zanoah, Ən-Gannim, Tappuah, Ənam, **35** Yarmut, Adullam, Sokoh, Azikah, **36** Xaarayim, Aditaim, Gədərah wə Gədərotaim bolup, jəmiy on tet xəhər wə ularoja əraxlıq kənt-kıxlaklar idi. **37** Bulardin baxka yənə Zinan, Hədaxah, Migdal-Gad, **38** Dilean, Mizpah, Yoxtəəl, **39** Laķix, Bozkat, Əglon, **40** Kabbon, Lahmas, Kıtlix, **41** Gədərot, Bəyt-Dagon, Naamah wə Makkədah bolup, jəmiy on alta xəhər wə ularoja əraxlıq kənt-kıxlaklar idi. **42** Buningdin baxka yənə Libnah, Etər, Axan, **43** Yəftah, Axnah, Nəzib, **44** Keilah, Akzib wə Marəxah bolup, jəmiy tokkuz xəhər wə yənə ularoja əraxlıq kənt-kıxlaklarmu bar idi; **45** yənə Əkron bilən uningoja əraxlıq yeza-kətlər, **46** xundakla Əkronning əqərb təripidin tartip Axdodning yenidiki həmmə xəhərlər bilən ularning kənt-kıxlaklıri koxulup, **47** Axdod wə uningoja əraxlıq yezilar wə kənt-kıxlaklar, Gaza xəhiri wə xundakla Misir ekiniqiqə wə Uluq Dengizning əkiqiqiqə, uningoja əraxlıq yezilar wə kənt-kıxlaklar bar idi. **48** Taqlıq rayondiki xəhərlər: — Xamir, Yattir, Sokoh, **49** Dannah, Kiriat-Sannah (yəni Dəbir), **50** Anab, Əxtəmoh, Anim, **51** Goxən, Holon wə Giloh bolup, jəmiy on bir xəhər wə ularoja əraxlıq kənt-kıxlaklar idi. **52** Buningdin baxka yənə Arab, Dumah, Exan, **53** Yanim, Bəyt-Tappuah, Afikah, **54** Həmtah, Kiriat-Arba (yəni Hebron) wə Zior bolup, jəmiy tokkuz xəhər wə ularoja əraxlıq kənt-kıxlaklar bar idi. **55** Buningdin baxka yənə Maon, Karməl, Zif, Yuttah, **56** Yizrəel, Yokdeam, Zanoah, **57** Kayin, Gibeah wə Timnah bolup, jəmiy on xəhər wə ularoja əraxlıq kənt-kıxlaklar bar idi. **58** Buningdin baxka yənə Hələl, Bəyt-Zur, Gədər, **59** Maarat, Bəyt-Anot

wə Əltəkon bolup, jəmiy altə xəhər wə ularoja əraxlıq kənt-kıxlaklar bar idi. **60** Buningdin baxka yənə Kiriat-Baal (yəni Kiriat-Yearim) wə Rabbah degen ikki xəhər wə ularoja əraxlıq kənt-kıxlaklar bar idi. **61** Qəldiki xəhərlər bolsa: — Bəyt-Arabah, Middin, Səkakah, **62** Nibxan, «Xor Xəhiri» wə Ən-Gədi, jəmiy altə xəhər wə ularoja əraxlıq kənt-kıxlaklar idi. **63** Lekin Yerusalemda olturukluk Yəbusiyarnı bolsa Yəhudalar kooqlıwetəlmigən; xunga ta bügüngiçə Yəbusiyalar Yəhudalar bilən Yerusalemda billə turmaqtı.

16 Yüsüpninq əwlədlirioja qək taxlinip qıkqan miras zemin bolsa Yerihooja tutax boləjan İordan dəryasidin tartip, Yerihoning xərk təripidiki kellərgiqə boləjan yurtlar wə Yerihodin qıkqı, qəldin etüp Bəyt-Əlning taqlıq rayoniqa sozulojan yurtlar idi. **2** Qebrisı Bəyt-Əldin tartip Lusoja, andin Arkiylarning qebrisidiki Atarotka yetip, **3** andin əqərb təripigə berip, Yaflətiylərning qebrisioja tutixup, Astin Bəyt-Horonning qetiğə qüxüp, Gəzərgə berip dengizdə ahirlixatti. **4** Yüsüpninq əwlədlirli, yəni Manassəh bilən Əfraimlar erixkən miras ülüxi mana xu idi. **5** Əfraimlarning jəmət-ailili boyiqə alojan zeminining qebrisı təwəndikidək: — miras zeminning xərk tərəptiki qebrisı Atarot-Addardin tartip üstün Bəyt-Horonojqıqə yetip, **6** andin dengizə berip ximaloja karap Mikmitatka qıkqı; andin yənə xərk təripidiki Taanat-Xilohka əyririlip, uningdin etüp xərk tərəpkə karap Yanoahka, **7** Yanoahdin qüxüp Atarot bilən Naaratka yetip, Yerihooja tutixip İordan dəryasioja qıkqı. **8** Qegra Tappuahdin əqərb tərəpkə qıkqı Kanah ekiniqiqə berip, dengizə yetip ayaqlaxtı. Əfraimning əbilisigə, yəni ularning jəmat-aililirigə təgkən miras ülüxi xu idi. **9** Buningdin baxka Əfraimlar üçün Manassəhning mirasining otturısida birnəqqə xəhərlər əyrilojanidi; bu əyrilojan xəhərlərning həmmisi əraxlıq kənt-kıxlaklıri bilən koxulojanidi. **10** Əmma [Əfraimlar] Gəzərdə olturuxluk Kanaaniylarını kooqlıwətmigənidə; xunga Kanaaniylar ta bügüngiçə Əfraimning arısında turup, məhsus həxarqi mədikarlar bolup turmaqtı.

17 Manassəh Yüsüpninq tunji oqlı boləqəkə, uning əbilisigimə qək taxlinip miras berilgən. Manassəhning tunji oqlı Makirning [əwlədlirli] (Makir Gileadning atisi idi) batur palwan boləqəkə, ularoja Gilead bilən Baxan miras kılıp berildi. **2** Manassəhning kalojan əwlədlirimu, jümlidin Abiezərlər, Hələklər,

Asriellər, Xəkəmlər, Həfərlər bilən Xemidalar eż jəmət aililiri boyiqə miras ülüxini aldı. Bular bolsa Yüsüpninq oqlı Manassəhning ər jəmət aililiri idi. 3 Əmdi Manassəhning qəwrisi, Makirning əwrisi, Gileadning nəwrisi, Həfərninq oqlı Zəlofihadning oqlu pərzəntliri yok bolup, pəkət kızılrlı bar idi. Uning kızılrinin isimləri Məhəlah, Noah, Həqəlah, Milkah wə Tirzah idi. 4 Ular kahin Əliazar bilən Nunning oqlı Yəxua wə əmirlərning kəxişa berip ularqa: — Parwərdigar Musaşa biz toorluk kərindaxlirimiz katarida miras berixkə əmr kılıqanidi, dedi. Xuni dewidi, [Yəxua] Pərwərdigarning əmri boyiqə ularning atisining kerindaxliri katarida ularqa miras bərdi. 5 Buning bilən İordan dəryasining u təripidiki Gilead bilən Baxan zeminliridin baxka, Manassəhkə yəna on ülüx yər berildi. 6 Qünki Manassəhning kızılı uning oqlullarının katarida miraska igə bolqanidi; Gilead zemini Manassəhning kalojan əwləldirliqə təgkənidi. 7 Manassəhning zeminining qegrisi bolsa Axirdin tartip Xəkəmnin utturidiki Mikmitatka berip, andin jənub təripigə kəyripli, Ən-Tappuahda turquqılarning jayiqiqə tutixatti. 8 Qünki Tappuahning zemini bolsa Manassəhgə təgkənidi; lekin Manassəhning qegrisi diki Tappuah xəhiri Əfraimoşa təwa idi. 9 Qegrisi u yərdin Kanaħ ekinioşa qüçüp, jilojining jənub təripi bilən qıktı. U yərdiki xəhərlər bolsa Manassəhning xəhərlarınin arısida bolsimu, Əfraimoşa təgdi. Manassəhning qegrisi jilojining ximal təripi bilən berip dengizoşa yetip ahirlixatti. 10 Jilojining jənub təripidiki zemin Əfraimoşa, ximal təripidiki zemin Manassəhkə təwa idi; qərb təripining qegrisi dengiz idi. Ularning zemini ximal təripidə Axirning ülüxigə yetip, xərk təripi Issakarning ülüxigə tutaxkənidi. 11 Manassəhkəmə Issakar bilən Axirning ülüxləri iqidin Bəyt-Xean wə uningoşa karaxlık kəntlər, Ibleam bilən uningoşa karaxlık kəntlər, Dor ahalisi bilən Doroşa karaxlık kəntlər, Ən-Dor ahalisi bilən Ən-Doroşa karaxlık kəntlər, Taanak ahalisi bilən Taanakka karaxlık kəntlər wə Megiddo ahalisi bilən Megiddooşa karaxlık kəntlər, yəni «Üq Egizlik» degən yurt təgdi. 12 Lekin Manassəh bu xəhərdikilərni kooqlıvitəlmidi; Kanaaniylar xu yurtlarda turuwerixkə niyat baqlıqanidi. 13 Israillar baroqanseri küqəygəqkə Kanaaniylarnı əzlirigə həxarqi kılıp bekindurdi, lekin ularni eż yərliridin mutlək kooqlıvitəlmidi. 14 Yüsüplər bolsa Yəxuaşa: — Bizlər Pərwərdigar həziroiqə xundak bərikətləp kəlgən, qong bir həlk

tursak, sən nemixkə qək taxlax bilən bizgə pəkət bir ülüx miras, bir parqə yərlə bərding? — dedi. 15 Yəxua ularqa jawab berip: — Əgər silər qong bir həlk bolsanglar, Əframning taoqlik yurti silərgə tar kəlgən bolsa, ormanoşa berip u yərdiki Pərizziylər bilən [gigant] Rəfayiylar yurtida dərəhlərni kesip, əzünglar üçün bir jayni qıkırıwelinglər, dedi. 16 Lekin Yüsüplər: — Taoqlik yurt bizgə yətməydü; xuning bilən bir wakitta jilojida turuwatkanlar, məyli Bəyt-Xeanda wə uningoşa karaxlık kəntlərdə bolsun yaki Yizrəel jilojisida turuwatkan Kanaaniylar bolsun, həmmisinin təmürdən jəng hərwiliri bar ikən, dedi. 17 Xundak dewidi, Yəxua Yüsüp jəməti bolqan Əfram bilən Manassəhgə sez kılıp: — Silər dərwəkə qong bir həlkəsilər wə zor küüqünglər bardur; xunga silərgə pəkət bir ülüxla miras berilsə bolmayıdu; 18 axu pütküllə taoqlik yurtmu silərgə berilidü; gərqə u ormanlıq bolsimu, silər uni kesip boxitisilər wə uning ətraplırijoimu igə bolisilər; Kanaaniylarning təmür jəng hərwiliri bar, xundakla küqlük bolsimu, silər ularni həydəp qıkırıvitəlysilər, — dedi.

18 Pütküll Israillar jamaiti Xilohka yiqilip, u yərdə ibadət qediri tikti. Gərqə zemin ularning aldida boysundurulojan bolsimu, 2 lekin Israillar arisida eż miras ülüxi tehi taşımış kılınmışın yəttə kəbilə kalojanidi. 3 Xunga Yəxua Israillaroşa mundak dedi: — «Ata-bowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə bərgən bu zeminni əkolunglarqa elixkə susluk kılıp қaçanqıqə kəynigə sürisilər? 4 Silər əzünglar üçün hər kəbilidin üq adəmni tallanglar; mən ularni kozqılıp bu pütküll zeminni aylinip qıkıp, uni hərbir kəbilə eż miras ülüxigə muwapik sizip-hatiriləxkə, andin kəximoşa yenip kelixkə əwətimən. 5 Ular zeminni yəttə ülüxkə bəlsun; lekin Yəhuda kəbilisi bolsa jənubtiki eż ülüx zeminida turiwərsun, Yüsüpninq jəmətimi ximal tərəptiki eż ülüx zeminida turiwərsun. 6 Silər zeminni yəttə ülüxkə bəltip, pasilini hatiriləp sizip yenimoşa kelinglər; andin mən Pərwərdigar Hudayimizning aldida bu yərdə silər üçün qək taxlaymən. 7 Əmma Lawiyarning bolsa, aranglarda ülüxi bolmayıdu, qünki Pərwərdigarning kahinliklə ularning mirasidur. Gad bilən Rubən wə Manassəh yerim kəbilisi bolsa İordan dəryasining u keti, xərk təripidə Pərwərdigarning kılı bolqan Musa ularqa miras kılıp bərgən yərlərni allikəqan aloqandur». 8 [Zeminni hatiriləxkə bekitkən] kixilər kozqılıp yoloşa qıkqanda, Yəxua ularqa kattik jekiləp: — Silər berip zeminni aylinip, uni sizip-

hatiriləp menin qəsimi ya yenip kelinglər; andin mən muxu yerdə, Xiloğning əzidə Pərvərdigarning aldida silər üçün qək taxlaymən, dedi. **9** Xundak dewidi, bu adəmlər berip zeminni aylinip, uni sizip-hatiriləp, xəhərlər boyiqə yəttə ültükə bəlüp, hatırığa sizip, Xiloğdiki qedirgahı, Yəxuaning qəxiqə yenip kəldi. **10** Andin Yəxua Xiloğda Pərvərdigarning aldida ular üçün qək taxlıdi wə xu yərdə əkbilə-jəməti boyiqə zeminni Israillarqa təkşim kılıp bərdi. **11** Binyaminlar əkbilisiga jəmət-aililiri boyiqə qək tartıldı; ular qək arkılık erixkən zemin Yəhudalar bilən Yüsüplərning zemini otturisidiki yurt boldi. **12** Ularning ximaliy qəgrisi İordan dəryasidin baxlap, Yerihoning ximal təripidiki dawanni yandap, qərb təripigə karap taqlıq yurtka qikip wə Bəyt-Awənninq qəligə tutixatti; **13** andin Luzoqa qikip, luz, yəni Bəyt-Əlning jənub təripini yandap etüp, astin Bəyt-Horonning jənubidiki taqka yekin Atarot-Addarəja qüxti; **14** qegra xu yərdin etüp qərbətin jənubka kayrilip, Bəyt-Horonning jənubining udulidiki taqdin Yəhudalarning xəhərliridin biri bolən Kiriat-Baal (yəni Kiriat-Yearim) oqa tutaxtı. Bu qərb tərəpning qəgrisi idi. **15** Jənub tərəpning qəgrisi Kiriat-Yearimning qetidin baxlap qərb təripigə mengip, Nəftohtıki su mənbəsigə tutaxtı; **16** qegra andin Rəfayılarning jilojisinin ximal təripigə jaylaxkən Bən-Hinnomning jilojisinin udulidiki taqning bexiqə qüxüp, andin Hinnomning jilojisi bilən yənə qüxüp, Yəbusıylarning egizlikining jənub təripi bilən mengip, andin Ən-Rogel bulikiqə yətti; **17** andin ximal təripigə kayrilip Ən-Xəməx bulikidin etüp, Adullam dawinining udulidiki Gəlilotka berip, Rubənninq oqlı Bohənninq texiqə qüxüp, **18** wə Arabah tüzlənglikining ximal təripidiki egizliktin etüp, Arabah tüzlənglikə qüxti. **19** Andin qegra ximal təripigə qikip Bəyt-Həqəlhəning dawinioqa tutixip, İordan dəryasining jənubiy eoqızida, yəni Xor dengizining ximaliy қoltukda ahirlaxtı. Bu jənub tərəpning qəgrisi idi. **20** Xərk qəgrisi bolsa İordan dəryasining əzi idi. Bu Binyaminlarning ülüxi bolup, ularoqa jəmət-aililiri boyiqə tohitiliqən miras zeminin qəgrisi xu idi. **21** Binyaminlar əkbilisiga jəmət-aililiri boyiqə təqkən xəhərlər bolsa təwəndikilərdür: — Yeriho, Bəyt-Həqəlhə, Emək-Kəziz, **22** Bəyt-Arabah, Zəmarayim, Bəyt-Əl, **23** Awwim, Parah, Ofrah, **24** Kəfar-Həaomonay, Ofni wə Geba bolup, jəmiy on ikki xəhər wə ularoqa karaxlıq kənt-kıxlaklar idi; **25** Buningdin baxka Gibeon, Ramah, Bəərot, **26** Mizpah,

Kəfirah, Mozah, **27** Rəkəm, Irpəəl, Taralah, **28** Zəlah, Hə-Ələf, Yəbusi (yəni Yerusalem), Gibeah wə Kiriət bolup, jəmiy on tet xəhər wə uningoqa karaxlıq kənt-kıxlaklarmu bar idi. Bu bolsa Binyaminlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoqa berilgənidi.

19 İkkinqi qək Ximeonoqa qikti, yəni Ximeonlar əkbilisiga jəmət-aililiri boyiqə tartıldı; ularning mirası bolsa Yəhudaların miras ülüxining arisida idi. **2** Ularning erixkən mirası iqidə Bəər-Xeba, Xeba, Moladah, **3** Həzar-Xual, Balah, Ezəm, **4** Əltolad, Bitul, Hormah, **5** Ziklag, Bəyt-Markabot, Həzar-Susah, **6** Bəyt-Libaot wə Xaruhən bolup, jəmiy on üç xəhər wə ularoqa karaxlıq kənt-kıxlaklar idi. **7** Buningdin baxka yənə Ayin, Rimmon, Etər, Axan bolup, jəmiy tet xəhər wə ularoqa karaxlıq kənt-kıxlaklar **8** Həmdə jənub tərəptiki Baalat-Bəər (yəni jənubdiki Ramah) oqıqə bolənən bu [tet] xəhərning ətrapidiki həmmə kənt-kıxlaklarmu bar idi. Bular Ximeonlar əkbilisining ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə erixkən mirası idi. **9** Ximeonlarning miras ülüxi Yəhudaların ülüxining iqidin elip berildi; qunki Yəhudaların miras ülüxi ezlirigə keplük kiloqanıdi, xunga Ximeonlarning miras ülüxi ularning miras ülüxining iqidin berildi. **10** Üqinqi qək Zəbulunlar əkbilisiga jəmət-aililiri boyiqə tartıldı; ularning miras qəgrisi Saridka baratti, **11** qəgrisi qərb tərəpta Marealaħka berip Dabbəxətka yetip Yokneamning udulidiki ekinoqa tutixatti; **12** U Saridtin xərk təripigə kayrilip, kün qikixkə burulup Kislot-Tabor yurtiqa tutixip, Dabiratka etüp, Yafiyaoqa bardı; **13** andin xu yərdin u xərk təripigə kün qikixkə [yənə] burulup, Gat-Həfər wə Ət-Kazinoqa kelip Neahħka sozulqan Rimmon yurtiqa yetip bardı. **14** Andin u yərdin ximal tərəpkə kayrilip, Hannatonoqa yetip berip, Yiftah-Əlning jilojisida ahirlaxtı. **15** Ularning ülüxi yənə Kattat, Nahalal, Ximron, Yidalah wə Bəyt-Ləhəmnimu orap, jəmiy on ikki xəhər wə ularoqa karaxlıq kənt-kıxlaklarnımı eż iqigə alatti. **16** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoqa karaxlıq kənt-kıxlaklar Zəbulurların miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoqa berilgənidi. **17** Tətinqi qək Issakarəja qikti, yəni Issakarlar əkbilisiga jəmət-aililiri boyiqə tartıldı; **18** ularoqa berilgən yurtlar Yizrəəlgiqə bolup, Kəsullot, Xunəm, **19** Həfarayim, Xion, Anaharat, **20** Rabbit, Kixion, Ebəz, **21** Rəmət, Ən-Gannim, Ən-Həddah wə Bəyt-Pazzəznı eż iqigə aldı; **22** andin qəgrisi Tabor, Xaħażimaħ wə Bəyt-Xəməxk yetip, İordan dəryasında ahirlaxtı; ularning ülüxi jəmiy on altə xəhər

wə ularoja karaxlıq kənt-kıxlaklar idi. **23** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoja karaxlıq kənt-kıxlaklar Issakarlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoja berilgənidi. **24** Bəxinqi qək Axırlar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartildi; **25** ularning zemini Həlkət, Həli, Bətən, Akşaf, **26** Allammələk, Amead wə Mixalni əz iqigə aldı; qebris qərb tərəptə Karməl bilən Xihor-Libnatka tutixip, **27** andin xərk tərəpkə kəyrlip Bəyt-Dagonoja berip, Zəbulun [zemini] bilən Yiftah-Əl jilojisining ximal təripidin etüp, Bəyt-Emək bilən Neiəlgə yetip berip Kabulning ximal təripigə qikti; **28** Ebron, Rəhəb, Hammon wə Kanahni əz iqigə elip Qong Zidonqa yetip bardı. **29** andin qebris Ramah təripigə kəyrlip, Tur degən mustəhkəm xəhırgə berip, Hosahka kəyrlip, Akzib bilən Həbəlgə tutax bolğan dengizda ahirlaxtı; **30** zemini Ummah, Afak wə Rəhəbnimə əz iqigə alojan; jəmiy yigirmə ikki xəhər wə ularoja karaxlıq kənt-kıxlaklarnı əz iqigə alojanidi. **31** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoja karaxlıq kənt-kıxlaklar Axırlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoja berilgənidi. **32** Altinqi qək Naftalioja qikti, yəni Naftalilar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartildi; **33** ularning qebrisı bolsa Hələftin qikip, Zaanannimdiki dub dərihidin etüp, Adamı-Nəkəb wə Yabnəeldin qikip, Lakkumqa yetip Iordan dəryasında berip ahirlaxtı. **34** Andin qərb tərəpkə kəyrlip Aznot-Taborqa berip, xu yərdin Hukkokka qikip, jənubta Zəbulunning ülüx zeminiqə tutixip, ximalda Axirning ülüx zeminiqə yetip, kün qikix təripidə Iordan dəryasining yenida, Yəhədaning ülüx zeminiqə ulaxtı. **35** Naftalining mustəhkəm xəhərliri Ziddim, Zər, Hammət, Rakkat, Kinnərət, **36** Adamah, Ramah, Həzor, **37** Kədəx, Ədrəy, Ən-Həzor, **38** Yiron, Migdal-Əl, Hərəm, Bəyt-Anat wə Bəyt-Xəməxlər bolup, jəmiy on toşkuz xəhər wə ularoja karaxlıq kənt-kıxlaklar idi. **39** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoja karaxlıq kənt-kıxlaklar Naftalilar kəbilisining miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoja berilgənidi. **40** Yəttinqi qək Danlarning kəbilisigə qikti; u ularning jəmət-aililiri boyiqə tartildi. **41** Ularning miras zemini bolsa Zoreah, Əxtəol, Ir-Xəməx, **42** Xaalabbın, Ayjalon, Yitlah, **43** Elon, Timnatah, Əkron, **44** Əl-təkəh, Gibbeton, Baalat, **45** Yəhəud, Bənə-Barak, Gat-Rimmon, **46** Mə-Yarkon, Rakkon wə Yafoning udulidiki yurtne əz iqigə aldı. **47** Lekin Danlarning zemini əz kəlidin kətkən bolqəqə, Danlar qikip Ləxəmgə hujum kiliplə uni ixojal կildi; ahalisini kiliqlap yokitip, u yərni

əzinin kiliplə makanlaştı; andin ular Ləxəmgə atisi Danning ismini qoyup, uni Dan dəp atidi. **48** Mana bular, yəni bu xəhərlər wə ularoja karaxlıq kənt-kıxlaklar Danlar kəbilisigə, ularning jəmət-aililiri boyiqə miras kiliplə berilgənidi. **49** Bu tərikidə [Israillar] zemini qegra-qegra boyiqə bəlüp boldı; andin ular Nunning oqlı Yəxuaqə əz arisidin miras bəlüp bərdi. **50** Pərvərdigarning buyrukı boyiqə Yəxua tiliginidək uningoja Əfraim taqlıq yurtidiki Timnat-Serəh degən xəhərni bərdi; buning bilən u xəhərni kurup qikip, uningda turdi. **51** Mana bular Əliazar kahin bilən Nunning oqlı Yəxua wə Israilning kəbilə-jəmətlirinining kattabaxlıri bir bolup Xilohda, jamaət qədirining dərwazisining aldida turup, Pərvərdigarning aldida qək taxlap bəlüp təkşim kılıqan miraslardur. Bu tərikidə ular zeminning təksimatını tügtətti.

20 Pərvərdigar Yəxuaqə sez kiliplə mundak dedi:
— **2** Sən Israillarəja mundak degin: — «Əzüm Musanıng wasitisi bilən silərgə buyruqandək, əzüngər üçün «panahlıq xəhərlər»ni tallap bekitingər; **3** bilməy, tasadipiyliktin adəm urup eltürüp koyoqan hərkəndək kixi u xəhərlərgə keqip kətsun. Buning bilən bu xəhərlər silərgə kan intikamını aloquqidin panahgah bolidu. **4** [Adəmni xundak əltürgən] kixi bu xəhərlərning birigə keqip berip, xəhərning kowukioja kelip, xu yərdə xəhərning aksaçallırıqə əz əhəwalını eytsun; ular uni ezigə kobul kiliplə xəhərgə kirgüzüp, uning əzli bilən billə turuxioja uningoja jay bərsun. **5** Əmdi kan kışasını aloquqı uni kooqlap kəlsə, ular adəm əltürgən kixini kışaskarning kolioja tapxurup bərmisun; qünki xu kixining burundin əz koxnisioja heq eq-adawiti bolmioqan, bəlkı tasadipiy urup eltürüp koyoqan. **6** [Adəm əltürgən] kixi jamaət aldida sorak kılınoqə xu xəhərdə tursun; andin xu wakittiki bax kahin ələp kətkəndə, u xu xəhərdin ayrılip, əz xəhırigə, yəni keqip qikkən xəhərdiki əyigə yenip kəlsun. **7** Xuning bilən ular Naftali taqlıq yurtidiki Kədəxni, Əfraimning taqlıq yurtidiki Xəkəmnı wə Yəhədaning taqlıq yurtidiki Kiriat-Arba, yəni Həbronni, **8** Yerihoning xərk təripidiki, Iordan dəryasining u kətidiki Rubən kəbilisining zeminiñ tüzlənglikning qəlidiki Bəzərnı, Gad kəbilisining zeminiñ Gileadtiki Ramotni wə Manassəh kəbilisining zeminiñ Baxandiki Golanni tallap bekitti. **9** Mana bu xəhərlər barlıq Israillar wə ularning arisida turuwatkan musapirlar üçün panahgah boluxka bekitilgən xəhərlərdur; kimki

bilməy, tasadipiliqtin adəm əltürgən bolsa, uning jamaat aldida sorak kılınxidin burun, qan kısaskarning kolida əlməsliki üçün xu xəhərlərgə keletaliketixkə bu xəhərlər bekitilgən.

21 U wağıtta Lawiy jəmətlirining kattiwaxliri

kahin Əliazar, Nunning oqlı Yəxua wə Israil əbililirining kattiwaxlirining kəxioja berip, 2 Kanaan zeminidiki Xilohda ularoja: — Musaning wasitisi arkılık Pərvərdigar biz toqıruluk: «Ularoja turuxka xəhərlərni, malları üçün yaylaqlarnı köçüp bərgin», dəp eytikan, dedi. 3 Xuni dewidi, Israillar Pərvərdigarning əmri boyiqə ez miras ülüxliridin munu xəhərlər bilən yaylaqlarnı köçüp Lawiyalaroja bərdi: — 4 birinqi taxlanoqan qək Kohat jəmətlirigə qıktı; qək taxlinip, Lawıylar iqidiki kahin Hərunning əwladlırioja Yəhuda əbilisi, Ximeon əbilisi wə Binyamin əbilisining zeminlidin on üç xəhər bekitildi; 5 Andin Kohatning əwladlırioja qək taxlinip, Əfraim əbilə-jəmətlirining zeminidin, Dan əbilisining zeminidin wə Manassəh yerim əbilisining zeminlidin on xəhər bekitildi. 6 Gərxonning əwladlırioja qək taxlinip, Issakar əbilə-jəmətlirining zeminidin, Axir əbilisining zeminidin, Naftali əbilisining zeminidin wə Manassəhning yənə bir yerim əbilisining zeminidin on üç xəhər bekitildi. 7 Mərarining əwladlırioja, jəmət-aililəri boyiqə qək taxlinip, Rubən əbilisining zeminidin, Gad əbilisining zeminidin wə Zəbulun əbilisining zeminidin on ikki xəhər bekitildi. 8 Bu tərikdirə Pərvərdigar Musaning wasitisi bilən buyruqinidək Israillar qək taxlap bu xəhərlər bilən yaylaqlarını köçüp, Lawiyalaroja bərdi. 9 Ular Yəhudanıng əbilisi bilən Ximeonnıng əbilisining zeminidin təwəndə tizimlanoqan munu xəhərlərni bərdi: — 10 (qək taxlanoqanda, Lawıyların nəslı bolən Kohatlar jəmətidiki Hərunning əwladlırioja birinqi qək qıckaqka munu xəhərlər berildi): — 11 ularoja Yəhudanıng təqiliq rayonidiki Kiriat-Arba (Arba Anakning atisi idi), yəni Hebron bilən ətrapidiki yaylaqlarnı köçüp bərdi. 12 Lekin xəhərgə təwə etizlər bilən kənt-kıxlaklarnı Yəfunnəhning oqlı Kaləbkə miras kılıp bərdi. 13 Xundak kılıp ular Hərun kahınını əwladlırioja adəm əltürgən kixilər panaqlinidən xəhər Hebron wə yaylaqlarını, yənə ularoja Libnah bilən yaylaqlarını, 14 Yattir bilən yaylaqlarını, Əxtəmoa bilən yaylaqlarını, 15 Həlon bilən yaylaqlarını, Dəbir bilən yaylaqlarını, 16 Ayin bilən yaylaqlarını, Yuttaḥ bilən yaylaqlarını,

Bəyt-Xəməx bilən yaylaqlarını bərdi; bu ikki əbililinə zeminlidirin jəmiy tokkuz xəhərni bərdi. 17 Mundin baxka ularoja Binyamin əbilisining zeminidin Gibeon bilən yaylaqlarını, Geba bilən yaylaqlarını, 18 Anatot bilən yaylaqlarını, Almon bilən yaylaqlarını köçüp jəmiy tət xəhər bərdi. 19 Bu tərikdirə kahinlər, yəni Hərunning əwladlırioja berilgən xəhərlər on üç boldi; bular ətrapidiki yaylaqları bilən berildi. 20 Ular yənə Lawıyların nəslidin bolən Kohatning əwladlırioja jəmətlirigimə xəhərlərni bərdi. Qək taxlax bilən ularoja bekitilgən xəhərlər munular: — ularoja Əfraim əbilisining zeminidin 21 Əfraimning təqiliq rayonidiki adəm əltürgən kixilər panaqlinidən xəhər Xəkəm bilən yaylaqlarını, yənə Gəzər bilən yaylaqları, 22 Kibzaim bilən yaylaqları wə Bəyt-Horon bilən yaylaqları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi; 23 buningdin baxka Dan əbilisining zeminidin Əltəkəh bilən yaylaqları, Gibbeton bilən yaylaqları, 24 Ayjalon bilən yaylaqları wə Gat-Rimmon bilən yaylaqları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. 25 Buningdin baxka Manassəh yerim əbilisining zeminidin Taanak bilən yaylaqları, Gat-Rimmon bilən yaylaqları bolup, jəmiy ikki xəhərni bərdi. 26 Bu tərikdirə Kohatların əwladlırioja bolən Gərxonlaroja bolsa ular Manassəhning yerim əbilisining zeminidin adəm əltürgən kixilər panaqlinidən xəhər Baxandiki Golən bilən yaylaqlarını, xundakla Bəəxterəh bilən yaylaqlarını, jəmiy ikki xəhərni bərdi; 28 yənə Issakar əbilisining zeminidin Kixion bilən yaylaqları, Dabirat bilən yaylaqları, 29 Yarmut bilən yaylaqları wə Ən-Gannim bilən yaylaqları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi; 30 buningdin baxka Axir əbilisining zeminidin Mixal bilən yaylaqları, Abdon bilən yaylaqları, 31 Həlkət bilən yaylaqları wə Rəhəb bilən yaylaqları bolup, jəmiy bolup tət xəhərni bərdi; 32 buningdin baxka Naftali əbilisining zeminidin adəm əltürgən kixilər panaqlinidən xəhər Galiliyədiki Kədəx bilən yaylaqlarını, yənə Həmmot-Dor bilən yaylaqlarını wə Kartan bilən ətrapidiki yaylaqları bolup, jəmiyi üç xəhərni bərdi. 33 Bu tərikdirə Gərxonlaroja berilgən xəhərlər on üç boldi; bular ətrapidiki yaylaqları bilən berildi. 34 Əwladlırioja Lawiyalaroja, yəni Mərarilar jəmətlirigə Zəbulun əbilisining zeminidin Yokneam bilən yaylaqları, Kartah bilən yaylaqları, 35 Dimnah bilən yaylaqları wə Nahalal bilən yaylaqları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. 36 Buningdin baxka Rubən

ķabilisining zeminidin Bəzər bilən yaylaklıri, Yəhəz bilən yaylaklıri, **37** Kədəmot bilən yaylaklıri wə Məfaat bilən yaylaklıri bolup, jəmiy tət xəhərnı bərdi. **38** Buningdin baxka Gad ķabilisining zeminidin adəm əltürgən kixılər panaħlinidiojan xəhər Gileadtki Ramot bilən yaylaklırını, yənə Maħanayim bilən yaylaklıri, **39** Həxbon bilən yaylaklıri wə Jaazər bilən yaylaklıri bolup, jəmiy tət xəhərnı bərdi. **40** Bular bolsa kalojan Lawiyarning jəmətlirigə, yəni Mərarilar jəmətlirigə berilgən barlık xəhərlərdür; ularoja qək taxlinix bilən berilgən ülüxi on ikki xəhər idi. **41** Israillarning zemini iqidin Lawiyalaroja bekitip berilgən xəhərlər jəmiy kırık səkkiz idi; bular ətrapidiki yaylaklıri bilən berildi. **42** Bu xəhərlərning hərbirining ətrapida yaylaklıri bar idi; xəhərlərning həmmisi xundak idi. **43** Pərvərdigar xu tərikidə Israillarning ata-bowilirioja berixkə kəsəm bilən wədə kilojan pütkül zeminni ularoja bərdi; ular kelip uni igiləp, u yərdə olturdi. **44** U wakıttı Pərvərdigar ilgiri ularning ata-bowilirioja kəsəm bilən wədə kilojinidək, ularoja hər ətrapida tinq-aramlıq bərdi; ularning düxmənliridin həqkandıqi ularning alddıa kəddini ruslap tik turalmayıttı; bəlkı Pərvərdigar həmmə düxmənlirini ularning koliqa tapxurdu. **45** Pərvərdigarning Israilning jəmətiqə wədə kilojan həmmətliridin həqbırı qaldurulmayı əməlgə axurldı.

22 U wakıttı Yəxua Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim ķabilisidikilərni qakırıp ularoja: — **2** Silər bolsanglar Pərvərdigarning kuli Musaning silərgə buyruqının həmmisigə əməl kıldinglar, menin silərgə əmr kilojan barlık sezlirimgimu ķulak saldinglar; **3** silər bu nuroqun künlərdə takı büğünə kədər ķerindaxliringlarnı taxliwətməy, bəlkı Pərvərdigar Hudayinglar [silərgə] əmr kilojan wəzipini tutup kəldinglar; **4** əmdi Pərvərdigar Hudayinglar wədə kilojinidək, ķerindaxliringlaroja aramlıq bərdi; xunga silər Pərvərdigarning kuli Musa İordan dəryasining təripida silərgə bərgən miras zeminiŋlaroja, ez qedirliriringlaroja kaytip beringlar. **5** Pəkətla Pərvərdigarning kuli Musa silərgə buyrup tapxurojan қanun-əmrlərgə əməl kılıxka, yəni Pərvərdigar Hudayinglarnı səyüp, Uning barlık yollırıda mengip, əmrlərini tutup uningoja baqlınip, pütün kəlbinglar wə pütün jan-dilinglar bilən Uning hizmitidə boluxka ihsal bilən kəngül bəlügenlər, — dedi. **6** Xuning bilən Yəxua ularni bəht-bərikət tiləp, yoloja saldı; ular ez qedirliriroja kaytip ketixti. **7** Manassəh

yerim ķabilisigə bolsa Musa ularoja Baxanni miras kılıp bərgənidi; yənə bir yerim ķabiligə Yəxua İordan dəryasining bu kəti, yəni oqərb təripidə ularning ķerindaxlirining arısida miras bərdi. Yəxua ularni ez qedirliriroja kaytix yolioja salojan waktida, u ularojumu bəht-bərikət tiləp, **8** ularoja: — Intayın kəp bayılıklar, intayın kəp qarpaylarnı, xundakla kəp mikdarda kümük, altun, mis, temür wə kiym-keqəklərni elip, ez qediringləroja kaytip beringlar; düxmənliringlardın alojan oljini ķerindaxliringlaroja üləxtürüp beringlar, dedi. **9** U wakıttı Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim ķabilisi Қanaan zemini diki Xilohdin qıçıq Israillardin ayrılip, Pərvərdigarning Musanıng wasitisi bilən kilojan əmri boyiqə ularning təəllukatı bolojan ez miras zemini Gilead yurtioja ķarap kaytip mangdi. **10** Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim ķabilisi Қanaan zemini diki İordan dəryasining boyidiki Gəlilotka yetip kəlgəndə, u yərdə İordan dəryasining boyida bir kurbangahı yasidi; kurbangahı nahayıti qong wə həywətlik yasalojanıdi. **11** Israillaroja: «Mana Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim ķabilisi Қanaan zemini diki İordan dəryasining u ketidiki Gəlilotta, yəni Israillarning udulida bir kurbangahı yasaptu» degən həwər anglandı. **12** Israillar bu həwərni anglojan ɬaman, ularning pütkül jamaiti ular bilən uruxux üçün Xilohka toplandı. **13** U wakıttı Israillar kañın Əliazarning oqlı Finiħasni Gilead zemini diki Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim ķabilisigə mangdurdı **14** wə xundakla uning bilən on əmirni, Israilning hərbir ķabilisidin jəmət baxlıkı bolojan bardin əmirni uningoja həmrah kılıp əwətti; hərbir əmir hərkəysi ata jəməttiki mingliojan Israillarning kattiwexi idi. **15** Bular əmdi Gilead zemini oja, Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim ķabilisigə kelip ularoja: — **16** Mana Pərvərdigarning pütkül jamaiti silərgə mundak dəydi: «Silərning Pərvərdigaroja əgixixtin yenip, əzünglaroja kurbangahı yasap, Israilning Hudasidin yüz ərüp, Pərvərdigaroja asiylik kılıp ətküzgən bu rəzillikinglər zadi qandaq ix? **17** Peorda burun ətküzgən ķəbihlikimiz bizgə yetip axmasmu? Gərqə Pərvərdigarning jamaitining bexioja waba qüxkən bolsimu, biz tehi büğünə kədər bu ixtin ezmizni paklandurmıduk. **18** Silər büğün Pərvərdigaroja əgixixtin yandinglar; xundak boliduki, silər büğün Pərvərdigaroja asiylik kilojan boloqaqka, u jəzmən əta Israilning pütkül jamaitigə oqəzəplinidu. **19** Halbüki, mubada silər miras kılıp alojan zemin

napak bolup қалојан bolsa, Pərvərdigarning təwəliki boloјan zeminoјa, Uning qediri tikləngən yurtka yenip kəlip, arimizda miras elinglar. Pəkət Pərvərdigar Hudayimizning kurbangahidin baxka eziнgər üçün kurbangah yasax bilən Pərvərdigaroja wə bizlərgə asiylik kilmanglar. **20** Zərahning oqlı Aкan haram bekitilgən nərsilərdin elip, itaatsizlik қalојan əməsmu? Xu səwəbtin kəbihləki üçün yaloquz ular əltürülüp қalmay, Pərvərdigarning oqzipi yənə pütüküл Israil jamaitining üstigə qüxkən əməsmu?». **21** Xuning bilən Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi minglioјan Israillarning kattiwaxlirioja jawab berip mundaک dedi: — **22** «İlahıarning ilahi Pərvərdigardur! İlahıarning ilahi қalојan Pərvərdigar Əzi buni biliđu, Israilmu uni bilgəy! Əgər bu ix asiylik bolsa yaki Pərvərdigaroja itaatsizlik bolsa, əmdi bizlərni būğun əlümđin ayimanglar! **23** Əgər bizning əzimiz üçün kurbangahı yasiximiz Pərvərdigaroja əgixixtin yenix üçün қalојan bolsa, xundakla kurbangahning üstidə kəydürmə kurbanlık sunux, axlık hədiyələrini sunux, inaکlik kurbanlıklarını sunux üçün қalојan bolsa, undakta Pərvərdigar Əzi bu ix toçruluk bizzin hesab alsun; **24** əksiqə bu ixni kılıximizning səwəbi həkikətən xuki, kəlgüsida silərning baliliringlar bizning balilirimizə: «Silərning Israilning Hudasi Pərvərdigar bilən kandaک munasiwitngilar bar? **25** Əy Rubənlər wə Gadlar, Pərvərdigar biz bilən silərning otturimizda Iordan dəryasını qegra kiliп koyojan əməsmu? Xunga silərning Pərvərdigardin həqkandak nesiwənglar yoktur!» deyixidin əndixə kıldı. **26** Xunga biz: «Kopup bir kurbangah yasaylı; lekin bu kəydürmə kurbanlıklar üçünmu əməs, baxka hil kurbanlıklar üçünmu əməs, **27** bəlkı kəlgüsida Pərvərdigarning aldida kəydürmə kurbanlıklarımız bilən baxka hil kurbanlıklarımız wə inaکlik kurbanlıklarımız bilən uning ibaditidə boluximiz üçün, silər wə bizning otturimizda, xundakla keyinkı dəwrlirimizdə bir əslətmə guwahlık bolsun üçün uni yasiduk; baliliringlarning kəlgüsida balilirimizə: «Pərvərdigardin həqkandak nesiwənglar yok» deməsliki üçün xundak kıldı. **28** Əgər ular kəlgüsida biz bilən əwladlimizə xundak desə, biz jawab berip: «Mana, kəydürmə kurbanlık sunux üçün yaki baxka hil kurbanlıkları sunux üçün yasalojan əməs, bəlkı silər bilən bizning otturimizda bir guwahlık bolsun dəp yasalojan, bu Pərvərdigarning ata-bowlirimiz yasijojan kurbangahining əndizisidur!» deyələymiz. **29**

Pərvərdigaroja asiylik kiliп, Pərvərdigaroja əgixixtin yenip, Pərvərdigar Hudayimizning qedirining aldida turojan kurbangahıñın baxka ikkinqi bir kurbangahı yasap, uning üstidə kəydürmə kurbanlık, axlık hədiyələr wə baxka hil kurbanlıklarnı etküzüx niyiti bizdin neri əlojayı!». **30** Kahin Finihas wə uning bilən billə kəlgən jamaət əmirləri, yəni minglioјan Israillarning kattiwaxlirli Rubənlər, Gadlar wə Manassəh'lerning eytkan sezlirini anglioјanda ular xuningdin hux boldi. **31** Əliazarning oqlı kahin Finihas Rubənlər, Gadlar wə Manassəh'lərgə: — Silər Pərvərdigaroja bu itaatsizlikni kilmiojininglar üçün Pərvərdigarning otturimizda turuwatkanlıkını əmdi bilduk; silər bu ix bilən Israillarnı Pərvərdigarning əolidin kütkuzdunglar, dedi. **32** Andin Əliazar kahinining oqlı Finihas bilən əmirlər Rubənlər wə Gadlarning yenidin, Gilead zeminidin qıkıp Qanaan zeminijoјa Israillarning yenioja yenip kelip bu həwərnı ularqə dəp bərdi. **33** Bu ix Israillarning nəziridə yahxi kəründi; Israillar Hudaqə həmdusana eytip, Rubənlər bilən Gadlarqə hujum kiliп, ular bilən uruxup ularning turuwatkan zeminini wəyrən kılayı, degən gəpni ikkinqi tiləja almidi. **34** Rubənlər bilən Gadlar bu kurbangahıка «Guwahlık» dəp at կöydi; qünki ular: — «U arimizda Pərvərdigarning Huda iکənlikigə guwahıтур» dedi.

23 Pərvərdigar Israiloja ətrapidiki düxmənliridin aram berip uzun zamanlar etüp, xundakla Yəxua kərip, yeximu qongiyip қalојanda, **2** Yəxua pütüküл Israilmı, ularning aksakallırını, baxlıklırı, həkim-sorakılırı bilən bəg-əməldarlırları qakirip ularqə mundaک dedi: — «Mən kərip kıldım, yeximmu qongiyip kaldi. **3** Pərvərdigar Hudayinglarning silər üçün muxu yərdiki barlık taipilərgə kandaک ixlarnı kılıojinini əzüngər kərdüngər; qünki silər tərəptə turup jəng kılıoqı Pərvərdigar Hudayinglar Əzidur. **4** Mana, mən əzüm yokatkan həmmə əllərning zeminləri bilən қalојan bu taipilərning zeminlərini koxup kəbilə-jəmatinqər boyiqə qək taxlap Iordan dəryasidin tartip kün petix tərəptiki Uluq Dengiziqə, silərgə miras kiliп təksim kiliп bərdim. **5** Pərvərdigar Hudayinglar Əzi ularnı aldinglardın қooļap qikirip, kəzünglardın neri kiliп, Pərvərdigar Hudayinglar silərgə eytkinidək silər ularning zeminijoјa igə bolisilər. **6** Xunga silər tolımı kəysər bolup Musanıng қanun kitabida pütülgənning həmmisini tutup, ong ya soloja qətnəp kətməy, uningoja əmal kılıxka kengül

bəlünglər; **7** xundak kılıp, aranglarda kəlip kalojan bu taipilər bilən bardı-kəldi kilmanglar; xuningdək ularning ilahlırinin namlarını tiloja almanglar yaxı ularning nami bilən əsəm kilmanglar; ularoja ibadət kilmanglar, ularoja bax urmanglar; **8** bəlkı bügüngi qə kılqininglardək, Pərvərdigar Hudayinglar oja baoqlınıp turunglar. **9** Qünki Pərvərdigar aldinglardin qong-qong wə küqlük əllərni köçəlap qikiriwatkəndur; bügüngi qə heqkandaq adəm aldinglarda put tirap turalmidi. **10** Pərvərdigar Hudayinglar silərgə eytkini boyiqə silər tərəptə turup jəng kilojanı üçün silərdin bir adiminglər ularning ming adimini tiripirən kılıdu. **11** Xunga Pərvərdigar Hudayinglarnı seyüx üçün ez kenglünglər oja qattık səgək bolunglar! **12** Qünki əgər silər Uningdin yüz ərüp aranglarda kalojan bu əllər bilən arılıxip-baoqlınıp, ular bilən koda-baja bolup, ular bilən berix-kelix kilsanglar, **13** undakta silərgə xu ix ayan bolsunki, Pərvərdigar Hudayinglar aldinglardin bu əllərni ikkinqi köçəlap qikarmayıdu, bəlkı bular silərgə əkpən wə kiltək bolup, bikininglər oja kamqa bolup qüxtüp, kəzünglərgə tikən bolup sanjiliid; ahirda Pərvərdigar Hudayinglar silərgə bərgən bu yahxi zemindin məhərum bolup yokilisilər. **14** Mana, mən bugün barlık adəmlər mukərrər besip etidiojan yolni mangımən; silərning pütün dilinglər wə wujudunglər oja xu roxənki, Pərvərdigar Hudayinglarning silər tooruluk kilojan mubarək wədilirining heqbirə əməlgə axurulmay kalmidi; həmmisi silər üçün bəja kəltürülüp, heqkaysisi yərda kalmidi. **15** Lekin silər Pərvərdigar Hudayinglarning silərgə əmr kılıp tohtatkan əhdisini buzojanda, Pərvərdigar Hudayinglar silərgə wədə kilojan həmmə bərikət üstünglərgə qüxtürulgəndək, xundak boliduki, Pərvərdigar Hudayinglar silərni Əzi silərgə bərgən zemindin yokatkuqa barlık agah kilojan ixni qüxtüridi; silər berip, [uning əhdisini buzup] baxka ilahlər oja ibadət kılıp bax ursanglar, Pərvərdigarning əqəzipi silərgə tutixip, silərni Əzi silərgə bərgən yahxi zemindin tezla yok kılıdu».

24 Andin Yəxua Israilning həmmə əkbililirini Xəkəmgə yiojip, Israilning akşakalları, baxlıkları, hakim-sotqılırı bilən bəg-əməldarlarını qakırdı; ular əzlərini Hudanıng həzurioja hazır kılqanda **2** Yəxua pütkül həlkə: Israilning Hudasi Pərvərdigar: — «Kədimki zamanda ata-bowiliringlar, jümlidin İbrahim bilən Nahorning atisi Tərah dəryanıng u təripidə olturnatti; ular baxka ilahlarning kullukida

bolatti. **3** Lekin Mən atanglar İbrahimni dəryanıng u təripidin elip kılıp, uni baxlap pütkül Əvanaan zeminini aylandurup, uning nəslini awutup uning qə Ishəkni bərdim. **4** Andin Mən Ishəkka Yakup bilən Əsawni bərdim; Əsawoja Seir təqəliq rayonunu təwəlik kılıp bərdim, Yakup bilən oğulları bolsa Misiroja qüxtüp bardi. **5** Keyinrək Mən Musa bilən Hərunni əwətip, Misirlıklär arısında əməllirim bilən ularoja dəhəxtlik wabalarnı qüxtürdüm; andin silərni xu yərdin elip qıktım. **6** Mən bu tərikdirə ata-bowiliringlərni Misirdin elip qıkip, ular [Kızıl] Dengiz oja yetip kəlginidə, misirlıklär jəng hərwiliri wə atlıq əskərləri bilən ata-bowiliringlərni köçəlap dengiz oqıqə kəldi. **7** Israillar xuan Pərvərdigar oja nida kiliwidi, U silər bilən Misirlıklärning arisioja tum karangoşuluk qüxtürdi; andin dengizni ularning üstigə basturup yaptı. Silər Əz kezürlər bilən Mening Misirdə nemə kılqinimni kərdünglər; andin silər uzun wakitiqə qəldə turdunglar. **8** Keyinrək Mən silərni Iordan dəryasining u təripidə turojan Amoriylarning zeminoja baxlap kəldim; ular silər bilən sokuxkanda mən ularni kolunglər oja berip, silər ularning zeminini igilidilər. Mən ularni aldinglardin yokitiwəttim. **9** U waqtitta Moabning padixaşı, Zipporning oqlı Balak kəpop, Israil bilən jənggə qüxti wə silərni karoxax üçün Beorning oqlı Balaamni qakırıp kəldi; **10** lekin Mən Balaamning səzığə kulaq salmidim; xuning bilən u silərgə käyta-käyta bəht-bərikət tilidi wə Mən silərni [Balakning] kəlidin kutkuzdum. **11** Keyinrək silər Iordan dəryasidin ətüp Yerihooqa baroşanda Yerihoning adəmləri Amoriylar, Pərizziylər, Əvanaaniylar, Hittiyalar, Gırgaxiyalar, Hıwiylar wə Yəbusiyalar silər bilən uruxka köpkini bilən Mən ularni kolunglər oja tapxurup bərdim; **12** Mən aldinglər oja serik hərini əwəttim, serik hərə Amoriylarning ikkila padixaşını həydiwətəndək ularnimu həydiwətti; bu ix silərning kılıqinqular yaki okyayinglar bilən bolmidi. **13** Mən silərgə ez kolunglar bilən əmgək singdurmigən bir zeminni, ezunglar yasımıjan xəhərlərni bərdim, wə silər xularda makan kildinglər; ezunglar tıkmigən üzümzarlıqlar bilən zəytunzarlıqlardın mewilirini yəwatisilər» dəydu, — dedi. **14** — Xunga əmdi silər Pərvərdigardin körküp iħlasmənlilik wə həkikət iqidə uning ibaditidə bolunglar; ata-bowiliringlar dəryanıng u təripidə wə Misirdə qokunojan ilahlarnı taxlap, pəkət Pərvərdigarning kullukida bolunglar. **15** Lekin əgər Pərvərdigarning ibaditi silərgə yaman kərünsə,

kimgə ibadət kılıdiqininglarnı talliwelinglər — məyli ata-bowiliringlər dəryanıng u təripidə turoğanda qoқunoqan ilahılar bolsun yaki silər turuwatqan zemindiki Amoriylarning ilahıları bolsun, ularnı tallanglar; lekin mən bilən əyümdikilər bolsak Pərvərdigarning ibaditidə bolımız, — dedi. **16** Həlk jawab berip: — Pərvərdigarnı tərk etip baxka ilahılarning ibaditidə bolux bizdin neri bolsun! **17** Qünki biz bilən ata-bowilirimizni «kulluk makanı» bolovan Misir zeminidin qıkırıp, kəzimizning aldida bu qong möjizilik alamətlərni kərsitip, kəysi yolda mangmaylı, kəysi həlkəning arisidin etməyli, bizni saklıouqi Pərvərdigar Hudayımız Əzidur! **18** Pərvərdigar bu zeminda turoğan barlıq taipilərni, jümlidin Amoriylarnı aldımızdırın qooqlıwətti; xunga bizmu Pərvərdigarning ibaditidə bolımız; qünki U bizning Təngrimizdur! — dedi. **19** Yəxua həlkə: — Silər Pərvərdigarning ibaditidə bolalmaysılər, qünki U mukəddəs bir Hudadur; U wapasızlıqka həsat kılıouqi bir Təngri bolovaqqa, itaətsizlikliringlər bilən gunahlıringlarnı kəqürəlməydu. **20** Əgər silər Pərvərdigarnı taxlap, yat ilahılar oja qoқunoqan bolsanglar Umu silərdin yüz ərüp, silərgə yahxılık kılıp kalğanning ornida silərgə bala kaltürüp yokitidu, — dedi. **21** Lekin həlk Yəxuaqa jawab berip: — Hərgiz undak bolmayıdu! Biz Pərvərdigarning ibaditidə bolımız, — dedi. **22** Buni anglap Yəxua həlkə: — Əziünglarning Pərvərdigarnı, Uning ibaditidə boluxnu tallıqanlıkinglərə əz-ezünglərə guvahqı boldunglar, dewidi, ular: — Əzimiz guvah! — dəp jawab berixti. **23** U: — Undak bolsa əmdi aranglardiki yat ilahıları qıkırıp taxliwetip, kənglünglarnı Israilning Hudasi Pərvərdigaroja intildioqan kilinglar, dedi. **24** Həlk Yəxuaqa jawab berip: — Biz Pərvərdigar Hudayimizning ibaditidə bolup, uning awazıqıla kulak salidiqan bolımız, dedi. **25** Xuning bilən Yəxua u künü həlk bilən əhdə baqlıxip, Xəkəmdə ular üçün həküm-bəlgilimilərni tohtitip bərdi. **26** Andin Yəxua bu həmmə səzlərni Pərvərdigarning ənanın kitabığa pütüp, yoojan bir taxni elip kelip, uni Pərvərdigarning mukəddəs jayining yenidiki dub dərihining astıqə tikləp կoydi. **27** Andin Yəxua həlkə: — Mana bu tax bolsa bizgə guvah bolup turidu; qünki u Pərvərdigarning bizgə kılıqan həmmə səzlərini anglap turdi; u Pərvərdigar Hudayinglardin tanmaslikęnglər üçün üstünglarda guvahqı bolup turidu, — dedi. **28** Yəxua xularını dəp həlkni yoloja

selip, hərbirini əz miras yerigə yandurdi. **29** Bu ixlardın keyin Nunning oqlı, Pərvərdigarning kuli Yəxua bir yüz on yexida wapat boldi. **30** Ular uni elip berip, Əfraim taqlıq rayonida, Gaax teqining ximal təripidiki əz miras ülüxi bolovan Timnat-Seraḥ degən jayda dəpnə kıldı. **31** Yəxuanıng pütkül hayat künliridə, xundakla Yəxuadın keyin қalojan, Pərvərdigarning Israil üçün kılıqan həmmə möjizilik əməllirini obdan bilidioqan aksakallarning pütkül hayat künliridimu Israil Pərvərdigarning ibaditidə bolup turdi. **32** Yüsüpnıng səngəklirini bolsa, Israillar ularnı Misirdin elip kəlgənidi. Ular bularnı Xəkəmgə elip berip, Yakup Xəkəmning atisi Həmornıng oquullırıdin yüz kəsitaħ kümüxkə setiwalovan yerdə dəpnə kıldı. Xu yər Yüstiplərning miras ülüxi bolup қaldı. **33** Hərunning oqlı Əliazarmu wapat boldi; ular uni oqlı Finihəşka miras kılıp berilgən Əfraimning taqlıq rayonidiki Gibeah degən jayda dəpnə kıldı.

Batur Hakimlar

1 Wə Yəxua wapat bolqandin keyin xundak boldiki, Israillar Pərvərdigardin: — Bizdin kim awwal qıkip Kənaaniylar bilən sokuxsun? — dəp soridi. **2** Pərvərdigar səz kılıp: — Yəhuda qıksun; mana, Mən zeminni uning kəlioja tapxurdum, — dedi. **3** U waqtitta Yəhuda akisi Ximeonoja: — Sən menin bilən billə Kənaaniylar bilən sokuxuxka, manga qək taxlinip miras kılınoğan zeminoğa qıksang, mənmə sanga qək taxlinip miras kılınoğan zeminoğa sən bilən billə qıkip [sokuxımən], dewidi, Ximeon uning bilən billə qıktı. **4** Yəhuda u yərgə qıkkanda, Pərvərdigar Kənaaniylar wə Pərizziylerni ularning kəlioja tapxurdi. Xuning bilən ular Bezək degən jayda ularni urup kırıp, on ming adimini əltürdi. **5** Ular Bezəktə Adoni-Bezək degən padixah bilən uqrıxip kəlip, uning bilən sokuxup Kənaaniylar bilən Pərizziylerni urup kirdi. **6** Adoni-bezək qaqtı, ular kooqlap berip, uni tutuwelip, kollirining qong barmikə bilən putlirining qong barmikənesi wətəlli. **7** Xuning bilən Adoni-Bezək: — Əyni qəođa kollirining qong barmikə bilən putlirining qong barmikənesi wətəlli. **8** Xuning bilən Adoni-Bezək: — Əyni qəođa kollirining qong barmikə bilən putlirining qong barmikənesi wətəlli. **9** Andin Yəhudalar qüxüp, taoşlık rayon, jənubdiki Nəgəw wə Xəfəlah oymanlığında turuwatkan Kənaaniylar bilən sokuxti. **10** Andin Yəhudalar Həbrondiki Kənaaniylar oja hujum kılıp, Xexay, Ahiman wə Talmaylarni urup kirdi (ilgiri Həbron «Kiriat-Arba» dəp atılıtti). **11** Andin ular u yərdin qıkip, Dəbirdə turuwatkanlar oja hujum kıldı (ilgiri Dəbir «Kiriat-Safər» dəp atılıtti). **12** Kaləb: — Kimki Kiriat-Səfərgə hujum kılıp uni alsa, uningoja kizim Aksahni hotunlukka berimən, degənədi. **13** Kaləbning ukisi Kenazning oqlı Otniyəl uni ixojal kıldı, Kaləb uningoja kizi Aksahni hotunlukka bərdi. **14** Wə xundak boldiki, kiz [yatlık bolup] uning kəxiyoja barar qəođa, erini atisidin bir parqə yər soraxka ündidi. Aksah exəktin qüxtüxigə Kaləb uningdin: — Sening nemə təliping bar? — dəp soridi. **15** U jawab berip: — Meni alahidə bir bərikətligəysən; sən manga Nəgəwdin [kaonjirak] yər bərgənikənsən, manga birnəqqə bulaknimu bərgəysən, dedi. Xuni dewidi,

Kaləb uningoja üstün bulaklar bilən astin bulaklarnı bərdi. **16** Musaning keynatisining əwləldirli boləjan Keniylər Yəhudaqə qoxulup «Hərmilik Xəhər»dən qıkip Aradning jənub təripidiki Yəhuda qəligə berip, xu yərdiki həlk bilən billə turoqanidi. **17** Yəhuda bolsa akisi Ximeon bilən billə berip, Zəfat xəhəridə turuwatkan Kənaaniylarnı urup kırıp, xəhərnı mutlək wəyran kıldı; xuning bilən xəhərning ismi «Hormah» dəp atalojan. **18** Andin Yəhudalar Gaza bilən uning ətrapini, Axkelon bilən uning ətrapini, Əkron bilən uning ətrapini igili. **19** Pərvərdigar Yəhuda bilən billə boləqaq, ular taoşlık yurtni məqələp kılıp aldı; lekin jiloqidikilərni bolsa, ularning təmür jəng hərwiliri boləqaq, ularni zeminidin kooqlıwetəlmidi. **20** Ular Musaning buyruqjinidək Həbronni Kaləbkə bərdi. Xuning bilən Kaləb Anakning üç oqlını u yərdin kooqlıwətti. **21** Lekin Binyaminlar bolsa Yerusalemda olturnuwatkan Yəbusiylarnı kooqlap qıkıriwetəlmidi; xunga ta bügüngiçə Yəbusiylar Binyaminlar bilən Yerusalemda billə turmacta. **22** Yusüpning jəməti Bəyt-Əlgə hujum kıldı; Pərvərdigar ular bilən billə idi. **23** Yusüpning jəməti Bəyt-Əlning əhəwalını bilip kelixkə qarlıqçıqlarını əwətti (ilgiri xəhərning nami Luz idi). **24** Qarlıqçıqlar xəhərdin bir kixinin qıkip keliwatkinini baykap uningoja: — Xəhərgə kiridiqan yoluń bizgə kərsitip koysang, sanga xapaat kərsitimiz, — dedi. **25** Xuning bilən xu kixi xəhərgə kiridiqan yoluń ularoja kərsitip koydi. Ular berip xəhərdikilərni urup kiliqlidi; lekin u adəm bilən ailisidikilərni aman koydi. **26** U adəm keyin Hıttiyarning zeminoğa berip, xu yərdə bir xəhər bərpa kılıp, namini Luz dəp atidi. Ta bügüngiçə uning nami xundaq atalmacta. **27** Lekin Manassəhələr bolsa Bəyt-Xeanni wə uningoja karaxlıq kəntlərni, Taanakni wə uningoja karaxlıq kəntlərni ixojal kılımdı; ular Dor wə uningoja karaxlıq kəntlərdiki həlkni, Ibleam wə uningoja karaxlıq kəntlərdiki həlkni, Megiddo wə uningoja karaxlıq kəntlərdiki həlkni kooqlıwətmidi, zeminni almidi; Kənaaniylar xu zemində turuwerixkə bəl baqlıqanı. **28** Israel baroqanseri küqəygəqkə Kənaaniylarnı ezlirigə həxarqi kılıp bekindurdi, lekin ularni əz yərliridin pütünləy kooqlıwətmidi. **29** Əfraimlarmu Gəzərdə turuwatkan Kənaaniylarnı kooqlıwətmidi; xuning bilən Kənaaniylar Gəzərdə ular bilən billə turiwərdi. **30** Zəbulun nə Kitronda turuwatkanlarnı nə Nahəlolda turuwatkanlarnı kooqlıwətmidi; xuning bilən Kənaaniylar ularning arısida olturaklıxip,

ularoja haxarqi mədikar boldi. **31** Axir bolsa nə Akkoda turuwatkanlarnı nə Zidonda turuwatkanlarnı қooqlıwətmidi, xundakla Ahlab, Akzib, Həlbah, Afak Rəhəblarda turuwatkanlarnı қooqlıwətmidi. **32** Xuning bilən Axirlar xu zemində turuwatkanlarning arısında, yəni Қanaanıylarning arısında olturaklıxip қaldı; ular Қanaanıylarnı əz yeridin қooqlıwətmidi. **33** Naftalilar na Bəyt-Xəməxtə turuwatkanlarnı nə Bəyt-Anattə turuwatkanlarnı қooqlıwətmidi; xuning bilən ular xu zemində turuwatkanlarning arısında, yəni Қanaanıylarning arısında olturaklıxip қaldı; Bəyt-Xəməx wə Bəyt-Anattiki həlk ularoja haxarqi mədikar boldi. **34** Amoriylar Danlarnı taoqlik rayonoqa məjburiy həydəp qıkırıwetip, ularını jiloşa-tüzlənglikkə qüxükə yol қoymidi. **35** Amoriylar Hərəs teoji, Ayjalon wə Xaalbimda turuwerixkə niyat bəqlioqanıdı; lekin Yüsüp jəmətinəng koli küqəygəndə, Қanaanıylar ularoja haxarqi mədikar boldi. **36** Amoriylarning qəgrisi bolsa «Serik Exək dawini»din қoram texiəqə etüp yukarı təripigə baratti.

2 Pərvərdigarning Pərixtisi Gilgaldin Bokimoja kelip:

— Mən silərni Misirdin qıkırıp, ata-bowiliringlaroja կəsəm kilip bərgən zeminoja elip kelip: «Mən silər bilən kılıqan əhdəmni əbədgiqə bikar kilmaymən; **2** Lekin silər bu zeminning halkı bilən həqkandak əhdə bəqəlimanglar, bəlkı ularning kurbangahlırını buzup taxlixinglar kerək» — degənidim; lekin silər Mening awazimoja kulak salmidinglar. Bu silərning nemə kılıqininglar?! **3** Xunga Mən [xu qaṇḍa] silərge: «[Xundak kılsanglar] ularni silərning aldinglardın қooqlıwətməymən; ular bikininglaroja yantak bolup sanjılıdu, ularning ilahlıri silərge tortuzak bolidu» — dəp agahlandurdum, — dedi. **4** Pərvərdigarning Pərixtisi barlık Israillarоja bularnı degəndə, ular ün selip yiçlap ketixti. **5** Xuning bilən bu jayning nami «Bokim» dəp koyuldu; ular xu yərdə Pərvərdigarоja atap kurbanlıklarnı sundı. **6** Yəxua həlkni tarkitiwetiwidi, Israillar hərkəsisi əzlirigə miras kılınoğan zeminni igiləx üçün կayıtip ketixti. **7** Yəxuaning pütkül hayat künliridə, xundakla Yəxuadin keyin kaloğan, Pərvərdigarning Israil üçün kılıqan həmmə karamət əməllirini obdan bilgən aksakallarning pütkül hayat künliridimu [Israil] həlk Pərvərdigarning ibaditidə bolup turdi. **8** Əmdi Nunning oqlı, Pərvərdigarning kuli Yəxua bir yüz on yexida wapat boldi. **9** Ular uni elip berip, Əfraim taoqlik rayonida, Gaax teojniŋ ximal

təripidiki əz miras ülüxi bolovan Timnat-Seraḥ degən jayda dəpnə қildı. **10** Bu dəwrdikilərning həmmisi [əlüp] əz ata-bowilirioqa қoxulup kətti; ulardin keyin Pərvərdigarnımu tonumaydiaoqan, xundakla uning Israil üçün kılıqan əməllirini bilmigən bir dəwr pəyda boldi. **11** Xuningdin tartip Israil Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolovanı kılıp Baal-butlarning ibaditigə kirixti. **12** Ular əzlini Misir zeminidin qıkırıp elip kəlgən ata-bowilirining Hudasi Pərvərdigarnı taxlap, ətrapidiki taipilərning ilahlıridin bolovan yat ilahlaroja əgixip, ularoja bax urup, Pərvərdigarning əzəzipini қozoji. **13** Ular Pərvərdigarnı taxlap, Baal wə Axərahıarning կullukioqa kirixti. **14** Buning bilən Pərvərdigarning əzəzipi Israiloja tutixip, harab kılinsun dəp, u ularni talan-taraj kılıqulıqlarning kolioqa taxlap bərdi, yanə ətrapidiki düxmənlirinəng kolioqa tapxurup bərdi; xuning bilən ular düxmənlirinəng aldida bax ketüralmadi. **15** Ular կəyərgə barmisun, Pərvərdigarning koli ularni apət bilən urdi, huddi Pərvərdigarning deginidək, wə Pərvərdigarning ularoja կəsəm kılıqinidək, ular tolimu azablik һalətkə qüixüp қaldı. **16** Andin Pərvərdigar [ularning arisidin] batur hakimlarnı turoqzı, ular [Israillarnı] talan-taraj kılıqulıqlarning kolidin kütküzup qıktı. **17** Xundaktimu, ular əz hakimlirioqa կulak salmadi; əksiqə ular yat ilahlaroja əgixip buzukluk kılıp, ularoja bax urup qoқundi; ata-bowilirining mangojan yolidin, yəni Pərvərdigarning əmərlirigə itaət kılıx yolidin tezla qıkıp kətti; ular həq itaət kilmidi. **18** Pərvərdigar қaşaniki ular üçün batur hakimlarnı turoqzsa, Pərvərdigar haman xu batur hakim bilən billa bolatti, batur hakimning hayat künliridə ularni düxmənlirinəng kolidin kütküzup qıktı; qünki ularni harlap əzgənlər tüpəylidin ketürülən ah-zarlarnı anglioqan Pərvərdigar ularoja iğini aqritatti. **19** Lekin batur hakim əlüp ketixi bilənla, ular arkisiqə yenip, yat ilahlaroja əgixip, ularning կullukioqa kırıp, ularoja bax uruxup, əzlini ata-bowiliridinə ziyadə buloşaytti; ular nə xu կilmixliridin tohtimaytti, nə əz jahil yolidin həq yanmaytti. **20** Xuning bilən Pərvərdigarning əzəzipi Israiloja կattik tutaxtı, U: — «Bu həlk Mən ularning ata-bowilirioqa tapilioğan əhdəmni buzup, awazimoja կulak salmioğunu üçün, **21** buningdin keyin Mən Yəxua əlgəndə bu yurtta қalduroğan taipilərdin həqibirini ularning aldidin қooqlıwətməymən; **22** buningdiki məksət, Mən xular arkılık Israilning ularning ata-

bowiliri tutkandək, Mən Pərwərdigarning yolını tutup mangidiojan-mangmaydiojanlılığını sinaymən» — dedi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar xu taipilərni қaldurup, ularni nə dərhalla zeminidin məhrum kılıp қooqlıwətmidi nə Yəxuaning koliojumu tapxurup bərmigənidi.

3 Təwəndikilər Pərwərdigar Қanaaniylar bilən bolğan jəngni bexidin etküzmigən Israilning [əwlədlirini] sinax üçün қaldurup қojojan taipilər **2** (U Israillarning əwlədlirini, bolupmu jəng-uruxlarnı kərüp bakmiojanlarnı pəkət jəngni eğünsün dəp қaldurojanidi): — **3** — ular Filistiyəlarning bəx əmirliliki, barlıq Қanaaniylar, Zidonluklar wə Baal-Hərmon teqidin tartip Hamat eojiziojqə Liwan təqəlikida turuwatkan Hıwiylar idi; **4** Uлarnı қaldurup қoyuxtiki məksiti Israilni sinax, yəni ularning Pərwərdigarning Musanıng wasitisi bilən ata-bowilirioja buyruqjan əmrlirini tutidiojan-tutmaydiojanlığını biliş üçün idi. **5** Xuning bilən Israillar Қanaaniylar, yəni Hıttiyalar, Amoriyalar, Pərizziyələr, Hıwiylar wə Yəbusiyalar arısında turdi; **6** Israillar ularning kızlirioja eýlinip, eż kızlirini ularning oøjullirioja berip, ularning ilahılinining kullañiqoja kirdi. **7** Israillar Pərwərdigarning nəziridə rəzil boloğanni kılıp, eż Hudasi Pərwərdigarnı untup, Baallar wə Axərahıllarning kullañiqoja kirdi. **8** Xuning bilən Pərwərdigarning qəzipi Israiloja tutixip, ularni Aram-Naharaimning padixaһı Kuxan-Rixataimning kolioja tapxurdi. Bu tərikdirə Israillar səkkiz yilojqə Kuxan-Rixataimoja bekindi boldi. **9** Israillar Pərwərdigaroja pəryad kətürgəndə, Pərwərdigar ular üçün bir kutkuzoquşunu turozup, u ularını kutkuzdı. U kixi Kaləbning inisi Kenazning oöli Otniyəl idi. **10** Pərwərdigarning Rohı uning üstigə qüxüp, u Israiloja həkimlik kıldı; u jənggə qikəwidə, Pərwərdigar Aramning padixaһı Kuxan-Rixataimni uning kolioja tapxurdi; buning bilən u Kuxan-Rixataimning üstidin oqalib kıldı. **11** Xuningdin keyin zemində kırık yilojqə amanlıq boldi; Kenazning oöli Otniyəl aləmdin etti. **12** Andin Israillar yanə Pərwərdigarning nəziridə rəzil boloğanni kıldı; ular Pərwərdigarning nəziridə rəzil boloğanni kılıqalaqka, u Moabning padixaһı əglonni Israil bilən қarixilixikə küqləndürdü. **13** U Ammoniyalar wə Amaləkiylərni ezigə tartip, jənggə qikəp Israilni urup kırıp, «Hərəmilik Xəhər»ni ixojal kıldı. **14** Buning bilən Israillar on səkkiz yilojqə Moabning padixaһı əglonqa bekindi boldi. **15** Xuning bilən Israillar Pərwərdigaroja pəryad ketürdü;

Pərwərdigar ular üçün bir kutkuzoquşu, yəni Binyamin kəbilisidin bolğan Gəraning oöli Əhudni turozuzu; u solhay idi. Israil uning қoli bilən Moabning padixaһı Əglonqa sowoqat əwtəti. **16** Əmdi Əhud ezigə bir gəz uzunluqtə ikki bislik bir xəmxər yasatkanidi; uni kiyimining iqigə, ong yotisining üstigə kişturuwaldı; **17** U xu һalatə sowoqatni Moabning padixaһı Əglonning aldiqə elip kəldi. Əglon tolimu semiz bir adam idi. **18** Əhud sowoqatni təkdim kılıp bolğandın keyin, sowoqatni kətürüp kəlgən kixilərni kətküzüwətti; **19** andin ezi Gilgalning yenidiki tax oymilar bar jaydin yenip, padixaһıng kəxioja kelip: — Əy padixaһ, məndə əzlirigə dəydiqən bir məhpiyetlik bar idi, — dewidi, padixaһı; — Jim tur! — dedi. Xuning bilən ətrapidiki hizmətkarlarning həmmisi sirtkə qikəp kətti. **20** Andin Əhud padixaһıning aldiqə kəldi; padixaһ yaloqz salkın balihanida olturatti. Əhud: — Məndə sili üçün Hudadin kəlgən bir sez bar, dewidi, padixaһ orunduktin kopup əra turdi. **21** Xuning bilən Əhud sol қolını uzitip ong yotisidin xəmxərni suqurup elip, uning қorsikioja tikti. **22** Xundaq kılıp xəmxərning dəstisimu tiqı bilən koxulup kirip kətti, semiz eti xəmxərni kişiwaləqə, Əhud xəmxərni қorsikidin tartip qikəriwalmidi; üçəypoki arkidin qikəti. **23** Andin Əhud dalaqə qikəp, balihanining ixiklirini iqidin etip küluplap koydi. **24** U qikəp kətkənda, padixaһıning hizmatqılıri kelip karisa, balihanining ixikliri külupläklik idi. Ular: — Padixaһ salkın eydə qong tərətkə olturoqan bolsa kerək, dəp oylidi. **25** Ular uzun saklap kirmisək sət bolarmu dəp oylaxtı; u yənilə balihanining ixiklirini aqmiojanın keyin, aqkuqni elip ixiklərni eqiwidə, mana, hojisining yərdə olük yatkinini kərdi. **26** Əmdi ular ikkilinip karap turojan waqtida, Əhud əqip qikənidi; u tax oymilar bar jaydin ətüp, Seirahka əqip kəlgənidi. **27** Xu yərgə yətkəndə, u Əfraim təqəlik rayonida kanay qeliwidi, Israillar uning bilən birgə təqəlik rayondın qüxti, u aldida yol baxlap mangdi. **28** U ularoja: — Manga əgixip yürüngələr, qünki Pərwərdigar düxmininglər Moabılarnı kələngləroja tapxurdi, — dewidi, ular uningoja əgixip qüxüp, İordan dəryasining keqiklirini tosus, həqkimni etküzmidi. **29** U waqıtta ular Moabılardın on mingqə əskərnəi eltürdi; bularning həmmisi təmbəl palwanlar idi; ulardin həqbir adəm əqip kütulalmidi. **30** Xu küni Moab Israilning қolida besikturuldu. Zemin səksən yilojqə aman-tinqlikta turdi. **31** Əhüddin keyin Anatning oöli

Xamgar həkim boldi; u altə yüz Filistiyəlikni bıraqla kala sanjioşq bilən əltürdi; umu Israilni kütkəzdi.

4 Əmdi Əhəd wapat bolqandan keyin Israillar

Pərvərdigarning nəziridə yənə rəzil bolqanını kılıjlı turdi. 2 Xuning bilən Pərvərdigar ularını Қanaaniylarning padixahı Yabinning kolioqa taxlap bərdi. Yabin Əazor xəhīridə səltənat kılatti; uning қoxun sərdarining ismi Sisera bolup, u Əroxət-Goyim degən xəhərdə turattı. 3 Israillar Pərvərdigaroja nalə-pəryad kəttürdi, qünki Yabinning tokkuz yüz təmür jəng hərwisi bolup, Israillarоja yigirmə yıldın buyan tolimu zulum kılıp kəlgənidi. 4 U wakıttı Lapidotning hotuni Dəborah, degən ayal pəyəqəmbər Israile şəhərə qədəm idi. 5 U Əfraim taoqlikiddi Ramah bilən Bəyt-Əlning otturisidiki «Dəborahıng horma dərihi»ning tüwidə olturattı; barlıq Israillar dəwalırı toqrisida həküm soriojlı uning kəxioqa kelətti. 6 U adəm əwətip Naftalı yurtidiki Kədəxtin Abinoamning oqlı Baraşını qakırtıp kəlip, uningoşa: — Mana, Israile Hudasi Pərvərdigar [mundak] əmr kılıqan əməsmu?! U: — Sən berip Naftalilar əkbilisi həm Zəbulun əkbilisidin on ming adəmni ezung bilən billə elip Tabor teojoşa qıkkıñ; 7 xuning bilən Mən Yabinning koxun sərdarı Siserani jəng hərwiliri wə қoxunları bilən қoxup Kixon ekinining boyioşa, sening kəxingoşa barojsu niyətkə selip, uni қolungoşa tapxurimən degən, — dedi. 8 Baraş uningoşa: — Əgər sən mən bilən billə barsang, mənmu barımən. Sən mən bilən barmisang, mənmu barmaymən! — dedi. 9 Dəborah, jawabən: — Makul, mən sən bilən barsam baray; əlbuki, səpiring sanga həq xan-xərəp kəltürməydu; qünki Pərvərdigar Siserani bir ayal kixinining kolioqa tapxuridu, — dedi. Xuning bilən Dəborah kəpup Baraş bilən billə Kədəxkə mangdi. 10 Baraş Zəbulunlar wə Naftalilarını Kədəxkə qakırttı; xuning bilən on ming adəm uningoşa əgəxti; Dəborahıng uning bilən qıkçı 11 (xu qəođa keniyəldin bolqan Həbər əzini Musanıng keynatısı Əbabning nəslidin bolqan keniyəldin ayrip qıkip, Kədəxning yenidiki Zaanaimning dub dərihining yənida qedir tikkənidi). 12 Əmdi Siseraşa: — Abinoamning oqlı Baraş Tabor teojoşa qıkkıptı, degən həwər yətküzüldi. 13 Xuni anglap Sisera barlıq jəng hərwilirini, yəni tokkuz yüz təmür jəng hərwisini wə barlıq əskərlirini yiqip, Əroxət-Goyimdin qıkip, Kixon ekinining yənida toplidi. 14 Dəborah, Baraşka: — Əkəpkin; bügün Pərvərdigar Siserani sening қolungoşa tapxuridiojan kündür. Mana, Pərvərdigar aldingda yol baxlioqlı

qıkçı əməsmu?! — dedi. Xuni dewidi, Baraş wə on ming adəm uningoşa əgixip Tabor teojudin qüxti. 15 Pərvərdigar Siserani, uning həmmə jəng hərwiliri wə barlıq қoxununu қoxup Baraşning kiliqi aldida tiripirən kıldı; Sisera əzi jəng hərwisidin qüxüp, piyadə keqip kətti. 16 Baraş jəng hərwilirini wə қoxunnu Əroxət-Goyimqıqə қoçlap bardi; Siseranıg barlıq қoxuni kiliq astida yikıldı, birimu kalmidi. 17 Lekin Sisera piyadə keqip, Keniyəldin bolqan Həbərning ayali Yaəlning qedirioşa bardi; qünki Əazorning padixahı Yabin bilən Keniyəldin bolqan Həbərning jəməti otturisida dostluq alaklısı bar idi. 18 Yaəl Siserani əkəp, meningkigə kirgin, dedi. Xuning bilən Sisera uning qedirioşa kirdi, u uning üstigə yotkan yepip kəydi. 19 U uningoşa: — Mən ussap kəttim, manga bir otlam su bərginə, dewidi, ayal berip süt tulumini eqip, uningoşa iğküzüüp, andin yənə uni yepip kəydi. 20 Andin Sisera uningoşa: — Sən qedirning ixikidə saklap turoqın. Birkim kəlip səndin: — Bu yərdə birəsi barmu, dəp sorisa, yok dəp jawab bərgin, — dedi. 21 Əmdi Həbərning ayali Yaəl kəpup, bir qedir kozukını elip, əkəpəli bəlkini tutkınıq xəpə qıkarmay uning kəxioqa bardi; u hərəp kətəqəkə, kəttik uhlap kətkənidi. Yaəl uning qekisigə kozuknu xundak qakıtkı, kozuk qekisidin etüp yərgə kərəp kətti. Buning bilən u əldi. 22 Xu qəođa, Baraş, Siserani қoçlap kıldı, Yaəl aldişa qıkip uningoşa: — Kəlgin, sən izdəp kəlgən adəmni sanga kərsitəy, — dedi. U uning qedirioşa kərəp kəriwidi, mana Sisera olük yataktı, kozuk tehiqə qekisigə əkəpəlik turattı. 23 Xundak kılıp, Huda xu künii Қanaan padixahı Yabinni Israillarning aldida təwən kıldı. 24 Xu wakıttın tartip Israillar baroqanseri kuiqiyip, Қanaan padixahı Yabindin üstünlükni igiliidi; ahirda ular Қanaan padixahı Yabinni yokattı.

5 Xu künii Dəborah wə Abinoamning oqlı Baraş

mundak nəzmə okudu: — 2 Israilda yetəkqılər yol baxliojını üçün, Həlk ihtiyyarən əzlirini pida kılıjını üçün, Pərvərdigaroja təxəkkür-madlıya okungular! 3 Əy padixahlar, anglanglar, Əy əmirlər, kulaq selinglər! Mən, mən Pərvərdigaroja atap nəzmə okuymən, Mən Israile Hudasi Pərvərdigaroja kuy eytimən. 4 I Pərvərdigar, sən Seirdin qıkkıningda, Edomning yaylıigidin qıkip yürüx kılıojiningda, Yər titrəp, asmanlardın sular tamqidi, Xundak, bulutlar yamoqurlarını yaqdurdur; 5 Taqlar Pərvərdigarning aldida təwrəndi, Ənə Sinay teoju mu təwrinip kətti,

Israilning Hudasi Pərwərdigarning aldida. **6** Anatning oοqli Xamgarning künliridə, Həm Yaəlning künliridə, Qong yollar taxlinip kəlip, Yoluqlar əgri-tokay qioqır yollar bilən mangatti; **7** Israilda əzimətlər yokap kətti, Taki mənki Dəborah əkozojılıp, Israilda bir ana süpitidə pəyda bolqınimojıqə. **8** [Israillar] yengi ilahıları tallidi; Urux dərvazilirioja yetip kəldi. Kırık mingqə Israilliğin arisida, Ya bir qalkan ya bir nəyzə tepilisiq? **9** Kəlbim Israillning əmirlirigə kayildur, Ular həlk arisida əzlirini ihtiyarən pidə kıldı; Pərwərdigar oja təxəkkür-mədhiyə okungular! **10** I ak exəklərgə mingənlər, I nəpis zilqılerning üstidə olturoqanlar, I yolda yürgənlər, kəngül bəlüngərlər! **11** Su əkilidiojan jaylarda olja bəlüxiwatkanlarning juxkun awazilirini anglangalar! Ular xu yarlırdə Pərwərdigarning həkkanıy əməllirini mədhiyilər, Uning Israildiki əzimətlirinin həkkanıy əməllirini təriplixidu. Xu wağıtta Pərwərdigarning həlkı qüxüp dərvazilaroja yetip kelip: — **12** «Dəborah, oyqan, oyqan! Oyoqan, oyoqan, ojəzel eytkin! Ornungdin tur, i Barak, əsirliringni yalap mang, i Abinoamning oqlılı!» — deyixidu. **13** Mana həlkəning az bir kəldisi aliyjanablaroja əgixix üçün qüxti, Pərwərdigarning həlkə yenimoja palwan kəbi qüxüp kəldi. **14** Mana, Əfraimlardın Amaləktə yiltiz tartıp kəlojanlar kəldi; Mana, Binyaminlarmu қowmliringoja koxulup əgixip kəldi; Makirdin əmirlər qüxüp kəldi, Zəbulundin sərdarlıq həsəsini tutkanlar yetip kəldi. **15** Issakarning əmirləri Dəborah oja koxului; Barək nemə kılajan bolsa Issakarmu xundak kılıp, Uning kəynidin jilojıqa tap basturup etilip qüxti! Rubənnin aila-jəmətliridikilərnin arisida xunqə uluq niyətlər kəblirigə pükülgənidi! **16** Sən nemixkə qotanlarning iqida turup, Koylaroja qelinəqan nəyning awazını anglaxni halap kəlding? Rubənnin aila-jəmətliridikilərnin arisida xunqə uluq niyətlər kəblirigə pükülgənidi! **17** Gileadlar bolsa İordan dəryasining u təripidə turup kəldi; Danlarmu nemixkə kemilərning yenida tohtap kəldi? Axırlar bolsa dengiz boyida [jim] olturuwalди, Dengiz koltuklırida turup kəldi. **18** Zəbulunlar janlirini əlüməgə təwəkkül kəldi; Naftalılar mu jəng məydanidiki yukiri jaylarda həm xundak kəldi! **19** Padixahlar həmmisi kəlip, sokuxtı, Əvanaanıylarning padixahlırimu uruxka qıktı; Taanakta, Megiddoning su boyılırda uruxti. Lekin bir'azmu kümüx olja alalmidi! **20** Asmanlarda yultuzlarmu jəng kəldi, Orbitiliridin Siseraoja əkarxi

jənggə atlandı. **21** Kixon dəryasining ekini [düxmənni] ekitip kətti; Xu ədəmiy dərya, u Kixon dəryasidur! Əy meninjenim, pütün küqüng bilən aloqa baskın! **22** Ularning atlirining tuvaklıri takirang-takirang kilməkta, Tolparlıri qapmaqta, qapmaqta. **23** Mərozoja lənət okungular, dəydu Pərwərdigarning Pərixtisi, U yərdə olturoquqilaroja lənət okungular, Kəttik lənət okungular; Qunki ular Pərwərdigaroja yardımə kəlmidi, Zalimlər oja əkarxi Pərwərdigaroja yardımə kəlmidi. **24** Ayallar iqidə kəniyilik Həbərnin ayali Yaəl bəht-bərikətlənsün, Qedirdə turoqan ayallar iqidə u bəht-bərikət tapsun! **25** Sisera su soriwidı, u uningoja süt bərdi, Esilzadılərgə layık bir əqəqidə kəymək tutti; **26** U sol əolini qədir kozukiqə, Ong əolini təmürqining bolqısi oja uzattı; Siserani urup, Bax səngükini qekip, Qekisidin yançıp etküzüwətti. **27** Sisera uning ikki putining arılıkçıja kiyaydı, U yikıldı, u [əltüktək] yattı, U uning ikki putining arılıkçıja kiyaydı, u yikıldı, Kiyay ojan yərdə u yikılıp, jan bərdi. **28** Siseranın anisi pənjiridin sırtka səp saldı, U pənjirining rujikidin towlap: «Uning jəng hərwisi nemixkə xunqə uzakkiqə kəlməydi? Jəng hərwilirining atlirining tuyak sadası nemixkə xunqə həyal bolidu? — dedi. **29** Uning dedəkləri arisida danalar jawab beridu, Xundakla, u dərəvəkə əz-əzığə jawab beridu: — **30** «Ular oljılırını yiojip bəlüxiwatkan bolmisun yənə?! Hərbir ərkəkkə [ayaq astı əli kılıxka] bir-ikkidin kız təgkəndü, Siseraoja rəngdar kiyimlər, Gül kəxtıləngən rəngdar kiyimlərdin olja təgkəndü, Bulangqining boynı oja aldi-kəyni kəxtıləngən rəngdar kiyimlər təgkən bolsa kerək! **31** I Pərwərdigar, Sening barlıq düxmənliring ənə xundak yoğutuløy! Lekin Seni səyənlər kuyaxning ərləwatkəndiki kudritidək küllük boløy!». Xuning bilən zemin kırık yiloqıqə tinq-amanlıq taptı.

6 Israillar Pərwərdigarning nəziridə rəzil boloğanni kıldı; xuning bilən Pərwərdigar ularnı yəttə yiloqıqə Midiyaniylarning kolioja tapxurup bərdi. **2** U wağıtta Midiyaniylar Israillning üstidin ojalib kəlip, Israıl Midiyaniylarning səwəbədin əzliyi üçün taojlardın, əngkürlərdin wə koram taxlardın panağ jaylarnı yasidi. **3** Hər ketim Israillar uruk teriqanda xundak bolattiki, Midiyaniylar, Amaləkiylər wə məxrıktikilər kəlip ularoja hujum kılatti. **4** Ular oja hujum kılıxka bargahları tikip, zemindiki həsolnu wəyran kılıp, Gazaoqıqə Israiloja həqkəndək axılıq kəldurməy, ularning koy, kala, exəklirinimu elip

ketətti. 5 Qünki ular qekətkilərdək kəp bolup, eż mal-qarwiliri wə qedirlirini elip kelətti; ularning adəmliri wə təgiliri san-sanaksız bolup, zeminni wəyran kılıx üçün tajawuz kılatti. 6 Xuning bilən Israil Midiyaniylarning alidda tolimu har һalətkə qıxüp kəldi; andin Israillar Pərwərdigar oja nala-pəryad kətürdi. 7 Midiyaniylarning dəstidin Israil Pərwərdigar oja pəryad kətürginidə xundak boldiki, 8 Pərwərdigar Israiloja bir pəyqəmbərni əwətti. U kelip ularoja: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən silərni Misirdin qıkırıp, «kulluk makani» din elip qıkqanıdim; 9 silərni misirliklarning қolidin, xundakla silərgə barlıq zulum kılqılıqlarning қolidin kütküzup, ularni aldinglardın қooqlıwetip, ularning zeminini silərgə bərdim 10 wə silərgə: «Mana, Mən Pərwərdigar silərning Hudayinglardurmən; silər Amoriylarning zeminida turojininglar bilən ularning ilahlıridin körkmanglar» degənidim. Lekin silər Mening awazimoja kulağ salmidinglar», — dedi. 11 Andin Pərwərdigarning Pərixtisi kelip Ofrah degən jayda Abiezər jəmatidiki Yoaxka təwə bolqan dub dərihining tüwidə olturdi. U wağıtta [Yoaxning] oöqli Gideon Midiyaniylarning [bulangqılıqidin] saklinix üçün xarab kelqiki iqidə buqday tepiwatatti. 12 Pərwərdigarning Pərixtisi uningoja kərünüp: — Əy jasaratlık palwan, Pərwərdigar sən bilən billidur! — dedi. 13 Gideon uningoja jawab berip: — I hojam, əgər Pərwərdigar biz bilən billə bolqan bolsa, bu kərgülükler nemixkə üstimizgə kəldi? Ata-bowilirimiz bizgə sezləp bərgən uning barlık mejiziliri keni? Bular tooprısında ata-bowilirimiz: «Mana, Pərwərdigar bizni Misirdin qıkırıp kəlmiganmı?» — dedi. Lekin bugünkü kündə Pərwərdigar bizni taxlap, Midiyanning қolioja tapxurup bərdi! — dedi. 14 Pərwərdigar uningoja karap: — Sən muxu kückünggə tayinip, berip Israilni Midiyanning қolidin kütkuzojın! Mana, Mən seni əwatkən əməsmə? — dedi. 15 Gideon Uningoja: — I Rəb, mən Israilni қandak kütkuzalamən? Mening ailəm bolsa Manassəh қabilisi iqidə əng namriti, əzüm atamning jəmatidə əng kiqikidurmən, — dedi. 16 Pərwərdigar uningoja: — Mən jəzmən sən bilən billə bolimən; xunga sən Midiyarlarnı bir adəmni uroqandək urup kırısan, — dedi. 17 Gideon Uningoja iltija kılıp: — Mən nəziringdə iltipat tapşan bolsam, mən bilən sezləkküqining həkikətən Sən Əzüng ikənlilikə bir alamət kərsatkaysən; 18 etünimən, mən yenip kelip eż hədiyə-kurbanlıkmı aldingoja koymuşaq bu yerdin

kətmigəysən, — dedi. U jawab berip: — Sən yenip kəlgüqə kütimən, dedi. 19 Gideon berip [eygə] kirip bir oqlaknı təyyarlap, bir əfaḥ esil undin petir nan pixurup, gəxni sewətkə selip, xorpisini korioja usup bularnı uning kəxioja elip kelip, uningoja sundı (U tehiqə dub dərihining tüwidə olturatti). 20 Andin Hudanıng Pərixtisi uningoja: — Bu gəx bilən petir nanlarnı elip berip, muxu yərdiki [koram] taxning üstiga koyup, xorpini tekkin, — dewidi, u xundak kıldı. 21 Pərwərdigarning Pərixtisi қolidiki həsini uzitip uqını gəx bilən petir nanlaroja təkküziwidı, [koram] taxtin ot qıkıp, gəx bilən petir nanlarnı yəp kətti. Xu һaman Pərwərdigarning Pərixtisimu uning kezidin qayıb boldı. 22 Xuning bilən Gideon uning Pərwərdigarning Pərixtisi ikənlikini bilip: — Apla, i Rab Pərwərdigar! Qataq boldı, qünki mən Pərwərdigarning Pərixtisi bilən yüzmuyüz kərüküp kəldim...! — dedi. 23 Lekin Pərwərdigar uningoja: — Hatırjəm bolqın! Körkmiojin, elməysən, — dedi. 24 Xuning bilən Gideon Pərwərdigar oja atap u yərdə bir kurbangah yasap, uning ismini «Yahwəh-xalom» dəp atidi. Bu kurbangah ta bügüngiçə Abiezər jəmatining Ofrah degən jayida bar. 25 U keşisi Pərwərdigar uningoja: — Sən atangning [qong] bukisi wə yəttə yaxlıq ikkinqi bukisini elip atangoja təwə bolqan Baal kurbangahını ərüp, uning yenidiki Axərah butini kesiwətən. 26 Andin muxu қorəqanning üstigə Pərwərdigar Hudayingoja atalojan, bəlgiləngən rəsim boyiqə bir kurbangah yasap, ikkinqi bir bukini elip, əzüng kesiwətkən Axərahning parqılırını otun kılıp қalap, uni kəydürmə kurbanlıq kılıojın, — dedi. 27 Xuning bilən Gideon eż hizmətqılıridin on adəmni elip berip, Pərwərdigarning əzığə eytkinidək kıldı; lekin u atisining eyidikilərdin wə xəhər adəmliridin korkkını üçün, u bu ixni kündüzi kilmay, keşisi kıldı. 28 Ətisi sahərdə xəhər həlkı kopup karisa, mana, Baal kurbangahı ərүetilən, uning yenidiki Axərah buti kesiwətənidi wə yengi yasalojan kurbangahning üstidə ikkinqi buka kurbanlıq kılınojanıdi. 29 Buni kərüp ular bir-birigə: — Bu ixni kim kılıqandu? — deyixti. Ular sürüxtüriwidi, buni Yoaxning oöqli Gideonning kılıqanlıkı məlum boldı. 30 Xuning üçün xəhərning adəmliri Yoaxka: — Oqlungni qıkırıp bərgin! U Baal kurbangahını ərüp, uning yenidiki Axərah buti kesiwətkəni üçün əltürülsün! — dedi. 31 Birək Yoax əzığə karxilixixə turojan kəpqılıkkə jawab berip: — Silər Baal üçün dəwalaxmaqjimusilər?

Silər uni kutkuzmakqimu? Kimki uning tooqrisida dəwalaxsa ətigə kalmaq əlüməgə məhkum kılinsun! Əgər Baal dərwəkə bir huda bolsa, undakta uning kurbangahını bırsi ərüwətkini üçün, u xu adəm bilən əzi dəwalaxsun! — dedi. **32** Bu səwəbtin [atisi] Gideonni «Yərubbaal» dəp atidi, qünkü [atisi]: «U Baalning kurbangahını ərüwətkini üçün, Baal əzi uning bilən dəwalaxsun!» degenidi. **33** Əmma Midian, Amaləklər wə məxrıktikilarning həmmisi yiojılıp, [İordan] dəryasidin ətüp Yızrəl jilojisida qedirlirini tikixti. **34** U wakıttı Pərvərdigarning Rohı Gideonning üstigə qüxti; u kanay qeliwidi, Abiezər jəmtətidikilər yiojılıp uning kəynidin əgixip mangdi. **35** Andin u əlqılerni Manassəhning zeminoja berip, u yərni aylinip kelixkə əwətiwidi, Manassəhlər yiojılıp uningoja əgixip kəldi. U Axırlarçqa, Zəbulunlarçqa wə Naftalilarçqa əlqi əwətiwidi, ularmu uning aldişa qıkıxtı. **36** Gideon Hudaşa: — Əgər Sən həkikətən eytkinindək meninq kolumn bilən Israilni kutkuzidioğan bolsang, **37** Undakta mana, mən hamanoja bir parqə koy terisi köyup koyiman; əgər pəkət terining üstigila xəbnəm qüxüp, qərisidiki yərlərning həmmisi kuruq tursa, mən Əzüng eytkinindək meninq kolumn arkılık Israilni kutkuzmakçı bolqiningni bilimən, — dedi. **38** Ix dərwəkə xundak boldi. Ətisi səhərdə Gideon kopup, yungni sikiwidi, lılık bir piyalə xəbnəm süyi qıktı. **39** Andin Gideon Hudaşa yənə: Olaşipngi manga қozojimiqaysən, mən pəkət muxu bir kətimlə dəymən! Səndin etünəy, mən pəkət yənə bu kətim bu terə bilən sinap baykay; iltija kılımənki, əmdi bu kətim pəkət terə kuruq bolup, qərisidiki yərning həmmisigə xəbnəm qüxkəy, — dedi. **40** Bu keqisimu Huda xundak kıldı; dərwəkə pəkət terila kuruq bolup, qərisidiki yərning həmmisigə xəbnəm qüxkənidı.

7 Yərubbaal (yəni Gideon) wə əzigə koxulojan həmmə həlk ətisi səhər kopup, Ḥarod degən bulakning yenioja berip qedir tiki. Midiyaniylarning ləxkərgahlı bolsa uning ximal təripidə, Morəh egizlikining yenidiki jilojida idi. **2** Əmdi Pərvərdigar Gideonqa: — Sanga əgərkən həlkning sani intayın kep, xunga Mən Midiyaniylarnı ularning kolişa tapxuralmaymən. Bolmisa Israil: «Əzimizni əzimizning koli kutkuzd» dəp mahtinip ketixi mumkin. **3** Xuning üçün sən əmdi həlkə: «Kimlər körküp titrək başkan bolsa, ular Gilead teqidin yenip kətsun» dəp jakarliojin — dedi. Xuning bilən həlkning arisidin yigirmə ikki ming kixi kaytip ketip, pəkət on mingila kəlip kəldi. **4**

Pərvərdigar Gideonqa yənə: — Həlkning sani yənilə intayın kep; əmdi sən bularni suning lewigə elip kəlgin. U yərdə Mən ularni sən üçün sinakṭin ətküzəy; Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barsun desəm», u sən bilən barsun; lekin Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barmisun» desəm, u sən bilən barmisun, — dedi. **5** Xuning bilən Gideon həlkni suning lewigə elip kəldi. Pərvərdigar uningoja: — Kimki it su iqlikəndək tili bilən yalap su iqsa, ularni ayrim bir tərəptə turoquzojin; həm kimki tizlinip turup su iqsa, ularnimu ayrim bir tərəptə turoquzojin, — dedi. **6** Xundak boldiki, oqumini aqzioja təgküzüp yalap su iqlikənlərdin üq yüzü qıktı. Kalojanlarning həmmisi tizlinip turup su iqti. **7** Andin Pərvərdigar Gideonqa: — Mən muxu suni yalap iqlikən üq yüz adəmning koli bilən silərni kutkuzup, Midiyanni sening kolungoja tapxuriman; lekin kalojan həlk bolsa həmmisi ez jayışa yenip kətsun, — dedi. **8** Xuning bilən bu [üq yüz adəm] ozuk-tülüük wə kanaylirini kolişa elixti; Gideon Israilning kalojan barlıq adəmlirini ez qedirioja käyturuwtip, pəkət xu üq yüz adəmni elip kəldi. Əmdi Midiyaniylarning ləxkərgahı bolsa ularning təwən təripidiki jilojida idi. **9** Xu keqisi xundak boldiki, Pərvərdigar uningoja: — Sən kopyup ləxkərgahı qüxkin, qünkü Mən uni sening kolungoja tapxurdum; **10** əgər sən qüxüxtin körksang, ez hizmətkaring Purahnı billə elip ləxkərgahı qüxkin. **11** Sən ularning nemə deyixiatkının anglaysən, andin sən ləxkərgahı [hujum kılıp] qüxükə jür'ət kılalaysən, dedi. Buni anglap u hizmətkari Purahnı elip ləxkərgahning qetidiki əskərlərning yenioja bardı. **12** Mana Midian, Amalək wə barlıq məxrıktikilər qekətkilərdək kəp bolup, jilojining boyioja yeyiloqanıdı; ularning təgilirli kəplikidin dengiz sahilidiki kumdək həddi-hesabsız idi. **13** Gideon baroqanda, mana, u yərdə birsi həmrəhioja kərgən qüxini səzləp beriwatatti: — Mana, mən bir qüx kerdum, qüxümədə mana, bir arpa tokıqi Midiyanning ləxkərgahioja domulap qüxüptidək; u qedirioja kelip sokuluptidək, xuning bilən qedir ərulüp, düm kəmtürülüp ketiptu — dəwatatti. **14** Uning həmrəhi jawabən təbir berip: — Buning mənisi xuki, u tokaq Yoaxning oğlı, Israillik adəm Gideonning kılıqidin baxka nərsə əməstur; Huda Midian wə uning barlıq koxununu uning kolişa tapxuruptu, dedi. **15** Xundak boldiki, Gideon bu qüxni wə uning berilgən təbirini anglap, səjdə kıldı. Andin u Israilning ləxkərgahioja yenip kelip: — Kopunglar, Pərvərdigar Midiyannıng ləxkərgahını kolunglarçqa

tapxurdi, — dedi. **16** Xuning bilən u bu üq yüz adəmni üq guruppişa bəltip, həmmisining қolioşa birdin kanay bilən birdin kuruğan komzəknı bərdi; hərbir komzək iqidə birdin məx'əl koyuldu. **17** U ularoşa: — Silər manga қarap, mening kılıqınımdək kilinglar. Mana, mən ləxkərgahning kəxişa baroqanda, nemə қılsam, silərmə xuni kilinglar; **18** mən wə mən bilən həmrəh bolup mangojan barlıq adəmlər kanay qalsak, silərmə ləxkərgahning qərisidə turup kanay qelinglar wə: «Pərvərdigar üçün həm Gideon üçün!» dəp towlanglar, — dedi. **19** Keyinkı yerim keqilik kəzətning baxlinixida, kəzətqılər yengidin almaxkanda, Gideon wə uning bilən billə boloşan yüz adəm ləxkərgahning kəxişa kəldi; andin ular kanay qelip kolliridiki komzəklərni qakti. **20** Xu haman üq guruppidikilərning həmmisi kanay qelip, komzəklərni qekip, sol kollırıda məx'əllərni tutup, ong kollırıda kanaylarnı elip: — Pərvərdigar oşa wə Gideon oşa ataloşan kılıq! — dəp towlaşkınıqə, **21** ularning hərbiri ləxkərgahning ətrapida, eż jayida turuxti; yaw koxunu tərap-tərapkə petirap, warķırap-jarķırıjan peti қaçkılı turdi. **22** Bu üq yüz adəm kanay qaloşanda, Pərvərdigar pütkül ləxkərgahaltı yaw ləxkərlərini bir-birini kılıqlaxka selip koydi, xuning bilən yaw koxunu Zərərahka baridıjan yoldiki Bəyt-Xittət tərapkə qakti; ular Tabbatning yenidiki Abəl-Məhələhning qəgrisişliqə qakti. **23** Andin Naftali, Axir wə pütkül Manassəhning kəbililiridin Israillar qakırıp kelindi wə ular Midiyaniylarnı koqlıdi. **24** Xuning bilən Gideon Əfraim pütkül taoqlikini arılap kelixkə əlqılerni əwətip Əfraimləroşa: — «Silər qüxüp Midiyaniylar oşa hujum kilinglar, Bəyt-Barahkıqə, xundakla Iordan dəryasinoğlu barlıq ekin keqiklərini igiləp, ularni tosuwelinglar», dedi. Xuning bilən Əfraimning həmmə adəmləri yiqilip, Bəyt-Barahkıqə wə Iordan dəryasinoğlu barlıq ekin keqiklərini igilidi. **25** Ular Midiyanning Orəb wə Zəbəb degən ikki əmirini tutuwaldi; Orəbnı ular «Orəb koram texi» üstidə, Zəbəbnı «Zəbəb xarab kələkiki»də eltürdi, Midiyaniylarnı koqlap berip, Orəb wə Zəbəbning baxlırını elip, Iordan dəryasining u təripigə Gideonning kəxişa kəldi.

8 (Keyin, Əfraimlər uningoşa: — Sən nemixkə bizgə xundak muamilə kılısən, Midiyaniylar bilən soküxkə qıkkında, bizni qakırmindoğou, dəp uning bilən қattık deyixip kətti. **2** U ularoşa jawabən: — Mening kılıqnlırimni kəndakmu silərnin kılıqningləroşa təngləxtürgili bolsun? Əfraimning

üzümlərni pasangdıcıjini, Abieəzərlərning üzüm üzginidin artuk əməsmu? **3** Huda Midiyanning əmirləri Orəb bilən Zəbəbnı kolunglar oşa tapxuroşan yərdə, mening kolumdin kəlgini kəndakmu silərnin kılıqningləroşa təngləxtürgili bolsun? — dedi. Xundak dewidi, ularning uningoşa boloşan aqqıki yandi). **4** Əmdi Gideon Iordan dəryasining boyioşa yetip kəldi. U wə ezigə həmrəh boloşan üq yüz adəm hərip kətkən bolsimu, ular yənilə Midiyaniylarnı koqlap dəryadin etti. **5** Gideon Sukkot xəhiri dikiilərgə: — Manga həmrəh bolup kəlgən kixilərgə nan bərsənglər, qunki ular hərip-qarqap kətti. Biz Midiyanning ikki padixahı Zəbəb wə Zalmunnanı koqlap ketip barımız, — dedi. **6** Lekin Sukkotning qongliri jawab berip: — Zəbəb wə Zalmunna hazır sening kolungoşa qüxtimu?! Biz sening muxu ləxkərliringgə nan berəmdük?! — dedi. **7** Gideon: — Həp! Xundak boloşını üçün Pərvərdigar Zəbəb wə Zalmunnanı mening kolumoşa tapxuroşanda, ətliringlarnı qəldiki yantak wə xoha bilən hamanda tepimən, — dedi. **8** Gideon u yərdin Pənuəlgə berip, u yərdiki adəmlərgimə xundak dewidi, Pənuəldiki kixilərmə uningoşa Sukkottikilərdək jawab bərdi. **9** U Pənuəldikilərgə: — Mən əqəlibə bilən yenip kəlginimdə, bu munaringlarnı erüwetimən, — dedi. **10** U qəoşa Zəbəb wə Zalmunna Karkor degən jayda idi; ular bilən mangojan koxunda on bəx mingqə ləxkər bar idi. Bular bolsa məxriliklərning pütkül koxunidin kelip kəloşanlırı idi, qunki uların kılıq tutkənləridən bir yüz yigirmə mingi eltürülgənidi. **11** Gideon bolsa Nobah wə Yoghbihahning xərkidiki kəqmənlər yoli bilən qikip Midiyanning ləxkərgahı oşa hujum kılıp, ularni tarmar kıldı; qunki ləxkərgahıtlılar tolımı əndixsiz turoşanı. **12** Zəbəb wə Zalmunna kəqip kətti; Gideon kəynidin koqlap berip, Midiyanning bu ikki padixahı Zəbəb wə Zalmunnanı tutuwaldi; u pütkül ləxkərgahıtlıları alakzadə kılıp tiripirən kiliwətti. **13** Andin Yoaxning oğlu Gideon Hərəs dawinidin etüp, jəngdin kaytip kəldi. **14** U Sukkotluk bir yax yigitni tutuwelip, uningdin sürüxtə kiliwidə, yigit uningoşa Sukkotning qongliri wə aksakallırının isimlərini yezip bərdi. ular jəmiy bolup yətmix yəttə adəm idi. **15** Andin Gideon Sukkotning adəmlirinə kəxişa yetip baroşanda: — Silər meni zanglıq kılıp: «Zəbəb wə Zalmunna hazır sening kolungoşa qüxtimu? Biz sening bilən billə mangojan muxu həroqin adəmliringgə nan berəmdük?» degənidilər! Mana, u Zəbəb wə Zalmunna degənlər! — dedi. **16** Xuni dəp u xəhərninq

akşakallırını tutup kelip, qoldiki yantaq bilən xohilarnı elip kelip, ular bilən Sukkotning adəmlirini urup ədipini bərdi. **17** Andin u Pənuəlning munarını ərüp, xəhərdiki adəmlərni əltürdi. **18** Gideon Zəbah wə Zalmunnani sorak kılıp: — Silər ikkinglar Taborda əltürgən adəmlər kəndək adəmlər idi? — dəp soriwidi, ular jawab berip: — Ular sanga intayın ohxayıttı; ularning hərbiri xəhzadidək idi, — dedi. **19** U buni anglap: — Ular mening bir tuqşanlırmıdur, biz bir anining oqlullırımız. Pərwərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, silər aynı wakıttı ularını tirik koyoqan bolsanglar, mən silərnı hərgiz əltürməyttim, — dedi; **20** xuning bilən u qong oqlı Yətərgə: — Sən kopup bularını əltürgin, — dedi. Lekin oqlı kiqik bolşaqqa körküp, kılıqını suoqurmidi. **21** Xuning bilən Zəbah wə Zalmunna: — Sən eziüng kopup bizni əltürgin; qünki adəm kəndək bolsa küqimu xundak bolidu, — dedi. Xundak dewidi, Gideon kopup Zəbah wə Zalmunnani əltürdi. U təgilirining boynidiki hılal ay xəkillik bezəklərni eliwalıdı. **22** Andin Israillar Gideonə: — Sən bizni Midiyanning kəlidin kütkuzojanıkənsən, eziüng bizgə padixah bolqın; oqlung wə oqlungning oqlımı bizning üstimizgə həküm sürsün, — dedi. **23** Əmma Gideon ularoja jawab berip: — Mən üstünglərgə səltənat kilmaymən, oqlummu üstünglərgə səltənat kilmaydu; bəlkı Pərwərdigar Əzi üstünglərgə səltənat kılıdu, dedi. **24** Andin Gideon ularoja yənə: — Silərgə pəkət birlə iltimasım bar: — Hər biringlər əz oljangardin hälkə-zerilərni manga beringlər, dedi (Midiyanlar Ismaillardın bolşaqqa, hərbiri altun zirə-hälkilərni takayıttı). **25** Ular jawabən: — Berixkə razımız, dəp yərgə bir yepinqini selip, hərbiri uning üstigə oljisidin zirə-hälkilərni elip taxlıdı. **26** U sorap yioqşan altun zirilərning eçqırılıkı bir ming yəttə yüz xəkəl altun idi, buningdin baxka Midiyan padixahlırı əzığə aşkan hılal ay xəkillik buyumlar, zunnar, uqisioja kiyən səsün eginlər wə təgilərning boynıqə aşkan altun zənjirlərni bar idi. **27** Gideon bu nərsilərdin bir əfod yasitip, əz xəhiri Ofrahıta koyup koydi. Nətijidə, pütkül Israil uni izdəp buzukqılık kıldı. Buning bilən bu nərsə Gideon wə uning pütün ailisiqə bir tortuzak boldi. **28** Midiyaniylar xu tərikdirə Israillarning aldida boysundurulup, ikkinçi bax ketürəlmidi; zemin Gideonning künlüridə kırıq yiloqıqə tinq-aramlıq taptı. **29** Yoaxning oqlı Yərubbaal kaytip berip, əz eyidə olturnu. **30** Gideonning ayalları kəp bolşaqqa, uning puxtidin yətmix oqlul tərəldi. **31** Xəkəmdə uning

bir kenizikimu bar idi; u uningoja bir oqlul tuşup bərdi, Gideon uning ismini «Abimələk» dəp koydı. **32** Yoaxning oqlı Gideon uzun əmür kerüp, kərip aləmdin etti. U Abiezərlərgə təwə bolqan Ofrahda, əz atisi Yoaxning kəbrisigə dəpnə kılindi. **33** Gideon əlgəndin keyin Israillar kəyniqə yenip, Baal butlirioja əgixip buzukqılık kıldı wə «Baal-Berit»ni əzlirining ilahi kılıp bekitti. **34** Xundak kılıp Israillar əzlirini etrapidiki barlıq düxmənlirinin kəlidin kütkuzojan əz Hudasi Pərwərdigarnı untudi **35** wə xuningdək Gideonning Israile qılıqan həmmə yahxiliklərini həq əsliməy, Yərubbaal (yəni Gideon)ning jəmatigə həqbir mehribanlıq kərsətmidi.

9 Əmdi Yərubbaalning oqlı Abimələk Xəkəmdiki anisining aka-ukilirining kəxiqə berip, ular wə anisining atisining pütkül jəmatidikilərgə: — **2** Silər Xəkəmdiki barlıq adəmlərning külükioja söz kılıp ularoja: «Silər üçün yətmix kixi, yəni Yərubbaalning oqlulları üstünglərgə həküm sürgini yahximu yaki birlə adəmning üstünglərdin həküm sürgini yahximu? Esinglarda bolsunki, mən silərning kənərindixinglərmən» — degən gepimni yətküzunglər, — dedi. **3** Xuning bilən uning anisining aka-ukiliri u tooruluk bu gəplərning həmmisini Xəkəmdikilərning kulaqlırioja ettti. Ularning kəngli Abimələkkə mayıl bolup: — U bizning kərindiximiz ikənoqu, diyixip, **4** Baal-Beritning buthanisidin yətmix xəkəl kümüxnı elip, uningoja bərdi. Bu pul bilən Abimələk birmunqə bikar tələp lükqəklərni yallap, ularoja bax boldi. **5** Andin u Ofrahıka, anisining eyigə berip əzininaka-ukiliri, yəni Yərubbaalning oqlulları bolup jəmiy yətmix adəmni bir taxning üstidə əltürüwətti. Lekin Yərubbaalning kiqik oqlı Yotam yoxuruniyalıqqa, kütulup kıldı. **6** Andin pütkül Xəkəmdikilər wə Bəyt-Millodikilərning həmmisi yioqılıxip berip Abimələknı Xəkəmdiki dub dərihining tūwidə padixah kılıp tikildi. **7** Bu həwər Yotamoja yətküzüldi; u berip Gərizim teqinə qoqqısiqə qıkip, u yərdə turup yüksəkənəkən kəpçilikkə towlap: — Əy Xəkəm qonglıri, mening səzümgə kulaq selinglər, andin Hudamu silərgə kulaq salıdu. **8** Künlərdin bir künü dərəhələr əzlirining üstigə həküm süridiqən bir dərəhnı məsihələp padixah tikləxkə izdəp qıkip, zəytun dərihigə: — Üstimizgə padixah bolup bərgin, dəptikən. **9** Zəytun dərihi ularoja jawab berip: — Hudaqə wə insanlaroja bolqan hərmətni ipadıləydiqən meyimni taxlap, baxka dərəhlərning üstidə turup pulanglaşkə ketəmdim?

— dəptu. **10** Buni anglap dərəhlər ənjür dərihining kəxioja berip: — Sən kelip üstimizgə padixah bolojin, dəp iltija kıldı; **11** Ənjür dərihi ularoja jawab berip: — Mən əz xırnəm bilən yahxi mewəmni taxlap, baxka dərəhlərning üstidə turup pulanglaxka ketəmdim? — dəptu. **12** Xuning bilən dərəhlər üzüm tallikining kəxioja berip: — Sən kelip bizning üstimizgə padixah bolojin, dəptu; **13** üzüm teli ularoja jawab berip: — Mən Huda bilən adamlərni hux kılıdiqan yengi xarabni taxlap, baxka dərəhlərning üstidə turup pulanglaxka ketəmdim? — dəptu. **14** Andin dərəhlərning həmmisi azoqanning kəxioja berip: — Sən kelip bizning üstimizgə padixah bolojin, dəptu; **15** azoqan ularoja jawab berip: — Əgər silər meni səmimiyy niyitinglar bilən üstünglərgə padixah kılıxni halisanglar, kelip mening sayəmning astida panaqlininglar; bolmisa, azoqandın bir ot qıkıdu wə Liwanning kədir dərəhlərini yəp ketidü! — dəptu. **16** Əgər silərning Abimələknini padixah kılıqininglar rast səmimiyy wə durus niyət bilən bolojan bolsa, Yərubbaal wə uning ailisidikilərgə yahxilik kılıqan, uning kılıqan əməlliri boyiqə uningoja қayturojan bolsanglar — **17** (qünki atam silər üçün jəng kılıp, əz jenini hətərgə təwəkkul kılıp silərni Midiyanning қolidin kütküzdil! **18** Lekin silər bugün atamning jəmətiqə karxi қozojılıp, uning oğullurunu, jəmiy yətmix adəmni bir taxning üstidə əltürüp, uning dedikining oqli Abimələknini tuşkininglar bolojını üçün Xəkəm həlkining üstigə padixah kılıp tikləpsilər!) **19** — Əmdi əgər silər Yərubbaal wə jəmətiqə səmimiyy wə durus muamilə kılıqan bolsanglar, silər Abimələktin huxallıq tapkaysılər, umu silərdin huxallıq tapkay! **20** Lekin bolmisa, Abimələktin ot qıkıp, Xəkəmdikilər wə Bəyt-Milloning həlkini yəp kətsun; xundakla, Xəkəmdikilər wə Bəyt-Milloning həlkidin ot qıkıp, Abimələknı yəp kətsun! — dedi. **21** Yotam kerindixi Abimələktin korkup, keçip Bəər degən jayoja berip, u yərdə olturaklıxip kıldı. **22** Abimələk Israiloja üç yil səltənət kıldı. **23** Huda Abimələk bilən Xəkəmninə adəmləri otturisoja bir yaman roh əwətti; xuning bilən Xəkəmdikilər Abimələkkə asiylik, kılıxka қozojaldi. **24** Buning məksəti, Yərubbaalning yətmix oqlıqə kılınojan zorawanlıq wə kan kərzni ularni əltürgən kerindixi Abimələkninə boynıqə qüxürüx, xundakla əz aka-ukilirini əltürükxə uni kollap-kuwwətligən Xəkəmdiki kixilerning bexioja qüxürtüxtin ibarət idi. **25** Xəkəmdiki kixilar Abimələkninə tutmakçı bolup, taqlarning qokkilirioja paylakqlarıni

bəktürmə kılıp turoquzdi; ular u yərdin ətkən yoluqların həmmisini bulang-talang kıldı. Bu ix Abimələkkə yətküzüldi. **26** Əbədning oqli Gaal əz aka-ukiliri bilən Xəkəmgə kəqüp keliwidi, Xəkəmdiki kixilər uningoja ixənq baoqlap uni əz yar-yeliki kıldı. **27** Xundaq kılıp ular xəhərdin etizlikkə qıkıp, üzümzarlarning üzümlərini üzüp sikip, xarab yasap, xadlıq kılıp əz butining ibadəthanisioqa kirip, yəpiqip Abimaləkninə üstidin lənət okuojili turdi. **28** Əbədning oqli Gaal: — Abimələk degən kim idi? Xəkəm degən nemə idi, biz nemə dəp uningoja hizmət kıləjudəkmiz?! U Yərubbaalning oqli əməsmə? Zəbul uning nazatətqisi əməsmə? Silər Xəkəmning atisi Əhamorning adəmlirinə hizmitidə bolsanglar bolidu! Biz nemixkə Abimələkninə hizmitidə bolidikənmiz? **29** Kaxki bu həlk mening kol astimdə bolsa idil! U qaçda mən Abimələknı həydiwtəttim! Mən Abimələkkə: — Əz koxuningni kəpəytip, jənggə qikkən! — degən bolattim. **30** Əmdi xəhər baxlılıq Zəbul əbədning oqli Gaalning bu sözlerini anglojinida, aqqiki kelip, **31** əlqılerni Abimaləkninə kəxioja yoxurunqə əwətip: «Man, Gaalning oqli kerindaxlıri bilən Xəkəmgə keliwati; man, xəhərnı siligə karxi qıkıxka küttritiwatidu. **32** Xunga sili adəmlirini elip bugün keçə [xəhər] ətrapidiki etizlikkə berip marap olturojaya; **33** Ətə kün qılkən həman қozojılıp xəhərgə hujum kılıçaya; u wə uning adəmləri siligə karxi qıkkanda, sili əhwaləqə karap uningoja takəbil turojaya, — dedi. **34** Buni anglap, Abimələk həmmə adəmlerini elip, keçisi qıkıp, tət topka bəlinüp, yoxurunuqan jaydin qıktı. **35** Əbədning oqli Gaal sırtqa qıkıp xəhərning dərwazisida əra turoqanda, Abimələk əz adəmlerini bilən yoxurunoqan jaydin qıktı. **36** Gaal həlkini kərüp Zəbulqə: — Mana taq qokkiliridin adəmlər qüxiwatidu, dedi. Lekin Zəbul uningoja jawabən: — Taqlarning kələnggisi sanga adəmlərdək kərunidu, — dedi. **37** Gaal yənə sez kılıp: Mana, bir top adəmlər dənglərdin qüxiüp keliwati, yənə bir top adəmlər «Palqıllarning dub dərihi»ning yoli bilən keliwati, — dedi. **38** Andin Zəbul uningoja: — Sening: «Abimələk degən kim idi, biz uning hizmitidə bolattukmu?» dəp qong gəp kılıqan aqzinq hazır kəni? Mana bular sən kəzgə ilmiqən həlk əməsmə? Əmdi qıkıp ular bilən sokuxup bəkən! — dedi. **39** Xuning bilən Gaal Xəkəmdikilər bilən qıkıp Abimələk bilən sokuxuxka baxlıdi. **40** Lekin Abimalək uni məqəlup kılıp koqlidi; u uning aldidin қaqtı, xundakla nuroqun

yarilanojan adəmlər xəhərning dərwazisiojqə yetixip kətkənidi. **41** Andin Abimələk Arumahda turup kəldi. Zəbul bolsa Gaal wə uning kərindaxlirini kooqlap, ularning Xəkəmdə turuxioja yol koymidi. **42** Ətisi [Gaaldikilər] dalaqə qıktı; bu həwər Abimələkkə yətkəndə **43** u həlkini elip, ularni üq topka bəlüp, dalada yoxurunup marap turdi; u қarap turuwidi, Xəkəm həlkı xəhərdin qıktı. U կopup ularoja hujum kıldı. **44** Abimələk wə uning bilən bolqan birinqi top atlinip xəhərning dərwazisining aldiqə besip berip, u yərdə turdi; kalojan ikki top etilip berip dalada turojan adəmlərgə hujum kılıp ularni kırıwətti. **45** Xu tərikidə Abimələk pütün bir kün xəhərgə hujum kılıp, uni elip, uningda turuwatkan həlkni əltürüp, xəhərni haniwəyran kılıp üstigə tuzlarnı qeqiwətti. **46** Xəkəm munaridiki adəmlərning həmmisi buni anglap, Berit degən butning ibadəthanisidiki koroqanoja kiriwalди. **47** Xəkəm munaridiki adəmlər bir yərgə yiojiliwaptı, degən həwər Abimələkkə yətti. **48** Xuning bilən Abimələk adəmlərini elip Salmon teoqioja qıktı; u kolioja paltini elip dərəhninq bir xehini kesip elip, əxnisigə koyup, andin ezi bilən bolqan həlkə: — Mening nemə kılqonimni kerdünglər, əmdi silərmə tezdirin xundak kilinglər, — dedi. **49** Buni anglap həlkning hərbəri Abimələktək birdin xahni kesip elip, uningoja əgixip berip, xahllarnı koroqanning yenioja dəwiləp, ot koyup korojan wə uningda bolqanlarnı kəydürübətti. Buning bilən Xəkəmning munaridiki həmma adəmlər, jəməy mingqə ər-ayal əldi. **50** Andin Abimələk Təbəzgə berip, u yərdə bargah, կurup Təbəzkə körxap, hujum kılıp uni ixojal kıldı. **51** Lekin xəhərning otturisida mustəhkəm bir munar bar idi; barlıq ər-ayal, jümlidin xəhərning həmmə qongliri u yərgə ķeqip berip, dərwazini iqidin takəp, munarning üstigə qikiwaldi. **52** Abimələk munarоja hujum kılıp, uningoja ot koyuxka munarning dərwazisioja yekin laxkanda, **53** bir ayal yaroqunqakning üstünki texini Abimələkninq bexioja etip uning bax süngikini sunduriwətti. **54** Andin Abimələk dərhal əz yariojini kətürgüqi yigitni qakirip uningoja: — Kiliqingni suqurup meni əltürübəkin; bolmisa, həlk menin toqramda: «Bir ayal kixi uni əltürübətiptu» deyixidu, — dedi. Buni anglap yigit uni sanjip əltürübətti. **55** Andin Israilning adəmləri Abimələkninq elginini kərüp, ularning həmmisi əz jaylirioja kayıtip ketixti. **56** Xundak kılıp Huda Abimələkninq əzininq yətmix aka-ukisini əltürüp,

atisioja kilojan rəzillikini uning əz bexioja yandurdi; **57** xuningdək Huda Xəkəmning adəmləri kilojan barlıq yamanlıklarını ularning bexioja yandurup qixürdi. Buning bilən Yərubbaalning oqlı Yotam eytən lənət ularning üstigə kəldi.

10 Abimələktin keyin Issakar kəbilisidin bolqan Dodoning nəwrisi, Puahning oqlı Tola degən kixi Israilni kutkuzuxka turdi; u Əframning taqliridiki Xamir degən jayda turattı; **2** u Israiloja yigirmə üq yil hakim bolup aləmdin etti wə Xamirda dəpnə kılındı. **3** Uningdin keyin Gileadlıq Yair turdi; u Israiloja yigirmə ikki yil hakim boldi. **4** Uning ottuz oqlı bolup, ular ottuz təhəygə minip yürətti. Ular ottuz xəhərgə igidarqılıq kılatti; bu xəhərlər Gilead yurtida bolup, ta bügüngiqə «Yairning kəntləri» dəp atalmağa. **5** Yair wapat bolup, Kamonda dəpnə kılındı. **6** Lekin Israillar yənə Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılıp, Baal bilən Axarah butlriqə bax urup, xundaqla Suriyəning ilahlıları, Zidondikiləرنning ilahlıları, Moabning ilahlıları, Ammoniyarning ilahlıları wə Filistiyarlarning ilahlırininq ibaditiga kirip, Pərwərdigarnı taxlap, uningoja ibadəttə bolmidi. **7** Xuning bilən Pərwərdigarning əqəzipi Israiloja қozojılıp, ularni Filistiyarlarning wə Ammoniyarning kolioja taxlap bərdi. **8** Bular bolsa xu yili Israillarnı kəttik besip əzdi; andin ular İordan dəryasining məxrilik təripidə Amoriylarning zeminidiki Gileadta oltruxluk barlıq Israil həlkigə on səkkiz yilinqə zulum kıldı. **9** Ammoniyalar yənə İordan dəryasidin etüp, Yəhuda, Binyamin wə Əfram jəmətigə қarxi hujum kıldı: xuning bilən pütküll Israil kəttik azablandı. **10** Xuning bilən Israillar Pərwərdigaroja pəryad kılıp: — Biz sanga gunah kıldıuk, əz Hudayimizni taxlap, Baal butlirining kullukioja kirip kəttük, dedi. **11** Pərwərdigar Israillarоja: — Mən silərnı misirliliklərdin, Amoriylardin, Ammoniyardin wə Filistiyarlardin kutkuzojan əməsmidim? **12** Zidoniylar, Amaləklər wə Maonlar kelip silərgə zulum kilojinida, Manga pəryad kilojininglarda silərnı ularning kolidin kutkuzojan əməsmidim? **13** Xundaktimu, silər yənə Meni taxlap, yat ilahılarning kullukioja kirdinglər. Mən silərnı əmdi kutkuzmaymən! **14** Əmdi berip ezunglar tallıqan ilahılarоja pəryad kilinglər, kiyinqılıkka kalojan qeoqinglarda xular silərnı kutkuzsun, — dedi. **15** Əmma Israillar Pərwərdigaroja yalwurup: — Biz gunah kıldıuk! Əmdi nəziringgə nemə yahxi kərünsə bizgə xundak kilojin, bizni pəkət muxu bir kətimla

ķutkuzuwaloqaysən! — dedi. **16** Xuning bilən Israil yat ilahlarnı əz arisidin qıkırıp taxlap, Pərvərdigarning ibaditigə kirixti; [Pərvərdigar] Israilning tartiwatkan azab-okübatlırını kərüp, köngli yerim boldi. **17** Xu wakitta Ammoniyalar toplinip Gileadta qedirgah tiki; Israillarmu yioqılıp kelip Mizpaḥoqa qüxüp qedirgah, tiki. **18** Gileadtiki həlkning qongliri əzara: — Kim Ammoniyalar bilən sokuxuxka baxlamqi bolsa, u barlik Gileadtikilərgə bax bolidu, dedi.

11 Xu qaoğda Gileadlik Yəftahı degən kixi batur palwan idi. U bir pahıxə ayalning oqlı bolup, Gileadtin tərəlgənidi. **2** Lekin Gileadning əz ayali uningoşa birnəqqə oqlu bala tuqup bərgənidi; bu ayaldın tuquloğan oqlulları qongoloğanda Yəftahnı əydiñ koçlap: — Sən baxka hotundin boloğan oqlul boloqaqka, atimizning əyidin miraskə igə bolmaysən, — dedi. **3** Xuning bilən Yəftahı kərindaxliridin qeqip, Tob degən zemində turup kəldi. Xu yərdə birmunqə bikar tələpler Yəftahning ətrapıqə bir-birləp yioqıldı. Ular uning bilən kirip-qıkıp yürətti. **4** Əmma birnəqqə wakıt etkəndə Ammoniyalar Israil bilən sokuxuk qıktı. **5** Ammoniyalar Israileşa hujum kılıqanda Gileadning akşakallırı Yəftahnı Tob zeminidin elip kəlməkqı bolup uning yenioşa bardı. **6** Ular berip Yəftahı iltija kılıp: — Bizning Ammoniyalar bilən urux kılıxımız üçün sən keliplər bizgə sərdar bolup bərgin, — dedi. **7** Yəftah Gileadning akşakallırıqə jawabən: — Silər meni eç kərüp atamning jəmətidin həydiwətkənidingləroq, əmdi bexingləroja balayı' apət qüskəndə kəndaksığə menin kəximəqə keliplər, — dedi. **8** Gileadning akşakallırı Yəftahı: — Durus, lekin seni biz bilən billə berip Ammoniyalaroja karxi jəng kılıp, Gileadta həmmə olturuwatkanlaroja bax bolsun dəp, kəxingoşa kəldük, — dedi. **9** Yəftah Gileadning akşakallırıdını: — Əgər silər meni Ammoniyalar bilən sokuxuxka yandurup baroqininglarda, Pərvərdigar ularını menin kələmətə tapxursa, mən silərgə bax bolamdimən? — dəp soridi. **10** Gileadning akşakallırı Yəftahıqə jawab berip: — Eytkiñigdək kilmisək, Pərvərdigar Əzi arimizda guwaḥ bolup həküm qıqarsun! — dedi. **11** Buni anglap Yəftah Gileadning akşakallırı bilən bardı; həlk uni əzliriga həm bax həm sərdar kılıp tiklidi. Yəftah Mizpaḥoqa baroqanda həmmə səzlini Pərvərdigarning aliddə bayan kıldı. **12** Andin Yəftah Ammoniyalarning padixahıqə əqlilərni əwətip, uningdin: — Mening zeminimoşa besip kirip, mən bilən sokuxuxka məndə nemə həkkinqə bar idi? — dəp soridi.

13 Ammoniyalarning padixahı Yəftahıning əlqilirigə jawab berip: — Qünki Israillar Misirdin qıkıp kəlgəndə ular Arnon dəryasidin tartip [ximaldiki] Yabbok ekinioqıqə wə [çərbətə] Iordan dəryasioqıqə menin zeminimini bulap igiliwaloqanidi. Əmdi sən bu yərlərni tinqliq bilən manga yandurup bər! — dedi. **14** Yəftah əlqilərni Ammoniyalarning padixahıning kəxioşa yənə əwətip **15** uningoşa: — Yəftah, söz kılıp mundak dəydi: «Israil nə Moabning zeminini nə Ammonning zeminini igilimiði, **16** bəlkı ular Misirdin qıkıp kəlgəndə qəl-bayawanda mengip Kızıl dengizdən etüp, andin Kadəx degən jayoşa yetip kəlgənidi; **17** xu qaoğda Israilliklär Edom padixahıning kəxioşa əqlilərni əwətip: «Zeminliridin kesip etüwelixkə ijazət bərgəyla» dəp soriwidı, Edom padixahı unimioqanidi. Xuning bilən ular Moab padixahıning kəxioşa [iltija bilən] əqlilərni əwətsə, umu köxulmioqanidi. Xu səwəbtin Israillar Kadəxtə turup kələşən; **18** andin ular qəl-bayawan bilən mengip Edom zemini bilən Moab zeminini aylinip etüp, Moab zeminining xərk təripidin kelip, ahirida Arnon dəryasining xu ketida qədir tiki. Ular Moabning qebrisini iqişa kirmidi; qünki Arnon dəryası Moabning qebrasıdır. **19** Andin Israil Amoriylarning padixahı Sihonə, yəni Həxbonning padixahıning kəxioşa əqlilərni əwətip: «Bizning zeminlirinining iqidin etüp əz jayiməqə beriwelliximəqə ijazət bərgəyla» — dedi. **20** Lekin Sihon Israileşa ixənq kılalmay, yurtidin etkili koymidi; u bəlkı həlkərinin həmmisini yioqip, Jahzəh degən jayoşa qüxüp qedirgah, tikip, Israil bilən uruxti. **21** Əmma Israilning Hudasi Pərvərdigar Sihonni barlıq həlkı bilən köxup Israilning kəliqə tapxurdi, Israillar ularını urup kirdi. Andin Israil xu yərdə olturuxluq Amoriylarning həmmə zeminini igilidi. **22** Arnon dəryasidin tartip Yabbok ekinioqıqə, qəl-bayawandin tartip Iordan dəryasioqıqə Amoriylarning pütkül zeminini igilidi. **23** Israilning Hudasi Pərvərdigar Amoriylarını Əz həlkı boloğan Israilning aliddin koçlap qıqardı, əmdi sən xu yurtka igə bolmakqimusən? **24** Sening ilahıqə Kəmox sanga igilətkən yərgə ezung igə boldungoqu? Xuningəqə ohxax Pərvərdigar Hudayımız aldimizdin həydəp qıqiriwətkən həlkning yerigə bolsa, bizmu xuningəqə igə bolimiz. **25** Əmdi sən dərwəkə Moabning padixahı boloğan Zipporning oqlı Balaktinmu küqlükmu? U əqanın Israil bilən tirkəxkən yaki Israil bilən jəng kılıxka jür'ət kıləşən? **26** Yənə kelipli, Israil Həxbon wə uningoşa karaxlıq yeza-kıxlaklıarda, Aroər wə

uning oqa karaxlik yeza-kixlaklarda həmdə Arnon dəryasining boyidiki barlik xəhərlərdə üq yüz yil makan tutup olturoqan wakıtlarda, nemixka silər xu yərlərni կայturuwalmidinqlar? 27 Xunga mən sanga gunah kilmidim, bəlkı manga tajawuz kılıp, yamanlık kiloquqi sən ezungdursən. Birdinbir adalət qıçaroquqi Pərwərdigar Əzi bugün Israillar bilən Ammoniyarlarning otturisida heküm qıqarsun!» — dedi. 28 Lekin Ammoniyarlarning padixahı Yəftahning əlqi əwətip eytkan sezlirini tingximi. 29 Xu wakitta Pərwərdigarning Rohi Yəftahning üstigə qüxüp, u [kuwwatlinip] Gilead bilən Manassəhlərning yurtidin etüp Gileadtiki Mizpahka berip, andin Gileadtiki Mizpahdin Ammoniyalar tərəpkə mangdi. 30 Xu qəođda Yəftah Pərwərdigaroja kəsəm iqip: — Əgər Sən dərwəkə Ammoniyarnı kolumna tutup bərsəng, 31 undakta mən Ammoniyarlarning kəxidin tinqaman yenip kəlginimdə, eýümning ixikidin qıkip manga tunji yolukkını Pərwərdigaroja atalojan bolidu, mən uni kəydürmə kurbanlıq kılımən, — dedi. 32 Xuning bilən Yəftah qıkip Ammoniyalar bilən soküxkili ular tərəpkə etti; Pərwərdigar ularni uning қolioja tapxurdi. 33 Xuning bilən u Aroardin tartip Minnitqıqə ularni kattik urup kırıp, yigirma xəhərnı elip, Abəl-Keramimojıqımı yetip bardı. Buning bilən Ammoniyalar Israiloja boysunduruldu. 34 Andin Yəftah Mizpahka kaytip eýigə kəlgəndə ez kizi dap qelip ussul oynap uning aldioja kerüxkili qıktı. Bu uning yaloquz kizi bolup, uningdin baxka həq oqul-kizi yok idi. 35 Uni kərgəndə ez iginlirini yırtip: — Ah, ah, mening kizim! Sən meni intayin yaman һaloja qüxürdung, meni dərdkə qüxürgüqilərdin biri bolup kıldığ; qunki mən Pərwərdigaroja aqzimni eqip, eytkan gepimdin yeniwalalmaymən, — dedi. 36 Kizi uningoja: — Əy ata, Pərwərdigaroja aqzinqni eqip wədə kilojan bolsang, aqzingdin qıkkını boyiqə, manga xuni kilojn; qunki Pərwərdigar sening düxmənliring bolojan Ammoniyardın intikamingni elip bərdi, — dedi. 37 Andin u atisioja yəna: — Mening xu iltimasimni kobul kərginki, manga ikki aylık məhələt bərsəng; mən kiz dostlirim bilən berip taoqlarda yürüp, kızlıkim üçün matəm tutuwalay, — dedi. 38 Atisi jawab berip: — Baroqin, dedi. Uningoja ikki aylık məhələt berip dalaqə əwətti. U berip, kiz dostlirini elip taoqlaroja qıkip, ikki ayoqqa əzining kiz peti kaloqinoja aharzər kətürüp yiçlap yürdi. 39 Xundak boldiki, u ikki aydin keyin atisining kəxioja yenip kəlgəndə, atisi

uning üstigə kilojan kəsimini bəja kəltürdi. Bu kiz bolsa həq ər kixiga yekin laxmiojanidi. Xuning bilən Israilda xundak bir ərp-adət pəyda boldiki, 40 hər yili Israilning kızlari əydiñ qıkip Yəftahning kizini tət kün əsləp hatiriləydiqan boldi.

12 Lekin Əfraimiyalar bolsa toplixip Zafon tərəpkə etüp Yəftahka soal köyup: — Sən Ammoniyalar bilən jəng kiləqli barojiningda nemixka bizni billə berixkə qakırmaysən? Əmdi biz eýüngni ezung bilən koxup otta kəydürütəwetimiz, — dedi. 2 Yəftah ularoja jawab berip: — Mən bilən həlkim Ammoniyalaroja karxi kattik jəng kiliwatqanda, siləni qakırsam, meni ularning əolidin kutkuzmidinglar. 3 Silərning kelip meni kutkuzmaydiaoqanlıqları körüp, jenimni alkınimoja elip köyup, Ammoniyalaroja hujum kılıxka atlandım, Pərwərdigar ularni kolumna tapxurdi. Əmdi silər nemixkə bugün kelip manga hujum kılmaqçısilər? — dedi. 4 Lekin Əfraimlar Gileadlarnı [həkarətləp]: — Silər i Gileadlar, Əfraimning arısida wə Manassəhning arısında turuwatqan musapirlar, Əfraimda turuwatqan əqəkunsilər, halas! — dedi. Xuning bilən Yəftah, barlıq Gileadtikiləri yiçip Əfraim bilən soküxti. Ular Əfraimlarnı urup kırıp məoplup kıldı. 5 Andin Gileadtikilər İordan dəryasining keqiklirini tosup, Əfraimlarnı ətküzmidi. Xundak boldiki, Əfraimlik birər əqəkon keqikkə kelip: — Meni ətkili köyəqin, desə Gileadtikilər uningdin: — Sən Əfraimiyumu? — dəp soraytti. U kixi «yak» desə, 6 ular uningoja: — «Xibolət» degin! — daytti. Əgər u kixi natoqra tələppuz kılıp «sibolət» dəp jawab berip kalsə, ular uni tutup İordan dəryasining keqikinənən yənidə əltürütətti. Xu tərikidə xu wakitta kırık ikki mingqə Əfraimiy əltürüldi. 7 Yəftah altə yil Israiloja hakim boldi. Andin Gileadlıq Yəftah aləmdin etüp, Gilead xəhərlirinə biridə dəpnə kılındı. 8 Uningdin keyin Bəyt-Ləhəmlik İbzən Israiloja hakim boldi. 9 Uning ottuz oqlı, ottuz kizi bolup, ottuz kizini sırtqa ərgə berip, sırttin ottuz kizni oqullarıqə elip bərdi. U yatta yiloqça Israiloja hakim boldi. 10 Andin İbzən olüp, Bəyt-Ləhəmdə dəpnə kılındı. 11 Uningdin keyin Zəbulun kəbilisidin bolojan Elon Israiloja hakim bolup, on yil Israilda heküm sürdi. 12 Andin Zəbulun kəbilisidin bolojan Elon olüp, Zəbulun zemini diki Ayjalon degən jayda dəpnə kılındı. 13 Uningdin keyin Piratonluq Hılləlning oqlı Abdon Israiloja hakim boldi. 14 Uning kırık oqlı wə ottuz nəvrisi bar idi. Ular yətmix exəkkə minip mangatti. U Israiloja səkkiz

yl hâkim boldi. **15** Andin Piratonluk Hılləlning oqlı Abdon əlüp, Əfraim zeminida, Amaləklerning taqılık rayonidiki Piraton degən jayda dəpnə kılındı.

13 Lekin Israillar Pərvərdigarning nəziridə yənə

rəzil bolqanı kıldı; xuning bilən Pərvərdigar ularni kırıq yilojıqə Filistiylerning kolioja taxlap қoypdi. **2** Xu qəoqda Zoreah degən jayda, Dan jəmətidin bolqan, Manoah isimlik bir kixi bar idi. Uning ayali tuqmas bolup, həq balisi yok idi. **3** Pərvərdigarning Pərixtisi bu ayalojə ayan bolup uningoja: — Mana, sən tuqmas bolqining üçün bala tuqmiding; lekin əmdi sən hamildar bolup bir oqlu tuqışən. **4** Əmma sən səgək bolup, xarab yaki küqlük hərak iqmə, həq napak nərsinimu yemigin. **5** Qünki mana, sən hamildar bolup bir oqlu tuqışən. Bu bala anisining korsikidiki qaoqdin tartip Hudaqə atalojan «nazariy» bolidiqini üçün, uning bexioqa hərgiz ustira selinmisun. U Israelni Filistiylerning kolidin kütkuzux ixini baxlaydu, — dedi. **6** Ayal erining kəxioqa berip, uningoja: — Mana, Hudanıng bir adimi yenimoja kəldi; uning turki Hudanıng Pərixtisidək, intayın dəhəxətlik ikən; lekin mən uningdin: «Nədin kəlding» dəp sorimidim, umu əz nam-xəripini manga dəp bərmidi. **7** U manga: — «Mana, sən hamildar bolup bir oqlu tuqışən; u bala anisining korsikidiki qaoqdin tartip elidiqan künigiqə Hudaqə atalojan bir nazariy bolidiqan bolqaqka, əmdi sən xarab yaki küqlük hərak iqmə wə həq napak nərsinimu yemigin» dedi, — dedi. **8** Buni anglap Manoah Pərvərdigaroja dua kılıp: — Ah, Rəbbim, Sən bu yərgə əwətkən Hudanıng adimi bizgə yənə kelip, tuqulidiqan baliqə nemə kilişimiz kerəkkilini egitip koysun, dəp iltija kıldı. **9** Huda Manoahning duasını anglıdi; ayal etizlikta oltuqinida, Hudanıng Pərixtisi yənə uning kəxioqa kəldi. Əmma uning eri Manoah uning kəxida yok idi. **10** Andin ayal dərhal yügüriüp berip, erigə həwər berip: — Mana, həliküni yenimoja kəlgən adəm manga yənə kəründi, dewidi, **11** Manoah dərhal köpup ayalining kəynidin mengip, u adəmning kəxioqa kelip: — Bu ayalojə kelip səz kılqan adəm sənmu? — dəp soriwidi, u jawabən: — Xundak, məndurmən, dedi. **12** Manoah uningoja: — Eytikan səzliring bəja kəltürülgəndə, bala kaysi tərikidə qong kılınıxi kerək, u nemə ixlarnı kılıdu? — dəp soridi. **13** Pərvərdigarning Pərixtisi Manoahka jawab berip: — Mən bu ayalojə eytikan nərsilərning həmmisidin u həzi bolup əzini tartsun; **14** u üzüm telidin qikkan həqkandak nərsidin

yemisun, xarab yaki küqlük hərak iqmisun, həq napak nərsilərdin yemisun; mən uningoja barlıq əmr kılqinimni tutsun, dedi. **15** Manoah Pərvərdigarning Pərixtisigə: — İltipat kılıp, kətməy tursila, əzlirigə bir oqlak təyyarlaylı, dewidi, **16** Pərvərdigarning Pərixtisi Manoahka jawab berip: — Sən Meni tutup kalsangmu, Mən neningdin yeməymən; əgər sən birər kəydürmə kurbanlıq sunmakçı bolsang, uni Pərvərdigaroja atap sunuxung kerək, dedi (uning xundak deyixininə səwəbi, Manoah uning Pərvərdigarning Pərixtisi ikənlilikini bilmigənidi). **17** Andin Manoah Pərvərdigarning Pərixtisidin: — Əzlirining nam-xəripi nemidu? Eytip bərgən bolsila, səzləri əməlgə axurulqinida, siligə hərəmitimizni bildürəttük, — dedi. **18** Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja jawabən: — Namimni sorap kəldinqoqu? Mening namim karamət tilsimattur, — dedi. **19** Xuning bilən Manoah oqlak bilən axlıq hədiyəsini elip berip uni կoram taxning üstidə Pərvərdigaroja atap sundı. Pərvərdigarning Pərixtisi ularning kəz aldida ajayıp karamət bir ixni kılıp kərsətti; Manoah wə ayali karap turdi. **20** Xundak boldiki, ot yalkunu kurbangahtın asmanoja kətürülgəndə, Pərvərdigarning Pərixtisumu kurbangahtın qikkan ot yalkunu iqidə yukarıqə qikip kətti. Manoah bilən ayali buni kərüp, əzlirini yərgə taxlap yüzlərini yərgə yekip dum yatti. **21** Xuningdin keyin Pərvərdigarning Pərixtisi Manoahka wə uning ayalioja kayta kərinmədi. Manoah xu wakitta uning Pərvərdigarning Pərixtisi ikənlilikini bildi. **22** Andin Manoah ayalioja: — Mana, biz qokum əlimiz, qünki biz Hudani kərdük! — dedi. **23** Lekin ayali uningoja jawab berip: — Əgər Pərvərdigar bizni əltürüxkə layık kərgən bolsa, undakta u kəydürmə kurbanlıq bilən axlıq hədiyəni kəlimizdən köbul kılmlıqan bolatti, bu ixnimü kərsətmigən bolatti wə xundakla bundak səzlərni bizgə eytmioqan bolatti, — dedi. **24** Xu ixtin keyin ayal bir oqlu tuqdı, uning ismini Ximxon koydi. Bu bala əsüp, qong boldi wə Pərvərdigar uni bərikətlidi. **25** Zoreah bilən Əxtaolning otturisidiki Maḥanəh-Danda Pərvərdigarning Rohı uningoja əz təsirini kərsitixkə baxladı.

14 Bir wakitta, Ximxon Timnahka qüxüp, u yərdə bir kizni kərdi; u Filistiy kızliridin biri idi. **2** U xu yərdin qikip ata-anisining yenioja kaytip: — Mən Timnahda Filistiy kızliridin birini kərdüm, uni manga hotunlukça elip beringlar, — dedi. **3** Bırak ata-anisi uningoja: — Kərindaxliringning kızlirining iqidə yaki

bizning pütkül қowmimizning arisidin sanga bir kız qıqlaması? Nemixka hətnisiz bolğan Filistilərning kəxiqə berip, ulardın hotun almaqçı bolısan? — dedi; əmma Ximxon atisiqə: — Uni manga elip bərgin, qünki u manga bək yaktı, — dedi. 4 Uning ata-anisi bu ixning Pərwərdigar təripidin bolojinini bilmidi. Qünki Filistilər xu qəođa Israil üstdin həküm sürüp turoğan boloqqa, U Filistilərgə taşabil turuxka pursat yaratmaqçı idi. 5 Əmdi Ximxon ata-anisi bilən Timnahka qüxti; ular Timnahdiki üzümzarlıqlar oja yetip kəlgəndə, mana bir yax xir hərkirigən peti uningoja etildi. 6 Xuan Pərwərdigarning Rohı uning üstigə qüxüp, u կolida həqnemə bolmioğan һaləttə xirni tutup, uni oqlaknı yirtkəndək yirtip titmatma titma kiliwətti. Lekin u bu ixni ata-anisiqə demidi. 7 Andin u [Timnahka] qüxüp, u kız bilən paranglaştı, u kız Ximxon oja bək yarap kətti. 8 Birməzgildin keyin u kızni elip kelix üçün çayta baroqanda, xirning əlükini kərüp bakay dəp yoldın burulup կariwidı, mana xirning iskilitining iqidə bir top həsəl həriliri bilən həsəl turattı. 9 U həsəldin oqumioqa elip yəp mangdi; ata-anisinə yəniqə kəlgəndə, ularoqimu bərdi, ularmu yedi, lekin eżining həsəlni xirning iskilitining iqidin elip kəlgini ularoja demidi. 10 Uning atisi [uning oja həmrəh bolup] qüxüp kızning eyiga kəldi, u yərda Ximxon bir ziyapət bərdi, qünki burundinla toy kılıdioğan yigitlər xundak kılıdioğan rəsm-kaidə bar idi. 11 Ular Ximxonni kərüp, uningoja həmrəh boluxka ottuz yigitni tətip kəldi; ular uningoja həmrəh boldi. 12 Ximxon ularoja: — Mən silərdin bir təpixmak soray, əgər silər ziyanət kılınadioğan yəttə kün iqidə uning mənisini manga dəp berəlisənglər, mən silərgə ottuz danə kanap kəynək bilən ottuz yürüx egin berimən; 13 əgər uni yexip berəlmisənglər, silər manga ottuz danə kanap kəynək bilən ottuz yürüx egin beringlər, — dedi. Ular uningoja: — Makul, undak bolsa təpixmikəngni eytkin, keni anglaylı, — dedi. 14 U ularoja: — Yeyilidiojını yegüqining iqidin qıktı; tatlık küqtünggürning iqidin qıktı, [bu nemə]? — dedi. Ular üç küngiqə bu təpixmakçı tapalmıdı. 15 Yəttinqi künü xundak boldiki, ular Ximxonning ayalining kəxiqə berip: — Sən eringni aldad-siylap, təpixmakning mənisini bizgə eytip berixkə makul kılolin; bolmisa seni atangning eyi bilən koxup keydürüwetimiz. Silər bizni yokşul kılılxıka bu yərgə qağıroqanmu?! — dedi. 16 Ximxonning ayalı uning aldida yiołlap turup: — Sən manga eq, meni pəkət seyməysən; sən mening

köwmimning balılıridin bir təpixmakçı soriding, əmma manga mənisini eytip bərmiding, dəp yiołlojılı turdu. Ximxon uningoja jawabən: — Mana, mən uni ata-anamojımı dəp bərmigən tursam, sanga dəp berəmdim? — dedi. 17 Ziyapət etküzülgən yəttə künidə u erining aldida yiołlapla yürdü. Xundak boldiki, yəttinqi künü bologanda ayali uni kıştap turuvaloqqa, uningoja təpixmakning mənisini eytip bərdi. Andin ayal berip ez həlkining adəmlirigə təpixmakning mənisini dəp bərdi. 18 Xuning bilən yəttinqi künü patmasta, xəhərnig adəmliri uningoja jawab berip: — Həsəldinmu tatlıki barmu? Xirdinmu küqtünggürü barmu? — dedi. U ularoja jawab berip: — Əgər silər menin inikim bilən yər aqdurmioğan bolsanglar, təpixmikənni hərgiz tapalmayıtinglar! — dedi. 19 U waqıtta Pərwərdigarning Rohı uning üstigə qüxti; u Axkelonoja qüxüp, Axkelondikilərdin ottuz kixini əltürüp, ulardın olja elip, oljidin iginlərni elip kelip, təpixmakning mənisini yexip bərgənlərgə bərdi. Xuningdək Ximxonning ojəzipi kelip, ata-anisinə eyigə yenip kətti. 20 Andin Ximxonning ayalı Ximxonning həmrəhliridin koldax bolğan yigitkə təwə kılındı.

15 Əmma birnəqqə waqıt etüp buçday orux məzgili kəlgəndə xundak boldiki, Ximxon bir oqlaknı elip eż ayalining eyigə berip: «Mən hotunumning kəxiqə uning hujrisi oja kirimən» dedi. Lekin ayalining atisi uni iqkirigə kirixigə yol koymidi. 2 Keynatisi uningoja: — Mən həkikətən sizni uningoja mutlək eq bolup kətti, dəp oyldım; xunga mən uni sizning koldixingizə beriwtəkənidim. Həlbuki, uning kiqik singlisı uningdin tehimu qiraylıkkı? Uning orniqə xuni aloğan bolsingiz! — dedi. 3 Əmma Ximxon ularoja: — Əmdi mən bu kətim Filistilərgə ziyan yətküsəm, manga gunah bolmayıdu! — dedi. 4 Xuni dəp Ximxon berip üç yüz qılberini tutup kelip, otkaxları təyyarlap, qılberilərni jüpləp kuyruklarını bir-birigə qetip, ikki kuyrikining otturisioja birdin otkaxni astı; 5 otkaxlar ota ot yekip qılberilərni elip berip, Filistilərning etizdiki ormioğan ziraətlirigə koyup bərdi. Xuning bilən u dəwə-dəwə enqılerni, orulmioğan ziraətlərni, xundakla zəytun baqlırınımu kəydürüwətti. 6 Filistilər buni kərüp: Buni kim kıldı, — dəp sorisa, həlk jawab berip: — Timnahlık adəmning kuy'oqli Ximxon kıldı; keynatisi uning ayalını uning koldixioja beriwtəkini üçün xundak kıldı, — dedi. Xuning bilən Filistilər qıkıp, u ayal

bilən atisini otta kəydürüwətti. **7** Ximxon ularoja: — Silər xundak kılıojininglar üçün, mən silərdin intikam almay boldı kilmaymən, — dedi. **8** Xuning bilən Ximxon ularni kır-qap kılıp kətl kiliwətti; andin u berip Etam kəram texining əngkiridə turdi. **9** U waqtıda Filistiyılər qıkıp, Yəhūda yurtida qedir tikip, Lehi degən jayda yeyildi. **10** Yəhudalar bolsa: — Nemixkə bizgə hujum kilməkqı bolisilər? — dewidi, ular jawab berip: — Biz Ximxonni tutup baqlap, u bizgə kəndak kılıqan bolsa, bizmu uningoja xundak kılımımız, dəp qıktuk, — dedi. **11** Xuning bilən Yəhūda yurtidiki üç ming kixi Etam kəram texining əngkirigə qüxüp, Ximxonqa: — Sən Filistiyılerning üstimizdən həküm sürüwatkinini bilməməsən? Xuni bilip turup, sən nemixkə bizgə xundak kıldığ? — dedi. U ularoja: — Ular manga kılıqandak, məməm ularoqa kıldırm, dəp jawab bərdi. **12** Ular uningoja: — Biz seni baqlap Filistiyılerning kəlioqa tapxurup berix üçün kəldük, dewidi, Ximxon ularoja: — «Biz əzimiz sanga hujum kılıp eltürməymiz», dəp manga əsəm kilinglər, dedi. **13** Ular uningoja: — Seni eltürməymiz; pəkət seni qing baqlap, ularning kəlioqa tapxurup berimiz; hərgiz əlüməgə məhkum kilmaymiz, dəp jawab bərdi. Xuni dəp ular ikki yengi arojamqa bilən uni baqlap, kəram taxning üstidin elip mangdi. **14** U Lehiqə kəlgəndə, Filistiyılər warkıraxkiniqə uning aldiqa yığırrixüp kəldi. Əmma Pərvərdigarning Rohı uning üstigə qüxüp, kollarını baqlıqan arojamqılar ot tutaxkan kəndir yiptək üzüllüp, tüğüqlər kəlliridin yexilip kətti. **15** Andin u exəkning yengi bir engək səngikini kərüp, əolini uzi tipla elip, uning bilən ming adəmni urup eltürdi. **16** Ximxon: — «Exəkning bir engək səngiki bilən adəmlərni eltürüp, Ələrni dəwə-dəwə kiliwəttim, Exəkning bir engək səngiki bilən ming adəmni eltürdüml!» — dedi. **17** Bularni dəp exəkning engək səngikini taxliwətti. Xuningdək u xu jayoja «Ramot-Lehi» dəp nam koydi. **18** U intayın ussap Pərvərdigarə pəryad kılıp: — Sən Əz əkulungning kəli bilən bunqə qong nusrətni barlıqka kəltürdüng, əmdi mən hazır ussuzluktin əlüp, hətnisizlərning kəlioqa qüxüp ələrənəmə? — dedi. **19** Xuning bilən Huda lehidi ki azgalni yardi, su uningdin uroqup qıktı. Ximxon iqip, rohi uroqup jan kirdi. Bu səwəbtin bu [bulakka] «Ən-Hakkorə» dəp nam koyuldu; ta bügüngiqə u Lehida bar. **20** Ximxon Filistiyılerning dəwridə yigirmə yiloqıq Israiloja həkim boldi.

16 Andin Ximxon Gəzaqə bardı, u u yerdə bir pahıxə ayalni kərüp, kirip uning bilən yekinqılıq kıldı. **2** Lekin Gazalıklar birsining: — Ximxon bu yərgə kəldi, deginini anglap, [xəhərnı] körxap, keqiqə xəhərning kowukında ün qıqarmay marap turdi wə: Ətə tang yoruqanda uni əltürimiz, — deyixti. **3** Ximxon yerim keqiqiqə yatti; andin ornidin turup xəhər kowukının ikki əkanitini tutup, uni ikki kexiki wə baldak-takikə bilən koxup, bırakla komurup, exnisigə artip Hebronning udulidiki taoqka elip qıkıp kətti. **4** Keyin u Sorək jılıqisida olturuxluq Dililah isimlik bir ayalni kərüp, uningoja axıq bolup əldi. **5** Buni bilip Filistiyılerning əmirliyi u ayalning kəxiqə berip uningoja: — Sən uni aldap, uning küqtüngürlükining zadi nədin bolojanlığını kolap sorap, bizning kəndak kılışak, uni yengəleydiqanlığımızni, uni baqlap boysunduralaydiqanlığımızni eytip bərsəng, biz hərbirimiz sanga bir ming bir yüz kümüx tənggə berimiz, — dedi. **6** Xuning bilən Dililah Ximxon: — Sən küqtüngürlüküngning zadi nədin bolojanlığını, xundakla kəndak kılıqanda seni baqlap boysunduroqılı bolidiojanlığını eytip bərgin! — dedi. **7** Ximxon uningoja jawabən: — Adəmlər meni yəttə tal kərutulmioqan yengi ya kiriqi bilən baqlisa, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup əlamən, — dedi. **8** Xuning bilən Filistiyılerning əmirliyi yəttə tal kərutulmioqan yengi ya kiriqini elip kelip, bu ayalqa beriwidi, u bu kiriqlar bilən uni baqlap koydi. **9** (Dililah, birnəqqə adəmni hujrida paylap turuxka yoxurup koyqanlığı). U Ximxonqa: — Əy Ximxon, Filistiyılər seni tutkili kəldi! — dedi. U kəpənək kiriqlərni qığə xoyna otta kəyüp üzüllüp kətkəndək üzüwətti. Xuning bilən uning küqtüngürlükining siri axkarılanmədi. **10** Buni kərüp Dililah Ximxonqa: — Mana, sən meni aldap, manga yalojan eytipsən! Əmdi manga seni nemə bilən baqlisa bolidiojanlığını eytip bərgin, — dedi. **11** U jawap berip: — Adəmlər meni həq ixlətmigən yengi arojamqa bilən baqlisa, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup əlamən, — dedi. **12** Xuning bilən Dililah yengi arojamqa elip kelip, uni baqlap: — Əy Ximxon, Filistiyılər seni tutkili kəldi! — dedi (əslidə birnəqqə adəm hujrida yoxurunup, uni paylap turuxkanlığı). Lekin Ximxon ez əkəndiki arojamqıları yipni üzgəndək üzüp taxlıdi. **13** Buni kərüp Dililah Ximxonqa: — Sən həzir oqıqə meni aldapsən, manga yalojan eytipsən; əmdi manga seni nemə bilən baqlisa bolidiojanlığını eytip bərgin, — dedi. U jawap

berip: — Sən menin beximdiki yəttə erüm qaqni dukandiki ərrix yip bilən koxup ərüp koysangla bolidu, — dedi. **14** Xuning bilən [Ximxon uhlioqanda u uning bexidiki yəttə tal qaqni ərrix yip bilən koxup ərüp], əzəkə baqlap koyup uningoja: — Əy Ximxon, Filistiyər seni tutkılı kəldi! — dedi. Ximxon uyğudin oyojinip, ərrix yip bilən əzəkə birakla tartip yuliwətti. **15** Andin ayal uningoja: — Manga kənglüng yok turup, əzəkə sanga axıq boldum, dəysan? Sən meni üç ketim aldad, küqtünggürliküngning nədin bolqanlığını manga eytip bərmidinqoq, — dedi. **16** Uning hərkünü səzləri bilən uni əstaxlular wə yalwuruxlari bilən Ximxonning əlgüdək iqı puxti wə xundak boldiki, **17** u kənglidiki sirini koymay uningoja axkara kılıp: — Mən anamning əzəkə qəsikidiki qəsqidin tartip Hudaqə atılıp nazarıy bolqonim üqün, beximoja əhərgiz ustıra selinip baqmıqan; əgər menin qeqim qüxtürüwetilsə, küqüm məndin ketip, mən ajızlap baxka adəmlərdək bolup əlamən, — dedi. **18** Dililah uning əzığə kənglidiki həmmə sirini dəp bərginini kərüp, Filistiyərlərinə əmirlərini qarkırıp kelixkə adəm mangdurup: — «Bu ketim silər yəna bir qıqıngalar, qunki Ximxon kənglidiki həmmə sirni manga axkara kıldı» dedi. Xuning bilən Filistiyərlərinə əmirlərini kollirioqa kümüxlərni elip, uning kəxioja qıktı. **19** Andin Dililah uni eż yotisoja yatkuzup, uhlitip koyup, bir adəmni qakırıp kirip uning bexidiki yəttə erüm qaqni qüxtürüwətti; xundak kılıp u Ximxonning bozək kılımixini baxlıoquqi boldi. Ximxon kükqidin kətkənidi. **20** U: — Əy Ximxon, Filistiyər seni tutkılı kəldi! — dewidi, u uyğudin oyojinip: — Mən ornumdin turup, ilgiriki birqanqə ketimkədək, boxinip ketimən, dəp oylidi. Lekin u Pərvərdigarning əzidin kətkinini bilməytti. **21** Xuning bilən, Filistiyər uni tutuwelip, kezlini oyup, Gazaqə elip qüxüp, uni mis zənjirlər bilən baqlap, zindanda un tartixkə saldı. **22** Lekin bexidiki qüxtürüwetilgən qeqi yəna esüxkə baxıldı. **23** Keyin, Filistiyərlərinə əmirlərini eż ilahi bolqan Dagon üqün qong bir kurbanlık etküzüxkə həm təbrikələp xadlinixkə yiqildi. Qunki ular: — Mana, ilahımız dütəminiz bolqan Ximxonni əzəməzə tapxurup bərdi, — deyixti. **24** Həlk Ximxonni kərgəndə, eż ilahını danglap: — Ilahımız bolsa, yurtimizni wəyran kılouquqini, adəmlirimizni kəp əltürgən dütəminizni əzəməzə qüxtürüp bərdi! — deyixti. **25** Ular taza xad-huramlıq kəypigə qəmüp: — Ximxon kəltürülsün, u bizgə bir oyun kərsitip bərsün, deyixti; ular Ximxonni

zindandin elip qıktı. U ularning aldida oyun kərsətti. Əmdi ular uni ikki tüwrükning otturisida tohitip əzəməzə qıktı. **26** Xuning bilən Ximxon kəlini tutup turojan yigitkə: — Meni kojuwət, əyni kətürüp turojan tüwrüklərni silap, ularoja yəliniwalqılı əzəməzə qıktı. — dedi. **27** U qaoqda eż ər-ayallar bilən lıq tolqanıdi, Filistiyərlərinə əmirlirining həmmisimu xu yərdə idi; əgzidim Ximxonning kərsitiwatqan oyununu kəriūwatqan təhminen üq mingqə ər-ayal bar idi. **28** Ximxon Pərvərdigaroja nida kılıp: — Əy Rəb Pərvərdigar, meni yad kılıp pəkət muxu bir ketim manga küq ata kılouqasən; i Huda, xuning bilən ikki kəzümning intikamini Filistiyərlərin bir yolila alopzojasən! — dedi. **29** Ximxon xularni dəp əyni kətürüp turojan otturidiki ikki tüwrükni tutuwaldı; birini ong kəli bilən, yənə birini sol kəli bilən tutup, ularoja tayinip turdu. **30** Andin: «Filistiyər bilən birliktə əlitip kətsəm!» dəp bədininə egiq küqini yioqip [ittiriwidi], əy ərülüp, u yərdiki əmirlər bilən barlıq həlkning üstigə qüxti. Buning bilən eż əlumi bilən əltürgən adəmlər uning tirik wəktida əltürgənləridin kəp boldı. **31** Andin keyin uning kerindaxlari wə atisining barlıq jəməti qüxüp, uni kətürüp, Zoreah bilən əxtəaochning otturisioja elip berip, atisi Manoahning kəbrisidə dəpnə kıldı. U yigirmə yil Israileşə həkim bolqanıdi.

17 Əfraimning taqlırıda Mikah isimlik bir kixi bar idi. **2** U anisoja: — Sening həlikə bir ming bir yüz kümüx tənggəng oöpələp ketilgənidi; sən tənggilərni karqıding wə buni manga dəp bərding. Mana, kümüx məndə, uni mən aloqandım, dewidi, anisi: — Əy oöqlum, Pərvərdigar seni bərikətligəy!, — dedi. **3** Mikah bu bir ming bir yüz kümüx tənggini anisoja yandurup bərdi. Anisi: — Mən əslidə bu pulni sən oöqlumni dəp Pərvərdigaroja beçixlap, uning bilən oyma but wə kuyuma but yasaxkə atıwətkənidim; əmdi yənilə sanga berəy, dedi. **4** Lekin Mikah kümüxnə anisoja kəyturup bərdi; anisi uningdin ikki yüz kümüx tənggini elip bir zərgərgə berip, bir oyma but bilən bir kuyuma but yasatti; ular Mikahning əzığə koyup koyuldu. **5** Mikah degən bu kixi əslidə bir buthana pəyda kıləqan, xuningdək əzığa bir əfod bilən birnəqqə «tərafim»ni yasəqənidi; andin eż oqullırıdin birini kahinlikkə məhsus təyinləp, uni əzığə kahin kıldı. **6** Xu künlərdə Israilda heq padixa həkimdi; hərkim eż nəziridə yahxi kərungənni kılattı. **7** Yəhuda jəmətinə təwəsidik Bəyt-Ləhəmdə Lawiy kəbilisidin bolqan bir yigit

bar idi; u xu yerdə musapir bolup turup қalojanidi.

8 Bu yigit bir jay tepip turay dəp, Yəhūdalarning yurtidiki Bəyt-Ləhəm xəhīridin qıktı. U səpər kılıp, Əfraim taoqliqoşa, Mikahning əyigə kelip qüxti.

9 Mikah uningdin: — Kəyərdin kəlding, dəp soriwidi, u uningoşa jawabən: — Mən Yəhūdalarning yurtidiki Bəyt-Ləhəmlik bir Lawiyəmən, bir jay tepip turay dəp qıktım, — dedi.

10 Mikah uningoşa: — Undak bolsa mən bilən turup, manga həm ata həm kahin bolup bərgin; mən sanga hər yili on kümüx tənggə, bir yürüx egin wə kündilik yemək-iqmikingni berəy, — dedi. Buni anglap Lawiy kixi uningkigə kirdi.

11 Lawiy u kixi bilən turuxka razi boldi; yigit xu kixigə ez oqulliridin biridək bolup kaldi.

12 Andin Mikah bu Lawiy kixini [kahinlikkə] məhsus təyinlidi. Xuning bilən [Lawiy] yigit uningoşa kahin bolup, Mikahning əyidə turup kaldi.

13 Andin Mikah: — Bir Lawiy kixi manga kahin bolojını üçün, Pərvərdigarning manga yahxilik kılıdiqınıni bilimən, — dedi.

18 Xu künnlərdə Israilda həq padixah bolmidi; xundakla xu künnlərdə Danlarning kəbilisi əzlirigə olturaklıxix üçün jay izdəwatkanidi, qunki xu künqığa ular Israıl kəbililiri arisida qək taxlinip bekitilgən miras zeminoşa erixmigənidi.

2 Xuning bilən Danlar pütkül jəmətidin Zoreah wə əxtaolda oltruxluk bəx palwanni zeminni qarlap kelixkə əwətti wə ularoşa tapılıp: — Silər berip zeminni qarlap kelinglər, dedi. Ular səpər kılıp Əfraim taoqlik yurtiqa kelip Mikahning əyigə qüxpü yərdə kəndi.

3 Ular Mikahning əyining yenida turojinida Lawiy yigitning awazini tonup, uning kəxiqoşa kirip uningdin: — Seni kim bu jayoşa elip kaldi? Bu yerdə nemə ix kılısan? Bu jayda nemigə erixting? — dəp soridi.

4 U ularoşa jawabən: — Mikah, manga mundak-mundak kılıp, meni yallap əziga kahin kıldı, dedi.

5 Buni anglap ular uningoşa: — Undak bolsa bizning mangojan səpirimizning onguxluk bolidioşan-bolmaydiqanlığını bilmikimiz üçün, Hudadin sorap bərgin, — dedi.

6 Kahin ularoşa: — Hatırjəm beriwinglər. Mangojan yolunglar Pərvərdigarning alididur, — dedi.

7 Xuning bilən bu bəx adəm qıkip, Laix degən jayoşa yetip kəldi. Ular u yerdiki həlkəning tinq-aman yaxawatkinini, turmuxining Zidoniylarning ərp-adətlili boyiqə ikənlilikini, hatırjəmlik wə rahət iqidə turuwatkinini kərdi; xu zemində ularnı har kılıqası heqkandak hökükədar yok idi; ular Zidoniylardın yırakta turatti, xundakla baxkilar bilənmə heqkandak

bardi-kəldi kılıxmaytti.

8 [Bəx palwan] Zoreah wə əxtaoloja ez kərindaxlirining kəxiqoşa käytip kəldi. Kərindaxliri ulardin: — Nemə həwər elip kəldinglər? — dəp soridi.

9 Ular jawabən: — Biz կöpup ularoşa hujum kılıyli! Qunki biz xu zeminni qarlap kəldük, mana, u intayıñ yahxi bir yurt ikən. Əmdi nemixkə kimir kilmay jim olturisilər? Əmdi dərhal berip, u yurtnı elixkə əzmənglərni əzmənglər, berip hujum kılıp zeminni igilənglər.

10 U yərgə barqıninglarda silər tinq-aman turuwatkan bir həlkni, hər ətrapioşa sozuloqan kəng-azadə bir zeminni kerisilər! Huda u yərni silörning қolunglaroşa tapxuroğandur. U yurttə yər yüzidə tepildiçən barlıq nərsilərdin həqbırı kəm əməs, dedi.

11 Xuning bilən Danlarning jəmətidin altə yüz adəm jənggə korrallinip, Zoreah wə əxtaoldin qıkip mangdi.

12 Ular Yəhūda yurtidiki Kiriat-Yearim degən jayoşa berip, qedir tiktı (xunga bu jay taki bügüngiçə «Danning ləxkərgəh» dəp atalmakta; u Kiriat-Yearimning arkə təripigə jaylaxkanidi).

13 Andin ular u yerdin Əfraim taoqlik rayonioşa berip, Mikahning əyigə yetip kəldi.

14 Laix yurtiqa qar lax üçün baroşan bəx kixi ez kərindaxlirioşa: — Biləmsilər? Bu eydə bir əfod toni, birnəqqə tərafim butliri, bir oyma məbus wə կуyma məbus bardur! Əmdi kəndək kılıxinglar kerəklikini oylixinglər! — dedi.

15 Ular burulup Lawiy yigitning əyiga (Mikahka təwa əygə kirip uningdin hal soridi).

16 Dan kəbilisidin boloşan jəng korrallırını kətürən altə yüz kixi dərwaza aldida turup turdi.

17 U zeminni qar laxka baroşan bəx adəm [buthaniyoşa] kirip, oyma but, əfod toni, tərafim butliri wə կуyma butni elip qıktı. Kahin jəng korrallırını kətürən altə yüz kixi bilən billə dərwazida turatti.

18 Bu bəx adəm Mikahning əyigə kirip oyma but, əfod tonini, tərafim butliri wə կуyma butni elip qıkkanda kahin ulardin: — Bu nemə kılıqininalar?! — dəp soridi.

19 Ular uningoşa: — Ün qıqarmay, aqzıngını қolung bilən etip, biz bilən mengip, bizgə həm ata həm kahin bolup bərgin. Sening pəkət bir adəmning əyidikilərgə kahin bolojining yahximu, yaki Israılning bir jəməti boloşan pütün bir kəbiligə kahin bolojining yahximu? — dedi.

20 Xundak dewidi, kahinning kəngli hux bolup, əfod, tərafim butliri wə oyma məbusndi elip həlkəning arisoşa kirip turdu.

21 Andin ular burulup, u yerdin kətti; ular balılırları wə qarpayalarını wə yük-taklirinə həmmisini aldida mangduruwatkəndi.

22 Mikahning əyidin heli yıraklıqanda Mikahning əyining ətrapidiki həlkələr yioşilip, Danlaroşa қooqlap yetixti.

23 Ular

Danlarni towlap qaqirdi, Danlar burulup Mikahka: — Sanga nemə boldi, bunqiwila kəp həlkni yiojip kelip nemə kilmakqisən?! — dedi. **24** U jawab berip: — Silər mən yasatkan məbuqlarını kahinim bilən koxup aldinglar, andin kəttinglar! Manga yənə nemə əldi?! Xundak turukluk silər tehi: «Sanga nemə boldi?» — dəwatisilərqi! — dedi. **25** Danlar uningoja: — Ünungni qıckarma, bolmisa aqqiki yaman kixilər seni tutuwelip, seni wə ailəngdikilərni janlıridin juda kilmisun, yənə, — dedi. **26** Bularni dəp Danlar eż yolioja mangdi; Mikah ularning ezidin küqlük ikənlilikini körüp, yenip eż eyigə kətti. **27** Ular Mikah yasatkuzojan nərsilər wə uning kahinini elip, Laixka hujum əldi; u yərdiki həlk tinq-aman wə hatırjəm turuwatkanidi; ular ularını kılıqlap kırıp, xəhərni otta kəydürüwətti. **28** Xəhərni kütkuzojudak həq adəm qıkımı; qünki bu xəhər Zidondin yırakta idi, həlkı həqkim bilən bardı-kəldi kılıxmaytti. Xəhər Bəyt-Rəhəbning yenidiki jilojida idi. Danlar xəhərni kaytidin kurup, olturaklıxtı. **29** Ular bu xəhərgə Israilning oqulliridin bolğan, eż atisi Danning ismini əlyup Dan dəp atidi. Ilgiri u xəhərning nami Laix idi. **30** Danlar xu yərdə bu oyma butni əzəlirigə tiklidi; Musanıng oqlı Gərxomning əwladi Yonatan wə uning oqulları bolsa xu zemining həlkı sürgün boluxka elip ketilgən küngiqə Danlarning kəbilisiga kahın bolup turojanidi. **31** Hudanıng eyi Xiloğda turojan barlıq wakıtlarda, Danlar ezliri üçün tikligən, Mikah yasatkuzojan oyma məbud [Danda] turquzuldu.

19 Israilda tehi padixaḥ tiklənmigən xu künlərdə, Əfraim taoqlik, rayonining qət təripidə olturuluk bir Lawiy kixi bar idi; u Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmlik bir kizni kenizəkkikkə aldi. **2** Lekin u kenizək erigə wapasızlık kılıp, uning yenidin qıkıp, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə atisining eyigə berip, tət ayqə turdi. **3** U wakıttı uning eri əlyup kenizikigə yahxi gəplərni kılıp, kənglini elip yandurup kelixkə kenizikining yenioja əldi. U bir hizmətkarını wə ikki exəknı elip bardı. Kenizək erini atisining eyigə elip kirdi; atisi uni körüp hux bolup əkarxi aldi. **4** Uning keynatısı, yəni kizning atisi uni tutup əldi, u u yərdə üç küngiqə yəp-iqip, uning bilən yetip kopti. **5** Tətinqi kuni Lawiy kixi sahər əlyup mangıqli təyyarlini widi, kenizikining atisi küy'ooqloja: — Bir toqram nan yəp yürükingni kūwwətləndürüp andin mangıqin, — dedi. **6** Xuning bilən ular ikkisi olturup billə yəp-iqip tamaklandı. Kizning atisi u kixığa: —

Səndin etünəy, bu keqimu konojin, kənglüng eqilsun, dedi. **7** Bu kixi mangıqli əlyupwidi, lekin keynatısı uni zorlap, yənə elip əldi, u yənə bir kün əndi. **8** Bəxinqi kuni u səhər əlyup mangıqli təyyarlandı, lekin kizning atisi uningoja: — [Awwal] yürükingni kūwwətləndürgin, dedi. Xuning bilən ular ikkisi kün egilgūqə olturup, billə tamaklandı. **9** Andin bu kixi keniziki wə hizmətkarını elip mangıqli təyyarlini widi, keynatısı, yəni kizning dadasi uningoja: — Mana, kəq kirəy dəwati, səndin etünəy, bu yərdə yənə bir keqini etküzüngərlər; mana, kün məqrirkə egilipti, bu yərdə konojin, kənglüng eqilsun; andin ətə səhərdə yoloja qıkıp, eyünglərgə ketinglar, — dedi. **10** Lekin u kixi əmdi yənə bir keqə konuxka unimay, əlyup yoloja qıkıp Yəbusning, yəni Yerusalemning udulioja əldi. Uning bilən billə ikki toküklük exək wə keniziki bar idi. **11** Ular Yəbuska yekin kəlgəndə kün olturay dəp əlyaqaqka, hizmətkarı oyojisioja: — Yəbusiyarning bu xəhərigə kırıp, xu yərdə könaylı, dedi. **12** Lekin oyojisı uningoja jawab berip: — Biz Israillar turmaydıcı, yat əllər turidıqan xəhərgə kirməyli, bəlki Gibeahka etüp ketəyli, dedi. **13** Andin u yənə hizmətkarioja: — Kəlgin, biz yekindiki jaylardın birigə barayı, Gibeahda yaki Ramahda könaylı, dedi. **14** Xuning bilən ular mengip, Binyamin yurtidiki Gibeahning yenioja yetip baroşanda kün olturojanidi. **15** Ular Gibeahka kırıp, u yərdə könmakçı boldi; xəhərning qong məydaniqə kırıp olturuxti; lekin həqkim ularnı konduruxka eyigə təkliq kilmidi. **16** Halbuki, u keqisi keri bir adəm ixini tügitip, etizlikdən yenip keliwatkanidi. U əslidə Əfraim taoqlik rayonılık adəm idi, u Gibeahda musapir bolup, olturaklıxip əlyupanidi; lekin u yərdiki həlkər Binyaminlardin idi. **17** U bexini kətürüp əkar, bu yoluqining xəhərning məydanında olturojinini körüp uningdin: — Kəyərdin kəlding? Kəyərgə barisən? — dəp soridi. **18** U jawab berip: — Biz Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmdin Əfraim taoqlikining qət yakılırioja ketip barımız; mən əslı xu jaydin bolup, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə baroşanidim; ixlirim Pərwərdigarning eyigə munasiwətlik idi; lekin bu yərdə həq kim meni eyigə təkliq kilmidi. **19** Bizning exəklirimizgə beridiojan saman wə boozuzımız bar, əzüm, dedəkləri, xundakla kəminiliring bilən bolğan yigitkimü nan wə xarablar bar, bizgə həq nemə kəm əməs, — dedi. **20** Buni anglap keri kixi: — Tinq-aman bolğaysən; siləring möhtəjlirinqlarning həmmisi mening üstümgə bolsun, əmma koqida yatmanglar! —

dəp, 21 uni əz əyigə elip berip, exəklirigə yəm bərdi. Mehmanlar putlurini yuyup, yəp-iqip ojizalandı. 22 Ular kənglidə hux bolup turoqinida, mana, xəhərninq adəmliridin birnəqqəylən, yəni birşanqə lükqək kelip əyni korxiwelip, ixi kni urup-kekip, əyning igisi bolovan kəri kixiga: — Sening əyünggə kəlgən xu kixini bizgə qıkırıp bərgin, uning bilən yekinqılıq kılımımız, — dedi. 23 Buni anglap əy igisi ularning kəxişa qikip ularqa: — Bolmaydu, əy buradərlirim, silərdin etünüp əkalay, mundaq rəzillikni kilmangalar; bu kixi mening əyümə mehman bolup kəlgənikən, silər bundak iplaslıq kilmangalar. 24 Mana, mening pak bir kizim bar, yənə u kixining keniziki bar. Mən ularni kexinglarqa qıkırıp berəy, silər ularni ayaq asti kilsanglar məyli, nəzirinqlərə nemə hux yaxşa ularni xundak kilişənlər, lekin bu kixigə muxundak iplaslıq ixni kilmangalar, — dedi. 25 Lekin u adəmlər uningoşa kulaq salmidi; yoluqi kenizikini ularning aldişa sərəp qıkırıp bərdi. Ular uning bilən billə bolup kəqtin ətigəngiqə ayaq asti kıldı; ular tang yoruoqanda andin uni koyup bərdi. 26 Qokan tang səhərdə kaytip kelip, uning əqojisi kənojan əyning dərwazisining bosuqisioşa kəlgəndə yikilip kelip, tang atkuqə xu yerdə yetip kəldi. 27 Ətigəndə uning əqojisi kəpup əyning ixi kini eqip, yoloja qıkmaqçı bolup texioşa qikiwidi, mana, uning keniziki bolovan qokan əyning dərwazisi aldida əkkili bosuqining üstigə əyukluk haldə yatatti. 28 U uningoşa: — Kəpkin, biz mangaylı, dedi. Lekin qokan əyqibir jawab bərmidi. Xuning bilən u qokanni exəkkə artip, kəzojılıp əz əyigə yürüp kətti. 29 Əz əyigə kəlgəndə, piqaknı elip kenizikining jəsitini səngəkliri boyiqə on ikki parqə kelip, pütküllə Israil yurtining qat-yakılırlıqə əwətti. 30 Xundak boldiki, buni kərgənlərning həmmisi: «Israil Misirdin qikşan kündin tartip bügüngiqə bundak ix bolup bakmiojanidi yaki kerülüp bakmiojanidi. Əmdi bi ixni obdan oylixip, kəndak kiliş kerəklikini məslihətlıxayı» — deyixti.

20 Xuning bilən Israillarning həmmisi qikip, jamaət Dandin tartip Bəər-Xebaçıqə yioqılıp Gilead zeminining həlkə bilən koxulup Mizpağda, Pərvərdigarning aldişa kelip bir adəmdək boldi. 2 Pütküllə kəwmning qongliri, yəni Israilning həmmə əkbilisining baxlıkları Hudanıng həlkining jamaiti arısida hazır boldı. Jamaət jəmiyi bolup tət yüz ming kiliq tutkan piyadə əskər idi 3 (Binyaminlar Israilning Mizpağda jəm bolovanidin əmdi həwər

tapkanıdi). Israillar sürüxtə kılıp: «Bu rəzil ix əkandak yüz bərdi?» — dəp soridi. 4 Əltürülgən qokanning eri Lawiy kixi jawab berip mundaq dedi: — «Mən bolsam əz kenizikimni elip, Binyaminning Gibeah, xəhərigə əkonojili baroqanidim; 5 Gibeahning adəmləri keqidə manga əhəjum kılmaqçı bolup, meni dəp əyni korxiwaldı. Ular meni əltürüxnı kəstlidi, kenizikimni bolsa ular ayaq asti kılıp eltürüwətti. 6 Xuning bilən mən kenizikimning jəsitini parqə-parqə kılıp, kixilərgə kətürküzüp Israilning mirası bolovan zəminning hərbir yurtişa əwəttim. Qünki ular Israil iqidə pasıqlik wə iplaslıq kıldı. 7 Mana, əy barlıq Israillar, silər həmminglər oylinip, məslihət kersitinglər». 8 Xuning bilən həmmə həlk bir adəmdək kəpup: — Arimizdin nə əqkim əz qədirigə barmisun nə əqkim əz əyigə kaytmisun, 9 bəlkə biz Gibeahqa xundak kiliyagli: — Biz qək taxlap uningoşa əhəjum kiliyali; 10 biz Israilning həmmə əkbilisidikilərдин yüzning iqidin onni, mingdin yüzni, on mingdin mingni tallap qikip, ularni həlk üçün ozuk-talkan yətküzüxkə təyinləyli. Xundak kılıp həlk Binyamin yurtidiki Gibeah, xəhərigə berip, ularning Israil iqidə kilişən barlıq iplaslığını ularning əz bexioşa yandursun, — deyixti. 11 Xuning bilən Israilning həmmə adəmləri bir adəmdək bolup, u xəhərgə əhəjum kilişkə toplandı. 12 Andin Israil əkbililəri Binyaminning barlıq jəmatlırigə əlqi əwətip: — Aranglarda yüz bərgən bu rəzillik zadi nemə ix? 13 Əmdi Gibeahdiki bu lükqəklərni bizgə tutup beringlar. Xuning bilən biz ularni elümgə məhkum kılıp, Israildin rəzillikni yok kiliyali, — dedi. Lekin Binyaminlar əz kərindaxlıları bolovan Israillarning səzini tingximidi, 14 bəlkə Binyaminlar Israiloşa karxi jəng kiliş üçün xəhər-xəhərlərden kelip Gibeahda yiojıldı. 15 U wağıtta Binyaminlardın xəhər-xəhərlərden tizimlənojanlar yigirmə altə ming kiliq tutkan ərkək idi. Uningdin baxka Gibeahdən hillanojan yəttə yüz əskər bar idi. 16 Bu pütküllə koxun arısida hillanojan yəttə yüz solhay əskər bolup, saloqoşa taxni selip nixanoşa atsa, kiliqimu keyip kətməytti. 17 Binyamin əkbilisidin baxka, Israilning adəmləri sanaktın ətküzüliwidə, kiliq tutkanlar tət yüz ming ərkək qikti; bularning həmmisi jəngqilər idi. 18 Israil kəpup Bəyt-Əlgə qikip Hudadin: — Bizning arimizdin kim awwal qikip Binyaminlar bilən sokuxsun, dəp soriwidi, Pərvərdigar jawab berip: — Yəhuda [awwal] qiksun, dedi. 19 Xuning bilən Israillar atisi səhər kəpup Gibeahning udulida qedirgah tiki. 20 Andin Israilning adəmləri Binyamin

bilən uruxuxka qikip, Gibeahning yenida raslinip ularoja қарxi səp tüzdi. **21** Xu künü Binyaminlar Gibeahdin qikip, Israildin yigirmə ikki ming kixini əltürüp, yərgə yəksan kiliwətti. **22** Lekin Israilning adəmliri jasarətkə kelip, awwalkı künü səp tüzgən jayda ikkinqi künü yənə səp tüzdi. **23** [səp tüzüxtin awwalkı ahxımı] Israil Pərwərdigarning aldioja berip, kəq kirgüqə pəryad kılıp yioqlap, Pərwərdigardin yol sorap: — Biz eż kerindiximiz bolovan Binyamin nəsilliri bilən yənə uruxuxka qiksak bolamdu, bolmamdu? — dəp soriwidi, Pərwərdigar jawab berip: — Ularoja hujum kilinglar, dedi. **24** Xuning bilən Israillar ikkinqi künü Binyaminlaroja yekin kelip hujum kıldı. **25** Binyaminmu ikkinqi künü Gibeahdin qikip Israillar bilən sokuxup, ularning on səkkiz ming adimini əltürüp, yərgə yəksan kiliwətti; bularning həmmisi kılıq tutkanlardın idi. **26** Andin Israillarning həmmisi, yəni pütün koxun կopup Bəyt-Əlgə qikip yioqlap, xu künü Pərwərdigarning alidda kəqkiqə roza tutup, Pərwərdigarning alidda keydürmə kurbanlıq bilən inaklıq kurbanlıq etküzdi. **27** Xu künlərdə Hudanıng əhdə sanduçı xu yərdə bolup, Hərunning əwlədi, Əliazarning oqlı Finişas uning alidda hizmat kılattı; xuning bilən Israillar Pərwərdigardin yol sorap: — Biz eż kerindiximiz bolovan Binyaminning nəsilliri bilən yənə uruxuxka qikamduk, yaki tohtap kalamduk? — dəp soridi; Pərwərdigar jawabən: — Qikinqilar, qünki ətə Mən ularni sening kolungoja tapxurimən, dedi. **29** Buni anglap Israil halkı Gibeahning ətrapıqə əskərlərni pistirma koydi; **30** üçinqi künü Israillar ilgiriki ikki ketimkidak Binyaminlaroja hujum kilişkə Gibeahning udulioja kelip səp tüzdi. **31** Binyamin [Israil] həlkigə қarxi jənggə qikiwidi, həlk ularni xəhərdin azdurup qikti. Ular Bəyt-Əlgə qikidiojan yol wə Gibeahka baridiojan yolning üstidə həm dalada həlkni ilgiriki ikki ketimkidak urup kirojili turdi. Israilning adəmliridin ottuzqə kixini əltürdi. **32** Binyaminlar: — Ular yənilə awwalkıdək məəqlup boldi, — deyixti. Əmma Israil: — Bizlər keqip ularni xəhərdin əgəxtürüp qikip, yollaroja elip qikayli, dəp məslihətlixiwalojanidi. **33** Xuning bilən Israilning həmmə adəmliri eż jayidin կopup Baal-Tamaroja berip səp tüzdi, pistirmida turojan Israillarmu eż jayidin, yəni Gebadiki qiməndin qikip kəldi. **34** Israilning arisidin sərhil on ming kixi Gibeahning udulidin uningoja hujum kıldı, jəng kattik boldi. Lekin Binyaminlar əzlirining üstigə bala yekin laxkınıni

bilməy kəldi. **35** Pərwərdigar Binyaminlarnı Israilning aldida məəqlup kılıqaqka, ular u künü Binyaminlardin yigirmə bəx ming bir yüz kılıq tutkan adəmni əltürdi. **36** Əmdi Binyaminlar əzlirining məəqlup bolqonını kərdi. Israilning adəmliri əslidə Gibeahka koyojan pistirmidiki kixilirigə ixənq kılıp, Binyaminlarnı aldap, aldida qeinqənidi. **37** U waqtitta pistirmidikilər tezdirin atlinip Gibeahka hujum kılıp besip kirip, xəhərdikilərning həmmisini kiliqlap kirdi. **38** Israillar əslidə pistirmidikilər bilən aldin'ala nixan üçün bəlgə bekitkənidi, yəni xəhərgə ot kuyup, kəlin tütün tüwrükining asmanoja kətürülüxini bəlgə kilişkə kelixiwalojanidi. **39** Xunga Israilning adəmleri uruxtin waktinqə qeinqənə, Binyaminlar Israilning adəmlirini urup sokup, ottuzqə kixini əltürüp: — Mana, Israil awwalkı jəngdikidək aldimizda xəksiz tarmar bolidu, — deyixti. **40** Lekin xəhərning iqidin tütün tüwrük ərləp qikqanda, Binyaminlar kəyniqə burulup kariwidı, mana, pütkül xəhər is-tütək bolup asmanlaroja kətürülüp ketiwatatti. **41** Xu həman Israilning adəmleri burulup yenip kəldi, Binyaminning adəmleri bolsa: Bizgə bala yekinlaştı dəp, wəhəmigə qüxti. **42** Ular Israillarning alididin burulup qəllükə mangidiojan yol bilən keqip kəttı; lekin jəng ularning kəynidin iz besip mangdi; ətrapidiki hərkəysi xəhərlərin adəmlər qikip ularni arişa elip һalak kıldı. **43** Xu təriķidə ular Binyaminlarnı қorxiwaldı, ularni kün qikix təripidiki Gebanıng udulioqıa tohitmay կoqlap berip, qəyləp əltürdi. **44** Buning bilən Binyaminlardin on səkkiz ming kixi əldi, ularning həmmisi batur palwanlar idi. **45** Baxkılıri burulup qəl tərəpkə keqip, Rimmon қoram texioja bardi; əmma Israillar yollarda huddi baxaq tərgəndək ulardın bəx ming adəmni əltürdi; andin ularning kəynidin Gidomojıqə կoqlap berip, yənə ikki ming adəmni əltürdi. **46** U künü Binyaminlardin əltürülgənlər yigirmə bəx ming adəm idi. Bularning həmmisi palwanlar bolup, kılıq tutkanlar idi. **47** Һalbuki, ulardın pəkət altə yüz adəm қalojanidi, ular burulup qəl tərəpkə keqip, Rimmondiki tik yaroja bardi. Ular Rimmondiki tik yarda tət ay turdi. **48** Israillar yənə Binyaminlarning zeminoja yenip kelip, həmmə xəhərlərdiki adəmlərni, qarpaylarnı həm uqrıojanlarning həmmisini kılıq bilən kiriwətti, xundakla ot kuyup, udul kəlgən xəhərlirining həmmisini keydürüwətti.

21 Əslidə Israilning adəmliri Mizpahda қəsəm kılıxip: — Bizning iqimizdən həqkim əz kızını Binyaminlarqa hotunlukka bərmisun, — deyixkənidi. **2** Xuning üçün həlk Bəyt-Əlgə kelip, u yərdə kəq kirgüçə Hudanıng aldida pəryad kətürüp kattık yiołxip: — **3** Əy Israilning Hudası Pərwərdigar, Israilda nemixkə xundak ix yüz beridu, nemixkə Israilning kəbililiridin biri yokap kətsun? — deyixti. **4** Ətisi həlk, səhər kopup, u yərdə kurbangah yasap, kəydürmə қurbanlıq wə inaklıq қurbanlıkları sundı. **5** Israillar əzara: — Israilning hərkəysi kəbililiridin jamaətkə қoxulup Pərwərdigarning aldida hazır boluxka kəlmigən kimlər bar? — dəp soraxtı, qünki ular kimki Mizpahka Pərwərdigarning aldida hazır bolmisa, u xəksiz əlümgə məhkum kılinsun, dəp kattik қəsəm kılıxkanıdi. **6** Israil əz kerindixi bolovan Binyamin tooqruluk puxayman kılıp: — Mana, əmdi Israil arisidin bir kəbilə üzüwtildi. **7** Biz Pərwərdigarning namida bizning iqimizdən həqkəsimiz əz kizimizni Binyaminlarqa hotunlukka bərməymiz, — dəp қəsəm kılənanıdu; əmdi կandak, kilsək ulardin қaloqlanırını hotunluk kılalaymız — deyixti. **8** Ular yənə əzara: — Israil kəbililiridin kəyüsü Mizpahka, Pərwərdigarning aldioja qıkımı? — dəp soraxtı. Mana, Yabəx-Gileadlıklardin həqkəyisisi qedirgahıka, jamaətkə қoxuluxka kəlmigənidi. **9** Qünki həlkni sanap kərgəndə Yabəx-Gileadning adəmliridin u yərdə həqkim yok idi. **10** Xuning bilən jamaət on iki ming palwanni u yərgə əwətip, ularoja tapılap: — Yabəx-Gileadta turuwatlıqları, jümlidin ayallar wə balılları urup-kırıp kiliqlap əltürüwetinglar; **11** xundak қilinglarkı, barlıq ərkəklərni wə ərlər bilən billə bolovan barlıq ayalları əltürüwetinglar, dedi. **12** Ular xundak kılıp Yabəx-Gileadtiki həlkining iqidə tehi ərlər bilən billə bolup bakmioğan tət yüz kıznı tepip, uları tutup Қanaan zeminidiki Xilohıka, qedirgahıja elip kəldi. **13** Andin pütkül jamaət Rimmondiki tik yardiki Binyaminlarqa adəm əwətip, ularoja tinqlik salimini jakarlidi. **14** Xuning bilən Binyaminlar kaytip kəldi; Israillar Yabəx-Gileadtiki həyat қalojan kızları ularoja hotunlukka bərdi, lekin bular ularoja yetixmidi. **15** Wə həlk Binyamin tooqruluk puxayman kıldı; qünki Pərwərdigar Israilning kəbililirinən arisida kəmtük pəyda kılıp koyohanıdi. **16** Bu wağıtta jamaətning aksakalları: — Binyaminning kiz-ayalları yokutiwtıldı, əmdi biz կandak, kilsək қaloqlanırını hotunluk kılalaymız, — dedi. **17** Andin

yənə: — Binyamindin կeqip kütuləjan կaldisoja miras saklinixi kerəkki, Israilning bir կəbilisimu əqüp kətməsliki kerək. **18** Pəkət bizla kızlirimizni ularqa hotunlukka bərsək bolmaydu, qünki Israillar: «Əz kızını Binyaminlarqa hotunlukka bərgən kixi lənətkə kəlsun!» dəp қəsəm kılıxkan, — deyixti. **19** Ular yənə: — Mana, Bəyt-Əlning ximal təripidiki, Bəyt-Əldin Xəkəmgə qıkıdıcıyan yolning xərk təripidiki, Libonahning jənub təripidiki Xilohda hər yili Pərwərdigarning bir həyti bolup turidu, — dedi. **20** Andin Israillar Binyaminlarqa buyrup: — Silər berip, [xu yərdik] üzümzarlıqlarqa yoxuruniwelingu. **21** Kəzitip turunglar, қaganıki Xilohdiki kızlarning ussul oynıqılı qıkkınıni kersənglər, üzümzarlıqlardın qıkıp hərbiringlər Xilohning kızliridin birini əzünglərə hotunlukka elip կeqinglər, andin Binyaminning zeminoja ketinglər. **22** Xundak boliduki, əgər ularning atılıri ya aka-ukiliri kılıp bizgə pəryad kətürsə, biz ularoja: «Bizgə yüz-hatır kılıp, ularoja yol koyunglar, qünki biz jəngdə ularning həmmisigə hotunlukka toluk birdin kız alalmiduk; uning üstigə silər bu ketim kızliringlərni əz ihtiyarlıkinglər bilən ularoja bərmidinqlər; ihtiyanən bərgən bolsanglar, gunahka tartılattinglər», dəymiz, — dedi. **23** Binyaminlar xundak kılıp sani boyiqə ussul oynadıqan kızlardin əzliriga hotunlukka elip կeqip, əz miras zeminoja kaytip berip, xəhərlərni yənə yasap u yərdə turdi. **24** U wağıtta Israil u yərdin ayrılip, hərbiri əz kəbililiri wə jəmətgə yenip bardı, andin hərbiri əz miras zeminoja kətti. **25** Xu künlərdə Israilda həq padixah bolmidi; hərkim əz nəziridə yahxi kərüngənni kılatti.

Rut

1 [Batur] Həkimlər həküm sürgən məzgildə xundak boldiki, zemində aqarqılıq yüz bərdi. Xu wakıttı bir adəm ayalı wə ikki oqlını elip Yəhūda zeminidiki Bəyt-Ləhəmdin qıkıp, Moabning səhəralırıda bir məzgil turup kelixkə bardı. **2** U xixining ismi Əlimələk, ayalining ismi Naomi, ikki oqlining ismi Mahlon bilən Kilyon idi. Ular Bəyt-Ləhəmdə olturukluk, Əfrat jəmətidin idi. Ular Moabning səhərasıqə kelip xu yərdə olturaklaştı. **3** Keyin Naomining eri Əlimələk əldi; ayalı ikki oqlı bilən қaldı. **4** Ular Moab kızlıridin əzlirigə hotun aldı. Birining eti Orpaḥ, yənə birining eti Rut idi. Ular xu yərdə on yıldək turdi. **5** Mahlon bilən Kilyon hər ikkisi əldi; xuning bilən apisi eri həm oqullarından ayrırilip yaloz қaldı. **6** Xuning bilən ayal ikki kelini bilən kəpup Moabning səhərasidin kaytip kətməkqi boldi; qünki u Pərvərdigarning Əz həlkini yoklap, axlıq bərgənlili tooprısidiki həwərnı Moabning səhərasıda turup anglojanıdi. **7** Xuning bilən u ikki kelini bilən billə turoqan yeridin qıkıp, Yəhūda zeminiqə kaytixkə yoloja qıktı. **8** Naomi ikki kelinigə: — hər ikkinglər kaytip əz ananglarning əyiga beringlar. Silərning mərhümləroja wə manga mehribanlıq kərsətkininglardək Pərvərdigarmu silərgə mehribanlıq kərsətkay! **9** Pərvərdigar silər ikkinglərni əz eringlarning əyidə aram tapkuzoqayı! — dəp, ularni seyüp koydi. Ular hərkirəp yiqlıxip **10** uningoja: — Yak, biz qokum sening bilən tang əz həlkinqning yenioqa kaytimiz, — deyixti. **11** Lekin Naomi: — Yenip ketinglər, əy kızlirim! Nemixkə menin bilən barmaqçısilər? Qorsikimdə silərgə ər bolouđak oquşalar barmu? **12** Yenip ketinglər, əy kızlirim! Qünki mən kerip kətkəqkə, ərgə tegixkə yarımymən. Dərhəkikətən bugün keqə bir ərlilik boluxkə, xundakla oqulluk boluxkə ümid bar degəndim, **13** ular yigit bolouqə səwr kılıp turattinglərmə? Ularnı dəp baxka ərgə təgməy saklap turattinglərmə? Yak, bolmaydu, kızlirim! Qünki Pərvərdigarning kəli manga şarxi bolup meni azablaydiqını üçün, mən tartidiqan dərd-ələm silərningkidin tehimu eojir bolidu, — dedi. **14** Ular yənə hərkirəp yiqlıxati. Orpaḥ keynanisini seyüp hoxlaxtı, lekin Rut uni qing kuuqaklap turuwaldi. **15** Naomi uningoja: — Mana, kelin singling əz həlkə bilən ilahlırinining yenioqa yenip kətti! Sənmu kelin singlingning kəynidin yenip kətkin! — dedi. **16** Lekin

Rut jawabən: — Mening sening yeningdin ketiximni wə sanga əgixix niyitimdin yenixni ətünmə; qünki sən nəgə barsang mənmə xu yərgə barımən; sən nədə kənsang mənmə xu yərdə konimən; sening həlkinq meningmu həlkimdur wə sening Hudaying meningmu Hudayimdir. **17** Sən nədə əlsəng mənmə xu yərdə əlimən wə xu yərdə yatımən; elümdin baxkısı meni səndin ayriwətsə Pərvərdigar meni ursun həm uningdin axurup jazalisun! — dedi. **18** Naomi uning əzигə əgixip berixkə kət'iy niyat kılɔjinini kərüp, uningoja yənə eojiz aqmidi. **19** İkkisi mengip Bəyt-Ləhəmgə yetip kəldi. Xundak boldiki, ular Bəyt-Ləhəmgə yetip kolginida pütkül xəhərdikilər ularnı kərüp zilzilihə kəldi. Ayallar bolsa: — Bu rasttinla Naomimidu? — deyixti. **20** U ularoja jawabən: — Meni Naomi deməy, bəlkı «Mara» dənglər; qünki Həmmigə Kədir manga zərdab yutkuzdi. **21** Tokkuzum təl haləttə bu yərdin qıktım; lekin Pərvərdigar meni kuruq kaytkuzdi. Pərvərdigar meni əyibləp guwahlıq bərdi, Həmmigə Kədir meni harliojanikən, nemixkə meni Naomi dəysilər? — dedi. **22** Xundak kılıp Naomi bilən kelini Moab kişi Rut Moabning səhərasidin kaytip kəldi; ular ikkisi Bəyt-Ləhəmgə yetip kelixi bilən təng arpa ormisi baxlanqısanıdi.

2 Naomining erigə tuqşan kelidioqan Boaz isimlik bir adəm bar idi. U əlimələknin jəmətidin bolup, intayın bay adəm idi. **2** Moab kişi Rut Naomiqa: — Mən etizlikkə baray, birərkimning nəziridə iltipat tepip, uning kəynidin mengip arpa baxaklarını tərsəm? — dedi. U uningoja: — Barojin, əy kizim, dedi. **3** Xuning bilən u qıkıp etizliklərə qədəm, u yərdə ormiqılarning kəynidin baxak tərdi. Bəhtigə yarixa, dəl u kəlgən etizlik əlimələknin jəməti bolovan Boazning etizlikləri idi. **4** Mana, u wakıttı Boaz Bəyt-Ləhəmdin qıkıp kelip, ormiqıllar bilən salamlıxip: — Pərvərdigar silə bilən billə boløy! — dedi. Ular uningoja jawabən: — Pərvərdigar sanga bəht-bərikət ata kılqayı! — dedi. **5** Boaz ormiqılarning üstigə nazarətkə koyulqan hizmətkaridin: — Bu yax qokan kimning kişi bolidu? — dəp soridi. **6** Ormiqılarning üstigə koyulqan hizmətkar jawab berip: — Bu Naomi bilən billə Moabning səhərasidin kaytip kəlgən Moabiy qokan bolidu. **7** U: «Ormiqılarning kəynidin ənqılerning arisidiki qeqilip kətkən baxaklarını teriwalaymu?» dəp tələp kıldı. Andin u kelip ətigəndin hazırlıqçı ixləwatidu; u pəkət kəpidə bir'az dəm aldı, — dedi. **8** Boaz Rutka: — Əy kizim, anglawatamsən?! Sən baxak tərgili baxkə bir

kimning etizlikioja barmiqojin, bu yerdinmu kətmə, mening dedəklirim bilən birgə muxu yerdə turojin. **9** Dikkət kılqojin, kəysi etizda orma oroqan bolsa, [dedəklərge] əgixip barojin. Mən yigitlərgə: Uningoja qekilmanglar, dəp tapilap koydum! Əgər ussap əlsang berip, idixlardın yigitlirim [küdükətin] tartkan sudin iqlikin, — dedi. **10** Rut əzini yərgə etip tizlinip, bexini yərgə təküzüp təzim kılıp, uningoja: — Mən bir bigana tursam, nemixkə manga xunqə oğomhorluk kılqıdak nəziringdə xunqılık iltipat tapkanmən? — dedi. **11** Boaz uningoja jawabən: — Ering elüp kətkəndin keyin əyvanangoja kılqanlıringning həmmisi, xundakla sening ata-anangni wə eż wətiningdin əndək ayrılıp, sən burun tonumaydiqan bir həlkəning arisioja kəlgining manga pütünləy ayan boldi; **12** Pərvərdigar kılqininqoja muvəapiq sanga yanduroqay, sən əyvanlırinin tegidə panah izdigən Israfilning Hudasi Pərvərdigar təripidin sanga uning toluk in'ami berilgəy, dedi. **13** Rut jawabən: — Əy hojam, nəziringdə iltipat tapkaymən; mən sening dediking boluxkimu yarimisammu, sən manga təselli berip, dedikinggə mehribanə sezlərni kıldıng, — dedi. **14** Tamaq waktida Boaz uningoja: — Keni, buyakka kəlgin, nandin yə, nanni sirkigə tegürin! — dedi. Rut ormiqilarning yenoja kəlip olturdu; Boaz əyvanı elip uningoja tutti. U uningdin toyoluqə yedi wə yənə azraq axurup koydi. **15** U baxak tərgili əpəkçanda, Boaz yigitliriga buyrup: — Uni hətta ənqılerning arisida baxak tərgili əyvəngalar, uni heq hijaləttə kaldurmanglar. **16** Hətta həm uning üçün azraq baxaklarnı ənqılərdin ətəy ayrip, uningoja tərgili qüxtürüp əyvəngalar, uni heq əyibliməngalar, dedi. **17** Xundak kılıp u kəqkiqə etizlikətə baxak tərdi, teriwaləjanlarını sokkanda, təhminən bir əfəh arpa qikti. **18** Andin u arpisinə elip, xəhərgə kirdi, əyvanı uning tərgən [arpisinə] kərdi; u yənə u yəp toyunqandın keyin saklap əyvəqini qikirip uningoja bərdi. **19** Əyvanı uningoja: — Sən bugün nədə baxak tərding, nədə ixlidin? Sanga oğomhorluk kılqan xu kixığa bəht-bərikət atə kılinoqay! — dedi. U əyvanisoja kimningkidə ix kılqinini eytip: — Mən bugün ixligən etizning əyisining ismi Boaz ikən, dedi. **20** Naomi kelinigə: — Tiriklərgimi, əlgənlərgimi mehribanlıq kılıxtin bax tərtmiojan kixi Pərvərdigardin bəht-bərikət kərgəy! — dedi. Andin Naomi uningoja yənə: — U adəm bizning yekin tuşqinimizdur, u bizni kütkuzalaydiojan həmjəmətlərdin biridur, — dedi. **21** Moab kizi Rut yənə:

— U manga yənə: «Mening yigitlirim pütün əsərlərə yiojip bolöqə ular bilən birgə bolöqin» dedi, — dedi. **22** Naomi kelin Rut: — Əy kizim, birsining sanga yamanlıq kılmaslıq üçün baxxısining etizlikioja barmay, uning dedəkləri bilən billə qikip ixlisəng yahxidur, dedi. **23** Xuning bilən arpa wə buğday həsuli yiojılıp bolöqə, Rut Boazning dedəkləri bilən yürüp baxak tərdi. U əyvanı bilən billə turuwaṛdi.

3 Xu künərlərə, əyvanı Naomi uningoja: — Əy kizim, hal-əhwalingning yahxi boluxi üçün, sening aram-bahtingni izdiməymənmə? **2** Sən dedəkləri bilən ixligən Boaz bizgə tuşqan kəlidə əməsmə? Mana, bugün ahxam u hamanda arpa soruydu. **3** Əmdidi sən yuyunup-tarinip, əzüngə ətirlilik may sürüp, [esil] kiyimliringni kiyip, hamanoja qüxkin; lekin u ər kixi yəp-iqip bolmioqə, əzüngni uningoja kərsətməgin. **4** U yatkanda uning uhləydiqan yerini kərəwal. Andin sən kirip, ayaq təripini eqip, xu yərdə yetiwalojin. Andin u sanga nemə kılıx kerəkkini eytidü, — dedi. **5** Rut uningoja: — Sən nemə desəng mən xuni kılımən, — dedi. **6** U hamanoja qüxüp, əyvanı uningoja tapilioqandək kıldı. **7** Boaz yəp-iqip, kənglini hux kılıp qəxning ayiojə berip yattı. Andin Rut xəpə qıqarmay kəlip, ayaq təripini eqip, xu yərdə yattı. **8** Yerim keqidə Boaz qəqüp, aldiqə engixkəndə, mana bir ayal ayiojida yatıti! **9** Kim sən?! — dəp soridi u. Rut jawabən: — Mən hizmətkaring Rut bolimən. Sən mening həmjəmətnijatkarım bolojining üçün hizmətkaringning üstigə tonungning etikini yeyip əyvəqəysən, — dedi. **10** U jawabən: — Əy kizim, Pərvərdigardin bəht-bərikət tapkaysən! Sening keyin kərsətkən sadəkət-mehribanlıq ilgiri kərsətkinindən artıktır; qünki [seni izdigan] yigitlər, məyli kəmbəqələr bolsun, bay bolsun, ularning kəynidin kətmidir. **11** I kizim, əmdidi korkmioqin! Deginingning həmmisini orundap berimən; qünki pütkülx xəhərimizdiki metiwarlər seni pəzilətlik ayal dəp bili. **12** Durus, sanga həmjəmətnijatkar bolojinim rast; lekin sening məndin yekinrək yənə bir həmjəməting bar. **13** Əmdidi keqiqə bu yərdə kəlojin; atə səhərdə əgər u həmjəmətlik hökükini ixli tip seni elixni halisa, u alsun; lekin həmjəmətlik hökükə boyiqə seni almisa, Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, mən sanga həmjəmətlik kılıp seni alay. Tang atkuqə bu yərdə yetip turoqin! — dedi. **14** U uning ayiojida tang atkuqə yetip, kixilər bir-birini tonuoqudək boluxtın burun koptı. Qünki Boaz: — bir ayalning hamanoja kəlginini heqkim bilmisən, dəp

eytkanidi. **15** U yənə [Rutka]: — Sən kiygən yepinqini ekip turoqin, dedi. U uni ekip turuwidi, Boaz arpидin altə kəməqən kəmləp berip, uning əxnisigə artip koydi. Andin u xəhərgə kirdi. **16** Rut keynanisining yenioqa kəldi. U: — Əy kizim, sən hazır kim?! — dəp soridi. Xuning bilən u keynanisioqa u kixining kılıqanlırinin həmmisini dəp bərdi. **17** U: — U bu altə kəməqən arpini manga bərdi, qünki u: «keynanangning yenioqa kuruq kol kayıtip barmiqojin» dedi, — dedi. **18** Naomi: — Əy kizim, bu ixning ahirining əndək bolidiojinini bilgüqə muxu yərdə təhir kılıqin; qünki u adəm bugün muxu ixni pütküzməy aram almaydu, dedi.

4 Boaz xəhər dərwazisioqa qıkip, xu yərdə olturdi.

Mana, u wakıttı Boaz eytkan helik həmjəmətlik həkukioqa igə kixi keliwatatti. Boaz uningoja: — Əy buradər, kelip bu yərdə olturoqin, dewidi, u kelip olturdi. **2** Andin Boaz xəhərning akşakallırıdin on adəmni qakırıp, ularoqimu: — Bu yərdə olturunqlar, dedi. Ular olturoqanda **3** u həmjəmətlik həkukioqa igə kixigə: — Moabning səhərasidin yenip kəlgən Naomi ərindiximiz əlimələkkə təwə xu zeminni satmaqçı boluwatidu. **4** Xunga mən muxu ixni sanga həwərləndürməkqi idim, xundakla muxu yərdə olturoqlararning aldida wə həlkimning akşakallırinинг aldida «Buni setiwaloqin» deməkqimən. Sən əger həmjəmətlik həkukioqa asasən alay desəng, aloqin; həmjəmətlik kilmay, almamış desəng, manga eytkin, mən buni biləy; qünki səndin [awwal] baxkisining həmjəmətlik həkukü bolmayıdu; andin səndin keyin mening həkukum bar, dedi. U kixi: — Həmjəmətlik kılıp uni alımən, dedi. **5** Boaz uningoja: — Undakta yərni Naominin kəlidin alojan künidə mərhümning mirasiqə uning nami bilən ataloqan birər əvladi əlduruluxi üçün mərhümuning ayali, Moab kizi Rutnimu elixing kerək, — dedi. **6** Həmjəmət kixi: — Undak bolsa həmjəmətlik həkukumni ixitlip [etizni] alsam bolmioqudək; alsam əz mirasimoja ziyan yətküzgündəkmən. Həmjəmətlik həkukını sən əzüng ixitlip, yərni setiwaloqin; mən ixitləməymən, dedi. **7** Kədimki wakıtlarda Israilde həmjəmətlik həkukioqa yaki almaxturux-tegixix ixioqa munasiwətlik mundak bir rəsim-kəida bar idi: — ixni kəsmək üçün bir tərəp əz kəxini selip, ikkinçi tərəpkə berətti. Israilde soda-setikni bekitixtə mana muxundaq bir usul bar idi. **8** Xunga həmjəmət həkukioqa igə kixi Boazoja: — Sən uni aloqin, dəp, əz kəxini seliwətti. **9** Boaz akşakallaroja wə kəpqilikkə: — Silər bugün

mening əlimələk kə təwə boローン həmmini, xundakla Kilyon bilən Mahlonqa təwə boローン həmmini Naomining kəlidin aloqinimoqa guwahtursılər. **10** Uning üstigə mərhümning nami ərindaxlıri arisidin wə xəhərining dərwazisidin eqrürülməsliki üçün mərhümning mirasiqə uning nami boローン [birər əvladi] əldurulsun üçün Mahlonning ayali, Moab kizi Rutni hotunlukka aldim. Silər bugün buninga guwahtursılər, dedi. **11** Dərwazida turqan həmma halk bilən akşakallar: — Biz guwahturmız. Pərvərdigar sening əyünggə kirğan ayalni Israeilning jəmətinə bərpa kılıqan Rahilə bilən Leyah ikkisidək kılıqay; sən əzüng əfratah jəməti iqidə bayaxat bolup, Bəyt-Ləhəmdə nam-izziting ziyada boローン; **12** Pərvərdigar sanga bu yax qokandin tapkuzidioqan nəslinq tüpəylidin sening jəməting Tamar Yəhudəoqa tuşup bərgən Pərəzning jəmətidək boローン! — dedi. **13** Andin Boaz Rutni əmrigə elip, uningoja yekinlik kıldı. Pərvərdigar uningoja xapaət kılıp, u əhamildar bolup bir oqul tuşdı. **14** Kız-ayallar Naomiqa: — Israeilning arisida sanga həmjəmət-nijatkar nəslini üzüp қoymıqan Pərvərdigarə təxəkkür-mədhıyə қayturusulsun! Xu nəslinqning nami Israilda izzət-abruyluk boローン! **15** U sanga jeningni yengiliqarıqı həm kəriqinində seni əzizliqarıqı bolidü; qünki seni səyidioqan, sanga yətə oqıldın əwzəl boローン kelininq uni tuşdı, — dedi. **16** Naomi balını elip, baqrioja bastı wə uningoja bağılıq ana boldi. **17** Uningoja koxna boローン ayallar «Naomiqa bir bala tuşuldu» dəp, uningoja isim koydi. Ular uningoja «Obəd» dəp at koydi. U Yəssəning atisi boldi, Yəssə Dawutning atisi boldi. **18** Pərəzning nəsəbnamisi təwəndikidəktur: — Pərəzdin Həzron tərəldi, **19** Həzrondin Ram tərəldi, Ramdin Amminadab tərəldi, **20** Amminadabtin Nahxon tərəldi, Nahxondin Salmon tərəldi, **21** Salmonin Boaz tərəldi, Boazdin Obəd tərəldi, **22** Obədtin Yəssə tərəldi wə Yəssədin Dawut tərəldi.

Samu'il 1

1 Əfraim taqılıkiddiki Ramataim-Zofimda Əlkanaḥ isimlik bir kixi bar idi. U Əfraimlik bolup, Yəroḥamning oqlı, Yəroḥam Elihuning oqlı, Elihu Tohuning oqlı, Tohu Zufning oqlı idi. **2** Uning ikki ayali bar idi. Birsining ismi Hənnah, yənə birsining ismi Pəninnah idi. Pəninnahning baliliri bar idi, lekin Hənnahning balisi yok idi. **3** Bu adam hər yili əz xəhirdin samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigarqa sajdə kılıp kurbanlıq sunoqları Xiloḥoja baratti. U yerdə Əlining Hofniy wə Finiḥas degən ikki oqlı Pərvərdigarning kaḥinliri bolup ixlaytti. **4** Hər ketim Əlkanaḥ kurbanlıq kılıqan künidə u [kurbanlıktın] ayali Pəninnah wə uning hərbir oqlukızlıriqa əz tülükini berətti. **5** Əmma Hənnahıqə bolsa u ikki həssilik tülük berətti; qünki u Hənnahıni tolimu səyətti. Lekin Pərvərdigar uni tuqmas kılıqanıdi. **6** Pərvərdigarning uni tuqmas kılıqanlığının uning kündəx rəkibi [Pəninnah, Hənnahıni] azablax üçün uning bilən kattik əkerxatti. **7** Wə hər yili, Hənnah hər ketim Pərvərdigarning əyigə qıkkanda, [Pəninnah] uningoşa azar berətti. Pəninnah xundak kılıqlaqka, u yioqlap həq nemə yeməyti. **8** Ahiri uning eri Əlkanaḥ uningoşa: — I Hənnah, nemixkə yioqlaysən? Nemixkə birnərsə yeməysən? Nemixkə kənglüng azar yəydi? Mən əzüüm sanga on oqludin əwzəl əməsmü?! — dedi. **9** Ular Xiloḥda yəp-iqkəndin keyin (Əli degən kahin xu qoqla Pərvərdigarning ibadəthanisining ixiki yenidiki orundukta olturnatti) Hənnah dastihandin turdi; **10** u kattik azab iqidə Pərvərdigarqa dua kılıp zar-zar yioqlaytti. **11** U kəsəm iqip: — I samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, əgar dedikingning dərdigə yetip, meni yad etip dedikingni untumay, bəlkı dedikinggə bir oqul bala ata kılısang, uni pütün emrinining künliridə Sən Pərvərdigarqa beoqıxlamən; uning bexioğa ustira heqkəqan selinmaydu, dedi. **12** U Pərvərdigarning aldida duasını dawam kiliwatkanda, Əli uning aqzıqə қarap turdi; **13** qünki Hənnah duani iqidə kılıqlaqka ləwliri midirlawatkını bilən awazi anglanmaytti. Xunga Əli uni məst bolup kaptu, dəp oylidi. **14** Əli uningoşa: — Қaqanojıqə məst yürisən? Xarabingni əzüngdin neri kıl, dedi. **15** Lekin Hənnah, jawabən: — Undak əməs, i oqjam! Kengli sunuk bir məzllummən. Mən xarabmu, hərəkəmu iqmidi, bəlkı jenim dərdini Pərvərdigarning aldida tektüm; **16** dedəklirini yaman

hotun dəp bilmigəyla. Qünki mening zor dərdim wə azablırimdən bu künqiqə xundak nida kiliwatımən, dedi. **17** Əli uningoşa jawab berip: — Tinq-aman kaytkın; Israilning Hudasi Əzidin tiligən iltijayingni ijabət kılıqay, dedi. **18** Hənnah: — Dedəkliri kəz aldimirdə iltipat tapkay, dedi. U xularni dəp qıkıp, oqiza yedi wə xuningdin keyin qirayida ilgirikidək əqəmkənlilik kərünəmədi. **19** Ular ətisi tang sahərdə ornidin turup Pərvərdigarning həzurında sajdə kılıp bolup, Ramaḥdiki əyigə yenip kəldi. Əlkanaḥ ayali Hənnahıqə yekinqılıq kıldı; Pərvərdigar uni əsligənədi. **20** Hənnah, əhamildar bolup, wakti-saiti toxup, bir oqul tuqdi. U: «Mən uni Pərvərdigardin tiləp aldım» dəp, ismini Samuil kəydi. **21** Uning eri Əlkanaḥ əyidiki həmmisi bilən Pərvərdigarqa atidiojan hər yillik kurbanlıknı kılıqılı wə kılıqan ķəsimini ada kılıx üçün Xiloḥoja qıktı. **22** Lekin Hənnah billə barmay erigo: — Bala əməqəktin ayrıloqandila andin mən uning Pərvərdigarning aldida hazır boluxi üçün uni elip barımən; xuning bilən u u yerdə mənggü turidu, dedi. **23** Eri Əlkanaḥ uningoşa: — Əzünggə nema yahxi kərünsə, xuni kılıqin. Uni əməqəktin ayrioluqə turup turoqin. Pərvərdigar Əz söz-kalamıqə əmal kılıqay, dedi. Ayali əydə kəlip balisi əməqəktin ayrıloquqə emitti. **24** Balisi əməqəktin ayrıloqandın keyin u uni elip, xundakla üq buka, bir əfaḥ un wə bir tulum xarabni elip Pərvərdigarning Xiloḥdiki əyigə apardı. Bala bolsa tehi kiqik idi. **25** Ular bir buküni soyup balını Əlining kəxiqə elip kəldi. **26** Xuning bilən Hənnah [ungingoşa]: — I oqjam, əzliridə hayat rast bolojinidək, bu yerdə silining қaxlırida turup Pərvərdigarqa nida kılıqan məzllum mən bolimən, dedi. **27** Mən muxu oqul bala üçün dua kıldım wə mana, Pərvərdigar mening tiligən iltijayimni ijabət kıldı. **28** Əmdi hazır mən uni Pərvərdigarqa tapxurup bərdim. Əmrining həmmə künliridə u Pərvərdigarqa beoqıxlanoğan bolidu, dedi. Xuning bilən ular u yerdə Pərvərdigarqa sajdə kıldı.

2 Hənnah dua kılıp mundak dedi: — «Mening kəlbim Pərvərdigar bilən yayraydu, Mening münggüzüm Pərvərdigar bilən egiz kətürüldi; Aqzım düxmənlirimning aldida təntənilikə eqildi; Qünki Sening nijatingdin xadliniman. **2** Pərvərdigardək mukəddəs bolouqı yoktur; Qünki Səndin baxka həq kim yok, Hudayımızdək həq uyultax yoktur. **3** İ insanlar, kibirlik səzliringlarnı kəpəytivərməngərlər, Yooqan gəplərni aqzınglardın qıkmangərlər; Qünki Pərvərdigar bilim-hidayətkə igə Hudadur.

Insanlarning əməlliri Uning təripidin tarazida tartılıdu. 4 Palwanlarning ok-yalırı sundurıldı; Lekin putlixip yikiloşanların beli bolsa kudrat bilən baoşlandı. 5 Korsiki toğ bolşalar nan tepix üçün əzini yallanmılıkka bərdi; Lekin aq қaloşanlar hazır aq қalmidi; Hətta tuoşmas ayal yəttini tuoşdu; Lekin kep balılık bolşan solixip ketidü. 6 Pərvərdigar həm əltüridü, həm hayat beridü; U adəmni təhtisaraoja qüxüridü, u yərdin yənə turoşuzidü; (*Sheol* h7585) 7 Pərvərdigar adəmni həm namrat kiliwetidü, həm bay kılıdu; U kixini həm pəs kılıdu, həm egiz kətüridü. 8 U əzi miskinni topidin köpuridü, Kioqliktin yokşulni kətüridü; Ularnı esilzadılər arısında təng olturoşuzidü; Ularnı xan-xərəplik təhtigə miras kilduridü; Qünki yərning tüvrükli Pərvərdigarningkidür; U Əzi dunyani ularning üstigə saloşanidi. 9 Əz mukəddəs bəndilirining putlirini U məzmut kılıdu; Əmma rəzzillər bolsa, karangojuda xük kılınidü; Qünki həqkim əz kudriti bilən nusrət tapmayıdu. 10 Pərvərdigar bilən қarxılaşkanlar parə-parə kiliwetilidü; U Əzi asmanlardın ularoşa қarxi güdürləydi. Pərvərdigar yər yüzining qətlirigiqə həküm qıkırıldı; U Əzi tikligən padixahka kudrat beridü, U Əzi məsihliginin münggüzini egiz kətüridü!. 11 Əlkanaḥ bolsa Ramaḥdiki əz eyigə yenip bardı. Bala bolsa əlining əkəxida Pərvərdigar oja hizmət kılıp kəldi. 12 Əmma əlining oqulları intayın yaman kixilərdin bolup, Pərvərdigarnı tonumaytti. 13 Kahinlarning həlkələrgə mundak aditi bolşan: — Birsi kurbanlıq kılıp, gəx kaynap pixiatkanda kahının hizmətkarı kelip iüq tillik qanggakni əkolida tutup 14 dax, əzən, dangkan yaki korining iqigə sanjıp, qanggakka nema elinojan bolsa kahin xuni əzigə alatti. Ularning Xilohəja [kurbanlıq kılıqları] kələn həmmə Israillarоja xundak aditi bolşan. 15 Xundakla hətta yaqni kəydürməstə kahının hizmətkarı kelip kurbanlıq kiliwatçan adəmgə: — Kahinoja kawap üçün gəx bərgin, qünki u səndin kaynap pixkan gəx kobul kilmayıdu, bəlki ham gəx lazim, dəyti. 16 Əgər kurbanlıq kılıquqi uningoja: — Awwal yeoji kəydürülüp bolsun, andin nemini halisang xuni aloqın, desə, u: — Bolmaydu, manga dərhal bər! Bolmisa məjburiy alımən, dəyti; 17 Xundak kılıp bu ikki yaxning gunahı Pərvərdigarning alidda tolimu eojir bolşanidi; qünki uning səwəbidin hək Pərvərdigar oja atiojan kurbanlıklar kezgə ilinmaywatatti. 18 Əmma Samuil narəsidi bala bolup kanaptın tokulojan bir əfodni kiyp Pərvərdigarning

aldida hizmat kılattı. **19** Buningdin baxka uning anisi hər yilda uningoja bir kiqik ton tikip, hər yillik kurbanlıknı kılɔjili eri bilən baroqanda aloqa kelətti. **20** Əli Əlkanah wə ayalioja bəht tiləp dua kılıp: — «Ayalingning Pərvərdigarə beoixliqinining ornişa sanga uningdin baxka nəsil bərgəy, dedi. Andin bu ikkisi ez eyiga yandi. **21** Xuning bilən Pərvərdigar Hənnahnı yoklap bərikətləp, u əhamilidar bolup jəməy üq oqul wə ikki kız tuğdı. Kiqik Samuil bolsa Pərvərdigarning aldida turup əstiwatatti. **22** Əli bək kərip kətkənidi. U oqullirining pütkül Israiloja həmmə kılɔjanlırını anglıdi həm jamaət qedirining ixikidə hizmet kılıdıcıyan ayallar bilən yatkininimu anglıdi. **23** U ularoja: — Silər nemə üçün xundak, ixlarnı kılısilər? Qünki bu həlkning həmmisidin silərninq yamanlıkinglarnı anglawatimən, dedi. **24** Bolmaydu, i oqullirim! Mən angliojan bu həwər yahxi əməs, Pərvərdigarning həlkini azdurupsilər. **25** Əgər bir adəm yənə bir adəmgə gunah kılsa, baxka birsi uning üçün Hudadin rəhİM sorisa bolidu; lekin əgər birsi Pərvərdigarə gunah kılsa, kim uning gunahını tiliyələydi? — dedi. Lekin ular atisining səzığə kulak salmidi; qünki Pərvərdigar ularni əltürüxni niyat kılɔjanidi. **26** Əmma Samuil deqan bala əstiwatatti, Pərvərdigar həm adəmlərning aldida iltipat tapkanidi. **27** Hudaning bir adimi Əlininq yenioja keliq mundak dedi: — Pərvərdigar xundak, dəydu: «Misirda, Pirəwnningkidə turoqanda Əzümni atangning jəmətigə oquq ayan kilmidimmi? **28** Mən uni kahinim bolux, Əz kurbangahımda kurbanlık kılıx, huxbuy yekiq wə Mening aldimda əfad tonini keyip hizmet kılıxka Israilning həmmə əkbililiridin tallimiqəjanidimmi? Xuningdək Mən Israilning otta kəydüradiojan həmmə kurbanlıklırını atangoja tapxurup təkdim kılıcın əməsmu? **29** Nemixkə Mən buyruqan, turaloju jayimdiki kurbanlıkim bilən axlık hədiyələrni dəpsəndə kılısilər? Nemixkə həlkim Israillar kəltürgən həmmə hədiyələrning esilidin əzliringlarnı səmrítip, ez oqulliringlarning hərəmitini Meningkidin üstün kılısən?» **30** Uning üçün Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən dərhəkikət sening wə atangning jəmətidikilər Mening aldimda hizmitimdə mənggü mangidu, dəp eytkanidim; lekin əmdi Mən Pərvərdigar xuni dəymənki, bu ix hazır Məndin neri bolsun! Meni hərmət kılɔjanımları Mən hərmət kılımən, lekin Meni kəmsitkənlər pəs karılıdu. **31** Mana xundak künərlər

keliduki, sening bilikingni wə atangning jəmətingin bilikini təng kesiwetimən; xuning bilən jəmətingdə birmu kəriqan adəm tepilmaydu! **32** Sən turaloju jayimdə dərd-ķayqu kərisən; Israillar hərkəndək huzur-bəhtni kərgini bilən, sening jəmətingdə əbədgıqə birmu kəriqan adəm tepilmaydu. **33** Wə Mən kurbangahımnıñ hizmitidin üzüp taxlimiojan adıming bar bolsa, u kəzliringning hiraxixi bilən jeninqning azablinixiqə səwəb bolidu. Jəmətingdə tuqulonlarning həmmisi balaqəttin etməy əlidu. **34** Sanga bu ixlarnı ispatlaxka, ikki oqlung Hofniy bilən Finiħasning bexioja qüxdiojan mundağ bir alamat bexarət bolidu: — ularning ikkilisi bir kündə əlidu. **35** Əmma Əzümgə Rohim wə dilimdiñ niyitim boyıqə ix kəridiojan sadık bir kahinni tikləymən; Mən uningoja məzmut bir jəmat kürimən; u Mening məsih kılıqinimning aldida mənggү mengip hizmət kılıdu. **36** Xundak boliduki, sening jəmətingdikilərdin hərbir tirik kəlojanlar bir sər kümüx wə bir qıxləm nan tiləxkə uning aldioja kelip uningoja təzim kılıp: «Kahinlik hizmətliridin manga bir orun bərsilə, yegili bir qıxləm nan tapay dəp eytidiojan bolidu» dəydu.

3 Samuil degən bala bolsa əlining aldida Pərvərdigarning hizmitidə bolatti. Əmdi Pərvərdigarning səzi u künlərdə kəm idi; wəhiylık kərənütərmə kep əməs idi. **2** Wə xundak boldiki, bir künı əli ornida yatkanidi (uning kezli torlixip kərməs bolup kəlay degənidir) **3** Hudanıñ qırıoji tehi eqmigən bolup, Samuil Pərvərdigarning ibadəthanisida, Hudanıñ əhdə sandukioja yekinla yərdə yatatti. **4** Pərvərdigar Samuilni qakıldı. U: — Mana mən bu yərdə, dedi. **5** U əlining kəxioja yığırıp berip: — Mana mən, meni qakirdingoju, dedi. Lekin u jawab berip: — Mən qakırmıdim; kaytip berip yatkın, dedi. Xuning bilən u berip yattı. **6** Pərvərdigar yənə: «Samuil!» dəp qakıldı. Samuil kopup əlining kəxioja berip: Mana mən, meni qakirdingoju, dedi. Lekin u jawab berip: — Mən qakırmıdim i oqlum, yənə berip yatkın, dedi. **7** Samuil Pərvərdigarnı tehi tonumiojanidi; Pərvərdigarning səzi uningoja tehi ayan kılınmiojanidi. **8** Lekin Pərvərdigar yənə üqinqi ketim: «Samuil!» dəp qakıldı; u kopup əlining kəxioja berip: — Mana mən; sən meni qakirding, dedi. U wakitta əli Pərvərdigar balını qakırıptu, dəp biliq yətti. **9** Xuning bilən əli Samuiloja: — Berip yatkın. U əgər seni qakırsa, sən: — I Pərvərdigar, səz kılıqin, qunki kulgung anglaydu, dəp eytkin, dewidi, Samuil

berip ornida yattı. **10** Wə Pərvərdigar kelip yekin turup ilgirikidək: — «Samuil, Samuil!» dəp qakıldı. Samuil: — Səz kılıqin, qunki kulgung anglaydu, dəp jawab bərdi. **11** Pərvərdigar Samuiloja: — Mana Mən angliojanlarning ikki kılıkını zingildatkuđak bir ixni Israelning arısında kilmakçımən. **12** Xu künidə Mən burun əlining jəmətidikilər tooqrisida eytkinimning həmmisini uning üstigə qüxürimən; baxtin ahiroiqə ada kılımən! **13** Qunki ezigə ayan bolovan kəbihlik tüpəylidin Mən uningoja, sening jəmətingdin mənggülük həküm qıckarmaqçımən, dəp eytkanmən: qunki u oqullirining iplaslığını bilip turup ularni tosmidi. **14** Uning üçün əlining jəmətidikilərgə kəsəm kılıqanmənki, əlining jəmətidikilərning kəbihlikli məyli kurbanlıq bilən bolsun, məyli hədiyə bilən bolsun kafarət kılınmay, əbədgıqə kəqürüm kılınmaydu, dedi. **15** Samuil ətisi tang atkūqə yetip, andin Pərvərdigarning eyining ixiklirini aqtı. Əmma Samuil wəhiylık kərənütəni Əliga eytixtin körkti. **16** Lekin əli Samuilsti qakırıp: — I Samuil oqlum, dedi. U: — Mana mən, dəp jawab bərdi. **17** U: — U sanga nemə səz kıldı? Səndin etünəy, uni məndin yoxurmiojin. Əgər Uning sanga eytkanlırinin birini manga eytməy koysang, Huda deginini sening bexingoja qüxürsun wə uningdin artuk qüxürsun! — dedi. **18** Xuning bilən Samuil uningoja həqnemini qaldurmay həmmimini dəp bərdi. Əli: — Mana, U Pərvərdigardur; U nemini layik tapsa, xuni kilsun, dedi. **19** Samuil esüp qong boluwatatti wə Pərvərdigar uning bilən billə bolup, uning eytkan bexarətlik səzliridin heqkasisini yərdə qaldurmaytti. **20** Xuning bilən pütkül Israel Dandin tartip Bəər-Xebaçıqə Samuilsti Pərvərdigarning pəyojəmbiri kılıp tikləngənlilikini bilip yətti. **21** Xu wakitta Pərvərdigar Xilohda Əzini yənə ayan kıldı. Qunki Pərvərdigar Xilohda Əz səz-kalami arkılıq Samuiloja Əzini ayan kıldı; wə Samuil Uning səzini pütkül Israiloja yətküzdü.

4 U wakitta Israel Filistiyılər bilən jəng kılıqli qikip əbən-Əzərgə yekin jayda bargah-qedirlarnı tiki. Filistiyılər bolsa Afək degən jayda bargah-qedirlarnı tiki. **2** Filistiyılər Israillar bilən sokuxkili səp tiziq turdi. Jəng kengayganda Israel Filistiyılər aldida tarmar boldı; Filistiyılər ularning jəng səpliridin tet mingqə adəmni eltiirdi. **3** Halayıq bargahqa yenip kəlgəndə, Israelning aksakalları: — Nemixə Pərvərdigar bugün bizni Filistiyılər təripidin tarmar kıldurdı? Biz Xilohdin Pərvərdigarning əhdə sandukını kəximizəja elip

keləyli; u arimizda bolsa, bizni düxminimizning kolidin kütkuzidu, dedi. **4** Xu gəptin keyin halayik Xiloqşa adəm mangdurup, xu yerdin kerublarning otturisida olturojan samawi қoxunlarning Sərdarı Pərvərdigarning əhdə sandukını elip kətürüp kəldi. Xuningdək Əlining ikki oöqli Hofniy bilən Finihasmu Hudanıng əhdə sandukı bilən billə kəldi. **5** Wə xundak boldiki, Pərvərdigarning əhdə sandukı ləxkərgahıqə elip kelingandə pütkül Israil yərni təwratkükəd küqlük bir quşan kətürüxti. **6** Filistiyılər küqlük təntənə awazını anglap: — Ibraniylarning ləxkərgahıdını anglojan bu küqlük quşan nemə wəjidin qıkkandu, dəp eytixti. Arkidinla ular Pərvərdigarning əhdə sandukınını ularning ləxkərgahıqə kəltürülginini bilip yətti. **7** Xuning bilən Filistiyılər körküp: — İlahılar ularning ləxkərgahıqə kəptü, həlimizoja way! Mundak ix bu wakitkiqə həq boləjan əməs, deyixti. **8** Həlimizoja way! Bizni bu կudrətlik ilahıların kim kütkuzidu? Mana bayawanda misirliklarnı türlik bala-wabalar bilən urojan ilahılar dəl xulardur! **9** I Filistiyılər, ezliringlarnı jəsur kərsitip ərkəktək turunglar. Bolmisa, ibraniylar bizgə kul boləjandək biz ularqa kul bolımız; ərkəktək bolup jəng kılıngılar! — dedi. **10** Xuning bilən Filistiyılər Israillar bilən jəng kıldı. Israil tarmar kılınip, hərbəri tərəp-tərəpkə eəz qedirigə bədər əqtı. Jəngdə kəttik, kiroqinqılık bolup, Israildin ottuz ming piyadə əskər əltürüldi. **11** Pərvərdigarning əhdə sandukı olja bolup kətti wə Əlining ikki oöqli Hofniy bilən Finihasmu əltürüldi. **12** Xu künü bir Binyaminlik jəng məydanidin keqip kiyim-keqəkliri yırtıq, üstibexi topa-qang haldə Xiloqşa yığırıp kəldi. **13** U yetip kəlgəndə, mana Əli yolling qetidə eəz orundukida olturup takıti-tak bolup kütüwatatti; uning kengli Pərvərdigarning əhdə sandukınını qəmida parixan idi. U kixi həwərnı yatküzgili xəhərgə kirgəndə, pütkül xəhər pəryad-quşan kətürdi. **14** Əli pəryad sadasını anglap: — Bu zadi nemə warang-qurung? dəp soridi. U kixi aldirap kelip əligə həwər bərdi **15** (Əli toksan səkkiz yaxka kirgən, kəzli ketip əqtıq bolup, kerməyti). **16** U kixi Əlige: — Mən jəngdin kaytip kəlgən kiximən, bugün jəng məydanidin keqip kəldim, dedi. Əli: — I oöllum, nemə ix yüz bərdi? — dəp soridi. **17** Həwərqi jawab berip: — Israil Filistiyılerning alidin bədər əqtı. Həlk, arisida kəttik, kiroqinqılık boldi! Sening ikki oöllung, Hofniy bilən Finihasmu əldi həmdə Hudanıng əhdə sandukunu olja bolup kətti,

dedi. **18** Wə xundak boldiki, həwərqi Hudanıng əhdə sandukını tiləja aloğanda, Əli dərwazining yenidiki orunduktin kəynigə yikilip qüxüp, boynı sunup əldi; qünki u əkerip, bədinimə eoqırlixip kətkənidi. U kırık yil Israilning həkimi boləjanidi. **19** Uning kelini, yəni Finihasnuqı ayalı һamildar bolup tuojuşka az əalojanidi. U Hudanıng əhdə sandukınını olja bolup kətkənliklə wə kiyinatısi bilən eriningmu əlgənlik həvirini anglojanda, birdinla kəttik, toloq tutup, püklülp balını tuoqdi. **20** U ələy dəp əalojanda, qərisidə turojan ayallar: — Korkmiojin, sən oöql bala tuojdung, dedi. Lekin u buningə jawabmu bərmidi həm kəngül bəlmidi. **21** U: «Xan-xərəp Israildin kətti» dəp balıq «İhabod» dəp isim koydi; qünki Hudanıng əhdə sandukı olja bolup kətkən həm kiyinatısi bilən erimu əlgənidir. **22** U yanə: — Xan-xərəp Israildin kətti; qünki Hudanıng əhdə sandukı olja bolup kətti! — dedi.

5 Filistiyılər Hudanıng əhdə sandukını olja elip, uni Əbən-Əzərdin elip Axdodka bardı. **2** U yərdə Filistiyılər Hudanıng əhdə sandukını elip Dagon buthanisoja əkirip, Dagon degən butning yenioja koydi. **3** Axdoddikilər ətisi sahər kopup kəlsə, mana Dagon buti Pərvərdigarning əhdə sandukınını aldida yikilojniqə düm yatatti. Xunga ular Dagon butni elip yanə eəz ornida turoquzup koydi. **4** Lekin ətisi sahər kopup kəlsə, mana, Dagon Pərvərdigarning əhdə sandukınını aldida yikilojniqə düm yatatti; Dagonning bəxi həm kolları bosuqında qekilojanidi; Dagonning pəkət beliksiman teni əalojanidi. **5** Xunga bügüngə kədər Axdodta ya Dagonning kahinliri bolsun ya Dagonning buthanisoja kirgüçilər bolsun, Dagonning bosuqisoja dəssiməydu. **6** Andin Pərvərdigarning kolı Axdoddikilərning üstigə kəttik, qüxüp, ularnı wəyrən kılıp, Axdod bilən ətrapidikilərni hürrək kesili bilən urdi. **7** Axdoddikilər bularnı kərüp: — Israilning Hudasining əhdə sandukı bizlərdə turmisun! Qünki uning kolı bizni wə ilahımız Dagonni kəttik besiwalı, deyixti. **8** Xuning bilən ular adəm mangdurup Filistiyılerning həmmə oojilirini qakırtıp jəm kılıp ulardin: — Israilning Hudasining əhdə sandukunu կandak, bir tərəp kılımız? dəp soridi. Ular: — Israilning Hudasining əhdə sandukı Gatka qət yol bilən yetkəlsun, dəp jawab berixti. Xuning bilən ular Israilning Hudasining əhdə sandukunu u yərgə qət yol bilən yetkigəndin keyin Pərvərdigarning kolı u

xəhərgə qüxüp kixilərni kattik sarasimiga qüxürdi. U kiqıklardın tartip qonglarojiqə xəhərdikilərni urdi, ular hürrək kesilgə giriptar boldi. **10** Xuning bilən ular Hudanıng əhdə sandukını Əkronoja əwətti. Lekin Hudanıng əhdə sandukı Əkronoja yetip kəlgəndə, Əkrondikilər pəryad kılıp: — Biz bilən həlkimizni əltürük üçün ular Israilning Hudasining əhdə sandukını bizga yətkidi! — dedi. **11** Ular adəm mangdurup Filistiyılerning oojilirini kiqkərtip jəm kılıp ularoja: — Biz bilən həlkimizni əltürməslikü üçün Israilning Hudasining əhdə sandukını bu yərdin eż jayioja kətkütünglər, dedi; qünki kattik wəhimə xəhərni başkanıdı; Hudanıng koli ularning üstigə tolimu eoşir qüixkənidir. **12** Əlmigən adəmlər bolsa hürrək kesili bilən urulup, xəhərning pəryadı asmanoja kətürüldi.

6 Pərwərdigarning əhdə sandukı Filistiyılerning yurtida yəttə ay turdi. **2** Filistiyılər kahinlər bilən palqılları qakırıp ularoja: — Pərwərdigarning əhdə sandukını kəndak kılımız? Uni kəndak, kılıp eż jayioja əwətələymiz? Yol kərsitinglər, dedi. **3** Ular: — Əgər Israilning Hudasining əhdə sandukını kəyturup əwətsənglər, kuruq əwətmənglər, həq bolmioğanda uning bilən bir «itaətsizlik kurbanlılığı»ni birgə əwətixinglər zərürdür, dedi. Xundak kiloqanda xipa tapışılər, xundakla Uning əkolining nemə üçün silərdin ayrılmioğanlığını bilişilər, dedi. **4** Ular: — Biz nemini itaətsizlik kurbanlılığı kılıp əwətimiz? — dəp soridi. Ular: — Filistiyılerning oojilirining sani bəx; xunga bəx altun hürrək wə bəx altun qaxkən yasap əwətinglər; qünki silərgə wə oojanglaroja ohxaxla bala-ķaza qüxti. **5** Hürrəkliringlərinə xəklini wə zeminingləri wəyran kılıdiqən qaxkənlərinə xəklini nəkix kılıp yasap, Israilning Hudasioja xanxərəp kəltürünglər. Xuning bilən u bəlkim silərning, ilahırimizning wə zemininglərning üstini başkan əkolini yeniklitərmikin: — **6** Misirlıklär bilən Pirəwn eż kəngüllərini kattik kiloqandək silərnu nemixka eż kənglünglərni kattik kılısilər? U misirlıklär ozaq kəndliklərini kolluk kərsətkəndin keyin, ular Israillərni koyup bərmidimu, ular xuning bilən kəytip kəlmidimu? **7** Əmdi yengi bir harwa yasap, tehi boyunturukkə kəndürülmigən mozaylıq ikki inəknii əharviqə ķoxunglər; ulardin mozaylırını ayrip, eydə elip ķelinglər; **8** andin Pərwərdigarning əhdə sandukını kətürüp əharviqə selinglər; wə uningoja əwətidiojan itaətsizlik kurbanlılığı kılıdiqən altun buyumlarnı

bir կapka selip sandukka yandap կoyunglar wə sandukni xu peti mangdurunglar; **9** andin կarap turunglar. Əgər əharwa Israil qebrisidiki yol bilən Bəyt-Xəməxkə mangsa, bizgə kəlgən xu qong bala-ķazani qüxürgüqining ezi Pərwərdigar bolidu. Undak bolmisa, bizni urojan Uning koli əməs, bəlkı bizgə qüxkən tasadipiliq bolidu, halas, deyixti. **10** Xuning bilən Filistiyılər xundak kıldı. Ular Mozaylik ikki inəknii əharviqə ķoxup, mozaylırini eydə solap կoyup, **11** Pərwərdigarning əhdə sandukını əharviqə selip, altun qaxkən wə կuyma hürrəklər կaqlanoqan կapni uningoja yandap կoydi. **12** Inəklər Bəyt-Xəməxkə baridiqən yol bilən ulud yürüp kətti. Ular kətürülgən yol bilən mangəqə mərəyatti, ya ong tərəpkə ya sol tərəpkə keyip kətmidi. Filistiyılerning oojilirili ularning arkisidin Bəyt-Xəməxning qebrisiojqə bardı. **13** Bəyt-Xəməxtikilər jilojida buqday oruwatatti, ular baxlırını kətürüp əhdə sandukını kərüp hux boluxtı. **14** Əharwa Bəyt-Xəməxlik Yəxuaning etizlikiqə kelip, u yərdiki bir qong taxning yenida tohtap կaldı. Ular əharwini qekip, ikki inəknii Pərwərdigar ozaq atap kəydürmə kurbanlıq kıldı. **15** Lawıylar Pərwərdigarning əhdə sandukı bilən altun buyumlar bar կapni qüxürüp qong taxning üstigə կoydi. Xu kiuni Bəyt-Xəməxtikilər Pərwərdigar ozaq kəydürmə kurbanlıqlar wə baxka kurbanlıqlarını kıldı. **16** Filistiyılerning bəx oojisi bularni kərüp xu künü Əkronoja kəytip kətti. **17** Filistiyılerning Pərwərdigar ozaq itaətsizlik kurbanlılığı kılıp bərgən altun hürriki: — Axdod üçün bir, Gaza üçün bir, Axkelon üçün bir, Gat üçün bir wə Əkron üçün bir idi. **18** Altun qaxkənlərinə sani bolsa Filistiyılerning bəx oojisiojqə təwə barlıq xəhərning sani bilən barawər idi. Bu xəhərlər sepiilliq xəhərlər wə ularoja қaraxlıq səhra-kəntlərni, xundakla ular Pərwərdigarning əhdə sandukını kəyəqan qong qimənzarojiqə həmmə jayni eż iqigə alatti. Bu qimənzar həzirmu Bəyt-Xəməxlik Yəxuaning etizlikida bar. **19** Əmma Bəyt-Xəməxtikilər eż məyliqə əhdə sandukining iqigə қarioqını üçün Pərwərdigar ulardin yətmix adəmni, jümlidin qonglardın əllikni urdi. Pərwərdigar həlkni mundak kattik uroqanlıq üçün pütün həlk matəm tutti. **20** Bəyt-Xəməxtikilər: — Bu mukəddəs Huda Pərwərdigarning alidda kim eər turalaydu? Əhdə sandukı bizning bu yərdin kimning kəxiqə apirliliyi kerək? — dedi. **21** Andin ular Kiriat-Yearimdikilərgə əlqilərni əwitip: — Filistiyılər

Pərvərdigarning əhdə sandukını kayturup bərdi. Bu yərgə kelip uni eziünglaroja elip ketinglar, dedi.

7 Xuning bilən Kiriat-Yearimdiki adəmlər kelip

Pərvərdigarning əhdə sandukını elip qıkip, dəngning üstidiki Abinadabning eyidə կoydi wə uning oqlı Əliazarnı əhdə sandukıqə karaxka Pərvərdigaroja atap bekitti. 2 Əhdə sandukı Kiriat-Yearimda қoyulqəndin tartip uzun wakit, yəni yigirmə yil ətti. Israilning pütkül jəmətəgi: — Əgər pütün kəlbinglar bilən Pərvərdigarning yenioqa kaytip, yatlarining ilahlıları bilən Axtarotlarnı eż aranglardın yoktitip, kenglünglarnı Pərvərdigaroja baqlap, has Uning ibaditidila bolsanglar U silərni Filistilərning kolidin kutkuzidu, dedi. 4 Xuning bilən Israil Baallar bilən Axtarotlarnı taxlap has Pərvərdigarning ibaditidila boldi. 5 Andin Samuil: — Pütkül Israilni Mizpaḥ xəhīrigə jəm kilsanglar, mən silər üçün Pərvərdigarning aldida dua kılıy, dedi. 6 Əmdi ular Mizpaḥka jəm bolup, u yərdə su tartip uni Pərvərdigar aldioqa կuydi wə u künü roza tutup: — Biz Pərvərdigarning aldida gunah sadir kildük, dedi. Xuning bilən Samuil Mizpahta Israillarning ərz-dəwalırı üstidin həküm qıçırdı. 7 Filistylər Israillarning Mizpaḥda jəm boloxınıni anglıdi; Filistylərning oqojılırları Israil bilən jəng kılqılı qıktı. Israillar buni anglap Filistylərdin körkti. 8 Israillar Samuiłqa: — Biz üçün Pərvərdigar Hudayımız bizni Filistylərning kolidin kutkuzuxi üçün uningoşa nida kilixtin tohtimiqin, dedi. 9 Samuil anisini emiwatkan bir կozını elip toluk bir kəydürmə kurbanlık kiliplər Pərvərdigaroja sundı; Samuil Israilning həkkidə Pərvərdigaroja pəryad kətürdi; Pərvərdigar duasını anglıdi. 10 Samuil kəydürmə kurbanlık kiliwatkanda Filistylər Israil bilən sokuxkılı yekinlap kəldi. Lekin Pərvərdigar xu künü Filistylərning üstigə kəttik güldürməmə güldürlitip ularnı alakzada kiliwətti; xuning bilən ular Israil aldida tarmar boldı. 11 Israillar Mizpahtın qıçıp ularnı Bəyt-Karning tūwigiqə kooqlap kirdi. 12 U wakıttı Samuil bir taxni elip, uni Mizpaḥ bilən xənning otturısında tikləp: — «Pərvərdigar bizgə hazırlıqə yardəm beriwateridu» — dəp uni Əbən-Əzər dəp atidi. 13 Xuning bilən Filistylər besikip Israilning zeminoqa yəna tajawuz kilmidi; Samuil [həkim] boloxan barlıq künərlərdə Pərvərdigarning koli Filistylərning üstigə karxi boldı; 14 xundak kiliplər əkrondin tartip Gatkiqə Filistylər

Israildin eliwalojan xəhərlərning həmmisi Israiloja yanduruldu; xəhərlərgə təwə zeminlarnimu Israil Filistilərning kolidin yandurup aldı. Buningdin baxka Israil bilən Amoriylar otturısında tinqlik boldı. 15 Samuil bolsa pütün əmriddə Israilni soridi. 16 Hər yili u Bəyt-Əl, Gilgal wə Mizpaḥlarnı aylinip, muxu yərlərdə Israil üstidin həküm yürgüzətti. 17 Andin u Ramahka yenip baratti; qünki uning eyi xu yərdə idi həm u u yardımı Israil üstidin həküm yürgüzətti. U u yardımı Pərvərdigaroja bir kurbangah yasloqanıdi.

8 Xundak boldiki, Samuil կeriçanda oqullırını

Israiloja həkim kiliplər կoydi. 2 Uning tunjisining ismi Yoel bolup, ikinqisining ismi Abiyah idı. Bular Bəər-Xebada həkimlik kıldı. 3 Lekin oqullırı uning yollırıda yürməyətti, bəlkı mənpəətni kezlep ezip, parılları yəp, hək-nahəkni astin-üstün kıldı. 4 U wakıttı Israilning həmmə akşakallırı Ramahda jəm bolup Samuilning կexioqa kelip 5 uningoşa: — Mana sən կeriding, oqullırıng bolsa sening yollırıngda yürməyədi. Barlıq əllərdə boloxandək üstimizgə həküm süridiqlən bir padixah bekitkin, dedi. 6 Ularning «Üstimizgə həküm süridiqlən bir padixah bekitkin» degini Samuilning kengligə eoir kəldi. Samuil Pərvərdigaroja dua kiliwidı, 7 Pərvərdigar Samuiłqa jawabən: — Həlk sanga hərnemə eytsa ularqa կulağ saloqın; qünki ular seni əməs, bəlkı «Üstimizgə padixah bolmisun» dəp Meni taxlidi. 8 Mən ularnı Misirdin qıçaroqan kündin tartip bugünkü küngiqə ular xundak ixlarnı kilipl, Meni taxlap baxka ilahılaroja ibadət kilipl kəlgən. Əmdi ular sanga həm xundak kiliidu. 9 Xuning üçün ularning səzığə uniojin. Lekin ularnı kəttik aqahlandurup kəlgüsidiə ularning üstidə səltənət kilidiqlən padixahning ularnı qandaq baxkuriqənlərini bildürgin, dedi. 10 Samuil eziđin bir padixah şorioqan həlkə, Pərvərdigarning eytkinining həmmisini dəp bərdi. 11 U: — Üştünlarda səltənət kilidiqlən padixahning tutidiqlən yoli mundak bolidu: — U oqullırınglarnı eż ixioqa կoyup, jəng һarwilirini həydaxkə, atlıq əskərləri boluxka salidu; ular uning һarwilirinən aldida yığıridu; 12 ularnı ezi üçün ming bexi wə əllik bexi boluxka, yerini həydaxkə, һosulını oruxka, jəng korallırı bilən һarwa əswablırını yasaxka salidu. 13 Kızliringlarnı ətir yasaxka, tamak etixkə wə nan yekixkə salidu. 14 Əng esil zeminliringlər, üzümzarliringlər bilən zəyntulukliringlarnı tartiwelip eż hizmətkarlıriqə beridu. 15 U urukunglardın, üzümzarliringlarning

hosulidin ondin bir ülüxini əzining oqojidarları wə hiszmətkarlırioja bəlüp beridu. **16** U külliringlar, dedəkiringlar, əng kelixkən yigitliringlərni wə exəkliringlərni əz ixioja salıdu. **17** U köyliringlərdin ondin bir ülüxini alıdu; silər uning əkul-hizmətkarlıri bolisilər. **18** Silər u kündə əzüngləroja tallıqan padixah, tüpəylidin pəryad ketürisilər; lekin Pərvərdigar u künidə silərgə əkulak salmaydu, dedi. **19** Həlk bolsa Samuilning səziga əkulak salmay: — Yak, bəlkı üstimizgə səltənət kılıdılqan bir padixahı bolsun, dedi. **20** — Xundak kılıp biz baxxa hərbər əllərgə ohxax bolımız; bizning padixahımız üstimizdən həküm qıkırıp, bizni baxlaydu wə biz üçün jəng kılıdu, dedi. **21** Samuil həlkəning həmmə səzlərini anglap, ularni Pərvərdigarlıq yətküzdü. **22** Pərvərdigar əmdi Samuiloja: — San ularning səziga əkulak selip, ularla bir padixah bekikin, dedi. Samuil Israilləroja: — Hərbiringlər əz xəhiringləroja əytinglər, dedi.

9 Binyamin əbəlisi din Kix atlıq bir kixi bar idi. U Abiəlning oqlı, Abiəl Zerorning oqlı, Zeror Bikoratning oqlı, Bikorat Afıyaning oqlı idi; Afiya bolsa Binyaminlik, idi. U ezi batur wə delətmən kixi idi. **2** Kixning Saul isimlik, esil wə huxhuy bir oqlı bar idi. Israillər arısında uningdin qıraylıq adəm yok idi; u xundak egiz boyluk ər idiki, həlkəning hərkəndikə uning mürisigim kəlməytti. **3** Saulning atisi kixning exaklıri yitip kətkənidi. Buning bilən Kix oqlı Sauloja: — Sən hiszmətkarlırdın birini əzüng bilən billə elip, exaklırnı tepip kalgin, dedi. **4** Ular berip Əfraim edirlilikdən ətüp, Xalıxa zeminini kezip, ularni izdəp tapalmıdi; ular Xaalim zemini dinmə ötti, exaklır u yərdimə yok idi. Andin Binyamin zeminini kezip ötti, ularni yənə tapalmıdi. **5** Ular Zuf zemini oja yətkəndə Saul ezi bilən kəlgən hiszmətkarioja: — Bolə, eygə yanaylı; bolmisa atam exaklırdın ənsirməy, əksiqə bizning əjemimizni yep ketərmiki, dedi. **6** Lekin u uningoja: — Mana, bu xəhərdə Hudanıng bir adımı bar. U möhtərəm bir adəm, hər nemə desə əməlgə axmay kəlməydu. Əmdi u yargə barayı; u bizgə baridılqan yolimizni kersitip koyarmikin, dedi. **7** Xunga Saul hiszmətkarioja: — Lekin uning yenioja barsaq u kixığə nemə berimiz? Qünki hurjunlirimizdə nan tūğəp kaldi, kəlimizdə Hudanıng adımagə bərgüdək sowqıtımız yok. Yenimizdə yənə nemə bar? — dedi. **8** Hiszmətkar Sauloja jawab berip: — Mana kolumna qarək xəkəl kümüx bar. Mangidılqan yolimizni dəp bərsun, Hudanıng adımagə xuni berəy, dedi **9** (burun Israilda bir adəm Hudadin yol sorımaqçı

bolsa: — Kelinglər, aldin kərgüqining kəxiqə barayı, dəytii. Hazır «pəyojəmbər» degənni etkən zamanda «aldin kərgüqi» dəytii). **10** Saul hiszmətkarioja: — Məslihəting yahxi boldi. Biz mangaylı, dedi. Xuning bilən ular Hudanıng adımı turojan xəhərgə bardı. **11** Ular xəhərgə qıkıdılqan yolda ketiwatqanda, su tartkılı qıkıqan birnəqqə kzoja uqrıdi wə ulardin: — Aldin kərgüqi muxu yərdim? — dəp soridi. **12** Ular jawab berip: — Xundak, Mana u aldinglarda turidu; tez beringlər, qünki halayıq bugün [xəhərning] yüksək jayida kurbanlıq kilməkqi, xunga u bugün xəhərgə kirdi. **13** U [kurbanlıktın] yeyixkə tehi yüksək jayqa qıkımay turupla, silər uning bilən xəhərdə uqrıxisilər. Həlk u kəlmigüqə taam yeməydu, qünki u awwal kurbanlıqni bərikətləydi; andin qakirilojan mehmanlar taamqa eoqız tegidu. Hazır qıkıngalar, qünki bu dəl uni tapkılı bolidılqan wakıt, dedi. **14** Ular xəhərgə qıkıp xəhər mərkizigə kəlgəndə, mana Samuil yüksək jayqa qıkıxqə ularla karap keliwatatti. **15** Pərvərdigar Saul kelixtin bir kün ilgiri Samuiloja: **16** — Ətə muxu waktılarda Mən yeningoja Binyamin zeminidin bir adəmni əwətimən. Sən uni Mening həlkim Israilning üstigə əmir boluxka məsih kıləjin. U Mening həlkimni Filistiyələrning kəlidin kütəzidü. Qünki Mening həlkimning pəryadi Manga yətkini üçün ularla iltipat bilən karidim, — dedi. **17** Samuil Saulni kərgəndə Pərvərdigar uningoja: — Mana, Mən sanga səz kıləjan adəm muxudur. Bu adəm Mening həlkimning üstidə saltənət kılıdu, dəp izhər kıldı. **18** Saul dərwazida turojan Samuilning kəxiqə berip: Silidin soray, aldin kərgüqining əyi nədə, dəp soridi. **19** Samuil Sauloja: — Aldin kərgüqi mən əzüm xu. Məndin awwal yüksək jayqa qıkıqin. Bugün silər mən bilən taam yəysilər; ətə seni uzutup qıkıqanda, kənglüngdiki hərbər ixlarnı sanga dəp berəy, — dəp jawab bərdi. **20** Əmma üq kün burun yitip kətkən exaklırdın bolsa, əndixə kilməqin; ular teplidi. Əmdi Israilning həmmə arzusi kimqə mayıl? Sanga wə atangning pütkül jəmətigə əməsmə? — dedi. **21** Saul jawab berip: — Mən Israil əbəliliqi iqidiki əng qıqıq kəbilə bolojan Binyamindin, jəmətimmu Binyamin əbəlisi iqidiki əng qıqıki tursa? Nemə üçün bu səzlərni manga dəyla? — dedi. **22** Samuil bolsa Saulni wə hiszmətkarını baxlap, mehmanhana əyigə kirdi wə ularni qakirilojanlarning arısında tərdə olturoquzdi. Ular ottuzqə adəm idi. **23** Samuil axpərzgə: — Mən saklap koyoqın dəp, sanga tapxurojan həlikə taamni

elip kəlgin, dedi. **24** Xuning bilən axpəz saklap koyojan qong ajritilojan қolni elip Saulning aldioja koydi. Samuil: — Mana, [sanga] saklap қoyulojini xudur! Uni aldingoja elip yegin; qünki u mən həlkni qakirojan qeojında atayın sanga atap elip koyojandin tartip bu bekitilgən wakitkığa saklandı, dedi. Xuning bilən u künü Saul bilən Samuil tamaqta billə boldi. **25** Ular yukiri jaydin qüxüp xəhərgə kirdi, [Samuil] eəgzidə Saul bilən sezləxti. **26** Ətisi tang xəhərdə orundin turojanda Samuil Saulni eəgzidin qakirip: — Ornungdin tur, mən seni uzutup koyay, dedi. Saul orundin turdi wə ikkisi billə qıktı, — həm u Samuil bilən billə koqioja qıktı. **27** Ular xəhərning ayiqioja ketiwatkanda, Samuil Sauloja: Hizmətkaroja aldımızda mangoqa turojin, dəp buyruqin, dedi. U xundak қıldı. Andin Samuil: — Sən turup tur, Pərvərdigarning səz-kalamini sanga yətküzəy, dedi.

10 Samuil bir may komzikini elip uning bexioja teküp uni seyüp mundak dedi: — «Mana bu, Pərvərdigarning seni Əz mirasiyo əmir boluxka məsih kiliqini əməsmu? **2** Sən bugün məndin ayrılojandın keyin Binyamin zeminining qebrisidiki Zəlzáhəja yetip baroqiningda Rahiləning kəbrisining yenida sanga ikki kixi uqrayıdu; ular sanga: «Sən izdəp baroqan exəklər tepildi, wə mana, atang exəklərdin oğəm kılmay, bəlkı silər üçün: Oqlumni կandak kılıp taparmən, dəp ənsiriməktə» dəp eytidu. **3** Sən u yərdin mengip, Tabordiki dub dərihigə yətkəndə Pərvərdigarning aldioja berix üçün Bayt-Ələq qıkıp ketiwatkan üç kixigə uqraysən. Ulardin biri üç oqlak, biri üç nan wə yənə biri bir tulum xarabni kətürüp kelidu. **4** — Ular sanga salam kılıp ikki nanni sunidu; sən bərginini kolliridin aloqin. **5** Andin sən «Hudaqoja [ataloqan] Gibeah xəhərigə barisən (u yərdə Filistiy'lərning bir ləxkərgahı bar); sən xu xəhərgə kəlsəng qiltar, tambur, nəy wə lirilarnı kətürüp yukiri jayidin qüxkən bir bəlkə pəyəqəmbərlər sanga uqrayıdu. Ular bexarətlik səzlərni kılıdu. **6** Xuning bilən Pərvərdigarning Rohi sening wujudungeja qüxicidu, sən ular bilən birlikə bexarətlik səzlərni kılısan wə yengi bir adəm bolisən. **7** Muxu alamatlər sanga kəlgəndə, kolungdin nema kəlsə xuni kiliqin. Qünki Huda sən bilən billidur. **8** Andin məndin ilgiri Gilgalqa qüxüp barisən. Mana, mən həm yeningoja qüxüp kəydürmə қurbanlıklar sunux wə inaқ қurbanlıklar kiliç üçün kelimən. Mən yeningoja berip, nema kilixing kerəklini ukturmioquqə, meni yəttə kün

saklap turojin». **9** Wə xundak boldiki, u burulup Samuilde ayrılojanda Huda uningoja yengi bir kəlb ata қıldı; wə bu alamatlərning həmmisi axu künü əməldə kərsitildi. **10** Ular Gibeahəja yetip kəlgəndə mana, bir bəlkə pəyəqəmbərlər uningoja uqridi; Hudanıng Rohi uning wujudioja qüxti, buning bilən u ularning arısida bexarət kiliçkə baxlıdı. **11** Uni ilgiri tonuydijoqanlarning həmmisi uning pəyəqəmbərlərning arısida bexarət kiliqinini kergəndə ular bir-biriga: — Kixning oqlıqə nemə boptu? Saulmu pəyəqəmbərlərdin biri boldimu nemə? — deyixti. **12** Əmma yərlik bir adəm: — Bularning atılıri kimlər? — dedi. Xuning bilən: «Saulmu pəyəqəmbərlərning birimidu?» dəydiqan gəp pəyda boldı. **13** Əmdi Saul bexarətlik səzlərni kılıp bolup, yukiri jayoja qıkıp kətti. **14** Saulning taoqisi uningdin wə uning hizmətkaridin: — Nagə berip kəldinglər? dəp soridi. U: — Exəklərni izdigi qıktuk; lekin ularni tapalmay Samuilning kəxioja barduk, dedi. **15** Saulning taoqisi: — Samuilning silərgə nemə deginini manga eytip bərginə, dedi. **16** Saul taoqisioja: — U jəzm bilən bizgə exəklər tepildi, dəp həwər bərdi, dedi. Lekin Samuilning padixaḥlıq ixi toçruluk eytən səzini uningoja dəp bərmidi. **17** Samuil əmdi həlkni Pərvərdigarning aldioja jəm bolunglar dəp, Mizpahka qakirdi. **18** U Israiloja: — Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — «Mən silər Israilni Misirdin qıkırıp misirliklarning kəlidin azad kılıp, silərgə zulum kılıqan həmmə padixaḥlıklarning kəlidin kutkuздum. **19** Lekin büyünki kündə silərni bexinglarla qüxkən barlıq balayıpətlərdin wə barlıq muxəkkətlərdin kutkuزوjuqı Hudayinglardın waz keqip uningoja: «Yak, Üstimirzə bir padixaḥ bekitip bərgəysən» — dedinglər. Əmdi əzünglərni kəbilənglər boyiqə, jəmətinglər boyiqə Pərvərdigarning aldioja hazır kiliqinlar» — dedi. **20** Xuning bilən Samuil Israilning həmmə kəbililirini aldioja jəm kılıp, qək taxliwidi, qək Binyamin kəbilisigə qıktı. **21** U Binyamin kəbilisini jəmət-jəmətliri boyiqə eəz aldioja kəltürüp qək taxliwidi, qək Matrining jəmətigə qıktı. Andin keyin yənə qək taxliwidi, Kixning oqlı Sauloja qıktı. Ular uni izdiwidə, əmma uni tapalmidi. **22** Xunga ular Pərvərdigardin yənə: — U kixi bu yərgə keləmdü? — dəp soridi. Pərvərdigar jawabən: — Mana, u yüksəktaqlarning arısioja yoxuruniwaldı, dedi. **23** Xunga ular yüksürüp berip uni xu yərdin elip kəldi. U həlkəning otturisida turojanda halayıknıng boyı uning mürisigimə kəlmidi. **24** Samuil barlıq həlkə: —

Əmdi Pərvərdigar tallıqan kixigə karanglar! Dərwəkə barlıq həlkning iqidə uningoja yetidiojan birsı yoktur, dedi. Wə həlkning həmmisi: — Padixaḥ yaxisun! — dəp towlaxti. **25** Samuil həlkə padixaḥlıq həkük-kanunlirini ukturdi wə uni oram yazma kılıp yezip qıkıp, Pərvərdigarning aldioja köydi. Andin Samuil həmmə həlkni, hərkəysisini eż eylirigə kayturdı. **26** Saulmu həm Gibeahdiki əyigə kaytti; kəngülleri Huda təripidin təsirləndürülən bir türküm batur kixi uning bilən billə bardi. **27** Lekin birnəqqə rəzil kixi: — Bu kixi əndəkəmə bizni kütkuzalısın? — dəp uni kəmsitip uningoja həq sowoja bərmidi; əmma u anglimaslıkka saldı.

11 Xu wakitta Ammoniy Nahax qıkıp Yabəx-Gileadni muhəsirigə aldı. Yabəxning həmmə adəmliri Nahaxka: — Əgər biz bilən əhdə tüzsəng, sanga boy sunimiz, dedi. **2** Lekin Ammoniy Nahax ularoja: — Pütkül Israiloja dəxnəm kılıx üçün hər biringlarning ong kezini oyup andin silər bilən əhdə kılıy, dedi. **3** Yabəxning akşakalliri uningoja: — Bizgə yəttə kün məhələt bərgin; biz Israilning pütkül yurtiqa əlqılerni mangdurup andin keyin bizni kütkuzidiojan adəm qıkmışa, eşimiz qıkıp sanga təslim bolımız, dedi. **4** Əmdi əlqilər Saulning xəhiri Gibeahqa kelip muxu səzlərni həlkning əlkılıqoja yətküzdi; həmmə həlk pəryad kətürüp yiojildi. **5** Wə mana, Saul etizlikidin qıkıp kalıları həydəp keliwatatti, u: — Həlk nəmə dəp yioqlaydu, dəp soridi. Ular Yabəxtin kəlgən kixilərnin səzlərini uningoja dəp bərdi. **6** Saul bu səzlərni anglioanda Hudanıng Rohı uning üstigə kelip, uning oğəzipi ətək kozojaldi. **7** U bir jüp uyni qepip parqılap, parqılırını əlqılerning koli arkılıq pütkül Israil zeminiqə tarkıtıp: — Hər kim kelip Saul bilən Samuiloja əgəxmisə, ularning uylırımı muxuningoja ohxax kılınidu, dedi. Xuning bilən Pərvərdigarning körkənqi həlkning üstigə qüxti; xundak boldiki, ular ittipaklıxip bir adəmdək jənggə qıktı. **8** Saul ularını Bezək [degən jayda] sanıqanda Israillar üç yüz ming, Yəhūdanıng adəmliri bolsa ottuz ming qıktı. **9** Ular kəlgən əlqilergə: — Gileadtiki Yabəxning adəmlirigə xundak eytinglarki, ətə kün qüx bolqanda nijat silərgə kelidu, dedi. Əlqilər berip xuni Gileadtiki Yabəxliklarqa yətküzdi; ular intayın huxal boluxti. **10** Xuning bilən Yabəxtikilər: — Ətə biz kəxingləroja qıkıp [təslim bolımız], silər bizni əndəkəmə kılıxka layik kərsənglər, xundak kılıngalar, dedi. **11** Ətisi xundak boldiki, Saul həlkni üç bələk kıldı; ular keqə tətinqi

jesəktə ləxkərgahqa kirip Ammoniyarnı kün qüx bolouqqa urup kirdi. Tirik əlqoşalar bolsa xundak parakəndə boldiki, ulardin ikki adəmmu bir yərgə keləlmidi. **12** Həlk əmdi Samuiloja: — Bizning üstimizgə Saul padixaḥ bolmisun dəp eytənər kimi? Bu kixilərnı kəltürüp, ularni əltürəyli, dedi. **13** Lekin Saul: — Bugün həqkim əltürülmisin. Qünki bugün Pərvərdigar Israiloja nusrət bərdi, dedi. **14** Samuil həlkə: — Kəni, Gileadka berip u yərdə padixaḥlıqni yengibaxtin tikləyli, dəp eytti. **15** Xuni dewidi, həmmə həlk Gileadka berip Gileadta Pərvərdigarning aldida Saulni padixaḥ kıldı; ular u yərdə Pərvərdigarning aldida inaklık kurbanlıklarını kəltürdi. Saul həm xuningdak barlıq Israil xu yərdə zor huxallıkkə qəmdi.

12 Samuil pütkül Israiloja: — Mana, mən silərning barlıq eytənər səzliringlərni anglap üstünglərə bir padixaḥ koydum; **2** Mana əmdi padixaḥ silərning aldinglarda yürməktə, mən bolsam kerip bexim akardı; mana, mening oqullırımmu aranglarda turidu. Yaxlıkimdən tartıp bu küngiqə silərning aldinglarda mengip kəldim. **3** Mana bu yərdə turuptımən. Pərvərdigarning aldida wə uning məsih kılınojinining aldida manga ərzinqalar bolsa dəweringlər; kimning uyini tartıwaldım? Kimning exikini tartıwaldım? Kimning həkkini yedim? Kimgə zulum kıldı? Yaki mən kezümnı kor kılıx üçün kimdin para aldım? Xundak bolsa dənglər, wə mən uni silərgə tələp berimən, dedi. **4** Ular jawab berip: — Sən bizning həkkimizi yemiding, həqkimə zulum kilmidindən wə həq kixinin qolidin birər nərsinimu eliwalmiding, dedi. **5** U ularoja: — Məndə həq həkkinqərələrini qalmaqənlilikə Pərvərdigar silərgə guwahı bolup wə uning məsih kılıqını həm bugün guwahıqı bolsun, dewidi, ular: — U guwahıqtur, dedi. **6** Samuil həlkə mundak dedi: «Musa bilən Hərunni tikləp ata-bowliringlərni Misir zeminidin qıkarıcıqı bolsa Pərvərdigardur. **7** Əmdi ornunglardın turunglar, mən Pərvərdigarning aldida Pərvərdigarning silərgə wə ata-bowliringlərə yürgüzən həkkaniyə əməllirini silərning aldinglərə koyuxka sez kılıy. **8** Yaqub Misiroja kirgəndin keyin ata-bowliringlər Pərvərdigərə pəryad kılıqanda, Pərvərdigar Musa bilən Hərunni əwətti. Ular ata-bowliringlərni Misirdin qıkirip bu yərdə olturaklıxturdu. **9** Əmma ular eż Hudasi Pərvərdigarnı tutudi; xunga u ularnı Həzorning əxunidiki sərdar Siseranıq kolioja, Filistilərlərning kolioja həm Moabning padixaḥının

kolioja tapxurup bərdi; bular ular bilən jəng kılıxtı. **10** Xuning bilən ular Pərvərdigar oja pəryad kılıp: «Biz gunah kılıp Pərvərdigarnı taxlap Baallar wə Axtarotlarning ibaditidə bolduk; əmma əmdi bizni düxmənlirimizning kolidin қutkuzojin, biz sanga ibadət kılımız» dedi. **11** Wə Pərvərdigar Yərubbaal, Bedan, Yəftəh wə Samuilni əwətip, ətrapinglardiki düxmənliringlarning kolidin silərni қutkuzdi, xuning bilən tinq-amam turuwatkanidinglar. **12** Lekin Hudayinglar Pərvərdigar Əzi padixahınglar bolsimu, Ammonning padixaḥı Nahaxning silərgə қarxi қopkinini kərgininglarda silər: Yak! Bir padixaḥ üstümizgə saltənat kilsun dəp manga eyttinglar. **13** Əmdi silər halap tallıqan, silər tiligən padixaḥka қaranglar; mana, Pərvərdigar silərnинг üstüngləroja bir padixaḥ koydi. **14** Əgər silər Pərvərdigardin korkup, uning küllükida bolup, Uning awazioja қulaklıringlarnı selip, Uning əmrigə asiylik kilmisanglar, silər həm üstünglarda saltənat kilojan padixaḥ Hudayinglar Pərvərdigar oja əgəxsənglar, əmdi silərgə yahxi bolidu. **15** Lekin Pərvərdigarning sezigə қulak salmay, bəlkı Pərvərdigarning əmrigə asiylik kilsanglar, Pərvərdigarning koli ata-bowiliringləroja қarxi bolqandək silərgimu қarxi bolidu. **16** Əmdi turunglar, Pərvərdigar kəzliringlarning aldida kiliđojan uluq karamətni kəriünglar! **17** Bügün buqday oridiojan wakıt əməsmu? Mən Pərvərdigar oja nida kılıy, U güldürmama bilən yamoqur yaqduridu. Xuning bilən silərnинг bir padixaḥ tiligininglarning Pərvərdigarning nəziridə zor rəzillik ikənləkini kəriüp yetisilər». **18** Andin Samuil Pərvərdigar oja nida kıldı; xuning bilən Pərvərdigar xu künü güldürmama bilən yamoqur yaqdurdi. Həlk Pərvərdigardin wə Samuildin bək korktı. **19** Həlkning həmmisi Samuiloja: — Hudaying Pərvərdigar oja bizni əlmisin dəp kəminiliring türün dua kilojin; qunki həmmə gunahlırimizning üstigə yənə yamanlık axurup əzimizgə bir padixaḥ tilidük, dedi. **20** Samuil həlkə mundak dedi: — Korkmanglar; silər dərwəkə bu həmmə rəzillikni kilojansılər, lekin əmdi Pərvərdigar oja əgixixtin qətniməy, pütkül kengülliringlar bilən Pərvərdigarning ibaditidə bolunglar; **21** adəmgə payda yətküzəməydiqan yaki adəmni қutkuzalmaydiqan bihudə ixlarnı izdəp, yoldın ezip kətməngərlər; qunki ularning tayini yoktur. **22** Qunki Pərvərdigar Əz uluq nami türün Əz həlkini taxlimaydu; qunki Pərvərdigar silərni Əz həlk kılıxni

layik kərgəndur. **23** Manga nisbətən, silər üçün dua kılıxtin tohtax bilən Pərvərdigar oja gunah kılıx məndin neri bolsun; bəlkı mən silərgə yahxi wə durus yolni əgitimən. **24** Pəkət silər Pərvərdigardin korkup pütkül kengülliringlar wə həlkət bilən uning ibaditidə bolunglar; qunki silər üçün kilojan uluq karamətlərgə қaranglar! **25** Lekin yamanlık kilsanglar, həm əzüngərlər həm padixaḥınglar ھalak kılınisilər».

13 Saul [ottuz] yaxta padixaḥ bolup Israilning üstidə ikki yıl saltənat kilojanın keyin **2** Əzige Israildin üç ming adəmni iloqap aldı. Ikki mingi Mikmaxta wə Bəyt-Əl taoqlırıda Saulning қexida, bir mingi Binyamin zeminidiki Gibealıda Yonatanning қexida idi. Əmma u қilojan həlkning hərbirini əz əylirigə kətküziwətti. **3** Yonatan bolsa Filistiyılerning Gebadiki ləxkərgahıja hujum kıldı, Filistiyılər buningdin həwər taptı. Saul bolsa: — Pütkül zemindiki ibraniylar anglap oyqansun dəp, kanay qaldurdi. **4** Pütkül Israil Saulning Filistiyılerning ləxkərgahıja hujum kilojanlığının həmdə Israilning Filistiyılərgə nəprətlinidiojanlığının həwər taptı. Həlk Saulning kəynidin Gilgalıja berip yiojıldı. **5** Filistiyılərdin Israil bilən jəng kilojili üç ming jəng hərwisi, altə ming atlıq ləxkər wə dengiz sahilidiki kumdək kəp piyadə ləxkər yiojıldı. Ular kelip Bəyt-Awənnıng xərk təripidiki Mikmaxta bargah tiki. **6** Israilning adəmliri əzlinining kəttik hiyim-hətərdə қalojanlığını kəriüp oqarlar oja, qatkalılıklarıja, kiya taxlıklärəja, yüksəri jaylar oja wə azgallar oja yoxuruniwelixti; **7** [bəzi] ibraniylar Jordan dəryasidin etüp, Gad wə Gileadning zeminoja kəqip bardı. Lekin Saul Gilgalda kəldi, adəmlirinin həmmisi uningoja titrigən ھalda əgəxti. **8** Əmdi Saul Samuil uningoja bekitkən wakitkığa yəttə kün kütüp turdi; lekin Samuil Gilgalıja kəlmidi, həlk uningdin tarilip kətkili turdi. **9** Saul: — Kəydürmə kurbanlıq bilən inaqlıq kurbanlıqlarını bu yərgə — yenimoja elip kelinglər, dedi. Andin u ezi kəydürmə kurbanlıq ətküzdi. **10** Wə xundak boldiki, u kəydürmə kurbanlıknı tügitixi bilənla, mana Samuil kəldi. Saul uningoja salam kilojili aldioja qıktı. **11** Lekin Samuil: — Nemə ixłarnı kılding?! — dəp soridi. Saul: — Həlk məndin tarilip kətkənlikini, silining bekitkən wakitta kəlmigənliklirini, Filistiyılerning Mikmaxta yiojilojinini kərdum, **12** mən iqimədə: Əmdi Filistiyılər Gilgalıja qüxüp manga hujum kılmakçı, mən bolsam tehi Pərvərdigar oja iltija kilmidim, dedim. Xunga kəydürmə kurbanlıq kılıxka əzümni

məjburlidim, dedi. **13** Samuil Sauloja: — Sən əhməklik kıldıng; sən Hudaying Pərvərdigar sanga buyruqan əmrni tutmiding; xundak қılıqan bolsang Pərvərdigar Israilning üstidiki səltənitinqni mənggү mustəhkəm kılatti, dedi. **14** Lekin əmdi səltənitinq mustəhkəm turmaydu. Pərvərdigar Əz kənglidikidək muwapık bir adəmni izdəp taptı. Pərvərdigar uni Əz həlkinqing baxlamqisi kıldı, qünki sən Pərvərdigar sanga buyruqanni tutmiding, dedi. **15** Andin Samuil ornidin turup Gilgaldin ketip Binyamin zeminidiki Gibeahqoja bardi. Saul bolsa eż yenidiki adəmlərni sanidi; ular altə yüzqə qıktı. **16** Saul bilən ooğlu Yonatan wə ularning kexida қalojan həlk Binyamin zeminidiki Gebada kəlip қaldi, Filistiyər bolsa Mikmaxta bargahı tikkənidi. **17** Karakqılar daim Filistiyərninq bargahıdın qıkıp üq bələkkə bəlünətti. Bir bələk Xual zeminidiki Ofrahqoja baridiojan yoloja atlinatti, **18** bir bələk Bəyt-Horonoja baridiojan yol bilən mangatti, yənə bir bələk qəlning qetidiki Zəboim jilojisoja karaydiojan zemindiki yoloja mangatti. **19** Əmma pütkül Israil zemindən həqbir temürqi tepilməytti; qünki Filistiyər: — İbraniylar ezlirigə kiliq yaki nəyzə yasiyalısın, dəp oylaytti. **20** Bu səwəbtin Israillər həmmisi sapan qixliri, kətmənlərini, paltılırını wə orqaklırını bislax üçün Filistiyərninq kexioja baratti. **21** Ular sapan qixliri wə kətmənlər üçün üqtin ikki xəkəl, jotu, palta wə zihlərni bislax üçün üqtin bir xəkəlni tələytti. **22** Xunga urux boloğanda Saul wə Yonatanning kexidiki həlkinqing həqbırıdə kiliq ya nəyzə yok idi; pəkət Saul bilən oğlu Yonatandila bar idi. **23** U wakittə Filistiyərninq bir қarawullar ətriti Mikmaxtiki dawanoja qıkkənidi.

14 Bir kuni Saulning oğlu Yonatan yaraq kətürgüqisigə: — Kəlgin, udulimizdiki Filistiyərninq қarawullar ətritining yenioja qıkyayı, dedi. Əmma u atisioja həqnemə demidi. **2** Saul bolsa Gibeahning qetidiki Migrondiki anar dərihining tegidə қaldi. Uning kexidiki həlk altə yüzqə idi **3** (u wakitta əfodni Ahitubning oğlu, İhabodning akisi Ahiyah kiyatti; u Xiloha turuwatqan, Pərvərdigarning kağını idi. Ahitub Finiħasning oğlu, Finiħas əlining oğlu idi). Həlk bolsa Yonatanning kətkinlikini bilmənədi. **4** Yonatan Filistiyərninq қarawullar ətriti tərəpkə etməkqi bolojan dawanning ikki təripida tüvrüktək tik kiya taxlar bar idi. Birining nami Bozəz, yənə birining nami Sənəh idi. **5** Bir kiya tax ximaliy təripidə bolup, Mihmax bilən қarixip turattı, yənə biri jəbub təripidə Gebaning udulida idi. **6** Yonatan

yaraq kətürgüqisigə: — Kəl, bu hətnisizlərninq қarawullar ətritigə qıkyayı; Pərvərdigar biz üçün bir ix kilsa əjab əməs, qünki Pərvərdigarning kutkuşuxi üçün adəmlərninq kəp yaki az boluxi həq tosaloju bolmayıdu, dedi. **7** Uning yaraq kətürgüqisi uningoja: — Kənglüngdə hər nemə bolsa xuni қılıqın; barojın, mana, kənglüng nemini halisa mən sən bilən billimən, dedi. **8** Yonatan: — Mana, biz u adəmlər tərəpkə qıkıp əzimizni ularqa kərsityayı; **9** əgər ular bizgə: — Biz silərninq kexinglarqa barojuqə turup turunglar, desə ularning kexioja qıkımay eż jayimizda turup turaylı; **10** lekin ular: — Bizning kəximizoja qıkıngalar, desə, qıkyayı. Qünki xundaq bolsa Pərvərdigar ularni kəlimizoja beriptu, dəp bilimiz; muxundak ix bizgə bir bexarət bolidu, dedi. **11** İkkiylən əzini Filistiyərninq қarawullar ətritigə kərsätti. Filistiyər: — Mana, İbraniylar əzini yoxurojan azgallardin qıkiyatidu, dedi. **12** Ətrəttikilər Yonatan bilən yaraq kətürgüqisigə: — Bizgə qıkıngalar, biz silərgə bir nərsini kərsitip köyimiz, dedi. Yonatan yaraq kətürgüqisigə: — Manga əgixip qıkkın; qünki Pərvərdigar ularni Israilning қolioja bərdi, dedi. **13** Yonatan kəl-putlrı bilən əmülp qıktı, yaraq kətürgüqisi kəynidin uningoja əgəxti. Filistiyər Yonatanning aldida yikilixti; yaraq kətürgüqisi kəynidin kəlip ularni kətl əldi. **14** Xu tunji hujumda Yonatan bilən yaraq kətürgüqisi təhminən yerim қoxluk yərdə eltürgənlər yigirmidək adəm idi. **15** Andin ləxkərgahdikikərni, dalada turuwatqanlarnı, barlıq ətrətlərdikilərni wə bulang-talang қılıquqları titrək bastı. Ular həm titrəp körkəti, yərmə təwrinip kətti; qünki bu qong körkənq Huda təripidin kəlgənidi. **16** Əmdi Binyamin zeminidiki Gibeahda turuwatqan paylaqlıqlar kərdiki, mana, ləxkər topları tarmar bolup uyan-buyan yüksürüxüp kətti. **17** Saul kexidiki həlkə: Adəmlirimizni sanap kimning bu yərdin kətənlikini eniqlənglər, dedi. Ular saniwidı, mana, Yonatan bilən yaraq kətürgüqisi yok qıktı. **18** Saul Ahiyahqə: — Hudanıñ əhdə sandukını elip kəlgin, dedi. Qünki u wakitta Hudanıñ əhdə sanduki Israilning arisida idi. **19** Saul kahinoja səz kiliwatqanda Filistiyərninq ləxkərgahında bolovan qəlwə baroqanseri küqiyip kətti. Saul kahinoja: — Kəlungni yiqşkin, dedi. **20** Andin Saul wə uning bilən bolovan həmmə həlk yiqşlip jənggə qıktı; wə mana, Filistiyərninq hərbiri eż sapdixioja қarxi kiliq kətürüp zor parakandılık boldı. **21** U wakittin ilgiri Filistiyərninq arisida bolovan,

ular bilən billə ləxkərgalıning ətrapioja qıkkən İbraniylar bar idi; ularmu Saul wə Yonatan bilən billə bolğan Israillar oja koxuldi. **22** Xuningdək əfraim taqlırıda əzini yoxuroğan Israillar Filistylərning қaqqınıni anglojanda sokuxka qıkıp ularni kooqlidi. **23** Xuning bilən Pərvərdigar u künii Israil oja nusrət bərdi. Sokux Bəyt-Awənning u təripigə etti. **24** Lekin Israilning adəmliri u künii zor besim astida қaldı. Qünki Saul ularoja kəsəm iqtüzüp: — Mən düxmənlirimdin intikam almıouqə kəq boluxtin ilgiri taam yegən kixigə lənət bolsun, dəp eytənədi. Xuning üçün həlkətin həqkim taam yemidi. **25** Əmma barlıq zemindiki koxun bir ormanlıkka kirgəndə yer üzüdə həsəl bar idi. **26** Həlk ormanlıkka kirgəndə, mana bu həsəl ekip turattı; lekin həqkim əolini aqzioja kəturmidi, qünki həlk kəsəmdin körkətti. **27** Lekin Yonatan atisining həlkə kəsəm iqtüzənlikini anglimiyanıdi. Xunga u əolidiki əhasini sunup uqini həsəl kənikigə tikip koli bilən aqzioja saldı. Xundak kılıp kəzləri nurlandı. **28** Əmma həlkətin biri: Sening atang həlkə qing kəsəm iqtüzüp: — Bugün taam yegən kixigə lənət bolsun! dəp eytənədi. Xuning üçün həlk həlsizlinip kətti, dedi. **29** Yonatan: — Mening atam zəminoja azar bərdi; əkarngalar, bu həsəldin kiqikkinə tetixim bilənla kəzliminən xunqə nurlanojini kermidinqlarmu? **30** Həlk, bugün düxmənlərin tariwalıqan oljidin haliojinini yegən bolsa Filistylərning arisidiki kiroqinqılıq tehimu zor bolmasmidi? — dedi. **31** Axu künii ular Mikmaxtin tartip Filistylərni kooqlap Ayjalon ojqə urup kirixti; həlk tola hərip kətkənidi. **32** Xuning bilən həlk olja üstigə etilip berip, koy, kala wə mozaylarni tutup xu yərdila soydi. Andin həlk gəxni ənni adaliwətməyla yedi. **33** Saul oja həwər keli: Mana, həlk ənni adaliwətməyla gəxni yəp Pərvərdigar oja gunah, kiliwatidu, dəp eytildi. U: Silər Pərvərdigar oja asiyilik kildinglər! Əmdi bu yərgə yenimoja qong bir taxni domilitip kelinglər, dedi. **34** Saul yənə: Silər həlkənin arisioja qıkıp ularoja: Hərbiri əz kalisini, əz əyini kəximoja elip keli pətənətən yərdə soyup yesun; lekin gəxni ənni adaliwətməy yəp, Pərvərdigar oja gunah, kilmanglar, dənglər, dedi. Bu keqə həlkənin həmmisi hərbiri əz kalisini elip keli pətənətən yərdə soydi. **35** Saul bolsa Pərvərdigar oja bir kurbangah yasidi. Bu uning Pərvərdigar oja yasiojan tunji kurbangahı idi. **36** Saul: — Bu keqə Filistylərning peyiga qüxüp, ətə tang atkuqə ularni talap keq birini tirik koymayı, dedi.

Həlk: — Nemə sanga yahxi kərünsə xuni kilojin, dəp jawab bərdi. Lekin kahin səz kılıp: — Pərvərdigarning yenioja kırıp [yolyoruk sorap] qıckaylı, dedi. **37** Saul Hudadin: — Ya Filistylərning kəynidin qüxüymü? Sən ularni Israilning kolioja tapxuramsən? — dəp soridi. Lekin u künii U uningoja keq jawab bərmidi. **38** Saul: — I həlkənin həmmə qongləri, bu yərgə qikinqilar. Bugün kim gunah kilojanlığını eniklap bekinglər. **39** Qünki Israil oja nusrət bərgən Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kilişənki, bu gunah həttə oqlum Yonatanda tepilsimi u jəzmən eltürülsün, dedi. Lekin pütükül həlkətin həqkim uningoja jawab bərmidi. **40** Andin u pütükül Israil oja: — Silər bir tərəptə turunglar, mən oqlum Yonatan yənə bir tərəptə turaylı, dedi. Həlk uningoja: — Nemə sanga yahxi kərünsə, xuni kilojin, dedi. **41** Saul Israilning Hudasi Pərvərdigar oja: — Bu qək bilən əyni əhwalı axkara kilojasən, dedi. Qək bolsa Saul bilən Yonatanni kərsətti, həlk kütuldi. **42** Saul: — Mening bilən oqlum Yonatanning otturisi oja qək taxlanglar, dedi. Xundak kiliwidi, qək Yonatanoja qıktı. **43** Saul Yonatanoja: — Kilojiningni manga eytənədi. Yonatan uningoja: — Kolumnidiki əhasa bilən kiqikkinə həsəl elip tetip bakṭım wə mana, xuning üçün mən əlümgə məhkum boldum! — dəp jawab bərdi. **44** Saul: — Sən qokum əlüxüng kerək, i Yonatan; undak kilmisəm, Huda manga sening bexingoja qüvkəndinmu artuk, qüxiürsun! — dedi. **45** Lekin həlk Saul oja: — Israilda bu uluq nusrətni kazanəjan Yonatan eltürüləmdü? Bundaq ix bizdin neri boloj! Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kilişənki, uning bexidin bir tal qaq yərgə qüxməydu; qünki bugünkü ixni u Hudaning yardımı bilən əməlgə axurdi, dedi. Xundak kılıp həlk Yonatanni əlüməndin halas kıldı. **46** Andin Saul Filistylərni kooqlaxtin tohtidi; Filistylərmü əz jayıqə kəytip kətti. **47** Xundak kılıp Saul Israilning səltənitini əzininq kıldı; andin u qərisidiki düxmənlirigə, yəni Moablar, Ammoniyalar, Edomiylar, Zoba hədiki padixahlar wə Filistylərgə hujum kıldı. U əyəsi tərəpkə yüzlənsə ojalıp kelətti. **48** U zor jasarat kərsətip Amaləklərni urup Israilni bulang-talang kiloquqılardın kütkuzdi. **49** Saulning oqulları Yonatan, Yixwi wə Malki-Xua idi; uning ikki kizi qızının ismi bolsa — qongining Merab, kiqikining Mikal idi. **50** Saulning ayalining ismi Ahinoam bolup, u Ahimaazning kizi idi. Saulning əxoxunining sərdarı Abnər idi; u Saulning taqisi Nərning oqlu idi. **51** Saulning atisi Kix wə Abnərning atisi Nər bolsa, ikkisi

Abiəlning oqulları idi. **52** Saul pütkül əmriddə Filistilər bilən kattik jəngdə bolup turdi. Saul əzi hərkəqan batur ya palwanları kərsə, uni eż hizmitigə salatti.

15 Əmdi Samuil Sauloğa: — Pərvərdigar seni Əz həlkı Israil üstigə padixah, bolux üçün məsih kılıqlı meni əwətkənid; əmdi Pərvərdigarning sezini angliojin. **2** Samawi қoxunlarning Sərdarıoloqan Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən Amaləklərning Israiloğa kılıqan muamilisini, yəni Israil Misirdin qıkkanda ularning yolda ularoğa қandak қarxilik kərsətkənlikini kənglüməgə pükkənmən. **3** Əmdi berip Amaləklərni urup ularning həmmisini wəyrən kılıp ularni həq ayımayla, ər bolsun, ayal bolsun, əsmür bolsun, bowak bolsun, kala-koj, təgə wə ixək həmmisini yokatkin, dedi. **4** Saul həlkni jəm kılıp ularni Təlaim xəhiri də saniwidi, ikki yüz ming piyadə əskər, Yəhuda kəbilisidin on ming adəm qıktı. **5** Saul Amaləklərning xəhiri gələndə xu yərdiki wadida bəktürmə koydu. **6** Andin Saul Keniyərgə: — Qıkip ketinglar, silərni ular bilən қoxup yokatmaslığım üçün Amaləklərning arisidin qıkip ketinglar; qünki Israil Misirdin qıkkanda silər ularning həmmisigə mehribanlık kərsətkənsilər, dedi. Xuning bilən Keniyərələr Amaləklərdin qıkip kətti. **7** Əmdi Saul Amaləklərni Həwilaḥdin tartip Misirning udulidiki Xuroqıqə kəoqlap urdi. **8** U Amaləklərning padixahı Agagni tirik tutti, əmma barlıq həlkni kiliq bisi bilən pütünləy yokattı. **9** Lekin Saul bilən həlk Agagni ayidi wə koy-kala, bordalojan mal wə kozılardın əng esillərning həmmisini, jümlidin nemə yahxi bolsa xuni ayap ularni əhalak əhəlikə koli barmidi; lekin nemə yarimas wə zaip bolsa xularning həmmisini ular yokattı. **10** Xuning bilən Pərvərdigarning səzi Samuiloğa kəlip mundak deyildi: — **11** «Saulni padixah kılıqiməjə puxayman kıldıq, qünki u manga ağıxixtın yenip Mening səzümgə əmal kılımdı». Samuil azar qekip pütkül bir keqə Pərvərdigaroja pəryad ketürdi. **12** Ətisi Samuil Saulning aldioja qıqx üçün tang sahərdilə ornidin turdi. Samuiloğa: — Saul Karməlgə bardı wə mana, u ezigə bir abidə turoquzup andin yenip Gilgal oğa qübüptü, degən həwər berildi. **13** Samuil Saulning kəxioja kəlgəndə Saul uningoşa: — Pərvərdigar seni mubarəkligəy! Pərvərdigarning səzlirigə əmal kıldıq, dedi. **14** Lekin Samuil: — Undak bolsa əhəlikiməjə anglojan koyning mərxi bilən mən angławatkan kalining mərxi zadi nədin kəldi? — dedi. **15** Saul jawab berip: — Ular Amaləklərdin elip kelindi;

qünki həlk Hudaying Pərvərdigaroja kurbanlıq kılıx üçün koy-kalining esillirini ayap əldərurup koydu; əhalininı bolsa pütünləy yokattuk, dedi. **16** Samuil Sauloğa: — Koy, bu gepingni! Mən Pərvərdigarning bu keqə manga nemə deginini sanga eytip berəy, dedi. U uningoşa: — Eytkin, dedi. **17** Samuil mundak dedi: — Əz nəzirində kiqik hesablanoqan wəktində Pərvərdigar seni Israilning üstigə padixah, bolsun dəp, məsih kılıxi bilən sən Israil əhəlibilirinin bexioloqan əməsmidinq? **18** Andin Pərvərdigar seni: — Sən berip gunahkar Amaləklərni əhalak kılıqin; ularni yokatkuqə ular bilən sokuxkın, dəp əwətkənid. **19** Əmdi nemixkə Pərvərdigarning səzığə կulaç salmay, bəlkı olja üstigə düm qübüp, Pərvərdigarning nəzirində yaman bolojanni kılding? **20** Saul Samuiloğa: — Mən həkikətan Pərvərdigarning səzığə կulaç saldimqo! Pərvərdigar meni əwətkən yol bilən mangdim wə Amaləklərning padixahı Agagni elip kelip Amaləklərning əzini pütünləy yokattim. **21** Əmma həlk bolsa oljidin koy bilən kala, yəni yokitixkə bekitilgən nərsilərdin əng esilini elip Hudaying Pərvərdigaroja Gilgalda kurbanlıq kılıx üçün elip kəldi, dedi. **22** Samuil: — Pərvərdigar kəydürmə kurbanlıqlar bilən təxəkkür kurbanlıqlarını kəltürüxtin seyünəmdü, ya Pərvərdigarning səzığə itaat kilixtin süyünəmdü? Mana itaat kilmaklıq kurbanlıq kilmaklıqtın əwzəl, kəngül koyux kəqkər yeqini sunuxtin əwzəldür. **23** Qünki asiylik bolsa jadugərlik gunahı bilən oxhaxtur, Baxpaxtaqlıq əhəbihlik wə butpərəslikkə barawərdur. Sən Pərvərdigarning sezini taxliqinə üçün, Pərvərdigar seni taxlap padixahlıqtın məhrum kıldı, — dedi. **24** Saul Samuiloğa: — Mən gunah sadır kıldıq, qünki mən Pərvərdigarning əmriddin wə sening səzüngdinmu qıktım; qünki mən həlkətin körküp ularning səzığə kirdim. **25** Əmdi gunahımni əpu kılıqin; mening Pərvərdigaroja sajdə kilişim üçün mening bilən kaytip baroqin, dedi. **26** Samuil Sauloğa: — Mən sening bilən kaytip barmaymən; qünki sən Pərvərdigarning sezini taxliqənsən, wə Pərvərdigar seni taxlap padixahlıqtın məhrum kıldı, dedi. **27** Samuil ketixkə burulojinida Saul uning tonining pexini tutuwaldi, u yirtılıp kətti. **28** Samuil uningoşa: — Pərvərdigar bugün Israilning padixahlıqını səndin yirtip elip səndin əwzəl boloqan bir yekininoqə tapxurdu. **29** Israilning Janabiy Aliyisi Boloquqi yaloqan səzlimədyu yaki niyitidin yanmayıdu; qünki u adəm balisidək niyitidin yanoquqı əməstur, dedi. **30**

Saul: — Mən gunah sadir kıldım. Lekin həlkimning aksakallırining wə Israilning aldida manga izzət kılıp menin bilən yenip barojin; xuning bilən Hudaying Pərvərdigarqa səjdə kılalaymən, dedi. **31** Xuning bilən Samuil Saul bilən yenip bardı wə Saul Pərvərdigarqa səjdə kıldı. **32** Andin Samuil: — Amaləklerning padixahı Agagni menin aldimoja elip kelinglər, dedi. Agag bolsa huxluk bilən uning kəxioja bardı. Agag kenglidə: — Xübhisizki, elüm dəhxiti etüp kətti, dedi. **33** Əmma Samuil: — Sening kiliqing hotunlarni balisiz kılqandək sening anangmu hotunlarning arısında balisiz bolidu, dewidi, Samuil Agagni Gilgalda Pərvərdigarning aldida qanap parə-parə kıldı. **34** Andin Samuil Ramahqə bardı. Saul bolsa «Saulning yurti Gibeah» degən jaydiki eyigə qikip kətti. **35** Samuil əlgən künigiqə Saul bilən կaya kərüxmidi. Əmma Samuil Saul üçün կayouqurdi. Pərvərdigar Saulni Israilning üstigə padixah kılqanlığının əpsuslandı.

16 Pərvərdigar Samuiloja: — Sən қaqqanojqıq Saul üçün կayouqurup yürisən? Mən uni Israiloja səltənət kılıxtın məhərum kılıp taxlıqan əməsmu? Münggüzüngni zaytun meyi bilən toldurup barojin. Mən seni Bəyt-Ləhəmlıq Yəssəning kəxioja əwətimən. Uning oqullırıdin padixah boluxka eziümgə birni bekittim, dedi. **2** Samuil bolsa: — Mən қandak bariman? Saul bu ixni anglisa meni eltürüwetid! — dedi. Pərvərdigar: — Əzüng bilən bir inəkni aloqaq berip Pərvərdigarqa kurbanlık kılıx üçün kəldim, degin. **3** Yəssəni kurbanlıkkə qakıroqin, andin Mən sanga kılıdıcıqiningni ayan kılımən; wə Mən sanga degən birsini Əzüüm üçün məsih kılıjin, dedi. **4** Samuil Pərvərdigarning deginini ada kılıp Bəyt-Ləhəmgə bardı. Yetip kəlgəndə xəhərning aksakallırı titrigən һalda qikip: — Bizgə tinq-amanlıq elip kəldingmu? — dəp soridi. **5** U: — Tinq-amanlıq elip kəldim; Pərvərdigarqa kurbanlık sunuxka kəldim. Silər ezunglarnı haramdin paklap mən bilən billə kurbanlıkkə kelinglər, dedi. Xuning bilən u Yəssə bilən oqullırını һalal kılıp kurbanlıkkə qakırdı. **6** Ular kəlgəndə Samuil Eliabni kerüp iqidə: — Pərvərdigarning məsih kılıdıcıqini xübhisizki Əzining aldida turidu, dedi. **7** Lekin Pərvərdigar Samuiloja: — Uning təki-turkioja yaki boyioja karimioqin. Mən uni xalliwəttim, qunki Huda insan kərgəndək kərməydu; insan bolsa sırtkı kiyapitigə karaydu, lekin Pərvərdigar kəlbəgə karaydu, dedi. **8** Andin Yəssə Abinadabni qakırip Samuilning aldidin etküzdi.

Əmma Samuil: — Pərvərdigar buni həm tallimidi, dedi. **9** Andin Yəssə Xammahnı uning aldidin etküzdi. Əmma Samuil: — Pərvərdigar buni həm tallimidi, dedi. **10** Xuningçə ohxax Yəssə oqullırinining yəttisini Samuilning aldidin etküzdi. Lekin Samuil Yəssəgə: — Pərvərdigar bularnı həm tallimidi, dedi. **11** Samuil Yəssədin: — Barlıq yigitlər muxularmu? dəp soridi. U: — Həmmidin kiqiki kaldi. Lekin mana, u köy bekıwatidu, dedi. Samuil Yəssəgə: — Uni qakırtip elip kəlgin, qunki u kəlmigüqə dastihanda olturmaymız, dedi. **12** [Yəssə] adəm mangdurup uni kəltürdi. U qirayida kan yügürüp turidiojan, kezli qiraylıq wə kelixkən yigit idi. Pərvərdigar: — Kopup uni məsih kılıjin, qunki [Mening tallıqını] xudur! dedi. **13** Samuil may münggüzini elip uni kərindaxlırının arısında məsih kıldı. U kündin tartip Pərvərdigarning Rohı Dawutning wujudioja qüxti. Samuil bolsa kopup Ramahqə kətti. **14** Əmdi Pərvərdigarning Rohı Sauldin kətkənidı, wə Pərvərdigar təripidin bir yaman roh uni pərixtan kıldı. **15** Saulning hizmətkarları uningoja: — Mana Huda təripidin bir yaman roh seni pərixtan kıldı. **16** Əmdi oqojimiz əzləri aldiliridiki hizmətkarlarını dərhal buyruqaylıki, ular qiltar qelixka usta adəmnı tapsun; wə xundak boliduki, Huda təripidin yaman roh üstlirigə kəlsə u qiltar qalsun, uning bilən həlliri obdan bolidu, dedi. **17** Saul hizmətkarlıroja: — Mening üçün qiltar qelixka usta bir adəmni tepip kəximoja elip kelinglər, dedi. **18** Oqlamlardın biri uningoja: — Mana Bəyt-Ləhəmlıq Yəssəning qiltarqa usta bir oqlını kərdüm. U ezi batur bir jəngqi, gəptə hoxyar wə kelixkən adəm ikən, xundakla Pərvərdigar uning bilən billə ikən, dedi. **19** Xuning bilən Saul Yəssəgə əlqılərnı mangdurup: — Koy bakıdiojan oqlung Dawutni manga əwətkin, dəp eytti. **20** Yəssə bir exəknı təyyarlap uningoja nan bilən bir tulum xarab wə bir oqlakni artip, bularnı oqli Dawutning koli bilən Saulqa əwətti. **21** Xuning bilən Dawut Saulning kəxioja kelip uning aldida turdi. Saul uningoja tolimu amrak idı; u Saulning yaraq kətürgüqisi boldi. **22** Andin Saul Yəssəgə həwər əwətip: — Dawut menin aldimda tursun; qunki u nəzirime yakçı, dəp eytti. **23** Əmdi xundak boliduki, u [yaman] roh Huda təripidin Saulning üstigə kəlgəndə Dawut qiltarnı elip koli bilən qaldı. Buning bilən Saul aram tepip һali obdan bolup yaman roh uningdin qikip kətti.

17 Əmma Filistiyər jəng kılıx üçün koxunlırını yiəldi. Ular Yəhudaçə təwə Sokohda jəm bolup,

Sokoh bilən Azikah otturisidiki Əfəs-Dammimda qedirlarnı tiki. 2 Saul bilən Israillarmu jəm bolup Elah jilojisida qedirlinini tiki Filistiylər bilən jəng kılıoji səp tüzdi. 3 Filistiylər bir tərəptiki taqında, Israillar yənə bir tərəptiki taqında turattı; otturisida jiloja bar idi. 4 Xu wakıtta Filistiylərnin ləxkərgahının Gatlıq Goliat isimlik bir qəməpiyən palwan qıkıp kəldi. Uning egizliki altə gəz bir oqeriq idi. 5 Bexioja mis dubuloja, uqisoja kəsiraklıq sawut kiygənidi. Uning bu mis sawuti bolsa bəx ming xəkəl kelətti. 6 Paqaklırioja mistin tizlik baqlıqoja, exnisigə mis atma nəyzə kisturiwalojanidi. 7 Uning nəyzisinin sepi bolsa bapkarning hadisidək idi; nəyzisinin bexi altə ming xəkəl kelətti; kalkan ketürgüqisi uning aldida mangatti. 8 U ornida turup Israilning koxunlirioja mundak towlaytti: — «Silər nemixka jəng kılıx üçün səp tüzgənsilər? Mən Filistiy əməsmu? Silər bolsanglar Saulning kullirioju? Aranglardın bir adəmni tallap qıkıqlar, u mən bilən elixixka qüxsun! 9 U mən bilən elixip meni urup eltürəlsə, biz silərning kulliringlar bolımız. Lekin mən uni məqəlup kılıp eltürsəm, silər bizning kullirimiz bolup bizning hizmitimizdə bolusilər». 10 Xu Filistiy yənə sez kılıp: — Mən bugün Israilning koxunioja haqarət kildimoju? Silər bir adəmni qıkırıqlar, biz elixaylı! — dedi. 11 Saul bilən həmmə Israil bu Filistiyning sezlirini anglap, alakzada bolup bək körkti. 12 Dawut Yəhədü yurtidiki Bəyt-Ləhəmdə olturukluk Yəssə degən Əfratlıq adəmning oqlı idi. Yəssənəng səkkiz oqlı bar idi. Saulning künliridə u heli yaxinip kələjanidi. 13 Yəssənəng üq qong oqlı Saul bilən jənggə qıkkanidi. Jənggə qıkkan üq oqulning tunjisining ismi Eliab, ikkinqisining ismi Abinadab wə üqinqisinin Xammah idi. 14 Dawut həmmidin kiqiki idi. Üq qong oqlı Sauloja əgixip qıkkanidi. 15 Bəzidə Dawut Saulning kexidin əz atisining koylirini bekix üçün käytip kelətti. 16 Axu Filistiy bolsa kırıq küngiqilik hər ətigən wə kəqtə qıkıp turdi. 17 Yəssə oqlı Dawutka: — Bu əfəh kəmaqni wə bu on nanni elip ləxkərgahojə tez berip akiliringoja bərgin, 18 bu on parqə կərutni ularning mingbexoja berip akiliringning əhəwalını sorap ularning kepil hetini elip kəlgin, dedi. 19 Saul, xu [üq oqul] wə Israilning həmmə adəmları Elah jilojisida turup Filistiylərgə karxi jəng kılatti. 20 Dawut bolsa ətisi səhər kopup koylarnı bir bakğuqining kolioja tapxurup, axlıq-tülüklükni elip Yəssə uningoja tapiliojandək, koxun istikhkamıja yətkəndə, jənggə

qikidiojan ləxkərlər sərən kətürüwatkanidi. 21 Israil wə Filistiylər bir-birigə udulmu'udul turup sokuxka səp tüzdi. 22 Dawut bolsa elip kəlgən nərsilərni yük-taklalarqa қarioquqining kolioja tapxurup səp arisoja yığırüp berip akiliridin tinqlik soridi. 23 U ular bilən sezlrixip turoqanda, Filistiylərdin bolqan Goliat degən qempion palwan Filistiylərning sepidin qıkıp yənə həlikə gəpni kıldı; Dawut uni anglidi. 24 Israilning həmma adamları bu adəmni kergəndə keqip ketixti wə bək körkti. 25 Israilning adəmları bir-birigə: — Qikiatkən bu adəmni kərdünglərmə? U Israiloja haqarət kılıx üçün qıkıdu. Xundak boliduki, uni eltürən adəmgə padixaq kəp mal-mülük in'am kılıdu, əz kızını uningoja hotunluğkə beridu həm atisining jəmətinini Israil təwəsidə baj-alwandın halas kılıdu, dedi. 26 Dawut əz yenida turoqan adəmlərdin: — Bu Filistiyi eltürüp Israiloja kılınojan xu haqarətni yokatkan kixığə nəmə kilinidü? Qünki bu hətnisiz Filistiy zadi kim? U əndəkən mənggü hayat boluoqı Hudanıng koxunlirioja haqarət kılıxka petinidü? — dedi. 27 halayıq uningoja aldinkilarıng degən səzi boyiqə jawab berip: — Uni eltürən kixığə mundak-mundak kilinidü, dedi. 28 Lekin uning qong akisi Eliab uning u adəmlər bilən sezləxkinini anglap kıldı; Eliabning Dawutka aqqiqi kəlip: — Nemixka bu yərgə kəlding? Qəldiki u azojinə koyjni kimə taxlap koydung? Mən kibirlikingni wə kənglüngning yamanlığını bilimən. Sən alayitən jəngni kərgili kəlding, dedi. 29 Dawut: — Mən nemə kıldım? Pəkət bir sez kilsəm bolmamdkən? — dedi. 30 Dawut burulup baxkısından aldinkidək soridi, həlk aldida eytəndək uningoja jawab bərdi. 31 Əmma birsi Dawutning eytən sezlirini anglap kəlip Sauloja yətküzdi; u Dawutni qakırtıp kəldi. 32 Dawut Sauloja: — Bu kixininə səwəbidiñ heqkimning yürükü su bolmisun. Silining kulları bu Filistiy bilən sokuxkılı qıkıdu, dedi. 33 Saul Dawutka: — Sən bu Filistiy bilən sokuxkılı barsang bolmaydu! Sən tehi yax, əmma u yaxlığının tariplə jəngqi idi, dedi. 34 Dawut Sauloja: — Kulları əz atisining koylirini bekip kəldim. Bir xır yaki eyik kəlip padidin bir kozını elip kətsə, 35 mən uning kəynidin kooqlap uni urup kozını aqzidin kütkuzup alattim. Əgər kopup manga hujum kilsə mən uni yaylidin tutuwelip urup eltürəttim. 36 Kulları həm xır həm eyikni eltürən; bu hətnisiz Filistiyim ularqa ohxax bolidu. Qünki u mənggü hayat boluoqı Hudanıng koxunioja haqarət kəltürdi — dedi. 37 Dawut sezinə dawam kılıp: — Meni xirning qanggilidin wə

eyikning qanggilidin kutkuzojan Pərvərdigar ohxaxla bu Filistiyning kolidin kutkuzidu, dedi. Saul Dawutka: — Baroqin, Pərvərdigar sening bilən billə bolqay, dedi. **38** Andin Saul Dawutka eż jəng kiyimlirini kiygüzüp, bexioqa mis dubulojini takap wə uningoja bir jəng sawutini kiygüzdi. **39** Dawut bolsa Saulning kılıqını kiyimning üstigə esip, mengip baktı; qünki u bularni kiyip bəkmioqanı. Xuning bilən Dawut Sauloja: — Mən bularni kiyip mangalmaydikənmən; qünki burun kiyip bəkmioqan, dəp ularını seliwətti. **40** U kolioqa həsisiyi elip, eriktin bəx siliq tax iləlap padiqi həltisining yanquqioja saldı; u salojsunu kolioja elip Filistiygə yekin bardı. **41** Filistiy bolsa qikip Dawutka yekinlaxtı, kələkən kətürgüçisimu uning alidda mangdi. **42** Filistiy Dawutka birkur səpselip kərap məshira kıldı. Qünki u tehi yax, buqdəy ənglük wə kelixkən yigit idi. **43** Filistiy Dawutka: — Sən həsa kətürüp aldimoja kəpsən? Sən meni it dəp oylap kəldingmu? — dəp eż butlirinining namlırını tiloja elip Dawutni əkarıldı. **44** Filistiy Dawutka yənə: — Bu yakka kel, mən gəxüngni asmandiki uqar-kanatlar oja wə dalalardiki yirtkuqlar oja yəm kilişmən, dedi. **45** Dawut Filistiykə: — Sən kiliq, nəyzə wə atma nəyzini kətürüp manga hujum kılıqli kəlding; lekin mən sən həkarət kılıjan, Israilning koxunlirining Hudasi bolojan Pərvərdigarning nəmə bilən aldingoja hujum oja qıktım — dedi. **46** «Dəl bugün Pərvərdigar seni mening kolumna tapxuridu. Mən seni eltürüp bexingni kesip alımən; mən ləxkərgahdiki Filistiy'larning jəsətlərinimə asmandiki uqar-kanatlar oja wə dalalardiki yirtkuqları oja yəm kilişmən. Buning bilən pütkül jaħan Israilde bir Hulanıng bar ikenlikini biliđu **47** wə bu pütkül jamaət Pərvərdigarning nusrət berixining kiliq, nəyzə bilən əməs ikenlikini biliđu; qünki bu jəng bolsa Pərvərdigarningkidur, U seni kolumiza tapxuridu». **48** Filistiy Dawutka hujum kılıqli kopup yekin kəlgəndə Dawut uningoja hujum kılıqli Filistiy koxunining sepigə kərap yügürdi. **49** Dawut kolini həltisioja tikip bir taxni qıkırıp saloqoja selip Filistiygə karitip attı; tax Filistiyning pexanisigə təgdi. Tax uning pexanisigə petip kətti, u düm qüxiüp yərgə yikildi. **50** Xundak kılıp Dawut Filistiyni saloju wə tax bilən məoqlup kılıp uni urup eltürdi; Dawutning kolidə heq kiliq yok idi. **51** Dawut yügürüp berip, Filistiyning üstidə turup, kılıqını kiniđin tartip elip uni eltürüp, uning bexini aldı. Filistiy'lər eż baturining elginini

kərüpla, bədər қaqtı. **52** Israillar bilən Yəhūdalar bolsa ornidin kopup sərən selixip Filistiy'lərni jilojioqıqə wə əkron dərwazilrioqıqə kəynidin kooqlap kəldi; eltürulgən Filistiy'lər Xaaraimoja baridiqan yolda Gat wə əkronoqıqə yetip kətkəndi. **53** Israil Filistiy'lərni kooqlaxtin yenip kəlip ularning ləxkərgahını bulangtalang kıldı. **54** Dawut Filistiyning bexini Yerusalem oja elip bardı; uning yarioqini bolsa eż qedirioja koydı. **55** Saul Dawutning Filistiyning aldioja qikkini kərgəndə koxunning sərdarı Abnərdin: — I Abnər, bu yigit kimning oqlı? — dəp soridi. Abnər: — I padixah, həyatıng bilən kəsəm kılımənki, bilməymən, dedi. **56** Padixah: — Bu yigit kimning oqlı ikən dəp sorap bəkkin, dedi. **57** Dawut Filistiyni kırıp kaytip kəlgəndə Abnər uni padixahning kəxioja elip bardı; Filistiyning bexi tehiqə uning kolidə turatti. **58** Saul uningdin: — I yigit, kimning oqlisən? dəp soridi. Dawut: — Mən silining külliri Bəyt-Ləhəmlik Yəssənenin oqlılmən, dəp jawab bərdi.

18 Dawut bilən Saulning sehbiti ayaqlaxkanda, Yonatanning kengli Dawutning kengligə xundak bağlandıki, uni eż jenidək seydi. **2** Saul bolsa u künü uni eż yenida elip kəlip, uni atisining eyigə kaytkılı koymidi. **3** Yonatan Dawut bilən əhdə kilixti; qünki u uni eż jenidə seyətti. **4** Yonatan uqisidiki tonni selip Dawutka bərdi, yənə jəng kiyimlirini, jümlidin hətta kiliqi, okyası wə kəmirinimu uningoja bərdi. **5** Saul Dawutni nəgilə əwətsə u xu yərgə barattı, xundakla ixlarnı jayıda kılattı. Xuning üçün Saul uni ləxkərlərning üstigə koydı. Bu ix barlıq həlkə wə həm Saulning hizmətkarlıriqimə yaktı. **6** Dawut Filistiyni eltürüp kəpqilik bilən yançında Israilning həmmə xəhərliridiki kız-ayallar Saulni nahxa eytip ussul oynap karxi alojili qıktı; ular huxluk iqidə dap wə üqtar bilən nəqmə qəlixti. **7** Kız-ayallar nəqmə qəlojanda: — Saul minglap eltürdi, wə Dawut on minglap eltürdi, dəp okuxatti. **8** Buni anglap Saul naħayiti hapa boldi; bu səz uning kengligə təgdi. U: — Dawutka on minglap hesablandı, əmma manga pəkət minglap hesablandı; əmdi padixahlıktın baxka uningoja heq nərsə kəm əməs, dedi. **9** Xu kündin tartip Saul Dawutni kezlep yürüdi. **10** Ətisi Huda təripidin қabahətlik bir roh, Saulning üstigə qüxti wə u eyidə əkalymikan jeyligili turdi. Əmdi Dawut baxka wakittikidək koli bilən qiltar qaldı; Saulning kolidə nəyzə bar idi. **11** Saul: — Dawutni taməja nəyzə bilən қadıwetimən dəp, nəyzini attı; lekin Dawut ikki kətim əzini daldioja aldı. **12**

Pərvərdigarning Dawut bilənla bolup, ezdin yıraklap kətkini üçün Saul Dawuttin körkətti. **13** Xuning üçün Saul Dawutni eż yenidin ayrip, uni ləxkərlərgə mingbexi kılıp koydi; u ləxkərlərni elip jənggə qıkıp turattı. **14** Dawut bolsa həmmə ixlarnı pəm bilən kılatti; qünki Pərvərdigar uning bilən billə idi. **15** Saul uning pəmlik ikənlikini körüp uningdin bək körkətti. **16** Əmma pütkül Israil bilən Yəhuda həlkə Dawutni seyətti; qünki u ularnı yetəkləp jənggə qıkətti. **17** Saul Dawutka: — Mana, qong kızım Merab — mən uni sanga hotunlukka bərgüm bar. Sən pəkət hizmitimə jan-pida bolup, Pərvərdigarning jəngliridə kürəx kılıqın, dedi. Qünki Saul iqidə: — U menin kolumn bilən əməs, bəlkı Filistylərning koli bilən yokitilsun, dəp hiyal kılıqanidi. **18** Əmma Dawut Sauloja: — Mən kim idim, menin atamning janəti Israil arısında nemə idi, mən kəndakmu padixahning kuy'ooqli bolay? — dedi. **19** Lekin Saulning kizi Merab Dawutka berilidiojan wakitta, u Məhələtlilik Adriəlgə hotunlukka berildi. **20** Əmma Saulning kizi Mikalning kəngli Dawutka qüxkənidi. Baxkilar buni Sauloja eytti, bu ixtin Saul hux boldi. **21** Saul: — Kızımnı Dawutka berəy, u uningoja bir sırtmak bolup, Filistylərning əkolida yokitilsun, dəp oylidi. Xuning bilən Saul Dawutka: — Bugün ikkinqi kətim kuy'ooqlum bolisən, dedi. **22** Saul eż oqulamlarıqo: — Dawutka astirtin: — Mana, padixah səndin seyünidu, wə həmmə oqulamları sanga amrak. Xuning üçün padixahning kuy'ooqli bolqın, dəp eytinglar, dəp tapilidi. **23** Saulning oqulamları bu səzlərni Dawutning əkolikəja yətküzdi. Lekin Dawut: — Nəziringlarda padixahning kuy'ooqli bolux kiyik ixmu? Mən bolsam bir kəmbəqəl wə ətiwarsız adəmmən — dedi. **24** Saulning oqulamları Sauloja Dawutning degənlərini eż əyni yətküzdi. **25** Saul: — Silər Dawutka: — Padixah sanga baxka toyluk alozumdaydu, pəkət padixah düxmənliridin intikam elix üçün yüz Filistiyning hətnilikinila alidu, dəp eytinglar, dedi (Saulning məksiti bolsa Dawutni Filistylərning əkolida yokitix idi). **26** Oqulamlar bu səzlərni Dawutka yətküzdi; padixahning kuy'ooqli bolux Dawutka yekip kaldi. Əmdi bekitilgən məhlət toxmayla, **27** Dawut turup eż adəmliri bilən qıkıp ikki yüz Filistiyni əltürdü. Dawut ularning hətnilikini kesip elip padixahning kuy'ooqli bolux üçün bularning həmmisini padixahka tapxurdu. Saul kizi Mikalni uningoja hotunlukka bərdi. **28** Saul Pərvərdigarning Dawut bilən billə ikənlikini wə eż kizi Mikalning

uni səyidiojanlığını körüp **29** Dawuttin tehimu körkəti. Xuning bilən Saul üzlüksiz Dawutka düxmən boldi. **30** Filistylərning əmirliri daim sokuxka qıkətti; əmma hər kətim qiksila Dawutning ixləri Saulning həmmə hizmətkarlırinə qızdırıldı; muvəppəkliyətlik bolatti; xuning bilən uning nami [halayık] təripidin tolimu hərmətkə sazawər bolatti.

19 Saul eż ooğlu Yonatan wə həmmə hizmətkarlırigə Dawutni əltürükə buyruk kıldı. Lekin Saulning ooğlu Yonatan Dawutka bək amrak idi. **2** Yonatan Dawutka: — Atam Saul seni əltürməkqi; əmdi ətə ətigan kəttik ehtiyat kılıqın, bir məhəpiy jayni tepip əzüngni yoxuroqın; **3** mən eżüm qıkıp sən yoxurunoğan etizlikə berip atamning yenida turup atam bilən sening tooqrangda səzlixip bakay; əhwalni enik bilgəndin keyin sanga həwər kılıy, dedi. **4** Yonatan atisi Sauloja Dawutning yahxi gepini kılıp: — Padixah eż hizmətkarlıq, yəni Dawutka yamanlık kilməqayı! Qünki u sanga gunah kilməqan; bəlkı uning əməlləri əzünggə kep yahxılıqları elip kəlgən: — **5** u eż jenini alkınıqoja elip kopup həlikə Filistiyini əltürdi wə xuning bilən Pərvərdigar pütkül Israil üçün qong nusrət bərdi. Xu qaçda sən əzüng körüp hux bolovan əməsmə? Əmdilikdə nemixkə Dawutni səwəbsiz əltürüp nahək kan teküp gunahkar bolmakçı bolisən? — dedi. **6** Saul Yonatanning səzığa kirdi. U: — Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, u əlümgə məhkum kılınmayıdu, dedi. **7** Andin Yonatan Dawutni qaqırıp, Dawutka bolovan ixlarning həmmisini dəp bərdi. Andin keyin Yonatan Dawutni Saulning kəxiqoja elip kəldi wə u ilgirikidək uning hizmitidə boldi. **8** Əmma yənə jəng boldi; Dawut qıkıp Filistylər bilən jəng kılıp, ularni kəttik kırıp məqəlup kıldı; ular uning aliddin bədər kəqisti. **9** Əmdi Pərvərdigar təripidin kabahətlilik bir roh yənə Saulni bastı. U eż eyidə əkolida nəyzisini tutup olturattı; Dawut bolsa koli bilən saz qelip turattı. **10** Saul nəyzə bilən Dawutni sanjıp taməqa ədadap koymakçı boliwidə, lekin Dawut ezzini qəzəruwaldı, nəyzə taməqa ədələp kəldi. Dawut xu keqisi keqip kutuldi. **11** Saul birnəqqə qaparmənlərni Dawutning əyiga əwətip uni paylap turup ətisi tang yoruoğanda uni əltürükə mangdurdı. Əmma Dawutning ayalı Mikal uningoja: — Əgər bu keqə jeninqi elip əqəmisiş, ətə əltürülisən, dedi. **12** Xunga Mikal Dawutni pənjirdin qüxürüp koydi. Xundak kılıp u keqip kutuldi. **13** Andin Mikal bir «tərafim» butni elip kariwatka yatkuşup, bəxiqoja

eqkə yungidin kılınojan bir yastukni koyup, ədiyal bilən yepip koydi. **14** Saul Dawutni tutux üçün qaparmənlərni əwətkəndə Mikal: — U aqrip kəldi, dedi. **15** Saul qaparmənlərni [kayıtidin] əwətip: — Uni kariwat bilən koxup elip kelinglər, uni əltürimən, dəp buyrudi. **16** Qaparmənlər kirgəndə, mana kariwatta bu but yatatti, bexioja eqkə yungidin kılınojan yastuk koyulqanıdi. **17** Saul Mikaloja: — Nemixkə meni bundak aldap, düxminimni қaquruwetisan? — dedi. Mikal Sauloja jawab berip: — U: «Meni қoyuwətkin; bolmisa seni əltürüwetimən» dedi, dedi. **18** Dawut keqip kutulup, Ramahkə Samuilning kəxioja berip, Saulning uningoja kılıqanlırinin həmmisini dəp bərdi. Andin u Samuil bilən Nayotka berip olturak laxti. **19** Birsi Sauloja: — Dawut Ramahdiki Nayotta bar ikən, dəp həwər bərdi. **20** Saul Dawutni tutup kelixkə qaparmənlərni mangdurdi. Əmma ular yetip baroqanda pəyojəmbərlərning bir jamaiti bexarət beriwaytqanlığını wə Samuilningmu ularning arısında turup ularoja nazarətqılık kiliwaytqanlığını kərdi; xundak boldiki, Hudanıng Rohı Saulning qaparmənlərining wujudiojumu qüxüp, ularmu həm bexarət berixkə baxlidi. **21** Bu həwər Sauloja eytildi; u yənə baxkə qaparmənlərni əwətti, lekin ularmu bexarət berixkə qüxti. Andin Saul üqinqi ketim yənə qaparmənlərni mangdurdi. Ularmu həm bexarət berixkə qüxti. **22** Andin Saul ezi Ramahkə berip, Səküdiki qong կudukka yetip kəlgəndə, «Samuil bilən Dawut nədə?» — dəp soridi. Birsi: — Ular Ramahdiki Nayotta bar ikən, dəp jawab bərdi. **23** Xunga u Ramahdiki Nayotka yetip kəldi; Hudanıng Rohı uning wujudiojumu qüxti; xuning bilən umu piyadə mengip Ramahdiki Nayotka baroqə bexarət berip mangdi. **24** U həttə kiyimlirini seliwestip Samuilning aldida bexarət bərdi; pütün bir keqə wə pütün bir kündüz u yərdə yalingaq yatti. Buning bilən: — «Saulmu pəyojəmbərlərdinmü?» dəydiqan gəp pəyda boldi.

20 Dawut Ramahdiki Nayottin keqip Yonatanning kəxioja berip uningoja: — Mən nemə kiliptimən? Nəmə kəbihlik kiliptimən? Atang aldida nemə gunah kiliptimən, u mening jenimni almakqi boluwatidu? — dedi. **2** U uningoja: — Yoksu, bundak ix nerı bolsun! Sən əlməysən. Qong ix bolsun, kiqik ix bolsun atam manga deməy koymaydu. Nemixkə atam bu ixni məndin yoxuridikinə? Hərgiz undak bolmaydu, dedi. **3** Lekin Dawut yənə kəsəm kılıp: — Atang sening nəziringdə iltipat tapkınimni jəzmən bilidu. Xunga

u kənglidə: — Yonatan buni bilip қalmışun; bolmisa uningoja azar bolidu, degəndu. Lekin Pərwərdigarning hayatı bilən, jening wə hayating bilən aldingda kəsəm kilişənki, manga əlümning arılık bir ədəmlə kəldi, dedi. **4** Yonatan Dawutka: — Kənglüng nemini halisa xuni kılıay, dedi. **5** Dawut Yonatanoja mundak dedi: — Mana ətə «yengi ay» bolidu; mən adəttikidək padixaḥ bilən həmdastihan bolmisam bolmaydu. Lekin meni koyup bərgin, mən üqinqi künü ahximiqiqə dalada məkünüwalay. **6** Atang mening sorunda yoklukimni kərüp sorisa, sən uningoja: «Dawut məndin ez xəhiri Bəyt-Ləhəmgə tezrək berip kelixkə jiddiy ruhsət soridi, qunki u yərdə pütkül ailisi üçün bir yillik қurbanlık etküzidikən», degin, dedi. **7** Əgər u: — Obdan boptu, desə, қulung tinq-aman bolidu: — Lekin u aqqıqlansa, uning manga yamanlıq kılıxni niyat kılıqanlığının guman kılımqın. **8** Sən қulungoja iltipat kərsətkin; qunki sən əzüng bilən Pərwərdigarning aldida қulungni əhdiləxtürgənsən. Lekin əgər məndə bir yamanlıq bolsa sən əzüngla meni əltürgin; meni elip berip atangoja tapxuruxning nema hajiti? — dedi. **9** Yonatan: — Undak hiyal səndin nerı bolsun! Əgər atamning sanga yamanlıq kılıdiqan niyiti barlığını bilip қalsam, sanga dəyttim əməsmu? — dedi. **10** Dawut Yonatanoja: — Əgər atang sanga kəttik gəp bilən jawab bərsa, kim manga həwər beridu? — dedi. **11** Yonatan Dawutka: — Kəlgin, dalaqə qıqayılı, dedi. Xuning bilən ikkisi dalaqə qıktı. **12** Yonatan Dawutka mundak dedi: — Israelning Hudasi Pərwərdigar manga [guwahKİ], mən ətə yaki eğünlükkə muxu wakıttı atamning niyitini bilip, sanga iltipatlıq bolsa, mən adəm mangdurup sanga məlum kılımmadım? **13** Əgər atam sanga yamanlıq kılımkəqi bolsa, mən seni tinq-aman yoloja selix üçün sanga adəm əwətip həwər bərmisəm, Pərwərdigar manga sening bexingoja qüvkəndimə artuk qüxürsun; əmdi Pərwərdigar atam bilən billə boloqandək sening bilən billə bolsun. **14** Hayatla bolsam meni əlmisin dəp Pərwərdigarning mehribanlığını manga kərsətkəysən. **15** Mən əlip kətkən təkdirdim, əydikilirimindən həm həq wakit mehribanlığını üzmişəsən; Pərwərdigar sən Dawutning həmmə düxmənlərini yər yüzidin yokatqandan keyinmu xundak kılıqaysən». **16** Xuning bilən Yonatan Dawutning jəməti bilən əhdə kılıxip: — Pərwərdigar Dawutning düxmənləridin hesab alsun, dedi. **17** Andin Yonatan yənə əzininig Dawutka boloğan muhəbbiti bilən uningoja kəsəm kıldurdi; qunki u uni

ez jenidək səyətti. **18** Yonatan Dawutka mundak dedi: — Ətə yengi ay bolidu. Mana sening ornung box ələlidü, kixilər sening yokluğında dikkət kılıdu. **19** Üqinqi künü sən qüxüp aldinkı ketim bu ixka yolukkinində əzüngni yoxuroğan jayqa berip «Ezəl» degən taxning yenida turup turoqın. **20** Nən taxning yenidiki bir jayqa huddi nixanni əkarlıqandək üq pay ya okı atay. **21** Andin oqlamni mangdurup: — «Ya oklirini tepip kəlgin» — dayman. Əgar mən oqlamoja: — Ənə, oklar arka tərəptə turidu, ularni elip kəl, desəm, sən qikip yenimoja kəlgin; xundak boləjanda, Pərvərdigarning hayatı bilən əsəm kılımənki, sən üçün tinq-amanlıq bolidu, heq ix bolmaydu. **22** Lekin oqlamoja: — Ənə, oklar aldingda turidu, desəm, sən kətkin, qünki undak bolsa, Pərvərdigar seni kətküzüwətkən bolidu. **23** Əmdilikdə mən bilən sən səzləxkən ix tooqruluk, Pərvərdigar sən bilən mening otturimda guwahqidur. **24** Xuning bilən Dawut dalada mektünüwaldi. Yengi ay kəlgəndə, padixah taam yegili dastihanda olturdi. **25** Padixah bolsa burunkidəkla ez ornidə tamning yenidiki tərədə olturdi. Yonatan ornidin turdi, Abnər Saulning yenida olturdi. Lekin Dawutning orni box kəldi. **26** Əmma Saul u künü heqənmə demidi. Qünki u: — Dawutka bir ix boldi, u napak bolup kəldi. U jəzmən napak bolup kaptu, dəp oyıldı. **27** Lekin Dawutning orni yengi aynıqna atışımı, yəni aynıqna ikkinçi künümü box idi. Saul oqlı Yonatandin: — Nemixkə Yəssənəng oqlı yaki tünüğün yaki bugün tamakka kəlməydi, dəp soridi. **28** Yonatan Sauloja jawab berip: — Dawut Bəyt-Ləhəmgə baroqılı məndin jiddiy ruhsət sorap: — **29** Mening beriximoja ruhsət kılɔjin, ailimizning xəhərdə bir ələnlilik ixi boləqək akam mening beriximni eytiptü; əgər sening nəzirində iltipat tapşan bolsam kerindaxlirim bilən kərəxüp kelixka ruhsət bərgin, dedi. Xunga u padixahlıq dastihiniqa kəlmidi, dedi. **30** Saulning Yonatanıqa kəttik oqəzipi kelip: — I buzuk, kaj hotunning oqlı, nemixkə Yəssənəng oqlını əzünggə tallap, əzüngni xərməndə kılıp wə anangni nomuska əyoqininingni bilməmdimən? **31** Əgər Yəssənəng oqlı yər yüzidə tirik bolsila, sən həm sening padixahlıq mustəhkəm bolmaydu. Xunga əmdi adəm əwətip uni mening keximoja elip kəlgin, qünki u əlüməgə məhkəmdür! — dedi. **32** Yonatan atisi Sauloja jawab berip: — U nemixkə əlüməgə məhkum kılınixi kerək? U nemə kiptu? — dedi. **33** Andin Saul Yonatanıqa sanjix üçün uningoja nəyzini attı; buning bilən Yonatan atisining Dawutni

əltürməkqi boləjanlığını enik bilip yətti. **34** Yonatan bolsa kattik aqqıklap dastihandin kopyup kətti wə yengi aynıqna ikkinçi künü heq taam yemidi. Qünki atisining Dawutni xundak əhəkərtliyi uningoja kəttik azar boləjanidi. **35** Ətisi Yonatan dalaqə qikip Dawut bilən kelixkən jayqa bardı. Uning bilən bir kiqik oqlam billə bardı. **36** U oqlaməja: — Sən yügür, mən atkan ya oklirini tepip kəlgin, dedi. Oqlam yığırdı, u bir okni uning aldı təripiga attı. **37** Oqlam Yonatan atkan ok qüvkən jayqa kəlgəndə Yonatan oqlamni qakırıp: — Ok sening aldı təripingə turmamdu? — dedi. **38** Andin Yonatan oqlamni yənə qakırıp: — Bol, ittik bol, həyal bolmiojin! — dedi. Yonatanning oqlamı ya okını yiqip oqojisioja elip kəldi. **39** Lekin oqlamning boləjan ixtin həwiri uk idi. Buni yalçuz Yonatan bilən Dawutla bilətti. **40** Andin Yonatan oqlamıqə yaraqlorını berip uningoja: — Ularnı xəhərgə elip kətkin, dedi. **41** Oqlam kətkəndin keyin Dawut [taxning] jənub təripidin qikip yərgə yikilip üq ketim təzim kıldı. Ular bir-birini səyüxti, bir-birigə esilixip yioqlaxtı, bolupmu Dawut kəttik yioqlidi. **42** Yonatan Dawutka: — Səpiring tinq-aman bolsun; qünki biz ikkimiz: — Pərvərdigar mening bilən sening otturunda wə mening nəslim bilən sening nəslinə otturisida mənggügə guwahı bolsun, dəp Pərvərdigarning nami bilən əsəm iqixkən, dedi. Dawut ornidin kopyup mangdi, Yonatanı xəhərgə kirip kətti.

21 Dawut əmdi Nobka kelip Ahimələk kahinining kəxioja bardı. Lekin Ahimələk Dawutni kərgəndə titrəp körkup uningoja: — Nemixkə birimu sən bilən kəlməy yalçuz kəlding? — dedi. **2** Dawut Ahimələk kahinoja: — Padixah manga məlum bir ixni buyrup: — Mən sanga buyruqan ix yaki sanga tapiloqan yolyoruk tooqrisidin heqkim birnemə bilmisin, degənidi. Ez oqlamlırimni bolsa məlum bir jayqa berixkə bekitip koyдум. **3** Əmdi kolungda nemə bar? Bəx nan, yaki nemə bolsa, xuni manga bərgin, dedi. **4** Kahin Dawutka jawab berip: — Kolumda adəttiki nan yok, pəkət mukəddəs nan bar. Əgər oqlamlar ayallaroja yekin laxmiqən bolsa yesə rawa bolidu, dedi. **5** Dawut kahinoja jawab berip: — Bərəkət, mən baxkə wakitlarda qıkkınimoja ohxax, ayallar bizdin yırak bolójılı üq kün boldi. Mən [hərkətim] qıkkında, gərqə adəttiki səpər bolsimu, oqlamlarning əqəmiləri pak bolidiqən yərdə, bugün ular wə əqəmiləri tehimu pak bolmamdu, dedi. **6** Xuning bilən kahin uningoja mukəddəs nandin bərdi,

qünki bu yerdə «təkdim nan»din baxka heqkandak nan yok idi. Bu nan Pərvərdigarning huzurioja yengi issik nan koyulqan künü almaxturlqan nanlar idi **7** (lekin u künü Saulning hizmətkarlrıridin məlum birsi u yerdə Pərvərdigarning huzurida kaldurulqanidi. Uning ismi Doəg bolup Saulning padıqılırinin qongı idi). **8** Dawut Ahiməlkə: — Kəlungda nəyzə yaki kiliq yokmu? Padixah tapxurojan ix jiddiy boloqaq yaki kiliq yaki baxka yaraçlırlımnı elip keləlmidim, dedi. **9** Kahin: — Sən Elah jilojsıda əltürgən Filistiy Goliatning kiliqi bu yerdə bar, u əfodning kəynidə, bir parqə rəhtkə oraklıq haldə turidu. Halisang alojin, uningdin baxkısı yok, dedi. Dawut: — Bu təngdixi yok kiliqtur, xuni manga bərgin, dedi. **10** Dawut u künü kopup Sauldin keqip Gatning padixahı Akıxning kəxioja bardi. **11** Lekin Akıxning hizmətkarlrı uningoja: — Bu zeminning padixahı Dawut əməsmu? Uning toqrisida kız-ayallar bir-birigə: — Saul minglap əltürdi, Wə Dawut on minglap əltürdi, — dəp nahxa-əjəzəl okuxup ussul oyniojan əməsmu, dedi. **12** Dawut bu səzlərni kəngligə püküp Gatning padixahı Akıxtın bək çörkti. **13** Xuning üçün ularning kəz aldida ezinining yürüx-turuxlırını əzgərtip, ularning kolida turojan waktida ezipi sarangdək kərsətti; u dərvazilarning ixiklirigə jijip, tükürükini sakilioja akturatti. **14** Akıx hizmətkarlrıyoja: — Mana bu adəmning saranglığını kərməsilsər? Uni nemixkə meninq aldimoja elip kəldinglar? **15** Məndə saranglar kəməqlimi? Silər bu kixini aldimoja saranglık kılıqlı elip kaldinglarmu? Bu adəm meninq əyümga kirixi kerəkmə? — dedi.

22 Dawut u yerdin ketip Adullamdiki ojaroja qaqtı. Uning kərindaxlrı bilən atisining pütkül jəməti buni anglap uning kəxioja bardi. **2** Ezilgən, kərzdar bolqan wə dərdmənlərning həmmisi yioqilip uning yenioja kəldi wə u ularning sərdarı boldı. Uningoja қoxulojan adəmlər bolsa tet yüzqə idi. **3** Dawut u yerdin qikip Moabdiki Mizpahqə berip Moabning padixahıdin: — Hudanıng meni nemə kılıdiojinini bilgüçə, ata-anamning bu yərgə kelip aranglarda turuxioja yol koyqayla, dəp tələp kıldı. **4** Dawut atisi wə anisini Moabning padixahining kəxioja elip kəldi. Dawut korojanda turojan pütkül künlərdə ata-anisi uning bilən billə turdi. **5** Əmma Gad pəyojəmbər Dawutka: — Korojanda turmay, bu yerdin qikip, Yəhuda zeminiyoja baroqın, dedi. Xuning bilən Dawut u yerdin ayrılip, Hərət ormanlıkioja bardi. **6** Saul Dawutning nədə turuwatkanlıkjıdin həwər taptı. Saul

bu wakıttı Ramahdiki Gibealıda egiz bir jayda yulqun dərihining tüwidə olturatti. Uning kolida nəyzisi bar idi, barlıq hizmətkarlrı qərisidə turattı. **7** Saul qərisidə turojan hizmətkarlrıyoja: — I Binyaminliklər, kulaq selinglar! Yəssənening oöli hər birinqlaroja etizlər bilən üzümzərlərni təkşim kılıp bərəmdü? Həmmimgərlər ming bexi wə yüz bexi kılamdu? **8** Silər həmmimgərlər manga kəst kıldinglər, ez oqlumning Yəssənening oöli bilən əhədə kilişkini heqkim manga ukтур müdidi. Həq əysinglər manga iq aqritmidinglər yaki ez oqlumning meninq hizmətkarlrımnı manga yoxurun hujum kilişkə kətratkınıdin manga həwər bərmidinglər, dedi. **9** Andin Saulning hizmətkarlrırinin iqığa kiriwalqan Doəg: — «Mən Yəssənening oqlining Nobka Ahitubning oöli Ahiməlkəning kəxioja kəlgini kerdüm, **10** — Ahiməlkə uning üçün Pərvərdigardin yol soridi wə uningoja ozuk-tülük bilən Filistiy Goliatning kiliqini bərdi» — dedi. **11** Padixah adəm əwətip Ahitubning oöli kahin Ahiməlkəni, xundakla uning atisining pütkül jəmətini, yəni Nobdiki kahinlərnimə qakirtip kəldi. Ularning həmmisi padixahning kəxioja kəldi. **12** Saul: — I Ahitubning oöli anglojin, dedi. U: — I ojojam, mana mən, dedi. **13** Saul uningoja: — Nemixkə silər, sən bilən Yəssənening oöli, manga kəst kilişilər? Sən uningoja nan wə kiliq berip, uning üçün Hudadin yol soridingoju? Mana əmdi u bugünküdək manga hujum kilməkqı bolup paylap yürməktə! — dedi. **14** Ahiməlkə padixahqə jawab berip: — Silining barlıq hizmətkarlrırinin arısında Dawutdək sadık kim bar? U padixahning kuy'oöli, silining məhpivi məslihətlirigə ixtirak kılıquçı wə ordiliri iqidə izzətlik əməsmidi? **15** Mən pəkət uning üçün Hudadin yol soraxnı bügünla baxlidimmi? [Asiylik] kiliş məndin neri bolsun! Padixah ez kulinı wə atamning pütkül jəmətini əyibkə buyrumiqayla, qünki kullırınını bu ixtin kılqə həwiri yok, dedi. **16** Lekin padixah: — I Ahiməlkə, sən elisən, sən wə atangning pütkül jəməti qokum elisilər, dedi. **17** Padixah ez qərisidiki qaparmənlirigə: — Mang, Pərvərdigarning kahinlərini əltürüngərlər! Qünki ular həm Dawutka həmdəm boldı həm uning əqəmkini bilip turup manga həwər bərmidi, dedi. Lekin padixahning kol astidikiləri Pərvərdigarning kahinlərini əltürüxkə kol kətürgili unimidi. **18** Əmdi padixah Doəgka: — Sən berip kahinlərni əltürüwətkin, dedi. Edomluq Doəg berip kahinlərni əltürdi; bu kuni u kanaptin tokülojan əfod kiyən səksən bəx adəmni əltürdi. **19** Andin u kahinlərning xəhiri Nobda

olturoqıqlarnı kırdı, yəni ər wə ayallar, balılar wə bowaklar, kala, exək, köylər — həmmisini kılıqlıdı. **20** Əmma Ahitubning oöli Ahimaləknıg Abiyatar degən bir oöli kutulup Dawutning kəxioja keçip kəldi. **21** Abiyatar Dawutka Saul Pərwərdigarning kahinlirini eltürdi, dəp həwər bərdi. **22** Dawut Abiyataroja: — U küni Doəgninq u yərdə ikənlilikini kərüp, uning jəzmən Sauloja həwər beridiojinini bilgənidim. Mən atangning pütkül jəmatining eltürülüxigə zamin boldum, dedi. **23** Mən bilən billə turojin, heq körkmiojin. Qünki menin jenimmi almaqçı bolovanlar sening jenignimə həm almaqçı. Mening kəsimdə bihətər turisən, dedi.

23 Birsi Dawutka həwər berip: — Mana Filistiyər

Keilahqa hujum kılıp hamanlarnı bulatalımakta, dedi. **2** Dawut Pərwərdigardin: — Mən berip bu Filistiyərgə zərbə berimənmə? — dəp soridi. Pərwərdigar Dawutka: — Berip Filistiyərgə zərbə berip Keilahni azad kılıojin, dedi. **3** Lekin Dawutning adəmliri uningoja: — Mana biz Yəhūda zeminida turupmu körkəwatkan yərdə, Keilahqa berip Filistiyərlarning koxunlirioja hujum kılsak kəndək bolar? — dedi. **4** Xunga Dawut yənə bir ketim Pərwərdigardin soriwidı, Pərwərdigar uningoja jawab berip: — Sən ornungdin turup Keilahqa baroqın; qünki Mən Filistiyərləri kolungoja tapxurimən, dedi. **5** Buning bilən Dawut əz adəmliri bilən Keilahqa berip Filistiyərlər bilən sokuxup, mallirini olja kılıp, ularnı kəttik kırdı. Dawut xundak kılıp Keilahda turuwatkanlarnı kutkuzdu. **6** Əmdi Ahimələknıg oöli Abiyatar Keilahqa keçip kelip Dawutning kəxioja kəlgəndə, uning kolida əfod bar idi. **7** Birsi Sauloja, Dawut Keilahqa kəpti, dəp həwər bərdi. Saul: — Əmdi Huda uni menin kolumna taxlap tapxurdi. Qünki u dərvaziliri wə tağaklırı bar xəhərgə kirgəqkə solunup kəldi, dedi. **8** Əmdi Saul Dawut bilən adəmlirini muhəsirigə elix üçün həmmə həlkni Keilahqa berip jəng kılıxka qakırdı. **9** Dawut Saulning əzinə kəstləydiqənlilikini bilip, Abiyatar kahinoja: — Əfodni elip kəlgin, dedi. **10** Andin Dawut: — I Israilning Hudasi Pərwərdigar, mənki Sening külung Saulning bu xəhərnı menin səwəbimdin harab kılıx üçün Keilahqa keliykə kəstləwatkanlığını enik anglidi. **11** Keilahdikilər meni uning kolioja tutup berərmə? Saul əz bəndəng angliqandək bu yərgə kelərmə? I Israilning Hudasi Pərwərdigar, Səndin etünişmənki, əz bəndənggə bildürgəysən, dedi. Pərwərdigar: — U bu yərgə kelidu, dedi. **12** Dawut yənə: — Keilahtikilər meni wə adəmlirimni Saulning

kolioja tutup berərmə, dedi. Pərwərdigar: — Ular silərni tutup beridu, dedi. **13** Əmdi Dawut adəmlirini bilən (təhminən alta yüzqə) ornidin turup Keilahdin qıkip, ezliri baralaydiqan tərəpkə karap kətti. Sauloja, Dawut Keilahtin keqiptu dəp həwər berilgəndə u uni koqlaxkə qıkmidi. **14** Dawut bolsa qəldiki koroqan-kiyalarda həmdə Zif qəlininq taçlırida turdi. Saul uni hər küni izdəyti; lekin Huda uni uning kolioja tapxurmidi. **15** Əmdi Dawut Saulning əzinə eltürgili qıkidioqanlığını baykap kəldi. Xu qaoqda u Zif qəlidiki bir ormanlıqta turattı. **16** Saulning oöli Yonatan bolsa ormanlıqka qıkip Dawutning kəxioja berip, uni Huda arkılık rioqbətləndürüp uningoja: — **17** Körkmiojin; qünki atam Saulning koli seni tapalmayıdu. Sən bəlkı Israilning üstidə padixah bolisən, mən bolsam sening wəziring bolimən, buni atam Saulmu biliđu, dedi. **18** Andin ular ikkiylən Pərwərdigarning aldida əhədə kılıxtı; Dawut bolsa, ormanlıqta turup kəldi, Yonatan əz əyigə yenip kətti. **19** Xuningdin keyin Ziftikilər Gibeahṭa turuwatkan Saulning kəxioja kelip: — Mana, Dawut Həkilahtıq egizlikidiki Yəximonning jənubi təripigə jaylaşkan ormanlıktıq koroqanlarda yoxuruniwaldı, bilməmdilə? **20** Xunga, i padixah, qaqqan kəngüllürlü tartsa xu qaoqda kəlsilə; bizning burqımız uni padixahning kolioja tutup berixtur, dedi. **21** Saul: Manga iq aqritkinqinqlər üçün Pərwərdigar silərgə bəht ata kılıqay. **22** Əmdi silərdin etünişmənki, berip zadi əyəsi yərdə turidiojinini jəzmləxtürünqlər, uning iz-derikini eniklap, wa kimning uni kərgənlilikini bilip kelinglar; qünki kixılər eytixiqə u intayın hıyiligər ikən, dedi. **23** Xunga berip, uning yoxurunojan barlık məhpiy jaylirini enik kərüp kelinglar, yenimoja yenip kelip manga əynini eytinglər. Andin mən silər bilən billə barımən; wə xundak boliduki, əgər u zemində bolsila, mən Yəhudiylarning mingliqənlarning arisidin uni izdəp tapımən, dedi. **24** Ular kopup Sauldin ilgiri Zifka bardi; lekin Dawut əz adəmlirini bilən Maon qəlliükidiki Yəximonning jənub təripidiki Arabəh tüzlənglikdə turuwatattı. **25** Saul adəmlirini bilən Dawutni izdəp bardi. Kixılər bu həwərnı Dawutka eytti; xuning bilən u qüxüp, kiyəqə berip Maon qəlidə turdi. Saul buni anglap Dawutning kəynidin koqlap Maonning qəligə qıktı. **26** Saul taçlıning bu təripidə mangdi, əmma Dawut adəmlirini bilən taçlıning u təripidə mangdi. Dawut Sauldin keqix üçün aldiriwatkanidi; lekin Saul adəmlirini bilən Dawut wə uning adəmlirini tutımız dəp ularnı korxiojılı turdi. **27** Əmma bir həwərqı Saulning

кэхіоја келіп унінгоя: — Філістілөр земінімізning жөнуб тәріпігә кіріп булаг-таланг құліватиду, тездін қатысіла, деді. **28** Xuning билән Saul yenip Dawutni қооплахтін тохтап Філістілөр билән соқұксқылі qікти. Xunga u yər Sela-Ҳаммахлекот дәп ataldi. **29** Dawut bolsa u yərdin qікіп Ən-Gədining таң-қороғанlıқіда turdi.

24 Saul Filistiyлөрни қоопла qікіріп yanojanda uningoja: — Mana, Dawut Ən-Gədидіki qəldə turuwestiptu, degən həwər berildi. **2** Saul əmdi pütkül Israildin hillanojan üç ming adəmni elip Dawut bilən adəmlirini izdigili «Yawa tekilər» қорам taxlikioja qіkти. **3** U yolning yenidiki қой қотанліrioja kəlgəndə, xu yərdə bir ojar bar idı. U tərat kılıx üçün oqaroja kirdi; Dawut bilən adəmliri oqarning ijkirisidə olturnattı. **4** Dawutning adəmliri uningoja: — Mana Pərwərdigarning sanga: — Əz dütixminingni sening kolungoja berimən, nemə sanga layik kerünsə xuni kılɔjin, degən künü dəl muxu kün ikən, dedi. Dawut կopup Saulning tonining pexini tuydurmay kesiwaldi. **5** Lekin Saulning tonining pexini kəskini üçün Dawut kengliidə kəttik əpsuslandı. **6** U ez adəmliriga: — Pərwərdigar meni Pərwərdigar Əzi məsih kılɔjan ojojamoja bundak қolumni uzartixtin saklısun, qünki u Pərwərdigarning məsihliginidur, dedi. **7** Xu sez bilən Dawut ez adəmlirini tosup Sauloja qekılɔjili koymidi. Saul bolsa կopup ojardin qíkip ez yolioja kətti. **8** Andin Dawutmu turup ojardin qíkip Saulning kəynnidin: — I ojojam padixah! — dəp qakirdi. Saul kəynigə қarawidi, Dawut egilip yüzini yərgə yaklaş halda təzim kıldı. **9** Dawut Sauloja mundak dedi: — «Mana, Dawut seni kəstlxak pursat izdawatidu, dəydijan kixilerning səzīgə nemixka қulak salila? **10** Mana bügün ez kezliyi bilən kerdilik, Pərwərdigar bügün ojarda silini ez қolumoja bərgənidi. Bəzilər manga uni əltürübətkin, dedi; lekin mən silini ayap: — Ojojamoja қolumni uzartmaymən, qünki u Pərwərdigarning məsihliginidur, dedim. **11** Karisila, i ata, қolumdiki tonlirining pexigə. Silini əltürməy tonlirining pexini kəskənlilikimdin xuni bilsiləki, kenglümdə siligə ya yamanlık ya asiylik yok, siligə gunah kılɔjinim yok, lekin sili jenimni alojili paylimaktila. **12** Parwərdigar mən bilən silining otturımızda həküm kilsun, mening həsabimni silidin Pərwərdigar alsun; lekin mening қolum siligə kətürülməydu. **13** Konilar: — «Rəzillik rəzillərdin qíkidi» dəp eytənəkən, lekin ez қolum siligə kətürülməydu. **14** Israillning padixahı kimni

тutkılı qıktı? Kimni қоопла yürüdü? Bir əltük itni, halas! Yalojuz bir bürgini, halas! **15** Pərwərdigar sorakçı bolup mən bilən silining otturımızda həküm qıkarsun! U hək-nahəkni ayrip, dəwayimni sorap meni silining kolliridin halas kılıp, adalət yürgürgəy!» — dedi. **16** Dawut Sauloja bu sezlərni eytənə Saul: — Bu sening awazingmu, i oojum Dawut? — dedi. Andin Saul yukırı awaz bilən yiojlap kətti. **17** U Dawutka: — «Sən məndin adıson, qünki sən manga yahxilik kəyturdung, lekin mən sanga yamanlık kəyturdum. **18** Sən bugün manga yahxilik kılɔjanlıkingni obdan kərsitip bərding; Pərwərdigar meni kolungoja tapxurojan bolsimu, sən meni əltürmiding. **19** Birsı ez dütəxminini tapsa, uni aman-esən kətkili koyamdu? Pərwərdigar sening manga bugün kılıjan yahxilik üçün sanga yahxilik yanduroqay. **20** Əmdi mana, xuni bildimki, sən jəzmən padixah, bolisən, Israillning padixahlıki sening kolungda tiklinidu. **21** Lekin hazır Pərwərdigar bilən manga kəsəm kılɔjinki, məndin keyin mening nəslimni yokatmay, namimni atamning jəmətidin equírmigəysən», dedi. **22** Xuning bilən Dawut Sauloja kəsəm kıldı. Saul ez eyigə yenip kətti; Dawut adəmliri bilən korojan-kiyaşa qíkip xu yərdə turdi.

25 Samuil əldi. Pütkül Israile yiojlip uning üçün matəm tutti; ular uni uning Ramahdiki əyidə dəpnə kıldı. Dawut bolsa կopup Paran qələgə bardı. **2** Əmdi tirikilik Karməldə bolojan, Maonda olturnukluk bir adəm bar idı. Bu kixi bək bay bolup üç ming қoy, bir ming əqkisi bar idı. U ez köylirini Karməldə kirkıwatatti. **3** U adəmning ismi Nabal bolup, ayalining ismi Abigail idı; ayali həm pəm-parasətlik həm apt-turki qiraylik, lekin eri kəttik kol wə rəzil idı; u Kaləbning əwlədidin idı. **4** Dawut qəldə turup Nabalning ez köylirini kirkıydiojanlığını anglap **5** On yax yigitni u yərgə mangdurup ularoja: — Silər Karməlgə qíkip Nabalning kexioja berip, məndin uningoja salam eytinglar. **6** Uningoja: — «Yaxiqaysən; sizgə tinq-amanlık bolojax, eyingizgə tinq-amanlık bolojax, həmmə barlıkingizoja tinq-amanlık bolojax! **7** Mən kirkıçquqılarning sizdə ix baxlıjanlığını anglidim. Sizning padiqiliringiz biz tərəplərdə turojananda ularoja həq zəhmə yətküzmiduk; biz Karməldə turojan wağıtta ularning həq tərsisi yitip kətmidi. **8** Əz yigitliringizdin sorisingiz ular sizgə dəp beridu. Xunga biz kütluq bir kündə kəldük, xunga yigitlirimiz nəziringizdə iltipat tapsun; ez қolingoja nemə qıksa xuni kəminiliringizgə

wə oοqlingiz Dawutkə nemə qığsa xuni bərgəysiz», dənglər, — dedi. 9 Dawutning yigitliri u yərgə berip bu gəplərning həmmisini Dawutning namida uningoja eytip andin jim turup saklıdi. 10 Nabal Dawutning hizmətkarlırija jawab berip: — Dawut degən kim? Yəssəning oοqli degən kim? Bu künnlərdə eəz oοjilirini taxlap ketiwatkan hizmətkarlar tola. 11 Mən eəzümning yemək-iqmaklirimni wə yung kırkuquqilirimoja soyqan gəxni kalgən jayi namolum bolovan kixilərgə berəmdim? — dedi. 12 Dawutning yigitliri kəlgən yolioja yenip kətti. Yenip kelip ular Dawutkə həmmə gəpni dəp bərdi. 13 Dawut eəz adəmlirigə: — Hər biringlər eəz kılıqinqlarnı esinglər, dedi. Xuning bilən hərbəri eəz kılıqını [tasmisiqə] astı, Dawutmu eəz kılıqını astı. Andin tət yüzqə adəm Dawut bilən qıktı, wə ikki yüz kixi jabduklar bilən kəldi. 14 Əmma Nabalning hizmətkarlıridin biri uning ayali Abigailoja: — Dawut əlqılerni qəldin oοjimizoja salam berixkə əwətkənəkən; lekin u ularni tillap kayip kətti. 15 Bu adəmlər bolsa, bizgə kəp yahxilik kılıqan. Biz dalada ularning yənida yürgən wakitlirimizda bizgə həq yamanlık kəlmidi, bizning həq nərsimizmu yitip kətmigənidi. 16 Biz ularoja yekin jayda koy bəkən wakitta ular keqə-kündüz bizgə sepildək bolovanidi. 17 Əmdi bu ixtin həwərdar boldila, kəndak kılıx kerəklikini oylixip bakkayla. Bolmisa, oοjimizoja wə pütküll eydikiliriga bir bala-kaza kəlməy kalmayıdu. U xunqə kaj bir adəmkı, həqkim uningoja söz kılıxka petinalmaydu, dedi. 18 Abigail dərəhəl ikki yüz nan, ikki tulum xarab, bəx pixuruloğan koy, bəx seah kəmaq, bir yüz kixmix poxkili, ikki yüz ənjür poxkili elip exəklərgə artip 19 eəz yigitlirigə: — Mening aldimda beringlər; mana, mən kəyninglardin baray, dedi. Lekin u eəz eri Nabalıja bu ixni demidi. 20 U eəz exikigə minip taqning etikidin qüvkəndə, mana Dawut adəmliri bilən uning udulioja qüxüp uning bilən uqraxti. 21 Dawut əslidə: — Mən bu kixining melini qəldə bikardin bikar kooqdap, uning barlıqidin həqnemini yittürgüzmigənidim; lekin u yahxilikning ornida manga yamanlık kıldı. 22 Uning adəmliridin ətigiqə birər ərkəknı kəldurup koysam, Huda mən Dawutni uningdinmu artuk jazalıqay, degənidi. 23 Abigail Dawutni kərüp, aldirap exəktin qüxüp, Dawutning aldida yıqlılp yüzini yərgə yekip təzim kıldı; 24 uning putlirijoja esilip mundaq dedi: — «I oοjam, bu kəbihlik manga hesablansun; əmdi xuni eətünimənki, dedəklirinə siligə söz kılıxioja ijazət kili, dediklirinən sözigə

kulaq saloqayla: — 25 eətünimənki, oοjam bu rəzil adəm Nabalıja pisənt kilmioqayla; qunki uning mijəzi huddi ismioja ohxaxtur; uning ismi «kaj», dərwəkə uningda kajlık tolimu eoqirdur. Lekin mən dedəkliri bolsa oοjamə əwətkən yigitlərni kərmidim. 26 Əmdi i oοjam, Pərvərdigarning hayatı bilən wə sening jening bilən kəsəm iqimənki, Pərvərdigar silini eəz kolliri bilən kən təküp intikam elixtin saklıdi. Əmdi düxmənlirim, sili oοjamə yamanlık kılımakçı bolovanlarmu Nabalıja ohxax bolsun. 27 Əmdi dedəkliri oοjamə elip kəlgən bu sowoqat bolsa oοjamə əgəxkən yigitlərgə təkşim kılinsun. 28 Silidin eətünimənki, dedəklirinən səwənlikini kəqürgəyla; qunki sili, i oοjam Pərvərdigarning jənglirini kılıp kəlgənləri üçün, barlıq künnləridə silidə yamanlık tepilmiojini üçün Pərvərdigar jəzən jəmatlirini məzmut kılıdu. 29 Birsi kəpop silini kooqlap janlirini izdisa, sili oοjamning jeni Pərvərdigar Hudalirining kəxidiki tiriklər haltı işidə orılıp saklinidu, lekin düxmənlirining janlirini bolsa, u saloqoja selip qərüp taxlaydu. 30 Əmdi Pərvərdigar sili oοjam toqrisida eytən barlıq yahxi wədilirigə əməl kılıp, silini Israilıja bax kılıqanda xundak boliduki, 31 sili oοjamning nahək kən tekmigənlikləri yaki eəz intikamlarını almioqanlıkları üçün kəngüllirigə putlikaxang yaki dərəd bolmayıdu. Wə Pərvərdigar oοjamə nusrət bərginidə sili eəz dedəklirini yad kılıqayla». 32 Dawut Abigailoja: — Seni bugün menin bilən uqrrixıxka əwətkən Israilning Hudasi Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyə kəyturulojay! 33 Əmdi əkil-parasitingə barikalla, sangimu barikalla! Qunki sən bugün meni eəz kolumn bilən kən təküp intikam elixtin tostung. 34 Lekin meni sanga ziyan-zəhmət yətküzüxtin saklıqan Israilning Hudasi Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, sən menin aldimoja tezlinip kəlmigən bolsang, Nabalning adəmliridin həq ərkək ətigiqə tirik kəlmas idi, dedi. 35 Andin Dawut uning eəz qəltürgən nərsilirini əolidin tapxurup elip uningoja: — Tinq-aman əyüngə barojın, mana, u əyidə xəhanə ziyapəttək bir ziyapət etküzüwatatti. Nabal kənglidə huxal idı wə intayın məst bolup kətkənidi. Xunga Abigail ətisi tang atkəqə uningoja həq nemə demidi. 37 Lekin ətisi Nabal məstliktin yexilgəndə ayali uningoja bolovan wakələrnı dəp beriwidə, uning yürüki elgandək bolup, ezi taxtək bolup kıldı. 38 Wə xundak boldiki,

təhminən on kündin keyin Nabalni Pərvərdigar urdi wə u əldi. **39** Dawut Nabalning əlginini anglap: — Pərvərdigar mubarəktur. Qünki U mən Nabaldın tartkan həkərət üqün dəwayimni sorap Əz əlini yamanlıktın saklıdi; əksiqə Pərvərdigar Nabalning yamanlığını əz bexiçə yandurdi, dedi. Andin Abigailni əz əmrimgə alay dəp, uningoja səz kılıqlı əlqi mangdurdı. **40** Dawutning hizmatkarları Karməlgə Abigailning kexiçə kelip uningoja: — Seni əmrimgə alay dəp Dawut sanga səz kılıqlı bizni əwətti, dedi. **41** Abigail bolsa köpəp yüzünü yərgə təgküdək təzim kılıp: — Mana, dedikində qojamning hizmatkarlrining putlirini yuyuxka kul bolsun, dedi. **42** Andin Abigail xu əhaman əzığə həmraḥ boləjan bəx qərisi bilən exəkkə minip Dawutning əlqilirining kəynidin berip, uning ayalı boldı. **43** Dawut Yızrəllik Ahinoamı həm hotunlukka aloğanıdı. Xuning bilən bu ikkisi uningoja hotun boldı. **44** Lekin Saul Dawutka hotun kılıp bərgən kizi Mikalni Gallimdiki Laixning oğlı Faltioja hotunlukka bərgənidi.

26 Əmdi Zifliklər Gibeahqa Saulning kexiçə kelip:

— Dawut Yəximonoja yekin Həkilihə egizlikigə yoxurunuwaptu əməsmu? — dedi. **2** Saul köpəp Israildin hillənojan üq ming adəmni elip, Zif qəlidə Dawutni izdigili u yərgə bardı. **3** Saul bolsa yol boyida, Yəximonoja yekin Həkilihə egizlikidə qədir tiki. Dawut qəldə turuwatatti; u Saulning qəlgə əz kəynidin qıkkınıdin həwər tapkanda **4** Dawut paylaqınları mangdurup Saulning rastla kəlgənlikini bildi. **5** Dawut köpəp Saul qədir tikkən jayoja bardı; u Saul bilən ənənə sərdarı, Nərning oğlu Abnar yatkan yərni kerdı. Saul bolsa ənənə istihkami iqidə uhlap yatkanıdı, adəmliri qədirlirini uning ətrapıçə tikkənidı. **6** Dawut əmdi Hittiyardın boləjan Ahimələk wə Yoabning inisi Zəruiyaning oğlu Abixayə: — Kim mən bilən ləxkərgahqa qüxüp, Saulning yenioja barıdu? — dəp soridi. Abixay: — Mən sening bilən baray, dedi. **7** Xuning bilən Dawut wə Abixay keqidə ənənə bar yərgə beriwidi, mana Saul ənənə istihkami iqidə uhlap yatkanıdı; uning nəyzisi təkəyisining yenida yərgə ədədli turattı; Abnar bilən adəmlirini uning ətrapida yatattı. **8** Abixay Dawutka: — Huda bugün düxminingni kolungoja tapxurdi. Səndin etünimənki, manga nəyzə bilən birlə sanjıp uni yərgə ədədli koyuxka ijazət bərgəysən! İkki ketim sanjiximning lazımı yoktur, dedi. **9** Dawut Abixayə: — Uni yokatmiojin. Kim Pərvərdigarning məsih —

kılıqiniçə kol uzitip gunahqə tartilmiojan? — dedi. **10** Dawut yənə: — Pərvərdigarning hayatı bilən [kəsəm kılımənki], Pərvərdigar jəzmən uni urudu; ya uning əlidiojan küni kelidu ya u jənggə qüxüp əhalak bolidu. **11** Pərvərdigar meni Pərvərdigarning məsihliginə kol uzitixinidən saklıqayı! Əmma uning bexidiki nəyzə bilən su idixini aloğın, andin ketəyli, dedi. **12** Xuning bilən Dawut nəyzə bilən idixni Saulning bexining yenidin elip, ikkisi qıkıp kəttil. Əmma heqkim kermidi, tuyupmu əkəməndi həm oyqınip kətmidi, bəlkı həmmisi uhlawərdi; qünki Pərvərdigar bir kəttik uyķuni ularning üstigə qüxtürgənidi. **13** Dawut uduldiki tərəpkə etüp yırakraq bir dəngning təpisidə turdi; ularning arılık yırak idi. **14** Dawut ənənə bilən nərning oğlu Abnərgə towlap: — Jawab bərməmsən, i Abnər! — dedi. Abnər: — Padixahhə towlioqu ki kim san? — dedi. **15** Dawut Abnərgə: — Sən batur əməsmu? Israildə sanga kim təng kelələydi? Nemixə oqojang padixahı kəqdimidində? Qünki hələktin bir kixi oqojang padixahı əhalak kılıqlı kiriptu. **16** Sening bundak kılıqinining yahxi əməs! Pərvərdigarning hayatı bilən [kəsəm kılımənki], Pərvərdigar məsih kılıqan oqojanglarnı kəqdimiojanlıklıqlar üçün əlüməgə layik boldunglar. Əmdi padixahning nəyzisi wə bexining yenidiki su idixining kəyərdilikigə karap bekinqər, dedi. **17** Saul Dawutning awazını tonup: — Bu sening awazingmu, i oqlum Dawut! — dedi. Dawut: — I oqojam padixah, bu mening awazimdur, dedi. **18** U yənə: — Nemixə oqojam əz əlini mundak kooqlaydu? Mən nemə kiliptimən? Ənənədə nemə yamanlıq bar? **19** Əmdi oqojam padixah əz əlini səziga əhalak saloqay. Pərvərdigar silini manga ərəfə kəzəbatqan bolsa bir əhədiyə-əkərbanlıq uning kənglini razi kılıqay; lekin insan balılırlı bolsa, ular Pərvərdigarning aldida lənətə kələsən, qünki ularning əmdi meni Pərvərdigarning mirasidin bəhərimən boluxtın məhrum kılıp, meni baxka ilahılarça ibadət kıl, degini bolidu. **20** Əmdi mening kənim Pərvərdigarning həzuridin yırak yərgə təkəlmisun; qünki taqılarda bir kəkkliknı owlıqəndək Israildin padixahı bir yaloquz bürgini izdigi qırıptu, dedi. **21** Saul: — Mən gunah kıldı; yenip kəlgin i oqlum Dawut; mening jenim bugün kəzliringdə əziz sanalqını üqün mən sanga bundın keyin həq ziyan-zəhmət yətküzəyməmən; mana, əhməklik kıldı, bək eziptimən, dedi. **22** Dawut jawab berip: — Mana padixahning nəyzisi, oqlamlardin biri kelip uni yandurup alsun. **23** Pərvərdigar hər adəmning

həkəkaniyılıkı bilən sadıklıqoja қarap yanduroqay. Qünki bugün Pərvərdigar silini menin qolumoja tapxurdi, lekin mən Pərvərdigarning məsihliginə kol uzitixni halimidi. 24 Mana, bugün silining janlıri menin kezlimirdə əziz bolqandak menin jenim Pərvərdigarning kəzidə əziz bolqay, u meni həmmə awariqlilikin kutkuzojayı, dedi. 25 Saul Dawutka: — Əy oqlum Dawut, bərikətləngəysən. Sən jəzmən uluq ixlarnı kılısan, ixliring jəzmən rawajlıq bolidu, dedi. Andin Dawut əz yolioja kətti, Saulmu əz jayioja yenip bardi.

27 Dawut kənglidə: — Həman bir künü Saulning kəlidə əhalak bolidiqan ohxaymən. Xunga Filistilərning zeminoja tezdir əqip ketiximdin baxka amal yok. Xundaq kilsam Saul Israil zemini iqidə meni tepixtin ümidsizlinip, izdəxtin kol üzidü, wə mən uning kəlidin kutulimən, dəp oylidi. 2 Xuning bilən Dawut kopup uningoja əgərxən altə yüz adəmni elip Gatning padixahı Maokning oqlı Akixning kəxioja bardı. 3 Əmdi Dawut wə adəmliri, yəni hərbiri əz ailisidikilər bilən billə Gatta Akix bilə turdi. Dawut ikki ayalı, yəni Yızrəlllik Ahinoam wə Nabalning tul hotuni Karməllik Abigail bilən billə xu yerdə turdi. 4 Saul: — Dawut Gatka əqiptu, degən həwərnı anglioqanda, uni yənə izdəp yürmədi. 5 Dawut Akixka: — Əgər kezlininən aldida iltipat tapkan bolsam, olturuxum üçün səhradiki bir xəhərdin bizgə bir jay bərgəyla; kulung əndəkmu xahanə xəhərdə silining kaxlırida tursun, dedi. 6 U künü Akix uningoja Ziklag xəhirini bərdi. Xuning üçün Ziklag bugünkü küngiçə Yəhuda padixahlırioja təwə bolup kəlməktə. 7 Dawut Filistilərning zemində turojan waqt bir yil tət ay boldi. 8 Dawut bolsa əz adəmliri bilən qikip Gəxuriylaroja, Gəzriylərgə wə Amaləklərgə hujum kılıp, ularnı bulang-talang kılıp turatti (qünki ular kədimdin tartip Xurioja kirix yolidin tartip Misir zeminojqə bolqan xu yurtta turattı). 9 Dawut [hərkətim] zemindikilərni kırıp ər yaki ayal bolsun, birnimü tirik kəldurmatty wə koy, kala, exək, təgə wə kiyim-keqəklərni elip Akixning yenioja yenip kelətti. 10 Akix: — Bugün kəysi jaylarnı bulang-talang kıldınglar, dəp sorayttı; Dawut: — Yəhuda zeminining jənub təripini, Yərahməalliklərning jənub təripini wə Keniylərning jənub təripini bulang-talang kıldı, dəytti. 11 Dawut ər yaki ayallarning birinim Gatka tirik elip kəlməytti; qünki u: — Ular bizning toqrimizdin, «Dawut undak-mundaq kıldı» dəp gəp

kılıxi mumkin, dəytti. Dawut Filistilərning zeminida turojan waqtida u daim xundak kılatti. 12 Xunga Akix Dawutka ixəndi: — «Əmdi u həlkı Israilni əzidin səskəndürübətti; menin hizmitimdə mənggү kül bolidu», dəp oylidi.

28 U kūnlərdə Filistilər Israiloja ərəbi jəng kılıx üçün əz koxunlurını yioğdu. Akix Dawutka: — Bilixing kerəkki, adəmliringni elip menin bilən jəzmən jənggə qıkixing lazım, dedi. 2 Dawut Akixka: — Undakta sili kullirining nemə kılalaydiqanlığını bilip əhalila — dedi. Akix Dawutka: — Mana, seni əzümgə mənggülüq pasiban kılıy, dedi. 3 (Samuil olğonidi wə pütkül Israile uning üçün matəm tutup uni əz xəhəri boylan Ramahda dəpnə kılolanı. Saul bolsa jinkəxlər bilən palqılnı zemindin koşlap qıkardı). 4 Filistilər toplixip qikip Xunəmdə qədir tiktı. Saulmu həm pütkül Israile yioğip, Gilboahda qədir tiktı. 5 Saul əmdi Filistilərning koxun bargahını kərgəndə körküp, yürüki su bolup kətti. 6 Saul Pərvərdigardin yol soridi; lekin Pərvərdigar ya qüx bilən ya «urim» bilən ya pəyəqəmbərlər arkılıq uningoja jawab bərmidi. 7 Xuning bilən Saul hizmatkarlırioja: — Manga palqi jinkəx bir hotunni təpi beringlar, mən berip uningdin yol soray, dedi. Hizmatkarlıri uningoja: — Ən-Dorda jinkəx bir hotun bar ikən, dedi. 8 Saul nikablinip, baxka kiyimlərni kiyip ikki adəmni həmrəh kılıp bardı. Ular keqisi berip hotunning kəxioja kəldi. U hotunoja: — Manga jin qakırıp pal ekip, mən degən birsini kəsiməja kəltürjin, dedi. 9 Hotun uningoja: — Mana, Saulning kılolanlarını, yəni zemindən jinkəxlərni wə palqılnı yokatkanlığını əzüng bilisən; nemixkə meni əltürükə jenimoja tuzak koyışən, dedi. 10 Saul uningoja Pərvərdigar bilən kəsəm kılıp: — Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, bu ix üçün sanga jaza bolmaydu, dedi. 11 Hotun: — Sanga kimni qikirimən? — dəp soridi. U: — Manga Samuilni qikaropin, dedi. 12 Hotun Samuilni kərgəndə kəttik awaz bilən qırkırido, andin Sauloja: — Nemixkə meni gollaysən? Sən əzüng Sauloju! — dedi. 13 Padixah uningoja: — Kərkəmiojin! Nemini kerdüng? — dedi. U Sauloja: — Mən bir ilahning yərdin qıkıqını kərdüm, dedi. 14 U: — Uning kiyapiti kəndək ikən? dedi. Hotun: — Kəri bir boway qıkıwatidu; u yepinqə kiygənikən, dedi. Saul: — U Samuil ikən, dəp bilip, yüzini yergə yekip təzim kıldı. 15 Samuil Sauloja: — Nemixkə meni awarə kılıp qıkardıng? — dedi. Saul: — Mən tolimu pərixan boldum; qünki

Filistiyler manga қарxi jəng қiliwatidu, wə Huda məndin yıraklap, manga yaki pəyojəmbərlər arkılık yaki qüxlər arkılık həq jawab bərməywatidu. Xunga mening nema қilixim kerəlikini manga bildürgəysən dəp, seni qakırdım, dedi. **16** Samuil: — Pərwərdigar səndin yıraklap, duxmining bolqandan keyin nemixkə məndin məslihət soraysən? — dedi. **17** — Pərwərdigar Əzi üçün mən arkılık eytkinini қıldı; Pərwərdigar padixahlıknı kəlungsın yirtip elip, koxnangoja, yəni Dawutka bərdi. **18** Sən Pərwərdigarning səzığə kulak salmay, uning Amaləklərgə karatqan kattik əqəzipini yürgüzmigining üçün Pərwərdigar bügiün sanga xu ixni қıldı. **19** Pərwərdigar əzüng bilən Israilnimu Filistiylerning қolioqa tapxuridu; ətə sən wə oqulliring mening bilən billə bolisilər; wə Pərwərdigar Israilning koxuninimu Filistiylerning қolioqa tapxuridu, dedi. **20** Saul xuan yərgə düm yikıldı, Samuilning səzliridin kattik körkup kətti; bir keqə-kündüz tamakmu yemigəqə, maqdurumu kalmıdi. **21** Ayal əmdi Saulning kəxioja berip uning tolimu pərihan bolqanını kərüp, uningoja: — Mana, dedəkliri jenini alkinoja elip koyup tapilioqanlırioja binaən kıldı. **22** Əmdi silidin ətünimən, dediklirining səzığə kirgəyla; meni silining aldilirioja bir qıxləm nan kəltürükə unioqayla; xuning bilən sili yəp կuwət tepit andin əz yollirioja ketələyla, dedi. **23** Lekin u rat kılıp: — Yeməymən, dəp unimidi. Uning hizmətkarları həm ayalmu yeyixni uningoja dəwət қilixti; u yərdin kopup kariwatta olturdu. **24** Ayalning eyidə bir bordaş mozay bar idi. U dərhəl uni soydi; həm hemir yuqurup petir nan pixürüp bərdi. **25** U uni Saul bilən hizmətkarlrinining aldioja koydi. Ular yəp bolup, xu keqisi kətti.

29 Filistiyler həmmə koxunlınızı yioqip Afəktə jəm қıldı; İsrailər Yızrəeldiki bulakning yenida qədir tiki. **2** Filistiylerning sərdarları yüz yaki mingdin əskərnı baxlap, səp tizi pələk; ularning kəynidin Dawut əz adəmlirini baxlap Akış bilən qıkip səp tüzdi. **3** Filistiylerning əmirliri: — Bu İbraniylar bu yerdə nemə ix қılıdu? — dedi. Akış Filistiylerning əmirliriga: — Bu Israilning padixahı Saulning hizmətkarı Dawut əməsmə? U bu yerdə birnəqqə kün, birnəqqə yillardın beri mən bilən turoqan əməsmə? U manga kəlgən kündin tartip bu küngiqə uningdin həq əyib baykimidim, dedi. **4** Əmma Filistiylerning əmirliri uningoja aqqıqländi. Filistiylerning əmirliri uningoja: — Uni կayturuwət! Bu kixi sən əzüng uningoja orunlaxturoqan jayoja

kətsun; biz bilən billə soküxkə qüxmisin, bolmisa, u soküxtə bizgə rəkib bolup kəlexi mumkin. Bu adəm əz oqojisi bilən nemisi arkılık yarixidu? Bu adəmlərinə baxlırını elix bilən bolmamdu? **5** Bu kiz-ayallar burun uning tooprısında usul oynap koxak kətip: — Saul minglap əltürdi, wə Dawut on minglap əltürdi, degən Dawut əməsmə? — dedi. **6** Akış Dawutni qakırıp uningoja: — Pərwərdigarning hayatı bilən [kəsəm kılıp eytimankı], sən durus adomsan, sening mening bilən ləxkərgahda hizməttə boluxung kezlinimdə yahxi ixtur; qünki manga kəlgən kündin tartip bu küngiqə səndin həq yamanlık baykimidim. Lekin sən əmirlərgə yakımapsən. **7** Xunga tinq-aman yenip kətkin, bolmisa Filistiylerning əmirlirini narazi kılıp koyısan, dedi. **8** Dawut Akışka: — Mən nemə kıldı? Silining қaxlırioja kəlgən kündin tartip bu küngiqə kələqən kəysi [yamanlıkim] üçün meni oqojam padixahının düxmənləri bilən soküxkili baroquzmayla? — dedi. **9** Akış Dawutka jawab berip: — Kezlinimdə Hudanıng bir pərixtisidək manga yahxi ikənlikingni bilimən. Lekin Filistiylerning əmirliri seni biz bilən billə jənggə qıkmisin dəwatidu, dedi. **10** Xunga ətə səhərdə kopunglar, əzüng wə billə kəlgənlər, yəni mən hojangning hizmətkarlı; səhərdə kopunglar, tang yoruxi bilənla qıkip ketinglər, dedi. **11** Xunga Dawut əz adəmliri bilən səhərdə turup Filistiylerning zeminiqə mangdi. Filistiyler bolsa Yızrəelgə qıktı.

30 Xundaq boldiki, Dawut wə adəmliri üçinqi künü Ziklagka yetip kəldi; mana, Amaləklər jənub tərəpkə wə Ziklagka hujum kılıp, Ziklagni wəyrən kılıp ot koyup kəydürgənidi. **2** Ular xəhərdiki kiz-ayallarnı, qong bolsun, kıqık bolsun, ularning həmmisini əsirgə aldi. Ulardın həqkimni əltürməy, həmmisini elip, yolioqa qıkkənidi. **3** Dawut əz adəmliri bilən xəhərgə kəlgəndə, mana, xəhər allıqəpan keyüp tütigənidi; ularning ayalları wə oqul-kızlırları əsirgə elinoqanidi. **4** Əmdi Dawut wə uning bilən billə bolqan həlk kattik yioqa-zar ketürüxti, taki maqduri kalmıqə yioqlaxtı. **5** Dawutning ikki ayalı, Yızrəellik Ahinoam bilən Karməllik Nabaldın tul ələqən Abigailmu əsirgə elinoqanidi. **6** Dawut kattik azablandı; qünki barlıq halayık, hərbiri əz oqul-kızlırları üçün kayoqurup əqəzəplinip uni qalma-kesək kılıp əltürəyi, deyixiwatatti. Əmma Dawut əzinə Hudasi Pərwərdigardin küt-kuwwətləndürdi. **7** Dawut Ahimələknən oqlı kahin Abiyataroja: — Əfodni yenimoja elip kəlgin, dedi. **8** Dawut Pərwərdigardin:

— Bu қохунни қоғлайму? Улароја yetixələrmənmu?
— dəp soridi. U: — Қоғла; sən jəzmən ularoјa yetixiwalısan həm həmmisini կayturup kelələysən, dedi. 9 Dawut wə uning bilən billə bolğan altə yüz adəm berip Besor wadisoja yetip kəlgəndə, kəynidə sərülüp қalojanlar xu yərdə қaldı. 10 Dawut ezi tət yüz adəm bilən dawamlik қoғlap mangdi; ikki yüz adəm həlsirap kətkəqka, Besor wadisidin etəlməy kəynidə қalojanidi. 11 Ular dalada Misirlıq bir adəmni uqrattı. Ular uni Dawutning қexioja elip kelip, uningoja nan berip yegüzdi, su iqtüzdü; 12 uningoja bir parqə ənjür poxkili bilən ikki kixmix poxkilinimu bərdi. U bularnı yəp, uningoja կaytidin jan kirdi; qünki u üq keqə-kündüz nan yemigən, sumu iqmiqənidi. 13 Dawut uningdin: — Sən kimgə təwə? Sən kəyərliksən? — dəp soridi. U: — Mən Misirlıq yigit bolup, bir Amaləkninǵ կulimən. Lekin mən üq kün ilgiri kesəl bolup қalojaqka, ojojam meni taxliwətti. 14 Biz əslı Kərətiylərninǵ yurtining jənub təripigə wə Yəhūda zeminiqə wə Kaləbning zeminining jənub təripigə hujum kılıp bulang-talang kıldı; xundakla Ziklagni kəyduruwətkənidük, dedi. 15 Dawut uningdin: — Bizni u [düxmən] қoxuni tərəpkə baxlap baralamsən, dedi. U: — Hudanıng nami bilən mən seni əltürməymən, seni ojojangning koliojumu tutup bərməymən dəp կəsəm kilsila, silini u қoxunning қexioja baxlap baray, dedi. 16 Uni u yərgə baxlap baroqanda, mana ular pütktül yərgə yeyilip, yəp-iqip Filistiyələrninǵ zeminidin həm Yəhūda zeminidin alojan qong oljiliridin hux bolup ussul oynixiwatatti. 17 Əmma Dawut xu künü gugumdin tartip ikkinqi künü kəqkiqə ularnı urup kirdi. Təqiqə minip bədər қaqkan tət yüz yigittin baxqa һeqbir adəm կeqip kutulmidi; 18 wə Dawut Amaləklər buluwaloјan həmmə nərsini yandurup aldi; əzininǵ ikki ayalinimu kutkuzuwaldı. 19 Amaləklər elip kətkən oqul-кız, mal-mülükələr wə baxqa həmmə nərsini Dawut ulardin կayturuwaldi. Həqnemə, qong bolsun kiqik bolsun qüxüp կalmiojanidi. 20 [Dawutning adəmlidi] կayturuwaloјan mallirining aldioja [olja alojan] baxqa koy wə kala padılarnı selip həydəp ketiwatatti. [Uning adəmliri] ketiwetip: — Bular Dawutning oljisı, deyixti; Dawut ularning həmmisini əzigə aldi. 21 Dawut həlsizlinip ezi bilən billə baralmoqan Besor wadisining boyida kəldurup kətkən ikki yüz adəmning қexioja yetip kəldi; ular Dawut wə uning bilən kəlgən adəmlərninǵ aldioja

qıktı, Dawut həlkinqə қexioja berip ularoјa salam қildi. 22 Lekin Dawut bilən baroqanlarning arisidiki rəzil adəmlər wə ərziməslərning həmmisi kopup: — Bular biz bilən barmiqəndin keyin biz yandurup alojan oljidin ularoјa һeq nemə bərməyli. Ular pəkət hərbiri əz hotun-balilirini elip kətsun, dedi. 23 Əmma Dawut: — Yak, i buradərlirim; Pərvərdigar bizgə təksim kiloqanni [ularoјimu təksim] kilmisək bolmaydu. Qünki U bizni қoғdap bizningkığə tajawuz kilojanlarnı қolimizoja tapxurdi. 24 Bu ixta kim silərgə makul dəydu? Qünki sokuxka qüxkənning ülüxi kəndak bolsa yük-takləroјa қarioquqılarningmu ülüxi xundak boldı; həmmə adəm təng bələtxsun — dedi. 25 Xu kündin tartip bu Israil üçün həküm-bəlgilimə kılıp bekitildi. Bügüngiçə həm xundak. 26 Dawut Ziklagka yetip kəlgəndə, oljidin dostliri bolğan Yəhūda aksaşallırıqə əwətip: — Mana, Pərvərdigarning düxmənliridin alojan olja silərgə bir səwojat bolsun, dedi. 27 U oljidin həm Bəyt-Əldikilərgə, jənubiy Ramottikilərgə, Yattirdikilərgə, 28 Aroərdikilərgə, Sifmottikilərgə, Əxtəmoadikilərgə, 29 Rakəldikilərgə, Yərahməelliliklərning xəhərliridikilərgə wə Keniylərning xəhərliridikilərgə, 30 Hormahətikilərgə, Kərəxəndikilərgə, Ataktikilərgə, 31 Həbrondikilərgə wə Dawut wə adəmləri billə yürgən həmmə yərdikilərgə səwojat əwətti.

31 Əmdi Filistiyələr Israil bilən jəng қildi. Israilning adəmləri Filistiyələrning aliddin կeqip, Gilboa teojudı kırıp yikitildi. 2 Filistiyələr Saul wə uning oqullarını tap besip қoғlawatatti. Filistiyələr bolsa Saulning oqulları Yonatan, Abinadab, Məlkixuanı urup əltürüdi. 3 Saulning ətrapini urux kaplıdı; okyaqilar Sauloјa yetixti; u ya okı bilən eoqır yarilanduruldi. 4 Andin Saul yaraq kətürgüqisiga: — Kiliqingni suçurup meni sanjip əltürüwətən; bolmisa bu hətnisizlər kelip meni sanjip, meni horlukqa կoyuxi mumkin, dedi. Lekin yaraq kətürgüqisi intayın körkup ketip, unimidi. Xuning bilən Saul kiliqni elip üstigə əzini taxlidi. 5 Yaraq kətürgüqisi Saulning elginini kərüp, umu ohxaxla ezzini kiliqning üstigə taxlap uning bilən təng əldi. 6 Xuning bilən Saul, üq oqlı, yaraq kətürgüqisi wə uning həmmə adəmləri xu kündə birakla əldi. 7 Əmdi wadining u təripidiki həmdə lordan daryasining bu yekidiki Israillar əskərlirinǵ қaqkanlığını wə Saul bilən oqullarınınǵ elginini kərginidə, xəhərlərni taxlap қaqtı, Filistiyələr kelip u jaylarda orunlaxtı. 8 Əmdi xundak boldiki, ətisi Filistiyələr əltürülgənlərning

kiyim-keqəklirini salduruwalojili kəlgəndə Gilboa teoqıda Saul bilən oqullirining əlük yatqanlığını kərdi. **9** Ular uning bexini kesip sawut-yaraqlırını saldurup bularnı Filistiyılərning zeminining həmmə yərlirigə apirip buthanılırida wə həlkning arisida bu hux həwərni tarkətti. **10** Ular uning sawut-yaraqlırını Axtarot buthanisida köyup əlükini Bəyt-Xan xəhəridiki sepilöja esip koydi. **11** Əmdı Yabəx-Gileadta olturoquqlar Filistiyılərning Saullöja nemə kiloqinini anglioqanda **12** ularning iqidiki həmmə baturlar atlinip keqiqə mengip, Saul bilən oqullirining əlüklerini Bəyt-Xandiki sepildin qüxürüp, ularnı Yabəxkə elip berip u yərdə kəydürdi. **13** Andin ularning səngaklırını Yabəxtiki yuləqunning tüwigə dəpnə kılıp yəttə kün roza tutti.

Samu'il 2

1 Saul elgəndin keyin, Dawut Amaləklərni kirojin kılıp
yenip kəlgəndə, u Ziklagda ikki kün turdi. **2** Üqinqi
küni xundak boldiki, mana Saulning ləxkərgahıdin
kiyimi yirtik wə bexiqə topa-qang qaqqan bir adəm
kəldi. U Dawutning kəxioja kəlgəndə, yərgə yikiliп
bax urdi. **3** Dawut uningdin: Nədin kəlding? dəp
soridi. U jawap berip: Israilning ləxkərgahıdin keçip
kəldim — dedi. **4** Dawut uningdin: Ix kandaq boldi?
Manga dəp bərgin, dedi. U: Həlk jəngdin қaqti,
həlkətin bək jik kixi soküxtə əldi. Saul bilən oqlı
Yonatanmu əldi, — dedi. **5** Dawut həwər elip kəlgən
yigittin: Saul bilən oqlı Yonatanning əlginini kandaq
bilding? — dəp soridi. **6** Uningqə həwər bərgən yigit:
Mən tasadipiy Gilboa teojoja qıkqanidim, mana Saul
nəyyzigə yelinip turuptu; jəng hərwiliri wə atlıklär
uningqə hujum kılıp uni қooqlawatatti. **7** U kəynigə
karap meni kərüp qakjirdi. Mən «Mana mən», dedim.
8 U: Əzüng kim bolışan, dəp məndin soriwidı, mən
Amaləklərdinmən, dedim. **9** U yənə manga: Üstümdə
turup meni eltürüwətkin; gərqəjenim məndə bolsimu,
mən bək azaplinip ketiwatımən — dedi. **10** Xunga
mən uning üstidə turup, uni eltürdüm, qünki, u xu
halda yikilsila, tirik kalmaydiqanlığını biləttim. Andin
bexidiki tajni wa bilikidiki biləzükni elip muxu yərgə
əojamoja elip kəldim, — dedi. **11** Xuan Dawut eз
kiyimlirini yirtip, tilma-tilma kiliwətti; uning bilən
bołożan barlıq adəmlərmə həm xundak қildi. **12** Ular
Saul bilən oqlı Yonatan üçün, Pərvərdigarning həlkj
üçün, xundakla Israilning jəməti üçün matəm tutup
ah-zar ketürüp kəqkiqə roza tutti; qünki ular kiliq
astida yikiliп kaza kılqarıdı. **13** Dawut uning əzığə
həwər bərgən yigittin: Kəyərdin sən? — dəp soridi.
U: Mən bir Amalək musapirning oqlıımən — dedi.
14 Dawut uningoja: Sən kandaqmu Pərvərdigarning
məsih kılıqını həlak kılıxkə қolungni sozuxtın
korkmiding? — dedi. **15** Andin Dawut eз oqlamlırıdin
birini qakjrip uningoja: Buyakqa kəl, uningoja etilip
berip, uni eltürqin — dəp buyrudi. Xuning bilən u uni
uruwidi, [Amalək] əldi. **16** Dawut uningoja: Kan kərzinq
bexingoja qüxsun! Qünki eз aqzinq Pərvərdigarning
məsih kılıqını eltürqiningga guwahlıq berip ayiblidı,
— dedi. **17** Xuning bilən Dawut Saul bilən oqlı Yonatan
üçün matəm tutup mundaq bir nəzmə okudu **18**
(u «Okya» dəp atalojan bu nəzmini pütkül Yəhuda
həlkigə egingitlər, dəp buyrudi. Dərwəkə u «Yaxar»

değen kitabta pütülgənidi): — **19** — I Israil, sening
güzəl əzizing yükiri jayliringda kiroqın bolup yatidu!
Palwanlar xundak dəhxətlik yikildioqu! **20** Gat xəhırıda
bu həwərnı bərmənglər, Axkelonning koqlırıda uni
elan kılmanglər, Filistiyining kızliri xadlanmisun,
Hətnisizləarning kızliri təntənə kilmisun! **21** I Gilboa
taqlırı, üstünglərə nə xəbnəm bolmisun, nə yamoqur
qüxmisun, Nə silərdə kətürülmə hədiyələr üçün həsul
beridioqan etizlər yənə kərünmisun! Qünki u yərdə
palwanlarning kalkını buloqandi; Saulning kalkını yaq
bilən sürülməydiqan boldi. **22** Kırılıdioqanlarning
kənini təkməy, Palwanlarning tenidiki yeçini qapmay,
Yonatanning okyasi heqqaqan [jəngdin] yanqan əməs,
Saulning kılıqi heqqaqan kınıqə qaytkan əməs. **23**
Saul bilən Yonatan həyat waktida səyümlük həm
yekimlik idi, Ular əlümidimu bir-biridin ayrılmidi;
Ular bürkütlərdin qakqan, xirlardin küqlük idi. **24** I
Israil kızliri, Saul üçün yiərlənglər, U silərni bezəp
kizoquq kiyimlərni kiydürüp, Kiyimliringlərni altun
zibu-zinnət bilən zinnətligənidi. **25** Palwanlar kəskin
jəngdə xundak dəhxətlik yikildioqu? Yonatan yükiri
jayliringda kiroqın bolup yatidu! **26** Sən üçün həsrəttə
kaldım, i inim Yonatan! Manga xunqə səyümlük iding!
Manga boloqan muhəbbiting kaltis idi, Hətta kız-
ayallarning muhəbbitudin artuk, idi. **27** Palwanlar
xundak dəhxətlik yikildioqu! Jəng kəralliri xundak
dəhxətlik wəvrən kilindiş!

2 Andin keyin Dawut Pərwərdigardin yol sorap: Yəhuda xəhərlirining birigə qıqaymu? dedi; Pərwərdigar uningoja: — Qıkkın, dedi. Dawut, nəgə qıqay? — dəp soriwidi, U: Həbron oqa qıkkın — dedi. **2** Xuning bilən Dawut ikki ayalı bilən, yəni Yizrəellik Ahinoam wə əslı Karməllik Nabalning ayalı bolоjan Abigail bilən u yərgə qıktı. **3** Dawut uning bilən birgə bolоjan adəmlərning hərbirini həm ularning hərbiri eə eyidikilərni u yərgə elip qıktı; ular Həbronning xəhərliridə olturaklaxtı. **4** Yəhudanıng adəmlirunu u yərgə kelip Dawutni Yəhuda jəmətigə padixah, boluxka məsih kıldı. Dawutka Saulni dəpnə kılıqanlar Yabəx-Gileadtkilər, dəp həwər berildi; **5** Dawut Yabəx-Gileadtkilərgə əlqılər əwətip ularoja: — «Olojangular bolоjan Sauloja xundak yahxilik kılıp, uni dəpnə kılıqininglar üçün Pərwərdigar silərgə bəht-bərikət ata kılıqay. **6** Pərwərdigar silərgimü mehribanlık wə eə wapalığını kərsətkəy; silər bundak kılıqininglar üçün mənmu bu yahxilikinqlarnı silərgə käyturimən. **7** Əmdı hazır məvrətlilik bolunqlar; günkü moianşalar Saul

əldi, Yəhūda jəməti meni məsih kılıp, ezlirigə padixah qıldı» — dəp həwər yətküzdi. **8** Əmma Saulning қoxunining sərdarı Nərning oqlı Abnər Saulning uqlı Ixboxətni Maḥanaimoja elip berip, **9** uni Gileadka, Gəxuriylarqa, Yizrəlgə, Əfraimoja, Binyaminoja wə xundakla pütkül Israiloja padixah qıldı. **10** Saulning oqlı Ixboxət padixah bolğanda kırık yaxka kırğanıdi. U Israilning üstidə ikki yil səltənət qıldı. Həlbuki, Yəhūda jəmati Dawutka əgixətti. **11** Dawutning Hebronda Yəhūda jəməti üstidə səltənət kılınan wakti yəttə yil altə ay boldi. **12** [Bir kün] Nərning oqlı Abnər Saulning oqlı Ixboxətning adəmləri bilən Maḥanaimdin qikip Gibeonoqa bardı. **13** Xu qaçda Zəruiyaning oqlı Yoab bilən Dawutning adəmləri qikip ular bilən Gibeondiki kəlning yenida uqraxtı. Ulardin bir tərəp kəlning u yekida, yənə bir tərəp kəlning bu yekida olturdu. **14** Abnər Yoabka: Yigitlər kopup aldimizda elixip oynısın — dedi. Yoab: Kopsun — dedi. **15** Ular bekitilgən san boyiqə Binyamin bilən Saulning oqlı Ixboxət tərəptin on ikki kixi wə Dawutning adəmliridin on ikki kixi qikip otturiqə etti. **16** Ular bir-birining bexini əkmallap tutup hərbiri rəkibininqi əməkli bilən sanjixti, həmmisi yikilip əldi. Xuning bilən u yər «Kiliq bislirining etizi» dəp ataldi; u Gibeondidur. **17** U kündiki bolovan soküxux intayın əxəddiy boldi; Abnər bilən Israilning adəmləri Dawutning adəmləri təripidin məəqlup kılındı. **18** Xu yərdə Zəruiyaning oqlulları Yoab, Abixay wə Asahəl degən üqəylən bar idi. Asahəl huddi daladıki jərəndək qakşan idi. **19** Asahəl Abnərning kəyidin kooqlap yügürdi; Abnərgə əgixip ongoja yaki soloja burulmay tap besip kooqlıdı. **20** Abnər kəynigə karap: Sən Asahəlmusən? — dəp soridi. U: — Xundak, mən xu, dəp jawab bərdi. **21** Abnər uningoja: Ya ongoja ya soloja burulup yigitlərning birigə hujum kılıp uning yarıqını əzüngə tartıwalojin, dedi. Lekin Asahəl uni kooqlaxtin buruluxka unimidi. **22** Abnər Asahəlgə yənə: Meni əmdi kooqlimay burulup kətkin; mən seni nemə dəp urup yikitkudəkmən? Undak kılsam akang Yoabning aldida əndəkmu yüzümni kətürüləymən? — dedi. **23** Lekin Asahəl yənilə kooqlaxtin tohtımıdi; xuning bilən Abnər nəyzisining tutkuqını uning korsikioja tikiwətti. Nəyzə dümbüsini tixip qıktı; u xu yərdə yikilip əldi. Xundak boldiki, Asahəl yikilip əlgən yərgə hazırlı kelidiqan hərbir kixilər u yərdə tohtap ələndi. **24** Xuning bilən Yoab bilən Abixay Abnərni kooqlaxti. Kün patkanda ular Gibeonning qələgə mangidiojan

yołning boyioqa, Giaħ yezisining udulidiki Ammaħ, edirlikoja yetip kəldi; **25** Binyaminlar bolsa Abnərning kəynidə koxundək səp bolup, bir dəng təpisigə qikip turdi. **26** Abnər Yoabni qakirip: Kiliq daim adəmlərni yəp turuxi kerəkmə? Bu ixlarning akiwiti pəkət eq-adawəttin ibarət bolidoqanlığını bilməməsən? Sən kaqanoqıqə həlkələrgə: «Kerindaxliringlarnı kooqlaxtin tohtanglar» dəp buyrumay turiwerisən? **27** Yoab: Hudanıng hayatı bilən kəsəm kılımənki, əgər sən muxu sözni kilmiojan bolsang, kəpqilikning heqbiri kerindaxlirini kooqlaxtin ətigəngiqimu yanmayıttı — dedi. **28** Buning bilən Yoab kanay qaldı; həmmə [Yəhūdalar] xuan tohtidi wa käyta Israilni kooqlımidı, ular bilən käyta jəng kılıxmıdı. **29** Abnər bilən adəmləri bolsa keqiqə mengip, Arabah tüzlənglikidin qikip, İordan dəryasının etüp Bitron degran pütkül yurtnı kezip etüp, Maḥanayimoja yetip kəldi. **30** Yoab Abnərni kooqlaxtin yenip barlık adəmlərni jəm kıldı. Asahəldin baxka Dawutning oqlamlaridin on tokkuz adəm yok qıktı; **31** Lekin Dawutning adəmləri Binyaminlardin wə Abnərning adəmliridin üç yüz atmix kixini urup əltürgənidi. **32** Ular Asahəlni elip Bəyət-Ləhəmdə əz atisining kəbrisidə dəpnə kıldı; andin Yoab bilən adəmləri keqiqə mengip, tang atkanda Həbrənoqa yetip kəldi.

3 Həlbuki, Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti otturisidiki jəng uzun wakitqıqə dawamlaxtı; Dawutning jəməti baroqanseri küqayıdı, lekin Saulning jəməti baroqanseri ajizlaxmakta idi. **2** Hebronda Dawut bir ənənə oqlulluk boldı, uning tunjisı Amnon bolup, Yizrəllik Ahinoamdin tuquldu; **3** ikkinqisi Kileab bolup Karməllik Nabalning ayali bolovan Abigaiddin tuquldu. Üqinqisi Abxalom idi. U Gəxorning padixahı Talmayning kizi Maakahdin tuquləjanıdi, **4** tətinqisi Adoniya bolup Haggittin tuquləjanıdi. Bəixinqisi Xəfatiya bolup Abitaldin tuquləjanıdi. **5** Altinqisi Yitriam bolup Dawutning ayali Əglahdin tuquldu. Dawutning bu altə oqlining həmmisi Həbronda tuquldu. **6** Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti otturisidiki jəng dawamıda, Abnər Saulning jəmətidə əz həkükini küqayıttı. **7** Əmdi Saulning bir kiniziki bar idi; u Ayaħħning kizi bolup, ismi Rizpaħ idi. Bir kün Ixboxət Abnərgə: Nemixkə atamning kiniziki bilən billə boldung? — dedi. **8** Abnər Ixboxətning bu sezlirigə intayın aqqiklinip mundaq dedi: — «Mən bugünkü kündim u atang Saulning jəmətigə, uning uruk-tuqulənləriqə wə

dostlirioja mehribanlıq kərsitip, seni Dawutning kolioja tapxurmojan tursam, meni Yəhūdaçojə təwə bir itining bexidək kerüp, bugün bu hotun üçün meni gunahka buyrumakqimusən? 9 Mən Pərvərdigarning Dawutka կəsəm bilən wədə қiloqinidək kilmisam Huda mənki Abnərni qattık ursun wə uningdin artuk ursun! 10 — yəni, padixahlıqni Saulning jəmətidin yətkəp, Dawutning tahtini Dandin Bəər-Xebaçlıq pütkül Israil bilən Yəhūdaning üstiga tiklimisəm!». 11 Ixbəxət Abnərdin korkup, uningoja jawabən bir eozıq söz қılıxkımı jür'ət қılalmıdi. 12 Abnər bolsa əzi üçün əlqilərni Dawutning kəxiyoja mangdurup uningoja: Zemin kimningki? Mən bilən əhdə tüzgin, mening kolumn sening tərippingə bolup, pütkül Israilni sanga mayıl қılımən — dedi. 13 Dawut jawab berip: — Bolidu, mən sən bilən əhdə kılıy. Pəkət birlə ixni tələp kılıy; mening kəximəja kəlgəndə Saulning kizi Mikalni elip kəlmisəng, yüzümni kerəlməysən, dedi. 14 Andin Dawut Ixbəxətning kəxiyoja əlqilərni mangdurup: Mən bir yüz Filistiyning hətniliyi bədili bilən aloğan ayalım Mikalni manga kayturup bərgin — dedi. 15 Ixbəxət adəm əwətip Mikalni uning eridin, yəni Laixning oöli Paltiyəldin elip kəldi. 16 Lekin uning eri Bahurimoqıqə uning kəynidin yioqlıqan peti əgixip mangdi. Ahir berip Abnər uningoja: — Yenip kətkin, dewidi, u kaytip kətti. 17 Əmdi Abnər Israilning akşakallırıq: Silər burun Dawut üstimizgə padixah bolsun, degən arzu-istəktə boldunglar. 18 Əmdi hazır hərikət ķilinglar; qünki Pərvərdigar Dawut tooprısida: — Қul-bəndəm Dawutning koli bilən Israil həlkimni Filistiyərnin kolidin, xundakla barlık düxmənlirinən kolidin kutkuzimən, — degənidə. 19 Abnər yənə Binyaminlarning қulikiqimu muxu səzlərni eytti. Andin Israil bilən Binyaminning pütkül jəmətinin arzu-istəklərini Dawutning қulikiqə eytişkə Həbrənoja bardı. 20 Xundak kılıp Abnər yığırma adəmninə həmrəhlikdə Həbrənoja Dawutning kəxiyoja kəlgəndə Dawut Abnər wə uning adəmlirigə bir ziyanət təyyarlıdı. 21 Abnər Dawutka: Mən қozojılıp pütkül Israilni ojojam padixahning aldiqa jəm kılıy, ular sening bilən əhdə қılıxsun, andin sən əz kənglüng halıqanning barlığı üstidin səltənət kılalaydiqan bolisən, dedi. Xuning bilən Dawut Abnərni yoloja selip koydi, u aman-esən kaytip kətti. 22 Mana, xu əsnada Dawutning adəmləri bilən Yoab bir yərgə hujum kılıp nurqun olja elip kaytip kəldi. Lekin Abnər xu qaojda Həbronda Dawutning kəxida yok

idi; qünki Dawutning uzitip koyuxi bilən aman-esən kaytip kətkənidi. 23 Yoab wə uning bilən boləjan pütkül koxun yetip kəlgəndə, həlk uningoja: Nərning oöli Abnər padixahning kəxiyoja kəldi, padixah uni yoloja selip koyuxi bilən u aman-esən kaytip kətti — dedi. 24 Andin Yoab padixahning kəxiyoja berip: Bu sening nemə қiloqininq?! Mana, Abnər kəxinoja kəpti! Nemixkə uni yoloja selip koydung? U hazır ketipti! 25 Sən Nərning oöli Abnərni bilisənə! Uning kelixi jəzmən seni aldax üqün, sening qıkip-kiridiqan yoluñgnı, xundakla barlık ix-paaliyitingni biliwelix üqündür, — dedi. 26 Yoab Dawutning kəxidin qıqxı bilən u həwərqılerni Abnərning kəynidin mangdurdı. Ular uni Sirah կudukining yenidin yandurup elip kəldi; lekin Dawut bu ixtinbihəwər idi. 27 Abnər Həbrənoja yenip kəlgəndə Yoab uni xəhər կowukida uqrıtıp, «Sanga dəydiqan məhpiy sözüm bar idı» dəp uni bir qətkə əkiliq u yərdə inisi Asaħəlnıng kan kjasasını elix üqün korsikijoja piqak saldı, xuning bilən u eldi. 28 Keyin, Dawut bu ixni anglap: Mən wə padixahlıqım Pərvərdigarning aldida Nərning oöli Abnərning akkan kəni üçün manggü bigunaqdurmız; 29 [uning kənini akkuzux] gunahı Yoabning bexiyoja wə atisining jəmətining bexiyoja kaynam bolup qüxsün; Yoabning ailisidin akma yara kesili, yaki mahaw kesili, yaki həsiyoja tayanojuqi, kiliqtin elgүqi yaki ax-tüüksizlər əksümisən! — dedi. 30 Xundak kılıp, Abnər Gibeondiki jəngdə ularning inisi Asaħəlnı eltürgini üqün, Yoab bilən inisi Abixay uni oltürdü. 31 Dawut Yoabka wə uningoja əgəxkən barlık həlkə: Kiyimliringlarnı yirtinglar! Bəz kiyim kiyinglar! Abnərning [meyiti] aldida matəm tutunglar! dedi. Dawut padixah [Abnərning] jinazisining kəynidin mangdi. 32 Ular Abnərni Həbronda dəpnə kıldı, padixah Abnərning kəbrisining yenida awazını kətürüp yiqlidi; həlkning həmmisimə yiqlaxtı. 33 Padixah, Abnər üçün mərsiə okup: — «Abnərning əhməktək elgini tooprımı? 34 Kolliring baqlaqlıq bolmisimu, Putlurung ixfəllik bolmisimu, Lekin sən kixilərning rəzzillərning kolidə yiqlinqinidək, yiqlip elgənsən!» — dedi. Xuning bilən həlkning həmmisi uning üqün yənə yiqlaxtı. 35 Andin barlık həlk Dawutning yenoja kelip, uningoja kün patkuqə tamaq yeyixni etündi. Əmma Dawut կəsəm iqiç: Mən kün patmasta ya nan ya baxka hərkəndək nərsini tetisam, Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalisun, — dedi. 36 Barlık, həlk buni baykap, bu ixtin razi boldi; əməliyəttə padixah kilojan hərbir

ix barlık həlkni razi kılatti. **37** Xuning bilən barlık həlk, xundakla pütkül Israil xu küni Nərning oqlı Abnərning əltürülixinin padixahının kərsətmisi əməslikini bilip yətti. **38** Padixah əz hizmətkarlırıq: Biləmsilər? Bugün Israilda bir sərdar, uluq bir zat yikıldı! **39** Gərqə mən Məsih klinip padixah tikləngən bolsammu, mən ajiz bir bəndimən. Bu adəmlər, yəni Zəruiyaning oqullirining wəhxiyilikini mən ketürləmigüdəkman; Pərvərdigar razillik kılçuqining rəzillikini əz bexioqa қaytursun! — dedi.

4 Saulning oqlı Abnərning Həbronda əlginini anglojanda koli boxixip kətti, barlık Israil dəkkə-dükkigə qüxti. **2** Saulning oqlining қoxunining aldın yürər kışmida ikki sərdarı bolup, birining ismi Baanah, yənə birining ismi Rəkab idi. Ular Binyamin kəbilisidin bolğan Bəərotluk, Rimmonning oqulları idi (qünki Bəərot Binyamin kəbilisigə təwə hesablinatti; **3** lekin Bəərotluklar Gittaimoqa ķeqip berip u yərdə bu küninqə musapirdək yaxawatidu). **4** Saulning oqlı Yonatanning bir oqlı bolup, puti aksak idi. Saul bilən Yonatanning əlgənlili toqıruluk həwər Yızrəəlgə yətkəndə, u bəx yaxka kirgən idi. Inik amisi uni elip ķaqtı; lekin xundak boldiki, u aldirap yügürgəqə, bala qüxup ketip, aksak bolup ķalojanidi. Uning ismi Məfiboxat idi. **5** Əmdi bir küni Bəərotluk Rimmonning oqulları Rəkab bilən Baanah qingki qüx waktida Ixboxətning əyigə bardı. Ixboxət qüxlük uyküda uhlawatkanidi. **6** Ular buoğday alımız degənni bahənə kılıp, eyining iqlikirigə kirip, Ixboxətning korsiķioqa [piqak] sanjidi. Andin Rəkab wə Baanah ķeqip kətti **7** (ular Ixboxət hujrisida kariwatta yatkinida, əygə kirip, uni əltürgənidi). Ular uning kallisini kesip, andin kallisini elip keqiqə Arabah tüzənglikidin mengip etti. **8** Ular Ixboxətning kallisini Həbrondoqa, Dawutning ķexioqa elip berip, padixahıq: Mana, bu janablirining jenini izdigən düxmənliri Saulning oqlı Ixboxətning kallisi! Bugün Pərvərdigar qojam padixahıni Saul bilən nəslidin intikam elixķa tuyassər kıldı — dedi. **9** Dawut Bəərotluk Rimmonning oqulları Rəkab bilən inisi Baanahqoşa: Meni barlık kiyinqılıklardın kutkuçoğan Pərvərdigarning hayatı bilən ķasəm kılımənki, **10** burun birsti Dawutka hux həwər elip kəldim, dəp oylap, manga: — Mana, Saul eldi, dəp kəlgəndə, mən uni elip Ziklagta əltürübəttim. Bərhək, mana bu uning yətküzən həwirining mukəpati bolğanıdır! **11** Əmdi mən xundak kılçan yərdə, rəzil adəmlər əz əyidə orunda yatkan bir həkkaniy kixini əltürgən bolsa,

mən nemə kılay?! Uning akşan ķan kərzini silərninq kolunglardın elip, silərni yər yüzidin yokatmadımdı? — dedi. **12** Dawut oqlamlırıqqa buyruk kiliwidı, ular bularnı kətl kıldı. Ularning kol-putlirini kesip, ularni Həbrondiki kelning yenida esip koydı; lekin ular Ixboxətning bexini elip Həbronda Abnərning kəbrisidə dəpnə kıldı.

5 Andin keyin Israılning barlık kəbililiri Həbrondoqa

Dawutning ķexioqa kelip: Karisila, biz əzlirinin ət-səngəkliridurmız! **2** Burun Saul bizning üstimizdə səltənət kılçandimu Israil həlkigə jənggə qikip-kirixkə yolbaxqi bolğan əzlri idilə; Pərvərdigar silige: Sən Mening həlkim Israılning padiqisi bolup, ularnı bakısən, Israılning əmiri bolisən, degənidi — dedi. **3** Xuning bilən Israılning həmmə aksakalları Həbrondoqa padixahının ķexioqa kəldi; Dawut padixah Həbronda, Pərvərdigarning aldida ular bilən əhdə tütüxti. Andin ular Dawutni Israiloja padixah boluxka məsih kıldı. **4** Dawut padixah bolğanda ottuz yaxka kirgən bolup, kırık yıl səltənət kıldı. **5** U Həbronda Yəhūdaning üstidə yəttə yil altə ay səltənət kılıp, Yerusalemda pütkül Israıl bilən Yəhūdaning üstidə ottuz üç yil səltənət kıldı. **6** Padixah əz adəmləri bilən Yerusalemə qikip, xu zemində turojan Yəbusiyalar bilən jəng kılçılı bardı. Ular Dawutka: Sən bu yərgə kirəlməysən, bəlki hətta korlar bilən aksaklar seni qekindürdü! — dedi. Qünki ular: «Dawut bu yərgə kət'iy kirəlməydi», dəp oylayıttı. **7** Lekin Dawut Zion korojınıaldi (bu yər Dawutning xəhiri dəp atılıdu). **8** Dawut u küni: Kimki Yəbusiyalarnı uray desə sünggüq bilən qikixi kerək, andin u Dawut kİN-kİNidin əq kəridiojan bu kor, aksaklar bilən [hesablıxalaydu], dedi. Xuning bilən «Korlar ya aksaklar əyga kirmisun» dəydiojan makəl pəyda boldı. **9** Xundak kılıp Dawut korojanda turdi wə u yərni «Dawutning xəhiri» dəp atidi. Dawut xəhərning ətrapıqə Millodin tartip iq tərəpkiqə imarət saldı. **10** Dawut baroqanseri kudrataptı; samawiy қoxunlarning Sərdarı bolğan Huda Pərvərdigar uning bilən billə idi. **11** Turning padixahı Hiram Dawutning ķexioqa əlqılerni əwətti wə ular bilən қoxup, kədir yaqəqları, yaqəqqıllar wə taxqılları əwətti; ular Dawut üçün bir orda yasap bərdi. **12** Dawut Pərvərdigarning əzinini Israiloja padixah tikləp, əz həlkı Israıl üçün əzinining padixahlığını gülləndürğənlikini bilip yətti. **13** Dawut Həbrondin kəlgəndin keyin Yerusalemın yənə ayallarnı wə kenizəklərni aldı; xuning bilən Dawutka yənə kəp oqul-ķızlar tuquldi.

14 Yerusalemda uningdin tuoquloqlarining isimliri mana mundak idi: Xammua, Xobab, Natan, Sulayman, **15** Ibhar, Elixua, Nəfəg, Yafiya, **16** Elixama, Eliada wə Elifələt. **17** Filistylər Dawutning Israiloja padixah boluxka məsihlənginini angloqanda, ular həmmisi Dawutni tutkılı qıktı, Dawut buni anglapla, korojanıq qüxti. **18** Filistylər kelip «Rəfayim jılıqısı»da yeyilip turdi; **19** Dawut Pərvərdigardin yol sorap: Filistylərgə əksəriyat atlinaymu? Ularnı kolumna tapxurarsanmu? — dedi. Pərvərdigar Dawutka: Qıkkın! Qünki, Mən Filistylərni jəzmən əkolungoja tapxurimən — dedi. **20** U wağıtta Dawut Baal-Pərazimoja bardı. U yerdə Dawut ularnı tarmar kıldı. U: — «Pərvərdigar menin aldımda düxmənlirim üstiga huddi kəlkün yarın elip kətkəndək bəstip kirdi» — dedi. Xuning bilən u yərni «Baal-Pərazim» dəp atidi. **21** Filistylər u yerdə ez məbudurlarını taxlap kətti; Dawut bilən adamlarını ularnı elip kətti. **22** Əmdi Filistylər yənə qikip «Rəfayim jılıqısı»da yeyilip turdi. **23** Dawut Pərvərdigardin yol soridi. Pərvərdigar: Sən u yərgə qıkmayı, bəlkı ularning kəynidin aylinip etüp üjmə dərəhəlirininq udulidin hujum kılqın — dedi, **24** Xundak boliduki, sən üjmə dərəhəlikining üstdin ayaq tiwixini anglixing bilənlə dərhəl atlan; qünki xu tapta Pərvərdigar Filistylərning əkonunoja hujum oja qıkqan bolidu, — dedi. **25** Dawut Pərvərdigarning uningoja əmr kılqinidak kılıp, Filistylərni Gibeondin Gəzərgiqə koçlap kirdi.

6 Dawut Israilning arisidin barlıq sərhil adəmlərni yiqiwidi, bular ottuz ming qıktı. **2** Andin Dawut wə uningoja əgəxkənlərning həmmisi Hudanıng əhdə sandukını yətkəp kelix üçün Yəhudadikı Baalaqoja qıktı; sanduk [mukəddəs] nam bilən, yəni kerublarning otturisida olturoquqi samawiy əkonularning Sərdarı bolovan Pərvərdigarning nami bilən ataloqanidi. **3** Ular Hudanıng əhdə sandukını dəngdə olturuxluk Abinadabning eyidə yengi bir hərviyoja selip, uni xu yərdin elip qıktı. Abinadabning oqulları Uzzah bilən Ahıyo u yengi hərwini həyddidi. **4** Ular hərwini Hudanıng əhdə sandukı bilən dəngdə olturuxluk Abinadabning eyidin elip qıktı; Ahıyo əhdə sandukınını aldida mangdi. **5** Dawut bilən pütkül Israil jəmatidikilər Pərvərdigarning aldida təntənə kılıp küy okup qiltar, təmbur, dap, dağadumbak wə qanglar qelip ussul oynidi. **6** Lekin ular Nakonning haminoja kəlgəndə, kalilar aldioja müdürəp kətkənliliq üçün, Uzzah əlini sozup

Hudanıng əhdə sandukını tutiwaldı. **7** Pərvərdigarning ojəzipi Uzzahka əkozalıdı; u hata kılqını üçün, uni Huda xu yerdə urdi. Xuning bilən Uzzah Hudanıng əhdə sandukınını yenioja yikilip əldi. **8** Lekin Dawut bolsa Pərvərdigarning Uzzahning tenini bəskənlilikə aqqiklandı wə u yərni «Pərəz-Uzzah» dəp atidi; u yər bugünkü küngiqə xundak atılıdu. **9** U künii Dawut Pərvərdigardin körkup: Pərvərdigarning əhdə sandukını ezümningkigə kaysı yol bilən əkelərmən? — dedi. **10** Xuning üçün Dawut Pərvərdigarning əhdə sandukını «Dawut xəhiri»gə, əzininigkigə yətkəxni halimidi; Dawut uni elip berip, Gatlıq Obəd-Edomning eyidə kəldurdu. **11** Pərvərdigarning əhdə sandukı Gatlıq Obəd-Edomning eyidə üç ay turdi; Pərvərdigar Obəd-Edom wə uning pütkül əyidikilərni bərikətlidi. **12** Dawut padixahka: — «Pərvərdigar Əz əhdə sandukı wajidin Obəd-Edom wə uning barını bərikətlidi» dəp eytildi. Xunga Dawut Hudanıng əhdə sandukını Obəd-Edomning eyidin elip qikip, huxluk bilən Dawutning xəhirigə elip kəldi. **13** Pərvərdigarning sandukunu kətürəgnərlər altə kədəm mengip, xundak boldiki, u bir buka bilən bir bordak mozayni əlbanlıq kıldı. **14** Dawut bolsa kanap əfodni kiyip Pərvərdigarning aldida küqininq bariqə ussul oynaytti; **15** Dawut bilən Israilning pütkül jəmati təntənə kılıp warkırrixip, kanaq qelixin Pərvərdigarning əhdə sandukını elip qıkıwatattı. **16** Pərvərdigarning əhdə sandukı Dawutning xəhirigə elip kirilginidə, Saulning kizi Mikal derizidin ərəb, Dawut padixahınını səkrəp Pərvərdigarning aldida ussul oynawatkanlığını kərəp, uni eż kənglidə mənsitmidı. **17** Ular Pərvərdigarning əhdə sandukunu elip kirip, Dawut uning üçün tikürtən qədirininq ottursıda kəydi. Andin Dawut Pərvərdigarning aldida kəydürmə əlbanlıq bilən inaklık əlbanlıklarını sundı. **18** Dawut kəydürmə əlbanlıq bilən inaklık əlbanlıklarını kəltürüp bolup, halayıqka samawiy əkonularning Sərdarı bolovan Pərvərdigarning nami daht-bərikət tilidi. **19** U pütkül Israil jamaitigə, ər bilən ayallarning hərbirigə bardin qoturmaq, bardin horma poxkili wə bardin üzüm poxkilini təkşim kılıp bərdi. Andin həlkəning hərbiri eż əyigə yenip kətti. **20** Dawut eż ailisidikilərni mubarəkəx üçün yenip kəlgəndə, Saulning kizi Mikal uning aldioja qikip: Bügün Israilning padixahı əzini xunqə xəraplik kərsəttim, kəndak? U huddi pəs bir adamning nomussızlaqə əzini yalingaqlıqinoja ohxax, hizmətkarlırinining

dedəklirining kəz aldida əzini yalingaqlidi! **21** Dawut Miqaloja: Undak [xadlanıqınım] Pərvərdigar aldida idi. U atang wə uning pütkül jəmətini ərüp, meni Pərvərdigarning həlkı bolovan Israil üstigə baxlamqı kılıp tiklidi. Xunga mən Pərvərdigarning aldida usul oynaymən! **22** Əməliyəttə mən əzümni tehimu ərziməs kılıp, əz nəzirimdə əzüm təwən boluxka razımən. Lakin sən eytən u dedəklerning nəziridə bolsa, hərmətkə sazawər bolimən — dedi. **23** Saulning kizi Miqal bolsa, əlidiojan künigiqə bala tuoymidi.

7 Padixaḥ əz ordisida turatti, Pərvərdigar uningoja atrapidiki barlık düxmənliridin aram bərgəndin keyin, **2** padixaḥ Natan pəyoqəmbərgə: Mana qara, mən kədir yaqıqidin yasalojan əydə olturımən, lekin Hudanıng əhdə sandukı bir qidirning iqidə turuwatidu — dedi. **3** Natan padixaḥka jawap berip: Kənglüngdə nemə oylioqining bolsa, xuni kılıqın; qunki Pərvərdigar sening bilən billidur — dedi. **4** Lakin keqidə xundak boldiki, Pərvərdigarning sözü Natanoja kelip mundak deyildi: **5** — Berip ķulum Dawutka degin: «Pərvərdigar: — «Sən dərwəkə Manga turidioqanoja əy salmaqımızsun?» — dəydu. **6** — «Mən Israillarnı Misirdin qıqaroqandan tartip, bu küngiqə bir əydə olturmidim, bəlki bir qedirni makan kılıp, kezip yurdum. **7** Mən Əzüm barlık Israillar bilən yürgən həmmə yərlərdə, həlkim Israillni padiqi bolup bekixka əmr kilojanlarqa, yəni Israilning hərkəndək kəbilisining bir [yetəkqisigə]: Nemixka Manga kədir yaqıqtın bir əy yasımaysılər? — dəp bəkənmu? **8** Əmdi ķulum Dawutka mundak degin: — Samawiy қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar: — Seni həlkim Israiloja baxlamqı kılıp tikləx üçün seni yaylaqlardin, koy bekixtin elip kəldim, — dəydu, **9** — wə məyli kəyərgə barmıqin, Mən həman sening bilən bills boldum wə sening aldingdin barlık düxmənliringni yokitip kəldim; yər yüzidiki uluoqlar nam-xəhrətkə igə boləndək seni uluoq nam-xəhrətkə sazawər kıldı. **10** Mən həlkim bolovan Israiloja bir jayni bekitip, ularni xu yərdə tikip əstüriman; xuning bilən ular əz zeminida turidiojan, parakəndiqilikkə uqrımaydiojan bolidu. Rəzillər dəsləptidikidək, xundakla Mən həlkim Israil üstigə həkümranlıq kilişka hakimləri təyinləğə künəldikidək, ularqa əytiqin zulum salmaydu. Mən hazır sanga həmmə düxmənliringdin aram bərdim. Əmdi Mənki Pərvərdigar sanga xuni eytip koyayki, Mən sening üçün bir əyni kırup berimən!» — dəydu. **12** «Künrliring toxup, ata-bowliring bilən [əlümde]

uhlioqiningda, Mən əz puxtingdin bolovan nəslinqni sening ornungda turoquzup, padixaḥlıqını məzmut kılımən. **13** Mening namim üçün bir eyni yasioquqı u bolidu, wə Mən uning padixaḥlıq təhtini əbədgıqə mustəhkəm kılımən. **14** Mən uningoja ata bolimən, u Manga oqul bolidu. Əgər u կəbəlhəlik kilsə, uningoja insanlarning tayıki bilən wə adəm balılırinin sawak-dumbalaxliri bilən tərbiyə berimən. **15** Əmma Mən sening aldingda erüwətkən Sauldin mehîr-xəpkitimni juda kılqinimdək, uningdin mehîr-xəpkitimni juda kilmaymən. **16** Xuning bilən sening əyüng wə sening padixaḥlıqıng aldingda həmixə məzmut kılınidu; təhting əbədgıqə məzmut turoquzulidu». **17** Natan bu barlık sözər wə barlık wəhiyiň һeqnemə kälđurmay, Dawutka eytip bərdi. **18** Andin Dawut padixaḥ kirip, Pərvərdigarning aldida olturup mundak dedi: «I, Rəb Pərvərdigar, mən zədi kim idim, mening əyüm nemə idi, Sən meni muxu dərijigə keturgüdək? **19** Lakin, i Rəb Pərvərdigar, [mening bu mərtiwbəm] Sening nəzirində kiqikkina bir ix hesablandı; qunki Sən mən ķulungning əyining yırak kalığı toqrułuk sözəlidin; bu həmmilə adəməgə daim bolidiojan ixmu, i, Rəb Pərvərdigar? **20** Əmdi Dawut Sanga yənə nemə desun? Sən Əz ķulungni tonuyasən, i, Rəb Pərvərdigar! **21** Sən səz-wədəng wəjidi, Əz kənglüngdikigə asasən bu uluoq ixning həmmisini ķulung bilsun dəp bekitip kılıqənsən. **22** Xunga Sən uluoqlən, i Pərvərdigar; ķulaklırimiz barlık anglioqinidək, Sening təngdixing yok, Səndin baxka һeqkəndək ilah yoktur. **23** Həlkinq Israildək yənə baxka bir əl barmu, ular jaħanda alahidə turidu? — Qunki [Sən] Huda ularni Misirdin kutkuzup Əzünggə has bir həlk kiliç üçün, xundakla nam-xəhrətkə igə bolux üçün, Əzüng barding; Sən Əzüng üçün Misirdin, əllərdin wə ularning ilahlıridin kutkuzup qıkkən həlkinq aldida zemining üçün uluoq wə dəħħətlik ixlarnı kılding. **24** Sən həlkinq Israillni Əzüng üçün əbədgıqə bir həlk boluxka bekitting; Sən, i Pərvərdigar, ularning Hudasi boldung. **25** Əmdi hazır, i Pərvərdigar Huda, Əz ķulung wə uning əyi tooprısında eytən wədənggə əbədgıqə məzmut əməl kılıqın; Sən degənliring boyiqə ixni ada kılıqaysən! **26** Sening naming əbədgıqə uluoqlınıp: — Samawiy қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar Israillning üstidə turidiojan Hudadur, dəp eytilsun, xundakla Əz ķulungning əy-sulalisi sening aldingda məzmut turoquzulsun. **27** Qunki Sən, i samawiy қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, Israillning Hudasi Əz

kulungoja: Mən sanga bir ey-sulalə kuruup berimən, dəp wəhiy ķilding; xunga kulung bu duani sening aldingda kiliñka jür'at ķildi. 28 Əmdi sən, i Rəb Pərvərdigar, birdinbir Hudadursən, Sening sezliring həkikəttur wə Sən bu bəht-iltipatni Əz kulungoja wədə ķilding; 29 xunga kulungning ey-jəmətini Sening aldingda mənggү turuxka nesip kiliç bərikətligəysən; qünki Sən, i Rəb Pərvərdigar, buni wədə kiloqənsən; bu bəht-iltipating bilən Əz kulungning ey-jəməti əbədgıqə bəht-iltipatka nesip bolidu».

8 Bu ixlardin keyin xundak boldiki, Dawut Filistiylərgə hujum kiliç, ularni boy sundurdi. Xundak kiliç, Dawut Filistylərning kolidin mərkiziy xəhərnin həkukını aldı. 2 U həm Moabiyalarqa hujum kiliç, ularnimu məoqlup ķildi. U ularni yərgə yatkuзup, tana bilən elqəp, ikki tana kəlgənlərni əltürdi, bir tana kəlgənlərni tirik қaldurdi. Moabiyalar bolsa Dawutka bekinip, uningoja selik tapxurdi. 3 Andin Zobaһning padixahı Rəhəbning oqlı Hədad'ezər Əfrat dəryasında qikip, xu yərdiki həkimiyətni eziгə կaytidin tartiwalmaqçı bolonanda, Dawut uningoja hujum kiliç, məoqlup ķildi. 4 Dawut uning koxunidin bir ming yəttə yüz atlıq əskərni wə yigirmə ming piyada əskərni əsir ķildi; Dawut hərwa atlirining piyini kəstürdi, lekin eziгə yüz hərwilik atni қaldurup koydi. 5 Dəməxktiki Suriylər Zobaһning padixahı Hədad'ezərgə yardım berix üçün qıktı, lekin Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming adəmni əltürdi. 6 Andin Dawut birnəqqə bargah əskərlərni Dəməxktiki Suriylərning zeminida turoquzdi; xuning bilən Suriylər Dawutka bekinip uningoja selik tapxurdi. Dawut կayərgə barsa, Pərvərdigar uningoja nusrət berətti. 7 Dawut Hədad'ezərning ojulamlırıqə təminləngən altun kalkanni tartiwelip, Yerusaleməqə kəltürdi 8 wə Hədad'ezərning xəhərliri bolonan Bitəh bilən Birotay xəhərliridinmu intayın kəp misni koloja qüxtürdi. 9 Hamatning padixahı Toy Dawutning Hədad'ezərning pütün koxunini məoqlup kiliçinini anglap, 10 eż oqlı Yoramıni Dawutning halini soraxka wə Dawutning Hədad'ezər bilən jəng kiliç uni məoqlup kiliçinəqə uni təbrikləxkə əwətti. Qünki Hədad'ezər daim Toy bilən jəng kiliç keliwatatti. Yoram bolsa kümüx, altun wə mis қaqa-buyumlarnı elip ķildi. 11 Dawut padixah muxularni wə ezi bekindurojan həmmə əllərdin, jümlidin Suriylərdin, Moabiyardın, Ammoniyardın, Filistylərdin wə Amaləklərdin olja alojan altun-kümüxlərni Pərvərdigarqa atap beqixlidi. Bular

Zobaһning padixahı Rəhəbning oqlı Hədad'ezərdin alojan oljini eż iqigə alidu. 13 Dawut Suriylərni məoqlup kiliç, yəni on səkkiz ming adəmni «Xor wadisi»da əltürüp yanqanda, uning nam-dangki heli qikqanidi. 14 U Edomda əskər bargahlırını turoquzdi; pütün Edomda bargahıları kurdı. Xuning bilən Edomiyarlarning həmmisi Dawutka bekindi. Dawut կayərgə barsa, Pərvərdigar uningoja nusrət berətti. 15 Dawut pütküл Israil üstigə səltənat ķildi; u pütküл həlkini sorap, adil həkümlər qikirip adalət yürgüzətti. 16 Zəruiyaning oqlı Yoab koxunning sərdarı boldi; Ahiludning oqlı Yəhəoxafat mirza boldi; 17 Ahitubning oqlı Zadok bilən Abiyatarning oqlı Ahimələk kahin boldi; Seraya diwan begi boldi. 18 Yəhəyadananın oqlı Binaya Kərətiylər bilən Pələtiylərning yolbaxqısı boldi; Dawutning oqullırımı kahin boldi.

9 Dawut: Saulning eyidin tirik կalojan birərsi barmikin, bar bolsa mən Yonatanning hərmitidə uningoja xapaət kərsitəy? — dedi. 2 Əmdi Saulning ailisidiki Ziba deqan bir hizmətkar կalojanidi. Ular uni Dawutning kəxiqə qakirdi. Kəlgəndə, padixah uningdin: Sən Zibamu? dəp soridi. U: Pekir mən xu! — dedi. 3 Padixah: Saulning ailisidin birərsi tirik կaldımu? Mən uningoja Hudanıng xapaitini kərsitəy dəwati mən, — dedi. Ziba padixahqə: Yonatanning bir oqlı tirik կaldi; uning ikki puti aksaydu — dedi. 4 Padixah uningdin: U կayərdə, dəp soridi. Ziba padixahqə: U Lo-Dibarda, Ammiəlning oqlı Makirning eyidə turidu — dedi. 5 Xunga Dawut padixah kixi əwətip uni Lo-Dibardin, Ammiəlning oqlı Makirning eyidən elip ķildi. 6 Saulning nəwrisi, Yonatanning oqlı Məfiboxat Dawutning aldioja kəlgəndə, yüzünü yərgə yikip, təzim ķildi. Dawut: [Sən] Məfiboxatmu? — dəp qakirəwidə, u: Pekir xu! — dəp jawap կayturdu. 7 Dawut uningoja: Korkmiojin, atang Yonatan üçün, sanga xapaət kilmay կalmaymən; bowang Saulning həmmə yər-zemindirini sanga կayturup berəy, sən həmixə menin dastihinimdin ojizalinisən — dedi. 8 Məfiboxat təzim kiliç: Kulung nemə idi, məndək bir əlük it alyılıri կədirliгüdək nemə idim? — dedi. 9 Andin padixah Saulning hizmətkar Zibani qakirip uningoja: Saulning wə pütküл ailisining həmmə təəllükətinə mana mən ojojangning oqlining koliqə bərdim. 10 Sən bilən oqullırıng wə hizmətkarlıring uning üçün xu zemində terikqılık kiliç, qikqan məhsulatlarını ojojangning oqlıqə yeyixkə tapxurunglar. Ojojangning oqlı Məfiboxat mən bilən həmixə həmdastihan bolup

ojizalinidu, — dedi (Zibaning on bəx oqlı wə yigirmə hizmətkarı bar idi). **11** Ziba padixahqası: Ojojam padixah qullirioja buyruqanning həmmisigə kəminiliri əməl kılıdu, — dedi. Padixah Dawut [yənə]: Məfiboxət bolsa padixahning bir oqlıdək dastihinimdin taam yesun — [dedi]. **12** Məfiboxətning Mika degən kiqik bir oqlı bar idi. Zibaning əyidə turuwatqanlarning həmmisi Məfiboxətning hizmətkarlıri boldi. **13** Əmdi Məfiboxət Yerusalemda turattı; qunki u həmixə padixahning dastihinidin taam yəp turattı. Uning ikki puti aksak idi.

10 Keyin xundak ix boldiki, Ammoniyarlarning padixahı əldi wə uning Hənun degən oqlı ornida padixah boldi. **2** Dawut bolsa: Uning atisi manga iltipat kərsətkəndək mən Nahaxning oqlı Hənunoğlu iltipat kərsitəy, — dedi. Andin Dawut atisining pətisigə [Hənunning] kənglini soraxkə ez hizmətkarlıridin birməqqini mangdurdı. Dawutning hizmətkarlıri Ammoniyarlarning zeminoğlu kəlgəndə, **3** Ammoniyarlarning əməldarları oqojisı Hənunoğlu: Sili Dawutni rastla atilirining hərəmti üçün қaxlirioja kəngül sorap adəm əwətiptu, dəp karamla? Dawutning hizmətkarlarını қaxlirioja əwətkini xəhərni paylap uningdin məlumat elix, andin bu xəhərni aqdurux üçün əməsmu? — dedi. **4** Xuning bilən Hənun Dawutning hizmətkarlarını tutup, sakallırının yerimini qüfürüp, kiyimlirining bəldin təwinini kəstürüp, kətini eqip kətküzüwətti. **5** Bu həwər Dawutka yətküzüldi; u ularını kütüwelixkə aldiqə adəm mangdurdı; qunki ular intayın nomus həs kıləqanidi. Padixah ularoğlu: Sakal-burutunglar eskiqilik Yeriho xəhəridə turup, andin yenip kelinglər, — dedi. **6** Ammoniyalar əzlirining Dawutning nəpritigə uqriqanlığını bilip, adəm əwətip Bəyt-Rəhəbdikı Suriylər bilən Zobahdikı Suriylərdin yigirmə ming piyadə əskər, Maakahning padixahidin bir ming adəm wə Tobdikı adəmlərdin on ikki ming adəmni yallap kəldi. **7** Dawut buni anglap, Yoabning pütkül jənggiwar қoxununu [ularning aldiqə] mangdurdı. **8** Ammoniyalar qıçıq xəhərning dərwazisining aldida səp tüzidi; Zobah bilən Rəhəbdikı Suriylər wə Tob bilən Maakahning adəmliri dalada səp tüzidi; **9** Yoab jəngning aldı həm kəynidin bolidiqanlıqioja kezi yetip, Israildin bir kisiş sərhil adəmlərni iləqap, Suriylərgə karxi səp tüzidi; **10** əhalilərni Ammoniyalarqə karxi səp tizojin dəp inisi Abixayning kolioja tapxurp, uningoğlu: **11** — Əgər Suriylər manga küqlük kəlsə, sən manga yardım

bərgəysən; əmma Ammoniyalar sanga küqlük kəlsə, mən berip sanga yardım berəy. **12** Jür'ətlək bolqın! Əz həlkımız üçün wə Hudayimizning xəhərləri üçün baturluk kılıyli. Pərvərdigar Əzigə layik kerünginini kılçay! — dedi. **13** Əmdi Yoab wə uning bilən bolqan adəmlər Suriylərgə hujum kılıqlı qıktı; Suriylər uning aldida qaqtı. **14** Ammoniyalar Suriylərning əzəqinini kərgəndə, ularmu Abixaydin keqip, xəhərgə kiriwaldı. Yoab bolsa Ammoniyalar bilən jəng kılıxtın qəkinip, Yerusalemıja yenip kəldi. **15** Suriylər bolsa əzlirining İsrail larning aldida məqələp bolqinini kərgəndə, yənə jəm boluxtı. **16** Hədad'ezər adəmlərni əwətip, [Əfrət] dəryasining neri təripidiki Suriylərni [yardəmgə] qəkirip, ularını yətkəp kəldi; ular Helam xəhərigə kəlgəndə, Hədad'ezərning əzəqinini sərdarı Xobak ularqə baxqılıq kıldı. **17** Bu həwər Dawutka yətkəndə, u pütkül İsrailni yiqəndurup, Iordan dəryasidan etüp, Helam xəhərigə bardı. Suriylər Dawutka karxi səp tizip, uningoğlu hujum kıldı. **18** Suriylər yənə Israildin qaqtı. Dawut bolsa yəttə yüz jəng xərəvlikni, kırıq ming atlıq əskərni kirdi həm əzəqinini sərdarı Xobakni u yərdə etürdü. **19** Hədad'ezərə bekinoğan həmmə padixahlar əzlirining İsrail aldida yengilginini kərgəndə, İsrail bilən sülh kılıxip ularqə bekindi. Xuningdin keyin Suriylər Ammoniyalarqə yənə yardım birixkə jür'ət kılalmıdı.

11 Xundak boldiki, yengi yilning bexida, padixahlar jənggə atlanıqan wakıttı Dawut Yoabni adəmləri bilən həmdə həmmə İsrailni jənggə mangdurdı; ular Ammoniyarlarning zemini wəyran kılıp, Rabbah, xəhərini muhəsirigə alı. Lekin Dawut Yerusalemda kəldi. **2** Bir künə kəqtə Dawut kariwattin kəpup, padixah ordisining əgizisidə aylınip yürətti; əgzidin u munqida yuyuniwatqan bir ayalnı kərdi. Bu ayal bək qıraylıq idi. **3** Dawut adəm əwətip, ayalning həwirini soridi; birsi uningoğlu: — Bu Eliamning kizi, Hittiy Uriyanıgə ayalı Bat-Xeba əməsmu? — dedi. **4** Dawut kixi əwətip, uni kəxiqə əkəltürdü (u wakıttı u adəttin pakliniwatqanidi). U uning kəxiqə kəlgəndə, Dawut uning bilən billə boldi; andin u eż əyigə yenip kətti. **5** Xuning bilən u ayal həmilidər boldi, həm Dawutka: Mening boyumda kaptu, dəp həwər əwətti. **6** Xuning bilən Dawut Yoabka həwər yətküzüp: Hittiy Uriyanı mening kəxiqə əwətinglər, dedi. Yoab Uriyanı Dawutning kəxiqə mangdurdı. **7** Uriya Dawutning kəxiqə kəlgəndə, u Yoabning əhalini, həlkning əhalini wə jəng əhwalını soridi. **8** Andin

Dawut Uriyaşa: Ez eyünggə berip putliringni yuqin, dedi. Uriya padixaḥning ordisidin qikkanda, padixaḥ kāynidin uningoqa bir sowoqa əwətti. **9** Lekin Uriya ez eyigə barmay, padixaḥning ordisining dərwazisida, ojojisining baxka kul-hizmətkarlirining arisida yatti. **10** Ular Dawutka: Uriya ez eyigə barmidi, dəp həwər bərdi. Dawut Uriyadin: Sən yırak səpərdin kəlding əməsmu? Nemixkə ez eyünggə kətmidinq — dəp soridi. **11** Uriya Dawutka: Mana, əhdə sandukı, Israillar wə Yəhūdalar bolsa kəpilərdə turup, ojojam Yoab bilən ojojamning hizmətkarliri oquq dalada qedir tikip yetiwatsa, mən yəp-iqip, ayalim bilən yetixkə eyümgə baraymu? Sening jeninq bilən wə hayating bilən kəsəm kılımənki, mən undak ixni kilmaymən — dedi. **12** Dawut Uriyaşa: Bügün bu yerdə қalojin, ətə seni kətküzvetimən, — dedi. Uriya u kiuni wə ətisi Yerusalemda қaldi. **13** Dawut uni qakırıp həmdastihan kılıp, yəp-iqküzüp məst kıldı. Lekin xu keqisi Uriya ez eyigə barmay, qıkıp ojojisining kul-hizmətkarlirining arisida ez kariwitida uhlidi. **14** Ətisi Dawut Yoabka hət yezip, Uriyaning aloqaq ketixiga bərdi. **15** Həttə u: Uriyani sokux əng kəskin bolidiqan aldinkı səptə turozujon, andin uning əltürülüxi üçün uningdin qekinip turunqlar, dəp yazənanidi. **16** Xuning bilən Yoab xəhərnı kəzitip, Uriyani palwanlar [kəskin sokuxxan] yergə mangdurdi. **17** Xəhərdiki adamlar qıkıp, Yoab bilən sokuxkanda həlkətin, yəni Dawutning adamlırıdin birnəqqisi yikildi; Uriyamu əldi. **18** Yoab adəm əwətip jəngning həmmə wəkəliridin Dawutka həwər bərdi. **19** U həwərqigə mundak tapılıdi: Padixaḥka jəngning həmmə wəkəlirini dəp bolojiningda, **20** əgər padixaḥ oqəzəplinip seningdin: Sokuxkanda nemixkə xəhər sepilioqa xundak yekin bardinglar? Ularning sepilidin ya atidioqanlığını bilməmtinqilar? **21** Yərubbəxətninq oqlı Abimələknı kim əltürginini bilməmsən? Bir hotun sepildin uningoqa bir parqə yarоjunqak texini etip, u Təbəz xəhəridə elmidiimu? Nemixkə sepiloja undak yekin bardinglar? — Desə, sən: Silining külliri Hittiy Uriyamu əldi, dəp eytkin — dedi. **22** Həwərqi berip Yoab uningoqa tapxurup əwətkən həwərning həmmisini Dawutka dəp bərdi. **23** Həwərqi Dawutka: Düxmanlər bizdin küqlük kılıp, dalada bizgə hujum kıldı; lekin biz ularoqa zərbə berip qekindürüp, xəhərning dərwazisioqıq kooqliduk. **24** Andin ya atkuqilar sepildin kul-hizmətkarliringoqa ya etip, padixaḥning kul-hizmətkarliridin birnəqqini əltürdi. Külliri Uriyamu əldi — dedi. **25** Dawut həwərqigə:

Yoabka mundaq degin: — Bu ix nəziringdə eçir bolmisun, kılıq ya uni ya buni yəydu; xəhərgə bolovan hujuminglarnı kəttik kılıp, uni qulitinglar, dəp eytip uni jür'ətləndürjin — dedi. **26** Uriyaning ayali eri Uriyaning əlgini anglap, eri üçün matəm tutti. **27** Matəm künlli etkəndə Dawut adəm əwətip uni ordisoja kəltürdi. Xuning bilən u Dawutning ayali bolup, uningoqa bir oqul tuoqdi. Lekin Dawutning kılıjan ixi Pərvərdigarning nazirida rəzil idi.

12 Pərvərdigar Natanni Dawutning kəxioja mangdurdı. U Dawutning kəxioja kelip uningoqa mundak dedi: «Bir xəhərdə ikki adəm bar bolup, birsi bay, yəna birsi kəmbəqəl idı. **2** Bayning intayin tola koy wə kala padiliri bar idı. **3** Lekin kəmbəqələnning ezi setiwlip bəkən kıqıq bir saqlıq қozidin baxka bir nərsisi yok idi. Kəza kəmbəqələnning eyidə balılıri bilən təng əstüp qong boldı. Kəza uning yeginidin yəp, uning iqkinidin iqip, uning қuqıqida uhlidi; uning nəziridə u ez kizidək idi. **4** Bir künü bir yoluqi bayningkigə kəldi. Əmma u əzигə kəlgən mehman üçün ezinin koy yaki kala padiliridin birini yegüütükə təyyarlaxkə kezi kiymay, bəlkı kəmbəqələnning kozisini tartiwlip soyup, kəlgən mehman üçün təyyarlıdı». **5** Dawut buni anglap u kixigə kəttik, oqəzəpləndi. U Natanoja: Pərvərdigarning həyatı bilən [kəsəm kılımənki], xuni kılıjan adəm elümgə layıktur! **6** U həq rəhīmdilliğ kərsətməy bu ixni kılıjını üçün қozioja tət həssə tələm təlisun — dedi. **7** Natan Dawutka: Sən dəl xu kixidursən! Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən seni Israilning üstidə padixaḥ bololı məsih kıldım wə Saulning kəlidin kütkəzdim; **8** Mən ojojangning jəmətini sanga berip, ojojangning ayallırını қuqıqingoqa yatkuzup, Israilning jəməti bilən Yəhūdaning jəmətini sanga bərdim. Əgər sən buni az kərgən bolsang, Mən sanga yənə həssiləp berəttim; **9** Nemixkə Pərvərdigarning sözünü kəzgə ilmay, uning nəziridə rəzil bolojanni kıldıng? Sən Hittiy Uriyani kılıq bilən əltürgüzüp, uning ayalini əzünggə ayal kıldıng, sən uni Ammoniyarning kılıqi bilən kətl kıldıng. **10** Əmdi sən Meni kəzgə ilmay, Hittiy Uriyaning ayalını əzünggə ayal kılıjining üçün, kılıq sening əyüngdin ayrılmayıdu». **11** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mana ez eyüngdin sanga yamanlık kəltürüp, kəzliringning alidda ayalliringni elip, sanga yekin birsigə berimən, u bolsa küpkündüzdə ayalliring bilən yatidu. **12** Sən bolsang u ixni məhpiy kıldıng, lekin Mən bu ixni

pütkül Israilning aldida kündüzda kılımən» — dedi. **13** Dawut Natanoja: — Mən Pərvərdigarning aldida gunah kildim — dedi. Natan Dawutka: Pərvərdigar həm gunahıngdin etti; sən elməysən. **14** Həlbuki, bu ix bilən Pərvərdigarning düxmənlirigə kupurluk kılıxka pursət bərgining üçün, seningdin tuqulqan oqul bala qoşum əlidü, — dedi. **15** Xuning bilən Natan eż əyigə kaytip kətti. Pərvərdigar Uriyaning ayalidin Dawutka tuqulqan balini xundak urdiki, u əttikəsə boldi. **16** Dawut bala həkkidə Hudaşa yelindi. U roza tutup, keqilərdə iqqirigə kirip yərdə düm yatatti. **17** Uning jəmətinining akşakalları kopup uning kəxioja berip, uni yərdin kopurmakqi boldi; lekin u unimidi wə ular bilən tamak yeyixni rət kıldı. **18** Yəttinqi künü bala əldi. Dawutning hizmətkarlırı bala əldi, degən həwərni uningoja berixtin körküp: «Bala tirik wakıtida padixah, bizning sezlirimizgə kulaq salmadi, əmdi biz əndəkmu uningoja bala əldi, dəp həwər berimiz? U ezzini zəhimləndürüxi mumkin!» — deyixti. **19** Lekin Dawut hizmətkarlırinin piqirlaxķinini kerüp, balining elginini uktı. Xunga Dawut hizmətkarlıridin: Bala əldim? dəp soridi. Ular: Əldi, — dəp jawab bərdi. **20** Xuning bilən Dawut yərdin kopup, yuyunup, [huxbuy] may bilən məsihlinip, kiyimlirini yənggüxləp, Pərvərdigarning əyigə kirip ibadat kıldı; andin eż əyigə kaytip əzığə tamak əkəltürüp yedi. **21** Hizmətkarlırı uningoja: Silining bu nemə kıləjanlı? Bala tirik qaçda roza tutup yiqlidila, lekin bala elgəndin keyin kopup tamak yedila, — dedi. **22** U: Mən: «Kim bilsun, Pərvərdigar manga xapaat kərsitip, balini tirik əldurarmıkin» dəp oylap, bala tirik wakitta roza tutup yiqlidim. **23** Lekin əmdi u elgəndin keyin nemixə roza tutay? Mən uni yandurup alalaymənmu? Mən uning yenioja barımən, lekin u yenimoja yenip keləlməydi, — dedi. **24** Dawut ayali Bat-Xebaşa təsəlli bərdi. U uning kəxioja kirip uning bilən yattı; u bir oqul tuqiwidi, Dawut uni Sulayman dəp atidi. Pərvərdigar uni səydi, **25** wə Natan pəyərəmbər arkılık wəhiy yətküzip, uningoja Pərvərdigar üçün «Yədidiya» dəp isim koydi. **26** Yoab Ammoniyarning xəhanə paytəhti Rabbahka hujum kılıp uni aldi. **27** Andin Yoab həwərqilərni Dawutning kəxioja mangdurup: Mən Rabbahka hujum kılıp, xəhərnin su bar kışmini aldım. **28** Həzir sən ələşən əskərlərni yiçip, xəhərni kamal kılıp, uni ixojal kılıqin; bolmisa mən xəhərni alsam, mening ismim bilən atılıxi mumkin — dedi. **29** Xunga Dawut həmmə

həlkni jəm kılıp, Rabbahka hujum kılıp uni aldı. **30** U ularning padixahının tajini uning bexidin aldı. Uning üstidiki altunning eojirlioqi bir talant idi, wə uning kezidə bir gəhər bar idi. Kixilər bu tajni Dawutning bexioja kiyüzdi, Dawut bolsa u xəhərdin nuroqun olja aldı. **31** Əmma u yərdiki həlkni xəhərdin qıkırıp ularını hərə, haman tepidiojan tırnilar wə təmür paltılar bilən ixlətti yaki humdanda əttikəsə saldı; Dawut Ammoniyarning həmmə xəhərliridə xundak kıldı; andin Dawut barlık həlk bilən Yerusalemə moja yenip kəldi.

13 Dawutning oqli Abxalomning Tamar degən qiraylik bir singlisi bar idi. Bu ixlardın keyin, Dawutning oqli Amnon uningoja axıq bolup kəldi. **2** Amnon singlisi Tamarning ixtida xunqa dərd tarttiki, u kesəl bolup kəldi. Əmma Tamar tehi kız idi; xuning bilən Ammonoja uni bir ix kılıx mumkin bolmaydiqəndək kəründi. **3** Lekin Amnonning Yonadab isimlik bir dosti bar idi. U Dawutning akisi Ximeahning oqli idi. Bu Yonadab tolimu hıyligər bir kixi idi. **4** U Ammonoja: Sən padixahning oqli turup, nemixə kündin küngə bundak jüdəp ketisən? Kəni, manga eytip bər, dedi. Amnon uningoja: Mən inim Abxalomning singlisi Tamarəja axıq boldum, dedi. **5** Yonadab uningoja: Sən aqırıp orun tutup, yetip ələşən boluwal; atang seni kərgili kəlgəndə uningoja: Singlim Tamar kelip manga tamak bərsun; uning tamak ətkinini kərüküm üçün, aldimda tamak etip bərsun, mən uning kolidin tamak yəy, dəp eytqin, dedi. **6** Xuning bilən Amnon yetiwlip ezzini kesəl kərsətti. Padixah uni kərgili kəlgəndə, Amnon padixahka: Ətüniman, singlim Tamar bu yərgə kelip, manga ikki ələşən təyyar kılıp bərsun, andin mən uning kolidin elip yəy, dedi. **7** Xuning bilən Dawut ordisoja adəm əwtətip Tamarəja: Səndin ətünimanı, akang Amnonning əyigə berip, uningoja yegüdək bir nemə təyyarlap bərgin, dəp eytti. **8** Tamar Amnonning əyigə bardi; u yatkanidi. U un elip yuqurup, ələşən kələşən kəz alındı ətti. **9** Andin u ələşən kələşən kəz alındı ətti. **10** Andin Amnon Tamarəja: Taamni iqqiriki hujrija elip kirgin, andin kələşən kəz alındı ətti. **11** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **12** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **13** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **14** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **15** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **16** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **17** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **18** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **19** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **20** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **21** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **22** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **23** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **24** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **25** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **26** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **27** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **28** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **29** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **30** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **31** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **32** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **33** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **34** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **35** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **36** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **37** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **38** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **39** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **40** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **41** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **42** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **43** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **44** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **45** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **46** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **47** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **48** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **49** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **50** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **51** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **52** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **53** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **54** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **55** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **56** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **57** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **58** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **59** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **60** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **61** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **62** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **63** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **64** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **65** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **66** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **67** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **68** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **69** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **70** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **71** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **72** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **73** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **74** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **75** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **76** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **77** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **78** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **79** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **80** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **81** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **82** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **83** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **84** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **85** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **86** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **87** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **88** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **89** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **90** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **91** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **92** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **93** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **94** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **95** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **96** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **97** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **98** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **99** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **100** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **101** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **102** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **103** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **104** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **105** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **106** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **107** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **108** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **109** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **110** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **111** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **112** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **113** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **114** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **115** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **116** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **117** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **118** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **119** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **120** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **121** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **122** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **123** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **124** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **125** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **126** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **127** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **128** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **129** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **130** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **131** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **132** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **133** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **134** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **135** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **136** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **137** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **138** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **139** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **140** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **141** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **142** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **143** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **144** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **145** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **146** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **147** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **148** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **149** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **150** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **151** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **152** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **153** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **154** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **155** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **156** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **157** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **158** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **159** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **160** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **161** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **162** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **163** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **164** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **165** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **166** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **167** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **168** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **169** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **170** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **171** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **172** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **173** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **174** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **175** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **176** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **177** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **178** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **179** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **180** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **181** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **182** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **183** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **184** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **185** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **186** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **187** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **188** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **189** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **190** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **191** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **192** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **193** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **194** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **195** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **196** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **197** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **198** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **199** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **200** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **201** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **202** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **203** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **204** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **205** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **206** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **207** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **208** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **209** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **210** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **211** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **212** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **213** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **214** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **215** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **216** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **217** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **218** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **219** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **220** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **221** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **222** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **223** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **224** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **225** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **226** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **227** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **228** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **229** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **230** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **231** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **232** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **233** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **234** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **235** Tamar ularnı uningoja yegüzüp ələşən kələşən kəz alındı ətti. **236</**

Mən bilən yatkın! dedi. **12** Lekin u uningoja jawab berip: Yak, i aka, meni nomuska koymiojin! Israildə bundak ix yok! Sən bundak pəşkəxlək kilmiojin! **13** Mən bu xərməndiqilikni qandaqmı kətürüp yürələymən?! Sən bolsang Israillning arisidiki əhməklərdin bolup əhalisən. Ətünüp əhalay, pəkət padixaḥka desəngla, u meni sanga təwə boluxtin tosimaydu, — dedi. **14** Lekin u uning sezigə կulaқ salmidi. U uningdin küqlük kelip, uni zorlap ayaq astı kılıp uning bilən yatti. **15** Andin Amnon uningoja intayın kattik nəprətləndi; uning uningoja boləjan nəpriti uningoja boləjan əslidiki muhəbbətidin ziyan boldi. Amnon uningoja: Kopup, yokal! — dedi. **16** Tamar uningoja: Yak! Meni həydigən gunahıng sən həli manga kılıqan xu ixtin bəttərdür, dedi. Lekin Amnon uningoja կulaқ salmidi, **17** bəlkı hizmitidiki yax yigitni qakırıp: Bu [hotunni] manga qaplaxturmay, sırtka qıkırıwət, andin ixikni takap koy, dedi. **18** Tamar tolimu rəngdar bir kenglək kiygənidi; qünki padixaḥning tehi yatlık bolmiojan կızlıri xundak kiyim kiyətti. Ammonning hizmətkarı uni կoqlap qıkırıp, ixikni takıwaldi. **19** Tamar bexioja kül qeqip, kiygən rəngdar kenglikini yırtıp, կolini bexioja կoyup yioqlıqan peti ketiwatatti. **20** Akisi Abxalom uningoja: Akang Amnon sən bilən yattim? Həzirqə jim turoqın, singlim. U sening akang əməsmu? Bu ixni kenglüggə almiojin, — dedi. Tamar akisi Abxalomning eyidə kengli sunuk һaldə turup կaldi. **21** Dawut padixaḥmu boləjan barlıq ixlarnı anglap intayın aqqiklandı. **22** Abxalom bolsa Ammonoja ya yahxi, ya yaman həq gəp kilmidi. Qünki Abxalom singlisı Tamarni Amnonning horliojanlığının uni eq kərətti. **23** Toluk ikki yil etüp, Əfraiməqə yekin Baal-Ḥazorda Abxalomning kirkioquqılıri կoylirini kirkıwatattı; u padixaḥning həmmə oqullurunu təkliplərə kıldı. **24** Abxalom padixaḥning kəxioja kelip: Mana կullirini կoylirini kirkıtiwatıdu, padixaḥ, wə hizmətkarlırinin silining կulliri bilən billə berixini ətümimən, — dedi. **25** Padixaḥ Abxaloməqə: Yak, oqlum, biz həmmimiz barmaylı, sanga eojırqılıq qüçüp kalmışsun, — dedi. Abxalom xunqə desimu, u baroqli unimidi, bəlkı uningoja amət tilidi. **26** Lekin Abxalom: Əgər berixkə unimisila, akam Amnonni biz bilən baroqli koysıla, — dedi. Padixaḥ uningdin: Nemixka u sening bilən baridu? — dəp soridi. **27** Əmma Abxalom uni kəp zorlioqını üçün u Amnonning, xundaqla padixaḥning həmmə oqulluruning uning bilən billə berixioja կoxuldı. **28** Abxalom eż oqlamlırıqə buyrup: Səgək

turunglar, Amnon xarab iqip hux kəyp boloqanda, mən silərgə Amnonni urunglar desəm, uni dərhal əltürüngər. Korkmangalar! Bularnı silərgə buyruoqı mən əməsmu? Jür'ətlik bolup baturluk kərsitinglər — dedi. **29** Xuning bilən Abxalomning oqlamları Ammonoja Abxalom ezi buyruoqandək kıldı. Xuan padixaḥning həmmə oqullurı kopup, hər biri eż əqəqirioja minip կaqtı. **30** Xundak boldiki, ular tehi yolda կeqip ketiwatkanda, «Abxalom padixaḥning həmmə oqullurını əltürdi. Ularning həq biri կalmidi» degən həwər Dawutka yətküzüldi. **31** Padixaḥ kopup kiyimlirini yırtıp yerdə dum yatti; uning həmmə կul-hizmətkarlırı bolsa kiyimliri yırtıq һaldə yenida turattı. **32** Əmma Dawutning akisi Ximeahning oqlı Yonadab uningoja: — Olojam, ular padixaḥning oqullurı boləjan həmmə yigitlərni əltürdi, dəp hiyal kilmisila. Qünki pəkət Amnon əldi; u ix Amnonning Abxalomning singlisı Tamarni har kılıqan kündin baxlap Abxalomning aqəzidin qıqarmiojan niyiti idi. **33** Əmdi ojojam padixaḥ «Padixaḥning həmmə oqullurı əldi» degən oyda bolup kəngüllərini biaram kilmisila. Qünki pəkət Amnonla əldi — dedi. **34** Abxalom bolsa կeqip kətəknidi. [Yerusalemdeki] kəzətqi oqlam կariwidə, mana, oqrəb təripidin taqoning yenidiki yol bilən nuroğun adəmlər keliwatatti. **35** Yonadab padixaḥka: Mana, padixaḥning oqullurı keldi. Dəl կullurı degəndək boldi — dedi. **36** Sezini tügitip turiwidə, padixaḥning oqullurı kelip kattik, yioqa-zar kıldı. Padixaḥ bilən hizmətkarlırimu kattik yioqlaxtı. **37** Lekin Abxalom bolsa Gəxurning padixaḥı, Ammihudning oqlı Talmayning kəxioja bardı. Dawut oqlı üçün hər künü հaza tutup kəyoqurdu. **38** Abxalom կeqip, Gəxuroqa berip u yerdə üç yil turdi. **39** Dawut padixaḥning kəlbə Abxalomning yenioja berixkə intizar boldı; qünki u Ammonoja nisbətən təsəlli tapkanı, qünki u əlgənidi.

14 Əmdi Zəruiyaning oqlı Yoab padixaḥ kəlbining Abxaloməqə təlmüriwatkarlığını baykıdı. **2** Xuning üçün Yoab Təkoaoja adəm əwətip u yərdin danixmən bir hotunnu əkəldürüp uningoja: Səndin ətünəy, ezungni matəm tutkən kixidək kərsitip karılık kiyimi kiyip, ezungni ətirlik may bilən yaqolmay, bəlkı ezungni əlgüçi üçün uzun wakıt hazırlar bolən ayaldək kılıp **3** [Dawut] padixaḥning kəxioja berip uningoja mundak degin, — dedi. Xundak kılıp, Yoab deməkqi bolənlərini u ayalqa eğətti. **4** Xuning bilən Təkoalıq bu ayal padixaḥning aldişa berip, təzim kılıp, bax urup: I padixaḥım, meni կutkuziwaloqayla, — dedi.

5 Padixaḥ uningdin: Nemə dərding bar? dəp soridi. U jawap berip: Mən dərwəkə bir tul hotunmən! Erim əlitip kətti; **6** Dedəklirinig ikki oqlı bar idi. Ikkisi etizlikə uruxup kəlip, arişa qüxicidən adəm bolmioqakə, biri yənə birini urup eltürüp köydi. **7** Mana, hazır pütün əyidikilər dedəklirigə қarxi kəpop, inisini eltürginini bizgə tutup bərgin; inisining jenini elip, kətl kılqını üçün biz janqa jan alımız. Xuning bilənmə miras aloquqını yokitmış, dəwatidu. Ular xundak kılıp yaloquz қalojan qooqumni əqürüp, erimə nə nam nə yər yüzidə əwlədəmu kəldurojılı koymaydu, — dedi. **8** Padixaḥ ayalqa: Əyüngə baroqın, mən əhwalqa karap sən toopruluk həküm qıkırıbmən, — dedi. **9** Təkoalik ayal padixaḥka: I, ojojam padixaḥ, bu ixta gunah, bolsa, həmmisi mening bilən atamning jəməti üstidə bəlsun, padixaḥ wə uning təhti bilən munasiwətsiz bəlsun, — dedi. **10** Padixaḥ: Birər kim sanga [bu toopruluk] gəp kilsə, uni mening kəximəja elip kəlgin, u seni yənə awarə kilməydiqan bolidu, — dedi. **11** Ayal jawab berip: Undakta padixaḥ Pərvərdigar Hudalırını yad kılçayla, janqa ən intikam aloquqilar ning oqlumni yokatmaslıkı üçün, ularning əhalak kılıxioja yol koymioqayla, — dedi. Padixaḥ: Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm əlimənki, Sening oqlungning bir tal qeqi yərgə qüxməydu, — dedi. **12** Lekin ayal: Dedəkliri ojojam padixaḥka yənə bir səzni degili koyçayla, dewidi, u: Eytkin — dedi. **13** Ayal yənə mundak dedi: Əmdi sili nemixka Hudanıng həlkigə xuningə oħħax ziyānlik bir ixni niyat kıldı? Padixaḥ xu gepli bilən əzini gunahkar kılıp bekitiwtidu, qünki u ezi paliojan kixini kəyturup əkəlmidi. **14** Dərwəkə həmmimiz qoqum əlüp, yərgə təkulgən, kəytidin yioqıwalqılı bolmaydiqan sudək bolimiz. Lekin Huda adəmning jenini elixqa əməs, bəlkı Əz palanojinini Əzigə kəyturup əkilixkə ilaj kıldı. **15** Əməliyəttə, mening ojojam padixaḥka xu ix toqrisidin səz kılıjılı keliximning səwabi, həlk meni korkattı. Lekin dedəkliri: Bu gəpni padixaḥka eytay! Padixaḥ bəlkim əz qərisinig iltimasını bəja kəltürər, degən oyda boldi. **16** Qünki padixaḥ anglıxi mumkin, qərisini həm oqlumni Hudanıng mirasidin təng yokatmaqçı bolqan kixinin qəlidin kutkuzup kalar. **17** Xunga dedəkliri, ojojam padixaḥning səzi manga aramlıq berər, dəp oylidim. Qünki ojojam padixaḥ Hudanıng bir pərixtisidək yahxi-yamanni pərk ətküqidur. Pərvərdigar Hudalırı sili bilən billə bolqay! **18** Padixaḥ ayalqa jawab berip: Səndin ətünimənki, mən səndin sorimakçı bolqan

ixni məndin yoxurmioqaysən, dedi. Ayal: Ojojam padixaḥ səz kilsila, dedi. **19** Padixaḥ: Bu gəplirinining həmmisi Yoabning kərsətmisimu, կandak? — dedi. Ayal jawab berip: I, ojojam padixaḥ, silining janları bilən kəsəm əlimənki, ojojam padixaḥ eytikanları ongojumu, solojumu kəyməydən həkikəttür. Dərwəkə silining əlləri Yoab manga xuni tapılap, bu səzləri dedəklirinig aqzioja saldı. **20** Yoabning bundak kılıxi bu ixni həl kılıx üçün idi. Ojojamning danalığı Hudanıng bir pərixtisiningkidek ikən, zemində yüz beri watkan həmmə ixlərni bilidikən, — dedi. **21** Xuning bilən padixaḥ Yoabka: Makul! Mana, bu ixqa ijazət bərdim. Berip u yigit Abxalomni elip kəlgin, dedi. **22** Yoab yərgə yiğilip bax urup, padixaḥka bəht-bərikət tilidi. Andin Yoab: I ojojam padixaḥ, ez əl lungning təlipiga ijazət bərgininingdin, ez əl lungning sening aldingda iltipat tapkınıni bügün bildim, — dedi. **23** Andin Yoab əzəqilip, Gəxuroja berip Abxalomni Yerusaleməja elip kəldi. **24** Əmma padixaḥ: — U mening yüzümni kərməy, ez əyigə barsun, degənidə. Xunga Abxalom padixaḥning yüzünü kərməy, ez əyigə kətti. **25** Əmdi pütkül Israel təwəsidi Abxalomdək qıraylıq dəp mahtalojan adəm yok idi. Tapinidin tartip qoqqusiqiqa uningda heq əyib yok idi. **26** Uning qeqini qüxürəndə (u hər yilning ahirida qeqini qüxürətti; qeqi eçirrilixip kətkəqkə, xunga uni qüxürətti), qeqini padixaḥning «əlqəm taraza»si bilən tartsa ikki yüz xəkəl qıqatti. **27** Abxalomdən üq oqul wə Tamar isimlik bir kız tuquldu. Kizi tolimu qıraylıq idi. **28** Abxalom padixaḥning yüzünü kərməy, Yerusalemda toptooqra ikki yıl toxkuqə turdi; **29** Abxalom Yoabka adəm mangdurup, əzini padixaḥning kəxioja əwətixini etündi, əmma u kəlgili unimidi. Abxalom ikkinçi ketim uning yenioja adəm əwətti, lekin Yoab kelixni halimidi. **30** Xuning bilən Abxalom ez hizmatkarlıroja: — Yoabning meningkigə yandax arpa teriklik bir parqə etizlik bar. Berip uningoja ot koyungalar, dəp buyrudi. Xundak kılıp, Abxalomning hizmatkarlıri Yoabning bu bir parqə etizlikioja ot köydi. **31** Andin Yoab əzəqilip Abxalomning əyigə kirip uningdin: Nemixka hizmatkarlıring etizlikimoja ot köydi! — dəp soridi. **32** Abxalom Yoabka jawab berip: Mana, mən sanga adəm əwətip: Kəximəja kəlsun, andin padixaḥning kəxioja manga wakalitən baroquzup uningoja: Mən nemixka Gəxurdın yenip kəlgəndimən? U yerdə kəlsəm, yahxi bolattikan, dəp eytkezəmkçı idim. Əmdi padixaḥ bilən didarlaxsam

däymän; mändə kəbîhlik bolsa, u meni əltürsun, — dedi. **33** Xuning bilən Yoab padixahning kəxioja berip, uningoja bu həwərni yətküzdü. Padixah Abxalomni qakirdı; u padixahning kəxioja kelip, padixahning alidda təzim kılıp bax urdi; padixah Abxalomni seydi.

15 Bu ixlardın keyin Abxalom əzигə jəng hərwisi bilən atlarnı təyyarlattı həm əz aldida yügüridiqan əllik əskərnı bekitti. **2** Abxalom tang səhərdə kopolup, dərwazioja baridiojan yolning yenida turattı. Kəqan birsi dəwayimni kəssun dəp, padixahka ərz tutkılı kəlsə, Abxalom uni qakirip: Sən əyasi xəhərdin kəlding, — dəp soraytti. U kixi: Əkulung Israilning palanqı kəbilisidin kəldi, desə, **3** Abxalom uningoja: Mana, dəwayinglər durus wə hək ikən, lekin padixah təripidin əzığə wakalitən ərzingni anglaxka köyulojan adəm yok, dəyitti. **4** Andin Abxalom yənə: Kaxki, mən zemində sorakçı kılinsam'idi, hər kimning ərzi yaki dəwayi bolup, menin kəximəja kəlsə, uningoja adalət kərsitəttim! — dəyitti. **5** Birkim uningoja təzim kılıqlı aldioja barsa, Abxalom əkolini uzutup, uni tutup səyətti. **6** Abxalom xundak kılıp padixahning həküm qıkırıxişa kəlgən Israilning hərbir adəmlirining kəngüllərini utuwalatti. **7** Tət yil etkəndə, Abxalom padixahka: Mening Həbronda Pərvərdigaroja iqtən kəsimimni ada kılıxım üçün, xu yərgə berixka ijazət bərsəng; **8** qünki əkulung Suriyədiki Gəxurda turojinimda kəsəm iqiş: Əgər Pərvərdigar meni Yerusalem oja əytursa, mən Pərvərdigaroja ibadət kılımən, dəp eytikanidi, — dedi. **9** Padixah uningoja: Tinç-aman berip kəlgin, dewidi, u kozojılıp Həbronoja kətti. **10** Lekin Abxalom Israilning həmmə kəbililirə məhpip əlqılərni mangdurup: Büroja awazını angliqinlinglarda: «Abxalom Həbronda padixah boldıl!» dəp elan kilinglər, dedi. **11** Əmdi ikki yüz adəm təklip bilən Abxalom bilən birgə Yerusalemın baroqanıdı. Ular həkikiyə əhwaldin bihəwər boləqəkə, saddilik bilən baroqanıdı. **12** Abxalom kurbanlıq etküzgəndə, u adəm əwətip Dawutning məslihətqisi bolqan Gilohluq Ahitofəlni ez xəhiri Gilohdin elip kəldi. Xuning bilən kəst baroqanseri küqeydi, Abxalom oja əgəxənlər baroqanseri kepüyüwatattı. **13** Dawutka bir həwərqi kelip: Israilning adəmlirining kəngülli Abxalom oja mayıl boldı, — dedi. **14** Xuning bilən Dawut Yerusalemda uning bilən bolqan həmmə kül-hizmətkarlırioja: Kopolup əqayılı! Bolmisa, Abxalomdını kütulalmaymız. İttik ketəyli; bolmisa, u tuyuksız

üstimizgə besip kelip, bizgə bala kəltürüp xəhər həlkini kılıq bisi bilən uridu, dedi. **15** Padixahning kül-hizmətkarlıri padixahka: Olojam padixah nemə bekitsə, xuni kılımız, dedi. **16** Xuning bilən padixah pütün ailisidikilərni elip, qıkıp kətti; əmma padixah kenizəkliridin onni ordioja əkaraxka koydi. **17** Padixah qıkıp kətkəndə həmmə həlk uningoja əgəxti; ular Bəyt-Mərhəkta turup əldi. **18** Həmmə hizmətkarlıri uning bilən billə [Kidron ekinidin] etüwatattı; barlık Kərətiylər, barlık Pələtiylər, barlık Gatlıqlar, yəni Gat xəhəridin qıkıp uningoja əgəxkən altə yüz adəm padixahning alidda mangattı. **19** Padixah Gatlıq İttayoja: Sən nemixka biz bilən barisən? Yenip berip padixahning kəxida turojin; qünki sən əz yurtundın musapir bolup palanojansən. **20** Sən pəkət tünügünlə kəlding, mən bugün kəndaksığə seni əzüm bilən billə sərsan kılıy? Mən bolsam, nəqə baralisam, xu yərgə barımən. Kərindaxliringni elip yenip kətkin; Hudanıng rəhimi-xəpkiti wə həkikiti sanga yar bolqayı! — dedi. **21** Lekin İttay padixahka jawab berip: Pərvərdigarning hayatı bilən wə olojam padixahning hayatı bilən kəsəm kılımənki, məyli həyat yaki mamat bolsun, olojam padixah kəyərdə bolsa, əkulung xu yərdimə bolidu! — dedi. **22** Dawut İttayoja: Əmdi sənmə berip [ekindin] ətkin, dedi. Xuning bilən Gatlıq İttay həmmə adəmləri wə uning bilən mangojan barlık bala-qakılırı ətüp kətti. **23** Həmmə həlk ətüwatkanda, pütkülxu yurttikilər kəttik awaz bilən yiçəldi. Padixah əzimu Kidron ekinidin etkəndə, barlık həlk qəllük təripiga karap yol aldı. **24** Wə mana, Zadok bilən Lawiylarmu Hudanıng əhdə sandukını kətürüp billə kəldi; ular Hudanıng əhdə sandukını yerdə koydi. Barlık həlk xəhərdin qıkıp ətküqə Abiyatar bolsa, kurbanlıqları sunup turattı. **25** Padixah Zadokka: Hudanıng əhdə sandukını xəhərgə yandurup elip kirgin. Mən əgər Pərvərdigarning kezliridə iltipat tapsam, U qoqum meni yandurup kelidu wə U manga əhdə sandukını wə Əz makanını yənə kərgüzidü; **26** lekin U mening tooqramda: Səndin hursənlilik yok, desə, mana mən; U meni kəndək kılıxni layik kersə, xundak kilsən, — dedi. **27** Padixah kəlin Zadokka: Sən aldin kərgüqi əməsmü? Sən wə ez oqlung Ahimaaz wə Abiyatarning oqlı Yonatan, yəni ikkinglarning ikki oqlungular sanga həmrəh bolup tinç-aman xəhərgə kəytikin. **28** Mana, mən silərdin həwər kəlgüqə qəldiki etkəllərdə kütüp turay, — dedi. **29** Xuning bilən Zadok bilən Abiyatar Hudanıng əhdə sandukını Yerusalem oja

ķayturup berip, u yerdə kaldi. **30** Lekin Dawut Zəytun teojoja qikqanda, bexini yepip yalang ayaq bolup yioqlawatatti; uning bilən boloqan həmmə həlkning hərbiri bexini yepip yioqlap qikqwatatti. **31** Birsi kelip Dawutka: Ahitofəlmu Abxalomning ķəstigə ķatnaxkanlar iqidə ikən, dedi. Xuning bilən Dawut dua kılıp: I Pərvərdigar, Ahitofəlning məslihətini əhməkanılıkkə aylanduroqaysən, dedi. **32** Dawut təqning qokkisiqa, yəni adatto u mahsus Hudaşa ibadət kılıdiqan jayoja yətkəndə, Arkilik Huxay toni yirtik, bexioja topa-qang qeqiloqan haldə uning aldioja kəldi. **33** Dawut uningoja: Mening bilən barsang, manga yük bolup kalisən; **34** lekin xəhərgə ķaytip berip Abxalomoja: I padixah, mən bügüngə kədər atangning kul-hizmətkari boloqandək, əmdi sening kul-hizmətkaring bolay, disəng, sən mən üçün Ahitofəlning məslihətini bikar kiliwetəleysən. **35** Mana Zadok wə Abiyatar degən kahinlarmu xu yerdə sən bilən billə bolidu əməsmu? Padixahning ordisisidin nemə anglisang, Zadok bilən Abiyatar kahinlar oja eytkin. **36** mana, ularning ikki oqli, yəni Zadokning oqli Ahimaaz bilən Abiyatarning oqli Yonatanmu xu yerdə ularning yenida turidu. Hərnemə anglisang, ular arkilik manga həwər yətküzgin — dedi. **37** Xuning bilən Dawutning dosti Huxay xəhərgə bardı; Abxalommu dəl xu qaçıda Yerusalem oja kirdi.

16 Dawut təqning qokkisidin əmdila etüxigə Məfiboxətning hizmətkari Ziba ikki yüz nan, bir yüz kixmix poxkili, yüz yazılık mewə poxkili wə bir tulum xarabni ikki exəkkə artip uning aldioja qikti. **2** Padixah Zibaoja: Bularni nemə üçün əkəlding? dedi. Ziba: Exəklərni padixahning ailisidikilər menixi üçün, nanlar bilən yazılık miwilərni oqlamlarning yeyixi üçün, xarabni qəldə həriq kətkənlərning iqixi üçün əkəldim — dedi. **3** Padixah: Olojangnung oqli nədə? — dəp soridi. Ziba padixahqə jawab berip: U yenila Yerusalemda kəldi, qünki u: Bugün Israil jəmətidikilər atamning padixahlığını manga yandurup beridu, dəp olturidu — dedi. **4** Padixah Zibaoja: Mana Məfiboxətning həmmisi sanga təwə bəlsun, dewidi, Ziba: Mən siligə təzim kılımən; silining aldilirida iltipat tapsam, i oqojam padixah, — dedi. **5** Dawut padixah Bahurimoja kəlgəndə, mana Saulning jəmətidin boloqan, Geranıq oqli Ximəy isimlik bir adam xu yerdin uning aldioja qikti; u bu yakka kəlgəq kimdu birini karojawatatti. **6** U Dawutning əzığə wə Dawut padixahning barlık

hizmətkarlıroja karap taxlarnı attı; həmmə həlk bilən barlıq palwanlar padixahning ong təripidə wə sol təripida turattı. **7** Ximəy karoqap: Yokal, yokal, həy sən kənhor, ipas! **8** Sən Saulning ornida padixah boldung, lekin Pərvərdigar uning jəmətining kənini sening bexingoja ķayturdı; əmdi Pərvərdigar padixahlıknı oqlung Abxalomning kolioja bərdi; mana, əzüngning rəzilliking sening üstünggə qüxti, qünki sən bir kənhrsən! — dedi. **9** Zəruiyaning oqli Abixay padixahqə: Nemixə bu əltük it oqojam padixahni karojisun? U yərgə berip uning bexini kəskili manga ijazət bərgəysən! — dedi. **10** Lekin padixah: I Zəruiyaning oqulları, mening bilən nemə karinglar? U karojisa karojisun! Əgər Pərvərdigar uningoja, Dawutni karojiojin, dəp eytən bolsa, undakta kim uningoja: Nemixə bundak kılısan? — deyəlisun? **11** Dawut Abixay oja wə barlıq hizmətkarlıroja: Mana ez puxtumdin boloqan oqlum mening jenimni izdigən yerdə, bu Binyamin kixi uningdin artukraq kilmamdu? Uni karojılı qoyojin, qünki Pərvərdigar uningoja xundak buyruptu. **12** Pərvərdigar bəlkim mening dərdlirimni nəziriga elip, bu adəmning bugün meni karojiojanlırinining ornida manga yahxilik yandurar, dedi. **13** Xuning bilən Dawut ez adəmliri bilən yolda mengiwardı. Ximəy bolsa Dawutning uduldiki təq bağırıda mangooq karojayıttı həm tax etip topa-qang qaqqatti. **14** Padixah wə uning bilən boloqan həlkning həmmisi hərəp, mənzilgə baroşında u yerdə aram aldı. **15** Əmdi Abxalom barlıq Israiller bilən Yerusalem oja kəldi; Ahitofəl uning bilən billə idi. **16** Dawutning dosti arkilik Huxay Abxalomning kəxioja kəlgəndə, u Abxalomoja: Padixah yaxisun! Padixah, yaxisun! — dedi. **17** Abxalom Huxay oja: Bu sening dostungoja kərsitidiojan hımmitingmu? Nemixə dostung bilən barmiding? — dedi. **18** Huxay Abxalomoja: Yak, undak əməs, bəlkı Pərvərdigar wə bu həlk həmdə Israillarning həmmisi kimni tallisa, mən uningoja təwə bolay wə uning yenida turimən. **19** Xuningdin baxka kimning hizmitidə bolay? Uning oqlining kəxida hizmət kilmədim? Sening atangning kəxida hizmət kılıqandək, əmdi sening kəxingda hizmət kılay, — dedi. **20** Andin Abxalom Ahitofəlgə: Məslihətlixip yol kərsitinglər; kəndək kilsək bolar? — dedi. **21** Ahitofəl Abxalomoja: Atangning ordisiqa karojılı qoyojan kenizəkləri bilən billə yatkin; xuning bilən pütkül Israil sening əzüngni atangoja nəprətlik kılqanlıkingni anlaydu; xundak kılıp sanga əgəxkənlərning kolları

küqləndürülidü, dedi. **22** Xuning bilən ular Abxalom üqün ordining əgzisidə bir qedir tiki; Abxalom həmmə Israilning kezləri aldida eż atisining kenizaklırı bilən billə boldı. **23** U künlərdə Ahitofəlning bərgən məslihəti huddi kixi Hudadin sorap erixkən səzkalamdək həsablinatti. Uning Dawutka wə Abxalom oja bərgən həmmə məslihətimu həm xundak karilatti.

17 Ahitofəl Abxalom oja: Manga on ikki ming adəmni talliwellixka ruhsət bərsəng, mən bugün keşə kəzəqjılıp, Dawutni köçələy; **2** Mən uning üstigə qüxkinimdə u hərip, kolliri ajiz bolidü; mən uni alakzadə kiliwetimən, xundakla uning bilən bolojan barlıq həlk əqəmidü. Mən pəkət padixaḥnilə urup əltürimən, **3** andin həmmə həlkəni sanga bekindurup kəyturimən. Sən izdigən adəm yokalsa, həmmə həlk sening kəxingoja kəytidü; xuning bilən həmmə həlk aman-esən əlidü, dedi. **4** Bu məslihət Abxalom oja wə Israilning barlıq akşakallirioja yaktı, **5** lekin Abxalom: Arkilik Huxaynimu qəkiringlar; uning səzinimə angelaylı, — dedi. **6** Huxay Abxalomning kəxiqə kəlgəndə, Abxalom uningoja: Ahitofəl mundak-mundak eytti; u degəndək kiliyalımu? Bolmisa, sən bir məslihət bərgin, — dedi. **7** Huxay Abxalom oja: Ahitofəlning bu wakıttə bərgən məslihəti yahxi əməs, — dedi. **8** Huxay yənə mundak dedi: «Sən atang bilən adəmlərini bilişəno — ular palwanlardur, hazır daladıki balılıridin juda əliqən qixi eyikətək pəyli yaman. Atang bolsa həkikiy jəngqidur, eż adəmləri bilən birgə konmaydu. **9** Mana u hazır bir ojarda ya baxka bir yerdə məkünüwalojan bolsa kerək. Mubada u awwlə həlkımız üstigə qüxsə xuni angliojan hərkim: Abxalom oja əgəxkənlər kırıqinqılıkka uqraptı, — dəydi. **10** U wakıttə hətta xır yürək palwanlarning yürəklirimə su bolup ketidü; qünki pütkül Israil atangning batur ikənlərini, xundakla uningoja əgəxkənlərningmu palwan ikənlərini bilidü. **11** Xunga məslihətim xuki, pütkül Israil Dandin tartip Bəər-Xebaqıqə sening kəxingoja tez yiojilsun (ular dengizdiki əliqlərdən kəptur!). Sən eżüng ularni baxlap jənggə qıkkın. **12** Biz uni kəyərdə tapsak, xəbnəm yərgə qüvkəndək uning üstigə qüxəyli. Xuning bilən uning ezi wə uning bilən bolojan kixilərdin heq kimmi ələmətliydi. **13** Əgər u bir xəhərgə kiriwalsimu, pütkül Israil xu yərgə aroqamıqları elip kəlip, xəhərni hətta uningdiki kiqik xeoqıl-taxlarnımu əldəmətliydi. **14** Abxalom bilən Israilning həmmə adəmləri: Arkilik

Huxayning məslihəti Ahitofəlning məslihətidin yahxi ikən, deyixti. Qünki Pərvərdigar Abxalomning bexioja bala kəlsun dəp, Ahitofəlning yahxi məslihətinə bikar kiliñixini bekitkənidi. **15** Huxay Zadok bilən Abiyatar kahinlərə: Ahitofəlning Abxalom bilən Israilning akşakallirioja bərgən məslihəti mundak-mundak, əmma mening məslihətim bolsa mundak-mundak; **16** hazır silər dərhal adəm əwətip Dawutka: Bu keqidə qəlning keqikliridə konmay, bəlkı tez etüp ketinglar, bolmisa padixaḥ, wə uning bilən bolojan həmmə həlk əhalə boluxi mümkün, dəp yətküzüngər — dedi. **17** U wakıttə Yonatan bilən Ahimaaz ən-Rogəldə kütüp turattı; ular baxkılarning kərüp kəlməslikü üçün xəhərgə kirmidi; bir dedəkning qıkip ularə həwər berixi bekitildi. Ular berip Dawut padixaḥka həwərni yətküzdi. **18** Lekin bir yax yigit ularni kərüp kəlip, Abxalom oja dəp koydı. Əmma bu ikkiylən ittik berip, Bahurimdiki bir adəmninə əyigə kirdi. Bu adəmning höylisidə kuduk bar idi; ular xuning oja qüxtip yoxurundi. **19** Uning ayalı kuduķning aqzioja yapkuqını yepip üstigə sokulojan buqdayını təküp koydı; xuning bilən heq ix axkarilanmadi. **20** Abxalomning hizmatkarları əyigə kirip ayalning kəxiqə kəlip: Ahimaaz bilən Yonatan kəyərdə? — dəp soridi. Ayal: Ular eriktin etüp kətti, dedi. Kəlgənlər ularni izdəp tapalmayı, Yerusalem oja kəytip kətti. **21** Ular kətkəndin keyin, bu ikkiylən kuduķtin qıkip, berip Dawut padixaḥka həwər bərdi. Ular Dawutka: Kopup, sudin ətkin; qünki Ahitofəl seni tutux üçün xundak məslihət beriptu, — dedi. **22** Xuning bilən Dawut wə uning bilən bolojan barlıq həlk əzəqəjılıp İordan dəryasidin etti; tang atkuqə İordan dəryasidin etmigən heqkim kalmadi. **23** Ahitofəl eż məslihətini kəbul kılkıçınanlığını kərüp exikini tokup, eż xəhəridiki əyigə berip, əyidikilərgə wəsiyat tapxuroqandan keyin, esilip əliwaldi. U eż atisining kəbrisidə dəpnə kılındı. **24** Xu arılıkta Dawut Maħanaim oja yetip kəlgəndi, Abxalom wə uning bilən bolojan Israilning həmmə adəmlərimə İordan dəryasidin etüp bolojanidi. **25** Abxalom Yoabning ornda Amasanı əliqənning üstigə sədar kəlip koydı. Amasa bolsa Yitra isimlik bir Israilli kixining oqlu idi. U kixi Nahaxning kizi Abigail bilən yekinqılık kılçanıdi. Nahax Yoabning anisi Zəruiya bilən aqa-singil idi. **26** Israil bilən Abxalom Gileadning zeminidə bargah tiki. **27** Dawut Maħanaim oja yetip kəlgəndə, Ammoniylarning Rabbah xəhəridin bolojan Nahaxning oqlu Xobi bilən

Lo-Dibarlıq Ammiəlning oqlı Makir wə Rogelimdin bolğan Gileadlıq Barzillay degənlər **28** yotkan-körpə, das, qaza-qaza, buoqday, arpa, un, komaq, purqak, kızıl max, kuruqan purqaklar, **29** həsəl, kaymak wə koylarnı kəltürüp, kala sütidə kılınoqan kurut-irimqik qatarlıqlarını Dawut bilən həlkə yeyix üçün elip kəldi, qünki ular: Xübhisizki, həlk qəldə hərip-eqip, ussap kətkəndü, dəp oyliqanidi.

18 Dawut ezi bilən bolqan həlkni yioqip editlidi wə ularning üstigə mingbexi bilən yüzbexi koydi. **2**

Andin Dawut həlkni üq beləkkə belüp jənggə qıkardı; birinqi beləknı Yoabning kol astida, ikkinqi beləknı Zəruiyaning oqlı, Yoabning inisi Abixayning kol astida wə üçinqi beləknı Gatlıq Ittayning kol astida koydi. Padixah həlkə: Bərhək, mənmu silər bilən jənggə qıkımən, dedi. **3** Lekin həlk: Sili qıkımisila, əgar biz kaqsak düxmən bizgə pərwa kılmaydu; hətta yerimiz əlüp kətsəkmu bizgə pərwa kılmaydu. Qünki əzli bizning on mingimizgə barawər bolila. Yaxxisi sili xəhərdə turup bizgə həmdəm boluxka təyyar turoqayla, dedi. **4** Padixah ularqa: Silərgə nemə layık kərünsə, xuni kılımən, — dedi. Xuning bilən həlk yüzdin, mingdin bolup xəhərdin qıkıwatqanda, padixah dərwazining yenida turdi. **5** Padixah Yoab bilən Abxay wə Ittayoja: Mən üçün Abxalom oya yahxi muamilidə bolup ayanglar, dedi. Padixahning [həmmə sərdarlıriqə] Abxalom toqrisida xundak tapiliojinida, barlıq həlk tapiliojinini anglidi. **6** Andin həlk Israil bilən sokuxkılı məydanoqa qikti; sokux Əfraimning ormanlılıkda boldi. **7** U yerdə Israil Dawutning adəmliridin məoplup boldi. U küni ular kəttik kirojin kılındı — yigirmə mingi əldi. **8** Sokux xu zeminoja yeyildi; ormanlık yəwətkənlər kiliqtə əlgənlərdin kəp boldi. **9** Abxalom Dawutning oqlamları bilən tuyuksız uqrıxip kaldi; Abxalom ezi keqirioqa minip, qong dub dərihining koyuk xahlırining tegidin etkəndə, uning bexi dərəh xehioqa kəplixip kəlip, u esilip kaldi; u mingən keqir bolsa aldioqa ketip kaldi. **10** Birsə buni kərüp Yoabka həwər berip: Mana, mən Abxalomning bir dub dərihidə sanggilap turoqinini kərdüm, dedi. **11** Yoab həwər bərgən adəmgə: Nemə! Sən uni kərüp turup, nemixkə uni urup əltürüp yərgə qüsürmiding? Xundak kılıqan bolsang, sanga on kümüx tənggə wə bir kəmər berəttim, — dedi. **12** U adəm Yoabka: Kolumoja ming kümüx tənggə təgsimu, kolumni padixahning oqlıqə uzatmayttım! Qünki padixahning həmmimiz aldida sanga, Abixayoja

wə Ittayoja: Mening üçün hər biringlar Abxalomni ayanglar, dəp buyruqinini anglidük. **13** Əgər mən ezi jenimni təwəkkul kiliq, xundak kılıqan bolsam (hərkəndək ix padixahın yoxurun qalmayıdu!) sən meni taxlap, düxmining qatarida kərətting, — dedi. **14** Yoab: Sening bilən bundak deyixikə qolam yok! — dedi-də, kolıqə üq nəyzini elip dərəhtə sanggilaklık halda tırık turoqan Abxalomning yürükigə sanjidi. **15** Andin Yoabning yaraq kətürgüqisi bolqan on qulam Abxalomning qərisigə yioqilip, uni urup əltürdi. **16** Andin Yoab kanay qaldı; həlk Israilni ķoqlaxtin yandi; qünki Yoab қoxunni qekinixkə qakırdı. **17** Ular Abxalomni ormanlıktiki qong bir azgalqa taxlap üstigə nuroqun taxlarnı dəwiləp koydu. Israillar bolsa ķeqip hərbiri ezi makaniqə kətti. **18** Abxalom tırık waktida padixah wadisida əzığa bir abidə turoquzoqanıdı. Qünki u: Mening namimni қaldurdıqoqə oqlum yok dəp, u tax abidini ezi nami bilən atioqanıdı. Xuning bilən bu tax bügüngə kədər «Abxalomning yadikarı» dəp atıldı. **19** Zadokning oqlı Ahimaaz [Yoabka]: Pərvərdigar seni düxmənliringdin kütküzup sən üçün intikam aldı, dəp padixahka həwər berixkə meni dərhal mangozuzoqin, — dedi. **20** Lekin Yoab uningoja: Sən bugün həwər bərməysən, bəlki baxxa bir küni həwər berisən; padixahning oqlı əlgini tüpəylidin, bugün həwər bərməysən, dedi. **21** Xuning bilən Yoab Kuxiyoja: Berip padixahka kərgininingi dəp bərgin, dedi. Kuxiyilik Yoabka təzim kiliq yığırüp kətti. **22** Lekin Zadokning oqlı Ahimaaz Yoabka yənə: Қandakla bolmisun bu Kuxiyning kəynidin yığırüxkə manga ijazət bərgin, — dedi. Yoab: I oqlum, sanga heqkəndək, seyünqi bərgüdək həwər bolmisa, nemixkə yığırüxni halaysən? — dedi. **23** U yənə: Қandakla bolmisun, meni yığırgüzgin, dedi. Yoab uningoja: Mang, yığır, dewidi, Ahimaaz lordan dəryasidiki tülənglik bilən yığırüp Kuxiyoja yetixip uningdin etüp kətti. **24** Dawut iqli-taxkı dərwazining otturısında olturatti. Kəzətqi dərwazining əğzisidin sepilning üstigə qikip, bexini kətürüp kəriwidə, mana bir adəmning yığırüp keliwatqını kərdi. **25** Kəzətqi warkırap padixahka həwər bərdi. Padixah: Əgər u yaloqz bolsa uningda qokum həwər bar, dedi. Həwərqi bolsa yekinliq keliwatatti. **26** Andin kəzətqi yənə bir adəmning yığırüp kəlgini kərdi. Kəzətqi dərwaziwəngə: Mana yənə bir adəm yaloqz yığırüp keliwatidu, — dedi. Padixah: Bumu hawarqi ikan, dedi. **27** Kəzətqi: Awwalkisining yığırüxi manga

Zadokning oqlı Ahimaazning yügürxidək köründi, — dedi. Padixah: U yahxi adəm, hux həwər yətküzidü, — dedi. **28** Ahimaaz padixahka towlap: Salam! dəp padixahka yüzini yərgə təgküzüp təzim kılıp: Ojojam padixahka ziyan yətkürükə köllirini ketürgən adəmlərni məqəlubiyətkə muptila kıləjan Pərvərdigar Hudaliri mubarəktur! — dedi. **29** Padixah: Abxalom salamatmu? — dəp soridi. Ahimaaz jawab berip: Yoab padixahning kuli wa pekirlerini mangduroqanda, pekir kixilərning qong қalaymikənqılığını kərdum, lekin nema ix boləqanlığını bilmidim, — dedi. **30** Padixah: Boldi, buyakta turup turoqın, dedi. U bir tərəpkə berip turdi. **31** Wə mana, Kuxiy yetip kəldi; Kuxiy: Ojojam padixah hux həwərni anglıqayla. Pərvərdigar bugün asiylik kılıp қozojalojan həmmisidin silini kutkuzup, ulardin intikam aldı, dedi. **32** Padixah, Kuxiyqa: Yigit Abxalom salamatmu? dəp soridi. Kuxiy: Ojojam padixahning düxmənləri wə silini қəstləxkə қozojalojanlarning həmmisi u yigitkə ohxax bolsun! — dedi. **33** Padixah, tolimu azablinip, dərwazining təpisidiki balihaniqa yioqliqan peti qıktı; u mangəq: I oqlum Abxalom! I oqlum, oqlum Abxalom! Kaxki, mən sening ornungda əlsəm bolmasmidi! I Abxalom, menin oqlum, menin oqlum! dedi.

19 Birsi Yoabka: Padixah Abxalom üçün yioqlap matəm tutmakta, dəp həwər bərdi. **2** Xuning bilən xu kündiki nusrət həlk üçün musibətkə aylandı; qunki həlk xu künidə: Padixah, eż oqlı üçün қayqu-həsrət tartıwatidu, dəp anglidi. **3** U künü həlk sokuxtın qeqip hijaləttə қaləjan adəmlərdək, oqrlılıqqa xəhərgə kirdi. **4** Padixah yüzini yepip: I, oqlum Abxalom, i Abxalom, menin oqlum, menin oqlum! — dəp kattık awaz bilən pəryad ketürdi. **5** Lekin Yoab padixahning eyigə kirip, uning kəxioja kelip: Əz jeningni, oqulliring bilən kizliringning jenini, ayalliringning jeni bilən kenizəkliringning jenini kutkuzoqan həmmə hizmətkarlarining yüzini sən bugün hijaləttə қaldurdung! **6** Sən əzüngə nəprətlindioqanları seyisən, seni seyidioqanları nəprətlindioqandək kılısan! Qunki sən bugün sərdariringni yaki hizmətkariringni nəziringdə həqnərsa əmas degəndək kılding! Qunki bugün Abxalom tirik kelip, biz həmmimiz əlgən bolsak, nəziringdə yahxi bolattikən, dəp bilip yəttim. **7** Əmdi qıçıq hizmətkariringning kəngligə təsəlliylə bərgin; qunki mən Pərvərdigar bilən kəsəm kılımənki, əgər qıqmışang, bugün keqə həq adəm sening bilən

kəlməydi. Bu balə yaxlıkıngdin tartıp bugünkü küngiqə üstüngge qüxkən hərkəndək baladın eojir bolidu, — dedi. **8** Xuning bilən padixah qıçıq dərwazida olturdi, həmmə həlkə: Mana, padixah dərwazida olturidu, degən həwər yətküzülgəndə, ularning həmmisi padixahning kəxioja kəldi. Əmma Israillar bolsa həmmisi qeqip, eż eyigə қayıtip kətti. **9** Əmdi Israil kəbilisidiki həmma halk oqluqla kılıxip: Padixah, bizni düxmənlirimizning kəlidin azad kıləjan, bizni Filistiylerning kəlidin kutkuzoqanidi. Əmma, u hazır Abxalom tüpəylidin zemindin əzini қaquruwatidu. **10** Lekin biz üstimizgə padixah boluxka məsih kıləjan Abxalom bolsa jəngdə eldi. Əmdi nemixkə padixahnı yandurup elip kelixkə gəp kilməsilər? deyixti. **11** Dawut padixah Zadok bilən Abiyatar kahinlərə adəm əwətip: Silər Yəhūdanıng akşakallırıqa: [Padixah, mundak dəydu]: — Həmmə Israillarning padixahnı ordisiqa қayturup keləyli, deyixkən təliplirinining həmmisi padixahning kəlikioja yətkən yərdə, nemixkə silər bu ixta ulardin keyin əhalisilər? **12** Silər menin kərindaxlırim, menin ət-ustihanlırim turup, nemixkə padixahnı elip kelixtə həmmisidin keyin əhalisilər? — dəngər. **13** Wə xundakla yənə Amasaqımı: Padixah mundak dəydu: — Sən menin ət-ustihanlırim əməsmusən? Əgər seni Yoabning ornida menin kəximədə daim turidioqan koxununing sərdarı kilmisəm, Huda meni ursun həm uningdin artuk jazalısun — dəngər, — dedi. **14** Buning bilən U Yəhūdadıki adəmlərning kəngüllirini bir adəmning kənglidək eziqə mayıl kıldı. Ular padixahka adəm mangdurup: Sən əzüng bilən həmmə hizmətkarliring birgə yenip kelinglər, dəp həwər yətküzdi. **15** Xuning bilən padixah yenip İordan dəryasında qıktı. Yəhūdadıki adəmlər padixahnı İordan dəryasının etküzümüz dəp, padixahning aldiqə Gilgalıqə baroqanidi. **16** Bahurimdin qıçqan Binyaminlik Geranıng oqlı Ximəy aldirap kelip, Yəhūdadıki adəmlər bilən qüxüp, padixahning aldiqə qıktı. **17** Ximəygə Binyamin kəbilisidin ming adəm əgəxti; ular bilən Saulning jəmətidə hizmətkar boləjan Ziba, uning on bəx oqlı wə yigirmə hizmətkarımı uningoja koxulup kəldi; bularning həmmisi İordan dəryasının etüp padixahning aldiqə qıktı. **18** Bir kemə padixahning ihtiyyarioja koyulup, ailə tawabiatlarını etküzük üçün uyan-buyan etüp yürürtti. Padixah İordan dəryasının etkəndə, Geranıng oqlı Ximəy kelip uning alındıda yıkılıp turup **19** padixahka: Ojojam

kullirioja қебиһilik sanimiqayla; ojojam padixah, Yerusalemdin qikkan kündə kullirining kilojan қебиһilikini әslirigə kəltürmigəyla; u padixahning kengligə kəlmisun. **20** Qünki kulliri өzinin gunah kilojinimni obdan biliðu; xunga mana, mən Yüsüpning jəmətidin həmmidin awwal bugün ojojam padixahni қarxi elixka qiktimmən, — dedi. **21** Zəruiyaning oqlı Abixay buni anglap: Ximəy Pərvərdigarning məsih kilojinini қarqıjan tursa, elümgə məhkum kılınix lazım bolmamdu? — dedi. **22** Lekin Dawut: I Zəruiyaning oqulları, silərning mening bilən nemə karinglar? Bugün silər manga қarxi qıkmakqimusılər? Bügünkü kündə Israilda adəmlər elümgə məhkum kılınixi kerəkmu? Bugün Israiloja padixah ikenlikimni bilməymənmu? — dedi. **23** Andin padixah Ximəygə: Sən olməysən, — dedi. Padixah uningoja կəsəm kıldı. **24** Əmdi Saulning nəvrisi Məfiboxat padixahni қarxi alojılı kəldi. Padixah kətkən kündin tartip sak-salamət қaytip kəlgən küngiçə, u ya putlirining tirnikini almiqan ya saklıını yasimiqan wə yaki kiyimlirini yumiqanidi. **25** U padixahni қarxi alojılı Yerusalemdin kəlgəndə, padixah uningdin: I Məfiboxat, nemixka mening bilən barmiding? — dəp soridi. **26** U: I, ojojam padixah, kulliri aksaç bolöqqa, exikimni tokup, minip padixah bilən billə baray, dedim. Əmma hizmətkarim meni aldad koyuptu; **27** u yənə ojojam padixahıng aldida kullirining oqeyvitini kıldı. Lekin ojojam padixah Hudaning bir pərixtisidəktur; xuning üçün siligə nemə layik kerünsə, xuni kılodayla. **28** Qünki atamning jəmətinin həmmisi ojojam padixahıng aldida əlgən adəmlərdək idi; lekin sili ez kullirini ezliri bilən həmdastihan bolöqanlar arısida koydila; mening padixahıng aldida pəryad kiloqli nemə həkkim bar? — dedi. **29** Padixah uningoja: Nemixka ixliring toqrisida səzliwerisan? Mening həkümüm, sən bilən Ziba yərlərni bəlüxiwelinglar, — dedi. **30** Məfiboxat padixahka: Ojojam padixah aman-esən ez eyigə kəlgəndin keyin, Ziba həmmisini alsimu razımən! — dedi. **31** Gileadlık Barzillaymu Rogelimdin qüxüp padixahni İordan dəryasidin etküzüp koyuxka kelip, padixah bilən billə İordan dəryasidin ətti. **32** Əmdi Barzillay heli yaxanojan bir adəm bolup, səksən yaxka kırğanıdi. Padixah Maħanaimda turoqan wakitta, uni қamdiqan dəl muxu adəm idi; qünki u heli katta bir kixi idi. **33** Padixah Barzillayoja: Mening bilən barojin, mən səndin Yerusalemda eżümningkida həwər alımən, dedi. **34** Lekin Barzillay padixahka:

Mening birnəqqə künlük əmrüm kaloqandu, padixah bilən birgə Yerusalemqa baramdim? **35** Kulliri səksən yaxka kirdim. Yahxi-yamanni yənə pərk etələymənmu? Yəp-iqkinimning təmini tetalamdim? Yigit nəqmiqilər bilən kiz nəqmiqilərnin awazini angliyalımadım? Nemixka kulliri ojojam padixaqa yənə yük bolımən? **36** Kulliri pəkət padixahni İordan dəryasidin etküzüp andin azrak, uzitip koyay degən; padixah buning üçün nemixka manga xunqə xapaət kərsitidila? **37** Kullirining əlgəndə ez xəhiriimdə, atam bilən anamning kəbrisining yenida yetixim üçün қaytip ketixiga ijazət bərgəyla. Əmdi mana, bu yərdə ez kulliri Kimham bar əməsmu? U ojojam padixah bilən etüp barsun, uningoja ezlirigə nemə layik kerünsə uningoja xuni kılay, xundakla sən məndin hər nemə sorisang, sanga kılımən, — dedi. **38** Padixah; Kimham mening bilən etüp barsun; sanga nemə layik kerünsə uningoja xuni kılay, xundakla sən məndin hər nemə sorisang, sanga kılımən, — dedi. **39** Andin həlkning həmmisi İordan dəryasidin etti, padixahımu ətti. Andin padixah Barzillayni seyüp uningoja bəht tilidi; Barzillay ez yurtioja yenip kətti. **40** Padixah Gilgalqa qıktı, Kimham uning bilən bardı. Yəhudadiki barlıq adəmlər bilən Israilning həlkining yerimi padixahni dəryadin etküzüp uzitip koyovanidi. **41** Andin mana, Israilning barlıq adəmləri padixahıng kəxiqə kelip: Nemixka ərinədaxlırimiz Yəhudanıng adəmləri oqrılıkqa padixahni wə padixahıng ailə-tawabatlırını, xundakla Dawutka əgəxkən həmmə adəmlərni İordan dəryasidin etküzüxkə tuyəssər bolidu? — dedi. **42** Yəhudanıng həmmə adəmləri Israilning adəmlirigə jawap berip: Qünki padixah bilən bizning tuoqqanlıqımız bar, nemixka bu ix üçün bizdin hapa bolisilər? Biz padixahıngkidin bir nemini yidukmu, yaki u bizgə bir in'am bərdimə? — dedi. **43** Israilning adəmləri Yəhudanıng adəmlirigə jawab berip: Қabilə boyiqə aloğanda, padixahıng [on ikki] ülüxtin oni bizgə təwədər, silərgə nisbətən bizning Dawut bilən tehimu qongräk buradərqilikimiz bar. Nemixka bizni kəzgə ilmaysılar? Padixahımızni yandurup elip kelixkə awwal təxəbbus kılōqanlar biz əməsmidük? — dedi. Əmma Yəhudanıng adəmlirinинг sezləri Israilning adəmlirinинг səzləridin tehimu kattık idi.

20 Wə xundak boldiki, xu yərdə Binyamin қəbilisidin, Bikrining oqlı Xeba isimlik bir iplas bar idi. U kanay qelip: — Bizning Dawutta həqkəndək ortak nesiwimiz yok; Yəssəning oqlidin həqkəndək

mirasımız yok! I Israel, hərbirliringlar ez eyünglərgə yenip ketinglar, — dedi. 2 Xuning bilən Israilning həmmə adəmliri Dawuttin yenip Bikrining oqlı Xebaşqa əgəxti. Lekin Yəhūdaning adəmliri Iordan dəryasidin tartip Yerusalemoğla qızqınlaşdırıldı. 3 Dawut Yerusalemoğla padixahlıqına qızqınlaşdırıldı. 4 Andin padixahı Amasaşa: Üq kün iqidə Yəhūdaning adəmlirini qakırıp, yioqip kəlgin; eżüngmu bu yerdə hazır bolöjin, dedi. 5 Xuning bilən Amasa Yəhūdaning adəmlirini qakırıp yioqılık bardi. Lekin uning undak kılıxi padixahı bekitkən wakıttın keyin kaldı, 6 u wakıttı Dawut Abixayığa: Əmdi Bikrining oqlı Xeba bizgə qüxüridioğan apət Abxalomning qüxtürginidin tehimu yaman bolidu. Əmdi ojojangning hizmətkarlarını elip ularını koqlap baroqın. Bolmisa, u mustəhkəm xəhərlərni igiliwəlip, bizdin ezipi əzini əqaruxi mümkün, — dedi. 7 Xuning bilən Yoabning adəmliri wə Kərətiylər, Pələtiylər, xundakla barlık palwanları uningoja əgixip qıktı; ular Yerusalemdin qıkip, Bikrining oqlı Xebani əqoqlıqılı bardi. 8 Ular Gibeondiki əqaruxi taxka yekin kəlgəndə Amasa ularının aldioja qıktı. Yoab təstibəxioja jäng libasını kiyip, beliga əqilaplık bir kılıqını askan kəmər əqoqlıqanı. U aldioja mengiwidi, kılıq əqilaptin qüxüp kətti. 9 Yoab Amasadin: Tinqlikmu, inim? — dəp soridi. Yoab Amasani seyməkqi bolqandak ong koli bilən uni sakıldın tutti. 10 Amasa Yoabning yəna bir kolidə kılıq barlioqıja dikkət kilmidi. Yoab uning əqaruxi xundak tıktı, üqaylıri qıkip yergə qüxti. İkkinci ketim selixning hajiti əkalmışanı; qünki u əldi. Andin Yoab bilən inisi Abixay Bikrining oqlı Xebani əqoqlıqılı kətti. 11 Yoabning oqlamlarından biri Amasanı yenida turup: Kim Yoab tərəptə turup Dawutni kollisa, Yoabka əgəxsun, dəyitti. 12 Əmma Amasa əz kənida yumilinip, yolning ottursıda yatattı; uni kərgən həlkəning hərbiri tohtayıttı. U kixi həmmə həlkəning tohtıqını kərüp, Amasanı jəsitsini yoldın etizlikə tartip koydi həm bir kiyimni uning üstigə taxlıdı. 13 Jəsət yoldın yətkəlgəndin keyin həlkəning həmmisi Bikrining oqlı Xebani əqoqlıqılı Yoabka əgəxti. 14 Xeba bolsa Bəyt-Maakaħdiki Abəlgıqə wə Beriylilərning yurtining həmmə yərlirini kezip Israilning həmmə kəbililiridin etti. [Beriylilərmə]

jəm bolup uningoja əgixip bardi. 15 Xuning bilən Yoab wə adəmliri kelip, Bəyt-Maakaħdiki Abəldə uni muhəsirigə aldı. Ular xəhərning qərisidiki sepilning udulida bir istihkam saldı; Yoabka əgəxkənlərning həmmisi kelip, sepilni ərrixə bəzəjanlawatlıqanda, 16 Danixmən bir hotun xəhərdin towlap: Kulaq selinglər! Kulaq selinglər! Yoabni bu yərgə qakırıp kelinglər, mening uning bilən səzləxməkqi bolqinimni uningoja eytinglər, — dedi. 17 U yekin kəlgəndə hotun uningdin: Sili Yoabmu? — dəp soridi. U: Xundak, mən xu, dedi. Hotun uningoja: Dədəklirininq səzini angloqayla, dedi. U: Anglawatimən, dedi. 18 Hotun: Konilarda Abəldə məslihət tapkın, andin məsililər həl kılınıdu, degən gəp bar; 19 Israilning tinq wə məmin bəndiliridin birimən; sili hazır Israildiki ana kəbi qong bir xəhərnı harap kılıwatıldı; nemixkə Pərvərdigarning mirasını yokatmakçı bolila? — dedi. 20 Yoab jawap berip: Undak ix məndin neri bolsun! Məndin neri bolsun! Mening həqnemini yutuwalıqum yaki yokatkum yoktur; 21 ix undak əməs, bəlkı Əfraimdiki edirliktin Bikrining oqlı Xeba degən bir adam Dawut padixahı karxi kolini kətürüptü. Pəkət uni tapxursanglar, andin xəhərdin ketimən, dedi. Hotun Yoabka: Mana uning bexi sepildin siligə taxlinidu, — dedi. 22 Andin hotun əz danalığı bilən həmmə həlkə məslihət saldı; ular Bikrining oqlı Xebanıng bexini kesip, Yoabka taxlap bərdi. Yoab kanay qaldı, uning adəmları xuni anglap, xəhərdin ketip, hərbiri əz eyigə kayttı. Yoab Yerusalemoğla padixahlıqı kəxioja bardi. 23 Əmdi Yoab pütkül Israilning koxunining sərdarı idi; Yəhəyadaning oqlı Binaya bolsa Kərətiylər bilən Pələtiylərning üstigə sərdar boldı. 24 Adoniram bajalwanoja bax boldı, Ahiludning oqlı Yəhəoxafat bolsa diwan begi boldı; 25 Xewa katip, Zadok bilən Abiyatar kahin idi; 26 Yairlıq Ira bolsa Dawutka has kahin boldı.

21 Əmma Dawutning künləridə uda üq yil aqarqılık boldı. Dawut uning tooqruluk Pərvərdigardin soridi. Pərvərdigar uningoja: Aqarqılık Saul wə uning kənhor jəmatidikilər səwəbidin, yəni uning Gibeonluqlarını kiroqın kiloqinidin boldı, dedi.

2 Padixah Gibeonluqlarını qakırıp, ular bilən səzləxti (Gibeonluqlar Israillardin əməs idi, bəlkı Amoriylarning bir kəldisi idi. Israil əslidə ular bilən əhədə kiliplər kəsəm iqtənidi; lekin Saul Israil wə Yəhūdaları bolqan kizəqinlikə bilən ularını əltürükə intilgənidi). 3 Dawut Gibeonluqlarına: Silərgə nemə kiliplərə? Mən kəndək kiliplərə? Mən kəndək kiliplərə?

yapsam, andin silər Pərvərdigarning mirasiqə bəht-bərikət tiliyələysilər? — dedi. **4** Gibeonluklar uningoja: Bizning Saul wə uning jəmətidilikərdin altun-kümüx sorax həkkimiz yok, wə bizning səwəbimizdən Israildin bir adəmnimə əlümgə məhkum kıldurux həkkimiz yok, dedi. Dawut: Silər nəmə desənglər, mən xundak kılıy, dedi. **5** Ular padixahqə: Burun bizni yoxatmakçı boləqan, bizni Israilning barlıq pasilliri iqidə turquşdak yeri qalmışın dəp, bizni ھالاک ھىلىخقا ۋەستلىقەن helikى kixinining, **6** hazır uning ərkək nəslidin yəttisi bizgə tapxurup berilsün, biz Pərvərdigarning tallıqını boləqan Saulning Gibealı xəhəridə, Pərvərdigarning aldida ularni əltürüp, esip koyaylı, dedi. Padixah: — Mən silərgə qoqum tapxurup berimən, dedi. **7** Lekin Dawut bilən Saulning oqlu Yonatanning Pərvərdigar aldida iqixkən қəsimi wəjidiñ padixah, Saulning nəvrisi, Yonatanning oqlu Məfiboxətni ayidi. **8** Padixah Ayahning kizi Rizpahning Sauloja tuşup bərgən ikki oqlu Armoni wə Məfiboxətni wə Saulning kizi Mikal Məhəlatlıq Barzillayning oqlu Adriəl üçün bekîwaloqan bəx oqulni tutup, **9** Gibeonluklarning қolioja tapxurdi. Bular ularni dəngdə Pərvərdigarning aldida esip կոյdi. Bu yəttəylən bir kündə əltürüldi; ular əltürülgəndə arpa ormisi aldidiki künlər idi. **10** Andin Ayahning kizi Rizpah bəz rəhətni elip, қoram üstigə yeyip saldı. U orma baxlanıqandan tartıp asmandın yamoqur qüvkən waqtılıq, u yərdə olturnup kündüzi қuxlarning jəsətlərinin üstigə қonuxioqa, keqisi yirtküqlarning ularni dəssəp qəlyixigə yol koymidi. **11** Birsi Saulning keniziki, Ayahning kizi Rizpahning kilojanlırını Dawutka eytti. **12** Xuning bilən Dawut Yabəx-Gileadtiliklərning kəxiqə berip, u yərdin Saulning wə uning oqlu Yonatanning səngəklirini elip kəldi (Filistiyələr Gilboada Saulni əltürgən künidə ularning jəsətlərini Bəyt-Xandiki məydanda esip koypənidi; Yabəx-Gileadtiliklər əslidə bularnı xu yərdin oqırılıqqa elip kətkənid). **13** Dawut Saul bilən uning oqlu Yonatanning səngəklirini xu yərdin elip kəldi; ular esip əltürülgən yəttəylənninq səngəklirinimə yioqip կոյdi, **14** andin xularni Saul bilən oqlu Yonatanning səngəkliri bilən Binyamin zeminidiki Zelada, atisi kixning қəbrisidə dəpnə kıldı. Ular padixah, əmr kılçandək kıldı. Andin Huda [həlkinq] zemin toqrułuk dualırını ijabət kıldı. **15** Filistiyələr bilən Israilning ottursida yənə jəng boldi, Dawut əz adəmliri bilən qüxüp, Filistiyələr bilən sokuxti. Əmma Dawut tolimu qarqap kətti; **16**

Rafahning əwlədliridin boləqan Ixbi-Binob Dawutni əltürməkçi idı; uning mis nəyzisining eojırılıq üç yüz xəkəl idi; uningoja yənə yengi sawut baqlıqlıq idi. **17** Lekin Zəruiyaning oqlu Abixay uningoja yardımə kelip Filistiyni kiliqlap əltürdü. Xu künə Dawutning adəmliri uningoja қəsəm kılıp: Sən yənə biz bilən jənggə qıqmioqın! Bolmisa Israilning qirioji eçüp қalidu, — dedi. **18** Bu ixtin keyin xundak boldiki, Gobta Filistiyələr bilən yənə jəng boldı; u wakıttı Huxatlıq Sibbikay Rafahning əwlədin boləqan Safni əltürdü. **19** Gobta yənə bir ketim Filistiyələr bilən jəng boldı; u qəjədə Bəyt-Ləhəmlik Yairning oqlu Əl-Hənan Gatlıq Goliatyatning inisini əltürdü. Uning nəyzisining sepi bapkarning hadisidək idi. **20** Yənə bir jəng Gatta boldı; u yərdə egiz boyluq bir adəm bar idı, kollirining altidin barmaklırı, putlirining altidin barmaklırı bolup jəmiy yigirmə tət barmikə bar idı. U həm Rafahning əwlədi idı. **21** U Israillarning aldida turup ularni mazaq kıldı; lekin Dawutning akisi Ximianing oqlu Yonatan uni əltürdü. **22** Bu tət kixi Gatlıq Rafahning əwlədi bolup, həmmisi Dawutning kolida yaki uning hizmətkarlırinin kolida əltürüldi.

22 Pərvərdigar uni barlıq düxmənliridin həm Saul padixahning kolidin kutkuzoqan künü, u Pərvərdigaroja bu künyi eytti: — **2** U mundaq dedi: — Pərvərdigar mening hada teoqim, mening қorqinim, mening nijatkərimdur! **3** Huda mening қoram teximdir, mən Uningoja tayinimən — U mening қalkınım, mening kutkuzoquqı münggüzüm, Mening egiz munarım wə baxpanahım, mening kutkuzoquqimdir; Sən meni zorawanlardın kutkuzisan! **4** Mədhiyilərgə layik Pərvərdigaroja mən nida kılımən, Xundak kılıp, mən düxmənlirimdin kutkuzulimən; **5** Qünki əlümming asarətləri meni қorxiwaldı, Ihlassızlarning yamrap ketixi meni қorxitəwti; **6** Təhətsaraning tanılırını meni qırmiwaldı, Əlüm sırtmaqları aldimoqa kəldi. (*Sheol h7585*) **7** Kiynalojinimdə mən Pərvərdigaroja nida kıldım, Hudayimoja pəryad kəturdüm; U ibadəthanisidin awazimni anglidi, Mening pəryadım Uning kulikoqa kirdi. **8** Andin yər-zemin təwrəp silkinip kətti, Asmanlarning ulları dahxətlik təwrəndi, silkinip kətti; Qünki U oqəzəpləndi. **9** Uning dimioqidin is ərləp turattı, Aqzidin qıkkən ot həmmisini yutuwətti; Uningdin kəmür qooplari qıktı; **10** U asmanlarnı engixtürüp egip qüxti, Puti astida tum қarangoğuluk idi. **11** U bir kerub üstidə pərvəz kıldı, U xamalning kanatlırida

kéründi. **12** U қарangoqulukni, xundakla yiojilojan sularni, Asmanlarning qoyuk bulutlirini, Óz ətrapida qediri kıldı. **13** Uning aldida turoqan yorukluktin, Otluk qoqlar qikip etti; **14** Pərwərdigar asmanda güldürli; Həmmidin aliy Boloquqi awazini yangrattı; **15** Bərhək, U oklirini etip, [düxmənlirimmi] tarkitiwətti; Qaqlıqlarnı qakturup, ularnı kiykas-sürəngə saldı; **16** Xuning bilən dengizning təkti körünüp kıldı, Aləmning ulliri axkarlandı, Pərwərdigarning tənbihə bilən, Dimiqining nəpisining zərbisi bilən. **17** U yüksəridin əqlini uzi tip, meni tutti; Meni uluq sulardın tartip aldı. **18** U meni küqlük düxminimdir, Manga eqmənlərdin kutkuzdi; Qünki ular məndin küqlük idi. **19** Külpətkə uqriqan künümədə, ular manga ərəxi hujum oja etti; Birak Pərwərdigar menin tayanqım idi. **20** U meni kəngri-azadə bir jayqa elip qıçırdı; U meni kutkuzdi, qünki U məndin hursən boldı. **21** Pərwərdigar həkkaniylikimoja karap manga iltipat kərsətti; Kolumning əhalilikini U manga əyatturdu; **22** Qünki Pərwərdigarning yollarını tutup kəldim; Rəzillik kılıp Hudayimdir ayrılip kətmidi; **23** Qünki uning barlıq həkümli aldimdir; Mən Uning bəlgilimiliridin qətnəp kətmidi; **24** Mən Uning bilən oqubarsız yurdum, Ózümnin gunahtın nerı kıldı. **25** Wə Pərwərdigar həkkaniylikimoja karap, Kəz aldida bolqan əhalilikim boyıqə kılıqanlırimni əyatturdu. **26** Wapadar-mehribanlarqa Ózungni wapadar-mehriban kərsitisən; Oğubarsızlarqa Ózungni oqubarsız kərsitisən; **27** Sap dilliklärəja Ózungni sap dilliş kərsitisən; Tətülərgə Ózungni tətür kərsitisən; **28** Qünki Sən ajiz məmin həlkni kutkuzisən; Birak kəzliringni təkəbbur üstigə tikip, Ularnı xərməndə kılısən; **29** Qünki Sən Pərwərdigar menin qiraqimdursən; Pərwərdigar meni başkan ərəngələkni nurlandurdu; **30** Qünki Sən arkılık düxman əqəmli arisidin yığırüp etti; Sən Hudayim arkılık mən sepildin atlap etti. **31** Təngrim — Uning yoli mukəmməldür; Pərwərdigarning sözü sinap ispatlanıojandır; U Ózigə tayanoqanlarning həmmisigə kalkandur. **32** Qünki Pərwərdigardin baxka yənə kim ilahetur? Bizning Hudayimizdin baxka kim koram taxtur? **33** Təngri menin mustəhkəm koroqinimdir; U yolumni mukəmməl, tüp-tüz kılıdu; **34** U menin putlirimni keyikningkidək kılıdu; U meni yüksəri jaylirim oja turoquzidu; **35** Kollirimmi urux kiliixka egitidu, Xunglaxka biləklirim mis kamanni kerələydi; **36** Sən manga nijatingdiki

kalkannı bərding, Sening mulayim kəmtərliking meni uluq kıldı. **37** Sən kədəmlirim astidiki jayni kəng kılding, Mening putlirim teyilip kətmidi. **38** Mən düxmənlirimni əqəmliçəp yokattim, Ular əhalak bolmioqə heq yanmidim. **39** Əyatta turalmioqudək kılıp, Əlarnı əhalak kılıp yanjidim, Ular putlirim astida yiğildi. **40** Sən jəng kiliixka küq bilən belimni baqlıding; Sən manga hujum kılıqanlarnı putum astida egildürdüng; **41** Düxmənlirimni manga arkını kılıp əqəmliçəp, Xuning bilən mən manga əqmənlərni yokattim. **42** Ular təlmürdi, birak kutkuzidiojan heqkim yok idi; Hətta Pərwərdigaroja əriwidi, Umu ularoja jawab bərmidi. **43** Mən ularnı sokup yərdiki topidək kiliwəttim; Koqidiki patqakətək mən ularnı qəyliwəttim; Ularning üstidin petikdiwəttim. **44** Sən meni həlkimning nizaliridin kutkuzoqansən; Sən meni əllərning bexi boluxka saklıding; Manga yat bolqan bir həlk hizmitimdə bolmacta. **45** Yat əldikilər manga zəiplixip təslim bolidu; Anglix bilənla ular manga itaət kılıdu; **46** Yat əldikilər qüzkünlrixip ketidu; Ular eż istiħkamliridin titrigən əhalə qıçıp kelidu; **47** Pərwərdigar hayattur! Mening Koram Texim mubarəklənsün; Nijatim bolqan koram tax Huda aliyydur, dəp mədhiyilənsün! **48** U, yəni mən üçün toluk kjasas aloqası Təngri, Həlkərni manga boysunduroqquqidur; **49** U meni düxmənlirim arisidin qıçarqan; Bərhək, Sən meni manga hujum kılıqanlardın yüksəri ketürdüng; Zorawan adəmdin Sən meni kutuldurdung. **50** Muxu səwəblik mən əller arisida sanga təxəkkür eytimən, i Pərwərdigar; Namingni uluqəlap küylərni eytimən; **51** U bolsa Əzi tikilən padixahka zor kutkuzulxarnı beqixlaydu; Əzi məsih kılıqinoja, Yəni Dawutka həm uning nəsligə mənggүgə eżgərməs muhəbbətni kərsitudu.

23 Təwəndikilər Dawutning ahirki səzliridur: — Yəssəning oqlı Dawutning bəxariti, Yukarı mərtiwigə ketürulgən, Yakupning Hudasi tərəpidin məsihələngən, Israilning səyümlük kuyqısining bəxarət səzliri mana: — **2** Pərwərdigarning Rohi mən arkılık söz kıldı, Uning səzləri tilimdir. **3** Israilning Hudasi söz kıldı, Israilning Koram Texi manga xundak dedi: — Kimki adəmlərning arisida adalət bilən səltənət kilsə, Kimki Hudadin korkux bilən səltənət kilsə, **4** U kuyax qıkkandiki tang nuridək, Bulutsız sahərdək bolidu, Yamoqurdın keyin asman süzük boluxi bilən, Yumran maysilar tuprakṭın qıçıdu, mana u xundak bolidu. **5** Bərhək, menin eyüm Təngri aldida

xundak əməsmu? Qünki U mən bilən mənggülük əhdə tüzdi, Bu əhdə həmmə ixlarda müpəssəl həm mustəhkəmdür; Qünki mening barlıq nijatlıq ixlirimni, Həmmə intizarlıkimni, U bərk uroquzmamdu? **6** Lekin iplaslarning həmmisi tikənlərdək, Həqkim əkolida tutalmıqənqə, qəriwetilidü. **7** Ular oja kol uzatkuqi əzini təmür կoral wə nəyzə sepi bilən կorallandurmisa bolmaydu; Ular həman turqan yeridə otta keydürüwetiliidü! **8** Dawutning palwanlırinining isimliri təwəndikidək hatiriləngəndür: — Tahkimonluk Yoxəb-Baxsəbət sərdarlarning bexi idi. U bir ketimlik jəngdə nəyzə oynitip, səkkiz yüz adəmni eltürgənidü. **9** Keyinkisi Ahohiy Dodoning oοqli Əliazar idi; Filistiyər yioqılıp jəng kilməkqi boldi; xu wağıttı Dawut wə uningoja həmrəh bolup qıqqan üq palwan ularni jənggə qəkirdi; Əliazar xu üqtin biri idi. Lekin Israillar qekindi; **10** u əkoqılıp, taki beliki telip, əcoli kılıqka qaplıxip қalıqqa Filistiyərnı қirdi. U küni Pərvərdigar Israillarnı qong nusrətkə erixtürdü. Həlk uning kəxioja қaytkanda pəkət olja yioqış ixila қaloqanidi. **11** Wə uningdin keyinkisi Hərarlık Agiyining oοqli Xammah idi. Bir küni Filistiyər koxun bolup yioqıloqanidi; yekin ətrapta қoyuk əskən bir kizıl maxlik bar idi. Kixılər Filistilərning aldidin қaqqanidi, **12** Xammah bolsa kizıl maxlik otturisida məzmut turup, uni koqdap Filistiyərnı қirdi; xuning bilən Pərvərdigar [Israillaroja] oqayıət zor nusrət ata kıldı. **13** Orma waqtida ottuz yolbaxqi iqidin yənə üqi Adullamning oqarioja qüxüp, Dawutning yenioja kəldi. Filistiyərning koxuni Rəfayim wadisoja bargah қuroqanidi; **14** u qoqda Dawut қoroqanda idi, Filistiyərning қarawulgahı bolsa Bəyt-Ləhəmdə idi.

15 Dawut ussap: Ah, birsi manga Bəyt-Ləhəmning dərwazisining yenidiki կuduktur su əkilip bərgən bolsa yahxi bolatti! — dewidi, **16** bu üq palwan Filistiyərning ləxkərgahidin besüp etüp, Bəyt-Ləhəmning dərwazisining yenidiki կuduktur su tarttı wə Dawutka elip kəldi; lekin u uningdin iqqili unimidi, bəlki suni Pərvərdigaroja atap teküp: **17** — I Pərvərdigar, bundak ix məndin neri bolsun! Bu üq adəmning əz կhayatiqa təwəkkul қılıp berip əkəlgən bu su ularning kənioja ohxax əməsmu! — dedi. Xuning üqün u iqxikə unimidi. Bu üq palwan қilojan ixlər dəl xular idi. **18** Zəruiyaning oοqli Yoabning inisi Abixay bu üqinинг bexi idi. U üq yüz adəm bilən қarxilixip nəyzisini pikjritip ularni eltürgən. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə nami qıqqanidi. **19** U bu üqəylənninq

iqidə əng hərmətliyi idi, xunga ularning bexi idi; lekin u awwalkı üqəyləngə yətməydi. **20** Yəhoyadaning oοqli Binaya Kabzəldin bolup, bir batur palwan idi; u kəp əltərsi ixlərni қilojan. U Moabiy Ariəlning ikki oοqlını əltürgən. Yənə կar yaqınan bir küni azgalqa qüxüp, bir xırnı əltürgənidü. **21** U həm küqtüngür bir misirlıknı əltürgənidü. Misirlıknı əkolida bir nəyzə bar idi, lekin Binayanıng əkolida bir հasila bar idi. U misirlıknı əkolidin nəyzisini tartiwelip, ez nəyzisi bilən uni əltürdü. **22** Bu ixlərni Yəhoyadaning oοqli Binaya қilojan bolup, u üq palwan arısında nam qıqaroqanidi. **23** U ottuz yolbaxqi iqidə hərmətlik idi. Lekin u awwalkı üq palwanıqə yətməydi. Dawut uni əzinin pasiban begi kıldı. **24** Ottuz yolbaxqi iqidə Yoabning inisi Asahəl, Bəyt-Ləhəmlik Dodoning oοqli Əl-Həanan bar idi. **25** [Buningdin baxxą]: Hərodluk Xammah, Hərodluk Elika, **26** Patlılık Hələz, Təkoalıq İkkəxning oοqli Ira, **27** Anatotluq Abiezər, Huxatlıq Mibonnay, **28** Ahohluk Zalmon, Nitofatlıq Mahəray, **29** Nitofatlıq Baanahning oοqli Hələb, Binyaminlardın Gibeaklı Ribayning oοqli Ittay, **30** Piratlonuk Binaya, Gaax wadiliridin Hıdday, **31** Arbatlıq Abi-Albon, Barhumluk Azmawət, **32** Xaalbonluq Əliyahba, Yaxənning oοqulları, Hərarlık Xammahning [oοqli] Yonatan, Hərarlık Xararning oοqli Ahiyam, **34** Maakatı Ahasbayning oοqli Əlisfət, Gilonluq Alitofalning oοqli Eliyam, **35** Karməllik Həzray, Arbılık Paaray, **36** Zobaḥdin boləjan Natanning oοqli Igal, Gadlıq Banni, **37** Ammoniy Zələk, Bəerotluq Nahəray (u Zəruiyaning oοqli Yoabning yaraq ketürgüqisi idi), **38** Yitrilik Ira, Yitrilik Garəb **39** wə Hıttiy Uriya қatarlıklar bolup, ularning həmmisi ottuz yəttə kixi idi.

24 Pərvərdigarning oqəzi pi Israiloja yənə կozojaldı. Xuning bilən U ularni jazalax üçün Dawutni կozojiwidü, u adəm qıqırıp, ularoja: — Israillar bilən Yəhudalıklarning sanini al, dedi. **2** Padixaḥ eż yenida turqan koxun sərdarı Yoab: Baroqin, Dandin tartip Bər-Xebaojqə Israilning həmmə կəbililirinening yurtlırını kezip, həlkni sanap qıqqın, mən həlkning sanini biləy, dedi. **3** Yoab padixaḥka: Bu həlk հəzər məyli կanqılık bolsun, Pərvərdigar Hudaying ularning sanini yüz həssə axurqay. Buni oqojam padixaḥ, eż kezi bilən kərgəy! Lekin oqojam padixaḥ nemixka bu ixtin hux bolidikin? — dedi. **4** Əmma Yoab bilən қoxunning baxxą sərdarlıri unimisimu, padixaḥning yarlıkı ulardın küqlük idi; xuning bilən Yoab bilən қoxunning baxxą sərdarlıri Israilning həlkini saniqılı

padixahning kexidin qıktı. **5** Ular Iordan dəryasidin ətüp Yaazərgə yekin Gad wadisida Aroərdə, yəni xəhərning jənub təripidə bargah tiki. **6** Andin ular Gileadka wə Tahtim-Hədxining yurtiqa kəldi. Andin Dan-Yaanoğa kelip ayliniq Zidonoşa bardı. **7** Andin ular Tur degən қororanlıq xəhərgə, xundakla Hıwiylar bilən Qanaaniylarning həmmə xəhərlirigə kəldi; andin ular Yəhuda yurtining jənub təripiga, xu yərdiki Bəər-Xebaojıqə bardı. **8** Xundak, kılıp ular pütkül zeminni kezip, tokkuz ay yigirmə kün etkəndin keyin, Yerusalem oja yenip kəldi. **9** Yoab padixahka həlkning sanini məlum kılıp: Israilda kılıq kətürələydiqan baturdın səkkiz yüz mingi, Yəhudada bəx yüz mingi bar ikən, dedi. **10** Dawut həlkning sanini aləqandin keyin, wijdani azablandı wə Pərwərdigar oja: Bu kılıqını eojir gunah boluptu. I Pərwərdigar, կuluning kəbihlikini kətürüwətkəysən; qünki mən tolimu əhməkanılık kiptimən, dedi. **11** Dawut ətigənda turoqanda Pərwərdigarning səzi Dawutning aldin kərgüqisi bolovan Gad pəyəmərbərgə kelip: **12** — «Berip Dawutka eytkin, Pərwərdigar: — Mən üq [bala-ķazanı] aldingoşa կoyımən, ularning birini tallıwalojın, mən xuni üstüngə qüxürimən, dəydu — degin» — deyildi. **13** Xuning bilən Gad Dawutning kexioja kelip buni uningoja dedi. U uningoja: «Yətə yilojıqə zeminingda aqarqılıq sanga bolsunmu? Yaki düxmənliring üç ayçıqə seni կoşlap, sən ulardin կaqamsən? Wə yaki üq küngiqə zeminingda waba tarkəlsunmu? Əmdi sən obdan oylap, bir nemə degin, mən meni Əwətküqigə nemə dəp jawap berəy?» — dedi. **14** Dawut Gadka: Mən tolimu tənglikə կaldım! Səndin etünəyki, biz Pərwərdigarning կolioqa qüxəyli; qünki Uning rəhəimdilliği zordur; insanning կolioqa pəkət qüxüp կalmıqaymən! — dedi. **15** Xuning bilən Pərwərdigar ətigəndin tartip bekitilgən wakitkıqə waba qüxürdi. Dandin tartip Bəər-Xebaojıqə yotmix ming adəm eldi. **16** Əmdi pərixtə կolini Yerusalem oja uzutup xəhərni һalak կilay degəndə, Pərwərdigar eojir həkümədin puxayman kılıp, həlkni һalak kiliwatkan Pərixtigə: Əmdi boldi կilojin; կolungni yiəqkin, — dedi. U wağıtta Pərwərdigarning Pərixtisi Yəbusiy Arawnahning hamininining yenida idi. **17** Dawut həlkni yokitiwatkan pərixtini kərgəndə Pərwərdigar oja: Mana, gunah կilojan mən, kəbihlik կiloquqi məndurmən. Lekin bu կoylar bolsa nemə կildi? Sening կolung mening üstümgə wə atamning jəmatining üstiga qüxsun! — dedi. **18** Xu künü Gad Dawutning kexioja kelip uningoja:

Berip Yəbusiy Arawnahning haminoja Pərwərdigar oja atap bir kurbangah yasiojin, dedi. **19** Dawut Gadning səzi boyiqə Pərwərdigar buyruqəndək կildi. **20** Arawnah կarap padixah bilən hizmətkarlarning əz təripigə keliwatkinini կerüp, aldioja qikip padixahning alidda yüzini yərgə təkküziip, təzim կildi. **21** Arawnah: Olojam padixah nemə ix bilən կullirining aldioja կaldilikin? — dəp soridi. Dawut: Həlkning arisida wabani tohtitix üçün, bu hamanni səndin setiwlip, bu yərdə Pərwərdigar oja bir kurbangah yasiojili կaldım, — dedi. **22** Arawnah Dawutka: Olojam padixah əzli nemini halisila xuni elip կurbanlık կilsila. Mana bu yərdə կeydirmə կurbanlık üçün kalilar bar, otun կilixka haman tepidiojan tırnilar bilən kalilarning boyunturukluları bar. **23** I padixah, buning հəmmisini mənki [Arawnah] padixahka təkdim կilay, dedi. U yənə padixahka: Pərwərdigar Hudaliri silini կobul kılıp xəpkət kərsətkəy, dedi. **24** Padixah Arawnah oja: Yak, կandakla bolmisun bularni səndin əz nərhidə setiwləmisəm bolmayıdu. Mən bədəl təliməy Pərwərdigar Hudayımoja կeydirmə կurbanlıklarnı һərgiz sunmaymən, — dedi. Andin Dawut haman bilən kalilarnı əllik xəkəl kümüxkə setiwaldi. **25** Andin Dawut u yərdə Pərwərdigar oja bir kurbangah yasap, կeydirmə կurbanlıklär bilən inaqlıq կurbanlıklär կildi. Pərwərdigar zemin üçün kılıjan dualarnı կobul kılıp, waba Israilning arisida tohtidi.

Padixahlar 1

1 Dawut padixah heli yaxinip қалојаниди; uni yotkan-ədiyal bilen yapsimu, u issimaytti. **2** Hizmətkarlıri uningoja: — Ojojam padixah əzliri üçün, aldilirida turidiojan bir pak kız tapkuzayli; u padixahtın həwər elip, silining կողակlırıda yatsun; xuning bilen ojojam padixah issiyla — dedi. **3** Ular pütkül Israil zemiinini kezip güzəl bir kızni izdəp yürüüp, ahiri Xunamlik Abixagni tepip padixahtning aldioja elip kəldi. **4** Kız intayin güzəl idi; u padixahtın həwər elip uning hizmitidə bolatti, əmma padixah uningoja yekinqılık kilmaytti. **5** Əmma Haggitning oqlı Adoniya mərtiwiisini kətürməkqi bolup: «Mən padixah bolımən» dedi. U əziga jəng hərwiliri bilen atlıklärni wə aldida yüradiojan əllik əskərnı təyyar kıldı **6** (uning atisi heqkaqan: «Nemixkə bundak kılısən?») dəp, uningoja tənbih-tərbiyə beripmu bəkmiojanidi həm u nahayıti kelixkən yigit bolup, anisi uni Abxalomdin keyin tuqşanidi). **7** U Zəruuiyaning oqlı Yoab wə kaḥin Abiyatar bilen məslihət kilihip turdi. Ular bolsa Adoniya oja eğixip uningoja yardım berətti. **8** Lekin kaḥin Zadok wə Yəhoyadanıng oqlı Binaya, Natan pəyojəmbər, Ximəy, Rəy wə Dawutning əz palwanlıri Adoniya oja əgəxmidi. **9** Adoniya koy, kala wə bordiojan torpaqları ən-Rogalning yenidiki Zohəlet degen taxta soydurup, həmmə aka-ukilirini, yəni padixahtning oqulları bilen padixahtning hizmitidə bolqan həmmə Yəhudalarnı qakirdi. **10** Lekin Natan pəyojəmbər, Binaya, palwanlar wə əz inisi Sulaymanni u qakirmidi. **11** Natan bolsa Sulaymannıng anisi Bat-Xebaqa: — «Anglimidingmu? Haggitning oqlı Adoniya padixah boldi, lekin ojojımız Dawut uningdin həwərsiz. **12** Əmdi mana, əz jening wə oqlung Sulaymannıng jenini kutkuzuxka menin sanga bir məslihət beriximkə iżazət bərgəysən. **13** Dawut padixahtning aldioja berip uningoja: — Ojojam padixah əzliri կəsəm kilipl əz kəminilirigə wədə kilipl: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup təhtimdə oltridu» degen əməsmidilə? Xundak turukluk nemixkə Adoniya padixah bolidu? — degin. **14** Mana, padixah bilen səzlixip turoqiningda, mənmə sening kəynindin kirip səzüngni ispatlaymən, — dedi. **15** Bat-Xeba iqliki əygə padixahtning kəxiqə kirdi (padixah tolimu kerip kətkənid, Xunamlik Abixag padixahtning hizmitidə boluwatatti). **16** Bat-Xeba padixahtka engixip təzim kıldı. Padixah: — Nemə təliping bar? — dəp soridi.

17 U uningoja: — I ojojam, sili Pərvərdigar Hudaliri bilən əz dedəklirigə: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup təhtimdə oltridu» dəp կəsəm կılɔjanidila. **18** Əmdi mana, Adoniya padixah boldi! Lekin i ojojam padixah, silining uningdin həwərliri yok. **19** U kəp kalilarnı, bordak torpaklar bilen կəylərnı soydurup, padixahtning həmmə oqullırını, Abiyatar kaḥinni wə koxunning sardarı Yoabni qakirdi. Lekin կulları Sulaymanni u qakirmidi. **20** Əmdi, i ojojam padixah, pütkül Israilning kəzli siligə tikilməktə, ular ojojam padixahtning əzliridin keyin təhtliridə kimning oltridiojanlıkı toqrisida ularoja həwər berixlirini kütixiwatidu; **21** bir kararoja kəlmisilə, ojojam padixah əz ata-bowlirili bilən billə uhlaxkə kətkəndin keyin, mən bilən oqlum Sulayman gunahkar sanılıp կələrmizməkin, — dedi. **22** Mana, u tehi padixah bilən səzlixip turoqinida Natan pəyojəmbərmə kirip kəldi. **23** Ular padixahtka: — Natan pəyojəmbər kəldi, dəp həwər bərdi. U padixahtning aldioja kiripla, yüzini yərgə yekip turup padixahtka təzim kıldı. **24** Natan: — I ojojam padixah, sili Adoniya məndin keyin padixah bolup menin təhtimdə oltridu, dəp eytikanidilim? **25** Qünki u bugün qüxüp, kəp buķa, bordiojan torpaklar bilən կəylərnı soydurup, padixahtning həmmə oqullırını, koxunning sardarlarını, Abiyatar kaḥinni qakirdi; wə mana, ular uning aldida yəp-iqip: «Yaxisun padixah, Adoniya!» — dəp towlaxmakta. **26** Lekin կulları bolqan meni, Zadok kaḥinni, Yəhoyadanıng oqlı Binayani wə կulları bolqan Sulaymanni u qakirmidi. **27** Ojojam padixah kimning əzliridin keyin ojojam padixahtning təhtidə oltridiojanlığını əz կullarıqə ukturmay u ixni buyrudilim? — dedi. **28** Dawut padixah: — Bat-Xebanı aldimoja կiqkiringlar, dedi. U padixahtning aldioja kiripl, uning aldida turdi. **29** Padixah bolsa: — Jenimni həmmə kiyinqılıktın kutkuzojan Pərvərdigarning hayatı bilən կəsəm kılımənki, **30** mən əslidə Israilning Hudasi Pərvərdigar bilən sanga կəsəm kilipl: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup ornumda menin təhtimdə oltridu» dəp eytキンimdək, bugünkü kündə mən bu ixni qoķum wujudka qikirimən, — dedi. **31** Wa Bat-Xeba yüzini yərgə yekip turup padixahtka təzim kilipl: — Ojojam Dawut padixah, əbədiy yaxisun! — dedi. **32** Dawut padixah: — Zadok kaḥinni, Natan pəyojəmbərni, Yəhoyadanıng oqlı Binayani aldimoja qakiringlar, dedi. Ular padixahtning aldioja kəldi. **33** Padixah ularoja: — Ojojanglarning

hizmətkarlarını əzüngalarqa қoxup, Sulaymanni eз keqirimgə mindürüp, Gihonoja elip beringlar; **34** u yerdə Zadok kahin bilən Natan pəyoqəmbər uni Israilning üstigə padixah boluxka məsih kilsun. Andin kanay qelip: — Sulayman padixah yaxisun! dəp towlanglar. **35** Andin u təhtimdə olturuxka bu yərgə kəlgəndə, uningoja əgixip menginglər; u menin ornumda padixah bolid; qünki mən uni Israil bilən Yəhudanıng üstiga padixah boluxka təyinlidim, — dedi. **36** Yəhoyadanıng oöli Binaya padixahka jawab berip: — Amin! Olojam padixahning Hudasi Pərvərdigarmu xundak buyrusun! **37** Pərvərdigar oojam padixah bilən billə boloqandək, Sulayman bilən billə bolup, uning təhtini oojam Dawut padixahningkidin tehimu uluq kılqay! — dedi. **38** Zadok kahin, Natan pəyoqəmbər, Yəhoyadanıng oöli Binaya wə Kərətiylər bilən Pəlatiylər qüxüp, Sulaymanni Dawut padixahning keqirioja mindürüp, Gihonoja elip bardi. **39** Zadok kahin ibadət qediridin may bilən toloqan bir münggüzni elip, Sulaymanni məsih kıldı. Andin ular kanay qaldı. Həlkning həmmisi: — Sulayman padixah yaxisun! — dəp towlasti. **40** Həlkning həmmisi uning kəynidin əgixip, sunay qelip zor xadlik bilən yər yeriləqdək təntənə kılıxtı. **41** Əmdi Adoniya wə uning bilən jəm bolqan mehmanlar ojizalınıp qıkkanda, xuni angldi. Yoab kanay awazını angliqanda: — Nemixka xəhərdə xunqə kiykas-sürən selinidü? — dəp soridi. **42** U tehi səzini tüğətməyla, mana Abiyatar kahinning oöli Yonatan kıldı. Adoniya uningoja: — Kirgin, kəysər adəmsən, qoqum bizgə hux həwər elip kelding, — dedi. **43** Yonatan Adoniyaqə jawab berip: — Undak əməs! Olojımız Dawut padixah Sulaymanni padixah kıldı! **44** Wə padixah ezi uningoja Zadok kahinni, Natan pəyoqəmbərni, Yəhoyadanıng oöli Binayani wə Kərətiylər bilən Pəlatiylərni həmrəh kılıp əwitip, uni padixahning keqirioja mindürdü; **45** andin Zadok kahin bilən Natan pəyoqəmbər uni padixah boluxka Gihonda məsih kıldı. Ular u yerdin qıkip xadlik kılıp, pütük xəhərnı kiykas-sürən bilən lərzigə saldı. Siz anglawatkan sada dəl xudur. **46** Uning üstigə Sulayman hazır padixahlıq təhtidə olturiwatidu. **47** Yəna kelip padixahning hizmətkarları kelip oojımız Dawut padixahka: «Hudalırı Sulaymannıg namini siliningkidin əwzəl kılıp, təhtini siliningkidin uluq kılqay!» dəp bəht tiləp mubarəkləxkə kelixti. Padixah ezi yatkən orunda səjdə kıldı **48** wə padixah: — «Bügün menin təhtimə olturoquqi birsini təyinləğen,

ez kezliməngə xuni kərgütəgən Israilning Hudasi Pərvərdigar mubarəklənsun!» — dedi — dedi.

49 Xuni anglap Adoniyaning barlıq mehmanlıri hədükup, ornidin kopup hərbiri ez yolioja kətti. **50** Adoniya bolsa Sulaymandın korkup, ornidin kopup, [ibadət qedirioja] berip kurbangahning münggüzlərini tutti. **51** Sulaymanoja xundak həwər berilip: — «Adoniya Sulayman padixahtın korkidu; qünki mana, u kurbangahning münggüzlərini tutup turup: — «Sulayman padixah bugün manga xuni kəsəm kilsunki, u ez əkulini kılıq bilən əltürməslikkə wədə kılqay» dedi», — deyildi. **52** Sulayman: — U durus adəm bolsa bexidin bir tal qaq yərgə qüxməydu. Lekin uningda rəzillik teplisa, əlidü, dedi. **53** Sulayman padixah adəm əwitip uni kurbangahdin elip kəldi. U kelip Sulayman padixahning aldida engixip təzim kıldı. Sulayman uningoja: — Əz əyüngə kətkin, — dedi.

2 Dawutning əlidiojan waktı yekin laxkanda, oöli

Sulaymanoja tapılap mundak dedi: — **2** «Əmdi yər yüzdikilərning həmmisi baridiojan yol bilən ketimən. Yürəklik bolup, ərkaktək bolojin! **3** Sən barlıq kılıvatkan ixliringda həmdə barlıq niyat kılqan ixliringda rawaj tepixing üçün Musaqa qüxürülgən əkanunda pütülgəndək, Pərvərdigar Hudayingning yollırıda mengip, Uning bəlgilimiliri, Uning əmrliri, Uning həkümleri wə agah-guwaşlıklarıda qing turup, Uning tapxurukını qing tutkın. **4** Xundak kılqanda Pərvərdigar manga: «Əgər əwlədliring ez yolioja kəngül bəlüp, Menin aldımda pütün kəlbə wə pütün jeni bilən həkikəttə mangsa, sanga əwlədingdin Israilning tahtidə olturuxka bir zat kəm bolmaydu» dəp eytkən səzığa əməl kılıdu. **5** Əmma Zəruiyanıng oöli Yoabning manga kılqinini, yəni uning ezi kəndək kılıp Israilning koxunidiki ikki sərdarnı, yəni Neriyanıng oöli Abnər bilən Yətərning oöli Amasani urup əltürüp, tinq məzgildə jəngdə tekülgəndək əkan teküp, beligə baoqlıqan kəmərgə wə putioja kiyən kəxigə jəngdə tekülgəndək əkan qeqip, daq kılqanlığını bilisən. **6** Sən uni danalıkingə muwapik bir tərəp kılıp, uning ak bexininq gərgə salamat qüxüxigə yol koymıqaysən. (*Sheol h7585*) **7** Lekin Gileadlıq Barzillayning oqqullırıja mehribanlıq kərsitip, dastihininqdin nan yegüzin; qünki mən akang Abxalomdin əqəqinimdə, ular yenimoja kelip manga xundak kılqan. **8** Wə mana Bahurimdin kəlgən Binyamin kəbilisidin Geranıng oöli Ximəy yeningda turidu. U mən Maħanaimoja baridiojanda,

əxəddiy lənət bilən meni қarоjidi. Keyin u Iordan dəryasında berip menin aldimoja kəlgəndə, mən Pərvərdigarning [namı] bilən uningçə: «Seni қılıq bilən əltürməymən» dəp կəsəm kıldı. **9** Əmma hazır uni gunahsız dəp sanimiqin. Əzüng dana kixi bolqandan keyin uningçə қandaq қılıxni bilişən; hərhalda uning ak bexini қanitip gərgə qüxürgin». (*Sheol h7585*) **10** Dawut ez ata-bowliri bilən bir yərdə uhlidi. U «Dawutning xəhiri» [değən jayda] dəpnə қılındı. **11** Dawutning Israiloja səltənət kılıqan waqtı kırık yıl idi; u Həbronda yəttə yil səltənət kılıp, Yerusalemda ottuz üç yil səltənət kıldı. **12** Sulayman atisi Dawutning təhtidə olturdu; uning səltənəti heli mustəhkəmləndi. **13** Əmma Həggitning oqlı Adoniya Sulaymannıñ anisi Bat-Xebanıñ əxioja bardi. U uningdin: — Tinqliq məksitidə keldingmu? — dəp soridi. U: — Xundak, tinqliq məksitidə, dedi. **14** U yənə: — Sanga bir səzüm bar idi, dedi. U: — Səzüngni eytkin, dedi. **15** U: — Bilisənki, padixaḥlık əslidə meningki idi, wə pütün Israil meni padixaḥ bolidu dəp, manga қaraytti. Lekin padixaḥlık məndin ketip, inimning ilkiga etti; qünki Pərvərdigarning iradisi bilən u uningki boldi. **16** Əmdi sanga bir iltimasim bar. Meni yandurmıqin, dedi. U: — Eytkin, dedi. **17** U: — Səndin etünimən, Sulayman padixaḥka mən üçün eytkinki — qünki u sanga yak deməydi! — U Xunamlıq Abixagnı manga hotunlukka bərsun, dedi. **18** Bat-Xeba: — Makul; sən üçün padixaḥka səz kılay, dedi. **19** Bat-Xeba Adoniya üçün səz қılıjılı Sulayman padixaḥning aldioja bardi. Padixaḥ, kəpup aldioja berip, anisioja təzim kıldı. Andin tahtığə berip olturup padixaḥning anisioja bir təhtni kəltürdü. Xuning bilən u uning ong yenida olturup, uningçə: — **20** Sanga kiqikkınə bir iltimasim bar. Meni yandurmıqin, dedi. Padixaḥ, uningçə: — I ana, sorawargin, mən seni yandurmamən, dedi. **21** U: — Akang Adoniyaqa Xunamlıq Abixagnı hotunlukka bərgüzgin, dedi. **22** Sulayman padixaḥ, jawab berip anisioja: — Nemixka Adoniya üçün Xunamlıq Abixagnı soraysən? U akam bolqanıkən, uning üçün, Abiyatar kahin üçün wə Zəruiyanıñ oqlı Yoab üçün padixaḥlıknıñ sorimamsən! — dedi. **23** Sulayman padixaḥ Pərvərdigar bilən կəsəm kılıp mundak dedi: — Adoniya xu səzni қılıqını üçün elmisə, Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalısun! **24** Mening ornumni mustəhkəm қılıqan, atamning tahtidə olturoquzoqan, Əz wədisi boyiqə

manga bir əyni կurojan Pərvərdigarning hayatı bilən կəsəm kılımənki, Adoniya bugün əlüməgə məhküm қılındı, dedi. **25** Xuning bilən Sulayman padixaḥ, Yəhoyadanıñ oqlı Binayani bu ixka əwətti; u uni qepip əltürdü. **26** Padixaḥ, Abiyatar kahinoja: — Mang, Anatottiki əz etizlikinqoja baroqin. Sən əlüməgə layikşən, lekin sən Rəb Pərvərdigarning əhdə sandukını atam Dawutning aldida ketürgənliking tüpəylidin, wə atamning tartkan həmmə azab-okubətliridə uningçə həmdərd bolqining üçün, mən hazır seni əlüməgə məhkum kilməymən, dedi. **27** Andin Sulayman Abiyatarnı Pərvərdigaroja kahin boluxtin juda kılıp həydidi. Xuning bilən Pərvərdigarning əlinin jəməti toqrluluk Xiloḥda eytən sezi əməlgə axuruldu. **28** Buning həwiri Yoabka yətkəndə (qünki Yoab Abxalomqa əgəxmigən bolsimu, Adoniyaqa əgəxkənidi) Yoab Pərvərdigarning qədirioja əqəp kurbangahning münggüzlərini tuttu. **29** Sulayman padixaḥka: «Man, Yoab Pərvərdigarning qədirioja əqəp berip, kurbangahning yenida turidu» degən həwər yətküzdü. Sulayman Yəhoyadanıñ oqlı Binayani xu yərgə əwətip: — Mang, uni əltürüwətən, dedi. **30** Binaya Pərvərdigarning qədirioja berip uningçə: — «Padixaḥ, seni buyakka qıksun!» dedi, dedi. U: — Yak, muxu yərdə elimən, dedi. Binaya padixaḥning yenioja kaytip uningçə həwər berip: — Yoab mundak-mundak dedi, manga xundak jawab bərdi, dedi. **31** Padixaḥ, uningçə: — U əzi degəndək kılıp, uni qepip əltürgin wə uni dəpnə kılıqin. Xuning bilən Yoab təkkən nahək қan məndin wə atamning jəmətidin kətürülüp kətkəy. **32** Xundak kılıp atam Dawut bihəwər əhwalda u ezipin adil wə esil ikki adəmni, yəni Israilning қoxunining sərdarı nərning oqlı Abnər bilən Yəhədanıñ қoxunining sərdarı Yətərning oqlı Amasanı қılıqlıqını üçün, Pərvərdigar u təkkən қanni əz bəxiyoja yanduridu. **33** Ularning kəni Yoabning bəxi wə nəslining bəxiyoja mənggү yanojayı; lekin Dawut, uning nəslisi, jəməti wə təhtığə əbədil'əbədgıqə Pərvərdigardin tinq-hatırjəmlik bolqayı, dedi. **34** Yəhoyadanıñ oqlı Binaya əqəp uni qepip, əlüməgə məhkum kıldı. Andin u qəldiki əz əyidə dəpnə kılındı. **35** Padixaḥ, Yəhoyadanıñ oqlı Binayani uning orniyoja қoxunining sərdarı kıldı; padixaḥ, Abiyatarning orniyoja Zadokni kahin kılıp təyinlidi. **36** Andin keyin padixaḥ Ximəyni qakırıp uningçə: — Yerusalemda əzünggə bir ey selip u yərdə olturoqin. Baxka heq yərgə qıqlıma. **37** Əgər

sən qikip Kidron jilojisidin etsəng, xuni enik bilip koyki, xu kündə sən xəksiz elisən. Sening kening eż bexingqə qüxidu, dedi. **38** Ximəy padixahka: — Olojamning səzi bərəkətur. Olojam padixah eytkandək kulliri xundak kılıdu, dedi. Xuning bilən Ximəy uzun wakıtkıqə Yerusalemda turdi. **39** Üq yıldın keyin xundak boldiki, Ximəyning kulliridin ikkisi keqip Maakaħning oqlı, Gatning padixahı Akixning kəxiqə bardı. Ximəygə: — Mana kulliring Gat xəhirdə turidu, degən həwər yətküzüldi. **40** Ximəy exikini toküp kullirini izdigili Gatka, Akixning yeniqə bardı. Andin u yenip eż kullirini Gattin elip kəldi. **41** Sulaymanoqa: — Ximəy Yerusalemda Gatka berip kəldi, dəp həwər yətküzüldi. **42** Padixah Ximəyni qaķirtip uningoja: — Mən seni Pərvərdigar bilən kəsəm kildurup: — Xuni enik bilip koyki, sən kaysi künü qikip birər yərgə baroqan bolsang, sən xu künidə xəksiz elisən, dəp agahlandurup eytmioqanmidim? Əzüngmu, mən anglojan söz bərhək, degəndindən? **43** Xundak bolqanıkən, nemixqə əzüng Pərvərdigar aldida kılqan kəsiminqni buzup, mən sanga buyruqan buyrukumnimu tutmiding? — dedi. **44** Padixah Ximəygə yənə: Sən atam Dawutka kılqan həmmə rəzillikni obdan bilisən, u kənglüngə ayandur. Mana Pərvərdigar rəzillikingni eż bexingqə yanduridu. **45** Lekin Sulayman padixahı bolsa bərikətləni, Dawutning təhti Pərvərdigarning aldida əbədil'əbəd mustəhkəm kılınidu, dedi. **46** Andin padixahning buyruki bilən Yəhoyadaning oqlı Binaya qikip uni qepip oltürdi. Padixahlıq bolsa Sulaymannı qolida mustəhkəm kılındı.

3 Sulayman Misirning padixahı Pirəwn bilən ittipak tütüp Pirəwnning kızını hotunlukça aldı. Əz ordisi, Pərvərdigarning eyi wə Yerusalemning qərisidiki sepilni yasap pütükzgüqilik u uni «Dawutning xəhiri»gə apirip turoquzdi. **2** Xu wakitlarda Pərvərdigarning nami üçün bir ibadəthana yasalmıqını üçün həlk «yükiri jaylar»da kurbanlıklarını kılatti. **3** Sulayman Pərvərdigarnı səyüp, atisi Dawutning bəlgiligənliridə mangatti. Pəkət «yükiri jaylar»da kurbanlıq kılıp huxbuyluq yakattı. **4** Padixah kurbanlıq kılıqli Gibeonqa bardı; qünki u yər «uluq yüksək jay» idi. Sulayman u yərdiki kurbangalda bir ming kəydürmə kurbanlıq sundı. **5** Pərvərdigar Gibeonda Sulaymanoqa keqisi qüxicə kərəndi. Huda uningoja: — Mening sanga nemə beriximni layık tapsang, xuni tiligin, dedi. **6**

Sulayman jawabən mundak dedi: — Ələkən atam Dawut Sening aldingda həkikət, həkkəniliylik wə kənglining səmimiyyiliyi bilən mangənənlilik bilən Sən uningoja zor mehribanlıqni kərsatkəniding; wə Sən xu zor mehribanlıqni dawam kılıp, bugünkü kündikidək eż təhtidə olturoqılı uningoja bir oqul bərding. **7** Əmdi i Pərvərdigar Hudayim, ələkən atam Dawutning ornida padixah kıldırdı. Əmma mən paşət bir gedək bala halas, qikix-kirixnimu bilməymən. **8** Əz ələkən Sən tallıqan həlkinq, kəplükidin sanap bolmaydiqan həsabsız uluq bir həlk arısında turidu. **9** Xunga Əz ələkən qolungoja həlkinqning üstidə həküm kılıxka yahxi-yamanni pərk etdiqan oyoqak bir kəlbni bərgəysən; bolmisa, kim bu uluq həlkinq üstigə həküm kılalisun? — dedi. **10** Sulaymannı xuni tilikini Rəbni hux kıldı. **11** Huda uningoja: — Sən xuni tiligining üçün — Ya əzüng üçün uzun əmür tiliməy, ya əzüng üçün delət-baylıq tiliməy, ya düxmənliringning janlınızı tiliməy, balkı toqra həküm kılıqli oyoqak boluxka əzüng üçün əkil-parasətni tiligining üçün, **12** mana, sezüng boyiqə xundak kıldırm. Mana sanga xundak dana wə yorutuloqan kəlbni bərdimki, səndin ilgiri sanga ohxaydiojını bolmioqan, səndin keyinmu sanga ohxaydiojını bolmaydu. **13** Mən sən tilimigən nərsinimu, yəni delət-baylıq wə xan-xəhrətni sanga bərdim. Xuning bilən barlıq künliringdə padixahıarning arısında sanga ohxax bolidiojını qıkmayıdu. **14** Əgər atang Dawut mangozandak Mening yollırımda mengip, bəlgilimilirim wə əmrlirimni tutşang künliringni uzartımən, dedi. **15** Sulayman oyoqanoğanda, mana bu bir qüx idi. U Yerusaleməqə kelip Pərvərdigarning əhədə sandukining aldioja kelip, ərə turup kəydürmə kurbanlıkları kılıp, təxəkkür kurbanlıklärını etküzüp, həmmə hizmətkarlıriqə ziyapət kılıp bərdi. **16** Xuningdin keyin ikki pahixə ayal padixahıning kəxiqə kelip uning aldida turdi. **17** Birinqi ayal: — I oyojam! Mən wə bu hotun bir əydə olturımız; u mən bilən əydə turojinida bir balını tuqdum. **18** Mən balını tuqup üç kündin keyin u hotunmu bir bala tuqdi. Biz ikkiylən u yərdə olturduk; əydə bizdən baxka həq yat adəm yok idi, yaloquz biz ikkiylən əydə iduk. **19** Xu keqidə bu hotunning balısı oldu; qünki u balısını besip əltürüp əyənən qoyqanıdi. **20** U yerim keqidə kopup dedəkləri uhlap qəloqanda, yenimdin oqlumni elip eż əkərək qısqıqə selip, ezininq əlgən oqlunu mening əkərək qısqıqə selip koyuptu. **21** Ətisi kopup bala mən emitəy desəm mana

əlük turidu. Lekin ətigəndə karisam, u mən tuoğkan bala əməs idi, dedi. **22** Ikkinqi ayal: — Yak, undak əməs. Tirik қалojini meninq oqlum, elgini sening oqlung, dedi. Lekin birinqi ayal: — Yak, elgini sening oqlung, tirik қalojini meninq oqlum, dedi. Ular xu ҳaləttə padixahning aldida talixip turatti. **23** Padixah: — Biri: «Tirik қalojini meninq oqlum, elgini sening oqlung» dəydu. Əmma yənə biri: «Yak, elgini sening oqlung, tirik қalojini meninq oqlum» dəydu, dedi. **24** Padixah: Manga bir kiliq elip kelinqilar, dedi. Ular kiliqni padixahka elip kəlgəndə **25** padixah: Tirik balini otturidin kesip ikki parqə kılıp yerimini birigə, yənə bir yerimni ikkinqisigə beringlar, dedi. **26** U waqtitta tirik balining anisi eż balisoja iqini aqritip padixahka: — Ah ojojam! Tirik balini uningoja bərsilə, hərgiz uni eltürmigəylə — dəp yalwurdi. Lekin ikkinqisi: — Uni nə meninqi nə seningki kilmay, otturidin kesinglər, dedi. **27** Padixah jawabən: — Tirik balini uningoja beringlar, uni həq eltürmənglər; qünki bu balining anisi xudur, dedi. **28** Pütkül Israil padixahning kilojan həkümü toqrisida anglidi wə ular padixahtın korktı, qünki ular Hudaning adıl həkümlərni qıkırix danalikinə uningda barlığını kərdi.

4 Sulayman padixah pütkül Israiloja padixah boldi. **2** Uning qong əməldarlıri munular: — Zadokning oqlı Azariya kahin idi; **3** Xixanıng oqulları Elihorəf wə Ahiyah katipları idi; Ahiludning oqlı Yəhoxafat diwanbegi idi; **4** Yəhoyadaning oqlı Binaya қoxunning bax sərdarı idi. Zadok bilən Abiyatar kahinlər idi; **5** Natanning oqlı Azariya nazarət begi, Natanning yənə bir oqlı Zabud həm kahin wə padixahning məslihətqisi idi. **6** Ahixar ordining oqojidarı, Abdanıng oqlı Adoniram baj-alwan begi idi. **7** Pütkül Israil zeminidə Sulayman padixahning ezi üçün wə ordidikiləri üçün yemək-iqmək təminləydiqan, on ikki nazarətqi təyinləngəndi; ularning hərbiri yilda bir aydın yemək-iqmək təminləxkə məs'ul idi. **8** Ularning ismi təwənda hatırıləngən: Əfraim taoqlik rayonioja Bən-Hur; **9** Makaz, Xaalbim, Bəyt-Xəməx wə Elon-Bəyt-Hananoja Bən-Dəkər; **10** Arubotka Bən-Həsəd; u yənə Sokoh wə Həfər degən barlıq yurtkımı məs'ul idi; **11** yənə Nafat-Dorqa Bən-Abinadab (u Sulaymannıng kizi Tafatni hotunlukka alojan); **12** Taanak, Məgiddo wə Yizrəelning təwənki təripidiki Zarətanıng yenida bolovan pütkül Bəyt-Xanoja, xundakla Bəyt-Xandın tartip Abəl-Məhələhəqiqə, Jokneamdin ətküçə bolovan zeminlaroja Ahiludning oqlı Baana; **13** Ramot-

Gileadka Bən-Gəbər; u yənə Gilead yurtioja jaylaxkan, Manassəhning oqlı Yairoja təwə bolovan kəntlər wə həm Baxandiki yurt Argob, jümlidin u yərdiki sepili, mis baldaklıq қowukluları bolovan atmix qong xəhərgimu məs'ul idi. **14** Mahanaimoqa İddoning oqlı Ahinadab; **15** Naftalioja Ahimaaz (u Sulaymannıng kizi Basimatni hotunlukka alojanidi). **16** Axir wə Alotka Huxayning oqlı Baanah; **17** Issakaroja Paruahning oqlı Yəhoxafat; **18** Binyamin zeminiqə Elanıng oqlı Ximəy; **19** Gilead zeminiqə (əslidə Amoriylarning padixahı Sihon wə Baxanning padixahı Ogning zemini idi) Urining oqlı Gəbər. U xu yurtka birdinbir nazarətqi idi. **20** Yəhuda bilən Israilning adəmləri dengiz sahilidiki kumdək nuroqun idi. Ular yəp-iqip, huxallıq kılatti. **21** Wə Sulayman bolsa [Əfrat] dəryasidin tartip Filistiyələrinə zeminiqə wə Misirning qebraliriojqə bolovan həmmə padixahlıklärning üstidə səltənət kılatti. Ular ulpan kəltürüp Sulaymannıng pütün emridə uning hizmitidə bolatti. **22** Sulaymannıng ordisiqə ketidiojan künlük təminat üçün ottuz kor taskiojan ak un, atmix kor kara un, **23** on bordiojan uy, yaylakṭın kəltürulgən yigirmə uy, yüz koy ketətti; buningdin baxka buoşular, jərənlər, kiyiklər wə bordiojan tohular lazımdı. **24** Qünki u Tifsahdin tartip Gazaçıqə, [Əfrat] dəryasınınə bu təripidiki həmmə yurtlarning üstidə, yəni [Əfrat] dəryasınınə bu təripidiki barlıq padixahlıklärning üstidə həküm sürətti; uning tət ətrapı tinq idi. **25** Sulaymannıng pütkül künləridə Dandin tartip Bəər-Xəbaçıqə Yəhuda bilən Israil adəmlirinə hərbiri eż üzüm teli wə eż ənjür dərihining tegidə amanəsən olтурattı. **26** Sulaymannıng jəng hərwilirinənə atlıri üçün tət ming athanisi, on ikki ming qəwəndizi bar idi. **27** Məzkur nazarətqilərinə hərbiri ezigə bekitilgən ayda Sulayman padixahka wə uning dastihinoja kəlgənlərning həmmisining yemək-iqməklərini keməytməy təminləydi. **28** Həlk bolsa hərbiri ezigə bekitilgən norma boyiqə at-keqirlər üçün arpa bilən samanları [nazəratçıqlar bar] yərgə elip kelətti. **29** Huda Sulaymanoja dengiz sahilidiki kumdək danalik, intayın mol pəm-parasət ata kılıp, uning kəlbini kəng kılıp zor yorutti. **30** Xuning bilən Sulaymannıng danalığı barlıq xərkətkilərinənə danalikidən wə Misirdiki barlıq danalığın axtı. **31** Qünki u barlıq adəmlərdin, jümlidin əzrahlıq Etan bilən Maholning oqulları Həman, Kalkol wə Darda degənlərdin dana idi; wə uning xəhrəti ətrapidiki həmmə əllər arısida yeyildi. **32** U eytkən pənd-

nəsihət üq ming idi; uning xeir-küyliri bir ming bəx idi. **33** U Liwandiki kədir dərihidin tartip tamda əsidiqan lepəkgülgiqə dərəh-giyahlarning həmmisini bayan kılıp hatırılığənidi; u yənə mal wə hayvanlar, kuxlar, haxarət-əmiligüqilər wə beliklər toqrisida bayan kılıp hatırılığənidi. **34** Sulaymannıng danalığını angliqili kixılər barlıq əllərdin kelətti, xundakla uning danalığı toqruşuk həwər tapkan yər yüzdikli həmmə padixahlardın kixılər kəlməktə idi.

5 Turning padixaḥı Hiram Sulaymannı atisining orniqə padixaḥı boluxka məsih kılınoqan dəp anglap, eż hizmətkarlırını uning kexiqə əwətti; qünki Hiram Dawutni izqıl səygüqi idi. **2** Sulayman Hıramoja adəm əwətip mundak uqurnı yətküzdi: — **3** «Əzüng bilisənki, atam Dawutning düxmənlirini Pərvərdigar uning puti astıqə koyoluqə, u ətrapida hər tərəptə jəng kılıqanlıq tüpəylidin Pərvərdigar Hudasning namıqə bir ibadəthana yasiyalımdı. **4** Əmdi həzir Pərvərdigar Hudayim manga həmmə tərəptin aram bərdi; həqbir düxminim yok, həqbir bala-ķaza yok. **5** Mana, Pərvərdigarning atam Dawutka: «Mən sening ornungıqə eż təhtingə olturoluqozan oolung bolsa, u menin namıqə bir ibadəthana yasaydu» dəp eytkinidək, mən Pərvərdigar Hudayimning namıqə bir ibadəthana yasay dəp niyət kıldı; **6** Əmdi mən üçün [adəmliringgə] Liwandın kədir dərəhlirini kesinglər, dəp yarlıq qüxürgin; menin hizmətkarlırim sening hizmətkarlıringə həmdəmdə bolidu. Sening bekitkininq boyiqə hizmətkarlıringə berilidioqan ix həkəkini sanga teləymən; qünki əzünggə ayankı, dərəh kesixtə arımızda həqkim Zidondikilərdək usta əməs». **7** Hiram Sulaymannıng səzini angliqanda intayın huxal bolup: — Bügün bu uluq həlk üstigə həküm sürüxkə Dawutka xundak dana bir oojul bərgən Pərvərdigaroja təxəkkür eytilsun! — dedi. **8** Hiram Sulaymanoja adəm əwətip: — Sən manga koyoqan tələplirinqni anglap kobul kıldı. Mən sening kədir yaqıqı wə arqa yaqıqı toqruşuk arzu kılıqanlıringning həmmisini ada kılımən; **9** Mening hizmətkarlırim xularnı Liwandın dengizqə apiridu; mən ularnı sal kılıp baqlap, dengiz bilən sən manga bekitkən yərgə yətküzimən, andin xu yərdə ularnı yəxküzimən. Xuning bilən sən ularnı tapxuruwelip, elip ketisən. Buning hesabıqə sən tələplirim boyiqə ordidikilirim üçün yemək-iqmək təminligəysən, — dedi. **10** Xundak kılıp, Hiram Sulaymanoja barlıq təlipi boyiqə kədir yaqıqları wə arqa yaqıqlarını

bərdi. **11** Sulayman Hıramoja ordidikilirining yemək-iqmikigə yigirmə ming kor buojuday wə yigirmə bat sap zəytun meyini əwətip bərdi. Hər yili Sulayman Hıramoja xundak berətti. **12** Pərvərdigar Sulaymanoja wədə kılıqandək uningoja danalıq bərgənidi. Hiram bilən Sulaymannıng arısında inaklıq bolup, ikkisi əhədə tütüxtü. **13** Sulayman padixaḥı pütün Israildin haxaroja ixləmqılarnı bekitti, ularning sani ottuz ming idi. **14** U bularnı newət bilən hər ayda on mingdin Liwanoja əwətətti; xundak kılıp, ular bir ay Liwanda tursa, ikki ay əyidə turdi. Adoniram haxarqılananı üstidə turattı. **15** Sulaymannıng yətmix ming həmmili, taoqlarda ixləydiqan səksən ming taxqısı bar idi. **16** Uningdin baxka Sulaymannıng mənsəpdarlıridin ix üstigə koyuloqan üq ming üq yüz ix bexi bar idi; ular ixləmqılarnı baxkuratı. **17** Padixaḥı yarılik qüxürüxi bilən ular ibadəthanining ulini selixkə yonuloqan, qong wə kimmətlik taxlarnı kesip kəltürdi. **18** Wə Sulaymannıng tamqılıri bilən Hiramıng tamqılıri wə Gəballıklar қoxulup taxlarnı oyup, eyni yasax üçün yaqıq həm taxlarnı təyyarlap koydı.

6 Israiller Misirdin qıkkandin keyinki tət yüz səksininqi yili, Sulaymannıng Israilning üstidiki səltənitining tətinqi yılının ikkinqi eyida, yəni Zif eyida u Pərvərdigarning əyini yasaxkə baxlıdı. **2** Sulayman padixaḥı Pərvərdigaroja yasiqan ibadəthanining uzunlukı atmix gəz, kənglikli yigirmə gəz wə egizlikli ottuz gəz idi. **3** Ibadəthanidiki «mukəddas jay»ning alididiki aywanning uzunlukı ibadəthanining kənglikli bilən barawər bolup, yigirmə gəz idi. Ibadəthanining alididiki aywanning kənglikli on gəz idi. **4** U ibadəthanoja rojəklik derizə-pənjirilərni ornattı. **5** Ibadəthana temioja, yəni mukəddas jay wə «kalamhana»ning temioja yandax [üq kəwətlik] bir imarətni saldı wə uning iqiqə hujrlarını yasidi. **6** [Taxkırıki imarətnıg] təwənki kəwətining kənglikli bəx gəz, ottura kəwətining kənglikli altə gəz, üçinqi kəwətining kənglikli yəttə gəz idi. Qünki ibadəthanining taxçı temida limlarnı ornatqan toxükər bolmaslıqı üçün u tamqə təkəqə qıkırıloqanıdi. **7** Ibadəthana pütünləy təyyar kılıp elip kelingən taxlardin bina kılınoqanıdi. Xundak kılıqanda, uni yasiqan wakitta nə bolka nə palta nə baxka təmür əswablarning awazı u yərdə həq anglanmayıttı. **8** Təwənki kəwətning hujrilirining kirix ixiki ibadəthanining ong təripidə idi; bir aylanma pələmpəy ottura kəwətə andin ottura kəwəttin üçinqi kəwətə qıqtı. **9**

Xundak kılıp [Sulayman] ibadəthanini yasap püttürdi. İbadəthanining üstiga har-limlarnı beküp, uni kədir tahtaylar bilən kəplidi. 10 U ibadəthanoğlu yandax imarətning kəwətlirining egizlikini bəx gəzdiñ kıldı. Xu imarətning kəwətliri ibadəthanoğlu kədir limliri arkılık tutuxukluk idi. 11 Pərvərdigarning səzi Sulaymanoğlu kəlip mundak deyildiki: — 12 «Sən Manga yasawatkan bu ibadəthanoğlu kəlsək, əgər sən bəlgilimilirimdə mengip, həkümlirimə riaya kılıp, barlıq əmərlirimni tutup ularda mangsang, Mən atang Dawutka sən toqıruluk eytən səzümgə əməl kılımən; 13 Mən Israillarning arısida makan kılıp eż həlkim Israilni əsla taxlimaymən». 14 Sulayman ibadəthanını yasap püttürdi. 15 İbadəthanining tamlırining iq təripini u kədir tahtayları bilən yasap, ibadəthanining tegidin tartip torusuning limlirioğlu yaqəq bilən kəplidi; wə arqa tahtayları bilən ibadəthanoğlu pol yatıkuždi. 16 U ibadəthanining arkə temidin yigirmə gəz olqəp ara tam yasap, iqkiriki hanını hasil kıldı; u tegidin tartip torus limlirioğlu kədir tahtayları bilən kəplidi. Bu əng iqkiriki hana bolup, yəni «kalamhanə», «əng mukəddəs jay» idi. 17 Uning aliddikı eý, yəni mukəddəs hanining uzunlukı kırık gəz idi. 18 İbadəthanining iqliki tamlırıqə kapaq wə qeqəkninq nushiliri nəkix kılinoğanı. İbadəthana pütünləy kədir tahtaylar bilən kaplanoğanı. Həq tax kərəünməytti. 19 Pərvərdigarning əhdə sanduğunu u yerdə koyux üçün, u ibadəthanining iqlikiridiki kalamhanını yasidi. 20 Kalamhanining uzunlukı yigirmə gəz, toqırıcı yigirmə gəz, egizlikli yigirmə gəz idi; u uni sap altundın kəplidi, xundakla uning aliddikı kədir yaqəqlilik kurbangahını xundak kəplidi. 21 Sulayman ibadəthanining iqlini sap altun bilən kəplidi; u iqliki kalamhanining aldını altun zənjirlər bilən tosidi; kalamhanını altun bilən kəplidi. 22 Xu təriķidə u pütükəl ibadəthanını, yəni pütükəl ibadəthanining iqlini altun bilən toluk kaplioğanı. Kalamhanıqə təəllük bolovan kurbangahını pütünləy altun bilən kaplioğanı. 23 Kalamhanıqə u zəytun yaqıqıdın ikki kerubning xəklini yasidi. Hərbirining egizlikli on gəz idi. 24 Bir kerubning bir ənənitining uzunlukı bəx gəz wə yənə bir ənənitining uzunlukı həm bəx gəz bolup, bir ənənitining uqidin yənə bir ənənitining uqıqıqə on gəz idi. 25 İkkinqi kerubning ikki ənənit koxulup on gəz idi. İkki kerubning qong-kıqılık wə xəkli ohxax idi. 26 Bir kerubning egizlikli on gəz bolup, ikkinçi kerubningkimu həm

xundaq idi. 27 U kerublarnı iqlikiriki hanida koydi. Kerublarning ənənləri yeyiliş turattı. Birsining bir ənəni bir təməqə tegip, ikkinçisining ənəni udulidiki təməqə tegip turattı; ikkisinin iqidiki ənənləri hanining otturisida bir-birigə tegixip turattı. 28 U kerublarnı altun bilən kəplidi. 29 U ibadəthanining tamlırining pütükəl iq qərsini, yəni iqlikiriki hanining wə həm taxkırıqı hanining qərisini kerub bilən horma dərəhlirinin xəkilləri wə qeqək nushiliri bilən nəkix kıldı. 30 İbadəthanining polini, yəni iqlikiriki hanining həm taxkırıqı haniningkini altun bilən kəplidi. 31 Kalamhanining kirix eoziqıqə u zəytun yaqıqıdın etilgən kox ixiklərni yasidi. Ixiklərning kəxəkləri wə bəxi eynin toqırısının bəxtin bir kismi idi. 32 Bu kox ixiklər zəytun yaqıqıdın etilgənidi; u ixiklərning üstiga kerublar, horma dərəhləri wə qeqək nushiliri nəkix kılınıp zinnətləngənidi; u ixiklərni, jümlidin kerub bilən horma dərəhlirinin nəkixlərini altun bilən kəplidi. 33 İbadəthanining taxkı hanisining ixikininq kəxəklərini zəytun yaqıqıdın yasidi; ular eynin toqırısının təttin bir kismi idi; 34 kox ənənlək ixik bolsa arqa yaqıqıdın yasaldı. Bir ənəni yeyiliş katlinatti, ikkinçi ənənitimi yeyiliş katlinatti. 35 U ularning üstiga kerublar, horma dərəhləri wə qeqək nushilirini nəkix kıldı; andin ularning üstiga, jümlidin nəkixlər üstiga altun kəplidi. 36 İqlikiriki höylininq temini bolsa u üq kəwət yonulmuş tax bilən bir kəwət kədir yaqıqıdın yasidi. 37 [Sulaymannıgə səltənitininq] tetinqi yilining Zif eyida Pərvərdigarning ibadəthanisining uli selindi. 38 Wə on birinqi yilining Bul eyida, yəni səkkizinci ayda ibadəthanining heqyeri kəldurulmay, layihə boyiqə pütünləy tamam boldı. Xundak kılıp uning eyni yasixıqıqə yəttə yil kətti.

7 Sulayman eż ordisini bolsa, on üq yilda yasap püttürdi. 2 U yasıcıqan bu «Liwan ormini sariyi»ning uzunlukını yüz gəz, kənglikini əllik gəz wə egizlikini ottuz gəz kıldı. Kədir yaqıqı türükidin tət katar wə türüklerning üstiga kədir limliri koyuloğanı. 3 Türüklerning üstidiki lim kətürüp turoqan egzisimu kədir yaqıqıdın idi. Limlər jəmiy kırık bəx bolup hər katarda on bəxtin idi. 4 Uning üq kəwət derizisi bar idi, üq kəwəttiki derizilər bir-birigə udulmu'udul idi. 5 Barlıq ixiklər wə kəxəklər tət qasılık kılinoğandi; ixiklər üq kəznəklik bolup, ixiklər bir-birigə udulmu'udul idi. 6 U uzunlukını əllik gəz, toqırısını ottuz gəz kılıp, türüklik bir dəhliz

yasidi; uning aldida yənə bir dəhliz bar idi, wə uning aldida yənə tüwrüklük aywan bar idi. **7** Andin keyin u sorak soraydioqan təhti üçün «Sorak, dəhlizi» dəp ataloğan yənə bir dəhlizini yasidi. U dəhlizning tegidin tartip torusning limlirioqıqə kədir yaqıqı bilən kaplanğıanı. **8** [Sulayman] ezi olturnidoqan saray, yəni dəhlizning arkə höylisioğa jaylaxaşan sarayning layihisi «[sorak] eyi»ningkiga ohxax idi. Sulayman ez əmrigə aloğan Pirəwnning kizi üçün xu dəhlizgə ohxax bir sarayni yasatti. **9** Bu imarətlərning həmmisi iqlikiriki tamliridin tartip qong höylininq tamlirioqıq, ulidin tartip eğzining pəwazioqıq kimmət taxlardın, yəni elqəm boyiqə oyulup andin iq-texi hərə bilən kesilgən taxlardın yasalğıanı. **10** Ulliri bolsa qong wə kimmət taxlardın, uzunlukı on gəz wə səkkiz gəz bolən taxlardın kılınoğanı. **11** Ullarning üstigə yənə bekitilgən elqəm boyiqə oyulğan kimmət esil taxlar wə kədir limliri koyulğanı. **12** Qong höylininq qərisidiki tam üq kəwət oyulğan tax wə bir kəwət yonulğan kədir limliridin yasalğıanı. Pərvərdigarning ibadəthanisining iqlikiriki höylisining temi wə yənə ordidiki dəhlizining temimu xundak yasalğıanı. **13** Sulayman padixah adəm əwətip Hiramni turdin kəltürdi. **14** U kixi Naftali kəbilisidin bolən bir tul hotunning oqlı bolup, atisi turluk bir miskər idi. Hiram miskərqılıkta türlik ixlarıni kılıxka tolımı usta, pəm-parasətlik wə bilimlik idi. U Sulayman padixahning kəxişa kelip, uning həmmə ixini kıldı. **15** U ezi ikki tüwrükni mistin yasidi. Hərbir tüwrükning egizlikli on səkkiz gəz bolup, aylanması on ikki gəz idi. **16** Bu tüwrüklərning üstigə koyux üçün mistin ikki tajni kuyup yasap, uning üstigə koydi. Bir tajning egizlikli bəx gəz, ikkinqi tajning egizlikimü bəx gəz idi. **17** Tüwrüklərning təpisidiki tajlar torlar oğanı ohxax zinnətlinip, zənjirlər wə torlanğı həlkilər bilən tokukluk idi. Bir tajning xundak yəttə kətar tor həlkiləri bar idi, ikkinqi tajningmu həm xundak yəttə kur tor həlkiləri bar idi. **18** U yənə anarlarnı, yəni tüwrüklərning üstidiki hərbir tajni yepip turidioqan tor həlkilərning üstigə ikki kətar anarnı yasidi. U birinqi wə ikkinqi tajojumu ohxaxla xundak kıldı. **19** Aywandiki tüwrüklərning üstidiki tajlıri nilupər xəkkilik bolup, egizlikli tət gəzdir idı. **20** Ikki tüwrükning tajlıridiki tor həlkilərişa yekin tompiyip qıkqan jayning üstidə kəwətmə-kəwət qəridigən ikki yüz anar nushisi bar idi. İkkinqi tajning qərisimü ohxax idi. **21** U tüwrüklərni ibadəthanining aldidiki aywanoğa tikli. Ong təripigə

birni tikləp namini «Yakın», sol təripigə birni tikləp, namini «Boaz» atidi. **22** Tüwrüklərning üstü nilupər xəklidə yasaloğanı. Buning bilən tüwrüklərning ixliri pütkənidi. **23** U mistin «dengiz» dəp ataloğan yooğan das yasidi. Uning bir girwikidin yənə bir girwikigiqə on gəz kelətti. Uning aylamısı ottuz gəz idi. **24** Dasning girwiki asti qəridəp կapaq nushiliri bilən zinnətləngənidi. Bular dasning qərisining hərbir geziga undin, ikki kətar koyulğan idi. Ular das bilən bir wakitta kuyup qikiriloğanı. **25** Das on ikki buğa xəkli üstidə turoquzuloğanı. Bularning üqi ximal tərəpkə, üqi oğerb tərəpkə, üqi janub tərəpkə, üqi xərk tərəpkə yüzləngənidi. «dengiz» bularning üstidə idi; ularning arkası iq təripidə idi. **26** Dasning kəlinlikli alikanning kənglikidək bolup, uning girwiki piyalining girwikidək, xəkli eqiloğan nilupərdək idi. Uningqə ikki ming bat su sıqattı. **27** Uningdin baxka u mistin on təglikni yasidi. Hərbir təglikning uzunlukı tət gəz, kənglikli tət gəz bolup, egizlikli üq gəz idi. **28** Bu təgliklər xundak yasalğıanidiki, ularning [rəsimlik] tahtılıri bar idi; tahtılıri ramkilar iqiğə ornitiloğanı. **29** Ramkilarning otturisidiki rəsim tahtaylırida wə ramkilarning əzidimə xırlar, buklar wə kerublarning sürətlik zinnətləri bar idi; xırlar wə buklarning asti wə üstü zənjirsiman gül qəmbirək xəklidə zinnətləngənidi. **30** Hərbir təglikning mis okləri bilən tət qakı bar idi; təglikning dasnı kətürüp turidioqan tət burjikidə jazisi bar idi; das astidiki putlirininq hər təripidə torlanğı kuyuma gül xahları ornitiloğanı. **31** Hər təglikning iqidə qongkurlukı bir gəz kelidioqan «kiqik təglik» bolup, aqzı dügilək idi; kiqik təglikning uzunlukı bir yerim gəz idi; aqzining ətrapida nəkixlər bar idi; ularning ramkiləri dügilək əməs, bəlkı tət qasılık idi. **32** Tət qakı rəsimlik tahtaylıri astida bolup, ularning okləri təglikkə bekitilgənidi. Hərbir qakning egizlikli bir yerim gəz idi. **33** Qaklarning kurulması jəng hərwilirininq qaklıridək idi. Ularning kazanlıri, kaşkanlıri, qetikləri wə oklirininq həmmisi mistin kuyulğanı. **34** Hərbir təglikning tət burjikidə birdin tət tutkuqı bar idi; ular təgliktin qıkıp turatti wə ular təglik bilən təng kuyulğan. **35** Hərbir təglikning təpisidə egizlikli yerim gəz kelidioqan bir yumilak jaza bar idi. Hərbir təglikning təpisidə tirək wə rəsimlik tahtaylar bar idi. Ular təglik bilən təng kuyulğan. **36** U muxu tirək wə rəsim tahtaylıridiki box orunlar oğan kerub, xır wə horma dərahlırininq nushilirini wə qərisigə torlanğı gül xahlırını nəkix kıldı. **37** Xu

təriķidə u muxu on təglikni yasap boldı. Həmmisi bir nushida kuyulup, ohxax qonglukta wə xəkildə idi. **38** U mistin on das yasiqan bolup, hərbir daska kırık bat su sıqattı; hərbir dasning toqrisi tət gəz idi. On təglikning hərbirining təpisidə birdin das bar idi. **39** U bəx dasını ibadəthanining ong yenida wə bəxni ibadəthanining sol yenida koydı; mis dengizni ibadəthanining ong təripiga, yəni xərkiy jənub təripiga koydi. **40** Hiram xularoja təalluk das, kürək wə қaqa-kuqıllarımı yasap təyyar kıldı. Xundak kılıp Hiram Sulayman padixah üçün Pərvərdigarning eyining barlıq kurulux hizmitini pütküzdü: — **41** ikki tüwrük, ikki tüwrükning üstidiki apkursiman ikki bax wə bu ikki baxnı yepip turidiojan ikki tornı yasitip püttürdi, **42** xu ikki tor üstigə қayqilaxturulowan tet yüz anarnı yasatti. Bir torda ikki қatar anar bolup, tüwrük üstidiki; apkursiman ikki baxnı yepip turatti. **43** U on das təgliki wə das təgligigə қoyulidiojan on «yuyux desı»ni, **44** «mis dengiz» wə uning astidiki on ikki mis bukını yasatקuzdi, **45** қazanlarnı, kürəklərni wə қaqa-kuqıllarımı təyyar kıldı. Hiram Pərvərdigarning eyi üçün Sulayman padixahning əmri bilən yasiojan bu həmmə nərsilər parkiraydiojan mistin idi. **46** Padixah ularnı Iordan tüzlənglikdə, Sukkot bilən Zarətanning otturisida, [xu yərdiki] seçizlayda kəlip yasap, kuydurup qıktı. **47** Bu nərsilər xunqə kəp boləqəqə, Sulayman ularning eoqırılığını əlqimidi. Xuning bilən misning eoqırılıkı məlum bolmidi. **48** Sulayman yənə Pərvərdigarning eyi iqidiki barlıq əswablarnı yasatti: — yəni altun huxbuyğalnı, «təkdim nan» қoyulidiojan altun xırəni, **49** Kalamhana aldida turidiojan sap altun qiraqdanlarnı (bəxni ong yenida, bəxni sol yenida) yasatti; wə xularning gülsiman zinnətlərini, qiraqlarını, qiraq kışkuqlarını altundın yasatti; **50** das-piyalilirini, piqaklirini, қaqılirini, təhsilirini wə küldənlarning həmmisini sap altundın yasatti; u iqqiriki hanining, yəni əng mukəddəs jayning қatlinidiojan, kox қanatlık ixiklərning girəlirini wə əydiki mukəddəs jayning [ixiklirining] girəlirini altundın yasatti. **51** Sulayman padixah Pərvərdigarning eyi üçün kılduridiojan həmmə kuruluxlar tamam bolğanda, u atisi Dawut [Hudaşa] atiojan nərsilərni (yəni kümüx, altun wə türlik baxka buyumlarnı) əkəltürüp Pərvərdigarning eyining həzinilirigə koydurdı.

8 Xu qaođa Sulayman Pərvərdigarning əhdə sandukjını «Dawut xəhiri»din, yəni Ziondin yetkəp

kelix üqün Israil aksakallırını, kəbilə bəglirini wə Israil jəmətlirining bəglirini Yerusalem oja əz yenioja yiqilişkə qakıldı. **2** Buning üçün Israilning həmmə adəmliri Etanim eyida, yəni yəttinqi aydiki bekitilgən həytta Sulayman padixahning kəxişa yiqıldı. **3** Israilning həmmə aksakallırı yetip kəlgəndə Lawiylar əhdə sandukını kətürüp [mangdi]. **4** Ular Pərvərdigarning əhdə sandukjını, jamaət qediri bilən uning iqidiki barlıq mukəddəs buyumlarnı kətürüp elip qıktı. Kahinlar bilən Lawiylar muxularnı elip qıktı. **5** Sulayman padixah wə uning aldişa yiqilojan barlıq Israil jamaiti əhdə sandukjining aldida mengip, keplikidin sanini elip bolmaydiojan sansanaksız koy bilən kalilarnı қurbanlıq kilişti. **6** Kahinlar Pərvərdigarning əhdə sandukjını əz jayioja, ibadəthanining iqki «kalamhana»siqə, yəni əng mukəddəs jayoja elip kirip, kerublarning қanatlirining astioja koydi. **7** Qünki kerublarning yeyilip turojan қaniti əhdə sandukjining orni üstidə boləqəqə, əhdə sandukjı bilən uni kətürüp turidiojan baldaklarnı yepip turatti. **8** Bu baldaklar nahayıti uzun boləqəqə, kalamhanining aldidiki mukəddəs jayda turup, əhdə sandukjining yenidiki ikki baldakning uqlırını kərgili bolatti, birək eyning sırtida ularnı kərgili bolmayıtti; bu baldaklar taki bügüngə kədər xu yərdə turmakta. **9** Əhdə sandukjining iqidə Musa pəyojəmbər Hərəb teqido turojanda iqigə salojan ikki tax tahtidin baxka heqnərsə yok idi (Israillar Misir zeminidin qıkkəndin keyin Pərvərdigar ular bilən hərabda əhdə tüzgənid). **10** Wə xundak boldiki, kahinlar mukəddəs jaydin qılıxiojla, bir bulut Pərvərdigarning ibadəthanisini kaplıwaldı. **11** Kahinlar bulut tüpəylidin əz wəzipilirini etəkə erə turalmayıttı; qünki Pərvərdigarning julası Pərvərdigarning eyini toldurojanıdi. **12** Bu pəyttə Sulayman: — Pərvərdigar tum karangoşluk iqidə turimən, dəp eytkanidi; **13** lekin, [i Pərvərdigar], mən dərwəkə Sening üçün bir həywətlik makan bolsun dəp, Sən mənggü turidiojan bir eyni yasidim, dedi. **14** Andin padixah burulup barlıq Israil jamaitigə bəht tilidi; Israilning barlıq jamaiti uning aldida turatti. **15** U mundak dedi: — «Israilning Hudasi Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhijə boloj! U Əz aqzi bilən atam Dawutka wədə kilojanıdi wə Əz koli bilən uni əməlgə axurdi. U Dawutka yənə: — **16** «Mən Əz həlkim Israilni Misir zeminidin elip qıkkən kündin buyan namim üçün bu yərdə bir ey salay dəp Israilning hərkəysini kəbililirining xəhərliridin həqkaysısını tallimidim;

biraқ hälküm bolajan Israiloja hökümranlıq kilsun dəp Dawutni tallidim» degənidi. **17** Əmdi atam Dawutning Israilning Hudasi Pərwərdigarning namioja atap bir ey selix arzu-niyiti bar idi. **18** Biraq Pərwərdigar atam Dawutka: «Kenglüngdə Mening namimoja bir ey yasaxka kilojan niyiting yahxidur; **19** Əmma xu eyni sən yasimaysən, bəlki sening puxtungdin boldiqojan oqlung, u Mening namimoja atap xu eyni salidu», degənidi. **20** Mana əmdi Pərwardigar Əz səziga əməl kıldı. Mən Pərwərdigar wədə kilojinidək, atamning ornini besip, Israilning təhtigə olturdum; Israilning Hudasi Pərwərdigarning namioja atap bu eyni saldim. **21** Əydə əhdə sandukü üçün bir jayni rastlidim; əhdə sandukü iqida Pərwərdigarning ata-bowilirimizni Misir zeminidin elip qıkkanda, ular bilən tüzən əhdə [tahtılıri] bardur». **22** Andin Sulayman Israilning barlık jamaitigə yüzlənip, Pərwərdigarning kurbangahining aldida turup, kollırını asmanoja əkar tip ketürüp **23** mundaq dua kıldı: — «I Israilning Hudasi Pərwərdigar! Nə yükirik asmanda nə təwənki yerdə səndək Huda yoktur; aldingda pütün kəlbə bilən mangidiojan kulliring üçün əhdəngdə turup əzgərməs muhəbbitingni kərsətküçisən. **24** Qünki Sən Əz əkulung atam Dawutka bərgən wədidiə turdung; Sən Əz aqzıng bilən eytən səzünggə mana bügüñkidək Əz əkulung bilən əməl kılding. **25** Əmdi həzir, i Israilning Hudasi Pərwərdigar, Əz əkulung atam Dawutka: — «Əgər sening əwlədlirinq əz yollarıja səgək bolup sən Mening alımda mangojandək mangidiojan bolsa, sanga əwlədingdin Israilning tahtidə olтурidiojan bir zat kəm bolmaydu» dəp bərgən wədəngdə turojaysən. **26** Əmdi həzir, i Israilning Hudasi, Sən əkulung Dawutka eytən səzliring əməlgə axurulojaj, dəp etünimən! **27** Lekin Huda Əzi rastla yər yüzidə makan kılamdu? Mana, asmanlar bilən asmanlarning asmini seni siqduralmiojan yerdə, mən yasiojan bu ey kəndakmu Sening makaning bolalisun?! **28** Lekin i Pərwərdigar Hudayim, əkulungning duasi bilən iltijisioja kulaq selip, əkulungning bugün Sanga kətürgən nidası wə tilikini anglioqaysən; **29** xuning bilən Əz kəzliringni keqə-kündüz bu eygə, yəni Sən: «Mening namim u yerdə ayan bolsun» dəp eytən jayoja keqə-kündüz tikkəysən; Əz əkulungning u jayoja əkarap kilojan duasiyoja kulaq saloqaysən. **30** əkulung wə həlkinq Israil bu jayoja əkarap dua kilojan qaşda, ularning iltijisioja kulaq selip, Əz makaning kilojan asmanlardın turup anglioqaysən, anglioqiningda ularni kəqürgəysən. **31**

Əgər birsi əz koxnisioja gunah kilsa wə xundakla ixning rast-yalojanlığını bekitix üçün əsəm iqtüüsə, bu əsəm bu əydiki kurbangahinqning aldiqə kəlsa, **32** Sən əsəmni asmandan turup anglap, amal kılıp əz bəndiliring otturisida höküm qıkarojaysən; gunahı bar adəmni gunahka tartip, əz yolini əz bexioja yandurup, gunahsız adəmni aklaş, əz adillikioja əkarap uningoja həkkini bərgəysən. **33** Əz həlkinq Israil Sening aldingda gunah, kilojan üzün dükmandın yengilsə, Sanga kaytip bu əydə turup, namingni etirap kılıp, Sanga dua bilən iltija kilsa, **34** Sən asmandan anglap, Əz həlkinq Israilning gunahını kəqürüp, ularni Sən ata-bowiliriqa təkdir kilojan zeminoja kəyturup kəlgəysən. **35** Ular Sanga gunah kilojan üzün asman etilip yamojur yaqməydiqjan kiliwetilgən bolsa, lekin ular bu jayoja əkarap Sanga dua kılıp namingni etirap kılıp, Sening ularni kiyinqılıkça saloqining tüpəylidin əz gunahidin yenip towa kilsa, **36** Sən asmandan turup kulaq selip, kulliringning wə həlkinq Israilning gunahını kəqürgəysən; qünki Sən ularoja mengix kerək bolajan yahxi yolini əgitisən wə Əz həlkinqə miras kılıp bərgən zemining üstigə yamojur yaqdurisən! **37** Əgər zemində aqarqılıq ya waba bolsa, ya ziraətlər Dan almisa ya əhal qüxsə ya uni qekətkilər yaki qekətkə liqinkiləri besiwsa, ya dükənlər ularning zemindəki xəhərlirinin kowukliriqa hujum kılıp körxiwsa, ya hərkəndək apet ya kesəllik bolsa, **38** Sening həlkinq bolajan Israildiki hərkəndək kixi əz kənglidiki wabani bilip, ulardin hərkəysi kixi kollırını bu eygə sunup, hərkəndək dua yaki iltija kilojan bolsa, **39** əmdi Sən turuwatkan makaning asmandan turup anglap, kəqürüm kiloqaysən; Sən hərbər adəmning kəlbini bilgəqə, amal kılıp əzinin yollarını əzığə yanduroqaysən (qünki Sənla, yaloquz Sənla həmmə insan balılırinin kəlbilirini bilgiquşdursən); **40** xundak kılıp, ular Sən ata-bowilirimizə təkdir kilojan zemində olтурup əmrinинг həmmə künləridə səndin körküdöjan bolidu. **41** Əz həlkinq Israildin bolmiojan, Sening uluq naming tüpəylidin yırak-yıraklırdın kəlgən musapir bolsa **42** (qünki ular Sening uluq naming, kudratlık əkulung wə sozəjan biliking tooqrisida angliyaydu), — undak birsi kelip bu ey tərəpkə əkarap dua kilsa, **43** Sən turuwatkan makaning bolajan asmanlarda uningoja kulaq selip, u musapir Sanga nida kılıp tiliginining həmmisigə muwapiq kiloqaysən; xuning bilən yər yüzidiki barlık əllər namingni tonup yetip, Əz həlkinq Israildək Səndin

қорқидиょjan bolup, мәn yasiojan bu eyning Sening naming bilən atalojinini bilidu. **44** Əgər Sening hälkinq Sening tapxurukung bilən dükmini bilən jəng kiliçka qıkkanda, Sən tallıqan bu xəhərgə, xundakla mən namingoja atap yasiojan bu ey tərəpkə қarap Sən Pərwərdigarоja dua kilsa, **45** Sən asmanlarda turup ularning duasi bilən iltijasioja կulaқ selip, ularni nusratkə erixtürgəysən. **46** Əgər ular sanga gunah sadir kilojan bolsa (qünki gunah kilmaydiょjan heqkixi yoktur) Sən ularoja oqəzəplinip, ularni dükxmənlirining қolioja tapxurojan bolsang, bular ularni yırak-yeķinoja, eżlirining zeminoja sürgün kiliп elip barojan bolsa, **47** lekin ular sürgün kiliñojan yurtta əs-hoxini tepip towa kiliп, ezi sürgün bolojan yurtta Sanga: — Biz gunah kiliп, kəbihlikkə berilip Səndin yüz ərüp kəttuk, dəp yelinsa, **48** — əgər ularni sürgün kilojan dükxmənlirining zeminida pütün kəlbə wə pütün jenidin Sening təripingga yenip, Sən ularning ata-bowilirioja təkdim kilojan zeminoja, Sən tallıqan xəhər tərəpkə wə mən namingoja atap yasiojan bu ey tərəpkə yüzini kiliп, Sanga қarap dua kilsa, **49** Sən turuwatkan makaning bolojan asmanlarda turup ularning duasi wə iltijasını anglap ular üçün həküm qikirip, **50** Əz hälkinqning Sanga sadir kilojan gunahını, Sanga etküzgən həmmə itaətsizliklirini kəqürüm kiliqaysən wə ularni sürgün kiliñojanlarning aldida ularoja rəhİM tapkuzoqaysənki, xular ularoja rəhİM kilsun **51** (qünki ular Əzung Misirdin, yəni təmür tawlax peqidin qıqarojan Əz hälkinq wə Əz mirasingd); **52** Sening kezliring Əz külungning iltijasioja wə Əz hälkinqning iltijasioja oquk boļoja, ular hər ixta sanga nida kiliп tiliginidə ularoja կulaқ saloqaysən; **53** qünki Sən ata-bowilirimizni Misirdin qıqarojiningda Əz külung Musa arklılık eytqinindək, Sən hälkinqni Əzunggə has mirasing bolsun dəp, yər yüzidiki həmmə allər arisidin ularni ayrim elip tallidinq, i Rəb Pərwərdigar!». **54** Sulayman Pərwərdigarоja xu barlıq dua wə iltijalirini kiliп boloqanda, қollirini asmanoja қarap kətürüp Pərwərdigarning kurbangahının aldida tizlinip turojan yerdin kopup, **55** erə turup Israilning barlıq jamaitiga yukarı awazda bəht tiləp mundaq dedi: — **56** «Uning barlıq wədə kiliqini boyiqə Əz həlkı Israiloja aram bərgən Pərwərdigar mubarəktur! U Əz kuli Musaning wasitisi bilən kiliqan həmmə mehribanə wədilərning heqbiri yerdə kalmidi! **57** Pərwərdigar Hudayimiz ata-bowilirimiz bilən boloqandak biz bilən billə boloja; U nə bizdin waz kəqmisun nə bizni

taxlimisun; **58** buning bilən U қəlbimizni Uning yollarida mengixka, Əzi ata-bowilirimizə buyruqan əmrler, bəlgilimilər wə həkümərn tutuxka Əzığə mayıl kiliqay; **59** menin Pərwərdigarning aldida iltija kiliqan bu səzlirim keqə-kündüz Pərwərdigar Hudayimizning yenida tursun; xuning bilən Əz külung üçün toqra həküm kiliп, hälkinq Israil üçün toqra həküm kiliп, hər kündiki dərdigə yətkəysən; **60** xuning bilən yər yüzidiki həmmə allər Pərwərdigar Əzi Hudadur, Uningdin baxkısı heqkaysisi yoktur dəp bilgəy, **61** xundakla bugün kiliqininglaroja ohxax Uning bəlgilimiliridə mengixka wə əmrlirini tutuxka қəlbinglar Pərwərdigar Hudayimizə mukəmməl bolqay!». **62** Wə padixaһ pütün Israil bilən billə Pərwərdigarning aldida kurbanlıkları kıldı. **63** Sulayman Pərwərdigarоja inaklıq kurbanlığı süpitidə yigirmə ikki ming kala wə bir yüz yigirmə ming köy kurbanlık kıldı. Padixaһ bilən barlıq Israillar xundak kiliп Pərwərdigarning əyini uningoja beqixlidi. **64** Xu kuni padixaһ Pərwərdigarning əyining aliddiki høylisining otturisini ayrip muğaddəs kiliп, u yerdə keydurmə kurbanlıklar, axlıq hədiyəliri wə inaklıq kurbanlıklirining yaqlırını kobul kiliçka kiqik kıldı. **65** Xuning bilən u wakitta Sulayman wə uning bilən bolojan pütün Israil, yəni Hamat rayonıja kirix eqizidin tartip Misir ekiniqiqə həmmə yərlərdin kəlgən zor bir jamaət Pərwərdigar Hudayimizning aldida yəttə kün wə yənə yəttə kün, jəmiy on tət küngiqilik həyt etküzdi. **66** Səkkizinci künidə u həlkni käyturdu; ular padixaһning bəhətinə tilidi; andin ular Pərwərdigarning Əz kuli Dawutka wə həlkı Israiloja kiliqan yahxiliklri üçün kəlbidə xad-huram bolup əz əy-qedirlirigə käytip ketti.

9 Sulayman Pərwərdigarning əyi, padixaһ ordisi wə xundakla kuxuxni arzu kiliqan baxqa kuruluxlarnı kənglidikidək pütküzüp boloqanda, **2** Pərwərdigar Sulaymanoja Gibeonda kərüngəndək əmdi ikkinçi ketim uningoja kəründi. **3** Pərwərdigar uningoja mundaq dedi: — «Sən Mening aldimda kiliqan dua wə iltijayingni anglidim; Mening namim uningda əbədgıqə ayan қilinixi üçün, sən yasiojan bu eyni Əzümgə muğaddəs kildim. Mening kezlirim wə kənglüm xu yerdə həmixə bolidu. **4** Sən bolsang, atang Dawutning aldimda mangɔjinidək, sənmə

sanga buyruqjinimning həmmisigə muwapiq əməl kılıx üçün, bəlgilimlirim wə həkümlirimni tutup, pak kengül wə durusluq bilən aldimda mangsang, **5** Mən əmdi atang Dawutka: «Israilning təhtida sanga əwladingdin olturuxqa bir zat kəm bolmaydu» dəp wədə kılqınımdək, Mən padixaḥlıq təhtingni Israilning üstidə əbədgıqə məhkəmə kılımən. **6** Lekin əzüng ya oqulliring Manga əgixixtin waz keqip Mən aldinglarda koyojan əmərlirim bilən bəlgilimlirimni tutmay, bəlkı baxka ilahlarning küllükioja kirip ularoja səjdə kilsanglar, **7** xu qəoqla Mən Israillni ularoja təkdim kılqan zeminidin üzüp qıkırımən; wə Əz namimni kersitixkə Əzümgə mukəddəs kılqan bu əyni nəzirimdin taxlaymən wə Israıl həmmə həlkələr arısında səz-qəqək wə tapa-tənining obyekti bolidu; **8** Bu əy gərqə hazır kerkəm kerünsim, xu zamanda uningdin etkənlərning həmmisi zor həyran kəlixip üzkirtip: «Pərvərdigar bu zeminoja wə bu əygə nemixkə xundak kıldı?» dəp soraydu. **9** Kixilər: — Qünki [zemindiki həlkələr] eż ata-bowlirini Misir zeminidin qıkarojan Pərvərdigar Hudasini taxlap, ezlirini baxka ilahlaroja baqlap, ularoja səjdə kılip küllükida bolöjanlıq üçün, Pərvərdigar bu pütkül küləpətni ularning bexioqa qüxürüptü, dəp jawab beridu. **10** Xundak boldiki, yigirmə yil ətüb, Sulayman u ikki əyni, yəni Pərvərdigarning əyi bilən padixaḥ əyini yasap bolöjandin keyin, **11** Turning padixaḥı Hıram Sulaymanoja barlıq tələpliri boyiqə kədir dərəhlili, arqa dərəhlili wə altun təminligini üçün Sulayman padixaḥ uningoja Galiliyə əlkisidin yigirmə xəhərni bərdi. **12** Hıram Sulayman uningoja bərgən xəhərlərni kərükə Turdin qikip kəldi; lekin ular uningoja həq yakımdı. **13** U: — Həy buradırı, sən muxu manga bərgininq zadi kəndək xəhərlər?! — dedi. U ularını «Kabulning yurtı» dəp atidi, wə ular bugünkü küngiçə xundak atılıdu. **14** Hıram bolsa padixaḥka bir yüz yigirmə talant altun əwətkənidı. **15** Sulayman padixaḥ Pərvərdigarning əyini, eż əyini, Milloni, Yerusalemning sepilini, Hazorni, Məgiddoni wə Gəzər xəhərlərini yasax üçün həxarəqa tutğan ixligüqilərning ixliri mundak: — **16** (Misirning padixaḥı Pirəwn qikip Gəzərgə hujum kılip elip, uni otta kəydürüp, xəhərdə turuwatğan Əvanaaniylarnı kirip, xəhərni toy sowojisı süpitidə Sulaymannı hotuni bolöjan eż kizioja bərgənidı) **17** Sulayman Gəzər bilən təwənki Bəyt-Həronni bina kıldı; **18** u Baalat bilən eż zeminidiki qelgə jaylaxşan Tadmornimu yengidin yasidi, **19** xundakla

ezigə has həmmə ambar xəhərlirini, «jəng hərwisi xəhərliri»ni, «atlıklar xəhərliri»ni wə Yerusalemdə, Liwanda wə ezi soraydiqan barlıq zeminda halıqinini bina kıldı. **20** Israillardın bolmioqan Amoriylar, Hittiylar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiylardın [Israıl] zeminida kəlip қalqanlarning həmmisini bolsa, **21** Sulayman bularni, yəni Israillar pütünləy yokitalmioqan əllərning қaldık əwladırını küllük həxaroja tutti. Ular bugünkü küngiçə xundak bolup kəldi. **22** Lekin Sulayman Israillardın həqkimni kul kılmay, bəlkı ularni ləxkər, hizmətkar, həkimdar-əməldar, hərwa bilən atlıklarning sərdarları kıldı. **23** Bulardin Sulaymannıng ixlirini baxkurdioqan, yəni ixligüqilərning üstigə koyulqan qong nazərtqılər bəx yüz əllik idi. **24** Pirəwnning kizi Dawutning xəhəridin keçüp Sulayman uning üçün yasiojan əydə olturoqinida, u Millo kəl'əsini yasidi. **25** Sulayman Pərvərdigaroja yasiojan kurbangahda yilda üç ketim kəydürmə kurbanlıqlar bilən inaqliq kurbanlıqlarını sunatti wə Pərvərdigarning aldidiki [huxbuygahta] huxbuy yakattı. Xu tərikdirə u ibadəthanining ixlirini pütküzdü. **26** Sulayman padixaḥı Ezion-Gəbərdə bir türküm kemilərni yasidi. U yər bolsa Edom zeminida, Kızıl dengiz boyidiki Elatning yenida idi. **27** Hıram eż hizmətkarları, yəni dengizqılıknı obdan bilidioqan nəqqə kəmiqilərni Sulaymannıng hizmətkarlırioja koxulup kemilərdə ixləxkə əwətti. **28** Ular Ofiroja berip, u yərdin tət yüz yigirmə talant altunni elip kəlip, Sulayman padixaḥka apardı.

10 Xebaning ayal padixaḥı bolsa Sulaymannıng

Pərvərdigarning nami bilən baqlinxılıq bolöjan dangk-xəhəritini anglap, uni kiyin qigix-soallar bilən sinioqili kəldi. **2** U huxbuy buyumlar, intayin tola altun wə yakut-gehərlər artıqan tegilərni elip, qong dəbdəbə bilən Yerusalemoja kəldi. Sulaymannıng kəxioja kəlgəndə eż kəngligə pükkən həmmə ix toqrluk uning həmmə soriqanlırioja jawab bərdi. Həqnəmə padixaḥka karangoju əməs idi, bəlkı həmmisidə uningoja jawab bərdi. **4** Xebaning ayal padixaḥı Sulaymannıng danalıqioja, yasiojan orda-sarayoja, **5** dastihandiki taamlaroja, əməldarlarning katar-katar olturulxlırioja, hizmətkarlırinin katar-katar turulxlırioja, ularning kiyən kiyimlirigə, uning sakıylırioja wə uning Pərvərdigarning əyidə atap sunoqan kəydürmə kurbanlıqlırioja karap, üni iqigə qüxiüp kətti. **6** U padixaḥka: — Mən eż yurtumda

silining ixliri wə danalıkları tooğrisida angloqan həwər rast ikən; 7 Əmmə mən kelip eż kezlimir bilən kərmigüqə bu səzlərgə ixənmigənidim; wə mana, mən yeriminimə anglimioqan ikənmən; silining danalıkları bilən bərikət-bayaxatlıkları mən angloqan həwərdin ziyyədə ikən. 8 Silining adəmləri nemidegən bəhtlik-hə! Həmixinə silining aldiliridə turup danalıklarını anglaydiqan bu hizmətkarlar nəkədər bəhtliktur! 9 Silidin seyüngən, silini Israilning tahtığa olturoquzoqan Pərvərdigar Hudaliri mubarəktur! Pərvərdigar Israiloq mənggülük baoqlıqan muhəbbiti üçün, U silini toqra həküm wə adalət sürgili padixah qıldı, dedi. 10 U padixahka bir yüz yigirmə talant altun, intayın kəp huxbuy buyumlar wə yakut-gehərlərni sowoja qıldı. Xebanıng ayal padixahı Sulayman padixahka sunoqan xunqə zor miqdardıki huxbuy buyumlar uningdin keyin həq körüngən əməs 11 (Hiramning Ofirdin altun əpkelidioqan kemilirimi Ofirdin yənə intayın zor miqdardıki səndəl yaqıqi wə yakut-gehərlərni elip kıldı. 12 Padixah səndəl yaqıqidin Pərvərdigarning eyi üçün wə padixahning ordisi üçün pələmpəy-salasunlar yasattı həm nəqəm-nawaqıllar üçün qiltarlar wə sazlarnı xuningdin yasatti. Xu wakıttın keyin xundak zor miqdardıki esil səndəl yaqıqi bu wakıtkıqə həq kəltürülmidi ya kərəlüp bakını). 13 Sulayman padixah Xebanıng ayal padixahıqə eż xahanə sahawitidin bərgəndin baxka, ayal padixahning kəngli tartkan həmmmini — nemə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarları bilən yoloq qıkıp eż yurtiqa kaytip kətti. 14 Sulayman oq hər yili kəltürülgən altunning əzi altə yüz atmış altə talant idi. 15 Bu kirimdin baxka, tijarətqılərdin, okətqılərning sodisidin, barlık, ərəbiyə padixahlıridin wə eż zeminidiki əməldarlardın həm altun kəltürüldi. 16 Sulayman padixah ikki yüz qong sıparni sokturdı wə hər sıparoja altə yüz xəkəl altun kətti; 17 xundakla üq yüz kalkənni yapılaqlanqan altundın yasidi; hərbir kalkənni yasaxka üq mina altun ixlitildi; padixah ularnı «Liwan ormini sariyi»qə esip koydı. 18 Padixah pil qixlıridin qong bir təhtni yasap, uni tawlanqan altun bilən kaplatti. 19 Təhtning altə kəwətlik pələmpiyi bar idi. Təhtning bax yelənqüki yumilak bolup, orundukning ikki yenida tayanəquqisi bar idi, hərbir tayanəquqning yenida bardin ərə turoqan xirning həykili bar idi. 20 Altə kəwətlik pələmpəyning üstidə, ong wə sol təripidə era turoqan on ikki xirning həykili bolup, hərbir baskuqning ong-sol təripidə bardin bar

idi; baxka həqkandak əldə uningoja ohxax yasalojını yok idi. 21 Sulayman padixahning barlık jam-piyalılırı altundın yasaloqan; «Liwan ormini sariyi»diki barlık қaqa-kuqıllar tawlanqan altundın yasaloqan; ularning həqkaysisi kümüxtin yasalmioqan; Sulaymannıng künliridə kümüx həqnemigə ərziməytti. 22 Qünki padixahka қaraxlıq dengizda yüridiqan, Hiramning kemilirigə köxulup «Tərxix kemə» ətritimu bar idi; «Tərxix kemə ətriti» üq yilda bir ketim kelip altun-kümüx, pil qixliri, maymunlar wə tozlarnı əkelətti. 23 Sulayman padixah, yər yüzdikli barlık padixahlardın baylıqtı wə danalıqtı üstün idi. 24 Huda Sulaymannıng kəngligə saloqan danalıknı anglax üçün yər yüzdikilər həmmisi uning bilən didarlixı arzusı bilən kelətti. 25 Kəlgənlərning həmmisi eż sowoqitini elip kelətti; yəni kümüx қaqa-kuqıllar, altun қaqa-kuqıllar, kiyim-keqəklər, dubuloq-sawutlar, tetitkular, atlar wə qeqirlərni elip kelətti. Ular hər yili bəlgilik miqdarda xundak kılatti. 26 Wə Sulayman jəng hərwiliri wə atlıq əskərlərni yioqdi; uning bir ming tet yüz jəng hərwisi, on ikki ming atlıq əskiri bar idi; u ularnı «jəng hərwisi xəhərləri»gə wə ezi turuwtən Yerusalemı orunlaştırdı. 27 Padixah Yerusalemda kümüxnı taxtək kəp, kədir dərəhlini jənubiy tüzlənglikti üjmə dərəhlirigə ohxax nuroqun kıldı. 28 Sulayman aloqan atlar Misirdin wə Kuwədin idi; padixahning tijarətqılırları ularnı Kuwədin bekitilgən bahada alətti. 29 Misirdin elip kəlgən bir jəng hərwisinin bahası altə yüz kümüx təngə, hər at bolsa yüz əllik təngə idi; wə ular yənə Hittiyarning padixahlıri həm Suriyə padixahlıri üçünmu ohxax bahada elip qıktı.

11 Lekin Sulayman padixahning kəngli Pirəvnning kızıdin baxka kəp qətəllik ayallaroja, jümlidin Moabiy, Ammoniy, Edomiy, Zidoniy, Hittiy ayallırıraq qızıxnı. 2 Pərvərdigar əslidə muxu əllər tooqruluk Israillaroja: «Ularning kızlarını izdəp barmanglar, wə ularnı silərningkilərgə kırğızmənglər; qünki ular kəngüllürlərinə qoşum eż məbdulriqə azduridu» dəp agaḥlanduroqan. Bırak Sulaymannıng kəngli dəl xularoja baoqlandı. 3 Uning yətə yüz ayalı, yəni hanixi wə üq yüz keniziki bar idi; ayallırı uning kənglini azdurup buriwətkənidi. 4 Xundak boldiki, Sulayman yaxanoqanda, uning ayallırı uning kənglini baxka ilahlaroja azdurup buruwətti; xuning üçün uning kəngli atisi Dawutningkidək Pərvərdigar Hudasiqə mutlək sadık bolmidi. 5 Xunga Sulayman

Zidoniylarning məbudi Axtarotni, Ammoniyarlarning yirginqlik məbudi Milkomni izdidi; **6** Xuning bilən Sulayman Pərwərdigarning nəziridə rəzzilik kıldı; u atisi Dawut Pərwərdigar oqasında izqillik bilən əgəxmidi. **7** Andin Sulayman Yerusalem alddiki edirlikta Moabiyarlarning yirginqlik məbudi Kemox həm Ammoniyarlarning yirginqlik məbudi Milkom üçün bir «yukarı jay»ni yasidi; **8** xuningdakı ezingin məbudişlirəq huxbu yaxıdojan wa қurbanlıq kılıdojan hərbir yat əllik ayalı üçünmu u xundak kıldı; **9** Xunga Pərwərdigar Sulaymandın rənjidi; gərqə U uningoja ikki ketim körüngən bolsimu, xundakla uningoja dəl muxu ix tooruluk, yəni baxka ilahıları izdiməsləkini tapiliojan bolsimu, uning kengli Israilning Hudasi Pərwərdigardin aynip kətti; u Pərwərdigarning tapilioqınıja əməl kılmidi. **11** Xuning üçün Pərwərdigar Sulaymanoja mundak dedi: — «Sən xundak kiliwerip, Mening sanga buyruqojan əhdəm bilən bəlgilirimni tutmiojining üçün, Mən jəzmən padixahlıknı səndin yırtiwetip hizmətkaringoja berimən. **12** Lekin atang Dawutning wajidin sening əz künliringdə Mən xundak kilmaymən, bəlkı oqlungning kolidin uni yırtiwetimən. **13** Lekin pütün padixahlıknı uningdin yırtiwatməymən, bəlkı kulum Dawutning wajidin wə Əzüm talliojan Yerusalem üçün oqlungoja bir kəbilini qaldurup koyımən». **14** Əmma Pərwərdigar Sulaymanoja bir düxmən, yəni Edomluq Hədadni կօզօջի, u kixi Edomning padixahınını nəslidin idi. **15** Əslida Dawut Edom bilən [jeng kilojan] wakitta, қoxunning sərdarı Yoab Edomning həmmə ərlərini yokatkanidi (qünki Edomdiki həmmə ərlərni yokatkuqə, Yoab bilən barlık Israillar u yerdə altə ay turojanidi); u əltürülənləri kəmgili qıkkanda **17** Hədad atisining birnəqqə Edomiy hizmətqiləri bilən Misiroja կeqip kətkənidi. Hədad u qərda kiqik bala idi. **18** Ular Midyan zeminidin qıkip Paranoja kıldı. Ular Parandin birnəqqə adəmni elip əzdiriqə қoxup Misiroja, yəni Misirning padixahı Pirəwnning kəxioja kəldi. Pirəwn uningoja bir ey təkşim kiliq, ozuk-tülükmü təminlidi həmdə bir parqə yərnimə uningoja təkdim kıldı. **19** Hədad Pirəwnning nəziridə kep iltipat tapkan bolup, u əz hotunining singlisini, yəni Tahpənəs hanixning singlisini uningoja hotun kiliq bərdi. **20** Tahpənəsnin singli uningoja bir oqul, Genubatni tuqrup bərdi. Tahpənəs Pirəwnning ordısında uni ezi qong kıldı. Andin Genubat Pirəwnning ailisi, yəni Pirəwnning oqulları arısida turdi. **21** Hədad

Misirda: «Dawut ata-bowilirining arısida uhlap kıldı» wə «Koxunning sərdarı Yoabmu oldı» dəp anglojanda Pirəwnə: — Mening əz yurtumoja beriximoja ijjazət kılıqayla, dedi. **22** Pirəwn uningoja: — Sening əz yurtumoja baray degining nemə degining, mening keximda sanga nemə kəmlik kılıdu? — dedi. U jawabən: — Həq nərsə kəm əməs, əmma nemila bolmisun meni kətkili կօզօջayla, dedi. **23** Huda Sulaymanoja yəna bir düxminini կօզօջi; u bolsa օqojisi, yəni Zobaḥning padixahı Hədad'ezərnin yenidin կeqip kətkən Eliadaning oqlı Rəzon idi. **24** Dawut [Zobaḥlıklarını] kətl kılıqanda Rəzon ulardin bir top adəmni əzığə toplap ularning sərdarı boldi. Andin keyin bular Dəməxkə berip u yərdə turup, Dəməxk üstdidin həküm sürdi. **25** Xuning bilən Hədad Israilqa awariqilik tuoqdurojanın baxka, Rəzon Sulaymannıgın barlık künləridə Israilning düxmini idi; u Israilni eq kərətti, ezi Suriyə üstdidə padixah idi. **26** Sulaymannıgın Yəroboam degən bir hizmətkarı bar idi. U Zərədəhədin kəlgən Əfraimiy Nibatning oqlı bolup, anisi Zəruah isimlik bir tul ayal idi. Yəroboammı padixahı կarxi qıktı. **27** Uning padixahı կarxi qıqıxtiki səwəbi mundak idi: Sulayman Millo kələşini yasılqanda, atisi Dawutning xəhəridiki sepiłning bir bəsükini yasawatattı; **28** Yəroboam կawul kəysər yigit idi; Sulayman yigitning ixqan wə qakqan ikenlikini kərüp, uni Yüsüpning jəmətigə buyrulqan ixning üstigə koydi. **29** Xu künlərdə Yəroboam Yerusalemın qıkiwatlıkanda, uni izdəwatlıq Xilohluq Ahiyah pəyoğember uni yolda uqrattı. Ahiyah yipyengi bir tonni kiywaləjanidi. İkkisi dalada yaloquz կalojanda **30** Ahiyah üstdidiki tonni kolioja elip, uni yırtip on ikki parqə kiliq **31** Yəroboamoja mundak dedi: — «Əzünggə on parqını alojin; qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — «Man, padixahlıknı Sulaymannıgın kolidin yırtiwetip on kəbilini sanga berimən. **32** Bırak Kulum Dawutning wajidin wə Yerusalem, yəni Israilning həmmə kəbililiridin talliojan xəhər üçün bir kəbilə uningoja kəlididir. **33** — Qünki ular Meni taxlap Zidoniylarning ayal məbudi Axtarotka, Moabiyarlarning məbudi Kemoxka wə Ammoniyarlarning məbudi Milkomoja sajdə kiliq, uning atisi Dawutning kiliqinidək kilmay, Mening bəlgilimilirim bilən həkümlürimə əməl kilmay, nəzirimdə durus boloğanni kilmidi, Mening yollırımda mangmidi; **34** lekin pütkül padixahlıknı uning kolidin tartıwalmaymən; qünki Mən talliojan, Əz əmrərim wə bəlgilimilirimi tutkən

ķulum Dawutni dəp, uning əmrining barlıq künlirida uni həküm sürgüqi kılıp қaldurımən. **35** Əmma padixahlıknı uning oqlining қolidin tartip elip, sanga berimən, yəni on қəbilini berimən. **36** Lekin Mening namimning xu yərdə boluxıqa Өzüm tallıqan xəhər Yerusalemda, Mening alimdə ķulum Dawut üçün һəmixin yoruk bir qıraq bolsun dəp, uning oqlıqası bir қəbilini berəy. **37** Mən seni tallap, seni barlık halıqan yərlər üstidə həküm sürgüzimən, sən Israiloja padixah bolisən. **38** Wə xundak boliduki, əgər sən һəmmə buyruqanlırmınnı anglap, Mening yollırımda mengip, nəzirimdə durus boloqjanni kılıp, ķulum Dawut kılıqandək Mening bəlgilirim bilən əmrlirimni tutsang, əmdi Mən sən bilən billə bolimən wə Dawutka bir jəmət tikliginimdək, sangimu mustəhkəm bir jəmət tiklaymən wə Israelni sanga təkdım kılımən. **39** Dawutning nəslini xu ixlar tüpəylidin harlap pəs kılımən, lekin mənggülük əməs». **40** Xuning üçün Sulayman Yərəboamnı əltürükə pursət izdəytti. Lekin Yərəboam keqip Misirning padixahı Xixakning ķexiqa bardı; Sulayman əlgiiqə u Misirdə turdi. **41** Sulaymannıng baxxa ixliri, uning һəmmə kılıqan əməlliri wə uning danalığı bolsa «Sulaymannıng əməlliri» degən kitabqa pütülgən əməsmidi? **42** Sulaymannıng Yerusalemda Israilning üstidə həküm sürgən wakti kırıq yil boldı. **43** Sulayman atabowilirining arısında uhlidi wə atisi Dawutning xəhəridə dəpnə kılındı. Andın oqlı Rəhəboam ornida padixah boldı.

12 Rəhəboam Xəkəmgə bardı; qünki pütküll Israil uni padixah tikligili Xəkəmgə kəlgənidi. **2** Nibatning oqlı Yərəboam xu ixni anglıqanda, xundak boldiki, u tehi Misirdə idi (qünki Yərəboam Sulayman padixahtın keqip Misirdə turuwatatti). **3** Əmdi ular adəm əwətip uni qakırtıp kəldi. Xuning bilən Yərəboam wə pütküll Israil jamaiti kelip Rəhəboamoja söz kılıp: **4** — Silining atiliri boynimizə saloqan boyunturukını eoir kıldı. Sili əmdi atilirining bizgə koyogan kattik tələplirli bilən eoir boyunturukını yeniklitip bərsilə, silining hizmətliridə bolimiz, deyixti. **5** U ularoja: — Həzirqə kaytip üç kündin keyin andin ķeximoja yənə kelinglər, dedi. Xuning bilən həlk tarilip kətti. **6** Rəhəboam padixah eoz atisi Sulayman hayat waktida uning hizmitidə turoqan moysipitlardin məslihət sorap: — Bu həlkə beridiojan jawabım toqrisida nemə məslihət kərsitisilər? — dedi. **7** Ular uningoja: — Əgər sili razılık bilən bugün bu həlkning hizmitidə

bolimən desilə, (wə dərwəkə ularning hizmitidə bolsila) ularoja yahxi səzlər bilən jawab kılısla, ular silining barlıq künlirida hizmətliridə bolidu, dedi. **8** Lekin u moysipitlarning kərsətkən məslihətinə kayrip koyup, ezi bilən qongolojan, aldida hizmitidə boluwartıqan yaxlardın məslihət sorap **9** ularoja: — Manga «Silining atiliri bizgə saloqan boyunturuknı yeniklətkəylə» dəp tiligən bu halkkə jawab beriximiz tooruluk kəndək məslihət berisilər? — dedi. **10** Uning bilən qongolojan bu yaxlar uningoja: — «Silining atiliri boyunturukimizni eoir kıldı, əmdi sili uni bizgə yenik kılıqayla» dəp eytən bu həlkəsə söz kılıp: — «Mening qimqılaq barmikim atamning belidin tomräktür. **11** Atam silərgə eoir boyunturuknı saloqan, lekin mən boyunturukunglarnı tehimu eoir kılımən. Atam silərgə կամqılar bilən tənbih-tərbiyə bərgən bolsa, mən silərgə «qayanlıq կամqılar» bilən tənbih berimən», degəyla, — dedi. **12** Rəhəboam padixah ularoja: — Üq kündin keyin andin ķeximoja yənə kelinglər» deginidək, Yərəboam wə barlık həlk üçinqi künü uning ķexiqa kəldi. **13** Padixah moysipitlarning uningoja bərgən məslihətini taxlap, həlkəsə kattiklik bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məslihəti boyiqə ularoja: — Atam silərgə eoir boyunturuknı saloqan, lekin mən boyunturukunglarnı tehimu eoir kılımən. Atam silərgə կամqılar bilən tənbih-tərbiyə bərgən bolsa mən silərgə «qayanlıq կամqılar» bilən tənbih-tərbiyə berimən, dedi. **15** Xuning bilən padixah, həlkning sözünü anglimidi. Bu ix Pərvərdigar təripidinolojan; qünki buning bilən Pərvərdigarning Xilohluk Ahiyahning wasitisi də Nibatning oqlı Yərəboamoja eytən sözü əməlgə axurulidiojan boldı. **16** Pütküll Israil padixahtı ularning səziga kulaq salmioqınıñi kərgəndə həlk padixahıqə jawab berip: — Dawuttin bizgə nemə nesiwə bar? Yəssənəng oqlıda bizning həq mirasımız yoktur! Oz ey-qedirlirilinglaroja kaytinglar, i Israil! I Dawut, sən ez jəmətinggila igə bol, — dedi. Xuning bilən Israillar ez ey-qedirlirioja kaytip ketixti. **17** Əmma Yəhūda xəhərliridə olturoqan Israillaroja bolsa, Yərəboam ularning üstigə həküm sürdi. **18** Rəhəboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israillaroja əwətti, lekin pütküll Israil uni qalmakesək kılıp əltürdi. U qaoğda Rəhəboam padixah, aldirap, əzining jəng hərvisiqa qıkıp, Yerusalemıja tikiwatti. **19** Xu tərikkidə Israil Dawutning jəmətidin yüz ərüp, bügüngə կadər umingoja karxi qıkıp kəldi. **20** Israilning һəmmisi Yərəboamning yenip

kælgænlikini anglojanda, adəm əwətip uni hækning jamaitigə qakirdi. Ular uni pütkül Israilning üstigə rəsmiy padixah qıldı. Yəhuda kəbilisidin baxça heqkim Dawutning jəmətigə əgəxmidi. 21 Rəhoboam Yerusalemə qayıtip kelip, Israilning jəməti bilən jəng kılıp, padixahlıqna Sulaymannıq oqlı bolovan eziqə qayıturup əkilix üçün Yəhūdanıng pütkül jəmətidin wə Binyamin kəbilisidin bir yüz səksən ming hillanojan jənggiwar əskarnı toplidi. 22 Lekin Hudanıng sezi Hudanıng adımı Xemayaqə kelip: — 23 «Yəhūdanıng padixahı, Sulaymannıq oqlı Rəhoboamə, pütün Yəhuda bilən Binyaminning jəmətigə wə hækning ələqanlıriqə söz kılıp: — 24 «Pərvərdigar mundak dəydu: — Həjumə qıqmanglar, kərindaxliringlar Israillar bilən jəng kilmanglar; hərbiringlar eziqə əyüngalarqa qayıtip ketinglər; qünki bu ix Mandindur», degin» — deyildi. Ular Pərvərdigarning səziga kulak saldı. Pərvərdigarning sezi boyiqə ular əylirigə qayıtip kətti. 25 Yəroboam bolsa Əfraim taoqlikiddi Xəkəm xəhirini yasap xu yərdə turdi; keyin u yərdin qikip Pənuəlni yasidi. 26 Rəhoboam kənglidə eziqə: — Əmdi padixahlıq Dawutning jəmətigə yenixi mumkin. 27 Əgər bu həlk Pərvərdigarning əyidə kurbanlıq kılıxka Yerusalemə qıksa, bu hækning kəlbini eziqə ojisi, yəni Yəhuda padixahı Rəhoboamə yənə mayıl bolidu, andin ular meni əltürüp yənə Yəhuda padixahı Rəhoboamning təripigə yanarmikin, dedi. 28 Padixah məslihət sorap, altundın ikki mozay həykilini yasitip həlkə: — Yerusalemə qıqış silərgə eçir kelidu. I Israil, mana silərnı Misir zeminidin qıqarojan ilahılar! — dedi. 29 Birini u Bəyt-Əldə, yənə birini Danda turozup koydi. 30 Bu ix gunahka səwəb boldi, qünki həlk mozaylirining birininqaldida bax urojılı hətta Danoqıqə baratti. 31 U həm «egiz jaylar»da [ibadət] eylirini yasidi wə həm Lawiydin bolmiojan adəmlərni kahin kılıp təyinləp koydi. 32 Yəroboam yənə səkkizinqi ayning on bəixinqi künini huddi Yəhūdanıng zeminidiki həytkə ohxax bir həyt kılıp bekitti. U ezi kurbangah üstigə kurbanlıq kılıqlı qıktı. Xundak kılıp u Bəyt-Əldə ezi ətküzgən mozay məbdulrigə kurbanlıq ətküzdi. U yənə Bəyt-Əldə saldurojan xu «egiz jaylar» üçün kahinlarnı təyinlidi. 33 U Bəyt-Əldə yasılın kurbangah üstigə səkkizinqi ayning on bəixinqi künini (bu ay-künni u ezi məyliqə tallıqanlıq) kurbanlıkları sunuxka qıktı; xu tərikidə u Israillarə bir həyt yarattı; u ezi kurbangah üstigə kurbanlıkları sundı wə huxbuy yaktı.

13 Wə mana, Pərvərdigarning buyrukı bilən Hudanıng bir adımı Yəhūdadın qikip Bəyt-Əlgə kəldi; xu pəyttə Yəroboam huxbuy yekixkə kurbangahning yenida turattı; 2 xu adəm kurbangahqa karap Pərvərdigarning əmri bilən qakırıp: — I kurbangah, i kurbangah! Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana Dawutning jəmətidə Yosiya isimlik bir oqlu tuqulidu. U bolsa sening üstüngdə huxbuy yaklaş «yükiri jaylar»diki kahinlarnı soyup kurbanlıq kılıdu; xundakla sening üstüngdə adəm səngəkləri kəydürülidu! — dedi. 3 U künü u bir bexarətlik alamətni jakarlap: Pərvərdigarning muxu sezinə ispatlaydiqan alamət xu boliduki: — Mana, kurbangah yerilip, üstidiki küllər təkülüp ketidu, — dedi. 4 Wə xundak boldiki, Yəroboam padixah Hudanıng adimininq Bəyt-Əldiki kurbangahqa karap jakarlıqan sezinə anglojanda, u kurbangahda turup kolini sozup: — Uni tutunglar, dedi. Lekin uningoja karitip sozoran koli xuning bilən xu peti kurbanlıq kətti, uni eziqə yənə yioqlamidi. 5 Andin Hudanıng adımı Pərvərdigarning sezi bilən eytən möjizilik alamət yüz berip, kurbangah həm yerilip üstidiki küllər təkülüp kətti. 6 Padixah Hudanıng adimidin: — Pərvərdigar Hudayingdin mening həkkimdə etüngəysənki, kolumni əsligə kəltürgəy, dəp yalvurdu. Hudanıng adımı pərvərdigarning iltipatını etünginidə, padixahıqə koli yənə eziqə yioqlıp əsligə kəltürüldi. 7 Padixah Hudanıng adimigə: — Mening bilən əyümə berip eziüngni kutlanduroqın, mən sanga in'am berəy, dedi. 8 Lekin Hudanıng adımı padixahıqə jawab berip: — Sən manga ordangning yerimini bərsəngmu, sening bilən barmaymən yaki bu yərdə nan yəp su iqəməymən. 9 Qünki Pərvərdigar Əz sezinə yətküzip manga buyrup: «Sən nə nan yemə nə su iqəmə, barojan yolung bilən qayıtip kəlmə» degen, dedi. 10 Xuning bilən u Bəyt-Əlgə kælgən yol bilən əməs, bəlki baxça bir yol bilən qayıtip kətti. 11 Lekin Bəyt-Əldə yaxanojan bir pəyoqəmbər turattı. Uning oqulları kelip Hudanıng adimininq u künü Bəyt-Əldə kilojan barlıq əməllirini uningoja dəp bərdi, xundakla uningoja padixahıqə kilojan sezlirinimə atisioja eytip bərdi. 12 Atisi ulardin, u kəysi yol bilən kətti, dəp soridi; qünki oqulları Yəhūdadın kælgən Hudanıng adimininq kəysi yol bilən kətkinini kərgənidi. 13 U oqullarıqə: — Manga exəknı tokup beringlər, dəp tapılıdi. Ular uningoja exəknı tokup bərgəndə u uningoja minip 14 Hudanıng adimininq

kaynidin kooqlap ketti. U uni bir dub dərihining astida olturojan yeridin tepip uningdin: — Yəhudadin kəlgən Hudanıng adimi sənmü? — dəp soridi. U: — Mən xu, dəp jawab bərdi. **15** U uningoja: — Mening bilən eyümgə berip nan yegin, dedi. **16** U jawabən: — Mən nə sening bilən käytalmaymən, nə seningkiga kirəlməymən; mən nə bu yerdə sening bilən nan yəp su iqəlməymən; **17** qünki Pərvərdigar eż səzi bilən manga tapilap: «U yerdə nan yemə, su iqmigin; baroqan yolung bilən käytip kəlmigin» degən, dedi. **18** [Keri pəyoğəmbər] uningoja: — Mən həm səndək bir pəyoğəmbərdurmən; wə bir pərixtə Pərvərdigarning səzini manga yetküüp: — «Uningoja nan yegürüp, su iqküzgili eżüng bilən eyüngə yandurup kəl» dedi, dəp etti. Lekin u xuni dəp uningoja yaloqan eytiwatatti. **19** Xuning bilən [Hudanıng adimi] uning bilən yenip eydənan yəp su iqti. **20** Lekin ular dastihanda olturoqinida, Pərvərdigarning səzi uni yandurup əkəlgən keri pəyoğəmbərgə kəldi. **21** U Yəhudadin kəlgən Hudanıng adimini qakirip: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Sən Pərvərdigarning sezigə itaətsizlik kılıp, Pərvərdigar Hudayingning buyruqan əmrini tutmay, **22** bəlkı yenip, U sanga: — Nan yemə, su iqmə, dəp mən'i kələqan yerdə nan yəp su iqkining tüpəylidin, jəsiting atabowliringning kəbrisidə kəməlməydu», dəp towlidi. **23** Wə xundak boldiki, Hudanıng adimi nan yəp su iqip boloquenta, uningoja, yəni ezi yandurup əkəlgən pəyoğəmbərgə exəknı tokup bərdi. **24** U yoloja qıktı. Ketiwatkinida, yolda uningoja bir xır uqrəp, uni əltürwətti. Xuning bilən uning əlüki yolda taxlinip kəldi, exiki bolsa uning yenida turattı; xirmu jəsətning yenida turattı. **25** Mana birnəqqə adəm etüp ketiwetip, yolda taxlinip kələqan jəsət bilən jəsətning yenida turoqan xırni kərdi; ular keri pəyoğəmbər turoqan xəhərgə kelip u yerdə xu həwərni yetküzdi. **26** Uni yoldin yanduroqan pəyoğəmbər buni anglap: — U dəl Pərvərdigarning sezigə itaətsizlik kələqan Hudanıng adimidur. Xunga Pərvərdigar uni xiroja tapxurdi; Pərvərdigar uningoja kələqan səzi boyiqə xır uni titma-titma kılıp əltürdi, dedi. **27** U oqullirioqa: — Manga exəknı tokup beringlar, dedi; ular uni tokup bərdi. **28** U yolda taxlaqlıq jəsət bilən jəsətning yenida turoqan exək wə xırni taptı. Xır bolsa nə jəsətni yemiganidi nə exəknimu talimiqanidi. **29** Pəyoğəmbər Hudanıng adimining jəsitinini elip exəkkə artip yandi. Keri pəyoğəmbər uning üqün matəm tutup uni dəpnə kələqli xəhərgə kirdi. **30** U jəsətni eż kəbristanlıkıda

köydi. Ular uning üçün matəm tutup: — Ah buradırı! — dəp pəryad kətürdi. **31** Uni dəpnə kələqandın keyin u eż oqullirioqa: — Mən əlgəndə meni Hudanıng adimi dəpnə kəlinoqan gərgə dəpnə kilinglar; mening səngəklirimni uning səngəklirinинг yeniida koyunglar; **32** qünki u Pərvərdigarning buyruqi bilən Bəyt-Əldiki kurbangahka əkələqan wə Samariyadiki xəhərlərning «yukarı jay»liridiki [ibadət] eylirigə əkələqan, uning jar kələqan sezi əmalgə axurulmay kəlməydi, — dedi. **33** Lekin Yəroboam bu wəkədin keyinmu eż rəzil yolidin yanmay, bəlkı «yukarı jaylar»qa hərhil həlkətin kahinlərni təyinlidi; kim halisa, u xuni «mukəddəs kılıp» [kahinlik mənsipigə] beqixlaytti; xuning bilən ular «yukarı jaylar»da [kurbanlıq kılıxka] kahin bolatti. **34** Xu ix tüpəylidin Yəroboam jəmətining hesabioja gunah bolup, ularning yər yüzidin üzüp elinip əhalak boluxioja səwəb boldi.

14 U wakitta Yəroboamning oqlı Abiyah kesəl bolup kəldi. **2** Yəroboam ayalioqa: — Ornungdin kopup, həqkim sening Yəroboamning ayali ikənlikingni tonumiojudək kılıp eż kiyapitingni eżgərtip, Xilohka baroqin. Mana manga: «Bu həlkəning üstidə padixah, bolisən» dəp eytkən Ahiyah pəyoğəmbər u yerdə olturidu. **3** Kolungoja on nan, birnəqqə poxkal, bir kuta həsəlni elip uning kəxiqə baroqin. U yigitimizning nemə bolidoqanlığını sanga dəp beridu, dedi. **4** Yəroboamning ayali xundak kılıp, Xilohka berip Ahiyahning eyigə kəldi. Ahiyahning kəzlikeriliktin kor bolup kərəlməytti. **5** Lekin Pərvərdigar Ahiyahka: — Mana, Yəroboamning ayali eż oqlı toqrisida səndin soriqılı kelidu, qünki u kesəldür. Uningoja mundak-mundak degin; qünki u kəlgəndə baxka kiyapətkə kiriwaləqan bolidu, dəp eytkənidi. **6** U ixiktin kirgəndə Ahiyah ayaq tiwixini anglap mundak dedi: — «Həy, Yəroboamning ayali, kirgin; nemixkə baxka kiyapətkə kiriwalding? Sanga bir xum həwərni berix manga buyruldi. **7** Berip Yəroboamoja mundak degin: — «Israelning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən seni həlkəning arisidin elip kətürüp, eż həlkim Israiloqa həkümran kılıp **8** Padixahlıknı Dawutning jəmətidin yirtiwtip, sanga bərdim; lekin sən Mening əmrlirimni tutup, nəzirimdə pəkət durus boloqannila kilixta pütün kəlbidin manga əgəxəkən əkulum Dawutka ohxax bolmiding, **9** Bəlkı eżüngdin ilgiri kəlgənlərning həmmisidin artuk rəzillik kılıp, mening oqəzipimni kozojap, Meni arkangoja taxlap, berip eżünggə oqeyriy ilahılarnı, kuyuma məbudlarnı

yasatting. 10 Xuning üçün Mən Yəroboamning jəmətigə bala qüfürüp, Yəroboamning Israildiki handanidin həmmə ərkəkni, hətta ajiz yaki meyip bolsimu həmmisini üzüp taxlaymən, adamlər pok-tezəklərni süpürgəndək Yəroboamning jəmətidin կaloqınıni yok bolouqə süpürimən. 11 Yəroboamın bolouqlardın xəhərdə elginini itlər yəydi; səhrada əlginini asmandiki kuxlar yəydi. Qünki Pərvərdigar xundak səz kılqandur. 12 Əmdi sən bolsang, kopup əz eyüngə barojin; ayioqing xəhərgə kirgən haman, bala əlidü. 13 Pütün Israil uning üçün matəm tutup uni dəpnə kılıdu. Qünki Yəroboamning jəmətidin kəbriga koyuldioqan yaloquz xula bolidu; qünki Yəroboamning jəmətining arısida Israilning Hudasi Pərvərdigarning alidda pəkət xuningda pəzilət tepildi. 14 Əmdi Pərvərdigar Əzigə Yəroboamning jəmətini üzüp taxlaydiaoqan, Israilning üstigə həküm süridioqan bir padixahlı tikiyəndi. Dərhəkikət, u pat arida bolidu! 15 Pərvərdigar Israilni urup, huddi suda lingxip կalojan կumuxtək kılıp կoyidu, ata-bowilirioqa təkdim կilojan bu yahxi zemindin կomurup, ularni [Əfrat] dəryasining u təripigə tarkitidu; qünki ular əziga «Axərah butlar»ni yasap Pərvərdigarning oğazipini կoziqidi. 16 Yəroboamning sadir կilojan gunahlıri tüpəylidin, uning Israilni gunah կildurojini tüpəylidin, Huda Israilni taxlap beridu!». 17 Xuning bilən Yəroboamning ayali kopup, yoloja qikip Tırzahka կaytip kəldi. U eyining bosuojsidin atlixioja bala əldi. 18 Ular uni dəpnə kıldı. Pərvərdigarning Əz kuli Ahiyah pəyəqəmbər arkilik eytikan sezikə, pütün Israil uning üçün matəm tutti. 19 Əmdi Yəroboamning baxka ixliri, yəni jəngliri wə կandaq səltənat կilojanlırları toqrisida mana, «Israil padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütləğəndur. 20 Yəroboamning səltənat կilojan waktı yigirmə ikki yil bolup, u əz ata-bowilirining arısida uhlidi. Oqlı Nadab uning ornida həküm sürdi. 21 Wə Sulaymanning oqlı Rəhəboam bolsa Yəhudanıng üstigə həküm sürdi. Rəhəboam padixah boloujanda kırık bir yaxqa kirgənid; u Pərvərdigarning Əz namini ayan կilix üçün, Israilning həmmə kəbililəri arisidin tallıqan Yerusalem xəhəridə on yəttə yil həküm sürdi; uning anisining ismi Naamah bolup, Ammoniy idi. 22 Yəhudalar bolsa Pərvərdigarning nəziridə yamanlıq kıldı; ular əz ata-bowiliri sadir կilojanlıridin ziyyadə gunahlarnı kılıp, uning həsətlik oğazipini կoziqiojanidi. 23 Qünki ular «yukarı jaylar»nı, «but tüwrük»lərni wə həm hərbir egiz dənglər üstidə,

hərbir kək dərəhlərning astida «Axərah» butlarnı yasidi. 24 Wə zemində kəspiy bəqqiwazlarmu bar idı. Ular Pərvərdigar əslidə Israillarning aldidin həydəp qikaroqan əllərning barlık yirginqlik haram ixlirini kılatti. 25 Rəhəboam padixahning səltənitining bəxinqi yıldı xundak boldiki, Misirning padixahı Xixak Yerusalemı qəhüm kıldı. 26 U Pərvərdigarning əyidiki gəhər-bayliklərni həm padixahning ordisidiki gəhər-bayliklərni elip kətti; u həmmisini, jümlidin Sulayman yasatkan altun siparlar nimu elip kətti. 27 Ularning ornida Rəhəboam padixah mistin birmunqə sipar-kałķanlar yasitip, ularni padixah ordisining kirix yolini saklaydioqan pasiban bəglirining kolioqa tapxurdi. 28 Xundak kılıp, padixah hər ketim Pərvərdigarning əyigə kiridioqan qaoqda, pasibanlar u sipar-kałķanlarnı ketürüp qıqtı, andın ularni yənə pasibanhəniqə akırıp koyuxattı. 29 Əmma Rəhəboamning baxka ixliri wə կilojinining həmmisi «Yəhuda padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütləğən əməsmidi? 30 Rəhəboam bilən Yəroboam barlık künlirdə bir-biri bilən jəng kiliçip turoqanidi. 31 Rəhəboam əz ata-bowilirining arısida uhlidi wə «Dawutning xəhəri»də dəpnə kılındı. Uning anisining ismi Naamah bolup, bir Ammoniy idi. Rəhəboamning oqlı Abiyam anisining ornida padixah boldi.

15 Nibatning oqlı Yəroboam padixahning səltənitining on səkkizinci yıldı Abiyam Yəhudanıng üstigə padixah bolup 2 Yerusalemda üç yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Maakah bolup, Abikalomning kizi idi. 3 Abiyamning kəlbi bowisi Dawutning kenglidək Hudasi Pərvərdigaroqa pütləyə beoqıxlanoqan əməs idi, bəlkı atisi Rəhəboamning uningdin ilgiri կilojan barlık gunahlırida mangatti. 4 Xundaktimu Dawutning səwəbidin Hudasi Pərvərdigar Yerusalemda uningoja [yoruk] bir qiraqni kəldurux üçün, Dawutning əvladını uningdin keyinmu tikləp turqozdu wə Yerusalemni կoqıldı. 5 Qünki Dawut Pərvərdigarning nəziridə durus bolqanni kılıp, Hittiy Uriyaqə կilojanlıridin baxka əmrinинг həmmə künlirdə Pərvərdigar uningoja əmr կilojanlıridin qıqmidi. 6 Əmdi [Abiyamning] pütün əmrində Rəhəboam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng kiliçip turdu. 7 Abiyamning baxka ixliri wə կilojanlırinining həmmisi «Yəhuda padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütləğən əməsmidi? Abiyam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng kiliçip

turatti. **8** Abiyam eż ata-bowlirining arisida uhlidi; ular uni «Dawutning xəħiri»də dəpnə kıldı. Andin oqlı Asa ornida padixah boldi. **9** Israilning padixahı Yəroboam səltənitining yigirminqi yilda Asa Yəħudanıgħi tħalliha, bolup **10** Yerusalemda kırık bir yıl səltənət kıldı. Uning qong anisining ismi Maakaħah bolup, Abixalomning kizi idi. **11** Asa atisi Dawut kılıqandak Pərwərdigarning nəziridə durus boloqanni kıldı. **12** U kəspiy bəqqiwazlarni zemindin həydəp, ata-bowliri yasatkan həmmə yirginqlik məbdulnarı yokitiwətti. **13** U yənə qong anisi Maakaħahni yirginqlik bir «Axərah» tüwrükni yasiojini üçün hanixlik mərtiwişidin qüxtürwətti. Asa bu yirginqlik butni kesip Kidron jilojsida kəydürwətti. **14** «Yukiri jaylar» yokitilmisimu, Asanıgħi kəlbi əmrining barlik künliridə Pərwərdigaroja püttünləy beqixlanqanıdi. **15** Həm atisi həm u ezi [Pərwərdigaroja] atap yasiojan nərsilərni, jümlidin kümüx bilən altunni wə türlik ķaqa-ķuqılarnı Pərwərdigarning əyigə kəltürdi. **16** Əmdi Asa wə Israilning padixahı Baaxa barlik künliridə bir-biri bilən jəng klıxip turdi. **17** Israilning padixahı Baaxa Yəħudaoja kárxi hujum kıldı; heqkim Yəħudanıgħi padixahı Asa bilən bardı-kaldı kilmisun dəp, Ramah xəħirini məhkəm kılıp yasidi. **18** U wakitta Asa Pərwərdigarning əyidiki həzinilərdə қalojan barlik altun-kümüx wə padixahning ordxisidiki həzinilərdə қalojan altun-kümüxni elip himzətkarlırinin қolioja tapxurdı; andin Asa padixah ularni Dəməxkət tħuruxluk Suriə padixahı Həzionning nəvrisi, Tabrimmonning oqlı Bən-Ḥadadka əwətti wə xular bilən bu həwərni yətküzüp: — **19** «Mening atam bilən silining atilirining arisida bolqandak mən bilən silining arilirida bir əħħda bolsun. Mana, siligə kümüx bilən altundin hədiyə əwəttim; əmdi Israilning padixahı Baaxa bilən bolqan əhdiliridin kollirimi üzsilə; xuning bilən u meni қamal klıixtin kol üzsun» — dedi. **20** Bən-Ḥadad Asa padixahning səziga kırıp, eż koxunining sədarlırını Israilning xəħərlirigə hujum kilixka əwətip, Ijon, Dan, Bəyt-Maakaħdiki Abəl, pütkül Kinnərət yurti bilən Naftalining pütkül zeminini bekindurdi. **21** Baaxa bu həwərni anglap, Ramah istihkamini yasaxtin қolini yioqip, Tirzahka berip turdi. **22** Asa padixah bolsa pütkül Yəħudanıgħi adəmlirini heqbirini koymay qakirip yioqdı; ular Baaxa Ramah xəħirini yasaxka ix-lət-kən taxlar bilən yaqqaqlarnı Ramahtin toxup elip kətti. Asa padixah muxularni ixlitip Binyamin

zeminidiki Gebani wə Mizpaħni məhkəm kılıp yasidi. **23** Əmdi Asanıgħi baxxa ixliri, uning zor kudriti, uning kılıqinining həmmisi, xundakla yasiojan xəħərlər tooqrısida «Yəħuda padixahlırinining tarif-təzkiriliri» degeñ kitabta pütləgħen əməsmidi? Lekin keriċanda, uning putida bir kesel pəyda boldi. **24** Asa eż ata-bowliri arisida uhlidi wə Dawutning xəħiri idə dəpnə kılındi. Andin uning oqlı Yəħoħafat ornida padixah boldi. **25** Yəħudanıgħi padixahı Asanıgħi saltənitining ikkinqi yilda Yəroboamning oqlı Nadab Israil üstigħi həküm sürüxkə baxlidi; u Israiloja ikki yil padixah boldi. **26** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil boloqanni kılıp atisining yolda mengip, atisining Israilni gunahka putlaxtuoran gunahlırida mangdi. **27** Lekin Issakar jemətidin bolqan Ahiyahning oqlı Baaxa uningoja kəst kılıp, uni Filistiyarlarning təwəsidiki Gibbetonda əltürdi. Xu qaod Nadab püttün Israillar bilən birlikte Gibbetonqa körxap hujum kiliwatatt. **28** Yəħuda padixahı Asanıgħi saltənitining üqinqi yilda Baaxa Nadabni əltürüp, ezi uning ornida padixah boldi. **29** Wə xundak boldiki, u padixah bolqanda Yəroboamning pütkül jemətini qepip əltürdi; Pərwərdigarning kuli Xilohluq Ahiyahning wasitisi bilən eytken sezi əməlgə axurulup, u Yəroboamning jemətidin nəpisi barlarni birinimu koymay püttünləy yokatti. **30** Bu ix Yəroboamning sadir қalojan gunahlıri həm uning Israilni gunahka putlaxtuoran gunahlıri tüpəylidin boldi; u xular bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarning oqəzipini kattik қozojiqanıdi. **31** Nadabning baxxa ixliri bilən қilojanlırinining həmmisi «Israil padixahlırinining tarif-təzkiriliri» degeñ kitabta pütləgħen əməsmidi? **32** Asa wə Israilning padixahı Baaxa barlik künliridə bir-biri bilən jəng klıxip turdi. **33** Yəħudanıgħi padixahı Asanıgħi saltənitining üqinqi yilda Ahiyahning oqlı Baaxa püttün Israil üstigħi Tirzahha həküm sürüxkə baxlidi; u yigirmə tet yil saltənət kıldı. **34** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil boloqanni kıldı; u Yəroboamning yolda yürüp, Israilni gunahka patkuzojan gunahida mangdi.

16 Pərwərdigarning sezi Ḧananining oqlı Yəħuqa kılıp Baaxani əyibləp mundak deyildi: — **2** «Mana, Mən seni topa-qang iqidin qikirip, həlkim Israiloja həkümran kılıp koymum. Lekin sən Yəroboamning yolda yürüp həlkim Israilni gunahka putlaxturdung, ular gunahlıri bilən oqəzipimni қozojidi. **3** Mana, Mən Baaxani eż jeməti bilən süpürüp yokitip, jemətingni Nibatning oqlı Yəroboamning jemətiga

ohxax kılımən. **4** Baaxadin bolqanlardın xəhərda əlginini itlar yəydi; səhrada elginini asmandıki kuxlar yəydi». **5** Baaxanıng baxka ixliri wə uning kiloqanlıri bilən կudriti tooprısida «İsrail padixahlırinining tarih-təzkiriliri» değən kitabta pütülgən əməsmidi? **6** Baaxa eəz ata-bowlırları arısında uhlidi wə Tirzahṭa dəpnə kılındı; andın uning oqlı Elah ornida padixah boldı. **7** Baaxanıng Pərvərdigarning nəziridə kiloqan barlıq razıllıki tüpəylidin, Pərvərdigarning Baaxanıng bexioqa wə uning jəmətining bexioqa qüxürgini toopruluk səzi Hənanining oqlı Yəhələ pəyəqəmbər arkılık berilgənidi. Qünki u Yəroboamning jəməti kiloqinoqa ohxax kılıp ez kollirining ixliri (jümlidin Yəroboamning jəmətini qepip eltürənlik) bilən Pərvərdigarning oqəzipini kozojidi. **8** Yəhəuda padixahı Asanıng səltənitining yigirmə altinqı yılıda, Baaxanıng oqlı Elah Tirzahṭa Israiloqa padixah bolup, ikki yıl səltənət kıldı. **9** Lekin uning jəng hərwilirinining yerimioqa sərdar bolqan hizmətkarı Zimri uningoqa kəst kıldı; [Elah] Tirzahṭa Tirzahṭiki ordisidiki oqojidar Arzanıng eyidə xarab iqip məst bolqanda **10** Zimri kirip uni qepip eltürdi. Bu wakıt Yəhədanıng padixahı Asanıng səltənitining yigirmə yəttinqi yili idi. Zimri Elahning ornida padixah boldı. **11** U padixah bolup ez təhtidə olturuxi bilənla u Baaxanıng barlıq jəmətini qepip eltürdi; u uning uruk-tuoqşanlıri wə dostliridin bir ərkəknimə tirik қaldurmidi. **12** Xundak kılıp Zimri Pərvərdigarning Yəhələ pəyəqəmbər arkılık Baaxani əyibligən səzini əməlgə axurup, Baaxanıng pütküllə jəmətini yokattı. **13** Bu ix Baaxanıng barlıq gunahlıları bilən uning oqlı Elahning gunahlıları, jümlidin ularning Israilni gunahka putlaxtuqan gunahlıları, ərziməs butliri bilən Israilning Hudasi Pərvərdigarning oqəzipini kozojap, xundak boldı. **14** Elahning baxka ixliri wə kiloqanlırinining həmmisi «İsrail padixahlırinining tarih-təzkiriliri» değən kitabta pütülgən əməsmidi? **15** Yəhədanıng padixahı Asanıng səltənitining yigirmə yəttinqi yılıda Zimri Tirzahṭa yəttə kün səltənət kıldı. Həlk Filistiyalırgə təwə bolqan Gibbetonni қorxiwelip bargah tikkənidi. **16** Bargahda turoqan halayık: – «Zimri kəst kılıp padixahını eltürdi» dəp anglidi. Xuning bilən pütküll Israil xu künü bargahda қoxunning sərdarı Omrini Israiloqa padixah kıldı. **17** Andın Omri Israilning həmmisini yetəkləp, Gibbetondin qikip, Tirzahṭı қorxidi. **18** Wə xundak boldiki, Zimri xəhərning elinəjanlığını kerüp, padixah ordisidiki қorqanoqa kirip, ordioqa ot կoyuwətti, əzı

kəytip əldi. **19** Bu ix əzinining gunahlıları üçün, yəni Pərvərdigarning nəziridə rəzzilik kılıp, Yəroboamning yolidə yürüp, Israilni gunahka putlaxtuqan gunahla mangojını üçün xundak boldı. **20** Zimrining baxka ixliri wə kəst kiloqını tooprısida «İsrail padixahlırinining tarih-təzkiriliri» değən kitabta pütülgən əməsmidi? **21** Əmma Israil həlk ikgiə bəlünüp, ularning yerimi Ginatning oqlı Tibnini padixah қılıxka uningoqa əgəxti; baxka yerimi bolsa Omriqə əgəxti. **22** Əmdı Omriqə əgəxkən həlk Ginatning oqlı Tibniga əgəxkən həlkətin küqlük qıktı. Tibni əldi; Omri padixah boldı. **23** Yəhədanıng padixahı asanıng ottuz birinqi yılıda Omri Israiloqa padixah bolup on ikki yıl səltənət kıldı. U Tirzahṭa altə yil səltənət kıldı. **24** U Xəmərdin Samariyə egizlikini ikki talant kümüxkə setiwelip, xu egizlik üstigə kuruluxlarnı selip bir xəhər bina kılıp, uni egizlikning əsliyi Xəmərning nami bilən «Samariyə» dəp atidi. **25** Omri Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqanı kıldı, ezzidin ilgiriki padixahırların həmmisidin bəttər bolup yamanlıq kıldı. **26** U Nibatning oqlı Yəroboamning həmmə yollarında, xundakla jümlidin uning Israilni gunahka putlaxtuqan gunahı iqidə mangdi; ular ərziməs butliri bilən Israillıng Hudasi Pərvərdigarning oqəzipini kozojidi. **27** Omrining baxka ixliri, uning kiloqanlırinining həmmisi, kərsətkən կudriti tooprısida «İsrail padixahlırinining tarih-təzkiriliri» değən kitabta pütülgən əməsmidi? **28** Omri ata-bowlırları arısında uhlidi wə Samariyədə dəpnə kılındı. Andın uning oqlı Ahəb ornida padixah boldı. **29** Yəhəuda padixahı Asanıng səltənitining ottuz səkkizinqi yılıda Omrining oqlı Ahəb Israiloqa padixah boldı. Omrining oqlı Ahəb Samariyədə yigirmə ikki yıl Israillıng üstidə səltənət kıldı. **30** Əmma Omrining oqlı Ahəb Pərvərdigarning nəziridə ezzidin ilgirikilərning həmmisidin axurup yamanlıq kıldı. **31** Wə xundak boldiki, u Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlırlıda yürüx anqə eqir gunah əməstək, u Zidoniylarning padixahı Ətbaalning kizi Yizəbəlni hotunluğka aldı wə xuning bilən u Baal değən butning kullukida bolup, uningoqa səjdə kıldı. **32** U Samariyədə yasioqan Baalning buthanisi iqiqə Baaloqa bir կurbangah yasidi. **33** Ahəb həm bir «Axərah but»nimə yasatti; Ahəb xundak kılıp uningdin burun ətkən Israillıng həmmə padixahırların Israillıng Hudasi Pərvərdigarning oqəzipini kozojıqan ixliridin axurup yamanlıq kıldı. **34** Uning künliridə Bəyt-Əlliç Hiəl Yeriko xəhərini yasidi; lekin u uning ulını saloqanda tunji oqlı Abiram əldi;

wə dərwazilirini saloqanda uning kənji oqlı Səgub əldi; xuning bilən Pərvərdigarning nunning oqlı Yəxua arkılık [Yeriho tooqruluk] eytən səzi əməlgə axuruldi.

17 Əmdi Gileadta turuwatkanlardın boloğan Tixbilik

Iliyas Ahəbkə: — Mən hizmitidə turuwatkan Israilning Hudasi Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, menin sezümsiz bu yillarda nə xəbnəm nə yamoqur qüxməydi, dedi. 2 Andin Pərvərdigarning səzi uningoja kelip: — 3 Bu yerdin ketip, məxrirk tərəpkə berip, Iordan dəryasining u təripidiki kərit ekinin boyida ezungni yoxurqin; 4 wa xundak, boliduki, sən ekinnin süyidin iqisən; mana, sanga u yerdə ozuk yətküzüp berixkə қaoqa-кuzoşunlarni buyrudum, deyildi. 5 Xuning bilən u Pərvərdigar buyruqandək kılıp, Iordan dəryasining u təripidiki kərit ekiniqə berip, u yerdə turdi. 6 Қaoqa-кuzoşunlar ətigəndə nan bilən gəx, hər kəqtə yənə nan bilən gəx yətküzüp berətti. U əzi ekinnin süyidin iqətti. 7 Lekin zemində yamoqur yaqmioqını üçün birməzgildin keyin ekin su kürup kətti. 8 U wakitta Pərvərdigarning səzi umingoja kelip: — 9 Ornungdin turup Zidondiki Zarəfatka berip, u yerdə turojin; mana, Mən u yərdiki bir tul hotunni seni bekixkə buyrudum, deyildi. 10 U ornidin turup Zarəfatka berip, xəhərning dərwazisioja kəlgəndə, mana u yerdə bir tul hotun otun terip turatti. U tul hotunni qakirip: — Ətünimən, қaqida manga iqliki azrak su elip kəlgəysən, dedi. 11 U su alojili mangopanda, u yənə: — Ətünimən, manga қolungda bir qıxləm nanmu aloqə kəlgəysən, dedi. 12 Əmma u: — Pərvərdigar Hudayingning hayatı bilən, sanga қəsəm kılımənki, məndə həq nan yok, pəkət idixta bir qangal un, kozida azojına may bar, mana ikki tal otun teriwatimən; andin berip əzüm bilən oqlumoja nan etip, uni yəp əlimiz, dedi. 13 Iliyas uningoja: — Korkmioqin; berip eytkinindək kılıqin; lekin awwal bir kiqik tokaq etip, manga elip kəlgin; andin ezung bilən oqlungoja nan ətkin. 14 Qünki Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak, dəydu: — «Pərvərdigar yər yüzigə yamoqur yaqduridioqan küngiqilik idixtiki un tügiməydi wə kozidiki may keməyməydi», dedi. 15 Xuning bilən u berip, Iliyasning eytkinidək kıldı wə u, Iliyas wa ayalning eyidikilər heli künlərgiqə yedi. 16 Pərvərdigarning Iliyas arkılık eytən səzi boyiqə, idixtiki un tügimidi wə kozidiki maymu keməymidi. 17 Xu ixlardın keyin xundak boldiki, eyning igisi bologan bu ayalning oqlı kesəl boldi. Uning kesili

xundak eoqırlixip kəttiki, uningda nəpəs kalmidi. 18 Ayal Iliyasha: — I Hudaning adimi, menin sən bilən nemə alakəm bar idı? Sən gunahımni yadka kəltürüp, oqlumning jenioja zamin boluxkə kəldingmu? — dedi. 19 U uningoja: — Oqlungni қolumoja bərgin, dəp uni uning ķuqıkıdın elip əzi olturoqan balihaniqə elip qıkip ez ornioja koyup, 20 Pərvərdigar oja pəryad kılıp: — I Hudayim Pərvərdigar, mən mehman boloqan bu tul hotunning oqlini eltürük bilən uning bexiqimü bala qüxürdungmu? — dəp nida kıldı. 21 U balining üstigə üq kətim əzinə qaplap, Pərvərdigar oja pəryad kılıp: — I Pərvərdigar Hudayim, bu balining jeni əzige yənə yenip kirsun! — dəp nida kıldı. 22 Pərvərdigar Iliyasning pəryadını anglidi; balining jeni uningoja yenip kirixi bilən u tirildi. 23 Iliyas balini balihanidin elip qüxüp, eygə kirip, anisoja tapxurup bərdi. Iliyas: — Mana oqlung tiriktur, dedi. 24 Ayal Iliyasha: — Mən xu ix arkılık əmdi sening Hudaning adimi ikənlikingni, aqzingdin qıkkən Pərvərdigarning səzi həkikət ikənlikini bildim, dedi.

18 Uzun wakıt ətüp, Pərvərdigarning səzi [küroqakçılıkning] üçinqi yılıda Iliyasha kelip:

— Sən berip ezungni Ahəbning aldida ayan kilojin, wə Mən yər yüzigə yamoqur yaqdurimən, deyildi. 2 Xuning bilən Iliyas əzinə Ahəbning aldida ayan kılqılı qıkip kətti. Aqarqılıq bolsa Samariyədə kəttik idi. 3 Ahəb ordisidiki ojojdar Obadiyani qakirdi (Obadiya tolimu təkəwadar kixi bolup Pərvərdigardin intayın körkətti. 4 Yızəbəl Pərvərdigarning pəyoqəmbərlirini əltürüp yokitiwatkanda Obadiya yüz pəyoqəmbərnini elip əllikitin-əllikitin ayrim-ayrim ikki oqaroja yoxurup, ularni nan wə su bilən bakşanıdi). 5 Ahəb Obadiyoja: — Zeminni kezip həmmə bulaq wə həmmə jılıqlarıqə berip bakşın; u yərlərdə at-keqirlərni tirik saklıqıjudək ot-qəp teplərəmkən? Xundak bolsa bizning ulaqlırimizning bir kışmini soymayı turalarmız, dedi. 6 Ular hərbiri jaylarqə bələnütüp mangdi; Ahəb ez aldioja mangdi, Obadiyamu ez aldioja mangdi. 7 Obadiya ez yolda ketip baroqanda, mana, uningoja Iliyas uqrıdi. U uni tonup yərgə yikilip düm yetip: Bu rast sən, oqojam Iliyasmu? — dəp soridi. 8 U uningoja: — Bu mən. Berip ez ojojangoja: — Iliyas kaytip kəldi! dəp eytkin, dedi. 9 U Iliyasha mundaq dedi: — «Sən kəndakşıqə kəminəngni əltürgili Ahəbning kolioja tapxurmakçı bolisən, mən zadi nemə gunah kıldım? 10 Əz Hudaying Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, oqojam adəm əwətip seni izdimigən həq

əl wə məmlikət kalmidi. Xu əl, məmlikətlər: «U bu yerdə yok» desə, padixah ularoja seni tapalminojanşa əsəm iqtüzdi. **11** Lekin sən manga hazır: — «Berip ojojangoja: — Ilyas kätip kəldi! degin» — dəysən! **12** Mən kexingdin kətkəndin keyin, Pərwərdigarning Rohi seni mən bilmigən yərgə elip baridu; xundakta mən Ahəbəkə həwər yətküzüp, lekin u seni tapalmışa, meni əltüridu. Əməliyətə, kəminəng yaxlıkımdın tartip Pərwərdigardin körkup kəlgənmən. **13** Yızəbel Pərwərdigarning pəyojəmbərlərini əltürgəndə menin qandak kiloqinim, yəni mən Pərwərdigarning pəyojəmbərlərindən yüzni əlliktin-əlliktin ayrim-ayrim ikki ojarəja yoxurup, ularni nan wə su bilən təminləp bağışlılıkim sən ojojamə malum kılınojan əməsmə? **14** Əmdi sən hazır manga: — «Berip ojojangoja: — Mana Ilyas kəldi degin», — deding. Xundak kılısam u meni əltüridul». **15** Lekin Ilyas: — Mən hizmitdə turuwatkan samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigarning hayatı bilən əsəm kılımənki, mən jəzmən bugün uning aldida ayan bolımən, dedi. **16** Xuning bilən Obadiya Ahəbning kəxiqə berip uningoja həwər bərdi. Ahəb Ilyas bilən kerüxkili bardı. **17** Ahəb Ilyasını kərgəndə uningoja: — Bu sənmu, i Israiloja bala kəltürgüqi?! — dedi. **18** U jawab berip: — Israiloja bala kəltürgüqi mən əməs, bəlkı sən bilən atangning jəmətidikilər! Qırnıcı silər Pərwərdigarning əmərlərini taxlap Baal degən butlaroja tayinip əgəxkənsilər. **19** Əmdi adəm əwətip Karməl teojudə pütkül Israileyi yenimoja jəm kıl, xundakla Yızəbelning dastihinidin ojizalinidiojan Baalning tət yüz əllik pəyojəmbiri bilən Axərahning tət yüz pəyojəmbirini yioğdur, — dedi. **20** Xuning bilən Ahəb Israillarning həmmisigə adəmlərni əwətip, pəyojəmbərlərni Karməl teojoja yioğdurdı. **21** Ilyas barlık halkkə yekin kelip: — Kəqanoqıqə ikki pikir arısında arisaldi turisilər? Əgər Pərwərdigar Huda bolsa, uningoja əgixinglar; Baal Huda bolsa, uningoja əgixinglar, dedi. Əmma həlk uningoja jawab bərməy, ün-tin qıqarmidi. **22** Ilyas halkkə: — Pərwərdigarning pəyojəmbərlərindən pəkət mən yalojuz kəldim. Əmma Baalning pəyojəmbərləri tət yüz əllik kixidur. **23** Əmdi bizgə ikki buğa berilsun. Ular ezlirigə bir bukını tallap, soyup parqılap otunning üstigə koysun, əmma ot yakmışsun. Mənmu baxşa bir bukını təyyar kılıp ot yakmay otunning üstigə koyay. **24** Silər bolsanglar, eż ilahınlarning namini qakırıp nida kilinglar. Mən bolsam, Pərwərdigarning namini qakırıp nida kılımən. Kaysi Huda ot bilən jawab bərsə, xu Huda bolsun,

dedi. Həmmə həlk: — Bu obdan gəp, dəp jawab bərdi. **25** Ilyas Baalning pəyojəmbərlirigə: Silər kəp bolojaq awwal ezungular üçün bir bukını tallap təyyar kilinglar; andin həq ot yakmay eż ilahınlarning namini qakırıp nida kilinglar, dedi. **26** Ular uning degini boyiqə ezlirigə berilgən bukını elip uni təyyar kıldı. Ətigəndin qüxkiqə ular Baalning namini qakırıp: — I Baal, bizgə jawab bərgin! dəp nida kıldı. Lekin həq awaz yaki həq jawab bolmidi. Ular raslanqan kurbangah qərisidə tohtimay səkrayıttı. **27** Qüx kirgəndə Ilyas ularni zanglıq kılıp: — Ünlükək qakırınlardır; qünki u bir ilah əməsmə? Bəlkim u qongqur hiyalıja qəmüp kətkəndü, yaki ix bilən qikip kətkəndü, yaki bir səpərgə qikip kətkəndü? Yaki bolmisa u uhlawatkan boluxi mümkün, uni oyotitixinglar kerək?! — dedi. **28** Ular tehimu ünlük qakırıp eż əqidisi boyiqə ənənə milinip kətküqə ezlirimi kiliq wə nəyzə bilən tilatti. **29** Qüxtin keyin ular «bexarət beriwatkan» halətkə qüxüp kəqlik kurbanlıq wakğıtiqə xu haləttə turdi. Lekin həq awaz anglanmadi, yaki jawab bərgüqi yaki ijabət kılıquqi məlum bolmidi. **30** Ilyas həmmə halkkə: — Yenimoja yekin kelinglar, dedi. Həmmə həlk uningoja yekin kəlgəndin keyin u Pərwərdigarning xu yərdiki yikütilən kurbangahını käytidin kurup qıktı. **31** Ilyas on ikki taxni aldı. Bu taxlarning sani Pərwərdigarning «Naming Israfil bolsun» degən səzini tapxurualojan Yaqupning oçulluridin qıkkən əkbililərning sani bilən ohxax idi. **32** Xu taxlardin u Pərwərdigarning nami bilən bir kurbangahını yasidi. U kurbangahning qərisidə ikki seah dan patkudək azgal kolidi. **33** Andin u otunni rastlap, bukını parqılap otunning təpisiga koydi. **34** U: — Tət idixni suşa toxkuzup uni kəydürmə kurbanlıq wə otunning üstigə təkünglər, — dedi. Andin: Yənə bir ketim kilinglar» — dewidi, ular xundak kıldı. U yəna: — Üqinqi mərtiwbə xundak kilinglar, dedi. Ular üqinqi mərtiwbə xundak kılıqanda **35** su kurbangahning qərisidin ekip qüxüp, kolanojan azgalnimu su bilən toldurdu. **36** Kəqlik kurbanlıqning waktı kəlgəndə Ilyas pəyojəmbər kurbanlıkka yekin kelip mundaq dua kıldı: — Əy Pərwərdigar, İbrahim bilən İshak wə Israileyi Hudasi, Əzüngning Israilda Huda bolqiningni axkara kılıqaysən, xundakla menin Sening külung bolup bularning həmmisini buyrukung bilən kılıqanlılıkimni bugün bildürgeysən. **37** Manga ijabət kılıqaysən, əy Pərwərdigar, ijabət kılıqaysən; xuning bilən bu həlkə sən Pərwərdigarning Huda ikənlikingni həmdə ularning kəlbilirini toqra yoloja

yanduroqı өзүнгө икәнlikingni bildürgəysən, dedi. **38** Xuning bilən Pərvərdigarning oti qüxüp keydirmə kurbanlıknı, otunni, taxlarnı wə topını keydürüp azgaldıki sunimu yokitiwətti. **39** Həlkəlarning həmmisi buni kərüpla, ular düm yiğilip: — Pərvərdigar, u Hudadur, Pərvərdigar, u Hudadur, deyixti. **40** Ilyas həlkə buyrup: — Baalning pəyəqəmbərlərini tutunglar, heqkəysini koyup bərmənglər, — dedi. Ular ularnı tutkanda Ilyas ularnı kixun jılıqisıqa elip berip, u yerdə kətl kıldırdı. **41** Ilyas Aħabka bolsa: — Qikip yəp-iqkin. Qünki kattik yamoqurning xaldırıloq awazi anglanmakta, — dedi. **42** Aħab kopyup yəp-iqix üçün qikti. Əmma Ilyas Karməlning qokkisiqa qikip yərgə engixip, bexini tizining otturisıqa koyup tizlinip **43** hizmətkarioqa: — Qikip dengiz tərəpkə karioqin, dedi. U qikip səpselip karap: — Həqnərsə kərünməydu, dedi. U jəmiy yəttə ketim: — Berip karap bakkın, dəp buyrudi. **44** Yəttingi ketim kəlgəndə u: — Mana, dengizdən qikiwatkan, adəm alikinidək kiqik bir bulutni kərdum — dedi. Ilyas uningoqa: — Qikip Aħabka: — «Hərwini ketip təwəngə qüxkin, bolmisa yamoqur seni tosuwalidu», dəp eytkin, — dedi. **45** Angoqəq asman bulut bilən tutulup, boran qikip kattik bir yamoqur yaqdı. Aħab hərwioqa qikip Yizrəlgə kətti. **46** Pərvərdigarning koli Ilyasning wujudida turoraq, u belini baoqlap Aħabning aldida Yizrəelning kirix eojiziqliqə yügürüp mangdi.

19 Lekin Aħab Ilyasning həmmə kilojini, jümlidin həmmə pəyəqəmbərlərni kiliqlap əltürginini Yizəbəlgə eytip bərdi. **2** Yizəbəl bolsa Ilyasqa bir həwərqi əwətəp: — Əgər əta muxu wakitkiqə sən xularning janlıriqa kilojiningdək mən sening jeningni ohxax kilmisam, ilahlar mangimu xundak kilsun həmdə uningdinmu ziyyadə kilsun! — dəp eytkuzdi. **3** U buni bilgəndə, əz jenini kütkezmaq üçün keqip Yəhuda təwəsidiki Bəər-Xebaşa bardı. U u yerdə əz hizmətkarını kəldurup koyup, **4** Əzi qəlning iqiqə karap bir kün yol mangdi. U u yerdiki bir xiwakning kəxiqə kelip uning astida oltrurup, əzininə elümigə tilik tiləp: — I Pərvərdigar əmdi boldi, jenimni alojin; nemila degənbilən mən ata-bowlirimdin artuk əməsmən, — dedi. **5** U xu xiwak astida yetip uhləp kəldi. Mana bir pərixtə uni nokup uningoqa: — Kopup, nan yegin, dedi. **6** U ərəsə bexida kizik qooqlarda pixiwatkan bir poxkal wə bir koza su turatti. U yəp-iqip yənə kelip yatti. **7** Andin Pərvərdigarning pərixtisi yənə kelip ikkinçi ketim uni nokup uningoqa: — Kopup nan yegin.

Bolmisa yolungning eojirini kətürəlməysən, dedi. **8** U kopyup yəp-iqtı. Xu taamdin alojan կuwvət bilən u kırık keqə-kündüz mengip Hudanıng teoqi Hərəbgə yetip bardi. **9** U u yerdiki əqaroja kirip kəndi. Wə mana, Pərvərdigarning sezi uningoqa kelip mundak deyildi: — I Ilyas, bu yerdə nemə kiliwatisən? **10** U jawab berip: — Samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Huda Pərvərdigar üçün zor otluk muhəbbət bilən həsət kıldı. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap kurbangahliringni yikitip, Sening pəyəqəmbərliringni kiliq bilən əltürdü. Mən, yaloquz mənla kəldim wə ular mening jenimni alojili kəstləwatidu, dedi. **11** U uningoqa: — Qikip, Pərvərdigarning aldida təqədə turoqin, dedi. Mana, Pərvərdigar etüp ketiwatatti; [uning aldida] zor küqlük bir xamal qikip, təqlarnı sundurup, қoram taxlarnı parqılap qekiyəwti. Lekin Pərvərdigar xamalda əməs idi. Xamaldın keyin bir yər təwrəx boldi. Lekin Pərvərdigar yər təwrəxtə əməs idi. **12** Yər təwrəxtin keyin bir lawuldioqan ot kətürüldi. Lekin Pərvərdigar otta əməs idi. Ottin keyin boxķina, mulayim bir awaz anglanti. **13** Wə xundak boldiki, Ilyas xuni anglap, yüzünü yepinqisi bilən orap əqarning aqzıqə berip turdi. Mana, bir awaz qikip uningoqa: — I Ilyas, sən bu yerdə nemə kiliwatisən? — dedi. **14** U jawab berip: — Samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Huda Pərvərdigar üçün zor otluk muhəbbət bilən həsət kıldı. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap kurbangahliringni yikitip, Sening pəyəqəmbərliringni kiliq bilən əltürdü. Mən yaloquz mənla kəldim wə ular mening jenimmi alojili kəstləwatidu, dedi. **15** Pərvərdigar uningoqa mundak dedi: — Barojin, kəlgən yolung bilən kaytip, andin Dəməxkning qələgə barojin. U yərgə barojanda Həzaəlni Suriyə üstigə padixah, boluxka məsih kilojin. **16** Andin Nimxining oqlı Yəhuni Israilning üstigə padixah, boluxka məsih kilojin; əz ornungoqa pəyəqəmbər boluxka Abəl-Məhəolahlıq Xafatning oqlı Elixanımı məsih kilojin. **17** Wə xundak boldiki, Həzaəlning kiliqidin keqip kutuloqan hərbirini Yəhū əltürridi; Yəhunining kiliqidin keqip kutuloqan hərbirini Elixa əltürridi. **18** Lekin Israilda yəttə ming kixini, yəni Baalning aldida tizlirini pükmiqən wə uningoqa aqzını səygüzmigən hərbirini əzümgə saklap kəldurdum, — dedi. **19** U u yerdin qikip, Xafatning oqlı Elixaniapti. U qəoqda u yər həydəwatatti; uning aldida on ikki jüp uy bar idi, u on ikkinçisi bilən kox həydəwatatti. Ilyas kelip uning təstigə əz yepinqisini taxlap artip koydi. **20**

U uylarni taxlap Iliyasning kəynidin yügürüp kelip: — Meni berip atam bilən anamni səygili koyojin, andin mən kelip sanga əgixəy, — dedi. U uningəqa: — Қaytқın; mən sanga nemə қildim? — dedi. 21 U uningdin ayrılip, ezi ixlətkən bir jüp uyni soyup, ularning jabduğını otun kılıp, gəxini pixurup həlkə beriwdi, ular yedi. Andin u ornidin kəpup Iliyasning kəynidin əgixip, uning hizmitidə boldi.

20 Suriyəning padixahı Bən-Hədad pütkül қoxunini jəm қıldı; u ottuz ikki padixahı at wə jəng harwiliri bilən elip qikip, Samariyəgə қorxap hujum қıldı. 2 U əlqilərni xəhərgə kirgüzüp Israilning padixahı Aħabning қexioja əwətip uningoja: — 3 «Bən-Hədad mundaq dəydu: — Sening kümüx bilən altunung, sening əng qiraylık hotunliring bilən baliliringmu meningkidur» dəp yətküzdi. 4 Israilning padixahı uningoja: — I oqojam padixah, sili eytqanlıridək mən əzüm wə barlıkım siliningkidur, dəp jawab bərdi. 5 Əlqlilər yanə kelip: — «Bən-Hədad səz kılıp mundaq dəydu: — Sanga dərvəkə: — Sening kümüx bilən altunungni, sening hotunliring bilən baliliringni manga tapxurup berisən, degən həwərni əwəttim. 6 Lekin ətə muxu wakıtlarda hizmətkarlırimni yeningoja əwətimən; ular ordang bilən hizmətkarlıringning əylirini ahturup, sening kəzliringdə nemə əziz bolsa, ular xuni қolioja elip kelidu» — dedi. 7 U wakıttı Israilning padixahı zemindiki həmmə akşakallarını qakırıp ularoja: — Bu kixinin qandaq awarıqlıq qıckarmakçı bolonşalıqını bilip қelinglar. U manga həwər əwətip məndin hotunlirim bilən balilirim, kümüx bilən altunlirimni tələp kilojinida mən uningoja yak demidim, dedi. 8 Barlıq akşakallar bilən həlkəning həmmisi uningoja: — Қulak salmiojin, uningoja makul demigin, dedi. 9 Buning bilən u Bən-Hədadning əlqilirigə: — Oqojam padixahı, sili adəm əwətip, eż kəminiliridin dəsləptə soriqanning həmmisini ada kılımən; lekin keyinkisigə makul deyəlməymən, dəp beringlar, — dedi. Əlqlilər yenip berip xu sözni yətküzdi. 10 Bən-Hədad uningoja yənə həwər əwətip: — «Pütkül Samariya xəhiridə manga əgəxkənlərning kollirioja oqumlıqjudək topa kelip қalsa, ilahılar mangimu xundak қilsun wə uningdin axurup қilsun!» — dedi. 11 Lekin Israilning padixahı jawab berip: — «Sawut-korallar bilən jabdunoquqi sawut-korallardin yexingüqidək mahtinip kətmisun!» dəp eytinglar, — dedi. 12 Bən-Hədad bu sözni anglojanda hərkəysyi

padixahılar bilən qedirlirida xarab iqixiwatatti. U hizmətkarlıriqa: — Səpkə tizilinglar, dedi. Xuni dewidi, ular xəhərgə hujum қılıxka tizilixti. 13 U wakıttı bir pəyoğəmbər Israilning padixahı Aħabning қexioja kelip: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Bu zor bir top adəmni kərdüngmu? Mana, Mən bu küni ularni sening қolungoja tapxurimən; xuning bilən sən Mening Pərwərdigar ikənlilikimni bilisən», dedi. 14 Aħab: — Kimning wasitisi bilən bolidu? dəp soridi. U: — Pərwərdigar mundak dəydu: «Waliylarning oqulamları bilən bolidu», dedi. U yənə: — Kim hujumni baxlaydu? — dəp soridi. U: — Sən əzüng, dedi. 15 U wakıttı waliylarning oqulamlarını saniwidi, ularning sani ikki yüz ottuz ikki nəpər qikti. Andin keyin u həmmə həlkni, yəni barlık Israillarnı saniwidi, ularning sani yəttə ming nəpər qikti. 16 Israillar xəhərdin qüx waktida qikti. Bən-Hədad bilən xu padixahılar, yəni yardımçı kələgen ottuz ikki padixah, bolsa qedirlirida xarab iqip məst boluxkanıdı. 17 Waliylarning oqulamları yürüxtə awwal mangdi. Bən-hədad adəm əwətiwidi, ular uningoja həwər berip: — «Samariyədin adəmlər keliwatidu» — dedi. 18 U: — Əger sülhi tütüxkə qikqan bolsa ularni tirik tutunqlar, əgər sokuxkılı qikqan bolsimu ularni tirik tutunqlar, dedi. 19 Əmdi waliylarning bu oqulamları wə ularning kəynidiki қoxun xəhərdin qikip, 20 hərbəri əzığə uqrıqan adəmni qepip eltürdi. Suriylər qaqtı; Israil ularnı қoqlıdı. Suriyəning padixahı Bən-Hədad bolsa atka minip atlıklar bilən qepip kutuldu. 21 Israilning padixahı qikip həm atlıklärni həm jəng hərwilirini bitqit kılıp Suriylərni kattik kır-qap қildi. 22 Pəyoğəmbər yənə Israilning padixahının қexioja kelip uningoja: — Əzüngni mustəhkəmləp, əzüngni obdan dəngsəp, nemə қılıxing kerəklikini oylap bakğın. Qünki kelər yili atiyazda Suriyəning padixahı sən bilən jəng kılıqlı yənə qikidu, dedi. 23 Suriyəning padixahının hizmətkarları uningoja mundaq dedi: — «Ularning ilahı taoq ilahı bolşaqqə, ular bizgə küqlük kəldi. Lekin biz tüzlənglikdə ular bilən sokuxsak, jəzmən ularoja küqlük kelimiz. 24 Əmdi xundak kılçaylıki, padixahıarning hərbirini eż mənsipidin qüxtürüp, ularning ornida waliylarını tikligəyla. 25 Andin sili məhərum bolovan қoxunlarioja barawər bolovan yənə bir қoxunni, yəni atning ornioja at, hərwining ornioja hərwa təyyar kıldurup əzlirigə yioşkayıla; biz tüzlənglikdə ular bilən sokuxaylı; xuning bilən ularoja küqlük kalmənduk?». U ularning səzığə kulak selip xundak қildi. 26 Keyinki

yili ətiyazda Bən-Hədad Suriylərni editlap toluk yioqip, Israil bilən jəng kılıqlı Afək xəhiringə qıktı. **27** Israillarmu ezlirini editlap, ozuk-tülük təyyarlap, ular bilən jəng kılıxka qıktı. Israillar ularning udulida bargah tikliwidi, Suriylərning aldida huddi ikki top kiqik oqlak padisidək köründi. Lekin Suriylər pütkül zeminni kaplıqanıdi. **28** Əmma Hudaning adimi Israilning padixahining kəxioqa kelip uningoja: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Suriylər: Pərvərdigar taq ilahıdur, jiloqların ilahı əməs, dəp eytkini üçün, Mən bu zor bir top adəmning həmmisini sening əkolungoja tapxurım; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikenlikimni bilip yetisilər», dedi. **29** İkki tərəp yəttə kün bir-birining udulida bargahlırida turdi. Yətinqi künü sokux baxlandı. Israillar bir kündə Suriylərдин yüz ming piyadə əskərnı əltürdi. **30** Əhalilər Afək xəhiringə keqip kiriwaldı; lekin sepili ərlülüp ulardin yigirmə yəttə ming adəmning üstigə qüxüp besip əltürdi. Bən-Hədad əzi bədər keqip xəhərgə kirip iqtiridiki bir eygə məküwaldi. **31** Hizmətkarları uningoja: — Mana biz Israilning padixahlarını rəhimlik padixahlar dəp anglidük; xuning üçün bəllirimizgə bəz baqlap baxlimizoja kula yəgəp Israilning padixahıqə təslimgə qıkayıli. U silining janlırını ayarmak? — dedi. **32** Xuning bilən ular bəllirigə bəz baqlap baxlırioja kula yəgəp Israilning padixahının kəxioqa berip uningoja: — Kəminilirli Bən-Hədad: «Jenimni ayıqayla», dəp iltija kıldı, dedi. U bolsa: — U tehi həyatmu? U menin buradırı, dedi. **33** Bu adəmlər bu səzni yahxılığın alamiti, dəp oylap, dərhalla uning bu səzini qing tutuwelip: — Bən-Hədad silining buradırlıridur! — dedi. U: — Uni elip kelinglər, dəp buyrudi. Xuning bilən Bən-Hədad uning kəxioqa qıktı; xuning bilən u uni əklidin tartıp jəng hərwisoja qıkardı. **34** Bən-Hədad uningoja: — Mening atam silining atılıridin alojan xəhərlərni siligə kayturup berəy. Atam Samariyədə rəstə-bazarlarını tikligəndək sili ezliri üçün Dəməxkətə rəstə-bazarları tikləyla, — dedi. Ahəb: — Bu xərt bilən seni koyup berəy, dedi. Xuning bilən ikkisi əhdə kılıxtı wə u uni koyup bərdi. **35** Pəyəqəmbərlərning xagirtlirining biri Pərvərdigarning buyrukı bilən yəna biriga: — Səndin ettinimən, meni uroqin, dedi. Lekin u adəm uni urojılı unimidi. **36** Xuning bilən u uningoja: — Sən Pərvərdigarning səzini anglimiqinjing üçün mana bu yerdin kətkiningdə bir xır seni boouq əltüridü, — dedi. U uning yenidin qıkkanda, uningoja bir xır

uqrıp uni əltürdi. **37** Andin keyin u yəna bir adəmni tepip uningoja: — Səndin ettinimən, meni uroqin, dedi. U adəm uni kəttik urup zəhilməndürdi. **38** Andin pəyəqəmbər berip əz kiyapitini əzgərtip, kəzlirini tengik bilən tengip yol boyida padixahı kütüp turdi. **39** Padixah xu yərdin etkəndə u padixahı qakırıp: — Kəminilirli kəskin jəng məydaniqə qıkkənidim, wə mana, bir adəm manga burulup, bir kixini tapxurup: «Bu kixığa qing karıojin, hərkəndək səwəbtin u yokap kətsə, sən əz jeninqni uning jenining orniqə tələysən; bolmisa bir talant kümüx tələysən», dedi. **40** Lekin mən kəminilirli u-bu ix bilən bənd bolup ketip, uni yokitip koydum, dedi. Israilning padixahı uningoja: — Əzüng bekitkinindək sanga həküm kılınıdu! — dedi. **41** U dərhal kəzliridin tengikni eliwətti; Israilning padixahı uni tonup uning pəyəqəmbərlərin biri ikenlikini kərdi. **42** Pəyəqəmbər uningoja: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən həlakətkə bekitkən adəmni əkolundin kütulujili koyqıning üçün sening jeninq uning jenining ornda elinidu; sening həlkinq uning həlkining ornda elinidu», dedi. **43** Xuning bilən Israilning padixahı hapa bolup, oqxılıkka qəmgən haldə Samariyəgə kaytip ordisiqə kirdi.

21 Bu ixlardin keyin xundak boldiki, Yızrəlllik Nabotning Yızrəldə, Samariyəning padixahı Ahəbning ordisining yenida bir üzümzarlıkı bar idi. **2** Ahəb Nabotka səz kılıp: — Əz üzümzarlığın manga bərgin, menin əyüməgə yekin boloqaq, uni bir səy-kəktatlıq baqı kılıy. Uning ornda sanga obdanraç bir üzümzarlıq berəy yaki layik, kərsəng bahasını nək beriman, dedi. **3** Əmma Nabot Ahəbka: — Pərvərdigar meni ata-bowlirimning mirasını sanga setixni məndin neri kilsun, dedi. **4** Ahəb Yızrəlllik Nabotning: «Ata-bowlirimning mirasını sanga bərməymən» dəp eytqan səzidin hapa bolup oqxılıkka qəmgən haldə ordisiqə kaytti; u kariwatta yetip yüzini [tam] tərəpkə ərüp nanmu yemidi. **5** Hotuni Yızəbel uning kəxioqa kelip: Rohiy kəpiyatıng nemikə xunqə təwən, nemikə nan yeməysən? — dedi. **6** U uningoja: — Mən Yızrəlllik Nabotka səz kılıp: «Üzümzarlığın manga puloja bərsəng, yaki layik, kərsəng uning orniqə baxka üzümzarlıq berəy» dedim. Lekin u: «Sanga üzümzarlıkimni bərməymən» dedi, — dedi. **7** Hotuni Yızəbel uningoja: — Sən hazır Israilning üstigə səltənat kəloquqi əməsmə? Kəpup nan yəp, kənglüngni hux kəlojin; mən sanga Yızrəlllik Nabotning üzümzarlığını erixtürimən, dedi.

8 Andin u Aħabning namida bir hət yezip, üstigə uning məhürini besip, hətni Nabolning xəhirdə uning bilən turuwaṭkan aksakallar wə metiwarlərgə əwətti. **9** Həttə u mundak yazojanidi: — «Roza tutux kerək dəp buyrup, həlkning arisida Nabolni tərdə olturoquzojin; **10** ikki adəmni, yəni Belyalning balisini uning udulida olturoquzup, ularni Nabolning üstidin ərz kılouzup: «Sən Hudaoqa wə padixahka lənət okudung» dəp guwahlıq bərgüzünglər. Andin uni elip qikip qalma-kesək kılıp əltürünglər». **11** Xəhərnin adəmliri, yəni uning xəhirdə turuwaṭkan aksakalar bilən metiwarlar Yizəbəlning ularoja əwətkən hetidə pütülgəndək kıldı; **12** ular rozini buyrup, həlkning arisida Nabolni tərdə olturoquzdi. **13** Andin u ikki adəm, yəni Belyalning baliləri həlkning aldida Nabol üstidin ərz kılıp: «Nabol Hudaoqa wə padixahka dəxnəm kıldı» dəp guwahlıq bərdi. Xuning bilən ular Nabolni xəhərnin taxkırıqə sərəp elip qikip, taxlar bilən qalma-kesək kılıp əltürdü. **14** Andin ular Yizəbəlgə adəm əwətip: «Nabol qalma-kesək kılıp əltürüldi» dəp həwər bərdi. **15** Yizəbəl Nabolning qalma-kesək kılınip əltürüləngənlilikini angloqanda Aħabka: Kopup, Yizrællik Nabolning sanga puloja bərgili unimiqan üzümzarlığını tapxurup alojin; qünki Nabol hayat əməs, bəlkı əldi, dedi. **16** Xundak boldiki, Aħab Nabolning əlgənlilikini anglap, Yizrællik Nabolning üzümzarlığını igiləx üçün xu yərgə bardı. **17** Lekin Pərwərdigarning səzi Tixbilik Iliyaskə keliq mundak deyildi: — **18** «Kopup berip, Samariyədə olturuxluk, Israil padixahı Aħab bilən uqraxkın; mana u Nabolning üzümzarlıkıda turidu; qünki uni igiliwelik üçün u yərgə bardı. **19** Uningoja: — «Adəm əltürdüngmu, yerini igiliwaldingmu?» — degin. Andin uningoja yənə səz kılıp: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Nabolning kənini itlar yalıqan jayda sening kəningnimu itlar yalaydu» — degin». **20** Aħab Iliyaskə: — I düxminim, meni taftingmu? — dedi. U jawabən mundak dedi: — Rast, mən seni taftim; qünki sən Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kılıx üçün əzüngni setiwatting. **21** Pərwərdigar: «Mana, Mən üstünggə bala qüsürüp nəslingni yokitip, sən Aħabning Israilda қalojan jəmətidiki həmmə ərkəknı, hətta ajiz yaki meyip bolsun, həmmisini üzüp yokitmən; **22** wə sən Mening əqəzipimni kozojap Israile gunahka azduroqining üçün sening jəmətingni Nibatning oqlı Yəroboamning jəmati wə Ahiyahning oqlı Baaxanıng jəmatığə ohxax kılımən» — dəydu, — dedi. **23** — Yizəbəl tooqrisidimu Pərwərdigar səz kılıp:

«Yizrælning sepilining texida itlar Yizəbəlni yəydu. **24** Aħabning jəmətidikilərdin xəhərdə əlgənlərni itlar yəydu; səhərada əlgənlərni bolsa asmandiki kuxlar yəydu» dedi **25** (Bərhək, hotuni Yizəbəlning қutritixliri bilən Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kılıqli əzini satçan Aħabdək həqkim yok idi. **26** U Pərwərdigar Israillarning aldidin həydəp kəqoliwətən Amoriylarning kılıqinidak kılıp, yirginqlik butlarqa tayinip əgixip, lənatlık ixlarnı kılatti). **27** Lekin Aħab bu sezlərni angloqanda əz kiyimlirini yırtıp bədinigə bəz yəgəp, roza tutti. U bez rəhttə yatatti, jimjıt mangatti. **28** U waqtta Pərwərdigarning səzi Tixbilik Iliyaskə keliq: — **29** «Aħabning Mening aldimda əzini kəndək təwən tutuwaṭkanlığını kərdüngmu? U əzini Mening aldimda təwən tutuwaṭkanlığı tüpəylidin, bu balani uning künliridə kəltürməyman, bəlkı uning oqlining künliridə uning jəmatığə kəltürimən» — deyildi.

22 Üq yilojqə Suriyə bilən Israilning otturisida jəng bolmiojaqqa, ular tinqliktə etti. **2** Üqinqi yilda bolsa Yəħudanıng padixahı Yaħoxafat Israilning padixahını yoklap bardı. **3** Israilning padixahı əz hizmetkarlırioqa: — Gileadtiki Ramot bizningki ikənlikini bilisilərə? Xundak ikən, nemixka biz jim olturup, tehiqə Suriyəning padixahının қolidin uni almaymız? — dedi. **4** U Yaħoxafatka: — Jəng kılıqli mening bilən Gileadtiki Ramotka berixkə makul bolamdila? — dəp soridi. Yaħoxafat Israilning padixahıqə jawab berip: — Biz silining mening dəp ayrimaymız; mening həlkim əzlirinинг həlkidur, mening atlirim silining atliridur, dedi. **5** Lekin Yaħoxafat Israilning padixahıqə: — Ətünimənki, bugün awwal Pərwərdigarning səzini sorap kərgəyla, dedi. **6** Xuning bilən Israilning padixahı pəyoqbərlərni, yəni tət yüzqə adəmni yiođdurup ulardin: — Soķuxkılı Gileadtiki Ramotka qiksam bolamdu, yok? — dəp sorividə, ular: — Qıkkın, Rəb uni padixahıqə kolioqa beridu, deyixti. **7** Lekin Yaħoxafat bolsa: — Bulardin baxka, yol soriojudak Pərwərdigarning birər pəyoqbərbiri yokmu? — dəp soridi. **8** Israilning padixahı Yaħoxafatka jawab berip: — Pərwərdigardin yol soraydioqan yənə bir adəm bar; lekin u mening toqramda kətlükni əməs, bəlkı balayı'apətni kərsitip bexarət bərgəqkə, mən uni eq kərimən. U bolsa İmlahning oqlı Mikayadur, dedi. Yaħoxafat: — I aliyliri, sili undak demigəyla, dedi. **9** Andin Israilning padixahı

bir qakirini qakirip uningoja: — Qakkan berip, Imlahning oqli Mikayani qakirtip kəl, dəp buyrudi. **10** Əmdi Israilning padixahı bilən Yəhūdaning padixahı Yəhoxafat xəhəna kiyimlirini kiyixip, Samariyəning dərwazisining aldidiki hamanda hərbiri əz təhtidə oltruxti. Ularning aldida pəyoqbərlərinin həmmisi bexarət bərməktə idi. **11** Kənanahning oqli Zədəkiya bolsa əzi təmürdin müngüzlərni yasap qikip: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Muxu müngüzlər bilən Suriylərni yokatkuqə üzüp ursila», dedi. **12** Həmmə pəyoqbərlər xuningoja ohxax bexarət berip: «Gileadlı Ramotka qikip səzsiz muwəppəkəyat əzaznila; qünki Pərvərdigar uni padixahning kolioja tapxuridikən», deyixti. **13** Mikayani kiqkirojılı baroqan həwərqı uningoja: — Mana, həmmə pəyoqbərlər birdək padixahla yahxi həwər bərməktə; əmdi etümimən, sening səzüngmu ularning səzi bilən birdək bolup, yahxi bir həwərni bərgin, dedi. **14** Əmma Mikaya: — Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, Pərvərdigar manga nemə eytsa, mən xuni eytimən, dedi. **15** U padixahning aldiqə kəlgəndə padixah uningdin: I Mikaya, jəng kılıqlı Gileadlı Ramotka qıksaq bolamdu, yok? — dəp soriwidi, u uningoja jawab berip: — Qikip muwəppəkəyat əzaznisin; qünki Pərvərdigar xəhərni padixahning kolioja beridu, dedi. **16** Lekin padixah uningoja: — Mən sanga kənqə ketim Pərvərdigarning namida rast gəptin baxkısını manga eytmaslıqka kəsəm iqtüzüxiüm kerək?! — dedi. **17** Mikaya: — Mən pütküll Israilning taoqlarda padıqisiz koylardək tarilip kətkənlilikini kərdüm. Pərvərdigar: «Bularning igisi yok; bularning hərbiri tinq-aman əz əyigə kaytsun», dedi, — dedi. **18** Israilning padixahı Yəhoxafatka: — Mana, mən siligə «U menin toopronda kətlukni əməs, bəlkı həman bayi'apətni kərsitip bexarət beridu», demigənmidim? — dedi. **19** Mikaya yənə: — Xunga Pərvərdigarning sezin anglojin; mən Pərvərdigarning əz tahtidə olturoqanlığını, asmannıng pütküll koxunluru uning yenida, ong wə sol təripidə turoqanlığını kərdüm. **20** Pərvərdigar: «Kim Ahəbni Gileadlı Ramotka qikip, xu yerdə halak boluxka aldaydu?» — dedi. Birsi undak, birsi mundak deyixti; **21** xu wakitta bir roh qikip Pərvərdigarning aldida turup: «Mən berip alday», dedi. Pərvərdigar uningdin: «Qandak usul bilən aldaysən?» — dəp soriwidi, **22** u: — «Mən qikip uning həmmə pəyoqbərlirinining aqzida yaloqançı bir roh bolımən», dedi. Pərvərdigar: — «Uni aldap ilkinggə alalaysən; berip xundak kıl» —

dedi. **23** Mana əmdi Pərvərdigar sening bu həmmə pəyoqbərlirinining aqzıja yaloqançı bir rohni saldı; Pərvərdigar sening tooprangda bayi'apətni kərsitip səzlidi» — dedi. **24** Xuni anglap Kənanahning oqli Zədəkiya kelip Mikayanıga kaqitoja birni selip: — Pərvərdigarning Rohi əysi yol bilən məndin etüp, sanga səz kilişkə bardı?! — dedi. **25** Mikaya jawab berip: — Əzüngni yoxurux üçün iqtiridiki əyigə yübürgən künidə xuni kerisən, dedi. **26** Israilning padixahı əmdi: — Mikayani elip käyturup berip, xəhər hakimi Amon bilən padixahning oqli Yoaxka tapxurup, **27** ularqa tapılap: «Padixah mundak dəydu: — Uni zindanoja solap mən tinq-aman yenip kalğıqılık kynap nan bilən suni az-az berip turunglar» — degin, dəp buyrudi. **28** Mikaya: — Əgər sən həkikətən tinq-aman yenip kəlsəng, Pərvərdigar mening wasitəm bilən səz kilmioqan bolidu, dedi. Andin u yənə: — Əy jamaət, hərbiringlər anglangalar, dedi. **29** Israilning padixahı bilən Yəhūdaning padixahı Yəhoxafat Gileadlı Ramotka qikti. **30** Israilning padixahı Yəhoxafatka: — Mən baxka kiyapətkə kirip jənggə qikay; sili bolsila əz kiyimlirini kiyip qıkçayla, dedi. Israilning padixahı baxka kiyapət bilən jənggə qikti. **31** Suriyəning padixahı jəng hərwilirli üstidiki ottuz ikki sərdaroja: — Qongliri yaki kiqikliri bilən əməs, pəkət Israilning padixahı bilən sokuxunglar, dəp buyrudi. **32** wa xundak boldiki, jəng hərwilirinинг sərdarları Yəhoxafatni kərgəndə: — Uni qoqum Israilning padixahı dəp, uningoja hujum kılıqlı buruldu. Lekin Yəhoxafat pəryad kətürdü. **33** Jəng hərwilirin Ning sərdarları uning Israilning padixahı əməslikini kərgəndə uni kooqlimay, burulup ketip kəlixti. **34** Əmma birayən karisioqla bir okya etiwidi, ok Israilning padixahının sawutining mürisidin təwənki ulikidin etüp təgdi. U hərwikexigə: Hərwini yandurup meni səptin qıkarojın; qünki mən yaridar boldum, dedi. **35** U künü jəng barənsəri kattik boldi. Padixah bolsa Suriyəning udulida əz jəng hərwişioja yəlinip əra turdi. Zəhmidin keni hərwining tegiqiqə ekip, kəq kirgəndə u eldi. **36** Kün patarda koxun arısida bir kattik sada anglinip: — Hər adəm əz xəhīrigə yansun! Hərbiri əz yurtioja yenip kətsun! — deyildi. **37** Padixah əldi, kixilər uni Samariyəgə elip kəldi; ular padixahını Samariyədə dəpnə kıldı. **38** Birsi padixahning hərwişini Samariyəning kəlidə [yuqanda] (bu kəl pañixə ayallar yuyunidiojan jay idi), Pərvərdigarning eytkan sezi əmalgə axurulup, itlar uning kenini yalidi. **39** Ahəbning baxka ixliri,

kilojanlirining həmmisi, jümlidin uning yasoqan «pil qix sariyi» wə bina kılajan həmmə xəhərlər tooqluluk «Israil padixaḥlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **40** Ahəb ata-bowiliri arisida uhlidi. Andin uning oqlı Ahəziya ornida padixaḥ boldi. **41** Asaning oqlı Yəhoxafat Israilning padixaḥı Ahəbning səltənitining tətinqi yılıda Yəhəudaqa padixaḥ boldi. **42** Yəhoxafat padixaḥı bolojanda ottuz bəx yaxta idi, u Yerusalemda yigirmə bəx yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Azubah bolup, u Xilhining kızı idi. **43** U hər ixta atisi Asaning barlık yollırıda yürüp, ulardin qıkmay Pərwərdigarning nəziridə durus bolojanni kılatti. Pəkət «yukarı jaylar»la yokitilmioqanidi; halayık yənilə «yukarı jaylar»da կurbanlıq kılıp huxbuy yaqətti. **44** Wə Yəhoxafat bilən Israilning padixaḥı otturısında tinqlik boldi. **45** Yəhoxafatning baxça ixliri, uning kərsətkən kudriti, kəndak jəng kilojanlıri tooqrisida «Yəhəuda padixaḥlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **46** U atisi asaning künəliridə zemindin қooqlıwetilmigən kəspiy bəqqiwazlarnı zeminidin həydəp qıqardi. **47** U wakıtta Edomning padixaḥı yok idi, bəlkı bir waliy həküm sürətti. **48** Yəhoxafat Ofirdin altun elip kelix üçün bir «Tərxix kemə» stritini kurdı. Lekin kemilər həqyərgə baralmıdı; qünki ular Əzion-Gəbərdə urulup wəyran bolojanıdı. **49** U wakıtta Ahəbning oqlı Ahəziya Yəhoxafatka: — Mening hizmətkarlırim sening hizmətkarlıring bilən kemilərdə barsun, dedi. Lekin Yəhoxafat unimidi. **50** Yəhoxafat eż atabowiliri arisida uhlidi wə «Dawutning xəhəri»də ata-bowilirining kəbrisidə dəpnə kılındı. Andin oqlı Yəhəoram ornida padixaḥ boldi. **51** Ahəbning oqlı Ahəziya Yəhədaning padixaḥı Yəhoxafatning səltənitining on yəttinqi yılıda Samariyadə Israilning üstidə padixaḥı bolup ikki yil səltənat kıldı. **52** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolojanni kılıp atisining yolidə wə anisining yolidə yürüp, xundakla Israilni gunahkə putlaxturoğan Nibatning oqlı Yəroboamning yolidə mangdi; **53** u atisi kilojanning həmmisini kılıp, Baalning kullukında bolup, uningoşa səjdə kılıp, Israilning Hudasi Pərwərdigarning oğezipini kozojidı.

Padixahlar 2

1 2 Aħażiġ Samariyadə turoqanda [ordisidiki] balihanining pənjirisidin yikilip qüxüp, kesel bolup қaldı. U həwərqilərni əwətip ularqa: — Ekrondən xəhirdikli ilah Baal-Zəbubdin mening toopramda, kesilidin sakiyamdu, dəp soranglar, dedi. **3** Lekin Pərwərdigarning Pərixtisi bolsa Tixbilik Iliyaskə: — Ornungdin tur, Samariyə padixahının əqlilirining aldiqa berip, ularqa: — Israilde Huda yokmu, əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriojili mangdinglarmu? **4** Xuning üçün Pərwərdigar hazır mundak dediki: «Sən qıkkən kariwattin qüxəlməysən; sən qoqum elisən» degin, — dedi. Xuning bilən Iliyas yoloq qıktı. **5** Həwərqilər padixahının yenioja kaytip kəldi; u ulardin: Nemixka yenip kəldinglər, dəp soridi. **6** Ular uningoja: — Bir adəm bizga uqrab bizgə: — Silərni əwətkən padixahının yenioja kaytip berip uningoja: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Israilde Huda yokmu, əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriojili adəmlərni əwəttingmu? Xuning üçün sən qıkkən kariwattin qüxəlməysən; sən qoqum elisən!» dənglər, — dedi. **7** Padixah ulardin: Silərgə uqrab bu səzlərni kıləjan adəm qandaq adəm ikən? — dəp soridi. **8** Ular uningoja: U tüklük, beligə tasma baqlıqan adəm ikən, dedi. Padixah: U Tixbilik Iliyas ikən, dedi. **9** Andin padixah bir əllikbexini kol astidiki əllik adimi bilən Iliyasının kəxioja mangdurdı; bu kixi Iliyasning kəxioja baroqanda, mana u bir dəngning üstidə olturatti. U uningoja: I Hudanıñ adimi, padixah seni qüxüp kəlsun! dəydu, dedi. **10** Lekin Iliyas əllikbexoja: Əgər mən Hudanıñ adimi bolsam, asmandın ot qüxüp sən bilən əllik adimigni keydürsun, dəp jawab bərdi. Xuan asmandın ot qüxüp, uning əzi bilən əllik adimini keydürüwətti. **11** Xuning bilən padixah, yənə bir əllikbexini uning kol astidiki əllik adimi bilən uning kəxioja mangdurdı. U uningoja: I Hudanıñ adimi, padixah eytti: Seni dərhal qüxüp kəlsun! — dedi. **12** Lekin Iliyas əllikbexoja: Əgər mən Hudanıñ adimi bolsam, asmandın ot qüxüp sən bilən əllik adimigni keydürsun, dəp jawab bərdi. Xuan Hudanıñ oti asmandın qüxüp uning əzi bilən əllik adimini keydürüwətti. **13** Padixah əmdi üçinqi bir əllikbexini kol astidiki əllik adimi bilən uning kəxioja mangdurdı; əllikbexi berip Iliyasning aldiqa qikip, tizlinip uningoja yalwurup: I Hudanıñ adimi, mening jenim bilən sening bu

əllik կulungning janlırı nəziringdə əziz bolsun! **14** Dərəwəkə, asmandın ot qüxüp, ilgiriki ikki əllikbexini ularning kol astidiki əllik adimi bilən keydürüwətti. Lekin hazır menin jenim sening nəziringdə əziz bolsun, dedi. **15** Pərwərdigarning Pərixtisi Iliyaskə: Sən qüxüp uning bilən baroqın; uningdin körkmiojin, dedi. U ornidin turup uning bilən qüxüp padixahının kəxioja berip **16** padixahqa: Pərwərdigar səz kılıp: «Israilde wəhiy soriojili bolidiqan Huda yokmu, əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriojili əlqilərni əwəttingoq? Xuning üçün sən qıkkən kariwattin qüxəlməysən; sən qoqum elisən!» dəydu, — dedi. **17** Xuning bilən Iliyas degəndək, Pərwərdigarning sezi boyiqə Aħażiġ əldi. Uning oqlı bolmioqaqka, Yəħoram uning ornidə padixah boldi. Bu Yəħoxafatning oqlı, Yəħuda padixahı Yəħoramning ikkinqi yılı idi. **18** Əmdi Aħażiyaning baxka ixliri, uning kıləjan əməlleri bolsa, ular «Israfil padixahlırinin tarif-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi?

2 Pərwərdigar Iliyasni kara kuyunda asmanoja kətürməkqi boləjan waķitta Iliyas bilən Elixa Gilgaldin qikip ketiwatatti. **2** Iliyas Elixaqa: — Səndin etünimən, bu yerdə қalojin; qunki Pərwərdigar meni Bəyt-Əlgə mangozuzdi. Elixa: Pərwərdigarning hayatı bilən, wə sening həyating bilən қəsəm kılımənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən! dedi. Xuning bilən ular Bəyt-Əlgə qüxüp kəldi. **3** U waķitta Bəyt-Əldiki pəyojəmbər xagirtliri Elixanıñ kəxioja kelip uningoja: Biləmsən, Pərwərdigar bugün oqojangni səndin elip ketidü? — dedi. U: Bilimən; xük turunglar, dedi. **4** Iliyas Elixaqa: — Səndin etünimənki, bu yerdə қalojin; qunki Pərwərdigar meni Yerihooja mangozuzdi. Elixa: Pərwərdigarning hayatı bilən, wə sening həyating bilən қəsəm kılımənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən, dedi. Xuning bilən ular ikkisi Yerihooja bardı. **5** U waķitta Yerihodiki pəyojəmbər xagirtliri Elixanıñ kəxioja kelip uningoja: Biləmsən, Pərwərdigar bugün oqojangni səndin elip ketidü? — dedi. U: Bilimən; xük turunglar, dedi. **6** Iliyas Elixaqa: — Səndin etünimənki, bu yerdə қalojin; qunki Pərwərdigar meni İordan dəryasında mangozuzdi, dedi. Elixa: Pərwərdigarning hayatı bilən, wə sening həyating bilən қəsəm kılımənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən, dedi, xuning bilən ular ikkisi mengiwardı. **7** Əmdi pəyojəmbər xagirtliridin əllik kixi berip, ularning udulida yırakṭın karap turatti. Əmma u ikkiylən İordan dəryasining boyida tohtap turdu. **8** Iliyas yepinqisini

katlap, uning bilən suni uriwidi, su ikkigə bəlünüp turdu; ular ikkisi kuruq yoldın etti. **9** Ətüp bolğandın keyin Ilyas Elixoqa: Mən səndin ayrılmasta, sening əzüng üçün məndin nemə tiliking bolsa, dəwərgin, dedi. Elix: Sening üstüngdə turojan Rohning ikki həssisi üstümgə könsun, — dedi. **10** U: Bu tilikinggə erixmək kiyindur; mən səndin elip ketilgən waktimda, meni körüp tursang, sanga xundak berilidü; bolmisa, berilməydu, — dedi. **11** Wə xundak boldiki, ular səzlixip mangojanda, mana, otluk bir jəng əhrwisi bilən otluk atlar namayan boldı; ular ikkisini ayriwətti wə Ilyas қara կұyunda asmanoja kətürülüp kətti. **12** Elix buni kərüp: I atam, i atam, Israilning jəng əhrwisi wə atlıq əskərliri! — dəp warkırıldı. Andin u uni yənə kərəlmidi. U əz kiyimini tutup, ularını yırtıp ikki parqə қılıwətti. **13** Andin u Ilyasning uçısından qüxüp қalajan yepinqisini yərdin elip, Iordan dəryasining kirojikoja kaytip kəldi. **14** U Ilyasning üstidin qüxüp қalajan yepinqisi bilən suni urup: «Ilyasning Hudasi Pərvərdigar nədidur?», dedi. Elix suni xundak uroqanda su ikkigə belündi; Elix sudin ətüp kətti. **15** Yerihodiki pəyojəmbər Xagirtliri қarxi kirojakta turup uni kərdi wə: «Ilyasning rohi Elixanıng üstididur» dəp uning aldioja berip, bax urup təzim kıldı. **16** Ular uningoja: Mana sening kəminiliring arisida əllik əzimat bar; ətünimiz, bular ojojangni izdigili barsun. Pərvərdigarning Rohı bəlkim uni kətürüp taqlarning bir yeridə yaki jilojılarning bir təripidə taxlap қoydimiki, dedi. Lekin u: Silər həq adəmni əwətmənglər, dedi. **17** Əmma ularning uni kistawerixi bilən u hijalət bolup: Adəm əwətinglər, dedi. Xunga ular əllik kixini əwətti; bular üç kün uni izdidi, lekin həq tapalmidi. **18** Ular Elixanıng yenioja kaytip kəlgəndə (u Yerihoda turuwatatti) u ularoqa: Mən dərwəkə silərgə «Izdəp barmanglar!» demidimmu? — dedi. **19** Xəhərdiki adəmlər Elixoqa: Ojojam kərgəndək, xəhər əzi obdan jaydidur, lekin su naqar wə tuprak tuqmastur, dedi. **20** U: Yengi bir koza elip kelip, iqigə tuz koyup, manga beringlər, dedi. Ular uni elip kelip uningoja bərdi. **21** U bulakning bexioja berip uningoja tuzni tekti wə: Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən bu sularını sakayıttım; əmdi uların kayaña ölüm bolmayıdu wə yərning tuqmaslığı bolmayıdu» — dedi. **22** Huddi Elixanıng eytkən bu səzidək, u su takı bügüngə kədər pak bolup kəldi. **23** Elix Yerihodin qikip Bayt-əlga bardi. U yolda ketip baroşanda, bəzi balilar xəhərdin qikip uni zanglıq kılıp: Qikip kət, i

takır bax! Qikip kət, i takır bax! — dəp warkıraxtı. **24** U burulup ularoqa қarap Pərvərdigarning nami bilən ularoqa lənat okudu; xuning bilən ormanlıktın ikki qixi eyik qikip, balılardın kırık ikkinizi yırtıwətti. **25** U yərdin ketip, Karməl teojoja berip, u yərdin Samariyəgə yenip bardi.

3 Yəhəuda padixahı Yəhoxafatning səltənitining on səkkizinci yili, Ahəbning oğlu Yəhəoram Samariyədə Israiloja padixah bolup, on ikki yıl səltənat kıldı. **2** U əzi Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolğannı ətildi, lekin atisi bilən anisi ətilən dərijidə əməs idi. U atisi yasatkan «Baal tüvrüki»ni elip taxladı. **3** Lekin u Israilni gunahğa putlaxturqan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlırida qing turup, uların həq yanmadi. **4** Moabning padixahı Mexa nahayıti qong koyqi idi; u Israilning padixahı yüz ming əkəzə həm yüz ming əqəmər yungini olpan ətildi. **5** Əmdi xundak boldiki, Ahəb əlüp kətkəndin keyin Moabning padixahı Israilning padixahı yüz ərədü. **6** U waqtitta Yəhəoram padixah Samariyədin qikip həmmə Israilni [jəng üçün] editlidi. **7** U yənə adəm əvitip Yəhudanıng padixahı Yəhoxafatka həwər berip: Moabning padixahı məndin yüz ərədi; Moab bilən soküxkılı qıqamsən? — dedi. U: Qıkimən; bizdə mening sening dəydiqən gəp yoktur, mening həlkim sening həlkinqendur, mening atlirim sening atliringdur, dedi. **8** U yənə: Kəysi yol bilən qıqaylı, dəp soridi. Yəhəoram: Biz Edom qəliniñ yoli bilən qıqaylı, dəp jawab bərdi. **9** Andin Israilning padixahı bilən Yəhudanıng padixahı Edomning padixahı qoxulup mangdi. Ular yəttə kün aylinip yürüx kilojadın keyin, koxun wə ular elip kəlgən at-ulaçılarda su kalmidi. **10** Israilning padixahı: Apla! Pərvərdigar biz üç padixahını Moabning kolioja qüxsün dəp, bir yərgə jəm ətilən ohxaydu, dedi. **11** Lekin Yəhoxafat: Pərvərdigardin yol soriximiz üçün bu yərdə Pərvərdigarning bir pəyojəmbiri yokmu? — dedi. Israilning padixahının qakarlıridin biri: Ilyasning kolioja su կuyup bərgən Xafatning oqlı Elix bu yərdə bar, dedi. **12** Yəhoxafat: Pərvərdigarning səz-kalami uningda bar, dedi. Xuning bilən Israilning padixahı bilən Yəhoxafat wə Edomning padixahı uning kəxioja qüxüp bardi. **13** Elix Israilning padixahı: — Mening sening bilən nemə karim! Əz atangning pəyojəmbərləri bilən anangning pəyojəmbərlirininq kəxioja barojin, dedi. Israilning padixahı: Undak demigin; qunki Pərvərdigar bu üç padixahını Moabning kolioja tapxurux üçün jəm

kilojan ohxaydu, — dedi. **14** Elixa: Mən hizmitida turuwatkan Pərvərdigarning hayatı bilən қasəm kılımənki, əgər Yəhūdaning padixaḥı Yəhoxafatning hərmitini kilmiojan bolsam, seni kəzgə ilmiojan yaki sanga қarimiojan bolattım. **15** Lekin əmdı berip bir sazqını manga elip kelinqılar, — dedi. Sazqi saz qaloqanda, Pərvərdigarning қoli uning üstigə qüxti. **16** U: Pərvərdigar səz kılıp: «Bu wadining həmmə yerigə ora kolanglar» dedi, — dedi andin yanə: **17** — Qünki Pərvərdigar mundaq dəydu: «Silər ya xamal ya yamoqur kərmisənglarmu, bu wadi suoqa tolup, əzüngler bilən at-ulaqlıringlar həmmisi su iqisilər». **18** Lekin bu Pərvərdigarning nəziridə kiqik ix bolup, u Moabnimu silərning kölliringlarqa tapxuridu. **19** Silər barlıq mustəhkəm xəhərlərni wə barlıq esil xəhərlərni bəsüp etüp, barlıq yahxi dərəhlərni kesip taxlap, həmmə bulaklarnı tindurup, həmmə munbət ekinzarlıknı taxlar bilən kaplap harab kılısilər» — dedi. **20** Wə ətisi ətigənlik қurbanlıq sunulojan wakıtida, mana, su Edom zemini tərəptin ekip kelip, həmmə yərni suoqa toxkuzdi. **21** Əmma Moablarning həmmisi: Padixahlar biz bilən jəng kiləqli qıçıptı, dəp anglijan bolup, sawut-kalkan kətürəligüdək qong-kiqik həmmisi qegrada tiziliş səpta turdi. **22** Ular ətisi səhərdə kopup karisa, kün nuri ularning udulidiki su üstigə qüxkəndi; künning xolisida su ularqa қandək kəründi. Ular: — **23** Bu kan ikən! Padixahlar uruxup bir-birini kirojan ohxaydu. I Moablar! Dərhal oljining üstigə qüxüp bəlxiyalayı! dedi. **24** Lekin ular Israilning ləxkərgəhiqə yətkəndə, Israillar ornidin kopup Moablarqa hujum kılıxi bilən ular bədər qaqtı. Israillar ularni sürüp-toğay kiliwətti. **25** Ular xəhərlərni wəyran kılıp, hərbir adəm tax elip, həmmə munbət ekinzarlıknı tolduruwatküqə tax taxlıdi. Ular həmmə bulak-kuduqlarnı tindurup, həmmə yahxi dərəhlərni kesiwətti. Ular Kir-Hərəsət xəhəridiki taxlardın baxqa həq nemini kəldurmidi. Xu xəhərgə bolsa, saloja atkuqılar uningoja qərgiləp hujum kıldı. **26** Moabning padixaḥı jəngning əzигə ziyyadə kattık kəlginini kerüp ezi bilən yəttə yüz kiliqwaznı elip Edomning padixaḥıqə hujum kılıp bəsüp etüxkə atləndi; lekin ular bəsüp etəlmidi. **27** Xuning bilən təhtigə warislık kiliqquqı tunji oqlını elip, sepilning təpəsidə uni keydürmə қurbanlıq kıldı. U wakıttı Israil Pərvərdigarning kattık əhərigə uqrıqanıdi. Xuning bilən bu üq padixaḥı Moab padixaḥıtnı ayrılip, hərkəsisini əz yurtioja ketixti.

4 Pəyojəmbər xagirtliridin birining tul қalojan hotuni Elixaşa pəryad kılıp: Sening қulung bolojan mening erim elüptü. Bilisənki, sening қulung Pərvərdigardin korkıkan adəm idi. Əmdi kərz igisi mening ikki oqlumni қullukka alojılı kəldi. **2** Elixa uningdin: Sening üçün nemə kılıy? Deginə, əyüngdə neməng bar? — dəp soridi. U: Dedikingning eyidə kiqik bir koza maydin baxqə heqnərsə yok, — dedi. **3** U: Berip həmmə koxniliringdin qəgün-koza, yəni box qəgün-kozilarnı ətnə alojin, ular az bolmisun. **4** Andin əzüng bilən oqulliring əygə kirgin, ixikni yepip həmmə qəgün-kozilaroja may qaqiliojin. Toxkanlırını bir qətkə elip koyojin, — dedi. **5** Xuning bilən u u yerdin ayrılip oqullirları bilən əygə kirip ixikni yaptı. Oqullirları qəgün-kozilarnı uning aldioja elip kəlgəndə, u may kuydi. **6** Wə xundak boldiki, qəgün-kozilarning həmmisi tolojanda u oqlıqə: Yənə bir koza elip kəl, dedi. Əmma oqlı: Əmdi koza kalmidi, dedi. U wakıttı may tohtap қaldı. **7** Əmdi u berip Hudanıgə adımgə həwər yətküzdi. U: Berip mayni setiwət, kərzingin tütəktin; andin қalojan pul bilən əzüng wə oqulliringning jenini bekinqılar, dedi. **8** Bir künə Elixa Xunəm xəhərigə bardı. U yerdə bir bay ayal bar idi wə u uni əz əyidə tamakka tutup қaldı. Xuningdin keyin hərqaqan u yerdin etüp mangsa, u uning əyigə kirip ojizalinatti. **9** Bir künə u əz eriga: Bu yerdin daim etidiojan kixi Hudanıgə bir mukəddəs adımı ikenlikini bilip yəttim. **10** Biz əgzidə uningoja bir kiqirkək ey salayıli. Uningoja əyda kariwat, xırə, orunduk wə qiraqdan təyyarlap berəyli; wə xundak bolsunki, u қaqqanla yenimizoja kəlsə xu əydə tursun, — dedi. **11** Əmdi pəyojəmbər bir künə u yərgə kəlgəndə, xu balihaniqə kirip yetip қaldı. **12** U əz hizmətkarı Gəhəzioja: Sən u Xunəmlik ayalni qakırojin, dedi. U uni qakıroqanda, ayal uning kexioja kəldi. **13** Pəyojəmbər hizmətkarioja: Sən uningoja: «Sili bizning ojemimizni yəp muxundak əzlini kəp awara kıldıla; mən sili üçün nemə kılıp berəy? Padixahıqə yaki қoxun sərdarioja birər tələplirini yətküzəymə?» — deqin, dedi. Ayal buningoja jawab berip: — Mən əz həlkim arisida yaxawatimən, boldı! dedi. **14** Əmdi Elixa Gəhəzidin, uningoja nemə kılıp berix kerək? — dəp soridi. Gəhəzi: Uning oqlı balisi yok ikən, wə erimu kəri ikən, dedi. **15** U: Uni qakırojin, dedi. Ayalni qakıriwidi, ayal ixikkə keliq turdi. **16** Pəyojəmbər uningoja: Kelər yili təhminən muxu wakıttı қuqaklırida bir oqulliri bolidu, dedi. U: Yak, i ojojam! I Hudanıgə adımı,

dedikinggə yalojan eytmiojin, dedi. **17** Əmdi Elixa uningoja degəndək u ayal həmilidar bolup, ikkinqi yili bekitilgən wakıttá oqul tuqdı. **18** Bala esüp qong boldi. Bir kün xundak boldiki, u atisi bar yərgə, ormiqilarning kəxiqə qikip kətti. **19** U atisioja: Way bexim, way bexim, dəp waysidi. U hizmətkarioja, uni anisining kəxiqə elip baroqin, dedi. **20** U uni kətürüp anisining yenioja apirip koydi. Bala anisining etikida qüxkiqə olturdi, andin elüp kaldi. **21** Andin anisi qikip, uni Hudanıng adimininqeyidi ki kariwatka yatkuzup koyup, ixikni yepip qikip kətti. **22** U erini qakirip uningoja: Oqlamlardın birini mangduroqin, u bir exəknı elip kəlsun; mən uni qapturup, Hudanıng adimininqə kəxiqə dərhal berip keləy, dedi. **23** Eri uningoja: Nemixka uning kəxiqə bütün barisən? Bugün ya yengi ay ya xabat künibolmisa, dedi. Ayali uningoja, Həmmə ix tinqlik — dedi. **24** U exəknı tokutup oqlamioja: Ittik həydəp mang; mən demigüqə tohtimiojin, dedi. **25** Xuning bilən u Karməl teoqioja berip Hudanıng adimi aldioja kəldi. Wə xundak boldiki, Hudanıng adimi uni yıraktnıla kerüp eż hizmətkari Gəhəzioja: Mana Xunəmlıq ayal keliwatidu; **26** Sən uning aldioja yügürüp berip uningdin: Sili tinqlikmu? Ərliri tinqlikmu? Balılıri tinqlikmu? — dəp soriojin, dedi. — Həmmə ix tinqlik, dəp eytti ayal. **27** Əmdi təoqka qikip Hudanıng adimininqə kəxiqə kəlgəndə, u uning putlirini ķuqaklıdı. Gəhəzı uning yenioja berip uni ittiwətməkqı boldi; lekin Hudanıng adimi: — Uni eż ihtiyyarioja koyojin; qünki uming kəngli intayın sunuk wə Pərvərdigar bu ixni manga deməy yoxuruptu, dedi. **28** Ayal: Mən oqojamdin bir oqul tilidimmu? Manga yalojan səz kilmiojin, dəp səndin ətünmidimmu? — dedi. **29** Pəyoqbərbər Gəhəzioja: — Belingni qing baołlap, mening həsamni elip mangojin. Birsigə uqrısang, uningoja salam kilmiojin, bırsi sanga salam kilsa, sən uningoja jawab bərmigin. Mening həsamni balining yüziga koyojin, dedi. **30** Balining anisi: Pərvərdigarning həyatı bilən wə sening həyatı bilən kəsəm kılımənki, səndin ayrılmaymən, dedi. Elixa ornidin turup uning kəynidin əgəxti. **31** Gəhəzı ulardın burun berip həsəsini balining yüziga koyqanıdi. Əmma heq awaz yaki tiwix qıkmidi. Xuning bilən u yenip Elixanıng aldioja berip uningoja: Bala oyojanmidi, dedi. **32** Elixa eygə kelip karisa, mana, bala uning kariwitida olük yatatti. **33** U bala bilən əzinə ayrim kəldurup, ixikni yepiwetip Parwərdigaroja dua kıldı. **34** Andin u kariwatka qikip balining üstigə

əzinə koyup aqzini uning aqzioja, kəzlirni uning kezlinrigə, kollirini uning kollirioja yekip yattı. Xuning bilən balining bədini issixka baxlıdı. **35** U qüxüp eydə u yak-bu yakqa mengip andin yənə kariwatka qikip yənə balining üstigə egildi. U wakıttá bala yəttə ketim qüxkürdi, andin kəzlirini aqtı. **36** Pəyoqbərbər Gəhəzini qakirip uningoja: Xunəmlıq ayalni qakıroqin, dedi. U uni qakirip koydi. U Elixanıng yenioja kəlgəndə. U uningoja: Oqullırını kətürüp alsila, dedi. **37** U eyigə kiripla uning ayoqı aldioja yikilip düm yattı, bexi yərgə təgküdək təzim kıldı. Andin eż oqlını kətürüp qikip kətti. **38** Elixa Gilgalıja yenip bardı. Xu qaçıda yurtta aqarqılıq boloqanıdi. Pəyoqbərbərlərning xagirtliri Elixanıng yenida olturoqanda u eż hizmətkarioja: Sən qong kazanni esip pəyoqbərbərlərning xagirtlirioja xorpa pixurup bərgin, dedi. **39** Ulardın bırsi otyax tərgili dalaşa qikip yawa kapak pelikini tepip, uningdin yawa kapak üzüp etikini toldurup kelip, toorrap kazanoja saldı; qünki ular bularning ziyanlık iğənlilikini bilməydi. **40** Andin ular yənglər dəp adəmlərgə usup bərdi. Lekin ular tamaknı yegili baxlıqanda: I Hudanıng adimi, kazanda olüm bar, dəp warkıraxtı. Həqkim uningdin yeyəlmidi. **41** Elixa: Azraqkınə un elip kelinglər, dedi. U xuni kazanoja taxlap: Həlkə usup bərgin, yesun, dedi. Wə mana, kazanda heq zəhər kalmıdi. **42** Əmdi Baal-Xalixahdin bir adəm kelip, Hudanıng adimigə arpa həsoluning tunji mewisidin ax-nan, yəni yigirmə arpa nanni wə bir halta kək baxni elip keliwidı, u: Həlkə yegili aldioja koyojin, dedi. **43** Uning hizmətkari: Xuni bir yüz adəmning aldida kəndək koyalaymən? dedi. Elixa: Həlkə yegili bərgin; qünki Pərvərdigar mundak dəydi: Ular yəydi wə uningdin exip kəlidü, dedi. **44** Xuning bilən u xuni ularning aldida koydi; ular yedi wə dəl Pərvərdigarning deginidək, uningdin exip kəldi.

5 Suriyə padixaḥının qoxun sərdarı Naaman eż oyojisining aldida tolimu kədirləndi wə izzətləndi, qünki Pərvərdigar uning kəli arkılık Suriyəgə nusrətlər bərgənidi. U batur jəngqi bolqını bilən, lekin mahaw kesiligə giriqtar bolup kəloqanıdi. **2** Əmdi Suriylər top-top bolup, bulangqılıkka qikip Israildin bir kiçik kıznı tutup kəlgənidi; bu kız Naamanıng ayalining hizmitini kılatti. **3** U hanimoja: Kaxki, mening oqojam Samariyadıki pəyoqbərning kəxida bolsidi! U uni mahaw kesilidin sakayıttı, dedi. **4** Naaman berip hojisiqə: — Israelning yurtidin

bołożan kiqik kız mundak-mundak eytti, dedi. 5 Suriyə padixahı: Yahxi! Sən barojin, mən Israilning padixahıqə bir məktup əwətimən, dedi. Naaman on talant kümüx bilən altə ming xəkal altun wə həm on kixilik kiyimni elip Israiloja bardı. 6 U məktupni Israilning padixahıqə apirip tapxurup bərdi. Məktupta: — «Bu məktup sanga yətkəndə bilgəysənki, mən əz hizmətkarim Naamanni sening kəxingoja mangdurdum. Sən uni mahaw kesilidin sakaytkəsan», dəp pütülgənidi. 7 Israilning padixahı hətni okup bolup, əz kiyimlirini yırtıp-yırtıwətti wə: — Mən Hudamu? Kixini oltırüp həm tirildürəlaymənmə? Nemixkə u kixi: — Bu adəmni mahaw kesilidin sakaytkın, dəp həwalə kılıdu? Kəni, oylinip körünglər, u dərwəkə mən bilən jəng kılɔlılı bahana izdəydi, dedi. 8 Wə xundak boldiki, Hudanıng adımı Elixa Israilning padixahıning əz kiyimlirini yırtkını anglioqanda, padixahkə adəm əwətip: Nemixkə əz kiyimliringni yırtting? U kixi hazır bu yərgə kəlsun, andin u Israilda bir pəyojəmbər bar ikən dəp bilidu, dedi. 9 Naaman atliri wə jəng hərwisi bilən kelip, Elixanıng əyining ixiki alidda tohtidi. 10 Elixa bir həwərqini mangdurup Naamanoja: — Berip Iordan dəryasında yəttə ketim yuyunup kəlgin; xundak kilsang ətliring əsligə kelip pakız bolisən, dedi. 11 Lekin Naaman aqqiklinip yenip kelip: — Mana, u qokum qıkıp, mening bilən kərixidu, ərə turup Hudasi Pərvərdigarning namıoja nida kılıp, [yara] jayning üstidə kolini silkip, mahaw kesilini sakaytidu, dəp oylap kəlgənidim. 12 Dəməxkning dəryalırı, yəni Abarna bilən Farpar [dəryasining sulırı] Israilning həmmə suliridin yahxi əməsmə? Mən ularda yuyunsam pakız bolmamdim? — dedi. U қattık əqəzəplinip burulup yoloja qıktı. 13 Lekin uning hizmətkarları uning kəxioja berip: — I atam, əgər pəyojəmbər siliga eojir bir ixni tapiliojan bolsa, kilmasmidila? Undak bołożan yərda, u siliga suşa qüxüp yuyunup, pakız bolisila, degən bolsa xundak kilmamlı? — deyixti. 14 Xunga u qüxüp, Hudanıng adimining səzığə binaən Iordan dəryasında yəttə ketim qəmüldi. Xuning bilən uning eti paklinip, kiqik balining etidək bolup sakayıdı. 15 Xuning bilən u barlık həmrəhləri bilən Hudanıng adimining kəxioja kaytip kelip, uning alidda turup: — Mana əmdi pütkül yər yüzidə Israildin baxqa yərda Huda yok ikən, dəp bilip yəttim; əmdi hazır, ez kəminəngdin bir sowojatni kobul kılıqın, dedi. 16 Lekin Elixa: Mən hizmitidə turuwatkan Pərvərdigarning

hayati bilən kəsəm kılımənki, həq nemini kobul kilmasmən, dedi. [Naaman] tola qing turuwalısim, həq kobul kilmidi. 17 Andin Naaman mundak dedi: — Əgər kobul kilmisang, kəminənggə topidin ikki əqir yük berilsun; qünki kəminəng bundın keyin Pərvərdigardin baxqa həqkəndə ilahlarqa kəydürmə kurbanlıq yaki inaqlıq kurbanlığını kəltüməydi. 18 Lekin Pərvərdigar kəminəngning xu bir ixini kəqürüm kılɔjayı: ojojamning əzi Rimmmonning buthanisiqə səjdə kilmək üçün kirgəndə, mening kolumna yələnsə mən Rimmomning buthanısında tiz püksəm, muxu amalsız tiz pükkinim üqün Pərvərdigar mən kəminəngni kəqürgəy, dedi. 19 Elixa uningoja: — Sən aman-hatırjəmlitkə kətkin, dedi. U uningdin ayrılip azojinə yol mangdi. 20 Lekin Hudanıng adımı Elixanıng hizmətkarı Gəhəzə kənglidə: — Mana, u Suriyəlik Naaman elip kəlgən nərsiliridin ojojam həqnemini almay, uni bikar kətküzüwetiptu. Lekin Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, mən uning kəynidin yügürip berip, uningdin azrak bir nərsə alay, dəp oylidi. 21 Xuni dəp Gəhəzə Naamanning kəynidin bardı. Naaman bir kimning kəynidin yügürip keliwatkını kərüp, hərwisidin qüxüp uning aldişa berip: Həmmə ix tinqlikmu? — dəp soridi. 22 U: — Tinqlik, — dedi, — əmma ojojam meni mangdurup: Mana əmdi Əfraim taqılıkının pəyojəmbərlərinə xagirtliridin ikki yigit kəximəja kəldi. Bularqa bir talant kümüx bilən ikki kixilik kiyim bərsilə, dəp eytti, — dedi. 23 Naaman: — İkki talant kümüxnı kobul kılıqın, dəp uni zorlap ikki talant kümüxnı ikki haltioja qeqip, ikki kixilik kiyimni qıkırıp bərdi. Bularni Naaman əqulamlıridin ikki yigitkə yüdküzdi; ular Gəhəzining alidda bularni kətürüp mangdi. 24 U turojan dəngə yətkəndə bularni ularning kolliridin elip əyigə tikip kəydi; andin bu adəmlərni kətküzüwətti. 25 Andin u ojojisining aldişa kirip turdi. Elixa uningdin: — I Gəhəzə, nəgə berip kəlding? — dəp soridi. U jawab berip: Əlulgung həqyərgə barmidi, — dedi. 26 Elixa uningoja: — Məlum bir kixi hərwisidin qüxüp, kəynigə yenip, sening aldingoja kəlgəndə, mening rohım xu qaçda sening bilən birgə barojan əməsmə? Bu kixilər kümüx bilən kiyim, zəytun baçlıları bilən üzümzarlar, köy bilən kala, malaylar bilən kenizəklərni kobul kılıdıcıyan wakıtımı? 27 Lekin hazır Naamanning mahaw kesili sanga həm nəslingə mənggügə qaplıxıdu, — dedi. Xuning bilən u Elixanıng kəxidin qikkanda kardək ak bolup kəldi.

6 Pəyojəmbərlərning xagirtliri Elixoja: — Mana bıgə sening aldingda turuwatkan yerimiz tar kəldi. **2** İordan dəryasining boyıqə berip, hərbirimiz birdin yaqaq elip, xu yerdə turidioqanqa bir turaloju əy yasaylı, — dedi. — Beringlar, dəp jawab bərdi u. **3** Ularning biri yənə: — Iltipat kılıp kəmənilirinq bilən birgə barojın, dedi. U: — Billə baray, dedi. **4** U ular bilən mangdi. Ular İordan dəryasiqə berip, dərəh kesikə baxlıdi. **5** Lekin ularning biri dərah kesiwatkanda paltining bexi suşa qüxüp kətti. U warkırap: — Way oqojam, bu ətnə alojan palta idi, dedi. **6** Hudanıng adımı: Nəgə qüxti, dəp soridi. U qüxkən yərni kərsitip bərdi. U bir xahni kesip, uni suşa taxliwidi, Paltining bexi ləyləp qıqtı. **7** U: Uni қolungoja alojin, dewidi, u kixi қolını uzutup uni tutuwaldı. **8** Suriyəning padixahı Israil bilən jang kiliwatatti. U əz hizmətkarlıri bilən məslıhətlixip, palanqi-pokunqi yerdə bargah tikişən, dəp bekitətti. **9** Hudanıng adımı Israilning padixahıqə həwər əwitip: — Sən palanqi-pokunqi yərgə berixtin ehtiyat kılıqın, qünki Suriylər u yərgə qüxməkqi, dedi. **10** U wakıtlarda Israilning padixahı Hudanıng adımı əzığə kərsətkən jayqa adəm əwətip u yərdiki adəmlirigə ehtiyat kiliqxni agahlandırdı. Bundaq ix birkañqə ketim boldı. **11** Buning səwəbidin Suriyəning padixahı kənglidə kəttlik aqqıqlınıp, əz hizmətkarlırini qakırıp ulardın: — Arimizdin kimning Israilning padixahı təripidə turidiojanlığını manga kərsitip bərməmsilər?! — dəp soridi. **12** Lekin hizmətkarlırining biri: — I oqojam padixah undak, əməs; bəlki Israilda turidiojan Elixa degən pəyojəmbər sən yatkan hujrangda kılıqan səzliringni Israil padixahıqə eytip beridu, — dedi. **13** U: Berip uning nədə ikənləkini paylap kelinglar, mən adəm mangdurup uni tutup keləy, dedi. Ular: — U Dotan xəhīridə ikən, dəp həwər kıldı. **14** Xuning bilən u xu yərgə atlıklar, jəng hərwiliri wə zor bir koxunni mangdurdı. Ular keçisi yetip kelip xəhərni korxiwaldı. **15** Hudanıng adimininq maliyi səhərdə turup qıksa, mana, bir atlıklär wə jəng hərwiliri koxuni xəhərni korxiwalıqanıdi. Malay uningoja: Apla, i oqojam, kəndak kılarmız? — dedi. **16** Lekin u: Körkmiojin; mana biz bilən birgə bolovanlar ular bilən birgə bolovanlardın kəptur, dedi. **17** Əmdi Elixa dua kılıp: I Pərvərdigar, malayimning kəzlini kərləydiqən kılıp aqkaysən, dedi. U wakitta Pərvərdigar yigitning kəzlini aqtı wə u əyni əhəwalı kərdi; mana, pütküllə taoq Elixani qəridəp turojan yalkunluk at wə jəng hərwiliri bilən

tolojanidi. **18** Suriylər qüxüp u tərəpkə kəlgəndə, Elixa Pərvərdigar oja dua kılıp: Bu həlkni korluk bilən urojın, dedi. Xuning bilən U Elixanıng tiliki boyiqə ularnı korluk bilən urdi. **19** Elixa ularoja: Bu [silər izdigən] yol əməs wə [silər izdigən] xəhər əməs; mening kəynimdin əgixinglar, silərnı silər izdigən adəmning kəxiqə baxlap baray, dəp ularnı Samariyəgə baxlap bardı. **20** Wə xundak boldiki, ular Samariyəgə kirgəndə Elixa: I Pərvərdigar, ularning kezlini kəralaydiqən kılıp aqkaysən, dedi. Pərvərdigar ularning kezlinini aqtı; wə mana, ular Samariyəning otturisida turattı. **21** Israilning padixahı ularnı kərgəndə Elixadin: I atam, ularni eltürüwetəymə? Ularnı eltürüwetəymə? dəp soridi. **22** U: — Sən ularnı eltürmə; hətta əzüng kılıq wə okyaying bilən əsir kılıqanlıringni eltürməydiqən yərdə, bularnı eltürürxə bolamti? Əksiqə, ularning aldioja nan, su կոյօյն; xuning bilən ular yəp-iqip əz oqojisıqə yenip kətsun, dedi. **23** Xundak kılıp, u ularoja qong ziyanət bərdi; ular yəp-iqip bolqandan keyin, andin ularni yoloja saldı. Ular oqojisining yeniqə qaytti. Xuningdin keyin Suriyədin bulangqılar xaykiliri Israilning zeminoqa qayta besip kirmidi. **24** Keyin xundak boldiki, Suriyəning padixahı Bən-Hədad pütküll koxununu yioqip Samariyəni muhəsirigə aldı. **25** Xuning bilən Samariyədə zor aqarqılıq boldı. Ular uni xunqə uzun kamal kıldiki, bir exək bexi səksən xəkəl kümüxkə, wə kəptər mayıkining bir qinisining təttin biri bəx xəkəl kümüxkə yaraytti. **26** Israilning padixahı sepilning üstidin etkəndə, bir ayal uningoja: I oqojam padixah, yardım bərginə! dəp pəryad ketürdü. **27** U: Əgər Pərvərdigar sanga yardım bərmisə, mən sanga kəndak yardım kılayı? Ya hamandin ya üzüm kəlqikidin yardım tepilamdu?, — dedi. **28** Padixah əmdi uningdin yənə: Nemə dərdindən bar? dəp soridi. U: Mana bu hotun manga: Oqlungni bərgin, biz uni bugün yaylı. Ətə bolsa mening oqlumni yəymiz, dedi. **29** U wakitta biz mening oqlumnu kaynitip pixurup yedük, ətisi mən uningoja: Əmdi sən oqlungni bərgin, uni yaylı desəm, u əz oqlini yoxurup koydi, — dedi. **30** Padixah ayalning səzini anglap kiyimlirini yırtıp-yırtıwətti. U sepilda ketiwatkanda, həlk uning kiyimining iqiga, yəni etigə bəz kiygənlikini kərüp kəldi. **31** [Padixah]: — Əgər Xafatning oqlı Elixanıng bexi bugün tenidə kalsa, Huda mening beximni alsun wə uningdinmu artuk jazalisun! — dedi. **32** Əmma Elixa əz eyida olturattı; aksakallarmu uning bilən billə olturojanıdi. Padixah uning aldioja bir adəmni

mangduroqanidi. Lekin u həwərqi u yərgə yetip barmayla, Elixa aksakallarоја: — Mana bu jallatning balisinining beximni alolı adəm mangduroqanlığını kərdünglarmу? Əmdi həwərqi kəlgəndə ixikni qing takap iqidin tiriwelinglar. Mana uning kəynidin kəlgən oqojisining қədimining awazi angliniwatmadu? — dedi. 33 U ular bilən səzlixiwatkanda, mana həwərqi uning kəxiqə qüxüp kelip: «Padixah: «Mana bu balayı'apətning ezi Pərvərdigar təripidin kəldi; mən zadi nemə dəp Pərvərdigarоја yənə ümid baqlıyalarmən?» dəydu, dedi.

7 Elixa: Pərvərdigarning səzini anglangılar!

Pərvərdigar mundağ dəydu: — Ətə muxu waqtılarda Samariyəning dərwazisida bir halta ak un bir xəkəlgə wə ikki halta arpa bir xəkəlgə setilidu, — dedi. 2 Əmma padixah belikini tutup mangajan koxun əməldarı bolsa, Hudanıng adimigə: Mana, hətta Pərvərdigar asmanoja tünglük aqsimu, undak ixning boluxi mumkinmu?! dedi. U: — Sən eż kezüng bilən kərisən, lekin xuningdin yeməysən, dedi. 3 Əmdi dərwazining tüwidə tət mahaw kesili bar adəm olturatti. Ular bir-biriga: Nəmə üçün muxu yərdə əlümni kütüp olturımız? 4 Xəhərgə kiraylı desək, xəhərdə aqarqılık bołożaqqa, u yərdə əlimiz; bu yərdə oltursakmu əlimiz. Kəpup Suriylərning ləxkərgahıja ketəyli. Ular bizni ayısa tırık қalımız; bizni əltürəyli desə əlimiz, halas, — deyixti. 5 Xuni dəp ular kəqkuron Suriylərning ləxkərgahıja baroqli köpti. Ləxkərgahının kəxiqə yetip kəlgəndə, mana həq kixi yok idi. 6 Qünki Pərvərdigar Suriylərning ləxkərgahıja jəng hərwiliri, atlar wə zor qong koxuning sadasını anglatkanidi. Xuni anglap ular bir-biriga: Mana, Israilning padixahı bixək Hıttiyarlarning padixahlırını wə Misirliklarning padixahlırını üstimizgə hujum қilojılı yalliwaptu, deyixti; 7 kəqkuron қozqılıp qedirlirini, at bilən exəklirini taxlap ləxkərgahınu xu peti koyup, eż janlirini kutkuzux üçün bədər қaqqanidi. 8 Mahaw kesili bar adəmlər ləxkərgahının yenioja kelip, bir qediroja kirip, yəp-iqip uningdin kümük bilən altunni wə kiyimlərni elip yoxurup koyuxti. Andin ular yenip kelip, yənə bir qediroja kirip u yərdiki oljinimu elip yoxurup koyuxti. 9 Andin ular bir-biriga: Bizning bundağ kilojınımız durus əməs. Bugün kutluk həwər bar kündur, lekin biz tinmay turuwatımız. Səhərgiçə қalsak bu yamanlıq beximizə qüxitidu. Uning üçün əmdi berip padixahning ordisidikilərgə

bu həwərni yətküzəyli, dedi. 10 Xuning bilən ular berip xəhərning dərwazisidiki pasibanları qakırıp ularоја: Biz Suriylərning ləxkərgahıja qıksak, mana həqkim yok ikən, hətta adəmning xəpəsimi yoktur; bəlkı atlar baqlaklıq, exəklər baqlaklıq bolup, qedirlər əyni peti turidu, dedi. 11 Dərwazidiki pasibanlar xu həwərni towlap elan kılıp, padixahning ordisi ja həwər yətküzdi. 12 Padixah, keqisi kəpup hizmatkarlırıоја: — Mən Suriylərning bizgə nemə kılmaqçı bołożinini silərgə dəp berəy. Ular bizning aqarqılıkta қalojınımız bilip, ləxkərgahıdin qıkip dalada məkünüwelip: — Israillar xəhərdin qıksa, biz ularmı tirik tutup, andin xəhərgə kirələymiz, deyixkən gəp, dedi. 13 Hizmatkarlıridin biri jawab berip: Birnəqqə kixini xəhərdə қalojan atlardin bəxni elip (ularning akiwiti bu yərdə қalojan Israilning barlıq kixiliriningkidin, hətta һalak bołożanlarningkidin bəttər bolmayıdu!), ularnı kərüp kelixkə əwətəyli, dedi. 14 Xuning bilən ular ikki jəng hərvisi bilən ularоја katidiojan atlarnı təyyar kıldı. Padixah, ularnı Suriylərning koxuning kəynidin əwətip: — Berip əhwalı kərüp kelinglər, dəp buyrudi. 15 Bular ularning izidin Iordan dəryasında qoojlap bardi; wə mana, pütkül yol boyi Suriylər aldirap қaqqanda taxliwətkən kiyim-keşək wə hərhil əswab-üşkünilər bilən tolojanidi. Əlqilər yenip kelip padixahıka xuni həwər kıldı. 16 U waqıtta həlk qıkip Suriylərning ləxkərgahıdin oljınları talidi; xuning bilən Pərvərdigarning eytən səzidək, bir halta ak un bir xəkəlgə, ikki halta arpa bir xəkəlgə setildi. 17 Əmdi padixah bilikini tutup mangajan həlik əməldarnı dərwazini baxkuruxka təyinləp koyqanidi. Əmdi halayık dərwazidin [etlip qıkkanda] uni dəssəp-qeyliwətti wə xuning bilən u əldi. Bu ix padixah Hudanıng adimini tutmaqçı bolup, uning aldiqə baroqanda, dəl Elixa eytəndək boldi. 18 Xuning bilən Hudanıng adimi padixahıka eytən xu səz əməlgə axuruldi: «Ətə muxu waqtılarda Samariyəning dərwazisida ikki halta arpa bir xəkəlgə wə bir halta ak un bir xəkəlgə setilidu». 19 Əmma həlik əməldar Hudanıng adimigə: — «Mana, hətta Pərvərdigar asmanoja tünglük aqsimu, undak bir ixning boluxi mumkinmu?!» deyənidi. U: — «Sən eż kezüng bilən kərisən, lekin xuningdin yeməysən», deyənidi. 20 Uningoja həm dəl xundağ boldi; qünki həlk uni dərwazida dəssəp əltürgənidi.

8 Elixax ezi oqlini tirildürgən ayalqa nəsihət kılıp:

— Sən wə eż eydikiliring bilən berip, kəyərdə olturopudək jay tapsang, u yerdə turoqın; qünki Pərvərdigar: — Aqarqılıq bolsun, dəp bekitti. Bu aqarqılıq zemində yəttə yiloqıqə tūgiməydu, dedi.

2 Xuning bilən u ayal Hudanıng adımı eytkandək eż eydikiliri bilən berip, Filistylərning yurtida yəttə yiloqıqə turdi. **3** Wə xundak boldiki, yəttə yil etkəndə, ayal Filistylərning yurtidin yenip kəldi; u padixahtın eyi bilən zeminini eziqə kayturup berixni iltimas kılıqılı bardi. **4** Xu wakıttə padixaḥ Hudanıng adiminining hizmətkarı Gəhəzi bilən səzlixip uningoşa: — Elixax kılıqan həmmə uluoq əməllərni manga bayan kılıp bərgin, dəwatattı. **5** Wə xundak boldiki, u padixaḥka Elixanıng կandaq kılıp bir əlüknı tirildürgənlərini dəp beriratqanda, Elixax oqlını tirildürgən xu ayal padixahtın eż eyi wə zeminini kayturup berixni iltimas kılıqılı kəldi. Gəhəzi: — I padixaḥ oqjam, mana, bular mən eytkən ayal wə Elixax əlümdin tirildürgən oqlı dəl xu, dedi. **6** Padixaḥ ayaldın soriwidi, u xu wəkəni uningoşa dəp bərdi. Xuning bilən padixaḥ bir aqəwatiñ bəlgiləp: — Uning həmmə təəllükətlərini yandurup bərgin wə xuningdək eż yurtidin kətkən kündin tartıp bu wakıtkıqə yeridin qıkkən həsulning barlıq kirimini uningoşa bərgin, dedi. **7** Əmdi Elixax Suriyəning padixaḥı Bən-Hədad kesəl yatkınida Dəməxkə kəldi. Padixaḥka: Hudanıng adımı bu yərgə kəldi, dəp həwər berildi. **8** Padixaḥ, Həzaalge: — Əzüng bir sowoşa elip, Hudanıng adiminining aldioşa berip uning bilən kərüxüp, u arkılıq Pərvərdigardin mening toqramda: «U bu kesəldin sakiyamdu, sakaymaydu» dəp soriojin, — dedi. **9** Xuning bilən Həzaal uning bilən kərüxtükə bardi. U ezi bilən Dəməxkətiki hərhil esil mallardin kırık təgə sowoşa elip, uning aldioşa berip: «Oqlung Suriyəning padixaḥı Bən-Hədad meni əwətip, bu kesəldin sakiyimənmə, sakaymaymənmə!» dəp soraydu, — dedi. **10** Elixax uningoşa: — Berip uningoşa: — Qoşum sakiyisən, dəp eytkin. Lekin Pərvərdigar manga կandaqla bolmisun u qoşum əlidü, dəp wəhiy kıldı, dedi. **11** Hudanıng adımı taki Həzaal hijil bolup kətküqə uningoşa tikiliq қarap turdi, andin Hudanıng adımı yioqlaxka baxlıdı. **12** Həzaal: — Ojojam nemixkə yioqlayla! dəp soridi. U: — Mən sening Israilləro qılıdıcıq yaman ixliringni bilimən; qünki sən ularning korojanlarını kəydürüp, yigitlirini kılıq bilən eltürüp, uxşak balılırını qerüp taxlap, hamilidər

ayallırıning կarnini yeriwetisən, dedi. **13** Həzaal: —

Mənki ittək bir կulung nemə idim, undak uluoq ixlarnı kılalamtim? Elixax: — Pərvərdigar manga sening Suriyəning padixaḥı bolidiqənlilikni məlum kıldı, dedi. **14** U Elixanıng կexidin qıkip oqjisining yenioşa bardı. Bən-hədad uningdin: — Elixax sanga nemə dedi, dəp soridi. U: — U manga silining toqrlırida, qoşum sakiydu, dəp eytti, dedi. **15** Ətisi Həzaal bir parçə bəzni elip, suoja qılap padixaḥning yüzini ətti. Xuning bilən u əldi; wə Həzaal uning ornida padixaḥ boldı. **16** Israilning padixaḥı, Ahəbning oqlı Yoramning səltənətinin bəxinqi yıldında, Yəhəoxafat tehi Yəhədanıng padixaḥı waqtida, Yəhəoxafatning oqlı Yəhəoram Yəhədanıng padixaḥı boldı. **17** U padixaḥ, boğanda ottuz ikki yaxta bolup, Yerusalemdə səkkiz yil səltənat kıldı. **18** U Ahəbning jəmati kılıqandək Israil padixaḥlırinin yolidə yürüd (qünki uning ayali Ahəbning kizi idi); u Pərvərdigarning nəziridə rəzil boğannı kıldı. **19** Lekin Pərvərdigar Dawutka: — Sening bilən oqulliringoşa «mənggü əqməydiçən qıraq» berimən degən wədisi tüpəylidin U Yəhədanı harab kiliqni halimidi. **20** Uning künləridə Edom Yəhədanıng idarə kiliçioşa isyan kətürüp, azad bolup eż aldioşa bir padixaḥlıq tiklidi. **21** Xuning bilən Yoram həmmə jəng hərwiliri bilən yoloşa qıkip Zair xəhīrigə ətti. U keçisi ornidin turup, ezinə wə jəng hərwilirinin sərdarlarını körxiwalıqan Edomlarça hujum kılıp, ularnı məoqlup kıldı; lekin ahirida [Yəhəda] ləxkərləri eż əylirigə keqip kətti. **22** Xuning bilən Edomlar Yəhədanıng həkümranlığının bügüngiçə azad boldı. U wakıttə Libnahmu isyan kətürüp azad boldı. **23** Əmdi Yoramning baxka ixləri həm kılıqanlırinin həmmisi bolsa «Yəhəda padixaḥlırinin tarih-təzkiriləri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **24** Yoram eż ata-bowlırları arısida uhlidi wə «Dawutning xəhīri»də ata-bowlırlırinin yənidə dəpnə kılındı. Oqlı Ahəziya uning ornida padixaḥı boldı. **25** Israilning padixaḥı, Ahəbning oqlı Yoramning səltənətinin on ikkinqi yılı, Yəhəda padixaḥı Yəhəoramning oqlı Ahəziya Yəhədaqə padixaḥı boldı. **26** Ahəziya padixaḥı, boğanda yigirmə ikki yaxta bolup, Yerusalemdə bir yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Ataliya idi; u Israil padixaḥı Omrining kizi idi. **27** [Ahəziya] Ahəbning jəmatinin yolidə yürüp Ahəbning jəmati kılıqandək, Hudanıng nəziridə rəzil boğannı kıldı; qünki u Ahəbning kütü'oqlı bolup uningoşa həmjəmat idi. **28** Ahəbning oqlı Yoram Suriyəning padixaḥı

Həzaəl bilən Gileadtiki Ramotta soğuxkanda Aħaziya uningoja həmdəmlixip soğuxka qıkkanidi. Suriylər Yoramni zəhimləndürdi. 29 Yoram padixahı Ramahda Suriya padixahı Həzaəl bilən soğuxkanda Suriylərdin yegən zəhmini dawalitix üçün, Yızrəlgə yenip kəldi. Aħabning oqlu Yoram kesəl boloqaqka, Yəħudanıng padixahı, Yəħoramning oqlu Aħaziya uni yokliojili Yızrəlgimu bardı.

9 Elixa pəyəqəmbər pəyəqəmbərlərning xagirtliridin birini qakirip, uningoja: — «Belingni baqlap bu may қaçısını қolungoja elip, Gileadtiki Ramotka baroqin. 2 U yərgə baroqanda Nimxining nəwrisi, Yəħoxafatning oqlu Yəħuni tepip, eygə kirip, uni eż buradərliri arisidin ornidin turoquzup, iqlikiri əygə baxlap kir. 3 Andin қaqidiki mayni bexioja kuyup: Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən seni Israiloja padixah boluxka məsih kildim, degin; xuni dəp bolupla ixikni eqip, keqip qıkkın, ħayal bolma» — dedi. 4 Xuning bilən xu yax pəyəqəmbər yigit Gileadtiki Ramotka bardı. 5 U yərgə kəlgəndə, mana, қoxunning sərdarları u yərda olturnattı. U: — I sərdar, sanga bir sezüm bar, dedi. Yəħu: — Kaysimizqo? — dəp soridi. U: — Sanga, i sərdar, dedi. 6 U կopup əygə kirdi. Yigit bexioja mayni kuyup uningoja mundak dedi: Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən seni Pərwərdigarning həlkigə, yəni Israiloja padixah boluxka məsih kildim. 7 Sən eż oqojang Aħabning jəmətini yokitisən; qunki eż küllirim pəyəqəmbərlərning keni üçün wə Pərwərdigarning həmmə küllirining keni üçün Yızəbəldin intikam alay. 8 Aħabning pütkül jəməti yokılıdu; Aħabning jəmətidin Israildiki həmmə ərkəklərni hətta ajiz yaki meyip bolsun həmmisini ħalak kılımən. 9 Mən Aħabning jəmətini Nibatning oqlu Yəroboamning jəmətidək wə Ahiyahning oqlu Baaxanıng jəmətidək yok kılımən. 10 Itlar Yızəbəlni Yızrəldiki xu parqə yərdə yəydu. Həqkim uni dəpnə kılmayıdu». Xuni dəp bolupla yigit ixikni eqip keqip kətti. 11 Yəħu eż oqojisining hiszmetkarlırinin kexioja yenip qıkkanda, ular uningdin: — Həmmə ix tinqlikmu? Bu təlwə seni nemə ix bilən izdəp kəptu? — dəp soridi. U ularoja: Silər xu kixi wə uning səpsətəlirini bilisilər, — dedi. 12 Ular: Yalojan eytmal! Bizgə dəp bərginəl dewidi, u: — U manga mundak-mundak dəp, Pərwərdigar mundak dəydu: — «Seni Israilning üstidə padixah boluxka məsih kildim» dəp eytti — dedi. 13 Xuning bilən ularning həmmisi tonlurini selip, pələmpəyədə yeyip uningoja payandaz kıldı. Ular kanay qelip:

«Yəħu padixah boldil!» dəp jakarlaxti. 14 Xuning bilən Nimxining nəwrisi, Yəħoxafatning oqlu Yəħu Yoramni kəstliməkqi boldi. U waqtitta Yoram bilən barlıq Israillar Gileadtiki Ramotta turup, u jayni Suriyəning padixahı Həzaəlning hujumidin muhəpizət kiliwatattı. 15 Əmdi Yoram padixahı Suriyəning padixahı Həzaəl bilən soğuxkanda Suriylərdin yegən zəhmidin sakıyix üçün Yızrəlgə yenip kəlgənidı. Yəħu bolsa [əzigue əgəkxənlərgə]: Silərgə layık, kerünsa, Yızrəlgə berip həwər bərgüdək həqkimni xəhərdin қaqurmanglar, degənidi. 16 Yəħu bir jəng ħarwisini həydəp Yızrəlgə bardı, qunki Yoram u yərdə kesəl bilən yatkanidi (Yəħudanıng padixahı Aħaziya Yoramni yokliojili qüxüp kəlgənidı). 17 Əmdi kəzətqi Yızrəlning munarida turup, Yəħu қatarlıq bir top adəmlərni kərdi. U: «Bir top adamlərni kərdum» dedi. Yoram: Bir atlık kixini ularning aldioja əwətinglər, u ularindı: — Həmmə ix tinqlikmu? — dəp sorisun, dedi. 18 Xuning bilən atlık bir kixi ularning aldioja berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, dəp soridi, dedi. Yəħu: — Tinqlikmu, əməsmu, buning bilən nemə karing? Burulup mening kəynimdin mang, — dedi. Kəzətqi [padixah] həwər berip: — Həwərqi ularning kexioja bardı, lekin kaytip kəlmidi» — dedi. 19 Xuning bilən u yənə bir atlık kixini mangdurdı. U ularning aldioja berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, dəp soridi, dedi. Yəħu: — Tinqlikmu, əməsmu, buning bilən nemə karing? Burulup mening kəynimdin mang, dedi. 20 Kəzətqi [padixah] həwər berip: — Həwərqi ularning kexioja bardı, lekin kaytip kəlmidi. Əmdi ularning ħarwa həydixi Nimxining oqlu Yəħuning həydixidək ikən, qunki u təlwilərqə həydəydu, dedi. 21 Yoram: — ħarwini ketinglər, dəp buyruwidi, uning jəng ħarwisini ketip təyyarlıdı. Andin Israilning padixahı Yoram bilən Yəħudanıng padixahı Aħaziya, hərbiri eż jəng ħarwisoja olturnup, Yəħuning aldioja berixka qıktı; ular uning bilən Yızrəllik Nabotning etizlikidə uqraxti. 22 Yoram Yəħuni kərgəndə, «I Yəħu, həmmə ix tinqlikmu? dəp soridi. U: — Anang Yızəbəlnıng kılıqan buzukqılıkları wə jagugərlik xunqə jik tursa, қandağmu tinqlik bolidu?! — dedi. 23 Xuning bilən Yoram ħarwini yandurup Aħaziya oqja: «I Aħaziya, asiylik!» dəp warkirap bədər qaqtı. 24 Yəħu okyasını kolioja elip, ok selip Yoramning [kəyni təripidin] uning ikki mürisining arılıkdidin attı. Ya oki uning yürüigidin texip qıktı wə u eż ħarwisoja yikilip qüxti. 25 Yəħu eż yenidiki əməldarı Bidkaroja: Uni elip Yızrəllik

Nabotning etizlikioja taxliojin. Yadingda bolsunki, mən bilən sən uning atisi Ahəbning kəynidin billə mangɔanda, Pərvərdigar uning tooqrisida mundak, bir həküm-wəhiyi ni eytikan: — **26** «Mən tünügün Nabotning əni bilən uning oqullirining ənenini kərdüm, dəydu Pərvərdigar: Mana bu [kan kərznini] dəl bu etizlikta sanga yandurımən, dəydu Pərvərdigar». Əmdi Pərvərdigarning xu səzi boyiqə, uni elip xu yərgə taxliojin, — dedi. **27** Yəhədaning padixaḥi Ahəziya buni kərgəndə «Baqdiki rawak yoli» bilən қaqtı. Lekin Yəhə uning kəynidin қoqlap: «Uni etinglər!» dəp buyruwidi, ular uni İbleamning yenida, Gur egizlikigə qıkkən yolda attı. U Məgiddooqış qəcip u yərdə əldi. **28** Xuning bilən uning hizmətkarlıri uning jəsитini jəng hərwisiçə selip, Yerusalemə moja elip berip, «Dawutning xəhiri»də ata-bowilirining yəniçə oż қəbrisidə dəpnə қıldı **29** (Ahəbning oqlı Yoramning səltənitining on birinqi yılıda Ahəziya Yəhədaqə padixaḥi bolənənidir). **30** Yəhə əmdi Yızrəelgə kəldi, Yızəbel xuni anglap kəzlirigə sürmə sürüp, qaqlırını tarap, derizidin қarap turattı. **31** Yəhə dərwazidin kirgəndə u uningoja: I Zimri, oż oqojangning katili, həmmə ix tinqlıku? — dəp soridi. **32** Yəhə bexini kətürüp, derizigə қarap turup: — Mən tərəptə turidiçən kim bar? dəp soriwidi, ikki-üq aqıwat derizidin uningoja қaridi. **33** U: Xu ayalni tewəngə taxlanglar, deyixigila, ular uni tewəngə taxlidi. Xuning bilən uning əni həm taməqə həm atlarqa qeqildi. U uni atlırıqə dəssitip üstidin etüp kətti. **34** Andin u eygə kirip yəp-iqkəndin keyin: Bu ləniti ayalning jəsитini təkxürüp, uni dəpnə kılınglar. Qünki nemila bolmisun u padixaḥning məlikisidur, dedi. **35** Lekin ular uni dəpnə kılıwetəyli dəp beriwidi, uning bax səngiki, ayaqlıri wə əkolining alkinidin baxka həq yerini tapalmidi. **36** Ular yenip kelip bu həwərnı uningoja degəndə u: — Bu ix Pərvərdigar Oz kuli Tixbilik İliyas arkılık eytikan munu sezininə əmalgə axuruluxidur: — «İtlar Yızrəeldiki xu parqə yərdə Yızəbelning gəxini yəydi. **37** Yızəbelning əltüki sırtta, Yızrəeldiki xu parqə yərdə kiojdək yeyiliş ketidi wə xuning bilən həqkim: «U Yızəbel ikən» deyəlməydi» — dedi.

10 Əmdi Samariyədə Ahəbning yətmix oqlı bar idi. Yəhə hətlərni yezip Samariyəgə, yəni Yızrəeldiki əməldar-aksakallarqa wə Ahəbning jəmətidiki pasibanlarqa əwətti. Hətlərdə mundak deyildi: — **2** «Silər bilən billə oqojanglarning oqulları, jəng hərwiliri bilən atlar, қorəjanlık xəhər-

wə sawut-korallarmu bardur; xundak bolqəndin keyin bu hət silərgə təgkəndə, **3** oż oqojanglarning oqullırıdin əng yahxisini tallap, oż atisining təhtigə olturoquzup, oqojanglarning jəməti üçün soküxka qıkinglar!». **4** Lekin ular dəkkə-dükkigə qüxüp intayın қorçuxup: Mana ikki padixaḥ uning aldida put tirəp turalmiojan yərdə, biz қandaqmu put tirəp turalaymız? — deyixti. **5** Xuning bilən orda bexi, xəhər baxlıki, aksakallar bilən pasibanlar Yəhəoja həwər yətküzüp: Biz sening kulliringmiz; sən hərnemə buyrusang xuni қilimiz; həqkimni padixaḥ kilmaymiz. Sanga nemə muwapık kərünsə xuni қiloqın, dəp eytti. **6** Yəhə ikkinçi hətni yezip, hətta: — «Əgər mən tərəptə bolup, mening səzlimiğə kirixkə razi bolsanglar oż oqojanglarning oqullirining baxlırını elip, əta muxu wakıttı Yızrəelgə, mening kəximoja ularnı kəltürüngərlər. Əmdi padixaḥning oqulları yətmix kixi bolup, ezlirini bəkən xəhərning uluqırınınə kəxida turattı. **7** Hət ularqa təgkəndə ular xahzadılerni, yətmixəylənninə həmmisini eltürüp, baxlırını sewətlərgə selip, Yızrəelgə Yəhəoja əwətti. **8** Bir həwərqi kelip Yəhəoja: Ular xahzadılerning baxlırını elip kəldi, dəp həwər bərgəndə, u: Ularnı ikki dəwə kılıp, dərwazining aldida əta ətigəngiçə koyunglar, dedi. **9** Ətigəndə u qıkip, u yərdə turup pütkül halayıkkə: Silər bigunaşsilər; mana, mən əzüm oqojamoja kəst kılıp uni əltürdü; lekin bularning həmmisini kim qepip əltürdü? **10** Əmdi xuni bilinglarki, Pərvərdigarning həq səzi, yəni Pərvərdigar Ahəbning jəməti tooqrisida eytikinidin həqbir səz yərdə kalmaydu. Qünki Pərvərdigar Oz kuli İliyas arkılık eytikinioja əməl қıldı, — dedi. **11** Andin keyin Yəhə Yızrəeldə Ahəbning jəmətidinən əkalanlarning həmmisi, uning təripidiki barlıq ərabablar, dost-aqınlılıri wə kağınlırını həq kimni kəldurməy əltürdü. **12** Andin u ornidin turup, Samariyəgə bardi. Yolda ketiwetip «padıqilarqa təwə Bəyt-Əkəd»kə yətkəndə **13** Yəhə Yəhəda padixaḥi Ahəziyaning kərindaxlırları bilən uqraxtı. U ulardin: Silər kim? — dəp soridi. «Ahəziyaning kərindaxlırları, padixaḥning oqulları wə hanixning oqullırıdin hal soriojili barımız, dedi. **14** U: Ularnı tirik tutunglar! dəp buyruди. Andin adəmları ularnı tirik tutti, andin həmmisini Bəyt-Əkədninə kuduķının yenida eltürüp, ularning həq birini koymidi. Ular jəməyi kırıq ikki adam idı. **15** U u yardin ketip baroqanda uning aldioja qıkkən Rəkabning oqlı Yəhəonadabka

yolukti. U uningoja salam kılıp: Mening kenglüm sanga sadık bolojandək, sening kenglüngmu manga sadıkmu? — dedi. Sadık, dedi Yəhənadab. Yəhə: — Undak bolsa kəlungni manga bərgin, dedi. U kəlini beriwidi, Yəhə uni jəng hərwisiqə elip qikip, eż yenida jay berip **16** uningoja: Mən bilən berip, Pərvərdigarə bolojan kizojinlikimni kərgin, dedi. Xuning bilən u uni jəng hərwisiqə olturoquzup həydəp mangdi. **17** U Samariyəga kəlgəndə Aħabning jəmətidin Samariyədə kələqanlarning həmmisini kırıp tütgətküqə eltürdi. Bu ix Pərvərdigarning Ilyaska eytənə səzinəng əməlgə axuruluxi idi. **18** Andin Yəhə həmmə halayikni yioqdurup, ularqa mundaq dedi: — Aħab Baalning hizmitini az kələqan, lekin Yəhə uning hizmitini kəp kılıdu. **19** Buning üçün Baalning barlık pəyənəmbərlərini, uning kəllükəda bolojanlarning həmmisi bilən barlık kahınlırını manga qakırınglar; heqkim kəlmisun, qünki Baaloja qong kurbanlık sunoqum bar; hərkim hazır bolmisa jenidin məhrum bolidu, dedi. Lekin Yəhə bu ixni baalpərəslərni yokitix üçün hıyligərlik bilən kıldı. **20** Xuning bilən Yəhə: Baaloja has bir həyt bekitinglar, dewidi, ular xundak elan kıldı. **21** Yəhə pütkül Israiloja təklip əwətkəndə, barlık baalpərəslər kəldi; ulardin heqbiri kəm kəlmay kıldı. Ular Baalning buthanisiqə kirdi; xuning bilən Baalning buthanisi bu bexidin yənə bir bexiqiqlik toldi. **22** U [murasim] kiyimi begiga: Həmmə Baalpərəslərgə [ibadət] kiyimlərini əqikip bər, dewidi, u kiyimlərni ularqa əqikip bərdi. **23** Yəhə bilən Rəkabning oqlı Yəhənadab Baalning buthanisiqə kirip baalpərəslərgə: Təkxürüp bekinqlar, bu yerdə Pərvərdigarning bəndiliridin heqbiri bolmısın, bəlkı pəkət baalpərəslər bolsun, dedi. **24** Ular təxəkkür kurbanlıkları bilən kəydürmə kurbanlıqlarnı etküüzgili kirdi. Yəhə səksən adimini texida köyup ularqa: Mən silerning ilkinglərə tapxurojan bu adəmlərdin birsi əkolunglardın əqip kətsə, jenining ornda jan berisilər, dedi. **25** Ular kəydürmə kurbanlıknı etküüzüp boluxiojila, Yəhə orda pasibanlıri wə sərdarlarqa: Kirip ularni kətl kılıp, heqkimni qıkkılı koymanglar, dəp buyrudi. Xuning bilən orda pasibanlıri bilən sərdarlar ularni kılıq bisi bilən kətl kılıp, elüklərni xu yərgə taxliwətti. Andin Baalning buthanisining iqqirigə kirip **26** but tüwrüklərni Baalning buthanisidin elip qikip keydürüwətti. **27** Ular yənə Baalning tüwrük-həyəkilini qekip, Baalning buthanisini yikitipli uni biğüngə kədər hajəthaniqə aylandurdu. **28**

Yəhə xu yol bilən Baalni Israil iqidin yok kıldı. **29** Yəhə Nibatning oqlı Yəroboamning Israilni gunahqə putlaxturojan gunahlıridin, yəni Bəyt-Əl bilən Dandiki altun mozay butliridin eżini yioqmidi. **30** Pərvərdigar Yəhə: Sən obdan kilding; Mening nəzirimə muwapiq kərünginini ada kılıp, Aħabning jəmətigə kenglümdiki həmmə niyətni bəja kılıp pütküzgining üçün, sening oqulliring tətinqi nəsligiqə Israilning tahtidə olтурudu, dedi. **31** Lekin Yəhə pütün kəlbidin Israilning Hudasi Pərvərdigarning mukəddəs əkanunida mengixka kəngül bəlmidi; u Israilni gunahqə putlaxturojan Yəroboamning gunahlıridin neri turmidi. **32** Xu künlərdə Pərvərdigar Israilning zeminini kesip-kesip azaytixka baxlıdı. Qünki Həzaəl İordan dəryasining məxrik təripidin baxlap Israilning qebraliridin bəsüb etüp ularqa hujum kıldı; u barlık Gilead yurtini, Arnon ilojsisining yenidiki Aroərdin tartip Gileadın etüp Baxanojqıq, Gad, Rubən wə Manassəhning barlık yurtlərini ixojal kıldı. **34** Əmdi Yəhəning baxka əməlliri həm kələqanlırinin həmmisi, jümlidin səltənitinin həmmə kudriti «Israil padixaḥlirinə tarix-təzkiriləri» degən kitabta pütləğən əməsəmidi? **35** Yəhə eż ata-bowlılıri arısida uhlıdi wə Samariyədə dəpnə kılındı. Andin oqlı Yəhəhəz uning ornida padixaḥə boldi. **36** Yəhəning Israilning üstidə Samariyədə səltənat kələjan wakti yigirmə səkkiz yil idi.

11 Əmdi Ahaziyaning anisi Ataliya oqlining əlgini kərgəndə, barlık xalq nəslini eltürükə kəzəjəldi. **2** Lekin Yoram padixaḥəning kizi, yəni Ahaziyaning singlisli Yəhəxeba eltürülük aldida turojan padixaḥəning oqullirinən arisidin Aħaziyaning oqlı Yoaxni ooprılıqqa elip qikip, uni wə inik anisini yastuk-kirlik ambirioqa yoxurup köydi. Yoax xu yol bilən Ataliyadın yoxurup kəlinip eltürülmidi. **3** Andin keyin [inik anisi] bilən Pərvərdigarning eyidə altə yiloqə yoxurunup turdi. Xu wəkiltərə Ataliya zemində səltənat kıldı. **4** Yəttinqi yili Yəhəyada adam əwatip Kariylar həm orda pasibanlırinən yüzbexilirini Pərvərdigarning eyigə qakırtıp kelip, ular bilən əhdə kilişti. U ularqa Pərvərdigarning eyidə kəsəm iqqizüp, padixaḥəning oqlını kərsətti. **5** Andin ularqa buyrup: Mana silər kilişimlər kerək bolojan ix xuki: — Xabat künidə pasibanlık nəwiti kəlgən üqtin biri padixaḥəning ordisida pasibanlık kəziti kilsun. **6** Üqtin biri Sür degən dərwazida tursun wə üqtin biri orda pasibanlar

höylisining kəynidiki dərwazida tursun; xundak kılıp silər orda üçün pasibanlıq kılısilər. 7 Xabat künidə pasibanlıq nəwitiñi kılıp bolqan üqtin ikki ķismi Pərvərdigarning eyidə padixaḥning kexida pasibanlıq kilsun. 8 Silər padixaḥning ətrapida turup, hərbiringlər kələnglərə qız koralınları elip, kimdəkim sepiŋlərin etkili urunsa uni əltürünglər; padixaḥ qıkıp-kırsə uning bilən billə yürünglər, dedi. 9 Yüzbexilar kahin Yəhoyada barlik, tapiliojanlırını bəja kəltürüxti; hərbir yüzbəxi eż adəmlirini, həm xabat künidə pasibanlıq newitigə kəlgənlərni həm pasibanlıq nəwitiñin yanqanlarnı qaldurup kəldi; andin Yəhoyada kahinning kəxiqə kəldi. 10 Kahin bolsa Dawut padixaḥning Pərvərdigarning eyidə saklaklıq nəyzə wə əlkənlərini yüzbexilarə tarkitip bərdi. 11 Orda pasibanlıri tizilip, hərbiri eż kəlidə koralını tutup, ibadəthanining ong təripidin tartip sol təripiqə kurbangah bilən ibadəthanını boylap padixaḥning ətrapida turdi. 12 Yəhoyada xahzadını otturiqə qıkırıp uning bəxiqə tajni kiygüzüp, uningoja guwahnamılərni berip, padixaḥ boluxka [huxbuy may bilən] məsih kəldi. Həmməylən qawak qelip: — «Padixaḥ, yaxisun!» dəp towlaxti. 13 Ataliya orda pasibanlıri bilən halkıñ towlaxlırını angliçanda, Pərvərdigarning eyigə kirip, kəpqılıkning arisioja kəldi. 14 U kəriwidə, mana padixaḥ, qaida-rasim boyiqə türükning yenida turatti. Padixaḥning yenida əməldarlar bilən kanayqlar tizilojanidi; barlik yurt həlkə xadlinip, kanay qelixətti. Buni kərgən Ataliya kiyimlərini yırtip: — Asiylik, asiylik! — dəp warkirdi. 15 Əmma Yəhoyada kahin қoxunoja məs'ul bolqan yüzbexilarə: Uni səplirinqər otturisidin sırtqa qıkırıwetinqər; kimdəkim uningoja əgəxsə kiliqlansun, dəp buyrudi. Qünki kahin: — U Pərvərdigarning eyidə əltürülmisun, dəp eytənədi. 16 Xuning bilən ular uningoja yol boxitip bərdi; wə u padixaḥ ordisiqə kiridiqan at yoliqə yetip kəlgəndə, ular u yerdə uni əltürdi. 17 Yəhoyada: — «Pərvərdigarning həlkə bolayı» dəp Pərvərdigarning wə padixaḥ bilən həlkıñ otturisida bir əhədə tohtatti; padixaḥ bilən həlkıñ otturisida həm bir əhədə baqlandi. 18 Andin barlik zemindiki həlk Baalning buthanisoja berip uni buzup taxlıdi; uning kurbangahlıri bilən məbədlirini qekip parə-parə kılıp, Baalning kahini Mattanni kurbangahlarning aldida əltürdi. Andin keyin [Yəhoyada] kahin Pərvərdigarning eyigə pasibanlarnı təyinlidi. 19

Andin u yüzbexilar, Kariylar, orda pasibanlıri wə yurtning həmmə həlkini ezi bilən elip kılıp, padixaḥlı Pərvərdigarning eyidin baxlap qüxüp, ordidiki «Pasibanlarning dərwazısı»dın padixaḥning ordisiqə kirgüzdi; Yoax padixaḥlık təhtigə olturdi. 20 Yurtnıgın barlıq həlkə xadlinatti; ular Ataliyanı padixaḥning ordisining yenida kılıqlap əltürgəndin keyin, xəhər tinq bolup kəldi. 21 Yəhəoax yəttə yaxka kirkəndə padixaḥ boldi.

12 Yəhuning səltənitining yətinqi yılında Yəhəoax padixaḥ boldi; u kırıq yıl Yerusalemda səltənət kıldı. Uning anisi Bəər-Xebalıq Zibiyah idi. 2 Yəhəoax Yəhoyada kahin uningoja nəsihət kılıp turoqan barlıq künlərdə, Pərvərdigarning nəziridə durus bolqənni kəldi. 3 Pəkət «yukarı jaylar»la yokitildi; həlk yənilə «yukarı jaylar»qə qıkıp kurbanlıq kılıp huxbuy yakətti. 4 Yəhəoax kahinlərə: — Pərvərdigarning eyigə Hudaoja atalojan həmmə pul, jümlidin royhəttin ətküzülgən hər kixining baj puli, kəsəm iqkənlərning puli wə hərkim ihtiyyarı bilən Pərvərdigarning eyigə beqixlap əkəlgən həmmə pulni 5 kahinlər həzininqilərdin tapxuruwelip Pərvərdigarning eyining kəysi yeri buzulqan bolsa, xu pulni ixlitip xularni ongxisun, dedi. 6 Lekin Yəhəoax padixaḥning səltənitining yigirmə üqinqi yiliojqə, kahinlər ibadəthanining buzulqan yərlərini tehiqə onglimiqənədi. 7 Andin Yəhəoax padixaḥ, Yəhoyada kahin wə baxka kahinlərni qákırıp ularə: — Nemixə ibadəthanining buzulqan yərlərini ongximidingər? Mundin keyin həzininqilərdin pul almanglar wə əzüngər ibadəthanining buzulqan yərlərini onglatmanglar, dedi. 8 Xuning bilən kahinlər makul boluxup: Biz buningdin keyin həlkətin pul almamız həm əzimiz ibadəthanining buzulqan yərlərinimə ongximaymaz, dedi. 9 Əmdi Yəhoyada kahin bir sanduknı elip qıkıp, yapkuqıdının bir texük texip uni kurbangahning yəniqə koydi; kixilər Pərvərdigarning eyigə kirkəndə, u ong tərəptə turatti. Dərwazioja karaydiojan kahinlər Pərvərdigarning eyigə kəltürülgən barlıq pulni uningoja salatti. 10 Wə xundak bolattiki, ular sandukta kep pul qüxkənləkini kərsə, padixaḥning katipi bilən bax kahin ibadəthanıqə qıkıp, Pərvərdigarning eyidiki pulni həltiyoja qigip, sanap koyətti. 11 Andin ular Pərvərdigarning eyini ongxaydiojan ix baxlırioja olqəp-həsəbləp berətti. Əlar bolsa uni Pərvərdigarning eyini ongxaydiojan yaqəqqi

bilən tamqılar, 12 taxqılar bilən taxtiraxlar oja berətti. Ular muxu pulni Pərvərdigarning əyining buzuloğan yərlirini ongxaxka lazımlı bolıq yaoqaq bilən oyuloğan taxlarnı setiwellixka, xuningdək ibadəthanını ongxaxka wə həmmə baxka qıkimoja ixlitətti. 13 Lekin Pərvərdigarning əyigə kəltürulgən pul ibadəthanı oja atılıdiojan kümüx қaqa-қuqılar, piqaklar, piyalılər, kanaylar, ya altundın yaki kümüxtin yasaloğan baxka hərkəndək narsiləri yasitixka ixlitilməydi. 14 Ular bəlkı xu pulni ix bexilirioja berip, Pərvərdigarning əyini ongxittati. 15 Ular pulni ix bejirgüçilərinəng ixləməqilərgə təkşim kılıp berixi üçün tapxuratti; lekin uning hesawatını kılmayıttı; qunki bular insap bilən ix kılatti. 16 Lekin itaətsizlik kurbanlılı puli bilən gunah kurbanlılıq oja munasiwətlək pullar Pərvərdigarning əyigə elip kelinməydi; u kahinlər oja təwə idı. 17 U wakıttı Suriyə padixahı Həzaəl Gat xəhirigə hujum kılıp, uni ixqal kıldı. Andin Həzaəl Yerusalem oja hujum kılıxka yüzləndi. 18 Xuning bilən Yəhūdanıng padixahı Yəhəoax eż ata-bowiliri bolıq Yəhūda padixahı Yəhəoxafat, Yoram wə Ahaziya Pərvərdigaroja təkdim kılıqan həmmə mukəddəs buyumlarnı, wə ezi təkdim kılıqanlırını Pərvərdigarning əyi həm padixahıning ordısının həziniliridin izdəp tapşan barlıq altunoja koxup, həmmisini Suriyəning padixahı Həzaəlgə əwətti; andin Həzaəl Yerusalemın qekindi. 19 Yoaxning baxka əməlləri həm kılıqanlırının həmmisi «Yəhūda padixahırinəng tarix-təzkiriləri» deyən kitabta pütülgən əməsmidi? 20 Əmdi [Yəhəoaxning] hizmətkarları uningoja kəst kılıp Silla dawını təripidiki Millo kəl'əsida uni eltürdi. 21 Uning hizmətkarlıridin Ximeatning oqli Yozakar wə Xomərning oqli Yəhəzabad uni zəhimləndirdi, xuning bilən u əldi. U eż ata-bowilirinəng arisida «Dawutning xəhiri» də dəpnə kılındı. Oqli Amaziya uning ornda padixah boldi.

13 Ahaziyaning oqli, Yəhūdanıng padixahı Yoaxning səltənitining yigirmə üqinqi yili, Yəhūning oqli Yəhəoahaz Samariyədə Israil oja padixah bolup, Samariyədə on yətta yil saltənat kıldı. 2 U Pərvərdigarning nəziridə razil bolqanı kılıp, Israilni gunahka putlaxturojan Nibatning oqli Yəroboamning gunahlırioja əgixip mangdi; u uların heq qıkımıdi. 3 Buning üçün Pərvərdigarning əzəzipi Israil oja kəzəqaldı; u ularını Suriyəning padixahı Həzaəlnıng wə Həzaəlnıng oqli Bən-Hədadın qolioja

tapxurup bərdi. 4 Yəhəoahaz Pərvərdigardin rəhİM tilidi; wə Pərvərdigar Israilning kisilip kəlojanlığını kərüp duasıqə kulaq saldı. Qunki Suriyəning padixahı ular oja zulum kiliwatattı. 5 Pərvərdigar Israil oja bir kütküzəqiqi təyinlidi; xuning bilən ular Suriyəninəng kolidin azad bolup kütuldü. Keyin Israil yənə burunkidək eż əy-qedirliridə makanlaştı. 6 Lekin ular Israilni gunahka putlaxturojan Yəroboam jəmətiniñ gunahlıridin qıkımı; ular yənilə xu yolda mangatti. Hətta Samariyədə bir «Axərah» butmu kəlojanıdi. 7 [Suriyəning padixahı] Yəhəoahaz oja pəkət əllik atlık ləxkərni, on jəng hərəkəti bilən on ming piyadə əskirinə kəldurojanıdi. Qunki u Yəhəoahazning [köxununu] yokitip hamandıki topa-qangdək kiliwətəknidi. 8 Əmdi Yəhəoahazning baxka ixləri həm kılıqanlırinəng həmmisi, jümlidin səltənitining həmmə əudriti «Israil padixahırinəng tarix-təzkiriləri» deyən kitabta pütülgən əməsmidi? 9 Yəhəoahaz ata-bowilirinəng arisida uhlidi wə Samariyədə dəpnə kılındı. Andin oqli Yoax ornda padixah boldi. 10 Yəhūdanıng padixahı Yoaxning səltənitining ottuz yəttinqi yıldada Yəhəoahazning oqli Yəhəoax Samariyədə Israil oja padixah bolup, on altə yil səltənat kıldı. 11 U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqanı kıldı; u Israilni gunahka putlaxturojan, Nibatning oqli Yəroboamning gunahlırinəng heqkəysisini taxlimidi; u xu yolda mangatti. 12 Əmdi Yoaxning baxka ixləri həm kılıqanlırinəng həmmisi, jümlidin uning Yəhūdanıng padixahı Amaziya bilən jəng kılıp kərsətkən əudriti «Israil padixahırinəng tarix-təzkiriləri» deyən kitabta pütülgən əməsmidi? 13 Yoax ata-bowilirinəng arisida uhlidi wə Yəroboam uning tahtığə olturdu. Yoax Samariyədə Israilning padixahı arisida dəpnə kılındı. 14 Elixa eż əjilini yətküzədiojan kesəl bilən yattı. Israilning padixahı Yoax uning kəxişa kəlip uning yüzigə engixip yiqlap: I atam, i atam, Israilning jəng hərəkəti həm atlık əskirələr!» dəp pəryad ketürdü. 15 Elixa uningoja: Bir ya bilən ya oklırını kəltürgən, dedi. U ya bilən ya oklırını kəltürgəndə 16 Elixa Israilning padixahı oja: Kələngni yaoqə selip tutkın, dedi. U kəlini kəyəqanda Elixa kollırını padixahıning kollırının üstigə koxup, uningoja: 17 — Məxrək tərəptiki derizini aqşın, dedi. U uni aqşanda Elixa: Atşın, dedi. U etiwidə, Elixa uningoja: Mana bu Pərvərdigarning nusrət ya oki, yəni Suriyəning üstidin nusrət kazinidiojan ya okidur. Sən Suriyələrni

yokatkuqə Afəktə ular bilən jəng kılışən, dedi. **18** Andin u: — Ya oklirini kolungoja alojin, dedi. Ularnı alojanda, Elixı Israilning padixahıqa: Ular bilən yərgə urojın, dedi. U üq ketim urup tohtidi. **19** Hudanıng adimi uningoja aqqiklinip: Sən bəx-altə ketim uruxungoja toopra kelətti. Xundak kıləjan bolsang, sən Suriylərni urup yokitip üzül-kesil məoqlup kılattı; lekin əmdi Suriylərni urup, pəkət üq ketimla məoqlup kılalaysən, dedi. **20** Elixı elüp dəpnə kılındı. Əmdi hər yili, yil bexida Moablardın top-top bulangqılar yurtka parakəndiqilik salatti. **21** Bir küni xundak boldiki, həlk bir elgən adəmni yərligkə köyuvatkanda, mana, ular bir top bulangqıları kerüp kəldi, ular jəsətni Elixanıng gərigə taxlıdı. Jəsət Elixanıng ustihinoja təkgəndə, u tirilip, kəpup tik turdi. **22** Əmma Suriyəning padixahı Həzaal bolsa Yəhoahazning həmmə künlirida Israiloja zəlimlik kılattı. **23** Lekin Pərvərdigar ularoja mehriban bolup iq aqorritati; İbrahim bilən İshak wə Yakupka baqılıqan əhdisi tüpəylidin U ularoja iltipat kılıp, ularni büyüngə kədər əhalak kilmay, Əz huzuridin qıkırıwetixni halimiqanıdi. **24** Suriyəning padixahı Həzaəl əldi wə oqlı Bən-Hədad uning ornida padixah boldi. **25** Andin keyin Yəhoahazning oqlı Yəhoax Həzaəlning oqlı Bən-Hədadning əolidin Həzaəl eż atisi Yəhoahazdin jəngdə tartıwalıqan xəhərlərni yanduruwaldı. Yəhoax uni urup, üq ketim məoqlup kılıp, xuning bilən Israilning xəhərlərini yanduruwaldı.

14 Israilning padixahı Yəhoahazning oqlı Yoaxning saltənitining ikkinqi yıldında [Yəhudadıki] Yoaxning oqlı Amaziya Yəhudaqa padixah boldi. **2** Padixah, boloquenta u yigirmə bəx yaxka kirgənidid; u Yerusalemda yigirmə tokkuz yil saltənat kıldı. Uning anisi Yerusalemıq Yəhoaddan idi. **3** Amaziya Pərvərdigarning nəziridə durus boloquenti kılattı, lekin ajdadi Dawut kıləjandək əməs, bəlkı atisi Yoaxning barlıq kıləjənləri boyiqə ix kərətti. **4** Pəkət «yükiri jaylar»la yokitildi; həlk yənilə «yükiri jaylar» oqa qıkıp kurbanlıq kılıp huxbuy yakattı. **5** Wə xundak boldiki, səltənəti uning əolidə mukim boloquenta, u padixah atisini eltürgən hizmətkarlarını tutup eltürdi. **6** Lekin Musa oqlu qüxiyrülgən ənənə kitabida Pərvərdigarning: «Atilarnı oqlulları üçün əlümə məhkum kılıxka bolmayıdu ya oqlullarını atılırı üçün əlümə məhkum kılıxka bolmayıdu, bəlkı hərbiri eż gunahı üçün əlümə məhkum kılinsun» dəp pütülgən əmri boyiqə, u eltürgüqilərning balılırını əlümə məhkum kılmidi. **7** U «Xor wadisi»da Edomiylardın

on ming əskərni eltürdi wə jəng kılıp Selani ixojal kılıp uni Yoktəəl dəp atidi; bügüngiçə u xundak atılıp kəlməktə. **8** Andin keyin Amaziya Israilning padixahı Yəhuning nəvrisi, Yəhoahazning oqlı Yəhoaxning aldiqə əlqilərni mangdurup: «Keni, [jəng məydənida] yüz turanə kərükəyli» dedi. **9** Israilning padixahı Yəhoax Yəhudanıng padixahı Amaziya oqlı əwətip mundak səzlərni yətküzdi: — «Liwandiki tikan Liwandiki kədir darihiga sez əwətip: Əz kizingni oqluməja hotunluğka bərgin, dedi. Lekin Liwandiki bir yawayı hayvan etüp ketiwetip, tıkənni dəssiwətti. **10** Sən dərwəkə Edomning üstdidin oqlıbə kıldığ; kənglüngdə ez-ezüngdin məqrurluinip kətting. Əmdi yayrap pəhirlən, bırak eydə əlqojin; nemixkə bexinqoja küləpət kəltürüp, eżüngni wə eżüng bilən Yəhudanı balaqə yikitsan?». **11** Əmma Amaziya əlqalı salımdı. Israilning padixahı Yəhoax jəngə qıktı; xuning bilən u Yəhudanıng padixahı Amaziya bilən Yəhudadıki Bəyt-Xəməxtə uqrıxip sokuxtı. **12** Yəhudanıng adəmləri Israilning adəmləri təripidin tırıpirən əlidilər, hərbiri eż eyigə əqəp kətti. **13** Wə Israilning padixahı Yəhoax Bəyt-Xəməxtə Ahəziyanıng nəvrisi, Yəhoaxning oqlı, Yəhudanıng padixahı Amaziyanı əsir kılıp, Yerusaleməja elip bardı; u Yerusalemning sepilining əfraim dərwazisidin tartıp burjək dərwazisinqə boloquent tet yüz gəzlik bir bəlikini ərtüwətti. **14** U Pərvərdigarning eýidin həmdə padixahıning ordisidiki həzinidin tepləjan barlıq altun-kümüx, həmmə əqək-kuqılları bulıwaldi wə kepillik süpitida birnəqqə tutkunni elip Samariyəgə yenip kətti. **15** Əmma Yəhoaxning baxka ixliri həm kıləjənlərinin həmmisi, jümlidin uning Yəhudanıng padixahı Amaziya bilən jəng kılıp kərsətkən əkdəti «Israil padixahlırinin Tarix-təzkiriləri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **16** Yəhoax eż ata-bowlırıning arısida uhlidi wə Samariyədə Israilning padixahlırinin arısida dəpnə kılındı. Oqlı Yəroboam uning ornıqə padixah boldi. **17** Israilning padixahı Yəhoahazning oqlı Yəhoax elgəndin keyin, Yəhoaxning oqlı, Yəhudanıng padixahı Amaziya on bəx yil emür kərdi. **18** Əmdi Amaziyanıng baxka əməlliri həm kıləjənlərinin həmmisi «Yəhuda padixahlırinin tarix-təzkiriləri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **19** U Yerusalemda bəzilər uni əkstəlxəkə kirixkənidi, Lakış xəhərigə əqəp kətti; lekin əkstəlgiqilər kəymənidin Lakışka adəm əwətip u yərda uni eltürdi. **20** Andin ular uni atlaroja artıp Yerusaleməja elip bardı. U Yerusalemda ata-

bowilirining arisida «Dawutning xəhiri»də dəpnə kıldı. **21** Yəhūdaning barlıq həlkı uning on altə yaxka kirgən oqlı Azariyani tikləp, uni atisi Amaziyaning ornida padixah kıldı **22** (padixah atisi atabowilirining arisida uhlioqandın keyin, Elat xəhirini qayıtdın yasap, Yəhūdaçqa yənə təwə kılıoluqı dəl Azariya idi). **23** Yəhūdaning padixahı Yoaxning oqlı Amaziyaning səltənitining on bəxinqı yılıda, Israilning padixahı Yəhōaxning oqlı Yəroboam həküm sürüxka baxlap, Samariyədə kırıq bir yil səltənət kıldı. **24** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanı kıldı; u Israilni gunahqı putlaxtuqan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlırinining həqbirini taxlimidi. **25** Israilning Hudasi Pərwərdigarning əz külü Gat-Həfərlik Amittayning oqlı Yunus [pəyojəmbər] arkılık eytən səzi əməlgə axurulup, u [ximalda] Hamat rayonioqa kirix eojizidin tartip [jənubta] «Arabah, dengizi»oçıqə Israilning qebralirini kengəytip əsligə kəltürdi. **26** Qünki Pərwərdigar Israilning tartən azablırinining intayın qattık ikənlilikini kərdi; ajizlar həm meyiplardin baxka həqkim kalmıdi, Israiloşa mədətkar yok idi. **27** Pərwərdigar: «Israilning namını asmanın astidin yokitımən» degən əməs idi; xunga U Yəhōaxning oqlı Yəroboamning kəli bilən ularını kütküzdi. **28** Əmdi Yəroboamning baxka ixliri həm kılıqanlırinining həmmisi, jümlidin uning səltənitining kudriti wə əndək jəng kılıp, əsl Yəhūdaçqa təwə bolqan Dəməxk bilən Hamatni yanduruwalanlıkı «Israil padixahlırinining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **29** Yəroboam ata-bowiliri, yəni Israilning padixahlırinining arisida uhlidi wə oqlı Zəkəriya uning ornida padixah boldi.

15 Israilning padixahı Yəroboamning səltənitining iyirmə yəttinqı yılıda Amaziyaning oqlı Azariya Yəhūdaning padixahı boldi. **2** On altə yaxka kirgəndə padixah bolup Yerusalemda əllik ikki yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Yəkoliya bolup, u Yerusalemlık idi. **3** U atisi Amaziyaning barlıq kılıqanlıridək Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanı kılətti. **4** Pəkət «yukarı jaylar»la yokitilmidi; həlk yənilə «yukarı jaylar»qa qıkıp kurbanlıq kılıp huxbuyluk yaktı. **5** Əmma Pərwərdigar padixahni urup, uning əlümigiqə uni mahaw kesiligə muptila kılıqaq, u ayrim eydə turatti wə padixahning oqlı Yotam ordinibaxkurus yurtnıng həlkining üstigə həküm sürətti. **6** Azariyaning baxka əməlliri həm kılıqanlırinining həmmisi «Yəhūda padixahlırinining tarix-təzkiriliri»

degən kitabta pütülgən əməsmidi? **7** Azariya atabowilirining arisida uhlidi; kixılər uni «Dawutning xəhiri»də ata-bowilirining arisida dəpnə kıldı. Oqlı Yotam uning ornida padixah boldi. **8** Yəhūda padixahı Azariyaning səltənitining ottuz səkkizinqı yılıda, Yəroboamning oqlı Zəkəriya Samariyədə Israiloşa padixah bolup, altə ay səltənət kıldı. **9** U atabowiliri kılıqandək Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanı kılətti; u Israilni gunahqı putlaxtuqan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlıridin qıkmidi. **10** Yabəxning oqlı Xallum uningçə qəst kılıp, uni həlkəning aldida urup əltürdi wə uning ornida padixah boldi. **11** Zəkəriyaning baxka ixliri həm kılıqanlırinining həmmisi «Israil padixahlırinining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **12** [Uning əltürülüxi] Pərwərdigarning Yəhūdaçqa: – Sening oqlulliring tətininqı nəsligiqə Israilning təhtidə olurdu, degən səzini əməlgə axurdi. Dərvəkə xundak boldi. **13** Yabəxning oqlı Xallum Yəhūda padixahı Azariyaning səltənitining ottuz tokkuzinqı yılıda padixah bolup, Samariyədə toluk bir ay səltənət kıldı. **14** Gadining oqlı Mənahəm Tirzahdin qıkıp, Samariyəgə kəlip, Yabəxning oqlı Xallumni xu yərdə urup əltürdi wə uning ornida padixah boldi. **15** Xallumning baxka ixliri, jümlidin uning qəst kılıxları, mana «Israil padixahlırinining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **16** Xu qəoşda Mənahəm Tipsah xəhiriğə hujum kılıp, u yərdə turuwatkanlarning həmmisini əltürdi; u yənə Tirzahdin tartip uningoşa təwə barlıq zəminlirini wəyran kıldı. Ular tən berip dərvazını aqmiojini üçün xəhərgə xundak hujum kıldı, hətta uningdiki jimi həmilidər ayallarning kərnini yırtip əltürdi. **17** Yəhūda padixahı Azariya səltənitining ottuz tokkuzinqı yılıda, Gadining oqlı Mənahəm Israiloşa padixah bolup, Samariyədə on yil səltənət kıldı. **18** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanı kılıp, pütün əmrində Israilni gunahqı putlaxtuqan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlıridin qıkmidi. **19** Asuriyəning padixahı Pul Israil zeminişa tajawuz kıldı; u wakıttı Mənahəm: «Padixahlıkimning mustəhkəmlikli üçün manga yardım kılıqayla» dəp uningoşa ming talant kümüx bərdi. **20** Mənahəm Asuriyəning padixahıça beridioqan xu pulni Israilning həmmə bay adəmlirigə baj selix bilən aldı; u hərbiridin əllik xəkəl kümüx aldı. Xuning bilən Asuriyəning padixahı kəytip kətti wə bu zəmində turup kalmıdi. **21** Mənahəmning baxka ixliri həm kılıqanlırinining

həmmisi «Israil padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **22** Mənahəm ata-bowilirining arısida uhlidi wə oqlı Pəkahıya ornida padixah boldi. **23** Yəhuda padixahı Azariyaning səltənitining əllikinqi yılıda, Mənahəmning oqlı Pəkahıya Samariyədə Israilqa padixah bolup, ikki yil səltənat əldədi. **24** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloğanni kılıp, Israilni gunahqı putlaxturoqan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlıridin qıkmıdi. **25** Wə uning sərdarı Rəmaliyaning oqlı Pikaḥ uningoja əkəst kılıp uni Samariyədə, padixah ordisidiki kələdə ełtürdi; xu ixta Argob bilən Ariyə wə əllik Gileadlik kixi Pikaḥ tərəptə turdi; u Pəkahıyanı ełtürüp uning ornida padixah boldi. **26** Pəkahıyaning baxka ixliri həm kıləjanlırinining həmmisi bolsa, mana «Israil padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **27** Yəhudanıng padixahı Azariyaning səltənitining əllik ikkinqi yılıda, Rəmaliyaning oqlı Pikaḥ Samariyədə Israilqa padixah bolup, yigirmə yil səltənat əldədi. **28** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloğanni kılıp Israilni gunahqı putlaxturoqan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlıridin qıkmıdi. **29** Israilning padixahı Pikaḥning künliridə Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsər kəlip Lyon, Abəl-Bayıt-Maakah, Yanoah, Kədəx, Həzor, Gilead, Galiliyə, jümlidin Naftalining pütkül zeminini ixojal kılıp, xu yərdiki həlkəni tutkun kılıp, Asuriyəga elip bardi. **30** Əlahıning oqlı Hoxiya Rəmaliyaning oqlı Pikaḥıqə əkəst kılıp uni ełtürdi. Uzziyanıng oqlı Yotamning səltənitining yigirminqi yılıda, u Pikaḥning ornida padixah boldi. **31** Pikaḥning baxka ixliri həm kıləjanlırinining həmmisi bolsa, mana «Israil padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **32** Israilning padixahı Rəmaliyaning oqlı Pikaḥning səltənitining ikkinqi yılıda, Uzziyanıng oqlı Yotam Yəhudaçqa padixah boldi. **33** U padixah boloğanda yigirmə bəx yaxka kirgən bolup, Yerusalemda on altə yil səltənat əldədi. Uning anisining ismi Yəruxa idi; u Zadokning kizi idi. **34** Yotam atisi Uzziyanıng barlık kıləjanlıridək Pərvərdigarning nəziridə durus boloğanni kılətti. **35** Pəkət «yukarı jaylar»la yokitilmidi; həlk yənilə «yukarı jaylar»oja qikip kurbanlıq kılıp huxbuq yakattı. Pərvərdigarning eyining «Yukarıkı dərwaza»sını yaslıqı xu idi. **36** Yotamning baxka ixliri həm kıləjanlırinining həmmisi «Israil padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **37** Xu qəqlarda Pərvərdigar Suriyəning padixahı Rəzin

bilən Rəmaliyanıng oqlı Pikaḥıni Yəhudaçqa hujum kılıxka əzəməti. **38** Yotam ata-bowilirili arısida uhlidi wə ata-bowilirining arısida atisi Dawutning xəhiri dərpnə kılındı. Oqlı Ahaz ornida padixah boldi.

16 Rəmaliyanıng oqlı Pikaḥıning on yəttinqi yılıda,

Yotamning oqlı Ahaz Yəhudaçqa padixah boldi. **2** Ahaz padixah boloğanda yigirmə yaxka kirgən bolup, Yerusalemda on altə yil səltənat kıləjanıdi. U atisi Dawut kıləjandək əməs, əksiqə Pərvərdigarning nəziridə durus boloğanni kılmidi. **3** U Israilning padixahlırinining yolidə mangatti, hətta Pərvərdigar Israilning aldidin həydəp qıkarqan əllərning yirginqlik gunahlırioja əgixip, eż oqlını ottin etküzüp kəydürdi. **4** U «yukarı jaylar»da, dənglərdə wə hərbir kək dərəhələrning astida kurbanlıq kılıp, kükəj kəydürətti. **5** Xu wakitta Suriyəning padixahı Rəzin bilən Israilning padixahı, Rəmaliyanıng oqlı Pikaḥ Yerusalemıqə hujum kılıp, [padixah] Ahazni muhəsirigə elip körxiwalojını bilən, lekin uni məoqlup kılalmıdi. **6** Axu wakitta Suriyəning padixahı Rəzin Elat xəhiri Suriyəgə kəyturuwaldi wə xu yərdə turuwatqan Yəhudalarını həydiwətti. Andin Suriylər kəlip u yərdə olturaklıxtı; ular bügüngiçə xu yərdə turmakta. **7** Ahaz Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsərgə əlqilərni əwətip: Mən silining külləri, silining oqulları bolimən; manga hujum kiliwatqan Suriyəning padixahının kolidin wə Israilning padixahının kolidin kütkuzukə qıkkayla, dedi. **8** Xuni eytip Ahaz Pərvərdigarning eyi wə padixahıning ordisidiki həzinilərdiki kümüx bilən altunni sowoja kılıp, Asuriyəning padixahıqə əwətti. **9** Asuriyəning padixahı uning təlipiga koxuldı; xuning bilən Asuriyəning padixahı Dəməxkə hujum kılıp uni ixojal əldədi; uningdiki ahalını tutkun kılıp Kir xəhiriqə elip bardi wə Rəzinni ełtürdi. **10** Ahaz padixah əmdı Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsər bilən kərükli Dəməxkə bardi wə xundakla Dəməxkətiki kurbangahını kərdi. Andin Ahaz padixah xu kurbangahning rəsimini, uning barlık yaslıx təpsilatlırinining layihisini sizip, uni Uriya kahinoja yətküzdi. **11** Xuning bilən Uriya kahin Ahaz padixah Dəməxkətin əwətkən barlık təpsilatlar boyiqə bir kurbangah yasidi. Ahaz padixah Dəməxkətin yenip kəlməstə, Uriya kahin uni xundak təyyar kıləjanıdi. **12** Padixah Dəməxkətin yenip kılıp, kurbangahını kərüp, kurbangahqı berip, uning üstigə kurbanlıq sundı; **13** u kurbangahning üstigə kəydürmə kurbanlıq wə axlıq hədiyəsini kəydürüp,

«xarab hədiyə»sini təküp, «inaklıq kurbanlığı»ning kenini qaqti. **14** Xundak kılıp u Pərvərdigarning huzurining aliddiki mis kurbangahını elip uni Pərvərdigarning əyi bilən ezining kurbangahınınotturisidin etküzüp, eż kurbangahının ximal təripigə köydurdur. **15** Aħaż padixah Uriya kaħinoja buyruk kılıp: Muxu qong kurbangah üstigə etigənlik kəydürmə kurbanlık bilən kaqlıq axlıq hədiyəsini, padixahning keydürmə kurbanlıkları bilən axlıq hədiyəsini, hemmə yurtning pütün hälkining keydürmə kurbanlığı, axlıq hədiya wə xarab hədiyələrini kəydürüp sunisən. Kəydürmə kurbanlıklarning barlıq қanlıri wə baxka kurbanlıklarning barlıq қanlırini ubxu kurbanlığning üstigə təkisən. Mis kurbangah bolsa meninqol sorixim üçün bolsun, dedi. **16** Xuning bilən Uriya kaħin Aħaż padixah buyruqanın həmmisini ada kıldı. **17** Aħaż padixah das təgħliklirigə bekitilgən tahtaylarni kesip ajritip, daslarni təgħlikliridin eliwətti; u mis «dengiz»ni tegidiki mis uylarning üstidin kətürüp elip, uni tax tahtaylik bir məydanoja köydurdur. **18** U Asuriyə padixahını razi kılıx üçün Pərvərdigarning əyigə tutixidiojan «Xabat künidiki aywanlıq yol» bilən padixah taxkırıdin kirdiojan yolni etiwalli. **19** Aħażning baxka ixliri həm kılənlanırının həmmisi «Yəħuda padixahlırinin tarif-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **20** Aħaż eż ata-bowiliri arısida uhłidi; u ata-bowilirining arısida «Dawutning xəħiri»də dəpnə kılındı; oqlu Həzəkiya ornidə padixah boldi.

17 Yəħudanıng padixahı Aħażning səltənitining on ikkinqi yıldida, Elaħning oqlu Hoxiya Samariyəda Israiloja padixah bolup, toküz yil səltənat kıldı. **2** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloquenti kılatti; lekin uningdin ilgiri etkən Israılning padixahlıridək undak rəzzilik kilmaytti. **3** Asuriyəning padixahı Xalmanəzər uningoja hujum kılıjılı qıkkanda, Hoxiya uningoja bekiniп sowoqa-salam bərdi. **4** Əmma Asuriyəning padixahı Hoxiyanıng asiylik kılmakçı boloquentini baykıdi; qunki Hoxiya burunkıdak Asuriyəning padixahıqə yillik sowoqa-salam yollimay, bəlkı Misirning padixahı soşa əlqılerni mangdurojanıdi. Uning üçün Asuriyəning padixahı uni tutup, baqlap zindanoja soliwətti. **5** Andin Asuriyəning padixahı qıkip pütkül [Israıl] zeminini talan-taraj kılıp, Samariyəni üq yilojiqə kamal kıldı. **6** Hoxiyanıng səltənitining toküzinqi yıldida, Asuriyəning padixahı Samariyəni ixojal kılıp, Israillarni Asuriyəgə sürgün

kılıp, ularnı Halah xəħiri, Gozandiki Habor dəryasining boyliri wə Medialarning xəħərlirigə orunlaxturdi. **7** Mana, xundak ixlar boldi; qunki Israillar eżlirini Misirning padixahı Pirəwnning kolidin kütkezup, Misir zeminidin qıkarojan Pərvərdigar Hudasiya gunah kılıp baxka ilahħlardın körkup **8** Pərvərdigar Israillarning aliddin həydiwətökən yat əlliklərning qaidə-bəlgilimiliridə, xundakla Israılning padixahı eżliri qıkarojan qaidə-bəlgilimiliridə mangajanidi. **9** Wə Israillar eż Pərvərdigar Hudasiya қarxi qikip, yoxurunlarqə toopra bolmiqan ixlarni kıldı; ular barlıq xəħərliridə kəzət munaridin mustəhkəm korojan ojigə «yukarı jaylar»ni yasidi. **10** Ular hemmə egiz dənglərde wə hemmə kək dərəhlərning astida «but tüwrük» wə «Axərah» buti turoquzdi. **11** Pərvərdigar ularning aliddin həydar qıkarojan [yat] əlliklər kılənqandək, ular hemmə «yukarı jaylar»da huxbu yakkattı wə Pərvərdigarning ożzipini kəltüridiojan hərhil rəzil ixlarni kılatti. **12** Gərqə Pərvərdigar ularoja: — «Bu ixni kilmanglar!» degən bolsimu, ular butlarning kullukioja berilip kətkənidi. **13** Pərvərdigar hemmə pəyəqəmbərlər bilən hemmə aldin kergüçilərning wasitisi bilən həm Israılñi həm Yəħudani agħħandurup: Rəzil yolliringlardın yenip, ata-bowliringlaroja tapilanojan wə kullirim boloquent pəyəqəmbərlər arkılık silergə təstikliojan pütün қanunuşa boyşunup, Mening əmərlirim wə Mening bəlgilimilimni tutunglar, degənidi. **14** Lekin ular kulač salmay, Pərvərdigar Hudasiya ixənmigən ata-bowliri kılənqandək, boyunlınızı kattik kıldı. **15** Ular Uning bəlgilimilirini, xundakla U ularning ata-bowliri bilən tüzgən əhdini wə ularoja tapxurojan agħ-ġuwaħlarni qatka kaķkan; ular ərziməs nərsilergə əgixip, eżliri ərziməs bolup qikti; Pərvərdigar ularoja: — ētrapinglardiki əlliklərning kıləjinidək kilmanglar, degən dəl xu əllərgə əgixip, rəzzilik kılatti. **16** Ular Hudasi boloquent Pərvərdigarning barlıq əmərlirini taxlap, eżliri üçün kuyuma məbusdularni, yəni ikki mozayni kuydurdur, bir «Axərah but» kıldırdur, asmandiki nuroqunliojan ay-yultuzlaroja bax urdi wə Baalning kullukioja kirdi. **17** Ular eż oqulliри bilən kızlarını ottin etküzdi, palqılık wə jadugərlik ixlətti, xundakla Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloquenti kılıx üçün, eżlirini setip Uning ożzipini kozozıldı. **18** Xuning üçün Pərvərdigar Israiloja intayin aqqiklinip, ularnı Əz nəziridin neri kıldı; Yəħudanıng қabilisidin baxka heqkaysisi eż [zeminida] kaldurulmudi. **19**

Lekin Yəhudamu eż Hudasi Pərwərdigarning əmrlirini tutmidi, bəlkı Israil qıçarojan қaidə-bəlgilimilər iqidə mangdi. **20** Uning üçün Pərwərdigar Israilning barlıq nəslini qətkə қaçıti; ularni Əz nəziridin taxlıojan künigiqə [zeminida] harlıkka қaldurup, bulangqılarning қolioja tapxurup bərdi. **21** U Israilni Dawutning jəmətidin tartıwalajanıdi. Ular Nibatning oqli Yəroboamni padixah қildi wə Yəroboam bolsa Israilni Pərwərdigarning yolidin yandurup, ularni eojir bir gunahka patkuzup azdurdu. **22** Israillar Yəroboamning kılıoja həmmə gunahlırida yürüp, ulardin qıkmidi. **23** Ahir berip Pərwərdigar Əz kulliri bolovan pəyoqəmbərlərin wasitisi bilən eytkandək, Israilni Əz nəziridin neri қildi; Israillar eż yurtidin Asuriyəgə elip ketilip, u yərda bügüngə kədər turup kəldi. **24** Əmma Asuriyəning padixahı Babil, Kuttah, Awwa, Hamat wə Səfarwaimdin həlkni yetkəp Israilning ornioja Samariyəning xəhərliriga makanlaşturdi. Ular xuning bilən Samariyəgə igidarqılık kılıp xəhərlərdə olturdu. **25** Wə xundak boldiki, ular u yərda dəsləptə olturoqınıda Pərwərdigardin korkmiojanıdi; Pərwərdigar ularni kiyima-jiyima kılıdiojan birnəqqə xirlarnı ularning arisioja əwətti. **26** Xuning bilən Asuriyəning padixahıja həwər yətküzülüp: — Sili yetkəp Samariyəning xəhərlirida makarlaştırojan həlkələr xu yurtning ilahının қaidə-yosunlarını bilməydu; xunga U ularning arisioja xirlarnı əwətti; mana bular ularni əltürməktə, qünki həlk yurtning ilahının қaidə-yosunlarını bilməydu, deyildi. **27** Xuning bilən Asuriyəning padixahı əmr kılıp: — Silər u yərdin elip kəlgən kahinlarning birini yənə u yərgə apiringlar; u u yərdə turup, ularoja u yurtning ilahının қaidə-yosunlarını əğətsun, — dedi. **28** Uning buyrukı bilən ular Samariyədin yetkigən kahinlarning biri kelip, Bəyt-Əldə turup Pərwərdigarning korkunkını ularoja egətti. **29** Lekin xu həlkəarning hərbiri eż ilahırinin butlirini yasap, Samariyəliklər salojan «yükiri jaylar»diki ibadətgahlar iqiqə turozdu; hərbir həlk, əzi turojan xəhərdə xundak қildi. **30** Babildin kəlgənlər Sukkot-Binot degən məbudni yasidi, Kuttin kəlgənlər Nərgal butni, Hamattin kəlgənlər Axima butni, **31** Awwiyalar Nibhaz bilən Tartak butlarnı yasidi; Səfarwiyalar Səfarwaimdiki butliri bolovan Adrammələk bilən Anammələkkə eż balılırını atap otta keydürdi. **32** Ular əmdi muxundak haləttə Pərwərdigardin korkup, eż arisidiki hər türülü

adəmlərni əzliri üçün «yükiri jaylar»diki buthanılarda kurbanlıqları sunidiojan kahin kılıp bekitkən. **33** Ular Pərwərdigardin korkəttili wə xuning bilən təng kəysi əldin kəlgən bolsa, xu əlning қaidə-yosunlırida eż ilahırinin küllükidimu bolatti. **34** Bügüngə kədər ular ilgiriki adətlər boyiqə mengip kəlməktə; ular Pərwərdigardin korkmay, Pərwərdigar Israil dəp atiojan Yakupning əwlədlirioja tapiliojan bəlgilimilər wə həkümlər, ənənə wə əmrlərgə muwapik ix kərməydu. **35** Pərwərdigar ular bilən bir əhdə kilişip ularoja buyrup: — «Baxka ilahıların korkmay, ularoja səjdə kilmay yaki ularoja bax urmay wə ularoja kurbanlıq kilməngələr — **36** pəkət zor kudrat wə uzatkan biliki bilən silərni Misir zeminidin qıçarojan Pərwərdigardinla korkungular, uningoja səjdə kilingələr wə uningoja kurbanlıq sunungular. **37** U silər üçün pütükzən bəlgilimilər, həkümlər, ənənə wə əmərni bolsa, ularni əbədginqə kəngül belüp tutunglar; baxka ilahıların korkməngələr — **38** Mən silər bilən kılıoja əhdini untumanglar ya baxka ilahıların korkməngələr, **39** bəlkı Hudayinglar Pərwərdigardin korkungular; wə U silərni həmmə düxmənlirinqələrning əklidin kütkəzidü» — degəndi. **40** Lekin ular kulaq salmay, ilgiriki қaidə-yosunları yüngütətti. **41** Muxu əllər xu tərikdir Pərwərdigardin korkəttili həm oyma məbudlarning küllükida bolatti; ularning balılıri bilən balılırının balılırimu xundak kılatti; eż ata-bowiliri kəndək kılıoja bolsa, ularmu bütünki künigiqə xundak kılıp kəldi.

18 Elahning oqli, Israilning padixahı Hoxiyaning səltənitining üçinqi yılıda, Yəhūdanıng [sabık] padixahı Ahazning oqli Həzəkiya Yəhūdaçı padixah boldi. **2** U padixah, bolqanda yigirmə bəx yaxta bolup, Yerusalemda yigirmə tokkuz yil səltənat қildi. Uning anisining ismi Abi idi; u Zəkəriyaning kizi idi. **3** Həzəkiya bolsa atisi Dawutning barlıq kılıoqınıdək, Pərwərdigarning nəziridə durus bolovanı kılatti. **4** U «yükiri jaylar»ni yokitip, «but tüvrüklər»ni qekip «Axərah»larnı kesip taxlap, Musa yasatkan mis yılanni qekip parə-parə kılıp (qünki u qəoqliqiqə Israillar uningoja huxbuy yakətti), uningoja «Nəhəxtanlı» dəp isim köydi. **5** Həzəkiya Israilning Hudasi Pərwərdigarına tayandi. Bu jəhəttə nə uningdin keyin kəlgən nə uningdin ilgiri etkən Yəhūda padixahlırinin arisidiki heqbiri uningoja yətməytti. **6** U Pərwərdigarına qıng baqlınıp uningoja ağıxixtin qıkmayı, bəlkı Pərwərdigar Musaçı

buyruqan əmrlərni tuttəti. 7 Pərvərdigar uning bilən billə idi; u əksilə iixka qıqşa xuningda rawajlıq bolətti. U Asuriyə padixahının həkimiyitigə əkarxi qıqıp uningoja bekindi boluxtin yəndi. 8 U Filistiyələrgə hujum kılıp ularını Gaza xəhəri wə uning ətrapidiki zeminli rölyeq, kəzət munaridin mustəhkəm əroqanlıqə besip məoqlup əldi. 9 Wə xundak boldiki, Həzəkiya padixahının səltənitimini tətininqi yılıda, yəni Israılınning [sabık] padixahı Elahıning oğlu Həxiyanıng səltənitining yəttinqi yılıda, Asuriyənin padixahı Xalmanəzər Samariyəgə hujum kılıp uni əlamal əldi. 10 Üq yıldın keyin ular xəhərni aldı; Həzəkiyanıng səltənitining tokkuzinqi yili, yəni Israıl padixahı Həxiyanıng səltənitining tokkuzinqi yılıda, Samariyə ixojal kılındı. 11 Andin Asuriyənin padixahı Israillarnı Asuriyəgə elip ketip, ularını Halahdə, Gozandiki Habor dəryasining boyılırda wə Medialarning xəhərliridə makanlaştırdı. 12 Qünki ular eż Hudasi Pərvərdigarning awazioja itaət kilmidi, bəlkı Uning əhdisigə, yəni Pərvərdigarning əli Musa buyruqanning həmmisigə hilaplıq əldi; ular yaki kulaq salımdı, yaki əmal kilmidi. 13 Həzəkiya padixahının səltənitining on tətininqi yili, Asuriyənin padixahı Sənnaherib Yəhədanıng barlık, əroqanlıq, xəhərlirigə hujum kılıp qıqıp, ularını ixojal əldi. 14 U wakıttı Yəhədanıng padixahı Həzəkiya Lakıxka adəm əwətip, Asuriyənin padixahıqası: Mən gunahkar! Məndin qeinqəyla, üstümgə hərnemə qübürsilə xuni [teləymən], — dedi. Asuriyənin padixahı Həzəkiyaqası üq yüz talant kümüx bilən ottuz talant altun tohtitip koydi. 15 Həzəkiya Pərvərdigarning əyidiki wə padixahının ordisining həzinisidiki barlık kümüxnini elip bərdi. 16 Xuning bilən bir wakıttı Yəhədanıng padixahı Həzəkiya Pərvərdigarning əyining iixkliridin wə ezi əslidə kaplatkan iixik kexəkliridin altunni ajritip elip, Asuriyənin padixahıqası bərdi. 17 Xu qəoşda Asuriyə padixahı Sənnaherib Tartan, Rab-Saris wə Rab-Xakəhlərini qong koxun bilən Lakıx xəhəridin Yerusalemoja, Həzəkiyanıng yenioja əwətti. Ular Yerusalemoja qıqıp kəldi. Qıkkanda, ular kir yuqarıqların etizining boyidiki yolda, yüksək kəlqəkninq norininq bəxiqə kelip turdu. 18 Ular padixahı qakıroqanda, Hılkıyanıng oğlı, ordini baxkurdıqan Eliakim, ordining diwanbegi Xəbna wə Asafning oğlı, orda mirzibegi Yoahlar ularıning yenioja kəldi. 19 Wə Rab-Xakəh ularıq mundaq dedi: — «Silər Həzəkiyaqası: — «Uluq padixah, yəni Asuriyə

padixahı sanga mundaq dedi, dənglər: — Sening muxu ixəngən tayanqing zadi nemidi? 20 Sən: «Urux kılıxka tədbir-məslihətimiz həm küqimiz bar, dəysən — bu pəkət bir kuruq gəp, halas! — Sən zadi kimqə tayinip manga əkarxi əktə kəpisən? 21 Mana əmdi sən yeriki bar axu əkomux həsa, yəni Misiroqa tayinisən. Birsi uningoja yələnsə, uning əkolioja sanjip kirdi; Misir padixahı Pirəwngə tayanoqlanımlarıng həmmisi xundak bolidu! 22 Əgər silər manga: «Biz Hudayımız boləjan Pərvərdigarçı tayinimiz» — desənglər, Həzəkiya ezi Yəhədadikilərgə wə Yerusalem dikilərgə: «Silər pəkət Yerusalem diki muxu ibadətgah alındıla ibadət kılıxinglər kerək» dəp, uningoja ataloqan «yüküri jaylar»ni həm kurbangahlarıny yok kiliwətlioqu? Ular axu Pərvərdigarning yüksək jaylıri əməsmidi? 23 Əmdi əhəzirovunun Asuriyə padixahı bilən bir tohtamoja kelinglər: — «Əgər silərdə ularıqə minələgündək əskərlirinqərə bolsa, mən silərgə ikki ming atni bikarəqə berəy!» 24 Silərdə undaklar bolmisa, hojayinimning əməldərlərinə əng kiçiki boləjan bir ləxkər bexini kəndakmu qekindürələysilər?! Gərqə silər jəng hərəkətini wə atlarnı elix üçün Misiroqa tayinisələr! 25 Mən muxu yərni əhalak kılıx üçün Pərvərdigarsız kəldimmi? Qünki Pərvərdigar manga: «Muxu zeminni əhalak kılıxqa qıqqın» — dedi!. 26 Eliakim, Xəbna wə Yoah Rab-Xakəh: — Pekirliroiqa aramayı tilida səzlisilə; biz buni qüxinimiz. Bizgə ibraniy tilida səzlimisilə, gəpləri sepilda turoqların qulkiqə qirmisun! — dedi. 27 Biraq Rab-Xakəh: — Hojayinim meni muxu gəpnə hojayininqərə wə silərgilə eytixkə əwətkənmə? Muxu gəpnə silər bilən birlikdə sepilda olturoqların deyixkə əwətkən əməsmə? Qünki ular eż pokını yegüqi həm eż süydükini iqtüqə bolidu! — dedi. 28 Andin Rab-Xakəh ibraniy tilida yüksək awaz bilən: «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahının səzliyini anglap koyungular!» — dəp warkırıdı. 29 — «Padixah mundaq dəydu: — Həzəkiya silərni aldad koymisən! Qünki u silərni [padixahının] əkolidin kütkuzalmayıdu. 30 Uning silərni: — «Pərvərdigar bizni jəzmən kütkuzidu; muxu xəhər Asuriyə padixahının əkolioja qüüp kətməydu» dəp Pərvərdigarçı tayanduruxioqa yol koymangalar! 31 Həzəkiyaqası kulaq salımları; qünki Asuriyə padixahı mundaq dəydu: — Mən bilən sülhli xılıx, mən tərəpkə etüngərlər; xundak kılısanglar hərbiringlər əzüngərlərin üzüm baringidin həm əzüngərlərin ənjür dərihidin mewə yəysilər, hərbiringlər eż su kəlqikinglərdin

su iqisilər; 32 ta mən kelip silərni buğdaylıq həm xarablıq bir zeminoja, nenı, üzümzarları wə zəytin dərəhləri bar, həsəl qıkıradiojan bir zeminoja, yəni zemininglaroja ohxax bir zeminoja apirip koyouqə yəp-iqweringlar! Xuning bilən silər tirik kelip, əlməysilər! Həzəkiya silergə: — «Pərvərdigar bizni kütküzidü» desə uningoja kulaq salmanglar! 33 Əlyurtlarning ilah-butlirining biri ez zeminini Asuriyə padixahının qolidin kütküzəjanmu? 34 Hamat wa Arpad degən yurtlarning ilah-butliri keni? Səfarwaim, Hena wə Iwwah xəhərlirinə ilah-butliri keni? Ular Samariyəni mening kolumnin kütküzəjanmu?! 35 Muxu əlyurtlarning ilah-butliridin ez zeminini kütküzəjan zadi kim bar? Xundak ikən, Pərvərdigar Yerusalemni mening kolumnin kütkuzalamdu?» — dedi. 36 Əmma həlk süküt kilip uningoja jawabən heqkəndək bir söz kilmidi; qünki padixahının buyrukı xuki: — «Uningoja jawab bərmənglər». 37 Andin Hılıkyaning oölli, ordini baxkurdiojan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə Asafning oölli, orda mirzibegi Yoahlar kiyim-keqəklirini yırtıxi, Həzəkiyaning yəniqə kelip, Rab-Xakəhnin gəplirini uningoja ukтурdu.

19 Xundak boldiki, Həzəkiya buni angloqanda, kiyim-keqəklirini yırtıp, əzinə bəz bilən կալպ Pərvərdigarning ibadəthanisoja kirdi. 2 U Hılıkyaning oölli, ordini baxkurdiojan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə kahinlarning aksakallirini bəz kaplanoqan peti Amozning oölli Yəxaya pəyəqəmbərgə əwətti. 3 Ular uningoja: — Həzəkiya mundaq dəydu: — «Balilar tuquulay dəp կaloqanda anining tuoqkudək հali կalmiqəndək, muxu kün awarıqılık, raswa կilnidiojan, mazak կilnidiojan bir künidur. 4 Əz hojayını bolqan Asuriyə padixahı tirik Hudani mazak կiliçka əwətkən Rab-Xakəhnin muxu barlıq gəplirini Pərvərdigar Hudaying nəzirigə elip tingxisa, bularni anglojan Pərvərdigar Hudaying xu gəplər üçün uning dəkkisini berərmikin? Xunga kelip կaloqan կaldisi üçün awazingni kətürüp, bir duayingni bərsəng» — dedi. 5 Xu gəplər bilən Həzəkiyaning hismətkarlıri Yəxayaning aldioja kəldi. 6 Yəxaya ularoja: — «Hojayininglaroja: — Pərvərdigar mundaq dedi: — «Asuriyə padixahının qaparmənlirinin sən anglojan axu Manga kupurluk կiloquqi gəpliridin korkma; 7 Mana, Mən uningoja bir rohni kirgüzimən; xuning bilən u bir iqwani anglap, ez yurtioja kaytidu. Mən uni ez zeminida turozup կiliq bilən əltürgüzimən»

— dənglər» — dedi. 8 Rab-Xakəh ezi kəlgən yoli bilən kaytip mangojanda, Asuriyə padixahının Lakış xəhəridin qekingənlilikini anglap, Libnah xəhərigə karxi jəng kiliwatkan padixahının yəniqə kəldi. 9 Qünki padixah: «Mana, Efiopiya padixahı Tirhakah sizgə karxi jəng kilməkqı bolup yoloqa qıktı» degən həwərni angloqanıdi. Lekin u yənə Həzəkiyaqə əlqılerni mundaq hət bilən əwətti: — 10 «Sılər Yəhədü padixahı Həzəkiyaqə mundak dəngarisaldılar: — «Sən tayinidiojan Hudayingning sanga: «Yerusalem Asuriyə padixahının կoliqa tapxurulmaydu» deginigə aldanma; 11 mana, sən Asuriyə padixahlırinin həmmə əlyurtlarnı nema կiloqanlırını, ularnı ez ilah-butlirioja atap հalak կiloqanlığını angloqansən; əmdi əzüng kütkuzulamsən? 12 Ata-bowlirim հalak կiloqan əllerning ez ilah-butliri ularnı kütküzəjanmu? Gozan, Haaran, Rəzəf xəhəridikilərniqu, Telassarda turojan Edənlərniqu? 13 Hamat padixahı, Arpad padixahı, Səfarwaim, Hena həm Iwwah xəhərlirinə padixahlıri keni?». 14 Xuning bilən Həzəkiya hətni əkəlgüqilərning qolidin elip okup qıktı. Andin u Pərvərdigarning eyigə kirip, Pərvərdigarning aldioja hətni yeyip koydi. 15 Wə Həzəkiya Pərvərdigaroja dua կiliq mundaq dedi: — «I kerublar otturisida turojan Pərvərdigar, Israilning Hudasi: — Sən Əzüngdursən, jaħandiki barlıq əlyurtlarning üstidiki Huda pəkət Əzüngdursən; asman-zeminni Yaratkuqisən. 16 I Pərvərdigar, կulikingni təwən կiliq angloqaysən; kezüngni aqkaysən, i Pərvərdigar, kərgəysən; Sənnaheribning adəm əwətip mənggü կhayat Hudani հaķarətləp eytən gəplirini angloqaysən! 17 I Pərvərdigar, Asuriyə padixahlıri հəkikətən həmmə yurtlarnı, xularoja bekindi bolqan yurtlarnımı harabə կiliq, 18 ularning ilah-butlirini otka taxliwətkən; qünki ularning ilahlıları ilah əməs, bəlkı insan կoli bilən yasaloqanlıri, yaçaq wə tax, halas; xunga asuriylar ularnı հalak kıldı. 19 Əmdi, i Pərvərdigar Hudayımız, jaħandiki barlıq əlyurtlaroja Sening, pəkət Seningla Pərvərdigar ikənlikingni bildürük üçün, bizni uning qolidin kütküzəjəsən!». 20 Xuning bilən Amozning oölli Yəxaya Həzəkiyaqə söz əwətip mundaq dedi: — — Israilning Hudasi Pərvərdigar mundaq dəydu: — «Sening Manga Sənnaherib tooqruluk կiloqan duayingni anglidim. 21 Pərvərdigarning uningoja karita degən sezi xudurki: — «Pak kız, yəni Zionning kizi seni kamshitidu, Seni mazak կiliq külüdü; Yerusalemning kizi kəyninggə karap bexini qaykaydu;

22 sən kimni mazak kılıp kupurluk kılding? Sən kimgə karxi awazingni kətürüp, Nəziringni üstün kıldıng? Israildiki Muğaddəs Boluçlıqoşa karxi! 23 Əlqılıring arkılık sən Rəbni mazak kılıp; — «Mən nuroğunliojan jəng hərwilirim bilən təq qokkisiqə, Liwan təq baoqlarırioja yetip kəldimki, Uning egiz kədir dərəhlirini, esil karıqayırlarını kesiwetimən; Mən uning əng qət turaloqusioja, Uning əng bük-baraşsan ormanzarlıqoja kirip yetimən. 24 Əzüm kuduksən kolap yağı yurtnıng süyini iqtım; Putumning uqidila mən Misirning barlıq dərya-əstənglirini kürutiwəttim — deding. 25 — Sən xuni anglap bakmiojanmiding? Uzundın buyan Mən xuni bekitkənmənki, Kədimdin tartip xəkilləndürgənmənki, Həzir uni əməlgə axurdumki, Mana, sən kəl'ə-korojanlıq xəhərlərni harabilərgə aylandırdıng; 26 Xuning bilən u yərde turuwatqanlar küqsızlinip, Yərgə karitip koyuldu, xərməndə kılindi; Ular əsiwatqan ot-qeptək, Yumran kək qəplərdək, Əgzidiki ot-qeplər əsməy kürup kətkəndək boldi. 27 Bırak sening olturoqiningni, ornungdin turoqiningni, qıkıp-kirgininingni wə Manga karxi ojaljirlıxip kətkənlilikning, hakawurlıxip kətkənlilikning kulikimətə yətkənlikli tüpəylidin, Mən karmikimni burningdin etküzimən, Yüginimni aqzingoja salımən, Wə ezung kəlgən yol bilən seri kayturımən. 29 I [Həzəkiya], xu ix sanga alamat bexarət boliduki, Muxu yili əzlükidin əskən, İkkinqi yili xulardin qıkqanlarunu silərnin rizkinglər bolidu; Üqinqi yili bolsa teriyislər, orisilər, üzüm kəqətlərini tikisilər; Ulardin qıkqan mewilərni yəysilər. 30 Yəhuda jəmətinin keqip kütuləpan kəldisi bolsa yənə təwəngə karap yiltiz tartıdu, Yukırıqə karap mewə beridu; 31 Qünkən Yerusalemın bir kəldisi, Zion teqidin keqip kütuləpanlar qıkıdu; Samawi köxonularning Sərdarı bolən Pərvərdigarning otluk muhəbbiti muxuni ada kılıdu. 32 Xunga, Pərvərdigar Asuriyə padixahı toqrluluk mundak dəydu: — U nə muxu xəhərgə yetip kəlməydu, Nə uningoja bir tal okmu atmaydu; Nə əlkənni kətürüp aldiqə kəlməydu, Nə uningoja karita kaxalarımı yasimaydu. 33 U kəysi yol bilən kəlgən bolsa, U yol bilən kaytidu wə muxu xəhərgə kəlməydu — dəydu Pərvərdigar, 34 — Qünkən Əzüm üçün wə Mening kulum Dawut üçün uni ətrapidiki sepildək kooqdap kutkuzimən». 35 Xu keqə xundak boldiki, Pərvərdigarning Pərixtisi qıkıp, Asuriyəliklərning bargahında bir yüz səksən bəx

ming əskərni urdi; mana, kixilər ətigəndə ornidin turojanda, ularning həmmisining əlgənlilikini kərdi! 36 Xunga Asuriyə padixahı Sənnaherib qekinip, yoloqa qıkıp, Ninəwə xəhərigə kəytip turdi. 37 Wə xundak boldiki, u əz buti Nisrokning buthanisida uningoja qoqunuwatqanda, oçullıri Adrammələk həm Xarezər uni kiliqlap əltürüwətti; andin ular bolsa Ararat degən yurtka keqip kətti. Uning oqlı Esarhaddon uning ornida padixah boldi.

20 Xu künlərdə Həzəkiya əjəl kəltürgüqi bir kesəlgə muptila boldi. Amozning oqlı Yəxaya pəyojəmbər uning kəxioja berip, uningoja: — «Pərvərdigar mundak dəydu: — Əyüng toorrluk wəsiyət kılqın; qunki əjəl kəldi, yaxımaysən» — dedi. 2 [Həzəkiya] bolsa yüzini tam tərəpkə kılıp Pərvərdigaroqə dua kılıp: — 3 I Pərvərdigar, Sening aldingda menin həkikət wə pak dil bilən mengip yürgənlikimni, nəziring aldingda durus bolən ixlarnı kılıqanlıkimni əsləp koyqaysən, — dedi. Wə Həzəkiya yiqlap ekip kətti. 4 Yəxaya qıkıp ordidiki ottura høyliqə yətməstə, Pərvərdigarning səzi uningoja yetip mundak deyildi: — 5 Yenip berip həlkimning baxlamqısı Həzəkiyaqə mundak degin: — «Pərvərdigar, atang Dawutning Hudasi mundak dəydu: — «Duayingni anglidim, kəz yaxliringni kərdüm; mana, Mən seni sakayıtmən. Üqinqi künidə Pərvərdigarning eyigə qikisən. 6 Künliringgə Mən yənə on bəx yil koxımən; xuning bilən Mən seni wə bu xəhərni Asuriyə padixahının kolidin kutkuzimən; Əzüm üçün wə kulum Dawut üçün Mən bu xəhərni ətrapidiki sepildək koojdaymən. 7 (Yəxaya bolsa: — «Ənjür poxkili təyyarlanglar, dedi. Ular uni elip kelip, yarisoja qaplıwidı, u sakayıdı. 8 Həzəkiya Yəxayadın: Pərvərdigar meni sakayıtip, üqinqi künü uning eyigə qikidioqanlıkimni ispatlaydiqənoja kandaq bexarətlilik alamat bolidu? — dəp soriqanidi. 9 Yəxaya: — Pərvərdigarning Əzi eytən ixi ni jəzmən kılıdıcılanlığını sanga ispatlax üçün Pərvərdigardin xundak bexarətlilik alamat boliduki, sən kuyaxning pələmpəy üstigə qüvkən sayisining on baskuq aldiqə mengixi yaki on baskuq kəynigə yenixini halamsən? — dedi. 10 Həzəkiya: Kuyax sayisining on baskuq aldiqə mengixi asan; sayə on baxkuq kəynigə yansun, degənidi. 11 Xuning bilən Yəxaya pəyojəmbər Pərvərdigaroqə nida kıldı wə U kuyaxning Ahaz padixah kurojan pələmpəy baskuqları üstigə qüvkən sayisini yandurup, on baskuq kəynigə mangdurdi). 12

Xu pəyttə Baladanning oqlı Babil padixahı Merodak-Baladan, Həzəkiyani kesəl bolup yetip kaptı, dəp anglap, hətlər hədiyə bilən əwətti. **13** Həzəkiya bolsa əlqilərning gepini tingxap, ularoja barlıq həzinə-ambarlırını, kümüxnı, altunni, dora-dərmanlarnı, sərhil maylarnı, sawut-korallar ambiridiki həmmmini wə bayılıklırining barlığını kərsətti; ordisi wə pütkül padixahlıkı iqidiki nərsilərdin Həzəkiya ularoja kərsətmigən birimu əkalmıdı. **14** Andin Yəxaya pəyojəmbər Həzəkiyaning aldişa berip, uningdin: — «Muxu kixilər nemə dedi? Ular seni yoklaşka nədin kəlgən?» — dəp soridi. Həzəkiya: — «Ular yırak bir yurttin, yəni Babildin kəlgən» dedi. **15** Yəxaya yənə: — «Ular ordangda nemini kərdi?» dəp soridi. Həzəkiya: — «Ordamda bar nərsilərnı ular kərdi; bayılıklırimning arisidin mən ularoja kərsətmigən birimu əkalmıdı» — dedi. **16** Yəxaya Həzəkiyaqa: Pərvərdigarning səzini anglap koyojın: — **17** — Mana xundak künlər keliduki, ordangda bar nərsilər wə bügüngə կədər ata-bowiliring toplap, saklap koyojan həmmə Babilə şəhərini; heqnərsə əkalmaydu — dəydə Pərvərdigar. **18** — Həmdə Babilliklər oqulliringni, yəni əzüngdin bołożan əwladliringni elip ketidü; xuning bilən ular Babil padixahının ordısında aqwat bolidu. **19** Həzəkiya əmdi ez-əzığa «Əz künlirimdə bolsa amantinqlik, Hudanıng həkikət-wapalıq bolmamdu?», dəp Yəxayaqa: — «Siz eytən Pərvərdigarning muxu səzi yahxi ikən» — dedi. **20** Həzəkiyaning baxka əməlliri, jümlidin uning səltənitining կədrəti, uning կəndək əkili xəhərgə su təminləx üçün kəl, xundakla su apiridiojan nor yasiojanlılı «Yəhuda padixahlırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **21** Həzəkiya ata-bowilirining arisida uhlidi; oqlı Manassəh ornida padixah boldı.

21 Manassəh padixah bołożanda on ikki yaxta bołup, Yerusalemda əllik bəx yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Həzfibah idi. **2** U Pərvərdigar Israillarning aldidin həydəp qikiriwətən yat əlliklərning yirginqlik adətlirigə ohxax ixlar bilən Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolossenə kıldı. **3** U atisi Həzəkiya buzup yokatkan «yukarı jaylar»nı kaytidin yasatti; u Baaloja atap կurbangahlarnı saldurup, Israilning padixahı Ahəb կələndək bir Axərah məbəd yasidi; u asmandiki nuroqunlojan ay-yultuzlaroja bax urdi wə ularning կullukloja kirdi. **4** U Pərvərdigarning əyidimə կurbangahlarnı yasatti. Xu ibadəthana toopruluk Pərvərdigar: Mən

Yerusalemda Mening namimni köyimən, degənidi. **5** U Pərvərdigarning əyining ikki höylisidə «asmanning կoxuni»qa կurbangahlarnı atap yasatti. **6** Əz oçlini ottin etküzdi; jadugərqlik bilən palqılık ixlətti, əzığə jinkəxlər bilən əpsunqılları bekitti; u Pərvərdigarning nəziridə san-sanaksız rəzillikni əkili uning əqəzipini կozoji. **7** U yasatqan «Axərah» oyma məbədini [Hudanıng] əyigə koydi. Xu ey toopruluk Pərvərdigar Dawutka wə uning oqlı Sulaymanoja: — «Bu eyda, xundakla Israilning həmmə կəbililirining zeminləri arisidin Mən tallıqan Yerusalemda Əz namimni əbədgiqə կaldurımən; **8** əgər Israil pəkət Mən ularoja tapiliojan barlıq əmrlərgə, yəni Əz կulum Musa ularoja buyruqan barlıq կanunoja muwapiq əməl կilişka kəngül koysila, Mən ularning putlirini ata-bowilirioja təkşim կələqan bu zemindən kaytidin nerı կılınmayan», degənidi. **9** Lekin ular կulağ salmayttı; xunglaxkımı, Manassəh ularni xundak azdurdı, ular Pərvərdigar Israillarning aldidin հələk կələqan yat əlliklərдин axurup rəzillik կəltəti. **10** Xunga Pərvərdigar Əz կulları bolossenə pəyojəmbərlərinin wasitisi arkılık mundağ dedi: — **11** Yəhūdanıng padixahı Manassəh, bu yirginqlik կələqanı əkili, hətta uningdin ilgiri etkən Amoriylar կələqan barlıq rəzillikten ziyadə rəzillik əkili, uning butliri bilən Yəhūdanımu gunahka azdurojını üçün **12** Israilning Hudası Pərvərdigar mundağ dəydi: — «Mana, Yerusalem bilən Yəhūdanıng üstigə xundak balayı»apət kəltürimənki, kimki uni anglisila կulaqları zingildəp ketidü. **13** Mən Samariyəni əlqigən tana wə Ahəbning jəmətini təkxürgən tik əlqigüq yip bilən Yerusalemni təkxürtimən; kixi կəqini qaykap sürtkəndin keyin düm kəmtürüp կoyojandək, Yerusalemni qaykap ərəyimən. **14** Mən mirasının qələqənliridinmə waz keqip, düxmənlirining կəliqə tapxurimən; ularni həmmə düxmənlirigə bulang-talang obyekti wə olja əkili berimən; **15** Qünki ular Mening nəzirimdə rəzil bolossenə əkili, ularning ata-bowiliri Misirdin qikqan kündin tartip bügüngiçə əqəzipimiñ կozojap kəldi». **16** Manassəh əmdi pütkül Yerusalemni bir qetidin yənə bir qətigiqə կənoqa toldurup, kəp nahək կan tekküzdi wə ohxaxla əzi կiliwatkan gunahı bilən Yəhūdalarnı azdurup, ularning Pərvərdigarning nəziridəki rəzillikni կilişkə səwəb boldı. **17** Manassəhning baxka ickləri həm կələqənlirining həmmisi, jümlidin u sadir կələqan gunah, «Yəhuda padixahlırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **18** Manassəh ata-

bowilirining arisida uhlidi wə eż eyining beoǵıda, yəni Uzzahning beoǵıda dəpnə kılindi. Andin oólı Amon uning ornida padixah boldi. **19** Amon padixah bolğanda yigırma ikki yaxta bolup, Yerusalemda ikki yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Məxulləmət idi; u Yotbahlık Hərəuzning kızı idi. **20** Amon atisi Manassəh kılıqandək Pərwərdigarning nəziridə rəzil boloğanni kılatti. **21** U atisi mangajan barlık yollarda mangatti; u atisi kullukında bolğan butlarning kullukında bolup, ularoja səjdə kılıp, **22** Pərwərdigarning yolidə yürməy, eż ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarnı tərk kıldı. **23** Əmdi Amonning hizmətkarları padixahını kəstləp, uni eż ordisida əltürdi. **24** Lekin yurt həlkə Amon padixahını kəstligənlərning həmmisini əltürdi; andin yurt həlkə uning ornida oólı Yosiyani padixah kıldı. **25** Amonning baxka ixliri həm kılıqanlırinin həmmisi «Yəhuda padixahırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **26** U Uzzahning beoǵıda eż kəbrisidə dəpnə kılindi. Andin oólı Yosiya uning ornida padixah boldi.

22 Yosiya padixah bolğanda səkkiz yaxta bolup, Yerusalemda ottuz bir yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Yədiddah idi; u Bozkatlık Adayanıng kizi idi. **2** Yosiya Pərwərdigarning nəziridə durus boloğanni kılıp, hər ixta atisi Dawutning barlık yolidə yürüp, nə ongoja nə soloja qətnəp kətmidi. **3** Padixah Yosiya səltənitining on səkkizinci yılıda, padixah Məxullamning nəwrisi, Azaliyanıng oólı katip Xafanni Pərwərdigarning əyigə əwətip: **4** «Bax kahın Hılkıyanıng kəxioja qıkıp xuni buyruqjinki, u Pərwərdigarning əyigə elip kelingən, dərvaziwənlər həlkətin yioqan pulni sanisun. **5** Andin ular Pərwərdigarning əyini ongxaydioqan ixlarnı nazarat kılıquçı ixqılaroja tapxurup bərsun. Bular həm Pərwərdigarning eyidiki buzulqan yərlərini ongxaxka əydə ixligüqilərgə, yəni yaqaqqıllar, tamqıllar wə taxtiraxlaroja bərsun. Ular muxu pul bilən əyni ongxaxka lazım bolğan yaqaq bilən oyuloqan taxlarnı setiwsunsun, degin» — dedi. **7** Lekin uların qolioja tapxurulqan pulning hesabi kılınmadi. Qünki ular insap bilən ix kılatti. **8** Bax kahın Hılkıya katip Xafanoja: — Mən Pərwərdigarning eyida bir Təwrat kitabını taptım, dedi. Xuni eytip Hılkıya kitabını Xafanoja bərdi. U uni okudu. **9** Andin keyin katip Xafan padixahıning kəxioja berip padixahı həwər berip: — Hizmətkarları ibadəthanidiki pulni yioqip Pərwərdigarning əyini ongxaydioqan ix bexilirining

köllirioja tapxurup bərdi, dedi. **10** Andin katip Xafan padixahı: Hılkıya manga bir kitabını bərdi, dedi. Andin Xafan padixahı uni okup bərdi. **11** Wə xundak boldiki, padixah Təwrat kitabining səzlərini anglojanda, eż kiyimlirini yirtti. **12** Padixah Hılkıya kahın bilən Xafanning oólı Ahıkamoja, Mikayanıng oólı Akbor bilən Xafan katipkə wə padixahıning hizmətkarı Asayaqa buyrup: — **13** Berip mən üçün wə həlkə üçün, yəni pütkül Yəhudadikər üçün bu tepliqan kitabning səzləri toqrisida Pərwərdigardin yol soranglar. Qünki ata-bowilirimiz bu kitabning səzlərigə, uningdiki bizlərgə pütülgənlirigə əməl kılıxka kulaq salmiojanlıtı tüpəylidin Pərwərdigarning bizgə kozojaloqan oğəzipi intayın dəhxətlik, dedi. **14** Xuning bilən Hılkıya kahın, Ahıkam, Akbor, Xafan wə Asayalar Harhasning nəwrisi, Tikwaḥıning oólı kiyim-keçək begi Xallumning ayalı ayal pəyoqəmbər Huldahning kəxioja berip, uning bilən səzləxti. U Yerusalem xəhərinin ikkinçi məhəllisidə olturatti. **15** U ularoja mundak dedi: — Israelning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silərnı əwətkən kixığa mundak dənglər: — **16** Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana Mən Yəhūdanıng padixahı okuqan kitabning həmma səzlərini əməlgə axurup, bu jayoja wə bu yərdə turoqılar olayı'apət qüxürimən. **17** Qünki ular Meni taxlap, baxka ilahılar oja huxbu yekip, köllirining həmmə ixliri bilən Mening aqqikimni kəltürdi. Uning üçün Mening kəhrim bu yərgə karap yandi həm eqrürüməydi. **18** Lekin silərnı Pərwərdigardin yol soriqili əwətkən Yəhūdanıng padixahıja bolsa xundak dənglər: Sən anglojən səzlər toqrisida Israelning Hudasi Pərwərdigar xundak dəydu: — **19** Qünki kənglüng yumxaq bolup, muxu jay wə uningda turoqılar ojning wəyranə wə lənətkə aylandurulidioqanlıtı toqrisida ularını ayibləp eytən səzlərimni anglojinqingda, Pərwərdigarning alidə əzüngni təwen kılıp, kiyimlirini yirtip, Mening aldimda yioqılıqning üçün, Mənmu duayingni anglidim, dəydu Pərwərdigar. **20** Buning üçün seni ata-bowiliring bilən yioqılıxka, eż kəbrəngə amanhətirjəmlik iqidə berixka nesip kılımən; sening kezlinq Mən bu jay üstigə qüxüridioqan barlık küləpətlərni kərməydi». Ular yenip berip, bu həwərnı padixahıya yətküzdi.

23 Padixah adəmlərni əwətip, Yəhuda bilən Yerusalemning həmmə akşakallırını eż kəxioja qakırtıp kəldi. **2** Padixah Pərwərdigarning

eyigə qıktı; barlıq Yəhudadıki ər kixılər wə Yerusalemda turuwatkanlarning həmmisi, kahinlər bilən pəyojəmbərlər, yəni barlıq həlk, əng kiqikidin tartıp qongiqliqə həmmisi uning bilən billə qıktı. Andin u Pərvərdigarning əyidə təpilösən əhdə kitabining həmmə səzlirini ularoqa okup bərdi. **3** Padixaḥ, tüwrükning yenida turup Pərvərdigarning aldida: — Pərvərdigar oqa əgixip pütün kəlbim wə pütkül jenim bilən Uning əmrlirini, həküm-guwaḥlıkları wə bəlgilimilirini tutup, uxbu kitabta pütülgən əhdigə əmal ərimən dəp əhdigə əzini baqlıdı. Xuning bilən həlkning həmmisimə əhdə aldida turup uningoja əzini baqlıdı. **4** Andin keyin padixaḥ, bax kahin Hılkıya bilən orun basar kahinləroqa wə həm dərwazıwənlərgə: — Baaloqa, Axərah buti oqa wə asmannıng barlıq əxunioqa atap yasaloğan barlıq əswab-üskünilərni Pərvərdigarning əyidin qıkırıwetinqər, dəp əmr kıldı; u bularni Yerusalemning sirtida, Kidron etizlikdə kəydürdi wə küllirini Bəyt-Ələgə elip bardi. **5** U Yəhuda padixaḥlırinin Yəhuda xəhərliridiki «yükiri jaylar»da həmdə Yerusalemning ətraplıridiki «yükiri jaylar»da huxbuy yanduruxka tikligən but kahinlərini, xuningdək Baaloqa, kuyaxka, ayoqa, yultuz türkümlürigə həmdə asmannıng barlıq əxunioqa huxbuy yakquqılları ixtin həydiwətti. **6** U Pərvərdigarning əyidin Axərah butni elip qıkip Yerusalemning sirtioqa elip berip, Kidron jılıqisioqa apirip xu yerdə kəydürüp kukum-talkan kılıp ezip, topisini addiy pukraların qəbriləri üstigə qeqiwətti. **7** Andin u Pərvərdigarning əyigə jaylaşkan bəqqiwazlarning turaloşulurunu qekip oqlattı; bu eylərdə yənə ayallar Axərah butka qedir tokuyttı. **8** U Yəhuda xəhərliridin barlıq kahinlərini qakırtıp, əziga yiojdi. Andin u Gəbadın tartıp Bəər-Xəbaşıqə kahinlər huxbuy yakıdioğan «yükiri jaylar»ni buzup buloqiwətti; u «dərwazılardıki yukiri jaylar»ni qekip buzdi; bular «Xəhər baxlıqı Yəxuanıng կսվիկ»ning yenida, yəni xəhər կսվիկ oqa kirix yolinə sol təripidə idi **9** (əmdi «yükiri jaylar»diki kahinlarning Yerusalemda Pərvərdigarning kurbangahıqə qıqxı qəkləngənidə; lekin ular dawamılıq əz ərindəxliyi bilən birgə pitir nanlardın yeyixigə tuyəssər idi). **10** Yosiya həqkim əz oqlı yaki kızını Moləkkə atap ottin etküzmisən dəp, Hınnomning oqlining jılıqisidiki Tofətnimu buzup buloqiwətti. **11** Pərvərdigarning əyigə kiridiqən yolinə eojizida Yəhuda padixaḥlıri kuyaxka təkdir kılıp koyoqan atlarnı xu yərdin

yetkəp, «kuyax hərwiliri»ni otta keydürüd (ular [ibadəthanining] həylilirioqa jaylaxşan, Natan-Mələk degən aqwatning eyining yenida turattı). **12** Padixah yənə Yəhūda padixahlıri Ahazning balihanisining egzisidə salduroğan kurbangahları wə Manassəh Pərvərdigarning eyining ikki həylisiqə yasatkan kurbangahları qekip kukum-talkan kiliwətti; u ularning topisini u yərdin elip, Kidron jılıqsiqə qeqiwətti. **13** Israilning padixahı Sulayman Yerusalemning məxrik təripiga wə «Halak teoqi»ning jənubioqa Zidoniylarning yirginqlik buti Axtarot, Moabiyarlarning yirginqlik buti Kemox wə Ammonlarning yirginqlik buti Milkomoja atap yasatkan «yukiri jaylar»nimü padixah búzup bulqiwətti. **14** U but tüwrüklərni parqılap, Axərah, butlırını kesip yiğitip, ular turoğan yərlərni adəm səngəkliri bilən toldurdu. **15** U yənə Israilni gunahka putlaxturoğan, Nibatning oqlı Yəroboam Bəyt-Əldə salduroğan kurbangah bilən «yukiri jay»ni, ularni búzup qakçı, andin keyin «yukiri jay»ni keydürüp kukum-talkan kiliwətti, Axərah butinimu keydürüwətti. **16** Yosiya burulup ərap, taqdiki kəbrilərni kərüp, adəm əwətip kəbrilərdiki səngəklərni kolap qıkırıp, kurbangah üstidə keydürüd, xu yol bilən uni bulqiwətti. Bu ixlar Pərvərdigarning kalamini yətküzüp, dəl ularni aldin'ala bexarət kılıp jakarlıqan Hudanıg adimining səzining əməlgə axuruluxi idi. **17** Andin Yosiya: Kez aldimdiki bu kəbrə texi kimning? — dəp soridi. Xəhərdikilər uningoşa: Bu Yəhudadin kəlgən, silining Bəyt-Əldiki kurbangahını buzoğan muxu ixlirini bexarət kılıqan Hudanıg adimining kəbrisi ikən, dedi. **18** Yosiya: — Uni koyunglar, həqkim uning səngəklirini midirlətmisün, dəp buyrudi. Xuning bilən ular uning səngəkliri bilən Samariyədin kəlgən pəyəqəmbərning səngəklirigə həqkimni təgküzəmidi. **19** Andin Yosiya Israilning padixahlıri Pərvərdigarning əqəzipini կօզօյան, Samariyəning xəhərlirdə yasatkan «yukiri jaylar»diki barlıq eylərni qakçı; u ularni Bəyt-Əldə kiloqandak kılıp, yokattı. **20** U u yərlərdiki «yukiri jaylar»oja has boğan həmmə kahınlarnı kurbangahning üstidə əltürüp, kurbanlık kıldı, andin ularning üstığa adəm səngəklirini keydürüd; u ahirda Yerusaleməqə yenip bardı. **21** Padixah barlıq həlkə yarlıq qüxtürüp: — Bu əhdə kitabida pütülgəndək, Hudayinglar Pərvərdigarоja «ötüp ketix həyti»ni etküzunglər, dəp buyrudi. **22** «Batur hakimlər»

Israilning üstidin höküm sürgən künlərdin tartip, nə Israil padixahlırinining waqtılrida nə Yəhuda padixahlırinining wakıtlırıda undak bir «etüp ketix həyti» etküzüllüp bəkmiojanidi; **23** Yosiya padixahning səltənitining on səkkizinqi yılıda, Pərvərdigar oja atap bu «etüp ketix həyti» Yerusalemda etküzüldi. **24** Xuningdək Yosiya Yəhuda yurtida wə Yerusalemda pəyda bolovan jinkəxlər wə palqılnar, tərafim məbudulları, hərkəndək butlar wə barlıq baxka lənətlik nərsilərni zemindən yokattı. Uning xundak kiliixinin məksiti, Hilkiya kahin Pərvərdigarning oyidin tapşan kitabta hatırıləngən Təwrəttiki səzlərgə əməl kilixitin ibarət idi. **25** Uningdək Musa oja qüxürülən kanunoja intilip pütün kəlbı, pütün jeni wə pütün küqi bilən Pərvərdigar oja käytip, əzini beoixliojan bir padixah uningdin ilgiri bolmiojanidi wə uningdin keyinmu uningoja ohxax birsi bolup bəkmidi. **26** Lekin Pərvərdigarning aqqığı Manassəhning Əzini rənjitkən barlıq rəzillikləri tüpəylidin Yəhuda oja tutaxkəndin keyin, Əzining xiddətlik ojəzipidin yanmadi. **27** Pərvərdigar: — Israilni taxliqandək Yəhūdanimu Əz kezümdin neri kılımən wə Əzüm talliojan bu xəhər Yerusalemni wə Mən: — «Mening namim xu yərdə bolid» deyən xu ibadəthanini tərk kılımən, dedi. **28** Yosiyaning baxka əməlləri həm kilojanlırinining həmmisi «Yəhuda padixahlırinining tarix-təzkiriləri» deyən kitabta pütülgən əməsmidi? **29** Uning künləridə Misirning padixahı Pirəvn-Nəko Asuriyəning padixahı oja hujum kılıqlı Əfrat dəryası oja bardı. U qəođda Yosiya padixah Pirəvn bilən sokuxuxka qıktı; lekin Pirəvn uni körüp Məgiddoda uni eltürdi. **30** Hizmətkarlıri uning olükini jəng hərwisi oja selip Məgiddodin Yerusalem oja elip kelip, uni əz kəbrisidə dəpnə kıldı. Yurt həlkə Yosiyaning ooğlu Yəhənahaznı məsih kılıp, atisining ornida padixah kıldı. **31** Yəhənahaz padixah bolovanında yığırma üq yaxta bolup, üq ay Yerusalemda saltənat kıldı. Uning anisining ismi Hamutal idi; u Libnahlıq Yərəmianying kizi idi. **32** Yəhənahaz bowlılıri barlıq kilojanlıridək, Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolovan kıldı. **33** Əmdi Pirəvn-Nəko uning Yerusalemda səltənat kılmaslığı üçün, uni Hamat yurtidiki Riblahda solap koydi wə [Yəhuda] zemini oja yüz talant kümüx bilən bir talant altun selik qüxtürdi. **34** Andin Pirəvn-Nəko Yosiyaning ooğlu Eliakimni atisining ornida padixah kılıp, ismini Yəhənakimoja ezbərtti. U Yəhənahaznı ezi bilən Misiroja elip kətti; Yəhənahaz Misiroja kılıp xu yərdə əldi. **35**

Yəhənakim kümüx bilən altunni Pirəwnga bərdi; lekin Pirəwnning xu buyrukını ijra kılıp pulni tapxurux üçün yurtka hərbir adamning qamioja karap baj-alwan koyojanidi; altun wə kümüxni u yurtnıng həlkədən, hərbirigə salojan əlqəm boyiqə Pirəvn-Nəko oja berixkə yioqkanidi. **36** Yəhənakim padixah bolovanında yığırma bəx yaxta bolup, on bir yıl Yerusalemda saltənat kıldı. Uning anisining ismi Zibidah idi; u Rumahlıq Pədayanıng kizi idi. **37** Yəhənakim bowlılıri barlıq kilojanlıridək Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolovan kıldı.

24 Uning künləridə Babilning padixahı Nebokadnəsar [Yəhuda oja] hujum kiliçka qıktı; Yəhənakim uningoja üq yiloqıqə bekjindi boldı, andin uningdin tenip uning həkümranlıq oja karxi qıktı. **2** Xu waqtılarda Pərvərdigar uningoja hujum kiliçka Kaldıylər bulangqılar xaykisi, Suriylər bulangqılar xaykisi, Moabıylar bulangqılar xaykisi, wə Ammonıylar bulangqılar xaykilirini kozqıldı; u ularni Yəhūdanı halak kiliç üçün kozqıldı. Bu ixlar Pərvərdigar Əz kulları bolovan pəyəqəmbərlər arkılık agah kılıçan sez-kalamining əməlgə axuruluxi idi. **3** Dərwəkə Pərvərdigarning eytkinidək, Manassəhning gunahlıları tüpəylidin Yəhūdanı Əz kezliridin neri kiliç üçün, bu ixlar ularning bexioqa qüxti. **4** Qünki [Manassəhning] nahək kan teküp, Yerusalemni nahək kanlar bilən tolduroqını tüpəylidin, Pərvərdigar [Yəhūdalarnı] əpu kiliçka kengli unimaytti. **5** Yəhənakimning baxka ixləri həm kilojanlırinining həmmisi «Yəhuda padixahlırinining tarix-təzkiriləri» deyən kitabta pütülgən əməsmidi? **6** Yəhənakim atabowlırinining arısında uhildi; oöli Yəhənakin uning ornida padixah boldı. **7** Misirning padixahı bolsa əz yurtidin ikkinçi qıkmidi. Qünki Babilning padixahı «Misir ekini»din tartip Əfrat dəryası ojaqə bolovan Misir padixahı oja təwə zeminni tartıwalojanidi. **8** Yəhənakin padixah bolovanında on səkkiz yaxta bolup, üq ay Yerusalemda saltənat kıldı. Uning anisining ismi Nəhuxta idi; u Yerusalemıq Əlnatanning kizi idi. **9** Yəhənakin atisining barlıq kilojanlıridək Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolovan kıldı. **10** Babilning padixahı Nebokadnəsarning sərdarları Yerusalem oja jəng kılıqlı qıkip, xəhərni kamal kıldı. **11** Uning sərdarları xəhərni kamal kılıp turoqanda Nebokadnəsar əzimü xəhərning sırtı ojaqı kıldı. **12** Andin Yəhūdanıng padixahı Yəhənakin bilən anisi, barlıq hizmətkarlıri, əməldarları wə

aqwatliri Babil padixaһining aldiqa qikip uningoja tən bərdi. Xundak կilip Babilning padixaһı eз səltənitining səkkizinqi yilda uni əsir կilip tutti. **13** Neboқadnəsər Pərvərdigarning eyidiki barlıq həzinilər bilən padixaһining ordisidiki həzinilərni elip kətti; Pərvərdigar agaһ bərginidək, u Israilning padixaһı Sulayman Pərvərdigarning ibadəthanisi üçün yasatkan həmmə altun қaqa-əswablarni kesip sekti. **14** Yerusalemning barlıq aħalısını, jümlidin həmmə əməldarlar, həmmə batur palwanlar, jəmiy bolup on ming əsirni wə barlıq hünərwənlər wə təmürqılərnimə elip kətti; yurttiki həlkətin əng namratlardın baxka heqkim kalmidi. **15** U Yəħoakinni Babiloja elip kətti wə xuningdək padixaһining anisini, padixaһining ayallırını, uning aqwatliri wə yurttiki mətiwərlərni əsir կilip Yerusalemın Babiloja elip bardi. **16** U batur-palwanlarning həmmisini (yətta ming idi), hünərwən wə təmürqılərni (jəmiy bir ming idi) – bularning həmmisi jənggiwar adəmlər bolup, Babilning padixaһı ularnı əsir կilip, Babiloja elip kətti. **17** Andin Babilning padixaһı Yəħoakinning taqisi Mattaniyanı uning ornidə padixaһ կilip, uning ismini Zədəkiyaqa əzgərtti. **18** Zədəkiya padixaһ bolğanda yigirma bir yaxta bolup, on bir yil Yerusalemda səltənat kıldı. Uning anisi Libnahlıq Yərəmīyaning kizi bolup, ismi Həmatal idi. **19** Zədəkiya Yəħoakimning barlıq kılıqinidək, Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolğanı kılatti. **20** Pərvərdigarning Yerusalemıq həm Yəħuda oja karatkan oqəzipi tüpəylidin, Pərvərdigar ularnı Əz həzuridin həydiwətküqə bolğan arılıkta, təwəndiki ixlar yüz bərdi: – awwal, Zədəkiya Babil padixaһıqə isyan ketürdi.

25 Andin xundak boldiki, uning səltənitining tokkuzinqi yili, oninqi ayning oninqi künidə Babil padixahı Nebokədnəsar pütkül koxunioqa yetəkçilik kılıp Yerusalem oja hujum kılıxka kəldi; həmdə uni қorxiwelip bargah kürup, uning ətrapida қaxapotəylərni küruxti. **2** Xuning bilən xəhər Zədəkiyanıng on birinqi yilioqqa müşasırıdə turdi. **3** Xu yili tetinqi ayning tokkuzinqi künü xəhərdə eojir kəhətçilik həmmini başkan wə zemindikilər üçünmu həq axozuk կalmışanıdi. **4** Xəhər sepili besüldi; barlıq jənggiwar ləxkərlər қaşmakçı bolup, tün keqidə bədər tikiwetixti. Ular padixahıng bacqısioqa yekin «ikkı sepil» arılıkiddiki dərwazidin ketixti (kaldıylar bolsa xəhərning həryenida turatti). Ular [Iordan

jilqisidikii] «Arabah tüzləngliki»ni boylap keqixti. **5** Lekin kaldiylərnin koxunu padixañni koçlap Yeriho tüzlənglikidə Zədəkiyaçına yetixti; uning pütün koxunu uningdin tarkılıp kətkənidir. **6** Wə ular padixañni tutup, Riblah xəhiriğə, Babil padixañining aldioça apardı; ular xu yərdə uning üstigə həküm qıkardı. **7** [Babil padixañi] Zədəkiyaning oonullarını uning kez aldida kətl kıldı; andin Zədəkiyaning kezlirini oyuwətti; u uni mis kixanlırlar bilən baoçlap, Babilə elip bardı. **8** Wə bəxinqi ayning yəttinqi künidə (bu Babil padixañi Nebokədnəsarning on tokkuzinqi yili idi) Babil padixañining hizmətkarı, pasiban begi Nebozar-Adan Yerusaleməqə yetip kəldi. **9** U Pərvərdigarning əyini, padixañning ordisini wə xəhərdiki barlıq eylərni kəydüriwətti; barlıq bəhəywət imarətlərgə u ot koyup kəydüriwətti. **10** Wə pasiban begi yetakqılıkiddiki kaldiylərning pütkül koxunu Yerusalemning ətrapidiki pütkül seplilini ərəwətti. **11** Pasiban begi Nebozar-Adan xəhərda қalqan baxka kixilərni, Babil padixañi tərəpkə keqip təslim bolqanlarnı wə қalqan hünərəwlərni əsir kılıp ularni elip kətti. **12** Lekin pasiban begi zemindiki əng namratlarning bir hissəsi üzümzarlıklarını pərwix kılıxka wə terikqılık kılıxka kaldu. **13** Kaldıylar Pərvərdigarning əyidiki mistin yasaloqan ikki tüwrükni, das təqliklərini wə Pərvərdigarning əyidiki mistin yasaloqan «dengiz»ni qeqip, barlıq mislirini Babilə elip kətti. **14** Ular yənə [ibadətta ixlitilidiojan] idixlər, gürjək-bəlgürjəklər, lahxigirlar, piyalə-tahsilər həm mistin yasaloqan barlıq əswablarnı elip kətti; **15** huxbuydanlar wə қaqılarnı bolsa, altundın yasaloqan bolsimu, kümüxtin yasaloqan bolsimu, ularning həmmisini pasiban begi elip kətti. **16** Wə Sulayman [padixañ] Pərvərdigarning eyi üçün mistin yasatkan ikki tüwrük wə «dengiz»ni, xundakla das təqliklərini elip kətti; bu mis saymanlarning eçirlikini əlqəx mumkin əməs idi. **17** Birinqi tüwrükning egizliki on səkkiz gəz, uning üstidiki təji bolsa mis bolup, egizliki üq gəz idi; uning pütün aylanması tor xəklidə həm anar nushisida bezəlgənidir, həmmisi mistin idi; ikkinqi tüwrükmu uningoja ohxax bolup, umu anar nushisida bezəlgənidir. **18** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kahin Seraya, orunbasar kahin Zəfaniya wə ibadəthanidiki üq nəpər ixikbakarnimu əsirgə aldı. **19** U xəhərdin ləxkərlərni baxkuri diojan bir aqwat əməldarnı, xəhərdin tapşan orda məslihətqılıridin bəxini, yərlik həlkni ləxkərlilikkə tizimlioquqı, yəni

қохunning сөрдарining катипини wə xəhərdin atmix nəpər yərlik kixini tutti. **20** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularni Babil padixaһining aldioqa, Rıblahqa elip bardi. **21** Babil padixaһı Hamat zeminidiki Rıblahda bu kixilərni kılıqlap əltürüwətti. Xu yol bilən Yəhədua eз zeminidin sürgün kılındı. **22** Yəhədua zeminida қalojan kixilərni, yəni Babil padixaһı Nebokadnəsar қaldurojan kixilərni bolsa, u ularni idarə kılıx üçün, ularning üstigə Xafanning nəvrisi, Ahikamning oğlı Gədaliyani təyinlidi. **23** Dalada қalojan Yəhəduanıng ləxkər baxlıkları həm ləxkərləri Babil padixaһining Xafanning nəvrisi, Ahikamning oğlı Gədaliyani zemin üstigə həkümranlıq kılıxka belgiligənlilikini anglap қaldı; xuning bilən [bu ləxkər baxlıkları adəmləri bilən] Mizpah xəhīrigə, Gədaliyanıng yenioqa kəldi; baxlıklär bolsa Nətaniyanıng oğlı Ixmail, Kareahning oğlı Yoħanan, Nətofatlıq Tanhumətnıng oğlı Seraya wə Maakat jəmətidin birsining oğlı Jaazaniya idi. **24** Gədaliya ular wə adəmlərígə: «Kaldıylərgə bekjinxtin qorkmanglar; zemində olturaklıxip Babil padixaһioqa bekjininglar, xundak қilsanglar silərgə yahxi boldiu» dəp kəsəm kıldı. **25** Əmdi yəttinqi ayda xundak boldiki, xalzadə Əlixamanıng nəvrisi, Nətaniyanıng oğlı Ixmail on adəm elip kelip, Gədaliyani həm Mizpahda uning yenida turojan Yəhədiylər wə Kaldıylərni urup əltürdi. **26** Xuning bilən barlıq həlk, kiqik bolsun, qong bolsun, wə ləxkər baxlıkları ornidin turup Misiroja kirdi; qünki ular Kaldıylərdin qorqattı. **27** Wə xundak boldiki, Yəhədua padixaһı Yəhəoakin sürgün bolovan ottuz yəttinqi yılı on ikkinqi aynıng yigirmə yəttinqi künü munu ix yüz bərdi; Əwil-Merodak Babilə padixaһ bolovan birinqi yılı, Yəhədua padixaһı Yəhəoakinning kəddini ketürüp, uni zindandin qıqardı; **28** U uningoja mulayim səz kılıp, uning ornini ezi bilən birgə Babilda turojan baxka padixaһlarning ornidin yüksiri kıldı; **29** Xuning bilən Yəhəoakin zindandığı kiyimlirini seliwetip, əmrinинг қalojan hərbir künidə hərdaim padixaһ bilən billə həmdastıhan boluxka tuyassər boldi. **30** Uningoja beqixliojan daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni uningoja əmrinинг hərbir künü tuyassər kılınojan.

Tarih-təzkirə 1

1 Adəm'ata, Xet, Enox, **2** Kenan, Maḥalalel, Yarəd, **3** Hənəh, Mətuxəlah, Ləməh, **4** Nuh, Nuhtin Xəm, Həm, Yafətlər tərəlgən. **5** Yafətning oqulları Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **6** Gomərnинг оқуллари Axkinaz, Difat wə Togarmah idi. **7** Yawanning оқуллари Elixah, Tarix idı, Kittiylar bilən Rodaniylar uning əwladlari idi. **8** Hamning оқуллари kux, Misir, Put wə Qanaan idi. **9** Kuxning оқуллари Seba, Həwilah, Sabtah, Raamah wə Sabtika idi. Raamaning oqlı Xeba wə Dedan idi. **10** Kuxtin yənə Nimrod tərəlgən; u yər yüzidə naḥayıti zəbərdəs bir adəm bolup qıktı. **11** Misirning əwladliri Ludiylar, Anamiylar, Ləhabiyalar, Naftuhiyalar, **12** Patrosiyalar, Kasluhiyalar (Filistiyər Kasluhiylardın qıçqan) wə Kaftoriylar idi. **13** Qanaandin tunji oqul Zidon tərilip, keyin yənə Hət tərəlgən. **14** Uning əwladliri yənə Yəbusiyalar, Amoriyalar, Gırgaxiyalar, **15** Hıwiylar, Arkiyalar, Siniyalar, **16** Arwadiyalar, Zəmariyalar wə Hamatiyalar idi. **17** Xəmning oqulları Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; [Aramning oqulları] Uz, Hul, Gətər, Məxək idi. **18** Arfahxadtın Xeləh tərəldi, Xelahtin Ebər tərəldi. **19** Ebərdin ikki oqul tərəlgən bolup, birining ismi Pələg idi, qünki u yaxioğan dəwrə yər yüzü bəltünüp kətkənidir; Pələgning inisining ismi Yoqtan idi. **20** Yoqtandın Almodad, Xələf, Hazarmawət, Yerah, **21** Hədoram, Uzal, Diklah, **22** Ebal, Abimaəl, Xeba, **23** Ofir, Həwilah, Yobab tərəldi. Bularning həmmisi Yoqtanning oqulları idi. **24** Xəm, Arfahxat, Xeləh, **25** Ebər, Pələg, Rəu, **26** Serug, Nahor, Tərah, **27** andin Abram dunyaçığı kəldi (Abram bolsa İbrahimning ezi). **28** İbrahimning oqulları Ishak bilən Ismail idi. **29** Təwəndikilər ularning əwladları: Ismailning tunji oqlı Nebayot bolup, қalojanlı Kedar, Adbəəl, Mibsam, **30** Mixma, Dumah, Massa, Hədad, Tema, **31** Yatur, Nafix, Kədəməh; bularning həmmisi Ismailning oqulları idi. **32** İbrahimning tokili Kəturahdin tərəlgən oqullar Zimran, Yoqxan, Medan, Midiyən, Ixbak wə Xuah idi. Yoqxanning oqulları Xeba bilən Dedan idi. **33** Midiyanning oqulları Əfah, Efər, Hənəh, Abida, Əldaah idi. Bularning həmmisi Kəturahning əwladları. **34** İbrahimdin Ishak tərəldi. Ishakning oqulları Əsaw bilən Israil idi. **35** Əsawning oqulları Elifaz, Reuel, Yəux, Yaalam wə Korah idi. **36** Elifazning oqulları Teman, Omar, Zəfi, Gata, Kenaz, Timna wə Amalək idi. **37** Reuelning oqulları Nahat, Zərah, Xammah bilən

Mizzah idi. **38** Seirning oqulları Lotan, Xobal, Zibion, Anah, Dixon, Ezər wə Dixan idi. **39** Həri bilən Həmam Lotanning oqulları idi (Timna Lotanning singlisi idi). **40** Kobalning oqulları Alyan, Manaḥat, Əbal, Xəfi bilən Onam idi. Zibionning oqulları Ayah bilən Anah idi. **41** Anaḥning oqlı Dixon idi. Dixonning oqulları Həmran, Əxbən, İtran bilən Keran idi. **42** Ezərning oqulları Bilhan, Zaawan, Yaakan idi. Dixanning oqulları uz bilən Arran idi. **43** Israillaroja həkimranlıq kılıdiqan padixaḥ bolmioğan zamanlarda, Edom zeminoğan padixaḥ bolğanlar munu kixilər: Beorning oqlı Bela; uning paytəhti Dinhəbab, dəp atılıtti. **44** Bela əlgəndin keyin Bozrahlıq Zərahning oqlı Yobab uning orniçoğan padixaḥ boldi. **45** Yobab əlgəndin keyin Təmanlarning yurtidin bolğan Huxam uning orniçoğan padixaḥ boldi. **46** Huxam əlgəndin keyin Bedadning oqlı Hədad uning orniçoğan padixaḥ boldi; Hədad degen bu adəm Moab dalasında Midiyənlərni tarmar kılıqan, uning paytəhtining ismi Awit idi. **47** Hədad əlgəndin keyin Məsrəkahlıq Samlah uning orniçoğan padixaḥ boldi. **48** Samlah əlgəndin keyin dərya boyidiki Rəhəbottin kəlgən Saul uning orniçoğan padixaḥ boldi. **49** Saul əlgəndin keyin Akborning oqlı Baal-Hənan uning orniçoğan padixaḥ boldi. **50** Baal-Hənan əlgəndin keyin Hədad uning orniçoğan padixaḥ boldi. Uning paytahtining ismi Pay idi. Uning ayalining ismi Məhətəbəl bolup, Məy-Zahabning nəvrisi, Matrədning kizi idi. **51** Andin Hədad əldi. **52** Edomluqlarning kəbilə baxlıkları: Kəbilə baxlıqi Timna, kəbilə baxlıqi Aliya, kəbilə baxlıqi Yətət, kəbilə baxlıqi Oholibamah, kəbilə baxlıqi Əlah, kəbilə baxlıqi Pinon, **53** Kəbilə baxlıqi Kenaz, kəbilə baxlıqi Teman, kəbilə baxlıqi Mibzar, **54** Kəbilə baxlıqi Magdiyəl, kəbilə baxlıqi Iram; bularning həmmisi Edomdiki kəbilə baxlıklıdır.

2 Israilning oqulları Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhuda, Issakar, Zəbulun, **2** Dan, Yusüp, Binyamin, Naftali, Gad wə Axirdin ibarət. **3** Yəhudanıñ oqlı Er, Onan wə Xilah idi. Bu üçqəylən Qanaanlıq Xuyanıñ kızıdınıñ bolğan. Yəhudanıñ tunji oqlı Er Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolğanlığıdın Pərvərdigar uning jenini aloğan. **4** Yəhudəçığı kelini Tamardin Pərəz bilən Zərah tərəlgən. Yəhudanıñ jəmiy bəx oqlı bolğan. **5** Pərəznıñ oqulları Həzron bilən Həmul idi. **6** Zərahning oqulları Zimri, Etan, Həman, Kalkol bilən Dara қatarlıq bəx idi. **7** Karmining oqlı Akar idi. Akar bolsa Huda lənət kılıqan nərsini elip, «İsrailə bala-

ķaza kälbürgüqi» bolup qikti. 8 Etanning oqlı Azariya idi. 9 Həzrondin tərəlgən oçullar Yərahəmiyəl, Ram wə Kaləb idi. 10 Amminadab Ramdin tərəlgən; Nahxon Amminadabtin tərəlgən; Nahxon Yəhuda kəbilisining baxlıkı bolqan. 11 Salmon Nahxondin tərəlgən; Boaz Salmondin tərəlgən. 12 Obəd Boazdin tərəlgən; Yəssə Obəddin tərəlgən. 13 Yəssəning oçullirining tunjisi Eliab, ikkinqisi Abinadab, üçinqisi Ximiya, 14 tətinqisi Nətanəl, baxinqisi Radday, 15 altınqisi Ozəm, yəttinqisi Dawut idi. 16 Zəruiya bilən Abigail ularning singlisi idi. Zəruiyaning Abixay, Yoab wə Asahəl degən üç oqlı bar idi. 17 Amasa Abigaildin təraldi; Amasanin atisi Ismaillardin bolqan Yətər idi. 18 Kaləb Azubah (Yeriot dəpmu atılıdu)tin oçul kərdi; [Azubahtın] bolqan oçulları Yəxər, Xobab wə Ardon idi. 19 Azubah əlgəndin keyin Kalab yənə Əfratni aldı; Əfrat uningoja Hurni tuşup bərdi. 20 Hurdin Uri tərəldi; Uridin Bəzaləl tərəldi. 21 Keyin Həzron Gileadning atisi Makirning kızını elip bir yastükə bax koyuwidi (u atmix yaxka kirgəndə uni aloqan), uningdin Səgub tərəldi. 22 Səgubtin Yair tərəldi; Yairning Gilead zeminida yigirmə üç xəhiri bar idi. 23 Gəxur bilən Aram xu yurttikilərdin «Yairning yeza-kıxlaklırı»ni, Kinatni wə uningoja қaraxlıq yezilar bolup jəməy atmix yeza-xəhərni tartiwaldi. Yukirikilarning həmmisi Gileadning atisi Makirning əwlədliridur. 24 Həzron Kaləb-Əfratahda əlgəndin keyin, ayali Abiyah uningoja Axhorni tuşdi; Axhor Təkoanıng atisi idi. 25 Həzronning tunji oqlı Yərahəmiyəlning oçulları Ram, Bunah, Orən, Ozəm wə Ahiyah idi. 26 Yərahəmiyəlning Atarah degən yənə bir ayali bar idi, u Onamning anisi idi. 27 Yərahəmiyəlning tunji oqlı Ramning oçulları Maaz, Yamin wə Ekər idi. 28 Onamning oçulları Xammay bilən Yada idi; Xammayning oçulları Nadab bilən Abixur idi. 29 Abixurnıng ayalıning ismi Abihayıl bolup, Abihayıldın uningoja Ahban bilən Molid tərəldi. 30 Nadabning oçulları Sələd bilən Appayim idi; Sələd ta əlgüqə oçul pərzənt kermigən. 31 Yixi Appayimning oqlı; Xexan Yixining oqlı; Ahlay Xexanning oqlı idi. 32 Xammayning inisi Yadanıng oçulları Yətər bilən Yonatan idi; Yətər taki əlgüqə oçul pərzənt kermigən. 33 Pələt bilən Zaza Yonatanning oçulları idi. Yukirikilarning həmmisi Yərahəmiyəlning əwlədliridur. 34 Xexan kız pərzənt kerüp, oçul pərzənt kermigənidir; Xexanning Misirlıq Yarha dəydiojan bir maliyi bar idi. 35 Xexan kızını maliyi Yarhaşa

hotunlukka bərgən, uningdin Yarhaşa Attay tərəlgən. 36 Attaydin Natan; Natandin Zabad tərəlgən. 37 Zabadtin Iflal; Iflaldin Obəd tərəlgən. 38 Obədtin Yəhə; Yəhədin Azariya tərəlgən. 39 Azariyadin Hələz; Hələzdin Əlasah tərəlgən. 40 Əlasahın Sismay; Sismaydin Xallum tərəlgən. 41 Xallumdin Yəkamiya; Yəkamiyadin Əlixama tərəlgən. 42 Yərahəmiyəlning inisi Kaləbning oçulları tewəndikilər: Mixa uning tunji oqlı bolup, Zifning atisi idi; Marixahmu uning oqlı bolup, Hebronning atisi idi. 43 Hebronning oçulları Korah, Tappuah, Rəkəm wə Xema idi. 44 Xemadin Rəkəm tərəlgən; u Yorkeamning atisi idi; Xammay Rəkəmdin tərəlgən. 45 Maon Xammayning oqlı; Maon Bəyt-Zurning atisi idi. 46 Kaləbning tokılı Əfahdin Həran, Moza wə Gazəz tərəlgən. Hərandin Gazəz tərəlgən. 47 Yahdayning oçulları Rəgəm, Yotam, Gəxan, Pələt, Əfaḥ wə Xaaflar idi. 48 Kaləbning tokılı Maakaħdin Xebər bilən Tirhanah tərəlgən; 49 Uningdin yənə Madmannahning atisi Xaaf, Makbinanıng atisi wə Gibeahning atisi Xiwa tərəlgən. Aksah Kaləbning kızı idi. 50 Yukirikilarning həmmisi Kaləbning əwlədləri. Əfratahning tunji oqlı Hurning oçulları: Kiriat-Yearimning atisi Xobal, 51 Bəyt-Ləhəmning atisi Salma, Bəyt-Gadərning atisi Harəf idi. 52 Kiriat-Yearimning atisi Xobalning əwlədləri: Harəf həmdə Manahatlarning yerimi idi. 53 Kiriat-Yearim jəmətliridikilər itriylər, putıylar, xumatiylar, mixraiylar bolup, bu jəmətlərdin yənə zoratiylar bilən əxtayoliylar ayrırilip qıkqan. 54 Salmaning əwlədləri Bəyt-Ləhəm bilən Nitofatlar, Atrot-Bəyt-Yoablar, Manahatlarning yerim kismı, zoriylar, 55 Yabəzdə olturnaklıxip kalqan Təwrat həttatlıri, yəni tiratiylar, ximatiylər bilən sukatıylar idi. Bularning həmmisi keniyələr bolup, Rəkəb jəmətining bowisi Hamatning əwlədliridin idi.

3 Dawutning Həbronda tuşulqan oçulları: tunji oqlı Amnon bolup, Yizrəllik Ahinoamdin bolqan; ikkinqisi oqlı Daniyal Karməllik Abigailden bolqan; 2 üçinqisi oqlı Abxalom Gəxurnıng padixahı Talmayning kızı Maakaħdin bolqan; tətinqisi oqlı Adoniya bolup, Həggittin bolqanıdı; 3 bəixinqisi oqlı Xəfatiya bolup, Abitaldin bolqanıdı; altinqisi oqlı İtriyam bolup, uning ayali Əglahdin bolqanıdı. 4 Bu altə oçul Dawuttin Həbronda tərəlgən; u Həbronda yəttə yil altə ay, Yerusalemda bolsa ottuz üç yil səltənət kılqan. 5 Yerusalemda uningoja Ammiyəlning kızı Bat-Xuadın bu tətəylən tərəlgən: ular Ximiya, Xobab, Natan

wə Sulayman idi. **6** Yənə Ibhar, Əlixama, Əlifələt, **7** Nogah, Nəfəg, Yafiya, **8** Əlixama, Əliyada, Əlifələt qatarlıq tokkuz oqul bolovan. **9** Bularning həmmisi Dawutning oqulları idı; uningdin baxka tokallırıdin bolovan oquşalar bar idı; Tamar ularning singlisi idı. **10** Sulaymanning oqlı Rəhoboam, Rəhoboamning oqlı Abiya, Abiyaning oqlı Asa, Asanıng oqlı Yəhoxafat, **11** Yəhoxafatning oqlı Yoram, Yoramning oqlı Ahaziya, Ahaziyaning oqlı Yoax, **12** Yoaxning oqlı Amaziya, Amaziyaning oqlı Azariya, Azariyaning oqlı Yotam, **13** Yotamning oqlı Ahaz, Ahazning oqlı Həzəkiya, Həzəkiyaning oqlı Manassəh, **14** Manassəhning oqlı Amon, Amonning oqlı Yosifa idı. **15** Yosianing oqulları: tunji oqlı Yohanən, ikkinqi oqlı Yəhəoakim, üçinqi oqlı Zədəkiya, tətinqi oqlı Xallum idı. **16** Yəhəoakimning oqulları: oqlı Yəkoniyah bilən oqlı Zədəkiya. **17** Sürgün kılınoğan Yəkoniyahning oqulları: — Xealtıəl uning oqlı idı; **18** yənə Malkiram, Pədayah, Xənazzar, Yəkamiya, Həxama wə Nəbadiya idı. **19** Pədayahning oqulları Zərubbabəl bilən Ximəy idı; Zərubbabəlning pərzəntliyi: — Məxullam bilən Hənaniya wə ularning singlisi Xelomit idı; **20** Uning yənə Həxubah, Ohəl, Bərəkiya, Həsadiya, Yuxab-Həsəd qatarlıq bəx oqlı bar idı. **21** Hənaniyaning oqulları Pilatiya wə Yəxaya idı; uning əwlədləri yənə Refayanıng oqulları, Arnanniñ oqulları, Obadiyanıñ oqulları wə Xekaniyanıñ oqulları idı. **22** Xekaniyanıñ əwlədləri munular: uning oqlı Xemaya; Xemayanıñ oqulları Həttux, Yigeal, Bariya, Neariya, Xafat bolup jəmiy altə idı. **23** Neariyanıñ oqulları Əlyoyinay, Həzəkiya, Azrikam bolup jəmiy üq idı. **24** Əlyoyinayın oqulları Hodawiya, Əliyaxib, Pəlaya, Akkub, Yohanən, Delaya, Anani bolup jəmiy yəttə idı.

4 Yəhūdanıñ oqulları Pərəz, Həzron, Karmi, Hur wə Xobal idı. **2** Xobalning oqlı Reayadin Jahat tərəldi; Jahattin Ahumay bilən Lahad tərəldi. Bular Zoratiy jəmətidin idı. **3** Etamning oqulları Yızrəel, Ixma, Idbax idı; ularning singlisining ismi Həzilponı idı. **4** Gədorning atisi Pənuəl; Huxahning atisi Ezər idı; bularning həmmisi Bəyt-Ləhəmning atisi bolovan Əfratahning tunji oqlı Hurdin tərəlgən. **5** Təkoanıñ atisi Axhurnıñ Həlah wə Naarah degən iki ayali bar idı. **6** Naarah Axhuroja Ahuzzam, Həfər, Təməni, Ahaxtarını tuçup bərdi; bularning həmmisi Naarahıñ oqulları. **7** Həlahıñ oqulları Zərət, Zohar bilən Ətnan wə **8** Koz idı; Kozdin Anob, Həzzibə bilən Harumning oqlı Aharhəlning jəmətləri

tərəldi. **9** Yabəz eż kərindaxlıri iqidə həmmidin bək hərmətlik idı, anisi: «Tuquti üstidə bək azaplandı» dəp uning oqlı Yabəz degən isimni koyqan. **10** Yabəz Israilning Hudasoja nida kılıp: «Meni nahayıti kəp bərikətləgən bolsang, zeminimni kengəytsəng, kolung bilən meni yələp, bala-kazadın saklap, manga azab-ökubətni kərsətmigəysən!» — dəp tilidi. Huda uning tiligini ijabət əylidi. **11** Xuhahıñ inisi Kelubtin Mehir tərəlgən; Mehir Extонning atisi idı. **12** Extondın Bəyt-Rafa, Paseah, wə Ir-Nahaxning atisi Tehinnah tərəldi; bularning həmmisi Rikahlıklar idı. **13** Kenaznıñ oqlı Otniyəl bilən Seraya idı; Otniyəlning oqlı Hatat bilən Meonotaydin Ofrah tərəldi. Serayadin «Hünərwənlər jılıqısı» dikiłerning ajdadi bolovan Yoab tərəldi (ular əslidə hünərwənlər idı). **15** Yəfunnəhıñ oqlı Kaləbning oqulları Iru, Eləh bilən Naam idı; Eləhıñ oqlı Kenaz idı. **16** Yəhəlliləlnıñ oqulları Zif bilən Zifah, Tiriya bilən Asariyəl idı. **17** Əzranıñ oqulları: — Yətər, Merəd, Efər wə Yalonlar; Merəd Pirəvnıñ kizi Bitiyani aldı; u hamilidər bolup Məriyəm, Xammay bilən Extemoanıñ atisi Ixbahnı tuqıldı. Bular Bitiyadin bolovan oquşalar. Merədnıñ Yəhūdalardın bolovan ayali bolsa Gədorning atisi Yərədəni, Sokohıñ atisi Həbər bilən Zanoahıñ atisi Yəkutiyəlni tuqıldı. **19** Nahamıñ singlisi Hodıyanıñ ayalıdin Garmılık Keilahıñ atisi bilən Maakat jəmətidin bolovan Extemoanıñ atisi tərəlgən. **20** Ximonıñ oqulları Amnon wə Rinnah, Bən-Hənan bilən Tilon idı. Yixinıñ oqulları Zohət bilən Bin-Zohət idı. **21** Xeləh Yəhūdanıñ oqlı idı; uningdin tərəlgən Lekahıñ atisi Er, Marəxahıñ atisi Laadah wə Bəyt-Axbiyada olturaklıxkan qəkmən toküloquqılarning jəmətləri **22** wə yənə Yokim, Kozibalıklär, Yoax bilən Saraf (bular ikkisi Moab yurtıqə həkümranlıq kılıqan) wə Yaxubi-Ləhəmlərmə bar idı (bularning həmmisi ədimki hatırılırdur). **23** Bular Netayım wə Gədərahda olturaklıxkan bolup, kulaqlıqlar idı; ular xu yərdə turup padixahıñ hizmitidə bolatti. **24** Nəmuəl wə Yamin, Yarib, Zərah bilən Saul Ximeonıñ oqulları idı. **25** Xallom Saulıñ oqlı; Mibsəm Xallomıñ oqlı, Mixma Mibsəmning oqlı idı. **26** Mixmanıñ əwlədləri təwəndikilər: — Mixmanıñ oqlı Hammül; Hammülinıñ oqlı Zakkur; Zakkurnıñ oqlı Ximəy idı. **27** Ximənyıñ on altə oqlı, altə kizi bar idı; uning aka-inilirinə pərzənti kəp bolmioqaqka, ularning hərkəysisinə jəmətininə pərzəntliyi Yəhudə jəmətininkidək undak kəp bolmioğan. **28** Ular Bər-

xeba, Moladah, Hazar-Xual, 29 Bilhah, Ezəm, Tolad, 30 Betuəl, Hormah, Ziklag, 31 Bəyt-Markabot, Hazar-Susim, Bəyt-Biri wə Xaaraimoja makanlaxşanidi. Taki Dawut padixahning dəwrigiqə bularning həmmisi ularning xəhərliri idi. 32 Ular olturaklaxşan jaylar Etam, Ayin, Rimmon, Tokən wə Axan qatarlıq bəx xəhərnimu eż iqiqə aloğan. 33 Wə bu xəhərlərning əpqürisidiki barlıq yeza-kəntlər taki Baaloqa kədər xularoqa karayıttı. Bular bolsa ular makanlaxşan jaylar bolup, ularning eż nəsəbnamilirim bar idi. 34 [Ularning jəmət baxlırı] Mexobab, Yamlək, Amaziyaning oöqli Yoxah, 35 Yoel, Yosibiyaning oöqli Yəhū (Yosibiya Serayaning oöqli, Seraya Asialning oöqli idi), 36 Əlyoyinay, Yaakobah, Yəxohaya, Asaya, Adiəl, Yəsimiəl, Binaya 37 wə Xifining oöqli Zizalar idi (Xifi Allonning oöqli, Allon Yədayanıng oöqli, Yədaya Ximrining oöqli, Ximri Xemayanıng oöqli idi). 38 Yukirida hatırılıp etülgən isimlarning həmmisi hərkəysi jəmət baxlırı idi; bularning jəmətlirininq həmmisi nahayiti gülləngənidi. 39 Ular koy padilirioja otlak izləp taki Gədor eçiqiziçiqə, yəni jilojining kün qıkıx təripigiqə baroşanidi. 40 Ular xu yərdə yappyexil, nahayiti munbət bir otlak tapkan; u yər tolimu kəng, həm taza həm tinq idi. Ilgiri xu yərdə olturaklaxşanlar Həmdikilərdin ikən. 41 Yukirida tiloja elip etülgən kixilər Yəhūdanıng padixahı Həzəkkiyanıng zamanıda xu [Həmdikilərning] qedirlirioja wə u yərlərdə olturuxluq Mionluklaroja hujum kılıp ularnı tamamən yokatşanidi, taki bügüngə kədər; ular xularning yərlirigə makanlaxti, qünki u yərlərdə padilirini bakşudək otlak bar idi. 42 Xu qəqlarda Ximeonlardın yənə bəx yüz kixi Seir teojoja karap mangdi, ularning yolbaxqları Yixinin oöqulları Pilatiya, Neariya, Refaya bilən Uzriəl idi; 43 ular keqip tirik kaloşan Amalklərnimə eltürüp, bügüngə kədər xu yərdə makanlixip etüwatidu.

5 Israilning tunji oöqli Rubənnıng oöqulları munular:
— (Rubən gərqə tunji oöqul bolojını bilən, lekin [atisining tokılı bilən] zina kıləşanlıq üçün, uning qong oöqulluk hökükü Israilning oöqli bolojan Yüsüpnıng oöqullırıqə etküzüwetilgən. Xunga nəsəbnamə boyiqə u qong oöqul hesablanmaydu. 2 Yəhūda kerindaxlıri iqidə üstünlükkə igə bolojan bolsimu wə idarə kılıqası uningdin qıkışan bolsimu, lekin qong oöqulluk hökükü Yüsüpə təwə bolup kətkən): — 3 Israilning tunjisı Rubənnıng oöqulları munular: — Hənoh wə Pallu, Həzron wə Karmi. 4 Yoelning əwlədləri munular:

— [Yoelning] oöqli Xemaya, Xemayanıng oöqli Gog, Gogning oöqli Ximəy, 5 Ximəyning oöqli Mikah, Mikahning oöqli Reaya, Reayanıng oöqli Baal, 6 Baalning oöqli Bəərah; Bəərah Asuriyə padixahı Tilgat-Pilnəsər təripidin tutkun kılıp ketilgən. U qaoqda u Rubən kəbilisining baxlıkı idi. 7 Uning iniliri nəsəbnamisidə hatırılıngəndək, jəmətlirininq tarixi boyiqə yolbaxqi bolojan Jaiyal, Zəkəriya wə Bela dəp pütülgənidi 8 (Bela Azazning oöqli, Azaz Xemanıng oöqli, Xema Yoelning oöqli idi). Yoellar Aroərdə, Nebo wə Baal-Meoniqə sozuləqan jaylarda turatti. 9 Ular yənə kün qıkıxka karap taki Əfrat dəryasining bu təripidiki qəlning kirix eçiqizoja kədər olturaklaxtı; qünki ularning Gilead yurtidiki qarwa malları kəpiyip kətkənidi. 10 Saulning səltənitining künləridə ular Həgariylar bilən urux kılıxtı; Həgariylar ularning kolidə məqəlup bolqandan keyin ular Gileadning kün qıkıx təripidiki pütün zeminda Həgariylarning qedirliririda makanlaxtı. 11 Ularning udulida Gadning əwlədləri taki Salikahə qədər Baxan zeminişa makanlaxşanidi. 12 Baxanda makanlaxşanlardın kəbilə baxlıkı Yoel, muawin kəbilə baxlıkı Xafam bar idi; yənə Yanay bilən Xafatmu bar idi. 13 Ularning uruk-tuoşkanlıri jəmətnamılər boyiqə Mikail, Məxullam, Xeba, Yoray, Yakan, Ziya wə Ebər bolup, jəməy yəttə idi. 14 Yukiridikilərning həmmisi Abihayılning oöqulları idi. Abihayıl Hurining oöqli, Huri Yaroyaḥıning oöqli, Yaroyaḥ Gileadning oöqli, Gilead Mikailning oöqli, Mikail Yəxixayning oöqli, Yəxixay Yahdonıng oöqli, Yahdo buzning oöqli idi; 15 Gunining nəwrisi, Abdiəlnıng oöqli Ahi ularning jəmət bexi idi. 16 Ular Gileadka, Baxanoja wə Baxanoja təwə yeza-kəntlərgə, xundakla pütkü'l Xaron yaylikioja, taki tət qetiqiqə makanlaxşanidi. 17 Bularning həmmisi Yəhūda padixahı Yotam wə Israil padixahı Yəroboamning səltənitining künləridə nəsəbnamılərgə pütülgənidi. 18 Rubən, Gad kəbililirininq wə Manasseh, yerim kəbilisining batur, kalkan-kılıq tutalaydiojan, okya atalaydiojan həm jənggə mahir kırıq tət ming yəttə yüz atmix jənggiwar adımı bar idi. 19 Ular Həgariylar, Yəturlar, Nafixlar wə Nodablar bilən jəng kılıqan. 20 Ular jəng kılıqanda mədət tepip, Həgariylar wə ular bilən ittipakdaxlarning həmmisi ularning kolişa tapxuruloğan; qünki ular jəng üstidə Hudaşa nida kılıqan; ular Uningoja tayanojaqka, Huda ularning tiligini ijabət kılıqan. 21 Ular yənə düxmənning qarwa-mallırını, jümlidin əllik ming təgə, ikki yüz əllik ming koy, ikki ming exikini olja

alojan wə yüz ming janni əsir alojan. **22** Bu urux Hudanıng niyitidin boloqqa, dütixməndin əlgənlər naħayiti kəp bolojan; sürgün kılınoquq ular xularning yerini ixojal kılıp turojan. **23** Manassəhning yerim kəbilisidikilər Baxandin Baal-hərmon, Senir, Hərmon teojoja kədər bolojan zemində yeyiliп makamlaxtı. Ular zor kəpəygən. **24** Ularning jəmət baxlıkları Efər, Ixi, Əliyal, Azriəl, Yərimiya, Hodawiya wə Yahdiyal idi; ularning həmmisi naħayiti batur jəngqılər, məxhur mətiwərlər, xundakla hərkəysisi eż jəmətigə jəmət bexi idi. **25** Ular ata-bowilirining Hudasidin yüz erüp, buzukluk kılıp Huda əslidə əzliри alındıa yokatkan xu yərdiki taipilərning ilahlırija əgixip kətti. **26** Xuning bilən Israilning Hudasi Asuriyə padixahı Pul (yəni Asuriyə padixahı Tilgat-Pilnəsər)ning rohını қozojixi bilən, u ularni, yəni Rubən kəbilisidikilərni, Gad kəbilisidikilərni wə Manassəh yerim kəbilisidikilərni Halah, Habor wə Haraqa həm Gozan dəryası boyioja sürgün kılıp elip kətti; ularning əwlədlərini taki bügüngə kədər tehiqə xu yərdə makamlıxip turmakta.

6 Lawiyning oqulları Gərxon, Kohat wə Mərari. **2** Kohatning oqlı Amram, Izħar, Hebron wə Uzziel idi. **3** Amramning pərzəntliri Hərun, Musa wə Məryəm idi. Hərunning oqlı Nadab, Abiħu, Əliazar wə Itamar idi. **4** Əliazardin Finiħas, Finiħastin Abixua, **5** Abixuadın Bukki, Bukkanidin Uzzi, **6** Uzzidin Zərahıya, Zərahıyadin Merayot, **7** Merayottin Amariya, Amariyadin Ahitub, **8** Ahitubtin Zadok, Zadoktin Ahimaaz, **9** Ahimaazdin Azariya, Azariyadin Yoħanān, **10** Yoħanandin Azariya (bu Azariya Yerusalemda Sulayman saložujojan mukəddəs eydə kaħinlik hizmitidə bolojan), **11** Azariyadin Amariya, Amariyadin Ahitub, **12** Ahitubtin Zadok, Zadoktin Xallum, **13** Xallumdin Hilkija, Hilkijadin Azariya, **14** Azariyadin Seraya, Serayadin Yəħozadak tərəldi; **15** Pərwərdigar Nebokədnəsarning wastisi bilən Yəħudadikilər bilən Yerusalem dikilərni sürgün kılıdiqan qaqda, bu Yəħozadakmu sürgün kılınojan. **16** Lawiyning oqlı Gərxom, Kohat wə Mərari. **17** Gərxomning oqullırıning ismi Libni wə Ximəy idi. **18** Kohatning oqulları Amram, Izħar, Hebron wə Uzziel idi. **19** Mərarinin oqulları Mahli wə Muxi idi. Bular Lawiylarоja mansup hərkəysi jəmətlər iqidiki aililər idi. **20** Gərxomning əwlədləri təwəndikiqə: Gərxomning oqlı Libni, Libnining oqlı Jahat, Jahatning oqlı Zimmah, **21** Zimmahning oqlı Yoħa, Yoħa ning oqlı Iddo, Iddoning oqlı Zərah, Zərahning oqlı Yiyatiray idi. **22** Gohatning əwlədləri təwəndikiqə:

Gohatning oqlı Amminadab, Amminadabning oqlı Korah, Korahning oqlı Assir, **23** Assirning oqlı Əlkanah, Əlkanahning oqlı Ebiasaf, Ebiasafning oqlı Assir, **24** Assirning oqlı Tahat, Tahatning oqlı Uriəl, Uriəlning oqlı Uzziya, Uzziyaning oqlı Xaul idi. **25** Əlkanahning oqulları Amasay wə Ahimot, **26** Ahimotning oqlı Əlkanah, Əlkanahning oqlı Zofay, Zofayning oqlı Nahat, **27** Nahatning oqlı Eliab, Eliabning oqlı Yəroħam, Yəroħamning oqlı Əlkanah idi. **28** Samuilning oqulları təwəndikiqə: tunji oqlı Yoel, ikkinqi oqlı Abiya idi. **29** Mərarining əwlədləri təwəndikiqə: Mərarining oqlı Mahli, Mahlining oqlı Libni, Libnining oqlı Ximəy, Ximəyning oqlı Uzza, **30** Uzzanıng oqlı Ximiya, Ximiyaning oqlı Haggija, Haggijanıng oqlı Asaya idi. **31** Dawut əhədə sanduqi obdan orunlaxturulupandin keyin Pərwərdigarning eyidə nəoqmıqlik ixilrija məs'ul boluxka təwəndiki kixilərni koydi. **32** Ular taki Sulayman Yerusalemda Pərwərdigarning eyini yasatkaṇaqa kədər, «jamaət qediri»ning aldida kūy eytix hizmitini etəp kəldi. Ular wəzipisini bəlgiləngən tərtipi bilən etigənidi. **33** Təwəndikilər wəzipə etigən adəmlər wə ularning əwlədləri: — Kohatning əwlədləri iqidə: — nəoqmıqi Heman bar idi. Heman Yoelning oqlı, Yoel Samuilning oqlı idi. **34** Samuil Əlkanahning oqlı, Əlkanah, Yəroħamning oqlı, Yəroħam Əliyelning oqlı, Əliyəl Toħħning oqlı, **35** Toħħ Zufning oqlı, Zuf Əlkanahning oqlı, Əlkanah Maħatning oqlı, Maħat Amasayning oqlı, **36** Amasay Əlkanahning oqlı, Əlkanah Yoelning oqlı, Yoel Azariyanıng oqlı, Azariya Zəfaniyanıng oqlı, **37** Zəfaniya Tahatning oqlı, Tahat Assirning oqlı, Assir Ebiasafning oqlı, Ebiasaf Korahning oqlı, **38** Korah, Izħarning oqlı, Izħar Kohatning oqlı, Kohat Lawiynning oqlı, Lawiy Israilning oqlı idi. **39** [Hemannıng] ong təripidə hizməttə turojan kerindixi Asaf idi. Asaf bolsa Bərəkiyanıng oqlı, Bərəkiya Ximiyanıng oqlı, **40** Ximiya Mikailning oqlı, Mikail Baasiyanıng oqlı, Baasiya Malkiyanıng oqlı, **41** Malkiya Etnining oqlı, Etni Zərahıning oqlı, Zərah Adayanıng oqlı, **42** Adaya Etanning oqlı, Etan Zimmahning oqlı, Zimmah Ximəyning oqlı, **43** Ximəy Jahatning oqlı, Jahat Gərxomning oqlı, Gərxom Lawiynıng oqlı idi. **44** [Heman bilən Asafning] sol təripidə hizməttə turojan kerindaxlıri Mərarining əwlədliridin Etanlar idi. Etan bolsa Kixinıng oqlı idi, Kixi Abdining oqlı, Abdi Mallukning oqlı, **45** Malluk Həxabiyaniñ oqlı, Həxabiya Amaziyanıng

oqlı, Amaziya Hılkiyaning oqlı, **46** Hılkiya Amzining oqlı, Amzi Banining oqlı, Bani Xemərning oqlı, **47** Xemər Mahlining oqlı, Mahlı Muxining oqlı, Muxi Mərərining oqlı, Mərəri Lawiyning oqlı idi. **48** Ularning қalojan Lawiy қerindaxliri bolsa həmmisi Hudanıng eyi, yəni ibadət qediridiki [baxka] hizmətlərni bejirixkə atalojanidi. **49** Hərun wə uning əwlədləri bolsa Hudanıng hizmətkarı Musanıng tapilioqinidak keydürmə kurbanlıq sunuludıqan kurbangahıta kurbanlıqlar sunup, huxbuygahda huxbuy yekip, mukəddəsgahdiki barlıq hizmətlərni ada kılatti, xundakla Israillar üçün kəqürüm-kafarət ixlirini kılatti. **50** Hərunning əwlədləri təwəndikiqə: Hərunning oqlı Əliazar, Əliazarning oqlı Finihas, Finihasning oqlı Abixuya, **51** Abixuyanıng oqlı Bukki, Bukkanıng oqlı Uzzi, Uzzining oqlı Zərahıja, **52** Zərahıyanıng oqlı Merayot, Merayotning oqlı Amariya, Amariyanıng oqlı Ahitub, **53** Ahitubning oqlı Zadok, Zadokning oqlı Ahimaaz idi. **54** Təwəndikilər Hərunning əwlədlirining ez zemini iqidə makan tutup olturoqan yərliri: — Kohat jəmətinining yərliri bolsa (muxu yərlər qək taxlax arkılıq ularqa təksim kılınojan): — **55** Yəhuda zeminidiki Hebron wə Hebronning tət ətrapidiki etizlikləri ularqa təksim kılınojan **56** (lekin bu xəhərning ətrapidiki otluklar wə xəhərgə karaxılık yeza-kəntlər bolsa Yəfunnəhning oqlı Kaləbkə berildi). **57** Hərunning əwlədlirioqa «panahlıq xəhiri» Hebron berildi; buningdin baxka Libnah, bilən uningoja təwə etizliklər, Yattir, Extemoa wə uningoja təwə etizliklər, **58** Hılən wə uningoja təwə etizliklər, Dəbir wə uningoja təwə etizliklər, **59** Axan wə uningoja təwə etizliklər, Bəyt-Xəməx wə uningoja təwə etizliklərmü təksim kılınojan; **60** Yənə Binyamin kəbilisidiki zemindin Geba wə uningoja təwə etizliklər, Alləmət wə uningoja təwə etizliklər, Anatot wə uningoja təwə etizliklər belüp berilən. Ular jəmətləri boyiqə erixkən xəhər jəmiy on üq boldi. **61** Kohatning baxka əwlədlirioqa bolsa taxlanojan qəkkə qıkkını boyiqə, Manassəh yerim kəbilisining zeminidin on xəhər belüp berildi. **62** Gərxomning əwlədlirioqa, jəmətgə karap, Issakar kəbilisi, Axir kəbilisi, Naftali kəbilisi wə Baxan yurtidiki Manassəh yerim kəbilisining zeminidin on üq xəhər belüp berildi. **63** Mərərining əwlədlirioqa, jəmətgə karap, taxlanojan qəkkə qıkkını boyiqə, Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Zəbulun kəbilisidin on ikki xəhər belüp berildi. **64** Israillar xundak kılıp bu

xəhərlərni wə ularoja təwə etizliklarning həmmisini Lawiylaroja belüp bərdi. **65** Ular taxlanojan qəkkə qıkkını boyiqə, yənə yukırıda nami atalojan xəhərlərni Yəhuda kəbilisidin, Ximeon kəbilisidin wə Binyamin kəbilisidin elip ularoja bərdi. **66** Kohatning əwlədliridin bolovan bəzi jəmətlərgə Əfraim kəbilisining zemini təwəsidiyi xəhərlərdin belüp berilgənlərimu boldi. **67** Israillar ularoja [yənə ikki] «panahlıq xəhiri», yəni Əfraim taoqlikiqə jaylaxkən Xəkəm wə uningoja təwə etizliklərni wə Gəzər wə uningoja təwə etizliklərni bərdi; **68** Yənə Yokmiyam wə uningoja təwə etizliklərni, Bəyt-Horon wə uningoja təwə etizliklərni, **69** Ayjalon wə uningoja təwə etizliklərni, Gat-Rimmon wə uningoja təwə etizliklərni ularoja bərdi. **70** [Israillar yənə] Manassəh yerim kəbilisidin Aner wə uningoja təwə etizliklərni, Bileam wə uningoja təwə etizliklərni Kohatning қalojan jəmətlirigə bərdi. **71** Gərxomning əwlədlirioqa Manassəh yerim kəbilisidiki jəmətlərning zeminidin Baxandiki Golən wə Golanoja təwə etizliklər, Axtarot wə uningoja təwə etizliklər berildi; **72** Issakar kəbilisidin Kədəx wə uningoja təwə etizliklər, Dabirat wə uningoja təwə etizliklər, **73** Ramot wə uningoja təwə etizliklər, Anəm wə uningoja təwə etizliklər berildi; **74** Axir kəbilisidin ularoja Maxal wə uningoja təwə etizliklər, Abdon wə uningoja təwə etizliklər, **75** Hukok wə uningoja təwə etizliklər, Rəhob wə uningoja təwə etizliklər berildi; **76** Naftali kəbilisidin Galiliyədiki Kədəx wə uningoja təwə etizliklər, Həmmon wə uningoja təwə etizliklər, Kiriataym wə uningoja təwə etizliklərmü berildi. **77** Mərərining қalojan əwlədlirioqa bolsa Zəbulun kəbilisidin Rimmono wə uningoja təwə etizliklər, Tabor wə uningoja təwə etizliklər berildi; **78** Yənə Rubən kəbilisiningkidin, Iordan dəryasining u təripidin, Yerihoning xərkij udulidiki, yəni Iordan dəryasining künqikə boyidiki yərlərdin qəldiki Bəzər wə uningoja təwə etizliklər, Yaḥzəh wə uningoja təwə etizliklər, **79** Kədəmot wə uningoja təwə etizliklər, Məfaat wə uningoja təwə etizliklər berildi; **80** Gad kəbilisidinmu bolsa ularoja Gileadtiki Ramot wə uningoja təwə etizliklər, Məhənaim wə uningoja təwə etizliklər, **81** Həxbon wə uningoja təwə etizliklər, Yaazər wə uningoja təwə etizliklər berildi.

7 Issakarning oğulları: — Tola, Puah, Yaxub wə Ximron degən tətəylən idi. **2** Tolaning oğulları: — Uzzi, Refaya, Yeriyəl, Yaḥmay, Yibsam wə Samuıldın ibarət, bularning həmmisi jəmət bexi idi. Dawutning zamanında Tolaning adəm sənisi nəsəbnamilərdə yığırma

ikki ming altə yüz batur jəngqi dəp hatiriləngən. **3** Uzzining oqlı Izräkiya idi, Izräkiyaning oqulları Mikail, Obadiya, Yoel wa Ixiya idi. Bu bəxəylənnin həmmisi jəmət bexi idi. **4** Nəsəbnamilər boyiqə ular bilən billə hesablanıqlardın jənggiwar ottuz altə ming adəm bar idi; qünki ularning hotun, bala-qakılırı naşayiti kəp idi. **5** Bularning Issakarning barlıq jəmətləri iqidiki batur jəngqi kerindaxlırlı bilən koxulup, nəsəb boyiqə tizimoqa elinojan jəmiy səksən yəttə ming adımı bar idi. **6** Binyaminning Bela, Bəkər wa Yədiyayəl degən üç oqlı bar idi. **7** Belanıg Ezbon, Uzzi, Uzziel, Yərimot wə Iri degən bəx oqlı bolup, həmmisi jəmət bexi idi; ularning nəsəbnamılırigə tizimoqa elinojan jəmiy yigirmə ikki ming ottuz tət batur jəngqi bar idi. **8** Bəkərning oqulları Zemirah, Yoax, Əliezər, Əlyoyinay, Omri, Yərəmot, Abiya, Anatot wə Alamat idi. Bularning həmmisi Bəkərning oqulları bolup, **9** Jəmət baxlırlı idi; ularning nəsəbnamılırigə tizimoqa elinojan jəmiy yigirmə ming ikki yüz batur jəngqi bar idi. **10** Yədiyayəlning oqlı Bilhan idi; Bilhanning oqulları Yəux, Binyamin, Əhud, Kənaanah, Zetan, Tarxix wə Ahixahar idi; **11** Bularning həmmisi Yədiyayəlning əvladlırlı, jəmət baxlırlı wə batur jəngqilər idi. ularning nəsəbnamılırigə tizimlənojanlarning jənggə qıkılaydioqları jəmiy on yəttə ming ikki yüz idi. **12** Xuppiylar wə Huppiylar bolsa yənə Irning əvladlırlı idi; Huxiylar Ahərning əvladlırlı idi. **13** Naftalining oqulları: Yahziəl, Guni, Yəzər, Xallom; bularning həmmisi Bilhəlning oqulları idi. **14** Manassəhning oqulları: — Uning Suriyəlik toğlıldın Asriəl tərəlgən; uningdin yənə Gileadning atisi Makir tuquləqən. **15** Makir Xuppiylar wə Huppiylar arisidinmu ayalaloqan (Makirning singlisining ismi Maakah idi). Makirning yənə bir əvladining ismi Zəlofihad idi, Zəlofihadning pəkət birnəqqə kızılı boləqən. **16** Makirning ayali Maakah oqlul tuqup, uningoja Pərəx dəp at koyəqən; Pərəxning inisining ismi Xərəx idi; Xərəxning oqlı Ulam wə Rakəm idi. **17** Ulamning oqlı Bedan idi. Bularning həmmisi Gileadning əvladlırlı; Gilead Makirning oqlı, Makir Manassəhning oqlı idi. **18** Gileadning singlisı Həmmoləkəttin Ixhod, Abiezər wə Mahaləh tuquləqən. **19** Xəmidanıg oqulları Ahiyan, Xəkəm, Likhi wə Aniam idi. **20** Əfraimning əvladlırlı: Uning oqlı Xutilah, Xutilahning oqlı Bərəd, Bəradning oqlı Tahat, Tahatning oqlı Eliadah, Eliadahning oqlı Tahat, **21** Tahatning oqlı Zabad, Zabadning oqlı Xutilah idi (Ezər bilən Eliad

Gatliklarning qarwa mallirini bulang-talang kılqılı qüvkəndə, xu yərlik Gatliklər təripidin əltürüləngən. **22** Ularning atisi Əfraim bu balılırlı üçün heli künlərgiqə matəm tutkaqqa, uning buradərliri uningoja təsəlli bərgili kəlgən. **23** Əfraim ayali bilən billə käyta bir yastukka bax koyəqən. Ayali һamildar bolup, bir oqlu tuşqan; Əfraim uningoja ailəm bala-kazaqə yolukti dəp, Beriyah dəp isim koyəqən. **24** Uning kizi Üstün Bayt-Horon bilən Tewən Bayt-Horonnı wə Uzzən-Xərəhəni bina kiliqən). **25** Beriyahning oqlı Refah bilən Rəxəf idi; Rəxəfning oqlı Telah, Telahning oqlı Taħan, **26** Taħannining oqlı Ladan, Ladanning oqlı Ammiħud, Ammiħudning oqlı Əlixama, **27** Əlixamaning oqlı Nun, Nunning oqlı Yəxua idi. **28** Əfraimlarning zemini wə makanlaxşan yərliri Bəyt-Əl wə uningoja təwə yeza-kəntlərlər bolup, künqikix təripidə Naraan, künpetix təripidə Gəzər bilən uningoja təwə yeza-kəntlərlər; Xəkəm wə uningoja təwə yeza-kəntlərlər, taki Gaza wə uningoja təwə yeza-kəntlərgiqə sozulətti. **29** Manassəh kəbilisining zeminiqə tutaxşan yənə Bəyt-Xean wə uningoja təwə yeza-kəntlərlər; Taanaq wə uningoja təwə yeza-kəntlərlər; Məgiddo wə uningoja təwə yeza-kəntlərlər; Dor wə uningoja təwə yeza-kəntlərə bar idi. Israilning oqlı Yüsüpning əvladlırlı mana muxu yərlərgə makanlaxşanıdi. **30** Axirning oqulları: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriyah; ularning Serah degən singlisimu bar idi. **31** Beriyahning oqlı Həbər bilən Malkiəl bolup, Malkiəl Birzawitning atisi idi. **32** Hebərdin Yaflat, Xomər, Hotam wə ularning singlisi Xuya tərəlgən. **33** Yaflatning oqulları Pasak, Bimħal wə Axwat; bular Yaflatning oqulları idi. **34** Xəmərnining oqulları Ahi, Rohgah, Hubbah wə Aram idi. **35** [Xəmərnining] inisi Hələmninq oqlı Zofah, Yimna, Xələx wə Amal idi; **36** Zofahning oqlı Suah, Hərnəfər, Xual, Beri, Imrah, **37** Bezər, Hod, Xamma, Xilxah, Itran wə Bəərah idi. **38** Yətərninq oqulları Yəfunnah, Pispah wə Ara idi. **39** Ullaming oqulları Arah, Hannial wə Riziya idi. **40** Bularning həmmisi Axirning əvladlırlı bolup, hər kəysisi jəmət baxlırlı, alamət batur jəngqilər, yolbaxqları idi; ularning jəmətləri boyiqə nəsəbnamığə tizimlənojanda, jənggə qıkılaydioqları jəmiy yigirmə altə ming idi.

8 Binyaminning tunji oqlı Bela, ikkinçi oqlı Axbəl, tütinqi oqlı Aharah, **2** tütinqi oqlı Nohah, bəxinqi oqlı Rafa idi. **3** Belanıg oqulları Addar, Gera, Abihud, **4** Abixua, Naaman, Ahoah, **5** Gera, Xefufan wə Hūram idi. **6** Təwəndikilər Əhudning əvladlırlı: — Naaman,

Ahiyah wə Gera (əslidə ular Gebaliklarning jəmət bexi idi. Gebaliklar Manahatka kəqürüwetilgənidi. Bularni kəqürüwətküqi bolsa Gera idi; uningdin Uzza bilən Ahilud tərəlgən). **8** Xaħaraim Huxim bilən Baara degən ikki ayalini koyuwətkəndin keyin Moab diyarida oçul pərzənt kərgən. **9** Uning Hodəx degən ayalidin Yobab, Zibiya, Mexa, Malkam, **10** Yəuz, Xakşıya, Mirmah degən oqullar tərəlgən; uning bu oqullirininq həmmisi jəmət bexi bolqanidi. **11** Huximdinmu uningoja Abitub, Əlpaal degən oqullar tərəlgən. **12** Əlpaalning oqulliri Ebər, Mixam wə Xeməd (Xeməd Ono bilən Lod degən ikki xəhərnı wə ularoja təwə yeza-kəntlərni bina kıləjan), **13** Beriyah wə Xema idı. U ikkisi Ayjalondikilər iqidə jəmət baxlıri bolup, Gat aħalisinı koqliwətkənidid. **14** Ahiyo, Xaxak, Yərəmot, **15** Zəbadiya, Arad, Edar, **16** Mikail, Ixpah wə Yoha bolsa Beriyahning oqulliri idı. **17** Zəbadiya, Məxullam, Hızki, Hebər, **18** Ixmeray, Yezliya wə Yobablarning həmmisi Əlpaalning oqulliri idı. **19** Yakim, Zikri, Zabdi, **20** Əliyənay, Ziltay, Əliyəl, **21** Adaya, Beraya wə Ximratlar Ximayning oqulliri idı. **22** Ixpan, Ebər, Əliyəl, **23** Abdon, Zikri, Hənan, **24** Hənaniya, Elam, Antotiya, **25** Efdeah, wə Pənuəllər Xaxakning oqulliri idı. **26** Xamxiray, Xehariya, Ataliya, **27** Yaarexiya, Əliya wə Zikrilar Yərohamning oqulliri idı. **28** Yukirkılıarning həmmisi nəsəbnamilərdə hatiriləngən jəmət bexi idi; bular həmmisi metiwarlar bolup, Yerusaleməja makanlaxkanidi. **29** Gibeonning atisi Jəiyəl Gibeonja makanlaxkanidi; uning ayalining ismi Maakah idı. **30** Uning tunji oçlu Abdon, kəlojan oqulliri Zur, Kix, Baal, Nadab, **31** Gedor, Ahiyo, Zekər wə Miklot idı; **32** Miklottin Ximeya tərəlgən. Bularmu kərindaxlıri bilən Yerusalemda koxna olturnuxatti. **33** Nərdin Kix tərəlgən; Kixtin Saul tərəlgən; Sauldin Yonatan, Malkixua, Abinadab wə Ex-Baal tərəlgən. **34** Merib-Baal Yonatanning oçlu idı; Mikah Merib-Baaldin tərəlgən. **35** Mikahning oqulliri Piton, Mələk, Tariya wə Ahaz idı. **36** Ahazdin Yəhoaddah tərəlgən; Yəhoaddahdin Aləmət, Azmawət wə Zimri tərəlgən; Zimridin Moza tərəlgən; **37** Mozadin Binea tərəlgən; Bineanıng oçlu Rafa, Rafanıng oçlu Eliasah, Eliasahning oçlu Azəl idı. **38** Azəlning altə oçlu bar idı, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmail, Xeariya, Obadiya wə Hənan idı; bularning həmmisi Azəlning oqulları idı. **39** Azəlning inisi Yexəkning tunji oqlining ismi Ulam, ikkinçi oqlining ismi Yeux, üçüncü oqlining ismi Əlifalət idı. **40** Ulamning oqullirininq həmmisi batur jəngqi,

oyaqı idi; ularning oqulları wə nəwriliri nahayıti kəp bolup, jəməy bir yüz əllik idi. Yukirkılıarning həmmisi Binyamin əwlədliridin idi.

9 Pütkül Israillar nəsəb boyiqə tizimoja elinoqanidi.

Mana, ular «Israil padixahlırinin hatırısı» degən kitabqa pütülgəndür. **2** Yəhūdalar bolsa asiylik kıləlanlığının Babiləqə sürgün kılınojan. Həmmidin awwal kəytip kelip əz zemini wə əz xəhərlirigə makanlaxkanlar bolsa bir kisim Israillar, kahinlər, Lawiylar wə ibadəthana hizmətkarları idı. **3** Yerusaleməja makanlaxkanlar bolsa Yəhūda kəbilisi, Binyamin kəbilisi, Əfraim kəbilisi wə Manassəh, kəbilisidin bir kisimləri idı. **4** Ularning iqidə Yəhūdanıng oçlı Pərəzning əwlədliridin Utay bar idı; Utay Ammihəndning oçlı, Ammihəd Omrining oçlı, Omri Imrining oçlı, Imri Banining oçlı idı. **5** Xiloħning əwlədliridin iqidə uning tunji oçlı Asaya wə uning oqulları bar idı. **6** Zərahıning əwlədliridin Yəuel wə ularning uruk-tuqənlərini bolup jəməy altə yüz tokşan adəm bar idı. **7** Binyaminning əwlədliridin iqidə Həssinuahning əwrisi, Hədawiyaning nəwrisi, Məxullamning oçlı Sallu bar idı; **8** yənə Yərohamning oçlı Yibniya, Mikrining nəwrisi, Uzzining oçlı Eləh, wə Ibniyanıng əwrisi, Reuəlnıng nəwrisi, Xəfatiyanıng oçlı Məxullam **9** həmdə ularning uruk-tuqənlərini bar idı; ular nəsəbnamisi boyiqə tizimlənojanada jəməy tokkuz yüz əllik altə adəm idı. Yukirida tiləqə elinoqanlar əz jəmətigə jəmət bexi idı. **10** Kahinlər iqidə Yədaya, Yəhoyarib, Yakın wə **11** Azariya bar idı. Azariya Hudanıng əyini baxķuroğu bolup, Hilkıyanıng oçlı, Hilkıya Məxullamning oçlı, Məxullam Zadokning oçlı, Zadok Merayotning oçlı, Merayot Ahitubning oçlı idı. **12** Yənə Malkiyanıng əwrisi, Paxhurnıng nəwrisi, Yərohamning oçlı Adaya həmdə Adiyəlnıng oçlı Maasay bar idı; Adiyəl Yəhəzərahıning oçlı, Yəhəzərah Məxullamning oçlı, Məxullam Məxillemıtning oçlı, Məxillemıt Immərning oçlı idı. **13** Ularning kərindaxlıri həmmisi jəmət baxlıri bolup, jəməy bir ming yəttə yüz atmix adəm idı; ularning həmmisi Hudanıng əyidiki hizmətlərni kılıxka bekitilgən iqtidarlık kixilər idı. **14** Lawiy kəbilisidin Mərarining əwlədliridin iqidə Haxabiyaning əwrisi, Azrikamning nəwrisi, Haxxubning oçlı Xemaya bar idı; **15** Yənə Bakbakkar, Hərəx, Galal wə Asafning əwrisi, Zikrining nəwrisi, Mikaniq oçlı Mattaniya; **16** yənə Yədutunning əwrisi, Galalning nəwrisi, Xemayanıng oçlı Obadiya həmdə

Əlkanaħning nəwrişı, Asanıng oqlı Bərəkiya bar idi; bularning həmmisi Nitofatlıklarning yeza-kəntlirigə makanlaxxanıdi. **17** Dərwaziwənlər Xallum, Akkub, Talmon, Ahiman wə ularning kerindaxliri idi; Xallum ularning bexi idi. **18** Ular taki hazırlıqə xərk tərəptiki «padixahning dərvazısı»da [dərwaziwənlilik] kılıp kəlməktə; ular ilgiri Lawiyarlarning qedirgahıda dərwaziwənlilik kılənənidi. **19** Korəning əwrisi, Ebiasafning nəwrişı, Korahning oqlı Xallum həmdə uning atisining jəmətidiki kerindaxliri bolən Korahıylar [Hudaming əyining] hizmitini baxķuratti, qedirning ixiklirini bəkkəti; ularning ata-bowilirii əslidə Pərwərdigarning qedirgahını baxķuruxka қoyulən, [ibadət] qedirining ixikini bəkkənidi. **20** Ilgiri Əliazarning oqlı Finiħas ularning yolbaxqisi bolən; Pərwərdigar uning bilən billə bolən. **21** Məxələmīyaning oqlı Zəkəriya bolsa jamaat qedirining dərwaziwəni bolənənidi. **22** Dərwaziwənlikkə tallanojan bu kixilər jəmiy ikki yüz on ikki kixi idi; ular əz yeza-kəntliridə, nəsəbliri boyiqə tizimlənojan (əslidə Dawut wə aldin kərgüqi Samuil ularni amanət kılinojan wəzipilirigə bekitkənidi). **23** Ular wə ularning əwladlıları Pərwərdigarning əyi, yəni muğəddəs qedirning ixik-dərvazilirini bekixkə bekitilgənidi). **24** Xərkviy, oqərbiy, ximaliy wə jənubiy ixik-dərvazilirida dərwaziwənlər bekitilgənidi. **25** ULARNING YEZA-KƏNTLƏRDƏ OLTURUXLUK KERINDAXLIRI BOLSA HƏR YƏTTƏ KÜNDƏ NƏWƏT BOYIQƏ KELİP ULAR BİLƏN BİRGƏ HİZMƏTTƏ BOLATTI. **26** TƏT DƏRWAZİWƏN BEGI LAWİYLARDIN İDİ; ULAR OQ JƏNİBİY İXIK-DƏRVAZİLƏRINI BEKİTİLGƏNİ. **27** BEKİX MƏS'ULİYİTİ ULARNING ÜSTİDƏ BOLQAQKA, ULAR KEQİDƏ PƏRWƏRDİGİGNİNG ƏYİNİNG ATRAPİDİKİ ORUNLIRIDA TURATTI HƏMDƏ HƏR KÜNI ƏTİĞƏNDƏ IXIK-DƏRVAZİLƏRNİ EQIXKA MƏS'UL İDİ. **28** ULARDIN BİR KİŞİSİ [IBADƏTHANA] HİZMITİDA IXILITİLİDİOJAN ƏSWAB-ÜSKÜNLƏRGƏ MƏS'UL İDİ; ULAR SANAP ƏPQİKİP, SANAP ƏPKİRİP KOYATTI. **29** ULARNING YƏNƏ BİR KİŞİSİ TAPXURULOJİNİ PƏRWƏRDİGİGNİNG ƏYİDİKİ AMBAR-HƏZİNİLƏRNİ BEKİX İDİ. **30** BEKİX MƏS'ULİYİTİ ULARNING ÜSTİDƏ BOLQAQKA, ULAR KEQİDƏ PƏRWƏRDİGİGNİNG ƏYİNİNG ATRAPİDİKİ ORUNLIRIDA TURATTI HƏMDƏ HƏR KÜNI ƏTİĞƏNDƏ IXIK-DƏRVAZİLƏRNİ EQIXKA MƏS'UL İDİ. **31** KAHAJNİLARNING OQULLIRIDİN BƏZİLƏR HUXBUY BUYUMLARDİN ƏTİR YASAYTTI. **32** LAWİYLARDİN MATTİTİYAH, YƏNI KORAHİYLARDİN XALLUMMING TUNJI OQJİNING WƏZIPİSİ KAZAN NENİ ETİXKƏ MƏS'UL İDİ. **33** ULARNING KERINDAXLIRI, KOHATNING ƏWLAIDLARI İQİDƏ «TƏKDİM NAN»OJA MƏS'UL BOLUP, HƏR XABAT KÜNI TİZİDİOJANOJA NANLARNI TƏYYARLAYTTI.

jəmət baxlırı bolən nəqmiqilər ibadəthanidiki eylərdə turup, baxka hizmətlərni kılmay, keşə-kündüz əz ixliri bilənla bolatti. **34** Yukarıdiki kixilərning həmmisi Lawiylar iqidiki yolbaxqılar bolup, həmmisi əz nəsəbi boyiqə jəmət bexi idi; bularning həmmisi Yerusalemda turattı. **35** Gibeonning atisi Jəiyəl Gibeonqa makanlaxxanıdi. Uning ayalining ismi Maakah idi. **36** Uning tunji oqlı Abdon, kalojan oqulları Zur, Kix, Baal, Nor, Nadab, **37** Gedor, Ahijo, Zəkəriya wə Miklot idi. **38** Miklottin Ximeyam tərəlgən. Bularmu ezlirining kerindaxlırının yenida Yerusalemda koxna olturuxattı. **39** Nərdin Kix tərəlgən, Kixtin Saul tərəlgən, Sauldin Yonatan, Malkixuya, Abinadab wə Ex-Baal tərəlgən. **40** Merib-Baal Yonatanning oqlı idi; Merib-Baaldin Mikah tərəlgən. **41** Mikahning oqulları Piton, Məlak, Tahriya wə Ahaz idi. **42** Ahazdin Yaraḥ terəldi; Yaraḥdin Aləmet, Azmawət wə Zimri tərəlgən. Zimridin Moza tərəlgən; **43** Mozadin Binea tərəlgən; Bineanıng oqlı Refaya, Refayanıng oqlı Eliasah, Eliasahıning oqlı Azəl idi. **44** Azəlnıng altə oqlı bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmali, Xeariya, Obadiya wə Ḥanan idi; bularning həmmisi Azəlnıng oqulları.

10 Filistiyılər Israillarqa hujum kiliwidi, Israillar Filistiyılerning aliddin kaqtı, ular Gilboa teojudı kırıp yokitildi. **2** Filistiyılər Saul bilən uning oqullarını tap besip kooqlidi; ular ahiri Saulning oqullaridin Yonatan, Abinadab, malki-xualarnı urup eltürdü. **3** Sauloja şarxi jəng intayın xiddətlik boldi; okyaqilar Sauloja yetixip okya etip uni yarilandurdi. **4** Andin Saul yaraq kətürgüçisigə: Kiliqingni suqurup meni sanjip eltürüwətken; bolmisa bu hətnisizlər kelip meni sanjip, meni horlukka қoyuxi mumkin, dedi. Lekin yaraq kətürgüçisi intayın çorkup ketip, unimidi. Xuning bilən Saul kiliqni elip üstigə əzini taxlidi. **5** Yaraq kətürgüçisi Saulning əlginini kərüp, umu ohxaxla əzini kiliqning üstigə taxlap uning bilən təng əldi. **6** Xuning bilən Saul, üq oqlı həm pütün ailisidikilər xu kündə biraqla əldi. **7** Əmdi wadida turojan Israillar əskərlirining қaqqanlığını wə Saul bilən oqullarının əlginini kərginidə, ular xəhərlirini taxlap kaqtı, Filistiyılər kelip u jaylarda orunlaxtı. **8** Əmdi xundak boldiki, ətisi Filistiyılər eltürtülgənlərning kiyim-keqəklirini salduruwaloqli kəlgəndə Gilboa teojudı Saul bilən oqullarının əlük yatkanlığını kərdi-də, **9** kiyimlirini saldurup, kallisini wə sawut-yaraqlarını elip kətti həmdə bularni Filistiyılerning

zeminining həmmə yərlirigə apirip, eż butlirioja wə həlkə hux həwər yətküzdi. **10** Ular Saulning sawut-yaraqlırını ularning buthanisida koyup, kallisini Dagon buthanisioja esip koydi. **11** Əmdi Yabəx-Gileadda olturoquqılar Filistiyılerning Sauloja barlık kılıqanlırını anglojanda **12** ularning iqidiki həmmə baturlar atlinip, Saul bilən oqlullirinə jəsətlərini elip, ularni Yabəxkə kəyturup kelip, Yabəxtiki dub dərihining tūwigə dəpnə kıldı wə yəttə kün roza tutti. **13** Xuning bilən Saul Pərwərdigar oja kılıqan wapasızlıkı üçün əldi; u Pərwərdigarning söz-kalamioja kirməy wə hətta Pərwərdigardin yol sorimay, bəlkı palqi jinkəxning yenioja berip uningdin yol soriqanıdi. Xunga Pərwərdigar uni əltürüp, padixahlığını Yəssənenig oqlı Dawutka etküzüp bərdi.

11 U qəoşda barlık Israil jamaiti Həbrənoja kelip Dawutning kəxiqə yiojılıxip: «Kərisila, biz ezlirinət-səngəkliridurmız! **2** Burun Saul bizning üstümizdə səltənət kılıqandımu Israil həlkigə jənggə qikip-kirixkə yolbboxı bolqan əzliri idila. Əzlirinət Hudaliri bolqan Pərwərdigarmu ezlirigə: — Sən Mening həlkim Israillinq padıqisi bolup ularni bakışan wə Israillinq əmiri bolisən, degənidi» — dedi. **3** Xuning bilən Israil aksakallırının həmmisi Həbrənoja kelip padixah Dawutning kəxiqə kelixti; Dawut Həbrənda Pərwərdigarning aliddə ular bilən bir əhdə tütüxti. Andin ular Pərwərdigarning Samuilning wastisi bilən eytkini boyiqə, Dawutni Məsih kilipli, Israillni idarə kılıxkə padixah kilipli tiklidi. **4** Dawut bilən barlık Israil həlkı Yerusalem oja kəldi (Yerusalem xu qəoşda «Yəbus» dəp atılıtti, zemindiki ahalə bolqan Yəbusiyalar xu yərdə turatti). **5** Yəbus ahalisi Dawutka: «Sən bu yərgə heqqaqan kirəlməysən!» dedi. Birak Dawut Zion degən koroqanni aldı (xu yər «Dawutning xəhəri» dəpmu atılıdu). **6** Dawut: «Kim aldı bilən Yəbusiyalarqa hujum kilsə, xu kixi yolbboxı wa sərdar bolidu» dedi. Zəruuiyaning oqlı Yoab aldı bilən atlinip qikip, yolbboxı boldi. **7** Dawut koroqanda turatti, xunga kixilər u koroqanni «Dawut xəhəri» dəp ataxtı. **8** Dawut xəhərəni Millodin baxlap tət ətrapidiki sepiiliojqə yengiwaxtin yasatti; xəhərning kələqan kismini Yoab yasatti. **9** Dawut kündin künqə kudrataptı, qünki samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar uning bilən billə idi. **10** Təwəndikilər Dawutning palwanlırı iqidə yolbboxılar idi; ular Pərwərdigarning Israiloja eytkən sözü boyiqə pütükil Israil bilən birlifixip, Dawutning padixahlığını mustəhkəm kilipli, birlikə

uni padixah kılıxkə kūqidi. **11** Təwəndikilər Dawutning palwanlırinə tizimliki boyiqə hatırılangəndür: — Həkmoniyıldardin bolqan Yaxobiam yolbboxılar iqidə bexi idi; u nəyzisini pikiritip bir ketimdila üç yüz adəmni əltürgən. **12** Uningdin kalsa Ahohiy Dodoning oqlı Əliazar bolup, u «üq palwan»ning biri idi; **13** İlğiri Filistiyılər Pas-Dammimda jəng kılıxkə yiojılıqanda, u Dawut bilən u yərdə idi. U yərdə arpa əsüb kətkən bir etizlik bolup, həlk Filistiyılerning aliddin bədər əqəkənidi; **14** ular bolsa etizliknən otturisida turuwelip, həm etizlikni қoqdıqan, həm Filistiyılerni tarmar kılıqan; Pərwərdigar ənə xu yol bilən ularni qayet zor qəlibigə erixtürgən. **15** Ottuz yolbboxı iqidin [yənə] üqaylan Koram taxlıktiki Adullamning əqarıqə qüxüp Dawutning yenioja kəldi. Filistiyılerning қoxunu bolsa «Rəfayim jılıqısı»da bargaq koroqanıdi. **16** Bu qəoşda Dawut koroqanda, Filistiyılerning karawulgahı Bəyt-Ləhəmdə idi. **17** Dawut ussap: «Ah, birsə mangə Bəyt-Ləhəmning dərvazisining yenidiki kuduqtın su əkilip bərgən bolsa yahxi bolatti!» dewidi, **18** bu üç palwan Filistiyılerning ləxkərgahıdın bəsüp ətüp, Bəyt-Ləhəmning dərvazisining yenidiki kuduqtın su tarttı wə Dawutka elip kəldi; lekin u uningdin iqliki unimidi, bəlkı suni Pərwərdigar oja atap təküp: **19** «Hudayim bu ixni məndin neri kilsun! Mən həyatining həwpə kəlixioja kərimiojan bu kixilərninə kənini iqsəm kəndək bolidu? Qünki buni ular həyatining həwpə kəlixioja kərimay elip kəlgən!» dedi. Xunga Dawut bu suni iqliki unimidi. Bu üç palwan kılıqan ixlar dəl xular idi. **20** Yoabning inisi Abixay üqining bexi idi; u üç yüz adəm bilən kərxilixip nəyzisini pikiritip ularni əltürdü. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə namı qıqənidi. **21** U muxu «üq palwan» iqidə həmmidin bək hərmətkə sazawər bolqan bolsimu, lekin yənilə awwallı üqəyləngə yətməydi. **22** Yəhəyadaning oqlı Binaya Kabzəeldin bolup, bir batur palwan idi; u keş kəltis ixlarnı kılıqan. U Moabiy Ariəlninq ikki oqlını əltürgən. Yənə kar yaqəkən bir künə azgalıqə qüxüp, bir xırnı əltürgənidi. **23** U yəna əkolida bapkarning okidək bir nəyzisi bar, boyining egizlikli bəxə gəz keliqiojan bir Misirlikni kətl kıldı; u bir həsa bilən uningoja hujum kilipli, uning nəyzisini əkolidin tartiwelip ez nəyzisi bilən əltürdü. **24** Yəhəyadaning oqlı Binaya mana bu ixlarnı kılıqan. Xuning bilən üç palwan iqidə nam qıqənidi. **25** Mana, u həlikə ottuz palwandınmu bəkrək xəhrət kəzanqan bolsimu, lekin aldinkı üç palwanıqə yətməydi. Dawut uni əzininə pasiban begi

kılıp təyinligən. **26** Koxundiki palwanlar bolsa: — Yoabning inisi Asahəl, Bəyt-Ləhəmlik Dodoning oqlı Əlhənan, **27** Hərərlük Xammot, Pilonluk Hələz, **28** Təkoalik İkkəxning oqlı Ira, Anatoluk Abiezər, **29** Huxatlık Sibbəkay, Ahoğluk Ilay, **30** Nitofatlık Maħaray, Nitofatlık Baanahning oqlı Hələb, **31** Binyamin əwlədliridin Gibeahlıq Ribayning oqlı Ittay, Piratonluk Binaya, **32** Gaax wadiliridin kəlgən Huray, Arbatlık Abiyal, **33** Baharumluk Azmawat, Xalbonluk Elyahba, **34** Gizonluk Haxəmning oqulları, Hərarlık Xagining oqlı Yonatan, **35** Hərarlık Sakarning oqlı Ahiyam, Urning oqlı Elifal, **36** Məkəratlıq Həfər, Pilonluk Ahiyah, **37** Karməllik Həzro, Əzbayning oqlı Naaray, **38** Natanning inisi Yoel, Həgrining oqlı Mibhar, **39** Ammonluk Zələk, Zəruiyaning oqlı Yoabning yaraqı kətürögüsü bolovan Bəərotluk Naharay, **40** Itrilik Ira, Itrilik Garəb, **41** Hittiy Uriya, Ahlayning oqlı Zabad, **42** Rubən kəbilisidin Xizanıng oqlı, Rubənlər iqidə yolbaxqi bolovan Adina wə uningoja əgərkən ottuz adəm, **43** Maakahning oqlı Hənan, Mitniliq Yoxafat, **44** Axtaratlıq Uzziya, Aroərlik Hotamning oqlı Xama bilən Jəiyəl, **45** Ximrining oqlı Yediyayəl bilən uning inisi Tizilik Yoha, **46** Mahəwiliq Əliyəl, Əlnaamning oqulları Yəribay bilən Yoxawiya, Moablıq Yitma, **47** Əliyəl, Obəd wə Məzobalıq Yaasiyəllərdin ibarət idi.

12 Dawut kixning oqlı Saulning besimi səwəbidin

Ziklagda yoxurunup yatkan qaqda munu kixilər Dawutning yenioja kelixti (ularning həmmisi Dawutka jəng kilixta yardım bərgən baturlardın idi; 2 okya bilən korrallanojan bolup, ong koli bilənmə, sol koli bilənmə okya wə saloja atalaytti; ular Saulning Binyamin kəbilisidin bolovan tuoqanlırı idı): **3** — ularning yolbaxqısı Ahiezər, andin kalsə Yoax bolup, ikkisi Gibeahlıq Xemaahning oqlı idı; yənə Azmawətning oqlı Yəziyəl bilən Pələtəmu; yənə Bərakah bilən Anatoluk Yəhə, **4** Gibeonluk Yixmayamu bar idi. Yixmaya «ottuz palwan» iqidə batur bolup xu ottuazioja yetəkqılık kıləquçı idı; yənə Yərəmiya, Yahaziyəl, Yohanan wə Gədəratlıq Yozabad, **5** Əluzay, Yərimot, Bialiya, Xəmariya, Harufluk Xəfatiya, **6** Korahlıklardın bolovan Əlkanah, Yixiya, Azarəl, Yoezər wə Yaxobiamlar; **7** yənə Gədərlük Yərohamning oqlı Yoeləh bilən Zəbadiya bar idi. **8** Gad kəbilisidin bəzilər qəldiki korojanoja berip Dawutka bekindi. Ularning həmmisi jənggə mahir, kalkan wə nəyzə bilən korrallanojan batur jəngqilər idi; ularning turki bəəyni xiroja, qakqanlıkı bəəyni taqdiki bəkəngə

ohxaytti. **9** Ularning birinqisi Ezər, ikkinqisi Obadiya, üçinqisi Eliab, **10** tətinqisi Mixmannah, bəxinqisi Yərəmiya, **11** altinqisi Attay, yəttinqisi Əliyəl, **12** səkkizinqisi Yohanan, tokkuzinqisi Əlzabad, **13** oninqisi Yərəmiya, on birinqisi Makbannay idi. **14** Bularning həmmisi Gad kəbilisidin, koxun iqidə sərdarlar idi; əng kiqiki yüz ləxkərgə, əng qongi ming ləxkərgə yetəkqi idi. **15** Birinqi ayda, Iordan dəryası texip kırıqatın axkan qaoşa, dəryadın etüp, xərkəkə wə qərbkə karaydiojan barlıq jilojılardıkitilərni tiripirən kılıp qaqrəqanlar dəl muxu adəmlər idi. **16** Binyamin kəbilisi bilən Yəhəuda kəbilisidinmə kixilər korojanoja kelip Dawutka bekinojan. **17** Dawut qıkıp ularını karxi elip: «Əgər silər tinqlik niyitidə manga yardım berixkə kəlgən bolsanglar, silər bilən bir jan bir dil bolimən, lekin kollirimda həq naħəklik bolmiojan meni düxmənlirimqə setiwtəmkəqə bolsanglar, atabowlırimning Hudasi buni nəzirigə elip həküm qıkarəqayı!» — dedi. **18** Bu qaoşa Hudanıng Rohi həlikı ottuz palwanning yolbaxqısı Amasayoja qüxiwidi, u: «Ah, Dawut, biz sanga bekindikmiz; Ah, Yəssənenin oqlı, biz sən bilən billidurmız; Əzünggə aman-tinqlik, aman-tinqlik boloqay! Sanga yardım bərgüqilərgimə aman-tinqlik boloqay! Qünki sening Hudaying sanga mədətkardur» Xuning bilən Dawut ularnı elip kəlip, «zərbidər ətrət baxılıkları» kıldı. **19** Dawut ilgiri Filistiyələr bilən birlikə Sauloja karxi uruxkə atlanojanda, Manassəh kəbilisidiki bəzilər Dawut tərəpkə etti (lekin ular [Filistiyərlərgə] yardım bərmidi, qünki Filistiyələrinə əmirləri: «Dawut eż ojojisı Saul tərəpkə etüp ketixi mumkin, undakta beximiz kətməy kalmayıdu!» dəp məslihətləxip ularnı kəyturup kətməkqi bolovanı). **20** Dawut Ziklagka kəytip baroqanda, Manassəh kəbilisidiki Adnah, Yozabad, Yədiyyəl, Mikail, Yozabad, Elihu, Ziltaylor kəlip uningoja koxuldı. Bularning həmmisi Manassəh kəbilisining mingbexiliri idı. **21** Ular Dawut kərakqılar oja karxi jəng kıləqanda uningoja yardıməlxəti; ularning həmmisi batur palwanlar, koxundiki yolbaxqılar idi. **22** Qünki xu künlərdə Dawutka yardım berix üçün hər künü adəmlər kəlip koxulup, huddi Hudanıng koxunidək zor bir koxun bolup kətkənidi. **23** Pərvərdigarning sez-kalami əməlgə axurulup, Saulning padixahlıqını Dawutka elip bərməkqi bolovan korrallanojan jəngqilər yolbaxqılları bilən Hebron oja, uning yenioja kaldi. Ularning sanı təwəndikiqə: — **24** Yəhūdalardin kalkan wə nəyzə bilən

korallanojanlar jəmiy altə ming səkkiz yüz kixi bolup, həmmisi jənggə təyyarlanojanidi. **25** Ximeonlardın jənggə təyyarlanojan batur jengqilər jəmiy yəttə ming bir yüz kixi, **26** Lawiylardın jəmiy tət ming altə yüz kixi; **27** Yəhoyada Hərunlarning jəmət bexi bolup, uningoja əgəxkənlər jəmiy üq ming yəttə yüz kixi idi. **28** Yənə yax bir batur jəngqi Zadok wə uning jəmətidin yigirmə ikki yolbaxqi bar idi. **29** Binyaminlardın, Saulning uruk-tuoqkanlıridimü üq ming kixi bar idi; xu qaoqka kədər bularning kəpinqisi Saul jəmətinini kollap kəlməktə idi. **30** Əfraimlardın, eż jəmətliridə yüz-abroy tapşan batur əzimətlər jəmiy yigirmə ming səkkiz yüz kixi idi. **31** Manassəh yerim əbilisi iqidə nami pütülgən, Dawutni padixah kılıp tikləxka kəlgənlər jəmiy on səkkiz ming kixi idi. **32** Issakarlardin zaman-wəziyətni qüixinidiojan, Israilning əndək kəndak kılıxi kerəklikini bilidiojan yolbaxqılar jəmiy ikki yüz kixi idi; ularning həmmə kerindaxlıri ularning əmriga boysunatti. **33** Zəbulunlardın jənggə təyyarlanojan, hərhil koral-yaraqlar bilən korallanojan, ala kəngüllük kilmaydiojan, Dawutning yardımigə kəlgən jəmiy əllik ming kixi idi. **34** Naftalilardın yolbaxqi boローン ming kixi bar idi; ularoja əgixip kolioja kəlgən wə nəyzə alojanlar jəmiy ottuz yəttə ming kixigə yetətti. **35** Danlardın jənggə təyyarlanojan jəmiy yigirmə səkkiz ming altə yüz kixi idi. **36** Axirlardın jənggə qıkıp koxun sepiga atlinixka təyyar boローン jəmiy kırıq ming kixi idi. **37** Iordan dəryasining xərk təripidiki Rubən əbilisi, Gad əbilisi wə Manassəh yerim əbilisidin kolioja hərhil koral-yaraq elip jənggə təyyarlanojan jəmiy bir yüz yigirmə ming kixi idi. **38** Yukarıda tiloja elinojan bu əzimətlərning hərbiy yürüxi təkxi bolup, Dawutni pütküllər Israel üstigə padixah kılıp tikləx üçün bir jan bir dil bolup, Həbrənoja kəlixkənidə; kələqan Israillarmu bir niyat bir məksəttə Dawutni padixah kılıp tikliməkqi boluxkanidi. **39** Ular xu yərdə Dawut bilən üq kün billə yəp-iqip oqızalandı, qunki ularning kerindaxlıri ularoja təyyarlap koyuxkənidə. **40** ULARNING ƏPQÜRİSIDIKI HƏLKƏLƏR, hətta Issakar, Zəbulun wə Naftalilarning zeminidikilər exək, təqə, keqir wə kalilaroja artip ularoja nahayıti kəp ozukluk elip kəlgən; ular zor mikdarda un, ənjür poxkili, üzüm poxkili, xarab, zəytun meyi wə nuroğun koy-kalilarnı yətküzüp berixkənidə; pütküllər Israel xad-huramlıqka qəmgənidə.

13 Dawut mingbexi, yüzbexi wə barlık yolbaxqılar bilən məslihətləxti; **2** andin pütün Israel

ammisioja: «Əgər silər makul kərsənglər, xundakla bu ixni Hudayimiz Pərvərdigardin dəp bilsənglər, biz Israilning zeminlirining hərkəysi jaylirioja xu yərdə ələqənən kərindaxlırimizə həmdə ular bilən billə xəhərlərdə wə etizliklirdə turuwatkan kahin həm Lawiyalaroja muxu yərgə yioqılıx tooqruluk adəm əwətəyli. **3** Biz Hudayimizning əhdə sandukını məxəgə yetkəp kələyli; qunki Saulning künlüridə həqiqəsimiz [əhdə sanduk] alddida Hudadin yol sorap bakımiduk» dedi. **4** Bu ixni pütün amma tooqra tapqaqka, həmməylən makul boluxti. **5** Xunga Dawut Misirning Xihər dəryasının tartip Hamat eçiqiziqə boローン pütküllər Israil həlkini qakırtıp kelip, Hudanıñ əhdə sandukını Kiriat-Yearimdin yetkəp kəlməkqi boldı. **6** Andin Dawut bilən pütküllər Israil Hudanıñ əhdə sandukını yetkəp kəlix üçün Baalhəkə, yəni Yəhudaqə təwə boローン Kiriat-Yearimoja kəldi; ikki kerubning otturisida olturoquqı Pərvərdigar bu əhdə sandukü üstigə Əz namini koyovanidi. **7** Ular Hudanıñ əhdə sandukını Abinadabning əyidin elinojan yengi bir hərviqə koydi; Uzzah bilən Ahiyo hərwini həydidi. **8** Dawut bilən barlıq Israil jamaiti Hudanıñ alddida hə dəp nəqəmə-nawa kılıp, qıltar, təmbur, dap, qanglar wə kanay-sunaylar qalattı. **9** Lekin ular Kidon haminoja kəlgəndə kalilar aldiqə müdürəp ketip yikilojanda Uzzah əhdə sandukını yeliwalay dəp kolini uningoja sozdi. **10** Uzzahning əhdə sandukioja koli təgkənlikü üçün, Huda uningoja oqəzəplinip uni urup əltürdi. Xuning bilən Uzzah xu yərdə Hudanıñ alddida əldi. **11** Lekin Dawut Pərvərdigarning Uzzahning tenini bəskənlikigə aqqiklandı wə u yərni «Pərəz-Uzzah» dəp atidi; u yər taki həzirəqiqə xu nam bilən atılıp kəlməktə. **12** Xu künü Dawut Hudadin körküp: «Mən zadi əndək kılıp Hudanıñ əhdə sandukını bu yərgə yetkəp kelələymən?» dedi. **13** Xunga Dawut əhdə sandukunu ezi turuwatkan «Dawut xəhiri»gə yetkəp kalməy, Gatlıq Obəd-Edomning eyigə apirip koydi. **14** Hudanıñ əhdə sandukü Obəd-Edomning eyidə üq ay turdi; Pərvərdigar Obəd-Edomning ailisini wə uning barlık təəllükətlərini bərikətlidi.

14 Tur padixahı Hiram Dawut bilən kərüxüxkə əlqılerni, xundakla uning üçün orda selixkə kədir yaqıqı, taxqi wə yaqəqçılarnı əwətti. **2** Bu qəqənda Dawut Pərvərdigarning ezinü Israil üstigə həkümranlıq kılıdiojan padixah boluxkə jəzmən tikləydiqənlərini kərüp yətti; qunki Pərvərdigar Əz həlkı Israil üçün uning padixahlıqını gülləndürgənidi.

3 Dawut Yerusalemda yənə birmunqə hotun aldı həmdə yənə oqlı-kızlarnı kərdi. **4** Təwəndikilər uning Yerusalemda kərgən pərzəntlirinə isimləri: Xammuya, Xobab, Natan, Sulayman, **5** İlbər, Əlixuya, Əlpəlet, **6** Nogah, Nəfəg, Yafiya, **7** Əlixama, Bəəliyada wə Əlifələt. **8** Dawutning məsih kılınip pütkül Israilning üstigə padixah kılınojanlığını anglojan Filistiyələrinə həmmisi Dawut bilən ərxilik xıx pursitini izləp kəldi; Dawut buni anglap ularqa ərəxi jənggə atlandı. **9** Filistiyələr «Rəfayım jılıjısı» oqa bulang-talang kılıoji kərdi. **10** Dawut Hudadin: «Mən Filistiyələrgə ərəxi jənggə qıksam bolamdu? Ələrni mening ələmətə tapxuramsən?» dəp soriwidı, Pərvərdigar uning oqa: «Jənggə qık, Mən ələrni səzsiz ələlungoja tapxurıman» dedi. **11** Filistiyələr Baal-Pərazimoja əhəcüm kılıoji kəlgəndə, Dawut ələrni xu yərdə məqələp kıldı wə «Huda mening ələmət arkılıq düxmənlirim üstigə huddi kəlkün yarını elip kətkəndək bəsüp kirdi» dedi. Xunga u yər «Baal-Pərazim» dəp atalojan. **12** Filistiyələr əzliinin butlirini xu yərgə taxlap əqəmənlilikdən, Dawut adəmlirigə ələrni kəydürütəwetixni tapılıdi. **13** Filistiyələr yənə həlikə jılıjioja bulang-talang kılıoji kiriwidi, **14** Dawut yənə Hudadin yol soridi. Huda uning oqa: «Ulərni arkəsidin əkoqlımay, əcip etüp, ularqa üjmilikning udulidin əhəcüm kılıjin. **15** Sən üjma dərəhəlirinən üstidin ayaq tivixini anglixinq bilənilə jənggə atlan; qunki u qəoqda Huda sening aldingda Filistiyələrinən əkoqlunoja əhəcümə qıkkən bolidu» dedi. **16** Xuning bilən Dawut Hudanıng degini boyiqə ix tutup, Filistiyələrinən əkoqlunoja Gibeondin Gəzərgiqa əkoqlap zərbə bərdi. **17** Xu səwəbtin Dawutning xəhrəti barlıq yurt-zeminarqa pur kətti, Pərvərdigar uning ərkəkənqini barlıq əllərning üstigə saldı.

15 Dawut Dawut xəhəridə ezigə ey-ordilar saldurdı, həm Hudanıng əhdə sandukioja jay hazırlıdırı wə uning oqa qedir tiktürdi. **2** U qəoqda Dawut: «Hudanıng əhdə sandukını Lawiyələrdin bələk kixilərinən kətürüxicə bolmayıdu, qunki Pərvərdigar uni kətürükə wə mənggү əzininə hizmitidə boluxka xularni tallıqanıdi» dedi. **3** Andin Dawut Pərvərdigarning əhdə sandukını hazırlap əkoqlan yərgə yekək üçün pütkül Israillarnı Yerusaleməmə yioqdi. **4** Dawut yənə Hərunnigə əwlədlirini wə Lawiyələrni yioqdi: **5** Kohatning əwlədlirini jəmət bexi boləjan Uriyəl wə uning ərindaxlirları bir yüz yigirmə kixi; **6** Mərari əwlədliridin jəmət bexi boləjan Asaya wə uning ərindaxliridin ikki yüz yigirmə kixi; **7**

Gərxomning əwlədliridin jəmət bexi boləjan Yoel wə uning ərindaxlirları bir yüz ottuz kixi; **8** Elizafanning əwlədliridin jəmət bexi boləjan Xemaya wə uning ərindaxlirları ikki yüz kixi; **9** Hebronning əwlədliridin jəmət bexi boləjan Əliyəl wə uning ərindaxlirları səksən kixi; **10** Uzziyəlning əwlədliridin jəmət bexi boləjan Amminadab wə uning ərindaxlirları bir yüz on ikki kixi idi. **11** Dawut kahinlərdin Zadok bilən Abiyatarnı, xuningdək lawiliyələrdin Uriyəl, Asaya, Yoel, Xemaya, Əliyəl wə Amminadabni qakırtıp kelip ularqa: **12** «Silər Lawiyələr jəmətinən baxlırlırlar; ezüngələrni wə silərning ərindaxliringələrni Israilning Hudasi Pərvərdigarning əhdə sandukını mən təyyarlaq əkoqlan yərgə kətürüp kelix üçün pak kilingər. **13** Qunki ilgiri silər xundak kilməy, bəlgiləngən tərtip boyiqə uningdin yol sorimiqinimizdən Hudayımız Pərvərdigar bizgə zərbə bərgən» dedi. **14** Xuning bilən kahinlər bilən Lawiyələr Israilning Hudasi Pərvərdigarning əhdə sandukını kətürüp mengix üçün əzliini pak kıldı. **15** Lawiyələr əmdi Musanıng Pərvərdigarning səzkalamı bilən tapilioqını boyiqə, Hudanıng əhdə sandukını baldaq bilən mürisigə elip kətürdi. **16** Dawut yənə Lawiyəlarning yolbaşqılırioja əzliininə ərindaxliridin nəoqmıqilərni təyinləxnı buyrudi; ular jümlidin təmbur, qıltar, janglar katarlıq hərhilə sazlarnı qelip awazını yüksəri kətürüp xad-huramlıq işidə küy eytixən təyinləndi. **17** Xunglaxka, Lawiyələr Yoelning oqlı Həmanni wə uning jəmətidiki Bərəkiyanıng oqlı Asafni həm ələrning ərindaxliridin boləjan Mərarilərdin Kuxayahning oqlı Etanni bəlgildidi. **18** Ular bilən birlikdə yənə ərindaxliridin Zəkəriya, Bin, Yaaziyəl, Xemiramot, Yəhəiyəl, Unni, Eliab, Binayəh, Maaseyah, Mattitiyah, Əlifələh, Mekniya həm dərəwaziwən Obəd-Edom bilən Jəiyəlni ikkinçi dərijilik ətrət kiliplə təxkillidi. **19** Nəoqmıqi Həman, Asaf wə Etanlar mis qanglar qelip, yangräk awaz qıkırattı; **20** Zəkəriya, Yaaziyəl, Xemiramot, Yəhəiyəl, Unni, Eliab, Maaseyah, wə Binayalar təmbur qelip «Alamot uslubi»da təngkəx kılıttı; **21** Mattitiyah, Əlifələh, Mekniya, Obəd-Edom, Jəiyəl wə Azəziyalar qıltar qelip baxlamqılık kiliplə, «Xəminit uslubi»da təngkəx bolatti. **22** Lawiyəlarning yolbaşqısı Kənaniya muzikioja nahayıti pixxiq boləqəkə, məhsus nəoqmə-nawaqılıkka mə'sul bolup muzika eğitətti. **23** Bərəkiya bilən Əlkanañ əhdə sandukioja mə'sul ixibəkarlar idi. **24** Xəbəniya, Yəhəoxafat, Nətanəl, Amasay, Zəkəriya, Binaya wə Əliezər katarlıq kahinlər Hudanıng əhdə

sandukı aldida kanay qalatti; Obəd-Edom bilən Yəhiyahımu əhdə sandukıqə məs'ul ixikbaçar kılınip koyulmuşanıdi. **25** Xuning bilən Dawut Israil aksakallırı wə mingbexi қatarlıqlar bilən birgə Obəd-Edomning əyidin huxallıkqa qəmgən halda Pərvərdigarning əhdə sandukını kətürüp qıkkılı bardi. **26** Wə xundak boldiki, [Dawutlar] Huda Pərvərdigarning əhdə sandukını kətürüp mangojan Lawiyalaroja yardım bərgənlilikini kərüp, yatta buka wə yotta koqkar kurbanlıq kıldı. **27** Dawut wə xundakla əhdə sandukını kətüridiqən Lawiyalar həmdə nəoqmıqılər həm nəoqmənawa bexiolojan Kənaniyalarning həmmisi kanap libas kiyixkənidı; Dawut uning üstigə yənə kanap əfod kiygənidı. **28** Pütkül Israil həlkı əmdi xu tərikdirə təntənə kılıp, bureau, kanay, jangjang, təmbur, qiltar қatarlıq türlik sazları bilən yüksəri awazda muzika qelip, Pərvərdigarning əhdə sandukını kətürüp kelixti. **29** Pərvərdigarning əhdə sandukı Dawut xəhiriqə yetip kəlgəndə Saulning kizi Mikal pənjirdin təwəngə karap turatti; u Dawutning səkrəp oynap-qelip təntənə kiliwatıqını kərüp iqidə uni zanglıq kıldı.

16 Ular Hudanıng əhdə sandukını kətürüp kirip

Dawut uningoja hazırlap koyojan qedirning otturisioqa қoyup, andin Hudanıng aldida kəydürmə kurbanlıq bilən inaqlıq kurbanlılığı sundı. **2** Dawut kəydürmə kurbanlılığı bilən inaqlıq kurbanlığı sunup bolqandan keyin Pərvərdigarning namida həlkə bəht tilidi. **3** U yənə ər-ayal deməy Israillarning hər birigə birdin nan, birdin horma poxkili, birdin üzüm poxkili üləxtürüp bərdi. **4** Dawut bir կisim Lawiyalaroja Pərvərdigarning əhdə sandukı aldida hizməttə bolux, yəni dua-tilawət okux, Israilning Hudasi Pərvərdigaroja təxəkkür-rəhmət eytix wə küy-munajat okuxni buyrudi. **5** Ularning yolbaxqısı bolsa Asaf, andin Zəkəriya idi; baxkılırlı bolsa Jəiyəl, Xemiramot, Yəhiyəl, Mattitiyah, Eliab, Binaya, Obəd-Edom wə Jəiyəllər idi. Ular təmbur-qiltar qelixkə koyuldu; Asaf bolsa qanglarnı qalatti. **6** Binaya bilən Yahaziyəldin ibarət ikki kahin Hudanıng əhdə sandukı aldida hərdaim kanay qelixkə koyuldu. **7** Xu künı Dawut Asaf wə kerindaxlırını Pərvərdigaroja təxəkkür-rəhmət eytixkə balgiləp ularoja birlinqidin munu küyni tapxurdi: — **8** «Pərvərdigaroja təxəkkür kilinglar, Uning namini qakirip nida kilinglar, Uning kılıqanlarını əllər arısında ayan kilinglar! **9** Uningoja nahxilar eytip, Uni külənglər, Uning pütkül karamət möjiziləri üstida seqinip oylininglar. **10** Muqəddəs namidin pəhirlinip

danglanglar, Pərvərdigarnı izdigüqilərning kengli xadlangsın! **11** Pərvərdigarnı wə Uning կudritini izdənglər, Uning yüz-huzurunu tohitmay izdənglər. **12** Uning yaratkan möjizilərini, Karamət alamətlərini həm aqzidin qıkkən hökümlərini əsta tutunglar, **13** Uning küli Israilning nəslı, Əzi talliqanlırları, Yaqupning oqqulları! **14** U, Pərvərdigar — Hudayımız, Uning hökümləri pütkül yər yüzididur. **15** U Əzi tüzən əhdini əbədi yadinglarda tutunglar — — Bu uning ming əvladkıqə wədiləxkən sezidur — **16** İbrahim bilən tüzən əhdisi, Yəni İshakka iqtənə kəsimidur. **17** U buni Yaqupkımı nizam dəp jəzmləxtürdi, Israiloja əbədiy əhdə kılıp berip: — **18** «Sanga Qanaan zeminini berimən, Uni mirasingolojan nesiwəng kılımən» — dedi. **19** U qaoğda silər ajiz idinglar, adiminglar az həm u yardımə musapir idinglar; **20** Bu əldin u əlgə, bir կəbilidin yənə bir կəbiligə keqüp yürgən. **21** Pərvərdigar hərkəndək adəmning ularını bozək kilixiqə yol koyımı, Ularnı dəp padixahlarojumu tənbih berip: — **22** «Mən məsih kılıqanlaroja təgmə, Pəyoqəmbərlirimə yaman ix kılma!» — dedi. **23** Pütün jaħan, Pərvərdigarnı külünglər, Nijatini hər künı elan kilinglar! **24** Uning julasını əllərdə bayan kilinglar, Uning möjizilərini barlık, həlkələr arısında jakarlanglar. **25** Qünki Pərvərdigarımız uluəldür, Zor həmdusanaqə layiktur; U barlık, ilahılardın üstün, Uningdin körkəx kerəktur; **26** Qünki barlık əllərning ilahıları — butlar halası, Bırak Pərvərdigar asman-pələknı yaratkandur. **27** Xanuxəwkət wə həywət Uning aldida, կudrat wə huxluk Uning jayididur. **28** Pərvərdigaroja təəllükini bərgəysilər, i əl-կəbililər, Pərvərdigaroja xan-xərəp wə կudratni bərgəysilər! **29** Pərvərdigarning namıqə layık bolovan xan-xəhərətni Uningoja bərgəysilər; Sowoqa-salam elip Uning aldioqa kiringlar, Pərvərdigaroja pak-mukəddəslikning güzəllikidə səjdə kilinglar; **30** Pütkül yər-yüzi, Uning aldida titrənglər! Dunya məzmut kılınojan, u təwrənməs əsla. **31** Asmanlar xadlangsın, wə yər-jahān hux bolsun, əllər arısında elan kılınsun: — «Pərvərdigar höküm süridul!». **32** Dengiz-okyan wə uningoja tolojan həmmə quşan selip jux ursun! Dalilar həm ularıdı hömmə yayrisun! **33** U qaoğda ormandıki pütkül dərəhlər Pərvərdigar aldida yangritip nahxa eytidu; Qünki mana, U pütün jaħanni sorak kiliçkə kelidu! **34** Pərvərdigaroja təxəkkür eytinglər! Qünki U mehribandur, əbədiyidur Uning mehîr-muhəbbəti. **35** Wə: Bizni kutkuzojin, i nijatımız bolovan Huda! Bizni

[yeningoja] yioqiwalojaysən, Muqəddəs namingoja təxəkkür kılıxka, Yayrap Seni mədhiyiləxkə, Bizni əllərdin kütkuzup qıkıcksən! — dənglər! **36** Israilning Hudasi bolojan Pərvərdigarоja, Əzəldin ta əbədgıqə təxəkkür-mədhiyə käyturulsun! Pütkül həlk «Amin!» dedi həmdə Pərvərdigarоja həmdusana okuxti. **37** [Dawut] xu yerdə, yəni Pərvərdigarning əhdə sandukı aldida hər kündiki wəzipigə muwapik, əhdə sandukı aldidiki hizmətta dawamlıq boluxka Asaf bilən uning kerindaxlirini қaldurup koydi; **38** Ularning iqidə Obəd-Edom bilən uning kerindaxliridin atmix səkkiz kixi bar idi; xuningdək Yədutunning oqli Obəd-Edom bilən Hosah dərwaziwənlilikka koyuldu. **39** Kahin Zadok bilən uning kahin kerindaxliri Gibeon egizlikidiki Pərvərdigarning qediri aldida, **40** Pərvərdigarning Israiloja tapiliojan қanun-əhkamlırıda barlıq yezilqını boyıq, hərküni ətisi-ahxımı kəydürmə қurbanlık kurbangahı üstidə Pərvərdigarоja atap kəydürmə қurbanlıqları sunuxkə koyuldu. **41** Ular bilən billə bolojanlar, yəni Həman, Yədutun wə қalojan tallanojanlar, xundaqla barlıq ismi tizilojanlar Pərvərdigarоja təxəkkür-rəhmət eytixkə koyuldu (qünki Uning eżgərməs muhəbbiti əbədgıqidur!). **42** Həman wa Yədutun bolsa nəqəmçilikkə, jümlidin kanay, jang-jang wə barlıq mədhiyə sazlarını qelixkə məs'ul kılındı. Yədutunning oquulları dərwazıojə karaxkə koyuldu. **43** Bu ixlardın keyin barlıq həlk eż əylirigə käytti; Dawutmu eż əyidikilərgə bəht tiləxkə käytti.

17 Dawut eż əyidə turuwatkan qeojida, Natan pəyojəmbərgə: «Kara, mən kədir yaqıqidin yasalojan eydə turuwatımən, Pərvərdigarning əhdə sandukı bolsa qedir pərdiliri astida turuwatidu» dedi. **2** Natan Dawutka: «Kənglüngdə pükkənliringgə əməl kiloqin; qünki Huda sən bilən billidur» — dedi. **3** Xu künü keqidə Hudanıng sözü Natanıja kelip yətti: **4** «Sən berip қulum Dawutka mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydu: Sən Mən üçün turalıq ey salsaq bolmaydu. **5** Qünki mən Israillarnı baxlap qıkkən kündin tartıp bütüngə kədər bir eydə turup bəkmiojanmən, pəkət bu qedirdin u qediroja, bir qedirgahdın baxka birigə yetkilip yurdüm, halas. **6** Mən Israıl həlkı bilən billə məyli kəyərgə barmay, heqkaqan Israilning birər hakimiqoja, yəni Mening həlkimni bekixni tapiliojan birərsigə: Nemixkə silər Manga kədir yaqıqidin eý selip bərməysilər? — dedimmi? **7** Əmdi sən қulum Dawutka mundak

degin: — Samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar eytiduki, Mən seni əmdi yaylaqlardın, қoylarning arkısından elip, həlkim Israilning üstigə əmir bolux üçün qakırtıp qıktım. **8** Məyli kəyərgə barmiojin, Mən həman sening bilən billə boldum wə sening aldingdin barlıq düxmənliringni yokitip kəldim; yər yüzidiki uluoqlar nam-xəhrətkə igə boloqandək seni nam-xəhrətkə sazawər kıldı. **9** Mən həlkim bolojan Israiloja bir jayni bekitip, ularni xu yerdə tikip estürimən; xuning bilən ular eż zeminida turidiqan, parakəndiqilikkə uqrımaydiqan bolidu. Rəzillər dəsləptidikidək wə mən həlkim Israil üstigə həkümranlıq kılıxka hakimlarnı təyinligən künlərdikidək, ularqa käytidin zulum salmayıdu. Mən barlıq düxmənliringni sanga bekindürdimən. Wə mənki Pərvərdigar sanga xuni eytip koyayki, mən sening üçün bir eyni yasap berimən! **11** Sening künliring toxup, ata-bowiliringning yenioja käytikan waktingda sening nəslingdin, yəni oquulliringdin birini sening ornungni basidiqan қılımən; Mən uning padixaḥlıqını mustəhkəm қılımən. **12** U Manga bir eý yasaydu, Mən uning padixaḥlıq təhtini mənggү mustəhkəm қılımən. **13** Mən uningoja ata bolimən, u Manga oqul bolidu; mehri-xəpkitimni seningdin awwal etkən [idarə қılıqıqidin] juda қılıqınıimdək uningdin hərgiz juda kılmayımən; **14** uni Mening eyümdə wə Mening padixaḥlıqimdə mənggү turoquzimən; uning təhti mənggү məzmut bolup turoquzulidu». **15** Natan bu barlıq sezlər wə barlıq wəhijini heqnemə қaldurmay, Dawutka eytip bərdi. **16** Xuning bilən Dawut kirip Pərvərdigarning aldida olturnup mundak dedi: «I Huda Pərvərdigar, mən zadi kim idim, mening eyüm nemə idi, Sən meni muxu dərijigə kəturgüdək? **17** Lekin i Huda Pərvərdigar, [bu mərtiwigə ketürgining] sening nəzirində kiqikkina bir ix hesablandı; qünki Sən mən қulungning eyining yirak kəlgüsü toorrluluk səslidinq wə meni uluq mərtiwilik zat dəp kariding, i Huda Pərvərdigar! **18** Sən kəminəng üstigə qüxtürgən xundak xan-xərəp toorrluluk Dawut Sanga nemə diyəlisün? Qünki Sən dərwəkə Əz қulungni Əzüng bilisən. **19** Ah Pərvərdigar, pekir қulung üçün həmdə Əz kənglüngdiki niyiting boyıqə bu barlıq uluəluknı kərsitip, bu qong ixlarning həmmisini ayan kılding. **20** Ah Pərvərdigar, kulinimiz toluk angliqini boyıqə Sanga təng kəlgüdək heqkim yok; Seningdin bələk heqbir ilah yoktur. **21** Dunyada կaysı

bir əl həlkinq Israiloja təng keləlisun? Ularnı Əzünggə has birdinbir həlk bolux üçün kütulduruxka barding həmdə Misirdin kütuldurup qıkkən həlkinq aldidin yat əllərni қoojlap qıkırıp, uluojwar wə bəhəywət ixlar arkılık Əz namingni tikliding! 22 Sən həlkinq Israilni mənggü Əzüngning həlkinq kılding; ah Pərvərdigar, Sənmu ularning Hudasi boldung. 23 Ah Pərvərdigar, əmdi pekir կulung wə uning əyi tooqrluk կilojan wədəng mənggügə əməl kiliinsun; Sən deganlıring boyiqə ixni ada կilojaysən! 24 Amin, wədəng əməl kiliinsun, xundakla naming mənggü uluoqlansun, kixilər: «Samawi қoxunning Sərdari Pərvərdigar Israilning Hudası, həkikətən Israiloja Hudadurl» desun; wə xundak bolup, pekir կulung Dawutning ey-jəməti Sening aldingda məzmut turoquzulsun. 25 Ah Hudayim, Sən pekir կulungoja sanga ey yasaymən, degən wəhiy kəltürdüng; xunga կulung Sening aldingda muxundak dua kılıxka jür'ət kildi. 26 Ah Pərvərdigar, Sən birdinbir Hudadursən, Sən pekir կulungoja muxundak amətni berixni wədə kılding; 27 Əmdi pekir կulungning ey-jəmətigə iltipat kılıp, uning Sening aldingda mənggü turuxioja saklıojaysən. Qünki Sən, ah Pərvərdigar, [pekirning ey-jəmətigə] iltipat kılding wə xuning bilən u mənggügə bəht-iltipatka nesip bolidu».

18 Xu ixtin keyin xundak boldiki, Dawut Filistiyərlərgə hujum kılıp ularni boysundurup, ularning kolidin

Gatni wə uningoja təwə yeza-kəntlərni tartıwaldı. 2 U yənə Moabiylarоja hujum kıldı; Moabiylar uningoja bekiniп, olpan tələydiqan boldı. 3 Zobahning padixaһı Hədad'ezər əz təwəsini Əfrat dəryasinojqə kengəytixkə atlinip qıkkanda, Dawut taki Hamatka կadər uningoja hujum kıldı. 4 Dawut uning ming jəng hərwisini olja aldi, yəttə ming atlıq ləxkirini, yigirmə ming piyada ləxkirini əsir aldi. Dawut barlik jəng hərwilirining atlirining peyini kırkitiwetip, pəkət yüz hərwioja қoxkidak atnila elip kaldi. 5 Dəməxkətiki Suriylar Zobahning padixaһı Hədad'ezərgə yardım berixkə kəldi; Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming əskərnii əltürdi. 6 Dawut Suriyədiki Dəməxk rayonioja karawul ətrətlərini turozuzuwidi, Suriylar Dawutka bekiniп, uningoja olpan tələydiqan boldı. Dawut kəyərgə [jənggə] qıkmışın, Pərvərdigar uni կoqdap turdi. 7 Dawut Hədad'ezərning hizmətkarları ixlitidiojan altun kalkanlarning həmmisini Yerusalem oja elip kəytti. 8 U yənə Hədad'ezərgə təwə Tibhət bilən kundin ibarət ikki xəhərdin nuroqun mis olja

aldi; keyinkı zamanlarda Sulayman muxu mislarnı ixitlip mis kəl, mis tüwriklər wə baxka barlıq mis əswablarnı yasatkan. 9 Hamat padixaһı Tow Dawutning Zobah padixaһı Hədad'ezərning pütün қoxunini məoqlup қıjanlıkını anglap, 10 Əz oqlı Hədoramni Dawutka salam berip, uning Hədad'ezər bilən jəng kılıp, uni məoqlup қilojan ojəlibisini təbrikəlxəkə əwətti. Qünki Tow əslidə Hədad'ezər bilən daim uruxup turatti. Hədoram hərhil altun, kümüx, mis əswab-jabduklarnı sowoja kılıp əkəldi. 11 Dawut padixaһı bu əswab-jabduklarnı hərkəysi əllərdin, jümlidin Edom, Moab, Ammonlardın, Filistiyərlərin wə Amaləklərin olja alojan altun-kümüxlər bilən қoxup həmmisini Pərvərdigaroja beqixlidi. 12 Zəruiyaning oqlı Abixay «Xor wadisi»da Edomiyərdin on səkkiz ming adamnı əltürdi. 13 Dawut Edomda karawul ətrətlərini turoquzdi; Edomlarning həmmisi Dawutka bekindi. Dawut kəyərgə jənggə qıkmışın, Pərvərdigar uni қooqdap turdi. 14 Dawut padixaһı bolup pütün Israil üstigə həkümranlıq kılıp, barlık həlkigə adalət wə həkkaniyilik bilən muamilə kıldı. 15 Zəruiyaning oqlı Yoab қoxunoja sərdar, Ahıludning oqlı Yəhəxafat mirza, 16 Ahitubning oqlı Zadok bilən Abiyatarning oqlı Abimələk [bax] kahin, Xawxa katip, 17 Yəhəyadaning oqlı Binaya Kərətiylər bilən Pələtiylərning yolbaxqısı idi; Dawutning oçulları uning yenidiki əməldarlar boldi.

19 Keyinkı waqtılarda xundak boldiki, Ammonlarning padixaһı Nahax əldi; oqlı Hanun orniqə padixaһı boldi. 2 Dawut: «Nahax manga iltipat kərsətkini üçün, uning oqlı Hanunoja iltipat kərsitmən» dəp, atisining pətisigə uning kənglini soraxkə Hanunning yeniqə əlqilərni əwətti. Dawutning əlqiliri Ammonlarning zeminoja yetip kılıp, kənglini sorioqili Hanun bilən kərəxməkqi boldi. 3 Lekin Ammonlarning əməldarlıri Hanunoja: «Dawutni rastla atilirining izzət-hərmitini kılıp siligə kəngül sorioqili adəm əwətiptu, dəp karamla? Uning hizmətkarlarının əzlirining aldilirioja kelxi bu yərni küzitix, aqdurmıqılıq kılıx, qar lax üçün əməsmidu?» — dedi. 4 Xuning bilən Hanun Dawutning hizmətkarlarını tutup, ularning sakal-burutllarını qüxtügiziwetip həm kiyimlirining bəldin təwinini kəstürtüwetip andin ularni koyuwətti. 5 Bəzilər kılıp Dawutka əlqilərning əhwalını ukturdı; u ularni kütüwelikə aldiqə adəm əwətti, qünki ular tolimu iza-ahənəttə қaloqanidi. Xunga padixaһı ularoja:

«Sakal-burutinglar əskiqilik Yeriho xəhirişdə turup andin yenip kelinglər» dedi. 6 Ammonlar əzlirining Dawutning nəpritigə uqrıqanlığını bildi, Hənun wə Ammonlar Aram-Naharaim, Aram-Maakah wə Zobahdin jəng hərwisi wə atlık ləxkər yallaxka adəm əwətip ming talant kümük bərdi. 7 Ular ottuz ikki ming jəng hərwisi, xundakla Maakah padixahı bilən uning қoxunini yalliwaldı; ular Mədəbaning aldiqa kelip bargah kurdı. Ammonlarmu jəng kılıx üçün hərkəysi xəhərliridin kelip jəm boluxti. 8 Dawut buni anglap Yoab bilən barlıq əskər қoxunini [ularning aldiqa] qıçırdı. 9 Ammonlar qıkip xəhər dərvazisining aldida səp tütüp turdu; jənggə atlınip qıkkən padixahılar mu dalada ayrim səp tütüp turuxti. 10 Yoab əzining aldi-kəynnidin hujumqa uqraydiqanlığını kərüp, pütün Israildin bir kisiim sərhil adəmlərni tallap, Suriylər bilən jəng kılıxka ularni səptə turoquzdi; 11 u ələşən adəmlirini inisi Abixayoja tapxurdi, xuningdək ular əzlirini Ammonlar bilən jəng kılıxka səp kılıp təyyarlıdı. 12 Yoab Abixayoja: «Əgər Suriylər manga küqlük kəlsə, sən manga yardım bərgəysən; əmma Ammonlar sanga küqlük kəlsə, mən berip sanga yardım berəy. 13 Jür'ətlik bolqın! Əz həlkımız üçün wə Hudayimizning xəhərləri üçün baturluk kılıyli. Pərvərdigar Əziga layik kərünginini kılqayı! — dedi. 14 Əmdi Yoab wə uning bilən bolqan adəmlər Suriylərgə hujum kılçılı qıktı; Suriylər uning aldidin əraqtı. 15 Suriylərning əqəmlikini kərgən Ammonlarmu Yoabning inisi Abixayning aldidin keqip, xəhərgə kiriwaldı. Andin Yoab Yerusaleməqə kaytip kəldi. 16 Suriylər bolsa əzlirining Israillarning aldida məəqlup bolqinini kərgəndə, əlqi əwətip, [Əfrat] dəryasining u təripidiki Suriylərni qəkirtip kəldi. Hədad'ezərning қoxunining sərdarı bolqan Xofak ularoja yetəkqi idi. 17 Buningdin həwər tapşan Dawut pütkül Israil həlkini yioqip İordan dəryasidin ətüp, Suriylərning yenioqa kelip ularoja karxi səp tütüp turdi. Dawutning səp tüzgənlikini kərgən Suriylər jənggə atləndi. 18 Suriylər Israillarning aldidin əraqtı; Dawut Suriylərindən yətta ming jəng hərwilikni wə kırıq ming piyadə ləxkərni əltürdü wə yənə Suriylərning sərdarı Xofakni əltürdü. 19 Hədad'ezərning əməldarları Israil aldida yengilginini kərgəndə, Dawut bilən sülh kılıp uningoqa bekindi; xuningdin keyin Suriylər ikkinçi Ammoniyalaroja yardım berixni halimaydiqan boldı.

20 Xundak boldiki, yengi yılning bexida, padixahlar jənggə atlanojan wakıttı, Yoab küqlük kisiimni baxlap kelip, Ammonlarning yərlərini wəyrən kılıp, andin Rabbahı muhəsirigə aldı. U qaoğda Dawut Yerusalemda turuwattati. Yoab Rabbahıja hujum kılıp xəhərnı wəyrən kılıp taxlıdı. 2 Dawut ularning padixahının bexidin tajni eliwidi (altunining eojırılıq bir talant qıktı, uningoqa yakutlar kondurulqanıdi), kixilər bu tajni Dawutning bexiqə kiydürüp koydı. Dawut xəhərdin yənə nuroğun jəng oğeniyəmtlirini elip kətti. 3 U yənə xəhərdiki həlkni elip qıkip hərə, jotu wə palta bilən ixləxkə saldı; Dawut Ammonning hərkəysi xəhərliridiki həlkərnimə xundak ixlətti; andin Dawut kəpçilik bilən Yerusaleməqə kaytti. 4 Xu wəkədin keyin [Israillar] Gəzərdə Filistilər bilən sokuxtı; u qaoğda Huxatlıq Sibbikay Rəfəiyılardın bolqan Sippay isimlik birini əltürübətti, Filistilər tiz pükti. 5 Keyinqə [Israillar] bilən Filistilər yənə sokuxtı; Yairning oοlı Əlhanən Gatlıq Goliatuning inisi Lahmini əltürdü; bu adəmning nəyzisining dəstisi bəpkarning okidək tom idi. 6 Keyinkı waktılarda Gatta yənə sokux boldı; u yerdə naħayiti bəstlik bir adəm bar idi, uning ələşəni putidimu altidin barmak bolup, jəmiy yigirmə tət barmıki bar idi; umu Rəfəiyılardın idi. 7 Bu adəm Israillarnı tilliqili turuwidi, Dawutning akisi Ximianing oοlı Yonatan qıkip uni əltürübətti. 8 Bular Gatlıq Rafanıñ əwlədləri bolup, həmmisi Dawut wə uning hizmətkarlırinə qolida əldi.

21 Xəytan Israillaroja zərbə berix üçün, Dawutni Israillarnı sanakṭin etküzütxə ezikərtüdü. 2 Xunga Dawut Yoabka wə həlkning yolbaqılırığa: «Silər Bəər-Xebadin Danoqıqə arılap Israillarnı sanakṭin etküzüp kılıp mening bilən kərübünglər, ularning sanını biləy» dedi. 3 Lekin Yoab jawabən: —«Pərvərdigar Əz həlkini hazırlı məyli əqəmlik bolsun, yüz həssə axuruwətəkəy. Lekin i hojam padixahım, ularning həmmisi əzüngning hizmitində turuwatkanlar əməsmə? Hojam bu ixni zadi nemə dəp tələp kılıdu? Hojam Israilni nemixqə gunahqa muptila kılıldı?» — dedi. 4 Lekin padixahıning səzi Yoabning səzini besip qüxti; xunga Yoab qıkip pütün Israil zeminini arılap Yerusaleməqə kaytip kəldi. 5 Yoab sanakṭin etküzülgən həlkning sanını Dawutka məlum kıldı; pütün Israilda ələida kılıq kətürələydiqan adəmlər bir milyon bir yüz ming; Yəhudalardın ələida kılıq kətürələydiqan adəmlər tət yüz yətmix ming bolup qıktı. 6 Biraq Lawiylar bilən Binyaminlarla sanakķa kirmidi; qünki padixahıning

bu buyruki Yoabning nəziridə yirginqlik idi. 7 Huda bu ixni yaman kərgəqəkə, Israillarqa zərbə bərdi. 8 Dawut Hudaşa: «Mən bu ixni kılıp qong gunah ətküzüptimən; əmdi mənki կulungning bu қəbihlikini kəqürüxingni tiləymən, qünki mən tolimu əhmiyənə ix kiptimən» — dedi. 9 Pərvərdigar Dawutning aldin kərgüçisi bolovan Gadka: 10 Sən berip Dawutka eytip: «Pərvərdigar mundak dəyduki, Mən sanga üq bala-ķazanı aldingda қoyımən; xuningdin birini tallıwal, Mən xuni bexinglarqa qüxürimən» degin, — dedi. 11 Xuning bilən Gad Dawutning yenioja kelip: «Pərvərdigar mundak dəydu: 12 «Kəni tallıqin: Ya üq yil aqarqılıktı қelixtin, ya üq ay düxmənlərning aldidin ķeqip, yawliring təripidin қoołap қılıqlinixidin wə yaki üq kün Pərvərdigarning қılıqining uruxi — yəni waba kesilining zemində tarklıxı, Pərvərdigarning Pərixtisining Israilning pütün qebrisini harab қılıxidin birini tallıqin». Əmdi oylinip kər, bir nemə degin; mən meni əwətküqiga nemə dəp jawap berəy?» dedi. 13 Dawut Gadka: «Mən bək ķattık tənglikdə kəldim; əmdi Pərvərdigarning қolioqa qüxəy dəymən, qünki U tolimu xəpkətlilik. Pəkət insanların қolioqa qüxmisəm, dəymən» dedi. 14 Xu səwblik Pərvərdigar Israiloja waba tərkətti; Israillardin yətmix ming adəm əldi. 15 Huda Yerusalemni wəyran kılıp taxlax üçün bir Pərixtini əwətti; u wəyran қılıwatkanda, Pərvərdigar əhwalını kərüp ezi qüxişgən bu bala-ķazadin puxayman kılıp kəldi-də, wəyran қiloquqi Pərixtigə: «Bəs! Əmdi կolungni tart!» dedi. U qəođda Pərvərdigarning Pərixtisi Yəbusiy Ornanning hamininin yenida turatti. 16 Dawut bexini kətürüp, Pərvərdigarning Pərixtisining asman bilən yərning arılıkında, қolidiki ojilaptin suqurojan қılıqını Yerusalemə qələbətində turqanlığını kərdi. Dawut bilən aksakallarning həmmisi bəz rəhtək oralıqan һaldə yərgə düm yikildi. 17 Dawut Hudaşa: «Həlkning sanini elip qıqxını buyruquqi mən əməsmə? Gunah kılıp bu rəzzilik ətküzgüqi məndurmən; bu bir pada қoylar bolsa, zadi nemə kıldı? Ah, Pərvərdigar Hudayim, կolung Өz həlkinqə əməs, bəlki manga wə mening jəmətimə qüvkəy, wabani Өz həlkinqning üstigə qüxişmigəysən!» dedi. 18 Pərvərdigarning Pərixtisi Gadka: Sən berip Dawutka eytkin, u Yəbusiy Ornanning haminoja qıkip Pərvərdigarə bir қurbangalı salsun, dewidi, 19 Dawut Gadning Pərvərdigarning namida eytkini boyiqə xu yərgə qikti. 20 U qəođda Ornan buođday tepiwatatti; Ornan burulup Pərixtini kərüp,

ezi tət oqlı bilən məküwalojanıdi. 21 Dawut Ornanning yenioja kəlgəndə, u bexini kətürüp Dawutni kərüp, hamandin qıkip kəldi-də, bexini yərgə təqküdək egip Dawutka təzim kıldı. 22 Dawut Ornanə: «Həlk iqidə taraloğan wabani tosup қelix üçün, muxu hamannı wə ətrapidiki yərni manga setip bərsəng, bu yərde Pərvərdigarə atap bir қurbangalı salay dəymən. Sən toluk baha koyup bu yeringni manga setip bərsəng» dedi. 23 — Alsila, ojojam padixahimning kandak қılıqusi kəlsə xundak қılıqay; karisila, қurbanlıq қılıxka kaliları berəy, haman tepidioğan tırnilarnı otun kılıp қalısila, buođdayni ax hədiyəsigə ixlətsilə; bularning həmmisini mən əzlirigə tuttum, dedi Ornan Dawutka. 24 «Yak», — dedi Dawut Ornanə, — «kəndakla bolmisun mən toluk bahası boyiqə setiwalimən; qünki mən seningkini eliwelip Pərvərdigarə atışam bolmayıdu, bədəl təliməy kəydürmə қurbanlıqni hərgiz sunmaymən». 25 Xuning bilən Dawut altə yüz xəkəl altunni əlqəp Ornanə berip u yərni setiwaldi. 26 Dawut u yərgə Pərvərdigarə atap bir қurbangalı saldı wə kəydürmə қurbanlıq wə inaklık қurbanlıq sunup, Pərvərdigarə nida kıldı; Pərvərdigar uning tiligini қobul kərüp, jawabən asmandın kəydürmə қurbanlıq қurbangahıqə ot qüxişdi. 27 Pərvərdigar Pərixtisini buyruwidi, U қılıqını kaytidin ojiliqə saldı. 28 U qəođda, Dawut Pərvərdigarning Yəbusiylardın bolovan Ornanning haminida uning tilikigə jawab bərgənlilikini kərüp, xu yərde қurbanlıq sunuxka baxlıdi. 29 U qəođda, Musa qəldə yasatkan Pərvərdigarning qediri wə kəydürmə қurbanlıq қurbangahı Gibeonning egizlikidə idi; 30 lekin Dawut Pərvərdigarning Pərixtisining kılıqidin körküp, u yərning aldiqə berip Hudadin yol soraxka jür'ət kılalmayıttı.

22 Xunga Dawut: «Mana bu Pərvərdigar Hudanıng eyi bolidiqan jay, mana bu Israil üçün kəydürmə қurbanlıq sunidiqan қurbangalı bolidu» — dedi. 2 Dawut Pərvərdigarning eyini saldurux üçün Israil zeminidiki yat əldikilərni yioqixni buyrudi həm taxlarnı oyuxka taxqılları təyinlidi. 3 Ixik-dərəwazilarə ixitixkə miş wə gira-baldaq yasax üçün nuroqun təmür təyyarlıdı; yənə nuroqun mis təyyarlıdiki, uning eoqırılığını tarazıləp bolmayıttı; 4 u yənə san-sanaksız kədir yaqıqi təyyarlıdı, qünki Zidonluqlar bilən Turluqlar Dawutka nuroqun kədir yaqıqi yətküzüp bərgənidi. 5 Dawut kənglidə: «Oşlum Sulayman tehi yax, bir yumran kəqət halas,

Pərvərdigar oqan selinidiojan ey nahayiti bəhəywət wə katta boluxi, xan-xəhrəti barlıq yurtlar oqan yeyilixi kerək; xuning bilən bu eygət ketidiojan materiyallarnı hazırlap köyuxum kerək» dəp oylidi. Xunga Dawut əlüxtin ilgiri nuroqun material hazırlap köydi. 6 Dawut oqlı Sulaymannı kiqkiqirip uning oqan Israilning Hudasi boローン Pərvərdigar oqan ey selixni tapılıdi. 7 Dawut Sulayman oqan mundaq dedi: «I oqlum, mən əslidə Pərvərdigar Hudayimning namioja atap bir ey selixni oyliojan, 8 lekin Pərvərdigarning manga: «Sən nuroqun adəmning əkenini tektüng, nuroqun qong jənglərni əldildi; sening Mening namimoja atap ey selixingoja bolmaydu, qünki sən Mening aldimda nuroqun adəmning əkenini yərgə tektüng. 9 Kara, seningdin bir oqul tərülüdu; u aram-tinqlik adimi bolidu, Mən uni hər tərəftiki düxmanlıridin aram tapkuzımən; uning ismi dərvəzə Sulayman atılıdu, u təhttiki künrləridə Mən Israiloja aram-tinqlik wə asayixlik ata kılımən. 10 U Mening namimoja atap ey salidu; u Manga oqul bolidu, Mən uningoja ata bolimən; Mən uning Israil üstdidiki padixaḥlik təhtini mənggү məzmut kılımən» degən söz-kalami manga yətti. 11 I oqlum, əmdi Pərvərdigar sening bilən billə boローン! Xuning bilən yolung rawan bolup, Uning sening toorrukluq bərgən wədisi boyiqə Pərvərdigar Hudayingning eyini salisən. 12 Pərvərdigar sanga pəm wə əkil bərgəy wə Israillni idarə kilişkə kərsətmə bərgəy, seni Pərvərdigar Hudayingning mukəddəs əkanuniqə əmal kılıdiojan kıləjəy. 13 Xu wakitta, Pərvərdigar Israillar üçün Musa oqan tapxurojan bəlgilimə-həkümərlərə əmal kilsang, yolung rawan bolidu. Kəysər, batur bol! Korkma, hodukupmu kətmə. 14 Kara, mən Pərvərdigarning eyi üçün jama-müxəkkətlərim arkilik yüz ming talant altun, ming ming talant kümüx wə intayın kəp, san-sanaksız mis, təmür təyyarlidim; yənə yaşaq wə tax təyyarlidim; buning oqan yənə sən koxsang bolidu. 15 Buningdin baxka senində yənə tax kəsküqi, tamqi, yaşaqqı həm hərhil hizmətlərni kılalaydiojan nuroqun ustilar bar; 16 altun-kümüx, mis, təmür bolsa san-sanaksız; sən ixka tutuxuxka ornungdin tur, Pərvərdigarin sening bilən billə boローン!» 17 Dawut yənə Israildiki əməldarlar oqan Sulayman oqan yardım berixni tapılıp: 18 «Hudayinglar boローン Pərvərdigar silər bilən billə əməsmu? Hər ətrapinglarda silərgə tinqaramlik bərgən əməsmu? Qünki U bu zemindiki ahalini əkolum oqan tapxurdi; zemin Pərvərdigarning

aldida wə həlkining aldida tizginləndi. 19 Əmdi silər pütün kəlblinglər, pütün jeninqlər bilən kat'iy niyatka kelip, Hudayinglar boローン Pərvərdigarnı izlənglər; Pərvərdigarning əhdə sandukjını wə Hudanıng mukəddəshanisidiki əqə-əswablırını Uning namioja atap selin oqan eygə apirip əqəy üçün, Pərvərdigar Hudanıng mukəddəshanisini selixkə ornunglardın kəpungular!» dedi.

23 Dawut əkerip künləri toxay dəp կaloqanda, oqlı Sulaymannı Israil üstigə padixaḥ kılıp tikli. 2 Dawut Israildiki əməldarlarnı, kahinlarnı wə Lawiyarlarnı yicədi. 3 Lawiyardın ottuz yaxtin axşanlarning həmmisi sanaktin etküzüldi; tizimlənoqını boyiqə, ulardin ərlər jəmiy ottuz səkkiz ming kixi idi. 4 Dawut: «Bularning iqidə yigirmə tət ming kixi Pərvərdigarning eyini baxkurus hizmitigə, altə ming kixi əməldar wə sotqılıkka, 5 tət ming kixi dərwaziwənlilikə wə yənə tət ming kixi mən yasiojan sazlar bilən Pərvərdigar oqan həmdusana okux ixioja əqəyulsun» — dedi. 6 Dawut ularını Lawiyarning oqlı Gərxon, Kohat wə Mərari jəmətləri boyiqə guruppilar oqan bəldi: — 7 Gərxoniyardın Ladan bilən Ximəy bar idi; 8 Ladanning oqlı: tunji oqlı Yəhəyiəl, yənə Zitam bilən Yoeldin ibarət üç kixi idi; 9 Ximəynin oqolidin Xelomit, Həziyəl wə Hərandin ibarət üç kixi idi; yukarıkilar Ladanning jəmət baxlıkları idi. 10 Ximəynin oqulları Jahat, Zina, Yəux wə Beriyah, bu tətəylənning həmmisi Ximəynin oqlı idi. 11 Jahat tunji oqlı, Ziza ikkinçi oqlı idi; Yəux bilən Beriyahning əwlədləri kəp bolmioqə, bir [jəmət guruppi] dəp hesablanoqan. 12 Kohatning oqulları Amram, Izħar, Hebron wə Uzziyəldin ibarət tət kixi idi. 13 Amramning oqlı Hərun bilən Musa idi. Hərun bilən uning əwlədləri əng mukəddəs buyumlarnı paklax, Pərvərdigarning aldida mənggүgə [kurbanlıqlarını] sunux, uning hizmitini kiliç, mənggү uning namidin bəht tiləp dua berixkə ayrıloqanidi. 14 Hudanıng adimi Musa oqan kəlsək, uning əwlədləri Lawiy kəbilisidin dəp hesablinip pütülgən. 15 Musanıng oqlı Gərxom bilən Əliezər idi. 16 Gərxomning oqullar oqan Xəbuyəl qong oqlı idi. 17 Əliezərning oqlı Rəhabiya idi; Əliezərning baxka oqlı bolmioqan, lekin Rəhabiyaning oqulları nahayiti kəp idi. 18 Izħarning tunji oqlı Xelomit idi. 19 Hebronning oqulları: tunji oqlı Yeriya, ikkinçi oqlı Amariya, üçinçi oqlı Yahəziyəl, tetinçi oqlı Jəkamiyam idi. 20 Uzziyəldin oqulları: tunji oqlı Mikah, ikkinçi oqlı Yixiya idi. 21 Mərarinin oqlı

Mahlı bilən Muxi idi; Mahlıning oqlı Əliazar bilən Kix idi. **22** Əliazar əlgəndə oqlı yok, kızlirla bar idi; ularning tuqşanlırı, yəni Kixning oqulları u kızlarnı əmrigə aldi. **23** Muxining Mahlı, Edər wə Yərəmot degən üqlə oqlı bar idi. **24** Yukirikilarning həmmisi Lawiyning əwladlırı bolup, jəmətləri boyiqə, yəni jəmət baxlırı boyiqə yigirmə yaxtin axşan ərkəklər royhətkə elinəqan; ular Pərvərdigarning eyidiki wəzipilərni etəxkə ismili boyiqə tizimlənənədi. **25** Qünki Dawut: «İsrailning Hudasi Pərvərdigar Əz həlkigə aram berip, Əzi mənggү Yerusalemda makan kılıdu; **26** xuning bilən Lawiyarning muğəddəs qədirni wə uning iqidiki hərkəysi qaqa-əswablarnı kətürüp yürüxning hajiti yok» degənidi. **27** Xunga Dawutning jan üzütx aldidiki wəsiyiti boyiqə, Lawiyarning yigirmə yaxtin yüksərilirinən həmmisi sanaktın etküzülgənədi. **28** Ularning wəzipisi bolsa Hərunning əwladlırinən yenida turup, Pərvərdigarning eyining ixlərini əlxılıq idı; ular həyala-aramlarnı baxkurus, barlıq muğəddəs buyumlarnı pakız tutux, kışkısı, Pərvərdigarning eyining hizmət wəzipilərini bejirixə məs'ul idı; **29** yənə «tizilojan təkədm nan», ax hədiyə unliri, petir köturmaqlar, kazan nanlıri wə maylık nanlaroja, xundakla hərhil elqəx əswablarioja məs'ul idı; **30** ular yənə hərkünü etigəndə orə turup Pərvərdigaroja təxəkkür eytip həmdusana okuytti, hərkünü kəqlikimi xundak ələtəti. **31** Yənə xabat kün, hər yengi ayda, xuningdək bekitilgən həyt-bayramlarda sunuludiojan barlıq kəydürmə kurbanlıklarıqə məs'ul idı. Əzlirigə karitilojan bəlgilimə boyiqə, ular daim Pərvərdigarning aldioja bekitilgən sani wə nəwiti bilən hizməttə turatti. **32** Ular jamaət qədirini həm muğəddəs jayni bacıktı, xundakla əzlirining Pərvərdigarning eyidiki hizməttə boluwatkan əkerindaxlırı, yəni Hərunning əwladlırioja kərayitti.

24 Hərun əwladlırinənə nəwətqilikkə bəlünüxi təwəndikiqə: Hərunning oqlı Nadab, Abiħu, Əliazar wə Itamar. **2** Nadab bilən Abiħu atisidin burun əlüp kətkən həm pərzənt kərmigənidi; xunga Əliazar bilən Itamar kahınlıknı tutattı. **3** Dawut wə Əliazarning əwladlıridin Zadok wə Itamarning əwladlıridin Ahimələk ularning əkerindaxlırını guruppilaroja əlüp, wəzipisi boyiqə ixka əldi; **4** Əliazarning əwladlıridin jəmət bexi boloşanlar Itamarning əwladlıridin jəmət bexi boloşanlardan kəp ikenlikini bilip, ularni xuningqə asasən ayrip nəwət-guruppilaroja bəldi.

Əliazarning əwladlıridin jəmət bexi boloşanlar on altə kixi idi, Itamarning əwladlıridin jəmət bexi boloşanlar səkkiz kixi idi; **5** ular qək taxlax yoli bilən təngxəp nəwət-guruppilaroja bəlündi. Xundak əlxılıq muğəddəshanidiki ixlaroja məs'ul boloşanlar wə Hudanıng aldidiki ixlaroja məs'ul boloşanlar həm Əliazarning əwladlıridinənə həm Itamarning əwladlıridinənə boldi. **6** Lawiy Nətanəlnıng oqlı Xemaya katip bolsa padixah, əməldarlar, kahin Zadok, Abiyatarning oqlı Ahimələk, xundakla kahınlarning wə Lawiyarning jəmət baxlıkları alidda ularning ismini pütüp əldi. Əliazarning əwladlıri iqidin bir jəmət tallandi, andin Itamarning əwladlıri iqidinənə bir jəmət tallandi. **7** Birinqi qək Yəhəyaribkə, ikkinqi qək Yədayaoja, **8** üçinqi qək Hərimoja, tətinqi qək Seorimoja, **9** bəxinqi qək Malkiyoja, altinqi qək Miyaminoja, **10** yəttinqi qək Həkkozoja, səkkizinqi qək Abiyoja, **11** tokkuzinqi qək Yəxuaşa, oninqi qək Xekaniyoja, **12** on biringi qək Əliyaxibkə, on ikkinqi qək Yakimoja, **13** on üçinqi qək Həppəoja, on tətinqi qək Yəxəbiabkə, **14** on bəxinqi qək Bilgahkə, on altinqi qək Immərgə, **15** on yəttinqi qək Həziroja, on səkkizinqi qək Həppizəzgə, **16** on tokkuzinqi qək Pitaḥiyaşa, yigirminqi qək Yəhəzkəlgə, **17** yigirmə birinqi qək Yakinoja, yigirmə ikkinqi qək Gamuloja, **18** yigirma üçinqi qək Delyayaşa, yigirmə tətinqi qək Maaziyaşa qıktı. **19** Mana bu ularning hizmət tərtipi; bu İsrailning Hudasi Pərvərdigar ularning atisi Hərunning wastisi bilən buyruqan nizam boyiqə, Pərvərdigarning eyigə kirix newiti idi. **20** Lawiyning ələjən əwladlıri munular: Amramning əwladlıridin Xubayəl; Xubayəlnıng əwladlıri iqidə Yəhədeya bar idi. **21** Rəhabiyaşa kəlsək, uning oqulları, jümlidin tunji oqlı Yixiya bar idi. **22** Izħarning oqulları iqidə Xelomot; Xelomotning oqulları iqidə Jahat bar idi. **23** Hebronning oqulları: tunji oqlı Yəriya, ikkinqisi Amariya, üçinqisi Yahaziyəl, tətinqisi Jəkamiyam idi. **24** Uzziyəlnıng oqulları: Mikah; Mikahıning oqullarıridin Xamir bar idi. **25** Mikahıning inisi Isxiya idi; Yisxiyanıng oqulları iqidə Zəkəriya bar idi. **26** Mərarining oqulları: Mahlı wə Muxi; Yaaziyaning oqlı Beno idi. **27** Mərarining oqlı Yaaziyadin bolovan əwladlıri Beno, Xohəm, Zakkur wə İbri bar idi. **28** Mahlıning oqlı Əliazar idi; Əliazarning oqlı yok idi. **29** Kixka kəlsək, uning oqulları iqidə Yərahmiyal bar idi. **30** Muxining oqulları Mahlı, Edər wə Yərimot idi. Yukirikilarning həmmisi Lawiyning əwladlıri bolup,

jəmətliri boyıqə pütülgənidir. **31** Ularmu ularning kerindaxlrları Hərəunning əwlədlirioja ohxax, Dawut padixah, Zadok, Ahimələk wə xuningdək kahinlər wə Lawiylarning jəmət baxlıklırining aldida qək tarttı; hərkəysi jəmət baxlırları wə ularning tuşqanlıridin əng kiqiklərimi ohxaxla qək tarttı.

25 Dawut bilən koxunning sərdarları Asaf, Həman wə Yədutunlarning oqullarıojumu wəzipə yüksək, ularni qiltar, təmbur wə jang-janglar qelip, bexarət berix hizmitiga kəydi. Ulardin wəzipigə koyulqanlarning sani təwəndikiqə: **2** Asafning oqullarıdin Zakkur, Yüsüp, Nitaniya wə Axarilah bar idi; Asafning oqullırının həmmisi Asafning kərsətmisigə əkarayıttı; Asaf padixahning kərsətmisi boyıqə bexarət berip səzləytti. **3** Yədutunoja kəlgəndə, uning Gədəliya, Zeri, Yəxaya, Ximəy, Həxabiya wə Mattitiyah degən altə oqlı bolup, atisi Yədutunning kərsətmisigə əkarayıttı. Yədutun Pərvərdigarə təxəkkür eytip mədhiyə okux üçün qiltar qelip bexarət berətti. **4** Həmənninq bolsa, uning Bukkiya, Mattaniya, Uzziyəl, Xəbuyəl, Yərimot, Hənaniya, Hənani, Əliyata, Giddalti wə Romamti-Ezər, Yoxbikaxa, Malloti, Hətir wə Mahaziot degən oqulları bar idi. **5** Bularning həmmisi Həmənninq oqulları bolup, Hudaçə bołożan mədhiyisini yangritix üçün koyulqan (Həman bolsa padixahka Hudanıng səz-kalamını yətküzdidiqan aldın kərgüqi idi); Huda Həmanoja on tət oqul, üq kız ata kılıjanidi. **6** Bularning həmmisi atılırinin baxlamqılıkida bolup, Pərvərdigarning əyidə nəəqmə-nawa kılıx üçün, jang-jang, təmbur wə qiltar qelip Hudanıng əyidiki wəzipisini etəyitti. Asaf, Yədutun wə Həman [bu ixlarda] padixahning kərsətmisigə əkarayıttı. **7** Ular wə ularning kerindaxlrlarının sani jəmiy ikki yüz səksən səkkiz idi (ular həmmisi Pərvərdigarnı mədhiyiləx nəəqmə-nawalılkıda alahidə tərbiyə kərgən, kuy eytixkə usta idi). **8** Bular qong-kiqikə, ustaz-xagirtlikə əkarımay həmmisi birdək qək tartıp guruppilaroja bəlügenanidi. **9** Birinci qək Asafning oqlı Yüsüpə, ikkinçi qək Gədəliyaçə qıktı; u, uning iniliri wə oqulları bolup jəmiy on ikki kixi idi; **10** üçüncü qək Zakkuroja qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **11** tətinçi qək Izriçə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **12** bəixinçi qək Nətaniyaçə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **13** altinci qək Bukkiyaçə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup

on ikki kixi idi; **14** yəttinqi qək Yəxarilahka qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **15** səkkizinci qək Yəxayaçə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **16** tokkuzinci qək Mattaniyaçə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **17** oninçi qək Ximəygə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **18** on birinci qək Azarəlgə qıktı; u wə uning oqulları, iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **19** on ikkinçi qək Həsabiyaçə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **20** on üçüncü qək Xubayəlgə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **21** on tətinçi qək Mattitiyahka qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **22** on bəixinçi qək Yərimotka qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **23** on altinci qək Hənaniyaçə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **24** on yəttinqi qək Yoxbikaxaçə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **25** on səkkizinci qək Hənaniçə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **26** on tokkuzinci qək Mallotioja qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **27** yigirminci qək Əliyataçə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **28** yigirmə birinci qək Hətiroja qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **29** yigirmə ikkinçi qək Giddaltioja qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **30** yigirmə üçüncü qək Mahaziotka qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **31** yigirmə tətinçi qək Romamti-Ezərgə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi.

26 Dərwaziwənlərning gurupplinixi təwəndikidək boldi: Korah, jəmətidikilərdin Asafning əwlədləri iqidə Korəning oqlı Məxələmiya bar idi. **2** Məxələmiyanıng birnəqqə oqlı bolup, tunjisi Zəkəriya, ikkinqisi Yədiyəyəl, üçinqisi Zəbadiya, tətinqisi Yatniyəl, **3** bəxinqisi Elam, altinqisi Yəhəhənan, yəttinqisi Əloyinay idi. **4** Obəd-Edomning oqulları: tunji oqlı Xemaya, ikkinqisi Yəhəzabad, üçinqisi Yoah, tətinqisi Sakar, bəxinqisi Nətanəl, **5** altinqisi Ammiyəl, yəttinqisi Issakar, səkkizinqisi Peultay; dərwəkə Huda Obəd-Edomoja bəht-saadət ata kılıjanidi. **6** Uning oqlı Xemayamu birnəqqə oqlu pərzənt kərgən bolup, həmmisi ata jəməti iqidə yolbaxçı idi, qünki ular batur əzimətlər idi. **7** Xemayanıng oqulları: Otni, Refayəl, Obəd wə Əlzəbad idi. Əlzəbadın

iniliri Elihu bilən Səmakiyaning ikkisi batur idi. **8** Bularning həmmisi Obəd-Edomning əwlədlirli bolup, ular wə ularning oqulları, kərindaxlirining həmmisi [Hudanıng] hizmitidə қolidin ix kelidiqan adəmlər idi. Obəd-Edomning əwlədi jəmiy atmix ikki adəm idi. **9** Məxələmiyaning oqulları wə kərindaxlırı bar idi; həmmisi batur bolup, jəmiy on səkkiz adəm idi. **10** Mərarining əwlədi bolqan Hosahning birnəqqə oqlı bar idi, qong oqlı Ximri (Ximri əslidə tunji oqul bolmisimu, atisi uni qong oqul kılıp tikligən), **11** ikkinqi oqlı Hilkiya, üqinqisi Təbaliya, tətinqisi Zəkəriya idi. Hosahning oqulları wə kərindaxlırı jəmiy bolup on üç adəm idi. **12** Yukirikilarning həmmisi jəmet baxlırlı boyiqə dərwaziwənlərning guruppilaroja bələntüxi idi; ularning həmmisigə kərindaxlırı bilən billə Pərwardigarning eyidiki hizmet wəzipisi tapxuruloğanıdi. **13** Ular, məyli qong bolsun yaki kiqik bolsun, eż jəməti boyiqə qək tartip hərbir dərwazioja bəlgiləndi. **14** Xərkjy dərwazida dərwaziwənlük ķilişka qək qıkkını Xələmiya boldi; andin ular uning oqlı Zəkəriya (açılanə məslihətqi id) üçün qək tarttı; uningçə ximaliy dərwazining dərwaziwənlük qeki qıktı. **15** Jənubiy dərwazining qeki Obəd-Edomoqa qıktı. Uning oqulları ambar-həzinilərgə məs'ul boldi. **16** Xuppim bilən Hosahka əqrəbiy dərwazining wə xuningdək dawan yolidiki Xalləkət dərwazisining qeki qıktı; dərwaziwənlər yandixip turattı. **17** Xərkjy dərwazioja hərkünü altə Lawiy dərwaziwən məs'ul idi; ximaliy dərwazioja hərkünü tət adəm, jənubiy dərwazioja hərkünü tət adəm məs'ul idi; ambar-həzinilərning hərbirigə ikki adəm bir guruppa bolup կaraytti. **18** Ołerb tərəptiki dəhlizning aldidiki yolda tət kixi, dəhlizning əzidə ikki kixi pasibanlıq ķilləti. **19** Yöküridiki kixılər dərwaziwənlərning guruppilinixi bolup, Korahning wə Mərarining əwlədliridin idi. **20** Əlarning [baxkə] Lawiy kərindaxliridin Hudanıng eyidiki həzinilərni wə mukəddəs dəp beqixlanoğan buyumlar həzinisini baxkurusxka Ahiyah կoyuldu. **21** Gərxon jəmətidiki Ladanning əwlədliridin, Gərxoniş Ladan jəmətigə yolbaxqi bolqını: Jəhiyəli idi; **22** Jəhiyəlinin oqulları Zetam bilən uning inisi Yoel idi; ular Pərwdigarning eyidiki həzinilərgə məs'ul idi. **23** Amram jəməti, Izhar jəməti, Hebron jəməti wə Uzziyəl jəmətidikilərmü [wəzipə կoyuldu]; **24** Musanıg nəvrisi, Gərxomning oqlı Xibuel bax həziniqi boldi. **25** Uning əliezərdin bolqan kərindaxlırı: Əliezərnin oqlı Rəhəbiya,

Rəhəbiyaning oqlı Yəxaya, Yəxayanıng oqlı Yoram, Yoramning oqlı Zikri, Zikrinin oqlı Xelomit idi. **26** Muxu Xelomit bilən uning kərindaxlırı mukəddəs dəp beqixlanoğan buyumlar saklinidioğan barlıq həzinilərni baxkurusattı; bu buyumlarnı əslidə Dawut padixah, jəmet baxlıkları, mingbexilar, yüzbexilar wə қoxun sərdarları beqixlioğanıdi. **27** Ular jənggahlarda bulang-talang kılıp kəlgən mal-mülklərdin wə oljidin Pərwdigarning eyini puhta կilişka beqixlioğanıdi. **28** [Bularning iqidimu] aldin kərgüqi Samuil, Kixning oqlı Saul, Nərning oqlı Abnər wə Zəruiyanıng oqlı Yoablar mukəddəs dəp ayrıloğan nərsilərni bar idi; barlıq mukəddəs dəp ayrıloğan nərsilərni Xelomit bilən uning kərindaxlırı baxkurusattı. **29** Izhar jəmətidin Kenaniya wə uning oqulları [mukəddəs eyning] sırtida Israilda mənsəpdar wə sotqılar kılıp կoyuldu. **30** Hebron jəmətidin Həxabiya wə uning kərindaxlırı, həmmisi batur bolup, Iordan dəryasining əqrəbiy təripidə Israilda mənsəp tutup, Pərwdigarning hizmitigə wə padixahning ixlirioja məs'ul boluxka կoyulogan. Ular jəmiy birming yəttə yüz kixi idi. **31** Hebron jəməti iqidə, jəmətning nəsəbnamisi boyiqə Yəriya jəmet bexi idi. Dawutning səltənitining ķırqinqi yili [nəsəbnamilərnı] təkxürük arkılıq Gileadning Yaazər degən yeridə bu jəməttinmə batur əzimətlər tepildi. **32** Yəriyanıng kərindaxliridin yənə jəmiy bolup ikki ming yəttə yüz kixi bar idi; ularning həmmisi batur bolup, xu jəmet baxlırlı idi; padixah Dawut ularını Rubən կəbilisi, Gad կəbilisi wə Manassəh yerim կəbilisidiki Hudaşa wə padixahning hizmitigə dair barlıq ixlarnı baxkurusxka կoydu.

27 Təwəndikilər Israillar iqidə padixahning hizmitidə əqrəbiy կisimlaroja məs'ul bolqan hərkəysi jəmet baxlırlı, mingbexi, yüzbexi wə barlıq mənsəpdarlar idi. Ular saniça կarap կisimlaroja bələngənidi. Ular hər yili ay boyiqə nəwətlixip turattı, hər կisimda yığırma tət ming adəm bar idi. **2** Birinqi aydiki birinqi nəwətqi қoxunoğa Zəbdiyəlinin oqlı Yaxobiş məs'ul bolqan, uning axu կisimda yığırma tət ming adəm bar idi. **3** U Pərəz əwlədliridin bolup, birinqi aydiki axu қoxun կismining sərdarlarını baxkurusattı. **4** İkkinqi aydiki nəwətqi қoxunoğa məs'ul kixi Aləhəlük Doday bolup, uning қoxunining orunbasar sərdarı Miklot bar idi; bu կisimda yığırma tət ming adəm bar idi. **5** Üqinqi aydiki üçinqi nəwətqi қoxunning sərdarı kahin Yəhəyadanıng oqlı Binaya idi; u uning axu қoxunoğa

bax bolup, uningda yigirmə tət ming adəm bar idi. **6** Bu Binaya «ottuz palwan»ning biri bolup, axu ottuz adəmni baxkurratti; uning kismida yənə uning oqlı Ammizabad bar idi. **7** Tətinqi aydiki tətinqi nəwətqi қoxunning sərdarı Yoabning inisi Asahəl idi; uningdin keyin oqlı Zəbadiya uning ornini bastı. Uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **8** Bəxinqi aydiki bəxinqi nəwətqi қoxunning sərdarı Izrahlıq Xamhut idi, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **9** Altinqi aydiki altinqi nəwətqi қoxunning sərdarı Təkoalıq İkkəxning oqlı Ira idi, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **10** Yəttinqi aydiki yəttinqi nəwətqi қoxunning sərdarı Əfraim əwlədləri iqidiki Pilonluk Hələz bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **11** Səkkizinqi aydiki səkkizinqi nəwətqi қoxunning sərdarı Zərah jəmətidiki Huxatlıq Sibbikay bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **12** Toğkuzinqi aydiki toğkuzinqi nəwətqi қoxunning sərdarı Binyamin қabilisidiki Anatolruk Abiəzər bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **13** Oninqi aydiki oninqi nəwətqi қoxunning sərdarı Zərah jəmətidiki Nitofatlıq Maħaray bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **14** On birinqi aydiki on birinqi nəwətqi қoxunning sərdarı Əfraim қabilisidiki Piratonluk Binaya bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **15** On ikkinqi aydiki on ikkinqi nəwətqi қoxunning sərdarı Otniyel jəmətidiki Nitofatlıq Həlday bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **16** Israilning hərkəysi қabililirini idarə kılıp kəlgənlər təwəndikilər; Rubəniylar üçün Zikrining oqlı Əliezər қabilə baxlıkı idi; Ximeoniylar üçün қabilə baxlıkı Maakaḥning oqlı Xəfatiya; **17** Lawiy қabilisi üçün Kəmuəlning oqlı Həsabiya қabilə baxlıkı idi; Həruniylar üçün jəmət bexi Zadok; **18** Yəhudə қabilisi üçün Dawutning akisi Elihu қabilə baxlıkı idi; Issakariylar üçün Mikailning oqlı Omri қabilə baxlıkı idi; **19** Zəbuluniylar üçün Obadiyaning oqlı Yixmaya қabilə baxlıkı idi; Naftali қabilisi üçün Azriyəlning oqlı Yərimot қabilə baxlıkı idi; **20** Əfraimiyalar üçün Azaziyaning oqlı Hoxiya қabilə baxlıkı idi; Manassəh yerim қabilisi üçün Pidayanıng oqlı Yoel қabilə baxlıkı idi; **21** Gileadta makanlaxkan Manassəh yerim қabilisi üçün Zəkəriyaning oqlı İddo қabilə baxlıkı idi; Binyamin қabilisi üçün Abnərning oqlı Yaasiyəl қabilə baxlıkı idi; **22** Dan қabilisi üçün Yərohamning oqlı Azarəl қabilə baxlıkı idi. Yukarıdikilər Israil қabililəri üçün қabilə baxlıkı idi.

23 Dawut Israillar iqidə yigirmə yaxtin təwənlərni tizimlimiojan; qünki Pərvərdigar Israillarning sanini asmandiki yultuzdək kep əkilimən degənidi. **24** Zəruiyaning oqlı Yoab sanini elixka kirixkən, lekin tügimigən; qünki muxu ix wəjidin [Hudanıng] əzəzipi Israillarning bexiqə yaqdırulmuş; xu səwəbtin Israillarning sani «Dawut padixaḥning yilnamiliri» degən hatırıqə kirgüzülmüş. **25** Padixaḥning ambar-həzinilərini baxkuroquqi Adiyəlning oqlı Azmawət idi; dala, xəhər, yeza-kənt wə munarlardıki ambar-həzinilərni baxkuroquqi Uzzıyaning oqlı Yonatan idi. **26** Etiz-eriklarda terikqılık kılıçlıqları baxkuroquqi Kelubning oqlı Əzri idi; **27** Üzümzarlıkları baxkuroquqi Ramahlıq Ximəy; üzümzarlıklardıki xarab ambarlarını baxkuroquqi Xifmiliq Zabdi; **28** Xəfəlah tüzənglikidiki zəytun wə üjmə dərəhlirini baxkuroquqi Gədərlilik Baal-Hanan idi; may ambarlarını baxkuroquqi Yoax; **29** Xaronda bekiliđiojan kala padilirini baxkuroquqi Xaronluk Sitray; jılıqlardıki kala padilirini baxkuroquqi Adlayning oqlı Xafat; **30** təgilərni baxkuroquqi Ismaillardın Obil; exaklıları baxkuroquqi Mironotluk Yəhədi; **31** köy padilirini baxkuroquqi Hagarlıq Yaziz idi. Bularning həmmisi Dawut padixaḥning mal-mülkini baxkuroquqi əməldarlar idi. **32** Dawutning taoqısı Yonatan məslihətqi bolup, danixmən həm Təwrat həttatqısı idi; Həkmonining oqlı Yəhəiyəl padixaḥning oopullirinining ustazı idi. **33** Ahitofələmu padixaḥning məslihətqısı idi; Arkılıq Huxay padixaḥning jan dosti idi. **34** Ahitofəldin keyin Binayanıng oqlı Yəhəyada bilən Abiyatar uning ornioja məslihətqi boldı; Yoab padixaḥning қoxun sərdarı idi.

28 Dawut Israildiki barlıq əməldarlarnı, hərkəysi қabilə baxlıkları, nəwətlixip padixaḥning hizmitini kılıdiōjan қoxun bexi, mingbexi, yüzbexi, padixaḥ wə xalzadılərning barlıq mal-mülük, qarwa mallırını baxkuriđiojan əməldarlarnı, xuningdək məhrəm-ojojidarlar, palwanlar wə barlıq batur jəngqilərni Yerusalemoja qakırtıp kəldi. **2** Padixaḥ Dawut ornidin turup mundak dedi: — I buradərlirim wə həlkim, gepiməgə kulaq selinglar: Kənglümdə Pərvərdigarning əhədə sanduķi üçün bir aramgah, Hudayimizning təhtipərisi bolidiojan bir ey selix arzuyum bar idi həmdə uni selixka təyyarlıkmı korüp koyojanıdim. **3** Lekin Huda manga: «Sən Mening namimoja atap ey salsaŋ bolmayıdu, qünki Sən jəngqi, adəm əltürüp kən təkkənsən» dedi. **4** Israilning Hudası

bołożan Pərvərdigar atamning pütün jəmətidin meni əbədil'əbəd Israiloja padixah boluxka tallidi; qünkü U Yəhudani yolbboxı boluxka talliojan; U Yəhuda jəməti iqidə atamning jəmətini talliojan, atamning oçulları iqidə məndin razi bolup, meni pütün Israiloja padixah kılıp tikligən; 5 mening oçullırim iqidin (Pərvərdigar dərəwəkə manga kep oçul ata kılajan) U yənə oqlum Sulaymanni Pərvərdigarning padixahlıkinin təhtigə olтурup, Israiloja həkümrən boluxka tallidi. 6 U manga: «Sening oqlung Sulayman bolsa Mening eyüm wə həylilirimi saloquqi bolidu; qünkü Mən uni Əzümgə oçul boluxka tallidim, Mənmu uningoja ata bolimən. 7 U Mening əmr-bəlgilimilirməbügünkidək qing turup riyə kılıdiojan bolsa, uning padixahlıkinin mənggү mustəhkəm kılımən» degənidid. 8 Xunga bugün Pərvərdigarning jamaiti pütkül Israil həlkining, xundakla Hudayimizning aldida [xuni eytimən]: — Bu yahxi yurtka igidarqılıq, kılıx üçün wə kəlgüsidiə baliliringlarqa mənggülü miras kılıp қaldurux üçün, silər Hudayinglar Pərvərdigarning barlıq əmrərini izdəp tutunglar. 9 — I, sən oqlum Sulayman, atangning Hudasi bołożan Pərvərdigarnı bil, sap dil wə pidakarlık bilən Uning hizmitidə bołożın. Qünkü Pərvərdigar jimi adəmning kənglini kəzitip turidu, barlıq oy-niyatlırını pərk etidu. Sən Uni izdisəng, U Əzini sanga tapkuzidu; Uningdin tenip kətsəng, seni mənggү üzüp taxlaydu. 10 Əmdi sən kəngül қoyojın, Pərvərdigar mukəddəshana kılıx üçün bir eyni selixka seni tallidi; batur bol, uni ada kıl!». 11 Dawut [mukəddəsgahıning] dəhlizi, hanılıri, həziniliri, balihanılıri, iqliki eyliri wə kafarət tahtidiki eyining layihisining həmmisini oqlı Sulaymanoja tapxurdu; 12 [Hudanıng] Rohidin tapxuruwalıqını boyıqə u Pərvərdigarning əyining həylilirili, tət ətrapidiki kiqik eylər, mukəddəshanadiki həzinlər, mukəddəs dəp beçixlanojan buyumlar koyulidiojan həzinilərning layihilirini қaldurmay uningoja kərsətti. 13 Yənə kahınlar bilən Lawiyıarning guruppilinixi, Pərvərdigarning əyidiki hərhil wəzipilər, xuningdək Pərvərdigarning əyigə ehtiyyajlıq barlıq əswablars tooprisidiki bəlgilimilərni kərsətti; 14 wə hərhil ixlaroja kerəklik altun əswablarnı yasitixka ketidiojan altun, hərhil ixlaroja kerəklik kümüx əswablarnı yasitixka ketidiojan kümüx, 15 altun qiraqdanlaroja, ularoja təwə altun qiraqlaroja, yəni hərbir qiraqdan wə qiraqlarоja ketidiojan altun; kümüx qiraqdanlarоja, yəni hərbir qiraqdan wə xuningoja təwə qiraqlar

üqün ketidiojan kümüxni tapxurup bərdi. U hərbir qiraqdanoja ixlitix ornioja қarap kerəklikini bərdi; 16 nan tizidiojan altun xırələrni yasitixka, yəni hərbir xırə üçün kerəklik altun bərdi; kümüx xırələrni yasitixka kerəklik kümüx bərdi; 17 wilka-ilməklər, təhsə-piyalə wə qəgünərni yasaxka, altun qinilər, yəni hərhil qinini yasaxka kerəklik bołożan sap altun bərdi; kümüx qinilərni yasaxka, yəni hərbir qinə üçün kerəklik kümüx bərdi; 18 huxbuygah, yasaxka kerəklik esil altun bərdi. U yənə ənatlırını kerip Pərvərdigarning əhdə sandukını yepip turidiojan altun kerublar қarayıdojan [kafarət] təhtining nushisini tapxurup bərdi. 19 «Bularning həmmisi, Pərvərdigar Əz əkolini üstümgə қoyojanda manga kərsətkən barlıq nusha-əndizilər bołożaqka, mən yezip қoydum» dedi Dawut. 20 Dawut yənə oqlı Sulaymanoja: «Sən batur wə jasarətlik bol, buni ada kıl; körkma, alakzadımu bolup kətmə; qünkü Pərvərdigar Huda, mening Hudayim sening bilən bille bolidu; taki Pərvərdigarning əyidiki keyinkı ibadət hizmiti üçün təyyarlık ixliri tūgigəngə kədər U səndin həq ayrılmaydu yaki taxlapmu қoymaydu. 21 Қara, Hudanıng əyidiki barlıq hizmitini bejiridiojan kahınlar wə Lawiyıarning guruppiliri təyyar turidu; sening yeningda hərhil hünərgə usta, hərbir hizmətkə təyyar turojan hünərwənlərmə razılık bilən turidu; uning üstügə əməldarlar wə barlıq, həlk sening əmringni kütidü» dedi.

29 Dawut pütkül jamaətkə söz kılıp mundak dedi:

— Huda Əzi talliojan oqlum Sulayman tehi yax, bir yumran keqət, halas, bu kürulux bolsa tolimu qong; qünkü bu mukəddəs orda insan üçün əməs, bəlkı Pərvərdigar Huda üçün yasildi. 2 Mən Hudayimning eyi üçün pütün küqümni qıkırıp, altun bilən yasildiojanlırioja altun, kümüx bilən yasildiojanlırioja kümüx, mis bilən yasildiojanlırioja mis, təmür bilən yasildiojanlırioja təmür, yaşaq bilən yasildiojanlırioja yaşaq təyyarlap қoymudum; yənə ak həkik, kəzlük yakut, rənglik tax wə hərhil esil taxları, yənə nəhayiti kep mərmərni yiojip қoymudum. 3 Mən Hudayimning əyidin səyünidiojanlıkim üçün Hudayimning əyini selixka təyyarliojan barlıq nərsilərdin baxka, əzümning təəllükətidin altunkümüxlərni Hudayimning əyigə atidim; 4 yəni əyining tamlırını қaplax üçün Ofir altunidin üq ming talant, sap kümüxtin yəttə ming talant təkdir kıldı; 5 altundin yasildiojanlırioja altun, kümüxtin yasildiojanlırioja kümüx wə hünərwənlərning əkolı

bilən hərhil yasılıdıcıqlarıqə kerək bolojinini təkdim kıldı. Bütün yənə kimlərning Pərvərdigar oja birnemə atıqası bar?». 6 Xuning bilən Israil əabililiridiki hərkəysi jəmət baxlırlı, əabilə baxlıklıri, mingbexi, yüzbexi wə padixaḥning ixliriqə məs'ul bolojan ojojıdarlarımı beçiqılxakə kirixti. 7 Ular Hudanıng eyi diki ibadət hizmətləri üçün bəx ming talant altun wə on ming darik altun, on ming talant kümüx, on səkkiz ming talant mis wə bir yüz ming talant təmür təkdim kıldı. 8 Yaquti barlar yaqutni Pərvərdigarning eyining həzinisigə, yəni Gərxoniy Yəhiyəlning kolıqə tapxurdi. 9 Halayık kixılerning mundak ez ihtiyarlıkı bilən təkdim kilojanlıklıridin huxal bolup ketixti; qünki ular qin kəlbidin Pərvərdigar oja təkdim kilişkanıdı. Dawutmu alamət hux boldı. 10 Xunga Dawut pütküll jamaət aldida Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə eytip mundak dedi: — «Ah Pərvərdigar, bowimiz Israilning Hudasi, Sən əbədi'l-əbədgıqə həmdusanaqə layıksən. 11 I Pərvərdigar, uluoluk, küq-kudrət, xan-xərəp, xanu-xəwkət wə həywət Sanga mənsuptur; asmandıki wə yərdiki bar-yoķı Seningkidur; i Pərvərdigar, padixaḥlık Seningkidur, həmmidin üstün bolojan idarə kılouqıqsən. 12 Dələt bilən izzət Seningdinla kelidu, Sən həmmigə həkümərsən. Küq bilən kudrət Sening kolumunda; hərkimni uluq wə kudrətlik kiliç pəkət kolumindindur. 13 Əmdi, ah Hudayımız, biz Sanga təxəkkür okuyımız, xan-xərəplik namingoja mədhiyə okuyumız! 14 Mana muxundak ezlükümizdən təkdim kılalaydiojan bolojan mən kim idim, həlkim nemə idi? Qünki barlıq nərsə Səndin kelidu, biz pəkət Əz kolumdin kəlginidin Əzünggə käyturduk, halas! 15 Biz Sening aldingda yakə yurtluqlar, barlıq ata-bowilirimiz oja oxhax musapirmız, halas; yər yüzidiki künlirimiz goya bir sayə, ümidsiz etküzülidü. 16 I Hudayımız Pərvərdigar, biz Sening namingoja atap ey selixka təyyarlap yioqan bu baylık-dunyanıng həmmisi Sening kolumdin kəlgən, əslı Seningkidur. 17 I Hudayim, xuni bilimənki, Sən insanning kəlbini sinap, durusluktin hursən bolisən; mən bolsam durus kəlbimdin bularnı ihtiyarən təkdim kıldı; wə bu yərdə hazır turojan həlkinqningmu Sanga təkdim kılıqınıni huxal-huramlıq bilən kərdüm. 18 I Pərvərdigar, ata-bowilirimiz bolojan İbrahim, Ishak wə Israilning Hudasi, Əz həlkinqning kənglidiki bundak oy-niyətni mənggü mustəhkəm kılqaysən, kənglini Əzünggə tartkuzoqaysən! 19 Oqlum

Sulaymanoja Sening əmrлиring, agah-guwaḥlıkliring wə bəlgilimiliringni tutup, həmmini ada kılıp, mən hazırlap koyqanlırimni ixlitip ordini yasaxka durus bir kəlb bərgəysən». 20 Dawut pütün jamaətkə: «Silər Hudayinglər bolovan Pərvərdigar oja təxəkkür-həmdusana okup mədhiyilənglər» dewidi, pütün jamaət ata-bowilirining Hudasi bolovan Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə okup sajdə kıldı; ular Pərvərdigar həm padixaḥ, aldida bax urdi. 21 Ətisi ular Pərvərdigar oja atap kurbanlıqlar wə kəydürmə kurbanlıqlarnı kəltürdi; xu künü ular ming buka, ming қoqkar, ming қozını xarab hədiyeləri bilən koxup təkdim kıldı, xundakla yənə pütün Israil üçün nuroqun kurbanlıqlarını təkdim kıldı. 22 Ular xu künü Pərvərdigarning aldida alamət huxal bolup oqızalandı. Ular Dawutning oqlı Sulaymannı ikkinqi ketim padixaḥ, tikləx murasımı etküzdi; uni Pərvərdigarning aldida xah boluxqa, Zadokni kahin boluxqa məsih kıldı. 23 Xuningdin keyin Sulayman Pərvərdigar oja təwə təhtkə olтурup, atisi Dawutning orniqə padixaḥ boldı wə intayın rawajaptı; pütküll Israil həlkı uningoja itaət kıldı. 24 Barlıq əməldarlar, palwanlar wə xundakla padixaḥ, Dawutning oqullırinə həmmisi Sulaymanoja bekiniп boysundi. 25 Pərvərdigar Sulaymannı Israil həlkı aldida naħayiti uluq kıldı; U uningoja ata kılajan xahənə həywət xundak yükiriki, uningin ilgiri etkən hərkəndək Israil padixaḥlıridə həq bolup bakğan əməs. 26 Yəssəning oqlı Dawut pütün Israil oja xundak padixaḥ bolovanıdi. 27 Uning Israil oja həkümərənlək kılajan wakti jəmiy kırıq yıl boldı; u Həbronda yəttə yil, Yerusalemda ottuz üç qıl yil səltənət kıldı. 28 U uzun əmür, delət-baylıq wə izzət-hərmət kərüp, heli kəp yaxap, aləmdin etti; orniqə uning oqlı Sulayman padixaḥ boldı. 29 Padixaḥ Dawutning barlıq ixliri, baxtin ahiriqıqə mana aldin kərgüqi Samuilning hatırılırı, Natan pəyoqəmbərnıng hatırılırı wə aldin kərgüqi Gadning hatırılıridə pütülgəndur. 30 Uning səltənəti, kərsətkən küq-kuwwit, xundakla uning, Israil wə hərkəysi dələt-məmlikətlərning bexidin etkən wəkələrəmə xu hatırılarda pütülgəndur.

Tarih-təzkirə 2

1 Dawutning oöli Sulaymanning hökümranlıqı mustəhkəmləndi; qünki uning Hudasi Pərvərdigar uning bilən billə bolup, uni bək büyük kıldı. **2** Sulayman pütkül Israillarnı, mingbexi, yüzbexi, sorakçı wə pütkül Israilning əqibələ-jəmət baxlıkları boləjan əməldarlarnı qakırtıp ularoja söz kıldı. **3** Sulayman barlıq jamaət bilən birlikə Gibeonning egizlikiga bardi; qünki u yerdə Hudanıng «jamaət qediri», yəni Pərvərdigarning kuli Musa bayawanda yasatkan qedir bar idi. **4** Hudanıng əhdə sandukını bolsa Dawut Kiriat-Yearimdin elip qıkıp, ezi uningoja təyyarlıqan yərgə əkəlgənidi; qünki u Yerusalemda əhdə sandukı üçün bir qedir tiktiyənidi. **5** Hurning nəvrısı, Urining oöli Bəzaləl yasiojan mis kurbangahı bolsa [Gibeonda], yəni Pərvərdigarning jamaət qediri aldida idi; Sulayman jamaət bilən birlikə berip, xu yerdə [Pərvərdigardin] tilək tilidi. **6** Sulayman jamaət qedirininq aldidiki mis kurbangahıning yenioja, Pərvərdigarning aldiqası kelip, kurbangahıta ming malnı kəydürmə kurbanlıq kıldı. **7** Xu keçisi Huda Sulaymanoja ayan bolup, uningoja: — Sən nemini tilisəng, xuni berimən, dedi. **8** Sulayman Hudaqoja: — Sən atam Dawutka zor mehîr-muhəbbət ata kılqan, meni uning orniqası padixah kılding. **9** **1** Pərvərdigar Huda, əmdi Sən atam Dawutka bərgən wədəngni puhta orunlıqaysən; qünki Sən meni yərdiki topidək nuroqun həlkəkə hökümranlıq kılıdıqan padixah kılding. **10** Əmdi Sən manga bu həlkəkə yetəqqlik kılqıdək danalıq wə bilim bərgəysən; undak bolmisa Sening munqıwala qong bu həlkinqə kim höküm sürəlisun? — dedi. **11** Huda Sulaymanoja: — Mən seni həlkiməgə padixah, kılıp tiklidim. Əmdi sən muxundak niyatka kelip, na baylik, mal-mülük, na izzət-hərmət wə düxmənlirinqning janlırını tiliməy, na uzun əmür kərüxni tiliməy, balkı bu həlkiməgə höküm sürüxkə danalıq wə bilim tiligən ikənsən, **12** Danalıq wə bilim sanga təkđidim kılindi; wə Mən sanga baylik, mal-mülük wə izzət-hərmətmə berəy; xundak boliduki, seningdin ilgiri ətkən padixahınlıqın heqbiridə undak bolmıqan, seningdin keyin bolğusı padixahlardımı undak bolmaydu, dedi. **13** Bu ixtin keyin Sulayman Gibeon egizlikidiki «jamaət qediri»dən Yerusalemı qayıtip kelip, Israil əstdə səltənət kıldı. **14** Sulayman jəng hərwiliri bilən atlık ləxkərlərni toplidi: — uning bir ming tet yüz jəng hərwisi, on ikki ming atlık ləxkiri bar idi; u

bularnı «jəng hərwisi xəhərliri»gə həm padixaḥıning yenida turux üçün Yerusalemıq orunlaşturdi. **15** Padixaḥı Yerusalemda altun-kümüxlərni taxlardək kəp, kədir dərəhlirini tüzləngliktiki üjmə dərəhliridək kəp kıldı. **16** Sulaymanning atlırı Misirdin həm kuwadin kəltürülətti; padixaḥıning sodigərları kuwadin tohitilojan bahası boyiqə setiwalatti. **17** Ular Misirdin setiwalojan hərbir hərwining bahası alta yüz kümük tangga, hərbir atning bahası bir yüz əllik kümük tangga idi; at-hərwilar yənə Hıttiyarning padixaḥıları wə Suriyə padixaḥırlıqını ənə xu [sodigərlərnin wastisi] bilən setiwinətəti.

2 Sulayman Pərvərdigarning namıqə atap bir ey həm padixaḥlılığı üçün bir orda selix niyitigə kəldi. **2** Xuningdin keyin Sulayman yətmix ming adəmni hammallıqqa, səksən ming adəmni taoğda tax kesixkə, üç ming altə yüz kixini nazaratqılıkkə təyinlidi. **3** Sulayman Tur padixaḥı Hıramoja adəm əwətəp: «Əzləri atam Dawutning turaloqası bolsun dəp orda selixiə kedir yaqıqi yətküzüp bərgən idilioq, mangimu xundak kılıqayla. **4** Mana, mən əmdi Pərvərdigar Hudayimning namıqə atap bir ey salmaqçımanın; ey uning aldida huxbu yekix, «təkđid nənələrin»ning üzülməy köyuluxı, hərküni ətə-ahxamlırıda, xabat künkliridə, yengi ayning birinqi künidə wə Pərvərdigar Hudayımız bekitip bərgən həyt-ayəmlərdə kəydürmə kurbanlıqların sunuluxi üçün bolidu. Bu ixlar Israil həlkigə mənggülü bir bəlgilimə bolidu. **5** Mən salmaqçı bolğan ey ajayıp həywətlik bolidu; qünki bizning Hudayımız həmmə ilahlardin üstündür. **6** Ləkin asmanlar wə asmanlarning üstidiki asmanmu Uni siqduralmaydiqan tursa, kim Uningoja ey salalisun? Mən kim idim, qandaqmu Uningoja ey salduroqdaqı kudratkə igə bolay? Mən pəkət Uning aldida kurbanlıqlarını kəydürgüdəkla adəmmən, halas! **7** Əmdi ezlili manga atam Dawut Yəhuditada wə Yerusalemda təyyarlap kyoqan ustilar bilən billə ixləx üçün, altun-kümüxtə, mis wə təmürdə ixləxkə piixk, sesün, toq kızıl wə kək rənglik yip ixləxkə puhta həm nəkkaxlıknı bilidiojan bir ustamnı əwətəkəyə. **8** Həm manga Liwandın kədir, arqakarıqay wə səndəl dərəhlirini yətküzüp bərgən bolsila; qünki əzlirinin hizmətkarlırinin Liwanda yaqəqni kesixkə ustılığını bilimən; mana, manga kəpləp yaqəqlarını təyyarlap berix üçün mening hizmətkarlırim əzlirinin hizmətkarlırı bilən billə ixlisun; qünki mən salidiojan ey intayın həywətlik wə

ajayib karamət bolidu. **10** Mana, mən ezlirining yaqəq kesidiqən hizmətkarlıriqa yigirmə ming kor buğday, yigirmə ming kor arpa, yigirmə ming bat xarab, yigirmə ming bat zəytun meyi berimən» — dedi. **11** Turning padixaḥı Həram Sulaymanıqa jawabən məktup yollap: «Pərvərdigar Əz həlkini seygəqkə U ezlirini ularning üstigə padixaḥı, kıldı» — dedi. **12** Həram yənə: «Asman-pələk bilən yər-zeminni yaratkan Israilning Hudasi Pərvərdigaroja Həmdusana bolоj! Qünki U padixaḥı Dawutka yorutulojan, pəm-parasətlik, Pərvərdigar üçün bir əy, uning padixaḥlıki üçün bir orda salalayıdıqan bir danixmən oouql bərdi. **13** Mana mən hazır ezlirigə hünərdə kamalətkə yətkən, əkil-parasət bilən yorutulojan, Həram-Abi deyən bir adəmni əwətəy. **14** Uning anisi Dan əqbilisilik bir ayal, atisi Turluk ikən. U altın, kümüx, mis, təmür, taxlar, yaqaaqılık ixlirioja mahir, səsün, tok kızıl, ak wə kək rənglik yip ixləxkə puhta, hərhil nekəkaxılık ixliriojumu usta, tapxuruləjan hərkəndək layihigə amalını kılalaydu. Bu kixi ezlirining hünərwənləri bilən wə atılıri boləjan hojam Dawutning hünərwənləri bilən billə ixlisin. **15** Əmdi hojam tiləja aloğan buğday, arpa, may wə xarab bolsa, bularni ez hizmətkarlıriqa yətküzüp bərgəyla. **16** Bız bolsaq siligə qanqə kerək bolsa Liwanda xunqə yaqəq kesip, sal kılıp baoqlap, dengiz arkılık Yoppaqa yətküzüp berimiz; andin sili u yərdin Yerusalemıqa toxup kətsilə bolidu» dedi. **17** Atisi Dawut Israil zeminidə turuxluk yakə yurtluqları sanakṭin ətküzgəndək, Sulaymanımu ularını sanakṭin ətküzdü. Ular jəməy bir yüz əllik üq ming altə yüz adam qıktı. **18** U ulardın yətmix ming kixini hammallıkkə, səksən ming kixini taqda tax kesixkə wə ix kiliwatkanlar üstidin nazarət kılıp turuxka iüq ming altə yüz kixini təvənlidi.

3 Sulayman Yerusalemda Pərvərdigar atisi Dawutka
ayan bolqan Moriya teqida, yəni Yəbusiy
Ornanning haminida, Dawut təyyar kılıp koyqan
yərdə, Pərvərdigarning eyini selix ixini baxlidi. **2**
Sulaymanning səltənitining tətinqi yili, ikkinqi aynıng
ikkinqi künü u құрулұxni baxlidi. **3** Sulayman saloqan
Hudanıng eyining ulı mundak: — uzunlukı (kədimki
zamanda қollanoqan elqəm boyıqə) atmix gəz, kənglikli
yigirmə gəz idi. **4** Əyning alidiki aywanning uzunlukı
yigirmə gəz bolup, əyning kənglikigə tooqra kelətti;
egizlikli yigirmə gəz idi; u iqini sap altun bilən
kaplatti. **5** U əyning qong zelingin tamlırını arqa-
karioqay tahtaylıri bilən kaplatti, andın keyin sap

altun kiplatti wə üstigə horma dərihining xəkli bilən zənjir nəkixlirini oydurdi. **6** U eyni alamət qiraylıq kılıp tamlırını yənə esil tax-yakutlar bilən zinnətlətti. U ixlətkən altunlar pütünləy parwayım altuni idi. **7** U pütün eyni, eyning limliri, ixik bosuqa-kexəkliri, barlıq tamlırı wə ixixlirini altun bilən kaplıdi; u tamoğa kerublarning nəkixlirini oydurdi. **8** Sulayman yənə əng mukəddəs jayni yasattı; uning uzunluğunu yigirmə gəz bolup (eyning kənglikli bilən təng idi), kənglikimü yigirmə gəz idi; u uning iqini pütünləy sap altun bilən kiplatti; altun jəmiy bolup altə yüz talalıtı idi. **9** Altun məknəning eçirqliki jəmiy əllik xəkəl boldı. Balihanilirining iqimu altun bilən kaplandı. **10** Əng mukəddəs jay iqidə u ikki kerubning həyəklini yasap, ularnı pütünləy altun bilən kaplıdi. **11** Ikki kerubning əkanitining uzunluğunu jəmiy yigirmə gəz idi; bir kerubning bir əkanitining uzunluğunu bəx gəz bolup, eyning temioğlu tegip turatti; ikkinçi tərəptiki əkanitining uzunluğunu bəx gəz bolup, ikkinçi bir kerubning əkanitioğlu yetətti. **12** Yənə bir kerubning əkanitining uzunluğunu bəx gəz bolup, umu ey temioğlu tegip turatti; ikkinçi bir əkanitining uzunluğunu bəx gəz bolup, aldinkı bir kerubning əkanitioğlu yetətti. **13** Bu ikki kerubning əkanatlırı yeyiləşən həldə bolup, uzunluğunu jəmiy yigirmə gəz kelətti; ikkila kerub əra turoquzuluchen bolup, yüzləri eyning iqigə karayttı. **14** Sulayman yənə kek rənglik, səsün rənglik, tok kızıl wə ak rənglik yip tokulmılıridin wə nəpis kanaptın [eyning iqidiki] pərdisini yasattı, uning üstigə kerublarnı kəxtə kılıp tokuttı. **15** Oyning aldioğlu yənə egizliki ottuz bəx gəz kelidiqan ikki tüwrük yasap koydurdı; hər tüwrükning bexining egizliki bəx gəz kelətti. **16** U yənə (iqki kalamhanidikidək) marjansiman zənjir yasatıp, tüwrük baxlısı üstigə ornattı; u yüz danə anar yasatıp ularnı zənjirlərgə ornattı. **17** U bu ikki tüwrükni oyning aldioğlu, birsini ong təripidə, birsini sol təripidə turoquzdı; u ong tərəptikisini Yakın, sol tərəptikisini Boaz dəp atıdı.

4 Uzunluki yigirmə gəz, kənglikli yigirmə gəz, egizlikli
on gəz kelidioğan bir mis kurbangah yasattı. **2** U
mistine «dengiz» yasattı; uning xəkli dügilək bolup, u
girwikidin bu girwikigiqən on gəz kelətti; egizlikli bəx
gəz, aylanımıOTTUZ gəz idi. **3** «Dengiz»ning sirtki
asta kəsmi bukining xəkli bilən qəruldürüp bezəlgən
bolup, buklar hərbir gəzgə ondin, ikki qatar kılınip,
mis «dengiz» bilən təng kuyup qıkılıqənidi. **4** Mis
«dengiz»ni on ikki mis buka ketürüp turattı; uning üqi

ximaloja, üqi ojərbkə, üqi jənubkə, üqi xərkkə ətarf turatti. «dengiz» bukining dümbisiga yatkuzulojan bolup, bukilarning կոյруқи iqi tərəptə idi. 5 Mis dengizingin kəlinlik bir alkən bolup, qərisi qinining girwikidək nilupər xəklidə kılınojan, uningoja üq ming bat su patatti. 6 U yənə on «yuyux desi» yasitip, bəxini mis dengizning ong təripigə, bəxini sol təripigə կոyozdu; kəydürmə կurbanlıklarоja ixilitidən buyum-əswablirining həmmisi xu daslarda yuyulatti; «dengiz» bolsa kahinlarning yuyunuxi üçün ixlitilətti. 7 U yənə bəlgiləngən xəkildə on altun qiraqdan yasitip mukəddəs jayning iqigə ornattı; uning bəxini ong tərəpkə, bəxini sol tərəpkə կoydurdı. 8 Yənə on xırə yasitip mukəddəs jayning iqigə կoyoquzdi; uning bəxini ong tərəpkə, bəxini sol tərəpkə կoyoquzdi. U yənə yüz danə altun qinə yasatti. 9 U yənə «kahinlər հոյլիս», qong հոյla wə qong հոյlining dərvazilarını yasatti wə dərvazilarning həmmisini mis bilən kaplatti. 10 U mis «dengiz»ni ibadəthanining ong təripigə, yəni xərkjy jənub təripigə կoyoquzdi. 11 Həram yənə kazan, kürək wə կաqa-կuqılları atküzdi. Həram xu tərikidə Sulayman padixah üçün Hudanıng əyining barlıq կurbanlux hizmitini püttürdü, 12 Yəni ikki tüwrük, ikki tüwrükning üstidiki apkursiman ikki bax wə bu ikki baxni yepip turidən ikki torni yasitip püttürdü. 13 Xu ikki tor üstigə կayqılasturulən tet yüz anarnı yasatti; bir torda ikki կatar anar bolup, tüwrük üstidiki apkursiman ikki baxni yepip turatti. 14 U on das təgligli wə das təgliglika կoyulidən on «yuyux desi»ni, 15 «mis dengiz» wə uning astidiki on ikki mis bukını yasatquzdi. 16 Kazan, kürək, wilka-ilməklər, wə munasiwətlik barlıq əswablarnı Həram-Abi Pərvərdigarning əyini dəp Sulayman padixahka parkiraydiojan mista yasitip bərdi. 17 Padixah bularını Iordan tüzlənglikidə, Sukkot bilən Zərədatah otturisida, [xu yərdiki] seoqız layda kəlip yasap, կuydurup qıktı. 18 Sulayman yasatquzən bu əswablarning sani intayın kəp idi; kətkən misning eoşirlikini əlqəp bolmayıttı. 19 Sulayman yənə Hudanıng əyi iqidiki barlıq əswablarnı yasatti — yəni altun huxbuygahını, «təkədim nan» կoyulidən xırələrni 20 wə sap altında kılınojan qiraqlardanlar bilən qiraqlarını yasatquzdi; bu qiraqlar bəlgilimə boyiqə iqliki «kalamhana» aldida yandurux üçün boldı. 21 U yənə qiraqdannıng gülləri, qiraq wə pilik կayqırlıning həmmisini altundın kıldırdı (ular sap aldundın idı). 22 U yənə peqaklar, tawaklar, piyalə-kaqa

wə küldənlarning həmmisini sap altundın kıldırdı. U əyning ixiklirini, yəni iqidiki əng mukəddəs jayqa kiridiqən iqliki կatlima ixiklər wə əyning «mukəddəs jay»ininq taxkırıki ixiklirini altundın kıldırdı.

5 Xuning bilən Sulayman Pərvərdigarning əyi üçün kılıdiojan barlıq կurbanluxlar tamam boləğanda, u atisi Dawut [Hudaqə] atap beoqılxiojan nərsilərni (yəni kümüx, altun wə həmmə baxka buyumlarnı) elip kelip, Pərvərdigarning əyining həzinilirigə կoydurdı. 2 Xu qəoqda Sulayman Pərvərdigarning əhdə sandukını «Dawut xəhiri»din, yəni Ziondin yətkəp kelix üçün Israil aksakallırını, kəbila bəglərini wə Israil jəmətlirining bəglərini Yerusalemə moja yioqılıxka qakırdı. 3 Buning üçün Israilning həmmə adəmləri Etanim eyida, yəni yəttinqi ayda, bekitilgən həytta padixahning կexioja yioqıldı 4 Israilning həmmə aksakallırı yetip kəlgəndə Lawiyalar əhdə sandukını kətürüp [mangdi]. 5 Ular əhdə sandukını, jamaət qediri bilən uning iqidiki barlıq mukəddəs buyumlarnı kətürüp elip qıktı. Kahinlar boləğan Lawiyalar muxularnı elip qıktı. 6 Sulayman padixah, wə barlıq Israil jamaiti əhdə sandukınınaldida mengip, kəplikidin sanini elip bolmaydiojan sansanaksız koy bilən kalını կurbanlık kiliwatattı. 7 Kahinlar Pərvərdigarning əhdə sandukını eż jayioja, ibadəthanining iqliki «kalamhana»si oja, yəni əng mukəddəs jayqa elip kirip kerublarning կanatlarining astioja կoydi. 8 Kerublarning yeyilip turojan կanitı əhdə sandukının orni üstidə boləqəkə, əhdə sandukı bilən uni kətürüp turidən baldaklıları yepip turatti. 9 Bu baldaklılar sandukning tutkuqlıridin nahayiti uzun qıkip turoqəkə, kalamhanining aldida turup əhdə sandukının yenidiki ikki baldaklıning uqlırını kərgili bolatti, birək əyning sırtida ularını kərgili bolmayıttı; bu baldaklılar taki büğüngə կədər xu yərdə turmaqta. 10 Əhdə sandukının iqidə Musa pəyəqəmbər Hərəb teoqıda turojanda iqliqə saloqan ikki tahtaydin baxka կeqnərsə yok idi (Israillar Misir zeminidin qıkkəndin keyin Pərvərdigar ular bilən Hərəbdə əhdə tüzənidi). 11 Kahinlar mukəddəs jaydin qikixti (xu yərdə կazan boləğan barlıq kahinlar, eż nəwitigə կarimay əzlirini Hudaqə atap pakizliojanidi; 12 nəoqmə-nawaqı barlıq Lawiyalar, jümlidin Asaf, Heman, Yədutun wə ularning oğulları həm կerindaxlıları qəkmən tonlurını kiyixip, կurbanlıning xərkidə turup qang, təmbur wə qiltarlar qelixiwatkanidi; ular bilən billə kanay qeliwatkan yənə bir yüz yigirmə

kağın bar idi) 13 wə xundak bolduki, kanayqilar bilən nəoymə-nawaqilar həmmisi birdək qelip, bir awaz bilən Pərvərdigar oja təxəkkür-həmdusana eytıwatqanda, yəni kanaylar, janglar wə hərhil sazlarnı qelip, yukarı awaz bilən «Pərvərdigar mehribandur, əzgərməs muhəbbiti əbədil'əbədgışdır» dəp Pərvərdigarnı mədhiyələwatqanda — xu haman ibadəthana, yəni Pərvərdigarning əyi bir bulut bilən tolduruldu; 14 kahinlər əxu bulut tüpaylidin wəzipilirini etüxka turalmaytti, qünki Pərvərdigarning julası Hudanıng eyini toldurojanidi.

6 Bu pəytə Sulayman: — Pərvərdigar tum əkarangoşluq iqida turimən, dəp eytkənidi; 2 Lekin, [i Pərvərdigar], mən Sening üçün bir həywətlik makan bolsun dəp, Sən mənggü turidiojan bir əyni yasidim, dedi. 3 Andin padixaḥ burulup barlıq Israil jamaitigə bəht tilidi; Israilning barlıq jamaiti uning aldida turatti. 4 U mundaq dedi: — Israilning Hudasi Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyə bołoqay! U Əz aqzı bilən atam Dawutka wədə kılajanidi wə Əz koli bilən uni əməlgə axurdi. U əslidə Dawutka: — 5 «Mən Əz həlkim Israilni Misir zeminidin elip qıqkan kündin buyan namim üçün bu yərdə bir əy salay dəp Israilning hərkəysi əqbililirining xəhərliridin heqkəysisini tallimidim, yaki həlkim Israiloja həkümran boluxka heqkəysi adəmni tallimidim; 6 əlbuki, Mən namim xu yərdə bolsun dəp Yerusalemni tallidim wə həlkim bołoqan Israiloja həkümranlık kilsun dəp Dawutni tallidim» degenidi. 7 Əmdi atam Dawutning Israilning Hudasi Pərvərdigarning namioja atap bir əy selix arzuniyiti bar idi. 8 Bırak Pərvərdigar atam Dawutka: «Kenglüngdə Mening namimoja bir əy yasaxka kılajan niyiting yahxidur; 9 əmma xu əyni sən yasimaysən, bəlkı puxtungdin bolidiojan oqlung, u Mening namimoja atap xu əyni salidur», degenidi. 10 Mana əmdi Pərvərdigar Əz sezigə əməl kıldı. Mən Pərvərdigar wədə kılqinidək, atamning ornini besip, Israilning təhtigə olturdum; Israilning Hudasi Pərvərdigarning namioja atap bu əyni saldim. 11 Mən bu əydə əhdə sandukını koydum; əhdə sandukı iqida Pərvərdigarning Israillar bilən tüzgən əhdə [tahtiliri] bardur» dedi. 12 Andin Sulayman Israilning barlıq jamaitigə yüzlənilip, Pərvərdigarning kurbangahının aldida turup kollirini kətürüp: — 13 (qünki baya Sulayman mistin uzunlukı bəx gəz, kənglikli bəx gəz, egizlikli üq gəz kelidiojan bir pəxtak yasitip, taxkırıki höylininq otturisiqə jaylaxturjanidi. U ənə

xu pəxtak üstigə qıkıp turup, pütkül Israil jamaiti aldida yükünüp olturup, asmanoja karap oqlıqini yayaqanidi) 14 — u mundaq dua kıldı: — I Israilning Hudasi Pərvərdigar! Nə asmandə nə zemində Səndək Huda yoktur; Sening aldingda pütün kəlbi bilən mangidiojan Əz kulliring üçün əhdəngdə turup əzgərməs muhəbbitingni kərsitisən. 15 Qünki Sən Əz əkulung atam Dawutka bərgən wədidiə turdung; Sən Əz aqzing bilən eytkən sezüngni mana bugünküdə Əz əkulung bilən wujudka qıkarding. 16 Əmdi hazır, i Israilning Hudasi Pərvərdigar, Əz əkulung atam Dawutka: — «Əgər sening əwlədliring ez yollarıqa səgək bolup sən Mening aldimda mangoşandək, əkanunum oja əməl kılıp mangsila, sanga əvlədingdin Israilning təhtidə olturidiojan bir zat kəm bolmayıdu» dəp bərgən wədəngdə turoqaysən. 17 Əmdi hazır, i Israilning Hudasi, Sən əkulung Dawutka eytkən sezliring əməlgə axurulqayı, dəp etünimən! 18 Lekin Huda Əzi rastla yər yüzidə insanlar bilən makan kılamdu? Mana, asmanlar bilən asmanlarning asmini Seni siqduralmaydiojan yərda, mən yasiqan bu əy əndəkmu Sening makanıng bolalısın?! 19 Lekin i Pərvərdigar Hudayim, əkulungning dua wə iltijasıqə kulaq selip, əkulungning Sanga kətürgən nidası wə tilikini anglioqaysən. 20 Xuning bilən Əz kəzliringni keqə-kündüz bu əyga, yəni Sən: «Mening namimni u yərdə ayan kılımən» dəp eytkən jayoja keqə-kündüz tikkəysən; Əz əkulungning u jayoja karap kılajan duasiqə kulaq saloqaysən. 21 Əkulung wə həlkinq Israil bu jayoja karap dua kılajan qaçqı, ularning iltijalırıqə kulaq selip, Əz makanıng kılajan asmanlardın turup anglioqaysən, anglioqiningda ularni kəqürgəysən. 22 Əgər birsi ez xoixisioja gunah kilsə wə xundakla ixning rast-yaloqanlığını bekitix üçün kəsəm iqtüüsə, bu kəsəm bu əydiki kurbangahının aldiqə kəlsə, 23 Sən kəsəmni asmandə turup anglap, amal kılıp Əz bəndiliring otturisida həküm qıçaroqaysən; gunahı bar adəmning gunahını ezigə käyturup, ez yolini ez bexiqə yandurup, gunahsız adəmni aklap ez adilliği qaraq uningoja həkkini bərgəysən. 24 Əz həlkinq Israil Sening aldingda gunah kılqını üçün düxməndin yengilsə, yamanlıqidin käytip bu əydə turup, namingni etirap kılıp sanga dua bilən iltija kilsə, 25 Sən asmandə anglap, Əz həlkinq Israilning gunahını kəqürüp, ularni Sən ata-bowlırıqə wə ezliriga təkdim kılajan zeminoja käyturup kəlgəysən. 26 Ular Sanga gunah kılqını üçün asman etilip yamoqur

yaqmaydiaojan kiliwetilgan bolsa, lekin ular bu jayoja karap Sanga dua kiliip namingni etirap kiliip, Sening ularni kiyinqilikka salojining tüpäylidin ez gunahidin yenip towa kilsa, **27** Sən asmandan turup kulaq selip, kulliringning wə hälking Israilning gunahini kəqürgaysən; qünki Sən ularoja mengix kerək bolovan yahxi yolni egitisən wə Əz hälkinggə miras kiliip bərgən zeminning üstigə yamoqur yaqdurisən! **28** Əgər zeminda aqarqılık ya waba bolsa, ya ziraatlər dan almisa ya hal qüxsə ya uni qekətkilər yaki qekətkə liqinkiliri besiwsala, ya düxmənlər ularning zemindikı xəhərlirining köyüklirioja hujum kiliip körxiwsala, ya hərkəndək apət ya kesəllik bolsa, **29** undakta barlıq hälking Israil bolsun, hərkəndək kixi bolsun, əzигə kəlgən apətni wə əz dərdini bilip, kollirini bu eygə sunup, məyli kəndək dua yaki iltija kilsun, **30** Əmdi Sən turuwatkan makaniñ asmandan turup anglap, kəqürüm kiliqaysən, Sən hərbir adamning kəlbini bilgəqə, əzining yollirini əzigə yanduroqaysən (qünki Sənla, pəkət Sənla həmmə insan balilirining kəlbilərini bilgüqidursən); **31** xundak kiliip, ular Sən ata-bowilirimizə təkdim kiliqan zeminda olтурup əmrining həmmə künliridə Səndin körküp yolliringga mangidiqan bolidu. **32** Əz hälking Israildin bolmioqan, Sening uluoj naming, kudrətlik əkolung wə sozojan biliking tüpaylidin yırak-yıraklıardin kəlgən musapir bolsa, u kelip bu ey tərəpkə karap dua kilsa, **33** Sən turuwatkan makaniñ bolovan asmanlarda uningoja kulaq selip, u musapir Sanga nida kiliip tiliginining həmmisigə muwapik kiliqaysən; xuning bilən yər yuzidiki barlıq əllər namingni tonup yetip, Əz hälking Israildək Səndin körkidiqan bolup, mən yasoqan bu eyning Sening naming bilən atalojinini biliđu. **34** Əgər Sening hälking Sening tapxurukung bilən düxmini bilən jəng kiliçka qıkqanda, Sən talliqan bu xəhərgə, xundakla mən namingoja atap yasoqan bu ey tərəpkə karap Sən Pərvərdigarə dua kilsa, **35** Sən asmanlarda turup ularning duasi bilən iltiasiqa kulaq selip, ularni nusrətkə erixtürgaysən. **36** Əgər ular Sanga gunah, sadir kiliqan bolsa (qünki gunah kilmaydiaojan heqkixi yoktur) Sən ularoja oqəzəplinip, ularni düxmənlirining əqliqa tapxurojan bolsang, bular ularni yırak-yekinoqa, ez zeminoja sürgün kiliip elip baroqan bolsa, **37** lekin ular sürgün kiliqan yurtta əs-hoxini tepip towa kiliip, ezi sürgün bolovan yurtta Sanga: — Biz gunah kiliip, kəbihlikkə berilip Səndin yüz ərüp kəttük, dəp yelinsa, **38** — əgər ularni sürgün

kiliqanlarning zeminida pütün kəlbi wə pütün jenidin Sening təripinggə yenip, Sən ularning ata-bowilirioja təkdim kiliqan zeminə, Sən talliqan xəhər tərəpkə wə mən namingoja atap yasoqan bu ey tərəpkə yüzini kiliip dua kilsa, **39** Sən turuwatkan makaniñ bolovan asmanlarda turup ularning duasi wə iltijalirini anglap ular üçün həküm qıkqırıp, Əz hälkingning Sanga sadir kiliqan gunahini kəqürüm kiliqaysən; **40** Əmdi i Hudayim, Sandin etünimən, bu yerdə kiliqan dualarıja kezüng oquq, kulinke ding bolqay! **41** Əmdi ornungdin turqın, i Pərvərdigar Huda, Sən կudritingning ipadisi bolovan əhdə sandukung bilən, Əz aramgahingoja kirgəysən! Kahinliring həkkaniyilik bilən kiydürülsün, Məmin bəndliliring yahxilikgindin xadlansun! **42** I Pərvərdigar Huda, Əzüng məsih, kiliqiningning yüzini yandurmıqaysən; Külung Dawutka kərsatkən əzgərməs muhəbbitingni esingdə tutkaysən!».

7 Sulayman duasını tügitixigila, asmandın ot qüxüp kəydürmə kurbanlık həmdə baxqə kurbanlıklarnı koymay kəydürwətti; Pərvərdigarning xan-xəripi əyni toldurdi. **2** Pərvərdigarning xan-xəripi əyni tolduruvatkəqə, kahinlar Pərvərdigarning əyigə kirəlmidi. **3** Ot qüxkənlikini wə Pərvərdigarning xan-xəripi əyning üstidə tohtiqanlığını kərüp, Israillarning həmmisi tax yatqızulojan məydanda yükünüp bax urup: «Pərvərdigar mehribandur, Uning əzgərməs muhəbbiti mənggүigiqə turidu!» dəp Pərvərdigarə ibadət kiliip təxəkkür-mədhijə okuxti. **4** Padixaḥ, wə pütkül həlk Pərvərdigarning alidə kurbanlıklarını sundı. **5** Sulayman padixaḥ, yigirmə ikki ming kala, bir yüz yigirmə ming koynı kurbanlık kiliip sundı. Xundak kiliip padixaḥ, wə pütkül həlk Hudanıng əyini [Hudaşa] beqixıldı. **6** Kahinlar wə xundakla Pərvərdigarə atiojan sazları tutkan Lawiyalar ez orunlırida turattı (padixaḥ Dawut bu sazları Pərvərdigarning mədhijisidə ixltkili yasoqanıdı, [u Pərvərdigarə]: «Uning əzgərməs muhəbbiti əbədgiqidur» dəp mədhijə okuqınıda ularnı ixlitətti); kahinlar Lawiyaların ululida turup kanay qelixatti; Israillarning həmmisi xu yerdə ər turuxkanıdı. **7** Sulayman Pərvərdigarning əyining alidiki höylisining otturisini ayrip mukəddəs kiliip, u yerdə kəydürmə kurbanlıklär wə inaklık kurbanlıklarının yaqlırını sundı; qünki Sulayman yasatkan mis kurbangah kəydürmə kurbanlıklär, ax hədiyiliri wə kurbanlıklärın yaqlırını kəbul kiliçka kiqik kəldi. **8** Xuning bilən u wakitta Sulayman wə

uning bilən bolqan pütün Israil, yəni Hamat rayonıqa kirix eozizidin tartip Misir ekiniqiqə həmmə yərlərdin kəlgən zor bir jamaət heyt etküzdi. **9** Səkkizinqi künü ular təntənilik bir ibadət yiojılıxi etküzdi; ular yəttə kün kurbangahı Hudaşa atap beoqixliojanidi andin ular yənə yəttə kün heyt etküzdi. **10** Yəttinqi ayning yigirmə üçinqi künü padixaḥ həlkni eż ey-qedirlirigə kayturdı; ular Pərwərdigarning Dawutka, Sulaymanoja wə Əz həlkı Israiloja kilojan yahxilikliri üçün kəlbidə xad-huram bolup kaytip kətti. **11** Xundak kılıp Sulayman Pərwərdigarning eyini wə padixaḥning ordisini yasap püttürdi. Sulaymannıg kəngligə Pərwərdigarning eyida wə ezining ordisida nemə kılıx kəlgən bolsa, xu ixlarning həmmisi ongxuluk pütti. **12** Andin Pərwərdigar keqidə Sulaymanoja ayan bolup uningoja: «Mən sening duayingni anglidim wə Əzümgimu bu jayni «kurbanlıq eyi» boluxka tallidim. **13** Əgər Mən asmannı yamojuq yaqımaydiojan kılıp etiwaṭsəm yaki qekətkilərgə zemindiki məhsulatlarıni yəp taxlaxni buyrusam wə yaki həlkim arisoja waba tarkitiwətsəm, **14** [xu qaoqda] namim bilən atalojan bu həlkim eżini kəmtər tutup, dua kılıp yüzümni izləp, rəzil yollırıdin yansa, Mən asmanda turup anglap, ularning gunahını kəqürimən wə zeminini sakaytimən. **15** Əmdi bu yərdə kılınojan dualaroja Mening kəzlirim oquq wə külaklırim ding bolidu. **16** Mən əmdi namim mənggü bu yərdə ayan kılınsun dəp bu eyni tallap, uni Əzümgə mukəddəs kıldım; kəzümmü, kəlbimmu həmixə xu yərdə bolidu. **17** Sən bolsang, atang Dawutning aldimda mangojinidək sənmə sanga buyruqjinimning həmmisigə muwapıl əməl kılıx üçün bəlgilimilirim wə həkümərimni tutup aldimda mangsang, **18** Mən əmdi atang Dawutka: «Israilning təhtidə sanga əwladingdin oltruxka bir zat kəm bolmaydu» dəp əhdə kılıqinimdək, Mən sening padixaḥlıq təhtingni Israilning üstidə məhkəm kılımən. **19** Birak, əgər silər Meningdin yüz ərüp, Mən silərning aldinglarda jakarlıqan bəlgilimilirim wə əmrərimni taxlap, baxka ilahklärning kullukçıja kirip qoqunsanglar, **20** xu qaoqda Mən Israillni ularoja təkdim kilojan zeminidin yulup taxlaymən; wə Əz namimni kərsitikxə Əzümgə mukəddəs kilojan bu eyni nəzirimdin taxlaymən wə Israillni həmmə həlkər arısında səz-qeqək wə tapa-təninə obyekti kılımən; **21** bu ey gərqə həzir uluq bolsimu, xu zamanda uningdin etkənlərning həmmisi kəttik həyrən kılıxip: «Pərwərdigar bu zeminoja wə bu eygə nemixkə

xundak kılıqandu?» dəp soraydu. **22** Kixilər: — Qünki [zemindiki həlkələr] ata-bowlirinən Hudasi, yəni ularnı Misir zeminidin qıçarojan Pərwərdigarnı taxlap, əzlişini baxka ilarqlarоja baqlap, ularoja səjdə kılıp kullukida bolqanlıkı üçün, U bu pütküll küləptəni ularning bexioja qüxürüptü, dəp jawab beridu.

8 Xundak boldiki, yigirmə yil etüp, Sulayman Pərwərdigarning eyi bilən padixaḥning eyini yasap bolqandan keyin, **2** u Hıram əzигə sowoja kilojan xəhərlərni kaytidin kürup qıktı; Israillar xu yərdə olturaklıxtı. **3** Sulayman Hamat-Zobəh xəhərigə berip uni ixojal kıldı. **4** U yənə qəldiki Tadmornı wə ezining Hamatta կորցən barlıq həzinə xəhərlərini yənə ongxitip kərdi. **5** U yənə Üstüñki Bəyt-Horon bilən Astinkı Bəyt-Horonnı sepil, baldaklıq kowukluları bolqan korojanlıq xəhərlərgə aylandurdu; **6** Baalatni, xundakla əzigə has həmmə həzinə xəhərlərini, «jəng hərəkəti xəhərləri»ni, atlıklärni orunlaxturojan xəhərlərni wə Yerusalemda, Liwanda wə əzi soraydiojan barlıq zemində haliojinini bina kıldı. **7** Israildin bolmiojan Hittiyalar, Amoriylar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiyardin [Israil] zeminidə kəlip kələqənlərinə həmmisini bolsa, **8** Sulayman bularnı, yəni Israillar pütünləy yokatmiojan əllərning kələqənlərinə əvladlırını kulluk həxaqə tuttu. ular bugünkü küngiqə xundak bolup kəldi. **9** Lekin Israillardın Sulayman eż ixliri üçün həqkimni kul kilmay, bəlkı ularını ləxkər, həkümərəməldər, hərwa bilən atlıklärning sərdarları kıldı. **10** Bulardın padixaḥ Sulaymannıg ixligüqlərinən üstigə kəyojan qong nazarətqili bolup, ikki yüz əllik idi. **11** Sulayman Pirəwnning kızını «Dawutning xəhəri»dən əzi uningoja saldurojan ordioja əkəltürdü; qünki u: «Ayalimning Israil padixaḥı Dawutning ordisida turuxi muwapıl, əməs; qünki Pərwərdigarning əhdə sandukı barojanlılı jaylarning həmmisi mukəddəstür», — dedi. **12** Sulayman bu qaoqda Pərwərdigarning kurbangahıda, yəni [mukəddəs jayning] aywanining alioja saldurojan kurbangahı Pərwərdigar oja atap kəydürmə kurbanlıq təkdim kılətti; **13** — yəni Musa pəyoğəmbərning tapxuruki boyiqə, hər künü, xabat künləridə, ayning birinqi künləridə wə hər yilda üç kətim etküzüldiojan alahidə heyt künləridə — «petir nan heyti», «həptilər heyti» wə «kəpilər heyti»diki künlərdə bekitilgən burqluk kurbanlıqlarını kılətti. **14** Sulayman yənə atisi Dawutning bəlgiləp bərgini boyiqə kahinlərning hizmətlərinən wə Lawiyarlarning burqlırının ada kılınixi üçün nəwət-gurupplarıni

bekitti; Lawiyarlarning hər küni mədhiyə okux wə kahinlarning aldida hizmətlərni ada kılıx burqı bar idi. Sulayman yənə dərwaziwənlərni newiti boyiqə hər dərwazining hizmitini kılıxqa bekitti; qünki Hudanıng adimi Dawutning buyrukı xundak idi. **15** [Kahin-lawiyalar] padixahıng kahinlərə wə Lawiyarlərə buyruqlarından, məyli əndək ix bolsun yaki həzinilərgə dair ix bolsun həq bax tartmaytti. **16** Pərvərdigarning eyini selixta, ey uli selinojan kündin tartip pütküqə Sulaymannıng barlıq kurulux ixliri puhta tamamlandı. Xundak kılıp Pərvərdigarning eyi pütti. **17** Andin Sulayman Edom zeminidə [Kızıl] dengiz boyidi ki Əzion-Gəbərgə wə Elatka əkarap mangdi. **18** Həram [padixah] eż hizmətkarları arkılık kemilər wə dengiz yollarıqə pixxiq adəmlirini Sulaymannıng yenioja əwtəti. Ular Sulaymannıng hizmətkarları bilən billə Ofiroja berip, u yərdin tət yüz əllik talant altun elip, uni padixah Sulaymannıng kəxioja yətküzüp kəldi.

9 Xebanıng ayal padixahı bolsa Sulaymannıng dangkəxəhritini anglap, uni kiyin qıgix-soallar bilən siniqli Yerusaleməja kəldi. U huxbuy buyumlar, intayın tola altun wə yakut-gəhərlər artılojan tegilərni elip, qong dəbdəbə bilən kəldi. Sulaymannıng kəxioja kəlgəndə eż kəngligə pükkən həmmə ix toqruluk uning bilən sezləxti. **2** Sulayman uning həmmə soriojanlırioja jawab bərdi. Həqnemə Sulaymanoja əkarangoju əməs idi, bəlki həmmisidə uningoja jawab bərdi. **3** Xebanıng ayal padixahı Sulaymannıng danalikioja, yasiojan orda-sarayoja, **4** dastihandiki taamlarəqə, əmaldarlarning katar-katar olтурulxırıqə, hizmətkarlırinən katar-katar turuxlırıqə, ularning kiyən kiyimlirigə, uning sakıyları wə ularning kiyən kiyimlirigə wə uning Pərvərdigarning eyidə atap sunojan kəydürmə kurbanlıklırıqə əkarap, üni iqiqə qüxüp kətti. **5** U padixahı: — Mən eż yurtumda silining ixliri wə danalıkları toqrisida angliojan həwər rast ikən; **6** əmma mən kılıp eż kəzlimim bilən kərmigüqə bu səzlərgə ixənmigənidim; wə mana, mən hətta yeriminimə anglimiojan ikənmən; silining danalıkları bilən bərikət-bayaxatlıkları mən angliojan həwərdin ziyyədə ikən. **7** Silining adəmləri nemidegən bəhtlik-hə! Həmixə silining aldilirida turup danalıklarını anglaydiqən bu hizmətkarları nəkədər bəhtliktur! **8** Silidin səyüngən, silini ezi üçün Israilning təhtigə olturoğuzən Pərvərdigar Hudalıri mubarəktur! Hudalıri Israiloja baqlıqən

muğəbbiti üçün, ularnı mənggү məzmut tursun dəp U silini toqra həküm wə adalət sürgili ular üstigə padixahı kıldı, dedi. **9** U padixahı bir yüz yigirmə talant altun, intayın kəp huxbuy buyumlar wə yakut-gəhərlərni sowoja kıldı. Xebanıng ayal padixahı Sulayman padixahı sunojan xunqə zor mikdardıki huxbuy buyumlar xuningdin keyin həq kərungən əməs **10** (Ofirdin altunları əpkelidiojan Həramıng hizmətkarları wə Sulaymannıng hizmətkarları yənə intayın zor mikdardıki səndəl yaqıqını wə yakut-gəhərlərimi elip kəldi. **11** Padixah səndəl yaqıqının Pərvərdigarning eyi üçün wə padixahıng ordisi üçün paləmpəylər yasap həm nəşəmə-nawaqılar üçün qıltarlar wə sazlarnı xuningdin yasatti. Xundak esil səndəl yaqıqi Yəhuda zeminidə bu waqıtçıqə həq kərülüp bəkməqənəndi). **12** Sulayman padixah Xebanıng ayal padixahıqə uning əzığə kılıqən sowoqılıridin axurup sowoja tutti, ayal padixahıng kəngli tartkan həmmmini — nemə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarları bilən yoloja qıkıp eż yurtioja əytiqə kətti. **13** Sulaymanoja hər yili kəltürulgən altunning ezi altə yüz atmix altə talant idi. **14** Bu kirimdən baxka, okətqi-tijarətqılər, barlıq ərəb padixahılar wə eż zeminidiki əməldarlarımı altun-kümüxlərni elip Sulaymanoja tapxurattı. **15** Sulayman padixah ikki yüz qong sıparnı sokturdı wə hər sıparqa altə yüz xəkəl altun kətti. **16** Xundakla üç yüz kalkanni yapılaqlanıqən altundın yasidi; hərbir kalkanni yasaxka üç yüz xəkəl altun ixlitildi; padixah ularını «Liwan ormini sariyi»qə esip kəydi. **17** Padixah pil qıxlıridin qong bir taht yasap, uni sap altun bilən kaplatti. **18** Təhtning altə kəwətlik pələməpiyi bar idi, uning bir altun putpərisi taht bilən tutxip turattı; orundukning ikki yenida tayanəqquşu bar idi, hərbir tayanəqquşu yenida bardin əra turoqan xırning həykili bar idi. **19** Altə kəwətlik pələməpiyinən üstidə, ong wə sol taripidə əra turoqan on ikki xırning həykili bolup, hərbir baskuqning ong-sol taripidə bardin bar idi; baxka həqkəndək əldə uningoja ohxax yasalojını yok idi. **20** Sulayman padixahıng barlıq jam-piyalılıri altundın yasalojan; «Liwan ormini Sarayı»diki barlıq қaqa-kuqılar tawlanıqən altundın yasalojan; Sulaymannıng künliridə kümüx həqnemə hesablinatti. **21** Qünki padixahıng kemiləri Həramıng hizmətkarları bilən billə Tarixiçə berip turattı; «Tərxix kemə»lər hər üç yilda bir ketim kılıp altun-kümüx, pil qıxlıri, maymunlar wə tozlarını əkelətti. **22** Sulayman padixah yər yüzdikidi barlıq

padixahlardın baylıkta wə danalıkta üstün idi. **23** Hudanining Sulaymanning kengligə salojan danalikini anglax üçün yər yüzidiki barlıq padixahlar uning bilən didarlixix arzusi bilən kelətti; **24** kəlgənlerning həmmisi eż sowojitini elip kelətti; yəni kümüx қaqa-ķuqıllar, altın қaqa-ķuqıllar, kiyim-keqəklər, dubulojsawutlar, tetitkular, atlar wə qeqirlarni elip kelətti. Hər yili ular bəlgilik miqdarda xundak kılatti. **25** Wə Sulaymanning jöng hərwisi oja katidiojan atlari üçün tət ming eojili bar idi, xuningdək on ikki ming atlık əskiri bar idi; u ularni «jöng hərwisi xəhərliri» gə wə ezi turidiojan Yerusalemə oja orunlaxturdi. **26** Sulayman [Əfrat] dəryasidin Filistiye zemini ojqa takı Misirning qebrisioja kədər boローン barlıq padixahlıklär üstidin həkümranlıq kıldı. **27** Padixah Yerusalemda kümüxnı taxtək kəp, kədir dərəhəlirini jənubiy tüzləngliktili üjmə dərəhəlirigə ohxax nuroqun kıldı. **28** Kixilər atlarnı Misirdin wə hərkəysi yurtlardın Sulayman oja yətküzüüp berip turattı. **29** Sulaymanning baxka əməlliri baxtin ahiriojqa «Natan pəyəqəmbərning bayanlıri», «Xilohluk Ahiyahning bixariti», xundakla Nibatning ooğlu Yəroboam toopruluk «Aldin kərgüqi İddo kərgün alamat kərtünüxlər» degən kitablar oja pütülgən əməsmedi? **30** Sulayman Yerusalemda turup pütün Israilning üstidin kırıq yil səltənət kıldı. **31** Sulayman ata-bowiliri arısında uhlidi; halayıq uni atisi Dawutning xəhəridə dəpnə kıldı; uning oğlu Rəhəboam uning orni oja padixah boldi.

10 Rəhəboam Xəkəmgə bardı; qünki pütkül Israil uni padixah tikligili Xəkəmgə kəlgənədi. **2** Nibatning oğlu Yəroboam xu ixni angloqanda xundak boldiki, Misirdin kaytip kıldı (qünki u Sulayman padixahtın keqip Misirdə turuwatatti). **3** Əmdi halayıq adəm əwətip uni qakırtıp kəldi. Xuning bilən Yəroboam wə pütkül Israil kelip Rəhəboamoja: — **4** Silining atiliri boynimoja salojan boyunturukını eojir kıldı. Sili əmdi atilirining bizgə koyojan қattık tələpliri bilən eojir boyunturukını yeniklitip bərsilə, silining hizmətliridə bolımız, deyixti. **5** Ular oja: — Həzirqə kaytip üç kündin keyin andin kəximoja yənə kelinglar, dedi. Xuning bilən həlk tarılıp kətti. **6** Rəhəboam padixah, eż atisi Sulayman həyat waktida uning hizmitidə turojan moysiptlardin məslihət sorap: — Bu həlkə beridiojan jawabım tooprusida nemə məslihət kərsisilər? — dedi. **7** Ular uningoja: — Əgər sili razılık bilən bugün bu həlkni hux kılıp ular oja mehriban muamilə kərsitip, ular oja yahxi səzlər bilən

jawab kilsila, ular silining barlıq künliridə hizmətliridə bolidu, dedi. **8** Lekin u moysiptlarning kərsətkən məslihətini kayrip koyup, ezi bilən qong boローン, aldida hizmitidə boluwatkan yaxlardın məslihət sorap **9** ular oja: — Manga «Silining atiliri bizgə salojan boyunturuknı yenikləktəyla» dəp tiligən bu həlkə jawab beriximiz toopruluk կandak məslihət berisilər? — dedi. **10** Uning bilən qong boローン bu yaxlar uningoja: — «Silining atiliri boyunturukimizi eojir kıldı, əmdi sili uni bizgə yenik kələjaya» dəp eytkən bu həlkə söz kılıp: — «Mening qimqılaq barmikim atamning belidin tomraktur. **11** Atam silərgə eojir boyunturuknı salojan, lekin mən boyunturukunglarnı tehimu eojir kılımən. Atam silərgə կamqıllar bilən tənbih-tərbiya bərgən bolsa mən silərgə «qayanlıq կamqıllar» bilən tənbih-tərbiya berimən», degayla, — dedi. **12** Rəhəboam padixah ular oja: «Üq kündin keyin andin kəximoja yənə kelinglar» deginidək, Yəroboam wə barlıq həlk üqinqi künü uning kəxioja kəldi. **13** Rəhəboam padixah moysiptlarning məslihətini taxlap kəpqılıkkə қattıklik bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məslihəti boyiqə ular oja: — Atam silərgə eojir boyunturuknı salojan, lekin mən uni tehimu eojir kılımən. Atam silərgə կamqıllar bilən tənbih bərgən bolsa mən silərgə «qayanlıq կamqıllar» bilən tənbih-tərbiya berimən, dedi. **15** Xuning bilən padixah həlkənən səzini anglimidi. Bu ix Huda təripidin boローン; qünki buning bilən Pərvərdigarning Xilohluk Ahiyahning wasitisi Nibatning oğlu Yəroboamoja eytkən səzi əməlgə axurulidiojan boldı. **16** Pütkül Israil padixahının ularning səziga կulak salmiojinini kərgəndə həlk padixah kə jawab berip: — Dawuttin bizgə nemə nesi wə bar? Yəssəninq ojlıda bizning həq mirasımız yoktur! Hərbiringlar eż ey-qedirliringlar oja kaytinglar, i Israil! I Dawut, san eż jəmətinggila iğə bol — dedi. Xuning bilən Israillar eż ey-qedirliri oja kaytip ketixti. **17** Əmma Yəhuda xəhərliridə olturqan Israillar oja bolsa, Yəroboam ularning üstigə həküm sürdi. **18** Rəhəboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israillar oja əwətti, lekin pütkül Israil uni qalma-kesək kılıp əltürdi. U qəođda Rəhəboam padixah aldirap, eżining jöng hərwisi oja qikip, Yerusalemə tikiwətti. **19** Xu tərikidə Israil Dawutning jəmətidin yüz ərüp, bügüngə kədər uningoja կarxi qikip kəldi.

11 Rəhəboam Yerusalemə oja kelip, Israil bilən jöng kılıp padixahlıknı əzигə kəyturup əkilix üçün Yəhuda bilən Binyamin jəmətidin bir yüz səksən

ming hillanojan jənggiwar əskərni toplidi. 2 Lekin Hudaning səzi Hudaning adimi Xemayaqa kelip: — 3 «Yəhudaning padixahı, Sulaymanning oqlı Rəhoboamı, Yəhuda bilən Binyamindiki Israillarına söz kılıp: — 4 «Pərvərdigar mundak dəydu: — Hujum oqları qılıqlılar, ərinədaxlırlılar bilən jəng kılıqlılar; hərbiringlər əz əyünglərə qayıtip ketinglər; qünki bu ix Məndindur», degin» — deyildi. Wə ular Pərvərdigarning sezliriga kulak saldı, Yəroboamı hujum kılıxtın yandı. 5 Rəhoboam Yerusalemda turattı, wə Yəhudada korojanlık xəhərlərni saloquzovanıdi. 6 U Bəyt-Ləhəm, Etam, Təkoə, 7 Bəyt-Zur, Sokoh, Adullam, 8 Gat, Marəxah, Zif, 9 Adorayim, Lakış, Azikah, 10 Zorah, Ayjalon, Həbronni yasattı; bularning həmmisi korojanlık xəhərlər bolup, Yəhuda wə Binyaminning zeminində idi. 11 U barlıq ələ-əkorojanlarnı mustəhkəmlidi wə ularda sərdarları təyinlidi, zapas axılık, may wə xarablarnı təyyarlıdı. 12 U yənə hərkəysi xəhərlərni kəpligən ələkən wə nəyzilər bilən korallandurup, alamat mustəhkəmliwətti. Yəhuda bilən Binyamin uning təripidə turattı. 13 Pütkül Israılda turuwartı kanınlardı bilən Lawiyalar kəysi yurtta bolmısın uning təripidə turattı. 14 Qünki Yəroboam bilən uning oqlılları Lawiyaları qətkə keçip, ularning Pərvərdigarning hizmitidə bolup kahinlik etküzüxini qəkligənləri üçün, ular ezlirinən otlaqları wə mal-mülkini taxlap Yəhuda zeminoja wə Yerusalemıja kelişkənidı 15 (qünki Yəroboam «yukiri jaylar»diki hizmət üçün «tek ilahlırı» wə əzi yasılın mözay məbüdilirinən kullukida boluxka əzi üçün kahinlarnı təyinligənidı). 16 Wə bu [Lawiyalarqa] eğixip, Israılning həmmə kəbililəridin kənglidə Israılning Hudasi Pərvərdigarnı seojinip-izdəxkə iradə tikligənlər ata-bowilirinən Hudasi bolən Pərvərdigaroja kürbanlıq kılıx üçün Yerusalemıja kelişti. 17 Xundak kılıp ular Yəhuda padixahlığının küçini axurup, Sulaymanning oqlı Rəhoboamını üç yıl küqləndürdi; qünki [Yəhudadadikilər] üç yıl Dawutning wə Sulaymanning yolidə mangoranıdi. 18 Rəhoboam Maḥalatni əmrigə aldı. Maḥalat Dawutning oqlı Yərimotning kizi; uning anisi Yəssənəng oqlı Eliabning kizi Abihayıl idi. 19 Maḥalatın Rəhoboamı Yəux, Xemariya wə Zahəm degən oqlular tərəldi. 20 Keyinkı wakıtlarda Rəhoboam yənə Abxalomning [nəwrə] kizi Maakahni əmrigə aldı; u uningoja Abiya, Attay, Ziza wə Xelomitlarnı tuşup bərdi.

21 Rəhoboam Abxalomning [nəwrə] kizi Maakahni əmrigə alojan barlıq ayalları wə kenizəkliridin bəkrək səyətti; qünki u jəmiy on səkkiz ayal wə atmix kenizəknı əmrigə alojan; u jəmiy yigirmə səkkiz oğul, atmix kız pərzənt kərgən. 22 Rəhoboam Maakahdin bolən oqlı Abiyani ərinədaxlırları iqidə həmmidin qong xahzadə kılıp tikildi, qünki u uni padixahlıqlıka waris kılmakçı idi. 23 Rəhoboam akılanılık bilən ix kəriüp, oqlıllırını Yəhudanıng barlıq zeminləri wə Binyaminning barlıq zeminləridiki barlıq korojanlık xəhərlərgə orunlaxturup, ularnı naħayiti kep zapas ozuk-tülük bilən təminlidi; u yənə ularıja nuroğun hotun elip bərdi.

12 Rəhoboamning padixahlıkı mustəhkəm boləğanda, xundakla küqəygəndə, xundak boldiki, u Pərvərdigarning əkanın-əhəkamlarını tərk kıldı wə pütkü'l Israillarmu uningoja eğixip kətti. 2 Wə ularning Pərvərdigaroja wapasızlıq kılıqını tüpəylidin, Rəhoboam səltənətinin bəxinqi yılıda xundak boldiki, Misirning padixahı Xixak Yerusalemıja hujum қozoji. 3 Xixak bir ming ikki yüz jəng hərwisi, atmix ming atlıq əskərni baxlap kəldi; u əzi bilən billə Misirdin elip qıqən ləxkərlər, jümlidin Liwiyalıklar, Sukkiylər wə Efiopiylər san-sanaksız idi. 4 U Yəhuda oja təwə bolən korojanlık xəhərlərni ixojal kıldı, andın Yerusalemıja hujum kılıxka kəldi. 5 Bu qəoşa Xixak səwəbədin Yəhuda əməldarları Yerusalemıja yicəlixkanıdi; Ximaya pəyərəmbər Rəhoboam wə əməldarlarının yenioja kılıp ularıja: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Silər meningdin waz kəqkininələri üçün, Mənmu silərdin waz keçip Xixakning kolioja tapxurdum» dəydu, dedi. 6 Xuni anglap, Israıl əməldarları bilən padixah ezlirini təwən kılıp: — Pərvərdigar adildur, deyixti. 7 Pərvərdigar ularning ezlirini təwən kılıqanlığını kəriüp Pərvərdigarning səzi Ximayaqa yetip kılıp: — «Ular ezlirini təwən kılıqanıkən, Mən ularnı əhalak kılımay, bəlkı ularıja azojinə nijat kərsitimən wə Mening kəynap turəjan oğzipim Xixakning kolı bilən Yerusalemıja tekülməydi. 8 Həlbuki, ularning Manga bekjinx bilən dunyadiki padixahlıqlarına bekjinxning kəndək pərkə barlığını bilip yetixi üçün, ular Xixakka bekindi bolidu» — deyildi. 9 Xuning bilən Misir padixahı Xixak Yerusalemıja hujum kılıp, Pərvərdigarning əyidiki həzinə-baylıklar bilən padixahıning ordisidiki həzinə-baylıklarını elip kətti. U həmmisini, jümlidin Sulayman yasatkən altun

sipar-kałkanlarni қоymay elip kətti. **10** Ularning ornida Rəhoboam padixah mistin birmunqə sipar-kałkanlar yasitip, ularni padixah ordisining kirix yolini saklaydıqan pasiban bəglirining қolioja tapxurdi. **11** Padixah hər ketim Pərwərdigarning əyigə kiridiojan qəođda, pasibanlar u kałkanlarni elip tutup turatti, andin ularını yənə pasibanhanoja əkelip kojuxatti. **12** Xuning bilən padixah eżini təwən kiloqandın keyin, Pərwərdigarning oqəzipi uningdin yenip, uni tamamən yokitiwətmidi; Yəhudadikilər iqidimu az-tola yahxi ixlar tepildi. **13** Padixah Rəhoboam Yerusalemda asta-asta կudrat tepip, ez səltənitini sürətti. Rəhoboam təhtkə qikkan qeođda kırık bir yaxta idi; u Yerusalemda, yəni Pərwərdigar Əz namini tikləx üçün pütkül Israil կəbililəri iqidin tallıqan xəhərdə on yətə yil səltənat kıldı; Rəhoboamning anisining ismi Naamah bolup, u Ammoniy idi. **14** Rəhoboam kənglidə Pərwərdigarni izdəxnı niyat kilmiojanlıki tüpəylidin rəzzillik kıldı. **15** Rəhoboamning barlık kiloqan ixliri baxtin-ahirioqə nəsəb hatiriliridiki «Ximaya pəyəqəmbərnin sezliri» wə «Aldin kərgüqi Iddoning sezliri»də pütülgən əməsmidi? Rəhoboam bilən Yəroboam otturisida uruxlar tohtimay bolup turatti. **16** Rəhoboam atabowilari arisida uhlidi, «Dawutning xəhiri»gə dəpnə kılındı. Ooqli Abiya uning ornioja padixah boldi.

13 Padixah Yəroboamning səltənitining on səkkizinqi yili Abiya Yəhūdaning üstigə padixah boldi. **2** U Yerusalemda üç yil səltənat kıldı; uning anisining ismi Mikaya bolup, u Gibeahlıq Uriyelning kizi idi. Abiya bilən Yəroboam otturisida urux boldi. **3** Abiya jəng kılıx üçün hillanoqan jəngqılardin tet yüz mingni baxlap qıktı; Yəroboammu hillanoqan batur jəngqılardin səkkiz yüz mingni baxlap qıkip, Abiyaqa karxi səp tüzüp turdi. **4** Abiya əfraim taçlıq rayonidiki Zəmarayim teqioja qıkip mundak dedi: — «I Yəroboam wə Israil həlkı, gepiməq կulak selinglar! **5** Bilməmsilər, Israillning Hudasi Pərwərdigar «tuzluk əhdə» kılıp, Israillning üstidiki padixahlıkları Dawutka wə uning əwladlırioja mənggүgə təkdim kılıqanou? **6** Lekin Dawutning ooqli Sulaymanning kuli, Nibatning ooqli Yəroboam қozojılıp əz oqojisidin yüz əridi. **7** Xuning bilən bəzi muttəhəmlər, «Belyalning baliliri» uning yenoja yioqılıp, Sulaymanning ooqli Rəhoboam bilən қarxılıxixka əzlini küqləndirdi; Rəhoboam u qəođda tehi yax, səbiy balidak boləraqka, ularoja təng keləlmidi. **8** Əmdi silər Pərwərdigarning Dawutning

əwladlırinin қolioja tapxurojan padixahlıqliqoja karxi qıkip «əzimizni kərsitimiz» dəysilər; silərning adımlılar dərwəkə keptür; silərdə yənə Yəroboam silərgə yasap bərgən, ilahılar dəp қarılıdiojan altın mozaylar bar. **9** Silər Pərwərdigarning kahinliri boləjan Ҳarunning əwladlıri bilən Lawiylarnı қooqlıwetip, yər yüzdikli baxka əllər kılıjinidək əzlıringlaroja [halioqanqə] kahin tikliwaloqan əməsmidinglar? Kimdakim bir torpak wə yatta қozini elip kəlip eżümni [kahinlikkə] beoqıxlasmən desə, u Huda bolmiojan butlaroja kahin bolalaydu! **10** Lekin biz bolsak, Pərwərdigar bizning Hudayimizdur, biz uningdin waz kəqmidük; Pərwərdigarning hizmitidə boləjan kahinlar bolsa Ҳarunning əwladlıridur, Lawiylar ularning hizmitidə turmacta. **11** Ular hər künü ətisi-ahximi Pərwərdigarə kəydürmə կurbanlıklarnı sunup, esil huxbuy yakıdu. Pakiz xirəgə «təkədimmənanlar»mu tizip kojulidu, hər künü kəqtə ular altın qiraqdən üstdidiki qiraqlarnı yandurulidu; qünki biz Hudayimiz Pərwərdigarning tapxurukioja əməl kılıp keliwatımız. Birak silər bolsanglar uningdin waz kəqtinglar. **12** Қaranglar, Huda bizni Baxlıoquji bolup biz bilən billidur; қollırıqə kanay alojan, silərgə hujum kılıxka signal qılıxka təyyar turidiojan uning kahinlirimu biz bilən billidur. I Israil baliliri, ata-bowanglarning Hudasi boləjan Pərwərdigar bilən jəng kilmanglar; qünki silər hərgiz oqəlibə қazinalmaysılər». **13** Lekin Yəroboam ularning arkısından hujum kılmaq üçün bəktürmə կoyoqanidi. Xundakki, Israillar Yəhūdalarning aldi təripidə idi wə bəktürmə қoxun ularning arkə təripidə saklap turattı. **14** Yəhūdalar burulup қarisa, mana ezliri aldi-arkidin hujumqa uqravatatti; ular Pərwərdigarə pəryad ketürdi, kahinlarmu kanaylarnı qaldı. **15** Buning bilən Yəhūdalar kattik quşan ketürüxti; wə xundak boldiki, Yəhūdalar kattik quşan ketürüxüwatkanda, Huda Yəroboam bilən barlık Israillarnı Abiya bilən Yəhūdalarning aldidin urup terə-pərəng kıldı. **16** Israillar Yəhūdalarning aldidin қaqtı; Huda ularını Yəhūdalarning қolioja tapxurdi. **17** Abiya bilən uning adəmliri Israillarnı kattik kiroqın kıldı; Israillardin hillanoqan bəx yüz ming əskər kətl kılındı. **18** Bu qəođda Israillar təwən kılındı; Yəhūdadikilər atabowilirining Hudasi Pərwərdigarə tayanojanlığı üçün oqəlibə қazandi. **19** Abiya Yəroboamning kəynidin koçlap mangdi; u uning ilkidin birqanqə xəhirini, yəni Bəyt-Əl wə uningoja karaxlıq yeza-bazarlarnı,

Yexanaħ, wə uningoqa қaraxlıq yeza-bazarlarnı, Əfron wə uningoqa қaraxlıq yeza-bazarlarnı tartıwaldi. **20** Yerooboam Abiyaning künnliridə käytidin küqlinəlmidi. Pərwərdigarning uni uruxi bilən u əldi. **21** Abiya bolsa ezzini kudrət tapkuzdı; u on tət hotun elip, yigirma ikki oqul, on altə kız pərzənt kərdi. **22** Abiyaning baxka ixliri, uning mangojan yolları wə eytikan səzləri «İddo pəyəqəmbərninq təhlili»da pütülgəndür.

14

«Dawut xəħiri» gə dəpnə kildi. Oqlı Asa uning orniqa padixaħ boldi. Asa padixaħ bołqan künlerdə on yil tinq etti. 2 Asa Hudasi Pərwərdigarning nəziridə durus wə toqraqa bołqanni kıldı. 3 U yat əllərdin kəlgən but ķurbangahlırını wə «yükiri jaylar»ni yoktip, «but tüwrük»lərni ərüp qeqip, Axərah butlirini kisip taxlıdi, 4 Yəħudalaroja ata-bowlirining Hudasi bołqan Pərwərdigarnı izdəxni, mukəddəs ķanun-əmrlərni tutuxni əmr kıldı. 5 U yənə Yəħuda zeminidiki hərbir xəħərlərdin «yükiri jaylar»ni wə «küñ tüwrukları»ni yoktetti. U qaoqda pütün padixaħlik uning həkümranlıkıda tinq-asayıxılıktə etti. 6 U yənə Yəħuda zeminida birnəqqə kororanlıq xəħərlərni saldurdı, qünkü yurt-zemin aramlıkta boldi; Pərwərdigar uningoja aramlık bərgəqkə, xu yillarda həq urux bolmidi. 7 U Yəħudalaroja: — Zemin aldimizda tinq turoqanda, bu xəħərlərni sepi bilən körxalojan, munarlık, baldaklıq kowuklrı bołqan xəħərlər kılıp kuryalı; qünkü biz Hudayımız Pərwərdigarnı izdiginimiz üçün U tinqlik bərdi; biz Uni izdəp kəldük wə U bizning tət ətrapımızda bizgə aramlık bərdi, dedi. Xuning bilən ular kuruluxni baxlıdı wə ixliri onguxluk boldi. 8 Asanıng қoxuni bar idi; Yəħuda қabilisidin kalkan wə nəyza bilən korrallanojan üq yüz ming əskiri, Binyamin қabilisidin sıpar wə oksa bilən korrallanojan ikki yüz səksən ming kixilik; ularning həmmisi batur əzimatlər idi. 9 U qaoqda Zərah isimli bir Efiopiyanın kixilik қoxunu bilən üq yüz jəng ħarvisini baxlap, [Asaqa] hujum kozəqap Marəxahqa kəldi. 10 Asa uning bilən қarxılıxixka atlandı; ular Marəxahka yekin Zəfatah jilojisoja kılıp, bir-biriga ƙarxi səp tütüp turuxti. 11 Asa Hudasi Pərwərdigaroja nida kılıp: — I Pərwərdigar, Əz bəndəngə yardəm bərsəng, u küqlük bolsun, ajiz bolsun Sən üçün həqkənqə ix əməs. I Pərwərdigar Hudayımız, bizgə yardəm kıləyəsən; qünkü biz Sanga tayinimiz wə Sening namingda bu zor koxunoja ƙarxi atlinip qıktuk. I Pərwərdigar,

Sən bizning Hudayimizdursən, insanlar Seningdin
oqlıq kəlmisun! — dedi. **12** Xuning bilən Pərvərdigar
Asa wə Yəhudalar aldida Efiopiylərni urup tiripirən
kiliwətti, Efiopiylər kəqtı. **13** Asa eəz adəmliri bilən
birlikətə ularnı taki Gərərəqiqə köçəldi; Efiopiylər
xundak yıkitildiki, ulardin bir adəmmu tirik kalmidi;
qünki ular Pərvərdigarning aldida wə uning koxunu
aldida kukum-talkan kılındı. Yəhudalar ojayıt zor
jəng oqənimətlirini köliqə elip kətti. **14** Ular yənə
Gərər ətrapidiki barlık xəhərlərgə hujum kılıp ixəjal
kıldı; qünki Pərvərdigardin zor bir körkənq muxu
xəhərlərdikilərni başkanıdi. Yəhudalar yənə həmmə
xəhərni birnimü köymay bulang-talang kıldı, qünki
ularda tolimu kəp mal-mülük bar idi. **15** Ular yənə
mal bakşan qarwiqılarning qedir-kotanlırloqimu zərb
kılıp, nahayıti kəp koy wə təgilərni elip Yerusalem oja
kayttı.

15

15 Hudaning Rohi Odədninq ooplı Azariyaning üstiga
qüxti. **2** Xuning bilen u Asa bilen kerübüxkə qikip
uningoja: — I Asa, pütükül Yəhudalar wə Binyaminlar,
manga kulaq selinglar! Silər Pərvərdigar bilən billə
bołożininglarda, Umu silər bilən billə bolidu. Silər
Uni izlisənglar U silərgə tapkuzulidu; lekin silər
Uningdin waz kəqsənglər U silərdin waz keşidu.
3 Israillar uzun künlərgiqə həqiqiy Huda, təlim
beridiojan kahin wə əmanun-əhkamlardin juda bolup
yürdi; **4** Lekin ular kiyinqılıkta kalojan wakitlarda
Israilning Hudasi Pərvərdigaroja kaytip, Uni izdidi
wə U ularoja ezzini tapkuzdi. **5** U wakitlarda qikip-
kirip turqanlaroja həq aramlik bolmiojan, qünki
hərkəysi əl-yurtlar malimanqılık iqidə turatti. **6**
Huda ularni hərhil kiyinqılık-malimanqılık iqidə
qalduroraqa, məmlikət bilən məmlikət, xəhər
bilən xəhər ezara sokuxup wayran boldi. **7** Lekin
silər bolsanglar, kəysər bolunglar, məzmut turup
kolliringlarnı boxatmanglar, qünki əməlliringlarning
əjir-inami bardur, dedi. **8** Asa bu gəplərnı wə Odəd
pəyəjəmbər bərgən bexarətni anglojanda u dadillixip,
pütün Yəhuda wə Binyamin zemirlirida, xundakla
Əfraimning taçlıq rayonlrida koloqa qüxtürgən
hərkəysi xəhərlərdiki yirginqlik butlarnı yokattı wə
yənə Pərvərdigarning əyidiki aywan aldida turqan
Pərvərdigar kurbangahını yengibaxtin yasatti. **9**
U barlıq Yəhudalar wə Binyaminiłarnı, xuningdək
ularning arısida olturak laxkan barlıq Əfraimiy,
Manassəhiy, Ximeoniy musapirlirini yioğdu (qünki
nuroğun Israillar Asanıng Hudasi Pərvərdigarning

uning bilən billə ikənlilikini kərgən bolup, Israildin qıçıq Asa tərəpkə etkənidi). **10** Asanıng səltənitining on bəixinqi yili üqinqi ayda ular Yerusalemə qioqlıdı. **11** Xu künü ular elip kəlgən jəng oğanımətliridin yəttə yüz buka wə yatta ming koynı Pərvərdigarоja atap kurbanlıq kıldı. **12** Ular yənə ata-bowilirining Hudasi bolqan Pərvərdigarnı pütün ələbi wə bütün jeni bilən izdəxkə bir əhdə tütüxtü; **13** əhdidə, Israılning Hudasi bolqan Pərvərdigarnı izdimığın keri-yax, ər-ayal deməy həmmisi əltürülsün, deyildi. **14** Ular yüksəri awaz bilən warkırax wə kanay həm buroja qelix bilən Pərvərdigarоja kəsəm berixti. **15** Pütküll Yəhūda jamaiti iqkən əsəmidin xadlandı; qünki ular pütün ələbi bilən əsəm iqkən bolup, Pərvərdigarnı tolimu təlmürüp izdidi; wə U ularoja Əzini tapkuzdi. Pərvərdigar ularoqa tət əstrapida aramlik ata kıldı. **16** Asa padixaḥı yənə qong anisi Maaķahnı yirginqlik bir «axeraḥ» tüwrükni yasiojını üçün hanıxlıq mərtiwişidin qüxtürwətti. Asa bu yirginqlik butni kesip, ayaq astıda qaylıdı wə Kidron jilojisida kəydürüwətti. **17** «Yukırı jaylar» yokitilmisimu, Asanıng ələbi [Pərvərdigarоja] pütünləy beqıxlənojanıdı. **18** Həm atisi həm u əzi Pərvərdigarоqa atap yasiojan nərsilərni, jümlidin kümüx bilən altunni wə türlik əqaba-kuqılarnı Hudanıng əyigə kəltürdi. **19** Xu wakittin tartip takı Asanıng səltənitining ottuz bəixinqi yilioqıq urux bolup bəkmidi.

16 Asanıng səltənitining ottuz altinqı yili, Israılning padixaḥı Baaxa Yəhūdaqə əksarı hujum kıldı; heqkim Yəhūdanıng padixaḥı Asa bilən bardı-kaldı kilmisün dəp, Ramah xəhirini məhkəm kılıp yasidi. **2** U waqtitta Asa Pərvərdigarning əyidiki həzinilərdin wə padixaḥıning ordisidiki həzinilərdin altun-kümüxnı elip ularni Dəməxkətə turuxluq Suriyə padixaḥı Bən-Hədadəkə əwətip wə bu həwərni yatküzip: — **3** «Mening atam bilən silining atılırining arısında bolqandək mən bilən silining arılırında bir əhdə bolsun. Mana, siliga kümüx bilən altun əwəttim; əmdi Israılning padixaḥı Baaxa bilən bolqan əhdiliridin kollırını üzsilə; xuning bilən u meni kamal kılıxtın kol üzsun» — dedi. **4** Bən-hədad Asa padixaḥıning səziga kirip, ez əqunining sərdarlırını Israılning xəhərlirigə hujum kılıxka əwətip, Ijon, Dan, Abal-mayim, Naftalidiki barlıq ambar xəhərlirini bekindurdi. **5** Baaxa bu həwərni anglap, Ramah istihkəmini yasaxtin əkolini yioqip, əkuluxlarning həmmisini tohtattı. **6** Asa

padixaḥı bolsa pütküll Yəhūdanıng adəmlirini baxlap, Baaxa Ramah xəhirini yasaxka ixlətkən taxlar bilən yaqəqlarnı Ramahın toxup elip kətti. U muxularını ixlitip Gebani wə Mizpaḥnı məhkəm kılıp yasidi. **7** U qaođa, aldin kərgüqi Ḥanani Yəhūda padixaḥı asanıng yenioja kelip uningoja: — Əzüng Pərvərdigar Hudayingoja əməs, bəlkı Suriyə padixaḥıqə tayanojanlıking üçün Suriyə padixaḥıning koxunu ez əkolungdin kutuldi. **8** Efiopiylər bilən Liwyəliklər qong bir koxun əməsmidi? Jəng əharwiliri wə atlıq əskərləri intayın kep əməsmidi? Lekin sən pəkət Pərvərdigarоja tayanojanında, u ularmı əkolungoja tapxurojanıdı. **9** Qünki Pərvərdigar kəngli Manga tamamən sadık bolqanlaroja yardımə bolup, Əzümnı կudrətlik kərsitəy dəp, kəzlini pütün yər yüzidə uyan-buyan yügürtidü. Sən bu ixta bək əhməklik kılding. Əmdi buningdin keyin uruxlardın halas bolalmaysən, dedi. **10** Buni anglaplə Asa aldin kərgüqiqə intayın oğəzəplinip, uni zindanoja solap əkəndi; uning bu səziga kəhri əkəndi. U xu wakıtlarda həlkətin bəzilirigə zulum selixkə baxlıqanıdı. **11** Mana, Asanıng kılıçan ixləri baxtın ahiriojqə «Yəhūda wə Israıl padixaḥıllarının tarıhnamısı»da pütülgəndür. **12** Asanıng səltənitining ottuz tokçuzinqi yılıda putida bir kesəl pəyda boldı; wə kesili baroqanseri eojirlixiq kətti; lekin u aqriqəndimə Pərvərdigarnı izdimidi, bəlkı pəkət tewiplardınla yardım izdidi. **13** Asa səltənitining kırık birinqi yılıda eldi, ata-bowlılıri arısında uhlidi. **14** Həlkələr uni «Dawut xəhəri»də əzığa atap təyyarlitip kılıçan kəbrigə dəpnə kıldı. Ular uni əttarlarining usulu bilən təngxəlgən hərtürlük dora-dərməndin bolqan bir arilaxma pürkəlgən jinazioja yatkuzdi həmdə uningoja atap nuroqun huxbuy yandurdu.

17 Oqlı Yəhəoxafat Asanıng ornioja padixaḥı boldı; u Israıl padixaḥılıkıqa təkəbil turux üçün əzini küqəyttdi. **2** U hərbiy küqlərini Yəhūdanıng həmmə koroqanlıq xəhərlirigə orunlaştırdı həmdə Yəhūda zeminiqə wə atisi Asa ixojal kılıçan Əfraimdiki hərkəysi xəhərlərgə mudapiə küqlərini turoquzdi. **3** Pərvərdigar Yəhəoxafat bilən billə boldı, qünki u atisi Dawutning baxta yürgüzən yollırında mengip Baal butlırını izdimidi, **4** bəlkı atisining Hudasinila izdəp, Uning əmərliridə mengip, Israillarının kilmixlirini dorimidi. **5** Xunga, Pərvərdigar uning padixaḥılıktı həkümranlığını mustəhkəmlidi; pütküll Yəhūdadikilər uningoja salam-

sowoqlarini sunup turdi; xuning bilən uning mal-mülki nəhayiti kəp, xan-xələriti nəhayiti yukiri boldi. **6** U Pərwərdigarning yollirida mangojaqka, qəyərətlik boldi; uning üstigə u Yəhuda zeminidin «yukiri jaylar»ni wə Axərah butlirini yokattı. **7** Uning səltənitining üçinqi yili əzining əməldarlıridin Bən-Hayıl, Obadiya, Zəkəriya, Nətanəl, Mikayalarnı Yəhūdaning xəhərliridə həlkə təlim berixkə əwətti. **8** Ular bilən billə baroqlanlardın yənə Xemaya, Nətaniya, Zəbadiya, Asahəl, Xəmiramot, Yonatan, Adoniya, Tobiya, Tob-Adoniya қatarlık birkañqə Lawiylar, xundakla yənə Əlixama bilən Yəhoram degən ikki kahinmu bar idi. **9** Ular Pərwərdigarning Təwrat ənənəni kitabını aloqaq berip, Yəhuda zeminidiki bərlik, xəhərlərni arılap yürüp həlkə arısida təlim berətti. **10** Yəhūdaning ətrapidiki məmlikətlərning həmmisini Pərwərdigarning körkunqi bastı wə ular Yəhoxafat bilən urux kılıxka petinalmayttı. **11** Filistiyılardın bəziləri Yəhoxafatka sowqa-salamalar wə kümüx olpanlarını tapxurdu; Ərəblərmə padiliridin uningoja yətta ming yətə yüz կօղքar, yətə ming yətə yüz tekə sowqa kıldı. **12** Yəhoxafat baroqanseri karamət kudrat tepip, Yəhūdada birnəqqə korojan wə ambar xəhəri bina kıldı. **13** U Yəhūdaning hərkəysi xəhərliridə nuroqun maddiy əxya zapisi təyyarlıdı; Yerusalemımu uning zəbərdəs batur jəngqiliri bar idi. **14** Jəmətliri boyiqə ularning səni təwəndikiqə: — Yəhuda əbilisidiki mingbaxlıri iqidə Adnah sərdar bolup, batur jəngqilərdin üç yüz ming qəbələ baxlamqılık kılatti; **15** Adnahning kol astida Yəhəhanan sərdar bolup, ikki yüz səksən ming adəmgə baxlamqılık kılatti; **16** Yəhəhananın kol astida Zikrining oğlu Amasiya bar idi; u Pərwərdigar oğunu atıwətkən adəm bolup, ikki yüz ming batur jəngqığa baxlamqılık kılatti; **17** Binyamin əbilisi iqidə Eliyada degən batur bir jəngqi bolup, oqya wə կալկան bilən kərallanıqan ikki yüz ming batur jəngqığa baxlamqılık kılatti; **18** Eliyadanıng kol astida Yəhəzabad bolup, jəngqə təyyar koxundin bir yüz səksən ming adəmgə baxlamqılık kılatti. **19** Bularning həmmisi padixaḥning hizmitidə hazırlı turattı; padixaḥning yənə pütün Yəhuda zeminidiki korojanlıq xəhərlərgə orunlaxturulmuş adəmləri bolsa, ularning sırtında idi.

18 Yəhoxafatning mal-mülki nahayiti kəp, xanxəhrəti nahayiti yüksəri boldi; u Ahəb bilən կudilixip ittipaklaştı. 2 Birnəqqə yıldın keyin u Ahəb bilən keriüxiyka Samarivaga hərdi. Ahəb bolsa

uningçə wə uning həmrəhliroqə atap nuroqan kala, koy soydi; andin u uni Gileadtiki Ramotka billə hujum kılıxka unattı. **3** Israil padixahı Ahəb Yəhəuda padixahı Yəhoxafat: — Əzliri mening bilən billə Gileadtiki Ramotka berixka makul bolamdila? — dəp soriwidi, u: — Biz silining-mening dəp ayrimaymız; mening həlkim ezlirining həlkidur. Mon ezliri bilən billə jəng kılıxka barmay turmaymən, dəp jawap bərdi. **4** Lekin Yəhoxafat Israilning padixahıqə: — Ətünimənki, bugün awwal Pərvərdigarning səzini sorap kərgəyla, dedi. **5** Xuning bilən Israilning padixahı pəyoqəmbərlərni, yəni tət yüz adəmni yiqdurup ulardin: — Biz jəng kılqılı Gileadtiki Ramotka qıksak bolamdu, yok?» dəp soriwidi, ular: «Qıkkın, Huda uni padixahıning əqliqə beridu, deyixti. **6** Lekin Yəhoxafat bolsa: — Bulardin baxka yol soriqudək, Pərvərdigarning birər pəyoqəmbiri yokmüdü? — dəp soridi. **7** Israilning padixahı Yəhoxafatka jawab berip: — Pərvərdigardin yol soraydiqan yənə bir adəm bar; lekin u mening tooprımda kutluknı əməs, bəlkı daim balayı'apətni kersitip bexarət bərgəqə, mən uni eq kərimən. U bolsa Imlahıning oqlı Mikayadur, dedi. Yəhoxafat: — I aliyılıri, sili undak demigəyla, dedi. **8** Andin Israilning padixahı bir qakirini kiqkirip umingoqə: — Qakkan berip, Imlahıning oqlı Mikayani qakırtıp kəl, dəp buyrudi. **9** Əmdi Israilning padixahı bilən Yəhədaning padixahı Yəhoxafat xələna kiyimlirini kiyixip, Samariyəning dərwazisining aliddiki hamanda hərbiri ez təhtidə olturuxtı; ularning aldida pəyoqəmbərlərning həmmisi bexarət bərməktə idi. **10** Kənanahıning oqlı Zədəkiya bolsa ezi temürdin münggüzlərni yasap: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Muxu münggüzlər bilən Suriylərni yokatkuqə üşüp ursila», dedi. **11** Həmmə pəyoqəmbərlər xuningçə ohxax bexarət berip: «Gileadtiki Ramotka qıkip səzsiz muwəppəkliyət kəzinilə; qünki Pərvərdigar uni padixahıning əqliqə tapxuridikən», deyixti. **12** Mikayani kiqkirojılı barojan həwərqı uningoqə: — Mana, həmmə pəyoqəmbərlər birdək padixahıqə yahxi həwər bərməktə; əmdi ətünimən, sening səzüngmu ularningki bilən birdək bolup, yahxi bir həwərnı bərgin, dedi. **13** Əmma Mikaya: — Pərvərdigarning hayatı bilən əsəm kılımənki, Hudayim manga nema eytsa, mən xuni eytimən, dedi. **14** U padixahıning aldioqə kəlgəndə padixah uningdin: — I Mikaya, jəng kılqılı Gileadtiki Ramotka qıksak bolamdu, yok? — dəp soriwidi, u uningoqə jawab berip: —

Qikip muwəppəkiyat kazinilər; qünki [düxmininglər] kolliringlar ota tapxurulidu, dedi. **15** Lekin padixaḥı uningoja: — Mən sanga կանqə ketim Pərvərdigarning namida rast gəptin baxkisini manga eytmaslıqka kəsəm iqtüzüküm kerək?! — dedi. **16** Mikaya: — Mən pütkül Israilning taqlarda padiqisiz կoylardək tarilip kətkənlilikini kerdüm. Pərvərdigar: «Bularning igisi yok; bularning hərbiri tinq-aman eż eyigə kəyatsun» dedi, — dedi. **17** Israilning padixaḥı Yəhoxafatka: — Mana, mən siligə «U mening tooqramda kütlikni əməs, bəlkı կaman balayı'apətni kersitip bexarət beridu», demigənmidi? — dedi. **18** Mikaya yənə: — Xunga Pərvərdigarning sözünü angloqın; mən Pərvərdigarning Өz təhtidə olturoqanlığını, asmanning pütkül қoxunliri uning yenida, ong wə sol taripdə turqanlığını kerdüm. **19** Pərvərdigar: «Kim Ahəbni Gileadtki Ramotka qikip, xu yərdə հալak boluxka aldaydu?» — dedi. Birsə undak, birsə mundak deyixti; **20** xu wakittə bir roh qikip Pərvərdigarning aldida turup: «Mən berip alday» dedi. Pərvərdigar uningdin: «Qandak usul bilən aldaysən?» dəp soriwidi, **21** u: «Mən qikip uning həmmə pəyoqəmbərlirinən aqzıda yalojançı bir roh bolımən», dedi. Pərvərdigar: «Uni aldad ilkinggə alalaysən; berip xundak kıl» — dedi. **22** Mana əmdi Pərvərdigar sening bu həmmə pəyoqəmbərlirinən aqzıqa bir yalojançı rohını saldı; Pərvərdigar sening tooqrangda balayı'apət kersitip səzlidi» — dedi. **23** Xuni anglap Kənanahning oqlı Zədakiya kelip Mikayaning kaqitoja birni selip: — Pərvərdigarning Rohı կaysı yol bilən məndin etüp sanga sez kilişkə bardı?! — dedi. **24** Mikaya jawab berip: Өzüngni yoxurux üçün iqtiridiki eygə yügürgən künidə xuni kərisən, dedi. **25** Israilning padixaḥı əmdi: — Mikayani elip կayturup berip, xəhər həkimi Amon bilən padixaḥıning oqlı Yoaxka tapxurup, **26** Ular ota tapılıp: «Padixaḥı mundak dəydu: — Uni zindanoja solap mən tinq-aman yenip kəlgüçilik kiynap, nan bilən suni az-az berip turunglar» — dənglər, dəp buyrudi. **27** Mikaya: — Əgər sən həkikətən tinq-aman yenip kəlsəng, Pərvərdigar mening wasitəm bilən sez kilmiojan bolidu, dedi. Andin u yənə: — Əy jamaət, hərbiringlar anganglar, dedi. **28** Israilning padixaḥı bilən Yəhudanıñ padixaḥı Yəhoxafat Gileadtki Ramotka qikti. **29** Israilning padixaḥı Yəhoxafatka: — Mən baxka kiyapətkə kirip jənggə qikay; sili bolsila eż kiyimlirini kiyip qiksila, dedi. Israilning padixaḥı baxka kiyapet bilən jənggə qikti. **30** qünki

xundak boldiki, Suriyəning padixaḥı jəng hərwisi sərdarlıri: — Qongliri yaki kiqikliri bilən əməs, pəkət Israilning padixaḥı bilən sokuxunglar, dəp buyrudi. **31** Wə xundak boldiki, jəng hərwilirining sərdarları Yəhoxafatni kərgəndə: — Umi qokum Israilning padixaḥı dəp, uningoja olixip lujum kılmakçı boldi; lekin Yəhoxafat pəryad kətürdi, Pərvərdigar uningoja yardımə bərdi. Huda ularni uningdin yıraklaxturdı; **32** qünki xundak boldiki, jəng hərwilirining sərdarları uning Israilning padixaḥı əməslikini kərgəndə uni կoqlımay, burulup ketip kəlixti. **33** Əmma birayən karisiojla bir okya etiwidı, ok Israilning padixaḥıning sawutining mürisidin təwənki ulikidin etüp təgdi. U hərwikexiga: Hərwini yandurup meni səptin qikarojın; qünki mən yaridar boldum, dedi. **34** U künə jəng baroqanseri kəttik boldi. Padixaḥı kəqkiqə Suriylərning udulida eż jəng hərwisioja yəlinip əra turdi. Kün petixi bilən u əldi.

19 Yəhūda padixaḥı Yəhoxafat aman-esən Yerusalemıdıki ordisiqə kəytip kəldi. **2** Aldın kərgüqi Həananining oqlı Yəhū padixaḥı Yəhoxafatning aldiqə qikip: — Sening rəzzillərning yardımida bolup, Pərvərdigar ota qeqələrini səyginin durusmu? Xu səwəbtin Pərvərdigarning oqəzipi bexingə qüxicidən boldi. **3** Հalbuki, sən axərah butlirini zemindin yoktip taxlıqining wə Hudani izdəxkə niyət kıləninən üçün səndimu yahxılık tepildi, dedi. **4** Yəhoxafat Yerusalemda olturatti; keyinkı wakitlarda u həlkə arisoja qikip, Bəər-Xebadin tartip Əfraim taqlırıqıqə səpər kılıp, həlkəni towa kıldurup ata-bowlirinən Hudasi Pərvərdigar ota yandurdu. **5** U yənə Yəhūda təwəsidi ki barlıq korojanlıq xəhərlərdə sorakqlıarnı təyinlidi; **6** u sorakqlar ota: — Өz kılənanlırlarıqə ehtiyatqan bolunglar; qünki silənən həküm qikirixinglər insan üçün əməs, bəlkı Pərvərdigar üzündür; silər həküm qikarojinənlərdə u qokum silər bilən billə bolidu. **7** Əmdi Pərvərdigarning wəhimisi kəz aldinglarda bolsun; eż kılənanlırlarıqə ehtiyatqan bolunglar; qünki Pərvərdigar Hudayımızda nahəklik yok, yüz-hatir kiliç yok, para yeyixmu yoktur, dedi. **8** Yəhoxafat Lawiylardın, kahinlardin wə Israil jəmatlirinən baxlıridin bəzilərni Yerusalemə qayturup kelip, ularni Yerusalemımu Pərvərdigarning həkümlərini qikirix wə həlkəning ərz-dəwalirini bir tərəp kiliçka təyinlidi. **9** Yəhoxafat ular ota: — Silər bu ixlarnı Pərvərdigarning korkunqıda bolup sadakətlik bilən

qin kenglenglardin bejiringlar. **10** Hərkəysi xəhərlərdə turidiojan kərindaxliringlarning aldinglaroja elip kəlgən barlıq ərz-dəwasi, məyli u hun dəwasi bolsun, ənan-əmr wə həküm-bəlgilimilər tooprisidiki ərz-dəwa bolsun, ularning Pərvərdigar aldida gunahkar bolup kəlməsləki üçün, xundakla Pərvərdigarning əzəzipi əz bexinglaroja wə kərindaxliringlarning bexioja kelip kəlməsləki üçün, ularni əhaman agahlandurup turunglar; xundak kilsanglar, gunahkar bolmaysilər. **11** Pərvərdigar oja təllük ixlarda silərni bax kahin Amariya baxkəridü; padixahka dair ixlarda, silərni Yəhuda jəmətining yolbaxqısı Ismailning oqlı Zəbadiya baxkəridü; silərning hizmitlərda turidiojan Lawiylar bar. Jasaratlık bolup ixliringlarnı kilinglar wə Pərvərdigar ixni durus kılouqilar bilən billə bolidu! — dedi.

20 Keyinkı waktılarda xundak boldiki, Moabiylar,

Ammoniyalar wə Maoniylardin bəziliri birlifix kəlip Yəhoxafatka hujum kilişka qıktı. **2** [Qaparmənlər] kəlip Yəhoxafatka: — [Ətlük] dengizning u ketidin, yəni Edomdin siliqə hujum kılqılı zor bir koxun qıkıp kəldi; mana, ular Hazazon-Tamarda, dedi (Hazazon-Tamar yənə «Ən-Gədi» dəpmu atılıdu). **3** Buni anglojan Yəhoxafat korkup, Pərvərdigarnı izdəxkə niyat baqlap, pütün Yəhuda təwəsidə «roza tutuximiz kerək» dəp jakarlıdı. **4** Yəhudalar əmdi Pərvərdigardin yardım tiligili yioqıldı; həlk Yəhudanıñ hərkəysi xəhərliridin qıkıp Pərvərdigardin yardım tiləkə kelixti. **5** Yəhoxafat Yəhuda wə Yerusalemidiki jamaət arisioja qıkıp, Pərvərdigar eyining yengi höylisining aldida əra turup **6** mundaq dua kılıp: — «I Pərvərdigar, ata-bowilirimizning Hudasi, Sən ərxtə turoqujı Huda, barlıq əl-məmlikətlərning üstidin həküm sürgüqi əməsmidinq? Sening kolung küq-kudrətkə toləjandur, heqkim Seni tosalmaydu. **7** I Hudayimiz, Sən bu zemindiki ahalini Əz həlkinq İsaillar aliddin kooqlap, uni Əz dostung İbrahimning nəsligə mənggülük miras kılıp bərgən əməsmidinq? **8** Ular xu yerdə turdi həm xu yerdə Sening namingoja atap bir mukəddəshana selip; **9** «Mubada beximizoja birər balayı'apət kəlsə, məyli u kiliq, jaza, waba, aqarqılık bolsun, kiyinqılıkta kalojan waktimizda, muxu ey, yəni Sening aldingda turup, Sanga murajiət kilsək (qunki Sening naming muxu eyididur), Sən anglaysən wə kütkuzisən» degenəndi. **10** Əmdi mana, bu yərgə Ammoniyalar, Moabiylar wə Seir teoqidikilər besip keliwatidu! Ilgiri İsaillar Misir zeminidin qikkən qaođa Sən İsaillarning

ularoja tajawuz kiliçioja yol köymiojaniding; u qaođa İsaillar ularni yokatmay u yərdin aylinip etkən. **11** Əmdi əkər, hazır ularning yahxilikimizi kəndak yol bilən käyturmakçı boluwatkınıoja! Ular bizni Sən bizgə miras kılıp bərgən bu zemindin kooqlap qıqarmakçı boluwatidu. **12** I Hudayimiz, Sən ularning üstidin həküm qıqarmamsən? Qunki bizning bizgə hujum kiliçka keliwatkan bu zor koxun bilən karxilaxkudək küqimiz yok; nemə kiliçimiznim bilməy əldək; lekin bizning kəzimiz Sanga tikilip turmakta» — dedi. **13** Bu qaođa pütün Yəhuda həlk, ularning կողակի balılıri, hotun balaqakılırinin həmmisi Pərvərdigarning aldida turatti. **14** Wə xu pəyttə Pərvərdigarning Rohı jamaətning otturisida turojan Lawiylardin Asafning əwlədi bolovan Mattaniyaning qəwrisi, Jəiyəlning əwrisi, Binayanıñ nəwrisi, Zəkəriyanıñ oqlı Yahəziyəlgə qüxti; **15** U: — I pütün Yəhuda həlk, silər Yerusalemda turuwatkanlar wə padixah Yəhoxafat, kulaq selinglar! Pərvərdigar silərgə mundaq dəydu: — «Silər bu zor koxundin korkup kətməngərələr wə alaḳzadə bolup kətməngərələr; qunki bu jəng silərningki əməs, bəlkı Hudanıñ Əziningkidur. **16** Ətə ularoja hujum kiliçka qıkingərələr; mana, ular Ziz dawanidin qıkıp kelidü wə silər ularni Yeruəl qəlining aliddiki jiloja eojizida uqrıtisilər. **17** Silər bu dərəm jəngdə uruxuxunglarning hajiti bolmayıdu; pəkət səpkə tizilip turunglar, silər bilən billə bolovan Pərvərdigarning nijat-nusrutini kərunglar! I Yəhuda, i Yerusalemidikilər, korkmanglar, alaḳzadimu bolup kətməngərələr; ətə ularoja hujum kiliçka qıkingərələr, Pərvərdigar qoqum silər bilən billə bolidu!» — dedi. **18** Bu gəpni anglap Yəhoxafat bexini yərgə təgküzüp tizlandı wə barlıq Yəhuda həlkə həm Yerusalemidikilər Pərvərdigar aldida düüm yikilip Pərvərdigaroja səjdə kıldı. **19** Kohat əwlədi wə Korah əwlədi iqidiki Lawiylardin bolovanlar orunliridin turuxup intayın küqlük awaz bilən Israilning Hudasi Pərvərdigarnı mədhəyi ləxti. **20** Pütün həlk atisi kaş səhərdə turup Təkoə qələğə karap atlandı; ular atlinip ketiwatkanda, Yəhoxafat ornidin turup ularoja: — I Yəhuda həlkə, i Yerusalemidikilər, gepimə gə kulaq selinglar! Hudayinglar Pərvərdigaroja tayininglar, qoqum məzmut turquzulisilər; Uning pəyoğəmbərlirigə ixininglar, yoluqlar qoqum rawan bolidu! — dedi. **21** Andin u həlk bilən obdan maslıhətlixip, Pərvərdigarning mukəddəs bəhəywətlikini mədhəyi ləp, Uningoja atap əzəl-

küy eytidiojanlarni: «Silər Pərvərdigar oja rəhmət-təxəkkür eytinglar, qünki Uning əzgərməs muhəbbiti mənggülükтур!» dəp okuxka təyinləp, əxunning aldida mangdurdı. **22** Ular təntənə kılıp həmdusana okuxi bilən, Pərvərdigar Yəhuda həlkigə hujum kılıxka qıkkən Ammoniyalar, Moabiyalar wə Seir teoqidikilərgə pistirma əxunni əwətip, ularnı tarmar kıldırdı. **23** Xuning bilən Ammoniyalar bilən Moabiyalar Seir teoqidikilərgə hujum kılıxka etti, ularnı birini koymay kiriwətti; ular Seir teoqidikilərni kırıp tütəkəndin keyin yənə ezliri bir-birini kiroqın kılıxka qıxkəndi. **24** Yəhudalar qəldiki kəzətgahı keli pənku xu zor əxun tərəpkə karisa, mana keqip kütuləşən birmu adəm yok bolup, həmmə yərni əlük kaplap kətkəndi. **25** Yəhoxafat əzininə adəmləri bilən düxməndin olja bulang-talang kılıxka kəlgəndə, ular elüklər bilən billsa nuroqun mal-mülük wə kəp kimmətlik buyumlarnı taptı. Ular salduruwaləşənlərinən tolilikidin elip kitəlməy kıldı; olja xunqə kəp boləqəkə, uni yioqiwelixka üç kün kətti. **26** Ular tətinqi künü Bərakəh jiloqisə yioqılıp, Pərvərdigar oja həmdusana okup mubarəklidi; xunga u yər taki bügüngə kədər «Bərakəh jiloqisi» dəp atılıp kəlməktə. **27** Andin barlık Yəhudadikilər wə Yerusalemidikilər Yəhoxafatning baxlamqılıkida huxal-huram bolup Yerusalemə qayıttı; qünki Pərvərdigar ularnı düxmənləri üstindin ojalib kılıp huxallıqka qəmdürgəndi. **28** Ular Yerusalemə təmbur, qıltar wə kanaylar qelip keli pənku, Pərvərdigarning əyigə kirdi. **29** Barlık əlməməlikətlər Pərvərdigarning Israilning düxmənlirigə karxi qıkip jəng kılıqanlığını angliyanda, Hudanıng wəhimisi ularning üstigə bastı. **30** Xuning bilən Yəhoxafatning padixahlıkı tinq-asayıxılıkta boldı; uning Hudasi uning tət ətrapını tinq kılıqanındı. **31** Xundak kılıp Yəhoxafat Yəhuda üstigə həküm sürdi. U təhtkə qıkkən qəođda ottuz bəx yaxta idi; u Yerusalemda yigirmə bəx yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Azubah bolup, u Xilhining kizi idi. **32** Yəhoxafat əyimay atisi Asanıng yolidə mengip, Pərvərdigarning nəziridə durus boləqənni kıldı. **33** Pəkət «yukarı jaylar»la yokitilməqəndi; həlk tehiqə kəngüllirini ata-bowilirinən Hudasiyə mayıl kılımioqanıdi. **34** Yəhoxafatning kəloqan ixliri bolsa, mana baxtin ahirliqə «Yəhuda wə Israil padixahlırinin tarihnaması»qa kırğızülgən «Hənanining oqli Yəhuning bayan səzləri»də pütülgəndur. **35** Bu ixlardın keyin Yəhuda padixahı

Yəhoxafat tola rəzil ixlarnı kəloqan Israil padixahı Ahaziya bilən ittipak tüzdi. **36** Yəhoxafat Tarixkə baridiojan kemilərni yasaxka uning bilən xırıklärəti; xu kemilərni ular Əzion-Gəbərdə yasattı. **37** U qəođda Marəxahlıq Dodawahuning oqli Əliezər Yəhoxafatni əyibləp uningoja bexarət berip: — Ahaziya bilən ittipak tüzginin üçün Pərvərdigar sening yasiojanlıringni buzuwetidü» dedi. Dərwəkə, keyinkı waktılarda u kemilər buzqızılıqlıqka uqrəp Tarixkə mangalmidi.

21 Yəhoxafat ata-bowilirili arısında uhlidi wə «Dawut xəhiri»də dəpna kılındı; oqli Yəhoram uning orniqə padixah boldı. **2** [Yəhoram] birnəqqə inisi, yəni Yəhoxafatning Azariya, Yəhiyəl, Zəkəriya, Azariyah, Mikail wə Xəfatiya deyən oqulları bar idi; uların həmmisi Israil padixahı Yəhoxafatning oqulları idi. **3** Ularning atisi ularqa nuroqun altun, kümük wə kimmətlik buyumlarnı, xundakla Yəhuda zeminidiki birkənqə korqanlıq xəhərni swoşa kıldı; pəkət padixahlıknı bolsa, Yəhoram qong oqli boləqəkə, uningoja bərdi. **4** Yəhoram atisinin padixahlıq tahtığa qıkip həqükünü mustəhkəmlidi. Andin u barlık inilirini, xundakla Yəhudadikinə birkənqə əməldarları kılıqlap kətl kıldı. **5** Yəhoram təhtkə olturoqinida ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemda səkkiz yil səltənət kıldı. **6** U Ahab jəmətidikilərgə ohxax, Israilning padixahlıri mangajan yolda mangdi, qünki u Ahabning kızını əmrigə aləqənidi; u Pərvərdigarning nəziridə rəzil boləqənni kıldı. **7** Birak Pərvərdigar Dawut bilən tüzən əhdisi səwəblik, Dawutka wə uning əwlədlirioja mənggü eqməydiqən bir qiraq kəlduray dəp, wədə kılıqını boyiqə Dawutning jəmətini yok kılıp taxlaxni halimidi. **8** [Yəhoram] səltənitidiki künlərdə Edomlar Yəhudadın ayrılip qıkip, əz aldiqə əzlirigə həkümranlıq kılıdıcıqan bir padixah tikildi. **9** Yəhoram, sərdarları wə barlık jəng hərwiliri [Iordan dəryasının] ətüp, keqidə kəzəqiliq qıkip, əzlini körxiyalıqan Edomiyalarqa wə jəng hərvisi sərdarlırioja hujum kılıp ojalib kıldı. **10** Həlbuki, Edomiyalar xuningdin etiwarən Yəhudaçqa karxi qıkip, taki bügüngə kədər Yəhudanıng həkümranlığının ayrılip turdi. Yəhoram ata-bowilirinən Hudasi Pərvərdigarnı taxliqini üçün Libnahlıklar mu xu qəođa uningoja karxi qıkip uning kolidin ayrılip qıktı. **11** Uning üstigə, Yəhoram yənə Yəhudanıng taqlırıda «yukarı jaylar»nı yasatıp, Yerusalemda turuwatqanlarınu buzukqılıqlıqka putlaxturdi, Yəhudalarını xundak

azdurdı. **12** Xu waqtılarda İliyas pəyojəmbər təripidin yezilojan bir məktup Yəhoram oja təgdi, uningda mundak deyildi: «Sening bowang Dawutning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: «Sən atang Yəhoxafatning yollarında mangmay, xuningdək Yəhuda padixahı Asanıngmu yollarını tutmay, **13** bəlkı Israil padixahlırinin yollarında mengip, Yəhudalarını wə Yerusalemda turuwtənlərni huddi Ahab jəmətidikilər buzukqılıklar kıləndək buzukqılıkları qə putlaxturojanlıqın üçün, xundakla atangning jəmətidikilərni, yəni əzüngdin yahxi bolovan iniliringni kətl kıləjining üçün, **14** Pərvərdigar sening həlkinqni, hotun bala-qakıliringni wə barlıq mal-mülküngə alamət zor zərb bilən uridu. **15** U senimu eojir wabalar bilən urup, üçəy-baqrıngni eojir kesəlgə muptila kılıduki, kesiling kündin küngə eojırlixip, üçəyliring ekip qıkıdu»» deyilgənidi. **16** Keyinkı waqtılarda Pərvərdigar Filistylərnin wə Efiopiylərnin yenidiki Ərəblərning rohını Yəhoram oja karxi közəqləti. **17** Xuning bilən ular Yəhuda zeminiqə zərb kılıp besip etti wə padixah ordisidiki barlıq mal-mülükni bulang-talang kılıp, oqulları bilən hotunlarını tutğun kılıp elip kətti; ular kənji oqlı Yəhəoħazdin bələk oqullarının birinimə kəldurmadi. **18** Bu waqədin keyin Pərvərdigar Yəhoramı urup, üçəylərini sakaymas eojir kesəlgə giriptar kıldı. **19** Wə xundak boldiki, uning kesili kündin-küngə eojırlixip, ikki yıl waqt ətükə az əhalidə, kesəllik tüpəylidin üçəyləri texilip qüxti, u tolimu azabilinip oldı; uning həlkə ata-bowilirini izzətləp ular oja huxbuy yakəndək, uningoja həqkəndək huxbuy yekip olturmadi. **20** Yəhoram tahtkə qıkkən qeojida ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemda səkkiz yil səltənət kıldı wə u dunyadın kətkəndə həqkim uningoja կայoւ-հəsrət qəkmidi. Halayık uni «Dawut xəhiri»gə dəpnə kıldı, lekin padixahlar kəbristanlıqıja dəpnə kilmidi.

22 Yerusalemda turuwtənlər Yəhoramning kənji oqlı Ahaziyani uning orniqə padixah kılıp tikli; qünki Ərəblər bilən billə bargahlıqə besip kirgən karakqlar Ahaziyani aqilinini koymayı əltürübətənidi. Xuning bilən Yəhuda padixahı Yəhoramı oqlı Ahaziya səltənət kıldı. **2** Ahaziya tahtkə qıkkən qeojida yigirmə ikki yaxta idi; u Yerusalemda bir yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Ataliya bolup, Omrining [nəwra] kizi idi. **3** Ahaziyamu Ahab jəmətinin yollarıqə mangdi; qünki uning anisi uni rəzillikkə ündəydi. **4** U Ahab jəməti kıləjinidək,

Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolovanı kıldı; qünki uning atisi əlgəndin keyin Ahab jəmətidikilər uni əhalakətə elip baridiojan rəzil nəsihətlərni berətti. **5** U ularning nəsihətigə əgixip, Israil padixahı Ahabning oqlı Yəhoram bilən birlikə Gileadtiki Ramotka berip Suriyə padixahı Hazaəl bilən sokuxtı; xu qəođda Suriyələr Yəhoramı zəhipləndürdi. **6** Andin Yəhoram Ramahda Suriyə padixahı bilən sokuxkan qəođdiki jarahətlərini dawalitx üçün Yızrəelgə kaytti. Andin Yəhoramı oqlı Yəhuda padixahı Azariya Ahabning oqlı Yəhoramıng kesəl bolup əhalanlıqı səwəbidin uni yoklioqılı Yızrəelgə bardı. **7** Həlbuki, Ahaziyani Yəhoramı yoklioqılı baroqını dəl əzinə əhalakətə elip baridiojan, Huda bekitkən ix idi. Qünki u baroqandin keyin Yəhoram bilən birlikə Nimxining oqlı Yəhəoħa ərəbi sokuxxukça qıktı. Muxu Yəhəoħa əslidə Pərvərdigar təripidin Ahabning jəmətinə yokitix üçün məsih kılınojanıdi. **8** Wə xundak boldiki, Yəhəoħa bekitkən həkümni Ahab jəmətinin üstigə yürgüzgən waktida, u Yəhudadıki əməldarları wə Ahaziyani hizmitidə bolovan kerindaxlırinin oqullarını uqrıtip, ularnı koymayı əltürübətti. **9** Yəhəoħa Ahaziyani izdidi; kixilər uni tutuwaldı (u Samariyəgə yoxurunuwalqanıdi). Ular uni Yəhuning aldioja apırıp əltürdü. Ular uni dəpnə kıldı, qünki kixilər: «Bu degən Pərvərdigarnı qın könglidin izdигən Yəhoxafatning nəvrəsidur» deyənidi. Ahaziyani jəmətidə padixahlıqı kolioja aloqudək birər adəm kalmadi. **10** Əmdı Ahaziyani anisi Ataliya oqlining əlginini kərgəndə, Yəhuda jəmətidiki barlıq xah nəslini əltürükə közəqlədi. **11** Lekin padixahıñ kizi Yəhoxebiyat əltürülük aldida turojan padixahıñ oqullarının arisidin Ahaziyani oqlı Yoaxni oqrılıqqa elip qıkıp, uni wə inik anisini yastuķ-kirlik ambirioja yoxurup koydi. Xundak kılıp padixahı Yəhoramıñ kizi, (yəni Ahaziyani singlis), [bax] kañın Yəhuyadanıng hotuni Yəhoxebiyat Yoaxni Ataliya əltürübətmisün dəp Ataliyadın yoxurup koydi. **12** Andin keyin Yoax ular bilən Pərvərdigarning eyidə altə yil yoxurunu turdi; u qəođda Ataliya Yəhuda zeminidə səltənət kılətti.

23 Yəttinqi yili, Yəhoyada jasərtkə kılıp, Yərohamıñ oqlı Azariya, Yəhohəhananning oqlı Ismail, Obədnıñ oqlı Azariya, Adayanıñ oqlı Maaseyah wə Zikrining oqlı Əlixafat katarlıq birkənqə yüzbeğini qakırıp ular bilən əhədə tüzdi. **2** Ular Yəhuda

zeminini arilap, Yəhudadiki hərkəysi xəhərlərdin Lawiyarnı wə Israildiki qong yolbaxqılarnı yığdı; ular Yerusalem oja kelixti. 3 Pütükül jamaat Hudanıng əyidə padixaħ bilən əhdiləxti. Yəhoyada ularoja: — Padixaħning oɔqli Pərwərdigarning Dawutning əwlədləri toçruluk wədə kılqınındək qoqum səltənat kılıdu. 4 Mana silər kılıxinglar kerək bolajan ix xuki: — Xabat künida pasibanlıq newiti kəlgən kahinlar bilən Lawiyarning üqtin biri hərkəysi dərwaziları muhəqipət kilsun; 5 üqtin biri padixaħ ordisini, üqtin biri «Ul dərwazisi»ni muhəqipət kilsun; baxqılarning həmmisi Pərwərdigar əyining höylilirida bolsun. 6 Lekin kahinlar həm wəzipə etəydiqən Lawiyardın bələk həqkimni Pərwərdigarning əyiga kirgüzmisun (kahin-lawıylar pak-mukəddəs dəp həsablanlaşqəkə kirixigə bolidü). Baxka həlkning hərbəri Pərwərdigar əzığə bekitkən jaylarnı kezət kilsun. 7 Lawiyarning hərbəri kolioja kəralırını elip padixaħni orap tursun; ez məyliqə mukəddəs əygə kirixkə urunojan hərkim əltürülsun; silər padixaħ kirip-qikip yürginidə uning yenidən ayrılmanglar, — dedi. 8 Lawıylar bilən Yəhudaların həmmisi kahin Yəhoyadanıng barlıq tapiliojanlarını bəja kəltürüxti. Lawiyarning hərbəri xabat künü newətqılıkkə kirgən wə newətqılıktın qüixkənlərni ez yenidən əldurup kaldi; qunki kahin Yəhoyada həqkimni newətqılıktın qüixükə koymidi. 9 Andin Yəhoyada kahin Dawut padixaħning Pərwərdigarning əyidə saklaklıq nəyzə wə əlkən-siparlırını yüzbexləroja tərkitip bərdi. 10 U yənə kəpqılıknı, hərbəri kolioja ez nəyzisini tutkan əldə, ibadəthanıning ong təripidin tartıp sol təripiqiqə, kurbangah bilən ibadəthanını boylap padixaħning ətrapida turoquzdi. 11 Andin ular xahzadını elip qikip, uning bexiqə tajni kiygüzüp, uningoja guwahnamılərni berip, uni padixaħ kıldı; Yəhoyada wə uning oqızulları [huxbuy may bilən] uni məsih kıldı wə «Padixaħ yaxisun!» dəp towlaxtı. 12 Ataliya həlkələrin qepixip yüksənlikini wə padixaħını təripləwatkanlığını anglap, Pərwərdigarning əyiga kirip, kəpqılıknı arisioja kəldi. 13 U ərəsa, mana padixaħ əyining dərwazisida, tüvrükning yenidə turattı; padixaħning yenidə əməldarlar bilən kanayqıllar tizişənidi, barlıq yurtning həlkə xadlinip kanay qelixatti, nəəqmıqılər hərhil sazlarnı qelip, jamaatı baxlap mədhiyə okutuwatattı. Buni kərgən Ataliya kiyimlərini yırtıb: — Asiylik, asiylik! — dəp warkirdi. 14 Əmma Yəhoyada kahin əxunuoja

məs'ul bolajan yüzbexilarnı qakırtıp ularoja: — Uni səpliringlar otturisidin sırtqa qıkırwetinglar; kimdəkim uningoja əgəxsə kılıqlansun, dəp buyrudi. Qunki kahin: — Uni Pərwərdigarning əyi iqidə əltürmənglər, dəp eytkənidi. 15 Xuning bilən ular uningoja yol boxitip bərdi; u ordining «At dərwazisi» bilən padixaħning ordisioja kirgəndə [ləxkərlər] uni xu yərdə əltürdi. 16 Yəhoyada, pütükül jamaat wə padixaħ birlikə: «Parwardigarning həlkə bolaylı» degən bir əhdini tüzüxti. 17 Andin barlıq həlk Baalning buthanisioja berip uni buzup taxlıdi; uning kurbangahlıları bilən məbdulrını qekip parə-parə kılıp, Baalning kahini Mattanni kurbangahlarning aliddə əltürdi. 18 Andin keyin Yəhoyada kahin Pərwərdigarning eyidiki barlıq mə'suliyətlərni Lawiy əkbilisining kahinlirinin kolioja tapxurdu. Kahinlarnı bolsa, əslidə Pərwərdigarning ey ixlirioja newət bilən ərəx, Pərwərdigaroja atap kəydürmə kurbanlıq sunuxka Dawut təyinligənidi. Ular kurbanlıqları Dawutning kərsətmiləri boyiqə, huxal-huramlıq iqidə nəəqmə-nawa okuqan əldə Musaqa tapxuruloğan Təwrat-kanunida pütülginində sunuxka məs'ul idi. 19 [Yəhoyada] yənə Pərwərdigar əyining hərkəysi dərwaziları dərwaziwənlərni təyinlidiki, hərkəndək ixlardın napak əlinən adamlar kirgüzülməyti. 20 U yənə yüzbexləri, aksəngəklər, həlk iqidiki yolbaxqıllar wə yurtning həmmə həlkini baxlap kəlip, padixaħni Pərwərdigar əyidin elip qüxüp, «Yukarıki dərwaza» arkılıq ordioja əkərip, padixaħlıq tahtığa olturoquzdi. 21 Yurtning barlıq həlkə xadlinatti; ular Ataliyanı kiliqlap əltürgəndin keyin, xəhər tinq bolup kəldi.

24 Yoax təhtkə qikkən qeojda yəttə yaxta idi, u Yerusalemda kırıq yıl səltənat kıldı. Uning anisining ismi Zibiyə, bolup, Bəər-Xebalıq idi. 2 Yəhoyada kahin əhat künliridə Yoax Pərwərdigarning nəziridə durus bolojanni kılattı. 3 Yəhoyada uningoja ikki hotun elip bərdi, u birqanqə oqul-kız pərzənt kərdi. 4 Xuningdin keyin Yoax Pərwərdigarning əyini kaya yasitix niyyitigə kəldi, 5 u kahinlarnı wə Lawiyarnı yiojip ularoja: — Hudayinglarning əyini onglitip turux üçün Yəhuda xəhərlirigə berip, barlıq Israillardın yıllık iana toplangalar; bu ixni tezdirin bejiringlər! — dedi. Lekin Lawıylar bu ixni bejirixkə anqə aldirap kətmidi. 6 Buni ukğan padixaħ bax kahin Yəhoyadani qakırtıp uningoja: — Əzləri nemixkə Lawıylar oja Pərwərdigarning kuli Musa Israil jamaitigə Hudanıng guwahlıqı saklaklıq qedir

üqün bəlgiligən bajni Yəhūda wə Yerusalemdin elip kelixkə buyrumidilə? — dedi 7 (qünkü əslidə rəzil hotun Ataliya wə uning oqulları Hudanıng əyigə bəsüp kirip, Pərvərdigarning əyidiki barlık mukəddəs buyumlarnı elip Baal butlirioja atap təkdim kılıwətkəndi). 8 Xuning bilən padixaḥ buyruk qüxürüp, bir sanduk əsaslı Pərvərdigiar əyining dərvazisining sırtıqə koyouzdu; 9 andin: «Hudanıng əsli Musa qəldə Israillarning üstügə bekitkən bajni yioqip əkilip Pərvərdigar oqa tapxurunglar» degən bir ukturux Yəhūda bilən Yerusalem təwəsidə qıkırıldı. 10 Barlıq əməldarlar wə barlık həlk huxal əhalida bajni əkilip sanduk toloqqa uningoja taxlıdi. 11 Lawıylar pul sandukını padixaḥ bu ixka məs'ul kılıqan kixinin aldioja əkəlgəndə, ular baj pulining kəp qüxkənlilikini kərsə, andin padixaḥning katibi bilən Bax kahının adimi kelip pul sandukını əngtürüp kuruqdiqəndin keyin, yənə əslı orniqə apirip koyattı. Hərkətini xundak bolup turdi; naħayiti kəp pul yioqıldı. 12 Padixaḥ bilən Yəhoyada pulni Pərvərdigiar əyidiki ix bejirgüqilərgə tapxurdi; ular [buning bilən] Pərvərdigarning əyini ongxax wə əsligə kəltürük üçün taxqılar bilən yaşaqqılarnı, təmürqılər bilən miskərlərni yallidi. 13 Ixləmqılər tohtimay ixlidi, ongxax ixi ularning əsli onguxluk elip berildi; xundak kılıp ular Pərvərdigarning əyini əslidiki əlqəm-lahiyəsi boyiqə yasidi, xundakla uni tolimu puhta kılıp yasap qıktı. 14 Ular ixni püttürgəndin keyin exip əaloqan pulni padixaḥ bilən Yəhoyadanıng aldioja əkilip tapxurdi. Ular buning bilən Pərvərdigarning əyi üqün hərhil əswab-buyumlarnı, jümlidin ibadət hizmitidiki hərhil buyumlar, kəydürmə ərbənliliklərə munasiwbəllik əqəq-kuqa, kazan-təhsilər wə hərhil altun-kümüx baxka buyumlarnı yasatti. Yəhoyadanıng barlık künlidə, ular Pərvərdigarning əyidə kəydürmə ərbənlilikni daim sunup turdi. 15 Yəhoyada kərip, yaxaydiojan yexi toxup əldi; u elgən qaoqda bir yüz ottuz yaxta idi. 16 Ular uni «Dawut xəhiri»da padixaḥlər ətəkarida dəpnə kıldı, qünkü u Israiloja həm Hudaqə wə uning əyigə nisbətən naħayiti qong təhpə kərsətkəndi. 17 Yəhoyada elgəndin keyin Yəhūdadıki yolbaxqıllar padixaḥning aldioja kəlip uningoja bax urdi; padixaḥ ular kərsətkən məslihətni mağul kərdi. 18 Ular ata-bowlirinən Hudasi Pərvərdigarning əyidin waz keqip, Axərah wə butlarning küllükioja kırıxtı. Əlarning bu gunahı səwəblik Hudanıng oqəzipi Yəhūda bilən Yerusalem dikilərning bəxioja kıldı. 19

Xundaq bolsimu, Pərvərdigar ularnı Əzigə yandurux üqün yənilə ularning arisioja pəyoqəmbərlərni əwətti; bu pəyoqəmbərlər gərqə ularni agahlanduroqan bolsimu, lekin ular yənilə kulaq salmadi. 20 U qaoqda Hudanıng Rohi bax kahin Yəhoyadanıng oqlı Zəkəriya oqa qüxti, u həlkinqing aldida ərə turup ularoja: — Huda mundak dəydu: «Silər nemixkə Pərvərdigarning əmirlirigə hilaplıq kılısilər? Silər heq rawajlıq kərmaysılər, qünkü silər Pərvərdigardin waz kəqtinglar wə Umu silərdin waz kəqtı», — dedi. 21 Halayıq [Zəkəriyanı] əltürüxkə kəstlidi; əhir ular uni padixaḥning əmri boyiqə Pərvərdigiar əyining höylisida qalma-kesək kılıp əltürüwətti. 22 Padixaḥ Yoax Zəkəriyanıng atisi Yəhoyadanıng əzığə kərsətkən xəpkötini yad etmək tüğül, əksiqə uning oqlunu əltürüwətti. Zəkəriya jan üzük aldida: — Pərvərdigiar bu ixni nəzirigə elip, uning hesabını alsın! — dedi. 23 Xu yilning ahirida Suriyəning əsli Yoaxka hujum kılıp kəldi; ular Yəhūda oqa wə Yerusalem oqa tajawuz kılıp kirip, həlk iqidiki yolbaxqılları əltürüp, uların aloqan pütün urux əqəniyəmtlirini Dəməxk padixaḥning aldioja elip bardı. 24 Dərwəkə Suriyə əsli Yoaxka hujum kılıp kəldi; ular Yoaxka jaza işra kıldı. 25 Suriyələr Yoaxni taxlap kətkən qaoqda (qünkü u kəttik aqırıp əaloqanıdı) uning əz hizmətkarlırı bax kahin Yəhoyadanıng oqlining kəni üçün intikam elix kerək dəp uni kəstlidi; ular uni kariwitidila əltürüwətti. U xu yol bilən əldi; kixılər uni Dawut xəhiri dəpnə kiliqini bilən, birək padixaḥlarning kəbristanlıqioja dəpnə kilmidi. 26 Uni kəstligənlər munular: — Ammoniy ayal Ximiyatning oqlı Zabad bilən Moabiy ayal Simritning oqlı Yəhəzəbad idi. 27 Yoaxning oqulları, uningoja karitiloqan kəttik wə nuroqun agah bəxarətlər, xundakla uning Hudanıng əyini yengibaxtin selixkə dair ixliri «padixaḥlarning təzkiriliri» degən kitabning izahlırioja pütülgəndür. Yoaxning oqlı Amaziya uning orniqə padixaḥ boldı.

25 Amaziya təhtkə qıkkən qeojda yigirmə bəx yaxta idi, u Yerusalemda yigirmə tokkuz yıl səltənət kıldı. Uning anisining ismi Yəhəoddan bolup, Yerusalemıq idi. 2 Amaziya Pərvərdigarning nəziridə toqra bolqan ixlarnı kıldı, lekin pütün kəngli bilən kilmidi. 3 Wə xundak boldiki, u

padixaḥlıkını mustəhkəmliwalıqandin keyin padixaḥ atisini əltürgən hizmətkarlarını tutup əltürdi. **4** Lekin Musaqa qüxürülən qanun kitabida Pərvərdigarning: «Nə atilarni oqullırı üçün elümgə məhkum kılıxka bolmaydu nə oqullırını atılırı üçün elümgə məhkum kılıxka bolmaydu, bəlkı hərbiri eż gunaḥı üçün elümgə məhkum kılınsun» dəp pütülgən əmri boyiqə, u əltürgiqilərnin balılırını elümgə məhkum kılımdi. **5** Amaziya Yəhūdalarını yiojip, jəmətlirigə karap pütün Yəhūdalarını wə Binyaminlarnı mingbexi wə yüzbexilar astioja bekitti; u uların yigirmə yaxtin axşanlarning sanini eliwidi, jənggə qıqlaydiojan, əkolioja nəyzə wə əkalcan alalaydiojan hil ləxkərdin üq yüz ming adəm qıktı. **6** U yənə bir yüz talant kümüx sərp kılıp Israildin yüz ming batur jəngqi yallıwaldı. **7** Lekin Hudanıng bir adımı uning aldiqə kelip: — I padixaḥim, Israil əzxununu ezləri bilən billə baroquzmıqayla; qünki Pərvərdigar Israillar yaki Əfraimylarning heqkəysisi bilən billə əməs. **8** Hətta sili qökəm xundak kılımən, baturanə kürəx kılımən desilim, Huda ezlərini düxmən aldida yikitudu, qünki Huda insanoja yardım berixkumu ədardur, insanni yikitixkumu ədardur, dedi. **9** Amaziya Hudanıng adimigə: — Əmisə mən Israilning yallanma əzxunioja bərgən yüz talant kümüxnı əndək kılısam bolidu? — dəp soriwidi, Hudanıng adımı uningoja: — Pərvərdigar ezlərigə buningdinmu ziyyadə kəp berixkə ədardur, dəp jawab bərdi. **10** Xuning bilən Amaziya Əfraimdin ezigə kəltürlən yallanma əzxunni ayrip qıkip, əylirigə kəyturuwətti; xu səwəbtin ular Yəhūdalaroja bək oğzəplinip, kattik kəhr iqidə əylirigə kəytip ketixti. **11** Amaziya jasaratını urqutup, əzininə həlkini baxlap «Xor wadiſ»oja berip Seirlardin on ming adəmni yokattı. **12** Yəhūdalar yənə on ming adəmni tirik tutuwelip, tik yarning lewioja apirip, yardin ittiiriwidı, ularning həmmisi parə-parə kılınip taxlandı. **13** Halbuki, Amaziya ezi bilən billə jəng kılıxka ruhsət kilməy kəyturuwətkən yallanma əskərlər Samariyədin Bəyt-Hərunoqıqə bolovan Yəhūdanıng hərkəysi xəhərlirigə hujum kılıp kirip üq ming adəmni kirip taxlıdi həm nuroqun mal-mülükni bulap kətti. **14** Lekin xundak boldiki, Amaziya Edomiyarnı məq'lup kılıp kəytip kəlgən qəođda u Seirlarning butlirinimü elip kelip, ularni ezi üçün məbəd kılıp, ularoja bax urdi wə ularoqa huxbuy yakçı. **15** Xu səwəbtin Pərvərdigarning oqzipi Amaziyaqa kozojaldı, U uning aldiqə bir pəyojəmbərni əwətti. Pəyojəmbər uningoja:

— Əz həlkini sening əkolungdin kütkuzalmıqan bu həlkəning ilahılarını zadi nemə dəp izdəysən? — dedi. **16** Wə xundak boldiki, u padixaḥka tehi səz kiliwatkanda, padixaḥ uningoja: — Biz seni padixaḥning məslihətqisi kılıp tikligənmə? Koy, bu gepingni! Əlgüng kəldimə nemə? — dedi. Xuning bilən pəyojəmbər gəptin tohtidi-də, yənə: — Bu ixni kılqıning həm nəsihətimə kulaç salmioqining üçün Pərvərdigar seni yokitixni karar kıldı, dəp biliman, — dedi. **17** Xuningdin keyin Amaziya məslihətlixip, Israilning padixaḥı Yəhūuning nəwrisi, Yəhəoahəzning oqlı Yoaxning aldiqə əqlilərni mangdurup: «Kəni, [jəng məydanıda] yüz turanə kərüxəyli» dedi. **18** Israilning padixaḥı Yoax Yəhūdanıng padixaḥı Amaziyaqa əlqi əwətip mundaq səzlərni yətküzdi: «Liwandiki tikən Liwandiki kədir dərihiga səz əwətip: «Əz kizingni oqluməqə hotunlukka bərgin!» — dedi. Lekin Liwandiki bir yawayi haywan etüp ketiwetip, tikənni dəssiwətti. **19** Sən dərwəkə Edomning üstidin qəlibə kıldığ; kənglüngdə eż-ezüngdin məqrurluinip yayrap kətting. Əmdi eyüngdə kaloqining yahxi; nemixə bexingoqa küləpə kəltürüp, ezüngni wə ezüng bilən Yəhūdanı balaqə yikitsən?». **20** Əmmə Amaziya kulaç salmədi. Bu ix Hudadin kıldı; qünki ular Edomning ilahılarını izdigənidi, Huda ularını [Yoaxning] əkolioja qüxsən dəp ənə xundak orunlaxturoqanıdi. **21** Xuning bilən Israil padixaḥı Yoax jənggə atlinip qıktı; ikki tərəp, yəni u Yəhūda padixaḥı Amaziya bilən Bəyt-Xəməxtə, jəng məydanında yüz turana uqraxtı. **22** Yəhūdanıng adamları Israilning adamları təripidin tiripirən kılınilip, hərbiri eż əyigə kəçip kətti. **23** Israil padixaḥı Yoax Bəyt-Xəməxtə Yəhəoahəzning nəwrisi, Yoaxning oqlı Yəhūda padixaḥı Amziyanı əsir kılıp Yerusaleməməqə elip bardi; wə u Yerusalemning sepilining Əfraim dərwazisidin tartip burjak dərwazisioqə bolovan tət yüz gəzlək bir bəlikini əriwətti. **24** U Hudanıng eyidə, Obəd-Edom məs'ul bolup saklawatkan wə padixaḥning ordisidiki həzinidin tepiloqan barlıq altun-kümüx, əqə-kuçılarnı bulıwaldı wə kepillik süpitidə birnəqqə tutkunni elip Samariyəgə yenip kətti. **25** Israil padixaḥı Yəhəoahəzning oqlı Yoax əlgəndin keyin, Yoaxning oqlı, Yəhūdanıng padixaḥı Amaziya on bəx yil əmər kərdi. **26** Amziyanıng kaloqan əməlliri bolsa, mana ularning həmmisi baxtın ahirioqıqə «Yəhūda wə Israil padixaḥlırinin tarıhnaması»da pütülgən əməsmidi? **27** Amaziya Pərvərdigardin waz kəqkəndin baxlapla Yerusalemda bəzilər uni kəstləxkə kirixkənidı; xuning

bilən u Lakix xəhīrigə ķeqip kətti; lekin kəstligüqilər kəynidin Lakixkə adəm əwətip, u yərdə uni əltürdi. **28** Andin ular uni atlaroja artip Yerusaleməqə elip bardi. U Yerusalemda ata-bowlirinining arisida «Yəhūdaning xəhiri»də dəpnə kılındı.

26 Yəhūdaning barlıq həlkə uning on altə yaxka kirkən oğlu Uzziyani tikləp, uni atisi Amaziyaning ornida padixah kıldı **2** (padixah atisi ata-bowlirinining arisida uhlioqandın keyin, Elat xəhīrinini kaytidin yasap, Yəhūdaşa yənə təwə kılıquqi dəl Uzziya idi). **3** Uzziya təhtkə qıkkən qeojda on altə yax idi; u Yerusalemda jəmiy əllik ikki yil padixahlıq kıldı. Uning anisining ismi Yəkoliya bolup, Yerusaleməlik idi. **4** U atisi Amaziyaning barlıq kılıqlarındıdək Pərvərdigarning nəziridə durus boloğanni kıldı. **5** Huda bərgən alamət kərənűxlər bilən yorutuluoğan Zəkəriya Uzziyaoqə təlim bərgəqə, u hayat waktida Uzziya Hudani izdidi; wə u Pərvərdigarni izdığın künlərdə Huda uning ixlirini rawan kıldı. **6** U qıkip Filistiyrlərgə hujum kıldı wə Gatning sepilini, Jabnəhning sepilini wə Axdodning sepilini qakturuwatti. Yənə Axdod ətrapida, xundakla Filistiyrlər arisida birnəqqə xəhər bərpa kıldı. **7** Huda uning Filistiyrlər wə Gur-baalda turuwatkan Ərəblər bilən Maonlaroja қarxi uruxioqa yardım bərdi. **8** Ammoniyalar Uzziyaoqə olpan təlididə; Uzziya tolimu kudrətlik bolup, nam-xəhīriti taki Misirning qebrisioqə tərkəldi. **9** Uzziya Yerusalemıdiki «Burjək dərwazisi»da, «Jiloja dərwazisi»da wə sepilning ķayrilidioğan yeridə munarlar saldı wə ularnı ajayıp mustəhkəm kıldı. **10** U yənə qəllərdə birmunqə kəzət munarlarını saloquzdi wə kəp kuduqları kolitti; qünki uning Xəfəlah tüzlənglikidə wə egizlikdə nuroğun qarwisi bar idi; u yənə terikqılıkqa amrak bolоaqka, taqlarda wa etiz-baqlarda [nuroğun] baqwənlərni wə üzümqılerni yallap ixlətti. **11** Uzziyaning yənə uruxka mahir қoxunu bar idi. Қoxun katip Jəiyəl wə əməldar Maaseyah enikliqan sanqa asasən kisim-kisimlar boyiqə bələnüp, padixahning sərdarlıridin biri boləjan Hənanıyaning yetəkqılıki astida səp bolup jənggə qıktı. **12** Bu batur jəngqilər iqidiki hərkəysi jəmət baxlırı jəmiy ikki ming altə yüz kixi idi. **13** Ularning yetəkqılıki astidiki қoxun jəmiy üq yüz yətmix yəttə ming bəx yüz bolup, həmmisi ixta қabil, jəngdə mahir idi, ular padixahka yardımlixip düxməngə hujum kılalaytti. **14** Uzziya pütkül қoxunidiki ləxkərlərini қalkan, nəyzə, dobuloq, sawut, okya wə saloqlar bilənmə korallanduroğanı.

15 U yənə Yerusalemda ustilar ijad kılıqan ok bexi wə yoojan taxlarnı atkuqi üskünilərnı yasitip, ularnı sepił munarlırioqa wə burjəklirigə orunluxturoğanı. Uning nam-xəhīriti yirak-yiraklaroja kətkənidı, qünki u alamət yardımələrgə erixkəqə, karamət kudrət tapkanı. **16** Lekin u küqəygəndin keyin, məqrurlarınp kətti wə bu ix uni əhaləkətə elip bardi. U Hudasi Pərvərdigaroja itaətsizlik kılıp, huxbuygah, üstidə huxbuy yakımən dəp Parwardigarning eyiga kirdi. **17** Kahin Azariya bilən Pərvərdigarning baxka kahinliridin səksən əzimat uning arkidin kirdi; **18** Ular padixah Uzziyani tosup: — I Uzziya, Pərvərdigaroja huxbuy yekix sanga təwə ix əməs, belki huxbuy yekixkə mukəddəs hismətkə ataloğan kahinlər boləjan, Həruning əwlədlirioqa mənsuptur; mukəddəshanidin qıkkın, qünki itaətsizlik kılıp koydung; sən Huda Pərvərdigardin izzət tapalmayıdıqan bolup kəlisən, dedi. **19** Uzziya qəttik əqəzəpləndi; u huxbuy yakkılı turqan əhalətə, əkolida bir huxbuydann tutup turattı; u Pərvərdigarning eyidiki huxbuygahının yenida turup kahinlaroja əqəzəplinən qaoqda, kahinlarning alidilə uning pixanisiqə mahaw ərləp qıktı. **20** Bax kahin Azariya bilən baxka kahinlər karisa, mana, birdinla uning pixanisiqə mahaw ərləp qıkkənidi; ular dərəhəl uni qikirriwetixkə ittərdi; u əzimu qıkip ketixkə alındı, qünki Pərvərdigar uni uroğanı. **21** Padixah Uzziyani taki əlgüqə mahaw kesili qirmiwaldi; u mahaw kesili boləqəqə, ayrim bir eydə turdi; xuning bilən u Pərvərdigarning əyigə kirixtin məhərum kılındı. Uning oğlu Yotam ordining ixlirini baxkərəp, yurt soridi. **22** Uzziyaning baxka əməlliri bolsa baxtin ahirioqə Amozning oğlu Yəxaya pəyəqəmbər təripidin yezip kaldurulmuşdur. **23** Uzziya əzining ata-bowliri arisida uhlidi; bəzilər: — «U mahaw boləjan adəm» deqəqə, u ata-bowliri katarida yatkuzulmuş bolsimu, padixahlar қəbristanlıkiqə təwə [qətrək] bir yərlikkə dəpnə kılındı. Andin oğlu Yotam uning orniqə padixaḥ boldı.

27 Yotam təhtkə qıkkən qeojda yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda on altə yil səltənat kıldı; uning anisining ismi Yəruxa bolup, Zadokning kizi idi. **2** U atisi Uzziyaning barlıq kılıqlarındıdək Pərvərdigarning nəziridə durus boloğanni kıldı (lekin u Pərvərdigarning mukəddəshanisioqa kirmidi). Lekin həlk yənilə buzuk ixlarnı kiliwərdi. **3** Pərvərdigar əyining yukirik dərwazisini yasatquqi Yotam idi; u yənə Ofəldiki sepildimə nuroğun kuruluxlarnı kıldı. **4** U Yəhūdaning

taoqlik rayonida xəhərlərni bina qıldı, ormanlıqlardımı kəl'ə-koraqanlar wə kəzət munarlrını yasatti. 5 U Ammoniyalarning padixahı bilən urux kılıp ularnı yəngdi; xu yili Ammoniyalar uningoja üç talant kümük, ming tonna buojuday, ming tonna arpa olpan bərdi; Ammoniyalar ikkinçi wə üçüncü yilimə uningoja ohxax olpan elip kəldi. 6 Yotam Hudasi Pərvərdigar aldida yollirini tooqra kılıqını üçün kudrat taptı. 7 Yotamning kalqan ixliri, jümlidin kalqan jengliri wə tutkən yollirining həmmisi mana «Yəhudə wə Israil padixahlıriming tarıhnamisi»da pütülgandur. 8 U təhtkə qıkkən qeojida yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda on altə yil səltənət qıldı. 9 Yotam atabowilari arisida uhlidi wə «Dawutning xəhəri»gə dəpnə kılındı; oöli Ahaz uning orniqa padixah boldi.

28 Ahaz təhtkə qıkkən qeojida yigirmə yaxta idi;

u Yerusalemda on altə yil səltənət qıldı. U atisi Dawutka ohxax Pərvərdigarning nəziridə durus bolqanni kılmayı, 2 Bəlki Israilning padixahlırinin yolioja kirip mangdi; u hətta Baallaroja atap məbuduları kuydurdı; 3 Pərvərdigar Israillar zeminindin həydəp qıkarqan əllərning yirginqlik gunahlırını dorap, Hənnom jiloqısında küjə kəydürdü, əzinin pərzəntlirini ottin etküzüp kəydürdü; 4 Yənə «yukiri jaylar»da, dənglərdə wə hərkəysü kəkərgən dərəh astida kəydürmə kurbanlıq qıldı wə küjə kəydürdü. 5 Xunga, uning Hudasi Pərvərdigar uni Suriyə padixahının qolioja tapxurdi; Suriylər uni tarmar kəltürüp, Yəhudədən nuroqun həlkəni tutkun kılıp Dəməxkə elip kətti. Huda yənə uni Israil padixahının qolioja tapxurdi, Israil padixahı [Yəhudədə] qong kirojinqlik elip bardı. 6 Rəmaliyaning oöli Pikaḥ Yəhudədə bir kün iqidə bir yüz yigirmə ming adəmni eltürdi, ularning həmmisi əzimətlər idi; buning səwəbi, ular atabowilirining Hudasi Pərvərdigardin waz kəqkənidı. 7 Zikri isimlik bir Əfraimiy əzimat bar idi; u padixahning oöli Maasiyahəni, ordining bax ojojidarı Azrikam wə padixahning bax wəziri Əlkanaħħi kətl qıldı. 8 Israillar eż kərindaxliridin ikki yüz ming ayal, oοqul-kız balilarnı tutkun kılıp elip kətti; ular yənə Yəhudədən nuroqun urux əşəniymətlirini bulang-talang kılıp Samariyəgə ekətti. 9 Lekin u yərdə Pərvərdigarning Odəd isimlik bir pəyojəmbiri bar idi; u Samariyəgə kaytip kəlgən koxunning aldioja qıkip ularoja: — Kərangler, atabowanglarning Hudasi Pərvərdigar Yəhudələrini

aqqıkida silərning kolunglaroja tapxurdi wə silər pələkkə yətkən kəhəri-əqəzəp bilən ularını eltürdüngələr. 10 Əmdi silər yənə Yəhudələr bilən Yerusalemliklərni məjburiy əzünglaroja kül-didək kilməkqi boluwatisilər. Lekin silər əzünglərəmə Hudayinglar Pərvərdigar aldida gunaş-itaetsizliklər etküzdunglaroju? 11 Əmdi gepimə qulak selinglər! Kərindaxliringlərin tutkun kılıp kəlgənlərni kəyturuwetinglər, qünki Pərvərdigarning kəttik qəzipi bexinglaroja qüxəy dəp kəldi, dedi. 12 Xuning bilən Əfraimlarning birkənqə yolbaxqılıri, yəni Yohananning oöli Azariya, Məxillimotning oöli Bərəkiya, Xallumning oöli Həzəkiya wə Hədlayning oöli Amasa kozozlıp qıkip jəngdin kaytip kəlgən koxunni tosuwelip 13 ularoja: — Bu tutkunları bu yərgə elip kirsənglər bolmayıdu; bizning Pərvərdigarning aldida gunahımız turup, yənə tehimə kəp gunahlar wə itaetsizliklərni aynitmakqimusılər? Qünki bizning itaetsizlikimiz həlimu intayın eojirdur, Israilning bəxioja otluk kəhr-əqəzəp qüxəy dəp kəldi, dedi. 14 Xuning bilən ləxkərlər tutkunlar bilən urux əşəniymətlirini yolbaxqılar wə pütükəl jamaət aldida kəldurup kəydi. 15 Yukarıda ismi tiloja elinojan kixilər kəzənilip, tutkunları baxlap qıktı, urux əşəniymətləri iqidin kiyim-keçək wə ayaqlarını ularning arisidiki barlıq yalingaq, yalang ayaq turojanlaroja kiygüzüp, həmmisini yemək-iqmək bilən əqizalandurdu, üstibaxlırını maylıdi, barlıq ajızlarnı exəklərgə mindürüp, həmmisini «Horma dərəħħli xəhəri» dəp atılıdıcıq Yerihooqa, eż kərindaxlirining kəxiqə apırıp kəydi, andin Samariyəgə kəydi. 16 Bu qəoħda Ahaz padixah Asuriyəning padixahlıriqə yardım tiləp adəm əwətti, 17 qünki Edomiyalar yənə Yəhudəda qə hujum kılıp nuroqun adəmni tutkun kılıp kətkənidi. 18 Filistylərmə Xəfəlah, tüzlənglikidiki wə Yəhudədən jənubidiki xəhərlərgə tajawuz kılıp kirip, Bəyt-Xəməx, Ajyalon, Gədərot, Sokoh wə Sokohka təwə yeza-kixlaklarnı, Timnah wə Timnahka təwə yeza-kixlaklarnı, Gimzo wə Gimzoja təwə yeza-kixlaklarnı ixojal kılıp, xu yərlərgə jaylaxkanıdi. 19 Pərvərdigar Yəhudədən padixahı Ahaz tüpəylidin Yəhudədə horlukka kəldurdi; qünki Ahaz Yəhudədə itaetsilikə eziktdurdi wə ezi Pərvərdigaroja eojir asiylik qıldı. 20 Asuriyəning padixahı Tiglat-Pilnəsər dərwəkə uning yəniqə kəldi, lekin yardım berixning orniqa, uningoja kəp awariqılıkları kəltürdi. 21 Qünki Ahaz Pərvərdigarning eyidin, padixahning ordisidin,

xundakla əməldarlarning əyliridin kəp mal-dunyani qıkip, Asuriyə padixahıja bərgən bolsimu, lekin uningoşa həq paydısı bolmidi. **22** Muxundak intayın müxkil pəyttə bu padixah Ahaz Pərvərdigar aldida tehimu eojar kəbihlikkə qəküp kətti. **23** U əzini məoqlup kılajan Dəməxkning ilahlırija қurbanlık sundı, qünki u: «Suriyəning padixahlırinin ilahlıları ularoja yardım kıldı, xunga mənmu ularoja қurbanlık sunup, ularni mangimu yardım beridiojan kılıman» dedi. Lekin əksiqə bu butlar uning əzini, xundakla barlıq Israillarnı ḥalakətkə elip bardı. **24** Ahaz Pərvərdigarning əyidiki əswab-buyumlarnı yiojip elip qıkip, ularni kesip-ezip parə-parə kiliwetti; wə Pərvərdigarning əyining dərwazilərini peqətlivətti. Həm əzi üçün Yerusalemning hərbir dokmxuxida қurbangahıları saloquzdi. **25** U yənə Yəhūdanıng hərkəysi xəhərliridə baxka ilahılar oja huxbuy yekix üçün «yükiri jaylar»ni saloquzdi, xundak kılıp ata-bowilirining Hudasi Pərvərdigarning əzəzipi կozojaldi. **26** Mana, uning қalojan ixliri, jümlidin barlıq tutkan yolları baxtin-ahiriojqə «Yəhūda wə Israil padixahlırinining tarıhnamisi»da pütülgəndür. **27** Ahaz ata-bowiliri arısında uhlidi; kixilər uni Yerusalem xəhərigə dəpnə kıldı, lekin uni Israil padixahlırinining қəbristanlıkoja dəpnə kilmidi. Oqlı Həzəkiya uning ornioja padixah boldı.

29 Həzəkiya təhtkə qıkkən qeojda yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda yigirmə tokkuz yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Abiya bolup, Zəkeriyaning kizi idi. **2** [Həzəkiya] atisi Dawut barlık қilojanlıridək, Pərvərdigarning nəziridə durus boloqanni kıldı. **3** U təhtkə qıkkən birinqi yilining birinqi eyida Pərvərdigar əyining dərwazilərini aqturup, yengibaxtin yasatti. **4** U kahinlər bilən Lawiyələr [Hudanıng əyiga] qakırıp kelip, [aldinkı] høylisining məydanining xərk təripigə yiojip, **5** ularoja: — I Lawıylar, gepimgə kulak selinglər; ezunglarnı Hudaoja atap pakizlanglar wə ata-bowanglarning Hudasi Pərvərdigarning eyini uningoja mukəddas kılıp pakizlanglar, mukəddəshanidin barlıq paskina nərsilərni qikirip taxlanglar. **6** Qünki bizning ata-bowilirimiz asiylik kılıp, Hudayimiz Pərvərdigarning nəziridə rəzil bohoqanni kılıp, Uningdin waz kəqtı, Pərvərdigarning turaloqusidin yüzini erüp, Uningoja arkını kıldı. **7** Ular aywanning ixiklirini etiwtəkən, qıraqıqları əqüriwətəkən, huxbuy yakmiojanidi wə mukəddəshanıda Israilning Hudasişa həq kəydürmə

қurbanlıklarnı sunmaydiojan bolup kətkənidı; **8** Xu səwəbtin Pərvərdigarning əzəzipi Yəhūda bilən Yerusalemdikilərning üstigə qüçüp, huddi əz kəzünglər bilən kərüp turoqininglardək, ularni dəhəxətkə selip, wəhimə boluxka həm zanglık kılıp ux-ux kılınidiojan obyektkə aylandurup koydı. **9** Xu səwəbtin ata-bowilirimiz kılıq astida қaldı; oğul-ķızılimız wə hotunlirimiz tutğun kılındı. **10** Əmdi mən Israilning Hudasi boloqan Pərvərdigarning əzəzipinə bizdin yanduruluxi üçün, Uning bilən əhdilixix niyitigə kəldim. **11** I balilirim, oqapı bolmanglar; qünki Pərvərdigar silərni Əz aldida turup hizmitidə boluxka, Uning hizmatkarı bolup huxbuy yekixka tallıqan, dedi. **12** Xuning bilən Lawiyələrin təwəndikilər ornidin turup otturioja qıktı: — Kohatlardın boloqan Amasayning oqlı Mahat wə Azariyaning oqlı Yoel, Mərərilərardin Abdining oqlı Kix, Yəhəllələlinin oqlı Azariya, Gərxonlardin Zimmahning oqlı Yoah, Yoahning oqlı Edən, **13** Əlizafanning əwlədliridin Ximri bilən Jəiyəl, Asafning əwlədliridin Zəkəriya bilən Mattaniya; **14** Həmənning əwlədliridin Yəhiyəl bilən Ximəy, Yədutunning əwlədliridin Xemaya bilən Uzziyəllər. **15** Ular kərindaxlınızı yiojip, ezlirini [Hudaqə] atap pakılıdi, padixahıning tapxurukı, Pərvərdigarning əmri boyiqə Pərvərdigarning əyini pakizlaxka kirdi. **16** Kahinlər Pərvərdigarning əyining iqtirisigə pakizlaxka kirdi; ular Pərvərdigarning mukəddəs jayidin tapkan barlıq napak-nijis nərsilərni Pərvərdigar əyining høylisioja toxup qıktı; andin ularni Lawiyalar elip qıkip, [xəhər sırtidiki] Kidron jılıqsiyoja apirip tekəti. **17** Ular birinqi ayning birinqi künidin baxlap, əyni kaytidin Hudaoja atap pakizlaxka kirixip, səkkizinqi künü Pərvərdigar əyining aywiniqə qıktı; ular [yənə] səkkiz kün wakit sərp kılıp Pərvərdigar əyini pakizlap, birinqi ayning on altinqi künigə kəlgəndə ixni tüğətti. **18** Andin ular Həzəkiya padixahıning aldioja kırıp: — Biz Pərvərdigarning pütkül əyini, jümlidin kəydürmə қurbanlık қurbangahını wə uningdiki barlıq қaqa-kuqa, əswablarnı, «təkdim nan» tizilidiojan xirəni wə xirə üstidiki barlıq қaqa-kuqa, əswablarnı pakizliwəttük; **19** Ahaz padixah tahttiki qeojda asiylik kılıp taxliwətən barlıq қaqa-kuqa, əswablarnı təyyarlap təh kılıp, pakizlap koyduk; mana, ular hazır Pərvərdigarning қurbangahı aldioja koyuldu, dedi. **20** Həzəkiya padixah, ətiğəndə tang səhər ornidin turup xəhərdiki əməldarlarnı yiojip Pərvərdigarning

eyigə qıktı. 21 Ular padixahlıq üçün, mukəddəshana wə pütün Yəhūdalar üçün gunah kürbanlıq kılıxka yəttə buğa, yəttə koqkar, yəttə köza wə yəttə tekə elip kəldi; [padixah] Hərun əwləldilri bolovan kahinləroja bularını Pərvərdigarning kurbangahıja sunuxni buyrudi. 22 Ular bukılarnı boozuzlidi, kahinlər əkenini elip, kurbangahka səpti; andin ular koqkarlarnımu boozuzlap, əkenini kurbangahka səpti; kozılnımu boozuzlap, ularning əkeninimü kurbangahka səpti. 23 Ahirida gunah kürbanlıq kılınidən tekilərnı padixah wə jamaət aldiqə yetiləp keliwidi, [padixah wə jamaət] əllərinin tekilər üstigə koyuxti. 24 Kahinlər tekilərnı boozuzlap, əkenini barlık Israillarning gunahı üçün kəqürüm-kafarət süpitidə kurbangahka səpti; qünki padixah: «Kəydürmə kürbanlıq wə gunah kürbanlıq barlık Israillar üçün sunulsun» deyənidi. 25 Padixah yənə Lawiyarlari Pərvərdigar əyidə Dawutning, [Dawut] padixahıning aldın kərgüçisi gadning wə Natan pəyojəmbərning buyruqınındək jangjang, təmbur wə qıltar əqarlıq sazlarnı tutup, səp bolup turuxka təyinlidi (qünki əslidə bu əmr Pərvərdigardin, ez pəyojəmbərlirinən wastisi bilən tapilanojanidi). 26 Xuning bilən Lawiyilar Dawutning sazlarını, kahinlər kanaylarnı tutğan haldə turuxti. 27 Həzəkiya kəydürmə kürbanlıq kurbangah, üstigə sunulsun, dəp buyrudi. Kəydürmə kürbanlıq sunulmuş əhaman, Pərvərdigaroja atalojan nəqəmə-nawa kılınxıka, kanaylar qelinixka wə Israilning padixahı Dawutning sazları təngkəx kılınxıka baxıldı. 28 Pütkül kəydürmə kürbanlıq etküzülüp bolouqqa, pütkül jamaət səjdə oltruxti, nəqəmə-nawaqıllar nəqəmə-nawa kılıxtı, kanayqıllar kanay qelip turdi. 29 Kəydürmə kürbanlıq etküzülüp bolonanda, padixah wə uning bilən hazır bolovanlarning həmmisi tizlinip səjdə kılıxtı. 30 Həzəkiya padixah wə əməldarlar yənə Lawiyarloja Dawutning wə aldın kərgüçü Asafning xeirləri bilən Pərvərdigaroja Həmdusana okuxni buyrudi; xuning bilən ular huxal-huramlıq bilən Pərvərdigaroja həmdusana okuxup, bax ekip səjdə kılıxtı. 31 Həzəkiya: — Silər əmdi əzüngləri Pərvərdigaroja mukəddəs boluxka beqixliqənəsilər, aldiqə kelinglər, kürbanlıqlar, təxəkkür kürbanlıklarını Rəbning əyigə kəltürüp sununglar, dewidi, jamaət kürbanlıqlar wə təxəkkür kürbanlıklarını kəltürüxti; halıqanlar kəydürmə kürbanlığını kəltürüxti. 32 Jamaət elip kəlgən kəydürmə kürbanlıqlar təwəndikiqə: —

yətmix buğa, yüz koqkar, ikki yüz köza; bularning həmmisi Pərvərdigaroja atap kəydürmə kürbanlıqka əkilingəndi. 33 Bulardın baxka Pərvərdigaroja atalojan altə yüz buğa, üç ming əqəm bar idi. 34 Kahinlər bək az bolovaqka, kəydürmə kürbanlıq mallirining terisini soyuxka ülgürəlməydi; xunga Lawiy əkerindəxərli takı mallar soyulup bolouqqa həm baxka kahinlər əzliyini [Hudaşa] atap paklap bolouqqa yardıməlxəti (qünki Lawiyalar əzliyini [Hudaşa] atap paklav ixida kahinləroja nisbətən bəkrək ihlasmən idi). 35 Uning üstigə kəydürmə kürbanlıqlar nahayiti kəp idi, xundakla inaklıq kürbanlıqlarının meyi wə kəydürmə kürbanlıqlarıq koxulmuş xarab əhadıyilrimü nahayiti kəp idi. Xundak kılıp Pərvərdigar əyidiki ibadət hizmətləri yengibaxtin əsligə kəltürüldü. 36 Huda Əz həlkigə bu ixlərni orunluxurojanlıq üçün Həzəkiya wə pütkül həlk tolimu huxal boluxti; qünki bu ixlər bək tezla bejirilip bolovanidi.

30 Həzəkiya pütün Israiloja wə Yəhūdaşa adəm əwətip həmdə əfraimlar bilən Manassəhlərgə hət yezip, ularni Israillning Hudasi bolovan Pərvərdigarnı seçinip «ötüp ketix həyti»ni etküzüx üçün Yerusaleməqə, Pərvərdigarning əyigə yiqəlinixni qakırdı 2 (Padixah, əməldarları wə Yerusalemədik barlık jamaət bilən billə məslihətlixip, ikkinçi ayda ətüp ketix həyti etküzəyli dəp kararоja kəlixti. 3 Lekin paklanojan kahinlər yetixmigəqkə, həlkəmu Yerusaleməqə yiqəlip bolmioqəqkə, həytni waktida etküzəlməndi). 4 Padixah wə pütkül jamaət bu pilanni nahayiti yahxi boptu, dəp karidi. 5 Xuning bilən ular pütkül Israillning Bəər-Xebadin Danoqə barlık həlkini Yerusaleməqə kəlip, Israillning Hudasi Pərvərdigarnı seçinip ətüp ketix həyti etküzüxkə qakırıqnamə əwətəyli, dəp bekitti; qünki ular həytni uzun wəkitlərdən buyan pütülgən bəlgilimə boyiqə etküzülməgəndi. 6 Qaparmənlər padixah bilən əməldarlarning hətlərini elip, pütün Israıl wə Yəhūda yurtini kezip, padixahıning yarlıkı boyiqə mundaq həwərni jakarlıdı: «İ Israillar, İbrahim, İshak wə Israillning Hudasi bolovan Pərvərdigaroja yenip kelinglər, xundak kılışanglar U Asuriyə padixahılinin qanggilidin kütulojan əldinglarning yenioja yenip kelidi. 7 Ata-bowanglar wə əkerindixinglərə oxhax bolmanglar; ular eż ata-bowilirinen Hudasi Pərvərdigaroja asılık əliqəqkə, U huddi silər kərgəndək ularni harabiqlikkə tapxurojan. 8 Ata-

bowanglaroja ohxax boynunglarni қattik kilmanglar; Pərvərdigarning otluk ojəzipining silərdin kətürülüp ketixi üçün, əmdi silər Pərvərdigar ola bekininglar, U mənggügə Əzigə has dəp atiojan mukəddəshani oja kelip, Hudayinglar bolovan Pərvərdigarning hizmitidə bolunqlar. **9** Əgər silər Pərvərdigar ola qaytsanglar, ərinadxaliringlar wə bala-qakiliringlar əzlini tutkun kiloqanlarning aldida rəhim-iltipatka erixip, bu yurtka kaytip kelidi; qünki Hudayinglar bolovan Pərvərdigar xapaətlik wə rəhimliktur; silər Uning təripigə ətsənglər, U silərdin yüz ərüməydu». **10** Qaparmənlər xəhərmu-xəhər berip, taki Zəbulunojqa Əfraim wə Manassəhning yurtlinini kezip qıktı; lekin u yerdikilər ularni zanglık kılıp məshirə kılatti. **11** Halbuki, Axır, Manassəh, wə Zəbulunlardın bəziləri əzlinini təwən tutup Yerusalem oja kəldi. **12** Uning üstigə, Hudaning koli Yəhūdalarning üstidə bolup, ularni bir niyəttə padixahning wə əməldarlarning Pərvərdigarning səzигə asasən qıraqan əmrini ixka axuruxka bir jan bir dil kıldı. **13** Xuning bilən ikkinqi ayda nurqun kixilər petir nan həytini etküzüx üçün Yerusalem oja yioqilojanidi; toplanojan həlk zor bir türküm adəm idi. **14** Ular kozojılıp Yerusalem xəhīridiki kurbangahları buzup yoktitip, isrikgahlarnimu elip qıkip, Kidron jilojisi oja apirip taxlidi. **15** Ular ikkinqi aynıng on tətinçi künü etüp ketix həytioja atalojan [közilərnii] soydi. Kahinlar bilən Lawiyalar buningoja ərap hijil bolup, əzlini [Hudaşa] mukəddəs boluxka paklap, kəydürmə kurbanlıklarni Pərvərdigarning əyigə elip kelixti. **16** Ular Hudaning adımı bolovan Musaşa qüxürülgən Təwrat ənanı oja asasən, bəlgilimə boyiqə eż orunlirioja kelip turuxti. Kahinlar Lawiyalarning kolidin ənni elip [kurbangahka] səpti. **17** Jamaət iqidə paklinip bolmiojanlar heli bolovaqka, Lawiyalar paklanmiojan barlık kixilərninə ornida etüp ketix həytioja beoqixlanojan közilərnii Pərvərdigar ola atax üçün soyuxka məs'ul idi. **18** Qünki Əfraim wə Manassəh, Issakar wə Zəbulundin kəlgən kəpinqisi, heli kəp bir türküm kixilər paklanmay turupla, Təwrat bəlgilimisigə hilap həlda etüp ketix həytioja atap soyulojan koza gəxlini yeyixkə kirixti; birak Həzəkiya ular həkkidə dua kılıp: — Kimki eż ata-bowisining Hudasi bolovan Pərvərdigarnı qin kənglidin izləx niyitigə kəlgən bolsa, gərqə ular mukəddəshani oja ait paklinix bəlgilimisigə muwapik pak kılınmismi, məhrİban Pərvərdigar ularni əpu kılqayı, dedi. **20** Pərvərdigar

Həzəkiyaning duası oja kulaq selip həlkni əpu kıldı. **21** Yerusalemda turuwtən Israillar petir nan həytini yəttə kün xundak huxallıq iqidə etküzdi; Lawiyalar bilən kahinlar hər künü Pərvərdigar ola atalojan mədhiyə sazları bilən Pərvərdigar ola həmdusana okuxti. **22** Həzəkiya Pərvərdigarning wəhiyilərini qüxəndürükə mahir Lawiyalar ola ilham berip turdi; həlk yəttə kün həyt kurbanlıklarını yedi; ular inaqlik kurbanlıklarını sunup, ata-bowlirining Hudasi bolovan Pərvərdigarnı mədhiyildi. **23** Barlıq jamaət yənə yəttə kün həyt etküzüx toçruluk məslihətləxip, yənə huxal-huramlıqka qəmgən hələdə yəttə kün həyt etküzdi. **24** Qünki Yəhūdanı padixahı Həzəkiya jamaətkə ming buğ wə yəttə ming koy hədiyə kıldı; əməldarlarımı jamaətkə ming buğ, on ming koy hədiyə kıldı. Nuroqun kahinlar əzlini [Hudaşa] atap paklıdi. **25** Pütktül Yəhūda jamaiti, kahinlar, Lawiyalar, Israildin qıkkən barlıq jamaət, jümlidin Israilde turuwtən musapirlar həmdə Yəhūdada turuwtən musapirlarning həmmisi alamət huxal boluxti. **26** Yerusalemni qayat zor huxallıq kəypiyat kaplıdı; qünki Israilearning padixahı Dawutning oğlu Sulaymannı zamanidin buyan, Yerusalemda mundak təntənə bolup bakmiojanidi. **27** Ahirida Lawiyalardın bolovan kahinlar ornidin kopup, həlkə bəht-bərikət tilidi; ularning sadası Hudaşa anglandı, duasi asmarlar oja, Uning mukəddəs turaloqusioja yətti.

31 Bu ixlarning həmmisi tūğigəndin keyin, bu yərdə hazır bolovan Israillarning həmmisi Yəhūdanı hərkəysi xəhərlirigə berip, u yərlərdiki «but tūwruk»lərni qekip, Axərah butlirini kesip taxliwətti; yənə Yəhūda wə Binyamin zemində, xundakla Əfraim wə Manassəh zemininə hərkəysi yərliridiki «yüükri jaylar» wə kurbangahları, həmmisini buzup yokatkuqə seküp taxlidi. Xuningdin keyin Israile həlkining hərkəyisini eż təwəlikigə, eż xəhərlirigə kaytip ketixti. **2** Həzəkiya kahinlar bilən Lawiyalarnı nəwət-guruppilar ola bəlüp, kahinlar bilən Lawiyalarning hərkəyisini əzligə has hiszmitigə bekitip, kəydürmə kurbanlıq wə inaqlik kurbanlıkları sunup, Pərvərdigar əyining höylilirida, ixik-dərvaziləri iqidə wəzipa etəp, Pərvərdigar ola təxəkkür-mədhiyə okuydiojan kıldı. **3** Padixah yənə eż melidin bir ülüxni elip kəydürmə kurbanlıklär üçün ixlitixkə buyrudi; bular Pərvərdigarning Təwrat ənanında pütülgini boyiqə ətigənlik wə kəqlik kəydürmə kurbanlıklär, xabat künü, yengi ay wə həyt-bayram künliridiki

keydürmə kurbanlıklar üçün ayrıldı. 4 Padixah, yənə kahinlar bilən Lawiyarning Pərvərdigarning Təwrat ənunini qing ijra kılıxi üçün, təkdim kılıxka tegixlik ülüxini ularoğa beringlər, dəp Yerusalemda turuxluk həlkə buyrudi. 5 Bu buyruk qıkırılıxi bilənlə, Israillar əsul-məhsulatlırinin dəsləpki elinoğan kismi axlıq, yengi xarab, [zəytun] meyi wə həsəllərni həmdə etizliktin qıkkən hərhil məhsulatlarning əsulliridin əkilixti, yənə hərhil nərsilirining ondin birini əxriqə türkümləp əkilixti. 6 Yəhūdaning hərkəysi xəhərlirdə turuwtən Israillar bilən Yəhūdalarmu əyə-kalılırinin ondin birini əxriqə wə Pərvərdigar Hudasiya ataloğan mukəddəs buyumlarning ondin birini əxriqə əkilip, dəwə-dəwə dəwiliwətti. 7 Üqinqi aydin baxlap dəwilinip, yəttinqi ayqa kəlgəndə tohtidi. 8 Həzəkiya əməldarlar bilən billa kelip, dəwə-dəwə bolən bu məhsulatlarnı kərüp Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyə okudi wə Uning həlkə bolən Israillar oja bəht-saadət tilidi. 9 Həzəkiya kahinlər bilən Lawiyardin bu dəwə-dəwə məhsulatlar toqrluluk sorividə, 10 Zadok jəmətidin bolən bax kahin Azariya uningoja jawap berip: — Həlk Pərvərdigarning əyigə hədiyə kəltürgili baxlıqandın buyan toyqudək yedük, yənə nuroqun exip kəldi. Qünki Pərvərdigar Əz həlkini bərikətləgən, xunga exip əkalənimü xunqə kəp, dedi. 11 Həzəkiya Pərvərdigarning əyidə ambarlarnı təyyarlaxnı buyruwidi, ular xundak kıldı. 12 Ular səmimiyy-sadaqətlik bilən hədiyələrni, ondin bir əxrə wə Hudaoja alahidə ataloğan nərsilərni ambarlar oja əkirdi. Lawiyardin bolən Kononiya bax ambarqı, inisi Ximəy muawin bax ambarqı boldi. 13 Kononiya wə inisi Ximəyning kol astida Yəhiyəl, Azariya, Nahat, Asahəl, Yərimot, Yozabad, Əliyəl, Yismakıya, Maḥat wə Binayalar nazarət kılıx hizmitigə məs'ul boldi; bularning həmmisini Həzəkiya padixah bilən Hudanıng əyining baxkuroqası Azariyanıñ kərsətmisi bilən ixləyitti. 14 Xərkayı dərwazining dərwaziwini Lawiy Yimnahıning oqlı Korə Hudaoja halis kılınoğan hədiyə-swojatlar oja məs'ul idi; u Pərvərdigaroja sunulogun wə «əng mukəddəs» bolən nərsilərni təksim kılattı. 15 Edən, Minyamin, Yəxua, Xemaya, Amariya wə Xekaniyalar uning kol astida bolup, ular kahinlarning hərkəysi xəhərlirdə, qong-kiqiklikigə karalmay, nəwət boyiqə ez kərindaxlirioja bularnı ülxəxtürüp berixkə təyinləndi; 16 Buningdin baxkə, ular nəsəbnamığa tizimlənən üq yaxtin yukarı ərkəklərdən, hər künə

nəwiti boyiqə Pərvərdigarning əyigə kirip, yükləngən wəzipisini orunlaydiojanlarning həmmisigimə təksim kılip berətti. 17 Ular nəsəbi tizimlənən jəmətləri boyiqə kahinlər ojumu həmdə yigirmə yaxtin axşan Lawiyalar oja nəwiti wə wəzipisiga əkarap təksim kılip berətti; 18 nəsəbnamidə «[Lawiy jamaiti]» [dəp], pütülginigə əkarap bularning barlıq kiqik balılırioja, hotunları wə oouş-kız pərzəntlirigimə təksim kılip berətti; qünki ular sadəqətlik bilən ezlərini Hudaşa atap paklinip, mukəddəs boluxka beoşixliojanidi. 19 Hərkəysi xəhərlərning ətraplıridə olturak laxkan, Hərunnigə əwlədləri bolən kahinlər oja bolsa, hərbər xəhərdə məhsus tizimlənən adəm կoyulojanidi; ular kahinlər iqidiki barlıq ərkəklərə wə xundakla nəsəbnamidə pütülgən barlıq Lawiyalar oja tegixlik üzülxirini berətti. 20 Həzəkiya pütün Yəhūda zeminidə xundak kıldı; u əz Hudasi bolən Pərvərdigar aldida yahxi, durus wə hək boləqanni kıldı. 21 Məyli Pərvərdigarning əyidiki hizmətlərgə ait ixta bolsun, məyli Təwrat ənunioja həm əmərlirigə əməl kılıx niyitidə Hudasını izdəxtə bolsun, u pütün ələbi bilən kıldı wə ronaqaptı.

32 Bu barlıq ixlərni wə sadəqətlik əməllərni bejirgəndin keyin, Asuriya padixahı Sənnaherib Yəhūda oja tajawuz kılip, korojanlık xəhərlirigə hujum kılip bəsüp kirip, ularni ixoş kılıx üçün ularni körxiwaldı. 2 Həzəkiya Sənnaheribning kəlgənlikini kərüp, uning Yerusalem oja hujum kılıx niyitining barlığını bilgəndə, 3 əməldarları wə batur əzimətləri bilən xəhər sırtidiki bulak-eriklərni tosuwetix toqrluluk məslihətləxti; ular uni kollidi. 4 Xuning bilən nuroqun kixılər yiqilip: «Nemə üçün Asuriya padixahlırioja mol su mənbəsinə təpiwelixioja қalduridikənmiz?» dəp barlıq bulak kəzələrini etiwətti wə u yurt otturisidin ekip etidiojan erikni tosuwətti. 5 Həzəkiya əzinə oqyrətləndürüp, buzulup kətkən sepillarnı yengibaxtin onglatti, üstigə karawulhanılları saldurdu, yənə bir taxkı sepiilmə yasattı həmdə Dawut xəhəridiki «Millo» kələşini mustəhkəmlidi; u yənə nuroqun əkoralyaraq wə ələkənlərni yasattı. 6 U həlkəning üstigə sərdarları təyinlidi andin ularni xəhər dərwazisidiki məydanoja, əz aldiqə yiqəndurup, ular oja ilhamriştət berip: 7 — İradənglarnı qing kılip batur bolunglar, Asuriya padixahının wə uningoja əgəxkən zor əxundın ərkəmlər yaki alaşzadə bolup kətməngər; qünki biz bilən birgə bolouqular ular

bilən birgə bolouqılardın kəptur. **8** Uning bilən birgə bolojını naħayiti bir insaniy ətlük bilək, halas; lekin biz bilən billə bolouqi bolsa bizgə mədətkar bolup, biz üçün jəng kılıquçı Hudayımız Pərvərdigar bardur! — dedi. Həlk Yəħudanıñ padixahı Həzəkiyanıñ səzligə ixinip tayandi. **9** Xuningdin keyin Asuriya padixahı Sənnaherib pütkül küq-köxuni bilən Laķix xəhırını muħasirigə aldı; xu qaqdə u hizmətkarlırını Yerusalemoja, Yəħudanıñ padixahı Həzəkiyaşa, xundakla Yerusalemda turuwatkan barlıq Yəħudalaroja əwətip, ularoja mundak, səzlərni yətküzüp: — **10** «Asuriya padixahı Sənnaherib: «Yerusalem muħasirə iqida turukluk, silər zadi nemigə tayinip uningda tehiqə turuwatisilər? **11** Həzəkiya silərgə: «Pərvərdigar Hudayımız bizni Asuriya padixahıning qanggilidin kutulduridu», dəp ixəndürüp, silərni aqlık wə ussuzluktin əlümğə tapxurmaqqi boluwatmamdu? **12** Xu Həzəkiya Pərvərdigarоja atalojan «yukarı jaylar»ni həm kurbangahları yok kiliwəttiq? Andin Yəħudadiki wə Yerusalemdikilərgə: — «Silə birlə kurbangah alındıa səjdə kılıslər wə xuning üstigila huxbuy yaķisilər» dəp əmr kılıjan əməsmidi? **13** Mening wə mening ata-bowilirimning barlıq əl həlkligə nemə kılıjanlığını bilməmsilər? Əl-yurtlarning ilah-butliri ez zeminini mening kolumnin kutkużuxka birər amal kılalıqanmu? **14** Mening ata-bowilirim üzül-kesil yoqatkan əxu əl-yurtlarning but-ilahlırinin qaysibiri ez həlkini mening kolumnin kutkużalıqan? Undakta silərning Hudayinglar silərni mening kolumnin kutkużalamti? **15** Silə əmdi Həzəkiyaşa aldanmanglar, silərni xundak kayıł kılıxiqa yol koymanglar yaki uningoja ixinipmu olturmanglar; qünki məyli kaysi əlning, kaysi padixahlıkning ilahı bolsun, həqkəysisi ez həlkini mening kolumnin yaki mening ata-bowilirimning kolidin həq kutkużup qıkalıdı; silərning Hudayinglar silərni mening qanggilimdin tehimu kutulduruwalalmaydu əməsmu? — dəydu» — dedi. **16** [Sənnaheribning] hizmətkarlıri dawamlıq yənə Pərvərdigar Hudani wə Uning hizmətkari Həzəkiyanı häkarətləydiqan gəplərnimü kıldı. **17** Andin Sənnaherib tehi hət yezip, Israilning Hudasi bolovan Pərvərdigarnı häkarətləp, zanglıq kılıp: «Huddi hərkəysi əl-yurtlarning ilahlıri ez həlkini mening qanggilimdin kutkużalmıqandək, Həzəkiyanıñ Hudasimu Uning həlkini mening qanggilimdin kutkużalmaydu» dedi. **18** Ular xəhərni

elix oqərizidə Yerusalem sepilidə turuwatkan həlkni körkütup, patiparakçılıkqa qəmdürüt üçün Yəħudiy tilida ünlük towlap turdi. **19** Ular Yerusalemning Hudasını huddi yər yüzidiki yat həlkərnинг insanning kolida yasalojan ilahlırioja ohxitip səzlidi. **20** Xuning tūpəylidin Həzəkiya padixahı wə Amozning ooqli Yəħaya pəyojəmbər dua kılıp asmanoja kərap nida kiliwidi, **21** Pərvərdigar bir Pərixta əwətti, u Asuriya padixahı köxunining ləxkargahıja kirip, pütkül batur jəngqilərni, əməldalar wə sərdarlarnı koymay kiriwətti. Xuning bilən Asuriya padixahı xərməndə bolup ez yurtioja kaytip kətti. Əzining buthanisoja kirən qeojida ez puxtidin bolovan oqulları uni kiliq bilən qepip əltürdi. **22** Ənə xu tərikidə, Pərvərdigar Həzəkiyanı wə Yerusalem aħalisini Asuriya padixahı Sənnaheribning wə baxka barlıq düxmənlərning qanggilidin kutkużup kəldi wə ularni hər tərəptə koqıldı. **23** Nuroğun kixilər hədiyələrni Pərvərdigarоja atax üçün Yerusalemoja əkəldi, xundakla nuroğun esil nərsilərni əkilip Yəħuda padixahı Həzəkiyaşa sundı; xuningdin etiwarən Həzəkiya barlıq əl-yurtlarning izzət-hərmitigə sazawər boldı. **24** Xu künlərdə Həzəkiya kesəl bolup sakratka qüxüp kəldi; u Pərvərdigarоja tilawat kəldi wə Pərvərdigar səz kılıp, uningoja bir möjizilik alamət kərsətti. **25** Lekin Həzəkiya əzığə kərsitilgən iltipatka muwapiq təxəkkür eytmidi; u kənglidə təkəbburlixip kətti. Xunga Hudanıñ oqəzipi uningoja wə xuningdək Yəħuda wə Yerusalemdikilərgə kozoqaldı. **26** Lekin Həzəkiya wə Yerusalemdikilər təkəbburlığının yenip əzlərini tewən tutup yürgəqkə, Pərvərdigarning oqəzipi Həzəkiyanıñ künləridə ularoja qüxmidi. **27** Həzəkiyanıñ dunyasi tolimu kəp, izzət-hərmiti kəwətla yüksərək idı; u əzığə altun, kümüx, gəhər-yakut, huxbuy dora-dərmək, kalkan wə hərhil kimmətlik buyumlarnı saklaydiqan həzinilərni saldurdu; **28** u yənə axılık, yengi xarab wə zəytun meyi saklaydiqan ambarlarnı, yənə hər türlik mallar wə padiliri üçün eçil-kotanlarnı saldurdu. **29** U əzığə xəhərlər bina kıldırdı wə nuroğun koykalilaroja igə boldı, qünki Huda uningoja oqayət kəp dəpinə-dunya ata kılıjanidi. **30** Həzəkiyadın ibarət bu kixi Giħon ekinining yukarı ekimidiki suni tosusup, suni toptooqra Dawut xəhīrinin künpetix təripigə ekip kelidiojan kılıjanidi. Həzəkiya barlıq kılıjan əməlliridə ronak taptı. **31** Həlbuki, Babil əmirlirinin əlqılıri keliq Həzəkiya bilən kərtüxüp, Yəħuda zeminida yüz bərgən bu möjizilik alamət

toqıruluk gəp soriojan qaoğda, uning kənglidə nemə barlığını məlum kılıxka siniməkqi, Huda uni yaloquz kıldurup, uningdin kətti. **32** Həzəkiyanıñ kalojan ixliri wə yahxi əməlliri bolsa, mana ular «Yəhuda wə Israil padixahlırinin tarıhnamısı»da, Amozning oqlı Yəxaya pəyəqəmbərning kərgən wəhiyylik hatırısında pütülgəndür. **33** Həzəkiya ata-bowiliri arisida uhlidi; ular uni Dawut əwladlıri kəbristanlıki egizlikidə dəpnə kıldı; u elgən qaoğda barlıq Yəhuda həlkə bilən Yerusalem dikilər uningoja hərmət bildürdi. Uning ornioja oqlı Manassəh padixah boldi.

33 Manassəh padixah bolqanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemda əllik bəx yil səltənət kıldı. **2** U Pərvərdigar Israillarning aldidin həydəp qıkırıwtəkən yat əlliklərning yirginqlik adətlirigə ohxax ixlər bilən Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqannı kıldı. **3** U atisi Həzəkiya qekip taxliojan «yükiri jaylar»ni kaytidin yasattı; u Baallaroja atap kurbangahıları saldurup, axərah məbudlarnı yasidi; u asmandığı nuroqunliojan ay-yultuzlaroja bax urdi wə ularning küllükinqə kirdi. **4** U Pərvərdigarning əyidimu kurbangahıları yasattı. Xu ibadəthana toqıruluk Pərvərdigar: «Yerusalemda Mening namim mənggü əkalidu» degənidi. **5** U Pərvərdigarning əyining ikki həylisida «asmanning қoxunu»ja kurbangahıları atap yasattı. **6** U Bən-Hinnomning jilojsida ez balılırini ottin etküzdi; jadugərqlik, palqılık wə dəmidiqılık ixlətti, əzığa jinkəxlər bilən əpsunqıları bekitti; u Pərvərdigarning nəziridə san-sanakşız rəzillikni kılıp Uning oqəzipini қozojıdı. **7** U yasatkan oyma məbudni Hudanıgə əyigə tiklidi. Xu ey toqıruluk Pərvərdigar Dawutka wə uning oqlı Sulaymanoja: — «Bu əydə, xundakla Israilning həmma kəbililirining zeminliri arisidin Mən talliojan Yerusalemda Əz namimni əbədgıqə kıldurımən; **8** Əgər Israil pəkət Mən Musuning wasitisi bilən ularoja tapiliojan barlıq əmrlərgə, yəni barlıq əkanun, bəlgilimilər wə həkümərlərgə muwəpiq əməl kılıxka kəngül koysila, Mən ularning putlınızı ata-bowilirioqa bəkitkən bu zemindin kaytidin neri kılmaymən» — degənidi. **9** Lekin Manassəh Yəhudalarını wə Yerusalem dikilərnı xundak azdurdiki, ular Pərvərdigar Israillarning aldidin əhalik kılıqan yat əlliklərning kılıqinidinmu axurup rəzillik kılatti. **10** Pərvərdigar Manassəh wə uning həlkigə aqahlandurup səzligən bolsimu, lekin ular kulak salmadi. **11** Xu səwəbtin Pərvərdigar Asuriyə padixahınınıñ қoxunidiki sərdarlarnı ularning üstigə

hujumoja saldurdı. Ular Manassəhni ilmək bilən elip, mis zənjir bilən baqlap Babiloja əkəldi. **12** Manassəh muxundak azabka qüvkəndə Hudasi Pərvərdigar ola yalwurup, ata-bowilirining Hudasi aldida əzini bək təwən tuttu. **13** U dua kiliwidə, [Pərvərdigar] uning duasiqə կulak selip, tilikini kobul kılıp, uni Yerusalem oja kayturup, padixahlıkinqə kaytidin igə kıldı. Manassəh xu qaoğda Pərvərdigarningla Huda iğənlikini bilip yattı. **14** Bu ixlardın keyin Manassəh, «Dawut xəhiri»ning sırtıqə, jiloja otturisidiki Gihonning künpetix təripidin taki Belik dərvazisi aqzıqıqə, Ofəlni qəridəp sepil yasattı wə uni nahayıti egiz kıldı; Yəhudanıgə hərkəysi koroqanlıq xəhərliridə қoxun sərdarlarını təyinlidi. **15** U yənə Pərvərdigar əyidin yat əlliklərning məbudlari bilən [əzi koyojan] butni, ezi Pərvərdigar əyining teoji bilən Yerusalemda yasatkuqojan barlıq kurbangahıları eliwetip, xəhər sırtıqə taxlatkuqizwətti. **16** [Manassəh] Pərvərdigar kurbangahını yengibaxtin tiklitip, kurbangahı inaklıq kurbanlıq bilən təxəkkür kurbanlıklarını sundı wə Yəhudalaroja Israilning Hudasi Pərvərdigarning hizmitigə kirixni buyrudi. **17** Xundaklımu, həlk kurbanlıqını yənilə «yükiri jaylar»da etküzətti; lekin ularning kurbanlıqları ezlirining Hudasi Pərvərdigar ola sunulatti. **18** Manassəhning kalojan ixliri, jümlidin uning Hudasiqə kılıqan duasi wə aldin kərgüqilərning Israilning Hudasi Pərvərdigarning namida uningoja eytən gəpləri bolsa, mana ular «Israilning padixahlırinin hatırılırı» degən kitabta pütülgəndür. **19** Uning duası, Hudanıgə uning tiləklərini kəndak ijabət kılıqanlıq, uning əzini təwən kılıxidin ilgiri kılıqan barlıq gunahı wə wapasızlıq, xundakla uning kəyərdə «yükiri jaylar» salduroqanlıq, Axərah məbudlari həm oyma məbudlarnı tikligənlikli bolsa, mana həmmisi «Aldin kərgüqilərning hatırılıridə» pütülgəndür. **20** Manassəh, ata-bowiliri arisida uhlidi; kixilər uni ez ordisoja dəpnə kıldı; oqlı Amon ornioja padixah boldi. **21** Amon təhtə qıçqan qeojda yigirmə ikki yaxta idi; u Yerusalemda ikki yil səltənət kıldı. **22** U atisi Manassəh kılıqinidək Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqannı kıldı. U atisi Manassəh yasatkan barlıq oyma məbudlaroja kurbanlıq sundı wə ularning küllükinqə kirdi. **23** U əzini Pərvərdigar aldida atisi Manassəh, əzini təwən tutkandək təwən tutmadi; bu Amonning bolsa gunah-ķabılıqları baroqanseri exip bardı. **24** Keyin uning hizmətkarlısı uni kəstləp ez ordisida

əltürüwətti. **25** Lekin Yəhūda zeminidikilər Amon padixahıñı kəstligenləرنing həmmisini əltürdi; andin yurt həlkı uning ornida oqlı Yosiyani padixahı qıldı.

34 Yosiya padixahı bolqanda səkkiz yaxta bolup,

Yerusalemda ottuz bir yil səltənatı qıldı. **2** U Pərvərdigarning nəziridə durus bolqannı kılıp, hər ixta atisi Dawutning yollırıda yürüp, nə ongoşa nə soloşa qətnəp kətmidi. **3** Uning səltənitining səkkizinqi yili, u tehi güdək qeoqidila, atisi Dawutning Hudasını izləxkə baxlıdı; səltənitining on ikkinqi yilioqa kəlgəndə Yəhūda bilən Yerusalemıdiki «yükiri jaylar», axərah məbudliri, oyma butlar wə ķuyma butlarnı yoğitip, zeminni pakizlaxka kirixti. **4** Həlk uning kəz alındıla «Baallar»ning kurbangahlırını qekip taxlıdı; u kurbangahlırning üstigə egiz kılıp orunlaxturulmuşan «kün tüvrükli»larnı kesip taxlıdı; u yənə Axərah məbudliri, oyma-ķuyma butlarnı qekip, uning topisini bu məbudlarqa kurbanlıq sunoqanlarning kəbrilirigə qeqiwətti. **5** [But] kahinlirining ustihanlarını kurbangahlırining üstidə kəydürüwətti; xundak kılıp, u Yəhūda bilən Yerusalemı pakızlıdı. **6** U Manassəh, Əfraim, Ximeon hətta Naftalıqıçə ularning hərkəysi xəhərliridə wə ətrapidiki harabilərdə xundak qıldı; **7** U kurbangahlırını qekip, axərah məbudliri wə oyma butlarnı kokum-talkan kiliwətti, pütün Israildiki «kün tüvrükli»ning həmmisini kesip taxlap, Yerusalemıja kaytti. **8** Uning səltənitining on səkkizinqi yili Yəhūda zeminini wə mukəddəshanını pakizlap bolqandanın keyin, Azaliyaning oqlı Xafan, xəhər baxlıkı Maaseyah wə Yoahazning oqlı təzkiriqi Yoahni Hudasi bolqan Pərvərdigarning eyini onglaxka əwətti. **9** Xuning bilən ular bax kahin Hılkiyaning aldiqa kelip, uningoqa Pərvərdigarning eyigə beoqxılap əkəlgən pulni tapxurdu. Bu pulni əslidə dərwaziwən Lawıylar Manassəh, Əfraim wə Israilning kəldisidin, xuningdək Yəhūda wə Binyamin zeminidikilər wə Yerusalemidikilərdin yioşkanidi. **10** Ular Pərvərdigarning eyini ongxayıqanı ixlarnı nazarət kıləquqi ixqılarqa tapxurup bərdi. Bular həm pulni Pərvərdigarning eyini ongxax wə mustəhkəmləxkə ixligüqilərgə bərdi; **11** ular bolsa pulni Yəhūda padixahıñı harabiləxtürgən eyimərətlərgə lazımlıq kesip-oyuloqan taxlarnı wə tüvrük-limlarqa yaqqaq setiwalixkə yaqqaqqılar bilən tamqılarqa tapxurup bərdi. **12** Bu adəmlər sadakətlik bilən ixliyi. Ularnı baxkuriadiojan, nazarətkə mə'sul

Lawiy Mərarining əwladlıridin Jahat bilən Obadiya, Koħatning əwladlıridin Zəkəriya bilən Məxullam bar idi; bu Lawiyarning həmmisi hərhil sazlarojumu mahir idi; **13** ular yənə hammallar wə hərhil ixlar üstidiki nazarətqılerni baxkuratti; Lawiylardın pütükqılormu, əməldarlarımı, dərwaziwənlərmə bar idi. **14** Ular Pərvərdigar eyigə beoqxılap əkəlgən pullarnı elip qıkıcıqan qaçda, Hılkiya kahin Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən bərgən Təwrat ķanunu kitabını tepiwaldı. **15** Hılkiya katip Xafanoja: — Mən Pərvərdigarning əyidə Təwrat-ķanunu kitabını tepiwaldım, dedi. Xuni eytip, Hılkiya kitabnı Xafanoja bərdi. **16** Xafan uni padixahıning yenioqa apardı wə uningoja: «Hizmətkarlıri tapxurulmuşan ixlarnı bolsa, həmmisini ada kiliwatidu. **17** Ular Pərvərdigar eyigə [beoqxılanıqan] pullarnı teküp, uni nazarətqılər wə ixqılarning kolioqa tapxurup bərdi» dəp məlumat bərdi. **18** Xafan katip yənə padixahı: — Hılkiya kahin yənə manga bir oram kitab bərdi dəp uni padixahı aldida okudu. **19** Wə xundak boldiki, padixah Təwrat ķanunidiki səzlərni anglap, ez kiyimlirini yirtti. **20** Padixah Hılkiya bilən Xafanning oqlı Ahikamoja, Mikahıning oqlı Abdon bilən Xafan katipka wə padixahıning hizmətkarı Asayaqa buyrup: — **21** Berip mən üçün wə Israilde həm Yəhūdada kəldurulmuşan həlk üçün bu tepiyojan kitabning səzləri tooprısında Pərvərdigardin yol soranglar. Qünkü ata-bowilirimiz bu kitabta barlıq pütülgənlərgə əməl kılmayı, Pərvərdigarning səzini tutmiojanlılığı tüpəylidin, Pərvərdigarning bizgə teküldiqan oqəzipi intayın dəhəxətlik boldı, dedi. **22** Xuning bilən Hılkiya wə padixah təyinligən kixılər ayal pəyəqəmbər Huldahning kəxiqə bardi; Huldah Hasrahıning nəvrısı, Tokiħatning oqlı kiyim-keqək begi Xallumning ayali idi; u ezi Yerusalem xəhīrining ikkinqi məhəllisidə olturnattı. Ular uning bilən bu ixlar toopruluk səzləxti. **23** U ularoja mundak dedi: — Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — «Silərnı əwətkən kixığə mundak dənglər: — **24** Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana Mən Yəhūdanıñ padixahı aldida okulojan bu kitabtiki barlıq lənətlərni əməlgə axurup, bu jayqa wə bu yərdə turoqılarqa balayı'apət qüxürimən. **25** Qünkü ular Meni taxlap, baxka ilahılarqa huxbuy yekip, kollirining həmmə ixliri bilən Mening aqqikimni kəltürdü. Uning üçün Mening kəhrim bu yərgə teküldü, eqrürülməydi. **26** Lekin silərni Pərvərdigardin yol soriojılı əwətkən Yəhūdanıñ

padixaḥiɔja bolsa, mundak dənglər: — Sən angliojan sözər tooqrisida Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — 27 Qünki kənglüng yumxaq bolup, Hudanıng muxu jay wə uningda turoquqlarını əyibləp eytən səzlərini angliojiningda, Uning aldida əzüngni təwən kilding, xuningdək əzüngni xundak təwən kılıojiningda, kiyimliringni yirtip, Mening aldimda yioqlioning üçün, Mənəmdu duayingni anglidim, dəydu Pərvərdigar. 28 Mana, seni ata-bowiliring bilən yiojılıxka, eż kəbrənggə aman-hatırjəmlik iqidə berixka nesip kılımən; sening kəzliring Mən bu jay üstigə qüxtüridiょjan barlıq küləptərləri kərməydu». Ular yenip berip, bu həwərni padixaḥka yatküzd. 29 Padixaḥ adəm əwətip, Yəhūda bilən Yerusalemning həmmə aksakallırını qakırtıp kəldi. 30 Padixaḥ Pərvərdigarning əyigə qıktı; barlıq, Yəhūdadiki ər kixilər wə Yerusalemda turuwatkanlarning həmmisi, kahinlər bilən Lawiylar, xundakla barlıq həlk, əng kiqikidin tartip qongiojıqə həmmisi uning bilən billə qıktı. Andin Pərvərdigarning əyidə tepilojan əhdə kitabimini həmmə səzlrini ularqa okup bərdi. 31 Padixaḥ eż ornida turup Pərvərdigarning aldida: — Pərvərdigaroja əgixip pütük kəlbim wə pütükil jenim bilən Uning əmrlerini, həküm-guwaḥlıkları wə bəlgilimilirini tutup, uxbu kitabta pütülgən əhdigə əməl kılımən dəp əzinə əhdigə baqlıdı. 32 Xuning bilən həlkning həmmisimə əhdə aldida turup uningoja əzinə baqlıdı. U yənə Yerusalemda turuwatkanlarning həmmisini wə Binyamindiki həlkənim bu əhdə aldida turoquzup uningoja əzinə baqlıtti. Xuning bilən Yerusalemda turuwatkanlar Hudanıng, yəni ata-bowilirining Hudasining əhdisi boyiqə ix kılıdiojan boldi. 33 Yosiya Israillarоja karaxlık yurtlardın barlıq yirginqliq nərsilərni qıkırıp taxlap, Israilda turuwatkanlarning həmmisini Pərvərdigar Hudasining hizmitigə kiridiょjan kıldı. [Yosyanıng] barlıq künliridə həlk ata-bowilirining Hudasi bolojan Pərvərdigaroja əgixixin həq yanmidi.

35 Yosiya Pərvərdigarnı seojinip etüp ketix həytini Yerusalemda etküzməkqi boldi; birinqi aynıng on tətinqi künü ular etüp ketix həytioja atalojan қozılarnı soydi. 2 Padixaḥ kahinlarning wəzipilirini bəlgiliyi, ularnı Pərvərdigarning əyidiki hizmətni kılıxka riqəbatlındırdı. 3 U yənə pütükil Israıl həlkigə əzlirini Pərvərdigaroja atap pak-mukəddəs boluxka təlim bərgiliqi Lawiylarоja: — Silər mukəddəs əhdə sandukjini Israıl padixaḥı Dawutning oqlı

Sulayman saldurojan əygə əkirip orunlaxturunglar; əmdi uni mürənglərdə kətürüp yürüx wəzipisi kalmidi. Əmdi silər Hudayinglar Pərvərdigarning hizmitidə, xundakla Uning həlkı Israilning hizmitidə bolunglar. 4 Xuning üçün jəmitinglar wə nəwət-guruppanglar boyiqə, Israilning padixaḥı Dawutning yazojını wə uning oqlı Sulaymannıng yazojinoja asasən, əzünglarnı obdan təyyarlanglar. 5 Silər eż ata jəmətliringlarning nəwət-guruppa tərtipi boyiqə kərindaxliringlardin ibarət xu addiy həlk-pukralar jəmət-jəmətlirigə wəkil bolup, mukəddəsgahta turisilər; hərbir guruppidə Lawiy jəmətidin birnəqqə adəm bolsun. 6 Silər etüp ketix həytioja atalojan қozılarnı soyusılər, əzünglarnı paklanglar, [Israildiki] kərindaxliringlər üçün, yəni ularning Pərvərdigar Musanıng wastisi bilən tapiliojan səz-kalamioqa bekinixi üçün, həmmə ixni təyyar kilinglar, dedi. 7 Yosiya xu yərdə hazır bolojan barlıq həlk-pukralarning etüp ketix həytioja atiojan kurbanlıqı bolsun dəp, jəmiy ottuz ming қoza wə oqlak, wə yənə üç ming buka hədiyə kıldı; bu mallarning həmmisi padixaḥıning melidin qıkırilojanı. 8 Uning əməldarlırimu eż ihtiyarlıkı bilən həlkə wə kahinlər bilən Lawiylarоja kurbanlıq meli «kötürmə hədiyə» kıldı; Pərvərdigarning əyini baxkuroquqlardın Hılkıya, Zəkəriya wə Yəhīyəlmu ikki ming altə yüz қoza-əeqə bilən üç yüz bukını kahinlərə etüp ketix həytioja atap kurbanlıq kılıx üçün hədiyə kılıp tapxurdi. 9 Lawiylarning yolbaxqılıri bolojan Konaniya wə uning kərindaxliridin Xemaya bilən Nətanəl, xundakla Həxabiya, Jəiyəl wə Yozabadmu bəx ming қoza bilən bəx yüz bukını Lawiylarning həytə atap kurbanlıq kılıxioja «kötürmə hədiyə» kıldı. 10 Xundak kılıp, etilidiojan wəzipilər orunlaxturup bolunoğandan keyin, padixaḥıning tapiliojını boyiqə, kahinlər eż ornida turdi, Lawiylarmu əzlirinən nəwət-guruppa tərtipi boyiqə turuxti. 11 Lawiylar etüp ketix həytioja atalojan қozılarnı boozuzlidi; kahinlər ularning қolidin қannı elip kurbangahka səpti wə xuning bilən bir wakıttı Lawiylar kurbanlıq malning terisini soydi. 12 Kəydürmə kurbanlıqka sunulidiojan mallarnı bolsa, ular həlk-pukralarоja wəkil bolojan jəmətlər boyiqə həlkə belüp berip, ularnı Musanıng kitabida yeziləjinoja muwapik, Pərvərdigaroja sunuxka təyyarlıdı. Sunulidiojan bukılarnımı xundak kıldı. 13 Andin bəlgilimə boyiqə ular etüp ketix həytioja atalojan қoza-əeqkilərni

otka қақлаپ kawap қildi; baxka қurbanlıklardin қalojan, yəni Hudaşa atalojan қisimlarnı kazanda, dangkanda yaki dasta pixurup tezdir halk-pukralarоja üləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin ezlirigə wə kahinlar oja қurbanlıklardin təyyarlıdı, qünki kahinlar, yəni Həruning əwlədliri kəq kirgūqə kəydürmə қurbanlıq kılıx wə maylarnı kəydürük bilən aldirax bolup kətkənidı; xunga Lawiyalar ezlirigə wə kahinlar bolovan Həruning əwlədliriojumu қurbanlıklardin [gəx] təyyarlap koyuxti. **15** Nawa-nəoqmıqılər, yəni Asafning əwlədliri Dawut, Asaf, Həman wə [Dawut] padixahıning aldin kərgüqisi Yədutunning tapxurukı boyiqə eż orunlırda turuxti; dərwaziwənlər hərkəyəsi eż dərvazisi aldida turdi; ularning ix ornidin ajrixining hajiti bolmidi, qünki ularning kərindaxlıri bolovan Lawiyalar қurbanlıklardin təyyarlap koyattı. **16** Xundak kılıp, xu bir kün iqidə Yosiya padixahıning tapxurukı boyiqə, etüp ketix heyti etküzüllüp, Pərvərdigarning қurbangahıqə kəydürmə қurbanlıklär sunuluxi bilən Pərvərdigarоja beşixlap etküzülgən ibadət toluk orunlandı. **17** Xu qaođa hazır bolovan İsaillar etüp ketix həytini etküzülp boləşəndən keyin, yəttə kün petir nan həytini etküzdü. **18** Samuil pəyoğəmbərning zamanidin buyan Israilde etüp ketix həytı mundak etküzüllüp bakmiojanidi; Israel padixahlırinin həqkəyisimə Yosiya, kahinlar, Lawiyalar wə xu yərdə hazır bolovan Yəhəudalar bilən İsaillar wə Yerusalemda turuwatkanlar etküzülgəndək mundak etüp ketix həytı etküzülp bakmiojanidi. **19** Bu kətimkə etüp ketix həytı Yosyaning səltənətinin on səkkizinqi yili etküzüldi. **20** Yosiya [mukəddəs] əynigə həmmə ixini muxundak, tərtipkə selip boləşəndən keyin, Misir padixahı Nəko Əfrət dəryasining boyidiki Karkemix xəhəridə uruxka qıktı, Yosya uning aldinı toşkılı qıktı. **21** Nəko Yosyaning aldioja alqılerni əwətip uningoja: «I Yəhəuda padixahı, ezlirining menin bilən nemə karlıri bar? Bugün mən sili bilən uruxkılı əməs, bəlkı menin bilən urux kiliwatqan jəmət bilən uruxkılı qıqqanmən; yənə kılıp, Huda meni tez hujum kıl, dedi; Hudanıng silini һalak kiliwətməslikı üçün, Uning ixioja kaxila kilmisila, qünki U menin bilən billidur» dedi. **22** Lekin Yosiya uning bilən kərxilixintin yanımı, əksiqə ezinə nikablap uningoja jəng kılıqlı qıktı; u Hudanıng Nəkoning wastisi bilən eytən gepigə kulaç salmay, Məgiddo tüzlənglikigə kəlip Nəko bilən tutuxti. **23** Okyaqlar Yosiya padixahka ok etip uningoja [təgküzdil]; padixah hizmətkarlıriqə: — Mən

eçir yarılandım, meni elip ketinqlər, dedi. **24** Uning hizmətkarlıri uni jəng hərwisidin yələp qüfürüp, uning ikkinqi jəng hərwisioja yatqızup Yerusalemə qəliyiha etip mengiwidi, u xu yərdə eldi. U ata-bowlirininq kəbristanlıkioja dəpnə kılındı; barlik, Yəhəuda wə Yerusaleməkilər Yosiyaoja təziyə tutuxti. **25** Yərimiya [pəyoğəmbər] Yosiya üçün mərsiyə okudu; nəoqmənawaqi ər-ayallarning həmmisi təki bügüngiçə Yosiyani təripləp mərsiya okup kalməktə; u ix Israilde bəlgilimigə aylandı. Mana bular «mərsiyələr» deyən kitabka pütülgandur. **26** Yosyaning қalojan ixliri, uning Pərvərdigarning Təwrat kitabida yeziloqlanlırioja əgəxkən yahxi əməlliri, **27** қiloqlanlıri baxtin-ahiriojqə həmmisi «Yəhəuda wə Israel padixahlırinin Tarih-Təzkiriliri» deyən kitabta pütülgəndur.

36 [Yəhəuda] zeminidiki həlk Yosyaning ooğlu

Yəhoahəzni tallap, Yerusalemda atisining orniqə padixah kılıp tikli. **2** Yəhoahəz təhtkə qıqqan qeojida yigirmə üç yaxta idi; u Yerusalemda üç ay səltənət kıldı. **3** Misir padixahı uni Yerusalemda padixahlıktın bikar kıldı wə Yəhəuda zeminiqə bir yüz talant kümüx, bir talant altun jərimana koydi. **4** Andin Misir padixahı Yəhoahəzning orniqə uning inisi Eliakimni Yəhəuda bilən Yerusalem üstigə padixah kılıp, uning isminə Yəhoakimoja eżgərtti; andin Nəko inisi Yəhoahəzni Misiroja elip kətti. **5** Yəhoakim təhtkə qıqqan qeojida yigirmə bəx yaxta bolup, u Yerusalemda on bir yıl səltənət kıldı; u Pərvərdigar Hudasining nəziridə rəzil boləqlənni kıldı. **6** Babil padixahı Nebokadnəsar uningoja hujum kılıqlı qıkip, uni mis zənjir bilən baqlap Babilə qəliyiha etip kətti. **7** Nebukadnəsar yənə Pərvərdigar əyidiki bir kisim əswab-buyumlarnı Babilə apirip, əzinin Babildiki buthanisoja koydi. **8** Yəhoakimning қalojan ixliri, uning yirginqlik ixliri, uningdiki əyiblər bolsa mana, «Israel wə Yəhəuda padixahlırinin tarih-təzkiriliri» deyən kitabta pütülgəndur. Uning ooğlu Yəhoakin uning orniqə padixah boldı. **9** Yəhoakin təhtkə qıqqan qeojida on səkkiz yaxta bolup, u Yerusalemda üç ay on kün səltənət kıldı; u Pərvərdigarning nəziridə rəzil boləqlənni kıldı. **10** Yengi yıl etkəndə, Nebokadnəsar adəm əwətip Yəhoakimini Pərvərdigar əyidiki esil buyumlar bilən birlikdə Babilə qəkəldürüp, Yəhoakimning taqisi Zədakiyani Yəhəuda wə Yerusalem üstigə padixah kılıp tikli. **11** Zədəkiya təhtkə qıqqan qeojida yigirmə bir yaxta bolup, Yerusalemda on bir yıl səltənət kıldı; **12** u Pərvərdigarning nəziridə

rəzil boloqanni kıldı; Yərəmiya pəyəqəmbər uningoja Pərwərdigarning səzlərini yətküzgən bolsimu, u Yərəmiyaning aldida əzini təwən kilmidi; **13** u əzini Hudanıng namida [bekinix] kəsimini iqtüzgən Nebokadnəsardin yüz əridi; boynını qattık kılıp, Israilning Hudası Pərwərdigar oja towa kılıp yenixkə kənglini jahıl kıldı. **14** Uning üstigə, kahinlarning barlıq baxlırı bilən həlkning həmmisi yat əlliklərning həmmə virginqlik ixlirini dorap, asiyliklirini axurdi; ular Pərwərdigar Yerusalemdə Əzigə atap mukəddəs kılıqan eyni buloqiwətti. **15** Ularning ata-bowilirining Hudası boloqan Pərwərdigar Əz həlkigə wə turaloqusioja iqini aqritkaqqa, tang səhərdə ornidin turup əlqilirini əwətip ularni izqıl agaḥlandurup turdi. **16** Bırak ular Hudanıng əlqilirini mazak kılıp, səzkalamılırini mənsitməytti, pəyəqəmbərlirini zanglık, kılatti; ahir berip Pərwərdigarning kəhri ərləp, kütküzəjili bolmaydiqan dərijidə həlkining üstigə qüxti. **17** Pərwərdigar xuning bilən kaldıylərning padixaḥını ularoja hujumoja seliwidı, padixaḥ ularning mukəddəs eyidə yaxlırini kiliqlidi; kiz-yigitlər, kərilar, bexi akarəjanlaroja həq iq aqritip olturmay, həmmmini əltürüwətti; [Huda] bularning həmmisini [Kaldıya] padixaḥining koliqə tapxurdi. **18** Kaldıyə padixaḥı Hudanıng eyidiki qong-kıqık deməy, barlıq қaqa-buyumlarnı, xundakla Pərwərdigar eyidiki həzinilərni, xuningdək padixaḥning wə əməldarlırinin həzinilirini koymay, Babiloja elip kətti. **19** Kaldıylər Hudanıng əyini keydtürüwətti, Yerusalemning sepilini qekiqiwti, xəhərdiki həmmə orda-korojanlaroja ot koyp keydürüp, Yerusalemdiki barlıq kimmətlik қaqa-buyumlarnı qekip kukum-talcan kıldı. **20** Kiliqtın aman kaloqanlarning həmmisini [Kaldıya padixaḥı] Babiloja tutkun kılıp əkətti; ular taki Pars padixaḥlıqının səltənitikiqə Babil padixaḥı wə əwlədlirining küllükida bolup turdi. **21** Bularning həmmisi Pərwərdigarning Yərəmiyaning wastisi bilən [aldın] eytikan [agah] səzi ixkə axurulux üqün boldi. Xuning bilən zemin əziga tegixlik xabat künlirigə tuyəssər boldi; qünki zemin yətmix yil toxkuqə harabilitkə turup «xabat tutup» dəm elip rahətləndi.

Əzra

1 Pars padixağı Körəxnin birinqi yili, Pərvərdigarning Yərəmīyaning aqzi arkılık eytən səzi əməlgə axurulup, Pərvərdigarning Pars padixağı Körəxnin rohını közəjixi bilən pütün padixaqliki təwəsidiə u mundak bir jakarnamə qıçırdı, xundakla uni yazma kılıp püküp: — **2** «Pars padixağı Körəx mundak dəydu: — Asmanlarning Hudasi Pərvərdigar yər yüzidiki barlıq padixaqliklarınig iğidarıqlılığını manga bərdi; u xundakla meni Yəhuda zeminiçə jaylaxkan Yerusalemda Əzığə bir ey selixkə buyrudi. **3** Xuning üçün aranglarda Hudanıng həlkə bolqanlardın hərkəysingləroja bolsa, uning Hudasi [Pərvərdigar] uning bilən billə bolqay, u Yəhuda zeminidiki Yerusaleməqə qıksun, Israilning Hudasi Pərvərdigarning əyini salsun! U bolsa Hudadur, makani Yerusalemididur! **4** [Sürgünlükə] ələşən həlkə kəyərlərdə makanlaxkan bolsa, [u Yerusaleməqə qıksun]; xu yərdiki adəmlər ularoja altun, kümüx, mal-mülük, qarpaylarnı təminləp yardım bərsun wə xuningdək Yerusalemda jaylaxkan Hudanıng xu əyi üçün halis hədiyələrnəi təkdim kilsun» — dedi. **5** Xuning bilən Yəhuda wə Binyamindiki əbilə baxlıkları, kahinlər, Lawiyalar, xundakla Huda təripidin rohı əzələşən barlıq həlkə orunlıridin kopup Yerusalemidiki Pərvərdigarning əyini [yengiwaxtin] selixkə berixkə təyyarlandı. **6** Ətraptiki kixilərning həmmisi kümüx qaqa-kuqa, altun, mal-mülük, qarpaylar wə kimmət bahalık buyumlar bilən ularni kollap ķuwatlıdı, buningdin baxka sunulidiojan hərhil ihtiyyarı hədiyə-ķurbanlıq süpitidə hərhil sowoqatlarnı təkdim kıldı. **7** Padixağı Körəx Pərvərdigarning əyidiki qaqa-ķuqılınimı, yəni ilgiri Nebokadnəsar Yerusalemın əkiliplərə əz ilahinening buthanisoja koyup koyqan qaqa-ķuqılarnımı elip qıktı. **8** Pars padixağı Körəx həzinə begi Mitrədatni buyrup bu qaqa-ķuqılarnı aldurup qıktı; Mitrədat xularni Yəhudanıng əmiri Xəxbazar oja sanı boyiqə sanap tapxurup bərdi. **9** Qaqa-ķuqılarning sanı mundak: — altun das ottuz, kümüx das ming, piqak yigirmə tokkuz, **10** altun piyalə ottuz, bir-biriga ohxax bolqan kümüx piyalə tət yüz on; baxka qaqa-ķuqıllar bir ming. **11** Barlıq altun-kümüx qaqa-kuqa, bəx ming tət yüz. Sürgün kılinojan həlkə Babildin Yerusaleməqə elip kelingən qəođa, Xəxbazar bu qaqa-ķuqılarning həmmisini elip kəlgənidi.

2 Təwəndikilər Nebokadnəsar təripidin Babiləqə sürgün kılinojan [Yəhədiyə] əlkisidikilərdin, ularning əwlədləri kəytip kelip, Yerusalem wə Yəhədiyəgə qıkip, hərbəri əz xəhərlirigə kətkənlər: — **2** — ular Zərubbabəl, Yəxua, Nəhəmiya, Seraya, Rəilaya, Mordikay, Bilxan, Mispar, Bigway, Rəhəm wə Baanaħlar bilən billə kəytip kəldi. Əmdi Israil həlkining iqidiki ərkəklərning sanı təwəndikiqə: — **3** Paroxning əwlədləri ikki ming bir yüz yətmix ikki kixi; **4** Xəfatiyaning əwlədləri üç yüz yətmix ikki kixi; **5** Arahnıng əwlədləri yəttə yüz yətmix bəx kixi; **6** Pahat-Moabning əwlədləri, yəni Yəxua bilən Yoabning əwlədləri ikki ming sekkiz yüz on ikki kixi; **7** Elamning əwlədləri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **8** Zattuning əwlədləri tokkuz yüz kırık bəx kixi; **9** Zakkayning əwlədləri yəttə yüz atmix kixi; **10** Banining əwlədləri altə yüz kırık ikki kixi; **11** Bibayning əwlədləri altə yüz yigirmə üç kixi; **12** Azgadning əwlədləri bir ming ikki yüz yigirmə ikki kixi; **13** Adonikamning əwlədləri altə yüz atmix altə kixi; **14** Bigwayning əwlədləri ikki ming əllik altə kixi; **15** Adinning əwlədləri tət yüz əllik tət kixi; **16** Həzəkəiyaning jəmatidin bolqan Aterning əwlədləri tokşan səkkiz kixi; **17** Bizayning əwlədləri üç yüz yigirmə üç kixi; **18** Yorahning əwlədləri bir yüz on ikki kixi; **19** Həxumning əwlədləri ikki yüz yigirma üç kixi; **20** Gibbarning əwlədləri tokşan bəx kixi; **21** Bəyt-Ləhəmliklər bir yüz yigirmə üç kixi; **22** Nitofaliklər əllik altə kixi; **23** Anatotluklar bir yüz yigirmə səkkiz kixi; **24** Azmawətliklər kırık ikki kixi; **25** Kiriat-Arimliklər, Kəfirahlıklar wə Bəerotluklar bolup jəmiy yəttə yüz kırık üç kixi; **26** Ramahlıklar bilən Gebaliklər jəmiy altə yüz yigirma bir kixi; **27** Mikmaxliklər bir yüz yigirmə ikki kixi; **28** Bəyt-Əlliliklər bilən ayılıklar jəmiy ikki yüz yigirmə üç kixi; **29** Neboliklər əllik ikki kixi; **30** Magbixning əwlədləri bir yüz əllik altə kixi; **31** ikkinçi bir Elamning əwlədləri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **32** Hərimning əwlədləri üç yüz yigirmə kixi; **33** Lod, Hədidi wə Ononing əwlədləri jəmiy yəttə yüz yigirmə bəx kixi; **34** Yeriholuklar üç yüz kırık bəx kixi; **35** Sinaahning əwlədləri üç ming altə yüz ottuz kixi. **36** Kahinlarning sanı təwəndikiqə: — Yəxua jəmatidiki Yədayanıng əwlədləri tokkuz yüz yətmix üç kixi; **37** Immərning əwlədləri bir ming əllik ikki kixi; **38** Paxhurnıng əwlədləri bir ming ikki yüz kırık yəttə kixi; **39** Hərimning əwlədləri bir ming on yəttə kixi. **40** Lawiyalarning sanı təwəndikiqə: — Hodawiyaning əwlədləridin,

yəni Yəxua bilən Kadmiyəlning əwlədləri yətmix tət kixi; **41** Oğəzəlkəxlərdin: — Asafning əwlədləri bir yüz yigirmə səkkiz kixi. **42** Dərwaziwənlərning nəslidin: — Xallumning əwlədləri, Aternin əwlədləri, Talmonning əwlədləri, Akkubning əwlədləri, Hatitaning əwlədləri bilən Xobayning əwlədləri jəmiy bir yüz ottuz tökəz kixi. **43** İbadəthana hizmətkarlırı təwəndikiqə: — Zihaning əwlədləri, Hasufanıng əwlədləri, Tabbaotning əwlədləri, **44** Kirosnıng əwlədləri, Siyaharıning əwlədləri, Padonning əwlədləri, **45** Libanahıning əwlədləri, Həqabahıning əwlədləri, Akkubning əwlədləri, **46** Həqabning əwlədləri, Xamlayning əwlədləri, Hananıng əwlədləri, **47** Giddəlnıng əwlədləri, Gaharıning əwlədləri, Reayahıning əwlədləri, **48** Rəzinning əwlədləri, Nikodanıng əwlədləri, Gazzamning əwlədləri, **49** Uzzanıng əwlədləri, Pasıyanıng əwlədləri, Bisayıning əwlədləri, **50** Asnahıning əwlədləri, Məunimning əwlədləri, Nəfussimning əwlədləri, **51** Bakbukning əwlədləri, Hakufanıng əwlədləri, Harhurnıng əwlədləri, **52** Bazlutmıng əwlədləri, Məhədanıng əwlədləri, Harxanıng əwlədləri, **53** Barkosning əwlədləri, Siseranıng əwlədləri, Temahıning əwlədləri, **54** Nəziyanıng əwlədləri bilən Hatifanıng əwlədləri. **55** Sulaymannıng hizmətkarlırinıng əwlədlərinıng samı təwəndikiqə: — Sotayıning əwlədləri, Sofərətnıng əwlədləri, Pirudanıng əwlədləri, **56** Yaalalıning əwlədləri, Darkonning əwlədləri, Giddəlnıng əwlədləri, **57** Xəfətiyanıng əwlədləri, Hattılınıng əwlədləri, Pokərət-Hazzibaimning əwlədləri bilən amining əwlədləri. **58** İbadəthana hizmətkarlırı wə Sulaymannıng hizmətkarı bolqanınlıng əwlədləri jəmiy üq yüz töksən ikki kixi. **59** Təwəndiki kixilər Təl-Meləh, Təl-Harxa, Kerub, Addan wə İmmərdin kəlgən bolsımı, lekin ular ezlirinıng ata jəmatining yaki nəsəbiniñ Israil adımı ikrənlikini ispatlap berəlmidi. **60** Bular Delayanıng əwlədləri, Tobiyanıng əwlədləri wə Nikodanıng əwlədləri bolup, jəmiy altə yüz əllik ikki kixi; **61** kahınlınlıng əwlədləri iqidə Habayanıng əwlədləri, Kozning əwlədləri bilən Barzillayning əwlədləri bar idı; Barzillay Gileadlık Barzillayning bir kızını aloqaqka ularning eti bilən ataloqanıdi. **62** Bular jəmatining nəsəbnamisini izdəp tapalmıdi; xunga ular «napak» həsablinip kahınlıktın kəlduruldu. **63** Waliy ularoğa: — Urim wə tummimni kətürgüqi kahın arimizda hizməttə bolquqə «əng mukəddəs yiməkliliklər»ga eoqız təgküzməysilər, dedi. **64** Pütün jamaət jəmiy

kırık ikki ming üq yüz atmix kixi; **65** buningdin baxşa ularning yənə yəttə ming üq yüz ottuz yəttə kuledediki bar idı; yənə ikki yüz ər-ayal oğəzləqisi bar idı. **66** Ularning yəttə yüz ottuz altə eti, ikki yüz kırık bəx keşiri, **67** tət yüz ottuz bəx tegisi wə altə ming yəttə yüz yigirmə exiki bar idı. **68** Jəmət kattiwaxlıridin bəziləri Yerusalemoja wə Pərvərdigarning əyigə kəlgən qəqədə, Hudanıng xu eyi əslı orniqə yengiwaxtin selinixi üçün qin kənglidin sowçatłarnı takdim kıldı. **69** Ular ezlirinıng kurbioja karap kürulux həzinisigə atmix bir ming darik altun, bəx ming mina kümüx wə yüz kür kahin tonı təkdim kıldı. **70** Xuningdin keyin kahinlar, Lawiylar wə bir kisim həlk koxulup, oğəzəlkəxlər, dərwaziwənlər, ibadəthana hizmətkarlırı əz xəhərlirigə makanlaxtı; əhalojan Israil həlkining həmmisi əz xəhərlirigə makanlaxtı.

3 Israil həlkı hərkəyasi əz xəhərliridə makanlaşkanıdi; yəttinqi ayqa kəlgəndə, həlk bir adəmdək bolup Yerusalemoja yicqıldı. **2** Yozadakning oqlı Yəxua bilən uning kahin əkerindaxlıri, Xealtınlıng oqlı Zərubbabəl wə uning kerindaxlırinıng həmmisi orunlıridin kopup, Hudanıng adımı Musa pütkən ənənə kitabida pütülgindək Pərvərdigaroja kəydürmə kürbanlıq sunux üçün Israilehudasining kurbangahını selixka kirixti. **3** Gərqə ular xu yərlik həlkəldən körksimu, lekin kurbangahını əslidiki uli üstigə selip, uningda Pərvərdigaroja atap ətigənlik wə kəqlik kəydürmə kürbanlıq etküzükə kirixti. **4** Ular yənə [mukəddəs ənənə] pütülgini boyiqə «kəpilər heyti»ni etküzüp, hər künü bəlgiləngən tələpkə muwapiq san boyiqə künlik kəydürmə kürbanlıqni sunuxatti. **5** Xuningdin keyin ular yənə hər künlik kəydürmə kürbanlıqlar, yengi ay kürbanlıq wə Pərvərdigarning barlıq mukəddəs dəp bekitilgən həytli üçün təkdim kılınidioqan kəydürmə kürbanlıqlarını, xuningdək hərbir kixinin kənglidin Pərvərdigaroja atap sunidioqan ihtiyariy kürbanlıqlarını sunup turattı. **6** Xundak kılıp ular yəttinqi ayning birinqi künidin baxlap, kəydürmə kürbanlıqlarını Pərvərdigaroja atap sunuxka baxlıdı; lekin Pərvərdigarning əyining uli tehi selinmidi. **7** Ular taxqılar bilən yaqaqqılaroja pul tapxurdı wə xundakla Pars padixahı Kərəxning ijaziti bilən Zidonluqlar bilən Turluklaroja kədir yaqıqını Liwandin [Ottura] dengiz arkılık Yoppaqa əkəldürük üçün ularoja yimək-iqmək wə zəytun meyini

təminlidi. **8** Jamaət Yerusalemдiki Hudanıng өyigə kəlgəndin keyin ikkinqi yili ikkinqi ayda Xealitiyəning oqlı Zərubbabəl, Yozadakning oqlı Yəxua wə ularning kahin wə Lawiy kərindaxlirining kəldisi, xuningdək sürgünlükten kätip Yerusalemoja kəlgənlərning həmmisi kəruluxta ix baxlıdı; ular yənə yigirmə yaxtin axşan Lawiyarlari Pərvərdigarning əyini selix kəruluxioja nazarətqılıkka köydi. **9** Yəxua wə uning oqulları həm kərindaxlari, Kadmiyə bilən uning oqulları, yəni Yəhūdanıng əwlədləri Hudanıng əyidə ixleydiqan ixqılarnı nazarət kilişkə bir niyəttə atləndi; Hənadadın oqulları, ularning oqullrimu wa kərindax Lawiyalar ularoja yardıməlxəti. **10** Tamqılar Pərvərdigarning əyigə ul salidiojan qəoşda kahinlər has kiyimlirini kiyip, kanaylirını qelip, Asafning əwlədləri bolqan Lawiyalar jangjang qelip, həmmisi qatar-qatar səp bolup turoquzuldı; ular Dawut bəlgililən kərsətmilər boyiqə Pərvərdigaroja Həmdusana okuxti. **11** Ular Pərvərdigaroja atap əzara: — «Pərvərdigar mehribandur, uning Israiloja bolqan mehîr-muhəbbiti mənggülüktr» dəp həmdusana wə rəhmət-təxəkkür eytixti. Bu qəoşda Pərvərdigarning əyining uli selinip bolqaqşa, halayık Pərvərdigarnı mədhiyiłəp towlap təntənə kilişti. **12** Lekin kahinlərdin, Lawiyardın wə jəmət baxlıklıridin nuroqunları, yəni əslidə ilgiriki əyni kərgən nuroqun kəri adəmlər kəz aldida selinəqan bu əyning ulioja қarap, ün selip yiçələp ketixti; nuroqun baxkə kixılər huxal bolup təntənə kiliq towlaştı; **13** wə həlk hətta kimlərning təntənə kilixiwatkanlılı bilən kimlərning yiçławatkanlığını ayriwalalmay kəldi; qünki jamaət təntənə kiliq kattik towlixatti; wə bu awaz yırak-yıraklaroja anglinatti.

4 Yəhūda wə Binyamindiki rəkiblər sürgünlükten kätip kəlgənlər Israilning Hudasi Pərvərdigaroja atap əyni yengiwaxtin salmaqqıkən, degən gəpnı anglap, **2** Zərubbabəl wə jəmət baxlıklıri bilən kərəküxp: — Biz silər bilən billə salayılı; qünki bizmu silərgə ohxaxla silərning Hudayınlarnı izləp, bizni bu yərgə əkəlgən Asuriyə padixahı Esar-Haddonning künləridin tartip uningoja kurbanlıq sunup keliwatişim, deyixti. **3** Lekin Zərubbabəl, Yəxua bilən Israilning baxkə jəmət baxlıklıri ularoja: — Hudayimizəqə əy selixta silərning biz bilən heqkəndək alakənglər yok; bəlkı Pars padixahı Körəx bizgə buyruqandək, pəkət biz əzimizlə Israilning Hudasi bolqan Pərvərdigaroja əy salımız, deyixti. **4** Xuningdin keyin xu yərdiki aħala-

Yəhūdalarning қolını ajiz kiliq, ularning kərulux kilişioja kaxila tuğdurup turdi. **5** Ular yənə Pars padixahı Körəxning barlık künləridin taki Pars padixahı Darius təhtkə olturoqan wakitkığa, daim məslihətqılerni setiwellip, Yəhūdalar bilən kərixip, kərulux nixanını buzuxka urunup turdi. **6** Ahaxwerox təhtkə qıqqan dəsləpkə wakitlarda ular uningoja Yəhūdiya wə Yerusalem aħalisi üstdidin bir ərznamə yazdı. **7** Xuningdak Artahxaxta künləridə Bixlam, Mitridat, Tabəəl wə ularning қalojan xeriklirimu Pars padixahı Artahxaxtaqa aramıy tilidə bir ərz hetini yazdı; hət aramıy tilidin tərjimə kılındı. **8** Waliy Rəhüm bilən diwan begi Ximxay padixahı Artahxaxtaqa Yerusalem üstdidin təwəndikidək ərznamə yazdı: — **9** «Məzkur məktupni yazojanlardın, waliy Rəhüm, katip begi Ximxay wə ularning baxkə həmrəhliarı bolqan sorakqıllar, mupəttixlər, mənsəpdarlar, katiplar, arkıwiliklər, Babilliklər, Xuxaniliklər, yəni Elamiylar **10** wə uluoq janabiy Osnappar Samariyə xəhīrigə wə [Əfrat] dəryanıng muxu təripidiki baxkə yərlərgə orunlaxturoqan aħalimu bar **11** (mana bu ularning padixahı yazojan hetining keqürülmisi) — ezlirining dəryanıng muxu təripidiki hiszmətkarlıridin padixah alılıri Artahxaxtaqa salam! **12** Padixah alıyılırigə məlum bolsunki, ezlili tərəoptin biz tərəpkə kəlgən Yəhūdiylar Yerusalemoja kelixti; ular axu asiy wə sesik xəhərnı kuruwatidu, ulini yasap püttürdi, sepilni yasap qıktı wə sepilning ullırını bir-birigə ulap yasawatidu. **13** Əmdi uluoq padixah alıyılırigə xu məlum bolqayki, mubada bu xəhər onglansa, sepil pütküzülsə, ular baj tapxurməydiqan, olpan teliməydiqan wə parak tapxurməydiqan boluwalidu, bundak ketiwrəsə padixahlarning həzinisiga səzsiz ziyan bolidu. **14** Biz ordining tuzini yəp turup, padixahımızning bundak bihərmət kilişioja қarap turuximizəqə kət'iy toqra kəlməydi, xu səwəbtin padixahımızın məlum kilişkə jür'ət kıldıq. **15** Xuning üçün [aliyılırin] ata-bowilirining tarıhnamisini sürüxtə kilişlirini təxəbbus kılımımız; sili tarıhnamidin bu xəhərning əhwalını bilip, uning padixahlarojumu, hərkəysi əlkilərgimü ziyan yatküzip kəlgən asiy bir xəhər ikənlilikini, kədimdin tartip bu xəhərdikilər aqđurmıqılık teriojanlığını bilgəyla; dəl xu səwəbtin bu xəhər wəyran kılınojanıdi. **16** Xunga biz alıyılıraqə xuni ukturmaqqımızki, əgər bu xəhər kərulsa, sepilliri pütküzülsə, undakta silining dəryanıng muxu təripidiki yərlərgə heqkəndək igidərqılıkları bolmay

kalidu». 17 Padixah mundak jawab yollidi: — «Waliy Rəhüm, diwan begi Ximxay oja wə Samariyə həm Dəryanıng xu təripidiki baxka yərlərdə turuxluk həmrəhliringlaroja salam! 18 Silərning bizgə yazojan ərz hetinglar mening aldimda enik kılıp okup berildi. 19 Təkxürüp kəriüxnı buyruwidim, bu xəhərning dərwəkə kədimdin tartip padixahlaroja қarxi qıkıp isyan қozojiqan, xəhərda daim asiylik-kozojilang ketürüxtak ixlarning bolup kəlgənliki malum boldi. 20 İləriki wakıtlarda կudrətlik padixahlar Yerusalem oja həkümranlıq kılıp, Dəryanıng xu təripidiki pütün yərlərni idarə kılıp kəlgən, ular xularoja bekiniq baj, olpan wə parikini tapxurup kəlgənlikən. 21 Əmdi silər buyruk qüxürüp u həlkni ixtin tohtitinglar, məndin baxka yarlıq qüxürülmigüqə, bu xəhərni yengiwaxtin kuruq qıkışka bolmayıdıcıqanlıq ukturunqlar. 22 Bu ixni ada kılınmay kəlixintin pəhəs bolunglar; padixahlaroja ziyan kəltüridiojan apət nemixka küqiyiweridikən?». 23 Padixah Artahxaxtanıng yarlıqının keqürülmisi Rəhüməja, diwan begi Ximxay həm ularning həmrəhlirioja okup beriliyi bilənlə, ular alman-talman Yerusalem diki Yəhəudaların kəxioja qıkıp, hərbiby küq ixlitip, ularni ixni tohtitixka məjbur kıldı. 24 Xuning bilən Yerusalem diki Hudanıng eyidiki ixlar tohtidi; ix taki Pars padixahı Darius təhtkə qıkıp ikkinqi yiliojqıqə tohtaqlıq қaldı.

5 Bu qaođa pəyoğəmbərlər, yəni Həgag pəyoğəmbər bilən İddoning oqlı Zəkəriya pəyoğəmbər Yəhədiyə wə Yerusalem diki Yəhəudiyalaroja bexarət berixkə baxlıdı; ular Israilning Hudasining namida ularoja bexarət berixti. 2 Xuning bilən Xealtıylıning oqlı Zərubbabəl wə Yozadakning oqlı Yəxua կopup Yerusalem diki Hudanıng əyini yengiwaxtin selixkə baxlıdı; Hudanıng pəyoğəmbərləri ular bilən billə bolup ularoja yardəm bərdi. 3 Xu qaođa Dəryanıng ojərb təripining bax waliysi Tattinay bilən Xetar-Boznay həm ularning həmrəhliri ularning yenioja kelip: «Kim silərgə bu əyni yengiwaxtin selixkə, bu kuru luxni püttürüxkə buyruk bərdi?» dəp soridi. 4 Ular yanə: «Bu kuru luxka məs'ul bolouqılarning ismi nemə?» dəp soridi. 5 Lekin Hudanıng nəziri Yəhəuda aksakallırining üstidə idi, xunga bax waliy katarlıklar padixah Dariuska məlum kılələqə, xundakla uningdin bu həqtə birər jawab yarlıq kəlgüqə ularning kuru lux ixini tosmidi. 6 Dəryanıng ojərb təripining waliysi Tattinay bilən Xetar-Boznay həm ularning həmrəhliri, yəni Dəryanıng ojərb təripidiki afarsaklıklar padixah

Dariuska hət əwətti; hətnıng keqürülmisi mana təwəndikidək: 7 Ular padixahka əwətkən məlumattı mundaq deyilgən: «Darius aliylirioja qongkur amansənlik boløy! 8 Padixahımız oja xu ix yetip məlum bolsunki, biz Yəhədiyə, uluq Hudanıng əyigə berip kərdükki, xu əy yoojan taxlar bilən yasiliyatıdu, tamlirioja limlar ətküzültüp selinmakta; bu kuru lux tez sürəttə onguxluk elip beriliwetipti. 9 Andin biz u yərdiki aksakallardin: — Kim silərgə bu əyni selixkə, bu kuru luxni püttürüxkə buyruk bərdi? — dəp soriduk. 10 Wə aliylirioja məlum bolsun üçün ularning isimlərini soriduk, xuningdək ularning baxlıklärinə isimlərini pütüp hatiriliməkqi iduk. 11 Ular bizgə: «Biz asman-zeminning Hudasining kulları, biz hazır buningdin uzun yıllar ilgiri selinəyən əyni yengiwaxtin seliwaitimiz. Muxu əyni əslidə Israilning uluq bir padixahı saldurojanıdi. 12 Lekin atabowilirimiz asmandıki Hudanıng oqəzipini kəltürüp koyqaqka, Huda ularni Kaldiyəlik Babil padixahı Nebokadnəsarning қolioja tapxurojan; u bu əyni qakturuwetip, həlkni Babilə tutkun kılıp əkətkən. 13 Lekin Babil padixahı Қorəxning birinci yili padixah, Қorəx Hudanıng bu əyini yengiwaxtin selixkə yarlıq qüxürgən. 14 Wə Nebokadnəsar Yerusalem diki bu ibadəthanidin elip Babil buthanisoja apirip koyqan Hudanıng eyidiki altun-kümük kaqa-kuçılarnımu padixah Қorəx ularni Babil buthanisidin əşpiqturup, Xəxbazar isimlik bir kixigə tapxurojan; u uni bax waliy kılıp təyinligənidi 15 həm uningoja: — Bu қaqa-kuçılarnı elip ularni Yerusalem diki ibadəthanoja apirip koyqın; Hudanıng əyi əslili jayıqə yengiwaxtin selinsun, dəp buyruqan. 16 Andin xu Xəxbazar degən kixi kelip, Yerusalem diki Hudanıng əyigə ul saloqan; ənə xu wakıttın baxlap həzirojqıqə yasiliyatıdu, tehi pütmidi» dəp jawap bərdi. 17 Əmdi aliylirioja layik kərünsə, padixahımızning xu yərdə, yəni Babil diki həzinini ahturup bekixini, u yərdə padixah, Қorəxning Yerusalem diki Hudanıng əyini yengiwaxtin selix tooprısında qüxürgən yarlıqının bar-yölkükini təkxürüp bekixini soraymız həm padixahımızning bu ix tooprısında əz iradisini bizgə bildürüp koyuxını etünimiz».

6 Andin padixah Darius Babil diki dələt-baylıklar saklanıqan «Arhiplar əyi»ni təkxürüp qıkışka yarlıqlarını qüxürdi. 2 Media əlkisidiki Ahmeta kəl'sidin bir oram kəqəzəqə tepildi, uningda mundaq bir hatırə pütülgən: 3 «Padixah Қorəxning birinci

yili, padixah Қорəx Yerusalemndiki Hudaning өyigə dair mundak bir yarlıq qüxüridu: — «Kurbanlik sunulidiojan orun bolux üçün bu өy yengiwaxtin selinsun; uli puhta selinsun, өyning igizliki atmix gəz, kəngliki atmix gəz bolsun. **4** Üq kəwət yojoan tax, bir kəwət yengi yaqaq bilən selinsun, barlık hirajət padixahlıq həzinisidin qıkım ķilinsun. **5** Əslidə Nebokadnəsar Yerusalemndiki ibadəthanidin elip Babiloja apirip koyojan, Hudaning өyidiki altun-kümük қaqa-ķuqılarning həmmisi kayıt turup kelinip, Yerusalemndiki ibadəthanoja kayıt idin yətküzülüp, hərbiri əz jayioja koyulsun; ular Hudaning өyigə kuyulsun!». **6** [Dariustin yarlıq qüxürülüp]: — Xunga, i dəryanıng xu təripining bax waliysi Tattinay wə Xetar-Boznay həm silərning həmrəhlirinqalar, yəni Daryanıng xu təripidiki afarsaklıqlar, əmdi silər u yərdin neri ketinglar! **7** Hudanıng өyining kuruluxi bilən karinglar bolmısın; Yəhədüylarning bax waliysi bilən Yəhədüylarning aksakallırınıng Hudanıng bu əyini əslidiki ornioja selixoja yol koyunglar. **8** Xuningdək mən Hudanıng bu əyining selinixi üçün Yəhədalarning aksakallırı toqıruluk silərgə buyruk qüxürđumki: — Dəryanıng oqrəb təripidin, padixahlıq həzinisigə tapxurulojan baj kirimidin silər keqiktürməy xu adəmlərgə toluk hirajət ajritip beringlar, kurulux həq tohtap kalmısun. **9** Ular oja nemə kerək bolsa, jümlidin asmandığı Huda oja kəydürmə kurbanlıq sunuxka, məyli ərkək torpak bolsun, kəqkar yaki կozılar bolsimu, xular berilsun; yənə Yerusalemndiki kahınlarning bəlgiliginə boyiqə buoñday, tuz, xarab yaki zəytun maylar bolsun xularning birimu kəm ķilinmay, hər künü təmin etip turulsun. **10** Xuning bilən ular asmandığı Huda oja huxbuy kurbanlıqlarını kəltürüp, padixahka wə padixahning awladlırioja uzun əmür tilisun. **11** Mən yənə buyruymənki, kimki bu yarlıknı eżgərtəsə, xu kixining əyining bir tal limi suquruwelinip tikləngəndin keyin, xu kixi uningoja esip mihlap koyulsun, əyi əhləthanoja aylanduruwetilsun! **12** Wə Əzining namini xu yərdə kəldurojan Huda muxu Yerusalemndiki əyini eżgərtixkə yaki buzuxka kol uzartkan hərkəndak padixah yaki həlkni halak kilsun! Mən Darius muxu yarlıknı qüxürđum, əstayıdillik bilən bəja kəltürulsun!» deyildi. **13** Andin Dəryanıng oqrəb təripining bax waliysi Tattinay, Xetar-Boznay wə ularning həmrəhliri padixah Dariusning əwətkən yolyoruğu boyiqə əstayıdillik bilən xu ixni bəja

kəltürdi. **14** Yəhədüylarning aksakallırı küruluxni dawamlaxturup, Həgay pəyojəmbər wə İddoning oqli Zəkəriyaning bexarət berixliri bilən xu ixta ronak taptı. Ular Israilning Hudasining əmri boyiqə, xundakla Қorəx, Darius wə Artahxaxta қatarlıq Pars padixahlırinin əmri boyiqə ixlep, əyni yengiwaxtin kürup qıkix ixini püttürdi. **15** Bu əy Darius padixahı saltənitining altınqi yili, Adar eyining üçinqi künü pütküzüldi. **16** Israillar — kahınlar, Lawiyalar wə қalojan sürgünlüktilən kayıt tip kəlgən həlkələrning həmmisi Hudanıng bu əyini uningoja atax murasimini huxal-huramlıq bilən ətküzdi. **17** Əyni Hudanıng Əzигə atax murasimida ular yüz torpak, ikki yüz kəqkar wə tet yüz kəza sundı həm Israil kəbililirinin sanı boyiqə barlık Israil üçün gunah kurbanlıq süpitidə on ikki tekini sundı. **18** Ular yənə Yerusalemndiki Hudanıng ibadət-hizmitini ətəxkə, Musanıng kitabida yezilojni boyiqə, kahınlarnı əz nəwiti boyiqə, Lawiyarnı guruppilirili boyiqə turozuzdi. **19** Birinqi ayning on tetinqi künü sürgünlüktilən kayıt tip kəlgənlər «etüp ketix həyeti»ni ətküzdi. **20** Qünki kahınlar wə Lawiyalar bir niyat bilən birlilikə paklinix rəsimlərini ətküzüp, həmmisi paklandı; andin ular barlık sürgünlüktilən kayıt tip kəlgənlər wə ularning kərindixi bolovan kahınlar wə həm əzləri üçün etüp ketix həytiqə atıqan [közülini] soydi. **21** Sürgünlüktilən [yengila] kayıt tip kəlgən Israillar wə xuningdək Israilning Hudası Pərvərdigarnı izdəp, əzlini zemindiki yat əlliklərning bulğaxlıridin ayrip qıkkan barlık kixılər kəza gəxlirini birlikə yeyixti. **22** Ular petir nan həytini huxal-huramlıq iqidə yəttə kün ətküzdi; qünki Pərvərdigar ularnı huxallıkça qəmdürdi həm Asuriya padixahının kənglini ular oja mayıl kılıp, Əzining əyini — Israilning Hudasining əyini küruxka ularning қolını mustəhkəmlidi.

7 Xu ixlardın keyin Pars padixahı Artahxaxta saltənət sürgən məzgildə Əzra degən kixi [Babildin Yerusalem oja qıktı]. U Serayanıng oqli, Seraya Azariyanıng oqli, Azariya Hılkiyanıng oqli, 2 Hılkiya Xallumning oqli, Xallum Zadokning oqli, Zadok Ahitubning oqli, 3 Ahitub Amariyanıng oqli, Amariya Azariyanıng oqli, Azariya Merayotning oqli, **4** Merayot Zərahıyahning oqli, Zərahıyah Uzzining oqli, Uzzi Bukkining oqli, **5** Bukki Abixuanıng oqli, Abixua Finihasning oqli, Finihas Əliazarning oqli, Əliazar bolsa bax kahın Hərunning oqli idi; **6** — Əzra degən bu kixi Babildin kayıt tip qıktı. U Israilning Hudası Pərvərdigar Musaoja

nazil kılıoja Təwrat қanunioja pixqan təwratxunas idi; uning Hudasi bolovan Pərvərdigarning kolı uningda boloqqa, u nemini tələp kilsa padixah xuni bərgənidi. 7 Padixah Artahxaxtaning yəttinqi yili bir kisim Israillar, kahinlar, Lawiyalar, oqəzəlkəxlər, dərwaziwənlər wə ibadəthana hizmətkarlıri uning bilən birlikə Yerusaleməqə qayıtip qıktı. 8 [Əzra] əmdi padixaḥning saltanitining yəttinqi yili bəxinqi ayda Yerusaleməqə yetip kəldi. 9 Birinqi ayning birinqi kün u Babildin qıqxıq təyyarlandı; Hudanıng xəpkətlik kolı uningda boloqqa, u bəxinqi ayning birinqi kün Yerusaleməqə yetip kəldi. 10 Qünki Əzra köngül koyup Pərvərdigarning Təwrat-kanununu qüxinip təhsil kılıxka həm uningoja əməl kılıxka wə xuningdək Israil iqidə uningdiki həküm-bəlgilimilərni egitixkə niyat kılıoja. 11 Mana bu padixah Artahxaxta kahin həm Təwratxunas əzraqə tapxurojan yarlıq hetining kəqürüləmisi: — (Əzra Pərvərdigarning əmrlirigə ait ixlarqa həm Uning Israillarqa tapxurojan bəlgilimilirigə pixqan təwratxunas idi): — 12 «Mənki padixaḥlarning padixaḥı Artahxaxtadin asmanlardiki Hudanıng mukəmməl Təwrat-kanunioja pixqan təwratxunas kahin əzraqə salam! 13 Əmdi mən xundak yarlıq qüxürimənki, padixaḥlikimdə turuwatqan Israillardın, xundakla ularning kahin wə Lawiyiridin kimlər Yerusaleməqə berixni halisa, həmmisi sening bilən billə barsa bolidu. 14 Qünki sən padixah wə uning yəttə məslihətqisi təripidin təyinləngən ikənsən, əkolungdiki Hudanıng ənənə kitabida eytiloqanlıri boyiqə, Yəhudiya wə Yerusaleməqə təkxürütx-hal soraxka əwətilgənsən. 15 Sən padixah, wə uning məslihətqiləri ez ihtiyari bilən Israilning Hudasiqə sunoqan altun-kümüxlərni kətürüp berip uningoja təkdim kıl (uning məkanı Yerusalemidur); 16 Xuningdək əkolung pütkül Babil əlkisidə ənənəlik altun-kümüxlərni tapalisa, xuni həlk wə kahinlar Yerusalemidiki Hudanıng əyiga təkdim kılıxka ez ihtiyari bilən bərgən sowoqatlarqa koxup aparojin. 17 Sən bu pullarqa ehtiyatqanlıq bilən kurbanlıqlar üçün torpak, kəqkar, kəza wə əksizlər axılıq hədiyalıları həm xarab hədiyalıları setiwelip, bularni Yerusalemidiki Hudayinglarning əyidiki kurbangahka sunoqin. 18 Kalojan altun-kümüxlərni sən wə jəmətingdikilərgə əkandak kılıx muwapık kərünsə, Hudayinglarning iradisi boyiqə xundak kilinglər. 19 Sening Hudayingning əyidiki ixlarqa ixlitixka sanga bərgən əkən-kuqılları Yerusalemidiki Hudanıng

aldoja koy. 20 Əgər xuningdək sanga Hudayingning əyidiki kalojan ixlarqa qıkim kılıdıcıloja nemə hirajət kerək bolsa, sən padixah həzinisidin elip ixlatkin. 21 Xuning bilən mənki padixah Artahxaxtadin dəryanıng xu oqərb təripidiki barlıq həzinə bəglirigə xundak buyruk qüxürimənki, asmandiki Hudanıng Təwrat-kanunining alimi bolovan kahin Əzra silərdin nemini tələp kilsa, silər əstayidilliğ bilən uning deginidək bejiringlar. 22 Uning alidiojını kümük yüz talantkıqə, buqday yüz korojqə, xarab yüz batkiqə, zəytun meyi yüz batkiqə bolsun, tuzoja qək koyulmisun. 23 Asmanlardiki Huda nemini əmr kilsa, xu asmanlardiki Hudanıng eyi üçün əstayidilliğ bilən bejirilsun; nemixə [Hudanıng] oqəzipini padixah wə oqqullırının padixaḥlıqıqə qüxürgüdəkmiz? 24 Biz xunumu silərgə məlum kılımımız, omumən kahinlar, Lawiyalar, oqəzəlkəxlər, dərwaziwənlər, ibadəthana hizmətkarlıri wə Hudanıng bu əyidə hizmət kılıdıcıqların heqkaysisidin baj, olpan wə paraq elixə bolmayıdu. 25 Əmdi sən əy Əzra, Hudayingning səndə bolovan həkmitigə asasən, Dəryanıng xu oqərb təripidə Hudayingning Təwrat-kanununu bilgən, barlıq həlkəning dəwasını soraydiojan, ularni idarə kılıdıcıqan sorakçı wə əhəmiyyətli əməkdarları təyinlərin; wə Təwrat-kanununu bilməydiqanlarqa bolsa, ularqa bularni eğitinglər. 26 Hudayingning ənənəlik qüxürimənki padixaḥlıqıqə riyət kilməydiqanlarqa bolsa, uning üstidin adalətlilik bilən həküm qıkrılsun; u əlüməgə, yaki sürgüngə yaki mal-mülküni musadira kılıxka wə yaki zindanoja taxlaxka həküm kılınsun». 27 [Əzra mundak dedi] — Ata-bowilirimizning Hudasi bolovan Pərvərdigar oqəzəlkəxlərə Həmdusana bolqay! Qünki U padixaḥning köngüligə, Yerusalemidiki Pərvərdigarning əyini xundak kərkəm bezək niyitini saldı, 28 yənə meni padixah, wə məslihətqiləri aldida həm padixaḥning möhtərəm əmirləri aldida iltipatka erixtirdi. Pərvərdigar Hudayimning kolı məndə bolup, U meni oqəyrətləndürəqkə, əzüm bilən billə [Yerusaleməqə] qıqxıq Israillar iqidin birnəqqə metiwrələrni yiçdim.

8 Padixah Artahxaxta səltənət sürüp turojan wağıtta, Babildin menin bilən billə qaytqanlarning ata jəmət baxlıkları wə ularning nəsəbnəmiləri təwəndikiqə: — 2 Finihasning əwlədliridin Gərxon, Itamarning əwlədliridin Daniyal, Dawutning əwlədliridin Hattux, 3 Xekaniyaning əwlədliridin, yəni Paroxning əwlədliridin Zəkəriya wə uning

bilən nəsəbnamidə tizimlanıjan ərkəklər jəmiy bir yüz əllik kixi; **4** Pahat-Moabning əwladlıridin Zərahıyahning oqlı əlyoyinay wə uning bilən billə käytikan ərkəklər ikki yüz kixi; **5** Xekaniyaning əwladlıridin bolıjan Yahaziyəlning oqlı wə uning bilən billə käytikan ərkəklər üq yüz kixi; **6** Adinning əwladlıridin Yonatanning oqlı Əbəd wə uning bilən billə käytikan ərkəklər əllik kixi; **7** Elamning əwladlıridin Ataliyaning oqlı Yəxaya wə uning bilən billə käytikan ərkəklər yətmix kixi; **8** Xəfatiyaning əwladlıridin Mikailning oqlı Zəbadiya wə uning bilən billə käytikan ərkəklər səksən kixi; **9** Yoabning əwladlıridin Yəhiyəlning oqlı Obadiya wə uning bilən billə käytikan ərkəklər ikki yüz on səkkiz kixi; **10** Xelomitning əwladlıridin Yosifyanıng oqlı wə uning bilən billə käytikan ərkəklər bir yüz atmix kixi; **11** Bibayning əwladlıridin Bibayning oqlı Zəkəriya wə uning bilən billə käytikan ərkəklər yigirmə səkkiz kixi; **12** Azgadning əwladlıridin Həkkatanning oqlı Yohanan wə uning bilən billə käytikan ərkəklər bir yüz on kixi; **13** Adonikamning əwladlıridin əng ahirida käytikanlarning isimləri Əlifələt, Jəiyəl wə Xemaya bolup, ular bilən billə käytikan ərkəklər atmix kixi; **14** Bigwayning əwladlıridin Utay bilən Zabbud wə ular bilən billə käytikan ərkəklər yətmix kixi. **15** — Mən ularnı Ahawaqə akıdiojan Dəryanıng boyioja yiğdim; biz u yerdə qədir tikip üq kün turduk. Həlkni wə kahınlarnı arılap ərisam u yerdə Lawıylar yok ikən. **16** Xunga mən baxlıklärin Əliezər, Ariyəl, Xemaya, Əlnatan, Yarib, Əlnatan, Natan, Zəkəriya bilən Məxullamlarnı wə ularoja қoxup okumuxluk alımlardin Yoarib bilən Əlnatanni qakırtıp kelip, **17** ularoja həwələ kılıp Kasifiya degən yərgə, İddo degən Ataman bilən kərüxiyxə əwəttim. Mən Kasifiya degən yerdə İddoqa wə uning ibadəthana hiszmətkarlıri bolıjan kərindaxlırioja dəydiojan gəplərni açıqıja selip, ularning bu yərgə Hudayimizning eyi üqün hismət kılıdiojan hismətqılərni bizgə əkelixni ətündüm. **18** Hudayimizning xapaətlik koli bizdə bolоlaqka, ular bizgə Israilning əwrisi, Lawiynıng nəwrisi Mahlıning əwladlıri iqidin okumuxluk bir adəmni, yəni Xərəbiyanı wə uning oqulları həm kərindaxlıri bolup jəmiy on səkkiz kixini baxlap kəldi. **19** Ular yənə Həxabiya wə uning bilən billə Mərarining əwladlıridin Yəxaya həm uning kərindaxlıri həm ularning oqulları bolup, jəmiy yigirmə kixini, **20** Yənə ilgiri Dawut wə uning əmirləri Lawıylarning

hizmitidə boluxka təyinligən «Nətiniylar»din ikki yüz yigirmə kixini baxlap kəldi, bularning həmmisi isimləri bilən tizimlandı. **21** Xu qəoşa Ahawa dəryası boyida mən Hudayimizning aldida əzümizni təwən kılıp, əzimiz wə kiqik balılırim həm barlıq mal-mülkimiz üqün Hudayimizdin ak yol tiləxkə roza tutayı, dəp jakarlıdım. **22** Qünki biz əslidə padixah: «Hudayimizning koli Uni barlıq izdигənlərinə üstigə iltipat kərsitixkə koyuldu; lekin Uning kudriti bilən əqəzipi Əzini taxlıqanlaroja zərbə berixkə təyyardur» deyənidük, əmdi yənə uningdin yoldiki düxmənlərgə taqabil turuxka piyadə wə atlık ləxkərlər təyinləp berixni tələp kələqənlilikimdən hijil bolup қaldım. **23** Xuning bilən biz roza tutup Hudayimizdin xu ix tooqruluk ətündük, u duayimizni ijabət қildi. **24** Mən kahın baxlıri iqidin on ikki adəmni wə Xərəbiya, Həxabiya wə ular bilən billə bolıjan aka-ukiliridin on adəmni tallap, **25** ularoja altun, kümüx wə қaqa-қuqılları, yəni padixah, uning məslihətqılırları, əmirləri wə xuningdək xu yerdə turuwatkan barlıq Israillar «kəydiurmə hədiyə» süpitidə Hudayimizning eyigə hədiyə kələqənləri tapxurdum. **26** Mən kümüxtin altə yüz əllik talant, yüz talant eçiqırılıktı kümüx қaqa-қuqa, yüz talant altunni ularning kəlioja əlqəp tapxurdum. **27** ularoja tapxuroqanlırlımdın yənə altun das yigirmə bolup, kimməti ming darik, süpətlik wə walıldap parkiraydiojan mis qong das ikki bolup, altundək kimmətlik idi. **28** Mən ularoja: — Silər Pərvərdigarə mukəddəstursilər, қaqa-қuqıllar muqəddəstur, altun-kümüxlər ata-bowanglarning Hudasi Pərvərdigarə ihtiyariy hədiyə kılınojan sowoqattur. **29** Taki Yerusalemıdiki Pərvərdigarning eyidiki ambar-həzinilərgə yətküziüp, kahınlar wə Lawıylarning baxlıları wa Israillarning kəbilə-jəmət baxlıklärinən aldida tarazidin etküzgüqə bularını obdan karap kooqdanglar, dedim. **30** Xuning bilən kahınlar bilən Lawıylar Yerusalemıdiki Hudayimizning eyigə apiridiojan, tarazidin etküzülgən xu altunkümüx wə қaqa-қuqılları tapxuruwaldı. **31** Xuning bilən birinqi ayning on ikkinqi künü biz Ahawa dəryasının boyidin қozojılıp Yerusaleməqə qikixka mangduk. Hudayimizning koli üstimizdə bolоlaqka, u bizni düxmənlırimizdin wə yolda paylap turojan karakqılardınmu kütkuzdi. **32** Biz Yerusaleməqə kelip u yerdə üq kün turduk; **33** tətinqi künü Hudayimizning eyidə altun-kümüx wə қaqa-қuqıllar tarazida əlqinip kahın Uriyanıng oqlı Mərəmotning

kolioja tapxuruldi; uning yeneda Finihasning oqlı Əliazar, yənə Lawiylardın Yəxuaning oqlı Yozabad bilən Binnuiyning oqlı Noadiyahlar bar idi. **34** Həmmə nərsə sani boyiqə wə eçirlik boyiqə əlqəndi wə xuning bilən billə hərbirining eçirlik pütüp koyuldi. **35** Xu qaoğda əsli elip ketilgənlərning əwlədləri, yəni sürgünlükten käytənəklər Israillarning Hudasiyoja «kəydürmə қurbanlıq» süpitidə pütkül Israil üçün on ikki torpak, toksan altə koqkar, yətmix yəttə koza sundı, yənə gunah қurbanlıq süpitidə on ikki tekə sundı; bularning həmmisi Pərvərdigar ola atalojan kəydürmə қurbanlıq idi. **36** Ular padixahning yarlıq hətlərini padixahning waliyliroja wə Dəryanıng bu qərb təripidiki həkümədarlar ola tapxuruwidi, ular həlkə wə Hudanıng əyining ixliroja izqıl yardım bərdi.

9 Bu ixlar pütkəndin keyin əmirlər mening bilən kərəvkili yenimoja kelip: — Israillar, kahinlər wə Lawiyalar ezlirini muxu zeminlərdiki taipilərdin, yəni ularning yirginqlik adətliridin ayrip turmudi, — demək, ular Қanaaniylar, Hittiyalar, Pərizziylər, Yəbusiyalar, Ammoniyalar, Moabiyalar, Misirliklar wə Amoriyalar oğixip mangdi. **2** Qünki ular bu yat taipilərdin ezlirigə wə oqullirioja hotun elip berip, [Hudaşa] has mukəddəs nəsilni muxu zeminlərdiki taipilər bilən arilaxturuwətti; uning üstigə, əmirlər bilən əməldarlar bu sadakətsizlikning baxlamqılıridur, — deyixti. **3** Mən bu ixni anglapla kenglək bilən tonumni yirtip, qaqq-sakallırimni yulup oğəm-ķayəxoja qüxüp olturup kəttim. **4** Wə Israilning Hudasining sözləridin korkup titrigənlərning hərbiri sürgünlükten käytip kəlgənlərning sadakətsizlik tüپəylidin yenimoja kəldi. Mən taki kəqqlik қurbanlık sunulquqə oğəm-ķayəxoja qəməp olturdum. **5** Kəqqlik қurbanlık waktida mən əzümnı təwən kılajan һaləttin turup, kenglək wə tonum yirtik һaldı Hudayim Pərvərdigar ola yüzlinip tizlinip olturup, kollirimni yeyip, **6** dua kılıp: — «Ah, Hudayim, xərməndilikə yüzümni sanga қaritixtin iza tartmaqtımən, i Hudayim; qünki kəbihliklirimiz tolilikidin baxlırimizdən axtı, asiylik-itaətsizlikimiz asmanlar ola takəxti. **7** Atabowlirimizning künliyidin tartip bügüngə kədər zor itaətsizlikə yürüp kəldük, xunga kəbihliklirimiz tüپəylidin biz, bizning padixahlirimiz wə kahinlirimiz huddi bugünkü kündikidək hərkəysi yurtlardiki padixahlarning kolioja qüxüp, kiliqka, sürgünlükə, bulang-talangoja, nomuska tapxurulduk. **8** Əmdi hazır

azojinə waqt Hudayimiz kəzlihimizni nurlandurup, kəllükimizda bizgə azojina aram berilsun dəp, kəqip kütulqan bir կaldını saklap kəlip, bizgə əzinin mukəddəs jayidin huddi kəkəkən kozuktək mukim orun berip, bizgə Hudayimiz Pərvərdigardin iltipat kərsitledi. **9** Qünki biz hazır kullarmız; һalbuki, Hudayimiz muxu kəllükimizda yənilə bizni taxliwətməy, balki Pars padixahlirining aldida rəhimgə erixtürüp, Hudayimizning əyini selip, harabiləxkən jaylirini yengiwaxtin onglaxkə bizni rohlandurdi, xundakla bizni Yəhudiya wə Yerusalemda sepilliğ kıldı. **10** I Huda, biz bu [iltipatlar] aldida yənə nemə deyələymiz? Qünki biz yənilə Sening məmin bəndiliring bolqan pəyoğəmbərlər arkılık tapilojan əmrlirinə taxliwəttük; Sən [ular arkılık]: «Silər kirip miras kılıp igiləydiqan zemin bolsa, xu zemindiki taipilərning nijislik bilən buloqanojan bir zemin; qünki ular türlük napaklıklarnı kılıp, yirginqlik adətləri bilən bu zeminni bu qəttin u qətiqiqə tolduruwətti. **12** Xunga silər kızliringlarnı ularning oqullirioja bərmənglər, oqulliringlər ola ularning kızlirini elip bərmənglər; silər küqiyip, zeminning nazu-nemətliridin yeyixkə, zeminni əbədiləbəd əwlədlirinələrə miras kılıp կaldurux üçün mənggүi ularning aman-tinqiliyi yaki mənpənitini hərgiz izdimənglər» — deyənidir. **13** Bizning rəzil kilmixlirimiz wə nahayıti eçir itaətsizlikimiz tüپəylidin bu həmmə bala-ķaza beximizə kəlgənidi wə Sən, i Hudayimiz, kəbihliklirimizgə tegixlik bolqan jazayimizi yeniklitip, bizgə bugünküdək nijatlık iltipatni kərsətkən turukluk, **14** biz կandağmu yənə əmrlirinə hilaplık kılıp, bundak yirginqlik kədilərnə tutkan bu taipilər bilən nikahliniwerimiz? Mubada xundak kılıdıcıqan bolsaq, Sən bizgə oqəzəplinip, bizgə bir կaldı yaki kütulqudək birsinimə կaldurmaya yoxatmay կalamsən? **15** I Israilning Hudasi bolqan Pərvərdigar, Sən həkkaniydursən! Xu səwəbtin biz bugünküdə kütulup kılajan bir կaldımız. Қara, biz Sening aldingda itaətsizliklirimizdə turuwaitimiz, xunga Sening aldingda həqkaysımız tik turalmay կalduk» — dedim.

10 Əzra dua kılıp, gunahını tonup yiołap Hudanıng əyi aldida yiklip düm yatkən qaoğda, Israillardin nahayıti qong bir jamaət, ər-ayallar wə balilar uning yenioja kelip yioqildi; kəpçilikmu kəttik yiołap ketixti. **2** Elamning əwlədliridin, Yəhiyalıning oqlı Xekaniya əzraoja: — Biz Hudayimizə sadakətsizlik kılıp bu

zemindiki yat taipilərdin hotun aptuk. Həlbuki, Israil üqün yənilə ümid bar; **3** biz əmdi Hudayimiz bilən əhdilixəyli, hojamning wə Hudayimizning əmrliridin korkup titrigənlarning nəsihiti asasən bu hotunlarnı wə uların tərəlgən pərzəntlərni yoloqə selip koyaylı. Həmmə ix Təwrat əşanı boyiqə kılınsun. **4** Tur! Bu ix sanga başlıktır, biz seni kollaymız, jür'ətlik bolup ixni ada kılıqın, — dedi. **5** Xuning bilən Əzra ornidin kopup, kahinlarning Lawiyarning wə pütkül Israil jamaitining baxlıklarını xu söz boyiqə ix kılımız, dəp əsəm iqixə ündidi, ular əsəm iqtı. **6** Andin Əzra Hudanıng eyi aldidin kopup əliyaxibning oöli Yəhənənanning əyigə kirdi; u u yərgə kəlgəndə qızamı yemidi, sumu iqimdi, qünki u sürgünlükten kaytip kəlgənlərning sadakətsizlikü üçün eginatti. **7** Xuning bilən Yəhudiya wə Yerusalemda sürgünlükten kaytip kəlgənlərning həmmisigə jakarlinip, Yerusalemqa yiojilinglar, **8** əmirlər wə aksakallarning nəsihiti boyiqə, kimki üq kün iqidə yetip kəlmisə, uning pütün mal-mülki musadırə kılınidu, sürgündin kaytip kəlgənlərning jamaitidinmu ayrılidu, dəp, jakarnamə qikirildi. **9** Xuning bilən Yəhūda wə Binyamindiki barlıq ərlər üq küngiçə Yerusalemqa yiojılıp boldi. U tokkuzinqi ayning yigirminqi künü idi; barlıq həlk Hudanıng əyining höylisidiki məydanoja kelip olturdi, kəpqılık bu ixtin korkaqqa, xuningdək kəttik yaqşarı yamoqur tüpəylidin, titrəp ketixti. **10** Kahin Əzra ornidin kopup ularqa: — Silər Hudaqa sadakətsizlik kılıp yat taipilərning kızlарını hotunlukka elip Israillarning itaetsizlikini axurdungalar. **11** Əmdi silər ata-bowanglarning Hudasi bolqan Pərvərdigar alidda gunahınlarnı tonup, uning nəziridə durus bolqanni kılıp, ezunglarnı bu zemindiki taipilərdin wə bu yat əllik hotunliringlardın arını oquq kılıngalar, dedi. **12** Pütün jamaət yüksiri awazda jawap berip: — Makul, biz ezlirining xu gəpliri boyiqə ix kerimiz. **13** Birak adəmlər bək kəp, yənə kelip yamoqur pəslı bolqaqqa talada turalmaymız; uning üstigə bu degən bir-ikki kündə pütidiojan ix əməs, qünki bizdə bu ixta itaetsizlik kılıqlanlar nahayiti kəptur! **14** Hudanıng muxu ix tüpəli kəlgən kəttik oqəzipining bizdin kətküqə, baxlıklımız pütkül jamaətkə wəkil bolup Pərvərdigarning alidda tursun; bizning hərkəysi xəhərlirimizdə yat əllərdin hotun aloqanlarmu bəlgiləngən wakıttı xu xəhərnıng aksakal wə hakimliri bilən birliktə kelip bu ixni bir tərəp kilsun, — dedi. **15** Bu ixka pəkət Asahəlnıng oöli Yonatan bilən

Tikəwahning oöli Yahziya karxi qıktı, Məxullam bilən Lawiy Xabbitay ularnı kollidi. **16** Xuning bilən sürgündin kaytip kalgnələr ənə xundaq kıldı. Kahin Əzra wə ata jəmətlirining baxlıkları bolqanlar jəməti boyiqə bu ixka ayrıldı; ularning həmmisi ismiliri boyiqə tizimlandı. Ular oninqi ayning birinqi künü bu ixni təkxürüp bir tərəp kılıxka kirixti. **17** Ular yat əllik hotunlarnı aloqan ərlərning sorikini birinqi ayning birinqi künü tüğətti. **18** Kahinlarning əwlədləri iqidə yat əllik hotunlarnı aloqanlardın muxular qıktı: — Yozadakning oöli Yəxuanıng wə uning kerindaxlırinıng əwlədləridin: — Maaseyah, Əliezər, Yarib, Gədalıya. **19** Ular hotunlirimizni yoloqə selip koyimiz dəp [əsəm kılıp] kol berixti wə gunaçı üçün itaetsizlik kurbanlığı süpitidə koy padisidin bir əqəmkarnı sundı. **20** Immərning əwlədləridin Hənani bilən Zəbadıya; **21** Hərimning əwlədləri iqidə Maaseyah, Eliyəh, Xemaya, Yəhəiyəl wə Uzziya; **22** Paxhurnıng əwlədləridin Əlyoyinay, Maaseyah, İsmail, Nətanəl, Yozabad wə Əlasah. **23** Lawıylar iqidə Yozabad, Ximəy, Kelaya (Kelita»mu deyilidü), Pitəhiya, Yəhūda bilən Əliezər; **24** oqəzəlkəxlər iqidə Əliyaxib; dərwaziwənlər iqidə Xallum, Tələm, Uri. **25** Israillardın: — Paroxning əwlədləridin Ramiya, Yizziya, Malkiya, Miyamin, Əliazar, Malkiya, Binaya; **26** Elamning əwlədləridin Mattaniya, Zəkəriya, Yəhəiyəl, Abdi, Yərimot bilən Eliyəh; **27** Zattuning əwlədləridin Əlyoyinay, Əliyaxib, Mattaniya, Yərimot, Zabad bilən Aziza; **28** Bibayning əwlədləridin Yoḥoħanan, Hənaniya, Zabbay bilən Atlay; **29** Banining əwlədləridin Məxullam, Malluk, Adaya, Yaxub, Xeal bilən Ramot; **30** Pahat-Moabning əwlədləridin Adna, Jilal, Binaya, Maaseyah, Mattaniya, Bəzaləl, Binnuiy bilən Manassəh; **31** Hərimning əwlədləridin Əliezər, Yixiya, Malkiya, Xemaya, Ximeon, **32** Binyamin, Malluk wə Xəmariya; **33** Haxumning əwlədləridin Mattinay, Mattatah, Zabad, Əlifəlat, Yərəmay, Manassəh wə Ximəy; **34** Banining əwlədləridin Maday, Amram, Uəl, **35** Binaya, Bədiya, Keluhay, **36** Waniya, Mərəmot, Əliyaxib, **37** Mattaniyah, Mattinay, Yaasu, **38** Bani, Binnuiy, Ximəy, **39** Xələmiya, Natan, Adaya, **40** Maknadibay, Xaxay, Karay, **41** Azarəl, Xələmiya, Xəmariya, **42** Xallum, Amariya, Yüsüp; **43** Neboning əwlədləridin Jəiyəl, Mattitiyah, Zabad, Zebina, Yadday, Yoel wə Binaya. **44** Bularning həmmisi yat əllik hotunlarnı aloqanlar idi, wə xuningdək uların bəzilərning hotunları pərzəntmu kərgənidi.

Nəhəmiya

1 Həkaliyaning oqlı Nəhəmiya xundak bayan kıldıki:

— Yigirminqi yili Kislaw eyida, mən Xuxan kəl'əsida turattim, **2** Əz kərindaxlırimdən biri boloqan Ḥanani bilən birnəqqə kixi Yəhədiyədin qıkıp kəldi; mən ulardın sürgünlüktn kütulup ələqan Yəhədalar wə Yerusalem tooprısında soridim. **3** Ular manga: — Sürgünlüktn kütuləqan həlkning əldisi [Yəhədiyə] elkisidə kəttik japa-muxəkkət astida wə ahənat iqidə kəldi. Yerusalemning sepili bolsa ərəwetildi, əwəzliklərim kəydürüwetildi, dəp eytip bərdi. **4** Mən bu gəplərni anglap olturup yioqlap kəttim, birnəqqə küngiqə nalə-pəryad kətürüp, asmanlardıki Huda aldida roza tutup, dua kılıp **5** mundak dedim: — «I asmandıki Huda Pərvərdigar, Əzini səyüp, əmrlirini tutkanlar oza əzgərməs mehîr kərsitip əhdisidə turoquji uluq wə dəhəxətlik Təngri, **6** əmdi Sening aldingda muxu pəyttə kulliring Israillar üçün pekir kulungning keqə-kündüz kılıwatkan bu duasiqa ələklik selinoqay, kəzüng oquq bolqay! Mən biz Israillarning Sening aldingda sadir kılıqan gunahlırimizni etirap kılımən; mənmu, atamning jəmətimi gunah kıldıq! **7** Biz Sening yolungoja tətür ix kılıp, Sən ələklik Musaoqa tapiliojan əmrliring, bəlgilimliring wə həkümürliringni həq tutmiduk. **8** Sening Əz ələklik Musaoqa tapılap: «Əgər silər wapasızlıq ələkliklər, silərni pütün taipilərning arisioja tarkitiwetimən; lekin Manga yenip kılıp, Mening əmrlirimni tutup əmal ələkliklər, gərqə aranglardın hətta asmanlarning əng qətiqə əloqlıwetilgənlər bolsimu, Mən ularni xu yərdin yioqip, Mening namimni tikləxkə tallıqan jayqa elip kelimən» degən səzüngni yad kılıqaysən, dəp etünimən. **10** Bularning həmmisi Sening kulliring wə Sening ələklik, Əzüngning zor kudriting wə küqlük ələklik bilən hərlükə kütkəzdzung. **11** Rəbbim, ələklikning duasiqa həm Sening namingdin əyminxin səyüngən kulliringningmu duasını ələklik tingxiqay; bügün ələklikning ixlini onguxluk kılıqaysən, uni xu kixinin aldida iltipatka erixtürgəysən». Xu wakıttı mən padixaḥının sakıysi idim.

2 Wə xundak boldiki, padixaḥ, Artahxaxtanıng yigirminqi yili Nisan eyi, padixaḥının aldioja xarab kəltürülgənidi; mən xarabni elip padixaḥıqə sundum. Buningdin ilgiri mən padixaḥının aldida həqqaqan əpmək kərüngən əməs idim. **2**Xuning bilən

padixaḥı meningdin: — Birər kesiling bolmisa, qiraying nemixqə xunqə əpmək kərünidü? Kənglüngdə qoqum bir dərd bar, dewidi, mən intayın korkup kəttim. **3** Mən padixaḥıqə: — Padixaḥım mənggü yaxiojyla! Ata-bowilirimning kəbriliri jaylaxkan xəhər harabilikkə aylanoqan, dərwaza-köyükləri kəydürüwetilgən tursa, mən əndin qandaqmu əpmək kərünməy? — dedim. **4** Padixaḥ meningdin: — Sening nemə təliping bar? — dəp soriwidi, mən asmandıki Huda oza dua kılıp, **5** andin padixaḥıqə: — Əgər padixaḥımning kəngligə muwapik kərünsə, kulları əzlirining aldida iltipatka erixkən bolsa, meni Yəhədiyəgə əwətənən bolsila, ata-bowilirimning kəbriliri jaylaxkan xəhərgə berip, uni yengiwaxtin kərünsə, dedim. **6** Padixaḥ (xu qaoqda hanix padixaḥının yenida olturatti) mandin: — Səpiringgə ənənəvi kənqilik wakıt ketidü? Qaşan kəytip kəlisən? — dəp soridi. Xuning bilən padixaḥ meni əwətəxnı muwapik kərəndə; mənmu uningoja kəytip kəlidioqan bir wakıtnı bekittim. **7** Mən yənə padixaḥıtin: — Aliyliroja muwapik kərünsə, manga [Əfrət] dəryasining u ketidiki waliylar oza meni taki Yəhədiyəgə baroqə ətkili koyux toqrluluk yarlıq hətlərini pütüp bərgən bolsila; **8** Wə yənə padixaḥlıq, ormanlıq oza karaydiqan Asafka mukəddəs əygə təwə boloqan kələñəning dərvaziləri, xuniydgək xəhərning sepili wə əzüm turidioqan əygə ketidioqan limlarnı yasaxka kerəklik yaqəqlərni manga berix toqrlulukmu bir yarlıknı pütüp bərgən bolsila, dedim. Hudayimning xəpkətlik koli üstümdə boloqəqə, padixaḥ iltipat kılıp bularning həmmisini manga bərdi. **9** Xuning bilən mən dəryanıng u ketidiki waliylarning yəniqə berip padixaḥının yarlıklarını tapxurdum. Padixaḥ yənə birnəqqə koxun sərdarları bilən atlık ləxkərlərnimən manga həmrəh boluxka orunlaxturoqanıdi. **10** Həronluq Sanballat bilən Ammoniy Tobiya degən əməldər Israillarning mənpəətinə izdəp adəm kəpti, degən həwərni anglap intayın narazi boldı. **11** Mən Yerusalemə oza kelip üq kün turdum. **12** Andin keqisi mən wə manga həmrəh boloqan birnəqqə adəm ornimizdən turduk (mən Hudayimning kənglümgə Yerusalem üçün nemə ixlərni ələklik saloqanlıkı tooprısında həqkimə birər nemə demigənidim). Əzüüm mingən ulaçdırın baxka həqkəndək ulaçmu almay, **13** keqisi «Jiloşa köyü»din qıkıp «Əjdihə buluki» oza karap mengip, «Tezək köyü» oza kelip, Yerusalemning buzuwetilgən sepillirini wə kəydürüwetilgən köyük-dərvazilərini

kəzdin kəqürdum. **14** Yənə aldioqa mengip «Bulak қowukı» bilən «Xələnə kel»gə kəldim; lekin xu yərdə mən mingən ulaçning etüxikə yol bək tar kəlgəqkə, **15** keqidə mən jiloja bilən qıkıp sepilni kəzdin kəqürüp qıqtım. Andin yenip «Jiloja қowukı»dın xəhərgə kirip, eygə kayttım. **16** Əməldarlarning heqkaysısı menin nəgə barojanlığımı wə nemə kılıjanlığımı bilməy kəlixti, qünki mən ya Yəhudiylarqa, kahinlarqa, ya əmir-häkimlərə wə yaki baxka hizmət kılıdiojanlarqa heqnemə eytmiojanidim. **17** Keyin mən ularqa: — Silər beximizoja kəlgən balayı'apətni, Yerusalemning harabığa aylanojanlığını, sepil қowuklirining kəydürüwetilgənlilikini kərdüngərlər; kelinglər, həmmimiz həkarətkə kəliwərməslikimiz üçün Yerusalemning sepilini kaytidin yasap qıçaylı, — dedim. **18** Mən yənə ularqa Hudayimning xəpkətlək қolining menin üstündə bolojanlığını wə padixahning manga kılıjan gəplirini eytiwidim, ular: — Ornumızdır turup uni yasayı! — deyixip, bu yahxi ixni kılıxka eż қollırını kuvvətləndirdi. **19** Lekin Həronluq Sanballat, hizmətkar Ammoniy Tobiya həm ərəb bolojan Gəxəm bu ixni anglap bizni zanglıq kılıp mənsitməy: — Silərning bu kılıjininglər nəmə ix? Silər padixahka asiylik kilməkqimusılər? — deyixti. **20** Mən ularqa jawab berip: — Asmanlardıki Huda bolsa bizni oşlılibigə erixtürudu wə Uning külliri bolojan bizlər kopup kürimiz. Lekin silərning Yerusalemda heqkəndək nesiwängər, hökükunglər yaki yadnamənglər yok, — dedim.

3 Xu qaçıda bax kahin Əliyaxib wə uning kahin kərindaxlıri kopup «Koy қowukı»ni yengiwaxtin yasap qıktı; ular қowukning қanatlınızı ornitip, uni [Hudaoja] atap mukəddəs dəp bekitti; ular «Yüzninq munarı» bilən «Hənaniyəlninq munarı»qıqə bolən arılıktiki sepilni ongxap, uni mukəddəs dəp bekitti; **2** Uningoja tutax kismini Yeriholuklar yasidi; yənə uningoja tutax kismini Imrininq oqlı Zakkur yasidi. **3** «Belik қowukı»ni Sənaahning oquulları yasidi; ular uning lim-kexəklirini selip, қanatlınızı, taqaklısı wə baldaklırını ornattı. **4** Uningoja tutax kismini Həkozning nəvrisi, Uriyaning oqlı Mərəmot yasidi; uningoja tutax kismini Məxəzabəlninq nəvrisi, Bərəkiyaning oqlı Məxullam yasidi. Uningoja tutax kismini Baanaahninq oqlı Zadok yasidi. **5** Uningoja tutax kismini Təkoaliklər yasidi; lekin ularning qongləri eż hojisining ixini zimmisiqə ilixə unimiidi. **6** «Kona қowukı»ni Pasıyaning oqlı

Yəhəda bilən Besodiyaning oqlı Məxullam yasidi; ular uning lim-kexəklirini selip, қanatlınızı, taqaklısı wə baldaklırını ornattı. **7** Ularning yenidiki tutax kismini Gibeonluq Məlatiya, Meronotluq Yadon həmdə Dəryanıng bu əqrəbiy təripidiki waliylarning baxkurusı astidiki Gibeonluqlar bilən Mizpahlıklär yasidi. **8** Ularning yenidiki tutax kismini zərgərlərdin bolojan Harḥayanıng oqlı Uzziyəl yasidi. Uningoja tutax kismini huxbu yuyum yasaydiqan ətirqılərdin Hənaniyə yasidi. Ular Yerusalem [sepilini] taki «Kelin tamxıqə ongxap yasidi. **9** Ularning yenidiki tutax kismini Yerusalemning yerimining həkimi bolojan Hurning oqlı Refaya yasidi. **10** Ularning yenida, Harumafning oqlı Yədaya əzininq əyining udulidiki kismini yasidi. Ularning yenidiki kismini Haxabniyanıng oqlı Həttux yasidi. **11** Hərimning oqlı Malkiya bilən Paħat-Moabning oqlı Həxxub sepilning baxka bir bəlik bilən «Humdanlar munarı»ni yasidi. **12** Ularning yenidiki tutax kismini Yerusalemning yerimining həkimi Halloħəxninq oqlı Xallom əzi wə uning kızlırı yasidi. **13** «Jiloja қowukı»ni Hənun bilən Zanoah xəhərinin ahalisi yasidi. Ular uni yasap, uning қanatlınızı, taqaklısı wə baldaklırını ornattı wə yənə «Tezək қowukı»qıqə ming gəz sepilnim yasidi. **14** «Tezək қowukı»ni Bəyt-Hakkərəm yurtining baxlıqi Rəkabning oqlı Malkiya yasidi; ular uni yasap, uning қanatlınızı, taqaklısı wə baldaklırını ornattı. **15** «Bulak қowukı»ni Mizpah yurtining baxlıqi Kol-Ḥozəħning oqlı Xallum yasidi. U uni yasap, eğzisini yepip, uning қanatlınızı, taqaklısı wə baldaklırını ornattı wə yənə xələnə baqning yenidiki Siloam kəlininq sepilini «Dawutning xəhiri»dən qüxidioqan pələmpəygiqə yengiwaxtin yasidi. **16** Uningdin keyinkı tutax kismini Dawutning kəbrilirinin udulidiki wə uningdin keyinkı sün'iy kəlgə həm uning kəynidiki «Palwanlarning əyi»gə kədər Bəyt-Zur yurtining yerimining həkimi, Azbukning oqlı Nəhəmiya yasidi. **17** Uningdin keyinkı tutax kismini Lawiylar — Yəni Banining oqlı Rəħum yasidi, uning yenidiki tutax kismini Keilaħning yerim yurtining həkimi Həxabiya eż yurtiqa wakalitən yasap qıktı. **18** Uning yenidiki tutax kismini ularning kərindaxlıri — Keilaħning ikkinqi yerimining həkimi, Hənadadning oqlı Baway yasidi. **19** Uning yenida, Mizpahning həkimi Yəxuyanıng oqlı Ezər қoral-yaraq ambiriqa qıçış yolininq udulida, sepilning dokmuxidiki yənə bir belikini yasidi. **20** Zabbayning oqlı Baruk uningdin keyinkı yənə bir bəlikini, yəni

sepilning dokmuxidin taki bax kahin Əliyaxibning eyining dərwazisiojqə bolğan bəlikini köngül koyup yasidi. **21** Uning yenida Həkozning nəwrisi, Uriyaning oqlı Mərəmot sepilning Əliyaxibning eyining dərwazisidin taki Əliyaxibning höylisining ahiriojqə bolğan yənə bir bəlikini yasidi. **22** Bulardin keyinki bir kışmini İordan tüzlənglikidilər, kahinlar yasidi. **23** Bularning yenida, Binyamin bilən Həxxub əz eyining udulidiki bəlikini yasidi. Ulardin keyin Ananiyaning nəwrisi, Maaseyahning oqlı Azariya əz eyining yenidiki kışimni yasidi. **24** Uning yenida, Azariyaning əyidin taki sepilning dokmuxiojqə bolğan yənə bir bəlikini Henadadning oqlı Binnuiy yasidi. **25** [Uning yenida], Uzayning oqlı Palal padixah ordisining dokmuxi, xuningdək ordidiki qoqqiyp turqan, zindan höylisining yenidiki egiz munarning udulidiki bəlikini yasidi. Uningdin keyinki bir bəlikini Paroxning oqlı Pidaya yasidi. **26** Əmdi Ofəldə turidiojan ibadəthana hizmətkarlırları künpikx tərəptiki «Su կowukı»ning udulidiki wə qoqqiyp turqan munarning udulidiki sepilni yasidi. **27** Qoqqiyp turqan qong munarning udulida Təkoalıklar taki Ofəl sepiliojqə bolğan ikkinçi bir bəlikini yasidi. **28** «At կowukı»ning yukarı bir bəlikini kahinlar hərbiri əz eyining udulidiki kışimni yasidi. **29** Immərning oqlı Zədok ularning yenida, keyinki kışimni, əz eyining udulidiki bir bəlikini yasidi. Uning yenidiki tutax kışimni «xərkjy dərwaza»ning dərwaziwəni Xekaniyaning oqlı Xemaya yasidi. **30** Uning yenida, Xələmīyaning oqlı Hənaniya bilən Zalafning altınqı oqlı Hənun ikkinçi bir bəlikini yasidi; ularning yenida, Bərəkiyaning oqlı Məxullam əz korusining udulidiki bir bələknı yasidi. **31** Uning yenida, xu yərdin tartip ibadəthana hizmətkarlırları bilən sodigərlərning қoruluridin etüp, «Təkxürük կowukı»ning udulidiki sepil dokmuxining balihanisiojqə bolğan bəlikini zərgərlərdin bolğan Malkiya yasidi. **32** Dokmuxning balihanisi bilən «Koy կowukı»ning arılıkiddiki bələknı zərgərlər bilən sodigərlər yasidi.

4 Xundak boldiki, Sanballat bizning sepilni yengiwaxtin ongxawatkanlıklımızın anglap əzəzəplinip, kəhri bilən Yəhudalarını məshirə kıldı. **2** U əz kərindaxlırı wə Samariyə қoxunu aldida: — Bu zəip Yəhudalar nemə kiliwatidu? Ular əzlirini xundak mustəhkəmliməkqimu? Ular қurbanlıqlarını sunmakqimu? Ular bir kün iqidə püttürüxməkqimu? Topa dəwilirli iqidin keyüp kətkən

taxlarnı kolap qıkırıp ularoja jan kirgüzəmdikən? — dedi. **3** Uning yenida turuwatkan Ammoniy Tobiya: — Ular hərkənqə yasisimu, bir tülkə sepilning üstigə yamixip qığsa, ularning tax temini ərtüwetidu! — dedi. **4** — I Hudayimiz, կulak selip angliqəysən, kəmsitilməktimiz, ularning kılçan həkarətlərini əz bexioja yandurojaysun; ularni tutğun kılıp elip berilojan yakə yurtta həkning oljisioqa aylandurojaysun! **5** Ոularning կəbihlikini yapmiojaysan, gunahlıları aldingdinmu əqürüwetilmisun; qünki ular sepilni ongxawatkanlarning kengligə azar bərdi! **6** Xundaqtımı sepilni yengiwaxtin ongxawərdük; uni ulap, egizlikini yerimioqa yətküzdük; qünki կepqılık köngül koyup ixlidi. **7** Xundak boldiki, Sanballat, Tobiya, Ərəblər, Ammoniylar, Axdodluqlar Yerusalem sepillirini yengiwaxtin ongxax կuruluxining yənilə elip beriliwatkanlığını, sepil bəsüklirinə etiwtelgilənlərini anglap kəttik əzəzəpkə kelixti-də, **8** birliktə Yerusalemə qəhüm kılıp uningda կalaymikanlıqılıq tuqduruxni kəstləxti. **9** Xunga biz Hudayimizə iltija kıldıq həm ularning səwəbidin keqə-kündüz kəzətqi koyup, əzlirimiz ulardin mudapiələndük. **10** Bu qəođda Yəhudiyyədikilər: — İxiqı-həmmallar əhalidin kətti, xuningdək qalma-kesək əhlətlər yənilə naħayiti kəp, biz sepilni ongxaxka hətta sepilöjumu yekinlixalımiduk! — deyixti. **11** Xuning bilən bir wakıtta düxmanlırimiz: — Ular səzməstə, ular kərməstə, ularning arisoja kiriwelip ularını eltürüp, կuruluxni tohtitiwetimiz! — deyixti. **12** Wə xundak boldiki, ularning ətrapida turuwatkan Yəhudalarını yenimizə on ketim kəlip: — Kəysi tərəpkə karisanglar, ular xu tərəptin kəlip silərgə həjum kilməkqı! — dəp həwər yətküzüxti. **13** Xunga mən həlkni jəmət-jəmət boyiqə, kolioja kılıq, nəyzə wə okyalırını elip, sepili pəs bolğan yəki həjuməja oquq turqan yərlərdə sepilning arkısında karawullukta turuxka կoydum. **14** Kezdiñ kəqürüp qıkkəndin keyin ornumdin kopup mətiwərlər bilən əməldarlar wə baxka həlkə: — Ulardin қorkmanglar; uluq wə dəhəxətlik Rəbnı esinglarda tutunglar, əz kərindaxliringlar, oqlul-kızliringlar, ayalliringlar wə ey-makanınglar üçün jəng kilinglar, dedim. **15** Xundak boldiki, əzlirinə suyikəstini bilip қalojanlıklımız düxmanlərning կulikioja yetip baroqaq, xuningdək Huda ularning suyikəstini bitqit kılıqaq, biz həmmimiz sepilöja kaytip, hərbirimiz əslİ ix ornimizda ixni dawamlaxturiwərdük. **16**

Ənə xu qaoqdin baxlap hizmətkarlırimning yerimi ix bilən boldı, yerimi kolıoja nəyzə, kalkan, oksa tutkan, dobuloja-sawut kiyğan haldə yürüxti. Sərdar-əməldarlar sepihləni ongxawatkan barlıq Yəhūda jəmətidikilərning arkısında turdi. Həm yüksəlni toxuwatkanlar həm ularoja yüksərtip tətqiq etdilər. 18 Tamqıllarning hərbiri bəlliriga kılıq-hənjərlərini aşkan haldə [sepilni] yasawatattı; kanayqi bolsa yeniməda turatti. 19 Mən metiwərlər, əməldarlar wə baxka həlkə: — Bu қurulux nahayiti qong, dairisi kəng; biz həmmimiz sepilda bələk-bələklər boyiqə tarkılıp ixləp, bir-birimizdən yiraq turuwatımız. 20 Xunga məyli kəyərdə bolungalar, kanay awazını anglisanglarla, biz bar xu yərgə kelip yiojilinglar; Hudayımız biz üçün jəng kılıdu, — dedim. 21 Biz ənə xu təriki də ixlidük; həlkəning yerimi tang atkandın tartıp yultuz qıkkıqə nəyzilirini qing tutup turuxti. 22 U qaoqda mən yənə həlkə: — Həmməyələn ez hizmətkari bilən keqini Yerusalem oja kirip ətküzsün, xundak bolsa ular keqisi bizning muhəpizətqılıklımıznı kılıdu, kündüzi ixləydü, dedim. 23 Xundak kılıp ya mən, nə kərindaxlirim, ya hizmətkarlırim yaki manga əgəxkən muhəpizətqılerning həqkəyasi kiyimlirini selixmidi; hərbiri hətta suoja baroqandimu əzinin yaraqlarını eliwalatı.

5 U qaoqda halayık wə ularning hotunları eż əkerindaxliri boローン Yəhūdalar üstidin xikayət kılıp kattık dad-pəryad kətürüxti. 2 Bəzilər: — Biz wə oçul-kızlırimızın jan sanımız kəp, kün kəqürriximiz üçün toyqudak axlıq almışak bolmayıdu, deyixti. 3 Yənə bəzilər: — Biz aqarqılıkta kalojan waqtımızda axlıq elip yəymiz dəp etizlirimiz, üzümzarlıklımızı wə əylirimizni rənigə berixkə məjbur bolduk, deyixti. 4 Wə yənə bəzilər: — Padixahın etizlirimiz wə üzümzarlıklımız üstigə salojan baj-selikni tapxuruxka pul kərz alduk. 5 Gərqə bədənlərimiz əkerindaxlirimızın bədənlirigə, pərzəntlərimiz ularning pərzəntlirigə ohxax bolsımı, lekin oçul-kızlırimıznı kul-dedək boluxka tapxurmaya amalımız bolmadi; əməliyəttə kızlırimızdan bəziləri allikəqan dedək bolupmu kətti; ularni bədəl tələp hərlükə qıqırıxka kurbimiz yətmidi, qünki bizning etizlər wə üzümzarlıklımız hazır baxķıllarning kolididur, — deyixti. 6 Mən ularning dad-pəryadlarını wə eytən bu gəplərinin angloqandın keyin kattık oğəzəpləndim. 7 Kənglümədə

birər kur oyliniwalojandın keyin, metiwərlər bilən əməldarları əyibləp: — Silər eż əkerindaxliringlar oja kərz berip ulardin əsüm alidikənsilər-hə! — dəp tənbih bərdim. Andin ularning səwəbidin qong bir yiojin eqip 8 ularnı: — Biz küqimizning yetixiqə yat taipilərgə setiwtılən əkerindiximiz Yəhūdalarnı kəyturup setiwalduk, lekin silər bizni ularni kəyturup setiwiwsun dəp əkerindaxliringlərni yənə setiwtəmkəi boluwatamsılar? — dəp ayibliwidim, ular dəydiqən gəp tapalmay, xük turup qaldı. 9 Andin mən ularoja yənə: — Silərning bu kiloqininglər əkməlxamptu. Silər düxmənlərimiz boローン taipilər aldida bizni ahanətkə kəldurmay, Hudayimizning korkunkıda mangsanglar bolmasındı? 10 Mənmu, əkerindaxlirim wə hizmətkarlırim ularoja pul wə axlıq ətnə berip turup əsüm alsak alattuk! Silərdin etünimən, mundak əsüm elixtin waz keqəyli! 11 Ətünüp əkalay, silər dəl bugün ularning etizlərini, üzümzarlıq, zəytunzarlıq wə əylərini kəyturup beringlar, wə xuningdək silər ulardin ündürüwalojan pul, axlıq, yengi məy-xarab wə yengi zəytun maylırinin əsümmini ularoja kəyturup beringlar, dedim. 12 Ular: — Kəyturup berimiz, əmdi ulardin həq əsüm almamız; sili nemə desilə, biz xundak kılımımız, deyixti. Mən kahinlərni qakırtıp kılıp, ularni bu wədə boyiqə xundak ijra kılıxka kəsəm iqliküzdüm. 13 Mən tonumning pexini kekip turup: — Kim muxu wədini ada kılmissa, Huda xu yol bilən uning əzini eż əyidin wə mal-mülkidin məhərum kılıp kekəwtəsən! Xu yol bilən uning həmmə nemisi ərəfədilip kələqəqə kekəwtəlsən! — dedim. Pütkül jamaət birdək: «Amin!» deyixti həm Pərvərdigar oja Həmdusana okuxtı. Andin kəpqılık xu wədisi boyiqə deginidək kılıxtı. 14 Xuningdək, Yəhūdiyə zeminida ularoja waliy boluxka tikləngən kündin buyan, yəni padixaḥ Artahxaxtanın yığırminoqı yıldıñ ottuz ikkinçi yiliojqə boローン on ikki yıl iqidə nə mən, nə menin uruk-tuqənları waliylik nənin həq yemidük. 15 Məndin ilgiri waliy boローンlar həlkə eojirqilik selip, ulardin [kündilik] axlıq, məy-xarab wə xuningdək kırıq xəkəl kümüx elip kəlgənlikən; hətta ularning hizmətkarlırimu həlkəning üstidin hökukwazlıq kılıp kəlgənlikən. Lekin mən Hudadin korkidiojinim üçün undak kılımidim. 16 Mən dərwəkə sepilning əkerindaxliringlərini berilgəqəkə, biz hətta birər etiznimə setiwalımiduk; menin barlıq hizmətkarlırimmu əkerindaxliringlərini yərgə yioqıltı. 17 Ətrapımızdiki yat əllərdin

bizning yenimizoja kəlgənlərdin bələk, mening bilən bir dastihanda ojiza yəydiqoşanlar Yəhudiylar wə əməldarlardın bir yüz əllik kixi idi. **18** Hərküni bir kala, hillanoşan altə koy təyyarlinatti, yənə manga bəzi uqar kuxlar təyyarlinatti; hər on kündə bir ketim hərhil mol məy-xarab bilən təminlinətti. Xundak bolsimu mən yənilə «waliy nenı»ni tələp kılmidim; qünki kurulux Ixi həlkning üstdikini eçirir üçün kılıqan barlık, iximni yad ətkəysən, manga xapaət kərsatkəysən!

6 Xundak boldiki, Sanballat, Tobiya, ərəb boləjan

Gəxəm wə düxmənlirimizning kılıqan kismi mening sepilni yengiwaxtin ongxap qıqqanlıkimni, sepilning əmdi bəsükliniring kalmioşanlığını anglap (lekin u qaojda mən tehi sepil kowuklırining ənatlırını ornatmioşanıdim), **2** Sanballat bilən Gəxəm manga: — Kəlsila, biz Ono tüzlənglikidiki Kəfirim kəntidə kerüxəyli! — dəp adəm əwətiptu. Əməliyəttə ular manga kəst kilməkqi ikən. **3** Xunglaxka mən əlqilərnı əwətip: — Mən uluq bir ix bilən xuqulliniwatqanlıkjimdin silər tərəpkə qüixməymən. Mən əndikməni silərning kexingləroja barımən dəp, ixni taxlap uni tohtitip koyay? — dedim. **4** Ular uda tət ketim muxu təriki də adəm əwətti, mən hər ketim xundak jawap bərdim. **5** Andin Sanballat bəxinqi ketim xu təriki də ez hizmətkarioja peqətlənmigən hətni kolioja tutkuzup əwətiptu. **6** Həttə: «Hərkəysi əllər arisida mundak bir gəp tərkili pürudu, wə Gəxəmmu xundak dəydu: — Sən wə Yəhudalar birgə isyan kəturməkqi ikənsilər; xunga sən sepilnimu yengiwaxtin ongxaxka kirixipsən; eytixləroja kariqəndə sən ezungni ularoja padixaq kilməkqikənsən. **7** Sən yənə Yerusalemda ezung tooqruluk: «Man, Yəhudiyədə əzimizning bir padixağımız bar!» dəp jar selip təxvik kılıxka birnəqqə pəyoqbər koyupsən. Əmdi bu gəplər səzsiz padixağning külükinqə yetip bayan kılınidu. Xunga, kəlgin, biz birlikdə məslihatlıxıwalaylı» deyilgənlikən. **8** Mən uningoşa: «Sən eytikan ixlar həqiqəqan kılıqan əməs; bular bəlkı ez kənglüngdin oydurur qıraqoşının, halas» dəp jawap kəyturdum. **9** Əməliyəttə, ular: «Muxundaq kilsək ularning koli maqdursızlinip, kurulux ixi ada kılınmay kəlidil!» dəp oylap bizni korkatmakqi idi. — «Əmdi mening kolumni ixta tehimu küqləndürgəysən!». **10** Məhətəbəlning nəwrisi, Delayanıng oölli Xemaya ezini eż əyigə kəmiwaloşanıdi; mən uning əyigə

kəlsəm u: — Biz Hudanıng əyidə, ibadəthanining iqidə kerüxəyli wə ibadəthanining dərvaza ənatlırını etip koyayı; qünki ular seni əltürgili kelid; xübhisizki, keqisi kelip seni əltürməkqi boldi! — dedi. **11** Mən: — Manga ohxax bir adəm əndikməni kəqip kətsun? Məndək bir adəm jenimni kütküzimən dəp əndikməni ibadəthani oja kiriwalıqdəkmən? Mən hərgiz u yərgə kiriwalmaymən! — dəp jawap bərdim. **12** Qünki mən əndikməni, uning Huda təripidin əwətilgən əməs, bəlkı Tobiya bilən Sanballat təripidin setiwellinip, manga zeyan yətküzməkqi bolup bu bəxərat bərgənlilikə kəzüm yətti. **13** Uni setiwellidiki məksət, meni korkutup, xularning deginidək kılıquzup gunah kıldıruxtin ibarət idi. Xundak kılıqan bolsam, namimni buloq meni ərəbəkə xikayət kılalaydiqan bolətti. **14** — «Ah Huda, Tobiya bilən Sanballatı esingda tutup, ularning kılıqanlırıcıja yarixa eż bəxiqə yanduroqaysən, xundakla meni korkatmakqi boləjan ayal pəyoqbər Nəadiya bilən baxka pəyoqbərlərningmu kılıqanlırını eż bəxiqə yanduroqaysən!». **15** Elul eyining yigirmə bəixinqi künü sepil pütti, pütün əndikməni kətən kün wakıt kətti. **16** Xundak boldiki, düxmənlirimiz buningdin həwəraptı wə ətrapımızdiki barlık əllər korkup ketixti; eż nəzirdə həywiti bək qüxüp kətti wə bu [kuruluxni] Hudayimizning Əzi elip baroşan ix ikənlilikini biliq yətti. **17** Xu künlərdə Yəhudiyədiki mətiwərlər Tobiyaqə nuroğun hət yazdı, Tobiyanı ularoja jawabən daim hət yezip turdu. **18** Qünki Yəhudiyədə Tobiyaqə baçlinip kəlip, kəsəm iqlikən nuroğun kixilər bar idi; qünki u Arahnıng oölli, Xekaniyanıng kuy'oölli idi, həmdə uning oölli Yohanan Bərəkiyanıng oölli Məxullamning kizini hotunluqka aloşanıdi. **19** Xuningdək ular yənə mening aldimda pat-pat Tobiyanıng yahxi ixlirini tiləqə elip koyuxattı həm mening gəplirrimnimü uningoşa yətküzip turuxattı; Tobiya bolsa manga pat-pat təhdit selip hət yezip turattı.

7 Sepil ongxilip bolup, mən dərwazilarını ornitip, dərwaziwənlərni, ojəzəlkəxlərni wə Lawiylarnı bekitip təyinligəndin keyin xundak boldiki, **2** Mən inim Hənani bilən kələsərdarı Hənaniyanı Yerusalemni baxkuruşka koyдум; qünki Hənaniya ixənqlik adəm bolup, Hudadin korkuxta kəp adəmlərdin exip ketətti. **3** Mən ularoja: — Kün issiçəqə Yerusalemning kowuklırı eqilmisün; kowuklarning ənatlırını etilgəndə, baldaklar takaloşan waktliridimə dərwaziwənlər yenida turup kəzət kılısun; xuningdək

Yerusalemda turuwatqanlardin қарawullar kəzət nəwətlirigə köyulup bekitsun; hərbir adəm əzininə bir kezitigə məs'ul bolsun, xundakla hərbirinən kəziti əz əyinində uludilda bolsun, dəp tapilidim. **4** Xəhər qong həm kəngri bolqını bilən ahalə az, əylər tehi selinmiojanidi. **5** Hudayim kənglümgə mətiwərlər, əməldərlər wə həlkəning hərbirini nəsəbnamisi boyiqə royhətkə elixkə ularni yioqix niyitini saldi. Mən awwal biringi ketim kaytip kəlgən adəmlərning nəsəbnamisini taptım, uningda mundak pütülgənidid: — **6** Təwəndikilər Yəhudiyyə elkisidikilərdin, əslı Babil padixahı Nebokadnəsar təripidin sürgün kılınojanlardın, Yerusalem wə Yəhudiyyəgə qikip, hərbiri əz xəhırlırigə kətti: — **7** Ular Zərubbabəl, Yəxua, Nəhəmiya, Azariya, Raamiya, Nahamani, Mordikay, Bilxan, Mispərət, Bigway, Nəhəm wə Baanaħħalar billə kaytip kəldi. Əmdi Israil həlkiniñ iqidiki ərkəklərning sani təwəndikiqə: — **8** Paroxning əwlədləri ikki ming bir yüz yətmix ikki kixi; **9** Xəfatiyaning əwlədləri üç yüz yətmix ikki kixi; **10** Araħning əwlədləri altə yüz yətmix bəx kixi; **11** Paħat-Moabning əwlədləri, yəni Yəxua bilən Yoabning əwlədləri ikki ming səkkiz yüz on səkkiz kixi; **12** Elamning əwlədləri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **13** Zattuning əwlədləri səkkiz yüz kırık bəx kixi; **14** Zakkayning əwlədləri yəttə yüz atmix kixi; **15** Binnuiyning əwlədləri altə yüz kırık səkkiz kixi; **16** Bibayning əwlədləri altə yüz yigirmə səkkiz kixi; **17** Azgadning əwlədləri ikki ming üç yüz yigirmə ikki kixi; **18** Adonikamning əwlədləri altə yüz atmix yəttə kixi; **19** Bigwayning əwlədləri ikki ming atmix yəttə kixi; **20** Adinning əwlədləri altə yüz əllik bəx kixi; **21** Həzəkiyaning jəmətidinən boloqan Aterning əwlədləri toksan səkkiz kixi; **22** Haxumning əwlədləri üç yüz yigirmə səkkiz kixi; **23** Bizayning əwlədləri üç yüz yigirmə tət kixi; **24** Hərifning əwlədləri bir yüz on ikki kixi; **25** Gibeonning əwlədləri toksan bəx kixi; **26** Bəyt-Ləhəmpliklər bilən Nitofaliklär jəmiy bir yüz səksən səkkiz kixi; **27** Anatotluqlar bir yüz yigirmə səkkiz kixi; **28** Bəyt-Azmawatlıklar kırık ikki kixi. **29** Kiriatiyearımlıklär, Kəfirahlıklär wə Bəərotluklär bolup jəmiy yəttə yüz kırık tiq kixi; **30** Ramahlıklär bilən Gebaliklər jəmiy altə yüz yigirma bir kixi; **31** Mikmaxliklər bir yüz yigirmə ikki kixi; **32** Bəyt-Əlliklər bilən aylılıklär jəmiy bir yüz yigirmə üç kixi; **33** İkininqi bir Nebodikilər əllik ikki kixi; **34** İkininqi bir Elamning əwlədləri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **35** Hərimning əwlədləri üç yüz yigirmə kixi; **36** Yeriholuklər üç yüz kırık

bəx kixi; **37** Lod, Hədidi wə Ononing əwlədləri jəmiy yəttə yüz yigirmə bir kixi; **38** Sinaahning əwlədləri üç ming tokkuz yüz ottuz kixi. **39** Kahinlarning sani təwəndikiqə: — Yəxua jəmətidiki Yədayanıng əwlədləri tokkuz yüz yətmix üç kixi; **40** Immərning əwlədləri bir ming əllik ikki kixi; **41** Paxhurnıng əwlədləri bir ming ikki yüz kırık yəttə kixi; **42** Hərimning əwlədləri bir ming on yəttə kixi. **43** Lawiyarlarning sani təwəndikiqə: — Hodwahlıning əwlədləridin, yəni Yəxua bilən Kadmiyəlning əwlədləri yətmix tət kixi. **44** Oħeżelkəxlərdin: — Asafning əwlədləri bir yüz kırık səkkiz kixi. **45** Dərwaziwənlərning nəslidin: — Xallumning əwlədləri, Aterning əwlədləri, Talmonning əwlədləri, Akkubning əwlədləri, Hatitaning əwlədləri bilən Xobayning əwlədləri jəmiy bir yüz ottuz səkkiz kixi. **46** İbadəthana hizmətkarlırları təwəndikiqə: — Zihanıng əwlədləri, Hasufanıng əwlədləri, Tabbaotning əwlədləri. **47** Kirosning əwlədləri, Siyanıng əwlədləri, Padonning əwlədləri, **48** Libanahning əwlədləri, Haġabahning əwlədləri, Xalmayıning əwlədləri, **49** Hananning əwlədləri, Giddəlnıng əwlədləri, Gaħarning əwlədləri, **50** Reayahning əwlədləri, Rəzinning əwlədləri, Nikodanıng əwlədləri, **51** Gazzamning əwlədləri, Uzzanıng əwlədləri, Pasianıng əwlədləri, **52** Bisayning əwlədləri, Məunimning əwlədləri, Nəfussasimning əwlədləri, **53** Bakbukning əwlədləri, Hakufanıng əwlədləri, Harhurnıng əwlədləri, **54** Bazlitning əwlədləri, Məħidandanıng əwlədləri, Harxanıng əwlədləri, **55** Barkosning əwlədləri, Siseranıng əwlədləri, Temahıning əwlədləri, **56** Nəziyanıng əwlədləri bilən Hatifanıng əwlədləridin ibarət. **57** Sulaymannıng hizmətkarlırinə əwlədlərinən sani təwəndikiqə: — Sotayning əwlədləri, Sofərətnıng əwlədləri, Peridanıng əwlədləri, **58** Yaalanıng əwlədləri, Darkonning əwlədləri, Giddəlnıng əwlədləri, **59** Xəfatiyanıng əwlədləri, Hattilıning əwlədləri, Pokħərət-Hazzibaimning əwlədləri bilən Amonning əwlədləridin ibarət. **60** İbadəthana hizmətkarlırları wə Sulaymannıng hizmətkarlırları bilən bozoqlarınən əwlədləri jəmiy üç yüz toksan ikki kixi. **61** Təwəndiki kixilər Təl-Melah, Təl-Harxa, Kerub, Addon, Immərdin kəlgən bolsimu, lekin ular əzlirinən ata jəmətinən yaki nəsəbining Israil adımı ikənlikini ispatlap berəlmidi. **62** Bular Dəlayanıng əwlədləri, Tobiyanıng əwlədləri wə Nikodanıng əwlədləri bolup, jəmiy altə yüz kırık ikki kixi; **63** Kahinlardin Habayanıng əwlədləri, kozning əwlədləri bilən Barzillayning əwlədləri bar idi; Barzillay Gileadlıq

Barzillayning bir kızını aloqaqka ularning eti bilen atalojanidi. **64** Bular jemətining nəsəbnamisini izdəp tapalmidi; xunga ular «napak» həsablinip kahinliktin qalduruldi. **65** Waliy ularoja: — Urim wə tummimni kətürgüqi kahin arimizda hizməttə bolouqə «əng mukəddəs yiməklilər»gə eojıq təkəüzəmisilər, dedi. **66** Pütün jamaət jəmiy kırıq ikki ming tıq yüz atmix kixi; **67** Buningdin baxka ularning yənə yəttə ming üç yüz ottuz yəttə kul-dediki bar idi; yənə ikki yüz kırıq bəx ər-ayal oqəzəlqisi bar idi. Ularning yəttə yüz ottuz altə eti, ikki yüz kırıq bəx keqiri, **69** tət yüz ottuz bəx təgisi wə altə ming yəttə yüz yigirmə exiki bar idi. **70** Jemət kattiwaxlıridin bəziləri [ibadəthana] küruluxi üçün hədiyəlirini təkdim kıldı; waliy həzinigə ming darik altun, əllik das wə bəx yüz ottuz kur kahin toni təkdim kıldı; **71** jemət kattiwaxlıridin bəziləri kürulux həzinisiga yigirmə ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüx; **72** həlkning kəlojını yigirmə ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüx, atmix yəttə kur kahin tonini təkdim kıldı. **73** Xuningdin keyin kahinlər, Lawiyalar, dərəvazıwənlər, oqəzəlkəxlər wə bir kisim həlk əoxulup, ibadəthana hizmətkarlırı, xundakla kəlojən Israil həlkining həmmisi eəz xəhərlirigə makanlaştı.

8 Yəttinqi ayqa kəlgəndə, Israillarning həmmisi eəz xəhərlirigə kelip orunlixip boldi. Bu qəoşda pütün halayıq huddi bir adəmdək bolup «Su қowukı» alidiki məydanoja yioqılıp, Təwratxunas Əzradın Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən Israiloja tapiliojan Təwrat-kanun kitabını kəltürətxni tələp kıldı. **2** Yəttinqi ayning birinqi künü kahin Əzra Təwrat-kanun kitabını jamaətkə, yəni ər-ayallar, xundakla anglap qüxinələydiyan barlık kixilərnin aldioja elip qıktı; **3** «Su қowukı»ning alidiki məydanda, ətigəndin qüxkiqə, ər-ayallar oqa, xundakla anglap qüxinələydiyan kixilərgə okup bərdi. Pütkülm jamaətning kulaqları Təwrat-kanun kitabidiki səzlərdə idi. **4** Təwratxunas Əzra məhsus muxu ixka hazırlanmış yaoaq munbərgə qıkıp turdi; uning ong təripidə turojını Mattitiya, Xema, Anayah, Uriya, Hılkiya bilən Maaseyahlar idi; sol təripidə turojını Pidaya, Mixaəl, Malkiya, Həxom, Həxbaddana, Zəkəriya bilən Məxullam idi. **5** Əzra pütkülm halayıqning kəz aldida kitabını aqtı, qünki u pütün halayıqtin egizdə turatti; u kitabını aqkanda, barlık halayıq ornidin köpti. **6** Əzra uluq Huda boloujan Pərvərdigaroja mədhiyələr okuwidi, barlık halayıq kollırını kətürüp jawabən: «Amin! Amin!» deyixti;

andın tizlinip, pixanisini yərgə yekip, Pərvərdigaroja səjdə kıldı. **7** Andin keyin Lawiylardın Yəxuya, Bani, Xərəbiya, Yamin, Akkub, Xabbatay, Hodiya, Maaseyah, Kelita, Azariya, Yozabad, Hənan wə Pelayalar halayıqka Təwrat kanununu qüxəndürdi; jamaət əra turatti. **8** Ular jamaətkə kitabın Hudanıng Təwrat-kanununu jaranglıq okup bərdi wə okuloğanni qüxiniwelixi üçün uning mənisi wə əhməyiiti toqrisida enik təbir bərdi. **9** Waliy Nəhəmiya bilən təwratxunas kahin Əzra wə həlkə kanunning mənisiini eğitidiyan Lawiyalar pütkülm jamaətkə: — Bugün Hudayinglar boloujan Pərvərdigaroja atalojan mukəddəs kündur, yioqazar kilmanglar! — dedi. Qünki halayıqning həmmisi Təwrat kanunidiki səzlərni anglap yioqazar kılıp ketixkənidi. **10** Andin [Nəhəmiya] ularoja: — Silər berip nazu-nemətləri yəp, xərbətlərni iqinglər, əzığə [yimək-iqmək] təyyarlıyalıqanlar oja yemək-iqmək belül beringlər; qünki bugün Rəbbimizgə atalojan mukəddəs bir kündur. Olämkən bolmanglar; qünki Pərvərdigarning xadlıki silərning küqünglərdür, dedi. **11** Lawiyarmu: — Bugün mukəddəs kün boloqaqka, tinqlininglər, əlämkən bolmanglar! — dəp jamaətni tinqlandurdu. **12** Jamaət əyatiq berip, yəp-iqixti, baxkılarojumu yimək-iqmək üləxtürüp bərdi, xad-huramlikka qəmdi; qünki ular berilgən təlim səzlərini qüxəngənidi. **13** Ətisi halayıq iqidiki kəbilə kattiwaxlıri, kahinlər wə Lawiyalar təwratxunas Əzranıng yenioja yioqılıp, Təwrat kanunidiki səzlərni tehimu qüxinip pəm-parasətkə erixməkqı boldi. **14** Ular Təwrat kanununda Pərvərdigar Musanıng wastisi bilən Israillaroja yəttinqi aydiki heyttə kəpilərdə turuxi kerəkliki pütülgənlikini ukhti, **15** xundakla əzləri turuwatlıq barlık xəhərlərdə wə Yerusalemda: «Silər təoqka qıkip, zəytun xehi bilən yawa zəytun xahlırını, hadas ejmə xahlırını, horma dərəhlirinə xahlırını wə yopurmaklıri baraksan dərəh xahlırını əkiliq, Təwratta yezilqinidək kəpilərni yasanglar» deyənlilikini tarkitip jarkalaxni buyruqənlilikini ukhti. **16** Xuning bilən halayıq qıkip xah əkiliq əzləri üçün, hərbiri eylirinən əgəziliridə, həylilirida, Hudanıng eyidiki həylilarda, «Su қowukı»ning qong məydanında wə «Əfraim dərəwazisi»ning qong məydanında kəpilərni yasap tiki. **17** Sürgünlükten əyatiq kəlgən pütkülm jamaət kəpilərni yasap tiki wə xundakla kəpilərgə jaylaştı; Nunning oqlı Yəxuanıng künlirinidin tartip xu küngiqə Israillər undak kılıp bakmioğanıdi. Həmməylən kəttik huxal boluxtı. **18** Birinqi kündin ahirkı küngiqə [Əzra]

hərkünü Hudanıng Təwrat-kanun kitabını okudu. Ular yəttə kün həyt etküzdi; səkkizinqi künü bəlgilimə boyiqə təntənilik ibadət yioqılıxi etküzüldi.

9 Xu ayning yigirmə tətinqi künü Israillar roza tutup, boz kiyip, üsti-bexiqə topa qaqqan haldə yioqıldı; **2** Israel nəslı əzlirini barlıq yat taipilərdin ayrip qıktı, andın əra turup əzlirining gunahlarını wə atabowilirining etküzgən kəbihliklirini etirap kıldı. **3** Ular xu künning təttin biridə ez yeridə turup əzlirining Hudasiolojan Pərwərdigarning Təwrat-kanun kitabını okudu; künning yənə təttin biridə əzlirining gunahlarını tonudi wə Hudasiolojan Pərwərdigaroja səjdə kıldı. **4** Lawiylardın Yəxua, Bani, Kadmiyəl, Xəbaniya, Bunni, Xərəbiya, Bani wə Kenanilar pələmpəylərdə turup əzlirining Hudasiolojan Pərwərdigaroja ünlük awaz bilən nida kıldı. **5** Lawiy Yəxua, Kadmiyəl, Bani, Həxabiniya, Xərəbiya, Hodiya, Xəbaniya wə Pitahiyalar: «Ornunglardın kəpup Hudayinglarolojan Pərwərdigaroja əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhiyyə käyturungular» — dedi wə mundak [dua-həmdusana ukudi]: — «[İ Huda], insanlar Sening xanu-xəwkətlək namingni uluqlisun! Bərəkək, barlık təxəkkür-mədhiyilər namingoja yetixməydi! **6** Sən, pəkət Sənla Pərwərdigardursən; asmanlarnı, asmanlarning asminini wə ularning barlık əxoxunlını, yər wə yər üstidiki həmmmini, dengizlər wə ular iqidiki həmmmini yaratquqidursən; Sən bularning həmmisigə həyatlık bərgüqisən, asmanlarning barlık əxoxunlunu Sanga səjdə kılələqdür. **7** Sən bərəkək Pərwərdigar Hudadursən, Sən Abramni tallidin, uni Kaldıyanıng Ur xəhīridin elip qikting, uningoja İbrahim degən namni ata kıldıng. **8** Sən uning kəlbining Əzünggə sadik-ixənqılık ikənlilikini körüp, uning bilən əhdə tütüp Kənaanıylarning, Həttilıyarning, Amoriyarning, Pərizziylarning, Yəbusiyarning wə Gırgaxiyarning zeminini uning əwladlıriqa təkdim kılıp berixni wədə kıldıng; Sən həkkaniyolojanlıqkingdin, səzliringni ixka axurdung. **9** Sən ata-bowilirimizning Misirdə jəbir-zulum qekiatkənlilikini körüp, ularning Kızıl dengiz boyidiki nalisioja kulaq salding. **10** Sən Misirliklarning ularoja kəndək yoqanqılık bilən muamilə kılələnlilikini bilginidin keyin Pirəwn, uning barlık hizmətqılırı wə uning zeminidiki barlık həlkəkə mejizilik alamət wə karamətlərni kərsitip, Əzüng üçün büğüngə kədər saklinip keliwatqan uluoq bir nam-xəhrətni tiklidng. **11** Sən yənə [ata-bowilirimiz] aldida dengizni bəlüp, ular dengizning

otturisidin kuruq yər üstidin mengip etti; ularni kəqəlap kəlgənlərni qongkər dengiz tegiga taxlap ojərk kiliwätting, huddi juxkünlük dengizoja taxlanıqan taxtək ojərk kılding. **12** Sən ularni kündüzi bulut tüvrüki bilən, keqisi ot tüvrüki bilən yetəklidng, bular arkılık ularning mangidioqan yolını yorutup bərding. **13** Sən Sinay teojoja qüxüp, asmandan turup ular bilən səzlixip, ularoja toqraqa həküm, həkikiy ixənqlik ənənələr, yahxi bəlgilimilər wə əmrlərni ata kıldıng. **14** Sən ularoja Əzüngning mukəddəs xabat kününgni tonuttung, əkulung Musanıng wastisi bilən ularoja əmrlər, bəlgilimilər wə Təwrat ənənələrini tapılıding. **15** Sən ularoja aq ələqanda yesun dəp asmandın nan, ussioqanda iqsun dəp kəram taxtin su qıçırap bərding; Sən ularoja berixkə əkolungni kətürüp əsəm kıləqan əxu zeminni kirip igilənglər, deding. **16** Lakin ular, yəni ata-bowilirimiz məoqrulinip, boyını kəttiklik kılıp əmrliringgə kulaq salmadi. **17** Ular itaət kılıxni rət kıldı, Sening ularning otturisida yaratqan karamət mejizilirəngni yad ətmidi, bəlkı boyını kəttiklik kıldı, asiylik kılıp, kül kılınoqan jayoja kətməkqı bolup, eż aldiqə yolbaxaqi tikildi. Lakin Sən əpuqan, mehîr-xəpkətlək həm rəhimdil, asan oqəzəplənməydiqan, zor mehîr-muhəbbətlək Təngridursən; xunga Sən ularni taxliwətmidng. **18** Ular hətta tehi əzliriga bir kuyuma mozaynı yasap: «Mana bu silərni Misirdin elip qıkkən ilah!» degən waqtida həm kəttik kupurluk kılıojinida, **19** Sən tolimu rəhimdil boləqanlıqking üçün ularni yənilə bayawanda taxlap koymidng; kündüzi bulut tüvrüki ularning üstidin neri kətməy, ularoja yol baxlıdi; keqisi ot tüvrükimə ulardin neri kətməy, ularoja nur berip, mangidioqan yolını kərsətti. **20** Sən Əzüngning mehribanə Rohingni qüxürüp ularoja təlim bərding; Sən ularning yeyixi üçün «manna»ni ayimidng, ussuzlukını kəndurux üçün suni bərding. **21** Sən ularni bayawanda kırık yıl kamdap kəlding; həqnemisi kəm bolmadi, kiyimliri konirimidi, putlirimu ixximidi. **22** Sən padixaḥlıqlar wə taipilərni ularning kəlioja bərding, bularnı ularning zeminoja qəgralar kılıp bərding. Xuning bilən ular Sihon padixaḥlıqning zeminini, Həxbəbonning padixaḥlıqning zeminini wə Baxan padixaḥlıq Ognıng zeminini igilidi. **23** Sən ularning pərzənt-əwladlırını asmandiki yultuzlardak awuttung; Sən ularni ata-bowilirioja: «Silər bu zeminni igiləxkə uningoja kiringlar» dəp təkdim kıləqan zeminoja baxlap

kirding. **24** Ularning əwləndliri kirip u zeminni igilidi; Sən u zemində turuwatkan Қанаан ahalisini ularoja bekindurdung həm zemindiki padixahlarıni wə ularning kəbilə-kowmlarını: «Silər ularoja haliojanqa muamila kiliŋlər» dəp ularning kolioja tapxurdung. **25** Ular mustəhkəm xəhərlərni, munbat yərlərni ixojal kılıp, hərhil esil buyumlaroja tolqan eylərgə, kolap köyuloğan kuduqlarqa, üzümzarlıklar, zayıtnuluklar wə intayın kəp mewilik dərahılgə iğə boldi; yəp-iqip səmrip, Sening zor mehribanlıkingdin səyünüxti! **26** Lekin ular gədənkəxlik kılıp Seningdin yüz ərüp, Təwrat қanunungni arkısioja taxlıdi, ularni yeningoja yandurmak üçün agah-guwaḥlıq yətküzgən pəyojəmbərlirinğı əltürüp əxəddiy kupurluk kıldı. **27** Xunga Sən ularni jəbir-zulum saloquqılarning kolioja tapxurdung, dərwəkə ular ularni kijynidi; ular kijynaloğan wakıtlırıda Sanga yalwuruxşanıdı, Sən asmanlarda turup ularoja kulak salding, zor rəhimdillik ing boyiqə ularoja kütküzoquqlarını əwətətting, ular bularnı əzgüqılerning əolidin kütkuzatti. **28** Lekin ular aramlıkkə erixkəndin keyin yənə Sening aldingda rəzillik kilihxə baxlıwidi, Sən ularni yənə dükxmənlirinинг kolioja tapxurdung, ular ularning üstidin həkümranlıq kıldı; ular yənə Sening aldingda nalə-pəryat kilixiwidi, Sən asmanlarda turup kulak selip, rəhimdillikliring boyiqə ularni yenix-yenixlap kütkuzdung. **29** Sən ularnı Өzüngning Təwrat-қanunungoja käytixka agahlandurdung; lekin ular məoqrurluinip, əmrлиringgə kulak salmidi, həkümliring aldida gunah kıldı (insan həkümliringgə əmal kilsə, ular xu səwəbtin həyatta bolidu). Ular jahilliğ bilən boynunu toloqap, gədənkəxlik kılıp sanga kulak selixni rət kıldı. **30** Ular oja uzun yil səwr-taşət kılding, Rohing pəyojəmbərlirinğıng wastisi bilən agah-guwaḥlıq bərgən bolsimu, ular yənilə kulak salmidi; xunga Sən ularni hərkəysi əl-yurtlardıki taipiləرنing kolioja tapxurdung. **31** Həlbuki, Sən zor rəhimdillikliring tüpəylidin ularning nəslini pütünləy kuruwatwətmidng həm ularni taxliwətmidng; qünki Sən mehîr-xəpkətlik həm rəhimdil Təngridursən. **32** Əmdi ah Hudayimiz, əhdəngdə turup əzgərməs muhəbbitingni kərsitidioğan uluoj, kudrətlik wə dəhəxətlik Təngri, əmdi Seningdin bizning, padixahlırimızning wə əmirlihimızning, kahınlırimızning, pəyojəmbərlimızning, ata-bowlırimızning xundakla Өzüngning barlıq həlkıngning Asuriyə padixahının zamanından buyan

bügüngiçə beximizoja qüxkən barlıq azab-okubətlərni kiqik ix dəp karımasılığını etünimiz. **33** Beximizoja kəlgən barlıq ixta Sən adilsən; qünki Sening kılıqining həkikət boyiqə boldi, bizning kılıqımız rəzilliktur. **34** Padixahlırimiz, əmirlihimiz, kahınlırimiz bilən ata-bowlırimızning əmmisi Sening Təwrat қanunungoja əmal kilmay, əmrliringgə wə Sening ularoja ispatlap bərgən agah-guwaḥlıkliringoja həq kulak salmidi. **35** Ular Sən ularoja tuyassər kılıqan padixahlıktə turuxtin, ularoja ata kılıqan zor məmurqılıktın wə xuningdək ularning aldioja yayoqan bu kəng munbat zemindiki turmuxtin bəhərimən boluwatkan bolsimu, lekin ular Sening ibadət-hizmitingdə bolmidi yaki əzlirining rəzil kilmixliridin yanmidi. **36** Mana, biz bugün kullarmız! Sən mewisi bilən nazu-nemətliridin yeyixkə ata-bowlırimızoja təkdim kılıp bərgən zemində tursakmu, biz mana uningda kul bolup kəldük! **37** [Zemin] Sən bizning gunahlırimiz üçün bizni idarə kilihxə bəkitkən padixahlaroja mol məhsulatlırinı berip turidu; ular bədənlərimizni həm qarwa mallırimizni ez məyliqə baxkərup keliyatidu; biz zor dərd-ələmdə bolduk». **38** «— Biz mana muxu barlıq ixlar tüpəlyi mukim bir əhdini tütüp yezip qıktuk; əmirlihimiz, Lawiyırlırimiz bilən kahınlırimiz buningoja eż məhürlirini bastı».

10 Buningoja birinqi bolup məhür başkanlar Həkaliyaning oqli, waliy Nəhəmiya bilən Zədəkiya idi; **2** Andin [kahınlardın] Seraya, Azariya, Yərəmiya, **3** Paxhur, Amariya, Malkiya, **4** Hattux, Xəbaniya, Malluk, **5** Hərim, Mərəmot, Obadiya, **6** Daniyal, Ginniton, Baruk, **7** Məxullam, Abiya, Miyamin, **8** Maaziyah, Bilgay, Xemayalar; ular kahınları idı. **9** Lawiyardın: — Azaniyaning oqli Yəxua, Hənadadning əwlədliridin Binnui bilən Kadmiyəl **10** wə ularning kerindaxlıridin Xəbaniya, Hodiya, Kelita, Pelaya, Hənan, **11** Mika, Rəhob, Həxabiya, **12** Zakkor, Xərəbiya, Xəbaniya, **13** Hodiya, Bani, Beninu idi. **14** Jamaət baxlıklıridin: Parox, Pahat-Moab, Elam, Zattu, Bani, **15** Bunni, Azgad, Bibay, **16** Adoniya, Bigway, Adin, **17** Ater, Həzəkiya, Azzur, **18** Hodiya, Həxum, Bizay, **19** Hərif, Anatot, Nebay, **20** Magpiyax, Məxullam, Həzir, **21** Məxəzəbel, Zadok, Yaddua, **22** Pilatiya, Hənan, Anaya, **23** Həxiya, Hənaniya, Həxxub, **24** Hallohəx, Pilha, Xobək, **25** Rəhəm, Həxabnah, Maaseyah, **26** Ahiyah, Hənan, Anan, **27** Malluk, Hərim, Baanahlar idi. **28** Kəloqan həlk; — Kahınlar, Lawiyalar, dərwaziwənlər, oqəzəlkəxlər,

ibadəthanining hizmətkarları wə xuningdək əzlirini zeminlardıki taipilərdin ayırıp qıkıp, Hudanıng Təwrat ənunioja käytikanlarning hərbiri wə ularning ayalları wə oğul-kız pərzəntliri katarlıq hidayət təpib yorutulojanlarning həmmisi **29** ez kərindaxlıri bolojan mətiwərlər bilən koxulup: «Əzimizni əşarix əsimi bilən əhdigə baqlap, Hudanıng əuli Musa arkılıq jakarlıqan Təwrat ənunida mengip, Rəbbimiz Pərvərdigarning barlıq əmirləri, həküm-bəlgilimilərini tutup əməl kılımız; **30** əşərlərimizni bu yurttiki yat əlliklərgə yatlıq kilmaymız həm oqullirimizə qızı ularning əşərlərini elip bərməymiz; **31** bu yurttiki yat əlliklər xabat künidə mal-tawar wə axılıklarını əkilip satmaqçı bolsa, xabat künlleri yaki hərkəysi baxka muqəddəs künlördimə ulardin kət'iy həqnemə setiwalmaymız; hər yəttinqi yili yərni teriksiz ak əldəndimiz həm barlıq kərzelərni kəqürüm kılımız» — deyixti. **32** Biz yənə əzimizgə hərbir adəm hər yili Hudayimizning əyining hizmət hirajiti üçün üqtin bir xəkəl kümüx berixkə bəlgilimilərni bekittük; **33** bu pul «tizilidiojan təkdim nan»lar, daimiy axlıq hədiyələr, daimiy kəydürmə əmərlər, xabat künli bilən yengi aylardiki kəydürmə əmərlər, kərəli bekitilgən həytlarda kəlinidiojan kəydürmə əmərlər üçün, hərhil mukəddəs buyumlar üçün, Israiloja kafarət kəltüridiojan gunaş əmərlər üçün, xuningdək Hudayimizning əyidiki barlıq hizmətlərinə hirajiti üçün ixtihsan dəp bəlgiləndi. **34** Biz yənə ata jəmətlimiz boyiqə kahinlər, Lawiylar wə həlk arisida qək taxlap, hər yili bəlgiləngən kərəldə Hudayimizning əyiga Təwrat ənunida pütülgini dək Pərvərdigar Hudayimizning kurbangahında kəlax üçün otun yətküziüp berix nəwətlərini bekittük; **35** yənə hər yili etizimizdiki tunji pixkən həsulni, həmmə mewilik dərəhlərning tunji pixkən mewilirini Pərvərdigarning əyiga yətküziüp berixni, **36** xundakla Təwrat ənunida pütülgini dək, tunji oqlımlızı wə kala, koy-oqlak padiliridin tunji qarpiyimizni Hudanıng əyigə apirip, u eydə wəzipə təwəwatlıq kahinlərə əpkəlixni, **37** hərbir yengi hemirning dəsləp pixkən nanlıridin birni, xundakla barlıq «kəturmə hədiyə»lirimizni təkdim kəlixni, hərhil dərəhlərdin dəsləpki pixkən mewilərni, yengi xarab, yengi zayıtun meyini Hudayimizning əyining həzinə-ambarlırioja apirip berixni, yəni kahinlərə yətküziüp berixni, xuningdək etizlimizdən qıkkan həsulning ondin biri bolojan əxrini Lawiylərə berixni bekittük; Lawiylar bizning

terikqılıkka təyinidiojan xəhərlirimizdən qıkkan həsulning ondin biri bolojan əxrini tapxuruwalsun dəp bekittük; **38** xuningdək, Lawiylar qıkkan həsulning ondin birini tapxuruwalojan qəođda Hərunning əwlədliridin kahin bolojan birlər bilən billə bolsun, Lawiylar əxu ondin bir üzünxning yənə ondin bir üzünxini ayırıp Hudanıng əyigə, uning həzinə-ambarlırioja saklavşa tapxursun dəp bəlgilidük. **39** Israillar bilən Lawiylar axlıktın, yengi xarabtin, yengi zayıtun meyidin «kəturmə hədiyə» kılıp mukəddəs jaydiki əswab-üskünilər saklinidiojan həzinə-ambarlaroja, yəni wəzipə tətəyidiojan kahin, dərwaziwən wə əqəzəlkəxlər turidiojan jayqa tapxuruxi kerək. Biz Hudayminizning əyining hajətliridin hərgiz əzimizni tartmaymız!

11 U qəođda həlk iqidiki əmirlər Yerusalemda turatti; kəlojan pukralar qək taxlinix bilən ondin biri mukəddəs xəhər Yerusalemda olturaklıcip, kəlojan ondin tokkuzi baxka xəhərlərdə olturaklıxta. **2** Əz ihtiyarı bilən Yerusalemda olturaklıxixka otturioja qıkkanlaroja bolsa, jamaət ularoja bəht-bərikət tilidi. **3** Yəhudiya elkisidin, Yerusalemə makanlıcip kəlojan bəg-əmirlər təwəndikidək (Israillar, kahinlər, Lawiylar, ibadəthana hizmətkarları wə Sulaymanning hizmətkarlırinə əwlədləri Yəhudiya xəhərliridə, hərbiri ez təwəlikidə makanlaxkan bolsimu, Yəhūdalardın wə Binyaminlardın bəzili Yerusalemda makanlaştı): — Bularning iqidə, Yəhūdalardın: — Pərəzning əwlədinə bolojan Uzzianing oqlı Ataya; Uzziya Zəkəriyaning oqlı, Zəkəriya Amariyaning oqlı, Amariya Xəfatiyaning oqlı, Xəfatiya Mahalalelning oqlı idi. **5** Yənə Barukning oqlı Maaseyah; Baruk Kol-Hozəhning oqlı, Kol-Hozəh Hazayanıng oqlı, Hazaya Adayanıng oqlı, Adaya Yoaribning oqlı, Yoarib Zəkəriyaning oqlı, Zəkəriya Xilonining oqlı. **6** Yerusalemə makanlaxkan barlıq Pərəz jəmətlikilər jəmiy tet yüz atmix səkkiz kixi bolup, həmmisi əzimətlər idi. **7** Binyaminning əwlədliridin: — Məxullamning oqlı Sallu; Məxullam Yoadning oqlı, Yoad Pidayanıng oqlı, Pidaya Kolayanıng oqlı, Kolaya Maaseyahning oqlı, Maaseyah İtiyəlning oqlı, İtiyəl Yəxayanıng oqlı. **8** Uningoja əgəxənlər, Gabbay wə Sallay idi; xularoja munasiwətlək jəmiy tokkuz yüz yigirmə səkkiz kixi idi. **9** Zikrining oqlı Yoel ularni baxkuriadiojan əməldər idi; Sinuahning oqlı Yəhuda xəhərning muawin həkimi idi. **10** Kəhinlərdin: — Yoaribning oqlı Yədaya bilən Yakın,

11 xundakla Hudanining eyining bax oqojidari Seraya; Seraya Hjilkyaning oqli, Hjilkya Məxullamning oqli, Məxullam Zadokning oqli, Zadok Merayotning oqli, Merayot Ahitubning oqli idi; 12 yənə uning kerindaxliridin ibadəthanidiki hizmətə bolojanlardın jəmiy səkkiz yüz yigirmə ikki kixi bar idi; yənə Yərohamning oqli Adaya bar idi; Yəroham Pelaliyaning oqli, Pelaliya Amzining oqli, Amzi Zəkəriyaning oqli, Zəkəriya Paxhurning oqli, Paxhur Malkiyaning oqli idi; 13 uning kerindaxlirinən həmmisi jəmət baxlıki bolup, jəmiy ikki yüz kırık ikki kixi idi; yənə Azarəlning oqli Amaxsay bar idi; Azarəl Ahzayning oqli, Ahzay Məxillimotning oqli, Məxillimot Immərning oqli idi; 14 yənə ularning kerindaxliridin, palwan-əzimətlərdin, jəmiy bir yüz yigirmə səkkiz kixi bar idi; Gedolimning oqli Zabdiyəl ularni baxķuridiojan əməldər idi. 15 Lawiyardın: — Həxxubning oqli Xemaya bar idi; Həxxub Azrikamning oqli, Azrikam Həxabiyaning oqli, Həxabiya Bunnining oqli idi; 16 yənə Lawiyarning əabilə baxlıkları bolojan Xabbitay bilən Yozabad bolup, Hudanining eyining texidiki ixlaroja məs'ul idi. 17 Yənə Mikaning oqli Mattaniya dua wakıtlarida təxəkkür-rəhmətlər eytixqə yetəkqılık kılatti; Mika Zabdining oqli, Zabdi Asafning oqli idi; Bakbukiya kerindaxliri iqidə muawirlilik wəzipisini etəytti; yənə Xammuaning oqli Abda bar idi; Xammua Galalning oqli, Galal Yədutunning oqli idi. 18 Mükəddəs xəhərdə turuwatkan Lawiyarning həmmisi ikki yüz səksən tət kixi idi. 19 Dərwaziwənlərdin: — dərwazılarda kəzəttə turidiojan Akkub bilən Talmon wə ularning kerindaxliri bar idi; ular jəmiy bir yüz yətmix ikki kixi idi. 20 Kəlojan Israillar, kahinlər, Lawiyalar Yəhudiyyə xəhərliridə, hərbiri ezbər mirasida makanlaxtı. 21 İbadəthanining hizmətkarlısı bolsa Ofəl dəngiqə makanlaxtı; ibadəthanining hizmətkarlarını Ziha bilən Gixpa baxķurdu. 22 Yerusalemda Lawiyarnı baxķuroquqi Banining oqli Uzzi idi; Bani Həxabiyaning oqli, Həxabiya Mattaniyaning oqli, Mattaniya Mikaning oqli idi — demək, Uzza Asafning əwlədliridin, yəni Hudanining eyidiki hizmətə məs'ul bolojan oqəzəlkəxlərdin idi. 23 Qünki padixah ular toqıruluk yarlıq, qüxtürgən bolup, oqəzəlkəxlərning hər künlik ozuk-tülükini, xundakla etəydiqən wəzipisini bekitkənidi. 24 Yəhudanıng oqli Zərahning əwlədliridin Məxəzəbəlning oqli Pitahiya pukralarning barlıq ixlirida padixahning

məslihətqisi idi. 25 Yeza-kıxlarklar wə ularoja təwə ətrapidiki jaylarda Yəhūdalardın bəziliri turattı; Kiriat-Arba wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, Dibon wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, Yəkabziyəl wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, 26 xundakla Yəxua, Moladah, Bəyt-Pələt, 27 Həzər-Xual, Bərə-Xeba wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, 28 Ziklag, Mikona wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, 29 Ən-Rimmon, Zorah, Yarmut, 30 Zanoah, Adullam wə bu ikki yərgə təwə kıxlaklarda, Lakix wə uningoja təwə yərlərdə, Azikah wə uningoja təwə yeza-kəntlərdə makanlaxtı; ular makanlaxşan yərlər Bərə-Xebadin taki Hinnom jiloqisioja kədər sozuldi. 31 Binyaminlar bolsa Geba, Mikmax, Ayja, Bəyt-Əl wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, 32 bəziliri Anatot, Nob, Ananiya, 33 Həzor, Ramah, Gittaim, 34 Hədidi, Zəboim, Niballat, 35 Lod, Ono, xundakla Hünərəwənlər jiloqisida makanlaxşanıdi. 36 Əslidə Yəhudiyyə təyinləngən Lawiyalar kisimliridin bəziliri Binyamin əbilisining zeminiqə makanlaxtı.

12 Xealtiyəlning oqli Zərubbabəl wə Yəxua bilən birlikə [sürgünlük] qıkkən kahin wə Lawiyalar təwəndikilər: — [kahinlər] Seraya, Yərəmiya, Əzra, 2 Amariya, Malluk, Hattux, 3 Xekaniya, Rəhüm, Mərəmot, 4 İddo, Ginnitoy, Abiya, 5 Miyamin, Maadiya, Bilgah, 6 Xemaya, Yoarib, Yədaya, 7 Sallo, Amok, Hjilkya wə Yədaya. Bular bolsa Yəxuaning künləridə kahin bolojanlar wə ularning kerindaxlirinən jəmət baxlıkları idi. 8 Lawiyardın bolsa Yəxua, Binnuiy, Kadmiyəl, Xərəbiya, Yəhuda, Mattaniyalar; Mattaniya wə uning kerindaxliri təxəkkür-rəhmətlər eytixqə məs'ul boldı. 9 Ularning kerindaxliri Bakbukiya bilən Unni newiti boyiqə ular bilən udulmu'udul hizmətə turattı. 10 Yəxuadin Yoyakim tərəldi, Yoyakimdin əliyaxib tərəldi, əliyaxibtin Yoyada tərəldi, 11 Yoyadadin Yonatan tərəldi, Yonatandin Yaddua tərəldi. 12 Yoyakimning künləridə kahinlərinə jəmət baxlıki bolojanlar munular: — Seraya jəmətigə Meraya; Yərəmiya jəmətigə Hənaniya; 13 Əzra jəmətigə Məxullam; Amariya jəmətigə Yəhənənan; 14 Meliku jəmətigə Yonatan; Xəbaniya jəmətigə Yüsüp; 15 Hərim jəmətigə Adna; Merayot jəmətigə Həlkay; 16 İddo jəmətigə Zəkəriya; Ginniton jəmətigə Məxullam; 17 Abiya jəmətigə Zikri; Minyamin bilən Moadiyalarning jəmətigə Piltay; 18 Bilgah jəmətigə Xammua; Xemaya jəmətigə Yəhənənat; 19 Yoarib jəmətigə Mattinay; Yədaya jəmətigə Uzzi; 20 Sallay jəmətigə Kallay; Amok jəmətigə Ebər; 21 Hjilkya jəmətigə Həsabiya; Yədaya

jəmətigə Nətanəl. **22** Əliyaxib, Yoyada, Yohanan wə Yadduaning künliridə Lawiyarlarning jəmət baxlıkları tizimlanoğan wə ohxaxla, Pars padixahı Darius təhəttiki qaoqlarlıqqa kahinlarmu tizimlinip kəlgən. **23** Jəmət baxlıçı bolğan Lawiyalar taki Əliyaxibning nəwrisi Yohananning waktiqiçə təzkirinamıdə tizimlinip kəlgən. **24** Lawiyarlarning jəmət baxlıçı bolğan Həsabiya, Xərəbiya, Kadmiyəlning oqlı Yəxualar ərindənaxlıri bilən udulmu'udul turup, Hudanıng adımı Dawutning əmri boyiqə nəwətlixip mədhıyə-munajat, təxəkkür-rəhmətlər eytip turattı. **25** Mattaniya, Bakbukiya, Obadiya, Məxullam, Talmon bilən Akkubular dərwaziwənlər bolup, sepil կowuklirining ambarlırioja karaytti. **26** Bu kixılər Yozadakning nəwrisi, Yəxuanıng oqlı Yoyakimning künliridə, xuningdək waliy Nəhəmiya bilən təwratxunas kahin Əzranıng künliridə wəzipigə təyinləngən. **27** Yerusalem sepilini [Hudaqə] atap tapxurux murasımı ətküzüldiçoğan qaoğda, jamaət Lawiyarnı turoğan hərkəysi jaylardın izdəp tepip, ularnı təxəkkür-rəhmətlər eytip, oqəzəl okux, qang, təmbur wə qiltarlarnı qelixkə, huxal-huramlıq bilən atap tapxurulux murasımı ətküzüvkə Yerusaleməqə elip kəldi. **28** Ələzəlkəxərlər Yerusalemning ətrapidiki tüzləngliktin, Nitofatlıklärning yeza-kəntliridin, **29** Bəyt-Gilgaldin, Geba bilən Azmawət etizlikliridin yiojloqanidi; qünki oqəzəlkəxərlər Yerusalemının tət ətrapıqə əzlirigə məhəllə-kixlaqlar kuruwalıqanidi. **30** Kahinlər bilən Lawiyalar əzlirini paklıdi, andın həlkni wə sepil dərwazilirini həm sepilning əzinimu paklıdi. **31** Mən [Nəhəmiya] Yəhudanıng əmirlirini baxlap sepilöja qikip, təxəkkür-həmdusana okuydiçoğan ikki qong ətrət adəmni uyuxturdum, bir ətrət sepilning ong təripidə «Tezək կowukı»qə karap mangdi, **32** ularning arkısidin Hoxaya bilən Yəhudanıng əmirlirining yerimi mangdi; **33** yənə Azariya, Əzra, Məxullam, **34** Yəhūda, Binyamin, Xemaya, Yərəməiyamu mangdi; **35** xuningdək kahinlarning oqulliridin bəziliri kollırıqqa kanay aloğan һaldə mangdi: — Ulardin Yonatanning oqlı Zəkəriya bar idi (Yonatan Xemayanıng oqlı, Xemaya Mattaniyanıng oqlı, Mattaniya Mikayanıng oqlı, Mikaya Zakkurnıng oqlı, Zakkur Asafning oqlı idi). **36** Uning ərindənaxlıridin Xemaya, Azarəl, Milalay, Jilalay, Maayı, Nətanəl, Yəhūda, Hənaniyalar bar idi; ular kollırıqqa Hudanıng adımı Dawutning sazlırını elixkənidi; təwratxunas Əzra ularning bexida mangoğanidi. **37** Ular «Bulak կowukı»qə kelip «Dawutning xəhiri»ning pələməpiyiğə

kiqip, «Dawutning ordisi»din etüp, künqikqx tərəptiki «Su kowukı»oja kəldi. **38** Təxəkkür-həmdusana okuydiojan ikkinqi ətrət sol tərəp bilən mangdi, mən wə jamaətning yerimi ularning arkidin mengip, sepil üstidə «Humdanlar munari»din etüp, udul «Kəng sepil»oqıq mengip, **39** «Əfraim kowukı», «Kona kowukı», «Belik kowukı» üstidin etüp, «Hananiyal munari» wə «Yüzning munari»din etüp, udul «Koy kowukı»oja kelip, andin «Qarawullar kowukı»da tohtiduk. **40** Andin təxəkkür-həmdusana okuydiojan ikki ətrət adəm Hudaning eydə ez orunlırıda turdi; mən bilən əmaldarlarning yerimimu xu yərdə turduk; **41** kahinlardın Eliakim, Maaseyah, Minyamin, Migaya, Əlyoyinay, Zəkəriya bilən Hananiyalar karnaylırını elip turuxti; **42** yənə Maaseyah, Xemaya, Əliazar, Uzzi, Yəhohəanan, Malkiya, Elam bilən Ezərmu turuxti; oqəzəlkəxlər Yizräkiyaning yetəkqılıkida jaranglıq oğəzəl okuxti. **43** Xu küni jamaət nahayiti qong kələmlik kurbanlıklarnı sundı həm bək huxal bolup ketixti, qünki Huda ularni zor xadlıq bilən xadlandurojanidi; ayallar bilən balilarmu xundak xadlandı; Yerusalemdiki bu huxallık sadalırı yirak-yiraklarqa anglandı. **44** U qaoqda bir kısım kixılər ketürma kurbanlıklar, dəsləpki pixkan hosullar wə exrilərni saklaydiojan həzinə-ambarlarqa məş'ul boluxka təyinləndi; hərkəysi xəhərlərdiki etizliklardin, Təwrat ənənəsində kahinlar oja wə Lawiyalarqa berixkə bəlgiləngən ülüxlər xu yərdə saklinatti. Qünki Yəhūda həlkı ez hizmitidə turuwatkan kahinlar bilən Lawiyardın huxal idi. **45** [Kahinlar bilən Lawiyalar], oqəzəlkəxlər bilən dərwaziwənlərə, ez Hudasining tapiliojan wəzipisini wə xuningdək pak lax wəzipisining həmmisini Dawutning wə uning oqlı Sulaymannı əmri boyıqə etəytti. **46** Qünki ədəmidə, Dawutning wə Asafning künliridə, oqəzəlkəxlərgə yetəkqılık kiliqxə həm Huda oja təxəkkür-həmdusana küylirini okuxka yetəkqılır bolovanıdi. **47** Zərubbabəlning künliridə wə Nəhəmiyaning künliridə oqəzəlkəxlərning wə dərwaziwənlərning ülüxlərini, hər künltük təminatını pütkül Israel həlkı berətti; ular yənə Lawiyalar üçün mukəddəs həsablanojan nərsilərni üləxtürüp berətti; Lawiyalar muğəddəs həsablanojan nərsilərdin Hərəunning əwləldirlioja berip turattı.

13 Xu kündə Musaning kitabı jamaət alıldıda okup berildi, kitabta: Ammoniyalar bilən Moabiyalar mənggү Hudanıng jamaitigə kirmisun, 2 Qünki

ular Israillarni ozukluk wə su əkilip karxi almay, əksiqə ularni қароjaxka Balaamni yalliwalojan; һalbuki, Hudayimiz u қarоjaxlarni bəht-bərikətkə aylanduriwətən, dəp yeziqən səzlər qıqtı. **3** Xundak boldiki, jamaət bu қanun səzlirini anglap barlıq xaloqut kixilərnı iloqap qıkırıwətti. **4** Bu ixtin awwal, Hudayimizning əyining həzinisini baxkurusxka məs'ul kahin Əliyaxib Tobiyaning tuqkını bolup, **5** uningoja kəngri bir eyni təyyarlap bərgənidi. Xu əydə ilgiri axlıq hədiyələr, məstiki, қaqa-kuqa, xuningdək Lawıylar, oqəzəlkəxlər wə dərwaziwənlərgə berixkə buyruloqan axlıq əxrilər, yengi xarab wə yengi zəytun meyi, xundakla kahinlarqa atalojan «kötürmə қurbanlıq»lar saklinatti. **6** Bu wakitlarda mən Yerusalemda əməs idim; qünki Babil padixahı Artahxaxtanıng ottuz ikkinqi yili mən padixaḥının yenioja kaytip kətkənidim; bir məzgildin keyin mən yənə padixaḥtin ruhsət elip **7** Yerusaleməqə kaytip barsam, Əliyaxibning Hudanıng əyidiki høyilarda Tobiyaqə ey hazırlap bərgənlikdək rəzil ixni uktum. **8** Bu ix meni kattik azablidi, mən Tobiyanıng əyidiki barlıq ey jaħazlırını koymay talaqə taxlatkuziwəttim. **9** Mən yənə əmr kılıp, u əylərni paklatkuzup, andin Hudanıng əyidiki қaqa-kuqa, axlıq hədiyələr bilən məstikni u yərgə əkirküzüp koydum. **10** Mən yənə həklərning Lawıylarning elixka tegixlik ülüxlərinini bərmigonlikini, hətta wəzipigə koypuloqan Lawıylar bilən oqəzəlkəxlərning hərbirininq eż yər-etizlikioja keqip kətkənlilikini baykıdim; **11** xunga mən əməldarlar bilən soğuxup, ularni əyibləp: — Nemixka Hudanıng əyi xundak taxliwetildi?! — dəp, [Lawıylarnı] yiojip ularni ilgiriki ornioja yengiwaxtin turoquzdum. **12** Andin barlıq Yəhudiya həlkı axlıq əxrisini, yengi xarab wə yengi zəytun meyini həzinə-ambarlırioja elip kelip tapxurdi. **13** Mən həzinə-ambarlarqa məs'ul boluxka həziniqi-ambarqılarnı təyinlidim; ular kahin Xələmiya, təwratxunas Zadok bilən Lawıylardin boローン Pidaya idi; ularning kol astida Mattaniyanıng nəwrisi, Zakkurning oqli Hənan bar idi; qünki bularning həmmisi sadık, ixənqlik dəp hesablinatti; ularning wəzipisi ķerindaxlirioja tegixlik ülüxlərni üləxtürüp berix idi. **14** — «Ah Hudayim, muxu ix yüzisidin meni yad əyligəysən, Hudayimning əyi wə uningoja ait hizmətlər üçün kərsətkən mehrimni eqürüwətmigəysən!» **15** Xu künldimə mən Yəhudiya wə bəzilərning xabat künləridə xarab kəlqəklirini qayławatkinini, ənqılərni

baqlap, bularni wə xuningdək xarab, üzüm, ənjür wə hərhil yüklərni exəklərgə artip, toxup yüргənlikini kərdüm; ular bularni Yerusalemoja xabat künidə elip kirdi; ularning muxu ax-tülüklərni setip yüргən künü mən ularni guwahlıq berip agahlandurup koydum. **16** Yənə Yəhudiya wə turuwatqan bəzi Turluklar belik wə hərhil mal-tawarlarnı toxup kelip xabat kün Yəhudiyalıklərgə satidikən, yənə kelip bularni Yerusalemda satidikən! **17** Xu səwəbtin mən Yəhudiya əmirləri bilən soğuxup, ularni əyibləp: — Silərning xabat künini buloqap, rəzil ix kilojininglar nemisi? **18** Ilgiri ata-bowanglar ohxax ixni kilojan əməsmu, xuning bilən Hudayimiz bizning beximizoja wə bu xəhərgə həzirki bu balayı-apətni yaqdıroqan əməsmu? Əmdi silər xabat künini buloqap, Israilning bexioja Hudanıng əqəzipini tehimu yaqdırıldıqan boldunglar, dedim. **19** Xunga, xundak boldiki, xabat künidin ilgiri, gugum sayısı Yerusalem қowuklirioja qüxkən waktida, mən xəhər қowuklirini etixni buyrudum wə xuningdək xabat kün etüp kətküqə қowuklarnı aqmaslıq toqrisida buyruk qüxürdüm. Mən yənə həqkandak yüksəkning toxulup қowuklardın kirgüzülməsləki üçün hizmətkarlırimning bəzilərini xəhər қowuklirioja kəzətqi kılıp turoquzup koydum. **20** Xundak bolsimu sodigərlər wə hərhil mal-tawar satidiojanlar bir-ikki ketim Yerusalemning sırtida tünidi. **21** Mən ularni agahlandurup: — Silər nemixka sepilning aldida tünəysilər? Yənə xundak kılıdiojan bolsanglar, mən üstünglərə qol salımən, dewidim, ular xuningdin baxlap xabat künidə kəlmidi. **22** Andin xabat künining mukəddəslikini saklax üçün, mən Lawıylarqa: — Əzünglərni paklanglar; andin kelip sepil dərwazılirini bekinqilar, dedim. — «I Hudayim, muxu ix yüzisidin meni yad əyligəysən, Əzüngning zor əzgərməs muhəbbiting bilən meni ayojaysən!» **23** Xu künldərə mən yənə Axdod, Ammon wə Moab կızlırını hotunlukça aloqan bəzi Yəhudalarını baykıdim. **24** Ularning pərzəntlirininq yerimi Axdodqə səzləydiqən (wə yaki yüksək əllərning birining tilida səzləydiqən) wə Yəhudi tilida xəzliyəlməydiqən. **25** Mən ularni [soğuxup] əyiblədim, ularni қarojidim, bir nəqqisini urup qaq-saқallırını yuldum, Hudanıng nami bilən կəsəm iqtüzüp: — Silərning կızlıringlərni ularning oqullirioja bərməysilər, oqulliringlərojumu, əzünglərojumu ulardin kiz almaysilər! **26** Israil padixaḥı Sulayman muxundaq ixlarda gunah, sadir kilojan əməsmu? Nuroğun əllər arısida uningoja ohxax

heqkandak padixah yok idi; u eż Hudasi təripidin səyülğən, Huda uni pütkül Israil üstigə padixah kılıp tikligən bolsimu, lekin hətta unimu yat əllik ayallar azdurup gunahka patkuzojan. **27** Əmdi silərning gepingləroja kirip bundak qong rəzillik kılıp, yat əllik kızıları elip Hudayimizə wapasızlıq kılımımız? — dedim. **28** Bax kahin əliyaxibning nəwrisi, Yoyadaning oqulliridin biri Həronluk Sanballatning küy'ooqli idi; mən uni yenimdin koqlıwəttim. **29** — «I Hudayim, San ularni yadingda tutkaysən, qünki ular kahinlikkə daq təkgüqilər, kahinlik həm Lawiyalarqa təwə əhdiniimu buloqiuqılardur!». **30** Xuning bilən mən ularni yat əllikləarning buloqaxliridin neri kılıp paklandurdum wə kahinlar bilən Lawiyarlarning wəzipilirinimu [yengiwaxtin] bəlgiləp, hərkimni eżining ixioja işə kildim. **31** Mən yənə eż waqtida otun-yaşaq elip kelinixi wə dəsləpkı həsulni yətküzüp turuxkımımu adəm orunlaxturdu. «Ah Hudayim, meni yadingda tutup, manga xapaet kərsətkəysən!».

Əstər

1 Ahaxwerox (Hindistandin Həbəxistan ojıqə bir yüz yigirma yəttə elkiqə həkümranlıq kılıqan Ahaxwerox)ning təhttiki künləridə xundak bir wəkə boldi: — **2** Xu künlərdə, u padixah Ahaxwerox Xuxan kəl'əsidiki xəhana təhtida olturoqinida, **3** u səltənət sürüp üçinqi yili barlık əmirliri wə bəg-həkimlirioja ziyapət bərdi; Pars wə Medianing əxunu, xuningdək hərkəysi əlkilərnin esilzadiliri wə bəglirinən həmmisi uning huzurioja hazır boldi. **4** U səltənitinə baylikinə xanu-xəwkiti wə həywitining katta julasını kəp künlər, yəni bir yüz səksən kün kərgəzmə қildi. **5** Bu künlər etüp kətkəndin keyin padixah yənən Xuxan kəl'əsidiki barlık həlkə qong-qıqık deməy, ordining qarbeqidiki həylida yəttə kün ziyapət bərdi. **6** U yər ak wə kek kəndir yiptin tokulqoq pərdilər bilən bezəlgən bolup, bu pərdilər mərmər tax türvüklərgə bekitilən kümüx həlkələrəq ak rənglik kəndir yip wə səsün yungluk xoynilar bilən esiloqanidi; ak qaxtax wə ak mərmər taxlar, sədəp wə qara mərmər taxlar yatkuzuloqan məydan üstığa altun-kümüxtin yasaloqan diwanlar qoyuloqanidi. **7** Iqimliklər altun jamlarda tutup iqilətti; jamlar bir-birigə ohximaytti; xəhana məy-xarablar padixahning səltənitigə yarixa mol idı. **8** Xarab iqix əqidisi boyiqə, zorlaxka ruhsət kılınmayıtti; qünki padixah ordidiki barlık oqojidarlarqa, hərkimning iqixi ez hahixi boyiqə bolsun, dəp bekitip bərgənidi. **9** Hanix Waxtimu padixah Ahaxweroxning ordisida ayallar üçün ziyapət bərdi. **10** Yəttinqi künü Ahaxwerox padixah xarabtin kəypi qaçı bolqinida, aldida hizmitidə turoqan Məhūman, Bizta, Hərbona, Bigta, Abagta, Zetar, Karkas degən yəttə hərəm'əqisini **11** hanix Waxtining pukralar wə əmirlərinən aldida güzəllikini kərsatsun dəp, uni hanixlik tajini kiyip kelixkə qarqırqılı əwətti; qünki u tolimu qiraylıq idi. **12** Lekin hərəm'əqisiləri hanix Waxtioja padixahning əmrini yətküzəndə, u kelixni rət қildi; xuning bilən padixah intayın oqəzəplinip, uning kəhri ərlidi. **13** Xu wakıtlarda padixahning ixliri toqqruluk ənənə-əhkamlarnı piixxik bilgənlərdin məslihət sorax aditi bar idi; xunga padixah wəziyətni piixxik qüxinidioqan danixmənlərdin soridi **14** (u qəoqda danixmənlərdin uning yenida Karxina, Xetar, Admata, Tarxix, Mərəs, Marsena, Məmukan qatarlıq yəttə Pars bilən Medianing əmirləri bar idi; ular daim

padixah bilən kərrixüp turatti, padixahlıqta ular aldinkı katarda turatti). **15** Padixah ulardin: — Hanix Waxti mənki padixah Ahaxweroxning hərəm'əqisilər arkılıq yətküzən əmrin boyiqə ix kilmioqini üçün uni ənənə boyiqə kəndak bir tərəp kılıx kerək? — dəp soridi. **16** Məmukan padixah wə əmirlərinən aldida jawap berip: — Hanix Waxti aliylirinin zitioja tegiplə ələmətli, balki padixahımız Ahaxweroxning hərkəysi əlkiliridiki barlık əmirlər wə barlık pukralarningmu zitioja təgdi. **17** Qünki hanixning xu kılıqını barlık ayallarning əkulqioja yətsə, ular «Padixah Ahaxwerox: «Hanixi Waxtini yenimoja elip kelinglər» dəp əmr kilsə, u kəlməptə!» dəp ez ərlirini mənsitməydiqan kılıp əydi. **18** Pars wə Mediadiki məlikə-hanimlar hanixning bu ixini anglap, bugünlə padixahning barlık bəg-əmirlirigə xuningqoja ohxax dəydiqan bolidu, xuning bilən mənsitməslik wə hapılık üzülməydi. **19** Padixahımoja muwapik kərünsə, aliyliridin mundak bir yarlıq qüxürülsün, xuningdək u Parslar wə Medialarning mənggü əzgərtilməydiqan ənənə-bəlgilimiləri iqigə pütülgəyki, Waxti ikkinqi padixah Ahaxweroxning huzurioja kəlmigəy; uning hanixlik mərtiwişi uningdin yahxi birsigə berilgəy. **20** Aliylirinin jakarlıq yarlıq pütün səltənitigə yetip anglojan haman (uning səltənitinə zemini bipayan bolsimu), ayallarning hərbəri ez eriga, məyli qong bolsun kiqik bolsun ularqa hərmət kılıdiqan bolidu, — dedi. **21** Məmukanning bu gəpi padixah bilən əmirlərini hux қildi; padixah uning gəpi boyiqə ix kərdi. **22** U padixahning barlık əlkilirigə, hərbər əlgigə ez yezikli bilən, hərkəysi əl-millətkə ez tili bilən hətlərni əwətip: «Hərbər ər kixi ez ailisi iqidə hojayın bolsun, xundakla ez ana tili bilən səzlisin» degən əmrni qüxürdü.

2 Bu ixlar etüp, padixah Ahaxweroxning oqəzipi besilqanda, u Waxtini seqinip, uning kılıqinini həm uning ənənəsindən qıkırıloqan yarlıq həkkidə əsləp oylinip қaldı. **2** Xu səwəbtin padixahning hizmitidə turoqan oqojidarlar uningoja: — Aliyliri üçün sahibjamal yax kızlarnı izdəp tepip kəltürgəyə; **3** aliyliri padixahlıq idiki hərkəysi əlkilərdə barlık güzəl kızlarnı yioqip, Xuxan kəl'əsidiki hərəmsarayqa kəltürükə əməldarları təyin gəyə; kızlar ordidiki kəhri-ayallarqa məs'ul bolqan hərəm'əqisi Həgəyning əkulqioqa tapxuruloqay; ularqa kerəklik upa-əngliklər təminləngəy. **4** Aliylirini səyindürgən kız Waxtining ornını besip hanix bolsun, dedi. Bu gəp padixahını

hux kıldı wə u xundakçıldı. 5 Xuxan kələsida Binyamin kəbilisidin, Kixning əwrisi, Ximəyning nərvisi, Yairning oqlı Mordikay isimlik bir Yəhudiyyə bar idi 6 (Kix bolsa Babil padixağı Nebokadnəsar Yəhuda padixağı Yəkoniyah bilən bir top kixilərni tutğun kılıp Yerusalemın əkətkəndə, ular bilən billə əsir kılınlıq ketilgəndi). 7 Mordikay əzininə taojisinin kizi Hadassahnı (yəni Əstər) bekip qong kılqanıdı, qünki uning ata-anisi yok idi. Bu kız güzəl, təkintürkə kəlixkən idi; ata-anisi elülp kətkən bololaşqə Mordikay uni əz kizi qatarında bekip qong kılqanıdı. 8 Padixaḥının əmri wə yarlıkı jakarlanoğandan keyin nuroqun kızlar Xuxan kələsiga kəltürülüp Həgəyning kəlioja tapxuruldu; xundak boldiki, Əstərmə ordioja kəltürülüp ordidiki kiz-ayallaroja məs'ul bolojan Həgəyning kəlioja tapxuruldu. 9 Əstər Həgəyoja yakkən bolup, u uningoja iltipat kərsətti; u tezla uningoja upa-ənglik wə tegixlik yeməkliliklərni təminlidi həm ordidin uningoja tallaqlan yəttə kenizəknı bərdi; andin uni kenizəkliri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. 10 Əstər əzinin milliti wə tegi-təktini həqkiməgə eytmidi, qünki Mordikay uningoja buni axkarilimaslıknı tapiliojanıdı. 11 Mordikay Əstərning hal-əhwalidin həwər tepix wə uningoja əkəndə muamilə kılınidiojanlığını bilix üçün, hərküni hərəmsarayning höylisi aldida aylınıp yürütti. 12 Kızlarqa ait rəsmiyət boyiqə, hərbir kizning ordioja kirip padixaḥ, Ahaxwerox bilən billə bolux nəwitidin awwal, on ikki ay bədinini tazilixi kerək idi, qünki kizlarning «tazilinix künləri» mundak yol bilən ada kılınlıtı: — altə ay murməkkı meyi bilən, altə ay ətir-ənglik wə xundakla kizlarning bədininə pakizlaydiqan baxka buyumlar bilən pərdəz kılınlıxi kerək idi. 13 Kız padixaḥının həzuriyoja kırıdiojan qəoqla mundak kəidə bar idi: — Ordioja kırğandə uning nemə təlipi bolsa, xular hərəmsarayın uningoja berilətti. 14 Kız ahximi kirip ketip, ətisi ətigəndə kaytip qıkkanda hərəmsarayning «ikkinqi bəlüm»igə kayturulup, tokal-kenizəklərgə məs'ul bolojan padixaḥının hərəm'əqisi Xaaxoqazning kəlioja tapxurulatti; padixaḥ, u kizoja amraq bolup kelip, ismini atap qakirmiqoq, u ikkinqi ordioja kirip padixaḥ bilən billə bolmayıtti. 15 Mordikayının taojisi Abihailning kizi Əstər, yəni Mordikay əz kizi kılıp bekıwalojan kizning padixaḥ bilən billə boluxka kirix nəwiti kəlgəndə, u kizlarqa məs'ul bolojan padixaḥının hərəm'əqisi Hegay əziga təyyarlap

bərgən nərsilərdin baxka həqnərsini tələp kilmidi. Əstərni kərgənlərinən həmmisi uni yakuturup əkaləti. 16 Padixaḥ Ahaxwerox səltənat sürüp yəttinqi yilining oninqi eyioja, yəni Təbət eyioja kəlgəndə, Əstər uning bilən billə boluxka xahanə ordioja baxlap kirildi. 17 Padixaḥ Əstərni baxka barlıq kizlardin yahxi kərəp əkənəqə, xundakla Əstər uning iltipati həm amraklikioja erixkən bololaşqə, padixaḥ hanıx tajini uning begioja kiydirüp, uni Waxting ornioja hanıx kılıp tikildi. 18 Andin padixaḥ əzinin barlıq əmirləri wə bəg-həkimləri oja Əstərning izzət-hərəmti üçün katta ziyanat bərdi; u yəna hərkəyasi əlkilərgə baj-alwandın azad məzgil bolsun dəp elan qıçırdı həmdə xahanə bayılıklıridin sehiylik bilən in'amlarnı bərdi. 19 İkkinqi kətim kizlar xundak yioqlojan wakitta Mordikayının orda dərwazisida olturniojan ornı bar bolojanıdı 20 (Əstər Mordikayının tapiliojını boyiqə, əzinin milliti wə tegi-təktini yənilə baxkilaroja eytmiojanıdi; qünki Əstər Mordikayının gepini ilgiri bakşan waktida anglojandək anglaytti). 21 U künnlərdə, Mordikay orda dərwazisidiki ornida olturojan waktida, padixaḥının Bigtan wə Tərəx degən ikki dərwaziwən hərəm'əqisi padixaḥ Ahaxweroxka oqəzəplinip, uningoja kol selixni kəstəwatqanıdı. 22 Bu suyikəstni Mordikay sezip kəlip, uni hanıx Əstərgə eytti; Əstər bu ixni Mordikayının namida padixaḥka səzləp bərdi. 23 Bu ix sürüxtə kılınlıwidə, rast bolup qıktı wə u ikkisi daroja esildi. Bu wəkə padixaḥının kəz aldida tarix-təzkirə kitabida pütüldi.

3 Bu ixlardın keyin padixaḥ Ahaxwerox Agagiyardın bolojan Həmmidatənən oqlı Həmənning mənsipini əstürdü; padixaḥ uning ornını əstürüp, əzi bilən billə ixləydiqan barlıq əmirlərningkidin yüksək kılıdı. 2 Padixaḥ uning həkkidə əmr kılıqəq, orda dərwazisida turojan padixaḥının barlıq əməldarları Həmənning aldida təzim kılıp bax urattı; lekin Mordikay bolsa Həmanoja nə təzim kilmidi, nə bax urmudi. 3 Orda dərwazisida turojan padixaḥının hizmətkarları Mordikaydır: — Sili nemixə padixaḥının əmrigə hilalıq kılıdlı? — dəp sorayıttı. 4 Xundaq boldiki, ular hər künü nəsilət kılınxan bolsimu, u kulaq salmioğandan keyin, ular: — Kəni, Mordikayının kılıqan bu ixioja yol köyulamdu-yok, bir kərəyliqu, dəp buni Həmanoja eytti; qünki u ularoja əzinin Yəhudiyyə ikənlilikini eytənənidi. 5 Həman Mordikayının əziga bax urup təzim kilmiojanlığını kərəp kəttik oqəzəpləndi. 6 Lekin u «Mordikayının

üstigə kol selixni kiqikkınə bir ix» dəp hesablıdı; qünki ular Mordikayning millitini uningoja dəp koyojanıdı; xunga Haman Ahaxweroxning pütkül padixaḥlıklıdiki Yəhudiylarnı, yəni Mordikayning həlkini bıraklaşa yoxitix yolını izdəp yürdü. 7 Padixaḥ Ahaxweroxning on ikkinqi yili birinqi ayda, yəni Nisan eyida, birsə Həmənning aldida [kutluk] ay-künni bekitix üçün hər kün, hər ay boyiqə «pur», yəni qək taxliwidı, on ikkinqi ayqa, yəni «Adar eyi»oşa qıktı. 8 Həman padixaḥ Ahaxweroxka: — Padixaḥlıklırinin hərkəysi əlkiliridiki əl-millətlər arısında qeqilip yaxawatlaşan bir həlk bar; ularning қanun-bəlgilimilirili baxka həlklerningkigə olximaydu, ular aliyılırining қanun-bəlgilimilirigimə boysunmaydu; xunga ularning yaxixioja yol қoyux aliyirioja həq payda yatküzməydu. 9 Əgər padixaḥımoja layık kərünsə, ularni yoxitix toqıruluk yarlık pütüp qüxürgəyə; mana mən eə yenimdin on ming talant kümüxni aliyırining həzinilirigə selix üçün padixaḥlıknıng ixılırını baxkurdylojan hadımlarning қolioja tapxurımən, dedi. 10 Xuning bilən padixaḥ əzining barmikidin üzükni siyriq qikirip, Yəhudiylarning rəkibi, Agagiy Həmmidataning oɔqli Həmanoja berip: 11 — Xu kümüxlərni əzüngə in'am kildim, u həlkənimə sanga tapxurdum, ularni կandak қılıxni halisang, xundak կil! — dedi. 12 Andin birinqi aynıng on üçinqi künri padixaḥıning mirziliri qakırılıp, yarlık Həmənning barlıq tapiliojını boyiqə pütlidi; u hərkəysi əlkilərgə eə yezikida, hərkəysi əl-millətəkə eə tilidə yazdurulup, hərbir əlkilərning waliyirioja, hərbir əl-millətnıng əmirlirigə əwətildi; yarlık padixaḥ Ahaxweroxning namida pütülgən bolup, uning üzük məhəri bilən peqətləndi. 13 Yarlık məktuplıri qaparmənlərning қoli bilən padixaḥlıknıng hərkəysi əlkilirigə yatküzüldi; uningu bir kün iqidə — On ikkinqi aynıng, yəni Adar eyining on üçinqi künü қeri-yax, balilar wə ayallar deməy, barlık Yəhudiylarnı қoymay kirip, əltürüp, nəslı қurutuwetilsün, ularning mal-mülki olja kılınsun, deyilgəndi. 14 Xu yarlık hərbir əlkidə jakarlinix üçün, xundakla xu künü hərbir həlk xundak қılıxka təyyar bolup turuxi üçün, məktupning kəqürmə nushiliri hərbir əl-millətəkə elan kılınmakçı boldı. 15 Qaparmənlər padixaḥıning əmri boyiqə dərhal yoloja qıktı; yarlık Xuxan kəl'əsinin əzidimu elan kılındı. Bu qaođda padixaḥ Həman bilən xarab iqxıxka olturojanıdı. Lekin Xuxan xəhəridikilər dəkkə-dükkigə qəmüp ketixti.

4 Mordikay boluwatlaşan ixlardın həwər tapşandin keyin eginlərini yırtıp, üstigə bəz artıp, wə ustibexioja kül qeqip, xəhərning otturisoja qikip nahayıti kattik wə ələmlik pəryad kətürdü. 2 Uarda dərvazisi aldioja kelip tohtap կaldı; qünki boz yepinojan hərkəndək adəmning orda dərvazisidin kirixigə ruhsət yok idi. 3 Padixaḥıning əmri wə yarlıkı yatküzülgən hərkəysi əlkilərdə Yəhudiylar arısında kattik, nał-pəryad kətürdü; ular roza tutup, kez yexi կilip, yioja-zar kıldı; nuroğun kixilər boz yepinip küldə eoinap yetixti. 4 Əstərning hizmitidə bolovan dedəkləri wə hərəm'əqililəri bu ixni uningoja eytiwidı, hanixning kengli intayın eoir boldı; Mordikayning bozni taxlap, kiyiweli xioja kiyim-keqək qikartıp bərdi, lekin Mordikay կobul kilmidi. 5 Xuning bilən Əstər əzining hizmitidə boluxka padixaḥ təyinləp əwətəkən hərəm'əqiliridin Hataq isimlik birini qakırıp, uni Mordikayning kəxioja berip, bu ixning zadi կandak ix ikenlikini, nemə səwəbtin boluwatlaşanlığını tingtinglap kelixkə əwətti. 6 Xuning bilən Hataq orda dərvazisi aldidiki məydanoja kelip Mordikay bilən kərüxti. 7 Mordikay beexoja kəlgən həmmə ixni, Həman Yəhudiylarning nəslini қurutuwetix üçün padixaḥıning həzinilirigə tapxuruxka wədə kilojan kümüxning sanini kəldurməy eytip bərdi. 8 Mordikay yəna Hataqka Xuxanda jakarlanıjan, Yəhudiylarning yoxitix toqrisidiki yarlıknıng kəqürməsini əstərning kərüp bekixioja yatküziip berixkə tapxurdı həmdə uningoja əstərgə əhwalı qüxəndürüp, ordioja kirip padixaḥ bilən kərüxpək eə həlkə üçün padixaḥıtin etünüp iltija կilip bekixkə ündəxni tapılıdi. 9 Hataq kaytip kelip Mordikayning gəplirini əstərgə yatküzdı. 10 Əstər Hataqka Mordikay oja eytidiojan gəplərni tapxurup, uni Mordikayning yenioja yəna əwətti: — 11 «Padixaḥıning barlıq hizmətkarları wə hərkəysi əlkə həlkəli, məyli ər bolsun ayal bolsun, qakirtilməy turup iqki høylioja, padixaḥıning hüzuriqə eə məyliqə kirsə, padixaḥ uningoja iltipat kərsitip altun həsisini təngləp əlümdim kəqürüm kilmisa, undakta u kixığa nisbətən beexoja qüxidiojan birlə қanun-bəlgilimə bardur: — u əlüm jazasını tartıdu. Hazır menin padixaḥ bilən kərüxiyxə qakirtilməjinimoja ottuz kün boldı». 12 Əstərning səzləri Mordikay oja yatküzüllüwidı, 13 Mordikay munu gəplərni əstərgə yatküzüxnı həwələ kıldı: — «Sən kənglüngdə mən ordida yaxawatımən, xunga barlıq baxka Yəhudiylardin bihətər bolup kətulimən, dəp hiyal əylimə. 14 Əgər bu qaođda sən jim

turuwalsang, Yəhudiylar oja baxka tərəptin mədət wə nijat qılıxı mumkin; lekin u qaojda sən eż atə jəməting bilən қoxulup yokitilisən. Kim bilsun, sening hanixlik mərtivisiga erixkining dəl bütüngüki muxundak pəyət üçün bolonganmu?». **15** Əstər Mordikayoja mundak dəp jawab kayturdu: — **16** «Sən berip, Xuxandiki barlık Yəhudiylarnı yioqın; mening üçün roza tutup, üç keqə-kündüz heq yemənglar, heq iqəmənglər; mən həm dedaklrimmu xundak roza tutimiz. Andin keyin mən қanunoja hilaplıq kılıp padixaḥning huzuriqa kirimən, manga əlüm kəlsə, ələyl!». **17** Xuning bilən Mordikay u yərdin ketip, Əstərning tapiliojinidək kıldı.

5 Üqinqi küni Əstər xahana kiyimlirini kiyip, ordining iqtiriki həylişioja kirip, padixaḥning eylirining udulida turdi; padixaḥ bolsa eż xahana eyidiki tahtida, eýdin dərwaziqa қarap olturatti. **2** Padixaḥ, hanix Əstərning həyliða turoqınıńı kərdi; hanix uning nəziridə iltipat tapkaq, u қolidiki altun həsini uningoja tənglidi. Əstər aldioja kelip xahana həsinin ugıqə қolini təgküzdi. **3** Padixaḥ, uningdin: — I hanixim Əstər, bırər ixing barmidi? Nemə təliping bar? Hətta padixaḥlıkimning yerimini tələp kilsangmu xu sanga berilidu, dedi. **4** — Əgər aliylirioja layik kərünsə, padixaḥlımining Həmanni elip əzliρığa təyyarlıqan ziyanımışdır. — dedi Əstər. **5** Padixaḥ: — Tez berip Həmanni kiąqkirip kelinglar, Əstərning deginiidək kilişsun, — dedi. Xuning bilən padixaḥ, Həmanni elip Əstər təyyarlıqan ziyanıtkə bardı. **6** Dastihan üstidə xarab iqliwatlıkanda padixaḥ Əstərgə: — Nemə təliping bar? U sanga berilidu; nemə iltijaying bar? Hətta padixaḥlıkimning yerimini tələp kilsangmu xundak kiliñidu, dedi. **7** Əstər uningoja jawab berip: — Mening təlipim wə iltijayım bolsa, — **8** Mubada mən aliylinining nəziridə iltipatka erixkən bolsam, xundaqla padixaḥlımoja mening təlimni ijabət kılıx həm iltijayımni orundax muwapik kərünsə, aliylinining Həmanni birgə elip atə silərgə təyyarlaydiqan ziyanımışdır. — dedi. **9** Xu küni Həman kənglidə yayrap, huxal-huram kaytip qıktı; lekin Mordikayning orda dərwazisida uning aldida nə ornidin köpmay nə midirlimay olturoqanlığını kərgəndə, kəngli uningoja qattık kəhr-ojażəpkə toldı. **10** Lekin Həman ojazipini besiwelip, eýigə kəldi-də,

dost-aqjinilirini wə hotuni Zərəxni qakirtip, **11** eżinинг bayliklirining xan-xəripi, pərzəntlirining kəplüki, xundakla padixaḥning eżini қandaq estürüp barlık hərmət-izzətkə sazawər kılɔjanlıqı, eżini қandaq kılıp padixaḥning həmmə əmirliri wə əməldarlıridin üstün mərtiwigə iğə kılɔjanlıqı toqrisida bir-birləp səzləp kətti. **12** Həman yənə: — Silərgə desəm, hanix Əstər meningdin baxka mehman qillimay, pəkət padixaḥ, bilən ikkimiznilə ezi təyyarlıqan ziyanıtkə qilliojanıdi, ətimu meni padixaḥ bilən billə ezi [təyyarlıydiqan ziyanıtkə] qillidi. **13** Xu qinisi, orda dərwazisida olturoqan həlik Mordikay degən Yəhudiyni kərginimdə, bularning həmmisi manga tolimu mənisiz tuyulidu, dedi. **14** Andin ayali Zərəx wə barlık dost-aqjiniliri uningoja jawab berip: — Əllik gəz egizliktiki dardın birni təyyarlap, atə atığəndə padixaḥtın Mordikayni daroja esixni tələp kilsila bolmidimu, xuningdin keyin huxal yayriqan halda padixaḥ bilən billə ziyanıtkə baridila, deyixti. Bu gəp Həmanni hux kiliwətti, xuning bilən u dar yasitip koydi.

6 Xu küni keqisi padixaḥning uyküsi keqip, tarikh-təzkirinamini əkəldürdi wə bular uning aldida okup berildi. **2** Bir yerdə: «Padixaḥning Bigtana, Tərəx dəydiqan orda dərwazisini bəkidiqan ikki hərəm'əqisi bar idi, ular padixaḥ Ahəxweroxka қol selixkə kəstligəndə, Mordikay bu ixni pax kılıp həwər yətküzgən, dəp pütülgənidi. **3** Padixaḥ: — Bu ix üçün Mordikayoja қandaq nam-xəhərət wə izzət-ikram nail kılındı? — dəp soridi. — U heq nemigə erixmidi, — dəp jawap berixti padixaḥning yenidiki hizməttə bolovan qulamları. **4** — Orda həylişida kim bar? — dəp soridi padixaḥ. Bu qaojda Həman padixaḥtın Mordikaynı ezi təyyarlap koyqan daroja esixni tələp kılɔjili kılıp, ordining taxkırıki həylişioja kırğıñındı. **5** Mana, Həman həyliða turidu, — deyixti padixaḥning qulamları uningoja. — Kirsun, — dedi padixaḥ. **6** Həman kiriwidi, padixaḥ umingdin: — Padixaḥ, izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixigə nemə ixlarnı kılıxi kerək? — dəp soriwidi, Həman kənglidə: «Padixaḥ, izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixi meningdin baxka yənə kim bolatti?» — dəp oylididə **7** padixaḥka: — Padixaḥ izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixigə **8** padixaḥım daim kiyidiqan xahana kiyim-keqək wə daim minidiqan arojimak, yəni bexioja xahana taj-bəlgə takaloqan arojimak elip kelinip, **9** xahana kiyim bilən arojimaknı padixaḥning

əng mühtərəm əmirliridin birigə tutkuzsun, u kiyimni padixahım izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixığa kiygüzüp wə uni arojımağka mindürüp xəhər məydan-koqılırını aylandursun wə uning aldida: «Kəranglar! Padixah izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixığa muxundak muamilə kılınidu!» dəp jakarlap mangsun, — dedi. **10** Xuning bilən padixahı Həmanoja: — Tez berip deginingdək xahənə kiyim bilən arojımağnı əpkəl, orda dərwazisining aldida olturojan awu Yəhudi Mordikayqa dəl səzüngdək kılqın; sening degənlirinqning birərsimu kəm bolup kalmışın! — dedi. **11** Xundaq kılıp Həman xahənə kiyim bilən arojımağnı əkelip, aldi bilən Mordikayqa xahənə kiyimni kiygüzdi, andin uni arojımağka mindürüp, xəhər məydan-koqılırını aylandurdi wə uning aldida: — «Man, padixah izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixığa muxundak muamilə kılınidu!» dəp jakarlap mangdi. **12** Mordikay yənilə orda dərwazisining aldioja kaytip bardı; Həman bolsa əqəm-kaylıqna petip, bexini qümkiqən haldə aldirap-tenəp eż eyigə kaytip kətti. **13** Həman hotuni Zərəxkə wə barlik dost-aqinilirigə bexioja kəlgənlirining həmmisini eytip bərdi. Andin uning danixmənliri bilən hotuni Zərəx buni anglap uningoja: — Mordikayning aldida yenglixkə baxlaptila; u əgor Yəhudiylarning nəslidin bolsa, uni yengəlməyla, əksiqə səzsiz uning aldida məəqlup bolidila, deyixti. **14** Ular tehi Həman bilən səzlixiwatkan qeojida, padixahının hərəm'aqılıri kəlip Həmanni əstər təyyarlıqan ziyanətə berixkə aldiratti.

7 Xuning bilən padixah bilən Həman hanix əstərninzi ziyanətigə dəhil boluxkə kəldi. **2** Padixah ikkinçi ketimlik ziyanət üstdə xarab iqiliwatkanda əstərdin: — I hanix əstər, nemə təlipin bar? U sanga ijabət kılınidu. Nemə iltimasinq bar? Hətta padixahlıkimning yerimini iltimas kilsangmu xundak kılınidu, — dedi. **3** — Əgor nəzərliridə iltipatka erixkən bolsam, i aliyli, wə padixahımoja muwəpiş kərünsə, meninq iltimasım eż jenimni ayıqayla, xuningdək meninq təlipim eż həlkimni saklıqayla; **4** qünki biz, yəni mən wə meninq həlkim birgə yokitılıp, kırılıp, nəslimizdən kurutuluxkə setiwtildük. Əgor biz kül wə dedəklikkə setiwtileğən bolsak, süküt kılqan bolattim; lekin padixahımlıq tartidiojan ziyanınimus düxmən tələp berəlməytti, — dəp jawap bərdi əstər. **5** Padixah Ahaxwerox hanix əstərdin: — Bundak kılıxkə petinojan kixi kim ikən? U kəyərdə?! — dəp soridi. əstər jawabən:

— **6** Bu düxmən wə zələrhəndə mana muxu rəzil Həman! — dewidi, Həman padixah bilən hanix aldida xu zamatla dəkkə-dükkigə qüxti. **7** Xuning bilən padixah kəhri-əqəzəpkə kəlip ziyanət-xarab üstdin turdi-də, qaribaojka qıkıp kətti; Həman bolsa hanix əstərdin jenini tiləxkə kəldi; qünki u padixahının eziqə jaza bərməy köymədijən niyətkə kəlgənlilikini kerüp yətkəndi. **8** Padixah qaribaojdın ziyanət-xarab dastihinioja kaytip kəlginidə Həmanning ezini əstər yeləngən diwanoja taxliojniqə turojinini kərdi-də: — Kara, uning ordida meninq aldimdila hanixkə zorluk kılqılıwatkını?! — dewidi, bu səz padixahının aqzidin qıkixi bilənlə adamlar Həmanning bax-kəzini qümkəp kəydi. **9** Padixahının aldida turuwatkan hərəm'aqılıridin Hərbona isimlik birsi: — Yənə bir ix bar, mana, Həman aliylirinin hayatı üçün gəp kılqan Mordikayni esix üçün, əllik gəz igizlikdə yasatkan dar təyyar turidu, u dar hazırlanıb Həmanning həylisida, dewidi, padixah; — Həmanni uningoja esinglər! — dedi. **10** Xuning bilən ular Həmanni u Mordikayqa təyyarlıqan koyojan daroja astı; xuning bilən padixahının qəzipi besildi.

8 Padixah Ahaxwerox xu küni Yəhudiylarning düxmini Həmanning eý-zemini iltipat kılıp hanix əstərgə bərdi; Mordikaymu padixahının huzurioja kəltürüldi, qünki əstər ezninə Mordikay bilən tuqkan ikənlilikini padixahkə dəp bərgəndi. **2** Padixah ezninə Həmandan kəyturuwalojan üzükini qırıq Mordikayqa bərdi, əstərmə Mordikayni Həmanning eý-jayini baxkuruskə kəydi. **3** əstər yənə padixahının aldioja kəlip ayiojioja yikilip, kəzige yax alojan haldə padixahı Agagiylardın bolovan Həman kəltürüp qıkqan bayı'apətni həm uning Yəhudiylarını yokitix suyiqəstini bikar kılıxni yelinip etündi. **4** Padixah altun həsisini əstərgə təngliwid, əstər ornidin kopup padixahının aldida turdi. **5** — Əgor aliyliyi makul kərsə, əgor mən padixahının aldida iltipatka erixkən bolsam, əgor padixahımlıq bu ixni toqra dəp karisa, xuningdək məndin məmənnun bolsa, yarlıq qüxrüp Agagiylardın Həmmidatanıq oqları Həman yazən məktuplarnı, yəni padixahımlıq hərkəysi elkisidiki Yəhudiylarını yokitix toqrisidiki məktuplarnı bikar kılıdiojan bir yarlıq yezilixini tiləymən. **6** Qünki mən eż həlkiməq qüxicidiojan bu bayı'apətkə kəndakmu qıdəp karap turalaymən? Əz tuqkənlirimning yokitilixioja kəndakmu qıdəp karap turalaymən? — dedi əstər padixahkə. **7** Padixah

Aħaxwerox hanix Əstər bilən Yəħudiy Mordikayqa: — Mana, ḥaman Yəħudiylaro ziyankəxlik kilmakçi boloqaqka, mən uning əy-zeminini Əstərgə bərdim wə uning əzini ular daroja asti. 8 Əmdi silər əzünglarning tooṭra tapkini boyiqə menin namida Yəħudiyalar üçün bir yarlık, yezip, menin üzük məhürümni besinglar; qünki padixaħħning namida yezilojan, padixaħħning üzük məhürü besilojan yarlıknı heqkim bikar kılalmaydu, dedi. 9 Xu qaċċa, üqinqi ayda, yəni Siwan eyining yigirmə üqinqi künü, padixaħħning mirzilirining həmmisi qakirip kelindi. Ular Mordikayning barlık buyruqını boyiqə yarlık yazdi; yarlık Yəħudalarning ixi toqoruluk Hindistandın Həbəxstanoniqə bir yüz yigirmə yəttə əlkining walilyrija, əlkə baxlıki wə baġliriga yezilojan bolup, məktuplar hərkəysi əlkiga ez yeziki bilən, hərkəysi əl-millətlergə ez tili bilən, xundakla Yəħudiyalaro eż yeziki bilən, eż tilida pütulgənidı. 10 Mordikay yarlıknı padixaħħ Aħaxweroxning namida yezip, uningoja padixaħħning üzük məhürünü basti; yarlık məktuplarını padixaħħlikning atlıkları bilən, yəni tolparlarroq, at keqirlarroq wa təgilərgə mingən qəwəndazlar arkılık hərkəysi jaylarroq yollidi. 11 Yarlıkta: «Padixaħħ hərkəysi xəħərlərdiki Yəħudiyarning uyuşup, eż hayatini koqdixioja, xundakla əzlirigə dūxmənlik kiliđojan hər millat wə hər kəysi əlkilardiki küqlərni, jümlidin ularning bala-qakilirini koymay yokitixioja, kırıixioja, nəslini kırutuxioja, xundakla mal-mülkini olja kiliixoja ijazat berildi; 12 bu ix bir kündə, yəni on ikkinqi ayning, yəni Adar eyining on üqinqi künü padixaħħ Aħaxweroxning hərkəysi əlkiliridə ijra kiliñsun» dəp pütulgənidı. 13 Yarlık hərkəysi əlkiga əwətilip, pərman sıpitidə elan kiliñsun, Yəħudiyarning əxu künü dūxmənliridin intikam elixka təyyarlinip kojuxi üçün yarlıknı kəqürürümisi hərkəysi əl-millətlergə ukturulsun, dəp bekitildi. 14 Xuning bilən qəwəndazlar tolparlarroq wa keqirlarroq minip padixaħħning buyrukı boyiqə jiddiy yoloja atlandı; yarlık Xuxan kəl'əsidimu jakarlandı. 15 Mordikay kək wə ak rənglik xahənə kiyim kiyip, bexioja katta altun tajni takap, səsün rəng kəndir yepinqini yepinip, padixaħħning huzuridin qıktı; Xuxan xəħərdiki həlk huxallikkə qəmüp təntənə kilixti. 16 Yəħudiyalar yorukluk, xad-huramlik wə izzət-ikramoja muyassər boldi. 17 Hərkəysi əlkə, hərkəysi xəħərlərdə, padixaħħning əmr-yarlıkı yetip barojañlıki yarlırdə, Yəħudiyalar xad-huramlikka qəmüp, ziyanet kılıp

mubarək bir künni etküzüxti; nuroqun yərlik aħalilər əzilirini Yəħudiy deyixiwalди; qünki Yəħudiylardın korkux waħimisi ularni besiwaloqanidi.

9 On ikkinqi ay, yəni Adar eyining on üqinqi künü, padixaħħning əmri bilən yarlıki ijra kiliñxka az kalojan qaċċa, yəni Yəħudiyarning dūxmənliри ularning üstidin oqalib kelixkə ümid kılıp kütkən künü, əksiqə Yəħudiyarning eż dūxmənlirinin üstidin oqalib kelidiojan künigə aylinip kətti. 2 Yəħudiyalar padixaħħ Aħaxweroxning hərkəysi əlkiliridiki əzli turuxluk xəħərlərdə ularoja kəst kilmakçi boloqanlaro hujum kiliix üçün yiojilixkə baxlidi; heqkim ularning aldida turalmayttı; ulardin bolojan korkunq hərbir əl-millətni başkanidi. 3 Hərkəysi əlkilərdiki bəglər, walıylar, əlkə baxlıkları, xundakla padixaħħning ixlirini ijra kılıoqıqların həmmisi Yəħudiyarnı kollidi; qünki Mordikaydin bolojan korkunq ularni başkanidi. 4 Qünki Mordikay degən kixi ordida intayin nopuzluk bolup, nam-xəħħriti həmmə əlkilərgə tarkalojanidi; uning hoküki baroqanseri qongiyip ketiwatattı. 5 Xuning bilən Yəħudiyalar əzilirini həmmə dūxmənlirinı kiliqlap, kirojin kılıp yokattı; əzlirigə eż boloqanlaro kəndak kiliixni halisa xundak kıldı. 6 Xuxan kəl'əsidila Yəħudiyalar bəx yüz adəmni kətl kılıp yokattı. 7 Ular yənə Parxandata, Dalfon, Aspata, 8 Porata, Adaliya, Aridata, 9 Parmaxta, Arisay, Ariday wə Wayizatani kətl kıldı; 10 bu on adəm Həmmidataning nəvrisi, Yəħudiyarning dūxmini bolojan Hamanning oğlı idi; lekin ular ularning mal-mülkini olja kiliixkə kol salmidi. 11 Xu künü Xuxan kəl'əsidə kətl kiliñojan adəm sanı padixaħħa məlum kiliñdi. 12 Padixaħħ hanix Əstərgə: — Yəħudiyalar Xuxan kəl'əsidə bəx yüz adəmni kətl kılıp yokitiptu, yənə Hamanning on oğlini kətl kiptu; ular padixaħħning baxxa əlkiliridə nemə kıldıkin? Əmdi nemə iltimasing bar? U sanga berilidu. Yənə nemə təliping bar? Umu bəja əylinidu, — dedi. 13 — Aliyliroja muwapiķ kərünsə, Xuxandiki Yəħudiyarning ətimu bugünkü yarlıkta deyilgəndək ix kiliixoja həmdə Hamanning on oğlining [jəsətlərini] daroja esip kojuväkija ijazet bərgäyla, dedi Əstər. 14 Padixaħħ, xundak kiliixkə buyruk qüixürdi; yarlık Xuxan kəl'əsidə qikirilojanda, kixilər Hamanning on oğlini daroja esip kojuuxtı. 15 Adar eyining on tətinqi künü Xuxandiki Yəħudiyalar yənə yiçilip üç yüz adəmni eltürdi; lekin ularning mal-mülkini olja kiliixkə kol salmidi. 16 Padixaħħning hərkəysi baxxa

əlkiliridiki қалојан Үәһүдијлар yiojılıp өз janlirini saqlaxka səptə turup ezlirigə eq bolоjanlardın jəmiy yətmix bəx ming adəmni əltürdi, əmma ularning mal-mülkini olja kılıxka kol salmidi. Xuning bilən ular düxmənliridin kutulup aramlikka tuyəssər boldi. **17** Bu Adar eyining on üçinqi künidiki ix idi; on tətinqi künü ular aram aldı, xu künni ziyanat berip xadlinidiojan kün kılıp bekitti. **18** Lekin Xuxandiki Үәһүdiylar bolsa on üçinqi, on tətinqi künləri toplixip jəng kıldı; on bəxinqi künü ular aram aldı, xu künni ziyanat berip xadlinidiojan kün kılıp bekitti. **19** Xu səwəbtin səhəradiki Үәһүdiylar, yəni yeza-kıxlaklarda turuwatkan Үәһүdiylar Adar eyining on tətinqi künini ziyanat berip xadlinidiojan mubarək kün bekiti, bir-birigə swoşa-salam berixidiojan boldi. **20** Mordikay bu wakələrni hatırıläp həmdə Ahaxweroxning hərkəysi əlkilirining yırak-yeğin jaylırida turuwatkan barlık Үәһүdiylarqa məktuplarnı yollidi. **21** Xundak kılıp u ularning arisida həryili Adar eyining on tət, on bəxinqi künini bayram kılıp etküzülsün dəp bekitti; **22** u bu ikki künni Үәһүdiylarning düxməndin kutulup aramlikka erixkən künü süpitidə, xu ayni ularning կայու-հəsrəti xadilkə, yioja-zarlırları mubarək küngə aylanıqan ay süpitidə asləp, bu ikki künni ziyanat kılıp xadlinidiojan, kəpqılık bir-birigə salam-swoşa beridiojan, kəmbəşəjəllərgə həyr-elşən kılıdiqan kün kılıxka buyrudi. **23** Xu səwəbtin Үәһүdiylar dəsləp baxlıqan xu [heytni] dawamlaxturuxka wə xuningdək Mordikayning ularqa yazışanlarınımu orunlaydiqanqa wədə berixti. **24** Qünki əslidə barlık Үәһүdiylarning küxəndisi bolovan Agagiy Həmmidatanning oöqli Həman Үәһүdiylarnı əhalak kılıxni kəstligən, xundakla ularnı nəslidin kurutup yokatmakçı bolup «pur», yəni qək taxlıqanıdi. **25** Lekin bu ix padixaḥning kılıkçıya yətkəndə, padixaḥ, məktuplarnı yezip, Həman kəstligən rəzil ix, yəni uning Үәһүdiylarnı kəst қilojan ixi uning өz bəxioja yansun, dəp yarlıq qüixürdi; həm kixilər uni wə uning oojullurını daroja astı. **26** Xunglaxka, kixilər «pur» (qək) degən isim boyiqə bu ikki künni «Purim bayrimi» dəp atidi; xunga Үәһүdiylar əxu həttə pütülgənləri boyiqə, həm kərgən, həm baxtin etküzgənlirigə asasən, **27** əzləri, əwlədləri həmdə əzləri bilən birləşkən barlık kixilərning pütülgən əhkamni tutup, bəlgiləngən wakıttı əxu ikki künni hər yili mənggü üzüldürməy bayram kılıxını karar kıldı, **28** xundakla bu ikki kün hərbir dəwrde, hərbir jəmət-ailidə, hərkəysi

elkə, hərkəysi xəhərdə hatirilinip təbriklinip tursun wə «Purim bayrimi» bolidiojan muxu künlərnin təbriklinixi Үәһüdi həlkə iqidə mənggü üzüllüp kalmışın, hatırıläp paaliyətliri ularning uruk-nəsli arisidinmu yokap kətmışın, dəp karar kıldı. **29** Andin Abihailning kizi, hanix Əstər wə Үәһüdi Mordikay Үәһүdiylarqa yazışan «Purim bayrimi» toqrisidiki xu ikkinqi hətni toluk həkükü bilən təkitləp, yənə bir hətni yollidi. **30** Mordikay hatırjəmlik wə həkikətni səzlini yətküzidiojan məktuplarnı Ahaxweroxning padixaḥlıkiddiki bir yüz yigirmə yəttə əlkidiki barlık Үәһүdiylarqa əwətip, **31** Xu «Purim» künləri bəlgiləngən waqtılırda etküzülsün, xuningdək Үәһüdi Mordikay wə hanix Əstərning tapılıqanlıri boyiqə, xundakla ularning əz-əzığə wə nəsligə bekikənləri boyiqə əyni wakıttiki tutuloqan rozilar wə kətürülən nida-pərvadalar əsləp hatırılənsün, dəp təkitlidi. **32** Əstərning yarlıkı «Purim bayrimi»diki xu ixlərni bekitip bərdi; bu ix tarıhnəməqimə pütüldü.

10 Padixaḥ Ahaxwerox kurukluk wə dengiz arallırıdiki ahəlilərning həmmisigə alwan təlígüzətti. **2** Uning nopuz-həywıti wə kudritini ayan қilojan barlık қilojan-ətkənləri, xundakla Mordikayning padixaḥning estürüxi bilən erixkən katta xəhrəti toqrisidiki təpsilatlar Media wə Pars padixaḥlırining tarih-təzkiriliridə pütülgən əməsmü? **3** Qünki Үәһüdi Mordikayning mərtiwişi padixaḥ Ahaxweroxtin keyinla ikkinqi orunda turattı; u daim əz həlk-millitining bahtını kezləp, barlık nəslidikilərgə aman-əsənlik tilək səzlərini kılattı, Үәһүdiylarning arisida zor izzət-hərmət tepip, kərindaxlırinin kədirli xigə erixkənidı.

Ayup

1 «Uz» degən yurtta, Ayup isimlik bir adəm yaxıqanidi. Bu adəm bolsa կusursız, durus, Hudadin korkidioğan, yamanlıktın əzini yırak tutidioğan adəm idi. **2** Uningdin yəttə oçul wə üq kiz tuoqludi. **3** Uning yəttə ming koy, üq ming təgə, bəx yüz jüp kala, bəx yüz mada exək qatarlıq mal-mülki bar idi. Urning malayliri bək kəp idi; u xərkliliklər iqida həmmidin uluq idi. **4** Uning oçullurı newət boyiqə bekitkən kündə eż əyidə baxxıllar üçün dastihan selip ziyanat kılatti. Bu künnlərdə ular adəm əwətip üq singlisini ular bilən billə tamaklınxıq qakırittati. **5** Ularning xu ziyanat künlliri ayaqlıxi bilən Ayup adəm əwətip ularını Huda aldida paklinixıq orunlaxturattı. **6** U tang səhərdə ornidin turup ularning sanıqası asasən kəydürmə kurbanlıqları kılatti. Qünki Ayup: «Balilirim gunah kılıp կոյու, kəngli də Hudaqə bihərmətlik kılıp կոյամdikin» dəp oylaytti. Ayup hərdaim ənə xundak kılıp turattı. **7** Bir künü, Hudaning oçullurı Pərwərdigarning huzurioqa əziz boldi. Xəytanmu ularning arisioqa kiriwaldi. **8** Pərwərdigar Xəytandin: — Nədin kəlding? — dəp soridi. Xəytan Pərwərdigaroja jawabən: — Yər yüzünü kezip paylap, uyak-buyaqlarnı aylinip qərgiləp kəldim, dedi. **9** Pərwərdigar uningoja: — Mening կulum Ayupka dikkət kılıqansən? Yər yüzidə uningdək mukəmməl, durus, Hudadin korkidioğan həm yamanlıktın yırak turidioğan adəm yok, — dedi. **10** Əzüng uning ezi, ailisidikiliri həm uning həmmə nərsisining ətrapıqə қaxa կoyoğan əməsmu? Sən uning կolioqə bərikət ata kıldığın, xuning bilən uning təəllükəti tərəp-tərəptin güllinip awumakta. **11** Əgər Sən կolungni sozup, uning həmmə nərsilirigə tegip koysang, u Səndin yüz ərüp, Seni tillimisa [Xəytan bolmay ketəy]! — dedi. **12** Pərwərdigar Xəytanoja: — Mana, uning həmmə nərsisini sening կolungoja tutkuzdum! Birək uning əzığə təgküqi bolma! — dedi. Xundak kılıp Xəytan Pərwərdigarning huzuridin qikip kətti. **13** Bir künü, Ayupning oçul-kızlırları qong akisining əyidə tamak yəp, xarab iqip olturnattı. **14** Bir həwərqi Ayupning yenioja kelip uningoja: — Kalilar bilən yər həyəwatattuk, exəklər ətrapta otlawatattı; **15** Xebalıklar hujum kılıp kala-exəklərni bulap kətti. Ixləwatlı yanxılları kiliqlap əltürüwətti. Yaloquz mənla kutulup kəlip, siligə həwər yətküzükə nesip boldi, —

dedi. **16** Bu adəmning gəpi tehi tūgiməy turupla, yənə birsi yığırıp kelip Ayupka: — Asmandın Hudaning oti qüxüp köylər wə ixləwatlı yanxılları kəydürəwətti; yaloquz mənla kutulup kəldim, siligə həwər yətküzükə nesip boldum, — dedi. **17** Bu adəmning gəpi tehi tūgiməy turupla, yənə birsi yığırıp kelip Ayupka: — Kaldıylər üq tərəptin hujum kılıp tegilərni bulap elip kətti, ixləwatlı yanxılları kiliqlap əltürüwətti; yaloquz mənla kutulup kəldim, siligə həwər yətküzükə nesip boldum, — dedi. **18** Bu adəmning gəpi tehi tūgiməy turupla, yənə birsi yığırıp kelip Ayupka: — Oçullurı wə kızlırları qong akisining əyidə tamak yəp, xarab iqip olturnojında, **19** tuyusuz, qəldin kəttik bir boran qikip əyninə tət bulungunu kəttik sokup, ey oçulap qüxüp yanxılları əltürüwətti; yaloquz mənla kutulup kəldim, siligə həwər yətküzükə nesip boldum, — dedi. **20** Ayup bolsa buni anglap ornidin dəs turup, tonini yırtıp, qeqini qüxüriwetip, ezini yərgə taxlap Hudaqə ibadət kıldı: — **21** Mən apamning kərsikidin yalingaq qüxkən, u yərgimə yalingaq kaytimən; həmməni Pərwərdigar [manga] bərgən, əmdi Pərwərdigar [məndin] elip kətti; Pərwərdigarning namioqa təxəkkür-mədhəyiə kəyturulsun! — dedi. **22** Bularning həmmisidə Ayup gunah kilmidi wə yaki Hudani həqkəndək nalayıqliq bilən əyiblimidi.

2 Yənə bir künü, Hudaning oçullurı Pərwərdigarning huzurioqa əziz boluxka kəldi. Xəytanmu ularning arisioqa kiriwaldi. **2** Pərwərdigar Xəytandin: — Nədin kəlding? — dəp soridi. Xəytan Pərwərdigaroja jawabən: — Yər yüzünü kezip paylap, uyak-buyaqlarnı aylinip qərgiləp kəldim, — dedi. **3** Pərwərdigar uningoja: — Mening կulum Ayupka dikkət kılıqansən? Yər yüzidə uningdək mukəmməl, durus, Hudadin korkidioğan həm yamanlıktın yırak turidioğan adəm yok. Məyli sən Meni uni bikardin-bikar yutuwetixkə dəwət kılıqan bolsangmu, u yənilə sadakətlikidə qing turuwaitidu, — dedi. **4** Xəytan Pərwərdigaroja jawabən: — Hər adəm eż jenini dəp terisini berixkumu razi bolidu, hətta həmmə nemisinimə berixkə təyyardur; **5** Birək Sən əziz կolungni sozup uning səngək-atlırigə təgsəng, u Səndin yüz ərüp tillimisa [Xəytan bolmay ketəy]! — dedi. **6** Pərwərdigar Xəytanoja: — Mana, u əziz sening կolungda turuwaitidu! Birək uning jenioja təgmə! — dedi. **7** Xundak kılıp Xəytan Pərwərdigarning huzuridin qikip, Ayupning bədinini tapinidin bexioqıqə intayın azablıq hürək-hürək yarilar bilən toxkuziwətti. **8** Ayup bolsa bədinini

tatilax-ojirdax üçün bir sapal parqisini kolioqa elip, külliükə kirip olturdu. **9** Ayali uningoja: — Əjəba sən tehiqə əz sadakətlikingdə qing turuwatamsən? Hudanı қaroja, əlüpla tütəx! — dedi. **10** Lekin Ayup uningoja: — Sən hamaqət ayallardək gəp kiliwatisən. Biz Hudanıng yahxılığını қobul қılıqanıkənmiz, əjəba uningdin kəlgən külپətnimü қobul қılıxımız kerək əməsmu? — dedi. Ixlarda Ayup eojizda ھېڭىنداڭ gunah etküzmidi. **11** Ayupning dostliridin üqəylən uningoja qüixkən külپəttin həwərdar boldi. Ular, yəni Temanlik Elifaz, Xuhalıq, Bildad wə Naamatlıq Zofar degən kixılər bolup, əz yurtliridin qikip, Ayupka həsdaxlıq bildürүx həm təsəlli berix üçün uning yenioqa berixka billə kelixkənidı. **12** Ular kelip yırakṭınla uningoja қariwidi, uni toniyalmay қaldı-də, awazlırını kətürüp yoqlap taxlıdi. Hərbiri əz tonlirini yırtıwetip, topaqqlarını asmanoja etip əz baxlırioja qeqixti. **13** Ular uning bilən billə dək yərdə yəttə keqə-kündüz olturdu, uningoja ھېڭىم gəp kilmidi; qünki ular uning dərd-əlimining intayın azablıq ikənlilikini kətürüp yətkənidı.

3 [Yəttə kündin] keyin, Ayup eojiz eqip [əhəwaliqa karita] əzining kəriwatkən küniga lənət okup mundak dedi: — **3** «Mən tuqulqan axu kün bolmiojan bolsa boptikən! «Ooqlu bala apirdə boldi!» deyilgən xu keqə bolmiojan bolsa boptikən! **4** Xu künni zulmət қaplıqan bolsa boptikən! Ərxət turojan Təngri kəz aliddin xu künni yokitiwatkən bolsa boptikən, Kuyax nuri uning üstigə qüxürülmisə boptikən! **5** Xu künni қarangoşuluk həm əlümning kələnggisi əz koynioqa alsə boptikən! Bulutlar uni yutup kətsə boptikən, Xu künni kün қarangoşulatkuqilar korkitip kətküziwatkən bolsa boptikən! **6** Xu kəqni — Zulmət tutup kətsə boptikən; Xu kün yil iqidiki [baxkə] kün'lər bilən billə xatlanmisa boptikən! Xu kün ayning bir künü bolup sanalmisa boptikən! **7** Mana, xu keqida tuqut bolmisa boptikən! U keqidə ھېڭىندə xad-huramlıq awaz yangrimisa boptikən! **8** Kün'lərgə lənət қiloquqlar xu küngə lənət kilsə boptikən! Lewiatanni қozojaxka petinalaydioqları xu küngə lənət kilsə boptikən! **9** Xu kün tang səhərdiki yultuzlar қarangoşulaxsa boptikən! U kün kuyax nurini bihüdə kütsə boptikən! Xu kün sübhining қapaklırinin eqilixini bihüdə kütsə boptikən! **10** Qünki xu kün meni kətürgən balyatķuning ixiklirini ətmigən, Mening kəzlinimni dərd-ələmni kərəlməs kilmiojan. **11** Ah, nemixka anamning korsikidin qüxiplə olüp kətmigəndimən?! Nemixka қorsakṭin

qikkandila nəpəstin қalmiojandımən? **12** Nemixka meni қobul қılıdijojan etəklər bolqandu? Nemixka meni emitidiojan əmqəklər bolqandu? **13** Muxular bolmiojan bolsa, undakta mən mənggü tinq yetip қalattim, Mənggülük uykuqa kətkən bolattim, xu qaođda aram tapkan bolattim. **14** Xu qaođda əzliri üqünlə hilwət jaylaroja mazar salojan yər yüzidiki padixaħħalar həm məslihətqilər bilən, **15** Yaki altun yioqan, Өyliri kümüxkə tolqan bəg-xalħazdilar bilən bolattim; **16** Қorsakṭin məzgilsiz qüxüp kətkən yoxurun balidək, Nurni kərməy qaqrıp kətkən balidək həyat kəqürmigən bolattim. **17** Axu yərdə rəzillər awariqiliktin haliy bolidu, Axu yərdə һalidin kətkənlər aram tapidu; **18** Axu yərdə əsirlər rahəttə jəm bolidu, Ular əzgüqilərning awazını anglimaydu; **19** Əjeriblarmu həm uluɔqlarmu axu yərdə turidu, Kül bolsa hojayanidin azad bolidu. **20** Japa tartkuqioja nemə dəp nur berilidu? Nemixka dərd-ələmgə qəmənələrgə həyat berilidu? **21** Ular təxnalıq bilən əlümni kütidu, Birak u kəlməydu; Ular əlümni yoxurun geħərni kezip izdigəndinmu əwzəl bolidu, **22** Ular gerni tapkanda zor huxal bolup, Xad-huramlıqka qəmidu. **23** Əz yoli eniksiz adəmgə, Yəni Təngrinинг tosiķi selinojan adəmgə nemixka [nur wə həyat] berilidu? **24** Xunga tamikimning ornioqa nalilirim kelidu; Mening kəttik pəryadlırim xarkıratmidək xarkıraydu. **25** Qünki mən dəl korkkan wəħxət əz beximoja qüxti; Mən dəl korkidiojan ix manga kəldi. **26** Məndə həq aramlik yoktur! Həm həq hatırjəm əməsmən! Həq tinq-amanlıkim yoktur! Birak parakəndiqilik həman üstümgə qüxməktə!».

4 Temanlik Elifaz jawabən mundak dedi: — **2** «Birsən bilən səzləxməkqi bolsa, eojir alamsən? Birak kim aqzioqa kəlgən gəpni yutuwatalaydu? **3** Kara, sən kəp adəmlərgə talim-tərbiyə bərgən adəmsən, Sən jansız қollaroja küq bərgənsən, **4** Sezliring dəldəngxip aran mangidiojanları rioqbətləndürgən, Tizliri püktülgənlərni yelığənsən. **5** Birak hazır newət sanga kəldi, Xuninglik bilən halingdin kətting, Balayı'apət sanga tegixi bilən, Sən alakəzadə bolup kətting. **6** İhlasmənliking tayanqing bolup kəlmigənmə? Yolliringdiki durusluq ümidingning asası əməsmidi? **7** Esingga al, kim bigunaħ turup wəyran bolup bakkan? Duruslarning hayatı nədə üzültüp қalojan? **8** Mən kərginimdək, gunah bilən yər aqşdurup awariqilik teriojanlar, Ohxaxla həsol alidu. **9** Təngrinинг bir nəpisi bilənla ular gumran bolidu, Uning oqəzipining partlixı

bilən ular yokılıp ketidü. **10** Xirning hərkirəxliri, Həm əxəddiy xirning awazı [bar bolsimu], Xir arslanlırinin qıxları sundurulidü; **11** Batur xir bolsa ow tapalmay yokılıxka yüzlindidü, Qixi xirning küqükləri qeqılıp ketidü. **12** — Mana, manga bir səz əşayibanə kəldi, Külükiməqə bir xiwirlıqan awaz kirdi, **13** Tün keqidiki əşayibanə kərünüxlərdin qıkkən oylarda, Adamlərni qongkur uyku baskında, **14** Korkunq wə titrəkmə meni bastı, Sengək-səngəklirimini titritiwətti; **15** Kez aldimdin bir roh etüp kətti; Bədənimdiki tüklirim hürpiyip kətti. **16** U roh ornida midirlimay turdi, biraq turkını kərəlmidim; Kez aldimda bir gəwdə turuptu; Xiwirlıqan bir awaz anglandı: — **17** «Insan balisi Təngridin həkkaniy bolalamdu? Adəm eə Yaratkuqisidin pak bolalamdu? **18** Mana, U Əz kullirioja ixənmigən, Hətta pərixtilirinimi «Nadanalıq kıləqləni» dəp əyibligən yerdə, **19** Uli topilardin boləqan insanlar, Laydin yasaloqan eylərdə turoquqilar əndək bolar! Ular pərwanidinmu asanla yanjılıdu! **20** Ular tang bilən kəq arılıkda kukum-talkan bolidü; Ular həqkim nəziriga almioqan əhalə mənggüzə yokılıdu. **21** Uların qedir tanisi yulup taxlanıqanlı? Ular həq danalıqka tehi erixməyla ələüp ketidü!».

5 Kəni, iltija kılıp bak, sanga jawab kıləqləqi barmikin? Mukəddəslərning əksisidin panaq tiləysən? **2** Qünki əhməkning aqqiki əzinə eltüridü, Kəhəri nadanning jenioja zamin bolidü. **3** Mən eə kezüm bilən əhməkning yiltiz tartənlilikini kərgənmən; Lekin xu həman uning makanını «Lənətə uqrayıdu!» dəp bildim, **4** Uning balılıri amanlıktın yıraktrut; Ular xəhər dərvazisida sot kılinoqanda basturuldu; Ular ola həqkim hımayıqi bolmayıdu. **5** Uning hosulini aqlar yəp tütgidü; Ular hətta tikən arısida ələqlərininimə elip tütgidü; Kiltəkqimu uning mal-mülküllərini yutuwelikxə təyyar turidü. **6** Qünki awariqilik əzəldin topidin ünüp qılkaydu, Külpətmə yərdin əsüp qıkkənmə əməs. **7** Birak uqququn yukirioja uqidioqandək, İnsan külpət tartıxka tuqulıqandur. **8** Ornundaga mən bolsam, Təngriqila murajat əlliqtim, Mən iximni Hudayimoqila tapxuriwetəttim. **9** U həsabsız karamətlərni, San-sanaqsız möjizilərni yaritidü. **10** U yərgə yamoqur təkdim kılıdu; U dala üstigə su əwətip beridü. **11** U pəs orunda turidioqanlarning mərtiwişini üstün kılıdu; Matəm tutənlər amanlıqka kətürülidü. **12** U hiyligərlərning niyətlərini bikar kılıwtidü, Nətiyidə ular ixini püttürəlməydi. **13** U məkkarlarnı eə hiyligərlərlikidin tuzakxə alidü; Əgrilərning nəyrənglili

ekitip ketildi. **14** Kündüzdə ular əkarangojuluşukça uqrayıdu; Qüxtə tün keqidək silaxturup mangidü. **15** Birak u miskinlərni məkkarlarning kiliqi wə aqzidin kütkəzidü, Ularnı küqlüklərning qanggilidin կudrətlik koli bilən kütkəzidü. **16** Xunga, ajizlar üçün ümid tuqulidü, Kəbəhlik aqzını yumidü. **17** Kara, Təngri ibrət bərgən adəm bəhtliktur, Xunga, Həmmigə Ədirning tərbiyisigə səl ərima jumu! **18** Qünki U adəmini yarilanduridü, andin yarını tangidü; U sanjiydu, birak Uning ələqləri yənə sakaytidü. **19** U seni altə kiyinqılıktın kütkəzidü; Hətta yətə küləpətə həqkəndək yamanlıq sanga təqməydi. **20** Aqarqılıqta U sening ülümingə, Uruxta U sanga uruloqan kiliq zərbisigə nijatkar bolidü. **21** Sən zəhərlik tillarning zərbisidimə baxpanahlıq iqigə yoxurunisən, Wəyrənqılık kəlgəndə uningdin həq korkmaydioqan bolisən. **22** Wəyrənqılık wə kəhətqılık aldida külüpla köyisən; Yər yüzidiki həyanlardınmu həq korkməsən. **23** Sən daladiki taxlar bilən əhdidax bolisən; Yawayi həyanlarmu sən bilən inək ətidü. **24** Sən qediringning tinq-amanlıqta bolidioqanlığını bilip yetisən; Mal-mülküngni editlisəng, həmmə neməngning təl ikanlıkini baykəsən. **25** Nəsling kəp bolidioqanlığını, Pərzəntliringning ot-qəptək kəp ikanlıkini bilisən. **26** Sən eə waktidila yetilip yiojıloqan bir baoq buoqdaydək, Pəkət wakit-saiting pixip yetilgəndila yərlikingə kirisən. **27** Biz əzimiz buni təkxürüp kərgənmiz — ular həkikətən xundaqtur. Xunga əzüng anglap bil, bularını əzünggə tətbiklap oylap bak».

6 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** «Ah, menin dərdlik zarlırim tarazida olqənsə! Ah, beximoqə qüxkən barlıq bala-kaza bular bilən billə tarazilansa! **3** Xundak kılinsa u hazır dengizdiki əmdin eoqır bolup qılıdı; Xuning üçün səzlimən təlvilərqə boluwatidü. **4** Qünki Həmmigə Ədirning okləri manga sanjılıp iqimdə turuwatidü, Uların zəhərini rohim iqməktə, Təngriñin wəhəmiləri manga kərxi səp tütüp hujum kılıwatidü. **5** Yawa exək ot-qəp tapkanda hangramdu? Kala bolsa yəm-həxək üstidə mərəmdü? **6** Tuz bolmisa təmsiz nərsini yegili bolamdu? Ham tuhumning ekining təmi barmu? **7** Jenim ular ola təgsimə səskinip ketidü, Ular manga yirginqlik tamak bolup tuyulidü. **8** Ah, menin təxna bolojinim kəlsidi! Təngri intizarimni ijabət kilsidi! **9** Ah, Təngri meni yanıp taxlisən! U ələnləri koyuwtip jenimni üzüp taxlaşxə muwapik kərsidi! **10** Xundak bolsa, manga təsəlli

bolatti, Hətta rəhimsiz aqrikarda kıynalsammu, xadlinattim; Qünki Muķaddəs Bolqoqining səzliridin tanmioğan bolattim! **11** Məndə əlümni kütküdək yənə қanqılık maqdur қaldi? Mening səwr-taşətlik bolup hayatimni uzartiximning nemə natijsisi bolar? **12** Mening küqüm taxtək qingmu? Mening ətlirim mistin yasaloğanmıdı? **13** Əzümgə yardımən bərgüdək maqdurum kalmıdı əməsmu? Hərkəndək, əkil-tədbir məndin kooqlıwetilgən əməsmu? **14** Ümidsizlinip ketiwatkan kixigə dosti mehribanlık kərsətmiki zərürdər; Bolmisa u Həmmigə կadirdın korkuxtin waz keqixi mumkin. **15** Birak buradərlirim wakıtlıq «aldamqi erik» süyidak, Manga həligərlik bilən muamilə kılmaqtı; Ular suliri ekip tügigən erikka ohxaydu. **16** Erigən muz suliri erikka kirgəndə ular қaridap ketidü, Қarlar ularning iqidə yokılıp ketidü, **17** Ular pəsilning illixi bilən kurup ketidü; Həwa issip kətkəndə, izidin yokılıp ketidü. **18** Səpərdaxlar mangojan yolidin qikip, erikka burulidü; Ular erikni boylap mengip, qəldə ezip əlidü. **19** Temalik karwanlarımı erik izdəp mangdi; Xebalik sodigərlərmə ularqa ümid bilən қaridi; **20** Birak ular ixənginidin ümidsizlinip nomusta қaldi; Ular axu yərgə kelixi bilən parakəndiqılıkkə uqriddi. **21** Mana silər ularqa ohxax [manga tayini] yok bolup kıldingilar; Silər korkunqluk bir wəhimiini kerüpla korkup ketiwatisilər. **22** Mən silərgə: «Manga beringlər», Yaki: «Manga mal-mülükleringlardın hədiya kilinglar?» — degənni qaqan dəp bakğan? **23** Yaki: «Meni ezitkuqining қolidin kütkuzunglar!» Yaki «Zorawanlarning қolidin gərgə pul bərsənglər!» dəp bakğanmu? **24** Manga əgitip koyunglar, süküt kılımən; Nədə yoldin qıkqanlıkmı manga kərsitip beringlər. **25** Toqra səzlər nemidegən ətkür-hə! Birak əyibliringlar zadi nemini ispatliyalaydu?! **26** Ümidsizləngən kixining gəpliri etüp ketidioğan xamaldək tursa, Pəkət sezlərnəla əyibliməkqimusilər? **27** Silər yetim-yesirlarning üstidə qək taxlixisilər! Dost-buradiringlar üstida sodilxisilər! **28** Əmdi manga yüz turanə kərap bekinglar; Aldinglardila yaloğan səz kılalımdım? **29** Ətünimən, boldi kilinglar, gunah bolmisun; Rast, kaytidin oylap bekinglar, Qünki əzümnin tooprılıkım [tarazida] turidu. **30** Tilimda hatalıq barmu? Tiliim yamanlıknı zadi tetiyaması?

7 Insanoğa zeminda jəwrə-japa qekidioğan turmux bekitilgən əməsmu? Uning künli bir mədikarningigə ohxax əməsmu? **2** Küllə kəqkurunning

sayısigə təxna bolqandək, Mədikar əz əmgikining həkkini kütkəndək, **3** Mana bihudə aylar manga bekitilgən, Oqxıllıkkə tolqan keqilər manga nesip kılınoğan. **4** Mən yatkınimda: «Qaqqan қoparmən?» dəp oylaymən, Birak kəq uzundın uzun bolidu, Tang atķuqə pütün bir keqə mən tolojınıp yatımən. **5** Ətlirim kurtlar həm topa-qanglar bilən kaplandı, Terilirim yerilip, yiringlap kətti. **6** Künlirim bapkarning mokisidimmi ittik etidü, Ular ümidsizlik bilən ayaqlıxay dəp қaldi. **7** [Ah Hudə], meningjenim bir nəposla halas. Kezüm yahxılıknı kaytidin kərməydiğənlikə esində bolsun; **8** Meni Kərgüqinинг kezi ikkinçi ketim manga karimaydu, Sən nəziringni üstümgə qüixürginində, mən yokaloğan bolimən. **9** Bulut ojayib bolup, käyta kərənmigəndək, Ohxaxla tahtisaraqa qükkən adəm kaytidin qıkmayıdu. (*Sheol h7585*) **10** U yənə əz əyigə kaytmaydu, Əz yurti uni käyta tonumaydu. **11** Xunga mən aqzımnı yummay, Rohimning dərd-alimi bilən səz kılıy, Jenimning azabidin zarlaymən. **12** Nemixka Sən üstümdin kezət kılısan? Mən [hətərlik] bir dengizmu-ya? Yaki dengizdiki bir ejdihamumən? **13** Mən: «Ah, yatkan ornum manga rahət beridü, Kərpəm nalə-pəryadimoqa dərman bolidu» — desəm, **14** Əmdi Sən qüxlər bilən meni korkutiwatisən, Olayibanə alamatlər bilən manga wəhime salisən. **15** Xuning üçün boquluxumni, əlümni, Bu səngakliringə karap olturnuxtin artuk bilimən. **16** Mən əzjenimdin toydum; Mening mənggügə yaxioğum yok, Meni məyilimə koyiwətəkin, Mening künlirim bihudidur. **17** İnsan balisi nemidi? Sən nemixka uni qong bilisən, Nemə dəp uningoşa kəngiil berisən? **18** Hər ətigəndə uni sürüxtürüp kəlisən, Hər nəpəs uni sinaysən! **19** Qaqqanoğıqə meningin nəziringni almaysən, Manga qaqqanoğıqə aqzımdiki serik suni yutuwalojudək aram bərməysən? **20** Mən gunah kılajan bolsammu, i insaniyətni Kəzətküqi, Sanga nemə kılıptımən?! Mən Sanga yük bolup kəldimmi? Buning bilən meni Əzüngə zərbə nixani kıljansənmə? **21** Sən nemixka mening itaetsizlikimni kəqürüm kılıp, Gunahımni sakit kilməysən? Qünki mən pat arida topining iqidə uhlaymən; Sən meni izdəp kəlisən, lekin mən məwjuṭ bolmayımən.

8 Andin Xuhalıq Bildad jawabən mundaq dedi:
— **2** «Sən qaqqanoğıqə muxularni səzləysən? Aqzingidiki səzlər küqlük xamaldək qaqqanoğıqə qılıdu? **3** Təngri adalətni burmilioğuqımı? Həmmigə

Қадир адилкіні бурмиламду? 4 Sening baliliring Uning aldida gunah kilojan bolsa, U ularnimu itaetsizlikining jazasioja tapxuroqan, halas. 5 Birak əger ezüng һазир qin көnglüngdin Təngrini izdisənbla, Həmmigə Қadiroja iltija kilsangla, 6 Əger sən sap dil həm durus bołojan bolsang, Xübhisizki, U sən üqün oyqinidu, Qokum sening həkkaniyilikingoja tolojan turalqungni gülləndüridu. 7 Sən dəsləptə etibarsız қaralojan bolsangmu, Birak sən ahirida qokum tehimu güllinisən. 8 Xunga səndin etünəyki, etkənki dəwrlərdin sorap bakkin, Ularning atabowilirining izdinixlirigimu kengül koyojin 9 (Qünki biz bolsak tünüğüňla tuqulojanımız; Künlirimiz pəkət bir saya bołoqaqka, heqnemini bilmeymiz). 10 Sanga kərsətmə berip eğətələydiqan ular əməsmu? Үlar eż kənglidikini sanga sezliməndu? 11 Latka bolmisa yekənlər egiz əsələndu? Kəmoxluktiki ot-qəplər susiz əsələndu? 12 Үlar yexil peti bolup, tehiqa orulmiojan bolsimu, Hərkəndək ot-qəptin tez tozup ketidu. 13 Təngrini untuqan kixilərning həmmisining akiwətliri mana xundaktur; Iplaslarning ümidi mana xundak yokka ketər. 14 Qünki uning tayanojını qürüük bir nərsə, halas; Uning ixəngini bolsa emüqükning toridur, halas. 15 U eż uwisiqə yelinidu, birak u məzmut turmaydu; U uni qing tutuwalojan bolsimu, birak u bərdaxlıq berəlməydu. 16 U kuyax astida kekligən bolsimu, Uning piləkləri eż beçinə kaplıqan bolsimu, 17 Uning yiltizliri tax dəewisigə qirmixip kətkən bolsimu, U taxlar arısında orun izdigən bolsimu, 18 Lekin [Huda] uni ornidin yuliwatsə, Axu yər uningdin tenip: «Mən seni kermigən!» — dəydu. 19 Mana uning yolinəng xadılığı! Uningdin keyin ornioja baxkılırıcı tuprakṭın ünidu. 20 Қara, Huda durus adəmni taxlimaydu, Yaki yamanlık kiloquqların şolunu tutup ularını yeliməydu. 21 U yənə sening aqzıngini külkə bilən, Ləwliringni xadılık awazlırı bilən tolduridu, 22 Sanga nəpratlıqənlərgə xərməndilik qaplinidu, Əskilərning qediri yokitildi.

9 Ayup jawabən mundak dedi: — 2 Way, seningla toqra, [dunyani] həkikətən sən degəndək dəp bilimən! Birak insan balisi қandaq kılıp Təngri aldida həkkaniy bolalısun? 3 Hətta əger birsi uning bilən dəwalixixka petinalisa, Xu [kixi] məsililərning mingdin birigimu jawab berəlməydu. 4 Uning kəlbida qongkur danalik bardur, U zor küq-kudratkə igidur; Kimmu Uningoja karxi qikip, yürükini tom kılıp, Keyin tinq-aman қalojan? 5 U taqılnarı oqəzipidə

çolatkanda, Ularoja həq bildürməyla ularını yulup taxlaydu. 6 U yər-zeminni təwritip eż ornidin kəzozitidu, Xuning bilən uning tüwrukları titrəp ketidu. 7 U kuyaxka kətürülmə dəp sez kilsila, u kəpmaydu; U [halisa] yultuzlarningmu nurunu peqətləp koyalaydu. 8 Asmanları kəng yayoquqı pəkət udur, U dengiz dolğunları üstigə dəssəp yürüdü. 9 U yətta қarakqi yultuz, Orion yultuz türkümi wə kəlb yultuz topini, Jənubiy yultuz türkümlərinimi yaratkan. 10 U hesablıqusuz uluoq ixlərini, Sanap tütigəlməydiqan karamət ixlərni kılıdu. 11 Қara, U yenimdin etidu, birak mən Uni kerməymən; U etüp ketidu, birak Uni baykiyalımaymən. 12 Mana, U elip ketidu, kim Uni Əz yolidin yanduralisun? Kim Uningdin: «Nemə kiliwatisən» dəp soraxka petinalisun? 13 Təngri oqəzipini կayturuwalmaydu; Rahəbning yardımçıları Uning ayiojoja bax egidi. 14 Xundak turukluk, mən қandaqmu uningoja jawab berələydim. Mən munazirə kılqdıdək қandaq sezlərni talliyalaydim. 15 Mubada mən həkkaniy bolsammu, Mən yənilə Uningoja jawab berəlməydim; Mən pəkət sotqımoja iltijala kılalaydim. 16 Mən Uningoja iltija kilojan wə U manga jawab bərgən bolsimu, Mən tehi Uning sadayimni angliojanlıqoja ixənq kılalmıqan bolattım; 17 U boran-qapqunlar bilən meni ezidu, U yarılırimni səwəbsiz awutmakta. 18 U manga hətta nəpəs elixkimu ruhsət bərməydi, əksiqə U manga dərd-ələmni yüksliwətti. 19 Küq-kudrat tooprısında gəp kilsək, mana, Uningdin küqlük [yənə baxka kim] bar? Adalətkə kəlsək, kim Uni sotka qakıralisun?! 20 Mən əzümni aklimakçı bolsam, eż aqzım əzümni gunahka paturar, Қosursız bołojan bolsam, U yənilə meni əgri dəp bekitər. 21 Birak mən əslidə eyibsiz idim. Məyli, əzümning қandaq bolidiojanlıkim bilən pərwayım pələk! Əz jenimdin toydum! 22 Həmmə ix ohxax ikən; xunga mən dəymənki, U duruslarnımı, yamanlarnımı ohxaxla yokitidu. 23 Tuyukşız bexioja kaza kəlip əlsə, U bigunaqlarоja kılınojan bu sinakkə karap kılıdu. 24 Yər yüzü yamanlarning şoluoja tapxuruldi; Birak U sotqılarning kezlini bu adalətsizlikni kərəlməydiqan kılıp koyidu; Muxundak kılıquqi U bolmay, yənə kim bolsun? 25 Mening künlirim yəltapanning yügürüxdinmu tez etidu; Үlar məndin ķeqip ketidu, Ularning heqkəndək yahxılıqı yoktur. 26 Үlar қomux kemilərdək qapsan etüp ketidu; Aloqur bürküt owni tutkılı xungoloqandak tez mangidu. 27 Əgər: «Nalə-pəryadın tohtap, Qirayimni tutuldurmay hux qiray

bolay» desəmmu, **28** Mən yənilə azablirimning həmmisidin çörküp yürimən; Qünki Seni meni bigunah hesablimaydu dəp bilmən. **29** Mən haman əyiblik adəm bolsam, Mən bihudə japa tartip nemə kılıay? **30** Hətta kar süyi bilən yuyunup, Kolumni xunqə pakizlioğan bolsammu, **31** Sən yənilə meni əwrezgə qəmüldürisənki, Əz kiyimimmə məndin nəprətlinidioğan bolidu! **32** Qünki U mən Uningoğa jawab berəlgüdək, manga ohxax adəm əmas. Mening Uning bilən sotta dəwalaxküçilikim yoktur. **33** Otturımızda hər ikkimizi ez ķoli bilən təng tutidioğan kelixtürgüqi bolsidi! **34** U Əzining tayığını məndin yırak kilsun, Uning wəhimisi meni körkətmisun; **35** Xundila mən Uningdin körkəmay səzliyələytim; Birak əhwalim undak əməstur!

10 Mən eż jenimdin nəprətlinimən; Əz dərdimni teküwalay; Kəlbimdiki ah-zarimni səzliwalay.

2 Mən Təngrigə: «Mening gunahımni bekitmə; manga kərsətkinki, Sən zadi nemə üçün mən bilən dəwalixisən? **3** Adəmni əzgining, Əz ķolung bilən yaratkiningni qətkə қakkining Sanga paydılıkmu? Yamanlarning suyikəstigə nur qaqqining yahximu? **4** Sening kezüng insanningkidək ajizmu? Sən adəmlər kərgəndək hirə kərəmsən? **5** Sening künliring əlidioğan insanning künliridək qəkkim? Sening yillirig insanning yilliridək kiskimu? **6** Sən menin rəzil adəm əməslikimni bilip turup, Sening ķolungdin kutulduroqudək heqkimning yoklukını bilip turup, Nemixə menin hatalıkimni sorap yürisən? Nemixə menin gunahımni sürüxtürisən?» — dəymən. **8** — Sən Əz kolliring bilən meni xəkilləndürüp, bir gəwdə ķılıp yaratkənsən; Birak Sən meni yokatmakqıṣən! **9** Sən layni yasılqandək meni yasılqiningni esingdə tutkaysən, dəp yelinimən; Sən meni yenə turşaqka ķayturamsən! **10** Sən [ustılık bilən] meni süttək kuyup qaykap, Meni irimqıktak uyutkən əməsmə? **11** Sən terə həm at bilən meni kiyindürgənsən, Ustihan həm pəy bilən birləxtürüp meni toküqənsən. **12** Sən manga həyat həm mehîr-xəpkət təkdim kiloqənsən, Sən seygüng bilən rohımdın həwər alding. **13** Birak bu ixlar Sening ķalbingdə yoxurukluk idi; Bularning əslida ķalbingdə pükükkiləkini bilmən. **14** Gunah kiloğan bolsam, Sən meni kəzitip yürgən bolatting; Sən menin կəbihlikimni jazalimay koymaytting. **15** Rəzil hesablanıqan bolsam, manga bala kelətti! Həm yaki həkkəniy hesablansammu, kattık nomuska qəmüp, azabka qəmginimda, Beximni yənilə kətürüxkə jür'ət

kılalmayttim; **16** Hətta [beximni] kətürüxkə jür'ət kilsammu, Sən əxəddiy xirdək menin peyimə qüxätting; Sən manga karamət küqüngni arkə-arkədən kərsitötting. **17** Sən meni əyibləydiqan guwahqiliringni kaytidin aldimoşa kəltürisən; Manga ķaritiloğan oqəzipingni zor kılışən; Küqliring manga ķarxi dolğunlap kəlməktə. **18** Sən əslidə nemixə meni baliyatķudin qıçaroqənsən? Kaxki, mən qaqrəp kətkən bolsam, heq adam meni kerməs id! **19** Mən heqqaqan bolmioğan bolattim! Balyatķudin biwasitə gərgə apiriloğan bolattim! **20** Mening azojinə künlirim tügəy degen əməsmə? Xunga mən barsa kəlməs yərgə baroļuq, — Қarangoşluq, elüm sayə boləjan zeminoğa, — Zulmət bir zeminoğa, yəni қarangoşluğuning əzininə zeminoğa, Əlüm sayisininə zeminoğa, Tərtipsiz, hətta eż nuri қapkərangoğ kiliñoğan xu zeminoğa baroļuq, Manga azrak jan kirix üçün, Ixingni bir dəkikə tohtat, məndin nerı bol!».

11 Andin Naamatlıq Zofar jawabən mundak dedi:

— **2** «Gəp mundak kəp tursa, uni jawabsız kəldurojılı bolmas? Səzmən kixi əzini aklısa bolamdu? **3** Sening səpsətaliring kepqılıknıng aozzını tuvaklısa bolamdu? Sən mazak ķılıp səzligəndin keyin, heqkim bu ixni yüzünggə salmisunmu? **4** Qünki sən: «Mening əkidelirim saptur, Mən sən [Hudanıng] aldida pakmən» — deding. **5** Ah, Təngri gəp kilsidi! Aozzını eqip seni əyiblisidi! **6** Xundaq ķılıp U danalığning sirlirini sanga eqip bərsidi! Qünki danalıq ikki tərəpliktur! Təngrinинг gunahıning heli bir կismını kətürüretip, ulardin etidioğanlığını obdan bilip koy! **7** Sən Təngrini izdigañ təkdirdimu Uni tüptin tonuyalaməsən?! Həmmigə Қadirning qəksizlikini qüxinip yetələməsən? **8** [Bundak danalıq] asmandın egizdur, [uningoşa erixikkə] nemə amaling bar? U tahtisaradin qongkurdu, sən nemini bilələysən? (**Sheol h7585**) **9** Uning uzunluk yər-zemindən uzundur, Қengliki dengiz-ökyanlardın kəngdur. **10** U etüp ketiwetip, adəmni կamisa, uni sorakqa qaķırsa, kimmu Uni tosalisun? **11** Qünki U sahta adəmlərni obdan bilidu, U təkxürməy turupla aldamlıqlıknı allıqəqan kerüp boləjan. **12** «İnsan tuqulup bir yawa exəkning təhiyyigə aylanoļuq, Nadan adəm dana bolurl!». **13** Birak sən bolsang, əgər ķelbingni toorırlatsang, Қolungni Hudaşa қarap sozsang, **14** Қolungdiki կəbihlikni əzüngdin nerı kilsang, Qedirliringda heq yamanlığnı turoquzmisangla, **15** Sən u qaođa yüzüngni կusursız kətürüp yürisən, Təwrənməs, қorkunqsız bolisən; **16** Japayingni

untuysən, Hətta ekip etüp kətkən suni oylioqandək ularni əsləysən; **17** Künliring qüxtiki nurdin yoruk bolidu, Seni hazır karangoquluk baskını bilən, tangdak parlak bolisən. **18** Ümiding baroloqka, sən hımayıgə igə bolisən, Sən ətrapingoja hatırjəm karap aram elip olturisən. **19** Rast, sən yatkiningda, həqkimning wəswəsi bolmaydu, əksiqə nuroqunlioqan kixilər sening hımmitingni izdəp kelidu. **20** Bırak rəzilləرنing kezliyi nuridin ketidu, Ularça qeqixkə heq yol kalmaydu, Ularning ümidi nəpisi tohtaxtin iبارət bolidu, halas».

12 Ayup jawabən mundaq dedi: — **2** Silər bərhək əl-əhlisilər! Əlsənglər həkmətmə silər bilən billə ketidu! **3** Meningmu silərdək eż əklim bar, əkildə silərdin əkilməyən; Bunqılık ixlarnı kim bilməydu?! **4** Mən eż dostliriməqə mazak obyekti boldum; Məndək Tənərgiğə iltija kılıp, duası ijabət bolovan kixi, Həkkənəyi, durus bir adəm mazak kılındı! **5** Rahətə olturoqan kixilər kənglidə hərkəndək küləpətni nəziriga almaydu; Ular: «Küləpətlər putliri teyilix aldida turoqan kixigila təyyar turidu» dəp oplaydu. **6** Karaqılarning qedirlili awatlıxidu; Tənərgiğə həkərət kəltüridiqanlar aman turidu; Ular əzinin ilahini eż alkınida ketüridu. **7** Əmdi həywənlərdinmu sorap bak, Ular sanga əgitidu, Asmandiki uqar-kanatlarımı sanga dəydu; **8** Wə yaki yər-zeminoqa gəp kilsangqu, Umu sanga əgitidu; Dengizdiki beliklər sanga səz kılıdu. **9** Bularning həmmisini Pərvərdigarning koli kılıqanlığını kim bilməydu? **10** Barlıq jan igiliri, barlıq ət igiliri, Jümlidin barlıq insanning nəpisi uning kolididur. **11** Eşqizda taamni tetiqəndək, Kulaknu sezinin toqırılığını sinap bakıdu əməsmə? **12** Yaxanojanlarda danalıq rast tepilamdu? Künlirining kəp boluxi bilən yorutulux keləmdü? **13** Uningdila danalıq həm kudrat bar; Uningdila yolyoruk həm yorutux bardur. **14** Mana, U harab kilsa, həqkim qayıtdın kürup qıkalmayıdu; U əməni həqkim koyuwetəlməydu. **15** Mana, U sularını tohtiitiwalsa, sular kürup ketidu, U ularını koyup bərsə, ular yər-zeminni besip wəyran kılıdu. **16** Uningda küq-kudrat, qin həkmətmə bar; Aldioquqi, aldanıqimusunu uningoja təwədər. **17** U məslihətqılerni yalingayaq kıldurup, yalap elip ketidu, Sorakqılarnı rəswa kılıdu. **18** U padixahlar [əl-əhligə] saloqan kixənlərni yexidu, Andin xu padixahları yalingayaqlap, qatraklırını lata bilənla kıldurup [xərməndə kılıdu]. **19** U kahınlarnı yalingayaq mangdurup elip ketidu; U

küq-hökükdarları aqduridu. **20** U ixənqlik karaloğan zatlarning aqzını etidu; Akşakallarning əklini elip ketidu. **21** U aksəngəklərning üstigə həkərət təkidi, U palwanlarning bəlweojını yexip [ularını küqsiz kılıdu]. **22** U karangoquluktiki qongur sirlarnı axkarilaydu; U əlümning sayısını yorutidu. **23** U əl-yurtlarnı uluqlaxturidu həm andin ularnı gumran kılıdu; əl-yurtlarnı kengəytidu, ularnı tarkitidu. **24** U zemindiki əl-jamaətning kattiwaxlirining əklini elip ketidu; ularnı yolsız dəxt-bayawanda sərsan kılıp azduridu. **25** Ular nursızlandurulup karangoqulukta yolni silaxturidu, U ularnı məst bolup kaloğan kixidək galdi-guldung mangduridu.

13 Mana, mening kəzüm bularning həmmisini kərüp qıkkən; Mening külükim bularını anglap qüxəngən. **2** Silərning bilgənliringlərni mənmə bilimən; Mening silərdin kəlixküçilikim yok. **3** Bırak mening arzuyum Həmmigə ədir bilən səzlixit, Mening Huda bilən munazirə kılıqum kılıdu. **4** Silər bolsanglar təhmət qaplıqoqular, Həmmimlər yaramsız tewipsilər. **5** Silər pəkətla süküttə turoqan bolsanglar'idi! Bu silər üçün danalıq bolatti! **6** Mening munazirəməgə əkulək selinglar, Ləwlirimdiki muhəkəmilərni anglap bekinqər. **7** Silər Hudaning wakalətqisi süpitidə boluwelip biadıl səz kılımsılar? Uning üçün hıylə-mikirlik gəp kilməkqimusılar? **8** Uningça yüz-hatırə kılıp [huxamat] kilməkqimusılar?! Uningça wakalıtən dəwa sorımkəqimusılar? **9** U iq-baqırıqları ahturup qıksa, silər üçün yahxi bolattimu? İnsan balisini aldiqəndək uni aldiməkqimusılar? **10** Silər yüz-hatırə kılıp yoxurunqə huxamat kilsanglar, U qokum silərni əyibləydu. **11** Buningdin kərə Uning həywəsinin silərni körkətkini, Uning wəhəmimisinin silərgə qüxkini tütük əməsmə? **12** Pənd-nəsihətinglər pəkət küləgə oxhax səzlər, halas; Silər [ixənq baqlıqan] istihkaminglər pəkət lay istihkamlar, halas. **13** Meni ihtiyyarimoja koyuwetip zuwan sürməngər, meni gəp kılıqılı koyungular. Beximoja hərnemə kəlsə kəlsən! **14** Kəndəkələ bolmisən, jenim bilən təwəkkul kılımən, Mən jenimini alkınimoja elip koyimən! **15** U jenimni alsımu mən yənilə Uni kütimən, Uningça tayiniman; Bırak kəndəkələ bolmisən mən tutkan yollırımnı Uning aldida akliməkqimən; **16** Bundək kılıxım manga nijatlık bolidu; Qünki iplas bir adəm uning aldioja baralmayıdu. **17** Səzlirimni dikkət bilən anglangalar, Bayanlırimoja obdan əkulək selingər.

18 Mana, mən əz dəwayimni tərtiplik kılıp təyyar kıldı; Mən əzümning həkikətən aklindioqanlığımı bilimən. **19** Mən bilən bəs-munazira kılıdıcıqan kəni kim barkin? Həzir süküt kılıqan bolsam, tiniqtin tohtıqan bolattım! **20** [Ah Huda!] Manga pəkət ikki ixnilə kılıp bərgin; Xundak bolqandila, mən əzümni Səndin qəqurmaymən: **21** – Kəlungsı məndin yırak kılıqın; – Wəhiməng meni korkatmisun. **22** Andin meni sot kılıxka qakır, mən sanga jawab berimən; Yaki mən Sanga [dəwayimdin] söz kilsam, Sənmu manga jawab berisən. **23** Mening kəbihliklirim həm gunahlırim zadi əqanlıq? Itaətsizlikim həm gunahımni manga kərsitip bər! **24** Nemixkə didaringni məndin yoxurisən? Nemixkə meni Əz düxmining dəp bilding? **25** Uyak-buyakqa uquruwetilidioqan anqiki bir yopurmaknı wəhimiqə salmaqqimusən? Kurup kətkən pahalni kooqlımaqqimusən? **26** Qünki Sən menin üstümdin zəhərdək ərzlərni yazısən, Sən yaxlıkimdiki kəbihliklirimni manga kayturuwatisən, **27** Mən qırıp kətkən bir nərsə, Mən pəkət kuyə yegən bir kiyimla bolqojinim bilən, Lekin Sən menin putlirimni kixənləysən, Həmmə yollirimni kəzitip yürisən; Tapanlıromoja mangmaslıq üçün qək sizip koyqojansən.

14 Anidin tuqulqoqların künliyi azdur, Palakət uningoja yardım. **2** U güldək dunyoqa kelip andin tozu ydu, U [kuyax aliddin] sayığə ohxax əqip ketidü. **3** Birak Sən tehi xundak bir ajiz bolqoqioja kəzüngni tikip, Meni Əz aldingoja sorakka tartiwatamsən? **4** Kim napak nərsilərdin pak nərsini qikirala ydu? – həqkim! **5** [Insanning] künliyi bekitilgəndikin, Uning aylırını sanı Sening ilkingdə bolqandikin, Sən uning ətsə bolmaydiqan qəklirini bekitkəndikin, **6** Uning bir'az dəm elixi üçün uningin kəzüngni elip əqəqin, Xuning bilən mədikardək uningoja əz künliridin səyünüx nesip bolsun! **7** Qünki dərəh kesiwetilgəndin keyin, kaya əsüxtin ümid bar; Buninglik bilən uning yumran bihliri tūgəp kətməydu; **8** Uning yiltizi yərdə kurup kətkən bolsimu, Uning kətiki topida əlüp kətkən bolsimu, **9** Birak suning puriki bilənla u yənə kəkiridu, Yumran ot-qəptək yengi bihlarnı qikiridu. **10** Birak adəm bolsa elidu, ilajsız ongda yatidu, bərhək, İnsan nəpəstin əlididu, andin nədə bolidu? **11** Dengizdiki sular paroja aylınip tūgəp kətkəndək, Dəryalar əqojirap kurup kətkəndək, **12** Ohxaxla adəm yetip əksilə kəyti din turmaydu; Asmanlar yokımıqquqə, ular oyoqanmaydu, uykudin

turməydu. **13** Ah, təhətisaraqə meni yoxurup koyşang idi, Oğəziping etüp kətküqə meni məhpip saklap koyşang idi, Meni esingga alidioqan bir wakit-saştnı manga bekitip bərsəng idi! (*Sheol h7585*) **14** Adəm əlsə, kaya yaxamdu? Xundak bolsa manga xundak eżgirix wakti kəlgüqə, Muxu japaqə toloqan künlim ətküqə, səwr-taşə bilən kütəttim! **15** Xundak bolsa Sən meni qakırsang, jawab berəttim; Sən Əz kəlungsı bilən yaratkinqinoja ümid-arzuyung bolatti. **16** Birak Sən hazır hərbir dəssigən kədəmlirimni sanap, Gunahımni kəzitiwatisənəq! **17** Itaətsizlikim halçıqə selinip peqətləndi, Gunahlırimni dəwə-dəwə kılıp saklap koydung. **18** Dərwəkə taqomu yimirilip yokaloqandək, Tax əz ornidin təwrinip kətkəndək, **19** Sular taxxeçəllərini upritip yoqatkəndək, Topanlar zemindiki topını süpürüp kətkəndək, Sən adəmning ümidiyi yok kilişən. **20** Sən mənggüzə uning üstidin oqalib kelişən, Xunga u dunyadın ketidü; uning qirayini tutuldurisən, Uni Əz yeningdin yırak kilişən. **21** Uning oqulları hərmətkə erixidu, birak u buni bilməydu; Ular pəs kilişim, Birak uning bulardınmu həwiri bolmayıdu. **22** U [pəkət] əz tenidiki aqırıqidinla azablinidu, U kənglidə ezi üzqinla həsrət-nadamət qekidu.

15 Temanlık Elifaz buningoja jawabən mundak dedi: — **2** Danixmən kixining kuruq xamaldək səpsətə bilən jawab berixi tooprımı? [Danixmən] korsikini issik məxrək xamili bilən toyoquzsa bolamdu? **3** Paydisiz sezlər bilən, Tayini yok gəplər bilən munazirilixxi muwapikü? **4** Bərhək, sən imanıhləsnəi yok kiliwətməkqisən, Hudanıng aliddə duaistikəmətkə tosalıq bolisən. **5** Qünki kəbihliking aqzingoja söz salidu, Sən məkkarlarning tilini tallap kollinisən. **6** Mən əməs, bəlkı əz aqzing əzüngning gunahıngni bekitidu, Əz ləwliring sanga karxi guwahlıq beridu. **7** Sən insanlar iqidə tunji bolup tuqulqoqunu? Sən taq-dawanlardın awwal apiridə bolqanmu? **8** Təngrining məhpip kengixini anglap kəlgənəmusən? Danalıq sən bilənla qəklinəmdə? **9** Sən bilgənlərni bizning bilməydiqanlırimiz barmu? Sən qüxəngənni bizning qüxənməydiqinimiz barmu? **10** Akşakallar həm ərəflər bizning təripimizdə turidu, Ular sening atangdinmu yaxta qongdur. **11** Təngrining təsəllilirli, Yəni sanga mulayimlik bilən eytən murxu söz sən üçün azlıq kılardu? **12** Nemixkə kəngülning kəyniqə kirip ketisən? Kəzüngni nemigə parkırıtsən? **13** Xundak kılıp sən rohinqni Təngrigə karxi turoquzdung, Eşizingdin xundak sezlərning

qikixioja yol қоюватисөн! **14** Insan nemə idi? Өз-өзини pakliyaliqdək? Anidin tuojulajan adəm balisi nemə idi? Həkkəniy bolaliqdək? **15** Kara, [Huda] Өz mukəddəslirigimu ixənmigən yerdə, Asmanlarmu uning nəziridə pak bolmiqjan yerdə, **16** Yirginqlik bolojan, sesip kətkən, Kəbihlikni si iqlindək iqidiqjan insan balisi zadi կandak bolar? **17** Mən sanga kərsitəy, manga կulak sal; Kəzüm kərgənni bayan kilmakçımən. **18** Danixmənlər ata-bowiliridin bularni angliojan, Yoxurmay bularni bayan kılajan: — **19** (Pəkət xularoqila, [yəni ata-bowiliriojila] yər-zemin tapxurulqanidi, Ularning arisidin yat adəm etüxkə petinalmaytti) **20** — Rəzil adəm barlıq künləridə azablinidu, Zalim kixigə yillar sanaklıqla bekitilgandur. **21** Uning kulinqioja wəhimilərnin awazi kiridu, Bayaxatlıkida bulangqi uning ustigə besip qüxi. **22** Kərangoquluktin կutuluxka uning kezi yətməydu, U kiliq bilən qepilixka saklanoqandur. **23** U ax izdəp: «Zadi nədin tepilar?» dəp yolda tenəp yürüdu, U zulmət künining uningoja yekin laxkanlıqını bili. **24** Dərd-ələm həm azab uningoja wəhimə kılıdu, Hujumqa təyyar bolojan padixahtək uning üstidin oqlıb kılıdu. **25** Qünki u Təngrigə karxi kolini ketürgən, Həmmiga kadiroja küq kərsətməkqi bolqan, **26** Xunga u boynini kattık kili, Kəp kəwətlik կalkənni ketürüp uningoja karap etilidu. **27** Yüzini yaq başkan bolsimu, Bekinləri səmrəp kətkən bolsimu, **28** U harabə xəhərlərdə, Adəm kənoqusi kəlməydiqan, Kesək dütülləri boluxka bekitilgən eylərdə yaxaydu; **29** U həq beyimaydu, Uning mal-mülki bolsa üzülpü կalidu, Uning təəllukatlıri zemin üstidə kengəyməydu. **30** U կarangoquluktin կeqip կutulalmydu, Yalqun uning xahlirini kəydürüp կurutidu, [Hudanıng] bir nəpisi bilən u [dunyadın] ketidu. **31** U sahillikə tayanmisun! U aldınıp kətkən, xunga sahiliqning ezi uning in'ami bolidu; **32** Uning künü tehi toxmay turupla, Uning xehi tehi kekirip bolmayla, bu ixlar əməlgə axurulidu. **33** Üzüm teli silkinip, tong üzümlər qüsürüwetilgəndək, Zəytun dərihining qeqiki eqilipla təkəlüp kətkəndək bolidu. **34** Qünki iplaslarning jəməti tuoqmas bolidu, Ot para yegənlərning qedirlirini kəydüriwetidu. **35** [Bırak] ular [hərdaim] yamanlıknı oylap, kəbihlik tuoqduridu, Kənglidə կaman hıylə-mikir təyyarlaydu.

16 Andin Ayup jawabən mundak dedi: — **2**
Mən muxundak gəplərni kəp angliojanmən;
Silər həmminglər azab yətküzdiojan ajayıb təsəlli
bərgüqı ikənsilər-hə! **3** Mundak watildap kılajan

gəpliringlarning qeki barmu? Silərgə mundak jawab berixkə zadi nemə կutratkuluk kıldı? **4** Halisamlı əzüm silərgə ohxax sez կilalayttim; Silər menin ornumda bolidiqjan bolsanglar, Mənmu səzlərni baqlaxturup eytip, silərgə zərbə կilalaytim, Beximnimu silərgə կaritip qaykiyalayttim! **5** Həlbuki, mən əksiqə aqzım bilən silərni riqbətləndürəttim, Ləwlirimning təsəllisi silərgə dora-dərman bolatti. **6** Lekin menin səzlixim bilən azabim azaymaydu; Yaki gepimni iqimqə yutuwalisammu, manga nemə aramqılık bolsun? **7** Bırak U meni հalsizlandırıwətti; Xundak, Sən pütükil ailəmnı wəyrən kılıwetting! **8** Sən meni կamalliding! Xuning bilən [əhwalim manga] guwahlıq kilmakta; Mening oruk-kəkxal [bədinim] ornidin turup əzümnı əyibləp guwahlıq kılıdu! **9** Uning oqəzipi meni titma kılıp, Meni ow oljisi kılıdu; U manga karap qixini օquqrlitidu; Mening düxminimdək kezini alayitip manga tikidu. **10** [Adəmlər] manga karap [mazak kiliqip] aqzini aqidu; Ular nəprət bilən məngzimqə kaqatlaydu; Manga hujum kılay dəp səp tütidu. **11** Huda meni əskilərgə tapxuroqan; Meni rəzillərning kolioja taxliwətənikən. **12** Əslidə mən tinq-amanlıqta turattim, bırak u meni paqaklıdi; U boynumdan silkip bitqit kılıwətti, Meni Өz nixani kılajanikən. **13** Uning okyaqılıri meni kapsıwaldı; Həq ayimay U üqəy-baqrimni yırtip, Өtümni yergə teküwətti. **14** U u yər-bu yerimqə üsti-üstiləp zəhim kiliq bəsüp kiridu; U palwandək manga karap etilidu. **15** Terəmning üstigə bəz rəht tikip koydum; Өz izzət-hərmitimni topa-qangoja selip koydum. **16** Gərqə kolumda həqkəndək zorawanlık bolmisimu, Duayim qin dilimdin bolojan bolsimu, Yüzüm yığa-zardin kızırıp kətti; Kapaklırmni əlüm sayisi bastı. **18** Ah, yər-zemin, kənimni yapmiojin! Nalə-pəryadim tohtaydiojanqa jay bolmöqay! **19** Bırak mana, asmanlarda hazırlımu manga xahit Boloqarı bar! Ərxlərdə manga kapalət Boloqarı bar! **20** Өz dostlirim meni mazak kılɔjini bilən, Bırak kəzüm tehiqə Təngrigə yax təkməktə. **21** Ah, insan balisi dəsti üçün kelixtərgüqi bolqandək, Təngri bilən adəm otturisidimə kelixtərgüqi bolsidi! **22** Qünki yənə birnəqqə yil etüxi bilənla, Mən barsa kaytməs yolda mengip kəlimən.

17 Mening rohım sunuk, Künlirim tūgəy dəydu,
Gərlər meni kütməktə. **2** Ətrapımda aldamqı
mazak kılɔjuqlar bar əməsmu? Kəzümning ularning
eqitkulukioja tikilip turuxtın baxka amali yoktur.

3 Ah, jenim üçün Өзüng halıojan kapalətni elip Өzüngning aldida manga borun bolqaysən; Səndin baxka kim meni kollap borun bolsun? 4 Qünkü Sən [dostlirimning] kenglini yorukluktin kalduroqansən; Xunga Sən ularni oqəlibidinmu məhərum kılısan! 5 Oğeniyət alay dəp dostlirioja pəxwa atkən kixining bolsa, Hətta balilirining kezlirimu kor bolidu. 6 U meni əl-yurtlarning aldida sez-qəqəkkə koydi; Mən kixilər yüzümgə tüküridiqan adəm bolup kəldim. 7 Dərd-ələmdin kezüüm torlixip kətti, Barlık əzalırm kələnggidək bolup kəldi. 8 Bu ixlarnı körüp duruslar həyranuňəs bolidu; Bigunahlar iplaslarqa қarxi turuxka қozojılıdu. 9 Birak həkkəniy adəm əz yolda qing turidu, Koli pak yüridiqan adəmning küqi tohtawsız uloqiyidu. 10 Əmdi keni, həmminglər, yanə kelinglər; Aranglardın birmu dana adəm tapalmaymən. 11 Künlirim ahırlıq dəp kaptu, Muddialırm, kənglümdiki intizarlar üzüldi. 12 Bu adəmlər keqini kündüzgə aylandurmakçı; Ular қarangojulukça қarap: «Nur yekinlixiwatidu» deyixiwatidu. 13 Əger kütsem, eyüm təhtisara bolidu; Mən қarangojulukça ornumni raslaymən. (Sheol h7585)

14 «Qirip ketixni: «Sən menin atam!», Kürtləri: «Apa! Aqa!» dəp qakirimən! 15 Undakta ümidim nədə? Xundak, ümidimmi kim kərəlisun? 16 Ümidim təhtisaraning temür panjiriliri iqigə qüxiüp ketidul! Biz birlikdə topoja kirip ketimiz! (Sheol h7585)

18 Xuhalıq Bildad jawabən mundak dedi: — 2 Səndək adəmlər қaçanojqə mundak səzlərni tohtatmaysılər? Silər obdan oylap bekinqər, andin biz sez kılımiz. 3 Biz nemixkə silərning aldinglarda haywanlar hesablinimiz? Nemixkə aldinglarda əhmək tonulimiz? 4 Həy əzüngning oqəzipidə əzüngni yirtkuqi, seni dəpla yər-zemin taxliwetiləmdə?! Taoq-taxlar əz ornidin kətürülüp ketəmdə?! 5 Kəndakla bolmisun, yaman adəmning qırıqi eqrürülidu, Uning ot-uqkunlular yalkunlimaydu. 6 Qədiridiki nur қarangojulukça aylinidu, Uning üstigə aşkan qırıqi eqrürülidu. 7 Uning məzmut kədəmləri kisildi, Өzininə nəsihətləri əzini mollak atkuzidu. 8 Qünkü əz putliri əzini toroja əwətidü, U dəl torning üstigə dəssəydiqan bolidu. 9 Kiltak uni tapinidin iliwalidu, Tuzak uni tutuwalidu. 10 Yerdə uni kütidiqan yoxurun arojamqa bar, Yolida uni tutmaqçı bolqan bir kapkan bar. 11 Uni hər tərəptin wəhimiłər besip korkitiwatidü, Həm ular uni iz kooqlap kooqlawatidü. 12 Maqdurini aqarqılıq yəp tügətti; Palakət uning yenida paylap

yürüdü. 13 Өlümning qong balisi uning terisini yəwatidü; Uning əzalirini xoraydu. 14 U əz qədiridiki amanlıktın yulup taxlinidü, [Ölümning tunjisi] uni «wəhimiłerning padixağı»ning aldioja yalap apirdü. 15 Əyidikilər əməs, bəlkı baxkilar uning qedirida turidü; Turaloqusining üstiga günggürt yaqdurulidü. 16 Uning yiltizi tegidin қurutulidü; Üstdikli xahları kesilidü. 17 Uning əslimisimu yər yüzidikilərnin esidin kətürülüp ketidü, Sirtlarda uning nam-abrui қalmayıdu. 18 U yorukluktin қarangojulukça қoqliwetilgən bolup, Bu dunyadın həydiwetilidü. 19 Əl-yurtta həqkandaq pərzəntliyi yaki əwlədləri қalmayıdu, U musapir bolup turojan yərlərdimə nəslə қalmayıdu. 20 Uningdin keyinkilər uning künigə қarap alaçzadə bolidü, Huddi aldinkılmamu qəqüp kətkəndək. 21 Mana, kəbih adəmning makanlıri xübhisiz xundak, Tangrini tonumaydiqan kixiningmu orni qoqum xundaqtur.

19 Ayup jawabən mundak dedi: — 2 «Silər қaçanojqə jenimni azablimaqçısilər, Қaçanojqə meni səz bilən əzməkçısilər? 3 Silər meni on kətim harlidingər; Manga uwal kılıxka nomus kilməsılər. 4 Əger menin səwənlilikəm bolsa, Mən əmdi uning [dərdini] tartiman. 5 Əger silər menin üstünlük talaxmakçı bolsanglar, Yüzüm aldida xərm-həyani kərsitip meni əyiblimaqçı bolsanglar, 6 Əmdi bilip koyunglarki, manga uwal kılıjan Təngri ikən, U tori bilən meni qırməxturup tarttı; 7 Kara, mən nalə-pəryad kətürüp «Zorawanlıq!» dəp warkiraymən, Birak həqkim anglimaydu; Mən warkiraymən, birak manga adalat kəlməydi. 8 U yolumni meni etüwalmışın dəp qit bilən tosup koydi, Kədəmlirimə қarangojuluk saldı. 9 U məndin xanxəripimni məhərum kıldı, Beximdin tajni tariwaldı. 10 U manga hər tərəptin buzogunjılık kiliwatidü, mən tūgəxtim; Ümidimni U dərəhni yuloqandək yuluwaldı. 11 Oqəzipimi manga karitip қozoji, Meni əz düxmənliridin hesablıdı. 12 Uning қoxunları səp tüzüp atlandı, Pələmpəylirini yasap manga hujum kıldı, Ular qədirimni қorxawoja elip bargah tikiwaldı. 13 U kerindaxlırimni məndin neri kıldı, Tonuxlirimning məhərini məndin üzdi. 14 Tuqşanlırim məndin yatlıxip kətti, Dost-buradərlirim meni unuttı. 15 Əyümdə turojan musapirlar, hətta dedəklirimmi meni yat adəm dəp hesablaydu; Ularning nəziridə mən musapir bolup kəldim. 16 Mən qakirimni qakırsam, u manga jawab bərməydi; Xunga mən uningoja aqzım bilən yelinixim kerək. 17 Tinikimdin ayalimning kuskusı kelidü, Aka-ukilirim sesiklikimdin bizar.

18 Hətta kiqik balilar meni kəmsitidu; Ornumdin turmakqi bolsam, ular meni həkarətləydu. **19** Mening sirdax dostlirimning həmmisi məndin nəprətlinidu, Mən səyənlər məndin yüz əridi. **20** Ət-terilirim ustihanlırim oqa qaplixip turidu, Jenim kıl üstidə kaldi. **21** Ah, dostlirim, manga iqinglar aqrisun, iqinglar aqrisun! Qünki Təngrining koli manga kelip təgdi. **22** Silər nemixkə Təngridək manga ziyankəxlik kılısilər? Silər nemixkə ətlirimə xunqə toymasilar! **23** Ah, menin sezlirim yezilsidi! Ular bir yazmioja pütüklük bolqan bolatti! **24** Ular təmür kələm bilən koquxun iqigə yezilsidi! Əbadıl'əbəd tax üstigə oyup pütülgən bolatti! **25** Biraq mən xuni bilmənki, əzümning Həmjəmət-Kutkuşuqim hayattur, U ahişt künida yər yüzidə turup turidu! **26** Həm menin bu terə-ətlirim buzuloğandan keyin, Man yənilə temimdə turup Təngrini kərimən! **27** Uni eziümlə əyni halda kərimən, Baxka adəmning əməs, bəlkı əzümning kezi bilən karaymən; Ah, kəlbim buningqə xunqə intizardur! **28** Əgər silər: «Ixning yiltizi uningdidur, Uni kəndak kılıp kistap koqlıwetələyimiz?!» — desənglər, **29** Əmdi əzüngər kiliqtin korkkininglar tüzük! Qünki [Hudaning] oqəzipi kılıq jazasını elip kelidu, Xuning bilən silər [Hudaning] sotining kuruk gəp əməslikini bilisilər».

20 Andin Naamatlıq Zofar jawabən mundak dedi:
— 2 «Meni biaram kılqan hiyallar jawab berixkə ündəwatidu, Qünki kəlbim biaramlıktı ərtənməktə. **3** Mən manga həkarət kəltürüp, meni əyibləydiqən səzlərni anglidim, Xunga menin roh-zehnim meni jawab berixkə kisti. **4** Sən xuni bilməmsənki, Yər yüzidə Adəm'atımız apiridə bolqandan beri, **5** Rəzillərning oqalıbə təntənisi kisksidur, Iplaslarning huxallıki birdəmliktur. **6** Undak kixininə xan-xəripi asmanoja yətkən bolsimu, Bexi bulutlaroja tağaxsimu, **7** Yənilə ezininə pokidək yokəp ketidu; Uni kərgənlər: «U nədidur?» dəydu. **8** U qüxtək uquq ketidu, Käyta tapkılı bolmaydu; Keqidiki oqayıbanə alaməttək u həydīwetili. **9** Uni kərgən kəz ikkinçini kərməydu, Uning turoqan jayı uni käyta uqratmaydu. **10** Uning oqulları miskinlərgə xəpkət kiliqkə məjburlinidu; Xuningdək u hətta ez koli bilən bayılıklarını käyturup beridu. **11** Uning ustihanlıri yaxlıq maqduriqə tolqan bolsimu, Biraq [uning maqduri] uning bilən billə topa-qangda yetip kəlidü. **12** Gərqə rəzillik uning aqzıda tatlık tetiqən bolsimu, U uni til astioja yoxuroğan bolsimu, **13** U uni yutkusi kəlməy mehərini

üzəlmisimu, U uni aqzıda kəldursimu, **14** Biraq uning karnidiki tamikı əzgirip, Kobra yilanning zəhərigə aylinidu. **15** U bayılıkları yutuwetidu, biraq ularni yanduridu; Huda ularni axkazinin qıkırıwetidu. **16** U kobra yilanning zəhərini xoraydu, Qar yilanning nəxtiri uni əltüridu. **17** U käytidin erik-əstənglərgə həwəs bilən əkariyalımaydu, Bal wə serik may bilən akidiojan dəryalardın huzurlinalmaydu. **18** U erikənni yutalmay käyturidu, Tijarat kılqan paydisidin u həq huzurlinalmaydu. **19** Qünki u miskinlərni ezip, ularni taxliwətkən; U ezi salmiqən əyni igiliwalıqən. **20** U aqkəzlüktni əsla zerikməydu, U arzulıqən nərsiliridin həqkəysisini saklap kəlalmaydu. **21** Uningqə yutuwaloğudək həqnərsə kəlməydu, Xunga uning bayaxatlıkı mənggültük bolmayıdu. **22** Uning tokküzi təl bolqanda, tuyuksız kisilqılıkqə uqraydu; Hərbir ezilgütqinən qoli uningoja karxi qıkıldı. **23** U korsikini toyəzüiwatkınida, Huda dəhəxətlik oqəzipini uningoja qüxüridü; U oqızaliniwatqanda [oqəzipini] uning üstigə yaqduridu. **24** U təmür koraldın keqip kətulsimu, Biraq mis okya uni sanjiyu. **25** Təgkən ok kəynidin tartip qıkırıwelginidə, Yaltırak ok uqi ettin qıkırıwelginidə, Wəhəmilər uni basidu. **26** Zulmat ərəngələk uning bayılıklarını yutuwetixkə təyyar turidu, İnsan püwlimigən ot uni yutuwalidu, Uning qediridə kəlip kələqənlərinimi yutuwetidu. **27** Asmanlar uning kəbihlikini axkarilaydu; Yər-zeminmu uningoja karxi kəzəpəli. **28** Uning mal-dunyasi elip ketilidu, [Hudaning] oqəzəplik künidə kəlkün uloqiyip ey-bisatını oqlitidu. **29** Hudaning rəzil adəmgə bəlgiləgən nesiwisi mana xundaktur, Bu Huda uningoja bekitkən mirastur».

21 Ayup jawabən mundak dedi: — 2 «Gəplirimə külək selinglər, Bu silərning manga bərgən «təsəlliliringlər»ning ornida bolsun! **3** Səz kiliqimə yol koysanglar; Səz kiliqiməndin keyin, yənə mazaq kiliweringlər! **4** Mening xikayitim bolsa, insanoja karitiliwatamdu? Rohim kəndaknu bitakət bolmisun? **5** Manga obdan ərəngələr? Silər qokum həyran kəlisilər, Kəlunqlar bilən aqzinqlərni etiwalisilər. **6** Mən bu ixlar üstidə oylansamla, wəhəmigə qəmimən, Pütün ətlirimini titrək basidu. **7** Nemixkə yamanlar yaxiweridu, Uzun əmür kəridü, Hətta zor küq-höküklik bolidü? **8** Ularning nəsləi ez aldida, Pərzəntləri kəz aldida məzmut əsidü, **9** Ularning eylili wəhəmidin aman turidu, Təngrining tayıki ularning üstigə təqməydu. **10** Ularning kalılırı jüplənsə uruklimay

ķalmaydu, Iniki mozaylaydu, Moziyinimu taxlimaydu. **11** [Rəzillər] kiqik balilirini կoy padisidək talaşa qıkıriweridu, Ularning pərzəntliri takläp-səkrəp usul oynap yürüdu. **12** Ular dap həm qiltarəja təngkəx kılıdu, Ular nəyning awazidin xadlinidu. **13** Ular künlirini awatqılıq iqidə etküzidü, Andin kəzni yumup aqkuqila təhtisaraşa qüxüp ketidü. **(Sheol h7585)** **14** Həm ular Təngrigə: «Bizdin neri bol, Bizning yolliring bilən tonuxkımız yoktur!» — dəydu, **15** — «Həmmigə Қadirning hizmitidə boluxning ərzigüdək nəri bardu? Uningoşa dua қılsak bizgə nemə payda bolsun?!». **16** Қaranglar, ularning bəhti eə kolida əməsmu? Bırak yamanlarning nəsihiti məndin neri bolsun! **17** Yamanlarning qırıqi қanqə ketim əqidü? Ularnı əzlirigə layık küləpət basamdu? [Huda] əqəzipidin ularqa dərdlərni bəlüp berəmdü? **18** Ular xamal aliddiki engizoşa ohxax, Қara kuyun uqrur ketidioğan pahaloşa ohxaxla yokamdu? **19** Təngri uning kəbihlikini balilirioşa qüxürükə kalduramdu? [Huda] bu jazani uning əzигə bərsun, uning əzi buni tetisun! **20** Əzining ھalakitini eə kəzi bilən kərsun; Əzi Həmmigə Қadirning kəhərini tetisun! **21** Qünki uning bekitilgən yil-aylırı tütigəndin keyin, U қandakımu yənə eə əydikiliridin huzur-ھalawət alalisun? **22** Təngri kattilarning üstidinmu həküm kıləjandin keyin, Uningoşa bilim egitələydişən adəm barmidur?! **23** Birsi sak-salamət, pütünley əqmən-əndixsiz, azadılıkta yilliri toxkanda elidü; **24** Bekinləri süt bilən semiz bolidu, Ustihanlirining yiliği heli nəm turidu. **25** Yəna birsi bolsa aqqık armando tүğəp ketidü; U ھeqkandak rəhət-paraoğat kərmigən. **26** Ular bilən billə topaqanda təng yatidu, Kurutlar ularqa qaplixidu. **27** — Mana, silərning nemini oylawatqanlıqları, Meni қarılax niyatlırları bilimən. **28** Qünki silər məndin: «Esilzadining eyi nəgə kətkən? Rəzillərning turqan qedirliri nədidur?» dap sorawatisilər. **29** Silər yoluqılardın xuni sorimidinglərmiş? Ularning xu bayanlırioşa kəngül köymidinglərmiş? **30** [Demək], «Yaman adəm palakət künidin saklinip kəlidü, Ular əqəzəp künidin kutulup kəlidü!» — [dəydu]. **31** Kim [rəzilning] tutkan yolini yüz turanə əyibləydi? Kim uningoşa eə kilmixi üçün tegixlik jazasını yegüzidü? **32** Əksiqə, u ھaywət bilən yərligə kətürüp mengilidü, Uningoşa tatlık bilinidü; Uningoşa aliddimu sansız adəmlər kətkandək, Uningoşa tatlık bilinidü; adəmlər əgixip baridu. **34** Silər nemixkə manga қuruk gəp bilən təsəlli

bərməkqi? Silərning jawablırlınlarda pəkət sahtılıkla tepilidü!

22 Andin Temanlıq Elifaz mundak dedi: — **2** Adəm Hudaşa қandakmu payda kəltürəlisün? Dana adəmlərmi Uningoşa nemə payda kəltürəlisün? **3** Sən ھəkkəniy bolsangmu, Həmmigə Қadiroşa nemə bəhərə berələyettig? Yolliring əyibsiz boləjan təkdirdim, sən Uningoşa nemə əqənimatlərni elip keleləysən? **4** Uning seni əyibləydişənlik, Wə Uning sanga xikayətlər yətküzidişəni sening ihlasmən bolojining üqünmu-ya? **5** Sening rəzilliking zor əməsmu? Sening gunahlıring hesabsız əməsmu? **6** Sən қerindaxliringdin səwəbsiz kepilik alqansən; Sən yalangtülürləri kiyim-keçəkləridin məhərum kılıwətkənsən. **7** Halsızlanqanlarqa su bərmidinq, Aq қaloğanlarqa axnimu ayap bərmidinq, **8** Gərqə sən yər-zeminlik boləjan koli uzun adəm bolsangmu, Yər-zemin tutup hərmətlinip kəlgən adəm bolsangmu, **9** Sən tul hotunlarnımu қuruk kəl yanduroqənsən, Yetim-yesirlarning kolinimu yanjitiwətkənsən. **10** Mana xu səwəbtin ətrapingda tuzaklar yatidu, Uxtumtut pəyda boləjan wəhimimü seni basidu. **11** Xu səwəbtinmü seni қarangoşluq besip kərəlməs kıldı, Bir kəlkün kelip seni əqrək kıldı. **12** Təngri ərxalanıng qokkışında turidu əməsmu? Əng egiz yultuzlarning nəkədər aliy ikənlikigə karap bak! **13** Bırak sən: «Təngri nemini biliðu? U rast xunqə zulmət қarangoşluqta birnemini pərk etələmdü?!» dəwatisən. **14** Yənə: «Қoyuk bulutlar uni tosiwalidu, Xunga U pələk üstidə aylınip mangojinida bizni kərməydu!» — dəysən. **15** Yaman adəmlər mangojan kona yolni sənmə tutiwerəmsən? **16** Ular wakti toxmay turupla elip ketilgən, Ularning ulları kəlkün təripidin ekitilip ketilgən. **17** Ular Təngrigə: «Bizdin neri boll» Həmmigə Қadir bizni nemə kılalısın? — dəyitti. **18** Bırak ularning əylirini esil nərsilər bilən tolduroqan dəl Uning Əzidur, Mən bolsam yamanlarning nəsihətidin yıraklıxanmən! **19** ھəkkəniylər ularning bərbət boləjanlığını kərüp xadlinidü; Bigunaħħlar ularnı mazaq kılıp: — **20** «Bizgə қarxi qıkkıqıllar xübhisiz wəyrən bolidu, Ot ularning bayliklirini yutuwətməndü?» — dəydu. **21** [Xunga] Hudaşa boysunup Uni tonusang, Xu qaqdila sən aman bolisən; Xuning bilən sanga amət kelidu. **22** Uning aqzidin kəlgən nəsihətnimü kəbul kıl, Uning sezlirini kənglüngə püküp қoy. **23** Sən Həmmigə Қadirning yenioşa kaytip kəlsəng, mukərrərki, Kaytidin қurulup qıkalaysən; Əgər sən

kəbəhlikni qedirliringdin yiraklaxtursang, **24** Əgər sən altunungni topa-qang üstigə taxliyalisang, Ofirdiki altunungni xiddətlik ekinning taxlirioqa koxuwətsəng, **25** Undakta Həmmigə Kadirning Əzi sanga altun bolidu. Sening üçün sərhil kümüxmu bolidu. **26** U qaojda sən Həmmigə Kədirdin seyünisən, Yüzüngni Təngriğə əkarap kətürələysən. **27** Sən Uningoja dua kilsang, U əkulak salidu, Xundakla sənmü iqlikən kəsəmliringga əməl kılısan. **28** Sən karar kilojan ix əməlgə axidu, Yolliring üstigə nur qüxitidu. **29** Adəmlər pəs kiliqanda, sən ularqa: «Ornunglardın turunglar!» dəysən, Xuning bilən [Huda] qirayi sunoqanlarnı kutkuzidu. **30** U hətta gunahı bar adəmnimə kutkuzidu, U əkolungdiki əhalilliktin kutkuzulidu.

23 Ayup jawabən mundaq dedi: — **2** «Bügünmüñ xikayitim aqqikтур; Uning meni başkan əcoli ah-zarlırimdinmu eojirdur! **3** Ah, Uni nədən tapalaydiojanlıkimni bilgən bolsam'idi, Undakta Uning olturidiojan jayıqə barar idim! **4** Xunda mən Uning aldida dəwayimni bayan kılattım, Aqzimni munazırılər bilən toldurattım, **5** Mən Uning manga bərməkqi boləjan jawabını biləlayttim, Uning manga nemini deməkqi boləjanlıkını qüxinələyttim. **6** U manga əkarxi turup zor küqi bilən menin bilən talixamti? Yaq! U qoşum manga əkulak salatti. **7** Uning həzurında həkkaniy bir adəm uning bilən dəwaliyalaytti; Xundak bolsa, mən eż Sotqim aldida mənggügiqə akılojan bolattım. **8** Əpsus, mən aloja əkarap mangsammu, lekin U u yerdə yok; Kəyniñgə yansammu, Uning sayisınımu kərəlməymən. **9** U sol tərəptə ix kiliwatqanda, mən Uni baykiyalmaymən; U ong tərəptə yoxurunoqanda, mən Uni kərəlməymən; **10** Birak U mening mangidiojan yolumni bilip turidu; U meni tawlioqandin keyin, altundək sap bolimən. **11** Mening putlirim uning kədəmlirigə qing əgəxkən; Uning yolini qing tutup, həq qətnimənidim. **12** Mən yənə Uning ləwlirining buyrukidin bax tartmidim; Mən Uning aqzidiki səzlərni eż kəngüldikilirimdin kimmətlik bilip kədirləp kəldim. **13** Birak Uning bolsa birlə muddiasi bardur, kimmu Uni yolidin buruyalisun? U kənglidə nemini arzu kilojan bolsa, xuni kılıdu. **14** Qünki U manga nemini iradə kilojan bolsa, xuni bərhək wujudka qıkırıdu; Mana muxu hildiki ixlar Uningda yənə nuroqundur. **15** Xunga mən Uning aldida dəkkə-dükkigə qüxicən; Bularni oylisamla, mən Uningdin ərkəkup ketimən. **16** Qünki Təngri kənglümni ajiz kilojan, Həmmigə Kadir meni

sarasimiga salidu. **17** Həlbuki, mən əkarangoçuluk iqidə ujuqturulmidim, Wə yaki yüzümni oriwalojan zulmat-əkarangoçulukkümu həq süküt kilmidim.

24 — Nemixka Həmmigə Kadir [sorak] künlirini bekitməydi? Nemixka Uni tonuqanlar Uning xu künlirini bikardin-bikar kütidu? **2** Mana, adəmlər pasıl kiliqandan taxlarnı yətkiwtidu; Ular zorawanlıq bilən baxxılarning padilirini bulap-talap əzləri [oquq-axkara] bakıldı; **3** Ular yetim-yesirlarning exikini bulap həydəp ketidu; Ular tul hotunning kalisini kepillik üçün eliwalidu. **4** Ular miskinlərni yoldın neri ittiriwtidu; Xuning bilən zemindiki eziłgənlarning həmmisi məkəxüwalidu. **5** Mana, ular dəxt-bayawanlardıki yawayı exəklərdək, Tang xəhərdə olja izdəx «hizmiti»gə qıkıldı; Janggal ular wə ularning balılırı üçün yeməklik təminləydi. **6** Ular yamanning [kalılıri] üçün dalada ot-qəp oridu, Uning üçün axşan-taxşan üzümlərini teriydu; **7** Ular keqini kiyimsiz yalang ətküzidu, Sooqulta bolsa yepinoğudək kiyimi yoktur. **8** Ular taoqka yaqışan yamoqurlar bilən süzəmə bolup ketidu, Panaħsızlığının taxni kiąqaklıxidu. **9** Adəmlər atısız balılları əməqəktin bulap ketidu, Ular miskinlərдин [bowaklarnı] kepillikkə alidu. **10** [Miskinlər bolsa] kiyimsiz, yeling ətidu, Baxxılalar üçün buoqday baoqlarını kətürsimu, yənilə aq kəlidü; **11** Ular baxxılarning eyidə zəytunlarnı qəyləp yaq qıkarojan bolsimu, Həyliñridə xarab kəlqikini qəylığan bolsimu, Yənilə ussuzlukta kəlidü. **12** Xəhərdin adəmlərning ah-zarlıri qıkıp turidu, Kiliq yegənlərning janlıri nalə-pəryad kətüridu; Birak Təngri əqəkimning iplaslığını əyibliməydi. **13** — Nuroja əkarxi isyan kətüridiojanlarmu bar; Ular nurning yollarını bilməydi, Uning tərikiliridə turmaydu. **14** Kətil tang nuri kelixi bilən ornidin turup, Kəmbəqəjəllər wə miskinlərni əltüridü; Keqidə u oopridək yürüdü. **15** Zinahormu «Meni həq kəz kərməydi» dəp zawal waktini kütidu, Baxxılalar meni tonumisun dəp ayalning qümbilini yüzigə tariwilidu. **16** Əkarangoçulukta [ooprilar] eyning tamlırını kolap texidu; Kündüzdə ular əzlərini eż eygə kamap koyidu; Ular nurni tonumaydu. **17** Ular üçün tang səhər əlüm sayisidak tuyulidu; Ular kap-əkarangoçulukning wəhimilirini dost tutidu. **18** Ular sularning yüzdikli kəpüklərdək yokap kətsün! Ularning yər-zemindiki nesiwisi lənət kiliqojanki, Xunga uların həqkim üzümzarlıqka yənə mangmisun! **19** Kuroqakqılık həm tomuz issik kar sulurinimu yəp

tügitidu; Təhtisaramu ohxaxla gunah kılıqanlarnı yep tütgətsun! (Sheol h7585) 20 Uni, tuoqkan anisimu unutsun! Kurt xelgəylirini ekitip uni yesun! Əskə həq elinmis! Xuning bilən həkkaniysızlıq dərəhtək kesilsun! 21 U balisi yok tuoqmaslardın olja alidu, U tul hotunlarımı həq xəpkət kərsətməydu. 22 Birak [Huda] Əz կudriti bilən mundak kūq-hökükü barlarning [künini] uzartidu; Ular hətta hayatıdin ümidsizlənsimü käytidin ornidin turidu. 23 [Huda] yənilə ularnı amanlıkta mukimlaxturidu, Xunga ular hatırjəm bolidu; U ularning yollırını kezdə tutğan əməsmu? 24 Ularning mərtiwişi birdəmlik əstürülidü, Andin ular yok bolidu; Ular ongda kaldurulidü, andin baxka adəmlərgə ohxaxla yioqip elip ketildi; Ular pəkətlə pixən sərhil buoqday baxaklıridək kesiliş ketidü. 25 Bu ixlar mundak bolmisa, kəni kim meni yaloqanqı dəp ispatliyalaydu. Mening gəplirimni kim kuruk gəp deyələydi?».

25 Xuhalık Bildad jawabən mundak dedi: — 2 «Uningda həkümranlıq həm həywət bardur; U asmanlarning kəridiki ixlarnımı tərtipkə salidu. 3 Uning koxunlarını sanap tütgət kili bolandu? Uning nuri kimning tüstigə qüxməy kalar? 4 Əmdi insan balisi kəndakmu Təngrining aldida həkkaniy bolalısın? Ayal zatidin tuquləşənlar kəndakmu pak bolalısın? 5 Mana, Uning nəziridə hətta aymu yoruk bolmioqan yərdə, Yultuzlarmu pak bolmioqan yərdə, 6 Kurt boğan insan, Sazang boğan adəm balisi [uning aldida] kəndak bolar?».

26 Ayup [Bildadka] jawabən mundak dedi:
— 2 «Maojdursız kixigə kaltis yardımənlərni beriwätting! Biləkliri küçsiz adəmni karamət kütkuzuwtätting! 3 Əqli yok kixigə kaltis nəsihətlərni kiliwätting! Wə uningoşa alamat bilimlərni namayan kiliwätting! 4 Sən zadi kimning məditi bilən bu səzlərni kıldıng? Səndin qikəwatqını kimning rohi? 5 — «Ərəwahlar, yəni su astidikilər, Xundakla u yərdə barlıq turuwatkanlar toloqinip ketidü; 6 Bərəhək, [Hudanıng] aldida təhtisaramu yepinqisiz kərənidü, Həlakətningmu yapkuqi yoktur. (Sheol h7585) 7 U [yörning] ximaliy [kutupini] aləm boxlukığa sozəqan, U yər [xarini] boxluk iqidə muəllək kılıqan; 8 U sularnı koyuk bulutliri iqigə yioqidu, Bulut ularning eoqırılık bilənmü yirtılıp kətməydu. 9 U ayning yüzünü yapıdu, U bulutliri bilən uni tosidu. 10 U sularning tüstigə qəmbər sizip koyoqan, Buning bilən U

yorukluk həm karangoqulukning qebrasını bekitkən. 11 Asmanlarning tüwrükləri təwərəp ketidü, Uning əyibini anglaplə alakzadə bolup ketidü. 12 U dengizni կudriti bilən tinqlənduridu; Əz հեկմի bilən Rahəbni parə-parə kılıp yanjiwetidü. 13 Uning Rohi bilən asmanlar bezəlgən, Uning կoli tez қaqşan ajdihəni sanjiydu. 14 Mana, bu ixlar pəkət uning kılıqanlırinin kiqikkina bir kışmidur, halas; Uning söz-kalamidin anglawatqınımız nahayıti pəs bir xiwirlax, halas! Uning pütkül zor կudritining güldürməməsini bolsa kimmu qüxinəlisun?!».

27 Ayup bayanini dawamlaxturup mundak dedi:

— 2 «Mening həkkimni tartıwaloğan Təngrining hayatı bilən, Jenimni aqırıtkan Həmmigə Kadırning həkkə bilən կəsəm kılımənki, 3 Tenimdə nəpəs bolsila, Təngrining bərgən Rohi dimioqında tursila, 4 Ləwlirimdən həkkaniysız sözər qikəmaydu, Tilim aldamqılıq bilən həq xiwirliməydu! 5 Silərninkini toqra deyix məndin yırak tursun! Jenim qikənənə qədər duruslukunu eziyəmdin ayrimaymən! 6 Adillikimni qing tutuwerimən, uni koyup bərməymən, Wijdanim yaxioğan heqbir künümədə meni əyiblimisun! 7 Mening düxminim rəzillərgə ohxax bolsun, Manga կərxi qikənər həkkaniysız dəp կərəlsün. 8 Qünki Təngri iplas adəmni üzüp taxliqanda, Uning jenini aloqanda, Uning yənə nemə ümidi kalar? 9 Balayı'apət uni besip qüvkəndə, Təngri uning nalə-pəryadını anglamdu? 10 U Həmmigə Kadirdin səyünəmdü? U hərdaim Təngrigə iltija kılalımdu? 11 Mən Təngrining kəliniñ kılıqanları toqrisida silərgə məlumat berəy; Həmmigə Kadirda nemə barlığını yoxurup yürməymən. 12 Mana silər alliburun bularni kərüp qikətinglər; Silər nemixəkə axundak pütünləy kuruq hiyallik bolup կəldinglər? 13 Rəzil adəmlərning Təngri bekitkən akiwiti xundakki, Zorawanlarning Həmmigə Kadirdin alidiqan nesiwisi xundakki:
— 14 Uning balılırı kəpəysə, kiliqlinix üçünla kəpiyidü; Uning pərzəntlirinə neni yetixməydu. 15 Uning eziyin keyin կələqan adəmləri əlüm bilən biwasita dəpnə կəlinidü, Buning bilən կələqan tul hotunları matəm tutmaydu. 16 U kümüxlərni topa-qangdək yioqip dəwilisimü, Kiyim-keqəklərni laydək kəp yioqsimü, 17 Bularning həmmisini təyyarlisimü, Biraq kiyimlərni həkkaniylar kiyidü; Bigunahlarmu kümüxlərni bələxidü. 18 Uning yasoqan eyi pərwanining oqozisidək, Üzüzmzarning kəzəqtisi ezigə saloqan kəpidək box bolidu. 19 U bay bolup yetip

dəm alojini bilən, Birak əng ahirkı ketim keliduki, Kəzini aqkanda, əmdi tūgəxtim dəydu. **20** Wəhəmilər kəlkündək bexioqa kelidu; Kəqtə qara kuyun uni qanggilioqa alidu. **21** Xərk xamili uni uqurup ketidu; Xiddət bilən uni ornidin elip yirakka etip taxlaydu. **22** Boran uni həq ayimay, bexioqa urulidu; U uning qanggilidin kutulux üçün hə dəp urunidu; **23** Birak [xamal] uningoqa karap qawak qalidu, Uni ornidin «ux-ux» kılıp koqlıwetidu».

28 — «Xübhisizki, kümüx tepilidiojan kanlar bar,

Altunning tawlinidiojan ez orni bardur; **2** Təmür bolsa yər astidin keziwelinidu, Mis bolsa taxtin eritilip elinidu. **3** İnsanlar [yər astidiki] karangoşulukka qək köyidu; U yər kərigiqə qarlap yürüp, Karangoşulukka təwə, elümning sayısında turojan taxlarnı izdəydu. **4** U yər yüzidikilərdin yirək jayda tik boləjan kudukni kolaydu; Mana xundak adəm ayaq basmaydiqan, untuləjan yərlərdə ular arojamqını tutup boxlukta pulanglap yürüdü, Kixilərdin yırakta esilip turidu. **5** Axlıq qıkıdiaojan yər, Təkti kolanoqanda bolsayalkundək kərənidu; **6** Yərdiki taxlar arisidin kek yakutlar qıkıldı, Uningda altun rудisimu bardur. **7** U yolni həqkandak aləşur kux bilməydi, Hətta sarning kəzimü uningoja yətmigən. **8** Həkawur yirtküqlarmu u yərni həq dəssəp baqmiojan, Əxəddiy xirmu u jaydin həqkəqan etüp baqmiojan. **9** İnsan balisi kolini qakmak texining üstigə təkgüzidü, U taoqlarını yiltizidin komuriwetidü. **10** Taxlar arisidin u ənallarnı qapidü; Xundak kılıp uning kəzi hərhil kimmiətlük nərsilərni kəridü; **11** Yər astidiki ekinlərni texip kətmisün dəp ularını tosuwalidü; Yoxurun nərsilərni u axkarilaydu. **12** Birak danalıq nədin teplər? Yorutuluxning makani nədidü? **13** İnsan balılıri uning kimmiətliklikini həq bilməs, U tirklərning zeminidin tepilmas. **14** [Yər] tegi: «Məndə əməs» dəydu, Dengiz bolsa: «Mən bilənmu billə əməstur» dəydu. **15** Danalıknı sap altun bilən setiwalqılı bolmayıdu, Kümüxnimü uning bilən bir tarazida tartkılı bolmas. **16** Hətta Ofirdə qıkıdiaojan altun, ak hekik yaki kek yakut bilənmə bir tarazida tartkılı bolmayıdu. **17** Altun wə hrustalnimü uning bilən selixturoqli bolmayıdu, Esil altun qaqa-kuqıllar uning bilən həq almamaxturulmas. **18** U ünqə-marjan, hrustalni adəmning esidin qıkıridü; Danalıknı elix kizıl yakutlarnı elixtin əwzəldür. **19** Efioviyadiki serik yakut uningoqa yətməs, Serik altunmu uning bilən bəslıxalməydi. **20** Undakta, danalıq nədin teplidü? Yorutuluxning makani nədidü? **21** Qünki u barlık

hayat igilirining kəzidin yoxurulojan, Asmandiki uqar-kanatlardınmu yoxurun turidi. **22** Həlakət wə əlüm pəkətlə: «Uning xəhəritidin həwər alduk» dəydu. **23** Uning mangojan yolini qüxinidiojan, Turidiojan yerini bilidiojan pəkətlə bir Hudadur. **24** Qünki Uning kəzi yərning kərigiqə yetidü, U asmannıng astidiki barlıq nərsilərni kəridü. **25** U xamallarning küqini tarazioqa saloqanda, [Dunyaning] sulirini əlgigändə, **26** Yamojurlarqa ənuniyet qüxtürjinida, Güldürmaminin qakmikioja yolini bekitkinidə, **27** U qaoqda U danalıqka karap uni bayan kılıqan; Uni nəmunə kılıp bəlgililən; Xundak, U uning bax-ayiojoqa karap qıkıp, **28** Insanoja: «Mana, Rəbdin körkəx danalıktur; Yamanlıktın yiraklıxix yorutuluxtur» — degən».

29 Ayup bayanını dawamlaxturup mundak dedi:

— **2** «Ah, əhwalim ilgiriki aylardikidək bolsidi, Təngri məndin həwər aləjan künlərdikidək bolsidi! **3** U qaoqda Uning qirioji beximoja nur qaqqan, Uning yoruklukı bilən karangoşuluktin etüp kətkən bolattim! **4** Bu ixlar mən kıran waktimdə, Yəni Təngri qedirimda manga sirdax [dost] boləjan wakitta boləjanidi! **5** Həmmigə Kadir mən bilən billə boləjan, Mening yax balılırim atrapimda boləjan; **6** Mening başkan kədəmlirim serik mayoja qəmüləgən; Yenimdiki tax mən üçün zəytun may dəryası bolup akkan; **7** Xəhər dərwazisioja qıkkən waktimdə, Kəng məydanda ornum təyyarlanıqanda, **8** Yaxlar meni kərüpla əyminip əzlirini qətkə alatti, Kərilar bolsa ornidin turattı, **9** Xəhzadılarmu gəptin tohtap, Koli bilən aqzını etiwalatı. **10** Akşəngəklərmü tinqlinip, Tilini tangliyioqa qaplıwalatı. **11** Kulak, sezümnı anglisila, manga bəht tiləytti, Kəz meni kərsila manga yahxi guwahlıq berətti. **12** Qünki mən manga hımaya bol dəp yelinojan eziłgüçilərni, Panahsız ələjan yetim-yesirlarımı kütküzup turattım. **13** Həlak bolay degən kixi manga bəht tiləytti; Mən tul hotunning kənglini xadlandurup nahxa yangratkuzattım. **14** Mən həkəcanıylıknı ton kılıp kiyiwaldım, U meni eż gəwdisi kıldı. Adalətlikim manga yepinqə həm səllə boləjan. **15** Mən koroja kəz bolattım, Tokuroja put bolattım. **16** Yoksullarqa ata bolattım, Manga natonux kixinin dəwasinimu təkxürüp qıqtattım. **17** Mən adalətsizning hınggayoqan qıxlırını qekip taxlayttım, Oljisini qıxlırından elip ketəttim. **18** Həm: «Mening künlərim kumdək kəp bolup, Əz uwamda rahət iqidə əlimən» dəyttim; **19** Həm: «Yiltizim sularojiqə tartılıp

baridu, Xəbnəm pütün keqiqə xehimoqa qaplixip yatidu; **20** Xəhritim hərdaim məndə yengilinip turidu, Qolumdiki okyayim hərdaim yengi bolup turidu» dəyttim. **21** Adəmlər manga կulaқ salatti, kütüp turatti; Nəsihətlərini anglay dəp süküt iqidə turatti. **22** Mən gəp kılıqandin keyin ular կaya gəp kilmaytti, Səzlimim ularning tüstigə xəbnəm bolup qüxətti. **23** Ular yamoqurlarnı kütkəndək meni kütətti, Kixilər [wakıtda yaqışan] «keyinkı yamoqur»ni karxi aloqandak səzlimimni aqzını eqip iqətti! **24** Ümidsizlənginidə mən ularoqa կarap külümsirəttim, Yüzümdiki nurnı ular yərgə qüxurməyti. **25** Mən ularoqa yolını tallap kərsit berəttim, Ularning arisida kattiwax bolup əltürəttim, Қoxunlari arisida turojan padixağdək yaxayttim, Birak buning bilən matəm tutidiojanlaroja təsəlli yətküzgüqimə bolattim».

30 — «Birak hazır bolsa, yaxlar meni mazak kılıdu, Ularning dadilirini hətta padamni bakıdiojan itlar bilən billə ixləxkə yol կoyuxnimə yaman kərəttim. **2** Ularning maqduri kətkəndin keyin, Қolidiki küq manga nemə payda yətküzəlisün? **3** Yoksuzluk կəm aqliktin yigləp kətkən, Ular uzundın buyan qəldərəp kətkən dəxt-bayawanda կuruk yərni օqajydu. **4** Ular əmən-xiwañni qatkallar arisidin yulidu, Xumbuyining yiltizlirinimu terip ezeliriga nan kılıdu. **5** Ular əlyurtlardın həydiwetilgən bolidu, Kixilər ularnı kərüpla ooqrını kərgəndək warkirap tillaydu. **6** Xuning bilən ular sürlük jilojılarda könup, Taxlar arisida, oqarlar iqidə yaxaxka möjbur bolidu. **7** Qatkallik arisida ular һangrap ketidu, Tikənlər astida ular düğdiyiip əltürixidu; **8** Nadanlarning, nam-abruyisizlarning balılıri, Ular zemindin sürtökay həydiwetilgən. **9** Mən hazır bolsam bularning həjwiy nahxisi, Hətta səz-qəqikining dəstiki bolup կaldım! **10** Ular məndin nəprətlinip, Məndin yırak turup, Yüzümgə tükürüxtimə yanmaydu. **11** Qünki [Huda] mening hayat rixtimni üzüp, meni japaşa qəmdürgən, Xuning bilən xu adəmlər aldimda tizginlirini eliwtəkən. **12** Ong yenimda bir top qüprəndə yaxlar ornidin turup, Ular putumni turojan yeridin ittiriwətməkqi, Ular sepiliməqə һujum pələməpəylirini kətürüp turidu; **13** Ular yolumni buzuwetidu, Ularning həq yələnqüki bolmisimu, Ҳalakitimni ilgiri sürməktə. **14** Ular sepilning kəng besük jayidin besüp kirgəndək kirixidu; Wəyranılıkım din paydilinip qong taxlardək domilap kirixidu. **15** Wəhəmilər burulup meni eəz nixani kılıqan; Xuning bilən hərmitim xamal ətüp yok

bołqandək həydiwetildi, Awatqılıkım mu bulut ətüp kətkəndək ətüp kətti. **16** Hazır bolsa jenim қaqidin tekülüp kətkəndək; Azablık künlər meni tutuwaldı. **17** Keqilər bolsa, manga səngəklirimgiqə sanjimakta; Aqırıklırim meni qixlep dəm almayıdu. **18** [Aqırıklär] zor küqi bilən manga kiyim-keqikimdək boldı; Ular kənglikimning yakısidək manga qaplixiali. **19** Huda meni sazlıkka taxliwətkən, Mən topa-qangoşa wə küləgə ohxax bolup կaldım. **20** Mən Sanga nala-pəryad kətürməktimən, Birak Sən manga jawab bərməysən; Mən ornumdin tursam, Sən pəkətlə manga կarapla koyisən. **21** Sən eżgirip manga bir zalim boldung; Қolungning küqi bilən manga zərbə կiliwatisən; **22** Sən meni kətürüp Xamaloja mindürgənsən; Boran-qapkunda təəllukatimni yok կiliwətkənsən. **23** Qünki Sən meni ahirida əlümə, Yəni barlıq hayat igilirinən «yioqılıx eyi»gə kəltürüwatisən. **24** U һalak kılıqan waqtida kixilər nalə-pəryad kətürsimi, U կolini uzatkanda, duaning dərwəkə heqkəndək nətijisi yok; **25** Mən künliyi təs kixi üçün yioqlap [dua kılıqan] əməsmu? Namratlar üçün jenim azablanmidim? **26** Mən eżüm yahxılık kütüp yürginim bilən, yamanlıq kelip կaldı; Nur kütkinim bilən, կarangoouluk կəldi. **27** Iqim kazandək կaynap, aramlıq tapmaywatidu; Azablık künlər manga yüzləndi. **28** Mən կuayx nurunu kərməymə karidap yürməktimən; Halayıq arisida mən ornumdin turup, nala-pəryad kətürimən. **29** Mən qılberilərgə kərindəx bolup կaldım, Ҳuwkuxlarning həmrəhə boldum. **30** Terəm kəriyip məndin ajrap kətiwatidu, Səngəklırim kızıktın kəyüp kətiwatidu. **31** Qiltarımdın matəm mərsiyəsi qıkıdu, Neyimning awazı həza tutkuqılarning yioqisoja aylinip կaldı».

31 «Mən kəzüm bilən əhdiləxkən; Xuning üçün mən kəndəkmu կızlaroja həwəs kılıp kəz taxlap yürəy? **2** Undak qılsam üstümdiki Təngridin alidiojan nesivəm nemə bolar? Həmmigə կadirdin alidiojan mirasim nemə bolar? **3** Bu gunahning nətijisi həkənənisizlaroja bala-кaza əməsmu? Қəbihlik kılıqanlaroja kulpət əməsmu? **4** U mening yollirimni kerüp turidu əməsmu? Həbir қədəmlirimni sanap turidu əməsmu? **5** Əgor sahillikə həmrəh bolup mangojan bolsam'idi! Əgor putum aldamqılık bilən billə boluxka aldiriojan bolsa, **6** (Mən adillik mizanıqə կoyuləjan bolsam'idi! Undakta Təngri əyibsizlikim din həwər alalaytti!) **7** Əgor կədimim yoldın qıkkən bolsa, kənglüm kəzümgə əgixip mangojan bolsa, Əgor kolumoja hərkəndək daq qaplaxkan bolsa, **8** Undakta mən teriqənni baxka birsi

yesun! Bihlirim yulunup taxliwetilsun! 9 Əgər kəlbim məlum bir ayaldın azduruloğan bolsa, Xu niyəttə қoxnamning ixik aldida paylap turoğan bolsam, 10 Əz ayalim baxķıllarning tügminini tartidioğan küngə қalsun, Baxķılar uni ayak astı қılsun. 11 Qünki bu əxəddiy nomusluk gunahtur; U soraqıllar təripidin jazalınıxi kerəktür. 12 [Bu gunah] bolsa adəmni ħalak kiloquçı ottur; U mening barlıq tapkañlirimni yulup aloğan bolatti. 13 Əgər kulumingning yaki dedikimning manga karita ərzi boloğan bolsa, Ularning dəwasını kezümgə ilmiqan bolsam, 14 Undakta Təngri meni sorakķıta tartixķı ornidin turoğanda қandak kılımən? Əgər U məndin soal-sorak alımən dəp kəlsə, Mən Uningça қandak jawab berimən? 15 Meni baliyatkuda apiridə kiloquçı ularnimu apiridə kiloğan əməsmu. Mən bilən u ikkimizni anilirimizning baliyatkuśıda tərəldürgüqi bir əməsmu? 16 Əgər miskinlərni eż arzu-ümidliridin toşkan bolsam, Əgər tul hotunning kəz nurunu қarangoğulaxturoğan bolsam, 17 Yaki əzümning bir qıxləm nenimni yalçuz yegən bolsam, Uni yetim-yesir bilən billə yemigən bolsam 18 (Əməliyəttə yax waktimdin tartip oqlı ata bilən billə boloğandək umu mən bilən billə turoğanidi, Apamning korsiķıdin qıkkandin tartipla tul hotunning yələnqüki bolup kəldim), 19 Əgər kiyim-keqək kəmlikidin ħalak bolay degən biriga, Yaki qapansız bir yoksuloğa қarap olturoğan bolsam, 20 Əgər uning bəlliri [kiyimsiz kəlip] manga bəht tilimigən bolsa, Əgər u қozilirimning yungida issinmiqan bolsa, 21 Əgər xəhər dərwazısı aldida «[Həküm qıkaroqanlar arısında] menin yələnqüküm bar» dəp, Yetim-yesirlar oja ziyankeşlik kılıxķı kol ketürgən bolsam, 22 Undakta mürəm taqiqidin ajrılıp qüxsun! Bilikim ügisində sunup kətsun! 23 Qünki Təngri qüxiürgən balayı'pat meni korkunqka salmakta idi, Uning həywitidin undak ixlarnı kət'iy kılalmayıttı. 24 Əgər altunoja ixinip uni eż tayanqım kiloğan bolsam, Yaki sap altunoja: «Yələnqükümsən!» degən bolsam, 25 Əgər bayılıklırim zor boloğanlıigidin, Yaki kolumnaloğan qəniyiməttin xadlinip kətkən bolsam, 26 Əgər mən kuyaxning julasını qaqqanlığını kərüp, Yaki aynıng aydingda mangojanlığını kərüp, 27 Kenglüm astirtin azduruloloğan bolsa, Xundakla [bularoja qoğunup] aqzim kolumni səygən bolsa, 28 Bumu sorakqi aldida gunah dəp hesablinatti, Qünki xundak kiloğan bolsam mən yukarıda turouquçı Təngrigə wapasızlıq kiloğan bolattim. 29 Əgər manga nəprətləngən kixinin-

ħalakitiga қariojinimda xadlinip kətkən bolsam, Bexijo küləpət qüxkənlilikidin huxal boloğan bolsam – 30 (Əməliyəttə tütgəxsun dəp karotap, uning əlümini tiləp aqzimni gunah etküzüväkə yol koymiojanmən) 31 Əgər qedirimdikilər mən toopruluk: «Hojayinimizning dastihinidin yəp toyummiqan keni kim bar?» demigən bolsa, 32 (Musapirlardın koqida қalojını əzəldin yoktur; Qünki ixikimni hərdaim yoluqilaroqa ekip kalgənmən) 33 Əgər Adəmatimizdək itaətsizliklirimni yapkan, Kəbihlikimni kənglümgə yoxuroğan bolsam, 34 Həmdə xuning üçün pütkül halayık alıda uning axkarilinixidin körküp yürgən bolsam, jəmiyatning kəmsitixliri manga wehimbə kiloğan bolsa, Xuning bilən mən talaşa qıkmay yürgən bolsam, ... 35 — Ah, manga կulak saloquçı bırsi bolsidi! Mana, imzayimni koyup berəy; Həmmigə Kadir manga jawab bərsun! Rəkibim menin üstündin ərz yazsun! 36 Xu ərzni zimməmgə artattım əməsmu? Qokum tajlardak beximoja kiyiwaltıttım. 37 Mən Uningça kədəmlirimning pütün sanini hesablap berəttim; Xahzadidak mən Uning aldiqə barattım. 38 Əgər eż etizlirim manga karxi guwał bulup qukan ketürsə, Uning qünəkləri bilən birgə yioqlaxsa, 39 Qünki qıkaroqan mewisini hək təliməy yegən bolsam, Həddigərlərni ħalsizlandurup nəpisini tohatkən bolsam, 40 Undakta buqdayning ornida xumbuya əssun! Arpining ornida məstək əssun. Mana xuning bilən [mən] Ayupning sözləri tamam wəssalam!»

32 Xuning bilən bu üç kixi Ayupka jawab berixtin tohtidi; qünki ular Ayupning karixida əzinə həkkaniy dəp tonuydiqanlığını bildi. 2 Andin Buzılık Ramning ailisidin boloğan Barahəlning oqlı Elihu isimlik yigitning oqəzipi kozojaldi; uning oqəzipi Ayupka karita kozojaldi, qünki u Hudani əməs, bəlkı əzinə toqra hesabliojanidi; 3 Uning oqəzipi Ayupning üç dostlriorumu karitildi, qünki ular Ayupka rəddiyə bərgüdək səz tapalmay turup, yənilə uni gunahkar dəp bekitkənidi. 4 Birək Elihu bolsa Ayupka jawab berixni kütkənidi, qünki bu tətəylənninq kərgən künlli əzidin kəp idi. 5 Elihu bu üç dostning aqzida həqkandak jawabi yoklukını kərgədin keyin, uning oqəzipi kozojaldi. 6 Xuning bilən Buzılık Barahəlning oqlı Elihu eojiz ekip jawabən mundak dedi: — «Mən bolsam yax, silər bolsanglar yaxanqənsilər; Xundak boloqka mən tartinip, bilgənlirimni silergə ayan kılıxtin körküp kəldim. 7 Mən: «Yexi qong boloqanlar [awwal] sözlixi kerək; Yillar kəpəysə,

adəmgə danalıqni egitidu», dəp karayttim; **8** Birak hərbir insanda roh bar; Həmmigə Ədirning nəpisi uni əkil-idraklıq kılıp yorutidu. **9** Lekin qonglarning dana boluxi natayın; Kərilarning toqra həküm qıqaraliximu natayın. **10** Xunga mən: «Manga կulak selinglar» dəymən, Mənmu əz bilginimni bayan əyləy. **11** Mana, silər toqra səzlərni izdəp yürgininglarda, Mən səzliringlarnı kütkənmən; Silərning munazirəngləroja կulak salattim; **12** Xundak, silərgə qın kenglümdin կulak saldim; Birak silərdin heqkaysinglar Ayupka rəddiyə bərmidinglar, Heqkaysinglar uning səzlirigə jawab berəlmidinqlarki, **13** Silər: «Həkikətən danalıq taptuk!» deyəlməsilsər; İnsan əməs, bəlkı Təngri uningoja rəddiyə kılıdu. **14** Uning jənggə tizilojan hujum səzləri manga қaritilojan əməs; Həm mən bolsam silərning gəplirinqlər boyiqə uningoja jawab bərməymən **15** (Bu üqəylən həyranuğəs bolup, kayta jawab berixmidi; Həmməsəz ulardin uquq kətti. **16** Mən kütüp turattim, qünki ular gəp kilmidi, bəlkı jimjit ərə turup kayta jawab bərmidi); **17** Əmdi əzümning newitidə mən jawab berəy, Mənmu bilginimni kərsitip berəy. **18** Qünki dəydiojan səzlirim liq toldı; Iqimdiki Roh manga türktə boldı; **19** Mana, qorsikim eqilmiojan xarab tulumioja ohxaydu; Yengi xarab tulumliri partlap ketidioqandək partlaydiojan boldı. **20** Xunga mən söz kılıp iqimni boxitay; Mən ləwlirimmi eqip jawab berəy. **21** Mən heqkiməgə yüz-hatırə kilmaymən; Wə yaki heq adəmgə huxamat kilmaymən. **22** Mən huxamat kiliixni eğənmigənmən; undak, bolidiojan bolsa, Yaratkuqum qokum tezla meni elip ketidu.

33 «Əmdilikdə, i Ayup, bayanlırimoja կulak salojaysən, Səzlirimning həmmisini anglap qikkəysən. **2** Mana hazır ləwlirimni aqtım, Aɔzimda tilim gəp kılıdu. **3** Səzlirim kənglümdək durus bolidu, Ləwlirim sap bolqan talimni bayan kılıdu. **4** Təngrinin Rohı meni yaratkan; Həmmigə Ədirning nəpisi meni janlanduridu. **5** Jawabing bolsa, manga rəddiyə bərgin; Səzliringni aldimoja sapka koyup jənggə təyyar turojin! **6** Mana, Təngri aldida mən sanga ohxax bəndimən; Mənmu laydin xəkilləndürülüp yasaloqanmən. **7** Bərhək, mən sanga heq wəhima salmakqi əməsmən, Wə yaki mən saloqan yük sanga besim bolmaydu. **8** Sən dərwəkə կulikimoja gəp kildingki, Өz awazing bilən: — **9** «Mən heq itaətsiz bolmay pak boliman; Mən sap, məndə heq gunah yok... **10** Mana, Huda məndin səwəb tepip hujum kılıdu, U meni Өz düxmini dəp karaydu; **11** U putlirimmi

kixənlərgə salidu, Həmməsəz yollirimni kəzitip yürüdü» — degənlikingni anglidim. **12** Mana, mən sanga jawab berəyki, Bu ixta geping toqra əməs; Qünki Təngri insandin uluəldür. **13** Sən nemixkə uning bilən dəwalixip: — U Өzi kılıqan ixliri toqruşluq heq qüxənqə bərməydi» dəp yürisən? **14** Qünki Təngri həkikətən gəp kılıdu; Bir ketim, ikki ketim, Lekin insan buni səzməydi; **15** Qüx kərgəndə, keqidiki oqayıbanə alamatta, — (Kattık uyku insanlarnı baskında, Yaki orun-kərpiliridə ügdək baskında) — **16** — Xu qaoqlarda U insanların կulikini aqidu, U ularoja bərgən nəsihətni [ularning yürükgə] məhəvrəlyeydi. **17** Uning məksiti adəmlərni [yaman] yolidin yanduruxtur, Insanni təkəbburlukṭın saklaxtur; **18** Buning bilən [Huda] adəmning jenini kəz yətməs həngdin yandurup, saklaydu, uning həyatını kiliqlinixtin koqdadydu. **19** Yaki bolmisa, u orun tutup yetip կaloqınıda aqrıq bilən, Səngəklirini əz-ara sokuxturup biaram kılıx bilən, Tərbiyə kılınidu. **20** Xuning bilən uning pütün wujudi taamdin nəprətlinidu, Uning jeni hərhil nazun-nemətlərin կaqıdu. **21** Uning eti kəzdirin yokılıp ketidu, əslidə kerünməydiyan səngəklirli bərtüp qıkıdu. **22** Buning bilən jeni kəz yətməs həngəja yekin kılıdu, Həyati һalak kılıqası pərixtılərgə yekinlixidu; **23** Birak, əgər uning bilən bir tərəptə turidiojan kelixtürgüqi bir pərixtə bolsa, Yəni mingining iqidə birsə bolsa, — Insan balisoja toqra yolni kərsitip beridiojan kelixtürgüqi bolsa, **24** Undakta [Huda] uningoja xəpkət kərsitip: «Uni həngdin qüxüp ketixtin kütkuzup koyojin, Qünki Mən niyat-ķutuluxka kapalət aldım!» — dəydu. **25** Buning bilən uning ətləri balılıq waktidikidin yumran bolidu; U yaxlıkoja kaytidu. **26** U Təngrigə dua kılıdu, U xəpkət kılıp uni kobul kılıdu, U huxal-huram təntəna kılıp Uning didarını kəridu, Həmdə [Huda] uning həkkənaliyikini əzizə käyturidu. **27** U adəmlər aldida küt eytip: — «Mən gunah kıldım, Toqra yolni burmiliojanmən, Birak tegixlik jaza manga berilmidi! **28** U rohımni həngəja qüxüxtin kütkuzdi, Jenim nurnı huzurlinip kəridu» — dəydu. **29** Mana, bu əməllərning həmmisini Təngri adəmni dəp, ikki hətta üq mərtəm ayan kılıdu, **30** Məksiti uning jenini həngdin yandurup kütkuzuxtur, Uni həyatlıq nuri bilən yorutux üqündür. **31** I Ayup, manga կulak salojaysən; Ünүнгни qıarma, mən yənəsəz kılıy. **32** Əgər səzliring bolsa, manga jawab kiliwərgin; Səzligin! Qünki imkaniyət bolsila mening seni akliqum bar. **33** Bolmisa, meningkini

anglap oltur; Süküt kilojin, mən sanga danalıknı egitip koyay».

34 Elihu yənə jawabən mundağ dedi: — 2 «İ danixmənlər, səzlimimni anglangalar, I təjribə-sawaklık adəmlər, manga kulak selinglar. 3 Eñiq taam tetip baxkandək, Kulak səzning təmini sinap bakıdu. 4 Əzimiz üçün nemining toorpa bolidiojanlığını baykap tallayı; Arimizda nemining yahxi bolidiojanlığını biləyli! 5 Qünki Ayup: «Mən həkkaniydurmən», Wə: «Təngri mening həkkimni bulap kətkən» — dəydu. 6 Yənə u: «Həkkimə ziyan yətküzidiqan, yalojan gəpni kılıxım tooprımı? Həq asiylikim bolmiojini bilən, manga sanjilojan ok zəhmigə dawa yok» — dəydu, 7 Kəni, Ayupka ohxaydiojan kim bar?! Uningoja nisbətən baxķılarnı həkaratlıx su iqkəndək addiy ixtur. 8 U kəbihlik kılıquqilaroja həmrəh bolup yürüdü, U rəzillər bilən billə mangidu. 9 Qünki u: «Adəm Hudadin səyünsə, Bu uningoja həqkandak paydisi yok» dedi. 10 Xunga, i danixmənlər, manga kulak selinglar; Rəzillik Təngridin yırakta tursun! Yamanlık Həmmigə Kədirdin neri bolsun! 11 Qünki U adəmnинг kılıjanlarını eziqə käyturidu, Hər bir adəmgə eż yoli boyiqə tegixlik nesiwa tapkuzidu. 12 Dərhəkikət, Təngri həq əskilik kilmaydu, Həmmigə Kadir həkümni hərgiz burmilimaydu. 13 Kim Uningoja yər-zeminni amanət kılıqan? Kim Uni pütkül jahanni baxķuruxka təyinlidi? 14 U pəkət kənglidə xu niyətni kilsila, Əzinin Rohını həm nəpisini Əzığə käyturuwalsila, 15 Xuan barlıq et igiliri birgə nəpəstin qalidu, Adəmlər topa-qangoja käytidu. 16 Sən danixmən bolsang, buni angla! Səzlimimning sadasiqə kulak sal! 17 Adalətkə eəq boloquqi həküm sürəlamdu? Sən «Həmmidin Adil Bolouqi»ni gunahkar bekitəmsən?! 18 U bolsa padixaħnı: «Yarimas!», Metiwərlərni: «Rəzillər» degüqidur. 19 U nə əmirlərgə həq yüz-hatırə kilmaydu, Nə baylarnı kəmbəqəllərdin yükiri kərməydu; Qünki ularning həmmisini U Əz koli bilən yaratkandur. 20 Kəzni yumup aqkuqə ular etüp ketidu, Tün yerimida həlkələrmü təswrinip dunyadın ketidu; Adəmnıq kəolisiz uluqlar elip ketilidu. 21 Qünki Uning nəzəri adəmnıq yollırıning üstidə turidu; U insanning bar kədəmlirini kərüp yürüdü. 22 Xunga kəbihlik kılıquqilaroja yoxurunojudək həq karangoşuluk yoktur, Hətta elümning sayisidimu ular yoxurunalmaydu. 23 Qünki Təngri adəmlərni aldioja həküm kılıxka kəltürük üçün, Ularnı uzunojqə kəzitip yürüxining hajiti yoktur. 24 U küqlüklərni təkxürüp

olturmayla parə-parə kiliwetidu, Həm baxķılarnı ularning ornioja koysi; 25 Qünki ularning kılıjanlıri uningoja enik turidu; U ularni keqidə əriwetidu, xuning bilən ular yanjılıdu. 26 U yamanları halayık aldida kaqatlıqandək ularni uridu, 27 Qünki ular uningoja əgixixtin bax tartkan, Uning yollırıdin həqbırını həq ətiwarlimiojan. 28 Ular xundak kılıp miskinlarning nalə-pəryadını Uning aldioja kirgüzidü, Xuning bilən U ezilgiiqlarning yalwuruxini anglaydu. 29 U süküttə tursa, kim aqrınip kaqxisun. Məyli əldin, məyli xəhstən bolsun, Əgər U [xəpkitini kərsətməy] yüzini yoxuruwalsa, kim Uni kərəlisun? 30 Uning məksiti iplaslar həkümranlıq kilmisun, Ular əl-əhlini damioja qüxürmisun deyənluktur. 31 Qünki buning bilən ulardin birsi Təngrige: «Mən təkəbburluk kılıjanmən; Mən tooprını yənə burmilimaymən; 32 Əzüm bilmiginimni manga egitip koyoqaysən; Mən yamanlık kılıjan bolsam, mən kayta kilmaymən» — desə, 33 Sən Uning bekitkinini rət kılıjanlıking üçün, U pəkət sening pikring boyiqila insanning kılıjanlarını Əzığə käyturuxi kerəkmə. Mən əməs, sən karar kılıxing kerəktür; Əmdi bilgənliringni bayan kilsangqu! 34 Əkli bar adəmlər bolsa, Gepimni anglojan dana kixi bolsa: — 35 «Ayup sawatsızdək gəp kıldı; Uning səzliridə əkil-parasəttin əsər yok» — dəydu. 36 Ayup rəzil adəmlərdək jawab bərgənlilikidin, Ahirojıqə sinalsun! 37 Qünki u əz gunahının üstigə yənə asiylikni қoxidu; U arimizda [əhanət bilən] qawak qelip, Təngrigə karxi sezlərni kəpəytməktə».

35 Elihu yənilə jawab berip mundağ dedi: — 2 «Sən muxu gepingni, yəni «Həkkaniylikim Təngriningkidin üstündür» deginingni toorpa dəp karamsən? 3 Xundağ boloqanlıki üçün sən: «Həkkaniylikning manga nemə paydisi bolsun? Gunah kilmiojinimning gunah kılıqinimoja қarioqanda artukqılıkı nədə?» dəp soriding. 4 Əzüm sezər bilən sanga [jawab berəy], Sanga həm sən bilən billə bolovan ülpətliringgə jawab berəy; 5 Asmanlaroja karap bakkın; Pələktiki bulutlaroja səpsalojin; Ular səndin yukiridur. 6 Əgər gunah kılıjan bolsang, undakta Təngrigə қaysı ziyankəxlikni kılalayttı? Jinayətliring kəpəysimu, undakta uningoja қandak ziyanları salalar iding? 7 Sən həkkaniy bolovan təkdirdim, Uningoja nemə berələyttı? U sening kolungdin nemimu alar-hə? 8 Sening əskilikliring pəkət səndək bir insançıla, Həkkaniyliking bolsa pəkət insan balılırioqla təsir kılıdu, halas. 9 Adəmlər

zulum kəpiyip kətkənlikidin yalwuridu; Küqlüklerning besimi tüpəylidin ular nalə-pəryad kətüridi. **10** Birak həqkim: «Keqilərdə insanlar oqa nahxa ata kiloquqi yaratkuqum Təngrinı nədin izdixim kerək?» deməydu. **11** Uning bizgə əgitidioqını yər-zemindiki həyanlar oqa əgitidioqınınidin kəp, Həm asmandiki uqar-kanatlar oqa əgitidioqınınidin artuk əməsmu? **12** Ular nalə-pəryad kətüridi, birak rəzil adəmlerning hakawurlukining təsiri tüpəylidin, Uni Huda ijabət kilmaydu. **13** Bərhək, Təngri կuruk dua oqa kulaq salmiojan yerdə, Həmmigə Kadir muxular oqa əhmiyyət bərmigən yerdə, **14** Sən: «Mən Uni kərəlməymən» desəng, [U qandak kulaq salsun]? Dəwaying tehi Uning aldida turidu, Xunga Uni küütüp turoqin. **15** Biraq U hazır [towa կilix pursiti berip], Əz oqəzipini tehi təkmigən əhwalda, Ayup əzinin təkəbburlukini bilməndiqandu? **16** Qünki Ayup կuruk gəp üqün aqzini aqkan, U tuturuksız səzlərni kəpəytikən».

36 Elihu sözini dawamlaxturup mundak dedi: —
2 «Meni birdəm səzligili կoysang, Mən yənə Təngrigə wakalitən կilidioqan səzümning barlikini sanga ayan կilimən. **3** Bilimni yiraklıardin elip kəltürimən, Adəmlərni Yaratkuqimni հակկaniy dəp հesablaydioqan կilimən. **4** Mening gepim հեղիկətən yalojan əməstur; Bilimi mukəmməl birsi sən bilən billə bolidu. **5** Mana, Təngri degən uluoğdur, Biraq U həqkimni kəmsitməydu; Uning qüxinixi qongkurdur, məksitidə qing turidu. **6** U yamanlarni կayat saklimaydu; Biraq eziłgənlər üçün adalət yürgüzidu. **7** U հեկkaniylardın kəzini elip kətməydu, Bəlkı ularni mənggüğə padixaḥalar bilən təhttə olturopuzidu, Xundak կilip ularning mərtiwisi üstün bolidu. **8** Wə əgər ular kixənləngən bolsa, Japaning asaritigə tutulojan bolsa, **9** Undakta U ular oqa kiloqanlırinini, Ularning itaetsizliklirini, Yəni ularning kərəngləp kətkənlikini ezelrigə kərsətkən bolidu. **10** Xuning bilən U kulaqlarını tərbiyiğə ekip koyidu, Ularnı yamanlıktın kaytixka buyruydu. **11** Ular kulaq selip Uning oqa boyunsila Ular [kaloqan] künlirini awatqılıkta, Yillirini huxlukta etküzidu. **12** Biraq ular kulaq salmisa, kiliqlinip dunyadin ketidu, Bilimsiz һalda nəpəstin tohtap կilidu. **13** Biraq kənglige ipaslıknı pükkənlər yənilə adawət saklaydu; U ular oqa asarət qüxtürgəndimu ular yənilə tilawət kilmaydu. **14** Ular yax turupla jan üzidu, Ularning կayati bəqqiわzlar arisida tүgəydu. **15** Biraq U azab tartkuqiları azablardın bolovan tərbiyə arkılık

kutkuzidu, U ular har bolovan waqtida ularning կulikini aqidu. **16** U xundak կilip senimu azarning aqzidin կistangqılık yok kəng bir yərgə jəlp kilojan bolatti; Undakta dastihining mayoja toldurulovan bolatti. **17** Birak sən hazır yamanlar oqa կaritilojan tegixlik jazalar oqa toldurulovansən; Xunga [Hudanıng] һekümi həm adaliti seni tutuwaldı. **18** Ojəzipingning kaynap ketixining seni mazakka baxlap կoyuxidin huxyar bol; Undakta hətta zor kapalətmə seni kutkuzalmaydu. **19** Yaki bayılıkiring, Yaki kūqüngning zor tirixixliri, Өzüngni azab-okubəttin nerı կilalamdu? **20** Keqigə ümid baqlıma, Qünki u qaođa həlk əz ornidin yokılıp ketidu. **21** Huxyar bol, əskilikə burulup kətmə; Qünki sən [կəbihlikni] dərdkə [səwr boluxning] ornida tallioqansən. **22** Mana, Təngri kūq-kudriti tüpəylidin üstündür; Uningdak əgətküqi barmu? **23** Kim Uning oqa mangidioqan yolni bekitip bərgənidi? Wə yaki Uning oqa: «Yaman կilding?» deyixkə petinalaydu? **24** İnsanlar təbrikliydiqan Hudanıng əməllirini uluoqlaxni untuma! **25** Həmmə adəm ularni kərgəndür; İnsan balılıri yıraktın ular oqa կarap turidu». **26** « — Bərhək, Təngri uluoğdur, biz Uni qüxinəlməymiz, Uning yillirining sanini təkxürüp enikliqili bolmaydu. **27** Qünki U suni tamqılardın xümürüp qikiridu; Ular paroja aylinip andin yamoqur bolup yaqıdu. **28** Xundak կilip asmanlar [yamoqurları] kuyup berip, İnsan balılıri üstigə molqılık yaqıdurdu. **29** Biraq kim bulutlarning tokuluxini, Uning [samawi] qedirining gümbür-gümbür կilidioqanlıkinı qüxinəlisun? **30** Mana, U qakmikə bilən ətrapini yoruk կilidu, Hətta dengiz təktinimə yoruk կilidu. **31** U bular arkılık həlkələr üstidin həküm qikiridu; Həm ular [arkılıkmu] mol axlık beridu. **32** U կollirini qakmaq bilən tolduridu, Uning oqa uridioqan nixanni buyruydu. **33** [Hudanıng] güldürmamisi uning kelidioqanlıkinə elan կilidu; Hətta kalilarmu sezip, uni elan կilidu.

37 Xundak, yürikimmə buni anglap təwrinip ketiwatidu, Yürikim kepidin qikip ketəy, dedi. **2** Mana anglojina! Uning hərkirigən awazini, Uning aqzidin qikiwatqan güldürmama awazini angla! **3** U awazini asman astidiki pütkül yərgə, Qakmikəni yərning kərigiqə yətküzidu. **4** Qakmakting keyin bir awaz hərkirəydu; Əz həywitininq awazi bilən u güldürleydu, Awazi anglinixi bilənla həq ayanmay qakmaklärinimu կoyuwetidu. **5** Təngri awazi bilən karamət güldürleydu, Biz qüxinəlməydiqan nuroqun

ķaltis ixlarni kıldı. 6 Qünki u қaroja: «Yərgə yaq!», Həm həl-yeoqinoja: «Küqlük yamoqur bol!» dəydu. 7 U barlıq insanni ezining yaratkanlığını bilsun dəp, Həmmə adəmning қolını bular bilən tosup koyidu; 8 Yawayi həyanlar əz uwisiqə kirip ketidu, Əz қonalıqusıda turoquzulidu. 9 Boran-qapqun kohikaptin kelidu, Həm soǒuk-zimistan taratkuqı xamallardin kelidu. 10 Təngrining nəpisi bilən muz hasil bolidu; Bipayan sular kətip kıldı. 11 U yənə koyuk bulutlar oja mol nəmlik yükləydi, U qakmak kətüradiojan bulutni kəng yeyip koyidu. 12 Ular pütkül yər-zemin yüzidə U buyruqan ixni ijra kılıx üçün, Uning yolyorukliri bilən həryakka burulidu. 13 Yaki tərbiyə tayıqi boluxi üçün, Yaki Əz dunyasi üçün, Yaki Əz rəhimi mdillikini kərsitix üçün U [bulutlarını] kəltüridu. 14 I Ayup, buni anglap koy, Təngrining karamat əməllirini tonup yetip xükk tur. 15 Təngrining bulutlarnı қandak səptə turoquzoqanlığını biləmsən? Uning bulutining qakmikini қandak qakturidiojanlığınızı biləmsən? 16 Bulutlarning қandak kılıp boxlukta muəllək turidiojanlığını, Bilimi mukəmməl Boloquning karamatlınızı biləmsən? 17 Həy, Uning қandak kılıp yər-zemini jənubidiki xamal bilən tinqlandurup, Seni kiyim-keqikingning ottək issitkinini biləmsən? 18 Sən Uningoja həmrəh bolup asmannı huddi kuyup qıkarıqan əynaktsak, Mustahkəm kılıp yayoqanmidig?! 19 Uningoja nemini deyiximiz kerəklikini bizgə eğitip koyqın! Қarangojulukımız tüpəylidin biz dəwayimizni jayida səpkə koymaymaz. 20 Uningoja «Mening Sanga gepim bar» deyix yahximu? Undak degüqi adəm yutulmay kalmaydu! 21 Əmdi xamallar keliş bulutlarnı tarkitiwetidu, Bırak bulutlar arisidiki kuyax nurioja adəmlər biwasitə қarap turalmaydu. Kuyaxning altun rənggi ximal tərəptinmu pəyda bolidu; Təngrining həzurında dəhxətlik həywət bardur. Həmmigə Қadırnı bolsa, biz Uni melqərliyəlməyimiz; Қudriti қaltıstur, Uning adalitı uluq, həkkaniyılıqı qongkur, Xunga U adəmlərgə zulum kilmaydu. 24 Xunga adəmlər Uningdin körküdü; Kənglidə əzinin dana qəqlaydiojanlar oja U həq etibar kilmaydu».

38 Andin Pərvərdigar қara kuyun iqidin Ayupka jawab berip mundaq dedi: — 2 «Nəsihətni tuturksız səzlər bilən hirəlxətürən zadi kim? 3 Ərkəktək belingni qing baqla; Xunda Mən səndin soray, Andin sən Meni həwərdar kıl! 4 Mən yər-zemini apiridə kılıqinimda, sən zadi nədə iding? Bularni qüxəngən bolsang, bayan kiliwər. 5 Kim yə-

zeminning əlqimini bekitkən? — Sən buni bilməmsən? Kim uning üstigə tana tartıp əlqigən? 6 Tang səhərdiki yultuzlar billə kuy eytişkən waktida, Hudanıng oqulları huxallıqtın təntənə kilişkən waktida, Yər-zemining ullırı nəgə paturulojan? Kim uning burjək texini saloqan? 8 Balyatçudin qıkkandək, dengiz stiysi bəsüp qıkkanda, Kim uni dərvazilar iqigə bənd kılıqan? 9 Mən bulutni dengizning kiyimi kılıqanda, Wə kap-karangojuni uning zakisi kılıqanda, 10 Mən uning üçün pasıl kəskən wakitta, Uni qəkləp baldaklarnı həm dərvaziları saloqanda, 11 Yəni uningoja: «Muxu yərgiqə barisən, pasildin etmə, Sening təkəbbur dolğunliring muxu yərdə tohtisun» degəndə, sən nədə iding? 12 Sən tuqulqojandin beri səhərnı «Qık» dəp buyrup bakğanmusən? Sən tang səhərgə ezi qıkidiojan jayini kərsatkənmusən? 13 Sən xundak kılıp səhərgə yər yüzining kərinimu yorutkuzup həküm sürgüzüp, Xundakla rəzillərni titritip yər-zemindin kooqlatkuzoqanmusən? 14 Xuning bilən yər-zemin seçiz layoja besiloqan məhür izliridək eżgərtilidu; Kiygən kiyimdək həmmə enik bolidu; 15 Həm xuning bilən rəzillərning «nur» ulardın elip ketilidü; Kətürulgən biləklər sundurulidu. 16 Dengizdiki bulaklar oja səpər kılıp yətkənmusən? Okyanlarning kəridə mengip bakğanmusən? 17 Ölümning dərvaziləri sanga axkarilanoğanmu? Ölüm sayisining dərvazilərini kərgənmusən? 18 Əkling yər-zemining qonglücioja yətkənmü? Həmmisini bilgən bolsang enik bayan kıl! 19 Nur turuxluk jayoja baridiojan yol nədə? Қarangojulukning bolsa, əsliy orni nədə? 20 Sən [buni bilip] ularni əz qegrasiyoja apıralamsən? Ularning eygə mangidiojan yollarnı bilip yetələmsən? 21 Həə, rast, sən bilisən, qünki sən ularning qaoqlıridin ilgiri tuoqulqojan, Künliringning səni dərhəkikət kəptin kəptur! 22 Қar қaçılanqan həzinilərgə kirip kərdüngmu. Məldür ambirlirinimə kərüp baktingmu? 23 Bularni azab-okubətlik zamanqa kəldurdum, Jəng wə urux küni üçün təyyarlap koydum. 24 Qakmak degən қandak yol bilən yerlidü? Xərk xamili yər yüzidə қandak yol bilən tarkitilidü? 25 Yamoqur kəlkünining qüxidiojan қanilini qepip təyyarliojan kimdu? Güldürməmining qakmik üçün yol təyyarliojan kimdu? 26 Xundak kılıp yamoqur həq adəm yok bolojan yər yüzigə, Həq adəmzatsız dəxt-bayawanoja yaqdurulmamdu? 27 Xuning bilən qəlləxkan, kurçaq tıpraklar қandurulidu, Ot-qəp bih urup kəkləp qıkmamdu? 28 Yamoqurning atisi

barmu? Xəbnəmni kim tuoqkandu? **29** Muz bolsa kimning baliyatqusidin qıkıdu? Asmandiki ak kırawni bolsa kim dunyaşa kəltüridu? **30** Xu qaođda su ketip taxtək bolidu, Qongkūr dengizlarning yəzi ketip tutaxturulidu. **31** «Kəlb yultuzlar topi»ning baqlimini baqlıyalamsən? Orionning rixtilirini boxitalamsən? **32** «On ikki Zodiak yultuz türkümləri»ni ez pəslidə elip qıkıralamsən? «Qong Eyič türkümi»ni Küçükləri bilən yetəkliyələmsən? **33** Asmanning ənənələrini bilip yetəkənmusən? Asmanning yər üstigə süridiojan həkümələrini sən bəlgiləp koyğanmu? **34** Sən awazingni kətürüp bulutlar oqıqə yətküzüp, Yamojur yaqdurdur əzüngni kiyan-taxkınlar oqa basturalamsən? **35** Sən qakmaqları buyrup ez yolioja mangduralamsən? Uning bilən ular: «Mana biz!» dəp sanga jawab berəmdü? **36** Adəmning iq-baçqrioja danalıq beqixlap kirgüzən kimdu? Əkilmə qüixinə əməkliyitini bərgən kimdu? **37** Bulutlarnı danalıq bilən sanıqan kim? Asmanlardiki su tulumlarını təkidiqan kim? **38** Buning bilən topa-qanglarnı katurup uyul kıldıroqan, Qalmılarnı bir-birigə qaplaxtu roquzoqan zadi kim? **39** «Qixi xır üqün ow owlap yürəmsən, Xır küçüklerinə ixtihasını ənduramsən? **40** Ular uwilirida zongziyip yürgən waktida, Qatqallıq iqidə turup tuzak koyup, [sən ular ola olja berələmsən]? **41** Yemi kamqıl bolup, ezip ketip yırakka ketip kaloqanda, Balılıri Təngrişə iltija kılıp nalə-pəryad kətürgəndə, Taq əsərlilər həm balılıri üçün yəmni təminləgən kimdu?

39 Sən təođdiki yawa eeqkilərning əqanınanlıqını biləmsən? Jərənlərinənq biləliyənlikini kezətip bəkənmişsin? **2** Ularning boojaž bolqılı naqqə ay bolqanlıqını sanıyalamsən? Ularning balilaydiqan waktidin həwiring barmu? **3** Ular əddini püküp, yetip balılırini tuoqidu, Ular əzidiki tolojaqni qıkırıp taxlaydu; **4** Ularning balılıri küqlinip yetilidu, Ular dalada əsüp, [anisining] yenidin qıkıp kaytip kəlməydu. **5** Yawa exəknı dalaqə qoyuwetip ərkinlikə qıkarajan kim? Xax exəkninq nohtilirini yexiwətkən kim? **6** Qel-bayawanni uning eyi kilojanmən, Xorluknimu uning turalıqası kilojanmən. **7** U xəhərning kiykas-sürənliridin yirak turup uni mazak kılıdu; U exaqqining warkirixinimə anglimaydu. **8** U taođlarnı ez yaylikim dəp kezidu, Xu yərdiki həmmə gül-giyahını izdəp yürüdü. **9** Yawa kala bolsa hizmitinggə kirixkə razi bolamdu? Sening okurungning yenida turuxka unamdu? **10** Yawa kalını tana bilən baqlap, tapka qüxürələmsən?! U sanga

əgixip jiloqılarda mengip tirna tartamdu? **11** Uning küqi zor bolojanlıq üqün uningoja tayinamsən? Əmgikingni uningoja amanət kılamsən? **12** Danliringni eygə ketürüp əkilixni uningoja tapxuramsən? «[Danlirimni] hamimimoja yiojixturidu» dəp uningoja ixənəmsən? **13** Təgikux ənənələrini xadlıq bilən əkilmə, Bırak bular ləyləkninq ənənə uqları həm pəylirigə yetəmdü? **14** U tuhumlınızı yərgə taxlap koyidu, Tuhumlirim topida issitilsun, dəydu. **15** Ularning tasadipiy dəssilip yanjılıdıcılanlıqını, Dalidiki birər həywanning asanla ularmı dəssəp-qəyləydıcılanlıqını untuydu. **16** Balılırini əzininə əməstək baqrını kəttik kılıdu; Uning tuoqutining ejri bikaroja ketidu, Bırak u pisənt kilmioqandək turidu. **17** Qünki Təngri uni kəm əkil kılqan, Uningoja danalıqını bərmigən. **18** Həlbuki, u yügürük aliddə məydisini yukirioja kətürginidə, At həm atılıkları kəmsitip mazaq kılıdu. **19** Sən atka küq beqixlioqanmiding? Sən uning boynıqə yəlpünüp turidiqan yaylini kiygüzgənmiding? **20** Sən uni həywətlik purkuxlrı bilən adəmni korkutidiqan, Qekatkidek səkrəydiqan kılalamsən? **21** U əxəddiyilik bilən yər tatilap-zohqup, Əz küqidin xadlinip ketidu, Koralıkkı qoxun bilən jəng kılıxka atlinidu. **22** U korkunkə nisbətən külüpla koyidu, Həqnemidin korkmaydu; Kiliqning bisidin u yanmaydu. **23** Okdan, julalıq nayzə, Gerzimu uning yenida xarakxiyu, **24** U yərni aqqık həm oğzəp bilən yutuwetidu, [Jəng] kanayını bir anglapla həyajənləp kın-kınıqə patmay ketidu. **25** Kanaylarning awazı bilənlə u: «Ayhay!» dəydu, U jəngni yirakştın purap bolidu. U sərkərdilərning tow laxlırını, jəngqılərning warkiraxlırını huxallıq bilən anglaydu. **26** Sar sening əkling bilən uqamdu, Ənənələrini jənubka ətarf kerəmdü? **27** Bürküt buyrukung bilən yukirioja pərvaz kılıp kətürüləmdü, Uvisini yukirioja salamdu? **28** U koram taxning üstidə makanlıxidu, U taođning qoqqisoja konidu, Tik əqanım turalıqası kılıdu. **29** Xu yərdin u owni paylap baykiwalidu, Kəzliyi yirak-yıraklırları kezətitidu. **30** Uning balılıri ənənələr nədə bolsa, u xu yərdə bolidu».

40 Pərvərdigar Ayupka yənə jawabən: — **2** «Həmmigə Kadir bilən dəwalaxidiqan kixi uningoja tərbiyə kilməkimi? Təngrini əyibligüqi kixi jawab bərsun!» — dedi. **3** Ayup bolsa Pərvərdigar oqa jawabən: — **4** «Mana, mən həqnemigə yarımymən; Sanga ənənələrini kezətitidu. **5** Bir ketim dedim,

mən yənə jawab bərməymən; Xundak, ikki qətim desəm mən çayta səzliməymən» — dedi. **6** Andin Pərvərdigar kara kuyun iqidin Ayupka jawab berip mundak dedi: — **7** «Ərkəktək belingni qing baqla, Andin Mən səndin soray; Sən Meni həwərdar kilojin. **8** Sən dərwəkə Mening həkümimni pütünləy bikarəqə kətküzəmkəqimusən? Sən əzüngni həkkənəyi kılımən dəp, Meni natooraqa dəp ayıblımkəqimusən? **9** Sening Təngrinining bilikidək [küqlük] bir biliking barmu? Sən Uningdək awaz bilən güldürliyələmsən? **10** Kəni, hazır əzüngni xan-xərəp həm salapət bilən beziwal! Həywət həm kərkəmlək bilən əzüngni kiyindürüp, **11** Ələzipingning kəhrəni qeqip taxliojin, Xuning bilən hərbir təkəbburning kəzığə tikiliq əkarap, Andin uni pəsləxtürgin. **12** Rast, hərbir təkəbburning kəzığə tikiliq əkarap, Andin uni boysunduroqin, Rəzillərnii ez ornida dəssəp yər bilən yəksan kıl! **13** Ularnı birgə topioja kəmüp koy, Yoxurun jayda ularning yüzlərini kepən bilən etip koyqojin; **14** Xundak kılalısang, Mən seni etirap kılıp mahtaymənki, «Ong əkolung əzüngni kütkəzidul!». **15** Mən sening bilən təng yaratkan begemotni kərəp koy; U kalidək ot-qəp yəydu. **16** Mana, uning belidiki küçini, Qorsaq muskulliridiki կudritini hazır kərəp koy! **17** U kuyrukını kədir dərihidək egidi, Uning yotiliridiki singirliri bir-birigə qing tokup koyuləqan. **18** Uning səngəkləri mis turubidəktur, Put-kolları təmür qoqmaklarəqə ohxaydu. **19** U Təngri yaratkan janiwarlarning becidur, Pəkət uning Yaratkuqisila uningoja Əz kiliqini yekinlaxturalaydu. **20** Taqlar uningoja yeməklik təminləydu; U yerdə uning yenida daladiki hərbir hayvanlar oynaydu. **21** U sədəpgül dərəhlikining astida yatiyu, Komuxluq həm sazlığınə salğınida yatiyu. **22** Sədəpgüllüklər ez sayisi bilən uni yapidu; Əstəngdiki tallar uni orap turidu. **23** Kara, dərya texip ketidu, bırak u həq hodukmaydu; Hətta İordandək bir dəryamu uning aqzıqə ərkəxləp urulsimu, yənilə hatırjəm turiweridu. **24** Uning aldioja berip uni tutkılı bolamdu? Uni tutup, andin burnını texip qültük etküzgili bolamdu?

41 Lewiatanni kərmək bilən tartalaməsən? Uning tilini arqamqa bilən [baqlap] basalamsən? **2** Uning burnıqə komux qüllükni kirgüzələmsən? Uning engikini təmür nəyzə bilən texələmsən? **3** U sanga arkə-arkidin iltija kılamdu? Yaki sanga yawaxlıq bilən səz kılamdu? **4** U sən bilən əhdə tütüp, Xuning bilən sən uni mənggü malay süpitidə

kəbul kılalamsən? **5** Sən uni kuxqaqni oynatqandək oynitamsən? Dedəkliringning huzuri üçün uni baqlap koyamsən? **6** Tijarətqılər uning üstidə sodilixamdu? Uni sodigərlərgə bəlüxtürüp berəmdü? **7** Sən uning pütükəl terisigə atarnəyzini sanjiyalamsən? Uning bexioja qanggak bilən sanjiyalamsən?! **8** Əkolungni uningoja birlə təkgüüzəndin keyin, Bu jəngni əsləp ikkinçi undak kılqoqı bolmaysən! **9** Mana, «uni boysundurimən» degen hərkəndək ümid bihudilik; Hətta uni bir kərüpla, ümidsizlinip yərgə əkarap kəlidə əməsmə? **10** Uningjeniqa tegixkə petinalaydiojan həqkim yoktur; Undakta Mening aldımda turmakçı bołożan kimdir? **11** Asman astidiki həmmə nərsə Mening tursa, Mening aldımoja kim kelip «manga tegixlikini bərginə» dəp bakşan ikən, Mən uningoja kəyturuxkə tegixlikmu? **12** [Lewiatanning] əzalıri, Uning zor küqi, Uning tüzülüxining güzəlliği tooqruluk, Mən süküt kılıp turalmaymən. **13** Kim uning sawutluk tonini salduruwetəlisun? Kim uning kox engiki iqiqə kiriwalalisun? **14** Kim uning yüz dərvazilərini aqalalısun? Uning qıxları ətrapida wəhîmə yatiyu. **15** Əsirəklerinən səpləri uning pəhridur, Ular bir-birigə qing qaplaxturuloqanki, **16** Bir-birigə xamal kirməs yekin turidu. **17** Ularning hərbiri ez həmrahlıriqə qaplaxkandur; Bir-birigə ziq yepixturuləqan, həq ayrılmastur. **18** Uning qüxkürüxliridin nur qəknaydu, Uning kezli səhərdiki kəpəktəktur. **19** Uning aqzıdin otlar qıkip turidu; Ot uqqunları səkrəp qıkidu. **20** Komux gülhanıqə kəyoqan kəynawatkan kəzandin qıkkən hərdək, Uning burun təxükidin tütün qıkip turidu; **21** Uning nəpisi kəmürərni tutaxturidu, Uning aqzıdin bir yalkun qıkıdu. **22** Boynıda zor küq yatiyu, Wəhîmə uning aldıda səkrixip oynaydu. **23** Uning ətləri kat-kat birləxtürülüp qing turidu; Üstdikli [əsirəkləri] yepixturulup, midirlimay turidu. **24** Uning yürüki bəayni taxtək mustəhəkəm turidu, Hətta tüğmənning astı texidək məzmut turidu. **25** U ornidin kəzəqalsa, palwanlarmu kərküp kəlidə; Uning toləqinip xawqunlixidin alakzadə bolup ketidu. **26** Birsi kiliqni uningoja təkgüzsimi, həq ünumi yok; Nəyzə, atarnəyzə wə yaki qanggak bolsimu bəribir ünümsizdir. **27** U təmürni samandək, Misni por yaqsaqtək qaçqılaydu. **28** Okya bolsa uni kərkütip qaçquzalmayıd; Saloja taxliri uning aldıda pahaloqa aylinidu. **29** Tokmaqlaremu pahaldək heqnemə hesablanmayıdu; U nəyzə-xəbərning tanglinixigə əkarap külüp koyidu. **30** Uning astı kismi bolsa

ətkür sapal parqılıridur; U lay üstigə qong tirna bilən tatilioğandək iz kılduridu. **31** U dengizokyanlarnı қazandək қaynitiwetidu; U dengizni қazandıki məlhəmdək warakxitidu; **32** U mangsa mangojan yoli parkiraydu; Adəm [bużoġunlarnı körüp] qongkur dengizni ap'ak qaqlık boway dəp oylap қalidu. **33** Yer yüzidə uning təngdixi yoktur, U həq korkmas yaritilojan. **34** U büyüklerning hərkəndikjоja [jür'ət bilən] nəzar selip, korkmaydu; U barlık məoqrur haywanlarning padixahıdur».

42 Ayup Pərwərdigarоja jawab berip mundaq dedi:

— **2** «Həmmə ixni kılalayıdiqinini, Hərkəndək muddiayingni tosiwalqılı bolmayıdiqinini bildim! **3** «Nəsılıhətni tuturuksız səzlər bilən hirələxtürgən kim?» Bərhək, mən əzüm qüxənmigən ixlarnı dedim, Mən əklim yətməydiqan tilsimat ixlarnı eyttim. **4** Anglap bəkkaysən, səzləp berəy; Mən Səndin soray, Sən meni həwərdar kılqaysən. **5** Mən ķulikim arkılık həwiringni anglojanmən, Bırak ҳazır kəzüm Seni kəriyatidu. **6** Xuning üçün mən əz-əzümdin nəprətlinimən, Xuning bilən topa-qanglar wə küllər arısida towa kildim». **7** Pərwərdigar Ayupka bu səzlərni kılqandin keyin xundak boldiki, Pərwərdigar Temanlıq Elifazоja mundaq dedi: — «Mening oqəzipim sanga həm ikki dostungoja karap közəjaldi; qünki silər Mening toqramda Əz ķulum Ayup toqra səzligəndək səzlimidinglar. **8** Bırak ҳazır əzünglar üçün yəttə torpak həm yəttə қoqkarnı elip, ķulum Ayupning yenoja berip, əz-əzünglar üçün kəydürmə ķurbanlıq sununglar; ķulum Ayup silər üçün dua kılıdu; qünki Mən uni ķobul ķilimən; bolmisa, Mən əz nadanlıklıringlarnı əzünglarоja ķayturup berəy; qünki silər Mening toqramda ķulum Ayup toqra səzligəndək toqra səzlimidinglar». **9** Xuning bilən Temanlıq Elifaz, Xuhalıq Bildad wə Naamatlıq Zofar üqaylən berip Pərwərdigar ularoja deginidək kıldı; həmdə Pərwərdigar Ayupning duasını ķobul kıldı. **10** Xuning bilən Ayup dostliri üçün dua kiliwidı, Pərwərdigar uni azab-kiyinqılıklıridin ķayturup, əsligə kəltürdü; Pərwərdigar Ayupka burunkidin ikki həssə kəp bərdi. **11** Xuning bilən uning barlık aka-uka, aqasingil wə uningoja ilgiri dost-açınə bolqanlarning həmmisi uning yenoja kıldı. Ular uning eyidə olturnup uning bilən billə tamaklandı; uningoja hesdaxlıq kilihip, Pərwərdigar uningoja kəltürgən barlık azab-ökubətlər toqrisida təsəlli berixti; həmdə hərbir adəm uningoja bir tənggidin kümüx, birdin altun ħalqa

berixti. **12** Pərwərdigar Ayupka keyinki künliridə burunkidin kəprək bəht-bərikət ata kıldı; uning on tet ming կoyı, altə ming təgisi, bir ming қoxluk kalisi, bir ming mada exiki bar boldi. **13** Uningdin yənə yəttə oοqul, üq kiz tuquldı. **14** U kızlirining birinqisinin ismini «Yemimah», ikinqisinin ismini «Kəziyə», üçinqisinin ismini «Kərən-hapuk» dəp կoydı. **15** Pütkül zemində Ayupning kızliridək xunqə güzəl kızlarnı tapkılı bolmayıtti; atisi ularmı aka-ukiliri bilən ohxax mirashor kıldı. **16** Bu ixlardin keyin Ayup bir yüz kırık yıl yaxap, əz oοqullirini, oοqullirinin oοqullirini, həttə tətinqi əwlədkiqə, yəni əwrilirinimu kərgən. **17** Xuning bilən Ayup yaxinip, künliridin կanaət tepip aləmdin etti.

Zəbur

1 Rəzillərning gezi boyiqə mangmaydiqan, Gunahkarlarning yolda turmaydiqan, Məshirə kıləquqining ornida olturmaydiqan adəm bəht tapur! **2** Uning hursənlikli pəkət Pərvərdigarning təwrat-kanunidilidur; U Pərvərdigarning ənənəni keçəkündüz seqinip oylaydu. **3** U huddi erik boyioja tikilgən, Əz pəslidə mewisini beridiqan, Yopurmaklıri solaxmaydiqan dərəhtəktür; U nemila kılsa ronak tapidu. **4** Rəzil adəmlər bolsa undak bolmas; Ular huddi xamal uquriwətkən tozandəktür. **5** Xuning üçün rəzillər sorak künidə tik turalmaydu, Gunahkarlar həkkənaliyarning jamaitidə həq bexini kətürüp turalmaydu. **6** Qünki Pərvərdigar həkkənaliyarning yolunu kəngligə pükkən; Rəzillərning yoli bolsa yokılıdu.

2 Əllər nemixə quşan salıdu? Nema üçün həlkələr bikardin-bikar suyikəst oylaydu? **2** Dunyadiki padixahlar səpkə tizilip, Əməldarlar qara niyət əylixip, Pərvərdigar wə Uning Məsihi bilən əxşilixip: — **3** «Ularning qəklimilirini qərüwətəyli, Ularning asarətlirini buzup taxlaylı!» — deyixidu. **4** Asmando olturoquqi külüd, Rəb ularni mazaq külüd; **5** Həm aqqikida ularqa səzləp, Kəhri bilən ularni wəhimiga selip: — **6** «Əzüm bolsam Zionda, yəni mukəddəs teoqimda, Əzüm məsih kilojan padixahni tiklidim». **7** «Mən [ərxxtiki] pərəmanni jakarlaymənki, Pərvərdigar manga: — «Sən Mening oqlum; Əzüm seni bugünkü kündə tuoquldurdum; **8** Məndin sora, Mən sanga miras boluxka əllərni, Təəllükung boluxka yər yüzini qət-qətirigiqə berimən; **9** Sən təmür tayaq bilən ularni bitqit kiliwetisən; Sapal qinini kukum-talkan kilojandək, sən ularni parə-parə kiliwetisən» — dedi». **10** Əmdi, həy padixahlar, əkildar bolunglar! Jahandiki sorakqlar sawak elinglar; **11** Pərvərdigardin korkux bilən uning hizmitidə bolunglar; Titrək iqidə huxallininglar! **12** Oqulning əqəzipininq kozələşmişlik üçün, Uni səyünglər; Qünki uning əqəzipi səlla kaynisa, Yolunglardıla əhalək bolisilər; Uningqa tayanoşanlar nəkədər bəhtliktür!

3 Dawut əz oqlı Abxalomdin keqip yürgən künlərdə yazojan kuy: — I Pərvərdigar, meni kistawat-kanlar nəkədər kepiyip kətkən, Mən bilən əxşilixiwat-kanlar nemidegən kəp! **2** Nuroqunlar mən toorluluk: — «Hudadin uningoja həq nijat

yoktur!» deyixiwatidu. (Selah) **3** Birək Sən, i Pərvərdigar, ətrapimdiki əlkəndursən; Xan-xəripim həm beximni yələgiqidursən! **4** Awazim bilən mən Pərvərdigarqa nida kilmən, U mukəddəs teoqidin ijabət beridu. (Selah) **5** Mən bolsam yattim, uhlidim; Oyoqandım, qünki Pərvərdigar manga yar-yelək bolidu. **6** Meni əkoxap səp tüzgən təmənligən adamlar bolsimu, Mən ulardın ərkəmymən! **7** I Pərvərdigar, ornungdin tur! Meni əkutkuz, i Hudayim! Mening barlıq döixmənlirimning təstikigə salojaysən; Rəzillərning qixlirini qekiwətkəysən! **8** Nijatlık bolsa Pərvərdigardindur; Bərikiting Əz həlkinqdə bolsun! (Selah)

4 Nəəqmışılerning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp, Dawut yazojan kuy. — Mən nida kilojinimda, manga jawab bərgəysən, I manga həkkənaliyim ata kilojuqi Huda! Besim astida əlojanda Sən meni kəngriqılıkkə qıqarding; Manga mehîr-xəpəkət kərsitip, duayimni angla! **2** I insan balılırı, silər menin xan-xəripimni əqənojıqə ahənətə kəldurisilər? Əqənojıqə bihudilikni seyüp, Yaloğanni izdəp yürüsilər? (Selah) **3** Birək xuni bilip əlojunglarki, Pərvərdigar iħlasmənlərni Əzığə has kilojan; Mən Uningqa nida kilojinimda, Pərvərdigar anglaydu. **4** Aqqikinqləroja berilip, gunah kilmanglar; Əz ornunglarda yetip, kəlbinqlarda qongkur oylinip, Süküt kilinglər. (Selah) **5** Həkkənaliy bilən kurbanlıqları kilinglər, Wə Pərvərdigarqa tayininglər. **6** Kəp həlk: — «Kim bizgə yahxılık kərsitəlisun?» — dəp sorimakta; Jamalingning nuri üstimizgə qüxsun, i Pərvərdigar! **7** Axılık wə yengi xarablıri molqılık bolonlarning huxallılıqindinmu, Mening kəlbimni bəkrək huxallılıkka toldurdung. **8** Mən yatay, həm hatırjəmlikə uhiwalay; Qünki meni bihətərliktə yaxatkuqi pəkətla Sən, i Pərvərdigar!

5 Nəəqmışılerning bexioja tapxurulup, nəylər bilən okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — Mening səzlirimə kulaq salojaysən, i Pərvərdigar, Mening ahlırimə kəngül bəlgəysən. **2** Kətürən pəryadlırmını angla, menin Padixahim, menin Hudayim, Qünki sangila dua kilmən. **3** I Pərvərdigar, səhərdə Sən awazimni anglaysən; Mən səhərdə əzümni Sanga kərətimən, Yukirioja kez tikimən. **4** Qünki Sən rəzzilliktin huzur alojuqi ilah əməsdursən; Yamanlık hərgiz Sən bilən billə turmaydu. **5** Poqitəkəbburlar kezüng aldida turalmaydu; Əkbəhəlik

kiloquqlarning həmmisi Sanga yirginqliktur. 6 Yalojan səzligiçilərning həmmisini ھالاك ھىلىسەن; Pərvərdigar қанhor, aldamqi kixilərgə nəprət ھىلۇر. 7 Birak mən bolsam, mehri-xəpkitingning kəngriqiliigidin өyüngə kirimən; Sanga bolojan əyminxitin mukəddəs ibadəthanangoja қarap səjdə ھىلەمەn; 8 Meni өq kərgənlər tüpəylidin Өz ھەkkaniyiliking bilən meni yetakligəysən, i Pərvərdigar; Yolungni aldimda tüt kilojin. 9 Qünki ularning aozıza heqkandak samimiylilik yoktur; Ularning iqki dunyasi bolsa pasikliktur, Ularning galliri egiolan қəbridək sesikтур, Ular tili bilən huxamat kiliwatidu. 10 Ularning gunahını bekitkəysən, i Huda; Ular өz pilanlırları bilən ezliri mollak atsun; Ularnı ezlirining nuroqunliojan itaətsizlikliri bilən həydəp qıkarojaysən; Qünki ular Sanga asiylik կildi. 11 Xundak kiloqanda Sanga tayanojanlarning həmmisi xadlinidu; Ular mənggү xadlıq bilən təntəna կildidu; Sən ularmı қoojdaysən; Sening namingni səygənlər seningdin yayradu. 12 Qünki Sən, i Pərvərdigar, ھەkkaniy adəmga baht ata կilisən; Uni xapaiting bilən kalkan kəbi oraysən.

6 Nəqməqilərning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar həm səkkiz tarlıq arfa bilən okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — Pərvərdigar, oqaziping tutkanda meni əyiblimə; Қəhring kəlgəndə meni adəplimə. 2 Manga xapaət kilojin, i Pərvərdigar, qünki mən zəiplixip kəttim; I Pərvərdigar, meni sakaytkın, qünki menin ustihanlırim wəhimigə qüxti. 3 Mening jenim dəhəxətilik dəkkə-dükkiga qüxti; I Pərvərdigar, қaqanoqıqə xundak bolidu? 4 Yenimoja կayt, i Pərvərdigar, jenimni azad kiliqaysən, Өzgərməs muhabbiting üçün meni kutkuzojin. 5 Qünki olımda bolsa Sanga seqinixlar yok; Təhətisarada kim Sanga təxəkkürlərni eytsun? (*Sheol h7585*) 6 Mening uñ tartixlirimdən maqdurum қalmidi; Tün boyi orun-kərpəmni kəlqek ھىلەmەn; Yaxlirim bilən kariwitimni qəktürimən. 7 Dərdlərdin kezüm hirəlixip kətti; Barlik kükəndilirim tüpəylidin kezüm kardin qikiwati. 8 I қəbihlik kiloquqlar, həmminglər məndin neri bolunglar; Qünki Pərvərdigar yioqa awazimni angldi. 9 Pərvərdigar tilawitimni angldi; Pərvərdigar duayimni ijabat қilidu; 10 Düxmənlirimning həmmisi yergə қarap қalidu, ular zor parakəndiqiliikkə duqar bolidu; Tuyuksız kəyniga yenip hijaləttə қalidu.

7 Dawutning «Xiggaon»i: — Kux isimlik bir Binyaminlikning səzləri toqrluluk eytən kuyi:

— I Pərvərdigar, menin Hudayim, mən Sanga tayandim; Ulardin biri xirdək meni titma-titma kiliwətmisin, Kutkuzojuqı yoklukidin paydilinip meni eziwətmisin, Meni barlıq қoqlıqoquqılardın kutkuzojin, Ulardin halas kilojin; 3 I Pərvərdigar Hudayim, əgər kolumda қəbihlik kilojan bolsam, əgər xundak kilojan bolsam: — 4 Əgər mən bilən inək ətküqigə yamanlıq կayturojan bolsam, — (Əksiqə mən bilən bikardin-bikar düxmənləxkannimu kutkuzdum) — 5 — Undakta, düxmən meni қoqlap tutuwalsun, U jenimni qaylep yər bilən yəksan կilsun, Xəhrətimni turuxka kəmsun! 6 I Pərvərdigar, oqaziping bilən ornungdin turojin, Meni əzgənlərning қəhrigə takabil turuxka қəddingni ruslojin, Wə menin üçün oyoqanojin; Sən sot wə ھەkümni bekitkənidingən! 7 Həlkələrdin bolojan jamaət ətirapingoja olixidu; Sən ular üçün pələktiki ornungoja կaytip barojaysən. 8 Pərvərdigar həlkələrning üstdin ھەküm qikiridu; I Pərvərdigar, өz ھەkkaniyilikim boyiqə, Wə əzümdə bolojan duruslikim boyiqə, Manga ھەküm qıkarojaysən. 9 Ah, rəzillərning yamanlıqi ahirlaxsun! ھەkkaniy adəmni qing turozujaysən; I, adəm kələblirini ھəm iqlirini siniojuqı ھەkkaniy Huda! 10 Mening қalkınını bolsa, Durus niyatlıklərni kutkuzojuqı Hudadidur; 11 Huda adil sotqidur, U kün boyi gunahtın rənjiyidojan İlahetur; 12 Birsi [yaman] yolidin yanmisa, U կiliqini bilyedu, Ya okini tartip bətləp koyidu. 13 Xundak adəmlər üçün U elüm korallırını təyyarlıdi; U oklirini kəydürgüqı ok կildi. 14 Mana, muxundaq kixilər toloqta қəbihlik tuoqmakqi, Uning boyida қalojını yamanlıktur; Uning tuoqkını bolsa sahililiketur. 15 U bir orini kolap, uni qongkur կildi; U өzi koliojan orişa yikilip qüxti. 16 Өzining yamanlıqi bexioja կaytip kelidu, Өz zorawanlılıqı bolsa өz üstigə կaytip qüxicidu. 17 Mən Pərvərdigarnı ھەkkaniyiliyi bilən mədhiyələymən, Həmmidin yüksəri turquqı Pərvərdigarning namini yangritip, kuy kılıp eytimən.

8 Nəqməqilərning bexioja tapxurulup, «Gittif»ta orunlansun dəp, Dawut yazojan kuy: — I, Өz ھaywəngni asmanlardınmu yüksəri tikligən Pərvərdigar Rəbbimiz, Pütkül yər yüzidə naming xunqə xəraplıktur! 2 Өz rakıbliring tüpəylidin, Düxmən wə kisasqıllarning aozızını etixkə, Bowaklar wə əməqüqilərning aozızının küq tiklidingsən. 3 Mən barmakliringning yasiqını bolojan asmanliringoja, Sən məzmut bekitkən ay-yultuzlarqa қarioqinimdə, 4 Sən insanni seqinidikənsən, Əmdi adəm degən nemə

idi? Sən uning yenioja kelip yoklaydikənsən, İnsan balisi qanqlik nemə idi? 5 Qünki Sən uning ornini pərixtılerningkidin azoqinə tewən bekittingsən, Sən uningoja xan-xərəp wə xəhrətlərni taj kılıp bərding. 6 Uni қolungning yasiojanlırını idarə kılıxka tiklidinq; Sən barlıq nərsilərni uning puti astioja қojoqansən, 7 Jümlidin barlıq koy-kalilar, Daladiki barlıq janiwarlar, 8 Asmandiki uqar-kanatlar, Dengizdiki beliklar, Dengizlarning yolliridin etküqilərning barlıkını puti astioja қoydung. 9 I Pərwərdigar Rəbbimiz, pütkül yər yüzidə naming nemidegən xərəplik-hə!

9 Nəoymiqilərning bexioja tapxurulup, «Mut-Labbən» deyən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazoqan küçüy: — Mən Sən Pərwərdigarnı pütütün kəlbim bilən mədhiyələymən; Mən Sening қilojan barlık karamətliringni bayan kılıy; 2 Mən Səndin huxal bolup xadlinimən; Sening namingni nahxa kılıp eytimən, i Həmmidin Aliy! 3 Mening düxmənlirimning kəyniqə yenixliri bolsa, Dəl ularning sening didaring aldida yiğilip, yokiliqidin ibarət bolidu. 4 Qünki Sən mening həkkim həm dəwayimni soriding; Sən təhtkə olturup, həkkaniylarqə sotlıding. 5 Sən əllərgə tənbih berip, rəzillərni ھalak қilding; Sən ularning namini mənggүę eqürüwətəkənsən. 6 I düxminim! ھalakatliring mənggültük boldi! Sən xəhərlirini yulup taxliwətting, ھətta ularning namlırimu yokap kətti; 7 Bırak Pərwərdigar mənggүę olturup [həküm süridü]; U Əz təhtini sot kılıxka təyyarlap bekitkən; 8 Aləmni həkkaniyilik bilən sot kılıquqi Udur; Həlkələrning üstidin U adillik bilən həküm qıkıridu; 9 Həm U Pərwərdigar ezilgögilərgə egiz panah, Xundakla azablıq künldərə egiz panahdır. 10 Namingni bilgənlər bolsa Sanga tayinidu; Qünki Sən, i Pərwərdigar, Əzüngni izdigañlərni ھergiz taxliojan əməssən. 11 Zionda turoquqi Pərwərdigaroja küylərni yangritinglar! Uning қilojanlırını həlkələr arısida bayan kilinglar; 12 Qünki [təkulgən] қanning sorikini kılıquqi udur, U dəl xundak kixilərni əsləydu, Har kiliqanlırning nalə-pəryadlırını U untuqan əməs. 13 Manga xəpkət kərsətkin, i Pərwərdigar, Mening eqmənlərdin kərgən horluqlırımoja nəzər saloqinki, Meni əlüm dərwazılıri aliddin kətürgəysən; 14 Xundak қilojanda mən Zion kızining dərwazılırida turup, Sanga təalluk barlıq mədhiyilərni jakarlaymən; Mən nijatlıq-кutkuzuxungda xadlinimən. 15 Əllər bolsa əzləri koliojan orioja əzləri qüxüp kətti, Əzləri yoxurup қojoqan torqa puti kapsilip қaldı. 16

Pərwərdigar qıkaroqan həkümi bilən tonular; Rəzil adəmlər əz kolida yasiojini bilən ilinip қaldı. Hinggaon (Selah) 17 Rəzillər, Yəni Hudani untuqan barlıq əllər, Yandurulup, tahtisaraqə taxlinidu. (Sheol h7585) 18 Qünki namratlar mənggүę əstin qıkırılmayıdu; Məminlərning ümidi mənggүę eqməy, turiweridu. 19 I Pərwərdigar, ornungdin turojin; Adəm balilirining qəlibə kılıxioja yol қoymiojin; Huzurung aldida barlıq əllər sotlansun. 20 Ularни dəkkə-dükkigə qüxür, i Pərwərdigar; Əllər əzlərini biz pəkət adəm baliliri halas, dəp bilsun! (Selah)

10 Nemixə, i Pərwərdigar, yırakta turisən? Nemixə azablıq künldərə əzüngni yoxurisən? 2 Rəzil adəmlər təkəbburluq bilən ajiz məminlərni tap basturup koçlap yürüdu; Ular əzləri tapkan hıylılər bilən ilinip, bablinidu. 3 Qünki rəzillər əz arzu-həwəsləri bilən mahtinidu; Aq kəzlər üçün bəht tiləydi; Pərwərdigarnı bolsa kezигə ilmaydu. 4 Ular qirayidin həkawurluk yaqdurup, Hudani izdiməydu; Ular barlıq hiyallridə: «Həqbir Huda yoktur!» dəydu. 5 Ularning yolları həmixə rawan bolidu; Sening həkümliring ularning nəziridin yırak wə üstün turidu; Ularning rəkibləri bolsa, ularqa қarap «tüfi!» dəp mazak қılıdu. 6 [Rəzil adəm] kənglidə: «Mən həq təwərnəməy turiwerimən! Dəwrən-dəwrgə həq muxəkkətkə uqrimaymən» — dəydu. 7 Uning aqzi қarоjax, aldamqılıq həm zulumoja tolojan; Tili astida əskilik wə қəbihlik yatidu. 8 U məhəllilərdə yoxurunqə marap olturidu; U piňhan jaylarda gunahsızlarnı əltürtüwetidu; Kəzləri yokşullarnı kəzləydi; 9 U qatqallılıkida yatkan xirdək yoxurunqə paylap yatidu; U məminlərni tutuwelix üçün yoxurunqə marap yatidu; Məminlərni tutuwelip, ularni əz torioja qüxüridu. 10 [Yokşullar] ezilidu, pükülidü; Dərdmənlər uning yawuzulkılır bilən yiğilidu. 11 U kənglidə: «Təngri buni untup қaldı, U yüzini yepiwelip, қarimaydu; Buni ھergiz kərməydu» — dəydu. 12 Ornungdin turojin, i Pərwərdigar; I Təngrim, қolungni kətürgin; Ezilgən məminlərni untuma! 13 Rəzil adəm nemixə [Sən] Hudani kezigə ilmaydu? U kənglidə: «[Huda] buni sürüxtirməydu!» — dəydu. 14 Sən buni kərgənsən; Sən Əz қolung bilən yamanlıq həm zulumni əzlirigə käyturux üçün, Əzüng bularni kəzləp yürisən; Dərdmənlər əzlərini Sanga amanət қılıdu; Qünki Sən yetim-yesirlərgə yar-yelək bolup kəlgənsən; 15 Rəzil, yaman adəmning bilikini sunduruwətkəysən; Uning rəzillikini

birmubir sürüxtürüp, üzül-kesil yokatkaysən. 16 Pərvərdigar əbədil əbədginqə padixaḥdur; [Imansız] əllər bolsa [Pərvərdigarning] zeminidin yokları. 17 Pərvərdigar, Sən ajiz məminlərning armanlarını anglaysən; Ularning dilini tok kılısən; 18 Yetim-yesirlar wə eziłgıqılər üçün adalətni yaklap, Yər yüzidiki insanların [ajiz-məminlərgə] kaytidin wəhimə saloquqi bolmaslıki üçün, Қulikinqni ding tutısan.

11 Nəəqmıqılərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — Pərvərdigarnı baxpanahım kildim; Əmdi silar қandakmu manga: «Kuxtək əz teqingoja uqup kəq! 2 Qünki mana, rəzillər kamanni tartip, Қarangoqulukṭın kəngli duruslarqa қaritip atmaqçı bolup, Ular okni kiriqka selip köydi; 3 «Ullar һalak kılınsa, Əmdi həkkaniylar nemimu қılar?» — dəwatisilər? 4 Pərvərdigar Өzining mukəddəs ibadəthanisididur, Pərvərdigarning təhti asmanlardidur; U nəzər salıdu, Uning səzgür kezliyi insan balılırını kəzitip, sinaydu. 5 Pərvərdigar həkkaniy adəmni sinaydu; Rəzillərgə wə zorawanlıkça huxtarlarqa u iq-iqidin nəprətlinidu. 6 U rəzillərgə қapkanlar, ot wə güngürt ni yaqduridu; Pizojirim kiziķ xamal ularning kədahıdiki nesiwişi bolidu. 7 Qünki Pərvərdigar həkkaniyidur; Həkkaniylik Uning amrikidur; Kəngli duruslar Uning didarını kəridü.

12 Nəəqmıqılərning bexioja tapxurulup, xeminit bilən okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — Kutkuzojaysən, Pərvərdigar, qünki ihlasmən adəm tükəp kətti; Adəmlər arisidin sadık məminlər oqayıp boldi. 2 Hərbinsi əz yekinlirioja yalojan eytidü; Huxamatçı ləwlarda, alikəngüllük bilən sezlixidu. 3 Pərvərdigar barlıq huxamatçı ləwlərni, Ҳakawurlarqa sezləydiyojan tilni kesiwətkəy! 4 Ular: «Tilimiz bilən oqəlibə kılımımız; Ləwlirimiz bolsa əzimizningkidur; Kim bizgə Rəb bolalısun?» — dəydu. 5 «Eziłgıqi ajizlarnı başkan zulum wəjидин, Miskinlərning ahuzalarlı wəjидин, Hazırıla ornumdin turay» — dəydu Pərvərdigar, «Mən ularoja, ular zarıkıp kütkən azadlıkni yətküzimən». 6 Pərvərdigarning sezləri bolsa sap sezlərdür; Ular yəttə kətim saplaxturulmuş, Sapal kazanda tawlanmış kümüxtəktür. 7 Sən Pərvərdigar, ularnı saklaysən; Sən [məminlərnı] muxu dəwrdin mənggüğə koçqıdaysən; 8 [Qünki] rəzil adəmlər həryanda oqadiyip yürüxidü, Pəskəxlək insan balılırı arisida aliyjanablık dəp mahtalmakta!

13 Nəəqmıqılərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — I Pərvərdigar, қaçan ojıqə? Sən meni mənggüğə untumsən? Қaçan ojıqə didaringni məndin yoxurisən? 2 Қaçan ojıqə hərkünü kəyəkurup, kəlbimdə? Қaçan ojıqə düxminim məndin xadlinip oqalib yürüdü? 3 Manga қara, manga jawab bərgin, i Pərvərdigar Hudayim! Өlüm uyğusı meni besip kəlgüqə, Kəzümni yorutkaysən, 4 Düxminimning: «Mən kuiqiyip uning üstidin oqəlibə kıldım» deməsliki üçün, Rəkiblirim səntürulgənlikimni kərüp xadlanmaslıki üçün, [kəzümni yorutkaysən]! 5 Birək mən bolsam Sening əzgərməs muhəbbetinggə əzümnin tapxurdum; Yürikim Sening nijatlıkingdin xadlinidü; 6 Mən Pərvərdigaroja nahxa eytimən; Qünki U manga zor mehribanlığını kərsətti.

14 Nəəqmıqılərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — Əhmək kixi kənglidə: «Həqbir Huda yok» — dəydu. Ular qırıklıq, Yırqınqlik қəbihlikni kılıxtı; Ularning iqidə mehribanlıq kılıquqi yoktur; 2 Pərvərdigar ərxta turup, adəm balılırını kəzitip: «Bu insanların arisida insapni qüxinidiojan birəsi barmidu? Hudanı izdəydiyojanlar barmidu? 3 Həmmə adəm yoldın qıktı, Həmmə adəm qırıklıq kətti, Mehribanlıq kılıquqi yok, hətta birimə yoktur. 4 Nanni yegəndək Mening həlkimni yutuvalojan bu қəbihlik kılıquqları həqnemini bilməmdü?» — dəydu. Ular Pərvərdigaroja həqbir iltija kılmayıdu. 5 Mana ularnı oqayıt zor korkunq bastı; Qünki Huda həkkaniylarning dəwrididur. 6 «Sılər eziłgönlərning kəngligə pükkən ümidiyi yok kilməkçı bolisilər; Birək Pərvərdigar uning baxpanahıdurl!» 7 Ah, Israilning nijatlığı Ziondin qıkip kəlgən bolsa idil! Pərvərdigar Өz həlkini asarəttin qıkirip, Azadlıqka erixtürən qoçda, Yakup xadlinidü, Israil huxallinidü!

15 Dawut yazojan kuy: — Pərvərdigar, kim qediringda turalaydu? Kim pak-mukəddəs teqingidə makanlıxidu? 2 Kimki tamamən durusluqtə mangsa, Həkkaniylikni yürgüzsə, Kənglidə həkikətni sezlise; 3 Tili bilən gəp toxumisa, Өz yekinioja yamanlıq kilmisa, Қoxnisining əyibini kolap aqmisa, 4 Pəs adəmni kəzgə ilmisa, Pərvərdigardin əyminidiojanları hərmətlisə, Өzigə ziyanlıq bolğan təkdirdimi iqkən kəsimini əzgərtmişə, 5 Pulni həklərgə esümgə bərmisə, Bigunaḥlarning ziyni oqa para almışa; Kimki muxularını kilsə, Mənggüğə təwrənməs.

16 Dawut yazojan «Mihtam» küyi: Meni sakliojin, i Təngri, Qünki mən Sanga tayinimən. **2** Mening jenim Pərvərdigar oja: «Sən mening Rəbbimdursən; Səndin baxka mening bəht-saaditim yoktur» — dedi. **3** Yər yüzidiki mukəddəs bəndiliring bolsa, Ular aliyanablardur, Ular mening həmmə huxallıkimdur. **4** Kim baxka ilahni izdəxkə aldirisa, Ularning dərdliri kəpiyip ketidu. Oşayriy ilahlar oja atap hədiyə ənənlərini təkməymən, Ularning namlırını tilimojumu almayımən. **5** Pərvərdigar bolsa mening mirasim həm kədəhəimdi ki nesiwəmdur; Qək taxlinip erixkən nesiwəmni əzüng saklaysən; **6** [Nesiwəmni bəlgiligən] siziqlar manga güzəl yərlərni bekitkəndur; Bərhək, mening güzəl mirasim bardur! **7** Manga nəsihət bərgən Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiya käyturimən; Hətta keqilərdimu wijdanim manga egitidu. **8** Mən Pərvərdigarnı hərdaim kez aldimdin kətküzməymən; U ong yenimda boloraqça, Mən hərgiz təwrənməymən. **9** Xunga mening əlbətim xadlandı, Mening rohım tehimu ketürtüldü, Mening tenim aman-esənlikta turidu; **10** Qünki jenimni təhətisarada qaldurmaysən, Xundakla Sening Mükəddəs Boloquqingni qırıxtın saklaysən. (*Sheol h7585*) **11** Sən manga həyat yolını kərsitisən; Huzurunda tolup taxkən xad-huramlıq bardur; Ong əkolungda mənggültük bəhərə-ləzzətlərmə bardur.

17 Dawutning duasi: — Hækkaniy tələpni angla,
i Pərvərdigar, mening nidayimoja kəngül
köyojin; Mening duayimoja կulaқ salojin, U
yaloqanqı ləwlərdin qıkkən əməs. **2** Həzurungdin
həkümüm qikirilqay! Kəzüng nemə durus ikənlilikini
pərk ətkəy! **3** Sən mening kəlbimni sinioqansən,
Sən keqidimu manga yekirnixip kəzətting; Sən
meni tawlap kəzüngdin kəqürdingsən, Meningdin
həqbir səwənlik tapalmiding; Kənglümdə: Aɔçzim
itaətsizlik kilmisun! — dəp niyat kildim. **4** Adəm
balilirining hayattiki ixlirida, Ləwliringdin qıkkən
səzlər bilən zorawanlarning yollırıdin əzümnii
neri kildim. **5** Mening kədəmlirim yolliringdin
qıkçıqan, Putlirim teyilip kətmigən. **6** Mən Sanga
iltija kıldı, Qünki tiləklirimni ijabət kilişən, i
Təngrim; Manga կulaқ salojin, Səzlimmi anglojin.
7 I, Əzünggə tayanoqlanlarnı karxi qikküqilardin
ong կolung bilən Կutkuzoquqi, Karamatliringni
kersitip, ezbərməs muhəbbitingni ayan kiloqaysən! **8**
Meni kəz karıqukungdək saklıoqaysən; Kanatliring
sayısında meni yoxuroqaysən; **9** Meni bulimakçı

bołojan rəzil adəmlərdin, Meni körxiwalojan əxəddiy
küxəndilirimdin yoxuroqın; **10** Ularning baoqrını may
kaplap, kətip kətkən; Ularning eojızlıri təkəbburlarqə
səzləydu; **11** Ular yolimizni toriwelip, Bizni yərgə
uruxka kezini alaytip, **12** Oljioja aq kəzlük bilən
tikilgən xirdək, Yoxurun jaylarda marap yüridiqan
yax xirdəktur. **13** Ornungdin turojaysən, i Pərvərdigar,
Uning yolını tosup, yər bilən yəksan kılqəysən,
Jenimni rəzil adəmdin kütkəzoqın, kılıqıng bilən;
14 [Meni] Əz қolung bilən kixilərdin, Yəni muxu
dəwriddi kixilərdin kütkəzoqın; Ularning nesiwisi bolsa
muxu dunyadiladur; Sən ularning ķarnını nemətliring
bilən toldurisən; Ularning kəngli pərzəntliyi bilən
ķandi, Balılırioja bayılıklırını ķalduridu. **15** Mən
bolsam, həkkənaliylikta yüzüngə ķarioqıqı bolımən;
Oyoqanojinimda, Sening didaringdin səyünimən!

18 Нәојміғіләрнің бекінештегі тапхурулуп оқусун дәп, Пәрвәрдигарнің күші Dawut yazojan күй; Пәрвәрдигар уни барлық дүхмәнлірінің әзір Saul padixaһнің қолидін құтқузојан күни, у Пәрвәрдигароја муну күйнінг сезліріні етті: — Ah, Пәрвәрдигарым, менің күк-құдритім, Мен сені сейіман! 2 Парвәрдигар менің hadа теңізим, менің қоројіним, менің ніжаткаримдур! Менің Тәнгрім, менің қорам текім, мән Унінгдин һімая тапімән; У менің қалқынім, менің құтқузуың мүнггізүзүм, менің егіз мұнаримдур! 3 Мәдھійіләрге лайық Пәрвәрдигароја ніда қілімән, Xunda дүхмәнлірімдің құтқузулімән; 4 Өлümнің асараптасы мені қорхиwaldi, Ihlassizlarning yamrap ketixi мені қорқітиwatti; 5 Тәхтисаранінг танілірі мені qirmiwaldi, Өлüm sirtmakliri алдимоқа keldi. (*Sheol h7585*) 6 Kijnalojиніmdа мән Pәrвәrdigaroјa nida қildim, Hudayimoqа pөryad kөtүrdүm; U ibadethanisidin awazimni anglidi, Mening pөryadim Uning huzurioja keldi, Uning kulikioja kirdi. 7 Xu qaоj yәr-zemin tәwrәp, silkinip kәtti, Taqqlarning ulliri dahxatlik tәwrәndi, silkinip kәtti; Qunki U oqazaplendi. 8 Uning dimioqidin is erlәp turattı, Aozidin qikkәn ot hemmisini yutuwetti; Uningdin kemür qoqliri qikti; 9 U asmanlarni tәzim kildurup qüxti, Puti asti tum қарangoquluk idi. 10 Bir kerubni minip pөrwaz kildi, Xamalning қанатларыда oqyuldaq uquq keldi. 11 U қarangoqulukni eзining yoxurunidioqan jayi kildi, Sularning қarangoqusini, Asmanlarning koyuk bulutlарыні, Өз atrapida qediri kildi. 12 Uning aldidiki vorukluktur, Kovuk bulutlar, mөldür, otluk

qooqlar qikip etti; 13 Pərwərdigar asmanda güldürlidi; Həmmidin Aliy Boloquqi awazini yangrattı, Məldür wə otluk qooqlar bilən. 14 Bərhək, U oklirini etip, [düxmənlirimni] tarkitiwətti; Qakmakları qakturup, ularni kiykas-quqanoqa saldı; 15 Xuning bilən dengizlarning takti kərünüp kıldı, Aləmning ulliri axkarlandı, Tənbihinq bilən, Dimioqingdin qikkan nəpəsninə zərbisi bilən, i Pərwərdigar. 16 U yukiridin kolini uzitip, meni tutti; Meni uluq sulardın tartıp aldı. 17 U meni küqlük düxminimdir, Həm manga eqmənlilik kiloquqılardın kutkuzdi; Qünki ular məndin küqlük idi. 18 Külpətkə uqrıqan künümədə, ular manga karxi hujumqa etti; Biraq Pərwərdigar mening tayanqım idi. 19 U meni kəngri-azadə bir jayqa elip qıkardı; U meni kutkuzdi, qünki U məndin hursən boldı. 20 Pərwərdigar həkkəniliylikməqə karap manga iltipat kərsətti; Kolumning əhalilikini U manga kəyturdı; 21 Qünki Pərwərdigarning yollarını tutup kəldim; Rəzzilik kılıp Hudayimdirnən ayrılip kətmidim; 22 Qünki Uning barlıq həkümləri aldimdidur; Mən Uning bəlgilimilirini eziyəmdin neri kilmidim; 23 Mən Uning bilən qubarsız yürədüm, Əzümninə gunahtın neri kildim; 24 Xuning üçün Pərwərdigar həkkəniliylikməqə karap, Kəz aldidiki kolumning əhalilikqə karap, kiloqanlırmı kəyturdı. 25 Wapadar-mehribanlarqa Əzüngni wapadar-mehriban kərsitisen; Əlubarsızlarqa Əzüngni qubarsız kərsitisen; 26 Sap dilliklərə Əzüngni sap dillik kərsitisen; Tətürlərgə Əzüngni tətür kərsitisen; 27 Qünki ajiz məmin həlkəni kutkuzoqu Əzüngdursən; Biraq təkəbbur kəzlərni xərməndə kılısən; 28 Qırıojimni julalıq kiloqan Səndursən; Pərwərdigar Hudayim meni başkan karangoquluknı nurlandurudu; 29 Qünki Sən arkılık [düxmən] koxunu arisidin yığırüp etti; Sən Hudayim arkılık mən seplidin atlap etti. 30 Təngrim — Uning yoli mukəmməldür; Pərwərdigarning sözü sinap ispatlanıqandur; U Əziga tayanoqanlarning həmmisəgə kalkandur. 31 Qünki Pərwərdigardin baxka yənə kim ilahıtur? Bizning Hudayimizdirnən baxka kimmü koram taxtur? 32 Yəni belimni küq-kuwwt bilən orioquqi Təngri, Yolumni tüptüz, mukəmməl kiloquqi Təngridur; 33 U mening putlirimini keyikningkidək [uqkur] kılıdu, Xuning bilən meni egiz jaylirimda turoquzidu; 34 Kollirimni urux kiliçka egitidu, Xunglaxka biləklirim mis kamanni kerələydi; 35 Sən manga nijatlıking boləjan kalkanni ata kılding, Nening ong kolung meni yəlidid; Sening mulayim kəmtərliking meni uluq kıldı.

36 Sən kədəmlirim astidiki jayni kəng kılding, Mening putlirim teyilip kətmidi. 37 Mən düxmənlirimni kooqlap yəttim; Ular əhalak bolmioquqə heq yanmidim. 38 Kayıtdın ornidin turmalas kılıp ularni yanjiwəttim, Ular putlirim astida yiğildi. 39 Sən jəng kiliçka küq bilən belimni baqlıding; Sən manga hujum kiloqanlarnı putum astida egildürdüng; 40 Düxmənlirimni kəz aldimda arkisiqə yandurup əqəkəzdung, Xuning bilən manga eqmənlərni yokattim. 41 Ular paryad kətürdi, birak kutkuzidiojan heqkim yok idi; Hətta Pərwərdigaroja nida kıldı, Umu ularoja jawab bərmidi. 42 Mən ularoja sokka berip, xamal uquroqan topidək kiliwəttim; Koqidiki patqakətək, ularni teküwəttim. 43 Sən meni həlkəning nizaliridin kutkuzoqansən; Sən meni əllərning bexi kiloqansən; Manga yat boləjan bir həlk hizmitimdə bolmacta. 44 Səzümni anglaplə ular manga itaət kılıdu; Yat əldikilər manga biqarılərqə təslim bolidu; 45 Yat əldikilər qüxkünlixip ketidu; Ular eż istikhkamliridin titrigən haldə qikip kelidu; 46 Pərwərdigar həyatı! Mening Koram Texim mubarəklənsən! Nijatlıkim boləjan Huda [həmmidin] aliydur, dəp mədhiyilənsən! 47 U, mən üçün toluk kışas aloquqi Təngri, Həlkərni manga boysunduroqan [Hudadur]; 48 U meni düxmənlirimdin kutkuzoqan; Bərhək, Sən meni manga hujum kiloqanlardın yüksəri ketürdüng; Zorawan adəmdin Sən meni kutuldurdung. 49 Xuning üçün mən əllər arısida Sanga rəhmət eytimən, i Pərwərdigar; Näməngi uluqolap külərnəi eytimən; 50 [Pərwərdigar] Əzi tikligən padixaḥka zor nusrətlərni beqixlaydu; Əzi məsih kiloqinoqə, Yəni Dawutka həm uning nəsligə mənggүə əzgərməs muhəbbitini kərsitidu.

19 Dawut yazoqan kuy: — Ərxlər Təngrinin uluqlukını jakarlaydu, Asman gümbizi Uning kəli yasiyoqanlırını namayan kılıdu; 2 Ularning səzləri kün-künlər dəryadək ekıwatidu; Keqə-keqıləp ular bilimni ayan kiliwatidu. 3 Tilsiz həm awazsız bolsimu, ularning sadasi [aləmgə] anglanıq makta. 4 Ularning əlqəm tanisi yər yüzidə tartılmakta; Ularning səzləri aləmning qetiqiqə yətməktə. Ularning iqidə [Huda] kuyax üçün qedir tikkən, 5 [Kuyax] hujrisidin toyqa qikkan yigittək qikidu, Bəygigə qüxicidiojan palwandək xadlinidu; 6 Asmanlarning bir qetidin ərləydi, Jahanning u qetiqiqə qərgiləydi, Uning həraritidin heqkandaq məhlükət yoxurunalmaydu. 7 Pərwərdigarning təwrat-kanunu mukəmməldür, U insan wujudini yengilaydu; Pərwərdigar bərgən

höküm-guwaḥlar muğim-ixənqlik, U nadanlarnı dana kılıdu. 8 Pərvərdigarning körsətmiliri durus, U kəlbni xadlanduridu; Pərvərdigarning pərmanlıri yorukluktur, U kezlerni nurlanduridu. 9 Pərvərdigardin əyminix pak ixtur, u mənggү dawamlıxidu; Pərvərdigarning həkümləri həktur, Hərbiri tamamən həkkaniyyəttir. 10 Ular altundın, bərhək kəp sap altundın kimmətliktur; Həsəldin, həsəl jəwhiridin xerindur; 11 Ular bilən əkulung oyojılıdı; İnsan ularoqa riayə kılıxta qing tursa qong mukapat bardur. 12 Kim ez hatalıklarını bilip yetəlisün? Meni bilip-bilməy kıləjan gunahlırimdən sakit kıləqəsən; 13 Əz əkul-qakaringni baxbaxtak gunahlardın tartkəysən; Bu gunahları manga hojayın kıldırmıqəsən; Xuning bilən mən kusursız bolımən, Eşir gunahtın halyı bolqayımən. 14 I Pərvərdigar, menin Əoram Texim wə Həmjəmət-Nijatkarım, Aqzımdıki sezlər, kəlbimdiki oylinixlar nəzirində məkbul bolqayı!

20 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — Külpətlük kündə Pərvərdigar sanga ijabət kıləqay! Yakupning Hudasining nami seni egizdə aman saklıqay! 2 U Əz mukəddəs jayidin sanga mədət əwətkəy, Ziöndin sanga küç-kuwvət bərgəy; 3 Barlık «axlık hədiyyə»liringni yad kıləqay, Kəydürmə kurbanlıkingni kobul kıləqay! (Selah) 4 Kənglüngdiki təxnalıqları sanga ata kıləqay, Kənglünggə pükkən barlık arzuliringni əməlgə axuroqay. 5 Bizlər əqəlibəngni təbrikkləp təntənə kılımımız, Hudayimizning namida tuqlırılmıznı tikləymiz; Pərvərdigar barlık tələpliringni əməlgə axuroqay! 6 Həzir bildimki, Pərvərdigar Əzi məsih kıləjinini kutkuzidu; Muğaddəs ərxlıridin uningoja kudratlık kutkuzoqu qolını uzartıp jawab beridu. 7 Bəzilər jəng hərwilirioja, Bəzilər atlaroja [tayinidu]; Biraq biz bolsaq Pərvərdigar Hudayimizning namini yad etimiz; 8 Ular tizi püklinip yüksildi; Biraq biz bolsaq, kəddimizni ruslap tik turımız. 9 I Pərvərdigar, padixaḥka əqəlibə bərgəysən; Nida kıləjinimizdə bizə ijabət kıləqəsən!

21 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — Padixaḥ kudritindin xadlinidu, i Pərvərdigar; Əqəlibə-nijatlıkingdin u nəkədər hursən bolidu! 2 Sən uning kəngül tilikini uningoja ata kıldığ, Ləwlirining təlipini rət kıləjan əməssən. (Selah) 3 Qünki Sən esil bərikətlər bilən uni

karxi alding; Uning bexioja sap altun taj kiydürdüng. 4 U Səndin əmür tilisə, Sən uningoja bərding, Yəni uzun künərni, taki əbadıl-əbadıqıqə bərding. 5 U Sening bərgən əqəlibə-nijatlıkingdin zor xərəp kucci; Sən uningoja izzət-həywət həm xanu-xəwkət kəndurdurd. 6 Sən uning əzinə mənggülük bərikətlər kıldığ; Didaringning xadlıki bilən uni zor hursən kıldığ; 7 Qünki padixaḥ Pərvərdigar oqa tayinidu; Həmmidin Aliy Bolouquning eżgərməs mühabbiti bilən u həq təwrənməydi. 8 Sening əkolung barlık düxmənlirinqni tepip, axkarə kılıdu; Ong əkolung Sanga əqmənlik kıləjanların tepip axkarə kılıdu; 9 Sening didaring kərüngən kündə, ularnı yalkunluq humdanıja saloqandək kəydürisən; Pərvərdigar dərojəzəp bilən ularni yutuwestidu; Ot ularni keydürüp tüätigidi. 10 Ularning tuhumını jahandin, Nasillirini kixilik dunyadın kürütisən; 11 Qünki ular Sanga yamanlıq kılıxka urundi; Ular rəzil bir nəyrəngni oylap qıqqını bilən, Əmma əqəlibə kılalmıdı. 12 Qünki Sən ularni kəynigə buruluxka məjbur kıldığ; Sən ularning yüzigə karap okyayingni qənləysən. 13 I Pərvərdigar, Əz küqüng bilən uluqlukungni namayan kıləqəsən; Xuning bilən biz nahxa eytip kudritindni mədhiyiləyimiz.

22 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup, «Ayjəlat-haxxahar» (tang səhərdə kəlgən mədət) degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — «Ah İləhim, İləhim, nemixkə məndin waz kəqting? Sən nemixkə meni kutkuzuxtın xunqə yıraksən? Nemixkə kəttik pəryadlırimdən xunqə yırak turisən, 2 Hudayim, kündüzdə nida kıldım, lekin Sən həq jawab kilməsən; Keqidimu mən xundak pəryad kılıxtın aram alalmaymən. 3 Birak i Israilning mədhiyilirini ez makənanıq kıləqəsi, Sən degən pak-mukəddəstursən! 4 Ata-bowlirimiz seni tayançı kıləjan, Ular sanga tayanojan, sən ularni kutkuzojan. 5 Ular Sanga nida kılıxlıri bilən kutulojan; Sanga tayinix bilən ularning ümidi həq yerdə kalojan əməs. 6 Biraq mən bolsam adəm əməs, bir kurtmən, İnsan təripidin [təhəmat bilən] rəswayialəm kılınojanmən, Halayık təripidin kəmsitilgənmən. 7 Meni kərgənlərning həmmisi mazak kılıp kılıdu, Baxlırını silkixip aqzıllırını pürüxtürüp: 8 «U Pərvərdigar oqəzini tapxuroqan əməsmə?! Əmdi Pərvərdigar uni kutkuzsun! Pərvərdigar uningdin hursən bolsa əgər, Uni kutuldursun!» — deyixidu. 9 Biraq meni apamning korsiķidin qıqərəqəsi

ezüngdursən; Hətta əməqətki waktimdimi meni ezüngə tayanduroğansən; **10** Tuqulojinimdin tartipla, mən özümnı köynungoqa taxlıqanmən; Anamning baliyatlısidiki waktimdila, Sən menin Təngrim bolup kəlgənsən. **11** Məndin yırak laxma; Qünki riyazət meni kıştap kəldi; Manga yardımədə bolouqı yoktur. **12** Nuroğun bukilar meni körxivaldi; Baxanning küqlük bukılıri meni oriwaldi; **13** Ular adamni titma kılouqı hərkirəwatlı xirdək, Aozlırni qong eqip manga tikilip turidu. **14** Mən tekülgən sudək boldum, Həmmə səngəklirim izidin qıkıp kətti; Yürükim momdək erip kətti, Iq-başımda zəiplixip erip kətti. **15** Kaojirap kətkən sapal parqisidək maqdurum kalmidi, Tilim tangliyimoqa qaplrixip kətti, Sən [Pərvərdigar] meni əlümning topa-qangliriqa köyoğansən. **16** Ojaljir itlar manga olaxti, Bir top rəzillər meni kıştap kelip, Mening kolumn wə putumni sanjip təxti. **17** Səngəklirimning həmmisini saniyalaymən, [Ustihanlırim] manga tikilip karap turqandək kılıdu. **18** Ular kiyimlirimni əz arısida üləxtürüwatidu, Kenglikimə erixix üçün qək taxlixiwatidu. **19** Birak, i Pərvərdigar, məndin yırak laxma! I Küç-Kudritim bolouqim, yardımə tez kəlgəysən! **20** Jenimni kiliqtin kutkuzojin, Mening yaloquz jenimni itning qanggilidin kutuldurojin. **21** Meni xirning aozzidin kutkuzojin; Xundak, Sən iltijalirimni ijabət kılıp yawa kalilarning münggüzliridin kutkuzoğansən! **22** Mən Sening namingni kərindaxlirimmoja elan kılımən; Qong jamaət iqidə turup Sanga bolouqan mədhijilirimni jakarlaymən; **23** Pərvərdigardin əyməngüqilər, Uni mədhijiləngərlər! Yakupning barlıq nəsilliri, Uningoja xan-xərəp kəltürüngərlər! Israilning pütün əwlədləri, Uningdin əymininglər. **24** Qünki U ezilgülqininq axu harlinixlirini nəziridin sakit kılouqan əməs, Yaki Uningdin əq yirgəngən əməs; Uningdin əz wisalini əq yoxuroqan əməs; Bəlki U iltija kılıp awazini kətürğinidə, Uningoqa կulaқ selip angliqan. **25** Qong jamaət iqidə manga okuloqan mədhijilər Əzungindindur, Hudadin əyməngüqilərning aldida iğkən kəsəmlirimni ixka axurimən; **26** Ajiz məminlər korsikı toyoqıqə tamaklinidu; Pərvərdigarni izdigənlər Uni mədhijələydyu; Silərning kəlbingərlər mənggү yaxnaydu! **27** Zeminning əng qetidiliklərmə bu ixni kəlbida tutup, towa kılıp Pərvərdigarning aldioja kılıdu; Əl-millətlərning barlıq jəmətləri aldingda ibadət kılıdu; **28** Qünki padixahlıq Pərvərdigarçıla təwadur; U əl-millətlər arısida həküm sürgüqidur. **29** Jahandiki

baylarmu Uning aldidin yəp-iqip, ibadət kılıdu; Tuprakka kirəy dəp kəlojanlarmu, hətta əz jenini sakliyalmayıdılqanlarmu Uningoqa səjdə kılıdu; **30** Kəlgüsidi ki bir əvlad Uning hizmitidə bolidu; Bu əvlad Rəb üçün Əz pərzəntləri hesablinidu. **31** Keyin ular kelip, xu qaçda tuqulidioqan bir kowmoja Uning həkəkaniyliyini jakarlap xuni elan kılıduki, «U buni əməlgə axurdı!»

23 Dawut yazojan kūy: — Pərvərdigar meni bakkuqı

Padiqimdur, Mohtaj əməsmən əq nərsiga; **2** U meni yumran qəplərə yatkuzup dəm aldurar; Tinq akidioqan sularni boylitip bakıldı; **3** U wujudumni yengilaydu; U həkəkaniylik yolida Əz nami üçün yetəkləydi; **4** Hətta mən əlüm sayisi bolouq jiloğının ətsəmmə, əq yamanlıktın körkəymən; Qünki Sən mən bilən billidursən; Sening həsang həm tayiking manga təsəllidur. **5** Meni har kılouqılarning kəz aldida manga kəng dastıhan salisən; Mening beximni may bilən maslıq kılısən; Kədəhəm taxidu; **6** Bərhək, barlıq künəlirimdə yahxılıq wə əzgərməs xəpkət manga əgixip həmrəh bolidu; Mənggüdin-mənggүe Pərvərdigarning dərgahında yaxaymən!

24 Dawut yazojan kūy: — Pərvərdigaroja

mənsüptur, jahən wə uningoja tolouqan həmmə məwjudatlar; Uningoja təəllükər yər yüzü wə uningda turiwatlınlarmu; **2** Qünki jaħannning ulini qongkur dengizlər üstigə orunlaxturup, Yərni sular üstigə ornatkan Udur. **3** Pərvərdigarning teojoja kim qikalaydu? Uning muqəddəs jayioja kim kirip turalaydu? **4** — Kolliri gunahṭin pakiz, dili sap, Kuruq nərsilərgə təlmürüp karimiqan, Yaloqan kəsəm kilmioqan kixi kirəlyedu. **5** Bundaq kixi bolsa Pərvərdigardin bəhtni, Əz nijatlıki bolouqı Hudadin həkəkaniyliyini tapxuruwalidu wə [uni] ketürüp yürüdu; **6** Bu dəwr Uni izdigüqilər, i Yakupning [Hudasi]! (Selah) **7** I kowuklar, bexinglarni kətürüngərlər! [Kəng eqilinglər]! I mənggülük ixiklər, kətürüngərlər! Xuning bilən xan-xərəp igisi Padixah kirdi! **8** Xan-xərəp igisi Padixah degən kim? U Pərvərdigardur, u küqlük wə kudrətliktur! Pərvərdigar, jəng məydanında kudrətliktur! **9** I kowuklar, bexinglarni kətürüngərlər! Kəng eqilinglər! I mənggülük ixiklər, bexinglarni kətürüngərlər! Xuning bilən xan-xərəp igisi Padixah kirdi! **10** Xan-xərəp igisi Padixah, degən kim?

Samawiy koxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar bolsa, xan-xərəp igisi Padixahtur! (Selah)

25 Dawut yazojan küy. Pərwərdigar, jenim Sanga təlmürüp karaydu; **2**Sanga tayini mən, i Hudayim; Meni yərgə karitip hijaləttə qaldurmioqaysən; Wə yaki düxmənlirimni üstümdin ojalib kılıp xadlandurmioqaysən; **3**Bərhək, Seni kütktüqilərdin həqkəysisi xərməndə bolmas; Bırak həqbir səwəbsiz hainlik kıloloqılar xərməndə bolidu. **4** Meni Sening izliringni bilidiojan klıqoysən, i Pərwərdigar; Yolliringni manga egitip kyoqoysən. **5** Meni həkikitingdə mangdurup, manga eğətkəysən; Qünki ezung mening nijatlıkim bolojan Hudayimdursən; Mən kün boyi Sanga қarap təlmürimən; **6** Θə rəhəmdillikliringni, eżgərməs mehərliringni yadingoja kəltürgəysən, i Pərwərdigar! Qünki ular əzəldin tartip bar bolup kəlgəndur; **7** Mening yaxlıkımızdiki gunahlırimni, Xundakla itaətsizliklirimni esinggə kəltürmigəysən; Θəzərməs muhəbbiting, mehribanlıking bilən, meni esinggə kəltürgəysən, i Pərwərdigar; **8**Pərwərdigar mehriban wə durustur; Xunga U gunahkarları durus yoloja salidu. **9** Meminlerni yahxi-yamanni pərk etixə U yetəkləydi; Meminlərgə Θəz yolini egitidi. **10** Uning əhdisi wə həküm-guwaşlırını tutkənlarning həmmisigə nisbətən, Pərwərdigarning barlık yolları eżgərməs muhəbbət wə həkikəttur. **11** Θəz naming üçün, i Pərwərdigar, Kəbihlikim intayın eçir bolsimu, Sən uni kəqüriwətkənsən. **12** Kimki Pərwərdigardin əymənsə, Huda Θəzi tallıqan yolda uningoja [həkikətni] egitidi; **13** Uning jeni azadə-yahxılıcta yaxaydu, Uning nəslə yər yüzügə miras bolidu. **14** Pərwərdigar Θəzin əymənidiojanlar bilən sirdaxtur; U ularoja Θəz əhdisini kərsitip beridu. **15** Mening kəzlirim həmixinə Pərwərdigaroja tikiliq қaraydu; Qünki U putlirimni tordin qıkırıwtidi. **16** Manga қarap mehîr-xəpkət kərsətkəysən; Qünki mən qəribənə, dərdməndurmən. **17** Kenglümnning azarlıri kəpiyip kətti; Meni başkan kışmaqlardın qıkaroysən. **18** Dərdlirimni, azablırimni nəziringgə aloqin, Barlık gunahlırimni kəqürgəysən! **19** Mening düxmənlirimni nəziringgə aloqin, Qünki ular keptur; Ular manga qongkur eqmənlik bilən nəprətlinidu. **20** Jenimni saklıqoysən, meni kutkuzoqaysən; Meni xərməndilikə qaldurmioqaysən; Qünki mən Seni baxpanahım kıldı. **21** Kengül sapılık wə durusluq meni koojdioqay; Qünki mən Sanga ümid baqlap kütüwatimən. **22** I

Huda, Israilni barlık küləpətliridin kutkuzup hərlükə qıkarojaysən!

26 Dawut yazojan küy: — Mən üçün həküm qıkarojaysən, i Pərwərdigar; Qünki mən əz duruslukumda turup mangdim; Mən Pərwərdigaroja tayinip kəlgənmən; Mən teyilip kətməymən. **2** Meni sinap bakkaysən, i Pərwərdigar, meni təkxürüp bakşın; Wijdanimni, kəlbimni tawlioqaysən; **3** Qünki eżgərməs muhəbbitingni kəz aldimda tutkənmən; Mən həkikitingni eziümgə yetəkqi kılıp mangdimmən. **4** Mən yalojanqılar bilən həmdastıhan olтурmidim; Sahtipəzlərgə həmrəh boluxka kirməymən. **5** Yamanlık kıloloqılar jamaitidin yirginimən; Rəzillər bilənmə olтурmaymən. **6** Kəllirimni gunahsızlıqta yuyimən; Xunda, kurbangahıngni aylınip yürələymən. **7** Wə həm təxəkkürlərni anglitimən; Barlık karamətliringni jakarlaymən. **8** I Pərwərdigar, makaning bolojan eyni, Xan-xəriping turqan jayni seyüp kəldim; **9** Jenimni gunahkarlar bilən, Həyatimni қanhorlar bilən billə elip kətmigəysən; **10** Ularning əolidə suyikəstlər bardur, Ong əcoli parilərgə toldi. **11** Mən bolsam, duruslukumda mengip yürüwerimən; Meni hərlükə qıkırıp kutkuzoqaysən, Manga mehîr-xəpkət kərsətkəysən. **12** Putum bolsa tüptüz jayda turidu; Jamaətlər arısida turup Pərwərdigaroja təxəkkür-mədhiyilər kəyturimən.

27 Dawut yazojan küy: — Pərwərdigar mening nurum wə nijatlıkımızdur; Mən yənə kimdin körkəy? Pərwərdigar həyatimning қorqinidur; Mən kimning aliddə titrəy? **2** Yamanlık kıloloqılar «Uning ətlirini yəyli» dəp manga hujum kılıqanda, Rəkiblirim, düxmənlirim manga yekinlaxkanda, Putlixip, yığıldı ular. **3** Zor koxun bargah kürup meni қorxawoja alsimu, Kəlbimdə həq қorkunq yok; Manga urux қozojisimu, yənilə hatırjəm turiwerimən. **4** Pərwərdigardin birlə nərsini tiləp kəldim; Mən xuningoja intiliməktimənki: — Əmür boyi Pərwərdigarning eyi də bolsam, Pərwərdigarning güzəllikgə қarap yürsəm, Uning ibadəthanisida turup, yetəklixigə tuyəssər bolsam, dəymən. **5** Beximoja kün qüxkəndə, U meni sayıwini astioja alidu; Meni qədirining iqidə aman saklap yoxuruwalidu. U meni uyultax üstigə mukim turozudu. **6** Xunga hazır ətrapımdıki düxmənlirim aliddə bexim yüksəri kətürülüdu. Uning mukəddəs qədiridə təntənə kılıp kurbanlıqlar sunimən; Nahxa-küylər eytimən,

munajatlarni eytimən Pərwərdigar oja! 7 Nida kılıqinimda awazimni anglioqaysən, i Pərwərdigar; Manga mehîr-xərpət kərsitip, ijabət kılqaysən. 8 Əz kənglüm: «Uning didarini izdənglar!» dəydu; Didaringni, i Pərwərdigar, eziüm izdəymən. 9 Məndin Əzüngni қaqurmioqaysən! Olaşəpləngəndə əkulungni neri қooqlimoqaysən; Sən meningdin yardımimgni ayimay kəlding; Sən məndin ayrılmioqaysən, meni taxliwətmigəysən, i Nijatkarim Huda! 10 Ata-anam meni taxliwətsimu, Pərwərdigar meni կողիքա alidu. 11 Manga Əz yolungni əgətkəysən, i Pərwərdigar; Kükəndilirim [paylap yürməktə], Meni tüz yoloja baxlıqəysən. 12 Meni rəkiblirimning məyliqə tapxurmiqaysən, Qünki manga қara qaplaxmakçı boləjan yalojanqılar heli kəptur, Ularning nəpəslirimə zorawanlıktur. 13 Ah, Pərwərdigarning mehribanlığını tiriklarning zemində kərükə kəzüm yətmigən bolsa...! 14 Pərwərdigarnı təlmürüp kütkin! Jigərlik bol, kəlbing mərdana bolsun! Xundak kıl, Pərwərdigarnı təlmürüp kütkin!

28 Dawut yazojan küy: — I Pərwərdigar, Sanga nida kılımən; I mening Koram Texim, manga sükütt kilmioqaysən; Qünki Sən jimpit turuwalisang, Mən qongkur hangoja qüxicidəjanlar oħħaxla bolimən. 2 Sanga pəryad ketürginimdə, Sening muğaddəs kalamhanangoja қolumni ketürginimdə, Mening iltijalirrimning sadasını anglioqaysən! 3 Meni rəzillər wə қəbihlik kılqoqular bilən billə taxliwətmigəysən; Ular aqzıda yekinliri bilən dostanə səzləxsimu, Kenglidə eqmənlik bardur. 4 Ularning kilmixlirioja қarap, Ixlirining yamanlıqioja қarap ix tutkaysən; Қolining kılqanlıri boyiqə ezlirigə yanduroqaysən; Tegixlik jazani ezlirigə kayturoqaysən. 5 Qünki ular nə Pərwərdigarning kılqanlırını, Nə kollirining ixligənlərini həq nəzirigə almaydu, [Pərwərdigar] ularnı oqulitip, kaytidin bax ketürgüzməydu. 6 Pərwərdigar oja təxəkkür-mədhiyə kayturulsun; Qünki U mening iltijalirrimning sadasını anglioqay. 7 Pərwərdigar mening küqüm, mening kalkinimdr; Mening kənglüm uningoja ixəndi, Xuning bilən yardəm taptım; Xunga kənglüm zor xadlinidu, Əz küyüm bilən mən Uni mədhiyiləymən. 8 Pərwərdigar Əz [həlkining] kükqidur, Xundakla məsih kılqinioja kütkuzoqı korojandur. 9 Əz həlkinqni kütkuzoqaysən, Mirasingni bərikətlək kılqaysən; Ularnı padıqidək bekip ozuklanduroqaysən, Mənggügə ularnı kötürüp yürgəysən.

29 Dawut yazojan küy: — Pərwərdigar oja bərgəysilər, i Kudratlık Boloquqining pərzəntlili, Pərwərdigar oja xanu-xəwkət, küq bərgəysilər! 2 Pərwərdigar oja Əz namioja layik xanu-xəwkət bərgəysilər; Pərwərdigar oja pak-muğaddəslikning güzelliğidə sajdə kılplinglar! 3 Pərwərdigarning sadasi qongkur sular üstidə həküm sürüdu; Xan-xərəp igisi boləjan Təngri güldürmamilarnı yangritidu; Pərwərdigar büyük dengizlər üstidə həküm sürüdu. 4 Pərwərdigarning sadasi küqlükət; Pərwərdigarning sadasi həywətkə toloqandur; 5 Pərwərdigarning sadasi kədir dərəhlirini sunduriwetidu; Bərəkə, Pərwərdigar Liwandiki kedirlərini sunduriwetidu. 6 U ularni mozay oynaklawatkandək oynaklitidu; Yawa kalining balisi oynaklawatkandək, U Liwan wə Sirion teojini oynaklitidu. 7 Pərwərdigarning sadasi қaqmaklarning yalkunlarını xahlitiwetidu; 8 Pərwərdigarning sadasi qəl-jəzirini zilziligə salidu; Pərwərdigar Kədəxtiki qəl-jəzirini zilziligə salidu; 9 Pərwərdigarning sadasi dub dərəhlirini həryan tolojitudu, Ormanlıklarnı yalingaqlaydu; Uning muğaddəs ibadəthanisida boləjan həmmisi «xanu-xəwkət» dəp təntənə kılıdu. 10 Pərwərdigar topan üstigə həkümranlıq kılıp olturidu; Bərəkə, Pərwərdigar mənggügə padixah bolup həküm sürüp olturidu. 11 Pərwərdigar Əz həlkigə kudratni bəlx etidu; Əz həlkini aman-hatırjəmlik bilən bərikətləydu.

30 Muğaddəs ibadəthanini Huda oja ataxni təbriklop, Dawut yazojan küy: — Mən Seni aliy dəp uluɔlayment, i Pərwərdigar, Qünki Sən meni pəstin yukarı ketürdüng, Duxmənlimini üstümdin huxallandurmiding. 2 I Pərwərdigar Hudayim, mən Sanga nalə ketürdüm, Sən meni sakayıttıng. 3 I Pərwərdigar, Sən təhtisaradin jenimni elip qıktıng, Hangoja qüxicidəjanlar arisidin manga həyat berip saklıding. (Sheol h7585) 4 Pərwərdigar oja küy eytinglar, i Uning ihlasmən bəndiliri, Uning pak-muğaddəslikini yad etip təxəkkür eytinglar. 5 Qünki Uning oqəzipi dəkiliğidə etüp ketidu, Xapaiti bolsa emürwayət bolidu; Yioja-zar keqiqə konup қalsimu, Huxallık tang səhər bilən təng kelidu. 6 Mən bolsam ez rahət-paraojitimdə: «Mənggügə təwrənməy mukim turimən» — dedim. 7 Pərwərdigar, xapaiting bilən, mening teqimni mustəhkəm turoquzoqanıding; Əmma Sən didaringni қaqurup yoxurdung; Mən alakzadə bolup kəttim; 8 Mən Sanga nalə-pəryad ketürdüm, i Pərwərdigar; Mən [Sən] Rəbkə iltija kıldım: — 9 — Mening

көнім тәкүліп, һаңға кірсәм nemə paydisi bardur? Topa-qang Seni мәдھиylөмдү? U һәкікіtingni jakarlyyalamu? 10 Angloqaysən, i Pərvərdigar, manga xəpkət kərsətkəysən; I Pərvərdigar, manga yardımda bolоjaysən! 11 Sən matəm қayçusunu ussul oynaxlaroja aylandurdung; [Hazilik] bəz kiyimimni saldurıwetip, Manga huxallıknı bəlwaq kılıp baqlıding; 12 Xunga menin rohim süküt kilmay, Sanga küylər okusun! I Pərvərdigar, menin Hudayim, Sanga əbadıl'əbadğıja təxəkkürlərni eytimən!

31 Nəeqminqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Sən Pərvərdigarnı, mən baxpanah қildim; Meni һeqqaqan yərgə қaritip koymiojasən; Əz həkkaniylılıq bilən meni azad kılıp kütkuzojasən; 2 Manga կulak saloqasən, meni tezrək kütkuzuwaloqasən; Manga қoram tax, Əzümni қoqdaydiojan қorojanlıq kəl'ə bolоjaysən. 3 Qünki Sən menin uyultexim, menin қorojniimdursən; Xunga Əz naming üqün meni yetəkligəysən, meni baxliojasən. 4 Manga yoxurun selinojan tuzakṭın kədəmlirimiñ tartkəysən; Qünki Sən menin baxpanahımdursən. 5 Mən rohimini kolungoja tapxurdum; Sən manga nijatlık kılıp hərlükə qıkarqənsən, i Pərvərdigar, hək Təngri. 6 Yalojan ilahlaroja qoqunidiojanlardın yirginip қaldım; Mən bolsam Pərvərdigaroja etikad қılımən. 7 Əzgərməs muhəbbiting bilən huxal bolup xadlinimən; Qünki menin harlikimni kərdüngəsən; Jenimning azap-okubətliridin həwər tapting. 8 Meni düxmənlirimning қolioja qüxürmiding, Bəlki putlimini kəngri jayoja turquzdung. 9 I Pərvərdigar, manga rəhim-xəpkət kərsətkəysən, Qünki beximoja külplət qüxti; Dərd-ələmdin kəzüm tūgūxəy dəp қaldı, Jenim, wujudummu xundak. 10 Həyatim қayçı-həsrət bilən, Yillirim əqəm-əqəssə bilən uprawatidu. Gunahım tūpəylidin maqdurum ketəy dəp қaldı, Ustihanlırim sizip kətti. 11 Mən rəkiblirimning iza-ahənitiga қaldım, Yekinlirim aldida tehimu xundak; Tonuxlirimiqimu bir wəhīmə boldum; Koqida meni kərgənlərə məndin dajip қaqıdu. 12 Həmməylən meni elgən adəmdək, kenglidin qıkirip taxlaxtı; Puquq qini dək bolup қaldım. 13 Qünki nuroqunlarning tehmətlirini anglidim, Wəhīmə tərəp-tərəplərdə turidu; Ular manga hujum kilişkə məslihətlixiyatidu, Jenimni elixkə kəst kilişxiyatidu. 14 Bırak mən Sanga tayinimən, i Pərvərdigar; «Sən menin Hudayim!» — dedim. 15 Mening künlirim Sening kolungididur; Meni düxmənlirimning қolidin

həm manga ziyankəxlilik kiloqıqlardın kütkuzojasən. **16** Külungoja didaringning jilwisini qüxürgəysən; Əzgərməs muhəbbiting bilən manga nijatlık ata kiloqasən. 17 I Pərvərdigar, meni yərgə қaritip koymiojasən; Qünki mən Sanga iltija қildim; Rəzillər yərgə қarap қalsun; Ularning təhtisarada zuwani tutulsun; (*Sheol h7585*) 18 Yalojan ləwlər zuwandin қalsun! Ular həkkaniylarnı halioqanqə mazaq kılıp takəbburluk bilən sezlimaktə! 19 Əzüngni baxpanah kiloqanlar üçün insan balilirininq kəz aldida kərsətkən iltipatlıring, Yəni Əzüngdin körkədiqanlar üçün, saklıqan iltipat-nemətliring nəkədər moldur! 20 Sən ularnı insanlarning suyikəstliridin Əz həzurungdiki yoxurun dalda jayoja alısən; Sən ularnı til-ahənatlərdin sayiwiningdə yoxurup koyisən. 21 Pərvərdigaroja təxəkkür-mədھiyilar yollansun! Qünki U eżgərməs muhəbbitini zulmətlək bir xəhərdə ajayıb nimayən қıldı! 22 Qünki mən dəkkə-dükkidə hoduqup: — Seni, meni kezidin qıkirip koydimikin, dəp körkənidim; Halbuki, mən nalə ketürüp yelinojinimda, pəryadimoja կulaq salding. 23 Pərvərdigarnı səyünglər, i Uning barlıq məmin bəndilir! Pərvərdigar Əziga sadıkłarnı қoqdaydu, Həm təkəbburluk bilən ix kiloqıqların qılımixlirini əz bexioja həssiləp käyturidu! 24 I Pərvərdigarnı təlmürüp kütkənlər, Jigərlik bol, қəlbinq mərdanə қılınsun!

32 Dawut yazojan «Maskıl»: — Itaətsizlikliri kəqürüm қılınojan, Gunahlıri yepilojan kixi bəhtliktur! 2 Parvərdigar rəzillikliri bilən həsablaxmaydiqan, Rohıda һeqkandak hıylilik yok kixi bəhtliktur! 3 Mən [gunahımni ikrar қilmay], süküttə turuwaloqanidim, Kün boyi ahu-piojan iqidə, Səngəklirim qırıp kətti; 4 Qünki meni başkan қolung manga keqə-kündüz eqir boldi; Yazdiki կuroqakqılıktək yilikim қaojirap kətti. (Selah) 5 Əmdi gunahımni Sening aldingda etirap қıldım, Қəbihlikimni Səndin yoxuriwərməydiqan boldum; Mən: «Pərvərdigaroja asiyliklirimni etirap қılımən» — dedim, Xuning bilən Sən menin rəzil gunahımni kəqürüm kilding. (Selah) 6 Xunga Seni tapalaydiqan pəyttə, Hərbir ihsasmən Sanga dua bilən iltija қılsun! Qong topanlar ərləp, texip kətkəndə, [Sular] xu kixığa hərgiz yekinlaxmaydu. 7 Sən menin daldə jayimdursən; Sən meni zulumdin saklaysən; Ətrapımnı nijatlık nahxiliri bilən kaplaysən! (Selah) 8 — «Mən sən mengixkə tegixlik yolda seni yetəkləymən həm tərbiyləymən; Mening kəzüm üstüngdə boluxi bilən

sanga nəsihət kılımən. **9** Əkli yok bolqan at yaki exəktək bolma; Ularnı qəkləxkə tizginləydiqən yügən bolmisa, Ular hərgiz sanga yekin kəlməydu». **10** Rəzillərgə qüxüdiqən kəyəqu-həsrətlər kəptur, Birak mehîr-xəpkətlər Pərvərdigarə tayanoğan kixini qəridəydu; **11** I həkkəniylər, Pərvərdigar bilən xadlinip hursən bolungalar; Kəngli duruslar, huxallıqtın təntənə qilinglar!

33 Əy həkkəniylər, Pərvərdigar üçün təntənə qilinglar! Mədhiyiləx duruslar üçün güzəl ixtur.

2 Rawab bilən Pərvərdigarnı mədhiyiləngərlər; Ontarioja təngkəx bolup, uningoja küylərni eytingərlər. **3** Uningoja atap yengi bir munajat-nahxını eytingərlər; Məhərlik bilən qelip, awazinglarnı yukırı yangritinqərlər. **4** Qünki Pərvərdigarning səzi bərhəkçür; Uning barlıq ixliri wədilirigə sadəkətlilikdər. **5** U həkkəniyət həm adalətni yahxi kərgüqidur; Yər-zemin Pərvərdigarning məhrəbanlılığı bilən toloqandur. **6** Pərvərdigarning səzi bilən asmanılar yaritiloğan, Uning aqzidiki nəpas bilən ularning barlıq koxunlirimuyarıtilqəndur; **7** U dengizdiki sularını bir yərgə yiojip dəwiləydu; U okyanınları ambarılar iqidə saklap turidu; **8** Pütküllər yər yüzidikilər Pərvərdigardin əymənsün; Dunyadiki pütün jan igiləri Uningdin körküp, hərmətlisün; **9** Qünki Uning bir səzi bilənla ix püttürülgənidi; Uning bir əmri bilənla değənləri bərpa kılınoğanidi. **10** Pərvərdigar əllərinə pilanını tosiwetidü; U kowmlarning hiyallırını bikar kiliwetidü. **11** Pərvərdigarning nəsihəti mənggügə turidu; Kəlbidiki oylırları dəwrdin-dəwrgə ixka axurulidu. **12** «Pərvərdigar bizning Hudayimizdər» dəydioğan kowm bəhtlikdər! Yəni Əz mirasi boluxka tallıqən həlk bəhtlikdər! **13** Pərvərdigar ərxtin yərgə nəzər salıdu, U pütküllər insanlarını kərəp turidu. **14** Turaloqusidin yər yüzidikilərinə həmmisigə karaydu; **15** U ularning hərbirinə kəlbəlirini Yasoqıqidur; Ularning barlıq ixlirini dəngsəp qıkkuqıqidur. **16** Padixah bolsa koxunlirinən keplüki bilən ojalib bolalmayıdu; Palwan əzining zor küqi bilən əzini kutkuzałmaydu; **17** Tolparoğa tayinip həwp-hətərdin kutkuzulux bihüdilikdər, U zor küqi bilən həqkimni kutkuzałmaydu; **18** Mana, ularning jenini əlümdin kutkuzux üçün, Kəhətqılıktə ularnı hayat saklax üçün, Pərvərdigarning kezi Əzidin əymənidioğanlarning üstidə turidu, Əzining əzgərməs muhəbbitiğə ümid baqlıqənlərlarning üstidə turidu. **20** Bizning jenimiz Pərvərdigarə təlmüridü; Bizning yardımçıımız,

Bizning kalkınımız U bolidü. **21** Xunga Uning bilən kəlbimiz xadlinip ketidü; Qünki Uning mukəddəs namıqə tayinip ixəndük. **22** I Pərvərdigar, biz Sangila ümid baqlıqənimizdək, Sening əzgərməs muhəbbitingmu üstimizdə bolqay!

34 Dawut yazoğan küy: — (Dawut Abimələk [padixaḥning] aldida yürüx-turuxını baxkıqə kiliwalqanda, [Abimələk] uni həydiwətkən wakitta yazoğan) Mən hərkəndək wakıtlarda Pərvərdigarə təxəkkür-mədhijə käyturimən; Uni mədhiyiləx aqzimdin qüxməydu. **2** Kəlbim Pərvərdigarnı iptiharlinip mədhiyələydi, Məminlər buni anglap xadılıkta bolidü. **3** Mən bilən billə Pərvərdigarnı uluoqlangalar, Birləktə Uning namıqə mədhiyilər yangritaylı. **4** Pərvərdigarnı izdidim, U mening duayimni ijabət kıldı, Meni başkan barlıq wəhimə-korğunqlırimidin kutkuzdi. **5** [Məminlər] Uningə təlmürüp nurlandı; Yüzləri yərgə karitilmidi. **6** [Mən] pekir-biqarə [Uningə] nida kıldı, Pərvərdigar anglap, meni həmmə awariqılıklərdən kutkuzdi. **7** Pərvərdigarning Pərixtisi Uningdin əymənidioğanları koqdap ətrapıqə qedirini tikidü, Ularnı kutkuzidü. **8** Pərvərdigarning məhrəbanlığını tetip, bilgin, Uningə ixinip tayanoğan adəm nemidegən bəhtlikdər! **9** I Uning mukəddəs bəndiliri, Pərvərdigardin əyməninglər! Qünki Uningdin əymənidioğanlarning həq nərsisi kəm bolmas. **10** Küqlük arslanları ozuksız kəlip aq kalsimu, Əmma Pərvərdigarnı izdiqüqilərning həqbir yahxi nərsisi kəm bolmas. **11** Kelinglər balılırim, manga kulak selinglər; Mən silərgə Pərvərdigardin əymənixnı egitip koyay. **12** Həyatni ətiwarlaydiqən kixi kim? Kimning uzun wə yahxi künərnə kərgüsü bar? **13** Undakta tilingni yamanlıqtın tartıp yür, Ləwliring məkkarlıqtın neri bolsun; **14** Yamanlıqtın ayrılip yırak bolup, güzəl əməllərni kılıp yür; Aman-hatırjəmlikni izdəp, uni koqlap yür. **15** Pərvərdigarning kezi həkkəniylərinən üstidə turidu, Uning kulaklı ularning iltijalırıqə oquq turidu; **16** Pərvərdigarning qırayı rəzzilik kılıqıqlarıqə karxi qıçar, Ularning hərkəndək nam-hatırılırını yər yüzidin elip taxlar; **17** Həkkəniylər itlia kılıdu, Pərvərdigar anglaydu, ularnı barlıq azab-muxəkkətləridin kutkuzidü; **18** Pərvərdigar kəngli sunuqlarıqə yekindür, Rohı eziqənlərni kutkuzidü. **19** Həkkəniylər duq kəlgən awariqılıklər kəptur; Birak Pərvərdigar ularnı bularning həmmisidin kutkuzidü. **20** [U həkkəniyining] səngəklərini sak kəlduridü,

Ulardin birsimu sunup kətməydu. **21** Yamanlıqning ezi rəzzillərni əltüridü; Həkkaniylarqa nəprətlinidiojanlar gunahıta əlidü. **22** Pərwərdigar Əz küllirining janlirini bədəl teləp hərlükkə qıkırıdu; Uningoja tayanojanlardın həqkiməgə gunah bekitilməydu.

35 Dawut yazojan kuy: — I Pərwərdigar, mən bilən elixşanlar bilən elixşaysən; Manga jəng kilojanlarqa jəng kiloqaysən! **2** Kolungoja sipar wə əlkən alojin; Manga yardıməgə ornungdin turoqaysən; **3** Nəyzini suşurup, meni köqlawatşanlarning yolını toşkaysən; Mening jenimoja: «Mən sening nijatlıkingdurmən!» — degəysən! **4** Mening həyatimoja qang salmaqçı bolqanlar yərgə karitilip xərmändə bolqay; Manga kəst əyligənlər kəyniga yandurulup rəswa bolqay. **5** Ular goya xamalda uqkan samandək tozup kətkəy; Pərwərdigarning Pərixtisi ularni tarkitiwatkay! **6** Ularning yoli қarangoju wə teyilojak bolqay, Pərwərdigarning Pərixtisi ularni қooqliwatkay! **7** Qünki ular manga orunsız ora-tuzak təyyarlıdı; Jenimni səwəbsiz elixşə ular uni kolidi. **8** Əhaləkət tuydurmastın ularning bexioja qüxkəy, Əzi yoxurun kurojan toroja ezi qüxkəy, Əhaləkətka yikiloqay. **9** U qaoğda jenim Pərwərdigardin səyünidü, Uning nijatlıq-kutkuzuxidin xadlinidü! **10** Mening həmmə ustihanırim: — «I Pərwərdigar, kimmu Sanga təngdax keləlisun?» — dəydu, — «Sən ezilgən məminlərni küqlüklərning qanggilidin, Ezilgənlər həm yokşullarnı ularni bulioquqılardın tartiwelip kutkuzisən». **11** Yawuz, yalojan guwahqılar kopup, Həwirim bolmiojan gunahılar bilən üstümdin xikayət kılmakta. **12** Ular menin yahxılıkimoja yamanlıq kilipli, Meni panahsız yetim kilipli koyqanıdır! **13** Lekin mən bolsam, ular kesəl bolqanda, Bəzni yəgəp kiyiwaldım; Ələrni dəp roza tutup, əzümmi təwən kıldı; Əmdi duayim bolsa hazır baoğromoja yenip kəldi! **14** Mən bu ixlardın dost yaki kərindiximning bexioja qüxkən ixşa ohxax məyüslinip yürđum, Mən əz anisioja haza tutkandək, beximni selip yürđum. **15** Birak mən putlixip kətkinimdə, Əlar huxal boluxup kətkənidü, Bir yərgə jəm boldi; Dərwəkə jəm boluxup muxu zorawanlar manga қarxi qikixti, Birak həwirim yok idi. Əlar meni parə-parə kılıx üçün tohtimay zərbə berixti. **16** Huddi bir qixləm poxkal üstida qakqak wə talax kilojan hudasızlardək, Əlar manga qixlirini ququrlitip hiris kılıxti. **17** I Rəb, қaçanlıqə pərwa kilməysən? Jenimni ularning əhaləkitidin kutkuzoqaysən, Mening birdinbir həyatimni [muxu]

yirtküq xirlarning aqzidin tartiwaloqaysən! **18** Zor jamaət arısida mən Sanga təxəkkür eytimən; Nuroqunliojan həlk arısida Seni mədhiyiləymən. **19** Yalojan səwəb bilən manga rəkib bolqanlarnı üstümdin xadlandurmioqaysən; Məndin səwəbsiz nəprətləngənlərni əzara kez kisixturmioqaysən! **20** Ular dostanə səz kilmaydu, Zemindiki tinqlikpərvərlərgə pitnə-iqwə tokumakta. **21** Ular manga қarap eqizini yoojan eqip: «Way-way! Kütkünimizni əz kezimiz bilən kərtiwalduk!» — deyixidü. **22** I Pərwərdigar, Sən bularni kərüp qikting, süküt kilmioqaysən; I Rəb, məndin Əzüngni yiraqlaxturmioqaysən; **23** Қozoqaloqaysən, Mən üçün həküm qikirixka oyqanoqaysən, I menin Hudayim — Rəbbim! **24** Mening ixim üstidə əz həkkaniyiliking boyiqə həküm qikarəqaysən, i Pərwərdigar Hudayim; Ələrni menin [onguxsizlikimdin] xadlandurmioqaysən! **25** Ular kenglidə: «Wah! Wah! Əjəb obdan boldi!» — deyixmisun; Yaki: «Uni yutuwəttuk!» — deyixmisun. **26** Mening ziyinimden huxal bolqanlar yərgə karitilip xərmändə bolqay; Meningdin əzlirini üstün tutkuqıllarning kiyim-keqiki hijalət wə nomussuzluq bolsun! **27** Mening həkkaniyilikimdin səyüngənlər təntənə kilipli xadlansun! Əlar həmixin: «Əz қulining aman-esənligiə səyüngən Pərwərdigar uluqlansun!» — degəy. **28** Xu qaoğda menin tilim kün boyi həkkaniyiliking toqruluk səzləydi, mədhiyilərni yangritidu.

36 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Pərwərdigarning կuli Dawut yazojan kuy: — Rəzil adəmning asiyiliyi menin կəlbimda bir bəxərətni pəyda kildi: — «Uning nəziridə Hudadin kərkidiqan ix yoktur!». **2** Qünki u əz-əzinə mahtayduki, U əz-əzığ: — «Məndə gunah tepilmas, kilojinim yirginqlik ix əməstur!» — dəydu. **3** Aqzidiki səzlər қəbihlik wə hıyligərliktür; Pəzilətlik ix kılıx parasitidin u alliburun məhrumdur. **4** U ornidə yatkəndimu gunahını kəzəlyədi; U durus bolmiojan yoloja mengixni iradə kilipli; Yamanlıqtin həq nəprətlənməydi. **5** I Pərwərdigar, əzgərməs muhəbbiting ərxlərgə takixidü; Həkkət-sadiqlikinq bulutlarqa yetidi! **6** Həkkəniliqinq büyük taqlardək, Həkümliring tilsimatlıq qongkur dengizlərdəktür. I Pərwərdigar, Sən adəmlər wə hayvanınları saklıoquqidursən; **7** Sening əzgərməs muhəbbiting nəkədər kiimmətliktür, i Huda! Xunga insan balılırı қanatliring sayısında panahlinidü. **8** Ular əyündikli mol dastihandin toyuqə bəhribəmən bolidü;

Sən ularoja huzur-halawatlıringning dəryasidin iqtüüsən. **9** Qünki Səndila bardur hayatılk buluk; Nurungda bolup nurni kərimiz. **10** Ah, Əzüngni tonup, bilgənlərgə muhəbbitingni, Kengli duruslarojumu həkkaniylikinqni kərsitixni dawamlaxturojaysən. **11** Təkəbburlarning putining manga hujum kılıxioja yol koymıqaysən; Rəzillərning koli meni ornumdin koçlıwətmisun; **12** Mana, yamanlık kılquqlar yıkıldı! Əjulitiwetildi, ornidin käyat turalmaydu!

37 Dawut yazojan küy: — Yamanlık kılquqlar tüpəylidin ezungni keydurmə, Nakəslərgə həsat kılma. **2** Qünki ular ot-qəplərdək tezla üzüp taxlinidu, Yumran əsümlüklərgə ohxax tozup ketidu. **3** Pərvərdigarə tayan, tirixip yahxilik kıl, Zeminda makanlixip yaxap, Uning wapa-həkjikitini ozuk bilip huzurlan. **4** «Pərvərdigarni hursənlikim» dəp bilgin, U arzu-tiləkliringgə yətküzidu. **5** Yolungi Pərvərdigarə amanət kıl; Uningoja tayan, U qokum [tilikingni] ijabət kılıdu. **6** U həkkaniylikinqni nurdək, Adalitingni qüxtiki kuyaxtək qaknitidu. **7** Pərvərdigarning aldida tinq bolup, Uni səwrqanlık bilən küt; Həramdin ronaq tapkan adəm tüpəylidin, Yaman niyətləri ixka axidiojan kixi tüpəylidin ezungni keydürmə. **8** Aqqikinqdin yan, oqəzəptin käyt, Əzüngni keydürmə; U pəkət seni yamanlıkça elip baridu. **9** Qünki yamanlık kılquqlar zemindin üzüp taxlinidu; Pərvərdigarə təlmürüp kütkənlər bolsa, Zeminoja igidərqılık kılıdu. **10**: Kəzni yumup aqkuqila, rəzil adəm həlak bolidu; Uning makaniqa səpselip karisang, u yok bolidu. **11** Birak yawax-məminlər zeminoja miraslık kılıdu, Wə qəksiz arambəhxliktin huzurlinidu. **12** Rəzil adəm həkkaniyoqa kəst kılıdu; Uningoja qixlirini oququrlitip hiris kılıdu; **13** Lekin Rəb uningoja karap külüldi; Qünki [Rəb] uning bexioja kelidiqan künni kəridu. **14** Yawaxlar wə yoksslarnı yikıtix üçün, Yoli duruslarnı kırıp taxlax üçün, Rəzillər kılıqını qılıpidin suqurup elip, Okyasining kiriqini tartip təyyarlıdi. **15** Lekin kılıqi bolsa eż yürükiga sanjılıdu, Okyaliri sunduruwetiliđi. **16** Həkkaniylardiki «az», Kepligən yamanlarning baylıklıridin əwzəldür. **17** Qünki rəzillərning biləkləri sundurulidu; Lekin Pərvərdigar həkkaniylarnı yələydu; **18** Pərvərdigar kengli duruslarning künllərini bilidu; Ularning mirasi mənggüğə bolidu. **19** Ular eojir künllərdə yərgə karap kalmaydu; Kəhəqtılıktimu ular tok yürüdü. **20** Birak rəzillər həlak bolidu; Pərvərdigar bilən karxilaxkuqlar qimənzardiki gül-giyahdək

tozup ketidu; Ular tügəydu; Is-tütündək tarkılıp tügəydu. **21** Rəzil adəm etnə elip käyturmayıd; Əmma həkkaniy adəm mehribanlıq bilən etnə beridu; **22** Qünki [Pərvərdigar] rəhmət kılqanlar zeminoja igə bolidu, Birak uning lənitigə uqriojanlar üzüp taxlinidu; **23** Mərdanə adəmning կədəmləri Pərvərdigar təripidindur; [Rəb] uning yolidin hursən bolidu. **24** U teyilip kətsimu, yikılıp qüxməydi; Qünki Pərvərdigar uning kəlini tutup yəlep turidu. **25** Mən yax idim, hazır kərip kəldim; Lekin həkkaniylarning taxliwetilgənlərini, Yaki pərzəntlirinining nan tilənələrini əsla kərgən əməsmən; **26** U kün boyi mərd-mehriban bolup etnə beridu; Uning əwləldirimi həlkə bərikət yətküzidu. **27** Yamanlıknı taxlanglar, yahxilik kilinglar, Mənggү yaxaysılə! **28** Qünki Pərvərdigar adalətni səyidü, U Əz məmin bəndilirini taxlimaydu; Ular mənggüğə saklinidu; Lekin rəzillərning əwlədləri üzüp taxlinidu. **29** Həkkaniylar yər-jahanoja igə bolidu, Əbədil'əbədgıqə uningda makan tutup yaxaydu. **30** Həkkaniy adəmning aqzi danalıq jakarlaydu; Uning tili adil həkümərni səzləydi; **31** Қəlbidə Hudanıñ [muķəddəs] қanunu turidu; Uning կədəmləri teyilip kətməs. **32** Rəzillər həkkaniy adəmni paylap yürüdü; Ular uni eltürgündək pəytni izdəp yürüdü. **33** Lekin Pərvərdigar uni düixmənniñ qanggilioja qüxürməydi; Yaki həkümədə uni gunahka pütməydi. **34** Pərvərdigarnı təlmürüp küt, Uning yolini qing tutkın; U sening mərtiwəngni kətərüp, zeminoja igə kılıdu, Rəzillər həlak kılınoğanda, Sən buni kərisən. **35** Mən rəzil adəmning zomigərlik kiliwatqınıñ kərdüm, U huddi ayniojan barəşan yappyexil dərəhtək ronaq tapkan. **36** Birak u etüp kətti, Mana, u yok boldi; Mən uni izdisəmmu, u tepilmaydu. **37** Mukəmməl adəmga nəzər sal, Durus insanoja kara! Qünki bundak adəmning ahir keridiojini arambəhx hatırjəmlik bolidu. **38** Itaatsızlar bolsa birlikə həlak bolixidu; Ularning keləqiki üzüldü; **39** Birak həkkaniylarning nıyatlıkı Pərvərdigardindur; U eojir künllərdə ularning küllük panahıdır. **40** Pərvərdigar yardım kılıp ularını saklaydu; U ularını rəzillərdin saklap kutkuzidu; Qünki ular Uni baxpanahı kılıdu.

38 Dawut yazojan küy: — (əslimə üçün) I Pərvərdigar, oqəzipingdə tənbih bərmigəysən, Kəhəringdə meni jazalimiojaysən! **2** Qünki okliring meni zəhimləndürüp sanjidi, Қolung üstümdin kattık bastı. **3** Kəttik oqəziping tüpəylidin ətlirimdə həq

saklık yok, Gunahım tüpəylidin ustihanlırimda aram yoktur. **4** Qünki gunahlırim boyumdin taxtı; Ular ketüralmigüsüz eoir yüktek meni besiwaldi. **5** Əhməklikimdin jaraħatlirim sesip, xəlwərəp kətti. **6** Azabtin bəllirim tolimu püküllüp kətti, Kün boyi oğomgə petip yürimən! **7** Qatıraklırım otka toldı, ətlirimning sak yeri yoktur. **8** Mən tolimu həlsirap, ezip kəttim; Əlbimdiki azab-kayoq tüpəylidin hərkiraymən. **9** Rəb, barlıq arzuyum kez aldingdidur; Uh tartixlirim Səndin yoxurun əməs; **10** Yürikim jiojıldap, halimdin kəttim; Kəzlirimning nuri eqtı. **11** Yar-buradərlirimmu meni urojan waba tüpəylidin, əzlini məndin tarttı; Yekinlirimmu məndin yırak qaqtı. **12** Jenimni almaqçı boloşanlar tuzak kırıdu; Manga ziyanni kəstligənlər zəhirini qaqqmakta; Ular kün boyi hıylə-mikirlərni oylimakta. **13** Lekin mən gəs adəmdək anglimaymən, Gaqa adəmdək aqzımnı aqmaymən; **14** Bərhək, mən angliyalmayıqan gaslardək bolup қaldım; Aqzımda kılıdiojan rəddiyə-tənbih yok, **15** Qünki ümidiñni Sən Pərvərdigar oja baqlıdim; Rəb Hudayim, Sən iltijayimoja ijabət kılısan. **16** Qünki mən: — «Ular menin üstümə qıkıp mahtanmiojaj; Bolmisa, putlirim teyilip kətkəndə, ular xadlinidu» — dedim mən. **17** Qünki mən dəldəngxip, tūgixəy dəp қaldım, Azabim kez aldımdın kətməydu. **18** Qünki mən ez yamanlıkimni ikrar kılımən; Gunahım üstidə əyəqurimən. **19** Lekin düxmənlirim juxkun həm küqlütür; Kara qapləp, manga nəprətləngənlərning sani nuroqundur. **20** Wapaoja japa kılıdiojanlar bolsa, mən bilən ərəxili xidü; Qünki mən yahxılıknı kəzlep, intilimən. **21** I Pərvərdigar, məndin waz kəqmigəysən! I Hudayim, məndin yıraklaxmiojaysən! **22** I Rəb, menin nijatlıkim, Manga qapsan yardəm kılıjaysən!

39 Nəoymiqilərning bexi Yədutunoja tapxurulajan, Dawut yazojan kuy: — «Tilim gunah kilmisun dəp, Yollrimoja dikkət kılımən; Rəzillər kez aldımda bolsa, mən aqzimoja bir kəxək salımən» — degənidim. **2** Mən süküt kılıp, zuwan sürmidim, Hətta yahxilik toqrisidiki səzlərinim aqzımdın qıqarmışdım; Birək dil azabim tehimu қozojaldi. **3** Kənglüməd zərdəm əyəqur, Oylanqanseri ot bolup yandi; Andin tilim ihtiyyarsız sezləp kətti. **4** I Pərvərdigar, ez ejilimni, Künlirimning əqanlıklı ikənlilikini manga ayan kılıqın; Ajiz insan balisi ikənlilikini manga bildürgin. **5** Mana, Sən künlirimmi pəkət nəqqə oqeriqla kıldıq, Sening aldingda əmrüm yok əsəbididur. Bərhək, barlıq insanlar tik tursimu, pəkət bir tiniqla, halas. (Selah) **6**

Bərhək, hərbir insanning hayatı huddi bir kələnggidur, Ularning aldirap-saldırxırları bihudə awariqilik; Ular bayılıklarını toplaydu, lekin keyin bu bayılıklarını kimning kolioja juoqlinidiojanlığını bilməydu. **7** I Rəb, əmdi mən nemini kütimən? Mening ümidiñ sangila baqlıktır. **8** Meni barlıq asiyiliklirimdin kütkəzəjəysən, Meni əhaməkətlərning məshirisigə қaldurmiojəysən. **9** Süküt kılıp zuwan sürmidim; Qünki mana, muxu [jazani] Əzüngürgənsən. **10** Meni salojan wabayingni məndin neri kılıjəysən; Qünki əkolungning zərbisi bilən tūgixəy dəp қaldım. **11** Sən tənbihliring bilən kixini ez yamanlıki üçün tərbiyiliginədə, Sən huddi nərsilərgə küya kurti qüzxəndək, uning izzət-qururunu yok kiliwetisən; Bərhək, hərbir adəm bir tiniqla, halas. (Selah) **12** I Pərvərdigar, duayimni angliojəysən, Pəryadimoja əkulak salojsən! Kez yaxlrimoja süküt kilmiojəysən! Qünki mən pütkül ata-bowlırlımdək, Sening aldingda yaka yurtluk, musapirmən, halas! **13** Manga tikkən kezüngni məndin neri kılıjəysənki, Mən barsa kəlməs jəyəqə kətküqə, Meni bir'az bolsimu rəhəttin bəhriyən kılıjəysən.

40 Dawut yazojan kuy: — Pərvərdigar oja təlmürüp, küttüm, küttüm; U manga egilip pəryadimni anglıdi. **2** U meni əhaləkət orikidin, Xundakla patkək laydin tartıwaldi, Putlirimmi uyultax üstigə turozup, Kədəmlirimni mustəhkəm kıldı. **3** U aqzimoja yengi nahxa-munajatni, Yəni Hudayimizni mədhijiyəlxələrni saldı; Nurqun həlkə buni kerüp, korkıdu, Həm Pərvərdigar oja tayinidu. **4** Təkəbburlardın yardım izdiməydiojan, Yaloqanqılıkça ezip kətməydiojan, Bəlki Pərvərdigarnı ez tayanqisi kılıqan kixi bəhəltiklər! **5** Pərvərdigar Hudayim, Sening biz üçün kılıqan karamətliring wə oy-niyətliringni barəjanseri kəpəytip, san-sanaksız kılıqənsən, Kimmu ularını bir-birləp əsəblap Əzünggə [rəhəmət əyəqur] bolalısın! Ələrni səzlep baxtin-ahir bayan kılıy desəm, Ələrni sanap tūgitix mumkin əməs. **6** Nə kürbanlık, nə ax hədiyələr Sening tələp-arzuyung əməs, Birək Sən manga [səzgür] əkulakları ata kıldıq; Nə kəydürmə kürbanlık, nə gunah kürbanlığını tələp kilmidinq; **7** Xunga jawab bərdimki — «Mana mən kəldim!» — dedim. Oram yazma dəsturda mən toqrluluk pütülgən: — **8** «Hudayim, Sening kənglüngidiki iradəng menin hursənlilikimdir; Sening Təwrat əyəqurunung kəlbimgə pütülküktür». **9** Büyüyük jamaət arisida turup mən həkkənliyəni jakarlıdım;

Mana bularni өзүмдә кілқа elip қалојум yokтур, I Pərwərdigar, Өзüng bilisən. **10** Həkəkaniylikingni қəlbimdə yoxurup yürmidim; Wapadarlıkingni wə nijatlıkingni jakarlidim; Өzgərməs muhəbbiting wə həkikitingni büyük jamaətkə həq yoxurmastin bayan қildim. **11** I Pərwərdigar, mehribanlıklıringni məndin ayimiqəysən; Өzgərməs muhəbbiting wə həkikiting hərdaim meni sakliojayı! **12** Qünki sansız külپatlər meni oriwaldi; Kəbihliklirim meni besiwelip, kərəlməydiqən boldum; Ular beximdiki qeqimdin kep, Jasaritim tügenip kətti. **13** Meni kutkuzuxni toqra tapkaysən, i Pərwərdigar! I Pərwərdigar, tez kelip, manga yardəm kilojsən! **14** Mening həyatimoja qang salmakçı bolanlar birakla yərgə karitilip rəswa kılınsun; Mening ziyanimdin hursən bolanlar kəynigə yandurulup xərməndə boləyay. **15** Meni: «Wah! Wah!» dəp məshirə kilojanlar eəxərməndilikidin alaçzadə bolup kətsun! **16** Birak Seni izdigiqlərning həmmisi Səndə xadlinip huxal boləyay! Nijatlıkingni seygənlər həmixə: «Pərwərdigar uluoqlansun» deyixkə! **17** Mən ezilgən həm yokşul bolsammu, Birak Rəb yənilə meni yad etid; Sən menin Yardəmqim, menin azad kilojuqim; I Hudayim, keqikməy kəlgəysən!

41 Nəqmıqılerning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — Ojerib-ajizlarqa əqəmhorluk kilojan kixi nəkədər bəhtlik-hə! Eşir künlərdə Pərwərdigar uningoja panah bolidu. **2** Pərwərdigar uni կօջdap, uni aman saklaydu; U zeminda turup bəhtiyan yaxaydu; Sən uni düxmənlirining ihtiariqə qüixürməysən! **3** Orun tutup zəiplixip yatkınida, Pərwərdigar uningoja dərman bolidu; Sən uning yatkın orun-kerpilirini raslap tüzəxtürüp turisən. **4** Mən iltija kiliplə: — «I Pərwərdigar, manga mehribanlık kərsətkəysən, Jenimoja xipalik bərgəysən; Qünki mən aldingda gunah қildim» — dedim. **5** Düxmənlirim mən toopruluk: — «U қaşanmu əlüp, nami-nəslı ķurup ketər?» — dəp manga yamanlık tiləydu. **6** Birsə meni kergili kəlgən bolsa, U aldamqi səzlərni kılıdu; Ular kəynimdin kənglidə xumluq toplap, Andin sırtlarqa qikip xu ixlarnı tarkitip po atidu; **7** Manga eq bolanlarning həmmisi manga karita əzara kusurlixidu, Ular manga ziyanəxlik қəstidə bolidu. **8** Ular: «Uning bexioja jin-xəytandin bir kesəl qaplaxtı; Əmdi u orun tutup yetip kaldi; U kaytidin turalmaydu» — deyixidu. **9** Hətta sirdixim dəp ixəngən қədinas dostum, Mən

bilən həmdastıhan bolup tuzumni yegənmə manga put atti. **10** Birak Sən Pərwərdigar, manga rəhİM kilojsən; Düxmənlirimdin intikəm elixə, Meni turoquzojsən; **11** Düxminimning üstümdin oqəlibə kiliplə xadlanmiojinidin, Seni məndin səyünidu, dəp bilimən. **12** Birak manga kəlsək, durus bolqanlıqlikimdin, sən meni yələysən; Sən meni mənggü Өz həzurungda kəd kətürütküzüp turquzisən. **13** Israilning Hudasi Pərwərdigarqa əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhıyə kəyturulojayı! Amin! Amin!

42 Nəqmıqılerning bexioja tapxurulup okulsun dəp,

Korahning oojulları üçün yeziləjan «Maskıl»: — Keyik eriklardıki suoja təxna bolqandək, Jenim sanga təxnadur, i Huda. **2** Mening jerim Hudaqa, həyat Təngrigə intizardur; Ah, mən қaşanmu Hudanıng həzurida kərünükə müyəssər bolimən? **3** Mening keqə-kündüz yeginim kəz yaxlırim bolup kəlgən; Həkələr kün boyi məndin: «Hudaying kəyərdə?» — dəp soraydu. **4** Ətkən künlərni əsləp, Jenimning dərdlərini teküwatımən (Mən kəpqilik bilən ketiwetip, Hudanıng əyigə təntənə kiliplə mengip, Huxallıqtə Həmdusana okup, nahxa eytip, Heytni təbrikligən top-top koxundək, jamaət bilən billə barattim!). **5** — I jerim, Sən tenimdə nemixə bundak կայօրուսən? Nemixə iqimdə bundak məyüslinip kətting? Hudaqa ümid baqla; Qünki Uning jamalidin qıkkən nijatlıktın, Mən Uni yənilə uluoqlaymən, — Mening Hudayimni! **6** Jenim iqimdə məyüslinip kətti; Xunga mən Seni seoqinimən; Hətta musapırılıkta İordan dəryası boyidiki wadılarda, Hərmon taqlırında, Mizar teoqidimu Seni seoqinimən. **7** Sening xarkıratmiliringning awazlirioja, Qongkūr həng bilən qongkūr həng maslixip hərkiriməktə. Sening həmmə dolğunliring həm կaynam-taxkınliring meni օqrək қildi. **8** Kündüzi Pərwərdigar əzgərməs muhəbbitini [manga] buyruyu, Keqiliri Uning nahxisi, Wə həm həyatım bolan Təngrigə kilojan dua manga həmrəh bolidu. **9** Mən Қoram Texim bolan Hudaqa: — «Meni nemixə untup կalding? Mən nemixə düxmənnin zulumioja uqrəp, Həmixə azab qekip yürüwatımən?» — dəymən. **10** Səngəklirimni əzgəndək rəkiblirim meni məshirə kiliplə əyibləydi; Ular kün boyi məndin: «Hudaying kəyərdə?» — dəp soriməktə. **11** I jerim, tenimdə nemixə bundak կայօրուսən? Nemixə iqimdə bundak məyüslinip kətting? Hudaqa ümid baqla; Qünki mən Uni yənilə mədhıyıləymən, Yəni qirayimoja salamətlik, nijatlıq

ata kïloquqi Hudayimni mädhïyiläymän! U mening Hudayimdur!

43 I Pärwärdigar, mən toojruluk hæküm qïkarojaysən, Dewayimni əkîdiz bir hæk alida soriqaysən; Meni hijligər həm kəbih adəmdin kutuldurojaysən. 2 Qünki Sən panahgähim bolovan Hudadursən; Nemixka meni taxlawətkənsən? Nemixka düxmənning zulumioja uqrəp, Həmixin azab qekip yüriwatıman?» — dəymən. 3 Əz hækikiting wə nurungni əwətkin, Ular meni yetəkligəy! Meni mukəddəs teoqingoja, Makaningoja elip kəlgəy! 4 Xuning bilən mən Hudanıng kurbangahı aldioja baray, Yəni menin qəksiz huxlukum bolovan Təngrining yenioja baray; Bərhək, qiltar qelip Seni mädhïyiläymən, i Huda, menin Hudayim! 5 I jenim, sən nemixka bundak kəyəqurisən? Nemixka iqimda bundak biaram bolup ketisən? Hudaqə ümid baqlal! Qünki mən Uni yənilə mädhïyiläymən, Yəni qirayimoja salamətlik, nijatlıq ata kïloquqi Hudayimni mädhïyiläymən!

44 Nəoqmıqılerning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Koraħning oqullırı üçün yezilojan «Maskıl»: — I Huda, eż kulaklärımız bilən anglidük, Atilirimiz bizə bayan kılıp, Əz künliridə, yəni ədimki zamanlıarda Sening kılıqan zor ixliringni ukturojanıdi;

2 Sən [ata-bowlirimizning aliddə] Əz kələng bilən yat əllərni kəqliwetip, Ularning [zəminioja ata-bowlirimizni] orunlaxturdung; Yat kowmlarqa apat qüixürüp, ularnı tarkitiwətting. 3 Bərhək, bowlirimiz zeminni eż kiliqi bilən alojini yok, Əz biliki bilən ezlirini kütkuzojinimu yok; Bu bəlki Sening ong kələng, Sening biliking wə jamalingning nurining kïlojinidur; Qünki Sən ulardin hursənlik tapting. 4 Sən Əzüng menin padixaħimdursən, i Huda, Sən Yakup üçün oqılıbilər buyruqsuqidursən. 5 Sən arkılık biz rəkiblirimizni həydiwetimiz; Naming bilən əzimizgə kərxi turoqanları qəyləymiz; 6 Qünki eż okyayımoja tayanmaymən, Kiliqimmu meni kütkuzalmaydu. 7 Qünki Sən bizni rəkiblirimizdin kütkuzdung, Bizə eq bolovanları yərgə karatting. 8 Hudani kün boyi iptiharlinip mahtaymiz; Namingni əbədil'əbədginqə mädhïyiläymiz. (Selah) 9 Biraq Sən [hazır] bizni taxlaweti pənahatka kälđurdung; Koxunlirimiz bilən jənggə billə qikmaysən. 10 Sən rəkiblirimiz aliddə bizni qekindürdüng; Bizni eqmanlırgə haliojanqa talan-taraj kıldırdung. 11 Soyuxka tapxurulojan

koylardak, bizni ularoja tapxurdung, əllər arisioja bizni tarkitiwətting. 12 Sən Əz hækkingni bikaroja setiwətting, Uning kimmitidin Əzüng həq beyip kətmidin; 13 Sən bizni koxna əllərning məshirisigə kälđurojansən; Ətrapımızdikilərgə ahənat, zanglik obyekti kıldingsən. 14 Sən bizni əllər arisida səz-qeqəkkə koydungsən, Yat kowmlar bizə bax qaykixip kərəxmakta. 15 Məshirə həm kupurluk eytkuqıllarning awazi tüpəylidin, Düxmənler wə eq aloqular tüpəylidin, Kün boyi uyatım aldimdin kətməydi, Yüzümning nomusı meni qirmiwaldi. 17 Mana bularning həmmisi beximizoja qüxti; Birak biz Seni untumiduk, Yaki əhdənggə həq asiyilik kilmiduk; 18 Kəlbimiz həq yanmıcı, Sanga sadakətsizlik kilmiduk, Kədəmlirimiz yolundın həq ezip kətmidi. 19 Biraq Sən bizni qılberilər makanida əzding, Bizə elüm sayısını qaplaxturdung. 20 Əgər biz Hudayimizning namini untuşan bolsak, Yaki yat bir ilahka kol kətürəgən bolsak, 21 Huda Sən qokum buni sürüxtə kılmas idingmu, Kəlbətiki sirlarnı bilip turidioqan tursang? 22 Biraq Sən tüpəyli biz kün boyi kırılmaktımız; Boçuzlinixni kütüp turojan koylar kəbi hesablanmaktadır. 23 Oyojan, i rəb! Nemixka uhlap yatisən? Ornundin tur, bizni mənggügə taxlawətmigəysən! 24 Nemixka yüzüngni bizdin yoxurisən? Nemixka küləptirrimizgə, uqrıqan zulumlirimizə pisənt kilməysən? 25 Kariqina, jenimiz turprakta beoqırlap yürüdu; Tenimiz yərgə qaplaxtı; 26 Ornundin turup bizə yardımə boləjəysən! Əzüngning əzgarməs muhəbbiting səwəbidin, Bızlərni hərlükə qikarojaysən!

45 Nəoqmıqılerning bexioja tapxurulup, «Nilupərlər» degən ahəngda okulsun dəp, Koraħning oqullırıqə tapxurulojan, «seyümlük yar üçün» degən «Maskıl» munajat-nahxa: — Kəlbimdin güzəl ix tooprisida sezlər uroqup qıkmaqtı; Padixaħka beoqıqliqən munajitimni eytimən; Tilim goya mahir xairning kəlimidur; 2 İnsan balılırı iqidə sən əng güzəldursən; Ləwliring xapaat bilən toldurulqandur; Xunga Huda sanga mənggügə rəhmət kıldı. 31 büyük bolouqı, Kiliqingni aşkın yeningoja, Həywiting wə xanu-xəwkiting bilən! 4 Həkikət, kəmtərlik həm adalətni aloja sürüxkə atlanojiningda, Xanu-xəwkət iqidə oqılıbə bilən aloja bas! Xuning bilən ong kələng əzünggə karamət körkənqlük ixlarnı kərsitudi! 5 Sening okliring etkürdur, Ular padixaħning düxmənlirining yürükigə sanjılıdu; Pütün əllər

ayiojingoja yikitilidu. **6** Sening təhting, i Huda, əbədil'əbədlik; Padixahlılıqndiki Xahənə həsang, adalətning həsisidur. **7** Sən həkkaniyikni səyüp, rəzillikkə nəprətlinip kəlgənsən; Xunga Huda, yəni sening Hudaying, seni həmrəhiringdin üstün kılıp xadlıq meyi bilən məsih kıldı. **8** Sening kiyimliringdin murməkki, müttər wə darqın hidi kelidu; Pil qixi saraylıridiki sazəndilərning tarlıq sazları seni hursən kıldı. **9** Padixahlarning məlikiləri hərmətlik kenizəkliringning qatarididur; Hanixing Ofirdiki sap altun [zibu-zinətlərni] taşaq ong əkolunda turidu; **10** «Angliojin, i kizim, kərgin, səzlərimə kulak saloqin; Əz kəbiləng wə ata jəmatinqni untup kall! **11** Xuning bilən padixah güzəl jamalingoja məptun bolidu; U sening hojang, sən uningoja səjdə kıl». **12** Tur xəhərinining kizi [aldingga] sowoqa bilən hazır bolidu; Halayık arisidiki baylar sening xapaitingni kütidu; **13** Xahənə kızning iqki dunyasi pütünləy parlaqtur, Uning kiyimlirimə zər bilən kəxtıləngən; **14** U kəxtilik kiyimlər bilən padixahning həzurloja kəltürülidu; Kəynidin uningoja қoldax kenizəklərəmə billə yeningoja elip kelinidu; **15** Ular huxal-huram, xadlıq iqidə baxlap kelinidu; Ular birlikə padixahning ordisiqə kirixidu. **16** «Ata-bowliringning orniqə oozulliring qikidu; Sən ularni pütkül jahənoja hakim kilişən. **17** Mən sening naminəni əwləddin-əwlədəkə yad ətküzimən; Xunglaxka barlıq əkmələr seni əbədil'əbədgəqə mədhəyişəlydu».

46 Nəeqmiqilərning bexiqə tapxurulup, «Pak kızlar üçün» degən ahəngda okulsun dəp, Korahning oqulları üçün yezilojan küy: — Huda panahgahımız wə kudritimizdur; Külpətlər qüxkən haman hazır bolidiojan bir yardımçıdır. **2** Xunga yər-zemindən qüxtürülüp, taqlar gümürülüp dengiz təglirigə qüxüp kətsimu, Uning dolğunları xawğunlinip əyənəməmək, ərəfələr bilən taqlar silkinip kətsimu, Korkmaymır. (Selah) **4** Hudanıñ xəhərini — Yəni Həmmidin Aliy Bolojuqı makamlaxşan mukəddəs jayni, Hursən kılıdiqan ekinləri xahliqan bir dörya bardur. **5** Huda uning otturisididur; U yər hərgiz təwriməydu; Huda tang etix bilənla uningoja yardımək kelidu. **6** [Barlıq] əllər kaynap, padixahlıklar titrəp kətti; U awazını koyuwətkən haman, Yər erip ketidu. **7** Samawi əkmənlərning Sərdarı bolən Pərvərdigar biz bilən billə; Yəkupning Hudasi egiz körqinimizdur! (Selah) **8** Kelinglər, Pərvərdigarning kılıqanlarını körünglər! U yər yüzidə kılıqan karamət wəyrənqılıqlarını

körünglər! **9** U, jaħanning u qetiqiqə bolən uruxlarnı tohtitidu; U okyalarını sunduridu, Nəyzilərnı oxtuwetidu, Jəng hərwilirini otta kəydüriwetidu. **10** U: «Tohtax, menin Huda ikənlikimni biliq koyux! Mən pütkül əllər arısında uluoqlınimən; Mən yər yüzidə “büyük” dəp karılımən» — dəydi. **11** Samawi əkmənlərning Sərdarı bolən Pərvərdigar biz bilən billə, Yəkupning Hudasi bizning egiz körqinimizdur!

47 Nəeqmiqilərning bexiqə tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqulları üçün yezilojan küy: — Barlıq əkmələr, Hudani alkıxlangalar! Uningoja yukarı awazinglər bilən huxallık təntanisini yangritinglər! **2** Qünki Həmmidin Aliy Bolojuqı, Pərvərdigar, dəhəxətlik wə həywətliktur, Pütkül jaħanni sorioluqi büyük Padixah. **3** U bizgə həlkələrni boysundurup, Bizni əl-millətlər üstigə hakim kıldı. **4** U biz üçün mirasımız tallap, Yəni Əzi seyqən Yəkupning pəhri bolən zeminni bekitip bərdi. (Selah) **5** Huda təntənə sadası iqidə, Pərvərdigar sunay sadası iqidə yukirioja kətürüldi; **6** Hudaqə nahxa-küy eytinglər, nahxa-küy eytinglər! Padixahımız qədər nahxa-küy eytinglər, nahxa-küy eytinglər! **7** Huda pütkül jaħanning padixahıdur; Zehninglər bilən uningoja nahxa-küy eytinglər! **8** Huda əllər üstidə həküm süridu; U Əzinin pak-mukəddəslikining tahtidə olturidu. **9** Əl-yurtlarning kattılıri jəm bolup, İbrahimınning Hudasının həlkigə əkmənlər; Qünki jahandiki barlıq əl-qalcanlar Hudaqə təwədudur; U nəkədər aliydur!

48 Nəeqmiqilərning bexiqə tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqulları üçün yezilojan küy: — Uluoqdur Pərvərdigar, Hudayimizning xəhəridə, Uning mukəddəsliki turojan taçda, U zor mədhiyələrgə layiklər! **2** Egizlikidin kərkəm, Zion teoji, Pütkül jaħanning hursənlikidur; Ximaliy tərəpliri güzeldür, Büyük padixahning xəhəridur! **3** Huda korojanlırida turidu, Bu yərdə U egiz panahgah, dəp tonulidu; **4** Mana, padixahlar yioqıldı, Ular xəhərni besip etüp, jəm boldi. **5** [Xəhərni] kerüpla ular alakzadə boldi; Dəkkə-dükkigə qüxüp bədər kəqixti. **6** U yərdə ularni titrək bastı, Tolojak yegən ayaldək ular azablandı; **7** Sən Tarxixtiki kemilərni xərk xamili bilən wəyran kılıwətting. **8** Kulikimiz angliojanni, Samawi əkmənlərning Sərdarı bolən Pərvərdigarning xəhəridə, Hudayimizning xəhəridə, Biz hazır ez kezimiz bilən xundak kerdik; Huda mənggүigə uni mustəhkəm kıldı. (Selah) **9** Biz sening

mukəddəs ibadəthanang iqidə turup, i Huda, Əzgərməs muhəbbitingni seçinduk. **10** Namingoja layiktur, Jahanning qət-qətlirigiqə yətküzungə mədhiyiliring, i Huda; Sening ong əkolung həkkaniylik bilən toloqan. **11** Sening adıl həkümliringdin, Zion teoqi xadlanqayı! Yəhūda kızılıri huxal bolqayı! **12** Zion teoqını aylinip mengip, Ətrapida səyli kılıngalar; Uning munarırını sanap bekinglar; **13** Keyinkı əwladka uni bayan kılıx üçün, Sepil-istihkamlarını kengül koyup kezitinglar, Korojanlarını kəzdiñ kəqürünqlər. **14** Qünki bu Huda əbədil-əbəd bizning Hudayimizdur; U əmürwayət bizning yetəkqimiz bolidu!

49 Nəqmiqilərning bexioqa tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqqulları üçün yeziloqan kütü: — I barlıq həlkələr, kengül koyup anglangalar! Yər yüzidə turuwaṭkanlar, kulaq selinglar! **2** Məyli addiy pukra, ya esilzadılər, Ya bay, ya gadaylar bolsun, həmminglar anglangalar! **3** Aqzim danalıknı səzləydu, Dilim əkiliqə uyoğun ixlarnı oylap qıkıldı. **4** Kulikim həkmətlilik təmsilni zən koyup anglaydu, Qiltar qelip sirlik, səzni eqip berimən. **5** Eojır künlərdə, meni kiltakka qüfürməkqi bolqanlarning kəbihlikliri ətrapında bolsimu, Mən nemixkə körkidiñənmən? **6** Ular bayılıklıroqa tayinidu, Mal-mülüklerining zorlukı bilən qongqlik kılıdu; **7** İnsan mənggügə yaxap, Gər-həngni kerməsləki üçün, Həqkim eż buradərinin həyatını pul bilən kayturuwalamaydu; Wə yaki Hudaqoja uning jenini kutulduroğudək bahani berəlməydu; (Qünki uning jenining bahası intayın kimmət, Wə bu bahə boyiqə bolqanda, məngkügə kərz tapxuruxi kerəktur) **10** Həmmigə ayanki, danixmən adəmlərəmə əlidü; Həmmə adəm bilən təng, nadan wə hamakətlər billə halak bolidu, Xundakla ular mal-dunyasını əzgilərgə kəldurup ketidü. **11** Ularning kənglidiki oy-pikirlər xundakki: «Əy-imaritimiz məngkügə, Makan-turalqlırimiz dəwrdin-dəwrgiqə bolidu»; Ular eż yərliriga isimlirini nam kılıp koyidü. **12** Birak insan əzinin nam-izzitidə turiwərməydu, U halak bolqan həyanlardək ketidü. **13** Ularning muxu yoli dəl ularning nadanlıqidur; Lekin ularning kəynidin dunyaqə kəlgənlər, yənilə ularning eytən səzlirigə apirin okuydu. (Selah) **14** Ular koylardək təhtisaraqə yatkuzulidü; Ölüm ularni eż ozukı kılıdu; Ətisi səhərdə duruslar ularning üstidin həküm yürgüzipidü; Ularning güzəlliği qırıtilixkə tapxurulidü; Təhtisara bolsa ularning həywətlik makanidur! (Sheol h7585) **15** Birak Huda jenimni təhtisaraning ilkidin kutkuzidü; Qünki

U meni kobul kılıdu. (Selah) (Sheol h7585) **16** Birsi beypip ketip, ailə-jəmətining abruyi əşüp kətsimə, Korkma; **17** Qünki u əlgəndə həqnərsisini elip ketəlməydu; Uning xəhriti uning bilən billə [gərgə] qüxməydu. **18** Gərqə u əmür boyi eżini bəhtlik qaoqlıqjan bolsimu, (Bərəhək, kixilər ronak tapkinqingda, əlwəttə seni həman mahtaydu) **19** Ahiri berip, u yənilə atabowlirinən yeniqə ketidü; Ular məngkügə yoruklukni kərəlməydu. **20** İnsan izzət-abruydə bolup, lekin yorutulmisa, Halak bolidioqan hayvanlar oqxax bolidu, halas.

50 Asaf yazozan kütü: — Kadir Huda, yəni Pərvardigar eoqız eqip, Künpikixtin künpetixkinqə yər yüzidikilərgə murajət kıldı. **2** Güzəllikning jəwhiri bolqan Zion teoqidin, Huda julalidi. **3** Hudayimiz kılıdu, U hərgizmu süküt iqidə turmaydu; Uning aldida yəwətküqi ot kılıdu; Uning ətrapida zor boran-qapqun kənayndu. **4** Əz həlkini sorak kılıx üçün, U yükirdin asmanları, Yərnimə guwahlıkkə qakırıdu: — **5** «Mening memin bəndilirimni, Yəni Mən bilən kurbanlıq arklılıq əhdə tüzgüqilərni həzurumoşa qakırıp yiqinglər!» **6** Asmanlar uning həkkaniylikini elan kılıdu, Qünki Huda Əzi sorak kılıqquadır! (Selah) **7** «Anglangalar, i həlkim, Mən səz kılıy; I Israil, Mən sanga həkikətni eytip koyayki, Mənki Huda, sening Hudayingdurmən. **8** Həzir ayibliginim sening kurbanlıkliring səwəbidin, Yaki həmixə aldimda sunulidioqan kəydürmə kurbanlıkliring səwəbidin əməs; **9** Mən sening eoqilingdin həqbir əküzni, Kotanlıringdin həqbir tekini almaqçı əməsmən. **10** Qünki ormanlıklardıki barlıq həyanatlar Manga mənsuptur, Mingliqan təqdiqi mal-waranalarmu Meningkidur; **11** Taoqlardıki pütün uqar-kanatlarnı bilimən, Daladiki barlıq janiwarlar Meningkidur. **12** Kərnim aqsimu sanga eytmaymən; Qünki aləm wə uningoja toloqan həmmə nərsilər Meningkidur. **13** Əjəba, Mən əküzning gəxini yəmdimən? Tekining kənini iqəmdimən? **14** Kurbanlıq süpitidə Hudaqoja təxəkkürərni eyt; Həmmidin Aliy Bolouqçıqə kılıqan wədəngə wapa kıl. **15** Bexingoja kün qüxkəndə Manga murajət kıl; Mən seni kutuldurimən, Sən bolsang Meni uluqlıqlaysən». **16** Lekin razillərgə Huda xundak dəydu: — «Mening əmirlirimni bayan kılıxkə nemə həkking bar? Əhdəmni tilqə aloqudək sən kim iding? **17** Sən Mening təlimlirimdin yirgənding, Səzlimimni rət kıldığ əməsmə? **18** Oqrını kərsəng, sən uningdin zok alding, Zinahorlar bilən xerik boldung; **19** Aqzingdin

yaman gəp qüxməydu; Tiling yaloqanqlikni toküydu. **20** Əz kərindixingning yaman gepini kılıp olturısan, Anangning oqılıqa təhmət kılısan. **21** Sən bu ixlarnı kılıqiningda, Mən ün qıqarmıdim; Dərwəkə, sən Meni əzüngə ohxax dəp oylidinq; Lekin Mən seni əyibləp, Bu ixlarnı kəz aldingda əyni boyiqə sanga kərsitmən. **22** — I, Təngriniuntuqanlar, buni kəngül köyup anglangalar! Bolmisa, silərni parə-parə kiliwetimən; Həqkim silərni kutkuzalmaydu. **23** Bırak kurbanlıq, süpitidə rəhmət eytənənlarning hərkəyisi Manga xərəp kəltürədi; Xundak kılıp, uningoşa Əz nijatlıkimni kərsitiximə yol təyyarlıqan bolidu.

51 Nəoqmıqılərning bexioja tapxurulup okulsun dəp,

Dawut yazojan kütü. Bu [kütü] Natan pəyoqəmbər uning yenoqa kelip, uni Bat-Xeba bilən bolqan zinahorluk toopruluk əyibligəndin keyin yezilojan: — Əzgərməs muhəbbiting bilən, i Huda, manga mehîr-xəpkət kərsatkəysən! Rəhimdillikliringning keplüki bilən asiyliklirimni əqürüwətəkəysən! **2** Meni əbəhəlikimdin yiltizimoqə yuwtəkəysən, Gunahımdın meni tazilioqaysən. **3** Qünki mən asiyliklirimni tonup ikrar kıldı; Gunahım həmixə kəz aldimda turidi. **4** Sening aldingda, pəkət Sening aldingdila gunah etküzüp, Nəzirində rəzil bolqan ixni sadir kıldı; Xu wəjидин, Sən [meni əyibləp] səzlisəng, adillikinq ispatlinidu; [Meni] sorak kılıqiningda, Əzüngning paklık ispatlinidu. **5** Mana, mən tuqulqonimdila, yamanlıqta idim, Anamning ərnida pəyda bolqonimdila mən gunahṭa boldum. **6** Bərhək, Sən adəmlərning qız kəlbidin səmimiylilik tələp kılısan; Iqimdiyi yoxurun jaylirimda Sən manga danalıqni bildürisən. **7** Meni [gunahlırimdin] zofa bilən tazilioqaysən, Həm mən pak bolimən; Meni pakpakız yuqaysən, mən kardinmu ak bolimən. **8** Manga xad-huram awazlarnı anglatkəysən; Xuning bilən Sən əzgən ustihanlırim yənə xadlinidu. **9** Gunahlırimdin qirayingni yoxurup, Yamanlıklirimni əqüriwətəkəysən. **10** Məndə pak kəlb yaratkəysən, i Huda; Wujumdiki sadık rohımnı yengiliqaysən. **11** Meni həzurungdin qıkıriwətmigəysən; Meningdin Muqəddəs Rohıngni kayturuwalmiqəysən. **12** Ah, nijatlıkingdiki xadlıqını manga yengibaxtin hes kilduroqaysən; Itaatmən roh arkılıq meni yəligəysən. **13** Buning bilən mən itaətsizlərgə yolliringni əgitəy, Wə gunahkarlar yeningoşa əytidu. **14** Kan təkük gunahıdin meni kutulduroqaysən, I Huda, manga nijatlık bərgüqi Huda, Xuning bilən tilim həkkaniylikning yangritip

küyləydu. **15** I Rəbbim, ləwlirimni aqkaysən, Aɔzim mədhiyiliringni bayan kılıdu. **16** Qünki Sən kurbanlıqni hux kərməysən; Bolmisa sunar idim; Kəydürmə kurbanlıklardınmu hursənlik tapmaysən. **17** Huda kobul kılıdıcıqan kurbanlıqlar sunuk bir rohtur; Sunuk wə ezilgən kəlbni Sən kəmsitməysən, i Huda; **18** Xapaiting bilən Zionoşa mehribanlıqni kərsatkəysən; Yerusalemning sepillirini yengibaxtin bina kılqaysən! **19** U qəođda Sən həkkaniyliktin bolqan kurbanlıqlardin, kəydürmə kurbanlıqlardin, Pütünləy kəydürulgən kəydürmə kurbanlıqlardin hursənlik tapisən; U qəođda adəmlər kurbangahıngoşa buka-əktüzlərni təkdim kılıxidu.

52 Nəoqmıqılərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan «Maskıl»;

Edomluq Doəg Saul padixahning yenoqa berip: «Dawut Ahimələkning əyigə kirdi» dəp ayəqəkqılıq kılıqandın keyin yezilojan: — I noqı batur, Nemə üçün rəzillikingdin mahtinisən? Təngrining əzgərməs muhəbbiti mənggülüktür. **2** Ətkür ustira kəbi, Tiling zəhər qaqmakqi, U yaloqanqlik tokuatidu. **3** Sən yahxılıkning ornida yamanlıqni, Hək sezləxning ornida yaloqanqlikni yahxi kərisən; **4** Həman adəmni nabut kılıdıcıqan sezlərni yahxi kərisən, i aldamqi til! **5** Bərhək, Təngri ohxaxla seni mənggүę yokitidu; U seni tutuwalidu, yəni əz qediringdin tartip qıçıdu; Tiriklərning zeminidin seni yiltizingdin komurup taxlaydu. (Selah) **6** Həkkaniylar buni kərüp korkuxidu, Wə uni məshirə kılıp külüp: — **7** «Karanglar, Hudani əz yələnqisi kılımioqan adəm, Pəkət əz bayliklirining keplükigə tayanojan adəm; U aq kezəlli bilən küqləndi» — dəydu. **8** Mən bolsam Hudaning əyidə əskən baraksan zəytun dərəhtəkmən, Mən Hudaning əzgərməs muhəbbitigə mənggүę tayinimən. **9** Mən Sanga əbədil'əbəd təxəkkür eytimən; Qünki Sən bu ixlarnı kıldingsən; Məmin bəndiliring aldida namingoşa təlmürüp kütimən; Muxundak kılıx əladur.

53 Nəoqmıqılərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Mahalat ahəngida Dawut yazojan «Maskıl»:

Əhmək kixi kənglidə: «Həqbir Huda yok» — dəydu. Ular qırılxıip, Nəprətlik əbəh ixlarnı kılıxtı; Ularning iqidə mehribanlıq kılıqı yoktur. **2** Huda ərxə turup, insan balılırını kəzitip: «Bu insanlarning arısida, insapni qüixinidıqan birəsi barmidu? Hudani izdəydiqənlər barmidu? **3** Həmmə adəm yoldın qıktı, Həmmə adəm qırılxıip kətti, Mehribanlıq kılıqı

yoktur, hətta birimi. **4** Nanni yegəndək Mening həlkimni yutuwaloqan, Kəbihlik kılıoqqların bilimi yokmüdü? — dəydu. Ular Pərvərdigarqa həqbir iltija kilməydi. **5** Korkkudək həq ix bolmisi, Mana ularını əşayət zor korkunq bastı; Qünki Huda seni қorxawoja alojanlarning ustihanlarını parqılap qeqiwətti; Sən ularını hijjilikka қoydung; Qünki Huda ularını nəziridin sakit қildi. **6** Ah, Israilning nijatlıki Ziondin qıkıp kəlgən bolsa idi! Huda Əz həlkini asaritidin qikirip, azadlıkkə erixtürgən qaoğda, Yakup xadlinidu, Israil huxal bolidu!

54 Nəqmiqılerning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp, Dawut yazoqan «Maskıl» (Zif xəhiriidikilər Saul padixaħning yenioja berip: «Dawut bizning muxu yurtimizoja məktüwaloqan, sili bilməmdila?» dəp ayoqakqılık kılıoqandan keyin yeziloqan): I Huda, Əz naming bilən meni kutkuzaqşasən; Zor կudriting bilən dəwayimni sorioqşasən. **2** I Huda, duayimni anglioqşasən; Aqzimdiki səzlərgə kulak saloqşasən. **3** Qünki yat adəmlər manga hujum kılıxka ornidin turdi; Zomigərlər meninjeni miwləmək; Ular Hudani nəziriga həq ilməydi. (Selah) **4** Kara, Huda manga yardım kılıoqşidur; Rəb jenimni yeləydiqşanlar arisididur. (Selah) **5** U düxmənlirimning yamanlığını eziqə kayturidi; [I Huda], Əz həkikiting bilən ularını üzüp taxlioqşasən. **6** Mən Sanga halis kurbanlıqlar sunımən; Namingni mədhiyələymən, i Pərvərdigar; Xundak kılıx əladur. **7** Qünki U meni barlıq balaqazalardan kutkuzdı; Düxmənlirimning məəqlubiyitini ez kəzum bilən kerdüm.

55 Nəqmiqılerning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp, Dawut yazoqan «Maskıl»: — I Huda, duayimni anglioqşasən; Tilikimdin eżüngni қaqurmioqşasən, **2** Manga kulak selip, jawab bərgəysən; Mən dad-pəryad iqidə kezip, Ah-zar qekip yürimən; **3** Səwəbi düxmənnin təhditləri, rəzillərning zulumları; Ular beximoja awariqılıkları təkidi; Ular oqəzəplinip manga adawət saklaydu. **4** Iqimdə yürükim tolojinip kətti; Ölüm wəhəxətləri wujudunni қaplidi. **5** Korkunq wə titrək beximoja qüxti, Dəhəxət meni qəmküwaldi. **6** Mən: — «Kəptərdək қanitim bolsıq kaxki, Uqup berip aramgah tapar idim» — dedim. **7** — «Yirak jaylarqa keqip, Qəl-bayawanlarda makanlixar idim; (Selah) **8** Boran-qapqunlardan, Kara kuyundin keqip, panahgahqa aldirar idim!». **9** Ularnı yutuwətkəysən,

i Rəb; Tillirini bəlüwətkəysən; Qünki xəhər iqidə zorawanlık həm jedəlhorluğunu kerdüm. **10** Ular keqəkündüz sepillər üstidə oqadiyip yürməktə; Xəhər iqini қabahət wə xumluq қaplidi. **11** Həram arzu-həwəslər uning iqidə turidu, Sahtilik wə hiyləmikirlilik, koqılardın kətməydi. **12** Əgər düxmən meni məshirə kılıoqan bolsa, uningoja səwr қılattım; Bırak meni kəmsitip, əzini mahtiqan adəm manga eqmənlərdin əməs idi; Əgar xundak boloqan bolsa, uningdin eżümni қaqurattım; **13** Lekin buni kılıoqan sən ikənlikingni — Mening buradırıım, sirdixim, əziz dostum bolup qikixingni oylimaptımən! **14** Halayıka ketilip, Hudanıg eyigə ikkimiz billə mangajanıduk, Əzara xerin paranglarda boloqanıduk; **15** Muxundak [satqunlarnı] əlüm tuyuksız qəqitiwətsun! Ular təhtisaraşa tirik qüxkəy! Qünki ularning makanlırida, ularning arisida rəzilllik turmaqtə. (Sheol h7585) **16** Lekin mən bolsam, Hudaqə nida қılımın; Pərvərdigar meni kutkuzidu. **17** Ətigini, ahximi wə qüxtə, Dərdimni təküp pəryad kətürimən; U jəzmən sadayımoja kulak salıdu. **18** U manga қarxi қılınoqan jəngdin meni aman қılıdu; Gərqə kəp adəmlər meni қorxawoja alojan bolsimu. **19** Təngri — əzəldin təhtə olturup kəlgüqi! [U naləmni] anglap ularını bir tərəp қılıdu; (Selah) Qünki ularda həq eżgirixlər bolmıldı; Ular Hudadin həq korkməydi. **20** [Həlikə buradırıım] ezi bilən dost boloqanlaroja muxt kətirdi; Əz əhdisini buzup taxlidi. **21** Aqzı serik maydinmu yumxak, Bırak kəngli jəngdur uning; Uning səzləri yaqdınmu silik, əməliyəttə suçurup alojan kiliqlardur. **22** Yüküngi Pərvərdigarqa taxlap koy, U seni yeləydü; U həkkaniylarını hərgiz təwrətməydi. **23** Bırak, sən Huda axu rəzillərni һalakət həngiə qüxrürəsən; Қanhorlar wə hiyligərlər əmrinən yeriminim kərməydi; Bırak mən bolsam, sanga tayinimən.

56 Nəqmiqılerning bexioja tapxurulup, «Hilwəttiki dub dərəhliridiki pahtək» degen ahəngda okulsun dəp, Dawut yazoqan «Mihtam» kūy (Filistiyər Gat xəhiriidə uni əsirgə aloqanda yeziloqan): — I Huda, manga xəpkət kərsətkəysən, Qünki insanlarning nəpsi yoqinap meni қoqlımaqtə; Kün boyi ular mən bilən jəng kiliq meni basmaqtə; **2** Meni kəzligən rəkiblirimining nəpsi yoqinap kün boyi meni қoqlımaqtə; Manga həywə kiliq jəng kılıoqqlar intayin kəptur! **3** Mən korkkən künümədə, Mən Sanga tayinimən. **4** Mən səz-kalamini uluq dəp mədhiyələydiqan Hudaqə, Hudaqila tayinimən;

Mən korkmaymən; Nahayiti bir ət igisi meni nemə kılalısun? **5** Ular kün boyi səzlirimni burmilaydu, Ularning barlıq oyi manga ziyanıkəlik kılıxtur; **6** Ular top bolup adəmni kəstilixip, yoxurunidu; Peyimgə qüxüp, jenimni elixni kütidu. **7** [Gunah] bilən gunahını yepip kəqsa bolandu? Olaşip bilən əllərni yərgə urojaysən, i Huda! **8** Mening sərsanlıklırimni əzüng sanap kəlgən; Kəzdin akkən yaxlirimni tulumungoja toplap saklıqaysən; Bular dəptiringdə pütüklük əməsmə? **9** Xuning bilən mən Sanga nida kıləjan kündə, Düxmənlırim qekinidu; Mən xuni bildimki — Huda mən tərəptidur! **10** Hudani — Uning səzkalamini uluoqlaymən! Pərvərdigarnı — Uning səzkalamini uluoqlaymən! **11** Hudanila tayanqım kıldırm — Mən korkmaymən, nahayiti xu bir insan meni nemə kılalısun? **12** Sanga kıləjan wədlilirmə wapa kılımən, i Huda; Sanga təxəkkür kurbanlıklarını sunımən. **13** Qünki Sən jenimini ölümdin kütulduroqansən; Sən putlirimini putlixixtin saklimamsən? Xuning bilən mən Hudanıng həzurında, tiriklər turidiojan yoruklukta mangimən.

57 Nəəqmıqılərning bexioja tapxurulup, «Halak kilmiojaysən» degən ahangda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyi, (u Saul padixahtın keqip, əngkürdə yoxurunuwalojan qaođa yezilojan): — I Huda, manga xəpkət kərsatkəysən, Manga xəpkət kərsatkəysən, Qünki jenim Seni panahim kıldı. Muxu balayı'apət etüp kətküqə, ənatlıring sayısında panaħ tapıman. **2** Hudaşa, yəni Həmmidin Aliy Boloqası, Əzüm üçün həmmimini orunlaydiqan Təngrigə nida kılımən; **3** U ərxtin yardım əwətip meni kutkuzidu; Manga karap nəpsi yoqinap, meni kooqlawatkanlarnı U rəswa kılıdu; (Selah) Huda Əz mehîr-xəpkəti wə həkikitini əwətidu! **4** Jenim xirlar arisida kaldi; Mən nəpisi yalkun kəbi bolqanlar arisida yatımən! Adəm balılıri — Ularning qixliri nəyzə-oklərdur, Ularning tili — ətkür kiliqtur! **5** I Huda, ərxlərdin yüksəki uluoqlanojaysən, Xan-xəriping yər yüzini kaplıqay! **6** Ular kədəmlirimə tor kurdı; Jenim egilip kətti; Ular mening yolumqa orək koliojanidi, Lekin ezliri iqigə qüxüp kətti. **7** Iradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən mədhijə nahxilarını eytip, Bərhək Seni küyləymən! **8** Oyojan, i rohım! Nəəqmə-sazlırim, oyojan! Mən səhər kuyaxinimu oyoqitimən! **9** Mən həlk-millətlər arisida seni uluoqlaymən, i Rəb; Əllər arisida Seni küyləymən! **10** Qünki əzgərməs muhəbbiting ərxlərgə yətküdək uluojdur; Həkikiting bulutlaroja taқaxti. **11** I Huda,

ərxlərdin yüksəki uluoqlanojaysən, Xan-xəriping yər yüzini kaplıqay!

58 Nəəqmıqılərning bexioja tapxurulup, «Halak kilmiojaysən» degən ahangda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyi: — I kudrat igiliri, silər həkikətən adalətni səzləwatamsılər? I insan balılıri, adil həküm qıkırımsılər? **2** Yak, silər kənglünglərdə yamanlık təyyarlaysılər; Yər yüzidə ez əkolunglar bilən kılıdiojan zorawanlıknı əlqəwatisilər. **3** Rəzzillər anisining korsiķidila ezip ketidu; Ular tuqulupla yoldin adixip, yalojan sezləydu. **4** Ularning zəhiri yılanning zəhiridur; Ular ez külükini pütük kıləjan gas kobra yilandək, **5** Məyli yilanqılar xunqə qiraylıq sehirlisimus, U nəy awazioja kət'iy kulaq salmaydu. **6** I Huda, ularning aqzidiki qixlirini sunduruwatkəysən! Muxu yax xirlarning tongkay qixlirini qekiwatkəysən, i Pərvərdigar! **7** Ular ekip kətkən sulardək etüp kətkəy; Ular oklarnı qənləp atkanda, Okliri uqsız bolup kətkəy! **8** Əkululə yol mangojanda izi yoklip kətkəndək, Ular yokəp kətsun; Ayalning qüxüp kətkən əhamilisidək, Ular kün kermisun! **9** Kazan yantaqlarının issikini səzgüzə, (Məyli ular yumran peti, yaki ot tutaxkan bolsun) U ularmı tozutiwtetidu. **10** Həkkanıy adəm [Hudanıng] intikamını kərgəndə huxal bolidu; Əz izlirini rəzillərning kenida yuyidu. **11** Xunga adəmlər: «Dərwəkə, həkkəniyalar üçün in'am bardur; Dərwəkə yər yüzidə həküm yürgüzgüqi bir Huda bardur» — dəydu.

59 Nəəqmıqılərning bexioja tapxurulup, «Halak kilmiojaysən» degən ahangda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyi; (bu [küy] Saul padixaht Dawutning əyini kezəlxəkə paylaqçıları əwətip, uni əltürüwətməkqi bolqan qaođa yezilojan): — I Hudayim, düxmənlırimning qanggilidin kutkujojaysən; Manga karxi turoqanlardın meni egizdə aman saklıqaysən. **2** Meni yamanlık kıləqıclar qanggilidin kutkuzuwaloqaysən, Ənənə adəmlərdin meni kutkujojaysən. **3** Qünki mana, ular jenimni elix üçün paylimakta, Zorawanlar manga karxi top boluxup kəstləxməktə; Bu [kılıqını] məndə bolqan birər asiylik üçün əməs, Yaki gunahım üçün əməs, i Pərvərdigar; **4** Məndə həq səwənlik bolmısımı, ular yüksürüp manga karxi səp salidu; Mening yardımiməgə kelixkə oyojan, [Halimni] nəziringgə aloqaysən. **5** I Pərvərdigar, samawiy koxunlarning Sərdarı bolqan Huda, Israilning Hudasi, Barlıq əl-yurtlarnı sotlap-

jazalaxķa ornungdin turojaysən; Қəstləxni niyət kılıqçıqların həqkəsisidə rəhİM kilmiojaysən. (Selah) 6 Ular keşisi կaytip kelip, ojaljir ittək oqaz-ojuz kiliP, Xəhərni aylinip laoqaylap yürməktə. 7 Kara, ularning aqzidin ekıwatkan xəlgəylirini! Ləwliridin kiliqlar qikip turidi; Ular: «Kim angliyalaydu?» — dəydi. 8 Lekin Sən Pərvərdigar ularni məshirə kiliSən; Barlıq əllərni mazaķ kiliSən! 9 I mening küqüm Bolouqi! Man Sanga təlmürüp қarap yürimən; Qünki Huda mening yukiri panahgahimdur. 10 Manga eżgərməs muhəbbitini kərsətküqi Huda mening aldimda mangidu; Huda manga düxmənlərning məoplubiyitini kərsitidu. 11 Birak, [i Huda], bularnı kətl kilmay turojay; Bolmisa mening həlkim Seni untuydu. Əz küqüng bilən ularni sərsan kilojaysən, Ularning bexini eçirlaxturojaysən; I Rab, bizning kalkınımiz! 12 Ularning aqzining buzukluk tüpəylidin, Ləwlirining səzləri tüpəylidin, Ulardin qılıqiatkan қarojaxlar həm aldamqılıklar tüpəylidin, Ular eż təkəbburluk iqidə tuzakka qüxkəy! 13 Ojəziping bilən bu ixlar oja hatimə bərgəysən, Hatimə bərgəysən! Xuning bilən ular yok bolidu; Xuning bilən yər yüznininq qət-qətlirigiqə Hudanıng həkikətən Yaqupka həkümardarlık kiliđiojanlıki ayan boləqay! (Selah) 14 Dərwəkə, ular həziroiqə keşisi կaytip kelip, ojaljir ittək oqaz-ojuz kiliP, Xəhərni aylinip laoqaylap yürüdü. 15 Itlardak ular ozuk izdəp hər yərdə կatraydu; Қarnı toymioqə həwlap yürməktə; 16 Lekin mən bolsam կudritingni küləyəmən, Bərlək, sahərlərdə eżgərməs muhəbbitingni nahxa kiliP yangritimən; Qünki Sən mən üçün yukiri қorojan, Eojir künlirimdə panahgah bolup kəlgənsən. 17 I mening küqüm Bolouqi, Sanga külərni eytimən; Qünki Huda mening yukiri қorojinimdur, Manga eżgərməs muhəbbət kərsətküqi Hudayimdur.

60 Nəqmıqılerning bexioja tapxurulup, «Guwahlik nilupəri» degən aħəngda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyü: — (Dawut Aram-Naharaim wa Aram-Zobaħdi ki Suriyəliklər bilən jəng kiliğanda, [uning sərdarı boləqan] Yoab jənggə կayta berip, «Xor wadisi»da Edomdikilərdin on ikki ming əskərni kiliqlioqan qaçda yeziłqan) I Huda, Sən bizni qətəkə қakting; Bizni parə-parə kiliwətting, Sən bizdin rənjiding; Əmdi bizni yeningoja կayturojin! 2 Sən zeminni təwritip yeriwətkenidin; Əmdi uning bəsüklerini sakaytkəysən; Qünki u dəldəngxip kətti! 3 Sən Əz həlkinqə küləp-harlıqlarnı kərgüzdüng;

Sən bizgə alakzadılıkning xarabini iqtüzdüng. 4 Sən Əzüngdin əyminidiojanlar oja tuq tikləp bərgənsən; U həkikətni ayan қiliqxə kətürülidu. (Selah) 5 Əz səygənliring nijatlık tepixi üçün, Ong қolung bilən қutkuzojaysən, [Duayimni] ijabət kilojaysən. 6 Huda Əz pak-mükəddəslikdə xundak değən: — «Mən təntənə kilimən, Mən Xəkəm diyarini bəlüp berimən, Sukkot wadisini [təkşim қiliqxə] elqəymən. 7 Gilead Manga mənsuptur, Manassələmu Manga mənsuptur; Əfraim bolsa beximdiki dubulojamdur, Yəhuda Mening əmr-pərman qıkarquqimdur; 8 Moab Mening yuyunux jawurumdur; Edomoja qorukumni taxlaymən; Filistiya, Mening səwəbimdin təntənə kilinglər!» 9 Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kirəlisün? Kim Meni Edomoja elip baralisun? 10 I Huda, Sən bizni rasttinla qətkə қaktingmu? Koxunlırımız bilən billə jənggə qıkmamsən? 11 Bizni zulumlardın kutuluxqə yardəmləxkəysən, Qünki insanning yardımını bikardur! 12 Huda arkılık biz qoqum baturluk kərsitimiz; Bizgə zulum kiliqüqlərni qeyligüqi dal U Əzidur!

61 Nəqmıqılerning bexioja tapxurulup, tarlık, sazlar bilən okulsun dəp Dawut yazojan küyü: — I Huda, pəryadimni angliqaysən; Duayimoja қulak saloqaysən! 2 Yərning qət-qətliridə turup, Yürükim zəiplixip kətkəndə, Mən Sanga murajıt kilimən! — Sən meni əzümdin yukiri Қoram Taxqa yetəkləysən! 3 Qünki Sən manga panahgah, Düxminim aldida mustəhkəm munar bolup kəlgənsən. 4 Mən qediringni mənggülüq turaloqum kilimən; Қanatliring sayisidə panaħ tapımən. (Selah) 5 Qünki Sən, i Huda, kəsəmlirimi anglidir; Əzüngdin əyminidiojanlar oja təwə mirasni mangımı bərdingsən. 6 Padixaħning künlirigə kün қoxup uzartışən; Uning yilliri dəwrdindəwrgiqli bolidu. 7 U Hudanıng aldida mənggü həküm süridü; Uni aman saklaxķa muhəbbət wə həkikətni bekitip təminligəysən; 8 Xuning bilən aldingda iqtənə kəsəmlirimgə hər künü əməl kilimən; Mən namingni mənggü küləyəmən!

62 Nəqmıqılerning bexi Yədutunqa tapxurulojan, Dawut yazojan küyü: — Jenim Hudaqila қarap süküttə kütidü; Mening nijatlıkim uningdindur. 2 Pəkət Ula mening қoram texim wə mening nijatlıkim, Mening yukiri қorojinimdur; Mən unqılıq təwrinip kətməymən. 3 Silər қaçanojqə xu ajiz bir insanoja hujum kilişilər? Həmminglek қingölyip

қалојан тамни, Iрөјанглап қалојан қакани ојулатқандәк, уни ојулатмакqisilər? 4 Уни xehrət-həywitidin qüxürüwetixtin baxka, ularning həq məslihəti yoktur; Yalojanqılıklardin hursən ular; Aqzida bəht tiligini bilən, Ular iqidə lənət okuydu. (Selah) 5 I jenim, Hudaqıla қarap süküttə kütkin; Qünki mening ümidim Uningdindur. 6 Pəkət U mening koram texim həm mening nijatlıkim, Mening yukiri koroqinimdur; Mən təwrinip kətməyən. 7 Nijatlıkim həm xan-xəhrətim Hudaqıa baqlıktur; Mening küqüm bolojan koram tax, mening panahgahım Hudadidur. 8 I halayik, Uningoja hərdaim tayininglar! Uning aldida iq-baqringlarnı təkünglər; Huda bizning panahgahımızdur! (Selah) 9 Addiy bəndilər pəkət bir tinik, Esilzadılərmə bir aldam səz halas; Tarazioja selinsa ularning kılqə salmiki yok, Bir tiniktinmu yeniktur. 10 Zomığırlikkə tayanmanglar; Bulangqılıktın ham hiyal kilmanglar, Bayılıklär awusimu, bularoja kenglünglarnı қoymanglar; 11 Huda bir ketim eytənəki, Mundak deginini ikki ketim anglidimki: — «Küq-kudrat Hudaqıa mənsuptur». 12 Həm i Rəb, Sanga eżgərməs muhəbbətəmə mənsuptur; Qünki Sən hərbir kixığa ez əmiliğə yarixa käyturisən.

63 Dawut yazojan kūy (u Yəhudadiki qəl-bayawanda bolojan qaođda yezilojan): — I Huda, Sən mening ilahimdursən, Təxnalıq bilən Seni izdidim! Mən kurojak, qangkak, susiz zeminda turup, Jenim Sanga intizar, ətlirim təlmürüp intilarki — 2 Mükəddəs jayingda Sanga kəz tikip қarioqinimdək, Mən yənə zor kudritinq wə uluqlukungni kərsəm! 3 Əzgərməs muhəbbəting hayattinmu əzizdurl; Ləwlirim Seni mədhijiləydi; 4 Xu səwəbtin tirik bolsamla, Sanga təxəkkür-mədhijə okuymən, Sening namingda қollirimni ketürimən. 5 Jenim nazunematlərdin həm maylık gəxlərdin қanaətləngəndək қanaətləndi; Aqzim eqilip hux ləwlirim Sanga mədhijilərni yangritidu; 6 Ornumda yetip Seni əsliginimdə, Tün keqilərdə Seni seqinip oylinimən. 7 Qünki Sən manga yardımada bolup kəlgənsən; Sening қaniting sayisida xad-huramlıqtə nahxiłarnı yangritimən. 8 Mening jenim Sanga qing qaplrixip mangidu, Sening ong қolung meni yəliməktə. 9 Birək jenimni yokitixka izdəwatkanlar yər təktilirigə qüxüp ketidu. 10 Ularning kəni kiliq tiojda təkəlidü, Ular qılberilərgə yəm bolidu. 11 Lekin padixaḥ Hudadin xadlinidu; Uning nami bilən kəsəm қilqanlarning həmmisi rohlinip

xadlinidu; Qünki yalojan səzligüqilərning zuwani tuwaklinidu.

64 Nəoqmıqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kūy: — I Huda, ahlırimni kətürgəndə, meni anglıqaysən! Hayatimni düxmənnin wəħħilikitidin қuođiqaysən! 2 Qara niyatlərning yoxurun suyiķəstliridin, Yamanlıq əyligüqi қaoja-ķuzoqunlardın aman kılqaysən. 3 Ular tillirini kiliqtək ətkür bilidi; Mukəmməl adəmni yoxurun jaydin etix üçün, Ular okını bətligəndək zəhərlik səzini təyyarlıdi. Ular kılqə əymənmə tuyuksız ok qıkırıdu. 5 Ular batniyətə bir-birini riqəbatləndürüp, Yoxurun tuzak, kuruxni məslihətləxip, «Bizni kim kərələyti?» — deyixməktə. 6 Ular қəbihlikkə intilip: — «Biz izdinip, ətraplıq bir tədbir tezip qıkış!» — dəydu; Insanning iq-baqrı wə kəlbə dərwəkə qongkur wə [bilip bolmas] bir nərsidur! 7 Lekin Huda ularoja ok atidu; Ular tuyuksız zahimlinidu. 8 Ular eż tili bilən putlixidu; Ularnı kərgənlərning həmmisi əzini neri tartidu. 9 Həmmə adəmni körkünq basidu; Ular Hudanıng ixlirini bayan kılıdu, Bərħək, ular uning қilqanlırını oylinip sawak alidu. 10 Həkkəniyalar Pərvərdigarda huxal bolup, Uningoja tayinidu; Kengli durus adəmlər rohlinip xadlinidu.

65 Nəoqmıqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kūy-nahxa: — Zionsda, mədhijə süküt iqidə Seni kütidu, i Huda; Sanga қilqan wədə əməlgə axurulidu. 2 I, dua Angloquqi, Sening aldingoja barlıq ət igiliri kelidu. 3 Gunahlıq ixlar, asiyliklirimiz, [Kəlkün başqandək] məndin ojalip kelidu; Lekin Sən ularni yepip kəqürüm kılısən; 4 Sən tallap Əzunggə yekinlaxturojan kixi nemidegən bəhtlik! U høyiliringda makanlıxidu; Bizlər Sening makanıngning, yəni mükəddəs ibadəthanangning bərikitidin қanaət tapımız; 5 Sən həkkəniyilikni namayan қılıdiqan karamət wə dəhəxət ixlar bilən bizgə jawab, I nijatlıkimiz bolojan Huda, Pütkül yərdengizlarning qət-qətliridikilərgiqə tayançı Boluquqi! 6 Beling kudrat bilən baqlıanojan bolup, Küqüng bilən taqları bərpa қilqansən; 7 Dengizlarning erkəxligən xawķunlарını, Dolğunlarning xawķunlарını, Həmdə əllərning quķanlırını tinqitkuqisən! 8 Jahanning qət-qətliridə turuwatkanlar karamətliridin körküdu; Sən künqikixtiliklərni, künpetixtiliklərni xadlandurisən; 9 Yər yüzining [qəjemini yəp] yoklap kelip, uni suqırırsən, Uni tolimu munbətləxtürisən. Hudanıng

dərya-erikliri suoja toloqandur; Xundak kılıp sularını təyyarlap, Kixılerni axlıq bilən təminləysən. **10** Teriləqu etizlarning qənəklirini suoja կandurisən, Կırlırını taraxlaysən, Tupraknı mol yeoçinlar bilən yumxitisən; Uningda üngənlərni bərikətləysən. **11** Sən nemətliringni yilning həsulioja taj kılıp koxup berisən; Kədəmliringdin bayaxatlıq həryanoja tamidu; **12** Daladiki yaylaqlarojumu tamidu; Taqı-dawanlar xat-horamlıknı əzlirigə bəlwaoj kılıdu; **13** Kekləmlər köy padiliri bilən kiyiŋən, Jilojilar maysilaroja կaplinidu; Ular huxallıq bilən təntənə kılıdu, Bərhək, ular nahxilarını yangritixidu!

66 Nəəqmıqilərning bexioja tapxurulup, tarlık sazlar bilən okulsun dəp, kuyı-nahxa: — Pütkül jaħan, huxallıq bilən Hudaqa təntənə kilinglar! **2** Uning namining uluqlukını nahxa kılıp jakarlanglar, Uning mədhayıllirini xərəplik kilinglar! **3** Hudaqa: «Sening kılıqanlıring nəkədər körkunqluktur! Қudriting zor bolоraq, Düxmənliring aldingda zəiplixip təslim bolidu; **4** Barlık yər yüzidikilər Sanga səjda kılıp, Seni küyləp, nahxa eytixidu; Ular namingni küyləp nahxa kılıp eytidu» — dənglər! (Selah) **5** Kelinglar, Hudanıng kılıqanlırını körünqlər; İnsan balılıri aldida kılıqan karamətliri körkunqluktur. **6** U dengizni kuruklukka aylandurdi; [Əjjadıllırimız] dəryadinmۇ piyadə etti; Biz u yərdə uningdin hursən bolduk. **7** U қudriti bilən mənggү həküm süridu; Uning kezli əllərni kezitip turidu; Asiylik kılıquçilar məqərurlanmışsun! (Selah) **8** I kowmlar, Hudayimizoja təxəkkür-mədhayıya eytinglar; Uningoja bolovan mədhayı-ħəmdusanalarnı yangritinglar! **9** U jenimizni hayatıq iqiğə tikkən, Putlirimizni teyilduruxlaroja yol koymaydu. **10** Qünki Sən, i Huda, bizni siniding; Kümxni otta tawlioqandək bizni tawlidinq. **11** Sən bizni toroja qüixürdüng; Belimizgə eojir yükni yükliдин. **12** Həklərni beximizoja mindürdüng; Biz ot wə kəlkünni besip ettük; Sən ahir bizni kəngriqilikkə qikardıng. **13** Mən kəydürmə kurbanlıqlarnı elip eyünggə kiray; Sanga kılıqan կəsəmlirimgə əməl kılımən; **14** Bərhək, beximoja kün qüixkəndə ləwlirim qikarоjan, Eojizim eytkən wədilirimmi əmalgə axurimən. **15** Mən Sanga bordak mallarnı kəydürmə kurbanlıq kılıp sunimən, Koqkarlarning yeoçini hux puritip kəydürimən; Əktüz wə eeqkilərni əkilip sunimən. (Selah) **16** Hudadin əymingüqi һəmmiŋglar, kelinglar, kulaq selinglar! Uning mən üçün kılıqan karamətlirini bayan kılımən; **17** Aozim eqip uningoja pəryad kəturdüm, Uning

uluqlukını jakarlıqan mədhayıller tilimda boldi. **18** Kənglümədə gunahını kezləp yürgən bolsam, Rəb [duayimni] anglimiqan bolatti. **19** Biraq Huda anglidi; U duayimoja kulaq saldı. **20** Hudaqa təxəkkür-mədhayıya yaqdurulsun! U mening duayimni yandurmidi, Həm məndin əzgərməs muhəbbətinə elip kətmidi!

67 Nəəqmıqilərning bexioja tapxurulup, tarlık sazlar bilən qelinsun, dəp yezilojan kuyı-nahxa: — Huda bizgə mehîr-xəpkət kərsitip, bizni bərikətləp, Əz jamalining nurini üstimizgə qaqqay! (Selah) **2** Xundak kılıqanda yolung pütkül jaħanda, Kutuldurux-nijatlıking barlıq əllər arısida ayan bolidu. **3** Barlık kowmlar Seni mədhayıligəy, i Huda; Barlık kowmlar Seni mədhayıligəy! **4** Jimi kowmlar huxallıq bilən təntənə kılıp küyligəy, Qünki Sən həlk-millətlərgə adilliğ bilən həküm qikarisən, Yər yüzidiki taipilərni, Sən yetəkləysən; (Selah) **5** Barlık kowmlar Seni mədhayıligəy, i Huda; Barlık kowmlar Seni mədhayıligəy! **6** Wə yər-zemin kəklərini ündüridi; Huda, bizning Hudayımız, bizni bərikətləydi; **7** Huda bizni bərikətləydi; Xuning bilən yər yüzndikilər qətyakılaroqıq uningdin əyminixidu!

68 Nəəqmıqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoqan kuyı-nahxa: — Huda ornidin turdi, düxmənlirini tiripirən kılıwetidu! Uningoja eqmənlər Uning aliddin bədər қaqıdu! **2** Is-tütək uqrulqandak, ularni uqrurup yokitisən, Mom otta eritilgəndək, Razillər Hudanıng aldida һalak bolidu. **3** Biraq həkkəniylar huxallinidu, Ular Huda aldida rohlinip, Təntənə kılıp xadlinidu. **4** Hudaqa küylər eytinglar, Uning namini nahxa kılıp yangritinglar; Qəl-bayawanlaroja Mingüqiga bir yolni kətürüp yasanglar; Uning nami «Yah»dur; Uning aldida xadlininglar. **5** Yetimlaroja ata bolоquqi, Tul hotunlarning dəwasını sorioquqi, Əz mukəddəs makanida turoqan Hudadur. **6** Huda oqriblarnı ey-oqaklıq kılıdu; U məhbəuslarnı awatlıkkə qikarıdu; Lekin asylarnı қaçırıq yərdə kalduridu. **7** I Huda, Əz həlkıngning aldida mangojiningda, Qəl-bayawandin etüp səpər kılıqiningda, (Selah) **8** Hudanıng huzuri aldida, Yəni Israelning Hudasining huzuri aldida, Yər-jahan təwrinip, Asmanlarımı yeoçin yaqdurdı; Awu Sinay teoçimu təwrinip kətti. **9** Sən, i Huda, Əz mirasing [bolovan zemin-həlk] üstigə hasiyətlik bir yamoju yaqdurdung; Ular halsizlanqanda ularnı küqləndirdüng. **10** Sening bakğan padang u yərgə

makanlaxti; Mehribanlıking bilen məminlər üçün təyyarlık қilding, i Huda! **11** Rəb əmr қildi; Uni jakarlıqı qız-ayallar nemidegən zor bir koxundur! **12** «Padixahlar həm koxunları bədər keqixti, bədər keqixti!» — [deyixti]; Əydə olturojan qız-ayallar bolsa oljilarnı bəlxıwalıdu; **13** Silər köy bakğanda padilar arısında yatkan bolsanglarmu, Zemininglar əmdi қanatlıriqa kümük səpkən, Pəyliri parkırak altın bilən bezəlgən pahtaktak bolidu; **14** Həmmigə Kadir Huda padixahları zemində tiripirən kiliwətkəndə, Yər Zalmon teojudiki қardək akırıp kətti. **15** Baxan teoju կudrətlik bir taq, Baxan teoju egiz qokkılıri kəp bir taqdur; **16** Əy egiz qokkılık taqlar, Nemə üçün Huda Əz makani klixni halıcıjan taqka həsat bilən karaysılər? Dərwəkə, Pərvərdigar xu taqda mənggü turidu! **17** Hudanıng jeng hərwiliri tūmən-tūmən, Milyon-milyondur; Rəb ular arısında turidu; Sinay teojudiki mukəddəs jayda turidu. **18** Sən yüksəlioja kətürüldung, İnsanları tutkun kılıqıqları Əzüng əsir қılıp elip kətting; Yaḥ Huda ularning arısında turuxi üçün, Hətta asiylik kılıqanlar [arisında turuxi] üçünmu, Sən insan arısında turup iltipatlarnı kobul қilding. **19** Rəb mədhiyilənsun; Qünki U hər künü yüklimizni kətürməktə; Yəni nijatlıkimiz bolovan Təngri! (Selah) **20** Bizning Təngrimiz birdinbir nijatkar Təngridur; Rəbgə, yəni Pərvərdigarçıla, elüməgə baqlıq, ixlar təwədər. **21** Bərhək, Huda Əz düxmənlirinən bexini yaridu, Əz gunahlırida dawamlik ketiweridiojanlarning qaqlıq kallisini U qəqidü. **22** Rəb mundak dedi: «[Əz həlkimni] Baxan diyaridinmu, Dengizlarning qongkur jaylidinmu kəyturup kelimən; **23** Xundak қılıp [sən həlkim]ning puti қanoşa, Yəni düxmənliringning kənioja milinidu, Itliringning tili buningdinmu nesiwisini [yalaydu]». **24** Ular Sening mangajanliringni kərdi, i Huda; Yəni menin İləhim, menin Padixahimning mukəddəs jayıq kirip mangajanlarını kərdi; **25** Aldingda munajatqıllar, kəynində qaloquqlar mangdi, Otturisida dapçı kızlar bar idi: **26** «Jamaətlərdə Huda Rəbgə təxəkkür-mədhiyə eytinglar, — I Israil bulaklıridin qıqqanlar!» — deyixti. **27** U yərdə ularning baxlamqısı bolovan kiçik Binyamin қəbilisi mangidu; Yəhuda əmirləri, zor bir top adəmlər, Zəbulunning əmirləri, Naftalining əmirlərimi bar. **28** Sening Hudaying küqüngni buyrup bekitkən; Əzüng biz üçün kılıqiningni mustəhkəmligəysən, i Huda! **29** Yerusalemдiki mukəddəs ibadəthanang wəjidi,

Padixahlar Sanga atap hədiyələrni elip kelidu; **30** Ah, heliki komuxluktki [yirtkuq] janiwarni, Küqlüklərning topini, Taipilərdiki torpaklarnimu əyibligəysən; Andin ularning hərbiri kümük tənggilərni əkilip Sanga tiz püküxi; Uruxhumar həlkərni tiripirən kiliwətkəysən! **31** Mətiwər əlqilər Misirdin kelidu, Efiopiya bolsa Hudaqə karap kollirini tezdir kətürüdu. **32** I yər yüzidiki əl-yurtlar, Hudani nahxa bilən mədhiyilənglər; Rəbni mədhiyiləp külvlərni eytinglar! (Selah) **33** Asmanlarning üstigə Mingüqi toopruluk kūy eytinglar! Mana, U awazini anglitidu, Uning awazi küqlükət! **34** Hudani küqlük dəp bilip jakarlanglar, Uning həywisi Israil üstidə, Uning küqi bulutlarda turidu; **35** I Huda, mukəddəs jayliringdin sürlük kərünisən! Israilning birdinbir Təngrisi! Həlkəkə kūq-ķudrat bərgüqi bolsa, Udur! Hudaqə təxəkkür-mədhiyə okulsun!

69 Nəqəminqilərning bexioja tapxurulup, «Nilupərlər» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan kūy: — Meni kütkəzəqəysən, i Huda! Sular jenimdin etti; **2** Turoqudək jay yok qongkur patqaklıkka qeküp kəttim; Suning qongkur yerigə qüxüp kəttim, Kəlkün meni oşerk қildi. **3** Pəryadlırimdin halimdin kəttim; Gallirim kurup kətti; Hudayimoja təlmürüp, kəzümdin ketəy dəp kəldim; **4** Səwəbsiz manga eəq bolovanlar qaqlırimdinmu kəptur; Meni yokatmakçı bolovanlar, Kara qaplap mən bilən düxmənlividiojanlar küqlükət; Xu qaođa əzüm bulimiojan nərsini kəyturimən. **5** I Huda, menin nadanlıkim əzünggə ayan; Mening қəbihliklirim Səndin yoxurun əməstur. **6** Mening səwəbimdin, i Rəb, samawiy koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, Əzünggə umid baqlap kütkənlər yərgə karap kəlmiojat; I Israilning Hudasi, Əzüngni izdigüqilər menin səwəbimdin xərməndə bolmiojat; **7** Qünki Seni dəp mən rəswaqılıkka uqrıdim; Xərməndlilik yüzümgə qaplandı. **8** Mən əz kərindaxlirimoja yat, Anamning balılıriqa yakə yurtluq boldum. **9** Qünki meni [mukəddəs] eyünggə bolovan otluk muhəbbət quloquwaləjanidi; Sanga həkarət kılıqanlarning həkarətlirimi menin üstümgə qüxti; **10** Mən yiojlıdim, jenim roza tutti, Bumu manga əyib dəp karaldi. **11** Mən bəzni kiyimim қılıp kiysəm, Xuning bilən ularning səz-qəqiqigə kəldim. **12** Xəhər kowukında olturojanlarning tənə ge pigə kəldim, Məyhorlarning nahxisining temisi boldum. **13** Bırak mən xəpkitingni kərsətkən waktingda duayimni sanga nixanlidim,

i Pərwərdigar; I Huda, əzgərməs muhəbbitingning zorlukidin, Nijatlıq ixənqidə manga jawab bərgəysən; **14** Meni patkakılıktın kutkuzuwaloqaysən, Meni qəktürmigəysən; Manga eqmən boləşənlərin, Suning qongkūr yeridin kutulduroqaysən; **15** Kəlkün sulirioja meni qərk kıldurmioqaysən; Dengiz təglirigimu meni yutkuzmioqaysən; [Tegi] yok həngning meni həp etip aqzını yumuwelixioja yol koymioqaysən! **16** Duayimni ijabət kılqaysən, i Pərwərdigar, Qünki əzgərməs muhəbbiting yahxidur; Mol rəhīmdilliğin bilən manga yüzləngəysən; **17** Jamilingni կulungdin yoxurmioqaysən; Qünki beximoja kün qüxti; Tezdir manga jawab bərgəysən. **18** Jenimoja yekin laxkaysən, Uningoja həmjəmət-kutkuzojuqi bolqaysən; Düxmənlirim aldida meni hərlükə qıkarojaysən; **19** Өzüng menin rəswalikta həm hərmətsizlikə կalojinimni, Қandak һaқarətlənginimni bilişən; Rəqiblirimning həmmisi Өzünggə ayandur. **20** Һaқarət կəlbimni parə kıldı; Mən kəyqoja qəmüp kəttim; Azojnə həsdaxlılıqka təlmürgən bolsamı, yok boldi; Təsəlli bərgüqilərnimiz izdidi, lekin birsinim uqrıtalımidim. **21** Bərhək, ular ozukumoja et styi, Ussuzlukumoja sirkini bərdi. **22** Ularning dastihini ezlirigə kiltak, Ularning halawiti կapkan bolqay. **23** Kezli torlixip kərməydiojan bolup kətkəy; Bəlputlurini titrəkkə saloqaysən; **24** Kəhriŋgni ularning üstigə qüxürgəysən, Өləzipingning otları ularoja tutaxkay; **25** Ularning məkani harabə bolqay, Qedirliri qəldərəp կaloj; **26** Qünki ular Sən uroqanqa tehimu ziyankəxlilik kilmakta; Sən zəhimləndürənlərning azabioja gəp bilən azab қoxmakta. **27** Ularning gunahiqə gunah қoxkaysən, Həkəkəniylikning nesiwişigə ularni erixtürmigəysən. **28** Ular həyatlıq dəptiridin eqrürüləgə; Həkəkəniylarning katarioja pütülmigə. **29** Biraq mən bolsam bir eziqlən dərdmən; Nijatlıq, i Huda, meni yüksərija kətürüp kutkuzoqay; **30** Mən munajat okup Hudanıg namini mədhəyiyləymən; Təxəkkürlər bilən uni uluqlaymən; **31** Bu bolsa Pərwərdigarnı hursən kılıx üçün, Өküz təkədim kılıqandinə əwzeldür; Münggüz-tuyakları sak torpaq bərgəndinmu artuktur. **32** Yawax məminlər buni kəriüp huxal bolidu; Hudanı izdigənlər — Қəlblinglər yengilinidu. **33** Qünki Pərwərdigar yoksullarning iltijasını angelaydu, Өzigə təwə əsir կilinoqlanları u kəmsitməydi; **34** Asman-zemin Uni mədhəyiylisun! Dengiz-okeynalar həm ularda yürgüqi barlıq janiwarlar Uni mədhəyiyligə! **35** Qünki Huda

Zionni kutkuzidu; Yəhədaning xəhərlirini käyta bina kılıdu; Ular axu yərdə olturaklıxip, igilik tikləydu. **36** Uning կullirining nəsilliri uningçə miras bolidu, Uning namini səygənlər u yərlərdə makanlıxidu.

70 Nəəqmışılərning bexioja tapxurulup, «əslitix üçün» okulsun dəp, Dawut yazojan küy:

— Pərwərdigar, meni kutkuzuxka aldirioqaysən! Pərwərdigar, tez kelip manga yardım kılqaysən! **2** Mening jenimni izdəwatçanlar yərgə karitilip rəswa kılınsun; Mening ziyanimdin hursən boləşənlər kəynigə yandurulup xərməndə bolqay. **3** Meni: — «Wah! Wah!» dəp məshirə kılqanlar ez xərməndilikdən kəynigə yanqay! **4** Birək Seni izdigiçılərning həmmisi Səndə xadlinip huxal bolqay! Nijatlıqning seygənlər həmixə: «Huda uluqlansun» deyixkay. **5** Birək mən eziłgənmən, həm yokşulmən; Yenimoja tezdir kəl, i Huda! Sən menin yardımım, menin azad kılqoqim; I Pərwərdigar, keqikməy kəlgəysən!

71 Səndin, Pərwərdigardin panah tapımən;

Meni hərgiz yərgə karatmioqaysən. **2** Өz həkəkəniylikində meni kutulduroqaysən; Manga կulak saloqaysən, Meni kutkuzoqaysən! **3** Manga eżüm daim panahlinidiojan turaloju կoram tax bolqaysən; Sən meni kutkuzuxka buyruq qüxürgəysən; Qünki Sən egiz texim, korojinimdursən. **4** Hudayim, meni rəzillərning կolidin, Həkəkəniyətsiz, rəhimsiz adəmdin azad kılqaysən; **5** Qünki Sən menin ümidiimdursən, i Rəb Pərwərdigar, Yaxlıkimdin tartipla menin tayanımdursən; **6** Balyatkudiki wakıttin baxlap mən Sanga tayinip kəldim, Өzüng meni anamning kərnidin qıkaroquisən; Mədhəyiəmnin temisi bolsa hərdaim Sən toopruluktur. **7** Mən nuroqunlarça oqayıry yakı karamət sanaldım; Qünki Sən menin mustəhəkəm panahgahıimdursən. **8** Aqzım kün boyi mədhəyiyliring həm xan-xəripingə tolidu; **9** Əmdi kəriqinimda meni taxlimioqaysən; Maqdurum kətkinidə, məndin waz kəqmigəysən. **10** Qünki düxmənlirim manga կarxi səzlixdı; Jenimni elixka kezławatçanlar kəstlixip: — **11** «Huda uningdin waz kəqtı; Uni կoçlap tutuwelinglar, Qünki kutuldurudiojanlar yoktur» — deyixidu. **12** I Huda, məndin yıraklıxmiqaysən; I Hudayim, manga yardımına tez kəlgəysən! **13** Jenimoja kükəndə boləşənlər xərməndə bolup yokşitilisun; Ziyanimoja intilgənlər rəswalik, həm xərməndiqilik bilən կaplansun; **14** Biraq mən bolsam, izqıl ümidi tə bolimən, Seni tehimu mədhəyiyləymən. **15**

Həkkəniyliking, nijatlıking aqzimda kün boyi bayan kılınıdu; Bular san-sanaksızdur, bilginimdin kəp artıktur. **16** Mən Rəb Pərvərdigarning büyük ixlirini jakarliojan haldə kelimən; Sening həkkəniylikingni yad etip jakarlaymən — Pəkət Seningkinilə! **17** I Huda, Sən yaxlıkimdən tartıp manga eğitip kəlgənsən; Büğünə kədər Sening kılıojan karamət ixliringni jakarlap keliwatiqmən. **18** Əmdi hazır mən kərip, ak qaqlıq bolojinimda, i Huda, Mən bu dəwrgə [küqlük] bilikingni [jakarliojuqə], Kelər əwlədninq həmmisigə қudritingni ayan kılıoquqə, [Meni taxliwətmigəysən!] **19** I uluq karamət ixlarnı kılıojan Huda, Həkkəniyliking pələkkə takaxti; Sanga kimmu ohxax bolalısın! **20** Sən manga kəp həm eçir külpətlərni kərsətkənikənsən, Meni kaytidin yengilaysən, yər təgliridin կayturup elip qıkışın; **21** Sən məning izzat-hərmitimni tehimu yüksiri kılıp, Hər tərəptin manga təsəlli berisən. **22** Mən Seni rawab qelip mədhiyiləymən, Sening həkikitingni mədhiyiləymən, i Hudayım; Qiltar qelip Seni kiyiləymən, i Sən, Israilning Muqəddisi! **23** Sanga küylər eytkinimda, ləwlirim təntənə kılıdu, Əzüng hərlükə qıkarlojan jenimmu xundak rohlinip eytidü; **24** Tilim kün boyi həkkəniyliking toqırısida səzləydi; Qünki manga yamanlıq kılmaqçı bolojanlar yərgə karatılıp rəswa kılınıdu.

72 Sulayman üçün: — I Huda, padixahka həkümliringni tapxuroqaysən; Padixahning oqılıqıa Əz həkkəniylikingni bərgəysən. **2** Xundak bolojanda u Əz həlkinq üqün həkkəniylik bilən, Sanga təwə ezilgən məminlər üçün adillik bilən həküm qıkıridu; **3** Taqlar həlkətinq-amanlıq elip kelidi, Edirliklarmu həkkəniylik bilən xundak kılıdu. **4** Padixah həlk arisidiki ezilgənlərgə adil həkümlərni qıkıridu; U namratlarning balilirini kutkuzidu, Zalimlarnı bitqit kılıdu. **5** Xundak bolojanda kün wə ay yok bolup kətmisila, Əwlədtin-əwlədəkə həlk Səndin əymindu. **6** U bolsa goya yengidin orojan otlağka yaqışan yamoqurdək, Yər suqırıdigojan həleyeqinlərdək qüxicidu. **7** Uning künləridə həkkəniyilar ronaq tapidi; Ay yok boloquqə tinq-amanlıq texip turidu. **8** U dengizdin-dengizlarojiqə, [Əfrət] dəryasidin yər yüzining qətlirigiqə həküm süridu. **9** Qəlbabayawanda yaxawatkanlar uning aldida bax koyidu; Uning düxmənlili topilarını yalaydu. **10** Tarixixning wə arallarning padixahlıri uningoja hədiyələr təkdim kılıdu, Xeba wə Sebaning padixahlırimu sowoqatlar sunidu. **11** Dərwəkə, barlık padixahlar uning aldida

səjdə kılıdu; Pütkül əllər uning hizmitidə bolidu; **12** Qünki u pəryad kətürgən yoksullarnı, Panaşsız eziłgənlərni kutulduridu; **13** U yoksul-ajızlarqa iqini aqritidu, Yoksullarning jenini kutkuzidu; **14** Ularning jenini zulum-zomigərliktin hərlükə qıkiridu, Ularning kəni uning nəziridə kimmiətlidir. **15** [Padixah] yaxisun! Xebaning altunliridin uningoja sunuludu; Uning üçün dua tohtawsız kılınıdu; Uningoja kün boyi bəht tilinidu; **16** Yər yüzidiki hosul mol bolidu, Hətta taq qoqqıliridimu xundak bolidu. [Mioq-mioq] qüvkən mewilər Liwandiki ormanlardək təwrinidu; Xəhərdikilər bolsa daladiki ot-yexillikətə güllinidu; **17** Uning nami mənggügə eqməydi, Uning nami kuyax yokaloquqə turidu; Adəmlər uning bilən əzlirigə bəht tiləydi, Barlık əllər uni bəhtlik dəp atixidu. **18** Israilning Hudası, Pərvərdigar Hudaqə təxəkkür-mədhəjiyə boloqay! Karamət ixlarnı Yaratkuqı yalojuz Udur! **19** Uning xərəplik namioja mənggügə təxəkkür-mədhəjiyə okulsun! Uning xan-xəhrəti pütkül dunyani kaplıoqay! Amin! Wə amin! **20** Yəssənəng ooğlu Dawutning duaları xuning bilən tamam boldı.

73 Asaf yazojan kūy: — Dərwəkə Huda Israiloja,

Kəlbi sap bolojanlarqa mehribandur; **2** Lekin əzüm bolsam, putlixip yikilip qüxüvkə tasla kaldım; Ayoqlırim teyilip kətkili kıl kaldi; **3** Qünki rəzillərning ronaq tapşanlığını kərüp, Həkawurlarqa həsat kıldım; **4** Qünki ular əlümidə azablar tartmaydu, Əksiqə teni məzmut wə saqlam turidu. **5** Ular insanoja has japanı kerməydi, Yaki həklərdək balayı'apatkə uqrımaydu. **6** Xunga məərurluk marjandək ularqa esilidu, Zorluk-zomigərlilik tondək ularqa qaplıxidu. **7** Ular səmrip kətkənlikidin kezliyi tompiyip qıkıti; Ularning kəlbidiki hiyalətlər həddidin exip ketidu. **8** Baxkılarnı məshirə kılıp zəhərlik səzləydi; Həlini üstün kılıp diwinip, dok kılıdu. **9** Ular aqzını pələkkə koyidu, Ularning tilları yər yüzini kezip yürüdü. **10** Xunga [Hudanıng] həlkı muxularoja mayıl bolup, Ularning degənlərini su iqlikəndək ahirioiqə iqiş: — **11** «Təngri kəndək bilələyyti?», «Həmmidin Aliy Boloquqıda bilim barmu?» — dəydi. **12** Mana bular rəzzillərdur; Ular bu dunyada rahət-paraojətni kəridü, Bayliklarnı toplaydu. **13** «Ah, həkikətən bikardin-bikar kənglümni paklanduruptimən, Gunahsız turup kolumni artukqə yuyup kəptimən; **14** Bikaroja kün boyi japa qekiptimən; Xundimu hər səhərdə [wijdanning] əyibigə uqrəp kəldim!». **15** Bırak mən: — «Bundak [desəm], Bu dəwrdiki pərzəntliringgə

asiylik kilojan bolmamdimən?» — dedim. **16** Ularnı kallamdin ətküzəy desəm, Kəzümgə xundak eojir kəründi. **17** Təngrining mukəddəs jaylirioja kirgüqə xundak oylidim; Kirgəndila [yamanlarning] akiwitini qüxəndim. **18** Dərwəkə Sən ularnı teyiloqak yərlərgə orunlaxturisən, Ularnı yıkitip parə-parə kılıwetisən. **19** Ular kəzni yumup aqkuqıla xunqə parakəndə bolidu, Daňxətlər ularnı besip yokitidu! **20** Sən i Rəb, qüxtin oyqanoqandək oyqinip, Ornungdin turup ularning siyakını kəzgə ilmaysən. **21** Yürəklirim kaynap, Iqlirim sanjilqoqandək bolojan qaçda, **22** Əzümni həqnemə bilməydiojan bir hamakət, Aldingda bir haywan ikənlilikmi bilip yəttim. **23** Həlbuki, mən həmixinə Sən bilən billə; Sən meni ong əkolundin tutup yəlidinq; **24** Əz nəsihəting bilən meni yetəkləysən, Xan-xəripgnı namayan kılqandın keyin, Ahirida Sən meni əzüngə kobul kılısən. **25** Ərxtə Səndin baxka menin kimim bar? Yər yüzidə bolsa Səndin baxka heqkimgə intizar əməsmən. **26** Ətlirim həm kəlbim zəiplixidu, Lekin Huda kəlbimdiki koram tax həm mənggülük nesiwəmdur! **27** Qünki mana, Səndin yırak turoqanlar əhalək bolidu; Wapasızlıq kilojan paňıxa ayaldək Səndin waz kəqənlərning hərbirini yokitisən. **28** Birak mən üçün, Hudaqa yekinlixix əwzəldur! Uning barlık kilojan ixlirini jakarlax üçün, Rəb Pərvərdigarnı tayanqım kıldım.

74 Asaf yazojan «Maskıl»: — I Huda, Sən nemixə mənggüga bizni taxliwətting? Nemixə qəzəpingni tüütün qıraqoqandək Əz yaylıkingdiki қoyliringoja qıkırışən? **2** Əzüng rənə tələp azad kilojan jamaitingni, Yəni Əz mirasing boluxka kədimdə ularoja həmjəmet bolup kütkuzoqan kəbilini, Əzüng makan kilojan Zion teojinini yadingoja kəltürgəysən! **3** Kədəmliringni muxu mənggülük harablıklärəja қaratkaysən, Düxmənlər mukəddəs jayingda gumran kilojan barlık nərsilərgə [karıqoysən]; **4** Rəqibliring jamaətgahıning otturisida hər-pər kılıdu; Mejizatlar saklanojan orunoja ular eż tuqılırını tiki. **5** Hərbiri əzlirini kərsitixip, palta oynitip orman keşküqidək, **6** Ular hazır [mukəddəs jayingdiki] nəkixlərni ala қoymay, palta-bolqılar bilən qekiwatti; **7** Ular mukəddəs jayingoja ot қoysi; Əz namingdiki makanni buloqap, yər bilən təng kiliwətti. **8** Ular kənglidə: «Biz bularning həmmisini yokitaylı» dəp, Təngrining zemindiki jamaətgahlırinin hərbirini kəydürübətti. **9** Bizə əslətmə bolojan mejizatlarnı həq kərəlməyim; Pəyojəmbərlərmə kəlməskə kətti; Arimizdimu bu

ixlarning қaqañoqıqə bolidiojanlığını bilidiojan birsi yoktur. **10** Қaqañoqıqə, i Huda, rəkibing Seni məshirə kılıdu? Düxmən namingni mənggügə həkərətləmdü? **11** Sən əkolungni, yəni ong əkolungni nemixə tariwalisən? Əkolungni қoynungdin elip, ularni yokatkaysən! **12** Birak, Huda kədimdən padixahımlı bolup kəlgən, Yər yüzining otturisida kütkuzuxları elip baroquqi Udur. **13** Sən dengiz süyini küqüng bilən beldung, Sulardiki ajdiħalarning baxlırını yarding. **14** Dengizdiki leviyatanning baxlırını qekip, Uning gəxini ozuk kılıp qəldiki yawayılarqa belüp bərding. **15** Yərni yerip bulaklarnı, eriklarnı akkuzdung, Sən tohitmay ekıwatkan dəryalarını kürutuwətting. **16** Kün Sening, tünmu Seningkidur; Ay bilən kuyaxni orunlaxturdung. **17** Yər yüzining qebralirini bəlgilidinq; Yaz bilən kixni — Sən xəkillandürdüng. **18** Xuni esingdə tutkaysən, i Pərvərdigar: — Bir düxmən Seni məshirə kıldı, Hamakət bir həlk namingni həkərətlidi. **19** Pahtikingni yirtküq həyvanlarqa tutup bərmigəysən; Ezilgən məminliringning həyatını mənggü untumiqəysən. **20** Əz əhdənggə karıqoysən, Qünki zemindiki karangoju bulung-puqkaklar zorluq-zumbuluqning turaloquluları bilən toldı. **21** Ezilgūqılerni nomus bilən yandurmioqəysən; Ezilgənlər, yokşullar namingni mədhiyilikəy. **22** Ornungdin turoqin, i Huda, Əz dəwayingni sorioqəysən; Hamakət kixining Əzüngni kün boyı məshirə kiliwatkinini esingdə tutkaysən. **23** Düxmənliringning quqanlırını untumiqəysən; Sanga karxi kozqaloqlanlarning dawranglıri tohitmay kətürülməktə.

75 Nəqmiqılerning bexioja «Halak kilmioqəysən» degən ahəngda okulsun dəp tapxuruləqan, Asafning kūy-nahxisi: — Sanga təxəkkür eytimiz, i Huda, təxəkkür eytimiz! Qünki naming bizə yekindur; Buni, kilojan karamətliring ispatlap jakarlaydu. **2** [Mənki Pərvərdigar]: — «Mən bekitkən wəkitni ihtiyyarimoja aloqinimda, Adalət bilən sorak kilişən; **3** Yər həm yərning üstidə turuwaṭkanlar təwrinip tursimu, Uning türvüklərini turoquzojuqi Əzümdurmən» — dedi. (Selah) **4** Mahtanqanlarqa: — «Mahtanmanglar», Həm rəzillərgə «Münggüzüngni kətürmə» — dedim; **5** «Münggüzüngni yukiri kətürmə; Boynungni kəttik kılıp qədidiyip səzlimə!» **6** Qünki kətürülük xərkətin yaki əqrəbtin əməs, Yaki jənubtinmu kalməydu; **7** Qünki Huda sotqidur; U birsini kətüridi, birsini qüxüridi. **8** Qünki Pərvərdigarning əkolida bir kədəh turidi; Uningdiki xarab kəpüklixiwatidu;

U əbjəx xarab bilən toldı; Huda uningdin təkidi; Dərvəkə yər yüzidiki barlıq rəzillər uning duqını koymay iqiwtidü; **9** Mən bolsam, mənggүə guwahlıq berimən: — Yakupning Hudasişa küylərni eytimən. **10** «Mən rəzillərning münggüzlirining həmmisini kesip taxlaymən; Bırak həkkəniylarning münggüzləri kətürülidü!».

76 Nəoqmiqilərning bexioja, tarlıq sazlarda qelinsun dəp tapxurulojan, Asafning kūy-nahxisi: — Yəhudada Huda tonulqandur; Uning nami Israilda uluqdur. **2** Uning panahiy jayı Salemda, Zion teoqida Uning makanı bar. **3** U yərdə U otluk oklarnı, Kalkan, kiliq həm jəng körallırını qekip taxlıdi. (Selah) **4** Əzüng ow-olja taqliridin nəkədər xəraplik, nəkədər əlasən! **5** Baturlar bulandı; Ular uzun uykuşa kətti; Palwanlarning heqkəysisi ez kolini kətürəlmidi. **6** Sening əyiblixing bilən, i Yakupning Hudasi, Jəng hərwisi həm atlar elüktək uhlitildi. **7** Səndin, Səndin körkux kerəktür; Ołəzəplənginində kim aldingda turalisun? **8** Yər yüzidiki barlıq yawax meminlərni kütkuzux üçün, Sən Huda sorak kılıxka ornungdin turojan waktingda, Asmandın həkümni qıkırıp anglatkuzdung; Yər bolsa wəhimigə qüxüp, süküt kıldı. (Selah) **10** Qünki insanlarning kəhri Sanga xəhrət kəltürüdu; Ularning kəlojan kəhri Sanga bəlwaqə bolidu. **11** Pərvərdigar Hudayinglarqa kəsəm kılıp, əməl kilinglar; Uning ətrapidiki yurttikilər körkuxi kerək bolquqıqa hədiyələr sunsun; **12** U əmirlərningmu rohını sunduridu; U yər yüzidiki padixahlarqa dəhəxəltiktür.

77 Nəoqmiqilərning bexi Yədutunoja tapxurulojan, Asaf yazojan kūy: — Awazim Hudaqa kətürüldi, mən pəryad kılımən; Awazim Hudaqa kətürüldi, U manga կulaқ salidu. **2** Beximoja kün qükəndə, mən Rəbni izdiddim; Keqiqə kolumni [duoqa] kətürüp, box koymidim; Jenim təsəllini halimay rət kıldı. **3** Mən Hudani əsləp seqindim, ah-zar kıldım; Seçinip oylinip, rohım parakəndə boldi. (Selah) **4** Sən mening kəzümni yumdurmiding; Qongkur ojəxlik ilkide bolqanlıqimdin səzliyəlməyettim. **5** Mən: «Kona zamandiki künərnı, Kədimki yillarnı hiyal kılımən; **6** Keqilərdə eytən nahxamni əsləymən; Kənglümdə qongkur hiyal sürimən» — [dedim]; Rohim intilip izdimaktə idi; **7** — «Rəb mənggүə taxliwetəndü? U əytidin iltipat kərsətməndü? **8** Uning eżgərməsə muhəbbiti əmdi mənggүə tügəp kəttimə? Uning

wədisi əwladtin-əwladlıq qə inawətsiz bolamdu? **9** Təngri mehîr-xəpkítini kərsitixni üntudimu? U oqəzəplinip Əz rəhîmdilliñini tohtitiwəttim?». (Selah) **10** Andin mən mundak dedim: — «Bundak desəm bolmaydu, bu [etikadimning] ajizlikı əməsmə! Həmmidin Aliy Bolouquning ong kolining yillirini, Yəni Yahning kılqanlırını — yad etimən; Kədimdin buyankı karamatliringni əsləymən. **12** Sening barlıq ixligənliring üstidə seçinip oylinimən; Sening kılqanlıring üstidə istikamət kılımən; **13** I Huda, yolung bolsa pak-mukəddəsliktidur; Hudadək uluoq bir ilah barmidur? **14** Məjizilər Yaratkuqi İləhdursən; Əl-millətlər ara Sən küqüngni namayan kılding. **15** Əz biliking bilən Əz həlkinqni, Yəni Yakup wə Yüstpinq pərzəntlirini hərlükə qılqarqansən; (Selah) **16** Sular Seni kərdi, i Huda, sular Seni kərdi; Titrək ularni bastı, Dengiz təgliri patiparaq boldi. **17** Qara bulutlar sularni təkəwətti; Asmanlar zor sadasını anglatdı; Bərhək, Sening okliring tərəptərəpkə etildi. **18** Güldürmamangning awazi qara kuyunda idi, Qaqlıqlar jahanni yoruttı; Yər yüzü alakzada bolup təwrəndi. **19** Sening yolung okyan-dengizlarda, Kədəmliring qongkur sulardidur, Ayaq izliringni tapkılı bolmaydu. **20** Sən koy padisini bəkəndək, Musa wə Əharunnering koli bilən Əz həlkinqni yetəklidiq».

78 Asaf yazojan «Maskıl»: — I Mening həlkim, təlimimni anglangalar, Aqzimdiki səzlərgə կulak selinglar. **2** Mən aqzimni bir təmsil bilən aqimən, Kədimki tepixmaklarnı elan kılımən. **3** Biz bularni anglojan, bilgən, Ata-bowlirrimiz ularni bizgə eytip bərgən. **4** Biz bularni ularning əwladlıridin yoxurmaymız, Kelidiojan dəwrgə Pərvərdigarning mədhiyilirini, Uning küq-kudritini, Uning kəlojan karamət ixlirini bayan kılımız. **5** Qünki U Yakupta bir agah-guwaḥni bekitkən, Israilda bir կanunni ornatkan; U ata-bowlirrimizə bularni ez pərzəntlirigə egitixni buyruqan; **6** Xundak kılıp kelər dəwr, Yəni tuoqulidiojan balılların bularni bilsun, Ularmı ornidin turup ez balılırioja bularni egətsun; **7** Pərzəntliri ümidiyi Hudaqa baqlısın, Təngrining kılqanlırını untumisun, Bəlkı Uning əmrlirigə kirsun; **8** Ular ata-bowlirlioja ohximisun dəp, Yəni jahil həm asiy bir dəwr, Əz kəlbini durus kılımiojan, Rohi Təngrigə wapalıktə turmiojan bir dəwrgə ohximisun dəp, U xundak [buyruqəndur]. **9** Mana əfraimning əwladlıri, Kərallanojan okyaqılar bolsimu, Jəng künidə səptin

yandi. **10** Ular Hudaning əhdisini tutmidi, Bəlki Uning Təwrat-kanununda mengixni rət kıldı. **11** Ular Uning kiloqanlarını, Əzlirigə kərsətkən karamətlərini untudi. **12** U Misirning zeminida, Zoanning dalasında, Ularning ata-bowlirining kəz aldida məjizilərni kərsətkənidi; **13** U dengizni bəlüwetip, Ularnı otturisidin etküzgən; Sularını dəwə-dəwə kılıp tikildi. **14** U kündüzdə bulut bilən, Keqidə ot nuri bilən ularnı yetəklidi. **15** Qəl-bayawanda taxlarnı yeriwətti, Qongkur surlardin uroqup qıkkandək iqimlikni mol kıldı; **16** U hada taxtin əstəng-ekinlərni həsil kıldı, Suni dəryalardək akkuzdu. **17** Bırak ular yənə Uning aldida gunah kiliwərdi, Qeldə Həmmidin Aliy Bolouqioja asiylik kıldı. **18** Ular kənglidə Təngrini sinidi, Nəpsini kənduruxka yeməklikni tələp kıldı. **19** Ular Hudani haqarətləp: — «Təngri qəl-dəxtə dastıhan salalamdu? **20** Mana U қoram taxni uruwidi, Sular uroqup, Ekinlər bulaklaşdır texip qıktı; Əmdi U bizgə nanmu berələmdü? Əz həlkini gəx bilən təminliyələmdü?» — deyixti. **21** Xuning bilən Pərvərdigar anglap, oqəzəpləndi; Yəkupka ot tutaxtı, Israiloja aqqikı kətürüldi; **22** Qünki ular Hudaqoja ixənmidi, Uning nijatlıqoja ular tayanmıldı, **23** U ərxtin bulutlarnı buyrup, Asman dərvazılını aqşanıdi; **24** U ular üstigə «manna»ni yaqdurup, Ular oja ərxtiki axlıknı bərgənidi; **25** Xuning bilən insanlar küq igilirininə nənimə yegənid; U ular oja ənənəqə ozuknı əwətkənidi. **26** Əmdi U asmando xərk xamili qıkırıp, Küqi bilən jənub xamilinimə elip kəldi; **27** U gəxni qang-tozandək ular üstigə qüxürdü, Dengizlər sahilidiki kumlardək uqar-kanatlarnı yaqdurdı. **28** U bularnı ularning bargahınınotturisoja, Qedirlirinətərapioja qüxürdü. **29** Ular boluxıqə yəp toyuxtı, Qünki ularning nəpsi tartkınını [Huda] ular oja kəltürgənidi. **30** Lekin ular nəpsi tartkınının tehi zerikməyla, Gəxni eqizilridə tehi qaynawatkınidila, **31** Hudanıqəzi ular oja karita əqəzalıdı; U uların əng kamətliliklərini kiriwətti, Israillning sərhil yaxlırını yərgə uruwətti. **32** Mana, xundak bolsimu, Ular yənilə dawamlıq gunah kiliwərdi, Uning məjizilirigə tehiqilə ixənmidi; **33** Xunga U ularning künlərini bihüdilikdə, Yillirini dəkkə-dükkilik iqidə tütətküzdi. **34** U uları əltürgili turoqanda, Andin ular Uni izdidi; Ular yolidin yenip, intilip Təngriنى izdidi; **35** Ular Hudanıqəzi ularning uyultexi ikənlərini, Həmmidin Aliy Bolouqı Təngrininə ularning həmjəmət-kutkuzquqisi ikənlərini esigə kəltürdü. **36** Bırak ular aqzı bilən Uning oja huxamət kıldı, Tili bilən Uning oja yalojan

səz kıldı; **37** Qünki ularning kəngli Uningoja sadık bolmadi, Ular Uning əhdisini qısqa tutmadi. **38** Bırak U yənilə rəhəmidil idi; Kəbihilikini kəqürüp, ularnı yokatmadı; U əyata-əyata Əz oqəzipidin yandi, U kəhrini əqəzalıqini bilən həmməni təkmidi. **39** U ularning pəkət ət igiliri, Kətsə əyatiq kəlməs bir nəpəs ikənlilikini yad ətti. **40** Ular qəl-dəxtə xunqə kəp ketim Uning aqqikini kəltürdü. Xunqə kəp ketim bayawanda kəngligə azar bardı! **41** Bərhək, ular əyatiqin yoldın qətnəp Təngriini sinidi, Israildiki Muğəddəs Bolouqinə yürükini zədə kıldı. **42** Ular Uning əolini [əslimidi]; Ularnı zomigərning qanggilidin hərlükə kutkuzoqan künini, Kəndak kılıp Misirdə karamətlərni yaritip, Zoa dalasında məjizilərni kərsətkinini esidin qıqardı. **44** U [Misirliklarning] dəryalırını, ekinlərini ənoşa aylandurup, Ularnı iqləməs kılıp koydu; **45** Ularning arisioja nəxtərlək qiwinlərini top-topi bilən əwətti, Həlak əylər paçılarnı mangdurdı; **46** Ularning ziraətlərini kepinək kurtlirioja tutup berip, Məhsulatlırını qekətkilərgə bərdi; **47** Üzüm tallırını məldür bilən urdurup, Ənjürlərini kırıw bilən üxxütiwətti. **48** U kalılırını məldürgə sokturup, Mallırını qakşmak otlırıda [keydürüwətti]. **49** U ular oja qəzipinən dəhəxətlikini — Kəhrini, aqqikini həm eojir küləpətlərni, Balayı'apət elip kelidiojan bir türküm parixtilərni qüxürdü. **50** U Əz oqəzipi üçün bir yolni tüzələp koydu; Ularning jenini əlümən ayımay, Bəlki həyatını wabaqoja tapxurdı; **51** U Misirdə barlıq tunji tuqulojan balılları, Həmning qedirliririda ularning qururi bolovan tunji oqul balıllarını kiriwətti. **52** U padığidak Əz həlkini Misirdin səpərgə atləndurup, Qəl-bayawandin uları koy padışidak baxlap mangdi; **53** Ularnı aman-esən yetəkligəqkə, Ular körkənqətin haliy bolup mangdi; Düxmənlərini bolsa, dengiz yutup kətti. **54** U uları Əz mukəddəs zemininə qebrasioja, Ong koli igiliyalovan bu taqlıqka elip kəldi. **55** U əllərni ularning alddidin koçlıwetip, Zemin üstigə tana tartkuzup əlqəp, ular oja təkşim kıldı; Israıl kəbililərini ularning qedirlirioja olturaklıxturdu. **56** Bırak ular Hudani, Həmmidin Aliy Bolouqını sinap aqqikləndirdi, Uning tapxurojan guwah-agahlırını tutmadi; **57** Bəlki ata-bowliridək yoldın teyip asiylik kıldı, Hain okyadək keyip kətti. **58** Ular egizlikdə kurojan ibadətgahları bilən Uning oqəzipini əqəzalıdı, Oyma butlırı bilən Uning yürükini ertidi. **59** Huda uları anglap oqəzəpləndi, Israildin intayın yirgəndi. **60** U Xilohdiki makanını, Yəni U insan arısında turojan

qedirni taxlap kətti, **61** Əzining կուրետ bəlgisini bulap ketixkə, Xan-xəripini ixçəaliyətqılerning қolioja bərdi; **62** Əz həlkini kiliqka tapxurdi, Əzining mirası bolovanlardın intayin oğzəpləndi. **63** Ot ularning yigitlirini yalmidi, Kızlıri toy nahxilirida mahtalmayıtti. **64** Ularning kahınlırı kiliq astida yikıldı, Lekin tul hotunları haza tutmadi. **65** Andin Rəb birsi uyğudan oyoqandək oyoqandı, Xarabtin jasaratləngən palwandək towlidi. **66** U rəkiblirini urup qekindürüp, Ularnı tūgiməs rəswaşa qaldurdu. **67** Yüsüpnинг qedirini xallap, rət kıldı; Əfraim қəbilisini tallimiidi; **68** Bəlkı Yəhuda қəbilisini, Yahxi kərgən Zion teqəni tallidi. **69** [Xu yerdə] mukəddəs jayını taq qoqkiliridək, Yər-zeminni əbədiy ornatkandək məzmut bina kıldı; **70** U Əz kuli Dawutni tallap, Uni köy qotanlıridın qakiriwaldı; **71** Kozilirini emitidiojan saqlıqlarını əgixip bekixtin ayrip, Uni Əz həlkəi Yakupni, mirası bolovan Israilni bekixkə qıkardı. **72** Dawut ularnı қəlbidiki durusluq bilən bakçı, Kolininə əpqilliki bilən ularnı yetəklidi.

79 Asaf yazojan kuy: — I Huda, əllər Əz mirasingoja besüp kirdi; Ular Sening mukəddəs ibadəthanangni buloqıldı; Yerusalemni dəwə-dəwə harabilərgə aylandurdu. **2** Ular kulliringning jəsətlirini asmandiki uqar-kanatlaroja yəm kılıp, Məmin bəndiliringning ətlirini daladiki һaywanatlaroja taxlap bərdi. **3** Ular həlkıngning kanlırını Yerusalem ətrapıda sudək akkuzdi, Jəsətlirini kəmgili birər adəmmu kəldurmidi. **4** Қoxnilirimiz alidda rəswaşa qalduk, Ətrapımızdikilərgə məshirə wə mazak obyekti bolduk. **5** Қaşqanojıqə, i Pərvərdigar? Sən mənggүę oğzəplinəmsən? Sening yüriking ot bolup ərtiniwerəndu? **6** Қəhringni Seni tonumiojan əllər üstigə, Namingni bilmigən padixaħlıklar üstigə təkkəysən! **7** Qünki ular Yakupni yalmap, Uning makanını harabiliikkə aylanduruwətti. **8** Atabowlirimizning қəbiħliklirini bizgə hesablimiojaysən; Rəhimdillilikliring bizning yenimizoja qapsan kəlgəy! Qünki biz intayin pəs əħwaloja qüxürüldük. **9** Əz namingning xəħriti üçün bizgə yardəm kılqaysən, i nijatlıkimizning Hudasi, Naming üçün bizni kutkuzojaysən, gunahlırimizni kafarət kılıp kəqürgəysən; **10** Əllər nemixkə: «Ularning Hudasi kəyərdə?» dəp mazak kılıxidu? Kulliring təkkən қan kərzining hesabi əllər arısida, kəz aldımızda kılınsın. **11** Əsirlərning ah-zarliri aldingoja kəlgəy; Bilikingning uluolułkj bilən, elümgə buyrułoŋanlarıni

saklıojoysən. **12** I Rəb, yat қoxnilirimizning Sanga kılıoŋan zor һaқaritini yattə həssə қoxup əzlirigə, Yəni ularning iqi-baoqrioja kəyturojaysən; **13** Xundak kılıp, Sening həlkinq — Əzung bakkən қoyliring bolovan bizlər, Sanga mənggүę təxəkkürər eytimiz, əwladtın əwlədlikiqə Sening mədhəyiilirinqi ayan kılımımız.

80 «Nilupərlər» degən ahəngda; bir guwahlıq; Asaf yazojan kuy: — Қulak saloqaysən, i Israeilning padıqisi, Yüsüpnı қoy padisidək bekip yetəkligüq; I kerublar otturisida Olturoquq, Nurlanojaysən! **2** Əfraim, Binyamin, Manassəh'lerning alidda kudritingni қozojiqaysən, Bizlərnı kutkuzojili kəlgəysən! **3** I Huda, bizni Əz yeningoja kəyturojaysən! Jamalingning nurini qaqqaysən, xunda biz kutkuzulımız! **4** I Pərvərdigar, samawiy қoxunlarning Sərdarı bolovan Huda, Həlkıngning dualirioja bolovan oğziping қaşqanojıqə yalkunlap turidu? **5** Sən kəz yaxlırını ularoja ozuk ornida kılding, Kəz yaxlırını қaşa-qaqılap ularoja iqtüzdung. **6** Bizni қoxnilirimizə talaxka kəydung; Düxmənlirimiz bizni məshirə kılıxidu. **7** I samawiy қoxunlarning Sərdarı bolovan Huda, Bizni Əz yeningoja kəyturojaysən! Jamalingning nurini qaqqaysən, xunda biz kutkuzulımız! **8** Sən Misirdin bir tüp üzüm kəqitini elip kəlding; Yat əllərni həydiwetip, ornioja uni tikting. **9** Uning alidda yərni kəng aqting; U qongkur yiltiz tartip, pütün zeminoja yeyildi. **10** Uning sayısı taqlarnı kaplıdı; Əjolları kudratlık kədir dərəħlıridək əsti; **11** U xahlirini dengizojıqə, Piləklirini [əfrat] dəryası boyliriojıqə uzarttı. **12** Sən nemixkə uning қaxalırını buzup, Mewisini etüp ketiwatkanlarning üzüp elixioja yol koydung? **13** Mana ormanlıktiki yawa tonggužlar uni yeriwatidu, Daladiki һaywanatlar uningdin ozuklinidu. **14** I samawiy қoxunlarning Sərdarı bolovan Huda, Səndin etünimizki, Yenimizoja kəytkəysən! Ərxtin һalimizoja nəzər saloqaysən, Kelip bu üzüm telidin həwər alojaysən! **15** Yəni ong қolung tikkən bu yiltizdin, Əzung üçün məzmut yetixtürən bu oqlungdin həwər alojaysən! **16** Mana u otta kəydiürüldi, Kesiwetildi; Yüzündiki tənbihiy қarixingni kərüp ular һalak bolmakta; **17** Қolungni ong қolungdiki adəmgə, Yəni Əzung üçün məzmut yetixtürən İnsan oqlıqə қondurojaysən; **18** Xundak kılıqanda biz Səndin hərgiz qekinməymiz; Bizni yengiliojaysən, xunda biz namingni qakirip Sanga iltija kılımımız. **19** I Pərvərdigar, samawiy қoxunlarning Sərdarı bolovan Huda, Bizni

Өз yeningoja käyturojaysən! Jamalingning nurini qaqqaysən, xunda biz kutkuzulımız!

81 Nəoqmıqılerning bexioja tapxurulup «Gittif»ta qelinsun dəp, Asaf yazojan kuy: — Küq-kuwwitimiz boローン Hudaqə kuy eytip yangritinglar, Yaқupning Hudasiqa xadlinip təntənə kilinglar! 2 Nahxini yangritip, dapni elip, Yekimlik qiltar həm rawabni qelinglar! 3 Yengi ayda, bəlgiləngən wakitta, Bayram-heyt künimizdə naqra-sunay qelinglar! 4 Qünki bu Israil üçün bekitilgən bəlgilimə, Yakupning Hudasining bir pərmanidur. 5 U Misir zeminida yürüx kılıqanlırida, (Xu yerdə biz qüxənməydiqan bir tilni anglap yürəttük) U buni Yüsüpə guwah kılıp bərdi; 6 — «Uning mürisini yüktni sakıt kıldım, Uning koli sewət kətürüxtin azad boldi; 7 Kistakqılıqta nida kılding, Mən seni azad kıldım; Güldürmama qikkən məhpip jaydin sanga jawab bərdim; «Məribah» suliri boyida seni sinidim». (Selah) 8 — «Tingxa, həlkim, Mən seni guwahlar bilən agahlandurmən; I Israil, Manga kulaq salsang idi! 9 Arangda yat ilah bolmisun, Yat əldiki ilahka bax əgmigin! 10 Seni Misirdin elip qikkən Pərvərdigar Hudayingdurman; Aqzıngni yoqan aq, Mən uni toldurımən. 11 — Birak həlkim sadayımoja kulaq salımı, Israilning Manga baqloqusı yok idi; 12 Xunga Mən ularnı eż tərsalikioja koyuwəttim; Ular eż məslihətləri bilən mengiwerətti. 13 — Ah, Mening həlkim Manga kulaq salsa idi! Israil Mening yollırımda yürsə idi! 14 Ularning düxmənlirini tezla egildürər idim, Kolumni rəkiblirigə burap, ularnı basar idim. 15 Pərvərdigar oja nəprətləngüqilər Uning aldida zəiplixip boysunar idi; Ularning xu ahiriti mənggүügə bolatti; 16 Sanga ax-buqdayning əng esilini yegüzər idim, Bərhək, koram taxtin həsəl akķuzup seni kandurər idim».

82 Asaf yazojan kuy: — Huda Өz ilahiy məjlisidə turup riyasətqılık kılıdu, U ilahlar arısida həküm qıkırıdu; 2 — Kəqanlıqə silər nahək həküm qıkırıslər, Kəqanlıqə rəzillərgə yüz-hatır kılısilər? (Selah) 3 Gadaylor wə yetim-yesirlarning dəwasını soranglar, Ezilgənlər həm hajətmənlərgə adalətni kərsitinglar; 4 Miskinlər həm namratlarnı kutkuzunglar, Ularnı rəzzilərning qanggilidin azad kilinglar! 5 Ular bularnı bilməy wə qüxənməy zulmətə kezip yürməktə, Xunga yərning ullırı təwrənməktə. 6 Mən eyttim: — «Silər ilahlarsılar, Həmminglelər Həmmidin Aliy Bolöquqining oqulları silər; 7 Xundak bolsimu silər insanoja ohxax

elisilər, Hərkəndək əmir-bəgkə ohxaxla yikilisilər». 8 — Turojin, i Huda, yər-yüzini sorak kılıjaysən! Qünki Sən barlıq əllərgə waris bolöquqisən!

83 Asafning kuy-nahxisi: — I Huda, ün qıqarmay turuwalma, Jim turuwalma, süküt kılıp turuwalma, i Təngrim! 2 Qünki mana, Sening düxmənliring dawrang kılmakta, Sanga əqmənlər bax kətürməktə. 3 Ular kəwlük bilən Sening həlkinqə suyikəst kılıdu, Sening himayə kılıp kədirligənliring bilən karxilikxni məslihətlidixi. 4 Ular: — «Yürüngələr, ularnı millət qataridin yok kılayı! Israilning nami ikkinqi tiləqə elinmisun!» — demakta. 5 Ular həmənpəs, həmdil məslihətləxti; Ular Sanga karxi ittipak tüzdi. 6 Mana, Edom wə Ismaillarning qedirlirli, Moab həm Həgriliyər; 7 Gabal, Ammon, wə Amalək; Filistiyə həmdə Tur ahaliliri, 8 Asuriyəmu ularoja koxuldi; Ular Lut oqullirioja yar-yelək bolup kəlgən. (Selah) 9 Sən Kixon dəryasında Midiyaniylarоja, Siseroja wə Yabinoja kəndək təkəbil turojan bolsang, Ular ojumu xundak kılıjaysən; 10 Bular Ən-Dor yezisidə kırilojanidi, Yər üçün tizək-oqutka aylanojanidi. 11 Ularning əmirilirini Orəb wə Zəəbkə, Ularning dəhəylirini Zəbah həm Zalmunnaqə ohxax kılıjaysən; 12 Qünki ular: «Hudanıq qımən-yaylaklarını əzimizgə mülük kiliwalayı!» — dəp eytkən. 13 I Hudayim, ularnı domilinidiojan kəməqəktək, Xamalda uqurulojan saman kəbi soruwətkəysən. 14 Ot ormanlıkka tutaxkanoja ohxax, Yalkun taqlarnı kəydürgəngə ohxax, 15 Sən yənə ularnı borining bilən kooqlijaysən, Kara kuyuning bilən wəhimigə saloqaysən; 16 Ularning Sening namingni izdixi üçün, Ularning yüzlərini xərm-haya bilən qəmdürgəysən, i Pərvərdigar! 17 Ular nomustın əbədiy xərməndə bolsun, Jahanoja rəswa bolup yokitilsun. 18 Ular bilsunki, Naming Pərvərdigar boローン Sənla pütkül jahandiki Əng Aliy Bolöquqidursən.

84 Nəoqmıqılerning bexioja tapxurulup, «Gittif»ta qelinsun dəp, Korahning oqulları üçün yezilən kuy: — Makənliring nəkədər əzizdər, Samawi koxunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar! 2 Jenim Pərvərdigarning høyilirioja təxna bolup, Seojinip hətta halidin ketidü, Dilim wə ətlirim hayat Təngrigə təlmürüp nida kılıdu; 3 Mana, hətta mubarək kuqkaqmu bir makanni tapkan, Kərlıqaqmu əziga həm bala tuoqidiojan uwa yasaydiojan jayni tapkan, — Yəni Sening kurbangəhliringdin, I samawi koxunlarning

Sərdarı bolqan Pərvərdigar, — Mening Padixahım, menin Hudayim! 4 Sening eýüngdə turuwatqanlar bəhtliktur! Ular üzlüksiz Seni mədhiyiləydu. (Selah) 5 Küq-küdrəti Səndin bolqan kixi bəhtliktur — Kəlbidə ketürülmə yollar bolqanlar; 6 Yioja wadisidin etkəndə, Ular uni bulaklıkka aylandur; Bərəkə, küz yamoqlarlı uni bərikətlərgə toldurdu. 7 Ular küqigə-küq ulap mengiweridu; Hərbiri Zionoja yetip kelip, Hudanıng huzurında hazır bolidu. 8 I samawiy қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar, duayimni anglioqaysən; I Yakupning Hudasi, қulak saloqaysən! (Selah) 9 Kara, i қalqınımız bolqan Huda, Əzung məsih қılıqiningning yüzigə iltipat bilən қariojin! 10 Qünki Sening һoylilirində etkən bir kün Baxka yərda etkən ming kündin əladur; Rəzillərning qedirliridə yaxiqandın kərə, Hudayimning eýining bosuoqisida turoqinim yahxidur. 11 Pərvərdigar Huda қuyax wə қalqandur, Pərvərdigar xapaət wə xan-xəhrət bəhx etidu; Durus mangajanlardın U hərkəndək iltipatni həq ayimaydu; 12 Samawiy қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar, Bəhtliktur Sanga tayanojan insan!

85 Nəeqmiqilərning bexiəja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqulları üçün yeziloqan kūy:
— Sən Əz zeminingə iltipat kərsitip, Yakupni sürgünlüktni kayturoqaniding, i Pərvərdigar. 2 Həlkinqning қəbihlikini kəqürüm kili, Barlik gunahlırını yapqaniding. (Selah) 3 Sən pütün kəhringni iqinggə kayturuwelip, Ojəzipingning əxəddiylikidin yanqanidingsən. 4 Əmdi bizni Əz yeningə kayturoqaysən, i nijatlıkımız bolqan Huda! Bizgə bolqan aqqikingə häy bərgəysən! 5 Sən bizgə əbədiy oqəzəplinəmsən? Əwladtin-əwladkiqə oqəzipingni sozamsən? 6 Həlkinq Əzungdin xadlinixi üçün, Bizni qayıtidin yengilimamsən? 7 Bizgə eżgərməs muhəbbitingni kərsatkəysən, i Pərvərdigar, Bizgə nijatlıkingni ata kılqaysən! 8 Təngri Pərvərdigarning nemilərni dəydişənlilikə qulak salay; Qünki U Əz həlkigə, Əz məmin bəndilirigə aman-hatırjəmlilikni səzləydu; Ular yənə һamakətlikkə kaytmisun! 9 Zeminimizda xan-xəhrətning turuxi üçün, Dərhəkikət, Uningdin əymindioqanlarqa Uning nijatlıki yekindur; 10 Əzgərməs muhəbbət wə həkikət əzara kəruxtı; Həkkaniyat wə aman-hatırjəmlilik bir-birini səyüxti; 11 Həkikət yərdin ünüp qıkmakta, Həkkaniyat ərlərəndin қaraydu. 12 Pərvərdigar bərikət beridu, Zeminimiz

hosulini beridu; 13 Həkkaniyat Uning aldida mangidu, Uning kədəmlirigə yol hazırlaydu!

86 Dawutning duası: Қulikingni mən tərəpkə tutkın, i Pərvərdigar, manga jawab bərgəysən; Qünki mən ezilgən wə hajətməndurmən. 2 Jenimni saklıqaysən, Qünki mən Sanga məmindurmən; I Sən Hudayim, Sanga tayanojan қulungni kutkuqozaysən; 3 Manga mehîr-xəpkət kərsatkəysən, i Rəb, Qünki mən kün boyi Sanga nida kılımən. 4 Қulungning jenini xad kiloqin, Qünki jenim Sanga təlmürüp қaraydu; 5 Qünki Sən Rəb, mehriban, kəqürümqan Sən! Əzənggə iltija қılıqlarının həmmisiga zor mehîr-muhəbbət kərsatküqidursən! 6 Mening duayimoja қulak saloqin, i Pərvərdigar, Yelinixlirimning sadasını anglioqaysən; 7 Beximoja kün qüzxəndə, Mən Sanga iltija kılımən, Qünki Sən manga jawab berisən. 8 İlahılar arısında Sening təngdixing yoktur, i Rəb; Қılıqan ixliringningmu təngdixi yoktur. 9 Sən yaratkan barlıq əllər kelip sening aldingdə səjdə kılıdu, i Rəb, Namingni uluqlaydu. 10 Qünki Sən nahayiti büyüsən, Məjizilərni Yaratkuqidursən; Sən Hudadursən, yaloqz Sənla. 11 Əz yoluñni manga egətəkəysən, i Pərvərdigar, Wə Sening həkikitingdə yüriman; Namingə qərmat-əyminixtə boluxum tıqün, kəlbimni pütün қılıqaysən. 12 Ya Rəbbim Huda, pütün kəlbim bilən Seni mədhiyiləymən, əbədil-əbəd namingni uluqplaymən. 13 Qünki manga bolqan mehîr-muhəbbiting zordur, Sən təhtisaraning təgliridin jenimni kutkuzisən; (Sheol h7585) 14 I Huda, təkəbburlar manga karxi kətürüldi, Əxəddiylərning jamaiti jenimni izdiməktə, Ular Seni nəzirigə alməydu! 15 Əmma Sən, Rəb, rəhimdil wə xəpkətlik İlahən, Asanlıqqa aqqıqlanmaysən, Mehîr-muhəbbət həm həkikət-sadıkliking texip turidu. 16 Mən tərəpkə burulup, xəpkət kərsatkəysən; Əz қulungə kücküngni bərgəysən, Dedikingning oqlunu kutkuqozaysən! 17 Manga eqmənlərning uni kerüp hijil boluxi üçün, Iltipatingni kərsitidiojan bir alamətni manga kərsatkın; Qünki Sən Pərvərdigar, manga yardım kıldıq, Manga təsəlli berip kəlgənsən.

87 Korahning oqulları üçün yeziloqan kūy-nahxa:
— Uning uli bolsa mükəddəs taqlardidur. 2 Pərvərdigar Zionning dərwazilirini səyidü, Yakupning barlıq makan-jayliridinmu əwzel kəridü; 3 Sening xəripingə uluq ixlar eytilməkta, i Hudanıng xəhiri! (Selah) 4 «Meni tonup bilgənlər arısında Rəhəb bilən Babilni tiləqə alıman; Mana Filistiyə, Tur bilən Efiopiya;

Mana bu adəm xu yerdə tuqulajan» — dəymən. **5** Bərəkət, Zion toopruluk xundak eytilidü: — «Bu adəm, palanqi-pokunqi uningda tuqulajan, Həmmidin Aliy Bolouqining Əzi uni mustəhkəmləydi». **6** Həlk-kowmlarnı hatiriliginidə Pərvərdigar: — «Bu kixi bu yerdə tuqulajan» — dəp alahidə hatırıq yezip köyidü. (Selah) **7** Nahxiqilar, ussulqilar xuni təng eytidü: — «Mening barlıq bulak-mənbəlim seningdidur!»

88 Koraħning oqulliri üçün yezilojan küy-nahxa: —

Nəoqmıqılerning bexioja tapxurulup, «Mahalat-leanot» ahəngida okulsun dəp, Əzralik Heman yazojan «Maskil»: — I Pərvərdigar, nijatlıkim bolajan Huda, Keqə-kündüz Sanga nalə kılıp kəldim. **2** Duayim Sening aldingoja kirip ijabət bolsun; Nidayimoja қulak saloqaysən; **3** Qünki dərdlərdin jenim toyolan, Hayatım təħħisaraoja yekinqin laxkan, (*Sheol h7585*) **4** Həngəja qüxüwatçanlar qatarida hesablinimən; Küqmədari kuruojan adəmdək bolup kəldim. **5** Əlüklər arisoja taxlanojanman, Kırılıp kəbrida yatkanlardək; Sən ularni yənə əsliməysən, Ular қolungdin üzüp elinip yiraq kılınojan. **6** Sən meni həngning əng tegigə, Zulmətlik jaylaroja, dengizning qongkur yərlirigə qəmdürdüng. **7** Kəhring üstümgə eojir yüktək bastı, Barlık dolğunliring bilən meni kijnindig. **8** Məndin dost-buradərlirimni yiraklaxturdung; Ularnı məndin yirgəndürdüng; Mən қamalojanmən, heq qıqalmaymən. **9** Kezlimrim azab-ökubəttin hirəlxəti; Hər künü Sanga nida kılımən, i Pərvərdigar, Kollirimmi Sanga kətürüp kəldim. **10** Əlüklərgə məjiza kərsitərsənmü? Mərhümular ornidin turup Sanga təxəkkür eytarmu? **11** Əzgərməs muhəbbiting kəbridə bayan kılınarmu? Həlakət diyarida sadıqlıq-həkikiting mahtılarmu? **12** Karamətliring zülməttə tonularmu? Həkəkaniylığınq «untulux zemini»də bilinərmə? **13** Bırak mən bolsam, Pərvərdigar, Sanga pəryad kətürimən, Tang səhərdə duayim aldingoja kiridu. **14** I Pərvərdigar, nemigə jenimni taxliwətting? Nemigə jamalingni məndin yoxurdung? **15** Yaxlıkimdin tartip mən ezilgən, bimardurman; Wəhəxətliringni kəruwerip heq halim қalmidi. **16** Kəhring üstümdin etti; Wəhəmiliring meni nabut kıldı. **17** Ular kün boyi taxkın suliridək meni orawaldi, Tamamən meni qəmdürdi. **18** Jan dostlirimni, aqinilirimni meningdin yiraklaxturdung, Mening əziz dostum bolsa қarangojuluqtur!

89 Əzrahlıq Etan yazojan «Maskil»: — Pərvərdigarning əzgərməs muhəbbitini əbədiy küçəyən, Aozimda dəwrdin-dəwrgiqə həkikət-sadakitingni ayan kılımən. **2** Qünki mən: Əzgərməs muhəbbət mənggüə tiklinip mangidu, Sən həkikət-sadakitingni ərxıələda mustəhkəmləwatisən — dəp bildim; **3** Sən dedingki: — «Mən talliwalojinim bilən əhədə tüzgənmən; Kulum Dawutka kəsəm kıldım: — **4** Sening əwladingni məngkü dawam kildurimən, Təhtingni əwladın-əwladka kırup qıkımən». (Selah) **5** Həm asmanlarmu Sening möjiziliringni təbrikleydi, i Pərvərdigar, Mukəddəslərning jamaitidə ular həkikət-sadakitingni mədhəyiyləydi; **6** Qünki asmanlarda Pərvərdigarning təngdixi barmu? Kudrat Igisining oqulliri arısida Pərvərdigaroja ohxaydiojan kim bar? **7** Tanrıning həywisi mukəddaslarının majlisidikilərni kəttik titritidü, Uning ətrapidikilərning həmmisi üçün U korkunqluktur. **8** I Pərvərdigar, samawiy қoxunlarning Sərdarı bolajan Huda, Kudratlık Yah, Sanga ohxaydiojan kim bar? Ətrapingda həkikət-sadakiting turukluktur. **9** Dengizning məqrurluki üstidin həküm sürisən, Dolqunliri ərkəxligəndə, sən ularni tinqlandurisən; **10** Rahəbni olğudək yanjidingsən, Küqlük biliking bilən düxmənliringni tiripirən kılıp tarkitiwətting. **11** Asmanlar seningki, yərmiş Seningkidur, Jahān həm uningoja tolojan həmmimi bərpa kılding. **12** Ximal wə jənubni, ularni yaratkansən, Tabor wə Hərmon qoqkiləri namingni yangritip küylər. **13** Kudratlık bilək seningkidur; Küqlük Sening қolung, ong қolung həm kətürükluktur. **14** Təhtingning uli həkəkaniylık həm adaləttur, Muhəbbət həm həkikət-sadakət daim didaring aldida mangidu. **15** Təntənə sadasını bilgən həlk bəhtliktur; Ular Sening jamalingning nurida mangidu, i Pərvərdigar! **16** Ular namingda kün boyi xad bolar, Həkəkaniylığında ular kətürüldi. **17** Qünki ularning küqining xan-xəripi ezungdursən, Sening iltipating bilən münggüzümüz kətürülidü. **18** Qünki Pərvərdigar bizning қalkınımız, Israildiki Mukəddəs Bolouqi Xahimizdur. **19** Sən burun Əz məmin bəndəngə oqayıbanə alaməttə kərünüp sez kılıp xuni degənidingsən: — «Mən bir əzimət üstiga yardımimni kondurdum, Əl arisidin mən talliwalojan birsini kətirdüm; **20** Kulum Dawutni taptim, Mukəddəs meyim bilən Mən uni məsih kılıp tiklidim. **21** Kolum uningoja yar boluxka bekitilgən, Bilikim uni küqləndüridü. **22** Düxmən uningdin heq

alwan-selik almaydu, Pəskəx adəm uni kıstımaydu; **23** Bəlkı Mən rəqiblərini uning aldida yanjiymən, Uni eəq kərgənlərni yər bilən yüksən kılımən; **24** Əz həkikət-sadakıtım həm mehîr-muhəbbitim uningoja yar bolar, Həm Mening namim bilən uning münggüzi kətürülidü. **25** Mən uning əolini dengiz üstidə, Ong əolini dəryalar üstidə köyimən. **26** U Meni qakırıp dəyduki: — «Sən menin Atam, menin Təngrim, Nijatlıkim bolğan koram teximdursan!».

27 Mən yənə uni Mening tunji oqlum dəp, Dunya padixahlıridin əng yekurisi kılımən. **28** Mening muhəbbitimni uning üçün əbədiy əaldurımən, Mening əhdəm uning bilən məhkəm turidü; **29** Mən uning nəslini əbədiyləxtürimən, Uning təhtini asmanınñ künləridək dawam kıldurımən. **30** Mubada oqulları Təwrat-kanunumdın qıkıp, Həkümlirim boyiqə yürmişə, **31** Bəlgilimilirimni buzsa, əmrlerimgə itaət kilmisə, **32** — U wakitta itaətsizlikini tayak bilən, Gunahını yara-jaralət bilən jazalaymən. **33** Lekin muhəbbitimni uningdin üzüp koymaymən, Həkikət-sadakıtımıqə hiyanət kilmaymən; **34** Mən tüzgən əhdəmni əsla buzmaymən, Ləwlirimdindən qıkkənlərini həq əzgərtməymən. **35** Mən bir ketim pak-mukaddəslikimə kəsəm iqtim — Dawutka kəti yalojan səzliməymən: — **36** «Uning əwlədi əbədiy dawamlıxar; Uning təhti kəz aldımdiki kuyax kəbi turar; **37** U ay kəbi mənggülük mustəhkəmlinər, Asmandiki turoqun guwahqıdək məzmut turar». (Selah) **38** Bırak Sən bularni qətkə kəkəp, tenip katting; Sən məsih kıləjan padixahla kəttik əqəzəplənding. **39** Kulung bilən tüzgən əhdidin waz kəqting, Uning tajini yərgə taxlap daq təgkündüng. **40** Uning barlık tam-pasillirini yikitip, Kəl'əlirini harabiliikkə aylandurdung. **41** Yoldin etüwatçaların həmmisi uni bulımaqta, U barlık əoxniliri aldida rəswa boldi. **42** Uni əzgənlərning ong əolini yüksiri kətürdüng, Pütkül düxmənlirini huxal kilding. **43** Bərhək, Sən uning kılıqining bisini kayriwətting, Jəngdə uni tik turoquzmiding. **44** Uning julalığını yokitip, Uning təhtini yərgə erüwəttingsən. **45** Yaxlık künlərini Sən kışkartting, Uni hijalətkə qəmdürdüng. (Selah) **46** Kəqanojıqə, i Pərvərdigar? Əzungni əbədiy yoxuriwerəmsən? Kəhrlinq ot kəbi mənggü yanarmu? **47** Manga nişbətən, əmürning kis ikanlıkini əstə tutkın! Nemixkimu barlık insan balılırını bihüdilikkə yaratqənsən? **48** Kəni, kəysi adəm yaxap elümni kərməydiikan? U jenini təhtisaranıq qanggilidin kütkuzalamdikən?

(Selah) (Sheol h7585) **49** Sən həkikət-sadakıtında Dawutka kəsəm iqtən, Awwalki mehîr-muhəbbətlər kəyərdə kəldi, ya Rabbim? **50** Kulliring uqrawatkan məshirilərni yad ətkəysən, i Rəb — Mən iqimdə pütkül küqlük əllərning mazaqlırını ketürüp yürimən — **51** Düxmənlirinəng Əzung məsih kıləjanning kədəmlirini əqənlilik məshiriliginini, i Pərvərdigar, yad ətkəysən! **52** Pərvərdigarqa mənggügə təxəkkür-mədhiyə käyturulsun! Amin! Amin!

90 Hudanıg adımı bolğan Musanıng duasi: — Ya Rabbim, Sən barlık dəwrədə bizgə makan bolup keliwatisən; **2** Taqlar wujudka kəlməstin burun, Sən yər wə aləmni xəkilləndürməstin burun, Əzəldin əbədgıqə Təngridursən. **3** Sən insanni tuprakka aylandurup: — «Həy, insan balılıri, käytinglar!» — dəysən. **4** Mana, Sening nəzirində ming yil — Ətüp kətkən tünüğünki bir kün, Tündiki bir jesəktur, halas. **5** Sən adəmlərni su taxkınıdək elip ketisən, Ular etüp kətkən bir uyğudək, Tang səhərdə ünüp qıqən ot-qəpkə ohxaydu — **6** Ətigəndə ular kəkirip ünidü, Keqisi bolsa kesilip, solixip ketər. **7** Qünki biz əqəziping bilən yokaymiz, Kəhrlinq bilən dakkadükkidə kalımız. **8** Sən kəbihliklirimizni kəz aldingoja, Yoxurun kilmixlirimizni jamalingning nuri aldiqə koydung. **9** Barlık künlərimiz dərəjəziping astida etüp ketidü, Yillirimizni bir uň tartix bilənla tügitimiz. **10** Əmrərimizning yilliri yətmix yil, Maqdurimiz bar bolsa səksən yil; Bırak ularning pəhri japa wə bihudilik; Hayat tezlik bilən üzər, Mana, biz uqup kəttük. **11** Sanga bolğan hərmət-əyminixning az-kəplükigə karap hesablinidiojan, Aqqikinqning xidditini kim bilsən? **12** Xunga kənglimizni danalıkkə koyuximiz üçün, Künlərimizni sanaxni bizgə əgətkəysən! **13** Yenimizoja käytkəysən, i Pərvərdigar, Seni kəqanojıqə...?! Kulliringoja rəhəm kıləjaysən! **14** Bizni ətigəndə əzgərməs muhəbbiting bilən kanduroqaysən; Undakta barlık künlərimizdə külərnı yangritip xadlinimiz. **15** Sən bizni japaqə qəməqən künlergə asasən, Külpətni kərgən yillirimizə asasən yənə hursən kilojin! **16** Uluq ixliring kəlliringoja kərtingə, Xanu-xəwkiting ularning oqullarıqımı axkara bolqay! **17** Pərvərdigar Hudayimizning xerin mərhəmiti üstimizdə bolqay, Kəlimizning ixlirini üstimizgə bərikətlik kıləjaysən, Bərhək, kəlimizning ixlirini bərikətlik kıləjaysən!

91 Əng Aliy Bolouqining məhpəiy jayida turoquqi, Həmmigə kadirning sayısında aramhuda yaxaydu.

2 Mən Pərvərdigarni: — «Mening baxpanahım, Mening koroqinim; Mening Hudayım, Uningoja tayinimən» — dəymən. **3** Bərhək, U qıltaqining tozikidin seni kutulduridu, Xum waba-kazadin həm halas etidu. **4** U pəyliri bilən seni yapıdu; Kanatlıri astida panaq tapisən; Uning həkikiti sanga kalkan həm istihkamdur. **5** Sən nə keqidiki wəhimidin, Nə kündüzi uquwatkan oktin, **6** Nə ərangoşuluqtə kəzgүi wabadin, Nə qüx waktida wayranqılık kılələri halakattın korkmaysən. **7** Sening yeningda mingi yikilip, Ong yekinqda on mingi oqlap qüxsim, Lekin bala-kaza sanga yekinlaxmaydu. **8** Sən pəkət kəzliring bilən bekip, Pasıqlarəja berilgən jazani kərisən. **9** Pərvərdigarni panahim dəp bilgining üçün, Həmmidin Aliy Bolouqını makan kılələrinin üçün, **10** Bexingoja həq palakət qüxməydi, Həq waba qediringəqə yekinlaxmaydu. **11** U Əz pərixtilirigə sening həkkingdə əmr kılıdu, Xuning bilən ular pütkül yolliringda seni saklaydu. **12** Ayioqing taxka urulup kətməsləki üçün, Ular seni kollarında kətürüp yürüdü. **13** Xir wə kobra yilan üstidin besip etisən, Arslan wə əjdihəni dəssəp-qaylaysən. **14** «U Manga muhəbbitini baqlıqanlıq üçün, Mən uni kutuldurimən; U namimni tən alojini üçün yuqırıda saklaymən. **15** U Manga nida kılıdu, Mən uningoja jawab berimən; Eçir kün uni başkanda uning bilən billə bolimən; Mən uni halas kılıp, izzət-hərmətə sazawar kılımən. **16** Uzaq əmür bilən uni əndurimən, Həm nijatlıkımni uningoja kərsitmən».

92 Xabat küni üçün bir küy-nahxa: — Pərvərdigarəja təxəkkür eytix, Nämigni küyləx əladur, i Həmmidin Aliy Bolouqi! **2** Əzgərməs muhəbbitingni sahərdə, Keqilərdə bolsa, həkikət-sadakitingni jakarlax, **3** On tarlıq saz wə rawabni qelip, Qiltar bilən mungluk ahəngda qelix əladur! **4** Qünki Sən Pərvərdigar, Əz kılələrinin arkılık meni hursən kılding, Kolliringning kılələnləri bilən mən rohlinip nahxa eytimən. **5** Pərvərdigar, kılələn ixliring nemidegən uluəldür! Oyliring nahayıti qongkurdur! **6** Bişəm kixi buni bilməs, Hamaqət buni qüxənməs, **7** Rəzillər ot-qəptək ayniqanda, Kəbihlik kılələrlərinin həmmisi gülləngəndə, Mənggü əhalak bolup ketidiqanlar xulardur! **8** Lekin Sən, i Pərvərdigar, əbədil'əbəd üstün turisən. **9** Qünki mana düxmənliring, i Pərvərdigar, Mana düxmənliring yoklidü; Barlıq əbihilik kılələrlər tiripirən kiliwetilidü! **10** Münggüzümni yawayi bukiningkidək kətürisən; Bexim yengi may sürkəp, məsih kılınidu.

11 Meni kəst kılələnlərin [məqlubiyitini] əz kəzum kəridü; Manga ərəvixix kozojalojan rəzillik kılələrlərin [tən bərgənlikinim] ələkəm anglaydu. **12** Həkkəniy adəm horma dərihi kəbi güllep-yaxnaydu; U Liwandiki kədr dərihidək əsidü. **13** Pərvərdigarning əyigə tikilənlər, Hudayimizning həylilirida güllinidu; **14** Ular kəriqandimu yənə mewə beridu, Suluq həm yexil ular; **15** Xuning bilən ular Pərvərdigar durustur, dəp ispatlaydu; U mening kəram teximdur, Uningda həq nahəklik yoktur!

93 Pərvərdigar həküm sürüdü! U həywətni kiyim kılıp kiyən; Pərvərdigar kiyiğən, U belini əkərət bilən bacılıqan; Bərhək, xunga dunya məzmut kılınoğan, U təwrənməs əsla. **2** Sening təhting kədimdila bərpa kılınoğan; Sən əzəldin bar bolouqisən! **3** Kəlkün-taxkinlar əz sadasını kətürdi, i Pərvərdigar, Kəlkün-taxkinlar əz sadasını kətürdi! Kəlkün-taxkinlar uroqı dolğunlarını yüksərək kətürdi! **4** Kəp sularning xawqunləridin, Dengiz-okyandıki əkərətlik dolğunlardın, Üstün turoğan Pərvərdigar əkərətliklər! **5** Sening agah-guwaqlikliring nemidegən iħənqliktur! Künlər yok bolouqə, i Pərvərdigar, Öyüngə pak-mukəddəslik əbədil'əbəd rawadur.

94 İ itikamlar aloqası Təngri, Pərvərdigar! İ intikamlar aloqası Təngri, parliojsən! **2** Kətürülgin, Özüngni kətürən, i jahanni Sorak Kılələri, Məqrurlarəja jəzasını bərgin! **3** Қақанојиқə rəzillər, i Pərvərdigar, Қақанојиқə rəzillər təntənə kılıp yürüweridu? **4** Қақанoјiқə həkawurlarqə səzləp walakxiyu, Қəbihlik kılələrlərinin həmmisi yoğan gəp kılıp yürüdi? **5** Ular həlkinqni ezip, i Pərvərdigar, Sening mirasingəqə jəbir-japa salmaqta. **6** Tul ayal wə qərip-musapirləri kırıp, Yetim-yesirləri əltürüp: — **7** «Yah kərməydi», «Yakupning Hudasi kəngül bəlməydi», — daydu. **8** Silər kəngül koyungalar, i əlning həmaqətləri! Əhməklər, қaqqan dana bolisilər? **9** Kulakni tikligiçining Əzi anglimamdu? Kəzni Yasioqunining Əzi kərməmdü? **10** Əllərni tərbiyiligi, Insanoqa əkil-bilim əgətliküqining Əzi adəmni əyibliməmdü? **11** Pərvərdigar insanning oy-hiyallirining tutamı yoklukını bilidu. **12** Sən tərbiyiligen adəm bəhtliktur, i Yah, Yəni Sən Təwrat-kanunungdin əkil eğitiqan kixi bəhtliktur! **13** Xundak kılıp, taki pasıqlar üçün orək kolanoqə — Sən uni yaman künlərдин hatırjəm saklaysən. **14** Qünki Pərvərdigar Əz halkını tərk ətməydi, Yaki Əz mirasidin waz kəqməydi.

15 Qünki həküm-pərman höküki haman adalətkə kaytidu, Barlıq dili duruslar bolsa, uning kəynidin mangidi. **16** Mən üçün yamanlar bilən қарxilixixka kim ornidin turidu? Mən üçün kəbihlik kiloquıllar bilən қarxilixixka kim məydanoqa qikidu? **17** Əgər Pərvərdigar manga yardımə bolmioğan bolsa, Jenim baldur qikip süküt diyarida yatar idi. **18** Ayioğım putlixay deginidə, Əzgərməs muhəbbiting, i Pərvərdigar, meni yelidi. **19** Iqimdi ki kəpligən əjem-əndixilər arisida, Sening təsəlliliring jenimni səyündürdi. **20** İnsapsızlıknı kanunqa aylanduridıqan, Aq kəz olturoğan bir təht, Sən bilən alakıdə bolandu? **21** Ular həkkaniylarning jenioqa hujum қılıxka yioqıldı, Bigunah, қannı təkidioğan həkümlərni qıckarmaqta. **22** Birak Pərvərdigar mening egiz қorojinim bolidu; Hə, mening Hudayim panah, Қoram Teximdur. **23** U ularning kəbihlikini əz bexioqa salidu, Ularning əz yawuzlukları bilən ularını üzüp taxlaydu, Bərhək, Pərvərdigar Hudayimiz ularını üzüp taxlar.

95 Kelinglar, Pərvərdigarnı yangritip küyləyli, Nijatlıkımız boləğan Қoram Teximizoqa təntənə kılayı! **2** Təxəkkürlər bilən uning aldioja keləyli, Uningoqa küylər bilən təntənə kılayı! **3** Qünki Pərvərdigar — büyük bir ilahetur, Pütükül ilahlar üstdikini büyük bir Padixahtur. **4** Yərning təglirli Uning қoliddidur, Taqlarning qoçkılırimu Uningkidur. **5** Dengiz Uningki, U uni yaratkan; Kuruqluknı Uning қolları xəkilləndirdi. **6** Kelinglar, Uningoqa bax urup səjdə kılayı, Pərvərdigar Yaratkuqımız aldida tiz pükəyl! **7** Qünki U bizning Hudayimizdur, Biz bolsaq Uning yaylıkiddi həlk, Uning қoli bakidioğan қoylarmız. Bugün, əgər Uning awazını anglisanglar, **8** Əyni qaojlarda Məribahəda bolqandək, qəl-bayawandıki Massahəda boləğan kündək, Yürikinglarnı jahil kilmangalar! **9** Mana xu yerdə ata-bowiliringlar Meni sinidi, ispatlıdı həm қoljinimni kerdı. **10** Mən kırık yıl xu dəwrdinizar bolup: — «Bular kənglidə adaxkən bir həlkət, Mening yollirimni heq biliy yətmigən» — dedim. **11** Xunga Mən oqəzəplinip əksəm iqip: — «Ular hərgiz Mening aramgağımoja kirməydu» — dedim.

96 Pərvərdigaroja atap yengi nahxa eytinglar! Pütükül yər yüzü, Pərvərdigarnı küylənglər! **2** Pərvərdigaroja nahxa eytinglar, namiqə təxəkkür-mədhiyə kəyturunglar, Nijatlıkını hər künü elan kilinglar! **3** Uning xan-xəhrətinini əllər arisida, Uning

məjizilirini barlıq həlkələr arisida jakarlanglar! **4** Qünki Pərvərdigar uluq, zor mədhiyələrgə layıktur! U barlıq ilahlardın üstün, Uningdin körkux keraktur; **5** Qünki barlıq həlkələrning ilahlıları — Butlar halas, Birak Pərvərdigar asman-pələknı yaratkandur. **6** Xanu-xəwkət wə həywət Uning aldida, Muqəddəs jayida kudrat wə güzəllik kərənidü. **7** Pərvərdigaroja [təəllukını] bərgəsilər, i əl-kəbililər, Pərvərdigaroja xan-xəhrət wə kudratni bərgəsilər! **8** Pərvərdigaroja Əz namioqa layik xan-xəhrətni bərgəsilər; Sowojsalam elip həyilirioqa kiringlar! **9** Pərvərdigaroja pak-mukəddəslikning güzəllikidə sajdə kilinglar; Pütükül yər-yüzü, Uning aldida titrənglər! **10** Əllər arisida elan kilinglar: — «Pərvərdigar həküm süridü! Xunga mana, dunya məzmut əlinə qoşan, u təwrənməs əsla. U adillik, bilən həlkələr üstidə həküm qıçıru. **11** Asmanlar xadlansun, yər-jahən hux bolsun, Dengiz-əkyan wə uningoqa tolojan həmmə quşan selip jux ursun! **12** Dalalar həm ulardiki həmmə yayrisun! U qaojda ormandiki pütükül dərəhlər Pərvərdigar aldida yangritip nahxa eytidü; **13** Qünki mana, U kelidü! U jahənni sorak əlinə qoşan, U aləmni adillik bilən, Həlkələrni Əz həkikət-sadakitidə sorak kılıdu.

97 Pərvərdigar həküm süridü! Yər-zemin hux bolsun, Kəpligən arallar xadlansun! **2** Bulutlar wə karangoçuluq Uning ətrapididur, Həkkaniyat wə adalət təhtining ulidur; **3** Uning aldida ot yalkuni yürüdü, Ətrapıki düxmənlirini kəydürüp taxlaydu; **4** Uning qəkəməkləri jahənni yoruttı, Yər buni kərəüp titrəp kətti; **5** Pərvərdigarning aldida, Pütükül zeminning igisining aldida, Taqlar momdək erip ketidü. **6** Asmanlar Uning həkkənəyiitini jakarlaydu, Barlıq həlkələr Uning xan-xəripini kəridü. **7** Oyma həykəllərgə qoşunoğanlar, Butlar bilən mahtinip yürgüqilərnənin həmmisi uyatta kəlidü. Barlıq ilahlar, Uningoqa sajdə kilinglar! **8** Sening həkümliring səwabidin, i Pərvərdigar, Zion anglap xadlandı, Yəhəuda kızlırı hux boldı. **9** Qünki Sən Pərvərdigar pütükül yər yüzü üstdikini əng aliysidursən; Sən barlıq ilahlardın nəkədər yukiridursən! **10** Pərvərdigarnı səyəgənlər, yamanlıktın nəprətlininglar! U memin bəndilirinining jenidin həwər alidü, Rəzillərning qanggilidin halas kılıdu. **11** Həkkənəyiilar üçün nur, Dili duruslar üçün xadlik teriloqandur; **12** Pərvərdigardin xadlininglar, i həkkənəyiilar, Uning pak-mukəddəslikini yad etip təxəkkür eytinglar!

98 Dawut yazojan kүy: — Pərwərdigarоja atap yengi nahxa eytinglar; Qünki U karamət mejizilərni yarattı; Uning ong қолı həm mukəddəs biliki Əzigə zəpər-nijat kəltürdi. 2 Pərwərdigar Əz nijatlığını ayan қildi; Həkkaniytini əllərning kez aldida axkara kərsətti. 3 U Israil jəmətigə bozojan mehîr-muhəbbitini həm həkikət-sadakıtını esigə aldi, Zemining qətyakılırimu Hudayimizning nijatlığını kərdi. 4

Pərwərdigarоja awazinglarnı ketürünglar, pütkül yər yüzü; Təntənə қılıp awazinglarnı ketürünglar, nahxa eytinglar! 5 Pərwərdigarоja qiltar qelip nahxa eytinglar, Qiltar bilən, küyning sadasi bilən! 6 Kanay həm sunay awazlırlı bilən, Padixah, bozojan Pərwərdigar aldida təntənə kilinglar; 7 Dengiz-okyan həm uningoja tolojan həmmə jux urup, Jahən həm uningda yaxawatlıqlar xawqunlisun! 8 Kəlkün-taxķınlar qawak qalsun; Pərwərdigar aldida taqlar қoxulup təntənə қılıp nahxa eytsun; 9 Qünki mana, U yərni sorak kılıxka kelidu; U əlməni adillik bilən, Həlkələrni Əz həkikət-sadakıtida sorak kılıdu.

99 Pərwərdigar həküm süridi! Həlkələr titrisun! U kerublar otturisida olturidi; Yər-jahən zilziliga kəlsun! 2 Pərwərdigar Zionda büyütür, U barlık həlkələr üstidə turidiojan aliydur. 3 Ular uluoł wə sürlük namingni mədhiyiləydu; U pak-mukəddəstur! 4 Padixahning kudriti adalətə beqixlanqandur; Əzüng durusluğunu məhkəm ornatqansən; Sən Yakup arısida adalət wə həkkaniyat yürgüzgən. 5 Pərwərdigar Hudayimizni uluoqlanglar! Təhtipəri aldida egilip səjdə kilinglar — U mukəddəstur! 6 Uning kahınları arısida Musa wə Hərun bar idi, Namini qakırojanlar iqidə Samuilmu hazır idi; Ular Pərwərdigarоja iltija kılıp, qakirdi, U ularoqa jawab bərdi. 7 Huda bulut tüwrükidə ularoqa səzlidi; Ular U tapxurojan agah-guwahlıklarоja həm nizam-bəlgilimigə əmal kılıxatti. 8 I Pərwərdigar Hudayimiz, Sən ularoqa jawab bərding; Yaman kılmixlirioja yarixa jaza bərgən bolsangmu, Sən ularni kəqürgüqi İləh iding. 9 Pərwərdigar Hudayimizni uluoqlanglar! Uning mukəddəs teojudə egilip səjdə kilinglar! Qünki Pərwərdigar Hudayimiz mukəddəstur!

100 Təxəkkür eytix üçün yezilojan kүy: — I pütkül yər-jahən, Pərwərdigarоja awazinglarnı ketürünglar! 2 Huxallık bilən Pərwərdigarning hizmitidə bolunglar, Huzurioja təntənə-nahxilar bilən yeqinlixinglar! 3 Bilip қoyunglarki, Pərwərdigar

hək Hudadur; Bizni yaratkan Uning Əzidur, biz əməs! Biz uning həlkidurmız, Əz yaylıkida bakçan köyliridurmız. 4 Dərvazilirioqa təxəkkür eytixlar bilən, Həylilirioqa mədhiyələr bilən kiringlar; Uni mədhiyiləp, namiqə təxəkkür-mədhiyə қayturunglar! 5 Qünki Pərwərdigar mehribandur; Uning mehîr-muhəbbiti əbədil-əbədgıqə, Uning həkikət-sadakıti əwladtın-əwladkıqidur!

101 Dawut yazojan kүy: — Mən eżgərməs muhəbbət həm adalət toorluluk nahxa eytimən, Seni, i Pərwərdigar, nahxilar bilən küyləymən. 2 Mən mukəmməl yolda ehtiyyat bilən ix kərimən; Sən қaşanmu yenimoja kəlisən! Əz əy-ordamda sap kəngül bilən yürimən. 3 Həq pasıq nərsini kəz aldimoja kəltürməymən, Yoldin qətnigənlərning kılmixlirioja nəprətlinimən; Bundaqlar manga həq yepixmas əsla. 4 Əgrı kəngül meningdin yırak ketidu, Həq rəzillikni tonuoğum yoktur. 5 Kimki əz yekinining kəynidin təhmat kılɔjan bolsa, Mən uni yoğitimən; Nəziri üstün, dili təkəbbur adəmni mən siqdurmaymən; 6 Kəzlim zemindiki məminlərdiridur, Ular ordamda mən bilən billə tursun! Kim mukəmməl yolda mangsa, u mening hizmitimdə bolidu. 7 Aldamqılık yürgüzgənlərning əy-ordamda orni bolmayıdu, Yalojan səzligənlər kəz aldımda turmaydu. 8 Pərwərdigarning xəhəridin yamanlık, kılıqulqlarını üzüp taxlax üçün, Hər səhərdə zemindiki barlık rəzil adəmlərni yoğitimən.

102 Ezilgənning duası: U halidin kətkəndə, dad-pəryadini Pərwərdigar aldioja təkkəndə: — Duayimni anglioqaysən, i Pərwərdigar; Pəryadım aldingoja yetip kirsun! 2 Yüzüngni məndin қaqurmioqaysən; Kisilən künümədə manga կulaq saloqaysən; Mən nida kılɔjan kündə, manga tez jawab bərgin! 3 Mana, künlirim is-tütəktək tūgəp ketidu, Ustihanlirim otun-qooqlarоja ohxax keydi! 4 Yürükim zəhmə yəp qəplər hazan bolqandək kürup kətti, Hətta nemimni yeyixni untudum. 5 Mən ahı-zar tartıkanlıkimdin, ətlirim süngəklirimə qaplixip kəldi. 6 Qəl-bayawandıki sakıykuxtək, Wəyrənqılıkta konup yürgən һuwkuxka ohxaymən. 7 Uhlimay səgək turup kəzəttimən; Əgzidə yalojuz қalojan kuxkaq kəbimən. 8 Düxmənlirim kün boyi meni məshirə kılmakta, Meni həkərətligənlər ismimni lənət ornida ixlatməktə. 9 Kəhřing həm aqqiking tūpəylidin, Külni nan dəp yəwətimən, Iqimlikimni kəz yexim bilən arilaxturimən; Qünki Sən meni kətürüp, andin yərgə

urdung. 11 Künlirim kuyax uzartkan kələnggidək yokułay dəp kəldi, Əzüm bolsam qəplər hazan bolqandak kürup kəttim. 12 Lekin Sən, Pərvərdigar, əbədiy turisən, Sening nam-xələritinq dəwrdindəwrgiqidur. 13 Sən ornungdin turisən, Zionoja rəhİM kılısən; Qünki uningoja xəpkət kərsitix waktı kəldi, Hə, waqıt-saiti yetip kəldi! 14 Qünki kulliring uning taxlıridin hursənlilik tapıd, Həm tuprikiqimə iqini aqritidü; 15 Əllər Pərvərdigarning namidin, Yər yüzidiki xahlar xan-xəripingdin əyminidü. 16 Mana, Pərvərdigar Zionni käytidin kuroqanda, U Əz xan-xəripidə kərənidü! 17 U qərib-miskinning duasıqə etibar beridü; Ularning duasını hərgiz kəmsitməydu. 18 Bular kəlgüsü bir əwlad üçün hatirilinidü; Xuning bilən kəlgüsidi yaritildiyan bir həlk Yahnı mədhiyələydu; 19 Qünki U əsirlərinin ah-zarlırını anglay dəp, Əlümgə buyrulqanları azad kılıy dəp, Egizdiki mukəddəs jayidin engixip nəzər saldı, Ərxlərdin Pərvərdigar yərgə kərədi; 21 Xundak kılıp, ular Pərvərdigarning hizmitidə bəyəli degəndə, Yəni əlməmlikatlar jəm yiojıolan waktida — Pərvərdigarning nami Zionda, Uning xərəpliri Yerusalemda jakarlinidü! 23 Bırak U meni yolda maqdursızlandurup, Künlirimni kışkartti. 24 Mən: «Təngrim, emrümning yerimida meni elip kətməl» — dedim. — «Sening yilliring dəwrdin dəwrgiqidur, 25 Sən yərni əlmisəktirinla bərpa kılıqansən, Asmanları həm kolliring yasioqandur; 26 Ular yok bolup ketidü, Bırak Sən dawamlık turiwerisən; Ularning həmmisi kiyimdək konirap ketidü; Ularnı kona ton kəbi almaxtursang, Xunda ular kiyimkeqək yənggüxləngəndək yənggüxlinidü. 27 Bırak Sən əzgərmigüqidursən, Yilliringning tamamı yoktur. 28 Kulliringning balilirimə turiweridü, Ularning əwlədi hüzuringda məzmut yaxaydu!».

103 Dawut yazoğan küy: — Pərvərdigar oja təxəkkür käytur, i jenim; I pütün wujudum, Uning mukəddəs namioja təxəkkür käytur! 2 Pərvərdigar oja təxəkkür käytur, i jenim, Untuma uning barlıq mehribanlıq-bərikətlərini; 3 U pütkül kəbihlikliringni kəqüridü, Barlıq kesəlliringgə dawa kılıdu; 4 Həyattingni həngdin hərlükəkə kütçuzidü, Bexingoja mehîr-muhəbbət həm rəhimdilliklərni taj kılıp kiyiğizidü. 5 Kenglüngni nazunemətlər bilən kanduridü; Yaxlıqıng bürkütningkidək yengilinidü. 6 Pərvərdigar barlıq eziłgənlər üçün həkkaniyilik həm adalətni yürgüzidü; 7 U Əz yollırını Musaşa, Kilojanlarını Israillar oja namayan kılıqan. 8

Pərvərdigar rəhimdil wə xəpkətliktur, U asanlıqqa aqqıqlanmaydu, Uning mehîr-muhəbbəti texip turidü. 9 U uzunoqıq əyibləwərməydu, Yaki ta mənggүę qəzipidə turiwərməydu. 10 U bizgə gunahlırimizə karita muamilidə bolqan əməs, Bizgə kəbihliklirimizə karita tegixlikini yanduroqan əməs. 11 Asman yərdin ənqılık egiz bolsa, Uningdin korkidiojanlar oja bolqan muhəbbətimə xunqılık zordür. 12 Xərk qərbtin ənqılık yırakta bolsa, Bizdiki asiyılıklarını xunqə yıraklıxturdi. 13 Ata balilirioja əndək kəyüngən bolsa, Pərvərdigarmı Əzidin korkidiojanlar oja xundak mehribandur. 14 Qünki U Əzi bizning jismimizni bildü, Tuprakṭın ikənlikimizni U esigə alidü. 15 İnsan bolsa — uning künləri ot-qəpkə ohxaydu, Daladiki güldək ünüp qikip qeqəkləydu; 16 Uning üstidin xamal uquq etidü, U yok bolidü, əsliy makanımı uni kaya tonumaydu. 17 Lekin Əzidin korkidiojanlar oja, Əz əhdisigə wapa kilojanlar oja, Kersətmilirini orunlax üçün ularnı esidə tutkənlar oja, Pərvərdigarning mehîr-muhəbbəti əzəldin əbədgıqə, Həkkaniyiti əwlədtin əwlədlirigiqidur. 19 Pərvərdigar təhtini ərxtə kuroqan, Uning səltənəti həmmining üstidin həküm süridü; 20 I səzığa kulaq salojuqi, Kalamini ijra kılıqouqi, kudriti zor bolqan Uning pərixtilları, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə käyturunglar! 21 I silər, Uning barlıq koxunları, İradisini ada kılıqouqi hizmətkarları, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə käyturunglar! 22 I, Uning barlıq yasioqanları, Həkümranlıq astidiki barlıq jaylarda Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə käyturunglar! I mening jenim, Pərvərdigar oja təxəkkür käytur!

104 Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə käytur, i jenim! I Pərvərdigar Hudayim, intayın uluoşən; Xanu-xəwkət wə həywət bilən kiyingənsən; 2 Libas bilən pürkəngəndək yorulkükka pürkəngənsən, Asmanları qedir pərdisi kəbi yayqənsən. 3 U yukirikı rawaklırinin limlirini sular oja ornatqan, Bulutlarnı jəng hərwisi kılıp, Xamal ənatlırı üstidə mangidü; 4 U pərixtillərini xamallar, Hizmətkarları ot yalkuni kılıdu. 5 Yərni U ulları üstigə ornatqan; U əsla təwrinip kətməydu. 6 Libas bilən oralojandək, uni qongkər dengizlər bilən oriqənsən, Sular taoqlar qokkiləri üstidə turdi. 7 Sening tənbihinq bilən sular bədər qaqtı, Güldürməməngning sadasidin ular tezdir yandı; 8 Taoqlar ərləp qıktı, Wadilar qüxiüp kətti, [Sular] Sən bekitkən jayoja qüxiüp kətti. 9 Ular texip, yərni yənə əyalimisun dəp, Sən ular oja qəklimə kyoqənsən. 10

[Təngri] wadilarda bulaklarni eqip uroqutidu, Suliri taqlar arisida akidu. **11** Daladiki hərbir janiwaroja ussuluk beridu, Yawayi exəklər ussuzlukını қanduridu. **12** Kektki kuxlar ularning boyida konidu, Dərəh xahlari arisida sayraydu. **13** U yukiridiki rawakliridin taqlarni suqırıdu; Yər Sening yasoqanlıringning mewiliridin қandurulidu! **14** U mallar üçün ot-qəplərni, İnsanlar üçün kektatlarni östüridu, Xundakla nanni yerdin qikiridu; **15** Adəmning kenglini hux kılıdiojan xarabni, İnsan yüzini parkiritidiojan mayni qikiridu; Insanning yürikigə nan bilən կuwawət beridu; **16** Pərwərdigarning dərəhliri, Yəni Əzi tikkən Liwan keder dərəhliri [su iqip] kanaətlinidu. **17** Ənə axular arisoja kuxlar uwa yasaydu, Ləylək bolsa, arqa dərəhlirini makan kılıdu. **18** Egiz qokkilar taq əqkilirining, Tik yarlar suqurlarning panağı bolidu. **19** Pəsillərni bekitmək üçün U ayni yaratti, Kuyax bolsa petixini biliđu. **20** Sən karangojuluq qüxürisən, tün bolidu; Ormandiki janiwarlarning həmmisi uningda xipir-xipir kezip yürüdu. **21** Arslanlar olja izdəp hərkirəydu, Təngridin ozuk-tülük sorixidu; **22** Kuyax qikipla, ular qekinidu, Қaytip kirip uwilirida yatidu. **23** İnsan bolsa eż ixioja qikidu, Ta kəqkiqə mehnəttə bolidu. **24** I Pərwərdigar, yasoqan hərhil nərsiliring nəkədər kəptur! Həmmisini həkmət bilən yaratkənsən, Yər yəzi ijat-baylikliring bilən toldi. **25** Ənə böyük bipayan dengiz turidu! Uningda san-sanaksız oquz-əquz janiwarlar, Qong wə kiqik həyanlanlar bar. **26** Xu yərdə kemilər қatnaydu, Uningda oynaklısun dəp sən yasoqan lewiatanmu bar; **27** Waqtida ozuk-tülük bərgin dəp, Bularning həmmisi Sanga қaraydu. **28** Ular oja bərginində, teriwalidu, Қolungni aqkinindila, ular nazunemətlərgə toyidu. **29** Yüzüngni yoxursang, ular dəkkə-dükkigə qüxitidu, Roħlirini alsang, ular jan üzüp, Yənə tuprakka қayıtu. **30** Roħingni əwətkinində, ular yaritildi, Yər-yəzi yengi [bir dəwr bilən] almixidu. **31** Pərwərdigarning xan-xehriti əbədiyyur, Pərwərdigar Əz yaratkanlıridin hursən bolidu. **32** U yərgə bakğınida, yər titrəydu, Taqlaroja təgkinidə, ular tüttün qikiridu. **33** Hayatla bolidikənmən, Pərwərdigar oja nahxa eytimən; Wujudum bolsila Hudayimni küyləymən. **34** U sürgən oy-hiyallirimdin seyünsə! Pərwərdigarda huxallinimən! **35** Gunahkarlar yər yüzidin tügitiliđu, Rəzzillər yok bolidu. I jenim, Pərwərdigar oja təxəkkür-mədhiyə қaytur! Həmdusana!

105 Pərwərdigar oja təxəkkür eytinglar, Uning namini qakirip iltija қilinglar, Uning

kilojanlarını həlkələr arisida ayan қilinglar! **2** Uning oja nahxilar eytip, Uni küylənglər; Uning pütkül karamət möjiziliri üstidə seqinip oylininglar. **3** Muķaddəs namidin pəhirlinip danglanglar, Pərwərdigarnı izdigüqilərning kengli xadlangsuns! **4** Pərwərdigarnı həmdə Uning kūqını izdənglər, Didar-huzurunu tohitmay izdənglər. **5** Uning yaratkan möjizilirini, Karamət-alamətlirini həm aqzidin qikkən həkümlərini əstə tutunglar, **6** I Uning қuli İbrahim nəslı, Əzi talliojanlıri, Yakupning oqulları! **7** U, Pərwərdigar — Hudayimiz, Uning həkümləri pütkül yər yüzididur. **8** Əzi tüzən əhdisini əbədiy yadida tutidu — — Bu Uning ming əwlədlikqə wədixləxkən sezidur, — **9** Yəni İbrahim bilən tüzən əhdisi, Ishäkka iqkən əsimidur. **10** U buni Yakupkimu nizam dəp jəzmləxtürdi, Israiloja əbədiy əhdə kılıp berip: — **11** «Sanga Қanaan zeminini berimən, Uni mirasing bolovan nesiwəng kılımən», — dedi, **12** — Gərqə xu qaojda ularning sani az, Etiwaroja elinmiojan, xu yərdiki musapirlar bolsimu. **13** Ular u yurttin bu yurtka, Bu əldin u kəbiligə kezip yürdi; **14** U əqəkimming ularni ezixigə yol koymidi, Ularnı dəp padixahlarojumu tənbih, berip: — **15** Mən məsih kilojanlırimoja təqmə, Pəyəqəmbərlirimə yaman ix kılma! — dedi. **16** U axu yurtka aqarqılıknı buyrudi, Tirək bolovan ax-nannı қurutuwətti. **17** U ulardin burun bir adamnı əwətənəidi, Yusüp kul kılıp setilojanidi. **18** Uning putliri zənjirdə aqṛidi, Uning jeni təmürə kirip kışildi; **19** Xundakla ta əzığə eytilojan wəhijə əməlgə axurulmuşqə, Pərwərdigarning səz-kalami uni sinap tawlidi; **20** Pirəwn adəmlirini əwətip uni boxatkuzdi, Қowmlarning həkümdarı uni hərlükə qikardi. **21** Uni eż ordisişa oqjidar kılıp koydi, Pütün mal-mülkigə baxlık kılıp təyinləp, **22** Əz wəzirilərini uning ihtiyanıda bolup tərbiyilinixkə, Akşakallırıoja danalıq əgitixkə tapxurdi. **23** Xuning bilən Israfil Misiroja kəldi, Yakuplar Ҳamning zeminida musapir bolup yaxidi. **24** [Pərwərdigar] Əz həlkini kəp nəsillik kılıp, əzgütüllərinin küqlük kıldı. **25** U [Misirliklarning] kəlbidə Əz həlkigə nəprət hasil kıldı, Ularnı Əz kullirioja hıylə-mikirlik boluxka mayıl kıldı. **26** U Əz қuli bolovan Musani, Əzining talliojını Ҳarunni yollidi. **27** Ular [Misirdə] ilahiyə alamətlərni ayan kılıp, Ҳam zeminida uning möjizilirini ornattı. **28** Pərwərdigar karangojuluqni əwətip, [Zeminni] zulmətkə kaplıtiwətti; [Misirliklər] Uning əmriqə karxi turojan əməsmə? **29** U ularning sulurini қanoja aylandırdı, Beliklirini қurutiwətti. **30** Ularning

yərlirini miz-miz pakılar bastı, Xah-əmirlirining hujririləri qımu ular tolup kətti. **31** U bir səz bilənla, oquz-oquz qıwinlar besip kəldi; Həmmə bulung-puqkaklarda ojinq-ojinq uqar qümüllilər. **32** U yamoqurning ornioqa məldür yaqdurup, Bu zeminoqa yalkunluk ot qüxürdi. **33** U üzüm tallırını, ənjur dərəhlərini urdi, Zemindiki dərəhlərni sunduruwətti. **34** U bir səz kılıxi bilənla, qekətkilər kəldi, Sansız yutkүr haxarətlər mizildap, **35** Zeminida bar bolqan giyahlarınu yutuwətti, Etizlarning barlıq həsullirini yəp tūgətti. **36** [Ahirda] zeminidiki barlıq tunji tuqulqoşanlarnı, Ularning qururi bolqan birinqi oqul balılırını kırıwətti. **37** Əz həlkini bolsa, altun-kümüxlərni kətürgüzüp qıvardı, Kəbililiridə birsimi yiğilip qüxp əkalənini yok. **38** Ularning qıkkinoja Misir huxal boldı, Qünki ularning wəhimisi [Misirliliklərə] qıixti. **39** U ularoja bulutni sayiwən boluxka, Otnı tündə nur boluxka bərdi. **40** Ular soridi, U bədinilərni qıvardı, Ularnı samawiy nan bilən kandurdi. **41** U taxni yardı, sular bulduklap qıktı; Kəkaslıqta dəryadək aktı. **42** Qünki U bərgən mukəddəs səzini, Əz kuli İbrahimni əstə tutti. **43** U həlkini xad-huramlıq bilən, Əz tallıqını xadiyanə təntənilər bilən [azadlıqqa] qıvardı. **44** U ularoja əllərning zeminlərini berip, Ularnı həlkələrning əjir-mehnətlirigə müvəssər kıldı, **45** Bu, ularning Unıng bəlgiliimilirini tutup, Қanunlırija itaet kılıxi üçün idil! Həmdusana!

106 Həmdusana! Pərvərdigar oja təxəkkür eytinglər! Qünki U mehribandur, əbədiydu Nıning mehîr-muhəbbiti. **2** Pərvərdigarning ədərətlik kıləqanlarını kim sezləp berələydu? Nıning bar xan-xehrətinə kim jakarlap berələydu? **3** Bəhtliklər adalətni tutkan, Daim həkkaniyilikni yürgüzən kixi! **4** Həlkinqə bolqan hımmiting bilən meni əsligəysən, i Pərvərdigar; Nıyatlıking bilən yenimoja kelip həwər alojin! **5** Xuning bilən, Sən tallıqanlıringning bərikitini kərəy, Əz elingning xadlıqi bilən xad bolay, Əz mirasing [bolqan həlkinq] bilən pəhirlinip, yayrap yürəy! **6** Biz ata-bowilirimiz katarida gunah etküdzük, Kəbihlik kıldıq, yamanlık aylıduk. **7** Misirdə turoqan ata-bowilirimiz mejiziliringni nəzirigə almay, Kəp mehribanlıkliringni esigə almidi; Bəlki dengizda, Kızıl Dengiz boyida isyan kətürdi. **8** Biraq U ədərətimni namayan ələy dəp, Əz nami üçün ularını kutkuzdi. **9** Nıning Kızıl Dengiz oja tənbih berixi bilən, U kəpkuruk boldı; Huddi əqojirak qəlliütin yetəkləp mangonqandak, U ularnı dengiz təgliridin [kuruq]

etküzdü. **10** Ularnı eq kərgənlərning əolidin hərlükə qıvardı, Ular oja həməjməmat bolup düxmən qanggilidin kutkuzdi. **11** Yawlarnı sular bastı, Ularning həqbişri sak əalmidi. **12** Xundila ular Nıning səzlirigə ixənq kıldı; Ular Uni küylidi. **13** Ular Nıning kıləqanlarını xunqa tez untudi, Nəsihətini kütmidi; **14** Bəlki dalada aq kezlikkə baladək berildi, Qel-bayawanda Təngrini sinidi. **15** Xunga U soriqinini ularoja bərdi, Biraq jüdətküqi bir kesəlni janlırija təgküzdi. **16** Ular bargahda Musa oja həsət kıldı, Hudanıng mukəddəs bəndisi Hərunnimə kərəlmidi. **17** Yər eqilip Datanni yutuwətti, Abiramnı adəmliri bilən kapsıwaldı. **18** Əgəxkūqılıri arısında ot yekildi; Yalkun rəzzillərni kəydüriwətti. **19** Ular Hərəb teçiqə mozay butni yasidi, Kuyma həykəlgə səjdə kılıp, **20** Əzlirining pəhir-xəhrəti bolqoquning orniqa, Ot-qəp yaydiqan eküzning süritini alməxturdi. **21** Misirdə uluoq ixlərni kərsətkən Nıyatkarı Təngrini ular untudi. **22** Dərwəkə, Həm diyarida möjizilər yaratkan, Kızıl Dengiz boyida kərkənqlik ixlərni kərsətkən Hudanı [untudi]. **23** U ularını əhalik kılımən degənidi — Əz tallıqını Musa kəhrəni yandurux üçün Nıning aldida ariqi bolup tik turmiojan bolsa, — Dərwəkə xundak kıləqan bolar idi. **24** Ular yənə güzəl zeminni kəmsitip rət kıldı, Nıning wədisigə ixənmidi; **25** Bəlki qedirlirida əkəkəp yürüp, Pərvərdigarning awazı oja əkulək salmadi. **26** Xunga U ularoja kəsəm kılıp kol ketürüp: — Silərnı qəldə yiktitip tūgəxtürimən — **27** Əwlədliringlərinə əllər arısında yiktitip tūgəxtürüp, Yaşa yurtlar ara tarkitiwetimən» — dedi. **28** Ular Baal-Peor butka əzini etip qoqunup, Ətlüklərgə atiojan kurbanlıkları yedi. **29** Ular kılmixləri bilən Nıning aqqikini kəltürdi, Ular arısında waba kozojaldı; **30** Finihas turdi-də, həküm yürgüzdi, Xuning bilən waba tosului; **31** Bu ix [Finihaskə] həkkaniyat dəp həsablandı, Nıning nəsligimə əwlədidin əwlədiqiqə, əbədiy xundak həsablandı. **32** Ular yənə [Pərvərdigarnı] meribəh sulırı boyida oqəzəpkə kəltürdi, Ularning səwəbədin Musa ojumu zərər yətti; **33** Qünki ular unıng rohını teriktürdi, Nıning ləwliri bihəstilikdə gəp kılıp saldı. **34** Ular Pərvərdigarning əmrigə hilaplik kılıp, [Xu] yərdiki kowmlarnı yokatmadı; **35** Bəlki yat əllər bilən arılıxip, Ularning kılıklarını egəndi; **36** Ularning butlirioja qoqundi, Bular əzlirigə bir tuzak bolup qıktı; **37** Qünki ular ez oqul-kızılırını soyup, jinlar oja kurbanlıkkə beoqıxlidi. **38** Xundak kılıp ular bigunah, kənni, Yəni Қanaandiki butlar oja atap kurbanlıq

kılıp, ez oqul-kızlirining kenini təkti; Zemini қanoja buloqınıp kətti. **39** Ular ez kilmixliri bilən buloqandı; Kılıkları bilən pahxə ayaldək buzuldu. **40** Xunga Pərvərdigar Əz həlkidin qattık oqəzəpləndi, U Əz mirasidin yirgəndi; **41** Ularnı yat əllərning kolioja bərdi, Ularqa eqmənlər ular üstidin həkümranlıq kıldı. **42** Düxmənləri ularnı əzdi, Ular yaw əoli astida egilip püküldi. **43** Kəp ketim [Pərvərdigar] ularnı kutkuzdı; Birək ular bolsa, ez hahıxları bilən Uningoja asiylik kıldı, Ular ez əbəbihliki bilən pəs haloja qüxti. **44** Xundaktim U ularning nələ-pəryadını angliojanda, Ularning jəbir-japalırıqə etibar bərdi; **45** Həm ular bilən tüzgən əhdisini əslidi, Zor mehîr-xəpkiti bilən, oqəzipidin yandi, **46** U ularnı sürgün kılqanınlarning kəlbidə rəhîm oyojatti. **47** Bizni kutkuzojaysən, i Pərvərdigar Hudayımız! Mükəddəs namingoja təxəkkür eytixka, Təntənə kılıp Seni mədhiyiləxkə, Bizni əllər arisidin yeningoja yiojivalojaysən! **48** Israilning Hudasi bolovan Pərvərdigaroja, Əzəldin ta əbədginqə təxəkkür-mədhiyə kəyturulsun! Pütkül həlk «Amin» desun! Həmdusana!

107 Ah, Pərvərdigaroja təxəkkür eytinglar! Qünki U mehribandur, əbədiyydur Uning mehîr-muhəbbiti! **2** Pərvərdigar yaw əolidin kutkuzojanlar, U həmjəmət bolup kutkuzojan həlkə buni dawamılık bayan kilsun — **3** Yəni U xərk bilən oqərbtin, ximal bilən jənubtin, Hərkəysi yurtlardın yiqiwelinəjanlar buni eytsun! **4** Ular qəl-bayawanni kezip piñhan yolda adaxti, Adəm makamlaxkanı həqbiş xəhərni tapalmastin. **5** Aq həmdə ussuz bolup, Jeni qikay dəp əldi. **6** Andin Pərvərdigaroja pəryad kıldı, U ularnı muxəkkətliridin azad kıldı. **7** Makanlaxkudək xəhərgə yətküqə, U ularnı tüz yolda baxlıdi. **8** Ular Pərvərdigaroja təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muhəbbiti üçün, İnsan balılırıqə kərsətkən möjiziləri üçün! **9** Qünki U qangkiojan kəngülni əndurdu, Aq əlojan janni esil nemətlər bilən toldurdu. **10** Zülməttə, əlüm kələnggisidə yaxıqanlar, Təmür kixən selinip, azab qəkkənlərni bolsa, **11** (Qünki ular Təngrining əmirlirigə karxilik kıldı, Həmmidin Aliy Boluoqining nəsihətini kəmsitti) **12** — U ularnı japa-muxəkkət tartkuzup kəmtər kıldı, Ular putlixip yikildi, ularqa yardəmgə birsimi yok idi. **13** Andin Pərvərdigaroja yelinip pəryad kıldı, U ularnı muxəkkətliridin azad kıldı. **14** Ularnı zulmat həm əlüm sayısından qikirip, Ularning zənjir-asarətlərini sundurup taxlıdi. **15** Ular Pərvərdigaroja təxəkkür eytsun!

Uning əzgərməs muhəbbiti üçün, İnsan balılırıqə kərsətkən möjiziləri üçün! **16** Mana U mis dərwazılarnı parə-parə kılıp, Təmür taqaklarnı kesip taxlidi. **17** Həməkətlər ez itaətsizlik yollarından, Əbəbihlikliridin azablaroja uqraydu; **18** Kənglidə hərhil ozuk-tülüktinizar bolup, Əlüm dərwazılırıqə yekinlixit. **19** Andin Pərvərdigaroja yelinip pəryad kılıdu, U ularnı muxəkkətliridin azad kılıdu. **20** U səz-kalamını əwətip, ularnı sakayıtu, Ularnı zawallılıkların kutkuzidu. **21** Ular Pərvərdigaroja təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muhəbbiti üçün, Adəm balılırıqə kərsətkən möjiziləri üçün! **22** Kurbanlık süpitidə təxəkkürlər eytsun, Uning kılqanınlını təntənilik nahxilar bilən bayan kilsun! **23** Kemilərdə dengizə qüxüp əkatlıqları, Uluq sularda tirikqlik kılqanılar, **24** Bular Pərvərdigarning ixliroiqa guwahqidur, Qongkur okyanda kərsətkən karamətlərni kərgüqidur. **25** Qünki U bir səz bilənlə xiddətlik xamalni qikirip, Dolqunlınızı ərkəxlitidu; **26** Kəmiqilər asman-pələk ərləydi, Sularning təhtilirigə qüxicidu, Dəhəxəttin ularning jeni erip ketidu. **27** Ular məst adəmdək ələng-sələng iroqanglaydu, Hərkəndək əkil-qarisi tüğəydi; **28** Andin Pərvərdigaroja yelinip pəryad kılıdu, U ularnı muxəkkətliridin azad kılıdu. **29** U borannı tinqitidu, Su dolqunlırımı jim bolidu. **30** Xuning bilən ular tinqlikidan xadlinidu; U ularnı təxna bolovan aramgahıja yetəkləp baridu. **31** Ular Pərvərdigaroja təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muhəbbiti üçün, İnsan balılırıqə kərsətkən möjiziləri üçün! **32** Ular həlkinqing jamaitidimu Uni uluqlısun, Akşakallar möjlisidə Uni mədhiyilisun. **33** U dəryalarını qəlgə, Bulaklarnı əkəslikkə aylanduridu. **34** Aħaliśining yamanlıqi tüpəylidin, Həsulluk yərni xorluk kılıdu. **35** U yənə qəl-bayawanni kəlgə, Qangkak yərni bulaklaroja aylanduridu; **36** Aqlarnı xu yərgə jaylaxturup, Ular olturaklaxkanı bir xəhərni bərpa kılıdu; **37** Ular etizlərni həydəp-terip, üzümzərlərni bərpa kılıdu; Bular həsul-məhsulatni mol beridu. **38** U ularoja bərikət beridu, Xuning bilən ularning sani helila exip baridu, U ularning mal-warənlərini həq azaytmaydu. **39** Ular yənə jəbir-zulum, bala-ķaza həm dərd-ələmgə yolukup, Sani aziyip, pükülidu. **40** U esilzadılər üstigə kəmsitixlirini tekidu, Yolsız dəxt-səhərada ularnı sərgərdan kılıdu; **41** Lekin miskin adəmni jəbir-zulumdən yüksəri kətürüp saklaydu, Uning ailə-tawabatını koy padisidək kəp kılıdu. **42** Buni kengli duruslar kəriup xadlinidu; Pasıklarning

aozzi etilidu. **43** Kimki dana bolsa, bularni baykisun, Pərvərdigarning mehîr-xəpkətlirini qüxənsün!

108 Dawutning kuy-nahxisi: — Iradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən mədhiyə nahxilirini eytip, Bərlək, Seni küyləymən, pütün rohjim bilən! **2** I nəoqmə-sazlırim, oyojan! Mən səhər kuyaxinimu oyqitimən! **3** Həlk-millətlər arısida Seni uluqlaymən, i Pərvərdigar; Əllər arısida Seni küyləymən! **4** Qünki əzgərməs muhəbbiting ərxlərgə yətküdək uluoqtur; Həkikiting bulutlarqa takəxti. **5** I Huda, xan-xəhriting ərxlərdin yukirişi uluqlanoqay, Xan-xəripiy yar yüzünü kaplıqay! **6** Əz seygənlirinqning nijatlık tepixi üçün, Ong kələng bilən kutkuzoqaysən, Duayimni ijabət kılqaysən. **7** Huda Əz pak-mukəddəslikidə xundak degən: — «Mən təntənə kılımən, Mən Xəkəm diyarını bəlüp berimən, Sukkot wadisini [təkşim kılıxka] əlqəymən. **8** Gilead Manga mənsuptur, Manassəhəmu Manga mənsuptur; Əfraim bolsa beximdiki dubuloqamdur, Yəhuda Mening əmr-pərman qıçaroqquqimdur; **9** Moab Mening yuyunuq jawurumdur; Edomoja qoruqumni taxlaymən; Mən Filistiyü üstidin təntənə kılımən!». **10** Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kirəlisün? Kim Meni Edomoja elip baralısun? **11** I Huda, Sən bizni rasttinla qətkə əkətingmu? Koxunlirimiz bilən billə jənggə qıkmamsən? **12** Bizni zulumlardın kutuluxka yardıməlxəkəysən, Qünki insanning yardımı bikardur! **13** Huda arkılık biz qokum baturluk kərsitimid; Bizgə zulum kıloloqınları qəyligliliqi dəl U Əzidur!

109 Nəoqmıqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — I mədhiyəmning Igisi Hudayim, jim turma! **2** Mana rəzzillərning aozzi, məkkarlarning aozzi kez aldimda yooqan eqildi; Ular yalolanqı til bilən manga karxi səzlidi. **3** Nəprətlik sezlər bilən meni qulqap, Ular bikardin-bikar manga zərbə bərməktə. **4** Muhəbbiting üçün ular manga karxi xikayətqi boldi, Mən bolsam — duaşa berildim. **5** Yahxilikim üçün yamanlık, Seygüm üçün nəprət käyturdı. **6** Hərbirining üstidə rəzil bir adəm təyinligəysən, Uning ong yenida bir dəwagər tursun. **7** U sorak kılınoqanda əyibdar bolup qıksun, Duasi gunah dəp hesablansun. **8** Künliri kışka bolsun, Mənsipini baxkısı igilisun. **9** Baliliri yetim kalsun, Hotuni tul bolsun. **10** Ooqulliri sərgərdan tiləmqi bolsun, Turqan harabilikliridin nan izdəp. **11** Jazanihor uning igiliki üstigə tor taxlisun, Mehənət

ejrini yatlar bulap-talisun. **12** Uningoja mehribanlıq kərsitidiojan birsi bolmisun, Yetim ələqən balilirijo iltipat kiloquqi bolmisun. **13** Uning nəslı kurutulsun; Kelər əvladida namliri eqrürüsün. **14** Ata-bowilirininq əbəhilikining əyibliri Pərvərdigarning yadida kalsun, Anisining gunahı eqrürülmisun. **15** Bularning əyibliri daim Pərvərdigarning kəz aldida bolsun, Xuning bilən U ularning nam-əmilini yər yüzidin eqrürüp taxlaydu. **16** Qünki [razil kixi] mehribanlıq kərsitixni həq esiga kəltürmüdü, Bəlki ezelgən, yoksul həm dili sunuklarnı eltürmkə kəoqlap kəldi. **17** U lənət okuxkə amrak idi, Xunga lənət uning bexioja kelidü; Bəht tiləxkə rayi yok idi, Xunga bəht uningdin yırak bolidu. **18** U lənətlərni əziga kiyim kılıp kiyən; Xunga bular akğan sudək uning iq-baçrioja, Maydək, səngəklirigə kiridü; **19** Bular uningqə yepinəqan tonidək, Hərdaim baçlanqan bəlwoqidək qaplansun. **20** Bular bolsa meni əyibligiçilərgə Pərvərdigarning bekitkən mukapati bolsun! Mening yaman gepimni kılolanlarning in'ami bolsun! **21** Birak Sən, Pərvərdigar Rəbbim, Əz naming üçün mening təripimdə bir ix kılqaysən, Mehîr-muhəbbiting əla boloqka, Meni kutkuzoqaysən; **22** Qünki mən ezelgən həm hajətməndurmən, Kəlbim həstə boldi. **23** Mən kuyax uzartkan kələnggidək yokilay dəp kəldim, Qekatkə əkəwiştilgəndək qətkə əkəwiştildim. **24** Roza tutkınınmdın tizlirim ketidü, Ətlirim sizip ketidü. **25** Xunglaxka mən ular aldida rəswa boldum; Ular manga karaxkanda, bexini silkixməktə. **26** Manga yardıməlxəkəysən, i Pərvərdigar Hudayim, Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni kutkuzoqaysən; **27** Xuning bilən ular buning Sening kələngdiki ix ikənlikini, Buni kıloloqining Sən Pərvərdigar ikənlikini bilsun. **28** Ular lənət okuwersun, Sən bəht ata kılqaysən; Ular hujum kılıxka turoqanda, hijaləttə kalsun, Birak kələng xadlansun! **29** Meni əyibligiçilər hijalət bilən kiyinsun, Ular əz xərməndilikini ezlirigə ton kılıp yepinsun. **30** Açızmanıda Pərvərdigara zor təxəkkür-mədhiyə käytürimən; Bərlək, kəqçilik arısida turup Uni mədhiyiləyimən; **31** Qünki hajətmənning jenini gunahka bekitməkqi boloqanlardın kutkuzux üçün, [Pərvərdigar] uning ong yenida turidu.

110 Dawut yazojan kuy: — Pərvərdigar mening Rəbbimgə: — «Mən sening düxmənliringni təhtipəring kiloquqə, Ong yenimda olturoqın» — dedi. **2** Pərvərdigar əudritinqni kərsitidiojan xəhanə həsangni Ziondin uzitidu; Düxmənliring arısida

höküm sürgin! 3 Küqüngni kərsitidiojan kündə, Əz həlkinq halis қurbanlıq kəbi pida bolidu; Muğaddəs həywitingdə, Xu yaxlıq dəwringdikidək, Sanga һazirmu xəbnəmlər səhərning baliyatqusidin yengi qıkkandək qüxicidu; 4 Pərvərdigar xundak կəsəm iqtı, Həm buningdin yanmaydu: — «Sən əbədil'əbədgıqə Məlkizədəkning tipidiki bir kahindursən». 5 Ong təriipingdə bolajan Rəb oqəzipini kərsətkən kündə padixahlarnı urup para-parə kiliwetidu; 6 U əller arısida sotlaydu; Jay-jaylarnı jəsətlər bilən tolduridu; Kəng zeminning bexini yaridu; 7 U yolda eriktin su iqidu; U xunga kixining bexini yələtiqi bolidu.

111 Həmdusana! Kəngli duruslarning məxripidə,

Həm jamaətta turup, Pərvərdigaroja pütün қalbim bilən təxəkkür eytimən. 2 Pərvərdigarning yasiojanlırı uluqdur; Buların hursən bolajanlar izdinip ularnı sürüxtürməktə. 3 Uning ejri xərəp wə həywəttur, Uning həkkaniylikı mənggүə turidu. 4 U Əz mejizilirini yad atküzidu; Pərvərdigar muhəbbətlik həm rəhimdilliklər. 5 U Əzidin əymenidiojanları ax bilən təminləydu; Əz əhdisini həmixə yad etidu. 6 U əməlliridiki kudritini Əz həlkığa kərsitip, Baxqa əllərning miras-zemini ularoja təkdim kıldı. 7 Uning kəli kılqanları həkikət-sadaqət wə adilliklər. Uning barlık, kərsətmilirli ixənqliktur. 8 Bular əbədil'əbədgıqə inawətliklər; Həkikəttə həm duruslukta qıkıriloqandur. 9 U Əz həlkığa nijatlıq əwətti; Əz əhdisini əmr kilip mənggүə bekitti; Muğaddəs həm sūrlük tur Uning nami. 10 Pərvərdigardin körkəx danalıqning baxlinixidur; Uning həkümlərini tutkənlarning həmmisi yorutuləqən adəmlərdur; Uning mədhayıysi mənggүə turidu.

112 Həmdusana! Pərvərdigardin əymenidiojan,

Uning əmərlirini zor hursənlik dəp bilidiojan adəm bəhtliklər! 2 Uning nəslı zəminda turup küq-kudrətlik bolidu; Duruslarning dəwri bəhtlik bolidu. 3 Uning eyidə dələt həm bayılıqlar bolidu; Həkkaniylikı mənggүə turidu. 4 Karangoşlukta turoqan durus adəmgə nur pəyda bolidu; U xəpkətlik, rəhimdil həm həkkaniydr. 5 Həyrhah, etnə berip turidiojan adəmning bəhti bolidu; U eż ixilirini adillik bilən yürgücidu. 6 Bərhək, u əbədiy təwritilməydu; Həkkaniy adəm mənggүə əslinidu. 7 U xum həwərdin körkəydu; Uning kəngli tok һaldə, Pərvərdigaroja təyanəqan. 8 Dili məhkəm kiliqan, u körkəydu; Ahirida u rəkiblirining məəqlubiyitini kəridu. 9 U

eziningkini mərdlərqə tarqatkan, Yoksullaroja beridu; Uning həkkaniylikı mənggүə turidu; Uning münggüzü izzət-xəhrət bilən ketürülidu. 10 Rəzil adəm buni kərüp qidimaydu, Qixlirini oqujurlitidu, u erip ketidu; Rəzillərning arzu-həwisi yokitildi.

113 Həmdusana! Mədhayınlənglər, i Pərvərdigarning

kulları, Pərvərdigarning namini mədhayınlənglər! 2 Hazirdın baxlap, əbədil'əbədgıqə, Pərvərdigarning namioja təxəkkür-mədhayıə kəyturulsun! 3 Kün qıqardın kün pataroja, Pərvərdigarning nami mədhayılinixkə layıktur! 4 Pərvərdigar əllərdin yukarı kətürüldi; Xanxəripi ərxəldərin yüksəridur. 5 Kimmu Pərvərdigar Hudayimizə təng bolalısun — Əz makani yüksəridə bolsimu, 6 Asmanlaroja həm yərgə karax üçün, Əzini təwən kılələri? 7 Namrat kixini U topaqandın kətürüdu; Kılələkten yoxsulni yüksərilidu; 8 Uni esilzadılər katarioja, Yəni Əz həlkining esilzadılırları arisioja olturoquzidu; 9 U tuqmas ayalnı əyğə orunlaqturup, Uni oqullarning huxal anisi kılıdu. Həmdusana!

114 Israil Misirdin, Yaqup jəməti yat tillik əllərdin

qıkkanda, 2 Xu qaçda Yəhuda [Hudanıng] muğaddəs jayı, Israil uning səltiniti boldı, 3 Dengiz buni kərüp bədər qaqtı, Iordan dəryası kəynigə yandı; 4 Taqlar koqkarlardək, Dəngələr kozılardək oynaklıdı. 5 Əy dengiz, sən nemə boldung, qaqqılı? Iordan dəryası, yoluñdin yanɔjılı? 6 Taqlar koqkarlardək, Dəngələr kozılardək oynaklıjılı? 7 Yər yüzü, Rəbning jamalidin, Yaqupning Hudasining jamalidin təwrən; 8 U қoram taxni kəlqəkkə, Qaqqmak texini mol bulak sulirioja aylanduridu.

115 Bizgə əməs, i Pərvərdigar, bizgə əməs

— Əzgərməs muhəbbiting üçün, həkikət-sadaqəting üçün, Əz namingoja xan-xərəp kəltürgəysən. 2 Əllər nemixkə «Ularning Hudasi kəyərdə?» dəp [mazak] kiliqidu? 3 Birək Hudayimiz bolsa ərxəldidur; Nemini halisa, U xuni kıləndur. 4 Ularning butliri bolsa pəkət kümüx-altundın ibarət, Insanning kolları yasioqinidur, halas. 5 Ularning aqzi bar, birək sozliyəlməydu; Kəzliri bar, kərməydu; 6 Kulaqlıri bar, anglimaydu, Burni bar, puriyalmaydu; 7 Kolları bar, siliyalmaydu; Putliri bar, mangalmaydu; Kaniyidin həqbir sada qıqarmaydu. 8 Ularnı yasioqanlar ularoja ohxaxtur, Ularoja təyanəqanlarmu xundaktur. 9 I Israil, Pərvərdigaroja

tayininglar; U silergə yardım kılıquqinglar həm қalkininglardur. **10** I Ҳарun jəməti, Pərwərdigar oja tayininglar; U silergə yardım kılıquqi həm silörning қalkininglardur. **11** Pərdərdigardin əymidiqanlar, Pərwərdigar oja tayininglar; U silergə yardım kılıquqi həm қalkininglardur. **12** Pərwərdigar bizni əsləp kəldi; U bəht ata kılıdu; U Israil jəmətigə bəht ata kılıdu; U Ҳarun jəmətigə bəht ata kılıdu; **13** Pərwərdigardin əymidiqanlar oja, Qongliri həm kiqiklirigimu bəht ata kılıdu. **14** Pərwərdigar silergə қoxlap beridu, Silergə həm pərzəntliringlar oja; **15** Silergə Pərwərdigar təripidin bəht ata kılınojan, Asman-zeminni Yaratkuqidin bərikətləngən! **16** Asmanlar bolsa Pərwərdigarning asmanlıridur; Birak zeminni bolsa insan balılırioja tapxuroğandur. **17** Əlüklər Yaḥni mədhiyiliyəlməydi, Süküt diyarioja qüixüp kətkənlərmə xundak; **18** Birak bizlər hazırlıdan baxlap Yaḥka əbədil'əbədginqə təxəkkür-mədhiyə kayturımız! Həmdusana!

116 Mən Pərwərdigarnı seyimən, Qünki U mening awazimni, yelinixlirimni angliojan. **2** Qünki U կulikini manga saldı, Xunga mən barlık künlirimda Uningqa iltija kılıp qakırıman. **3** Əlüm asarətliri meni qirmiwaldi; Təhtisaraning dərdliri meni tutuwaldi; Mən pexkəllikkə yoluktum, ələm tarttim; (*Sheol h7585*) **4** Xuning bilən mən Pərwərdigarning namıqə tohitmay nida kıldım: — «Səndin ətinimən, i Pərwərdigar, Jenimni kutulduroqaysən! **5** Xəpkəltik tur Pərwərdigar, həkənliydir; Hudayımız rəhīmidildür. **6** Pərwərdigar nadanni saklaydu; Mən harab əhwalqa qüxürüldüm, U meni kutkuzdi. **7** Həy jenim, kəytidin hatırjəm bol; Qünki Pərwərdigar sehiylik, mehribanlıq kərsətti; **8** Qünki Sən jenimni əlüm din, kəzlimini yaxlardın, Ayaqlırimni putlixintin kutkuzqoqansən. **9** Mən Pərwərdigar aldida tirıklerning zeminida mangımən; **10** Ixənginim üçün mundak səz kılıqanmən: — «Mən kəttik har kılıqanmən». **11** Jiddiy ləxkinimdin: — «adəmlərning həmmisi yalojanqı!» — Degənmən. **12** Manga kərsətkən barlık yahxiliklərini mən nəmə bilən Pərwərdigar oja kəyturimən? **13** — Nijatlık kədəhini kolumna alımən, Wə Pərwərdigarning namını qakırıp iltija kılımən; **14** Mən kılıqan kəsəmlirimni Pərwərdigar aldida ada kılımən; Bərhək, Uning barlık həlkə alındıda ularnı ada kılımən. **15** Pərwərdigarning nəziridə, Əz məmin bəndilirining əlumi kımmətlik ixtur! **16** Ah Pərwərdigar, mən bərhək Sening əkulungdurmən; Mən Sening əkulungdurmən, dedikingning oqlı

ikənmən; Sən mening asarətlirimni yəxkənsən; **17** Mən Sanga təxəkkür қurbanlıklarını sunımən, Pərwərdigarning namını qakırıp iltija kılımən; **18** Mən kılıqan kəsəmlirimni Pərwərdigar aldida ada kılımən; Bərhək, Uning barlık həlkə alındıda ularnı ada kılımən; **19** Pərwərdigarning əyining höylilirida, Sening otturungda turup, i Yerusalem, [Kəsəmlirimni ada kılımən]! Həmdusana!

117 Pərwərdigarnı mədhiyilənglar, barlık, əllər; Həmmə həlkələr, Uni mahtanglar! **2** Qünki bizgə baqlıqan əzgərməs muhəbbiti qəlibilitkər; Həm Pərwərdigarning həkikət-sadakıti mənggülüktür! Həmdusana!

118 Pərwərdigar oja təxəkkür eytinglar, qünki U mehribandur; Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür! **2** Israil: «Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür» — desun! **3** Ҳarun jəməti: «Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür» — desun! **4** Pərwərdigardin korkidiojanlar: «Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür» — desun! **5** Kistakta kəlip Yaḥqa nida kıldım; Yaḥjawab berip, meni kəngri-azadılıkta turoquzdi. **6** Pərwərdigar mən tərəptidur, mən korkmamən; İnsan meni nemə kılalısun? **7** Pərwərdigar manga yardım kılıquqlar arısında bolup, menin təripimdidur; Əqmənlirimning məqəlubiyitini kərimən. **8** Pərwərdigarnı baxpanahım kılıx, Insanoja tayinixtin əwzəldür; **9** Pərwərdigarnı baxpanahım kılıx, Əmirlərgə tayinixtin əwzəldür. **10** Barlık əllər meni körxiwaldi; Birak Pərwərdigarning nami bilən ularnı əhalak kılımən; **11** Ular meni körxiwaldi; bərhək, körxiwaldi; Birak Pərwərdigarning nami bilən mən ularnı əhalak kılımən; **12** Ular hərilərdək meni körxiwaldi; Ular yekilojan yantaq otidak tezla əqürülidü; Qünki Pərwərdigarning nami bilən mən ularnı əhalak kılımən. **13** Sən [düxmən] meni zərb bilən ittərding, Yıkılıqli tas əkaldım; Birak Pərwərdigar manga yardımə boldi. **14** Küqüm wə nahxam bolsa Yaḥdur; U mening nijatlıkim boldi! **15** Həkənliyarning qedirlirida xadlıq wə nijatlığının təntəniliri yangritilməktə; Pərwərdigarning ong kəli zəpər əkuqmaqtə! **16** Pərwərdigarning ong kəli egiz kətürülgən! Pərwərdigarning ong kəli zəpər əkuqmaqtə! **17** Mən əlməymən, bəlkı yaxaymən, Yaḥning kılıqanlarını jakarlaymən. **18** Pərwərdigar manga kəttik tərbiyə bərgən bolsımı, Birak U meni əlümə tapxurmidi. **19** Həkənliyət dərvazilərini manga ekip beringlər; Mən kirimən, Yaḥni mədhiyiləymən. **20** Bu Pərwərdigarning dərvazisidur;

Həkkaniylar buningdin kirdi! 21 Mən sanga təxəkkür eytimən; Qünki Sən manga jawab qayturdung, Həm menin nijatlıkim boldung. 22 Tamqılar taxliwətən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. 23 Bu ix Pərwərdigardindur, Bu kəzimiz aldida karamət boldi. 24 Bu Pərwərdigar yaratkan kündur; Biz uningda xadlinip hursən bolimiz. 25 Kütkəzəjəysən, i Pərwərdigar, Səndin etünimən; Səndin etünimən, bizni yaxnatkəysən! 26 Parwərdigarning namida Kəlgüçiqə mubarək bolsun! Biz Pərwərdigarning eyidə turup sanga «Mubarək!» dəp towliduk. 27 Pərwərdigar Təngridur; U üstimirzə nur bərgən; Həytlik ərbanlıknı tanilar bilən baqlanglar, — Kurbangahning münggüzlirigə ilip baqlanglar. 28 Sən menin İləhimdursən, Mən Sanga təxəkkür eytimən; Mening Hudayim, mən Seni uluqlaymən. 29 Pərwərdigaroja təxəkkür eytinglar; Qünki U mehribandur; Uning mehîr-muhəbbiti mənggidiur!

119 (Alf) Yolda mukəmməl bolanlar, Pərwərdigar Təwrat-kanunuda mangidiojanlar bəhtliktur!

2 Uning agah-guwaqlirini tutkanlar, Uni qin kəlbə bilən idigənlər, 3 Həqbir həksizlikni kilmiojanlar bəhtliktur! Ular uning yollırıda mangidu. 4 Kərsətmiliringgə əstayıdıl əməl kılıxımız üçün, Əzüng ularni bekitkənsən. 5 Ah, yollirimning yenilixi bəlgilimiliringgə əməl kılıxka bekitilgəy! 6 Xuning bilən barlıq əmr-pərmanliringni atiwarlisam, Mən yərgə karap əkalmaymən. 7 Sening həkkaniy həkümliringni eginip, Durus kəngüldin Sanga təxəkkür eytimən. 8 Mən bəlgilimiliringni qoşum tutimən; Meni püttünləy taxliwətmigəysən! 9 (Bət) Yax bir yigit kəndək kılıp ez yolinə pak tutalaydu? Sening səz-kalamingni anglap əməl kılıx bilənla. 10 Pütün kəlbim bilən mən Seni izdidim; Meni əmrliringdin adaxturmiqəysən; 11 Gunah kılıp Sanga karxi qıqmaslıkım üçün, Səzüngni kənglümgə məhkəm püküwaldim. 12 Mubarəkdursən Pərwərdigar, Manga Əz bəlgilimiliringni eğətkəysən. 13 Ləwlirim bilən mən bayan kılımən, Aozzingdiki barlıq həkümliringni. 14 Türülük bayılıklärдин xadlanqəndək, Agah-guwaqlikiringoja əgəxkən yolda xadlandim. 15 Mən kərsətmiliring üstidə seοjinip oylinimən; Izliringoja karap oylinimən. 16 Bəlgilimiliringni hursənlik dəp bilimən; Səz-kalamingni untumaymən. 17 (Giməl) Kulungoja mehribanlıknı kərsətkəysən, xuning bilən mən yaxaymən, Kalamingoja boy sunimən. 18 Təwrat-kanunundan karamət sirlərini kərəxüm

üqün, Kəzlimini aqkəysən! 19 Mən bu dunyada musapirmən; Əmrliringni məndin yoxurmiojəysən. 20 Həkümliringgə hərkəqan intizar bolup, Yürükim ezilip ketəy dəp kəldi. 21 Sən lənətkə buyruloğan təkəbburlaroja tənbih berisən, Ular əmrliringdin adixip ketidü. 22 Məndin aləhanət həm məshirini yırakka kətküzgəysən; Qünki agah-guwaqlikiringni tutimən. 23 Əmirlər olturnup yaman gepimni kılıxmaqtə; Sening kulung bolsa bəlgilimiliring üstidə seοjinip oylaydu. 24 Sening agah-guwaqlikiring menin hursənlikim, Mening məslühətqılırimdur. 25 (Dalət) Mening jenim tuprakka yepixkən; Səz-kalaming boyiqə meni yengilanduroğəysən. 26 Əz yollirimni aldingda oquq bayan kıldı, Sən manga jawab bərding; Manga bəlgilimiliringni eğətkəysən. 27 Meni kərsətmiliringning yolini qüxinidiojan kılıqəysən, Andin mən karamətliring üstidə seοjinip oylinimən. 28 Jenim kəyəq bilən erip ketidü; Səz-kalaming boyiqə meni küqləndürgəysən. 29 Məndin aldamqi yolda ner kılıqəysən; Xərpət kılıp manga Təwrat-kanunungni beçixlioğəysən; 30 Mən həkikət-sadakət yolinə tallıwaldım; Həkümliringni aldimda koydum. 31 Agah-guwaqlikiringni qing tutimən; Pərwərdigar, meni uyatka kəldurmioğəysən. 32 Sən menin kəlbimni kəng-azadə kılıxing bilən, Əmrliring yolioja əgixip yığırimən. 33 (He) I Pərwərdigar, bəlgilimiliringning yolinə manga ayan kılıqəysən; Mən uni ahırojəqə tutimən. 34 Meni yorutkəysən, mən Təwrat-kanunungni tutimən, Xundakla pütün kəlbim bilən uningqə əməl kılımən. 35 Meni əmrliringning yolidə mangidiojan kılıqəysən; Qünki ularni hursənlik dəp bilimən. 36 Mening kəlbimni xəhsiy mənpəətkə əməs, Bəlkı agah-guwaqlikiringoja mayil kılıqəysən. 37 Kəzlimini sahtini kərəxtin yanduroğəysən; Meni yolunda janlanduroğəysən; 38 Sən ələngə bolqan wədəngni əməlgə axuroğəysən; Xuning bilən həklər Səndin əymindidü. 39 Mən korkək xərməndilikni ner kətküzgəysən; Qünki Sening həkümliring əladur. 40 Mana, mən kərsətmiliringgə təxna bolup kəldim; Əz həkkaniyitingdə meni janlanduroğəysən; 41 : (Waw) Wə mehîr-muhəbbətliring yenimoja kəlsün, i Pərwərdigar; Wədəng boyiqə nijatlıking yenimoja kəlsün; 42 Xunda məndə meni məshirə kılıqəyiqə bərgüdək jawab bolidü; Qünki səzünggə təyinimən. 43 Wə aozzimdin həkikətning səzini elip taxlimioğəysən; Qünki həkümliringgə ümid baqlıdim; 44 Xunda mən Sening Təwrat-kanunungni hər əqən tutimən,

Bərəkək, əbədil'əbədgıqə tutimən; **45** Xunda mən azadılıktə mangımən; Qünki kərsətmiliringni izdidim. **46** Xunda mən padixaşalar alidda agah-guawahlıkliring toqıruluk sözləymən, Bu ixlarda mən yərgə karap kalmaymən. **47** Wə əmrliringni hursənlik dəp bilimən, Qünki ularnı seyüp kəldim; **48** Mən seyüp kəlgən əmrliringgə kollirimni sozup intilimən, Wə bəlgilimiliring üstidə seqinip oylinimən. **49** (Zain) Sən kulungoja bərgən sezüngni, Yəni manga ümid beoixliojan kalamingni əsligəysən. **50** U bolsa dərdimə bolqan təsəllidur; Qünki söz-wədəng meni janlandurdi. **51** Təkəbburlar əxəddiy həkarətligini bilən, Lekin Təwrat-kanunungdin həq qətnimidim. **52** Kədimdə bekitilgən həkümliringni yadimoja kəltürdüm, i Pərvərdigar, Xundak kılıp əzümgə təsəlli bərdim. **53** Təwrat-kanunungni taxliwətkən rəzillər wəjidin, Otluk oğəzəp məndə қaynap taxti. **54** Musapir bolup turojan jayimda, Kərsətmiliring menin nahxilirim boldi. **55** Keqidə, i Pərvərdigar, namingni əsləp yürдum, Təwrat-kanunungni tutup kəldim. **56** Mən buningoja nesip boldum, Qünki mən kərsətmiliringkə itaət kılıp kəldim. **57** (Hət) Əzüng menin nesiwəmdursən, i Pərvərdigar; «Sening söz-kalamingni tutay» — dedim. **58** Mən pütün kəlbim bilən didaringoja intilip yelindim; Wədəng boyiqə manga xapaət kərsətkəysən. **59** Mən yolliring üstidə oylandim, Ayaqlırimni agah-guawahlıkliringoja қaritip buridim. **60** Mən aldiridim, həq keqikmidim, Sening əmrliringgə əmal kilişkə. **61** Rəzillərning asarətliri meni qirmiwalojını bilən, Mən Təwrat-kanunungni həq untumidim. **62** Həkkaniy həkümliring üçün, Tün keqidə təxəkkür eytkili kəpimən. **63** Mən Səndin korkidiojanlarning, Kərsətmiliringgə əgəxkənlərning həmmisining ülpitidurmən. **64** Jahən, i Pərvərdigar, Sening eżgərməs muhəbbiting bilən toldi; Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. **65** (Tət) Söz-kalaming boyiqə, i Pərvərdigar, Əz kulungoja mehribanlıknı kərsitip kəlgənsən. **66** Manga obdan pərk etixni wə bilimni əgətkəysən; Qünki mən əmrliringgə ixəndim. **67** Mən azabka uqraxtin burun yoldın azojan, Birak һazır sözüngni tutimən. **68** Sən mehribandursən, mehribanlık kılısən, Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. **69** Təkəbburlar manga қara qaplaxtı; Birak kərsətmiliringgə pütün kəlbim bilən itaət kilişmən. **70** Ularning kəlbi tuymas bolup kətti; Birak mən bolsam Təwrat-kanunungni hursənlik dəp bilimən. **71** Azabka uqrıqinim yahxi

boldi, Xuning bilən bəlgilimiliringni əgəndim. **72** Mən üçün aqzinqidiki қanun-təlim, Mingliojan altun-kümük tənggidin əwzəldur. **73** (Yod) Sening kolliring meni yasiojan, meni mustəhkəmlidi; Meni yorutkəysən, əmrliringni əginimən. **74** Səndin əymənidiojanlar meni kərüp xadlinidu; Qünki mən söz-kalamingoja ümid baqlap kəldim. **75** I Pərvərdigar, Sening həkümliringning həkkaniy ikənlikini, Wapadarlıkingdin meni azabka salojiningni bilimən. **76** Ah, kulungoja bərgən wədəng boyiqə, Əzgərməs muhəbbiting təsəlliym bolsun. **77** Mening yaxixim üçün, Rəhəimdillikliring yenimoja kəlsun; Qünki Təwrat-kanunung menin hursənlikimdur. **78** Təkəbburlar hijaləttə kəlsun; Qünki ular manga yalojanqılık bilən tətürlük kılajan; Mən bolsam, kərsətmiliring üstidə seqinip oylinimən. **79** Səndin əymənidiojanlar mən tərəpkə burulup kəlsun; Agah-guawahlıkliringni bilgənlərmi xundak bolsun. **80** Kənglüm bəlgilimiliringdə mukəmmal bolsun; Xuning bilən yərgə karap kalmaymən. **81** (Kaf) Jenim nijatlıkingoja təlmürüp halidin ketəy dəwatidu; Mən söz-kalamingoja ümid baqlidim. **82** Kəzüm söz-wədənggə təlmürüp tügenxəy dedi, «Sən қaşanmu manga təsəlli berərsən» — dəp. **83** Qünki mən islinip қurup kətkən tulumdək boldum, Birak bəlgilimiliringni untumaymən. **84** Kulungning künlərli қanqə bolidu? Manga ziyankəxlik kılajanları қaşan jazalaysən? **85** Təkəbburlar manga orılnarı kolıajan; Bu ixlər Təwratingoja muhalıptur; **86** Sening barlıq əmrliring ixañqliktur; Ular yolsızlıq bilən meni kistimakta; Manga yardım kılajaysən! **87** Ular meni yər yüzidin yokatkılı kıl қaldı; Birak mən bolsam, kərsətmiliringdin waz kəqmidi. **88** Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni janlandurojaysən, Wə aqzinqidiki agah-guawahlıkliringni tutimən. **89** (Laməd) Mənggüğə, i Pərvərdigar, Söz-kalaming ərxlərdə bekitilgəndur. **90** Sening sadakiting dəwrdin-dəwrgiqidur; Sən yər-zeminni mukim bekitkənsən, u məwjut bolup turidu. **91** Sening həkümkənəyitliring bilən bular bugünkü kündimu turidu; Qünki barlıq məwjudatlar Sening hizmitingdidur. **92** Sening Təwrat-kanunung hursənlikim bolmiojan bolsa, Azabimda yokap ketər idim. **93** Mən Sening kərsətmiliringni hərgiz untumaymən; Qünki muxular arkılık manga əhatilik bərding; **94** Mən Seningkidurmən, meni kutkuzojaysən; Qünki mən kərsətmiliringni izdəp kəldim. **95** Rəzillər meni ھالак

kılıxni kütməktə; Bırak mən agah-guwaḥlıringni kənglümədə tutup oylaymən. 96 Mən həmmə mukəmməllilikning qeki bar dəp bilip yəttim; Bırak Sening əmr-kalaming qəksiz kəngdur! 97 (Məm) Ah, menin Təwrat-kanunungoja bolovan muhəbbitim nəkədər qongkurdur! Kün boyi u menin seqinip oylayıdiqinimdur. 98 Əmrliring hərdaim mən bilən billə turoqaqka, Meni düxmənlirimdin dana kılıdu; 99 Barlıq ustazlirimdin kəp yorutulqanmən, Qünki agah-guwaḥlıring seqiniximdir. 100 Mən kərilardin koprək qüxinimən, Qünki kərsətmiliringgə itaət kılıp kəldim. 101 Səz-kalamingoja əməl kılıxim üçün, Ayoqlırımnı həmmə yaman yoldın tarttim. 102 Həkümliringdin heq qıkımidim; Qünki manga əgətkən Sən əzüngdursən. 103 Səzliring tilimoja xunqə xerin tetiyi! Aqızımda həsəldin tatlıktur! 104 Kərsətmiliringdin mən yorutuldum; Xunga barlıq sahta yolni eq kərimən. 105 (Nun) Səz-kalaming ayiojim alidiki qıraq, Yolumqa nurdur. 106 Kəsəm iqtim, əməl kılımənki, Mən həkkaniy həkümliringni tutımən. 107 Zor azab-okubətlərni qəktim, i Pərvərdigar; Səz-kalaming boyiqə meni janlanduroqaysən. 108 Əkbul kiloqaysən, i Pərvərdigar, aqızımdiki halis kurbanlıklarını, Manga həkümliringni əgətkəysən. 109 Jenimni alikinimda daim elip yürimən, Bırak Təwrat-kanunungni pokət untumaymən. 110 Rəzillər mən üçün kıldıq kurdı; Bırak kərsətmiliringdin adaxmidim. 111 Agah-guwaḥlıkiringni miras kılıp mənggüğə əkbul kıldı; Qünki ular kənglümning xadlıigidur. 112 Mən kənglümni bəlgilimiliringgə mənggüğə [əməl kılıxka], Yəni ahiroqıqə əməl kılıxka mayıl kıldı. 113 (Samək) Ala kengüllərni eq kəriüp kəldim; Seyginim bolsa, Təwrat-kanunungdur. 114 Sən menin dalda jayim, menin kalkanımdursən; Səz-kalamingoja ümid baqlidim. 115 Mən Hudayimning əmrlirigə əməl kılıxim üçün, Məndin neri bolunqlar, i rəzillik kiloquqlar! 116 Yaxixim üçün, Wədəng boyiqə meni yəligrəysən; Ümidimning alidida meni yərgə karatmiojaysən. 117 Meni kollap կuwwətligəysən, xunda mən aman-esən yürimən; Wə bəlgilimiliringni hərdaim kədirləymən. 118 Bəlgilimiliringdin azoqanlarning həmmisini nəziringdin sakit kıldı; Qünki ularning aldamqılıkı kuruqtur. 119 Sən yər yüzidiki barlıq rəzillərni daxkaldək xallap taziləysən; Xunga mən agah-guwaḥlıkiringni seyimən. 120 Ətlirim Seningdin bolovan əyminixtin titrəydi; Həkümliringdin korkup

yürimən. 121 (Ayin) Mən durus həkumlərni wə adalətni yürgütəm; Meni əzgüçilərgə taxlap koymıqaysən; 122 Əz kulung üçün yahxılıkka kapalət bolqaysən; Təkəbburlaroja meni əzgüzmiqəysən. 123 Kəzüm nijatlıkingoja təxna bolup, Həm həkkaniyiting tooruluk wədənggə təlmürüp tügixəy dəp kəldi; 124 Ətzərməs muhəbbiting bilən kulungoja muamilə kiloqaysən; Bəlgilimiliringni manga əgətkəysən. 125 Mən Sening kulungdurmən; Agah-guwaḥlıkiringni bilip yetixim üçün meni yorutkaysən. 126 Pərvərdigar hərikətkə kelix wəkti kəldi! Qünki ular Təwrat-kanunungni bikar kiliwetidu. 127 Xu səwəbtin əmrliringni altundın artuk səyimən, Sap altundın artuk səyimən; 128 Xunga həmmə ixlarnı baxkəridiyan barlıq kərsətmiliringni toqra dəp bilimən; Barlıq sahta yolni eq kərimən. 129 (Pe) Agah-guwaḥlıkiring karaməttur; Xunga jenim ularoja əgixidu. 130 Səzliringning yeximi nur elip kılıdu; Nadanlarnımu yorutidu. 131 Aqızımnı ekip hasirap kəttim, Qünki əmrliringgə təxna bolup kəldim. 132 Namingni səyənlərgə bolovan aditing boyiqə, Jamalingni mən tərəpkə karitip xəpkət kərsətkəysən. 133 Kədəmlirimni səzüng bilən toorilioqaysən; Üstümgə heq kəbihlikni həküm sürgüzmigəysən. 134 Meni insanning zulumidin kutulduroqaysən, Xuning bilən Sening kərsətmiliringgə itaət kılımən. 135 Jamalingning nurini kuluning üstigə qaqturoqaysən; Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. 136 Kəzlimidin yax erikliri akidu, Qünki insanlar Təwrat-kanunungoja boysunmaydu. 137 (Tsadə) Həkkaniyidursən, i Pərvərdigar; Həkümliring tooridur. 138 Sən agah-guwaḥlıkiringni həkkaniylikə buyruqan; Ular tolimu ixənqliktur! 139 Otluk muhəbbitim əzümnı yokitidu, Qünki meni har kiloquqlar səzliringgə pisənt kılmaydu. 140 Səzüng toluk sinap ispatlanqandur; Xunga kulung uni seyidu. 141 Mən terikəkturman, kəmsitilgənmən, Bırak kərsətmiliringni untumaymən. 142 Sening həkkaniyiting əbədiy bir həkkaniyəttur, Təwrat-kanunung həkikəttur. 143 Pexkəllik wə azab manga qirmixiwaldı; Bırak əmrliring menin hursənliklirimdir. 144 Sening agah-guwaḥlıkiringning həkkaniylikı əbədiydir; Yaxiojin dəp, meni yorutkaysən. 145 (Kof) Mən pütün kəlbim bilən Sanga nida kıldı; i Pərvərdigar; Manga jawab bərgəysən; Mən bəlgilimiliringni tutımən. 146 Mən Sanga nida kılımən; Meni kutkuzoqaysən; agah-guwaḥlıkiringoja əgiximən. 147 Mən tang atmay

ornumdin turup pəryad kətürimən; Səz-kalamingoja ümid baqlıdim. 148 Wədiliring üstidə seçinip oylinix üqün, Tündiki jesəklər almaxmay turup kəzüm eqilidu. 149 Əzgərməs muhəbbiting boyiqə awazimni angloqaysən; I Pərwərdigar, həkümliring boyiqə meni janlanduroqaysən. 150 Kəbihli niyətkə əgəxkənlər manga yekinlaxtı, Ular Təwrat-kanunungdin yiraktur. 151 I Pərwərdigar, Sən manga yekin turisən; Barlıq əmrliring həkikəttur. 152 Uzundin beri agah-guwahlıkliringdin əgəndimki, Ularnı mənggüə inawətlik kilojansən. 153 (Rəx) Mening har bolöqinimni kərgəysən, meni kutulduroqaysən; Qünki Təwrat-kanunungni untumidim. 154 Mening dəwayimni sorioqaysən, həmjəmət bolup meni kutkuçozlaysən; Wədəng boyiqə meni janlanduroqaysən. 155 Nijatlık rəzillərdin yiraktur; Qünki ular bəlgilimiliringni izdiməydu. 156 Rəhimdillilikliring keptur, i Pərwərdigar; Həkümliring boyiqə meni janlanduroqaysən. 157 Manga ziyankəxlik kiloquqlar həm meni har kiloquqlar keptur; Birak agah-guwahlıkliringdin həq qətnimədim. 158 Mən asiylik kiloquqlarqa қarap yirgəndim, Qünki ular səzüngni tutmaydu. 159 Sening kərsətmiliringni xunqə səygənlikimni kərgəysən; Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni janlanduroqaysən, i Pərwərdigar. 160 Səz-kalamingni mujəssəmligəndə andin həkikət bolur; Sening hərbir adıl həkümüngə əbadiydu. 161 (Xiyn) Əmirlər bikardin-bikar manga ziyankəxlik kılıdu; Birak yürikim kalaming aldidila titrəydu. 162 Birsi zor olja tapkandək, Wədəngdin huxallinimən. 163 Sahtiliqtin nəprətlinip yirginimən; Səyginim Təwrat-kanunungdur. 164 Həkkəniy həkümliring tüpəylidin, Kündə yatta kətim Seni mədhayılaymən. 165 Təwratingni səygənlərning zor hatırjəmliki bar; Həq nərsə ularni putliyalmas. 166 Mən nijatlıkingoja ümid baqlap küttüm, i Pərwərdigar, Əmrliringgə əməl kılıp. 167 Jenim agah-guwahlıkliringoja əgixidu, Ularnı intayın seyimən. 168 Barlıq yollirim aldingda boləqə, Kərsətmiliring həm agah-guwahlıkliringoja əgiximən. 169 (Taw) Mening pəryadim aldingoja yekin kəlsun, i Pərwərdigar; Kalaming boyiqə meni yorutkaysən. 170 Yelinixim aldingoja kəlsun; Wədəng boyiqə meni kutulduroqaysən. 171 Manga bəlgilimiliringni əgitixing üçün, Ləwlirimdin mədhayıllər uroqup qıçıdu. 172 Tilim səzüngni küyləp nahxa eytidu, Qünki əmrliringning həmmisi həkkəniydu. 173 Kolung manga yardımğa təyyar bolsun; Qünki mən kərsətmiliringni tallıwaldım. 174 Mən nijatlıkingoja

təlmürüp təxna bolup kəldim, i Pərwərdigar; Sening Təwrating menin hursənlikimdir. 175 Jenim yaxisun, u Seni mədhayılaydu, Sening həkümliring manga yardəm kilsun. 176 Mən yoldin adaxkan koydək təmtirəp kəldim; Kulungni izdigəysən; Qünki əmrliringni untup kələqinim yok.

120 «Yukarıoqa qıkix nahxisi» Beximoja kün güxkəndə mən Pərwərdigaroja nida kıldım; U manga jawab bərdi. 2 I Pərwərdigar, jenimni yalojan səzləydiqan ləwlərdin, Aldamqi tildin kutulduroqaysən. 3 Sanga nemə berilidu, Sanga nemə koxuluxi kerək, Əy aldamqi til? 4 — Palwan atkan ətkür oklar, Arqa qooqları sanga təgsun! 5 Məxək diyarida musapir bolup yaxıqinimoja, Kedar qedirliri arısida turojinimoja əhalimoja way! 6 Mən tinqlikə əqlər arısida uzundin buyan turuwatimən; 7 Mən tinqlikpərvərmən; Birak gəp kilsam, ular uruximizla, dəydu.

121 «Yukarıoqa qıkix nahxisi» Kəzlirimni taqlar tərəpkə kətürüp қaraymən; Mening yardımim kəyərdin kelur? 2 Mening yardımim Pərwərdigardindur; Asman-zeminni Yaratkəqidindur. 3 U putungni həq teyildurməydu; Seni saklıoluqi həq mügdiməydu! 4 Mana, kara, Israilni saklıoluqi həm mügdiməydu, həm ühlimaydu! 5 Pərwərdigar sening saklıoluqingdər; Pərwərdigar ong yeningdiki sayiwəndur. 6 Kuyax kündüzdə, ay keqidə sanga zərər yətküzməydu; 7 Pərwərdigar barlıq yamanlıqtın seni saklaydu; U jeningni saklaydu; 8 Pərwərdigar qıkixingni, kirixingni, Buningdin keyin əbədil-əbədgıqə saklaydu.

122 «Yukarıoqa qıkix nahxisi» Ular manga: «Pərwərdigarning əyigə qikayli» — deginidə, Xadlandim. 2 Putlirimiz dərwaziliring iqidə turuxka nesip boldi, i Yerusalem! 3 I Yerusalem, sən jipsilaxturulup rətlik selinoğan bir xəhərdursən; 4 Kəbililər u yərgə qıkıdu, Yahning kəbililili qıkıdu; Israiloja berilgən kərsətmə boyiqə, Pərwərdigarning namioja təxəkkür eytix üçün qıkıdu. 5 Qünki u yerdə həküm qıkırixa təhtlər selindi, Dawutning jəmatidikilərgə təhtlər selindi. 6 Yerusalemning aman-hatırjəmlikini izdəp dua kılınqlar; Seni səygənlər ronaq tapidu. 7 İstihkamliring iqidə aman-hatırjəmlik bolsun, Ordiliring iqidə awat-aramlıq bolsun! 8 Kərindaxlırim həm yar-buradərlirim üçün, Mən: «Aman-hatırjəmlik iqingdə bolsun» — dəymən. 9

Pərvərdigar Hudayimizning eyi üçün, Sening ronak tepixingoja intilimən!

123 «Yukirioja qikix nahxisi» I ərxlərda Turoluqisən, Sanga beximni kətürüp karaymən; **2** Mana, kulliringning kəzi ez hojayinining kollirioja қandak қariojan bolsa, Dedəklərning kəzi ez sahibəsining kollirioja қandak қariojan bolsa, Bizning kəzimiz Pərvərdigar Hudayimizə xundak қaraydu. Ta bizgə xəpkət kərsətküqə қaraydu. **3** Bizgə xəpkət kərgüzgəysən, i Pərvərdigar, Bizgə xəpkət kərgüzgəysən; Qünki biz yətküqə horluk tartkənmiz. **4** Jenimiz ojojamıarning mazaqlırını, Həkawurlarıning horluklırını yətküqə tartkəndur.

124 «Yukirioja qikix nahxisi» Əgər biz tərəptə turojini Pərvərdigar bolmiojan bolsa, — Ah, Israil xundak desun — **2** Biz tərəptə turojini Pərvərdigar bolmiojan bolsa, Kixılər bizgə hujumqa kozojalojanda, **3** Ularning ojzipi bizgə tutaxkanda, — Xu qaçıda ular bizni tirik yutuwetətti; **4** [Xu qaçıda] sular bizni oqərk kiliwetətti; Kalkün beximizdin etətti; **5** Dawalojuqan sular beximizdin etətti! **6** Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyə bolmayı! Ularning qixlirioja ow boluxka bizni կoyup bərmidi. **7** Jenimiz tutkuqılarning basmikidin ķeqip qikkan қuxtək қaqtı; Basmağ sundurulup, biz қaqtuk! **8** Eriksen yardımımız Pərvərdigarning namididur, Asman-zemin Yaratkuqining namididur!

125 «Yukirioja qikix nahxisi» Pərvərdigaroja tayanojanlar Zion teojudaktur; Uni təwrətkili bolmayıdu, U mənggülük turidu. **2** Yerusalem! Taqlar uning ətrapini oruqan, Həm Pərvərdigar hazırlın ta əbədgıqə Əz həlkining ətrapini oraydu. **3** Qünki rəzillərning hökük hasisi həkkaniylarlung nesiwisi baxkurmayıdu; Bolmisa həkkaniylarlung kollirini қəbihlikkə uzartixi mumkin. **4** Pərvərdigar, mehribanlaroja mehribanlıq kılıqaysən; Kengli duruslarojumu xundak bolsun. **5** Birək əgri yollaroja burulup kətkənlərni bolsa, Pərvərdigar ularni қəbihlik kılıquqılar bilən təng xallaydu. Israiloja amanhərjəmlik bolmayı!

126 «Yukirioja qikix nahxisi» Pərvərdigar Ziondin sürgün bolojanları kəyturup kəlgəndə, Biz qüx kərgəndəkla bolduk; **2** Aqzımız külkigə, Tilimiz xadlinixkə toldı; Xu tapta əllər arısida ular: — «Pərvərdigar ularoja zor ixlarnı kılıp bərdi» — deyixti.

3 Pərvərdigar dərwəkə biz üçün zor ixlarnı kıldı, Biz bulardın xadlinimiz. **4** Jənubtiki қuruk eriklər [xar-xar sularoja] aylandurulqandək, Biz tutkunlarnımı əz ərkimizgə kəyturoqaysən, i Pərvərdigar; **5** Kəz yaxlırını ekitip teriçanlar xadlik bilən orar; **6** Yiojlap yürüp qağıdiqan uruknı kətürgən kixi, Bərhək, xadlik-təntənə bilən oriojan baqlırını kətürüp kəytip kelidu.

127 «Yukirioja qikix nahxisi»; Sulayman yazojan kütüy: — Pərvərdigar Əzi eý salmisa, Saloquşilar bikardin-bikar uningoja əjir singdüridü; Pərvərdigar xəhərni saklimisa, Kəzətqilər bikardin-bikar oyojak turidu. **2** Silärning səhərdə ornunglardın kopuxunglar, Kəq bolojanda yetixinglar, Japa-muxəkkətni nandək yegininglar bikardin-bikardur; Qünki U Əz səyginigə uyküni beridu. **3** Mana, balilar Pərvərdigardin bolqan mirastur, Balyatkuning mewisi Uning mukapadidur; **4** Yaxlıqta tapkan balilar, Baturning kolidiki oklardək bolidu. **5** Okdeni muxular bilən tolojan adəm bəhtliktur; [Xəhər] dərwazısında turup düxmənlər bilən sezlixiwatkinida, Ular yərgə қarap kalmayıdu.

128 «Yukirioja qikix nahxisi» Pərvərdigardin korkidiojanlar, Uning yollırıda mangidiojanlarning hərbiri bəhtliktur! **2** Qünki sən əz kəlunning ajrını yəysən; Bəhtlik bolisən, ronak tapışən; **3** Ayaling bolsa əyüng iqida mewilik üzüm telidək bolidu; Baliliring dastihanıngni qəridəp, zəytun dərəhliridək tizilip olturnidu; **4** Mana, Pərvərdigardin korkidiojan kixi xundak bəhtni kəridu. **5** Pərvərdigar sanga Zion teojudin bəht ata kılıqay; Sən əmrüng boyiqə Yerusalemning awatlığını kərgəysən; **6** Pərzəntliringning pərzəntlirini kərgəysən; Israiloja aram-tinqlik bolmayı!

129 «Yukirioja qikix nahxisi» «Yaxlıkimdin tartip ular kəp ketim meni har kılıp kəldi» — — Ah, Israil hazır buni desun — **2** «Ular yaxlıkimdin tartip kəp ketim meni har kılıp kəldi, Birək üstümdin əqlibə kılıqan əməs. **3** Kox həydigiqilər dümbəmdə həydigən, Qənəklirini intayın uzun tartkən». **4** Pərvərdigar həkkaniyidur; U rəzillərning asarətlərini sunduruwətti; **5** Ular xərməndə bolup arkisoja yandurulsun, Ziondin nəprətlindiqanlarning həmmisi! **6** Ular əgzidə ünüp qikkan qəptək bolsun; Üzülməy turupla solixip ketidiojan; **7** Ot-qəp orioquqioja uningdin bir tutammu qıkmayıdu; Baqı baqlıoluqioja bir kuqaqmu qıkmayıdu; **8** Ətüp ketiwatkanlarmu: «Pərvərdigarning bərikiti üstünlarda bolmayı; Pərvərdigarning nami

bilən silərgə bəht tiləymiz!» — degən salamni həq bərməydi.

130 «Yukirioja qikix nahxisi» Qongkur yərlərdin Sanga pəryad kətürimən, i Pərvərdigar; 2 I Rəb, awazimni angloqaysən; Kulaqlıringni yelinix sadayımoja saloqaysən; 3 Əgər Sən Yah, kəbihliklərni sürüxtürüp sanisang, Əmdi Rəb, kim tik turalaydu? 4 Birak Səndə məopirət-kəqürüm bardur; Xunga Səndin əyminxikə bolidu. 5 Pərvərdigarni kütiwatimən; Jenim kütiwatidu; Uning səziqə ümid baqlidim. 6 Tün jesəkqilirining səhərgə bolajan təxnasidin artuk, Bərhək, tün jesəkqiliriniing səhərgə bolajan təxnasidin artuk, Jenim Rəbkə təxna bolup kütəmkətə. 7 I Israil, Pərvərdigaroja ümid baqlanglar; Qünki Pərvərdigarda eżgərməs muhəbbət bardur; Uningda zor nijatlıklarvu bar; 8 U Israilli barlıq kəbihlikliridin bədəl tələp kütkuzidu.

131 «Yukirioja qikix nahxisi»; Dawut yazojan kuy:
— I Pərvərdigar, kənglüm təkəbbur əməs, Nəzirimmü üstün əməs; Mən qong ixlar bilənmə, Yaki qamim yətməydiqan karamət ixlar bilənmə məxəqul bolmayımən; 2 Bərhək, anisining ķuqıkida yatkan əmqəktin ayrılojan balidək, Əz jenimni besiwelip tinqlandurdum; Kənglüm iqimdə əmqəktin ayrılojan balidəktur. 3 Israil Pərvərdigaroja ümid baqlısın; Həzirdin baxlap, əbədil'əbədgıq!

132 «Yukirioja qikix nahxisi» I Pərvərdigar, Dawut üçün u tartıqan barlıq, jəbir-japalarını yad etkəysən; 2 U Pərvərdigaroja ķandak ķəsəm iqlikən, Yakuptiki կudrət Igisigə ķandak wədə ķilojan: — 3 «Pərvərdigaroja turar jayni, Yakupning կudrətlik Igisigə makanni tapmioquqə, Əyümdiki hujriqə kirməymən, Kariwattiki kərpəmgə qikəməymən, Kezümgə uyküni, Կapaklırimoja mügdəxni bərməymən». 6 Mana, biz uning həwirini əfratahda anglidük; Uni ormanlıq etizlardinaptuk; 7 Uning turar jayliroja berip kirəyli, Uning təhtipəri aldida sajda kılıyli; 8 Ornundin turoqın, i Pərvərdigar, Sən կudritingning ipadisi əhdə sandukung bilən, Əz aramgaひngəja kirgin! 9 Kahinliring həkkəniyilik bilən kiyindürüsün, Məmin bəndiliring təntənilik awazni yangratsun! 10 Қulung Dawut üçün, Əzüng məsih կilojiningning yüzini yandurmioqaysən; 11 Pərvərdigar Əz həkikiti bilən Dawutka xu կəsəmni kıldı, U uningdin həq yanmaydu: — U: — «Əz puxtingdin qikkən mewidin birsini təhtingdə

olturoquzimən; 12 Pərzəntliring Mening əhdəmni, Həm Mən ularoja egitidiqan agah-guwaħlirimni tutsa, Ularning pərzəntliri mənggügə təhtingdə olтурdu» — degən. 13 Qünki Pərvərdigar Zionni tallıqan; U Əz makani üçün uni haliojan. 14 Mana U: — «Bu mənggügə boldiqliq aramgaħimdu; Muxu yerdə turimən; Qünki Mən uni halaymən. 15 Mən uning rizkini intayin zor bərikatləymən; Uning yokşullirini nan bilən қandurimən; 16 Uning kahinlirioja nijatlıknı kiygüzimən, Uning məmin bəndilili xadlıqtın təntənilik awazni yangritidu. 17 Mən bu yerdə Dawutning münggüzini bihlandurimən; Əzümning məsih կilojinim üçün yoruk bir qiraq bekitkənmən; 18 Uning düxmənlirigə xərməndilikni kiygüzimən; Əmma uning kiygən tajı bexida ronak tapidu» — dedi.

133 «Yukirioja qikix nahxisi»; Dawut yazojan kuy:
— Kara, mana, kərindaxlar birlikdə turux nemidegen yahxi, nemidegen xerindur! 2 U Ҳарunning bəxiqə tekülüp, sakilidin akkən awu kimmətlik maydək, U Ҳarunning sakilidin ekip, Kiyim-keqəkning yakısiqə qüxkən kimmətlik mayoqa ohxaydu; 3 U yənə Ҳərmon teoqidiki xəbnəmning Zion taqlırıqə qüxüxigə ohxaydu; Qünki xu yerdə Pərvərdigar bərikətni — Yəni mənggülüq həyatni buyruqan!

134 «Yukirioja qikix nahxisi» Mana, Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhijə kayturunglar, I, keqiqə Pərvərdigarning eyidə turidiqan, Pərvərdigarning barlıq kulları! 2 Muğəddəs jayda turup kolliringlarnı kətürüp Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhijə kayturunglar! 3 Asman-zeminni Yaratkuqi Pərvərdigar silərni Ziondin bərikətligiy!

135 Həmdusana! Pərvərdigarning namini mədhijiyilənglər, Uni mədhijiyilənglər, Pərvərdigarning kulları! 2 Uni mədhijiyilənglər, Pərvərdigarning eyidə turoqanlar, Hudayimizning höylilirida turoqanlar! 3 Yahni mədhijiyilənglər, qünki Pərvərdigar mehribandur; Uning namioqa kuy eytinglar; Qünki muxundak կilix xerindur; 4 Qünki Yah Yakupni Əziningki boluxka, Israilli Əz mirasi boluxka tallıwaldı. 5 Qünki əzüm bilimənki, Pərvərdigar uluqdur; Rəbbimiz barlıq ilahılardın üstündür. 6 Pərvərdigar nemə ixni muwapik kərgən bolsa, U asmanlarda, Zeminda, Dengizlarda həm uning barlıq təgliridimu xuni կiloqandur. 7 U yər qətliridin bulut-tumanları ərlitidu; Yamojurlarоja

qaqmaqlarni həmrəh kıldı; Xamalni Əz həziniliridin qıçıridu. **8** U Misirdiki tunji oøyullarni ھalak kıldı, İnsanlarning bolsun, haywanlarning bolsun həmmmini urup ھalak kıldı. **9** U alamətlərni, möjizilərni aranglaroja əwətti, i Misir; Pirəwn wə uning həmmə kulliri üstigə əwətti. **10** U uluoj əllərni uruwətti, Kudratlık padixahıları eltürüwətti; **11** Amoriylarning padixahı Sihonni, Baxanning padixahı Ogni, Qanaandiki barlıq padixahıklärni uruwətti. **12** Ularning zeminini miras kılıp, Əz həlkı Israiloja miras boluxka təkdirim kıldı. **13** Sening naming, Pərvərdigar, mənggүe, Xəhərət-hatırəng dəwrindəwrgiqidur. **14** Qünki Pərvərdigar Əz həlkining dəwasını soraydu; Əz kullirioja rəhim kıldı. **15** Əllərning butliri bolsa pəkətla kümüx-altundın ibarəttür, Ularnı insanning kölliри yasiqəndur, halas. **16** Ularning aqzı bar, bırak səzliməydu; Kəzləri bar, bırak kərməydu; **17** Kulaklıri bar, bırak anglimaydu, Aqzida həq nəpəs yoktur. **18** Ularnı yasiqənlər ularoja ohxap қalıdu, ularoja tayanoqanlarmu xundaktur. **19** Israil jəməti, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə käyturunglar; Hərun jəməti, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə käyturunglar; **20** Lawiy jəməti, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə käyturunglar; Pərvərdigardın қorkidiojanlar, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə käyturunglar! **21** Yerusalemda makanlaxkan Pərvərdigar oja Ziondin təxəkkür-mədhiyə eytilsun! Həmdusana!

136 Pərvərdigar oja təxəkkür eytinglar, U mehribandur; Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **2** İlahıarning ilahiyoja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **3** Rəblərning Rəbbigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **4** Zor karamətlərni birləbir Yürgüzguqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **5** Əkil-parasət arklılık asmanları Yasiqənqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **6** Zeminni sular üstidə sozup Turoquzoqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **7** Uluoj nur jisimlirini Yasiqənqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **8** Kündüzni baxkurdiojan kuyaxni Yasiqənqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **9** Keqini baxkurdiojan ay həm yultuzlarını Yasiqənqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **10** Ularning tunjilirini urup, Misiroja zərb bərgüqıja təxəkkür

eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **11** Israilni ular arisidin qıkarəqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **12** Küqlük kol həm uzatkan bilək bilən ularni Qıkarəqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **13** Kızıl dengizni bələk-bələk Bəlgüqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **14** Həm Israilni uning otturisidin Ətküzgüqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **15** Kızıl dengizda Pirəwnni қoxunları bilən süpürüp taxlioqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **16** Əz həlkini qəlbayawandin Yetəkligüqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **17** Büyük padixahıları Uruwatküqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **18** Həm məxhur padixahıları Əltürgüqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **19** Jümlidin Amoriylarning padixahı Sihonni Əltürgüqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **20** — Həm Baxan padixahı Ogni Əltürgüqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **21** Ularning zeminini miras üçün Bərgüqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **22** Buni bəndisi Israiloja miras kılıp bərgüqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **23** Əhalimiz harab əhwalda, bizlərni Əsligüqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **24** Bizni əzgənlərdin kütuldurəqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **25** Barlıq ət igilirigə ozuk Bərgüqıqıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **26** Ərxlərdiki Tənərigıja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur!

137 Babildiki dərya-eriklar boyida biz olturduk; Zionni əsliginimizdə, bərhək yioja kətürduk; **2** Qiltarımızni arisidiki səgətlərgə esip koyduk. **3** Qünki bizni sürgün kıləşənlər bizdən nahxa tələp kıldı; Bizni zarlatkuqlar bizdən tamaxa tələp kılıp:
— «Həy, Zion nahxiliridin birni bizgə eytkinə»
— deyixti. **4** Yaka yurtta turup Pərvərdigarning nahxisini կandağmu eytaylı? **5** Əy Yerusalem, mən seni untusam, Ong kolumn [maharitini] untusun! **6** Seni əslimisəm, — Yerusalemni əng qong hursənlikimdin əwzəl kərmisəm — Tilim tanglayimoja qaplixip kalsun!
7 I Pərvərdigar, Edom balılıridin hesab aloqanda, Yerusalemning bexioja qüxkən künini yadingoja

kəltürgəysən; Qünki ular: «Uni yər bilən yəksan kjinglər, Uliojıqə yər bilən yəksan kjinglər!» deyixti. **8** I bulinix aldida turojan Babil kizi, Bizgə kılıqan kilmixliringni əzünggə käyturoquqi bəhtliktur! **9** Bowakliringni elip taxka atkuqi kixi bəhtliktur!

138 Dawut yazojan kūy: — Pütün əlbim bilən Sanga təxəkkür eytimən; Barlıq ilahılar aldida Seni küyləymən. **2** Pak-mukəddəslikingning ibadəthanisioja əkarap bax urımən, Əzgərməs muhəbbiting həm həkikət-sadakiting üçün namingni təbrikleymən; Qünki Sən pütün nam-xəhəritindinmu bəkrək, wədəngdə turidiojiningi uluq kılıqansən. **3** Sanga nida kılıqan künidə, manga jawab bərgənsən; Jenimoja kūq kirgüzüp, meni riçəbtəndürürgənsən. **4** Açızingdiki səzlərni anglojanda, i Pərvərdigar, Jahandiki barlıq xahılar Seni mədhiyiləydü; **5** Ular Pərvərdigarning yollarında yürüp nahxa eytidü, Qünki uluqdur Pərvərdigarning xan-xəripi. **6** Qünki Pərvərdigar aliyydur; Bırak U əhali boxlarqa nəzər salıdu; Təkəbbuları bolsa U yıraktın tonup yetidi. **7** Zulmət-muxakkətlər arısida mangojan bolsammu, Sən meni janlandurisən; Dükənlərimning qəzipini tosuxka əkolungni uzartısan, Ong əkolung meni kutkuzidu. **8** Pərvərdigar manga təwə ixlarnı pütküzidü; Mehirmuhəbbiting, i Pərvərdigar, mənggülüktür; Əz kolliring yasılənni taxlap kətmigəysən!

139 Nəoqmıqilərnin bəxiqə tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kūy: — I Pərvərdigar, Sən meni təkxürüp qıkting, Həm meni biliq yətting; **2** Əzüng olturojinimni, turojinimnim bilisən; Yırakta turuqluk kənglümdikini bilisən. **3** Başkan ədəmlirimmi, yatçanlırimmi etkəməngdin etküzdung; Barlıq yollırim Sanga ayandur. **4** Bərhək, tilimoja bir səz kelə-kəlməstinla, i Pərvərdigar, Mana Sən buni əyni boyiqə bilməy əkalmaysən. **5** Sən meni aldi-kəynimdin orap turısan, Əkolungni menin üstümgə ənduroqansən. **6** Bundaq bilim manga xunqılıq tilsimat bilinidü! Xundak yüksəkki, mən uni bilip yetəlməydiğənmən. **7** Rohingdin neri boluxka nələrgimən baralayttim? Həzurungdin əzümninə əqarup nələrgə baralayttim? **8** Asmanlarqa qıksam, mana Sən axu yərdə; Təhtisarada orun salsammu, mana Sən xu yərdə; (*Sheol h7585*) **9** Səhərning ənatlırını elip uquq, Dengizning əng qət yərliridə tursam, **10** Hətta axu jayda əkolung meni yetəkləydi, Ong əkolung meni yələydi. **11** Mən: «Kərangojuluq meni

yapsa, Ətrapimdiki yorukluk qoçum keqə bolidü» — desəm, **12** Kərangojuluğu Səndin yoxurunalmayıdu, Kejimu Sanga kündüzdək aydingdur, Karangojuluğu [Sanga] yoruktur. **13** Bərhək, Sən menin iqlirimni yasılənsən; Anamning korsikida meni tokuoqansən; **14** Mən Seni mədhiyiləymən, Qünki mən sürlük wə karamət yasaloqanmən; Sening kılıqanliring karamət tilsimattur; Buni jenim obdan bilidü. **15** Mən yoxurun jayda yasaloqinimda, Yər təgliridə əpqillik bilən tokulup xəkilləndürülginiimdə, Ustihanlırim Səndin yoxurun əməs idi. **16** Əzalırim tehi apiridə bolıqan künllərdə, Ular yasiliyatqan künllərdə, Kəzüng tehi xəkillənmigən jismimni kerüp yətkənidi; Ularning həmmisi alliburun dəptiringdə yeziloqanidi. **17** Ah, Təngrim, oylining manga nəkədər kimmətliktür! Ularning yioqındısı xunqə zordur! **18** Ularnı sanay desəm, ular dengizdiki əkməndinmən keptür; Uyķudin kezümni aqsam, mən yənilə Sən bilən billidurmən! **19** Ah, Sən rəzillərni əltürüwətsəng iding, i Huda! Kanhor kixilər, məndin yırak bolux! **20** Qünki ular Sening tooruluk hıylilik bilən səzləydi; Sening xəhərliring ular təripidin azduruldi. **21** Sanga eqmən boloqanlarqa, i Pərvərdigar, mənmə əqkü? Sanga əkərxi qıqənlərə mənmə yirginimənoq? **22** Ularqa qix-tirnikimiqə əqturmən; Ularnı eż dükənlərim dəp hesablaymən. **23** Meni kezitip təkxürgəysən, i Təngrim! Mening əlbimni bilip yətkəysən! Meni sinap, oğamlıq oylinimni bilgəysən; **24** Məndə [Əzünggə] azar bərgüdək yolning bar-yoklukini kərgəysən; Wə meni mənggülük yolunda yetəkligəysən!

140 Nəoqmıqilərnin bəxiqə tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kūy: — Rəzil adəmdin, i Pərvərdigar, meni azad kılıqəysən; Zorawan kixidin meni saklıqəysən. **2** Ular kənglidə yamanlıkları oylimakta; Ular hər künü jəm boluxup urux qıqarmakqı. **3** Tilini yılanningkidə ittik kılıdu; Kobra yılanning zəhiri ləwliri astida turidü; (*Selah*) **4** Rəzil adəmning kolliridin meni aman kılıqəysən, i Pərvərdigar; Putlirimmi putlaxni kəstləydiqən zorawan kixidin saklıqəysən. **5** Təkəbburlar mən üçün kiltək, tanılarnı yoxurup təyyarlıdı; Yol boyida tor yaydı, Mən üçün tuzakları saldı; (*Selah*) **6** Mən Pərvərdigaroja: «Sən menin Təngrimdursən» — dedim; Yelinixlirim sadasiqə kulaq saloqəysən, i Pərvərdigar; **7** Pərvərdigar Rəb nijatlıkimning kükidür; Sən jəng künidə bəximni yepip koojdioqansən. **8** Rəzil adəmning ümidini ijabət kilmioqəysən, i

Pərwərdigar; Ularning hıylilirini akkuzmioqaysən; Bolmisa əzlirini qong tutuwalidu. (Selah) 9 Meni korxiwaloqlarning bolsa, Ləwliridin qıkqan xumluk, ularning eż bexişa qüxsun; 10 Üstigə qooqlar yaqdurulsun; Ular otka, Käytidin qikalmioqudək hənglaroja taxliwetilsun; 11 Tili qekimqi adəmning yər yüzidə orni bolmisun; Balayı'apet zorawanlarni tükəkkükə qəydi; 12 Mən bilimənki, Pərwərdigar ezelgənlərning dəwasını soraydu, Yoksulning həkkini elip beridu; 13 Bərhək, həkkaniylar namingoja təxəkkür eytidu; Kengli duruslar huzurungda yaxaydu.

141 Dawut yazojan kuy: — Pərwərdigar, mən Sanga nida kıldım; Yenimoja tezdir kəlgəysən; Sanga nida kılolinimda awazimni anglioqaysən. 2 Duayimni anglioqiningda, Sanga sunulojan huxbuydək yekimlik bolsun, Qolumning ketürülüxi sunulojan kəqlik kurbanlıktək kəbul bolsun. 3 Aozim alidda kəzətqi turozujaysən, i Pərwərdigar; Ləwlirim dərvazisini saklıqaysən; 4 Kenglümni həqkandak yaman ixka, Kəbihlik kılıquqlarıroja xerik bolup, rəzillik kılıxka mayıl kılımioqaysən. Meni ularning nemətliridin həq yegüzmigəysən! 5 Həkkaniy adəm meni ursun — Bu manga mehribanlıktur; Manga tənbih bərsun — Bu bolsa, bexim rət kilmaydiqan, kuyulojan esil maydək bolidu. Qünki menin duayim yənilə xularning rəzilliklirigə karxi bolidu. 6 Ularning həkimliri tik yarlardın taxliwetilgəndə, [Həlk] menin səzlirimni anglaydu; Qünki bu səzlər xerindur. 7 Birsi otun yaroqanda yərgə qeqilojan yerindilərdək, Mana, ustihanlırimiz təhtisara ixiki aldida qeqiwetildi; (*Sheol h7585*) 8 Bərhək, kezlim Sangila tikiliq karaydu, Pərwərdigar Rəbbim; Sanga tayinimən; Jenimni harab kılıp taxliwetmigəysən. 9 Ularning manga salojan kiltikidin, Kəbihlik kılıquqlararning tuzaklıridin meni saklıqaysən; 10 Rəzillər əzinin torlirioqa yikilsun, Mən bolsam — etüp ketimən.

142 Dawut ojarda yoxurunup turojan wakitta yazojan «Maskıl»: — Mən Pərwərdigar oja awazimni anglitip nalə-pəryad kətürimən; Pərwərdigar oja awazim bilən yelinimən; 2 Uning alidda dad-zarlırimni tekimən; Uning oja awariqilikimni eytimən. 3 Rohim iqimda tükixəy dəp kələjanda, Xu qaođa başkan yolumni bilgənsən; Mən mangojan yolda ular manga kiltak saldı. 4 Ong yenimoja karap bakğaysən; Ətrapimda meni tonuydiqan adəm

yoktur; Panahgah yokap kətti; Həq adəm jenimoja keyünməydu. 5 Mən Sanga pəryad kəturdüm, i Pərwərdigar; Sanga: «Sən menin Baxpanahımsən, Tirıklerning zeminida bolovan Nesiwəmdursən» — dedim. 6 Mening pəryadimoja կulaq saloqaysən; Qünki mən intayın harab əhwaloja qüxüruldüm; Meni қoşlılıqulırimdin kutuldurojaysən; Qünki ular məndin küqlüktür. 7 Sening namingni təbriklixim üçün, Jenimni türmidin qikarçlaysən; Həkkaniylar ətrapimda olixidu; Qünki Sən manga zor mehribanlıq kərsitisən.

143 Dawut yazojan kuy: — Pərwərdigar, duayimni anglioqaysən; Yelinixlrimoja կulaq saloqaysən; Həkikət-sadakitingdə həm həkkaniyitingdə manga jawab bərgəysən. 2 Oz կulungni sorakqa tartixka turmioqaysən; Qünki nəziringdə tirıklerning həqbırı həkkaniy ispatlanmaydu. 3 Qünki düxmən jenimoja ziyanıkəxlik kilmakta, U hayatimni dəpsəndə kıldı; Meni huddi əlgili uzun bolovanlardək, Karangoju jaylarda turuxka majbur kılıdu. 4 Xunga rohim iqimda tükixəy dəp kəldi; Iqimda կəlbim sundı. 5 Mən ədimki kūnlərni əsləymən; Sening barlık kılıqanlıring üstidə seçinip oylinimən; Kolliring ixligənlərini hiyalimdin ətküzimən. 6 Kollirimni Sanga կarap sozup intilimən; Jenim qangciojan zemindək Sanga təxnadur. (Selah) 7 Manga tezdir jawab bərgəysən, i Pərwərdigar; Rohim һalidin ketidu; Didaringni məndin yoxurmioqaysən; Bolmisa mən həngəja qüxidiqanlardək bolimən. 8 Mehri-muhəbbitingni tang səhərdə anglatkəysən; Qünki tayanqinim Sən; Mengixim kerək bolovan yolni manga bildürgəysən; Qünki jenim Sanga təlmürüp karaydu; 9 Meni kutuldurojaysən, i Pərwərdigar, düxmənlirimdin; Baxpanah izdəp Sening yeningoja կaqımən. 10 Oz iradəngə əməl kılıximka meni əgətəkəysən; Qünki Sən menin Hudayimduşən; Sening mehriban Rohing meni tüptüz zemində yetəkligəy; 11 Oz nam-xəhriting üçün meni janlandurojaysən, i Pərwərdigar; Oz həkkaniyitingdə jenimni awariqiliktin azad kılıqaysən. 12 Həm mehri-xəpkitingdə düxmənlirimni üzüp taxliwətkəysən; Jenimni har kılıqanlarning həmmisini һalak kılıqaysan; Qünki mən Sening kulundurmən.

144 Dawut yazojan kuy: — Kollrimoja jəng kılıxni, Barmaklrimoja uruxni egitidiojan, Mening Қoram Texim Pərwərdigar oja təxəkkür-mədhiyə kayturulsun! 2 Mening əzgərməs xəpkitim

wə mening köröjinim, Mening egiz munarim wə nijatkarım, Mening kalkınım wə tayanojınim, mən Uningdin hımaya tapım; U Əz həlkimni kol astimda boysunduroğuşdur! **3** I Pərvərdigar, Sən uningdin həwər alidikənsən, adəm degən zadi nemə? Uning toqıruluk oylaydikənsən, insan balisi degən nemə? **4** Adəm bolsa bir nəpəsturla, halas; Uning künlleri etüp ketiwatkan bir kelənggidur, halas. **5** I Pərvərdigar, asmanlarnı egildürüp qüxkəysən; Taolaroja tegip ulardin is-tütək qıkarojaysən; **6** Qakmaqlarını qakkuzup ularnı tarkitiwatkəysən; Oklıringni etip ularnı kiykas-sürəngə salojaysən; **7** Yukırıdin kolliringni uxitip, Meni azad kılıqaysən; Meni uluoj sulardın, Yaka yurttikilərninq qanggilidin qıkarojaysən. **8** Ularning aqzi kuruq gəp sezləydu, Ong koli aldamqi koldur. **9** I Huda, mən Sanga atap yengi nahxa eytimən; Ontarioja təngkəx bolup Sanga küylərnini eytimən. **10** Sən padixahlaroja nijatlıq-əqəlibə beoçixlaysən; Kulung Dawutni əjəllik kiliqtin kutuldurisən. **11** Meni kutulduroğaysən, yat yurttikilərninq kolidin azad kılıqaysən; Ularning aqzi kuruq gəp sezləydu, Ong koli aldamqi koldur. **12** Xundak kılıp oqullurımız yaxlıkida puhta yetilgən kəqətlərgə ohxaydu, Kızlirimiz ordıqə naqıxləngən tüwrüklərdək bolidu; **13** Axlıq ambarlirimiz toldurulup, Türlük-türlik ozuklar bilən təmiriləydiqan, Koylirimiz otlakläririmizda minglap, tümənləp kozilaydiqan; **14** Kalilirimiz boqaz bolidiojan; Həqkim besip kirməydiqan, həqkim [jənggə] qıkmayıdiaojan; Koqilirimizda həq jedəl-qowşa bolmaydiqan; **15** Əlhəwali xundak bolovan həlk nemidegən bəhtliktur! Hudasi Pərvərdigar bolovan həlk bəhtliktur!

145 Mədhıyə: Dawut yazojan kūy: — Mən Seni mədhıyiləp uluoqlaymən, Hudayim, i Padixah; Namingoja əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhıyə kayturimən. **2** Hərküni Sanga təxəkkür-mədhıyə kayturimən, Namingoja əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhıyə kayturimən! **3** Uluqdur Pərvərdigar, zor mədhıyilərgə layikət! Uning uluoqlığını sürüxtürüp bolaklı bolmas; **4** Bir dəwr yengi bir dəwrgə Sening kıləjanliringni mahtaydu; Ular kudratlık kıləjanliringni jakarlaydu; **5** Mən həywitingning xərəplik julalığını, Wə karamət möjiziliringni seqinip sezləymən; **6** : Xuning bilən ular korkunqluk ixliringning kudritini bayan kılıdu; Mənmu uluoj əməlliringni jakarlaymən! **7** Ular zor mehribanlıkingni əsləp,

uni mubarəkləp tarkıtidi, Həkkənliyliking toqıruluk yükiri awazda küyləydu. **8** Pərvərdigar mehîr-xəpkətlik həm rəhimdildür; Asan oqəzəplənməydi, U zor mehîr-muhəbbətliktur; **9** Pərvərdigar həmmigə mehribandur; Uning rəhimdillilikləri barqə yaratqanlırinin üstididur; **10** Sening barlık yasiojanliring Seni mədhıyiləydi, i Pərvərdigar, Sening məmin bəndiliring Sanga təxəkkür-mədhıyə kayturidi. **11** Ular padixahlıkingning xəripidin həwər yatkızıdu, Küq-kudritingni sezləydi; **12** Xundak kılıp insan balılıriqa kudratlık ixliring, Padixahlıkingning xərəplik həywisi ayan kılınidu. **13** Sening padixahlıking əbədiy padixahlıktur, Səltəniting əwladtın-əwladlıqidur. **14** Pərvərdigar yikilay degenlərning həmmisini yeləydi, Egilip kələjanlarning həmmisini turozuzidu. **15** Həmməylənning kezliyi Sanga tikilip kütidi; Ularoja eż waqtida rizkini təkşim kılıp berisən; **16** Kolungni eqixing bilənla, Barlık jan igilirining arzusunu kandurisən. **17** Pərvərdigar barlık yollırıda həkkaniydur, Yasiojanlirların həmmisigə muhəbbətliktur. **18** Pərvərdigar Əzığə nida kıləjanlarning həmmisigə yekindur, Əzığə həkikəttə nida kıləjanlarning həmmisigə yekindur; **19** U Əzidin əyminidiojanlarning arzusunu əməlgə axuridu; Ularning pəryadını anglap ularnı kutkızıdu. **20** Pərvərdigar Əzinin səygərlərning həmmisidin həwər alidi; Rəzillərning həmmisini yokitidi. **21** Aqzım Pərvərdigarning mədhiyisini eytidü; Barlık ət igiliri əbədil'əbəd uning mukəddəs namıqə təxəkkür-mədhıyə kəyturoqay!

146 Həmdusana! I jenim, Pərvərdigarnı mədhıyilə!

2 Mən həyat bolsamla, Pərvərdigarnı mədhıyiləymən; Wujudum bar bolsila Hudayimoja kūy eytimən. **3** Esilzadılərgimu, İnsan balisiojumu tayanmanglar, Ularda həq mədət-nijatlıq yoktur. **4** Mana, uning nəpisi ketidü, U eż tuprikiqa kaytip ketidü; Xu kündila arzu-niyatlari yokap ketidü. **5** Yakupning Təngrisi mədətkarı bolovan adəm, Pərvərdigar Hudasını eż ümidi kıləjan adəm bəhtliktur! **6** U asmanları, zeminni, Dengizni həm uningda bar məwjudatlarnı yaratkandur; U həkikət-sadaqəttə mənggү turidu; **7** Ezilgüçilər üçün U həkium süridü; Aq kələjanlaroja nan beridu. Pərvərdigar məhbuslarnı azad kılıdu; **8** Pərvərdigar korlarning kəzlirini aqidü; Pərvərdigar egilip kələjanlarnı turozuzidu; Pərvərdigar həkkənliyarlarnı səyidü. **9** Pərvərdigar musapirlardin həwər alidi; Yetim-

yesirlerni, tul hotunni yeləydu; Bırak rəzillərning yolını ağıri-bügri kılıdu. **10** Pərwərdigar mənggügə həküm süridü; I Zion, sening Hudaying dəwrdin-dəwrgiçə həküm süridü! Həmdusana!

147 Həmdusana! Yañlı mədhiyilənglər! Bərhək, bundaç kılıx xerindur; Hudayimizni küylənglər! Mədhiyə okux insanoja yarixidu. **2** Pərwərdigar Yerusalemni bina kılmaqtı; Israilning sürgün kılınlıqlarını U yioqip kelidi; **3** U kengli sunuklarnı dawalaydu; Ularning yarılırını tangidu. **4** U yultuzlarning sanini sanaydu; Ularning həmmisigə bir-birləp isim koyidu. **5** Uluqdur Rəbbimiz, zor kudratlıktur; Uning qüxinixi qəksizdur. **6** Pərwərdigar yawax meminlərni yələp kətüridü; Rəzillərni yərgiqə təwən kılıdu. **7** Pərwərdigar oja təxəkkürlər bilən nahxa eytinglar; Küylərni qiltarоja təngxəp eytinglar! **8** U asmannı bulutlar bilən қaplıtidü, Zeminoja yamojurnı bekitidü, Taqlarda ot-qəplərni əstüridü; **9** Mallarоja ozuk, Taq қaoqisinig qüjjiliyi zarlıqanda, ularoja ozuk beridü; **10** At kükidin U zoq almayıdu; Adəmning qəbdəs putlirini hursənlik dəp bilməydu; **11** Pərwərdigar bəlki Əzidin əyminidioqlanlarnı, Əzinigə əzgərməs muhəbbətitigə ümid baqlıqlıqlarını hursənlik dəp biliidü. **12** Pərwərdigarnı mahtanglar, i Yerusalem; Hudayingni mədhiyilə, i Zion. **13** Qünki U dərvaziliringning taqaklırını məhkəm kılıdu; Seningdə turuwatkan pərzəntliringgə bəht-bərikət bərdi. **14** U qət-qegrəliringda aram-tinqılıq, yürgüzidü, Seni buqdayning esili bilən kanaatləndüridü. **15** U Əz əmr-bexarətlərini yər yüzigə əwətidü; Uning səzkalami intayın tez yürgüzidü. **16** U ak қarnı yungdək beridü, Kırawnı küllərdək tarkitidü. **17** Uning muzini nan uwaqlırıdək kılıp parqılıwetidü; Uning soqukı aldida kim turalisun? **18** U səzini əwətip, ularni eritidü; Uning xamilini qıkırıp, sularni akkuzidü. **19** U Əz səzkalamini Yakupka, Bəlgilimilirini həm həkümlərinini Israiloja ayan kılıdu; **20** U baxkə həqbir əlgə mundak muamilə kılmlıqandur; Uning həkümlərini bolsa, ular bilip bakkən əməs. Həmdusana!

148 Həmdusana! Pərwərdigarnı asmanlardın mədhiyilənglər; Yükgiri jaylarda Uni mədhiyilənglər; **2** Uni mədhiyilənglər, barlıq pərixtılıri; Uni mədhiyilənglər, barlıq қoxunliri! **3** Uni mədhiyilənglər, i kuyax həm ay, Uni mədhiyilənglər, həmmə parlak yultuzlar; **4** Uni mədhiyilənglər, asmanlarning asmanliri, Asmandin yüksək jaylaxşan

sular! **5** Bular Pərwərdigarning namini mədhiyilisun; Qünki U buyruqan һaman, ular yaratiloqandur; **6** U ularnı əbədi'ləbədgıqə turoquzdi; Ular üçün wakti etməydiqən bəglimini buyruqan. **7** Pərwərdigarnı zemindin mədhiyilənglər, Dengizdiki barlık əjdihalar, dengizning barlık təqliri; **8** Ot, məldüz, қar, tuman, Uning səziga əməl kılıdiqan judunluk xamal; **9** Taqlar həm barlık dənglər, Mewilik dərəhlər, barlıq kədir dərəhləri, **10** Yawayi hayvanlar, barlıq malwaranlar, Əmiligüqilər həm uqar-kanatlar; **11** Jahən padixahlıları wə barlıq қowmlar, Əmirlər həm yər yüzidiki barlıq hakim-sotqılar; **12** Həm yigitlər həm kızlar, Bowaylar wə yaxlar, — **13** Həmmisi Pərwərdigarning namini mədhiyilisun; Qünki pəkətla Uning nami aliydur; Uning həywiti yər həm asmandın üstün turidü. **14** Həm U Əz həlkining münggüzini, Yəni barlıq mukəddəs bəndilirining mədhiyisini egiz kətürgüzgən; Ular Israil balılıri, Əzigə yekin bir həlkət! Həmdusana!

149 Həmdusana! Pərwərdigar oja atap yengi bir nahxini okunglar; Məmin bəndilərnəng jamaitidə Uning mədhiyisini eytinglar! **2** Israil əz Yaratkuqisidin xadlansun; Zion oqulları əz Padixahlıdin hux bolоqay! **3** Ular Uning namini ussul bilən mədhiyilisun; Uningə küylərni dap həm qiltarоja təngxəp eytsun! **4** Qünki Pərwərdigar Əz həlkidin səyünər; U yawax məminlərni nijatlıq bilən bezəydu; **5** Uning məmin bəndiliri xan-xərəptə rohlinip xad bolоqay, Orunlırida yetip xad awazını yangratkay! **6** Aöqzida Təngrigə yüksək mədhiyiliri bolsun, Kollırıda kox bislik қılıq tutulsun; **7** Xuning bilən ular əllər üstidin kısas, Həlkərgə jaza bəja yürgüzidü; **8** Əllərning padixahlırını zənjirlər bilən, Akşengəklirini təmür kixənləri bilən baqlaydu; **9** Ularning üstigə pütülgən həkümni bəja kəltüridü — Uning barlıq məmin bəndiliri muxu xərəpkə nesip bolidü! Həmdusana!

150 Həmdusana! Təngrini Uning mukəddəs jayida mədhiyilənglər; Kudriti parlap turidioqan ərxlərdə Uni mədhiyilənglər; **2** Uni kudratlık ixliri üçün mədhiyilənglər; Əlayət uluənlük üçün Uni mədhiyilənglər; **3** Uni buroja sadası bilən mədhiyilənglər; Uni rawab həm qiltar bilən mədhiyilənglər; **4** Uni dap həm ussul bilən mədhiyilənglər; Uni tarlıq sazlar həm nay bilən mədhiyilənglər; **5** Uni jaranglıq qanglar həm yangrak

qanglar bilən mədhiyilənglər; 6 Barlıq nəpəs igiliri
Yağlı mədhiyilisun! Həmdusana!

Pənd-nəsihətlər

1 Israel padixahı Dawutning oqlı Sulaymanning pənd-nəsihətləri: — **2** Bu pənd-nəsihətlər sanga əkil-parasət, ədəp-əhlaknı egitip, seni ibratlık səzlərni qüxinidioğan kılıdu; **3** sanga danalık, həkkəniliylik, pəm-parasət wə durusluğning yolyoruk-tərbiyisini köbul kıldırdı. **4** Bu [pənd-nəsihətlər] nadanları zerək kılıp, yaxları bilimlilik wə səzgür kılıdu; **5** bularqa կulaq selixi bilən danalar bilimini axurıdu, yorutulmuşan kixilər tehimu dana məslihətkər erixidu, **6** xundakla pənd-nəsihətlər həm təmsillərning mənisini, danixmənlərning hekəmtərli həm tilsim səzlərini qüxinidioğan kılınidı. **7** Pərvərdigardin korkux bilimning baxlinixidur; Əhməklər danalıknı wə tərbiyini kəzgə ilmaydu. **8** I oqlum, atangning tərbiyisigə կulaq sal, anangning səz-nəsihətidin ayrılmı; **9** qünki ular sening bexinqoşa takaloğan gül qəmbirək, boynungoşa esiləjan marjan bolidu. **10** I oqlum, yamanlar seni azdursa, ularqa əgəxmigin. **11** Əgər ular: — Yür, tuzak կurup adəm əltürəyi; Yoxuruniwelip, birər bigunah, kəlgəndə urayı! **12** Təhtisaradək ularni yutuwetəyi, Sak, bolsimu, həngəja qüxkənlərdək ularni yikitaylı; (*Sheol h7585*) **13** Ulardın hilmuhil kimmətlik mal-dunyaqa iğə bolup, Əylirimizni olja bilən toldurımız. **14** Biz bilən xerik bol, Həmyanımız bir bolsun, desə, — **15** I oqlum, ularqa yoldax bolma, Əzüngni ularning izidin neri kıl! **16** Qünki ularning putliri rəzillikka yığıridu, Қolini kan kılıx üçün aldiraydu. **17** Hərkandaq uqar қanat tuyup қaloğanda tuzak koyx bikar awariqilikтур; **18** Lekin bular dəl əz kənini teküx üçün saklaydu; Əz janlırioqa zamin boluxni kütidu. **19** Nəpsi yoqınap kətkən hərbir adəmning yollırining akıviti mana xundak; [Haram mal-dunya] əz igilirining jenini alıdu. **20** [Büyük] danalık, koqida oquq-axkara hitab kılmaqta, Qong məydanlarda sadasını anglatmakta. **21** Koqa dokmoxlırıda adəmlərni qakırmakta, Xəhər dərvazılırida səzlərini jakarlimakta: — **22** I saddilar, қaçançıqə muxundak nadanlıcka berilisilər? Məshirə kılıquqlar қaçançıqə məshiriliktin huzur alsun? Əhməklər қaçançıqə bilimdin nəprətlənsun?! **23** Tənbiliməgə կulaq selip mangoşan yoluñglardın yan)oşan bolsanglar idi! Rohımnı silərgə teküp berəttim, Səzlərimi silərgə bildürgən bolattim. **24** Lekin qakırsam, anglimidinqalar; Kolumni uzartsam, həqkəysinglər karimidinglər. **25** Nəsihətlərimning

həmmisigə pərwa kilmidinglər, Tənbilimni anglaxni kılqə halimidinglər. **26** Xunga, bexinqlaroja balakaza kəlgəndə külimən, Wəhimbə silərgə yetixi bilən məshirə kılımən. **27** Halakət elip kəlgən wəhimbə üstünglərgə qüvkəndə, Wəyranqılık silərgə kuyuntazdək kəlgəndə, Silər eçir կayəuoja wə azabka muptila bolinqinglarda — **28** U qəođa muxu kixilər məndin etünüp qakiridu, Mən pərwa kilmaymən, Meni təlmürüp izdisimu, tapalmaydu. **29** Ular bilimgə nəprətlənginidin, Pərvərdigardin əyminxni tallimiqinidin, **30** Mening nəsihətimni kılqə köbul kılouşı yoklukidin, Tənbilimgimi pərwa kilmiqinenglardin, **31** Ular əz bexini yəydu, Əz kəstləridin toluk azab tartidi; **32** Qünki saddılarning yoldın qikixi əz jenioja zamin bolidu; Əhməklər rahətlik turmuxidin əzlərini հalak kılıdu. **33** Lekin manga կulaq saloşanlar aman-esən yaxaydu, Balakazalardin, oğom-əndixlərdin haliy bolup, hatırjəm turidu.

2 I oqlum, əgər səzlərimni köbul կilsang, Nəsihətlərimni կelbinggə püksəng, **2** Əgərdə danalıckə կulaq salsang, Yoruklukça erixixə kengül bərsəng, **3** Əgər əkil-parasətə təxna bolup iltija կilsang, Yoruklukça erixix üçün yukarı awazda yelinsang, **4** Əgər kümücxə intilgəndək intilsəng, Yoxurun gəhərni izdigəndək izdisəng, **5** Undakta Pərvərdigardin [həkikiy] korkuxni bilidioğan bolisən, Wə sanga Hudani tonux nesip bolidu. **6** Qünki Pərvərdigar danalık bərgüqidur; Uning aqzidin bilim bilən yorukluk qikidu. **7** U durus yaxawatkanlar üçün mol hekəmtə təyyarlap koyeqandur, U wijdanlıq adamlar üçün kalkandur. **8** U adillik kılıquqların yollırını asraydu, İhlasmən bəndilirinin yolını կoqdaydu. **9** U qəođa həkkəniliylik, adillik wə durusluğni, Xundakla hərkandaq güzəl yolni qüxinidioğan bolisən. **10** Danalık կelbinggə kirixi bilənla, Bilim kənglünggə yekixi bilənla, **11** Pəm-parasət seni կoqdaydu, Yorukluk seni saklaydu. **12** Ular seni yaman yoldın, Tili zəhər adəmlərdin kutkuzidu; **13** Yəni toqra yoldın qətnığnlərdin, Қarangoş yollarda mangidioğanlardın, **14** Rəzillik kılıxni huzur kəridioğanlardın, Yamanlıqning ziyanlarını huxallık dəp bilidioğanlardın, **15** Yəni əgrı yollarda mangidioğanlardın, Қingoş yolda mangidioğanlardın kutkuzidu. **16** [Danalık] seni buzuk ayaldın, Yəni xırın səzlər bilən azdurmakçı bolajan naməhərəm ayallardin kutkuzidu. **17** [Bundak ayallar] yax waktida

təgkən jorisini taxlap, Huda aldidiki nikah կəsimini untuojan wapasizlardindur. **18** Uning eýigə baridiojan yol əlümgə apiridiojan yoldur, Uning mangidiojan yolliri adəmni ərwaħlar makaniqa baxlaydu. **19** Uning kəxişa baroqanlarning birimu kaytip kəlgini yok, Ulardin birimu һayatlık yollirioja erixkini yok. **20** [Xularni qüxənsəng] yahxilarning yolda mangisən, Həkkəniylarning yollirini tutisən. **21** Qünki durus adəm zeminda yaxap կəlalaydu, Mukəmmal kixi bu yerdə makanlixalaydu. **22** Lekin rəzillər zemindin üzüp taxlinidu, Wapasizlar uningdin yuluwetilidu.

3 I oöqlum, talimimni untuma, Degənlirimni həmixinə kənglüngdə qing tut. **2** Qünki u sanga bərikətlik kün'lər, uzun əmür wə hatırjəmlik կoxup beridu. **3** Mehraban wə hək-səmimiyy boluxtin waz kəqmə, Bularni boynungoja esival, Kəlbinggə pütiwal. **4** Xundak kılçanda Huda wə bəndilərning nəziridə iltipatka layik bolisən, danixmən hesablinisən. **5** Əz əklinggə tayanmay, Pərvərdigar oja qin կəlbing bilən tayanojin; **6** Qandakla ix qılsang, Pərvərdigarnı tonuxka intil; U sanga toqra yollarnı kərsitudu. **7** Əzüngni əkiliş sanima; Pərvərdigardin əyminiip, yamanlıktın yirək bol. **8** Xundak kılçiningda, bu ixlar dərdingga dərman, Ustihanliringoja yılık bolidu. **9** Pərvərdigarning hərmitini kılıp mal-dunyayingdin hədiyələrni sunoqin, Etizingdin tunji qıkkan məhsulatliringdin Uningoja atiojin; **10** Xundak kılçiningda, ambarliring axlıkkə tolup taxidu, Xarab kəlqəkliringdə yengi xarab exip-texip turidu. **11** I oöqlum, Pərvərdigarning tərbiyisiga bipərwalık kılma, Uning tənbihidin bəzmə. **12** Qünki, ata əziz kərgən oölija tənbih-tərbiyə bərgəndək, Pərvərdigar kimni seygən bolsa uningoja tənbih-tərbiyə beridu. **13** Danalıkkə tuyulur, Uning barlıq tərikiliri seni aram tapkuzur. **14** U əzini tapkan adəmgə «həyatlık dərihi»dur, Uni qing tutkan kixi nemidegən bəhtlik! **19** Pərvərdigar danalıq bilən yər-zeminni bərpa կildi, Həkmət bilən asmanni ornatti. **20** Uning bilimi bilən yərning qongkur կətlamlılıri yerildi, Həmdə bulutlardin xəbnəm

qüxti. **21** I oöqlum! [Danalıq bilən bilimni] kəzüngdin qıckarma, Pixçan həkmət wə pəm-parasətni qing tut. **22** Xuning bilən ular jeningoja jan կoxidu, Boynungoja esilojan esil marjandək sanga güzəllik կoxidu. **23** Xu qəođda yolunda aman-esən mangalaysən, Yolda putlaxmaysən. **24** Yatkanda həq nemidin կorkmaysən, Yetixing bilənla tatlık uhlaysən. **25** Bexingoja dəhəxətlik wəhimbə qüixkəndə կorkmiojin, Rəzillərning wəyranqılıkjidin oğəm kilmiojin! **26** Qünki Pərvərdigar sening tayanqingdur, U putungni կəpənlərdən neri կildi. **27** Pəkət կəlungdin kəlsila, həjətmənlərdin yahxilki ayimiojin. **28** Қolum-қoxniliring senindin etnə sorap kirsə, «Kaytip ketip, etə kalgin, etə berəy» – demigin. **29** Қoxnangoja ziyankəxlik niyitidə bolma, Qünki u sanga ixinip yeningda hatırjəm yaxaydu. **30** Birsi sanga ziyan yətküzmigən bolsa, Uning bilən səwəbsiz majiralaxma. **31** Zulumhor kixığə həsat kılma, Uning yol-tədbirliridin həqnemini tallima. **32** Qünki kingojar yollarnı mangidiojanlar Pərvərdigarning nəziridə yirginqliktur, Lekin Uning sirdax dostlukı durus yaxawatkan adəmgə təəlluktur. **33** Pərvərdigarning lənitə rəzillilik kılçuoqining eyididur, Lekin U həkkəniy adəmning eýigə bəht ata կilur. **34** Bərhək, məshirə kılçuoquları U məshirə կilidu, Lekin kiçik peil kixilergə xəpkət kərsitudu. **35** Danalar xələrətəkə warislik կilidu, Lekin həməkətlər rəswa կilinidu.

4 I oöqlular, atanglarning nəsihətlərini anglangalar, Kəngül köysanglar, Yoruklukça erixisilər. **2** Qünki silərgə eğitidiojanırmı yahxi bilimdir, Kərsətmilirimdir waz kəqmənglər. **3** Qünki mənmə atamning yumran balisi idim, Anamning arzuluk yalouz oölli idim, **4** Atam manga eğitip mundak dedi: – Səzlirimni esingdə tut; Kərsətmilirimə riayə kıl, Xuning bilən yaxnaysən. **5** Danalıknı alojin, əkil tap, Eytkan səzlirimni untuma, ulardin qıkma. **6** [Danalıktın] waz kəqmə, u seni saklaydu; Uni səygin, u seni կooqdaydu. **7** Danalıq həmmə ixning bəxidur; Xunga danalıknı alojin; Barlikgni sərp kılıp bolsangmu, əkil tapkın. **8** [Danalıknı] əzizligin, u seni kətüridu, Uni qing կuqaklıqanda, seni hərmətkə sazawər կilidu. **9** Bexingoja takalovan gül qəmbirətök [sanga güzəllik elip կilidu], Sanga xələrətlik taj in'am կilidu. **10** I oöqlum, kulaq saloqin, səzlirimni kobul kılıqin, Xunda əmrüngning yilliri kep bolidu. **11** Mən sanga danalıq yolini eğitəy, Seni durusluq yollirioja baxlay. **12** Mangojiningda kədəmliring qəklənməydi,

Yügürsəng yikılıp qüxməysən. **13** Alojan tərbiyəngni qing tut, Kəluningin kətküzmigin; Obdan saklıqojin uni, Qünki u sening hayatingdur. **14** Yaman adəmlər mangajan yoloja kirmə, Rəzillərning izini basma. **15** Ularning [yolidin] ezungni қaqur, [Yolioja] yekin yolima; Uningdin yandap etüp kət, Neri kətkin. **16** Qünki [yamanlar] birər rəzzilik kilmioquqə uhliyalmas, Birərsini yikitmioquqə uykusı kəlməs. **17** Yamanlık ularning ozukidur, Zorawanlıq ularning xarabidur. **18** Ləkin həkkəniylarning yoli goya tang nuridur, Kün qüx bozquqə baroqanseri yoruydu. **19** Yamanlarning yoli zulmət keqidək kapkarangoju, Ular yikılıp, nemigə putlixip kətkinini bilməydu. **20** I oqlum, səzlirimni kəngül қoyub angla, Gəplirimgə կulak sal. **21** Ularnı keziungdə tutkin, Yürikingning ketida kədirləp saklıqojin. **22** Qünki səzlirim tapkanlar üçün həyattur, Əlarning pütün tenigə salamatlıktur. **23** Kəlbingni «həmmidin əziz» dəp sap tut, Qünki barlik həyat ixliri kəlbətin baxlinidu. **24** Aozingni ağrı gəptin yırak tart, Ləwliring ezipkulukṭın neri bolsun. **25** Kezüngni aldingoja tüz tikkin, Nəziringni aldingoja toopra taxla; **26** Mangidiojan yolungni obdan oylanqın, Xundak kılsang ixliring puhta bolidu. **27** Ongoja, soloja kaymioqin; Kədəmliringni yamanlık yolidin neri tart.

5 I oqlum, danalıqimoja kəngül қoyojin, Idraklik səzlirimgə կulak saloqin. **2** Xundak kılıqiningda ixka səzgürlik bilən қaraydiojan bolisən, Ləwliring pəm-parasəttin ayrılmayıdu. **3** Qünki buzuk hotunning aqzidin həsəl tamidu, Ləwliri zəytun yeqidin siliktүr; **4** Ləkin uning akiwiti kəkridək aqqik, İkki bislik kiliqtək etkүr. **5** Uning kədəmliri əlüm girdawioja elip baridu, Tutkan yoli gərgə baxlaydu. (*Sheol h7585*)
6 Həyatlıq yolini kılqə bilgüm yok dəp, Başkan kədəmliri turaksız bolidu, Nəgə baridiojanlığını həq bilməydu. **7** Xunga, i oqlullim, səzlirimni kəngül koyup anglangalar, Mening degənlirimdin qıkmanglar. **8** Undak hotundin yırak қaq! Ixiki aldiqimu yekin yolima! **9** Bolmisa, izzət-abruyungni baxkilaroja tutkuzuq қoyışən, [Yaxlık] yilliringni rəhimsizlarning қolioja tapxurisən! **10** Yat adəmlər baylkiring bilən ezinə tolduridu, Japalik, ejirliringning mewisi yaka yurtlukning eyigə etüp ketidi; **11** Əjilingdə nalapəryad kətürginingdə, əzayi-bədining yəm boloqanda, **12** Xu qaçda sən: — «Ah, nəsilətlərdin nemanqə nəprətləngəndimən! Kənglümdə tənbihlərni nemanqə kəmsitkəndimən! **13** Nemixə ustazlırimning səzini anglimioqandimən? Manga tərbiyə bərgənlərgə կulak

salmioqandimən? **14** Jəmiyəttimu, jamaət aldidimu hərhil nomuska қaloqandək boldum!» — dəp қalısən. **15** Əzüngning kəlqikingdiki suni iqkin, Əz bulikingdin ekiwatkan sudin huzurlan. **16** Bulaklıring uroqup hər yərgə tarkılıp kətsə [bolamdu]? Erikliringdiki sular koqılarda ekip yürsə bolamdu? **17** Bular sangila has bolsun, Yat kixilərgə təqmisun! **18** Buliking bəht-bərikətlək boloqay! Yaxlıkingda alojan hotunung bilən huzurlan. **19** U qixi keyiktək qiraylik! Jərəndək səyümlük! Uning baqridin həmixə kanaəttə bozqaysən, Uning қaynak muhəbbətidin daim huxallıqka patkaysən. **20** I oqlum, nemixə yat ayalqa xəyda bolisən? Nemixə yat hotunning koynioja ezungni atisən? **21** Qünki insanning həmmə kılıqanlıri Pərvərdigarning kez aldida axkaridur, U uning həmmə mangajan yollırını tarazioja selip turidu. **22** Yaman adəmning əz kəbihlikliri ezinə tuzakka qüsürudu, U əz gunahı bilən sırtmakka elinidu. **23** U yolyoruktın məhrum bozqanlığının jenidin ayrıldı, Qekidin axşan həməkətliki tüpəylidin yoldın ezip ketidu.

6 I oqlum, əgər dostungoja borun bozqan bolsang, Yat kixining kərzini tələxkə kol berixip wədə bərgən bolsang, **2** Əgər əz səzungdin ilinojan bolsang, Əz wədəng bilən baqlinip қalsang, **3** U yekiningning қolioja qüxkənliking üçün, Amal kılıp ezungni uningdin kutkuz — Dərhal yekiningning yenioja berip, ezungni kəmtər tutup [xu ixtin] haliy kilişini etürüp sora. **4** Jərən xikarqining қolidin kutuluxka tirixkandək, Kux owqining қolidin qıkıxka tirixkandək, Kutulmioquqə uhlap yatma, Hətta ugđəp arammu alma. **5** I hurun, qəmülining yenioja berip [uningdin egen], Uning tirikqılıq yollırıqə karap dana bol. **7** Ularning baxlıki, əməldarı, həkümdarı yok bolsimu, **8** Ləkin ular yazda yilning ehtiyajı üçün ax toplıwalıdu, Həsul pəslidə ozuk təyyarlıwalıdu. **9** I hurun, қaqanoqıqə uhlap yatisən? Қaqan ornungdin turisən? **10** Sən: — Birdəm kez yumuwalay, birdəm uhliwalay, Birdəm kolumni koxturup yetiwalay, — dəysən. **11** Ləkin uhlap yatkanda, miskinlik қarakçıdək kelip seni basidu, Yoxsulluk huddi korallıq bulangqidək hujumşa etidi. **12** Ərziməs, pəyli buzuk adəm həmmila yərdə yaloqan eytip, pəslikni sezləydu. **13** U kez kisip, Putliri bilən ixarə kılıp, Barmaklıri bilən kərsitudu; **14** Kənglidə aldamqılıqla yatidu, U daim rəzillikning koyida bolidu, Həmmila yerdə jedəl-majira teriydu. **15** Xunga uningoja bekitilgən bal-

ķaza uni tuyuksız basıdu, U bırakla dawalioqusız yanjılıdu. **16** Pərvərdigar nəprətlinidiojan altə nərsə bar, Bərhək, yəttə nərsə Uningoja yirginqliktur. **17** Ular bolsa, Təkəbburluk bilən karaydiojan kəz, Yalojan səzləydiojan til, Bigunahlarning kenini təküzidiojan kol, **18** Suyikəst oylaydiojan kəngül, Yamanlıq kılıxka tez yüksəryediojan putlar, **19** Yalojan səzləydiojan sahta guwahqi, Buradər-kərindaxliri arisioqa bəlgünqılık saloquqi kixidur. **20** I oqlum, atangning əmriqə əməl kıl; Anangning kərsətmisidin qıkma. **21** Ularning səzini kəlbingə tengip, Ularnı boynungoja marjandak kılıp esival. **22** Yoloja qıkkiningdə ular seni yetəkləydi, Uhliojiningda ular seni saklaydu, Uykudin oyoqanojiningda ular seni həwərləndirdi. **23** Qünki [Hudanıng] pərmanı yoruk qiraq, Uning muğaddəs əkanuni nurdur; Tərbiyəning tənbihləri bolsa həyatlıq yolidur. **24** Ular seni buzuk hotundin saklıouqı, Yat hotunning xerin səzliridin yırak kılıquqidur. **25** Uning guzəllilikgə kenglüngni baqlılimiojin, Uning kax-kez oynitixi seni əsirgə almışın. **26** Qünki buzuk ayallar tüyəlidin adamlar bir parqə nanqımı zar bolidu, Yat adəmning [zinahor] ayali bolsa kixining kimmətlik jenini eziqə ow kılıwalıdu. **27** Otnı koynungoja salsang, Əz kiyimngi kəydürməmsən? **28** Qooqning üstdə dəssəp mangsang putungni kəydürməmsən? **29** Baxklärlarning ayali bilən bir orunda yatidiojan kixi xundak bolidu; Kim uningoja tegip kətsə akıvitidin կutulalmydu. **30** Aq қalojanda kɔrsikini toyozuzux üçün oqırılık kılıqan kixini baxklärlar kəmsitməydu; **31** Xundak turuqluk u tutulup қalsa, Igisigə yəttini tələxkə toqra kelidi; U əz eyidiki həmmə nərsisini tapxuridu. **32** Həlbuki, baxklärlarning hotuni bilən zina kılıquqi uningdinmu [bəttər bolup], tolimu oqəplətlilik; Undak kılıquqi əz-əzini ħalak kılıdu. **33** U zəhmət yəydi, xərməndə bolidu, Uning rəswasi əqərürülməydi. **34** Qünki künləx oti ərni dərəjəzəpkə kəltüridi, İntikam aloqan künidə u əqərəm kilməydi. **35** Tələm puli berəy desəngmu u қobul kilməydi, Hərkənqə sowoja-salam bərsəngmu uni besikturoqili bolmayıdu.

7 I oqlum, səzlirimgə əməl kıl, Tapxuruklirimni yürüikingdə sakla. **2** Tapxurukliriməja əməl kilsang, yaxnaysən; Təlimlirimni kəz kariqukgungi asrioqandək asra. **3** Ularnı barmaklıringoja tengip կoy, Қəlb tahtangoja yeziwal. **4** Danalıknı, sən hədə-singlim, degin, Pəm-parasətni «tuqkınım» dəp qakır. **5** Xundak kilsang, ular seni yat hotundin yıraklaxturidu, Aozidin

sılık söz qıkıldiojan yoqun ayaldın neri kılıdu. **6** [Bir ketim] əyning derizə kəznəkliridin taxkırıja қarıqinimda, **7** Birnəqqə yax, sadda yigitlərni kerdüm, Ularning iqidin bir əkilsizni kərüp қaldım, **8** U koqa boylap buzuk [hotun turuxluk] dokmxuxtın etüp, Andin uning əyi tərəpkə karap mangdi. **9** Kəqkuron қarangoju qüxkəndə, Zulmat keqə, ay қarangojusida [ixiki aliddin etti]. **10** Mana, əydiñ bir hotun qikip uni küdüwaldi; Kiyimi paħixə ayallarningidək bolup, Niyiti hijlə-mikir idi. **11** Aozzi bixəm-hayasız, nahayıti jaħil bir hotun, U əyidə turmaydu, **12** Birdə məħallidə, birdə məydanlarda, U koqillardiki hər dokmxulta paylap yürüdi. **13** Heli ki yax yigitni tartip, uni seyüp, Nomussızlarqə uningoja: — **14** «Θyümdə «inaklık kurbanlığı» gəxi bar, Mən bugün Hudaşa kəsəm kılıqan kurbanlıknı қıldım, **15** Xunga mən sizni qakırojılı qıktım, Didaringizoja təlpünüp izdidim. Əmdi sizni tepiwaldim! **16** Karwitimoja Misirning kəxtilik, yolluk libas yapkuqlarını yaptım. **17** Orun-kərpilirimgə hux puraķ murməkki, muettər wə kowzaķ darqınlarnı qaqtım. **18** Keling, tang atkuqə muħabbətlixəyi, oynap huzurlinaylı, Kənglimiz қanouqə əzara əyx-ixrat kılıayı, **19** Erim əydi yok, yırak səpərgə qıkıp kətti. **20** U bir həmyan pul elip kətti, Ay toloquzə u əygə kəlməydu» — dedi. **21** Ayal kəp xerin səzliri bilən rasa kiziqturdi, Qiraylıq gəpləri bilən uni əsir kılıwaldı. **22** Soyuxka elip mangojan eküzdək, Ҳamakət kixi kixən bilən jazaqə mangoqandək, Kiltakka qüxkən kuxtək, Yigit uning kəynidin mangdi. Jigirini ok texip etmiguqə, U bu ixning hayatıqə zamin bolidioqanlığını əqərəməydi. **24** I oqullirim, səzlirimni kəngül қoyup anglangalar, Degənlirimgə kulaķ selinglar, **25** Kəlblinglarnı bundak hotunning yolioja kətküzməngalar, Uning aldam hältisiqə qüxüp kətməngalar. **26** Bundak ayal nuroğun kixilərni yıkitip yarilanduroqan, Uning boozuziojan adəmliri tolimu kəptur, **27** Uning əyi bolsa tahtisaraning kirix eoqizidur, Adəmni «ħalakət meħmanhanisi»oja qüxürük yolidur. (*Sheol h7585*)

8 [Kulak sal,] danalıq qakırıwatmadu? Yorulkük sada qakırıwatmadu? **2** Yollarning egiz jayliridin, Dokmxulardın u orun alidu, **3** Xəhərgə kiridiojan kowuklarning yenida, Hərkəndək dərwaza eoqızlırida u murajat kılmağa: — **4** «İ metiwlər, silərgə murajət kılımən, Əy, adəm balılıri, sadani silər üçün kılımən, **5** Gedək bołożanlar, zeraklikni eġiniwelinglar, Əhmək bołożanlar, yorulkükka erixinglar! **6** Manga kulak selinglar, Qünki güzəl nərsilərni dəp berimən, Aozimni

eqip, durus ixlarni [silergə] yətküzimən. 7 Eytqanlırim həkikəttur, Aqzım rəzzilliktin nəprətlinidü; 8 Səzlirimning həmmisi hək, Ularda həqkandak hıyligərlik yaki əgitmilik yoktur. 9 Ularning həmmisi qüixəngənlər üçün enik, Bilim alojanlar üçün durus-toopridur. 10 Kümükə erixkəndin kərə, nəsihətlirimni əkobul əjilinglar, Sap altunni elixtin kərə bilimni elinglar. 11 Qünki danalıq lələ-yakutlardın əwzəl, Hərkəndək ətiwarlıq nərsəngmu uningoja təng kəlməstur. 12 Mən bolsam danalıkmən, Zərəklilik bilən billə turimən, İstikaməttin kelip qıqən bilimni ayan əkilimən. 13 Pərvərdigardin əyminix — Yamanlıkça nəprətlinix deməktür; Təkəbburluk, məqrurluk, yaman yol həm xum eçizni eq kərimən. 14 Məndə obdan məslihətlər, pixqan həkmət bar; Mən degən yorukluk, əkdrət məndidur. 15 Padixaħħlar mən arkılık həküm süridü, Mənsiz əhəkimlər adil həküm qıqarmas. 16 Mən arkılıkla əmirlər idarə əlididü, Aliyanablar, yər yüzidiki barlıq, sorakqlar [toopra] həküm əlididü. 17 Kimki meni səysə, mənmə uni səyimən, Meni təlmürüp izdigiñlər meni tapalaydu; 18 Məndə bayılık, xəhrət, Hətta konirimas, kəqməs dələt wə həkkaniyətmu bar. 19 Məndin qıqən mewə altundin, Hətta sap altundin kımmatlıktır, Məndin alidiqən daramət sap kümüxtinmu üstündür. 20 Mən həkkaniyat yolioja mangiman; Adalət yolininotturisida yürimənki, 21 Meni səyənlərni əməliy nərsilərgə miras қildurimən; Ularning həzinilirini toldurimən. 22 Pərvərdigar ixlirini baxlıxidila, Ədimdə yasiqənlərindən burunla, Mən uningoja təwədurmən. Əzəldin tartipla — mükəddəmdə, Yər-zemin yaritilmastila, Mən tikləngənmən. 24 Qongkur əngəllər, dengiz-əkyanlar apiridə boluxtin awwal, Mən məydanoja qıkırılıqənman; Mol su uroqup turidiojan bulaklar bolmastınlı, 25 Egiz taqılar ez orunlirioja əyulmastınlı, təpiliklər xəkillənməstınlı, [Pərvərdigar] bipayan zemin, kəng dalaları, Aləmning əsliyidiki topa-qanglirinimə tehi yaratmastınlı, Mən məydanoja qıkırılıqənman. 27 U asmanlarnı bina kiliwatkinida, Dengiz yüzügə upuk siziğini siziwatkinida, Ərxtə bulutları orunlaxturup, Qongkur dengizdiki bulak-mənbələrni mustəhkəmləwatkinida, Dengiz sulurını bekikən dairidin exip kətmisən dəp pərman qüxüriwatkinida, Bipayan zeminning ullırını kuruwatkinida, Mən u yərda idim; 30 Xu qaçıda goya usta bir hünərwəndək Uning yenida turoqanidim, Mən hərdaim Uning

aldida xadlinattim, mən Uning kündilik dil'aramı idim; 31 Mən Uning alimidin, yər-zeminidin xadlinip, Dunyadiki insanların hursənlilik tepip yürəttim, 32 Xunga i balilar, əmdi manga əkulək selinglar; Qünki yollirimni qing tutkənlər nəkədər bəht tapar! 33 Alojan nəsihətkə əməl kılıp, Dana bolöjin, uni rət kılma. 34 Səzümgə əkulək selip, Hərküni dərvazilirim aliddin kətməy, Ixiklirim aldida meni kütidiqan kixi nəkədər bəhtliktür! 35 Kimki meni tapsa həyatni tapidu, Pərvərdigarning xəpkitigə nesip bolidu. 36 Lekin manga gunah kiloqan hərkim ez jenioqa ziyan kəltüridu, Meni yaman kərgənlər əlümni dost tutkən bolidu».

9 Danalıq əziga bir əy selip, Uning yəttə tüvrükini ornattı. 2 U mallirini soyup, Esil xarablirini arilaxturup təyyarlap, Ziyapət dastihinini yaydı; 3 Dedəklirini [mehman qaqirixka] əwətti, Əzi xəhərning əng egiz jaylırida turup: 4 «İ saddilar, bu yərgə kelinglar, — dəp qaqırıwatidu; Nadanlarqa: 5 Əni, nanlırimdən eçiz tegip, Mən arilaxturup təyyarlıqan xarablardın iqinglar; 6 Nadanlar ətaridin qıkip, həyatka erixinglar, Yorukluk, yolda menginglər», — dəwatidu. 7 Həkawurlarqa tənbih bərgüqi ahanətkə uqrayıdu, Kəbihlərni əyibligüqi əziga daq kəltüridu. 8 Həkawurları əyiblimə, qünki u sanga eq bolup əlididü; Həlbuki, dana kixini əyiblisəng, u seni səyidü. 9 Dana adəmgə dəwət kilsang, əkli tehimu toluk bolidu; Həkkaniyət adəmgə durus yol kərsətsəng, Bilimi tehimu axidu. 10 Pərvərdigardin əyminix danalıqlıq baxlıxidur, Mükəddəs bolouqunu tonux yorukluktur. 11 Mən [danalıq] səndə bolsam, künliringni uzartımən, Əmrüngning yilliri kəpiyər. 12 Səndə danalıq bolsa, paydını kəridiojan əzüngəsən, Danalıqni mazaq kilsang ziyan tartidiojanmu əzüngəsən. 13 Nadan hotun aqzı bisərəmjən, əkilsizdir, Həqnemə bilməstur. 14 U ixiq aldida olturup, Xəhərning əng egiz jaylırida orun elip, 15 Uduł etüp ketiwatkanlarqa: 16 «Kimki sadda bolsa, bu yərgə kəlsun!» — dəwatidu, Wə əkilsizlərni: 17 «Oqrılıkqə iğkən su tatlık bolidu, Oqrılap yegən nan təmlik bolidul!» — dəp qaqırıwatidu. 18 Lekin qaqırılıqı əlülərləning uning əyidə yatkanlığının bihəwərdür, Uning [burunkı] mehmanlırinining allıqاقan təhtisaranan təglirigə qüxtüp kətkənlikini u səzməs. (Sheol h7585)

10 Padixaħħ Sulaymannıg pənd-nəsihətləri: — Dana oqul atisini xad kılars; Əkilsiz oqul anisini əyəqo-

həsrətkə salar. **2** Həram bayılıqlarning həq paydisi bolmas; Həkkaniyət insanni əlüməndin kütuldurər. **3** Pərvərdigar həkkaniyət adəmning jenini aq koymas; Lekin u kəbihlərning nəpsini boçup köyar. **4** Hər unluq kixini gaday kilar; Ixqanlıq bolsa bayaxat kilar. **5** Yazda həsulni yioqıwalıq - dana oquldur; Lekin orma waktida uhlap yatkuqi - hijalətkə kəldüridiojan oquldur. **6** Bərikət həkkaniyət adəmning bexioja qüxər; Əmma zorawanlıq yamanlarning aqzioja urar. **7** Həkkaniyət adəmning yadikari mubarəktur; Yamanlarning nami bolsa, sesik kalar. **8** Dana adəm yolyoruk-nəsihətlərni köbul kilar; Kot-kot, nadan kixi eż ayioqi bilən putlixar. **9** Əlubarsız yürgən kixining yürüx-turuxi turaklıktur, Yollırını əgrı kıləjanning kiri ahiri axkarilinidu. **10** Kəz ixaritini kılıp yürüdöqanlar adamni daqda kəldurər; Kot-kot, nadan kixi eż ayioqi bilən putlixar. **11** Həkkaniyət adəmning aqzı həyatlık bulıkıdır, Əmma zorawanlıq yamanning aqzioja urar. **12** Əqmənlik jedəl kozqalar; Mehîr-muhabbat həmmə gunahlarnı yapar. **13** Əkil-idraklık adəmning aqzidin danalıq tepilar; Əkilsizning dümbisigə palak tegər. **14** Dana adəmlər bilimlərni ziyyadə toplar; Lekin əhməkning aqzı uni halakətkə yekinlaxtur. **15** Mal-dunyalıri goya məzmut xəhərdək bayning kapalitidur; Miskinni halak kılıdıcıqan ix dəl uning namratlılığdır. **16** Həkkaniylarning ejirilri janqa jan koxar, Kəbihlərning həsuli gunahnila kəpəytixtir. **17** Nəsihətni anglap uni saklıqoqi həyatlık yolioq mangar; Təbihlərni rət kıləjan kixi yoldın azoqanlardur. **18** Adawat saklıqan kixi yalojan səzliməy kalmas; Təhmət qaplıqanlar əhməktür. **19** Gəp kep bolup kətsə, gunahıtin haliy bolmas, Lekin aqzioja igə boləjan əkilliklər. **20** Həkkaniyət adəmning səzi huddi sap kümüx; Yamanning oyları tolimu ərziməstur. **21** Həkkaniyət adəmning səzləri nuroqun kixini kuwwatlırlar; Əhməklər əkli kəmlikidin elər. **22** Pərvərdigarning ata kıləjan bərikiti adəmni delətmən kilar; U bərikitigə həqbir japa-muxəkkət koxmas. **23** Əhmək kəbihləknin tamaxa dəp bilər; Əmma danalıq yorutuləjan kixining [hursənlikidur]. **24** Yaman kixi nemidin korkşa xuningoja uqrar; Həkkaniyət adəmning arzusı əməlgə axurular. **25** Yaman adəm կuyundək etüp yokar; Lekin həkkaniyət adəm mənggülük uldəktur. **26** Adəm aqqık su yutuwalojandək, Kəzığə is-tütək kirip kətkəndək, Hər unluq adəmni ixka əwətkənmə xundak bolar. **27** Pərvərdigardin əyminix əmürni uzun kilar, Yamanning əmri kışkartilar. **28** Həkkaniyət

adəmning ümidi hursənlik elip kelər; Lekin rəzilning kütkini yokça qıkar. **29** Pərvərdigarning yoli durus yaxawatkanlar oja baxpanahdur; Kəbihlək kıləjəqlər oja bolsa həlakəttur. **30** Həkkaniylarning orni mustəhkəmdur; Yamanlar zemində uzun turmas. **31** Həkkaniyət adəmning aqzidin danalıq qıkar; Lekin xumluq til kesip taxlinar. **32** Həkkaniyət adəmning səzi kixigə mok huxyaqar; Yaman adəmning aqzidin xumluq qıkar.

11 Yalojan taraza Pərvərdigaroja yirginqliktur; Adil jing texi Uni hursən kilar. **2** Təkəbburluk bilən birgə xərməndiqilik əgixip kelər; Lekin danalıq kiqik peillaroja həmrah bolar. **3** Toorılarning səmimiylili əzini yetəklər; Lekin kazzaplarning əgrılıki əzini wəyrən kilar. **4** Hudanıng əzəzəp künidə mal-dunyanıng paydisi bolmas; Lekin həkkaniyət adəmni əlüməndin kütkuzar. **5** Kamil adəmning həkkaniyiliyi əzini tüz yoloja baxlar; Yaman adəm eż yamanlığının yikilar. **6** Durus adəmlərning həkkaniyiliyi əzlini kütkuzar; Lekin kazzaplar eż hıylə-nəyringidin tutular. **7** Rəzil adəm əlsa, uning ümidi yokça qıkar; Gunahkarning ümidi ahiri kuruk kalar. **8** Həkkaniyət adəm kiyinqılıktın haliy kılınar; Rəzil adəm uning orniqə tutular. **9** Munapiqlar eż aqzı bilən yekinini buzar; Lekin həkkaniylar bilimi bilən kütkuzular. **10** Həkkaniyət adəm ronak tapsa, xəhər hux bolar; Rəzil adəm halak bolsa, həlk təntənə kilar. **11** Toorılarning bərikət tiləxləri bilən xəhər güllinər; Lekin rəzillərning tili bilən wəyrən bolar. **12** Əz yekinini səkidiqan kixi - əkilsizdir; Əmma yorutuləjan adəm aqzini yioqar. **13** Gəp toxuqoqi məhpiyatlərni axkarilar; Sadık adəm amanətkə hiyanət kılmas. **14** Yoloyuk kəm bolsa, əlyurt yikilar; Uluq bir məslihətqi bolsa, əl nijat tapar. **15** Yatka borun boləjan kixi ziyan tartmay kalmış; Kəl berixip kepil boluxni yaman kərgən kixining külük tinq bolar. **16** Xapaətlik ayal izzət-hərmətni kəldin bərməs; Zorawanlar bayılıkni kəldin bərməs. **17** Rəhimdil eż-eziga bəht yaritar; Rəhimsiz eż tenini aqritar. **18** Yaman adəmlərning alojan ix həkkə ularni aldar, bərikətsiz bolar; Əmma həkkaniyət terioquqi adəm əməliy in'am alar. **19** Həkkaniyət adəmgə həyatlık tapkuzar; Yamanlıknı kəzələp yürüdöqan kixi əlüməgə yüz tutar. **20** Niyyiti buzuk kixi Pərvərdigaroja yirginqliktur; Əmma yoli diyanətlik kixilər uning hursənlikidur. **21** Kol tutuxup birləxsimu, yamanlar jazaqə tartılmay kalmış; Lekin həkkaniylarning nəslə niyat tapar. **22** Qiraylık, əmma tetikşiz hotun,

Qoxķining tumxukqoja altun ħalqā saloqandəktur. **23** Həkkəniylarning arzusi pəkət yahxi mewə elip kelər; Yamanlarning kütkini oqəzəp-nəprəttür. **24** Biraw məndlərqə tarqatsimu, güllinər; Yənə biraw berixkə tegixlikini ayisimu, pəkət namratlixar. **25** Mərd adəm ətinər; Baxķılnarı suoqaroquqı əzimu suoqırılar. **26** Axlıknı satmay besiwalojan kixi əlning lənitigə uqrayıdu; Lekin axlıknı setip bərgüqiqə bərikət tilinər. **27** Yahxilikni izdəp intilgən adəm xapaət tapar; Yamanlıknı izdigən adəm əzi yamanlık kərər. **28** Əz mal-duniyasiqə tayanoquqı yikilar; Həkkəniy kixi yopurmakṭək kekirər. **29** Əz eygə azarqılıq saloqan kixi xamaloqa miras bolar; əkişsiz adəm aklanining kuli bolup կalar. **30** Həkkəniyning beridiojan mewisi «hayatlıq dərihi»dur; Dana kixi kəngüllərni [hayatlıqka] mayıl կalar. **31** Kərangler, həkkəniy adəm bu dunyada [səwənliliq üçün] bədəl təligrən yərdə, Rəzillər bilən gunahkarlarning akıwiti kəndək bolar?

12 Kimki tərbiyini kədirlisə, bilimnimə seygüqidur;
Lekin tənbiləkə nəprətləngən nadan-hamaqəttür.
2 Yahxi niyetlik adəm Pərvərdigarning iltipatiqə erixər; Əmma Pərvərdigar hıylə-mikirlik adəmning gunahını bekitər. **3** Adəmlər yamanlıq kılıp amanlıq tapalmas; Lekin həkkəniylarning yiltizi təwrənməs. **4** Pəzilətlik ayal erining tajidur; Əmma uni uyatka saloquqı hotun uning ustihinini qırıtər. **5** Həkkəniy adəmning oy-pikri durus həküm qıkırar; Yamanlarning nəsihətləri məkkarlıktur. **6** Yamanlarning səzləri kan təkidiqən qıltaktur; Lekin durusning sezi adəmni kıltaktın kutuldur. **7** Yamanlar aqdurulup, yokilar; Lekin həkkəniylarning əyi məzmut turar. **8** Adəm əz zeriklik bilən mahtaxka sazawər bolar; Əgri niyetlik kixi kəzgə ilinmas. **9** Pekir turup hizmətkari bar kixi, Əzini qong tutup aq yüргən kixidin yahxidur. **10** Həkkəniy adəm əz uliojinimu asrar; Əmma rəzil adəmning bolsa hətta rəhimdillikimi zalimliktur. **11** Tirixip terikqılık kiloqan dehəkənninq korsiki tok bolar; Əmma ham hiyallarоja berilgən kixininq əkli yoktur. **12** Yaman adəm yamanlıq kiltikini kəzlep olturur; Əmma həkkəniy adəmning yiltizi mewə berip turar. **13** Yaman adəm əz aqzining gunahının tutular; Həkkəniy adəm muxəkkət-kiyinqılıktın kutular. **14** Adəm əz aqzining mewisidin կanaət tapar; Əz կoli bilən kiloqanlıridin uningoja yandurular. **15** Əhmək əz yolini toqra dəp bilər; Əmma dəwətkə kulaq saloqan

kixi aklanidur. **16** Əhməkning aqqıki kəlsə, tezla bilinər; Zerək kixi haqarətkə səwr կilar, sətqılıknı axkarilimas. **17** Həkkətni eytən kixidin adalət bilinər; Yalojan guwahlıq kılıquqidin aldamqılık bilinər. **18** Bəzlilərning yeniklik bilən eytən gəpi adəmgə sanjılıqan kılıqka ohxar; Birək aklanining tili dərdkə dərmandur. **19** Rastqıl mənggü turoquzulidü; Ləwzi yalojan bolsa birdəmliktur. **20** Yamanlıknıgoyida yürgüqininq kenglidə hıylə saklanoqandur; Amanlıknı dəwət kılıquqilar huxallıkkə qəmər. **21** Həkkəniy adəmning bəxioja həq küləp qüxməs; Kəbihlər bala-ķazaqa qəmələr. **22** Yalojan səzləydiqanning ləwləri Pərvərdigarə yirginqliktur; Lekin ləwzi də turoqanlarqə U apırın eytar. **23** Pəmlik adəm bilimini yoxurar; Birək əhmək nadanlığını jakarlar. **24** Tirixqan kol həkük tatar; Hürun kol alwanqa tutular. **25** Kəngüllüning oqəm-əndixisi kixini mükqeytər; Lekin mehribanə bir səz kixini rohlandurur. **26** Həkkəniy kixi əz dosti bilən birgə yol izdər; Birək yamanlarning yoli əzlirini adaxturur. **27** Hürun əzi tutkən owni pixurup yeyəlməs; Birək atiwarlıq baylıklar tirixqanoqa mənsuptur. **28** Həkkəniylikning yolidə կayat tepilar; Xu yolda əlüm kərənməstur.

13 Dana oğul atisining tərbiyisigə kəngül կoyar;
Məşirə kılıquqı tənbiləkə kulak salmas. **2** Adəm durus eozizining mewisidin huzurlinar; Tuzkorlar zorawanlıqka həwəs kılıp zorawanlıqka uqrar. **3** Səzdə ehtiyatqan kixi jenini saklap կalar; Aqzi ittik հalakətkə uqrar. **4** Hürunnering arzu-tiliki bar, lekin erixəlməs; Lekin tirixqan ətinər. **5** Həkkəniy adəm yaloqanlıqlichtin yirginər; Kəbih bolsa sesip, xərmənda bolar. **6** Yoli durusni həkkəniyət կoondar; Lekin gunahkarnı rəzillik yikitar. **7** Bəzilər əzinə bay kərsətkini bilən əməliyətə kuruq sələttür; Bəzilər əzinə yoksul kərsətkini bilən zor baylıklar bardur. **8** Əz baylıq gərigə tutulojan bayning jenioja ara turar; Birək yoxsullar həq wəhimini anglimas. **9** Həkkəniy adəmning nuri xadlinip parlar; Birək yaman adəmning qırıcıq eqrürülər. **10** Kibirliktin pəkət jedal-majirala qıkar; Danalıq bolsa nasihətni anglioqanlar bilən billidur. **11** Ixliməy tapkən հaram baylıq bərikətsizdür; Tər təküp halal tapkən güllinər. **12** Təlmürginigə kütüp erixəlməslək kəngülni sunuk կilar, Lekin təxnalıqta erixkini «hayatlıq dərihi»dur. **13** [Hudaninq] kalam-səzığə pisənt kilmioqan adəm gunahning təlimigə kərzdar bolar; Lekin pərmanni kədirligən adəm yahxılık kərər. **14** Akılanining təlimi կayatlıq bərgüqiqi bulakтур, U seni əlüm tuzaklıridin

ķutuldur. 15 Akılanılık adəmni iltipatka erixtürər; Birak tuzkorlarning yoli əgri-bügri, jopalıq bolar. 16 Pəm-parasətlik adəm bilimi bilən ix kərər; Həmaqət əz nadanlığını axkarilar. 17 Rəzil alaklıqi bala-ķazaqo uqrar; Sadık əlqi bolsa dərdkə dərmandur. 18 Tərbiyəni rət kılajan adəm namratlixip uyatka kalar; Əmma tənbihni қobul kılajan hərmətəkə erixər. 19 Əməlgə axşan arzu kixigə xerin tuyular; Lekin əhməklər yamanlıqni taxlxani yaman kərər. 20 Akılanilar bilən billə yürgən Dan. bolar; Birak əhməklərgə həmrəh bolajan nalə-pəryadta kalar. 21 Bala-ķaza gunahkarlarning kəynidin besip mangar; Lekin həkkəniylar yahxılığning əjrini tapar. 22 Yahxi adəm pərzəntlirining pərzəntlirigə miras қaldurur; Gunahkarlarning yioqan mal-dunyaliri həkkəniylar üçün toplinar. 23 Yoksulning taxlanduk yeri mol hosul berər, Lekin adalətsizliktin u wəyrən bolar. 24 Tayaknı ayioqan kixi oqqlini yahxi kərməs; Balini seygən kixi uni əstayidil tərbiyiləp jazalar. 25 Həkkəniy adəm kengli қanaat tapkuqə ozuk yər; Yamanning qorsikə aq kalar.

14 Hərbir dana ayal əz ailisini awat kilar; Əhmək ayal ailisini əz қoli bilən wəyrən kilar. 2 Durusluk yolda mangidioqan kixi Pərvərdigardin körkər; Қıngır yolda mangoojan kixi [Hudani] kəzgə ilmas. 3 Əhməkning təkəbbur aqzi əzigə tayak bolar; Akılanining ləwlri əzini қoqdard. 4 Ulaq bolmisa, eojil pak-pakiz turar; Birak əküzning küqi bolojandila [sangoja] axlık tolar. 5 Ixərnqlik guwahqı yalojan eytmas; Sahta guwahqı yalojan gəpni nəpəstak tinar. 6 Həkawurlar danalıq izdəp tapalmas; Birak yorutulojan adəmga bilim elix asanoqa qüxər. 7 Birawining aqzida bilim yoklukını bilip yətkəndə, Uningdin əzüngni neri tart. 8 Əkıl-parasətlik kixining danalığı əz yolini oylinixtidur; Əhməklərning əkilsizlikli bolsa əzlirining aldinixidur. 9 Əhməklər bolsa «itaətsizlik kurbanlığı»ni kəzgə ilmaydu, Həkkəniylar arisida bolsa iltipat teplar. 10 Kəngüldiki dərdni pəkət əzila ketürələr; Kəngüldiki huxlukķimu baxķilar xerik bolalmas. 11 Yamanning eyi ərülüp qüxər; Həkkəniy adəmning qediri güllinip ketər. 12 Adəm balisoja toqırıdək kərünidioqan bir yol bar, Lekin akıwiti ħalakətka baridioqan yollardur. 13 Oyun-kulkə bolsa қalbtiki oqəm-ķayqunu yapar, Huxallık etüp kətkəndə, oqəm-ķayqı yənilər kalar. 14 Toqraqa yoldın burulup yanqojan adəm һaman əz yolidin toyar; Yahxi adəm əz ixidin қanaatlinər. 15 Saddilar əmmə

gəpkə ixinip ketər; Lekin pəm-parasətlik kixi həbir kədəmni awaylap basar. 16 Dana adəm ehtiyatqan bolup awariqiliktin nerı ketər; Əhmək ħakawurluk kılıp, əzigə ixinip aldioja mangar. 17 Terikkək əhməklik kilar; Nəyrəngwaz adəm nəprətkə uqrar. 18 Saddilar əhməklikkə warislik kilar; Pəm-parasətliklər bilimni əz taji kilar. 19 Yamanlar yahxilarlung aldida igilər; Қabihlər həkkəniyning dərwaziləri aldida [bax urar]. 20 Namrat kixi hətta əz yekiniojumu yaman kərünər. Bayning dosti bolsa kəptur. 21 Yekinini pəs kərgən gunahkardur; Lekin miskinlərgə rəhim kılajan bərikət tapar. 22 Yamanlıq oylioqanlar yoldın adaxkanlardın əməsmu? Birak yahxılıq oylioqanlar rəhim-xəpkət, həkikət-sadiklikkə müvəssər bolar. 23 Həmmə mehnəttin payda qıçar; Birak ķuruk paranglar adəmni möhtajılıqta қaldurur. 24 Akılanilar üqün bayılıklar bir tajdur; Əhməklərning nadanlığının pəkət yənə xu nadanlıqla qıçar. 25 Həkkəniy guwahlıq bərgüqi kixilərning hayatı kütkuzar; Yalojan-yawidak səzleydiqan [guwahqı] yalojan gəpni nəpəstak tinar. 26 Pərvərdigardin korkidioqanning küqlük yələnqüki bar, Uning balılırimu hımayıgə igə bolar. 27 Pərvərdigardin korkux hayatı bulikidur; U kixini əjəllik tuzaklardın kütkuzar. 28 Padixaḥning xan-xəripi pukrasining kəplikidindur; Pukrasining kəmliki əmirming ħalakitidur. 29 Eojir-besik kixi intayin aqıl kixidur; Qeqilqək əhməklikni uluqlar. 30 Hatırjəm kəngül tənning saklıqidur; Həsrət qekix bolsa səngəklərni qiritar. 31 Miskinni bozak kılıoluqi — Pərvərdigaroja həkarət kılıquqidur; Hajətmənlərgə xapaət kılıx Uni hərmətligənləktür. 32 Yaman əz yamanlığı iqidə yiktilər; Həkkəniy adəm hətta səkratta yatkəndimə hatırjəm bolar. 33 Yorutulojan kixining kənglidə danalıq yatar; Birak əhməkning kenglidikisi axkara bolmay қalmas. 34 Həkkəniyət hərkəysi əlni yüksəri ketürər; Gunah, hərkəndək millətni nomuska қaldurur. 35 Padixaḥning iltipati əkillik hismətkarning bexioja qüxər; Birak uning oqəzipi nomusta қalduroquqı uyatsız hismətkarining bexioja qüxər.

15 Mulayim jawab oqəzəpni basar; Kopal səz aqqıqni kozojar. 2 Akılanılərning tili bilimni jarı kilar; Əhməkning aqzi ķuruk gəp təkər. 3 Pərvərdigarning kəzi hər yerdə yürər; Yahxi-yamanlarnı kərüp turar. 4 Xipa yətküzgüqi til huddi bir «hayatlıq dərihi»dur; Tili əgrilik kixining rohini sundurur. 5 Əhmək atisining tərbiyisigə pisənt kılmas; Lekin atisining tənbihigə қulak saloqan zerək bolar. 6

Həkkəniyning əyidə gəhərlər kəptür; Birak yamanning tapawiti əziga awariqilik tapar. 7 Dananing ləwliri bilim tərkıtar; Əhməkninq kenglidin həq bilim qıqmas. 8 Yamanlarning kurbanlıq Pərvərdigar oja yirginqliktur; Duruslarning duasi Uning hursənlilikidur. 9 Yamanlarning yoli Pərvərdigar oja yirginqliktur; Lekin həkkəniyətni intilip izdigungini U yahxi kərər. 10 Toqra yoldin qıqqanlar azablik tərbiyini kərər; Tənbihgə eəq bolouqı olər. 11 Təhtisara wə halakət Pərvərdigarning kəz aldida oquq turojan yərdə, Insan kenglidiki oy-pikirni қandakmu Uningdin yoxuralisun?! (Sheol h7585) 12 Həkawur tənbih bərgiqini yaqturmas; U akılanılərdin nəsihət elixə barmas. 13 Kəngül xad bolsa, hux qiray bolar; Dərd-ələm tartsa, rohı sunar. 14 Yorutulojan kəngül bilimni izdar; Əkilsizninq aqzı nadanlıkını ozuk kılars. 15 Ezilgənlərning həmmə künlleri təstə ətər; Birak xad kəngül hərkününü heyytək ətküzər. 16 Zor baylık bilən biaramlıq tapkandin, Azoşa xükür kılıp, Pərvərdigardin əyməngən əwzəl. 17 Nəprət iqidə yegan bordak gəxtə kılınojan katta ziyanəttin, Mehirmuhabbat iqidə yegan kektat əwzəl. 18 Terikkək kixi jedəl qıkırar; Eojir-besik talax-tartıxlarnı tinqlandur. 19 Hürunnering yoli tikənlilik қaxadur, Durus adəmning yoli ketürülgən yoldək daqıdamdur. 20 Dana oqul atisini xad kılars; Əkilsiz adəm anisini kəmsitər. 21 Əkli yok kixi əhməklikli bilən huxtur; Yorutulojan kixi yolunu tooprılap mangar. 22 Məslihətsiz ix kılıanda nixanlar əməlgə axmas; Məslihətqi kəp bolonanda muddialar əməlgə axurular. 23 Kixığa jayida bərgən jawabidin hux bolar, Dəl waktida kılıjan söz nəkədər yahxidur! 24 Həyatlıq yoli əkillik kixini yukirioja baxlayduki, Uni qongkur təhtisaradın kutkuzar. (Sheol h7585) 25 Pərvərdigar təkəbburning əyini yuluwetər; Birak U tul hotunlar oja pasillarnı turquzar. 26 Yamanlarning oy-pikri Pərvərdigar oja yirginqliktur; Birak sap dilning səzləri seyümlüktur. 27 Aq kəz kixi ez ailisiga awariqilik kəltürər; Para elixə nəprətləngən kixi kün kərər. 28 Həkkəniy adəm қandak jawab berixta käyta-käyta oylinar; Yaman adəmning aqzidin xumluq təkülər. 29 Pərvərdigar yaman adəmdin yiraqtur; Birak U həkkəniyning duasını anglar. 30 Hux kezər kəngülni xadllandur; Hux həwər ustihanlar oja gəx-may kondur. 31 Həyatlıkka elip baridiojan tənbihkə kulaq salojan kixi danalarning kataridin orun alar. 32 Tərbiyəni rət kılıjan ez jenini har kılars; Tənbihgə kulaq salojan yorutular. 33 Pərvərdigardin

korkux adəmgə danalıq əgitər; Awwal kəmtərlik bolsa, andin xəhrət kelər.

16 Kəngüldiki niyətlər insança təwədürü; Birak tilning jawabi Pərvərdigarning ilkididur. 2 Insan əzining həmmə kılıqan ixini pak dəp bilər; Lekin kəlbdiki niyətlərni Pərvərdigar tarazioja selip tartip kərər. 3 Niyət kılıqan ixliringni Pərvərdigar oja tapxurojin, Xundak kılıqanda pilanliring pixip qıkar. 4 Pərvərdigar barlıq məwjudiyətning hərbirini məlum məksət bilən apirdə kılıqan; Hətta yamanlarnımu balayı'apət küni üçün yaratkandur. 5 Təkəbburlukka tolojan kengüllərinin hərbiri Pərvərdigar oja yirginqliktur; Köl tutuxup birləxsimu, jazasız qalmas. 6 Muhabbat-xəpkət wə həkikət bilən gunahlar kafarət kılınip yepilar; Pərvərdigardin əyminix adəmlərni yamanlıktın haliy kılars. 7 Adəmning ixliri Pərvərdigarnı hursən kilsə, U hətta düxmənlirinimə uning bilən inaqlaxtur. 8 Hədalalojan az, Həramalojan kəptin əwzəldur. 9 İnsan kenglidə əz yolinin tohtitar; Əmma kədəmlirini tooprılaydiyan Pərvərdigardur. 10 Hətta padixaḥning ləwlirigə karitip əpsun okulsunu, Uning aqzı toqra həkümətin qətniməs. 11 Adil taraza-mızanlar Pərvərdigar oja hastur; Taraza taxlırinin həmmisini U yasılqandur. 12 Padixaḥ rəzillik kilsə yirginqliktur, Qünki təht həkkəniyət bilənla məhkəm turar. 13 Həkkəniyət səzligən ləwlər padixaḥlarning hursənlilikidur; Ular durus səzligüqilərni yahxi kərər. 14 Padixaḥning kəhri goya elümning əlqisidur; Birak dana kixi [uning əqəzipini] tinqlandur. 15 Padixaḥning qirayining nuri kixığa jan kirgüzər; Uning xəpkəti waktida yaşqan «keyinki yamoqur»dur. 16 Danalıq elix altun elixtin nəkədər əwzəldur; Yorutuluxni tallax kümüxnı tallaxtin xunqə üstündür! 17 Durus adəmning egiz ketürülgən yoli yamanlıktın ayrılxırt; Əz yolioja ehtiyat kılıqan kixi jenini saklap kalar. 18 Məqrurluk əhalak boluxtin awwal kelər, Təkəbburluk yikilixtin awwal kelər. 19 Kəmtər bolup miskinlər bilən bardı-kəldidə bolux, Təkəbburlar bilən həram mal belüxkəndin əwzəldur. 20 Kimki ixni pəm-parasət bilən kilsə payda tapar; Pərvərdigar oja təyanətən bolsa, bəht-saadət kərər. 21 Kengli dana kixi səgək atılar; Yekimlik səzlər adəmlərning bilimini axurar. 22 Pəm-parasət əziga igə bolonlar oja həyatlığının bulikidur; Əkilsizlərgə təlim bərməkning ezi əkilsizliktur. 23 Akılanə kixinin qalbi aqzidin əkil qıkırar; Uning ləwzığə bilimni ziyyadə kılars. 24 Yekimlik səzlər goya

həsəldur; Kəngüllərni hux kılıp təngə dawadur. **25** Adəm balisişa tooqridək kərünidiojan bir yol bar, Lekin akiwiti ḥalakətə baridiojan yollardur. **26** Ixligüqining ixtiyi uni ixka salar; Uning karnı uningoja həydəkqılık kılars. **27** Muttəhəm kixi yaman gəpnı kolap yürər; Uning ləwliri lawuldap turojan otka ohxar. **28** Əgri adəm jedəl-majira tuqduruqquşidur; Ələywətqi yekin dostlarnı ayriwetər. **29** Zorawan kixi yekin adimini azdur; Uni yaman yoloja baxlap kirar. **30** Kezini yumuwalojan kixi yaman niyətni oylar; Lewini qıxılgan kixi yamanlıkkə təyyardur. **31** Həkkəniyət yolidə akarojan qaqq, Adəmning xəhrət tajidur. **32** Asan aqqiklimaydiojan kixi palwandın əwzəldur; Əzini tutuwalojan xəhər aloqandinmu üstündür. **33** Qək etəkkə taxlanıjını bilən, Lekin nətijisi pütünləy Pərvərdigardindur.

17 Kurbanlik gəxlirigə tolojan jedəllik əydin, Bir qıxləm kuruq nan yəp, kəngül tinqliktə bolovan əwzəl. **2** Hızmətkar qewər bolsa, hojisining nomusta կoyouqi oqlını baxkurar; Kəlgüsida u hojining oqlı katarida turup uning mirasni təkşim kılars. **3** Sapal kazan kümiixni tawlar, qanaq altunni tawlar, Bırak adəmning kəlbini Pərvərdigar sinar. **4** Kəbih kixi yaman səzlərgə ixinər; Yalojançı pitniqilərning səzигə kulaq salar. **5** Miskinlərni məshirə kiliouqi, əzini Yaratkuqını həkarətlığıqidur; Baxkilarning bəhtsizlikidin huxal bolovan kixi jazasız kalmas. **6** Kerilarning nəwriliri ularning tajidur; Pərzəntlarning pəhri ularning atiliridur. **7** Əhmək yarixik gəp kilsa uningoja yaraxmas; Mətiwər yalojan səzləsa uningoja tehimu yaraxmas. **8** Para — uni bərgüqining nəziridə esil bir gehərdur; Goya uni nəgila ixlətsə muwəppəkliyətkə erixidiqandək. **9** Baxkilarning hatalığını yoputup kəqürgən kixi mehîr-muhəbbətni kezərlər; Kona hamanni soriojan kixi yekin dostlarnı düxmən kılars. **10** Akılanıqə singgən bir eojiz tənbih, əhməkkə urulojan yüz dərridin ünümlüktür. **11** Yamanlar pəkət asiylikni kezərlər; Uni jazalaxka rəhimsiz bir əlqi əwətilər. **12** Əhmikənə ix kiliwatçan nadan kixigə uqrəp қalojandan kərə, Baliliridin ayrılojan eyikkə yolukup қalojan yahxi. **13** Kimki yahxilikka yamanlık kilsa, Ixikidin bala-kaza neri kətməs. **14** Jedəlnıng baxlinixi tosmını su elip kətkəngə ohxaydu; Xunga jedəl partlaxtin awwal talax-tartıxtın kol üzgin. **15** Yamanni aklıojan, Həkkəniyəja kara qaplıojan, Ohxaxla Pərvərdigaroja yirginqliktur. **16** Əhməkning kengli danalıknı atiwarlimisa, Қandağmu

uning kolida danalıknı setiwalıqudək pulı bolsun? **17** [Həkikiy] dost hərdaim sanga muhəbbət kərsitər, [Həkikiy] kərindax yaman kününg üçün yardımə dunyaşa kəlgəndur. **18** Əkilsiz kixi қol berip, Yekini üçün kepil bolidu. **19** Jedəlgə amrak gunahka amraktur; Bosuojını egiz kılıqan ḥalakətni izdər. **20** Niyiti buzulajan yahxilik kərməs; Tilida hək-nahəkni astin-üstün kiliouqi balaqə yoluğar. **21** Bala əhmək bolsa, ata oğəm-kayıouqa patar; Hamakətning atisi huxallıq kərməs. **22** Xad kəngül xipalik doridək təngə dawadur; Sunuk roh-dil adəmning yilikini қurutar. **23** Qırıq adəm yəng iqidə parini kobul kılars; U adalətning yolini burmilar. **24** Danalıq yorutulajan kixining kəz aldida turar; Bırak əkilsizning kəzi hiyalkəxlik kılıp қutupta yürər. **25** Galwang bala atını azabəja salar; Uni tuoqquqiningmu dərdi bolar. **26** Həkkəniyərlər qəjriməne koyuxka kət'iy bolmas; Əmirlərni adalətni kollinqini üçün dumbalaxka bolmas. **27** Bilimi bar kixi kəm səzlük bolar; Yorutulajan adəm kəltis eojir-besik bolar. **28** Hətta əhməkmu az səzlisə dana hesablinar; Tilini tizginligən kixi danixmən sanilar.

18 Kəpqılıktın ayrılip yaloquz yürgən kixi һaman — ez nəpsigə qoq tartar; Hərkəndək qin həkmətkə һaman jan-jəhli bilən karxi qıkar. **2** Əhmək yorutuluxka kiziķmas; Kiziķidiojını pəkət ez oyliojanlarını kərsitixla, halas. **3** Yaman kixi kəlsə, nəprətmü pəyda bolar; Nomussız ix iza-ahənəttin ayrılmış. **4** Adəmning səzləri qongkur sularoja ohxar; Danalıq bulıkçı erik süyidək ərkəxləp aklär. **5** Yamaranoja yan besixka, Sorakta həkkəniyəqa uwal kiliixka kət'iy bolmas. **6** Əhməkning ləwliri uni jedəlgə baxlar; Uning aqzı «Meni dumbala» dəp taklip kılars. **7** Əhməkning aqzı ez bexioja ḥalakəttür; Uning ləwliri ez jenioja կapkandur. **8** Ələywəthorning səzləri hərhil nazunemətlərdək, Kixining kəlbigə qongkur singdürürlər. **9** Ixida hərun bolovan kiximu, Buzojuqı bilən ülpətdax bolidu. **10** Pərvərdigarning nami məzmut munardur; Həkkəniyərlər uning iqiga yüksürüp kirip yukarıda aman bolar. **11** Bay adəm mal-dunyasını «mustəhkəm xəhîrim» dəp bilər; Nəziridə əzini saklaydiojan egiz sepildək turar. **12** Bitqit boluxtin awwal, kəngülgə təkəbburluk kelər; Awwal kəmtərlik bolsa, andin xəhrət kelər. **13** Sezni anglimay turup, aldirap jawab bərgən, əhməklikini kərsitip əzini hijalətta kəldurur. **14** Təndiki aqırık azabəja adəmning ez rohi bərdaxlıq bərgüzər; Bırak rohi sunoqan bolsa uni kim kətürər? **15** Yorutulajanın qəlbini

bilimgə erixməktə, Akılanining kulaqları bilimni izdirməktə. **16** Swojat eż ığisiga ixikni daşdam eqip berər; Uni qong ərbablar aldiqa yatküzər. **17** Dəwa kılçanda, awwal səzligütinqin səzləri orunluk kərinər; Lekin karxi tərəp soal koyup ixni sürüxtürər. **18** Qək taxlax jedəllərni tügitər; Olojıllarning arisidiki ixnimü həl kilar. **19** Rənjigən kərindaxning kenglini elix mustəhkəm xəhərni elixtinmu təs; Jedal-majira körəjanning takak-baldaklärıoq ohxaxtur. **20** Adəm [durus] səzligənlikidin qorsıkı tok bolar; Əz kenglidin qıkkən səzləridin mol həsul alar. **21** Həyat-mamat tilning ilkididur; Kimki uning təsirini atiwarlısa uning mewisidin yər. **22** Hotunni tallap aloğan kixi yahxilik tapidi, U Pərvərdigarning mərhəmitigə erixkən bolidu. **23** Miskinlər pəs awazda yelinip səzlər; Bay bolsa kopalıkkı bilən jawab berər. **24** Dostni kəp tutkən kixi harab bolar; Lekin kərindaxtinmu yekin baqlanışan bir dost bardur.

19 Pəzilətlilik yolda mangojan kəmbəqəl, Hıyligər səzlük əhməktin yahxidur. **2** Yənə, oqayıriti bar kixi bilimsiz bolsa bolmas; Aldirangoju yoldin qıkar. **3** Kixinining əhməklili eż yolini astin-üstün kiliwetər; Xundak turukluk u kenglidə Pərvərdigardin rənjip aqrınar. **4** Baylıq dostni kəp kilar; Miskinlər bar dostidinmu ayrılip kalar. **5** Yaloğan guvahlıq kılçan jazalanmay kalmas; Yaloğan eytquqimu jazadin kutulalmas. **6** Tola adəm sehiyidin iltipat kezlər; Swojat berip turquqioja həmmə kixi dosttur. **7** Namratlaxkandın kərindaxlirimu zerikər; Uning dostlari tehimu yırak qaqqar; Yalwurup kəqlisimus, ular tepilmas. **8** Pəm-parasətək erixküqi eziqə keyünər; Nurni saklıqan kixinining bəhti bolar. **9** Yaloğan guvahlıq kılçan jazalanmay kalmas; Yaloğan eytquqimu halak bolar. **10** Həxəmətlilik turmux əhməkə yaraxmas; Kulning əməldarlar üstidin həküm sürüxi tehimu kam laxmas. **11** Danixmənlik ığisini asanlıqqa aqqiklanmaydiqan kilar; Hatalıknı yoputup kəqürük uning xəhritudur. **12** Padixahning oqayıpi xirning həwləxioja ohxax dəlxəstlik bolar; Uning xəpkəti yumran ot-qəpkə qüvkən xəbnəmdək xerindur. **13** Əhmək oqul atisi üçün bala-kazadur; Uruxkək hotunning zarlaxliri tohitimay temip qüvkən tamqə-tamqə yeqinoja ohxaxtur. **14** Əy bilən mal-mülük ata-bowlardin mirastur; Birak pəm-parasətlik hotun Pərvərdigarning iltipatidindur. **15** Hərunluk kixini oqəplət uykuqə oqərk kilar; Bikar tələp aqarqılıqning dərdini tartar. **16** [Pərvərdigarning]

əmrigə əməl kılçan kixi eż jenini saklar; Əz yolliridin həzi bolmiojan kixi ələr. **17** Kəmbəqəllərgə rəhimdilliğ kılçan, Pərvərdigaroqə kərz bərgən bilən barawərdur; Uning xəpkitini [Pərvərdigar] kəyturar. **18** Pərzəntingning tərbiyini kobul kılıxioja ümidwar bolup, Uni jazalap tərbiyə berip turojin; Lekin uni elgūqə har bolsun degüqi bolma. **19** Kəhrlik kixi jaza tartar; Uni kutkuzmakqi bolsang, kaytakaya kutkuzuxung kerək. **20** Nəsihətni angliojin, tərbiyəni kobul kılçin, Undak kılçanda keyinkı künliringdə dana bolisən. **21** Kixinining kenglidə nuroqun niyatlar bar; Aahirida pəkət Pərvərdigarning dalalət-hidayitidin qıkkən ix akar. **22** Kixinining yekimlikli uning mehîr-muhəbbətitidindur; Miskin bolux yaloqanqılıqtin yahxidur. **23** Pərvərdigardin əyminx kixini həyatka erixtürər; U kixi hatırjəm, tok yaxap, bala-kaza qüxürülüxidin haliy bolar. **24** Hərun əolini sunup əqcioja tıkkını bilən, Ojızani aqzioja selixkemu hərunluk kilar. **25** Həkawuroqə kılınojan tayak jazası saddioja kılınojan ibrəttur; Yorutulojan kixığa berilgən tənbih, Uning bilimini tehimu ziyyədə kilar. **26** Atisining melini buliojan, Anisini eyidin həydəp qıcaroqan, Rəswalik, iza-ahənat kəlduroquqi oquldu. **27** I oqul, nəsihətkə kəlikinqni yupuruwalsang, Əkilning təlimliridin yıraklıxkiningdur. **28** Pəskəx guwahqı adalətni mazaq kılçouqidur; Yaman adəmning aqzı rəzzillikni yutar. **29** Həkawurlar üçün jazalar təyyardur, Əhməkləarning dümbisigə uridiqan kamqa təyyardur.

20 Xarab kixini rəswa kilar, Hərək kixini ojalıirlaxtur; Kimki uningoja berilip ezip kətsə, əkilsizdir. **2** Padixahning oqayıpi xirning hərkirixigə ohxax kərkunqluktur; Uning aqqikini kəltürgən, eż jenioja jaza qüxürər. **3** Əzini majiradin neri kılıx kixinining izzitidur; Birak hərbir əhmək eżini basalmas. **4** Hərun adəm kıxta yər həydiməs; Yiojm waktida yokluqta kəlip axlık tilər. **5** Kixinining kenglidiki oyniyatlıri qongkər suoja ohxaxtur; Yorutulojan adəm ularını tartıp alalaydu. **6** Əzini sadık dəydiojanlar kəptur; Birak ixənlilik bir adəmni kim tapalisun? **7** Həkkəniy adəm diyanətlik yolda mangar; Uning pərzəntlirigə baht-bərikət kəldurular! **8** Padixah adalət tahtidə olturoqanda, Həmmə yamanlıknı kezi bilən kooqlaydu. **9** Kim eżini gunahdin tazilandim, Wijdanım paklandı, deyələydyu? **10** İkki hil taraza texi, ikki hil kürə ixlitix, Ohxaxla Pərvərdigaroqə yirginqliktur. **11** Hətta bala eż hisliti bilən bilinər; Uning kılçanlırinining pak, durus yaki əməsliki hərikətliridin kərünüp

turar. **12** Kəridiojan kəzni, anglaydiojan կulağni, Hər ikkisini Pərvərdigar yarattı. **13** Uykuşa amraq bolma, namratlıkkə uqraysən; Kəzüngni ekip oyoqak bol, nening mol bolar. **14** Heridar mal aloqanda: «Naqar ikən, naqar ikən!» dəp կakxaydu; Elip kətkəndin keyin [«Esil nərsə, ərzan aldim» dəp] mahtinidu. **15** Altun bar, lələl-yakutlarmu kəptür; Birək bilimni beçixliqan ləwlər nemidegən kimmətlik gəhərdur! **16** Yatka kepil boloqan kixidin kərzgə tonini tutup aloqin; Yat hotunoqa kapalət bərgən kixidin kapalət puli al. **17** Aldap erixkən tamak tatlıktır; Keyin, uning yegini xeçil bolar. **18** Pilanlar məslihət bilən bekitilər; Pixkan kərsətmə bilən jəng kılıqin. **19** Gəp toxuquqi sirlarnı axkarilar; Xunga walaktəkkür bilən arilaxma. **20** Kimki ata-anisini həkarət kilsa, Uning qirioji zulmət karangloqusida eçər! **21** Tez erixkən miras һaman bərikətlik bolmas. **22** Yamanlıkkə yamanlık kayturay demə; Pərvərdigaroja tayinip küt, U dərdində yetər. **23** Ikki hil taraza texi Pərvərdigaroja yirginqliktur; Sahta əlqəm kət'iy yarimas. **24** Insanning hayatık kədəmlirini Pərvərdigar bəlgiləydi; Undakta insan ez musapisini nədin bilsün? **25** Bir nərsisini yeniklik bilən «[Hudaşa] atalojan!» dəp wədə berix, Kəsəmlərdin keyin ikkilinip կayta oylinix, Өz jenini kiltakka qüixürgəngə barawər. **26** Dana padixaḥ yamanlarnı topamını soruqandak soruwetidü, Haman təpkəndək tuluk bilən yanjiwetər. **27** Adəmning roh-wijdani — Pərvərdigarning qiriojidur, U kəlbning hərbir təglirini takxürüp pərk etər. **28** Mehîr-xəpkət wə həkikət padixaḥlı saklaydu; U mehîr-xəpkət bilənlə əz təhtini mustəhkəmləydi. **29** Yax yigitlarning կawulluki ularning pəhridur; Kerilarning izziti ak qaqlıridur. **30** Tərbiyə yarılıri yamanlıknı tazilap qikirar, Tayak izliri iq-baqırını taza kılars.

21 Padixaḥning kengli eriklərdiki sudək Pərvərdigarning kolididur; [Pərvərdigar] kəyərgə tooqrlisa, xu tərəpkə mangidu. **2** Insan ezinin həmmə kılıqan ixini tooqra dəp bilər; Lekin Pərvərdigar kəlbədiki niyətlərmi tarazioja selip tartıp kərər. **3** Pərvərdigarning nəziridə, Həkəkaniylik bilən adalət yürgütük kurbanlık kilixtin əwzəldur. **4** Təkəbbur kəzlər, məoqrur kəlb, yamanlarning qirioqi — həmmisi gunahetur. **5** Əstayıdıl kixilərning oyları ularmı pəkət bayaxatlıkkə yetəklər; Qeqilangəjularning oyları bolsa, ularmı pəkət yoksuzlukkila yetəklər. **6** Yaqlıma til bilən erixkən bayılıklar, Əlümni izdəp yürgənlər kooqlap yürgən bir tütnüla, halas. **7** Yamanlarning

zalimlikı əzlirini qirmiwalar; Qünki ular adalət yolidə mengixni rət kılıqan. **8** Jinayətkar mangidiojan yol nahayiti əgridur; Sap dil adəmning hərkiti tüptüzdur. **9** Soğuxkək hotun bilən [azadə] eydə billə turoqandin kərə, Əgzining bir bulungida [yaloquz] yetip kopkan yahxi. **10** Yaman kixining kengli yamanlıkkılıq hərisməndur; U yekiniqimə xapaət kərsətməs. **11** Həkawurning jazaqta tartılıxi, bilimsizgə ibrat bolar; Dana kixi kobul kılıqan nasihatlərdin tehimu kəp bilim alar. **12** Həkkəniy Bolojuqi yamanning əyini kezələr; U һaman yamanlarnı yamanlıkkə կoyup yikitar. **13** Miskinlərning nalisioja կulikini yoputup kari bolmioquqi, Ahiri ezi pəryad ketürər, Birək həqkim pərwa kılmas. **14** Yoxurun sowojat oğəzəpni basar; Yəng iqidə berilgən para kəhr-oğəzəpni pəsəytər. **15** Adalətni bəja kəltürix həkkəniyilarning huxallılıkıdır, Birək yamanlık kılıquqilaroja wəhəmidur. **16** Həkmət yolidin ezip kətkən kixi, Ərwałarlarning jamaiti iqidikilərdin bolup kalar. **17** Tamaxaoja berilgən kixi namrat kalar; Yaoq qaynaxka, xarab iqxikə amraq beyimas. **18** Yaman adəm həkkəniy adəm üçün gəru pulining ornida kalar; [Ezilgən] duruslarning orniqə iplaslar kalar. **19** Soğuxkək wə terikkək ayal bilən ortak turoqandin, Qəl-bayawanda yaloquz yaxioqan yahxidur. **20** Akılanining əyidə baylık bar, zəytun may bar; Birək əhməkələr tapkinini utturluk buzup-qazalar. **21** Həkkəniyat, məhrībanlıknı izdigiqi adəm, Һayat, həkkəniyat wə izzət-hərmətə erixər. **22** Dana kixi küqlükələr xəhīrinining sepilioqa yamixar, Ularning tayançıoloqan koroqinini oqlutar. **23** Өz tiliqə, aqzioja igəoloqan kixi, Jenini awariqılıklərdin saklap kalar. **24** Qongqılık kılıqanlar, «Həkawur», «həli qong», «mazakqi» atilar. **25** Hürün kixi əz nəpsidin һalak bolar, Qünki uning koli ixka barmas; **26** Nəpsi yaman bolup u kün boyi təmə kılıp yürər; Birək, həkkəniy adəm heqnemini ayimay sədiqə kilar. **27** Yaman adəmning kurbanlıq Pərvərdigaroja yirginqliktur; Rəzil qərəzdə əpkelingən bolsa tehimu xundakтур! **28** Yaloqan guwahlıq kılıquqi һalak bolar; Əyni əhwalni anglap sezligən kixinin sezi əbədgiqə akar. **29** Yaman adəm yüzünü kəlin kılars; Durus kixi yolini oylap puhta basar. **30** Pərvərdigaroja қarxi turalaydiojan həqkəndək danalık, əkil-parasət yaki tədbir yoktur. **31** Atlar jəng künü üçün təyyar kılıqan bolsimu, Birək oqlıbə-nijat pəkət Pərvərdigardindur.

22 Yahxi nam zor bayılıkka igə boluxtin əwzəl; Kədir-kimmət altun-kümüxtin üstündür. **2** Gaday

bilən bay bir zemində yaxar; Hər ikkisini yaratqan Pərvərdigardur. **3** Zerək kixi bala-kazani aldin körüp қaçar; Saddilar aldioqa berip ziyan tartar. **4** Əzini təwən tutup, Pərvərdigardin əyminixning bərikiti — bayaxatlıq, izzət-hərmət wə hayattur. **5** Hiyligərlərning yolidə tikənlər, tuzaqlar yatar; Əz yolioqa һəzi boləjan kixi ulardin yirək bolar. **6** Balioqa kiqikidə mijəzığə karap durus tərbiyə bərsəng, Qong boləjanda u xu yoldin qıkmas. **7** Baylar miskinlərni baxkurus; Kərzdar kərz igisining կulidur. **8** Nahəklik urukini qaqqanning alidiqan həsuli balayı'apettur; Uning oqəzəp-həywisi qüxər. **9** Sehiy adəm bərikət tapar; Qünki u miskinlərgə ez nenidin bəlüp bərgüqidur. **10** Həkawurni kooqlıwətsəng, jedəmajira besilar; Kelixməsliklər wə xərməndiqiliklər tütər. **11** Pak niyətni kədirləydiqan kixinining səzləri güzəldür; Xunga padixah uning bilən dost bolar. **12** Pərvərdigarning kəzi ilim-həkikətni sakları; U iplaslearning səzlərini ekip taxlap bikar kılalar. **13** Hürun adəm: «Taxkırıda bir xır turidu, Koqioqa qıksam eltürülimən!» — dəydu. **14** Zinahor ayalning aqzı qongkur bir oridur; Pərvərdigar narazi boləjan kixi uningoja qüxüp ketər. **15** Nadanlıq səbiy balilarning kəlbığə baqlaqlıktur; Birak tərbiyə tayiki buni uningdin yirək kılalar. **16** Miskinlərni ezix bilən bay boləjan, Wə baylaroja sowojat sunidiojan kixi, Ahiri pəkət yokşullukta kalar. **17** Külək sal, sanga akitanılrıning səzlərini egitəy; Kəngül koyup bilimimni eğəngin. **18** Ularnı kəlbingdə qing tutsang, Ular sanga xerin bolar, Ləwliringdə səp bolup təyyar turidu. **19** Qin kəlbing bilən Pərvərdigaroja tayinixting üçün, Bütün [bu hekmətlək səzlərni] baxka birsigə əməs, Bəlkı sanga yətküzdüm. **20** Uningdin mana ottuzni yazdim, Buning iqida nəsihətlər həm bilim bar. **21** Bular bilən həkikətning səzlərinin dərwəkə həkikət ikenlikini bilələysən, Wə xundak kılıp seni əwətküqilərgə həkikətning səzləri bilən jawab қayturalaysən. **22** Yoxsuldin bulap alma, u kəmbəqəl tursa, Ajiz məminlərni sorak ornida bozək kılma. **23** Qünki Pərvərdigar ularning dəwasını kətürər, Ulardin bulap alojanlardın bulap alar. **24** Mijəzi ittik adəm bilən dost bolma, Kəhrlilik adəm bilən arilaxma, **25** Bolmisa, uning yaman yolini eginip kəlip, kiltakka qüxisən. **26** Baxxilaroja [kepil bolup] kol bərgüqilərdin bolma, Kərزلərni teləxkə kapalət bərgüqilərdin bolma; **27** Sening қayturalıqıdək nərsang boləjan bolsa, Ular orun-kərpiliringni bikardin-bikar astingdin elip

kətmigən bolatti! **28** Ata-bowliring pasilni bəlgiləp bərgən kona qegra taxlırını yetkimə. **29** Ixni əstayıdıl wə qakkan bejiridiojan kixini kərgənmidinq? U pəs adəmlərning hizmitidə bolmas; Padixahıllarning aldida turar.

23 Katta ərbab bilən həmdastıhan bolsang, Aldingdiki kim ikenlikini obdan oylan. **2** Ixtiying yaman bolsa, Gelingoja piqak təngləp turoqandək əzüngni tart. **3** Uning nazunemətlirini tama kılma, Ular adəm aldaydiqan tamaklardur. **4** Bay bolimən dəp əzüngni upratma; Əzüngning zehningni bu ixka karatma. **5** [Bayliklaroja] kez tikixing bilərlə, ular yok bolidu; Pul-mal dərwəkə ezigə қanat yasap, Huddi bürkütək asmanoja uquq ketər. **6** Aq kezning nenini yemə, Uning esil nazunemətlirini tama kılma; **7** Qünki uning kengli қandaq boləjandək, əzimu xundak. U aqzida: — Kəni, alsila, iqsil! — desimu, Birak kenglidə seni oyliojini yok. **8** Yegən bir yutum taamnimü կusuvetisən, Uningoja kilojan qıraylıq səzliringmu bikarоja kətkən bolidu. **9** Əhməkkə yol kərsitip salma, Qünki u əkil sezliringni kezgə ilmas. **10** Kədimdə bekitkən yərning pasil taxlırını yetkimə, Yetimlarning etizliriojumu ayaq basma; **11** Qünki ularning Həmjəmət-Kutkuzoquqisi intayın küqlüktür; U Əzi ular üçün üstüngdin dəwa kılars. **12** Nəsihətkə kəngül koy, Ilim-bilimlərgə kulak sal. **13** Balangoja tərbiyə berixtin erinmə; Əgər tayaq bilən ursang, u əlüp kətməydu; **14** Sən uni tayaq bilən ursang, Bəlkim uni tahtisaradin kutkuziwalisen. (Sheol h7585) **15** I oqlum, dana bolsang, Mening kəlbim қanqə hux bolar idi! **16** Aozingdə orunluq səzlər bolsa, iqiqimdin xadlinimən. **17** Gunah sadir kılıqıqlılaroja rəxk kılma, Hərdaim Pərvərdigardin əyminixtə turojin; **18** Xundak kilojiningda jəzmən keridiojan yahxi kününg bolidu, Arzu-ümiding bikarоja kətməs. **19** I oqlum, səzümgə kulaq selip dana bol, Kəlbingni [Hudanıng] yolioqa baxlıqın. **20** Məyhorlaroja arilaxma, Nəpsi yaman gəxhorlar bilən bardi-kəldi kılma; **21** Qünki hərəkkəx bilən nəpsi yaman ahirida yokşullukta kalar, Oqləplət uykusıqa patqanlaroja jəndə kiyimni kiygüzər. **22** Seni tapkan atangning səzini angla, Anang қeriojanda uningoja hərmətsizlik kılma. **23** Həkikətni setiwal, Uni hərgiz setiwətmə. Danalik, tərbiyə wə yorutuluxnimu al. **24** Həkkəniy balining atisi qong huxallıq tapar; Dana oqlulni tapkan atisi uningdin hursən bolar. **25** Ata-anangni səyündürüp, Seni tuoqjan anangni hux kıl. **26** I oqlum, kəlbingni

manga tapxur; Kəzliringmu həyatlıq yollirimoja tikilsun! **27** Qünki paňıxə ayal qongkúr oridur, Buzuk yat ayal tar zindandur; **28** Ular karaqídək meküwelip, Insaniyət arisidiki wapasızlarnı kəpəytər. **29** Kimda azab bar? Kimdə dərd-ələm? Kim jedəl iqidə kalar? Kim nalə-pəryad kətürər? Kim səwəbsiz yarılınar? Kimning kəzi kızırıp ketər? **30** Dəl xarab tüstidə uzun olturoqan, Əbjəx xarabtin tetixkə aldirioqan məyhorlar! **31** Xarabning ajayib kızillikqoja, uning jamdiki julalikqoja, Kixinining gelidin xundak silik etkənlikigə məptun bolup ələm! **32** Ahirida u zəhərlilik yilandək qekıwalidi, Ok yilandək nəxtirini sanjiydu. **33** Kəz aldingdə qələtə mənzirilər kərənidü, Aqzingdin əlavimikan səzər qıçıdu. **34** Huddi dengiz-ökyanlarda ləyləp kələjəndək, Yəlkənlilik kemining moma yaqıqi tüstidə yatkandak bolisən. **35** Sən qöküm: — Birsə meni urdi, lekin mən yarılanmidim! Birsə meni tayak bilən urdi, birək aqrıtkını səzmənidim! — dəysən. Birək sən yənə: «Hoxumqoja kəlsəmlə, mən yənilə xarabni izdəymən! — dəysən.

24 Yamanlarqa rəxk kılma, Ular bilən bardı-kəldi kilixnı arzu kılma; **2** Qünki ularning kengli zorawanlıknıa oyalar; Ularning aqzı azar yətküzüxnı səzər. **3** ailə bolsa danalıq asasida bərpa kılınar; Qüxinix bilən mustəhkəmlinar. **4** Bilim bilən əyning hanılıri hərhil kimmətlilik, esil gəhərlərgə toldurular. **5** Dana adəm zor küqkə igidur; Bilimi bar adəm ədəritini axurar. **6** Puhta nəsihətlər bilən jəng kılıqin; O'ləlibə bolsa Birdinbir Uluq Məslihətqi bilən bolar. **7** Danalıq əkilsiz adəmgə nisbətən tolimu egiz, qüxiniksizdür; [Qonglar] xəhər dərwazisi aldioja yiojılqanda u zuwan aqalmas. **8** Əskilikni niyətligən adəm «suyıkəstqı» atilar. **9** Əhməkliktin bolqan niyət gunahdur; Həkawur kixi adəmlərgə yirginqliktur. **10** Bexingoja eçir kün qüixkəndə jasaratsız bolsang, Küqsız hesablinisən. **11** [Səwəbsiz] əlümgə tartiloqanlarnı kütkuzojin; Boouzlinix həwpidə turoqanlardın yardım kələngni tartma; **12** Əgər sən: «Bu ixtin həwirimiz yoktur» desəng, Hər adəmning kənglini tarazioja Saloňuqi buni kərməsmə? Jeningni həyat Saňlioňuqi uni bilməsmə? U hərbir insan balsining eż kılıqanlıri boyiqə ularning eziqə yandurmasmu? **13** I oqlum, həsəl [tapsang] istimal kıl, u yahxidur. Hərə kənikidin aloqan həsəl bolsa tatlıq tetiydu; **14** Danalıq bilən tonuxsang, umu kənglüggə xuningdək bolar; Uni tapkinqingda jəzmən yahxi keridioqan kününg bolidu, Arzu-ümidiqin bikarəqə kətməs. **15** I rəzil adəm, həkkənayıning eyiqə

yoxurun hujum kilixnı kütəmə, Uning turalojsunu bulioňuqi bolma! **16** Qünki həkkənayı yəttə kətim yikilip qüxər, Bırak ahiri yənə ornidin turar. Lekin rəzil kixi küləpət iqiqə putlixip qüxər. **17** Rəkibing yikilip kətsə hux bolup kətmə, Düxmining putlixip qüxsə xadlanma; **18** Pərvərdigar buni kərgəndə, Bu kiliqıngni yahxi kərməy, Bəlkim oqəzipini rəkibinggə qüxiurməsliki mumkin. **19** Yamanlar [rawaj tapsa], biaram bolup kətma; Rəzzillərgə rəxk kılma. **20** Qünki yamanlarning keləqiki yoktur, Uning qirioqumu eçürülər. **21** I oqlum, Pərvərdigardin korkkın, padixaḥnimu hərmət kıl. Kütratkuqılar bilən arilaxma. **22** Bundak kixilərgə kelidiqan balayı'apət uxtumtut bolar, [Pərvərdigar bilən padixaḥning] ularni kəndək yokitidioqanlığını biləmsən? **23** Bularmu aklanılerning səzliridur: — Sot kılıqanda bir tarəpkə yan besix kət'iy bolmas. **24** Jinayətqıgo: «Əyibsiz sən» dəp həküm qıcaroqan kixığa, Həlkələr lənət eytar; Əl-yurtlar uningdin nəprətlərinə. **25** Birək ular jinayətqining gunahını eqip taxliqan kixidin hursən bolar, Ular uningoja bəht-saadət tilixər. **26** Durus jawab bərgüqi, Goyaki kixinining ləwliriga seygüqidur. **27** Awwal sırtta ixliringning yolini hazırlap, Etiz-erikliringni təyyarla, Andin eyüngni saloňin. **28** Yekiningqoja karxi assasız guwahlıq kılma; Aqzingdin həq yaloqanqılık qıckarma. **29** «U manga kəndək kılıqan bolsa, mənmə uningoja xundak kılımən, Uning manga kılıqinini eziqə yandurimən», degüqi bolma. **30** Mən hərunning etizlikidin ettim, Əkəlsizning üzümzarlıq yenidin mangdim, **31** Mana, hər yeridin tikənlər əşüp qıckan, Hohilar yər yüzünü besip kətkən, Körük temi ərülüp kətkən! **32** ularni kərgəq, obdan oylandim; Kərginimdin sawak aldım: — **33** Sən: «Yənə birdəm kəzümni yumuwalay, Yənə birdəm uhliwalay, Yənə birdəm put-kolumnu almap yetiwalay» — desəng, **34** Namratlıq bulangqidək seni besip kelər, Hajətmənlik kalkanlıq əskərdək sanga hujum kılars.

25 Təwəndə bayan kiliqidioqanlırim Ulaymanning pənd-nəsihətləri; bularni Yəhəudanıng padixaḥı Həzəkəyanıng ordisisidikilər kəqürüp hatirilıgen: — **2** Pərvərdigarning uluquluki — Əzining kılıqan ixini axkarilimiojinida; Padixaḥlarning uluquluki — bir ixning sirini yexəliginidə. **3** Ərxning egizlikini, Zeminning qongkurlukını, Wə padixaḥlarning kənglidikini məlqərləp bilgili bolmas. **4** Awwal kümünxing poqı ayrılip tawlansa, Andin zərgər nəpis bir қaqa yasap qıçar. **5** Awwal padixaḥning

aldidiki rəzil hizmətkarlıri қooqlıwetilsə, Andin uning təhti adalət tüstigə kürular. 6 Padixaňning aldida eżüngni həmmining aldı kılıp kərsətmə, [Uning aldidiki] ərbablarlarning ornida turuwalma; 7 Ornunign eżüngdin yukarı janabka berip, uning aldida pəgahka qıxırılginingdin kərə, Əzgilərning seni tərgə təkliq kılıojını yahxidur. 8 Aldirap dəwaçqa barmıqjin, Mubada berip, yekining [üstün qikip] seni lat kilsa, qandaq kilişən? 9 Yekining bilən munaziriləxsəng, Baxkılarning sirini aqma. 10 Bolmisa, buni bilgүiçilər seni əyibləydu, Sesik namdın kutulalmaysən. 11 Wakti-jayida kılınojan söz, Kümüx ramkilaroja tizilojan altun almilardur. 12 [Kulakka] altun halka, nəpis altundin yasalojan zinnət buyumi yaraxkandək, Akilanining agaħlanduruxi kengül koyojanning kuliqioja yarixar. 13 Huddi orma waktidiki tomuzda [iğkən] kər süyidək, Ixənqlik əlqi eżini əwətküqilərgə xundak bolar; U hojayinlirining kəksi-kärnini yaxartar. 14 Yamojuri yok bulut-xamal, Yalojan sowoqatni wədə kılıp mahtanoquqioja ohxaxtur. 15 Uzunojıqə səwr-takət kılınsa, həkümdarmu կayıl kılınar, Yumxak til səngəklərdinmu etər. 16 Sən həsəl tepiwaldingmu? Uni pəkət toyoqıla yə, Kəp yesəng yanduruwetisən. 17 Koxnangning bosuqısiqa az dəssə, Ular səndin toyup, eəq bolup kalmisun. 18 Yalojan guwahlıq bilən yekiniqə kara qaplıojuqı, Huddi gürzə, kılıq wə etkür okka ohxaxtur. 19 Sunuk qix bilən qaynax, Tokur put [bilən mengix], Külpət künidə wapasız kixığə ümid baoqlıqandəktur. 20 Kix künidə kixilərnинг kiyimini salduruwetix, Yaki suda üstigə aqqık su kuyux, Kayojułuk kixinining aldida nahxa eytkandəktur. 21 Düxminining qorsıki aq bolsa, Nan bər; Ussıqan bolsa su bər; 22 Xundak kılsang, bexioja kəmür qoojini toplap salojan bolisən, Wə Pərwərdigar bu ixni sanga yanduridu. 23 Ximal tərəptin qıkkən xamal kəttik yamojur elip kəlgəndək, Qekimqi xum qırayni kəltürər. 24 Soğuxkaq hotun bilən [azada] eydə billə turoqandin kərə, Əgzining bir bulungida [yalożuz] yetip-kopkan yahxi. 25 Ussap kətkən kixığə muzdak su berilgəndək, Yırak yurttin kəlgən hux həwərmə anə xundak bolar. 26 Petikdilip süyi leyip kətkən bulak, Süyi buloqiwetilgən kuduk, Rəzillərgə yol kojojan həkkaniy adəməgə ohxaxtur. 27 Həsəlni həddidin ziyyadə yeyix yahxi bolmas; Bırak uluolukni izdəxning ezi uluoq ixtur. 28 Əzini tutalmaydiqan kixi, Wəyran bolojan, sepilsiz kalojan xəhərgə ohxaydu.

26 Yazda kər yeojix, Orma waqtida yamojur yeojix kamlaxmiojandək, İzzət-hərmət əhməkkə layik əməstur. 2 Ləyləp uqup yürgən կuqkaqtək, Uqkan қarlioqaq yərgə konmiojandək, Səwəbsiz қarojix kixığə ziyan kəltürəlməs. 3 Atka қamqa, exəkkə nohta lazim bolojinidək, əhməkning dümbisigə tayak layiktur. 4 Əhməkning əhmikənə gəpi boyiqə uningoja jawab bərmigin, Jawab bərsəng eżüng uningoja ohxap kelixing mumkin. 5 Əhməkning əhmikənə gəpi boyiqə uningoja jawab bərgin, Jawab bərmisəng u eżining əhməklikini əkillik dəp qaçılar. 6 Əz putini kesiwatkəndək, Əz bexioja zulmət tiligəndək, əhməktin həwər yollaxmu xundaq bir ixtur. 7 Tokurning karoja kəlmigən putliridək, əhməkning aqzioja selinojan pənd-nəsihətmü bikar bolur. 8 Salojoqa taxxi baoqlap atkandək, əhməkkə hərmət bildürüxmu əhmikənə ixtur. 9 Əhməkning aqzioja selinojan pənd-nəsihət, Məstning қolioja sanjilojan tikəndəktur. 10 Əz yekinlirini қarisiqə zəhimləndürgən okyaqidək, əhməknı yaki udul kəlgən adəmni yallap ixlətkən hojayinmu ohxaxla zəhimləndürgüqidur. 11 It aylinip kelip eż կusukını yalioqandək, əhmək əhməklikini kaytilar. 12 Əzini dana qaoqlap məmnun bolojan kixini kərdüngmu? Uningoja ümid baoqlımatın əhməkkə ümid baoqlımat əwzəldür. 13 Hürun adəm: — «Taxkırıda dəlxətlik bir xir turidi, Koqida bir xir yürüdü!» — dəp [eydin qıqmas]. 14 Əz mujuķida eqilip-yepilip turojan ixikkə ohxax, Hürun kariwatta yetip u yak-bu yakka erülməktə. 15 Hürun қolini sunup қaçıqə tikkini bilən, Ojızani aqzioja selixtinmu erinər. 16 Hürun eżini pəm bilən jawab bərgüqi yəttə kixidinmu dana sanar. 17 Koqida keliwetip, ezigə munasiwətsiz majiraqə arilaxkan kixi, Itning қulikini tutup sozoqanoqa ohxax hətərgə duqar bolar. 18 Əz yekinlirini aldadap «Pəkət qakqak kılıp koydum!» dəydiqan kixi, Otkaxlarnı, oklarnı, hərhil əjallik қorallarnı atkən təlwigə ohxaydu. 20 Otun bolmisa ot eəqər; Ojəywət bolmisa, jedəl besilar. 21 Qoojlar tüstigə qaçqan kəmürdək, Ot tüstigə kojojan otundək, jedəlqi jedəlni uloqaytar. 22 Ojəywəthorning səzləri hərhil nazunemətlərdək, Kixinining kəlbige qongkur singdürürlər. 23 Yalkunluk ləwlər rəzil kengüllərgə қoxulqanda, Sapal қaçıqə kümüx həl bərgəngə ohxaxtur. 24 Adawət saklaydiqan adəm eəqini gəpliri bilən yapsimu, Kenglidə kat-kat suyikəst saklaydu. 25 Uning sezi qiraylıq bolsimu, ixinip kətmigin; Kəlbidə yəttə kat iplaslıq bardur. 26 U

eqmənlikini qiraylıq gəp bilən yapsimu, Lekin rəzilliki jamaətning aldida axkarilinar. **27** Kixigə ora koliojan ezi qüxər; Taxni domılataq kixini tax dumilap kaytip kelip uni yanjar. **28** Sahta til ezi ziyanəxlik kilojan kixilərgə nəprətlərinər; Huxamət kiloquqi eojiz adəmni ھالакətkə ittirər.

27 Ətiki kününg toopruluq mahtanma, Qünki bir kümə nemə bolidiojiningnimu bilməysən. **2** Seni baxxılar mahtisun, eż aqzıng mundak kilmisun, Yat adəm seni mahtisun, eż ləwliring undak kilmisun. **3** Tax eojir, kum heli jing basar, Bırak əhmək kəltüridiqan hapiqiliq ikkisidin tehimu eoijurdur. **4** Ołəzəp rəhimsizdur, Kəhr bolsa kəlkündək adəmni ekitip ketər, Bırak kim həsəthonruk alidda takabil turalisun? **5** Axkara əyibləx yoxurun muhəbbəttin əladur. **6** Dostning kolidin yegən zəhimlər sadıqliktin bolidu; Bırak düxmənning seyüxləri hıyligərliktur. **7** Tok kixi həsəl kənikidinmu bizardur, Aq kixigə hərkəndək aqqık nərsimu tatlıq bilinər. **8** Yurt makanidin ayrılojan kixi, Uwisdin ayrılip yürgən kuxka ohxar. **9** Ətir wə huxbuy kəngülni aqar, Jan kəyər dostning səmimiyy məslihəti kixini riqəbtəndürər. Jan kəyər dostning səmimiyy, huxhuy məslihəti kixini hux kılur. **10** Əz dostungni, atangning dostonimu untuma; Bexingoja kün qükkəndə kərindixingning əyigə kirip yelinma; Yekindiki dost, yıraklıtı kərindaxtin əla. **11** I oqlum, dana bol, kənglümni hux kıl, Xundak kilojiningda meni məshirə kılıdiojanlarşa jawab berələymən. **12** Zerək kixi bala-kaçanı aldin kərüp қaşar; Saddilar aldişa berip ziyan tartar. **13** Yatka kepil boローン kixidin kərzəgə tonini tutup alojin; Yat hotunoja kapalat bərgən kixidin kapalat puli al. **14** Kąk sahərdə turup, yüksiri awazda dostioja bəht tiligənlilik, Əzini қaropax hesablinar. **15** Yamoqurluk kündiki tohtimay qüixkən tamqə-tamqə yeoqin, Wə sokuxkək hotun bir-birigə ohxaxtur. **16** Uni tizgənləx boranni tosənoja, Yaki yaqño ong kıl bilən qangalliojanşa ohxaxtur. **17** Təmürni təmürgə bilisə etkürləxkəndək, Dostlarmu bir-birini etkürləxtürər. **18** Ənjiür keçitini pərwix kiloquqi uningdin ənjiür yəydu; Hojayinini asrap kütkən kıl izzət tapidi. **19** Suda adəmning yüzü eks etkəndək, Insanning kəlbining kəndəklik eż yenidiki kixi arklılık bilinər. **20** Təhtisara wə ھالاكət hərgiz toymöqandək, Adəmning [aq] kezliри қanaət tapmas. (*Sheol h7585*) **21** Sapal kazan kümüxni, qanak, altunni tawlar, Adəm bolsa mahtalojanda sinilar. **22** Əhməknı buğday bilən birgə səndəldə talkan kılıp sokşangmu, Əhməklikı

yənilə uningda turar. **23** Padiliringning əhwalini obdan bilip tur, Mal-wararliringdin yahxi həwər al; **24** Qünki baylikning mənggü kapaliti bolmas, Taj-təhtmu dəwrdin-dəwrgiqə turamdu? **25** Kuruojan qəplər orulojandin keyin, Yumran qəplər əsüb qıkkanda, Taq əbaqidinmu yawayi qəplər yiojılqanda, **26** Xu qəqədə қozılarning yungliri kırkılıp kiyimig bolar; Əqkilərni satkan poloja bir etiz kelər, **27** Həmdə əqkilərnin sütliri sening həm ailidikiliringning ozuklukini, Dedəkliringning korsikini təminləxkimu yetər.

28 Yamanlar həqkim koçlimisimu қaşar; Bırak həkkəniyalar xır yürək batur kelər. **2** Yurtta gunahlar kəpəysə, uning əmirləri kəp almixar, Lekin uni soriqquj yorutuləqan wə bilimlik bolsa, yurt amanmükim uzun turar. **3** Miskinlərgə zulum seliwatkan bir kəmbəoqəl, Huddi [ziraətlərni] yatçuzup denini koymayıdiqan қara yamoquroja ohxaydu. **4** Təwrat қanunidin waz kəqənlər yamanlarnı yahxi dəp mahtar; Bırak қanunni tutkuqilar ularqa қarxi kürəx kılar. **5** Rəzillər adalətni qüxənməs; Bırak Pərvərdigarni izdigüqilər həmmə ixni qüxinər. **6** Pəzilətlik yolda mangajan miskin kixi, Sahta, ikki yüzlimə bay adəmdin yahxidur. **7** Təwrat-ķanuniyə itaət kilojan yigit əkillik oquldur; Bırak nan kepilarşa həmrəh boローン atisini nomuska kəldurur. **8** Jazanihorluk kılıp yukarı əsüm arkılık bayılıqlar tapkan kixi, Ahirida bularnı miskinlərgə həyrihahlıq kiloquqining kolioja etküzük üçün toplıqandur. **9** Kimki Təwrat-ķanununu anglimaymən dəp kulinikini yopursa, Hətta dualirumu lənitli bolup kalar. **10** Kimki duruslarını yaman yoloja azdursa, Əzi koliojan orisişa ezi qüxər; Bırak pak-diyanətlik adəm yahxılıkça mirashor bolar. **11** Bay dərwəkə əzini dana sanar; Bırak yorutuləqan miskin uni һaman kərüp yetər. **12** Həkkəniyalar oqlılıbiyətlik bolsa, Jahanni təntənə kaplar; Bırak yamanlar mərtiwigə qiksa, halayık əzlirini қaşurər. **13** Əz gunahlırını yoxurojan kixi ronak tapmas; Bırak ularnı tonup ikrar kılıp, ulardin waz kəqən kixi rəhimbəxəpkətkə erixər. **14** [Pərvərdigardin] hərdaim korkup yürgən kixi xunqə bəhtliktur! Bırak kənglini tax kilojan balayı'apatkə kalar. **15** Hərkirəp turojan xır, Yaki [owni izdəp] keziyatkan eyik қandaq bolsa, Yoksul pukralarning üstidiki rəzil һakimmi xundaqtur. **16** Yorutulmiojan əmir һaman zor bir zalim bolup qıkar, Bırak һaram bayılıqları nəprətlənsə, təhtidə uzun olturar. **17**

Kan tekkən kixi kərz bilən həngəmə qarap yığırər; Uni heqkim tosmisin! **18** Səmimiyy, diyanətlik yolda mangojan կutular; İkki yolda mangojan sahta kixi ularning biridə haman yıkilip qüxər. **19** Oz yerigə tirixip ixligən dehəkanning neni yetip axar; Birak bikar yürüp ham hiyallarnı қoqlıqjan kixinining yokşullukı mol bolar! **20** Rastqıl kixinining bəhti kəpiyər; Birak bay boluxka aldiriojan kixi jazadin kəqip կutulmalas. **21** Birigə yan besix kət'iy bolmas; Qünki bəzilər hətta bir burda nan üqünmu gunah ətküzər. **22** Nəpsi toymas kixi bayılıklarını kezləp aldiraydu, U namratlığning ez bexişa qüxicidinqinidin bihəwərdur. **23** Baxqlarning hatalığını oquq əyibligen kixi, Haman huxamət қiloqıqja қarioqanda kəprək iltipat tapar. **24** Ata-anisining təllükatini oçırılap, «Bu heqkandak gunah əməs» degən kixi, Həlak қiloqıqining xerikidur. **25** Nəpsi toymıqur kixi jedəl-majira teriyu; Birak Pərvərdigarəja tayanojan kixi ətlinər. **26** Əzinining kəngligə ixəngən kixi əhməktür; Birak danalıq bilən mangojan nijat tapar. **27** Namratlarəja həyrəhəlik қılıdiqjan kixi möhtəjlik tartmas; Lekin həjətmənni kərsimu kərməskə salojan kixi kəpligən қarəqixka uqrar. **28** Yamanlar mərtiwigə qıkşa, halayıq əzlirini қaqurur; Lekin ular zaval tapsa, həkkəniylar rawaj tapar.

29 Kəyta-ķayta əyiblinip turup yənə boyni қattıklär կilojan kixi, Tuyuksızdin dawaliqusuz yanjilar. **2** Həkkəniylar güllənsə, pukraları xadlinar, Қəbihlər hökük tutsa pukra nalə-pəryad kətürər. **3** Danalığını səygən oouq atisini hux kilar; Birak paħixilərgə həmrəh boļojan uning mal-mülkini buzup-qaqar. **4** Padixah adalət bilən yurtini tinq kilar; Birak baj-selik salojan bolsa, uni wəyran kilar. **5** Oz yekiniqa huxamət қilojan kixi, Uning putlirioja tor təyyarlap koyojandur. **6** Rəzil adəmning gunahı eziqə kəpkən yasap կurar; Birak həkkəniy kixi nahxilar bilən xadlinar. **7** Həkkəniy kixi miskinning dəwasiqə kəngül belür; Birak yamanlar bolsa bu ixni qüxənməs. **8** Həkawur kixilar xəhərni kutritip dawaloqutar; Birak aqilanilər aqqik oqəzaplerni yandurur. **9** Dana kixi əhmək bilən dəwalaxsa, əhmək hürpiyidu yaki külüd, nətijisi haman tinqlik bolmas. **10** Қanhorlar pak-diyanətliklərgə nəprətlinər; Duruslarning jenini bolsa, ular kəstlər. **11** Əhmək hərdaim iqidiki һəmmmini axkara kilar; Birak dana əzini besiwalar. **12** Həkümdar yalojan səzlərgə қulak salsa, Uning barlıq hizmatkarları yaman egənməy կalmas. **13** Gaday bilən uni əzgütqi kixi bir

zemində yaxar; Hər ikkisining kəzini nurlanduroquqı Pərvərdigardur. **14** Yoksullarnı diyanət bilən soriqan padixaḥning bolsa, Təhti mənggügə məhkəm turar. **15** Tayak bilən tənbih-nəsihət balilaroja danalıq yatküzər; Birak ez məyligə կoyup berilgən bala anisini hijalətkə қaldurar. **16** Yamanlar gülliniq kətsə, nahəklik kəpiyər; Lekin həkkəniylar ularning yıkilopinini kərər. **17** Ooplungni tərbiyəlisəng, u seni aram tapkuzar; U kənglüngni seyündürər. **18** [Pərvərdigarning] wəhiysi bolmiojan əlning pukraları yoldın qikip baxpanahsız kalar; Lekin Təwrat-ķanuniqa əməl қılıdiqjan kixi bəhtliktür. **19** Қulni səz bilənla tütəktili bolmas; U səzüngni qüxəngən bolsimu, etibar kilməs. **20** Aəqzini basalmaydiojan kixini kərgənmu? Uningdin ümid kütkəndin, əhməktin ümid kütüx əwzoldur. **21** Kimki ez қulini қiqlikidin tartip ez məyligə կoyup bərsə, Künlərning biridə uning bexişa qıkşar. **22** Terikkək kixi jedəl-majira қozojap turar; Asan aqqiklinidiqjan kixinining gunahlıri kəptür. **23** Məqərlurluk kixini pəs kilar, Birak kəmtərlik kixini hərmətkə erixtürər. **24** Oqri bilən xerik boļojan kixi ez jenioja düxməndur; U sorakqinining [guwaq, berixkə] agaħlanduruxini anglisimu, lekin rast gəp kiliqxä petinalmas. **25** İnsan balisidin körkəx adəmni tuzakqa qüxtürüd; Birak kimki Pərvərdigarəja tayanojan bolsa, u bishər kətürülər. **26** Kep kixilər həkümətdən iltipat izdəp yürər; Birak adəmning həkərizki pəkət Pərvərdigarningla kolididur. **27** Nahəklər həkkəniylarəja yirginqliktür; Durus yolda mangojan kixilər yamanlarəja yirginqliktür.

30 Təwəndikilər Yakəhninə oqlı Aguroja wəhiy bilən kəlgən səzlərdür; Bu adəm Itiyelgə, yəni Itiyel bilən Ukaləja mundak səzlərni degən: — **2** Mən dərwəkə insanlar arisidiki əng nadini, həywanoja oxhaxturnən; Məndə insan əkli yok. **3** Danalığını həq əgənmidim; Əng Pak-Muķəddəs Bolojuqı həkkidimə sawatim yoktur. **4** Kim ərxkə kətürülgən, yaki ərxtin qüxkən? Kim xamalni қollırıda tutkən? Kim sularını Oz tonioja yeqəp koyojan? Kim yər-zemining qəralırinı bəlgilidən? Uning ismi nemə? Uning Oqlining ismi nemə? Biləmsən-yok? **5** Təngrinən hərbir səzi sinilip ispatlinip kəlgəndur; U Əzigə tayanojanlarning həmmisini қoqdaydiojan қalğandur. **6** Uning səzlirigə həq nərsə қoxma; Undak kilsang, U seni əyibləydi, Sening yaloqanqlikinq axkarilinidu. **7** I [Hudayim], Səndin ikki nərsini tiləymən; Mən əlgübəqə bularnı məndin ayimiqəysən: — **8** Sahtilik wə

yaloqanqılıkni məndin yırak kılqaysən; Meni gadaymu kılmay, baymu kılmay, bəlki ehtiyajımoja layıkla rizik bərgəysən. **9** Qünki ziyyadə toyup kətsəm, Səndin yenip: «Pərvərdigar degən kim?» — dəp kəlixim mumkin. Yaki gaday bolup kalsam, oqrılık kılıp, Sən Hudayimning namioja daq kəltürüküm mumkin. **10** Hojayinining aldida uning küli üstidin xikayət kılma, Bolmisa u seni қаројап lənət kılıdu, aýibkar bolisən. **11** Өz atisini қarојайдıjan, Өz anisioja baht tiliməydijan bir dəwr bar, **12** Өzini pak qaojlaydijan, əməliyəttə məynətqılıkidan həq yuyulmiojan bir dəwr bar, **13** Bir dəwr bar — ah, kibirlikidin nəziri nemidegən üstün, Həkawurlukidin həli nemidegən qong! **14** Uning ajızlar wə yokşullarnı yalmaq yutuwetidiojan qixliri kılıqtək, Ezik qixliri piqaktək bolıjan bir dəwr bar! **15** Zülfüning ikki kizi bar, ular hərdaim: «Bərgin, bərgin» dəp towlixar. Hərgiz toyunməydijan üç nərsə bar, hərgiz kanaətlənməydijan tət nərsə bar, ular bolsimu: — **16** Gər, tuqmas hotunning karnı, Suşa toyunmiojan kurojak Yər. Wə hərgiz «boldi, toydum» deməydijan ottin ibarət. (Sheol h7585) **17** Atisini məshirə kılıdijan, Anisini kəmsitidiojan kezni bolsa, Қaoja-кuzojuṇlar qoqular, Bürküning balilirumu uni yər. **18** Mən üçün intayın tilsimat üç nərsə bar; Xundak, mən qüxinəlməydijan tət ix bar: — **19** Bürküning asmandiki uqux yoli, Yıllarning taxta beqirlap mangidiojan yoli, Keminin dengizdiki yoli wə yigitning kızoja axıq boluxtiki yolidur. **20** Zinahor hotunning yolumu xundaktur; U bir nemini yəp bolup aqzını sürtiwətkən kixidək: «Mən həqkandak yamanlıqni kilmidim!» — dəydu. **21** Yər-zemin üç nərsə astida biaram bolar; U ketürəlməydijan tət ix bar: — **22** Padixaḥ bolıjan kül, Tamakka toyojan hamakət, **23** Nəprətə patkən, ərgə təgkən hotun, Өz hanimining ornini başkan dedək. **24** Yər yüzidə teni kiqik, lekin intayın əkililik tət hil janiwar bar: — **25** Qəməlilər küqlük həlk bolmisimu, biraq yazda ozuk təyyarliwelixni biliđu; **26** Suqurlar əzi ajiz bir kowm bolsimu, hada taxlarning arisoja uwa salidu; **27** Qekətkilərning padixaḥı bolmisimu, lekin қatar tizilip rətlik mangidu; **28** Kəslənqükni kol bilən tutuwalqılı bolidu, Lekin han ordilirida yaxaydu. **29** Kədəmliri həywətlilik üç janiwar bar, Kixığa zoq berip mangidiojan tət nərsə bar: — **30** Həywənatlar iqidə əng küqlük, həq nemidin korkmas xır, **31** Zilwa bəygəti, Tekə, Wə pukraliri kollaydijan padixaḥdur. **32** Əgər sən əhməklik kılıp əzüngni bək yükiri orunoja

koyuwalojan bolsang, Wə yaki talwə bir oyda bolajan bolsang, Kolutung bilən aqzinqni yum! **33** Kala süti қoqulsa serik may qıkar; Birining burnı mijilsa, kən qıkar; Adawət қozojap intikam oylisa jedəl-majira qıkar.

31 Təwəndikilər, padixaḥ, Ləmuəlgə uning anisi arkılık wəhiy bilən kəlgən səzlərdur; anisi bu səzlərni uningçə əgətkən: **2** I oqlum, i menin amrikiṁ, kəsəmlər bilən tiligən arzulukum, mən sanga nema dəy? **3** Küq-kuwwitingni ayal-hotunlar təripiga sərp kilmiojin; Yaki padixaḥlarnımu wəyran kılıdijan ixlaroja berilgүi bolma! **4** I Ləmuəl, xarab iqix padixaḥlarqa layik əməs, Əmirlərgimu hərəkə humar bolux yaraxmas. **5** Bolmisa ular xarab iqip, [mukəddəs] bəlgilimilərni untup, Bozək bəndilərning həkkini astin-üstün kiliwetixi mumkin. **6** Küqlük hərək əlgüsü kəlgənlərgə, həsrətkə qəmənələrgə berilsun! **7** Ular xarabni iqip, miskinlikini untup, Kəytidin dərd-əlimini esiga kəltürmisun! **8** Өzləri üçün gəp kılalmayıdiaojanlarqa aqzinqni aqkin, Həlak bolay degənlərning dəwasıda gəp kıl. **9** Süküt kılma, ular üçün lilla həküm kıl, Ezilgənlərning wə miskinlərning dərdigə dərman bol. **10** Pəzilətlik ayalni kim tapalaydu? Uning kimmiti lələl-yakutlardınmu zor exip qüxitdu. **11** Erining kəngli uningoja tayinip hatırjəm turidu, U bolqoqka erining aloqan oljisı kəm əməstur! **12** U əmür boyi erigə wapadar bolup yahxilik kılıdu, Uni ziyanqa uqratmaydu. **13** U köy yungi wə kəndir tepip, Өz kolı bilən jan dəp ejir kılıdu. **14** U soda kemilirigə ohxax, [ailini bekjixtiki] ozuk-tülüklərni yırak jaylardın toxuydu. **15** Tang yorumasta u ornidin turidu, ailisidikilərgə yeməklik təyyarlaydu, Hizmətkar-dedəklərgə nesiwisi təkşim kılıdu. **16** U bir parqə etizni əzi kərüp alidu; Koli bilən yiğikan daraməttin u bir üzümzar bina kılıdu. **17** [Ixka karap] u belini küq bilən baqollar, Biləklirini küqləndürər; **18** Өz ixining paydılıkliqoja kəzi yetər, Keqiqə qırıqını eqürməy ix kilar. **19** U kollırı bilən qakni qerər, Barmaklırlı yip urqukını tutar. **20** Ajızlarqa yardım kolini uzitar; Həjətmənələrgə kollırını sozar. **21** Kar yaqında u ailisi toqıruluk əndixə kilmaydu, Əyidikilərning həmmisigə kizil kiyimlər kiydürülgən. **22** Kariwat yapkuqlırını əzi tokuydu; Өzinin kiyim-keqəkləri kanap wə səsün rəhettindur. **23** Erining xəhər dərwazilirida abruiyi bar; Xu yerdə u yurttiki aksakallar қataridin orun alidu. **24** U nəpis kanaptin kiyim-keqək tikip uni satidu; Bəlwəoqlarnı tikip sodigərlərni

təminləydu. **25** Kiyimi küq-kudrət wə izzət-hərməttur;
U keləqəkkə ümid bilən külülp қaraydu. **26** Aəqzini
aqsila, dana söz kılıdu, Tilida mehribanə nəsihətlər
bar. **27** ailisidiki ixlardin daim həwər alidu, Bikaroja
nan yeməydu. **28** Pərzəntliri ornidin turup uningoja
bəht-bərikət tiləydu; Erimu mubarəkləp uni mahtap:
— **29** «Pəzilət bilən yaxıqan ayallar kəptur, Bırak sən
ularning həmmisidinmu exip qüxisən» — dəydu. **30**
Güzəllik şehri aldamqidur, Həsn-jamalmu pəkət bir
kəpük, halas, Pəkət Pərvərdigardin korkidiojan ayalla
mahtilidu! **31** U eż mehnitining mewiliridin bəhrimən
bolsun! Əjirliri uni dərwazılarda hərmət-xələrtkə
erixtürsun!

Hekmət toploquqi

1 Yerusalemda padixah bołożan, Dawutning oğlı «Hekmət toploquqi»ning sezliri: — 2 «Bimənilik üstigə bimənililik!» — dəydu «Hekmət toploquqi» — «Bimənilik üstigə bimənililik! Həmmə ix biməniliklur!» 3 Kuyax astida tartkən jalaliridin insan nemə paydioqa erixər? 4 Bir dəwr etidu, yənə bir dəwr kelidu; Birak yər-zemin mənggүə dawam kılıdu; 5 Kün qıkıdu, kün patidu; Wə qıkıdıcıq jayqa karap yənə aldirap mangidu. 6 Xamat jənubka karap sokidu; Andin burulup ximaloja karap sokidu; U aylinip-aylinip, Hərdaim eż aylanma yolioqa kaytidu. 7 Barlıq dəryalar dengizə karap akıdu, birak dengiz tolmaydu; Dəryalar kaysi jayqa akkən bolsa, Ular yənə xu yərgə kaytidu. 8 Barlıq ixlar japaşa toloqandur; Uni eytip tütgətküqi adəm yoktur; Kəz kərüxtin, Kulaq anglaxtin hərgiz toymaydu. 9 Bołożan ixlar yənə bolidioqan ixlardur; Kilojan ixlar yənə kılınidu; Kuyax astida heqkandak yengilik yoktur. 10 «Mana, bu yengi ix» degili bolidioqan ix barmu? U bəribir bizdin burunki dəwlərdə allıqaqan bolup ətkən ixlardur. 11 Burunki ixlar hazır heq əslənməydu; Wə kəlgüsida bolidioqan ixlarmu ulardin keyin yaxaydiqanlarning esigə heq kəlməydu. 12 Mənki hekmət toploquqi Yerusalemda Israiloşa padixah bołożanmən; 13 Mən danalıq bilən asmanlar astida barlıq kılınoqan ixlarnı ketirkinip izdəxkə kəngül koydum — Hulasəm xuki, Huda insan balilirining eż-ezini bənd kılıp upritix üçün, ularoja bu eojir japani təkdir kılqan! 14 Mən kuyax astidiki barlıq kılınoqan ixlarnı kərüp qıktım, — Mana, həmmisi bimənilik wə xamalni kooqlıqandak ixtin ibarəttür. 15 Əgrini tüz kılqılı bolmas; Kəmni toluk dəp saniqılı bolmas. 16 Mən eż kənglümdə oylinip: «Mana, mən uluqlınıp, məndin ilgiri Yerusalem üstigə barlıq heküm sürgənlərdin kəp danalıqka erixtim; menin kənglüm nuroqun danalıq wə bilimə erixti» — dedim. 17 Xuning bilən danalıqni bilixkə, xuningdək təlwilik wə əhmikanilikni bilip yetixkə kəngül koydum; muxu ixnimu xamat kooqlıqandak ix dəp bilip yəttim. 18 Qünki danalıqning kəp boluxi bilən azab-okübatmu kəp bolidu; bilimini kəpəytküqining dərd-əlimimu kəpiydu.

2 Mən kənglümdə: «Keni, mən eżümgə tamaxining təmimi tetiquzup bakımən; kənglüm eqilsun!» — dedim. Birak mana, bumu biməniliklur. 2 Mən

kulkə-qaqqakka «Təlwilik!» wə tamaxioqa «Uning zadi nemə paydisi?» — dedim. 3 Kənglümdə eż bədinimni xarab bilən qandaq rohlanduroqili bolidioqanlığını (danalıq bilən əzümni yetəkligən halda) bilişkə berilip izdəndim, xuningdək «sanaklık künləridə insan balılırioqa yahxılıq yətküzidiqan nemə paydılık ixlar bar?» degən tüğünni yəxsəm dəp əhmikanilikni qandaq tutup yetixim kerəklikini intilip izdiddim. 4 Mən uluq kuruluxlarqa kirixtim; əzüm üçün eylərni saldim; əzüm üçün üzümzərlərni tiktim; 5 Əzüm üçün xahanə baqı-baqıqları yasidim; ularda hərhil mewə beridioqan dərəhlərni tiktim; 6 Əzüm üçün ormandiki barəksən dərəhlərni obdan suqırıx üçün, kəlqəklərni yasap qıktım; 7 Kullaroja wə dedəklərgə igə boldum; eyümdə ulardın tuqulqanınlarmı meningki idi; Yerusalemda məndin ilgiri bołożanlarning həmmisiningkidin kəp mal-waranlar, koy wə kala padilirim bar boldi. 8 Əz-əzümgə altun-kümüxlərni, padixahlarning həm hərkəysi əlkilərning hərhil ətiwarlıq alahidə gəhərlərini yiəldim; kız-yigit nahxiqilarqa həmdə adəm balilirining dilkəyərlirigə, yəni kəpligən güzəl kenizəklərgə igə boldum. 9 Uluq boldum, Yerusalemda məndin ilgiri bołożanlarning həmmisidin ziyyəd ronaqaptım; xundak bołożını bilən danalıqım məndin kətmidi. 10 Kəzlinimə nemə yakğan bolsa, mən xuni uningdin ayimidim; eż kənglümgə heqkandak huxallıknı yak demidim; qünki kənglüm barlıq əjrimdin xadlandı; mana, bular eż əjrimdin bołożan nesiwəm idi. 11 Andin eż kolumn yasiqanlırinin həmmisigə, xundakla singdürgən əjrimning nətijisigə əkarisam, mana, həmmisi bimənilik wə xamalni kooqlıqandak ix id; bular kuyax astidiki heq paydisi yok ixlardur. 12 Andin zehnimni yiəqip uni danalıqka, təlwilik wə əhmikanilikkə karaxkə koydum; qünki padixahtın keyin turidioqan adəm nemə kılalaydu? — kilsimi allıqaqan kılınoqan ixlardın ibarət bolidu, halas! 13 Xuning bilən nur karangoşuluqtın əwzəl bołożandək, danalıqning bioqərəzliktin əwzəllikini kərüp yəttim. 14 Dana kixinin kəzləri beqididur, əhmək bolsa karangoşuluqtə mangidu; birak ularoja ohxax birla ixning bolidioqanlığını qüxinip yəttim. 15 Kənglümdə: «Əhməkkə bolidioqan ix mangimu ohxax bolidu; əmdi menin xundak dana boluxumning zadi nemə paydisi?!» — dedim. Andin mən kənglümdə: «Bu ixmu ohxaxla biməniliklur!» — dedim. 16 Qünki mənggүə dana kixi əhməkkə nisbətən heq artuk

əslənməydu; qünki kəlgüsidi ki künlərdə həmmə ix allığaşın untulup ketidü; əmdi dana kixi կandak əlidü? — Əhmək kixi bilən billə! **17** Xunga mən hayatka eq boldum; qünki kuyax astida kılıqan ixlar manga eojir kelətti; həmmisi bimənilik wə xamalni կooqlıqandək ix idi. **18** Xuningdək mən kuyax astidiki barlıq ejrimgə eq boldum; qünki buni məndin keyin kəlgən kixigə կaldurmaslıqka amalim yok idi. **19** Uning dana yaki əhmək ikənlilikini kim bilidü? U bəribir mən japalıq bilən singdürgən həmdə danalıq bilən ada kılıqan kuyax astidiki barlıq ejrim üstigə həküm süridü. Bumu biməniliktur. **20** Andin mən rayimdin yandim, kənglüm kuyax astidiki japa tartkan barlıq ejrimdin ümidsizlinip kətti. **21** Qünki ejrini danalıq, bilim wə əp bilən kılıqan bir adəm bar; biraq u ejrini uningoja heq ixlimigən baxka birsining nesiwişi boluxka կalduruxi kerək. Bumu bimənilik wə intayin aqqık külptəttur. **22** Qünki insan kuyax astida əzini upritip, əzinin barlıq əmgikidin wə kənglining intilixlidin nemigə igə bolidü? **23** Qünki uning barlıq künliyi azablıktur, uning ejri oqəxlikтур; hətta keqidə uning kəngli heq aram tapmaydu. Bumu biməniliktur. **24** İnsan üçün xuningdin baxka yahxi ix yokki, u yeyixi, iqixi, əz jenini əz ejridin huzur alduruxidin ibarəttür; buni Hudanıg կolidindur, dəp kərəüp yəttim. **25** Qünki uningsiz kim yeyəlisun yaki besip ixliyelisun? **26** Qünki u əz nəzirigə yakıdıcıqan adəmgə danalıq, bilim wə xadılıkni ata կilidü; biraq gunahkar adəmgə u mal-müllük yioqip-toplaqxə jaپalıq əmgəknini beridü, xuningdək u yioqip-toploqinini Hudanıg nəziride yahxi bolqanoja tapxuridıcıqan կilidü. Bumu bimənilik wə xamalni կooqlıqandək ixtin ibarəttür.

3 Hərbir ixning muwapiq pəslı bar, asmanlar astidiki həmmə arzuning əz waktimu bar; **2** Tuquluxning bir wakti bar, əlüxningmu bir wakti bar; Tikix wakti bar, tikilənni seküx wakti bar; **3** Əltürük wakti bar, sakayıtx wakti bar; Buzux wakti bar, kuruux wakti bar; **4** Yioqlax wakti bar, kültüx wakti bar; Matəm tutux wakti bar, ussul oynax wakti bar; **5** Taxlarnı qəriwetix wakti bar, taxlarnı yioqip-toplaqxə wakti bar; Kuqaqlax wakti bar, kuqaqlaxtin əzini tartix wakti bar; **6** Izdəx wakti bar, yokaldi dəp waz keqix waktimu bar; **7** Yirtix wakti bar, tikix wakti bar; Süküt կelix wakti bar, səz kiliç wakti bar; **8** Səyüx wakti bar, nəprətlinix wakti bar; Urux wakti bar, tinqliq wakti bar. **9** Ixligən əz ixliginidin nemə payda alidü? **10** Mən Huda insan balılırioja yüksəkən, ixləp japa tartix

kerək bolqan ixni kərgənmən. **11** U hərbir ixning wakti kəlgəndə güzəl bolidiqanlığını bekitkən; u yənə mənggülüknı insanlarning kəngliga saloqan; xunga, insan Hudanıg əz hayatıqə baxtin ahırojıqə nemini bekitkənlilikini bilip yətməstur. **12** İnsanlar oja hayatıda xadlinix wə yahxılık klixtin baxka əwzəl ix yok ikən dəp bilip yəttim. **13** Xundakla yənə, hərbir kixinin yeyix-iqixi, əzinin barlıq ejridin huzur elixi, mana bu Hudanıg sowoqisidur. **14** Hudanıg kılıqanlırinin həmmisi bolsa, mənggülük bolidu, dəp bilimən; uningoja һeqnərsini қoxuxka wə uningdin һeqnərsini eliwtixkə bolmaydu; Hudanıg ularni kılıqanlırinin səwəbi insanni Өzidin əymindürüxtür. **15** Hazır bolqanlıri etkəndimu bolqandur; kəlgüsidi bolidiqan ix allığaşın bolqandur; Huda etkən ixlarnı soraydu. **16** Mən kuyax astida yanə xu ixni kerdümki — sorak ornida, xu yərdə həlihəm rəzillik turidu; һəkkaniyilik turux kerək bolqan jayda, mana rəzillik turidu! **17** Mən kənglümde: «Huda һəkkaniy həm rəzil adəmni sorakka tartidu; qünki hərbir arzuməksət wə hərbir ixning əz wakti bar» — dedim. **18** Mən kənglümde: — Bundak boluxi insan balılırinin səwəbidindur; Huda ularni siniməkçi, [bu ixlər] ular ezlirinən pəkət hayvanlar oħħax ikanlikini kərtüxi üçün bolqan, dəp oylidim. **19** Qünki insan balılırinin bexioja kelidiojini hayvarlar oħħim kelidu, ularning kəridiojini oħħax bolidu. Ulardin aldinkisi կandak eləgn bolsa, keyinkisim u xundak əlidü, ularda oħħaxla birla nəpəs bardur. Insanning hayvanlardan heq artukqılıki yok; qünki həmmə ix biməniliktur. **20** Ularning həmmisi bir jayoja baridu; həmmisi topa-qangdin qikkan, həmmisi topa-qangoja kəytidü. **21** Kim adəm balılırinin rohini bilidü? U yukirioja qikamdu, buni kim bilidü? Haywanlarning rohi, u yər tegiga qüxəmdü, kim bilidü? **22** Xuning bilən mən insanning əz ejridin huzurlinxidin artuk ix yoktur, dəp kərdüm; qünki mana, bu uning nesiwidur; qünki uni əzidin keyin bolidiqan ixlarnı kərtüxkə kim elip kelidü?

4 Andin mən kəytidin zehnimni yioqip kuyax astida daim boluwtən barlıq zorluk-zumbulukni kərdüm; mana, eziłgənlərning kez yaxlırlı! Ular oja heq təsəlli bərgüqi yok idi; ularnı əzgənlərning küqlük yelənqüki bar idi, biraq eziłgənlərgə heq təsəlli bərgüqi yok idi. **2** Xunga mən allığaşın olüp kətkən eləqülərni tehi hayat bolqan tiriklərdin üstün dəp təriplidim; **3** xundakla bu ikki hil kixilərdin bəhtliki

tehi apiridə bolmiojan kixidur; qünki u kuyax astida kılinojan yamanlıqlarnı həq körüp bakmiojan. **4** Andin mən barlıq əjir wə barlıq hizmətning utukliridin xuni körüp yəttimki, u insanning yekinini kərəlməslikidin bolidu. Bumu bimənilik wə Xamalni kooqlioqandək ixtur. **5** Əhmək kol qoxturup, eż gəxini yəydu. **6** Japa qekip xamalni kooqlap oqumini toxkuzimən degəndin, qanggilini toxkuzup hatırjəmliktə bolux əladur. **7** Mən yənə zehnimni yiojip, kuyax astidiki bir bimənilikni kərdum; **8** birsi yaloquz, tikəndək bolsimu, xundakla nə oqlı nə aka-ukisi bolmisimu — birak uning japasining ahiri bolmaydu, uning kezə bayılıqlarqa toymaydu. U: «Mən bundak japalık ixləp, jenimdin zadi kimgə yahxılık қaldurımən?» — degənni sorimaydu. Bumu bimənilik wə eojir japadin ibarəttur. **9** İkki birdin yahxidur; qünki ikki bolsa əmgikidin yahxi in'am alidu. **10** Yıkılıp kətsə, birsi həmrəhini yeləp kətürirdi; birak yaloquz haləttə yıkılıp kətsə, yəlqidək baxka birsi yok bolsa, bu kixinining halioja way! **11** Yənə, ikkisi billə yatsa, bir-birini illitidu; lekin birsi yaloquz yatsa կandaq illitilsun? **12** Yənə, biraw yaloquz bir adəmni yengiwaloqan bolsa, ikkisi uningoja taşabil turalaydu; xuningdək üq kət arəqəmə asan üzülməs. **13** Kəmbəqəl əmma akıl yigit yənə nəsihətning atiwarını kilmədiqan keri əhmək padixahtın yahxidur; **14** Qünki gərqə u bu padixahtning padixaqlikida kəmbəqəl bolup tuşulojan bolsimu, u zindandan təhtəkə olturuxka qıktı. **15** Mən kuyax astidiki barlıq tiriklərning axu ikkinqini, yəni [padixahtning] ornini basquqini, xu yigitni қollaydiqanlığını kərdum. **16** Barlıq həlk, yəni ularning alidda turoqan barlıq pukralar sanaksız bolsimu, birak ulardin keyinkilər yigittinmu razı bolmaydu; bumu bimənilik wə xamalni kooqlioqandək ixtur.

5 Hudanıng əyigə baroqanda, awaylap yürgin; əhməklərqə kurbanlıqlarnı sunux üçün əməs, bəlki anglap boy sunux üçün yekinqəlxən; qünki əhməklər rəzillilik kiliwatqını bilməydi. **2** Aojzingni yenilik bilən aqma; kənglüng Huda aldida bir neməni eytixkə aldirmisun; qünki Huda ərxlərdə, sən yər yüzididursən; xunga səzliring az bolsun. **3** Qünki ix kəp bolsa qıixmu kəp bolqandək, gəp kəp bolsa, əhməkning gepi bolup kəlidu. **4** Huda oja kəsəm iqsəng, uni ada kiliwxni keqiktürmə; qünki U əhməklərdin həzur alməydi; xunga kəsimingni ada kiliqin. **5** Kəsəm iqiş ada kiliqoqandın kərə, kəsəm iqmsliking

tüzükür. **6** Aojzing teningni gunahning ihtiyyarıqə koyuwətmisun; pərixtə aldida: «Hata səzləp saldim» demə; nemixkə Huda gepingdin oqəzəplinip kolliring yasiqannı əhalak kiliidu? **7** Qünki qüx kəp bolsa bimənilikmu kəp bolidu; gəp kəp bolsimu ohxaxtur; xunga, Hudadin körkəjin! **8** Sən namratlarning ezilgənlikini yaki yərlik mənsəpdarlarlarning hək-adalətni zorawanlarqə kəyrip koyoqanlığınızı kərsəng, bu ixlardin həyran ələmə; qünki mənsəpdardin yukiri yənə birsi kəzliməktə; wə ulardinmu yukirişimə bardur. **9** Birak nemila bolmisun yər-tupraķ həmmə adəmgə paydılıktur; hətta padixahtning ezimü yər-tupraķka tayinidu. **10** Kümükə amraq kümükə ələmə; bayılıqlarqa amraq eż kirimigə ələmə; bumu biməniliktur. **11** Mal-mülük kəpəysə, ularni yegüçilərmə kəpiyidi; mal igisigə ularni kəzlep, ulardin həzur elixtin baxka nemə paydisi bolsun? **12** Az yesun, kəp yesun, əmgəkqininq uyküsi tatlıktur; birak bayning toklukı uni uhlatmas. **13** Mən kuyax astida zor bir külpətni kərdüm — u bolsimu, igisi eziqə ziyan yətküzidiqan bayılıqlarnı toplaxtur; **14** xuningdək, uning bayılıkları balayı'apət tūpəylidin yoklıxidin ibarəttur. Undak adəmning bir oqlı bolsa, [oqlining] koliqə қaldurqədək əhənemisi yok bolidu. **15** U apisining kərsikidin yalingaq qıkip, kətkəndimə yalingaq peti ketidu; u eziñin japalık əmgikidin koliqə alopudək əhənemini epkətəlməydi. **16** Mana bumu eojir ələmlik ix; qünki u կandaq kəlgən bolsa, yənə xundaq ketidu; əmdi uning xamaloja erixix üçün əmgək kiliqinining nemə paydisi? **17** Uning barlıq künləridə yəp-iqkini ərəngələləkətə bolup, oqəqliki, kesəlliği wə hapılık kəp bolidu. **18** Mana nemining yaramlık wə güzel ikənlikini kərdum — u bolsimu, insanning Huda uningoja təkđim kiliqan əmrining hərbir künləridə yeyix, iqx wə kuyax astidiki barlıq mehnitidin həzur elixtur; qünki bu uning nesiwisiidur. **19** Huda hərbirsini bayılıqlarqa, mal-dunyaqa iğə boluxka, xuningdək ulardin yeyixkə, eż rizkini kəbul kiliwxka, eż əmgikidin həzur elixka müvəssər kiliqan bolsa — mana bular Hudanıng sowoqitidur. **20** Qünki u əmriddiki tez etidioqan künləri üstidə kəp oylanmaydu; qünki Huda uni kənglininq xadlıkçı bilən bənd kiliidu.

6 Kuyax astida bir yaman ixni kərdum; u ix adəmlər arısida kəp kərəlidü — **2** Huda birsigə bayılıqlar, mal-dunya wə izzət-hərmət təkşim kıldı, xuning bilən uning eż kəngli haliojinidin əhənərsisi kəm bolmədi; birak Huda uningoja bulardin həzur elixka müvəssər

kilmidi, bəlki yat bir adəm ulardin huzur alidu; mana bu bimənilik wə eoñir azabtur. **3** Biri yüz bala kərüp kəp yil yaxixi mumkin; birak uning yil-künliri xunqılık kəp bolsimu, uning jeni bəhtni kərmisə, hətta gərni kərmigən bolsimu, tuqulup qaqrəp kətkən bowak uningdin əwzəldur dəymən. **4** Qünki qaqrıjan bala bimənilik bilən kelidu, қarangojulukta ketidu, қarangojuluk uning ismini kaplaydu; **5** U künnimü kərmigən, bilmigən; birak həq bolmiojanda u birinqisigə nisbətən aram tapkandur. **6** Bərhək, həlikı kixi hətta ikki həssə ming yil yaxıqan bolsimu, birak bəhtni kərmisə, əhwali ohxaxtur — hərbir kixi ohxax bir jayoja baridu əməsmu? **7** Adəmning tartkan barlıq japasi eż aqzı üçündür; birak uning ixtihası hərgiz kanmaydu. **8** Xundakta dana kixininə əhməktin nemə artukqılıkı bolsun? Namrat kixi baxxılar aldida kəndək mengixni bilgən bolsimu, uning nemə paydisi bolsun? **9** Kəzning kərəxi arzu-həwəsnəng uyan-buyan yürüxidin əwzəldur. Bundak, kılıxmu bimənilik wə xamalni қoojliojandək ixtur. **10** Ətüp kətkən ixlarning bolsa allığaqan nami bekitilip atalojan; insanning nemə ikənlikimü ayan bolojan; xunga insanning eżidin kudrətlik boluqı bilən қarxılıxixiçə bolmaydu. **11** Qünki gəp қanqə kəp bolsa, bimənilik xunqə kəp bolidu; buning insanoja nemə paydisi? **12** Qünki insanning emridə, yəni uning sayidak tezla etidiojan mənisiz emridiki barlıq künliridə uningoja nemining paydılık ikənlikini kim bilsün? Qünki insanoja u kətkəndin keyin կuyax astida nemə ixning bolidiojanlığını kim dəp berałisun?

7 Yahxi nam-abroy kimmətlük tutiyadın əwzəl; adəmning əlüx kuni tuoqulux künidin əwzəldur. **2** Matəm tutux əyigə berix ziyanət-toy əyigə berixtin əwzəl; qünki axu yərdə insanning akıwiti ayan kılınidu; tirik bolojanlar buni kəngligə püküxi kerək. **3** Ələxlik külkidin əwzəldur; qünki qirayning pərihanlığı bilən kəlb yahxilnidu. **4** Dana kixininə kəlb matəm tutux əyidə, birak əhməkning kəlbə tamaxining əyididur. **5** Əhməklərning nahxisini angliojanın kəra, dana kixininə tənbihini angliojin; **6** Qünki əhməkning külkisi қazan astidiki yantaqlarning paraslixidək, halas; bumu biməniliktur. **7** Jəbir-zulum dana adəmni nadanoja aylanduridu, Para bolsa kəlbni ھalak kılıdu. **8** Ixning ayioji bejidin əwzəl; Səwr-taşətlik roh təkəbbur rohıtın əwzəldur. **9** Rohingda hapa boluxka aldirima; Qünki hapılık əhməklərning baqırıda könüp yatidu. **10** «Nemixə burunki künler hazırlıklärin

əwzəl?» — demə; qünki sening bundak soriojining danaliktin əməs. **11** Danalik mirasqa ohxax yahxi ix, կuyax nuri kərgüqilergə paydılıktur. **12** Qünki danalik pul panaq bolqandək, panaq bolidu; birak danalikning əwzəlliği xuki, u eż igilirini həyatka erixtiridu. **13** Hudaning kılıqanlırını oylap kər; qünki U əgrı kılıqanni kim tüz kılalısun? **14** Awat künidə huzur al; wa yaman künidimu xuni oylap kər: — Huda ularning birini, xundakla yəna birinimə təng yaratkandur; xuning bilən insan ezi kətkəndin keyin bolidiojan ixlarnı bilip yetəlməydu. **15** Mən buning əmmisini bimənə künlirimdə kərüp yəttim; həkkənəyi bir adəmning eż həkkəniliyi bilən yoklip kətkənlikini kərdüm, xuningdək rəzil bir adəmning eż rəzilliliyi bilən emrini uzaratkanlığını kərdüm. **16** Əzüngni dəp həddidin ziyadə həkkənəyi bolma; wə eżüngni dəp həddidin ziyadə dana bolma; sən eż-eżüngni alakzadə kilməkqimusən? **17** Əzüngni dəp həddidin ziyadə rəzil bolma, yaki əhmək bolma; eż ejiling toxmay turup əlməkqimusən? **18** Xunga, bu [agaħni] qing tut, xuningdin u [agaħnemu] kolungdin bərmigining yahxi; qünki Hudadin korkidiojan kixi hər ikkisi bilən utukluk bolidu. **19** Danalik dana kixini bir xəhərnı baxkuriđiojan on həkümrandın ziyadə küqlük kılıdu. **20** Bərhək, yər yüzidə daim mehribanlıq yürgüzidiojan, gunah sadir kilməydiōjan həkkənəyi adəm yoktur. **21** Yənə, həklərning əmmisini danalik bilən sinap bağıtm; mən: «Dana bolimən» desəmmu, əmma u məndin yiraq idi. **24** Barlıq yüz bərgən ixlar bolsa əklimizdən yiraq, xuningdək intayın sırlıktur; kim uni izdəp bilip yetəlisun? **25** Mən qız kənglümdən danalik wə əkliy bilimni biliçkə, sürüxtürükə wə izdəxkə, xundakla rəzillikning əhməkliyini, əhməkliyinə təlwilik ikənlikini bilip yetixə zehnimni yioğdim. **26** Xuning bilən kəngli tor wə kiltak, kolliri asarət bolojan ayalning əlümdin aqqik, ikənlikini baykiday; Hudani hursən kılıdiojan kixi uningdin eżini қaquridu, birak gunahkar adəm uningoja tutulup қalidu. **27** Bu baykiojanlırimoja kara, — dəydu həkmət toplojuqi — pakitlarnı bir-birigə baoqlap selixturup, əkil izdidi; **28** mening kəlbim umi yənilə izdiməktə, birak tehi tapalmidim! — Ming kixi arisida bir durus

erkəknı taptım — birak xu ming kixi arisidin birmü durus ayalni tapalmidim. **29** Mana kərgin, mening baykiçanlırim pəkət muxu birla — Huda adəmni əslı durus yaratkan; birak adəmlər bolsa nuroqunlioğan hiylə-mikirlərni izdəydi.

8 Kim dana kixigə təng kelələydi? Kim ixlarnı qüxəndürüxni biliðu? Kixinining danalığı qırayıni nurluk kılıdu, yüzining sürünü yorutıldı. **2** Padixañning pərmanioja kulaç selixingni dəwət kılımən; bolupmu Huda aldida iğkən kəsəm tüþəylidin xundak kiloqin.

3 Uning aldidin qikip ketixkä aldirima; yaman bir dəwani қollaxta qing turma; qünki padixaһ nemini halisa xuni қılıdu. **4** Qünki padixaһning sözü hokuktur;

kim uningoja: «Əzliri nemə ķilila?» — deyəlisun?

5 Kim [padixaḥning] pərmanını tutḳan bolsa həq yamanlıknı kərməydu; dana kixining kəngli həm pəytni həm yolni pəmliyalıydu. **6** Qünki hərbir ix-arzuning pəyti wə yoli bar; insan keyinkı ixlarnı bilmigəqkə, uning dərd-əlimi əzini qattık basıdu. Kim uningoqa կandak, bolidioqanlığını eytalısun? **8** Həqkim eż rohıqə igə bolalmas, yəni həqkimning eż rohını eżidə qaldurux həkükü yoktur; həqkimning əlüx künini eż kolida tutux həkükü yoktur; xu jəngdin əqiqi xəruhsət yoktur; rəzillilik rəzillilikkə berilgүiqlərni kutkuzmas. **9** Bularning həmmisini kərüp qılıktı,

künlüri uzartılmaydu, qünki u Huda aldida çörkmaydu. **14** Yer yüzidə yürgütülgən bir bimənilik bar; bexioja rəzillərning kiloqını boyiqə kün qüxicidən həkkaniy adəmlər bar; bexioja həkkaniy adəmlərning kiloqını boyiqə yahxılık qüxicidən rəzil adəmlərmə bar. Mən bu ixnimü bimənilik dedim. **15** Xunga mən tamaxini təriplidim; qünki insan üçün kuyax astıda yeyix, iqix wə huzur elixtin yahsi ix yoktur; xundak

kılıp uning əməgikidin boloqan mewə Huda təkdim kılɔjan kuyax astidiki əmrining barlıq künliridə ezigə həmrəh bolidu. **16** Kənglümni danalıqni wa yər yüzidə kılınoqan ixlarnı bilip yetix üçün koyojanda, xundakla Huda kılɔjan barlıq ixlarnı kərginimdə xuni baykıdim: — İnsan hətta keçə-kündüz kəzrlirigə uykuni kərsətmisim, kuyax astidiki barlıq ixni bilip yetəlməydi; u uni qüixinixkə қanqə intilsə, u xunqə bilip yetəlməydi. Hətta dana kixi «Buni bilip yəttim» desim, əməliyəttə u uni bilip yetəməydi.

9 Mən xularning həmmisini eniklax üçün kəngül köydüm; xuni baykidaydım, məyli həkkaniy kixi yaki dana kixi bolsun, xundakla ularning barlıq kılıqlanlıri Hudanıng əklididur, dəp baykidaydım; insan əzığa muhəbbət yaki nəprətning kelidiqanlığını həq bilməydi. Uning aldida hərkəndək ix boluxi mumkin. **2** Həmmə adəmgə ohxax ixlar ohxax peti kelidü; həkkaniy wə rəzil kixigə, mehriban kixigə, pak wə napak, ərbənlilik kılıqları wə ərbənlilik kılımlıqçıjomu ohxax kismət bolidü; yahxi adəmgə əkandaq bolsa, gunahkarə qızı xundak bolidü; kəsəm iqliküqigə wə kəsəm iqixtin qorkkuqçıjomu ohxax bolidü. **3** Mana həmmigə ohxaxla bu ixning kelidiqanlıki kuyax astidiki ixlar arısında külpətlilik ixtur; uning üstigə, insan balılırinin kəngülleri yamanlıkka toloqan, pütün hayatıda kənglidə təlwilik turidü; andin ular əlgənlərgə koxulidü. **4** Qünki tiriklərgə koxulajan kixi üçün bolsa ümid bar; qünki, tirik it əlgən xirdin əla. **5** Tiriklər bolsa əzliyinə elidiqanlığını bilidü; birək əlgənlər bolsa heqnemini bilməydi; ularning həq in'ami yənə bolmayıdu; ular hətta adəmning esidin kətürülüp ketidü, kaya kəlməydi. **6** Ularning muhəbbəti, nəpriti wə həsəthonlukımı allıqaqan yokaloqan; kuyax astida kılınlajan ixlarning həqkəysisidin ularning mənggüə kaya nesiwisi yoktur. **7** Baroqın, neningni huxallık bilən yəp, xarabingni huxhuyluk bilən iqlik; qünki Huda allıqaqan mundak kılıxingdin razi bolovan. **8** Kiyim-keqakliring hərdaim ap'ak bolsun, huxbuy may bexingdin kətmisun. **9** Huda sanga kuyax astida təksim kılıqan bimənə əmrüngning barlıq künliridə, yəni bimənilikdə etküzgən barlıq künlirində, səyümlük ayaling bilən billə həyattin həzur aloqın; qünki bu sening hayatingdiki nesiwəng wə kuyax astidiki barlıq tartıqan jipayingning əjridur. **10** Kolung tutkənni barlıq kuiqüng bilən kılıqın; qünki sən baridiqan təhtisarada həq hizmet, məksət-pilan, bilim yaki

hekmat bolmaydu. (Sheol h7585) 11 Mən zehnimni yioqip, kuyax astida kərdumki, musabikdə oqlıbə yəltapanoja bolmas, ya jəngdə oqlıbə palwanoja bolmas, ya nan dana kixiga kəlməs, ya baylıklar yorutulojanlaroja kəlməs, ya iltipat bilimliklərgə bolmas — qünki pəyt wə tasadipyilik ularning həmmisigə kelidu. 12 Bərhək, insanmu eż waktı-saitini bilməydi; beliklər rəhimsiz torqa elinoqandək, kuxlar tapan-tuzakka ilinoqandək, bularoja ohxax insan balılıri yaman bir kündə tuzakka ilinidu, tuzak bexioja qüxitdu. 13 Mən yənə kuyax astida danalığning bu misalini kərdum, u meni qongkūr təsirləndirdi; 14 Kiqik bir xəhər bar idi; uningoja ərəxi büyük bir padixaq qikip, uni körxpə, uningoja hujum kılıdiojan yoqan potəylərni kurdı. 15 Bırak xəhərdin namrat bir dana kixi tepilip kəldi; u uni eż danalığı bilən kutuldurdu; biraq keyin, həqkim bu namrat kixini esiga kəltürmidi. 16 Xuning bilən mən: «Danalık küq-kudrattın əwzəl» — dedim; biraq xu namrat kixinin danalığı keyin kəzgə ilinmaydu, uning səzləri anglanmaydu. 17 Dana kixinin jimjitlekta eytən səzləri əhməklər üstidin hökük sürgüqining warkıraxlıridin eniç anglınar. 18 Danalık urux қorallırıdin əwzəldür; biraq bir gunahkar zor yahxılıknı һalak kıldı.

10 Huddi ətlük qiwılər əttarning ətirini sesitiwetidəqandək, azrakkına əhməklik tarazida danalık wə izzət-hərməttimmi eçir tohtaydu. 2 Danalığning kəngli ongoja mayıl, əhməkningki soloja. 3 Əhmək kixi hətta yolda mengiwaqtəndim, uning əkli kəm bozoqka, u əhmək ikənlikini həmmigə ayan kıldı. 4 Həküm darning sanga aqqiki kəlsə, ornungdin istepa bərma; qünki tinq-səwrıqanlıq hata-səwənlıktin bozojan zor hapılıkni tinqitidu. 5 Kuyax astida yaman bir ixni kərdumki, u həküm dardin qıkkən bir hata ixtur — 6 əhməklər yükiri mənsəptə, xuning bilən təng baylar pəs orunda olturidu; 7 mən kullarning atka mingənlikini, əmirlərning kullardək piyadə mangojanlığını kərdum. 8 Orini koliojan kixi uningoja yikilixi mumkin; tamni buzojan kixini yilan qekixi mumkin; 9 taxlarnı yetkigən kixi tax təripidin yarilinixi mumkin; otun yaridiojan kixi həwpə ugryaydu. 10 Palta gal bolsa, birsi tiojini bilimisə, paltini küqəp qepixka tooqra kelidu; biraq danalık adəmni utuk-muwəppəkəyi təkə erixti. 11 Yilan oynitilmay turup, yilanqını qaksa, yilanqıja nemə payda? 12 Dana kixinin səzləri xəpkətlik; biraq əhməkning ləwləri əzini yutidu.

13 Səzlərinin bəxi əhməklik, ayioji rəzil təlwilik; 14 əmma əhmək yənilə gəpni kəpəyti. Bırak həqkim kəlgüsini bilməydi; uningdin keyinkı ixlərni kim uningoja eytalısun? 15 Əhməklər japasi bilən əzlərini upritidu; qünki ular hətta xəhərgə baridiojan yolnimu bilməydi. 16 I zemin, padixaqıng bala bolsa, əmirliring səhərdə ziyanət etküzə, halinqoja way! 17 I zemin, padixaqıng mötiwärning oqlı bolsa wə əmirliring kəyp üçün əməs, bəlkı əzini kuwwətəx üçün muwapiq waktida ziyanət etküzə, bu sening bəhting! 18 Hərunluktin eyning torusı oqlay dəp kəlidü; kollarning boxluqidin əydin yamoqur etidu. 19 Ziyanət külkə üçün təyyarlinar, xarab hayatni hux kilar; lekin pul həmmə ixni həl kilar! 20 Padixaqıa lənət kılma, hətta oyungdimu tillima; hujrangdimu baylarnı tillima; qünki asmandiki bir kux awazingni taritidu, bir əqanat igisi bu ixni ayan kıldı.

11 Nanliringni sularoja əwət; kəp künərədin keyin uni kaytidin tapıson. 2 Bir ülüxni yətə kixigə, səkkizigimu bərgin; qünki yər yüzidə nemə yamanlıq bolidiojanlığını bilməysən. 3 Bulutlar yamoquroja tolojan bolsa, ezlərini zemin üstigə boxitidu; dərəh ximal tərəpkə ərəlsə, yaki jənub tərəpkə ərəlsə, kəysi tərəpkə qüxkən bolsa, xu yərdə kəlidü. 4 Xamalni kezidiojanlar teriqqlik kilməydi; bulutlar oja ərəydi. 5 Sən xamalning yolini bilmiginindək yaki boyida barning həmilisinin ustihanlırining baliyatkduda կandak esidiqanlığını bilmiginindək, sən həmməni yasiyoqu Hudanıng kılɔjinini bilməysən. 6 Səhərdə urukungni teriqin, kəqtımı kələngni ixtin kəldurma; qünki nemə ixning, u yaki bu ixning paydılıq bolidiojanlığını wə yaki hər ikkisining ohxaxla yahxi bolidiojanlığını bilməysən. 7 Nur xerin bolidu, aptapni kərəxmu huzurluk ixtur. 8 Xunga birsi kəp yil yaxiojan bolsa, bularning həmmisidin huzur alsun. Həlbuki, u yənə ərəydi. 9 Yaxlikingdin huzur al, i yigit; yaxliking künərlidə kənglüng əzünggə huxallıqni yətküzgə; kənglüng haliojini boyiqə wə kəzliring kergini boyiqə yürgin; biraq xuni bilginki, bularning həmmisi üçün Huda seni sorakşa tartidu. 10 Əmdi kənglüngdin oqəxlikni elip taxla, teningdin yamanlıqni neri kıl; qünki balılık wə yaxlikmu biməniliktur.

12 Əmdi yaman künlər bexingoja qüxmigüqə,
xundakla sən: «Bulardın həq huzurum
yoktur» degən yillar yekin laxmioquqə yaxlığında
Yaratkuqingni esingdə qing tut; **2** kuyax, yorukluk,
ay wə yultuzlar karangoqulixip, yamoqurdın keyin
bulutlar kaytip kəlmigiliqə umi esingdə tutkın. **3** Xu
küni «eyning kezətqılıri» titrəp ketidü; palwanlar
egilidü, əzgülərlər azlıigidin tohtap əkalidü, derizilərdin
sirtka karap turoquqlar oquwalixip ketidü; **4** koqioja
karaydiqan ixiklər etilidü; tügmənning awazı pəsiydu,
kixilər қuxlarning awazını anglisila qəqüp ketidü,
«nahxiqi kızlar»ning sayraklıri sus anglinidü; **5**
kixilər egizdin körküdü, koqılarda wəhimiłər bar dəp
körküp yürüdü; badam dərihi qıqqəkləydi; qekətkə
adəmgə yük bolidü, xindir mewisi solixidü; qunki
insan mənggülük makaniqə ketidü wə xuning bilən
təng, matəm tutkuqlar koqida aylinip yürüdü; **6**
kümüx tana üzülgüqə, altun qınə qekilojuqə, aptuwa
bulak yenida para-parə bolquqə, kuduktiki qak kardin
qikquqə, **7** topa-qang əslı tuprakka kaytkuqə, roh
əzini bərgən Hudaşa kaytkuqə — Uni esingdə tutkın!
8 Bimənilik üstigə bimənililik! — dəydu hekmət
toplıoluqi — «Bimənilik üstigə bimənililik! Həmmə ix
biməniliktür!» **9** Xuningdək, hekmət toplıoluqi dana
bolupla əalmastın, u yənə həlkə bilim egitətti; u
oylinip, kəp pənd-nəsilətlərni tarazioja selip, ratlap
qikti. **10** Həkmət toplıoluqi yekimlik səzlərni tepixkə
intilgən; uxbu yezilojini bolsa durus, həkikət səzləridin
ibarəttür. **11** Dana kixining səzləri zihkə ohxaydu,
ularning yiçindisi qing bekitilgən mihtəktür. Ular
Birlə Padiqi təripidin berilgəndür. **12** Uning üstigə,
i ooqlum, bulardın sirt hərkəndək yezilqanlardın
pəhəs bol; qunki kəp kitablarning yezilixining ayioji
yok, xuningdək kəp əginix tənni upritidü. **13** Biz
pütün ixkə dikkət kılayılı; Hudadin körkjin wə uning
əmr-pərmanlırioja əmal kılɔjin; qunki bu insanning
toluk məjburiyyitidur; **14** qunki adəm kılɔjan hərbir ix,
jümlidin barlıq məhpiy ixlar, yahxi bolsun, yaman
bolsun, Huda ularning sorikini kılidü.

Küylərning küyi

1 «Küylərning küyi» — Sulaymanning küyi. 2 «U otluq aqzı bilən meni seysun; Qünki sening muhəbbiting xarabtin xerindur. 3 Huxpurakтур sening ətirliring; Kuyulajan puraklıq may sening namingdur; Xunglaxka kızlar seni səyidu. Kenglünni əzüngə məhəliya kıləjaysən — Biz sanga əgixip yügüraylı! — Padixah meni ez hujririjoja əkirkəy!» 4 «Biz səndin huxal bolup xadlinimiz; Sening muhəbbətliringni xarabtin artıq əsləp təripləymiz». 5 «Ular seni durusluq bilən səyidu». — «Qara tənlik bolqınim bilən qiraylıqmən, i Yerusalem kızlirlə Bərhək, Kedarlıqlarning qedirliridək, Sulaymanning pərdiliridək karimən. 6 Manga tikiliq қarimanglar, Qünki қaridurmən, Qünki aptap meni kəydürdi; Anamning oqulları məndin rənjigən; Xunga ular meni üzümzarları bağıqı kıldı; Xunga ez üzümzarımı bağalmıqanmən». 7 «Həy, jenim soyginim, deginə, Padangni kəyərdə bakışən? Uni kün kiyamida kəyərdə aram aloquzisən? Həmrəhliringning padılırı yenida qümpərdilik ayallardək yürüxümning nema hajiti?» 8 «I kiz-ayallar arisidiki əng güzili, əgər sən buni bilmisəng, Padamning başkan izlirini besip mengip, Padiqining qediri yenida ez oolaklıringni ozuklanduroqin». 9 «I səyümlüküm, mən seni Pirəwnning jəng hərwilirijoja kətiloqan bir baytaloja ohxattim; 10 Sening məngziliring tiziloqan munqaklar bilən, Boynung marjanlar bilən güzeldur. 11 Biz sanga kümüx kezlər kuyulajan, Altundin zibuzinnətlərni yasap berimiz». 12 «Padixah toy dastihinida olturoqinida, sumbul məlhimim purak qağıdu; 13 Mening səyümlüküm, u manga bir monək murməkkidur, U kəkslirim arısında konup əkalidur; 14 Mening səyümlüküm manga Ən-Gədidiki üzümzarlarda əskən bir oqunqə henə gülüdəktur». 15 «Mana, sən güzəl, amrikim! Mana, sən xundak güzəl! Kəzliring pahtəklərningkidəktur!» 16 «Mana, sən güzəl, səyümlüküm; Bərhək, yekimlik ikənsən; Bizning orun-kərpimiz yexildur; 17 Əyimizdiki limlar kədir dərihidin, Wasilirimiz arqilardindur.

2 Mən bolsam Xarun otlikidiki zəpiran, halas; Jilojlarda əskən bir nilupər, halas!» 2 «Tikən-jioqanlar arisidiki nilupərdək, Mana insan kızliri arısında menin amrikim xundaktur!». 3 «Ormandiki dərəhlər arısında əskən alma dərihidək, Ooql balılar arisididur menin amrikim. Uning sayisi astida

dilim aləmqə seyünüp olturdum; Uning mewisi manga xerin tetidi; 4 U meni xarabhanıja elip kirdi; Uning üstümdə kətürgən tuoqı muhəbbəttur. 5 Meni kixmix poxkallar bilən կսաւթեղնալներ; Almilar bilən meni yengilandurunqlar; Qünki muhəbbəttin zəiplixip kəttim; 6 Uning sol կող բեմ աստի, Uning ong կող meni silawatidu. 7 I Yerusalem kızliri, Jərənlər wə daladiki marallarning hərəmti bilən, Silərgə tapilaymanki, Muhəbbətning wakıtsaiti bolmioquqə, Uni oyoqatmanglar, կօզոյմանգլար!» 8 «Səyümlükümning awazi! Mana, u keliwatiidu Taqlardın səkrəp, Edirlardin oynaklap keliwatiidu! 9 Mening səyümlüküm jərən yaki yax buqidəktur; Mana, u bizning eyning temining kəynidə turidu; U derizilərdin կարայdu, U պայջիր-պայջիրlərdin marap bakıdu». 10 «Mening səyümlüküm manga söz kılıp mundak dedi: — «Ornungdin tur, amrikim, menin güzilim, mən bilən kətkin; 11 Qünki mana, kix etüp kətti, Yamoqur yeçıp tüğüdi, u ketip կaldı; 12 Yər yüzidə güllər kəründi; Nahxilar sayrax waqtı kəldi, Zeminimizda pahtəkninq sadasi anglanmakta; 13 Ənjür dərihi կixlik ənjürlirini pixurmakta, Üzüm tallırı qeqəkləp ez purikini qaqqmakta; Ornungdin tur, menin amrikim, menin güzilim, mən bilən kətkin! 14 Ah menin pahtikim, Қoram tax yeriki iqida, Kija daldısida, Manga awazingni anglatkaysən, Qünki awazing xerin, jamaling yekimliketur!» 15 «Tülkilərni tutuwalyli, Yəni üzümzarları buzoquqi kiqik tülkilərni tutuwalyli; Qünki üzümzarımız qeqəkliməktə». 16 «Səyümlüküm meninigidur, mən uningkidurmən; U nilupərlər arisida padisini bekjivatidu». 17 «Tang atkəqə, Kelənggilər keqip yokioquqə, Manga қarap burulup kəlgin, i səyümlüküm, Ҳijranlık taqlıri üstidin səkrəp kelidiqan jərən yaki buqidək bolqın!».

3 «Orun-kərpəmdə yetip, keqə-keqilərdə, Jenimning soygimini izdəp təlmürüp yattım; Izdidim, biraq tapalmayttım; 2 Mən hazır turup, xəhərni aylınay; Koqlarda, məydanlarda, Jenimning soygimini izdəymən» — dedim; Izdidim, biraq tapalmayttım; 3 Xəhərni qarlıoquqi jesəkqılər manga uqrıdi, mən ulardin: — «Jenimning soygimini kərdünglarmu?» — dəp soridim. 4 — Ulardin ayrılipa jenimning soygimini taptım; Uni anamning eygə, Əz կօրսիկ մəni əhamilidər bolqanning hujrisiqa elip kirmigüqə, Uni tutuwelip kət'iy կoyup bərməyyəttim». 5 «I Yerusalem kızliri, Jərənlər wə daladiki marallarning hərəmti

bilən, Silərgə tapilaymənki, Muhəbbətning wakit-saiti bolmioşqə, Uni oyoqtangalar, kəzəjimanglar». **6** «Bu zadi kim, qəl-bayawandin keliwatkan? İstütkə türwükliridək, Mürməkki həm məstiki bilən puritilojan, Ətirpuruxning hərhil ipar-ənbərliri bilən puritilojan?» **7** «Mana, uning təhtirawani, U Sulaymannıng əziningduri; Ətrapida atmix palwan yürüdu, Ular Israildiki baturlardindur. **8** Ularning həmmisi əz kılıqi tutukluk, Jəng kılıxka tərbiyiləngənlərdür; Tünlərdiki wəswəsilərgə təyyar turup, Həmmisi əz kılıqını yanpixioja asidu». **9** «Sulayman padixah əzi üçün alahidə bir xahanə sayıwanlık kariwat yasiojan; Liwandiki yaqlaqlardin yasiojan. **10** Uning türwükləri kümüxtin, Yələnqüki altundan, Selinqisi bolsa səsün rəhəttin; Iqi muhəbbət bilən bezalğan, Yerusalem kızılıri təripidin. **11** Qıqinglar, i Zion kızılıri, Sulayman padixahka ərap bekinqular, Toy boローン künidə, Kəngli huxal boローン künidə, Anisi uningoja tajni kiyügzən kiyapəttə uningoja ərap bekinqular!»

4 «Mana, sən güzəl, səyümlüküm! Mana, sən güzəl!

Qümpərdəng kəynidə kezliring pahteklərdək ikən, Qaqlıring Gilead teoja baqrıda yatkan bir top eçkilərdəktür. **2** Qıxliring yengila yuyuluxtin qıkkən kırkilojan bir top koylardək; Ularning həmmisi əkoxkezək tuqşanlardın, Ular arisida heqbiri kəm əməstur. **3** Ləwliring pərəng tal yiptək, Gəpliring yekimlikür; Qümbiling kəynidə qekiliring parqə anardur. **4** Boynung bolsa, Koralhana boluxka təyyarilojan Dawutning munarıdəktür, Uning üstigə ming əkalkan esiklikür; Ularning həmmisi palwanlarning siparlıridur. **5** İkki keksüng huddi ikki maraldur, Nilupər arisida ozukliniwatkan jərənninq əkoxkezəkliridəktür; **6** Tang atkəqə, Kələnggilər keqip yokloşqə, Mən əzümni murməkki teojoja, Məstiki dəngigə elip ketimən. **7** Sən pütünley güzəl, i səyümlüküm, Səndə həq daq yoktur». **8** «Liwandin mən bilən kəlgin, i jərəm, Mən bilən Liwandin kəlgin — Amanah qoqqısından qara, Senir həm Hərmon qoqqılıridin, Yəni xırlar uwiliridin, Yilpizlarning taqlıridin qara!» **9** «Sən kənglümni alamət seyündürdüng, i singlim, i jərəm, Kezüngning bir ləp kılıp karixi bilən, Boynungdiki marjanning bir tal əhalkisi bilən, Kənglümni seyündürdüng. **10** Sening muhəbbəting nemidegən güzəl, I singlim, i jərəm! Sening muhəbbətliring xarabtin xunqə xerin! Sening ətirliringning purikə hərkəndək tetitkudin pəyzidur!

11 Ləwliring, i jərəm, hərə kənikidək temitudu, Tiling astida bal wə süt bar; Kiyim-keqəkliringning purikə Liwanning purikidur; **12** Sən peqətləngən bir baojdursən, i singlim, i jərəm! Etiklik bir bulak, yepiklik bir fontandursən. **13** Xahliring bolsa bir anarlık «Erən baoqısı»dur; Uningda kimmətlik mewilər, Henə sumbul əsümlükləri bilən, **14** Sumbullar wə iparlar, Kalamus wə kəwzaqdərqin, Hərhil məstiki dərəhləri, Murməkka, muəttər bilən həmmə esil tetitkular bar. **15** Baojlarda bir fontan sən, Həyatlıq sulirini beridiojan, Liwandin akidiojan bir bulaksən». **16** «Oyojan, ximaldiki xamal; Kəlgin, i jənubtiki xamal! Mening beqim üstidin uqup etkəy; Xuning bilən tetitkuluları sırtqa purak qaqidu! Səyümlüküm əz beqioja kirsun! Əzining kimmətlik mewilirini yesun!»

5 «Mən əz beqim oja kirdim, Mening singlim, menin jərəm; Murməkkənni tetitkulurim bilən yiədim, Hərə kənikimni həsilim bilən yedim; Xarabimini sütlirim bilən iqtim». «Dostlirim, yənglər! Iqinglar, kənglünglər haliojanqə iqinglar, i axıkməxükərlər!» **2** «Mən uhlawatattim, biraq kənglüm oyqak idi: — — Səyümlükümning awazi! Mana, i ixikni əkəkiwatidu: — — «Manga ekip bər, i singlim, i amrikim; Mening pahtikim, menin qubarsızım; Qünki bexim xəbnəm bilən, Qaqlırim keqidiki nəmlik bilən həl-həl bolup kətti!» **3** «Mən təxək kiyimlirimni seliwtəkən, Kəndakmu uni yənə kiyiwalay? Mən putlirimni yudum, Kəndakmu ularını yənə buloqay?» **4** Səyümlüküm qolını ixik təxükidin tikti; Mening iq-baqrıririm uningoja təlmürüp kətti; **5** Səyümlükümə eqixə koptum; Kollirimdin murməkki, Barmaklırimdin suyuk murməkki temidi, Taqakning tutkuqları üstigə temidi; **6** Səyümlükümə aqtım; Biraq səyümlüküm burulup, ketip kələqanıdi. U söz kıləjanda rohım qıkıp kətkənidə; Uni izdidim, biraq tapalmidim; Uni qakırdim, biraq u jawab bərmidi; **7** Xəhərni aylinidiojan jesəkqılər meni uqrıtip meni urdi, meni yarilandurdi; Sepillardiki kəzətqılər qümpərdəmni məndin tartıwaldı. **8** I Yerusalem kızılıri, səyümlükümni tapsanglar, Uningoja nemə dəysilər? Uningoja, səygining: «Mən muhəbbəttin zəiplixip kəttim! — dedi, dənglər». **9** «Sening səyümlüküngning baxlaşdırma bir səyümlükintin qandaq artuk yeri bar, I, ayallar arisidiki əng güzili? Sening səyümlüküngning baxlaşdırma bir səyümlükintin qandaq artuk yeri bar? — Sən bizgə xundak tapiliojanou?» **10** «Mening səyümlüküm ap'ak wə parkırap, yürəklik əzimət, On ming arisida

tuqıdək kərünərluktur; 11 Uning bexi sap altundindur, Budur qaqlıri atning yaylidək, Taq қariojisdək qara. 12 Uning kəzləri ekinlar boyidiki pahtəklərdək, Süt bilən yuyulojan, Yarixikida koyulajan; 13 Uning məngziliri bir təxtək puraklik esümlüktəktür; Ayniojan yekimlik güllüktək; Uning ləwləri nilupər, Ular suyuk murmakkini temitidü; 14 Uning kölləri altun turubilar, Iqigə beril yakutlar kuyulajan. Korsiki nəkixlik pil qixliridin yasalajan, Kek yakutlar bilən bezəlgən. 15 Uning putliri mərmər tüwrüklər, Altun üstigə tikləngən. Uning salapiti Liwanningkidək, Kedir dərəhliridək kərkəm-həywətliktur. 16 Uning aozı bəkmə xerindur; Bərhək, u pütünləy güzəldur; Bu menin səyümlüküm, — Bərhək, bu menin amrikim, I Yerusalem kızlirlir!»

6 «Sening səyümlüküng nəgə kətkəndu, Kızayallar arisida əng güzəl bolouqı? Sening səyümlüküng kəyərgə burulup kətti? Biz sən bilən billə uni izdəylil» 2 «Mening səyümlüküm əz beojoqa qüxti, Tetitkü otyaxlıklärə qüxti. Baqlarda ozuklinixka, Nilupərlərni yicqixka qüxti. 3 Mən menin səyümlükümningkidurmən, Wə səyümlüküm meningkidur; U əz padisini nilupərlər arisida bakıdu» 4 «Sən güzəl, i səyümlüküm, Tirzah xəhəridək güzəl; Yerusalemda yekimlik, Tuqlarnı kətürgən bir қoxundək həywətliktursən; 5 Ah, kəzliringni məndin kətküzgin! Qünki ular menin üstümdin ojalib keliwatidü; Qaqliring Gilead teozi baorıda yatkan bir top eąkilərdəktur. 6 Qixliring yengila yuyuluxtin qıkkən kırkjılıjan bir top koyalırdək; Ularning həmmisi қoxkezək tuoqlanlardindur; Ular arisida heqbirə kəm əməstür; 7 Qümbiling kəynidə qekiliring parqə anardur. 8 Atmix hanix, səksən kenizəkmə bar; Kızlar sanaksız; 9 Birak menin pahtikim, oğubarsızım bolsa birdinbirdur; Anisidin tuqulajanlar iqidə təngdaxsiz bolouqı, Əzini tuqkuqininq talliqinidur. Kızlar uni kərüp, uni bəhtlik dəp ataxti, Hanixlar wə kenizəklərmə kərüp uni mahtaxti». 10 «Tang səhər jaħanqa қariojandək, Aydək güzəl, aydingdək roxən, illik kuyaxtək yoruk, Tuqlarnı kətürgən қoxunlardək həywətlik bolouqı kimdur?» 11 «Meoçizlar beojoqa qüxtüm, Jilqidiki gül-giyahlarıni kərükə, Üzüm teliningbihliqan-bihlimiqanlıqını kərükə, Anarlarning qeqəkligən-qeqəklimigənlilikini kərükə; 12 Birak bilə-bilməy, Jenim meni kətürüp, Esil həlkimning jəng hərwiliri üstigə koyojanıkən». 13 «Käytkin, käytkin, i Xulamit — Käytkin, käytkin,

bizning sanga қariojumiz bardur!» «Silər Xulamitning nemisiga қariojunglar bar?» «“İkki bargah” ussuloja qüxkən waktidikidək uningoja karaymiz!»

7 «I xahzadining kızı, Kəxliringdə sening kədəmliring nemidegən güzəl! Toliojan yampaxliring gəhərlərdək, Qewər hünərwən қolining hüniridur. 2 Kindiking yumulak bir kədəhtur; Uning əbjəx xarabi kəm əməs; Korsiking buoğday dəewisidur, Ətrapioja nilupərlər olixidu. 3 İkki kəksüng ikki maraldək, jərənning қoxkezikidur; 4 Boynung pil qixliridin yasalajan munardur; Kəzliring Bat-Rabbim қowuķı boyidiki Həxbən kələqəliridək, Burnung Dəməxkə қaraydiojan Liwan munarıdəktur; 5 Üstüngdə bexing Karməl teožidək turidu; Bexingdiki ərümə qaqliring səsün rəngliktur, Padixaḥ büdür qaqliringning məhbusidur. 6 I səyginim, huzurlar üçün xunqə güzəl, xunqə yekimliktursən! 7 Sening boyung palma dərihidək, Kəksüng üzüm oqunqılıridəktur. 8 Mən: — «Palma dərihi üstigə qikimən, Xahlirini tutup yamiximən; Kəksiliring dərwəkə üzüm tal oqunqılıridək, Burnungning purikı almilardək, tanglayliringning təmi əng esil xarabdəktur...». 9 «...mening səyümlükümning gelidin siliq etüp, Ləwlər, qixlardın teyilip qüxsun...! 10 Mən menin səyümlükümningkidurmən, Uning təkazzasi manga қaritilidü». 11 «I səyümlüküm, keləyli, Etizlarqa qıkayı; Yezilarda tünəp keləyli, 12 Üzümzarlıkkə qıkixka baldur orundin turaylı, Üzüm talliriningbihliqan-bihlimiqanlıqını, Qeqəklerning eqiqliqan-eqilmiqanlıqını, Anarlarning bərk urojanurmiojanlıqını kərəyli; Axu yərdə muhəbbətlirimni sanga beoçixlaymən. 13 Muhəbbətgüller axu yərdə əz purikini puritidü; Ixiklirimiz üstidə hərhil esil mewəqiwılər bardur, Yengi həm konimu bardur; Sən üçün ularni toplap təyyarlidim, i səyümlüküm!»

8 «Ah, apamning keksini xoriojan inimdək bolsang'idi! Seni talada uqrıtarsı bolsam, səyəttim, Wə heqkim meni kəmsitməytti. 2 Mən seni yetəkləyttim, Apangning eyigə elip kirəttim; Sən manga talim berätting; Mən sanga tetitkü xarabidin iqliküzəttim; Anarlirimning xərbətidin iqliküzəttim. 3 Uning sol қoli bexim astida bolatti, Uning ong қoli meni silayitti!. 4 «Silərgə tapilaymənki, i Yerusalem kızliri — «Uning wağıt-saiti bolmioquqə, Silər muhəbbətni oyojatmanglar, қozojimanglar!» 5 «Daladin qıkıwatlıqan bu zadi kim? Əz səyümlükigə

yelinip?» «Mən alma dərihi astıda seni oyoqatkanıdim; Axu yərdə apang toloqak yəp seni dunyaoja qıqaroqanıdi; Axu yərdə seni tuoqkuqi toloqak yəp seni qıqaroqanıdi». **6** «Meni kenglünggə məhürdək, Bilikinggə məhürdək başkaysən; Qünki muhəbbət əlümədək küqlükür; Muhəbbətning kızojinixi təhtisaradək rəhimsiz; Uningdin qıkqan ot uqkunlrı, — Yahning dahxətlik bir yalkunidur! (**Sheol h7585**) **7** Kep sular muhəbbətni əqürəlməydu; Kalkünlər uni ojərk kılalmayıdu; Birsi: «Əy-təəllukatlırimning həmmisini berip muhəbbətkə eriximən» desə, Undakta u adəm kixininə nəziridin pütünləy qüxüp ketidu». **8** «Bizning kıqik singlimiz bardur, Birak uning keksi yoktur; Singlimizoqa əlqilər kəlgən künidə biz uning üçün nemə kılımız?» **9** «Əgər u sepił bolsa, Biz uningə kümüx munar salımız; Əgər u ixik bolsa, Biz uni kədir tahtaylor bilən kaplaymız». **10** «Əzüm bir sepildurmən, Həm menin gəksilirim munarlardəktür; Xunga mən uning kez aldida hatırjəmlik tapkan birsidək boldum». **11** «Sulaymanning Baal-Ḥamonda üzümzarı bar idi, Üzümzarını baoqwənlərgə ijarigə bərdi; Ularning həmmisi mewisi üçün ming tənggə apirip berixi kerək idi; **12** Əzümning üzümzarım mana menin aldimda turidi; Uning ming tənggisi sanga bolsun, i Sulayman, Xuningdək ikki yüz tənggə mewisini bağkuqilaroqa bolsun». **13** «Həy baoqlarda turoquqi, Həmrəhələr awazingni anglioysi bar; Mangimu uni anglatkuzoqaysən». **14** «I seyümlüküm, tez bolə, Jərən yax buqidək bol, Tetitkular taqlılıri üstidə yügürüp!»

Yəxaya

1 Uzziya, Yotam, Aħaż wə Həzəkiyalar Yəħuda oja padixah bolojan wakıtlarda, Yerusalem wə Yəħuda toqrisida, Amozning oqli Yəxaya kərgən oqayıbanə wəhiy-alamətlər: — **2** «I asmanlar, anglanglar! I yər-zemin, kulaq sal! Qünki Pərvərdigar söz eytti: — «Mən balilarni bekip qong kildim, Birak ular Manga asiylik kildi. **3** Kala bolsa igisini tonuydu, Exəkmü hojainining okurioqa [mangidiojan yolni] bilidu, Birak Israil bilməydi, Əz həlkim həq yorutulojan əməs. **4** Ah, gunaħkar «yat əl», Kəbihlikni toplap eziqə yükligən həlk, Rəzzilləring bir nəsl, Nijis bolup kətkən balilar! Ular Pərvərdigardin yıraklıxip, «Israildiki Muķaddəs Bolquqi»ni kəziqə ilmidi, Ular kəynigə yandi. **5** Nemixka yənə dumbalanoqunglar kelidu? Nemixka asiylik kiliwerisilər? Pütün baxliringlar aqrip, Yürikinglar pütünley zəiplixip kətti, **6** Bexinglardın ayiojinglar oqıqə sak, yeringlar kalmidi, Pəkət yara-jarahət, ixxik wə yiring bilən toldi, Ular tazilamiojan, tengilmiojan yaki ularoja həq məlhəm sürülmigən. **7** Wətininglar qəlləxti; Xəhərliringlar keyüp wəyranə boldi; Yər-zemininglarni bolsa, yatlar kəz aldinglarda yutuweliwatidu; U yatlar təripidin dəpsəndə kılınip qəllixip kətti. **8** Əmdi üzümzaroja selinojan qəllidək, Tərhəməkklikka selinojan kəpidək, Muḥasirigə qüxkən xəhərdək, Zionning kizi zaip kəldurului. **9** Samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar bizgə azojina «kaldisi»ni kəldurmiojan bolsa, Biz Sodom xəhərigə ohxap kəlattuk, Gomorra xəhərining həlioqa qüxüp kəlattuk. **10** I Sodomning həkümranları, Pərvərdigarning sözünü anglap koyunglar, «I Gomorraning həlkj, Hudayimizning ənənəsi həq kulaq selinglar! **11** Silər zadi nemə dəp Manga atap nuroqunliojan kurbanlıklarnı sunisilər?» — dəydu Pərvərdigar. — «Mən kəydürmə kəqkər kurbanlıklardın, Bordak malning yaqlıridin toyup kəttim, Büklər, paklanlar, tekilərning ənənələrin həq hursən əməsmən. **12** Silər Mening aldimoja kirip kəlgininglarda, Silərdin höyla-aywanlırimni xundak dəssəp-qəyləxni kim tələp kələqən? **13** Biħudə «axlık hədiyyə»lərni elip kelixni boldi kəlinglar, Huxbuy bolsa Manga yirginqlik bolup kəldi. «Yengi ay» heytliri wə «xabat kün»lirigə, Jamaat ibadət sorunlarioja qakiriliklərə — Kışkisi, kəbihlikə etküzülgən daqdusqılık yiojılıxlərə qidisojuqılıkım kalmidi. **14** «Yengi ay» heytinglardın, bekitilgən

heyet-bayriminglardın kəlbim nəprətlinidu; Ular manga yüksək bolup kəldi; Ularnı kətürüp yürüxtin qarqap kəttim. **15** Əkolunglarnı kətürüp duaqa yayojininglarda, Kəzümni silərdin elip қaqımən; Bərhək, kəpləp dualarnı kılɔjininglarda, anglimaymən; Qünki kolliringlar қanɔja boyaldi. **16** Əzünglarnı yuyup, paklininglar; Kılɔmixliringlarning rəzillikini kəz aldimdin neri kəlinglar, Rəzillikni kilixtin əkolunglarnı üzüngərək, əzüngərək kətürüp yürüxtidu. **17** Yahxilik kilixti əgininglar; Adillikni izdəngərək, Zomigərlərgə tənbih beringlar, Yetim-yesirlərni nahəkliklətin halas kəlinglar, Tul hotunlarning dəwasını soranglar. **18** Əmdi kelinglar, biz munazirə kiliçaylı, dəydu Pərvərdigar, Silərning gunahinqlar kip-kızıl bolsimu, Yənilə kərdək akırıdu; Ular kizıl kəruttək tok kizıl bolsimu, Yungdək ap'ak bolidu. **19** Əgər itaətmən bolup, anglisanglar, Zemindiki esil məhşulattın bəhri mən bolisilər; **20** Birak rət kılıp yüz erisəngərək, Kılıq bilən ujukturuluisilər — Qünki Pərvərdigar Əz aqzi bilən xundak degən. **21** Sadık xəhər kəndakmu paħixə bolup kəldi! Əslidə u adalət bilən tolojanidi, Həkəkaniylik uni makan kələjanidi, Birak hazır katillar uningda turuwatidu. **22** Kümüküngə bolsa daxkaloja aylinip kəldi, Xarabingə su arilixip kəldi; **23** Əmirliring asiylik kiliçqıllar, Oqrılar oqıqə ülpət boldi; Ularning hərbəri parişa amrak bolup, Sooja-salamlarnı kezlep yürməktə; Ular yetim-yesirlər üçün adalət izdiməydi; Tul hotunlarning dəwası ularning aldioja yətməydi. **24** Xunga — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Rəb Pərvərdigar — Yəni Israildiki əməkdar İgisi eytidu: — Mən kükəndilirimni [jazalap] puhadin qikimən, Dükənlərlərimdin kəsəs alımən; **25** Əkolumni üstüngərək təkgüzüp, Seni tawlap, səndiki daxkələni təltəküs tazilaymən, Səndiki barlıq arilaxmilarnı elip taxlaymən. **26** Həkümran-sorakqılırlınlardan awwalkidək, Məslühətqılırlınlardan dəsləptikidək hələja kəltürimən. Keyin sən «Həkəkaniylikning Makani», «Sadık Xəhər» — dəp atılısən. **27** Əmdi Zion adillik bilən, Wə uningoja kəytip kəlgənlər həkəkaniylik bilən kutkuzulup hər kəlinidu. **28** Birak asıylar wə gunahkarlar birdək ujukturulidu, Pərvərdigardin yüz erigiqilər bolsa əhalək bolidu. **29** Xu qaojda silər təxna bolojan dub dərəhliridin nomus kilişilər, Talliojan baqlardın hijil bolisilər. **30** Qünki əzüngərək yopurmaklıri kərurp kətkən dub dərihidək, Susiz kərurk bir baqdək bolisilər. **31** Xu künii küqi barlar otka xam piliki, Ularning əjri bolsa, uqkun bolidu; Bular hər

ikkisi təngla keyüp ketidu, Ularnı eçürükə həqkim qılımaydu.

2 Bular Amozning oɔqli Yəxaya Yerusalem wə Yəhuda tooprisida kərgən kalamdur: — **2** Ahir zamanlarda, Pərvərdigarning əyi jay laxkən taoq taoqlarning bexi bolup bekitilidu, Həmmə dəng-egizlktin üstün kılıp kətürülidu; Barlıq əllər uningoja karap ekip kelixidu. **3** Nuroqun həlk-millətlər qıkıp bir-biriga: — «Kelinglar, biz Pərvərdigarning teojoja, Yakupning Hudasining əyigə qıkıçlı; U Əz yollırıdin bizgə egitidu, Biz Uning tərikiliridə mangımız» — deyixidu. — Qünki ənanın-yolyoruk Ziöndin, Pərvərdigarning sez-kalami Yerusalemın qıkıdıcıqan bolidu. **4** U əllər arisida həküm qıkırıdu, Nuroqun həlkələrning hək-nahəklikrığa kesim kılıdu; Buning bilən ular kılıqlarını sapan qıxları, Nəyzilirini oroqak kılıp sokuxidu; Bir əl yəna bir əlgə kılıq kəturməydi, Ular həm yəna uruxni əgənməydi. **5** — «I Yakup jəmətidikilər, Kelinglar, Pərvərdigarning nurida mangaylı!». **6** — Sən Əz həlkinq bolovan Yakup jəmətinə taxlap koydung; Qünki ular xərkətki hurapatlar bilən tolduruldu; Ular Filistiyılardək pal salıdu; Ular qatəlliklär bilən kol tutuxidu; **7** Zemini bolsa altun-kümüxkə tolup kətti; Baylıklıları tüğiməs; Yər-zemini atlarojumu tolup kətti, Jəng hərwilirli həm tüğiməs; **8** Zemini buttlar bilənməlik bolup kətti; Ular ez kolları bilən yasiqanlıriqa, Barmaklıları bilən xəkilləndürgənlirığa səjdə kılıxidu. **9** Xuning bilən pukralar egildürülidu, Mətiwərlərmə təwən kılınidu; Sən ularning kəddini ruslimaysən həm həq kəqürüm kilməysən. **10** Əmdi Pərvərdigarning wəhxitidin, Həywisinining xan-xəripidin əzüngni qaqr, [Hada] taxlar iqiga kiriwal, Topa-qanglar iqiga məküwal! **11** Qünki adəmning təkəbbur kezlərini yərgə əkarılıdu, İnsanlarning həkawurlukı pəs kılınidu; Xu künidə yaloquz Pərvərdigarla üstün dəp mədhiyilinidu. **12** Qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigarning xundak bir künü təyyar turidu: — Xu kuni hərbir təkəbbur wə məmədanlarning üstigə, Əzini yukirişi sanıqanlarning üstigə qüxicidu (Xuning bilən ularning həmmisi pəs kılınidu!), **13** Xuningdək Liwanning egiz, pələkkə yetidiojan barlıq kədir dərəhlirining üstigə, Baxandiki barlıq dub dərəhlirining üstigə, **14** Egiz taoqlarning həmmisigə, Yukirişi kətürülən barlıq dənglərning üstigə, **15** Hərbir həywətlik munarning üstigə, Hərbir mustəhkəm sepilning üstigə, **16** Tarixitiki hərbir soda kemisining üstigə, Xundakla barlıq

güzəl kemə gəwdisining üstigə xu kuni qüxüxkə təyyar turidu. **17** Adəmlərning kərənglikli təwən kılınip qüxürülüp, İnsanlarning təkəbburlıkı pəs kılınidu, Xu künidə yaloquz Pərvərdigarla üstün dəp mədhiyilinidu. **18** Butlar bolsa həmmisi kezdiñ yokılıdu. **19** Pərvərdigar yərni dəhxətlik silkindürükə ornidin turidiqan qaođa, Ular əzlərini Uning wəhxitidin, Uning həywisinining xan-xəripidin qaqrup, Hada tax ojarlırinin iqigə, Yər yüzidiki engükürlərgə kiriwalidu; **20** Xu künidə kixilər əzigə qoqunuxka yasiqan kümüx butlrı wə altun butlırını əkariq qaxqanlaroja wə xəpərənglərgə taxlap beridu; **21** Pərvərdigar yərni dəhxətlik silkindürükə ornidin turidiqan qaođa, Ular əzlərini Uning wəhxitidin, Uning həywisinining xan-xəripidin qaqrup, Hada tax qaklırinin iqigə, Yarlararning yeriklirioja kiriwalidu; **22** Ümidinglarnı nəpisi dimiqidila turidiqan insandin üzüngələr, Qünki insan zadi nemə idi?!

3 Qünki, kara! Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Rəb Pərvərdigar, Yerusalem wə Yəhuda qoja kuvvət wə yelənqük bolovan [barlıq, nərsilərni yok kılıdu], — Yəni kuvvət bolovan pütkül ax-nan, Yelənqük bolovan həmmə su, **2** Palwan wə ləxkər, Sotqi wə pəyəqəmbər, Palqi wə akşakal, **3** Əllik bexi, mətiwər wə məslihətqi, Hünərəwən ustilar wə jadu kılıquqlarını yok kılıdu. **4** — «[Ularning orniqə] yaxlarnı əməldər kılımən, Bəthuy balilar ularning üstidin idarə kılıdu. **5** Pukralar bir-birini ezidu, Hərbiri koxnisi təripidin ezildi; Balilar ərəfələrə, Muttəhəmlər mətiwərlərgə ədəpsizlik kılıdu; **6** Xu kuni birsə ata jəmətidiki əkerində tutuwelip, uningoja: — «Sizning kiyim-keqikingiz bar; bizgə yetəkqi bolung, bu harabılər əkolinqiz astıda bolsun», — dəydu; U jawabən əkolini kətürüp [kəsəm iqip]: «Dərdinglaroja dərman bolalmaymən; Əyümdimə ya ax-nan ya kiyim-keqək yok; Meni həlkək yetəkqi kilmangalar!» — dəydu. **8** Qünki Yerusalem putlixidu-qüxkünlixidu, Yəhuda bolsa yikılıdu; Səwəbi, ularning tili wə illətləri Pərvərdigaroja karxi qıkıp, Xərəp Igisining kezlərini aldida isyankarlıq kıldı. **9** ularning qirayı əzliyinə karxi guwahlılıq beridu; Ular Sodom xəhiri dək gunahını həq yoxurmaya, Oquq-axkara jakarlaydu. ularning jenioja way! Ular yamanlıknı əz bəxiqə qüxürgən! **10** Həkkənayılaroja eytkinki, Ular amansənlikdə turidu, Ular əz əmllirinə mewisini yəydi; **11** Rəzillərgə way! Bəxiqə yamanlıq qüxicidu, Qünki əz əcoli bilən kılıqanlıri əzigə yanidu. **12** Mening

həlkimdə bolsa, balılar ularını har kılıdu, Ayallar ularını idarə kılıdu; I həlkim! Silərni yetəkləwətqənərlər silərni azduridu, Ular mangidioqan yollırınları yok kılıdu. **13** Pərwərdigar Əz dəwasını soraxkə orun alıdu, Həlk-millətlər üstidin həküm qıkırıxka əra turidu; **14** Pərwərdigar Əz həlkiniñ aksakalları wə əmirləri bilən dəwalixip, ularoja: — Üzümzarnı yəp tütgətkənlər silər əzüngalar, Ajız məminlərdin alojan olja eyünglarda yatıdu, dəydu. **15** — Silərning həlkimni axundak ezip, Ajız məminləرنing yüzlirigə dəssəp zadi nemə kıləqinqınları? — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Rəb Pərwərdigar. **16** Pərwərdigar yəna mundak dedi: — «Zion kız-ayalları təkəbburluk kılıp, Qax-kirpiklərini süzüp, Kəzlirini oynitip, naz kılıp taytanglixip, Putlirini jildirlitip mengip yürüridü; **17** Xunga Rəb Zion kız-ayallırının bax qoqqılırını taz kılıdu, Pərwərdigar ularning uyat yərlirini eqiwiştidü». **18** Axu künəi Rəb ularını güzəllikidin məhərrum kılıdu; — Ularning oxuk jıldıraklırını, Bax jiyəklirini, ay xəkillik marjanlırını, **19** Həlkilirini, bıləzüklerini, qümpərdə-qaqwanlırını, **20** Romallirini, oxuk zənjirlirini, potilirini, ətirdanlırını, tiltumarlırını, **21** Üzüklirini, burun həlkilirini, **22** Həytlik tonlirini, yopuklirini, pürkənjilirini, həmyanlırını, **23** Əynəklirini, ap'ak iq kəynəklirini, səllilirini wə tor pərdilirinin həmmisini elip taxlaydu. **24** Əmdi xundak boliduki, Ətir purikininq ornioja bətbuyulk; Potining ornida arəqamqa, Qiraylıq yasiqan qaqlırininq ornida taz bexi, Kelixkən tonning ornida bəz rəhtlər, Güzəllikining ornida daqımal tamoisi bolidu. **25** Sening yigitliring kılıqlınip, Baturliring jəngdə yikıldı. **26** [Zionning] қowuklari zar kətürüp matəm tutidu; U yalingaqlanojan haldə yərgə olтурup kəlidu.

4 Xu künəi yəttə ayal bir ərni tutuwelip, uningdin: — «Biz əz nenimizni yəymiz, əz kiyim-keçəklirimizni kiyimiz; pəkət bizni rəswalıqtın halas kılıx üçün, bizni namingizoja təwə kılıxingizni etünimiz!» — dəydu. **2** Xu künəi «Pərwərdigarning xehi» uning güzəlliki həm xəripini kərsətküqi bolidu, Zemin bərgən mewə bolsa, Keqip kütuləjan Israildikilərgə xəhərət wə güzəllik kəltəridü. **3** Həm xundak ix boliduki, Zionda kalojanlar, Yerusalemda tohitilojanlar, Yəni Yerusalemda hayat dəp tizimlanojanlarning həmmisi pak-mukəddəs dəp atılıdu. **4** Xu qaoğda Rəb adalət yürgüzgüqi roh həm kəydürgüqi roh bilən, Zion kızlırininq pasıklärını yuyup, Yerusalemning kən daqılırını tazilaydu. **5** Xu qaoğda Pərwərdigar kündüzdə Zion teqidiki hərbir ey,

Xundakla barlıq ibadət sorunlarning üstigə is-tütək wə bulut, Kəqtə bolsa ot yalkununing julasını yaritidu; Qünki xan-xərəpning üstidə sayiwən bar bolidu. **6** Xu künəi, kündüzdə tomuz issikqə sayə kılıdiqan, Hətərdin panahlinidiqan, boran-yamoqurlaroja daldə bolidiqan bir sayıwənlik kəpə bolidu».

5 Mən əz səygən yarimoja, Mening səyümlüküm üçün əz üzümzari tooruluk bir küy eytip berəy; Səyümlükümning munbat bir dəng üstidə üzümzari bar idi; **2** U həmmə yerini kolap taxlarnı elip taxlidi, Əng esil üzüm teli tikti; U üzümzar otturisioja kezitix munarı saldı, Üzümzar iqidimu xarap kəlqiki kazdı, Andin üzümdin yahxi həsol kütti; Birək buning ornioja, üzümzar aqqık üzümlərnəla bərdi. **3** Kəni, i Yerusalemdikilər wə Yəhədaning adamları, Mən bilən üzümzaramıñ otturisidin həküm qıkırıqlar! **4** Mening üzümzaramıda kıləqudək yəna nemə ixim əldə? Yahxi üzümlərni kütkinimdə, Nemixqə pəkət aqqık üzümnəla qıkırıp bərdi? **5** Əmdi hazır Əz üzümzaramı nemə kılıdiqınıñi silərgə eytip berəy: — Uning qitlaqlarını elip taxlaymən, u yutuwetiliidu; Uning tamlarını qekip oqulitimən, u qəylinidu. **6** Mən uni qəllükə aylandurımən; Həqkim uni qatap-putap, pərwix kilmaydu; Jıçanlar wə tikənlər uningda əsüb qıkıdu; Bulutlaroja uning üstigə heq yamoqur yaqdurmanglar dəp buyruymən. **7** Qünki samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərwərdigarning üzümzari — Israil jəməti, Uning huxallılık boləjan esümlük bolsa — Yəhədadikilərdür; U adalət mewisini kütkən, Birək mana əmdi zulum kərdi; Həkkaniyliyki kütkən, Birək mana əmdi nalə-pəryad boldi! **8** Həkələrgə heq orun kəldurmaya eyni-eygə, etizni-etizoja uliojanlaroja way! Əzüngləri yaloquz zemində kəldurmakqimusilər? **9** Samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərwərdigar mening kulikiməja mundak dedi: — «Kepligən eylər, Dərvəkə həywətlik, həxəmətlik eylər adəmzsatsız, harab bolidu. **10** Bərhək, kırık moluk üzümzar pəkət altə küp xarab beridu, Ottuz kürə dan bolsa pəkət üç kürə həsol beridu. **11** Məy iqixkə aldirap tang atkanda ornidin turojanlaroja, Kərangoju qüxicigə karimay, xarabtin kəyp bolqouqə besip olturojanlaroja way! **12** Ularning ziyapətliridə qiltar wə lira, təmbur wə nəy, xarabmu bar; Birək ular Pərwərdigarning kıləqanlırioja wə kol ixlirioja heq etiwar kilmaydu. **13** Xu səwəbtin əz həlkim bilimdin həwərsiz boləjanlığı tüpəylidin sürgün bolup ketidu; Esilzadılıri eqirkixip,

Pukraliri ussuzluktin կurup ketidu. **14** Xunga təhtisara nəpsini yoqinitip, Aqzini həng aqidu; Ularning xəhrətliri, top-top adəmliri, kikas-sürən kətürgüqiliri wə nəşmə oyniąquqiliri bırakla iqiga qüxüp ketidu. (*Sheol h7585*) **15** Pukralar egildürülidu, Mətiwərlərmə təwən kılınidu, Təkəbburlarning kezliyi yərgə қaritilidu; **16** Bırak samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar adalət yürgüzginidə üstün dəp mədhiyilinidu, Pak-mukəddəs bolquqi Təngri həkkəniyilikidin pak-mukəddəs dəp bilinidu. **17** Xu qaođa қozılar eż yaylaklırida turoqandək otlaydu, Musapirlarmu baylarning wəyrənə əyliridə ozuklinidu. **18** Қəbihlikni aldamqılıkning yipliri bilən, Gunahni hərwa arqamqisi bilən tartkənlərə way! **19** Yəni: «[Huda] aldirisun! Ixlirini Əzi ittikrək ada kilsun, Xuning bilən biz uni kerələymiz! «Israildiki Muğəddəs Bolquqi»ning niyət kılqının yekinlixip ixka axurulqay, Biz uni biliwalaylı!» — degənlərgə way! **20** Yamanni yahxi, yahxini yaman degüqilərgə, Қarangoçulukni nuring, nurni қarangoçulukning ornişa қoyquqlarıraqa, Aqqikni tatlıkning, tatlıkni aqqikning ornişa қoyquqlarıraqa way! **21** Əzlirini dana dəp qaođıqanlaroja, Əz nəziridə ezlirini əkillik dəp қariojanlaroja way! **22** Xarab iqxıxə batur bolqanlaroja, Hərakni əbjəx kılıxta kəhriman bolqanlaroja, **23** Yəni para üçün rəzillərnii aklap, Xuning bilən həkkəniylarning adalitini rət kılquqlarıraqa way! **24** Xunga, ot yalkunlari samanları yutuwatkəndək, Yalkunlarda mənggənlər solixip yokaloqandək, Ularning yiltizliri qırıp ketidu, Gülgəqəkliri qang-tozangdək tozup ketidu; Qünki ular samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigarning yolyoruk-kanunini qatkə қakķan, Israildiki Muğəddəs Bolquqining söz-kalamini kezgə ilmiqanidi. **25** Xunga Pərvərdigarning əqəzipi Əz həlkiga қarap kəynaydu, U ularoja қarap қolini ketürüp, ularni urup yikitidu. Taqlar təwrinip ketidu; Ətlükler əhlətlərdək koqilar otturisida dəwə-dəwə bolidu. Muxundak ixlər bolsimu, Uning əqəzipi yənilə yanmaydu, Sozojan қoli yənilə käyturulmay turidu. **26** U yıraktiki əllərni qakırıp tuqni kətüridu, U yər yüzining qət yakısidin bir əlni üxkirtip qakiridu; Mana ular tezdiñ aldirap kelidu! **27** Ulardin һeqbiri qarqap kətməydu, Putlixipmu kətməydu. Һeqbiri müğdiməydu, uhlimaydu, Baqlıqan bəlwaqliridin һeqbiri boximaydu, Qoruklirining boçkuqliridin һeqbiri üzülməydu; **28** Ularning okliri ittik, Barlik

okyalirininq kiriqliri tartılıp təyyar turidu, Atlirining tuyaklıri qakmak texidək bolidu, [Jəng hərwilirining] qakliri koyuntazdək aylinidu; **29** Ularning hərkirəxlri xırningkidək bolidu, Ular arslanlardək hərkirixidu, Dərwəkə, ular owoja erixkəndə əqaz-əquz kilip hərpiyixidu; Owni қutkuzojudək həqkim bolmay, Ular uni elip ketidu. **30** Xu küni ular dengizlər hərkürigəndək owoja hərkirixidu; Əgər birəsi yər-zeminoşa қariojudək bolsa, Pəkət karangoçuluk, dərd-ələmnila kəridu! Hərkəndək nur bulut-tuman təripidin əquwalixidu.

6 Uzziya padixah, aləmdin etkən yili mən Rəbni kərdüm; U intayın yukarı kətürülgən bir təhtə olturatti; Uning toni mukəddəs ibadəthanıja bir kəlgənidi. **2** Uning üstidə saraflar pərvaz kılıp turatti; Hərbirining altə tal қaniti bar idi; İkki қaniti bilən u yüzini yapatti, ikki қaniti bilən u putini yapatti, Wə ikki қaniti bilən u pərvaz kılıp turatti. **3** Ulardin biri baxqa bırsığa: — «Samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar, muğəddəs, muğəddəs, muğəddəstur! Barlık yər yəzi uning xan-xəripiqə tolojan!» — dəp towlawatatti. **4** Towliəquqinawing awazidin dərwazining kexəkliri təwrinip kətti, Əy is-tütək bilən կapləndi. **5** Xuning bilən mən: — «Əzümgə way! Mən tütəxtim! Qünki mən ləwliri napak adəmmən həm napak ləwlilik həlk bilən arılıxip turup, eż kezüm bilən Padixahka, yəni samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigaroja қaridim!» — dedim. **6** Xuning bilən saraflardın biri қolidə kurbangahtın bir qoojni lahxigiroja kisip elip, yenimoşa uqup kəldi; **7** u uni aqzimoşa təktüzüp: — «Mana, bu ləwliringə tagdi; sening қəbihliking elip taxlandı, gunahıng kafarət bilən kəqürüm kılındı» — dedi. **8** Andin mən Rəbning: — «Mən kimni əwətimən? Kim Bizgə wəkil bolup baridu?» degən awazini anglidim. Xuning bilən mən: — «Mana mən! Meni əwətkəysən» — dedim. **9** Wə U: «Barojin; muxu həlkə mundak dəp eytkin: — «Silər anglaxni anglaysılər, birak qüxənməysılər; Kərüxiyi kərüsilər, birak bilip yətməysılər. **10** Muxu həlkəning yürükini tax kılqın; Ularning kulaqlarını eçir, Kezlirini kor kılqın; Bolmisa, ular kezli bilən kərələydiqan, Kuliki bilən angliyalaydiqan, Kengli bilən qüxinələydiqan kılınip, Yolidin yandurulup sakayıtiloqan bolatti». **11** Andin mən: — «Rəb, bu əhəwal қaçanqıqə dawamlıxitu?» — dəp soriwidim, U jawabən: — «Ta xəhərlər harab kılınip ahalisiz, Əylər adəmzsatsız, Zemin pütünley qəlgə aylinip bolquq, **12**

Pərvərdigar adəmlirini yıraklıraqa yətkəp, Zemindiki taxliwetilgən yərlər kəp bolouqə bolidu — dedi. **13** «Halbuki, zeminda adəmlörning ondin birila қalidu; Ular [zeminə] käytip kelip yənə yutuwetiliidu, Kesilgən bir dub yaki arar dərihining ketikidək bolidu; Kətək bolsa «muķəddəs nəsil» bolur.

7 Yəhuda padixağı Ahaz (Uzziyaning nəwrisi, Yotamning oqlı) təhtkə olturoqan künliridə, mundak ix boldi: — Suriyəning padixağı Rəzin wə Israil padixağı Rəmaliyaning oqlı Pikaq, Yerusalem oja karxi jəng kıldı, lekin üstünlükkə erixəlmidi. **2** Dawutning jəmtəigə: — «Suriyə Əfraim bilən ittipaklıxip birləşmə қoxun қurdi» — degen həwər kəldi. Xuning bilən padixağı jəmtəidiliklərning kəngli wə həlkining kəngli ormanlar xamalda silkinip kətkəndək silkinip kətti. **3** Andin Pərvərdigar Yəxayaqə mundak dedi: — «Sən wə oqlung Xear-Jaxub qıkıp, kir yuoluqıllarning etizining boyidiki yoloqa, yüksiri kəlqək norining bəxioğa berip, axu yerdə Ahaz bilən kərüşkin. **4** Sən uningoşa: — «Sən ehtiyyat bilən kənglüngni tok tut! Bu ikki kəyməs otkaxning ketikidin, yəni Rəzin həm Suriyəning wə Rəmaliyaning oqlining dəxti-əqəzəpliridin korkma, yürəkzadi bolup kətmə! **5** Qünki Suriyə, Əfraim wə Rəmaliyaning oqlı seni kəstləp: — **6** «Biz Yəhudaqə besip kirip, parakəndiqilik tuəqdurup, əzimiz üçün talan-taraj kılıp, uningoşa bir padixağını, yəni Tabəəlning oqlunu tikləyli!» degenidi. **7** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Bu söz akmayıdu, həq əməlgə axmaydu; **8** Qünki Suriyəning bexi Dəməxk xəhiri wə Dəməxk xəhiringin bexi Rəzindur, halas; **9** Wə atmix bəx yil iqidə Əfraim xundak bitqit boliduki, ularnı «bir həlk» degili bolmayıdu; **10** Wə Əfraimning bexi Samariyə xəhiriidur, Samariyə xəhiringin bexi Rəmaliyaning oqlidur, halas; Silər bularoqa ixənmisənglər, mustəhkəmlənməysilər» — degin». **10** Pərvərdigar yənə Ahazoşa söz kılıp: — **11** «Thetaung üçün bexarət sora; məyli yərning tegidə yaki pələkning kəridə bolsun sorawər» — dedi. (Sheol h7585) **12** Bırak Ahaz jawabən: «Mən həm sorimaymən həm Pərvərdigarnı sınaqta koymaymən» — dedi. **13** Andin [Yəxaya]: — Əmdi i Dawut jəmtəidiliklər, anglap koyungular, adəmlərning səwr-takıtını koymıqinoglarnı az dəp, silər Hudayimning səwr-takıtınımu koymıqiliwatamsılər? **14** Xunga Rəb Əzi silərgə bir bexarət beridu: — Mana, pak kız həmilidər bolup bir oöqul tuəqidu; u uning ismini «Immanuel» dəp ataydu. **15** Yahxilikni tallap,

yamanlıqni rət kılıxni bilgüqə u pixlək wə bal yəydu. **16** Qünki bu yax bala yahxilikni tallap, yamanlıqni rət kılıxni bilgüqə, sən nəprətlənidioqan bu ikki padixağının yər-zemini ləri taxlinip қalidu. **17** Qünki Pərvərdigar sening wə atangning jəmtəigə Əfraim Yəhudadın ayrıloqan kündin buyan bolup bəkməqən kəttik künlərni qüxüridü. U künlər bolsa Asuriyəning padixağının ibarəttür! **18** Xu küni Pərvərdigar Misirning piňhan erikləridiki paxılları wə Asuriyədiki hərilərni üxkirtip qákiridu; **19** ularning həmmisi kelip hərbir hilwət jılıqlarоja, taxlarning hərbir araqlıroja, həmmə yantaklarоja wə həmmə yaylaqlarоja qızılıdə konuxidu. **20** Axu küni, Rəb Əfrət dəryasining nerisidin ijarigə aloqan bir ustira bilən, yəni Asuriyə padixağı bilən qaqq qüxüridü; muxu ustira baxning qeqini, putning tüklərini wə sakalnimu qüxürüp qırdıdaydu; **21** xu künlərdə bir kixi yax bir siyir wə ikki köy bəkidi, **22** ularning xunqə kəp süt bərginidin u serik may yəydu; dərwəkə, zeminda қaloqlanlarning həmmisi serik may wə bal yəydu. **23** Wə xundak boliduki, hər teli bir kümüx tənggigə yaradıqan, ming teli bar üzümzarlık boloqan hərbir jay jioqlanlıqka wə tikkənlilikka aylınip ketidu; **24** Axu yərgə adəmlər pəkət okya ketütüp kelidu, qünki pütkül zemin jioqlanlıqka wə tikənlilikka aylınip ketidu. **25** İlgiri kətmən qepiloqan hərbir taçlıq jılıqlarоja bolsa, — ular u yərlərgə jioqlanlardın wə tikənlərdin қorküp barmayıdu; Bu yərlər pəkət kalilarnı otlitidioqan, Koylar dəssəp-qəyləydiqan jaylar bolup қalidu, halas.

8 Pərvərdigar manga: — «Qong bir tahtayni kəlungsıq elip, enik hərplər bilən: — «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp yazojin» — dedi. **2** Mən xundak kılıp əzümgə «ixənqlik guwahqıllar» süpitidə muxuni hatırıləkə kaḥin boloqan Uriya wə Yərəbəkijanıng oqlı Zəkəriyanı qákiriwaldim. **3** Andin mən ayal pəyojəmbər bilən billə yattim. Xundak kılıp u həmilidər bolup, bir oöqul tuəqidu. Xuning bilən Pərvərdigar manga: — «Uning ismini «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp atiojin; **4** qünki bala «Dada, apa» dəp qákirixni bilgüqə, Dəməxk bayılıkları wə Samariyədiki olja Asuriyə padixağı təripidin bulap elip ketiliidu» — dedi. **5** Pərvərdigar yənə manga söz kılıp mundak dedi: — **6** «Muxu həlk Xiloah estingidiki lərzan ekıwatqan sularını rət kılıp, Ularning ornida Rəzin wə Rəmaliyaning oqlidin hursən boloqąqka, **7** Xunga mana, Rəb ularning üstigə dolğunlap akıdiodan, əlwək Əfrət dəryasining sulurını,

— Yəni Asuriyəning padixahını toluk həywə-xəhriti bilən elip kelidü; U dəryadək barlıq erik-əstəngliridin texip ketidü, Həmməm qıroqlarını bəsüp taxlaydu; **8** U taki Yəhūdaçıqə xiddət bilən texip, hətta boynioğqə kelidü; U ənatlırını yayoşanda pütkül zeminingə sayə bolup qüxicidü, i Immanuel! **9** — Ojəzəpliniweringlər, i əllər, birak sundurulisişər! Jahanning barlıq qat jayliri kulak selinglər! [Jəng üçün] belinglərni baqlaweringlər, sundurulisişər! [Jəng üçün] belinglərni baqlaweringlər, sundurulisişər! **10** Pilanıgları tuziweringlər, u bikarəqə ketidü; Məslihətinglərni kiliweringlər, umu akımaydu; Səwəbi — Immanuel!. **11** Qünki Pərvərdigar küqlük əolini manga təgküzüp, Mening bu həlkəning yolidə mangmaslikimə yolyoruk berip, mundak səz kıldı: — **12** «Muxu kixılər kəp ixlarda «suyıkəst bar» desə, silər bolsanglar «suyıkəst bar» dəp yürmənglər; Ularning korkəkinidin silər korkmanglar, Yaki heq wəhjiməq qüxmənglər; **13** Pəkət samawi əoxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigarnıla həmmidin üstün dəp bilinglər; U silərning Korkidioqininglər bolsun, Silərning wəhimənglər bolsun! **14** U bir mukəddəs panağahə bolidü, Həmdə Israildiki ikki jəmət üçün putlikaxang tax, adəmni yikitidioqan əoram tax, Yerusalem dikilər üçünmə kiltək wə tapantuzak bolidü; **15** Ulardın keplər [Uningəqə] putlixip, yikiliip, yanjiliip, kiltəkkə qüxüp, əsirgə elinidü». **16** — «Bu guvahnamini yəgəp, Təwrat ənanını menin muhlislim arısida peqətləp əyoqin. **17** Mən bolsam, yüzini Yakup jəmətidin yoxuruwatkan Pərvərdigarnı kütimən; Wə mən Uni təlmürüp saklaymən. **18** Ərəngalar, manga wə Pərvərdigar manga bərgən balılarə, Biz Zion teojini Əz makani kələşə samawi əoxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar Israilda namayan kələşə bexarət wə karamətlərning süpitidurmız». **19** — Baxıclar silərgə: — «Biz wiqir-wiqir, gedung-gedung kılıdiqan «ərəvələrni qağıroquqi»lar wə dahanlardın yol soraylı» — desə, silər jawab berip: — «Bir həlkəning əz Hudasını izdəp yol sorixi kerək əməsmə? Tiriklərning əzlüklərdin yol sorixi tooprımı?!» — dəngərlər. **20** — Təwrat ənanı wə guvahnamə asas kılinsun! Muxularını asas kılıp səz kılmisa, ularəqə tang nuri qüxməydu! **21** Əksiqə, ular kisiloşan, aq əhalə zeminni kezip yürüxicidü; aq kələşə qaoşda, ular ojəzəplinip asmanoşa ərəngə, padixahını həm Hudasını ərəngəp tillaydu; **22** ular yergə ərəngə, mana, japa-muxəkkət, ərəngə-zulmət, həsrət-nadamət

wə parakəndiqilik turidü; Ular ərəngə-ərəngələrlikə həydiwetilişə.

9 Birak, həsrət-nadamətə kələşənlərə zulmət boliwərməydu; U ətkən zamanlarda Zəbulun zeminini wə Naftali zeminini har kılduroqan; Birak kəlgüsidişə U muxu yərni, yəni «yat əllərning məkanı» Galiliyəgə, jümlidin «dengiz yolu» boyidiki jaylar wə İordan dəryasining ərəngə-ərəngələrə xan-xəhərət kəltüridü; **2** Ərəngələrlikə mengip yürgən kixılər zor bir nurni kərdi; Ölüm sayisining yurtida turoquşilarə bolsa, Dəl ularning üstigə nur parlidi. **3** — Sən əlni awuttung, Ularning xadlikini ziyyədə kıldıng; Həlkər əhosul waqtida xadlanıqandək, Jəng oljisini üləxtürəngən waqtitta huxallıkkə qəmgəndək, Ular aldingda xadlinip ketidü. **4** Qünki Midiyanning [üstidin oqalıba kələşə] küngə ohxax, Sən uningoşa selinəqən boyunturuknı, Mürisigə qüxkən əpkəxni, Ularnı əzgütqining tayıkını sundurup taxliwətting. **5** Qünki [ləxkərlərning] uruxta kiyən hərbir etükləri, Ənoşa miləngən hərbir tonlıri bolsa pəkətla ot üçün yekiloşu bolidü. **6** Qünki biz üçün bir bala tuquldı; Bizgə bir oqul ata kılındı; Həkümranlıq bolsa uning zimmisigə koyulidü; Uning nami: — «Karamət Məslihətqi, Ədrətlik Təngri, Mənggülüç Ata, aman-hatırjəmlik Igisi Xələzadə» dəp atılıdú. **7** U Dawutning təhtigə olturoqanda wə padixahlikıqə həkümranlıq kələşənda, Xu qaoşdin baxlap ta əbədil'əbədgiqə, Uni adalət həm həkkaniylik bilən tikləydi, xundakla məzmut saklaydu, Uningdin kəlidioqan həkümranlıq wə aman-hatırjəmlikning exixi pütməs-tügiməs bolidü. Samawi əoxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigarning otluk muhəbbəti muxularını ada kılındı. **8** Rəb Yakup jəmətigə bir səz əwətti, U pat arida Israiloşa qüxicidü, **9** Barlıq həlk, yəni Əfraim wə Samariyədikilər xu [səzning] tooprılığını bilən bolsimu, Lekin kənglidə təkəbburlixip yoqanlıq kılıp, ular: — **10** — «Hixlər qüxüp kətti, Birak ularning ornioşa yonuloşan taxlar bilən əyata yasayımız; Erən dərəhlili kesilip boldi, Birak ularning ornida kədir dərəhlirini ixlitimiz» — deyixidü; **11** Xunga Pərvərdigar Rəzinning kükəndilirini [Israiloşa] ərəngə kükəndirdi, [Yakupning] düxmənlirini kəzəjidi. **12** Xərkətin Suriyalıklər, oqərbətə Filistiyələr, Ular aqzını həngdək ekip Israılını yutuwalidu. Ixlər xundak deyilgəndək bolsimu, Uning oqəzipi yənilə yanmaydu, Sozoşan kəli yənilə kəyturulmay turidü. **13** Birak həlk əzilərini Uroqutqining yenoşa tehi yenip kəlmədi, Ular samawi əoxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigarnı

izdiməywati. 14 Xunga Pərwərdigar bir kün iqidə Israilning bexi wə kuyrukını, Palma xehi wə komuxini kesip taxlaydu; 15 Moysipit wə məhtərəmlər bolsa baxtur; Yaloqanqlik əgitidiqan pəyojəmbər — kuyruktur. 16 Qünki muxu həlkning yetəkqiliri ularni azduridu, Yetəkləngiliqlər bolsa yutuwelinip yokılıdu. 17 Xunga Rəb ularning yigitliridin hursənlik tapmaydu, Yetim-yesirliri wə tul hotunlirioqa rəhİM kilmaydu; Qünki hərbiri iplas wə rəzillik kılouqı, Həmmə eojizdin qıkkını pasıqliktur. Həmmisi xundak bolsimu, Uning oqəzipi yənilə yanmaydu, Sozojan қoli yənilə käyturulmay turidu. 18 Qünki rəzillik ottək kəyidü, U jioqan wə tikənlərni yutuwalidu; U ormannıng barakşan jaylıri arısida tutixidu, Ular is-tütəklik tüwrük bolup purkirap yukirioja ərləydi; 19 Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigarning dərəqəzipi bilən zemin kəydürüp taxlinidu, Həlk bolsa otning yekilojusı bolidu, halas; Həqkim eż əkerindixini ayap rəhİM kilmaydu. 20 Birsi ong tərəptə gəx kesip yəp, toymaydu, Sol tərəptin yalımap yəpmu, kanaətlənməydi; Hərkim eż bilikini yəydi; 21 Mənassəh, Əframı, Əframı bolsa mənassəhni yəydi; Uning üstigə ikkisimu Yəhudaşa қarxi turidu. Həmmisi xundak bolsimu, Uning oqəzipi yənilə yanmaydu, Sozojan қoli yənilə käyturulmay turidu.

10 Kəbihlik қanunlarını tüzgüqilərgə, Azablik pərman-həkümlərni yazələqilərə way! 2 Tul hotunlarınlı oljımız kılıyli, Yetim-yesirlarnı bulap-talaylı dəp, Ular miskinlərgə adalətni bərməy, Həlkimdiki ajiz-beqarılördin həqkənli bulap ketidü. 3 Hesab alidiojan künidə, Yəni yıraktın kəlgən tuyuksız balayı'apət künidə, Nemə kılısilər? Kimdin baxpanahlık izdəp yürisilər? Baylık-xəhritinglarnı nəgə amanət koyısilər? 4 Ularqa əsirlər arısida zongziyip olturuxtin, Yaki əltürulgənlər arısida yikilixtin baxka həqnemə kalmıdı! Həmmisi xundak bolsimu, Uning oqəzipi yənilə yanmaydu, Sozojan қoli yənilə käyturulmay turidu. 5 Kolioja oqəzipimning tokmikti tutkuzulojan, Əzümning dərəqəzipimning tayıki bolovan Asuriyəlikkə way! 6 Mən uni hudasız bir «yat əl»gə, Dərəqəzipim ərətiləqən həlkimgə zərbə berixkə əwətimən; Uningoja olja tutuwelixkə, Ələniyətni bulaxkə, [Həlkimni] koqillardiki lay-patqəklärni dəssigəndək dəssəxkə buyruymən. 7 Birak [Asuriyəlikning] kəzdə tutkını muxu əməs, U xundak həq oyliojan əməs. Uning oyliojini wəyran

kılıx, Kəp dələtlərni yokitixtin ibarəttur. 8 U: — «Mening sərdarlırimningmu həmmisi padixaḥlərə barawər əməsmu? 9 Kalno xəhiri Karkemix xəhirigə, Hamat xəhiri Arpad xəhirigə, Samariya xəhiri Dəməxk xəhirigə ohxax əməsmu? 10 Məbdulri Samariyəning wə Yerusalemningkidin uluq boloqını bilən, Mening қolum muxu məbdulka təwə bolovan padixaḥləkərə igə boluxkə yətküdək tursa, 11 Samariya wə uning məbdulrini kəndak, kılajan bolsam, Yerusalem wə uning məbdulrini ohxaxla xundak kilməmdimən?» — dəydu. 12 Bırak Rab Zion teoji wə Yerusalemda pütkül jaza ixini pütküzüp bolovanın keyin, U: — «Mən Asuriyə padixaḥining kənglidiki baxbaxtalıqning akıvitini [uningoja qüfürimən], Uning kəzliirdiki kibirlik nəzərlərini jazalaymən» dəydu. 13 Qünki u: — «Bu ixlərni eż қolumning küqi bilən, Əz danalıkim bilən mən kılajanmən; Qünki mən əkilliklərən; Mən əllərning pasillirini yokattım, Ularning həzinilərini buliwaldım, Təhtkə olturojanları batur kəbi qüfürüp taxlidimən; 14 Mən қolumni bir kux uwisiyoja uzatkandək əllərning baylıkliroja uzattım, Birsi taxliwetilgən tuhumları tərgəndək mən pütkül dunyani yioqanmən; Ulardin həqbırımı ənatlarını palaqlatımdı, Tumxukını aqmidi, Yaki quq-quq kılıp awaz qıqarmidi» — dəydu. 15 Palta əzini ixlətküqisigə lap atsa bolandu? Hərə həridigüçigə poqılık kilsə bolandu? Xundak ix ikən, huddi tayaq əzini kətürgüqisini oynitalısa bolidiqəndək, Huddi həsa yaqəq əməs bolouqını kətürgəndək bolatti əməsmu?! 16 Xunga samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Rəb Pərwərdigar xu [Asuriyəlikning] palwanlıri arisoja oruklitix kesilini əwətidü, Uning xan-xəripining astida lawuldap yalkunlaydiojan bir otnı yakıldı. 17 «Israilning Nuri»ning Əzi ot, Uningdiki Mukəddəs Bolouqı yalkun bolidu, U bir kün iqidə uning jioqanlıri wə tikənlərini kəydürüp, yutuwalidu. 18 Həm uning ormanzarlıq wə baq-etižirinin xan-xəripini, jan wə tenini kəydürüp kül kiliwetidü; Ular bəəyni jüdəp ketiwatkan kesəl adəmdək bolup kəlidü. 19 Buning bilən ormanzarlıktı dərəhlərning kəp kələjini xunqə az boliduki, Kiqik bala ularni sanap hatiriliyələydi. 20 Xu künü xundak boliduki, Israilning kəldi həlkı, yəni Yakupning jəmətidin keqip käytənərək əzilərini urəqüqioja ikkinçi tayanmaydu; bəlkı ular həkikətən Pərwərdigar, yəni «Israildiki Mukəddəs Bolouqı»ja tayinidu. 21 Bərhək, bir «kəldi» käytip kelidü, Yəni Yakupning «kəldisi»

küdrətlik Təngrining yenişa kaytip kelidu. **22** I Israil, həlkinq dengizdiki կմճէկ կը bolojini bilən, Pəkət bir կալճի kaytidu; [Qünki] հեկքանիլիք bilən yürgütülgən, bir հալակետning texip üstünglaroja qüixüxi bekitilgəndur; **23** Qünki bir հալակեtni — bekitilgən bir հալակեtni samawi կօxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar pütkül yər yüzidə əməlgə axuridu. **24** Xunga samawi կօxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar mundak daydu: — « — I Zion teoçida turojan həlkim, Asuriyədin körkma! U seni tayağ bilən uridiqan, Wə Misirliklardək sanga կաrap հasisini kətüridiojan bolsimu, **25** Pəkət azojinə wakit etüxi bilənla, Silərgə կարտկա muxu dərəqəzipim tügəp, Օլəzipimni ularoja հալակ գüxsün dəp կարিমən. **26** Samawi կօxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar bolsa, ularoqa կաmqə bilən hujum կօzəpaydu; Ularning հali «Orəbning կօram texi»da boləjan Midyan կiroqinqılıkidak հալəttə bolidu; U հasisini dengizoja կaritip, Uni Misirliklarning üstigə kətürgəndək kətüridu; **27** Andin xu künidə xundak boliduki, Uning yükü mürəngdin, Boyunturuk boynungdin elip taxlinidu; Mayliring səwəbidin, Boyunturuk sundurup yoktilidu. **28** Mana, ular Ayatka yetip, Migrondin etkən, Mihmaxta yüksəklikləri կoyup կoyidu; **29** Ular bosuoja-dawandin etkən, Gebada konup կalidu; Ramah, titrəp ketidu; Saulning yurti Gibeahdikilər bolsa կeqip kətkən; **30** I Gallimning kizi, pəryadingni kətür! Həy Laix, anglap կoy! I biqarə Anatot! **31** Madmənah, bolsa կaqtı; Gebimdkilər bədər կaqtı; **32** Xu kün etmigüqə ular Nob dəngidə tohtap կalidu; Axu yerdə u Zion կjizining teoçioja, Yəni Yerusalemдiki dəngə կarap muxtini oynitidu. **33** Mana, samawi կօxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar qong xahlarnı xiddət bilən kesiwetidu; Xuning bilən egiz esknənlər kesip yikilidu; Həli üstünlər pəsləxtürülüdu. **34** U temür [korallar] bilən ormanlıqning Baraksan yərlirini kesip կakaslik կiliwetidu; Liwan bolsa uluq birsi taripidin yikilidu.

11 Wə bir tal nota Yəssəning dərihining kətikidin ünүп qikidu; Uning yiltizidin ünүп qikkan bir xah kep mewə beridu. **2** Wə Pərwərdigarning Rohi, Yəni danalikning wə yorutuxning Rohi, Nəsihət wə küq-küdrətning Rohi, Bilim wə Pərwərdigardin əyminxning Rohi uning üstigə qüxtip turidu; **3** Uning hursənlikı bolsa Pərwərdigardin əyminx ibarət bolidu; U kezi bilən kerginigə asasən һəküm qıkarmaydu, Yaki կulik bilən angliojinoja asasən

kesim kilmaydu. **4** U namratlaroja һəkքəniylık bilən һəküm qikiridu, Yər yüzidiki miskin-məminlər üçün adalət bilən kesim kildi. U jahənni aozidiki zakon tayıki bilən uridu, Rəzillərni ləwliridin qikkan nəpəsi bilən əltüridu. **5** Uning bəlweoqi һəkքəniylilik, Qatraklılıqı bolsa sadıqlik bolidu. **6** Bərə bolsa կoza bilən billə turidu, Yilpiz oqlak bilən billə, Mozay, arslan wə bordak kala bilən billə yatidu; Ularnı yetiligi qiqik bir bala bolidu. **7** Kala eyik bilən billə ozuklinidu, Ularning baliliri billə yetixidu, Xir bolsa kalidək saman yeydi. **8** Əmməydiqan bala kobra yılanning təxükigə yekin oynaydu, Əmqəktin ayrıloqan bala կolini zəhərlik yılanning owisioja tikidu; **9** Mening mukəddəs teoçimning həmmə yeridə həq ziyanəxlik bolmayıdu; Həq buzoqunqılık bolmayıdu; Qünki huddi sular dengizni կaplıqandək, Pütükül jaħan Pərwərdigarni bilix-tonux bilən կaplinidu. **10** Xu künidə «Yəssəning Yiltizi» hərkəysi əl-millətlər üçün tuq süpitidə kətürülüp turidu; Barlıq əllər Uni izdəp kelip yioqlidu; Wə U aramgahka tallıqan jay xan-xərəpkə tolidu. **11** Xu küni Rəb ikkinçi ketim Əz һəlkining saklanojan կaldisini կayturux üçün, yəni Asuriyə, Misir, Patros, Kux, Elam, Xinar, Hamat wə dengizdiki yiraq arallardin կayturux üçün Əz կolini yənə uzartidu. **12** U əllərnı qakırıx üçün bir tuq kətüridu; xundak կilip U yər yüzining qət-qətliridin Israilning օeriblirini jəm կilip, Yəhəudadın tarkılıp կatkənlərni yioqidu. **13** Xuning bilən əfraimoja boləjan һəsəthorluk yokaydu, Yəhəudani harlıqanlarunu üzüp taxlinidu; əfraim Yəhəudaqə һəsət kilmaydu, Yəhəuda bolsa əfraimni horlimaydu. **14** Birak ular oqər tərəptə Filistylərning mürisigə uqup qüxitidu; Ular birlikə xərkətki һəlkərden olja alidu; Ular Edom wə Moab üstigə կollirini uzartidu; Ammoniyarmu ularoja bekjnidu. **15** Pərwərdigar Misirdiki dengizning «tili»ni yok կilidu; U küqlük pızojırın xamal bilən [əfrat] dəryasining üstigə կolini beqırıltip uquridu, Uni adəm ayioji կuruk һaldə mengip etküdək yətta erik կilip uridu; **16** Xuning bilən Əz һəlkining կaldisi üçün, Misirdin qikkan künidə Israil üçün təyyarlıqan yoloja ohxax, Asuriyədə կalojanlar üçün axu yərdin kelidiojan bir kətürülən egiz yol bolidu.

12 — Wə xu kün sən: — — I Pərwərdigar, mən Seni mədhiyiləymən; Sən manga oqəzəplənginən bilən, Օləziping məndin yətkilip kətti, Wə sən manga təsəlli bərding. **2** Mana, Təngri mening nijatimdur; Mən Uningoja tayinimən, körkmaymən,

Yah Pərvərdigar mening küqüm wə nahxamdur; U yənə mening nijatim boldi, — dəysən. **3** — Xadlıq bilən silər nijatlıq կuduklıridin su tartisilər. **4** Xu künidə silər: — «Pərvərdigar oqa rəhmət eytinglar, Uning namini qakirip nida kilinglar; Uning əməllirini həlkələr arısında ayan kilinglar, Uning namining zor abruv tapşanlığını jakarlanglar. **5** Pərvərdigar oqa küylər eytinglar, Qünki U uluq ixlarnı kılıqan; Mana bu pütkül jahanoqa ayan kilişsun! **6** Ziondikilər, tantəna kılıp jar selinglar; Qünki aranglarda turojan Israildiki Mükəddəs Bolqarıbüyük tur!» — dəysilər.

13 Amozning oqlı Yəxaya kərgən, xundakla uningoşa yükləngən Babil toqrisidiki wəhiy: — **2** [Babil] aksəngəklərinin qowuklardin etüp kirixi üçün, Kəkas taoq üstidə tuq ketürünglar, Ularnı yukarı awazda qakirinqular, Qolunglarnı pulanglitip ixarət kilinglar. **3** Mən bolsam, məhsus talliqanlırimoja buyruk qüxişənmən, Əz palwanlırimni, yəni təkəbburluktin yayrap kətkən adəmlirimni əqəzipimni bəja kəltürüvkə qakirdim. **4** Anglanglar, böyük bir əlning adəmliridək top-top adəmlərning taçlarda yangratkan kiykas-sürənlərini, Həmma əl-yurtlar wə padixaqliklar [jənggə] yioqılıp dolğunlatkan kaynam-taxqinlikni! Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar қoxunlarnı jənggə yioqidu. **5** Ular, yəni Pərvərdigar wə Əz əqəzipining kəralliri, Yirək yurttin, hətta asmanlarning kəridinmu pütkül jahanni halak kilişkə kəlgən. **6** Pəryad qekip hūwlanglar! Qünki Pərvərdigarning küni yekinlaştı; U Həmmigə қadirdin kelidiojan һalakəttək kelidu. **7** Buningdin hərbir kol boxixip ketidu, Həmmə adəmning yürüki erip ketidu. **8** Ular wəhimigə qüxicidu; Azab-ökubət wə қayoq-həsrət ularnı қaplaydu, Toloqliki tutqan ayaldək ular toloqinip ketidu, Ular bir-birigə wəhimə iqidə tikilip karixidu; Yüzləri bolsa yalkundək kizirip ketidu. **9** Mana Pərvərdigarning küni kelidu, Xu kün jimi yər-jahanni wəyran kilişkə, Rəhimsiz bolup, əqəzəp wə қəhr bilən toloqandur; U gunahkarlarına jahandin yokıldı. **10** Qünki asmandiki yultuzlar həm yultuz türkümlüri nurini bərməydi; Kuyax bolsa qikipla қarangojulixidu, Aymu həq yorumaydı. **11** Mən dunyani rəzilliki üçün, Қəbihlərni gunahlıri üçün jazalaymən; Ҳakawurlarning təkəbburlukını tükəl yokitmən; Zorawanlarning kibirlirini pəs kılımən. **12** Mən insanları sap altundın az kılımən, Adəmni hətta Ofirdiki altundın az kılımən. **13** Xunga samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigarning

əqəzipidə, Uning kəyniqojan kəhərlilik künidə, Mən [Huda] asmanları təwritimən, Yər bolsa əz ornidin yətkilidu; **14** Xunga owlanojan bir jərəndək, Həqkim yioqmaydiojan bir padidək, Hərbirsi əz əl-jamaitini izdəp kətməkqi bolidu, Hərbiri əz yurt-makanıqə kaqmaqqi bolidu; **15** Kəqip tutulojanlarning həmmisi sanjip əltürülidü; Əsirgə qüxkənlərmi kiliqlinidu. **16** Ularning balilirimu kəz aldida parə-parə kilişnidü; Ularning eyliri bulang-talang kilişnidü, Ayallirimu ayaq asti kilişnidü. **17** Mana, Mən ularıqa қarxi turuxka Medialiklarnı қozqaymən, Ular kümüxlərgə həq karimaydu, Altundın bolsa ular zoq almayıdu. **18** Ularning okyalırı yigitlərni etmə-təxük kiliwetidü, Ular balyatquning mewisigə həq rəhİM kilmaydu, Kəzli balıları həq ayimaydu. **19** Padixaqliklarning gəhiri, Kaldıylarning pəhirlinidiojan güzəllik bolqan Babil bolsa, Hudanıng Sodom wə Gomorra xəhərlərini əruiwətkinigə oxhax bolidu. **20** U yərdə həqkim hərgiz turmaydu, Dəwrdin-dəwrgiqə u adəmzatsız kəlidü. Ərəblər bolsa xu yərdə qedir tikməydi, Malqilar padilirini xu yərdə yatqızmaydu. **21** Bırak qəl-bayawandıki janiwarlar xu yərdə könidü, Ularning [harab] eylirigə hūwlaydiojan məhluqlar tolidu, Hūwkuşlar xu yərdə makanlixidu, «Əqkə jin»lar səkrəp oynaklıxidu. **22** Yawayi itlar kələ-ķoroqanlarda, Qılberilər uning həxəmətlik ordilirida hūwlrixidu, Bərhək, uning wəkti toxuxka az қaldı, Uning künləri uzunoja barmaydu.

14 Qünki Pərvərdigar Yakupka rəhimdillik kərsitudu, Yənə Israelni tallayıdu; U ularını əz yurt-zeminida makanlaqturidu. Xuning bilən yat adəmlər ular bilən birləşip, Yakup jəmətigə қoxulidu. **2** Hərkəysi əl-millətlər ularını elip əz yurtioqa apirdi; Israel jəməti bolsa Pərvərdigarning zeminida ularıqa kül wə dedək süpitidə igidərqilik kəlidü; Ular əzlini tutğun kılıqlanları tutidu; Əzlini əzgənlərning üstidin idarə kəlidü. **3** Wə xundak boliduki, Pərvərdigar silərgə azabtin, sarasimidin wə əsir bolup məjburlanojan muxəkkətlik kulluktin aramlik bərgən künidə, **4** Silər Babil padixağı toqrisida mundaq makəl-təmsilni eytisilər: — «Qara, bu jazanıhər қandak һalak boldı, Talan-taraj kılıp altun toplioquqi қandak yokaldi! **5** Pərvərdigar rəzillərning həsisini, Ҳakimlarning zakon tayığını, **6** Yəni həlk-millətlərni aqqıki bilən üzlüksüz uroqannı, Əllərgə əqəzəp kılıp tizginsiz ziyanəxlik kılığanni sunduruwətti. **7** Pütkül yər yüzü aram tepip tinqlinidü;

Ular nahxa eytip təntənə kılıdu. **8** Қарιօaylor bolsa halingdin xadlinidu, Liwandiki kedirlarmu: — «Sən gəründigdə yatkuzuloqandin keyin, Həqbir kəsküqi bizni körkətməydi!» — dəydu. **9** Sən qüxtüxüng bilən təhtisaradikilər seni ƙarxi elixka sarasimə bolup ketidu; Sən üqün əlüklərning rohlıri, Jaħandiki jemiki «eqkə jinlar» kozojılıdu; Əllərning həmmə padixahlıri tahtliridin turoquzulidu; (*Sheol h7585*) **10** Ularning həmmisi sanga karap mundak dəydu: — «Sening halingmu bizlərningkidək boxap kəttimu? Bizga ohxax bolup ƙaldingmusən?!» **11** Sening xanu-həywiting qiltariliringning awazlıri bilən billə təhtisaraqa qüxtürülüp tügidi; Astingda qiwın kurti mizildap ketidu, Üstüngni sazanglar kaplap ketidu. (*Sheol h7585*) **12** I Qolpan, Səhər balisi, Sən kəndak kılıp asmandın yikılıp qükkənsən! I tehi etkandila əllərni yərgə yikitkuqi, Sən yər yüziga taxliwetilding! **13** Sən əslidə kənglüngdə: — «Mən asmanlaroqa qıkımən, Təhtimni Hudanıng yultuzliridin üstün kılımən; Mən jamaətning teojudı, Yəni ximal tərəplərdimən olturimən; **14** Mən bulutlarning egiz jayliridin yuķirioja ərləymən; Həmmidin Aliy bilən təng boliman!» — deding. **15** Həlbuki sən təhtisaraqa, Qongkur həngning tegilirigə qüxtürıldung». (*Sheol h7585*) **16** Seni kərgənlər sanga yekindin sinqlap karap: — «Jaħanni zilziliga kəltürgən, padixahlıklarnı titrətkən adəm muxumidu? **17** Yər yüzini qəl-bayawan kılıp, Uningdiki xəhərlərni əqulatkan, Tutkən əsirlərni ez yurtioja heq koyup bərmigən muxumidu?» — deyixidu. **18** Mana əllərning xəhliri birimu kalmay «xan-xərəp»tə, [karangojuluktiki] ez əyidə yetixidu, **19** Birak, sən kəmsitilgən [qırıqən] bir xah kəbi, Əltürülənlərning dəwisi astida, Kılıq bilən sanjilojan, həngning təhtigə qüxicidioqanlaroqa ohxax, Ayoq astida dəssəp-qəyləngən əlüktək, Əz gəründigdin məhərəm bolup taxliwetilding. **20** Sən axu padixahlar bilən birgə dəpnə kılınmaysən, Qünki ez yurtungni wəyran kılıqansən, Əz həlkinqni əltürübətənsən; Rəzillik kılıqıqlarning nəslı hərgiz yənə tiloja elinmaydu. **21** Ata-bowilirining kəbihlikliri tüpəylidin, Uning oqullarını kətl kılıxka təyyar kilinglar; Xundak kılıqanda, ular ornidin turup yər-jahanni ixojal kilməydu, Yər yüzini xəhərgə toxkuzuwətəlməydu. **22** Qünki Mən ularoqa ƙarxi qıkımən, — dəydu samawi ƙoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar, — Mən Babildin uning namini wə uning kəldüklini, nəsil-pərzəntlirini üzüp taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar,

23 — Wə uni һuwküxning makaniqa, sazlıklaroqa aylandurımən; Həlakət süpürgisi bilən uni süpürüp taxlaymən, — dəydu samawi ƙoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar. **24** Samawi ƙoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar mundak kəsəm iğkənki, — Mən kəndak oylısam, xundak bolidu; Kəndak məksətni kənglümgə püksəm, xu tiklinidu, **25** Məksitim Əz zeminimda Asuriyalıknı kiyima-qiyima kilixtin ibarət; Əz taqlırımda uni dəssəp-qəyləyman; U salojan boyunturuk həlkimning boynidin, U artkan yük mürisidin elip taxlinidu. **26** Mana bu pütkül yər yəzi töoruluk iradə kılinojan məksəttur, Mana bu barlık əllərning üstigə uzartilojan koldur. **27** Pərwərdigar mundak məksətni pükkənikən, Kim uni tosalisun? Uning қoli uzartilojanikən, kim uni yanduralisun? **28** Ahaz padixah əlgən yılıda mundak wəhiy yüksəldi: — **29** I Filistiyə, həmminglər, «Bizni urojan tayak sundı» dəp xadlanmanglar; Qünki yılanning yiltizidin zəhərlik bir yilan qıkıldı, Uning nəslı bolsa dəhəxətlik uqar yilan bolidu. **30** Xuning bilən yoksullarının tunji balılırı ozuklinidu, Məminlər bolsa tinq-amanlıqta yatıdu; Birak Mən yiltizingni aqarqılıq bilən yokitımən Kəlojan kışmingmu u tərəptin əltürülidu. **31** Xunga i kowuk, nałə ketürgin, I xəhər, pəryad qəkkin! I Filistiyə, sən bolsang erip kətkənsən! Qünki ximal tərəptin is-tütəkklik bir türük ərləydi; Uning yiojılıqan ƙoxunlırıda həqkim səpsiz kalmayıdu. **32** Əmdi bu əlning əlqılırigə kəndak jawab berix kerək? — «Zionni tikligüqi Pərwərdigardur; Uning həlkı iqidiki eziľgüzilər uningdin baxpanah tapidu» — degin!»

15 Moab tooprısında yükləngən wəhiy; Həlakətlik bir kəqtila, Moabtiki Ar xəhiri wəyran kilinidu; Həlakətlik bir kəqtila, Moabtiki Kir xəhiri yok kilinidu; **2** Yioja-zarlar kətürük üçün, Mana u buthanisoja, Dibonoja, xundakla [barlık] egizliklirigə qıkçı; Moab Nebo wə Mədəba xəhərliri üçün pəryad kətürudu; Həmmə baxlar takır kərənidu, Jimiki sakallar kesilip qüxtürüldi. **3** Koqılarda ular bez kiyidu; Əgziliridə, məydanlırida, hərbir adəm kez yaxlırını yaqdurup pəryad kətürudu. **4** Həxbonəqa, Elealaḥ xəhərlirigə yioja olixidu, Awazlıri Yaħaz xəhərigimu yetip baridu. Xunga Moabning əskərlirimə nida kılıdu; Uning wujud-baçqrını titrək basidu. **5** Mening kəlbimmü Moab üçün yioja-zar kətürudu; Ularning қaqğunları Zoaroja həm Əglat-Xeli-Xijaoqa bədər қaçıdu; Mana ular toplixip, yiojlıqan peti Luhitka qıkıcıqan dawan yoli bilən yuķirioja mangidu, Ḥoronaimoja qüxicidioqan

yolda turup һалакәttin nalə-zar көтүриду. 6 Qünki Nimrimdiki sular құруп ketidu, Ot-qəplər solixip, Gülgiyə tүгəp ketidu; Həq yap-yexillik kalmaydu. 7 Xunga ular bayılıkları, tapşan-tərginini yiojip «Tərək wadisi» din etməkqi bolidu; 8 Ularning kettürgən yiojisi Moabning qegrasişa, Alıu-zarlıri ağlaimoja, Piojanlıri Bəər-elimoja yetidi. 9 Dimonning suliri қanoja tolup ketidu, Qünki Dimonning üstigə tehimu kəp balayı' apətni toplayman; Qünki Moabning kaqunkunları həm zeminida қalojanlırininǵmu üstigə bir xirni əwətimən.

16 «Əmdi [çəllə-parak] kozisini Sela [rayondın] elip, Qəl-bayawandin etüp zemirlar ning həkümranışa, Yəni Zion kızining teqioja əwətkin!» 2 Uwisidin quwulup patiparaq bolup kətkən kuxlardək, Moab kızları Arnon dəryasining keqikliridə [alakzadə] yürüdu. 3 «Parasət bilən həküm kilinglar!» 4 «[İ Zion kizi], sayingizni qüxürüp qüxtiki yorukluknı tün қarangojusidak kiling, Xu ojeriblarnı yoxurup қoyojaysız; Kooqlanqanlarnı axkarilap koymiqaysız! Mening Moabdiki musapirlirimni ezingiz bilən billə turoquzojsız, Ular üçün wəyran kiloquqining aldida baxpanah bolqaysız!». 5 «[Ətünüxüngler toqraq], qünki əzgüçı yokılıdu, Ҳalakət yok bolidu, Əzgülərning həmmisi zemindən yokılıdu. Əzgərməs mehîr-xəpkət bilən bir təht tiklinidu; «Dawutning qediri» iqidiki xu təht üstidə birsi olturnidu. U bolsa, həkikətən adalət yürgüzidiojan, xundakla adalətni izdəydiqan, Həkkaniylikni ilgiri süridiojan bolidu. 6 — Biz Moabning həkawurlukı toqrisida angliduk (u intayin həkawur!), Yəni uning həkawurlukı, təkəbburlukı, noqılık kılıdiqanlıqı toqrisida angliduk; Bırak uning qong gəpləri bikar bolidu! 7 Xunga Moab Moab üçün zar yioqlaydu; Ularning həmmisi zar-zar yioqlaydu; Қayolu-həsrətkə qəmüp Kir-Hərəsətning «kixmix poxkalliri» üçün zar-zar yioqlangalar! 8 Həxbən rayonidiki etizlar, Sibmahdiki üzüm tallirumu yigləp ketidu; Əllərning əmirləri uning sərhil əsümlüklerini buzup qayləydu; Ular əslidə Yaazərgiqə yetip, qəl-dalalarını kəzgənidi; Peləkləri sozulup, «[Ətlük] Dengiz»ning nerisişa yətti. 9 Xunga Mən Yaazarning zar-yiojisi bilən billə Sibmahning üzüm teli üçün yioqlaymən; I Həxbən, Elealah, Əz kəz yaxlirim bilən silərni suqırırmən! Qünki yazılık mewiliringgə, һosulung üstigə təntənə bir sada yangritilidu. 10 Huxallık mewilik baqlardın məhərum kılınip, Xadlıkmu yok kılınidu; Üzümzarlıklarda nə nahxa awazlıri

anganmaydu, Nə təntənə kılınmaydu; Dəssigüqilər üzüm kelqəklirini qeyliməydu. Qünki Mən üzüm kelqəkliridiki huxal warkırxalrı tohtattım. 11 Xunga iq-baqrırlırim Moab üçün qalojan qiltardək aqrip munqluk yangraydu, Iqim Kir-Hərəsədikilər üqünmu xundak; 12 Xundak boliduki, Moab əzinə upritip dua kılolili əzining «yukiriş orni»şa qikip kəlgəndə, Yaki dua kılolili «mukəddəs əyi»ga kirgəndə, U muwəppəkəjətə erixaılməydu. 13 Mana muxu sezlərni Pərwərdigar Moab toqrluluk burun eytən. 14 Birak əhəzə Pərwərdigar xundak dəydu: — «Üq yil iqidə mədikar həsablıqandək, Moabning kəpligən қoxun-ahalisi bolqını bilən, Uning pəhirləngən xəhrəti yəksən bolidu; Ularning қaldukluları bolsa intayın az wə həlsiz bolidu».

17 Dəməxk toqrluluk yüksəlgən wəhiy: — Mana, Dəməxk xəhər bolup turuwərməy, naħayiti bir dəwə harabiliqka aylandurulidu. 2 Aroerdiki xəhərlər adəmzsatsız bolup, Koy padilirioja kəldurulidu, Ular tinq-aman yatidu, Ularńı körkütküdək həqbir adəmmu kərünməydu. 3 Əfraimda bolsa, korojanlık xəhərlər yokılıdu, Dəməxkning xahana hökük, Suriyəning қaldukluları yokılıdu; Ular «Israilning xəhrəti»dək yok bolidu. — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərwərdigar. 4 Xu künü xundak boliduki, Yakupning xəhrəti suslixip, Tenidiki semiz atlər sizip ketidu. 5 Ularning həli bolsa ormiqi buqday oroqandan keyin, Yəni biliki bilən yiojip oroqandan keyin, Hətta Rəfayim jilojisida adəmlər baxaklıları tərgəndin keyinkı əhaləkə ohxax, [kalqını yok deyərlik bolidu]; 6 Həlbuki, yənə azraq tərgündək baxak, Zəytun dərihi silkingəndin keyin, Əng uqida ikki-iüq tal mewə, Kəp mewiligeñ xahlırında tət-bəx tal mewə қaldurulidu, — dəydu Israilning Hudasi bolqan Pərwərdigar. 7 — Xu künü insan bolsa Yaratkuqisioja nəzirini tikidu, Kəzi Israildiki Mukəddəs Bolquqida bolidu. 8 Ular eż kurbangahlırioja, yəni eż əcoli bilən yasoqanlırioja, Yaki barmaklıri bilən xəkilləndürgənlirigə həq karimaydu, Nə «Axərah»laroja nə «kün türwüklili»ga həq ümid baqlımaydu. 9 Xu künidə uning korojanlık xəhərləri, əslidiki Israillarning aldida qatqallıkkə wə takır taqlarоja aylandurulqan harabə xəhərlərdək, Həmmisi wəyran bolup ketidu. 10 Qünki nijating bolqan Hudani untup қaldıng, Küqüng bolqan «Koram Tax Bolquqi»ni əslimiding; Xunga sən «sərhil» əsümlüklerini tikip қoyojining bilən, Wə yaka yurttiki üzüm tallırını tikkining bilən, 11

Ularnı tikkən künila yaxartkining bilən, Tikkən ətisila ularnı qeqəklətkining bilən, Həsulioja erixkən künidə, u pəkət bir patman dawalioqusuz կəyən həsrət bolidu, halas! 12 Həy! Kəp həlkəlerning qukan-sürənləri! Ular dengiz-oyanlarını urojutup dolğunlardək xawqunları ketüridu, Ah, əllərning կəynam-taxkınları! Dolğunlanojan küqlük sulardək ular կəynam-taxkınları ketüridu. 13 Əllər uluq sularning կəynam-taxkınlıridək dolğunlinip ketidu; Bırak U ularning dəkkisini berixi bilənla, ular yirakka bədər keqip ketidu. Ular taqdiki ot-qəplərnin topatopanlıri xamalda yiraklarqa uquruwetilgəndək, Kara կəyun aldida qang-tozanglar կəyun bolqandək həydiwetilidu! 14 Kəqtə — wəhjmə! Tang səhərdə — yok birak! Mana bizni bulap kətkənlərning nesiwisi, Bizdin olja-çənəymət eliwalojanlarning akıvitidur!

18 Ah, Efiopiya dəryalirinинг boyliridiki kənatlarning wizildiojan awazlıri bilən kaplanojan yər-zemin! — Sən komux kemilər üstidə əqlilərni dengizdin ətküzip əwətisən; — I yəl tapan həwərqilər, Egiz boy Luk həm silik terilik bir əlgə, Yirak-yeğinlarqa korkunq bolidiojan bir millətkə, Zemini dəryalar təripidin bəlügenən, Küqlük, tajawuzqi bir əlgə [kayıtip] beringlar! 3 Jahanda turuwatkanlarning həmmisi, Jimiki yər yüzidikilər! Taqlarda bir tuq ketürulgəndila, Kərunglar! Kanay qelinəqandila, Anglanglar! 4 Qünki Pərvərdigar manga mundaq dedi: — Mən tinqliktə turimən, Nur üstidə yalıdap turojan issikṭək, Issik һosul məzgilidiki xəbnəmlik buluttək, Əz turaloqumda kəzitimən; 5 Qünki һosul elix aldida, Üzüm qeqəkligindən keyin, Qeqəklər üzüm bolşanda, U putioquqi piqaklar bilən bihlərni kesip, Həm xahlırını kesip taxlaydu. 6 Ular yioqixturulup taqdiki alojur kuxlarqa, Yər yüzidiki haywanlarlaqa kəldurulidu. Alojur kuxlar ulardin ozuklinip yazni ətküzidu, Yər yüzidiki haywanlar ular bilən kixni ətküzidu. 7 Xu künidə samawi koxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigaroja bir sowoqat elip kelinidu; Yəni egiz boy Luk həm silik terilik bir milləttin, Yirak-yeğinlarqa korkunq bolidiojan bir əldin, Zemini dəryalar təripidin bəlügenən, Küqlük, tajawuzqi bir milləttin berilidu; Samawi koxunlarning Sərdari Pərvərdigarning nami bolojan jayoja, Yəni Zion teojoja elip kelinidu.

19 Misir tooqruluk yüksəngən wəhiy: — Mana, Pərvərdigar tez uqidiqan bulut üstigə minip,

Misiroja yetip kelidu; Misirdiki butlar uning aldida təwrinip ketidu, Misirning yürüki bolsa iqidin erip ketidu. 2 — «Wə Mən Misirlıklärni bir-birigə kərxi kətritimən; Ularning həmmisi əz kərindaxlirioja kərxi turixidu, Əz koxniliri bilənmə sokixidu; Xəhər bilən xəhər, Padixahlıq bilən padixahlıq bir-birigə kərxi urixidu; 3 Wə Misirning rohi əz iqidin yokap ketidu; Mən ularnı məslihətsiz kəlduriman; Xunga ular butlarnı wə ərwahıları, ərwahıları qakiroquqılarnı həm palqıları izdəp məslihət soraydu; 4 Mən Misirlıklärni rəhimsiz bir həkümranning kəlioja tapxuriman; Əxəddiy bir padixah ularning üstidin həkümranlıq kılıdu» — dəp jakarlaydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Rəb Pərvərdigar; 5 Həm sular «dengiz»din yokaydu, Dəryası kəoqjirap pütünley kərup ketidu; 6 Dəryalarnı sesikqılıq kaplaydu, Misirning əstəng-kanalları kəoqjirap tūğaydu; Komuxlar həm yekənlər solixidu; 7 Nil dəryası boyidiki yərlər, Nil dəryasının kuyulux aqzidiki yərlər giyahsız kəlidu, Nil dəryası boyidiki ziraətlərning həmmisi kərup, tozup, yokıldı. 8 Beliqqılar bolsa zar kakxaydu; Nil dəryasında kərmək taxlıoquqılarning həmmisi nalə ketüridu; Sularning üstigə tor yayquqılarning bexi sanggilap ketidu. 9 Ziqliqıllar həm libas toküoquqılar hijalətqılıktə kəlidu, 10 jəmiyyətning «tübürük»ləri parə-parə bolup, Mədikarlarning kenglimu yerim bolidu. 11 Tolimu əhmək Zoan xəhərininə əməldarları! Pirəwnning əng dana məslihətqılıridin əhmikənə məslihətlər qıkıdu! Silər kəndakmu Pirəwngə: — «Mən bolsam danalarning əvlədi, Kədimki padixahıarning nəslidurmən!» — dəwatqansılər tehi? 12 [Misir], sening danixmənliring hazır kəni? Ular danixmən bolsa, samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigarning Misir tooqruluk nemilərni kəngligə pükkənlilikini sanga ayan kilsun! 13 Zoan xəhərininə əməldarları nadanlaxtı, Məmfis xəhərininə əməldarları aldinip kətti; Misir kəbililirinən «burjək tax»lıri bolsa ularnı eziketurup koydu. 14 Pərvərdigar ularning arisioja bir կəymukturoquqi rohni arilaxturiwətti; Xunga birsi məst bolup əz kusukında teyilip ələng-sələng boloqandək, Ular Misirdikilərni hərbir ixida ələng-sələng kiliwətti. 15 Xuning bilən Misiroja, Bax, kuyruk, palma xehi yaki komuxlar kılalıqqudək heqkəndək amal kalmayıdu. 16 Xu künü Misirdikilər kız-ayallaroja ohxap kəlidu, Samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar əolini ularning üstigə tənglixli bilən titrəp kərkidu, 17

Həmdə Yəhūda zemini bolsa Misiroja wəhimə bolup əkalidu; Qünki samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Rəb Pərwərdigarning bekitkən iradisi tüpəylidin, Yəni Uning əzlirigə karitilojan iradisi tüpəylidin, Kimgə Yəhūdaning gepi қilinsila xu qeqiydu. **18** Xu künü Қанаanning tili səzələydiqan, Wə samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərwərdigar oja bekinip sadıklik қasimi қılıdıqan Misirning bəx xəhiri bolidu; Ulardın biri «Həlak xəhiri» dəp atılıdu. **19** Xu künü Misirning zemini otturısida Pərwərdigar oja atalojan bir kurbangah, Həm qerasida Pərwərdigar oja atalojan bir tüwruk bolidu. **20** Bular bolsa samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərwərdigar oja həm belə həm xahit bolidu; Qünki əzgüqilər tüpəylidin ular Pərwərdigar oja nalə ketürgən bolidu; U ularni ərkinlikkə qikiridıqan bir կutkuzojuqi həm koqdiqoqqını əwətidu. **21** Pərwərdigar Misirliklər oja tonutulup ayan қilinidu; Xu künü Misir Pərwərdigarnı tonuydu; Ular uningoja қurbanlıq axlıq hədityələri bilən ibadət қilidu; Ular Pərwərdigar oja қəsəm iqidu wə uningoja əməl қilidu. **22** Pərwərdigar Misirni uridu; U ularni uridu həm sakayıtidu; Xuning bilən ular Pərwərdigarning yenioja қaytidu, U ularning dua-tilawitini kobul қılıp ularni sakayıtidu. **23** Xu künü Misirdin Asuriyəgə mangidıqan, egiz ketürülən tüz yol eqilidu; Asuriyəliklər Misiroja kiridu, Misirliklər Asuriyəgə kiridu; Misir Asuriyə bilən billə [Hudanining] hizmət-ibaditida bolidu. **24** Xu künü Israel Misir wə Asuriyə bilən bir bolup, Üqisi, yər yüzidikilərgə bəht yətküzgüqilər bolidu. **25** Samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərwərdigar ular oja bəht ata қılıp: — «Həlkim bolovan Misiroja, Əz қolumning ijadi bolovan Asuriyəgə Wə Əz mirasım bolovan Israile bəht yar bolsun!» — dəydu.

20 Asuriyəning [sərdari bolovan] «Tartan» Axdod xəhīrigə kelip muhasirə қılınan yili Asuriyə padixağı Sargon uni əwətkən (u Axdodka karxi jeng қılıp uni ixojal қildi): — **2** — Xu qaqda Pərwərdigar Amozning oqlı Yəxaya arkılık səz қılınanidi. U uningoja: — «Qatrikingdin bez iq tambilingni seliwtə, putungdiki kəxingni seliwtə» — degənidi; U xundak қildi; yalingaq wə yalang ayaq mengip yürdi. **3** Wə Pərwərdigar ahirida mundaq dedi: — «Mening қulum Yəxaya Misir wə Efiopiya toqruluk həwər beridıqan bexarət həm karamət süpitidə bolux üçün yalingaq həm yalang ayaq üç yil mengip yürgəndək, **4** Ohxaxla Misirlik əsirlər wə Efiopiya əlik sürgünlər yax bolsun, kəri bolsun, yalingaq həm yalang ayaq,

kasisi oquq əhalda Asuriyə padixağı təripidin Misirni xərməndilikdə қaldurup, yalap epketilidu. **5** Ular bolsa қorķuxup, eż tayanqisi bolovan Efiopiya ədin wə pəhri bolovan Misirdin ümidsizlinip ketidu. **6** Xuning bilən bu dengiz boyidikilər: — «Mana bu Asuriyə padixağının wəswəsindən қorķup baxpanahlıq izdəp barovan tayanqımızı, bizlər əmdi қandağmu əkululalaymaz?» — deyixidu».

21 «Dengizning qəl-bayawini» toqrisida yükləngən bir wəhiy: — «Jənub tərəptə köyuntazlar etüp ketiwatkandək, Dəhəxtlik zemindin bir nemilər keliwatidu!». **2** — Azablıq bir wəhiy-kərənűx manga ayan қilindi; Hain hainlik kiliwatidu, Bulangqi bulangqılıq kiliwatidu. «I Elam, ornungdin tur, qık! Media, muhasirə қılıp қorxiwal!» Uning səwəbidin ketürülən həmmə nalə-pəryadlları tügitiwəttim. **3** — Xunga iq-baqrım aqırıq-azab bilən toldı, Toloiqli tutkan ayalning azablırıdək, Kərgənlirimdin toləjinip kəttim, Anglojönimdin parakəndə boldum. **4** Xunga kənglüm parakəndə bolup əsərisəp kəttim, Meni dəhəxt қorķunq bastı; U mən zoq alidıqan keqini sarasımə bolidıqan keqiqə aylandurdı. **5** Ular dastıhan wə giləm-kerpilərinim salıdu; Ular yeyixidu, iqixidu; «Həy esilzadılər, ornunglardın turup kalkənni maylangalar!» **6** Qünki Rəb manga: — «Barojin, kərgənlirini əyni boyiqə eytidıqan bir kəzətqini təhləp kəyoqjin» — degənidi. **7** — «U jəng əharwilirini, jüp-jüp atlıq əskərlərni, Jəng əharwilirini exəklər bilən, Jəng əharwilirini təgilər bilən kərgəndə, U dikət bilən, nahayıti dikət bilən kəzətsən!» **8** U jawabən xirdək towlidı: — «Rəb, mən kəzət munarida üzlüksiz kün boyi turıman, Hər keqida kəzəttə turıman; **9** — Wə mana, u jəng əharwiliri jüp-jüp atlıq əskərlər bilən keliwatidu!» Wə yənə jawab berip xundak degən: — Babil bolsa yikıldı, yikilip qüxti, Wə U ularning ilahlırinin hərbir oyma məbusidlərini yərgə taxlap parə-parə kiliwəttil!. **10** — I Mening tepliğə danlırim, Mening haminimdiki buqdaylırim, Israilehudasi, samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərwərdigardin anglojənni silərgə eytip bərdim! **11** «Dumah» toqruluk yükləngən wəhiy; Birsi Seirdin kelip məndin: — «I kəzətqi, keqininq ənənəliki etti? I kəzətqi, keqininq ənənəliki etti?» — dəp soraydu. **12** Kəzətqi jawabən mundaq dəydu: — «Səhər kelidi, keqimü kelidi; Yənə soriojinq bolsa, yənə kelip sora; Yolungdin əytiq məngə yekin kəl!» **13** Ərəbiyəning keqisi toqruluk yükləngən wəhiy: — «I Dedanlıqların karwanlırı, silər ərəbiyədikı

janggalda könup kalisilər; **14** Ussap kətkənlərgə su apirip beringlar! I Temadikilər, nanlırlıqları elip қaққanları kütiwelinglər! **15** Qünki ular kılıqlardın, Əjilaptin elinojan kiliqtin, Kerilgən okyadın, Uruxning azabidin қaqidu. **16** Qünki Rəb manga xundak degən: — Bir yıl iqidə mədikar həsablıqandək, Andin Kedarning bar xəripi yokıldı, **17** Okyaqılarning қaldırıkları, Yəni Kedarning palwan-batur bolqan oqulları az kalıdu; Qünki Pərvərdigar, Israilning Hudasi xundak, sez kilojan.

22 Alamət kərünüx berilgən jiloja tooprısında yüksəlgən wəhiy: — Silər həmmüngərəqzilərning üstiga qıkıwaloqininglar zadi nemə kiloqininglar? **2** Silər huxallıq dəbdəbinişini kətüridiqan, Warang-qurungoja toloqan yurt, Xadlinidiojan xəhər; Silərdin əltürülgənlər kiliq bilən qepiloqan əməs, Yaki jənglərdə əlgən əməs; **3** Əmirliringlarning həmmisi birakla keqixti; Ular okyasız əsir boldi; Yirakka қaқkan bolsimu, Silərdin tepiwelinoqanlarning həmmisi birlikət əsir boldi. **4** Xunga mən: — «Nəziringlarnı meningdin elinglar; Meni kattık yioqlaxka koyunqlar; Həlkimning bulinip ketixi toopruluk manga təsəlli berixkə aldirap ezünglarnı upratmanglar» — dedim. **5** Qünki samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərvərdigardin «Alamət kərünüx berilgən jiloja»ning bexioja bir kün qüxicidu, U bolsa awariqilik bolidiojan, Ayaq astı kılınip petikdildidiojan, Adəmlər əymukturulidiojan, Sepil sokulup qeklididiojan, Taqlarоja қarap yalwurup qırkıraydiqan bir künə bolidu. **6** Elam jəng hərwiliri wə adəmləri bilən, atlıq əskərləri bilən okdannı kətürüp kelidu, Kir bolsa kalkənni ekip təyyar kılidu. **7** Wə xundak boliduki, Əng güzəl jilojiliring jəng hərwiliri bilən tolup ketidu, Atlıq əskərlər dərwazang aldida səp tartıp turidu. **8** Ular Yəhūdanıng üstdikə kalkənni elip taxlaydu; Bırak sən [Zion] xu künidə «Orman sarayı»diki қorallarоja ümid baqlıqansən; **9** Silər Dawutning xəhirining bəstülgən jaylirining kəp ikənlilikini kərüp, Pəstiki kəlqək sulurını bir yərgə yioqip su ambiri kıldinglər; **10** Yerusalemidiki eylərnini sanap, ulardin bəzilirini buzup sepilni mustəhkamləx üçün ixləttinglər, **11** Xundakla kona kəlqəktiki sulurnı ikki sepil otturisoja yioqip ambar kıldinglər; Bırak muxularını Yaratkuqioja heq karimidinglər, Burundin burun bulurnı Xəkilləndürüp Bekitküqigə heq ümid baqlımidinglər! **12** Xu künı samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərvərdigar silərni yioqlap matəm

tutuxka, Qaqni qüxürüp paynəkbax boluxka, Bəz kiyim kiyixkə murajıat kıldı. **13** Bırak bularning ornida, mana huxallıq wə xadlıq, Kalilarnı soyux, қoylarnı boozuzlax, Gəxlərni yeyix, xarablarnı iqix, «yəyli, iqəyli, qünki ətə dunyadın ketimiz» — deyixlər boldi! **14** Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərvərdigar təripidin қulikimoja ayan kılindiki, «Bərhək, muxu gunah silər əlmigiqə kəqürülməydu» — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərvərdigar. **15** Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərvərdigar mana xundak dəydu: — «Baroqın, muxu oqojıdar, Ordini baxkurdiojan muxu Xəbənəning yenioja kirgin, uningoja: — **16** Sanga muxu yerdə nemə bar? Yaki muxu yerdə kiming bar? Birsə egizlikkə ezi üçün bir gər қazojandək, Əzi қoram taxtin bir қonalojunu yonuçqandak, Əzüng üçün bir gər kolidingmu? **17** Mana həy palwan, Pərvərdigar seni ezi qanggilioja elip, qing sikimdap, **18** Andin pomidaktek seni bipayan, yırak bir zeminoja taxliwetidu. Sən axu yerdə elisən, Həm axu yerdə həywətlik jəng hərwiliringmu əlidü, I oqojangning jəmatigə xərməndilik kəltürgüqi! **19** Mən seni mənsipingdin eliwetimən, Xuning bilən seni ornungdin qüxüriwetimən. **20** Xu künimu xundak boliduki, Mən Hılkıyaning oqlı Əz կulum bolqan Eliakimni qakırımən; **21** Sening tonungni kiydürümən, Sening potang bilən uning belini qing kılımən; Həkümranlıkingni uning kolioja tapxurimən; Xuning bilən u Yerusalemidikilərgə wə Yəhūda jəmatigə ata bolidu. **22** Dawut jəmatining aqquqını mən uning mürisidə koyımən; U aqsa, həqkim etəlməydu, Ətsə, həqkim aqalmaydu. **23** Mən uni mukim bir jayoja қozuk kılıp bekitimən; U bolsa atisining jəmati üçün xərəplik həkük-təht bolidu; **24** Həlk uning üstigə atisining jəmatining barlıq xəhrətlirini yükleydi; Yəni barlıq uruk-nəsillirini, Barlıq kiqik қaqa-ķuqılları, Piyalə-jamlardin tartıp barlıq küp-idixlarojiqə asidu. **25** Xu künidə — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar: — mukim jayoja bekitilən қozuk bolsa, egilip ketidu wə kesip taxlinidu; Uning üstigə esiloqan yıklar üzüp taxlinidu», — Qünki Pərvərdigar xundak degənidi.

23 Tur toopruluk yüksəlgən wəhiy: — I Tarixitki kemilər, ah-zar kətürünglər! Qünki u harab kılindi, Xu yerdə ey yok, portmu yok, Seprus arilidin bu həwər [kemidikilər]ga ayan kılindiu. **2** Zidondiki sodigərlər dengizdən etüp silərni təminləp kəldi, i araldikilər, Əmdi xük bolunglar! **3** Xihordiki bipayan

sular üstidin yətkigən danlar, Yəni Nil dəryasining hosuli Turning daramiti bolqanidi; U əllərning baziri bolqanidi! **4** I Zidon, hijalət bol, Qünki dengiz — yəni Turoja qorqan bolqan dengiz dəyduki: — «Məndə həq toloqak bolmidi, həq tuqmidim, Yigitlərni yaki kızılnı həq baqmioqandəkmən!» **5** Muxu həwər Misiroja yətkəndə, Ularmu bu həwər huddi turoja kəlgəndək kattik azablinidu. **6** — Silər dengizdən etüp Tarxixka ketinglar! I dengiz boyidikilər, ah-zar kətürüngərlər! **7** Silərning kədim əyyamın bar bolqan, Xad-huramlikə toloqan xəhiringlər muxumu?! Mana ularning putliri əzlinini musapir kılıxka yıraklıraqa kətürüp baridu! **8** Tajlarnı iltipat kılıquqi bolqan, Sodigərları əmirlər bolqan, Dəllallırı jahanda abruyluklar hesablanoqan turning bu təoqidirini kim bekitkən? **9** — Bularni bekitküqi samawi koxunlarning Sərdarı Pərwərdigardur! Məksiti bolsa xan-xehrəttin kelip qıkqan jimi təkəbburluknı rəswa kılıx, Jahandiki jimiiki yüz-abruyluklarnı pəsləxtürüxtin ibarət! **10** Tarxixning kizi, Nil dəryasidak ez zeminingda ərkin-azadə yayra! Qünki [Turdin] kəlgən tizgin hazır yok. **11** Qünki Pərwərdigar əolini dengiz üstigə uzitip, Dələtlərni təwritidu. U Əvanaan toqqruluk əmr kılıqan, Uningdiki kələ-koroqanlarnı yokutulsun dəp pərman qüixürgən. **12** Wə: — «I basqunqılıkka uqriqan Zidon kizi, San ikkinçi həq təntənə kilməysən, Ornundin turup, Seprus arilioqa etüp kətkin, Hətta xu yərdə sən həq aram tapməysən» — dedi. **13** Ərəngələr, Babil-kaldıylərning zeminini! Bu yərning həlkə bolup baqmioqandək kılıdu; Asuriya uni qel-bayawan janiwarlıri üçün makan kılıqan; Potəylərni yasap, ularning saray-ordilirini wəyrən kılıp, harabilikkə aylanduruwətəkən. **14** I Tarxixtiki kemilər, ah-zar kətürüngərlər! Qünki koroqining harab kılındı. **15** Wə xu künü boliduki, Padixahning künlərni hesablıqinidək, Tur yətmix yil untilidu. Yətmix yil etkəndin keyin, Turning əhwali pahixə ayalning nahxisidak bolidu; **16** Qiltarnı elip, xəhərnı aylınip yür, I untiloqan pahixə ayal! Əzüngə yənə həkning diqqitini tartay desəng, Yekimlik bir pədə qelip, keprək nahxiları eyt! **17** Əmdı xundaq boliduki, Yətmix yilning etüxi bilən, Pərwərdigar Turni yoklaydu; Xuning bilən u yənə əzini ijariqə berip, Yər yəzidiki həmmə padixahlıqlar bilən yənə buzukqılık kılıdu; **18** Xuning bilən uming malları wə əzini setip, tapşan pulı bolsa Pərwərdigarqa atılıp mukəddəs bolidu; U həzinigə selinmaydu yaki toplanmaydu, Qünki uning

muxu sodisi bolsa Pərwərdigarning aldida turoqanlar üçün ayrim kılınidu; U ularoja қanoğuşaq yəp-iqixkə, xundaqla ularning esil kiyim-keqəkləri üçün ixlitiliidu.

24 Mana, Pərwərdigar yər yüzini bərbat, wəyran kılıp, Uni astin-üstün kılıwetip, Uningda turuwatkanları tərəp-tərəpkə tarkitidu; **2** Xu wakitta xundaq boliduki, Həlkələr қandak bolsa, kahin xundaq bolidu; Kul қandak bolsa, hojayını xundaq bolidu; Dedək қandak bolsa, ayal hojayını xundaq bolidu; Setiwalıquqi қandak bolsa, setiwətküqi xundaq bolidu; Ətnə aloquqi қandak bolsa, ətnə bərgüqi xundaq bolidu; Əsum aloquqi қandak bolsa, esüm bərgüqi xundaq bolidu. **3** Yər yüzü pütünləy bərbat kılınidu, Pütünləy bulang-talang kılınidu; Qünki Pərwərdigar muxu səzni kıldı. **4** Yər yüzü matəm tutidu, u zəiplixidu, Jahən əhəsizlinip zəiplixidu, Yər yəzidiki bəg-terilərmə halidin ketidu. **5** Yər-zemin əzidə turuwatkanlar təripidin bulqinidu; Qünki ular kərsətmə-kanundin qətləgen; [Təbiətnə] kanuniyat-tərtipini ezbərtiwətəkən, Mənggülük əhədinimə yokka qırıriwətəkən. **6** Xunga lənət yər yüzini yutuwalidu, Uningda turuwatkanlar «gunahı bar» dəp hesablinidu, Xunga yər yəzidilikər yutuvelinidu, İnsanlar az kəlididu. **7** Yengi xarab tüğəy dəp kəldi, Üzüm tallırı bolsa solixip ketidu; Kəypliktin kəngli hux adəmlərmə uğ tartixidu; **8** Daplarning xoh sadalırı tohtaydu, Kəngül egiwatkanlarning warang-qurunglirimə tüğəydi, Qiltarning xadlıq munglirimə tohtaydu. **9** Xarab iqtənlərinin nahxisi yokşaydu; Hərək iqtənlərgə hərək aqqıq tuyulidu. **10** Tərtipsiz, mənisiz xəhər buzulidu; Həqkim kirmisun dəp həmmə oylər etilidu; **11** Koqılarda xarab üçün nalə-pəryad kətürülidu; Bar xad-huramlik tütəkkə aylınidu; Yər-zemindiki xadlıq yokşaydu. **12** Xəhərdə pəkət wəyrənqılıqla kəlididu, Dərvaza bolsa qekiloqan, Həmmisi — harab bolidu! **13** Qünki həlk-millətlərning arısida, Yər-jahanning otturisida xundaq boliduki, Zəytun dərihini қaqqandın keyin kəp kaloqan zəytunlardək, Üzüm həsulını yiqiwaloqandan keyin tərgüdək birnəqqıla üzüm kaloqandək, bir kəldisi kəldurulidu. **14** [Kaldılar] bolsa awazlırını yukarı kətürüdü; Pərwərdigarning həywısigə karap təntənə kılıdu; Ular dengiz tərəptin sürən salidu. **15** Xunga Pərwərdigarnı xərkətimi, Israilning Hudasi Pərwərdigarning namini qərbətiki yırak arallardımı uluqlangalar; **16** Jahanning qət-qətliridin biz nahxiları angliduk; — «Həkəkəniy Boloqioja xan-xərəp bolsun!» Bırak mən xundaq

dedim: — «Ah, mening yadangojuluğum! Mening yadangojuluğum! Halimoja way! Qünki hainlar hainlik kiliwatidu; Bərək, hainlar nomussızlarqə hainlik kiliwatidu! **17** I yər yüzidə turuwaṭkan insanlar! Wəhimbə, ora wə tuzak bexingoja qüxitu; **18** Wə xundak boliduki, Wəhimbə sadasidin қaқканлар orioja qüxitu, Oridin qıkkən bolsa tuzakqa tutulidu. Qünki asmandiki derizilər eqilidu, Yər ulliri təwrəp ketidu. **19** Yər mutlək dəzlinip ketidu, Yər pütünləy parəparə bolup ketidu, Yər dəhxətlik təwrinidu. **20** Yər məst adəmdək iləng-siləng mangidu; Huddi lapastək iroqangxip қalidu. Qünki uningdiki asiylik gunahı ezzini қattıq basidu, U yıkılıp, ikkinqi turalmaydu. **21** Xu künidə xundak boliduki, Pərwərdigar yukirişda turoqan қoxunlarnı yukarıda, Wə yər yüzidiki padixahıları yər yüzidə jazalaydu. **22** Ular orəkkə yiqılıdiqan bir top əsirlərdək yiqiwinidu, Gundihanoja solap koyulidu. Nuroğun künlərdin keyin ular jazalinidu. **23** Ay uyatlıktə қalidu; Künmu hijil bolup kerünməydu; Qünki samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar Zion teoqida, yəni Yerusalemda saltanitini yürgüzip, Uning xan-xəripi Əz akşakalları aldida parlaydu!

25 Pərwərdigar, Sən mening Hudayim; Mən Seni üstün dəp mədhəyiyləymən, Mən Sening namingni mubarəkləymən, Qünki Sən karamət ixlarnı, Sadıklıq wə həkikət iqidə kədimdin buyan kəlbingga pükkənliringni bəja kəltürgənsən. **2** Qünki Sən xəhərni harabilik, Kəl'ə-korojanlıq yurtnı harab, Yatlıarning ordisini xəhər bolalmas kılıqansən, U ikkinqi hərgiz kurulmaydu. **3** Xunga həliki küqlük həlk Seni uluqlaydu, Əxəddiy əllərning heliki xəhəri Səndin körküdu; **4** Qünki Sən miskinlərgə korojan, Yoksullarning dərdi-hajitiga korojan, Boranoja dalda, İssikka sayə bolovansən; Qünki əxəddiyərning zərbə dolkunu taməja urulojan borandək, Қaojiraq yərni başkan issik həwadək boldi. Bırak issik həwa bulut sayisi bilən tosulqandək, Sən yatlıarning quşan-sürənlərini pəsəytisən; Əxəddiyərning ojalıb nəhxisi pəs kilinidu. **6** Wə muxu taoğda samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar barlıq қowmlar üçün ziyanət kili - Maylık yeməkliklər, Süzdürülgən kona xarablars, Yılık toğ maylık yeməkliklər, Süzdürülgən, yahxi saklanıjan kona xarablardın bolovan ziyanət bolidu; **7** Wə U muxu taoğda həmmə қowmlarnı yapıdiqan qümpərdini, Barlıq əllərni yapıdiqan yapkuqni yokitidu; **8** U elümni mənggүigə yutup yokitidu! Rəb Pərwərdigar hərbir yüzdiki yaxınları

sürtiwtidu; Pütkül yər-zemin aldida Əz həlkining xərməndilikini elip taxlaydu; Qünki Pərwərdigar xundak eytikan. **9** Wə xu künidə deyiliduki: — «Mana, Hudayımız muxu, biz Uningoja təlmürüp kəlgən, U bizni қutkuzidu; Mana, muxu Pərwərdigardur, biz Uningoja təlmürüp kəlgən, Biz xadlinip Uning niyat-ķutulduruxidin hursən bolimiz». **10** Qünki muxu taoğla Pərwərdigarning koli konup turidu; Wa saman azgalda tezək bilən qəyləngandək, Moab Uning putliri astida qeylinidu; **11** [Moab] axu [tezəklik] azgaldın üzüp qikix üçün қolini keridu, Bırak uning koli qewər bolovını bilən, [Rəb] uning təkəbburlukını pəs kili. **12** U sepilliringning egiz mudapiəlik korojanlarını oqulitip, Yər bilən yəksan kili, Topa-qangoja aylanduridu.

26 Xu künidə Yəhūdaning zeminə munu nahxa eytilidu: — «Mustəhkəm bir xəhərimiz bar; U niyatlıknı uningoja sepił wə tirəklər kiliplə bekitip koyidu. **2** Wapadarlıktə qing turoqan həkəkaniy əlning kirixi üçün, Dərvazılları eqip beringlər! **3** Kim ezzining əkjdə, oy-hiyali Sanga baolıqan bolsa, Sən uni mutlək hatırjəmlikta saklaysən; Qünki u Sanga ixənq-etiqađ baolıqandur. **4** Mənggүe Pərwərdigaroja tayininglər; Qünki Yah Pərwərdigar həkikətən əbədil'əbədlək bir koram taxtur. **5** Qünki U yukarıda turoqanlarnı pəskə qüxüridü; Axu aliy xəhərni, U pəs kili; Uni yərgə qüxürip, Topa-qangoja aylanduridu. **6** U put bilən qeylinidu; U məminlərning putliri, Miskinlərning kədəmləri bilən qeylinidu! **7** Həkəkaniyning yolu bolsa tüzür; I Əng Tüz Yolluk Boluqu, Sən həkəkaniy adəm üçün uning yolunu ong kılısən. **8** I Pərwərdigar, biz dərhəkikət Sening həkümliringning yolidə mengip, Seni kütüp kəldük; Jenimizning təxnalığı xudurki, naming wə xəhriting axsun! **9** Wujudum bilən keçilərdə Sanga təxna boldummən; Bərək, tang səhərlərdim rohım bilən iq-iqimdin Seni izdidi; Qünki həkümliring yər yüzidə kərungən bolsa, Yər yüzidikilər həkəkaniylikni eginidu. **10** Rəzil adəmgə rəhİM kərsitsilsmi, U yənilə həkəkaniylikni egaedməydi; Hətta durusluq turoqan zemindim u yənilə adilsizlik kiliweridu, Pərwərdigarning xanu-xəwkitini kərməydi. **11** I Pərwərdigar, kolung kətürüldi, Bırak ular kərməydi. Həlbuki, Əz həlkinqə bolovan otluk muhəbbitingi ular keridu həm hijil bolidu; Kükəndiliring üçün [təyyarlanıjan] ot ularni bərək yetuwetidu. **12** I Pərwərdigar, Sən bizgə hatırjəmlik nesip kılısən; Qünki bizning əməllirimizning həmmisini ezung

wujuşka qıçaroqansən. **13** Dərwəkə, i Pərvərdigar Hudayimiz, ilgiri Səndin baxka «rəblər» üstimidən həkümranlıq kılɔjan; Əmdilikdə pəkət Sanga tayınipla namingni əsləp tiləja alımız. **14** Ular bolsa əldi, kaytidin yaximaydu; Ərwaḥ bolup kətti, kayta tirilməydu; Qünki Sən ularını jazalap yokatting, Ularnı adəmlərning esidimu kılqə qaldurmiding. **15** Sən əlni uloqaytkənsən, i Pərvərdigar; Əlni uloqaytkənsən, Əzünggə xanxərəp kəltürgənsən; Zeminning qebralirini hərtərəpkə uzartkənsən. **16** I Pərvərdigar, ular dərd-ələm iqidə kəloqanda, Seni izdidi; Təriyilik jazalixing ularning bexioja qüxkəndə, Ular ah urup, piqirləp bir duani kıldı: — **17** «Boxinix aldida turoqan, tolojiki tutup, aqırıktın warķiriojan bir һamildar ayaldək, Biz Sening aldingda xundak bolduk, i Pərvərdigar. **18** Biz ikki kat bolup, Tolqakka qüxtük, Biraq pəkət yəlla qıqarduk; Yər yüzidikilər üçün həq nijat-kutkuzuxni yətküzmədik; Dunyadiki adəmlər həq tuqulmidi». **19** «Sanga təwə əlgən adəmlər yaxaydu; Mening jəsitimning [tirilixi bilən təng] ularmu tirilidu. I topa-qangda yatkanlar, oyoqinip nahxa yangritinglar! Xəbniming tang səhərning xəbnimidəktur; Yər-zemin əzidə əlgənlərni tuoqup beridu. **20** I həlkim, kelinglər, Əyünglaroja kirip, kəyninglardın iixiklərni etip koyunglar; Mening dərəzətipim etküqə, əzüngni bir dəmlik yoxuruwal. **21** Qürki қara, Pərvərdigar Əz jayidin qıkıp, Yər yüzidikilərning gunahını əzlirigə kayturmakçı; Yər bolsa üstigə təkulgən ənlərni axkarayıdu, Əzidə əltürülənlərni һaman yepiwarıməydu.

27 Xu künidə Pərvərdigar Əzinin dəhxətlik, böyük wə küqlük xəmxiri bilən uqkүr yilan leviatanni, Yəni tolojanlıq yılan leviatanni jazalaydu; U yəna dengizdə turoqan əjdihani əltüridu. **2** Xu küni sap xarab beridiojan bir üzümzar bolidu! U toqıruluk nahxa eytinglar! **3** Əzüm Pərvərdigar uni saklaymən; Mən hər dağıkə uni suoqırıman; Birsi uningoja ziyan yətküzmisən dəp keqə-kündüz saklaymən. **4** Ələzəp Məndə kalmidi; Ah, Manga қarxi jəng kılıdiōjan tikənlər yaki jioqanlar bolsaidi! Undak bolsa Mən ularoja қarxi yürüx қılattim, Ularnı yioqıxturup kəydürütəttim! **5** Bolmisa u Meni baxpanahlıq kılıp tutsun; U Mən bilən birlikdə hatırjəmlikdə bolsun, Dərhəkikət, u Mən bilən birlikdə hatırjəmlikdə bolsun! **6** Kəlgüsü künlərdə, Yakup yiltiz tartidu; Israel bıhlinip, qeqəkləydu, Ular pütkül yər yüzini mewə-qewə bilən kaplaydu. **7** [Pərvərdigar Israelni]

uroqanları uroqanlıq [Israelni] urup bakkanmu? U kirojanlardək [Israel] kırılıp bakkanmu? **8** Sən ularını əyibligəndə olqəmdin təwən jazalap ularını paliwətkənsən; Xərk xamili qıqən künidə U Uning zərblik xamili bilən ularını kooqlıwətkən. **9** Əmdi xu yol bilən Yakupning kəbihlikli kəqürüm kılıniduki, — Uning gunahining elip taxlanqanlığının pixqan mewisi xu boliduki: — U kurbangahtiki həmmə taxlarnı kukumtalkan kılıdu, «Axarəh»larnı wə «kün tüvrükləri»ni zadila turoquzmaydu. **10** Qünki mustahkəmləngən xəhər oqerib bolup əkalidu, Adəmzsatsız makan həm taxliwetilgən bayawandək bolidu; Xu yərdə mozay ozuklinidu, Xu yərdə yetip, uning xahlirini yədyu. **11** Uning xahlı solixix bilən üzülidü; Ayallar kelip ularını otun kılıp keydürüwetidü. Qünki bu bir yorutulmiojan həlk; Xunga ularını Yaratkuqı ularoja rəhəm kılınmadu; Ularnı Xəkilləndürgüqı ularoja xəpkət kərsətməydu. **12** Wə xu küni xundak boliduki, Pərvərdigar Əfrət dəryasının ekimləridin tartip Misir wadisioqıq hər yərni silkiydu, Wə silər bir-birləp terip yioqıwelinisilər, I Israel balılır! **13** Wə xu küni xundak boliduki, Büyük kanay qelinidu; Xuning bilən Asuriə zeminidə tütixəy dəp kəloqanlar, Wə Misir zeminidə musapir bolovanlar kelidu; Ular Yerusalemdə mukəddəs taoq üstidə Pərvərdigar oja ibadət kılıdu.

28 Əfraimdiki məyhorlarning bexidiki təkəbburluk bilən takıwaloqan güllük tajioja way! Munbat jilojining bexioja takıwaloqan, Yəni ularning solixip kəloqan «pəhri» bolojan gülülgə way! I xarabning əsiri bolovanlar! **2** Mana, Rəb bir küq wə կudrat ığisini hazırlıdı; U bolsa, məldürlük judun həm wəyran kəloqıqı borandək, Dəhxət bilən taxqan kəlkün suliridək, Əxəddiyəlrəq [tajni] yərgə uridu. **3** Əfraimdiki məyhorlarning bexidiki təkəbburluk bilən takıwaloqan güllük taji ayaq astida qəylinidu; **4** Wə munbat jilojining bexida takıwaloqan, Ularning «pəhri» bolojan solixip kəloqan gülü bolsa, Baldur pixqan ənjürdək bolidu; Uni kərgən kixi kərüpla, Kolioja elip kap etip yutuwalidu. **5** Xu künidə, samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar Əz həlkining kəldisi üçün xərəplik bir taj, Xundaqla kərkəm bir qəmbirək bolidu. **6** U yənə həküm qıqırıxka olturoqanlar oja toqra həküm qıqırıqı Roh, Wə dərwazida jəngni qekindürgüqigə küq bolidu. **7** Biraq bularmu xarab arkılık hatalaxtı, Hərək bilən ezikip kətti; — Həm kahin həm pəyərəmbər hərək arkılık ezikip kətti; Ular xarab təripidin yutuwelinojan; Ular

ħarāk tūpəylidin ələng-sələng bolup ezikip kətti; Ular aldin kərüxtin adaxti, Həküm kılıxta ezikixti; **8** Qünki həmmə dastihan box orun kalmay կusuk wə nijasat bilən toldi. **9** «U kimgə bilim əgətməkqıdu? U zadi kimni muxu həwərni qüxinidiojan kilmakqıdu?» **10** Eoqızlandurulqanlar oja əməsmə?! Əməqəktin ayrılojan bowaklar oja əməsmə?! Qünki həwər bolsa wəzmuwəz, wəzmuwəzdur, Kurmukur, kurmukurdur, Bu yərdə azrak, Xu yərdə azrak bolidu... **11** Qünki duduklaydiojan ləwlər wə yat bir til bilən U muxu həlkəsə sez kılıdu. **12** U ularoja: — «Mana, aram muxu yərdə, Həli yokklärni aram aldurunglar; Yengilinix muxudur» — degən, Bırak ular həqnemini anglaxni halimiqan. **13** Xunga Pərvərdigarning səzi ularoja: — «Wəzmuwəz, wəzmuwəzdur, Kurmukur, kurmukurdur. Muxu yərgə azrak, Xu yərgə azrak bolidu; Xuning bilən ular aldioja ketiwetip, Putlixip, onda qüxicid, Sundurulup, Tuzakka qüçüp tutulup kəlidu. **14** — Xunga həy silər mazaq kılouqilar, Yerusalemda turojan muxu həlkni idarə kılouqilar, Pərvərdigarning səzini anglap koyunglar! **15** Qünki silər: — «Biz əlüm bilən əhədə tüzduk, Təhtisara bilən billə bir kelixim bekittük; Kamqa taxkındək etüp kətkəndə, U bizgə təqməydu; Qünki yaloqanqılıkni baxpanahımız kıldı, Yaloqan səzlər astida məkünüwalduk» — dedinglar, (*Sheol h7585*) **16** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, Zionda ul bolux üçün bir Tax, Sınaktin ətküzülgən bir tax, Kimmətlik bir burjək texi, Ixənqlik həm mukim ul texini salouqi Mən bolımən. Uningoja ixinip tayanojan kixi həq hoduqmaydu, aldirimaydu. **17** Wə Mən adalətni əlqəm tanisi kılımən, Həkkaniyilikni bolsa tik elqiqüp yip kılıman; Məldür baxpanahı bolovan yaloqanqılıkni süpürüp taxlaydu, Wə kəlkün məkünüwalovan jayini texip əpketidu. **18** Xuning bilən əlüm bilən tüzgən əhdənglər bikar kiliwetilidu; Silərnin təhtisara bilən bekitkən keliximinqər akmaydu; Kamqa taxkındək etüp kətkəndə, Silər uning bilən qayılitelisilər. (*Sheol h7585*) **19** U etüp ketixi bilənlə silərni tutidu; Həm səhər-səhərlərdə, Həm keqə-kündüzlərdimu u etüp turidu, Bu həwərni pəkət anglap qüxinixning əzila wəhimigə qüçüx bolidu. **20** Qünki kariwat sozulup yetixka kışkilik kılıdu, Yotkan bolsa adəm tügülüp yatsımı tarlıq kılıdu. **21** Qünki Pərvərdigar Əz ixini, Yəni Əzinin qəyriy əmilini yürgütüx üçün, Əzigə yat bolovan ixni wujudka qikirix üçün, Pərazim teoja turoqinidək ornidin turidu, U Gibeon jilojsida əqəzəplənginidək

əqəzəplinidu; **22** Xunga mazaq kılouqilar bolmanglar; Bolmisa, kixənlirinqlər qing bolidu; Qünki mən samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Rab Pərvərdigardin bir əhalakət tooprısında, Yəni pütktül yər yüzigə kət'iyilik bilən bekitkən bir əhalakət tooprısidiki həwərni anglioqanmən. **23** — Kulaq selinglar, awazimni anglangalar; Tingxanglar, səzlimni anglangalar. **24** Yər həydigüqi dehkan terix üçün yərni kün boyi həydəmdü? U pütün kün yərni aqidurup, Qalmılarnı ezəmdü? **25** U yərning yüzini təkxiligidən keyin, Karakez bədiyanni taxlap, Zirini qeqip, Buqdayni taplarda selip, Arpini terixkə bekiltilən jayoja, Kara buqdayni etiz kırılır oja terimamdu? **26** Qünki uning Hudasi uni toqra həküm kılıxka nəsihət kılıdu, U uningoja əgitidu. **27** Bərhək, karakez bədiyan qixlıq tırna bilən təpihməydi; Tuluk zira üstidə həydəlməydi; Bəlki karakez bədiyan bolsa kamqa bilən sokulidu, Zirə bolsa təmür-tayaq bilən urulup dan ajritilidu. **28** Un tartixkə danni ezix kerək, əmma [dehkan] uni mənggүgə tepewərməydi; U hərwa qaklırı yaki at tuyaklırı bilən uni mənggүgə tepewərməydi; **29** Muxu ixmu samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigardin kelidi; U nəsihət berixtə karamət, Danalıqta uluoğdur.

29 Ariolgə, Dawut ez makani kılajan Ariəlgə way!

Yənə bir yıl yillar oja қoxulsun, Heyt-bayramlar yənə aylinip kəlsun; **2** Bırak Mən dərd-ələmni Ariəlgə kəltürimən; Dad-pəryadlar kətürülüp anglinidu; U Manga həkikətən bir «Ariəl» bolidu. **3** Qünki Mən seni kapsap qedirlər tiktürüp, Seni kamal kılıp muhəsirə istihkamlarını salımən, Potəyliri bilən seni körxiwalımən. **4** Xuning bilən pəs kılınisən, Sən yər tegidin səzləyidiojan, Gəpliring pəstin, yəni topa-qangdin kelidiojan, Awazing ərwałahlarnı qakıroqquqiningkidək yər tegidin qikidu, Səzliring topa-qangdin xiwirlap qikqandək bolidu; **5** Xu qəqənda düxmənlirringning topi huddi yumxaq topa-qanglardək, Yawuzlarning topi xamal uqurup taxlaydiojan topandək tozup ketidu. Bu ix birdinla, tuyuksız bolidu! **6** Əmdi samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar sening yeningoja kelidi; Güldürmama, yər təwrəx, küqlük xawkun, kuyuntaz, boran wə yutuwalouqi ot yalkunlar bilən səndin hesab alidu. **7** Xundaq kılıp Ariəlgə karxi jəng kılıdiojan, Yəni uningoja wə kəl'ə-ķorqanlıq mudapiələrgə jəng kiliwatkan barlıq əllərning nuroqunliojan қoxunlari keqisi kərgən qüxtiki kərünüüxtək yokap ketidu. **8**

Aq қалојан бирси qüx kərgəndə, Qüxicə bir nemə yəydi; Birak oyoqansa, mana qorsıki kuruq turidu; Qangkiojan birləri qüx kərgəndə, Qüxicə su iqidi; Birak oyoqansa, mana u һalidin ketidu, U yənilə ussuzlukka təxna bolidu; Mana Zion teoqıja karxi jəng kiliwatkan əllərning nuroqunlıqan koxunlrı dəl xundak bolidu. **9** Əmdi arisaldi boliwerip, Kəymüküp ketinglar! Əzünglarnı karioq kılıp, karioq bolunglar! Ular məst boldi, birak xarabtin əməs! Ular ilonglixip kaldi, birak hərakətin əməs! **10** Qünki Pərvərdigar silərgə əqəplət uyküsi basquqi bir rohni təküp, Kezünglarnı etiwətti; U pəyoqəmbərlər wə bax-kəzünglər bolojan aldin kərgüqilərnimə qümkiwətti. **11** Muxu kərgən pütkül wəhiy bolsa, silər üçün peqətliwetilgən bir yegimə kitabdək bolup kaldi; Hək kitabni sawatlıq birsiga berip: — «Okup berixingizni ətümimən» — desə, u: — «Okuyalmaymən, qünki peqiti bar ikən» — dəydu. **12** Kitab sawatsız birsiga berilip: — «Okup berixingizni ətümimən» — deyilsə, u: — «Mən sawatsız» — dəydu. **13** Wə Rəb mundak dəydu: — «Muxu həlk aqzı bilən Manga yekinqinxanda, Tili bilən Meni hərmətligəndə, Birak kəlbəi bolsa Məndin yırak turoqaqka, Məndin bolojan korkuxi bolsa, pəkət insan balisining pətiwaliridinla bolidu, halas; **14** Xunga mana, Mən muxu həlk arısida yənə bir karamət kersitimən; Karamət bir ixni karamət bilən kılımən; Xuning bilən ularning danixmənlirinining danalığı yokıldı; Əlarning akıllırining əkilliliyi yoxurunuwalıqan bolidu». **15** Əzining pükkən niyatlırını Pərvərdigardin yoxurux üçün astın yərgə kiriwalıqan, Əz ixlirini karangojulukta kılıdıqan, Wə «Bizni kim kəridü» wə «Kim bizni bilgən» degənlərgə way! **16** Ah, silərning tətürülüküngələr! Sapalqını seçiz layoja ohxatkılı bolamdu? Xundaqla ix ezzini Ixlığıqığa: «U meni ixlimigən», Yaki xəkilləndürülgən ezzini Xəkilləndürügüqığa: «Uning əkli yok» desə bolamdu?! **17** Qünki kişə wakıt iqidila, Liwan mewilik baqoja aylandurulmamdu? Mewilik baqı bolsa orman hesablanmamdu? **18** Xu künidə gaslar xu yegimə kitabning səzlərini anglayıqan, Karioqlar zulmat həm karangojuluktin qıkıp kezliyi kəridıqan bolidu; **19** Məminlər bolsa Pərvərdigardin tehimu hursən bolidu; İnsanlar arisidiki miskinlər Israildiki Muğəddəs Bolouqvidin xadlinidu. **20** Rəhimsiz bolouqı yokaydu, Mazak kılouqı qayıb bolidu; Kəbihlik pursitini kütidiqanlarning həmmisi həlak kılınidu; **21** Mana [muxundak adəmlər] adəmni bir söz üçünla jinayətqi

kılıdu, Dərwazida turup rəzillikkə tənbih, bərgüqi üçün tuzak təyyarlap köyidü, Həkkaniy adəmnin dəwasını səwəbsiz bikar kiliwetidi. **22** Xunga İbrahim üçün bədəl tələp kütküzəjan Pərvərdigar Yakupning jəməti toojruluk mundaq dəydu: — «Həzir bolsa Yakup hijilliğə kalmayıdu, Həzir bolsa u tit-tit bolup qirayı tatırıp kətməydi; **23** Qünki [Yakup] kolumning ixlığə əmili bolojan, eż arısida turoqan əwladlınızı kərgən waktida, Ular namimni mukəddəs dəp uluqplayıqan, Yakupning Muğəddəs Boloquqisini pak-muğəddəs dəp bilidıqan, Israilning Hudasidin korkidıqan bolidu. **24** Rohi ezip kətkənlər yorutulidıqan, Kəkxap yürgənlər nəsihət-bilim կobul kılıdıqan bolidu.

30 «Asiy oqullarning əhwalıqə way!» — dəydu Pərvərdigar, — «Ular pilanlarnı tüzüməkqi, birak Məndin almayıdu; Ular mudapiə tosukını bərpa kılıdu, Birak u Mening Rohim əməs; Xundak kılıp ular gunahı üstigə gunah қoxuwalıdu. **2** Ular Məndin həq sorimayla Misiroqa yol aldı; Pirəvnning ənənəsi astidin panah izdəp, Misirning sayisiga ixinip tayinidu yənə! **3** Qünki Pirəvnning ənənəsi bolsa silərnı yərgə taxlap lət kılıdu. Misirning sayisiga ixinip tayinix silərgə bax ketimqılık bolidu. **4** Pirəvnning əmirləri Zoan xəhiri də bəlsimu, Uning əlqılıri Hənəs xəhiriqə hərdaim kelip tursimu, **5** Awam həmmisi eziqə paydısı bolmayıqan, Həq yardımı wə paydısı təqməyıqan, Bəlki lət kılıp yərgə taxlayıqan, Hətta rəswa kılıdıqan bir həlkətin nomus kılıdıqan bolidu. **6** Nəgəvdiki ulaqlar tooprisida yükləngən wəhiy: — Ular japalıq, dərd-ələmlik zemindin etidü; Xu yərdin qixi xırlar wə ərkək xırlar, Qar yilan wə wəhxiy uqar yılanmu qıçıdu; Ular bayılıqlarını exaklərning dümbisigə, Gəhərlarını təgə lokkilirioja yükləp, Əzliyə həq payda yətküzməyıqan bir həlkning yenioja kətürüp baridu. **7** Misir! Ularning yardımı bikar həm kuruqtur! Xunga Mən uni: «Həqnemini kılıp bərməyıqan Rahab» dəp atıqanmən. **8** — Əmdi bu səzning kəlgüsü zamanlar üçün, Guwahlıq süpitidə əbədil'əbədəgə turuwerixi üçün, Həzir berip buri həm tax tahtıqə həm yegimə kitabkə yezip köyojin. **9** Qünki bular bolsa asiy bir həlk, Naəqli oqullar, Pərvərdigarning Təwrat-təribiyisini anglaxni halimayıqan oqullardur. **10** Ular aldin kərgüqilərgə: — «Wəhiyini kermənglər!», Wə pəyoqəmbərlərgə: «Bizgə toqra bəxarətlərni kərsətmənglər; Bizgə adəmni azadə kılıdıqan, yalqan bəxarətlərni kərsitinglər; **11** Sənlər [durus] yoldın qıqxı, Toqra tərikidin ayrılix! Israildiki Muğəddəs

Boloqunı aldimizdin yok kılıx!» — dəydu. **12** — Əmdi Israildiki Mukəddəs Boloqunı mundak dəydu: — «Qünki silər muxu həwərnı qətkə kekip, Zulumni yelənqük kılıp, burmilanojan yoloja tayaninqininglar tüpəylidin, **13** Xunga muxu қəbihlik silərgə egiz tamning bir yerikidək bolidu, Tam pultiyip kaloqanda, u birakla uni qekiwetidu; **14** Huddi sapal qina heq ayimay qekiwetilgəndək U uni qekiwetidu; Uningdin hətta oqaktın qooj aloqudək, Baktin su usküdək birər parqisimu kalmayıdu». **15** Xunga Rəb Pərwərdigar, Israildiki Mukəddəs Boloqunı mundak dəydu: — «Yenimoja towa bilən kätip kelip aram tapisilər, kutkuzulisilər; Hatırjəmliktə həm aman-esənliliktə küq alisilər!», — Bırak silər rət kıləqansılər. **16** Silər: — «Yak, biz atlaroja minip қaqımız» — dedinglar, Xunga silər rast қaqisılər! Wa «Biz qapkur ullaqlarоja minip ketimiz» — dedinglar; — Xunga silərni қooqlıoluqıllarmu qapkur bolidu. **17** Minginlar birining wəhimisidin қaqisılər; Bəxining wəhimisidə [həmmüngler] қaqisılər; Kəqip, taq üstidiki yeganə bayraq hadisidək, Dəng üstidiki tuqdək қalısılər. **18** Wə xunga silərgə mehîr-xəpkət kərsitimən dəp, Pərwərdigar kütidu; Xunga U silərgə rəhîm kılımən dəp ornidin kozojılıdu; Qünki Pərwərdigar həküm-həkikət qıqarojuqi Hudadur; Uni kütkənlərning həmmisi bəhtliktur! **19** Qünki halayık yənilə Zionda, yəni Yerusalemda turidu; Xu qaođda silər yənə heq yioqlimaysılər; Ketürgən naləngdə U Əzini sanga intayın xəpkətlik kərsitudu; U naləngni anglisila, jawab beridu. **20** Rəb silərgə nan üçün müxküllükni, Su üçün azab-okubətni bərsimu, Xu qaođda sening Ustazing yənə yoxuruniwərməydi, Bəlki kəzüng Ustazingni kəridu; **21** Silər ong tərəpkə burulsanglar, Yaki sol tərəpkə burulsanglar, Kuliking kəyningdin: — «Yol mana muxu, uningda menginglər!» degən bir awazni anglaysən. **22** Xu qaođda silər oyulojan məbduliringlaroja berilgən kümüx həlgə, Kuyuma məbduliringlaroja berilgən altun həlgimə daqı təküzisilər; Silər ularni adət latisini taxliqandək taxliwetip: — «Neri tur» — dəysilər. **23** U san teriyiqojan urukung üçün yamoqur əwətidu; Yərdin qıqidiqojan axlık-məhsulat həm küq-kuwwətlik həm mol bolidu; Xu künı malliring kəng-azadə yaylaklarda yaylaydu; **24** Yər həydigən kala wə exəklər bolsa, Gürjək wə ara bilən soruqan, tuzlanojan hələp yeydi. **25** Qong kiroqinqilik bolqan künı, Yəni munarlar erülgən künı, Hərbir uluq taqda wə hərbir egiz dəngdə bolsa, Ənħarlar wə

eriklar bolidu. **26** Pərwərdigar Əz həlkining jaraḥitini tangidiqan, Ularning қamqa yarisini sakaytqan xu künidə, Ay xolisi kuyax nuridək bolidu, Kuyax nuri bolsa yəttə həssə küqlük bolidu, Yəni yəttə kündiki nuroja barawər bolidu. **27** Mana, Pərwərdigarning nami yırakṭın kelidu, Uning қəhlri yalkunlinip, Koyuk is-tütəkliri kətürülidu; Ləwliri oğəzəpkə tolup, Tili yutuwalojuqi yanojin ottak bolidu. **28** Uning nəpəsi huddi texip boyunoja yetidiqan kalkündək bolidu, Xuning bilən U əllərni bimənilikni yokatkuqi oğəlwir bilən taskaydu, Xundakla həlk-millətlərning aοzıqə ularni azduridıqan yügən salidu. **29** Mukəddəs bir həyt ətküzülgən keqidikidək, kənglünglardın nahxa uroqup qikidu, Israiloja uyultax bolqan Pərwərdigarning teojoja nəy nawasi bilən qikqan birsining huxallikidək, kənglünglar huxal bolidu. **30** Pərwərdigar həywətlik awazini yangritidu; U կayniojan қəhlri, yutuwalojuqi yalkunluk ot, güldürmamilik yamoqur, boran-xawqun, məldürələr bilən Əz bilikini sozup kərsitudu. **31** Qünki Pərwərdigarning awazi bilən Asuriyə yanjılıdu, — Baxkılarnı urux tayıki [boloqan Asuriyə] yanjılıdu! **32** Wə Pərwərdigar təyyarlıqan kaltək bilən hər ketim uni urojanda, Buningoja daplar həm qiltarlar təngkəx kılınidu; U қolını oynitip zərb kılıp uning bilən kürəx kılıdu. **33** Qünki Tofət kədimdin tartip təyyar turojanıdi; Bərlək, padixah, üçün təyyarlanıjan; [Pərwərdigar] uni qongkur həm kəng kıləqan; Otunlular kəp yalkunluk bir gülhan bar, Pərwərdigarning nəpəsi bolsa güngürt ekimidək uni tutaxturidu.

31 — Yardəm izdəp Misirqa baroqanlarning həlioqa way! Ular atlaroja tayinip, Kəp bolqanlığının jəng həwilirioja, Intayın küqlük bolqanlığının atlıq əskərlərgə ixinip kətti! Bırak Israildiki Mukəddəs Boloqunıja karımaydu, Pərwərdigarnı izdiməydi. **2** Bırak Umu danadur! U küləpət elip kelidu, Dəgənlirini kəyturuwalmaydu; U buzuklarning jəmatığə, Xundakla қəbihlik kıləluqıllarıja yardəmdə bolqanlaroja karxi ornidin kozojılıdu. **3** Misirliklər Təngri əməs, adamlar halas; Ularning atlari bolsa rohıtın əməs, attın halas; Pərwərdigar bolsa қolını uzartıdu, Yardəm bərgüqi bolsa putlixidu; Yardəm berilgüqi bolsa yikılıdu; Ular həmmisi birakla yokılıdu. **4** Qünki Pərwərdigar manga mundak degən: — «Owni tutuwalojan xir yaki arslanni bir tərəp kılıxka top-top padıqılar qakırıloqanda, Xir yaki arslan ularning awazlıridin heq korkmay, Xawqunliridin heq hodukmay, Bəlki owni astioja besiwelip ojar-oqur taliojinidək, Samawi қoxunlarning

Sərdarı bolqan Pərwərdigarmu ohxaxla Zion teoji wə egizlikliri üçün qüxüp jəng kılıdu. **5** Üstidə pərvaz kılıdiojan қuxlardək samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərwərdigar Өz kaniti astioja Yerusalemni alıdu; Kaniti astioja elip, Zionni қutkuzidu; Uning «ötüp ketixi» bilən Zion nijatlılıqça erixidu. **6** Silər dəhxətlik asiylik kılıjan Igənglarning yenioja towa kılıp қaytinglar, I Israil balilir! **7** Qünki xu künidə insanlar hərbiri ezi üçün eż koli bilən yasiqan kümük butlarnı wə altun butlarnı: — «Gunahturl!» dəp taxliwetidu». **8** «Xu qaoqda Asuriya kılıq bilən yikıldı, Birak baturning kılıqi bilən əməs; Bir kılıq uni yutuwalidu, birak kılıq adəttiki adəmningki bolmaydu; Ujenini elip kılıqtın qaqmakçı bolidu, Arisidiki yigitliri alwanoja selinidu. **9** Wəhimidin uning «ul texi» yoқaydu; Uning sərdarları jang tuqidin alakəzdilixidu» — dəp jakarlaydu Zionda oti kəyiwatkan, Yerusalemda humdeni yalkunlawatkan Pərwərdigar.

32 Mana, həkkaniylik bilən həkümranlıq kılıquqı bir padixah qıkıdu; Əmirlər bolsa toojra həküm qırkıp idarə kılıdu. **2** Həm xamaloqa dalda bolqoudək, Boranoja panah bolqoudak, Қaojirak jayqa eriksulardək, Qangkap kətkən zeminoja қoram taxning sayisidak bolqan bir adəm qıkıdu. **3** Xuning bilən kərgüçilərning kəzləri həq torluxmaydu, Anglaydiojanlarning қuliki enik tingxaydu; **4** Bəngbaxning kəngli bilimni tonup yetidi, Kekəqning tili tez həm enik səzləydi. **5** Pəsəndilər əmdi pəzilətlilik dəp atalmaydu, Pişik iplaslar əmdi mərd dəp atalmaydu, **6** Qünki pəsəndə adəm pəslikni səzləydi, Uning kəngli buzukqılıq təyyarlaydu, Iplaslıq қılıxka, Pərwərdigaroja daqı kəltürüxkə, Aqlarning қorsikini aq қalduruxka, Qangkiojanlarning iqimlikini yokitiwetixkə niyatlinidu. **7** Bərhək, iplas adəmning tədbirliri կəbihət; U կəstlərni pəmləp oltridu, Məminlərni yalɔjan gəp bilən, Yoқsulning dəwasida gəp kılıp uni wəyrən қılıxni pəmləp oltridu. **8** Pəzilətlilik adəmning kılıjan niyatlıri bərhək pəzilətliltur; U pəzilətə mukim turidu. **9** Ornunglardın turup, i hatırjəm ayallar, awazimni anglangalar! I əndixisiz kızlar, səzlirimə қulak selinglar! **10** Bir yil ətə-ətməyla, i biqəm ayallar, Parakəndə қulinisilər! Qünki üzüm həsuli bikaroja ketidu, Mewə yioqix yok bolidu. **11** I hatırjəm ayallar, titrənglər! I əndixisiz kızlar, patiparak bolunglar! Kiyimlarnı seliwetinglər, əzünglərni yalang қilinglar, qatriqingləroja bəz baoqlanglar!

12 Güzəl etiz-baoqlar üçün, Mewilik üzüm talları üçün məydəngləroja urup həsrət qeinqilər! **13** Üstidə tikən-yantaklar esidiojan ez həlkimning zemini üçün, Xad-huram oylər, warang-qurung kılıp oynaydiojan bu xələr üçün kayoqurunglar! **14** Qünki orda taxlinidu, Adəmlər bilən lik tolojan xələr adəmzsatsız bolidu, Istihkəm wə kəzət munarlıri uzun zamanıqıq pəkətla yawayi exəklər zok alidiojan, Koy padiliri ozuklinidiojan boz yərlər bolidu. **15** Taki Roh bizgə yukiridin təkülgüqə, Dalalar mewilik baoq-etizlər bolquqə, Mewilik baoq-etizlər ormanzar dəp həsablanquqə xu peti bolidu. **16** Xu qaoqda adalət dalanı, Həkkaniylik mewilik baoq-etizlərni makan kılıdu. **17** Həkkaniylikdən qıkıdılqını hatırlımlı bolidu, Hatırjəmlikning nətijisi bolsa mənggügə bolidiojan aram-tinqılıq wə aman-əsanlıq bolidu. **18** Xuning bilən mening həlkim hatırlımlı makanlarda, İxənqlik turaloqlarda wə tinq aramgaqlarda turidu. **19** Orman kesilip yikitiloqanda meldür yaqsımı, Xələr pütünləy yər bilən yəksan kiliwetsimi, **20** Su boyida uruk, teriqoqilar, Kala wə exəklərni kəng dalaqə koyuwetidiojanlar bəhtliktur!

33 I əzüng bulang-talang қilinmiojan, baxķılarnı bulang-talang kılıquqı, Baxķılar sanga asiylik қilmiojan, Өzüng asiylik kılıquqı, Sening һalingoja way! Sən bulang-talangni boldi қilixing bilən, Өzüng bulang-talang қilinisən; Sən asiylikni boldi қilixing bilən, Өzüng asiylikça uqraysən; **21** Pərwərdigar, bizgə mehîr-xapkət kərsatkaysən; Biz Seni ümid bilən kütüp kəldük; Ətünimizki, Sən hər səhər [Israiloja] kütlük bilək-kol, Kiyinqılıq pəytliridə niyatımız bolqaysən. **3** Top-top adəmlərning əqəməq-puqanlırinin həlkələr bədər қaçıdu; Sən [Huda] kəddingni tik қilixing bilən əllər pitirap ketidu; **4** Qekətə liqinkiliri ot-keklərni yioqip yəwəloqandək, Silərgə bekitip berilgən olja yioqiwelinidu; Qekətkilər uyan-buyan yügürəndək adəmlər olja üstidə uyan-buyan yügürüxidu. **5** Pərwərdigar üstün turidu, Bərhək, Uning turaloqası yükirididur; U Zionoja adalət wə həkkaniylik toldurdi; **6** U bolsa künliringlarning tinq-amanlıqı, nijatlıq, danalıq wə bilimning bayılıkları bolidu; Pərwərdigardin қorkux Uning üçün gehərdur. **7** Mana, ularning palwanlıri sırtta turup nalə-pəryad kətəridu; Sülh-əhdə tüzən əlqılər kattik yioqlixidu; **8** Yollar adəmsiz kəldi; Ətkünqi yolqlar yok boldi; U əhdini buzup taxlidi; Xəhərlərni kəzığə ilmaydu, Adəmlərni həq ətiwarlimaydu. **9** Zemin matəm tutidu, zəiplixidu;

Liwan hijaləttin solixidu; Xaron qəl-bayawanoja aylandı; Baxan wə Karməl bolsa kırıp taxlandı. **10** Mana hazır ornumdin turiman, — dəydu Pərvərdigar, — Hazır Əzümni üstün kərsitimən, Hazır kəddimni kətürimən. **11** — Silərning boyunglarda kuruk ot-qəpla bar, Pahal tuqışılər; Əz nəpəslirinqələr ot bolup əziünglərni yutuwetidu; **12** Əllər bolsa hək keydürülgəndək keydürürilidu; Oruləqan jioqantikanlardək otta keydürüwetiliidu. **13** — I yirəktikilər, Mening kılıqanlırimni anglanglar; Yekindikilər, Mening küq-kudritimni tonup yetinglar. **14** Ziondiki gunahkarlar körküdülər; Wəhimbə ipaslarnı besiwalidu. [Ular]: «Arimizdiki kim mənggülüy yutkurus Ot bilən billə turidu? Kim əbədil'əbəd yalkunlar bilən bir makanda bolidu?» — dəydu. **15** — «Həkkəaniylık yolidə mangidioqan, Durus-lilla gəp kılıdioqan, Zalimlikin kəlgən haram paydioqan nəprətlinidioqan, Parilarnı sunoquqınları kəlini pulangxitip rət kılıdioqan, Kanning gəpi bolsila kulikini yopurup anglimaydioqan, Pəslik-rəzillikkə karaxni rət kılıp, kəzini қaquridioqan; **16** U yüksərini makan kılıdu; Қoram taxlar uning қorəqini bolup, Yukarı uning baxpanahı bolidu; Əz riski uningoja berilidu, Uning süyi kapalətlilik bolidu». **17** — «Kəzliring Padixahıñi güzəllikidə kəridü; Kəzliring uzunoja sozuloqan zeminoja nəzər salidu. **18** Kenglüng wəhimbə toqrisida qongkurs oyoja patidu; Royhətqi bəg kəni? Oljini əlqəydiqan taraziqi bəg kəni? Istihkam-munarları sanıouqı bəg kəni? **19** Kaytidin əxəddiy həlkni kərməysən, — Sən angkiralmaydioqan, boozuzida səzləydiqan, Duduklap gəp kılıdioqan, gepini qüxinəlməydiqan bir həlkni ikkinqi kərməysən. **20** İbadət həytlirimiz etküzüldiogan xəhər Zionoja kara; Sening kezüng Yerusalemnning tinq-aman makan bolqanlığını, Kozuklular hərgiz yulunmaydioqan, Tanılıri hərgiz üzülməydiqan, İkkinqi yetkəlməydiqan qedir bolqanlığını kəridü; **21** Xu yerdə Pərvərdigarning xan-xəripi bizgə kərünidü, — U Əzi dəryalar, kəng əstənglər ekip turidioqan bir jay bolidu; Palaklar bilən həydəlgən həqkandaq kemə u jayda katnimaydu, Wə yaki həq həywətlik kemə u jaydin ətməydu; **22** Qünki Pərvərdigar bizning nijatkar-hakimimiz, Pərvərdigar bizgə əmanın Bərgiqlidur, Pərvərdigar — bizning Padixahımız, U bizni kütküzidü! **23** Sening tana-arəqəməqiliring boxioqan bolsimu, [İsrail] yəlkən hadisining turumini mustəhkəm kılalmışımı, Yəlkənni yeyip qıçıralmışımı, U qaoqda zor bir olja

üləxtürülidü; Hətta aksak-tokurlarmu oljini alidu. **24** Xu qaoqda xu yerdə turoquqı: «Mən kesəl» deməydu; Xu jayni makan kılıqan həlkning gunahlıları kəqürüm kılınidü.

34 Yekin kelinglər, i əllər, anglanglar! I қowm-həlkələr, kulaq selinglər! Yər-zemin wə uningdiki barlıq məwjudatlar, Jimi aləm wə uning iqidin qıqqan həmmə məwjudatlar, Tingxanglar! **2** Qünki Pərvərdigarning barlıq əllərgə karita oqəzipi bar, Uning dərəqəzipi ularning barlıq қoxunlirioja karxi turidu; U ularni əhalətəkə pütüp կoyoran, Ularnı kiroqinqılıkqapı tapxuruwətkən; **3** Ulardin eltürülgənlər sırtqa taxliwetiliidu, Jəsətliridin sesiqqlik puraydu, Taçlar ularning kəni bilən eritiliidu; **4** Asmanınlardıki jimiki jisim-қoxunlar qırıp yok bolidu, Asmanlar yeqimə kitabdək türülidü; Üzüm telining yopurmaklıri hazan bolup, solixip qüvkəndək, Yıqlap kətkən ənjür xehidin qüvkəndək, Ularning jimiki jisim-қoxunları yikilidu; **5** Qünki xəmxirim asmanlarda [kan bilən] suquruldu; Karanglar, xəmxirim Mening əhalətəkə lənitimqə uqrıojan həlkək, Yəni Edom üstigə jazalax üçün qüxicidu; **6** Pərvərdigarning bir xəmxiri bar; U kənoja boyaldi; U yaqılık nərsilərinin yeqisi bilən, Əqkə-kozılarning kəni bilən, Koqkar berikining yeqisi bilən ozuklanduruləqan; Qünki Pərvərdigarning Bozrah, xəhirdə bir ələmanlılıq, Edomda zor bir kiroqinqılık bar. **7** Muxu kiroqinqılıklar bilən yawayı kalilar, Torpaqlar wə küqlük buqlarımı yikilidu. Ularning zemini қanoja qəməliidu, Topa-qanglıri yaq bilən maylixip ketidu. **8** Qünki Pərvərdigarning kəsas alidioqan bir künü, Zion dəwasidiki hesab alidioqan yili bar. **9** [Edomdiki] ekinlar ərimayqoşa, Uning topiliri güngürtkə aylandurulidu; Zemini bolsa keyüwatlıq ərimay bolidu. **10** Uning oti keqə-kündüz əqürülməydu; Is-tütəkləri mənggügə ərləydu; U dəwrdin-dəwrgiqə harabiliktə turidu; Həqkim ikkinqi u yərgə ayaq basmaydu. **11** Qəl həwkuksi wə qırkırioqı həwkuqlar uni igiliwalidu; Qong həwku wə қaoq-kuşozunlar xu yerdə uwilaydu; Huda uningoja «tərtipsizlik-bimənilikni əlqəydiqan tana»ni, Wə «kup-kuşukluqni əlqəydiqan tik əlqigüq»ni tartidu. **12** Birsi kelip [Edomning] esilzadılırını padixahlığını [idarə kilişkə] qakirsa, Ulardin həqkim bolmayıdu; Uning əmirləri yok kiliwetilən bolidu. **13** Ordilirida tikənlər, Kəl'ə-korəqanlırida qakkaq-jioqanlar əsüb qılıküd; U qılberilərning makanı, «Həwkuqların ordisi» bolidu. **14** Xu yerdə qəl-bayawandıki janiwarlar,

yawayi itlar jəm bolidu; Hərbir «eqkə jin» eż kerindixioja towlaydu; Tün məhlükli xu yərdə makanlixidu, Uni əzигə aramgah kılıp turidu. **15** «Ok yilan» xu yərdə uwilaydu, Uning sayısında tuhumlaydu, Balilirini yioqip bakiđu. Körultaz-tapkuxlар hərbiri eż jüpi bilən xu yərdə toplinidu; **16** Pərvərdigarning yəgimə kitabidin izdəp okup bakşın; Ulardın heqbirini qüxüp kalmaydu; Heqkaysisining eż jorisi kəm bolmaydu; Qünki Əzining aqzi ularoja buyruqan; Uning Əz Rohı ularni toplıqan. **17** Qünki [Pərvərdigar] Əzi ular üçün qək taxlap, Əz koli bilən zeminoja tana tartip ularoja təksim kılıp bərgən; Ular uningoja mənggүü igidarlıq kılıdu, Dəwrdin-dəwrgiqə xu yərni makan kılıdu.

35 — Dala həm қaojjirap kətkən jaylar ular üçün huxal bolidu; Qel-bayawan xadlinip zəpirandək qeqəkləydu; **2** U bərk urup qeqəkləydu, Xadlikka xadlıq қoxulup təntənə kılıdu; Liwanning xanxəripi, Karməl wə Xarondiki güzəllik wə sür uningoja berilidu; Ular Pərvərdigarning xan-xəripi, Hudayimizning güzəlliki wə həywitini kəridu. **3** Ajız kollarnı küqləndürüngələr, Egilip mangidiojan tizlərni qingitinglər, **4** Yüriki aqşanlaroja: — «Qing turunqlar! Körkmanglar! Mana, Hudayinglaroja қarap bekinqələr; Kısas kelidu — Hudaning həsab elix künü kelidu! U Əzi kelidu, silərni kütkəzidu!» — dəng! **5** Andin қarioquning kəzi eqilidu, Gasning կulakları oquk kılınidu, **6** Andin aksaç-tokurlar keyiktək oynaklap səkrəydu; Gaqining tili nahxa eytidu; Qünki dalada sular, Qel-bayawnlarda dərya-ekinlar uroqup taxidu; **7** Pizojırın qel-jəzira kəlqəkkə, Qangqiojan yərlər bulaklaroja aylinidu; Qılberilərning makani — ular yatkan jay, Қomux wə yekənlər əsüb, qimənlikkə aylinidu. **8** Xu yərdə egiz kətürülgən bir yol, Tüptüz bir yol bolidu; U «pak-mukəddəslikning yoli» dəp atılıdu; Napaklar uningdin ettükə bolmaydu, Xu yol məhsus xular üçün bekitilip yasaloqanki, — Hətta nadanlarmu uningda ezip kətməydu; **9** Xu yərdə xir bolmaydu, Uning üstigə həq yirtküq həywan qıqməydu; (Ular xu yərdə həq tepilməydu) — Nijat arkılık hərlükə qıqqanlar xu yərdə mangidu! **10** Pərvərdigarning bədəl tələp kütkəzənləri kaytip kelidu, Küylərni eytip Zionoja yetip kelidu; Ularning baxlırioja mənggültük xad-huramlıq konidu; Ular huxallıq wə xadlikka qəmən bolidu; Қayoq-ħəsrət həm uñ-nadəmətlər bədər қaqıdu.

36 Həzəkiyaning on tətinqi yili xundak boldiki, Asuriyə padixağı Sənnaherib Yəhūdaning barlıq қal'a-koranlıq xəhərlirigə hujum kılıp qikip, ularnı ixojal kıldı. **2** Andin Asuriyə padixağı «Rab-Xakəh» [değən sərdarnı] qong bir қoxun bilən Laqış xəhəridin Yerusalemoja əwətti. U Kir yuqarıqlarning etizining boyidiki yolda, yukarı kəlqəkninq norining bexioja kılıp turdi. **3** Xuning bilən Hılkıyaning oqlı, ordini baxkəridiojan Eliakim, ordining diwanbegi bolojan Xəbna wə Asafning oqlı, orda mirzibegi bolojan Yoahlar uning yenioja kəldi **4** wə Rab-Xakəh ularoja mundaq dedi: — Silər Həzəkiyaqla: — «Uluq padixaḥ, yəni Asuriyə padixağı sanga mundaq dedi, dənglər: — «Sening muxu ixəngən tayanqing zadi nemiti? Sən: (u pəkət gəpla, halas!) — «Urux kılıx tədbirməslılıhitimiz həm küqimiz bar» — dəysən; sən zadi kiməgə tayinip manga қarxi əktə kopisən? **6** Mana, sən yeri ki bar axu қomux həsa, yəni Misiroqa tayinisən! Birsə uningoja yelənsə, uning қolioja sanjip kirdi; mana Misir padixağı Pirəwngə tayanojanlarning həmmisi xundak bolidu! **7** Əgər sən manga: «Biz Hudayımız bolojan Pərvərdigar oja tayinimiz» — desəng, Həzəkiya ezi Yəhūdadikilərgə wə Yerusalemdikilərgə: «Silər pəkət Yerusalemdiki muxu ibadətgəl aliddila Pərvərdigar oja ibadət kilişinglər kerək» dəp, xu [Pərvərdigar oja] atalojan «yukıri jaylar»ni həm kurbangahlarıny yok kiliwəttiqə? Ular axu Pərvərdigarning yukıri jaylıri əməsmidi? **8** Əmdi hojam Asuriyə padixağı bilən bir tohtamoja kəl: — «Əgər səndə atka minəlígüdək əskərliring bolsa, mən sanga ikki ming atni bikaroja berəyl!» **9** Səndə undaklar bolmisa, hojamning əməldərlərininəng kiqiki bolojan bir ləxkər bexini қandaqmu qekindürələysilər?! Sən jəng hərwiliri wə atlarnı elix üçün Misiroqa tayinisən tehi! **10** Mən əmdi muxu zemini halak kılıx üçün Pərvərdigarsız kəldimmi? Pərvərdigar dərwəkə manga: «Muxu zeminni halak kılıxka qıqqın!» — dedi!»» **11** Eliakim, Xəbna wə Yoah, Rab-Xakəhgə: — «Pekirliroja aramiy tilida səzlisilə; biz buni qüxinimiz. Bizgə ibraniy tilida səzlimisilə, gəplirli sepilda turoqanlarning қulikioja kirmisun!» — dedi. **12** Biraq Rab-Xakəh: — «Hojam meni muxu gəpni hojanglaroja wə silərgila eytixkə əwətkənmə? Muxu gəpni silər bilən birliktə sepilda olturoqanlaroja deyixkə əwətkən əməsmə? Qünki ular silər bilən birliktə eż pokini yegüqi həm eż süydükini ieqküqi bolidu!» — dedi. **13** Andin Rab-

Xakəh ibraniy tilida yüksiri awaz bilən: — «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahının sözlərini anglap koyungular!» — dəp warkiridi. 14 «Padixah mundak dəydu: — «Həzəkiya silərni aldap koymisun! Qünki u silərni kütkuzalmaydu. 15 Uning silərni: — «Pərvərdigar bizni jəzmən kütkuzidu; muxu xəhər Asuriyə padixahının kolioja qüxüp kətməydu» dəp Pərvərdigaroja tayanduruxioja yol koymanglar!. 16 Həzəkiyaşa kulak salmanglar; qünki Asuriyə padixahı mundak dəydu: — «Mən bilən sülhjılıxip, mən tərəpkə etünglər; xundak kilsanglar hərbiringlər əzünglarning üzüm baringidin həm əzünglarning ənjür dərihidin mewə yəysilər, hərbiringlər ez su kəlqikinglardın su iqisilər; 17 ta mən kelip silərni buğdaylık həm xarablik bir zeminoja, nenin bar həm üzümzarları bar bir zeminoja, — zemininglar oħħax bir zeminoja apırıp koyoqqa yəp-iqiweringlar! 18 Həzəkiyaning silərgə: — «Pərvərdigar bizni kütkuzidu» dəp ixəndürüxiga yol koymanglar! Əl-yurtlarning ilah-butlirining biri ez zeminini Asuriyə padixahının kolidin kütkuzojanmu? 19 Hamat wə Arpad degən yurtlarning ilah-butluları kəni? Səfarwaim xəhiriñin ilah-butluları kəni? Ular Samariyəni menin kolumdin kütkuzojanmu?! 20 Muxu əl-yurtlarning ilah-butliridin ez zeminini kütkuzojan zadi kim bar? Xundak ikən, Pərvərdigar Yerusalemni menin kolumdin kütkuzalamdu?». 21 Angloquqlar süküt kılıp uningoja jawabən heqkandak bir səz kilmidi; qünki padixahının buyrukı xuki: — «Uningoja jawab bərmənglər». 22 Andin Hılkiyaning oqli, ordini baxkurdiojan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə Asafning oqli, orda mirzibegi Yoahlar kiyim-keqəklirini yirtixip, Həzəkiyaning yenioja kelip, Rab-Xakəhning gəplirini uningoja ukrturdi.

37 Xundak boldiki, Həzəkiya buni anglioqanda, kiyim-keqəklirini yirtip, əzinin bəz bilən kəlap Pərvərdigarning əyigə kirdi. 2 U Hılkiyaning oqli, ordini baxkurdiojan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə kahinlarning aksakallırını bəz yepinqaklıqan peti Amozning oqli Yəxaya pəyəjəmbərgə əwətti. 3 Ular uningoja: — «Həzəkiya mundak dəydu: — «Balilar tuquşulay dəp kələqanda anining tuquşudak həli kəlmiojandak, muxu kün külpət qüxiciojan, rəswa wə mazak kilinidiojan bir kündur. 4 Əz hojisi bolojan Asuriyə padixahı tirk Hudani mazak kilişkə əwətkən Rab-Xakəhning gəplirini Pərvərdigar Hudaying nəzirigə elip tingxisa, bularni angliojan Pərvərdigar Hudaying xu gəplər üçün uning dəkkisini berərmikin?

Xunga kəp kələqan kəldilər üçün awazingni kətürüp, bir duayingni bərsəng» — dedi. 5 Xu gəplər bilən Həzəkiyaning hizmətkarları Yəxayaning aldioja kəldi. 6 Yəxaya ularoja: — «Hojayinginlaroja: — «Pərvərdigar mundak dedi: — «Asuriyə padixahının qaparmənlirinin sən angliojan axu manga kupurluk kələquqi gəpliridin körkma; 7 Mana, Mən uningoja bir rohni kirgüzimən; xuning bilən u iqtowani anglap, ez yurtioja käyti. U ez zeminida turoqanda uni kılıq bilən əltürgüzimən» — dənglər» — dedi. 8 Rab-Xakəh kəlgən yoli bilən kaytip mangozanda, Asuriyə padixahının Laçix xəhiriñin qeqingənlikini anglap, uning yenioja kəldi; Asuriyə padixahı Libnah xəhiriñə karxi jəng kiliwatkanidi. 9 Andin padixah: «Efiopiya padixahı Tırhakah sizgə karxi jəng kilməkçi bolup yoloja qıktı» debyn həwərni anglıdi. Xu hawarnı anglioqanda u yənə Həzəkiyaşa əlqilərni mundak hət bilən əwətti: — 10 «Silər Yəhuda padixahı Həzəkiyaşa mundak dənglər: — «Sən tayinidiojan Hudayingning sanga: «Yerusalem Asuriyə padixahının kolioja tapxurulmaydu» deginigə aldanma; 11 Mana, sən Asuriyə padixahlırinin həmmə əl-yurtlarnı nemə kələqanlırını, ularnı ilah-butlirioja atap həlak kələqanlıkını anglioqansən; əmdi əzüng kəndakmu kütkuzulisen? 12 Ata-bowlirim həlak kələqan əllərni bolsa, ularning ilah-butluları kütkuzojanmu? Gozan, Həran, Rəzəf xəhiriñikilərniqu? Telassarda turoqan Edənlərniqu? 13 Hamat padixahı, Arpad padixahı, Səfarwaim, Hena həm İwwaħ xəhərlirinə padixahlıri kəni?». 14 Həzəkiya hətni əkəlgüqilərning kolidin elip okup qıktı. Andin u Pərvərdigarning əyigə kirip, Pərvərdigarning aldioja hətni yeyip kəydi. 15 Həzəkiya Pərvərdigaroja dua kılıp mundak dedi: — 16 «I kerublar otturisida turoqan, samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar, Israilning Hudasi: — Sən Əzüngdursən, jahandiki barlıq əl-yurtlarning üstidiki Huda pəkət Əzüngdursən; asman-zeminni Yaratkuqışən. 17 I Pərvərdigar, külükgni təwən kılıp anglioqaysən; kəzüngni aqkaysən, i Pərvərdigar, kərgəysən; Sənnaheribning adəm əwətip mənggü həyat Hudani həkəratləp eytən həmmə gəplirini anglioqaysən! 18 I Pərvərdigar, Asuriyə padixahlıri həkikətən həmmə yurtlarnı wə xularoja bekindi bolojan yurtlarnımı harabə kılıp, 19 Ularning ilah-butlularını otka taxliwətkən; qünki ularning ilahılları ilah əməs, bəlkı insan əcoli bilən yasaloqanlar, yaçoq wə tax, halas; xunga Asuriyəliklər ularnı həlak kıldı.

20 Əmdi, i Pərvərdigar Hudayimiz, jaħandiki barlik əl-yurtlarqa Sening, pəkət Seningla Pərvərdigar ikənlikingni bildürütüx üçün, bizni uning қolidin kutkużoysan!». 21 Xuning bilən Amozning oogli Yəxaya Həzəkiyaşa səz əwətip mundak dedi: — Israılning Hudası Pərvərdigar mundak dəydu: — «Sən Manga Sənnaherib tooqruluk dua kılıxing bilən, 22 Pərvərdigarning uningoja karita degən sezi xudurki: — «Pak kız, yəni Zionning kızı seni kəmsitudu, Seni mazak kılıp külidü; Yerusalemning kızı kəyninggə karap bexini qaykaydu; 23 Sən kimni mazak, kılıp kupurluk kıldildi? Sən kimgə karxi awazingni kötürüp, Nəziringni üstün kıldı? Israildiki Muķaddəs Boloquqoja karxi! 24 Kulliring arkılık sən Rəbni mazak kılıp: — «Mən nuroqunlıqan jəng hərwilirim bilən taoq qoqqılırıcıqa, Liwan taoq baoqırıcıqa yetip kəldimki, Uning egiz kədir dərəhlirini, esil қarioqlayırını kesiwetimən; Mən uning əng yukiri egizlikiga yamixip qikip, Uning əng bük-baraksan ormanzarlıqıja kirip yetimən. 25 Əzüm կuduk kolap su iqtim; Putumning uqidila mən Misirning barlik dərya-əstənglirini kurutuwəttim — deding. 26 — Sən xuni anglap bəkmiojanmiding? Uzdundin buyan Mən xuni bekitkənmənki, Kədimdin tartip xəkilləndürgənmənki, Hazır uni əməlgə axurdumki, Mana, sən kə'l-ə-korəjanlıq xəhərlərnin harabilərgə aylandurdung; 27 Xuning bilən u yerdə turuwatkanlar küqsızlinip, Yərgə karitip koyuldi, xərməndə kılindi; Ular etizdiki ottak, Yumran kək qəplərdək, Əgəzidiki ot-qəplər ezməy kürup kətkəndək boldi. 28 Birak sening olturoqiningni, ornungdin turoqiningni, qikip-kirgininingni wə Manga karxi əjaljirlifix kətkiningni bilimən; 29 Manga karxi əjaljirlifix kətkənlilikning, həkawurlixip kətkənlilikning kulikimoja yətkini tüpəylidin, Mən қarmikimni burningdin etküzimən, Yüginimni aqzindoja salımən, Əzüng kəlgən yol bilən seni կayturimən. 30 I [Həzəkiya], xu ix sanga alamat bexarət boliduki, — Muxu yili ezlükidin eskən, İkkinqi yili xulardin qıkkanlarunu rizkinglər bolidu; Üqinqi yili bolsa teriyisilər, orisilər, üzüm kəqətlirini tikisilər; Ulardin qıkkan mewilərni yəysilər. 31 Yəhuda jəmətidiki kutulojan қaldisi bolsa yənə təwəngə karap yiltiz tartidu, Yukirioja karap mewə beridu; 32 Qünki Yerusalemın bir қaldisi, Zion teoqidin keqip kutulojanlar qikidu; Samawi koxunlarning Sərdarı bolajan Pərvərdigarning otluk muhəbbiti muxuni ada қılıdu. 33 Xunga Pərvərdigar Asuriyə

padixaḥı tooqruluk mundak dəydu: — U nə muxu xəhərgə yetip kəlməydu, Nə uningoja bir tal okmu atmaydu; Nə қalğannı kötürüp aldioqa kəlməydu, Nə uningoja karita қaxalarnimu yasimaydu. 34 U kəysi yol bilən kəlgən bolsa, Xu yol bilən kaytidu wə muxu xəhərgə kəlməydu, — dəydu Pərvərdigar. 35 — Qünki Əzüm üçün wə Mening kulum Dawut üçün bu xəhərni ətrapidiki sepildək қoqdap kutkužimən». 36 Xuning bilən Pərvərdigarning Pərixtisi qikip, Asuriyəliklərning bargahıda bir yüz səksən bəx ming əskərni urdi. Mana, kixilər ətigəndə ornidin turoqanda, ularning həmmisining elgənlikini kərdi! 37 Xunga Asuriya padixaḥı Sənnaherib qekinip, yoloja qikip, Niñəwə xəhərigə kaytip turdi. 38 Xundak boldiki, u ez buti Nisrokning buthanisida uningoja qoqunuwatkəndə, oqulları Adrammələk həm Xarezər uni kiliqlap əltürüwətti; andin ular Ararat degən yurtka keqip kətti. Uning oogli Esarhəddon uning ornida padixaḥı boldi.

38 Xu künlərdə Həzəkiya əjəl kəltürgüqi bir kesəlgə muptila boldi. Amozning oogli Yəxaya pəyəjəmbər uning kəxioja berip, uningoja: — Pərvərdigar mundak dəydu: — — Əyüng tooqruluk wəsiyət kılıqin; qünki əjəl kəldi, yaximaysən, — dedi. 2 Həzəkiya yüzini tam tərəpkə kılıp Pərvərdigaroja dua kılıp: 3 — I Pərvərdigar, Sening aldingda həkikət wə pak dil bilən mengip yürgənlilikmi, nəziring aldingda durus bolovan ixlarnı kiloqanlıkimni əsləp koyojaysən, — dedi. Wə Həzəkiya yiçlap ekip kətti. 4 Andin Pərvərdigarning sezi Yəxayaşa yetip mundak deyildi: — 5 Berip Həzəkiyaşa mundak degin: — Pərvərdigar, atang Dawutning Hudası mundak dəydu: — «Duayingni anglidim, kəz yaxliringni kərdüm; mana, künliringgə yənə on bəx yil қoximən; 6 Xuning bilən Mən seni wə bu xəhərni Asuriyə padixaḥının қolidin kutkužimən; Mən sepil bolup bu xəhərni қoqdymən. 7 Xuning bilən Pərvərdigarning Əzi eytikan ixini jəzmən kılıdiqanlığını sanga ispatlax üçün Pərvərdigardin mundak bexarətlik alamat boliduki, 8 Mana, Mən kuyaxning Aħaż padixaḥı kurojan pələmpəy üstigə qüxkən sayisini on kədəm kəynigə yandurimən». Xuning bilən kuyaxning qüxkən sayisını on baskuq kəynigə yandi. 9 Yəhuda padixaḥı Həzəkiya kesəl bolup, andin kesilidin əsligə kəlgəndin keyin mundak hatirilərni yazdı: 10 — «Mən: «Əmrümning otturisida təhtisaraning dərwazilirioja beriwatimən, Қalojan yillirimdin məhrum boldum» — dedim. (Sheol h7585) 11

Mən: — «Tiriklərning zeminida turup Hudayim Yaḥni, Yaḥni kərəlməydiqan, Xundakla «ḥəmmə nərsə yok bolqan» jayda turoqanlar bilən billə turup, insannımu kərəlməydiqan boldum» — dedim. 12 Mening turalıqum qarwiqining qediridək eziümdin yetkilip kətti; Mən bapkar əz tokuqınıni türwətkinidək həyatimni türiwəttim; U meni toküx dəstigahıdin kesiwatti; Tang bilən kəq arılıkida Sən [Huda] jenimmi alisən; 13 Tang atkuqə mən kütüp, eziünni tinqlandurup yürimən, Bırak U xiroja ohxax həmmə səngəklirimni sunduroqandək kılıdu; Tang bilən kəq arılıkida Sən [Huda] jenimmi alisən. 14 Mən karlıoqaq yaki turnidək wiqirlap yürimən; Pahtəktək ah-uh urımən; Kəzlimir yükirioja karax bilən ajizlixip ketidi; I rəb, meni zulum bastı! Jenimoja kepil bolqın! 15 Nemə desəm bolar? Qünki U manga söz kıldı wə Əzı muxu ixni kıldı! Jenim tartkan azab tüpəylidin mən bar yillirimda kədəmlirimni sanap besip awaylap mangımən. 16 I Rəb, adamlar muxundak sawaklar bilən yaxixi kerək; Rohim muxu sawaklardın həyatını tapidu; Sən meni əslimgə kəltürüp, meni həyat kilding! 17 Mana, eziünniň bəht-tinqlikim üçün azab üstigə azab tarttim; Manga bolqan seygüng tüpəylidin jenimmi һalakat həngidin qıkardingsən; Sən həmmə gunahlırimni kəyninggə qəriüwəttingsən. 18 Qünki təhtisara Sanga rəhmət eytalmayıdu; Ölüm Seni mədhiyiliyəlməydu; Həngəja qüxiwatqanlar Sening həkikət-wapalığingoja ümid baqlıyalmayıdu. (Sheol h7585) 19 Əzüm bugün kılıqinimdək Sanga rəhmət eytidiqanlar tiriklər, tiriklərdür; Ata bolqoqı oozullirioja həkikət-wapalığingni bildüridu. 20 Pərvərdigar meni կutkużuxka niyat baqlıqandur; Biz bolsak, қalojan əmrimezdə hər künü Pərvərdigarning əyidə saz qelip mədhiyə nahxlırimni eytimiz!». 21 (Yəxaya bolsa: — «Ənjür poxkili təyyarlap, yarisoja qaplangalar, u əsliga kelidu», degənidə 22 wə Həzəkiya: — «Mening Pərvərdigarning əyigə qıkidiqanlığımıni ispatlaydiqan kəndək bexarətlək alamət berilidü?» — dəp sorıjanidi).

39 Xu pəyttə Baladanning oqlı Babil padixahi Merodak-Baladan Həzəkiyanıng kesəl bolup yetip қalojanlığını həm əsliga kəlgənlikini anglıoqakə, Həzəkiyaqa hətlərni hədiyə bilən əwətti. 2 Həzəkiya əlqılerni huxallık bilən kütüp, uning həzinə-ambarlırida saklanıqan nərsilirini kərsətti; yəni kümüxnı, altunni, dora-dərmanları, sərhil maylarnı, sawut-korallarnı saklaydiqan əyninq həmmisini wə

baylıklırining barlıqını kərsətti; uning ordisi wə yaki pütkül padixahlıqı iqidiki nərsilərdin Həzəkiya ularqa kərsətmigən birimi қalmidi. 3 Andin Yəxaya pəyojəmbər Həzəkiyanıng aldiqə berip, uningdin: — «Muxu kixilər nemə dedi? Ular seni yoklaxka nədin kəlgən?» — dəp soridi. Həzəkiya: — «Ular yırak bir yurttin, yəni Babildin kəlgən», dedi. 4 Yəxaya yəna: — «Ular ordangda nemini kərdi?» — dəp soridi. Həzəkiya: — «Ordamda bar nərsilərnı ular kərdi; baylıklırımnı arisidin ularqa kərsətmigən birimi қalmidi» — dedi. 5 Yəxaya Həzəkiyaqa mundak dedi: — Samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigarning sözünü anglap koyojın: — 6 — Mana xundak künlər keliduki, ordangda bar nərsilər wə bügüngə kədər ata-bowliring toplap, saklap koyojan həmmə nərsə Babiləja elip ketilidü; həqnərsə қalmaydu — dəydu Pərvərdigar, 7 — həmdə [Babilliklər] oozulliringni, yəni eziüngdin bolqan əwladliringni elip ketidi; xuning bilən ular Babil padixahının ordisida aqwat bolidu. 8 Xuning bilən Həzəkiya əz-eziga: «Əz künlirimda bolsa amantinqlik, [Hudanıng] həkikət-wapalıq bolidikənoğu» — dəp, Yəxayaqoja: — «Siz eytən Pərvərdigarning muxu səzi yahxi ikən» — dedi.

40 Həlkiməgə təsəlli beringlar, təsəlli beringlar, dəpla yürüdu Hudayinglar; 2 Yerusalemning kəlbigə söz kılıp uningoja jakarlanglarki, Uning jəbir-japalıq wəkti ahirlaxtı, Uning əbəhiliyi kəqürüm kılındı; Qünki u Pərvərdigarning kəlidin barlık gunahlırinining orniqə ikki həssiləp [mehşir-xəpkitini] aldı. 3 Anglanglar, dalada birsining towlıqan awazını! «Pərvərdigarning yolunu təyyarlanglar, Qəl-bayawanda Hudayımız üçün bir yolni ketürüp tüptüz kilinglər! 4 Barlık jılıqlar ketürülidü, Barlık taq-dəndlər pəs kılınidü; əgri-toklärlər tüzlinidü, Ongöç-dongoç yərlər təkxilinidü. 5 Pərvərdigarning xan-xəripi kərünidü, Wə barlık tən igiliri uni təng kəridü; Qünki Pərvərdigarning Əz aqzi xundak söz kılıqan!». 6 — Anglanglar, bir awaz «jakarla» dəydu; Jakarlıoqarı bolsa mundak sorap: — «Mən nemini jakarlaymən?» — dedi. [jawab bolsa: —] «Barlık tən igiliri ot-qeptur, halas; Wə ularning barlık wapalıq daladiki gülğə ohxax; 7 Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu, Qünki Pərvərdigarning Rohı üstigə püwləydu; Bərhək, [barlık] həlkəmu ot-qeptur! 8 Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu; Bırak Hudayımızning kalam-səzi mənggüge turidu!» 9 — I Zionəja hux həwər elip kəlgüqi, yüksəri bir

taoqqa qıkkın; Yerusalem oja hux həwərni elip kəlgüqi, Awazingni küpəp kötürjin! Uni kötürjin, körkmiojin! Yəhudanıng xəhərlirige: — «Mana, Hudayinglar oja қaranglar» degin! **10** Mana, Rəb Pərvərdigar küpəp kudritidə keliwatidu, Uning biliki Əzi üçün hökük yürgüzidu; Mana, Uning alojan mukapati Əzi bilən billə, Uning Əzining in'ami Əzigə həmrəh bolidu. **11** Koyqidak U Əz padisini bakıldı; U կօզilarni bilək-kolioqa yiqidu, ularni կսակlap mangidu, Emitkügilərni U mulayimlik bilən yetəkləydu. **12** Kim dərya-okyanlarning sulurini oqumida əlqəp bəlgiligən, Asmanlarnı ojeriqlap bekitkən, Jahanning topa-qanglırını miskallap saloqan, Taoqlarını tarazida tarazilap, Denglərni jingda tartip ornatkan? **13** Kim Pərvərdigarnıng Rohioja yolyoruk bərgən? Kim Uningoja məslihətqi bolup eğətkən? **14** U kim bilən məslihətləxkən, Kim Uni əkillik kılıp tərbiyələgən? Uningoja həküm-həkikət qıkırıx yolda kim yetəkligən, Yaki Uningoja bilim eğətkən, Yaki Uningoja yorutulux yolini kim kərsətkən? **15** Mana, Uning aldida əl-yurtlar Uningoja nisbətən qeləktə kalqan bir tamqa sudək, Tarazida kalqan topa-qangdək hesablinidu; Mana, U arallarnı zəriqə nərsidək kolioqa alidu; **16** Pütkül Liwan bolsa [kurbanbangah] otioja, Uning haywanlırları bolsa bir kəydürmə kurbanlıkkə yətməydu. **17** Əlyurtlar uning aldida həqnərsə əməstur; Uningoja nisbətən ular yokning arılıkida, Kuruk-mənəsiz dəp hesablinidu. **18** Əmdi silər Təngrini kimgə ohxatmakçısilər? Uni nemiga ohxitip selixturisilər? **19** [Bir butkımı?] Uni hünərwən kəlipkə kuyup yasaydu; Zərgər uningoja altın həl beridu, Uningoja kümüx zənjirlərni sokup yasaydu. **20** Yoksullarning beşiqliqəndək undak hədiyiləri bolmisa, qiriməydiqən bir dərəhni tallaydu; U lingxip kalmışjudək bir butni oyup yasaxkə usta bir hünərwən izdəp qakiridu. **21** Silər bilməmsilər? Silər anglap bakmiojanmusilər? Silərgə əzəldin eytilmiqəjanmıdu? Yər-zemin apiridə bolqəndən tartip qıxənməywatamsilər? **22** U yər-zemining qəmbirikining üstidə oltridu, Uningda turuwatkanlar uning aldida qakqıqırlardək turidu; U asmanlarnı pərdidək tartidu, Ularnı huddi makan kılıdiojan qedirdək yayidu; **23** U əmirlərni yokka qakiridu; Jahandiki sotqi-bəglərni artukqə kılıdu. **24** Ular tikildimu? Ular terildimu? Ularning ojoli yiltiz tarttimu? — Biraq U üstigila püwləp, ular solixip ketidu, Kuyun ularni topandak elip taxlaydu. **25** Əmdi Meni kimgə ohxatmakçısilər? Manga kim

təngdax bolalisun?» — dəydu Muğəddəs Bolojuqı. **26** Kəzliringlərni yukirioja kötürüp, қaranglar! Muxu məwjudatlarnı kim yaratkandu? Ularnı kim türküm-türküm қoxunlar kılıp tərtiplik əpqikidu? U həmmisini nami bilən bir-birləp qakiridu; Uning küqining uluoqlukı, kudritining zorluqı bilən, Ulardin birmi kəm қalmaydu. **27** — Nemixkə xuni dəwerisən, i Yakup? Nemixkə mundaq səzləwerisən, i Israel: — «Mening yolum Pərvərdigardin yoxurundur, Hudayım mening dəwayimoja erən kılmay ətiweridu!»? **28** Silər bilmigənmişilər? Anglap bakmiojanmusilər? Pərvərdigar — əbədil'əbədlik Huda, Jahanning kərilirini Yaratkəqidur! U ya həlsizlanmayıdu, ya qarqımaydu; Uning oy-biliminin tegigə hərgiz yətkili bolmayıdu. **29** U əhalidin kətkənlərgə կudrat beridu; Maqdursızlarqa U bardaxlıknı həssiləp awutidu. **30** Hətta yigitlər əhalidin ketip qarqap kətsim, Baturlar bolsa putlixip yiğilsim, **31** Biraq Pərvərdigarnıng təlmürüp kütkənlərnin küqi yengilinidu; Ular bürkütlərdək қanat kerip ərləydi; Ular yığırüp, qarqımaydu; Yolda mengip, əhalidin kətməydi!

41 — «I arallar, süküt kılıp Mening aldimoja kelinglar; Həlkərəmu küqini yengilisun! Ular yekin kəlsun, səz kilsun; Toqra həküm kılıx üçün əzara yekinlixaylı!» **2** «Kim xərkətki birsini oyojiti, Uni həkkənliylik bilən Əz hizmitigə qakirdi? U əllərni uning kolioqa tapxuridu, Uni padixaşalar üstidin həkümranlık kılduridu; Ularnı uning kılıqioqa tapxurup topa-qangoja aylanduridu, Ularnı uning okyası aldida xamal uquroqan pahal-topandək kılıdu. **3** U ularni қoçlıwetip, Putini yərgə təgküzəməy degündək mangidu, aman-esənlilik iqidə etiweridu; **4** Əlmisəktin tartip dəwrərni «Barlıkkə kəl» dəp qakirip, Bularni bekitip ada kilojan kim? Mən Pərvərdigar Awwal Boloquqidurmən, Ahiri bolqanlar bilənmə billə Boloquqidurmən; Mən degən «U»durmən. **5** Arallar xu ixlarnı kərüp körkixidu; Jahanning qət-qətidikilər titrəp ketidu; Ular bir-birigə yekinlixip, aldişa kəlidü; **6** Ularning hərbiri əz koxnisişa yardım kılıp, Əz kərindixioja: «Yürəklik bol!» — dəydu. **7** Xuning bilən nəkkəxqı zərgərni riçbətləndüridu, Metalni yapılaqlap bolqə oynatkuqı səndəlni bazojan bilən sokqıqını riçbətləndürüp: «Kəpxərligini yahxi!» dəydu; Xuning bilən uni lingxip kalmışın dəp butning putini mihtar bilən bekitidu. **8** Biraq sən, i kulum Israel, I Əzüm tallıqan Yakup, İbrahim Mening dostumning əwlədi: — **9** Mən jahanning kəridin

elip kalgən, Yərning əng qətliridin qakırıojinim sən ikənsən; Mən sanga «Sən mening կulumdursən, Mən seni tallioqan, Seni hərgiz qətkə қakmaymən» — deyənidim. **10** — Korkma; qünki Mən sən bilən billidurmən; Uyan-buyan қarap hodukmanglar; Qünki Mən sening Hudayindurmən; Mən seni küçəytimən, Bərhək, Mən sanga yardımədə bolimən! Bərhək, Mən Əzümming һəkkaniylilikimni bildürgüqi ong қolum bilən seni yeləyman. **11** Mana, sanga қarap ojaljirlixip kətkənlərning həmmisi hijil bolup xərməndə bolidu; Sanga xikayət kılqoqular yok deyərlək bolidu, ھalak bolidu. **12** Sən ularni izdisəng, ھeq tapalmaysən; Sən bilən dəwälaxküqilar — Sanga қarxi urux kılqoqular yok deyərlək, ھeq bolup bağmioqandək turidi. **13** Qünki Mən Pərvərdigar Hudaying ong қolungni tutup turup, sanga: — «Korkma, Mən sanga yardımədə bolimən!» dəymən. **14** Korkma, sən kurt bolovan Yaqup, Israilning balilir! Mən sanga yardımədə bolimən!» — dəydu Pərvərdigar, yəni sening Həmjəmət-Kutkuzojuqing, Israildiki Muğaddəs Boluoqı. **15** Mana, Mən seni kəp həm etkür qixlıq yengi bir dan ayriuoqı tırna kılımən; Sən taşlarnı yanıp, ularni parə-parə kiliwetisən, Dənglərnimü kəküm-talkanoja aylanduruwetisən. **16** Sən ularni soruysən, Xamal ularni uqurup ketidu, Kuyun ularni tarkitiwtidu; Wə sən Pərvərdigar bilən xadlinişən, Israildiki Muğaddəs Boluoqını iptiharliniip mədhiyələysən. **17** Bozəklər wə yokşullar su izdəydu, lekin su yok; Ularning tili ussuzluktin қaojirap ketidu; Mən Pərvərdigar ularni anglaymən; Mən Israilning Hudası ulardin waz kəqməymən. **18** Mən қakas egizliklərdə dəryalarını, Jilojılar iqidə bulaklarnı aqımən; Dalani kəlqəkkə aylandurimən, Tatirang yərdin sularnı uroqutup su bilən kaplap berimən. **19** Dalada kədir, akatsiyə, hadas wə zəytun dərəhəlirini estürüp berimən; Qel-bayawanda arqa, kariojayı wə boksus dərəhəlirini birgə tikimən; **20** Xundak kılıp ular bularnı kərüp, biliq, oylinip: — «Pərvərdigarning қoli muxularnı kılqoqan, Israildiki Muğaddəs Boluoqı uni yaratkan!» dəp təng qüixinixidu. **21** — Muhakimiliringlarnı otturioja қoyunqlar, dəydu Pərvərdigar; — Küqlük səwəbliringlarnı qıkırıqlar, dəydu Yaqupning Padixahı. **22** — [Butliringlar] elip kirilsun, Bizgə nemilərning yüz beridiojanlığını eytsun; Ilgiriki ixlarnı, ularning üjür-bütürlürigiqa kəz aldımızda kərsətsun, Xundakla bulardin qıkıdışan nətiyilərni bizgə bildürűx üçün eytip bərsun; — Yaki bolmisa, kəlgüsidi ki ixlarnı anglap biləyli; **23** Silərning

ilaħlik ikənlikinglarnı biliximiz üçün, Keyinki yüz beridiojan ixlarnı bizgə bayan kilinglar; Kändakla bolmisun, Bizni ḥang-tang kılıp uni təng kəridiojan kılıx üçün, Birər yahxi ix yaki yaman bir ixni kilinglar!

24 Mana, silər yokning arılıkida, Ixligininglarmu yok ixtur; Silərni tallioquqi bir lənitidur. **25** Birşini ximal tərəptin қozojidim, u kelidu; U künqiqixtin Mening namimni jakarlap kelidu; U birsi hək layni dəssigəndək, sapalqı lay qaylıgəndək əməldarlarning üstigə hujum kılıdu; **26** Bizgə uketurux üçün, kim mukəddəmdin buyan buni eytən? Yaki Bizni «U həkikəttür» değizüp bu ixtin burun uni aldin'ala eytən? Yak, ھeqkim eytmaydu; Bərhək, ھeqkim bayan kilmaydu; Səzünglarnı angliyalioquqi bərhək yoktur! **27** Mən dəsləptə Zionoja: — «Muxu ixlaroja kəz tikip turunglar! Kəz tikip turunglar!» dedim, Yerusalemoja hux həwərni yətküzgüqini əwətip bərdim. **28** Mən karisam, xular arisida ھeqkim yok — Məslıhət bərgüdək ھeqkim yok, Xulardin sorisam, jawab bərgüdək ھeqkimmə yok. **29** Karanglar, ular həmmisi қuruk; Ularning yasiqanlıri yok ixtur, Kuyma məbusdılıri қuruk xamaldək mənisizdur.

42 Karanglar, mana Mən yeləydiqan Əz կulumoja!
Jenimming huxallıki bolovan Mening talliojinim; Mən Əz Rohimni uning wujuudioja қondurimən, Xuning bilən u əllərgə həküm-həkikətni yətküzüp beridu. **2** U nə warkirap-jarkirimaydu, nə quşan kətürməydu nə awazını koqılarda anglatmaydu. **3** Taki u ojəlibə bilən toorja həkümərni qıkarouqə, Yanjılıqan қomuxnı sundurmayıdu, Tütəp əqəy dəp kalojan pilikni əqürməydu; **4** Həküm-həkikətni yər yüzidə tiklimiğiqə, U ھalsızlanmaydu, kəngli yanmaydu; Arallarmu uning pərman-қanunini təlmürüp kutidu. **5** Asmanlarnı yaritip ularni kərgən, Yər-zeminni həm uningdin qıkınlarınyı yayıqan, Uningda turuwatkan həlkə nəpəs, Uning üstidə mengiwaterlərə roh, bərgüqi Təngri Pərvərdigar mundak, dəydu: — **6** Mənki Pərvərdigar seni һəkkaniylilik bilən xuningoja qakırıjanmənki, — Sening қolungni tutimən, Seni koçqıdəp saklaymən, Həm seni həlkə əhdə süpitidə, əllərgə bir nur kılıp berimən; **7** Karioju kəzlərni eqixka, Zindandin mahbuslarnı, Türmidə karangoşuluq iqidə olturoqanlarnı қutkuzuxka seni [əwətimən]. **8** Mən Pərvərdigardurmən; Mening namim xudur; Xan-xəripimni baxka birsigə, Manga təwə bolovan mədhiyini oyma məbusdalaroja bərməymən. **9** Mana, aldinkı ixlər bolsa əməlgə axurulojan; Silərgə yengi

ixlarni jakarlaymən; Ular tehi yüz bərmigüqə, Mən ularni silərgə bayan kılımən. **10** — Pərvərdigar oya yengi nahxa eytinglar, I dengizda yürgənlər həm uning iqidiki həmmə məwjudatlar, Arallar həm ularda turoqanlarmu, Jahanning qət-qətliridin Uni mədhiyilənglər! **11** Dala həm uningdiki xəhərlər, Kedər kəbilisidikilər turoqan kəntlər awazını kətürşun, Seladikilər yüksəri awazda nahxa eytsun, Taqlarning qokkılıridin təntəna kilsun! **12** Ular Pərvərdigarnı uluqlısın, Uning mədhiyiləri arallardımı jakarlansun. **13** Pərvərdigar palwandək qıkıdu, Batur ləxkərdək otluk muhəbbətinə kəzənaydu; U warkiraydu, bərhək xirdək hərkiraydu; Düxmənli üstigə zor küq-kudritini kərsitidü. **14** — «Mən əbədil’əbəd süküttə turup kəldim; Jim turup əzümnin besiwelip kəldim; Bırak hazır tolöki tutkan ayaldak inqıklap tovlaymən; Həm həsiraymən həm ingraymən! **15** Mən taqlarnı həm dənglərni qəldəritimən, Ularning həmmə yexilliklärini kərutiwetimən; Dəryalarnı arallarqa aylanduruwetimən; Kelqəklərnimə kəoijiritimən. **16** Karioqlarnı əzi bilmigən bir yol bilən apirip əyimən, Ularnı ular bilmigən yollarda yetəkləymən; Ularning aldida ərəngələlək nūr, əgri-toğay yərlərni tüptüz kılımən. Mən muxu ixlarnı kılımaya kalmaymən, Ulardin həq waz kəqməymən. **17** Oyma məbusularda tayanoşanlar, Kuyma məbusularda: «Silər ilahlırimizdur» degenlər bolsa, Ular yoldın yandurulmay kalmayıdu, Kattik xərməndə kılınidü. **18** — «Anglangalar, i gaslar! Karioqlar, körük üçün ərəngələr! **19** Mening kulumdin baxka yənə kim karioqu? Mening əwətkən «əlqim»din baxka yənə kim gas? Kim Mən bilən əhdiləxkəndək xunqə karioqudu? Kim Pərvərdigarning kulisidək xunqə karioqudu? **20** Sən nuroğun ixlarnı kərgininq bilən, Bırak nəziringgə həq almaysən; Uning külük eqiləjini bilən, U anglimaydu». **21** Pərvərdigar Oz həkkaniyilik üçün laiyək kərdiki, Təwrat-kanununu uluq həm xan-xərəplik dəp kərsətti. **22** Bırak xular bolsa olja elinojan həm bulang-talang kılınojan bir həlkət; Ularning həmmisi ora-tuzakta tutulojan, Gündihənlarda kamiliq oqayıb bolidu; Ular əqəniyət bolidu, Həqkim kütküzmaydu; Ular olja bolidu, Həqkim: «Kəyturup berix!» deməydu. **23** Birak aranglarda kim buningçə kulaq salsun? Kim bularni anglap kəlgüsü zamanlarqa kəngül koysun? **24** Əmdidi kim Yəkupni olja kılıqan? Kim Israillni bulangqılarqa tapxurup bərgən? Buni kılıqını bolsa, biz gunah kılıp kəmsitkən Pərvərdigar əməsmə? Qünki ular Uning

yollırıda mengixni halimayttı; Yaki Uning ənənəvi itaat kılmayıttı. **25** Xunga U ular üstigə oqəzəp-kəhərini, Uruxning zorawanlığını təküp qüxürdü; Bular uning ətrapıqə ot tutaxturdi; Bırak u tonup yətmidi; Bular uni kəydürdü, bırak u həq sawak almındı.

43 Bırak hazır i Yəkup, seni Yaratkuqi Pərvərdigar,

I Israıl, seni Xəkilləndürgüqi mundak dəydu: — «Korkma; qünki Mən sanga həmjəmət bolup seni kütküzən; Seni Oz namim bilən atıqanmən; Sən Meningkidursən! **2** Sən sulardın etkinində, Mən sən bilən billə bolimən; Dəryalardin etkinində, ular seni oşır kilmayıdu; Sən otta mengip yürginində, sən keyməsən; Yalkunlar üstüngdə ot almayıdu. **3** Qünki Mən bolsam Hudaying Pərvərdigar, Israıldiki Muqəddəs Bolqarıqi, Kütküzənuqingdurmən; Seni kütuldurux üçün Misirni bədəl kılıp bərdim, Ornunga Efiopiya həm Sebani almaxturdu. **4** Sən nəzirimdə kimmətlik boloqaqka, Mən sanga izzət-hərmət kəltürgən həm seni seygən; Xunga Mən yənə ornungoja adamlərni, Jeningoja həlkələrni tutup berimən; **5** Korkma, qünki Mən sən bilən billədurmən; Mən nəslingni xərktin, Seni qərbtin yiojip əpkəlimən; **6** Mən ximaloja: — «Tapxur ularni!» Wa jənubka: — «Ularnı tutup kəlmələ Oqqullirimni yıraktın, kızlırimni jaħannning qət-qətliridin əpkəlip bər; **7** Mening namim bilən atalojan hərbərsini, Mən Oz xan-xəripim üçün yaratkan hərbərsini əpkəlip bər!» — dəymən, «Mən uni xəkilləndürdüm, Mən uni apirdə kildim!». **8** U «kəzə bar» karioq halķını, Yəni «külikə bar» gaslarnı aldiqə elip kəldi. **9** — «Barlıq əllər yiojılsun, Həlkələr jəm bolsun! Ulardin kimmə mundak ixlarnı jakarlıyalısun? Yəni kim muxundak «ilgiriki ixlər»ni [aldın'ala] bizgə anglitip bəkən? Bar bolsa, əzlərini ispatlaxka guwahqılırını aldiqə kəltürşun; Bolmisa, ular bu ixlarnı anglioqandan keyin: — «Bu bolsa həkikətlə!» dəp etirap kilsun! **10** Silər [həlkim] Mening guwahqılırim, Həm Mən tallıqan kulum [mən üçün] guwahqıdurdum, Xundak ikən, silar Meni tonup, Manga ixinip, Həm qüixinip yətkəysilərki: — «Mən degən «U»durmən, Məndin ilgiri həq ilah xəkillənmigən, Həm Məndin keyinmə həq xəkillənməydi; **11** Mən, Mən Pərvərdigardurmən; Məndin baxka Kütküzənuqi yoktur». **12** — Aranglarda «yat ilah» bolmiojan wakitta, Mən [məksitimidə] jakarlıqan, Mən kütküzən həm xu ixlarning dangğını qıkarajanmən; Xunga silər Mening Təngri ikənlikimə guwahqısilər, — dəydu Pərvərdigar. **13**

«Bərhək, əzəldin buyan Mən degən «U»durmən, Mening kolumdin həqkim həqkimni kutkuzalmayıdu; Mən ix kişsam, kim tosalisun? 14 Həmjəmət-Kutkuzojuqinglar bolğan Pərvərdigar, Israildiki Mükəddəs Bolğuqi mundak dəydu: — Silərni dəp Mən Babilni jazalatkuzup, Ularning həmmisini, jümlidin kaldıylerni, Kəqkun süpitidə əzliri huxallık bilən pəhirləngən kemilərgə olturuxka qüxüriwetimən. 15 Mən bolsam Pərvərdigar, silərgə Mükəddəs Bolğuqi, Israilni Yaratkuqi, silərning Padixahınglardurmən. 16 Dengizdin yolni qıkarouqi, Dawaloquqan sulardin yol aqquqi Pərvərdigar mundak dəydu: — 17 (U jəng hərwisini wə atni, koxun-küqlərni qıkarouquqidur: — Ular biraqla yikılıdu, turalmaydu; Ular eçüp ələqan, qıraq pilikidək eçürülgən) 18 — Muxu etkən ixlarnı əslimanglar, Kədimki ixlar tooprulukmu oylanmanglar; 19 Qünki mana Mən yengi bir ixni kılımən; U hazırla barlıqka kelidu; Silər uni kerməy əlamıslər?! Mən hətta dalalardimu yol aqımən, Qəl-bayawanda dəryalarını barlıqka kəltürimən! 20 Daladiki hayvanlar, qılberilər həm huvuxlar Meni uluoqlaydu; Qünki Mən Əz həlkim, yəni Əz talliojinimoja iqimlik təminləxkə, Dalalarda sularni, Qəl-bayawanlıarda dəryalarını qıkırıp berimən. 21 Mən muxu həlkni Əzüm üçün xəkilləndürgənmən; Ular Manga bolğan mədhiyilərni eytip ayan kılıdu. 22 Birak, i Yakup, sən namimni qakirojining bilən Əzünni izdimiding, I Israil, əksiqə sən Məndin könglüng yenip əhərsinding; 23 Sən elip kəlgən «kəydürmə kurbanlıq» koyliringni Manga kılqan əməs, «Inaқ kurbanlıq»liring bilən Meni hərmətligən əməssən; Mən «axlık, hədiyə»ni kılıx bilən seni «küllük»ka əyvələkqı əməsmən, Huxbuy yekip seni əhərsindurmakçı bolğan əməsmən! 24 Sən pulni hajləp Manga həq egrir elip kəlmigənsən, Sən «Inaқ kurbanlıq»liringning yeoji bilən Meni razi kılıp ənənətəndürgən əməssən; Əksiqə sən gunahlıring bilən Meni küllükka əyvələkqı bolqansən, Itaətsizliking bilən Meni əhərsindurdung. 25 Mən, Mən Əzüm üqünlə sening asiylikliringni eçüriwətküqimən, Mən sening gunahlıringni esiməg kəltürməymən. 26 Əmdi etmüxüng toopruluk Meni əslitip əyvələkqı, Munazirə kılıxaylı, Əzüngni akliqudək geping bolsa dəwərgin! 27 Birinqi atang gunah kılqan; Sening xərhqiliring bolsa Manga asiylik kıldı. 28 Xunga Mən ibadəthanamidiki yetəkligüqilərni napak kılımən, Həmdə Yakupni həlak lənitigə uqraxka, Israilni rəswaqılıkta qalduruxka bekittim.

44 Birak hazır, i Yakup Mening kulum, I Mening talliojinim Israil, angla! — 2 Seni yasiojan, baliyatkudin tartipla seni xəkilləndürgən, sanga yardəmdə bolqanı Pərvərdigar mundak dəydu: — «Korķma, i Mening kulum Yakup, I Mening talliojinim «Yəxurun», korķma! 3 Qünki Mən ussap kətkənning üstigə suni, Kaojjarak yərning üstigə kəlkünlərni kuyup berimən; Nəslinq üstigə Rohimni, Pərzəntliring üstigə bərikitimni kuyiman; 4 Ular yumran qəplər arisidin, Erik-estənglər boyidiki məjnun tallardək əsidü; 5 Birsi: «Mən Pərvərdigarqa təwəmən» — dəydu, Yənə birsi bolsa Yaķupning ismi bilən əzini ataydu; Yənə baxka birsi koli bilən: «Mən Pərvərdigarqa təwəmən» dəp yazidu, Xundakla Israilning ismini ezinin ismigə yandax əkəndə. 6 Israilning padixahı Pərvərdigar, Yəni Israilning həmjəmət-kutkuzojuqisi, samawi koxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən bolsam Tunji həm Ahiridurmən; Məndin baxka həq ilah yoktur. 7 Kəni, kim Mening əslimki həlkimni tikləp bekitkinimdək bir ixni jakarlap, aldin'ala bayan kılıp, andin uni Mening aldimoja Məndək tikləp əyalaydu? Kəni, kim keyinkı ixlarnı, kəlgüsida bolidiojan ixlarnı aldin'ala bayan kılalısun! 8 Korkmanglar, sarasimigə qüxtüp kətmənglər! Mən ilgiri muxularını silərgə anglitip, aldin bayan kılqan əməsmən? Muxu toopruluk silər Mening guwahqılırimdursilər. Məndin baxka ilah barmu? Bərhək, baxka Əoram Tax yok; həqbiridin həwirim yoktur. 9 Oyuloqan məbudni xəkilləndürgənlərning həmmisining əhməyi yok; Ularning ətiwarlıqan nərsilirinin həq paydisi yoktur; Muxularqa bolğan «guwahqılar» bolsa, əzliri əkəndə, həqnemini bilməs; Dərwəkə natijsi ularning əzlirigə xərməndiliktər. 10 Kim bir «ilah»ni xəkilləndürgən bolsa, Həq paydisi yok bir məbudni kuyojan, halas! 11 [Məbudning] barlıq həmrəhləri xərməndə bolidu; Məbudni yasioquqilar bolsa adəmdur, halas; Ularning həmmisi yiqiliq, ornidin turup kərsun, Ular kərkəxup, xərməndiqiliktə əkəndə. 12 Mana təmürqi saymanlarını [kolqıqla elip], Qooqlar üstidə [muxu nərsini] bəzəqanlıri bilən sokup xəkilləndüridü; Andin u küqlük koli bilən uningoja ixləydu; Birak uning əsərli eqip maqduridin əkəndə; Su iqməy u həlsizlinip ketidü. 13 Yaşaqqı bolsa yaşaqq üstigə əlqəx yipini tartidü; U əkəndə bilən üstigə əndiza sizidü; Uni rəndə bilən rəndiləydu; U yəna parka bilən siziq jijaydu; Ahirda u uni adamning güzəllikigə ohxitip insan tək-i-turkini xəkilləndüridü;

Xuning bilən u əydə turuxka təyyar kılınıdu. **14** Mana u bir küni əzi üçün keder dərəhlirini kesikə qıçıdu! (U əslidə arqa wə dub dərəhlirini elip əzi üçün ormanlıq arisioğa tikip qong kılıqanıdi; U karioqaymu tikkənidı, yamoqur uni ündürdü). **15** Muxu yaqaqlardın otun elinidü; Birsı uningdin elip, issinidü; Mana, u ot yekip, nan yekiyatidü; U yənə uningdin elip bir ilahnı yasadıu həm uningoşa ibadət kılıdu; Uni oyulojan məbudi kılıp uningoşa bax uridü. **16** Demək, yerimini otta kəydüriwetidü; Yerimi bilən gəx yəydu; U kawab kılıp қаңоңуqə yəydu; Bərħek, u issinip, əz-əziqə: — «Ah, rəhətlinip issindimmən, otni kərwatimən!» — dəydu. **17** Biraq kalojını bilən u bir ilahnı yasadıu; Bu uning məbudi bolidü; U uning aldioğa yıklılıp ibadət kılıdu; U uningoşa dua kılıp: «Meni қutkuzojaysən; Qünki sən menin ilahimdursən» — dəydu. **18** Bu [kixilər] həq bilməydi, həq qüxənməydi; Qünki u ularni kərmisun dəp kezəlirini, Ularnı qüxənmisun dəp kənglini suwaq bilən suwiwətkən. **19** Ulardin həqbiridə muxularni kəngligə kəltürüp: — «Yaqaqning yerimini mən otta kəydürdüm, Yeriminin qooqları üstidə mən nan yakıtm; Mən kawabmu kılıp yəwaldim; Қalojinini bir lənətlik nərsə қılamıtm? Mən bir parqə yaqaqka bax uramtim!» — degudək həq bilim yaki yorutulux yoktur. **20** Uning yegini küllərdür! Uning kəngli ezikturulmuşan! U əz-əzinizi azdurdı! Xuning bilən u əzining jenini қutkuzalmayıdu, Yaki: «Mening ong kolumna bir sahillik bar əməsmu?» — deyəlməydi. **21** Muxu ixlarnı esingdə tut, i Yakup, i Israel, qünki sən Mening kulumdursən; Mən seni yasap xəkilləndürdü; Sən Mening kulumdursən, i Israel, Sən Mening esimdir həq qıkmaysən! **22** Itaətsizlikliringni bulutni əqürüwətəndək, Gunahlıringni tumanni əqürüwətəndək əqürüwəttim; Mening yenimoja қaytip kəl; Qünki Mən seni həmjəmətlik kılıp hərlükə setiwaldim. **23** I asmanlar, nahxa eytinglar, qünki Pərvərdigar xu ixni kılıqan! I yərning tegiliri, xadlinip, yangranglar! I taqlar, ormanlar wə ulardiki hərbir dərəhələr, Yangritip nahxilar eytinglar! Qünki Pərvərdigar Yakupni həmjəmətlik kılıp hərlükə setiwaldi, U Israel arkılıq güzəllikini kərsitidü!. **24** «Sening Həmjəmət-Kutkuzojuqing boləjan, seni balyatkuda yasap xəkilləndürgən Pərvərdigar mundaq dəydu: — Mən bolsam həmmimi Yaratkuqi, Asmanlarnı yaloquz kərgənmən, Əz-əzümdinla yər-zeminni yayqan Pərvərdigardurmən; **25** (U bolsa yaloqan [pəyəqəmbərlərning] bexarətlirini

bikar kılıqıqi, Palqılnı қaymukturoquqi, Danalarnı yoldıñ yanduroquqi, Ularning bilimlirini nadanlıqka aylanduroquqi; **26** Əz қulining səzini əməlgə axuroquqi, Rosul-əlqilirininq nəsihətlirini muwəppəkiyətlik kılıqıqi, Yerusalemoja: «Sən ahalilik bolisən», Yəhuda xəhərlirigə: «Käytidin қurulışılər; harabənglarnı əsligə kəltürimən» — degüqi; **27** Qongkər dengizoja: «Kuruk bol, Dəryaliringni қurutimən» — degüqi; **28** Həm Kərəx tooqrisida: «U Mening koy padıqım, u Mening kənglümdikigə toluk əməl kılıp, Yerusalemoja: «Kurulışən», Həm ibadəthənijoja: «Sening ulung selinidü» dəydu» — degüqidur): —

45 Pərvərdigar Əzi «məsih kılıqını» oja, Yəni əllərni uningoşa bekindurux üçün Əzi ong қolidin tutup yəligen Қorəxkə mundak dəydu: — (Bərħek, Mən uning aldida padixaħlarning tambilini yəxtürüp yalingaqlıtimən, «Kox қanatlıq dərvazilar»ni uning aldida eqip berimən, Xuning bilən kowuklар ikkinqi etilməydi) — **2** «Mən sening aldingda mengip egizliklərni tüz kılımən; Mis dərwaziları qekip taxlaymən, Təmür taqaklırını sunduruwetimən; **3** Wə sanga қarangoquluktiki gəhərlərni, Məhpij jaylarda saklanqan yoxurun bayılıklarnı berimən; Xuning bilən əzüngə isim koyup seni qakiroquqını, Yəni Mən Pərvərdigarnı Israilning Hudasi dəp bilip yetisən. **4** Mən Əz қulum Yakup, Yəni Əz talliqinim Israil üçün, Ismingni əzüm koyojan; Sən Meni bilmiginin bilən, Mən yənilə sanga isim koyдум. **5** Mən bolsam Pərvərdigar, Məndin baxka biri yok; Məndin baxka Huda yoktur; Sən Meni tonumiqining bilən, Mən belingni baqlap qingittimki, **6** Künqikixtin künpetixkığa boləjanlarning həmmisi Məndin baxka həqkandaq birining yoklukını bilip yetidi; Mən bolsam Pərvərdigar, baxka biri yoktur. **7** Nurni xəkilləndürgüqi, қarangoqulukni Yaratkuqidurmən, Bəht-hatırjəmlikni Yasioquqi, balayı'apətni Yaratkuqidurmən; Muxularning həmmisini kılıqıqi Mən Pərvərdigardurmən». **8** — «I asmanlar, yekiridin yaqdurup beringlar, Bulutlarmu həkkaniyilik teküp bərsun; Yər-zemin eqilsun; Nijat həm həkkaniyilik mewə bərsun; Zemin ikkisini təng əstürsun! Mən, Pərvərdigar, buni yaratmay koymaymən». **9** — «Əz Yaratkuqisining üstdin ərz kılmakqi boləjanqa way! U yər-zemindiki qinə parqılırı arisidiki bir parqısı, halas! Seoız lay əzini xəkilləndürgüqi sapalqıja: — «Sən nemə yasawatisən?» desə, Yaki yasioqining sanga: «Sening

kolung yok» desə bolamdu? 10 Óz atisioja: «Sən nemə tuqdurmakçı?» Yaki bir ayaloja: — «Seni nemining tolojiki tutti?» — dəp soriqanqa way! 11 Israildiki Muqəddəs Boloquqi, yəni uni Yasioquqi Pərvərdigar mundak dəydu: — Əmdi kəlgüsü ixlar toqıruluk sorimakqimusilər yənə? Óz oqullirim toqıruluk, Óz əkəmde ixliginim toqıruluk Manga buyruk bərməkqimusilərlər! 12 Mən pəkətla yər-zeminni yasiojan, uningoja insanni Yaratkuqidurmən, halas! Óz əkəmde bolsa asmanıları kərgən; Ularning samawi əkoxunlınınım səpkə saloqanmən. 13 Mən uni həkkaniylik bilən turoquzojan, Uning barlıq yollarını tüz kıldı; U bolsa xəhərimni kuridu, Nə hək nə in'am sorimay u Manga təwə bolqan əsirlərni koyup beridu» — dəydu samawi əkoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar. 14 Pərvərdigar mundak dəydu: — «Misiñning məhsulatlıri, Efiopiyanın wə egiz boyulkalar bolqan Sabiyliklarning malları sanga etidü; Ular əzləri seningki bolidu, Sanga əgixip mangidu; Əzləri kixən-zənjirləngən peti sən tərəpkə etidü, Ular sanga bax urup səndin iltija bilən etünüp: — «Bərhək, Təngri səndə turidu, baxka biri yok, baxka həqkandak Huda yoktur» — dəp etirap kılıdu. 15 «I Israilning Hudasi, Nijatkar, dərhəkikət Əzini yoxuruwalquqi bir Təngridursən!». 16 Ular həmmisi istisnasız hijil bolup, xərməndə bolidu; Məbudni yasiojanlar xərməndə bolup, birlikə ketip kəlidü; 17 Israil bolsa Pərvərdigar təripidin mənggülük nijat-kutulux bilən kutkuzulidu; Əbadıl'əbadgilə hijil bolmaysılər, Həq xərməndiqilikni kərməysilər. 18 Qünki asmanları yaratkan, yər-zeminni xəkilləndürüp yasiojan, uni məzmut kılqan Huda bolqan Pərvərdigar mundak dəydu: — (U uni kuruq-mənisiz boluxka əməs, bəlkı adəmzatning turaloqası boluxka yaratkanidi) «Mən bolsam Pərvərdigar, baxka biri yoktur; 19 — Mən məhpip haldə yaki zemindiki birər ərəngəjə jayda səz kılqan əməsmən; Mən Yakupka: «Meni izdixinglar bihüdilik» degən əməsmən; Mən Pərvərdigar hək səzələymən, Tüz gəp kılımən; 20 Yiojilinglar, kelinglər; I əllərdin əqəmənlər, jəm bolup Manga yekinlixinglər; Əzi oyojan butni kətürüp, həq kutkuzalmaydijojan bir «ilah»ka dua kılıp yürüdijojanlarning bolsa həq bilimi yoktur. 21 Əmdi ular eż gəplirini bayan kılıx üçün yekin kəlsən; Məyli, ular məslihətləxip başsun! Kim muxu ixni əqəmidinla jakarlıqanidi? Kim uzundin beri uni bayan kılqan? U Mən Pərvərdigar əməsmə? Dərwəkə, Məndin baxka həq

ilah yoktur; Həm adil Huda həm Kutkuzojuqidurmən; Məndin baxka biri yoktur. 22 I yər-zeminning qat-yakılıridikilər, Manga təlpünüp kutkuzulungular! Qünki Mən Təngridurmən, baxka həqbirə yoktur; 23 Mən Əzüm bilən kəsəm iqkənmən, Muxu səz həkkaniylik bilən aozımdın qıktı, hərgiz käytmaydu: — «Manga barlıq tizlər püküldü, Barlıq tillar Manga [itaat iqidə] kəsəm iqidu». 24 Xu qəoja: «Həkkaniylik wə küq bolsa pəkət Pərvərdigardidur» — deyili, Kixilər dəl Uningla kəxioja kelidü; Ojaljirlixip, uningoja qəzəpləngənlərning həmmisi xərməndə bolidu. 25 Israilning əwlədirinинг həmmisi Pərvərdigar təripidin həkkaniy kılınidu, Wə ular Uni danglıxidu.

46 Bəl bolsa tiz pükü, Nebo engixiatidu; Ularning məbdulrı ullaqların zemmisigə, kaliların zimmisiga qüxti; Silər kətürən nərsiliringlər əmdi ullaqlarəqə artıloqan bolup, Həlsiz ullaqlarəqə eoqrə yük bolidu! 2 Ular engixidu, birlikə tiz pükixidu; Ular muxu yükni kutkuzalmaydu, Bəlkı əzləri əsirə qüxitidu. 3 I Yakupning jəmati, Xundakla Israil jəmatining əldəsi, Ananglarning əksəridiki qəqəndin tartip üstümgə artıloqanlar, Balyatküdiki qəqəndin tartip kətürülüp kəlgənlər, — Manga kulaq selinglər! 4 Silər əkeriqəqimə Mən yənilə xundakturmən, Qeqinglər akaroqəqimə Mən silərni yüdüp yürimən; Silərni yasiojan Məndurmən, silərni kətürimən; Silərni yüdüp kutkuzimən. 5 Əmdi Meni kimə ohxatmakçı, Yaki kimni Manga təng kilməkçisilər? Uni Manga ohxax dəp, Silər kimni Mən bilən selixturməkçisilər? 6 Ular bolsa həmyanıdin altunni qeqip berip, Kümüxnimə tarazioja salidu, Bir zərgərni yallıwalidu, U bir məbdudni yasap beridu; Ular yikilidu, dərwəkə qoqunidu! 7 Ular uni mürisigə artidu, Uni kətürüp, eż ornişa koyidu; Andin u axu yərdə əra turidu; U ornidin kəzəpələməydi; Birsə uningoja yelinip tiləydi, Lekin u jawab bərməydi; U kixini awariqılıkından kutkuzmaydu. 8 Muxu ixlarnı esinglarda tutunglar; Xundakla ezunglarnı həkikiy ərkəklərdək kərsitinglər; I, itaatsizlər, Buni esinglərə qalıq təqiblər; 9 İlqiriki ixlarnı, yəni əqəmidin bolqan ixlarnı esinglərə qalıq təqiblər; Qünki Mən Təngridurmən, baxka biri yoktur; Mən Hudadurmən, Manga ohxaxlar yoktur; 10 Mən: «Mening bekitkinim orunlinidu, Kenglümgə barlıq pükənələrni əməlgə axurmay koymaymən» — dəp, Ixning nətijsini baxtila, Aldin'ala tehi kılınmışqan ixlarnı ayan kılıp eytkuqidurmən; 11 Künqikixtin yirtkuq bir kuxni, Yəni kenglümgə pükkinimni ada

kılıquqi bir adəmni yırak yurttin qakıroqquqidurmən. Bərħək, Mən səz kılıjan, Bərħək, Mən uni qoķum əməlgə axurimən; Buni niyat kılıjanmən, Bərħək, Mən uni wujudka qikirimən. **12** I həkkəniyliktin yırak kətkən jahillar, Manga կulaқ selinglar: — **13** Mən həkkəniylikimni yekin kılımən, U yırak laxmaydu; Xuningdək Mening nijatim həm keqikməydu; Mən Zionqa nijat yətküzüp, Israiloja julalıq-güzəllikimni tikləp berimən».

47 «I Babilning pak kızı, kelip topa-qangoja oltur;

I kaldiylərning kızı, təhtsiz bolup yərgə oltur! Qünki sən «latapətlik wə nazuk» dəp ikkinqi atalmaysən. **2** «Tügmən texini qerüp, un tart əmdi, Qümpərdəngni ekip taxla, Kənglikingni seliwa, Paqıkingni yalingaqla, Dəryalardin su keqip et; **3** Uyatlıking eqilidu; Bərħək, nomusungoja tegilidu; Mən intikam alımən, Həqkimni ayap koymaymən. **4** Bizning Həmjəmat-Kütküzəquqımız bolsa, «Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar» Uning nami; U Israildiki Muğaddəs Boloquqidur. **5** I kaldiylərning kızı, süküt kelip jim oltur, Karangoşlukka kirip kət; Qünki buningdin keyin ikkinqi «səltənətlərning hanixi» dəp atalmaysən. **6** Mən Əz həlkimdin oqəzəpləndim, Xunga Əzümning mirasimni bulojiwəttim, Xuning bilən ularını қolungoja tapxurup bərdim; Sən bolsang ularoja həqkandak rəhİM kərsətmidinq; Yaxanojanlarning üstigimu boyunturuklarıntı intayın eoqır kılıp salding; **7** Xuning bilən sən: — «Mən mənggүgə hanix bolimən» dəp, Muxu ixlarnı kənglüngdin həq etküzmiding; Ularning akıvitini həq oylap bəkmidingsən. **8** Əmdi həzir, i əndixisiz yaxap kəlgüqi, Əz-əzığə: «Mənla bardurmən, məndin baxka həqkim yoktur, Mən hərgiz tul ayalning japasını yaki balılardın məhərum boluxning japasını tartmaymən» — degüqi, I sən əyx-ixrətkə berilgүqisən, Xuni anglap koy: — **9** «Dəl muxu ikki ix, — Balılardin məhərum bolux wə tulluk — Bir dəkikidə, bir kün iqidila bexingoja təng qüxicid; Nuroqunliojanjadugərlilikliring tüpəylidi, Bək kəp əpsunliring üçün ular toluk bexingoja kelidu. **10** Qünki sən əzüngning rəzillikinggə tayanoqsən, Sən «Həqkim meni kərməydu» — deding; Sening danalikinq wə biliming əzüngni eziketurup, Sən kənglüngdə: — «Mənla bardurmən, məndin baxka biri yoktur» — deding. **11** Biraq balayı'apat seni besip kelidu; Sən uning kelip qikixini bilməysən; Həlakət bexingoja qüxicid; Sən həqkandak «hamiy puli» bilən

uni tosalmaysən; Sən həq kütmigən wəyranqılık tuyxsız seni besip qüxicid. **12** Əmdi kəni, yaxlikingdin tartip əzüngni upritip kəlgən əpsunliringni, Xundakla nuroqunliojanjadugərlilikliringni hazırlıq okup turiwər; Kim bilsun, sən ulardin payda kərəp қalaməsən? Birər nemini təwritip қoyalarsən hərkəqəsan?! **13** Sən alojan məslihətliring bilən һalsızlinip kətting; Əmdi asmanlaroqa karap təbir bərgüqilər, Yultuzlaroqa karap palqılık kılıquqlar, Yengi aylarnı kezitip munajjimlik kılıp ixlarnı «aldin'ala eytkuqilar» ornidin təng turup bexingoja qüxiciojanlardın seni kutkuzsun! **14** Mana, ular pahaldək bolup ketidu; Ot ularni kəydürivetidu; Ular əzlirini yalkunning қolidin kutkuzalmayıdu; Biraq ularda adəmni issitkudək həq kəmür, Yaki adəm issinəqdək həq gülhan yoktur! **15** Seni awarə kılıjan, Yaxlikingdin tartip səndə soda kılıjanlar sanga muxundak paydisiz bolidu; Hərbiri əz yoliniz idəp ketip kəlidu; Seni kutkuzoqudək həqkim yoktur.

48 I Yakupning jəməti, «Israil»ning ismi bilən atalojanlar, «Yəhūda bulaklırlı»din qıkkənsilər,

Pərvərdigarning namini ixitlip kəsəm kılıquqisilər, Israilning Hudasini tiloja aloquqisilər, Biraq bular həkikət həm həkkəniyliktin əməs! Munularni anglap koyunqlar: — **2** (Qünki ular «mugaddəs xəhər»ning namini ixitlip əzlirigə isim kılıdu, Tehi Israilning Hudasiqa «tayinar»mix! Uning nami bolsa samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigardurl) **3** Mən burunla «ilgiriki ixlər»ni aldin'ala bayan kıldı; Ular Əz aqzimdin qıkkən, Mən ularni anglattim; Mən bularını tuyxsız wujudka qikirip, Ular əməlgə axuruldu; **4** Qünki Mən sening jahillikingni, boynungning pəylirining təmir, Yüzüngning daptək ikənləkini bildim; **5** Sening: «Mening butum muxularni kıldı», Yaki «Oyma məbədum, қuyuma mabədum bularni buyrudi» — deməslikinq üqün, Xunga Mən baldur muxularni sanga bayan kıldı; Ix yüz bərgüqə ularnı sanga anglitip turдум. **6** Sən bularni anglioqansən; Əmdi ularning həmmisini kərəp bak! Buni rast dəp etirap kilməməsilər? Mən bayatin «yengi ixlər»ni, yəni saklinip yoxurunojan ixlarnı bayan kıldı; Sən bularni bilgən əməssən. **7** Sening: «Dərwəkə, mening ulardin baldur həwirim bar idi» deməslikinq üqün, Ular burun əməs, hazırlıq yaritiliyüd; Muxu kündin ilgiri sən ularni anglap bəkmioqansən. **8** Bərħək, sən կulaқ salmidinq, Bərħək, sən həwərmə almiding, Bərħək, sening կuliqing heli burunla eqilməy etiklik қaldı; Qünki Mən

sening wapasizlik kiliweridiojanlikingni, Balyatkudiki qeojingdin tartip «asii» dəp atilidiojanlikingni bildim. **9** Θz namim üçün oqzipimni keqiktürimən, Xəhritim üçün seni üzüp taxlimaymən dəp oqzipimni besiwaldim; **10** Kara, Mən seni tawlidim, Birak kümüxni tawliqandək tawlandurmıdım; Mən azab-ökubətninq humdanida seni tallıwaldım; **11** Θz səwəbimdin, Θz səwəbimdin Mən muxuni kılımən; Mening namimoja daq təgsə kəndək bolidu? Mən Θzümmüng xan-xəhritimni baxka birsigə etküzüüp bərməymən. **12** I Yakup, I qakiröjinim Israil! Manga kulak saloqın; Mən «U»durmən; Mən Tunjidurmən, bərhək həm Ahirkidurmən; **13** Mening kolumn yər-zemining ulini saloqan, Ong kolumn asmanlarnı kərgən; Mən ularni qakırsamlı, ular jəm bolup ornidin turidu. **14** Həmmiinglər, jəm bolup yiqilinglər, anglap koyunglar; [Butlar] arısında kəyisi muxundak ixlarnı bayan kiloqan? Pərwərdigar yahxi kərgən kixi bolsa uning kənglidiki ixlarnı Babilda ada kılıdu, Uning bilək-koli kəldiyəlarning üstigə zərb bilən qüxicidu; **15** Mən, Mən söz kılqanmən; Dərhəkikət, Mən uni qakirdim; Mən uni aldişa qıkırıwalmıdım; Uning yoli muwəppəkayıtlıq bolidu. **16** — Manga yekin kelinglər, muxuni anglap koyunglar; Mən əzəldin sözümni yoxurun kiloqan əməs; [Səzüm] əməlgə axurulqinidimu yənilə xu yərdə bolqanımın; Hazır bolsa Rəb Pərwərdigar wə Uning Rohi Meni əwətti! **17** Həmjəmət-nijatkaring Pərwərdigar, Israildiki Muğəddəs Bolqarıq mundak dəydu: — «Əzüngə payda bolsun dəp sanga Əgətküqi, Sanga tegixlik bolqan yolda seni yetəklığıqi Mən Pərwərdigar Hudayingdurmən; **18** Sən Mening pərmanlırimoja kulak saloqan bolsang'idi! Undak bolqanda bəht-hatırjəmliking dəryadək, Həkkaniyilikəng dengiz dolğunliridək bolatti! **19** Sening nəslinq bolsa uning ķumlıridək, Iq-karningdin qikkən pərzəntiliring ķum danqlıridək sansız bolatti! Ularning ismi Mening aldımda hərgiz eqürüwetilməydiqən yaki yokitiwetilməydiqən bolatti! **20** Babildin qıkınglar, kəldiyələrdin ķeqip ketinglər! Nahxa awazlırını yangritip muxuni jakarlanglar, Bu həwərni anglıtinglər, Jahanning qət-yakılıriojqə uni yətküzüüp mundak dəngərələr: — «Pərwərdigar Θz kuli Yakupni həmjəmətlik kilipliç kütküzdi! **21** Ular qəl-bayawanlardın etkəndə həq ussap kalmidi; U sularni taxtin akkuzup bərdi; Bərhək, U taxni yarqozdzi, sular uningdin uroqup qıktı!» **22** «Rəzillər üçün» — dəydu Pərwərdigar, «bəht-hatırjəmlik yoktur».

49 «I arallar, menin gepimni anglangalar, Yiraqtıki əl-yurtlar, manga kulak selinglər! Balyatkudiki qeojimdin tartip Pərwərdigar meni qakirdi; Apamning korsikidiki qeojimdin tartip U menin ismimni tiləja aldı; **2** U aqzimni ətkür kiliqtək kıldı; Θz kolinin sayısi astida meni yoxurup kəldi, Meni siliklənən bir ok kıldı; U meni okdenioja selip saklıdı, **3** Wə manga: «Sən bolsang əzüngə Mening güzəllik-julalikim ayan kılınidıqan Θz kulum Israildursən» — dedi. **4** Əmma mən: — «Mening ajrim bikaroqa kətti, Həqnemigə erixməy küq-maqdurdumnu kuruq sərp kıldı; Xundaktımı bahalinxim bolsa Pərwərdigardındur, Mening ajrimnimü Hudayimoja tapxurdum» — dedim; **5** Əmdi meni Θz kuli boluxką, Yakupni towa kilipli uning yenioja kəyturuxką meni balyatkuda xəkilləndürən Pərwərdigar mundak dəydu: — (Israil kəyturulup yenioja toplanmışan bolsimu, Mən yənilə Pərwərdigarning nəziridə xan-xərəpkə igə boldum, Xuningdək Hudayim menin küqümdür) **6** — U mundak dəydu: — «Sening Yakup əbililirimi [gunahtın kütküzup] turoquzuxką, Həmdə Israildiki «saklənən sadıqlar»ni bəhtkə kəyturuxką kulum boluxung sən üçün zərririqlik bir ixtur; Mən tehi seni əllərgə nur boluxką, Yər yüzimning qət-yakılıriojqə nijatim boluxung üçün seni atidim». **7** Əmdi Israillning həmjəmət-kutkuzojuqısı, uningdiki Muğəddəs Bolqarıq Pərwərdigar mundak dəydu: — Adəmlər iq-iqidin nəprətlinidıqan kixığə, Yəni kəpqılık lənitiy dəp kariqan, əməldarlar oqa kul kiliplənən kixığə mundak dəydu: — «Səzidə turoquqi Pərwərdigar, Yəni seni tallıqan Israildiki Muğəddəs Bolqarıqning səwəbidin, Padixahlar kezlini ekip kərüp ornidin turidu, əməldarlarımı bax uridu; **8** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Xapaət kərsitilidıqan bir pəyyətə duayingni ijabət kiliixni bekitkənmən, Nijat-kutkuzulux yətküzüldiğən bir künidə Mən sanga yardıməda boluxumni bekitkənmən; Mən seni ķooqdaymən, Seni həlkiməgə əhdə süpitidə berimən; Xundak kilipli sən zeminni əsliga kəltürisən, [Həlkimni] harabə bolup kətkən miraslırija warislik kildurisən, **9** Sən məhbuslar oqa: «Buyakqa kelinglər», Kərangoqlukta olturoqanlar oqa: «Nuroqa qıkınglar» — dəysən; Ular yollar boyidimu otlap yürüdü, Hətta hərbir takır taqlardın ozukluk tapıdu; **10** Ular aq kalmayıdu, ussap kətməydü; Tomuz issikmu, kuyax təptimə ularnı urmaydu; Qünki ular oqa rəhim kılıqı ularnı yetəkləydi, U ular oqa bulaklırnı

boylitip yol baxlaydu. **11** Xuningdək Mən barlık taqlirimni yol kılımən, Mening yollirim bolsa egiz kətürülidü. **12** Mana, muxu kixilər yirəktin keliwati, Mana, bular bolsa ximaldin wə oqərbtin keliwati, Həm muxular Sinim zeminidinmu keliwati. **13** Huxallıqtın towlanglar, i asmanlar; I yər-zemin, xadlan; Nahxilarnı yangrittinglar, i taoqlar; Qünki Pərvərdigar Əz halkığə təsalli bərdi, Əzining har bolojan pekir-məminlirigə rəhİM kılıdu. **14** Bırak, Zion bolsa: — «Pərvərdigar məndin waz kəqtı, Rəbbim meni untup kəttıl» — dəydu. **15** Ana ezi emitiwatkan bowikini untuyalamdu? Əz qorsıkidin tuoqlan oqlıqə rəhİM kilmay turalamdu? Hətta ular untuojan bolsimu, Mən seni untuyalmaymən. **16** Mana, Mən seni Əz alkanlırimoja oyup pütkənmən; [Harabə] tamliring hərdaim kez aldimidur. **17** Oqlı balılıring [kayıtxıq] aldiriwatidu; Əslidə seni wəyrən kılōjanlar, harab kılōjanlar seningdin yirək ketiwatidu; **18** Bexingni egiz kətürüp ətrapinqə karap bak! Ularning həmmisi jəm bolup kexinqə kaytip keliwati! Əz hayatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Pərvərdigar, Sən ularni əzüngə zibu-zinnətlər kılıp kiyisən; **19** Qünki harabə həm qəldərəp kətkən jayliring, Wəyrən kılinojan zemining, Həzir kelip, turmakçı bolojanlar tüpəylidin sanga tarqılık kılıdu; Əslidə seni yutuwalıqlarlar yiraklap kətkən bolidu. **20** Seningdin juda kılinojan balılıring bolsa sanga: — «Muxu jay turuxumoja bək tarqılık kılıdu; Manga turoqudak bir jayni boxitip bərsəng!» — dəydu; **21** Sən kənglüngdə: — «Mən balılırimdin ayrılip kılōjan, Ojerib-musapir wə sürgün bolup, uyan-buyan həydiwitilgən tursam, Kim muxularni manga tuoqup bərdi? Kim ularni bekip qong kıldı? Mana, mən ojerib-yaloquz kəlduruləqənəmən; Əmdi muxular zadi nədin kəlgəndur?» — dəysən. **22** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən əllərgə kolumni kətürüp ixarət kılımən, Əl-millətlərgə kerünidiqən bir tuoqni tikləymən; Ular oqulliringni küqikida elip kelixidu; Ular kızliringni həpax kılıp kelidu. **23** Padixahlar bolsa, «Atak, dadiliring, » Hanixlar bolsa inik'aniliring bolidu; Ular sanga bexini yərgə təgküzüp təzim kılıp, Putliring aldidiki qang-topinimə yalaydu; Xuning bilən sən Mening Pərvərdigar ikənlilikimni bilip yetisən; Qünki Manga ümid baqlap kütkənlər hərgiz yərgə karap kalmayıdu. **24** Oljini baturlardin eliwalıqli bolumdu? Həkkaniyət jazası səwəbidin tutkun kılinojan bolsa kutulduroqlı bolumdu? **25** Qünki

Pərvərdigar mundak dəydu: — Hətta baturlardin əsirlərnimə kəyturuwalıqlı, Əxəddiyələrdin oljini kutkuziwalıqlı bolidu; Wə sən bilən dəwalaxşanlar bilən Mənəmə dəwaliximən, Xuning bilən balılıringni kutkuzup azad kılımən. **26** Seni əzgüqilərni ez gəxi bilən əzinə ozuklandurimən; Ular yengi xarab iqkəndək ez kəni bilən məst bolup ketidu; Xundaq kılıp barlıq ət igiliri Mən Pərvərdigarning sening Kutkuzoquqing həm Həmjəmat-Nijatkaring, Yakuptiki kudrat Igisi ikənlilikimni bilip yetidu.

50 Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən koyuwətəkən ananglarning talak heti kəni? Manga kərz bərgüqilərning kəysisiqa silərni setiwtəkənmən? Mana, silər ez gunahlıringlar arkılıq ez-ezünglərni setiwtəkənsilər; Silərning asiylikliringlar tüpəylidin ananglar koyuwetilgənidi. **2** Mən silərdinmə soraymən: Mən kəlginimdə, nemixkə həq adəm qıkmidi? Mən qakirojinimda, nemixkə heqkim «Mana mən» dəp jawab bərmidi? Hərlükə qikirixkə şolum kışkılık kılamdu? Kutkuzojudək küqüm yokmidu? Mana, Mən bir əyibləpla dengizni kürutup, Dəryalarını qəlgə aylanduruwetimən; Su bolmioqaqə ularning belikliri sesip ketidu, Ussuzluktin əlidü; **3** Asmanları kərilik bilən kiydürümən, Ularning kiyim-keqəklirini [kara] bezdin kılımən». **4** «Rəb Pərvərdigar mening japa qəkkənlərning kənglini yasaxni bilixim üçün manga təlim-tərbiyə aloquqlarının tilini təkdim kıldı; U meni hər səhər oyojtıp turidu, Tərbiyiləngənlərning katarida mening külükimni oyojtıdu. **5** Rəb Pərvərdigar külükimni aqtı; Mən bolsam itaətsizlik kılımidim, Yaki yolidin bax tartımidim. **6** Dümbəmni sawiöquqlarıqa, Məngzirimni tük yulquqlarıqa tutup bərdim; Horluk həm tükürüxlərdin yüzünni qaqrımidim; **7** Bırak Rəb Pərvərdigar yardımimdə bolidu; Xunga mən yərgə karap kalmaymən; Xunga mən [niyitimni kət'iy kılıp] yüzünni almastək qing kıldı; Hijillikə kəldurulmaydiqənlikimni bilimən. **8** Meni Aklıoquqi yenimdidur; Kim manga ərz-xikayət kılalısın? Bar bolsa birlikətə dəwalixaylı; Kim mening üstümdin əyibliməkqi bolsa, Aldımoja kəlsün! **9** Manga yardımında boloquqi Pərvərdigardur; Əmdi meni ərz kılalaydiqən kimkən? Ularning həmmisi bir tal kiyimdək əskirəp ketidu; Pərwaniılər ularni yutuwestidu». **10** — «Aranglarda Pərvərdigardin korkidiqən, Uning kulining səziqə itaət kılıdiojan kim bar? Қarangoqlukta mangidiojan, yorukluki bolmiojan kixi bolsa, Pərvərdigarning namioja ixinip

hatirjəmlənsün, Hudasişa yelənsün! **11** Mana, əzliri üçün ot yakıdıcıjan, Ətrapinglarnı məx'əllər bilən oraydiqan həmmünglər! Kəni, əz otunglarning nurida, Əzünglər yaklaşan məx'əllər arısida menginglər; Birək silər xuni қolumdin alisilərki: — «Azab-həsrət iqidə yatisilər!».

51 «*I həkkaniyilikka intilgüçilər, Pərvərdigarni izdigüçilər, Manga կուլակ selinglar: — Silərni yonup qıçıraqan taxka, Silərni kolap qıçıraqan orəkkə nəzər selinglar; 2 Atanglar İbrahimimoşa, silərni tuşup bərgən Sarahķa nəzər selinglar; Qünki Mən uni yalçuz qeojida qakirdim, Uningoşa bəht ata kıldı, Həm uni awundurdum. 3 Qünki Pərvərdigar Zioşa təsəlli bərməy köyməydi; Uning barlık harabə yərlirigə qokum təsəlli beridi; U qokum uning jangallırını Erən baqlıqisidak, Uning qəl-bayawanlarını Pərvərdigarning beqidək kıldı; Uningdin huxallık həm xad-huramlıq, Rəhmətlər həm nahxa awazlıri teplidü. 4 Mening həlkim, gəpimni anglangalar, Əz elim, manga կուլակ selinglar; Qünki Məndin bir կանuntəlim kıldı, Wə Mən həküm-həkikitməni əl-yurtlar üçün bir nur kılıp tikləymən. 5 Mening həkkaniyilikim silərgə yekin, Mening nijatim yoloşa qıktı; Mening biləklirim əl-yurtlarqa həküm-həkikətni elip kıldı; Arallar Meni kütüp umid baqlaydu, Ular Mening bilikimə tayinidü. 6 Bexinglarnı kətürüp asmanlarqa, Astinglarda turojan yər-zeminojumu kərap bekinqalar; Qünki asmanlar is-tütəktək qayib bolidü, Yər-zemini bolsa bir tal kiymidək konırap ketidü; Uningda turuwtənlərəmə ohxaxla əlidü; Birək nijatim bolsa əbədil'əbədgıqidur, Mening həkkaniyilikim hərgiz yanılmayıdu. 7 I həkkaniyilikimi bilgənlər, Kəngligə կանun-təlimimni pükkən həlk, Manga կուլակ selinglar; İnsanlarning հակառակlardin korkmanglar, Ulardiki kupurluk wə օjaljirlaxlardın patiparak bolup kətmənglər; 8 Qünki kūyə ularını kiyimni yəwaloqandək yəwalidü, Kərt yung yəwaloqandək yəwalidü; Birək həkkaniyilikim əbədil'əbədgıqidur, Mening nijatim dəwrdin-dawrgıqidur. 9 Oyojan, oyojan, küqnı əzüngə kiyim kılıp kiygəysən, i Pərvərdigarning Biliki! Ədimki wakıtlarda, Ətkən zamanlardıki dəvrələrdə oyqanojiningdək oyojan! Rahabni kijma-qijma kılıp qepiwatkən, Əjdihani sanjip zəhimləndürən əslı Sən əməsmu? **10** Dengizni, dəhəxtəlik həngələrdiki sulurni kürutiwetip, Dengizning tegilirini Sən həmjəmətlik kılıp kutkuzojanlarning etüx yoli kılajan Əzüngə əməsmu? **11** Xunga Pərvərdigar bədəl tələp*

kutkuzojanlar kaytip kelidü, Ular nahxiları eytip Zioşa yetip kelidü; Ularning baxlirioşa mənggülük xad-huramlıq kənidü; Ular huxallık wə xadlıqka erixidü; Қayoğun-həsrət həm uğ-nadamətlər bədər қaqidü. **12** Silərgə təsəlli bərgüçi Əzüm, Əzümdurmən; Əlüx aldida turojan bir insandın, Teni ot-qəplərgə aylinip ketidicən insan balisidin korkup kətkininq nemisi? **13** Asmanlarnı kərgən, Yər-zeminning ulini saloqan Yasiqoqing Pərvərdigarnı untup yürisan, Xundakla kün boyi һalakət yürgüzməkqi boləqan zalimning kəhəridin tohtawsız korkup yürisən; Əmdi zalimning kəhəri kəni? **14** Bax əgəkən əsir bolsa tezdir boxitilidü; U hangoşa qüxməydi, xuning bilən əlməydi, Uning riskimə tügəp kalmayıdu. **15** Mən bolsam dengizni қozojap, dolqunlarnı hərkirətküqi Pərvərdigar Hudayingdurmən; «Samawi қoxunlarning Sərdarı boləqan Pərvərdigar» Mening namimdur; **16** Wə asmanlarnı tikləxkə, Yər-zeminning ulini selixkə, Wə Zioşa: «Sən Mening həlkimdir» deyixkə, Mən səzünni aqzıngoşa қuyqanmən, Sən [қulumin] kolumning sayısı bilən yapkanmən. **17** I Pərvərdigarning kəlidiki kəhərlik kədəhni iqiwətkən Yerusalem, Oyojan, oyojan, ornungdin tur; Adəmni wəhimigə saloquqi jam-kədəhni sən iqtinq, birakla kəturiwatting; **18** Uning tuşup bərgən barlık balılıri arısida uni yetəkligüdək həqkim yok, Uning bekip qong kılajan barlık balılıridin uning қolını tutup yəlqidək həqbırımı yok. **19** Bu ikki ix bexingoşa qüxti — (Kim sən üçün iq aqritip yiqlar!?) — Bulangqılık həm wəyrənqılık, Aqarqılık həm kılıq; Mənmə sanga təsəlli berələymənməkin? **20** Sening balılıring һalsizlinip һoxidin kətti, Toroşa qüxkən jərəndək hərbir koqining dokmuxida yatidü; Ular Pərvərdigarning kəhəri bilən, Hudayingning tənbibi bilən tolduruldu; **21** Xunga hazır buni anglap koy, i har bolajan, — Məst bolajan, birək xarab bilən əməs: — **22** Əz həlkimində dəwasını yürgüzgüqi Rəbbing Pərvərdigar, Yəni sening Hudaying mundak dəydu: — «Mana, Mən қolungdin adəmni wəhimigə salidiqan jam-kədəhni, Yəni kəhərimə tolqan kədəhni eliwaldim; Sən ikkinqi uningdin həq iqməysən; **23** Mən uni seni harliwatənlərning қolioqa tutkuzimən; Ular sanga: «Biz üstüngdin dəssəp etimiz, egilip tur» dedi; Xuning bilən sən teningni yər bilən təng kılıp, Üstüngdin etküqilər üçün əzüngni koqidiki yol kilding».

52

— Oyojan, oyojan, i Zion, küqüngni kiyiwal, I Yerusalem, mukəddəs xəhər, güzəl kiyim-keqəkiringni kiyiwal; Qünki bundin baxlap sünnat qılınlıqanlar yaki napaklar iqingə ikkinqi kirməydu. **2** Topa-qangdin qikip əzüngni silkiwət; Ornungdin tur, olturuwal, i Yerusalem; Əzüngni boynungdiki zənjirlardin boxitiwətkin, i tutkunolojan Zion kizi! **3** Qünki Pərvərdigar mundaq dəydu: — «Silər əzünglarnı pulsız setiwtəksilər; Pulsız kəyturup setiwellinisilər». **4** Qünki mundaq dəydu Rəb Pərvərdigar: — Həlkim dəsləptə Misiroja musapir süpitidə qüxkənikən, Xundakla yekində Asuriyə ularni əzgən yerdə, **5** (Əmdi hazır həlkim pulsız elip kelinginidə, — dəydu Pərvərdigar) Mening karim bolmamdkən? Ular üstidin həkümranlıq kıləquqlar ularni zar қakxatkan, — dəydu Pərvərdigar, — Xundakla namim bolsa kün boyi tohtawsız həkərətləngən tursa, Mening karim bolmamdkən?!» **6** Xunga Əz həlkim Mening namimni biliud; Xunga xu künü ular Mening «U» ikənlikimni, xundakla ularoja: «Kər, Meni!» dəydiojanlıkimni biliud. **7** Taoqlar üstidə hux həwər elip kəlgüqining ayaqları nemidegen güzəl-hə! U aram-hatırjəmlikni jakarlaydu, Bəhtlik hux həwərni elip kelidu, Nijat-kutuluxni elan kıldı, U Zionoja: «Hudaying həmmigə həküm süridü!» **8** Kəzətqiliringning awazini angla! Ular awazını kətüridu, Nahxilarmı yangritip towlaydu; Qünki Pərvərdigar Zionni elip käytkanda, ular ez kezi bilən kəridu! **9** I Yerusalemin harabiliri, nahxilarmı yangritip təntənə kilinglar! Qünki Pərvərdigar Əz halkığə təsəlli bərgən, U Yerusalemin həmjəmətlik kılıp kütkuzojan! **10** Pərvərdigar əllərning həmmisining aldida Əz mukəddəs Bilikini eqip ayan kılıqan; Xuning bilən yər-zeminning barlıq qət-yakılırı Hudayimizning njat-kutuluxını kəridu. **11** Qikip ketinglar, qikip ketinglar; Həq napak nərsigə təgməy xu yərdin qikip ketinglar; Uning otturisidin qikip ketinglar; Pərvərdigarning mukəddəs қaqakuqılini kətürögüqlər, əzünglarnı pak tutunglar; **12** Qünki silər aldiriojan peti əməs, Patiparak қaqkan peti əməs qikip ketisilər; Qünki Pərvərdigar aldinglarda mangidu, Israilning Hudasi arkə muhəpizətqınglar bolidu. **13** « — Kərünglarki, Mening kulum danalıq bilən ix kəridu, U [aləm aldida] kətürülidu, yukırı orunoja qıkırılıdu, nahayıti aliy orunoja erixtürülidu. **14** Lekin nuroğun kixilər seni körüp, intayın həyran kəlixidu, — Qünki uning qirayi baxka hərkəndikininqidin kəp zəhimləngən, [Kulning] kiyapiti xu dərijidə

buzuwtılğenki, uningda hətta adəm siyakımı kalmıojan! **15** U xu yol bilən nuroğun əllərning üstigə [kan] qaqidu. Hətta xah-padixahılmur uning karamitidin aqzını tutupla əlidid; Qünki əzlirigə əzəldin eytilmiqənni ular kərələydu, Ular əzəldin anglap bakmiojanni qüxinələydu.

53

Bizning həwirimizgə kimmu ixəngən? Həm «Pərvərdigarning Biliki» bolouqı kimgimu ayan kılınojan! **2** U bolsa [Pərvərdigarning] aldida huddi yumran maysidak, Yaki huddi қaojıraq tuprakta tartkan bir yiltizdək əsidü; Uningda jəzbidarlıq, yaki həywə yok bolidu, Biz uni kərginimizde, uning bizni jəlb kıləqudək tək-i-turkımı yok bolidu. **3** U kixilər təripidin kəmsitilidu, ular uningdin yıraklıxidu; U kep dərd-ələmlik adəm bolup, Uningoja azab-əkubət yar bolidu; Xuning bilən uningdin yüzlər қaqurulidu; U kəmsitilidu, biz uni həq nərsigə ərziməs dəp hesablıduk. **4** Biraq əməliyəttə bolsa, U bizning əyəqəbə həsrətimizni kətürdi, Azab-əkubətlərimizni əz üstigə aldı. Biz bolsak, bu ixlarnı u wabaoja əyriqənlilikidin, Huda təripidin jazalinip uruləşənlilikidin, Xundakla kiyin-kıstakqa elinojanlığının dəp əridük! **5** Lekin u bizning asiyliklirimiz tüpəylidin yarilandı, Bizning gunahlırimiz üçün zəhimləndi; Uning jazalinix bədiligə, biz aram-hatırjəmlik taptuk, Həm kamqıdin bolən yarılıri arkılık biz xipamu taptuk. **6** Həmmimiz huddi koylardək yoldın ezip, Hərbirimiz əzimiz haliojan yoloja mangojanidu; Biraq Pərvərdigar həmmimizning kəbihlikini uning üstigə yiojup yüklidi. **7** U kiyinilip, azab qəkkən bolsimu eojiz aqmidi; U huddi boozulaxlaq yetiləp mengilojan paklaşdaq boozulaxlaq elip mengildi, Xundakla yung kırkəquqlar aldida koy ün-tinsiz yatqandək, u zadila eojiz aqmidi. **8** U kamap koyulup, hək sorakṭin məhrum bolup elip ketildi, Əmdi uning əwlədini kimmu bayan kılalısun?! Qünki u tirıkların zeminidin elip ketildi, Mening həlkimning asiylikı üçün u waba bilən uruldu. **9** Kixilər uni rəzillər bilən ortak bir gərgə bekitkən bolsimu, Lekin u elümida bir bay bilən billə boldi, Qünki u heqkəqan zorawanlıq kılıp bakmiojan, Uning aqzıdin birər eojizmu hiylə-mikirlik səz tepilmas. **10** Biraq uni ezipi layik kərgən Pərvərdigardur; U uni azabka qəmüldürgüzdi. Gərqə u əz jenini gunahınu yuyidiojan kurbanlıq kılıqan bolsimu, Lekin u əzinin uruk-əwlədilərini qoqum kərəp turidu, Xundakla uning kəridiojan künlleri uzartılıdu; Wə Pərvərdigarning kəngli səyündiojan ixlər uning

ilkidə bolup, rawaj tepip əmalgə axurulidu. **11** U əzi tartkan japaning mewisini körüp məmnun bolidu; Həkkaniyi bolouqı Mening ķulum əzining bilimliri bilən nuroğun kixilərgə həkkaniyılıknı yətküzidu. Qünki u ularning kəbihiliklirini əzигə yükliali idu. **12** Bu ixliri üçün Mən xu «nuroğun kixilər»ni uningoja hədiyə kılıp nesiwişi ķilimən, Xuning bilən u əzi küqlükłerni oqonimət süpitidə üləxtürüp beridiqan bolidu; Qünki u ta elüxkə kədər «[xarab hədiyə]»ni təkkəndək, əz jenini tutup bərdi, Xundaqla əzining asiylik kılıquqılarning qatarida sanilixişa yol koydi. Xuning bilən u nuroğun kixilərning gunahını əz üstigə aldi, Əzini asiylik kılıquqılarning ornişa koyup ular üçün dua kıldı».

54 — Təntənə kıl, i pərzənt kermigən tuojmas ayal!

Nahxilarni yangrat, xadlinip towla, i toloqak tutup bakimiqan ayal! — Qünki oerib ayalning balilirini eri bar ayalningkidin kəptur! — dəydu Pərwərdigar, — **2** Qediringning ornini kengaytip, Turaloqluringning etiklirini ular yaysun; Küqüngni heq ayimay qedir taniliringni uzartkın, Kozukliringni qingaytキン; **3** Qünki sən ong wə sol tərəpkə kengiyisan; Sening əwlading baxka əllərni igələydu; Ular oerib xəhərlərni ahalilik kılıdu. **4** Korkma, qünki sən heq hijaləttə bolmaysən, Heq uyatka қaldurulmaysən, Qünki yərgə heq қaritilip қalmaysən, Qünki yaxlıkingdiki hijilqanlıknı untusən, Tullukungning ahənitini heq esingga kəltürəlməysən. **5** Qünki seni yaritip Xəkilləndürgüqing bolsa sening ering, Samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar Uning nami; Həmjəmət-Kutkuzoquqing bolsa Israildiki Muğaddəs Bolouqı, U barlıq yər-zeminning Hudasi dəp atlidu. **6** Qünki Pərwərdigar seni qakirdi, — Huddi eri ezipin waz kəqkən, kəngli sunuk, bir ayaldək, Yaxlıkida yatlıq bolup andin taxliwetilgən bir ayalni qakıroqandək qakirdi» — dəydu sening Hudaying; **7** Mən bir dəkikə səndin ayrılip kəttim, Bırak zor kəyümqanlıq bilən seni yenimoja yiqimən; **8** Əzəzipimning texixi bilən Mən bir dəkikila yüzünni səndin yoxurup koydum; Bırak mənggülük mehîr-muhəbbitim bilən sanga kəyümqanlıq kərsitmən» — dəydu Həmjəmət-Kutkuzoquqing Pərwərdigar. **9** Muxu ixlar huddi Nuḥ [pəyojəmbər] dəwriddiki topan suliridək bolidu — Mən Nuḥ dəwriddiki sular ikkinçi yər yüzünü besip ətməydu dəp kəsəm iqlikimdək, — Mən xundak kəsəm iqlikmənki, Səndin ikkinçi əzəzplənməymən, Sanga ikkinçi tənbih bərməymən.

10 Qünki taoqlar yokılıdu, Dənglərmə yətkilip ketidu, Bırak mehîr-muhəbbitim səndin hərgiz kətməydi, Sanga aram-hatırjəmlik bərgən əhdəmmu səndin neri bolmayıdu — dəydu sanga kəyümqanlıq kılıquqi Pərwərdigar. **11** I har bolojan, boranda uyan-buyan qaykalajan, heq təsəlli ķilimiqan [kız], Mana, Mən taxliringni rəngdar semont lay bilən ķırlaymən, Kək yakutlar bilən ulungni salımən; **12** Parkıraq munarlıringni laellərdin, Dərvaziliringni qaknak yakutlardın, Barlik sepilliringni jawahıratlardın kılıp yasymən. **13** Sening baliliringning həmmisi Pərwərdigar təripidin əgitilidu; Baliliringning aram-hatırjəmliki zor bolidu! **14** Sən həkkaniyilik bilən tiklinisən; Sən zulumin yırak, (Qünki sən heq korkmaysən) Wəhxəttinmu yırak turoquqi bolisən, Qünki u sanga heq yekinlaxmaydu. **15** Mana, birəsi һaman yiojılıp sanga hujum kilsə, (Bırak bu ix Mening ihtiyyarında bolojan əməs), Kimki yiojılıp sanga hujum kilsə sening səwəbingdin yikildi. **16** Mana, kəmür otini yəlpütüp, Əzigə muwapiq bir қoralni yasiojuqi temürqini Mən yaratkanmən, Həm har kiliç üçün һalak kılıquqınımu Mən yaratkanmən; **17** Sanga қarxi yasalojan heqkandaq қoral karoja kəlməydu; Sanga ərz-xikayət kılıquqi hərbir tilni sən mat kılısən. Mana xular Pərwərdigarning küllirining alidiojan mirasidur! Ularning həkkaniyılıkı bolsa məndindur!

55 Hoy! Barlıq ussap kətkənlər, Suşa kelinglər! Puli yoklar, kelinglər, ax-nan setiwelip yənglər; Mana kelinglər, nə pul nə bədəl teliməyla xarab həm süt setiwelinglər; **2** Nemixka həkikiy ax-nan bolmədiqan nərsigə pul həjləysilər? Əjiringlərni adəmni heq қanaətləndürmədiqan nərsilər üçün sərp kılısilər? Gepimni kəngül koyup anglanglar, yahxisidin yənglər, Kənglünglər molqılıktın қanaətlinidu; **3** Manga կulaқ selinglər, yenimoja kelinglər; Anglanglar, jeninglər həyatka erixidu; Wə Mən silər üçün mənggülük bir əhədə tütüp berimən: — Xu əhədə — Dawutka wədə kılınojan mehîr-xəpkətlərdur! **4** Mana, Mən uni əl-yurtlarqa guwahqı süpitidə, əl-yurtlarqa yetəkqi həm sərkərdə süpitidə təkdim kıldım — **5** — «Mana, sən eziungə yat bir əlni qakırisən, Seni bilmigən bir əl yeningoja yügürüp kelidu; Səwəbi bolsa Pərwərdigar Hudaying, Israildiki Muğaddəs Bolouqining Əzidur; Qünki U seni uluqlap sanga güzəllik-julalıknı yar kıldı». **6** — Izdənglər Pərwərdigarnı, U əzini tapkuzmakçı bolojan pəyttə; U yekin turojan waktida uningoja nida kilinglər! **7**

Rəzil adəm eż yolını, Nahək adəm eż oy-hiyallirini taxlisun, Pərvərdigarning yenioqa kaytip kəlsun, U uningoqa rəhimdilliğ kərsitudu; Hudayimizning yenioqa kaytip kəlsun, U zor kəqürüm kılıdu. **8** Qünki Mening oyliojanlırlımlı silərning oyliojanlıringlar əməs, Mening yollirim bolsa silərning yolliringlar əməstur; **9** Qünki asman yərdin kanqə yukarı bolojinidək, Mana Əz yollirim silərning yolliringlardın, Mening oyliojanlırlımlı silərning oyliojanlıringlardın xunqə yukirişidur. **10** Yamojur həm kar asmandın qüxüp, Yər yüzini suojirip uni kəkərtip, qeqəklitip, Terioquqo urukni, yegüqigə ax-nanni təminligüqə kaytmaydıcıqandək, **11** Mana Mening aqzimdin qikkən səz-kalamım xundaqtur; Əz kənglümäkini əməlgə axurmioquqə, Uni əwətix məksitimgə toluk yətmigüqə, U Əzümgə bikardin-bikar kaytmaydu. **12** Qünki silər xad-huram haldə qikisilər; Aram-hatırjəmlikə yetəklənilər qikisilər; Taqılar həm dənglər silərning aldinglarda nahxa yangritidu, Dalalardiki barlıq dəl-dərəhlər qawak qelixin təntənə kılıdu; **13** Yantaklıqning ornida қarioqay, Jioqanlıqning ornida hadas dərihi əsidü; Muxular bolsa Pərvərdigaroja bir nam kəltüridu, Mənggügə üzülməs karamət bolidu.

56 Pərvərdigar mundak dəydu: — Adalət həm hidayəttə qing turunglar, Həkkaniyılıkni yürgüziweringlar; Qünki Mening nijatim yekinlaxtı, Həkkaniyılıkım ayan kılınay dəwatidu, **2** Muxularmı kiloquqi kixi, Muxularda qing turoquqi insan balisi — Xabat künini bulojimay pak-mukəddəs saklıoquqi, Қolini hərkəndək rəzilliktin tartkuqi kixi nemidegən bəhtliktur! **3** Əzini Pərvərdigaroja baqlıoqan yat yurtluq adam: — «Pərvərdigar qokum meni eż həlkidin ayriwetidul!», Yaki aqwat bolojan kixi: — «Mana, қaқxal bir dərəhmən!» degüqi bolmisun. **4** Qünki Pərvərdigar: — Mən Əz «xabat künlim»ni saklaydioqan, Kənglümäkini ixlarnı tallioqan, Əhdəmdə qing turidioqan aqwatlaroja mundak dəymənki: — **5** Mən ularoja Əz əyümədə, Yəni Əz tamlırim iqidə orun həm nam-atak ata kılımən; Muxu nam-atak oqul-ķızlırlı barlarningkidin əwzəldür; Mən ularoja üzülməs, mənggülük namni berimən. **6** Pərvərdigarning hizmitidə boluxka, Uning namioqa seojinxıka, Uning қulları boluxka Pərvərdigaroja eżini baqlıoqan, Xabat künini bulojimay pak-mukəddəs saklıoqan, Əhdəmni qing tutkan yat yurtluqning pərzəntlirini bolsa, **7** Ularnımu Əz mukəddəs teojimoja elip kelimən, Mening duagah bolojan əyümədə ularnı huxal kılımən;

Ularning kəydürmə қurbanlıkları həm təxəkkür kurnanlıkları Mening kurbangahı üstdə köbul kılınidu; Qünki Mening əyüm «Barlıq əl-yurtlar üçün dua kılınidıqan əy» dəp atıldı. **8** Israildin tarkılıp kətkən ojeriblarnı yiojip kayturidıqan Rəb Pərvərdigar: — Mən yənə uningoja baxkılarnı, Yəni yiojılıp bolojanlaroja baxkılarnımu қoxup yiojmən! — dəydi. **9** — I dalalardiki barlıq hayvanlar, kelip ozukṭın elinglar, Ormanlıktiki barlıq hayvanlar, kelinglər! **10** [Israilning] kəzətqılıri həmmisi қarioq; Ular həq bilməydu; Həmmisi қawaxni bilməydiqan gaqa itlar, Qüixəkəp yatidıqan, uykuqa amraklar! **11** Muxu itlar bolsa nəpsi yaman, toyoqanni bilməydu, Ular bolsa [həlkimini] «baqquqi» larmix tehi! Ular yorutuluxni həq bilməydu, Ularning həmmisi halıqanqə yol tallap keyip kətken, Birsimu kalmayı hərbiri eż mənpəitini kəzləp yürgüçilər! **12** Ular: «Keni, xarab kəltürimən, Ҳarakańı қanoquqə iqaylı; Ətimu bolsa bugünküdək bolidu, Tehimu molqılık bolidu yənəl!» — dəweridu.

57 Həkkaniy adəm aləmdin etidi, Həqkim buningə kengül bəlməydu; Mehriban adəmlər yiojip elip ketiliđu, Biraq həqkim oylap qüxinəlməyduki, Həkkaniy adəmlər yaman künlərnı kərmisun dəp yiojip elip ketiliđu. **2** U bolsa aram-hatırjəmlik iqigə kirdi; Yəni əzlinining durus yolidə mangajan hərbir kixi, Əz ornida yetip aram alidu. **3** Biraq sənlər, ijadugər ayalning balılıri, Zinahor bilən pañixə ayalning nəslı; Buyakça yekin kelinglər; **4** Silər kimni mazak kiliwatisilər? Yaki kimqə karxi aqzinglarnı kalqayıtip, Tilinglarnı uzun qıkırısilər? Silər bolsanglar asılıyılıtın tərəlgən balıllar, Aldamqılıkning nəslı əməsmusilər? **5** Hərbir qong dərəh astida, Hərbir yexil dərəh astida xəhwaniyılık bilən keytip kətküqi, Kiqiq balılları jilojılaroja həm hada taxlarning yerikliroja elip soyoluqisilər! **6** Eriktiki siliklanoqan taxlar arısida sening nesiwəng bardur; Xular, xularla sening təksimatingdur; Xundak, sən ularoja atap «xarab hədiyəsi»ni կuyup, ularoja «axlıq hədiyə»nimü sunup bərdingəj; Əmdi muxulardo razi bolup Əzümnı besiwalsam bolamti? **7** Sən yukiri, egiz bir taq üstida orun-kerpə selip koydung, Sən axu yərdimü қurbanlıklarını kılıxka qıktıq. **8** Ixiklərning kəynigə wə kəyni kexəklirigə «əslətmiliring»ni bekitip koydung, Qünki sən Məndin ayılding, Sən yalingaqlınıp ornungoqa qıktıq; Orun-kerpəngni kengaytip [heridarlıring] bilən əzüng

üqün əhdiləxtinq; Ularning orun-kərpisiga kənglüng qüxti, Sən ularda küq-hökükni kərüp əlding. **9** Sən zəytun meyi hədiyisini elip, ətirliringni üstibexingga boluxıqə qeqip, Padixaḥning aldioja barding; əlqiliringni yirakka əwətip, Hətta tahtisaraşa yətküqə əzüngni pəs əlding. (*Sheol h7585*) **10** Sən besip mangojan barlıq yolliringda qarqoqining bilən, Yəna: «Pok yəoptimən, boldi bəs!» dəp koymidinq tehi, Ezip yürükə yənilə küküngni yioqding, Həq jak toymidinq. **11** Sən zadi kimdin yürəkzadə bolup, korkup yürisən, Yalojan gəp kılıp, Meni esinggə həq kəltürməy, Kənglüngdin həq etküzmədinq. Mən uzunojə süküttə turup kəldim əməsmə? Sən yənilə Məndin həq korkup baqmidinq! **12** Sening «həkkaniyilik»ni həm «təhpiliring»ni bayan kılımən: — Ularning sanga həq paydisi yoktur! **13** Qırkırioqanlıringda sən yioqip toplıqan [butlar] kelip seni kütkuzsun! Bırak xamal püw kılıp ularning həmmisini uqurup ketidu, Bir nəpəsla ularni elip ketidu; Bırak Manga tayanoquqi zeminoja miraslık kılıdu, Mening mukəddəs teoqimoja igidarqılık kılıdu. **14** [Xu qaođa]: — «Yolni kətürünglər, kətürünglər, uni təyyarlanglər, Həlkimning yolını boxitip barlıq putlikaxanglarnı elip taxlanglər» deyili. **15** Qünki name «Mukəddəs» Boloduqi, Yukarı həm Aliy Boloduqi, əbədil'əbədgıqə hayat Boloduqi mundak dəydu: — «Mən yukarı həmdə mukəddəs jayda, Həm xundakla rohı sunuk həm kiqik peil adəm bilən billə turimənki, Kiqik peil adəminin rohını yengilaymən, Dili sunuqning kənglini yengilaymən. **16** Qünki Mən hərgiz mənggügə ərz kılıp əyibliməymən, Həm əbədil'əbədgıqə oğəzəplənməymən; Xundak kilsam insanning rohı Mening aldimdə suslixip yokaydu, Əzüm yaratkan nəpəs igiliri tūgixidu. **17** Uning eż nəpsaniyətlik kəbihlikidə Mən uningdin oğəzəplinip, uni uroqanmən; Mən uningdin yoxurun turup, uningoja oğəzəpləngənlikim bilən, U yənilə arkisoja qekinginiqə eż yolini mengiwərdi; **18** Mən uning yollirini kərüp yətkən təkdirdim, Mən uni sakayıtmən; Mən uni yetəkləymən, Mən ləwlərning mewisini yaritimən, Uningoja wə uningdiki həsrət qəkküqilərgə yənə təsəlli berimən; Yirak turuwatqanoqa, yekin turuwatqanojumu mutlək aram-hatırjəmlik bolsun! Wə Mən uni sakayıtmən! **20** Bırak rəzillər bolsa tinqilinxı həq bilməydiqan, Dolqunlular lay-latkılarnı uroqutuwatqan, Dawaloluwatqan dengizdaktur. **21** Rəzillərgə, — dəydu Hudayim — həq aram-hatırjəmlik bolmas.

58 — Nida kılıp jakarliojin, Awazingni köyup berip boluxıqə towla, Awazingni kanaydək kətür, Mening həlkimgə ularning asiylikini, Yakupning jəmətgə gunahlarını bayan kılıqın. **2** Bırak ular Meni hər künü izdəydiqan, Həkkaniyilikni yürgüzidiqan, Mening yollarımni biliixi huxallık dəp bilidioqan, Hudasining həküm-pərmanlarını taxliwətməydiqan bir əlgə ohxaydu; Ular Məndin həkkaniyilikni bekitidiqan həküm-pərmanları soraydu; Ular Hudaşa yekinlixixni hursənlik dəp bili. **3** [Andin ular]: — «Biz roza tuttuk, əmdi nemixə sən kəzüngə ilmədinq? Biz jenimizni kiyniduk, əmdi nemixə buningdin həwiring yok?» — [dəp soraydu]. — Қaranglar, roza künü eż kənglünglardikini kılıwerisilər, Hizmətqiliringlərni kəttik ixlitisilər; **4** Silərnin roza tutuxliringlər jənggi-jedəl qıkırıx üzünmü? Қəbih kolliringlər muxt bilən adəm uruxni məksət kılıqan ohximadu? Həzirki roza tutuxliringlərning məksəti awazinglərni ərxlərdə anglitix əməstur! **5** Mən tallıqan xu roza tutux künü — Adəmlərning jenini kiynaydiqan künmu? Bexini komuxtək ekip, Astıqə bəz wə küllərni yeyix kerək bolqan künmu? Silər muxundak ixlarnı «roza», «Pərvərdigar qəbul kılıqudək bir kün» dəwatamsilər? **6** Mana, Mən tallıqan roza muxuki: — Rəzillik-zulumning asarətlərini boxitix, Boyunturukning tasmilirini yexix, Ezilgənlərni boxitip hər kılıx, Hərkəndək boyunturukni qekip taxlax əməsmidi? **7** Ax-neningni aqlaroqa üləxtürüküng, Həjətmən musapirlarını hımaya kılıp əyüngə apirixing, Yalingaqlarını kərginində, uni kiydürüüküng, Əzüngni əzüng bilən bir jan bir tən bolqanlardın қaqurmaslıqindin ibarət əməsmə? **8** Xundak kılıqanda nurung tang səhərdək wallidə eqilidu, Salamatlıking tezdiñ əsligə kılıp yaxnaysən; Həkkaniyilik aldingda mangidu, Arkangdiki muhəpizətqinq bolsa Pərvərdigarning xan-xəripi bolidu. **9** Sən qakırsang, Pərvərdigar jawab beridu; Nida kılısən, U: «Mana Mən!» dəydu. Əgər aranglardın boyunturukni, Təngləydiqan barmaknı, Həm təhmət gəplirini yok kılısang, **10** Jeningni aqlar üçün pida kılısang, Ezilgənlərinin hajətliridin qıksang, Xu qaođa nurung қarangoşuluqta kətürülidu; Zulmiting qüxtək bolidu; **11** Həm Pərvərdigar sening daimlik yetəklığıqinq bolidu, Jeningni kuroqakqılık bolqan waqtidimu kamdaydu, Ustihanlıringni küçqayıtu; Sən suqırılıqdiqan bir baoj, Suliri uroqup tūgiməydiqan, adəmni aldimaydiqan bir bulak bolisən; **12** Səndin

tərəlgənlər kona harabilərni kaytidin kurup qıçıdu; Nurojun dəwrələr kəldurojan ullarnı kaytidin kətürisən, Xuning bilən «Bəsülgən tamlarnı kaytidin yaslıouqi, Koqa-yol wə turaloqlarını əsligə kəltürgüqi» dəp atılışən. 13 Əgər sən xabat künidə kədəmliringni sanap mangsang, Yəni Mening mukəddəs künümədə əzüngningki kənglüngdikilərni kilmay, Xabatni «huxallik», Pərvərdigarning mukəddəs künini «hərmətlik kün» dəp bilsəng, Həm Uni hərmətləp, Əz yolliringda mangmay, Əz bilginingni izdiməy, Kuruğ parang salmisang, 14 Undakta Pərvərdigarnı kənglüngning huxallığı dəp bilisən, Həm Mən seni yər yüzidiki yukarı jaylarqa mingüzüp mangdurımən; Atang Yakupning mirasi bilən seni ozuklandurımən – Qünki Pərvərdigar Əz aqzı bilən xundak söz kıldı.

59 — Қарanglar, Pərvərdigarning kolı
kutkuzałmioqudək küqsız bolup қalojan əməs;
Yaki Uning қuliki anglimioqudək eçir bolup қalojan əməs; 2 Bırak silərning қəbihlikinglar silərni Hudayinglardın yiraklaxturdi, Gunahınglar Uning yüzini silərdin қaqrurup Uningoja tilikinglarnı anglatkuzmidi. 3 Qünki kolliringlar kan bilən, Barmaklıringlar қəbihlik bilən miləngən, Ləwliringlar yalojan gəp eytkan, Tilinglar kaldırlap kerixip səzligən; 4 Həkkaniyilik tərəptə səzligüqi yoktur, Həkikət tərəptə turidiojan həküm soriouqi yoktur; Ular yok bir nərsiga tayinip, aldamqılık kılmaqtə, Ularning korsikidikisi ziyandax, Ularning tuqquwatkını қəbihlik; 5 Ular qar yılanning tuhumlarını tərəldürirdi, Əmüqükning torini torlaydu, Kim uning tuhumlarını yesə olıdu; Ulardin biri qekilsə zəhərlik yılan qıçıdu. 6 Ularning torlular kiyim bolalmaydu; Əzliyi ixligənləri bilən əzlirini yapalmayıdu; Ixligənləri bolsa қəbih ixlardur; Ularning əkolida zorawanlıq turidu; 7 Kədəmlili yamanlık tərəpkə yügüridü, Gunahsız kannı təküxkə aldiraydu, Ularning oylıri қəbihlik tooprısidiki oylardur; Baroşanla yərdə wəyranqılık wə əhalakət tepilidü. 8 Tinqlik-aramlık yolunu ular həq tonumaydu; Yürüyüldə həq həkikət-adalət yoktur; Ular yollarını əgri-toğay kiliwaldı; Kim bularda mangojan bolsa tinq-aramlıknı kərməydu. 9 — Xunga həkikət-adalət bizdin yirək turidu; Həkkaniyilik yetip bizni qümkgən əməs; Nurni kütimiz, bırak yənilə қarangoşuluk! Birlə ojip-pal parliojan yorukluğunu kütimiz, Yənilə zulmətə mangımız. 10 Қarıqulardək biz tamni silaxturup izdəymiz, Kəzsiz bolojandək silaxturımız; Gugumda turoqandək qüxtimu putlixip ketimiz, Qət yakılarda

əlülklərdək yürümüz. 11 Eyiklərdək nərə tartımız, Pahtəklərdək kattık ah urımız; Biz həküm-həkikətni kütüp karayımız, bıraq u yok; Nijat-kutuluxni kütimiz, bıraq u bizdin yıraktur; 12 Qünki itaətsizliklirimiz aldingda kəpiyip kətti, Gunahlırimiz bizni əyibləp guwahlıq beridu; Qünki itaətsizliklirimiz hərdaim biz bilən billidur; Қəbihliklirimiz bolsa, bizgə roxəndür: — 13 Qünki Pərvərdigaroqa itaətsizlik kılmaktımız, wapasılık kılmaktımız, Uningin yüz əriməktimiz, Zulumni həm asiylikni tərojip kılmaktımız, Yalojan səzlərni oydurup, iq-iqimizdən səzliməktimiz; 14 Adalət-halislıq bolsa yoldın yenip kətti; Həkkaniyilik yırakta turidu; Qünki həkikət koqida putlixip ketidu; Durus-diyanətningmu kirgündək yeri yoktur. 15 Xuning bilən həkikət yokay dəp kəldi; Əzümni yamanlıktın neri қılay degən adəm həkning olja nixani bolup kəldi! 16 Həm Pərvərdigar kərdi; Həküm-həkikətning yoklukı Uning nəziridə intayın yaman bilindi. Wə U [amat kılqudək] birmu adəmning yoklukını kərdi; [Gunahkarlarqa] wəkil bolup dua kılquqi heqkimning yoklukını kərüp, azablinip kəngli parakəndə boldi. Xunga Uning Əz Biliki eziqə nijat kəltürdü; Uning Əz həkkaniyilikli Əzini kəllap qidamlik kıldı; 17 U həkkaniyilikni қalcan-sawut kıldı, Bexioja nijatlık dubuləjisini kiydi; Kışas libasını kiyim kıldı, Mühabbatlık kızozinlikni ton kılıp kiydi. 18 Adəmlərning kıləşanları boyiqə, u ularqa ķayturidu; Rəqiblirigə kəhr qüxüridü, Düxmənligə ixlirini ķayturidu, Qət arallardikilergimu u ixlirini ķayturidu. 19 Xuning bilən ular əqərbə Pərvərdigarning namidin, Künqikixta Uning xan-xəripidin körküdü; Düxmən kəlkündək besip kırginidə, Əmdi Pərvərdigarning Rohi uningoja қarxi bir tuqnı kətürüp beridu; 20 Xuning bilən Həmjəmat-Kutkuzoquqi Zionoja kelidu, U Yakup jəmətidikilər arisidin itaətsizliktin yenip towa kıləşanlarqa yekinlixidü, — dəydu Pərvərdigar. 21 Mən bolsam, mana, Mening ular bilən bolovan əhdəm xuki, — dəydu Pərvərdigar — «sening üstünggə konup turojan Mening Rohim, xundakla Mən sening aqzingoja kuyçan səz-kalamim bolsa, Buningdin baxlap əbədil'əbədgıqə ez aqzingdin, nəslinqning aqzidin yaki nəslinqning nəslining aqzidin hərgiz qüxməydi! — dəydu Pərvərdigar.

60 — Ornunqdın tur, nur qaql! Qünki nurung yetip kəldi, Pərvərdigarning xan-xəripi üstüngdə kətürüldü! 2 Qünki қarangoşuluk yər-zeminni, Kapkara zulmət əl-yurtlarnı basıldı; Bırak Pərvərdigar

üstüngdə kətürülüdü, Uning xan-xəripi seningdə kərənidü; **3** Həm əllər nurung bilən, Padixahlar sening kətürülən yoruklukung bilən mangidu. **4** Bexingni kətür, ətrapingoja қarap bak; Ularning həmmisi jəm bolup yiojılıdu; Ular yeningoja kelidu, — Ooqulliring yırakṭın kelidu, Kızliring yanpaxlaroja artilip kətürüp kelinidu. **5** Xu qaođa kərisən, Kezliring qaknap ketidu, Yürəkliring tipqaklap, iq-iqinggə patmay kalisan; Qünki dengizdiki baylıklar sən tərəpkə burulup kelidu, əllərnin mal-dunyalıri yeningoja kelidu. **6** Top-top bolup kətkən təgilər, Həm Midian həm Əfahdiki taylaqlar seni կապլաydı; Xebadikilərning həmmisi kelidu; Ular altun həm huxbuy elip kelidu, Pərvərdigarning mədhıyilirini jakarlaydu. **7** Kedarning barlık koy padiliri yeningoja yiojılıdu; Nebayotning koqkarlıri hizmitingdə bolidu; Ular Mening köbul kılıximəja erixip kurbangahımoja qıkırılıdu; Xuning bilən güzəllik-julalikimni ayan kılıdiqan əyümni güzəlləxtürümən. **8** Kəptərhanilirioja կayıtip kəlgən kəptərlərdək, Uqup keliwatkan buluttək keliwatkan kimdu? **9** Qünki arallar Meni kütidü; Xular arisidin ooqulliringni yırakṭın elip kelixkə, Əz altun-kümülxirini billə elip kelixkə, Tarxixtiki kemilər birinqi bolidu. Ular Hudaying Pərvərdigarning namioja, Israildiki Muqəddəs Boluoqining yenioja kelidu; Qünki U sanga güzəllik-julalik kəltürdi. **10** Yat adəmlərning balılıri sepilliringni küridu, Ularning padixahlıri hizmitingdə bolidu; Qünki oqəzipimdə Mən seni urдум; Biraq xapaitim bilən sanga rəhim-mehribanlıq kərsəttim. **11** Dərwaziliring hərdaim oquq turidu; (Ular keqə-kündüz etilməydu) Xundak kiloqanda əllərning baylıklarını sanga elip kəlgili, Ularning padixahlırını aldingoja yetəkləp kəlgili bolidu. **12** Qünki sanga hizmattə boluxni rət kılıdiojan əl yaki padixahlıq bolsa yokılıdu; Muxundak əllər pütünləy bərbət bolidu. **13** Mening muqəddəs jayimni güzəlləxtürükə, Liwanning xəripi, — Arqa, karıqay wə boksus dərəhlirining həmmisi sanga kelidu; Xundak kılıp ayiojim turojan yərni xərəplik kılımən. **14** Seni harlioqanlarning balılıri bolsa aldingoja egilginiqə kelidu; Seni kəmsitkənlərning həmmisi ayiojingoja bax uridu; Ular seni «Pərvərdigarning xəhiri», «Israildiki Muqəddəs Boluoqining Zioni» dəp ataydu. **15** Sən taxliwetilgən həm nəprətkə uqrioqanliking üçün, Həqkim zeminingdin ətmigən; Əmdilikdə Mən seni mənggülüq bir xan-xəhərət, əwlad-əwlədlarning bir hursənliki kılımən. **16** Əllərning

sütini emisən, Padixahlarning əmqikidin əmgəndək [mehir-xəpkitigə] erixsən; Xuning bilən sən Mən Pərvərdigarnı əzüngning Nijatkaring həm Həmjəmət-Kutkuzojuqing, «Yakuptiki kudrat Igisi» dəp bilsən. **17** Misning ornioja altunni, Təmürning ornioja kümüxnı əpkelip almaxturimən; Yaşaqqıning ornioja misni, Taxlarning ornioja təmürni əpkelip almaxturimən; Sening həkimi的乐趣nı bolsa tinq-aramlıq, Bağliringni həkkəniyilik kılımən. **18** Zeminingda zorawanlıqning həq sadasi bolmayıdu, Qegrəliring iqidə wəyrənqılık wə halakətmu yok bolidu; Sən sepilliringni «nijat», Dərwaziliringni «mədhıyə» dəp ataysən. **19** Nə kuyax kündüzdə sanga nur bolmayıdu, Nə ayning julası sanga yorukluk bərməydi; Bəlkı Pərvərdigar sening mənggülüq nurung bolidu, Sening Hudaying güzel julalikqıng bolidu. **20** Sening kuyaxing ikkinqi patmayıdu, Eying tolunlukidin yanmayıdu; Qünki Pərvərdigar sening mənggülüq nurung bolidu, Həsrət-kayoquluq kūnliringgə hatimə berilidu. **21** Sening həlkıqning həmmisi həkkəniyilik bolidu; Yər-zeminoja mənggügə igidarqılıq kılıdu; Ularning Mening güzəl julalikimni ayan kılıxi üçün, Ular Əz kolumn bilən tikkən maysa, Əz kolumn bilən ixliginim bolidu. **22** Səbiy bala bolsa mingoja, Əng kiçiki bolsa uluq əlgə aylinidu, Mənki Pərvərdigar bularni əz waktida tezdir əməlgə axurimən.

61 «Rəb Pərvərdigarning Rohi menin wujudumda, Qünki Pərvərdigar meni ajiz ezilgənlərgə hux həwərlər yətküzükə məsihligən. U meni sunuq kəngüllərni yasap sakaytixka, Tutkünlərə azadlıknı, Qüxəp қoyulojanlaroja zindanning eqiwiətildiojanlıknı jakarlaxka əwətti; **2** Pərvərdigarning xapaət kərsitidiojan yilini, Həm Hudayimizning kisaslik künini jakarlaxka, Barlık қayolu-həsrət qəkkənlərgə təsəlli berixkə meni əwətti. **3** Ziondiki həsrət-қayolu qəkkənlərgə, Küllərning ornioja güzəllikni, Həsrət-қayoquning ornioja sürkiliidiojan xad-huramlik meyini, Əxəlik-məyəslük rohining ornioja, Mədhıyə tonunu kiydürüükə meni əwətti; Xundak kılıp ular «həkkəniyilikning qong dərəhlirli», «Pərvərdigarning tikkən maysiliri» dəp atılıdu, Ular arkılıq uning güzəllik-julalikı ayan kılınidu. **4** Ular kədimki harabzarlıqlarını կayıtidin küridu, əslidə wəyrən kılınojan jaylarnı կayıtidin tikləydi, Harabə xəhərlərni, dəwrdin-dəwrgə wəyrənlikdə yatkan jaylarnı yengibaxtin küridu; **5** Yaka yurtluqlar turoquzulup, padiliringni bakıdu; Yatlarning

baliliri қохқилиринглар, üzümqiliрingлар бolidu. **6** Birak silər bolsanglar, «Pərvərdigarning kahınlırı» dəp atılısilər; Silər tooqranglarda: «Ular Hudayimizning hizmətkarlırı» deyildi; Ozukliringlər əllərning bayılıkları bolidu, Silər ularning xan-xərəplirigə ortak bolisilər. **7** Horlinip, xərməndilikdə қalqininglarning orniqə ikki həssə nesiwənglər berilidu; Rəswa kılınoqanlığının orniqə ular təksimatida xadlinip təntənə kıldı; Xuning bilən ular zeminoqə ikki həssiləp igidarqılık kıldı; Mənggülük xad-huramlik ularningki bolidu. **8** Qünki Mən Pərvərdigar tooqra həküm, həkikətni ezizləymən; Kəydürmə kurbanlık kılıxta hərkəndək bulangqılık wə aldamqılıkka nəprətlinimən; Mən ularoqa həkikət bilən tegixlikini қayturup berimən; Mən ular bilən mənggülük bir əhdini tüzimən. **9** Xundak kılıp ularning nəslinəng dangki əllər arısında, Pərzəntlirining dangki həlkə-aləm arısında qıkıdu; Ularnı kərgənlərning həmmisi ularnı tonup etirap kıldıku, «Ular bolsa Pərvərdigar bəht ata kılıqan nəsildür». **10** — «Mən Pərvərdigarnı zər xad-huramlik dəp bilip xadlimimən, Jenim Hudayim tüpəylidin huxallinidu; Qünki toy kılıdıcıq yigit eziqə «kahınlıq səllə» kiyiwaloqandək, Toy kılıdıcıq kız lələ-yakutlar bilən özini pərdəzlioqandək, U nijatlığının kiyim-keqikini manga kiydürü, Həkkəniyliq tonı bilən meni pürkəndürdi. **11** Qünki zemin özining biliini qıkarojınıdək, Baq əzidə teriloqanları ündürginidək, Rəb Pərvərdigar ohxaxla barlıq əllərning aldida həkkəniyliki həm mədhayıni ündüridü».

62 — «Taki Zionning həkkəniyliki julalınip qaknap qıkkıqə, Uning nijati lawuldawatkan məx'əldək qıkkıqə, Zion üçün həq aram almayımən, Yerusalem üçün hərgiz süküt kilmaymən; **2** Həm əllər sening həkkəniylikinqni, Barlıq padixaħħalar xan-xəripingni kəridu; Həm sən Pərvərdigar Θz aqzi bilən sanga կoyidıcıq yengi bir isim bilən atılısan, **3** Xundakla sən Pərvərdigarning қolida turoqan güzel bir taj, Hudayingning қolidiki xahənə bax qəmbiriki bolisən. **4** Sən ikkinçi: «Ajraxħan, taxliwetilgən» dəp atalmaysən, Zemining ikkinçi: «Wəyran kılıp taxliwetilgən» dəp atalmaydu; Bəlki sən: «Mening huxallikim dəl uningda!», dəp atılısan, Həm zemining: «Nikahlanoqan» dəp atılıdu; Qünki Pərvərdigar səndin huxallık alidi, Zemining bolsa yatlıq bolidu. **5** Qünki yigit kızıqə baqħlanoqandək, Oqqulliring sanga baqħlinidu; Toy yigiti kızdırın xadlanoqandək, Hudaying senindin xadlinidu. **6** Mən sepilliringda kəzətqılerni

bekitip қoydum, i Yerusalem, Ular kündüzmu həm keqisimu aram almayıdu; I Pərvərdigarnı əslətküqi bołożanlar, süküt kilmanglar! **7** U Yerusalemni tikligiçə, Uni yər-jahanning otturisida rəhmət-mədhayıllerning səwəbi kiloquqə, Uningoja həq aram bərmənglər!». **8** Pərvərdigar ong қoli həm Θz küqi bołożan biliki bilən mundak kəsəm iqti: — «Mən ziraətliringni düxmənliringgə ozuk boluxka ikkinçi bərməymən; Japa tartip ixligən yengi xarabnimu yatlarning pərzəntliri ikkinçi iqəməydi; **9** Ziraətlərni orup yioqħanlar eżlirila uni yəp Pərvərdigarnı mədhayılyedu; [Üzümlərni] üzgənlər mukəddəs əyümning səynalırıda ulardin iqidu». **10** — Ötünglər, dərwazılardın etünglər! Həlkning yolini tüt kılıp təyyarlanglar! Yolni kətürünglər, kətürünglər; Taxlarnı elip taxliwetinglər; Həlk-millatlır üçün [yol kərsitidioqan] bir tuqnı kətürünglər. **11** Mana, Pərvərdigar jahanning qət-yakılırioja mundak dəp jakarlıdı: — Zion kiziqə mundak dəp eytkin: — «Qara, sening nijat-kutuluxung keliwatıdu! Qara, Uning Θzi alojan mukapiti Θzi bilən billə, Uning Θzining in'ami Θzığə həmrəh bolidu. **12** Wə həkələr ularnı: «Pak-mukəddəs həlk», «Pərvərdigar həmjəmetlik kılıp kutkużoqanlar» dəydi; Sən bolsang: «Intilip izdəlgən», «Həq taxliwetilmigən xəhər» dəp atılısan.

63 «Bozrah xəhəridin qıkkıqə, üstibexi kənək kizil rənglik, Kiyim-keqəklərli qaltsis-karamət, Zor küq bilən kol selip mengiwatqan, Edomdin muxu yərgə keliwatkuqı kim?» «Həkkəniylik bilən sezligüci Mən, Kutkużuxka küq-kudrətək Igə Boloquidurmən». **2** «Üstibexingdikisi nemixkə kizil, Qandaqsığə kiyim-keqəkliring xarab kəlqikini qəyligüqininkigə ohxap kəldi?». **3** «Mən yalozuz xarab kəlqikini qəylidim; Bar əl-yurtlardın həqkim Mən bilən billə bolojını yok; Mən ularnı ożəzipimdə qəylidim, Kəhrimdə ularnı dəssiwəttim; Ularning қanlıri kiyim-keqəklirim üstigə qaqrıdi; Mening pütün üstibexim boyaldi; **4** Qünki kəlbimgə kışas künü pükülgənidı, Xundakla Mən həmjəmetlirimni kutkužidioqan yil kəldi; **5** Mən karisam, yardım kılqdak həqkim yok idi; Həqkimning kollimaydioqanlığını kerüp azablinip kənglüm parakəndə boldi; Xunga Θz bilikim Θzümgə nijat kəltürdi; Θz kəhrim bolsa, Meni kollap Manga qidam bərdi; **6** Xuning bilən əlyurtlarnı ożəzipimdə dəssiwətkənmən, Kəhrimdə ularnı məst kiliwəttim, Қanlırını yərgə təküwəttim». **7** «Mən Pərvərdigarning xəpkətləri tooqruluk

əslitip sezləymən; Pərvərdigarning mədhiyəga layik kəlojanları, Uning rəhimdilliklirioja asasən, Uning nuroqunliojan xəpkətlirigə asasən, Pərvərdigarning bizgə kəlojan iltipatlari, Israil jəmətigə iltipat kəlojan zor yahxilikliri tooqrluk əslitip sezləymən; **8** Ularnı: — «Ular Mening həlkim, Aldamqılık kilmaydiqan balilar» dəp, Ularning Kütküzələqisi boldi. **9** Ularning barlıq dərdrilirigə Umu dərddax idi; «Uning yüzidiki Pərixtisi» bolsa ularnı kütküzələq, U Əz muhəbbiti həm rəhimdillik bilən ularnı həmjəmətlik kılıp kütküzələq; Axu ədimki barlıq künlərdə ularnı Əziga artip ketürgən; **10** Bırak ular asiylik kılıp Uning Muğaddəs Rohıqə azar bərdi; Xunga ulardin yüz ərüp U ularning düxminigə aylinip, Ular oqa qarxi jəng kıldı. **11** Bırak U: — «Musa pəyojəmbirim! Mening həlkim!» dəp əyni künlərni əsləp tohtidi. Əmdi Əz [padisi bolojanları] padiqiliri bilən dengizdin qıkırıwalələqi kəni? Əzining Muğaddəs Rohını ularning arisioja turozup əyoqnuqi kəni? **12** Uning güzəl xərəplik biliki Musanıng ong əqlik ularnı yetəklığıqi boldi, Əzi üçün mənggülüük bir namni tikləp, Ular aldida sularni bəlüwətküqi, **13** Ularnı dalada ərkin kezip yüridiqan attək, Həq putlaxturmay ularnı dengizning qongkər yərliridin ətküzgüqi kəni? **14** Mallar jiloqıja otlaxka qüxkəndək, Pərvərdigarning Rohı ularoqa aram bərdi; Sən Əzüng güzəl-xərəplik bir naməqə erixix üçün, Sən muxu yollar bilən həlkinqni yetəklidinq. **15** Ah, asmanlardın nəziringni qüxürgin, Sening pak-muğaddəsliking, güzəllik-xəriping turoqan makaningdin [həlimizə] əkarap bak! Kəni otluq muhəbbiting wə küq-kudritinq! Iqingni aqritixliring, rəhimdillilikliring kəni? Ular manga kəlgəndə besilip əldim? **16** Qünki gərqə İbrahim bizni tonumisimu, Yaki Israil gərqə bizni etirap kəlmisimu, Sən əhaman bizning Atimiz; Sən Pərvərdigar bizning Atimizdursən; Əzəldin tartip «Həmjəmət-Kütküzələqimiz» Sening namingdur. **17** I Pərvərdigar, nemixkə bizni yolliringdin azduroqənsən? Nemixkə Əzüngdin körkuxtin yandurup kənglimizni tax kılqənsən? Kulliring üçün, Əz mirasing bolovan əbililər üçün, Yenimizoja yenip kəlgəysən! **18** Muğaddəs həlkinq pəkət azojinə wakıtla [təwəlikigə] igə bolaliojan; Düxmənlirimiz muğaddəs jayingni ayaq astı kıldı; **19** Xuning bilən biz uzundın buyan Sən idarə kılıp bakmiojan, Sening naming bilən atılıp bakmiojan bir həlkətək bolup kəldik!

64 Ah, Sən asmanlarnı yırtiwetip, Yərgə qüxkən bolsang'idi! Taqlar bolsa yüzüngaldida erip ketətti! Mana muxundak bolqanda tuturukka ot yakkandək, Ot suni kaynatkandək, Sən namingni düxmənliringgə ayan kəlojan bolatting, Əllər yüzüngdinla titrəp ketətti! **3** Sən biz kütmigən dəhəxətlik ixlarnı kəlojan waktingda, Sən qüxkənidig; Yüzüngdin taoqlar rastla erip kətti! **4** Səndin baxka Əziga təlmürüp kütkənlər üçün ixligüqi bir Hudani, Adəmlər əzəldin anglap bakmiojan, Külaçkə yetip bakmiojan, Kəz kerüp bakmioqandur! **5** Sən həkkəniyliknı yürgüzüxnı hursənlik dəp bilgən adəmning, Yəni yolliringda mengip, Seni seqinoqlanlarning həjtidin qıkkuqı həmrəhdursən; Birak mana, Sən ojəzəptə boldung, Biz bolsaq gunahṭa bolduk; Undak ixlər uzun boliwərdi; Əmdi biz kütküzuləmdük? **6** Əmdi biz napak bir nərsigə ohxax bolduk, Kılıwatqan barlıq «həkkəniyətlərimiz» bolsa bir əwrət latisiqila ohxaydu, halas; Həmmimiz yopurmakətək hazan bolup kəttuk, Kəbihliklirimiz xamaldək bizni uqrurup taxliwətti. **7** Sening namingni qakırıp nida kələqəti, İltipatingni tutuxka kozələləqi həq yoktur; Qünki Sən yüzüngni bizdin əqarup yoxurdung, Kəbihliklirimizdən bizni solaxturoquzdung. **8** Bırak hazır, i Pərvərdigar, Sən bizning Atimizdursən; Biz seqiz lay, Sən bizning sapalqımızdursən; Həmmimiz bolsaq əkolunda yasaloqandurmız; **9** I Pərvərdigar, bizgə əkaratqan oqəzəpingni zor kilməqəysən, Kəbihlikni mənggügiqə əsləp yürmigin; Mana, əkriojin, həmmimiz Sening həlkinqdurmız! **10** Muğaddəs xəhərliring janggal, Zionmu janggal bolup kəldi; Yerusalem wəyrən boldi; **11** Ata-bowimiz Seni mədhiyililəq jay, Pak-muğaddəslik, güzəl-parlaklıq turaloqası bolovan əyimiz bolsa ot bilən kəyüp kül boldi; Kədir-kimmatlıq nərsilirimizning həmmisi wəyrən kiliwetildi. **12** Muxu ixlər aldida Əzüngni qətkə alamsən, i Pərvərdigar? Süküt kılıp turamsən? Bizni boluxiqə har kılıp uriwerəmsən?»

65 Əzəldin Meni izdimigənlərgə Meni sorax yolini aqtım; Mən Əzümgə intilmigənlərgə Əzümnin tapkuzdum. Mening namim bilən atalmiojan yat bir əlgə Mən: — «Manga əkər, Manga əkər» — dedim. **2** Bırak yaman yolda mangidiojan, Əzining pikir-hiyalıja əgixip mangidiojan, Asiylik kələqəti bir həlkə bolsa Mən kün boyi kolumni uzitip intilip kəldim. **3** Yəni baoqlarda ərbənlik kılıp, Ularnı hixlik supilar üstidim kəydürüp, Kəz aldimdila

zərdəməgə tegidiojan bir həlk; **4** Ular қəbrilər arısida olturnidu, Məhpiy jaylardimu tünəp olturnidu; Ular qoxka gəxini yəydu, Kazan-qaqılırida hərkəndək yirginqlik nərsilərning xorpisı bar. **5** Ular: «Əzüng bilən bol, Manga yekinlaxkuqi bolma; Qünki mən səndin pakmən» — dəydu; Muxular dimiqimoja kirgən is-tütək, Kün boyi əqməy turidiojan ottur! **6** Mana, Mening aldimda pütüklük turiduki: — Mən süküt kılıp turmayman — daydu Pərwərdigar — Bəlkı həm silərning əkbəhilikliringlarnı, Xundakla taq qokkiliridə isrik yakkan, Dənglər üstidim Meni həkaratlıqın ata-bowliringlarning əkbəhiliklirini birlikdə käyturimən, — Xularni eż կողակլրօյա käyturimən; Bərhək, Mən ilgiriki kılıqanlırını eż կողակլրօյա əlqəp käyturimən. **8** Pərwərdigar mundak dəydu: — Sapak üzümning «sarkındı xırnə»si kərungənda, Həklərning: «Uni qayliwetip wəyran kilmisun, qünki uningda bərikət turidu» deginidək, Mən Əz kullirimning səwəbidinla xundak kilmənki, Ularning həmmisini wəyran kilmaymən. **9** Xundak kılıp Mən Yaķuptın bir nəsilni, Yəhədadınmu taqlırimoja bir igidarnı qıkırırmən; Xuning bilən Mening tallıqanlırim [zəminoja] iğə bolidu, Mening kullirim xu yərdə makanlixidu. **10** Meni idzığın həlkim üçün, Xaron bolsa yənə koy padilirioja qotan, Ahor bolsa kala padilirioja kənalıq bolidu. **11** Birak Pərwərdigarnı taxlap, Muqəddas teqimini untuqnuqı, «Tələy» [degən but] üçün dastihan saloqnuqı, «Təkdir» [degən but] üçünmu əbəjəx xarabnı kuyup qağılları tolduroquqisılər, **12** Mən silərni kiliqka «təkdir» kıldı, Silərning həmminglər kiroqinqılıkta bax egisilər; Qünki Mən qakirdim, silər jawab bərmidindərlər; Mən səz kıldı, silər կուլաq salmidindərlər; əksiqə nəzirimdə yaman bolqanni kiliwatisilər, Mən yaqturmaydiqənni tallıqansılər. **13** Xunga, Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mening kullirim yaydu, Silər aq կալիսիլər; Mana, Mening kullirim iqidu, Birak silər ussuz կալիսիլər; Mana, Mening kullirim xadlinidu, Silər xərməndilikə կալիսիلər; **14** Mana, kənglidiki xad-huramlıktın kullirim nahxa eytidu, Silər kəngüldiki azabtin zar-zar yioqlaysılər, Roh-kəlb sunuklukdən nalə-pəryad kətürisılər. **15** Isminglarnı Mening tallıqanlırimoja lənat boluxka կaldurisılər. Rəb Pərwərdigar seni eltüridu, Həm uning kullirioja baxka bir isimni koyup beridu. **16** Xuning üçün kimki əzığə bir bəhtni tilisə, «Amin» degüqi Hudanıgə nami bilən axu bəhtni tiləydu; Kimki կասəm iqməkqi bolsa, Əmdi «Amin» degüqi

Hudanıgə nami bilən կասəm iqidu; Qünki burunkı dərd-ələmlər untulajan bolidu, Qünki ularni kəzümdin yoxurdum. **17** Qünki կարանlar, Mən yengi asmanlarnı wə yengi zeminni yaritimən; Ilgiriki ixlar həq əslənməydu, Hətta əskə kəlməydu. **18** Əksiqə silər Mening yaritidiojanlıqimdin huxallininglər, Mənggüğə xad-huramlıktə bolunglər, Qünki Mən Yerusalemni xad-huramlıq, Uning həlkini huxallıq bərgügi kılıp yaritimən. **19** Əzümmü Yerusalemın xad-huramlıktə bolimən, Xundakla Əz həlkimdin huxallinimən; Uningda nə yioqa awazi, Nə nalə-pəryadlar ikkinçi anglanmayıdu; **20** Uningda yənə birnəqqə künlük qaqrəp kətkən bowaqlı bolmayıdu, Yaki wəkəti toxmay wakitsiz kətkən boway bolmayıdu; Yüz yaxka kirgən bolsa «yigit» sanılıdu, Xuningdək gunahkar yüz yaxka kirip olğən bolsa «Hudanıgə lənitigə ugriqojan» dəp hesablinidu. **21** Ular əylərni salidu, ularda turidu; Ular üzümzarlarnı bərpa kılıdu, ulardin mewə yəydu; **22** Ular yasiqan əylərdə, baxka birsi turmayıdu; Tikilgən üzümzarlardın, baxka birsi mewə elip yeməydu; Qünki həlkimning künləri dərəhninq emridək bolidu; Mening tallıqanlırim əzləri eż կուլı bilən yasiqanlıridən eż emridə toluk bəhribən bolidu. **23** Ularning kılıqan əmgiki bikaroja kətməydu; Yaki ularning balılırları tuoqloqanda keləqiki toqrukuluk wəhimiə məwjuṭ bolmayıdu; Qünki ular Pərwərdigar bəht ata kılıqan nəsildur, Ularning pərzəntlirimə xundak. **24** Wə xundak boliduki, Ular nida kılıp qakırmastınlı, Mən ijabət kilmən; Ular dua kılıp səzləwətqinidila, Mən ularni anglaymən. **25** Bərə həm paklan bilən billə ozuklinidu; Xir bolsa kalidək saman yəydu; Yilanning rızki bolsa topa-qangla bolidu. Mening muqəddəs teqimning həmmə yeridə həq ziyanxəlik bolmayıdu; Həq buzqunqılık bolmayıdu, dəydu Pərwərdigar.

66 «Pərwərdigar mundak dəydu: — «Asmanlar Mening təhtim, Zemin bolsa ayaqlırimoja təhtipərimdur, Əmdi Manga կանակ əy-imarət yasımakqisılər? Manga կանակ yər aramgah, bolalaydu? **2** Bularning həmmisini Mening kolumn yaratkan, ular xundak bolqəqkila barlıkka kəlgən əməsmidi? — dəydu Pərwərdigar, — Lekin Mən nəzirimni xundak bir adəmgə salımən: — Məmin-kəmtər, rohı sunuk, Səzlihimni anglioqanda korkup titrək basidiojan bir adəmgə nəzirimni salımən. **3** Kala soyongan kixi adəmnimə eltüridu, Kozını kurbanlık kılıqan kixi itning boyını sundurup eltüridu; Manga hədiyyə tutkuqı qoxka կենinimə tutup bərməkqidur;

Duasini əslitixkə huxbuy yakğuqi məbudkımı mədhiyə okuydu; Bərəkət, ular əzi yakturidiojan yollarını tallıqan, Kəngli yirginqlik nərsiliridin hursən bolidu. **4** Xunga Mənmu ularning küləptlirini tallaymən; ular dəl korkidiojan wəhimişlərni bexioja qüxürimən; Qünki Mən qakıroqnimda, ular jawab bərmidi; Mən sez kılıojnimda, ular կulaq salmidi; Əksiqə nəzirimdə yaman bolqanni kıldı, Mən yakтурmaydiqənni tallidi. **5** «I Pərvərdigarning sezi aldida korkup titrəydiqənlər, Uning deginini anglangalar: — «Silərni namimoja [sadiq bolqanlıqıngılar] tüpəylidin qətkə қakşanlar bolsa, Yəni silərdin nəprətlənidiojan kerindaxliringlar silergə: — «Keni Pərvərdigarning uluqlukı ayan kılınsun, Xuning bilən xadlikinqlarnı kərələydiqən bolimiz!» — dedi; Birək xərməndilikə կalqanlar əzləri bolidu. **6** Anglangalar! — xəhərdin kəlgən quşan-sürənlər! Anglangalar! — ibadəthanidin qikşan awazni! Anglangalar! — Pərvərdigar Əz düixmənlirigə [yamanlıqlarını] kəyturuwatidu!» **7** — Tolοjki tutmayla u boxinidu; Aqrıki tutmayla, oqul bala tuqidu! **8** Kimning muxundak ix tooqrluk həwiri bardu? Kim muxundak ixlarnı kerüp bakşan? Zemin bir həlkəni bir kün iqidila tuqəndiojan ix barmu? Dəkikə iqidila bir əlning tuqənluxi mumkinmu? Qünki Zionning əmdila tolοjki tutuxioja, u oqul balılırini tuqđı! **9** Birsini boxinix ҳalitigə kəltürgən bolsam, Mən balını qıkarouzmay կalamtim? — dəydu Pərvərdigar, Mən Əzüm tuqənduroqı tursam, baliyatquni etiwetəmdimən? — dəydu Hudaying. **10** Yerusalem bilən billə xad-huramlıqta bolunglar; Uni seygüqilər, uning üçün huxallininglar! Uning üçün kəyqu-həsrət qəkkənlər, Uning bilən billə xadlıq bilən xadlininglar! **11** Qünki silər uning təsəlli beridiojan əmqəkliridin emip қanaətlinisilər; Qünki silər қənənqə ipip qikisilər, Uning xan-xəripinə zorlukidin kənglüngər hursən bolidu». **12** Qünki Pərvərdigar mundaq dəydu: — Mən uningoja taxşan dəryadək aram-hatırjəmlikni, Texip kətkən ekimdək əllərning xan-xərəplirini sunup berimən; Silər emisilər, Silər yanpaxka elinip kətürülisilər, Etəktə əkilitilisilər. **13** Huddi ana balisioja təsəlli bərgəndək, Mən xundak silərgə təsəlli berimən; Silər Yerusalemda təsəlligə igə bolisilər. **14** Silər bularnı kərgəndə kənglüngər xadlinidu, Səngəkliringər yumran ot-qəptək yaxnap ketidu; Xuning bilən Pərvərdigarning kolı Əz kəllirioja ayan kılınidu, U düixmənlirigə kəhrini kərsitudu. **15** Qünki oqəzipini

kəhər bilən, Tənbihini ot yalkunlari bilən qüxürüxi üçün, Mana, Pərvərdigar ot bilən kelidu, U jəng hərwiliri bilən kuyundək kelidu. **16** Qünki ot bilən həm kiliq bilən Pərvərdigar barlık ət igilirini sorak kilipli jazalaydu; Pərvərdigar əltürgənlər nuroqun bolidu. **17** «Başqılar» oja kirix üçün pakizlinip, Əzlini ayrim tutup, Otturida turoqıqinən gepigə kirkənlər, Xundakla qoxka gəxini, yirginqlik bolqanni, jümlidin qaxqanlarıny yaydiqənlər bolsa jimisi təng tūgixidu — dəydu Pərvərdigar. **18** Qünki ularning kılıjanlıri həm oyliqənləri Mening aldimidur; Biraq barlık əllər, həmmə tilda səzləydiqənlərlər yioqılıdiojan waqtı kelidu; Xuning bilən ular kəlip Mening xan-xəripimni kəridu; **19** Wə Mən ularning arısında bir karamət bəlgini tikləymən; Həm ulardin կeqip kütuləjanları əllərgə əwətimən; Nam-xəhəritimni anglimiqən, xan-xəripimni kərəp bakmiojan Tarxixka, Liwyəgə, okyaqılıkta dangki qikşan Ludka, Tubal, Gretsiyəgə həm yirək qətlərdiki arallarqa ularnı əwətimən; Ular əllər arısında Mening xan-xəripimni jakarlaydu. **20** Xuning bilən Israillar «axlıq hədiyə»ni pakiz қaqılarqa koyup Pərvərdigarning eyiğə elip kəlgəndək, Xular bolsa, Pərvərdigaroja atap beçixliqən hədiyə süpitidə kerindaxliringlarning həmmisini əllərdin elip kelidu; Ularnı atlalarqa, jəng hərwilirioja, sayıwənlik hərwa-zəmbillərgə, կeqirlarqa həm nar tegilərgə mindürüp mukəddəs teoqımoja, yəni Yerusaleməqə elip kelidu, — dəydu Pərvərdigar. **21** Həm Mən ulardin bəzilərini kahinlar həm Lawiyalar boluxka tallaymən — dəydu Pərvərdigar. **22** Qünki Mən yaritidiojan yengi asmanlar həm yengi zemin Əzümning aldida daim turoqandək, Sening nəsling həm isming turup saklinidu. **23** Həm xundak boliduki, yengi aymu yengi ayda, Xabat künimə xabat künidə, Barlıq ət igiliri Mening aldimoja ibadət kılıqli kelidu — dəydu Pərvərdigar. **24** — Xuning bilən ular sırtqa qikşip, Manga asiylik kılıqən adəmlərning jəsətlirigə karaydu; Qünki ularnı yəwətən kurtlar olməydu; Ularnı kəydürüwətən ot eqməydu; Ular barlık ət igilirigə yirginqlik bilinidu.

Yərəmiya

1 Binyamin kəbilisi zeminidiki Anatot yezisida turuwatkan kahinlardin bolqan Hılkıyaning oqlı Yərəmiyaning səzliri [təwəndə hatirilinidu]: — **2** Yəhūda padixahı, Amonning oqlı Yosianing künliridə, yəni u tahtkə olturoqan on üçinqi yilida [Yərəmiyaqa] Pərwərdigarning səzi kəldi; **3** Yəhūda padixahı Yosianing oqlı Yəhəoakimniñ künliridə həmdə Yəhūda padixahı Yosianing oqlı Zədəkiyaning on birinqi yilining ahirioqə, yəni xu yilning bəxinqi eyida Yerusalemdikilər sürgün kılınoqə uningoşa Pərwərdigarning səzi yənə kelip turdi. **4** Pərwərdigarning səzi manga kelip: **5** — Anangning qorsıkida seni apıridə kılıxtın ilgirila Mən seni biləttim; sən baliyatqudin qılıqjixtin burun seni Əzümgə atap, əllərgə pəyoqəmbər boluxka tiklidim, — deyildi. **6** Mən bolsam: — Apla, Pərwərdigar! Mən gəp kılıxni bilməymən; qünki mən gedək balidurmən, dedim. **7** Lekin Pərwərdigar manga: — Əzüngni gedək bala, demə; qünki Mən seni kimə əwətsəm, sən xularqa barisən; wə Mən seni nemə də dəp buyrusam, sən xuni dəysən. **8** Ulardin korkma; qünki seni kütkuzux üçün Mən sən bilən billidurmən, — dedi. **9** Wə Pərwərdigar kolini sozup aqzimoqa təküzdü; Pərwərdigar manga: Mana, Əz səzlirimni aqzinqoşa koydum; **10** Qara, muxu künü Mən seni yulux, səküs, əhalak kılıx wə ərrix, kurux wə terip əstürtüx üçün əllər wə padixahlıklar üstigə tiklidim, — dedi. **11** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip: «Yərəmiya, nemini kerüwatisən?» — deyildi. Mən: «Badam dərihining xehini kerüwatişən» — dedim. **12** Pərwərdigar manga: «Kərgining yahxi boldi; qünki Mən səzümmüñ əmaliylixixi üçün səzümmüñ kezitip turimən» — dedi. **13** Wə Pərwərdigarning səzi manga ikkinqi ketim kelip: «Nemini kerüwatisən?» — deyildi. Mən: «Poruk-poruk əynawatkan, aqzı ximal təripidin kiyasojan bir əzənni kərdüm» — dedim. **14** Pərwərdigar manga: — Külpet ximal tərəptin kelip bu zemində turuwatkanlarning həmmisi üstigə bəsüp kelidü — dedi. **15** — Qünki mana, Mən ximaliy padixahlıklärning barlik jəmətlirini qağırimən, — dəydu Pərwərdigar; — ular kelidü, padixahlar hərbiri əz təhtini Yerusalem kowuklırlı aldişa selip, həmmə sepiollarqa wə Yəhūdaning barlik xəhərliriga hujumoşa təyyarlinidu; **16** xuning bilən Mən [Yəhūdadikilərning] barlik rəzillilikləri üçün ularning üstidin həkümərnii jakarlaymən; qünki ular Məndin waz keqip, baxka

ilahılarqa huxbuç yekip, əz kolliri yasiojanlırioşa qoçundi. **17** Sən əmdi belingni baçlap ornungdin turup, sanga buyruqanlırimning həmmisini ularqa eyt; ular aldida hədukuç kətmigin; bolmisa Mən seni ular aldida hədukturimən. **18** Qara, Mən bugün seni Yəhūdaning padixahlırioşa, əmirlirigə, kahinlirioşa həm pütkül zemin həlkigə karxi turoquçı mustəhəkəm xəhər, temür tüvrük wə mis sepillardak tiklidim. **19** Ular sanga karxi jöng kılıdu, lekin sening üstüngdin əqəlibə kılalmaydu — Qünki Mən seni kütkuzux üçün sən bilən billidurmən, — dəydu Pərwərdigar.

2 Əmdi Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** Berip Yerusalemdikilərning kulaqlirioşa mundakjar saloqin: — «Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən sening yax waktingdiki wapadarlıkingni, yəni kızning axikjоja bolqan muhəbbitidək sening qəl-bayawanda, yəni terilmioqan yərlərdə Manga əgixip yürgənlirringni sening üçün əsləymən. **3** Xu qaođa Israil həlkı Pərwərdigaroşa pak, alahidə ataloqan, ular uning əz həsoluning tunji mewisi dəp əkarəqanidi; ularni yəwalmakçı bolqanlarning həmmisi gunahkar dəp hesablanqanidi həm ularning baxlırioşa balayı'apat qüxkənidü, — dəydu Pərwərdigar. **4** Pərwərdigarning səzini anglangalar, i Yakupning jəməti, Israil jəmətinining barlık, ailə-tawabiatlıri: — **5** Pərwərdigar mundak dəydu: — Ata-bowliringlar Məndə zadi əndək adalətsizliklərni baykaptı, ular Məndin xunqə yıraklıxidü? Əlar nemixkə bimənə butlarqa bax urup, ezliri bimənə bolup kətti? **6** Ular həqkəqan: «Bizni Misir zeminidin kütkuzup qılıqrip, bayawandin, yəni qəl-dəxt wə tik azgallar bilən kaplanojan jaylardın, kuroqakqılık wə elüm sayisi orap turoqan yərlərdin, adəmzat etməydioqan həmdə insan turmaydioqan xu bayawandin bizni ətküzgən Pərwərdigar kəni?» dəp sorap əyuxməptiqə? **7** Mən silərni mewisi həm molqılıkidan həzurlinx üçün munbat bir zeminoşa elip kəlgənmən; silər kelip zeminimni bulqıdinglar, Mening mirasimni yirginqlik bir nərsigə aylandurup koydunglar. **8** Kahinlər: «Pərwərdigar kəni?» dəp həq sorap koymidi; Təwrat-kanun ijraqılıri meni həq tonumidi; həlk padıqılıri manga asiylik kıldı; pəyoqəmbərlər bolsa Baalning namida bekarət bərdi, ularning həmmisi həq paydisiz bimənə nərsilərgə əgixip kətti. **9** Xunga silər bilən dəwalaxmakqımən, balılırlar həm balılırlarınning balılırları bilən dəwaliximən, — dəydu Pərwərdigar; **10** — silər Siprustiki dengiz boylirioşa

ətüp bekinqlar, Kedaroja təkxürükə adəm əwətip bekinqlar — muxundak bir ix zadi bolup bəkqanmu- yok dəp körüp bekinqlar — 11 Qaysi bir əl eż ilahlırini (ular həq ilah əməs, əlwəttə) əzgərtkənmə? Lekin Mening həlkim əzlirining xan-xəripi Boloquqisini bolsa paydisiz-bimənə bir nərsiga almaxtuqan. 12 Buningoja əjbəlininglər, i asmanlar; həng-tang bolunglar! Sarasimigə qüxiングlar! Qəqünglər! — dəydu Pərvərdigar, 13 — qünki Mening həlkim ikki rəzil ixni kıldı; ular həyatlık su mənbəsi bolovan Məndin waz kəqtı; andin əzliri üçün su azgallırını, yəni su turmaydiojan yerik su azgallırını yonup qıktı. 14 Israil əslı kulmidi? U hojayinning əyidə tuquluojan kulmidi? Nemixkə əmdi u oljişa aylinip kıldı? 15 Yax xirlar uni olja kılıp hərkiridi; ular awazını qoyuwattı; ular [Israil] zeminini wəyrana qıldı; xəhərliri kəydürüldi, adəmzatsız əldi. 16 Uning üstığa hətta Nof wə Tahpanəs xəhəridikilərmə qokkangni yeriwətti. 17 Bu ixlarnı əzüng kəltürüp qıkarojan əməsmə? — Qünki sanga yol baxlawatkinida Pərvərdigar Hudayingdin waz kəqkənidir. 18 Əmdi büğünki kündə yənə Xihor dəryasining süyini iqix üçün Misirning yolini baskining nemisi? [Əfrat] dəryasining süyini iqix üçün Asuriyəning yolini baskining nemisi? 19 Əz rəzilliking əzünggə sawak elip kelidü, əzüngning yeniindin qətnap kətkining əzünggə tənbih bolidü; əmdi sening Pərvərdigar Hudayingdin waz kəqkining wə Mening korkunqumning səndə bolmaslikining intayın rəzil həmdə zərdapka tolqan ix ikənləkini bilip koy, — dəydu Rəb, samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar. 20 Qünki sən kədimdinla Mən sanga saloqan boyunturuknı buzup, uning rixtini üzüp taxliwətkənsən; sən: «Kullukunda bolmaymən!» deding. Qünki barlıq dəng-egizliklə wə barlıq yexil dərəh astida sən pahixə ayaldək kerilip yatqənsən. 21 Lekin Mən bolsam seni əslı esil sortluk üzüm telidin, sərhil uruktin tikkənidim; sən Manga nisbətən kəndakmu yat wə yawa bir sesik üzüm telioja aylinip əalding? 22 Qünki sən xulta bilən yuyunsangmu, kəp akartkuq sopun ixletsəngmu sening kəbihliking Mening aldimdə tehi daq bolup turidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. 23 Sən kəndakmu: «Mən həq buloqanojan əməsmən, mən «Baallar»qa həq əgəxmədim!» deyələysən? Jilojida mangojan yolungni körüp bak, kilmixliringni ikrar kıl — sən eż yollırıda uyan-buyan katrap yüradiojan qakqak, hinggandursən! 24 Sən qəl-bayawanoja adətləngən,

həwisi kozojalojanda xamalni purap yüradiojan bir yawayi mada exəksən! Küyligəndə kim uni tosalisun? Uni izdigən hənggilar əzlirini həq upratmaydu; xu wakıtlarda uni izdəp tapmak asandur. 25 [I Israil], [bikar yığırüpl], putungni ayaqsız, gelingni ussuluksız kılıp koyma! Lekin sən buningoja: «Yak! Ham hiyal kılma! Qünki mən bu yat [ilahılarnı] yahxi körüp əldim, ularning kəynidin mangımən!» — deding. 26 Oqri tutulup kəlip hijalətkə ələqəndək, Israil jəmətimi hijalətkə əldidü — yəni əzliri wə ularning padixahlıri, kahinliri wə pəyoqəmbərləri — 27 ular yaqəq kətikə: «Atam!» wə taxka: «Sən meni tuqurdurdung!» dəydu; qünki ular yüzünü Manga əratmay, əksiqə Manga arkısını kıldı; lekin küləpət bexioja qüvkəndə ular: «Ornungdin turup, bizni kutkuzojsən!» dəydu. 28 Əmdi əzünggə yasiqan ilahlıring keni!? Küləpət bexingoja qüvkəndə seni kutkuzalaydiojan bolsa, ular ornidin tursun! — Qünki xəhərliring ənqə kəp bolsa butliringmu xunqə kəptur, i Yəhədü! 29 Nemixkə silər Mən bilən dəwaqə qüxməkqisilər? Silər həmminglər Manga asiylik kılıqansılar, — dəydu Pərvərdigar. 30 Baliliringni bikardin bikar urup koydum; ular həq tərbiyini kəbul kilmidi. Əz kiliqing yirtkəq xirdək pəyoqəmbərliringni yəwətti. 31 I bu dəwr kixiliri! Pərvərdigarning səzığə kəngül koyunlar! Mən Israile qəl-bayawan yaki kapkarangojuluk başkan zemin bolup bəkqanmu? Mening həlkim nemixkə: «Nəgila barsaq eż ərkimiz; əmdi yeningoja yəna kəlməymiz!» — dəydu? 32 Kız zibu-zinnətlərini untuyalamdu? Toy kılıdiqan kız toy kiyimlərini untuyalamdu? Lekin eż həlkim san-sanaksız künləridə Meni untudi. 33 Sən ixt izdəp baridiojan yollarqa xunqə mahir bolup kətting! Bərhək, hətta əng buzuk ayallarqa yolliringni kərsətting. 34 Uning üstığa tonungning pəxlrirdə gunahsız namratlarning keni bar! Sən ularni temingni texip oqrılıkka kirgini üçün eltürdingmu?! Ixlarning həmmisi xundak tursimu, 35 sən tehi: «Məndə gunah yok; [Rəb] məndin rənjiwərməydlə!» dəysən. Bilip koy! Mən üstüngdin həküm qıkırımən, qünki sən: «Mən gunah sadir kilmidim!» — dəwerisən. 36 Sən nemixkə bunqıwala uyan-buyan katrap ala kəngüllük klijisən? Sən Asuriyə təripidin yərgə karitiləqəndə Misir təripidinmu yərgə karitilisən. 37 Bərhək, sən Misirdin kolliringni bexingoja aloqan peti qikisən; qünki Pərvərdigar sən yələnqük kılıqanlarnı qətkə kaktı; sən uların həq payda kerməysən.

3 Xundak deyiliduki, birsi ayalini koyuwetsa, ayal uningdin ajraxsa wə keyin u baxka ərgə yatlıq bolqan bolsa, birinqi eri uning bilən käyta yarixiwalsa bolamdu? Bundaq ix bu zeminni mutlək bulojimamdu? Lekin sən xunqə kəp axniliring bilən buzukluk kılıp turup yənə yenimoja käytay dəwamatənsən tehi? **2** Bexingni ketürüp yukirioja karap bak; — Sən zadi nəda yat ilahlar bilən buzukluk, ətküzmigənsən?! — Sən qəl-bayawanda kütüp olturojan ərəbdak ularni yollar boyi kütüp olturojansən; zeminni buzuklukliring wə rəzilliking bilən bulojiqansən. **3** Xuning üçün ətik yamoqlar tutup kelinip sanga berilmidi həmdə «keyinki yamoqlar» yaqmidi. Lekin səndə tehi pañixə ayalning kelin yüzü bar, iza tartixni heq bilgüng yoktur. **4** Hətta sən bayatin Manga: «I Atam, yaxlıkimdən baxlap manga yetəkqi həmraḥ, bolup kəlding!» — dəysən, wə: — **5** «U hərdaim əqəzipini saklamdu? U əqəzipini ahırojıqə tutamdu?» — dəysən. Mana, sən xundak degining bilən, lekin sən əkolungdin kelixiqə rəzillik kılqansən. **6** Yosiya padixañning künliridə Pərvərdigar manga: «Wapasiz Israilning nemə kılqanlığını kərdüngmu? U barlıq egiz taŋka qıkıp həm barlıq yexil dərəh astioja kirip xu xu yərlərdə pañixidək buzukluk kılqan» — dedi. **7** — «Mən: U bularning həmmisini kılqandın keyin, qokum yenimoja kätip kelidu, — dedim; lekin u kätip kəlmidi. Uning asiy singlisi, yəni Yəhuda buni kərdi; **8** lekin wapasiz Israilning barlıq zina kılqanlıri tüpəylidin uningoja talaq hetini berip uni koyuwətキンni kərüp, asiy singlisi Yəhuda körkəmidi, bəlki əzimu berip pañixilik kıldı. **9** Xundak boldiki, əz buzukqılığını xunqə kiqik ix dəp əarioqaqka, u hətta yaqıq wə tax bilən zina kılıp zeminni bulojıwətti. **10** Bularning həmmisiga ərimay Israilning asiy singlisi Yəhuda tehi pütün kəngli bilən əməs, pəkət sahtilik bilən yenimoja kätip kəlgəndək boluvaldi, — dəydu Pərvərdigar. **11** Pərvərdigar manga mundak dedi: — «Wapasiz Israil əzini asiy Yəhudadın həkkənəy kərsətti. **12** Barojoñ, ximaloja karap bu səzlərni jakarlap mundak degin: — «Kätip kəl, i yoldin qikkəqi Israil, — dəydu Pərvərdigar — wə Mən sanga əkapıkmı əyata türməymən; qunki Mən rəhimidlil, — dəydu Pərvərdigar — Mən əqəzipimni mənggülə saqlap turmaymən. **13** Pəkət sening əbəhiqlikingni, — Pərvərdigar Hudayingoja asiylik kılqanlığını, uyan-buyan ətrap yürüp ezungni hərbir yexil dərəh astida yat ilahlaroja beqixliojanlıqningni,

xuningdək awazimoja heq əkulak salmiojanlıqningni ikrar kilsangla [Məndin rəhîm-xəpkət kərisən] — dəydu Pərvərdigar. **14** Kätip kelinglar, i yoldin qikkəqi balilar, — dəydu Pərvərdigar — qunki Mən silərni həkkiy seygüqidurmən; [silər xundak kilsanglarla] Mən silərdin tallıqanlarnı, yəni hərkəysi xəhərdin bardin, hərkəysi jəməttin ikkidin pukrani Zionoja käyturup kelimən. **15** Mən silərgə kenglümdikidək həlk padıqilirini təksim kılımən; ular silərni danalıq-bilim, əkil-parasət bilən bekip ozuklanduridu. **16** Xundak boliduki, xu künlərdə silər zemində kəpiyip, kəp pərzəntlik bolojininglarda, — dəydu Pərvərdigar, — silər: «Pərvərdigarning əhədə sanduksi!» dəp yənə tiloja almaysılər; u heq esinglaroja kəlməydu, uni heq əsliməysılər wə uni heq seqiniməysılər; silər baxka bir sanduqmu yasımaysılər. **17** Xu tapta ular Yerusalemni «Pərvərdigarning təhti» dəp ataydu; barlıq əllər uningoja yiojılıdu, — yəni Pərvərdigarning namioja, Yerusalem oja yiojılıdu; ular əlbidiki rəzil jahillik oja käytidin heq əgixip mangmaydu. **18** Xu künlərdə Yəhuda jəmati Israil jəmati bilən birlikə mangidu; ular ximal zeminidin billə qıkıp Mən ata-bowlirioja miras boluxka təkədim kılqan zeminoja kelidu. **19** Mən: «Mən seni balilirim katirioja koyup, sanga güzəl zeminni, yəni kəpligən əllərning zeminləri arisidiki əng kərkəm jayni miras kılıp ata kılıxni xunqılık halayttim!» — dedim, wə: «Sən Meni «mening atam» dəysən, wə Məndin yüz erüməysən!» — dedim. **20** Lekin bərhək, asiylik kılqan ayal əz jərisidin ayrıloqandək, silər Manga asiylik kılqansılar, i Israil jəmati, — dəydu Pərvərdigar. **21** Yukarı jaylardın bir awaz anglinidu! U bolsa Israil jəmatidikilərnin yioja-pəryadlıri; qunki ular əz yolunu burmiliojan, Pərvərdigar Hudasını untuojan. **22** — Kätip kelinglar, əy yoldin qikkəqi balilar; Mən silərning yoldin qıkıp ketixinglaroja xipa boliman. — «Mana, biz yeningoja barımız; qunki Sən Pərvərdigar Hudayimizdursən» — dənglər! **23** — Bərhək, egizliklərdə həm taŋlarda anglitilojan [butpərəslikning] kiykas-sürənləri bihudə ixtur! Bərhək, Israilning kutkuzux-nijati Pərvərdigar Hudayimizdinladur. **24** Lekin yaxlıkimizdən tariplə, ata-bowlirimizning əjrini, yəni ularning kala-köy padılırını, kız-oçullırını axu uyat-nomus yəp kətkən; **25** Nətijidə biz uyat-hijilik iqidə yattuk, əlamymikanlıq wə alakzadılık bizni əpliwaldi; qunki yaxlıkimizdən tartip bugünkü künga kədər biz wə ata-bowlirimiz həmmimiz Pərvərdigar Hudayimiz aldida

gunah sadir kılıp kıldı, Pərvərdigar Hudayimizning awazıoja həq kulağ saldıdu.

4 — «Bu yollırımdın burulay!» desəng, i Israel — dəydu
Pərvərdigar — Əmdi Mening yenimoja burulup kaytip kəl! Əgər bu yirginqlikliringni kəzümdin neri kilsang, wə xundakla yoldin yənə tenəp kətmisəng, 2 — əgər sən: «Pərvərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm iqkiningdə, u kəsəm həkikət, adalət wə həkəkaniyilik bilən bolsa, undakta yat əllərmə Uning namida əzlirigə bəht tilixidu wə Uni ezininq pahir-xəhriti kılıdu. 3 Qünki Pərvərdigar Yəhudadikilər wə Yerusalem dikilərgə mundak, dəydu: — «Boz yeringlarnı qepip aqdurunglar; tikənlik arisoja uruk qaqmanglar! 4 Əzliringlarnı Pərvərdigarning yolidə sünnat kilinglar; kəlbinglarnı sünnat kilinglar, i Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatkanlar! — Bolmisa, Mening kəhrim partlap ot bolup silərni kəydürivetidü; kilmixliringlarning rəzilliki tüpəylidin uni əqrərləydiqan heqkim qıkmaydu. 5 — Yəhudadada muxularını elan kılıp, Yerusalemda: — «Zemin-zemində kanay qelinglar!» — dəp jakarlanglar; «Yiojilinglar! Mustəhkəm xəhərlərgə kəcip kirəyl!» — dəp nida kilinglar! 6 Zionni kərsitidiojan bir tuqoni tiklənglər; dərhal kəqinglər, keqikip kalmanglar! Qünki Mən küləpət, yəni zor bir əhaləkəti ximaldin elip kelimən. 7 Xir eż qatkallığının qıktı, «əllərni yokatkuqi» yoloja qıktı; u eż jayidin qıkip zeminingni wəyrən kılıxka kəlidü; xəhərliring wəyrən kilinip, adəmzsatsız bolidü. 8 Bu səwəbtin əzliringlərə bəz kiyim oranglar, dad-pəryad kətürüp nalə kilinglar! Qünki Pərvərdigarning kattik oqəzipi bizdin yanmıcı! 9 Xu küni xundak boliduki, — dəydu Pərvərdigar, — padixahning yürüki, əmirlərning yürükimu su bolup ketidü, kahinlər alaşzadə bolup, pəyoqəmbərlər təəjjüplinidü. 10 — Andin mən: — Ah, Rəb Pərvərdigar! Bərəhkək Sən bu halknı, jümlidin Yerusalemni: «Silər aman-tinq bolisilər» dəp alditiong; əməliyəttə bolsa kiliq janıq yetip kəldi, dedim. 11 — Xu qaoqla bu həlkə wə Yerusalemıoja mundaq deyildi: «Qəl-bayawandıki egizliklərdin qıqən issik bir xamal həlkimning kizining yolioja karap qüxitü; lekin u haman soruxka yaki dan ayrixka muwapiq kəlməydi! 12 — Buningdin əxəddiy bir xamal Məndin qıçıdu; mana, Mən hazır ularoja jaza həkümürini jakarlaymən. 13 Mana, u top bulutlardək kəlidü, uning jəng hərwiliri kara kuyundəktur, uning atları bürkütlərdin tezdr! — «Həlimizoja way! Qünki biz nabut bolduk!» 14 — «I

Yerusalem, eż kutuluxung üqün kəlbingni rəzilliktin yuyuwət; қaçanlıqə kənglüngə bihudə oy-hiyallarnı püküp turisən? 15 Qünki Dan diyaridin, Əfraimdiki egizliklərdinmu azab-külpətni elan kılıdiqan bir awaz anglitilidü: — 16 Ular: Əllərgə elan kilinglar, Yerusalemıoju anglinglar: — Mana, körxawoja aloquqlar yiraq yurttin keliwati! Ular Yəhuda xəhərlirigə karxi jəng qukanırını kəttürükə təyyar! — dəydu. 17 Etizlikni mudapiə kiliwatkanlardək, ular Yerusalemni körxiwalidü; qünki u Manga asiylik kılıqan, — dəydu Pərvərdigar. 18 Sening yolung wə kilmixliring muxularını eż bexingoja qüfürdi; bu rəzillikingning akiwitidur; bərəhkə, u azablıktur, yürikingimü sanjiyidü!. 19 — [Mən]: «Ah, iq-baqrı! Iq-baqrı! Tolojakka qüxtüm! Ah, kənglüm azablandı! Yürikim düpüldəwatidü, süküt kılıp turalmaymən; qünki mən kanayning awazını anglaymən; jəng qukanırını jenimoja sanjidi. 20 Apət üstigə apət qüxti! Pütkül zemin wəyrən boldi; qedirlirim dəkkidə bərbət kılındı, pərdilirim həyt-huytnıq iqidə yırtıp taxlandı! 21 Kaçanlıqə tuoqla karap turuxum, jəng awazlarını anglixim kerək?» — [dedim]. 22 — «Qünki Mening həlkim nadandur; ular Meni həq tonumiojan; ular əkli yok balilar, ular həq yorutulmiojan; rəzillikkə nisbətən ular danadur, əmma yahxilikka nisbətən ular bilimsizdür». 23 — «Mən yər yüzügə karidim; mana, u xəkilsiz wə küp-kuruk boldi; asmanlarojumu karidim, u nursız kəldi; 24 taoqlarəqə karidim, mana, ular zilziligə kəldi, barlıq dənglər əxəddiy silkinip kətti. 25 Karap turuwərdim, wə mana, insan yok idi, asmandıki barlıq uqar-kanatlarmu əzlirini daldıqə aldı. 26 Mən karidim, mana, baq-ətizlər qel-bayawanoqa aylandı, barlıq xəhərlər Pərvərdigar alındı, yəni uning kattik oqəzipi alındıda wəyrən boldı. 27 Qünki Pərvərdigar mundaq dəydu: — «Pütkül zemin wəyrən bolidü; əmma Mən uni pütünləy yokatmaymən. 28 Buning tüpəylidin pütkül yər yüzü matəm tutidü, yukirida asman karılık bilən kaplinidü; qünki Mən xundak səz kıldım, Mən xundak niyatka kəlgənmən; Mən uningdin ekünməymən, uningdin həq yanmayımən; 29 atlıklar wə okyalıklärning xawķun-sürəni bilən hərbir xəhərdikilər kəcip ketidü; ular qatkallıqlarəqə kirip məkəwalidü, taxlar üstigə qıkıwalidü; barlıq, xəhərlər taxlinip adəmzsatsız kəlidü. 30 — Sən, i əhalə boluoqı, nemə kilmakqisən? Gərqə sən pərəng kiyimlərni kiyən bolsangmu, altun zibu-zinnətlərni takıqan bolsangmu, kəz-kaxliringni osma bilən pərdəzliojan

bolsangmu, өзүнгни yasinqining bikardur; sening axikliring seni kəmsitudu; ular jeningni izdəwətitudu. **31** Qünki mən toloqkə qüvkən ayalningkidək bir awazni, tunji balini tuoqkandikidək azabda bołożan Zion kizining awazini anglawatimən; u kollirini sozup: «Halimoja way! Bu katillar tüpəylidin halimdin kəttim!» dəp həsimakta.

5 [Pərwərdigar]: — Yerusalemning rəstə-koqilirida uyan-buyan aylinip yügürüngər, obdan kərəip biliwelinglar; məydanlıridin izdəp kərəüngər; adalət bilən ix kəridiojan, wədisidə turuxka intilidiojan birlə adəmni tapsanglar, xunda mən bu [xəhərnı] kəqürimən! **2** Gərqə ular: «Pərwərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm iqlikən bolsimu, ular yalojandın səzləydi, [dedi]. **3** — I Pərwərdigar, kəzüng adalət-bitərəplikni izdəp yürüdu əməsmə? Sən bularnı urdung, lekin ular azablanmaydu; Sən ularnı nabut kılıp tükəxtürdüng, lekin ular təribəy qobul kılıxni rət kılıp kəldi; ular yüzlərini taxtin qattık kıldı, ular yoldin yenixni rət kılıdu» **4** — mən: «Xübhisizki, bundak kilojanlar pəkət namratlar, ular nadanlar; qünki ular Pərwərdigarning yolunu, Hudasingin həküm-kərsətmilirini bilməydu» — dedim. **5** — «Mən metiwrələrning yenioja berip ularoja səzləymən; qünki ular Pərwərdigarning yolunu, Hudasingin həküm-kərsətmilirini bilidu». Biraq ularmu boyunturukni üzül-kesil buzup, rixtılirini üzüp taxlıqan. **6** — Xunga ormandın qıkkən bir xır ularnı əltüridü, bayawandin qıkkən bir bərə ularnı wəyrən kılıdu; yilpiz xəhərlərgə karap paylaydu; xəhərlərdin qıkkən hərbiri titma-titma kılınidü; qünki ularning asiylikliri kəpiyip, wapasızlıkları awuydu. **7** Mən zadi nemiga asasən seni kəqürimən? Sening balılıring Məndin waz keqip, Huda əməslərgə kəsəm iqməktə; Mən həmmə həjətliridin qıkkən bolsammu, lekin ular zinahorluk kılıp, pañixilərning əyigə top-top bolup mengiwatidu. **8** Ular səmrigən ixkəwaz ayojırlar, ular hərbiri əz yekinining ayalıja həwəs kılıp kixnəwatidu. **9** Bu ixlar tüpəylidin ularnı jazalimay koyamdim? — dəydu Pərwərdigar, — Mening jenim muxundak bir əldin kısaş almay koyamdu? **10** Uning üzüm qünəkliridin etüp, tallırını wayran kilinglar; lekin ularnı pütünləy nabut kilmanglar; xahlırını kırıp taxlanglar, qünki ular Pərwərdigaroja təwə əməstur; **11** qünki Israel jəməti wə Yəhūda jəməti Manga mutlək wapasızlık kıldı, — dəydu Pərwərdigar. **12** Ular: «U heqnemə kilmaydu! Bizgə heq apət qüxməydu; nə kiliq nə

kəhətqilikni kərməymiz!» — dəp Pərwərdigardin tenip kətti. **13** Pəyojəmbərlər bolsa pəkət bir xamaldın ibarət bolidu, halas; [Pərwərdigarning] söz-kalami ularda yoktur; ularning səzləri əz bexioja yansun! **14** Xunga Pərwərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı bołożan Huda manga mundak dəydu: — Bu həlk, muxu səzni kılıjını üçün, mana, Mən aqzingoja saloğan səzlirimni ot, bu həlkni otun kılımənki, ot ularni keydürüp taxlaydu. **15** — Mana, Mən yıraktın bir əlni elip kelimən, i Israel jəməti, — dəydu Pərwərdigar, — U küqlük bir əl, kədimiy bir əl, tilini sən bilməydiqən wə gəplirini sən heq qüxənməydiqən bir əl bolidu; **16** ularning okdeni yoğan eqilojan bir gərdur; ularning həmmisi batur palwanlardur. **17** Ular həsulingni wə neningni əyəp ketidü, oqul-kızlıringni əyəp ketidü, kala-köy padılıringni əyəp ketidü, üzüm tallıringni wə ənjur dərəhliringni əyəp ketidü; ular sən tayanojan mustəhkəm xəhərliringni kiliq bilən wəyrən kılıdu. **18** Həlbuki, — dəydu Pərwərdigar, — xu künlərdimə silərni pütünləy tükəxtürməymən. **19** Xu qaçda [həlkinq]: «Pərwərdigar Hudayımız nemixkə muxu ixlarning həmmisini beximizə qüxürgən?» — dəp sorisa, əmdi sən [Yərəmiya] ularoja: «Silər Məndin yüz ərüp, əz zemininglarda yat ilahırların kullukında bołożininglardək, silər əz wətininglər bolmiojan bir zemində yat bołożanlarning kullukında bolisilər» — degin. **20** — Yakupning jəmətidə xuni jakarliojinki wə Yəhūda arısında xuni elan kılıojinki, **21** «Buni anglanglar, i nadan wə əkli yok, kəzi turup kərməydiqən, külük turup anglimaydiqən bir həlk; — **22** Məndin körkməsилər? — dəydu Pərwərdigar, — Dengiz süyi üçün sahilni mənggülük qəklimə kılıp, «Bu yərdin etmə» dəp bekitkən Mening alımda təwriməsилər? Mana, dolğunlulu ərkəxligini bilən ular sahil tüstidin heq oqəlibə kilmaydu; xawķunliojini bilən bu qəktin hərgiz həlkip etəlməydu. **23** Lekin bu həlkning jahil wə asiylik kəngli bardur; ular yoldin qıkip əz beximqılık kılıp kətti. **24** Ular kənglidə: «Əz waqtida yamoqlurları, yəni awwallı həm keyinkı yamoqlurları Bərgüqi, bizgə hosul pəslini bekitip aman-əsən Saklıouqi Pərwərdigar Hudayımızdır əyminəlyi» degənni heq deməydu. **25** Silərning kəbihlikliringlər muxu ixlarnı silergə nesip kilmiojan; silərning gunahlıringlər silərdin bərikətni məhrum kılıqan. **26** Qünki həlkim arısında rəzillər bardur; ular pistirmida yatkan kiltakqılardək paylap yürüdu; ular tuzak selip, adəmlərni tutuwalidu. **27** Tutkan kuxlaroja

tolojan kəpəstək, ularning eyliri aldamqılıktın erixkən mallar bilən tolojan; ular xu yol bilən böyük həm bay bolup kətti. **28** Ular səmrip, parkirap kətti; bərhək, ular rəzil ixlarnı kılıxka mahir bolup kətti; ular eż mənpəətinini kezləp həklərning dəwasını, yetim-yesirlerning dəwasını sorımaydu; namratlarning hökükünü koojdayıqan hökümmi ular qıckarmaydu. **29** Bu ixlər tüpəylidin ularni jazalimay köyəmdim?! — dəydu Pərvərdigar, — Mening jenim muxundak bir əldin kısas almay köyəmdü? **30** Zemində intayın korkunqluk wə yirginqlik bir ix sadir kılınoqanki — **31** Pəyojəmbərlər yalojan-sahta bexarətlərni bərməktə; kahinlər bolsa eż hökük dairisini kengəytip hökümrənlək kilməktə; Mening həlkimmu bu ixlərni yakturidu. Lekin bularning akiwitidə qandak kılısilər?

6 Jeninglarnı kutkuzux üçün Yerusalem xəhirdin keqinglər, i Binyamin jəmətidikilər! Təkoşa yezisida kanay qelinglər! Bəyt-Hakkərəmdə is signalini kətürünglər! Qünki balayı'apət, yəni dəlxəxətlilik əhaləkət ximal tərəptin pəyda bolidu. **2** Zion kişi, yəni nazinin sahibjamalni, mən nabut kılımən. **3** Yerusalemoja əşəri qıqiwatkan pada bakkıuqlarımı eż padilirini epkelidu; ular Yerusalemni körxawoja elip qedirlirini tikidu; ularning həmmisi ezi igiligən jayda pada bakıdu. **4** [Ular]: «Uningoja əşəri jənggə təyyarlininglar! Turunglar, qüx wakətdin paydilinip hujum kılıaylı!», «Apla! Kün patay dəp kaptu, kəqtiki sayılər uzirawatidu!» — [dəydu], [andin]: **5** «Xunga, keqiqə hujum kılıp qıçayı, uning mustəhəkəm ordilirini yokitaylı!» — dəydu. **6** — Qünki samawi əşərlərning Sərdarı bolqan Pərvərdigar uları qandaq dəydu: — Dərəhlərni kesip, ular bilən Yerusalem ətrapida dəng-potəylərni yasanglar; qünki u jazalanmisa bolmaydiqan xəhərdür; uningda barlıq ixlər zulum-zomigərləktur. **7** Kədük eż sulurunu uroqutup qıçaroqandək, umu rəzzilliklirini uroqutup qıckarmaqtə; uningdin zulmət-zorawanlıq wə əhaləkət sadalırı anglanmaqtə; mening kəzaldımda həmixinə aqırıq-kesəllər həm yarılançınlar pəyda bolmaqtə. **8** I Yerusalem, təlim-tərbiyə kobul kıl; bolmisa jenim səndin waz keqidü, — bolmisa, Mən seni harabilik, adəmzsız bir zemin kiliwetimən. **9** Samawi əşərlərning Sərdarı bolqan Pərvərdigar manga qandaq dəydu: — Ular üzüm telini pasangdiqulıqardək Israilning əldisini pasangdaydu; xunga sən üzüm üzgüqidək üzüm telidiki xahalar üstidin yənə bir kətim əkolungni ətküzgin! **10**

[Mən]: — Mən hazır kimgə söz kılıp agahlanduray? Ulardin angliojudək zadi kim bar? Mana, ularning əkulaklırları sünnət kılınmıqan, ular həq angliyalmayıdu. Mana, Pərvərdigarning səzi ularıqa eojar kelidi; ularıqa həq huxyaqmayıdu, — [dedim]. **11** — Kəlbim Pərvərdigarning oqəzəp otlıri bilən tolup taxtı; uni iqiməsə siqduruxtin əhəsirap kəttim; uni koqidiki balilar, yigitlerning məxrəp sorunlirioqa tekkəysən. Ər-ayallar, kerilər həm yaxanoqlarımı buningdin mustəsna bolmisun! **12** — Əlarning eyliri, etizləri ayalları bilən billə əzgilərgə tapxurulidu; qünki Mən kolumni zemindikilərgə sozimən, — dəydu Pərvərdigar. **13** — Qünki əng kiqikidin qongiojqıq əlarning həmmisi aqəzlükkə berilgən; pəyojəmbərdin kahinojqıq həmmisi ohxaxla aldamqılık kılıdu; **14** ular: «Aman-esənlilik! Aman-esənlilik!» dap həlkimning kizining yarısını susluk bilən kol uqida qala tengip köydi. Lekin aman-esənlilik yoktur! **15** Ular yirginqlik ixlərni sadir kılıqinidin hijil boldimu? — Yak, ular həq hijil bolmadi, hətta kizirixnimə ular həq bilməydu. Xunga ular yikilip əlgənlər iqidə yikilip olidu; uları jazalaxka kəlginimdə ular putlixip ketidu, — dəydu Pərvərdigar. **16** Xunga Pərvərdigar [əz həlkigə] mundak dəydu: — Silər tət aqa yolda turuatisilər; xunga yoluqlarını obdan kərüp koyunglar, kədimki, yahxilikə elip barojan yollarını sorap, ularda menginglər; xundaq kılıqanda jeninglər obdan aram tapidu. Lekin ular: «Biz xularda mangməyiz!» — dəydu. **17** Mən: Silərgə «Kanayning agah sadasiqə kulaq selinglər!» dəydiqan agah bərgüqi kəzətqilərni tiklidim; lekin silər: «Kulaq salmamız» dedinglər. **18** Xunga i əllər, anglangalar; guwahqıllar bolup ular arısında bolidioqan ixlərni bilip koyunglar! **19** Angla, i yər-zemin! Kara, Mən bu həlkinqə bəxioja külpat, yəni əlarning oy-hiyallirinə akiwitini qüxirimən; qünki ular sözlirimə kulaq salmioqan; Mening Təwrat-kanunumni bolsa, ular qətkə əkəkən. **20** — Əmdi zadi nemə məksətə Xebadin qıkkən huxbuy, yırak yurttin elip kelingən egiş Manga sunulidu? Kəydürmə kurbanlıklıringlər kobul əhəlik əməs, silərning «təxəkkür kurnanlık»lıringlər Meni hursən kilməydu. **21** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən bu həlk aldiqə putlikaxanglarnı salımən; xuning bilən həm atilar həm oğullar billə putlixidu; əknilar wə dostlar ohxaxla nabut bolidu. **22** Pərvərdigar mundak dəydu: — Kara, ximaliy zemindin bir həlk kəlidü, yər yüzining əng kəriliridin uluoq bir əl

közogılıdu; **23** ular okya wə kılıq bilən korallinidu; ular zalim, heq rəhîm kilmaydu; ularning awazi dengiz dolkunidək xawķunlaydu; ular atlaroqa minidu, jənggiwar adəmlərdək səp-səp bolup turidu; ular sanga ķarxi jəng kiliqxä kelidu, i Zion kizi! **24** «Biz ular toorluluk həwər anglidük; ķolımız boxixip kətti; ojəxlik, tolojakta ķalojan ayladək azab bizni tutti» — [dedim]. **25** «Dalaşa qıkmanglar, yollar bilən mangmanglar, qünki düxmənning kılıqi bar, tərəp-tərəplərni wəhİMə basidu. **26** I həlkimning kizi, sən ezungə bəz kiyim kiyiwal, küllər iqida eçinap yat; ezungning bir tal oqlungdin juda bolojandək kattik yioqlap matəm tut; qünki bulang-talang ķiloqqu bizgə ķarap tuyuksız kelidu». **27** [Pərwərdigar manga]: — Mən seni roda sinioquqi ķilip tiklidim, həlkim bolsa huddi takxürüülidən rodi dək bolidu; seni ularning yollırını kəzitip sinaxqa tiklidim, — [dedi]. **28** — Ularning hərbiri asiyning asisi, ular tehmət qaplap uyan-buyan katrap yürüməktə; ular mis wə təmürning əzidur, həmmisi qirip kətkəndur; **29** təmürqining kərükim kəyüp kətti, қoqxun bolsa otta yəm boldi; rodini eritip tawlawx bikar boldi; həlkim yamanlardın halıy bolmidi. **30** Ular «daxkal kümüx» dəp atılıdu; qünki Pərwərdigar ularni rət ķildi.

7 Pərwərdigardin Yərəmiyaşa mundak bir söz kəldi:

— **2** Pərwərdigarning eyidiki dərwazida turup muxu sözni jakarlap: «Pərwərdigarning sözünü anglanglar, i Pərwərdigar oqa ibadət kılıx üçün muxu dərwazılardın kiriwatqan barlıq Yəhūdalar!» — degin. **3** — «Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Yolliringlar həm kilmixliringləri tüzitinglər; xundak bolojanda Mən silərni muxu yerdə mukim turoquzımən. **4** «Pərwərdigarning ibadəthanisi, Pərwərdigarning ibadəthanisi, Pərwərdigarning ibadəthanisi dəl muxudur!» dəp aldamqi sözlərgə tayinip kətmənglər. **5** Əgər silər həkikətən yolliring həm kilmixliringləri tüzətsənglər, — əgər kixilər wə қoxnanglar arisida adalət yürgüsənglər, **6** — əgər silər musapir, yetim-yesir həm tul hotunlarnı bozək kilixtin, muxu yerdə gunahsız қanlarnı təküxtin, — xundakla ezunglar oza ziyan yətküziüp, baxka ilahlaroqa əgixip ketixtin kəl üzsənglər, — **7** xundak ķilojininglarda Mən silərni muxu yerdə, yəni Mən ata-bowliringlaroqa kədimindən tartip mənggүiqliqə təkdim ķilojan bu zemində mukim turidiojan kılımən. **8** Lekin mana, silər həqkandak payda yətküzməydiqən aldamqi sözlərgə tayinip

kətkənsilər. **9** Əmdi nemə degülük?! Oqrilik, katillik, zinahorluk ķilip, sahta kəsəm iqip, Baaloja isrik yekip wə silər heq tonumiojan yat ilahlaroqa əgixip, **10** andin Mening namimda atalojan muxu əygə kirip Mening aldında turup: «Biz kütkuzulojan!» dəmsilər?! Muxu lənətlilik ixlarda turuwerix üçün kütkuzulojanmusilər?! **11** Mening namimda atalojan muxu ey silərning nəziringlarda bulangqılarning uwisimu?! Mana, Mən Əzüm bu ixlarnı kərgənman, — dəydu Pərwərdigar. **12** Xunga, Mən əslidə Əz namimda turalqu ķilojan Xiloh degen jayqa berip, həlkim Israilning rəzilliki tüpəylidin uni nemə kiliwətkənlikimni kərüp bekinqlar! **13** Əmdi hazır, silər muxundak kilmixlarnı sadır ķilojininglər tüpəylidin, — dəydu Pərwərdigar, — Mən silərgə tang səhərdə ornumdin turup söz ķilip kəldim, lekin silər heq қulak salmidinglər; Mən silərni qakirdim, lekin silər Manga jawab bərmidinglər — **14** Əmdi Mən Xilohdiki eyni kəndək ķilojan bolsam, silər tayanojan, xundakla namim koyulən bu eyni wə Mən silərgə həm atabowliringlaroqa təkdim ķilojan bu zeminnimə xundak kılımən; **15** Mən silərning barlıq kərindaxliringlər, yəni Əfraimning barlıq nəslini həydiwətkinimdək silərnimə kəzümdin yiraq həydəymən. **16** Əmdi sən, [Yərəmiya], bu həlk üçün dua kılma, ular üçün nələ-pəryad kətürmə yaki tilək tilimə, Mening aldında turup ularning [gunahlılarını] heq tilimə, qünki Mən sanga қulak salmaymən. **17** Ularning Yəhūda xəhərliridə wə Yerusalem koqılıridə nemə ķilojənlərini kərəwatmamsən? **18** Balilar otun teridu, atilar ot қalaydu, ayallar kəstən Meni rənjitixkə «Asmannıng Hanixi» üçün poxkallarnı selixqa hemirni yuquridu, xuningdək yat ilahlaroqa «xarab hədiyə»lərni kuyidu. **19** Azablinip oqəzəplinidiojını Mən mü? — dəydu Pərwərdigar; — Əz yüzlirigə xərm qaplap, azablinidiojını ezliri əməsmu? **20** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mening oqəzipim wə қəhrim muxu jayqa təkəlidü; insan üstigə, haywan üstigə, daladiki dərəhlər üstigə, tuperaktiki mewilər üstigə təkəlidü; u həmməni kəydiyidü, uni heq əqürəlməydi. **21** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Beriwinglər, kəydiyirmə қurbanlıkliringlərni baxka қurbanlıklärəqə қoxup koyunqlar, barlıq gəxlərini yəwelinglər! **22** Qünki Mən ularni Misir zeminidin kütkuzup qıçarojan künidə atabowliringlaroqa «kəydiyirmə қurbanlık»lar yaki baxka

қурбанlıklar tooqrisida gəp kilmiojan wə yaki əmr bərmigənidim; **23** bəlki Mən ularoja mundak əmr kılıp: «Awazimoqa kulak selinglar, xundak kılıp Mən silerning Hudayinglar bolimən, silər Mening həlkim bolisilər; Mən eziunglaroqa yahxilik bolsun dəp buyruqjan barlik yolda menginglər» — dəp buyruqanıdim. **24** Lekin ular həq anglimiojan, Manga həq kulak salmiojan, bəlki əz rəzil kənglidiki jahillik bilən əz hiyal-hahixlirloqa əgixip mengiwərgən; ular aldişa əməs, bəlki kəynigə mangojan. **25** Ata-bowiliringlar Misir zeminidin qıkkandın tartıp bugünkü küngə kədər Mən kullirim bolovan pəyojəmbərlərni yeninglaroqa əwətip kəldim; Mən hərkünü tang səhərdə ornumdin turup ularni əwətip kəldim. **26** Lekin həlkim anglimiojan, həq kulak salmiojan; ular boynını kattik kılovan; rəzillikə ata-bowiliridin exip kətkən. **27** Sən bu sezlərnii ularoja eytisən; lekin ular sanga kulak salmaydu; sən ularni [towa kılıxka] qakırısan, lekin ular jawab bərməydu. **28** — Sən ularoja: — «Pərwərdigar Hudasinin awazini anglimiojan wə həq tüzitixni kobul kilmiojan həlk dəl muxul!» — dəysən. Ulardin həkikət-wapalıq yokap kətti; bu ularning eoqizidinmü üzülüp kətti. **29** Qeqingni qüxürüp uni taxliwət; yukarı jaylarda bir mərsiyə okuqin; qünki Pərwərdigar Əz oqəzipini qüxürməkqi bolovan bu dəwrni rət kılıp, uningdin waz kəqtı. **30** Qünki Yəhudadikilər kez aldımızda rəzillik kılovan, — dəydu Pərwərdigar, — ular Mening namimdə atalojan əygə yirginqlik nərsilərni əkirip uni bulojojan; **31** wə əz oqul-kızlirini otta қurbanlık kılıp kəydürük üçün «Hənnomning oqlı»ning jilojisidiki Tofətning yüksəridiki jaylarnı kurojan; bundak ixni Mən həq buyrumiojanmən, u yumoja həq kirip bəkmioqandur. **32** Xunga, mana, xundak künələr keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — «Tofət» yaki «İbn-Hənnomning jilojisisi» əmdi həq tiloja elinmaydu, bəlki «Kətl jilojisisi» deyiliidu; qünki ular Tofəttə jəsətlərni yər kalmioqşa kəmidü. **33** Bu həlkning jəsətləri asmandiki uqar-kanatlarning wə zemindiki janıwarlarning taami bolidu; ularni əlüklərdin körkutup həydəydiqjan həqkim bolmaydu. **34** Mən Yəhuda xəhərliridin həm Yerusalem xəhərliridin oyun-tamaxining sadasını, xad-huramlik sadasını wə toyi boluwatkan yigit-kızining awazini məhərum kılımən; qünki zemin wəyrana bolidu.

8 Xu qaoqda, — dəydu Pərwərdigar, — ular Yəhudanıq padixahlirining ustihanlarını, ularning əmirlirinin ustihanlarını, kahınlarning ustihanlarını,

pəyojəmbərlərning ustihanlarını wə Yerusalemda turojanlarning ustihanlarını gərliridin elip qıkırıdu; **2** xundak kılıp ular bularnı kuyax, ay wə asmanlardıki barlıq jisimlər astida yayıdu; qünki ular bularnı seyğən, bularning kullukında bolovan, bularoja əgəxkən, bularnı izdigən, bularoja qoğunqojan; ularning jəsətləri bir yərgə həq yiojlmayıdu, həq kəməlməydu; ular zemin yüzidə oolut bolup yatiyu. **3** Mən bulardın kələşənlərini həydigan jaylarda, bu rəzil jəməttin barlik tirik kələşənlər hayatning ornioja mamatni tallaydu, — dəydu samawi əşxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar. **4** Əmdi sən ularoja mundak degin: Pərwərdigar mundak dəydu: — Adəmlər yikilsa kəytidin turmamdu? Birsi yoldin qikip kətsə kəytip kəlməndu? **5** Nemixə Yerusalemidiki bu həlk həmixin yoldin qikix bilənlə yenimdin yıraklap ketidu? Ular aldamqılıkni qing tutidu, yenimoja kəytip kelixni rət kılıdu. **6** Mən kəngül əşxup anglidim; lekin ular duruslukni səzliməydu; ularning rəzillikləridin: «Mən zadi nemilərni kılıp koydum?!» dəp towa kılıdiqan həqkim yok; at jənggə burulup etiloqandək hərbərəsi əz yolioja burulup etilidu. **7** Hətta asmandiki ləyləkmə eziqə bekitilən waqtılırını bilidu; pahtək, karlıqoq wə turnilarmu kəqüp kələşən waqtılırını esidə tutidu; lekim Mening həlkim Mən Pərwərdigarning ularoja bekitkənlərimni həq bilməydu. **8** Silər kəndakmuş: «Biz danadurmız, Pərwərdigarning Təwrat-kanunu bizdə bardur!» dəysilər? Mana, bərhək, əlima-keşvərgüçilərning yaloqançı kəlimi uni burmiliojan. **9** Danixmənlər hijil bolidu, ular yərgə karap kəldi; mana, ular Pərwərdigarning sezinə qətkə qakķandın keyin, ularda zadi nemə danalıq kəlidü? **10** Xunga Mən ularning ayallarını baxxılaroja, ularning etizlərini yengi igilirigə tapxurup berimən; qünki əng kiqikidin qongiqiçə ularning həmmisi aqkezlikkə berilgən; pəyojəmbərdin kahinojqə həmmisi sahta ix kəridü. **11** Ular: «Aman-esənlik! Aman-esənlik!» dəp həlkimning kızının yarısını susluk bilən kol uqida qala tengip koydi. Lekin aman-esənlik yoktur! **12** Ular yirginqlik ixlarnı sadir kılıqinidin hijil boldim? — Yak, ular həq hijil bolmədi, hətta kizirixnimə ular həq bilməydu. Xunga ular yikiliq olğanlar iqidə yikiliq əlidü; ularni jazalaxka kəlginimdə ular putlixip ketidu, — dəydu Pərwərdigar. **13** Mən ularning həsulini elip taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar; üzüm telida üzümlər, ənjür dərihidə ənjürler həq kalmidi; yopurmaklıri solixip kətti; Mən

ularoja nemə beoqxılıqan bolsam, əmdi xular ulardin etküütüwielinidu. **14** «Biz nemixka muxu yerdə bikar oltruwerimiz? Yıqılayı, mustəhkəm xəhərlərgə kirip xu yərlərdə [kürəx kılıp] tügixəyli! Qünki Pərwərdigar Hudayımız bizni tūgəxtürüp, bizgə ət süyini bərdi; qünki biz Pərwərdigar aldida gunaş sadır kıldıq. **15** Aman-tinqılıqnı ümid kılıp kütüp kıldıq, lekin heq yahxılık bolmadi; xipa waqtini küttük, lekin mana, wəhima bastı! **16** Düxmən atlirining hartildaxliri Dan zeminidin tartip anglanmakta; ayojirlirining kixnəxliri pütkül zeminni körkitip təwratmakte. Ular zemin wə uningda turuwatqan həmmmini, xəhərni wə uningda turuwatqanlarning həmmisini yokitixka kelidul». **17** — Mana, Mən aranglaroja yılanlarnı, yəni həqkim sehəriyəlməydiqan zəhərlik yılanlarnı əwətimən, ular silərni qakıdu — dəydu Pərwərdigar. **18** [Mən]: «Mening dərd-əlimim dawalıquisız! Yürikim zəyiplixip kətti!» — [dedim]. **19** «Mana, həlkimning kızining intayın yırak yurttin kətürülgən pəryadining sadasi! [Ular] — «Pərwərdigar Zionda əməsmu? Zionning padixahı u yerdə turmamdu?!» — [dəydu]. «Nemixka əmdi ular Meni oyma məbudliri bilən, ərziməs yat nərsilər bilən oqəzəpləndüridu?!» **20** — «Orma waqtı etüp kətti, yaz tūgidi, lekin biz bolsak yənilə kutkuzulmidak!» **21** «Həlkimning kızining sunuk yarisi tüpəylidin əzüm sunukmən; matəm tutımən; Dəkkə-dükkə meni besiwaldi, — **22** Gileadta tutiya tepilməmdikən? U yerdə tewip yokmikən? Nemixka əmdi mening həlkimning kiziqa dawa tepilməydu?!».

9 Ah, mening bexim suning bexi, Kəzüm yaxning bulıki bolsıidi! Undakta həlkimning kizi arisidiki əltürülənlər üçün keqə-kündüz yioqlayttim! **2** Ah, mən üçün qəl-bayawanda yoluqlar qüxkidək bir turaloqı bolsıidi! Undakta həlkimni taxlap, ulardin ayrıloqan bolattim! Qünki ularning həmmisi zinahorlar, Munapiklarning bir jamaitidur!» **3** — Ular okyaqı ləxkərlər okyayını egildürüxkə təyyarlıqan; ular zəminda üstünlük ķazanoqan, biraq bu səmimiyylik bilən boğan əməs; ular rəzillik üstigə rəzillik kılqan, Meni heq tonup bilmigən» — dəydu Pərwərdigar. **4** — Hərbiringlar əz yekininqlardın həzi bolunglar, kərindaxliringlaroja heq tayanmanglar; qünki hərbir kərindax pəkətlə aldioquqi, halas, hərbir yekinlirinq bolsa təhməthorluqta yürməktə. **5** Ular hərbiri əz yekinlirioqa aldamqılık kılmakta, heqkim həkikətni

səzliməydu; ular əz tilini yaloqan səzləxkə əgitidu, ular kəbəhlilikdə əzlirini upritidu. **6** Ular jabır-zulum üstigə jabır-zulum kılmakta, aldamqılıkting yənə bir aldamqılıkka etməktə; ular Meni tonuxni rət kıldı, — dəydu Pərwərdigar. **7** Xunga samawi қoxunlarning Sərdarı boğan Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən ularni eritip tawlap sinaymən; həlkimning kiziqıñı rəzzillikigə Manga baxka yol kalmidimu? **8** Ularning tili ajal okjidur; u aldamqılıqnı səzləydu; hərbir eojiz səzidə yekini bilən tinq-amanlıqnı səzləydu, lekin kenglidə kiltək təyyarlaydu. **9** Bu ixlar tüpəylidin ularni jazalimay köyəmdim? — dəydu Pərwərdigar, — Mening jenim muxundak bir əldin kısas almay köyəmdü? **10** «Taqlardıki yaylaqlar üçün yioqa wə nalə-pəryad ketürimən, Daladiki otlaklar üçün mərsiyə okuyman; Qünki ular keyüp kəttiki, həqkim u yərdin etməydu; Kalilarning hərkirəxləri anglanmaydu; Həm asmandiki uqar-kanatlar həm haywanatlarmu keqip, Xu yərdin kətti!». **11** — Mən Yerusalemni harablaxkən top-top dəwə, qılberilərning bir turaloqası kılımən; Yəhuda xəhərlirini adəm turmaydiqan dərijidə wayranə kılımən. **12** — Kim bu ixlarnı qüixinixkə danixmən bolidu? Kim Pərwərdigarning aqzidin səz elip bularni qüxəndürələydu? Nemixka zemin wəyrana, həqkim etmigüdək, keyüp qəl-bayawandək bolup kətti? **13** Pərwərdigar dəydu, — Qünki ular Mən ular aldioqa köyəqan Təwrat-kanunni taxliwətkən, Mening awazimoqa կulaq salmışqan wə uningda mangmiqan, **14** Bəlkı əz kəlbidiki jahillikka əgəxkən, ata-bowlılıri ularoja əgətkəndək Baallarning kəynigə əgixip kətkən, **15** Xunga samawi қoxunlarning Sərdarı boğan Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bu həlkə kəkrini yegüzimən, ularoja ət süyini iqtüzimən, **16** ularni ular yaki ata-bowlılıri ilgiri heq tonumayıdiqan əllər arisioja tarkıtimən; Mən ularni yokatkuqə ularning kəynidin kəoplaxkə kılıqını əwətimən. **17** Samawi қoxunlarning Sərdarı boğan Pərwərdigar mundak dəydu: — Kəngül koyunglar, matəmqi ayallarnı kelixkə qakiringlar, yioqlaxkə əng usta boğan kiz-ayallarnı qakırıp kelixkə adəm əwətinglar! **18** — Bərhək, ular tez kəlsun, biz üçün zor yioqa kətürsunki, bizning kəzlihimizdinmu yaxlar taramlap təküsün, qanaklırimizdinmu yax tamqılıri aksun — **19** qünki Ziondin yioqa awazi anglinip: — «Biz қanqılık bulang-talang kılinduk! Қanqılık xərməndə bolduk! Ular turalojułurimizni ərŵətti, biz

zeminimizni taxlidük!» — deyilidu. **20** Pərwərdigarning səzini anganglar, i ayallar, Uning aqzidiki səzgə kulağ selinglar; Kizinglarqa yoqlaxni əgingitlar, Hərbiringlar yekininglarqa mərsiyə okutunglar; **21** Qünki əlüm bolsa derizilirimizdin yamixip kirgən, Orda-istihkamlımızıqımı kirgən; U balılnı koqlardın, Yigitlərni rəstə-məydanlardın yulup taxlıqan. **22** [Yekinliringlarqa] ukturup: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Bərhək, jəsətlər dalada tezəktək yikılıdu; Ular ormiqining orojikining astioja yikilojan, Lekin həqkim yioqmayıqan baxaktək yərgə qeqilidü!» — dənglər! **23** Pərwərdigar mundak dəydu: — Dana kixi danalığı bilən, küqlük kixi künlükliyi bilən, bay baylıkları bilən pəhirlinip mahtamisun; **24** pəhirlinip mahtiqojuqı bolsa xuningdin, yəni Meni, yər yüzidə mehər-muhəbbət, adalət wə həkkaniylığını yürgüzgüqi Mən Pərwərdigarnı tonup yətkənlikidin pəhirlinip mahtansun; qünki Mening hursənlilikim dəl muxu ixlardindur, — dəydu Pərwərdigar. **25** Mana, xundak künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən hətnə kilmioqanları hətnə kılinoqanları bilən billə jazalaymən; **26** yəni Misir, Yəhūda, Edom, Ammoniyalar wə Moabiyalar, jümlidin qəl-bayawanda turuwatkan, qekə qaqlırını qüxtürwətən əllərni jazalaymən; qünki bu əllərning həmmisi hətnisizdür; Israilning barlıq jəmatimu könglidə hətnisizdür.

10 Pərwərdigarning silərgə eytən səzığə kulağ selinglar, i Israil jəmati: — **2** Pərwərdigar mundak dəydu: — Əllərning yollarını əğənmənglər; gərqə əllər asmandıki hadisə-alamətlərin körküp dəkkə-dükkigə qəmgən bolsimu, silər bulardın həq qəqüp kətmənglər. **3** Qünki əllərning қaidə-yosunlıri biməniliktür; həmmisi ormanlıqtın kesilgən dərəhtin, yaqəqqining iskinisi bilən oyulojan nərsigə asaslanıqandur. **4** Ular buni altun-kümüx bilən həlliyyüd; uni yiğilmişin dəp ular bolğa, mihlar bilən bekitidu. **5** Bunda butlar tərəhməklikta turidiqan bir karənquktur, halas; ular həq səzliyelməydi; ular baxkilar təripidin ketürülüxi kerək, qünki ular mangalmaydu. Ulardın körkmənglər; qünki ular rəzzilik kılalmaydu, ularning əkolidin yahxılık kılıxmu kəlməydi. **6** — Sanga ohxayıqan həqkim yok, i Pərwərdigar; Sən uluq, küq-kudritinq bilən naming uluqdur. **7** Kim Səndin körkməy turalisun, i barlık əllər üstigə həkümran padixah!? Qünki bu Sanga tegixliktür; qünki əllərdiki danixmənlər arısida wə barlık padixahlıqlar arısida Sanga ohxax həqkim

yoktur. **8** [Əllərning] həmmisi istisnasız əkli yok, nadanlardur; bu ərziməslər yaqəqqtur, halas! Ular təlim berələmdü! **9** Sokup yalpaqlanıq kümüx Tarixtin elip kelinidü; altunmu Ufazdin elip kelinidü; andin hünərwən wə zərgərlərning koli bu yasiojiniqə kək wə sesün rəhət bilən kiyim kiygüzidü — bularning həmmisi xübhisizki, danixmən ustilarning ajridur! **10** Lekin Pərwərdigar Hudanıng Əzi həqikəttür; U hayat Hudadur, manggülüknəng Padixahıdur; Uning əzəzipi aldida yər-zemin titrəydi; əllər Uning kəhrini kətürəlməydi. **11** Ularqa mundak degin: «Asman bilən zeminni yaratmiojan ilahılar, ular zemin yüzidin wə asman astidin yokaydul». **12** [Pərwərdigar bolsa] yər-zeminni küq-kudriti bilən yasiojan, Aləmni danalığı bilən bərpa kilojan, Asmanları əkil-parasiti bilən yayqoquqidur. **13** U awazını koyuwətsə, asmanlarda sular xawqunlaydu; U yər qətliridin bulut-tumanları ərlitidü; U yamoqurlarqa qəkəmkələrni həmrəh kılıp bekitidu, Wə xamalnı eż həziniliridin qıkırıdu. **14** Muxu kixilərning hərbiri əkilsiz, bilimdin məhrumlardur; Zərgərlərning hərbiri ezliri oyojan but təripidin xərməndigə əkalidü; Qünki uning կuyuma həykili yaloqanlıq, ularda həq tiniq yoktur. **15** Ular bimənilərdür, mazak obyektidür; Jazalinix wəkəti ularning üstigə kəlgəndə, ular yokitildi. **16** Yakupning Nesiwisi Bolqojuqı bulardək əməstur, Qünki barlık məwjudatni yasoquqı Xudur; Israil bolsa Uning Əz mirası bolqan kəbilidur; Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar Uning namidur. **17** Zemindin qıkixka yük-takıngi yioqixturup al, i muhəsirigə elinoquqi kız; **18** qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən bu wəkitta zemindikilərni elip u yərdin qəriwetimən wə ularning köngli tonup yətküqə azar berimən!». **19** Jarahıtım üçün əhalimoja way! Mening yaram dawalıqusızdır! Bırak əslidə mən: «Bu peşət bir kesəllik, halas, uningoja qidioqudakmən» — dəptikənmən. **20** Mening qedirim əhalak boldı, barlık tanılırim üzüldi; balılırim məndin juda bolup, ular yok boldı; qedirimni kaytidin sozup tikküdək, qedir pərdilirini aşkudək həqkim kəlmidi. **21** Qünki həlk padıqılıri əkilsiz bolup, Pərwərdigarnı izdəp yol sorımaydu; xunga ular danixmənlərdək ix kərəlməydi, ularning barlık padisi tarkılıp kətti. **22** Anglangalar! Bir gəpning xəpisi! Mana, u kelidu, ximaliy zemindin qıkqan zor bir quqan-sürən! Yəhūdanıng xəhərlirini bir wayranə, qılberilərning turaloqusioja aylanduroquqı keliwatidu! **23** Bilmənki, i

Pərvərdigar, insanning eż yolını bekitixi eż kolida əməstur; mengiwatqan adəmning eżidə kədəmlirini haliojanqə taxlax կudriti bolmastur; **24** Pərvərdigar, meni tüzigəysən, lekin oqəziping bilən əməs, adil həküməng bilən tüzigəysən; bolmisa Sən meni yokka barawər kılısən. **25** Kəhəringni Seni tonumaydiqən əllər həmdə namingoja nida kilmaydiqən jəmətlər üstigə təkkəysən; qünki ular Yakupni yap kətkən; bərhək, ular uni yutup tügəxtürüp, turqan jayini mutlak wəyran kiloqan.

11 Yərəmiyoja Pərvərdigardin kəlgən səz mundak idi: **2** — Bu əhdining səzlirigə kulak selinglar; xundakla Yəhuda kixilirigə, Yerusalemda turuwatqanlar oja ularni yatküzunglar, **3** — sən Yərəmiya ular oja mundak eytikin: — Pərvərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Bu əhdining səzlirigə kim boy sunmisa u lənəttə əkalid; **4** Mən bu əhdini ata-bowiliringlarnı Misir zemindin, yəni təmür tawlaydiqən humdandin kutkuşup qıkarojan künidə ular oja tapılıp: «Awazimoja əkulak selip, bu səzlərgə, yəni Mən silərgə tapxurojan barlıq əmərlərgə əmal kiliqlar; xundak kılıqininglarda, silər Mening həlkim bolisilər, Mən silərning Hudayinglar bolımən; **5** xundak bolojinida Mən ata-bowiliringlar oja: «Silərgə süt həm bal ekip turidiqən bir zemin təkdim kılımən» dəp iqlikən kəsəmni əməlgə axurimən» — degənidim. Silər bugünkü kündə dəl xu zemində turuatisilər! Mən bolsam jawabən «Amin, Pərvərdigar!» — dedim. **6** Pərvərdigar manga mundak dedi: — Yəhūdanıñ xəhərliridə, Yerusalemning koqilirida bu səzlərni jakarla: — Bu əhdining barlıq səzlirigə əkulak selip əmalgə axurunglar! **7** Qünki Mən ata-bowiliringlar oja Misir zemindin kutkuşup qıkarojan künidin bugünkü küngiqa «Mening awazimoja əkulak selinglar!» dəp jekiləp agahlandurup keliwatiñ; Mən tang səhərda ornumdin turup ularni agahlandurup kəldim. **8** Lekin ular həq anglimiojan yaki əkulak salmiojan; ularning hərbiri rəzil kəngülliñidiki jaħillikkə əgixip mangojan; xuning bilən Mən bu əhdidiki barlıq səzlərni ularning bexioja qüxürdüñ; Mən bularning həmmisini ular oja tapiliojanmən, lekin ular həq əməlgə axurmiojan. **9** Pərvərdigar manga mundak dedi: — Yəhūdadikilər wə Yerusalemda turuwatqanlarning arisida bir suyiñəst baykaldi; **10** ular səzlirimni anglaxni rət kılıqan ata-bowilirining kəbihliklirigə əkaytip kətti; ularning ibaditidə bolaylı dəp baxxə ilahlar oja əgixip kətti. Israil jəməti həm Yəhuda jəməti ata-bowiliri bilən tüzgən

əhədəmni buzdi. **11** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən ularning üstigə həq kutulalmas apət qüxürimən; ular Manga pəryad kətüridu, lekin Mən ularni anglimaymən. **12** Andin Yəhūdanıñ xəhərliri wə Yerusalemda turuwatqanlar isrik yekip qoqunoqan butlarnı izdəp ular oja pəryad kətüridu; lekin apət qüxkən waqtida ular bularni həq kutkuzmaydu. **13** Qünki xəhərliring əkanqə kəp bolqanseri, butliring xunqə kəp boldi, i Yəhuda; Yerusalemning koqiliri əkanqə kəp bolqanseri, silər «yirginqlik bolqoqui» oja xunqə kurbangahınları kurdungular, yəni Baaloja isrik yekix üçün kurbangahınları bərpa kıldıqları. **14** Əmdi sən, [i Yərəmiya], bu həlk üçün dua kılma, ular üçün həq pəryad yaki tilawət kılma; qünki apət bexioja qüxüxi bilən ular Manga nida kılıqan waqtida Mən ularni anglimaymən. **15** — Mening səyümlük həlkimning eyümdə turuxioja nemə həkk? Qünki kepinqinglər əzünglarning rəzil məksətlirigə yetixkə orunisilər; silər rəzillikinglər əmalgə axkanda hursən bolsanglar, undakta «mukəddəs gəxlər» muxu asiyliklərini silərdin elip taxliyaladu? **16** Pərvərdigar ismingni «Yapayexil, mol mewilik, baraksan zəytun dərihi» dəp atiojanidi; lekin [Pərvərdigar] dərəhkə xawqunlaydiqən zor bir otni salidu wə xahlıri yok kılınidu. **17** Qünki seni tikkən samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar sanga əkarap külpet bekitip jakarlıqan; səwəbi, Israil jəməti wə Yəhuda jəməti əzinining mənpəətini kezlep rəzzilik kiliq, Baaloja isrik yekip, Mening oqəzipimni kəltürdü. **18** «Pərvərdigar manga həwər yatküzdü, xuning bilən mən qüxəndim; U manga ularning kilmixlərini ayan kıldı; **19** mən bolsam huddi boozulaxka yetiləp mangojan kənük paklandək idim; mən əslı ularning manga əkarap: «Dərəhnı mewisi bilən yoqıtayı, uning ismi çayta əskə həq kəltürülmüşün, uni tırıklar zemindin üzüp taxlaylı» degən kəstlirini həq bilməyttim; **20** lekin Sən, i adil həküm Qiğaroqoq, adəmning wijdan-ķəlbini Sinoqoq, samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar, Sening ularning üstigə qüxüridiqən kışasinqni əz kəzüm bilən kerüxkə nesip kılıqaysən; qünki dəwayimni Sangila ayan kiliq tapxurdum». **21** Xuning bilən Pərvərdigar [manga] mundak dedi: — «Pərvərdigarning namida bexarət bərmə, bolmisa jening kələmizda tūgixidu» — dəp sanga dok kiliq yüksən Anatottiki adamlar jeningni izdəp yürüdü. Əmdi ular toqrisida mundak səzüm bar: — **22** —

bu ixķa ķarap samawi қoxunlarning Sərdarı boloqan Pərwərdigar mundak dedi: — Mana, Mən ularni jazalamı̄m; yigitlər kiliq bilən əlidü, oqul-ķızlıri bolsa ķahətqılık bilən əlidü. 23 Ulardin həqbir kəldisi ələməydi; qünki Mən ular jazalınidioqan yılıda, xu Anatottiki adəmlər üstigə apət qüxürimən.

12 Mən dəwayimni aldingoja elip kəlsəm, adil bolup kəlding, i Pərwərdigar; lekin Sən bilən Əz həkümliring toopruluk səzləxməkqımən; nemixķa rəzillərning yoli ronaq tapidu? Asiylik ķiloquqların həmmisi nemixķa kəngri-azadılıktə turidu? 2 Sən ularni yər yüzigə tikkənsən, ularmu yiltiz tartkan; ular eşüp güllinidu, ular mewiləydu; Sən ularning aqzıqə yekin ohxaysən, lekin wijdanidin yıraxsən; 3 lekin Sən, i Pərwərdigar, meni bilisən; Sən meni kərüp kəlgənsən, Əzüngə boloqan sadıklıkimni sinioqansən. Ularnı boozuzlaxķa bekitilgən կoylardək ayrip sərəp qikkayəsən, ularni kətl künigə ayriqəysən. 4 Zemində qəqanoqıqə қaojiraydu, etizdiki ot-qəplər qəqanoqıqə kuroqan haləttə turidu? Zemində turuwakanlarning rəzillili tütəylidin hayvanlar həm uqar-ķanatlar qəqanoqıqə yokəp tүgəydu? Qünki bu həlk; «[Huda] akiwitimizni həq kərməydi» dəwatidu. 5 — Sən yügürgən ləxkərlər bilən bəsləxkəndə, ular seni həlsiratkan bolsa, əmdi sən atlar bilən bəsləxsəng қandak bolar? Sən pəkət aman-tinqlikta turoqan zemindila hatırjəm bolup [Manga] ixinisən, əmdi İordan dəryası boyidiki կoyuk qatqallıklarda қandak yürisən? 6 Qünki hətta əz kərindaxliring, atangning jəmətimi sanga asiylik ķiloqan. Ularmu seni yokitix üçün awazını կoyup bərgən. Gərqə ular sanga mehərlik səzlərini ķiloqan bolsimu, ularqa ixəmma!» 7 — Əzüm ailəmdin waz keqimən, mirasimni taxliwetimən, jan-jigirimni düxmənlirinining կoliqə tapxurimən. 8 Mening mirasim [boloqan həlk] bolsa Manga ormanlıktiki bir xırqə ohxax bolup կaldi; ular Manga қarxi awazını kətirdi; xunga Mən ularni yaman kərimən. 9 Mening mirasim Manga sar-bürküt yaki qılberidək bolup կaldi əməsmü? Lekin uning ətrapıqə baxķa sar-bürküt'lər olaxmaqta! Beringlər, ularni yəwetixkə barlıq daladiki haywanları yioqip kelinglər! 10 Nuroqunlıqan həlk padıqılıri üzümzarımni һalak կılıdu, ular Mening nesiwəmni ayaq astı կılıdu, ular Mening yekimlik nesiwəmni oqerib bir qəl-bayawanoqə aylanduridu; 11 ular uni oqerib կiliwetidu; u Mening alımdıda oqerib həm қaojirak turidu; pütkül zemin oqerib կalidu; əmma həq adam buningqə kənglini

bəlməydi. 12 Qəl-bayawandiki barlıq egizliklər üstigə һalak կiloquqilar oquzuldap qikip kelid; qünki Pərwərdigarning կiliqi zeminning bir qetidin yənə bir qetiqiqə həmmmini yutidu; həq ət igisining tinq-hatırjəmliki bolmayıdu. 13 [Həlkim] buoqdayni terioqan bolsimu, lekin tekənlərni oriydu; ular əzlərini upratkını bilən, payda kərməydi; xunga [naqar] məhsulatlırlırin tüpəylidin, Pərwərdigarning kattik զəzipi tüpəylidin, yərgə ķarap կalisiłər. 14 Mənki Pərwərdigar Əz həlkim Israilni waris կiloqan miraska qanggal saloqan, zeminimning həmmə rəzil қoxnılıri toopruluk mundak dəymən: — Mana, Mən ularni əz zemindin yulup alımən, xuningdək Yəhuda jəmətinə ular arisidin yuluwalımən; 15 lekin xundak boliduki, ularni yuluwaloqandan keyin Mən bu yoldin yenip, ularqa iqimini aqritimən, ularning hərbirini əz mirasiqə, hərbirini əz zeminiqə կayturimən. 16 Xundak կlip, əgər (ular ətkəndə həlkimge Baalning ismiqə կəsəm iqxini əgətkəndək) kengül կoyup həlkimning yollırını əgənsə, jümlidin Mening namimoqə կəsəm iqxini əgənsə, — əmdi ularqa həlkim arisidin [mukim] orun berilip, ular gülləndürüldü. 17 Biraq ular anglimisa, Mən xu əlni mutlək yulup taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar.

13 Pərwərdigar manga mundak dedi: — Baroqin kanap iq tambalni al, belinggə baqla; lekin uni suşa qilima. 2 Xunga Pərwərdigar manga degəndək mən bir iq tambalni aldım wə belimə baqlap կoydum. 3 Əmdi Pərwərdigarning səzi ikkinqi ketim manga kelip mundak deyildi: — 4 «Sən puloq alopən, belinggə baqlanoqan iq tambalni elip, ornungdin tur, Fratka berip xu yərdə taxning yerikioqə yoxurup koy». 5 Xunga mən bardim wə Pərwərdigar manga buyruqəndək uni Fratka yoxurup կoydum. 6 Kəp künələr ətkəndin keyin, Pərwərdigar manga: «Ornungdin tur, Fratka berip, Mən sanga xu yərgə yoxuruxka buyruqan iq tambalni կolungoqə al» — dedi. 7 Xunga mən Fratka bardim; mən yoxuroqan yərdin iq tambalni kolap qıkırıp կolumqə alıdım; mana, iq tambal sesip qırıp kətkənidi, pütünləy kiygüsiz boloqanidi. 8 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — 9 Parwardigar mundak dəydu: — Mən Yəhudanıñ pəhrini wə Yerusalemning qong pəhrini muxu һalda yokitimən; 10 Mening səzlirimni anglaxni rət կiloqan, kənglidiki jahilliğə mangidioqan, baxķa ilahlarning küllükida bolup, ularqa ibadət կilixqə intilidioqan bu rəzil

həlk pütünləy kardin qıkqan bu iq tambaloja ohxax bolidu. **11** Qünki huddi iq tambal adəmning qatırıkoja qing baqlanoğandək, ularmu Manga [yekin] bir həlk bolsun, Manga nam-abrui, mədhijə wə xan-xərəp kəltürsun dəp, Mən Israilning pütküll jəmətinini wə Yəhūdaning pütküll jəmətinini Əzümgə qing baqlanduroğanmən — dəydu Pərwərdigar, — lekin ular həq kulaq salmidi. **12** Ular oqa muxu səzni degin: — Israilning Hudasiolojan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Həmmə xarab idixi xarab bilən toluxi kerək». Ular sanga: «Əjəba, həmmə xarab idixi xarab bilən toluxi kerəklərini obdan bilməmduq?» — dəydu; **13** Sən ular oqa mundak dəysən: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, mən bu zemində barlık turuwatkanları, Dawutka wəkil bolup uning təhtigə olturojan padixahları, kahinlərni wə pəyoqəmbərlərni həmdə Yerusalemda barlık turuwatkanları məstlik-biçoxluq bilən toldurimən. **14** Mən ularni bir-birigə, yəni ata bilən oquşurunumu ohxaxla bir-birigə sokuxka salımən, — dəydu Pərwərdigar; — Mən ular oqa iqimni aqritmaymən, ularni ayimaymən, ular oqa rəhİM kilməmən; ularni nabut kiliçka həqnərsə meni tosumaydu. **15** Anglanglar, kulaq selinglar, həli qong bolmanglar; qünki Pərwərdigar səz kılqan. **16** Əmdi U bexinglar oqa zulmət qüxtürgiqə, putunglar zaval qüixkən taoqlarda putlaxkandək putlaxkuqə, U silər izdигən nurni əlüm sayisi oqa, kapkarangoğulukka aylanduroğaq, Pərwərdigar Hudayinglar oqa layik xan-xərəp kəyturunglar! **17** Buni anglimisanglar, silərning həkawurlukunglar tüpəylidin jenim yoxurunqə yioqlaydu; aqqik yioqlap kəz yaxlırim ekip taxidu; qünki silər, i Pərwərdigarning padisi, sürgün kılınilisər. **18** Padixah wə hanixka: «Təhtinglardın qüixüp yərgə olturunglar; qünki kərkəm tajliringlar bexinglardın qüxtürlüldü» — degin. **19** Jənubdiki xəhərlər körxiwelniq takılıdu; ularni aqidiqan həqkim bolmayıdu; pütküll Yəhūda sürgün bolidu; ularning həmmisi əsirgə qüixüp sürgün bolidu. **20** Bexingni kətür, [i Zion], ximaldin qıkkənlər oqa kara; sanga tapxurulovan pada, yəni yekimlik padang nəgə kətkəndu? **21** [Pərwərdigar] seni baxkurusuqka dəstliringni bekitkinidə sən nema deyələyting? Əslı əzüng ular oqa baxkurusuqka ega tkən tursang! Xu tapta tolojak tutkən ayaldək azab-okubətlər seni tutmamdu? **22** Sən əgər kənglüngdə: Bu ixlar nemixka beximəqə qüxti? — dəp sorisang, bu ixlar kəbihliking intayin eoqırolojanlığının boldi — kəyniking saldurup

taxlandı, yotiliring zorawanlıqta axkarilandı. **23** Efiopiyalık kara terisini əzgərtələmdü? Yaki yilpiz qipar tənggilirini əzgərtələmdü? Undak bolqanda silər rəzillikni kiliçka kəngənlərə yahxılıqni kılalaydioğan bolisilər! **24** Əmdi qel-bayawandiki xamal həydiwətkən samandək Mən silərni həydəp qaçımən. **25** Bu sening akıwiting bolidu, Mən sanga bekitkən nesiwəng, — dəydu Pərwərdigar; qünki sən Meni untuqənsən, yaloqanqılıkka tayanoğansən. **26** Xunga Mən kəynikingning pəxlrini yüzüng üstigə kətürüp taxlaymən, nomusung kərili. **27** Ah, sening zinaliring, ayoqırningkidək pohur kixnəxliring, egizliklərdə wə etizlardaolojan buzukqılıkiringning pəskəxlik! — Barlık yirginqlikiringni kərdum! Halingoja way, i Yerusalem! Sən pak kılınxını kəqanqoñiqə rət kilməkqisən?!

14 Yərəmiyaqa qüixkən, Pərwərdigarning kurojakqılıklar toqqruluk səzi: — **2** Yəhūda matəm tutidu, uning dərvazılıri zawaloja yüz tutmakta, həlk yərgə qaplixip ərəfət tutidu; Yerusalemın nalə-pəryad kətərilməktə. **3** Mətiwərliri qaparmənlirini su əkilixka əwətidü; ular su azgallırıqə baridu, lekin həq su tapalmayıdu; ularning küpləri kuruq kaytip kelidü; ular yərgə karap ələndi, sarasimigə qüxicidü; ular bexini yepip təwən sanggilitidü. **4** Həq yamoqur bolmioqəkə yər yüzü yerilip kətti; yər həydiqügilər yərgə karap bexini yepip təwən sanggilitidü. **5** Maral bolsa dalada bala əzəzliydi, andin kəzisidin waz keqidü; qünki ot-qəp yok. **6** Yawa exəklər egizliklərdə turup qılberilərdək hasirap ketidü; ozuk izdəp kezli kərəngəquluxip ketidü, qünki ozuk yok. **7** — I Pərwərdigar, kəbihliklirimiz bizni əyibləp guwahlıq bərgini bilən, Əzüngning naming üçün bir ixni kələyəsən! Qünki bizning yoluñdin qikip ketimiz intayin keptür; biz Sening aldingda gunah sadir kıldı. **8** I Israilning Arzusi, küləp qüixkəndə ularning kütəkəzəqisi Boluq, Sən nemixka bizgə zeminimizdiki musapirdək, bir keqila konmakqi bolovan bir yoluqidak bolisən? **9** Nemixka həq amalsız kixidək, həqkimni kütəkəzəqmaydioğan bir palwanoja ohxax bolisən? Lekin Sən, i Pərwərdigar, arimizda turisən, biz Sening naming bilən ataloqandurmız; bizdən waz keqip kətmə! **10** Pərwərdigar muxu həlkə mundaq dəydu: — Ular dərhəkikət [məndin] tezip, kezixkə amraktur; ular kədəmlirini [yaman yoldin] həq tizginliməydi; Pərwərdigarning ulardin həqkandak hursənlikli yok; əmdi hazır ularning

kəbihlikini esigə kəltürüp ularning gunahlarını jazalaydu. **11** Andin Pərvərdigar manga: — Bu həlkning bəht-bərikiti üçün dua kılma — dedi. **12** — Ular roza tutkanda, pəryadını anglimaymən; ular kəydürmə kurbanlıqlarını axlıq hədiyələr bilən sunoqanda, Mən ularni köbul kılmayım; Mən ularni kılıq, kəhətqılık wə wabalar arkılıq yokitimən. **13** Mən bolsam: — Ah, Rəb Pərvərdigar! Mana, pəyoqəmbərlər ularoja: «Sılar kılıqni həq kerməysilər, kəhətqılıkkimu duq kəlməysilər; qünki Mən bu yərdə silərning aman-esənlikinglərə kapalətlək kılımən» dəydi, — dedim. **14** Əmdi Pərvərdigar manga mundak dedi: — Pəyoqəmbərlər Mening namimdə yalojan bexarətlər beridu; Mən ularni əwətmigənmən, ularni buyruqan əməsmən, wə ularoja gəp kılqınım yok, Ular silərgə sahta kərünüx, palçılık, ərziməs narsıllar toqıruluk əz kenglidiki ham hiyallarnı eytip bexarət bərməktə. **15** Xunga Pərvərdigar: — Mening namimdə bexarət beriwatkan, Mən əwətmigən, yəni: «Kılıq wə kəhətqılık bu zeminoja həq kəlməydu» dəydiqən pəyoqəmbərlər toqıruluk: — bu pəyoqəmbərlər kılıq wə kəhətqılık bilən yokitiliid; **16** ular bexarət bərgən həlkning bolsa, kılıq wə kəhətqılık tüpəylidin jəsətləri Yerusalem koqılırioja taxliwetiliid; ularning əzlirini, ayallirini, kız-oqullurini kəmgüdək həqkim kəlməydu; Mən ularning rəzillikini əz bexioja tekimən. **17** Sən ularoja xu səzni eytisən: — «Kəzlimirdin keqəkündüz yax tohitimisun; qünki meninq pak kızımları bolqan həlkim yarisi bəsülgəndək qattık bir zərb yəp, intayın eojir yarilandı», — dəydi. **18** Mən dalaqə qıksam, mana kılıqtın əltürulgənlər; xəhərgə kirsəm, mana kəhətqılıktın solixip kətkənlər! Qünki pəyoqəmbər həm kahin hər ikkisilə bilimsiz-nadan bolup, ular zemində əz sodisi bilənlə bolup kətti. **19** Sən Yəhudadın nemixə waz kəqting? Jening Ziondin Zeriktimi? Sən nemixə bizni xunqə dawaliqusız dərijidə urqaniding? Biz aram-tinqlikni küttük, lekin həq kutluk künər yoktur; xipalıq bir wakıtnı küttük, lekin mana dəkkə-dükkə iqididurmız! **20** I Pərvərdigar, rəzillikimizni, ata-bowilirimizning kəbihlikini tonup ikrar kılımımız; qünki Sening aldingda gunah sadir kıldıq. **21** Əzüng naming üçün [Yerusalemni] kezünggə ilmay köymiqəysən; xan-xərəplik təhtingə bolqan jayni rəswa kilmiqəysən; əhdəngni esinggə kəltürgəysən, uni buzmiqəysən! **22** Əllər qoqunidioqan «ərziməslər» arısında yamoqur yaqdurdurqouqi barmidu? Yeşinə asmanlar ezlirila berəmdu? [Bularni əməldə

kərsətküqi] Sən əməsmu, i Pərvərdigar Hudayimiz! Xunga Seni təlpünüp kütimiz; qünki Sənla bularni kılqıqidursən.

15 Pərvərdigar manga mundak dedi: — «Musa yaki Samuil [pəyoqəmbərlər] aldımda turqən bolsimu, kənglüm bu həlkə həq karimayttı. Ularnı kəz aldımdın kətküzüwət! Ular Məndin neri qıkip kətsun! **2** Əgər ular səndin: «Biz nəgə qıkip ketimiz?» desə, sən ularoja: «Pərvərdigar mundak dəydi: — Əlümgə bekitilgənlər elümgə, kılıqka bekitilgənlər kılıqka, kəhətqılıkkə bekitilgənlər kəhətqılıkkə, sürgün boluxka bekitilgənlər sürgün boluxka ketidü» — dəysən. **3** Qünki Mən tət hil jaza bilən ularning üstigə qüxicən, — dəydi Pərvərdigar, — əltürük üçün kılıq, titma-titma kılıx üçün itlar, yutux wə əhalak kılıx üçün asmandiki uqar-kanatlar wə yərəzemindəki haywanatları jaza boluxka bekittim; **4** Yəhuda padixahı Həzəkiyanıq oğlu Manassəhnin Yerusalemda kılıqanlıri tüpəylidin Mən ularni yərəyidiki barlıq padixahlıklar arısında wəhimigə saloquqı bir obyekt kılımən. **5** Qünki kim sanga iqini aqritidu, i Yerusalem? Kim sən üçün ah-zar uridu? Kim əhwalingni soraxka yolda tohtap yeningə baridu? **6** Sən Meni taxliwətkənsən, — dəydi Pərvərdigar, — sən qekinip kətting; Mən üstünggə əkolumni sozup seni nabut kılıxka turdum; Mən [sanga] iqimni aqritixtin həlsirap kəttim. **7** Xunga Mən ularni zemindəki xəhər kowuklırıda yəlpügüq bilən soriwetimən; Mən ularni balılardın juda kılımən wə həlkimni nabut kılımən; ular əz yollırıdin həq yanmadi. **8** Kəz aldımda ularning tul hotunlari dengiz kumlıridin kəpiyip ketidü; qıx waqtida Mən ularoja, yəni yigitlərning anisioqa bir əhalak kılıqunu elip kılımən; Mən uxtumut ularning bexioja dərd wə wəhim qüxürimən. **9** Yəttə balını tuşqan ana solixip tinikidin əkalay dəp əkalidu; küpkündüzdə bu anining kuyaxı tuyuksız [məçriplik] patidü; u xərməndə bolup horluk-hakarətlərgə uqraydu. Ulardin əhalələrinə bolsa Mən düxmənlər aldıda kılıqka tapxurimən, — dəydi Pərvərdigar. **10** Ah, ana, əhalimoja way, qünki sən meni pütükəl zemin bilən əkarlıxidioqan bir adəm, ular bilən elixidiqan bir adəm süpitidə tuşqansən! Mən ularoja esümgə kərzmu bərmidim, yəki ulardin esümgə kərzmu almidim; lekin ularning hərbiri meni əkarəydi! **11** Pərvərdigar mundak dedi: — Bərhək, Mən bəhtinggə seni azad kılımən; küləp wə balayı'apət bolqan künidə Mən sanga düxmənni

qıraylıq uqraxturımən. **12** Təmür sunamdu? Ximaldin qıkkən təmür, yaki mis sunamdu? **13** Bəlki kılıjan barlık gunahlıring tüpəylidin, u qetingdin bu qetinggiqə Mən bayılırlıring həm həziniliringni olja boluxka həksiz tapxurimən; **14** Mən seni düxmənlirin bilən billə sən həq bilməydiyan bir zeminoja etküzimən; qünki oqəzipimdə bir ot kozojaldı, u üstüngə qüxüp seni kəydüridu. **15** I Pərvərdigar, Sən əhalimi bilisən; meni esingdə tutkaysən, manga yekin kelip məndin həwər alojaysən wə manga ziyankəxlik kılıquqılardın intikamimni alojaysən; Sən ularoja səwr-takət kərsətküng bolsimu, meni yokatmioğaysən! Mening Seni dəp horliniwağanlıkimni bilgəysən. **16** Səzliringgə erixip, ularni yəwaldim; səzliring həm meni xadlanduroğuqi wə kəlbimning huxallıki boローン; qünki mən Sening naming bilən atalojanman, i Pərvərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı boローン Huda! **17** Mən bəzmə kılıquqılarning sorunida oynap-külüp olturmidim; Sening meni tutkan қolung tüpəylidin yalozu olturdum; qünki Sən meni [ularning kılıjanlıri bilən] kattik oqəzapləndürdüng. **18** Mening azabım nemixə tohtimaydu, mening yaramning dawası yok, nemixə xipa tapmaydu? Sən manga huddi «aldamqi erik» wə tuyuksız oqayıb bolidiyan sulardak bolmakqıṣən? **19** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Sən hazırkı halitingdin yenip yenimoja қaytsang, Mən kaytidin seni aldimdiki hizməttə turuxka yandurup kelimən; sən қımmətlik [səzlər] bilən ərziməs [səzlərnii] pərkələndürəlisəng, sən yənə aqzımdək bolisən; bu həlk sən tərəpkə қaytip kəlsün, lekin sən ularning təripigə hərgiz қaytmışlıq kərək; **20** Wə Mən seni bu həlkə nisbətən mistin қopuruləjan, mustəhkəm bir sepil kılımən; ular sanga hujum kılıdu, lekin ular üstüngdin oqəlibə kılalmaydu; qünki Mən seni kütkuzuxka, ulardin halas kılıxka sən bilən billidurmən, — dəydu Pərvərdigar. **21** — Bərhək, Mən seni rəzillərning qanggilidin kütküzimən; əxəddiyəlarning qanggilidin kütküzidiojan nijatkaring bolimən.

16 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** Sən ayal zatini əmrinqə almaysən, xundakla muxu zeminda oqul-kız pərzənt tapmaysən. **3** Qünki Pərvərdigar bu yerdə tuquləjan oqul-kızlar, bu zeminda ularni tuoğkan anilar wə ularni tuoğdurojan atilar tooprısida mundak dəydu: — **4** Ular ələmlik kesəllər bilən elidu; ular üçün həq matəm tutulmayıdu, ular kəmülməydu; əlükliri tezəktək tuprak yüzidə

yatidu, ular kılıq, kəhətqılık bilən yəp ketilidu; jəsətliri asmandiki uqar-kanatlar wə zemindiki haywanatlar üçün ozuk bolidu. **5** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Sən [Yərəmiya], haza boluwatkan həqbir eygə kirmə, yaki əlgənlər üçün ah-zar kətürüt yaki ekünükə barma; qünki Mən bu həlkən hatırjəmlilikimi, mehîr-muhəbbitimni wə rəhîmdillilikrimni elip taxlidim, — dəydu Pərvərdigar. **6** Uluqlardın tartip pəslərgiqə bu zeminda elidu; ular yərgə kəmülməydu; həqkim ular üçün ah-zar kətürməydu, yaki ularni dəp, ya ətlirini tilmaydu, ya qaqlırını qüxürüwətməydu; **7** ular қarılık tutqanları yoklap, nan oxumaydu, əlgənlər üçün kəngül sorimaydu; ata-anisi əlgənlər üçün həqkim təsəlli kədəhini sunmaydu. **8** Sən bolsang əl-yurt bilən billə yəp-iqixkə toy-bəzmə boローン eygimu kirmə; **9** qünki samawi қoxunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar, Israfilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən eż künliringlarda wə eż kəz aldinglarda, bu yerdin tamaxining sadasını, xad-huramlik sadasını wə toyi boluwatkan yigit-kızning awazlırını tohtitimən. **10** Xundak boliduki, sən bu həlkə bə səzlərning həmmisini etykiningda, ular səndin: «Nemixə Pərvərdigar muxundak zor bir küləpətni beximizoja qüxürüxkə bekitkən? Bizning kəbihlikimiz zadi nemə? Pərvərdigar Hudayımız alıldı zadi sadir kılıjan nemə gunahımız bardu?» — dəp soraydu. **11** Əmdi sən ularoja mundak dəysən: — Qünki ata-bowliringlar Məndin waz kəqkən, — dəydu Pərvərdigar, — həmdə baxka ilahılar oja əgixip ularning küllükida boローン, ularoja qokunojan; ular Məndin waz kəqkən, Təwrat-kanunumni həq tutmiojan; **12** silər bolsanglar, ata-bowliringlardin tehimu bəttər kılıqansılar; mana, hərbiringlar eż rəzil kənglidiki jahilliğinə kəynigə kirip, Manga həq kulak salmiojansılar; **13** Xunga Mən silərni bu zemindin elip, silər yaki ata-bowliringlar həq bilməydiyan baxka bir zeminoja taxlaymən; silər xu yərdə keqə-kündüz baxka ilahılar ning küllükida bolisilər; qünki Mən silərgə həq mehîrni kərsətməymən. **14** Xunga mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — «Israillarnı Misir zeminidin kütkuzup qıkarajan Pərvərdigarning hayatı bilən!» degən kəsəm kaytidin ixlitilməydu, **15** bəlki [xu künlərdə] «Israillarnı ximaliy zeminidin wə Əzi ularni həydigən barlık zeminlərdin kütkuzup qıkarajan Pərvərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm iqilidu. Qünki Mən ularni ata-bowlirioja təkdim kılıjan zeminoja қayturımən.

16 Ҳалбuki, mana һазир bolsa, Mən nuroqun belikqilarnı əwətip ularni tutkuzuxka qakırımən, — dəydu Pərvərdigar; — andin nuroqun owqilarnı əwətip ularni kooqlap owlaxka qakırımən; ular ularni hərbir taoğdin, hərbir egizliktin, kiya taxlarning oqar-kışılqaklıridin tepiwalidu. **17** Qünki kəzlirim ularning barlık yolları üstidə turidu; ular aldimda heq sukulalmidi, ularning kəbihliki kəzlirimdən heq yoxurulmidi. **18** Lekin Mən awwal ularning kəbihlikini wə gunahını bexioja həssiləp käyturimən; qünki ular zeminimni yirginqlik nərsilərning əltükləri bilən buloqıjan, Mening mirasimni lənətlik nərsiləri bilən tolduroqan. **19** — I Pərvərdigar, Sən mening küqüm wə қorqinimsən, azab-ökubət künidə baxpanahımsən. Əllər bolsa yər yüzining qat-qətliridin yeningoja kelidu wə: «Bərhək, ata-bowilirimiz yalqanqılık həm bimənilikkə mirashorluk kılɔjan; bu nərsilərdə heq payda yoktur. **20** İnsanlar eż-ezığə hudalarını yasiyalamdu?! Lekin yasiójini Huda əməstur!» — dəydu. **21** — Xunga, mana, Mən bu ketim [bu rəzil həlkə] xuni obdan bildürimən, — ularoja Mening kolumn wə küq-kudritimni obdan bildürimən; xuning bilən ular Mening namimning Pərvərdigar ikənlilikini bilidu!

17 Yəhūdaning gunaçı almas uqluk təmür kələm bilən taxtahtay kəbi yürəklirigə wə қurbangahlıridiki münggülərgə oyulojan; **2** balılırimu yexil dərəhlər boyida tikləngən, egiz dənglər üstidə yasiójan [butlirining] қurbangahlırını wə «Axərah»ırını hərdaim seqinidu. **3** Mən taoqliringlarda wə etizliringlarda, həm bayılıkiringni həm həziniliringni, — sening «yükiri jaylar»ıngmu buning sirtida əməs — bu qetingdin u qetinggiqə boloqan gunahıng tüpəylidin olja boluxka tapxurimən; **4** Əzüngning xorı, Mən sanga təkdim kılɔjan mirasing қolungdin ketidu; Mən sən tonumayıqojan bir zemində seni düxmənliringning қullukioja tapxurimən; qünki silər oqəzipimgə ot yekip uni қozojioqansılər; u mənggüğə kəyidu. **5** Pərvərdigar mundak dəydu: — Adəmgə tayanojan, adəmning ətküçini tayanqi kılɔjan, kəlbə Pərvərdigardin qətnigən adəmning halioja lənat bolsun! **6** U qəl-bayawanda əskən kara arqa qatkılıdək bolidu; bəht-yahxilik kəlsimu u buni kerməydu; u bəlkı qəldiki kəqojirak yərlərdə, adəmzsız xorluq bir zemində turidu. **7** Pərvərdigaroja tayanojan, Pərvərdigarnı tayanq kılɔjan adəm bəht-bərikətlək bolidu! **8** U sular boyida

tikləngən, erik boyida kəng yiltiz tartkan dərəhdək; pizojirim issiktin u korkmaydu; uning yopurmaklıri həmixə yexildur; kuroqakqılık yılı u solaxmaydu wə mewə berixtin kalmaydu. **9** Kəlb həmmidin aldamqı, uning dawası yoktur. Kimmu uni qüxinəlisun? **10** Mənki Pərvərdigar insan կəlbini kəzitip təkkürimən; hərbirsigə eż yolları boyiqə, kılɔjan əməllirinining mewisi boyiqə təkşim kiliç üçün, insan wijdanını sinaymən. **11** Huddi ezi tuomiojan tuhumlarnı besiwalıjan kəkliktək, haramdin baylıklaropa erixkən kiximu xundak bolidu; künlirinинг yerimi etməyla erixkinidin ayrılidu, u ahirida əhmək bolup qıkıldı. **12** Xan-xərəplik bir təht, əzəldin yükiriqə tikləngən, dəl bizning baxpanahımızoloqan jaydur; **13** i Pərvərdigar, Sən Israilning ümidişən! Səndin waz kəqkən həmməylən yərgə karap қalidu; Səndin yıraklıxanlar tuprakta yatkanlar arısında tizimlinidu; qünki ular hayatı sulurining mənbəsioloqan Pərvərdigardin waz kəqkən. **14** Meni sakaytキン, i Pərvərdigar, mən xuning bilən jəzmən sakaytilimən! Meni kütküzöjin, xuning bilən jəzmən kütkuzulimən! — Qünki Əzüng mening mədhiyəmdursən! **15** Mana, ular manga: — Pərvərdigarning söz-bexariti kəni?! Kəni, u əməlgə axurulsun!» — dəydu. **16** Lekin mən bolsam, Sanga əgəxkinimdə «pada bakkıqi» boluxtin heq kaqqan əməsmən, wə ajəl künini heq arzu kilmiojanmən, — Sən bilisən! Aqzimdin barlık qıkkənlar Sening yüz aldingdaoloqan. **17** Manga wəhima bolmiojasən; külpətlək künidə Sən mening baxpanahımdursən. **18** Manga ziyankəxlik kılɔquqilar yərgə karap kalsun, lekin meni yərgə karatmiojasən! Ular dəkkə-dükkigə qüxsun, lekin meni dəkkə-dükkigə qüxfürmigəysən; ularning bexioja küləp künini qüxtürgəysən; ularni ikki həssilik əhaləkət bilən üzül-kesil paqaklap taxlıqaysən! **19** Pərvərdigar manga mundak degen: — Barojın, Yəhuda padixaḥlıri xəhərgə kiridiqojan wa qikidiqojan «Həlkəning balılırı» degen dərwazida, həmdə Yerusalemning barlık dərwazilirida turojin, ularoja mundak degin: — **20** Pərvərdigarning sezini anglangalar, i muxu dərwazılardın kiridiqojan Yəhūdaning padixaḥlıri, barlık Yəhuda wə Yerusalemda turuwatkan halayı! **21** Pərvərdigar mundak dəydu: — Əz jeninqlaroja ھېزى bolunglar! «xabat» künidə heqkandak yükni kətürməngler, Yerusalemning dərwaziliridin heqnsini epkirməngler; **22** xabat künlidə əyliringlardın heq yükni kətürüp elip qıkängler,

wə həeqkandak əmgək kilmanglar; bəlki Mən ata-bowiliringlaroja buyruqınımdək, xabat künini Əzümgə ataloğan mukəddəs bir kün dəp қaranglar. **23** Lekin ular həq anglimioğan yaki կուլակ salmioğan, bəlki anglimaslıkkə həm tərbiyini kobul kılmaslıkkə boynını կատիկ kilojan. **24** Xundak boliduki, silər awazimni kəngül կոյуп anglisanglar, — dəydu Pərvərdigar, — yəni xabat künidə xəhər dərwaziliridin həq yüksni elip kirmisanglar wə həq əmgək kılmaslik arkılık xabat künini Manga pak-mukəddəs bir kün hesablisanglar, **25** bu xəhər dərwaziliridin Dawutning təhtigə olturidıqan padixahlıri wə əmirliri jəng hərwilirioqa olturup wə atlaroja minip kiridi; ular, ularning əmirliri, Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatqanlarmu kirip-qikixidu; bu xəhər mənggү awat bolidu. **26** Xundak կılsanglar, həlkələr Yəhuda xəhərliridin, Yerusalem ətrapidiki yezilardin, Binyaminning zeminidin, [օqərbtki] «Xəfəlah» egizlikidin, jənubtiki [taoqliktin], Yəhudadiki jənubiy bayawanlardın Pərvərdigarning əyigə «kəydürmə kurbanlıq»lar, «inaklıq kurbanlıqları», «axlıq hədiyyə»lər wə huxbuylarni tutup, [Pərvərdigaroja bolojan] rəhmətlirini eytikə kiridiqan bolidu. **27** Lekin silər Manga կուլակ salmisanglar, yəni xabat künini Əzümgə pak-mukəddəs hesablimay, xabat künida Yerusalemning dərwaziliridin yüksətirüp kirsənglar, əmdi Mən dərwazilaroja bir ot yakımən, u Yerusalemdiki ordilarni yəwetidu, uni həq eqüíralməydu.

18 Bu səz Pərvərdigardin Yərəmiyaçşa kelip, mundaq deyildi: — **2** «Ornungdin tur, sapalqining əyigə qüxkin, Mən sanga sezlirimini anglimitmən». **3** Xunga mən sapalqining əyigə qüxtüm; wə mana, sapalqi qoaltıq üstidə bir nərsini yasawatqanidi. **4** U seoqız laydin yasawatqan qaqa turup-turup կoli astida buzulatti. Xu qaođa sapalqi xu laydin ezi layık kərgən baxka bir կaqqını yasaytti. **5** Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **6** «I Israel jəməti, bu sapalqi kilojandək Mən sanga kılalmamdim? — dəydu Pərvərdigar. — Mana, seoqız layning sapalqining կolida bolqinoğa ohxax, silər Mening կolumdisilər, i Israel jəməti. **7** Bəzidə Mən məlum bir əl, məlum bir məmlikət toopruluk, yəni uning yulunuxi, buzuluxi wə հալակ կիlinixi toopruluk sezləymən; **8** xu qaođ Mən agaħlandurojan xu əl yamanlıqidin towa kilipli yansa, Mən ularoja kilmakçı bolqan yamanlıqtin yanımən. **9** Mən yənə bəzidə məlum bir əl, məlum

bir məmlikət toopruluk, yəni uning küruluxi wə tikip estürülüxi toopruluk sezləymən; **10** xu qaođ xu əl kəz aldimda yamanlık kilipli awazimni anglimisa, Mən yənə ularoja wədə kilojan, ularni bərikətlitməkqi bolqan yahxiliktin yanımən. **11** Əmdi hazır Yəhudadikilərgə wə Yerusalemda turuwatqanlara mundaq degin: — «Pərvərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən silərgə yamanlık təyyarlawatım, silərgə karxi bir pilan tüzivatım; xunga hərbiringlar rəzil yolunglardın yeninglar, yolliringlarnı wə kilmixliringlarnı tüzitinglər. **12** — Lekin ular: «Yak! Ham hiyal kılma! Biz eż pilanlırimizə əgixiwerimiz, eż rəzil kənglimizdiki jaħillikim boyiqə kiliwerimiz» — dəydu. **13** Xunga Pərvərdigar mundaq dəydu: — Əllər arisidin: «Kim muxundak ixni anglap bakkañ?!» dəp soranglar. «Pak kız» Israel dəħxətlik yirginqlik ixni kilojan! **14** Liwan karlırları aydaladıki kiyaliktin yokap ketəmdü? Uning yırakṭin qüvkən muzdək suliri kūrup ketəmdü? **15** Lekin Mening həlkim bolsa Meni untuqan; ular yok bir nərsilərgə huxbuy yakıdu; mana, bular ularni yaxawatqan yoldin, yəni kədimdin bolqan yollardin putlaxturup, kətürülüp tüz kiliimioğan bir yolda mangdurojan. **16** Xuning bilən ularning zeminini dəħxət basidiojan həm daim kixilər ux-ux kiliđioğan obyekt kiliđu; uningdin etüwatqanlarning həmmisini dəħxət besip, bexini qaykixidu. **17** Mən huddi xərkṭin qikkən xamaldək ularni düxmən alidda tarki̇tiwetimən; Mən balayı'apat künidə ularoja yüzümnı əməs, bəlki arkamni kiliṁən». **18** Kixilər: «Kelinglar, Yərəmiyaçşa kəst kīlaylı; qünki ya kaħinlardin kanun-tərbiyə, ya danixmənlərdin əkıl-nəsiħət ya pəyoġəmbərlərdin səz-bexarət kəmlik kilmaydu. Kelinglar, tilimizni bir kilipli uning üstidin xikayet kīlaylı, uning sezlirimdin həeqkasisioqa կուլակ salmaylı» — deyixti. **19** — I Pərvərdigar, manga կուլակ salojsən; manga կarxilixicidioqanlarning dəwatqanlırını angliojsən. **20** Yahxilikka yamanlık kiliç bolamdu? Qünki ular jenim üçün ora koliojan; mən ularoja yahxi bolsun dəp, oqəzipingni ulardin yandurux üçün Sening aldingda [dua kilipl] turoqanlığımı esingdə tutkaysən. **21** Xunga baliliringni kəħetqiliikkə tapxurojsən, kiliqning bisioqa elip bərgəysən; ayalları baliliridin juda kilinip tul kalsun; ərləri waba-əlüm bilən yokalsun, yigitlər jəngdə kiliqlansun. **22** Ularning üstiga basmiqilarnı elip kəlginingdə eyliridin naħ-pəryad anglangsın; qünki ular meni tutuxka ora

koliojan, putlirim üçün kışmaqlarnı yoxurun salojan. 23 Əmdi Sən, i Pərvərdigar, ularning meni kətl kılıxka bolovan kəstlirining həmmisini obdan bilisən; ularning əqibəhəliklərini kəqürmigəysən, ularning gunahlılarını kəzüng aldidin yumioğaysən; bəlkı ular Sening aldingda yıqtılsın; oqəziping qüxkən künidə ularni bir tərəp kılıqlaysən.

19 Pərvərdigar mundak dəydu: — Barojin, sapalqidin bir sapal kozini alojin; andin əlning aksaçallırıdin wə kahınlarning aksaçallırıdin birnəqqını apirip, 2 «Sapal parqılıri» dərwazisiqa yekin bolovan «Hinnomning oqlining jılıqısı» oja berip xu yerdə Mən sanga eytidiojan səzlərni jakarliojin. 3 Mundak degin: — Pərvərdigarning səzini anglangalar, i Yəhūdaning padixahlıri wə Yerusalem dikilərlə! Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən muxu yərgə balayı'apətni qüxirimənki, kimki uni anglisila қulaklırları zingildap ketidu. 4 Qünki bu həlk Məndin waz keqip, bu yərni Manga «yat» kılıqan, uningda nə ezliri, nə ata-bowiliri, nə Yəhūda padixahlıri həq tonumiojan baxka ilahlar oja huxbuy yaklaşan; ular bu yərni gunahsızlarning қanlırları bilən toldurojan. 5 Ular Baaloja əz balılırini kəydürmə kurbanlıklar süpitidə kəydürük üçün Baalning «yükiri jaylar»ını kurojan; Mən bundak bir ixni həqkaqan buyrup bakmiojan, həq eytmiojan, u hərgiz oyumoja kirip bakmiojan. 6 Xunga mana, xundak kün'lər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — bu yər kəlgüsida «Tofat», yaki «Hinnomning oqlining jılıqısı» dəp atalmaydu, bəlkı «Kətl jılıqısı» dəp atılıdu. 7 Mən bu yerdə Yəhūda həm Yerusalemning pilan-tədbirlərini kuruk kiliwetimən; Mən ularni düxmənlirining kiliqi bilən, yəni janlırını izdigüqilərnin əkolida yikitimən; Mən jəsətlərini asmandiki uqar-kanatlar oja wə yər-zemindiki haywanatlar oja ozuk boluxka beriwetimən. 8 Mən bu xəhərni dəhəxət basidiojan həm kixilər ux-ux kılıdiaojan obyekt kılımən; uningdin etüwatçınlarning həmmisi uning barlıq yara-wabalıri tüpəylidin dəhəxət besip üxkirtidu. 9 Mən ularni düxmənlirining həm janlırını izdigüqilərnin kattik kistaydiojan körxawining besimi astida oqullırının gəxini həm kızlırının gəxini yəydiqan kılımən, ularning hərbiri əz yekinining gəxini yəydu. 10 Əmdi sən əzüng bilən billə aparqan həmrəhliiringning kəz alidda həlikə kozini əqiqətkin; 11 xundak kiliq ular oja mundak degin: — Samawi қoxunlarning

Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — Birsi sapalqining kozisini kaytidin həq yasiyalımöjudək dərijidə əqiqətkinidək Mənəm bu həlk wə bu xəhərni xundak qekiqətimən. Ular jəsətlərini Tofəttə kəmidü, hətta kəmgüdək yər kalmıqoq. 12 Mən bu yərni wə buningda turuwatçınlarnı muxundak kılımən, — dəydu Pərvərdigar, — bu xəhərni Tofətkə ohxax kılımən. 13 Yerusalem dikili eylər wə Yəhūda padixahlırinin eyləri, — yəni ularning əgziliridə turup asmandiki barlıq yultuz-səyyarılərgə huxbuy yaklaşan wə Məndin baxka yat ilahlar oja «xarab hədiyyə» lərnəni təkkən barlıq eyləri huddi Tofət degən jaydək buloqanqan jaylar bolidu. 14 Wə Yərəmiya Pərvərdigar uni bexarət berixkə əwətəkən Tofəttin kaytip kelip, Pərvərdigarning əyining höylisiqa kirip turup barlıq həlkə mundak dedi: 15 — Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bu xəhər wə uning barlıq xəhərlirigə kərap eytikan balayı'apətnin həmmisini ularning bəxi oja qüxirimən; qünki ular boyınını kattik kilipli Mening səzlərimni həqkaqan anglimiojan.

20 Əmdi Immərning oöli, kahin Paxhur — u Pərvərdigarning əyidə «amanlıq saklaş begi» mu idı, Yərəmiyaning bu bexarətlərni bərgənləkini anglıdi. 2 Paxhur Yərəmiya pəyəqəmbərni uroquzdi wə uning putini Pərvərdigarning əyidiki «Binyaminning yüksək dərwazisi»ning yenidiki taşaqkə saldı. 3 İkkinci künü, Paxhur Yərəmiyanı taşaqkın boxattı; Yərəmiya uningoja: — Pərvərdigar ismingni Paxhur əməs, bəlkı «Magor-missabib» dəp atidi, dedi. 4 — Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən seni eziunggə wə barlıq aqiniliringgə wəhimə salojuqı obyekt kılımən; ular düxmənlirining kiliqi bilən yikili; sən ez kəzüng bilən buni kərisən; Mən barlıq Yəhūdanı Babil padixahlıning əkolə tapxurimən; ularni Babil oja sürgün kilipli elip ketidü həmdə ularni kiliq bilən uridu. 5 Mən bu xəhərning həmmə bayılıkları — barlıq məhsulatları, barlıq kimmət nərsiləri wə Yəhūda padixahlırinin barlıq həzinilərini düxmənlirining əkolə tapxurimən; ular ularni olja kilipli biliwəlip Babil oja elip ketidü. 6 Sən bolsang, i Paxhur, həmmə əydikiliring birgə sürgün bolup ketisilər; sən Babil oja kəlisən; sən xu yerdə dunyadın ketisən, xu yərgə kəmülisən; sən həm səning yalojan bexarətliringgə əkulək salojan aqiniliringmu xundak bolidu. 7 I Pərvərdigar, Sən

meni kayil kılıp [pəyəqəmbərlikkə] kəndürdüng, mən xundakla kəndtürüldüm; Sən məndin zor kəlding, xundakla əqlibə kıldıng; mən pütün kün tapa-tənin obyekti bolimən; həmmə kixi meni mazak kılıdu. **8** Mən қaqqanla söz kilsam, «Zorawanlıq həm bulangqılık kılıdu» dəp jakarlixim kerək; xunga Pərvərdigarning sözü meni pütün kün alənat wə məshirining obyekti kılıdu. **9** Lakin mən: «Mən uni tilqə almamışım, wa yaki Uning nami bilən ikkinqi sez kilmaymən» desəm, Uning sözü kəlbimdə lawuldap ot bolup, səngəklirimə qapsalıqan bir yalkun bolidu; iqimə sioğduruxka һalim қalmay, eytmay qidap turalmaymən. **10** Xundak, kiliwerimən, gərqə mən nuroqun kixilərning piqirlaxkan қastlırını anglisammı; tərəp-tərəplərni wəhimə basıdu! «Uning üstidin ərz kilinglar! Uning üstidin ərz kılayı!» dəp, barlıq ülpət-həmrəhlirim putlixip ketiximni paylap yürməktə; ular «U bəlkim aldinar, xundak boloğanda biz uning üstidin əqlibə kılımımız, uningdin intikam alalayımız» deyixiwtidu. **11** Lakin Pərvərdigar bolsa կudrətlilik wə dəhəxtlik bir palwandək mən bilən billidur; xunga manga ziyankəxlik kılıquqılar putlixip əqlibə kılalmayıd; ular muwəppəkçiyət kazanmiojaqka, қattık hijil bolup yərgə қarap kılıdu; ularning bu rəswaqlılıki mənggülük bolup, hərgiz untilmaydu. **12** Əmdi Sən, i həkkaniylarnı sinaydiqan, insanning wijdani wə կəlbini kəridiojan samawi қoxunlarning Sərdari boloğan Pərvərdigar, ularning üstigə boloğan kisasingni manga kergüzgəysən; qünki mən dəwayimni aldingoja koyojanımən. **13** Pərvərdigarnı kūy eytip mahtanglar, Uni mədhiyilənglər; qünki U namrat kixini rəzillik kılıquqılardın kutkuzoqan. **14** Mening tuqulajan künüməgə lənat bolsun; apam meni tuqışan künü mubarək bolmisun! **15** Atamoja həwər elip: «sanga oouł bala tuquldı!» dəp uni alamat xadlandurojan adəmgə lənat bolsun! **16** Bu adəm Pərvərdigar rəhİM kilmay oqulatkan xəhərlərdək bolsun; u ətigəndə nalə, qüxtə alakəzadilik quşanılrını anglisun — **17** qünki u meni balyatkudin qüxkinimdila əltürüwətmigən; apam menin gərüm bolsıidi, uning korsiķı mən bilən təng həmixin qong bolsıidi! **18** Nemixka mən japa-muxəkkət, azab-əkubətni kərüxkə, künlimini hijalət-alənat iqida etküzüxkə balyatkudin qikqandımən?

21 Padixaḥ Zədəkiya Malkiyaning oqli Paxhurnı həm Maaseyahning oqli, kahin Zəfaniyanı əwətkəndə, Yərəmiyaqə Pərvərdigardin təwəndiki

munu bir söz kəldi: — **2** ([Ular]: «Biz üçün Pərvərdigardin yardım soriojin; qünki Babil padixaḥı Nebokadnəsar bizgə hujum kılıdu; Pərvərdigar Əzining [ətkənki] karamət kılıqan ixliri boyiqə, bizgimu ohxax muamilə kılıp, uni yenimizdən yandurarmikin?») — [dəp soridi]. **3** Yərəmiya ularoja: — Zədəkiyaqə mundak dənglər, — dedi) **4** — Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən kolliringlər tutkan, silərni körxiwalıqan Babil padixaḥı həm kaldiylərgə sepil sırtida jəng kılıxka ixlidioqan, jəng koralliringlərni կayriwetimən wə bularnı bu xəhərning otturısında yiojivalımən; **5** Mən Əzümmu sozulıqan կolum wə künlük bilikim bilən, əqəzipim bilən, kəhrim bilən wə həssiləngən aqqikim bilən silərgə jəng kılımən! **6** Mən bu xəhərdə turuwatqənlərni, insan bolsun, həyvan bolsun urımən; ular dəhəxtlik bir waba bilən əlidü. **7** Andin keyin, — dəydu Pərvərdigar, — Yəhuda padixaḥı Zədəkiyanı, hizmətkarlarını, həlkni, yəni bu xəhərdə wabadın, kiliqtin wə kəhətqılıktın kəlip kaloğanlar bolsa, Mən ularnı Babil padixaḥı Nebokadnəsarning կolioqa, ularning düxmənlirinining կolioqa wəjenini izdigiqilərning կolioqa tapxurımən; Nebokadnəsar ularnı kiliq tiqı bilən uridu; u nə ularnı ayımadu, nə ularoja iqini heq aqritmaydu, nə rəhİM kilmaydu. **8** Lakin sən bu həlkə mundak deyixing kerək: «Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən aldinglarda hayat yoli wə mamət yolını salımən; **9** kim bu xəhərdə қalmakçı bolsa, kiliq, kəhətqılık wə waba bilən əlidü; lekin kim xəhərdin qikip, silərni körxiwalıqan kaldiylərgə təslim bolsa, u hayat kılıdu; uning jeni ezigə aloğan oljidək bolidu. **10** Qünki Mən bu xəhərgə yahxılıq üçün əməs, bəlkı yamanlık kılıx üçün yüzümnı қaratkəzdum, — dəydu Pərvərdigar; u Babil padixaḥının կolioqa tapxurulidu, u uni ot selip keydürüwetidu. **11** Wə Yəhuda padixaḥının jəmati toqruluk Pərvərdigarning sezinı anglangalar: — **12** I Dawutning jəmati, Pərvərdigar mundak dəydu: — hər ətigəndə adalət bilən həküm qikiringlər, bulanoğan kixini əzgüqining kolidin kutkuzunglar; bolmisa, kiloğanlıringlarning rəzilliki tüpəylidin, kəhrim partlap, ottək həmmini kəydüridu; uni əqürələydiqan heqkim bolmaydu; **13** Mana, Mən sanga қarxidurmən, i jiloja üstidə, tüzlənglikti kiyada olturoquqı, yəni «Kim üstimizgə qüxüp hujum kılalisun, kim eylirimizgə besip kiralisun?!» degüqı, — dəydu Pərvərdigar. **14** Mən silərning kilmixinglarning

mewisi boyiqşa silergə yekinlixip jazalaymən, — dəydu Pərvərdigar; wə Mən uning ormanlıkida bir ot yakiman, u bolsa uning ətrapidiki həmmmini kəydürüp tütüdü.

22 Pərvərdigar manga mundak dedi: «Barojin,

Yəhədu padixahının ordisoja qüxüp bu sözni xu yerdə kılqın: — 2 Pərvərdigarning sözini angla, i Dawutning təhtigə olturoquqi, Yəhədu padixahı — Sən, əlmədar-hizmətkarlıring wə muxu darwazılardın kirip-qıkıldığın həlkinq, — 3 Pərvərdigar mundak dəydu: Adalət wə həkkaniylik yürgüzüngərlər; bulanojan kixini əzgütqininq kolidin kütkuzunglar; musapirlarnı, yetim-yesirlərni wə tul hotunlarnı həq harlimanglar yaki bozək kilmanglar, gunahsız կanınları bu yerdə təkməngərlər. 4 Silər bu əmrlərgə həkikətən əmal kilsənglər, əmdi Dawutning təhtigə olturoqan padixahalar, yəni ular, ularning əməldər-hizmətkarlıring wə həlkı jəng hərwilirioja olturup wə atlaroja minip bu əyninq darwazılıridin kirip qıkixidu. 5 Birək silər bu sözlərni anglimisanglar, Mən Əz namim bilən կəsəm iqlikənki, — dəydu Pərvərdigar, — bu orda bir harabə bolidu. 6 Qünki Pərvərdigar Yəhədu padixahının əyi toopruluk mundak dəydu: — Sən Manga huddi Gilead, Liwanning qoqqisidək bolqininq bilən, bərhək Mən seni bir qəl-bayawan, adəmlər waz kəqkən xəhərlərdək kılımən. 7 Mən hərbəri yahxi korallanmış wəyrən kılıquqlarını sanga karxi əwətimən; ular «esil kedirliringni» kesiwetip, otkə taxlaydu. 8 Nuroqun əllər bu xəhərdin etüp, hərbəri yekinidin: «Nemixkə Pərvərdigar bu uluq xəhərnı bundak kılıqandu?» dəp soraydu. 9 Wə ular jawabən: «Qünki ular Pərvərdigar Hudasingin əhdisidin waz keqip, baxka iləhələrə qoqunup ularning küllükioja kırğən» — dəydu. 10 Əlginigə yioqlimanglar, uning üçün ah-zarlimanglar; bəlkı sürgün bolqını üçün kattik yioqlanglar, qünki u ez yurtioja həqkəqan kıyatıp kəlməydu. 11 Qünki Yəhədu padixahı Yosyaning oölli, yəni atisi Yosyaning ornioja təhtigə olturoqan, bu yerdin sürgün bolqan Xallum toopruluk Pərvərdigar mundak dəydu: U hərgiz bu yərgə kıyatmaydu; 12 qünki u əsir kılınip apirləşən yurta əlidü, u bu zeminni ikkinqi kərməydu. 13 Əyini adilsizlik bilən, balihana-ravaklarını adalətsizlik bilən kuroqanning həlioja way! U կoxnisini bikar ixlitip, əmgikigə həqkandak hək bərməydu; 14 u: «Əzümgə kəngtaxa bir ordini, azada rawaklar bilən կoxup salımən; tamlırıqə derizilərni kəng qıkırımən; tamlırını kədir tahtaylar bilən bezəymən, eylirini

pərəng sirlaymən» — dəydu. [Uning həlioja way!] 15 Sən kədir yaqıqidin yasalojan tahtayları qaplap, [ata-bowliring] bilən bəsləxsəng կandakmu padixah, boluxka layik bolisən? Sening atang yəp-iqixkə təxəkkür eytip, adalət wə durus ixlarnı yürgüzən əməsmə? Xunga u buning yahxilikini kərgən. 16 U məminlərning wə namratlarning dəwasını toopra soriqan; xunga həlkinqən əhwali yahxi idi. Bundaq ix Meni tonuxtın ibarət əməsmə?» — dəydu Pərvərdigar. 17 — Birək kəzüng wə kənglüng bolsa pəkət əz jazanə-mənpəettingə erixix, gunahsızlarning əkenini təkük, zorluq-zumbuluk wə bulangqılıq kılıx pəytini kəzlep tikilgəndur. 18 Xunga Pərvərdigar Yəhədu padixahı Yosyaning oölli Yəhəoakim toopruluk mundak dəydu: — Həlk uning əlümidə: «Ah, akam! Ah, singlim!» dəp ah-zarlar kəturməydu; yaki uning üçün: «Ah, begin! Ah, uning həywisi!» dəp ah-zarlar kəturməydu; 19 u exəkninq dəpnisidək kəmülidi, jəsiti Yerusalem dərwazılırinin sırtıqə qərup taxlinidu. 20 Liwanoja qikip pəryad kıl, Baxanda awazingni kətür, Abarimning qoqqılıridinmə nala kətür; qünki sening «axniliring»ning həmmisi nabut kılındı. 21 Mən amansən turoqiningda sanga agahlandırdum; lekin sən: «Anglimaymən!» — deding. Yaxlıkingdin tartipla bundak kılıp Mening awazimoja կulak salmaslıq dəl sening yolung bolup kalğən. 22 Xamal barlık «bağkuqi»liringoja «bağkuqi» bolup ularını uqurup ketidü, xuning bilən axniliring sürgün boluxka qıkıdu; bərhək, sən xu qaçıda barlık rəzziliğin tüpəylidin hijil bolup rəswa bolisən. 23 I «Liwan»da turoquqi, kədir dərəhlili üstigə uwilioquqi, sən tolojək tutkan ayalning azabliridək, dərd-ələmlər bexingə qüxkəndə կançilik ingrap ketərsən! 24 Əz hayatım bilən կəsəm iqlimənki, — dəydu Pərvərdigar, — sən Yəhəoakimning oölli Koniya hətta ong կolumdiki məhürlük üzük bolsangmu, Mən seni xu yerdin yulup taxlaymən; 25 Mən seni jeninqni izdigüqilərning kolioja wə sən korkkən adəmlərning kolioja, yəni Babil padixahı Nebokadnəsarning kolioja wə kaldiylərning kolioja tapxurimən. 26 Mən seni həm seni tuçkən anang ikkinglərni əzüngərlər tuqulmiojan yat bir yurtka qəriwetimən; silər xu yerdə elisilər. 27 Jeninglər kıyatıp kelixkə xunqə təxna bolqan bu zeminoja bolsa, silər hərgiz kıyatıp keləlməysilər. 28 Koniya degən bu kixi qekilojan, nəzərgə elinmaydiojan sapal kozimu? Həqkim karimaydiojan bir kəqimə? Əmdi nemixkə ular, yəni u wə uning nəslili bolqanlar qəriwetilgən,

ular tonumaydiojan bir yurtka taxliwetilidu? **29** I zemin, zemin, zemin, Pərvərdigarning səzini angl! **30** Pərvərdigar mundak dəydu: — Bu adəm «pərzəntsiz, eż künidə heq oqlıbə kılalmıojan bir adəm» dəp yazoqin; qünki uning nəslidin heqkandak adəm oqlıbə kılıp, Dawutning təhtigə olturnup Yəhūda arısida heküm sürməydi.

23 Mening yaylıkimdiki köylərni һalak kiloquqi wə tarķitiwətküqi pada bakkıqıllarning halioja way! — dəydu Pərvərdigar. **2** Xunga Israilning Hudasi bolovan Pərvərdigar Өz həlkini xundak bekıwatkan bakkıqılaroja mundak dəydu: «Silar Mening padamni tarķitiwətkənsilər, ularni həydiwətəkənsilər wə ularni izdimigənsilər wə ulardin heq həwər almioqansilər; mana, Mən silərnin kilmixliringlarning rəzillikini eż bexinglaroja qüxürimən, — dəydu Pərvərdigar — **3** wə padamning қaldisini bolsa, Mən ularni həydiwətən barlık padixahlıklardin yiojmən, ularni eż yaylaqlıroja käyturimən; ular awup kəpiyidi. **4** Mən ularning üstigə ularni həkkiyə bakıdiojan bakkıqıllarnı tikləymən; xuning bilən ular ikkinqi korkmaydu yaki parakəndə bolmayıdu, ulardin heqkaysisi kəm bolmayıdu, — dəydu Pərvərdigar. **5** Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən Dawut üqün bir «Həkkənisi Xah»ni əstürüp tikləymən; u padixah bolup danalıq bilən heküm sürüp, zemində adalət wə həkkəniyilik yürgüzidu. **6** Uning künləridə Yəhūda kutkuzulidu, Israil aman-tinqlikta turidu; u xu nami bilən atliduki — «Pərvərdigar Həkkəniyilikimiz». **7** Xunga mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — «Israillarnı Misir zemindin kutkuzup qıkarojan Pərvərdigarning hayatı bilənl!» degən kəsəm käytidin ixlitilməydi, **8** bəlki xu künlərdə «Israillarnı ximaldiki zemindin wə Өzi ularni həydigən barlık padixahlıklardin kutkuzup qıkarojan Pərvərdigarning hayatı bilənl!» dəp kəsəm iqiliđi. Andin ular eż yurtida turidu. **9** Pəyojəmbərlər toqrułuk; — Mening kənglüm iq-baqırımda sunuktur; səngaklirimning həmmisi titrəydi; mən məst bolovan adəm, xarab təripidin yengilgən adəmgə ohxaymən; bundak boluxum Pərvərdigar wə Uning pak-mukəddəs sezləri tüpəylidindur; **10** qünki zemin bolsa zinahorlaroja tolojan; ularning yügürüxliri toqra yolda əməs; ularning höküğü həkkəniyilik yolidə əməs. Xunga [Pərvərdigarning] lənitü tüpəylidin zemin կազjiraydu; daladiki ot-qep solixidu; **11** qünki həm pəyojəmbər həm kahin haram boldi; hətta Өz

eyümdimə ularning rəzil kilmixlirini bayğıdim, — dəydu Pərvərdigar. **12** — Xunga ularning yoli eżlirigə қarangoşulukta mangidiojan, teyiloqak yollardək bolidu; ular bu yollarda putlixip, yıkılıdu; qünki ular jazalinidiojan yılıda Mən ularning bexioja yamanlıq qüxürimən, — dəydu Pərvərdigar. **13** Mən awwal Samariyədiki pəyojəmbərlərdə əhməklikliki kərgənmən; ular Baalning namida bexarət berip, həlkim Israilni azdurojan; **14** birək Yerusalemıki pəyojəmbərlərdimə yirginqlik bir ixni kərdum; ular zinahorluq kılıdu, yaloqanlıqta mangidu, rəzillik kiloquqıllarning kolını küqayıtdı, nətijidə heqkaysisi rəzillikidin yanmaydu; ularning həmmisi Manga Sodomdək, [Yerusalemda] turuwatkanlar Manga Gomorra dək boldi. **15** Xunga samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar pəyojəmbərlər toqrułuk mundak dəydu: — Mana, Mən ularni əmən bilən ozuklandurimən, ularqa et süyini iğküzimən; qünki Yerusalemıki pəyojəmbərlər haramlikning mənbəsi bolup, haramlik ulardin pütkül zeminoja tarķılıp kətti. **16** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak, dəydu: — Silərgə bexarət beriwaterən pəyojəmbərlərning sezlərigə kulaç salmanglar; ular silərni bimanilikə yetəkləydi; ularning sezləri Pərvərdigarning aqızidin qıkkən əməs, bəlki eż kənglidə təsəwwur kilojan bir kərünüxnı sezləwatidu. **17** Ular Pərvərdigarning sezinə kezığa ilmaydiojanlaroja: «Silər aman-tinqlikta turisilər» dəydu wə eż kənglining jaħillikida mangidiojanlarning hərbiriga: «Heqkandak yamanlıq bexinglaroja qüxməydi» — dəydu. **18** Birək ulardin kəysi birsi Pərvərdigarning kengixidə Uning sezkalamini baykap qüxinix wə anglaç üçün turojan? Ulardin kim Uning sezinə kulaç selip anglojan? **19** Mana, Pərvərdigardin qıkkən bir boran-qapqun! Uningdin կəhr qıktı; bərhək, dəħxətlik bir kara kuyun qıkip kəldi; u pirkirap rəzillərning bexioja qüxiđi. **20** Uning kənglidiki niyətlərini ada kılıp toluk əməl kiloquqə, Pərvərdigarning ojəzipi yanmaydu; ahirki künlərdə silər buni obdan qüxinip yetisilər. **21** Mən bu pəyojəmbərlərni əwətmigənmən, lekin ular həwərni jar kılıxka қatrijan; Mən ularqa sez kilmidim, lekin ular bexarət bərgən. **22** Həlbuki, ular Mening kengiximdə turojan bolsa, Mening həlkimə sezlirimini anglatkuzoqan bolsa, əmdi həlkimni rəzil yolidin wə kilmixlirining rəzillikidin yandurojan bolatti. **23** Mən pəkət bir yərdila turidiojan

Hudamu? — dəydu Pərvərdigar, — Mən yiraq-yiraklardiki hərjayda turidioğan Huda əməsmu? **24** Birsi yoxurun jaylarda məküwalsa Mən uni kərəlməmdimən? — dəydu Pərvərdigar; — asman-zemin Mən bilən toldurulmuş əməsmu? — dəydu Pərvərdigar. **25** Mən Mening namimdə yaloğan bexarətlər beridioğan pəyoqbərlərning: «Bir qüx kerdüm! Bir qüx kerdüm!» deyənlərini anglidim; **26** bundak pəyoqbərlər yaloğan bexarətlərni beridu, ular əzining kənglidiki ezitkü təsəwwurlırıdin pəyoqbərlər boluxiwaloğan. Əmdi ular bundak ixlarnı қaqañoqıqə kəngligə pükidi? **27** Ular hərbiri қaqañoqıqə eż yekinoja eytkən qüxliri arkılık (huddi ata-bowilirinən Baaloğa qoşunup namimni untuoqinoja ohxax) həlkiməgə namimni untilduruxni pəmləydi? **28** Qüxni kərgən pəyoqbərbər, qüxni eytip bərsün; Mening səzümnı anglioğan kixi bu səzümnı əstayıdillik bilən səzlisün; pahalning buğday bilən selixturoquqılık nemisi bardu? — dəydu Pərvərdigar. **29** — Mening səzüm huddi kəydürgüqi bir ot wə taxni qakidioğan bazoğan əməsmu? — dəydu Pərvərdigar. **30** Xunga mana, Mən pəyoqbərlərgə қarxivurmən, — dəydu Pərvərdigar, — ularning hərbiri eż yekinidin «Mening səzlirim»ni ooprılap doramqılık kılıdu. **31** Mana, Mən pəyoqbərlərgə қarxivurmən, — dəydu Pərvərdigar, — ular eż tillirini qaynap: «[Pərvərdigar] dəydu...» dəp bexarət beridu. **32** Mana, yaloğan qüxlərni bexarət kılıp bularni yətküzüp, yaloqanqılıki wə baxbaxtaqlıki bilən Mening həlkimni azduroğanlar oqa қarxivurmən, — dəydu Pərvərdigar; — Mən ularni əwətmigənmən, ularni buyruqan əməsmən; ular bu həlkə həqkandaq payda yatküzməydi, — dəydu Pərvərdigar. **33** Əmdi yaki bu həlk, yaki pəyoqbər, yaki kahin səndin: «Pərvərdigarning sanga yükligən səzi nemə?» dəp sorisa, sən ularoqa: «Qaysi yük?! Mən silərni Əzümdin yiraq taxlaymən, — dəydu Pərvərdigar. **34** «Pərvərdigarning yükligən səzi» dəydiqan hərkəysi pəyoqbərbər, kahin yaki həlk bolsa, Mən bu kixini eyidikilər bilən təng jazalaymən. **35** Əmdi silərning hərbiringlər eż yekinidin wə hərbiringlər eż kərindixidin muxundak; «Pərvərdigar nemə jawab bərdi?» wə «Pərvərdigar nemə dedi?» dəp sorixinglər kerək. **36** Silər «Pərvərdigarning yükligən səzi» deyənni kəytidin aqzinqılar ola almaysılər; qünki hərbiringlərning eż səzi ezigə yük bolidu; qünki silər Hudayımız, samawi қoxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar,

terik Hudanıng səzlerini burmilioqansılär. 37 Hərbiringlər pəyəqəmbərdin muxundak; «Pərvərdigar sanga nemə dəp jawab bərdi?» wə «Pərvərdigar nemə dedi?» dəp sorixing kerək. 38 Lekin silər: «Pərvərdigarning yükligən sezi» dəwərgininglər tüpəylidin, mana Pərvərdigar mundak dəydu: — Qünki silər: «Pərvərdigarning yükligən sezi» dəwerisilər wə Mən silərgə: ««Pərvərdigarning yükligən sezi» demənglər» dəp həwər əwətkənmən, 39 xunga mana, Mən silərni pütünləy untuymən, Mən silərni silərgə wə ata-bowiliringlarçə taşdırın kılıqan xəhər bilən təng yüzümdin yırak taxlaymən; 40 Mən üstünglərçə mənggü rəswaqılık wə hərgiz untilulmaydiqan mənggülütk xərməndilikni qüxürimən!

24 Babil padixağı Neboğadnəsar Yerusalemdin

Yəhəoakimning ooli, Yəhūda padixahı Yəkoniyah, Yəhūda əmir-xahzadiliri, hünərwənlər wə təmürqilərni əsirgə elip Babiloşa sürgün kılğandın keyin, Pərvərdigar manga Əz ibadəthanisi aliddiki ikki sewat ənjürnü «mana kər» dəp kərsətkən. **2** Bir sewatda dəsləpkı pixkən ənjürdək intayın yahxi ənjürlər bar idi; ikkinçi sewatda yegili bolmaydiqan, intayın naqar ənjürlər bar idi. **3** Andin Pərvərdigar manga: «Nemə kərdüng, Yərəmiya?» — dəp soridi. Mən: «Ənjürlərni kərdüm; yahxılıri bolsa intayın yahxikən; naqarlıri yegili bolmaydiqan, intayın naqar ikən» — dedim. **4** Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **5** Israilning Hudasi boloğan Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən Yəhudadın sürgün boloğanları, yəni Mening bu yerdin kəldiyələrinə zəminəni əwətkənlərimi bu yahxi ənjürlərdək yahxi dəp kərəymən; **6** Mən ularoşa yahxi bolsun dəp kəzümni ularoşa tikimən wə ularnı bu zəminoşa kəyturimən; Mən ularnı əqlitip taxlimaymən, bəlkı ularnı kürimən; ularnı yulup taxlimaymən, bəlkı tikip əstürimən. **7** Mən ularoşa Mening Pərvərdigar ikənlilikimi bilidioqan, Meni tonuydioqan bir kəlbni təkdim kılımən; xuning bilən ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudası bolimən; qırkı ular pütüt kəlbini bilən yenimoşa kəytidü. **8** Lekin naqar ənjürlər, yəni yegili bolmaydiqan, intayın naqar ənjürlər kəndak boloğan bolsa, — dəydu Pərvərdigar, — Bərhək, Mən Yəhūda padixahı Zədəkiyani, əmir-xahzadilirini wə Yerusalem dikilərnin qaloğan kismini, bu zəminda qaloğanları wə Misirda turuwaṭkanları xuning oxa xilimən; **9** Mən ularnı yər yüzidiki barlıq padixahlıklarısha wəhimə

salojuqi bir obyekt boluxka, külپەتكە qüxüxkە tapxurimən; mən ularni həydiwatkən barlıq jaylarda ularni rəswaqılıkning obyekti, söz-qeqək, tapatənin obyekti wə lənat səzləri boluxka tapxurimən. **10** Mən ularoqa həm ata-bowilirioqa təkđidim kılajan zemindin yokitiloquqə ular arisioqa kiliq, kəhətqılık wə wabani əwətimən.

25 Yosyaning oqli, Yəhuda padixahı Yəhoakimning tətinqi yılıda (yəni Babil padixahı Neboğadnəsarning birinqi yılıda) Yəhūdaning barlık həlkى tooqruluk Yərəmiyaşa kəlgən söz, — **2** Bu səzni Yərəmiya pəyəqəmbər Yəhūdaning barlık həlkى wə Yerusalemda barlık turuwatqanlaroja eytip mundak dedi: — **3** Amonning oqli, Yəhuda padixahı Yosyaning on üçinqi yıldının baxlap bugünkü küngiqə, bu yigirmə üç yil Pərwərdigarning səzi manga kelip turojan wə mən tang səhərdə ornumdindin turup uni silərgə səzləp kəldim, lekin silər heq կulaқ salmidinglar; **4** wə Pərwərdigar silərgə barlık hizmətkarları bolojan pəyəqəmbərləri əwətip kəlgən; U tang səhərdə ornidin turup ularni əwətip kəlgən; lekin silər կulaқ salmay heq anglimidinglar. **5** Ular: «Silər hərbiringlar yaman yolunglardın wə kilmixliringlarning rəzillikidin towa kılıp yansanglar, Mən Pərwərdigar silərgə wə ata-bowilirilinglaroja kədimdin tartip mənggүigiqə təkđidim kılajan zeminda turuwerisilər. **6** Baxka ilahılaroja əgixip ularning küllükida bolup qoğunmanglar; Meni kolliringlar yasiojanlar bilən oqəzəpləndürmənglar; Mən silərgə heq yamanlık kəltürməymən» — dəp jakarliojan. **7** Lekin silər Manga կulaқ salmidinglar, Meni kolliringlar yasiojanlar bilən oqəzəpləndürüp əzünglaroja ziyan kəltürdünglar, — dəydu Pərwərdigar. **8** Xunga samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silər Mening səzlirimgə կulaқ salmiojan boloqaqka, **9** mana, Mən ximaldiki həmmə jəmətlərni wə Mening կulumni, yəni Babil padixahı Neboğadnəsarni qakirtimən, ularni bu zeminoqa, uningda barlık turuwatqanlaroja həmdə ətrapiki həmmə əllərgə karxilixixka elip kelimən; Mən [muxu zemindikilər wə ətrapiki əllərnij] pütünləy wəyran kılıp, ularni tolimu wəhjimilik kılımən həm ux-ux obyekti, daimlik bir harabilik kılımən; **10** Mən ulardin tamaxining sadasını, xadıhuramlıq sadasını, toyı boluwatqan yigit-kızining awazını, tügmən texining sadasını wə qiraq nuriini məhərum kılımən; **11** bu pütkül zemin wəyranə wə

dəhəxət salojuqi obyekt bolidu, wə bu əllər Babil padixahining yətmix yil küllükida bolidu. **12** Wə xundak boliduki, yətmix yil toxkanda, mən Babil padixahining wə uning elining bexioja, xundakla Kaldıylerning zemini üstigə əz kəbihlikini qüxürüp, uni mənggүə harabilik kılımən. **13** Xuning bilən Mən xu zemin üstigə Mən uni əyibligən barlık səzlirimini, jümlidin bu kitabta yeziloqlanlarnı, yəni Yərəmiyaning barlık əllərni əyibligən bexaratlarını qüxürimən. **14** Qünki kep əllər həm uluo padixahlar [bu padixah həm կոմլիրնим] կul kılıdu; Mən ularning kılajan ixliri wə կolliri yasiojanları boyiqə ularni jazalaymən. **15** Qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar manga [alamət kərənütə] mundak dedi: — Mening կolumdiki օqəzipimgə tolojan կədəhni elip, Mən seni əwətkən barlık əllərgə iqtüzgin; **16** ular iqidi, uyan-buyan iroqanglaydu wə Mən ular arisioqa əwətkən kiliq tüpəylidin sarang bolidu. **17** Xunga mən bu կədəhni Pərwərdigarning կolidin aldim wə Pərwərdigar meni əwətkən barlık əllərgə iqtüzdüüm, **18** — yəni Yerusaleməqa, Yəhūdaning xəhərlirigə, uning padixahlıri oja wə əmir-xahzadilirigə, yəni ularni bugünkü kündikidək bir harabə, wəhimə, ux-ux obyekti boluxka həm lənat səzləri boluxka կədəhni iqtüzdüüm; **19** Misir padixahı Pirəwnga, hizmətkarlıri oja, əmir-xahzadilirigə həm həlkigə iqtüzdüüm; **20** barlık xaloçut əllər, uz zemindikli barlık padixahlar, Filistiyəlarning zemindikli barlık padixahlar, Axkelondikilər, Gazadikilər, Əkrondikilər wə Axdodning kəlduklıri oja iqtüzdüüm; **21** Edomdikilər, Moabdikilər wə Ammoniyalar, **22** Turning barlık padixahlıri həm Zidonning barlık padixahlıri, Dengiz boyidiki barlık padixahlar, **23** Dedandikilər, Temadikilər, Buzdikilər wə qəka qaqlırını qüxürüwətkən əllər, **24** Ərəbəyiadi barlık padixahlar wə qel-bayawanda turuwatqan xaloçut əllərnin barlık padixahlıri, **25** Zimridiki barlık padixahlar, Elamdiki barlık padixahlar, Medialiklarning barlık padixahlıri, **26** ximaldiki barlık padixahlar oja, yıraklı bolsun, yekindiki bolsun, bir-birləp iqtüzdüüm; jaħandiki barlık padixahlıkları oja iqtüzdüüm; ularning arkidin Xexakning padixahımı [կədəhni] iqidi. **27** Andin sən ularoqa: «Israilning Hudasi, samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Pərwərdigar mundak dəydu: — Iqinglar, məst bolunglar, կusunglar, Mən arangleroja əwətkən kiliq tüpəylidin yikiliq kaytidin dəs turmanglar» — degin. **28** Wə xundak boliduki,

ular kolumgdin elip iqixni rət kilsa, sən ularoja: «Samawi қoxunlarning Sərdarı bolajan Pərvərdigar mundak dəydu: — Silər qokum iqisilərl!» — degin. **29** Qünki mana, Mən Əz namim bilən atalojan xəhər üstigə apət qüxtürgili turojan yərdə, silər jazalanmay қalamışılər? Silər jazalanmay қalmaysılər; qünki Mən yər yüzidə barlıq turuwatqanlarning üstigə kılıqni qüxükə qakırımon, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı bolajan Pərvərdigar. **30** Əmdi sən [Yərəmiya], ularoja muxu bexarətning sözlirining həmmisini jakarliojin: — Pərvərdigar yukjiridin xirdək hərkiraydu, Əz muğəddəs turalojusidin U awazini koyuwetidu; U Əzi turuwatqan jayı üstigə hərkiraydu; U üzüm qəyligüqilər towlioqandək yər yüzidə barlıq turuwatqanlarnı əyibləp towlaydu. **31** Sadasi yər yüzining qətliriqiqə yetidi; Qünki Pərvərdigarning barlıq əllər bilən dəwasi bar; U ət igilirining həmmisi üstigə həküm qikiridu; Rəzillərni bolsa, ularnı kılıqqa tapxuridu; — Pərvərdigar xundak dəydu. **32** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolajan Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, balayı'apət əldin əlgə həmmisi üstigə qəkip tarķılıdu; Yər yüzining qət-qətliridin dəhxətlik buran-qapqun qikidu. **33** Pərvərdigar oltürgənlər yərning bir qetidin yənə bir qetiqiqə yatidi; ularoja matəm tutulmaydu, ular bir yərgə yioqilmaydu, həq kəmüləlmaydu; ular yər yüzidə tezəktək yatidi. **34** I baķkuqilar, zarlanglar, nalə kətürünglər! Topa-qang iqidə eojininglar, i pada yetəqkilirlər! Qünki kiroqın kılınim künliringlar yetip kəldi, Mən silərni tarķitiwetimən; Silər ərülgən esil qinidək parqə-parqə qekilisilər. **35** Pada baķkuqilirining baxpanahı, Pada yetəqkilirining қaçar yoli yokap ketidi. **36** Baķkuqilarning azablik pəryadi, Pada yetəqkilirining zarlaxlrları anglinidu; Qünki Pərvərdigar ularning yaylaklarını wəyrən kılıay dəwatidu; **37** Pərvərdigarning dəhxətlik ojəzipi tüpəylidin, Tinqlik kotonlari harabə bolidu. **38** Pərvərdigar Əz uwisini taxlap qıkkən xirdəktur; Əzgütqininq wəlxiyiliq tüpəylidin, Wə [Pərvərdigarning] dəhxətlik ojəzipi tüpəylidin, Ularning zemini wəyrana bolmay қalmaydu.

26 Yəhuda padixağı Yosiyaning oqlı Yəhoakim təhtkə olturojan məzgilning bexida xu səz Pərvərdigardin kelip mundak deyildi: — **2** Pərvərdigar mundak dəydu: — Sən Pərvərdigarning əyining höylisida turup ibadət kılıx üçün Pərvərdigarning əyigə kirgən Yəhūdaning barlıq xəhərliridikilərgə

Mən sanga buyruqan hərbir səzlərni jakarliojin; əynən eytkin! **3** Ular bəlkim anglap koyar, hərbiri əz rəzil yolidin yanar; xundak kilsa, Mən kilmixlirining rəzilliki tüpəylidin bexioja külpat qüxürməkqi bolajan niyitimdin yanımən. **4** Sən ularoja mundak degin: — «Pərvərdigar mundak dəydu: — Manga կulak salmay, Mən silərning aldinglaroja koyojan Təwrat-kanunumda mangmisanglar, **5** Mən tang sahərdə ornumdin turup əwətkən hizmətkarlirim bolajan pəyojəmbərlərning sözlərini anglimisanglar (silər ularoja həq կulak salmay kəlgənsilərl!), **6** undakta, Mən Xiloħni կandak kılıqan bolsam, əmdi bu əynimu xuningoja ohxax կilimən, bu xəhərnı yər yüzidiki barlıq əllərgə lənət səzi կilimən». **7** Xuning bilən kahinlar, pəyojəmbərlər wə barlıq həlk Yərəmiyaning bu sözlərini Pərvərdigarning eyidə jakarliojanlığını anglicdi. **8** Xundak boldiki, Yərəmiya barlıq həlkə Pərvərdigar uningoja tapiliojan bu səzlərning həmmisini eytip bərgəndin keyin, kahinlar wə pəyojəmbərlər wə barlıq həlk uni tutuwelip: «Sən qokum elüxüng kerək! **9** Sən nemixka Pərvərdigarning namida bexarət berip: «Bu ey Xiloħdək bolidu, bu xəhər harabə, adəmzsatzı bolidu!» — deding?» — dedi. Xuning bilən Pərvərdigarning eyidiki barlıq həlk Yərəmiya ojaq dok kılıp uni oriwelixti. **10** Yəhuda əmirləri bu ixlarnı anglicdi; ular padixaħħilik ordisidin qəkip Pərvərdigarning əyigə kirdi, Pərvərdigarning eyidiki «Yengi dərwaza»da sotka olturdu. **11** Kahinlar wə pəyojəmbərlər əmirlərgə wə həlkə sezləp: «Bu adəm elümgə layik, qünki silər əz կulaklıringlar bilən anglioqandək u muxu xəhərnı əyibləp bexarət bərdi» — dedi. **12** Andin Yərəmiya barlıq əmirlərgə wə barlıq həlkə sezləp mundak dedi: — «Pərvərdigar meni bu əyni əyibləp, bu xəhərnı əyibləp, silər anglioqan bu barlıq səzlər bilən bexarət berixkə əwətkən. **13** Həzir yolliringlərni wə kilmixinglarnı tüzitinglar, Pərvərdigar Hudayinglarning awazını anglangalar! Xundak bolojanda, Pərvərdigar silərgə jakarliojan küləpttin yanidu. **14** Lekin mən bolsam, mana, kolliringlardımən; manga kezünglərgə nemə yahxi wə durus kərəlsə xundak kilinglar; **15** pəkət xuni bilip қoyunglarki, meni əltürüwətsənglər gunahsız қanning jazasını əz bexinglaroja, bu xəhərgə wə uningda turuwatqanlarning bexioja qüxürisilər; qünki deginim hək, Pərvərdigar həkikətən bu səzlərning həmmisini կulaklıringlaroja deyixkə meni əwətkən». **16** Əmirlər wə barlıq həlk kahinlaroja

wə pəyəqəmbərlərgə: «Bu adəm əlümgə layik əməs; qünki u Pərvərdigar Hudayimizning namida bizgə səzlidi» — dedi. **17** Andin zemindiki bəzi akşakallar ornidin turup həlk kengixigə mundak dedi: — **18** «Morəxətlik Mikah Yəhuda padixahı Həzəkianing kūnlırıda barlıq Yəhuda həlkigə bexarət berip: — «Samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — Zion teoqi etizdək aqdurulidu, Yerusalem dəng-təpilər bolup əkalidu, «Əy jaylaxkan taq» bolsa, Ormanlıqning otturisidiki yüksiri jaylarla bolidu, halas» — degənidi. **19** Yəhuda padixahı Həzəkiya wə barlıq Yəhuda həlk Mikahni əlümgə məhkum kılınmış? Həzəkiya Pərvərdigardin körkup, Pərvərdigardin etüngən əməsmu? Wə Pərvərdigar ularoja kilməkqi bolup jakarlıqan küləpəttin yanqan əməsmu? Biz [bu yoldin yanmisak] əz jenimiz üstigə zor bir küləpətni qüxtürən bolmamdimiz?». **20** (Pərvərdigarning namida Yərəmiyaning barlık degənərilidək bu xəhərni wə bu zeminni əyibləp bexarət bərgən, Kiriat-Yearimlik Xəmayaning oqlı Uriya isimlik yəna bir adəm bar idi. **21** Padixah Yəhəoakim wə barlıq palwanlıri, barlıq əmirliri uning səzlərini anglıqanda, padixah uni əltürükə intilgən; lekin Uriya buni anglıqanda körkup, Misirqa əqəti. **22** Lekin Yəhəoakim qaparmənlərni, yəni Aksorning oqlı Əlnatan wə baxkılarnı Misirqa əwətkən; **23** ular Uriyani Misirdin elip qıkıp padixah Yəhəoakimning aldişa aparəqan; u uni kiliqlap, jəsitini pukralarning gərlükiga taxliwətkən.) **24** — Həlbuki, xu qəoşda Xafanning oqlı Ahıkam ularning Yərəmiyanı əlümgə məhkum kiliplə həlkning kolioja tapxurmaslıkı üçün, uni kollidi.

27 Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı Zədəkianing tahtkə olturoqan dəsləpki məzgilidə, xu səz Yərəmiyaşa Pərvərdigardin kelip mundak deyildi: — **2** Pərvərdigar manga mundak dedi: — Asarətlər wə boyunturuklarnı yasap əz boynungoja sal; **3** bu boyunturuklarnı Edomning padixahıqə, Moabning padixahıqə, Ammoniylarning padixahıqə, Turninq padixahıqə wə Zidonning padixahıqə Yerusalemıqə, Yəhuda padixahıning aldişa kalğan ularning əz əlqılırinin qoli arkılık əwətkin; **4** hərbirini əz hojayinlioja xundak bir həwərni yətküzüxkə buyruqın: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar — Israılning Hudası mundak dəydu: — Əz hojayinliringlaroja mundak dənglər: — **5** Mən zemin wə zemin yüzidə turuwatkan adəmlər

wə haywanlarnı zor կudritim wə sozulojan bilikim bilən yaratkanmən; wə kim kəzümgə layik kərünsə, bularnı xularoja təkdim kılımən. **6** Həzir Mən bu zeminlarning həmmisini Babil padixahı, Mening kulum bolovan Nebokadnəsarning kolioja tapxurdum; hətta daladiki haywanlarnı uning küllükida boluxka təkdim kıldı. **7** Barlıq əllər uning, oqlining həm nəwrisining küllükida bolidu; andin əz zeminining wakti-saiti toxkanda, kep əllər wə uluoj padixahılar unimu küllükə salidu. **8** Xundak boliduki, կaysı əl yaki padixahlıq Babil padixahı Nebokadnəsarning küllükida boluxni, yəni boynını Babil padixahının boyunturukı astioja կoyuxni rət kilsə, Mən xu əlni Nebokadnəsarning kolı arkılık yokatkuzojuqə kiliq, կəhətqilik wə waba bilən jazalaymən, — daydu Pərvərdigar. **9** — Silər bolsanglar, «Babil padixahının küllükida həq bolmaysılər» degən pəyəqəmbərliringlaroja, palqılıringlaroja, qüs kərgüqiliringlaroja, rəm aqküqiliringlaroja yaki jadugərliringlaroja kulaq salmanglar; **10** qünki ular silərgə yaloqanqılık kiliplə bexarət beridu; [gəplirigə kirsənglər], silərni əz yurtunglardın sürgün kiliđi; qünki Əzüm silərni yurtunglardın həydəymən, silə nabut bolisilər. **11** Lekin կaysı əl boynını Babil padixahının boyunturukı astioja կoyup küllükioja kirsa, xu əlni əz yurtida turquzımən, ular uningda terikqılık kiliplə yaxaydu. **12** — Mən Yəhuda padixahı Zədəkiaçımı xu səzlər boyiqə mundak dedim: «Boynunglarnı Babil padixahının boyunturukı astioja կoyup uning wə uning həlkining küllükida bolsanglar, həyat կalisilər. **13** Əmdi nemixə Pərvərdigarning Babil padixahının küllükioja boysunmiojan hərkəysi əllər tooplrisida deginidək, sən wə həlkinq kiliq, կəhətqilik wə waba bilən əlməkqi bolisilər? **14** Pəyəqəmbərlərning: «Babilning küllükida bolmaysılər» degən səzlirigə kulaq salmanglar; qünki ular silərgə yaloqanqılıktın bexarət kiliđi. **15** Mən ularnı əwətkən əməs, — daydu Pərvərdigar, — lekin ular Mening namimdə yaloqandın bexarət beridu; bu səzlərning akiwiti xuki, Mən silərni yurtunglardın həydiwetimən, xuningdək nabut bolisilər; silər wə silərgə bexarət bərgən pəyəqəmbərlər nabut bolisilər». **16** Andin Mən kahinlərə wə bu barlıq həlkə mundak dedim: — Pərvərdigar mundak dəydu: — Silərgə bexarət beridioqan pəyəqəmbərlərning: «Mana, Pərvərdigarning eyidiki kimmətlik kaqa-kuqılar pat arida Babilin käyturulidü» degən səzlirigə kulaq

salmanglar; qünki ular silergə yalojanqılıkten bexarət kılıdu. **17** Ularqa kulaq salmanglar; Babil padixahının kullukında bolsanglar, hayat kalısilər; bu xəhər nemixkə wəyran bolsun? **18** Əgər bular həkikətən pəyojəmbərlər bolsa həm Pərvərdigarning səzi ularda bolsa, ular həzir Pərvərdigarning əyidə, Yəhūda padixahının ordisida wə Yerusalemning əzidə ələqən kimmiatlıq əqəq-kuqıllar Babilə elip ketilmisin dəp samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar ikki [mis] tüwrük, [mis] «dengiz», das hərwiliri wə bu xəhərdə ələqən [kimmiatlıq] əqəq-kuqıllar toopruluk mundak dəydu: — **20** (bularnı bolsa Babil padixahı Nebokadnəsar Yəhəoakimning oqlı Yəhūda padixahı Yəkoniyahını Yəhūdadıki wə Yerusalemıki barlıq esilzad-əmirlər bilən təng Yerusalemın Babilə sürgün kılqanda u elip kətmigənidi) **21** Bərhək, Israelning Hudasi Pərvərdigarning əyidə, Yəhūda padixahının ordisida wə Yerusalemda ələqən [kimmiatlıq] əqəq-kuqıllar toopruluk samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — **22** ularmu Babilə elip ketili; ular Mən ulardin əytidin həwər alidioğan küngiqə xu yərdə turidu, — dəydu Pərvərdigar: — xu wəkət kəlgəndə, Mən ularni elip bu yərgə əyturup berimən.

28 Xu yilda, Yəhūda padixahı Zəkəriya təhtka olturoğan dəsləpkı məzgildə, yəni tətinqi yili, bəxinqı ayda, Azzurning oqlı, Gibeon xəhəridilikli Hənaniya pəyojəmbər, kahınlar wə barlıq halayık aldida Pərvərdigarning əyidə manga: — **2 Samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israelning Hudasi mundak dəydu:** — «Mən Babil padixahının boyunturukını sunduriwəttim! **3** Babil padixahı Nebokadnəsar muxu yərdin epkətkən, Babilə aparəjan, Pərvərdigarning əyidiki əqəq-kuqıllarning həmmisini bolsa, ikki yil etməyla Mən muxu yərgə əyturup epkelimən; **4** wə Mən Yəhūda padixahı, Yəhəoakimning oqlı Yəkoniyahını Yəhūdadın Babilə sürgün kılinoğanlarning həmmisi bilən təng muxu yərgə əyturup berimən, — dəydu Pərvərdigar, — qünki Mən Babil padixahının boyunturukını sunduriwetimən!» — dedi. **5** Andin Yərəmiya pəyojəmbər kahınlar wə Pərvərdigarning əyidə turoğan barlıq halayık aldida Hənaniya pəyojəmbərgə səz kıldı. **6** Yərəmiya pəyojəmbər mundak dedi: «Amin! Pərvərdigar xundak kilsun! Pərvərdigar

sening bexarət bərgən səzliringni əməlgə axursunki, U Əzining əyidiki əqəq-kuqıllar wə Yəhūdadın Babilə sürgün kılinoğanlarning həmmisini muxu yərgə əyturun! **7** Lekin eż külükingoja wə barlık həlkəning ələqən selip əyulidioğan mening bu səzünni angla! **8** — Mening wə seningdin burun, ədimdin tartip bolovan pəyojəmbərlərmə nuroğun padixahlıklar wə uluq dələtlər toopruluk, urux, apət wə wabalardan toopruluk bexarət berip kəlgən; **9** tinqlik-awatlıq toopruluk bexarət bərgən pəyojəmbər bolsa, xu pəyojəmbərnin səzi əməlgə axurulqanda, u həkikətən Pərvərdigar əwətkən pəyojəmbər dəp tonulqandur!. **10** Andin Hənaniya pəyojəmbər Yərəmiya pəyojəmbərnin boynidiki boyunturukunu elip uni sunduriwətti. **11** Hənaniya həlk aldida səz kılıp: «Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən xuningəja oxhax, ikki yil etməyla Babil padixahı Nebokadnəsarning boyunturukunu barlıq əllərning boynidin elip sunduriwetimən!» — dedi. Xuning bilən Yərəmiya pəyojəmbər qıçıq kətti. **12** Hənaniya pəyojəmbər Yərəmiya pəyojəmbərnin boynidiki boyunturukunu elip uni sunduriwətkəndin bir'az keyin, Pərvərdigarning səzi Yərəmiyaça kelip mundak deyildi: — **13** Barojin, Hənaniyaça mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Sən yaqəqtin yasaloğan boyunturukunu sunduroğınıng bilən, lekin uning ornişa temürdin bolovan boyunturukunu selip əyudung! **14** Qünki samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israelning Hudasi mundak dəydu: — Mən xuningəja bu barlıq əllərning boynişa temürdin yasaloğan boyunturukunu salımənki, ular Babil padixahı Nebokadnəsarning kullukında bolid; bərhək, ular uning kullukında bolid; Mən uningoja hətta daladıki həywanlarınu təkdim kılqanmən». **15** Andin Yərəmiya pəyojəmbər Hənaniya pəyojəmbərgə: «Kulaq sal, Hənaniyalı! Pərvərdigar seni əwətkən əmas! Sən bu həlkəni yalojanqılıkka ixəndürgənsən! **16** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: Mana, Mən seni yər yüzidin əwətiwetimən! Sən dəl muxu yilda elisən, qünki sən adəmlərni Pərvərdigaroja asılık kılıxka dəwət kılqansən». **17** Hənaniya pəyojəmbər dəl xu yili yəttinqi ayda əldi.

29 Yərəmiyaning Yerusalemın sürgün bolovanlar arasıdiki həyat ələqən aksakallarоja, kahınlarоja, pəyojəmbərlərgə wə Nebokadnəsar əsir kılıp Babilə elip kətkən barlıq həlkə Yerusalemın yollıqan heti: — **2** (hət padixah Yəkoniyah, hanix, wəzirlər, Yəhūda

wə Yerusalemdiki xalqzadə-əmirlər wə hünərwənlər Yerusalemdin kətkəndin keyin, **3** Xafanning oqlı əlasahning wə Hilkıyaning oqlı Gəmariyaning koli bilən yollanoğan — Yəhūda padixahı Zədəkiya bu kixilərni Babil padixahı Nebokadnəsarning aldioja yollıqan). Yollıqan hət mundak; — **4** Samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar — Israilning Hudasi Yerusalemdin Babilə sürgüngə əwətkənlərning həmmisiga mundak dəydu; — **5** Əylərni қurunglar, ularda turunglar; baqlarnı bərpa kilinglar, ularning mewisini yənglər; **6** Əylininglər, oqul-kızlıq bolunglar; oqulliringlər üçün kızlarnı elip beringlar, kızliringlərni ərlərgə yatlık kilinglar; ularmu oqul-kızlıq bolsun; xu yerdə kepiyinglərki, aziyip kətmənglər; **7** Mən silərni sürgüngə əwətkən xəhərning tinq-awatlığını izdanglar, uning üçün Pərvərdigaroja dua kilinglar; qünki uning tinq-awatlıkı bolsa, silərmə tinq-awat bolisilər. **8** Qünki samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Aranglardiki pəyoqəmbərlər wə silərning palqiliringlər silərni aldap koymisun; silər ularoja kərgüzgən qüxlərgə կulak salmanglar; **9** qünki ular Mening namimda yaloqandin bexarət beridu; Mən ularni əwətkən əməsmən, — dəydu Pərvərdigar. **10** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Babilə bekitilgən yətmix yıl toxkanda, Mən silərning yeningləroja kelip silərgə iltipat kərsitmənki, silərni muxu yurtka käyturuxum bilən silərgə kilojan xapaətlik wədəmni ada kılımən; **11** Qünki Əzümmüng silər toopruluk pilanlırimni, apət elip kelidiojan əməs, tinq-awatlıq elip kelidiojan, ahirda silərgə ümidwar keləqqəknı ata kılıdiqan pilanlırimni obdan bilimən, — dəydu Pərvərdigar. **12** Xuning bilən ilər Manga nida kiliplər, yenimoja kelip Manga dua kılısilər wə Mən silərni anglaymən. **13** Silər Meni izdəysilər wə Meni tapisilər, qünki silər pütün kəlbinqılar bilən Manga intiliadiojan bolisilər. **14** Mən Əzümmüng silərgə tapkuzımən, — dəydu Pərvərdigar — wə Mən silərni sürgünlükten käyturup əsligə kəltürimən, Mən silərni həydiwətkən barlıq əllərdin wə həydiwətkən barlıq jaylardın yiojıman, — dəydu Pərvərdigar, — Mən silərni elip, əslı sürgün kiliplər ayriqan yurtka käyturimən. **15** Silər: «Pərvərdigar bizgə Babilə pəyoqəmbərlərni tikli» desənglər, **16** əmdi Pərvərdigar Dawutning təhtigə olturoqan padixah, wə bu xəhərdə turuwatkan barlıq həlk, yəni silər bilən billə sürgün kılınmiojan ərindaxliringlər

toopruluk xuni dəydu: — **17** Samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən ularni azablaydiojan kiliq, kəhətqılık wə waba əwətimən; xuning bilən ularni huddi sesioğan, yegili bolmaydiojan naqar ənjürlərdək kılımən; **18** ularni kiliq, kəhətqılık wə waba bilən қoqlaymən, ularni yər yüzidiki barlıq padixahlıklarıqə həydəp apirimən; ularni xu əllərgə wəhimə, lənat, dəhəxət, ux-ux kilinidiojan wə rəswa kilinidiojan obyekt kılımən. **19** qünki Mən tang səhərdə ornumdin turup, hizmətkarlırim boローン pəyoqəmbərlərni əwətip səzlimim ularoja eytkinim bilən, ular կulak salmiojan; silər [sürgün boローンlarmu] həq կulak salmioansıllər, — dəydu Pərvərdigar. **20** Lekin i silər sürgün boローンlar, Mən Yerusalemdin Babilə əwətkənlər, Pərvərdigarning sezini anglangalar: — **21** Samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mening namimda silərgə yaloqandin bexarət beridiojan Kolayanıng oqlı Ahəb toopruluk wə Maaseyahıning oqlı Zədəkiya toopruluk mundak dəydu: — Mana, Mən ularni Babil padixahı Nebokadnəsarning koliqə tapxurimən, ularni kez aldinglarda əlümgə məhküm kiliidu; **22** xuning bilən ular misal kilinip Babilə turoqan Yəhudadiki barlıq sürgün kiliñojanlarning aqızida: «Pərvərdigar seni Babil padixahı Nebokadnəsar otta kawab kilojan Zədəkiya wə Ahəbdək kilsun!» degən lənat səzi bolidu; **23** qünki ular Israil iqidə iplaslıq kilojan, қoxnilarning ayallırı bilən zina kilojan wə Mening namimda yaloqan səzlərni, Mən ularoja həq tapilmiojan səzlərni kilojan; Mən bularni Bilgüqi wə guwah, Boloquidurmən, — dəydu Pərvərdigar. **24** «Sən Yərəmiya Nəhələmlik Xemayaşa mundak degin: — **25** Samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Qünki sən eż namingda Yerusalemidiki barlıq, həlkə, kahin boローン Maaseyahıning oqlı Zəfaniyaşa wə barlıq kahinləroja hətlər yollıqining tüpəylidin, — **26** ([sən Zəfaniyaşa mundak yazojan]: «Pərvərdigar seni kahin Yəhuyadaning orniqə kahin tikligən əməsmə? U seni Pərvərdigarning eyidə xuningçoja nazarətqi kilojanki, bexarət beridiojan pəyoqəmbər boluwalojan hərbir təlwini besix üçün puti wə boynıqə taşaq selixing kerək. **27** Əmdi sən nemixkə silərgə əzinə pəyoqəmbər kiliwalojan Anatolruk Yərəmiyani əyiblimiding? **28** Qünki u hətta Babilə turuwatkan bizlərgimu: «Xu yerdə boローン waktinglər uzun bolidu; xunga əylərni

selinglar, ularda turunglar, baqlarni bärpa kilinglar, ularning mewisini yenglar» dəp hət yollidi!») 29 — Zəfaniya muxu hətni Yərəmiya pəyoqəmbər aldida okudi. 30 Andin Pərvərdigarning səzi Yərəmiya oja kelip mundak deyildi: — 31 Barlıq sürgünolojanlar oja hət yollap mundak degin: — Pərvərdigar Nəhənlilik Xəmaya toopruluk munak dəydu: Qünki Mən uni əwətmigən bolsammu, Xemayanıng silərgə bexarət berip, silerni yaloqanlıqka ixəndürgənlilik tüپəylidin, 32 Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Nəhənlilik Xemayani nəslə bilən billə jazalaymən; muxu həlkə arisida uning həqkəndək nəslə teplimaydu; u Mən Əz həlkim üçün kılmakçıolojan yahxılıkni həq kərməydi, — dəydu Pərvərdigar: — qünki u adəmlərni Manga asiylikka kustratti.

30 Pərvərdigardin Yərəmiya oja kəlgən söz: — 2

Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən sanga hazır dəydiojan muxu barlıq, səzlirimni yazmioja yazoqın; 3 Qünki mana, xundak künlər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən həlkim Israil həm Yəhudani sürgünlükten kıyturup əsligə kəltürimən, ularni ata-bowlirioja təkdim kilojan zeminoja kıyturimən, ular uningoja igə bolidu. 4 Pərvərdigarning Israil toopruluk wə Yəhududa toopruluk degən səzləri təwəndikidək: — 5 Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Anglitlidü alakzadilik həm korkunqlukning awazi, Bolsun nədə aman-tinqlik! 6 Soranglar, xuni körüp bekinqlarki, ər bala tuojamdu? Mən nemixka əmdi tolojakkə qüxkən ayaldək hərbir ər kixinin qatırığını koli bilən tutkənlığını kərimən? Nemixka yüzləri tətirip kətkəndu? 7 Ayhəy, xu künü dəhəxətliktur! Uningoja həqkəndək kün oxhimaydu; u Yakupning azab-okübat künidur; lekin u uningdin kutkuzulidu. 8 Xu künidə əməlgə axuruliduki, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərvərdigar, — Mən uning boyunturukını boynungdin elip sunduruwetimən, asarətliringni buzup taxlaymən, yat adəmlər uni ikkinqi kullukka qüxiurməydu. 9 Xuning ornida ular Pərvərdigar Hudasining həmdə Mən ular üçün kıyatidin tikləydiolan Dawut padixahining kullukında bolidu. 10 Əmdi sən, i kulum Yakup, korkma, — dəydu Pərvərdigar; — alakzadə bolma, i Israil; qünki mana, Mən seni yirək yərlərdin, sening nəslingni sürgünolojan zemindin kutkuzimən; Yakup kıyatip kelidu, aram tepip azadə turidu wə həqkım uni korkutmaydu. 11 Qünki Mən seni kutkuzux üçün sən bilən billidurmən,

— dəydu Pərvərdigar; — Mən seni tarkitiwətkən əllərning həmmisini tütgəxtürsəmmu, lekin seni pütünley tütgəxtürməymən; pəkət üstündin həküm qıkırıp tərbiyə-sawak berimən; seni jazalimay koypaymən. 12 Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: Sening zedəng dawalioqusiz, sening yarang bolsa intayin eojirdur. 13 Sening dəwayingni soraydiojan həqkim yok, yarangni tangoquqi yoktur, sanga xipalik dorilar yoktur; 14 sening barlıq axniliring seni untuojan; ular sening halingni həq sorimaydu. Qünki Mən seni düxməndək zərb bilən urojanmən, rəhimsiz bir zalimdək sanga sawak bolsun dəp urojanmən; qünki sening kəbihliking həddi-hesabsız, gunahlıring həddidin ziyyədəolojan. 15 Nemixka zedəng tüپəylidin, dərd-əliming dawalioqusizolojanlıq tüپəylidin pəryad ketürisən? Kəbihliking həddi-hesabsızolojanlıqidin, gunahlıring həddidin ziyyədəolojanlıqidin, Mən xularni sanga kılōjanmən. 16 Lekin seni yutuwalojanlarning həmmisi yutuwelinidu; sening barlıq kükəndiliring bolsa sürgün bolidu; seni buliojanlarning həmmisi bulang-talang kiliñidu; seni əw kılōjanlarning həmmisini owlnidiojan kiliñən. 17 Qünki Mən sanga tengik tengip koymən wə yariliringni sakayıtmən — dəydu Pərvərdigar; — qünki ular seni: «Qərib-biqarə, həqkim halini sorimaydiojan Zion dəl muxudur» dəp həkaratlıqon. 18 Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Yakupning qədirlirini sürgünlükten kıyturup əsligə kəltürimən, Uning turaloşuları üstigə rəhimbə kiliñən; Xəhər harabiliri ul kiliñip kıyatidin kurulidu, Orda-kəl'ə əz jayida yənə adəmzatlıq bolidu. 19 Xu jaylardın təxəkkür küylüri wə xad-huramlıq sadaliri anglinidu; Mən ularni kəpəytimənki, ular əmdi azaymaydu; Mən ularning hərmitini axurimən, ular həq pəs bolmaydu. 20 Ularning balılıri kədimdikidək bolidu; ularning jamaiti aldimda məzmüt turouzulidu; ularni horliojanlarning həmmisini jazalaymən. 21 Ularning bəxi ezliridin bolidu, Ularning həküm sürgüqisi əzləri otturisidin qılıdu; Mən uni əz yenimoja kəltürimən, xuning bilən u Manga yekin kelidu; Qünki yenimoja kəlgüqi [jenini] təwəkkül kılōquqi əməsmə? — dəydu Pərvərdigar. 22 — Xuning bilən silər Mening həlkim bolisilər, Mən silərning Hudayinglar bolimən. 23 Mana, Pərvərdigardin qıkkən bir boran-qapqun! Uningdin kəhr qıktı; Bərhək, dəhəxətlik bir kara kuyun qıkıp kəldi; U pirkirap rəzillərning bexioja qüxicidu. 24 Kənglidiki niyətlirini ada kılıp toluk əməl kılōquqə,

Pərwərdigarning қattık օqəzipi yanmaydu; Ahirkı künlərdə silər buni qüxinip yetisilər.

31 Xu wakitta, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israilning jəmətlirining Hudasi bolimən, ular Mening həlkim bolidu. **2** Pərwərdigar mundak dəydu: — Kiliqtin aman қalojan həlk, yəni Israil, qəl-bayawanda iltipatka igə bolojan; Mən kelip ularni aram tapkuzımən. **3** Pərwərdigar yırak yurtta bizgə kərənүüp: «Mən seni mənggü bir muhəbbət bilən səyüp kəldim; xunga Mən eżgərməs mehribanlık bilən seni Əzümgə tartip kəlgənmən. **4** Mən seni kaytidin kurımən, xuning bilən sən kürulisən, i Israil kizi! Sən kaytidin daplıringni elip xad-huram kilojanlarning ussullirioja qikisən. **5** Sən kaytidin Samariyəning taoqları üstigə üzümzarlar tikisən; ularni tikküqilər əzləri tikip, mewisini ezləri yəydu. **6** Qünki Əfraimning egizlikidə turojan kəzətqilər: «Turunglar, Pərwərdigar Hudayımız oja ibadət kılıxka Zionoja qikayli!» — dəp nida kətüridiqan küni kelidu. **7** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Yaqup üqün xad-huramlıq bilən nahxa eytinglar, əllərning bexi bolouqı üçün ayhay kətürüngər; Jakarlanglar, mədhiyə okup: «I Pərwərdigar, Sening həlkinqni, Yəni Israilning қaldısını kütkəzəqəysən!» — dənglər! **8** Mana, Mən ularni ximaliy yurtlardın epkelimən, Yər yüzining qət-qətliridin yiqimən; Ular arisida əmalar wə tokurlar bolidu; Həmilidər wə tuqay degənlər billə bolidu; Ular uluq bir jamaət bolup kaytip kelidu. **9** Ular yığa-zarlar kətürüp kelidu, Ular dua-tilawət kilojanda ularni yetəkləymən; Mən ularni erik-əstənglər boyida, həq putlaxmaydiqan tüz yol bilən yetəkləymən; Qünki Mən Israiloja ata boliman, Əfraim bolsa Mening tunji oqlumdur. **10** Pərwərdigarning səzini anganglar, i əllər, Dengiz boyidiki yırak yurtlarqa: — «Israilni tarkatkuqi uni kaytidin yiqidu, Pada bakkuqi padisini bakğandək U ularni bakıdu; **11** Qünki Pərwərdigar Yaqupni bədəl tələp kütuldurojan, Uningoja Həmjəmet bolup əzidin zor küqlük bolouqining qanggilidin kütkəzəqən!» — dəp jakarlanglar. **12** Ular kelip Ziondiki egizliklərdə xad-huramlıqta towlaydu, Pərwərdigarning iltipatidin, yəni yengi xarabtin, zəytun meyidin, mal-waranning koziliridin bərk urudu; Ularning jeni huddi mol suojirlojan bağdək bolidu, Ular ikkinqi həq solaxmaydu. **13** Xu qaoğda kızlar ussulda xadlinidu, Yigitlər wə moysipitlarmu təng xundak bolidu; Qünki Mən ularning ah-zarlrını xad-huramlıqka aylandurımən; Mən ularoja təsəlli berip,

dərd-əlimining ornioja ularni xadlikça qəmdürimən. **14** Mən kahınlarnı molqılıq bilən toyozuzımən, Həlkim iltipatimoja қanaət kılıdu, — dəydu Pərwərdigar. **15** Pərwərdigar mundak dəydu: — Ramah xəhəridə bir sada, Aqqik yioja-zarning piçəni anglinidu, — Bu Rahıləning eż balılıri üçün kətürən ah-zarlrı; Qünki u balılıri bolmioqaqka, təsəllini kobul kilmay piçən kətüridu. **16** Pərwərdigar [uningoja] mundak dəydu: — Yioja-zaringni tohtat, kezliringni yaxlardın tart; qünki munu tartkan japayingdin mewə bolidu, — dəydu Pərwərdigar; — ular düxmənning zeminidin kaytidu; **17** bərhək, keləqiking ümidlik bolidu, — dəydu Pərwərdigar; — wə sening baliliring yənə eż qebrisidin kirip kelidu. **18** Mən dərvəkə Əfraimning ezi toqrluluk əkünüp: «Sən bizgə xax torpakka tərbiyə bərgəndək sawak-tərbiyə bərding; Əmdi bizni towa kildurojaysən, Biz xuning bilən towa kılıp kaytip kelimiz, Qünki Sən Pərwərdigar Hudayımızdursən; **19** Qünki biz towa kilduruluximiz bilən həkikətən towa kıldıuk; Biz əzimizni tonup yətkəndin keyin, yotimizni urduk; Biz yaxlıkimizdiki [kilmixning] xərm-hayası tüpəylidin nomus kılıp, hijaləttə kəldük!» — degənlikini anglidim. **20** — Əfraim Manga nisbətən jan-jigər balam əməsəm? Qünki Mən uni əyibligən təkdirdim, uni hərdaim kənglümdə seojinimən; Xunga iq-başprim uningoja aqrıwatidu; Mən uningoja rəhİM kilmisəm bolmayıdu, — dəydu Pərwərdigar. **21** — Xunga əzüngə yol bəlgilirini bekitip kyojon; Sən sürgüngə mangojan yoloja, xu kətürülgən yoloja kəngül koyup dikkət kilojon; Həzir xu yol bilən kaytip kəl, i jan-jigirim Israil kizi, Muxu xəhərliringgə karap kaytip kəl! **22** Sən қaçanoqıqə tenəp yürisən, i yoldin qikkuqi kizim? Qünki Pərwərdigar yər yüzidə yengi ix yaritidu: — Ayal kixi baturning ətrapida yepipip həwər alidu! **23** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mən ularni sürgünlüktni kayturup əsligə kəltürginimdə Yəhūdanıng zeminida wə xəhərliridə həklər yənə [Yerusalem toqrluluk]: «Pərwərdigar seni bəhtlik kilojay, i həkkaniyilik turojan jay, pak-mukəddəslikning teqil!» dəydiojan bolidu. **24** Xu yərdə Yəhūda — xəhərliridikilər, dehəkanlar wə pada bakkuqi kəqmən qarwiqilar həmmisi billə turidu. **25** Qünki Mən hərip kətkən jan igilirining hajitidin qikimən, hərbir halidin kətkən jan igilirini yengilandurımən. **26** — Man [Yərəmiya] buni anglap oyoqandim, ətrapka karidim, nahayiti tatlik uhlaptımən. **27** Mana, xu

künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəmətidə wə Yəhūda jəmətidə insan nəslini wə haywanlarning nəslini terip əstürimən. **28** Xundak boliduki, Mən ularını yulux, sekük, həlak kılıx, aqdurux üçün, ularoja nəzirimni saloqandək, Mən ularni kürux wə tikiq əstürək üçünmu ularoja nəzirimni salımən, — dəydu Pərwərdigar. **29** Xu künlərdə ular yənə: «Atilar aqqik-qüyük üzümlərni yegən, xunga balilarning qixi kərik sezilidu» degən muxu makalnı həq ixlətməydi. **30** Qünki hərbirsi eż gunahı üçün elidu; aqqik-qüyük üzümlərni yegənlərning bolsa, eżininq qixi kərik sezilidu. **31** Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəməti wə Yəhūda jəməti bilən yengi əhdə tüzimən; **32** bu əhdə ularning ata-bowliləri bilən tüzgən əhdigə ohximaydu; xu əhdini Mən ata-bowlilərini kolidin tutup Misirdin kütkuzup yetəkliginimdə ular bilən tüzgənidim; gərgə Mən ularning yoldixi boləjan bolsammu, Mening ular bilən tüzüxkən əhdənməni buzəqan, — dəydu Pərwərdigar. **33** Qünki xu künlərdin keyin, Mening Israil jəməti bilən tüzidiqən əhdəmən mana xuki: — Mən Əz Təwrat-kanunlirimni ularning iqiqə salımən, Həmdə ularning kəlbığımı yazımən. Mən ularning İlahi bolimən, Ularmu Mening həlkim bolidu. **34** Xundin baxlap həqkim eż yekiniqə yaki eż kerindixioja: — «Pərwərdigarnı tonuoqın» dəp egitip yürməydi; qünki ularning əng kiqikidin qongioqıqə həmmisi Meni tonup boləqan bolidu; qünki Mən ularning kəbihlikini kəqürimən həmdə ularning gunahını hərgiz esigə kəltürməymən, — dəydu Pərwərdigar. **35** Kuyaxni kündüzdə nur bolsun dəp bərgan, ay-yultuzlarnı keqidə nur bolsun dəp bəlgiləqən, dolğunlarını xarkırıtip dengizni қozojayıqən Pərwərdigar mundaq dəydu (samawi қoxunlarning Sərdarı boləjan Pərwərdigar Uning namidur): — **36** — Muxu bəlgiligənlərim Mening aldimdin yokap kətsə, — dəydu Pərwərdigar, — əmdi Israilning əwlədlirimu Mening aldimdin bir əl boluxtin mənggügə kəlexi mumkin. **37** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Yukırıda asmanlar məlqərlənsə, təwəndə yər ulları təkxürülüp bilinsə, əmdi Mən Israilning barlıq əwlədlirininq kılıqan həmmə kılmixliri tüpəylidin ulardin waz keqip taxlıouqi bolimən, — dəydu Pərwərdigar. **38** Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — xəhər mahsus Manga atılıp «Hənaniyalning munari»din «Dokmux dərwazası»o唧ə kaytidin

kurulidu; **39** əlqəm tanisi kayıtidan əlqəx üçün xu yərdin «Garəb dəngi»giqə, andin Goatka burulup sozulidu; **40** jəsətlər wə [kurbanlıq] külliри taxlinidioqan pütkül jiloja, xundakla Kidron dəryasioqıqə həm xərkəkə karaydioqan «At dərwazisi»ning dokmuxioqıqə yatkan etizlarning həmmisi Pərwərdigar oja pak-mukəddəs dəp həsablinidu; xəhər kayıtidan həq yulup taxlanmaydu, hərgiz kayıtidan aqdurup taxlanmaydu.

32 Yəhūda padixaḥı Zədəkiyanı oninqı yılı,

Yərəmiyaqa Pərwərdigardin kəlgən səz təwəndə hatirləngən (xu yil Nebokadnəsarning on səkkizinqi yılı idi; **2** Xu qəoşa Babil padixaḥının қoxunu Yerusalemni қorxuwalıqanı; Yərəmiya pəyoğembər bolsa Yəhūda padixaḥının ordisidiki қarawullarning həylisida կamap koyulqanı; **3** Qünki Yəhūda padixaḥı Zədəkiya uni əyibləp: «Nemixkə sən: «Mana, Mən bu xəhərnı Babil padixaḥining kolioqa tapxurimən; u uni ixojal kılıdu; Yəhūda padixaḥı Zədəkiya kaldiylərin qolidin keqip kutilalmaydu; qünki u Babil padixaḥining kolioqa tapxurulmay kalmaydu; u uning bilən yüz turanə səzlihidu, eż kezi bilən uning keziga karaydu. U Zədəkiyanı Babilə apiridu, u mən uningoja yekinlixip toluk bir tərəp kılıqıqə xu yərdə turidu, dəydu Pərwərdigar; silər kaldiylər bilən қarxilaxsanglarmu oqəlibə kılalmaysırlı! — dəydu Pərwərdigar» — dəp bexarət berisən?» — dəp uni կamap koyulanı). **6** Yərəmiya: — Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi — dedi: — **7** Mana, taçlang Xallumning ooqli Hənaməəl yeningoja kelip: «Əzüng üçün Anatottiki etizimni setiwal; qünki uni setiwelixkə sening həmjəmatlıq həkükung bar» — dəydioqan bolidu. **8** Andin Pərwərdigarning deginidək taçjamning ooqli Hənaməəl, қarawullarning həylisida yenimoja kelip manga: «Binyaminning zeminidiki meninq Anatottiki etizimni setiwaloqaysən; qünki həmjəmat həkükü seningkidur; əzüng üçün setiwal» — dedi; andin mən buning həkikətən Pərwərdigarning səzi ikənlikini bilip yəttim. **9** Xunga mən taçjamning ooqli Hənaməəldin Anatottiki bu etizni setiwaldim; pulni, yəni on yəttə xəkəl kümüxnı girgə selip əlqidim. **10** Mən tohtam hetigə imza koyup, üstigə məhürni besip peqətlidim; buningoja guwaqıllarnı guwaq bərgüzdum, kümüxnı tarazioja saldım; **11** tohtam hetini kolumoja aldım, — birsidə soda tütümi wə xərtliri hatirilinip peqətləngən, yənə birsi peqətlənmigənidi — **12** wə mən taçjamning ooqli Hənaməəlnıñ kəz aldida, bu soda hetigə imza

köyəqan guwahqıllar wə қarawullarning höylisida olturoqan Yəhudiylarning həmmisi aldida hətlərni Maaseyahning nəvrisi, Nerianing oqlı bołożan Barukkə tapxurdum. 13 Ularning aldida mən Barukkə mundak tapılal dedim: — 14 Samawi қoxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Bu hətlərni, yəni peqətləngən wə peqətlənmigən bu tohtam hətlərini elip, bular uzun wakitkiçə saklınsun dəp sapal idix iqiga salojin; 15 Qünki samawi қoxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Kəlgüsidə bu zemində həm eylər, həm etizlər, həm üzümzarlar kaytidin setiwelini. 16 Mən tohtam hetini Nerianing oqlı bołożan Barukkə tapxuroğandan keyin, Pərvərdigaroja dua kılıp mundak dedim: — 17 «Ah, Rob Pərvərdigar! Mana, Sən asman-zeminni Əzüngning zor kudriting wə sozuloqan biliking bilən yasioqansən; Sanga ھeqkandaq ix təs əməstur; 18 Sən minglioqan kixilərgə rəhİM-xəpkət kərsitisən həmdə atilarning kəbihlikining jazasınımu keyin balilirining koyniqə kayturisən; ah Sən uluoq, Kudrat Igisi Təngridursən — Samawi қoxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigar Sening namingdur; 19 oy-nixanlıringda uluoq, kılıqan ixliringda kudratlıksən; kəzliring bilən insan balilirining əz yollırı wə kılıqanlırinining mewisi boyıqə hərbirigə [inam yaki jaza] kayturux üçün, ularning barlık yollırını kəzligiçidursən; 20 — Sən bugünkü küngiçə Misir zeminida, Israil iqidə həm barlık insanların arısında möjizilik alamətləri həm karamətləri ayan kılıp kəlgənsən; xunglaxka bügüngiçə Sening naming eoizdin-eoziqa tarkılıp kəlməktə. 21 Sən möjizilik alamətlər, karamətlər kudratlıq қolung, sozuloqan biliking wə dəhəxətlik wəhəxət arkılık Əz həlkinq Israilni Misir zeminidin qıkaroqansən; 22 Sən ularoja ata-bowilirioja təkdim kılımən dəp қəsəm kılıqan, süt həm bal ekip turidiqan bu zeminni təkdim kılıqansən. 23 Ular dərwəkə zeminə kirip uningoja igə bołożan; lekin ular Sening awazingoja kulak salmiqan, Təwrat-kanunungda mangmioqan; ularoja əmr kılıqanlarning ھeqkaysisiqə əməl kılımioqan; xunga Sən bu küləpətlərning həmmisini ularning bexioja qüxürgənsən. 24 Mana, xəhərni besip kirix üçün sepiyoja selip qıkırilojan dənglük-potəylərgə қarioyəsən! Kiliq, kəhətqılık wə waba təpəylidin xəhər hujum kiliwatkan kəldiyələrning қolioqa tapxurulmay kalmayıdu; Sən aldin'ala eytkining hazır əməlgə

axuruldi; mana, Əzüng kərisən. 25 Lekin Sən, i Rəb Pərvərdigar, gərqə xəhər kəldiyələrning қolioqa tapxurulidioqan bolsimu, manga: «Əzüng üçün etizni kümüxkə setiwal wə buni guwahqılar oja kərgüzgin!?!» — deding». 26 Andin Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaşa kelip mundak deyildi: — 27 Mana, Mən Pərvərdigar, barlıq ət igilirining Hudasidurmən; Manga təs qüxicidioqan birər ix barmidu? 28 Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən bu xəhərni kəldiyələrning қolioqa wə Babil padixahı Nebokadnəsarning қolioqa tapxurimən; ular uni igiliwalidu. 29 Bu xəhərgə hujum kiliwatkan kəldiyələr uningoja besip kirip ot koyup uni kəydüriwetidu; ular xəhərdikilərning əylirinimu kəydüriwetidu; ular bu əylərning əgziliri üstidə Meni oqəzəpləndürüp Baaloja isrik yakkan, yat ilahlaroja «xarab hədiyyə»lərni kuyqoşan. 30 Qünki Israillar wə Yəhūdalar yaxlığının tartip kəz aldimda pəkət rəzillikla kılıp kəlməktə; Israillar pəkətla əz kollırı yasioqanlar bilən oqəzipimni kəzəqioğandan baxka ix kılımioqan, — dəydu Pərvərdigar. 31 Qünki bu xəhər kəruloqan künidin tartip bugünkü küngiçə Mening oqəzipim wə kəhərimni xundak kəzəqioquqı bolup kəldiki, Mən uni Əz yüzüm aliddin yokatmışam bolmayıdu. 32 Israillar wə Yəhūdalar — ular wə ularning padixahları, əmirləri kahınları, pəyərəmbərləri, Yəhūda adəmləri wə Yerusalemda turuwatkanlarning meni oqəzəpləndürükən barlıq rəzilliki təpəylidin [xəhərni yokitmən]. 33 Ular Manga yüzini қaratkan əməs, bəlkı Manga arkışını kılıp tətür қariojan; gərqə Mən tang səhərdə ornumdin turup ularoja egyptən bolsammu, ular anglimay təlim-tərbiyini kəbul kiliqni rət kılıqan. 34 Ular Əz namim bilən atalojan eydə virginqılık butlirini selip uni bulojoqan; 35 ular əz oqul-kızılirini ottin ətküziüp «Molək»kə atap kurbanlıq kiliq üçün «Hinnomning oqlining jilojisisi»diki, Baaloja beoixlanıjan «yukiri jaylar»ni kürup qıkkən; Mən ularning bundak ix kilixini zadi buyrup bəkmioqanmən; ularning Yəhūdanı gunahqə patkuzup, muxundak lənətlik ix kilsun degən oyniyəttə ھeqkəqan bolup bəkmioqanmən. 36 Silər muxu xəhər toqrluluk: «Dərhəkikət, u kiliq, kəhətqılık wə waba arkılık Babil padixahının қolioqa tapxurulidu!» — dəwatisilər; lekin Pərvərdigar — Israilning Hudasi muxu xəhər toqrluluk hazırlıq mundak dəydu: — 37 Mana Mən, Mən ularni oqəzipim, kəhərim wə zor aqqikim bilən həydiwətkən barlıq padixahlıklardin yioqimən; Mən ularni kaytidin muxu yərgə epkelimən,

ularni aman-tinqqlikta turoquzimən. **38** Ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **39** Mən ular wə ulardin keyin bolqan balilirini barlık künliridə Məndin əymenip yahxilik kərsun dəp, ularoja bir kəlb, bir yolni ata klimən. **40** Mən ularoja iltipat kilixtin kolumni ikkinqi üzməslilik üqün ular bilən mənggülüük bir əhdə tüzimən; ularning kaytidin yenimdin qətliməslikli üçün Mən kəlbigə korkunqumni salımən. **41** Mən ularoja yahxilik ata kilixtin həzur elip xadlinimən wə pütün kəlbim, pütün jenim bilən ularni muxu zeminoja tikip turoquzimən! **42** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən huddi bu həlkning bexiqə bu dağxətlik külpetning həmmisini qüixürginimdək, Mən ular tooqruluk wədə kilojan barlık bəht-bərikətlərni ularning üstigə qüxürimən; **43** Silər muxu zemin toopruluk: «U wəyranə, adəmzsatsız wə haywanatsizdur; kədiliyərning kəlioja tapxurulojan!» dəysilər. Lekin kəlgüsida uningda etizlər kaytidin setiwellinidu! **44** Binyaminning yurtida, Yerusalemning ətrapidiki yezilirida, Yəhūdaning xəhərliridə, [jənubtiki] taqlıq xəhərliridə, əqərbətiki «Xəfəlah» egizlikidiki xəhərlərdə, [Yəhūdaning] jənubiy bayawanlıridiki xəhərlərdimu kixılər kaytidin kümüxkə etizlərni setiwalidu, tohtam hətliriga imza koyidu, məhəlləp, guwahqılları guwahqə həzir kılıdu; qünki Mən ularni sürgünlüktilərini kayturup əsligə kəltürimən — dəydu Pərwərdigar.

33 Yərəmiya tehi karawullarning höylisida əlamət kəyuləqən waqtida, Pərwərdigarning səzi uningoja ikkinqi ketim kelip mundak deyildi: — **2** Ixni kiloquçı Mən Pərwərdigar, ixni xəkilləndürgüçi həm uni bekitküqi Mənki Pərwərdigar mundak dəymən — Pərwərdigar Mening namimdur — **3** Manga iltija kıl, Mən sanga jawab kayturimən, xundakla sən bilməydiqən, böyük həm tilsimat ixlərni sanga ayan klimən. **4** Qünki [düxmənnin] dəng-potəylirigə həm kiliqənə takəbil turuxka istihkamlar kılıx üçün qekilojan bu xəhərdiki əylər wə Yəhūda padixaħħilirining ordilili toopruluk, Israilearning Hudası Pərwərdigar mundak dəydu: — **5** «Kaldıylər bilən əkarxiliximən» dəp xəhərgə kırqənlərinə həmmisi, pəkət Mən əqəzipim wə kəhrimədə urıwətəknərning jəsətləri bilən bu əylərni toldurux üçün kəlgənlər, halas. Qünki Mən ularning barlık rəzilliki tüpəylidin yüzümni bu xəhərdin əriüp yoxuroqanmən. **6** Həlbuki mana, Mən bu xəhərgə xipa kılıp dərdigə dərman bolimən; Mən ularni sakaytimən, ularoja qaksız

arambəhx həm həkikətni yexip ayan klimən. **7** Mən Yəhūdanı həm Israile sürgündin kayturup əsligə kəltürimən; ularni awwalkidək kırup qıkimən. **8** Mən ularni Mən bilən əkarxilixip gunahqə petip sadir kilojan barlık kəbihlikidin paklandurimən, Mening aldimda gunahqə petip, Manga asiylik kəliojan barlık kəbihliklərini kəqürimən; **9** yər yəzidiki barlık əllər Mən ularoja yətküzgən barlık iltipatni anglaydu, xuning bilən bu [xəhər] kixini xadlandurup, Əzümgə mədhijyələrni əkozəp, xan-xərəp kəltürüp namxəhərət hasil kılıdu; əllər Mən ularoja yətküzgən barlık iltipat wə arambəhxlikin [Məndin] körküp titrəydiqən bolidu. **10** Pərwərdigar mundak dəydu: — Silər muxu yər tooqruluk: «U bir harabilik, adəmzsatsız wə haywanatsız boldi!» dəysilər — durus. Lekin harabə bolqan, adəmzsatsız, ahəlisiz, haywanatsız bolqan Yəhūdaning xəhərliridə wə Yerusalem koqılırida **11** yənə tamaxining sadasi, xad-huramlıq sadasi wə toyi boluwatqan yigit-kızning awazi anglinidu, xundakla Pərwərdigarning əyigə «təxəkkür kurbanlıqları»ni aparıqlanlarning «Samawi əkənlərinə Sərdarı bolqan Pərwərdigaroja təxəkkür eytinglər, qünki Pərwərdigar mehribandur, uning muhəbbiti mənggülüktür» dəydiqən awazlırı kaytidin anglinidu; qünki Mən sürgün bolqanlarnı kayturup zemindiki awatlıqni əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar. **12** Qünki samawi əkənlərinə Sərdarı bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Harabə bolqan adəmzsatsız wə haywanatsız bolqan bu yərdə wə uning barlık xəhərliridə koy bəkkuqılarning əz padilirini yatqızidiojan qotanlırı kaytidin bar bolidu. **13** [Jənubiy] taqlıktiki xəhərlərdə, [əqərbətiki] Yəhūdaning «Xəfəlah» egizlikidiki xəhərlərdə, jənubiy bayawanlardıki xəhərlərdə, Binyaminning yurtida, Yerusalemning ətrapidiki yezilirida wə Yəhūdaning xəhərlərdimə koy padiliri ularni saniqoqininq koli astidin kaytidin etidu, — dəydu Pərwərdigar. **14** Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israile jəmətigə həm Yəhūda jəmətigə eytən xəpkətlik wədəmgə əməl klimən. **15** Xu künlər wə u qaoqda Mən Dawut nəslidin «Həkkəniy Xah»ni zemində əstürüp qıkirimən; U zemində tooqra heküm wə həkkəniyilik yürgüzidü. **16** Xu künlərdə Yəhūda kətəkəzulidu, Yerusalem arambəhxə turidu; [xu qaoqda] Yerusalem: «Pərwərdigar həkkəniyilikimizdər» degən nam bilən atılıdu. **17** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Dawutning Israile jəmətinin təhtigə olturuxka layik

nəslü üzülüp kalmayıdu, **18** yaki Lawiylardın bolqan kahinlardin, «kəydürmə kurbanlıq», «axlıq hədiyə» wə baxka kurbanlıklarnı Mening aldimda daim sunidiojan adəm üzülpələk kalmayıdu. **19** Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaçqa kelip mundaq deyildi: — **20** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silər Mening kündüz bilən tüzgən əhdəmni wə keqə bilən tüzgən əhdəmni buzup, kündüz wə keqini eż waktida kəlməydiqan kılıp koysanglar, **21** xu qəođda Mening Kulum Dawut bilən tüzgən əhdəm buzulup, uningoja: «Əz təhtingə həküm süridiojan bir oqlung daim bolidu» deginim əməlgə axurulmaydu wə hizmətkarlırim, kahinlar bolqan Lawiyalar bilən tüzgən əhdəm buzulqan bolidu. **22** Asmanlardiki koxunlar bolqan yultuzlarnı sanap bolqılı bolmioqandək, dengizdiki kumları elqəp bolqılı bolmioqandək, mən kulum Dawutning nəslini wə Əzümgə hizmat kılıdiojan Lawiyarnı kəpəytimən. **23** Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaçqa kelip mundaq deyildi: — **24** Bu həlkəning: «Pərwərdigar Əzi talliojan bu ikki jəməttin waz keqip, ularni taxlıdi» deginini baykımidingmu? Xunga ular Mening həlkəmni: «Kəlgüsidsə həq bir əl-dəlet bolmaydu» dəp kezgə ilmaydu. **25** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mening kündüz wə keqini bekitkən əhdəm eżgirip kətsə, yaki asman-zemindiki əkanuniyyətlərni bekitmigən bolsam, **26** Mən Yağupning nəslidin wə Dawutning nəslidin waz keqip ularni taxlaydiqan boliman, xuningdək İbrahim, İshak wə Yağupning nəslü üstigə həküm sürűx üçün [Dawutning] nəslidin adəm talliməydiqan bolimən! Qünki bərhək, Mən ularni sürgünlüktn kəyturup ularni əsligə kəltürimən, ularoja rəhimdillik kərsitimən.

34 Babil padixahı Nebokadnəsar, pütün koxunu wə həkümranlıqişa bekinojan barlık padixahlıqlar wə əllərning həmmisi Yerusalemıq wə uning ətrapidiki barlık xəhərlərgə jəng kılıqan waqtida, Pərwərdigardin Yərəmiyaçqa kəlgən səz: — **2** Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — Zədəkiyaning yenioja berip uningoja mundaq degin: — Pərwərdigar mundaq, dəydu: — Mana, bu xəhərnı Babil padixahının kolioja tapxurimən, u uningoja ot koyup kəydürivetidu. **3** Sən bolsang, uning kolidin qaqlamışən; bəlkı sən tutulup uning kolioja tapxurulışən; sening kəzliring Babil padixahının kəzlirigə karaydu, uning bilən yüz turanə səzlixisən wə sən Babilə şürgün bolup ketisən. **4** Lekin, i Yəhuda padixahı Zədəkiya, Pərwərdigarning səzini angla; Pərwərdigar sening tuqrangda mundaq dəydu: —

Sən kiliq bilən əlməysən; **5** sən aman-tinqlikta əlisən; ata-bowiliring bolqan əzüngdin ilgiriki padixahlar üçün matəm tutup huxbuy yaklaşdak ular ohxaxla sən üqünmu [huxbuy] yakıdu; ular sən üqün: «Ah, xahim!» dəp matəm tutidu; qünki Mən xundak wədə kılıqanmən, — dəydu Pərwərdigar. **6** Andin Yərəmiya pəyoğembər bu sezlərning həmmisini Yəhuda padixahı Zədəkiya Yerusalemda eytti. **7** Xu qəođda Babil padixahının koxunu Yerusalemda wə Yəhudadiki kalojan xəhərlərdə, yəni Lakixta wə Azikahṭa jəng kiliwatattı; qünki Yəhudadiki mustəhəkəm xəhərlər arisidin pəkət bularla ixojal bolmioqanıdi. **8** Padixah Zədəkiya [küllirimizoqa] azadlıq jakarlaylı dəp Yerusalemıdikilərning həmmisi bilən əhdini kesip tüzgəndin keyin, Pərwərdigardin tewəndiki bu sez Yərəmiyaçqa kəldi **9** (əhədə boyiqə hərbiri eż ibraniy kullirini, ər bolsun, kız-ayal bolsun, koyuwetixi kerək idi; həqkəsisi eż kerindixi bolqan Yəhudiymi kullukta qaldurmaslıq kerək idi. **10** Əhdigə koxulojan barlık əmirlər wə barlık həlk xuningoja, yəni hərkəysimiz eż kuli yaki dedikini koyuwetəyi, ularni kullukta qalduruwərməyli degən səziga boysundi. Ular boysunup ularni koyuwətti. **11** Lekin uningdin keyin ular bu yoldin yenip koyuwatkən kul-dedəklərni eżigə kayturuwaldı. Ular bularını kaytidin məjburiy kul-dedək kiliwaldı). **12** — Xu qəođda Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaçqa kelip mundaq deyildi: — **13** Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən ata-bowiliringlarnı Misirning zeminidin, yəni «küllük eyi»din qıkarojinimdə, ular bilən əhdə tüzgənidim; **14** [xu əhədə boyiqə] hərbiringlər yəttinqi yıldı silərgə eżini satkan hərkəysi kərindixinglar bolqan ibraniy kixilirini koyuwetixinglar kerək; u kullukunda altə yil bolqandan keyin, sən uni azadlıkkə koyuwetixing kerək, degənidim. Lekin ata-bowiliringlər buni anglimay həq kulaq salmioqan. **15** Lekin silər bolsanglar, [xu yaman yoldin] yenip, kəz aldimda durus ixni kərüp, hərbiringlər eż yekinoja «azad bol» dəp jakarlıdinglar, xuningdək Əz namim bilən atalojan eydə əhədə tüzüdinglər; **16** lekin silər yənə yenip Mening namimoja daq kəltürüp, hərbiringlər eż rayioja koyuwatkən kulin həm ihtiyojqə koyuwatkən dedəknı kayturuwelip kaytidin əzünglaroja kul-dedək boluxka məjburlidinqər. **17** Xunga Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silər manga kulaq salmidinglər, hərbiringlər eż kərindixingləroja, hərbiringlər eż yekiningləroja azad bolunglar dəp həq

jakarlimidinglar; mana, Mən silərgə bir hil azadlıknı — yəni kılıqka, wabaoja wə қəhətqılıkkə bolğan bir azadlıknı jakarlaymən; silərni yər yüzidiki barlık padixahlıklärəqə bir wəlkət basquqi kılımən. **18** Xuning bilən Mən əhdəmni buzəqən, kəz aldimda kesip tüzgən əhdining səzlirigə əməl kılımiojan kixilərni bolsa, ular əzliri soyup ikki parqə kılıp, otturisidin etkən həlikə mozaydək kılımən; **19** Yəhūdaning əmirlirli wə Yerusalemning əmirlirli, ordidiki ələmdarlar, kahinlar, xuningdək mozayning ikki parqisinin otturisidin etkən barlık həlkəni bolsa, **20** Man ularni düxmənlirining kolioqa, jenini izdigüçilərning kolioqa tapxurimən; xuning bilən jəsətləri asmandiki uqar-kanatlarəqə wə zemindiki hayvanlarəqə ozuk bolidu; **21** Yəhūda padixahı Zədəkiya wə uning əmirlirinimu düxmənlirining kolioqa, jenini izdigüçilərning kolioqa, xundakla silərgə hujum kılıxitin qikinip turojan Babil padixahining қoxunining kolioqa tapxurimən. **22** Mana, Mən əmr kılımən, — dəydu Pərvərdigar, wə ular bu xəhər aldiqə yənə kelidu; ular uningoja hujum kılıp ot կoyup kəydürivetidu; wə Mən Yəhūdaning xəhərlirini wəyrənə, həq adəmzsatsız kılımən.

35 Yəhūda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhəoakimning künliridə, Pərvərdigardin Yərəmiyaqə səz kelip: — **2** «Rəkabning jəmətidikilərning yenioja berip ular bilən səzlixip ularni Pərvərdigarning əyigə apirip, uning kiqik əylirining birigə təklip kılıp ularning aldiqə xarab tutkın» — deyildi. **3** Xuning bilən mən Habazzinianing nəvrisi, Yərəmiyaning oqlı Jaazaniyani, uning ukilirini wə barlık bala-qakılırini, xuningdək Rəkabning pütkül jəmətinini elip kelixkə qıktım; **4** Mən ularni Pərvərdigarning əyigə, Igdalıyaning oqlı, Hudanıng adimi bolğan Hənanning oqullirioqa təwəlik əyga apardım; bu əy əmirlərning əyining yenida, Xallumning oqlı, ixikbaşar Maaseyahning əyining üstidə idi; **5** mən Rəkabning jəmətidikilərning aldiqə xarabkəlik tolojan piyalılər wə қədəhələrni կoyup ularoqa: «Xarabkə eojiz teginglər!» — dedim. **6** Ular manga mundak dedi: «Biz xarabni iqməymiz; qünki ajdadımız Rəkabning oqlı Yonadab bizgə: «Silər wə oqul-əwləldirilər zadi xarab iqməngər; **7** yənə kelip əylərni kürmanglar, nə uruk terimanglar, nə üzümzərlərni tikmanglar, nə bulardın həqkəysisiətə zadi igə bolmanglar; barlık künliringlarda qedirlarda turunglar; xuning bilən silər turuwatqan zemində uzun künlərni kərisilər» — dəp əmr қaldurojan. **8** Xuning bilən bizning ajdadımız

Rəkabning oqlı Yonadabning: «Barlıq kününglərdə zadi xarab iqməngər» degən awazioja kulaq selip, biz wə bizning ayallırırmız həm oqul-kızlırimiz uning əmrigə toluk əməl kılıp kəlgənmiz; **9** biz yənə turoqudək əylərni salmiojan; bizdə həq üzümzar, etiz, uruk degənlər yok; **10** bəlki biz qedirlarda turup kəldük, ajdadımız Yonadabning bizgə barlık əmr kıləjanlıriqə əməl kılıp kəldük. **11** Lekin Babil padixahı Nebokadnəsar zeminə besip kirgəndə, xundak ix boldiki, biz: «Barayli, Kaldıylərnin қoxunu həm Suriyəning қoxunidin қeqip Yerusalem xəhīrigə kirəyli» — dedük. Mana xu səwəbtin Yerusalemda turuwatimiz». **12** Andin Pərvərdigarning səzi Yərəmiyaqə kelip mundak deyildi: — **13** «Samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigar — Israilning Hudası mundak dəydu: — Baroqin, Yəhūdadikilər wə Yerusalemda turuwatqanlarəqə mundak degin: — Buningdin tərbiyə almamsıllər, xuningdək Mening səzlirimgə kulaq salmamsıllər? — dəydu Pərvərdigar. **14** — Mana, Rəkabning oqlı Yonadabning oqul-pərzəntlirigə «xarab iqməngər» dəp tapiliojan səzlirigə əməl kılınilp kəlgən; bugünkü küngiqə ular həq xarab iqip bakmiojan, qünki ular atisining əmrigə itaat kılıoqan. Lekin Mən tang səhərdə ornumdin turup silərgə səz kılıp kəlgən bolsamı, silər Manga həq kulaq salmiojansıllər. **15** Mən tang səhərdə ornumdin turup қullirim bolğan pəyojəmbərlərni əwətip: «Hərbiringlər hazır əz rəzil yolumlardın yenip, қilmixinglərni tüzitinglər, baxka ilahılarəqə əgixip qoğunmanglar; xundak kilsanglar Mən ata-bowliringlərə təkədim kılıoqan zemində turuwersilər» dəp kəlgənmən; lekin silər Manga kulaq salmay həq anglimiojansıllər. **16** Bərhək, Rəkabning oqlı Yonadabning əwləldirli atisining ularoqa tapiliojan əmrigə əməl kılıoqan; lekin bu həlk Manga həq kulaq salmiojandur. **17** Xunga samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigar — Israilning Hudası mundak dəydu: — Mana, Mən Yəhūdaning üstigə həm Yerusalemning üstigə Mən aldin'ala eytən barlık bayı'apətni qüxürimən; qünki Mən ularoqa səz kılıoqan, lekin ular anglimioqan; Mən ularni qakiroqan, lekin ular jawab bərmigən». **18** Andin Yərəmiya Rəkab jəmətigə mundak dedi: — Samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigar — Israilning Hudası mundak dəydu: — Qünki silər atanglar Yonadabning əmrigə itaat kılıp, barlık yolyoruklını tutup, silərgə tapiliojanlırinin həmmisi boyiqə ix kərüp kəlgənsiillər,

— 19 əmdi samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Rəkabning oqlı Yonadabning nəslidin aldimda hizmət kılıquçı hərgiz üzülüp կalmaydu.

36 Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhoakimning

tetinqi yili, Yərəmiyaçqa Pərvərdigardin təwəndiki səz kəldi: — 2 Əzünggə oram қəożəz aloqin; uningoja Yosiyaning künliridə sanga səz kiloqinimdin tartip bugünkü küngiqə Mən Israilni əyibligən, Yəhudani əyibligən həm barlıq əllərni əyibligən, sanga eytən səzlərning həmmisini yazqın. 3 Yəhudanıng jəmati bəlkim Mən bexiąq qüxürməkqi bolqan barlıq balayı'apətni anglap, hərbiri əzlinining rəzil yolidin yanarmikin; ular xundak kilsa, Mən ularning əzbihlikini wə gunahını kəqürüm kılımən. 4 Xuning bilən Yərəmiya Nerianing oqlı Baruķni qakırdı; Baruķ Yərəmiyaning aqzidin qıkkənlirini anglap Pərvərdigarning uningoja eytən səzlərinin həmmisini bir oram қəożəzga yezip bərdi. 5 Yərəmiya Baruķka tapılın mundak dedi: — Əzüm қamap қoyuloğanmən; Pərvərdigarning əyigə kiriximgə ruhsət yok; lekin əzüng berip kirgin; 6 Pərvərdigarning əyidə roza tutən bir künidə, sən aqzimdin qıkkənlirini anglap yazqan, Pərvərdigarning bu oram yazmida hatırıləngən səzlərini həlkning қulaklıqja yətküzgin; həmmə xəhərlərdin kəlgən Yəhudadikilərning қulaklıqımı yətküzgin. 7 Ular bəlkim Pərvərdigar aldişa dua-tilawitini kılıp hərbiri əzlinining rəzil yolidin yanarmikin; qünki Pərvərdigarning bu həlkə agaḥlanduroğan oqəzipi wə kəhli dəhəxtliktur. 8 Nerianing oqlı Baruķ Yərəmiya pəyoğambər uningoja tapılıqininin həmmisini ada kılıp, Pərvərdigarning əyidə Pərvərdigarning səzlərini okup jakarlıdi. 9 Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhoakim təhtkə olturoğan bəxinqi yili tokkuzinqi ayda xundak boldiki, barlıq Yerusalem dikilər həmdə Yəhuda xəhərliridin qıkıp Yerusalem oqa kəlgən barlıq həlk üçün, Pərvərdigar aldida bir məzgil roza tutuxımız kerək dəp elan kılındı. 10 Xu wakıt Baruķ Pərvərdigarning əyigə kirip, pütükqi Xafanning oqlı Gəmariyaning əyidə turup, Yərəmiyaning səzlərini barlıq həlkning қulaklıqja yətküzüp okudi; bu əy Pərvərdigarning əyining yüksəkliyi həylisidiki «Yengi dərwaza»oqa jaylaxşanıdi. 11 Xafanning nəvrisi, Gəmariyaning oqlı Mikah bolsa yazmidin Pərvərdigarning səzlərinin həmmisigə қulak saldı.

12 Andin u padixaḥning ordisiqa qüxüp pütükqining əyigə kiriwidı, mana, əmirlərning həmmisi xu yərdə olturatti; pütükqi əlixama, Xemayaning oqlı Delaya, Akborning oqlı əlnatan, Xafanning oqlı Gəmariya wə Hənanianying oqlı Zədəkiya қatarlık barlıq əmirlər xu yərdə olturatti. 13 Xuning bilən Mikah, Baruķning səzligənlirini həlkning қulaklıqja yətküzüp okuoqanda ezi anglicoqan barlıq səzlərni ularqa bayan kıldı. 14 Xuning bilən barlıq əmirlər Kuxining əwrisi, Xələmīyaning nəvrisi, Nətaniyaning oqlı Yəhudiyini Baruķning yenioqa əwətip uningoja: «Sən həlkning қulaklıqja yətküzüp okuoqan oram yazmini қolungoqa elip yenimizə qəl» — dedi. Xuning bilən Nerianing oqlı Baruķ oram yazmini қolioqa elip ularning yenioqa kəldi. 15 Ular uningoja: «Oltur, uni қulikimizə yətküzüp okup bər» — dedi. Baruķ uni ularqa anglitip okudi. 16 Xundaq boldiki, ular barlıq səzlərni anglioqanda, alakzadə bolup bir-birigə karixip: «Bu səzlərning həmmisini padixaḥka yətküzmisək bolmaydu» — dedi. 17 Andin Baruķtin: «Bizgə degin əmdi, sən bu səzlərning həmmisini қandaq yazding? Ularnı Yərəmiyaning eż aqzidin anglıdingmu?» — dəp soridi. 18 Baruķ ularqa: «U bu səzlərning həmmisini eż aqzı bilən manga eytti, mən oram қəożəzə siyah bilən yazdim» — dedi. 19 Əmirlər Baruķka: «Barojın, sən wə Yərəmiya meküwelinglar. Kəyərdə bolsanglar əqəkimgə bildürmənglər» — dedi. 20 Xuning bilən ular oram yazmini pütükqi əlixamaning əyigə tikip koyup, ordioqa kirip padixaḥning yenioqa kelip, bu barlıq səzlərni uning қulaklıqja yətküzdi. 21 Padixaḥ Yəhudiyini yazmini elip kelixkə əwətti, u uni əlixamaning əyidin epkəldi. Yəhudiy uni padixaḥning қulaklıqja wə padixaḥning yenida turoğan barlıq əmirlərning қulaklıqja yətküzüp okudi. 22 Xu qəoq tokkuzinqi ay bolup, padixaḥ «kixlik əy» idə olturatti; uning aliddiki oqakta ot қalaklıq idi. 23 Xundaq boldiki, Yəhudiy uningdin üq-tet səhipini okuoqanda, padixaḥ қələmtiraxı bilən bu kismini kesip, yazmining həmmisini bir-birləp otta kəyüp yokoquoqə oqaktiki otka taxlidi. 24 Lekin bu barlıq səzlərni anglicoqan padixaḥ yaki hizmətkarlırinin əqəkaysisi қorkmidi, ulardin kiyim-keqəklirini yirtkanlar yok idi. 25 Uning üstigə əlnatan, Delaya wə Gəmariyalar padixaḥtin oram yazmini kəydürməslikini etüngənidə, lekin u ularqa қulak salmadi. 26 Padixaḥ bolsa xahzadə Yerəhməəl, Azriəlning oqlı Seraya wə Abdəəlning oqlı Xələmīyanı pütükqi Baruķni wə

Yərəmiya pəyojəmbərni қoloja elixka əwətti; lekin Pərvərdigar ularni yoxurup sakladı. **27** Padixah Baruk Yərəmianing aqzidin anglap yazoqan səzlərni hatiriligen oram yazmini kəydürüwətkəndin keyin, Pərvərdigarning səzi Yərəmiyaçja kelip mundak deyildi: — **28** Yənə bir oram kəqəzni elip, uningoja Yəhuda padixahı Yəhoakim kəydürüwətkən birinci oram yazmida hatiriləngən barlıq səzlərni yazojin. **29** Wə Yəhuda padixahı Yəhoakimə mundaq degin: — Pərvərdigar mundaq dəydu: — Sən bu oram yazmini keydürüwətting wə Mening toqruluk; Sən buningçə: «Babil padixahı qoqum kelip bu zeminni wəyran kılıdu, uningdin həm insanni həm həywanni yokitidu» — dəp yezixkə kəndakmu petindig?» — deding. **30** Xunga Pərvərdigar Yəhuda padixahı Yəhoakim toqruluk mundaq dəydu: — Uning nəslidin Dawutning təhtiga olturuxkə həq adəm bolmaydu; uning jəsiti sırtka taxliwetilip kündüzə issikta, keqida kırawda oquk yatidu. **31** Mən uning wə nəslining bexioja, hizmətkarlırinin bexioja əqbihlikining jazasını qüxürimən; Mən ularning üstigə, Yerusalemda turuwatkanlarning üstigə həm Yəhudanıng adəmliri üstigə Mən ularoja agahlanduroğan barlıq külpətlərni qüxürimən; qünki ular Manga həq kulaq salmılən. **32** Xuning bilən Yərəmiya baxka bir oram kəqəzni elip Neriyaning oqlı Barukkə bərdi; u Yərəmianing aqzioja karap Yəhuda padixahı Yəhoakim otta kəydürüwətkən oram yazmida hatiriləngən həmmə səzlərni yazdi; ular bu səzlərgə ohxaydioğan baxka kəp səzlərnimə koxup yazdi.

37 Babil padixahı Nebokadnəsar Zədəkiyanı Yəhudanıng zeminoja padixah kıldı; xuning bilən u Yosiyaning oqlı Yəhoakimning oqlı Konianing ornioja həküm süridi. **2** U, yaki hizmətkarlıri, yaki zemindiki həlk Pərvərdigarning Yərəmiya pəyojəmbər arkılık eytən səzlərigə həq kulaq salmidi. **3** Padixah Zədəkiya Xələmianing oqlı Yəhukalni həm kahin Maaseyahning oqlı Zəfaniyani Yərəmiya pəyojəmbərning yenioja əwətip uningoja: «Pərvərdigar Hudayimizoja biz üçün dua kılqaysən» — degüzdi **4** (xu qaoqda Yərəmiya zindanda kamaklık əməs idi; u həlk arisioja qikip-kirixkə ərkin idi). **5** Pirəwnning koxunu Misirdin qikqənidi; Yerusalemni қorxiwalojan Kaldıylər bularning həwirini anglap Yerusalemın qekinip kətkəndi). **6** Andin Pərvərdigarning səzi Yərəmiya pəyojəmbərgə kelip mundak deyildi: — **7** Israilning

Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — Silərni manga iltija kıldurup izdəxkə əwətkən Yəhuda padixahıja mundaq dənglər: — Mana, silərgə yardım berimiz dəp qikip kəlgən Pirəwnning koxunu bolsa, eż zeminoja, yəni Misiroja kaytip ketidu. **8** Andin Kaldıylər bu xəhərgə kaytip kelip jəng kılıp uni ixojal kılıdu, uni ot köyup kəydürüwətidu. **9** Pərvərdigar mundaq dəydu: — Əz-əzünglərni aldap: «Kaldıylər bizdin qekinip kətkən» — demanglar; ular katkən əmas! **10** Qünki gərqə silər əzüngləroja jəng kılıdıcıjan Kaldıylərning toluk koxununu uruwətkən bolsanglarmu wə ularningkidin pəkət yarilanqanlarla қalojan bolsimu, ularning hərbəri yənilə eż qediridin turup bu xəhərni ot köyup kəydürüwətkən bolatti. **11** Pirəwnning koxunu tüpəylidin Kaldıylərning koxuni Yerusalemın qekinip turojan wakıttı, xu wəkə yüz bərdi: — **12** Yərəmiya Binyamindiki zeminoja yol elip, xu yərdiki yurtdaxlari arisidin eż nesiwisini igiləx üçün Yerusalemın qikqənda, Hənaniyaning nəvrisi, Xələmianing oqlı kezət begi Iriya xu yərdə turattı; u: «Sən Kaldıylərgə qekinip təslim bolmaqpisən!» dəp uni tutuwaldı. **14** Yərəmiya: «Yalojan! Mən Kaldıylər tərəpkə əqip təslim bolmaqçı əməsmən!» — dedi. Lekin u uningoja kulaq salmidi; Iriya Yərəmiyanı қoloja elip uni əmirlər aldiyo apardı. **15** Əmirlər bolsa Yərəmiyadın əqəzəplinip uni uroquzup, uni diwanbegi Yonatanning əyidiki қamakhaniyoja solidi; qünki ular xu əyni zindanoja aylanduroğanidi. **16** Yərəmiya zindandiki bir gundihaniyoja əməsli, xu yərdə uzun künər yatkəndin keyin, **17** Zədəkiya padixah adəm əwətip xu yərdin ordisoja elip kəldi. U xu yərdə astirtin uningdin: «Pərvərdigardin səz barmu?» dəp soridi. Yərəmiya: «Bar; sən Babil padixahının қolioja tapxurulisən» — dedi. **18** Yərəmiya Zədəkiya padixahı iltija kılıp: — «Mən sanga yaki hizmətkarlıringoja yaki bu həlkə nemə gunah kılqonimə, bu zindanoja əməs koydungular? **19** Silərgə bəxərat berip: «Babil padixahı sanga yaki bu zeminoja jəng kilişkə qıkıymaydul» degən pəyojəmbərliringlar kəni?» — dedi **20** — «Əmdi i padixah təksir, səzlirmə kulaq selixingni etünimən; iltijayı aldingda ijabət bolsun, dəp etünimən; diwanbegi Yonatanning əyigə meni kaytquzmioqaysən; sən undak kilsang, xu yərdə əlimən». **21** Zədəkiya padixah pərman qüxürüp, Yərəmiyanı karawullarning höylisidə turquzuxni, xuningdək xəhərdiki həmmənan tūgəp kətmisila, uningoja hərkünü «Naway

koqisi»din bir nan berilixni tapilidi; xuning bilen Yərəmiya қarawullarning høylisida turdi.

38 Mattanning oοqli Səfatiya, Paxhurning oοqli Gədaliya, Xəmaliyaning oοqli Jukal wə Malkiyaning oοqli Paxhurlar bolsa Yərəmiyaning həlkə: — **2** «Pərvərdigar mundaq dəydu: — Bu xəhərdə kelip қalojan adamlər bolsa kiliq, kəhətqilik wə waba bilən əlidü; lekin kimki qikip Kaldıylərgə təslim bolsa hayat қalidü; jeni əzигə oljidək қalidü; u hayat қalidü. **3** Pərvərdigar mundaq dəydu: — Bu xəhər qokum Babil padixaḥining қoxunining қolioja tapxurulidu, u uni ixojal қilidü» — dəwətəkən sezlirini anglıdi. **4** Əmirlər padixaḥka: «Sildin etünimiz, bu adəm əlüməgə məhkum kılinsun; qünki nemixkə uning bu xəhərdə kelip қalojan jənggiwar ləxkərlərning қollırını wə həlkəning қollırını ajiz kılıxiqə yol қoyulsun? Qünki bu adəm həlkəning mənpətəini əməs, bəlki ziyanini izdəydu» — dedi. **5** Zədəkiya padixaḥ: «Mana, u silərning қolliringlarqa tapxuruldu; silərning yoluñlarnı toskudək mən padixaḥ қanqılık bir adəm idim?» — dedi. **6** Xuning bilən ular Yərəmiyani tutup қarawullarning høylisidiki xahzada Malkiyaning su azgilioja taxliwətti; ular Yərəmiyani aroqamqılar bilən uningoja qırixərdi; azgalda bolsa su bolmayı, pəkət patkakla bar idi; Yərəmiya patkakka petip kətti. **7** Əmma padixaḥning ordisidiki bir aqwat Efiopiyałık Əbəd-Mələk Yərəmiyaning su azgilioja қamap қoyulojanlığını anglıdi (xu qaçda padixaḥ bolsa «Binyamin dərwazisi»da olturatti). **8** Əbəd-Mələk ordidin qikip padixaḥning yenioja berip uningoja: **9** «I padixaḥı' aləm, bu adəmlərning Yərəmiya pəyoğəmbərgə barlık қolioji, uni su azgilioja taxliwətkini intayın əsəbiy rəzilliktür; u axu yərdə kəhətqiliktin əlüp қalidü; qünki xəhərdə ozuk-tülüük қalmidi» — dedi. **10** Padixaḥ Efiopiyałık Əbəd-Mələkkə buyruk berip: «Muxu yərdin ottuz adəmni əzüng bilən elip berip, Yərəmiya pəyoğəmbərnı əlüp kətməslik iüqün su azgilidin elip qikarojın» — dedi. **11** Xuning bilən Əbəd-Mələk adəmlərni elip ularqa yetəkqılık kilipl, padixaḥning ordisidiki həzininинг astidiki eygə kirip xu yərdin lata-puta wə jul-jul kiyimlərni elip, xularni tanilar bilən azgalqa, Yərəmiyaning yenioja qüxürüp bərdi. **12** Efiopiyałık Əbəd-Mələk Yərəmiyaqə: — Bu lata-puta wə jondak kiyimlərni költükliring həm tanilar arisioja tikip қoyojın — dedi. Yərəmiya xundak kıldı. **13** Xuning bilən ular Yərəmiyani tanilar bilən tartip, su

azgilidin qikardi; Yərəmiya yanila қarawullarning høylisida turdi. **14** Padixaḥ Zədəkiya adəm əwətip Yərəmiya pəyoğəmbərnı Pərvərdigarning eyidiki üqinqi kirix ixikigə, əz yenioja aparçozdu. Padixaḥ, Yərəmiyaqə: — Mən səndin bir ixni sorimakqımən; uni məndin yoxurmioqaysən — dedi. **15** Yərəmiya Zədəkiyaqə: «Mən uni sanga ayan kilsəm, sən meni jəzmən əlüməgə məhkum kilməmsən? Mən sanga məslihət bərsəm, sən anglimaysən!» — dedi. **16** Padixaḥ Zədəkiya Yərəmiyaqə astirtin қəsəm iqip uningoja: «Bizgə jan-tinik ata kilojan Pərvərdigarning hayatı bilən қəsəm iqimənki, mən seni əlüməgə məhkum kilməyman, yaki seni jeningni idzığığı kixilərning қolioja tapxurməyən» — dedi. **17** Yərəmiya Zədəkiyaqə: Samawi қoxunlarning Sərdarı bolajan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Sən ihtiyarən Babil padixaḥning əmirlirining yenioja qikip təslim bolsang, jening hayat қalidü wə bu xəhər otta keydürüwetilməydi; sən wə eydikiliring hayat қalısılər. **18** Lekin sən qikip Babil padixaḥning əmirlirigə təslim bolmisang, bu xəhər kaldiylərning қolioja tapxurulidu, ular uningoja ot қoyup keydürüwetidu, sən ularning қolidin қaqlımsən — dedi. **19** Padixaḥ Zədəkiya Yərəmiyaqə: «Mən Kaldıylərgə qikip təslim bolajan Yəhudiylardın körkimən; Kaldıylar bəlkim meni ularning қolioja tapxuruxi, ular meni kiyin-kıştak kılıxi mumkin» — dedi. **20** Yərəmiya mundaq dedi: — Ular seni tapxurmaydu. Səndin etünimənki, gepimə kirip Pərvərdigarning awazioja itaət kıləqaysən; xundak kilsang sanga yahxi bolidu, jening hayat қalidü. **21** Lekin sən qikip təslim boluxni rət kilsang, Pərvərdigar manga ayan қilojan ix mundaq: — **22** mana, Yəhuda padixaḥning ordisida қalojan barlık kız-ayallar Babil padixaḥning əmirlirining aldioja elip ketili. Xuning bilən bu [kız-ayallar] sanga [tənə kilipl]: «Sening jan dostliring seni eziqturdi; ular sening üstündən əqəlibə kıldı; əmdi hazır putliring patkakka pitip kətkəndə, ular yüz ərüp sanga arkisini kıldı!» — dəydu. **23** Sening barlık ayalliring həm baliliring kaldiylərgə elip ketili. Sən əzüng ularning қolidin қaqlımsən; qünki sən Babil padixaḥning қoli bilən tutuwelinisən, xundakla sən bu xəhərning otta keydürüwetiliçigə səwəbqi bolisən. **24** Zədəkiya Yərəmiyaqə mundaq dedi: — Sən bu səhbitimizni baxka heqiməqə qandurmiojin, xundila sən əlməysən. **25** Əmirlər mening sən

bilən səzləxkinimni anglap yeningoja kelip səndin: «Sening padixahıqə nemə degənliringni, xundakla uning sanga қandaq səzlərni kılıqanlığını bizgə eyt; uni bizdin yoxurma; xundak kilsang biz seni əltürməymiz» desə, 26 undakta sən ularoja: «Mən padixahıning aldioja: «Meni Yonatanning əyiga қaytkuzmioğaysən, bolmisa, mən xu yərdə elimən» — degən iltijayimni қoyoqanmən» — dəysən. 27 Dərwəkə əmirlərning həmmisi Yərəmiyaning yeniqə kelip xuni soridi; u ularoja padixahı buyruqan bu barlık səzlər boyiqə jawab bərdi. Xuning bilən ular jimpit ketip uning yenidin qıkıp kətti; qünki bu ix həqkimə qandurulmioğanıdi. 28 Xundak kılıp Yerusalem ixojal kılınoquq Yərəmiya қarawullarning höylisida turdi.

39 Yerusalem ixojal kılınoqanda təwəndiki ixlər

yüz bərdi: — Yəhūda padixahı Zədəkiyaning tokkuzinqi yili oninqi ayda, Babil padixahı Nebokadnəsar wə barlık koxunu Yerusaleməməjəng kılıxka kelip uni muhəsirigə aldı; 2 Zədəkiyaning on birinqi yili, tətinqi ayning tokkuzinqi künidə, ular xəhər sepildin bəsüp kirdi. 3 Xuning bilən Babil padixahıning əmirlirining həmmisi, yəni Samgarlık Nərgal-Xarəzər, bax həziniqi Nebu-Sarsekim, bax sehīrgər Nərgal-xarəzər wə Babil padixahlıqining baxka əməldarlıri kirip «Ottura dərvaza»da olturdu. 4 Yəhūda padixahı Zədəkiya wə barlik, jənggiwar ləxkərlər ularını kərüp қaşmakçı bolup, tün keqida xəhərdin bədər tikiwetixti; u padixahıning baoqisi arkılık, «ikki sepil» arılıkiddi dərwazidin qıkıp [İordan jilojisidiki] «Arabah tüzlənglikı»gə karap keqixti. 5 Kaldıylərning koxunu ularını қoqlap Yeriho tüzlənglikidə Zədəkiyə yetixip uni koloja elip Hamat zeminidiki Riblah xəhīrigə, Babil padixahı Nebokadnəsarning aldioja apardı; u xu yərdə uning üstdin həküm qikardi. 6 Babil padixahı Riblah xəhīridə Zədəkiyaning oqullırını kez aldida əltürwətti; Babil padixahı Yəhūdadıki barlık metiwərlərnimə əltürwətti. 7 U Zədəkiyaning kəzlini oyup, uni Babilə apirix üçün mis kixənlər bilən kixənləp koydi. 8 Kaldıylər padixahıning ordısını wə pukralarının əylirini ot կoyup kəydürüp Yerusalemın sepişirilərini kəmürüp taxlidi. 9 Xaşanə қarawul begi Nebuzar-Adan xəhərdə kəlip kalojan baxka həlkni, əzığə təslim bolup qıkkənlərni, yəni kalojan həlkning həmmisini koloja elip, Babilə sürgün kıldı. 10 Həlbuki, қarawul begi Nebuzar-Adan Yəhūda zeminidə əqzəvəliki bolmioğan bəzi namratları kəldurdu; xu

qaçda u ularoja üzümzarlar wə etizlərni təksimləp bərdi. 11 Babil padixahı Nebokadnəsar Yərəmiya tooruluk қarawul begi Nebuzar-Adan arkılık: «Uni tepip uningdin həwər al; uningoja əqzian yətküzmə; u nemini halisa xuni uningoja kılıp bər» — dəp pərman qübürgənidir. 13 Xunga қarawul begi Nebuzar-Adan, xundakla bax həziniqi Nebuxazban, bax sehīrgər Nərgal-Xarəzər wə Babil padixahıning baxka bax əməldarlırinin həmmisi adəm əwətip 14 Yərəmiyanı «Karawullarning höylisi»din elip Xafanning nəvrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyaning əz əyigə apirixi üçün uning koloja tapxurozdu. Lekin Yərəmiya pukralar arısida turdi. 15 Yərəmiya «Karawullarning höylisi»da kəməp koyulən waktida, Pərvərdigarning səzi uningoja kelip mundak deyilgənidir: — 16 Barojin, Efiopiyalı Əbəd-Mələkkə mundak degin: «Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən əz səzlirimni muxu xəhər üstigə qüfürimən; awat-halawet əməs, bəlki balayı'apət qüfürimən; xu künü bu ixlər əz kezüng aldida yüz beridu. 17 Lekin xu künü Mən seni kütküzimən, — dəydu Pərvərdigar; — Sən korkidiojan adəmlərinin koloja tapxurulməsən; 18 qünki Mən qoqum seni kütküzimən; sən kiliqlanməsən, bəlki əz jening əzüngə oljidək əkalidə; qünki sən Manga tayiniq kəlgənsən — dəydu Pərvərdigar».

40 Қarawul begi Nebuzar-Adan uni Ramah xəhīridin koyuwatkəndə, Pərvərdigar Yərəmiyaqə söz kıldı. U qaçda Nebuzar-Adan Yerusalem həm Yəhūdadıki barlık əsirlərni elip Babilə sürgün kilməkçı idi; Yərəmiyanı ularning arısida zənjir bilən baoqlanən halda elip mengiloğanıdi. 2 Қarawul begi Yərəmiyanı bir qətkə tartip uningoja mundak dedi: «Pərvərdigar Hudaying muxu yərgə balayı'apət qüfürimən dəp agahlandırdı; 3 Mana, Pərvərdigar Əz degini boyiqə xundak kılıp uni kəltürdi; qünki silər Pərvərdigar aldida gunah sadir kılıqansılsər wə uning awazioja կulaç salmioqansılsər; xunga bu ix bexinglaroja qüxti. 4 Lekin mən kolungni ixkəlləngən zənjirlərdin yexip seni koyuwetimən; mən bilən billə Babilə berix sanga muwapik kərünsə, kəni kal, mən səndin həwər alımən; əmma mən bilən billə Babilə berixni muwapik əməs dəp karisang, kerək yok. Mana, pütkül zemin aldingda turidu; kəyərgə berix sanga layik, durus kərünsə xu yərgə barojin». 5 Yərəmiya tehi yenidin mangmay turup, Nebuzar-Adan uningoja: «Boldi, Xafanning

nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyaning yenişaq kayt; Babil padixahı uni Yəhudadidiki xəhərlərgə həkümranlıq kılıxka bəlgiligən; həlkə arisida uning bilən billə turiwər, yaki hərkəndək baxqa yərgə baray desəng xu yərgə barojin» — dedi. Xuning bilən қarawul begi uningoşa ozuk-tüllük həmdə bir sowoşat berip uni կoyuwətti. 6 Xuning bilən Yərəmiya Mizpah xəhīrigə, Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyaning yenişaqa kəldi; u uning bilən billə, pukralar arisida turdi. 7 Dalada қalojan Yəhudanıng ləxkər baxlıkları həm ləxkərləri Babil padixahining Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyanı zemin üstigə həkümranlıq kılıxka bəlgiligənlilikini, xuningdak uningoşa Babilə sürgün bolmioşan zemindiki yüksəl ər-ayallar bala-qakılırları bilən tapxuruloşanlığını anglap kəldi; 8 xuning bilən bu ləxkər baxlıkları adəmləri bilən Mizpah xəhīrigə, Gədaliyanı yenişaqa kəldi; baxlıkları bolsa Nətaniyaning oqlı Ixmail, Kəraəhning oqulları Yohanan həm Yonatan, Tanhumətning oqlı Seraya, Nətəfatlıq Əfayning oqulları wə Maakatlıq birsining oqlı Yəzaniya idi. 9 Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliya ular wə adəmlirigə: «Kaldıylərgə bekinixtin körməngərlər; zemində olturnaklıxip Babil padixahı oqla bekiniŋgərlər; xundak kilsanglar silərgə yahxi bolidu. 10 Mən bolsam Kaldıylər zeminoşa kəlgəndə [silərgə] wəkil bolup ularning aliddə turux üçün Mizpah xəhīridə turimən; silər bolsanglar, xarab, ənjür-hormilar wə zəytun meyi məhsulatlarını elip küp-idixingləroq koyunglar, ezungular tutkən xəhərlərdə turiweringlar» — dəp kəsəm iqtı. 11 Ohxaxla Moabda, Ammoniyalar arisida, Edomda həm baxqa hərbir yurtlarda turoqan Yəhudiylər Babil padixahı Yəhudada həlkəning bir қaldısını kəlduroqan wə ular üstigə həkümranlıq kılıxka Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyanı bəlgiligən dəp anglidi; 12 xuning bilən barlıq Yəhudiylər həydəp tarkitiwetilgən həmmə jay-yurtlardın kaytip, Yəhuda zeminoşa, Mizpah xəhīrigə, Gədaliyanı yenişaqa kəldi. Ular xarab, ənjür-hormilarning məhsulatlarını zor kəngriqiliktə aldı. 13 Kəraəhning oqlı Yohanan wə dalada қalojan ləxkərlərning barlıq baxlıkları Mizpah xəhīrigə, Gədaliyanı yenişaqa kelip uningoşa: 14 «Sən Ammoniyalar padixahı Baalis Nətaniyaning oqlı Ixmailni seni əltürükə əwətkənlikini bilməməsən?» — deyixti. Lekin Ahikamning oqlı Gədaliya ularning gepiga ixənmidi. 15 Kəraəhning oqlı Yohanan Mizpahda Gədaliya oqla astirtin sez kılıp: «Manga ruhsət

kilojaysən, baxkılar uningdin həwər tapkuqə mən berip Nətaniyaning oqlı Ixmailni əltürəy; həqkim buni bilməydi. Uning seni əltürüp, xuning bilən ətrapingoşa yioqlişan Yəhudadidikilərning həmmisi tarkitiwetilip, Yəhudanıng қaldisi yokitiwetilixinining nemə hajiti bar? — dedi. 16 Birak Gədaliya Kəraəhning oqlı Yohanan oqla: «Sən undak kılma; qunki sən Ixmail tooqruluk yaloşan eytiwatisən» — dedi.

41 Əmdi yettingi ayda xundak boldiki, xalzadə, xundakla padixahning bax əməldərlərinidin biri bolojan Əlixamanıng nəwrisi, Nətaniyaning oqlı Ixmail on adəm elip Mizpahqa, Ahikamning oqlı Gədaliyanı yenişaqa kəldi; ular xu yerdə, yəni Mizpahda nan oxtup oqızalanəqanda, 2 Nətaniyaning oqlı Ixmail həm u epkəlgən on adəm ornidin turup, Ahikamning oqlı Gədaliya oqla kılıq qaptı; ularning xundak kılıxi Babil padixahı Yəhuda zemini üstigə həkümranlıqka bəlgiligənni əltürüxtin ibarət idi. 3 Ixmail Mizpahda Gədaliya oqla həmrəh, bolojan barlıq Yəhudiylər wə xu yerdə turuwtən barlıq Kaldıy jənggiwar ləxkərlərni əltürüwətti. 4 Xundak boldiki, Gədaliyanı əltürüwtəkəndin keyin, ikkingi künigiqə həqkim tehi uningdin həwər tapmioşanı, 5 mana Xəkəm, Xiloh həm Samariyədin səksən adəm yetip kəldi. Ular sakilini qüxürgən, kiyimlirini yırtkan, ətlərini tiloşan, Pərvərdigarning əyigə sunuxka ələlə hədiyələrni həm huxbuyni tutkən əhalə kəlgənidi. 6 Nətaniyaning oqlı Ixmail ularnı karxi elixka mangojiniqə yioqlişan ola selip Mizpahdin qıktı; ular oqla: «Mərhəmət, Ahikamning oqlı Gədaliya bilən kərrixükə apirimən» — dedi. 7 Xundak boldiki, ular xəhər otturisioqa yətkəndə, Nətaniyaning oqlı Ixmail wə uning bilən billə bolojan adəmlər ularnı əltürüp jəsətlərini su azgilioşa taxliwətti. 8 Həlbuki, ular arisidin on adəm Ixmail oqla: «Bizni əltürüwtəmə, qunki dalada bizning yoxurup koyojan buğday, arpa, zəytun meyi wə həsəl katarlıq ozuk-tüllükimiz bar» — dedi. Xunga u əolini yioqip, buradərləri arisidin ularnı əltürmüdi. 9 Ixmail əltürgən adəmlərning jəsətlərini taxliwətən bu azgal bolsa, intayın qong idi; uni əslı padixah Asa Israil padixahı Baaxadin körküp kolap yasılınanı. Nətaniyaning oqlı Ixmail bu azgalı jəsətlər bilən toldurdu. 10 Ixmail Mizpahda turoqan həlkəning қaldısının həmmisini, jümlidin қarawul begi Nebuzar-Adan Ahikamning oqlı Gədaliya oqla tapxuroqan padixahning kızılı wə Mizpahda қalojan barlıq kixilərni əsirgə elip kətti; Nətaniyaning oqlı

Ixmail ularni əsirgə elip Ammoniylarning kexioja etüxkə yol aldı. **11** Kareaħning oqli Yoħanan wə uning kexidiki həmmə ləxkər baxlıkları Nətaniyaning oqli Ixmail sadir kılajan barlik rəzilliktin həwər taptı; **12** xuning bilən ular barlik adamlarını elip Nətaniyaning oqli Ixmailoja jəng kılıxka qıktı; ular Gibeondiki qong kel boyida uning bilən uqraxti. **13** Ixmailning қolida turojan barlik həlk Kareaħning oqli Yoħanan həm uning həmrəhliri boajan barlik ləxkər baxlıklarını kərgəndə huxal boldı. **14** Ixmail Mizpaħdin elip kətkən barlik həlk yoldin yenip, Kareaħning oqli Yoħananning yenioja kəldi. **15** Lekin Nətaniyaning oqli Ixmail səkkiz adimi bilən Yoħanandin kəqip, Ammoniylar təripgə etüp kətti. **16** Andin Kareaħning oqli Yoħanan həm uning həmrəhliri boajan barlik ləxkər baxlıkları Nətaniyaning oqli Ixmail Ahikamning oqli Gədaliyani eltürgəndin keyin Mizpaħdin elip kətkən həlkning kəldisining həmmisini ez kexioja aldi; u ularni, yəni jənggiwar ləxkərlər, kız-ayallar, balilar wə orda əməldarlarını Gibeondin elip kətti. **17** Ular Kaldiyilərdin eżlirini kaqurux üçün Misiroja қarap yol elip Bəyt-Ləhəmgə yekin boajan Gerut-Kimhamda tohtap turdi. **18** Səwəbi bolsa, ular Kaldiyilərdin korkattı; qünki Babil padixahı zemin üstigə həkümranlıkkə bəlgiliğin Ahikamning oqli Gədaliyani Nətaniyaning oqli Ixmail eltüriwətkənidi.

42 Barlik ləxkər baxlıkları, jümlidin Kareaħning oqli Yoħanan həm Hoxayaning oqli Yəzaniya wə əng kiqikidin qongiojqə barlik həlk **2** Yərəmiya pəyəqəmbərnin yenioja kelip uningdin: «Təlipimizni ijabət kıløjaysən, Pərwərdigar Hudayingoja həlkning kəldisi boajan bizlər üçün dua kıløjaysənki (kəzüng kərginidək burun kəp boajan bizlər hazır intayın az kəldük), **3** Pərwərdigar Hudaying bizgə mangidiojan yol, kılıdiojan ixni kərsətkəy» — dəp iltija kıldı. **4** Yərəmiya pəyəqəmbər ularoja: «Makul! Mana, mən Pərwərdigar Hudayinglarqa səzliringlər boyiqə dua kılımən; xundak boliduki, Pərwərdigar silərgə kandaq jawab bərsə, mən unu silərgə həqnemisini kəldurməy tolukı bilən bayan kılımən» — dedi. **5** Ular Yərəmiya: «Pərwərdigar Hudaying seni əwətip bizgə yətküzidiojan sezning həmmisigə əməl kilmisək, Pərwərdigar bizgə həkkiy, gepidə turudiojan guwahqi bolup əyiblisun!» — dedi. **6** «Biz seni Pərwərdigar Hudayimizning yenioja əwətimiz; jawab yahxi bolsun yaman bolsun, uning awazioja itaət kılımımız; biz Hudayimizning awazioja itaət kılojanda,

bizgə yahxi bolidu». **7** Xundak boldiki, on kündin keyin, Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaqa kəldi. **8** U Kareaħning oqli Yoħanan, ləxkər baxlıklarının həmmisi wə əng kiqikidin qongiojqə barlik həlkni qakirip **9** ularoja mundak dedi: — «Silər meni təlipinglarnı Israilning Hudası Pərwərdigarning aldiçoja yətküzükə əwətkənsilər. U mundak dedi: — **10** «Silər yənilə muxu zeminda turiwərsənglərlə, Mən silərni kurup qıkımən; silərni qulatmaymən; Mən silərni tikip əstürimən, silərni yulmaymən; qünki Mən bexinglarqa qüxürgən balayı'apətkə əkünimən. **11** Silər korkidiojan Babil padixahıdin korkmanglar; uningdin korkmanglar, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən silərni kütkuzux üçün, uning қolidin kutuldurux üçün silər bilən billə bolimən. **12** Mən silərgə xundak rəhimdilliğni kərsitimənki, u silərgə rəhimbə kildi, xuning bilən silərni əz zemininglaroja kaytixka yol koyidu. **13** Birək silər Pərwərdigar Hudayinglarning awazioja kulač salmay «Bu zemində kət'iy turmaymız» — desənglər **14** wə: «Yak, biz Misir zeminoja baraylı; xu yerdə nə uruxni kərməymiz, nə kanay-agah signalini anglimaymız, nə nanoja zar bolmayımız; xu yerdə yaxaymız» — desənglər, **15** əmdi Pərwərdigarning səzini anglangalar, i Yəhūdanıng bu kəldisi boajan silər: Samawi koxunlarning Sərdarı boajan Pərwərdigar — Israilning Hudası mundak dəydu: — «Silər Misiroja kirip, xu yerdə olturaklıxka kət'iy niyatəkə kəlgən bolsanglar, **16** əmdi xundak boliduki, silər korkidiojan kılıq Misirdə silərgə yetixiwalidu, silər korkidiojan kəhətqılık Misirdə silərgə əgixip kooqlap baridu; xu yerdə silər elisilər. **17** Xundak boliduki, Misiroja kirip xu yerdə turaylı dəp kət'iy niyat kılajan adamların həmmisi kılıq, kəhətqılık wə waba bilən elidu; ularning həqkəysisi tirik kalmaydu wə yaki Mən bexioja qüxüradiojan balayı'apəttin kutulalmaydu. **18** Qünki samawi koxunlarning Sərdarı boajan Pərwərdigar — Israilning Hudası mundak dəydu: — Ojəzipim wə kəhərim Yerusalemdikilərnin bexioja qüxürülgəndək, silər Misiroja kirgininlarda, kəhərim bexinglarqa qüxürüldü; silər lənətkə kəlidiojan wə dəlxət basidiojan obyekt, lənət səzi həm rəswaqılığının obyekti bolisilər wə silər bu zeminni kaytidin həq kərməysilər. **19** Pərwərdigar silər, yəni Yəhūdanıng kəldisi toopruluk; «Misiroja barmanglar!» — degən. — Əmdi xuni bilip kojunqlarkı, mən bugünkü künidə silərni agahlandırdum!». **20** — Silərning meni Pərwərdigar Hudayinglarning yenioja əwətkininglər

«Pərvərdigar Hudayimizə qızı üçün dua kılğaysən; Pərvərdigar Hudayımız bizgə nemə desə, bizgə yətküüp bərsəng biz xuning həmmisigə əməl kılımır» degüzgininglər əzünglərni aldad jeninqlarqa zəmin boluxtin ibarət boldı, halas. 21 Mən bugünkü kündə silərgə Uning deginini eytip bərdim; lekin silər Pərvərdigar Hudayinglarning awazioqə wə yaki Uning meni silərning yeninglərə əwətkən heqkəysi ixta Uningə qızı itaət kılımdinglər. 22 Əmdı hazır xuni bilip koyunglarki, silər olturaklıxayı dəp baridiojan jayda kılıq, kəhətqılıq wə waba bilən əlisilər».

43 Xundak boldiki, Yərəmiya ularning Hudasi

Pərvərdigarning həmmə səzlərini barlıq həlkəkə eytip tükətti (Hudasi Pərvərdigar Yərəmiyani ularoqə bu barlıq səzlərni eytix üçün əwətkən), — 2 xuning bilən Həxianing oqlı Azariya wə Kəraəhning oqlı Yoḥanən wə xundakla barlıq həli qong adəmlər Yərəmiyaoqə mundaq dedi: — «Sən yaloqan eytiwatisən! Hudayımız Pərvərdigar seni bizgə: «Silər Misirdə olturaklıxix üçün barmanglar!» deyikə əwətkən əməs; 3 bəlkı Nerianing oqlı Baruk, qokum seni bizgə karxilaxturup, bizni Kaldıylerning əqlija tapxuruxka küxkürtməktə; xuning bilən ular bizni əlümgə məhkum kılıdu yaki bizni Babiloja sürgün kılıdu». 4 Xuning bilən Kəraəhning oqlı Yoḥanən, ləxkər baxlıklırınning həmmisi wə barlıq həlk Pərvərdigarning: «Yəhūda zeminida turup kelinglər» deyən awazioqə қulak salmidi; 5 bəlkı Kəraəhning oqlı Yoḥanən wə barlıq ləxkər baxlıklırı həydiwetilgən barlıq əllərdin Yəhūda zeminida olturaklıxixka əytiq kəlgən Yəhūdaning pütün kəldisini, 6 yəni ərlər, kız-ayallar, balilar wə padixaħning kızlırını, jümlidin қarawul begi Nebuzar-Adan Ahikamning oqlı Gədəliyaoqə tapxuroqan hərbir kixini həmdə Yərəmiya pəyəqəmbər həm Nerianing oqlı Barukni elip, 7 Misir zeminiqə kirip kəldi; ular Pərvərdigarning əmrigə itaət kilmidi. Əlar Tahpanəs xəhərigə yetip kəldi. 8 Pərvərdigarning səzi Yərəmiyaoqə Tahpanəstə keliq mundaq deyildi: — 9 Yəhūdiylarning kəz aliddilə, қolungoja birnəqqə qong taxlarni elip Pirəwənninq Tahpanəstiki ordisining kirix yolining yenidiki hixlik yoldiki seqiz layoqə kəmüp yoxurup, 10 ularoqə mundaq degin: — Samawi қoxunlarning Sərdarı boləqən Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Mana, Mən Mening қulum boləqən Babil padixaħi Nebokadnəsarnı qakırıp epkelimən, u mən kəmüp yoxuroqən bu taxlar üstigə əz təhtini salıdu;

ularning üstigə xahana qedirini yeyip tikidu. 11 U keliq Misir zeminida jəng kılıdu; əlümgə bekitilgənlər əlidü; sürgün boluxka bekitilgənlər sürgün bolidu; kiliqka bekitilgənlər kiliqlinidu. 12 Mən Misirdiki butlarning əylirigə ot yakturoquzimən; u ularni kəydürüp, butlınızı elip sürgün kılıdu; əyli padiqisi əz tonini kiygəndək Nebokadnəsarmu Misir zeminini əzige kiyiwalidu; u xu yərdin aman-esən qıkıldı. 13 U Misir zeminidiki «Kuyax ibadəthanisidiki tüvürlərni qekiwetidu; u Misirdiki butlının əylirigə ot koyup kəydürivetidu.

44 Misirdə turoqan, yəni Migdolda, Tahpanəstə, Nofta wə [Misirning jənubiy təripi] Patros

zeminida turoqan barlıq Yəhūdiylar toqruşluq bu söz Yərəmiyaoqə keliq mundaq deyildi: — 2 «Samawi қoxunlarning Sərdarı boləqən Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Mən Yerusalem həm Yəhūdadıki həmmə xəhərlər üstigə qüxürgən barlıq balayı» — apətni kərgənsilər; mana, ularning sadır kiliqən rəzzilli kiüpəylidin sürgün kündə ular harabılık bolup, adəmzsız kəldi; qunki ular nə ezliri, nə silər, nə atabowiliringlər bilməydiqən yat ilahlarqə qokunuxka, huxbuy yekixkə berip, Meni əqəzəpləndürögən. 4 Mən tang səhərdə ornumdin turup kullirim boləqən pəyəqəmbərlərni silərgə əwətip: «Mən nəprətlinidioqan bu yirginxlik ixni kiliqəni bolmanglar!» — dəp agahlanduroqanmən. 5 Lekin ular itaət kilmioqan, heq қulak salmioqan; ular rəzillilikidin, yat ilahlarqə huxbuy yekixtin қolini zadi üzmigən. 6 Xuning bilən қəhrim həm əqəzipim [ularoqə] tekulgən, Yəhūdadıki xəhərlərdə həm Yerusalemıdiki rəstəkoqılarda yekiloqan, kəygən; ular sürgün kündə wəyranə wə harabılık bolup kəldi. 7 Xunga samawi қoxunlarning Sərdarı boləqən Huda Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Silər nemixkə əz-əzünglərə zor küləpət kəltürməkqisilər, əzünglərə heqkəndək kəldi kəldurməy əzünglərdin, yəni Yəhūdaning iqidin ər-ayal, bala-bowaklarnı üzməkqisilər! 8 Nemixkə əz kolliringlarning yasiqinini bilən, silər olturaklaxkən Misir zeminida yat ilahlarqə huxbuy yekip Meni əqəzəpləndürüsələr? Xundak kiliq silər əhalək bolup yər yüzdidi barlıq əllər arısında lənət səzi wə rəswa kilinidioqan bir obyekt bolisilər. 9 Silər Yəhūda zeminida həm Yerusalemıdiki rəstəkoqılırda sadır kiliqən rəzillikni, yəni atabowiliringlarning rəzillikini, Yəhūda padixaħlırinining rəzillikini wə ularning ayallırining rəzillikini, silərning

ez rəzillikinglarnı həm ayalliringlarning rəzillikini untup қaldinglarmu? 10 Bügünkü küngə kədər həlkinqılar ezzini həq təwən tutmidi, Məndin həq korkımıdi, ular Mən silərning aldinglaroja həm atabowiliringlarning aldioja koyojan Təwrat-kanunumda yaki bəlgilimilirimdə həq mangojan əməs. 11 Xunga samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bexinglaroja külpət qüxtürüp, barlıq Yəhudadı həlak kilojqə silərgə yüzümni karitimən; 12 Mən Misir zeminoja xu yerdə olturaklıxaylı dəp kət'iy niyat kilojan Yəhudadıñ qaldısiroja kol salımən, ularning həmmisi Misir zeminida tūgixidu; Misir zeminida yikılıdu; ularning əng kiqiqidin qongiojqə kiliq bilən, kəhətqılık bilən əlidü; ular kiliq bilən wə kəhətqılık bilən əlidü, ular lənət okulidiojan wə dəhəxət başquçı obyekt, lənət səzi həm rəswa kilinidiojan bir obyekt bolidu. 13 Mən Misir zeminida turuwatçanlarnı Yerusalemnı jazalıqandək kiliq bilən, kəhətqılık bilən wə waba bilən jazalaymən; 14 xuning bilən Misir zeminida olturaklıxaylı dəp xu yergə kirgən Yəhudadıñ qaldısidin Yəhuda zeminoja kaytixka heqkəysisi қaqalmaydu yaki heqkim kalmaydu; xu yergə kaytip olturaklıxixka intizar bolsimu, қaqaliojan az bir kismidin baxkılıri heqkəysisi kaytmaydu». 15 Andin ez ayallirining yat ilahılaroja huxbuy yakıdıcıolanlığını bilgən barlıq ərlər, wə yenida turojan barlıq ayallar, — zor bir top adəmlər, yəni Misirning [ximaliy təripi wə jənubiy təripi] Patrostın kəlgən barlıq həlk Yərəmiyaqa mundak jawab bərdi: — 16 «Sən Pərvərdigarning namida bizgə eytkən səzgə kəlsək, biz sanga həq kulak salmaymız! 17 Əksiqə biz qokum ez aqzımızdır qıkkən barlıq səzlərgə əməl kılımımız; əzimiz, ata-bowilirimiz, padixahlırimiz wə əmirlirimiz Yəhudadıñ xəhərlərdə həm Yerusalemıñ rəstə-koqlarda kiliqinidək bizlər «Asmanlarning hanixi»oja huxbuy yekixni wə uningoja «xarab hədiyə»lərni kuyuxni tohtatkınımdıñ baxlap, bizning həmmə nərsimiz kəm bolup, kiliq bilən həm kəhətqılık bilən həlak bolup kəldük. 19 Biz ayallar «Asmanlarning hanixi»oja huxbuy yakıkinimizda wə uningoja «xarab hədiyə»lərni kuyopinimizda, bizning uningoja ohxitip poxkallarnı etiximizni həm uningoja «xarab

hədiyə»lərni kuyuximizni ərlirimiz kollimiojanmu?». 20 Yərəmiya barlıq həlkə, həm ərlər həm ayallaroja, muxundakjawabni bərgənlərning həmmisigə mundak dedi: — 21 — «Pərvərdigarning esidə kəlip kəngligə təgkən ix dəl silər, ata-bowiliringlar, padixahlıringlar, əmirliringlar xundakla zemindiki həlkning Yəhudadıñ xəhərlərdə həm Yerusalemıñ rəstə-koqlarda yakışan huxbuyi əməsmu? 22 Ahirida Pərvərdigar silərning kilmixinglarning razıllığına həm sadir kilojan yirginqlik ixliringlaroja qidap turalmiojan; xunga zemininglar bugünkü kündikidək harabilik, adəmni dəhəxət başquçı, lənət obyekti wə adəmzsız bolqan. 23 Səwəbi, silər huxbuy yakışsılər, Pərvərdigarning aldida gunah sadir kiliplə, Uning awazioja kulak salmay, Uning nə Təwrat-kanunida, nə bəlgilimiliridə nə agah-guwaħħliklirida həq mangmiqansılər; xunga bugünkü kündikidək bu balayı'apət bexinglaroja qüxti». 24 Yərəmiya barlıq həlkə, bolupmu barlıq ayallaroja mundak dedi: — «İ Misirdə turojan barlıq Yəhuda Pərvərdigarning səzini anganglar! 25 Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Silər ayallar ez aqzıngılar bilən: «Biz «Asmanlarning hanixi»oja huxbuy yekix, uningoja «xarab hədiyə»lərni kuyux üçün iqtən kəsəmlirimizgə qokum əməl kılımımız» değənsilər wə uningoja ez kolliringlar bilən əməl kilojansılər. Əmdi kəsiminglarda qing turiweringlar! Kəsiminglaroja toluk əməl kiliweringlar! 26 Lekin xundak bolqanda, i Misirdə turojan barlıq Yəhuda Pərvərdigarning səzini anganglar! Mana, Mən Əzümning uluq namim bilən kəsəm kilojanmənki, — dəydu Pərvərdigar, — Misirning barlıq zeminida turuwatçan Yəhudadıñ heqkəysi kixi Mening namimni tiləja elip: «Rəb Pərvərdigarning hayatı bilənlə» dəp kaytidin kəsəm iqməydi. 27 Mana, Mən ularning üstigə awat-halawət əməs, bəlli balayı'apət qüxtürük üçün ularni kəzəlwətimən; xunga Misirdə turuwatçan Yəhudadıñ barlıq kixilerning həmmisi tūgigüpə kiliq wə kəhətqılık bilən həlak bolidu. 28 Kiliqtin kütulup қaqanlar bolsa intayın az bir top adəmlər bolup, Misir zeminidin Yəhuda zeminoja kaytip kelidü; xuning bilən Misir zeminoja olturaklıxaylı dəp kəlgən Yəhudadıñ qaldısi kimning səzining, Meningki yaki ularning inawətlik bolqanlığını ispatlap bilip yetidü. 29 Mening silərni bu yerdə jazalaydıcıolanlıkımoja, Mening səzlimimning qokum silərgə küləpə kəltürməy koymaydıcıolanlığını

bilixinglar üçün silergə xu aldin'ala bexarət boliduki, — dəydu Pərvərdigar, 30 — Mana, Mening Yəhuda padixağı Zədəkiyanı uning düxmini, jenini koqlap izdигən Babil padixağı Neboğadnəsarning қolioja tapxurojiniimdək Mən ohxaxla Misir padixağı Pirəvn Hofrani əz düxmənlirining қolioja həmdə jenini izdигən kixilərning қolioja tapxurimən — dəydu Pərvərdigar.

45 Yəhuda padixağı Yəhoakimning tətinqi yili, Nerianing oɔlı Baruğ Yərəmiyaning aɔzioja karap bu sezlərni oram қəołazgə yazojinida, Yərəmiya pəyoğəmbər uningoja bu seznı eytкan: — 2 «İsrailning Hudasi Pərvərdigar sən Baruğ tooqrluk mundak dəydu: — 3 Sən: «Halimoqa way! Qünki Pərvərdigar қayqumojə dərd-ələm koxup koydi; mən ah-zarlar kılıxtın qarqidim, zadila aram tapalmidim!» — deding, 4 — [Yərəmiya], sən uningoja mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən kürup qıkkənlirimni hazır oqulitimən, Mən tikkənlirimni, yəni bu pütkül jaħanni hazır yulup taxlaymən. 5 Mən bundak қilojan yərdə sən əzüng üçün uluoq ixlarnı izdixinggə tooqra keləmdü? Bularni izdimə: qünki mana, Mən barlıq ət igiliri üstigə balayı'apət qüxürimən, — dəydu Pərvərdigar, — lekin jeningni sən baridıqan barlıq yərlərdə əzünggə olja kılıp berimən».

46 Yərəmiya pəyoğəmbərgə kəlgən Pərvərdigarning əllər tooqrluk sezi təwəndə: — 2 Misir tooqrluk; Əfrat dəryası boyidiki Karkemix xəhiringin yenida turuwatqan, Pirəvn-Nəkoning қoxunu tooqrluk (bu қoxunni Babil padixağı Neboğadnəsar Yəhuda padixağı Yəhoakimning tətinqi yili bitqit қilojan): — 3 «Qalkan-siparlarnı elip səpkə qüxüngərlər! Jənggə qikixka təyyarlininglar! 4 Atlarnı hərwilaroja ketinglər! Atliringlaroja mininglər! Bexinglaroja dubulçoja selip səptə turunglar! Nəyziliringlarnı biləp ittiklitinqərlər! Sawut-kuyaklarnı kiyiwelinglər! 5 Lekin Mən nemini kəriməm?! — dəydu Pərvərdigar; — Mana, muxu [ləxkərlər] dəkkə-dükkigə qüxüp qekinidü; batur-palwanlıri bitqit kılınip kəynigə karimay bədər қaqıdu! Tərəp-tərəplərni wəhimə basıdu! — dəydu Pərvərdigar. 6 — Əmdi əng qakqənlarmu қaqalmaydu, batur-palwanlarmu aman-esən kutulup қalmaydu; mana, ximal təripidə, Əfrat dəryası boyida ular putlixip yikildi! 7 Suluri dəryalardək əzlirini dolğunlitip, Nil dəryası [kəlkün kəbi] kətürülgəndək əzini kətürgən

kimdur!? 8 Suluri dəryalardək əzlirini dolğunlitip, Nil dəryasidək əzini kətürgən dəl Misir əzidur; u: «Mən əzümni kətürüp pütkül yər yüzini կaplaymən; mən xəhərlər həm ularda turuwatqanlarnı yokitmən!» — dəydu. 9 Etilinglar, i atlar! Hə dəp aloja besip qepinglər, i jəng hərwilirlər! Qalkan kətürgən Efiopiya həm Liwyədikilər, okyalirini egildürgən Lidiyədikilər, palwan-baturlar jənggə qıksın! 10 Lekin bu kün bolsa samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigarning künidur; u կısaşlıq bir kün, yəni Əz yawliridin կısaş alidioqan künü bolidü; Uning կılıqi kixilerni toyoluqə yutidü; u қanoğuqə ularning қanlırını iqidü; qünki samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Rəb Pərvərdigarning ximaliy zemində, Əfrat dəryası boyida kilməkqi bolojan bir kurbanlıq bar! 11 Gileadka qıkip tutiya izdəp tap, i Misirning կızı! Lekin sən əzünggə nuroqun dorilarnı alsangmu bikar; sən üçün ھeq xipalik yoktur! 12 Əllər hijaliting tooqrluk anglaydu, sening pəryadlıring pütkül yər yüzügə pur ketidü; palwan palwanoja putlixidü, ikkisi təng məəqlup bolup yikildi! 13 Pərvərdigarning Babil padixağı Neboğadnəsarning Misir zeminiçə tajawuz kılıp kirixi tooqrluk Yərəmiya pəyoğəmbərgə eytкan sezi: — 14 Misirdə jakarla, Migdolda elan kıl, Nofta wə Tahpanəstimu elan kıl: Qing tur, jənggə bəl baoqla; qünki կılıq ətrapinqdikilərni yutuwatidü; 15 Sening baturliring nemixkə süpürüp taxlinidü? Ular qing turalmaydu; qünki Pərvərdigar ularni səptin ittirip yikitiwetidü. 16 U ulardin keplirini putlaxturidü; bərəhək, ular қaqqanda bir-birigə putlixip yikildi; xuning bilən ular: «Bolə, turaylı, zomigərninq կılıqidin կeqip əz həlkimizgə wə ana yurtimizçə kaytip ketəylil!» — dəydu; 17 Xu yərgə [kaytkanda] ular: «Misir padixağı Pirəvn pəkət bir kiykas-sürən, halas! U pəytni bilməy etküziwəttil!» — dəydu. 18 Əz hayatım bilən կəsəm kılımənki, — dəydu Padixaḥ, nami samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar, — taoqlar arisida Tabor teoji boloqandək, Karməl teoji dengiz boyida [asmanoja takixip] turojandək birsi kelidü. 19 Əmdi sən, i Misirdə turuwatqan kız, sürgün boluxka layik yük-taqlarnı təyyarlap koy; qünki Nof harabə bolup kəydürülidü, ھeq adəmzsatsız bolidü. 20 Misir bolsa qıraylıq bir inəktur; lekin uni nixan қilojan bir kəktyün keliwatidü, ximaldin keliwatidü! 21 Uning arisidiki yallanma ləxkərlər bolsa bordak torpaklardək bolidü; ularmu arkioja burulup, birlikdə kəqixidü; ular qing turuwalmaydu; qünki kūlpətlik kün, yəni

jazalinix küni ularning bexioqa qüxkən bolidu. **22** [Misirning] awazi yilanningkidək «küx-küx» kılıp anglinidu; qünki [düxmən] қoxunliri bilən atlinip, otun kəsküqilərdək uningçə қarxi paltılarnı kətürüp kelidu. **23** Ormanlıq қoyukluklının kırğısız bolsimu, ular uni kesip yikitidu, — dəydu Pərvərdigar, — qünki kəsküqilər qekətkə topidin kəp, san-sanaqsız bolidu. **24** Misirning kizi hijaləttə qaldurulidu; u ximaliy əlning қolioqa tapxurulidu. **25** Samawi қoxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak, dəydu: — Mana, Mən No xəhīridiki but Amonni, Pirəwnni, xundaqla Misir wə uning ilahlıri bilən padixahılarını jazalaymən; bərəkət, Pirəwn wə uningoja tayançınlarning həmmisini jazalaymən; **26** Mən ularını ularning jenini izdiqüqilər, yəni Babil padixahı Nebokadnəsarning қolioqa həm hizmətkarlırinining қolioqa tapxurimən. Biraq keyin, [Misir] kədimki zamanlardək kıyatidin ahalilik bolidu — dəydu Pərvərdigar. **27** Lekin sən, i қulum Yakup, korkma, alakzadə bolma, i Israil; qünki mana, Mən seni yırak yurttin, nəslinqni sürgün bołożan zemindin kütkuzup qıkırırmən; xuning bilən Yakup kıyatip, hatırjəmlik wə arambəhxətə turidu, heqkim uni korkutmaydu. **28** Korkma, i қulum Yakup, — dəydu Pərvərdigar, — qünki Mən sən bilən billidurmən; Mən seni tarkitiwətkən əllərning həmmisini tūgəxtürsəmmə, lekin seni pütünləy tūgəxtürməymən; pəkət üstündin heküm qıkırıp tərbiyə-sawak berimən; seni jazalımay koymaymən.

47 Pirəwn Gaza xəhiringə zərbə berixtin ilgiri, Yərəmiya pəyojəmbərgə kəlğən, Pərvərdigarning Filistiy'lər toqqrısidiki sezi: — **2** Pərvərdigar mundağ dəydu: — Mana, ximaldin [dolkunluk] sular ərləydu; ular texip bir kəlkün bolidu; u zemin wə uningda turojan həmmining üstidin, xəhər wə uningda turuwatqanlarning üstidin taxkın bolup basıldı; xuning bilən uning adəmliri nala-pəryad kətüridi, zeminda barlıq turuwatqanlar [azabtin] nala-zar kılıdu; **3** tolparlırinin tuyaklırinin tarakxıxlını, jəng hərwilirinin taraklaxlırını, qaklırinin güldürləxlərini anglap, atilar eż balılıridin həwər elixkimu kollırı boxap, arkıojimu karimaydu. **4** Qünki barlıq Filistiy'lərni nabut kılıdiqan kün, həm Tur wə Zidonnı ularoqa yardımədə bolqudək barlıq kalojan adəmlərdin məhrum kılıdiqan kün yetip kəldi; qünki Pərvərdigar Filistiy'lərni, yəni Kret arilidin qıkıp kəlgənlərning kaldıqını nabut kılıdu. **5** Gazanıng üsti takırılık

bolidu; Axkelon xəhəridikilər dang ketip қalidu; қaqanoñıqə ətlirlinglarnı tilisilər, i Filistiya küqliridin aman қalojanlar? 6 Apla, i Pərwərdigarning kılıqi, sən қaqanoñıqə tınmaysın? Əz kiningoja kaytkın, aram elip tınglanqın! 7 Lekin u қandakmu tohtiyalisun? Qünki Pərwərdigar uningoja pərman qüxürgən; Axkelon xəhərigə həm dengiz boyidikilərgə zərb kılınxı uni bekitkəndur!

48 Moab tooqluluk; Samawi қoxunlarning Sərdarı
bołojan Pərvərdigar – Israilning Hudasi mundak
dəydu: — Neboning һalioja way! Qünki u haraba
kilinidu; Kiriyatayim hijalatkə қaldurulup, ixojal
kilinidu; yukiri қorojan bolsa hijalatkə қaldurulup
alakzada bolup kətti. **2** Moab yənə həq mahtalmayıd;
Həxbonda kixılər uningəqa: «Uni əl қataridin
yokıtaylı» dəp suyikəst kılıdu; sənmə, i Madmən,
tügəxtürülisən; kılıq seni koqlaydu. **3** Horonaimdin
ah-zarlar kətürülidü: — «Ah, wəyrənqilik, dəhəxətlik
patiparaqılık!» **4** Moab bitqit kılındı! Uning
kiqikliridin pəryadlıri anglinidu. **5** Bərhək, Luhitka
qikidiqan dawan yolidin tohtimay yoqilar kətürülidü;
Horonaiməqa qüxicidən yolda halakəttin azabılıq
nalə-pəryadlılar anglinidu. **6** Қeqinglar, jeninglarnı
elip yügürünğələr! Qəldiki bir qatkal bolunglar! **7**
Qünki sən əz kılənliringəqa wə bayılırliringəqa
tayanənlilik tüpəylidin, sənmə əsirgə qüxisən;
[butung] Kemox, uning kahinliri həm əmirliri bilən
billə sürgün bolidu. **8** Wəyran kiloquı hərbir
xəhərgə jəng kılıdu; xəhərlərdin həqkaysı қeqip
kutulalmayıd; Pərvərdigar degəndək jilojumu haraba
bolidu, tüzlənglikmu halakətkə yüzlindidu. **9** Daldıqə
berip қeqix üçün Moabka қanatlarnı beringlər! Qünki
uning xəhərliri harabilik, adəmzsatsız bolidu **10**
(Pərvərdigarning hizmitini kəngül koyup kilmiojan
kixi lənətəkə қalsun! Kılıqını қan təküxtin қaldurojan
kixi lənətəkə қalsun!). **11** Moab yaxlıigidin tartip kəng-
kuxadə yaxap arzanglıri üstida tinojan xarabtək
əndixisiz bolup kəlgən; u həqqaqan küptin küpkə
kuyulojan əməs, yaki həq sürgün bolovan əməs; xunga
uning təmi birhil bolup, puriki həq eżgərmigən.

12 Xunga, — dəydu Pərvərdigar, — Mən uning yenoqla ularni ez küpidin təkidiqan təkküqilərni əwətimən; ular uning küplirini kuruğdaydu, uning qəgünlərini qekiyetidü. **13** Ətkəndə Israil jəmati ez tayanqısı bolоqan Bəyt-Əl tüpəylidin yərgə karap ələqəndək Moabmu Kemox tüpəylidin yərgə karap kalidu. **14** Silər kandakmu: «Biz batur, jənggiwar

palwanmiz!» — deyələysilər? **15** Moabning zemini harabə kılınıdu; [düixmən] ularning xəhərlirinинг [sepillirioqa] qıçıdu; uning esil yigitliri kətl kılınıxka qüxi, — dəydu padixah, yəni nami samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar. **16** — Moabning һalakiti yekinlxatı, uning külpiti bexioqa qüxiükə aldiraydu. **17** Uning ətrapidiki həmməylən uning üçün ah-zar ketürünglər; uning nam-xəhəritini bilgənlər: «Küqlük xahana hasisi, güzəl tayikimu xunqə sunduruldioq!» — dənglər. **18** Xan-xəhəritingdin qüxiüp կaojjirap kətkən yərdə oltur, i Dibonda turuwatkan kız; qünki Moabni һalak kılıquqi sanga jəng kılıxka yetip kəldi; u istihkam-кoroqanlıringni bərbət kılıdu. **19** Yol boyida kezət kıl, i Aroərda turuwatkan kız; bədər tikiwatkan ərdin wə կeqiwayatkan kızdin: «Nemə boldi?» dəp sora; **20** «Moab hijalətkə կaldı, qünki u bitqit kılındı!» [dəp jawab berilidu]. Ah-zar tartip nalə-pəryad ketürünglər; Arnonda: «Moab һalak kılındı» — dəp jakarlanglar. **21** Jaza həkümü tüzlənglik jayliri üstigə qıkırıldı; Həlon, Yaħaz wə Məfaat üstigə, **22** Dibon, Nebo həm Bəyt-Diblataim üstigə, **23** Kiriyatayim, Bəyt-Gamul həm Bəyt-Meon üstigə, **24** Keriot, Bozrah həm Moabdiki yirak-yeğin barlıq xəhərlərning üstigə qıkırıldı. **25** Moabning Münggüzi kesiwetili, uning biliki sundurulidi, — dəydu Pərwərdigar. **26** — Uni məst kilinglar, qünki u Pərwərdigaroja aldida һakawurluk kılıqan; Moab əz kusukında eçinap yatsun, xuning bilən rəswa kılınsun. **27** Qünki sən [Moab] Israilni mazaq kılıqan əməsmu? U oqrılar katarida tutuwelinəqanım, sən uni tiloja alsangla bexingni qaykaysən?! **28** Xəhərlərdin qıkıp tax-kiyalar arisini turalıq kilinglar, i Moabda turuwatkanlar; ojar aqzıda uwiliojan pahtəktək bolunglar! **29** Biz Moabning һakawurlukı (u intayin һakawurlı), yəni uning təkəbburlukı, һakawurlukı, kənglidiki məoqrur-kerənglikli toorisida angliduk, **30** Mən uning noqılık kılıdiqanlıqını bilimən, — dəydu Pərwərdigar, — birak [noqılık] karoja yarimaydu; uning qong gəplirli bikar bolidu. **31** Xunga Mən Moab üçün zar yioqlaymən, Moabning həmmisi üçün zar-zar ketürimən; Kir-Harəsəttikilər üçün ah-pıqan anglinidu. **32** I Sibmahätki üzüm teli, Mən Yaazərning zar-yioqası bilən təng sən üçün yioqlaymən; sening peləkliring sozulup, əslidə «Əlük dengiz»ning nerioqa yətkənidi; ular əslidə Yaazər xəhirigiqimə yətkənidi. Lekin sening yazılık mewiliringgə, üzüm həsulung üstigə buzojuqı besip kelidu. **33** Xuning

bilən xadlıq wə huxallıq Moabning baq-etižiridin wə zeminidin məhərum kılınıdu; Mən üzüm kəlqəklərdin xarabni yokitmən; üzüm qayligüqilərning təntənə awazlıri kaytidin yangrimaydu; awazlar bolsa təntənə awazlıri əməs, jəng awazlıri bolidu. **34** Qünki nalə-pəryadlar Həxbondin ketürülüp, Yaħaz oqıqə wə Elealaħoqıqə yetidi; nalə awazlıri Zoardin ketürülüp, Ḥoronaimoqıqə wə Əglat-Xelixiyaqıqə yetidi; hətta Nimrimdiki sularmu kurup ketidu. **35** Mən Moabta «yükiri jaylar»da қurbanlıq kılıquqılları wə yat ilahlaroja huxbuy yakkuqılları yokitmən, — dəydu Pərwərdigar. **36** — Xunga Mening kəlbim Moab üçün nəydək mungluk mərsiyə ketüridu; Mening kəlbim Kir-Hərəstikilər üçünə nəydək mungluk mərsiyə ketüridu; qünki u igiliwalojan baylık-həzinilər yokap ketidu. **37** Həmmə bax takır kıldurulən, həmmə sağal qüxtürulgən; həmmə kol titma-titma kesilgən, həmmə qatırakka bəz kiyilgən. **38** Moabning barlık, ey eğziliri üstidə wə məydanlarda matəm tutuxtin baxqə ix bolmaydu; qünki Mən Moabni həqkimə yakmaydioqan bir կaqidək qekip taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar, **39** — ular pioqandin zarlixidu; [Moab] xunqılık parə-parə kiliwetili, u hijaləttin kəpqılıkkə arkısını kılıdu; Moab ətrapidiki həmmə təripidin rəswa kılınidioqan, wəhimə saloquqi obyekt bolidu. **40** Qünki Pərwərdigar mundaq daydu: — Mana, birsti bürkütək կanatlırini kerip [pərvaz kılıp], Moab üstigə xungoqup qüxi. **41** Xəhərləri ixojal bolidu, istihkamlar igiliwelini; xu kuni Moabdiki palwanlarning yürüki tolqakka qüxkən ayalning yürikidək bolidu. **42** Moab əl kataridin yokitilidi; qünki u Pərwərdigar aldida һakawurluk kılıqan; **43** wəhəxət, ora wə kiltək bexinglaroja qüxixnı kütməktə, i Moabda turuwatkanlar, — dəydu Pərwərdigar. **44** — wəhəxəttin կaqqan orioja yikılıdu; oridin qikkən kiltakka tutulidu; qünki uning üstigə, yəni Moab üstigə jazalinix yilini qüxürimən — dəydu Pərwərdigar. **45** Կaqqanlar Həxbon [sepilining] daldısında turup amalsız kılıdu; qünki Həxbondin ot, həm [məhərum] Sihon [padixah]ning zemini otturisidin bir yalkun partlap qıçıdu wə Moabning qekilirini, sokuxkək həlkning bax qoqqılirini yutuwalidu. **46** Halingoja way, i Moab! Kemoxka təwə bolqan əl nabut boldi; oqulliring əsirgə qüxi, kizliring sürgün bolidu. **47** Lekin, ahirki zamanlarda Moabni sürgünlükidin kayturup əsliga kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar. Moab üstigə qıkıradioqan həküm muxu yərgiqə.

49 Ammoniylar tooqruluk. Pərwərdigar mundak dəydu: — Israilning pərzəntliri yokmikən? Uning mirashorlari yokmidu? Əmdi nemixkə Milkom Gadning zeminiqə warislik қildi, Milkomoja təwə bolqan həlk nemixkə Gadning xəhərliridə turidu? **2** Xunga mana, xu künələr keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Ammoniyarning Rabbah xəhərlidə jəng sadalırını anglitimən; u harabilik dəng bolidu; təwə xəhərliri ot koyup küydürülüd; Israil kaytidin əzlini igiliwalqanlar oja igidərqilik қilidu, — dəydu Pərwərdigar. **3** — Zarlanglar, i Həxbən! Qünki Ayi xəhəri harabə қilinojan! Rabbah kızlıri, əzünglar oja bəz rəhtni baoqlap matəm tutunglar; sepil iqidə uyanbuyan patiparak yügürüngər; qünki Milkom wə uning kahinliri, uningoja təwəlik əmirliri sürgün bolidu. **4** Nemixkə küq-həywitingni danglaysən? Sening küqüng ekip ketiwatidu, i: «Kim manga yekinlixixkə petinalisun?» dəp eż bayılıkiringoja tayanojan, asiylik kiloquqi kıl! **5** Mana, Mən barlık ətrapindikilərdin wəhəxət qıkirip üstüngə qüxürimən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Rab Pərwərdigar, — xuning bilən silər hərbiringlar həydiwetilisilər, aldi-kəybinqə karimay қaçışılər; қaqqanlarnı yənə yioqouqi həqkim bolmaydu. **6** Lekin keyinki künələrdə, Ammoniyarnı sürgünlükidin əyturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar. **7** Edom tooqruluk; Samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Temanda hazır danalik tepilməndi? Danixmənliridin nəsihət yokap kəttim? Ularning danalığını dat besip əhalojanmu?! **8** Burulup keqinglar, pinhan jaylardın turaloju tepip turunglar, i Dedanda turuwatqanlar! Qünki Mən əsawoja tegixlik balayı'apətni, yəni uni jazalaydioqan künini bexioja qüxürimən. **9** Üzüm üzgüqilər yeningoja kəlsimu, ular azrak wasanglarnı қaldurıdū əməsmu? Ooprilar keqiləp yeningoja kirsimu, ular əzlini quxlukla buzup, ooprilaydu əməsmu? **10** Mən əsawni yalingaqlıwetimən, u yoxurunojudək jay əlmiqouqə dalda jaylirini eqip taxlaymən; uning nəslisi, kərindaxliri həm қoxniliri yokaydu; u əzi yok bolidu. **11** Lekin yetim-yesirliringni қaldur, Mən ularning həyatını saklaymən; tul hotuninglar Manga tayansun. **12** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, [oqəzipimning] қədəhədin iqixkə tegixlik bolmiqanlar qoqum uningdin iqməy əlmalıq ojan yərdə, sən jazalanmay əlmalısan? Sən jazalanmay əlmalısan; sən qoqum uningdin iqisən. **13** Qünki Əz

nənim bilən kəsəm iqtənmənki, — dəydu Pərwərdigar, — Bozrah dəhəxət basidiqan həm rəswa қilinidioqan bir obyekti, harabilik wə lənət səzi bolidu; uning ətrapidiki xəhərliri daimlik harabilik bolidu. **14** Mən Pərwərdigardin xu bir həwərni anglaxka tuyəssər boldum, — wə bir əlqi əllər arisioja əwətilgənidi — U: «Uningoja hujum қilixkə yiojilinglar! Uningoja jəng қilixkə ornunglardin turunglar!» — dəp həwər beridu. **15** Mana, Mən seni əllər arisida kiqik, İnsanlar arisida kəmsitilgən əlimən. **16** Sening əzgilərgə dəhəxət salidioqanlıq, Kənglüngdiki təkəbburlukung əzüngni aldad қoysi; Həy tik kiyaning yerkiləri iqidə turquqi, Turaloqung egizlikning yukiri təripidə bolquqi, Gərqə sən qanggangni bürkütningkidək yukiri yasisangmu, Mən xu yərdin seni qüxüriwetimən, — dəydu Pərwərdigar. **17** — Wə Edom tolimu wəhəmilik bolidu; Edomdin etidioqanlarning həmmisi uning barlık yara-wabaliri tüpəylidin wəhəmigə qüxüp, ux-ux əlidü. **18** Sodom, Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərliri bilən birgə erüwetilgəndək Edommu xundak bolidu, — dəydu Pərwərdigar, — həqkim xu yərdə turmaydu, insan balılıri xu yərdə olturaklaxmaydu. **19** Mana, İordan dəryasidiki qawar-qatqallıktı qıkip, daim ekip turidioqan xu sular boyidiki yaylaklığı [köylərn] tarkatkan bir xirdək Mən [Edomdikilərn] bədər қaqquzımən. Əmdi kimini halisam Mən uni Edomning üstigə tikləymən; qünki Manga kim təng kelələydi? Kim Meningdin hesab elixə Meni qakıralaydu? Mening aldimda turalaydioqan pada bəkəqi barmu? **20** Xunga Pərwərdigarning Edomni jazalaxtiki məksitini, xuningdək Teməndikilərnı jazalax niyitini anglangalar; ularning kiqiklirimə tartip epketilidu; bərhək, қılmixliri tüpəylidin Pərwərdigar uning yaylığını wəyrana əlidü. **21** Ularning yikilip kətkən sadasını anglap yər yüzidikilər təwrinip ketidu; nalə-pəryadlıri «Kızıl dengiz» ojıqə anglinidu. **22** Mana, birsi bürküttek ənanat yeyip pərvaz kılıp, Bozrah üstigə xungojuq qüxitu. Xu künə Edomdiki palwanlarning yürüki toloqakka qüxkən ayalning yürükdək bolidu. **23** Dəməxk tooqruluk: — Hamat, Arpad xəhəridikilər hijalətkə əldən qaldurulidu; qünki ular xum həwər anglaydu; ularning yürüki su bolup ketidu; dawulələp kətkən dengizdək ular həq tinqlinalmaydu. **24** Dəməxk zəipləxti, keqixkə burulidu; uni wəhəmə basidu; azablar toloqakka qüxkən ayalni tutkandək, azab wə dard-kayqu uni tutidu. **25** Nam-dangki qıkkən yurt, Mən huzur aloğan xəhər xu dərijidə taxliwetilgən

bolidu! 26 Xunga uning yigitliri koqilirida yikiliidu, jønggiwar palwanlar xu küni yokitilidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar; 27 — həm Mən Dəməxkning sepiligə bir ot yakimən, u Bən-Hədadning ordilirini yutuwalidu. 28 Babil padixaḥı Neboğadnəsar yənggən Kedar tooŋruluk həm Hazorning padixaḥlıkları tuoŋluk səz: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Ornungdin tur, Kedaroja hujum kılıp, xərkətiki adəmlərni bulang-talang kıl!» — deyilidu; 29 Hujum kılıqanlar ularning qedirliri həm padilirini elip ketidu; ularning qedir pərdiliri, barlik, қaqa-kuqa, təgilirini bulap ketidu; hək ularoja: «Tərəptərəplərni wəhima basidu!» dəp warkiraydu. 30 Keqip ketinglar, bədər tikip piňhan jaylardın turaloju tepip turunglar, i Hazordikilər, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Babil padixaḥı Neboğadnəsar silərgə jəng kılıxka kəst kılıqan, silərgə karap niyiti buzuļoqan. 31 — Ornungdin tur, sepil-dərwarzilaroja iğe bolmiojan aramhuda yaxap, tinq-aman turojan əlgə jəng kılıxka qık; ular yaloquz turidi — dəydu Pərwərdigar, 32 — ularning təgilirili olja, top-top mal-waranalri oqəniymət bolidu; Mən qek qaqlırını qüxürgənlərni tət xamaloja tarkitimən, ularning bexioja hər ətrapidin külپət qüxürimən, — dəydu Pərwərdigar; 33 — Hazor bolsa qılberilərning turalojsi, mənggүə wəyrana bolidu. Həqkim xu yerdə turmaydu, insan balılıri xu yerdə olturaklıxmaydu. 34 Yəhədu padixaḥı Zədəkiya təhtkə olturojan dəsləpki wakıtlırıda, Yərəmiya pəyəmərbərgə kəlgən Pərwərdigarning səzi mundak idi: — 35 Samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Elamning ojolluk kūqi bolojan okyasini sundurimən. 36 Asmanlarning tət qetidin tət xamalni qikirip Elamning üstigə qüxürimən; Mən ularni bu tət xamaloja tarkitimən; xuning bilən Elamdin həydəlgənlərning barmayıdışan əl-məmlikətlər kalmaydu. 37 Mən Elamni düxmanlıri aldida həm jenini izdigüilərning aldida dəkkə-dükkigə qüxürimən; dəhəxtlik əqəzipimni bexioja təküp, külپətlərni qüxürimən; ularni bərbət kılıquqə Mən kılıqni ularning kəynidin կօղlaxka əwətimən. 38 Mən Əz təhtimni Elamda tikləymən, xu yərdin padixaḥı wə xahzadilirini yok kilimən, — dəydu Pərwərdigar. 39 — Lekin ahirki zamanlarda, Mən Elamni sürgünlükidin käyturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar.

50 Pərwərdigar Yərəmiya pəyəmərbər arkılık Babil toqrluluk, yəni Kaldıylərning zemini toqrluluk

eytikan səz: — 2 Əllər arisida xu həwərni elan kılıp jakarlanglar, tütə kətürüngər; jakarlanglar, uni yoxurmanglar! — «Babil ixoŋal kılındı; Bəl bolsa hijalətkə kəlduruldu, Marduk patiparak bolup kətti; Babilning oyma butliri hijalətkə kəlduruldu, yirginqlik nərsiliri patiparakqılıkka qüxti!» — dəngər. 3 Qünki ximaldin uningoja jəng kilməkqi bolojan bir əl kelidu; u uning zeminini wəyrən kılıdu, həqkim xu yerdə turmaydu; insan həm haywanmu keqip ketidu, ular yok bolidu. 4 Xu künlərdə, xu qaçıda, — dəydu Pərwərdigar, — Israil həlkə kelidu, ular həm Yəhədua həlkə bilən billə kelidu, ular yiçliqan halda mengip Pərwərdigar Hudasini izdəxkə kelidu. 5 Ular Zionning yolunu soraydu, yüzlərini uningoja karitip: «Hərgiz untilmas mənggültük bir əhdə bilən ezmizimni Parwərdigar oja baolaylı!» — dəydu. 6 — Mening həlkim azojan köylərdür; ularning bakküqiləri ularni azdurojan, ularni taqlarda tenitip yürgən; ular taqdin dənggə kezip yürüp, əz aramgahını untuqandur. 7 Ələrni uqratkanlarning həmmisi ularni yəp kətkən, kükəndiliri ular toqrluluk: «Bizdə [bu ixlarda] həq gunah yok, qünki ular ata-bowlirining ümidi bolojan Pərwərdigar, yəni həkənaliylikning yaylaq-turalojsi bolojan Pərwərdigarning aldida gunah sadir kılıqan!» — degən. 8 [I həlkim], Babil otturisidin keqinglar, kaldiylərning zemini taxlap qıkinglar, padini yetəklığıqi tekilərdək bolunglar. 9 — Qünki mana, ximaliy zemindən Babilə hujum kilməkqi bolojan zor bir top uluoq əllərni kozojaymən; ular ezlirini uningoja karxi səpkə koxidu; xuning bilən Babil xu yərdin qikqanlar təripidin əsirgə qüixidu. Ələrning oklirining həmmisi batur mərgənlərningkidək bolidu; ularning həqkəsisi jəngdin kuruk kol kəlməydi. 10 Kaldıya bolsa olja bolidu; olja alojan barlik bulioquqlar uningdin kanaətlənidü, — dəydu Pərwərdigar; 11 — Qünki silər xadlanəqənsilər, silər yayrap kətkənsilər, i mirasım bolojan [həlkimni] bulang-talang kılıquqlar! Qünki silər qeməndə turojan mozaylardək səkrigənsilər, ayoqırlardək huxallıktın kixnigənsilər! 12 Əmdi ana [yurtung] zor hijalətkə kəldurulidu; rəswaqılık seni tuoŋquqını kaplaydu; mana, u əllərning daxkılı, — bir janggal, қaojirak yər wə qəl-bayawan bolup kəlidu. 13 Pərwərdigarning əqəzipi tüpəylidin, uning həq ahalisi bolmayıdu, bəlkı toluk taxliwetilgən bolidu; Babildin etidioqlanlarning həmmisi uning barlik yara-wabaliri tüpəylidin wəhümigə qüxüp ux-ux kılıdu.

14 Babiloja jəng kılıx üçün uning ətrapida səpkə tizilinglar, barlıq okyaqlar; uningoja etinglar, oklarnı heq ayimanglar; qünki u Pərvərdigar aldida gunah sadır kılıqan. **15** Uning ətrapida jəng quşanırını kətürüngler; u təslim bolup kol kətüridü; munarları ərülüdü, sepilliri oqlutılıdü; qünki bu Pərvərdigarning alojan kisasıdır. Uningdin kısas elinglar; u baxxılaroja nema kılıqan bolsa uningojumu xuni kilinglar. **16** Babildin uruk terioquçı həm hosul waktidiki orojak, saloquqları yok kilinglar; zulumkarning kiliqining korkunqi tüpəylidin bularning hərbiri eż eligə kaytip, hərbiri eż ana yurtioja қaqsun! **17** Israil tarkitiwetilgən köy padisidur; xırlar ularni həydiwətkən; dəsləptə Asuriyəning padixahı ularni yəp kətkən, ahirida bu Babil padixahı Nebokadnəsar uning ustihanlarını ezip oqajiliojan. **18** Xunga samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən Asuriyəning padixahının yenioja kelip, uni jazaliojinimdək, mən Babil padixahını həm zeminini jazalaymən. **19** Mən Israilni kaytidin eż yaylıqoja қayturımən, u Karməl teoja, Baxan zeminida ozuklinidu, uning jeni Əfraim teoju üstida həm Gilead zemininda kənaətlənidu. **20** Xu künnlərdə, xu qəoşa, — dəydu Pərvərdigar, — Israilning kəbihlikli izdəlsə, heq tepilmaydu; Yəhūdaning gunahları izdəlsə, heq tepilmaydu; qünki Mən kaldurojan kəldisini kəqürüm kılımən. **21** — Merataimning zeminiqə zərb bilən jəng kılıxka, Pekodta turuwatkanlarojumu jəng kılıxka qıkıqlar; ularni wəyrən kilinglar, kəldükimini һalak kilinglar, — dəydu Pərvərdigar, — Mən nemini sanga buyruojan bolsam xuni ada kilinglar. **22** Jəng sadalırı [Babil] zeminida anglinidu; u zor һalakətning sadasidur! **23** Əslidə pütkül yər yüzini urojan bazojan xu dərijidə sundurup qeqiwetildioq! Babil əllər arisida xunqə bir dəlxət baskuqi bolup qıkkəntioq! **24** Mən sanga tuzak kurdum; sən, i Babil, heq bilməyla uningoja tutuldung; Pərvərdigar bilən қarxilik xixing tüpəylidin sən tepilip tutuldung. **25** Pərvərdigar koral ambirini eqip, oqazipidiki қorallırını elip qıkardı; qünki samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Rəb Pərvərdigar kaldiylərning zeminida kılıdiojan ixi bardur. **26** Uning hər qət-qətliridin kelip uningoja hujum kilinglar, ambarlarını eqiwetinglar; enqilərni dəwiligəndək uni harabə-harabə kılıp dəwiləp wəyrən kilinglar; uning heqnemisini kaldurmanglar! **27** Uning barlıq torpaklarını ełtürüwettinglar! Ular soyuluxka qüxsun! Ularning halioja way! Qünki ularning künü,

yəni jazalinix wakti yetip kəldi. **28** Anglangalar! Zionoja kelip, Pərvərdigar Hudayimizning kısasını, yəni ibadəthanisi üçün alojan kısasını jakarlaydiojan, Babil zeminidin қaqqan panağ izdigiqilərning awazını anglangalar! **29** Babiloja hujum kılıx üçün okyaqlarını, yəni barlıq kamanni əgküqilərnı qakiringlar; Babilning ətrapida bargah կurup қorxiwelinglar; heqkimni қaqquzmanglar; eż kilmixini eż bexişa qüxürüngler; u nemilərni kılıqan bolsa, uningojumu xuni kilinglar; qünki u Pərvərdigaroja — Israildiki Muqəddəs Boloquqioqa қarxi kərəngləp kətkənidü. **30** Xunga uning yigitliri koqilirida yikılıdu; xu künidə uning barlıq jəngqi palwanlıri yokitılıdu, — dəydu Pərvərdigar. **31** Mana, Mən sanga қarxidurmən, i kərəngləp kətkuqi, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, — qünki sening kününg, yəni Mən yeningoja yekin kelip jazalaydiojan kün yetip kəldi; **32** kərəngləp kətkuqi putlixip yikılıdu, heqkim uni kaytidin yeləp turozuzmaydu; bərhək, Mən uning xəhərlirigə ot yakımən, u uning ətrapidikilərning həmmisini keydürüp yutup ketidü. **33** Samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Israillar Yəhūdalar bilən billə ezilip horluknı kərgən; ularni əsir kılıqanlar ularni kəttik қamap tutkənidü; ularni қoyuwetixni rət kılıqan. **34** Lekin ularning Həmjəmat-Қutkuzojuqısı küqlükür; samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar ularning dəwasını əstayıdillik bilən soraydu, xuning bilən U ularning zeminiqə aramlıq beridü, Babildikilərgə aramsızlıq yətküzidü. **35** Kaldıylər üstigə, Babilda turuwatkanlar üstigə həmdə Babilning əmirləri wə danixmənləri üstigə kılıq qüxicidü, — dəydu Pərvərdigar; **36** kılıq palqıqlar üstigə qıxkəndə, ular һamaqət-əhməklərdək kərünidü; kılıq ularning palwanlıri üstigə qüxüp, ular patiparak bolup ketidü; **37** kılıq ularning atlıri üstigə, jəng harwiliri üstigə, ularning səplirida turojan barlıq yat ləxkərlər üstigə qüxicidü, ular ayallardək bolidü; kılıq həziniləri üstigə qüxicidü, ular bulang-talang kılınidü. **38** Қurojaqlıq ularning suliri üstigə qüxüp, ular կurup ketidü; bularning səwəbi zemini oyma butlaroja tolup, ular korkunqluk məbudlar tüpəylidin təlwixip kətkən. **39** Xunga qəldiki janıwarlar wə qılberilər birlikətə xu yərdə turidü; xu yərdə huvküxlər makanlixidü; u mənggügə adəmzsatsız bolidü, dəwrdin-dəwrgə heq ahalilik bolmaydu. **40** Huda Sodom wə Gomorrani ətrapidiki xəhərlirli bilən billə əruiwətkinidək, heqkim xu yərdə

turmaydu, insan baliliri xu yerdə olturak laxmaydu, — dəydu Pərvərdigar. **41** — Mana, ximaldin bir həlk, uluq bir əl qıkip kelidu; yər yüzining qət-qətliridin nuroqun padixahlar қozqılıdı. **42** Ular okya həm nəyzini tutup korallinidu; ular wəhxiy, heq rəhİM kərsətməydiqan bolidu; atlirioja mingəndə ularning awazlırı dengizdək xawqunlaydu; ular jənggə atlatkan adəmlərdək səp-səp bolup, sanga hujum kilmakçı, i Babil kizi! **43** Babil padixahı ularning həwirini anglapla kolliri titrəp boxap ketidu; əqəm-ķayoq uni tutidu, toloqakka qüxkən ayaldək azablar uni besiwalidu. **44** Mana, Iordan dəryası boyidiki qawar-qatqallıktın qıkip, daim ekip turidioqan xu sular boyidiki yaylaqtıki қoymarnı tarkatkan bir xirdək Mən Babildikilərnı bədər қaqkuzimən. Əmdi kimni halisam Mən uni uning üstigə tiklayman; qünki Manga kim tang kelaləydu? Kim Meningdin həsab elixka Meni qakıralaydu? Mening aldimda turalaydiqan pada baqquqı barmu? **45** Xunga Pərvərdigarning Babilni jazalaxtiki makşitini, xuningdək kəldiyələrning zeminini jazalax niyitini anglangalar: Ularning kiqiklirimu tartip epketilidu; bərhək, kilmixliri tüpəylidin [Pərvərdigar] uning yaylıkini wəyrənə kıldı. **46** Babilning ixojal kılınoqanlıkini anglap yər yüzü təwrinip ketidu; uning nalə-pəryadi barlık əllərgiqə anglinidu.

51 Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Babilni sokidioqan həm «Ləb-kamay»da turuwatqanlarıni sokidioqan bitqit kılouqı xamalni қozojap qikirimən; **2** Mən Babiloja yat adamlerni əwətimən; ular uni soruwetidu, zeminini yər bilən yəksan kiliwetidu; uning bexioqa külpət qüxkən künidə ular uningoja tərəp-tərəptin karxilixxə kıldı. **3** Uning okyaqılırioja kiriqni tartkudak, ornidin turoquqlarıraq dubuloja-sawut kiygündək pursət bərmənglər; uning yigitlirining heqkaysisini ayap koymanglar; uning pütkül қoxununu bitqit kilinglar. **4** Kaldıylərning zeminida sanjılıqlar, koqılırida kılıqlanqların yikilsun! **5** Qünki Israil yaki Yəhudamu eż Hudasi təripidin, yəni samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar təripidin taxliwetilgən əməs; qünki [Babilning] zemini Israildiki Muğəddəs Bolouqı aldida sadır kılouq gunah bilən toloqandur. **6** [Barlik əllər], Babil iqidin keqinglar, eż jeninqlarni elip bədər keqinglar! Uning қəbihlikigə qetilip kəlip halak bolmanglar; qünki bu Pərvərdigarning kisas alidioqan waktidur; U kilmixini eż bexioqa kayturidu. **7** Babil Pərvərdigarning қolidiki pütkül jaħanni

məst kılouqı altun kədəh bolovan; əllər uning xaribidin ieqkən; əllər xuning bilən sarang bolup kətkən. **8** Babil tuyuksız yiķılıp bitqit bolidu; uningqə aħ-zar kətürünglar! Uning azablari üçün tutiya elinglar; u bəlkim sakaytilarmikin? **9** — «Biz Babilni sakaytmakqidük, lekin u sakaymıcı; uningdin waz keqip həmmimiz eż yurtimizoja kaytaylı; qünki uning üstigə qikirilidioqan həküm jazası asmanoja takixip, kəkkə yetidi». **10** — «Pərvərdigar həkçəniyilikimizi barlıkkə kəltürgəndür; keləyli, Zionda Pərvərdigar Hudayimizning kılouq ixini jakarlaylı!» **11** — Oklarnı uqlanglar! Kalkanlarnı tutunglar! Pərvərdigar Medianing padixahlırinining rohını uroqutti; qünki Uning niyiti Babiloja қarxidur, uni bərbat қılıx üçündür; bu Pərvərdigarning kisasidur, yəni Uning ibadəthanisi üçün aloqan kisasidur. **12** Babilning sepillirioja karitip jəng tuqını kətürünglar; kəzətni tehimu qingrák kilinglar, kəzətqılerni [Babilni qəriditip] səptə turoquzunglar; bekturmə koyunglar; qünki Pərvərdigar Babildikilərning jazası toorluluk nemilərni degən bolsa, U xuni kenglidə pəmlep, uni ada kıldı. **13** — I əlwək sular üstidə turoquqı, bayılıkları nuroqun bolouqı, ejiling yetip kəldi, jening əlqinip üzüllük wakti toxtı. **14** Samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar Əzi bilən kəsəm kılıp: «Top-top qekətkilərdək Mən seni adamlər bilən toldurımən; ular sening üstüngdin oqlıbə təntənilirini kətürüdü» dedi. **15** — U bolsa yər-zeminni kūq-ķudriti bilən yasap, Aləmni danalığı bilən bərpa kılıp, Asmanlarnı əkıl-parasiti bilən yaylıqıdur; **16** U awazını қoyuwətsə, asmanlarda sular xawqunlaydu; U yər qətliridin bulut-tumanları erlitidu; U yamoqlarlaqa qakmaklarnı həmrəh kılıp bekitidu, Xamalni Əz həziniliridin qikiridu. **17** Bu [butpərəslərning] hərbəri əkilsiz, bilimdin məhərumlardur; Hərbər zərgər ezi oyqan but təripidin xərməndigə kıldı; Qünki uning kuyuma həykili yaloqanqlik, Ularda heq tiniq yoktur. **18** Ular bimənilərdür, mazak obyektidür; Ularning üstigə jazalinix wakti kəlgəndə, ular yoktitildi. **19** Yakupning nesiwisi Boloquqi bulardək əməstür; Qünki həmmimini yasoquqı Xudur; Israil bolsa Uning Əz mirası bolovan kəbilisidur; Samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar Uning namidur. **20** Sən [Israil] Mening gərzəm, Mening jəng қoralimdursən; Sening bilən Mən əllərni bitqit kılımən, Sening bilən padixahlıklarnı tarmar kılıman; **21** Sening bilən həm at həm at mingüqini bitqit kılımən; Sening bilən həm jəng

hərwisi həm həydiqıqisini bitqit kılımən; **22** Sening bilən həm ər həm ayalni bitqit kılımən; Sening bilən həm kəri həm yaxlarnı bitqit kılımən; Sening bilən həm yigit həm kıznı bitqit kılımən; **23** Sening bilən həm padiqi həm koy padisini bitqit kılımən; Sening bilən həm dehçən həm boyunturukka kətiloqan kalilirini bitqit kılımən; Sening bilən həm waliylar həm həkümranlarnı bitqit kılımən. **24** — Mən kez aldinglarda Babilning həm barlıq kaldiylərnin Zionda kiloqan barlıq rəzillikini eż bexioqa qüxürüp yandurimən, — dəydu Pərvərdigar. **25** — Mana, Mən sən [Babiloja] karxımən, i pütkül yər yüzini əhalak kiloqı taoq; Mən əolumni üstüngə sozup, Seni tik yarlardın əqlitip, Domilitip qüxürüp, seni kəyüp tügigən bir yanar taoq kılımən, — dəydu Pərvərdigar. **26** Xuning bilən ular sandın bürjak qıkırıx üqünmu tax tapalmayıdu, Yaki ul üqünmu heqyərdin tax tapalmayıdu; Qünki sən mənggügə bir wəyrana bolisən, — dəydu Pərvərdigar. **27** — Zeminda jəng tuqını kətürünglər, əllər arısida kanay qelinglər; Babiloja jəng kilişkə əllərni təyyarlanglər; Ararat, minni wə Axkinaz padixahlıklarını qakırıp yioqinglər; Uningoja hujum kiloqı qoxunlarqa bir sərdar bekitinglər; Atlarnı top-top qekətkə leqinkiliridək zeminoja türkümləp qıkırınglər; **28** Uningoja jəng kilişkə əllərni təyyarlanglər, — Medialıklarının padixahlıları, waliyları wə barlıq həkümardarlarını, xundakla u həküm sürgən zeminlarning barlıq adəmlarını təyyarlanglər! **29** Xuning bilən yər yəzi təwrinip azablinidu; qünki Pərvərdigarning Babiloja karxi baqlıqan niyətləri, yəni Babilning zeminini heq adəm turmaydioqan qel-bayawan kiliwetix niyiti əməlgə axmay kalmayıdu. **30** Babildiki palwanlar uruxtin kol üzidü; Ular korojanlırida amalsız olturidü; Ularning dərmanı kalmayıdu, Ular ayallardək bolup ələnidü; Uning turalçılırioja ot qoyulidü; Dərwaza salasunları sundurulidü. **31** Yügürüp keliwatkan bir qaparmən yənə bir qaparməngə, bir həwərqı yənə bir həwərqıqə Babil padixahının aliddilə uqrıxip kəlip uningoja: — «Silining pütkül xəhərliri u qəttin bu qətkiqə ixoqal kılındı; **32** Dərya keqikliri igiliwelindi, Kəmoxluklar otta kəydürüldi, Palwanlırları dəkkə-dükkigə qüxüxti!» — dəp jakarlıxidü. **33** Qünki samawi qoxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigar — Israilning Hudası mundaq dəydu: — Babilning kizi təkxilinip qingdilidioqan wakti bolğan hamandak besilidü; Birdəmdila, uning həsuli orulidioqan wakti

yetip bolidü! **34** Zionda turoğuqı kız: — «Babil padixahı Nebokadnəsar meni yutup, Meni ojalılap eżgən; U iqimni boxitiloqan қaqidak kılıp koyqan; U ejdihədək meni yutup, Əzini nazu-nemətlərim bilən toyozuqan, Meni ərəvənə pak-pakiz kiliwətkən. Manga, mening tenimə qılıqan zorawanlıq Babilning bexioqa qüxürüsən» — dəydu, Wə Yerusalem: «Mening ənlərim Kaldiyadə turquqıllarning bexioqa təküsən» — dəydu. **36** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən sening dəwayingni soraymən, Sən üçün kisas alımən; Mən uning dengizini ərəvənə, bulığını əqojjiritimən. **37** Babil bolsa dəwə-dəwə harabilər, Qılberilərning turaləsi bolidü; Zemini adəmni dəlxət basidioqan həm daim ux-ux kilinidioqan obyekt bolidü, Həq adəm xu yerdə turmaydu. **38** Ularning həmmisi yax xirlardək əhvalxidü, Arslanlardək bir-birigə hiris kilişidü; **39** Ularning kəyipiyati kizip kətkəndə, Mən ularoja bir ziyanət təyyarlap koyimənki, ularını məst kiliwetimən; xuning bilən ular yayrap-yaxnap ketidü, — andin mənggügə uykuqə əqrək bolup, kəyitidin heq oyqanmaydu, — dəydu Pərvərdigar. **40** Boozulaxka yetilən qozılardək wə billə yetiləngən koqkarlar həm tekilərdək Mən ularını boozulaxka qüxürimən. **41** Xəxakning ixoqal kiliqanlılıqı qara! Pütkül yər yüzining pəhrininq tutuloqanlılıqı qara! Babilning əllər arısında adəmni dəlxət basidioqan obyekti bolqanlılıqı qara! **42** Dengiz Babil üstidin ərləp kətti; U nuroqunlioqan dolğunlar bilən əqrək boldi. **43** Uning xəhərləri adəmni dəlxət basidioqan obyekti, əqojjirak yər, bir qel, həqkim turmaydioqan zemin boldi; Həqkandaq insan balisi kəyitidin xu yərlərdin etməydu. **44** Mən Babilda Bəlni jazalaymən; Mən uning aqzidin yutuwalıqını yanduriwalımən; əllər kəyitidin uningoja karap ekip kelixməydu; Bərhək, Babilning sepili əqləp ketidü. **45** Uning otturisidin qıkınglər, i həlkim! Hərbiringlər Pərvərdigarning kattik, əqəzipidin eż jeninqləri elip bədər keqinglər! **46** Silər zemində angliniwaqtan pitnə-iqwadın yürükingləri su kilmangalar wə körkmangalar; Bu yil bir pitnə-iqwad, kelər yili yənə bir pitnə-iqwad qıkıldı; Zemində zulum-zorawanlıq partlaydu, həkümardarlar həkümardarlarqa karxi qıkıldı. **47** Xunga mana, xu künlər keliudi, Mən Babildiki oyma məbudiłarını jazalaymən; Xuning bilən uning pütkül zemini hijalətkə kəldurulidü, Uningda əltürlülgənlər uning iqida yıqlılıdu; **48** Xuning bilən asman wə zemin wə ularda bar bolğanlar Babil üstidin xadlıktın yangraydu; Qünki ximaldin

halak kiloqular uningoja jeng kiliqka kelidu — däydu Pärwärdigar. 49 Babil tüpäylidin pütkül yər yüzidiki əltürulgənlər yikiloqandək, Babil Israilda əltürulgənlər tüpäylidin Babil yikilmay kalmayıd. 50 Kiliqtin qaqınlar, yırak ketinglar, həyal bolmanglar; Qət yərlərdin Pärwärdigarnı seqoqininglar, Yerusalemni esinglar oja kəltürüngələr. 51 «Biz hijalətkə kalduk, qünki haqarətkə uqrıduk; Xərməndiqiliqtin yüzümüz teküldi; Qünki yat adamlar Pärwärdigarning əyidi ki muğaddəs jaylar oja besip kirdi!». 52 Xunga xu künlər keliduki, — däydu Pärwärdigar, — Mən uningdiki oyuma məbudişləri jazalaymən; Uning pütkül zemini boyida yarilinip jan həlkumida ingrixidu. 53 Babil asmanlar oja kətürulgən bolsimu, Uning yüksək istihkam-korojini mustəhkəmləngən bolsimu, Lekin Meningdin uningoja halak kiloqular yetip baridioqan boldi, — däydu Pärwärdigar. 54 Babil din nala-pəryadning awazi, Kaldıylərning zeminidin zor halakətning sadasi kətürülidu. 55 Qünki Pärwärdigar Babilni halak kilmakçı bolidu; U uningdin warang-qurunglirini yokitidu; Sularning dolğunları ərkəxləwatqan sulardək xarkıraydu, Ularning awazı xawqunlap kelidu. 56 Qünki halak kiloquqi uningoja, yəni Babil oja jeng kiliqka kelidu, Xuning bilən uning palwanlıri əsirgə qüxicidu; Ularning okyalırı sundurulidu; Qünki Pärwärdigar — kisaslar aloquqi Təngridur; U yamanlıknı yandurmay kalmayıd. 57 — Mən uning əmirləri, danixmənləri, waliyləri, həkümədarları wə palwanlarını məst kılımən; Ular mənggügə uhləydi wə əytiqin heq oyoqanmaydu — däydu Padixah, — Nami samawi қoxunlarning Sərdarı boloqan Pärwärdigar. 58 Samawi қoxunlarning Sərdarı boloqan Pärwärdigar mundaq däydu: — Babilning kəng sepilliri yər bilən yəksan kilinidu, Uning egiz dərwaziləri pütünləy kəydürülidu; Xuning bilən əllərning jan tikip tapşan mehnəti bihüdə bolidu, Əl-yurtlarning əzlirinin japatlıq ajiri pəkət otka yekiləti bolidu. 59 Yəhuda padixahı Zədəkiya təhtkə olturoqan tətinçi yili, Babil oja baroqanıda Maħseyahning nəwrisi, Nerianing ooqli Seraya Zədəkiyaoja həmrəh bolup baroqan (Seraya bax oqojidar idi). Yərəmiya pəyojəmbər uningoja söz tapilioqan. 60 Yərəmiya oram қaoqəzgə Babilning bexioja qüxicioqan barlıq külpatlerni, — yəni Babil toopruluk pütkülük bu barlıq sözlərni yazoqanidi; 61 wə Yərəmiya Seraya oqa mundaq dədi: — Sən Babil oja yetip baroqanda, bu sözlərning həmmisini okup qıçıq wə: — 62 «Pärwärdigar, Sən bu jay toopruluk; — Mən

uni yəksan kılımənki, uningda həqkim, nə insan nə
haywan turmaydiqan, mənggüzə bir wəyranə bolidu
— degənsən» — dəysən; **63** xundak kılıp bu yazmini
okup qıkkandin keyin, uningoja tax tengip, Əfrat
dəryasining otturisiqə qərüwət, **64** wə: «Mən uning
üstigə qüxiurməkqi bolqan külpətlər tüpəylidin, Babil
[xu taxşə] ohxaxla oşərk bolup kəytidin erliməydi;
ular ھalidin ketidu» — dəysən. Yərəmiyaning səzləri
muxu yərdə tüğidi.

52 Zədəkiya Yəhūdaçə padixahı bolğanda yigirmə bir yexida idi; u Yerusalemda on bir yıl həküm sürdi. Uning anisi Libnahlıq Yərəmianying kizi bolup, ismi Həmatal idi. **2** U [padixah] Yəhəoakimning kılıqinidək, Pərvərdigarning nəziridə rəzil ixlarnı kıldı. **3** Pərvərdigarning Yerusalemə qəm Yəhūdaçə қaratkan oqəzipi tütpəylidin, Pərvərdigar ularnı Əz həzuridin həydiwətküqə bolğan arilikta, təwəndiki ixlər yüz bərdi. Birinqidin, Zədəkiya Babil padixahiqa isyan ketürdi. **4** Xundak boldiki, uning səltənitining tokkuzinqi yili oninqi ayning oninqi künidə Babil padixahı Nebokədnəsar pütkül koxunioqa yetəkqılık kılıp Yerusalemə qəm hujum kılıxka kəldi; ular uni körxiwelip bargahı kırup, uning ətrapida қaxapotəylərni kıruxtı. **5** Xuning bilən xəhər Zədəkiyaning on birinqi yiliojqə muhasırıda turdi. **6** Xu yili tetinqi ayning tokkuzinqi künü xəhərdə eçir kəhətqılık həmmini başkan wə zemindikilər üçünmu həq axozuk ələməti qalmışanıdı. **7** Xəhər sepili besüldi; barlıq jənggiwar ləxkərlər əlaqələri bolup, tün keqidə xəhərdin bədər tikiwitixti. Ular padixahı baoqlıqioqa yekin «ikkı sepil» arılıkiddiki dərvazidin ketixti (Kaldıylər bolsa xəhərning həmmə təripidə bar idi). Ular [İordan jılıqisidik] «Arabah tüzlənglikini» boylap keqixti. **8** Lekin Kaldıylərning koxunu padixahını қoojlap Yeriho tüzlənglikidə Zədəkiyaçə yetixti; uning pütün koxunu uningdin tarkılıp kətkənidi. **9** Wə ular padixahını tutup, Hamat zeminidiki Riblah xəhīrigə, Babil padixahının aldioqa apardı; u [xu yerdə] uning üstidin həküm qıvardı. **10** Babil padixahı Zədəkiyaning oqullırını uning kez aldida kətl kıldı; u Yəhūdaning barlıq əmirlirinimu Riblah xəhīridə kətl kıldı; **11** andın Zədəkiyaning kezlrini oyuwətti; Babil padixahı uni mis kixənlər bilən baojlap Babilə elip kelip, əlgüpə zindanoqa əlamət koydi. **12** Bəxinqi ayning oninqi künidə (bu Babil padixahı Nebokədnəsarın on tokkuzinqi yili idi) Babil padixahının hizmitidə bolğan, pasiban

begi Nebuzar-Adan Yerusalemoja yetip kəldi. **13** U Pərvərdigarning eyini, padixaḥning ordisini wə xəhərdiki barlıq eylərni keydürüwətti; barlıq bəhəywət imarətlərgə u ot koyup kəydürüwətti. **14** Wə pasiban begi yetəkqılıkidiki Kaldıylərnинг pütkül қoxuni Yerusalemning ətrapidiki pütkül sepilini ərəwətti. **15** Pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki əng namrat kixilərdin bir kışmini, xəhərdə kalojan baxka kixilərni, Babil padixaḥı tərəpkə keqip taşlim bolojanlarıni wə kalojan hünərwənlərni əsir kılıp ularni elip kətti. **16** Lekin pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki əng namratlarning bir kışmini üzümzarlıqlarını pərwix kılıxka wə terikqılık kılıxka қaldurdu. **17** Kaldıylər Pərvərdigarning eyidiki mistin yasalojan ikki tüwrükni, das təglilikirini wə Pərvərdigarning eyidiki mistin yasalojan «dengiz»ni qekip, barlıq mislirini Babiloja elip kətti. **18** Ular yənə [ibadəttə ixilitlidiojan] idixlar, gürjək-bəlgürjəklər, lahxigirlar, қaçılar, piyalə-təhsilər həm mistin yasalojan barlıq əswablarni elip kətti; **19** daslar, huxbuydanlar, қaçılar, küldanlar, qiraqdanlar, piyalılər wə jam-kədəhlərni bolsa, altundın yasalojan bolsimu, kümüxtin yasalojan bolsimu, ularning həmmisini pasiban begi elip kətti. **20** Sulayman padixaḥ Pərvərdigarning eyi üçün mistin yasatkan ikki tüwrük wə «dengiz», xundakla uning təgililiyi bolojan on ikki bukını u elip kətti; qünki bu mis saymanlarning eçirlikini əlqəx mumkin əməs idi. **21** İkki tüwrük bolsa, hərbirinинг egizlikli on səkkiz gəz, aylanımı on ikki gəz kelətti; hərbirining iqı kawak bolup, misning əlinlikli tət barmak idi. **22** Tüwrükning üstidiki bexi bolsa mis bolup, egizlikli bəx gəz idi; uning pütün aylanımı tor xəklidə həm anar nushisi bilən bezəlgənidı, həmmisi mistin idi; ikkinqi tüwrükmu uningoja ohxax bolup, umu anar nushisi bilən bezəlgənidı. **23** Hərbir tüwrükning bexining yanlırida tokşan alta anar nushisi bar idi; torda jəmiy bolup yüz anar nushisi bar idi. **24** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kahin Seraya, orunbasar kahin Zəfaniya wə ibadəthanidiki üç nəpər ixikbakarnımu əsirgə aldi. **25** U xəhərdin ləxkərlərni baxkuriđiojan bir aqwat əməldarnı, xəhərdin tapşan orda məslihətqılıridin yəttini, yərlik həlkni ləxkərlikkə tizimlioquqi, yəni қoxunning sərdarining katipini wə xəhərdin atmix nəpər yərlik kixini tutti. **26** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularni Babil padixaḥınını aldioja, Riblahoja elip bardı. **27** Babil padixaḥı Hamat zeminiidiki Riblahda bu kixilərni kiliqlap əltürüwətti.

Xu yol bilən Yəhūda əz zeminidin sürgün əlində. **28** Nebokadnəsar sürgün kılıqan kixilərnинг sani mundaq idi: — yəttinqi yili üç ming yigirmə üç Yəhūdiy; **29** Nebokadnəsarning on səkkizinqi yili u Yerusalemın səkkiz yüz ottuz ikki kixini sürgün əldi; **30** Nebokadnəsarning yigirmə üçinqi yili pasiban begi Nebuzar-Adan Yəhūdiylərdin yəttə yüz kırık bəx kixini sürgün əldi; jəmiy bolup sürgün kılınojanlarning sani tət ming alta yüz kixi idi. **31** Xundak boldiki, Yəhūda padixaḥı Yəhəoakin sürgün bolojan ottuz yəttinqi yili on ikkinqi ayning yigirmə bəxinqi künü xu ix yüz bərdi: Əwil-Merodak Babiloja padixaḥ bolojan birinqi yili, u Yəhūda padixaḥı Yəhəoakinning kəddini ketürüp, uni zindandin qıçırdı; **32** u uningoja mulayim söz kılıp, uning ornını Babilda uning bilən birgə turojan baxka padixaḥlarning ornidin yüksəri əldi; **33** xuning bilən Yəhəoakin zindandıki kiyimlirini seliwei tip, əmrininq kalojan hərbir künidə hərdaim padixaḥ bilən billə həmdastıhan boluxka tuyəssər boldı. **34** Uning nesiwisi bolsa, Babil padixaḥınını uningoja beqixliojan daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni u uningoja taki aləmdin etkiqə əmrininq hərbir künü tuyəssər əlində.

Yərəmiyaning yioja-zarlısı

1 (Aləf) Ah! Ilgiri adəmlər bilən lik tolojan xəhər,

Həzir xunqə yiganə olturidu! Əllər arısında katta bolouqı, Həzir tul hotundək boldi! Əlkilər üstidin həküm sürgən malikə, Haxarqa tutuldu! **2** (Bət) U keqiqə aqqık yioja ketürməktə; Məngzidə kez yaxlıları taramlimakta; Axnılıri arısının, Uningoja təsəlli beridiojan heqbırı yoktur; Barlıq dostlari uningoja satğunluq kıldı, Ular uningoja düxmən bolup kətti. **3** (Giməl) Yəhədüdə jəbir-japa həm eojir kulluk astida, Sürgünlükə qıktı; U əllər arısında musapir boldi, Həq aram tapmaydu; Uni kööqlioquqılarning həmmisi, Uningoja yetixiwelip, uni tar yolda kıştaydu; **4** (Dalət) Həqkim həytlarqa kəlmigənlikli tüpəylidin, Zionoja baridiojan yollar matəm tutmağta. Barlıq kowuklular qeldərəp kıldı, Kahjınlıri ah-zar ketürməktə, Kızlıri dərd-ələm iqididur; Əzi bolsa, Kəttik azablanmakta. **5** (He) Küxəndiliri uningoja hojayın boldi, Düxmənları ronak tapmağta; Qünki uning kəpligən asiylikliri tüpəylidin, Pərvərdigar uni jəbir-japaqə qoydi. Uning balılıri kəlməskə kətti, Küxəndisigə əsir bolup sürgün boldi. **6** (Waw) Barlıq hərmət-xəhrəti Zionning kızıdin kətti; Əmirləri yaylaqını tapalmağan kiyıklardək boldi; Ularning owqidin əzini қaquroqudək həq dərmanı kəlmidi. **7** (Zain) Harlanojan, sərgərdan boローン künlidə, Həlkı küxəndisining kolioja qüixən, Həqkim yardımən kolini sozmiojan qaođda, Yerusalem kədimdə əzığın təwə boローンlarını, Kimmətlik bayılıklarını yadioja kəltürməktə; Küxəndiliri uningoja məshirilik karayitti; Küxəndiliri uning nabut boローンını məshir kılıxtı. **8** (Hət) Yerusalem əxəddiy eojir gunah sadir kılıjan; Xuning bilən u haram boldi; Uning yalingaqlığını kərgəqə, Uni hərmətləgnər hazırlı uni kəmsitidu; Uyatta, uñ tartkınıqə u kəynigə buruldu. **9** (Tət) Uning əz həyzləri etəklirini buloqıwətti; U akıvitini həq oylimioqandur; Uning yikilixi ajayib boldi; Uningoja təsəlli bərgüqi yoktur; — «Ah Pərvərdigar, harlanojinimoja kara! Qünki düxmən [halimdin] mahtinip kətt!» **10** (Yod) Küxəndisi kolini uning kimmətlik nərsiliyi üstigə sozdi; Əzining mukəddəs jayioja əllərning besip kirgənləkini kərdi; Sən əslı ularnı ibadət jamaitingga «kirixka bolmaydu» dəp mən'i kılıqano! **11** (Kaf) Bir qixləm nan izdəp, Uning həlkining həmmisi uñ tartmağta; Jenini

saklap kəlix üqünla, Ular kimmətlik nərsilişini axılıkka tegixti. «Ah Pərvərdigar, kara! Mən ərziməs sanaldım. **12** (Laməd) Əy etüp ketiwatkanlar, Bu silər üqün həq ix əməsmə? Kərap bak, menin dərd-əlimimdək baxka dərd-ələm barmidu? Pərvərdigar otluk oqəzipini qüxürgən künidə, Uni menin üstümə yüklidi. **13** (Məm) U yukiridin ot yaqdurdı, ot səngəklirimdən etüp kəydürdi. U ularning üstidin qəlibə kıldı. U putlirim üçün tor-tuzaknı koyup koydi, Meni kəynimə yandurdi, U meni nabut kıldı, Kün boyi U meni zəipləxtürdi. **14** (Nun) Asiyliklirim boyunturuk bolup boynumə baçlandı; Kolları tanını qing qigip qəmbərəqsə kiliwətti; Asiyliklirim boynumə artıldı; U dərmanımnı məndin kətküzdi; Rəb meni mən əxarxılık kərsitəlməydiqənlərnən kollırıqə tapxurdi. **15** (Samək) Rəb barlıq baturlırmı otturumdila yərgə uruwətti; U menin hil yigitlirimni ezixkə, Üstümdin həküm qikirixkə kengəx qakırdı. Rəb goya üzüm kəlqikidiki üzümlərni qaylıgəndək, Yəhūdaning pak kızını qaylıwətti. **16** (Ayin) Muxular tüpəylidin taramlap yioqlımatımən; Mening kəzlərim, menin kəzlərimdən su ekıwatıdu; Manga təsəlli bərgüqi, jenimni əsligə kəltürgüqi məndin yıraktur; Balılırimning kəngli sunuktur, Qünki düxmən qəlibə kıldı. **17** (Pe) Zion kolini sozmağta, Lekin uningoja təsəlli bərgüqi yok; Pərvərdigar Yakup tooqruluk pərman qüixürdi — Koxnılıri uning küxəndiliri bolsun! Yerusalem ular arısında nijis nərsə dəp kəraldi. **18** (Tsada) Pərvərdigar həkkaniydr; Qünki mən Uning əmrigə hilaplıq kıldırm! Əy, barlıq həlkələr, anglangalar! Dərdlirimə karanglar! Pak kızlirim, yax yigitlirim sürgün boldi! **19** (Kof) Axnılırimni qakırdım, Lekin ular meni aldiqanıdu; Jan saklıqıudək ozuk-tüllük izdəp yürüp, Kahjınlırim həm aksakallarım xəhərdə nəpəstin kıldı. **20** (Rəx) Kara, i Pərvərdigar, qünki azar qekiwtimən! Həddidin ziyyədə asiylik kılıqınım tüpəylidin, Iq-baçrım kijniliyatıdu, Yürikim ərtılıp kətti. Sirtta kılıq [anisini balisidin] juda kıldı, Əylirimdə bolsa elüm-waba həküm sürməktə! **21** (Xiyn) [Həlkələr] ah-zarlırimni anglidi; Lekin təsəlli bərgüqim yoktur; Düxmənlirimdən həmmisi külpitimdən həwərdar bolup, Bu kılıqiningdin huxal boldi; Sən jakarlıqan künni ularning bexioja qüxürgəysən, Xu qaođda ularning həli menin kələkə bolidu. **22** (Taw) Ularning barlıq rəzillikini kəz aldingəqə kəltürgəysən, Barlıq asiyliklirim üçün meni kəndak kılıqan bolsang,

Ularojimu xundak kılqaysən; Qünki ah-zarlırim nurojundur, Kəlbim azabtin zəiplixip kətti!

2 (Aləf) Rəb oğəzəp bulutı bilən Zion kızını xundak kaplıdı! U Israilning xərəp-julasını asmandın yərgə qəriüwətti, Oleşipi qüvkən künidə Əz təhtipərini həq esidə əldədurmidi. **2** (Bət) Rəb Yəkupning barlık turalıqlarını yutuwətti, həq ayimidi; U əhəri bilən Yəhudanıng kızining kələmə-qorqonlalarının həmmisini əqlətti; U padixaḥlıknı əmirləri bilən nomuska əkoyup, Yər bilən yəksan kılıwətti. **3** (Giməl) U əttik əqəzəptə Israilning həmmə münggüzlərini kesiwətti; Düxmənni tosuqan ong əlini Uning aldidin tərtiwalı; Lawuldap kəyğən eż ətrapını yəp kətküqi ottək, U Yəkupni kəydürüwətti. **4** (Dalət) Düxməndək U okyasını kərdi; Uning ong əlini etixkə təyyarlanıjanı; Kəziga issik kərungənlərning həmmisini kükəndisi kəbi kirdi; Zion kızining qediri iqidə, Əhərinı ottək yaqdurdı; **5** (He) Rəb düxməndək boldi; U Israilni yutuwaldi, Ordilirining həmmisini yutuwaldi; Uning kələmə-qorqonlalarını yokətti, Yəhudanıng kızida matəm wə yioja-zarlarnı kepəytti. **6** (Waw) U Uning kəpisini bəqəqini paqaklatkandək paqaklıtti; U ibadət sorunlarını yokitiwətti; Pərvərdigar Zionda həyt-bayramlar həm xabatları [həlkining] esidin qıkırıwətti; Oleşəp oti bilən padixaḥ, həm kahinni qətkə kekiwətti. **7** (Zain) Rəb kurbangahını taxliwətti, Muqəddəs jayidin waz kəqtı; U Ziondiki ordilarning sepillirini düxmənning əqliqə tapxurdı; Hətta Pərvərdigarning əyidə, Ular həyt-ayəm künidikidək təntənə kilişti! **8** (Hət) Pərvərdigar Zion kızining sepilini qekiyetinxin əkarə kılıqan; U uningoja [halak] elqəm tanisını tartıp kyoqan; U əlini qekixtin həq üzəmidi; U həm istihkamları həm sepilni zarlatti; İkkisi təng həlsirap kəyəqurmakta. **9** (Tət) Uning dərwazılırı yər tegigə oqərk bolup kətti; U uning təmür-takəklarını parə-parə kılıwətti. Padixaḥı həm əmirləri əllər arisioja palandı; Təwrattiki tərbiyə-yolyoruk yoxap kətti, Pəyojəmbərləri Pərvərdigardin wəhiy-kərənülərni izdəp tapalmaydu. **10** (Yod) Zion kızining aksakalları, Yerdə zuwan sürməy olturmakta; Ular baxlırioja topa-qang qeqixti; Ular beligə bəz yegiwellisti; Yerusalemning pak kızlirinin baxlırı yərgə kirip kətküdək boldı. **11** (Kaf) Mening kezlimim taramliojan yaxlırimdin əldidin kətti; Iqi-baqrılırim zərdapoja toldı; Jigirim yər yüzigə təkəlülər parə-parə boldı, Qünki həlkimning kişi nabut kılindi, Qünki xəhər koqılırida narsidilər həm bowaklar həxsiz yatmağta. **12** (Laməd)

Ular xəhər koqılırida yarilan ojanlardək əldidin kətkəndə, Anilirining əquqıkida yetip jan talaxkanda, Anilirioqa: «Yemək-iqmək nədə?» dəp yalwuruxmakta. **13** (Məm) Mən dərdingə guwahqı bolup, seni nemigə ohxitarmən? Seni nemigə selixturarmən, i Yerusalem kızı? Sanga təsəlli berixtə, nemini sanga təng kılarmən, i Zionning pak kızı? Qünki sening yarang dengizdək qəksizdər; Kim seni sakaytalısun? **14** (Nun) Pəyojəmbərliringning sən üçün kərgənləri bimənilik həm əhməklik tur; Ular sening kəbihlikingni həq axkarə kilmidi, Xundaq kılıp ular sürgün boluxungning aldını almidi. Əksiqə ularning sən üçün kərgənləri yaloqan bekarətlər həm ezitkuluklardur. **15** (Samək) Yenidin etüwat kələrlərning həmmisi sanga karap qawaklixidu; Ular üzkirtip Yerusalemning kiziqa bax qayqaxmakta: — «Güzəllikning jəwhəri, pütkül jaħannning hursənlikı» dəp atalojan xəhər muxumidu?» **16** (Pe) Barlık düxmənliring sanga karap aqzını yoojan eqip [mazaq kilmakta], Ux-ux kiliqip, qixlirini əququrlatmakta; Ular: «Biz uni yutuwaldı! Bu bərhək biz kütkən kündür! Biz buni eż kəzimiz bilən kərükə muyaşsər bolduk!» — deməktə. **17** (Ayin) Pərvərdigar Əz niyatlarını ixka axurdi; Kədimdin tartıp Əzinin bekitkən səzığə əməl kıldı; U həq rəhəm kilməy əqlətti; U düxmənni üstüngdin xadlandurdu; Kükəndiliringning münggüzini yukarı kətirdi. **18** (Tsadə) Ularning kəngli Rəbgə nida kilmakta! I Zion kızining sepili! Yaxliring dəryadək keqə-kündüz akşun! Əzüngə aram bərmə; Yax tamqiliring taramlaxtin aram almisun! **19** (Kof) Tün keqidə ornungdin tur, Kəqtə jesək baxlinixi bilən nida kıl! Kənglüngi Rəbning aldioqa sudək tek; Narsidiliringning hayatı üçün uningoja kolliringni kətür! Ular barlık koqiliring dokmuxida kəhətqılık təkəndək. **20** (Rəx) Kara, i Pərvərdigar, oylap bakğaysən, Sən kimə muxundək muamilə kılıp bakğan?! Ayallar eż mewiliri — ərkə bowaklarını yeyixkə bolamdu? Kaḥin həm pəyojəmbəni Rəbning muqəddəs jayida əltürükə bolamdu?! **21** (Xiy) Yaxlar həm əller koqılarda yetixmakta; Pak kızlırim wə yax yigitlim kılıqlıñip yikıldı; Ular尼 oqəziping qüvkən künidə kirdingsən; Ular尼 həq ayimay soydungsən. **22** (Taw) Sən həyt-bayram künidə jamaətni qakıroqandək, Meni tərəp-tərəplərdin besikə wəhəmilərnı qakırdı; Pərvərdigarning oqəzəp künidə əqəkənlər yaki tirik kələqlər yok idi; Əzüm ərkilitip qong kələqlərni düxminim yəp kətti.

3 (Aləf) Mən uning oqəzəp tayikini yəp jəbir-zulum kərgən adəmdurmən. **2** Meni U həydiwətti, Nuroja əməs, bəlkı қarangołulukça mangdurdı; **3** Bərħek, U kün boyi қolini manga käyta-käyta hujum kıldırdı; **4** (Bət) Ətlirimni wə terilirimni қakxal kiliwətti, Səngəklirimni sunduruwətti. **5** U manga muhəsərə қurdi, Ət süyi wə japa bilən meni kapsiwalди. **6** U meni əlgili uzun bolojanlardak қapkarangoj jaylarda turuxka majbur kıldı. **7** (Gimal) U meni qıkalmaydiojan kılıp qitlap қorxiwaldı; Zənjirimni eojir kıldı. **8** Mən warkırap nida қılsammu, U duayimni həq ixtimidi. **9** U yollirimni jipsilaxkən tax tam bilən tosuwaldı, Qıoqır yollirimni əgri-toğay қiliwətti. **10** (Dalət) U manga paylap yatkan eyiktek, Pistirmida yatkan xirdəktur. **11** Meni yollirimdin burap tetma-titma kıldı; Meni tüğəxtürdi. **12** U okyasını kerip, Meni okining қarisi kıldı. **13** (He) Okdenidiki oklarnı bərəklirimgə sanjıtkuzdi. **14** Mən eż həlkimgə rəswa obyekti, Kün boyi ularning məshirə nahxisining nixani boldum. **15** U manga zərdabni toyoluqə yutkuzup, Kəkrə stiyini toyoluqə iqtıbzı. **16** (Waw) U qixlirimni xeçil taxlar bilən qekiwətti, Meni küllərdə tögüldürdi; **17** Jenim tinq-hatırjəmliktin yıraklıtursturıldı; Arambəhxning nema iğənlikini untup kəttim. **18** Mən: «Dərmanım қalmidi, Pərvərdigardin ümidim қalmidi» — dedim. **19** (Zain) Mening har қılinojanlırimni, sərgadan bolojanlırimni, Əmən wə et stiyini [yəp-iqtinimni] esinggə kəltürgəysən! **20** Jenim bularını hərdaim əsləwatidu, Yərgə kirip kətküdək bolmakta. **21** Lekin xuni kənglümgə kəltürüp əsləymənki, Xuning bilən ümid käytidin yanidu, — **22** (Hət) Mana, Pərvərdigarning əzgərməs mehribanlıkları! Xunga biz tüğəxmidük; Qünki Uning rəhimbilliliklirining ayioji yoktur; **23** Ular hər səhərdə yengilinidu; Sening həkikət-sadıklikę tolimu moldur! **24** Əz-əzümgə: «Pərvərdigar menin nesiwəmdur; Xunga mən Uningça ümid baqlaymən» — dəymən. **25** (Tət) Pərvərdigar Əzini kütkenlərgə, Əzini izdigən jan igisigə mehribandur; **26** Pərvərdigarning nijatini kütüx, Uni süküt iqidə kütüx yahxidur. **27** Adəmning yax waktida boyunturukni kətürüxi yahxidur. **28** (Yod) U yeganə bolup süküt kılıp oltursun; Qünki Rəb buni uningça yüklidi. **29** Yüzini topa-tuprakka təgküzsün, — Ehətimal, ümid bolup қalar? **30** Məngzini uroquoja tutup bərsun; Til-ahənatlərni toyoluqə ixitsun! **31** (Kaf) Qünki Rəb əbadıl-əbad insandin waz қaqmaydu; **32** Azar bərgən bolsimu, Əzgərməs mehribanlıklırining

molluki bilən iqini aqritidu; **33** Qünki U insan balilirini har қilixni yaki azablaxni halıojan əməstur. **34** (Laməd) Yər yüzidiki barlık əsirlərni ayaq astida yanjixka, **35** Həmmidin Aliy Boloquqining aldida adəmni eż həkkidin məhərum kilişka, **36** Insanoja eż dəwasıda uwal қilişka, — Rəb bularning həmmisigə guwahqı əməsmu? **37** (Məm) Rəb uni buyrumiojan bolsa, Kim deginini əməlgə axuralisun? **38** Külpətlər bolsun, bəht-saadət bolsun, həmmisi Həmmidin Aliy Boloquqining aqzidin kəlgən əməsmu? **39** Əmdi tirik bir insan nemə dəp aqrinidu, Adəm balisi gunahlırinining jazasidin nemə dəp waysaydu? **40** (Nun) Yollirimizni təkxürüp sinap bilayli, Pərvərdigarning yenioja yəna käytayı; **41** Kollirimizni kənglimiz bilən billə ərxtiki Təngrigə kətürəyli! **42** Biz itaətsizlik kılıp səndin yüz əridük; Sən kəqürüm kilmidinq. **43** (Samək) Sən əzüngni oqəzəp bilən kaplap, bizni koqlıding; Sən əltürdüng, həq rəhəm kilmidinq. **44** Sən Əzüngni bulut bilən kaplıqansənki, Dua-tilawət uningdin həq etəlməs. **45** Sən bizni həlkələr arısında daxkal wə nijasət kilding. **46** (Pe) Barlık düxmənlirimiz bizgə karap aqzini yoqan ekip [mazak kıldı]; **47** Üstimizgə qüxti alakəzadilik wə ora-tuzak, Wəyranqılık həm əhaləkət. **48** Həlkimning kizi nabut bolojini üqün, Kəzümdin yaxlar əstəng bolup akmacta. **49** (Ayin) Kəzüüm yaxlarnı üzülməy teküwatidu, Ular həq tohtiyalmayıdu, **50** Taki Pərvərdigar asmanınlardın təwəngə nəzər selip [ḥalimizoja] қarılojuqə. **51** Mening kezüm Rohimoja azab yətküzməktə, Xəhərimning barlık қızlırinining Hali tüpəylidin. **52** (Tsadə) Manga səwəbsiz düxmən bolojanlar, Meni қuxtək hədəp owlap kəldi. **53** Ular orida jenimni üzmkəqi bolup, Üstümgə taxni qəridi. **54** Sular beximdin texip aktı; Mən: «Üzüp taxlandıml!» — dedim. **55** (Kof) Həngning tüwliridin namingni qakirip nida kıldı, i Pərvərdigar; **56** Sən awazimni anglıding; Kutulduruxka nidayimoja қulikingni yupuruwalmioqin! **57** Sanga nida қilojan künidə manga yekin kəlding, «Korkma» — deding. **58** (Rəx) I rəb, jenimning dəwasını əzüng soriding; Sən manga həmjəmat bolup həyatimni kütkuzzung. **59** I Pərvərdigar, manga bolojan uwallikni kərdüngsən; Mən üçün həküm qıkarəqaysən; **60** Sən ularning manga қilojan barlık əqmənliliklirini, Barlık қəstlirini kərdüngsən. **61** (Xiyn) I Pərvərdigar, ularning ahanatlırını, Meni barlık, қəstligənlərini anglıdingsən, **62** Manga қarxi turoqanlarning xiwirlaxlirini, Ularning kün boyi

käynimdin kusur-kusur kılıxkanlırını anglidingsən. **63** Olturojanlırida, turojanlırida ularoja ƙariojaysən! Mən ularning [məshirə] nahxisi boldum. **64** (Taw) Ularning kolliri kılıqanlıri boyiqə, i Pərvərdigar, bexioja jaza yandurojaysən; **65** Ularning kengüllirini kaj kılıqaysən! Bu sening ularoja qúxidiojan lənitig bolidu! **66** Ołəzəp bilən ularni қooqlıqaysən, Ularnı Pərvərdigarning asmanlıri astidin yokatkaysən!

4 (Alaf) Ah! Altun xunqə julasız bolup kətti! Sap altun xunqə tutuk bolup kətti! Mükəddəs əydi ki taxlar hərbir koqining bexioja tekülpər qeqildi! **2** (Bət) Zionning oçullulları xunqə kimmətlik, Sap altunoja tegixküsüz idi, Həzir sapal kozillardək, Sapalqining koli yasoqanlıraqılıkmu [kimmiti yok] dəp kariliyatidu! **3** (Giməl) Hətta qılberilər əməqikini tutup berip balilirini emitidu; Ləkin menin həlkim qəldiki tegikuxlaroja ohxax rəhimsiz boldi. **4** (Dalət) Bowakning tili ussuzlukṭın tangliyoja qaplıxiyatidu; Kiqik balilar nan tiliməktə, Həqkim ularoja oxşup bərməwyatidu. **5** (He) Nazunemətlərni yəp kəngənlər koqılarda sarqiyip yürüdü; Səsün kiyim kiydürültüp qong kılıqanlar tezəklikni kujaklap yetiwayatidu. **6** (Waw) Həlkimning kizining kəbihlikigə qüvkən jaza Sodomning gunahining jazasidin eqiirdur; Qünki Sodom birakla erüwetilgənidi, həq adəmnin koli uni kiynimiqənidi. **7** (Zain) Həlkimning «Nazari»lıri bolsa kardın sap, süttin ak, teni kizıl yakutlardın parkırak idi, Tək-turki kek yakuttak idi. **8** (Hət) Həzir qıraylıri kurumdin qara; Koqılarda kixılər toniyalmıqqudək bolup kəldi; Bir terə-bir ustihan bolup kəldi; U қaқxallixip yaqqaqtək bolup kətti. **9** (Tət) Kiliqta əltürülənlər kəhətqılıktə əlgənlərdin bəhtliktür; Qünki ular қaқxal bolup kətməktə, Tuprakning mewiliri bolmioqaqka yikitilməktə. **10** (Yod) Baqrı yumxak, ayallar ez kolliri bilən balilirini կaynitip pixurdı; Həlkimning kizi nabut kılıqinında balilar ularning gəxi bolup kəldi. **11** (Kaf) Pərvərdigar kəhrini qüxrüüp pioqandin qıktı, Otluk oqəzipini təkti; Zionda bir ot yekip, Uning ullirini yutuwətti. **12** (Laməd) Yər yüzidiki padixaħħalar wə jaħanda barlıq turuwaṭħanlar bolsa, Nə kükəndə nə düxmənnin Yerusalemning қowukliridin bəstüp kiridiojanlıqıja ixənməyitti. **13** (Məm) Halbuki, pəyojəmbərlirinining gunahlıri tüpəylidin, Kahnlırinining kəbihliklili tüpəylidin, Ularning [Zionda] həkkaniylarının қanlarını təkkənlikli tüpəylidin, — Bu ix [bexioja] qüxti! **14** (Nun) Həzir ular қarəqulardək koqılarda tenəp yürməktə, Ular қanoja

buloqanojanki, Həqkim kiyimlirigə təgküqi bolmaydu. **15** (Samək) Hək ularoja: «Yokulux! Napaklar! Yokulux! Yokulux, bizə təgküqi boluxma!» dəp warkirixmacta. Ular kecip tərəp-tərəpkə sərgərdan bolup kətti; Ləkin əllər: «ularning arimizda turuxioja bolmayıdu!» — dəwatidu. **16** (Pe) Pərvərdigar Əzi ularni tarkitiwətti; U ularni կayta nəzirigə almayıdu; Kaһinlarning hərəmti kılınmidi, Yaxanojanlarmu həq mehribanlıq kərəmidi. **17** (Ayin) Kezimiz yardıməni bihuda kütüp halidin kətti; Dərwəkə bizni կutkuzalmıqan bir əlni kütüp kəzət munarlırimizda turup kəldük. **18** (Tsadə) Düxmənlirimiz izimizdən կoqlap yıldı; Xunga koqılarda yürelməyttük; Əjilimiz yekinqəlxəti, künlərimiz toxtı; Qünki əjilimiz kəldi! **19** (Kof) Peyimizgə qüvkənlər asmandiki bürkütlərdin ittic; Taqılardımı bizni կoqlap yügürdü, Bayawandımı bizni bəktürmidə paylaxtı. **20** (Rəx) Jenimizning nəpisi bolojan, Pərvərdigarning Məsih kılıqını ularning ora-tuzaklırida tutuldu; Biz u toqrisida: «uning sayisidə əllər arısida yaxaymiz» dəp oyıldı! **21** (Xiyn) I uz zeminida turoquqi, Edomning kizi, huxal-huram yayriojin! Ləkin bu [jaza] kədəh sangimu etidu; Sənmu məst bolisən, yalingaqlınisən! **22** (Taw) Kəbihlikingning jazasioja Hatimə berilidu, i Zion kizi; U seni sürgünlükə կayta elip kətməydu; Ləkin, i Edom kizi, u sening kəbihlikingni jazalaydu; U gunahlıringni eqip taxlaydu!

5 Beximizoja qüvkənlərni esingga kəltürgəysən, i Pərvərdigar; Qara, bizning rəswaqılıkta қaloqinimizni nəziringgə alojaysən! **2** Mirasımız yatlaroja, Əylirimiz yaka yurtluqlarоja tapxuruldu. **3** Biz yetim-yesirlər, atisizlar bolup kəldük; Anılırimizmu tul kəldi. **4** Iqidiqən suni setiwelliximiz kerək; Otunni pəkət pulqa aloqili bolidu. **5** Bizni қooqlıqulqılar tap basturup keliwayatidu; Həlsirap, həq aram tapalmaymız. **6** Jan saklıqqudək bir qixləm nanni dəp, Misir həm Asuriyəgə kol berip boysunqanmız. **7** Ata-bowlirimiz gunah sadir kılıp dunyadin kətti; Biz bolsak, ularning kəbihlikining jazasını kətürüxkə kəldük. **8** Üstimidin həküm sürgüqilər kullardur; Bizni ularning қolidin azad қilojuqi yoktur. **9** Dalada kiliq tüpəylidin, Nenimizni tepixkə jenimizni təwakkul kılmaktımız. **10** Terimiz tonurdək kizik, Aqlık tüpəylidin kizitma bizni basmakta. **11** Zionda ayallar, Yəhūda xəhərliridə pak kızlar ayaq astı kılındı. **12** Əmirlər қolidin daroja esip koyuldu; Akşakallarning hərəmti həq kılınmidi. **13** Yax yigitlər yaroqunqakta japa tartmakta, Oqlul balılırimiz

otun yüklerni yüdüp dəldəngxip mangmakta. **14**
Akşakallar xəhər dərvazisida olturmas boldı; Yigitlər
nəoymə-nawadin կaldı. **15** Xad-huramlıq kənglimizdin
kətti, Ussul oyniximiz matəmə aylandı. **16** Beximizdin
taj yikildı; Həlimizoja way! Qünki biz gunaň sadir
kıldıq! **17** Buning tüpəylidin yürəklirimiz mujuldi;
Bular tüpəylidin kezlimiz karangoqlaxtı — **18** —
Zion teojoja karap kezlimiz karangoqlaxtı, Qünki u
qeldərap kətti, Qılberə uningda paylap yürməktə. **19**
Sən, i Pərwərdigar, mənggүgə həküm sürisən; Tahting
dəwrdin-dəwrgə dawamlixidu. **20** Sən nemixkə bizni
daim untuysən? Nemixkə xunqə uzunojıqə bizdin
waz keqisən? **21** Bizni yeningoja kayturojaysən, i
Pərwərdigar! Xundak boloğanda biz kaytalaymız!
Künlirimizni kədimkidək əsligə kəltürgəysən, **22** —
Əgər sən bizni mutlək qətkə կակմioqan bolsang, Əgər
bizdin qəksiz oqəzəplənmigən bolsang!

Əzakiyal

1 Ottuzinqi yili, tətinqi ayning bəxinqi künidə, mən Kewar dəryasiqa sürgün kılınoğanlar arısida turoqan məzgildə, mana asmanlar eqilip, mən Hudanıng alamət kərünüxlərini kərdüm. **2** Tetinqi ayning bəxinqi küni — Yəhəoakinning sürgün bolovanlıqining bəxinqi yili idi — **3** Kaldıylerning zeminida, Kewar dəryası boyida, Buzining ooqli Əzakiyal kahıriqə Pərvərdigarning səzi kəldi — xu yerdə Pərvərdigarning koli uning wujidioja қondı. **4** Mən kərdüm, mana! Ximaldin boran-qapkun kətürüldi; yoqan bir bulut wə uni orap turoqan bir ot, uning ətrapida bir yorukluk julalınıp turattı; otturisidin, yəni xu ot iqidin, issiktin julalanoğan parkırak mistək bir kərünüx kəründi. **5** Yənə uning otturisidin, tət hayat məhluk kəründi; ularning kərünüxi xundak idi: — ularda insanning kiyapiti bar idi; **6** ularning hərbirining təttin yüzü bar idi; hərbirining təttin ənənəsi bar idi. **7** Ularning tüptüz putliri bar idi; tapanlıri bolsa mozayning tuyaklırioja ohxaytti; ular parkırıloğan mistək parlap turattı. **8** Tət yenida, ənənələri astida insanningkidək birdin koli bar idi; tətisining hərbirining təttin yüzü wə təttin ənənəsi bar idi; **9** ularning ənənələri bir-birigə tutax idi; ular yürgəndə həqyakka burulmayıttı; ular həmmisi udul aldiqə yürətti. **10** Ularning yüz kərünüxləri insanningkidək idi; u tətisining ong təripidə xirningkidək yüzü bar idi; tətisining sol təripidə bukiningkidək yüzü bar idi; tətisining bürkütningkidək yüzimə bar idi. **11** Ularning yüzləri ənə xundak idi. Ənənələri yüksəridə kerilip turattı; hərbirining ikki ənənəsi ikki təripidiki məhlukning ənənəsi tutixatti; yənə ikki ənənəsi əz tenini yepip turattı. **12** Ularning hərbiri uduloğa karap mangatti; ularda bolovan roh nəgə barımən desə, ular xu yərgə mangatti; ular mangoğanda həqkəysə tərəpkə burulmayıttı. **13** Həyat məhluklarning kiyapiti bolsa, kəyüp yalkunlap turoqan otning qoojidak, məxəllərdək idi; muxu ot uyan-buyan aylınip məhluklar arısida yürətti; ot intayın yalkunluq idi, ottin qakmaklar qekip turattı; **14** həyat məhluklar qakmaktək pal-pul kılıp uyakṭın-buyakka yığırıp turattı. **15** Mən hayat məhluklara qaradım, mana hayat məhluklarning hərbirining yenida yerdə turidioğan, ularning yüzügə udullanoğan birdin qak turattı; **16** qaklarning xəkli wə yasılıxi beril yakutning kərünüxidə idi; tətisining birhillə kərünüxi bar idi; ularning xəkli wə yasılıxi

bolsa, qakning iqidə qak bardək idi. **17** Məhluklar mangoğanda, ular yüzləngən tət təripining həmmisigə udul mangatti; mangoğanda ular həq burulmayıttı. **18** Qaklarning ultanglırı bolsa, intayın egiz həm dəhəxtəlik idi; ular tətisining ultanglırinin pütün ətrəpi kəzlər bilən toloğanidi. **19** Həyat məhluklar mangoğanda, qaklar ularıq yandixip mangatti; hayat məhluklar yərdin kətürülgəndə, qaklarmu kətürülətti. **20** Roh, nəgə mang desə, ular xu yərgə mangatti — demək, ularning rohi [Rohqə] əgixip mangatti. Qaklar ular bilən təng kətürülətti; qünki məhluklarning rohi qaklırida idi. **21** Məhluklar mangoğanda, qaklarmu mangatti; məhluklar tohtiqanda, qaklarmu tohtayttı; ular yərdin kətürülgənidə, qaklarmu ularıq əkoxulup təng kətürülətti; qünki hayat məhluklarning rohi qaklarda idi. **22** Həyat məhluklarning baxlırı üstidə bir yoqan kez yətküsiz gümbəzgə ohxayıqan bir nərsə turattı; u hrustaldək dəhəxtəlik parkırap, ularning bexi üstidə yeyilib turattı. **23** Bu gümbəzdək nərsinən astida ularning ənənələrini kerilip, bir-birigə tegixip turattı; hərbir məhlukning əz tenining ikki ənənəsi yapıdiqan ikkinin ənənəsi bar idi. **24** Ular mangoğanda, mən ənənələrinə sadəcə anglidim — u uluq ularning xarkırıqan sadəcə, Həmmigə Kadirning awazidək — əkoxunming yürüx kiliwatqan qəoşdiki sürən-xawqunlirlərinə sadəcə idi; ular tohtap turoqan qəoşlarda, ular ənənələrini təwəngə qüxürətti. **25** Wə ularning bexi üstidiki gümbəzdək nərsə üstidən bir awaz anglandı. Ular tohtap turoqan qəoşlarda, ular ənənələrini təwəngə qüxürətti. **26** Ularning bexi üstidiki gümbəzdək nərsə üstidə, kek yakut kəbi bir təhətninq siyasi turattı; bu təhətninq siyasi turattı, tolimu yüksəridə, insan kiyapitidə kərüngən bir zat turattı. **27** Wə mən bu zatni belining üstü təripining turki mistək parkıroğan, ətrapını ot orap turoqan kiyapöttiki bir kərünüxtə kərdüm; wə belining astı təripining turki, otning kiyapitidə idi, uning ətrapida küqlük yorukluk turattı. **28** Bu ətrapida turoqan küqlük yoruklukning kərünüxi bolsa, yamoqurluk künidiki bulutta pəyda bolovan həsən-həsənninq kərünüxidə idi. Bu bolsa Pərvərdigarning xan-xəriplərinin kiyapitining kərünüxi idi. Buni kərüpla mən düm yikıldım; wə mən sezləwətqan birsinin awazini anglidim.

2 Wə U manga: I insan oqlı, ornungdin dəs tur, wə
Mən sanga səz kılımən, — dedi. **2** U manga səz kılıqanda, Roh manga kirip, meni dəs turoquzdi; wə

mən manga söz Kılıqıqining awazini anglap turdum. **3** Wə U manga: — «I insan oqlı, Mən seni Israil balılırişa, yəni Manga asiylik kılıqan asiy «yat əllər»gə əwətimən; bügüngə kədər həm ular həm ularning ata-bowliri Manga yüz ərtüp asiylik kılıp kəlməktə», — dedi. **4** — «Bu balılar bolsa nomussız wə kengli kəttiktər; Mən seni ularoşa əwətimən; sən ularoşa: «Rəb Pərvərdigar xundak dəydi!» — degin — **5** Xuning bilən ular məyli kulak salsun, salmisun (qünki ular asiylik kılıdıcıqan bir jəmət) — ezliri arısida həkikiy bir pəyoqəmbərninq turoqanlığını tonup yetidi. **6** Əmdı sən, i insan oqlı, gərqə sanga tikən-jioşanlar həmrəh bolsimu, wə sən qayanlarning arısida tursangmu, ulardin korkma, wə səzliridinmu korkma; xundak, ularning səzliridin korkma, wə zərdilik ərahalıridin dəkkə-dükkigə qüxmə; qünki ular asiy bir jəməttur. **7** Sən ular tingxisun, tingximisun Mening səzlirimni ularoşa yətküz; qünki ular asiylik kılıqıqlardur. **8** Wə sən, i insan oqlı, sanga eytən səzliməgə kulak, sal; bu asiy jəməttək tətür bolmiojin; aqzıngı eqip, Mən sanga bərginimni yegin». **9** — Mən əkarısam, mana manga sozuləqan bir şol turuptu; wə mana, uningda bir oram yazma turuptu. **10** U kəz alımdı uni eqip yeyip koydi; uning aldi-kəynininq həmmə yerigə hat yeziloşanidi; uningoja yeziloşanlırı mərsiyə, matəm səzli wə dərd-əlamlərdin ibarət idi.

3 Wə U manga: — I insan oqlı, erixkiningni yegin; bu yazmini yəp, berip Israil jəmətiga söz kılıqin, dedi. **2** Xuning bilən mən aqzımnı aqtım, U manga yazmini yegüzdidi. **3** U manga: — I insan oqlı, korsikıngı tok kılıp, iqi-baoğringni Mən sanga bərgən bu oram yazma bilən toldurojin, — dedi. Xuning bilən mən yedim, aqzımda u həsəldək tatlılık idi. **4** Wə U manga mundak dedi: «I insan oqlı, baroqın, Israil jəmətiga baroqın, Mening səzlirimni ularoşa yətküzgin». **5** Qünki sən oğayıri yeziktki yaki tili təs bir əlgə əməs, bəlkı Israil jəmətiga əwətilding; **6** — oğayıri yeziktki həm tili təs, səzlini qüxəngili bolmaydıcıqan kəp əllərgə əwətilmiding; Mən seni xularoşa atətkən bolsam, ular sanga kulak salatti! **7** Birak Israil jəməti sanga kulak salmaydu, qünki ularning həqbiyi Manga kulak selixni halimaydu; qünki pütün Israil jəmətininq kapikı tong wə kengli kəttiktər. **8** Mana, Mən yüzüngi ularning yüzürligə əkarxi taxtək, wə sening pezanəngi ularning pezanilirioşa əkarxi taxtək kıldı. **9** Bərhək, sening pezanəngi qakmaq texidin kəttik, hətta almastək kıldı. Ulardin korkma, wə ular tüpəylidin dəkkə-

dükkigə qüxmə; qünki ular asiy bir jəməttur». **10** Wə U manga: — I insan oqlı, Mening sanga eytmakçıqı bolən həmmə səzlirimni kənglüngə püküp koyojin, ularni kəngül koyup angliojin. **11** Wə hazır baroqin, sürgün bolənlaroqa, yəni əz elingdikilərgə söz kıl, ular anglısun, anglımisun ularoqa: «Rəb Pərvərdigar xundak dəydi!» — degin! — dedi. **12** Xuning bilən Roh meni kətürdi, mən arkəmdin zor xarkırıqan bir awazni anglidim — «Pərvərdigarning xan-xarıpigə təxəkkür-mədhijə əz jaylırida okulsun!» — **13** — Həyat məhluklarning ənatlırinin bir-birigə tegixkən awazi, wə ularning yenidiki qaklarning awazlısı bəhəywət xarkırak bir sada idi. **14** Wə Roh meni kətürüp, yirakkə apardı; wə mən kəttik azab, rohimdiki əqəzəp bilən bardım, wə Pərvərdigarning koli mening wujudunda küqlük idi. **15** Xuning bilən mən Təl-Abib xəhiri də sürgün bolənlar, yəni Kewar dəryası boyida turoqanlarning yenioja yetip kəldim; mən ular turoqan jayda olturdum; ularning arısida yəttə kün həng-tang ketip olturdum. **16** Mana yəttə kün toxup, Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **17** «I insan oqlı, Mən seni Israil jəməti üçün kəzətqi kılıp tiklidim; sən Mening aqzımdın səzni anglap, ularoqa Məndin bolən agahlı yətküzgin. **18** Mən rəzillərgə: «Sən jəzmən elisən» — desəm, birak sən uni agahlaşdırmasang — yəni bu rəzil adəmni həyatka erixsun dəp rəzil yolidin yandurup, uni həyatka erixsun dəp agahlaşdırmasang, xu rəzil adəm əz əkbəhlikidə elidü; birak Mən uning keni üçün səndin hesab alıman. **19** Birak sən axu rəzil adəmni agahlaşdırmasang, u rəzillikidin, yəni əz rəzil yolidin yanmisa, u əz əkbəhlikidə elidü; lekin sən əz jeninqi kutkuzup kalısan. **20** Yaki bolmisa bir həkkaniy adəm əz həkkaniylikidin yenip, əkbəhlik kılıdıcıqan bolsa, uning aldiqə qomak salsam, u elidü; qünki sən uni agahlaşdırmasing, u əz gunahında elidü, wə u kılıqan həkkaniy ixlar əslənməydi; birak uning keni üçün səndin hesab alıman. **21** Wə əgər sən həkkaniy adəmni gunah sadir kılma dəp agahlaşdırup tursang, wə u gunah sadir kılmasa, u qəoşa u jəzmən həyat əklidü, qünki u agahlı kəngül koydi; xuning bilən sən əz jeninqi kutkuzup kalısan». **22** Wə Pərvərdigarning koli mening wujudunda turattı; U manga: — Ornundıq tur, tüzlənglikkə baroqin, Mən xu yerdə sən bilən səzlihimən, — dedi. **23** Xuning bilən mən ornundıq turup, tüzlənglikkə qıktım; wə mana, mən Kewar dəryası boyida turup kərgən xan-xərəptək,

Pərvərdigarning xan-xəripi xu yerdə turatti; kərüpla mən düm yikıldı. **24** Wə Roh iqimə kirip meni tik turozdu; U manga səz kılıp mundaq dedi: — «Barojin, əygə kirip əzüngni bənd kılıqin. **25** Wə sən, i insan oöqli, mana, ular arojamqılları üstünggə selip, ular bilən seni baqlaydu; buning bilən sən talaoja qıqlamay, əl-yurt iqigə həq kirəlməysən. **26** Xundakla ularoja tənbih bərgüqi bolmaslıqıng üçün, Mən seni gaqa kılıp, tilingni tangliyinqə qaplaqturiman; qünki ular asiy bir jəməttur. **27** Wə Mən sən bilən səzləxkinimdə, aqzingni eqip, sən ularoja: «Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu!» dəysən; kim anglaymən desə anglisun, kim anglimaymən desə anglimisun; qünki ular asiy bir jəməttur.

4 Əmdi sən, i insan oöqli, bir kesəknə elip əz aldingoja koyojin; uning üstigə bir xəhərni — yəni Yerusalemni oyup koyojin. **2** Andin uni muhasirigə elip, uningoja potəylərni kurup, sepiçoja qıkıcıqan bir dənglük yasap, uning ətrapıqə bargahılları tipik wə sepilni bəsküqi bazojanları tikləp koyojin. **3** Bir təmür tahtını elip, uni əzüng bilən xəhərning arisoja tiklə; yüzungni uningoja karitip tiklə; u muhasirigə elinidü, sən əzüng uni muhasirigə alisən; bu ixning əzi Israil jəmətiga bexarət bolidu. **4** Wə sən, sol yeningoja yanpaxlap yatkın; Israil jəmətining kəbihlikini ez üstünggə koy; soloja yanpaxlap kənqə kün yatsang, sən xunqə kün ularning kəbihlikini kətürisən. **5** Mən sanga yetix kerək boləjan künlərni ularning kəbihlik kılıqan yilliri boyiqə, yəni üq yüz toksan kün kılıp bekitkənmən; xuning bilən sən Israil jəmətining kəbihlikini kətürisən. **6** Bu künlər tütigəndin keyin, sən yənə ong yanpaxlap yetip, Yəhuda jəmətining kəbihlikini kətürisən; sanga kırıq künni bekitkənmən, hərbir kün bir yilni ipadiləydi. **7** Wə sən yüzungni Yerusalemning muhasirisigə karitip, yengingni türən halda, uni əyibləp bexarət berisən; **8** wə mana, Mən üstünggə arojamqılları salımənki, sən muhasirining künlərini tütətmətiqə uyan-buyanoja həq erülməysən. **9** Wə sən əzünggə buoçday, arpa, purqaq, kızıl max terik wə kara buoçdayları elip bir idix iqigə sal; wə buningdin əzüng üçün tamak təyyarlaysən; sən buni yanpaxlap yatkın künlərdə, yəni üq yüz toksan kündə yəysən; **10** sən yəydiqan tamak bolsa miqdarı boyiqə hər künü yigirmə xəkaldin boluxi kerək; sən uni bəlgiləngən wakıtlarda yəysən; **11** wə [hər künü] sunimu norma boyiqə, yəni altidin bir hın iqisən; [hər kündiki] bəlgiləngən wakıtlarda

iqisən. **12** Sən uni arpa kəmiqi xəklidə kılıp yəysən; sən uni ularning kəz aldida insan nijasiti üstidə pixurisən». **13** Pərvərdigar: «İsraillar Mən ularni həydəp qıkıradiojan əller arisida turup xu haram yolda əz nenini haram yəydu» — dedi. **14** Andin mən: «I Pərvərdigar! Mən əzümmən həqkəqən buloq koymidim, wə yaxlıkimdən tartip bügüngə kədər mən ezi əlgəndin, yaki yirtküqlər boqup koyoqan nərsidin həq yemigənmən; həqkəndək yirginqlik gəxkə aozızm tegip bəkmioqan!» — dedim. **15** Wə U manga: «Mana, Mən sanga insanning nijasitining orniqə kalining tezikini bərdim; sən neningni xuning üstidə pixurisən» — dedi. **16** Wə U manga: «I insan oöqli, mana Mən Yerusalemda ularoja yələnqik boləjan nanni kürutiwetimən; ular nannı taraziqə selip, uni təxwiş iqidə yəydu, suni əlqəm bilən alakzidilik iqidə iqidü; **17** Qünki nan wə su ulardin ələndi; ular bir-birigə karixip dəhəxət basidu, əz kəbihlikidin kurup ketidü».

5 «Wə sən, i insan oöqli, əzüng etkür bir kiliqni al; uni ustira süpitidə ixlitip, qeqing wə sakilingəqə sürtüp koy; andin tarazını elip aloğan qaqları təng bəlgin. **2** Muhasirə künləri tütigəndə, üqtin birini xəhər iqidə kəydürgin; yənə üqtin birini elip xəhər ətrapıqə qepiwətkin; yənə üqtin birini xamaloja soriwətkin; Mən bir kiliqni suqurup ularni kooqlaymən. **3** Sən yənə ulardin birnəqqə talni elip tonungning pexigə tikip koyojin; **4** bulardin yənə nəqqə talni elip ot iqigə taxlap kəydüriwətkin; bulardin pütüt Israil jəmətigə ot tutixip ketidü». **5** Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: — Mana, bu Yerusalem; Mən uni əllərning dal otturisoja orunlaxturdum; baxka məmlikətlər uning əpqrəsidə turidu; **6** Bırak u Mening həkümliriməqə karxilixip rəzilliktə əllərdinmu axuruwətti, bəlgilimiliriməqə karxilixixa əpqrəsidiki məmlikətlərdinmu axuruwətti; qünki Mening həkümlirimni ular rət kıldı, Mening bəlgilimilirim bolsa, ularda akmayıdu. **7** Xunga Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: — Qünki silər əpqrənglərdiki əllərdinmu bəkrək baxbaxtaqlıq kılıqanlıq lardın, Mening bəlgilimilirimdə mangmaslıq lardın wə həkümlirimni tutmaslıq lardın, hətta əpqrənglərdiki əllərning həkümliridimə mangmaslıq lardın tüpəylidin, **8** Əmdi Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: — «Mana, Mən Əzümkə sanga karxımən, [i Yerusalem]; sening arangoja əllərning kəz alidila jazalarını yürgüzimən; **9** Wə sening

barlık yirginqlikliring tüpəylidin arangda Əzüm kılıp bəkmiojan həmdə kəlgüsü ikkinqi kilmaydıqan ixni kılımən. **10** Xuning bilən atilar əz balilirini yəydiqan bolidu, balilar əz atilirini yəydiqan bolidu; wə Mən sanga jazalarnı yürgüzimən, wə sening barlik əalojanlıringning həmmisini hər tərəptin qıkkən xamaloja soriwetimən. **11** Xunga, Mən hayatım bilən əsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — qünki sən Mening mukaddəs jayimni ezungning barlik lənətlik nərsiliring həm barlık yirginqlikliring bilən buloqiojining tüpəylidin, bərhək, Mən silərnı kirojin kılımən; kəzüm sanga rəhİM kilmaydu, iqimnimü sanga aqritmaymən. **12** Xəhərdikilərdin üqtin bir kismi waba kesili bilən əlidü həmdə aranglarda bolidiojan aqarqılıqtın bexini yəydu; üqtin bir kismi əpqərənglərdə kılıqlinidu; wə Mən üqtin bir kismını hər tərəptin qıkkən xamaloja soriwetimən, andin bir kılıqni ojilaptin suçurup ularnı қoojlaymən. **13** Xuning bilən Mening oqəzipim besikidü, Mening kəhrimni ularning üstigə qüxürüp ənoquzup, piqandın qikimən; Mən Əz kəhrimni ular üstigə teküp tügətkəndin keyin, ular Mən Pərvərdigarning rəzzillikkə qidimaydiojan otumdin səz kəlojanlıkimni tonup yetidi. **14** Wə Mən sening əpqərəngdiki əllər arisida həmdə etüp ketiwatqanlarning kəz aldida seni wəyrana kılımən wə məshirə obyekti kılımən; **15** sening üstüngə oqəzəp həm kəhr wə kəhrlik əyiblər bilən jazalarnı yürgüzginimdə sən əpqərəngdiki əllərgə horluq wə tapa-təninig obyekti, bir ibrat həm alakəzadılık qıkarəquqi bolisən; qünki Mən Pərvərdigar xundak səz kıldım! **16** Mən ularoja əhaləkət elip kəlgüqi, aqarqılıq zəhərlik oklirini yaqduroqinimdə, silərning üstünglardiki aqarqılıknı kılıqaytimən, wə yələnqük bolqan nenenigni kürutiwetimən. **17** Wə üstünglaroja əz baliliringlarnı ezunglardın juda kılıdiqan aqarqılıq, həm yirtküq haywanlarnı əwətimən; waba kesilliri wə kan təkküqilər aranglaroja yamrap ketidü; üstünglaroja kiliq qüxürimən; Mənki Pərvərdigar səz kıldım!».

6 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi:
— **2** 1 insan oöli, Israilning taqlırıqə yüzüngi karitip ularnı əyibləp mundak dəp bexarət bərgin;
— **3** «Israilning taqlırı, Rəb Pərvərdigarning səzinə anglap koyunglar: Rəb Pərvərdigar taqlar wə egizliklərgə, wadilar wə jiloqlarоja mundak dəydu: — Mana, Mən üstünglaroja bir kılıqni qüxürüp, «yükiri jay»liringlarnı wəyrana kılımən. **4**

Xuning bilən silərning kurbangahlıringlar wəyrana bolidu, «kün tüwrük»liringlar buzulidu; silərdin əltürulgənlərni butliringlarning aldiqa taxlaymən. **5** Israillardin bolojan əlüklərni əz butliri aldiqa yatkuzmən; kurbangahlıringlar ətrapıqə ustihanlirini qeqiwetimən. **6** Silər turojan barlik jaylarda xəhərlər yər bilən yəksan kılindu, «yükiri jaylar» wəyrana bolidu; xuning bilən kurbangahlıringlar əhaləkət eli bolidu, butliringlar qekiliq yokılıdu, «kün tüwrük»liringlar kesilip əqlutilidu, wə həmmə yasiqininqər yok kiliwetilidu; **7** Wə əltürulgənlər aranglarda yikilixi bilən, silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimni tonup yetisilər. **8** Biraq Mən silərdin bir əldini qaldurimən; qünki yat məmlikətlərgə tarkitiwetilginginlər, silərdin əllər arisida kılıqtın kutulup əalojanlar bolidu. **9** Wə silərdin [kılıqtın] kutulup əalojanlar sürgün kılınojan məmlikətlərdə Məndin yanqan wapasız kəlbli wə butlirioja pahixiwazlardək həwəs kəlojan kəzli bilən əbaqımnı parə-parə kəlojanlığını esigə kəltüridü; xuning bilən ular kəlojan rəzillikləri həm yirginqlik kilmixliri tüpəylidin əz-ezliridin nəprətlinidu. **10** Wə ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimni tonup yetidi; Mən muxu külpətni silərning bexinglaroja qüxürimən degənlikim bikardin-bikar əməs». **11** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Alikiningni-alikiningə urup, putung bilən yərni təpkin: «Israil jəmatining barlik kəbih, yirginqlik kilmixliri üçün way! Qünki ular kiliq, aqarqılıq wə waba kesili bilən yikilidu» — degin! **12** Yirakta turojan wabadin əlidü; yekində turojan kiliq bilən yikilidu; həm tırık əalojan, yəni muhasirə qüxkən kixi aqarqılıktın əlidü; xuning bilən meninqər ularoja bolojan kəhrimni qüxürüp piqandın qikimən. **13** Əmdi ulardin əltürulgənlər əz butliri arisida, ularning kurbangahlırılı ətrapıda, əz butlirioja huxbuy yaklaşan hər bir egiz dəng üstidə, taoq qoqqılırida, barlik yexil dərəh wə baraksan dub astida yatkan qaoqda, ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimni tonup yetidi. **14** Wə Mən Əz kolumni ularning üstigə sozimən, ular hər turojan jaylırıda zeminni Diblattiki qələbayawandin bəttər wəyrana kiliwetimən. Andin ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimni tonup yetidi».

7 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi:
— **2** «Sən angla, i insan oöli, Rəb Pərvərdigar Israil zeminioja mundak dedi: Hatime! Zeminning tət bulungioja hatimə berilidu! **3** Sanga hazır hatimə berilidu! Əz oqəzipimni bexingoja qüxürimən, əz

yolliring boyiqə üstünggə həküm qıkırıp jazalap, ezungning barlıq yirginqlik ixliringni eż bexingoja yandurimən. 4 Mening kezüm sanga rəhim kilmaydu həm iqimnimu sanga aqritmaymən; əksiqə eż yolliringni bexingoja yandurimən, eż yirginqlikliring eż arangda bolidu; andin silər Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetisilər». 5 Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Balayı' apət! Həq bolup bəkmiojan balayı' apət kelidu! Mana, u kəldi! 6 Hatimə, hatimə! U sanga ərəxi əzəqəldi! Mana, u keliwatidu! 7 Həlakət yeningoja kəldi, i zemində turoquqi; wakitsaiti toxtı, axu kün yekinlaxtı; huxallıq warqırxılır əməs, bəlkı dawaloqlułuk bir kiykas-sürən taqlarda anglinidu. 8 Mən tezla kəhrimni üstünggə təküp, sanga əratkan oqəzipim bilən pioqandin qikimən; Mən eż yolliring boyiqə üstünggə həküm qıkırıp jazalap, ezungning barlıq yirginqlikliringni bexingoja əktyurup qüxürimən. 9 Mening kezüm sanga rəhim kilmaydu həm iqimnimu sanga aqritmaymən; Mən eż yolliringni bexingoja yandurimən, wə eż yirginqlik ixliring eż arangoja qüxitdu; xuning bilən silər ezunglarnı uroquning Mən Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. 10 Mana, axu kün! Mana u kəldi! Həlakət qikip yürüwatidu! — tayakbihlandı, həkawurluk qeqəklidi! 11 Zorawanlıq yetilip rəzillik tayıki bolup qikti; ularningkidin heqnərsə kalmayıdu — ularning adəmlər topidin, dələt-baylıklıridin yaki həywısidin heqnemə kalmayıdu. 12 Wakit-saiti kəldi, künü yekinlaxtı; aloquqi huxal bolup kətmisun, satkuqi matəm tutmisun; qunki kattik oqəzəp muxu bir top kixılerning həmmisinigə üstigə qüxitdu. 13 Qunki gərqə aloquqi bilən satkuqi tirik kəlsimi, satkuqi əzi setiwtəkinigə əktyidin igə bolmayıdu; qunki bu top kixılər toqluluk körüngən bexarət inawətsiz bolmayıdu; ulardin həqkəysisi əbəhiliyi bilən eż hayatını sakliyalmayıdu. 14 Ular kanayını qelip həmmini təyyarlıdı, biraq həqkim jənggə qikmaydu; qunki Mening oqəzipim muxu bir top kixılerning həmmisinigə karitilojan. 15 Talada kılıq, iqidə waba wə aqarqılıq turidu; dalada bolovan kixini kılıq, xəhərdə bolovan kixini bolsa, waba wə aqarqılıq uni yutuwetidu. 16 Wə ulardin kütulup kəlip bulardın qaqqanlar taqlarda yürüp hərbiri eż əbəhiliyi üçün jılıjiddiki pahtəklərdək buküldap matəm tutidu. 17 Hərbirining koli dərmansızlinidu, tizliri süydük bilən qılıq-qılıq həl bolup ketidu; 18 Ular əzигə bəz kiyimini baqlaydu, wəhəxət

ularnı basidu; hərkəysining yüzidə hijalət, baxlırı takır kərünidu. 19 Ular eż kümüxlərini koqilaroja taxlaydu, ularning altunları bulqanojan nərsidək bolidu; ularning altın-kümüxləri Pərvərdigar oqəzipini kərsətkən künidə ularnı kutkuzmaydu; ular bulardın aqlığını ənduralmayıdu, qorsikini tolduralmayıdu, qunki bu nərsilər ularoja adəmlərni putlaxturidiojan əbəhiliy boldi. 20 U Uning güzəl bezəkini həywə bilən tikli; biraq, ular uning iqidə yirginqlik məbudişlərni həmdə lənətlik nərsilirini yasidi; xunga Mən uni ular üçün paskinqılıkka aylandurimən. 21 Mən uni olja süpitidə yat adəmlərning kəlioja, qənimət kılıp yər yüzdikə rəzillərgə tapxurimən; ular buni bulqaydu. 22 Mən yüzümni ulardin ərүymən, wə kixılər Mening əziz jayimni bulqaydu; zorawanlar kirip u yərni bulqaydu. 23 Zənjirni təyyarlangalar; qunki zemin ənənələrə, xəhər zorawanlılıqka tolojan. 24 Xunga Mən əllər iqidiki əng rəzilini kəltürimən, ular ularning əylirigə igə bolidu; Mən zomigərlərning həkawurlukını yokitmən; ularning «mukəddəs jayliri» bulqinidu. 25 Wəhəxət keliwatidu! Ular tinq-amanlıknı izdəydiyojan bolidu, biraq həq tapalmayıdu. 26 Apət üstigə apət, xum həwər üstigə xum həwər kelidu; ular pəyəqəmbərdin bexarət soraydu, biraq kahinlərin Təwratning bilimi, aksaçallardin, moysiipitlərdin nəsihət yokəp ketidu. 27 Padixah matəm tutidu, xahzadə ümidsizlikkə qəmülüdu, zemindiki həlkələrning kolları titrəp ketidu; Mən ularnı eż yolliri boyiqə bir tərəp kılımən, eż həkümləri boyiqə ularoja həküm qıkırıp jazalaymən; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

8 Altinqı yili, altinqı ayning bəxinqi künidə xundak əməlgə axuruldiki, mən eż əyümde oltuoqinimda, Israelning aksaçallırımı mening aldimda oltuoqinida, Rəb Pərvərdigarning koli wujudumoja qüxti. 2 Mən ərədim, mana, otning kiyapitidə bir zatning kərünüxi turatti; belining təwini ot turkıda turatti; belining üstü bolsa julaliqan yorukluk, kizitilojan mis parkırıqandək kərünük turatti. 3 U kolning kərünüxidək bir xəkilni sozup, beximdi ki bir tutam qaqnı tutti; Roh meni asman bilən zemin otturisoja kətürüp, Hudanıñ alamət kərünülxiridə Yerusaleməqə, yəni ibadəthanining ximaloja ərəydiyojan iqli dərwazisining bosuoqisoja apardi. Axu yər «pak-mukəddəslilikka ərəlxaxçan məbudi», yəni Hudanıñ pak-mukəddəs oqəzipini

kozojayıdıcıyan məbud turojan jay idi. 4 Mana, mən tüzləngliktə kərgən alamət kərənütək, Israilning Hudasining xan-xəripi xu yərdə turatti. 5 U manga: — I insan oqlı, bexingni kətürüp ximal tərəpkə karap bak, dedi. Mən beximni kətürüp ximal tərəpkə karidim, mana, қurbangahning dərvazisining ximaliy təripidə, bosuqida xu «pak-mukəddəslikkə қarxilaxkan məbud» turatti. 6 Wə u manga: — I insan oqlı, ularning bundak қilmixlirini — Israil jəmətinin Meni mukəddəs jayimdin yırak kətküzidiyan, muxu yərdə kılıqan intayın yirginqlik ixlirini kərdüngən? Bırak sən tehimu yirginqlik ixlarnı kərisən, — dedi. 7 Wə U meni ibadəthana həylisining kirix eçiqizə apardı, mən karidim, mana, tamda bir texük turatti. 8 U manga: — I insan oqlı, tamni kolap təxkin, dedi. Mən tamni kolap taxtim, mana, bir ixik turatti. 9 U manga: — Kirgin, ularning muxu yərdə kılıqan rəzil yirginqlik ixlirini kərəp bak, dedi. 10 Mən kirip karidim, mana, ətrapidiki tamlaroqa nəkix қılıqan hərhil emilişügi həm yirginqlik hayvanları, Israil jəmətinin həmmə butlirini kərdüm. 11 Wə bularning aldida Israil jəmətinin yətmix akşaklı turatti. Ularning otturısida Xafanning oqlı Jaazanıya turatti; ularning hərbiri əolidə ez huxbuydenini tutup turatti; huxbuy kuyuk buluttək ərləp qıktı. 12 Wə U manga: — I insan oqlı, Israil jəmətidiki akşakalların karangoçuluqtı, yəni hərbirinin ez məbud nəkix қılıqan hujrisida nemə қılıqanlığını kərdüngən? Qünki ular: «Pərwərdigar bizni kərməydu; Pərwərdigar zeminni taxlap kətti» — dəydu, — dedi. 13 Wə U manga: — Bırak sən ularning tehimu yirginqlik қilmixlirini kərisən, dedi. 14 U meni Pərwərdigarning əyining ximaliy dərvazisining bosuqisə apardı; mana, xu yərdə «Tammuz üçün matəm tutup» yioqlawatkan ayallar olturatti. 15 Wə U manga: — I insan oqlı, sən muxularını kərdungən? Bırak sən tehimu yirginqlik ixlarnı kərisən, — dedi. 16 Wə U meni Pərwərdigarning əyining iqliki həylisə apardı. Mana, Pərwərdigarning ibadəthanisining kirix yolidə, pexaywan wə қurbangahning otturısida, yigirmə bəx adəm, Pərwərdigarning ibadəthanisə aparkisini kılıp xərkəkə karap kuyaxka qoquniwatattı. 17 Wə U manga: — I insan oqlı, sən muxularını kərdungən? Yəhüda jəməti əzi muxu yərdə kılıqan yirginqlik қilmixlirini yenik dəp, ular yənə buning üstigə zeminni jəbir-zulum bilən toldurup mening aqqikimi kəytə-kəytə kozətsa bolandu? Wə mana, ularning yənə xahni burnıqə tutiwatkınıqə karalı

18 Xunga Mən kəhr bilən ularmı bir tərəp kılımən; Mening kəzüm ularoja rəhİM kilmaydu, iqimnimə ularoja aqritmaymən; ular қulikimoja yukiri awazda nida kilsimu, ularnı anglimaymən, — dedi. 9 U қulikimoja küqlük bir awazda towlap: — Yekin kelinglər, xəhərgə məs'ul bolquqilar, hərbiringlər ez һalakət қoralinglarnı қolunglaroja tutunglar, — dedi. 2 Wə mana, altə kixining [ibadəthanining] ximaliqa kəraydiyan «Yukarı dərvaza» tərəptin keliwatkinini kərdüm. Hərbirisə əolidə bitqit kiloquçı қoralını tutkan; ularning otturısida yenioja pütükqining siyahəndeni esiklik turojan, kanap kiyimlərni kiygən birsi bar id; wə ular [ibadəthanoja] kirip, mis қurbangahning yenida turdi. 3 Xu qaođa Israilning Hudasining xan-xəripi əslı turojan kerubtin kətürülüp əyning bosuqısında turdi. Pərwərdigar yenioja pütükqining siyahəndeni esiklik turojan, kanap kiyimlərni kiygən kixinini qakirip uningoja: — 4 Xəhərning otturısının, yəni Yerusalemning otturısının etüp, xəhər iqidə ətküzülgən barlıq yirginqlik ixlər tüpəylidin ah-nadamət qəkkən kixilərning pexanlırigə bir balğə saloqın, — dedi. 5 Wə manga anglitip baxka kixilərgə: — Bu kixinin kəymidin xəhərni kezip, adəmlərni kiringlar; kəzünglər rəhİM kilmisən, ularoja iqinglarnı aqritmanglar! 6 Birnimü koymay həmməni — kərilər, yax yigit-kızlar, bowak-balilar wə ayallarnı koymay eltürüwetinglər; pəkət balğə koyuloqan kixilərgə yekinqaxmanglar; bu ixni ez mukəddəs jayimdin baxlangalar, — dedi. Xunga ular Hudanıng əyi aldida turojan həlikə akşakallardin baxlıqan. 7 Wə ularoja: — Əyni buloqanglar, həylilirini eltürülgənlər bilən toldurunglar; əmdi beringlar! — dedi. Xuning bilən ular qıkip xəhər boyiqə adəmlərni kirişkə baxlıdi. 8 Wə xundak boldiki, ular adəmlərni kirojinida, mən yaloq qaldım; əzümmi yərgə düm taxlidim wə: — Ah, Rəb Pərwərdigar! Sən Yerusaleməja karitiloqan kəhringni tekkənda Israilning barlıq kəldisini һalak kılamsən? — dedim. 9 Wə U manga: — Israil wə Yəhüda jəmətinin kəbihlikli intayın rəzil; qünki ular: «Pərwərdigar zeminni taxlap kətti; Pərwərdigar bizni kərməydu» — dəydu. 10 «Mən bolsam, Mening kəzüm ularoja rəhİM kilmaydu, iqimnimə ularoja aqritmaymən; Mən ularning yolunu ez bexioja qüxürimən, — dedi. 11 Wə mana, yenioja pütükqining siyahəndenini aşkan, kanap kiyimlərni kiygən kixi kılıqan ixni məlum kılıp: «Manga Sən buyruqan ixni orundidim» — dedi.

10 Mən қаридим, mana, kerublarning bexi üstidiki gümbəz üstidə, kək yakutning kiyapitidək bir təhtning kərünüxi turatti; **2** Wə [təhtkə Olturoquqı] kanap kiyimlərni kiyən kixiga: «Kerublarning astidiki qaklarning arisişa kir, kolliringni kerublar arisida kəyüwatlıq qoşularoja toldurup, ularnı xəhər üstiga qeqiwət» — dedi. Mən қарidim, u xundak қılıxka baxlıdı. **3** Bu kixi kirgəndə kerublar əyning ong təripidə turatti; [xan-xəraplik] bulut əyning iqki höylisini toldurdi. **4** Wə Pərvərdigarning xan-xəripi kerub üstidin qikip, əyning bosuqisioja kəlgənid; ey bulutka toldı, höyla bolsa Pərvərdigarning xan-xəripining julalikioja qəmgən. **5** Kerublarning қanatlirining sadası həmmidin қadirning səzligən qaoqdiki awazidək bolup, sırttiki höylioja anglinip turatti. **6** Wə xundak boldiki, [Rəb] kanap kiyimlərni kiyən kixiga: «Qaklar arisidin, yəni kerublar arisidin ot aloqın» — dəp buyruqında, u kirip bir qakning yenida turdi. **7** Wə kerublardın biri eż қolını kerublar otturisidiki otka sozup uningdin ot elip, kanap kiyimlərni kiyən kixininə kollirioja saldı; u buni elip qikip kətti **8** (kerublarning қanatliri astida, adəmning kollirining kiyapiti kərünüp turatti). **9** Mən қaridim, mana, kerublarning yenida tət qak bar idi, bir kerubning yenida bir qak, yənə bir kerubning yenida yənə bir qak turatti; qaklarning kiyapiti bolsa beril yakutning kərünüxi də id. **10** Ularning xəkli bolsa, tetilisining ohxax idi, yəni qak iqida qak bardək kərünətti. **11** Kerublar mangozanda, ular yüzləngən tətila tərəpkə udul əkarap mangatti; mangozanda ular heq burulmayıtti, bəlkı bexi կəysi tərəpkə կərəqən bolsa, ular xu tərəpkə mangatti; ular mangozanda heq burulmayıtti. **12** Ularning pütün teni, dümbiliri, kolliri, қanatliri wə ularning qaklırimu, yəni tetisigə təwə qaklarning ətrapi kəzərlər bilən tolqanidi. **13** Qaklarnıı bolsa: «pirkirkiraydiojan qaklar!» — dəp atiqinini eż kılıkim bilən anglidim. **14** Hərbir kerubning tət yüzü bar idi; birinqisi kerubning yüzü, ikkinqisi adəmning yüzü, üinqinqisi xırning yüzü, tətinqisi bürküntüng yüzü idi. **15** Kerublar yukjirioja ərlidi. Bular dəl mən Kewar dəryası boyida kərgən hayat məhlukları id. **16** Kerublar mangozanda, qaklarmu ularoja yandixip mangatti; kerublar yərdin ərləxkə қanatlirini kətürğinidə, qaklarmu ularning yenidin burulup kətməyyetti. **17** Ular turozanda, qaklarmu turatti; ular kətürüləndə, qaklarmu ular bilən kətürülətti; qünki hayat mahluklarning rohi qaklarda idi. **18** Wə Pərvərdigarning xan-xəripi əyning bosuqisi

üstidin qikip, kerublar üstidə turdi; **19** Kerublar қanatlirini kerip, kəz aldimda yərdin kətürüldi; ular eydin qikkanda, qaklarmu ularning yenida idi; ular Pərvərdigarning əyining xərkij dərwazisida turatti; Israelning Hudasining xan-xəripi ularning üstidə yukarı turatti. **20** Bular bolsa dəl mən Kewar dəryası boyida kərgən, Israel Hudasining astida turozın məhlukları id; ularning kerublar ikənlilikini bildim. **21** Ularning hərbirining təttin yüzü, hərbirining təttin қaniti, қanatliri astida insan қoli siyakidiki kolları bar idi. **22** Ularning yüzlərinin kiyapiti bolsa, ular mən Kewar dəryası boyida kərgən yüzlər idi; ularning turki wə yüzləri mən kərgəngə ohxax idi; ularning hərbiri eż udulioja əkarap mangatti.

11 Roh meni kətürüp, Pərvərdigarning əyining xərkij, yəni xərkəkə կəraydiojan dərwazisioja apardı; wə mana, dərwazining bosuqisida yigirmə bəx adəm turatti; mən ularning otturisida awamning aksaklı bolqan, Azzurning oqlı Jaazaniya həm Bənayanıng oqlı Pilatiyani kərdüm. **2** Wə U manga: — I insan oqlı, kəbihlikni oylap qikkəqi, muxu xəhərdə rəzil məslihət bərgüqi adəmlər dəl bulardur. **3** Ular: «Əylərni selix wakti yekinlaxtı əməsmu? Bu xəhər bolsa kazan, biz bolsaq, iqidiki gəx» — dəydu. **4** Xunga ularnı əyibləp bexarət bərgin; — Bexarət bərgin, i insan oqlı! — dedi. **5** Xuning bilən Pərvərdigarning Rohı wujudumoja urulup qüxüp, manga söz kıləqan: «Pərvərdigar mundak dəydu» — degin. «Silərning xundak deginilərni, i Israel jəməti; kənglünglərgə pükkən oy-pikringlərni, Mən bilimən. **6** Silər muxu xəhərdə adəm əltürüxnı kəpəytikənsilər; silər rəstəkoqilərni əltürülgənlər bilən toldurqansilər». **7** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Silər əltürgən kixilər bolsa, dal xu gəxtur, xəhər bolsa kazandur; birək silərni bolsa uningdin tartiwalimən. **8** Silər kiliqtin korkup kələnsilər, wə Mən üstüngləroja bir kiliq qüxürimən» — dəydu Rəb Pərvərdigar. **9** «Xuning bilən Mən silərni xəhərdin tartiwellip, yat adəmlərning կəliqə tapxurimən, silərning üstünglərdin həküm qikirip jazalaymən. **10** Silər kiliqlinip yikilisilər; Israel qəralırıda üstüngləroja həküm qikirip jazalaymən; wə silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər. **11** Bu xəhər silər üçün «kazan» bolmayıdu, həm silərmə uningki «gəx»i bolmaysilər; Mən Israel qəralırıda üstünglərdin həküm qikirip jazalaymən. **12** Wə silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər; silər Mening bəlgilimilirimdə yürmigən, həkümlirim

boyıqə mangmiojansılər, bəlki əpqərənglardiki əllərning həkümürlü boyıqə mangojansılər». **13** Xundak boldiki, Mən bexarət beriwatkinimda, Bənayaning oqlı Pilatiya jan üzdi. Mən düm yikildim: «Ah, Rəb Pərvərdigar! Sən Israilning қaldısını pütünləy yoқatmaqimusən?» — dəp kattık, awazda nida kıldı. **14** Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **15** I insan oqlı, Yerusalemda turuwatkanlarning: «Pərvərdigardin yirak, ketinglar! Qünki muxu zemin bizgila miras қılıp təkdim kılınoqan!» degən gepi, sening kərindaxliring, yəni sening kərindaxliring bolоjan sürgünlərgə həm Israilning pütkül jəmətigə қaritip eytiloqan. **16** Xunga ularoqa mundak degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: Gərqə Mən ularni yirak yərlərgə, əllər arisioja yetkiwatkən həm məmlikətlər iqigə tarkitiwatkən bolsammu, ular baroqan yərlərdim Mən Əzüm ularoqa kiqikkinə bir pak-mukəddəs baxpanah bolimən». **17** Xunga mundak degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən silərnii əllərdin yiojmən, tarkitiwetilgən məmlikətlərdin silərni jəm kılımən, andin Israil zeminini silərgə қayturup təkdim kılımən». **18** Xuning bilən ular u yərgə қaytip kelidu, ular barlıq lənətlik nərsilərni həm barlıq yirginqlik ixlirini u yardin yok kılıdu. **19** Mən ularoqa bir қalbni berimən, iqinglaroqa yengi bir rohni salımən; Mən ularning tenidin taxtək қalbni elip taxlaymən, ularoqa mehrlilik bir қalbni berimən. **20** Xuning bilən ular Mening bəlgilimilimirdə yürüdü, Mening həkümlirimni qing tutup ularoqa əməl kılıdu. Ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **21** Birak kəngülliри lənətlik nərsilərgə wə yirginqlik қilmixliriqa beçiqxlanənlar bolsa, Mən ularning yollırını ez bexoja qüxürimən», — dəydu Rəb Pərvərdigar». **22** Kerublar kanatllarını yaydı, ularning qaklırı ez yenida turatti; Israilning Hudasining xan-xəripi ular üstidə yukarı turatti; **23** wə Pərvərdigarning xan-xəripi xəhərning otturisidin qikip, xəhərning xərk təripidiki taq üstidə tohtidi. **24** Xuning bilən Roh meni kötürüp, Hudanıng Rohı bərgən bu kərünüxtə meni Kaldiyəgə, yəni sürgün bolənlaroqa apardı; xuan mən kərgən bu kərünüx məndin kətti. **25** Xuning bilən mən sürgün bolənlaroqa Pərvərdigar manga kərsətkən barlıq ixłarnı səzləp bərdim.

12 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, sən asiy bir jəmat arisida turisən; ularning kəruxkə kəzi bar əmma kərməydu, anglaxka kulikjı bar, əmma anglimaydu,

qünki ular asiy bir jəməttur. **3** Wə sən, i insan oqlı, sürgün bolouqining yük-taklırını təyyarlap koyojın; wə kündüzdə ularning kəz aldida sürgün bolouqidək ez jayingdin baxqə jayoja baroqin. Gərqə ular asiy bir jəmət bolsimu, ehtimalliki yok əməski, ular qüxinip yetidi. **4**Kündüzdə ularning kəz aldida sürgün boluxka təyyarlıqan yük-taklırdək yük-taklıringni elip qik; andin kəq kirəy degəndə ularning kəz aldida sürgün bolidiqan kixilərdək jayingdin qikip kətkin; **5** tamni kolap texip, yük-taklıringni elip qikkin; **6** ularning kəz aldida buni mürüngə elip, gugumda kətürüp qikip kətkin; yərni kərəlməsliking üçün yüzüngni yapkin; qünki Mən seni Israil jəmətigə bexarət kıldı. **7** Wə mən buyruləqan boyıqə xundak kıldı; kündüzdə mən sürgün bolouqi kixidək yük-taklırimni elip qiktim; wə kəq kirğandə kolumn bilən tamni kolap texip, yül-taklırimni qikirip, gügümdə ularning kəz aldida mürəmgə elip kətürüp mangdim. **8** Ətigəndə Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyili: — **9** «I insan oqlı, Israil jəməti, yəni asiy bir jəmət, səndin: «Bu nemə kıləjining» dəp soriqan əməsmu? **10** Ularoqa: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: Bu yüksəlgən wəhiy Yerusalemıñı xahzadə həm xu yerdiki barlıq Israil jəmətidikilər toopruluqtur» — degin. **11** Ularoqa: «Mən silər üçün bexarət. Mən əndək kılıqan bolsam, əmdi ularojuñu xundak ixłar kılduruludu; ular əsir bolup sürgün bolidu» — degin. **12** Ular arisidiki xahzadə ez yük-taklırını gugumda mürisidə kətürüp qikidu; ular tamni kolap texip təxüktin nərsilərini qikiridu; u ez yüzünü yepip zeminni kərəlməydiqan bolidu. **13** Xuning bilən Əz torumni uning üstigə yayımən, u Mening kiltikimdə tutulidu; Mən uni Kaldiyəlarning zemini bolən Babiloja apırimən, birak u yərni ez kəzi bilən kərməydu; u xu yərda elidu. **14** Uningqə yardamləxkən əpqərisidiliklərning həmmisini həm barlıq koxunlırını Mən barlıq xamaloja tarkitiwetimən; Mən kiliqni qılapṭın suçurup ularni koqlaymən. **15** Mən ularni əllər arisioja tarkitiwatkənimdə, məmlikətlər iqigə taratkiniimdə ular Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidi. **16** Birak ularning iqidiki az bir kışmini, kiliq, aqarqılıq həm waba kesiliđin halas kılımən; məksitim xuki, ularoqa ezlili baridioqan əllərdə ezlirigə yirginqlik қilmixliriini etirap kılduruxtin ibarət; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidi». **17** Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **18** «Insan oqlı, ez neningni titrigən haldə yegin, süyüngni dir-dir kılıp ənsirigən haldə iqkin;

19 həm xu zemindiki kixilərgə mundak dəp eytkin: «Rəb Pərvərdigar Yerusalemdikilər wə Israil zeminidə turuwatkanlar toopruluk mundaq dəydu: «Ular eż nenini ənsirəx iqidə yəydi, süyini dəkkə-dükkidə iqidu; qünki zemində turuwatkanlarning jəbir-zulumi tüpəylidin, u yər həmmisi yəksan kılınidu. **20** Aħalilik xəħərlər harabə bolup, zemin wəyrənə bolidu; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetisilər». **21** Pərvərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **22** «I insan oqlı, Israil zeminidə: «Künlər uzartılıdu, hərbir alamət kərünük bikarəqa ketidu» degən makalni eytkini nemisi? **23** Əmdi ularoqa: — Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: «Mən bu makalni yok kılımən; Israilda bu makal ikkinqi ixlitilməydu; sən əksiqə ularoqa: «Künlər yekinlahti, hərbir alamət kerünükning əməlgə axuruluximu yekinlahti» — degin. **24** Qünki Israil jəmətidə yalojan «alamət kərünük» yaki adəmni uqurudiojan palqılıklar kaya bolmaydu. **25** Qünki Mən Pərvərdigardurmən; Mən səz kılımən, həm kilojan səzüm qoķum əməlgə axurulidu, yənə keqiktürülməydu. Qünki silərning künliringlarda, i asiy jəmət, Mən səz kılımən həm uni əməlgə axurimən» — dəydu Rəb Pərvərdigar». **26** Pərvərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **27** «I insan oqlı, mana, Israil jəmətidikilər sening toopruluk: «U kərgən alamat kərünüxlər uzun künlərdin keyinki wakıtlarnı kərsitudu, u bizgə yırak kəlgüsü toopruluk bexarət beridu» — dəydu. **28** Xunga ularoqa: — Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: «Mening səzlirimdin heqkaysisi yənə keqiktürülməydu, bəlkı kilojan səzüm əməlgə axurulidu, dəydu Rəb Pərvərdigar» — degin.

13 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **2** «I insan oqlı, sən Israilning bexarət bərgüqi pəyəqəmbərliri, yəni eż təsəwwuri bilən bexarət bərgüqilərni əyibləp bexarət berip: «Pərvərdigarning səzini anglangalar!» — degin. **3** Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: — Əz rohioja əgixip mangidiojan, heq wəhjini kərmigən həməkət pəyəqəmbərlərinə halıqə way! **4** I Israil, sening pəyəqəmbərliring huddi harabilər arısida yürüütən tülkilərdək boldi. **5** Silər besülgən jaylaroja qıkmıqansılər, uning Pərvərdigarning künidə bolidiojan jəngdə puhta turuxi üçün Israil jəmətinin buzulojan temini heq yasimidingilar. **6** «Pərvərdigar mundaq dəydu» degüqilər bolsa pəkət sahta bir kərünüxi wə yalojan palni kərgənlərdin

ibarəttur; Pərvərdigar ularnı əwətmigən; bırak ular eż səzinin əmalgə axuruluxini ümid kıldı. **7** Silər «Pərvərdigar mundaq dəydu» deginginlarda, Mən heq səz kılminojan tursam, silər sahta bir «alamət kərünük»ni kərgən, yalojan palni eytkən əməsmə? **8** Xunga Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: «Silər oydurma səzligininglar, yalojan «alamət kərünük»lərni kərginininglar tüpəylidin, əmdi mana, Mən silərgə karximan, — dəydu Rəb Pərvərdigar, **9** — Mening kolumn sahta «alamət kərünük»ni kərgən wə yalojan palni eytkən pəyəqəmbərlər bilən karxilixidu; ular eż həlkimning kengixidə olтурmaydu, ular Israil jəmətinin nəsəbnamisidə hatırılanməydu; ular Israilning zeminiqə heq kirgüzülməydu; xuning bilən silər Mening Rəb Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **10** Bərhək, ular tinq-amanlıq bolmioğandimu «ting-amanlıq!» dəp jar selip, həlkimni ezikturojanlıq üçün, birsə nepiz ara tamni kopursa, ular kelip pəkət uni hak suwaq bilən akartıp koyçanlıq üçün — **11** Tamni hak suwaq bilən akartıwatkanlaroqa: «Bu tam yiklidu!» degin! Kəlkündək bir yamoqur yaqidu! I yoqan məldürlər, silər qüxisilər! Dəhxətlik bir xamal qikidu; **12** wə mana, tam ərülüp qüxkəndə, hək silərdin: «Silər bu tamni suwiqan hak suwaq kəni!» dəp sorimamdu? **13** Xunga Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: «Əz kəhrim bilən dəhxətlik bir xamal partlitip qikimən; Mening aqqikimdin kəlkündək bir yamoqur wə həmmimi həlak kılıdiojan kəhərlik məldürlər yaqidu. **14** Xuning bilən Mən silər hak suwaq bilən akartıqan tamni əqlitip, uning ulini axkarə kilip, uni yər bilən yəksan kılımən; u əqləp qüxkəndə, silər uning arısida həlak bolisilər; wə Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **15** Xundak kılıp Mən kəhrimni tam həm uni hak suwaq bilən akartıqların üstigə qüxürüp pioqandin qikimən; wə: «Tam yok boldi, xundakla uni hak suwaq bilən akartıqlar, yəni Yerusalem toopruluk bexarət bərgüqi, heq tinq-amanlıq bolmioğandimu u toopruluk tinq-amanlıknı kərsətkən «alamət kərünük»ni kərgən Israilning pəyəqəmbərlirimə yok boldi» — dəymən». **17** «Əmdi sən, i insan oqlı, eż təsəwwuri boyiqə bexarət bərgüqi eż həlkinqning kızılırioja yüzüngni karitip, ularnı əyibləp bexarət berip mundaq degin: — **18** Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: «Əz beqixilirining hərbirigə [sehirlilik] biləzüklərni kədəp, janlarnı tuzakqa elix üçün hərkəndək egiz-pakar adəmlərning bexioqa pərənqini yasiqənlərə

way! Əmdi silər əz həlkimning janlirini tuzakka qüxürüp, janliringlarnı saq kıldurımız dəwatamsılər? **19** Nəqəqə tutam arpa, nəqqə qixləm nanni dəp silər Manga kupurluk kılıp, yalojan səzgə kulaq salidişan Mening həlkimgə yalojanqılıkinqlar arkilik əlməskə tegixliklirini eltürüp, tirik կալմաსlıkkə tegixliklirini həyat կալdurmakqimusılər? **20** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mənə, Mən silərning kuxlarnı tuzakka qüxiürgəndək kixilərnı tuzakka qüxiürgüqi sehirlilik «tengik»liringləroja կarximən, Mən ularnı bilikinglardin yırtıp taxlaymən; xuning bilən silər kuxlarnı tuzakka qüxiürgəndək tutkan kixilərnı ərkinlikkə uqrıwetimən. **21** Mən silərning pərənjiliringlarnımı yırtıp taxliwetip, həlkimni կolunglardin kutkuzimən; ular yənə kolunglarda olja bolup turmaydu; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər. **22** Silər yalojanqılık bilən, Өzüm azar bərmigən həkkaniy adəmlərning kəngligə azar bərgənlikinglər üçün, xundakla rəzil adəmlərning həyatını saklap kutkuzuxka ularnı rəzil yolidin yandurmay, əksiqə ularning կolini küqəytkininglər üçün, **23** silər kuruq «alamət kəzünüx»lərni ikkinçi bolup kərməysilər, yaki yalojan palqılık kilməysilər; Mən Өz həlkimni կolunglardin kutkuzimən; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər».

14 Israil aksaçallırining bəziliyi Mening yenimoja kelip aldimda olturuxti. **2** Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **3** «I insan oqlı, muxu adəmlər əz butlirini kəngligə tikləp, adəmlərni putlaxturidiojan əz kəbihlikini kəz aldioja կoyojanidi. Əmdi ularning Meni izdəp Məndin yol sorixini կobul կıləmdimən? **4** Əmdi ularoja səz kılıp mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Israil jəmətidiki kənglidə əz butlirini tikləp, adəmlərni putlaxturidiojan əz kəbihlikini kəz aldioja կoyup, andin pəyqəmbər aldioja kelidiojan hərbir adəmni bolsa, Mənki Pərvərdigar uningoja butlirining keplükü boyiqə jawab կayturimən. **5** Xundak kılıp Mən Israil jəmətining kenglini Өzümgə igildurimən; qünki ular barlık butliri bilən Manga yat bolup kətti». **6** — Xunga Israil jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Towa կilinglar! Butliringlardin yenip [yenimoja] կaytip kelinglar! Barlık yirginqlik kilmixinglardin yüzunglarnı erüngalar! **7** Qünki Israil jəmətidiki əzlirini Məndin ayrip, əz butlirini kənglidə tikləp, adəmlərni putlaxturidiojan əz kəbihlikini

kəz aldioja կoyup, andin Məndin sorax üçün pəyqəmbərning aldioja kelidiojan hərkəysi adəm yaki xuningəqə ohxax Israilda turuwatkan hərkəysi musapirlar bolsa, Mənki Pərvərdigar Өzüm ularoja jawab կayturimən; **8** Mən muxu kixini bir agah bexariti kılıp uni səz-qəqəkkə կalduruxka yüzümni uningoja կarxi կilimən; Mən həlkimning arisidin uni üzüp taxlaymən; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər. **9** Birak pəyqəmbər əzi eziketurulup, bir bexarətlik səz kilojan bolsa, u qəođa Өzüm Pərvərdigar xu pəyqəmbərni ezipkuqa uqratkanmən; Mən uningoja կarxi կolumni uzartip, uni həlkim arisidin հalak կilimən. **10** Ular kəbihlikining jazasını tartıdu; pəyqəmbərgə berilidiojan jaza bilən soriqəqəqə berilidiojan jaza ohxax bolidu. **11** Xuning bilən Israıl jəməti yənə Məndin qətnəp kətməydu, yaki yənə asiylikliri bilən əzllarını bulqımaydu; ular Mening həlkim, wə Mən ularning Hudasi bolimən» — dəydu Rəb Pərvərdigar». **12** Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **13** «I insan oqlı, məlum bir zemin Manga asiylik kılıp gunah կiloanda, Mən xuning bilən կolumni uningoja կarxi uzartip, ularning yelənqüki bolajan nenini կurutuwetip, uning üstigə aqarqılıkni əwətimən հəm insan wə haywanları uningdin üzimən; **14** əmdi u qəođa Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üq հəzərət uningda turuwatkan bolsimu, ular əz həkkaniylikü tüpəylidin pəkət əz janlirinila saklıyalıjan bolatti — dəydu Rəb Pərvərdigar. **15** Əgər Mən zemindin yırtkuq կaywanları etküsəm, ular uni balılıridin juda կilsa, կaywanlar tüpəylidin uningdin etküqə həqbir adəm bolmay, u wəyranə bolsa, **16** əmdi Mən əz կayamat bilən կəsəm կilimənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — muxu üq հəzərət uningda turuwatkan bolsimu, ular nə əz oqulları nə կızlırını kutkuzalmayıttı; ular pəkət əz janlirini kutkuzalaytti, zemining ezi wəyranə peti կalatti. **17** Yaki bolmisa Mən xu zeminoja կiliqni qüxürüp, uningdin insan հəm կaywanni üzüwətkən bolsam, **18** əmdi կayamat bilən կəsəm կilimənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — muxu üq հəzərət uningda turuwatkan bolsimu, ular nə əz oqulları nə կızlırını saklap kutkuzalmayıttı; ular pəkət əz janlirini kutkuzalaytti. **19** Yaki bolmisa Mən xu zeminoja waba kesilini qüxürüp, Өz kəhrimni կan tektürülüxi bilən üstigə təksəm, uningdin insan հəm կaywanni üzüwətkən bolsam, **20** əmdi կayamat bilən կəsəm կilimənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üq հəzərət uningda turuwatkan

bolsimu, ular nə ez oqlini nə kızını kutkuzalmayıttı; ular pəkət həkkaniyılıkı bilən ez janlarını kutkuzalaydı. **21** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydi: — Əmdi xundak bolqandan keyin, insan həm һaywanni üzüwetix üçün Yerusaleməqə tet jazayimni, yəni kılıq, aqarqılıq, yirtkuq һaywan wə waba kesilini qüxürsəm կandak bolar? **22** Birək mana, uningda kelip կalojanlar bolidu, yəni oouł-kızlar uningdin qıkırılıp kutkuzuludu; mana, ular silərning yeninglarqa qıkıp, silər ularning yolları həm kilmixlirini körüp yetisilər; xuning bilən silər Mən Yerusaleməqə qüxürgən külpət, yəni uningə qüxiyrülən barlıq ixlar toopruluk təsəlli alisilər; **23** Əmdi silər ularning yolları həm kilmixlirini kərgininqarda, ular silərgə təsəlli epkelidu; silər Mening uningda barlık կilojan ixlirimni bikardin-bikar kilmiojanlıqimni tonup yetisilər, — dəydi Rəb Pərwərdigar».

15 Wə Pərwərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** «İnsan oqlı, üzüm teli yaqıqining baxka dərəh yaqaqlıridin nemə artukqılıki bar, uning xehining ormandiki dərəhlər arısida nemə alahidilikli bar? **3** Uningdin birər jabduknı yasaxka materialy wholejanning paydisi barmu? Uningdin qinilərni askudək կozuknı yasiqili bolamdu? **4** Mana, u otka yekiloju bolqanda, ot uning ikki uqını kəydürgəndə, otturisimu yerim kəygəndə, əmdi uni birər ixka ixlətkili bolamdu? **5** Mana, u sak bolqanda, həqkandak ixka ixlətkili bolmiojan yərdə, əmdi ot uni kəydürüp yap katkəndə, uni birər ixka ixlətkili bolamdu? **6** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydi: «Mən ormandiki dərəhlər arisidiki üzüm telining yaqıqını otka tapxuroqinimdək, Yerusalemda turuwaṭkanları otka tapxurımən. **7** Yüzümni ularoja կarxi kılıp կaritimən; ular bir ottin qılışa, baxka bir ot ularnı yəwetidü. Ez yüzümni ularoja կarxi bolup կaratkanda, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **8** Ularning կilojan wapasızlıkları tüpəylidin mən zeminni wəyrənə կilimən» — dəydi Rəb Pərwərdigar».

16 Wə Pərwərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** İ insan oqlı, əzining yirginqlik kilmixlirini Yerusalemning yüziga selip mundak degin: — **3** Rəb Pərwərdigar Yerusaleməqə mundak dəydi: «Sening əsliy zating wə tuoquluxung Կanaaniylarning zeminida bolqan; sening atang Amoriy, apang Hittiy kız idi. **4** Sening tuoquluxuoja kəlsək, sən tuoqulojan

künündə kindiking kesilmigən, sən suda yuyulup pakiz kılınmiojan; həqkim sanga tuz sürkmigən yaki seni zakilimiojan. **5** Həqkimning kezi muxu ixlar üçün sanga rəhİM kilmiojan yaki iqini sanga aoritmiojan; əksiqə sən dalaqə taxliwetilgənsən, qünki tuquluojan künündə kəmsitilgənsən. **6** Xu qaçda Mən yeningdin etüp ketiwetip, seni ez kəningda eojinap yatkiningni kərgən; wə Mən ez kəningda yatkan halitingdə sanga: «Yaxiojin!» — dedim. Bərhək, sən ez kəningda yatkan halitingdə Mən sanga: «Yaxiojin!» — dedim. **7** Mən seni daladiki ot-qəplərdək aymittim; sən eşüp heli boy tartip qiraylıq bezilip wayioja yətting; kəksiliring xəkilləndi, qaqliring üzün esti; birək sən tehi tuqmayalingaq iding. **8** Mən yənə yeningdin etüwetip sanga կaridim; mana, ixk-muhabbat məzgiling yetip kəldi; Mən tonumning pexini üstüngə yeyip koyup, yalingaqlıqini ettim; Mən sanga կəsəm iqip, sən bilən bir əhdə tüzdüm, dəydi Rəb Pərwərdigar, wə sən Meningki boldung. **9** Mən seni su bilən yuyup, kəningni teningdin yuyuwetip, sanga puraklıq mayni sürttüm. **10** Mən sanga kəxtilik kəngləknı kiygüzüp, ayiojingoja dəlfin terisidin tikkən kəxlərni saptım; seni nepis kanap bilən orap, yipək bilən yepip koydum. **11** Seni zibu-zinnətlər bilən pərdazlidim, kolliringoja biləzüklərni, boynungoja marjannı takəp koydum; **12** burnungoja հalkını, կulaklıringoja zırılərni, bexingoja güzel tajni kiygüzdüm. **13** Xundak kılıp sən altun-kümük bilən pərdazlanding; kiyim-keqəkliring nepis kapap, yipək wə kəxtilik rəhettin idi. Yegining ak un, bal həm zəytun meyi idi; sən intayın güzel bolup, hanix mərtiwişigə kətürüldung. **14** Güzəllik ing tüpəylidin əllərdə dangking qıktı; qünki Mən sanga kərkəmlikimni beqixlixim bilən güzəllik kamalətkə yətti, — dəydi Rəb Pərwərdigar. **15** — Birək sən güzəllik ing tayinip, dangkingdin paydilinip pahixə boldung; sən hərbir etküqi kixığə pahixə muhabbatliringni tektüng; güzəllik ing uning boldi! **16** Sən kiyim-keqəkliringdin elip ezüng üçün rənggarəng bezəlgən «yukarı jaylar»ni yasap, andin ularning üstidə buzukluk կilojanəsən. Bundaq ixlar yüz berip bakmiojan, wə ikkinçi yüz bərməydi! **17** Sən Mən sanga beqixliojan güzəl zibu-zinnətlərim wə altun-kümüküm bilən ərkək məbdulərni yasap ular bilən buzukluk կilojanəsən. **18** Sən ez kəxtilik kiyimliringni elip ularoja kiygüzdüng; Mening meyim wə Mening huxbıyumi ularoja sunup beqixliding; **19** Mən ezüngə bərgən nenimni, Mən sanga ozukça

bərgən ak an, zəytun meyi wə balni bolsa, sən ularning aldişa huxpurak hədiyə süpitidə atap sundung; ixlar dəl xundak idi! — dəydu Rəb Pərvərdigar.

20 — Uning üstigə sən Əzümgə tuqup bərgən kiz-oqulliringni elip, məbudlarning ozuki bolsun dəp ularni қurbanlık kılding. Sening buzuklukung azlıq kılıqandək, 21 sən Mening balilirimni soyup ularni ottin ətküzüp məbudlarqa atap koydungeq? 22 Sening barlık yirginqlik kilmixliring həm pañixa buzuklukliringda, sən yaxlıkingda tuqma-yalingaq bolup eż əkeningda eojinap yatkan künlliringni həqkəqan esingga kəltürmiding. 23 Əmdi sening bu rəzzillikliringdin keyin — (Way, halinqo way! — dəydu Rəb Pərvərdigar) 24 sən yənə əzüng üqün bir pəxtak կurup, hərbir məydanqa bir «yukıri jay»ni yasiding; 25 sən hərbir koqining bexida «yukıri jay»ingni salding; sən eż güzəllikgni yirginqlik kılıp, teningni hərbir ətküqiqə tutup, putungni eqip əzüngni berip pañixa buzuklukungni kəpəytting. 26 Sən ixkwaz ərlikli qong қoxnang bolovan Misirlıklar bilən buzukluk ətküzdüng; Mening aqqikimni kozoqap, pañixa buzuklukungni kəpəytting. 27 Wə mana, Mən Əz kolumni üstüngga uzartip, sening nesiwəngni azaytip koydum. Mən senindin nəprətlindioqan, buzuk yolundin nomus kılıp qeqiqənlərning, yəni Filistylərning kizlirining қolioja tapxurdum. 28 Sən yənə ənmay yənə Asuriyliklər bilən buzukluk ətküzdüng; buzukluk ətküzgəndin keyin yənə ənənət kilmidinq. 29 Xunga sən sodigərning zemini, yəni Kaldıya bilən bolovan buzuklukungni kəpəytip, buningdin yənə ənənət kilmidinq. 30 Muxundak barlık ixlarnı, yəni nomussiz pañixa ayalning ixlirini kılısən, nemanqə suyuk sening ələbing! — dəydu Rəb Pərvərdigar, 31 Əzüngning pəxtikigni hər koqining bexida қuridioqan, hərbir məydanda «yukıri jay»ingni yasaydioqan! Uning üstigə sən pañixa ayaldək əməs iding, qunki sən həknə nəziringgə almaytting! 32 I wapasız ayal, erining ornida yat adəmlərgə kəngül beridioqan! 33 Həklər pañixa ayalıja həmixin hək beridu; birək sən axniliringni buzukluk muhəbbətliridin huzur elixka həryandın yeningoja kəlsun dəp ularning həmmisigə üstək berip in'am kılısən; 34 buzuklukta sən baxka ayallarning əksisən, qunki həqkim sening buzuk muhəbbitingni izdəp kəlmidi; sən üstək bərding, həq hək sanga berilmidi — sən həkikətən ularning əksisən! 35 Xunga, i pañixa ayal, Pərvərdigarning sezin angla! 36 — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Sening tənggilirinq

təkülüp, axniliring bilən bolovan buzuklukliring bilən sening uyat yering axkarilanəjanlık tüpəylidin, barlık yirginqlik məbduliring tüpəylidin, ularqa atap sunoqan baliliringning keni tüpəylidin — 37 xunga mana, Mən sening ezünggə əyx-ixrat mənbəsi kılıqan, barlık səyəqən həm barlık nəprətləngən axniliringni yiqimən — Mən ularni sanga karxi qıkırıp ətirapingdin yiqip, sening uyat yeringni ularqa axkarə kılımən, ular sening barlık uyat yeringni kəridu. 38 Xuning bilən seni buzukluk kılıqan həm kan tekkən ayallarnı jazalıqandək jazalaymən; Mən kəhər bilən, ottək oqəzipimning təlipi bilən üstünggə ənənət jazani qüxürimən; 39 Wə Mən seni ularning қolioja tapxurimən; ular sening pəxtakliringni əqlitidu, sening «yukıri jay»liringni qekip taxlaydu; ular kiyim-keqikingni üstüngdin saldurup taxlap, güzəl zibu-zinnətliringni bulap-talap, seni tuqma-yalingaq əldəndi. 40 Ular sanga karxi bir top kixılarnı yiqip epkelidu, ular seni qalma-kesək kılıdu həm seni kılıqları bilən qepiwetidu. 41 Ular əyliringni ot bilən kəydüridu, kəp ayallarning kəz aldida üstünggə jazalarını qüxüridu; xuning bilən Mən seni pañixa ayal boluxtın əldəndi. 42 Xuning bilən Mən sanga karatkan kəhərimni tohtitimən, Mening mukəddəslikimdin qıkkən oqəzəp səndin ketidu; Mən tinqlinip kayta aqqıqlanmaymən. 43 Sən yaxlık künlliringni esingga kəltürmidinq, əksiqə muxu kilmixliring bilən Meni oqəzəpləndürdüng; xunga mana, eż yolungni eż bexinqoja əyləndimən, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — xuning bilən bu buzuklukni baxka yirginqlik kilmixliring üstigə koxup ikkinqi kilməysən. 44 Mana, makallarnı ixlitidioqanlarning həmmisi sən tooqruluk; «Anisi kəndak bolsa, kizi xundak bolar» degən bir makalni tiloja alidu. 45 Sən eż eri həm baliliridin nəprətləngən anangning kizidursən; həm eż ərliri həm baliliridin nəprətləngən aqa-singilliringning arılıkdidikəsən; sening anang bolsa Hıttiy, sening atang Amoriy idi. 46 Sening aqang bolsa sol təripingdə turoqan Samariyə, yəni u wə uning kizliri; singling bolsa ong təripingdə turoqan Sodom wə uning kizliri. 47 Sən nə ularning yollırıldıda mangmioqan, nə ularning yirginqlik kilmixliri boyiqə ix kilmioqansən; Yak! Bəlkı kışkıqınə bir wakıt iqidə sən barlık yolliringda ulardin buzuk bolup kətting. 48 Əz hayatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — singling Sodom, yəni u yaki kizliri sən yaki sening

kızliringning kilmixliridək kilmidi; **49** Mana, muxu singling Sodomning kəbəhlili — u wə kızlirining təkəbbulukı, nanlıri mol, əndixisiz azadılık künlliridə ajiz-namratlarning kolini həq küqəytmigənlikı idi. **50** Ular təkəbburlixip, Mening aldimda yirginqlik ixlarnı kıldı; Mən buni kərginimdə, ularni yokattım. **51** Samariya bolsa sening gunahlıringning yerimidəkmə gunah sadır kilmidi; halbuki, sən bolsang yirginqlik kilmixliringni ularningkidin kəp awutup kilding; xundak kılıp sən yirginqlik kilmixliring tüpəylidin aqa-singlingni huddi həkkaniydək köründürgənidir. **52** Sən əslidə ez aqa-singlingning üstidin həküm kiloquqi iding; əmdi sənmə, ez xərməndilikinə kətürüp yür! Sening ularningkidin tehimu nəprətlik gunahlıring tüpəylidin ular səndin həkkaniy kərənidü; xunga sənmə aqa-singlingni həkkaniy kərsətkinəring tüpəylidin hijalətkə kəlip xərməndilikinə kətürüp yür! **53** Wə mən ularni sürgündin, yəni Sodom həm kızlirini sürgündin, Samariya həm kızlirini sürgündin qıkırıp, xundakla ularning arisioja sürgün bolovanliringni qıkırıp sürgünlüktn əsligə kəltürimən; **54** xuning bilən ularoja təsəlli bərginində, sən ez xərməndilikinə kətürisən, sening barlık kilmixliring tüpəylidin hijalətkə kəlisən. **55** Sening aqa-singling, Sodom həm kızliri əslı həlioja, Samariya həm kızlirimə əslı həlioja kəlidü; sənmə wə sening kızliring əsli həlingləroja kəlisələr. **56** Sening rəzillikinə pax kılınmay, təkəbburluqtə yürgən künungdə, singling Sodom aqzingda səz-qəqək bolovan əməsmidi? Əmdi hazır sən ezung Suriya kızliri wə uning ətrapidikilərning həmmisi həmdə Filistiyə kızliri, yəni seni kezgə ilmaydiqan ətrapindikilərning mazak obyekti bolup əalding. **58** Sən buzuklukung, yirginqlik kilmixliringning jazasını kətürisən, dəydu Pərvərdigar. **59** Qünki Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Oz kılənliring, yəni iqlik kəsəmingini kəmsitip, əhdini buzojanlıking boyiqə seni bir tərəp kilmən; **60** Halbuki, Mən sening bilən yaxlık künllirində tüzgən əhdəmnı əsləymən, həm sən bilən mənggültük bir əhdə tüzimən. **61** Xuning bilən sən ezungdin qong aqiliring həmdə seningdin kiçik singilliringni tapxuruwalojiningda, sən yolliringni esingga kətürüp hijalətkə kəlisən; qünki muxu [aqa-singilliringni] sanga kızlar süpitidə tapxurimən; birək bu ixlər seningdiki əhdə tüpəylidin bolmaydu. **62** Mən Oz əhdəmni san bilən tüzimən, sən Mening Pərvərdigar ikənlikimni bilisən; **63** xuning bilən seni kəqürüm

kilojinimda, sən kilmixliringni esingga kətürüp hijil bolup, xərməndilikin tüpəylidin kaytidin aqzingni həq aqmaysən» — dəydu Rəb Pərvərdigar.

17 Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **2** 1 insan oqlı, bir tepixmakni otturışa koyup, Israil jəmətigə bir təmsilni sözləp berip mundak degin: — **3** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Kəng kanatlık, ziq rənggarəng uzun pəylik qong bir bürküt Liwanoja kelip, xu yərdiki egiz kədir dərihining uqidiki xahni aldı; **4** U əng yukarı yumran bishini üzüwelip, uni sodigərning zeminoja apirip, tijarətqılərning xəhīrigə tiktı. **5** U yənə zemindin baxka urukni elip baqlıq bir etizoja tiktı; uni mol sular boyida selip, sügət telidak tiklidi. **6** U əsüb, kəng yeyilib, pəs boy Lukum teli bolup qıktı; uning xahları [bürküt] tərəpkə karap əsti, yiltizlirimə uning astioja sozldı. Xu yol bilən u üzüm teli bolup, xahlandı, bihlandı. **7** Əmdi kəng kanatlık, ziq pəylik yənə bir qong bürküt pəyda boldı; wə mana, bu üzüm teli «U meni suoqarsun» dəp, tikilgən qənaklıridin yiltizlirimə uningoja karap tarttı, xahlırını uningoja karap sozdi; **8** Mana, u obdan xahlap mewa bərsün, esil üzüm teli bolsun dəp munbat etizda, mol sular boyioja tikilgəndi». **9** Əmdi Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «U ronak tapamdu? Uni əkəxal kiliwetix üçün [bürküt] yiltizlirimə yulup, mewisini kesiwətməndü? Uning yumran yopurmaklıri hazan bolidu; xu qəoşda uni yiltizlirimə yuluwelixkə küqlük bir bilək yaki nuroğun həklərninə həq keriki bolmayıdu. **10** Əmdi hətta kaytidin tikilgən bolsa, ronak tapamdu? Xərk xamili uningoja təqkəndila taza əqojirap kətməndü? U tikilip əskən qənaklıridə əqojirap ketidü». **11** Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **12** «Asiy jəməttin: «Muxu ixlarning mənisini biləmsilər?» dəp sorap, ularoja mundak degin: «Mana, Babil padixağı Yerusaleməja kelip, uning padixağı həm xahzadılırını elip əzi bilən Babiləja kayturup apardı. **13** Xu wakitta u padixağının nəslidin bir kixini elip uning bilən əhədə tüzüp uningoja kəsəm iquézdü. U yənə zemindiki esil-mətiwər bolovanları uning bilən elip kətti; **14** məksət, padixağlıknıñ təwən ajiz haləttə bolup, kəddini ruslyalmay, pəkət uning ahdisini tutuxi bilən jenini jan ətküüzük üçün idi. **15** Birək u Misir bizgə atlar həm qong əoxunnu təminlisin dəp əlqilirini xu yərgə əwətip, uningoja asiylik kıldı. Əmdi u ronak tapamdu? Mundak ixlarnı kiloquqi tirik əlamdu? U əhdəni buzup tirik əlamdu? **16** Mən hayatım bilən

кәсәм килимәнки, — дәйду Рәб Пәрвәрдигар, — бәрһәк у өзини padixaһ kилоjan padixaһning zeminiда, — yəni uning kәsimini kәmsitkәn, aһdisini buzojan hәlikى padixaһning zeminiда, — uning yenida, Babilning otturisida өлиdu. **17** Bolidiojan jәngdә, ular kelip nuroqun kixilerni kiriix üçün [sepiloja] qikidiojan дәnglüklerni selip, potaylerni kurojanda, Pirәwn küqlük koxun hәm nuroqunliojan әskәrlerni baxlap kәlsimu, uning üçün heqnema kiliп beralmaydu. **18** U kәsәmni kәmsitip, aһdini buzdi; mana, u kol elixip söz bәrdi, birak u muxu ixlarni kildi; xunga u tirik қeqip kütulalmaydu». **19** Xunga Rәb Pәrвәrдigar mundak dәydu: «Mәn hayatim bilәn kәsәm kiliмәnki, bәrһәk, u kәmsitkәn kәsimim hәmdә buzojan aһdәmni bolsa, bularni eз bexioja kiygüzimәn. **20** Mәn Өз torumni üstigә yeyp taxlaymәn, u Mening kiltikimda tutulidu; Mәn uni Babiloja apirimәn hәmdә xu yәrda Manga kilojan mutlәk wapasizlikü üçün uning üstigә héküm qikirip jazalaymәn. **21** Uning bilәn billә barlik қақканlar, barlik koxunliri kiliq bilәn yikilidu; bulardin kalojanlar hәrbir xamaloja tarkitlidu; xuning bilәn silәr Mәnki Pәrвәrдigarning söz kilojanlikini tonup yetisilәr». **22** Rәb Pәrвәrдigar mundak dәydu: «Mәnmу egiz kедirning uqidin bih elip tikimәn; uning yappyax xahqilirining uqidin yumran birsini üzүп, egiz hәywәtlik taq üstigә tikimәn; **23** Israil egizlikidiki taqka Mәn uni tikimәn; u obdan xahlap, mewә berip, esil kедir dәrihi bolidu; uning astioja hәrkandaq uqar-kanatlar konidu; uning xahlirining sayisida ular konup turidu; **24** xuning bilәn daladiki barlik dәrәhlәr biliduki, Mәnki Pәrвәrдigar egiz dәrәhni pәs kildim, pәs dәrәhni egiz kildim, yexil dәrәhni қаояjirattim, қакxal dәrәhni kekertip baraksan kildim; Mәnki Pәrвәrдigar mundak söz kildim wә xuni ada kiliмәn».

18 Wә Pәrвәrдigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** «Israil zemini тоорулук silәr: «Atilar aqqik-qüqük üzümlөrni yesә, balilarning qixi kericк seziliđu» degәn muxu makalni ixitidiojan kixilar zadi nemә demekqisilәr? **3** Mәn hayatim bilәn kәsәm kiliмәnki, dәydu Rәb Pәrвәrдigar, silәr Israil iqidә muxu makalni kaytidin ixlәtmäysilәr. **4** Mana, barlik janlar Meningkidur; atining jeni Meningkidәk, balining jenimu Meningkidur; gunah sadir kilojuqi jan igisi bolsa, u өlidu. **5** Birsi hәkkaniy bolsa, adillik wә adalәt yürgüzipdojan bolsa, **6** — u nə taqlar üstidә butkә atalojan taamni yemigәn, nə Israil jәmәtidiki butlarоja

bax kетürüp ulardin tilimigәn, nə koxnisining ayalini heq buzmiqjan, nə ay kөргөндә ayalqa yekin kәlmigәn **7** nə heqbirigә zulum-zumbuluk ixlәtmigәn, bәlki kәrzdardin kapalәt alojanni kayturidiojan, bulangqilik kilmiojan, eз nenini aq қalojanlarоja тәксим kiliп bәrgәn, yeling-yalingaqqa kiyim kiygüzgәn; **8** pulni esümgә bәrmeydiojan, jazanә almайдiojan, bәlki kolini kәbihliktin tartip, ikki adam arisida durus héküm qikiridiojan; **9** Mening belgilimilirimda mangidiojan, baxkilarоja adil muamilә kiliх üçün hékümlirimni tutidiojan bolsa — mana muxu kixi hәkkaniy, u jәzmәn hayat bolidu, dәydu Rәb Pәrвәrдigar. **10** Өгөрдә eз puxti bolоjan, zorawanlik kilojuqi, kәn tekküqi bolоjan, xundak yamanliklarning birini eз kerindixioja kilojan, hәmdә yukirikи yahxilikning heqkaysisini kilmiojan, bir oqli bolsa, — yəni taqlar üstidә butkә atalojan taamni yegәn, koxnisining ayalini buzojan, **12** ajiz-namratlarоja zulum-zumbuluk ixlәtkәn, bulangqilik kilojan, kәrzdardin kapalәt alojanni kayturmiojan, butlarоja bax kетürüp ulardin tiligәn, yirginqlik ixlarni kilojan, **13** pulni esümgә bәrgәn, jazanә alojan bir oqli bolsa — әmdi u hayat kalamdu? U hayat kalmaydu; u muxundak yirginqlik kilmixlarni kilojni üçün u jәzmәn өlidu; uning eз keni eз bexi üstigә qüxicidu. **14** Birak mana, muxu kiximu bir oqul tapsa, u atisining sadir kilojan barlik gunahlirini kergәn bolsimu, hәm kergini bilәn xundak kilmisa **15** — yəni taqlar üstidә butkә atalojan taamni yemigәn, Israil jәmәtidiki butlarоja bax ketürüp ulardin tilimigәn, koxnisining ayalini buzmiqjan, **16** heqbirigә zulum-zumbuluk ixlәtmigәn, kәrzdardin kapalәt elixni heq өzigә tutmiqjan, bulangqilik kilmiojan, eз nenini aq қalojanlarоja тәксим kiliп bәrgәn, yeling-yalingaqqa kiyim kiygüzgәn, **17** eз kolini kәbihliktin tartidiojan, pulni esümgә bәrmigәn, esüm-jazanә almiojan, bәlki Mening hékümlirimge әmәл kiliđiojan, belgilimilirimda mangidiojan bolsa — u eз atisining kәbihlikli tүpaylidin өlmeydu, u jәzmәn hayat bolidu. **18** Uning atisi bolsa, zulum-zumbuluk ixlәtkәn, eз kerindixioja bulangqilik kilojan, eз hәlkى arisida natoojra ixlarni kilojanlikи tүpaylidin, mana u eз kәbihlikli iqidә өlidu. **19** Silәr: «Nemixka oqul atisining kәbihlikining jazasını kөтүрмәydu?» dәp soraysilәr; birak oqul adillik hәm adalәtni yürgüzip, Mening barlik belgilimilirimni tutup ularоja әmәл kilojan; u jәzmәn hayat bolidu; **20** gunah sadir kilojuqi jan igisi өlidu. Oqul atisining kәbihlikining jazasini

kötürməydi, wə yaki ata oqlining kəbihlikining jazasını kötürməydi; həkkaniy kixinin həkkaniylikı eż üstidə turidu, rəzil kixinin rəzillikli eż üstidə turidu; **21** wə rəzil kixi barlıq sadir kilojan gunahlıridin yenip towa kılıp, Mening barlıq bəlgilimilirimni tutup, adillik həm adalətni yürgüzidiojan bolsa, u jəzmən hayat bolidu, u əlməydi. **22** Uning sadir kilojan barlıq itaətsizlikliri uning hesabioja əslənməydi; u kilojan həkkaniylik bilən hayat bolidu. **23** Mən rəzil adəmning əlümidin huzur alamdimən? — dəydu Rəb Pərvərdigar. Əksiqə, məndiki huzur uning eż yolidin yenip towa kilojanlıklıdin əməsmu? **24** Həkkaniy kixi eż həkkaniylikdən yenip, kəbihlik kilojan, rəzil adəmlerning yirginqlik kilmixliri boyiqə ix kilojan bolsa, u hayat қalamdu? Uning kilojan həkkaniylikliridin heçkayisi əslənməydi; etküzgən asiylikı, sadir kilojan gunah iqidə, u əlidu. **25** Əmma silər: «Rəbning yoli adil əməs» dəysilər; əmdi, i Israel jəməti, anglangalar; Mening yolum adil əməsmu? Silərning yolliringlar adilsizlik əməsmu? **26** Həkkaniy kixi həkkaniylikdən yenip, kəbihlikni etküzgən bolsa, u əlidu; etküzgən kəbihlik bilən u əlidu. **27** Həm rəzil adəm etküzgən rəzillikidən yenip towa kılıp, adillik həm adalət yürgüzidiojan bolsa, u eż jenini hayat saklaydu. **28** Qünki u oylinip, barlıq etküzgən itaətsizlikliridin yandı; u jəzmən hayat bolidu, u əlməydi. **29** Lekin Israel jəməti «Rəbning yoli adil əməs» dəydu; i Israel jəməti, Mening yollirim adil əməsmu? Adil bolmioqını silərning yolliringlar əməsmu? **30** Xunga Mən üstünglaroja, yəni hərbiringlarnı eż yolliringlar boyiqə həküm qıkırıp jazalaymən, i Israel jəməti, dəydu Rəb Pərvərdigar. Қaytip yenimoja kelinglar, barlıq itaətsizliklirindən yenip towa kılınqlar; xuning bilən kəbihlik silərgə kiltək bolmayıdu. **31** Əzünglardın barlıq etküzgən itaətsizliklirindən taxliwetinglar, ezunglaroja yengi kəlb wə yengi rohni tikləngər; nemixkə əlməkqisilər, i Israel jəməti? **32** Qünki elidiojan kixinin əlümidin manga huzur yoktur, dəydu Rəb Pərvərdigar; xunga yolunglardın yenip towa kılıp hayat bolunglar!».

19 — «Əmdi sən, Israel xahzadilirigə bir mərsiyəni aqzingoja elip mundak dəp okuqın: — **2** «Xirlar arısida anang kəndək bir qixi xir idi! U yax xirlar arısida yatkan, u arslanlarını bekip kuvwətlidi. **3** U arslanlıridin birini qong kıldı, u yax xir bolup qıktı; U owni tutup yirtixni əgəndi; U adəmlərnimə yəwetətti. **4** Əllər uningdin həwər anglidi; U ularning ora tozikəda

tutuwelindi; Ular uning burnioja ilməknə selip, Misir zeminiyoja epkətti. **5** Qix xir əzining arminini bikar kütkinini, Ümidning yokalqanlığını kərüp, U baxka bir arslinini elip, Uni bekip yax xir kıldı; **6** U xirlar arısida uyan-buyan kəzdi; U yax xir bolup, Owni tutup yirtixni əgəndi; U adəmlərnimə yəwetətti. **7** U ularning istihkamlarını buzup, Ularning xəhərlərini harabə kiliwətti; Zemin wə uning üstidiki həmmisi uning hərkirigən awazı bilən dakka-dükkigə qüxti. **8** Andin əllər uning ətrapidiki rayonlardın kelip uningoja karxi qıktı; Ular uning üstigə torini yeyip taxlıdi; U ularning ora tozikəda tutuwelindi. **9** Ular burnioja ilmək selip kəpəskə solidı; Uni Babilning padixa hıqə apardı; Ular uni torlirioja eliwaldi; Xuning bilən uning awazı Israil taoqlırında kaytidin anglanmayıdu. **10** Sening anang üzümzaringda bir üzüm teli idi; U su boyida tikləngənidı; Sularning mollukjidi, U intayıñ mewilik, kəp xahlıq boldı. **11** Uning küqlük xahlıri bar idi, Həküm sürgüqilərning xahənə həsilirioja layık idi; Uning boyı bulutlardınmu egiz kekkə taşaxtı, U egizlikli wə xahlırinin nurqunlıq bilən kərinərlik idi; **12** Bırak u kəhər bilən yulundi, U yərgə taxlandı, Xərk xamili mewisini kurutıwətti; Uning küqlük xahlıri sunduruldu, kəoqjirap kətti; Ot ularni yutuwaldi. **13** Hazır u qəl-bayawanda, Qangkak, susız bir yərdə tikildi; **14** Uning xahlırinin bırsidin ot qıkıp, Uning bıhlıri həm mewisini yutuwaldi; Xuning bilən uningda həküm darning xahənə həsisi bolqudək küqlük xehi kalmidi. Bu səzlər mərsiyədər, bular pəkət mərsiyə üqünlə ixlitilidu».

20 Yəttinqi yili, bəxinqi ayning oninqi künü xundak boldiki, Israelning bəzi aksakalları Pərvərdigarnı izdəp uningdin soriqili mening aldimoja kelip olturdi. **2** Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **3** I insan oqlı, Israelning aksakallırıqə səz kılıp mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Silər Məndin soriqili kəldinglər? Əz hayatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — Mən silərning Məndin sorixinglaroja yoloja koymaymən. **4** Əmdi ularning üstigə həküm qıkıramşən, i adəm balisi, həküm qıkıramşən? Ular oja ata-bowlirinin yirginqlik kilmixlirini ayan kılıp ularoja mundak degin: — **5** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən Israelni tallıqan künidə, Yakup jəmətinin nəsligə kol kətürüp kəsəm kılıp, Misir zemində Əzümnı ularoja ayan kılıqinimda, yəni ularoja kol kətürüp kəsəm kılıp ularoja: «Mən

Pərwərdigar sening Hudayingdurmən» deginimdə 6 — xu küni Mən ularni Misir zeminidin qıkirip ular üçün alahidə izdəp tapkan süt həm bal ekip turidioqan, həmmə zemin arisidiki əng güzəl zeminning güli bolqan zeminoğa kirgüzüx üçün, kol kətürüp kəsəm kıldı; 7 Mən ularoqa: «Hərbiringlar eż kəzünglər aldidiki nəprətlik nərsilərni taxliwetinglar, Misirning butliri bilən əzünglərni buloqimanglar; Mən Pərwərdigar Hudaynglardurmən» — dedim. 8 Lekin ular Manga asiylik kılıp Manga kulaq selixni halimaytti; həqkaysisi nə eż kəzi aldidiki nəprətlik nərsilərni taxliwətmidi, nə Misirning butliridin həq ayrılmidi. Andin Mən kəhrimni Misir zemini iqidə ularoqa təküp, ularoqa karatkan aqqikimni basımən, dedim — 9 əhalbüki, namimning ular turojan əllər arisida buloqanmaslıki üçün, Əz namim üçün hərikət kıldı; qunki Mən bu əllərning kəz aldida ularnı Misirdin qıkirixim bilən Əzümni ayan kılajanidim; 10 xunga Mən ularni Misir zemimidin [toluk] qıkirip, qəl-bayawanoğa apardim. 11 Wə Mən bəlgilimilirimni berip, Əz həkümlirimni ularoqa ayan kıldı — ularoqa əməl kılıdioqan kixi ularning səwəbidin həyatka erixid; 12 Əzüm həm ular arisidiki bəxarət bolsun dəp, Mening ularni pak-mukəddəs kılıdioqan Pərwərdigar ikənlikimni bilixi üçün «xabat kün»lirimni ularoqa beqixlidim; 13 ləkin Israfil jəməti qəl-bayawanda Manga asiylik kıldı; qunki ular Mening bəlgilimilirimda mangmidi, Mening həkümlirimni qətkə əkkəti (əgər adəmlər bu əmrlərgə əməl kilsə, ularning səwəbidin həyatka erixid) wə Mening «xabat kün»lirimni əttikələk buloqidi; Mən ularning üstigə qəl-bayawanda ular əhalak kılınoqşə kəhrimni tekimən dedim — 14 əhalbüki, namimning əllər arisida buloqanmaslıki üçün, Əz namim üçün hərikət kıldı; qunki Mən bu əllərning kəz aldida ularnı Misirdin kütkuzup qıkarojanmən. 15 Mən yənə qəl-bayawanda ularoqa süt həm bal ekip turidioqan, həmmə zeminning güli bolqan zeminoğa kirgzməymən dəp, kolumni kətürüp kəsəm kılımən dedim 16 (qunki ularning kəlbə butlirioqa əgixip kətkəqkə, Mening bəlgilimilirimni qətkə əkkətan, Mening həkümlirimdə mangmioqan, Mening «xabat kün»lirimni buzoqan); — 17 əhalbüki, kəzüm ularoqa rəhimbə kılıp ularni əhalak kılımidim yaki ularnı qəl-bayawanda tütgəxtürmidim. 18 Mən qəl-bayawanda ularning balilirioqa mundak dedim: «Ata-bowliriringlarning bəlgimiliridə mangmanglar, nə ularning həkümlirini tutmanglar nə butliri

bilən əzünglərni buloqimanglar. 19 Mən Pərwərdigar Hudayinglardurmən; Mening bəlgilimilirimdə mengip, Mening həkümlirimni tutup ularoqa əməl kilinglar; 20 Mening «xabat kün»lirimni pak-mukəddəs dəp ətiwarlanglar; u silərning Mening Pərwərdigar Hudayinglər ikənlikimni bilixinglər üçün Mən wə silər otturimizdiki bir bəxarəttür. 21 Lekin balilirumu Manga asiylik kıldı; ular nə Mening bəlgilimilirimdə mangmioqan nə Mening həkümlirimni tutmioqan (birsi ularoqa əməl kilsə, u ular bilən həyatka erixid) ular Mening «xabat kün»lirimni buloqioqan; xunga Mən kəhrimni ular üstigə təküp ularoqa karatkan aqqikimni qüxürüp piçqandın qıkımən, dedim; 22 ləkin jazadin kolumni tartip, namimni əllərning kəz aldida buloqanmisun dəp Əz namim üçün hərikət kıldı; Mən bu əllərning kəz aldida ularnı Misirdin kütkuzup qıkarojanmən. 23 Qəl-bayawanda Mən kolumni kətürüp ularoqa silərni əllər arisioqa tarkitimən, məmlikətlər iqiqə taritimən dəp kəsəm kılımən, dedim; 24 qunki ular Mening həkümlirimni ada kılımioqan, bəlgilimilirimni qətkə əkkətan, Mening «xabat kün»lirimni buzoqan; ular kəzlini atabowliririning butlirioqa tikməktə idi; 25 xunga Mən ularoqa yahxi bolmioqan bəlgilimilərni, ularnı həyatka elip barmaydioqan həkümlərni beqixlidim; 26 wə ularnı eż-ezidin səskəndürüp, Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetxi üçün, Mən ularnı eż hədiyələri arkılık buloqidim, qunki ular hədiyə süpitidə barlıq tunji balilirini atap koyatti. 27 Xunga, i insan oqlı, Israfil jəmətigə səz kılıp mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Ata-bowliriringlər xu ixtimu Manga kupurluk kılqankı, ular Manga wapasızlıq kılıqan; 28 ular Mən Əz kolumni kətürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp kəsəm kılıqan yərgə kirgəndə, ular xu yərdiki udul kəlgən hərbir yüksəri dəng həm baraksan dərəhni kərüpla xu jaylarda ular kurbanlıklarını kılıp, Meni aqqiklanduridioqan hədiyələrni kılatti; ular xu yərdimu «hxuxpurak hədiyə»lini puritip, «xarab hədiyə»linini təkətti; 29 xuning bilən Mən ulardin: «Silər qıķıdioqan bu yüksəri jay degən nemə?» dəp soridim; xunga bügüngə kədər uning ismi «Bamah»dur. 30 Xunga Israfil jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Silər ata-bowliriringlarning yolidə əzliringlarnımu buloqimakqimusilər? Ularning nəprətlik kilmixlirioqa əgixip buzukluk kilmakqimusilər? 31 Əmdi silər hədiyəliringlarnı sunup, eż oqlulliringlarnı ottin

etküzgändə, silər yənilə bugüngə kədər əzünglarnı barlıq butliringlar bilən bulojawatisilər; əmdi Mən silərnin Meni izdəp sorixinglarqa yol koymadımən, i Israil jəməti?! Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Mən silərnin Meni izdəp sorixinglarqa yol koymaymən! **32** Xuningdək silərnin kənglünglərdiki «Biz yat əllərdək, baxka yurtlardiki jəmətlərdək yaqəq həm tax məbudularqa qokunımız» degən koyunglar əməlgə axurulmayıdu! **33** Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, Mən bərəkət küqlük kol, uzartkan bilikim həm təküp yaqdurojan kəhrim bilən üstünglardin həkümranlıq kılımən. **34** Mən küqlük kol, uzartkan bilikim həm təküp yaqdurulovan kəhər bilən silərnin əllərdin qikirip epkelimən, tarkitilojan məmlikətlərdin silərnin yioqmən; **35** silərnin əllərgə təwə bolovan qəl-bayawanoja kirgüzüp, xu yərdə üstünglardin yüz turanə həküm qikirip jazalaymən; **36** atabowiliringlarning üstdidin Misir zeminidiki qəl-bayawanoja həküm qikirip jazalojnimdək, silərnin üstünglardin yüz turanə həküm qikirip jazalaymən, dəydu Rəb Pərvərdigar. **37** Mən silərnin həsa astidin etküzü, əhdining rixtisiga baqlandurimən. **38** Mən aranglardin Manga wapasızlık kilojan asiylnarı xallap qikirimən; ularnı turuwartkan jaylardın qikirimən, birak ular Israil zeminoja kirməydu; xuning bilən silər Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər. **39** — Əmdi silər bolsanglar, i Israil jəməti, Rəb Pərvərdigar silərgə mundak dəydu: — Manga կulak salmaymiz desənglər, beriwinglər, hərbiringlər eż butliringlarqa qokuniwinglər! Biraq silər yənə hədiyaliringlər həm məbudliringlər bilən Mening namimni ikkinqi buloqimaysilər! **40** Qünki Mening mukəddəs teqimda, yəni Israillning egizlikidiki taqda, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — barlıq Israil jəməti, ularning həmmisi Manga zemində turup hizmat kılıdu; Mən u yərdə ularnı կobul kılımən wa u yərdə Mən silərdin «kətürmə hədiyyə»liringlərni, tunji həsol bolovan kektat-mewiliringlərni, xundakla barlıq mukəddəs dəp ayrip beqixliojan nəsriliringlərni tələp kılımən. **41** Mən silərnin əllər arisidin qikirip, məmlikətlərdin elip yioqkimimda, esil huxbuydək silərnin կobul kılımən; xuning bilən əllərning kəz aldida aranglarda Əzümning pak-mukəddəs ikənlilikimi kərsitmən. **42** Ata-bowiliringlarqa kolumni kətürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp kəsəm kilojan Israil zeminoja silərni kirgüzginimdə, silər Mening

Pərvərdigar ikənlilikimi bilip yetisilər. **43** Silər u yərdə eż yolliringlərni wə əzünglarnı buloqiojan barlıq kilmixliringlərni əsləysilər; xuning bilən etküzgən rəzil ixliringlər tütəylidin silər eż-əzünglarnı kezgə ilmaysilər, eż-əzünglardin nəprətlisilər. **44** Mən rəzil yolliringlərə asasən əməs, yaki buzuk kilmixliringlərə asasən əməs, bəlkı Əz namim üçün silərgə xəpkətlik muamilə kılqandın keyin, i Israil jəmati, silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi bilip yetisilər, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **45** Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **46** I insan oqlı, yüzüngni Teman xəhirişa karitip, jənubtikilərni əyibləp, Nəgəw ormanlıq dalasını əyibləydiqən bexarət berip, — **47** Yəni Nəgəw ormanlıq dalasıqə mundak degin: — Pərvərdigarning səzini angla; Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən sanga bir ot yakımən; u səndiki həmmə yexil dərəhni həmdə həmmə kaçxal dərəhni yəwetidü; yalkunluk ot heq eqməydu, jənubtin ximalojıq pütküllər yər yəzi uning bilən kəyüp ketidü; **48** barlıq ət igiliri Mənki Pərvərdigar uni yakşanlıkimi kərüp yetidi; u həqkəqan eqrürülməydu!». **49** Wə mən: — Ah, Pərvərdigar! Ular mən toorluluk: «U pəkət təmsillərnə səzləwatidü» dəydu! — dedim.

21 Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **21** insan oqlı, yüzüngni Yerusaleməqə karitip, «mukəddəs jaylar»ni əyibləp, Israil zeminiyi əyibləp bexarət berip, **3** Yəni Israil zeminoja mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən sanga karxidurmən; kiliqimni ojilaptin suqurup, səndin həm həkkaniylar həm razillərni üzüp taxlaymən. **4** Mən səndin həm həkkaniylar həm razillərni üzüp taxlimaqçı bolqınım üçün, kiliqim barlıq ət igiliri, yəni jənubtin ximalojıq bolovan həmməylən bilən karxilixixoja ojilaptin qılıdü; **5** xuning bilən barlıq ət igiliri Mənki Pərvərdigarning Əz kiliqimni ojilaptin suquroqanlıkimi tonup yetidi; kiliq ojilapka kaytidin yenip kirməydu. **6** Əmdi uğ tartkın, i insan oqlı; iq-baqrıng eqixkudək dərdələm bilən ularning kəz aldida uğ-zar kıl. **7** Wə xundak boliduki, ular səndin: «Nemixka uğ tartışan?» dəp soriojanda, san ularoja: «Bolojan xum həwər tütəylidin! Mana, u kelidu! Barlıq yürəklər erip, barlıq կollar boxap ketidü, barlıq rohlar zəiplixip, barlıq tizlər stüdyük bilən qılıq-qılıq həl bolup ketidü; mana u keliwatidü! U yetip kəldi! — dəydu Rəb Pərvərdigar» — degin. **8** Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip xundak

deyildi: — 9 I insan oɔqli, bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, bir kiliq, bir kiliq, bislanojan, parkiritojan! 10 U zor kiroinqilik üçün bislanojan, uni yaltiraxka parkiratkan; Əz oolunning xahənə həsisi hərkəndək addiy tayakni kəmsitkənləki tüpəylidin, huxal bolup ketiximizgə toqra keləmdü? 11 U kiliqni parkiritojixka, kol bilən tutuxka bekitkən; Kiliq biləngən, parkiritojan, Kətl kılıquqining kolioja tutkuzuxka təyyarlanıqandur! 12 Nalə-pəryad kətürüp piojan qəkkin, i insan oɔqli, Qünki [kiliq] Mening həlkiməg ərəxi qıqqan; U Israilning barlıq xahzadılırigə ərəxi qıqqan; Ular Əz həlkim bilən təng kiliqka tapxurulojan; Xunga yanpixingoja ətəkkət ırup koyojin! 13 Qünki sinək, kəldi; əmdi bu «xahənə həsa» baxxa yaqaqlarnı kəmsitkini bilən, u bəribir tükixidü əməsmu?! — dəydu Rəb Pərvərdigar. 14 — Əmdi sən, i insan oɔqli, bexarət bərgin, qawak qalojin! Kiliq ikki kətim, üç kətim ırup kirsun! U kiroquqi kiliq, ularnı hər tərəptin körxiwalojan zor kətl kılıquqi kiliqtur! 15 Ularning yürəklirini erisun dəp, ulardin nuroqunlari putlixip kətsun dəp, Mən ularning barlıq dərwazilirioja təhdit saloquqi kiliqni ərətip koydum. Way! U qakməktək parkiritojan, u kiriixka suoqurulojan; 16 i kiliq, ong tərəpkə etkür bol! Sol tərəpkə burulup qap! Bisingni kəyərgə əratkən bolsa xu yərgə qap! 17 Mənki Pərvərdigar Əz kolumn bilən qawak qaliman, Əz əhərimni təküp pioqandın qıkimən; Mənki Pərvərdigar xundak söz kildim. 18 Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — 19 Sən i insan oɔqli, Babil padixaqining kiliqining mengixioja təyyarlanıqan ikki yolni bekitip koyojin; ikkilisi bir zemindin qikidiojan bolsun; [Yerusalem] xəhərigə mangidiojan yolning bexida bir yol bəlgisini tikləp koyojin; 20 yəni kiliqning yetip kelixi üçün Ammoniyarlarning Rabbahı xəhərigə bir yol həmdə Yəhūdaşa, yəni istihkami məstəhkəm Yerusalem xəhərigə yənə bir yolni bekitip koyojin; 21 qünki Babilning padixaqı aqə yolda, yəni ikki yolning bexida pal aqquzidu; u oklärnı silkiydu, «kəqmə məbəudlar»din soraydu, jığerni təkxüridü. 22 Əmdi sepiilni bəsküqi bazoqanıqları tikləxni, kan təkükxə pərman kiliixni, jəng elan kiliq towlaxni, dərwazilaroja uruloquqi bazoqanıqları tikləxni, sepiloja qikidiojan dənglüklərni yasaxni, potəylərni küruxni, Yerusalemni [muğəsirigə elixni] kərsitidiojan pal uning ong kolioja qüxicidü; 23 gərqa bu pal ularoja yalojan kərüngini bilən, ular iqkan kəsəmlər tüpəylidin, Yəhūdadikilərni qanggilioja

alsun dəp padixaq ularning kəbihlikini esigə kəltüridü. 24 — Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: Silərning asiylikinqərlər axkarlinip, barlıq kilmixliringlarda gunahlıringlər kərüngəqkə, kəbihlikinqərlərni əskə kəltürginqərlər tüpəylidin — yəni əzüngərlər pax kiliqinip əskə elininqərlər tüpəylidin, silər kəloqa elinisişərlər. 25 Əmdi sən, i Israilning munapiq həm rəzil xahzadisi, kəbihlikinqər jazalinix wakti-saiti toxkinida, kəridiqən küninə kelidü! 26 Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Səllini uningdin eliwət, tajni eliwət; ixlar əz petida turiwərməydü; pəs turoqanni egiz kıl, egiz turoqanni pəs kıl; 27 uning [təhtini] ərəwət, ərəwət, ərəwət! Uning həkükinqər Igisi kəlmigüqə, u yənə məwjuṭ bolmayıdu; Mən uni Uningoja təkdim kiliyəm. 28 Əmdi i insan oɔqli, bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərvərdigar Ammoniyalar wə ularning mazaqları toqrisida mundak dəydu: «Bir kiliq, bir kiliq kətl kiliqxə suoqurulojan; u adəmni yəwetizkə, qakməktək yaltiraxka parkiritojan!» — degin! 29 Qünki palqılar sən kiliq tooprungda kuruq alamət kərənütərlərni kərəüp, sən üçün yaloqandin bir pal salidu; rəzillərning kəridiqən künü kəlgəndə, kəbihlikinqər jazalinix wakti-saiti toxkanda, bular seni xu kırıloqan rəzillərning boyunları üstigə koxup yatquzidü! 30 Bu kiliqni əz oqılapıqə kəyturup sal! Mən senin üstüngə əzüng yaritilojan jayda, yəni sən tərülən jayda həküm qıkırip jazalaymən. 31 Xuning bilən Mən üstüngə əhərimni təküp yaqdurup, Oqzipimning oti kiliq püwləymən; Mən seni katılıllıq mahır yawuz adəmlərning kolioja tapxurup berimən; 32 Sən otka yekiloqə bolisən; Sening kəning əz zeminingdə təkülidü; Sən kaytidin əslənməysən; Qünki Mənki Pərvərdigar söz kılən.

22 Pərvərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — 2 Əmdi sən, i insan oɔqli, ənənək xəhər üstigə həküm qıkarmamsən? Həküm qıkarmamsən? Əmdi uning yirginqliq kilmixlirini yüzigə selip mundak degin: — 3 Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Əz jaza künining kelixi üçün əz iqidə kan təkküqi xəhər, əzinə bulojax üçün əziga məbədləri yasiqan xəhər — 4 Sən tekkən kan tüpəylidin gunahkar boldung, yasiqan məbədlər tüpəylidin əzüngəni buloqidinq; sən əz jaza künliiringni yekinlaxturdung, yilliringni toxturdung; xunga Mən seni əllərgə rəswə, barlıq məmlikətlərgə mazaqlıq obyekti kildim. 5 Sanga yekindikilər həmdə səndin yiraqtıklılar seni mazaq kılidu, i kiya-qiyaoqə tolojan bətnamlıq xəhər! 6 Israilning xahzadılıri, hər

birining hökükdin paydilini ip qingdə kandaq qan tekkənlilikiga qara! 7 Sening ip qingdə ular ata-anisini kezgə ilmiqan; aranglarda musapirlarqa zulum-zumbuluk kilojan, yetim-yesirlər həm tul hotunlarqa uwal kilojan; 8 Mening pak-mukəddəs nərsilirimni sən kəmsitkən, Mening «xəbat kün»lirimni buloqap buzopansən; 9 sening ip qingdə qanoja təxna təhməthor adəmlər boloqan; ular taçlar üstidə butpərəslək exini yegən; sening ip qingdə ular buzukluk pəsəndilik kilojan; 10 səndə eż atisining nomusioja təgkənlər bar; ay kərgən kız-ayallarnı ayaq astı kilojanlarmu bar. 11 Birsi koxnisining ayali bilən yirginqlik buzukluk kilojan; yənə birsi eż kelinini buzup xəhwaniyet kilojan; səndə boloqan yənə birsi eż singlisioja, yənə atisining kizioja baskunqılık kilojan. 12 Ular qan təküü üçün arangda «sowojatlar»nı köbul kilojan; sən eşüm-jazanə alojan; sən eż koxniliringdin həramni məjburiy yuluwelip, Meni untuojsən – dəydu Rəb Pərwərdigar. 13 Wə mana, Mən həramni məjburiy yuluwelixingoja wə sən eż arangda tekkən ənlar oja karap kolumni-kolumnoja urdum! 14 Mən seni bir tərəp kılıdiojan künlərdimə yüriking yənilə tok, kolliring qing turiwerəmdü? Mənki Pərwərdigar söz kildim, Əzüm uni ada klimən. 15 Mən seni əllər arisioja tarkitimən, məmlikətlər iqigə taritimən, otturangda boloqan pəsəndilikkingə hatimə berimən. 16 Əmdi sən eżüng arkılık əllərning kəz aldida buloqinisən, andin Mening Pərwərdigar ikənlilikimi tonup yetisən. 17 Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: – 18 I insan oqlı, Israil jəməti Manga huddi daxkal bolup qıktı; ularning həmmisi humdanda əalojan mis, kələy, təmür wə əloquxunlardur; ular kümüxninq pokı bolup qıktı. 19 Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: – Həmminglər daxkal bolup qıkkəqka, mana əmdi Mən silərni Yerusalem otturisioja yioqimən; 20 kixilər üstigə ot püwləp, ularni eritip tawrax üçün kümüx, mis, təmür, əloquxun wə kələyni humdan iqigə yioqkandək, Mən oqəzipim wə kəhrim bilən silərni yioq [xəhər] iqigə selip silərni eritmən. 21 Xundak, Mən silərni yioqip, oqəzipimning otini üstünglərgə püwləymən, silər uning otturisida erip ketisilər; 22 kümüx humdanda eritilgəndək, silər xəhər otturisida eritilisilər; wə silər Mənki Pərwərdigarning Əz kəhrimni üstünglərgə tekkənlilikimi tonup yetisilər. 23 Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: – 24 I insan oqlı, xəhərgə mundak degin: – Olaşəp qüxkan kündə sən paklandurulmiojan, yamoqur qüxmigən bir

zeminsən. 25 Əz oljisini titma kılıdiojan, hərkirəydiqan xirdək ularning pəyojəmbərliri uningda suyiğət ixliditü; ular janlarnı yəwetidü; həzinilərni, kimmətlik nərsilirini biliwalidü; ular uning otturisidiki tul hotunlarnı kəpəytməktə. 26 Uning kahinləri Təwrat-kanunumni buzup taxlap, pak-mukəddəs nərsilirimni buloqan; ular pak-mukəddəs bilən addiy nərsilərni pərk kilmaydu; ular «xəbat kün»lirimə kəzini yumup yürüdu; xuning bilən ular arisida Manga bətnam qaplinidu. 27 Uning iqidiki xalqadılər huddi oljisini titma kılıdiojan berilərdək; ular qan təküxidü, janlarnı nabut kiliçidü, həram mənpətəni bulixidü. 28 Uning pəyojəmbərliri ularning [kilmixlirini] «ħak suwak» bilən akartkan, «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu!» dəp sahta kərünüüxlərni kərūwelip, pal selip yalojanqılık yatküzidü; lekin Pərwərdigar ularqa söz kilojan əməs. 29 Zemindiki addiy pukralarmu jəbir-zulum kiliçip, bulang-talang kiliđi; ular ajiz-namratlarnı bozək kiliip, musapirlarqa zulum selip uwal kiliđi. 30 Mən ular arisidin tamni kıyatidin yasitip beridiojan, Meni ularning zeminini wəyran kiliçimdin yanduridiojan, uning yerikini ətküdək, Mening aldimda turidiojan ariqi bir əzimətni izdəp kəldim; birək həqbirni tapalmidim. 31 Xunga Mən kəhrimni üstigə təkimən; oqəzipimning oti bilən Mən ularını əhalə klimən; Mən ularning yollarını eż bexişa qayturimən, – dəydu Rəb Pərwərdigar.

23 Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: – 21 I insan oqlı, bir anidin tuqulqojan ikki ayal bar ikən; 3 ular Misir zeminidə pahixilik kilojan; ular yaxlıcta pahixilik kilojan; xu yərda ularning keksiliri mijiklinip, kizlik əməqək topqılıri silanojan. 4 Ularning isimliri bolsa, qongining Oholah, kiqikining Oholibah idi; ular Meningki idi; ular oqul-ķızlarnı tuoqcan. Samariyə bolsa Oholah, Yerusalem Oholibahdur. 5 Oholah Meningki boloqan təkdirdimə yənə buzukluk kilojan – u axiklirioja, yəni əxoxniliri boloqan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərdə boloqan; 6 kək kiyim kiygən, əməldər-həkümədarlar, həmmisi kelixkən yigitlər, atka mingən qəwəndazlar idi. 7 U eż buzuklukını ularning üstigə beqixliojan; ularning həmmisi Asuriyəning esilzadılırı idi; eż arzu-həwəslərini barlıq əkozqatkanlar bilən wə ularning barlıq məbudişli bilən wə ezzini buloqiojan. 8 U yənilə Misirdə boloqan pahixilikliridin waz kəqmidi; qünki uning yaxlıkıda axu yərdikilər uning bilən billə yatti, kizlik keksilirini silap, eż buzukluklarını uning üstigə

təkti. **9** Xunga Mən uni eż axnilirining, yəni uning arzu-həwəslirini қозојаткан Asuriylerning қolioja tapxurdum; **10** ular uning nomusunu axkarılap, uning oοşul-kızlirini elip ketip, uni kılıqlap өltürüwətti; u ayallar arisida [yaman] atakka қaldi; uning üstigə həküm qıkırılıp jazalandı. **11** Uning singlisi Oholibah, buni körüp turupmu, arzu-həwəsliridə hədisidin tehimu buzuk, pañixilikliri hədisiningkidin kəp bolup kətti. **12** U eż қoxniliri bolovan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərni қozoјatkan; ular əməldar-həkündarlar, həxəmətlik sawut, formilarnı kiygən, atka mingən qəwəndazlar, ularning həmmisi kelixkən yigitlər idi. **13** Mən uning buloqinip kətkənlikini kərdum; ular ikkilisi bir yolluk idi. **14** U uning pañixiliklirini axurdi; qünki u tamda pərəng bilən sürətləngən adamlerni, yəni Kaldiyərnin rəsimlirini kərdi; **15** ularning bəlliri potilar bilən oralovan, bexioja կuyrukluq səllilər kiyilgən; ularning həmmisi ləxkər bəxidək, yəni tuçulovan yurti Kaldiyədiki Babilliklarning kiyapitidə idi. **16** U xuan ularoja қarap ularning xəhwaniy həwsini қozojoqan, xuning bilən ularni izdəp Kaldiyəgə əlgilərni əwətkən. **17** Xuning bilən Babilliklər uningoja, yəni uning axnilik orun-kərpilirigə yekin kelip, uni eż zinaliri bilən buloqiojan; u eżini ular bilən billə buloqiojandın keyin ulardin bizar boldi. **18** U eż buzukluklirini oquķ kiliп, nomusunu axkarilixi bilən, jenim hədisidin yirgəngəndək uningdinmu yirgəndi. **19** Bırak u yənə eżining yaxlık künlirini, yəni Misir zeminida buzukluk pañixilik kilojan künlirini esigə kəltürüp eż buzukluklirini tehimu kəpəytti. **20** Uning ərlikini exək mədəkliridək, məniysi atlarningkidək bolovan Babilning pañixiwaz ərkəklirigə қarap həwəsliri қozoqaldi. **21** Sən yaxlikingdiki buzuklukliringoja, yəni yaxlikingda Misirlilarning əmqəkliringni siliqinioja yənə təxna bolup təlmürdung. **22** Xunga, i Oholibah, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Mana, Mən jening hazır bizar bolovan axnilirining eżünggə қarxi қozojitimən, ularni sən bilən kərxilixixka həmmə təripingdin elip kelimən; **23** Babilliklər, barlıq Kaldiyələr, Pekodlar, Xoalar, Koallar həmdə Asuriylerning həmmisini ular bilən təng қozojaymən; ularning həmmisi kelixkən yigitlər, əməldar-həkündarlar, uluq bağlar wə janablar, həmmisi atka mingən qəwəndazlardur; **24** ular koral-yaraklar, jeng hərwiliri, yük hərwiliri həm zor bir top həlkələr bilən sanga қarxi qıkıldı; ular eżlirini həmmə təripingdə sipar-ķalkanlar wə dubuloqlarını

kiyip sanga қarxi səpras bolidu; bexingoja qüxicidən tegixlik jazani ularoja tapxurimən, ular eż həkümüzli boyiqə jazalaydu. **25** Mən mukəddəslikimdin qıkkən əqəzəpnı sanga қaritimən; xuning bilən ular kəhər bilən seni bir tərəp kılıdu. Ular sening burnung wə қulaklıringni kesiwetidü; səndin ahiirkı қalojanlar kiliqlinidü; ular oοşul-kızliringni elip ketidü, səndin yənilə қalojanlar otta yutuwetilidü. **26** Ular səndin kiyim-keqəkliringni eliwellip, güzel zibuziñnətliringni bulaydu. **27** Xuning bilən Mən səndə Misir zeminida baxlanoqan buzuklukliringni wə pañixilikliringni tohtitimən; sən bu ixlaroja yənə təlmürməysən, Misirni çayta əsliməysən. **28** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən seni eżüng nəprətləngənlərning қolioja, yəni jening yirgəngənlərning қolioja tapxurimən; **29** ular seni əqmənlik bilən bir tərəp kiliп, barlık ejirliringni elip ketip, seni tuçma-yalingaq kəldurup, pañixilikliringning nomusunu axkarilaydu. Sən əllər bilən pañixilik kilojanlıking, ularning məbudliri bilən eżüngni buloqiojanlıking tüpəylidin, sening buzuklukliring həm pañixilikliring bularnı bexingoja qüfürdi. **30** Hədəngning yolda eżüng mangojansən; xunga Mən uningdiki kədəhni sening kolungojumu tutkuзdum. **32** — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Hədəngning kədəhini, qongkur wə qong bir kədəhni sənmə iqisən; sən rəswa bolup mazak kiliñisən, qünki uning həjimi qongdur; **33** sən dəhəxətlik wə halakət kədəhji, yəni hədəng Samariyəning kədəhini bilən məstlik həm dərd-ələmgə toldurulisən; **34** sən uni iqiwetip yənə yalaysən, hətta uning parqılırinimə qajilaysən, andin keksiliringnimə yulup taxlaysən, qünki Mən xundak səz kildim, dəydu Rəb Pərwərdigar. **35** Xuning üçün Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki sən Meni untup arkangoja taxliwətənliking üçün, xunga eż buzuklukung həm pañixilikliringning jazasını kətürisən. **36** Wə Pərwərdigar manga mundaq dedi: — I insan oοlli, sən Oholah wə Oholibamah, üstigə həküm qıkıraməsnən? Əmdi ularoja eż yirginqlik kilmixlirini ayan kiliп kərsətkin. **37** Qünki ular buzukluk kıldı; kolları kan boldi; ular eż butliri bilən buzukluk kiliп, uning üstigə Manga tuçqan eż balılırını ularning ozukı süpitidə kurbanlıq kiliп etküzüп beoçixlidi. **38** Uning üstigə ular Manga xundak ix kiloqanki, ohxax bir kündə ular Mening mukəddəs jayimni buloqap, «xabat kün»lirimni buzoqan. **39** Qünki ular eż balılırimni butlirioja soyqan qaçda,

ular ohxax bir kündə mukəddəs jayimni bulojaxka kirdi; mana, ular Mening eýüm otturisida xundak kiloqan. **40** Uning üstigə adəmlərni yıraktin qakjirdi, ularni elip kelixkə əlqi əwətti; mana, ular kəldi; sən ularni dəp yuyunup, kez-kaxliringoja osma koyup, əzüngni zibu-zinnətlər bilən pərdəzlidir; **41** həxəmətlək bir diwanda olturdung, uning aldioja üstigə Mening huxbuyum həm zəytun meyim koyulqan dastihanni koydung; **42** oğomsız yürgən bir top kixilərning awazi uningda anglandı; qüprəndə adəmlər bilən billə qəl-bayawandin Sebaiylar mu elip kelindi; ular [hədə-singilning] kollirioja biləzüklər, bexioja qiraylıq tajlarnı saldı. **43** Əmdi Mən zina-buzukluklar bilən uprap kəriqan pañixə toçruluk: «Ular əmdi uning bilən buzukluk kiliwərsun; qünki u həkikətən [pañixə]» — dedim. **44** — Xuning bilən ular pañixə ayalqa yekin laxkəndək uningoja yekin berip billə yatti; ular xundak kılıp Oħolah wə Oħolibamaħ bu ikki buzuk, ayalqa yekinlixip billə yatti. **45** Birak, həkkaniy adəmlər ularni zinahor ayallarnı wə կան təkküqi ayallarnı jazaliojanoja ohxax, ularning üstigə həküm qikirip jazalaydu; qünki ular zinahor ayallar, ularning kolliri kandur. **46** Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Bir top adəmlərni ularoja karxi qikirip elip kelimən, ularni həryanoja həydiwetixkə wə bulangqılık kiliñkə tapxuriman. **47** Bu top kixilər ularni taxlar bilən qalma-kesək kılıp, kiliqları bilən qepip soyidu; ular ularning oøjul-kızlırını əltürividü, eylirini ot bilən kəydüriwetidü. **48** Xuning bilən Mən zemində buzuklukka hatimə berimən; xuning bilən barlık ayallar silərdin sawak elip silərning buzuklukliringni dorimaydu. **49** Ular buzuklukungni ez bexingoja kəyturup qüxtüridü, wə silər məbduliringlaroja qetixlik bolovan gunahlarnı kətürisilər; silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlilikmi tonup yetisilər.

24 Tokkuzinqi yili, oninqi ayning oninqi künidə, Pərwərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, bu künni, dəl muxu künning qışlasını yeziwalojin; qünki dal muxu kündə Babilning padixaħi Yerusalemni muhasirigə aldi. **3** Asiy jəmatning aldioja bir təmsilni koyup mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Kazanni otning üstigə koyunglar, ot üstigə koyunglar, uningoja su koyunglar; **4** gəx parqılır, hərbir esil gəx parqılırını, put wə қolını uningoja yioqip selinglar; esil ustihanlarnımu koxunglar; **5** կoy padisidin əng esillirini elinglar; ustihanlarnı pixuruxka

uning astioja otun toplap koyunglar; uni կattik kaynitınglar, uningdiki ustihanlar obdan kəynisun. **6** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Kənhor xəhərning һaliqə, yəni dat başkan kazanoja, həq deti kətməydiyan kazanoja way! Uningdiki həmmini birdin-birdin al; uningoja nesiwə qeki taxlanmışın! **7** Qünki u təkkən կan uning otturisida turidu; u կanni topa bilən kemgili bolqudad yərgə əməs, bəlkı takır tax üstigə tekti. **8** Kəhərimni kozojax, intikam elix üçün, u təkkən կanning yepilmaslıkı üçün takır tax üstigə kəldurdum. **9** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Kənhor xəhərning һaliqə way! Mənmu uning otun dəwisi yoqan kılımən! **10** Otunni dəwilənglər, otni yikip quhqulanglar, gəx obdan pixsun, dora-dərməklərni koxunglar, ustihanlar kəyüp kətsun! **11** Andin kazanni kizitip, uningdiki misni kipkızıl kilinglar, iqidiki daq-kirlar eritilip, uning deti qikiriwetilix üçün uni kuruq peti qoojlar üstigə koyunglar! **12** Uning kiloqan awariqılıkları Meni upratti; Lekin uning կelin deti uningdin kətmidi; Xunga uning deti otta turiwərsun! **13** Sening paskiniqılıkingə buzuk pañixilik bardur; Mən seni pakizlimaqçı boldum, lekin sən paskiniqılıktın pakizlandurulmaymən deding; əmdi kəhərimni üstüngə təküp tohtatmioqqa sən paskiniqılıktın pakizlandurulmaysən. **14** Mənki Pərwərdigar xundak söz kıldı; u əməlgə axurulidu, Mən uni ada kılımən; Mən nə buningdin yanmayımən, nə həq sanga iqimni aqritmaymən, nə uningdin əkünməymən; ular sening yolliring wə kilmixliring boyiqə üstüngə həküm qikirip jazalaydu — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Wə Pərwərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **16** «I insan oqlı, Mən sening səyümlük kəz қarıququngni bir urux bilən səndin elip ketimən; birak sən həq matəm tutma, həq yioqlima, həq kez yexi kılma; **17** süküt iqidə uhzar tartısan; elgūqi üçün həq haza tutma; səlləngni bexingoja orap, kəxliringni putungoja baqlıqin; yüzüngning təwinini yepiwtmə, adəmlər epbərgən nandin yemə». **18** Xuning bilən Mən ətigəndə həlkəkə söz kıldı; kəqkurunda ayalim əldi. İkkinqi künü ətigəndə mən buyruqını boyiqə ix kıldı. **19** Əmdi halayıq manga: «Sening bu kiloqan ixliringning nemini kərsətkənlikini deməmsən?» dedi. **20** Mən ularoja mundak dedim: — Pərwərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **21** Israil jəmatigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən Θə mukəddəs jayimni, yəni sən pəhirləngən küq-

tayanqingni, kəzünglarnı huxal kılouqı, jeninglar təxna boloğan nərsini buloqay dəwətimən; silərning kəyninglarda kəloqan kız-oquşular kılıq bilən yokıldı. **22** Xu tapta silər Mən [Əzakiyal] hazır kılɔjinimdək kılısilər; silər yüzünglarning təwinini yapmaysilər, adəmlər epbərgən nandin yeməysilər; **23** səllənglər bexinglarda, kəxinglər ayaqlıringda boliweridu; silər heq matəm tutmaysilər yaki heq yioqlimaysilər; silər kəbəhlilikliringlər iqidə solixip, bir-biringləroqa karixip uñ-zar tartışılər. **24** Xundak kılıp Əzakiyalning ezi silərgə bexarət bolidu; u əndaq kılɔqan bolsa, silər xundak kılısilər; bu ix əməlgə axurulojanda, silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **25** — Wə sən, i insan oqlı, Mən ulardin küq-istihkamini, ular pəhriləngən güzək gəhrini, səyümlük kəz karıquklırını, jan-jegiri boloğan kız-oquşullırını ulardin məhərum kılıdiqan künidə, **26** — yəni xu künidə, sanga bu həwərni kulikingoja yətküzüx üçün bir əqəkun yeningoja kəlməndu? **27** Xu künidə aqzinq eqiloqan bolidu, sən bu əqəkun bilən səzlixisən, yənə heq gaqa bolmaysən; xundak kılıp ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi».

25 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, yüzungni Ammoniyalaroqa karitip, ularni əyibləp bexarət berip mundak degin: — **3** — Ammoniyalaroqa mundak degin — Rəb Pərwərdigarning səzini anganglar! Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mening mukəddəs jayim buloqanqanda, Israil zemini wəyran kılınoqanda, Yəhūda jəməti sürgün kılınoqanda sən ularoqa karap: «Wah! Yahxi boldi!» degining tüpəylidin, **4** əmdi mana, Mən seni xərkətiki əllərning igidarlilikqoja tapxurimən; ular sening arangda bargah kurup, arangda qedirilrini tikidu; ular mewiliringni yəp, sütüngni iqidu. **5** Mən Rabbah xəhərini təgilər üçün otlaq, Ammoniyalarning yerini köy padılıri üçün aramgah kılımən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **6** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki sən Israil zeminiqə karap qawak qelip, putungni təpqəkəltip, kəlbingdiki pütün əqmənlik bilən hux boloqanlıking tüpəylidin, **7** əmdi mana, Mən üstünggə kolumni uzartip, seni əllərgə olja boluxka tapxurimən; Mən seni həlkələr iqidin üzimən, məmlikətlər iqidin yokitimən; Mən seni əhalak kılımən; xuning bilən sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən. **8** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: —

Qünki Moab wə Seirning: «Yəhūda pəkət barlıq baxşa əllər bilən ohxax, halas» degini tüpəylidin, **9** xunga mana, Mən Moabning yenini — qebrasidiki xəhərlərni, zeminining pəhri boloğan Bəyt-Yəximot, Baal-Meon wə Kiriyatim xəhərliridin baxlap yerip aqımən; **10** ularni Ammoniyalarning zemini bilən billə xərkətiki əllərgə tapxurimən; Mən Ammoniyalarning yənə əllər arısida əslənməsliki üçün, ularning igidarlilikqoja tapxurimən; **11** wə Moab üstigə həküm qikirip jazalaymən; ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi. **12** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — qünki Edom Yəhūda jəmətidin eq elip yamanlık kılıp, xuningdək eçir gunahkar boloqını tüpəylidin, intikam aloqını tüpəylidin, **13** — əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən Edomoja kolumni sozimən; xuning bilən uni zeminidin adəmlər həm həywanlardın məhərum kılımən; Mən uni Teman xəhəridin tartip wəyran kılımən; ular Dedan xəhərigiqə kılıq bilən yikilidu. **14** Xuning bilən Mən həlkim Israilning koli arkılıq Edom üstidin Əz intikamimni alımən; ular Mening aqqikim həm əhərim boyiqə Edomda ix kılıdu; Edomiylar Mening intikamimning nemə ikənlikini bilip yetidi, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Filistiyələr intikam niyiti bilən hərikət kılıp, kona əqmənlikli bilən Yəhūdanı yokitaylı dəp iq-iqidin eq alojini tüpəylidin, **16** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Filistiyəning üstigə kolumni uzartımən; Mən Kərətiylərni kırıwetimən, dengiz boyidikilərning kəldükllrinimə wəyran kılımən. **17** Mən ularning üstigə əhərilik tənbihlərni qüxtürüp kəttik intikam alımən; ularning üstidin intikam aloqınımda ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi.

26 On birinqi yili, ayning birinqi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, Turning Yerusalem toopruluk: «Wah! Yahxi boldi! Əllərning dərvazisi boloqı wəyran boldi! U manga karap kayrilip eqildi; uning wəyran kılınxı bilən eżümni toyozuzimən!» degini tüpəylidin, **3** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, i Tur, Mən sanga karximən, dengiz dolkulnarnı қozojıqandək, kep əllərni sən bilən karxılıxka қozojaymən; **4** ular Turning sepillirini bərbət kılıp, uning munarlırını qekip yokitidu. Uning üstidiki topilirini kırıp taxlap, uni takır tax kılıp koyimən. **5** U pəkət dengiz otturisidiki torlar yeyildioqan jay bolidu; qünki Mən xundak

səz kıldı, dəydu Rəb Pərwərdigar; u əllər üçün olja bolup қалıdu. 6 Uning қуруқлukta қalojan қızliri қılıq bilən kırılıdu; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlilikimni tonup yetidu. 7 — Qünki Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən Tur bilən қarxilixixka Babil padixahı Nebokadnəsar, yəni «padixahlarning padixahı»ni, atlar, jəng һarwiliri bilən, atlıq qəwəndazlar, қoxun wə zor bir top adəmlər bilən ximal təripidin qıkırıp epkelimən. 8 U қuruklukta қalojan қızlirini қılıq bilən soyidu, sanga muhəsirə potəylirini қuridu, sepiloqa qıkıdıcıyan dənglüknii yasaydu, sanga karap қalqanlarını kətüridu. 9 U sepilliringə bəsküqi bəzəqanları қaritip tikləydi, қoral-paltılıri bilən munarliringni qekip oqlutidu. 10 Uning atlirining keplükidin ularning kətürgən qang-topisi seni kaplaydu; sepilliri besülgən bir xəhərgə bəsüp kirgəndək u sening kowukliringdin kirgəndə, sepilliring atlıq əskərlərning, qaklarning həm jəng һarwilirining sadasi bilən təwrinip ketidu. 11 Atlirining tuyaklıri bilən u barlık rəstə-koqiliringni qaylaydu; u pukraliringni қılıq bilən kırıdu, küqlük tüwrükliring yərgə yıklılıdu. 12 Ular baylıkliringni olja, mal-tawarlıringni oğenimət қılıdu; ular sepilliringni buzup oqlutip, həxəmətlik əyliringni harabə қılıdu; ular sening taxliring, yaqaq-limliring wə topaqanglıringni dengiz suluri iqiqə taxlaydu. 13 Mən nahxlıringning sadasını tügitimən; qiltarliringning awazi kaytidin anglanmaydu. 14 Mən seni takır tax kılımən; sən torlar yeyildiqan bir jay bolisən, halas; sən kaytidin қurulmaysən; qünki Mənki Pərwərdigar xundak degənmən, dəydu Rəb Pərwərdigar. 15 Rəb Pərwərdigar Turoqa mundaq dəydu: — Sən oqlap kətkiningdə, yarılançınlar ah-zarlioqinida, otturungda қirojin-qapqun қılınoqanda, dengizning qət yakılıri təwrinip kətməmdə? 16 Dengizdiki xahzadılər tahtlıridin qüxüp, tonlirini biryakka taxlap, kəxtilik kiyim-keqəklirini seliwestidu; ular əzlinini қorkunq-titrək bilən pürkəydu; ular yərgə olturup, heq tohtawsız titrəp, sanga karap sarasimigə qüxitidu. 17 Ular sən üçün bir mərsiyəni okup sanga mundaq dəydu: — «I aħaləng dengizdikilərdin boloqan, dangki qikqan, Dengiz üstidin küqlük həküm sürgən, Θə wəħxatlıringni barlık dengizdə turuwatqanlar oqan saloqan xəhər! Sən wə sənda turuwatqanlar nəkədər ħalak boloqan! 18 Hazır sening oqlap kətkən kününgdə, Dengiz boyidikilər titrap ketidu; Dengizdiki arallar wə қirojaktikilər sening yok bolup kətkiningdin dəkkə-

dükkigə qüxüp қaldı». 19 — Qünki Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mən seni adəmzsız xəhərlərdək, harabə xəhər kiloqinimdə, Mən üstüngə dengiz qongkurluklirini qıkırıp seni qəkürginimdə, Uluq sular seni besip yapkanda, 20 Xu tapta Mən seni һangoqa qüxkənlər bilən billə qüxürimən, Kədimki zamandikilərning katarioqa qüxürimən; Seni yərning tegiliridə turoquzimən; Seningdə kaytidin adəmzat bolmaslıki üçün, Seni kədimki harabilar arisoja, Һangoqa qüxkənlər bilən billə boluxka qüxürimən; Biraq tiriklərning zeminida bolsa güzəllik tikləp koymən; 21 Mən seni baxxılar oqan bir agahı-wəħxət қılımən; Sən kaytidin heq bolmaysən; Ular seni izdəydi, biraq sən mənggügə teplimaysən» — dəydu Rəb Pərwərdigar.

27 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — 2 Sən, i insan oöqli, Tur toqıruluk bir mərsiyəni aqzingoqa elip uningoja mundaq degin: — 3 I dengizlarning kirix aqzıda turuqluk, dengiz boylidikidi kəp əllər bilən sodilaxkuqi, Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «I Tur, sən «Mening güzəllikim kamalatkə yətt!» deding. 4 Sening qəraliring bolsa dengizlarning otturisida idi; Seni yasoqanlar güzəllikingni kamalatkə yətküzdi. 5 Ular barlık tahtaylıringni Senirdiki қariojaylardın yasoqan; Sanga moma üçün ular Liwandin kədir dərihini epkəlgən; 6 Palaklıringni Baxandiki dub dərəhliridin yasoqan; Palubangni səmxit dərəhliridin yasap, Kupros dengiz boyidiki pil qixi bilən naķixligən. 7 Yəlkining Misirdin kəltürulgən kəxtilik libastin yasaloqan, u sanga tuq boloqan; Sayiwining bolsa dengiz boyidiki Elixahdiki kək wə sesün rahtlardin idi; 8 Zidondikilər həm Arwadtikilər sening palak uroquliring idi; Səndə boloqan danixmənlər, i Tur, sening yol baxlioquliring idi. 9 Gəbaldiki aksakallar wə uning danixmənləri səndə bolup, kawaklıringni etətti; Dengiz-okyandiki barlık kemilər wə ularning dengizqiliri mal almacturuxka yeningoja kelətti. 10 Parslar, Luditkilər, Liwyədikilər қoxunoqə tizimlinip, sening ləxkərliring boloqan; Ular қalqan-dubuloqlıringini üstüngə esip, seni həywətlik қiloqan; 11 Arwadtikilər қoxuning bilən hər təripingdə sepilliringda turup kəzətta boloqan; Gammadikilərmü munarliringda turoqan; Ular қalqan-қorallirini ətrapingoja, sepilliringoja esip koypojan; Ular güzəllikingni kamalatkə yətküzgen; 12 Tawarlıringning mol bololoqanlığından Tarxix sanga heridar boloqan; Məhsulatliringoja ular kümüx, temür, kələy, қooquxun

tegixip bərgən. **13** Jawan, Tubal wə Məxək sən bilən soda kilojan; Ular tawarlıringoja adamların janlıları, mis қақа-қазanlarnı tegixkən. **14** Torgamah, jəmətidikilər məhsulatliring üçün atlar, jəng atları wə keletalərni tegixip bərgən. **15** Dedandikilər sən bilən sodilaxkən; Dengiz boyliridiki kəp həlk, sanga heridar bolovan; Ular sanga dəndan, əbnus yaqılıqını təlibən; **16** Suriya kol hünərliringning mol bolovanlıigidin sanga heridar bolovan; Ular məhsulatliringoja mawi yakutlar, səsün rəhtlərni, kəxtılərni, nəpis kanap rəhtlərni, marjanlarnı, kızıl yakutlarnı tegixip bərgən. **17** Yəhuda wə Israel zeminidikilərdinmu sən bilən sodilaxküqilar bolovan; Tawarlıringoja ular Minnitning buqdaylari, peqinilər, həsəl, zəytun meyi, məlhəm dorilarnı tegixip bərgən. **18** Dəməxk kol hünərliringning mol boloqanlıigidin, Hərhil baylikliring tüpəylidin sanga heridar bolup sanga Həlbonning xarablırını, ak yunglarnı tegixip bərgən. **19** Wedan wə Uzaldın qıkkən Jawandikilər məhsulatliringoja sokulojan təmür, kowzaqdərinqin, egrini tegixkənidı. **20** Dedan sanga at tokümlərini tegixip bərgən; **21** Ərəbistan wə Kedardiki barlık xahzadılər sanga heridar boldı; Sanga pahlanlar, kəqkarlar wə əqkilərni tegixip bərgən. **22** Xeba həm Raamahdiki sodigərlər sən bilən tijarət kilojan; Məhsulatliringoja ular hərhil sərhil tetitkular, kimmiətlik jawahıratlar wə altun almaxturup bərgən. **23** Həran, Kannəh, Edəndikilər wə Xeba, Axur, Hilmadtiki sodigərlər sən bilən tijarət kilojan; **24** Ular sanga həxəmətlik kiyim-keqək, səsün rəhtlər wə kəxtılər, rəngmurəng giləmlərni tegixip bərgən; Bularning həmmisi tüğünqəqklənip tana-arəqamqılar bilən qing baqlinip, bazaringoja kirdi. **25** Tarxixtiki kemilər tawarlıringni kətürgən karwanlardək bolovan; Xuning bilən sən dengiz-okyanning baqrıda mal bilən toldurulup, intayın eoijrixiq kətkənsən; **26** Sening palak orouqılıring seni uluoq sularoja apardi; Xərk xamili seni dengiz-okyanning baqrıda parə-parə kılıwətti; **27** Sening mal-mütlükiring, bazarlıring, dengizqılıring wə yol baxlioquqılıring, Kawakliringni ətküqilər, sən bilən sodilaxkən sodigərlər, səndə bolovan barlık ləxkərliring, Jümlidin arangda toplanojan adamların həmmisi sən erüllüp kətkən kününgdə erüllüp dengiz-okyanning koynioja ojərk bolup ketidü. **28** Yol baxlioquqılıringning aħ-zarlıridin daladikilər təwrəp ketidü. **29** Palak orouqılıarning həmmisi, Dengizqılar, dengizdə barlık yol baxlioquqılar eż kemiliridin qüxicüd;

Ular kuruqlukta turidi; **30** Ular sanga қarap awazini anglitip, Қattık aħ-zar kətürividü; Ular topa-qang qikirip bexoja qaqidü; Ular küllər iqidə eçinaydu. **31** Ular seni dəp qaqlırını qüxtürüp eżlirini taz kılıp, bez kiyimlərgə oraydu; Ular қattık matəm tutup sən üçün zor dərd-ələm iqidə yiçəlaydu. **32** Ular aħ-zarlırinı kətürginidə sən üçün bir mərsiyəni okup, sən toopruluk һaza kılıp mundak dəydu: — «Tur dengiz-okyanlar otturisida, hazır jimjit kılınojan! Əsl kim uningoja təng keləlytti? **33** Məhsulatliring dengiz-okyanlardın etüp kətkəndə, Sən kəp həlkərni қanaətləndürən; Baylikliring wə tawarlıringning mollukı bilən yər yüzidiki padixaħlarnı beyitkansən. **34** Sən sularning qongkūr tegidə dengiz-okyanlar təripidin parə-parə kılınojanda, Tawarlıring həm arangda bolovan top-top adamliringmu erüllüp ojərk bolup kətti. **35** Barlık dengiz boyidikilər sanga қarap alakzadə bolovan; Ularning padixaħlirları dəħxat korkup, ularning yüzlərini sur başkan. **36** Həlkələr arisidiki sodigərlər sanga қarap «ux-ux» kıldı; Sən əzüng bir wəħxat iding, əmdi kaytidin bolmaysən».

28 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqli, turning xahzadisigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Sening əzüngni qong tutup: «Mən bir ilahıtmən; Mən Hudanıng təhtigə, yəni dengiz-okyanlarning baqrıda olturımən», degənsən; (Biraq sən insan, Huda əməssən!) Sən eż kənglüngni Hudanıng kəngli dəp oylap kılding. **3** Mana, sən Daniyalıdin danasən; Həqkandak sir səndin yoxurun əməs; **4** Danaliking wə əkling bilən sən baylikləroja iğə boldung, Altun-kümüxni həziniliringgə toplap koydung; **5** Tijarəttə bolovan zor danaliking bilən baylikliringni awuttung; Baylikliring tüpəylidin əzüngni qong tuttung: — **6** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Sən eż kənglüngni Hudanıng kəngli dəp oylap kətkənlikingdin, **7** Əmdi mana, Mən yat adəmlər, Yəni əllərning dəħxitini üstünggə epkeliman; Ular danalikingning parlaklığını yokitixka kiliqlırını suqurup, Xan-xəripingni buloqaydu; **8** Ular seni hangoja qüxtürüdü; Xuning bilən sən dengiz-okyanolarning koynida oltürülgənlərning elümidə elisən. **9** Əmdi seni oltürgüqining alidda: «Mən Huda» — dəmsən? Biraq sən əzüngni sanjip oltüridiqanning koli astida Təngri əməs, insan bolup qikisən. **10** Sən yat adəmların koında hətnə kiliñmiojanlaroja layik bolovan elüm bilən elisən; Qünki Mən xundak səz

kilojan», — dəydu Rəb Pərwərdigar. **11** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **12** I insan oqlı, Turning padixaḥı tooqruluk awazingni ketürüp bu mərsiyəni aqzingoja elip uningoja mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Sən, kamalətning jəwhiri boローン, Danalıqka tolajan, güzəlliktə kamalətkə yətkəniding; **13** Sən Erəm baqıqisi, yəni Hudanıng baqqısında boローンsan; Hərbir kımmatlık taxlar, yəni kızıl yakut, serik, gehər wə almas, beril yakut, ak hekik, anartax, kək yakut, zumrət wə kek qaxtax sanga yəgək boローン; Yakut kəzliring wə nəkkaxliring altun iqigə yasalojan; Sən yaritilojan kününgdə ular təyyarlanıqanıdi. **14** Sən bolsang məsihənləngən muhəpiżətqi kerub idingsən, Qünki Mən seni xundak bekitkənidim; Sən Hudanıng mukəddəs teojudə boローンsan; Sən otluk taxlar arisida yürəttting; **15** Sən yaritilojan kündin beri, səndə kəbihilik pəyda boローンqə, yolliringda mukəmməl bolup kəlgəniding. **16** Kilojan sodiliringning kep boローンlığının sən zorluk-zumbuluk bilən tolup, gunah sadır kilojan; Xunga Mən seni Hudanıng teojudin haram nərsə dəp taxliwətkənmən; Mən seni, i muhəpiżətqi kerub, otluk taxlar arisidin həydəp yokatkanmən; **17** Sening kənglüng güzəlliking bilən takəbburlixip kətti; Parlaklıking tüپəylidin sən danalıkingni bulojoqansən; Mən seni yərgə taxliwəttim; Padixaḥılar seni kərüp yetixi üçün Mən seni ular aldida yatķuzdum. **18** Sening kəbihilikliringning kəplüki tüپəylidin, Kilojan sodangning adilsizlikü tüپəylidin, Əz mukəddəs jayliringni bulojoqansən; Mən eziungdin bir otni qıopardım, U seni kəydürüp yəwətti; Xuning bilən sanga қarap turoqanlarning həmmisining kez aldida, Mən seni yərdə kilojan küllərgə aylanduruwəttim. **19** Seni tonuqanlarning həmmisi sanga қarap sarasimida қalidu; Sən eziung bir wəhəxət bolup қaldıng, əmdi қaytidin bolmaysən». **20** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **21** I insan oqlı, yüzüngni Zidonoja қaritip uni əyibləp bexarət berip mundaq degin: — **22** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mana, Mən sanga қarxi, i Zidon; Əzüm arangda uluqlınımən; Mən uning üstigə həküm qıkirip jazalıqınımda, Əzümni uningda pak-mukəddəs ikənlikimni kərsətkinimda, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi. **23** Mən ularoja wabani əwitip, rəstə-koqılırida қan akkuzimən; Uningoja қarxi qıkkən kiliqning hər ətrapida boローンlığının otturisida əltürüləngənlər yikiliidu; Xuning bilən ular

Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi; **24** Ular yəna Israil jəmətinə kəzgə ilmiojan ətrapidikilər arisida, Israil üçün adəmni sanjioquqi qıoqan yaki dərdələmlik tikən bolmaydu; Xuning bilən ular Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi». **25** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən ular tarkitilojan əllər arisidin Israil jəmətinə қaytidin yioqkinimda, ularda əllərning kez aldida Əzümning pak-mukəddəs ikənlikimni kərsətkinimda, əmdi ular Mən Əz kulum boローン Yaķupka təkđim kilojan, əzininə zeminida olturidu; **26** ular uningda tinq-amanlıq iqidə yaxap, eylərni selip üzümzarlarnı tikiidu; Mən ularni kəzgə ilmaydiqan ətrapidikilərning həmmisining üstigə həküm qıkirip jazalıqınımda, ular tinq-amanlıq iqidə turidu; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar, ularning Hudası ikənlikimni bilip yetidi».

29 Oninqi yili, oninqi ayning on ikkinqi künidə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **2** I insan oqlı, yüzüngni Misir padixaḥı Pirəwngə қaritip uni wə Misirning barlıq əhlini əyibləp bexarət berip munu səzlərni degin: — **3** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «I eziqə: «Bu dərya əzümningki, mən uni eziüm üçün yaratkanmən» deyiqi boローン, əz dəryalırı otturisida yatkan yoqan əjdihə Misir padixaḥı Pirəwn, mana, Mən sanga қarxımən! **4** Mən қarmaklarnı engəkliringgə selip, dəryaliringdiki beliklərni əz қasirakliringoja qaplaxturup seni dəryaliring otturisidin qıkimən; dəryaliringdiki barlıq beliklər қasirakliringoja qaplıxidu. **5** Mən seni, yəni sən wə dəryaliringdiki barlıq beliklərni qəlbayawanoja taxlaymən; sən dalaşa qüxüp yikilişən. Həqkim seni yiçmaydu, dəpnə kilmaydu; Mən seni yər yuzidiki heyvanlar, asmandiki uqar-kanatlarning ozukı boluxka təkđim kılımən. **6** Xuning bilən Misirdə barlıq turuwatkanlar Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi; qünki ular Israil jəmətiga «komux həsa» boローン. **7** Ular seni kol bilən tutkanda, sən yerilip, ularning pütkül mürilirini tiliwəttinq; ular sanga tayanojanda, sən sunup, pütkül bəllirini mitkut kiliwəttinq». **8** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mana, Mən üstünggə bir kılıq qıkirip, səndiki insan wə heywanları kiriwetimən. **9** Misir zemini wəyrənə wə harabilər bolup қalidu; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi; qünki Pirəwn: «Nil dəryası meningki, mən uni yaratkanmən» degəndi. **10** Xunga mana, Mən sanga

həm sening dəryaliringoja қарximən; Mən Misir zeminini Migdoldin Səwəngiqə, yəni Efiopiyanıq qəgrasiqiqə pütünləy harabə-wəyrənə kəliwetimən. **11** Kırık yil iqidə, insanning yaki haywanning ayiojı uni besip etməydu wə uningda heq adəm turmaydu. **12** Mən Misir zeminini wəyrən kılınojan zeminlər arısida wəyrən kiliwən; wə uning xəhərləri harabə kılınojan xəhərlər arısida kırık yil wəyrən bolidu; Mən Misirləklərni əllər arisioja tarkitiwetimən, ularni məmlikətlər arisioja taritimən». **13** Birak Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Kırık yilning ahirida Mən Misirləklərni tarkitilojan əllərdin yiojıp kayturım; **14** Mən Misirni sürgündin əsligə kəltürüp, ularni Patros zeminiqə, yəni tuqulolojan zeminoja kayturım; ular xu yərdə təwən dərijilik bir məmlikət bolidu. **15** U məmlikətlər arısida əng təwən turidu; u kaytidin əzini baxxa əllər üstigə kətürməydu; Mən ularni pəsəytimənki, ular kaytidin baxxa əllər üstidin həküm sərməydu. **16** [Misir] kaytidin Israil jəmətinin tayangisi bolmayıdu; əksiqə ular daim Israil üçün uningdin panañ izdəx gunahining əslətmisi bolidu; andin ular Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni biliq yetidi». **17** Yigirmə yəttinqi yili, birinqi ayning birinqi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **18** I insan oqlı, Babil padixahı Nebokadnəsar Turoja jəng kilixta koxunini kattik japalıq əmgakkə saldı; xuning bilən hərbir bax takır bolup kətti, hərbir mürə sürkilip yeçir bolup kətti; biraq nə u nə koxuni Tur bilən ərəvəlxən əmgəkətə həqkandaq həkəl almidi; **19** xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Misir zeminini Babil padixahı Nebokadnəsaroqa təkdim kiliwən; u uning bayılıklarını elip, oljisini bulap, oğənimətini tutup elip ketidu; bular uning koxuni üçün ix həkkə bolidu. **20** Mən uningoja [Turoja] jəng kiloqanning ix həkkə üçün Misir zeminini təkdim kıldı; qünki ular Meni dəp ejir kıldı, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **21** — Mən xu kündə Israil jəməti üçün bir münggüz əstürüp qıkirımən, wə sən [əzakiyalning] aqzıngi ular arısida aqımən; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni biliq yetidi.

30 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, bexarət berip: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silər dad-pəryad selip: «Way xu künü!» — dənglər!» — degin. **3** Qünki kün yekinlahti; bərhək, Pərwərdigarning künü, bulutlar əplanojan kün yekinlahti; u əllərning

bexoja qüxicidən kündur. **4** Xuning bilən bir kiliq Misir üstigə qüxitidu; əltürülgənlər Misirdə yikiloqanda, uning zor bayılıkları bulanın kətkəndə, uning ulları ərülüp qüxkəndə, Efiopiyləklər dərd-ələm tartidu. **5** Efiopiye, Put, Lud, barlıq Ərəbiyə, Liwiya wə əhədə kılınojan zemindikilərmə Misir bilən billə kiliqlənidu. **6** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Misirni kollaydiqanlar yikılıdu; uning küqidin bolqan pəhri yorga qüxitidu; Migdoldin Səwəngiqə bolqan həlk kiliqlənidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **7** — Ular wəyrən kılınojan zeminlər arısida wəyrən kilinidu; uning xəhərləri harabə kılınojan xəhərlər arısida yatidu. **8** Xuning bilən, Mən Misiroqa ot salojinimda, uning yardımında bolqanlar sunduruloloqanda, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi; **9** Xu künü əlqılər Efiopiyanı körkötüx üçün kemilərdə olturup məndin qikidu; Misirning bexoja qüxkən kündək ularojumu azab-əkubət qüxitidu; mana, u keliwatidu! **10** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən yənə Misirning top-top adəmlirini Babil padixahı Nebokadnəsarning koli bilən tügitimən. **11** U wə uning bilən kalğən həlkə, yəni əllərning arisidiki əng dəhəxətliki zeminni əhalik kiliqxə elip kelinidu; ular Misir bilən ərəvəlxən kiliqlərni suqurup, zeminni əltürülgənlər bilən tolduridu. **12** Mən Nil dəryalirini əkrutimən, Wə zeminni rəzil adəmlərning kolioja setiwetimən; Zemin wə uningda turojan həmməni yat adəmlərning kolidə wəyrənə kiliwən; Mənki Pərwərdigar xundak səz kiliqan». **13** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən Nof xəhəridin butlarnı yokitimən, oyqan məbusulnərimi yokitimən; Misir zeminidin kaytidin xəhzadə bolmas; Mən Misir zeminini körkünqə qüxiirimən. **14** Mən Patros xəhərinə wəyrənə kiliq, Zoan xəhəridə ot salımən, No xəhəri üstidin həküm qikirip jazalaymən. **15** Misirning istihkamı bolqan Sin xəhərinin üstigə kəhrimni tekimən; No xəhərinin top-top adəmlirini kiriwitimən. **16** Mən Misirdə bir ot salımən; Sin azablardın tolojinip ketidu; No xəhəri bəsülidu, Nof xəhəri hər künü yawlarşa yüzlinidu. **17** Awən wə Pibəsət xəhərləridiki yigitlər kiliqlənidu; bu xəhərlər sürgün kilinidu. **18** Mening xu yərdə Misirning boyunturuklarını sunduroqinimda, Tahpanəs xəhəridə kün ərəvəlxənidu; uningda əz küqidin bolqan pəhri yikılıdu; bir bulut uni kaplaydu; uning kızılıri sürgün kilinidu. **19** Mən xundak kiliq Misir üstidin həküm qikirip jazalaymən; wə xular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup

yetidi». **20** On birinqi yili, birinqi ayning yəttinqi künidə xundak boldiki, Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **21** I insan oqlı, Mən Misir padixahı Pirəwnning bilikini sundurdum; wə mana, u dawalinixka tengilmidi, yaki kılıq tutuxka tengik bilən küqəytildi. **22** — Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən Misir padixahı Pirəwgə ƙarxımən; Mən uning biləklərini, həm küqlük bolqinini həm sunduruloğan bilikini üzüwetimən; xuning bilən kılıqını қolidin qüxtürmən; **23** Misirliliklarnı əllərgə tarkitiwetimən, məmlikətlər arisioqa taritimən. **24** Mən Babil padixahınını қolunu küqəytip, kılıqimni uning kolioja tutkuzimən; Mən Pirəwnning biləklərini sundurimənki, u Babil padixahı alddida ejili toxkan yarılanojan adəmdək ah-zarlar bilən ingraydu. **25** Mən Babil padixahınını biləklərini küqəytimən, wə Pirəwnning biləkləri sanggilap қalidu; Mən Əz kılıqimni Babil padixahınını kolioja tutkuzojinimda, u uni Misir zemini üstigə sozqojinida, ular Mening Pərvərdigar ikənləmni tonup yetidi; **26** wə Mən Misirliliklarnı əllər arisioqa tarkitimən, məmlikətlər iqigə taritimən; wə ular Mening Pərvərdigar ikənləmni tonup yetidi».

31 On birinqi yili, üçinqi ayning birinqi künidə xundak boldiki, Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **21** I insan oqlı, Misir padixahı Pirəwgə wə uning top-top adəmlirigə mundak degin: — Əmdi sən büyülüküngdə kim sən bilən təng bolalaydu? **3** Mana, Asuriyəmu Liwandiki bir kədir dərihi idi; uning ormanlıkkə sayə bərgən güzəl xahlıri bolup, u intayın egiz boy Luk idı; uning uqı bulutlar oja taqaxkənidə; **4** Sular uni yoojan kılıp, qongkūr bulaklar uni egiz kılıp əstürgəndi; erikləri uning tüwidin, ətrapidin ekip ətətti, ular əz əstənglirini daladiki barlık dərəhlərgiqə əwətkənidi. **5** Xuning bilən, ubihlanoğan wağıtta, mol sular bilən egizlikli barlık dərəhlərdin egiz boloğan, uning xahlıri kəpəygən wə xahqılıri uzun boloğan; **6** asmandiki barlık, uqar-kanatlar uning xahlırıda uwilioğan, xahqılıri astida daladiki barlık janiwarlar balılıoğan; uning sayisi astida barlık uluq əllər yaxioğan. **7** Xundak bolup uning xahlıri kengiyip, u büyülüküdə güzəlləxkən; qunki uning yiltızlıri mol sular oja yətkən. **8** Hudanıng baqqisidiki kədir dərəhlərmə uni tosalmayıtti; kəriqaylar uning xahlırıdək, qinar dərəhləri uning xahqılıridəkmə kəlməyitti; Hudanıng baqqisidiki heqkandaq dərəh güzəllikdə uningoja ohximaytti. **9** Mən uni xahlırınını kəplətiki bilən güzəl қiloğanmən; Hudanıng baqqisida

bołoğan barlık dərəhlər, yəni Erəmdiki dərəhlər uningdin həsat қilojanidi. **10** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Qunki u əzini egiz kətürüp, uqını bulutlar oja takaxturup uzartkənlik, egizlikidin kənglining təkəbburlaxkənlik tüpəylidin, **11** əmdi Mən uni üzül-kesil bir tərəp қılıxka uni əllərning arisidiki mustəbitning kolioja tapxurdum; Mən uni rəzilliki tüpəylidin həydəp qətkə қakənənidim. **12** Yat adəmlər, yəni əllər arisidiki əng wahxılər uni kesip taxlidi. Xahlıri taqılar wə barlık jiloqalar oja yikilip, uning xahqılıri zemindiki barlık jıralar oja sundurulup yatiđı; yər yüzidiki həlkələr uning sayisidin qıkıp uningdin neri kətti. **13** Uning yikiloğan oqoli üstigə asmandiki barlık uqar-kanatlar konup yaxaydu; daladiki barlık janiwarlar xahlıri üstidə turidu. **14** Buning məksiti, sulardın suojirilidioğan dərəhlərning həqbırı əzini egiz kətürmisün, yaki uqını bulutlar oja taqaxturmışın, yahxi suojirilidioğan dərəhlərning həqbırı undak egizlikkə kətürülmişin üqündür; qunki ularning həmmisi əlümgə bekitilgən — yərning tegilirigə qüxtükə bekitilgənlərning, elidioğan adəm balilirinən, həngoja qüxicidioğanlarning katarididur. **15** — Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — U təhtisara oja qüxtən künidə, Mən uning üçün bir matəm tutkuzojanmən; qongkūr sularni etiwetip uning bulak-eriklərini tosuwətkənəmən; xuning bilən uning uluq sulurı tizginləngən. Mən Liwanni uning üçün ƙarılık kiyigüzüm; uning üçün daladiki barlık dərəhlər solixip kətti. (*Sheol h7585*) **16** Mən uni həngoja qüxicidioğanlar bilən billə təhtisara oja taxliwətkinimən, uning yikiloğan qaojdiki sadasi bilən əllərni təwritiwəttim; xuning bilən Erəm baqqisidiki barlık dərəhlər, Liwandiki sərhil wə əng esil dərəhlər, yahxi suojirilən həmmə dərəhlər yər tegiliridə turup təsəlli tapkan. (*Sheol h7585*) **17** Uning sayisidə turqanlar wə əllər arisida uni kollayıdioğanlar uning bilən təng təhtisara oja, kılıq bilən eltürulgənlərning yenoja qüxtən. (*Sheol h7585*) **18** Kəni eytə, Erəm baqqisidiki dərəhlərning kəsisi xanxərəp wə güzəllikdə sən [Misiroja] təng kelələyti? Birak sənmə Erəm baqqisidiki dərəhlər bilən təng yər tegilirigə qüxtürülisən; sən hətnə kılınmıqoğanlar arisida, kılıq bilən eltürulgənlər bilən billə yatisən; mana bu Pirəwn wə uning top-top adəmlirinən həmmisining nesiwisidur, dəydu Rəb Pərvərdigar.

32 On ikkinqi yili, on ikkinqi ayning birinqi künidə xundak boldiki, Pərvərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **21** I insan oqlı, Misir

padixahı Pırəwn üçün bir mərsiyəni aqzingoja elip uningoja mundak degin: — Sən ezungni əllər arisida bir xiroqa ohxatqansən, biraq sən dengizokyanlar arisidiki bir ejdihasən, halas; sən palaklıxip erikliringni exip taxturup, sulirini ayaqliring bilən qalqıtip, dəryalirini leyitip koydung. **3** — Əmdi Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Kəp əllərning top-top adəmliri aldida Əz torumni üstünggə yeyip taxlaymən; ular seni torumda tutup tartixidu. **4** Mən seni ķuruklukta қaldurup, dalaqə taxlaymən; asmandiki barlıq uqar-ķanatlarnı üstünggə ķondurup, yər yüzidiki janiwarlarnı seningdin toyundurımən; **5** gexüngni taoqlar üstigə կoyımən, jiloqlarnı pütkül əzaying bilən toldurımən; **6** Mən keningning ekixliri bilən zeminni hətta taoqlarqıqımı suçırımən; jiralardən bilən toxup ketidu. **7** Nurungni eqürginimda, Mən asmanlarnı tosuwetimən, yultuzlarnı kara ķilimən; kuyaxını bulut bilən kaplaymən, ay nur bərməydu. **8** Asmanlardiki barlıq parlaydiojan nurlarnı üstüngdə kara ķilip, zemininggə ķarangojuluñı kaplaymən, dəydu Rəb Pərvərdigar. **9** Mən əllər arisioqa, yəni sən tonumiojan məmlikətlər arisioqa sening ħalaktın [kalojan adəmliringni] elip kətkinimdə, kəp əllərning yürükini biaram ķilimən; **10** Mən kəp əllərni sən bilən alakzadə ķilimən, ularning padixahlıri sanga ķarap dəhxətlik korkixidu; Mən ķılıqimni ularning kez aldida oynatkinimda, yəni sening yikilojan künində ularning hərbəri əz jan կayousuda hər dəkikə təwrinidu. **11** — Qünki Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Babil padixahının ķılıqi üstünggə qikidu. **12** Palwanlarning ķiliqları bilən Mən sening top-top adəmliringni yikitimən; ularning həmmisi əllər arisidiki mustəbitlərdür; ular Misirning pəhrini yokitidu, uning top-top adəmliri կurutuwetilidu. **13** Mən zor sular boyidin barlıq, haywanlırinimü halak ķilimən; insan ayioji kaytidin ularni qalqatmaydu, haywanlarning tuyaklısı kaytidin ularni leyitmaydu. **14** Xuning bilən Mən ularning sulirini tindurımən; ularning eriklirini süpsüzük maydək akturımən, dəydu Rəb Pərvərdigar. **15** — Mən Misir zeminini wəyrana ķılqinimda, zemin əzinin barlıkidin məhərum bolqinida, Mən uningdiki barlık turuwatqanları uruwətkinimdə, əmdi ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimni tonup yetidu. **16** — Bu bir mərsiyə; ular uni okuydu — Əllərning ķızlıri matəm ķilip uni okuydu; mərsiyəni ular Misir wə uning barlıq, top-top adəmlirigə okuydu, — dəydu Rəb Pərvərdigar.

17 On ikkinqi yili, ayning on bəxinqi künidə [yənə] xundak boldiki, Pərvərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **18** I insan oqlı, Misirning top-top adəmliri üçün ah-zar qəkkin; xuningdək ularni, yəni uni küqlük əllərning ķızlıri bilən billə təwəngə, հangoja qüxiciojanlarqa һəmrəh boluxka yər tegilirigə qüxtürüp taxliwət; **19** güzəlliktə sən kimdin artuk iding? Əmdi qüxüp, hətnə ķilinmiqan bilən billə yat! **20** Ular ķılıq bilən eltürülgənlər arisioqa yikildi; ķılıq suçuruldi; u wə uning top-top adəmlirinə həmmisi sərəp apiriwetilsun! **21** Əmdi palwanlarning arisidiki batur-əzimatlər təhtisaraning otturısida turup [Misir] wə uni қolliojanlarqa səz ķildi: — «Mana, ular qüxti, ular jim yatidu — hətnə ķilinmiqanlar, ķılıq bilən eltürülgənlər!». (Sheol h7585)

22 — Mana, xu yərdidur Asuriya wə uning yiojloqan koxunu; uning gərliri əz ətrapididur; mana ularning həmmisi eltürülgən, ķiliqlanojan. **23** Ularning gərliri qongkur həngning tegididur; uning yiojloqan koxunu əz gəri ətrapida turidu; ular tiriklərning zeminida adəmlərgə wəhəxət saloqanlar — bularning həmmisi eltürülgən, ķiliqlanojan. **24** Mana Elam wə uning gərininə ətrapida turojan uning barlıq top-top adəmliri; ularning həmmisi eltürülgən, ķiliqlanojan, ular hətnə ķilinmiqan peti yər tegilirigə qüxkənlər — yəni tiriklərning zeminida adəmlərgə əz wəhəxitini saloqanlar! Biraq hazır ular հangoja qüxkənlər bilən billə iza-ahənatkə qəmidu. **25** Kixilər uning üçün eltürülgənlər arisida, top-top adəmliri arisida bir orun raslıqan; həlkining gərliri uning ətrapididur; ularning həmmisi hətnə ķilinmiqanlar, ķiliqlanojanlar; xunga ular հangoja qüxkənlər bilən billə iza-ahənatkə ķalidu; ular eltürülgənlər arisioqa yatquzulidu — gərqə tiriklərning zeminida ularning wəhəxəti adəmlərgə selinojan bolsimu! **26** Mana xu yərdə Məxək bilən Tubal barlıq top-top adəmliri bilən turidu; ularning gərliri əz ətrapididur; ularning həmmisi hətnə ķilinmiqanlar, ķiliqlanojanlar — gərqə ular tirik turuwatqanlarning zeminida əz wəhəxitini adəmlərgə saloqan bolsimu! **27** Ular jəng қoralları bilən təhtisaraşa qüxkən, ķiliqları əz bəxi astioja կoyulqan, hətnə ķilinmay turup yikilojan palwanlar arisida yatmaydu; ularning կəbihlikləri əz ustıhanlıri üstidə boldu — gərqə ular tiriklərning zeminida baturlarqımı wəhəxət saloqan bolsimu! (Sheol h7585) **28** Sən [Pirəwnnm] hətnə ķilinmiqanlar arisida tarmar bolup, ķılıq bilən eltürülgənlər arisida yatisan. **29** Mana xu yərdə Edom, uning padixahlıri, barlıq

xahzadilirim; ular küqlük bolsimu, kiliqlanojanlar bilen billə yatkuzulidu; ular hətnə kılınmiojanlar arisida, həngə qüxicidiojanlar bilən billə yatidu. **30** Mana ximaldiki xahzadilər, həmmisi; mana barlık Zidondikilər, əltürülənlər bilən billə qüxkən; gərqə ez küqi bilən wəlhət salojan bolsimu, ular hazır hijaləttə қaldı; ular hətnə kılınmiojan bolup, kiliqlanojanlar arisida yetip, həngə qüxicidiojanlar bilən billə hijalətkə қalidu. **31** Pirəwn bularni keridu, xuningdək ezinin kiliqlanojan top-top adəmliri toopruluk, yəni ezi wə қoxuni toopruluk ulardın təsəlli alidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **32** — Gərqə Mən uning wəhxitini tirik turuwatkanlarning zeminioja saldurojan bolsammu, birak u hətnə kılınmiojanlar arisioja, kiliq bilən əltürülənlər arisioja yatkuzulidu, — yəni Pirəwn wə uning barlık top-top adəmliri, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

33 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **21** insan oqlı, əl-yurtungdikilərgə səz yətküzüp ularoja mundak degin: — Mən kiliqni məlum bir zemin üstigə qıqarojinimda, zemindiki həlk ez arisidin bir adamni tezip uni kəzətqi beketsə, — **3** u kiliqning zemin üstigə qıqqanlığını körüp, kanay qelip həlkni agaḥlandursa, **4** kimdikim kanay awazini anglap, agaḥni almisa, kiliq kelip uni elip kətsə, əmdi uning keni eż bexi üstigə bolidu. **5** U kanay awazini anglap, agaḥni almiqan; xunga uning keni əzигə bolidu; u agaḥ alojan bolsa, jenini kutkuzojan bolatti. **6** Birak kəzətqi kiliqning keliwatkinini körüp, kanay qalmay, həlkni agaḥlandurmisa, əmdi kiliq kelip ular arisidin birawni elip kətsə, undakta u eż қəbihlikidə elip ketilidu; birak uning keni üçün Mən kəzətqidin hesab alımən. **7** Əmdi, i insan oqlı, Mən seni Israil jəməti üçün kəzətqi dəp bekitkənmən; sən Mening aqzimdin həwər anglap, ularoja Məndin agaḥ yətküzisən. **8** Mən rəzil adəmgo: «I rəzil adəm, sən qokum elisən» desəm, wə eżüng bu rəzilni yolidin yanduruxka səz kilmay uni agaḥlandurmışang, u rəzil eż қəbihlikidə olidu; birak uning keni üçün səndin hesab alımən. **9** Birak sən rəzilni yolidin yenix toopruluk agaḥlandursang, u yolidin yanmışa, u eż қəbihlikidə olidu; birak eżüng eż jeningni kutkuzup қalisən. **10** Əmdi sən, i insan oqlı, Israil jəmətigə səz kılıp: — Silər: «Bizning itaatsizliklirimiz wə gunahlırimız beximizdidur, biz ular bilən zəiplixip ketiwatımız; əmdi biz қandakmu həyatka eriximiz?» dəysilər. **11** Ularoja səzümni yətküzüp: «Mən həyatim

bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən rəzil adəmning əlümidin heq hursənlikim yoktur; pəkət ularni rəzil yolidin yenip həyatka erixsun dəymən; rəzil yolliringlardın yeninglar, yeninglar! Nemixkə elgüngər kelidu, i Israil jəməti?!» — degin. **12** Wə sən, i insan oqlı, əl-yurtungdikilərgə mundak degin: — Həkkaniy adəmning həkkaniyiliyi asiylik kılıqan künidə uni kutkuzmaydu; həm razil adam bolsa, u eż rəzillikidin yanqan künidə rəzillikidin yikilmaydu; həkkaniy adəm gunah sadir kılıqan künidə, u əslidiki həkkaniyiliyi bilən həyatta turiwərməydu. **13** Mən həkkaniyoja: «Sən bərhək həyatka erixsən» deginimdə, u eż həkkaniyiliqoja tayinip қəbihlik sadir kilsə, əmdi uning həkkaniy ixliridin həqkaysisi əslənməydu; əksiqə u ətküzgən қəbihlik tüpəylidin olidu. **14** Əmdi man rəzilgə: «Sən qokum elisən» desəm, birak u gunahidin yenip, kəz aldimda adalət wə həkkaniyilikni yürgürsə — **15** Rəzil adəm kərzəgə kapalətkə alojan nərsini kayturup bərsə, — bulangqılıkta alojanni kayturup bərsə — қəbihlik sadir kilmay, həyat balgilimilirdə mangsa — əmdi u bərhək həyatka igə bolidu, u elməydu. **16** Uning sadir kılıqan gunahlıridin həqkaysisi əslənməydu; u adalət wə həkkaniyilikni yürgürgən — u bərhək həyatka igə bolidu. **17** Birak əl-yurtungdikilər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəydu; əməliyətta ularning yoli bolsa həmmigə barawər əməs. **18** Həkkaniy adəm eż həkkaniyilikidin yenip, қəbihlikni sadir kilsə, u buningda olidu. **19** Rəzil adəm eż rəzillikidin yenip, adalət wə həkkaniyilik yürgürsə, bu ixlardin həyatka igə bolidu. **20** Lekin silər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəysilər; i Israil jəməti, Mən hərkəsingləroja eż yolliringlar boyiqə üstünglərgə həküm qıqırıman! **21** Wə xundak boldiki, sürgün boローン on ikkinqi yili, oninqi ayning bəxinqi künidə, Yerusalemın қaqqan birsi yəniməja kelip: «Xəhər besüldil» — dedi. **22** Əmdi қaqqan adəmning yetip kelixininə aldinkı ahximida Pərwərdigarning kəli mening wujudumoja kənojanidi; xuning bilən U aqzimni eqip koydi; aqzim eqilip, mən yənə gaqa bolmidim. **23** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **24** I insan oqlı, Israil zeminidiki harabə jaylarda turuwatkanlar: «İbrahim pəkət bir adəm turupmu bu zeminoja miras boローンidi; birak biz kəp adəmmiz; əmdi zemin bəribir bizgə təkđim kılindi» — dəp eytiwatidu. **25** Xunga ularoja mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Silər gəxni kən

bilən yəysilər; silər əz məbudliringlarnı bax kətürüp izdəysilər; silər ən təküwatisilər; əmdi silər zeminoja miras bolamsılər? **26** Silər kılıqinqlaroja tayinislər, silər yirginqlik ixlarnı qıkırıslər, hərbiringlər əz əoxnisining ayalıqə buzukqılıq kılıdu. Əmdi silər zeminoja miras bolamsılər?». **27** Ular oja mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: Mən həyatım bilən əsəm kılımənki, bərhək, harabə jaylarda turuwatkanlar kılıqlınıp yikılıdu; dalada əalojannı yawayı həyanlarning yəwetixkə tapxurimən; istihkamlar wə oqarlarda turoqanlarmu waba kesilidin əlidü. **28** Mən zeminni wəyrənə wə qəl-bayawan kılımən; uning küqidin bolqan pəhri yokılıdu; Israilning taqları wəyrənə boliduki, ulardin ətküqi heqbir adəm bolmaydu. **29** Ularning yürgüzən yirginqlik kilmixliri tüpəylidin Mən zeminni wəyrənə wə qəl-bayawan kılıqinimdə ular Mening Pərvərdigar iğənlikimni tonup yetidi». **30** — Əmdi sən bolsang, i insan oqlı, əl-yurtungdikilər hərdaim seni aqzıqə elip əylirining tamlırining yenida wə dərwazılarda səzləp bir-birigə həm hərbiri əz kərindixiqa sən toqrluk; «Keni berip, Pərvərdigardin neməsəz barkın, anglap keləylil!» — dəydu. **31** Ular jamaət süpitidə yeningiqa kelip, Mening həlkimning süpitidə aldingda olturidu; ular sezliringni anglaydu, birək ular oja əməl kilmaydu; ular aqzı bilən sanga muhəbbət kərsitidü, birək kəngli haram mənpərkətə tartidü; **32** mana, sən ular üçün pəkət yekimlik awaz bilən, sazlıri obdan təngxilip eytilən muhəbbət nahxisisən, halas; ular sezliringni anglaydu, birək ular oja əməl kilmaydu. **33** Əmdi buning həmmisi əməlgə axurulojinida (u bərhək əməlgə axurulidü!) ular bir pəyoqəmbərnin ularning arısida bolqanlığını tonup yetidi».

34 Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqlı, bexarət berip Israilni bakkıqi padıqınları əyibləp mundak degin: — Padıqılar oja mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Əzlirinila bekiwatkan Israilning padıqirining həlioja way! Padıqılnarın padisini ozuklandurux kerək əməsmu? **3** Silər yeqini eziüngər yəysilər, yungini eziüngər kiysilər; bordaloqan esil malni soyusilər; lekin əyılarnı baksıysilər. **4** Ajızlarnı küqəytmidinglər, kesəllərni sakaytmidinglər, zəhimləngənlərni tengip koymidinglər, tərkilip kətkənlərni kıyturup əkəlmidinglər, ezip kətkənlərni izdəp barmidinglər; əksiqə silər zorluk-zumbuluk wə rəhimsizlik bilən ular üstidin həküm sürüp

kəlgənsilər. **5** Ular padıqisiz bolup tərkilip kətti; ular tərkilip ketip daladiki barlıq həyanlara ozuq bolup kətti. **6** Mening köylirim barlıq taqlar arisidin, hər yukiri egizlik üstidə tenəp kətti; Mening köylirim pütükül yər yüzigə tərkip kətti, birək ularnı tepixkə tixixəqi yaki izdiqıqi yok idi. **7** Xunga, i padıqılar, Pərvərdigarning səzini anglangalar: — **8** Mən həyatım bilən əsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Köylirimning padıqısı bolmioqaqka, ular ow bolup kəldi, daladiki hərbir həyan ozaq boldi; qünki Mening padıqılim Əz padamni izdiməydu, ular pəkət əzilərini baksıdu, Mening köylirimni baksımaydu. **9** — Xunga, i padıqılar, Pərvərdigarning səzini anglangalar! **10** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən padıqılar oja karxımən; Mən Əz köylirimning hesabını ulardin alımən, wə ularnı padını bekixtin tohtitimən; xuning bilən padıqılar əzlinimə baksımaydu; wə Mən köylirimni ular oja yənə ozuq bolmisun üçün ularning aqzıdını kutuldurimən. **11** Qünki Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Əzüm əz köylirimni izdəp ularning həlini soraymən; **12** padıqı əzining köyliri arısida, tarap kətkən köylərni tətip bəkəndək, Mənmə köylirimni izdəp baksıman; ular bulutluq karangoq kündə tarilip kətkən hərbir jaylardın Mən ularnı kutuldurimən. **13** Mən ularnı halklərdin epkelimən, ularnı məmlikətlərdin yioqimən, əz zeminoja apırimən; Mən ularnı Israil taqları üstidə, erik-üstəngəl boyida wə zemindiki barlıq turalıq jaylarda baksıman; **14** Mən ularnı esil qimənzarda baksıman; Israil taqları ularning yaylıqi bolidü; ular xu yerdə obdan yaylaqtı yatıdu; Israil taqları üstidə, munbat qimənzarda ozuklinidü. **15** Mən Əzüm Əz padamni baksıman, ularnı yatqızıman, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **16** — Mən yoldin tenəp kətkənlərni izdəyman, tərkilip kətkənlərni kıyturıman; zəhimləngənlərni tengip koymıman, ajızlarnı küqəyti man; birək səmrigənlər wə küqlükənlərni yokitımı man; padamni adalət bilən baksıman. **17** Əmdi silərgə kəlsəm, i Mening padam, Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən koy wə koy arısida, koqkarlar wə tekilər arısida həküm qıkırıman. **18** Əmdi silərning yahxi qimənzarnı yegininglər azlıq kilipli, qiməndiki əalojan ot-qəplərni ayaqlıringlər bilən qayıwetixinglər kerəkmü? Silər süpsüzük sulardın iqlikəndin keyin, əalojinini ayaqlıringlər bilən leyitiwetixinglər kerəkmü? **19** Xunga Mening köylirim oja silərning ayaqlıringlər qayıwətkənni

seyixtin, ayaqliringlar dəssəp leyitiwetkənni iqixtin baxka amal yok. **20** Xunga Rəb Pərvərdigar ularoja mundak dəydu: — Mana Mən, Mən Əzüm səmrigən koylar wə oruk koylar arısida həküm qikirimən. **21** Qünki silər mürə-yanpaxliringlar bilən ittip, münggüzliringlar bilən ularni tərəp-tərəpkə tarkitiwətküqə üsisilər, **22** — Mən ularni yənə ow obyekti bolmisun dəp Əz padamni kütkuzimən; wə Mən koy wa koy arısida həküm qikirimən. **23** Mən ularning üstigə bir padıqini tikləymən, u ularni bakıdu; u bolsa Mening ķulum Dawut; u ularni bekip, ularoja padıqi bolidu; **24** wə Mənki Pərvərdigar ularning Hudasi bolimən, Mening ķulum Dawut ular arısida əmir bolidu; Mənki Pərvərdigar xundak səz kildim. **25** Mən ular bilən amanhətirjəmlək beqiqxayladıqan ahəndini tüzüp, yırtkuq haywanlarnı zemindin tügitimən; ular bihətər bolup janggalda turidu, ormanlıklarda konup uhlaydu. **26** Mən ularni həm egizlikim ətrapidiki jaylarnı bərikətlik kilişmən; yamoqur-yeqinlarnı eż pəslidə yaqdurimən; bular bərikətlik yamoqurlar bolidu. **27** Daladiki dərəhlər mewilirini, tuprak ündürmilirini beridu; ular eż zeminida bihətər turidu; Mən ularning boyunturuk-asarlılarını sundurup, ularni küllükka tutkənlarning kolidin kütulduroqjinimdə, ular Mening Pərvərdigar ikanlikimni bilip yetidi. **28** Ular yənə əllərgə ow bolmayıdu, yər yüzidiki hayvanlar yənə ularni yəwətməydi; ular bihətər turidu, həqkim ularni körkətməydi. **29** Mən ular üçün dangki qikkan alahidə bir bostanlık, jayni təminləymən; ular kaytidin zemində aqarqlikta yigləp ələməydi, yaki kaytidin əllərning mazaq obyekti bolmayıdu. **30** Andin ular Mənki Pərvərdigar Hudasingin ular bilən billə bolidioqanlıkimni wə əzlirining, yəni Israil jəmətining Mening həlkim bolidioqanlıkinə bilip yetidi, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **31** — Əmdi silər bolsanglar, i Mening koylirim, Mening qimənzərimdiki koylirim, insanlardursılər, halas; Mən bolsam silərnin Hudayinglardurmən» — dəydu Rəb Pərvərdigar.

35 Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqlı, yüzungni Seir teojoja karitip, bexarət berip uni əyibləp mundak degin: — **3** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mana, i Seir teoqi, Mən sanga ķarxişmən; Mən ķolumni üstünggə uzartip, seni bir wəyrənə wə qəl-bayawan kilişmən. **4** Mən xəhərliringni harabə ķiliwetimən, wə sən wəyrənə bolisən; andin sən Mening Pərvərdigar ikanlikimni

tonup yetisən. **5** Qünki sən mənggүgə əqmənlik saklap kəlgənsən, Israillarning bexioja küləpt qüixkən künidə, kəbihilikning jazalinix wakti-saiti toxkanda, ularni kılıq kığıqə tapxurup bərgənliking tüpəylidin, **6** Xunga Mən hayatım bilən kəsəm kilişmənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Mən sanga kan təkülüxni bekittim; kan seni kooqlaydu. Sən kan təküxtin nəprətlənmigənliking tüpəylidin, əmdi kan seni kooqlap yürüdu. **7** Mən Seir teojni wəyrənə wə qəl-bayawan kilipli, uningdin besip etküqi həm uningoja kaytkuqını üzüp taxlaymən. **8** Mən uning taqlırını əltürülgənləri bilən toldurimən; sening egizlikliringdə, sening jiloqiliringda, sening barlıq jiraliringda kiliq bilən əltürülgənlər yikildi. **9** Mən seni mənggүgə wəyrənə kilişmən; sening xəhərliring adəmzsatsız bolidu; wə silər Mening Pərvərdigar ikanlikimni tonup yetisilər. **10** — Qünki sən: «Bu ikki əl, ikki məmlikət Meningki bolidu, biz ularoja igə bolimiz» degining tüpəylidin — gərqə Mən Pərvərdigar xu yerdə bolqan bolsammu —, **11** əmdi Mən hayatım bilən kəsəm kilişmənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Mən sening nəpritingdin qikkan aqqiking boyiqə wə həsiting boyiqə sanga muamilə kilişmən; Mən üstünggə həküm qikirip jazalixim bilən, Mən ular arısida Əzümni kərsitimən. **12** Xuning bilən sening Israil taqlırıqə karap: «Ular wəyrən boldı, ular bizgə yəm boluxka təkdir kılındı» debyn barlıq həkarətliringni Mən Pərvərdigarning angliojinimni sənlər tonup yetisilər. **13** Uning üstigə aqzinglarda silər Manga ķarxi qikip eżünglarnı qong kərsitip, Manga kupurluk kılıqan səzünglərni kəpəytikənsilər; Mən ularni anglidim. **14** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Pütkül yər yəzü xadlinip kətkinidə, Mən seni wəyrənə kilişmən. **15** Israil jəmətining mirası wəyrən kılıqanda buningdin sən xadlanqinqindək, Mənmu sanga xundak kilişmən; sənmu, i Seir teoqi wə barlıq Edom — silərnin barlıkinglar wəyrənə bolidu; wə [Edomiyalar] Mening Pərvərdigar ikanlikimni tonup yetidi.

36 Əmdi sən, i insan oqlı, Israil taqlırıqə bexarət berip mundak degin: — Israil taqlırı, Pərvərdigarning səzini anglangalar: — **2** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Düxmənning silərgə karap: «Wah! Mənggü yukiri jaylar bizgə təəllük boldı!» degini tüpəylidin, **3** xunga bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Bərhək, qünki ular silərni wəyrənə kilipli, əllərdin ķaloşanlıriqə təwə kilişkə həryandin silərni əzgənlikli tüpəylidin, wə

silər əllər arısida səz-qəqək wə təhmət obyekti bolup қalojanlıqınglardın, **4** əmdi xunga, i Israil taqlıları, Rəb Pərvərdigarning səzini anganglar: — Rəb Pərvərdigar əllərdin қalojanlırioja olja həm mazak obyekti bolup қalojan taqlar, egizliklər, jiralar wə jiloqilaroja, wəyrən bolqan harabilər wə taxliwetilgən xəhərlərgə mundak dəydu: — **5** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Huxal boluxup əlbidiki pütün eqmənləki bilən Mening zeminimni ezlirigə taşlluk boluxka bekitip, uni bulang-talang kiliwalayli degən əllərdin қalojanlırioja wə Edomdikilərning həmmisigə bərhək, Mən [Əz həlkimə] bolqan kzojinlikimdin qıkkən aqqık otida səz kıldı: — **6** Israil zemini toopruluk bexarət berip, taqlar, egizliklər, jiralar wə jiloqilaroja səz kılıp mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Əz [həlkimə bolqan] kzojinlikimdin əhərim bilən səz kıldı: — qünkü silər əllərning mazak-ahənətlərini yegənsilər. **7** — Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən əkolumni kətürüp xundak, əsəm iqtənki, bərhək, ətrapinglardiki əllər əzinin mazak-ahənətlərini ezi ixitidü. **8** Lekin silər, i Israil taqlıları, xahlinisilər, həlkim Israiloja mewə berisilər; qünkü ular pat arida käytip kelidü. **9** Qünkü mana, Mən silər təripinglardidurmən; Mən silərgə karaymən, silər yumxitilisilər həm terilisilər. **10** Wə Mən üstünglərdə adəm həm həywənlərni kəpəytimən, ular awup nəsil kəridü; Mən etkən zamanlardikidək silərni əlturaklıq kılımən; bərhək, halinglarnı əslidikidin əwzəl kılımən; silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi bilip yetisilər. **12** Mən üstünglərgə adəmlərni, yəni həlkim Israilni mangdurımən; ular silərgə igidarqılık kılıdu, silər ularning mirasi bolisilər; silər yənə ularnı baliliridin juda kilmaysilər. **13** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Qünkü ularning silərgə: «Silər adəmlərni yəysilər, ez elinglarnı balilardın juda kılqansilər!» deginı tūpəylidin, **14** əmdi silər yənə adəmlərni yeməysilər, ez elinglarnı baliliridin yənə juda kilmaysilər, dəydu Rəb Pərvərdigar. **15** — Mən silərgə yənə əllərning mazak-ahənətlərini anglatkuzmaymən; silər əllərning tapa-tənisini yənə kəturməysilər, silər ez elinglarnı käytidin yikitməysilər, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **16** Pərvərdigarning səzi manga kelip xundak, deyildi: — **17** I insan oöli, Israil jəməti ez zeminida turoqan qaqlarda, ular ez yoli həm kilmixliri bilən

uni bulojojan; Mening aldimda ularning yoli ay kərgən ayalning napaklikioja ohxax. **18** Xunga zeminoja təkkən kan üçün, zeminni məbudlular bilən bulojojanlıkı üçün, Mən əhərimni ular üstigə tektum; **19** Mən ularni əllər arisioqa tarkitiwəttim, ular məmlikətlər iqiqə tarilip kətti; Mən ularning yolları həm kilmixliri boyiqə ularning üstigə həküm qıvardim. **20** Ular baridiqan hərkəysi əllərgə kəlgəndə, ular tooprıside: «Bular Pərvərdigarning həlkə, bırak ular Uning zeminidin qıqqan!» — deyilgəndə, ular yənilə Mening pak-mukəddəs namimni bulojojan; **21** Birək Mən Israil jəməti baroqan hərkəysi əllər arısida buloqanojan pak-mukəddəs namim üçün kəngül bəldüm. **22** Xunga Israil jəmətgə mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən bu ixni silərni dəp əməs, i Israil jəməti, bəlki silər baroqan hərkəysi əllər arısida silər bulojojan ez pak-mukəddəs namim üçün kılımən. **23** Mən əllər arısida buloqanojan, Əzümning böyük namimni pak-mukəddəs dəp kərsitimən; namimni dəl silər ular arısida bulojojan; ularning kez aldida Mən Əzümni silərning aranglarda pak-mukəddəs kərsətkinimdə, əllər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi bilip yetidi, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **24** Mən silərni əllər arisidin elip, məmlikətlər iqidin yioqip, silərni ez zemininglaroja kayturimən. **25** — Mən süpsüzük suni üstüngləroja qaqımən, buning bilən silər pak bolisilər. Silərni həmmə paskiniliqınglardın wə butliringlardın paklaymən. **26** Mən silərgə yengi kəlb berimən, iqinglaroja yengi bir roh salımən; teninglardiki tax yürəknə elip taxlap, mehrlük bir kəlbni ata kılımən. **27** Mening Rohimni iqinglaroja kirgüzüp, silərni əmr-pərmanlırim boyiqə mangozuzimən, həkümlirimni tutkuzimən, xuning bilən ularoja əməl kılısilər; **28** silər Mən ata-bowiliringlaroja təkđim kılqan zeminda yaxaysilər; Mening kowmim bolisilər, Mən silərning Hudayinglar bolimən. **29** Mən silərni barlıq paskiniliqtin kutkuzimən; Mən buğdayını awun boluxka buyruymən; üstünglərgə həq aqarqılıkni koymaymən; **30** Mən dərəhlərning mewisini wə etizdiki məhsulatları awutimənki, silər aqarqılık tūpəyldin əllər arısida xərmənda bolmaysilər. **31** Silər rəzil yolliringlar wə naqar kilmixliringlərni əsləp, kəbihlikliringlar wə yirginqlik kılqanliringlar üçün ez-ezünglardın yirginisilər. **32** Silərgə məlum bolsunki, bu ixni kılıxım silər üçün əməs, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — ez yolliringlar üçün hijil bolup

xərməndə bolunglar, i Israel jəməti. **33** — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən kəbihlikinglardın paklıqan künidə, Mən xəhərlərni ahalilik kılımən, harabə қalojan jaylarmu kaytidin kurulidu. **34** Wəyran kılınojan zemin etüp ketiwatkan hərbirining kez aldida wəyranə kərünsimü, u kaytidin terilidu. **35** Xuning bilən ular: «Bu wəyran kılınojan zemin huddi Erəm baoqjisidək boldi; harabə, wəyran kılınojan xəhərlər hazır mustəhkəmləndi, ahalilik boldi» — dəydu. **36** Wə ətrapida қalojan əllər Mənki Pərvərdigarning buzulqan jaylarnı kuroquqi həm wəyranə kılınojan yərlərni kaytidin teriqoqu iкənlikimni bilip yetidi; Mənki Pərvərdigar səz kıldı, buningə əməl kılımən. **37** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən yənilə Israelning jəmətining bu ixlarnı tiləydiqan dua-tilawətliriga ijabət kılıqouqi bolımən; Mən koy padisidək ularning adəmlirini awutimən; **38** Mukəddəs dəp ayrılojan kurbanlıq koy padisidək, bekitilgən həyt-bayramlırioja beoixlanojan koy padisi Yerusalemıja toldurulqandək, harabə bolovan xəhərlər kaytidin adəm padiliri bilən toldurulidu; ular Mening Pərvərdigar iкənlikimni bilip yetidi.

37 Pərvərdigarning koli wujudumoja kəndi; Pərvərdigar meni Rohı bilən kətürüp qıkıp, bir jilojining otturisiqə turoquzdu; u yər səngəklərgə toldi. **2** U meni səngəklər ətrapidin uyak-buyakça etküzdü; mana, bu oquq jiloqidə [səngəklər] intayın nuroqun idi; wə mana, ular intayın kırup kətkənidə. **3** U məndin: — I insan oqlı, bu səngəklər kaytidin yaxnamdu? — dəp soridi. Mən: — I Rəb Pərvərdigar, sən bilisən, — dedim. **4** U manga: I insan oqlı, bu səngəklər üstigə bexarət berip mundak degin: «I kıruk, səngəklər, Pərvərdigarning səzini anglanglar! **5** Rəb Pərvərdigar bu səngəklərgə mundak dəydu: — Mana, Mən silərgə bir roh-nəpəs kirgüzimən, wə silər hayat bolisilər. **6** Mən üstünglərgə pəy-singirlərni salımən, silərni terə bilən yapıman, silərgə roh-nəpəs kirgüzimən; wə silər Mening Pərvərdigar iкənlikimni bilip yetisilər». **7** Xunga mən buyrulqını boyiqə bexarət bərdim; mən bexarət berixmə, bir xawkun kətürüldi, mana jalak-julak bir awaz anglandı, səngəklər jipsilixip, bir-birigə қoxuldi. **8** Mən kərdum, mana, pəy-singirlər wə ət ularning üstigə kelip ularni kaplıdi; bırak ularda həq roh-nəpəs bolmidi. **9** U manga: — I insan oqlı, roh-nəpəskə bexarət berip mundak degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: Tət tərəptin xamal kəlgəysilər, i roh-nəpəs, wə muxu eltürülgənlər

tirilsun üçün ularning üstigə püwlənglər» — dedi. **10** Xunga mən buyrulqandək bexarət beriwidim, roh-nəpəs ularqa kirdi-də, ular hayat bolup tik turdi — büyük bir қoxunoja aylandı. **11** Wə U manga: — I insan oqlı, bu səngəklər bolsa Israelning pütün jəmətidur. Mana, ular: «Bizning səngəklirimiz kırup kətti, ümidişim üzüldi; biz tütgəxtük!» — dəydu. **12** Xunga bexarət berip ularqa mundaq degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən gərünglərni ekip, silərni gərünglərdin qikirimən, i Mening həlkim, silərni Israel zeminiqə elip kirimən; **13** Mən gərünglərni aqkinimda, silərni gərünglərdin qikaropinimda, i Mening həlkim, silər Mening Pərvərdigar iкənlikimni bilip yetisilər. **14** Wə Mən Əz Rohimni silərgə kirgüzimən, silər hayat bolisilər; wə Mən silərni əz zemininglarda turoquzimən; silər Mənki Pərvərdigarnı xundak səzni kılıp, xuni ada kıldı, dəp bilip yetisilər». **15** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundaq deyildi: — **16** I insan oqlı, bir tayaqni elip, uning üstigə «Yəhudə wə uning həmrəhləri bolovan Israillar üçün» dəp yazojin; yənə bir tayaqni elip, uning üstigə «Əfraim wə uning həmrəhləri bolovan pütün Israel jəmətidikilər üçün» dəp yazojin; **17** wə ularni bir-birigə ulap koy; ular қolungda bir bolsun. **18** Həlkimdikilər səndin: «Bu ixlər bilən nemini qüxəndürməkqı bizgə dəp bərməmsən?» dəp sorisa, **19** ularqa: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən Əfraimning wə uningəja həmrəh bolovan Israel kəbililirinining koli tutğan Yüsüpninq tayıqini elip, uni Yəhudanıng tayıqioja қoxup ulap, ularni birlə tayaq kılımən; ular Mening kolumnada bir tayaq bolidu. **20** Sən yazojan tayaqları ularning kez aldida қolungda tutup ularqa xundak degin: — **21** «Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: «Mana, Mən Israel balılırını baroqan əllər arisidin elip, ularni həryandin yiqip əz zeminiqə epkelimən. **22** Mən ularni Israel təqəlirining üstidə bir el kılımən; bir padixah, ularning həmmisigə padixah bolidu; ular kaytidin ikki el bolmayıdu, yaki kaytidin ikki padixahlıkkə həq belünməydi. **23** Ular ezlirini kaytidin ularning məbudi, lənətlik ixliri yaki asiyliklirinining həqkayisisi bilən həq bulqımaydu; Mən ularni gunah etküzgən olturak laxşan jayliridin kütküzup, ularni paklandurimən; ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **24** Wə mening kulum Dawut ularqa padixah bolidu; ularning həmmisimining birlə padıqisi bolidu; ular Mening həkümlirimdə mengip, Mening bəlgilimilirimni tutup ularqa əməl kılıdu.

25 Ular Mening kulum Yakupka təkdim kılajan, ata-bowiliringlar turup kəlgən zemində turidu; ular uningda turidu — ular, ularning balılıri, wə balıldarın balılıri mənggү turidu — Mening kulum Dawut ularning xahzadisi bolidu. **26** Mən ular bilən aman-hatırjəmlik beqixlaydiojan bir əhdə tüzimən; bu ular bilən mənggülük bir əhdə bolidu; Mən ularnı jayida makanlaxturup awutimən; wə Mening mukəddəs jayimni ular arisioja mənggügə tiklayman. **27** Mening turaloju jayim ularda bolidu; Mən ularning Hudasi bolımən, ular Mening həlkim bolidu. **28** Mening pak-mukəddəs jayim ular arisida mənggügə tikləngəndə, əmdi əllər Əzüm Pərvərdigarning Israilni pak-mukəddəs kılouqi ikənlikimni bilip yetidi».

38 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** İnsan oqlı, yüzüngni Magog zeminidiki Rox, Məxək wə Tubalning əmiri Gogka karitip uni əyibləp bexarət berip xundak degin: — **3** Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: «Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning əmiri, Mən sanga əkarximən; **4** Mən seni arkıngə yandurup, engikingə ilməklərni selip, san wə pütün koxunungni — atlar wə atlıq əskərlərni, həmmisi toluq korallanojan, sıpar-kałkanları kətürgən, kiliq tutğan top-top kixilərni jənggə qıkırimən; **5** Pars, Efiopiya wə Put, həmmisi kałkan-dubuloja bilən əkorallinidu **6** — Gomer wə uning barlıq top-top adəmliri, ximalning əng kəridin kəlgən Torgamah jəməti wə uning barlıq top-top adəmliri, bu kəp əllər sanga həmrəh bolup billə bolidu. **7** Əzüngni təyyarla; sən wə sanga yioqilojan barlıq top-top adəmliring təyyarlanojan petida bol; sən ularoja nazarətqilik kılısan. **8** Kəp künlərdin keyin sən [jənggə] qakırılısan; sən ahirkı yillarda kiliqtin kutkuzulolojan, kəp əllərdin yioqilojan həlkinqə zeminoja, yəni uzundın beri wəyran kelinip kəlgən Israil taoqlirijoja hujum kılısan; uning həlkı əllərdin yioqilojan bolup, ularning həmmisi aman-esən turiweridu; **9** san, barlıq top adəmliring wə sanga həmrəh bolovan nuroqun əllər bilən billə aloja besip, boran-qapkundək kelişən; sən yər yüzini kəpliojan buluttək bolisən». **10** — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Xu künü xundak boliduki, kənglüggə baxkığa hiyallar kirip, sən rəzil hijylə-nəyrəngni oylap qıkısan; **11** sən: «Mən sepilsiz yeza-kəntlər jaylaçkan zeminoja besip kirimən; mən aman-esən turuwatçan bir həlkə yekinliximən — ularning həmmisi sepilsiz, taşaksız wə dərwazisiz turuwatidu», dəysən, — **12** «Xuning bilən oljilarını

elip, bulang-talang kılımən; kolumni əslidə wəyran bolup əmdilikdə makanlık bolovan jaylarqa, əllərdin yioqilojan, mal-dunyaqa igə bolovan, dunyaning kindikidə yaxawatçan həlkə qarxi kılımən». **13** Xu tapta Xeba, Dedan, Tarxixtiki sodigərlər barlıq yax xırılı bilən səndin: «Sən olja elixka kəldingmu? Sən top-top adəmliringni bulang-talang kiliwelixinə — altun-kümüxni elip ketixka, mal-dunyani elip ketixka, zor bir oljioja erixiwelixə yioqdingmu?» — dəp soraydu. **14** Xunga bexarət bərgin, i insan oqlı, Gogka xundak degin: — Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Mening həlkim Israil aman-esən bolidiojan künini, sən bilip yətməmsən? **15** Sən eż jayingdin, yəni ximalning əng qət jayidin qıkısan, sən wə sanga həmrəh bolovan nuroqun əllər, həmmisi atlıq bolup, top-top adəmlər, qong koxun bolisən. **16** Sən yər yüzini kəpliojan buluttək həlkim Israileşa qırkısan — bu ahirkı zamanlarda bolidu — Mən seni eż zeminimöja əkarxilixixə qıkırimən; xundak kiliq Mən sən arkılık, i Gog, əllərning kəz aldida Əzümning pak-mukəddəs ikənlikimni kərsətkəndə, ular Meni tonuydu». **17** — Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: «Mən kədimki zamanlarda küllirim bolovan Israildiki pəyoğəmbərlər arkılık bexarət kiliqan birsi sən əməsmu? Ular xu künlərdə, xundakla kəp yillardın beri, Mening seni həlkimə əkarxilixixə qırkıridojanlıkim toorrluluk bexarət bərgən əməsmu? **18** Wə xu künü, yəni Gog Israil zeminoja qarxi qıkkən künini xundak boliduki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — oqəzipim bilən Mening kələrim ərləp qıkıdu. **19** Mening [Əz həlkimə] bolovan kəz qırkınlıkmıdin, oqəzəp bilən xundak səz kiliqanmənki, Israil zeminida zor yər təwrəx bolidu; **20** xuning bilən dengizdiki beliklər, asmandiki uqar-kanatlar, daladiki hayvanlar, yər yüzidiki əmilibiqi hayvanlar wə yər yüzidə turojan barlıq insanlar Mening yüzüm aldida təwrinip ketidu; taoqlar ərülüp, tik yarlar oqlap ketidu, barlıq tamlar yərgə ərülüp qüxicidu. **21** Mən barlıq taoqlırımda uning bilən əkarxilixixə bir kiliq qakırıman, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — hərbirsining kiliqi eż kərindixigə qarxi qıkıdu. **22** Mən waba kesili wə kan təkük bilən uningoja həküm qırkıp jazalaxka kiriximən; Mən uningoja, uning koxunlari üstiga, uningoja həmrəh bolovan nuroqun əllər üstiga dəhəxtlik yamoqur, zor məldür taxliri, ot wə güngürt yaqdurməmən; **23** Mən Əzümni uluqlap, Əzümni pak-mukəddəs dəp kersitimən; wə nuroqun

əllərning kəz aldida namayan bolimən, ular Mening Pərvərdigar ikənlilikmni tonup yetidi».

39 «Əmdı sən, i insan oɔqli, Gogni əyibləp bexarət berip xundak degin: — Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning əmiri, Mən sanga əşərlikmən; 2 Mən seni arkingoja yandurup, yetkiləp, seni ximalning əng kəridin qıkırırmən, Israilning taqlırı üstigə tajawuz kıldurırmən; 3 Mən okyayingni sol əkolungdin urup taxlıquziwetimən, okliringni ong əkolungdin qüxüriwetimən; 4 sən Israil taqlırınını üstigə yikilisən; sən wə serin barlık koxunliring, sanga həmrəh bolən əllər yikilisilər; Mən seni barlık yirtküq uqar-kanatlar oja gəx, daladiki barlık hayvanlar oja ow boluxka təkdim kıldı. 5 Sən dalada yikilisən; qünki Mən xundak sez kıldı, — dəydu Rəb Pərvərdigar. 6 Mən Magog üstigə wə dengiz boyida aman-esən turoqanlar oja ot yaqdurırmən; ular Mening Pərvərdigar ikənlilikmni tonup yetidi. 7 Mening pak-mukəddəs namimni həlkim Israil arısında tonutımən; pak-mukəddəs namimning kaytidin bulqınımixka kət'iy yol koymaymən; əllər Mening Pərvərdigar, Israilda turoqan Mukəddəs Boloquqisi ikənlilikmni bilip yetidi. 8 Mana, u kelid! Bu ixlar qoqum bolidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — bu dəl Mən eytən künidur. 9 Israil xəhərliridə turuwaṭkanlar qıkıp korallarnı, jümlidin sipar-kałkanlar, okyalar, tokmaqlar wə nəyzilərni kəydürüp ot kəlaydu — ular bular bilən yəttə yil ot kəlaydu. 10 Daladin həq otun elinmaydu, ormanlardın həq yaqəq kesilməydu; qünki ular korallarnı ot kəlaxka ixlitidu; ular ezliridin olja tutkanları olja tutidu, ezlirini bulang-talang kiliqanları bulang-talang kiliđu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. 11 Wə xu künidə xundak boliduki, Israil zeminidin, yəni dengizning xərkəy kirojığının etidiojanlarning jilojisidin Gogka bir yərlik boluxi üçün bir orunni berimən; bu yərlik bolsa etküqilərning yolini tosidu; ular xu yərdə Gog wə uning barlık top-top adəmlirini kəmidu; u «Hamon-Gog jilojisisi» dəp atılıdu. 12 Israil jəməti zeminini əhalilər kiliç üçün, uları yəttə ay kəmidu; 13 zemindiki barlık halkı uları yərlikkə koyidu; xuning bilən Əzüm uluqlanıqan muxu künidə bu ix ular oja xərəp bolidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. 14 Ular birnəqqə adəmni zeminni dawamlıq arılap, tajawuzqılarning zemin yüzidə kiliqan jəsətlərini kümüxtək alahidə ixni kiliç üçün ayriydu; ular xu yəttə ay tügigəndə, andin jəsətlərni

izdəx hizmitini baxlaydu. 15 Bu «zemindin etküqilər» aylinip yürüdü; əgər birsi adəmning ustihinini kərgən bolsa, u uning yenoja bir bəlgə tikləydi; «izdəp kəmgüqilər» uni Hamon-Gog jilojisidən dəpnə kiliqanə bəlgə turidu 16 ([jilojida] «Hamonah» dəp atalojan bir xəhər bolidu). Əlar xu yol bilən zeminni paklaydu». 17 — «Wə sən, i insan oɔqli, Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Hərkəndək uqar-kanatlar, daladiki barlık hayvanlar oja mundak degin: «Yioqılıxip kelinglar, Mən silərgə kilməkqi bolən kurbanlıkimoja, yəni Israil taqlırı üstidə kiliqan qong kurbanlıkka həryandin jəm bolunglar! Silər xu yərdə gəx yəp, əlan iqisilər. 18 Silər baturlarning gəxini, yər yüzidiki xahzadılarning kənini — köqkarlarning, eçkilərning, torpaqlarning kənini iqisilər — ularning həmmisi Baxandiki bordalıqan mallardur! 19 Silər Mən silərgə kilməkqi bolən kurbanlıkımızın, toyouqə may yəp, toyouqə əlan iqisilər! 20 Silər dastihinimda atlar wə jəng hərvisidikilər, baturlar, barlık jəngqi palwanlar bilən toyunisilər» — dəydu Rəb Pərvərdigar. 21 — wə Mən Əz xan-xəripimni əllər arisoja kərsitimən, barlık əllər Mening yürgütən jazalırmən wə ularning üstigə koyovan kolumni kəridu. 22 Wə xu kündin tartip Israil jəməti Mening Pərvərdigar, ularning Hudasi ikənlilikmni bilip yetidi. 23 əllər Israil jəmətinin kabılılıki, Manga asiylik kiliqanlılı tüpəylidin sürgün bolənlikini bilip yetidi; mana, Mən yüzümni uların yoxurup, uları düxmənlirinining koliqa tapxurdum; ularning həmmisi kiliqlinip yikildi. 24 Əlarning paskiniqiliyi wə asiylikləri boyiqə Mən uları bir tərəp kıldı, yüzümni uların yoxurdum». 25 Xunga Rəb Pərvərdigar xundak, dəydu: — Mən hazırlanıqnu sürgün bolənlikidin əsligə kəyturup, pütkül Israil jəməti üstigə rəhəm kiliđ, Əz pak-mukəddəs namim üçün otluk kiziqinlikmni kərsitimən. 26 Əz zeminidə aman-esən turojinida, həqkim uları körkütmaydiqan qaçqıñalıqda, Mən uları əllərin kəyturup, düxmənlirinining zeminliridin yioqjinimda, wə kəp əllərning kəz aldida Əzümning pak-mukəddəs ikənlilikmni kərsətkinimda, xu qaçqıñalıqda ular hijalitini wə Məndin yüz ərəp kiliqan asiylikinən barlık gunahını kətüridu; 28 ular Mening uları əllər arisoja sürgün kilduroqanlıklı tüpəylidin, wə andin uların həqkəysisini xu yərdə kəldurməy əz zeminiqə yioqkanlıklı tüpəylidin, ular Mening Pərvərdigar ikənlilikmni bilip yetidi; 29 wə Mən yüzümni uların kəpta həq yoxurmamən; qünki Mən Israil jəməti

üstigə Əz Rohimni kuyoqan bolimən, — dəydu Rəb Pərvərdigar.

40 Bizning sürgün bolğanlığımızning yigirmə bəxinqi yili, yilning bexida, ayning oninqi künidə, yəni xəhər besülgəndin on tət yil keyin — dəl axu künidə Pərvərdigarning əqli menin wujuduməjə kondı, wə U meni [xəhərgə] apardı. **2** Hudanıng əlamət kərünüxliridə U meni Israil zeminiçə apırıp, intayın egiz taqı üstigə orunlaxturdı; taçning jənubiy təripidə xəhərdək bir қurulux turattı. **3** U meni xu yərgə apardı; mana əkolida kanap tanisi wə əlqəm hadisini tutğan, mısning kərünüxidə bolğan bir kixi; u dərwazida turattı. **4** Bu kixi manga: «İnsan oqlı, kəzliring bilən kərüp, əqlikinq bilən anglap, kənglüngni mən sanga kərsitidioqan barlıq ixlarqa baqlıqin; qünki buning sanga kərsitilixi üçün sən muxu yərgə elip kelindinq. Israil jəmətigə barlıq kərgininqni ayan əl». **5** Wə mana, ibadəthanining həmmə təripidə tam bar idı. U kixinin əkolida altə gəzlik əlqəm hadisi bar idı; xu qaojdiki «bir gəz» bir gəz bir alikanoja tooraqa kelelli. U tamning kənglikini əlqidı, bir «hada» qikti; egizlikli bolsa, bir «hada» qikti. **6** U xərkəkə karaydioqan dərwaziçə kelip, uning pələmpəylirigə qikti; uning bosuqisining kənglikini əlqidı, u bir hada qikti. Yəna bir təripining kənglikli bir hada qikti. **7** [Dərwazining iqidiki] hərbir «oyuk əy»ning uzunlukı bir hada, kənglikli bir hada idi; oyuk əylərning arılıkçı bəx gəz idi; dərwazining iqidiki bosuqə, yəni iqtirigə karaydioqan dəhlizning aliddiki bosuqining [ikki təripin] uzunlukı [ayrim-ayrim] bir «hada» qikti; **8** u dərwazining iqtirigə karaydioqan dəhlizni əlqidı, [uzunlukı] bir hada qikti. **9** U dərwazining dalinining uzunlukını əlqidı, səkkiz gəz qikti; uning kexikining yenidiki tamning əkelinlikli ikki gəz qikti. Muxu dalan iqtirigə karayttı. **10** Xərkəkə karioqan dərwazining iqidə, u təripidə üqtin, bu təripidə üqtin oyuk əylər bar idı. Üqilisi ohxax əlqəmdə idi; üq əynin ikki yan temi ohxax əkelinlikta idi. **11** U dərwazini əlqidı, kənglikli on gəz qikti; uning jəmiy uzunlukı on üq gəz idi. **12** Bu yandiki oyuk əylərning aldida bir gəz əkelinlikti bir tosma tam bar idı, wə u yandiki oyuk əylərning aldida bir gəz əkelinlikta bir tosma tam bar idı; həryandiki oyuk əylərning kənglikli altə gəz idi. **13** U dərwazining jəmiy kənglikini, yəni bu tərəptiki oyuk əynin egsisining [arkə lewiojqə] yigirmə bəx gəz qikti; bu tərəptiki oyuk əynin ixiki bilən u

tərəptiki oyuk əynin ixiki bir-birigə karixatti. **14** U iqtikə həyliçə kirix eojizidiki tüwrüklərni əlqidı; ularning egizlikli atmix gəz qikti; dərwaza temi bu həylining tüwrüklərini orap turqanidi. **15** Dərwazining tüwidin dalanning iqtikə eojiziqə əllik gəz qikti. **16** Oyuk əylərning hərbirining udul temida, xundakla oyuk əylərning arılıkda, dalanning yenida ohxaxla rojəklər bar idı; muxu rojəklər sırtıqə karap tariyip mangajan idı; hərbir arılıktiki tam-tüwrüklərə palma dərəhlili nəkkixləngənidi. **17** U meni sırtkı həyliçə apardı; mana, kiqik hanilar, wə sırtkı həylini qəridəp yasaloqan tax tahtaylıq supa; supining üstigə ottuz kiqik hana selinojan. **18** Bu tax tahtaylıq supa həyliçidə dərwazilarça tutaxğan, uning kənglikli ularning uzunlukıqə barawər idı; bu «pəs tax supa» idi. **19** U təwənki dərwazining iqtikə təripidən iqtikə həylining sırtkı temiçiqə bolğan arılıkni əlqidı; xərk wə ximal tərəplörningmu yüz gəz qikti. **20** Andin sırtkı həyliçə kiridioqan, ximaloja karaydioqan dərwazining uzunlukı wə kənglikini əlqidı. **21** Uning bu təripidə üqtin oyuk əy, u təripidə üqtin oyuk əy bar idı; uning tüwrükləri, dalanlırları birinqi dərwaziningkigə ohxax idı; uning uzunlukı əllik gəz, kənglikli yigirmə bəx gəz. **22** Uning deriziliri, dalanlırları, palma dərəh nəkixləri xərkəkə karaydioqan dərwaziningkigə ohxax idı; kixilər uning yəttə baskuqluk pələmpiyi bilən qikattı; uning dalını iqtirigə karayttı. **23** Iqtikə həyliçə ximal wə xərkətki dərwazilarça udul birdin dərwaza turattı; u dərwazidin dərwaziçiqə əlqidı, yüz gəz qikti. **24** U meni jənub tərəpkə apardı; mana, jənubkımı karaydioqan bir dərwaza bar idı; u uning tüwrükləri, dalanlırını əlqidı, ular baxkılırioqə ohxax idı. **25** Dərwazining wə dalinining ətrapidiki derizilər baxkılırioqə ohxax idı; uning uzunlukı əllik gəz, kənglikli yigirmə bəx gəz idı. **26** Uningoja qikidioqan yəttə baskuq bar idı; uning dalını iqtirigə karayttı; uning tüwrükləridə palma dərihining nəkixi bar idı, u tərəpta biri, bu tərəpta biri bar idı. **27** Iqtikə həyliçə kiridioqan, jənubkımı karaydioqan bir dərwaza bar idı; u jənubiy tərəpta dərwazidin dərwaziçə əlqidı, yüz gəz qikti. **28** U meni iqtikə həyliçə jənubiy dərwazidin əkirdi; wə jənubiy dərwazini əlqidı; uning əlqəmliri baxkə dərwazilarningkigə ohxax idı. **29** Uning oyuk əyləri, arılık tamları, dalinining əlqəmliri baxkılırininckigə ohxax idı; uning wə dalinining ətraplıridə derizilər bar idı; uning uzunlukı əllik gəz, kənglikli yigirmə bəx gəz idı. **30** Ətrapida uzunlukı yigirmə bəx gəz, kənglikli bəx gəz ətrapida dalını bar

idi. **31** Uning dalini bolsa sirtki høylioja karaytti; uning kirix eojizidiki ikki yan tüwrükidə palma dərəhlərning nəkxi bar idi; uning qikix yolinin səkkiz basquqluk pələməpiyi bar idi. **32** U meni iqli høyilda xərk tərəpkə apardı; u tərəptiki dərwazini əlqidı; uning əlqəmliri baxkılırioja ohxax idi. **33** Uning oyuk eyliri, arılık tamları, dalinining əlqəmliri baxkılırinin kığa ohxax idi; uning wə dalinining ətraplıridə derizilər bar idi; uning uzunluğlu əllik gaz, kənglikli yigirmə bəx gəz idi. **34** Uning dalini bolsa sirtki høylioja karaytti; uning [kirix eojizining] u wə bu təripidiki tüwrükidə palma dərəhlərning nəkxi bar idi; uning qikix yolinin səkkiz basquqluk pələməpiyi bar idi. **35** U meni ximaliy dərwazioja apardı, wə uni elqidı; uning əlqəmliri baxkılırioja ohxax idi. **36** Uning oyuk eyliri, arılık tamları, dalanlıri [baxkılırioja] ohxax idi; ətrapida derizilər bar idi. Uning uzunluğlu əllik gəz, uning kənglikli yigirmə bəx gəz idi. **37** Uning dalinidiki tüwrükər sirtki høylioja karaytti; uning [kirix eojizidiki] ikki yan tüwrükidə palma dərəhlərning nəkxi bar idi; uning qikix yolinin səkkiz basquqluk pələməpiyi bar idi. **38** Hərbir dərwaza [ikki] tüwrükining yenida ixilikli kiçik əy bar idi; ular xu əylərdə kəydürmə kurbanlıqlarını yuyattı. **39** Dərwazining dalinida uyanda ikkidin xırə, buyanda ikkidin xırə bar idi; ular xırələrinin üstidə kəydürmə kurbanlıqlı, gunah kurbanlıqlı wə itaətsizlik kurbanlıqlarını soyıdu. **40** Ximaliy dərwazining dalinining kirix eojizidiki pələmpənying bir yenida ikki xırə bar idi; dalanning kirix eojizining yənə bir yenida ikki xırə bar idi. **41** Xuningdək dərwazining u yenida tət xırə, bu yenida tət xırə bar idi — jəmiy səkkiz joza bar idi; ular ularning üstidə kurbanlıqlarını soyıdu. **42** Yənə taxtin yonup yasaloğan, uzunluğlu bir yerim gəz, kənglikli bir yerim gəz, egiqliki bir gəz kelidiqan tət xırə bar idi; ularning üstigə kəydürmə kurbanlıqlar wə baxka kurbanlıqlarını soyidiqan koral-əswablardı. **43** Dərwaza iqidə, tamları üstigə bir alikan uzunluğtiki jüp ilməklik kanarlar bekitilgən. Xırələr üstigə kurbanlıq gəxləri koyuldu. **44** Iqli hoya iqidə wə iqli dərwazining sırtida mədhəyə nahxiqiliri üçün ikki kiçik əy bar idi; biri ximaliy dərwazining yenida, jənubka yüzləngən; yənə biri jənubiy dərwazining yenida, ximaloja yüzləngənidir. **45** U manga: «Jənubka yüzləngən əy kahinlar, yəni ibadəthaniqə mə'sullar üqündür. **46** Jənubka yüzləngən əy kahinlar, yəni kurbangah wəzipisigə mə'sullar üqündür. Bular bolsa

Zadokning jəmətining oqlu pərzəntli; xularla Lawiy jəmətidilər arisidin Pərvərdigarning yenioja hizmitidə boluxka kirəleydu — dedi. **47** U høylini əlqidı; uzunluğlu yüz gəz, kənglikli yüz gəz, tət qasılık idi; kurbangah bolsa mukəddəshana aldida turatti. **48** U meni mukəddəshanining dalinoja apardı; u dalan eojizining ikki yenidiki tamlarning uzunluğunu əlqidı; bir tərəptikisi bəx gəz, yənə bir tərəptikisi bəx gəz qiki; dalan eojizining [ezi on tət gəz idi]; dalan eojizidiki tamning [iqli təripining] kənglikli bu təripi üç gəz, u təripi üç gəz idi. **49** Dalanning kənglikli yigirmə gəz, uzunluğlu on bir gəz idi; uningoja qikidiqan pələmpəy bar idi; tüwrükimu bar idi, u yenida biri, bu yenida biri bar idi.

41 U meni [mukəddəshanidiki] mukəddəs jayning aldiqə apardı; u jayning kirix eojizining ikki təripidiki yan tamni əlqidı, hər ikkisinin kəlinlikı altə gəz qiki. **2** Kirix eojizining kənglikli bolsa on gəz idi; mukəddəs jayning kirix eojizidiki toqra tamning iqli təripining kənglikini əlqidı, hər ikkisi bəx gəz qiki; u mukəddəs jayning uzunluğunu əlqidı, kərik gəz qiki; uning kənglikli yigirmə gəz qiki. **3** U iqlikirigə karap mangdi, əng mukəddəs jayoja kirix eojizidiki toqra tamning kənglikli ikki gəz; eojizining kənglikli altə gəz idi; [ikki tərəptiki] toqra tamning uzunluğlu bolsa, yəttə gəz idi. **4** U mukəddəs jayning kəynidiki «əng mukəddəs jay»ning uzunluğunu əlqidı, yigirmə gəz qiki; kənglikimu yigirmə gəz idi. U manga: «Bu əng mukəddəs jay» — dedi. **5** U mukəddəshanining temini əlqidı, kəlinlikli altə gəz qiki; yandiki kiçik haniların bolsa, kənglikli tət gəz idi; kiçik hanilar mukəddəshanını qəridəp selinənənidi. **6** Yenidiki kiçik hanilar üç kəwətlik, bir-birigə üstiləklik idi, hər kəwətta ottuzdən hana bar idi; kiçik haniların limləri mukəddəshanining temiqa qikip kəlmaslılığı üçün, limlər kiçik haniların sirtki temiqa bekitilgənidi. **7** Yukiriliqanseri mukəddəshanining ətrapidiki kiçik hanilar kengiyip barənənidi; qünki mukəddəshanining ətrapida kurulux bolşarlıktın bina egizligənseri hanilar kengəyən. Xu səwəbtin mukəddəshanımı egizligənseri kengəyən. Təwəndiki kəwəttin yukiridi kiçik hanıqlıqda otturidi kəwət arkılıq qikidiqan pələmpəy bar idi. **8** Mən mukəddəshanining egiz ullağ supisi barlığını kərdüm; u həm yenidiki kiçik haniların uli idi; uning egiqliki toptoqra bir «hada» idi, yəni altə «qong gəz» idi. **9** Yenidiki haniların sirtki temining kəlinlikli bəx gəz idi.

Mukəddəshanining yenidiki kiqik hanilar bilən [kahinlarning] hujiriliri arılıkiddiki box yerning kənglikli yigirmə gəz idi; bu box yər mukəddəshanining həmmə təripidə bar idi. **11** Yenidiki kiqik hanilaroja kirix eoizi bolsa box yərgə karaytti; bir kirix eoizi ximaloja, yənə biri jənubkə karaytti. Supa üstdiki hanilarni qəridigən box yerning kənglikli bəx gəz idi. **12** Ojərbəkə jaylaxkən, box yərgə karaydiojan binanıng uzunluğunu yətmix gəz idi; binanıng sirtki temining kelinlikli bəx gəz; uning kənglikli toksan gəz idi. **13** Həlikə kixi mukəddəshanining əzini elqidi; uning uzunluğunu yüz gəz idi. Box yerning kənglikli [yüz gəz idi], binanıng tamlırı koxulup jəmiy kənglikli yüz gəz idi. **14** Mukəddəshanining aldi təripi wə xərkkə jaylaxkən həylisining kənglikli yüz gəz idi. **15** U [mukəddəshanining] kəynidiki box yərgə karaydiojan binanıng kənglikini, jümlidin u wə bu təripidiki karidorını elqidi, yüz gəz qıktı. Mukəddəshanining «mukəddəs jay» bilən iqliki «əng mukəddəs jay» wə sirtkə karaydiojan dalını bolsa, yaqqaq tahtaylor bilən bezəlgən; uming bosuoqları, iqidiki üç jayning ətrapidiki rojəkləri həm dəhlizləri bolsa, bosuoqların tartip həmmə yər, poldin derizlərgiqə yaqqaq tahtaylor bilən bezəlgən (derizlər ezi rojəkkılık idi). **17** Dalandin iqliki «əng mukəddəs jay» oqıqə bolovan torus, iqliki wə sirtkə «mukəddəs jay» ning tamlırının həmmə yeri kerub wə palma dərəhləri bilən əlqəmlik nəkixləngənidi. Hər ikki kerub arısında bir palma dərihi nəkixləngənidi; hərbir kerubning ikki yüzü bar idi. **19** Kerubning insan yüzü bu tərəptiki palma dərihi nəkixigə karaytti; xir yüzü u tərəptiki palma dərihi nəkixigə karaytti; pütküllük mukəddəshanining [iqliki] həmmə təripi xundak id; **20** dalanning poldin tartip torus oqıqə, xuningdək «mukəddəs jay» ning tamlırıqə kerublar wə palma dərəhləri nəkix kılınojan. **21** «Mukəddəs jay» ning ixiq kexəkləri bolsa, tet qasılık idi; «əng mukəddəs jay» aldidiki ixiq kexəklərimi ohxax idi. **22** «[Mukəddəs jay]»[ning] egizliki üç gəz, uzunluğunu ikki gəz bolovan kurbangahı yaqqaqtıq yasalojan; uning burjəkləri, yüzü wə tamlırının həmmisi yaqqaqtıq yasalojan; həlikə kixi manga: «Bu bolsa Pərvərdigarning aldidika turidiojan xırədur» — dedi. **23** [Mukəddəshanining] «mukəddəs jay» həm «əng mukəddəs jay» ining hərbirining kox əkanatlıq ixiqi bar idi. **24** Hərbir əkanatlıq ining ikki əkanatlıq ixiqi bar idi; bu ikki əkanatlıq əkanatlıatti; bu tərəptiki əkanatlıq ining ikki əkanatlıq ixiqi bar idi; u tərəptikisiningmu ikki əkanatlıq ixiqi bar idi.

25 Ularning üstigə, yəni «mukəddəs jay» ning ixikləri üstigə, tamlarning üstini nəkixləngəndək, kerublar wə palma dərəhləri nəkixləngənidi; sirtkə dalanning aldidə yaqqaqtıq yasalojan bir aywan bar idi. **26** Dalanning u wə bu təripidə rojəklər wə palma dərəhə nəkixləri bar idi. Mukəddəshanining yenidiki kiqik hanilar wə aldidiki aywanning xəklimi xundak id.

42 U meni sirtkə høylioja, ximal təripigə apardı; u meni yəna «box yər» gə tutaxkən, ibadəthanining ximaliy udulioja jaylaxkən kiqik hanilaroja apardı. **2** Hanilarning jəmiy uzunluğunu yüz gəz idi; ularning kirix yolu ximaloja karaytti; [hanilarning] jəmiy kənglikli əllik gəz idi. **3** Hanilar iqliki høylioja təwə yigirmə gəz kənglikti «box yər» gə karaytti, xundakla sirtkə høylioja təwə «tax tahtaylıq supa» ning udulida idi. Üç kəwətlik hanilarning karidorining bir təripidiki hanilar yənə bir təripidiki hanilarning udulida idi. **4** Hanilarning aldidə on gəz kənglikə, yüz gəz uzunluğunda bir karidor bar idi. Hanilarning ixikləri ximaloja karaytti; **5** yukiridiki hanilar təwəndikli wə otturisidiki eylərdin tar idi; qünki karidorlar kep orunni igiliwalıqarıdı. **6** Hanilar üç kəwətlik id; birək høylioja tutax hanilarningkidək tüvrükli bolmioqaqka, üçinqi kəwəttiki hanilar astinkə kəwəttiki wə otturidiki hanilardin tar idi. **7** Sirtkə hanilarning yenidiki, yəni høylini hanilardin ayrip turidiojan sirtkə tamning uzunluğunu əllik gəz idi. **8** Sirtkə høylioja tutaxkən hanilarning bolsa, jəmiy uzunluğunu əllik gəz idi; mana, mukəddəshənəja karaydiojan təripining uzunluğunu yüz gəz idi. **9** Bu hanilar astida, sirtkə høylidin kiridiqən, xərk tərəpkə karaydiojan bir kirix yolu bar idi. **10** Ibadəthanining jənubiy təripidə, xərkjy təripigə karaydiojan iqliki høylidiki tamning kənglikli bilən təng bolovan, «box yər» gə tutaxkən, ibadəthanining əzığə karaydiojan hanilar bar idi; **11** Ularning aldidimə bir karidor bar idi; ular ximaloja karaydiojan hanilaroja ohxaytti. Ularning uzunluğunu wə kənglikli, barlık qıqış yolları, xəkli wə ixiqləri ohxax idi. **12** Jənubkə karaydiojan bir yürüx hanilarning ixiki aldidiki karidorning bexida bir kirix yolu bar idi; bu kirix yolu xərkkə karaydiojan tamning yenida idi. **13** Wə u manga: «[ibadəthanining høylidiki] «box yər» gə tutaxlıq bu ximaliy wə jənubiy yürüx hanilar bolsa, mukəddəs hanilardur; Pərvərdigarning yekinlixalaydiojan kahinlər xu yərlərdə «əng mukəddəs hədiyələr» ni yəydi. Ular xu yərlərdə «əng mukəddəs hədiyələr» ni, yəni axılık

hədiyələrni, gunah kurbanlıqlarını wə itaətsizlik kurbanlıqlarını koyidu; qünki xu yərlər mukəddəstur. **14** Kahinlar Huda aldioja kirgəndin keyin, ular «mukəddəs jay»dın biwasitə sirtkı høylioja qıkmaydu, bəlkı xu yərgə hizmət kiyimini selip koyidu, qünki bu kiyimlər mukəddəstur. Ular pəkət baxka kiyimlərni kiyip, andin jamaət turojan yərgə qıkıldı» — dedi. **15** U xundak kılıp ibadəthanining iqliki kelimini elqigəndin keyin, u meni xərkə kərəydiqan dərwazidin qıkardı wə ətrapidiki tammi elqidi. **16** U xərkəyi təripini elqəm hadisi bilən elqidi; u bəx yüz hada qıkçı. **17** U ximaliy təripini elqəm hadisi bilən elqidi; u bəx yüz hada qıkçı. **18** U jənubiy təripini elqəm hadisi bilən elqidi; u bəx yüz hada qıkçı. **19** U oğərbiy təripigə burulup, elqəm hadisi bilən elqidi; u bəx yüz hada qıkçı. **20** U tət təripini elqidi; ətrapida awam bilən pak-mukəddas boləqan jaylarnı ayrip turidiojan, uzunlukı bəx yüz [hada], kənglikli bəx yüz [hada] tam bar idi.

43 U meni dərwazioja, yəni xərkə kərəydiqan dərwazioja apardi; **2** Mana, Israilning Hudasinin xan-xəripi xərkə tərəptin kəldi; Uning awazı uluq sularning xarkiriojan sadasidək idi; yar yəzisi uning xan-xəripi bilən yorutuldi. **3** Mən kərgən bu alamat kərənűx bolsa, u xəhərni һalak kılıxka kəlgən kətimdə kərgən alamat kərənűxtək boldi; alamat kərənűxlər yənə mən Kewar dəryası boyida turup kərgən alamat kərənűxtək boldi; mən düm yikildim. **4** Pərvərdigarning xan-xəripi xərkə kərəydiqan dərwaza arklıq ibadəthaniqa kirdi; **5** Roh meni kətürüp, iqliki høylioja apardi; mana, Pərvərdigarning xan-xəripi ibadəthanini toldurdu. **6** Həlikj kixi yenimda turoqanda, ibadəthanining iqidin Birsining səzligən awazini anglidim; **7** U manga: — I insan oqlı, bu Mening təhtim selinojan jay, Mən ayaq basidiojan, Mən Israillar arisida mənggүgə turidiojan jaydur; Israil jəmətidikilər — ularning əzləri yaki padixahlıri buzukluklu bilən yaki «yükiri jaylar»da padixahning jəsətləri bilən Mening pak-mukəddəs namimni yənə həq bulojimaydu. **8** Ular ez bosuojsını Mening bosuojsımnı yenoja, ixik kexikini Mening ixik kexikimning yenoja salojan, ular bilən Meni pəkət bir tamla ayrip turatti, ular Mening pak-mukəddəs namimni yirginqlikları bilən bulojojan. Xunga Mən oğezipim bilən ularni yokitiwəttim. **9** Əmdi hazırlı ular buzuklukını, padixahlarning jəsətlərini Məndin yırak qılsın; wə Mən ular arisida mənggүgə turımən. **10** — Əmdi sən, i insan oqlı, Israil jəmatining ez

kəbihliklarından hijalət boluxi üçün bu əyni ularoja kərsitip bərgin; ular kallisida ibadəthanini elqəp bakşun. **11** Əgərdə ular ez kıləolanlırdan hijil bolsa, əmdi sən muxu əyning xəklini, uning selinxini, qıkış yollarını, kirix yollarını wə barlıq layihisini wə barlıq bəlgilimilirini, — xundak, barlıq xəklini wə barlıq əkanunlarını ayan kılıp bərgin; ularning pütkü'l xəklini esidə tutuxi həm uning bəlgilimilirigə əməl kılıxi üçün, uni ularning kez aldioja yazoin. **12** İbadəthanining əkanunu xundak bolidu: U turojan taqning qokkisining bekitilgən pasiloqıqə boləqan dairisi «əng mukəddəs» bolidu; mana, bu ibadəthanining əkanumidur. **13** Kurbangahning «[qong] gəz»də elqəngən elqəmərləri xundak idi: — bu gəz bolsa bir gəz қoxulojan bir alikan bolidu. Kurbangahning ətrapidiki ulining egizlikli bir gəz, kənglikli bir gəz, ətrapidiki girwiki bolsa bir alikan idi. Mana bu kurbangahning uli idi. **14** Uning ulidin astinkı təkqiqiqə ikki gəz, kənglikli bir gəz idi; bu «kiqik təkqə»din «qong təkqə»giqə tət gəz, kənglikli bir gəz idi; **15** kurbangahning ot supisining egizlikli tət gəz idi; ot supisida tət münggüz qoqqıqıp qıkıp turattı. **16** Kurbangahning ot supisining uzunlukı on ikki gəz, kənglikli on ikki gəz bolup, u tət qasılık idi. **17** Yukırı təkqiqiqimu tət qasılık idi, uzunlukı on tət gəz, kənglikli on tət gəz; ətrapidiki girwiki bolsa yerim gəz idi; astining kənglikli bir gəz idi; uningoja qıkıdıcıqan pələməpiy xərkə kərəydiqan. **18** U manga xundak dedi: — I insan oqlı, Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: Bu kurbangah üstigə kəydürmə kurbanlıqlarını sunux wə üstigə kan sepix üçün uni yasojan künidə, xular uning bəlgilimiliyi bolidu: — **19** sən Lawiy kəbilisidin boləqan, yəni Mening hizmitimdə bolux üçün Manga yekinlixdiojan Zadok nəslidiliklərdin boləqan kahinlaroja gunah kurbanlığı süpitidə yax bir torpaqni berisən; **20** sən uning kənidin azrak elip kurbangahning münggüzlirigə, qong təkqinqing tət burjikigə həm ətrapidiki girwəkləri üstigə sürisən; xuning bilən sən uni pakizlap wə uningoja kafarət kılısən. **21** Sən gunah kurbanlığı boləqan torpaqni elip uning jəsitini «mukəddəs jay»ning sirtida boləqan, ibadəthanidiki alahidə bekitilgən jayda kəydürisən; **22** ikkinqi künidə sən gunah kurbanlığı süpitidə bejirim bir tekini sunisən; ular kurbangahı torpaq bilən paklanduroqandək tekə bilən uni paklaydu. **23** Sən uni paklioqandan keyin, sən bejirim yax bir torpak, koy padisidin bejirim bir koqkarnı sunisən; **24** sən ularni Pərvərdigarning aldioja sunisən; kahinlar ularning

üstigə tuz sepidu wə ularni Pərvərdigar oja atap kəydürmə қurbanlıq süpitidə sunidu. **25** Yəttə kün sən hər küni gunah қurbanlıq süpitidə bir tekini sunisən; ular bejirim yax bir torpaqni, köy padisidin bejirim bir қoqkarnimu sunidu. **26** Ular yəttə kün қurbangah üçün kafarət kılıp uni paklaydu; xuning bilən ular uni pak-mukəddəs dəp ayriyu. **27** Bu künlər tügigəndə, səkkizinqi küni wə xu kündin keyin, kahinlər silerning keydurmə қurbanlıqliringlarnı wa inaqliq қurbanlıqliringlarnı қurbangah üstigə sunidu; xuning bilən Mən silərni կobul kılımən, — dəydu Rəb Pərvərdigar.

44 Wə u meni ibadəthanining xərkəkə karaydiojan dərwazisioja apardı; u etiklik idi. **2** Pərvərdigar manga: — Bu dərwaza etiklik turidu; u eqilmaydu, heqkim uningdin kirməydu; qünki Pərvərdigar, Israilning Hudasi uningdin kirkən; xunga u etiklik қalidu. **3** Pəkət xahzadə, xahzadılık süpiti bilən xu dərwazining [karidorida] olturup Pərvərdigar aldida nan yeyixkə bolidu; u [dərwaznining] dalinidin kiridu wə xu yoldın qıkıdu, — dedi. **4** U meni ximaliy dərwazidin qıkırıp ibadəthanining aldioja apardı; mən kərdum, mana, Pərvərdigarning xanxəripi Pərvərdigarning əyini toldurdi; mən düm yikildim. **5** Pərvərdigar manga xundak dedi: — İnsan oqlı, Mening sanga Pərvərdigarning əyining barlık belgilimiliri həm ənəncliliyi toqrluluk eytidiojanlırimning həmmisini kəngül koyup kəzüng bilən kər, kuliking bilən angla; ibadəthanining kirix yoli wə muğəddəs jayning qıkix yollırını kəngül koyup esingə tut. **6** Andin asıylarqa, yəni Israil jəmatığa xundak degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Yirginqlik kilmixliringlarqa boldi bəs, i Israil jəməti! **7** Silər barlık yirginqlik kilmixliringlardın sirt, Manga nan, қurbanlıq meyi wə ənəncliliyi sunqininglarda, silər yat adəmlərni, kəlbidə hətnə kılınmiojan, tenidə hətnə kılınmiojanlarnı mening muğəddəs jayimda, yəni Mening əyümde turup uni bulqaxka kirgüzdunglar; ular əhdəmni buzdu. **8** Silər Mening pak-muğəddəs nərsilirimgə məs'uliyət bilən sadık bolmay, bəlkı muğəddəs jayimda eozünglarning ornioja məs'ul boluxkə [yat adəmlərni] ixka koydunglar». **9** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Israil arısida turojan yat adəmlərdin, yəni kəlbidə hətnə kılınmiojan, tenidə hətnə kılınmiojan hərkəndək yat adəmning Mening muğəddəs jayimoja kirixiga bolmayıdu **10** lekin Israilning Məndin ezip

ketixi bilən, Məndin yıraklıxip azojan, məbdulrioja intilgən Lawiy jəmətidikilər əz əkbəhilikining jazasını tartidu; **11** ħalbuki, ular yənilə mükəddəs ornumda, ey dərwazilirida nazarətqılık kılıdiojan wə ey hizmitidə bolidiojan hizmətkarlar bolidu; ular həlk üçün kəydürmə wə baxxa қurbanlıqlarnı soyidu; ular həlkning hizmitidə bolup ularning aldida turidu. **12** Əmma həlk məbdulrioja qoqunoqanda, ular həlkning xu ixlirida, ularning hizmitidə bolqanlıq, xuning bilən Israil jəmətinə əkbəhilikkə elip baridiojan putlikaxang bolqanlıq tüpəylidin, xunga Mən ularoja kolumni kətürüp kəsəm iqtənmənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — ular əkbəhilikining jazasını tartidu. **13** Xunga ular Mən üçün kahinlik wəzipisini etəxkə Mening yenimoja yekin kəlməydu, yəki Mening mükəddəs nərsilirimgə, «əng mükəddəs» nərsilirimgə yekin kəlməydu; ular bəlkı əz hijalitini wə yirginqlik kilmixliringin jazasını tartixi kerək. **14** Birak Mən ularni əyning əzining mulazimitigə, uning barlık hizmitigə wə uningda kılınidiojan barlık ixlaroja məs'ul kılımən. **15** Birak Israil Məndin ezip kətkəndə, əz mükəddəs jayimoja қaraxka sadık kahinlər, yəni Lawıylar bolqan Zadokning əwlədilir — ular hizmitimdə boluxkə yenimoja yekin kelidu; ular қurbanlıqlarning meyini wə ənəncliliyi sunuxkə Mening aldimda turidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **16** Ular mükəddəs jayimoja kırıdu, Mening hizmitimdə boluxkə dastihinimoja yekin kelidu; ular Mening tapxurukumoja məs'ul bolidu. **17** Wə xundak boliduki, ular iqliki höyla dərwaziliridin kirkəndə, kanap kiyimni kiyixi kerək; iqliki höyla dərwazilirida yaki mükəddəshana aldida hizməttə bolqanda, ularda hərkəndək yungdin bolqan nərsə bolmayıdu; **18** bexioja kanaptin tikilgən səllə, belining təwinigə kanaptin tambal kiyidu; ular adəmni tərlitidiojan heqkəndək nərsini kiyimliyi kerək. **19** Ular həlkning aldioja sırtkı höylioja qıqqanda, ular hizmət kiyimlirini seliwestip, ularni mükəddəs «kiqiq hanilar» oja koyup koyidu; ular həlkning bu kiyimlirining pak-muğəddəsligə tegip ketip ziyan oja uqrimaslıq üçün baxxa kiyimlərni kiyixi kerək. **20** Ular qaqlırını uzun koyuwətməsliki, yaki qaqlırını uzun koyuwətməsliki lazımlı; ular pəkət kışka qaq koyuxi kerək. **21** Iqliki höylioja kirkəndə heqkəysi kahin xarab iqəməsliyi kerək. **22** Ular tul yaki ajraxxan ayalni əz əmrigə almaslıyi kerək; ular Israil nəslidin bolqan pak kızını, yaki kahindən tul қalojan ayalni elixkə bolidu. **23** Ular həlkiməgə pak-

mukəddəs bilən addiyning pərkini əgitidu, ular oja halal bilən haramni қandak pərk etixni kərsitidu. **24** Ərz-dəwalarda ular həküm qikirix orında bolidu; ular bularning üstigə eż həkümlirim boyiqə həküm qikiridu; Mən bekitkən barlik həyt-bayramlirim tooprisidiki қanun-bəlgilimilirmi tutidu; ular Mening «xabat kün»lirimni pak-mukəddəs dəp ətiwarlix kerək. **25** Əzini napak kılmaslıki üçün ular olükning yenioqa həq barmaslıki kerək; halbuki, əlgən atisi, anisi, ooqli, kizi, aka-ukisi yaki eri yok aqa-singlisü üçün ular əzini napak kılıxka bolidu. **26** Əzini paklanduroqandın keyin, uningoja yənə yəttə kün sanilixi kerək; **27** u mukəddəs jayoqa kirgəndə, yəni mukəddəs jayda hizmətə boluxka iqliki høylioqa kirgən xu künidə, u ezi üçün gunah қurbanlığını sunuxi kerək, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **28** Bu ularoja miras bolidu: — Mən Əzüm ularoja miras bolımən; silər ularoja Israil zeminidin heqkəndak igilikni təkşim kilməsilər; Mən ularning igilikni boliman. **29** Ular axlıq hədiyə, gunah қurbanlığı wə itaətsizlik қurbanlıklıridin yəydi; Israilda məhsus Hudaşa atalojan hərkəndək nərsə ularningki bolidu. **30** Tunji qıkqan hərkəndək məhsulatlarining esili, barlik wə hərkəndək «kötürmə hədiyə»lər kahinlər üçün bolidu. Silər [arpa-buqdiyinglarning] həsulining tunji hemirini kahinoja təkdim kılıxinglar kerək; xuning bilən bəhət-bərikət əyünglərgə ata kılınidu. **31** Kahinlər əzlüigidin əlgən, yaki yirtkuqlar boouq қoyoqan heqkəndək haywan yaki uqar-kanatlardın yeyixkə bolmayıdu.

45 Silər zeminni miras kılıp belüx üçün qək taxlap təkşim kılıqinингlarda, silər «kötürmə hədiyə» süpitidə zemindiki mukəddəs bir ülüxni Pərvərdigar oja atap sunisilər. Uning uzunluksi yigirmə bəx ming [hada], kəngliki yigirmə ming [hada] bolidu. Bu parqə yər hər tərəptiki qigrisiqiqə mukəddəs həsablinidu. **2** U yərdin bəx ming [hada] uzunluktiki, bəx ming [hada] kəngliktiki tət qasılık yər mukəddəs jayoqa ayrılidu; uming ətrapida box yər bolux üçün əllik gəzlik kəngliktiki yər belünidu. **3** Bu ülüxtin sən uzunluksi yigirmə bəx ming [hada], kəngliki on ming [hada] bolovan yərni əlqəp belisən; buning iqi mukəddəs jay, əng mukəddəs jay bolidu. **4** Bu yər zeminning mukəddəs ülüxi bolidu; u mukəddəs jayning hizmitidə bolovan, yəni Pərvərdigarning hizmitidə boluxka yenioqa yekin kelidiqan kahinlər üçün bolidu; u ularning eyliri üçün, xundakla mukəddəs jayning orunlixisi üçün mukəddəs orun

bolidu. **5** Uningdin sirt yənə uzunluksi yigirmə bəx ming gəz, kəngliki on ming gəz bolovan yər, əyni hizmitidə bolidiqan Lawylarning igiliki, yəni əzli turidiqan xəhərləri üçün bolidu. **6** Silər bu «kötürmə hədiyə» bolovan mukəddəs ülüxning yenidin xəhər üçün kəngliki bəx ming [hada], uzunluksi yigirmə bəx ming [hada] yərni bəlüp bekitisilər. Bu pütükül Israil jəmati üçün bolidu. **7** Xahzadining ülüxi bolsa, bu mukəddəs ülüxning ikki təripiga tutixidu, xundakla xəhərgə təwə jayning ikki təripiga tutixidu, yəni əqrəbiy təripi əqrəbkə қaraydiqan, xərk təripi xərkə қaraydiqan ikki parqə yər bolidu; bu parqə yərlərning jəmiy uzunluksi kəbililərning ülüxining uzunluksi bilən parallel bolidu. **8** Bu yər xahzadining Israil zeminidiki igilikni bolidu; wə Mening xahzadilirim həlkimni yənə həq əzməydi; zemin Israil jəmatığ, kəbililəri boyiqə bəlüp təksim kılınidu. **9** Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Boldi bəs, i Israil xahzadiliri! Jəbir-zulum wə bulang-talangni əzünglardın neri kılıp, toqra həküm qikirip adalət yürgüzüngər; Mening həlkimni kəyta yeridin həydiwətküqi bolmanglar, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **10** Silərdə toqra mizan, toqra əfah, toqra «bat» bolsun. **11** «Əfah» wə «bat» bolsa bir əlqəm bolsun; xuning bilən bat homirning ondin birigə, əfah homirning ondin birigə barawər bolsun; homir bolsa ular ikkisi üçün əlqəm bolsun. **12** Bir xəkəl bolsa yigirmə «gərah» bolsun. Yigirmə xəkəl, yigirmə bəx xəkəl, on bəx xəkəl koxulup silərgə «mina» bolidu. **13** Bu silərning [xahzadə üçün] «kötürmə hədiyə»nglər bolidu; bir «homir» buqdaydin altidin bir əfah, buqday, bir «homir» arpidin altidin bir əfah arpa sunisilər; **14** zəytun meyi bolsa, «bat» bilən əlqinidu, hərbir «kor»din ondin bir bat sunisilər (bir «kor» on «bat» yaki bir «homir» bolidu, qünki on bat bir homir bolidu). **15** Israilning süyi mol yaylaqlıridin, hər ikki yüz tuyak padıqə birdin pahları sunisilər — bular bolsa, «axlıq hədiyə», «kəydürmə қurbanlıq», «inaklıq қurbanlıq»lar bolup, Israillar üçün kafarət kılıx üçün bolidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **16** Zemindiki həlkinqə həmmisining Israilning xahzadisə sunoqan bu «kötürmə hədiyə»ga təhpisi bolidu. **17** Xahzadining wəzipisi bolsa, həytərgə, «yengi ay»laroja, «xabat kün»lərgə, jümlidin Israil jəmatining barlik «ibadət sorun»larioja kəydürmə қurbanlıqlar, axlıq hədiyələr wə xarab hədiyələrni təminləxtin ibarət; Israil jəmati üçün kafarət elip kelidiqan gunah қurbanlığı, axlıq hədiyə, kəydürmə қurbanlıq wə inaklıq қurbanlıklarını

təminligüqi dəl xu bolidu. **18** Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Birinqi ayning birinqi künidə sən bejirim yax bir torpaknı alısan, uning bilən sən mukəddəs jayni paklaysən. **19** Kahin bu gunah kurbanlıqining kənidin elip ibadəthanining ixik kexəklirigə, kurbangalıning yüksiri təkqisidiki tət burjəkkə wə iqliki həylining dərwazisining kirix yolining kexəklirigə süridü; **20** xuningdək yoldın azoşanlar yaki nadanlar üçün sən xu ayning yəttinqi künidə ohxax ix kilişing kerək; xuning bilən sən ibadəthana üçün kafarət kılısan. **21** Birinqi ayning on tətinqi künidə silər «ötüp ketix» həyti, yəttə künlli bir həytni etküzisilər; petir nanni yeyix kerək. **22** Xu künü xahzadə əzi wə zemindiki barlık həlk üçün gunah kurbanlıq süpitidə bir torpaknı sunidu. **23** Həytning yəttə künining hərbiridə u Pərvərdigarqa kəydürmə kurbanlıknı, yəni yəttə künning hərbiridə yəttə torpaq wə yəttə qoqkarnı, həmmisini bejirim əldə sunidu; hər künü gunah kurbanlıq üçün bir tekini sunidu. **24** U hərbir torpakka bir əfah axlıq hədiyəni, hərbir qoqkaroja bir əfah axlıq hədiyəni koxup sunidu; hərbir əfah unoşa u bir hin zəytun meyini koxup sunidu. **25** Yəttinqi ayning on bəxinqi künidə baxlanoşan həyttə, həytning yəttə künining hərbiridə u muxundak gunah kurbanlıkları, kəydürmə kurbanlıqlar, axlıq hədiyələrni wə zəytun meyi qatarlıqlarını ohxax sunuxi kerək.

46 Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Iqli həylining xərkəkə karaydiojan dərwazisi altə «ix künü»da etiklik bolidu; biraq xabat künidə u eqilidu; wə «yengi ay» boloğan künlliridə u eqilidu. **2** Xahzada sırttın xu dərwazining dalinin yoli bilən kiridu, u kirix eozizining kexək temi tüwidə turidu; kahinlar bolsa uning üçün kəydürmə kurbanlıkını, inaqlıq kurbanlıklarını sunidu; u dərwazining bosuojsida səjdə kılıdu andin qikidu; biraq dərwaza kəqkiqə etilməydu. **3** Zemindiki həlkəmu xabat künlliridə wə «yengi ay»larda xu dərwazining kirix eozizining tüwidə turup Pərvərdigar alıda səjdə kılıdu. **4** Xabat künidə xahzadə Pərvərdigarqa sunoşan kurbanlık bolsa altə bejirim pahlan, bir bejirim qoqkar bolidu. **5** Bularoja koxulidiojan axlıq hədiyələr qoqkaroja bir əfah, pahlanlaroja bolsa qamining yetixiqə bolidu; hərbir əfah unoşa u bir hin zəytun meyini koxup sunidu. **6** «Yengi ay»ning künidə u sunoşan kurbanlık yax bir bejirim torpak, altə pahlan, bir qoqkar bolidu; ularning həmmisi bejirim bolidu. **7** Bularoja axlıq hədiyələrni kuxup sunidu; torpakka bir əfah,

koqkaroja bir əfah, pahlanlaroja qamining yetixiqə bolidu; hərbir əfah unoşa bir hin zəytun meyini koxup sunidu. **8** Xahzadə kirkəndə, dərwazining dalını bilən kiridu, wə xu yol bilən qikidu. **9** Zemindiki həlk həyt künlliridə bekitilgən «ibadət sorun»lirioja Pərvərdigar aldioja kirkəndə, səjdə klixixa ximaliy dərwazidin kirkən kixi jənubiy dərwazidin qikidu; jənubiy dərwazidin kirkən kixi ximaliy dərwazidin qikidu; u kirkən dərwazidin qikmaydu, bəlkı udulioja mengip qikidu. **10** Həlk kirkəndə xahzadə ular bilən billə kiridu; ular qikkanda, billə qikidu. **11** Heytbayramlarda wə «ibadət sorun»lirida bolsa, u əxumqə sunoşan axlıq hədiyələr torpakka bir əfah, koqkaroja bir əfah, pahlanlaroja bolsa qamining yetixiqə bolidu; hərbir əfah unoşa u bir hin zəytun meyini koxup sunidu. **12** Xahzadə Pərvərdigarqa halis kəydürmə kurbanlıknı yaki halis inaqlıq kurbanlıklarını sunmakçıı bolsa, əmdi xərkəkə karaydiojan dərwaza uning üçün eqilidu; xabat künidə kiloqandək, u əz kəydürmə kurbanlıknı wə inaqlıq kurbanlıklarını sunidu; u kaytip qikidu; qikkandin keyin dərwaza etilidu. **13** Hər kündə sən Pərvərdigarqa kəydürmə kurbanlık süpitidə bir yaxlıq bejirim pahlanni sunisən; sən hər ətigini təyyarlap berisən. **14** Hər ətigəndə sən uningoşa koxup axlıq hədiyə, yəni undin altidin bir əfahı wə unni maylaxka zəytun meyidin üqtin bir hin təyyarlaysən; bu Pərvərdigarqa əbədiy bəlgilimə bilən bekitilgən axlıq hədiyə bolidu. **15** Ular hər ətigəndə pahlanni, uning axlıq hədiyəsini zəytun meyi bilən əbədiy kəydürmə kurbanlık süpitidə sunidu. **16** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Xahzadə əz mirasidin oqullurining birsiga sowça kıləşen bolsa, əmdi u yənə axu oqlining əz oqlul-əjdadlırı üçün bolidu; miras yoli boyiqə u ularning igiliki bolidu. **17** Biraq u əz mirasidin uning hizmətkarlırinining birığə sowça bərgən bolsa, u uningki «halas klix yili»oqla bolidu; xu qaçda u xahzadığə kəyturulidu; [xahzadının mirası] əslı əz oqulluriloqla mənsup bolidu. **18** Wə xahzadə həlkəkə jabır-zulum selip, ularni mirasidin həydiwətməydu; u oqulluriloq əz igilikidin miras təkşim kılıdu; xuning bilən Mening həlkəm əz igilikidin tarkitilməydu. **19** Andin [həlik kixi] meni ximaloja karaydiojan, kahinlar üçün boləğan mukəddəs «kiçik hanilar»oja dərwazining yenidiki kirix yoli bilən apardı; mana, uning qərb təripidə məhsus bir jay bar idi; **20** u manga: «Bu kahinlar itaetsizlik kurbanlıklarını wə gunah kurbanlıklarını

ķaynitidiojan həm axlik hədiyələrni pixuridiojan jaydur; bu jayni bekitixtiki məksət, həlkning bu axlarning pak-mukəddəsligə tegip ketip ziyanqa uqrımaslıqı üçün, ular bu [axlarnı] sırtkı høylioja elip qıkmaydu. **21** U meni sırtkı høylioja apirip, meni høylining tət bulungidin etküzdi; mana, høylining hərbir bulungida [kiqik] høyla bar idı. **22** Høylining tət bulungida, uzunluki kırık gəz, kənglikli ottuz gəz bolğan tosma tamlıq høyilar bar idı; bu tət høylining əlgəmliri ohxax idı. **23** Bu tət hoya iqidə ətrapida tax tahtaylıq təkqə bar idı; təkqə astida həmmə ətrapida қazan kaynitidiojan [ot kalaydiojan] jayliri bar idı. **24** U manga: «Bular «gəx ķaynitix əyliri», muxu yərlərdə əyning hizmitidə boloğanlar həlkning kurbanlıklarını ķaynitidu» — dedi.

47 [Həlikı kixı] meni əyning dərwazisioja ķayta apardı. Mana, ibadəthanining bosuojsidin sular xərkəkə ķarap ekip qıkıwatatti; qünki əyning aldı xərkəkə ķaraytti. Sular əyning astidin, ong təripidin, kurbangahning jənubiy təripidin ekip qüxətti. **2** U meni ximaloja ķaraydiojan dərwazisidin qıkardı; u meni aylandurup xərkəkə ķaraydiojan dərwazining sırtıqı apardı; mana, sular ong təripidin ekip turattı. **3** Həlikı kixı қolida əlgiqiç tanımı tutup, xərkəkə ķarap mangdi; u ming gəz əlgidi, andin meni sulardin etküzdi; sular adəmning oxukoja qıkattı. **4** U yənə ming gəz əlgidi; andin meni sulardin etküzdi; sular adəmning tizlirioja yətti. U yənə ming gəz əlgidi; andin meni sulardin etküzdi; sular adəmning belığa qıkattı. **5** U yənə ming gəz əlgidi; u mən ətəlməydiojan dərya bolup qikti; qünki sular ərləp kətti; uningda su üzgili bolatti, u etkili bolmayıdiojan dərya bolup qikti. **6** U məndin: «İnsan oqlı, buni kərgənsən?» dəp soridi; andin meni dəryanıng kirojikoja ķayturup apardı. **7** Kirojakka ķayttım, mana, dəryanıng kirojıkında, u wə bu ketida, intayın kəp dərahılər bar idı. **8** U manga mundak dedi: «Bu sular yurtning xərkigə qıkıldı; xu yərdin ular Arabah tüzlənglikigə qüixüp, andin dengizoja kiridu. Ular dengizoja ekip kirixi bilən, dengiz suliri sakayıtilidu. **9** Wə xundak boliduki, bu «küp dərya» ķaysı yərgə ekip kəlsa, xu yərdiki barlık su üzidiojan janiwarlar yaxaydı; dengizda nuroqun beliklər bolidu; qünki sular xu yərgə ekip kelidu, wə dengiz suliri sakayıtilidu; dərya nəgə akşa, xu yərning həmmisi ҳayatka igə bolidu. **10** Wə xundak boliduki, belikqıllar dengiz boyida turidu; Ən-Gədidiñ Ən-Əglaimgiçə ularning torliri yeyilidiojan jayliri bolidu; dengiz

beliklirinin «Ottura dengiz»dikidək bək kəp sortlıri bolidu; **11** birək uning zəy-sazlıkları sakayıtilmaydu; ular xorluq boluxka tapxurulidu. **12** Dərya boyida, u wə bu ketida, ozuk bolidiojan hərhil dərəhlər əsidu. Ularning yopurmaklırları solaxmaydu, ular mewisiz kalmaydu; ular hər ayda yengidin mewiləydu; qünki uni suojiridiojan sular mukəddəs jaydin qıkıldı; ularning mewisi ozuk, ularning yopurmaklırları doradərmanlar bolidu. **13** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Təwəndə Israilning on ikki կəbilisigə zemin miras süpitidə belünüp təkşim kılınıp qegralar ayrılidu; Yüsüpninq կəbilisigə ikki tülüx belünidu. **14** Mən կolumni kətürüp ata-bowiliringlarqa կəsəm iğkəndək, silər bir-biringlarqa barawərlik bilən zeminni miras boluxka bəlisilər; u silərgə miras bolidu. **15** Zeminning [tət] taripining qegrasi mundak; Ximaliy təripi, «Ottura dengiz»din baxlinip Həttonning yolini boylap, Zədad xəhirining kirix eojıziojqə bolidu; **16** u Hamat, Berotah, Sibraim (Dəməxk bilən Hamatning qegrisingin otturisida), Həwranning qegrisida bolğan Hazar-Həttikon xəhərlirini ez iqigə alidu; **17** xuningdək «Ottura dengiz»din baxlanıjan qegra Hazar-Enanojqə sozulidu; u Dəməxkning qegrisini boylap, Hamatning ximaliy rayonining qegrasiqı taxtividu; bu bolsa ximaliy təripi bolidu. **18** Xərk təripining qegrisi, Həwran bilən Dəməxkning otturisidin baxlinip, Gilead wə Israil zeminini belüp turidiojan Iordan dəryası bolidu. Silər buningdin «Əlük dengiz»oqıçə miraslarnı bəlüp əlgəysilər. Bu bolsa xərk təripi bolidu. **19** Jənubiy təripi bolsa, Tamar xəhəridin Meribah-Kədəx dəryasining ekinqirliojqə, andin Misir wadisidin «Ottura dengiz»oqıçə sozulidu. Bu jənubiy qegra bolidu. **20** Oşərbiy təripi bolsa «Ottura dengiz»ning ezi, Hamat rayonioja kirix eojıziojqə bolidu; bu oşərbiy qegrisi bolidu. **21** Silər bu zeminni Israilning կəbilisi boyıqə ez-aranglarda ülüxüxüngər kerək. **22** Xundak bolux kerəkki, silər ez-aranglar wə aranglarda olturaklıxkan, aranglarda balılık bolğan musapirlarla uni miras boluxka qək taxlap bəlisilər; ular silərgə nisbətən wətinidə tuqulqan Israilliərə ohxax boluxi kerək. Ular silər bilən təng qək taxlap Israil կəbililəri arisidin miras alsun. **23** Musapir ķaysı կəbilə arisida olturaklıxkan bolsa, silər xu yərdin uningoja miras təkşim kılılırlar, dəydu Rəb Pərvərdigar.

48 Təwəndə կəbililər nami boyıqə tizimlinidu; ximal təripidə Dan կəbilisining bir ülüxi bar.

Uning qegrisi Israil zeminining ximaliy qegrismu bolidu; u Hətlonning yolini boylap, Hamat rayonioja kirix eojızıçıqə wə Həzar-Enan xəhırıgiqə sozulojan (Həzar-Enan Dəməxk qegrisiqə yandax bolup, Dəməxkning ximaliy təripidiki Hamat xəhırining yenida). Uning üləxi xərkətin oqrəbkıqə sozuloqandur. 2 Danning qegrisiqə yandax bolovan, xərkətin oqrəbkə sozulojan zemin Axir kəbilisining bir ülüxidur. 3 Axirning qegrisiqə yandax bolovan, xərkətin oqrəbkə sozulojan zemin Naftali kəbilisining bir ülüxidur. 4 Naftalining qegrisiqə yandax bolovan, xərkətin oqrəbkə sozulojan zemin Manassəh kəbilisining bir ülüxidur. 5 Manassəhning qegrisiqə yandax bolovan, xərkətin oqrəbkə sozulojan zemin Əfraim kəbilisining bir ülüxidur. 6 Əfraimning qegrisiqə yandax bolovan, xərkətin oqrəbkə sozulojan zemin Rubən kəbilisining bir ülüxidur. 7 Rubənnin qegrisiqə yandax bolovan, xərkətin oqrəbkə sozulojan zemin Yəhuda kəbilisining bir ülüxidur. 8 Yəhudanıng qegrisiqə tutaxkan, xərkətin oqrəbkıqə sozulojan zemin, silərning «kötürmə hədiyə»nglar bolidu; uning kənglikli yigirmə bəx ming [hada], uning uzunluqi kəbililərgə təksim kılınışan ülüxtikdək bolidu; mukəddəs jay uning dəl otturısida bolidu. 9 Silər Pərvərdigarqa alahidə atıqan «kötürmə hədiyə» bolsa, uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada] bolidu. 10 Bu mukəddəs «kötürmə hədiyə» kahilar üçün bolidu. Ximaliy təripining uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], oqrəbiy təripining kənglikli on ming [hada], xərkəy təripining kənglikli on ming [hada], jənubiy təripining uzunluqi yigirmə bəx ming [hada] bolidu; Pərvərdigarning «mukəddəs jay»ı uning dəl otturısida bolidu. 11 Bu yər Zadok əwlədliridin bolovan, pak-mukəddəs dəp ayrılojan kahinlər üçün bolidu. Israil ezip kətkəndə, ular Lawıylar ezip kətkəndə ezip kətmigən, bəlki Mən tapxurçan məs'uliyətkə sadık bolovanidi. 12 Xuning bilən bu alahidə «kötürmə hədiyə» bolovan yər bolsa pütün «kötürmə hədiyə» bolovan zeminning iqidin bolup, ularoja nisbətən «əng mukəddəs bir nərsə» dəp bilinsun. U Lawıylarning ülüxigə tutaxkan bolidu. 13 Kahinlarning ülüxining qegrisiqə tutax bolovan yər Lawıylarning ülüxi bolidu. Uning uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada]. Pütükil uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada] bolidu. 14 Ular uningdin yərni heq satmaydu yaki almaxturmayıdu. Ular bu zeminning esilini baxkılaroja heq ətküzməydu; qünki

u Pərvərdigarqa mukəddəs dəp atalojan. 15 Kəlojan yər, kənglikli bəx ming [hada], uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], adəttiki yər bolup, xəhər üçün, yəni eylər wə ortak box yər üçün bolidu. Xəhər uning otturısida bolidu. 16 Xəhərning əlqəmliri mundak bolidu; ximaliy təripi tət ming bəx yüz [hada], jənubiy təripi tət ming bəx yüz [hada], xərkəy təripi tət ming bəx yüz [hada], wə oqrəbiy təripi tət ming bəx yüz [hada] bolidu. 17 Xəhərning box yərliri bolsa, ximaloja karaydiojan təripi ikki yüz əllik [hada] kəngliktə, jənubkə karaydiojan təripi ikki yüz əllik [hada] kəngliktə, xərkəkə karaydiojan təripi ikki yüz əllik [hada] kənglikdə, oqrəbkə karaydiojan təripi ikki yüz əllik [hada] kəngliktə bolidu. 18 Kəlojan ikki parqə yər mukəddəs «kötürmə hədiyə» bolovan yərgə tutixip uningoja parallel bolidu. Ularning uzunluqi xərkəkə karaydiojan təripi on ming [hada], oqrəbkə karaydiojan təripi on ming [hada]; bular mukəddəs «kötürmə hədiyə» bolovan yərgə tutixidu; bularning mahşulatlısı xəhərning hizmitidə bolovanları ozuklandıridu. 19 Uni teriydigoşalar, yəni xəhərning hizmitidə bolovanlar Israilning barlık kəbililəri iqidin bolidu. 20 Pütükil «kötürmə hədiyə» bolsa uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kənglikli yigirma bəx ming [hada] bolidu; silər bu tət qasılık mukəddəs «kötürmə hədiyə»gə xəhərgə təwə jaylarnımu koxup sunisilər. 21 Mukəddəs «kötürmə hədiyə» bilən xəhərning igidarıqılıkiddiki yərning u wə bu təripidiki kəlojan zeminlər xahzadə üçün bolidu. «Kötürmə hədiyə»gə yandax xərkətin xərkəkə sozulojan yigirmə bəx ming [hada] kəngliktiki yər wə oqrəbtin oqrəbkə sozulojan yigirmə bəx ming [hada] kəngliktiki yər [kəbililərning] ülüxlirigə parallel bolup, bular xahzadə üçündür; mukəddəs «kötürmə hədiyə», jümlidin ibadəthanining mukəddəs jayi ularning otturısida, 22 xuningdək Lawıylarning ülüxi wə xəhərning igilimkəm xahzadının təwəlikining otturısida bolidu. Yəhudanıng qegrisi wə Binyaminning qegrisinin otturısida bolovan bu zeminlər xahzadə üçün bolidu. 23 Kəlojan kəbililərning ülüxləri bolsa: — Binyamin kəbilisi üçün xərkətin oqrəb tərəpkə sozulojan bir ülüxi bolidu. 24 Binyaminning qegrisiqə yandax bolovan, xərkətin oqrəbkə sozulojan zemin Ximeon kəbilisining bir ülüxidur. 25 Ximeonning qegrisiqə yandax bolovan, xərkətin oqrəbkə sozulojan zemin Issakar kəbilisining bir ülüxidur. 26 Issakarnıng qegrisiqə yandax bolovan, xərkətin oqrəbkə sozulojan zemin Zəbulun kəbilisining

bir ülüxidur. **27** Zəbulunning qegrisiqə yandax bolqan, xərkətin ojərbkə sozulojan zemin Gad kəbilisining bir ülüxidur. **28** Gadning yan təripi, yəni jənubiy təripi, pütkül zeminning jənubiy qegrisi Tamar xəhəridin Meribah-Çədəx dəryasining ekinliriojqə, andin [Misir] wadisini boylap «Ottura dengiz» ojıqə sozulidu. **29** Bu silər Israilning kəbililirigə miras boluxka qək taxlap bəlidioqan zemin bolidu; bular ularning ülüxliri, — dəydu Rəb Pərwardigar. **30** Tewəndə xəhərning qıkix yollırı bolidu; uning ximaliy təripining kəngliki tət yüz əllik [hada] bolidu; **31** xəhərning kowukları Israilning kəbililirining nami boyiqə bolidu; ximaliy təripidə üq kowuk bolidu; biri Rubənning kowukı bolidu; biri Yəhūdaning kowukı bolidu; biri Lawiyning kowukı bolidu; **32** xərkəy təripining kəngliki tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Yüsüpning kowukı bolidu; biri Binyaminning kowukı bolidu; biri Danning kowukı bolidu. **33** Jənubiy təripining elqimi tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Ximeonning kowukı bolidu; biri Issakarning kowukı bolidu; biri Zəbulunning kowukı bolidu. **34** Xərkəy təripining kəngliki tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Gadning kowukı bolidu; biri Axirning kowukı bolidu; biri Naftalining kowukı bolidu. **35** jəmiy bolup uning aylanmisi on səkkiz ming [hada] bolidu; xu kündin baxlap xəhərning nami: «Pərwärdigar xu yərdə» bolidu.

Daniyal

1 Yəhūda padixahı Yəhoyakim təhtkə olturup üqinqi yili, Babil padixahı Nebokadnəsar Yerusaleməjə hujum kılıp uni muhəsirə kılıwaldi. **2** Rəb Yəhūdaning padixahı Yəhuyakimni, xundakla Hudanıng əyidiki қaqa-kuqıllarning bir kismini uning kolioja tapxurup bərdi. U əsirlərni Xinar zeminoja, ezi qoqunidiojan məbudiñiñ buthanisoja elip bardı wə bulap kəlgən қaqa-kuqıllarnı buthanining həzinisigə köydi. **3** Padixah Nebokadnəsar bax aqwat oqojidari Axbınazoa əsirgə qüvkən Israillar iqidin han jəmətidikilərdin wə esilzadə yigitlərdin birnəqqidin tallap elip qikixni buyrudi. **4** Bu yaxlar nuksansız, kelixkən, danixmən-ukumuxluk, mol bilimlik, mutəpəkkur, orda hizmitidə boluxka layakətlik, yənə kelip kəldiyəlarning ilimpənllirini həm tilini əginələydiñiñ boluxi kerək idi. **5** Padixah ular toqrisida ular üq yiloqıqə hər künü padixah, yəydiñiñ nazu-nemətlər wə xarablar bilən ozuklandurulsun, muddət toxkanda padixahning aldida hizməttə bolsun dəp bekitti. **6** Tallanojan Yəhūda əkbilisidiki yaxlardın Daniyal, Hənaniya, Mixael wə Azariyalar bar idi. **7** Aqwat bexi ularoja yengi isimlər, yəni Daniyal oja Bəltəxasar, Hənaniyoja Xadrak, Mixael oja Mixak, Azariyoja Əbədnego degən isimlərni köydi. **8** Daniyal padixah bəlgiligən nazu-nemətlər wə xahanə xarablıri bilən ezzini [Huda aldida] napak kilməslikkə bəl baqlıdı; xunga u aqwat bexidin ezining napak kılınmaslikoja yol koyuxini iltimas kıldı. **9** Əmdi Huda aqwat bexini Daniyal oja iltipat wə xapaət kərsitidiñiñ kılənanıdi. **10** Lekin aqwat bexi Daniyal oja: — Mən ezz ojojam padixahıñtın körkimən. Silənning yemək-iqmikinglarnı u ezi bəlgiligən; u əgər silənri baxkə kurdax yigitlərdək saqlam qiray əməs ikən dəp karisa, undakta silər padixahkə meninq kallamni aldurmuşuqı bolisilər, — dedi. **11** Xuning bilən Daniyal kelip aqwat bexi əzığə wə Hənaniya, Mixael wə Azariyalaroja təyinligən oqojidardin tələp kılıp: **12** — Kəminilirini umaq, kektat wə su bilənlə bekip on künlük sinək kılısila. **13** Andin bizning qirayımız bilən padixahning esil tamikini yegən yigitlərning qirayını selixturup başsila, andin kəzitixliri boyıqə kəminilirigə ix kərgəyla! — dedi. **14** Oqojidar ularning gepigə kirip, ularni on kün sinap kərükə makul boldi. **15** On kündin keyin karisa, ularning qirayılıri padixahning nazu-nemətlirini yegən yigitlərningkidinmu nurluk wə tolojan kəründi. **16**

Xuningdin keyin oqojidar ularoja padixah bəlgiligən nazu-nemətlərni wə iqixkə bəlgiligən xarabni bərməy, ularning ornida umaq, kektatlarnı berixkə baxlıdı. **17** Bu tət yigitni bolsa, Huda ularni hərhil ədəbiyat wə ilim-məripəttə danixmən wə ukumuxluk kıldı. Daniyalı barlıq oqayıbanə alamətlər bilən qüxlərgə təbir berixkə parasətlik boldi. **18** Padixah bəlgiligən muddət toxkınıda, aqwat bexi yigitlərning həmmisini Nebokadnəsarning aldiqə elip bardı. **19** Padixah ular bilən bir-birləp sezləxti; yax yigitlərning heqkəysisi Daniyal, Hənaniya, Mixael wə Azariyalaroja yətmidi. Xunga bu tətəylən padixahning hizmitidə կaldı. **20** Padixahkə danalıq-hekmət kerək bologanda yaki yorutux kerək bolocan hərkəndək məsiligə jawab izdigəndə, ularning jawabi uning səltənitidiki barlıq rəmqi-palçı yaki pir-ustazlırinəngidin on həssə toopra qıktı. **21** Daniyal Pars padixahı Kərəx təhtkə olturojan birinqi yiloqıqə ordida dawamlıq turdi.

2 Nebokadnəsar təhtkə olturup ikkinqi yili, birnəqqə qüx kərdi; uning rohi parakəndə bolup, uyķusı qaqtı. **2** Xunga padixah rəmqi-palçı, pir-ustaz, jadugər wə kəldiy munajimlərni qüxlirigə təbir berixkə qakırıxnı buyrudi. Ular kelip padixahning aldida turdi. **3** Padixah ularoja: — Mən bir qüx kerdüm, bu qüxning mənisiñi bilixkə kənglüm nahayiti titit boluwatidu, — dedi. **4** Andin kəldiyələr padixahkə (aramiy tilida): — Aliyliri mənggü yaxioqayla! Kəni kəminilirigə qüxlirini eytəkayla, biz təbir berimiz, — dedi. **5** Padixah kəldiyələrgə: — Məndin buyruk! Silər awwal kergən qüxümni eytip andin təbir berixinglər kerək. Undak kilmisanglar kıyma-qıyma kiliwetilisilər, əyinqlər həjəthəniqə aylanduruwetilidu! **6** Lekin qüxümni eytip, uningoja təbir berəlisənglər məndin sowoqtalar, in'amlar wə aliy izzəttin tuyassər bolisilər. Əmdi qüxümni eytinglər, təbir beringlər! — dedi. **7** Ular padixahkə yənə bir ketim: — Aliyliri qüxlirini eytəkayla, andin ezlirigə təbirini eytip berimiz, — dedi. **8** Bu qəođda padixah jawabən: — Xübhisiziki, silər pərmanımdın kaytmaydiqiniimni bilgəqə, wəkitni kəynigə sürüwatisilər. **9** Lekin qüxümni eytip bərmisənglər, silərgə pəkət buyrukumla կalidu. Qünki silər wəkit əhəwalni eżgərtidu, dəp bilip ezara til biriktürüp, yaloqanqılık kılıp meni aldımakçı bolisilər. Xunga qüxümni eytsanglar, andin qüxümə həkikətən təbir berələydiqənliklərni xu qəođda bilimən, — dedi. **10** Kəldiyələr padixahkə jawabən: — Dunyada aliyirining sorioqan ixini eytip berələydiqən

heqbir adam yoktur. Heqkandak padixah, uning kandak uluq yaki kueiluk boluxidin kat'iyinaz, rəmqi-palqi, pir-ustaz yaki kaldiyan munajjimlərgə mundak tələpni koyoran əməs. **11** Qünki aliyirining sorijanlıri həkikətən alamat müxkül, ilahlardın baxka heqkim uni ayan kılalmayıdu. Lekin ilahların makani insanlar arısında əməs, — dedi. **12** Padixah, qattik oqəzəplinip aqqiklanoğan haldə, Babil ordisidiki barlik danixmənlərni eltürüxni əmr kıldı. **13** Xuning bilən padixahning barlik danixmənlərni eltürük toqrisidiki buyruki qüxürüldü. Xunga [hizmətkarlırı] Daniyal wə uning dostlirinimu eltürük üçün izdidi. **14** Xu qəođda Daniyal Babildiki danixmənlərni eltürük əmrini ijsra kılıqli qıkkən padixahning hususiy mühəqiqətlər baxlışı Ariokka aklanə wə danixmənlərqə jawab kayturup **15** uningdin: — Padixahning qüxürgən pərmanı nemə üçün xunqə jiddiy? — dəp soridi. Ariok əhwalını Daniyalıja eytip bərdi. **16** Daniyal dərhal padixah aldiqa kirip, padixahtın qüxicə təbir bərgüdək wakıt berixni tələp kıldı. **17** Andin Daniyal eyigə kaytip, əhwalını dostliri Hənaniya, Mixael wə Azariyalara eytip bərdi. **18** U ulardin ərxtiki Hudadin bu qüxnin siri toozruluk rəhimbəxəpkət iltija kılıp, mən Daniyal wə dostlirim tətimizning Babildiki baxka danixmənlər bilən billə həlak kılınmaslıkımızni tilənglər, dəp tələp kıldı. **19** Andin keqidə Daniyalıja qayibanə kərünüxtə xu sirning yeximi wəhiy kılindi. Xuning bilən Daniyal ərxtiki Hudaqə həmdusanalar okup mundak dedi: **20** «Hudanıng nami əbədil'əbəd mədhiyiləngəy! Qünki danalıq wə küq-kudrat Uningkidur. **21** U wakıt, pəsillərni Əzgərtküqidur; U padixahlarıni yikitudu, Wə padixahlarıni tikləydu; U danalarına danalıq, aklanılarşa hekmət beridu. **22** U qongkər wə sirlək ixlarnı axkarlılıqçıdur, Kərangoçulukka yoxurunqan ixlarnı yahxi bilgüqidur, Nur həmixinə Uning bilən billidur. **23** I manga danalıq wə küq bərgən ata-bowlirimning Hudasi, Sanga xükür wə həmdusanalar eytay! Sən hazırla biz dua kılıjan ixni manga axkarlılıding, Padixahning sorijan ixini bizgə kərsitip bərding». **24** Andin Daniyal padixah Babildiki danixmənlərni eltürükə təyinligən Ariokning aldiqa berip uningoja: — Babildiki danixmənlərni eltürmigəyla. Meni padixahning aldiqa baxlap kirgəyla, mən padixahning qüxicə təbir berəy, — dedi. **25** Ariok xuan Daniyalıni padixah Nebokadnəsarnıng aldiqa baxlap kirip, padixahka:

— «Mən Yəhudiyy əsirlər iqidin aliyirining qüxicə təbir berələydiqan bir kixiniaptım» — dedi. **26** Padixah Daniyal (Bəltəxasar dəpmu atılıdu) oja: «Sən menin kərgən qüxümni ayan kılıp, uningoja təbir berələmsən? — dedi. **27** Daniyal padixahning aldida turup xundaq jawab bərdi: — I aliyili, sili sorijan bu sirni danixmən, pir-ustaz, rəmqi-palqi wə munajjimlər əzliriga yexip berəlməydu. **28** Birək ərxtə sirlarnı axkarlılıqçı bir Huda bar. U bolsa aliyliroja ahirkı zamanning künliridə nemə ixlarning bolidiojanlığını ayan kıldı. Əmdi əzlirining qüxini, yəni aliyili uhlawatkanda kərgən oqayıbanə alamətlərni eytip berəy: — **29** — I aliyili, sili uhlaxka yatkanda kəlgüsidi ixlarnı oylap yattıla. Sirlarnı birdinbir Axkarlılıqçı əzliriga yüz beridiojan ixlarnı kərsətti. **30** Manga kalsak, bu sirning manga ayan kılıncını menin baxka jan igiliridin artuk hekmətkə iga bozqanlığimdən əməs, bəlkı bu qüxnin təbirini, xundakla xah aliyirining kəngülliridiki oylinı əzlirigə malum kılıx üzündür. **31** — Əy aliyili, sili oqayıbanə alaməttə əzlirining aldilirida turoqan gigant bir həykəlni kerdila. Bu həykəl nahayıti gəwdilik bolup, zor nur qaqpən turidiojan həywətlik həm körkənqlük idi. **32** Həykəlninə bəxi esil altundın, kəkriki wə kolları kümüxtin, bəl wə saqrılıri mistin, **33** Yuta-paqıqı təmürdin, puti təmür bilən layning arilaxmisidin yasalojan. **34** Əzlirli uni kəriwatkən qəoqlırıda, adəm koli bilən kezilmiojan bir tax kelip həykəlgə urulup uning təmür bilən layning arilaxmisidin yasalojan putini qekiwətti. **35** Uningdiki təmür, lay, mis, kümüx, altunlar xuan parqə-parqə kılınip, xamal ularni bəeyni yazılık hamandiki topılarnı uquroqandək, qayta həq tepilmioqdək kılıp uquriwətti. Lekin həlli tax yooqinap, pütkül jahanni kaplıqan qayət zor bir taqka aylandı. **36** Kərgən qüxləri mana xudur. Əmdi biz əzlirigə bu qüxnin mənisini yexip berimiz. **37** Əy aliyili, əzliri pütkül padixahlarıning bir padixahi, ərxtiki Huda siliqə padixahlıq, nopuz, küq wə xələrət ata kıldı. **38** İnsan balılıri, hayvanatlar, uqar-kanatlar məyli kəyərdə tursun, Huda ularnı kollırıja tapxurup silini ularning həmmisigə hakim kıldı. Sili u həykəlninə altun bexidursila. **39** Əzliridin keyin yənə bir padixahlıq kelidu. Lekin u silining padixahlıklıroja yətməydu. Uningdin keyin üqinqi bir padixahlıq, yəni mis padixahlıq kelip pütkül yər yüzigə hakim bolidu. **40** Uningdin keyinkı tətinqi padixahlıq bolsa təmürdək mustəhkəm bolidu. Təmür barlıq baxka nərsilərni qekiwetip boysundurojinidək,

xuningça ohxax bu təmür padixahlıq eż aldinkı padixahlarning həmmisini ezip qekiqetidü. **41** Əzliri kərgəndək təmür bilən seqiz layning arilaxmisidin yasaloğan put wə barmaklar bu padixahlıqning bəlünmə bolup ketidiqinini kərsitudu. Bırak bu padixahlıq təmürdək kükə igə bolidu, qunkı sili kərgəndək, təmür bilən lay arilaxkan. **42** Təmür bilən layning arilaxmisidin yasaloğan putning barmakları u padixahlıqning bir kışmining küqiyidiojanlığını, bir kışmining ajizlixidiojanlığını kərsitudu. **43** Əzliri təmür bilən layning arilaxkanlığını kərdilə. Bu u [padixahlıqning həkümdarları padixahlıqning] puçralırı bilən ittipak laxmakçı bolqanlığını kərsitudu. Lekin təmür lay bilən arilaxmioğandək, birləşip ketəlməydu. **44** U [ahirki] padixahlar tahtta olturoğan məzgildə, ərxtiki Huda yimirilməs bir padixahlıq bərpa kıldı. Bu padixahlıq hərgiz baxka bir həlkəqə etməydi; əksiqə u bu baxka padixahlıqlarnı üzülkesil gumran kılıp, ezi mənggü məzmut turidu. **45** Əzliri adəm kəli bilən kezilmioğan bir taxning taqdın qıkkınıni wə uning həykəldiki təmür, mis, lay, kümüx, altunni qekiwətkənlikini kərdilə. Xunga uluq Huda aliylirioja kəlgüsida yüz beridiojan ixlarnı bildürgən. Kərgən qüxləri qoçum əməlgə axidu, berilgən təbir mutlək ixənqliktur. **46** Andin padixah Nebokadnəsar əzini yərgə etip Daniyalqa səjdə kıldı wə uningoja hədiya berip huxpurak-isrik, selixni əmr kıldı. **47** Padixah uningoja: — Dərwəkə, sening Hudaying ilahlar iqidə əng uluq İlah, padixahlarning hojisı wə sirlarnı axkarlılıqçı ikən, qunkı sən bu sirni yəxting! — dedi. **48** Andin padixah Daniyalning mərtiwişini yukarı kılıp, uningoja nuroqun esil sowoqatlarnı təkədim kıldı. U uni pütkü'l Babil əlkisiqə hakim boluxka təyinlidi wə uni Babildiki danixmən-əkildarlarning bax aksakılı kıldı. **49** Daniyalning padixahtın tələp kılıxi bilən, padixah, Xadrak, Mixak wə əbədnegolarnı Babil əlkisinin məmuriy ixlərini idarə kılıxka təyinlidi. Daniyal əzi orda hizmitidə kıldı.

3 Padixah Nebokadnəsar altundın egizliki atmış gəz, kənglikli alta gəz kelidiqan bir həykəl yasap, Babil əlkisinin Dura tüzlənglikə ornattı. **2** Padixah barlıq wəzir, waliy, həkim, məslihətçi, həziniqi, sotqi, sorakqılları xundakla hərkəysi əlkilərdiki baxka əməldarlarning həmmisini padixah Nebokadnəsar ornatkan bu altun həykəlni eż ilahioja atax murasimioja ətənixixka pərman qüxürdü. **3** Xuning bilən wəzirlər, waliylar, həkimlər, məslihətqıllar,

həziniqi, sotqılar, sorakqılar, xundakla hərkəysi əlkilərdiki baxka əməldarlarning həmmisi atax murasimioja jəm boldi. Ular həykəlning alidda turdi. **4** Jakarqi yukarı awaz bilən: — Əy hərkəysi əlyurt, hərkəysi taipilərdin kəlgənlər, hər hil tilda səzlihidioğan köwmələr, **5** silər sunay, nəy, əkalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazlarning awazını anglioğan həman, yərgə bax urup padixah, Nebokadnəsar ornatkan altun həykəlgə sajdə kilinglər. **6** Kimki bax urup səjdə kilmisa, xuan dəhəxətlik yalkunlap turoğan humdanqa taxlinidü, — dəp jakarlıdı. **7** Xunga, sunay, nəy, əkalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazlarning awazını anglioğan həman hərkəysi əlyurt, hərkəysi taipilərdin kəlgən, hərhil tilda səzlihidioğan köwm yərgə bax urup Nebokadnəsar ornatkan altun həykəlgə sajdə kılıxtı. **8** U qaoğda, bəzi kaldiylər aldioja qıkıp Yəhudiylar üstidin ərz kıldı. **9** Ular padixah Nebokadnəsar: — I aliyliri, mənggü yaxıqayla! **10** Aliyliri sunay, nəy, əkalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazlarning awazını anglioğan həman həmməyələn yərgə bax urup altun həykəlgə sajdə kilsün, **11** xundakla kimki yərgə bax urup səjdə kilmisa, u dəhəxətlik yalkunlap turoğan humdanqa taxlansun dəp pərman kılıqanidila. **12** Sili Babil əlkisinin məmuriy ixlərini baxkuruxka təyinlənən birnəqqə Yəhudi, yəni Xadrak, Mixak, əbədnegolar bar; i aliyliri, bu adəmlər siligə hərmətsizlik kılıwitatidü. Ular padixahlıq ilahılinin ibaditidə bolmidi yaki padixah ornatkan altun həykəlimi səjdə kilməydi, — dedi. **13** Xuni anglap padixah Nebokadnəsar dərəqəzəp bolup, Xadrak, Mixak, əbədnegolarnı eż aldioja kəltürüxnə əmr kıldı. Xuning bilən ular bu üqəylənni padixah aldioja əpkəldi. **14** Nebokadnəsar ular: — Xadrak, Mixak, əbəddnego, silər rasttin mening ilahılimning hizmitidə bolmidinglərəm həm mən ornatkan altun həykəlgə səjdə kilmədinglərəm? **15** Hazır silər sunay, nəy, əkalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazlarning awazını anglioğan həman, mən yasatkan həykəlgə səjdə kılıxka təyyar tursanglar, yahxi. Lekin səjdə kilmisanglar, silər dərəhəl dəhəxətlik yalkunlap turoğan humdanqa taxlinisilər. Xu qaoğda kəndak ilah, kelip silərni qanggilimdin kütküzuwalidikin, kəni?! — dedi. **16** Xadrak, Mixak, əbədnegolar padixahka jawabən: — I Nebokadnəsar, bu ixtəbiz əzimizni aklihimiz hajətsiz. **17** Biz səjdə kılıp keliwatkan Hudayımız bizni dəhəxətlik yalkunlap

turojan humdandin kutkuzalaydu; i aliyli, U qoqum ezlirinining ilkidin bizni kutkuzidu. **18** Lekin bizni kutkuzmiojan təkdirdimu, aliyirigə məlum bolsunki, biz yənilə ilahlırinining hizmitidə bolmaymız wə sili ornatkan altun həykəlgə sajdə kilmaymiz, — dedi. **19** Buni angliojan haman padixaḥ Nebokadnəsarning təri buzulup, Xadrak, Mixak, Əbədnegolaroja qattik oqəzəpləndi. Xuning bilən adəmlirigə humdanni adəttikidin yatta həssə qattik kizitixni buyrudi. **20** U koxunidiki əng կավլ palwanlaroja Xadrak, Mixak, Əbədnegolarnı baqlap, dəhəxtəlik yalkunlap turojan humdanoja taxlaxni buyrudi. **21** Xuning bilən ular tonlari, ixtanliri, səlliliri wə baxka libas kiyimliri selinmiojan һaldə baqlinip dəhəxtəlik yalkunlap turojan humdanoja taxlandi. **22** Padixaḥning əmrinинг qattiklik bilən humdandiki ot intayın yalkunlap yenip turatti, xunglaxka humdandin qikiqatkan yalkun Xadrak, Mixak, Əbədnegolarnı kətürgən əskərləri kəydürüp taxlidi. **23** Xundak kılıp Xadrak, Mixak, Əbədnego üqəylən baqlaklık һaldə dəhəxtəlik yalkunlap turojan humdanoja qüxüp kətti. **24** Andin Nebokadnəsar qəqügən һaldə ornidin qaqrəp turup, məslihətqi wəzirliridin: — Biz baqlap ot iqigə taxlıqinimiz üç adəm əməsmu? — dəp soridi. — Ular jawabən «Xundak, i aliyli! — dedi. **25** Padixaḥ, jawabəri: — Mana, mən tət adəmning baqlaksız һaldə ot iqida ərkən mengip yürüwatkinini kərūwatimənoq, ular kılqə keygəndək əməs; həmdə tətinqi kixi ilahlarning oqlıdək turidu! — dedi. **26** Xuning bilən Nebokadnəsar dəhəxtəlik yalkunlap turojan humdanning aqzıqa yekin keli: — Xadrak, Mixak, Əbədnego! Həmmidin Aliy Ilahning külliri, qikinqilar, mayakka kelinglər! — dəp towlidi. Xuning bilən Xadrak, Mixak wə Əbədnego ottin qıktı. **27** Barlıq wəzirlər, waliylar, hakimlar wə padixaḥning məslihətqi wəzirliri yiojılıp kelixip bu üqəyləngə tikiliçip қaraxti; ularning kılqə keygən yeri yok idi, qaq-saqallırımı kəymigən, kiyim-keqəklirimu xu peti idi, üstü-bexidimu is-tütünning puriki yok idi. **28** Nebokadnəsar mundak dedi: — Xadrak, Mixak, Əbədnegolarning Hudasioja xükür-sanalar bolqayı! U Өz pərixtisini əwətip, Өziga tayanojan küllirini kutkuziwaldi. Ular ezlirinining ilahidin baxka heqkandaq ilahka hizmət kılmaslıq üçün wə yaki bax urup sajdə kılmaslıq üçün, pəkət əz Hudayimizningla ibaditidə bolimiz dəp padixaḥning pərmanıja hilaplik kılıp hayatını təwəkkul kıldı. **29** Əmdi mən xundak

pərman qüxürimənki: Қaysi əl-yurt bolsun, қaysi taipilərdin kəlgən bolsun, қaysi tilda səzlixidiojanlar bolsun, Xadrak, Mixak, Əbədnegolarning Hudasioja kara qaplaydikən, pütün teni kiyma-qiyma kılinsun, əyli hajəthanioja aylandurulsun! Qünki bundak kutkuzalaydiojan baxka ilah yok. **30** Xuning bilən padixaḥ Xadrak, Mixak, əbədnego üqəylənni əstürüp, Babil əlkisidə yukarı mənsəpkə təyinlidi.

4 «Mənki padixaḥ Nebokadnəsardin yer yüzidiki

hərbir əl-yurtka, hərkəysi taipilərgə, hərhil tillarda səzlixidiojan kowmlarоja aman-esənlək exip-texip turojay! **2** Həmmidin Aliy Huda manga kərsətkən alamətlərni wə karamətlərni jakarlaxni layikaptim. **3** Uning kərsətkən möjizilik alamətləri nemidegən uluq! Uning karamətləri nemədegən kəltis! Uning padixaḥlılı pütməs-tügiməstür, Uning həkimlik dəwrdin-dəwrgiqa dawamlıxit! **4** Mənki Nebokadnəsar əyümədə biharaman olturojinimda, ordamda bayaxat turmux kəqürütatkınimda, **5** meni intayın körkitiwətkən bir qüxnı kərdüm, ornumda yatkinimda beximdiyi oylar wə kallamdiyi oqayıbanə alamətlər meni alakzada kıldı. **6** Babildiki barlıq danixmənlərni aldimoja qakirixka pərman berip, ularning qüxümgə təbir berixini buyrudim. **7** Xuning bilən barlıq rəmqi-palqi, pir-ustaz, kaldıylər wə munəjjimlər kelixti. Mən qüxünni eytip bərdim, lekin ular manga tabirini berəlmidi. **8** Lekin ahirda Daniyal kirdi (uning yanə bir ismi Bəltəxasar bolup, mening ilahimning namişa asasən koyulən). Mükəddəs ilahlarning rohi uningda ikən. Mən qüxünni eytip, uningoja: **9** — Əy palqılarning baxlıkı Bəltəxasar, mükəddəs ilahlarning rohi səndə ikənlilikini, sanga heqkandaq sir təs kəlməydiqənlərini bildim, xunga mening kərgən qüxümdiki oqayıbanə alamətlərni qüxəndürgəysən, xundakla uningə təbir bərgəysən, — dedim. **10** — Mən ornumda yatkinimda kallamda mundak oqayıbanə alamətlərni kərdüm: Mana, yər yüzining otturisida bir tüp dərəh bar ikən; u tolimu egizmix. **11** U baroqanseri qong həm məzmut əstip, asmanqa takixiptu, u dunyaning qətlirigimə kərənidikən. **12** Uning yopurmaklıri qiraylık, mewisi intayın mol ikən. Uningda pütkül dunyaşa yətküdək ozuk bar ikən. Uning astida daladiki həyvanlar sayidakidikən, xahlırında asmandiki uqar-kanatlar makan kılıgidikən; mewisidin barlıq ət igilrimə ozuklinidikən. **13** Ornumda yetip, kallamda kərgən oqayıbanə alamətlərni kərūwatimən, mana, asmandın

bir kəzətqi müəkkəl, yəni mukəddəs bir pərixtə qüxüp, 14 mundak jakarlıdı: — «Dərəhni kesip, xahlirini kırkip, yopurmaklırını wə mewilirini kəkəp qüxürüp qeqiwetinglar. Dərəh tüwidiki yawayı hayvanlar uningdin yiraqlaxsun, uning xahliridiki kuxlar tezip kətsun. 15 Yərdə pəkət kətükiniла yiltizi bilən, mis wə təmür bilən qəmbərləp, yumran ot-qəplər bilən billə dalada kəldurunglar. U asmandiki xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup tursun. Uning nesiwisi ot-qəp yəydiqan yawayı hayvanlar bilən billə bolsun. 16 Adəmiy əklidin məhərum kiliñip, uningçə yawayı hayvanlarning əkli berilsun, xundakla xu ḥaləttə «yəttə wakıt» tursun. 17 Dunyadiki jan igiliri Həmmidin Aliy Boloduqining insanlarning padixahlıkinin həmmisini idarə kılıdiqanlıki, xundakla uning padixahlık həkukını ezi tallıqan kixi (məylə u həqnemigə ərziməs adəm bolsimu)gə beridiqanlıkini bilsun dəp, bu həküm қarioquqi müəkkəllərning pərmanı bilən, yəni mukəddəs pərixtılərning karar buyrukı bilən bəlgiləngəndur». 18 — Mən padixah Neboqadnəsar mana xundak qəxnı kerdum. Əy Bəltəxasar, qüxümgə təbir bərgəysən. Padixahlıkimdiki danixmənlər iqida mən üqün buningçə təbir berələydiqan birmu adəm qıkmidi. Lekin sən təbir berələysən, qünki əng mukəddəs ilahlarning rohı səndə ikən. 19 Xuning bilən Bəltəxasar dəpmu ataloqarı Daniyal bir həzə həyranlıcta alakzadə boldi wə qüx tooqrisida oylap tolimu biaram boldi. Padixah: — Əy Bəltəxasar, bu qüx wə uning təbiri seni alakzadə kilmisun, — dedi. Bəltəxasar jawabən: — I igiliri, bu qüx silidin nəprətləngənlərgə bolsun, uning təbiri əzlirigə əməs, düxmənligə qüxkay! 20 Baroqanseri əsüb məzmutoloqan, egizlikli asmanoja takixidioqan, pütkül dunyaqə kərənidioqan, yopurmaklır qıraylıq, mewisi intayın mololoqan, pütkül dunyaqə yətküdək ozuk bolidioqan, sayısında yawayı hayvanlar turidiqan, xahlirida uqar kuxlar makan kılıdiqan dərəh bolsa, yəni sən kərgən dərəh — dəl əzliridur, i igiliri! — Qünki sili qong wə məzmut estila; silining həywətləri exip pələkkə yətti; həkümranlıkları yər yüzining qətlirigə yetip bardı. 22 — Qünki sili qong wə məzmut estila; silining həywətləri exip pələkkə yətti; həkümranlıkları yər yüzining qətlirigə yetip bardı. 23 Igiliri karap turoqan wakıtlırıda asmandın bir қarioquqi, yəni bir mukəddəs pərixtə qüxüp: «Bu dərəhni kesip, harab kilinglar. Halbuki, yərdə kətükiniла yiltizi bilən kəldururp, mis wə təmür

bilən qəmbərləp, yumran ot-qəplər bilən billə dalada kəldurunglar. U asmandiki xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup tursun. «Yəttə wakıt» bexidin ətkiqə uning nesiwisi ot-qəp yəydiqan yawayı hayvanlar bilən billə bolsun, — dəptu. 24 — I igiliri, qüxlirininq mənisi mana xu — Bular bolsa Həmmidin Aliy Boloduqining pərmani bilən hojam padixahlıning bexioqa qüxidioqan ixilar — 25 Əzlilər kixilər arisidin həydiwetilip, yawayı hayvanlar bilən billə yaxaydila, kalilardək ot-qəp bilən ozuklandurulidila, dalada asmandiki xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup turidila. Taki sili Həmmidin Aliy Boloduqining pütkül insan padixahlıkını idarə kılıdiqanlığını wə Uning həkukını Əzi tallıqan hərkəndək kixigə beridiqanlıkini bilip yətküqə, yəttə wakıt baxlıridin etidü. 26 «Dərəhning kətikini yiltizi bilən yərdə kəldurunglar» dəp buyrulqanıkon, əzlilər ərxlərning həmmini idarə kılıdiqanlıkini bilip yətkəndin keyin padixahlıkları ezlirigə käyturulidu. 27 Xunga i igiliri, menin nəsihətim siliga layık kərulgəy, gunahlıridin kol üzgəyla, ixta həkkaniyoloqayla, kəbihlikliridin tohtap kəmbəqəllərgə rəhimdillik kılçayla. Xundak kılçandila bəlkim dawamılık gülləp yaxnimamdila? 28 Bu ixlarning həmmisi padixah Neboqadnəsarning bexioqa qüxti. 29 On ikki aydın keyin, u Babildiki padixahlık ordisining əgzisidə səylə kiliwetip: 30 — Karanglar, mən ezi izzitim wə xan-xəhrətim namayan kılınsun dəp, xahənə ordamning jaylixixi üçün zor küqüm bilən yasioqan həywətlək Babil xəhəri muxu əməsmu? — dedi. 31 Uning səzi aqzidin tehi üzülməyla, asmandın bir awaz qüxüp: — Əy padixah Neboqadnəsar, bu səz sanga kəldi: Padixahlık səndin elindi. 32 Sən kixilər arisidin həydiwetilip, yawayı hayvanlar bilən billə makan kılısən wə kalilardək ot-qəp yəysən; sən Həmmidin Aliy Boloduqining insan padixahlıkını idarə kılıdiqanlığını wə Uning həkukunu Əzi tallıqan hərkəndək kixigə tutkuzidioqanlıkını bilip yətküqə yəttə wakıt bexingdin etüp ketidü — deyildi. 33 Bu səz Neboqadnəsarda xuan əməlgə axtı. U kixilər arisidin həydiwetilip, kalilardək ot-qəp yəp, teni xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup kətti. Uning qaqları bürkütning pəyliridək, tirnaklır kuxning tirnaklıridək əsüb kətti. 34 Əmdi xu künər toxkanda, mən Neboqadnəsar asmanoja kəz tikip қariwidim, əkil-hoxum əsligə kəldi. Mən Həmmidin Aliy Boloduqıqa həmdusana eytip, Mənggү Həyat Turoquqını mədhəyiiləp, hərmət əylidim. Uning

häkimlik mənggülük häkimliktür; Uning padixahlıkı əwladtın-əwladıldıur. **35** Uning aldida yər yüzidiki barlık insanlar həqnemə həsablanmayıdu; ərxtiki қoxunlar wə zemindiki insanlar arısında U nemə kılıxni halisa xuni kılıdu; Uning қolını kim tosalısun yaki Uningdin «Nemə kılışən?» dəp soraxka jürət kılışun? **36** Xuanla əkıl-hoxum əsligə kəldi; padixahlıklıkmıngan xan-xəripi, izzitim, padixahlık həywəmmu əsligə kəltürlüdi. Məslihətqi wəzirlirim wə əmir-esilzadılırımnı meni izdəp kəldi. Padixahlıklıkmı mustəhləmləndi; burunkıdımı zor həywıgə yengibaxtin işə boldum. **37** Əmdi mənki Nebokadnəsar ərxtiki Padixahlıka həmdusana okuymən, Uni tehimu uluqlaymən wə Uni izzətləymən: — Uning kılçanlırı həktur, Uning yolları toqridur; Uning təkəbburluk yolida mangojanlarning həywisini qüfürük կudriti bardur!».

5 Bir künı padixah Bəlxazar əmir-esilzadılərdin ming kixini təklipli kılıp katta ziyanat berip, ularning aldida xarab işip, əyx-ixrət kəypini sürdi. **2** Padixah Bəlxazar xarabni tetip kərəp, ezi, əmir-esilzadılıri, əz hotun-kenizəkliləring xarabni atisi Nebokadnəsar Yerusalemıki mükəddəs ibadəthanından olıjoşa alojan altun-kümüxtin yasalojan jam-qaqılarda işqixığa xu jam-qaqılarnı elip qıqxını buyrudi. **3** [Nəwkərlər] dərhal berip Hudanıng Yerusalemıki mükəddəs ibadəthanısidan elip kelingən altun jam-qaqılarnı elip qıktı; padixahlıning ezi, əmir-esilzadılıri, uning hotunları wə kenizəkliri ularda xarab iqtı. **4** Ular xarab işkəq, altun, kümüx, mis, təmür, yaqoq wə taxlardın yasalojan butlarnı mədhiyiləxti. **5** Dəl xu pəyyətə adəm қolining bəx barmikə pəydə bolup, qiraqdənning udulidiki ordining tam suwiqıja hət yezixka baxlıdi. Padixah hət yazojan қolning kərungən kışmini kərəp, **6** qirayı tatarıp, kənglidə intayın alakəzdə bolup kətti. Put-kölləri boxixip, putlını titrəp kətti. **7** Padixah kəttik warkırap, pir-ustazlar, kaldıylər wə munəjjimlarnı qakirixni buyrudi. Babildiki danixmənlər kəlgən haman padixah ularoğa: — Kimki tamdiki bu hətlərni okup mənisiyi manga dəp berəlisə, uningoja səsün rənglik bir ton kiygızılıp, boynıqə altun zənjir esilip, padixahlıktı üçinqi mərtiwiə berilidü, — dedi. **8** Padixahlıning danixmənlirinинг həmmisi ordıojə həzir boldi; lekin ular nə hətlərni okuyalmayıttı nə padixahlıka mənisiyi qüxəndürüp berəlmayıttı. **9** Bəlxazar tehimu alakəzdə bolup, qirayı tehimu tatarıp kətti. Əmir-esilzadılərmü kəndak kılıxni biləlməy կaldı. **10** Padixah wə əmir-esilzadılərning

warkırapxan awazını anglojan hanıx ziyanat zalıqə kirip, padixahlıka mundaq dedi: — I aliyliri, mənggül yaxıqayla! Alakəzdə bolup kətmigəyla, qiraylıri tatirap kətmigə. **11** Padixahlıklırida bir kixi bar, uningda mükəddəs ilahılarning rohı bar, atılıri təhəttiki waktida, bu kixidə yorukluk, danalıq wə əkıl-parasət, yəni ilahılar oja has əkıl-parasət namayan kılınojanıdi. Atiliri Nebokadnəsar, yəni padixah, atılıri uni pütün rəmqi-palqlar, pir-ustazlar, kaldıylər wə munəjjimlarning bexi kılıp təyinləgen. **12** Bu kixidə alahidə bir rohıj hususiyət, bilim, həkmət, qüxlərgə təbir berələydiqən, tepixməklərni yexələydiqən wə tügünsirlərni aqalaydiqən қabiliyyət bar idi. Xu kixinin ismi Daniyal bolup, padixah uningoja Bəltəxasar dəpmu isim koyojan. Xunga bu Daniyal qakırtılsun, u qoqum bu hətlərning mənisiyi yexip beridü. **13** Xuning bilən Daniyal padixahlıning aldiqə elip kelindi, padixah Daniyaldın: — Padixah atam Yəhuda əlkisidin sürgün kılıp kəlgən Yəhudiylər iqidiki həlikli Daniyal sənmu? — dəp soriwidi, **14** — Sən toqrluluk, həwirim bar, səndə mükəddəs ilahılarning rohı, xundakla yorukluk, danalıq wə alahidə əkıl-parasət bar ikən dəp anglidim. **15** Əmdi danixmənlər wə pir-ustazlarnı tamdiki hətni okup, mənisiyi manga qüxəndürüp bərsün dəp aldiməq qakırtıp kelindi; lekin bu ixning sirini həqkəyisi yexip berəlmidi. **16** Bırak, sən toqrluluk anglojanmənki, sən sirlərni qüxəndürələydiyikənsən wə tügülərni yexələydiyikənsən. Əgər bu hətlərni okup, mənisiyi qüxəndürüp berəlisəng, sanga səsün rənglik ton kiygızılıdu, boynunoja altun zənjir esilidü, padixahlıktı üçinqi dərijilik mərtiwigə erixisən, — dedi. **17** Daniyal padixahlıka mundaq jawab bərdi: — Aliylırının in'amlıri əzliridə қalsun, mukapatlırını baxka kixığa bərgəyə. Əmdilikdə mən aliylırıqə bu hətni okup, mənisiyi qüxəndürüp berəy. **18** — I aliyliri, Həmmidin Aliy Huda atılıri Nebokadnəsaroğa padixahlık, uluqluk, xan-xərəp wə həywət bərdi. **19** Uningoja berilgən uluqluktin hərkəysi əl-yurt, hərkəysi taipilər wə hərhil tilda səzlixidə qowmlarning həmmisi uning aldida titrəp körküp turattı; u kimni halisa xuni əltürətti, kimni halisa xuni tirik koyatti; kimni halisa xuni mərtiwilik կıllatti, kimni halisa xuni pəs կıllatti. **20** Lekin u kənglidə təkəbburlıxip, roh-kəlbidə məqrurlarınp mijəzi tərsalixip, padixahlık təhtidin qüfürültüp, izzitidin məhrum kılındı. **21** U kixilar arisidin həydiwetlip, uningoja yawayi haywanlarning əkli

berildi. U yawa exəklər bilən billə makanlıxip, kalılardək ot-qəp yegüzlüdi, teni xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup kətti, taki u Həmmidin Aliy Hudanıng insan padixahlığını idarə kılıdıcıqlığını wə U padixahlıknıng hökükünü Əzi tallıqan hərkandak kixigə beridıcıqlığını bilip yatküqə xu əhalətə boldi. **22** Əy Bəlxazar, Nebokadnəsarning oqlı turup əzliri bularning həmmisidin həwərliri bolsimu, lekin əzlirini təwən kılımidila. **23** Əksiqə təkəbburlixip ərxtiki Rəbga karxi turdila. Sili Uning mukəddəs ibadəthanisidin olja aloqan jam-kaqılları elip kelip, əzliri, əmir-esilzadılıri, eż hotunları wə kenizəklirumu ularda xarab iqtinqılar andın kərməydiqan, anglimaydiqan wə həqnemini qüxənməydiqan altın, kümüx, mis, temür, yaqıq wə taxlardın yasaloqan butlarnı mədhayılidilə. Həlbuki, silining nəpəslərini Əz əkolida tutğan wə silining barlıq hərkətlərini Əz ilkidə tutğan Hudani uluoqlimidi. **24** Xunga, Huda bu əkolning kərüngən kışmini əwətip bu hətlərni yazdırdı. **25** Bu hətlər: «Mene, mene, təkəl, upharsın» degəndin ibarət. **26** Buning qüxəndürülüxi: — «Mene» — Huda silining padixahlıklırının hesabını kılıp, uni ayaqlaxturdu. **27** «Təkəl» — sili tarazida tartılıwidila, kəm qıktıla. **28** «Pərəs» — padixahlıklıri parqılınip, Medialıklär bilən Parslar oja təwə kılındı. **29** Xuning bilən Bəlxazar dərhal nəwkərlirigə əmr kiliwidi, ular Daniyal oja səsün rənglik tonni kiydürüp, boynıqə altın zənjirni esip koydi; u toopruluk: «Padixahlıq iqidə üqinqi dərijilik mərtiwigə igə bolsun» dəp jakarlıdi. **30** Xu keqə kaldıylərning padixahı Bəlxazar əltürüldi. **31** Padixahlıq bolsa Medialıq Dariusning koliqə etti. U təhminən atmix ikki yaxta idi.

6 Padixah Darius pütün padixahlıknı idarə kılıx üqün bir yüz yigirmə wəzirni hərkəysi yurtlarnı baxkurusxka təyinləxnı muwapik kərdi. **2** Buningdin baxka u bu wəzirlərni nazarət kılıp, bu wəzirlərning hesabını elix, xundakla padixahıng hökük-mənpəəti ziyanıq uqrımisun dəp Daniyal wə baxka ikki kixinı nazarətqılıkkə təyinlidi. **3** Daniyalda alahidə bir rohıy hususiyat bar boloqaqka, u baxka nazarətqılərdin wə wəzirlərdin iktidarlıq qıktı. Xunga padixah uni pütküll padixahlıknı idara kılıxka təyinliməkqi boldi. **4** Xuning bilən baxka nazarətqi wə wəzirlər uning padixahlıktıki məməriy ixliridin səwənlək izdidi. Lekin ular ərz kılouđak hərkandak bahanə-səwəb yaki səwənlək tapalmidi. Qunki Daniyal diyanətlək wə ixənqlik bolup, uningdin kılqə kəmqlik yaki

səwənlək qikiralmıqanıdi. **5** Xunga xu adəmlər əzara: — Daniyalning Hudasining əkanuniqə munasiwətlik ixliridin baxka, uningdin əyibligüdək həqkandak bahanə tapalmaymız, — deyixti. **6** Xunga ular əzara til biriktürup padixahıng aldiqə kirip: — Padixah Darius aliyları mənggү yaxıqayla! **7** Aliylırının padixahlıklırıdiki barlıq nazarətqi, waliy, wəzir, məslihətqi, həkim wə əmaldarlar birlikdə məslihətləxtük; hərkandak kixi ottuz kün iqidə hərkandak ilahıqə hərkandak dua-tilawət kılıxka wə yaki hərkandak kixidin bir nərsə tiləxkə ruhsət bolmisun, i aliyları, pəkət silidinla tilixi ruhsət bolsun degən xahanə yarlıqning qüxürülüxini layık kərdük. Bu pərman kət'iy bolsun, kimki bu pərman oja hilaplik kilsa, u xırlar əngkürigə taxlansun! **8** Əmdi, i aliyları bu pərmanı bekitip qüxürgəyla, uning əzgərtilməsliki üçün yarlıqnamıqə imza koyqayla; qunki Media wə Pars əkanuni boyiqə, pərman qikiriliyi bilənlə əzgərtixkə bolmaydu, — dedi. **9** Xuning bilən Darius pərmanı bekitip yarlıqnamıqə kol koydi. **10** Daniyal bu yarlıqnamıqə imza koyulqanlığını anglap, əyigə kəytti. Uning əyining əgzisidə bir balihana bolup, derizisi Yerusalem oja karaydiqan bolup, oquq turattı. U aditi boyiqə derizining aldida tizlinip əlturup, hər künü üq kətim Huda oja dua-tilawət kılıp xükür eytətti. **11** Lekin həlikə adəmlər billa kelip Daniyalning Huda oja dua wə tilawət kiliwatqını kərdi. **12** Andin ular birlikdə padixahıng aldiqə berip pərman toqrisida gəp eqip: — I aliyları, əzliri: Ottuz kün iqidə əzliridin baxka hərkandak ilahıdin yaki hərkandak insandin birər nemini tiligən hərkandak kixi xırlar əngkürigə taxlansun, degən bir pərman oja imza koyqan əməsmu? — dəp soridi. Padixah: — Dərwəkə xundak kıldım, Media wə Pars əkanuni boyiqə pərmanı əzgərtkili bolmaydu, — dedi. **13** Andin ular padixahıqə jawabən: — Yəhudədin əsir elip kelingən kixilərdin həlikə Daniyal, i aliyları, silini wə sili imza koyqan pərmanı kəzgə ilmaydu, bəlkı hər kündə üq kətim eż dua-tilawitini kiliwatidu, — deyixti. **14** Buni angliqan padixah əz-əzigə kayıp, kəngül koyup Daniyalı kutkuxuxka amal tapmakçı bolup, u kün patkuqə hərhil kutkuzux amali üstidə izdiniп yıldı. **15** Lekin ahirda u kixilər yənə əzara til biriktürup padixahıng aldiqə jəm bolup uningoja: — I aliyları, əzlirigə malumki, Medialar wə Parslarning əkanuni dəl xuki, padixahıng bekitkən hərkandak karari yaki pərmanını əzgərtixkə bolmaydu, — deyixti. **16** Xuning

bilən padixaḥning əmr қılıxi bilən Daniyal tutup kelinip, xirlar өngürigə taxlandı. Padixaḥ Daniyalıqası: — Sən üzüldürməy ibadət kılıdiqan Hudaying seni կutkuziwalidu! — dedi. 17 Bir tax elinip, өngürning aqzi uning bilən etildi; Daniyalning ixlirioja həqkim arilaxmisun dəp uni padixaḥ eż məhüri wə uning əmir-əməldarlırinin məhürları bilən məhürlidi. 18 Andin padixaḥ ordioja kaytip kelip keqini roza tutup etküzdü; ezining tokal-kenizəkliridin həqkəsisini eż yenioja kəltürmədi, u keqiqə uhliyalmidi. 19 Tang etixi bilənla padixaḥ ornidin turup, aldirap xirlar өngürigə bardi. 20 Padixaḥ əngkürgə yekinlixip azablanojan һalda Daniyalni qakirip: — Əy Daniyal, Mənggү Hayat Hudanıñ kuli, sən üzülməs ibadət kılıdiqan Hudaying seni xirlardin կutkuziwalmidimu? — dəp towlidi. 21 Daniyal jawabən: — I aliyliri, manggü yaxiqoşyal! 22 Hudayimning pərixtisini əwətip xirlarning aqzını yumduruxi bilən ular manga həq ziyan-zəhmət yətküzəlmidi; qünki U məndin həqkandaq əyib kərmidi. Aliylirinin alidimu mən həqkandaq ziyan yətküzgündək ix kilmidim, — dedi. 23 Buni anglap padixaḥ intayın huxal bolup, adəmlirini Daniyalni əngkürdən elip qılıxni buyrudi. Xuning bilən ular Daniyalni engkürdən elip qıktı. Uningdin kılqə zedə-zəhmət tapalmidi; qünki u Hudasiyoja tayanojanidi. 24 Andin padixaḥ, buyruk qüxürdi, [nəwkərləri] Daniyalning üstidin xikayət kılqanlarning həmmisini tutup, ularni bala-qakılıri wə hotunlari bilən қoxup xirlar əngkürigə taxliwətti. Ular əngkür tegiga qüxtüp bolmayla xirlar etilip kelip, ularning ustihanlirinimu qaynap kiyma-qiyima kiliwətti. 25 Xu ixtin keyin Darius padixaḥ, yər yüzidə turuwatkan hərkəysi əl-yurt, həmmə taipilər, hər tilda səzlixidiojan қowmlarning həmmisigə mundak pütük qüxürdi: — «Həmminglarqa amanlıq exip-texip turoqay! 26 Mən uxbu yarlıkni qüxürimənki, padixaḥlikimdiki hərbir yurttiki pukralar Daniyalning Hudasi alidə titrəp körksən! — Qünki U Mənggү Hayat Hudadur, Mənggү mustəhkəm əzgərməstur, Uning padixaḥlıkı һalak қılınmas, Uning həkimiyiti əbədil'əbədginqə bolidu. 27 U bala-kazadin қooqdaydu wə կutkuzidu, U asmanlardimu, yər yüzidimu alamət-karamətlərni yaritidu, U Daniyalni xirlarning qanggilidin կutkuzdi». 28 Daniyalning bolsa xu ixlardin keyin Darius həküm sürgən məzgilda, xundakla Pars padixaḥı Kurəx həküm sürgən waktılarda ixli rawan yürüxti.

7 Bəlxazar Babiloja padixaḥ bolğan birinqi yili Daniyal ornida yetip qüxicə birnəqqə oqayıbanə alamətlərni kərdi. U qüxicə kərgənlirini mundak yəkünləp hatiriliwaldı: — 2 Keqidə kərgən oqayıbanə kərənütə mənki Daniyal xuni kərdümki, asmannıng tət təripidin xamal qıkıp, «Uluq Dengiz» yüzigə urulmakta idi. 3 Dengizdən xəkillirli bir-birigə ohximaydiqan tət zor məhluk qıktı. 4 Birinqi məhluk xiroja ohxaytti, lekin bürkütning қaniti bar idi. Mən uningoja karap turoqinimda, қanatlrı yulundi; andin u yərdin kətürülüp, ikki puti yərgə dəssitilip adəmdək turoquzulup, uningoja insaniy bir կelb berildi. 5 Mana yənə bir məhluk, yəni ikkinqisi eyikə ohxaytti. Uning bir təripi ikkinqini bir təripidin egizlitildi. Uning qıxları üq կowurojini qıxləp turattı, bir awaz uningoja: «Ornungdin tur, gəxni yeyixinqə yəwəl!» — dedi. 6 Karap turoqinimda, mana yənə bir məhluk pəyda boldi. U yilpizoja ohxaytti, dümbisidə կuxningkidək tət қaniti bar idi; uning bexi tət idi. Uningoja həkimlik həkükə berildi. 7 Uningdin keyin keqidiki oqayıbanə kərənütəlxərda karap turoqinimda, mana tətinqi bir məhluk pəyda boldi. U intayın körkənqlük, dəhxətlik wə ajayib küqlük idi. U yoqan təmür qıxları bilən owni qaynap ezip yutup, қaldıkuini putliri bilən dəssəp-qəyləytti. U aldinkı barlıq məhlukka ohximaytti; uning on münggüzü bar idi. 8 Mən bu münggüzlərni kezitiwatçığımızda, mana münggüzlərning arisidin yənə bir kiqik münggüz əşüp qıktı. Bu kiqik münggüzning aldida əslidiki münggüzlərdin üqi yuluwetildi. Bu kiqik münggüzning adəmningkidək kəzi wə qong səzləydiqan aqzi bar idi. 9 Mən karap turoqinimda, u yərgə birnəqqə təhtning կoyulənlikini kərdüm; ularning biridə, «Əzəldin Bar Boloquqı» orun elip olturnuptu. Uning kiyimliri kardək ap'ak, qaqları ap'ak қoza yungidak idi. Uning təhti ot lawuldap turoqan yalkunlar bolup, lawuldap kəyiwatkan ot qaklırininən üstidə idi. 10 Uning aldida goya rawan ekip turoqan dəryadək ot yalkunu lawuldap ekip turattı; Uning hizmitidə turoqular tümən mingliojan idi, Uning aldida yüz milyonliojan hazır turoqular bar idi. Soraq baxlanənlikçi jakarlinip, dəsturlar eqildi. 11 Həlikə kiqik münggüzning yoqan gəplərni kiliwatkan awazidin dikkətim xuningoja tartılıp karap turattım. Karap turoqinimda, tətinqi məhluk əltürülüp, uning jəsiti һalak қılınıp, otka taxlap keydürüllükə tapxuruldi. 12 Қalajan üq məhluk bolsa, həkimiyitidin məhrum kılındı, lekin

ularning өмри ўнә bir мәзгил узартылды. **13** Keqidiki оғайibanә көртүнүлөрдә mana, мән goya Insan Ooғliola ohxax bir zatning asmandiki bulutlar bilən kəlginini kerdüm. U «Әзәldin Bar Bolouqı»ning yenioqa berip, uning aldioqa hazır kılındı. **14** Hər əl-yurt, hər taipə, hər hil tilda səzlixidioqan қowmlar uning hizmitidə bolsun dəp, səltənat, xəhrət wə padixahlıq һökükü uningoqa berildi. Uning səltəniti mənggү solaxmas səltənattur, uning padixahlıqı mənggү halak kılınmış. **15** Mənki Daniyalning wujudum, dil-rohim bək biaramlıkkä qəmdi, kallamdiqi oғayibanә alamətlər meni intayın alaқzadə kıldı. **16** Mən yekin turoquqılardın birining aldioqa berip, bu oғayibanә alamətlərning həkikiti toopruluk soridim. U manga təbir berip qüxəndürüp mundak dedi: — **17** «Bu tət zor məhlük kəlgüsida dunyada bax kətüridioqan tət padixahnı kersitidu. **18** Lekin Həmmidin Aliy Bolouqining mukəddəs bəndiliri padixahlıq һökükini қobul kılıdu, ular uningoqa mənggү igidərqilik kılıdu, əbədil'əbədgıqə xundak bolidu». **19** Mən baxka üç məhlukka ohximaydiqan tətinqi məhluk, yəni zor korkunqluk, təmür qıxlıq, mis tirnaklık, owni qaynap ezip yutup, andin kəlduklırını ayaqları bilən dəssəp-qayläydiqan həlikı məhluk tooprısidiki həkikətni, **20** xundakla uning bexidiki on münggüzining wə keyin esüp qıqqarı kiqik münggüz tooprısidiki həkikətni tehimu enik bilməkqı boldum — uning, yəni həlikı kiqikininqaldida əslidə bar bolqan baxka üç münggüz yuluwetilgən, kezli wə yoqan gəp kılıdiqan aqzi bar bolup, ənə baxka münggüzlərgə қarioqanda tehimu həywətlik idi. **21** Қarap turojinimda, u kiqik münggüz Hudanıng mukəddəs bəndiliri bilən jəng kılıp ulardin üstünlükkə igə boldi; **22** «Әzəldin Bar Bolouqı» kəlgəndə, һöküm kılıx һökükü Həmmidin Aliy Bolouqining mukəddəs bəndilirigə berildi. Xuning bilən bekitilgən wakti kelip, [Hudanıng] mukəddəs bəndiliri padixahlıq һökükini ətküziwaldı. **23** [Təbir bərgüqı] qüxəndürüp yənə mundak dedi: — «tətinqi məhluk kəlgüsü dunyada bax kətüridioqan tətinqi bir padixahlıq bolup, u baxka hərkəndək padixahlıklarqa ohximaydu. U pütkül dunyani yutup, uni ayaq asti kılıp, kukum-talkan kılıdu. **24** On münggüz bolsa, bu padixahlıktın qıkdirioqan һökümranlıq kılıdiqan on padixahnı kersitidu. Keyin yənə bir padixah məydanqa qıkıdu, u ilgiriki padixahlarqa ohximaydu; u üç padixahnı eziqə boysunduridu. **25** U Həmmidin Aliy Bolouqıja қarxi kupurluk səzlərni kılıdu həmdə

Həmmidin Aliy Bolouqining mukəddəs bəndilirini həlsizlanduridu. U calendarnı, həyt-ayəmlərni wə mukəddəs қanunları eżgərtiwetixni kəstləydy. Hudanıng mukəddəs bəndiliri «üq yerim wakit» uning һökümranlıqı tapxurulidu. **26** Andin Hudanıng soti eqili, buning bilən uning idarə kılıx һökükü tariwelini, mənggülüq üzül-kesil yoktilidu. **27** Lekin uning padixahlıqının һökükü, yəni dunyadiki hərkəsini padixahlıklärning səltəniti wə xəhrəti Həmmidin Aliy Bolouqining mukəddəs bəndilirigə, yəni Hudanıng Əz həlkigə ətküzilidu. Uning padixahlıqı mənggү bir padixahlıqtur, dunyadiki pütün һökümdarlar Uning hizmitidə bolup uningoja itaat kılıdu». **28** Bu ix mana muxu yərgiçə boldi. Mənki Daniyal, əz oylırmı eżümni alaқzadə kıldı, qirayım tatirip kətti. Birak bu ixni kəlbimdə püküp saklıdım.

8 Padixah Balxazar təhtkə olturup üqinqi yılı, mənki Daniyal ikkinqi bir oғayibanә alamətni kerdüm. **2** Oғayibanә kərənuxtə, eżümni Elam əlkisidiki Xuxan kəl'əsidi kerdüm. Kərənuxtə mən Ulay qong əstingi boyida idim. **3** Beximni kətürüp karisam, ikki münggüz bar bir koqkarıning qong əstəng aldida turoqanlığını kerdüm. Uning münggüzü egiz bolup, bir münggüz yənə biridin egiz idi; egizrək bolqan münggüz yənə birsidin keyinrək esüp qıqqanidi. **4** Mən koqkarıning əqrəb, ximal wə jənub tərəplərgə üsüwatıqını kerdüm. Həqkandak һaywan uningoja təng keləlməyti wə həqkim həqkimni uning qanggilidin қutkuzałmaytti. U nemə kılıxni halisa, xuni kılatti, baroqanseri həywətlik bolup ketiwaṭatti. **5** Mən bu toopruluk oylawatattım, mana, əqrəb tərəptin bir tekə putliri yərgə təqmigen haldə pütün jaħanni kezip yügürüp kəldi. Uning ikki kezi arisoja kərənərlək qong bir münggüz esüp qıqqanidi. **6** U mən dəsləp kərgən həlikı əstəng boyida turojan ikki münggüzlik koqkarqa қarap kəhri bilən xiddətlik etildi. **7** Mən uning koqkarqa yekin kelip, əqrəb bilən koqkarı üsüp ikki münggüzini sunduriwətənlikini kerdüm. Koqkarıning қarxılıq kərsətküdək madarı қalmaqanidi, tekə uni yərgə yikitip, dəssəp-qaylıdı, tekining qanggilidin uni қutkuziwalidioqan adəm qıkmidi. **8** Tekə baroqanseri həywətlik bolup kətti; lekin u heli kuiqiyip bolqanda, qong münggüzü sunup qüxüp, əslidiki jayidin asmandiki tət xamaloqa қarap turidioqan, kezgə kərənərlək tət münggüz esüp qıktı. **9** Bu tət münggüzning iqidiki biridin yənə bir münggüz esüp qıktı. U kiqik münggüz esüp intayın

həywətlik boldi, jənub, xərk tərəplərgə wə «güzəl zemin» oja қarap təsir kūqını kengəytti. **10** U intayın həywətlik bolup, hətta samawiy қoxundikilərgə hujum kıləjudək dərijigə yətti, samawiy қoxundikilərdin wə yultuzlardın birmunqisini yərgə taxlap, ularning üstigə dəssidi **11** (u tolimu məqrurluinip, hətta samawiy қoxunning Sərdarı bilən təng bolmaqçı bolup, ibadəthanida Sərdaroja atap kündilik kurbanlık sunuxni əməldin kıldurdi, həmdə Sərdarning ibadəthanisidiki «mukəddəs jay»ni wəyran kiliwətti. **12** Asiylik tüpəylidin Hudanıng həlkı wə kündilik kurbanlık qong münggüzə tapxurulidu). U həkikətni ayaq astı kılıdu; uning barlıq ixliri nahayıti onguxluk boldi. **13** Kəynidin, bir mukəddəs [pərixtining] söz kilojanlığını anglidim, xuning bilən yənə bir mukəddəs [pərixtə] söz kilojan [pərixtidin]: — Ojayibanə alaməttə kərungən bu wəkələr, yəni «wəyran kilojuqi» asiylik, kündilik kurbanlığının əməldin kılduruluxi, həmdə mukəddəs ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning həm Hudanıng həlkining ayaq astı kılınıxi қanqılık wakıt dawamlıxitu? — dəp soriqanlığını anglidim. **14** Həlikə pərixtə manga jawabən: — Bu ixlar ikki ming üq yüz keqə-kündüz dawamlıxitu. Bu məzgildin keyin mukəddəs ibadəthanidiki «mukəddəs jay» pakizlinip əsligə kəltürülidü, — dedi. **15** Bu oqayıbanə kərünütxni kərgəndin keyin, mənki Daniyal uning mənisini oylawatkınımda, mana, aldimda adəmning kiyapitidə birsi pəyda bolup əra turdi. **16** Ulay eştigining otturisidin: — Əy Jəbrail, bu adəmgə oqayıbanə alamətni qüxəndürüp bər, — degən bir adəmning küqlük awazını anglidim. **17** [Jəbrail] yenimoja kəldi. Kəlgəndə, mən nahayıti korkup ketip yərgə yikliliq düm qüxtüm. U manga: — Əy insan oöqli, sən xuni qüixinixing kerəkki, bu oqayıbanə alamət ahir zaman tooprısididur, — dedi. **18** U gəp kiliwatkanda mən bihox haldə yərdə düm yatattım. Lekin u manga xundak bir yenik tegiplə meni turozuzdi wə manga mundak dedi: — **19** «Mən hazır sanga [Hudanıng] oəzipi kəlgən məzgildə keyinkı ixlarning қandak bolidiojanlığını kərsitip berəy. Qünki bu oqayıbanə alamət zamanlarning bekitilgən ahirkı nukətisi tooprısididur. **20** Sən kərgən ikki münggüzlük қoqçar Media bilən Pars padixahlırını kərsitudu. **21** Yawa tekə bolsa Gretsiyə padixahlıqı bolup, kəzining otturisidik kezgə kərünərlik münggüz bolsa, uning birinqi padixahıdur. **22** U münggüz sunup kətkəndin keyin ornidin əsüp qikkan həlikə tət münggüz bu

əlning tət padixahlıqka bəlünidiojanlığını kərsitudu. Birak ularning küqi birinqi padixahlıqka yətməydü. **23** Bu padixahlıklarning ahirkı məzgilidə, asiylik kilojuqilarning gunağı toxuxi bilən tolimu nomussız, qigix məsililərni bir tərəp kılalaydiqan bir padixah məydanqa qikidu. **24** Uning küqi heli zor bolidu, lekin əməliyəttə bu küq əzlükidin qikmaydu; u misli kərülmigən wəyranqılığnı kəltürüp qikiridu. Uning ixliri jazman onguxluk bolup, nemini halisa xuni kılalaydu. U küqlüklərni wə [Hudanıng] mukəddəs memin həlkini yokitidu. **25** Əz ustatlıkı bilən uning nazariti astida hərkəndək hıylə-mikirlik heli ronak tapidu. U kənglidə təkəbburlixip əzini qong tutidu; baxqıllarning əzlirini bihətər hes kilojan wakətdin paydilinip tuyuksız zərb kılıp nuroğun kixilərni əhalak kılıdu; u hətta oquktın oquq «Əmirlərning Əmiri»gə karxi qikidu. Lekin u ahirda insanlarning kolisiz əhalak kilinecidu. **26** Sanga ayan kılınojan, ahxamdin ətigəngiqə dawamlaxkən bu oqayıbanə alamət əməlgə axmay kalmayıdu. Lekin sən uni waktinqə məhpip tut. Qünki u kəp künər keyinkı kəlgüsü həkkididir». **27** Mənki Daniyal maqdurumdin kəlip, birnəqqə kün aqırıp yetip əldim. Keyin ornumdin turup yənilə padixahning ixlirida boldum. Lekin bu oqayıbanə alamət kənglümni parakəndə kiliwətkənidü. Uning mənisini yexələydiqan adəm yok idi.

9 Medialik Ahaxweroxning oöqli Dariusning birinqi yılıda (u kaldiylərning zeminoja padixah kılındı)
2 Yəni tahtkə olturoqan birinqi yili mənki Daniyal mukəddəs yazmılarnı okuxum bilən Pərvərdigarning Yərəmiya pəyoqəmbərgə yətküzən kalam-bexaritı boyiqə, Yerusalemning harab bolidiqan jaza məzgili yətmix yil ikənlilikini qüxinip yəttim. **3** Xuning üçün mən Rəb Hudayimoja roza tutup, bəz rahtkə yeginip, kül-topida olturup, uningoja yelinip dua-tilawət kılıx bilən izdinxək bəl baqlıdım. **4** Mən Pərvərdigar Hudayimoja dua kılıp, gunahlırimizni ikrar kılıp mundaq dedim: — «Ah, Rəb, i Seni Əz əmirliringgə itaat kilojuqilaroja wədə-əhdəngdə wapadar bolup, əzgərməs mehṛingni üzlüksiz kərsətküqi uluoj, sūrlük Təngrim! **5** Biz gunağ sadir kıldıq, əbəbihlik kıldıq; rəzillik bilən Sening əmr-həkümliringdin waz keqip, Sanga asiylik kıldıq, **6** Xundakla Sening naming bilən padixahlırimiz, əmirlirimiz, ata-bowilirimiz wə pütkül zemindiki həlkəsə söz-kalamıngını yəküzən kulliring bolovan pəyoqəmbərlərgə zadi կulaq salmiduk. **7** I Rəb, həkkaniyət Səndila tepilidu, lekin Sanga

asiylik wə wapasizlik kılıqanlığımız tüpəylidin, bizgə, yəni Yəhūdalaroja, Yerusalem dikilərgə wə barlıq Israillarоја, yekində bolsun, yırakta bolsun, Sən bizlərni sürgünlükkə həydiwətən barlıq yurtlarda bolsun, pəkət bugünküdə yüzümüzni kətürəlmigüdək xərməndilikla қaldı. **8** I Rəb, bizgə, yəni padixahlırimizə, əmirlirimizgə wə ata-bowilirimizəmiz yüzümüzni kətürəlmigüdək xərməndilik қaldı; qünki biz Sening aldingda gunah sadir қilduk. **9** I Rəb Hudayimiz, biz Sanga asiylik kılıqan bolsakmu, Səndin yənilə rəhīmdillik wə məəyipət-kəqürümlər tepilidu. **10** Biz Sən Pərwərdigar Hudayimizning awazığa қulak salmay, қulliring bolğan pəyoğəmbərlər arkılık aldimizə qoyqan қanun-həkümliringdə həq mangmiduk. **11** Pütkül Israil Sening Təwrat-қanunungoja hilalik kılıp, awazingoja қulak salmay Seningdin yüz eridi. Dərwəkə, Sening қulung Musaoja qüxtürulgən Təwrat-қanunida pütülgən lənət həmdə uning kəsəmyadidiki jazalar üstimizgə yaqduruldu; qünki biz Sening aldingda gunah sadir қilduk. **12** Sən Əzüng bizgə wə üstimizdən həkümdarlık kılıquqimizə қarita degənliringə əməl kılıp bizgə zor eojir küləptni kəltürdüng; qünki Yerusalemda kılınqan ixlar asman astidiki hərkəndək baxka yurtta əzəldin kılinojan əməs! **13** Musaoja tapılanqan Təwrat-қanunida pütülgəndək, bu pütün küləpt bizgə qüxtürulgən bolsimu, i Pərwərdigar Hudayimiz, lekin biz қəbihliklirimizdən kol üzüp, həkikitingni qüxinip yetidiojan kılıqaysən dəp tehiq Səndin iltipatingni etünmiduk. **14** Dərwəkə Sən Pərwərdigar xu küləptni təyyarlap saklap, bizning üstimizgə qüxürdung; qünki Sən Pərwərdigar Hudayimiz, barlıq kılıqan ixliringda adil bolup kəlding; birək awazingoja қulak salmiduk. **15** Əmdi, Əz küqlük қulung bilən həlkinqni Misirdin elip qıkting, xunglaxka bugünküdə Əzünggə nam-xəhrət tikliding, i Rəb Hudayimiz, — biz gunah sadir қilduk, biz rəzillik қıldı! **16** Ətünimən, i Rəb, pütkül həkəkaniyılığingoja uyğun, Yerusalem xəhiringgə, yəni mukəddəs teoqingoja bolğan kəhr-oqəzipingni tohtatkəysən! Qünki bizning ətküzgən gunahlırimiz wə ata-bowilirimizning kılıqan қəbihliklirinining wajidin, Yerusalem wə həlkinq barlıq ətrapkilirimizning həkarət obyekti bolup қalduk. **17** Əmdi i Hudayimiz, қulungning dua wə tələplirigə қulak saloqaysən, Əzüng üçün wəyran kılinojan mukəddəs jayingni jamalingni kərsitip yorutkəysən. **18** I Hudayim, қulak selip

anglioqaysən! Bizning wə Sening naming bilən atalojan xəhərninq bexioja kəlgən küləptələrgə nəzər saloqaysən! Bizning Sanga iltija kılıqinimiz əzimizning қandaktur həkkəniy ix kılıqanlığımızdır əməs, bəlkı Sening zor rəhīmdillikliringoja tayanojanlığımız səwibidindur. **19** I Rəb, anglioqaysən! I Rəb, kəqürgəysən! Kulaq selip anglap amal kılıqaysən! Əzüngning nam-xəhərting üçün əmdi tahir kilmiqaysən! Qünki Sening bu xəhiring wə bu həlkinq Əz naming asasında atalojanıdır!». **20** Mən duayimni dawamlaxturup, eziym wə həlkim Israilning gunahlarını ikrar kılıp həmdə Hudayimning mukəddəs teoji üçün Pərwərdigar Hudayimoja yelinip, **21** tehi dua kiliwatqinimda, dəsləptə manga oqayıbanə alaməttə kərüngən Jəbrail degən zat yenimoja keliq manga қolini təvküzdü. Mən xu qaçda tolimu qarqap kətkənidim. U kəqlik қurbanlıq sunux wakti idi. **22** Jəbrail manga əkil berip mundak dedi: — «I Daniyal, mən seni yorutup, ixlarnı qongkər qüxinələydiqan kiliqxə kəldim. **23** Sən Hudaşa iltija kiliqxə baxlixing bilənla, jawab-kalam berildi; sən intayın səyülgən adəm bolqaqqa, mən sanga uning jawab-kalamını yətküzgili kəldim. Əmdi bu jawab-kalam üstidə puhta oylanıqın, oqayıbanə kərünüxnı kəngül koyup qüxəngin: **24** — «[Huda] təripidin «yətmix həssə «yəttə wakıt»» sening həlkinq bilən mukəddəs xəhiring üstigə bekitilgən. Bu waktılara itaətsizliklərni tizginləx, gunahları tügitix, kəbihlik üçün kafarət kəltürük, mənggülük həkəkaniyılığının üstün orunoqa қoyux, bu oqayıbanə alamat bilən pəyoğəmbərlərinə səz-kalamlarını əməlgə axurux həmdə mukəddəs ibadəthanidiki «əng mukəddəs jay» yengibaxtin məsihlinix üçün bekitilgəndür. **25** Xuni biliqning wə qüxinixing kerəkki, Yerusalemni yengibaxtin əsligə kəltürüp bina kiliq buyruqı jakarlanqozdan tartıp, Məsih degən əmir məydanoqası qıkkıqə yəttə həssə «yəttə wakıt» koxulqan atmış ikki həssə «yəttə wakıt» etidü. Yerusalem xəhiri yengibaxtin bina kılınıp, məydan-koqilar wə sepilistlik kam barlıqka kəltürülidü, əmma bu bisərəmjan künlərdə bolidü. **26** Bu atmış ikki «yəttə wakıt» məzgilə ətkəndin keyin Məsih üzüp taxlinidü, uningda heqnərsə қalmayıdu. Kəlgüsidiə bolidiojan əmirning həlkəi bu xəhər bilən mukəddəs ibadəthanini gumran kılıdu. Bu akıwət kəlkündək besip kelidü; ahirliqiqə jənglər dawamlıxitidü; u yərdə bolidiojan wəyranlıqlıklär bekitilgəndür. **27** U [əmir Hudanıng] həlkining kəp kismi bilən ahirkı bir «yəttə wakıt»ta bir [dostluk]

əhdişni takamul kılıdu, lekin bu «yəttə wakıt»ning yerimioja kəlgəndə, u [ibadəthanidik] qurbanlıq wə axılık hədiyələrni sunuxni əməldin қaldırıdu. U qəođda «wəyrən kıləquqi yirginqlik nomussızlık» [mukəddəs ibadəthanining] əng egiz jayioqa koyulidu. Taki balayı'apət, [yəni Huda] bekitkən külpət wəyrən kıləquqi kixining bexioqa yaqdurulmuşqə xu yərdə turidu.

10 Körəx Parska səltənət kıləjan üçinqi yili, Daniyal

(yənə bir ismi Bəltəxasar bolوjan) oja bir həwər wahiy kılındı. U həwər ixənqliktür – lekin naşayiti қattıq jəng judunliri tooprısididur. Daniyal bu həwərnin qüxəndi wə qayibanə alamət tooprısida qüxənqigə igə boldı. **2** U qəođda mənki Daniyal toluk üq həptə ah-zar kətürüp matəm tuttum. **3** Üq həptigiqə heqkəndək nazu-nemət yemidim, gəx yemidim, xarab iqmidi wə tenimgə puraklıq may sürmidim. **4** Birinci ayning yigirmə tətinqi künü, mən uluq dərya, yəni Dijlə dəryasining boyında turup, **5** beximni kətürüp kəzümni asmanoja tiktim, kanap kiyip, beligə Ufazdiki sap altun kəmər baqlıjan bir adamni kərdüm. **6** Uning teni serik yakuttək julalınip, yüzləri qakmaqtək yaltırlap, kəzləri yenip turojan ottək qaknaytti; uning put-kollırı parkırap turıdojan mistək walıldayıtti; awazi zor bir top adəmning awazidək jaranglaytti. **7** Ojayibanə kərünüxnı yalozuz mənki Daniyalla kərdüm, yenimdikilər alamətni kərmigənidi. Əmma zor bir wəhimə ularni besip, intayın titrəp ketixti, mekünüwaləşdək yənni izdəp keqip kətti. **8** U yərdə ezüm yalozuz kelip bu karamət qayibanə kərünüxnı kərdüm. Kılqə maqdurum kalmidi, qırayım қattıq eżgirip elük adəmdək bolup kəldim, put-kollırımda bir'azmu maqdur kalmidi. **9** Lekin uning awazini anglidim. Uning awazını anglıjan haman yərgə yikiliп düm qüxtüm, hoxumdin kəttim. **10** Mana, tuyúsız bir kol manga təgdi, meni xuan yeləp yərgə tət putluk kılıp turozdu. **11** Xu zat manga: – Əy Daniyal, intayın səyülən adəm! Sezlimiñni kəngül koyup anglap qüxəngin, əra turojin! Qünki mən sening yeningoja əwətildim, – dedi. U bu səzni kılıxi bilən, mən titrigən əhalı ornumdin turdum. **12** Xuning bilən u manga mundak dedi: – Əy Daniyal, korkma; qünki sən Hudayingning aldida qüxinixə erixixkə, əzüngni təwən tutuxkə kəngül koyojan birinqi kündin buyan sening dua-tilawiting ijabət kılındı; eytənliring üqün mən yeningoja əwətildim. **13** Lekin, «Pars padixahlıqının əmiri» manga ərəbi

qıp yolumni yigirmə bir kün tosuwaldı. Mən Pars padixahlırinin yenida ezüm yalozuz қalojaqka, bax əmirlərdin biri Mikail manga yardım kılıqlı kəldi. **14** Mən sanga ahirki zamanlarda həlkinqning bexioqa kelidiqan ixlarnı qüxəndürgili kəldim. Qünki bu qayibanə alamət kəp künlər keyinkı kəlgüsü tooprısididur». **15** U manga bu gəpni kiliwatqanda, pəkətlə yərgə ərəbinimqə zuwan sürəlməy turup kəldim. **16** Mana, goya adəmgə ohxaydojan birsi əlini uzitip ləwlirimni silap koywidi, mən aqzimni eqip aldimda turoqıqıja: — Təksir, bu qayibanə kərünüxtin iq-iqimdin azablinimən, maqdurumdin kəttim. **17** Təksirimning kəminə külliri қandakmu sili təksirim bilən səzlixikə petinalayttim? Qünki hazırla maqdurum tüzəp, nəpəsim üzüldü, – dedim. **18** Andin goya adəmgə ohxaydojan biri meni yənə bir kətim silap, maqdur kirgüzdi **19** wə: – I intayın səyülən adəm, korkma! Sanga aman-hatırjəmlik bolоq. Oλayrətlik bol, əmdi qayrətlik bol! – dedi. U xu səzni deyixi bilənla manga tehimu maqdur kirdi. Mən: — Təksir yənə sez kıləyla, qünki sili manga maqdur kirgüzdila, – dedim. **20** U mundak dedi: — «Mening kəxingoja nemigə kəlgənlikimni biləmsən? Mən əmdi kaytip berip, «Parstiki əmir» bilən jəng kılımən; mən u yərgə baroqandin keyin, «Gretsiyədiki əmir» məydanıqə qıkıdu. **21** Lekin mən berixtin awwal həkikətning kitabida pütülgən wəhiylərni mən sanga bayan kılımən. Bu ixlarda silərning əmiringlər Mikaildin baxka, manga yardım beridiqan heqkim yok.

11 Mən Medialik Darius padixah bolovan birinqi yilidila, uni mustəhkəmləx həm küqəytix üçün ornumdin kozojalojanidim. **2** Əmdi mən sanga həkikətni eytip berəy: — Buningdin keyin Parska yənə üq padixah həkümranlıkkə qıkıdu; keyin tətinqi padixah qıp, baxka padixahlardınmu kəptin kəp mal-dunyani toplaydu; u mal-dunyalırıdin kudrat tepip, həmmə yurtlarnı Gretsiyəgə jəng kılıxka kozojaydu. **3** Uningdin keyin küqlük bir padixah məydanıqə qıkıdu. U zor padixahlıknı idarə kılıp, nemini halisa xuni kılıdu. **4** Lekin u əhəkə yürüzüwatqınida, padixahlıqliki parqılınilip asmannıng tət xamal təripigə bəlünüp ketidu. Uning təhtigə əwlədliri warislik kılalmayıdu, keyinkı padixahlıq u əhəkə sürgən waktidikidək küqlük bolmayıdu; qünki uning padixahlıqliki aqdurulup, baxqlarıqə təwə bolup ketidu. **5** Uningdiki sərdarlarning iqidin biri «çənubiy

padixah» bolup küqiyidu; lekin yənə bir sərdar uningdinmu küqlük bolidu wə əzining tehimu qong padixahlığını soraydu. **6** Birnəqqə yil etkəndin keyin, [jənubiy padixah ximaliy padixah] bilən ittipak tüzidü; jənubiy padixahning kizi xu ittipaknı mustəhkəmləx üçün ximaliy padixahning yenioğa baridu. Lekin keyin bu kız erixkən hökükənidin məhrum kılınıdu; ximaliy padixah əzimu hökükünü əolidə tutalmay, məzmut turalmayıdu. Bu kız wə uni elip kəlgənlər, uning balisi həm xu wəkətlərda uni əllioquqıllarning həmmisigə satğunluq kılınıdu. **7** Həlbuki, uning [ata jəmət] tuşqinidin biri koxunning hökükünü əolidə elip [padixah bolup], ximaliy padixahning koroqinoğa besip kirip, ularoğa karxi hujum kılıp qong oqəlibə kılıdu. **8** U ularning ilah-butliri, kuyuma məbudliri wə buthanılıridiki altın-kümüxtin yasalojan jam-qaqlıarnı Misiroqa elip ketidu. U birnəqqə yil ximaliy padixahıntı əzini neri kılıdu. **9** Ximaliy padixah jənubiy padixahning zeminoğa besip kiridu, lekin ahiri ez yurtioqa qekinidu. **10** Ximaliy padixahning xəhzadılıri əzqoqılıp, zor koxun təxkilləydi. Xəhzadılordin biri kəlkündək kelip jənubka besip kiridu. Keyin u yənə jəng kılıp, düxmən koroqinoqıqımı besip kiridu. **11** Jənubiy padixah kattik oqəzəptə koxun tartıp jənggə atlinip, ximaliy padixahka hujum kılıdu. Ximaliy padixah, zor bir koxunni jənggə salıdu, lekin uning xu zor koxuni məəqlup bolup əsirgə elinidu. **12** Xu zor koxunning əsirgə elinixi bilən jənubiy padixah intayın məqrurlanıdu. U tümənligən adəmlərni yokitidu, birək uning oqəlibisi uzun dawamlaxmayıdu. **13** Qünki ximaliy padixah yurtioqa əyti, burunkidinmu kəp wə küqlük koxun təxkilləydi. Bekitilgən yillar toxkandın keyin u zor əkdərlik koxunni kəp təminatlar bilən koxup baxlap kılıdu. **14** U qəoşa nuroqun kixilər jənubiy padixahka karxi turup uningoşa karxi əzqoqılang kətüridu. [I Daniyal —] sening həlkinq iqidiki zorawanlar muxu oqayıbanə alaməttiki bəxarətni əməlgə axurmakçı bolup, yoqanqılık kılıdu, lekin ular məəqlup bolidu. **15** Ximaliy padixah potəy selip mustəhkəm xəhərni muhəsirə hujumi kılıp besiwalidu. Jənubdiki küqlər, hətta əng hil koxunlarmu bərdaxlıq beralməydi, ularning karxilik kılıqudək küqi kalmayıdu. **16** Ximalidiki tajawuzçı bolsa əzi halıqanqə ix kılıdu, uningoşa heqkim karxilik kılalmayıdu. U «güləzər zəmin»ni ixçəl kılıdu; uning əolidə uni wəyran kılıqarıküq bolidu. **17** [Ximaliy padixah] bəl baoğlap padixahlıqidiki barlıq küqlərni

səpərwər kılıp [Misiroqa] yol alidu; u [Misir] bilən əhdə tüzidü, əzi əhdidə turoqandək kılıdu. Birək [Misirning] hakimiyitini aqdrurux üçün u ayallırıning bir kızını [Misir] padixahıja beridu. Lekin [kızı] atisi tərəptə turmaydu, uni əllimaydı. **18** Keyin u dengiz boyidiki yurtlaroğa hujum kılıp, nuroqun adəmlərni əsirgə alidu. Lekin yat bir sərdar uning kixilərni har kılıxlarını qəkləydi wə əksiqə, uning bu harlaxlırını əziga yanduridu. **19** U əz yurtidiki koroqanlaroğa qekinip kılıdu. Lekin ahirida u putlinip yokılıp ketidu. **20** Keyin uning orniyoğa yənə bir padixah təhtkə oltrurdu; u padixahlıqning əng xan-xərəplik jayioğa bir zalim alwangbegini əwətidü. Lekin u uzun etməyla, malimanqılıkmu bolmay, jəngmu bolmay əltürülidü». **21** — «Xuningdin keyin pəs bir adəm uning orniyoşa qıçıq ximaliy padixahlıknı alidu; əməmma padixahlıqning hərmət-xəhrəti uningoşa heq təwə bolmayıdu, dəp karılıdu; lekin u həlkinq asayıxılık pəytidin paydilinip, yalaklılıq wasitiliri bilən həkimiyətni tərtiwalidu. **22** Zeminoğa kəlkündək besip kırğən küqlərni u həm kəlkündək hujum kılıp yokitidu, xuningdək u həttaki «[Hudanıng] əhdisidə bekitilgən əmir»nimə yokitidu. **23** Xərtnamə tüzük arkılık u baxka yurtlarnı aldaydu; adəmləri qıçıq bir koxun bolsimu, lekin uning küqi awup-awup, əkdərlik tapıldı. **24** U halayıqning asayıxılık pəytidin paydilinip, əng bay əlkilərgə tajawuz kılıp kirip, atılırı yaki atılırinin atılırı zadi kılıp bəkmiojan ixlarnı kılıdu, yəni u oljini, əqənimətlərni wə nuroqun bayılıqları kol astidikilirigə üləxtürüp beridu; məlum bir məzgilgilə qoroqanlarojumu hujum kılıx kəstidə bolidu. **25** U əz kūqını ixka selip qong oqəyrət bilən əzqoqılıp, zor koxunni baxlap, jənubiy padixahka hujum kılıdu. Jənubiy padixahımu nahayiti zor əkdərlik bir koxun bilən jənggə atlinidu. Lekin jənubiy padixah hainlarning yoxurun suyikəstigə uqrəp, muwəppəkijət kazinalmaydu. **26** Qünki uning nazu-nemətlərini yegənlər uni yıkitidu. Uning koxuni həmmə yərgə tarķılıdu; nuroqunlari əltürülidü. **27** Keyin, bu ikki padixah bir-birini kəstlixip, yaman niyət bilən bir dastihanda tamak yeyixip, bir-birigə yalojan gəp kılıxidu; lekin bu ixlər heqkimə payda yətküzməydi, qünki bu ixlarning ahiri pəkət bəlgiləngən wakıftıla bolidu. **28** [Ximaliy padixah] nuroqun mal-mülükərni elip əz yurtioqa əyti. U kənglidə Hudanıng həlkə bilən tüzgən mukaddəs əhdigə karxi turidu; xuning bilən u əhdigə karxi hərikətlərni kılıp, andin əz

yurtioja kaytidu. **29** Bəlgiləngən wakitta ximaliy padixah yənilə jənubka tajawuz kılıdu; lekin bu qetimki əhwal ilgirikigə wə yənə kelip əng ahirki qetimkisidiki bilənmə oxhimaydu. **30** Qünki Kittim arilidin qıkkən kemilər hujum kılıp kelidu. Xunga u dərd-ələm bilən qekinidu wə [Hudanıng] Əz həlkı bilən tüzgən mukəddəs əhdisigə karap intayın oğəzəplinidu, uningoja karxi haliojinini kılıdu; xundakla qekinip yançanda mukəddəs əhdigə asiylik kiloquqlarını ətiwarlaydu. **31** Uning təripidə turojan birnəqqə küqlər korajan bolovan mukəddəs ibadəthanını buloqaydu, «kündilik kurbanlıq»ni əməldin qalduridu wə «wəyran kiloquqi yirginqlik nomussızlıq»ni uning ornioja koyidu. **32** U mukəddəs əhdigə hainlik kiloquqlarını huxamət-hiyiligərlək bilən qırıkləxtüridu; lekin əz Hudasini dost tutkuqi halk bolsa կəysərlik bilən hərikət kılıdu. **33** Həlk iqidiki akıllar nuroqun kerindaxlirioja təlim yətküzdü; lekin birnəqqə künələr ularning bəziliri kiliqta yikılıdu, otta keydürülüp əltürülidu, zindanoja qüxicü yaki bulang-talangoja uqrayıdu. **34** Yikilojan waqtılırida, Hudanıng həlkə azojinə yardımga igə bolidu. Əmma nuroqun kixlər ularning katirioja huxamət-hiyiligərlək bilən soğunup kirdi. **35** Bəzi akıllar yikılıdu. Lekin ularning yikilixi əzlirining sinilixi, tawlinix-tazilinixi, kiyamət künigiqə paklinixi üzündür. Qünki ahişət Huda bəlgiləngən wakıttılə kelidu. **36** Ximaliy padixah əz məyliqə kiliweridu; u təkəbburlixip, əzini hərkəndək ilahılardınmu uluoqlap üstün koyup, hətta həmmə İlahılearning İlahı Bolouqloja ajayib kupurluk səz kılıdu; taki Hudanıng oğəzipi toluk təkulgən künigiqə u dawamlıq zor ronaq tapidu. Qünki Hudanıng bekitkini əməlgə axmay kalmaydu. **37** Bu padixah ata-bowilirili qoqunoqan ilahılarojumu pisənt kilmaydu, ayallarojumu həqkəndək həwəs kilmaydu. Əməliyəttə u hərkəndək ilahni hərmətləməydu, qünki u əzini hərkəndək ilahıtin uluoq dəp karaydu. **38** Bularning ornida u «küqlər ilahı»ni hərmətləydu; uning ata-bowilirimu əzəldin qoqunoqan bu ilahni bolsa u altun, kümüx, yakut wə baxka kimmətlik sowoqatlarnı təkdim kılıp hərmətləydu. **39** U əng mustəhkəm korojanlarnı xundak bir oğayıriy ilahka tayinip igiləydi. Kimki uning həkümranlıqoja bekinsə, u xularoja xərəplik mənsəp beridu, ularni kepqılıkni baxķuridıqan kılıdu wə in'am süpitidə yər-zeminni təksim kılıp beridu. **40** Ahir zaman kəlgəndə, jənubiy padixah əskər qıkırıp uningoja hujum kılıdu. Ximaliy padixah jəng

hərwiliri, atlıq əskərlər wə nuroqun kemilər bilən kuyundək uningoja kayturma zərbə beridu. U barlık yurtlaroja tajawuz kılıp, kəlkündək texip kəng yər-zeminnarnı basidu. **41** U hətta «güzəl zemin»oja besip kiridi; nuroqun əllər azdurulup yikitilidu. Lekin bular, yəni Edomlar, Moablar wə Ammonlarning qongləri uning kolidin kutulup əhalidu. **42** Ximaliy padixah barlık dələtlərgə kolini sozidu, Misir zemini muqəddəs kəqip kutulalmaydu. **43** U Misirning altun-kümük bayılıkları wə baxka kimmət bahalıq buyumlınızı talanttaraj kılıdu. Liwyəliklər wə Efiofiyiliklər uningoja boy sunup əgixidu. **44** Keyin xərk wə ximaldin kəlgən xəpilər uni alaçzadə kılıdu. U tehimu dərəqəzəp bolup nuroqun kixini kiroqinqılık kılıp əltürimən dəp jəng əzəzəydi **45** Wə dengizlarning otturisida, kerkəm mukəddəs taç təripigə orda qedirlirini tikidu. Lekin uning əjili xu yərdə toxidu wə həqkim uni kutkuzmaydu».

12 — «U qaođa, kərindaxlirinğı «köođlioquqi uluoğəmir» Mikail məydanəja qikidu. Bir azablıq məzgil bolidu; yurt-delət barlıqka kəlgəndin buyan, xundak qong balayı-apatlıq məzgil bolup bakmiojan. Birək xu qaođa həlkinqutkuzulidu; ularning iqidiki nami həyatlıq dəptirigə pütülgənlərning həmmisi nijatlıqka erixidu. **2** Tuprakta yatkan ələklərdin nuroqunlari tirilidu. Ular mənggülüq həyattın bəhrimən bolidu; kəloqanlıri nomusta həm mənggülüq rəswaqılıqka tirilidu. **3** Akıllar asmandiki gümbüzdək parlak julalinidu; nuroqun kixilərni həkkənaliyik yolioqa baxlap kirgənər yultuzlaroja oxhax əbdil-əbd parlap turidu». **4** U manga yənə: — I Daniyal, sən əmdi bu səzlərni tohtat; məzkur kitabning taki dunyanıng ahirki künərligiqə xu peti turuxi üçün uni piqətləp məhürlüwətkin. Nuroqun kixilər uyan-buyan yürüdü wə bilim axidu, — dedi. **5** Mənki Daniyal kərdümki, mana ikki zat, biri dəryanıng bu təripidə, yənə biri dəryanıng u təripidə turuptu. **6** Ulardin biri dərya süyi üstidə turojan ak kanap kiyim kiyən zattin: — Bu karamət ixlar tütigiqə kənqılık wakıt ketidu? — dəp soridi. **7** U dərya süyi üstidə turojan, kanap kiyim kiyən zat ong wə sol kolini asmanoja əkaritip kətərüp, Mənggü Hayat Bolouqining nami bilən kəsəm kılıp: — Bir wakıt, ikki wakıt, koxumqə yerim wakıt ketidu. [Hudanıng] mukəddəs həlkini parqilioquqi horluq ahirlaxkanda, bu ixlar tütəydi, — dedi. **8** Uning səzini anglojan bolsammu, mənisini qüxənmidim. Xunga mən: — Təksir, bu ixlarning

akıwiti қandaқ bolidu? — dəp soridim. **9** U manga mundak dedi: — «Əy Daniyal, yolungoja mang, qünki bu sözler ahir zamanqıqə məhpiy tutulup yepiklik turidu. **10** Nuroqun kixilər tazilinidu, paklinidu wə tawlinidu. Rəzillər bolsa, dawamlik rəzillik kiliweridu; ulardin həqkim buni qúxinəlməydu, birağ akıllar qúxınıdu. **11** Kündilik kurbanlık sunuxni əməldin қalduroqan kündin tartip, yəni «wəyran kılıquqi yirginqlik nomussızlıq» koyulqan wakittin baxlap, bir ming ikki yüz töksən kün etidu. **12** Ahiroqıqə sadık bolup, bir ming üç yüz ottuz bəx künni kütüp etküzgənlər nemidegən bəhtlik-hə! **13** Əmma sən bolsang, ahiroqıqə yolunda mengiwərgin. Sən aram tapışən, wə künlərning ahirida nesiwənggə tuyəssər boluxka ķayta tırılışən».

Hoxiya

1 Pərvərdigarning kalami — Uzziya, Yotam, Ahaz wə Həzəkiyalar Yəhūda oqası, Yoaxning ooglı Yəroboom Israil oqası padixaḥ bolğan wakitlarda, kalam Bəərining ooglı Hoxiya oqası kəldi; **2** Pərvərdigarning Hoxiya arkılık kəlgən səzining baxlinixi — Pərvərdigar Hoxiya oqası: «Baroqin, pahixilikkə berilgən bir ayalni əmringgə alojin, pahixiliktin bolğan balılları ezi kolungoqə alojin; qünki zemin Pərvərdigardin waz keqip pahixilikkə pütünləy berildi» dedi. **3** Xuning bilən u berip Diblaimning kizi Gomərnı əmrigə aldi; ayal uningdin həmilidar bolup bir oqul tuqıldı. **4** Pərvərdigar uningoja: «Uning ismini «Yizrəel» dəp koyojin; qünki yənə azojina wakıt etkəndə, Mən «Yizrəel»ning kənining intikamını Yəhuning jəməti üstigə koyımən wə Israil jəmətining padixaḥlikoja hatimə berimən. **5** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, Mən Israilning okyasını Yizrəel jılıqisida sundiriwetimən». **6** [Gomər] yənə həmilidar bolup, kız tuqıldı. Pərvərdigar Hoxiya oqası: «Uning ismini «Lo-ruhamaḥ» dəp koyojin; qünki Mən Israil jəmətiga ikkinqi rəhİM kilmaymən, ularni kət'iy kəqürüm kilmaymən; **7** Bırak Yəhūda jəmətiga rəhİM kilmən wə ularning Hudasi bolğan Pərvərdigar arkılık ularni kütküzimən; ularni okyaszı, kılıqsız, jəngsiz, atlarsız wə atlıq əskərsiz kütküzimən» — dedi. **8** Gomər Lo-ruhamaḥnı əməqəktin ayriqəndin keyin yənə həmilidar bolup oqul tuqıldı; **9** [Rəb]: «Uning ismini: «Lo-ammi» dəp koyojin; qünki silər Mening həlkim əməs wə Mən silərgə [Pərvərdigar] bolmaymən» dedi. **10** — Bırak Israilning balılırinin sani dengizdiki kumdač bolup, uni əlqigili yaki saniojili bolmayıdu; «Silər menin həlkim əməssilər» deyilgən jayda xu əməlgə axuruliduki, ularoja: «[Silər] tirik Təngrining oqullur!» — deyildi. **11** Israil balılıri wə Yəhūda balılıri birgə yiojılıdu, əzlirigə birlə baxrı tikləydi wə turoqan zemindin qıkıdu; qünki «Yizrəelnıñ künü» uluqdur! Aka-ukiliringlaroja «Ammi! ([Mening həlkim!])» wə singilliringlaroja «Ruḥamaḥ! ([RəhİM kılınoqan!])» — dəngərlər!

2 — Ananglaroja dəwayimni yətküzip, uning bilən dəwalixinglar; qünki u Mening ayalım əməs wə Mən uning eri əməs; u pahixilik turkini qirayidin, zinahorluq əhalətlərini keksinə arisidin yakatsun! **3** Bolmisa, Mən uni kip-yalingaq kılıp koyımən, tuqulmuş künidikidək anidin tuqma kılıp koyımən;

Mən uni huddi qəl-bayawanoja ohxax kılımən, Uni bir əqojıraq yərgə aylandurımən, Uni ussuzluk bilən əltürimən; **4** Uning balılırioja rəhİM kilmaymən, Qünki ular paḥixiliklərдин tərəlgən balillardur. **5** Qünki ularning anisi paḥixilik kılıqan, Ularnı ərnida kətürküqə nomussızlıq kılıqan; Qünki u: «Mən manga nan wə sıyıümni, yung wə kanapimni, zəytun meyim wə iqimlik-xarablırimni təminligüqi axnilirimə intilip ularni қoqlıxiṁən» — dedi. **6** — Xunga mana, Mən yolungni tikən-jiojanlıklar bilən qıtlap қorxiwalımən, [Israilning] ətrapını tam bilən tosimən, u qioqır yollarını tapalmaydıqan bolidu. **7** Xuning bilən u axnilirini қoqlaydu, bırak ularoja yetixəlməydi; Ularnı izdəydi, tapalmaydu; Xunglaşka u: «Mən berip birinqi erimni tepip, uning yenioja kaytimən; qünki əhəwalım bugünkündan yahxi idi» — dəydu. **8** — U ziraətlərni, yengi xarab wə zəytun meyini təminligüqinə Mən ikənlikimni, Əzləri «Baal» butlarnı yasaxkə ixlətkən kümük-altunni kəp kılıqıqining Mən ikənlikimni zadi bilmidi. **9** Xunga Mən kaytip kelimən, uningdiki ziraatlırimni ez waktida, Yengi xarablırimni ez pəslidə elip ketimən, Əzümdiki ularning yalingaqlıqını yepixkə kerəklik yung-kanaplırımnı bərməy kayturup ketimən; **10** Hazır Mən uning nomussızlığını axnilirinən kəz aldida axkarılayıman, Həqkim uni kolumnın kütkuzalmayıdu. **11** Xundak kılıp uning tamaxalırioja hatimə berimən; Uning həytliroja! Uning «yengi ay»lirioja! Uning «xəbat»lirioja! Kışkısı, uning barlık, «jamaət sorun»lirioja hatimə berimən! **12** Wə Mən uning üzüm tallırını wə ənjür dərəhlirini wəyran kılımən; U bularını: «Bular bolsa axnilirim manga bərgən ix həkkilirimdür!» degənidə; Mən bularni janggalıça aylandurımən, yawayı hayvanlar ularni yəp ketidü. **13** Mən uning bəxioja «Baal»larning künlərini qüxtürimən; Qünki u [xu künnləridə] ularoja isrik salatti, U əzini üzükləri wə zibu-zinnətləri bilən pərdəzlap, Axnilirini қoqlıxişip, Meni undudi — dəydi Pərvərdigar. **14** Xunga mana, Mən uning kənglini alımən, Uni dalaqə elip kelimən, kəngligə səzələymən. **15** Xundak kılıp Mən uningoja xu yərdə üzümzarlarını kayturıman, «Akər jilojisi»ni «ümid ixiki» kılıp berimən; Andin u xu yərdə yaxlık künnləridikidək, Misir zeminidin qıçqan künidək kuy-nahxa eytidü. **16** Wə xu künidək əməlgə axuruliduki, — dəydi Pərvərdigar — «Sən Meni «erim» dəp qakırisən, İkkinqi Meni «Baal»ım deməysən. **17** Qünki Mən «Baal»larning namlırını sening aqzıngidin

elip taxlaymən, Ular bu nami bilən ikkinqi həqkandak, əslənməydi. **18** Xuning bilən Mən ular üçün daladiki hayvanlar, asmandiki uqar-kanatlar wə yər yüzidiki əmüligüçilər bilən əhdə tüzimən; Mən okya, kılıq wə jəngni sundurup zemindin elip taxlaymən; [həlkimni] aman-esən yatkuzmən. **19** Xundak kılıp Mən seni əbədil'əbəd Əzümgə baqlaymən; həkkəniylikta, mehîr-muhəbbətə, rəhim-xərpətlərdə seni Əzümgə baqlaymən; **20** Sadakətlükə seni Əzümgə baqlaymən, xuning bilən sən Pərvərdigarnı bilip yetisən. **21** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, «Mən anglaymən» — dəydu Pərvərdigar, — «Mən asmanlarning təlipini anglaymən, bular yər-zeminning təlipini anglaydu; **22** Yər-zemin ziraətlərning, yengi xarab wə zəytun meyining təlipini anglaydu; wə bular «Yizrəel»ning təlipini anglaydu! **23** Wə Mən Əzüm üçün uni zemində teriyəmən; Mən «Lo-ruhəmah»oja rəhim kılımən; Mən «Lo-ammi»oja: «Mening həlkim!» dəymən; wə ular Meni: «Mening Hudayim!» — dəydu.

3 Wə Pərvərdigar manga: — Yənə barojin, axnisi təripidin səyləgən, zinahor bir ayalni səygin; gərgə Israillar yat ilahlar təripigə eojip kətkən, «kixmix poxkal»larnı səyən bolsimu, [Mən] Pərvərdigar ularoja kərsətkən səygümdək sən uni səygin, — dedi **2** (xunga mən on bəx kümüx tənggə, bir homir buojuday wə yerim homir arpioja uni eziümgə kəyturuwaldım; **3** Mən uningoja: «Sən mən üçün uzun kün'lər kütisən; sən pañixilik kilməsən, sən baxka ərningki bolməsən; mənmu sən üçün ohxaxla seni kütimən» — dedim). **4** — «Qünki Israillar uzun kün'lər padixahısız, xahzadisiz, kurbanlıksız, «tüwrük»siz, «əfod»siz wə həq ey butlirisiz kütüp turidu. **5** Wə keyirnək, Israil balılıri kəytip kelidu wə Pərvərdigar boğan Hudasını həm Dawut padixahını izdəydi; kün'lərning ahirida ular təwrinip əyminip Pərvərdigarning yenioja, xundakla Uning mehribanlıkıja ətaraf kelidu.

4 Pərvərdigarning sezini angangalar, i Israil balılıri; qünki Pərvərdigarning zemində turuwatkanlar bilən kılidiqan dəwasi bar; qünki zemində həq həkikət, həq mehribanlıq, Hudani həq bilix-tonux yoktur; **2** Kərojax-tillax, yalojanqılık, katillik, oqrlılık, zinahorluq — bular zemində yamrap kəttı; kən üstigə əkan tekülidü. **3** Mana xu səwəbtin zemin matəm tutidu, uningda turuwatkanlarning həmmisi jüdəp ketidu; ular daladiki hayvanlar həm asmandiki uqar-kanatlar bilən billə jüdəp ketidu; bərhək, dengizdiki

beliklərmə yəp ketilidu. **4** Əmdi həqkim dəwa kılıxmışun, həqkim əyibləxmişun; qünki Mening dəwayim dəl sən bilən, i kahin! **5** Sən kündüzə putlixip yikilisən; pəyəqəmbərəmə sən bilən keqidə təng putlixip yikilidu; wə Mən anangni əhalak kılımən. **6** Mening həlkim bilimsizliktin əhalak kılındı; wə sənmə bilimni qətkə əkəkənənsən, Mənmu seni qətkə əkəkənəki, sən Manga yənə həq kahin bolmaysən; Hudayingning əkanun-kərsətmisini untuoqanlıking tüpəylidin, Mənmu sening balılıringni untuymən. **7** Ular kəpəygənseri, Manga karxi kəp gunah sadir kıldı; Mən ularning xan-xəripini xərməndiqilikkə aylanduruwetimən. **8** Ular həlkimning gunahını yəydiqan bołaqqa, Ularning jeni [həlkimning] kəbihlikigə intizar bolidu. **9** Wə həlkim kəndək bolsa, kahinlərmə xundak bolidu; Mən [kahinlərning] tutqan yollırını ez üstigə qüxürimən, ez kilmixlərini bəxiqə kəyturimən. **10** Ular yəydi, birək toymayıdu, Ular pañixilik kılıdu, birək həq kəpəyməydi; Qünki ular Pərvərdigarnı tingxaxni taxlap kətti, **11** Əzəlirini pañixilik, xarab wə yengi xarabka beqixlidi; Bu ixlar adəmning əkil-zehnini bulap ketidu. **12** Həlkim ez təyikidin yolyoruk soraydu, Ularning həsisi ularoja yol kərsitərmix! Qünki pañixilikning rohi uları azduridu, Ular Hudasingin həməyi astidin pañixilikə qikip, **13** Taç qokkılırida kurbanlık kılıdu, Dəng-eqizliklərdə, xundakla sayisi yahxi bołaqqa dub wə terək wə kariyaoqaqlar astidimu isrik salidu; Xunga kızliringlar pañixilik, kelinliringlərmə zinahorluq kılıdu. **14** Mən kızliringlərni pañixilikləri üçün, Yəki kelinliringlərni zinahorlukları üçün jazalımaymən; Qünki [atılırı] əzəlirimi pañixilər bilən sırtka qikidu, «Buthana pañixa»liri bilən billə kurbanlık kılıdu; Xuning bilən yorutulmioqan bir həlk yikilidu. **15** Sən, i Israil, pañixilik kilişing bilən, Yəhədü gunahka qetilip kəlmisən! Nə Gilgalıqə kəlmənglər, nə «Bəyt-Awən»ga qıkmanglar, Nə «Pərvərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm kılmanglar. **16** Qünki tərsa bir kisir inəktək, Israil tərsalıq kılıdu; Pərvərdigar kəndəkmu pahlanni bəkəndək, uları kəng bir yaylakta ozuklundursun? **17** Əfraim butlaroja qaplaxtı; Uning bilən həqkimning kari bolmisən! **18** Ularning xarabi tūgixi bilənla, Ular əzəlirini pañixilikkə beqixlaydu; Ularning esilzadılıri nomussızlıqka əsəbiylərqə məptun boldı. **19** Bir xamal-roh ularını əkanatlari iqığa oriwaldı, Ular kurbanlıklıri tüpəylidin iza-ahənatkə kılıdu.

5 Buni anglanglar, i kaḥinlar, Tingxanglar, i Israel jəməti, Kulaq selinglar, i padixahning jəməti; Qünki bu həküm silərgə bekitilgən; Qünki silər Mizpah xəhirdə bir kiltak, Tabor teoğıda yeyiloğan bir tor bolqansılər. **2** Asiy adəmlərmə kirojin-qapkunoşa qəküp kətti; Bırak Mən ularning həmmisini jazalıqı qılıbmən. **3** Əfraimni bilimən, Israel məndin yoxurun əməs; Qünki i Əfraim, sən hazır paḥixilik kıldıng, Israel buloqanoğandur. **4** Ularning kilmixliri ularni Hudasingin yenioğa kaytixioğa koymayıdu; Qünki paḥixilikning rohı ular arisididur, Ular Pərvərdigarnı həq bilməydu. **5** Israelning təkəbburlukı əzигə ƙarxi guwaḥlıq bərmakte; Israel wə Əfraim ez ƙəbihlikli bilən yikilip ketidi; Yəhədamu ular bilən təng yikiliđi. **6** Ular ƙoy padiliri wə kala padilirini elip Pərvərdigarnı izdəxkə baridu; Bırak ular Uni tapalmayıdu; qünki U Əzini tartip ulardin yıraklıxtı. **7** Ular Pərvərdigaroja asiylik ƙildi, Qünki ular balilarnı һaramdin tuqduroğan; Əmdi «yengi ay» ularni nesiwiliri bilən yəp ketidi. **8** Gibeahṭa sunayni, Ramahda kanayni qelinglar; Bayt-awändə agaḥ signalini anglitinglar; Kəyningdə! Қara, i Binyamin! **9** Əfraim əyiblinidioğan künidə wəyrana bolidu; Mana, Israel қəbililəri arisida bekitilgən ixni ayan ƙıldım! **10** Yəhədaning əmirləri pasıl taxlarnı yətkigüqigə ohxaxtur; Mən ular üstigə oqzipimni sudək təküwetimən. **11** Əfraim horlanoğan, jazayimda ezelgən, Qünki u əz beximqılık ƙilip «paskinilik»ni қoqlap yürdi. **12** Xunga Mən Əfraimoğa küyə ƙurti, Yəhəda jəmətigə qiritküp bolimən. **13** Əmdi Əfraim əzininig kesilini, Yəhəda əz yarısını kərgəndə, Əfraim Asuriyəlikni izdəp bardı, «Jedəlhor padixah»oşa təlipini yollidi; Bırak u həm silərnı sakaytalmayıttı, Həm yaranglarnımu dawaliyalmayıttı. **14** Qünki Mən Əfraimoğa xirdək, Yəhəda jəmətigə arslandək bolimən; Mən, yəni Mənki, ularni titma-titma ƙiliwetip, ketip ƙaliman; Ələrni elip ketimən, ƙutkuzałaydioğan həqkim qıkmayıdu; **15** Mən ketimən, ular gunahını tonup yetip, yüzümnı izdimiğüqə əz jayimoğa kaytip turiman; Bexioğa kün qüxkəndə ular Meni intilip izdəydu.

6 «Kelinglar, Pərvərdigarning yenioğa kaytayı; Qünki U titma-titma ƙiliwətti, bıraq sakaytidu; Uruwətti, bıraq bizni tengip ƙoyidu. **2** U ikki kündin keyin bizni janlanduridu; Üqinqi künü U bizni tirildüridu, Biz Uning yüzü aldida hayat yaxaymız! **3** Wə biz Uni bilidioğan bolımız! Biz Pərvərdigarnı tonux

həm bilix üçün intilip қoqlaymız! Uning bizni kutkuzuxka qıkixi tang səhərning boluxidək mukərrər; U yenimizə yamoqurdək, yər-zeminni suoqiridioğan «keyinkı yamoqur»dək qüxüp kelidu!. **4** I Əfraim, seni ƙandak ƙilsam bolar? I Yəhəda, seni ƙandak ƙilsam bolar? Qünki yahxılıqıngalar səhərdiki bir parqə buluttək, Tezdiñ yokıp ketidioğan xəbnəmdəktür. **5** Xunga Mən pəyoqəmbərlər arkılık ularni qepiwətəkən; Aqzımdıki sezlər bilən ularni eltürüwətəkən; Mening həkümüm tang nuridək qıkıdu. **6** Qünki Mən ƙurbanlıklardın əməs, bəlkı mehîr-muhəbbəttin, Kəydürmə ƙurbanlıklardın kərə, Hudani tonux həm bilixtin hursənlik tapımən. **7** Bırak ular Adəm'atidək əhdigə itaətsizlik kiloğan; Ular mana xu yol bilən Manga asiylik kiloğan. **8** Gilead bolsa қəbihlik kiloqıqlarıning xəhiri; U kan bilən boyaloğan. **9** Karakçılar adəmni paylioqandək, Kaḥinlar topi Xəkəmgə baridioğan yolda ƙatillik ƙilməkta; Bərhək, ular ipəslilik ƙilməkta. **10** Israel jəmətində yirginqlik bir ixni kərdüm; Əfraimning paḥixiliki xu yərdə tepiliđi, Israel buloqandi. **11** Yənə sangimu, i Yəhəda, terioğan [gunahlıringning] həsuli bekitilgəndur!

7 Mən Əz həlkimning asaritini buzup taxlap, azadlıkça erixtürəy degəndə, Mən Israelni sakaytay degəndə, əmdi Əfraimning қəbihlikli, Samariyəning rəzillikimu axkarilinidu; Qünki ular aldamqılık ƙılıdu; Oqrılar bolsa bəsüp kiriwatidu, Karakçılar topi sırtta bulangqılık ƙiliwatidu. **2** Ular kənglidə Mening ularning barlıq rəzilliliklərini esimdə tutkənlikimni oylimayıdu; Həzir ularning kilmixliri əzlerini kistawatidu; Bu ixlar kez aldimididur. **3** Ular padixahı rəzillilikləri bilən, Əmirlərni yaloğan gəpləri bilən hursən ƙılıdu; **4** Ularning həmmisi zinahorlar; Ular naway ot saloğan tonurdək; Naway hemirni yuqurup, hemir boluoqə uning otini yənə uloqaytmayıdu; **5** Padixahımız [təbrikləngən] künidə, əmirlər xarabning kəypi bilən əzlerini zəipləxtürdi; [Padixah] bolsa mazak қiloqıqlar bilən kol elixixka intildi! **6** Qünki ular kənglini tonurdək kizitip suyikəst püküp ƙoyqanidi; Keqiqə ularning oqəzi pi qooqlinip turidu; Səhərdila u yanqan ottək yalkunlap ketidi. **7** Ularning həmmisi tonurdək kiziktur, ular əz sorakqıllarını yəp ketidi; Ularning barlıq padixahlıları yikıldı – Ulardin həqkim meni nida ƙilip qakırmayıdu! **8** Əfraim yat kowmlar bilən arilixip kətti; U «erülmigən bir köturməq»dəktür. **9** Yat adəmlər uning küqini yəp kətti, bıraq u həq səzməydu; Bərhək, [bexining] u yər-

bu yeridə ak qaqlar kərünüdu, bıraq u həq bilməydu; **10** Xuning bilən Israilning təkəbburluqı əzığə əxarı guwah beridu; Ular Pərvərdigar Hudasining yenioğa əyəvənmaydu; Yəki xundak ixlar [bexioğa] qüxkən bolsimu, yənilə Uni izdiməydu. **11** Əfraim həq əkli yok nadan bir pahtəktək; Misiroja əxarı sayraydu, Asuriyəni izdəp baridu; **12** Ular baroqanda, ularning üstigə torumni taxlaymən; Huddi asmandiki uqar-kanatlarnı toroq qüxtürgəndək ularni qüxtürmən; [Bu həwər] ularning jamaitigə yetxi bilənla, ularni jazalaymən. **13** Ularqa way! Qünki ular Məndin yıraklıxip tenip kətti! Ular əhalək bolsun! Qünki ular Manga wapasızlıq kıldı! Mən ularni əkətəzəp hərəkət qıskıray degəndə, Ular Mən toqıruluk yaloqan gəp kılıdu! **14** Ular ornida yetip nalə kıləjanda, Manga kənglidə həq nida kılımıldı; Ularning jamaatkə yiqilixi pəkət ax wə yengi xarab üqündür, halas; Ular Məndin qətləp kətti. **15** Bərhək, Mən əslı ularni tərbiyiligənmən, Ularning biləklərini qenik turup küqəytküzgənidim; Bıraq ular Manga əxarı yamanlık kəstləwatıdu. **16** Ular buruldi — bıraq buruluxi Həmmidin Aliy Bolqarıqoja əyəvən üçün əməs; Ular aldamqi bir okeyaqə oxhax. Ularning əmirləri əzlirining ojaljiranə til-aħanətləri wajidin kiliqlinidu; Bu ix Misir zeminida ularni məshirigə kəlduridu.

8 Kanayni aqzinqoja saloqın! Pərvərdigarning eyi üstidə bir əkorultaz aylinip yüridü! Qünki ular Mening əhdəmni buzoqan, Təwrat-kanunumoja itaatsizlik kilojan. **2** Ular Manga: «I Hudayim, biz Israil həlkə Seni tonuyımız!» dəp warkiraydu. **3** Israil yahxılık-mehribanlıknı taxliwətkən; Xunga düxmən uni əkoqlaydu. **4** Ular əzliri padixahınları tikligən, bıraq Mən arkılık əməs; Ular bəzilərni əmir kilojan, bıraq uningdin həwirim yok; Ular əz jenioğa zamin bolux üçün, Əzlirigə butlarnı kümüx-altunliridin yasiqan. **5** I Samariya, sening moziying seni taxliwəti! Mening ojəzipim ularoja əkoqlaldi; Ular əqanənqiqə pakliktin yiraq turidu? **6** Xu nərsə Israildin qıkqanoqu — Uni bir hünərəwən yasiqan, halas; u Huda əməs; Samariyəning moziyi dərwəkə parə-parə qekiyetilidü! **7** Qünki ular xamal teridi, xunga əkərə kuyunni oridü! Ularning xadisida həq baxaklar yok, u həq ax bərməydu; Hətta ax bərgən bolsimu, yat adəmlər uni yutuwalıqən bolatti. **8** Israil yutuwelindi; Ular yat əllər arısida yarimas bir əqəqə bolup kəldi; **9** Qünki ular yaloquz yürgən yawayi exəktək Asuriyəni izdəp qıktı; Əfraim «axna»larnı yalliwaldı. **10** Gərqə ular əllər arısından

«yalliwalıqən» bolsimu, Əmdi Mən ularni yioqip bir tərəp kılımən; Ular tezla «Əmirlərning xahi»ning besimi astida toloqinip ketidü. **11** Əfraim «gunah əkərə kurbangahı»liri üçün kurbangahları kəpəytkini bilən, Bular gunah əkərə kurbangahı qurbangahılar bolup kəldi. **12** Mən uning üçün Təwrat-kanunumda kəp tərəplimə nərsilərni yazışan bolsammu, Ular yat bir nərsə dəp hesablanmakta. **13** Ular əkərə kurbangalıklärə amrak! Ular Manga əkərə kurbangalıklärni kılıp, gəxidin yəydi, Bıraq Pərvərdigar bulardın həq hursənlik almayıdu; Ularning əkərə kurbangalıklärini hazırlıq etmişlər, Gunahlarını əz bexioğa qüxtüridü; Ular Misiroja əyəvənidü! **14** Qünki Israil əz Yasiqquqisini untup, «ibadəthana»larnı kərədü; Yəhədü bolsa istihkamlaxturulmuş xəhərlərni kəpəytkən; Bıraq Mən ularning xəhərləri üstigə ot əwətimən, Ot bularning kələ-ə-ordilirini yəp ketidü.

9 I Israil, yat əl-yurtlardak huxal bolup xadlinip kətməngər; Qünki sən Hudayingdin qətnəp paħixilikkə berilding; Hərbir hamanda sən paħixə həkkigə amrak bolup kətting. **2** Haman wə xarab kelqiki ularni bakalımaydu; Yengi xarab uni yergə əkarlıq koyidü. **3** Ular Pərvərdigarning zeminida turiwərməydu; Əfraim bəlkı Misiroja əyəvənidü, Ular Asuriyədə əhəram tamaqnı yəydi. **4** Ular Pərvərdigarning həq «xarab hədiyyə»lərni kuyumayıdu, Ularning əkərə kurbangalıklärini uningoja həq hursənlik bolmayıdu; ularning nenı matəm tutkuqılların ning nenidək bolidü; Uni yegən hərkim «napak» bolidü; Bu nan hərgiz Pərvərdigarning əyigə kirməydi. **5** Əmdi «jamaatların sorunları» künidə, «Pərvərdigarning həyti» bologan künidə kəndək əkərə kurbangalıklär? **6** Qünki mana, ular hətta əhaləkəttin əqəqənqən bolsimu, Misir ularni yioqiwelip, Andin Memfis xəhəri ularni kəmənp koyidü. Ularning əkərə kurbangalıklärini bolsa, qəkkəkələr igiliwalidü; Ularning qədirlərini yantak-tikənlər basıldı. **7** Əmdi hesablıxix künli kəldi, Yamanlık əkərə kurbangahı künli kəldi; Israildi buni bilip yətsün! Sening əkərə kurbangalıklärini kəpluki tūpəylidin, Zor nəpriting bologunu tūpəylidin, Pəyəqəmbər «əhmək», rohka təwə bolqarıqı «sarang» dəp hesablinidü. **8** Pəyəqəmbər bolsa Əfraim üstigə Hudayim bilən billə turqan kəzətqidur; Bıraq uningoja barlıq yollırıda kiltaklar koyulmuş, Hudasining əyidimən nəprət uni kütməktə. **9** Gibeahning künli kurbangalıklärini ular əzlirini qongkər buloqıqən, U ularning əkərə kurbangalıklärini esigə kəltüridü, Ularning gunahlarını jazalaydu. **10** — Qəl-bayawanda

üzüm uqrap қaloqandək, Mən sən Israilni tapkan; Ənjür dərihidə tunji pixkan mewini kərgəndək, ata-bowiliringlarnı yahxi kərgənmən; Andin ular «Baal-Peor»ni izdəp bardi, Əzlirini axu nomusluk nərsiga beoqixlidi, Ular əzlirining «səygüqisi»gə ohxax yirginqlik boldi. 11 Əfraimning bolsa, xan-xəripi қuxtək uqup ketidu — Huddi tuqulux bolup bəkmioqandək, Həmilə bolup bəkmioqandək, Boyida apiridə bolux bolup bəkmioqandək! 12 Hətta ular pərzəntlirini qong kilojan bolsimu, Mən lekin ularnı birini қaldurmay juda қılımən; Bərhək, uların ayrılip kətkinimdin keyin, ularning һalıqə way! 13 Mən kərginimdə, Əfraimning əhwali qımənzarda tikləngən bir «Tur xəhiri»dək idi; Birak Əfraim balilirini kətl ələqəsi qıçırip beridu. 14 Ularqa bərgin, i Pərvərdigar — zadi nemə bərginining tüzük? — Ularqa bala qüçüp ketidiojan baliyatku, kuruk əmqəklərni bərgin! 15 Ularning barlıq rəzillikini Gilgaldin tapkılı bolidu; Qünki Mən xu yerdə uların nəprətləndim; Ularning kilmixlirining rəzilliki tüpəylidin, Ularnı əyümən həydiwetimən; Mən ularnı yənə səyməyən; Ularning əmirlirining həmmisi tərsalıq əlidü. 16 Əfraim əmdi uruwetildi; Ularning yiltizi əqojirap kətti, ular heq mewə bərməydu; Hətta ular mewə bərsimu, Baliyatķusining səyümlük mewilirini əltürüwetimən. 17 Mening Hudayim ularnı qətkə qaktı, Qünki ular uningoja կulaқ salmidi; Ular əllər arisida sərsan bolidu.

10 Israil baraksan bir üzüm telidur; U ezi üqün mewə qıkıridu; Mewisi kəpəygənseri u kurbangahlarnımı kəpəytən; Zeminining esillikidin ular «esil» but türvüklərini yasidi. 2 Ularning kəngli ala; Ularning gunahkarlıqı hazır axkarlinidu; U ularning kurbangahlirini qekip əqlitidu, Ularning but türvüklərini buzuwetidu. 3 Qünki ular pat arida: «Bizdə padixaḥ yok, qünki Pərvərdigardin körkənidük; Padixaḥımız bar bolsimu, u bizgə nemə kiliplər?» — dəydiojan bolidu. 4 Ular gəplərni kiliweridu, əhdini tüzüp կoyup yaloqandin կəsəm iqidu; Xunga ular arisidiki dəwalixixlar etizdiki qənəklərgə xumbuya ünüp kətkəndək bolidu. 5 Samariyadə turuwatķanlar «Bəyt-Awən»ning moziyi üqün əqəm-əndixigə qüxicidu; «[Bəyt-Awən]»[dikilər] dərwəkə uning üstigə matəm tutidu, Uning «butpəras kaḥin»lirimu uning üqün xundak əlidü; Ular «Bəyt-Awən»ning «xan-xəripi» üqün azablinidu, Qünki u sürgün əlidindi! 6 Bərhək, xu nərsə «Jedəlhor

padixaḥ» üçün hədiyə əlini, Asuriyəgə kətürülüp əlidilidu; Əfraim iza-ahənətə əlidü, Israil eż «əkli»dən hijil bolidu. 7 Samariyəning bolsa, padixaḥı dengiz dolğunları üstidiki həxəktək yokılıp kətti; 8 «Awən»diki «yukiri jaylar», yəni «Israilning gunahı» bitqit əlinidü; Kurbangahlırını tikən-jiojanlar basıldı; Ular taqlarоja: «Üstimirizni yepinglar!», dənglüklərgə: «Üstimirizgə ərlülüq qüxüngər!» — dəydu. 9 — I Israil, Gibeahning künliridin baxlap san gunah kiliplər; Ixlar xu peti turiwərdi; Rəzillikning baliliri üstigə əlini, jəng ularnı Gibeahṭa besiwətmidim? 10 Mən halioqinimdə ularnı jazalaymən; Ular ikki gunahı tüpəylidin əsirgə qüxükə tooraqa kəlgəndə, Yat կowmlar ularqa hujum kiliçka yiqili. 11 Əfraim bolsa kəndürülgən bir inəktur, U haman tepixkə amrak; Mən uning qırayılik ədinini upraxtin ayap kəldim; Birak əzən uningoja boyunturuk selip həyədəymən; Yəhuda yər həydisun! Yakup ezi üqün yərni tirlilixi kerək. 12 Əzunglarqa həkkəniyilik bilən teringlar, Mehirmuhəbbət iqidə əhosul alisilər; Boz yeringlarnı qanap eginglar; Qünki Pərvərdigarnı izdəx wakti kəldi, — Ta U üstünglarqa həkkəniyilikni yaqduroquqə! 13 [Birak] silər rəzillikni aqdurdungalar, Kəbihlik əhosulunu ordungalar, Yaloqanqılıqning mewisini yedingalar; Qünki sən eż yolungoja, yəni baturliringning kəplükigə ixinip tayanding; 14 Կowmliring arisida qukan-sürən kətürülidu; Xalman jəng künidə Bəyt-Arbəlni bərbət əliqandək, Barlıq korojanliring bərbət əlinidü; (xu küni [Bəyt-Arbəldik] ana-balilar təngla parəparə kiliwetilmənmu?) — 15 Əmdi uqıja qıkkən rəzillikin tüpəylidin, Ohxax bir kün sening bexingoja qüxürülidu, i Bəyt-Əl! Tang sahərdila Israilning padixaḥı pütünləy üzüp taxlinidu.

11 Israil bala qeojida, Mən uni səydüm, Xuning bilən oğlumni Misirdin qıkışka qakirdim. 2 Birak ular [həlkimni] qakırıwidü, Ular dərhal həzurumdin qekip kətti; Ular «Baal»larqa kurbanlıq kiliçka baxlıdı, Oyma məbudlarqa isrik saldı. 3 Əfraimoja mengixni əgətküqi Əzüm idim, Uning kolını tutup wə yələp — Birak ezinə sakaytkuqining Mən ikənlilikmi ular bilmidi. 4 Mən adımatqılıkning kəyintüx rixtılıri bilən, Səygüning tarlırı bilən ularning kənglini tartıwalmıdım; Mən ularqa huddi engikidin boyunturukni eli wətəküqi birsidək boローンmən, Egilip Əzüm ularnı ozuklanduroqanmən. 5 Ular Misiroja kaytidiojan bolmamdu? Asuriyəlik dərwəkə ularning padixaḥı bolidiojan əməsmə? — Qünki ular yenimoja kaytixni rət əldi! 6 Қiliq

uning xəhərliridə həryan oynitilidi; [Dərwazisidiki] təmür baldaklarnı wəyran kılıp yəp ketidü; Bu əz ək illirining kasapitidur! 7 Bərək, Mening həlkim Məndin qatłəp ketixə məptun boldi; Ular Həmmidin Aliy Bolouqioqa nida kılıp qaqırsimu, Lekin həqkim ularni kətürməydü. 8 Mən əndəkən seni taxlap əyimən, i Əfraim? Mən əndəkən seni [düxməng] tapxurımən, i Israel?! Əndəkən seni Adməh xəhəridək kılımən?! Seni əndəkən Zəboim xəhəridək bir tərap kılımən?! Kəlbim iq-başlımda əyinə kətiwati, Mening barlıq rəhəmdillikim əzəzliyi! 9 Əzəzipimning kəhərini yürgütəmən, İkkinqi yənə Əfraimni yokatməyən; Qünki Mən insan əməs, Təngridurmən, — Yəni arangda boləjan pak-mukəddəs Bolouqidurmən; Mən dərəjəzəp bilən kəlməyən. 10 Ular Pərvərdigarning əyinə mangidü; U xirdək hərkirəydi; U hərkirigəndə, əmdi balılıri əqrəbtin titrigən əldə kelidü; 11 Ular Misirdin kuxtək, Asuriya zeminidin pahtəktək titrigən əldə qıkıp kelidü; Xuning bilən ularni əz əylirigə makanlaxturimən, — dəydu Pərvərdigar. 12 Əfraim Meni yaloqan gəpləri bilən kəməwetidü; Yəhədamu Təngri, yəni ixənqlik, Pak-Mukəddəs Bolouqioqa tuturkısız boldi.

12 Əfraimning yegini xamaldur, U xərk xamilini kooqlap yürüdü; U künləp yaloqanqlik, zulum-zorlukni kəpəytməktə; Ular Asuriya bilən əhdə tüzidü, Xuningdək Misiroqa may «sooqılıri» kətürüp apirlidü. 2 Pərvərdigarning Yəhəda bilənmə bir dəwasi bar; U Yakupni yolları boyiqə jazalaydu; Uning kilmixlirini əz üstigə əyinə. 3 U balyatkuda turup akisini tapinidin tutuwalıq, Əz küqi bilən Huda bilən elixən; 4 U bərək Parixtə bilən elixip, əyalibə kıldı; U yioqlidi, Uningoja dua-tilawət kıldı; [Huda] uni Bəyt-Əldə tepiwaldi, Wa xu yərdə bizgə əz kıldı; 5 — Yəni Pərvərdigar, samawi əxunlarning Sərdarı boləjan Huda, — «Pərvərdigar» bolsa Uning hatırə namidur! 6 Xunga sən, Hudaying arkılık, Uning yenioja əyinə; Məhrəbanlıq wə adalətni əkolundin bərmə, Hudayingoqa ümid baolap, Uni izqıl kütkin. 7 Mana bu sodigər! Uning əkolida aldamqılık tarazisi bar; U bozək əkiliyə amraktur. 8 Əfraim: «Mən dərəwəkə beyidim, Əzümgə kəp bayılıkları toplidim; Bərək ular barlıq əjirlirimdə məndin həq gunahı kəbihlikni tapalmayıdu!» — dəydu. 9 Bərək Misir zeminidin tartip Mən Pərvərdigar sening Hudaying boləjanmən, Mən seni yənə «[kəpilər] heytisi»dikidək qədirlarda turoquzimən! 10 «Mən

pəyoğəmbərlərgə əz kılıqanmən, Alamət kərünüxlərni kəpəytkənmən, Xundakla pəyoğəmbərlər arkılık təmsillərni kərsətkənmən. 11 Gilead kəbihmu? Ular bərəkət pəkət yarimaslardur! Ular Gilgalda torpaqları kurbanlıq kılıdu; Ularning kurbangahlıri dərvəkə etiz kırılırdı tax dəwiliridək kəptur! 12 (Yakup Suriyəgə əqəip kətti, Xu yərdə Israel hotun elix üçün ixligən; Bərəkət, hotun elix üçün u köylərni bəkəndi). 13 Pərvərdigar yənə pəyoğəmbər arkılık Israelni Misirdin qikirip kütkuzoqan, Pəyoğəmbər arkılık uningdin həwərəmu aloqan. 14 Əfraim [Hudaning] kəhərini intayın kattik əzəzliyi; Uning Rəbbi u təkkən ən kərznı uning gədinigə artidü, Xərməndilik-ahənətinə əz bəxiqə əyinə. 15

13 [Burun] Əfraim əz kılıqanda, kixilər hərmətləp titrəp ketətti; U Israel kəbililəri arısida kətürülən; Bərək u Baal arkılık gunah kılıp oldu. 2 Ular hazır gunahning üstigə gunah sadır kilməktə! Əzlirigə kümüxlərinin əyinə məbusuluları, Əz əkli oylap qıckan butlarnı yasidi; Bularning həmmisi hünərəvənnəng ejri, halas; Bu kixilər toopruluk: «Həy, insan kurbanlığını kılıquları, mozaylarnı seyüp koyungalar!» deyildi. 3 Xunga ular səhərdiki bir parçə buluttək, Tezdiñ əyəp bolidioqan tang səhərdiki xəbnəmdək, Hamandin kara kuyunda uqkan pahaldək, Tünglüktin qıckan is-tütəktək [tezdiñ] yoxkap ketidü. 4 Bərək Misir zeminidin tartip Mən Pərvərdigar sening Hudaying boləjanmən; Sən Məndin baxka heq İlahni bilməydiqan bolisən; Məndin baxka kütkuzoqı yoktur. 5 Mən qəl-bayawanda, kuroqəkqılıkning zeminida sən bilən tonuxtum; 6 Ular ozuklandurulup, toyunoqan, Toyunoqandın keyin kenglidə təkəbburlixip kətkən; Xunga ular Meni untuoqan. 7 Əmdi Mən ularıxa xirdək bolimən; Yilpizdək ularınlı yol boyida paylap kütimən; 8 Küçükliridin məhrum boləjan eyiktək Mən ularıxa uqrəp, Yürək qawisini titiwetimən; Ularnı qixı xirdək nek məydanda yəwetimən; Daladiki hayvanlar ularınlı yirtiwetidü. 9 Sening əhalik, i Israel, dəl Manga əxarı qıckanlıq, Yəni Yardamçıngə əxarı qıckanlıq, ibarəttir. 10 Əmdi barlıq xəhərliringdə sanga kütkuzoqı bolidioqan padixahıng kəni? Sening sorakçı-hakimliring kəni? Sən bular toopruluk: «Manga padixah wə xalzadılarnı təkdim kılıqaysən!» dəp tiligən əməsmu? — 11 Mən əzəzipim bilən sanga padixahıni təkdim kılıqanmən, əmdi uni əzəzipim bilən elip taxlidim. 12 Əfraimning kəbihlikli qıng orap-kaqılanıqan; Uning gunahı juoqlınıp saklanıqan; 13

Toloqak başkan ayalning azabliri uningoja qüxicidu; U əkilsiz bir oozuldur; Qünki balyatküning aqzi eqiloqanda, u hazır bolmiojan! **14** Mən bədəl tələp ularni təhtisaraning küqidin kutuldurimən; Ularoja həmjəmət bolup əlümdin kutkuzimən; Əy, əlüm, sening wabaliring keni?! Əy, təhtisara, sening əhalakətliring keni?! Mən buningdin puxayman kilmaymən! (Sheol h7585) **15** [Əfraim] kərindaxliri arisida «mewilik» bolsimu, Xərkətin bir xamal qıkıdu, Yəni Pərvərdigarning qəl-bayawandin qıkkən bir xamili kelidu; [Əfraimning] bulıkı kurup ketidu, uning su bexi əaojirap ketidu; U [xamal] həzinisidiki barlık nəpis əqa-kuqılarnı bulang-talang əlidid. **16** Samariyəning əz gunahı əz zimmisəgə köyulidu; Qünki u əz Hudasiqə boynını əttik kılıqan; Ular kılıq bilən yikilidu, Bowaklıri parə-parə kılıp qekiqətilidu, Həmilidar ayalları yeriwetilidu.

14 I Israil, Pərvərdigar Hudayingning yenioja ikkilənməy kəytip kəl! Qünki əz kəbihliking bilən putlixip yikilojasən. **2** Əzüngalar bilən billə səzlərni epkelinglar, Pərvərdigarning yenioja kəytinglar; Uningoja: — «Barlık kəbihlikni kəqürgəysən, Xapaət bilən bizni əkbul kılıqaysən, Xuning bilən biz Sanga ləwlirimizdiki «buka [kurbanlıqlar]»ni tutimiz — dəngərlər. **3** — «Asuriyə bizni əutkuzmaydu, Atlaroja minməymiz; Biz hərgiz əz əkolimiz yasiojinişa: — «Hudayimiz!» deməymiz; Qünki Səndinla yetim-yesirlər rəhəmət-xərpət tapıdu». **4** — Mən ularni «arkışa qekinixləri»din sakayıtimən, Mən ularni qın kənglündin halap seyimən; Qünki Mening əqəzipim uningdin yandi. **5** Mən Israiloja xəbnəmdək bolımən; U nilupərdək bərk uridu, Yiltizliri Liwan [kedir] dərihidək yiltiz tartıdu; **6** Uning bihliri xahlap yeyildi, Uning güzəlliki zəytun dərihidək, Purikı Liwan [kedirininkidək] bolidu. **7** Həlk kəytip kelip, uning sayısı astida oltrıdu; Ular ziraətlərdək yaxnaydu, Üzüm telidək qeqəkləydi; Liwanning xarablırı [aəqzida ələqəndək], esidə xerin əkalidu. **8** Əfraim: «Mening butlar bilən yənə nemə karim!» — dəydiojan bolidu. «Mən uningoja jawab berimən, uningdin həwər alımən! «Mən yappyexil bir karioqaydurmən». «Sening mewəng Məndindur!» **9** Kim dana bolup, bu ixlarnı qüixinər? Qeqən bolup, bularni bilər? Qünki Pərvərdigarning yolları durustur, Həkkaniylar ularda mangidu; Birək itaətsizlər ularda putlixip yikilidu.

Yo'el

1 Pərvərdigarning Petuelning oqlı Yoeloja qüxkən səzi: — **2** «I kerilar, anglanglar; Zeminda barlıq turuwatkan həmməylən, կulaқ selinglar; Өz künliringlarda yaki ata-bowliringlarning künliridimu xundak bir ix bolup bəkənmu? **3** Baliliringlarqa xuni eytip beringlar, Baliliringlar eż balilirioja eystsun, Ularmu kelər dəwrgə eystsuri: — **4** «Qixligüqi kurt» qalduroğanni qekətkə yəp boldi, Qekətkə qalduroğanni qekətkə liqinkiliri yəp boldi, Qekətkə liqinkiliri qalduroğanni «wəyranqı kurt»lar yəp boldi. **5** Əy, hərakəxələr, oyojinip kəttik yiqlanglar, Hıwlixinglar, i xarab iqliküqilər, Yengi xarab tüpəylidin — Qünki u aozingdin elip taxlandi. **6** Qünki bir həlk, küqlük, sansızlıqan həlk, Zeminim üstigə besip kəldi; Uning qixliri bolsa xirning qixliri, Uningda xirning hinggang qixliri bardur; **7** U Mening üzüm tallirimni wəyranə kiliwətti, Ənjür dərihimning kowzaklırını siyriwətti, Ularnı yalingaqlap, taxliwətti; Ularning xahliri aklıwetildi. **8** Yaxlıkdıki eri üçün matəm tutup bəz kiyimlərgə oranojan nəwjuwandək kəttik piçan qekinqilar; **9** Pərvərdigarning əyi «axlıq hədiyə»dən həm «xarab hədiyə»lərdin məhrum kılındı; Kahinlar, yəni Pərvərdigarning hizmətqiliri matəm tutidu. **10** Etizlər qəldərəp kətti, Zemin matəm tutidu; Qünki ziraətlər oğazan boldi, Yengi xarab kurup kətti, Zəytun meyi қaojiridi. **11** Həy dehənlər, uyulunglar; Buqdaylar həm arpilar üçün yalwurunglar, i üzümqilər, Qünki etizlarning həsulları kurup kətti. **12** Üzüm teli қaojirap kətti, Ənjür dərihi solixip қaldı, Anar dərihi, horma palmisi həm alma dərihim, Daladiki barlıq dərəhlər solixip kətti; Bərhək, xadlıkmu adəm balilirida solixip kətti. **13** Belinglarnı baqlıqlar, pəryad okunglar, i kahinlar; Hıwlanglar, i kurbangahning hizmətqiliri; Keqiqə bez kiyimlərni kiyip düm yetinglar, i Hudaning hizmətqiliri; Qünki Hudayinglarning əyidin «axlıq hədiyə» həm «xarab hədiyə» üzülüp қaldı. **14** «Roza tutaylı» dəp [Hudaşa] məhsus bir məzgilni ayrıngalar, Jamaətkə məhsus yioqlimiz, dəp jakarlanglar; Aksakallarnı, zeminda turuwatkanlarning həmmisini Pərvərdigar Hudayinglarning əyigə yioqip, Pərvərdigaroja naə kətürüngərlər! **15** «Ah, xu kün! Qünki Pərvərdigarning künı yekinlxaxti, U Həmmigə Kadir təripidin əhalakət bolup kəlidü. **16** Mana, ojiza kez aldımızdin elip taxlandı əməsmu? Xadlik, huxallık Hudayimizning

eyidin elip taxlandı əməsmu? **17** Uruklar topa-qalmilar astida qırıp kətti, Ambarlar harabiləxti, Boozhanilar oqlap qüxti; Qünki ziraətlər oqazang boldi. **18** Qarpaylar xundak hərkirixip kətti! Kala padiliri patiparaq boldi, Otlaknı tapalmioraq; Koy padilirimi əzi «gunahımız bar» degəndək məyüsləndi; **19** Ah, Pərvərdigar, nida қilimən Sanga; Qünki ot yalkunluları janggaldıki ot-qəplərnı yəwətti, Yalkun daladiki barlıq dərəhlərni keydürüwətti. **20** Daladiki haywanlarmu Sanga nida қilidu, Qünki erik-estənglər kurup kətti, Ot-yalkun janggaldıki ot-qəplərnı yəwətti.

2 Zion teoında kanay qelinglar, Muqəddəs teoimda agah signalini anglitinglar; Zeminda turoquqi həmməylən dir-dir titrisin; Qünki Pərvərdigarning künı kəlidü, u yekindidur. **2** U kün bolsa қarangoğu həm sür kün, Bulutlar қaplanoğan həm қapkarangoğu zulmət kün, — tang səhər taoqlar üstigə yeyiloqandək, Zor həm küqlük bir həlk kəlidü; Ular oja ohxax bołoqular bolup bəkmioqan, Ulardin keyinmu, dəwrdin-dəwrgə yənə bolmaydu. **3** Ularning aldida kəydürgüqi ot mangidu, Ularning kəynidə bolsa bir yalkun kəydürüp etidu; Kelixtin burun zemin «Erən baqqısı»dək, Birak ularning tapini təgkəndin keyin gül-giyahsız qəl-bayawan bolidu; Bərhək, ulardin həqnəmə қeqip kutulalmaydu. **4** Ularning kiyapiti atka ohxaydu, Atlık ləxkərdək qapidu. **5** Jəng hərwiliri güldürligəndək sada bilən ular taoq qoşkılıridin sakrap etidu; Pahalni paraslap keydürgən ot awazidək taraslap mangidu, Dəbdəbilik səp tüzəp turoqan küqlük қoxundək yürüdu, **6** Ularning aldida əllər kəttik azablinidu, Həmmə qıray tatırıp ketidu. **7** Ular palwanlardak yürüridu; Jəngqılardək sepidin artilip etidu; Həmmisi əz aldioja қarap yürüx kılıdu; Səplirini həq buzmaydu. **8** Həqkəysisi əz kerindixini kistimaydu; Həqkəysisi əz yolda mangidu; Korallar oja etilsimu, yarılanmay etüp mangidu; **9** Xəhərning həmmə yerigə qepixidu; Sepil üstidə yürüüp yürüdu; Əylərgə yamixip qıçıdu; Derizilərdin oqridək kiridu. **10** Ular aldida yər-zeminni titrək basıdu, Asmanlar təwrinip ketidu; Kuyax həm ay қarangoqulixip ketidu, Yultuzlar julasını kayturuwalidu. **11** Pərvərdigar Өz қoxunu aldida awazini koyuwetidu, Qünki Uning bargahı payansızdur; Uning səzini orunlioqıqı küqlüktür; Qünki Pərvərdigarning künı uluq, intayın dəhəxəltiktür; Kim uni kətürəlisun? **12** Birak hətta hazırlı, — dəydi Pərvərdigar, — Qin kənglünglər bilən, rozilar bilən, yioqlar bilən

matəm tutup Mening yenimoja kaytip kelinglar; **13** Kiyim-keqikinglarnı əməs, bəlkı yürək-baqrınglarnı tilip, Pərvərdigar Hudayinglarning yeniçə qaytip beringlər; Qünki U mehîr-xəpkətlik həm rəhimdil, Asan oqəzoplənməydu, zor mehîr-muhəbbətliliktur, Yamanlılıqtın yanidiojan [Huda]dur. **14** Kim biliđu, U jazalaxtin yenip, rəhîm kılıp birər bərikətni, Pərvərdigar Hudayinglarqa sunqudak birər «axlıq hədiyyə» həm «xarab hədiyyə»ni қaldurup ketəmdü tehi? **15** Zion teojudə kanay qelinglar, «Roza tutaylı» dəp [Huda]qə] məhsus bir məzgilni ayringlar, Jamaətkə məhsus yiojilimiz, dəp jakarlanglar; **16** Əlni yiojinglar, jamaətni paklandurunglar, Aksaçallarnı jəm kilinglar, balılarnı, emiwaqtənlarnı yiojinglar; Toy kiliwatkan yigit əz eyidin, Yatlıq bolidiojan kız hujrisidin qıksun; **17** Kahinlar, yəni Pərvərdigarning hizmətqılıri aywan bilən kurbangañ otturısida yioqa-zar kətürsun, Ular eytsunki, «I Pərvərdigar, Əz həlkinqə iqingni aqritkəysən, Əz mirasingni horluktin saklap, Ularnı əllərgə səz-qəqək boluxka қoymiojaysən; Əl-yurtlar arisida: «Ularning Hudasi əneni?» deyilmisun». **18** Andin Pərvərdigar Əz zeminoja otluk muhəbbitini, Əz həlkigə rəhîm-xəpkətni kərsətti; **19** Pərvərdigar jawabən Əz həlkigə mundak dedi: — «Mana, Mən silərgə buođday, yengi xarab wə zəytun meyini əwətimən, Silər bulardın қandurulisiłılər; Wə Mən silərnı kaytidin əllər arisida xərməndə kılıp қoymaymən; **20** Həm ximaldin kəlgüçini silərdin yiraq kılıp, Uning aldi kışmini xərkəy dengizoja, Kəyni kışmini oqərbiy dengizoja қooqlıwetimən; Uni qəl bir zeminoja həydiwetimən; Uning sesiklikli purap turidu, Pasiq hidi qıkıdu; Qünki u «qong ixlarnı kılıqıımən» dəp əzini uluoj kilməkqi bolidu. **21** Korkma, i zemin; Xadlinip huxal bol; Qünki Pərvərdigar uluoj ixlarnı kılıqan. **22** I daladiki hayvanlar, korkmanglar; Qünki qəllüktili ot-qəplər bərk urmakta; Dərah mewisini bərməktə, Ənjür dərihi, üzüm teli toluk hosul beridu. **23** Həm silər, Zionning balılırlı, xadlinip Pərvərdigar Hudayinglardın hursən bolunglar; Qünki U həkkaniylık boyiqə silərgə «awwalkı yamoqurlar»ni beridu; U silərgə həl-yeojin beridu, Yəni baxta bolqandak «awwalkı yamoqurlar» həm «keyinkı yamoqurlar»ni yaqduridu. **24** Hamanlar buođdayoja toloqan bolidu, Idix-küplər yengi xarab həm maylarqa tolup taxidu. **25** Wə Mən silərgə qekətkilər, qekətkə liqinkililər, «wəyranqi kurt»lar, «qıxligüqi kurt»lar, Yəni Mən aranglarqa əwətkən

uluoj қoxunum yegən yillarnı kayturup berimən; **26** Silər boluxıqə yəp, қandurulisiłılər, Xuningdək silərgə karamət ixlarnı kərsətkən Pərvərdigar Hudayinglarning namini mədhiyiləysilər; Xuning bilən Mening həlkim hərgiz yənə hijalatkə kalmayıdu. **27** Silər Mening Israıl iqidə turojanlıqimni, Xundaqla Mənki Pərvərdigar silərning Hudayinglar ikənlilikimni, Məndin baxka ھeqkim bolmaydiqanlıqını bilisilər; Xuning bilən Mening həlkim hərgiz yənə hijalatkə kalmayıdu. **28** Həm keyin, Mən Əz Rohimni barlık ət igiliri üstigə կuyimən; Silərning oqul-кızliringlar bexarət beridu, Kəriliringlar alamət qüxlərini kəridu, Yigitliringlar oqayıbanə alamət kərənűxlərini kəridu; **29** Bərhək, xu künlərdə կullar üstigimu, dedəklər üstigimu Rohimni կuyimən. **30** Mən asmanlarda, zemində karamətlərni, Kan, ot, is-tütək türvüklərini kərsitimən. **31** Pərvərdigarning uluoj həm dəhəxtlik künü kəlmigüqə, Kuyax қarangojulukka, Ay қanoşa aylandurulidu. **32** Həm xundaq əməlgə axuruliduki, Pərvərdigarning namini qakırıp nida kilojanlarning həmmisi kutkuzulidu; Qünki Pərvərdigar deginidak, Zion teojudə həm Yerusalemda, Həmdə Pərvərdigar qakırmakqi boloqan «қaldısı»lar üçün kutkuzux-nijat bolidu.

3 Qünki mana, xu künlərdə, xu pəyttə, Mən Yəhuda həm Yerusalemni asarəttin kutuldurup, azadlıqka erixtürginimə, **2** Mən barlık əllərnimə yiojip, Ularnı «Yəhoxafat jilojsı»qa qüxürimən; Xuning bilən ularning həlkimni əllər arisəja tarkitiwətkənlilikidin, Zeminimni bəlüp parqılıwətkənlilikidin, Ularnı axu yerdə Mening mirasim, yəni həlkim Israıl tüpəylidin sorakka tartımən. **3** Uning üstigə ular Mening həlkimni doqça tikip qək taxliojan; Bir yigitni bir paňixə ayalqa alməxturojan, Bir kıznı «xarab iqimiz» dəp xarab üçün alməxturojan. **4** Həy, Tur həm Zidon, Filistiyəning barlık rayonları, Mən silərnı nemə қiliptimən? Silər Məndin eq almaqqimusılər? (Birak Məndin eq alimiz desənglər, egnə tezla əz bexinglarqa kayturup berimən!) **5** Kümüxlirim, altunlirimni buliwalojininglar tüpəylidin, Güzəl gəhərlirimni əz buthaniliringlarqa aparqojininglar tüpəylidin, **6** Yəhuda balılırlı həm Yerusalemning balılırını əz qebrasidin yiraq kilmək üçün ularnı Greklarqa setiwetkininglar tüpəylidin, **7** Mana, Mən ularnı silər setiwətkən jayda ornidin turozimən, Həmdə қilojininglarnı əz bexinglarqa kayturimən. **8** Ooqul-кızliringlarnı Yəhuda balılırinining kolioşa setiwetimən,

Ular xularni yiraktiki bir əlgə, yəni Xabiyalıklar oja setiwetidu; Qünki Pərvərdigar söz kılɔjan. **9** Xuni əllər arisida jakarlanglarki, «Jənggə təyyarlininglar, Palwanınlarnı қozojanglar, Jəngqılərning həmmisi yekinlaxsun, Jənggə hazır bolsun; **10** Sapan qixlirini kılıq kılıp, Oraqakliringlarnı nəyzə kılıp sokuxunglar; Ajiz adəmmu: «Mən küqlük» desun; **11** Ətraptiki həmmə əllər, tezdir kelinglar, Həmminglər xu yərgə jəm bolunglar!». «Əzüngning küqlükliringni axu yərgə qüxürgəysən, ah Pərvərdigar!» **12** «Əllər қozojılıp «Yəhoxafat jilojisi» oqa kəlsun; Qünki Mən xu yərdə olturnup ətraptiki həmmə əllərni sorakka tartımən. **13** Oraqaknı selinglar, Qünki ziraət pixti; Kelinglar, qüxüp qaylänglər, Qünki xarab kəlqəkliri lik tuxuktur, Idix-küplər tolup taxidu. Qünki ularning rəzilliki zordur» **14** Ah, nuroqun, nuroqun kixılär «Kərar jilojisi»da! Qünki Pərvərdigarning küni «Kərar jilojisi» oqa yekinlaxtı. **15** Kuyax həm ay ərəngəqulixip ketidu, Yultuzlar ez julasını kayturualidu. **16** Pərvərdigar Ziondin hərkirayıdu, Yerusalemın awazını կoyuwetidu; Asmanlar, zeminlar silkinidu; Lekin Pərvərdigar Əz həlkigə baxpanah, Israil balilirioqa küq-himaya bolidu. **17** Xuning bilən silər Mənki Pərvərdigarning silərning Hudayinglar ikanlıkimni, Əz mukəddəs teoqim Zionda turidiojanlığımni bilisilər; Yerusalem pak-mukəddəs bolidu, Uningdin heq yat adəmlər yanə etməydu. **18** Həm xu küni əməlgə axuruliduki, Taqlar yengi xarabni temitiidu, Dəng-egizliklərdin süt akıdu, Yəhudadiki barlıq erik-estənglərdə lik su akıdu; Pərvərdigarning əyidin bir bulak qıçıdu, Xittim jilojisini suçqırıdu. **19** Misir bolsa bir qəllük, Edom adəmzatsız bir qəl-bayawan bolidu, Ularning Yəhuda balilirioqa kılɔjan zulum-zorawanlıkı tüpəylidin, Ular bularning zeminida bigunaḥ, қanınları tekkənlikli tüpəylidin. **20** Birak Yəhuda mənggüzə turidu, Yerusalem dəwrdin-dəwrgiqə қalidu; **21** Həm Mən ularni tekkən қanınlarning paklandurulmioqan gunahlıridin paklandurimən; Qünki Pərvərdigar Zionda makanlaxkandur.

Amos

1 Uzziya Yəhudaqı, Yoaxning oöli Yəroboam Israiloqa padixah boloqan wakitlarda, yər təwrəxtin iki yil ilgiri, Təkoadiki qarwiqilar arisidiki Amosning Israil tootruluk eytikan səzləri: — **2** U: «Pərwərdigar Zion teoqidin hərkirəydu, Yerusalemın awazini қoyuwetidu; Padiqlarning otlaqları matəm tutidu, Karməl qokkisi oqazanglixidu» — dedi. **3** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Dəməxkning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmamymən, Qünki ular Gileadtkilərni təmür tırnılık sərəmlər bilən sokkənidı; **4** Xundakla Həzaəlning əyigə bir ot əwətimən, U Bən-Hədadning ordilirini yutuwalidu. **5** Dəməxk dərwazisidiki təmür baldaknı sunduriwetimən, Awən jilojisida turoquqını, Bəyt-Edəndə xələnə həsini tutkuqını üzüp taxlaymən; Suriyəning həlkəi əsirə qüçüp kiroja elip ketili, — dəydu Pərwərdigar. **6** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Gaza xəhərinənq üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmamymən, Qünki ular Edomoja tapxurup berixkə, barlık tutkunları əsir kılıp elip kətti. **7** Həm Mən Gazanıng sepilioqı ot əwətimən, U uning ordilirini yutuwalidu; **8** Mən Axdodta turoquqını, Axkelonda xələnə həsini tutkuqını üzüp taxlaymən, Əkron xəhərigə əkarxi kəl kətürimən; Filistylərning əzliyi yokıldı, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **9** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Turning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmamymən, Qünki ular barlık tutkunları Edomoja tapxuruwətti, Xundakla əkerindaxlıq əhdisini esigə almidi. **10** Həm Mən Turning sepilioqı ot əwətimən, Ot uning ordilirini yutuwalidu. **11** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Edomning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmamymən, Qünki u barlık rəhəm-xəpkətni taxliwetip, Kılıq bilən eż əkerindixini kooqlıqan; U yiriləudək oqəzəptə bolup, Dərəqəziptə boloqan əhalitini həmixə saklaydu; **12** Həm Mən Teman xəhərigə ot əwətimən, Ot Bozrahıning ordilirini yutuwalidu». **13** Pərwərdigar mundak, dəydu: — «Ammonning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmamymən, Qünki ular qəgrimizni kengəytimiz dəp, Gileadtki əhamildar ayallarının qorsaklarını yeriwətti. **14** Həm Mən Rabbahıning sepilioqı ot yakımən, Jəng künidə əki-

qiylar iqidə, Qara kuyunning künidə əttik boran iqidə, Ot uning ordilirini yutuwalidu; **15** Həm ularning padixahı əsirə qüxicidu, — U əmirləri bilən billə əsirə qüxicidu, — dəydu Pərwərdigar.

2 Pərwərdigar mundak dəydu: — «Moabning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmamymən, Qünki u Edomning padixahının ustihanlarını kəydürüp hak kiliwətti. **2** Həm Mən Moab üstigə ot əwətimən, Ot Keriotning ordilirini yutuwalidu; Wə Moab quşan-sürənlər bilən, kiya-qiyalar bilən, kanay sadasi bilən olidu. **3** Wə Mən ularning həkimini arisidin üzüp taxlaymən, Uning əmirlərini uning bilən billə əltürüwetimən, — dəydu Pərwərdigar. **4** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Yəhūdanıng üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmamymən, Qünki ular Pərwərdigarning Təwrat-kanununu kəmsitti, Uningdiki bəlgilimilərgə əməl kilmidi; ularning sahtilikləri əzlini adaxturup kəydi; ularning ata-bowilirimi bularoja əgixip mangojanidi. **5** Həm Mən Yəhūda üstigə ot əwətimən, Ot Yerusalemning ordilirini yutuwalidu. **6** Pərwərdigar mundak dəydu: — Israilning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uni jazasidin kəyturmamymən, Qünki ular həkkəniylərni kümüxə seti wətti, Yoxşul adəmni bir jüp qorukka seti wətti; **7** Ular namratlarning bəxidiki qang-topilirini box əkoyuwətməydi, Ajiz məminlərning nesiwisi kəyriwalidu; Ata-bala ikkisi Mening mukəddəs namimni buloqap, ohxax bir kizning yenioja təng baridu. **8** Ular [kızılmış] həmmə kurbangalıning yenioja elip berip, Kərzəgə rənigə koyojan kiyim-keşqəklər üstidə ular bilən yatidu; Ular eż ilahining əyidə jərimənə bilən aloqan xarabni iqməktə. **9** Biraq Mən Amoriylərni ularning aliddin əhalak kıləjanmən, Amoriylar kədir dərihidək egiz, dub dərihidək küqlük boloqan bolsimu, Mən üstidin uning mewisini, astidin yiltizlirini əhalak kıldım. **10** Həm Amoriylərning zeminini igili xıngalar üçün, Silərni Misir zeminidin elip qıkip, Kirik, yil qəl-bayawanda yetəklidim. **11** Silərning oqulliringlardın bəzilirini pəyoğəmbər boluxka, Yigitliringlardın bəzilirini «Nazariy» boluxka turoquzdum. Xundak əməsmə, i Israil balılır? — dəydu Pərwərdigar. **12** Biraq silər Nazariylar oqullaringlardan pəyoğəmbərlər: «pəyoğəmbərlik kilmanglar» — dəp buyrudunglar. **13** Mana, Mən silərni basımən, Huddi lik ənqə besiloqan hərwa yərni başkandək, silərni besip turımən; **14** Həm qapkurlarningmu əqar yoli

yokaydu, Palwan ez küqini ixlitəlməydi, Zəbərdəs batur ez jenini kütkuzalmaydu. 15 Okyanı tutkuqı tik turalmaydu; Yəltapan qaqlamaydu, Atka mingüqi ez jenini kütkuzalmaydu. 16 Palwanlar arisidiki əng jigərlik baturmu xu künidə yalingaq qeqip ketidü, — dəydu Pərvərdigar.

3 Pərvərdigar silərni əyibləp eytən bu söz-kalamını anglanglar, i Israil balılırı, Yəni Mən Misir zeminidin elip qıçaroğan bu pətkül jəmət: — **2** «Yər yüzidiki barlıq jəmətlər arisidin pəkət silərni tonup kəldim; Xunga üstünglaroqa barlıq kəbihlikliringlarning [jazasını] qüxürimən». **3** İki kixi bir niyəttə bolmisa, kandağmu billa mangalisun? **4** Olijisi yok xır ormandan hərkirəmdü? Arslan heqnemini almışan bolsa uwisida hıwlamdu? **5** Tuzakta yəmqük bolmisa kux yərgəyiçiləndü? Aləqədək nərsə bolmisa, kışmaq yərdin etilip qıçamdu? **6** Xəhərdə [agah] kaniyi qelinsa, həlk korkmamdu? Pərvərdigar kilmışan bolsa, xəhərgə yamanlıq qüxəndü? **7** Rəb Pərvərdigar Əz kulları boğan pəyoğambərlərgə awwal axkarılımaya turup, U həq ix kılmayıdu. **8** Xır hərkirəgən tursa, kim korkmaydu? Rəb Pərvərdigar söz kiləjanda, kim [Uning] bexaritini yətküzməy turalaydu? **9** Axdodtiki kəl'a-ordilarda, Xundakla Misirdiki kəl'a-ordilarda elan kılıp: — «Samariyə taqlıları üstidə yiçilinglar, Uning otturisidiki zor kiykas-sürənlərni, Uning iqidiki jəbir-zulumlarnı kərüp bekinqlar» — dənglər. **10** — Ular həq ix kılıxını bilməydi — dəydu Pərvərdigar, — Ular ordilirioqa zulum-zorawanlıq bilən tartıwalıqlarını həm oljıllarınu juqlıloquqlar! **11** Xunga Pərvərdigar mundaq dəydi: — «Manə bir yaw! U zeminni körxiwaldi! U mudapiəngni elip taxlaydu, Kəl'a-ordiliring bulang-talang klinidu. **12** Pərvərdigar mundaq dəydi: — Padıqı xırning aqzidin koyning ikki putini yaki külükining bir parqısını kütküzup aləqədək, Samariyadə olturoğan Israillarmu xundak kütkuzulidu, — Xəhərdə pəkət kariwatning bir burjiki, Diwandiki bir parqə Dəməxk libasila қalidu! **13** — Anglanglar, Yakupning jəmətidə guwahlıq beringlər, — dəydi Rəb Pərvərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı boğan Huda, **14** — Mən Israilning asiyliklirini əz bexioqa qüxürgən künidə, Bəyt-əl xəhirining kurbangahlırinimə jazalaymən; Kurbangahning burjəkliridiki münggüzlər kesiwetilip yərgə qüxürülidu. **15** Mən «Kixlik Saray» wə «Yazlık Saray»nı bıraklaş uruwetimən; Pil qixi eylərmə yokılıp ketidü, Kəpligən eylər tüğixidü, — dəydi Pərvərdigar.

4 I Baxandiki inəklər, Samariya teqida turup namratlarni harlawatkan, miskinlərni eziwatkanlar, Hojilirioqa: «[Xarabni] elip kelinglar, biz iqimiz» dəydiqənlar, Bu səzni anglangalar: — **2** Rəb Pərwərdigar Əz pak-mukəddəslik bilən əsəm iqtənki, Mana, bexinglaroqa xundak künər qüxiciduki, U silərni ilməkər bilən, Nəslinqarnı qanggaklar bilən elip ketidü. **3** Həm silər [ayallar] hərbiringlar sepilning xoraliridin kisiliplətüp, Uduł mengip tikiwetisilər; Wə silər Hərmon tərəpkə qəruwetilisilər, — dəydu Pərwərdigar. **4** Əmdi Bəyt-Əlgə kelinglar, asiylik kilinglar! Gilgaldimu asiylikni kəpəytinglar! Ətigəndə əurbanlıqliringlarnı, Hər üqinqi küni silərning «condin bir» ültüx əxriliringlarnı elip kelinglar, **5** «Təxəkkür əurbanlıq»ni hemirturuq bilən billə kəydürüngər — Silər «halis əurbanlıqlar»ınlarnı jakarlap mahtinip yürüngərlər; Qünki bundak kılıxka amraksilər, i Israillar! — dəydu Rəb Pərwərdigar. **6** «Mən həmmə xəhərliringlarda «qixning pakizlik»ni qüxürdüm, Həmmə yeringlarda silərni ax-nanoşa bolqan hajətmən kıldırm; Bırak silər yənilə yenimoşa kaytmidinglər, — dəydu Pərwərdigar; **7** Həsuləja üq ayla əlojan bolsimu, silərdin yamoqurnı tartiwelip bərmədim; Bir xəhər üstigə yamoqur yaqdurdum, Yənə bir xəhərgə yaqdurmıdim; Bir parqə yər üstigə yamoqur yaqdı; Yənə bir parqə yər yamoqursız əqoqirap kaldi; **8** Xuning bilən ikki, üq xəhərning [puğralırı] su tiləp baxxə bir xəhərgə ələngxip bardı, Lekin ənəndi; Bırak silər yenimoşa yənilə kaytmidinglər, — dəydu Pərwərdigar; **9** Mən silərni judun həm hal apiti bilən urdum; «Olaşılıqı kur»lar nuroqunlioqan beoqinglər, üzümzarliringlər, ənjür dərəhliringlər həm zəytün dərəhliringlarnı yəp kətti; Bırak silər yenimoşa yənilə kaytmidinglər, — dəydu Pərwərdigar; **10** Mən aranglaroqa Misiroqa qüxürüləngən apətlərdək apətni əwəttim; Yigitliringlarnı kılıq bilən eltürgüzdüm, Atliringlarnı olja boluxka koyuwəttim; Mən əşərəqəhinglardin [jəsətlərning] sesikqılıkını purutuwəttim, Uni dimioqinglərojumu kirgüzdüm, Bırak silər yenimoşa yənilə kaytmidinglər, — dəydu Pərwərdigar; **11** Mən aranglardın bəzilərni Huda Sodom wə Gomorra xəhərlirini əruiwətkinidək əruiwəttim, Xuning bilən silər ottin tartiwelinoğan bir ququla otundək bolup əldindələr; Bırak yenimoşa yənilə kaytmidinglər, — dəydu Pərwərdigar; **12** Xunga Mən sanga xundak kılıxım kerək dəwətimən, i Israel; Mən buni sanga kılıdioqanlıkim tüpəylidin, Hudaying

bilən kərüxüxkə təyyarlan, i Israil! 13 Qünki mana, taqlarını Xəkilləndürgüqi, Xamalni Yaratğuqi, Insanoja ezlirininq oy-pikrininq nemə ikənlilikini Ayan Kiloquqi, Tang səhərni karangoşulukkə Aylanduroquqi, Yər yüzidiki yukiri jaylarning üstidə dəssəp yürgüqi dəl Xudur, Pərwərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı boləjan Huda Uning namidur!

5 I Israil jəməti, bu sözni, Yəni Mən sən toqıruluk okuydiojan bir mərsiyəni anglap koy: — 2 «Pak kiz Israil yikildi; U kaytidin ornidin turmaydu; U əz tuprikişa taxlanojan, Uni turozuzup yəligüqi yoktur». 3 Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — [Israilning] ming [ləxkər] qıkkən bir xəhirining yüz [ləxkirila] tirik əkalidu; Yüz ləxkər qıkkən bir xəhirining Israil jəməti üçün on [ləxkirila] tirik əkalidu; 4 Qünki Pərwərdigar Israil jəmətigə mundak dəydu: — Meni izdənglar, həyatka erixisilər; 5 Bəyt-Əlni izdimənglar, Gilgalımu barmanglar, Bəər-Xebaşa səpər kilmanglar; Qünki Gilgal əsirgə elinip sürgün kılınmay əkalmayıdu, Bəyt-Əl yokka qıkıldı. 6 Pərwərdigarnı izdənglar, həyatka erixisilər; Bolmisa U Yüsüp jəməti iqida ot kəbi partlap, uni yap ketidu, Həm Bəyt-Əldə otni eqürgüdək adəm tepilmaydu. 7 I adalətni əməngə aylanduroquqi, Həkkaniyılıknı yərgə taxlıoquqlar, 8 Silər Orion yultuz türkümi wə Əlb yultuz topini Yaratğuqi, Əlüm kələnggisini tang nurişa Aylanduroquqi, Kündüzni karangoşuluk bilən keqiqə Aylanduroquqi, Dengizdiki sularnı qakırıp, ularnı yər yüzigə Kuyuqıqını izdənglar; Pərwərdigar Uning namidur. 9 U baturlar üstigə tuyuksız əhaləkətni partlitidu, Istihkam üstigə əhaləkət qixüridü. 10 Xu [Israillar] xəhər dərvazisida tənbih beridiojanlar oja eq, Durus səzləydiqanlardın yirginidu. 11 Əmdi silər namratlarnı ezip, Ulardın buoğday «hədiyə»lərni aldinglar! Oyulajan taxlardın eylərni saldinglar, Birak ularda turmaysilar; Silər güzəl üzümzarlarnı bərpa kılıqansılar, Birak ularning xarabını iqəlməysilər. 12 Qünki silərning asiylikliringlarning ənqılık kəplükini, Silərning gunahıqlarning ənqılık zor ikənlilikini obdan bilimən; Ular həkkaniy adəmni ezidu, Ular para yeydu, Xəhər dərvazisida miskinlərning həkkini əyriwalidu. 13 Xunga bundak dəwrda «pəmlik adəm» süküt kılıdu; Qünki u rəzil bir dəwrdur. 14 Həyat yaxax üçün yamanılıknı əməs, mehribanlıq-yahxılıknı izdənglar; Xundak boləjanda silər deginginlardək, Samawi қoxunlarning Sərdarı boləjan Pərwərdigar həkikətən silər bilən billə bolidu. 15 Yamanlıktın

nəprətlininglar, mehribanlıq-yahxılıknı səyünglər, Xəhər dərvazisida adalətni ornitinglər; Xundak kılıqanda Pərwərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı boləjan Huda bəlkim Yüstpinq kəldisiçə xapaət kərsitər. 16 Xunga Pərwərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı boləjan Huda Rəb mundak dəydu: — «Barlıq kəng rəstə-bazarlarda ah-zarlar anglinidu; Ular həmma koqılarda «Way... way!...» dəp awazini kətüridu; Ular dehkanlarnı matəm tutuxka, Ah-zarlar ketürgüqi «ustilar»ni yioqlaxka qakırıdu. 17 Həm barlıq üzümzarlardımı aħ-zarlar ketürülidu; Qünki Mən Əzüm aranglardın etüp ketimən — dəydu Pərwərdigar. 18 Pərwərdigarning künigə təkəzzər boləjan silərgə way! Pərwərdigarning künü silərgə kəndək akıwətlərni kəltürər? U yorukluk əməs, bəlkı karangoşuluk elip kelidu. 19 U künü birsi xirdin keqip, eyikka uqrəp, Andin eyigə kırıp, koli bilən taməja yeləngəndə, Yilan uni qakqandək bir ix bolidu! 20 Pərwərdigarning künü yorukluk əməs, bəlkı karangoşulukla elip kelidu əməsmu? Uningda pəkət karangoşulukla bolup, yorukluk həq bolmayıdiou?! 21 Həytlliringləroja nəprətlinimən, ulardinizar boldum, İbadət sorunliringlarning purikini puriqum yok. 22 Qünki silər Manga «keydurmə kurbanlıklı»lar həm «ax hədiyə»liringlarnı sunup atisanglarmu, Mən ularni kobul kılınmayımən; Silərning bordak malliringlər bilən kılıqan «inaklık kurbanlıkliringlər»oja ərimayımən. 23 Məndin munajatlıringlarning sadalırını epketinqlər, Qiltarlıringlarning küylərini anglimayımən; 24 Buning ornida adalət huddi xarkiratmidək, Həkkaniyılık əbədiy akidiojan ekimdək dolğunlisun! 25 Silər qəl-bayawandıki kırık yilda kılıqan kurbanlıq-hədiyilərni Manga elip kəldinglarmu, i Israil jəməti?! 26 Bərhək, silər «Sukkot» degən padixahıqlar, həm «Kjün» degən butliringlər, yəni «Yultuz ilahi»nglarnı kətürüp mangdinglar! 27 Əmdi Mən silərni əsir kılıp, Dəməxktin yiraqlar oja sürgün kıldurımən, — dəydu «Samawi қoxunlarning Sərdarı boləjan Huda» degən nam bilən atalojan Pərwərdigar.

6 I Zionda hatırjəm olturojanlar həm Samariyə teojoja tayinip aman-esən yaxiojanlar! I əllərning kattisining ərbablı! Israil jəməti silərni izdəp kelidu — — Silərning əhalilər oja way! 2 [Silər həlkə]: — «Kalnəh, xəhərigə berip kərunglar; Xu yərdin «büyük Hamat» xəhərigə beringlar, Andin Filistilərning xəhəri Gatqa qüxüp bekinqlar; Bular silərning ikki padixahlıqlıqlardın əwzələmu? Ularning

qegrisi silerningkidin kengmu?» — [dəp mahtinip səzlaysıslər]. 31 yaman künni keqiktürməkqi bolanlar! Silər jəbir-zulumning həkümranlığını ornitip, uni əzüngalarqa yekin kilmakqi bolisilər, 4 Pil qixida nəkixləngən kariwatlar üstidə yatisilər, Diwanliringlar üstidə kerilip yatisilər, Pada topidin pahlamlarnı, Kala qotanlıridin mozayni tallap yəysilər, 5 Qiltar ahəngiçə təngkəx kılıp eytisilər, Dawuttək əzüngalarqa sazları ijad kılısilər, 6 Xarabni qiniləp-qiniləp iqisilər, Əzüngalarqa sərhil maylik atirlərni sürisilər, — Birak kənglüngər Yüsüp jəmətinining ziyan-zəhməti üçün həq azablanmaydu! 7 Xunga ular tunji əsirgə qüxkənlər arısida əsirgə elinidü; Kerilip yatkanlarning əyx-ixriti ahirlixdı. 8 Rəb Pərwərdigar Əz hayatı bilən kəsəm kıləjanki, — dəydu Pərwərdigar, samawi koxunlarning Sərdarı bolan Huda, — Mən Yakupning oqururidinizar boldum, Uning orda-istihkamlıridin nəprətlinimən; Mən bu xəhərni, xundakla uningdiki həmmimini düxməngə təngla etküzüp berimən; 9 Wə əməlgə axuruliduki, Bir eydə on adəm bolup kalsə, bu onaylənmə olidu. 10 Əgər məlum bir əlgicinqing tuqkını, yəni əlgicinqing jəsitini kəydürüxkə məs'ul kixi ustihanları kötürüp əydin qikiqetip, əy iqidiki yənə birsidin: — «Kexingda yənə borsi barmu?» dəp sorisa, u «Yok» dəydu, Andin [tuqkını] yənə: «Süküt! Pərwərdigarning namini tiləqə eliximizə bolmaydu!» — dəydu. 11 Səwəbi, Pərwərdigar buyruk qüxüridu, Wə qong əyni parə-parə kiliwetidu, Kiçik əynimə qak-qekidin yerip qekiqetidu. 12 Atlar tax üstidə qapalamadu? Adəmlər axu yərni kalilar bilən aqduralamadu? Birak silər adalətni et süyigə, Həkkaniylikning mewisini əməngə aylanduroqansılər — 13 — Yok bir nərsidin xadlinip kətkənsilər, «Əz küqimizgə tayinip kudratka igə bolqanmız» — degənsilər. 14 Qünki mana, i Israil jəməti, — dəydu Pərwərdigar, samawi koxunlarning Sərdarı bolan Huda, — Mən silər bilən ərxilikidioqan bir əlni turquzımən; Ular Hamat xəhirining dawinidin Arabah ekimiqiqliqə silərni harlaydu.

7 Rəb Pərwərdigar manga kərsəttiki — Keyinkı ot-qəp bax tartkan waktida, mana U qekətkilərni yasidi (bu padixah əzigə ot-qəp oroqandın keyinkı, ikkinçi kətimlik ot-qəp əskən wakit idi) 2 həm xundak boldiki, qekətkilər zemindiki ot-qəpnı қaldurmay yəwətkəndin keyin, mən: — «I Rəb Pərwərdigar, etünüp ələy, kəqürgəysən! Yakup kəndakmu qidiyalaydu? U kiçik tursa!» — dedim. 3 Pərwərdigar əmdi undak

kılıxtin yandi: «Əmdi undak bolmaydu» — dedi Pərwərdigar. 4 Rəb Pərwərdigar manga kərsətti — Mana, Rəb Pərwərdigar [həlkı] bilən kürəx kılıxka otnı qakirdı; Ot hətta qongkur dengiznimə kuruftı, Miras bolan zeminnimə yəp kətti; 5 Əmdi mən: — «I Rəb Pərwərdigar, etünüp ələy, tohtiçaysən! Yakup kəndakmu qidiyalaydu? U kiçik tursa!» — dedim. 6 Pərwərdigar xundak kılıxtin yandi: «Əmdi undak bolmaydu» — dedi Rəb Pərwərdigar. 7 Əmdi U manga [mundak bir ixni] kərsətti — Wə mana, Rəb tik əlqigüq yip bilən kopuruləşən tam tüwidə, Əolidə tik əlqigüq yipni tutkınıqə turattı; 8 wə Pərwərdigar məndin: — «Amos, nemini kərdung?» dəp soridi. Mən: «Tik əlqigüq yipni» — dedim. Rəb: «Mən yənə Əz həlkim Israil otturisioja tik əlqigüq yipni tikləymən; Mən yənə ularnı jazalimay etüp kətməyman; 9 Həm İshəkning «yükri jayliri» əhalək bolidu, Israilning tawapgahlıri wəyrən kilinidü; Yəroboam jəmətigə kiliq bilən hujum kılıxka ornumdin turimən» — dedi. 10 Xuning bilən Bəyt-Əldiki kahin Amaziya Israil padixahı Yəroboamqa həwər yollar: — «Amos Israil jəməti arısida turupmu siligə suyiğət kıldı; zemin uning kiliqən barlıq gəplirini kətürəlməydu. 11 Qünki Amos: — «Yəroboam kiliqta olidu, Israil əsirgə elinip əz zeminidin sürgün bolmay ələydi!» — dəydu» — dedi. 12 Andin Amaziya Amoska: — Həy aldin kərgüq! Bəs, yokal, Yəhuda zeminoqə əqəq, axu yərdə bəxarət berip, xu yərdə nan tezip ye! 13 Birak Bəyt-Əldə yəna bəxarət bərmə; qünki u padixahning tawapgahı, xəhəlik əydur, — dedi. 14 Amos Amaziyaqa jawab berip mundak dedi: — «Mən əsli pəyoqəmbər əməs idim, yaki pəyoqəmbərnin oqlımı əməsmən; bəlki mən bir qarwiqi, xundakla erən dərəhlirining mewisini tərgüqi idim. 15 Birak pada bekıwatkan qeoqimda Pərwərdigar meni Əz ilkiqə aldi wə manga: «Barojin, həlkim Israile bəxarət bər» — dedi. 16 Əmdi, i Amaziya, Pərwərdigarning səzığə kulaq sal! Sən manga: «Israilni əyibləydiqan bəxarətlərni bərmə, İshək jəmətinə əyibləydiqan səzlərni eytma», deding. 17 Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — «Sening ayaling xəhərdə pəhixə bolidu, oqluq-kızlıring kiliq bilən kiriildü wə zemining əlqəx tanisi tartılıxi bilən parqılınidü; sən napak bir zemində əlisən; wə Israil əsirgə elinip əz zeminidin sürgün bolmay ələydi». 18 Rəb Pərwərdigar manga mundak bir ixni kərsətti; mana, bir sewət yazılık mewə. 2 Andin U məndin:

Amos, nemini kerdung? — dəp soridi. Mən: «Bir sewət yazılık mewini» — dedim. Pərvərdigar manga: Əmdi həlkim Israiloşa zawal yətti; Mən yənə ularni jazalimay etüp kətməymən, — dedi. 3 — Xu künü ordidiki kizlarning nahxiliri kiya-qiyalaroşa aylinidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar; — Jəsətlər kəp bolidu; ular jay-jaylarda sırtka taxlinidu. Süküt! 4 Buni anglanglar, həy miskinlərni əzgülər, Zemindiki ajiz məmənlərni yokatmakçı boləjanlar — 5 «Axlıkimizni satmakçı iduk, yengi ay қaşanmu ahirlixar, Buğday yaymısını aqattuk, xabat künə қaşan tügər?» — dəydioşanlar, — Xundakla «əfəh»ni kiçik kılıp, «xəkal»ni qong elip, Aldamqılık üçün tarazını yalojan kılıoşanlar! 6 — Namratlarnı kümüxkə, Miskin adəmni bir jüp qorukqa setiwalmaqçı boləjanlar, Buğdaynı süpüründisi bilən koxup satmakçı boləjanlar! 7 Pərvərdigar Yaqupning oqururi bilən xundak կəsəm kıldıki, — Bərəkə, Mən hərgiz ularning kılıoşanlıridin heqbirini untumaymən! 8 Zemin bu ixlardın təwrinip kətməndu? Wə uningda turuwaṭkanlarning həmmisi matəm tutmamdu? U Nil dəryasidak ərləp ketidu, U Misir dəryasidak ərkəxləp, andin qəküp ketidu. 9 Xu künə xundak əməlgə axuruliduki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Kuyaxni qüxtə patkuzimən, Zeminni xu oquk kündə қarangoşulaxturımən. 10 Heytliringlarnı musibətkə, Həmməna nahxiliringlarnı ah-zarlaroşa aylanduriwetimən; Həmmə adəmning qatriki üstini bəz rəht bilən oriçuzimən, Hərbir adəmning bexida takırlıq pəyda kılımən; Bu matəmni yakkə-yegəna bir oçulning matimidək, Heytning ahirini dərd-ələmlilik bir kün kılıwetimən. 11 Mana, xundak künər keliduki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, Zeminoşa қəhətqılıkni əwətimən, — — Nanoşa boləjan қəhətqılık əməs, yaki suoşa boləjan qangkaxmu əməs, bəlki Pərvərdigarning səz-kalamını anglaxka boləjan қəhətqılıkni əwətimən. 12 Xuning bilən ular dengizdin dengizə, ximaldin xərkəkə kezip mangidu, Ular Pərvərdigarning səz-kalamını izdəp uyan-buyan yürüp, uni tapalmaydu. 13 Xu künə güzel kızlar həm yigitlərmiş ussuzluktin əhalidin ketidu; 14 Həm Samariyəning gunahının [nami] bilən կəsəm iqtənlər, Yəni «İlahıngning tiriklik bilən, i Dan», yaki «Bəər-Xebadiki [İlahiy] tirik yol bilən!» dəp կəsəm iqtənlər bolsa — Ular yikiliđu, ornidin hərgiz kaytidin turalmaydu.

9 Mən Rəbning kurbangaňning yenida turojinini kerdum; U mundač dedi: — — Tüwrüklərning

baxlırını urunglar, bosuojılar silkingiqə urunglar, Ularnı [ibadəthanidikilərning] baxlırioşa qüxtürüp, parə-parə kilinglər! Mən xu [butpərəslər]din əng ahirda қaşanlırinumu kılıq bilən əltürimən; Ulardın қaşay degənlər қaşalmayıdu, Ulardın kutulay degənlər kutulup qıkalmayıdu. 2 Ular təhtisara iqigə texip kirsə, kolumna xuy yərdin ularni tartip qırırdı; Ular asmanoşa yamixip qıksa, Mən xu yərdin ularni tartip qüxtürimən; (*Sheol h7585*) 3 Ular Karmal qokkisişa meküwalsimu, Mən ularni izdəp xu yərdin alımən; Ular dengiz tegidə nəzirimdin yoxurunuwałoşan bolsimu, Mən yilanni buyruymən, u ularni qakıdu; 4 Dükəmənlirigə əsirgə qüxtən bolsimu, Mən xu yərdə kılıqni buyruymən, u ularni əltüridu; Mən yahxılıkni əməs, bəlki yamanlıkni yətküzüx üçün kezlimi ularoşa tikimən. 5 Samawi koxunlarning Sardarı boləjan Rəb Pərvərdigar, Zeminoşa təkgüqi bolsa dəl Uning Əzidur; U tegixi bilənla, zemin erip ketidu, uningda turuwaṭkanlarning həmmisi matəm tutidu; Zemin Nil dəryasidak ərləp ketidu — Misirning dəryasidak [ərkəxləp], andin qəküp ketidu. 6 Rawaklırını ərxlərgə selip, asman gümbüzini yər yüzigə bekitküqi Xudur; Dengizdiki sularını qakırıp, ularni yər yüzigə kuyujuqi Udur; Pərvərdigar Uning namidur. 7 Silər Manga nisbətən Efiopiya balılıroşa ohxax əməsmu, i Israel balılıri? Mən Israelni Misirdin elip qıkarajan əməsmu? Filistiyörni Kret arildin, Suriyalıklärni Kir xəhəridin qıkarajan əməsmu? 8 Karanglar, Rəb Pərvərdigarning kezi «gunahkar padixaḥlıq» üstigə qüxti — Mən yər yüzidin uni yokitimən; Lekin Mən Yaçup jəmətini toluk yokitiwətməymən, — dəydu Pərvərdigar. 9 Qünki karanglar, Mən buyruk qüxtürimən, Xuning bilən huddi birsi danni ojəlwirdə taskıqəndək, Israel jəmətini əllər arısında taskaymən, Birak ulardın əng kiqikimu yərgə qüxtüp kətməydu. 10 [Halbuki], həlkimning barlıq gunahkarları, yəni: «Külpət bizgə hərgiz yekinlaxmaydu, beximizoşa qüxməydu» degüqilər kılıq tegidə elidu. 11 Xu künə Mən Dawutning yikılışan kəpisini yengibaxtin tikləymən, Uning yeriklirini etimən; Uni harabiliktin ongxap, əyni zamandiki petidək kürimən. 12 Xuning bilən ular Edomning kəldisiçoşa həmdə namim bilən ataloşan barlıq əllərgə igidarıqlıq kılıdu, — dəydu bunı bejirgüqi Pərvərdigar. 13 Mana xundak künər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Yər həydiqüqi hoşul yiçkūqıçoja yetixiwalidu, Üzümlərni qəyligüqi uruk qaşkuqıçoja yetixiwalidu; Taoşlar yengi xarabni temitip, Barlıq dəng-egizliklər

erip ketidu. **14** Wə həlkim Israilni asarəttin kutuldurup, azadlıkqa erixtürimən; Ular harab xəhərlərni kayta kurup, ularda makanlixidu; Ular üzümzarları tikip, ularning xarabını iqidu; Ular baqlarnı bərpa kılıp, mewisini yəydu. **15** Mən ularni əz zemini üstigə tikimən, Ular Mən ularoja ata kılajan zemindin hərgiz kaytidin yuluwetilmaydu — dəydu Pərwərdigar sening Hudaying.

Obadiya

1 Obadiya kərgən alamət kərəntüx: — Rəb Pərvərdigar Edom toopruluk mundaq dəydu: — (Biz Pərvərdigardin bu həwərni anglaxka tuyəssər bolduk) — «Bir əlqi əllər arisioja əwətildi; U: «Ornunglardın turunglar, biz uningoja ərəxi jəng əlinən qılıx üçün turaylı!» — dəp həwər beridu. **2** Mana, Mən seni əllər arisida kiçik kıldırm; Sən [əllər arisida] əkattik kəmsitilgən həlk bolisən! **3** Həy tik əkiyaning yerikliri iqidə turoquqi, Turaloqusı yukiri bolouquqi, Kenglüngdə: «Kim meni yərgə qüxtüralisun?!» deyiqi, Kenglüngdiki təkəbburluk əzüngni aldap koydi! **4** Sən bürküttək əzüngni yukiri kətürsəngmu, Qanggangni yultuzlar arisioja tizsangmu, Mən xu yərdin seni qüxtüretimən, — dəydu Pərvərdigar. **5** Bulangqılar kəxinoja kəlsimu, Oqrılar keqiləp yeningoja kirsimu, (Həy, xunqə üzüp taxlinisən!) Ular ezlirigə quxlukla ooprilaytti əməsmu? Üzüm üzgütülər yeningoja kəlsimu, azraq wasanglarnı qalduridu əməsmu? **6** Bırak Əsawning təəllükati kəndək ahturuldi! Uning yoxurun baylıkları kəndək tepip qıkıldı! **7** Barlik ittipəkdaxlıring seni qegrayinglıqə həydiwetidu; Sən bilən inaç etkənlər seni aldap, üstüngdin əqlibə kılıdu; Neningni yegənlər sanga kiltək küridu; [Sən] dərəwkə yorutulmioqandursən! **8** Mən xu künü, — dəydu Pərvərdigar, — Edomdin danixmənlərni, Əsawdin əkil-parasətni yokatmamdimən? **9** Xuning bilən palwanlıring parakanda bolidu, i Teman, Xuning bilən Əsawning teoqidiki hərbir adəm kiroqinqılıkta kətl kilinidu. **10** Ukang Yakupka kəlojan zulum-zorawanlıking tüpəylidin, Iza-aləhanət seni əkəpləydi; Sən mənggүə üzüp taxlinisən. **11** Sən bir qəttə [pərwasız] əkarap turojan künü, Yəni yakə yurttikilər [buradiringning] mülkini bulap kətkən künü, Taipilar uning dərwazılıridin kirip Yerusalem əstigə qək taxliojan künü, Sən ularning bir əzasiyoja ohxax bolqansən. **12** Bırak əkerindixingning apətlik küniga pərwasız əkarap turmaslıking kerək idi, Yəhudanıng balılırinin əhalət künidə huxal bolup kətməsliking kerək idi; Küləpətlik künidə aqzingni yoojan kılmaslıking kerək idi; **13** Əz həlkimni apət başkan künidə, ularning dərwazisioja kirməsliking kerək idi; Ularnı apət başkan künidə ularning dərd-ələmig erənsiz əkarap turmaslıking kerək idi, Apət başkan künidə kolungni mal-mülkigə sozmaslıking kerək idi; **14** Sən xəhərdin əqip kətulqanlarnı

üzüp taxlax üçün aqa yolda turmaslıking kerək idi; Küləpət başkan künidə uningdin kətulup kəlojanlarnı düxməngə tapxurmaslıking kerək idi. **15** Qünki Pərvərdigarning künü barlıq əllər əstigə qüxtüxkə yekin kəlojandur; Sening baxkılar oja kəlojiningdək, sangimu xundak kilinidu; Sanga tegixlik jaza əz bexingoja qüxitidu; **16** Qünki sən Əz mukəddəs teoqimda [əqəzipimmi] ieqkiningdək, Barlıq əllərə xundak tohtawsız iqidu; Bərəkək, ular iqidu, yutidu, Andin ular heq məwjuṭ əməstək yokap ketidu. **17** Birak Zion teoqi əüstida panağ-kutkuzulux bolidu, Taoq pak-mukəddəs bolidu; Yakup jəmətining təəllükətləri ezigə təwə bolidu; **18** Wə Yakup jəməti ot, Yusüp jəməti yalkun, Əsaw jəməti ular oja pahal bolidu; [Ot wə yalkun] Əsaw jəməti iqidə yekiliplər, ularını yutup ketidu; Əsaw jəmətidin heqbırıcı kəlməydi; Qünki Pərvərdigar xundak sez kəlojan. **19** [Yəhudanıng] jənubidikilər Əsawning teoqioja igə bolidu; Xəfəlah tütənglikidikilər Filistilərning zeminoja igə bolidu, Bərəkək, ular Əfraimning dalası həm Samariyəning dalasinoja igə bolidu; Binyamin Gileadka igə bolidu; **20** Sürgün bolqanlardın kəlip kəlojan Israilliardın tərkib tapşan bu əkəp kətulqanlarda təwə bolqan zeminoja Zarəfatkığa igə bolidu; Səfaradta sürgündə turojan Yerusalem dikilər bolsa jənubtiki xəhərlərgə igə bolidu. **21** Andin Zion teoqi əstigə kutkuzojuqlar qıkıldı, Ular Əsaw teoqi əüstidin həküm süridi; Xuning bilən padixahlıq Pərvərdigaroja təwə bolidu!

Yunus

1 Pərvərdigarning səzi Amittayning oqlı Yunuska yetip kelip mundak deyildi: — **2** «Ornungdin tur, dərħal Ninəwə degən axu büyük xəhərgə berip, awazingni kətürüp u yərdikilərni agahlaşdırıqın; qünki ularning rəzillikləri Mening kəzümgə ədalət turidu». **3** Birək Yunus ornidin turup Pərvərdigarning yüzidin əzini қaqurux üçün Tarxix degan yurtka kətməkqi boldi. Xunga u Yoppa xəhərigə berip, Tarxixkə baridioğan kemə tepip, kirasını teləp uningoşa qüxti wə kəmiqilər bilən birliktə Tarxixkə berip, Pərvərdigarning yüzidin əzini қaqurmakqi boldi. **4** Pərvərdigar bolsa zor bir boranni dengizə taxlıdı; xunga dengizdə dəhəxətlik əkər boran qıkıp, kemə parqılınip kətkili tas əldədi. **5** Kəmiqilər bolsa bək körküp ketip, hərkəyəsi əz ilahılırioğa hitab kılıp dua kılıxtı; ular kemini yeniklisün dəp uningdiyi yüksək-taşları dengizə taxlıwətti. Birək Yunus bolsa, kemining astı əkətigə qüxtüwəlip, xu yerdə əlüktək uhlawatkanıdi. **6** Kemə baxlıkı uning yenioğa kelip uningoşa: «Əy, uhlawatkan kixi, bu əndək kılıqining? Ornungdin tur, ilahıngni seqinip nida əll! Kim biliđu, ilahıngning nəziri qüxtüp bizni əhalətən kütküzup əlamət tehi?» — dedi. **7** Ular bir-birigə: — Kelinglər, bu külpətnin kimning wəjidiň beximizoşa qüxkənlilikini bekitix üçün qək taxlaylı, — deyixti. Xundak kılıp ular qək taxlaştı; ahirdə qəktə Yunus qıkıp əldədi. **8** Ular uningdin: — Kəni, eyt, beximizoşa qüxkən bu külpət kimning səwəbidin boluwatidu? Sening tirikqılıking nemə? Nədən kəlding? Əysi el, əysi milləttin sən? — dəp soridi. **9** U ularoşa: — Mən bolsam ibranıy millitidin, ərxəldəkli Hudadin, yəni dengizni, yərzeminni yaratkan Pərvərdigardin korkkəqimən, dedi. **10** Bu səz ularnı intayın korkutıwətti. Ular: «Sən zadi nemə ix kılıqan?» — dəp soridi [qünki ular uning Pərvərdigarning yüzidin əqəmlikini bilgənidi, qünki ular buni uning əz aqəzidin angloşanıdi]. **11** Ular uningdin: — Əmdi biz seni əndək kılısaq dengiz biz üçün tinqlinidu? — dəp soridi; qünki dengiz dolğunı baroqanseri əwj elip ketiwatatti. **12** U ularoşa: — Meni kətürüp dengizə taxliwetinlər, xu qəođda dengiz silər üçün tinqlinidu; qünki bilimənki, bu zor boran mening səwəbimdin silərgə qüxti, — dedi. **13** Birək bu adamlar küçəp palaç urup kırqakka yetixə tirixti; amma yetəlmidi, qünki dengiz kerixkəndək

tehimu dolkunlap ketiwatatti. **14** Ular Pərwərdigar oq iltija kılıp pəryad ketürüp: — Ah, Pərwərdigar, Səndin etünimiz, bu adəmning jenini aloşanlığımızni bizdən kərmigəysən! Bigunaq bir adəmning kərini təkükxning gunahını üstimizgə koymıqəysən! Qünkü Sən Pərwərdigar Əzüngning halıqinining kılding! — dəp nida kıldı. **15** Xuning bilən ular Yunusni ketürüp elip dengizə taxliwətti; dengiz dolkunlinixtin xuan tohtidi. **16** Xuning bilən bu adəmlər Pərwərdigardin қattık korktı; ular Pərwərdigar oq atap kurbanlık kılıp kəsəm iqixti. **17** Bırak Pərwərdigar Yunusni yutuwelixka yoqan bir belikni əwətkənidi. Yunus bolsa bu belikning kərnida üç keçə-kündüz turdi.

2 Yunus belikning kärnida turup Pərwərdigar oja mundak dua kıldı: — **2** «Mən dərd-əlimimdin Pərwərdigar oja pəryad kətürdüm, U manga ijabət kıldı. Mən tahtisaraning təktidin pəryad kıldı, Sən awazimoja կulaқ salding. (*Sheol h7585*) **3** Qünki Sən meni dengiz təktigə, dengiz kärnioja taxliwətting, Kəlkün ekinləri meni arisoja eliwaldi, Sening barılık dolğunliring həm ərkəxliring üstümdin etüp kətti; **4** *Wə mən:* «Mən nəzirindin taxliwetilgənmən; Bırak mən yənilə mükəddəs ibadəthanangoja կarap ümid bilən təlmürimən» — dedim. **5** Sular meni yutup kətküdək dərijidə oriwaldi, Dengiz təkti meni կapsıwaldi; Dengiz qəpliri beximoja qirmixiwaldi. **6** Mən təqlilarning təgliriqə qüxüp kəttim; Yər-zemin tegidiki taşaklar meni əbədil'əbədkiqa կamap կoydi; Halbuki, Sən jenimni һang iqidin qıkarding, i Pərwərdigar Hudayim. **7** Jenim iqimda һalidin kətkəndə Pərwərdigarnı esimgə kəltürdüm, Duayım Sanga yetip, Mükəddəs ibadəthanangoja kirip kəldi. **8** Bimənə ərziməs butlar oja qoqunojanlar əzığə nesip bolovan məhribanlıktın məhrum bolidu. **9** Bırak mən bolsam təxəkkür sadayım bilən Sanga kurbanlıq կilimən; Mən iqkən կəsəmlirimini Sening aldingda ada կilimən. Nijat-кutkuзux Pərwərdigardindur!» **10** Pərwərdigar beliklə buyrudi, belik Yunus ni kuruklukka kəy kıldı.

3 Pərwərdigarning sezi ikkinqi qetim Yunuska yetip mundak deyildi: — 2 «Ornungdin tur, Ninəwə degən axu büyük xəhərgə berip, Mən sanga tapxuroqan həwərni ularqa jakarla». 3 Yunus ornidin turup Pərwərdigarning sezi boyiqə Ninəwə xəhərigə bardi. Ninəwə bolsa nahayiti büyük bir xəhər bolup, xəhərning əzila üç künlük yol idi. 4 Yunus xəhər

iqigə kirip bir kün mangdi, u: — Kırıq kündin keyin, Ninəwə xəhiri wəyran kılınıdu! — dəp jakarlidi. 5 Ninəwədikilər Hudaning səzигə ixəndi. Ular roza tutulsun dəp elan kılıp, mətiwərlərdin tartip əng kiqikigiqə ularning həmmisi bəz kiyim kiydi. 6 Bu səz padixalıq yətkəndə, umu təhtidin turup, tonini taxlap bəz kiyim kiyip küllükə kirip olturdu. 7 U yənə əmri arkılık pütkül Ninəwə xəhiriga munularni jakarlidi: — «Padixaḥ, həm aksəngəklərning yarlıkı boyıq, Ninəwə xəhiridiki heqkandaq adəm, at-ulaq, kala, köy padiliri heqnərsigə eoziz təgmisun; heqnərsini yemisun, sumu iqmisun. 8 Hərbir adəm wə haywan bəz kiysun, hərbiri Hudaqa kattik pəryad ketürsun; hərbiri yaman yoldin yansun, hərbiri kolini zorawanlıktın üzsun; 9 kim bilidü, buning bilən Huda kattik əqəzipidin yenip bizni ھالак ھىلماشىكىن?». 10 Xuning bilən Huda ularning əməllirini, yəni yaman yollardin yanqanlığını körüp, ularoja қaratkan bala-қazani qüxürüxtin yenip, xu balyakazani qüxürmədi.

4 Əmma bu ix Yunusni intayın narazi kılıp, uni kattik əqəzəpləndürdi. 2 U Pərwərdigarоja: — «Ah, Pərwərdigar, ez yurtumdiki qaođda Sening xundak kılıdiqanlıkingni demigənmidim? Xunga mən əslidə Tarixxə qaqmakqi bolənənmən; qunki mən bilimənki, Sən mehîr-xəpkətlik, rəhimdil, asan əqəzəplənməydiqan, qongkur mehribanlıkkə tolojan, kixilərning bexioja küləpət qüxürüxtin yanqunuqı Hudadursən. 3 Əmdi Pərwərdigar, jenimni məndin elip kat, əlüm mən üqün yaxaxtin əwzəl» — dedi. 4 Pərwərdigar uningdin: — Bundaq aqqıqlanqıning toqrimu? — dəp soridi. 5 Andin keyin Yunus xəhərdin qikip, xəhərning xərkij təripiga berip olturdu. U xu yerdə əzigə bir qəllə yasap, xəhərdə zadi nemə ixlər bolarkin dəp uning sayısında olturdu. 6 Pərwərdigar Huda Yunusni ez parakəndiqilikidin kutkuzux üqün, uning bexioja sayə qüxsun dəp uningoja bir kiqik dərəhni əstürüp təyyarlıdi. Yunus kiqik dərəhtin intayın hursən boldi. 7 Biraq ikkinçi künü tang atkənda Huda bir kurtñi təyyarlap əwətti. Kurt bu kiqik dərəhni pilikigə zərbə kılıp uni kurutuwətti. 8 Kün kizaroçanda, Huda intayın issik bir xərk xamilini təyyarlıdi; kün təptini Yunusning bexioja qüxiirdi, uni ھalidin kətküzdi. U əzigə əlüm tiləp: — Əlüm mən üqün yaxaxtin əwzəl, — dedi. 9 Biraq Huda uningdin: — Sening axu kiqik dərəh səwəbidin xundak aqqıqlinxing toqrimu? — dəp soridi. U jawab berip: — Həə, hətta əlguidək aqqıkim kəlgini toqridur, —

dedi. 10 Pərwərdigar uningoja mundak dedi: — «Sən heq ejringni singdürmigən həm əzüng əstürmigən bu kiqik dərəhkə iqinqni aqritting; birak u bir keqidila əzi əsüb, bir keqidila kırup kətti; 11 Əmdi Mening ong koli bilən sol kolini pərk etəlməydiqan yüz yigirmə ming adəm olturnak laxkən, xundaqla nuroğun mal-waranlırimu bolən Ninəwədək bundak böyük xəhərdikilərgə iqimni aqritip rəhim kilişimə toqra kəlməmdü?».

Mikah

1 Pərvərdigarning səzi — Yotam, Ahaz wə Həzəkiya
Yəhūdaçqa padixah bolğan künlərdə Morəxətlik
Mikahqa kəlgən: — — U bularnı Samariyə wə
Yerusalem toqrisida kərgən. **2** Anglanglar, i
həlkələr, həmminglər! Kulaq sal, i yər yüzü wə
uningda bolğan həmminglər: — Rəb Pərvərdigar
silərni əyibləp guwahlıq bərsun, Rəb mukəddas
ibadəthanisidin silərni əyibləp guwahlıq bərsun!
3 Qünki mana, Pərvərdigar Əz jayidin qıkıdu; U
qüxüp, yər yüzidiki yüksiri jaylarnı qəyləydi; **4**
Uning astida taqlar erip ketidü, Jilojılar yerilidü,
Huddi mom otning aldida erigəndək, Sular tik yardin
təkülgəndək bolidü. **5** Buning həmmisi Yaқupning
itaətsizlikı, Israil jəmətidiki gunahılar tüpəylidin
bolidü; Yaқupning itaətsizlikı nədin baxlanoqan?
U Samariyənin baxlanoqan əməsmu? Yəhudadiki
«yükiri jaylar»[ni yasax] nədin baxlanoqan? Ular
Yerusalemın baxlanoqan əməsmu? **6** Xunga Mən
Samariyəni etidiki tax dəwisi dək, Üzüm tallırı tikixkə
layık jay kılıwetimən; Mən uning taxlırını jilojıqa
domilitip taxlayman, Uning ullirını yalingaqlaymən; **7**
Uning barlıq oyma məbüdлiri para-para qekiqetiliidü;
Uning pahixiliktin erixkən barlıq hədiyalıri ot
bilən keydürüllidü; Barlıq butlırını wəyrənə kılımən;
Qünki u pahixə ayalning həkkə bilən bularını
yoqıp toplidi; Ular yənə pahixə ayalning həkkə
bolup kaytip ketidü. **8** Bular üçün mən ah-zar
kötürimən, Mən həwləyəmən; Yalingayak, yalingaq
değidək yürimən; Mən qılberilərdək həwləyəmən;
Həwəklərlə matəm tutup yürimən. **9** Qünki uning
yarılırı dawalıqusizdur, U hətta Yəhūdaçqıqımı
yetip, Həlkimning dərwazisioqa, yəni Yerusalemıqıq
yamridi. **10** Bu [apətni] Gat xəhiri də sezlimənglər,
Kətiy yoqlımlıqlar; Bəyt-la-Afrəh xəhiri də topa-
qangda eojinanglar! **11** I Xafirda turuwatkan kız,
yalingaqlıq wə xərməndlilik iqidə [əsirlikkə] ət;
Zaananda turuwatkan kızlar talaqə heq qıkkən
əməs; Bəyt-Ezəl ah-zarlar kötürməktə; «[Huda] səndin
mukim jayingni elip ketidü!» **12** Marotta turuwatkan
kız yahxılıkça təlmürüp tit-tit boluwatidü; Birək
yamanlıq Pərvərdigardin Yerusalem dərwazisioqa
qüxti. **13** Tulparnı jəng hərvisioqa qat, i Lakıxta
turuwatkan kız; (Lakıx bolsa, Zion kiziqıa gunahıning
baxlanoqan yeri idi!) Qürük səndə Israilning itaətsizlikı
tepilidü. **14** Xunga sən huxlix hədiyilərini Morəxət-

Gat xəhiri gə berisən; Akzibning dukandarlısı Israil
padixahlırioqa yalənqılıq yətküzidü; **15** Mən tehi
sanga bir «mirashor» əpkelimən, i Marəxah xəhiri də
turuwatkan kız; Israilning xan-xəripi Adullamojimu
qüxüp kelidü. **16** Əzüngni takırbax kıl, Zokung
bolğan balılar üçün qeqinqi qüxürüb; Körultazdək
aydingbaşlıqingni kengəyt, Qünki ular səndin ayrılip
sürgün boluxka kətti.

2 Ornida yetip kəbihlikni oylayıdıcıqları wə
yamanlıq əyligüçilərgə way! Pəkət ularning kəlidin
kalsila, ular tang etixi bilənlə uni ada kılidü; **2** Ularning
aquéz kezi etizlərə qüxsilə, ular zorawanlıq kılıp
buliwalidü; Əylərgimu kizikipla kalsa, bularnımu
elip ketidü; Ular batur kixinimu jəməti bilən
bulaydu, Adəmni ez miraslıri bilən koxup qanggilioqa
kirgüziyalidü. **3** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu:
— Mana, Mən bu ailihə karap, boyunliringlardın
qıqıralmaydioqan yaman bir [boyuntururkni] oylap
təyyarlıwati mən; Silər əmdi gidiyip mangmaysılar;
Qünki xu künlər yaman künlər bolidü. **4** Xu
küni ular silər toqqranglarda təmsilni tiləp, elip,
Eqinixlik, bir zar bilən zarlaydu: — «Biz pütünləy
bulang-talang kılindük!; U həlkimning nesiwisi
baxkılarəqə bəltiwbətt; Uni məndin xunqə dəhəxətlik
məhərum kıldı! U etizlirimizni munapikə təksim
kılıp bərdi! **5** Xunga Pərvərdigarning jamaiti
arisidin, Silərdə qək taxlap zemin üstigə tana
tartip nesiwə bəlgüqidin birsimi kalmaydu. **6**
Ular: «bexarət bərmənglər!» — dəp bexarət beridü!
Əgər [pəyoqəmbərlər] bu ixlar toqqruluk, bexarət
bərmisə, əmdi bu ar-nomus bizdin hərgiz kətməydi!
7 **1** Yaқup jəməti, «Pərvərdigarning Rohi səwr-
taqətsizmi? Bu ixlar rast Uning kılənənlərimi?» —
degili bolamdu? Mening səzlərim durus mangoluqıqa
yahxılık kəltürməmdü? **8** Birək tünügünla Mening
həlkim hətta düxməndək ornidin қozojaldı; Silər
hatırjəmiliqtə yoldın etüp ketiwatkanlarning tonini
iq kiyimliyi bilən salduruwalisilərki, Ularnı huddi
uruxtin kaytqanlardək [kiyimsiz] kaldurisilər. **9** Həlkim
arisidiki ayallarnı əzlirining illik eýliridin koçlaysılar;
Ularning yax balılırını silər Mening güzəl gəhərimindin
mənggüğə məhərum kılisilər. **10** Ornunqlardin turup
neri ketinglər; Qünki һalakətni, Yəni azablıq, bir
halakətni kəltüridioqan napaklıq tüpəylidin, Bu yər
silərgə təwə aramgah bolmayıdu. **11** Əgər bihudilikə,
yalənqılıkta yürgən birsi yalən gəp kılıp: — «Mən
xarab wə hərəkətə tayinip silərgə bexarət berimən» —

desə, Mana, u xu həlkə pəyəqəmbər bolup қalidu! **12** Mən qoқum seni bir pütün kılıp uyuxturimən, i Yakup; Mən qoқum Israilning қaldısını yiqimən; Mən ularni Bozrahdiki қoylardək, Өz yaylıkida yiqilojan bir padidək jəm kılımən; Ular adimininq kəplükidin warang-qurunglukka tolidu. **13** Bir «bəsüp etküqi» ularning aldioja qıkıp mangidu; Ular bəsüp qıkıp, kowukka yetip berip, uningdin qıktı; Ular bəsüp qıktı, Yəni kowukka yetip berip, uningdin qıktı; Ularning Padixahı ularning aldida, Pərwərdigar ularning aldioja etüp mangidu.

3 Mən mundak dedim: «Anglanglar, i Yakupning һäkimliri, Israil jəmətininq əmirliril! Adil həkümni bilix silərgə has əməsmu? **2** I yahxilikni əq kərgüqi, Yamanlıknı yahxi kərgüqilər — Silər Өz həlkimdin terisini, Ustihanlıridin gəxini yulidiqan, Ularning gəxini yəydiqan, Terisi soyuloquq üstidin sawaydiqan, Ustihanlırını qakidiojan, Ularnı kazanoja təyyarlıqandək, Daxkazandiki gəxni toorlıqandək toqrraysılər! **4** Buningdin keyin ular Pərwərdigaroja nida kılıdu, Bırak U ularni anglimaydu; Ularning kilmixliridiki hər türlük kəbihlikli üçün, U qərda U yüzini ulardin qaqrurup yoxuridu!. **5** Pərwərdigar Өz həlkini azduroquqı pəyəqəmbərlər toqrruluk mundak dəydu: — (Ular qıxlari bilən qıxləydu, «Aman-tinqlik!» dəp warkiraydu, Kimərkim ularning gelini maylimisa, Xularoja karxi urux hazırlaydu!) **6** — Xunga silərni «alamət kərünüx»ni kərməydiqan bir keqə, Pal salqılı bolmaydiqan karangoçuluk basidu; Pəyəqəmbərlər üçün kuyax patidu, Kün ular üstidə kara bolidu; **7** «Alamət kərünüxni kərgüqilər» xərməndə bolidu, Palqılar yərgə karitiliđu; Ularning həmmisi kalpuklarını tosus yürüdü; Qünki Hudadin həq jawab kəlməydu. **8** Bırak mən bərhək Pərwərdigarning Roħidin küqə tolojanmən, Yakupka əzininq itaetsizlikini, Israiloşa uning gunahını jakarlax üçün, Toqra həkümlərgə həm kudrətkə tolojanmən. **9** Buni anglanglar, etünimən, i Yakup jəmətininq һäkimliri, Israil jəmətininq əmirliri! Adil həkümə əq bolojanlar, Barlıq adalətni burmilaydiqanlar, **10** Zionni kan təkət bilən, Yerusalemni həkkaniyətsizlik bilən küradiojanlar! **11** [Zionning] һäkimliri parilar üçün həküm qıkiridu, Kahinlar «ix həkkjı» üçün təlim beridu; «Pəyəqəmbərlər» pul üçün palqılık kılıdu; Bırak ular «Pərwərdigaroja tayinar»mix tehi, Wə: — «Pərwərdigar arimizda əməsmu? Bizgə həq yamanlıq qüxməydu» — deyixidu. **12** Xunga silərning

wəjənglardin Zion teoji etizdək aqdurulidu, Yerusalem dəng-təpilik bolup қalidu, «Öy jaylaxkan taq» bolsa ormanlıqning otturisidiki yukiri jaylardəkla bolidu, halas.

4 Bırak ahirkı zamanda, Pərwərdigarning eyi jaylaxkan taq taqlarning bexi bolup bəkitilidu, Həmmə dəng-egizliktin üstün kılınip ketürülidu; Barlıq həlkələr uningoja karap ekip kelixidu. **2** Nuroğun қowm-millətlər qıkıp bir-birigə: — «kelinglər, biz Pərwərdigarning teojoja, Yakupning Hudasininq əyigə qıkıp keləlyi; U ez yolliridin bizga əgitidu, Wə biz uning izlirida mangımız» — deyixidu. Qünki қanun-yolyoruk Ziondin, Pərwərdigarning söz-kalami Yerusalemın qikidiojan bolidu. **3** U bolsa kəp həlk-millətlər arisida həküm qıkiridu, U küqlük əllər, yırakta turojan əllərning hək-nahəklirigə kesim kılıdu; Buning bilən ular əz kiliqlarını sapan qıxlari, Nəyzilirini orojak kılıp sokuxidu; Bir əl yənə bir əlgə kiliq ketürməydi, Ular həm yənə urux kiliixni əğənməydi; **4** Bəlki ularning hərbiri əz üzüm teli wə əz ənjür dərihi astida olтурdu, Wə һeqkim ularni körkətməydi; Qünki samawiy қoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar Өz aqzi bilən xundak eytti. **5** Barlıq həlkələr əz «ilah»ining namida mangsimu, Bırak biz Hudayimiz Pərwərdigarning namida əbədil'əbədgıqə mangımız. **6** Xu kündə, — dəydu Pərwərdigar, — Mən meyip bolouqılları, Həydiwetilgənlərni wə Өzüm azar bərgənlərni yiqimən; **7** Wə meyip bolouqını bir «kəldi», Həydiwetilgənni küqlük bir əl kılımən; Xuning bilən Pərwərdigar Zion teoja ular üstidin həküm süridu, Xu kündin baxlap mənggügiqə. **8** Wə sən, i padini kezətküqi munar, — Zion kızining egizlikli, [padixahlıq] sanga kelidu: — — Bərhək, sanga əslidiki həkük-həkümranlıq kelidu; Padixahlıq Yerusalem kiziqa kelidu. **9** Əmdi sən hazır nemixkə nida kılıp nalə kətürisən? Səndə padixaq yokmədi? Sening muxawiringmu һalak bolojamidi, Ayalni tolojak tutkandak azablar seni tutuwalojanmadi? **10** Azabka qıx, tolojak tutkən ayaldak tuşuxka toloqını tirixkin, i Zion kişi; Qünki sən hazır xəhərdin qıkışən, Hazır dalada turisən, Sən hətta Babilojumu qıkışən. Sən axu yərdə kutkuzulisən; Axu yərdə Pərwərdigar sanga həmjəmət bolup düxmənliridin kutkuzidu. **11** Wə hazır nuroğun əllər: — «U ayaq astı kılınip buloqansun! Kezimiz Zionning [izasını] kərsün!» — dəp sanga karxi jəng kiliixkə yiqilidu; **12** Bırak ular Pərwərdigarning oylarını bilməydu, Uning nixanını qüxənməydu; Qünki

ənqılerni hamanoja yioqkandak U ularni yioqip koydi. **13** Ornundin turup hamanni təp, i Zion kizi, Qünki Mən münggüzüngni təmür, tuyakliringni mis kılımən; Nuroğun əllərni sokup parə-parə kiliwetisən; Mən ularning əqənimitini Pərvərdigaroja, Ularning mal-dunyalırını pütkül yər-zemin İgisigə beoqxılaymən.

5 Əmdi əzünglar koxun-koxun bolup yioqilinglar, i koxun kizi; Qünki birsi bizni muhəsirigə aldı; Ular Israilning hakim-sorakqısining məngzigə həsa bilən uridu; **2** (Sən, i Bəyt-Ləhəm-Əfratah, Yəhudadiki mingliojan [xəhər-yezilar] arisida intayın kiqik bolоjan bolsangmu, Səndin Mən üçün Israiloja Həkim Bolوuqı qıķıdu; Uning [huzurumdin] qıķıxları қadımdın, Yəni əzəldin bar idi) **3** Xunga toloqak tutkan ayal tuoqup bolоuqə, U ularni [düxmənlirigə] taxlap koyidu; Xu qaođda Uning kərindaxlıri bolоjan қaldisi Israillarning yenioja қayıtip kelidu. **4** U bolsa Pərvərdigarning küqi bilən, Pərvərdigar Hudasining namining həywitið padisini bekixkə ornidin turidu; Xundak kılıp ular məzmut turup қalidu; Qünki U xu qaođda yər yüzinинг қariliriqə uluq dəp bilinidu. **5** Wə bu adəm aram-hatirjəmlimiz bolidu; Asuriyəlik zeminimizə bəsüp kirgəndə, Ordilirimizni dəssəp qayligəndə, Biz uningoja karxi yəttə həlk padiqisini, Səkkiz қabiliyyətlük yetəkqini qıkırımız; **6** Ular Asuriyə zeminini kılıq bilən, Nimrodning zeminini etkəlliridə harabə қılıdu; Wə Asuriyəlik zeminimizə bəsüp kirgəndə, Qegrimiz iqini qayligəndə, U adəm bizni uning kolidin kutkužidu. **7** Wə Yakupning қaldisi nuroğun həlkələr arisida Pərvərdigardin qüxkən xəbnəmdək bolidu, Qəp üstigə yaqıkan yamoqurlardək bolidu; Bular insan üçün keqikmaydu, Adəm balilirining [əjrini] kütüp turmaydu. **8** Yakupning қaldisi əllər arisida, Yəni nuroğun həlkələr arisida ormandiki haywanlar arisidiki xirdək bolidu, Қoy padiliri arisidiki arslandək bolidu; Xir etkəndə ularning arisidin, Həqkim kutkužup alalmıqudək qaylep dəssəydu, Titma-tit kılıp yirtiwetidu. **9** Қolung kükəndilirig üstigə ketürülidü, Barlık düxmanlirig üzüp taxlinidu. **10** Xu künidə xundak boliduki, — dəydu Pərvərdigar, Mən aranglardın barlık atliringni üzüp taxlaymən, Jəng hərwiliringni һalak kılımən. **11** Zeminingdiki xəhərliringni yokitımən, Barlık istiħkamliringni əqlitimən. **12** Sehirlərni қolungdin üzüp taxlaymən; Silərdə palqılar bolmayıdu. **13** Mən oyma məbduliringni, «But tüwrük»liringlarnı otturundin üzüp taxlaymən; Sən eż қolungning

yasiqinoja ikkinçi bax urmaysən. **14** Arangdin «Axeraħ»liringni yuluwetimən, Wə xəhərliringni һalak kılımən; **15** Wə [Manga] կulak salmiojan əllərning üstigə aqqik wə dərojəzəp bilən intikamni yürgüzimən.

6 Pərvərdigarning nemə dəwatkinini hazırlaqlar: — «Ornungdin tur, taqlar aldida dəwayingni bayan kıl, Egizliklərgə awazingni anglatkın». **2** «I taqlar, Wə silər, yər-zeminning eżgərməs ulliri, Pərvərdigarning dəwasını anglaqlar; Qünki Pərvərdigarning Əz һəlkə bilən bir dəwasi bar, U Israil bilən munazilixip əyibini kərsətməkqi; **3** I һəlkim, Mən sanga zadi nemə қildim? Seni nemə ixtaizar kiliptimən? Mening hatalikim tooqruluk guwahlıq berixkin! **4** Qünki Mən seni Misir zeminidin elip qıvardım, Seni қulluk makanidin hərlükə kutkuždum; Aldingda yetəkləkə Musa, Hərun wə Məryəmlərni əwəttim. **5** I һəlkim, Pərvərdigarning həkkəniyiliklərini bilip yetixinglar üçün, Moab padixağı Balakning қandaq niyitining barlığını, Beorning oqlı Balaamning uningoja қandaq jawab bərgənlilikini, Xittimdin Gilgalıqə nemə ixlar bolоjanlığını hazırlı esinglar oja kəltürünglər. **6** — Mən əmdi nemini kətürüp Pərvərdigar aldioqa kelimən? Neməm bilən Həmmidin Aliy Bolоuqı Hudanıng aldida egilimən? Uning aldioqa kəydürmə kurbanlıkları, Bir yillik mozaylarnı elip keləmdim? **7** Pərvərdigar mingliojan қoqkarlardın, Tümənligən zeytun meyi daryalıridin həzur alamdu? Itaətsizlikim üçün tunji balamnı, Tenimning puxtini jenimning gunahıja atamdimən! **8** I insan, U sanga nemə ixning yahxi ikenlikini kərsətti, Bərħak, Pərvərdigar səndin nemə tələp kılənlikini kərsətti — Adalətni yürgüzüx, Mehribanlıknı səyűx, Sening Hudaying bilən billə kəmtərlik bilən mengixtin baxka yənə nemə ixing bolsun? **9** Pərvərdigarning awazı xəhərgə hitab kılıp qakırıdu; (Pəm-danalıq bolsa namingoja hərmət bilən karaydu!) əmdi həküm palikini wə uni Bekitkinini anglaqlar: — **10** Rəzil adəmnıng eýidə rəzilliktin aloqan baylıklar yənə barmidu? Kəm əlqəydiqan yirginqlik elqəm yənə barmidu? **11** Biadıl taraza bilən, Bir halta sahta taraza taxlırı bilən pak bolalamdım? **12** Qünki xəhərning baylıri zorawanlıq bilən toloqan, Uning aħalisi yaloqan gəp қılıdu, Ularning aqzidiki tili aldamqidur. **13** Xunga Mən seni urup kesəl kılımən, Gunahlıring tüpəylidin seni harabə kılımən. **14** Yəysən, birak toyunmaysən, Otturangda aq-boxluk

қалиду, Sən mülküngni elip yətkiməkqi bolisən, Birak saklıyalmaysən; Saklap қalduroqining bolsimu, uni kiliqka tapxurimən. 15 Teriysən, birak hosul almaysən; Zəytunlarnı qaylaysən, birak əzüngni meyini sürtüp məsih қılalmaysən, Yengi xarabni qayläp qıkırışən, Birak xarab iqəlməysən. 16 Qünki «Omrining bəlgilimiliri»ni, «Aħabning jəmatidikilər kiloqanlıri»ni tutisən; Sən ularning nəsihətliridə mangisən, Xuning bilən Mən seni harabə, Səndə turuwatkanlarning həmmisi iškirtix obyekti kılımən; Sən həlkimdiki xərməndiqilikni kətürisən.

7 Mening halimoja way! Qünki mən huddi yazdiki mewilər yiojılıp, Üzüm hosulidin keyinki wasangdin keyin aq kalojan birsigə ohxaymən, Yegüdək sapak yoktur; Jenim təxna bolojan tunji ənjür yoktur! 2 İhlasmən kixi zemindin yokap kətti, Adəmlər arısida durus birsimu yoktur; Ularning həmmisi կan təküxkə paylimakta, Hərbiri əz əkerindixini tor bilən owladyu. 3 Rəzillikni puhta կilix üçün, İkki կoli uningoja təyyarlanqan; Əmir «inam»ni soraydu, Sorakqimu xundak; Metiwar janab bolsa əz jenining nəpsini axkara eytip beridu; Ular jəm bolup rəzillikni toküxmakta. 4 Ularning əng esili huddi jiojandək, Əng durusi bolsa, xohilik tosuktin bəttərdür. Əmdi kəzətqiliring [korkup] kütkən kün, Yəni [Huda] sanga yekinlap jazalaydiojan künü yetip kəldi; Ularning alaқzadə bolup ketidiojan wakti hazır kəldi. 5 Ülpitinggə ixənmə, Jan dostungoja tayanma; Aqzingning ixikini կuqikingda yatkuqidin yepip yür. 6 Qünki oozul atisioja bihərmətlik қılıdu, Kız anisioja, Kelin keyn anisioja қarxi қozqılıdu; Kixinining düxmanlıri əz əyidiki adəmliridin ibarət bolidu. 7 Birak mən bolsam, Pərwərdigarə қarap ümid baoqlaymən; Nijatimni bərgüqi Hudani kütimən; Mening Hudayım manga կulak salidu. 8 Manga қarap hux bolup kətmə, i düxminim; Gərqə mən yiklip kətsəmmu, yənə kopimən; Қarangoşlukta oltursam, Pərwərdigar manga yorukluk bolidu. 9 Mən Pərwərdigarning əqəzipiğə qıdap turimən — Qünki mən Uning aldida gunah sadir kıldım — U menin dəwayimni sorap, mən üçün həküm qıkırıp yürgüzgüqə kütimən; U meni yoruklukka qıkırıdu; Mən Uning həkkənaliyikini kərimən. 10 Wə menin düxminim buni kəridu, Xuning bilən manga: «Pərwərdigar Hudaying kəni» degən ayalni xərməndilik basıdu; Mening kəzüm uning [məəqlubiyitini] kəridu; U koqidiki patkaqtək dəssəp qaylinidu. 11 — Sening tam-sepilliring қurulidiojan

künidə, Xu künidə sanga bekitilgən pasiling yiraklaroja yətkilidu. 12 Xu künidə ular yeningoja kelidu; — Asuriyədin, Misir xəhərliridin, Misirdin [Əfrat] dəryasinojqə, Dengizdin dengizojiqə wə taqdın taojojqə ular yeningoja kelidu. 13 Birak yər yüzü bolsa əzining üstidə turuwatkanlar tüpəylidin, Yəni ularning կilmixlirining mewisi tüpəylidin harabə bolidu. 14 — Əz həlkinqni, yəni ormanda, Karməl otturisida yaloz turuwatkan Əz mirasing bolqan padini, Tayak-hasang bilən ozuklanduroqaysən; Kədimki künlərdikidək, Ular Baxan һəm Gilead qımənzarlarında käytidin ozuklansun! 15 — Sən Misir zeminidin qıqqan künlərdə boloqandək, Mən ularoqa karamət ixlarnı kərsitip berimən. 16 Əllər buni kərüp barlık həywisdin hijil bolidu; Қolini aqzı üstigə yapıdu, Қulaklıri gas bolidu; 17 Ular yilandək topa-qangni yalaydu; Yər yuzidiki əmilibüqilərdək əz təxükliridin titrigən peti qikidu; Ular қorcup Pərwərdigar Hudayimizning yəniqə kelidu, Wə sening tüpəylindinmu қorkidu. 18 Қəbihlikni қaqırıdiojan, Əz mirasi bolojanlarning қaldısining itaətsizlikidin ətidiojan Təngridursən, U aqqikini mənggütə sakławərməydu, Qünki U mehîr-muhəbbətni huxallik dəp bolidu. Kim sanga təngdax ilahdır? 19 — U yənə bizgə қarap iqini aqpritidu; Қəbihliklirimizni U dəssəp qayləydi; Sən ularning barlık gunahlarını dengiz təglirigə taxlaysən. 20 — Sən ədimki künlərdin beri ata-bowilirimizoja kəsəm қilojan həkikət-sadakətni Yakupkə, Əzgərməs muhəbbətni İbrahimoja yətküziüp kərsitisən.

Nahum

1 Ninəwə xəhiri tooprısında yükləngən wəhiy

— Əlkoxluk Nahum kərgən alamət kərünüx hatırılıngən kitab. **2** Pərvərdigar otluk muhəbbətlik, intikam aloğunu bir Hudadur; Bərhək, Pərvərdigar bir intikam aloğunu, Dərəqəzəp Igisidur; Pərvərdigar yawlıridin intikam alıdu, Düxmənləri üçün adawət saklaydu. **3** Pərvərdigar asanlıqqa aqqılqanımaydu, Küç-kudrəttə uluqndur, Gunahı barnı həq aklimayıdu; Pərvərdigar — Uning yoli kara kuyunda wə borandidur, Bulutlar Uning ayaqları purkıratkan qang-tozangdur. **4** U dengizə qənbəh, berip uni kuruq kılıdu, Barlık dəryalarını ərəvətli; Baxan əaojirap ketidu, Karməlmə həm xundak bolidu; Liwandiki gül-giyahmu əaojiraydu. **5** Taoqlar uning aldida titrəp ketidu, Dənglər erip ketidu, Yər yüzü Uning həzuri aldiqə kətərəlidü, Jahən həm uningda barlık yaxawatqanırmu xundak bolidu. **6** Kim Uning oqəzipi aldida tik turalisun? Kim Uning aqqıkining dəhəxitidə kəddini kerip turalisun? Uning dərəqəzipi ottək təkəlidü, Uning aldida taxlar yerilidü. **7** Pərvərdigar mehribandur, külpatlik kündə baxpanahndur; Əzigə tayanəjanırmu U bilidü. **8** Birək exip taxşan kəlkün bilən xu yərni pütünləy təgəxtəridü, Ərəngələnik uning düxmənlərinə əoqlaydu. **9** Silər Pərvərdigar bilən ərəxiliq nəmə oylawatisilər? U ixliringləri pütünləy təgəxtəridü; Yamanlık silərdin ikkinqi ketim qıkmayıdu. **10** Ular əməkçi tərəfədən bir-birigə qırımıxıwalıqan bolsimu, Əz hərəkələrinin süzmə bolup kətkən bolsimu, Ular kuruq pahaldək pütünləy yəp ketilidü. **11** Səndin Pərvərdigaroqə rəzzilik oylioqu qıkkənidü, U İblisning bir nəsihətqisidur. **12** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Ularning təyyarlıkları toluk, sani zor kəp bolsimu, Ular ohxaxla üzüp taxlinidü, Xundakla kəlməskə ketidu; Mən sanga azar kılıqınım bilən, [i həlkim], Kəytidin sanga azar kilməymən. **13** Həzir Mən uning boyunturukını boynungdin sundurup eliwaitimən, Wə asarətliringni bəsüp taxlaymən. **14** Pərvərdigar sən toopruluk pərman qüxtürgənki, Sening naming əytidin terilməydu; Butuningey əyidin Mən oyma həykəl, kuyuma həykəlni yokitimən; Mən kəbrəngni təyyarlawatimən, Qünki sən pəsəndidursən. **15** Mana taoqlar üstidə, hux həwərni elip kəlgüqinə ayaqlıriq, Aram-hatırjəmlikni jakarlıqıqinə ayaqlıriq şara! Həytiringni təbrikələ, i Yəhəuda,

iqkən kəsəmliringni ada kıl; Qünki u rəzil bolouqı zeminingdin ikkinqi ətməydu; U pütünləy üzüp taxlanoğan bolidu.

2 Bitqit kılıdiqan birsi kəz aldingənilə kəldi; Əmdi istihkam üstida kezət kıl, Yoloja kara, belingni baqla, küqliringni yiojip tehimu küqəyt! **2** (Qünki Pərvərdigar Yəkupning xan-xəripini əsligə kəltürdi, Uni Israılning xan-xəripigə layik dərijidə əsligə kəltürdi; Qünki kuruqdoquqilar ularını kuruqdap koyqanidi, Ularning üzüm tal xahlirini wəyran kılıqanidi). **3** [Bitqit kılıqıqinə] palwanlırinin qalıqları kızıl boyaldı, Uning baturlari pərəngdə kiygüzüldü; Təyyarlık künidə, jəng hərwiliri polatning julasida yaltırap ketidu, Nəyzilər oynitilidü; **4** Jəng hərwiliri koqılarda güldürlixip qepixiwatidu; Kəng yollarda bir-birigə sokulidu; Ularning kiyapiti məx'əllərdək bolidu, Ular qəkəmkələrdək yığırüxidü. **5** [Sərdar] əmirlirigə əmr qüxtüridü; Ular yürüx kılıqinida aldiriojinidən bir-birigə putlixip mangidu; Ninəwəning sepiliqə karap aldiraydu, [Baxlıriqə] bolsa «muhasirə kalkını» təyyarlinidü. **6** «Dəryalarning dərvaziliri» eqilidü, [Padixahning] ordisi erip ketidu. **7** Huzzabning bolsa uyatlıri eqilidü — [Düxmən] təripidin yalap epketilidü, Dedəkli huddi pahtəklərning sadasidək ah-uh, tartip, Məydilirini urup ketidu. **8** Ninəwə apiridə boloqandan beri kəl süyidək [tinq] bolup kəldi, Birək ular hazır əqip ketidu... Əy tohta! Əy tohta! — Birək həqkim kəynigə karimaydu. **9** Kümüxlərni buliwinglar, altunları buliwinglar; Qünki uning xəwkətlik həzinisidiki kimmat əqəmək kələkələrinin sani yoktur. **10** U kuruqdalıqan, wəyran kılınoğan, bərbat bolovan! Yüriki erip ketidu, Tizliri bir-birigə jalaklap təqməktə; Ballıri toloqat tutkandək toloqinidü, Barlık yüzələr tatirip ketidu. **11** Kəni, xirlarning uwisi? Yax xirlar ozuklinidən jay, Xir, qixi xir, xir arslını həqkimdən korkmay yürgən jay kəni? **12** Xir eż arslanlarını kanduruxka owlarnı titma-titma kılıqanidi, Qixi xirliri üçün owlarnı boğkanidi; Əngkürlərini ow bilən, uwilirini olja bilən toxkuzoğanidi. **13** Mana, Mən sanga ərəximən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı boloqan Pərvərdigar; Mən sening jəng hərwiliringni is-tütəkkə aylandurup kəydüriwetimən; Kiliq yax xirliringni yəwətidü, Owangni yər yuzidin elip taxlaymən; Əlqiliringning awazlırları kəyta həq anglanmayıdu.

3 Қанлық xəhərgə way! U yaloqanqlik, zulum-zorawanlıq bilən tolojan, U olja elixtin həq kol üzgən əməs! **2** Ah, kamqining қarsıdaxlirlı! Qaklırinining dağangxiwatkan, Atlarning qapçıwatkan, Pingildap ketiwatkan jəng hərwilirinining sadalırı! **3** Kara, atlık ləxkərlərning қangıxları, Kılıqlarning walıdaxlırları, Nəyzilərning palıldaxlırları, Əltürulgənlərning kəplüki, Əlüklər dəwə-dəwə! Jəsətlərning sani yoktur; Əlar jəsətlərgə putlixidu. **4** — Sehirlarning piri u, — əllərni pahxixiawzlıkı, Jəmətlərni sehirliri bilən setiwetidu; Sən xerinsuhən pahxixining nuroqun pahxixilikliri tüpəylidin, **5** Mana, Mən sanga қarxılıxip qıkkənmən, — — dəydu samawiy қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, Kənglikingning etikini կayırip yüzüngə yepip, seni axkarilaymən, əllərgə uyat yərliringni, Padixahlıklärqa nomusungni kərsitmən. **6** Üstüngə nijasətni taxlaymən, Seni xərməndiqılıktə kəldurımən, Seni rəswa kılımən. **7** Wə xundak boliduki, Seni kərgənlərning həmmisi səndin əqip: — «Ninəwə wəyran kılındı! Uning üçün kim həza tutidu?» — dəydu; Mən sanga təsəlli bərgüqilərni nədin tepip berimən? **8** Sən dəryalarınotturisida turojan, Ətrapida sular bolovan, Istikhkamı dengiz bolovan, Sepili dengiz bolovan No-Amon xəhīridin əwzəlmusən? **9** Efiopiymu, Misirmu uning küq-kudriti idi, Ularning küqi qaksız idi; Put həm Liwiyəliklər uningoja yardıməmqi idi; **10** Umu elip ketilip, əsirlikkə qüixkən; Barlık koqa bexida bowakliri qərup taxliwetildi; Əlar uning mətiwərliri üçün qək taxlidi, Uning barlık ərbablıri zənjirdə baqlanojanidi. **11** Sənmu məst bolisən; Sən məkünüwalisən; Sən düxməndin hımaya izdəp yürisən; **12** Sening barlık istihkamliring huddi tunji mewigə kirgən ənjür dərihining ənjürlirigə ohxaydu; Birlə silkisə, ular yegüqining aozzişa qüixidu. **13** Mana, həlkinq xəhīringdə kız-ayallardək bolup kəldi; Zemiringning қowukliri düxmənliringə kəng iqilidu; Ot təmür takakliringni yəp ketidu. **14** Əmdi muhasirigə təyyarlık kılıp su tartıp koy! Korojanliringni mustəhkəmlə! Seoqız topidin lay etip, Hək layni qəyləp koy! Humdanni raslap koy! **15** Ot seni xu yərdə yəp ketidu; Kılıq seni üzüp taxlaydu; U seni qekətkə liqinkisidək yəwatidü; Əmdi eżüngni qekətkə liqinkiliridək kəp kıl, Qekətkidək eżüngni zor kəp kıl! **16** Sən sodigərliringni asmandiki yultuzlardın kəp kilding; Mana, qekətkə liqinkisi қanat qıkırıp, uqup ketidu! **17** Sening ərbabliring qekətkilərdək, Sərdarliring mijir-mijir qakqızılardək bolidu; Mana

ular sooşuk künidə qitlar iqigə kiriwelip makan kılıdu; Kuyax qıkkanda, ular əqip ketidu, Barojan yerini tapkılı bolmaydu. **18** Qopanliring mügdəp kəldi, i Asuriyəning padixahı; Sening aksəngəkliring jim yatidu; Həlkinq taçlar üstigə tarkılıp kətti, Həqkim ularnı yioşmaydu; **19** Sening yarang dawasız, Sening zəhming eojirdur; Həwiringni anglojanlarning həmmisi üstüngdin qawak qalidu; Qünki tohtawsız rəzilliking kimning bexioja kəlmigəndu?

Habakkuk

1 Habakkuk pəyəməbər kərgən, uningə yükləngən wəhiy: — **2** Ah Pərvərdigar, қағаноғıqə mən Sanga nida kılımən, Sən anglimaysən? Mən Sanga: «Zulum-zorawanlıq!» dəp nalə-pəryad kətürimən, Bırak Sən kutkuzmaysən. **3** Sən nemixkə manga қəbihlikni kərgüzisən, Nemixkə japa-zulumoğa karap turisən? Qırkı bulangçılık, zulum-zorawanlıq kəz aldimdidur; Jənggi-jedəllər bar, Dəwalar kəpəyməktə. **4** Xunga қanun paləq bolup қaldı, Adalət məydanoğa həq qıkmayıdu; Qırkı rəzzillər həkənani adəmni kistimakta; Xunga həkümələr burmilinip qıkırılıdu. **5** Əllər arısida bolidioğan bir ixni kərüp bekinqilar, obdan қaranglar, həyranuhəs kelinglər! Qırkı silərning dəwringlarda bir ix kılımənki, Birsı silərgə bayan kıləjan təqirdidimə silər ixənməyyttinglər. **6** Qırkı mana, Mən hələki mijəzi osal həm aldirakşan əl kaldiylərni ornidin turquziman; Əslı əzığə təwə əməs makamlarını igiləx üçün, Ular yer yüzining kəngri jaylirini besip mangidu; **7** Ular əzlirining deginini hesab kılıdu həm əzini halioğanqə yukiri tutidu; **8** Ularning atları yilpizlardin ittik, Kəqtə owoşa qıkıdışan bərilərdin əxəddiyidur; Atlıq ləxkərlər atlırını məqrurana qapqıtidi; Atlıq ləxkərlər yırakṭın kelidi, Ular owoşa xungoquşan bürküttək uqup yürüdü. **9** Ularning həmmisi zulum-zorawanlıqka kılıdu; Ularning top-top adəmləri yüzlərinə aldiqə bekitip, aloşa basıdu, əsirlərni kumdaq kep yioğdu. **10** Bərhək, u padixaḥlarnı mazak kılıdu, əmirlərnimə nəzirigə almaydu; U həmmə istihkamları məshirə kılıdu, Qırkı u topa-tupräklärni dəwə-dəwə kılıp, ularni ixojal kılıdu. **11** Xundak kılıp u xamaldək oquyuldap etidu, Həddidin exip gunahkar bolidu; Uning bu küq-kudriti əzığə ilah bolup sanılıdu. **12** Sən Əzəldin Bar Bolouqi əməsmi, i Pərvərdigar Hudayim, mening Mükəddas Bolouqim? Biz əlməymiz, i Pərvərdigar; Sən uni jazayingni bəja kəltüřüx üçün bekitkənsən; Sən, i Koram Tax Bolouqi, uni [bizgə] ibrət kılıp tütixitkə bəlgiligənsən. **13** Sening kəzüng xunqə oqubarsız idiki, Rəzillikkə karap turmaytting; Əmdi nemixkə Sən munapiklik kıləjanlarqa karap turisən, Rəzillər əzidin adil boloqan kixini yutuwalojinida, nemixkə süküt kılısən? **14** Sən adəmlərni huiddi dengizdiki beliklərdək, Huiddi ezliri üstdə həq yetəklığıqı yok əmiliqüj hiyanlarqa ohxax kılısən; **15** Xu [kaldıy kixi] ularning həmmisini qanggikioqa ilinduridu, Ularnı əz tori bilən tutuwalidu,

Ularnı yioğma torioqa yioğdu; Xuning bilən huxal bolup xadlinidu; **16** Wə torioqa қurbanlıq sunidu, Yioğma torioqa isrik salidu, Qırkı xular arkılıq uning nesiwisi mol, Nemətliri ləzzətlik boldi. **17** Əmdi u xu tərikidə torini tohtawsız boxitiwərsə, Xu tərikidə əllərni həq rəhİM kilmay kırıwərsə bolamdu?

2 «Əmdi mən əz kəzitimdə turiwerimən, Əzümnı munar üstidə dəs tikləymən, Uning manga nemə dəydiqənlilikini, Xuningdək əzüm bu dad-pəryadım toqıruluk қandak tegixlik jawab tepixim kerəklikini bilixni kütüp turiman». **2** Həm Pərvərdigar jawabən manga mundak dedi: — «Öküçərlər yügürsün üçün, Bu kerüngən alamətni yeziwal; Uni tahtaylor əstigə enik oyup qık; **3** Qırkı bu kerüngən alamət kəlgüsidi ki bekitilgən bir wakıt üçün, U adəmlərgə ahirətni təlpündüridu, U yalojan gəp kilmayıdu; Uzunoğıqə kəlməy қalsimu, uni kütkin; Qırkı u jəzmən yetip kelidi, həq keqikməydu. **4** Kara, təkəbburlixip kətküqini! Uning қəlbi əz iqidə tüz əməs; Bırak həkənani adəm əz etikad-sadıklılıq bilən hayat yaxaydu. **5** Bərhək, xarab uningə satkunluk kılıdu, — U təkəbbur adəm, eydə timim tapmayıdu, Həwisini tahtisaradək yoğan kılıdu; U əlümədək həqkəqən kanmayıdu; Əzığə barlık əllərni yioğdu, Həmmə həlkni əzığə karitiwalidu. (*Sheol h7585*)

6 Bularning həmmisi keyin u toqıruluk təmsilni səzləp, Kinayilik bir tepixmaknı tiloşa alidu: — «Əzinin əməsnı mening dəp koxuwalojuqioqa way! ([Bundak, ixlar] қaғanogıqə bolidu?) Gerügə köyoğan nərsilər bilən əzini qingdiqiuqioqa way!» **7** Səndin jazanə-ķərzə aloquları biraqla kozojalmamdu? Seni titrətküqilər biraqla oyoğanmadu? Andin sən ularça olja bolmamsən? **8** Sən nuroğun əllərni bulang-talang kıləjanlıking tüpəylidin, Həm kixilərning қanlıri, zemin, xəhər həm uningda turuwatkan həmməyləngə kıləjan zulum-zorawanlıking tüpəylidin, Saklinip қaləjan əllər seni bulang-talang kılıdu; **9** Əhalət qanggilidin қutulux üçün, Uwamni yükirioqa salay dəp, Nəpsi yoqınap əz jəmatiqə haram manpəət yioğkuqioqa way! **10** Nuroğun həlkərni wəyrən kılıp, Əz jəmattingə ahənat kəltürdüng, Əz jeningoşa karxi gunah sadir kilding. **11** Qırkı tamdin tax nida kılıdu, Yaşaqlardın lim jawab beridu: — **12** Yurtnı қan bilən, Xəhərni қəbihlik bilən kuroqnuqioqa way! **13** Mana, həlkərning jan tikip tapşan mehnitining pəkət otka yekilioju kılinojanlıqı, əl-yurtlarning əzlirini bihədə həlsiratkanlıqı, Samawi қoxunlarning

Sərdarı bolqan Pərvərdigardin əməsmu? **14** Qünki huddi sular dengizni қaplıqandək, Pütün yər yüzü Pərvərdigarnı bilip-tonux bilən kaplinidu. **15** Əz yekiningoja һarəknı iqtüzgülqiqə — — Uning uyat yerigə қarixing üçün, Tulumungdin kuyup, uni məst kılıquçı sanga way! **16** Xan-xərəpning ornida xərməndiqilikkə tolisən; Əzüngmu iq, Hətniliking ayan bolsun! Pərvərdigarning ong қolidiki kədəh sən tərəpkə burulidu, Xan-xəripingning üstini rəswayipəslik basidu. **17** Liwanoja kılıqan zulum-zorawanlıq, Xundakla haywanlarıńı korktit ularoja yətküzən wəyrənqılıkmu, Kixılerning қanlırları, zemin, xəhər həm uningda turuwatkan həmməyləng kılıqan zulum-zorawanlıq tüpəylidin, Bular sening mijikinqni qıkıridu. **18** Oyma məbudning nemə paydisi, Uni uning yasiqnuqası oyup qıkkən tursa? Қuyma məbudningmu wə uningoja təwə sahta təlim bərgüqining nemə paydisi — — Qünki uni yasiqnuqı əz yasiqnuqıja tayinidu, Demək, zuwansız «yok bolqan nərsilər»ni yasaydu? **19** Yaqaqka «Oyojan!» degən adəmgə, Zuwansız taxka «Turəl!» degəngə way! U wəz eytamdu? Mana, u altun-kümüx bilən həlləndi, Uning iqida həq nəpəs yoktur. **20** Biraq Pərvərdigar Əz mukəddəs ibadəthanisididur! Pütkül yər yüzü Uning aldida süküt kılısun!

3 Həbakkuk pəyojəmbərning duası, «Xiggaon» ahangida: — **2** «Pərvərdigar, mən həwiringni anglidim, əyminip körkətum. I Pərvərdigar, yillar arısında ixingni kaytidin janlanduroqaysən, Yillar arısında ixingni tonutkaysən; Dərəqəzəptə bolqinində rəhəimdillikni esingə kəltürgəysən! **3** Təngri Temandin, Pak-Mukəddəs Bolqanı Paran teqidin kəldi; (Selah) Uning xan-xəripi asmanlarıńı қaplidi, Yər yüzü uning mədhiyiləri bilən toldı; **4** Uning parkıraklıtı tang nuridək boldı, Қolidin qakmaq qakqandək ikki nur qıktı; Xu yerdə uning küq-ķudriti yoxurunup turidu. **5** Uning aliddin waba, Putliridin qooqdək yalkun qıkmakta idi; **6** U turup yər yüzünü məlqərlidi; U қariwidı, əllərni dəkkə-dükkigə saldı; «mənggü taqlar» parə-parə қılındı, «əbədiy dəng-egizliklər» egildürüldi, Uning yolları bolsa əbədiydir. **7** Mən Kuxan қəbilisining qedirlirinən parakəndiqılıkta bolqanlığını, Midiyən zeminidiki pərdilərni titrək başkanlığını kərdum. **8** Pərvərdigar dəryalaroja əqqıkladımlıkin? Sening əqəziping dəryalaroja қaritildimlikin? Қəhring dengizoja қaritildimlikin? Atliringoja, niyat-ķutkuzuxni epkelidiojan jəng

ħarwiliringoja minip kəlgənoqusən! **9** Sening okyaying ayan қılındı, Səzüng boyiqə, [İsrail] қəbililirigə iqtən kəsəmliring üqün ayan қılındı! (Selah) Sən yər yüzini dərya-kəlkünlər bilən ayriwätting. **10** Taoqlar Seni kərüp, azablinip tolojinip kətti; Dolğunlap akkən sular kəlkündək etüp kətti; Qongkūr dengiz awazını қoyuwetip, Қollırını yukirioja ərlətti. **11** Etiloqan okliringning parkırak nurunu kərüp, Palildiojan nəyzangning yorulkükini kərüp, Kuyax həm ay əz turaloqsıda jim turdi. **12** Sən aqqikingdə yər yüzidin etüp yürüx kılding; Əllərni əqəzipingdə ziraətni sokkandək soktung; **13** Əz həlkinqning niyat-ķutkuzuluxi üçün, Sən Əz Məsihing bilən billə niyat-ķutkuzux üçün qıkting; Ulini boynioqıqə ekip taxlap, Rəzilning jəmətinən bexini urup-yanjıp, uningdin ayriwätting; (Selah) **14** Sən uning nəyziliri bilən sərdarlırinən bexioja sanjidin; Ular dəhəxtəlik қara kuyundək meni tarkitiwetixkə qıktı, Ularning huxallılıq ajiz məminlərni yoxurun jayda yalmış yutuxtın ibarəttur! **15** Sən atliring bilən dengizdin, Yəni dəwədəwə ķilinojan uluq sulardın etüp mangding! **16** Mən bularni anglidim, iqi-baqrımnı titrək bastı; Awazni anglap kalpuklirim dir-dir kıldı, Ustihanlirim qırıp kətkəndək boldı, Putlirimni titrək bastı; Qünki mən küləpətlik künidə, Yəni əz həlkiməg tajawuz kılıquqi besip kirğan künidim, Səwr-hatırjamlıktə turuxum kerək. **17** Qünki ənjür dərihi qeqəklimisim, Üzüm tallırıda mewə bolmisim, Zəytun dərihiqə kılıqan ajır yokka qıkkən bolsimu, Etizlər həq həsol bərmigən bolsimu, Қotandin koy padisi üzülgən bolsimu, Eojilda kala padisi yok bolsimu, **18** Mən həman Pərvərdigardin xadlinimən, Manga niyatimni bərgüqi Hudayimdin xadlıkkə qəmülimən, **19** Pərvərdigar, Rəb, mening küq-ķudritimdr; U mening putlirimni keyikningkidək kıldı; Meni yüksəri jaylirimda mangozusidu! (Bu küy nəşriyi larning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun).

Zəfaniya

1 Amonning oqlı Yosiya Yəhūdaçşa padixaḥ bolоjan wakıtlarda, Həzəkianing qəwrisi, Amariyaning əwrisi, Gədaliyaning nəwrisi, Kuxining oqlı Zəfaniyaçşa yətkən Pərwərdigarning səzi: — 2 Mən yər yüzidin həmmini kurutuwetimən, — dəydu Pərwərdigar; 3 — İnsan həm һaywanni kurutuwetimən, Asmandiki uqar-kanatlar həm dengizdiki beliklarnı, Barlıq putlikaxanglarnı rəzil adəmlər bilən təng kurutuwetimən, Insanıyətni yər yüzidin üzüp taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar. 4 — Xuning bilən Mən Yəhūda üstigə, Barlıq Yerusalem dikilər üstigə kolumni sozimən; Muxu yərdə «Baal»ning käldeklərini, «Kemar»larning namini kaḥinlər bilən billə üzüp taxlaymən; 5 Xundakla eozidə turup asmandiki jisimlərə bax uridioqlanlarnı, Pərwərdigar oqaça bax urup, xundakla Uning nami bilən kəsəm kılıp turup, «Malkam»ning nami bilənmü kəsəm kılıdioqlanlarnı, 6 Pərwərdigardin təzgənlərni, Pərwərdigarnı izdiməydiqan yaki Uningdin yol sorimioqlanlarnı üzüp taxlaymən. 7 Rəb Pərwərdigarning həzuri aldida süküt kilinglər; Qünki Pərwərdigarning künini yekindur; Qünki Pərwərdigar kurbanlıknı təyyarlıdi, U mehmanlarnı «taħarət kıldurup» һalal kıldı; 8 Pərwərdigarning kurbanlıkinin künidə xundak boliduki, Mən əmirlərni, padixahlarning oqlullarını wə yat əllərning kiyimlərini kiyiwaloqların həmmisini jazalaymən; 9 Xu künini Mən bosuojidin dəssiməy atlaydioqlanlarnı, Yəni zulum-zorawanlık həm aldamqılıkka tayinip, hojayinlirining eylirini tolduridioqlanlarnı jazalaymən. 10 Xu künidə, — dəydu Pərwərdigar, «Belik dərvazisi»din «Waydad», «İkkinqi məhəllə»din hərkirəxlər, Dəng-egizliklərdin oqayət zor «gum-gum» kılıp wəyrən kılınoqları awazlar anglinidu. 11 «Hərkirənglər, i «Oymanlık məhəllisi»dikilər; Qünki «sodigər həlk»ning həmmisi kılıqlandı, Kümüx bilən qingdalоqlar kırıldı!» 12 — Wə xu qaṣda xundak boliduki, Mən Yerusalemni qiraqlar bilən ahturimən, Arzanglıri üstidə tinoqlan xarabtək turoqlan əndixisiz adəmlərni, Yəni kənglidə: «Pərwərdigar heq yahxilikni kılımaydu, yamanlıknımu kılımaydu» degənlərni jazalaymən. 13 Əmdi bayılıkları olja, Əyliri bərbət bolidu; Ular eylərni saloqları bilən, Ularda turmaydu; Üzümzarları bərpa kılıqları bilən, Ularning xarabını iqməydu. 14 Pərwərdigarning uluq

küni yekindur; Bərhək yekindur, intayın tez yetip kelidu; Angla, Pərwərdigarning künining sadası! Yetip kəlgəndə palwanmu ələmlik warkiraydu. 15 Xu kün kəhr elip kelidioqlan bir kün, Külpətlək həm dərd-ələmlik bir kün, Wəyrəngilik həm bərbətlək qüxicioqlan bir kün, Zulmətlək həm sürlük bir kün, Bulutlar həm қap-қarangoqlułuk bilən kaplanioqlan bir kün, 16 İstihkamlaxlıq xəhərlərgə, sepihing egiz potayırlıqə hujum kılıdioqlan, Kanay qelinidioqlan, agah, signalı ketürülidioqlan bir kün bolidu. 17 Mən adəmlər üstigə küləpətlərni qüxürimən, — Ular karioqlardək yürüdü; Qünki ular Pərwərdigar oqaça karxi gunah kıldı; Ularning қanlırları topa-qangdak, Ularning üqəy-kerinləri poqtək təkəlidü; 18 Pərwərdigarning kəhri qüxkən künidə altun-kümüxləri ularni կutkuzalmayıdu; Bəlkı pütkül jaħan Uning oqəzəp oti taripidin yəwetiliđu; Qünki U barlıq yər yüzidikilərning üstigə mutlak bir һalakət, dəhəxətlik bir һalakət qüxürüdu.

2 Yioqilinglər, ezunglarnı yioqinglər, i nomussız «yat əl», 2 Yarlıq qıkkıqə, Kün topandək tez etüp kətkükə, Pərwərdigarning aqqıq oqəzipi üstünglərgə qüxkükə, Pərwərdigarning oqəzipini elip kelidioqlan kün üstünglərgə qüxkükə, 3 Pərwərdigarnı izdənglər, i Uning həkümlərini ada kılıqları zemindiki kəmtərlər; Həkkənaylıknı izdənglər, kəmtərləknı izdənglər; Ehțimal silər Pərwərdigarning oqəzipi bolən künidə panah tapşan bolisilər. 4 Qünki Gaza taxlanioqlan bolidu, Axkelon wəyrənə bolidu; Ular Axdođtikilərni qüx bolmayıla həydīwetidü; Əkron yulup taxlinidu. 5 Dengiz boyidikilər, yəni Kərət elidiklərgə way! Pərwərdigarning səzi sanga karxidur, i Қanaan, Filistylarning zemini! Ahaləng kalmıqıqə Mən seni һalak kılımən. 6 Dengiz boyı padiqilar üçün qımənzar, Koy padılırı üçün qotanlar bolidu; 7 Dengiz boyı Yəhūda jəmətining käldisi igidarqılıkida bolidu; Axu yərdə ular ozuklinidu; Axkelonning eyliridə ular kəq kirgəndə yatıdu, Qünki Pərwərdigar Hudasi ularning yenoqla berip ulardin həwər elip, Ularnı asarəttin azadılıkka erixtiridu. 8 Mən Moabning dəxnimini, Ammoniyalarning həkarətlərini anglidim; Ular xundak kılıp Mening həlkimni mazak kılıp, Ularning qebralırını paymal kılıp mahtinip kətti. 9 Xunga Mən Əz həyatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolən Pərwərdigar, Israilning Hudasi, Moab jəzmən huddi Sodomdak, Ammoniyalar huddi Gomorra dək bolidu — Yəni qakqaqlar wə xorluqlar kaplanioqlan jay, daim bir

qəl-jəzirə bolidu; Həm həlkimning qaldisi ulardin olja alidu, Kowrmimning qalojanlıri bularoja igə bolidu. **10** Ularning təkəbburluklidan bu ix bexioqa kelidu, Qünki ular samawi köxonunlarning Sərdari boローン Pərvərdigarning halkını mazak kılıp mahtinip kətti. **11** Pərvərdigar ularoja dəhəxtlik bolidu; Qünki U yər yüzidiki butlarning həmmisini kurutiwetidu; Xuning bilən əllər, barlıq qət araldikilər hərbiri eż jayida Uningçə ibadat kılıdu. **12** I Efiopiylər, silərmiş Mening kiliqim bilən əltürülüsilər. **13** U əlini sozup ximaloqa təgküzip, Asuriyəni əhalak kılıdu, Nınəwə xəhərini wəyranə, qəl-bayawandek əhəqtəqlik jay kılıdu. **14** Uning otturisida qarwa padilir, Xundakla əhaywanlarning hərhilliri yatidu; Qəl həwkuxi, qırkırioquqi həwkuxlar uning tüwrük baxlırida konidu; Deriziliridin sayraxlar anglinidu; Bosuqlırlıda wəyranılık turidu; Qünki U buning kədir yaşaq nəkixlirini oquqçılıqta qalduridu; **15** Mana bu əndixisiz yaxap kəlgüçi xad-huram xəhər, Kenglidə: «Mənla bardurmən, məndin baxka biri yoktur» degən xəhər — U xunqılık bir wəyranə, əhaywanlarning bir əonalığı bolup kəldi! Uningdin etüwatlınlarning həmmisi üxkiştidi, Kolini silkiydi.

3 Asiylik kiloquqi, buloqanojan, jəbir-zulum yətküzgüqi xəhərgə way! **2** U awazni anglimidi, tərbiyini köbul kilmidi; Pərvərdigar ota tayanmadi, Hudasiyo yekinlxamidi. **3** Uning otturisida boローン əmirlirining həmmisi hərkirəydiyan xirlar, Uning soraqqları bolsa kəqliki owləydiyan, ətigini əqajılıqdək heqnərsə qaldurmayıdıyan bərilərdür; **4** Uning pəyojəmbərliri wəzinsiz, asiy kixilər; Uning kahinliri mukəddəs ibadəthanını buloqaydiyanlar, Təwrat-kanunioja buzojunqılık kılıdiyanlar. **5** Həkkaniy Pərvərdigar uning otturisididur; U heq həkkaniyətsizlik kilməydi; Hər ətigəndə adıl həkümimi ayan kılıdu; Həkümidə kəmqlik yoktur; Birək namərd adəm heq nomusni bilməydi. **6** — Mən əllərni üzüp taxliwətkənmən, Ularning istihkam potəyliyi wəyranidur; Koqilirini heqbir adəm etmigüdək kılıp harabə kilojanmən; Xəhərliri adəmzatsız, heq turoquqisi yok kılınip əhalak boローン. **7** Mən: «Pəkət Məndin қorkungular, tərbiyini köbul kilinglər» — dedim. Xundak boローンda uningoja həmmə bekitkənlirim qüxtürülməy, makani heq haniwəyran bolmas. Birək ular baldurla ornidin turup, həmmə ixlirini əhram kiliwətti. **8** Xunga Meni kütünglər, — dəydi Pərvərdigar, Mən guwahlıq

berixkə ornumdin қozojalajan küngiqə — Qünki Mening kararım — əllərni yiojix, Padixaḥlıklarnı jəm kilixtin ibarətki, Ularning üstigə əhərimni, Həmmə dəhəxtlik aqqikimni bexioqa təkük üçündür. Qünki yər yüzining həmmisi aqqik əqəzipimning oti bilən kəydürüwetilidu. **9** Qünki xu tapta barlıq əllərning Pərvərdigarının nəmioja nida kılıp qakırıcı üçün, Uning hizmitidə bir jan bir tən boluxi üçün, Mən ularning tilini sap bir tiləja aylandurımən, **10** Qünki Efiopiya dəryalırının nerisidin Mening dua-tilawətqilirim, Yəni Mən tarkatqanlarning kizi, Manga sunulojan hədiyəni epkelidi. **11** Xu küni sən Manga asiylik kılıqan barlıq kilmixliring tüpəylidin iza tartıp kalmaysən; Qünki xu tapta Mən təkəbburlukundan huxallinip kətənlərni arangdin elip taxlayman, Xuning bilən sən mukəddəs teojim tüpəylidin əhalingni ikkinqi qong kilməyən; **12** Wə Mən arangda kəmtər həm miskin bir həlkni qaldurımən, Ular Pərvərdigarning nəmioja tayinidu. **13** Israilning qaldisi nə əbəhlik kilməydi, Nə yalojan səzliməydi, Nə ularning aqzidin aladamqi til tepilməydi; Ular bəlkı ozuklinip, yatidu, Həqkim ularni körkütəydi. **14** Yayrap-yaxna, i Zion kizi! Təntənə kılıp warkıra, i Israil! Pütün kəlbing bilən huxal bolup xadlan, i Yerusalemning kizi! **15** Pərvərdigar seni jazalaydiyan həkümərnəni elip taxlidi, Düxminingni əktyurtuwətti; Israilning padixaḥı Pərvərdigar arangdidur; Yamanlıknı ikkinqi kərməyən. **16** Xu küni Yerusaleməqə eytiliduki, «Korķma, i Zion! Kolliring boxap, sanggilap kətmisun! **17** Pərvərdigar Hudaying arangda, Kütküzidiojan kudrat Igisidur! U xadlik bilən üstüngə xadlinidu; Oz mehîr-muğəbbitidə aram alidu; Üstüngə nahxilar eytip yayrap-yaxnaydu. **18** Jəmiyat sorunliridiki nomussız ibadət tüpəylidin aranglardın azablanojanları yiojıman; Bularning xərməndilikləri ularoja eojir kelətti. **19** Mana, Mən xu tapta seni harliojanlarning həmmisini bir tərəp kilişən, Akşak boローン kizni kütküzimən; Talaoja həydiwetilgən kizni yiojıman; Dəl ular horlanojan barlıq zeminlarda ularni [Əzümgə] mədhiyə kəltürgüqi, xəhrət boローンı kılıp tikləyimən. **20** Mən xu tapta, yəni silərni yioqkan wakıttı, silərni [eygə] epkelimən; Qünki Mən kez aldinglarda silərni asarəttin azadlıqqa qıçarojinimda, Silərni yər yüzidiki barlıq əllər arısında xəhrətlik, [Əzəmgə] mədhiyə kəltürgüqi kilişən, — dəydi Pərvərdigar.

Hagay

1 Darius padixahning ikkinqi yili, altinqi ayning birinqi kуни, Pərvərdigarning сеzi Hagay pəyəqəmbər arkılık Xealtiəlning oqlı, Yəhəudanıng waliysi Zərubbabəlgə həm Yəhəzadakning oqlı, bax kahin Yəxuaqa kəldi: — 2 Samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigarnı mundak dəydu: — Bu həlk: «Wakti kəlmidi, Pərvərdigarning eyini kurux wakti tehi kəlmidi» — dəydu. 3 Wə Pərvərdigarning сеzi Hagay pəyəqəmbər arkılık kelip mundak deyildi: — 4 Bu ey tehiqila harabə tursa, bu silər tahtaydin bezəlgən eyliringlarda yaxaydiqan wakitmu? 5 Mana, Pərvərdigarnı mundak dəydu: — — Kiliwatķininglar üstidə kəngül կoyup oylininglar! 6 Teriojininglar kəp, yiojivalidiqinqlar az; Yəysilər, birak toymaysilər; Iqisilər, birak қanmaysilər; Kiyisilər, birak heqkandak illimaysilər; Ix həkkə aloqı bolsa, Huddi ix həkkini toxük həmyanoja saloqanoja ohxaxtur. 7 — Samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigarnı mundak dəydu: — Kiliwatķininglar üstidə kəngül կoyup oylininglar! 8 Taoqka qıkip, yaqıaqni elip kelinglar, eyni kurunglar; xundak қilsanglar Mən uningdin hursən bolımən, xan-xərəpkə eriximən, — dəydu Pərvərdigarn. 9 — Silər kəpni küttünglər, mana, erixkininglar az boldi; uni eygə epkəlginlarda, Mən uni püwlap yokättim; bu nemə üqün? — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigarn — — Qünki Mening əyümning harabə boloninoja karimay, ez eyünglarnı [selixka] yügürüüp yürüwatisilər. 10 Xunga üstünglarda asmanlar xəbnəmni bərməydu, zeminmü həsulini bərməydu; 11 Mən zeminoja, taoqka, ziraətlərgə, yengi xarablaroja, zəytun meyoja, turpaqning ündürmiliğə, insanlaroja, mal-waranolaroja wə kəllardiki barlıq ejirlərgə կuroqakqılıkni qakırdım. 12 Xuning bilən Xealtiəlning oqlı Zərubbabəl həm Yəhəzadakning oqlı bax kahin Yəxua wə həlkning қaldısining həmmisi Pərvərdigarnı Hudasiñin awazioja, xuningdək Pərvərdigarnı Hudasiñin Hagay pəyəqəmbərnı əwətixi bilən, uning səzlirigə kulak saldı; həlk Pərvərdigarn alıldı korktı. 13 Andin Pərvərdigarning əlqisi Hagay Pərvərdigarning həririni həlkə yətküzip: — «Mən silər bilən billidurmən» — dəydu Pərvərdigarn, — dedi. 14 Wə Pərvərdigarnı Xealtiəlning oqlı, Yəhəudanıng waliysi Zərubbabəlning rohini, xundakla Yəhəzadakning oqlı, bax kahin Yəxuanıng rohini həm həlk қaldısining

hərbirining rohini kozojidi; ular samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigarnı Hudasiñin eyigə kelip ixli. 15 Bu Darius padixahning ikkinqi yili, altinqi ayning yigirmə tətinqi künü idi.

2 Yəttinqi ayning yigirmə birinqi künü, Pərvərdigarning сеzi Hagay pəyəqəmbər arkılık kelip mundaq deyildi: 2 — «Xealtiəlning oqlı, Yəhəudanıng waliysi Zərubbabəl, Yəhəzadakning oqlı, bax kahin Yəxuaqa həmdə həlkning қaldisoja səz kilipli ulardin: — 3 «Aranglardın eyni qəoşdiki xan-xərəptə boləjan bu eyni kərgənlərdin kim bar? Silər hazır uningə qandak, қaraysilər? Nəzirinqlarda u heqnemigə ərziməydu, xundakmu?» — dəp soriojin. 4 — Birak hazır, i Zərubbabəl, jasaratlik bol, — dəydu Pərvərdigarn, — Yəhəzadakning oqlı, bax kahin Yəxua, jasaratlik bol; zemindiki barlık həlk, jasaratlik bolup ixlənglər, — dəydu Pərvərdigarn. — qünki Mən silər bilən billidurmən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigarn. 5 — Misirdin qıkkən waktinglarda silərgə əhədə kılqan səzüm wə Mening Röhim aranglarda turup kəldi; hərgiz korkmanglar. 6 Qünki samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigarnı mundak dəydu: — — Yəna pəkət azojina wakittin keyin Mən asmanlar, yər yəzi, dengiz həm kuruqlukni təwritimən; 7 Mən barlık əllərni təwritimən; nətijidə əllərning sərhil ətiwar nərsiliri elip kelinidü. Mən muxu eyni xan-xərəpkə toldurimən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigarn. 8 — Kümük Meningki, altın Meningki, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigarn. 9 — Bu eyning keyinkı xan-xəripi əslidikidin zor bolidü, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigarn, — wə Mən muxu yərdə aramlıq-hatırjəmlikni ata kılımən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigarn». 10 Darius padixahning ikkinqi yili, tokkuzinqi ayning yigirmə tətinqi künü, Pərvərdigarning сеzi Hagay pəyəqəmbər arkılık kelip mundak deyildi: — 11 «Samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigarnı mundak dəydu: — Kahinlar oja səz kilipli ulardin Təwrat-kanuni toopruluk; — 12 «Birsi tonining etikidə «[Hudaqa] atalojan gəx»ni kətürüp ketiwatķinida, uning etiki nanoja, umaqka, xarabka, zəytun mayoja yaki hərkəndək ax-ozukka mundakla tegip kətsə, undakta u nərsilər «[Hudaqa] atalojan» bolamdu?» — dəp soriojin». Kahinlar jawabən: «Yak» — dedi. 13 Wə Hagay: «Birsi jəsətkə tegip «napak» boləjan bolsa, u

bu ax-ozukning kaysibirigə təgsə, undakta ax-ozuk
napak bolamdu?» — dəp soridi. Kaḥinlar jawabən:
«U napak bolidu» — dedi. **14** Andin Həgəy jawabən
mundak dedi: —«Pərwərdigar: «Əmdi bu həlk, bu «yat
əl» Mening aldimdimu xundaktur, ularning kollirida
ixləngənlirining həmmisimə xundaktur, xuningdək
ularning xu yerdə Manga hərbir sunojanlırimu
napaktur» — dəydu. **15** — Əmdi hazır kəngül koyup
oylininglar — Bügündin baxlap, muxu wakittin tartip
kərünglər — taki Pərwərdigarning ibadəthanisidiki
tax üstigə yənə bir tal tax koyulmuşqə, **16** xuningdin
ilgiriki künlərdə, birsi «yigirmə kürə»lik bir dəwə
axlıknı alojılı kəlgəndə, mana pəkət on kürila qikti;
birsi xarab küpidin əllik komzək alojılı kəlsə, mana
pəkət yigirmə komzək qikti. **17** Mən kolliringlar
bilən ixligən barlıq ixliringlarda silərni judun, hal
wə məldür apətliri bilən urup kəldim; biraq silə
yenimoja kaytmidinqər. **18** Əmdi etünimənki, kəngül
koyup oylininglar — bu kün, yəni tokkuzinqi ayning
yigirmə tetinqi künidin baxlap, muxu wakittin tartip,
— yəni Pərwərdigarning ibadəthanisining kayta
kəruluxini baxlıqan künidin keyinkı ixlarqa kəngül
koyup oylininglar; **19** danlar ambaroja yiojildimu?
Üzüm tallırı, ənjür, anar həm zəytun dərəhləri həq
mewə bərmidi. Biraq Mən bu kündin baxlap silərni
bərikətləymən». **20** Wə Pərwərdigarning səzi xu
ayning yigirmə tetinqi kuni Həgəyoqa ikkinqi ketim
kelip mundak deyildi: — **21** — Yəhudaqa waliy bolğan
Zərubbabəlgə sez kılıp mundak degin: — — «Mən
asmanlarnı, zeminni təwritixkə təmxiliwatımən;
22 Padixahlıklarning təhtini ərəwetimən, əllərning
padixahlıklırının küqini yokitmən; jəng hərwiliri
həm uning üstidə olturoqanları ərəwetimən; atlar
wə atlık əskərlər, ularning hərbiri eż kerindixining
kılıqi bilən mollak atkuzuldu. **23** Xu künidə — dəydu
samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigar
— Mən seni, yəni Xealtınlıng oqlı Zərubbabəlni
alıımən, — dəydu Pərwərdigar — andin seni huddi
məhəvrük üzükümdək kılımən; qünki Mən seni
tallıwaldım, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı
bolğan Pərwərdigar».

Zəkəriya

1 Darius padixahning ikkinqi yili səkkizinci ayda, Pərvərdigarning səzi Iddoning nəwrisi, Bərəkiyaning oöli Zəkəriya pəyoqəmbərgə kelip mundak deyildi: — **2** — «Pərvərdigar atabowiliringlardın intayin qatlıq oqəzapləndi. **3** Xunga sən ularoja: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigar: — «Mening yenimoja kaytip kelinglər, Mən silərning yeninqarqa kaytip kelimən» dəydu», — degin. **4** — Ata-bowiliringlardək bolmanglar; qünki ilgiriki pəyoqəmbərlər ularoja: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigar: — Rəzil yolliringlardın, rəzil kilmixliringlardın yenip towa ķilinglar, degən», — dəp jakarlıqan. Bırak ular Manga կulak salmioqan, boy sunumioqan, — dəydu Pərvərdigar. **5** — Silərning atabowiliringlar hazır keni? Pəyoqəmbərlər bolsa, mənggü yaxamdu? **6** Lekin Mening pəyoqəmbərlərgə buyruqan sozlirim wə bəlgilimilirim, atabowiliringlarning bexiqimu qüxkən əməsmidi?». Xuning bilən ular yolidin yenip: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigar yollırırmız wə kilmixlirimiz boyiqə bizni կandak kılımən desə, xundaq կildi, — degən. **7** Darius padixahning ikkinqi yili, on birinqi ay, yəni «Xebat eyi»ning yigirmə tətinqi küni, Pərvərdigarning kalami Iddoning nəwrisi, Bərəkiyaning oöli Zəkəriya pəyoqəmbərgə kəldi. U mundak bexarətni kərdi: — **8** Mən keqidə [alamət kərünüxlərni] kərdüm; mana, toruk atka mingən bir adəmni kərdüm; u qongur oymanlıktiki hadas dərəhliri arisida turatti; uning kəynidə toruk, ala-taoqıl wə ak atlar bar idi. **9** Mən uningdin: «Təksir, bular nemə?» — dəp soridim. Mən bilən səzlixiwatkan pərixtə manga: «Mən sanga bularning nemə ikənlikini kərsitmən» — dedi. **10** Hadas dərəhliri arisida turojan zat jawabən: «Bular Pərvərdigarning yər yüzini uyan-buyan kezixkə əwətkənləri» — dedi. **11** Bu atlar hadas dərəhliri arisida turojan Pərvərdigarning Pərixtisigə jawab kılıp: «Biz yər yüzidə uyan-buyan kezip kəldik; mana, pütkül yər yüzü tiptinq, aramılıcta turuwaitidu» — dedi. **12** Pərvərdigarning Pərixtisi jawabən: «I samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigar, қaqanoqıq sən bu yətmix yıldın beri aqqiklinip keliwatkan Yerusalem wə Yəhudanıng xəhərlirigə rəhİM kilməysən?» — dedi. **13** Pərvərdigar mən bilən səzlixiwatkan pərixtigə yekimlik səzlər, təsəlli bərgüqi səzlər bilən jawab bərdi. **14** Xuning bilən

mən bilən səzlixiwatkan pərixtə manga mundak dedi: «Sən mundak jakarlıqin: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigar: «Yerusalem wə Zionqa bolojan otluk muhəbbitimdin yürükim lawildap keyidu! **15** Xuning bilən Mən ərkin-azadılıktə yaxawatkan əllərgə kəttik oqəzaplının; qünki Mən [həlkimgə] səlla oqəzaplının koyiwidim, ular həddidin exip [həlkimgə] zor azar կildi», dəydu. **16** Xunga Pərvərdigar mundak, dəydu: «Mən Yerusalemə rəhİM-xəpkətlər bilən kaytip kəldim; Mening əyüm uning iqidə kürulidu» — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigar, — «wə Yerusalem üstigə «əlqəm tanisi» yənə tartılıdu». **17** — Yənə mundak jakarlıqin: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigar mundak dəydu: Mening xəhərlirim yənə awatlıxidu, Pərvərdigar yənə Zionqa təsəlli beridu wə Yerusalemni yənə tallıwalidu». **18** Andin mən beximni kətirdüm, mana tet münggüzni kərdüm. **19** Mən bilən səzlixiwatkan pərixtidin: «Bular nemə?» dəp soridim. U manga: «Bu Yəhuda, Israil wə Yerusalemni tarkitiwətkən münggüzlərdür» — dedi. **20** Wə Pərvərdigar manga tet hünərwənni kərsətti. **21** Mən: «Bu [hünərwənlər] nemə ix kılıjlı կildi?» dəp soridim. U: «Mana bular bolsa Yəhudadikilərni heqkim kəddini rusliyalmıquadək dərijidə tarkitiwətkən münggüzlər; bırak bu [hünərwənlər münggüzlərni] dəkkə-dükkigə qüxürgili, yəni əllərning Yəhudanıng zeminini tarkitiwetix üçün kətürgən münggüzlərini yergə taxliwatkili կildi!» — dedi.

2 Andin mən beximni kətürüp, mana қolida əlqəm tanisini tutğan bir adəmni kərdüm **2** wə uningdin: «Nəgə barısən?» dəp soridim. U manga: «Mən Yerusalemni əlqigili, uning kəngqliki wə uzunlukını [əlqəp] bilgili barımən» — dedi. **3** Mana, mən bilən səzlixiwatkan pərixtə qıktı; yənə bir pərixtə uning bilən kərüşüxkə qıktı **4** wə uningoja mundak dedi: — Yügür, bu yax yigitkə sez kıl, uningoja mundak degin: — «Yerusalem ezdidə turuwaitkan adəmlərning wə mallarning kəplükidin sepilsiz xəhərlərdək bolidu. **5** — wə Mən Pərvərdigar uning etrapıqə ot-yalkun sepili, uning iqidiki xan-xərip bolımən. **6** — Həy! Həy! Ximaliy zemindin կeqinglar, — dəydu Pərvərdigar, — qünki Mən silərni asmandiki tet tərəptin qıkkən xamaldək tarkitiwətkən, dəydu Pərvərdigar. **7** «— Həy! I Babil kizi bilən turoquqi Zion, қaqşın! **8** Qünki samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigar mundak dəydu: — Əz xan-xəripini dəp U Meni

silərni bulang-talang kılajan əllərgə əwətti; qünki kim silərgə qekilsə, xu Əzining kez қarıqok喬а qekilojan bolidu. 9 Qünki mana, Mən Əz қolumni ularning üstigə silkiymən, ular əzlirigə kul kılınoquqilaroja olja bolidu; xuning bilən silər samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigarning Meni əwətkənlikini bilisilər. 10 Nahxilarni yangritip xadlan, i Zion kızı; qünki mana, keliwatiñmən, arangda makanliximən, dəydu Pərvərdigar, 11 — wə xu künidə kep əller Pərvərdigaroja baqlinidu, Manga bir həlk bolidu; arangda makanliximən wə silər samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigarning Meni əwətkənlikini bilisilər; 12 xuningdək Pərvərdigar Yəhudani Əzining «mukəddəs zemini»da nesiwisi boluxka miras kılıdu wə yənə Yerusalemni talliwalidu. 13 Barlık ət igiliri Pərvərdigar aldida süküt kilsun! Qünki U Əzining mukəddəs makanidin kəzəraldi!»

3 Andin u manga Pərvərdigarning Pərixtisi aldida turuwatkan bax kahın Yəxuanı, xuningdək Yəxuanıñ ong təripidə uning bilən düxmənlilikxə turojan Xəytanni kərsətti. 2 Pərvərdigar Xəytanoja: «Pərvərdigar seni əyiblisun, i Xaytan! Bərhək, Yerusalemni talliwalajan Pərvərdigar seni əyiblisun! Bu [kixi] ottin tartiwelenojan bir ququla otun əməsmu?» — dedi. 3 Yəxua bolsa paskina kiyimlərni kiygən əldə Pərixtining aldida turatti. 4 U Uning aldida turuwatkanlaroja: «Bu paskina kiyimni uningdin saldurıwetinglar» — dedi wə uningoja: «Kara, Mən kəbihlikingni səndin elip kəttim, sanga həytlik kiyim kiygüzdüm» — dedi. 5 Mən: «Ular bexioja pakiz bir səllini orisun!» — dedim. Xuning bilən ular pakiz bir səllini uning bexioja orap, uningoja kiyim kiydürdi; Pərvərdigarning Pərixtisi bir yanda turatti. 6 Wə Pərvərdigarning Pərixtisi Yəxuaqə mundak jekili: — 7 «Samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: — Əgər yollırımda mangsang, tapilioqinimni qing tutsgan, Mening eyümni baxkurusən, høyilirimoja karaydiojan bolisən; sanga yenimdə turuwatkanlarning arısida turux hökükini berimən. 8 — I bax kahın Yəxua, sən wə sening aldingda olturojan həmrəhliring anglanglar (qünki ular bexarətlik adəmlər): — Mana, Mən «Xah» dəp atalojan қolumni məydanoja qıkırıman. 9 Mana, Mən Yəxuanıñ aldioja kyojan taxka қara! — Bu bir taxning üstidə yəttə kez bar; mana, Mən uning nəkixlirini Əzüm oyımən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar, — wə

Mən bu zeminning kəbihlikini bir kün iqidila elip taxlaymən. 10 Xu künü, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar, — hərbiringlar əz yekininglarni üzüm teli wə ənjür dərihi astioja olтурuxka təklip kılısilər».

4 Andin mən bilən səzlixiwatkan pərixtə kaytip kelip meni oyojitiwətti. Mən huddi uyķusidin oyojitiwetilgən adəmdək bolup қaldım; 2 U məndin: «Nemini kerdüng?» dəp soridi. Mən: «Mana, mən pütünləy altundin yasalojan bir qiraqjannı kerdüm; uning üsti təripidə bir kaqa, yəttə qırıqi wə yəttə qiraqka tutixidiqan yəttə nəyqə bar ikən; 3 uning yenida ikki zəytun dərihi bar, birsti ong tərapə, birsti sol tərapə», dedim. 4 Andin jawabən mən bilən səzlixiwatkan pərixtidin: «I təksir, bular nemə?» — dəp soridim. 5 Mən bilən səzlixiwatkan pərixtə manga jawabən: «Bularning nemə ikənlərini bilməmsən?» — dedi. Mən: «Yak, təksir» — dedim. 6 Andin u manga jawabən mundak dedi: «Mana samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigarning Zərubbabəlgə kılajan sezi: «Ix küq-kudrot bilən əməs, iktidar bilən əməs, bəlkı Mening Rohim arkılık pütidü! — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar. 7 — I büyük taq, sən zadi kim? Zərubbabəl aldida sən tüzünlənglik bolisən; u [ibadəthanining] əng üstigə jipsima taxni koyidu, xuning bilən uningoja: «İltipatlık bəlsün! İltipat uningojal» degən towlaxlar yangrap anglinidu». 8 Andin Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — 9 «Zərubbabəlning koli muxu əyning ulini saldı wə uning kolları uni püttürüdü; xuning bilən silər samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigarning Meni əwətkənlikini bilisilər. 10 Kim əmdi muxu «kikiq ixlar boローン kün»ni kezgə ilmisun? Qünki bular xadlinidu, — bərhək, bu «yəttə» xadlinidu, — Zərubbabəlning koli tutkan tik əlqəm texini kərgəndə xadlinidu; bu «[yəttə]» bolsa Pərvərdigarning pütkül yər yüzigə səpselip karawatkan kəzliridur». 11 Mən jawabən pərixtidin: «Qiraqjannıñ ong wə sol taripidə turojan ikki zəytun dərihi nemə?» dəp soridim; 12 wə ikkinçi kətim soalnı koyup uningdin: «Ularning yenidiki ikki altun nəyqə arkılık əzlikidin «altun» kuyuwatkan xu ikki zəytun xehi nemə?» dəp soridim. 13 U məndin: «Bularning nemə ikənlərini bilməmsən?» dəp soridi. Mən: «Yak, təksir» — dedim. 14 U manga: «Bular pütükəl yər-zeminning Igisi aldida turuwatkan «zəytun meyida məsih kılınojan» ikki oozul balidur» — dedi.

5 Andin mən yənə beximni kətürüp, mana bir uqar oram yazmini kərdüm. **2** U məndin: «Nemini kərdüng?» dəp soridi. Mən: «Bir uqar oram yazmini kərdüm; uzunlukı yigirmə gəz, kənglikli on gəz ikən» — dedim. **3** U manga: «Bu bolsa pütün zemin üstigə qıkırloğan lənəttur; qunkı hərbir oöqrilik kiloquqi bu təripigə yeziloqını boyiqə üzüüp taxlinidu; wə կəsəm iqtüqilərning hərbiri u təripigə yeziloqını boyiqə üzüüp taxlinidu». **4** — «Mən bu [yazminin] qıkıriman» — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar, «wə u oöprining eyiga həmdə namim bilən yalqandın կəsəm iqtüqininq əyigə kiridu wə xu əydə կonup uni yaqaq-taxlıri bilən қoxupla yəwetidu». **5** Andin mən bilən səzlixiwatkan pərixtə qikip manga: «Əmdi bexingni kətürjin, nemining qikiwatkınıni kərüp bağ» — dedi. **6** Mən: «U nemə?» — dəp soridim. U manga: «Bu qikiwatkan «əfah» sewitidur», wə: «Bu bolsa [xu rəzillərning] pütün zemindiki kiyapitidur» — dedi. **7** Əfah sewitining aqzidin dumilək bir қoçouxun kətürildi, mana, əfaħ sewiti iqidə bir ayal olturatti. **8** U: «Bu bolsa, rəzillik»tur» — dəp, uni əfaħ sewiti iqigə қayturup taxlap, əfaħning aqzioja eojir қoçouxunni taxlap koydi. **9** Beximni kətürüp, mana ikki ayalning qikkənlığını kərdüm; xamal ularning қanatlırını yəlpütüp turattı (ularning ləyləkninqidək қanatlırı bar idı); ular əfaħını asman bilən zemining otturisoja kətürdü. **10** Mən bilən səzlixiwatkan pərixtidin: «Ular əfaħını nəgə kətürüp mangidu?» — dəp soridim. **11** U manga: Ular əfaħ, üçün «Xinar zemini»da bir ey selixka kətti; ey bərpa қilinoğandan keyin, əfaħ, sewiti xu yərdə eż turaloqusioja koyulidu, — dəp jawab bərdi.

6 Andin mana, mən yənə beximni kətürüp, ikki taq otturisidin tət jəng hərwisining qikkənlığını kərdüm. Taqlar bolsa mis taqlar idı. **2** Birinqi jəng hərwisidiki kizıl atlar idı; ikkinqi jəng hərwisidiki kara atlar idı; **3** üçinqi jəng hərwisidiki ak atlar, tətinqi jəng hərwisidiki küplük qipar atlar idı. **4** Mən jawabən mən bilən səzlixiwatkan pərixtidin: «Təksir, bular nemə?» — dəp soridim. **5** Pərixtə manga jawabən: «Bular pütkül yər-zeminning Igisining həzuridin qıkkən asmanlarning tət rohi. **6** Kara atlar ketiliqan һarwa ximaliy zeminlar tərəpkə kiridu; aklar ularning kəynidin mangidu; qiparlar bolsa jənubiy zeminlar tərəpkə mangidu. **7** Andin muxu küqlük atlar qikip yər yüzidə uyak-buyak kezixka aldiraydu» — dedi. U ularoja: «Menginglar, yər yüzidə uyak-buyak menginglar» — dedi; ular yər yüzidə

uyak-buyak mangdi. **8** Wə U manga ünlük awazda: «Kara, ximaliy yər-zeminlar tərəpkə mangojanlar Mening Rohimdiki aqqikni ximaliy zemin tərəptə besikturdu» — dedi. **9** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **10** Sürgün bolup kəlgənlərdin, yəni Həlday, Tobiya wə Yədayadın sowoqtatlarnı kobul kılıqin; xu kuni ular Babildin kelip qüxkən eygə, yəni Zəfaniyaning oöqli Yosianing eyiga kirgin; **11** xundak, kümüix wə altunni kobul kılıqin, bulardin qəmbərsiman bir tajni tokup wə tajni Yəhəzadakning oöqli bax kahin Yəxuaning bexioqa kiyügzin; **12** wə Yəxuaşa: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar mundak dəydu: Karanglar, «Xah» dəp ataloğan insan! U eż tüwidin ornida xahlinip, Pərvərdigarning ibadəthanisini kuridu» — degin. **13** «Bərhək, Pərvərdigarning ibadəthanisini kuroquqi dəl xu bolidu; u xu xahanə xan-xərəpni zimmisigə elip, eż təhtiga olturup həküm süridu; u təhtkə olturidioğan kahin bolidu; hatırjəmlik-aramlıqni elip kelidiqan həmkarlıq ular ikkisi arısida bolidu. **14** Muxu qəmbərsiman taj Pərvərdigarning ibadəthanisida Hələm, Tobiya, Yədayalaroja wə Zəfaniyaning oöqlining mehribanlıqoja bir əslətmə üçün koyulidu. **15** Wə yirakta turuwatkanlar kelip Pərvərdigarning ibadəthanisini kurux hizmitidə bolidu; xuning bilən silər samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigarning Meni əwətkənlığını bilisilər; əgər Pərvərdigarning awazini kəngül koyup anglisanglar bu ix əməlgə axurulidu».

7 Darius padixahning tətinqi yili tokkuzinqi ay, yəni «Hisləw»ning tətinqi künü, Pərvərdigarning sezi Zəkəriyaoja kəldi. **2** Xu qaođda Bəyt-Əl xəhəridikilər Xerəzər wə Rəgəm-Mələklərni Pərvərdigardin iltipat soraxka əwətkənidir. **3** Bəyt-Əldikilər: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigarning eyidiki kahinlardın, xuningdək pəyoqəmbərlərdin: «Hərbirimiz kəp yillardın beri kılıqinimizdək, bəxinqi ayda hərbirimiz yənilə əzimizini baxılardın ayrip, yioja-zarəja olturuxımız kerəkmə?» — dəp soranglar» dəp tapilioğanidi. **4** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **5** «Zemindiki barlıq turuwatkan həlkəhə həm kahinlaroja söz kılıp mundaq sorioğin: — «Silər muxu yətmix yıldın beri bəxinqi ay wə yəttinqi aylarda roza tutup yioza-zarə kılıqininglarda, silər manga, həkikətən manga roza tuttunglarmu? **6** Yegininglar, iqtinqlar, bu pəkət əzünglar üçünlə yəp-iqtinqlardin ibarət boldi

əməsmu? 7 Bular Yerusalem wə uning ətrapidiki xəhərliri ahalilikolojan, taza awatlaxqan qaoqlarda, jənubiy Yəhuda wə təwən tütənglik ahalilikolojan qaoqlarda, Pərwərdigar burunkı pəyoqəmbərlər arkılık jakarlıqan səzlər əməsmu? 8 Pərwərdigarning səzi Zəkəriyaqə kelip mundaq deyildi: — 9 «Samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Həqiqiy adalətni yürgüzüngər, bir-birinqərəqə mehîr-muhabbat wə rəhîm-xəpkət kərsitinglər, 10 tul hotun wə yetim-yesirlərni, yat adəmlər wə namratlarnı bozək kilmangalar; həqkim eż kərindixiyoja kenglidə yamanlıq oylimisun. 11 Birak [ata-bowiliringlar] anglaxni rət kilojan, ular jahıllıq bilən boynını tolqap, anglimasqə kulaqlarını eojarı kilojan; 12 ular Təwrat ənənəsini wə samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigarning Əz Rohı bilən burunkı pəyoqəmbərlər arkılık əwətkən səzlərini anglımaslıq üçün kenglini almastək qattik kilojanıdi; xunga samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigardin intayın qattik oğəzəp qüzxən; 13 xundak boldiki, Mən ularni qəkəroqanda ular anglaxni rət kiloqandək, ular qəkəroqanda Mənmə anglaxni rət kildim» — dəydu samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigar, 14 — «wə Mən ularni ular tonumaydiaojan barlıq əllər arisoja kara kuyun bilən tarkitiwəttim; ularning ketixi bilən zemin wəyrənə bolojan, andin uningdin ətkənlərmə, kəytənənlərmə bolojan əməs; qünki ularning səwəbidin illik zemin wəyrəna kiliqən».

8 Wə samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — 2 «Samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mening Zionoja baoqliqan otluk muhəbbitim kaynap taxti; Mening uningoja baoqliqan otluk, muhəbbitim tüpəylidin [uning düxmənlirigə] oğəzipim kaynap taxti. 3 Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən Zionoja kəytip kəldim, Yerusalemning otturisida makanliximən; Yerusalem «Həqiqət xəhiri» dəp atılıdu, samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigarning teoji «Muğəddəs Taq» dəp atılıdu. 4 Samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigar mundaq dəydu: «Kəri boway-momaylar yənə Yerusalemning koqilirida oltridiojan bolidu; künli uzun bolup, hərbiri həsisini kolida tutup oltridu; 5 xəhərnin koqiliri oynawatqan oğul-kız balılar bilən lıq tolidi. 6 Samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigar mundaq

dəydu: — «Bu ix xu künllərdə bu həlkning kəldisining kezигə ajayib karamət kərənidiojını bilən, u Mening kəzümgə karamət kərənəmdü?» — dəydu samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigar. 7 Samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Manə, Mən Əz həlkimini xərkij zeminlərdin, oğərbiy zeminlərdin kutkuzimən; 8 Mən ularnı elip kelimən, ular Yerusalemda makanlixidu; ular Mening həlkim, Mən həqiqət wə həkkəniyilikə ularning Hudasi bolimən». 9 Samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigarning əyininq uli selinojan künidə hazır bolojan pəyoqəmbərlərning aqzidin muxu künllərdə bayan kılınıwatqan munu səzlərini ixitiwatisilər, mukəddəs ibadəthanining kərənlər kələngərəqə kiliqən! 10 Qünki xu künllərdən ilgiri insan üçün ix həkki yok, at-ulaq üçünmu ix həkki yok idi; jəbir-zulum tüpəylidin qıkqıqı yaki kirğıçı üçün aman-esənlik yok idi; qünki Mən hərbir adəmni eż yekinoja düxmənləxtürdüm; 11 birak Mən bu həlkning kəldisioja burunkı künllərdikidək bolmayıman, dəydu samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigar; 12 qünki uruk həsulluk bolidu, üzüm teli mewiləydi, tupraq ündürmələrini beridu, asmanlar xəbnəmlərini beridu; xuning bilən mən bu həlkning kəldisioja muxularning həmmisini igə kildurimən. 13 Xundak əməlgə axuruliduki, silər əllər arisida lənət bolup kələqininqələrini əksiqə, i Yəhuda jəməti wə Israel jəməti, Mən silərni kutkuzimən, silər [ularqə] baht-bərikət bolisilər; korkmangalar, kolliringlar küqlük kiliqən! 14 Qünki samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silərning ata-bowiliringlar Mening oğəzipimni қozojioqanda Mening silərgə yamanlıq yətküzüx oyida bolojinim wə xu [jaza] yolidin yanmiojinimdək — dəydu samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigar — 15 Mən hazır, muxu künllərdə yənə Yerusalem wə Yəhuda jəmətigə yahxilik yətküzüx oyida boldum; korkmangalar. 16 Muxu ixlarqə əməl kiliqən: — Hərbiringlar eż yekinojalarqə həkikətni səzləngər; dərvaziliringlər həkikətka, aman-tinqlikə uyğun həkümlərni yürgüzüngər; 17 həqkim kənglidə eż yekinoja yamanlıq oylimisun; həqkəndək yalojan kəsəmgə xərik bolmangalar; qünki Mən dəl bularning həmmisigə nəprətlinimən, dəydu Pərwərdigar. 18 Wə samawi қoxunlarning Sərdariolojan Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — 19 Samawi

қохунларнинг Сөрдари болојан Пәрвәрдигар мundaқ дәйду: — «Төтinqi aydiki roza, bəxinqi aydiki roza, yəttinqi aydiki roza wə oninqi aydiki roza Yəhuda jəmətigə huxallık wə xad-huramlik, bəhtlik ibadət sorunlari bolidu; xunga həkikət wə hatirjəmlik-tinqlikni səyünglar. 20 Samawi қохунларнинг Сөрдари болојан Пәрвәрдигар мundaқ дәйду: — «Nuroqun қowmlar wə kəp xəhərlerning aħalisi yənə muxu yərgə kelidu; 21 bir xəhərdə turuwatkanlar baxka bir xəhərgə berip ularoja: «Pərвәrdigardin iltipat tiləxkə, samawi қохунларнинг Сөрдари болојан Pərвәrdigarni izdəxkə tez barayli; mənmu barımən!» — dəydiqan bolidu. 22 Kep қowmlar wə küqlük əllər Pərвәrdigardin iltipat tiləxkə, samawi қохунларнинг Сөрдари болојан Pərвәrdigarni izdəxkə Yerusalemoja kelidu. 23 Samawi қохунларнинг Сөрдари болојан Pərвәrdigarni mundaқ dәйdu: — «Xu künlerdə hərhil tilda səzləydiqan əllərdin on nəpər adəm qikip Yəhudi bir adəmning tonining etikini tutuwelip uningoja: «Biz sən bilən barayli; qünki Hudani sən bilən billidur, dəp angliduk» — dəydu.

9 Pərвәrdigarning səzidin yükləngən bexarət — Hadrak zemini wə Dəməxk üstigə konidu (qünki Pərвәrdigarning nəziri adəmlər wə Israilning barlik əbililiri üstididur); 2 U bularoja qegridax bolоjan Hamatka, Tur wə Zidon üstigimu konidu. Tur tolimu «dana» bolоaqqa, 3 ezi üçün қorojan қuroqan, kümüxnı topidək, sap altunni koqılardiki patqaktək dəwiləp koyojan. 4 Mana, Rəb uni mal-dunyasidin ayriwetidu, uning küqini dengizda yok əlidu; u ot təripidin yəp ketildi. 5 Axkelon buni kərüp korkıldı; Gazamu kərüp azablinip tolojinip ketidu; Əkronmu xundak, qünki uning arzu-ümidi tozup ketidu; padixah Gazadin yokap ketidu, Axkelon adəmzsatsız əlidu. 6 Xuning bilən Axdodta һaramdin bolоjan birsı turidu; Mən Filistiylerning məqrurlukı wə pəhrini yokitiman. 7 Mən aozzidan қanlarnı, uning һaram yegan yirginqlik nərsilərni qixliri arisidin elip ketimən; andin kəlip қalojanlar bolsa, ular Hudayimizoja təwə bolup, Yəhudada yolbaxqi bolidu; Əkronning orni Yəbus əbilisidikilərgə ohxax bolidu. 8 Mən қoxun tüpəylidin, yəni ətüp kətküqi wə kaytip kəlgüqi tüpəylidin Əz eyüm ətrapida qedirimni tikürimən; əzgüqi kaytidin uningdin etməydu; qünki Əz kəzüm bilən kəzitimən. 9 Zor xadlan, i Zion kizi! Təntənəlik nida kıl, i Yerusalem kizi! Қaranglar, padixaħing yeningoja kelidu; U həkkaniy wə nijatlık bolidu; Kəmtər-məmin

bolup, Mada exəkkə, yəni exək təhiyigə minip kelidu; 10 Xuning bilən Mən jəng һarwilirini Əframidin, Atlarnı Yerusalemdin məhrum kiliwetimən; Jəng okyasimu elip taxlinidu. U bolsa əllərgə hatırjəmlik-tinqlikni jakarlap yətküzidu; Uning həkümranlığı dengizdin dengiziqə, [Əfrat] dəryasidin yər yüzining qətlirigə bolidu. 11 Əmdi seni bolsa, sanga qüxürtülgən əhdə kəni tüpəylidin, Mən arangdiki maħbuslarni susiz oraktin azadlıkka qikiriman. 12 Mustəħkam jayqa kaytip kelinglar, i arzu-ümidning məħbusliri! Bugün Mən jakarlap eytimənki, tartkan jazaliringning əksini ikki həssiləp sanga kayturiman. 13 Qünki Əzüm üçün Yəhudani okyadək egildürdüm, Əframni ok kılıp okyaoja saldım; Mən oqul baliliringni ornidin turoquzimən, i Zion — ular sening oqul baliliringoja karxi jəng əlidu, i Gretsiyə! I Zion, Mən seni palwanning kolidiki kılıqtək kılımən. 14 Pərвәrdigarni ularning üstidə kərünidu; Uning oki qakmaqtək etilip uqidu. Rəb Pərвәrdigarni kanayni əlidu; U jənubtiki dəhxətlik қara қuyunlarnı billə elip yürüx əlidu. 15 Samawi қохунlарnинг Sөrдари bolоjan Pərвәrdigarni ular üçün mudapiə bolidu; ular saloja taxlirini kukum kılıp, dəssəp qəyləydu; ular iqiwelip, xarab kəypini sürgənlərdək kiykas-sürən kətürividu; ular [kənoja] miləngən kurbangahning bürjəkliridək, [kənoja] toldurulojan қaqlardak bolidu. 16 Xu kün Pərвәrdigarni bolоjan ularning Hudasi ularni Əzüm bağkan padam bolоjan həlkim dəp bilip kutkuzidu; qünki ular taj gəhərliridək Uning zemini üstidə kətürüldi. 17 Xunqə zordur Uning mehribanlığı, xunqə қaltıstır Uning güzəlliği! Ziraətlər yigitlərni, yengi xarab қızlarnı yaxnitidu!

10 Pərвәrdigardin «keyinki yamoqur» pəslidə yamoqurnı tələp kilinglar; Pərвәrdigarni qakmaklärni qakturup, ularoja mol yamoqurlarnı, xuningdək hərbirigə etizda ot-qeplərni beridu. 2 Qünki «ey butliri» bimənə gəplərni eytikan, palqılar yalıjan «alamət»lərni kərgən, tuturuksız qüxlərni səzligən; ular қuruk, təsəlli beridu. Xunga həlk köy padisidək tenəp kətti; ular padıqisi bolmioqaqqa, azar yeməktə. 3 Mening əqəzipim padıqılaroja kozojaldı; Mən muxu «tekə» [yetəkqılarnı] jazalaymən; qünki samawi қохунlарningo Sөrдари bolоjan Pərвәrdigarnı Əz padisidin, yəni Yəhuda jəmətidin həwər elixqa əldi; U jəngdə ularni Əzining həywətlik etidək əlidu. 4 Uningdin [yəni Yəhudadın] «Burjək Texi», uningdin «Kozuk», uningdin «Jəng Okyası», uningdin

«Хәммигә һекүмранлық Қилоуqi» qikidu. 5 Xuning bilen ular jəngdə, [düxmənlərni] koqillardiki patkaknı dəssigəndək qaylaydiqan palwanlardək bolidu; ular jəng kılıdu, qünki Pərvərdigar ular bilən billidur; ular atlıq əskərlərinə yərgə karitip koyidu. 6 Mən Yəhūda jəmətinə küqəytimən, Yüsüpnin jəmətinə kutkuzimən; Mən ularni կaytidin olturnaklixixka կayturimən; qünki Mən ularqa rəhim-xəpkətni kərsitmən. Ular Mən həqkaqan taxliwətmigəndək bolidu; qünki Mən ularning Hudasi Pərvərdigarmən; Mən ularoqa jawab berimən. 7 Əfraimdikilər palwandək bolidu, kəngülliri xarab kəypini sürgənlərdək huxallinidu; ularning balılıri buni kərüp huxallinidu; ularning kəngli Pərvərdigardin xadlinidu. 8 Mən üxkirtip, ularni yioqımən; qünki Mən ularni bədəl tələp hərlükə qıkırıman; ular ilgiri kepiyip kətkəndək kepiyidu. 9 Mən ularni əllər arisida uruktək qaqımən; andin ular Meni yirək jaylarda əsləyidu; xuning bilən ular balılıri bilən hayat kəlip, կaytip kelidu. 10 Mən ularni կaytidin Misir zeminidin elip kelimən, Asuriyədinmə qıkırıp yioqımən; ularni Gilead wə Liwan zeminoqa elip kirgüzimən; yər-zemin ularni patkuzalmay қalidu. 11 Xundak kılıp, U jabir-japa dengizidin etüp, dengizdiki dolğunları uridu; Nil dəryasining təglili kürup ketidu; Asuriyəning məəjrurluğ wə pəhri pəs kılnidu, Misirdiki xahənə ҳasımı yokılıdu. 12 Mən ularni Pərvərdigar arkılık küqəytimən; ular Uning namida mangidu, dəydu Pərvərdigar.

11 I Liwan, ot sening kədir dərəhliringni yəp ketixi üçün, dərwaziliringni aq! 2 Waysanglar, i қariojalar, qünki kədir yikildi, esil dərəhlər wəyrən kılındı; waysanglar, i Baxandiki dub dərəhləri, qünki baraksan orman yikitildi! 3 Padıqılarning waysioqan awazını angla! Qünki ularning xəripi [bolojan qımən-yayläk] wəyrən kılındı; arslanlarning hərkirigən awazını angla! Qünki İordan dəryasining pəhri bolojan [bükk-baraksanlıq] wəyrən kılındı. 4 Pərvərdigar Hudayim mundak dəydu: — Boozulaxka bekitilgən padini bakkin! 5 Ələrni setiwaləjanlar ularni boozulıwətkəndə həq gunahkar dəp қaralmaydu; ularni setiwətkənlər: «Pərvərdigaroja xükri! Qünki beyp kəttim!» — dəydu; ularning eż padıqılıri ularoqa iqini həq aqritmaydu. 6 Qünki Mən zemində turuwatkanlaroja yənə iqimni həq aqritmaymən, dəydu Pərvərdigar; — wə mana, Mən adəmlərni, hərbirini eż yekinining қolioja wə eż padixaḥinqin-

kolioja tapxurimən; mana, bular zeminni harab қılıdu, Mən ularni bularning қolidin həq kutkuzmaymən. 7 Xunga mən «boozulaxka bekitilgən pada»ni bekip turdum, bolupmu padining arisidiki miskin məminlərni baktım. Mən ezümgə ikki tayaqni aldim; birinqisini «xapaət», ikkinqisini «rixtə» dəp atidim; xuning bilən mən padini baktım. 8 Xuningdək Mən bir ay iqidə üq padıqini һalak kıldım; Mening jenim bu [həlkətin] bizar boldi wə ularning jeni Meni eq kərdi. 9 Mən: «Mən silərni bəkmaymən; ələy dəp қaloqlanlıri əlüp kətsun; һalak bolay dəp қaloqlanlıri һalak bolsun; tirik қaloqlanlarning həmmisi bir-birining gəxini yesun» — dedim. 10 Mən «xapaət» degən tayıkmnı elip sunduriwəttim, xuningdək Mening barlık əllər bilən bolojan əhdəmni sunduruwəttim. 11 Əhdə xu künı bikar kılıwetildi; xunga pada arisidiki manga dikkət қilojan miskin məminlər buning Pərvərdigarning sezi ikənlilikini bilip yətti. 12 Wə mən ularoqa: «Muwapik kərsənglər, mening ix həkkimni beringlər; bolmisa boldi kilinglər» — dedim. Xunga ular mening ix həkkimətə ottuz kümüx tənggini tarazioqa saldı. 13 Wə Pərvərdigar manga: «Mana bu ular Manga bekitkən қaltış baḥal! Uni sapalqining aldiqə taxlap bərl» dedi. Xuning bilən mən ottuz kümüx tənggini elip bularni Pərvərdigarning eyidə, sapalqining aldiqə qəriwəttim. 14 Andin mən Yəhūda bilən Israelning kərindaxlığını üzüx üçün, ikkinq tayıkmnı, yəni «rixtə»ni sunduruwəttim. 15 Andin Pərvərdigar manga mundaq dedi: «Sən əmdi yənə ərziməs padıqining korrallırını al. 16 Qünki mana, Mən zemində bir padıqini ornidin turozuzimənki, u һalak bolay degənlərdin həwər almayıdu, tenəp kətkənlərni izdiməydu, yarılanqları sakaytmayıdu, saqlamlarnıma bağmaydu; u bəlkı səmriganlərning gəxini yəydi, hətta tuyaklarını yirip yəydi. 17 Padini taxliwətkən ərziməs padıqining halioja way! Kiliq uning biliki wə ong kezигə qüxitdu; uning biliki pütünləy yigiləydi, uning ong kəzi pütünləy karangojulixip ketidu.

12 Pərvərdigarning Israel tooqruluq səzidin yüksəkənən bəxərət: — Asmanlarnı yaylıquqi, yərning ulını saloquqi, adəmning rohini uning iqidə Yaslıquqi Pərvərdigar mundak dəydu: — 2 Mana, Mən Yerusalemni ətrapidiki barlık əllərgə kixilərni dəkkə-dükkigə salidiojan apkur kılımən; Yerusalemqa qüxitiojan muhəsirə Yəhūdaçımımı qüxitdu. 3 Xu künı əməlgə axuruliduki, Mən Yerusalemni barlık

əllərgə eojir yük bolğan tax kılımən; kim uni əzигə yüksək səyət yarılanmay kalmayıdu; yər yüzidiki barlıq əllər uningçə jəng kılıxka yioqılıdu. **4** Xu küni Mən həmmə atlarnı sarasimiga selip, atlıkları sarang kılıp urımən; birak Yəhūda jəmətinin kezündə tutımən; əllərdiki hərbir atni bolsa korluk bilən uruwetimən. **5** Xuning bilən Yəhūdaning yolbaxqılıri kənglidə: «Yerusalemda turuwatqanlar samawi koxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigar, ularning Hudasi arkılık manga küq bolidu» dəydu. **6** Xu küni Mən Yəhūdaning yolbaxqılırını otunlar arisidiki otdandək, ənqılər arisidiki məx'əldək kılımən; ular ətrapidiki barlıq əllərni, yəni ong wə sol təripidikilərni yəwetidü; Yerusalemdikilər yənə ez jayida, yəni Yerusalem xəhiri də turidiojan bolidu. **7** Pərvərdigar awwal Yəhūdaning qədirlərinini kütküzidü; səwəbi — Dawut jəmətinin xan-xəripi həm Yerusalemda turuwatqanlarning xan-xəripi Yəhūdaningkidin uluqlanmasılıqı üçündür. **8** Xu küni Pərvərdigar Yerusalemda turuwatqanları қooğdaydu; ularning arisidiki ələngxip kalojanlarunu xu küni Dawuttək palwan bolidu; Dawut jəməti bolsa Hudadək, yəni ularning aliddiki Pərvərdigarning Pərixtisidək küqlük bolidu. **9** Xu küni əməlgə axuruliduki, Yerusalemoja jəng kılıxka kəlgən barlıq əllərni hələk kılıxka kiriximən. **10** Wə Mən Dawut jəməti wə Yerusalemda turuwatqanlar üstigə xapaət yətküzgüqi wə xapaət tiligüqi Rohni kuyimən; xuning bilən ular əzləri sanjip əltürgən Manga yənə karaydu; birsining tunji oqlı üçün matəm tutup yioqa-zar kətürgəndək ular Uning üçün yioqa-zar kətüridü; yakkə-yegana oqlidin juda bolouqining dərd-ələm tartkınındək ular uning üçün dərd-ələm tartidü. **11** Xu küni Yerusalemda oqayat zor yioqa-zar kətürülidü, u Məggiddo jilojisidiki «Hadad-Rimmon»da kətürülən yioqa-zardək bolidu. **12** Zemin yioqa-zar kətüridü; hərbir ailə ayrim haldə yioqa-zar kətüridü. Dawut jəməti ayrim haldə, ularning ayalları ayrim haldə, Natan jəməti ayrim haldə, ularning ayalları ayrim haldə; **13** Lawiy jəməti ayrim haldə, ularning ayalları ayrim haldə; Ximəy jəməti ayrim haldə, ularning ayalları ayrim haldə; **14** barlıq tirk kalojan aililər, yəni hərbir ailə ayrim-ayrim haldə wə ularning ayalları ayrim haldə yioqa-zar kətüridü.

13 Xu küni Dawut jəməti həm Yerusalemda turuwatqanlar üçün gunahnı wə paskinilikni yuyidiojan bir bulak eqilidu. **2** Xu küni xundak

boliduki, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigar, — Mən məbudlarning namlırını zemindin yokitımənki, ular yənə həq əslənməydu; wə Mən pəyoqəmbərlərni wə paskina rohñimu zemindin qikirip yətkiwetimən. **3** Xundak əməlgə axuruliduki, bıräylən yənilə pəyoqəmbərqılık kılıp bexarət berəy desə, uning əzini tuqışan ata-anisi uningçə: «Sən həyat kalmaysən; qünki Pərvərdigarning namida yalojan gap kiliwatisən» dəydu; andin əzini tuqışan ata-anisi uni bexarət beriwayatqınındıla sanjip əltüridü. **4** Xu küni xundak boliduki, pəyoqəmbərlərning hərbiri əzləri bexarət beriwayatqanda kərgən kərünüxtin hijil bolidu; ular həknə aldax üçün ikkinçi qupurluk qapanni kiyməydu; **5** U: «Mən pəyoqəmbər əməs, mən pəkət terikqimən; qünki yaxlikimdin tartip tıprak bilən tırıqılık kiliwati mən» — dəydu. **6** Əmdi birsi uningdin: «Həy, əmdi sening məydəngdiki bu zəhmətlər nemə?» — desə, u: «Dostlirimning eyidə yarılınip kəldim» — dəp jawab beridu. **7** Oyojan, i kiliq, Mening padıqimoja, yəni Mening xerikim bolğan adəmgə karxi qık, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigar; — Padıqını uruwət, köylər patiparaq bolup tarkitiwetiliidu; Mən kolumni kiqik peillarning üstiga qüxürüp turozızmən. **8** Zeminda xundak əməlgə axuruliduki, — dəydu Pərvərdigar, — üçtin ikki kismi kırılıp olidu; birak üçtin bir kismi uningda tirk kəlidü. **9** Andin Mən üçinqi kismini otka kirgüzimən, ularını kümüx tawlioqandək tawlaymən, altun sinaloqandək ularını sinaymən; ular Mening namimni qakirip nida kılıdu wə Mən ularoja jawab berimən; Mən: «Bu Mening həlkim» dəymən; ular: «Pərvərdigar mening Hudayim» — dəydu.

14 Mana, Pərvərdigaroja has kün kelidu; [u küni] arangdin mal-mülküng bulang-talang klinip bəlüxüwelinidu. **2** Mən barlıq əllərni Yerusalemoja jəng kılıxka yioqımən; xəhər ixojal klinidu, eylər bulang-talang klinip, kiz-ayallar ayaq-asti klinidu; xəhərning yerimi əsirgə qüxüp sürgün klinidu; tirk kalojan həlk xəhərdin elip ketilməydu. **3** Andin Pərvərdigar qikip xu əllər bilən uruxidu; U Uning jəng kılıqan künidikidək uruxidu. **4** Uning putliri xu küni Yerusalemining xərkiy təripining əng aldi bolğan Zəytun teoja turidu; xuning bilən Zəytun teoja otturidin xərk wə oşəb tərəpkə yerildi; zor yoojan bir jiloja pəyda bolidu; taqning yerimi ximal tərəpkə, yerimi jənub tərəpkə yətkilidu. **5**

Wə silər Mening taoqlirimning dəl muxu jiloisi bilən қақisilər; qünki taoqlarning jiloisi Azəlgıqə baridu; silər Yəhuda padixahı Uzziyaning künnliridə bolovan yər təwrəxtə қaqqınınglardək қaқisilər. Andin Pərwərdigar Hudayim kelidu; həmdə Sən bilən barlıq «mukəddəs boloqular»mu kelidu! **6** Xu küni xundak boliduki, nur tohtap қalidu; parlaq yultuzlarumu қarangoqulixip ketidu; **7** Birak u Pərwərdigar oja malum bolovan alahidə bir kün, ya keçə ya kündüz bolmayıdu; xundak əməlgə axuruliduki, kəq kirgəndə, ələm yorutulidu. **8** Xu küni xundak boliduki, həyatlıq, suluri Yerusalemın ekip qıkıldı; ularning yerimi xərkiv dengizoja, yerimi əqrəbiy dengizoja қarap akıdu; yazda wə kıxta xundak bolidu. **9** Pərwərdigar pütkül yər yüzü üstidə padixah bolidu; xu küni pəkət bir «Pərwərdigar» bolidu, [yar yüzidə] birdinbir Uningla nami bolidu. **10** Gebadin Yerusalemning jənubidiki Rimmonoqıqə bolovan pütün zemin «Arabah»dək tüzlənglikkə aylandurulidu; Yerusalem bolsa «Binyamin dərvazisi»din «Birinqi dərvaza»oqıqə wə yənə «Burjək dərvazisi»oqıqə, «Hənaniyəlning munarı»din padixahıning xarab kəlqəklirigiqə yukarı kətürülidu, lekin xəhər yənilə eż jayida xu peti turidu; **11** Adamlar yənə uningda turidu. «Halak pərmanı» yənə həq qüxürülməydi; Yerusalem hatırjəmliktə turidu. **12** Wə Pərwərdigar Yerusalemoja jəng kılıqan barlıq əllərni uruxka ixlətkən waba xundak boliduki, ular ərə bolsila gəxləri qırıp ketidu; kezli qanaklırida qırıp ketidu; tilliri aqzida qırıp ketidu. **13** Xu küni xundak boliduki, ularning arisoja Pərwərdigardin zor bir alakzadilik qüxicidu; ular hərbiri eż yekininining қolini tutuxidu, hərbirininin қoli yekininining қolioja қarxi kətürülidu. **14** Yəhudadu Yerusalemda jəng kılıdu; ətrapidiki barlıq əllərning mal-mülükliri jəm kılıp yiçili - san-sanaksız altun-kümüx wə kiyim-keqəklər bolidu. **15** At, keqir, təgə, exək, xundakla ularning bargahlırida bolovan barlıq mal-waralar üstigə qüvkən waba yukirişi wabaqə ohxax bolidu. **16** Xundak əməlgə axuruliduki, Yerusalemoja jəng kılıxka kəlgən həmmə əllərdin barlıq tirik қaloşanlar hər yili Yerusalemoja, padixahka, yəni samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərwərdigar oja ibadət kılıxka wə «kəpilər həyti»ni təbrikəlxəkə qıkıldı. **17** Xundak boliduki, yər yüzidiki қowm-jəmətlərdin padixahka, yəni samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərwərdigar oja ibadətkə qıkmioşanlar bolsa, əmdi

ularning üstigə yamoqur yaqmayıdu. **18** Misir jəməti qıkip hazır bolmisa, ularoqimu yamoqur bolmayıdu; biraq Pərwərdigar «kəpilər həyti»ni təbrikəlxəkə qıkmaydiqən barlıq əllər üstigə qüxürüdiqən waba ularoqimu qüxürüldü. **19** Bu Misirning jazasi, xundakla «kəpilər həyti»ni təbrikəlxəkə qıkmaydiqən barlıq əllərning jazası bolidu. **20** Xu küni atlarning қonquraklıri üstigə «Pərwərdigar oja atılıp pak-mukəddəs bolsun!» dəp yeziliidu; Pərwərdigarning eyidiki barlıq қaqa-kuqıllarmu қurbangah aldidiki қaqlar oja ohxax hesablimidu; **21** Yerusalemdiki wə Yəhudadiki barlıq қaqa-kuqıllarmu Pərwərdigar oja atılıp pak-mukəddəs bolidu; қurbanlıq kılıqular kelip ularni elip қurbanlıq gəxlərini pixuridu; xu küni samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərwərdigarning eyidə «қanaanlıq-sodigər» ikkinqi bolmayıdu.

Malaki

1 Pərvərdigardin Malakioja yükləngən wəhiy, u arkılık Israiloja kəlgən: — **2** — Mən silərni səyüp kəldim — dəydu Pərvərdigar, — biraq silər: «Sən bizni qandağmu səyüp kəlding?» — dəysilər. Əsaw Yaçupka aka bolovan əməsmu? — dəydu Pərvərdigar, — biraq Yaçupni səydüm, **3** Əsawoja nəprətləndim; uning taoşlirini qel kıldı, mirasını qel-bayawandıki qılberilərgə tapxurup bərdim. **4** Edom: «Biz wəyran kılinduk, biraq biz harabiləxkən jaylarnı käytidin kurup qikimiz» — desə, samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — — Ular küridü, biraq Mən ərəyimən; həklər ularni «Rəzillikning zemini», «Pərvərdigar mənggүgə oqəzəplinidiojan əl» dəp ataydu. **5** Silərning kəzliringlar buni kərüp: «Pərvərdigar Israil qebrasining sirtida uluqlandı!» — dəysilər. **6** — Oqul atisini, kül igisini hərmətləydi; əmdi Mən ata bolsam, hərmitim kəni? Igə bolsam, Məndin bolovan əyminx kəni? — samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar silərgə xundak dəydu, i Mening namimni kəmsitkən kahinlər! Birak silər: «Biz nemə kılıp namingni kəmsitiptük?» — dəysilər. **7** Silər kurbangahım üstigə bulovan qozukni sunisilər; andin silər: «Biz nemə kılıp seni buloqap koyduk?» — dəysilər; əmaliyəttə silər: «Pərvərdigarning dastihinining tayini yoktur» — dəysilər. **8** Kor malni kurbanlıkkə sunsanglar, bu kəbihlik əməsmu? Tokur yaki kesəl malni kurbanlıkkə sunsanglar, bu kəbihlik əməsmu? Həzir buni sening waliyingoja sunup bak; u səndin hursən bolamdu? Sanga yüz-hatırə kılamdu? — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar. **9** — Əmdi, kəni, silər Təngridin bizgə xəpkət kərsətkəysən dəp etünüp bekinqər; əkolunglardın muxular kəlgəndin keyin, U silərdin hərkəndikinqərəni kobul kılamdu? — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar. **10** — Aranglardın dərwazilarını etip koyoqudək birsi qıkmadı? Xundak bolovanada silər kurbangahimdə bikardin-bikar ot əkalap yurməytinglar. Mening silərdin həq hursənlikim yok, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, — wə əkolunglardın həqkəndək «axlıq hədiyə»ni kobul kilmaymən. **11** Kün qıkardin kün pataroja Mening namim əllər arısida uluq dəp kərilidü; hərbir jayda namimoja huxbuy selinidiojan bolidü, pak bir «axlıq hədiyə» sunulidü; qünki namim əllər arısida uluq

dəp kərilidü, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar. **12** Birak silər bolsanglar: «Pərvərdigarning dastihini bulovanqan, uning mewisi, yəni ax-ozukı nəprətlilik» — deginglarda, silər uni haram kılısilər; **13** wə silər: «Mana, nemidegən awarıqılık!» dəysilər wə Manga қarap dimiojinqərni kəqisilər, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, — silər yarilanqan, tokur həm kesəl mallarnı elip kelisilər. Kurbanlıq-hədiyilərni xu peti elip kelisilər; Mən buni əkolunglardın kobul kılamdimən? — dəydu Pərvərdigar. **14** Bərhək, padisida қoqkar turup, Rəbka kılıqan kəsimini ada kılıx üçün bulovanqan nərsini kurbanlıq kılıdiqan aldamqı lənətkə kəlidü; qünki Mən uluq Padixahdurmən, namim əllər arısida hərmətinidiojan bolidü, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar.

2 — Əmdi, həy kahinlər, bu əmr-pərman silərgə qüxti: — **2** Silər anglimisanglar, namimoja xanxərəp kəltürüxkə kəngül қoymisanglar, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, — Mən aranglaroja lənətni qüxürüp əwətimən; silərning bərikətlirinqərəmi lənət kılımən. Bərhək, Mən allikəqan ularoja lənət okudum, qünki silər [xəripimgə] kəngül қoymidinglar. **3** Mana, Mən urukliringlaroja tənbilə berimən, silərning yüzünglərgə pok, həytinglərdiki pokni sürimən; birsi silərni xu pok bilən billə apırip taxlaydu. **4** Xuning bilən silər Mening silərgə bu əmrni əwətkənlilikmi bilisilər, məksət, Mening Lawiy bilən tüzgən əhdəmning sakliniwerixi üzündür, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar. **5** — Mening uning bilən tüzgən əhdəm həyatlıq, həm aram-hatırjəmlik elip kelidü; uni Məndin körksün dəp bularnı uningoqa bərdim; u Məndin körküp namim aldida titrigənidü. **6** Aqızidin həkikətning təlim-tərbiyisi qüxmigən, ləwliridin naħəklik təpilmiojan; u aramlik-hatırjəmlik həm durusluqtə Mən bilən billə mangojan, nuroğun kixilərni kəbihliktin yanduroqan. **7** Qünki kahinning ləwlili ilim-bilimni saklıxi kerək, həklər uning aqızidin Təwrat-kanununu izdixi lazımlı; qünki u samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigarning əlqisidur. **8** — Birak silər yoldın qətnəp kəttinglar; silər nuroğun kixilər üçün Təwrat-kanununu putlikaxangoja aylanduruwəttinglar; silər Lawiy bilən tüzülgən əhdini buzqansıslər — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, **9** — xunga Mən silərnimu pütün həlk aldida nəprətlilik wə pəskəx kıldı,

qünki silər yollirimni tutmioğan, xundakla Təwrat-kanunini ijrə kılçanda bir tərəpkə yan başkan. **10** — Bızdə bir ata bar əməsmu? Bizni Yaratkuqi pəkət birlə Təngri əməsmu? Əmdi nemixkə hərbirimiz əz kərindiximizoja wapasızlıq kılıp, ata-bowilirimiz bilən tüzgən əhdisini buloqayımız? **11** Yəhəuda wapasızlıq kıldı, Israilda həm Yerusalemda yirginqlik bir ix sadir kılındı; qünki Yəhəuda Pərvərdigar səyənə mukəddəs jayını buloqap, yat bir ilahının kızını əmrige aldı. **12** Undak kılçuqi, yəni azduroğuqi bolsun, azdurulmuşuqi bolsun, samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigarə «axlıq hədiyyə»ni elip kalğıçı bolsun, Pərvərdigar ularnı Yaküpning qedirliridin üzüp taxlaydu. **13** Silər xuningdək xundak kılısilärki, kurbangahı kez yaxlırı, yioğa, ah-zarlar bilən kaplaysılər — qünki U kurbanlıq-hədiyyilərgə həq karımaydioğan boldı, uningdin həq razi bolmayı kolunglardın kobul kilmaydioğan boldı. **14** Bırak silər: «nemixkə?» dəp soraysılər. — Qünki Pərvərdigar sən wə yaxlıkingda alojan ayaling otturısida guwahqı bolqanidi; sən uningoja wapasızlıq kıldındı, gərqə u sening həmrəhing wə sən əhdə tüzgən ayaling bolsimu. **15** Huda [ər-ayaln] bir kılçan əməsmu? Xundakla, buningça Rohını əldürəqan əməsmu? [Huda] nemixkə ularnı bir kıldı? Qünki U ulardin iħlasmən pərzənt kütkənidi. Əmdi hərbiringlar eż kəlb-rohinglarə dikkət kilinglar, həqkəysisi yaxlıktə alojan ayalıqa wapasızlıq kilmisin! **16** Qünki Mən talaq kılıxka eqturmən, dəydu Israilning Hudasi Pərvərdigar, — xuningdək eż tonioşa zomburluk qaplaxtuwa loğuqioja əqmən, — dəydu samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar. — xunga kəlb-rohinglarə dikkət kilinglar, həqkəsinglər wapasızlıq kilmangalar! **17** — Silər sezliringlər bilən Pərvərdigarning səwr-takıtını koymidinglər, andin silər: «Biz nemə kılıp Uning səwr-takıtını koymaptuk?» — dəysilər. Səwr-takıtını koymıqanlıkinglar bolsa dal: «Rəzillik kılçuqi Pərvərdigarning nəziridə yahxidur, U ulardin hursən bolidu»; yaki «Adalətni yürgüzgüqi Huda zadi nədidur?» — deginglərdə bolmamdu!

3 — Mana əmdi Mən Əz əlqimni əwətimən, u Mening aldimda yol təyyarlaydu; silər izdigən Rəb, yəni silər hursənlik dəp bilgən əhdə əlqisi Əz ibadəthanisoja tuyuksız kiridu; mana, U keliwatidu, — dəydu samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar. **2** — Bırak Uning kəlgən künidə kim qidiyalisun? U kərungəndə kim turalisun? Qünki

U tawlioqining oti, kirqining akartkuq xoltisidək bolidu; **3** U kümüxnı tawlioquqi həm eriqdöyüqidək tawlap oltridu; Lawiyning balilirini saplaxturidu, ularnı altun-kümüxnı tawlioqandək tawlaydu; xuning bilən ular Pərvərdigarə qəkkaniylikta kılınoğan kurbanlıq-hədiyyəni sunidu. **4** Andin Yəhəuda həm Yerusalemning kurbanlıq-hədiyyiləri Pərvərdigarə kona zamanlardidakidək, ilgiriki wakitlardidakidək xerin bolidu. **5** Mən hesab elixqə silərgə yekin kelimən; Mən sehircərlərgə, zinahorlarə, yaloğan əsəm iqtüküllərgə, mədikarlarning həkkini tutuwelip bozək kılçuqilarə, tul hotunlar həm yetim-yesirlarnı harlioquqilarə, yat adəmlərni əz həkkidin ayriwatküqilərgə, xuningdək Məndin həq korkmioğanlarə tezdir əyibligüqi guwahqı bolimən, — dəydu samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar. **6** Qünki Mənki Pərvərdigar ezbərməsturmən; xunga silər, i Yaküpning oojulları, tüğəxmigənsilər. **7** — Ata-bowiliringlarning künlidən tartip silər bəlgilimiliridin qətnəp, ularnı həq tutmioğansilər. Mening yenimoja kaytip kelinglər, Mən yeninqərəqə kaytimən, — dəydu samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar, — birak silər: «Biz qandaqmu kaytip kelimiz?» — dəysilər. **8** Adəm Hudanıngkini bulap kıldinglər. Silər yanə: «Biz qandaqsıgə Sanga bulangqılıq kiliwatimiz» — dəysilər. Silər «ondin bir» ülüx əxriliringlərni həm «kötürmə hədiyalər»ni sunoqininglarda xundak kılısilər! **9** Silər eçir bir lənətkə kıldinglər, qünki Manga bulangqılıq kiliwatisilər — silər bu pütkül «yat əl» xundak kiliwatisilər! **10** Əmdi əyürmdə axlıq bolux üçün pütkül «ondin bir» ülüx əxrini ambaroja elip kelinglər wə xundakla Meni sinap bekinqlər, — dəydu samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar — Mən asmannıng derizilirini qong ekip silərgə patkuzalmışqdək bir bərikətni təküp beridioqanlıqımni körüp bakmamsilər? **11** Xundak boローンdila Mən silərni dəp yənə yalmioquqını əyibləymən, u toprikinglardiki mewilərni wəyran kilmaymən; silərning baq-etiżliringlardiki tal üzümlər wakitsiz teküllüp kətməydu, — dəydu samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar. **12** — Xuning bilən barlıq əller silərni bəhtlik dəp ataydu, qünki yeringlər adəmni huzurlanduridıqan bir zemin bolidu, — dəydu samawi köxonunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar. **13** — Silərning sezliringlər

Manga қаттik төгди, дәйду Пәрвәрдигар, — бирак silər yənə: «Biz sən bilən қarxılıxidiojan nemə səz kıldıq?» — dəysilər. 14 — Silər: «Hudanıng hizmitidə bolux bihudiliktur» həm: «Uning tapxurukını qing tutuximiz wə samawi қoxunlarning Sərdari bołożan Pərvərdigar aldida matəm tutğan kixilərdək yürüximizning nemə paydısı?» — dəysilər, 15 həm xuningdak: «Təkəbburlarnı bəhtlik dəp ataymız; rəzillik kılqıqlar ronaq tapıdu; ular bərhək Hudani sinaydu, biraq kutulup ketidu» — dəysilər. 16 Pərvərdigardin əymnidiojanlar [buni anglap] pat-pat bir-biri bilən mungdaxtı; Pərvərdigar uni nəzirigə aldi, səzlərini anglidi. Xuning bilən Pərvərdigarning aldida Uningdin korkup, Uning namini seçqinojanlar üçün əslətmə bołożan bir hatırlətən yezildi. 17 — Bu kixilar bolsa Əzümninq alahidə gehərimni yioşkan künidə Meningki bolidu — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bołożan Pərvərdigar — wə Mən huddi adəm ez hizmitidə bołożan oqlıqa iqini aqritkandək ularoja iqimni aqritimən. 18 Silər kaytip kelisilər wə həkkaniylar bilən rəzillərni, Hudanıng hizmitidə bołożanlar bilən bolmiojanları pərk etələysilər.

4 — Qünki mana xu kün, humdandək kəydürgüqi kün kelidu; hərbir təkəbburluk kılqıqi həm hərbir rəzillik kılqıqi pahaldək bolidu; xu kelidiojan kün ularni kəydüriwetidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bołożan Pərvərdigar, — ularoja nə yiltiz nə xah қaldurulmayıdu. 2 Lekin namimdin əymnidiojan silər üçün, қanatlırıda xipa-dərman elip kelidiqan, həkkaniylıknı parlitidiojan Kuyax ornidin turidu; silər talaoja qıkıp bordaq mozaylardək kiyojıtıp oynaysilər; 3 silər rəzillərni qaylep dəssiwetisilər; ular Mən təyyarlıqan künidə tapininglar astıda kül bolidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bołożan Pərvərdigar. 4 — Mən Hərəb teojudə pütkül Israil üçün қulum Musa oja buyruqan қanunni, yəni bəlgilimilər həm həkümlərni yadinglarda tutunglar. 5 — Mana, Pərvərdigarning uluq həm dəlxətlik künü kelixtin awwal Mən silərgə İlyas pəyərəmbərni əwətimən. 6 U atilarning kənglini balılaroja mayıl, balilarning kənglini atilaroja mayıl kılıdu; undak bolmioqanda Mən kelip yər yüzini қarçaz bilən uruwetimən.

NEW TESTAMENT

Əysə: — I Ata, ularni kəqürən, qünki ular əzininə nəmə kiliwatqanlılığını bilməydi, — dedi.

[Ləxkərlər] qək taxlap, uning kiyimlirini bəlüxüwaldi.

Lukə 23:34

Matta

1 Bu Ibrahimning oøjli wə Dawutning oøjli bolojan
Əysa Məsihning nəsəbnamə kitabidur: — 2
Ibrahimdin Ishak, tərəldi, Ishakṭin Yakup tərəldi,
Yakup Yəhūda wə uning aka-ukilirining atisi boldi;
3 Yəhudadın Tamar arkılık Pərəz wə Zərah tərəldi;
Pərəzdin Həzron tərəldi, Həzrondin Ram tərəldi, **4**
Ramdin Amminadab tərəldi, Amminadabdin Nahxon
tərəldi, Nahxondin Salmon tərəldi, **5** Salmondin
Rahab arkılık Boaz tərəldi, Boazdin Rut arkılık Obəd
tərəldi, Obədtin Yəssə tərəldi, **6** Yəssədin Dawut
padixah tərəldi. Dawuttin Uriyaning ayali arkılık
Sulayman tərəldi, **7** Sulaymandın Rəhoboam tərəldi,
Rəhoboamdin Abiya tərəldi, Abiyadin Asa tərəldi,
8 Asadin Yəhoxafat tərəldi, Yəhoxafattin Yəhoram
tərəldi, Yəhoramdin Uzziya tərəldi, **9** Uzziyadin Yotam
tərəldi, Yotamdin Aħaz tərəldi, Aħazdin Həzakiya
tərəldi, **10** Həzakiyadin Manassəh tərəldi, Manassəhdin
Amon tərəldi, Amondin Yoxiya tərəldi; **11** Babiloja
sürgün kılinoğanda Yoxiyadin Yəkoniyah wə uning
aka-ukiliri tərəldi. **12** Babiloja sürgün bolojandın
keyin, Yəkoniyahdin Xealtıəl tərəldi, Xealtıəldin
Zərubbabəl tərəldi, **13** Zərubbabəldin Abihud tərəldi,
Abihuddin Eliakim tərəldi, Eliakimdin Azor tərəldi,
14 Azordin Zadok tərəldi, Zadoktin Akım tərəldi,
Akımdin Əlihud tərəldi, **15** Əlihudtin Əliazar tərəldi,
Əliazardin Mattan tərəldi, Mattandin Yakup tərəldi,
16 Yakuptin Məryəmning eri bolojan Yüsüp tərəldi;
Məryəm arkılık Məsih atalojan Əysa tuquldi. **17**
Xundak bolup, Ibrahimdin Dawutkiqa bolojan arılıkta
jəmiy on tət əwləd bolojan; Dawuttin Babiloja sürgün
kılinoğış jəmiy on tət əwləd bolojan; wə Babiloja
sürgün kılınıxtın Məsih kəlgüňa jəmiy on tət əwləd
bolojan. **18** Əysa Məsihning dunyaşa kelixi mundak
boldi: — Uning anisi Məryəm Yüsüpəkə yatlık boluxka
wədə kılinoğanidi; lekin tehi nikah kılınmayla, uning
Muķəddəs Roħtin əhamildar bolojanlıkı məlum boldi.
19 Lekin uning [bołousu] eri Yüsüp, durus kixi bolup,
uni jəmiyat alidda hijalətkə қalduruxni halimay,
uningdin astirtin ajrixip ketixni niyət kıldı. **20** Əmma u
muxu ixlarnı oylap yürginidə, mana Pərvərdigarning
bir pərixtisi uning qüxicə kərənünüp uningoja: —
Əy Dawutning oøjli Yüsüp, ayaling Məryəmni ez
əmringga elixtin korkma; qunki uningda bolojan
əhamilə Muķəddəs Roħtin kəlgən. **21** U bir oøjul
tuqıdu, sən uning ismini Əysa dəp koyqın; qunki u

ez həlkini gunahlıridin kütkuzidu» — dedi. **22** Mana
bularning həmmisi Pərvərdigarning pəyoğəmbər
arkılık degənlirininq əməlgə axurulux üçün bolojan,
demək: — **23** «Pak kız əhamildar bolup bir oøjul
tuqıdu; ular uning ismini Immanuel (mənisi «Huda
biz bilən billə») dəp ataydu». **24** Yüsüp oyoqınıp,
Pərvərdigarning xu pərixtisining degini boyiqə kılıp,
Məryəmni əmriga aldı. **25** Lekin Məryəm boxanoğuş
u uningoja yekinlaxmidi. Bu Məryəmning tunjisi idi;
Yüsüp uningoja Əysa dəp isim koydi.

2 Əysa Hərod padixah həküm sürgən künlərdə
Yəhudiyə elkisinin Bəyt-Ləhəm yezisida
dunyaoja kəlgəndin keyin, mana bəzi danixmənlər
məxriktin Yerusalemə qə yetip kelip, pukralardın:
2 Yəhudiyarlarning [yengidin] tuqulmuş padixahı
kəyərdə? Qunki biz uning yultuzining ketürülənlikini
kərdük. Xunga, uningoja səjdə kılıqlı kəldük, —
deyixti. **3** Buni anglojan Hərod padixah, xuningdək
pütük Yerusalem həlkımı alakzadılıkkə qıxtı. **4** U
pütük bax kahinlar wə həlkıng Təwrat ustazlarını
qakırıp, ulardin «Məsih kəyərdə tuquluxi kerək?» —
dəp soridi. **5** Ular: «Yəhudiyədiki Bəyt-Ləhəm
yezisida boluxi kerək, — qunki pəyoğəmbər arkılık
xundak pütülgən: — **6** «I Yəhudiyə zeminidiki Bəyt-
Ləhəm, Həlkim Yəhudiyə yetəkqilirining arısında əng
kiçiki bolmayıdu; Qunki səndin bir yetəkqi qıkıdu, U
həlkim Israillarning bağkuqısı bolidu» — deyixti. **7**
Buning bilən, Hərod danixmənlərni məhpiy qakırtıp,
yultuzning qaşan pəyda bolovanlığını sürüxtürüp
biliwaldı. **8** Andin: «Berip balını sürüxtə kılıp tepinglər.
Tapşan əhaman kaytip manga həwər kilinglər,
mənmu uning aldiqə berip səjdə kılıp keləy» — dəp,
ularni Bəyt-Ləhəmgə yoloja saldı. **9** Danixmənlər
padixahıng sezinə anglap yoloja qıktı; wə mana,
ular xərkətə kərgən həlikə yultuz ularning alidda yol
baxlap mangdi wə bala turojan yərgə kılıp tohtidi.
10 Ular həlikə yultuzni kərginidin intayın kəttik
xadlinixti **11** həm eygə kirip, balını anisi Məryəm bilən
korüp, yərgə yikilip uningoja səjdə kılıxtı. Andin,
həzinilirini eqip, altun, məstiki, murməkkı qatarlık
sowəqtatlarnı sunuxtı. **12** Ular oja qüxicə Hərodnıng
yenioja barmaslıq toqrisidiki wəhiy kəlgənlikı
uçın, ular baxka yol bilən ez yurtioja kaytixti. **13**
Ular yoloja kətkəndin keyin, Pərvərdigarning bir
pərixtisi Yüsüpning qüxicə kərənünüp: Ornundin
tur! Bala wə anisi ikkisini elip Misiroja կազ. Mən
sanga ukturoğuş u yərdə turoqın. Qunki Hərod

balini yokitixkä izdəp kelidu — dedi. **14** Xuning bilən u ornidin turup, xu keqila bala wə anisi ikkisini elip Misiroqa қarap yoloq aqıldı. **15** U Herod əlgüqə xu yerdə turdi. Xundak boldiki, Pərvərdigarning pəyəqəmbər arkılık aldin eytkan: «Ooqlumni Misirdin Mən qakırdım» degən səzi əməlgə axuruldu. **16** Herod bolsa danixmənlərdin aldanoğanlığını bilip, kattik əqəzəpləndi. U danixmənlərdin enikliqan wakitka asasan, adəmlərni əwətip Bəyt-Ləhəm yezisi wə ətrapidiki ikki yax wə uningdin təwən yaxtiki oojul balilarning həmmisini əltürguzdi. **17** Xu qəoqda Yərəmiya pəyəqəmbər arkılık eytiloqan munu səz əməlgə axuruldu: — **18** «Ramaḥ xəhiri də bir sada, Aqqik yioq-a-zarning piçqanı anglinar, Bu Rahiləning balılıri üçün kətürən ah-zarlıri; Balılırinin yok kiliwetilgini tüpəylidin, Təsəllini köbul kilmay piçqan kətəridü». **19** Əmdi Herod əlgəndin keyin, Hudanıng bir pərixtisi Misirda turojan Yüsüpning qüxicə kərənəp uningoja: — **20** Ormungdin tur! Bala wə anisini elip Israil zeminiqə կayıt! Qünki balining jenini almaqçı bolovanlar eldi, — dedi. **21** Buning bilən Yüsüp ornidin turup bala wə anisini elip Israil zeminiqə կayıtti. **22** U Arhelausning atisi Herod padixaḥning orniqə təhtkə olturnup Yəhudiya əlkisigə həkümranlıq kiliwatqınidin həwər tezip, u yərgə kaytixtin körkəti; wə qüxicə uningoja bir wəhiy kelip, Galiliyə zeminiqə berip, **23** Nasarət dəp atılıdoqan bir yezida olturaklıxtı. Xuning bilən pəyəqəmbərlər arkılık: «U Nasarətlək dəp atılıdu» deyilgini əməlgə axuruldu.

3 Xu qəoqlarda, qəmüldürögüqi Yəhya Yəhudiyyədikı qəl-bayawanoja kelip **2** kixilərgə: — Towa kilinglar! Qünki ərx padixalıki yekinxilip kəldi! — dəp jakarlaxka baxlidi. **3** Qünki [qəmüldürögüqi Yəhya] bolsa ilgiri Yəxaya pəyəqəmbər bexaritida kərsətkən kixining dəl əzi bolup: — «Bayawanda towlaydoqan bir kixinin: Rəbning yolini təyyarlangalar, Uning qicqır yollırını tüptüz kilinglar! — degən awazi anglinidu». **4** Yəhya [pəyəqəmbər] təgə yungidin kiliqan kiyim kiygən, beligə ken tasma baqlıqanidi. Yəydiqini bolsa qekətkilər bilən yawa hərə həsili idi. **5** Əmdi Yerusalem xəhiri, pütün Yəhudiya əlkisi wə pütktül Iordan dərya wadisining ətrapidiki kixılər uning aldiqə kelixip, **6** gunahlarını ikrar kilihti wə uning əzlirini Iordan dəryasında qəmüldürükini köbul kilixti. **7** Lekin Pərisiy wə Sadukiy məzhipidikilərdin kəplirining uning qəmüldürükini köbul kılıqlı kəlgənlikini kərginidə

ularoja: — Əy yilanlarning balılıri! Kim silərni [Hudanıng] qübüx aldida turojan əqəzipidin keqinglar dəp agahlındurdu?! **8** Əmdi towioqa layik mewini kəltürünglər! **9** Wə əz iqinqlarda: «Bizning atımız bolsa İbrahimdurl!» dəp hiyal kılıp yürmənglər; qünki Mən xuni silərgə eytip köyayki, Huda İbrahimoja muxu taxlardınmu pərzəntlərni apiridə kılalaydu. **10** Palta allikaqan dərəhlərning yiltizioja təngləp koyuldu; yahxi mewə bərməydiojan hərkəsisi dərəhlər kesilip otka taxlinidu. **11** Mən dərwəkə silərni towa kilixinglər üçün suşa qəmüldürümən. Lekin məndin keyin kəlgüqi zat məndin kudrətliktur. Mən hətta uning kəxini kətürüxkemu layik əməsmən; u silərni Muğəddəs Rohkə həm otka qəmüldürüdü. **12** Uning soruqarı kürəki əkolida turidu; u əz hamini [topa-samandin] təltəküs tazilaydu, sap buoqdayni ambaroja yioqıdu, əmma topa-samanni əqməs otta kəydürüwetidu, — dedi. **13** Xu wakitta, əysa Yəhyədən qəmüldürülükni köbul kiliq ücün Galiliyə əlkisidin Iordan dəryası boyioja, uning yenioja kəldi. **14** Birak Yəhya qəmüldürükə unimay uni tosup: — Əslə qəmüldürülükni mən səndin köbul kiliqim kerək idi, birak sən mening aldimoja kəpsənoju? — dedi. **15** Lekin əysa uningoja jawabən: — Həzirqə xuning qəl-qoyon; qünki həkkaniyilikning barlıq [tələplirini] əməlgə axurux üçün, xundak kiliqimizə toqra kelidu, — dedi. Xuning bilən, Yəhya uningoja yol koydu. **16** Wə əysa qəmüldürülüp bolupla, sudin qıktı; u sudin qıixı bilən mana, ərxələr uningoja eqilib, Hudanıng Rohi kəptər kiyapıtida ərxtin qüxp, üstigə konuwatqanlılığını kərdi. **17** Wə mana, ərxtin bir awaz: — «Bu Mening səyümlük oqlum, Mən uningdin toluk hursənmən!» — dəp anglandı.

4 Andin əysa Rohning yetəkqılıkida İblisning sinak-azduruxlirioja yüzlinix üçün qəl-bayawanoja elip berildi. **2** U kırıq keqə-kündüz roza tutkəndin keyin, uning korsikı eqip kətkənidi. **3** Əmdi azduroqıqi uning yenioja kelip uningoja: — Əgər sən rasttinla Hudanıng Oqlı bolsang, muxu taxlarnı nanoqa aylinixkə buyruqın! — dedi. **4** Lekin u jawabən: — [Təwratta]: «İnsan pəkət nan bilənla əməs, bəlkı Hudanıng aqzidin qıkkən hərbir sez bilənmə yaxaydu» dəp pütülgən, — dedi. **5** Andin İblis uni mukəddəs xəhərgə elip berip, ibadəthanining əng egiz jayıqə turozup uningoja: **6** — Hudanıng Oqlı bolsang, əzüngni pəskə taxlap baķın! Qünki [Təwratta]: «[Huda] Əz pərixtilirigə sening həkkinqədə

əmr kılıdu»; wə «putungning taxka urulup kətməsliki üçün, ular seni köllirida kətürüp yürüdü» dəp pütülgən — dedi. 7 Əysa uningoja: «Təwratta yənə, «Pərvərdigar Hudayingni siniqoqı bolma!» dəpmu pütülgən — dedi. 8 Andin, Iblis uni nahayiti egiz bir təqqa qikirip, uningoja dunyadiki barlıq padixahlıklarını xərəpliri bilən kərsitip: 9 Yərgə yikilip manga ibadət kilsang, bularning həmmisini sanga beriwetimən, — dedi. 10 Andin Əysa uningoja: — Yokal, Xəytan! Qünki [Təwratta]: «Pərvərdigar Hudayingojıla ibadət kıl, pəkət Uningla ibadət-hizmitidə bol!» dəp pütülgən, — dedi. 11 Buning bilən Iblis uni taxlap ketip kıldı, wə mana, pərixtılər kelip uning hizmitidə boldi. 12 Əmdi [Əysa] Yəhyanıng tutkun kılinoğanlığını anglap, Galiliyəgə yol aldı. 13 U Nasarət yezisini taxlap, Zəbulun wə Naftali rayonidiki [Galiliyə] dengizi boyidiki Kəpərnəhüm xəhirişə kelip orunlaxtı. 14 Xundak kılıp, Yəxaya pəyojəmbər arkılık eytilojan xu bexarət əməlgə axuruldi, demək: — 15 «Zəbulun zemini wə Naftali zemini, İordan dəryasining nerikə təripidiki «dengiz yolu» boyida, «Yat əllərning məkanı» bolovan Galiliyədə, 16 Қarangoğulukta yaxiojan həlk parlaq bir nurni kərdi; Yəni əlüm kələnggisining yurtida olturoqquşularoja, Dəl ularning üstigə nur qüxti». 17 Xu wakıttın baxlap, Əysa: «Towa kılıngalar! Qünki ərx padixahlıqlik yekinlixiq kıldı!» — dəp jar kılıxka baxlıdi. 18 [Bir künü], u Galiliyə dengizi boyida ketiwetip, ikki aka-uka, yəni Petrus dəpmu atilojan Simon isimlik bir kixini wə uning inisi Andiriyasını kərdi. Ular belikqi bolup, dengizoja tor taxlawatatti; 19 u ularoja: — Mening kəynimdin menginglər — Mən silərni adəm tutkuqi belikqi kılımən! — dedi. 20 Ular xuan belik torlurini taxlap, uningoja əgixip mangdi. 21 U xu yərdin etüp, ikkinçi bir aka-ukunu, yəni Zəbədiyning oğulları Yakup wə inisi Yuhanənnəni kərdi. Bu ikkisi kemidə atisi Zəbədiy bilən torlurini ongxawatatti. U ularnimu qakirdı. 22 Ular dərhal kemini atisi bilən kəldurup uningoja əgixip mangdi. 23 Wə Əysa Galiliyəning həmmə yerini kezip, ularning sinagoglridə təlim berip, Hudanıng padixahlıkinin hux həwirini jakarlaytti, həlk arısında hərhil kesəllərni wə ajız-meyiplarını sakaytti. 24 U toopruluk həwər pütkül Suriyə əlkisigə tarkaldı; u yərdiki halayık hərhil bimarlarnı, yəni hərtürlük kesəllər wə aqırıksilaqları həmdə jin qaplaxşanları, tutkaqlıq wə paloq kesiligə giriptar bolovanları uning aldioja elip kelixti; wə u ularını sakaytti. 25 Galiliyə, «on xəhər»

rayoni, Yerusalem, Yəhudiyyə wə İordan dəryasining u ketidin kəlgən top-top adəmlər uningoja əgixip mangdi.

5 Muxu top-top adəmlərni kərüp u bir təqqa qikti; u u yerdə olturoqjinida, muhlisliri uning yenioja kəldi. 2 U aqzini ekip ularoja təlim berixkə baxlıdı: — 3 Mubarək, rohta namrat bolovanlar! Qünki ərx padixahlıqlik ularoja təwədur. 4 Mubarək, piçan qəkkənlər! Qünki ular təsəlli tapıdu. 5 Mubarək, yawax-məminlər! Qünki ular yər yüzigə mirashordur. 6 Mubarək, həkkaniyilikqə aq wə təxnalar! Qünki ular toluq toyunudu. 7 Mubarək, rəhəimdillər! Qünki ular rəhəm kəridü. 8 Mubarək, kəlbə pak bolovanlar! Qünki ular Hudani kəridü. 9 Mubarək, tinqlik tərəpdarları! Qünki ular Hudanıng pərzəntləri dəp atılıdu. 10 Mubarək, həkkaniyilik yolidə ziyankəxlikkə uqriqanlar! Qünki ərx padixahlıqlik ularoja təwədur. 11 Mubarək, mən üçün baxkılarning həkarət, ziyankəxlilik wə hərtürlük təhəmitigə uqrısanqlar; 12 xad-huram bolup yayarngalar! Qünki ərxlarda katta in'am silər üçün saklanmakta; qünki silərdin ilgiriki pəyojəmbərlərgimi ular muxundak ziyankəxlilərni kılıqan. 13 Silər yər yüzidiki tuzdursılər. Həlbuki, əgər tuz əz təmini yokatsa, uningoja əytiyidin tuz təmini qandağmu kirgüzgili bolidu? U qaoqda, u həqnemigə yarimas bolup, taxlinip kixilərning ayoqi astida dəssilixtin baxka həq ixqə yarimaydu. 14 Silər dunyanıng nuridursılər. Təq üstigə selinojan xəhər yoxurunalmayıdu. 15 Həqkim qiraqnı yekip koyup, üstigə sewətni kəmtürüp koymas, bəlki qiraqdanning üstigə koyidu; buning bilən, u əy iqidiki həmmə adəmlərgə yorulkük beridü. 16 Xu tərikidə, silər nurunglarnı insanlar aldida xundak qaknitinglərki, ular yahxi əməlliringlərni kərüp, ərxtiki atanglarnı uluqlusun. 17 Meni Təwrat ənənəni yaki pəyojəmbərlərinin yazoqlarını bikar kılıqlı kəldi, dəp oylap kalmanglar. Mən ularni bikar kılıqlı əməs, bəlki əməlgə axuroqılı kəldim. 18 Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, asman-zemin yokımıqə, uningda pütülgənlər əməlgə axurulmioqə Təwrattiki «yod» bir hərp, hətta birər qekitmu bikar kılınmayıdu. 19 Xu sawəbtin, Təwrat ənənəninə əkidiñirigə, hətta uning əng kiçikliridin birini bikar kılıp, wə baxkilaroja xundak kılıxni əgitidiojan hərkim ərx padixahlıkıda əng kiçik hesablinidü. Əmma əksiqə, Təwrat ənənəni əkidiñirigə əməl kılıqlanlar wə baxkilaroja xundak

kılıxni eğətküqilər bolsa ərx padixahlıkıda uluq hesablinidu. **20** Qünki mən silərgə xuni eytip koyayki, həkkaniyiliklər Təwrat ustazlıri wə Pərisiyərningkidin axmisa, ərx padixahlıkıja heqqaqan kirəlməysilər. **21** Burunkılaroja «Kətillik kılma, kətillik kılajan hərkəndək adəm sorakka tartılıdu» dəp buyrulqoşanlığını angloqansıslər. **22** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, əz kərindixioja bikardin-bikar aqqıqlanoşanlarning hərbirimu sorakka tartılıdu. Əz kərindixini «əhmək» dəp tilliqan hərkim alıy kengəxmida sorakka tartılıdu; əmma kərindaxlırını «təlwə» dəp həkarətligən hərkim dozahning otioja layık bolidu. (**Geenna g1067**) **23** Xuning üçün, sən kurbangah aldişa kelip [Hudaoja] hədiyə atımaqçı bolojiningda, kərindixingning seningdin aqrinoşan yeri barlıki yadingoja kəlsa, **24** hədiyəngni kurbangah aldişa koyup turup, awwal kərindixing bilən yarixiwal, andın kelip hədiyəngni ata. **25** Əgər üstüngdin dəwa kilmakçı bolovan birsi bolsa, uning bilən birgə yolda bolojiningda uning bilən tezdir yarixip, dost bolojin. Bolmisa, u seni sorakqıqa, sorakqı bolsa gundipayqa tapxuridu, sən zindanoşa solitiwtelisən. **26** Mən sanga xuni bərhək eytip koyayki, [kərzingning] əng ahirkı bir tiyininimu կոյմա təlimiqiçə, xu yərdin qıqalmaysən. **27** Silər «Zina kılmangalar» dəp buyrulqoşanlığını angloqansıslər. **28** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, birər ayaloja xəhwaniy niyat bilən kariojan kixi kəngliđə u ayal bilən allikəqan zina kılajan bolidu. **29** Əgər əmdi ong kəzüng seni gunahka azdursa, uni oyup taxliwət. Qünki pütün bədiningning dozahka taxlanqinidin kərə, bədiningdiki bir əzaying yok kılınojini kəp əwzəl. (**Geenna g1067**) **30** Əgər ong kələng seni gunahka azdursa, uni kesip taxliwət. Qünki pütün bədiningning dozahka taxlanqinidin kərə, bədiningdiki bir əzaying yok kılınojini kəp əwzəl. (**Geenna g1067**) **31** Yəna: — «Kimdikim ayalini talak kilsa, uningoja talak hetini bərsun» dəpmu buyrulqan. **32** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, kimdikim əz ayalining buzukluk kilmixidin baxka [hərkəndək ixni bahənə kılıp] uni talak kilsa, əmdi uni zinaoja tutup bərgən bolidu; talak kılınoşan ayalni əmrigə aloşan kiximu zina kılajan bolidu. **33** Silər yəna burunkılaroja «Kəsimingdin yanma, Pərvərdigarоja kılajan kəsimingga əməl kıl» dəp buyrulqoşanlığını angloqansıslər. **34** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, kət'iy kəsəm kılmangalar; ərxni tiloja elip

kəsəm kılmangalar, qünki ərx Hudanıng təhtidur; **35** yaki yərni tiloja elip kəsəm kılmangalar, qünki yər yüzü Hudanıng təhtipəridur. Yerusalemni tiloja elipmu kəsəm kılmangalar, qünki u yər uluq padixahning xəhiriidur. **36** Hətta əz bexinglarni tiloja elipmu kəsəm kılmangalar, qünki silərning qeqinglarning bir telinimu ak yaki kara rənggə əzgərtix қolunglardın kəlməydu. **37** Pəkət degininglar «Bolidu», «solidu», yaki «Yak, yak, bolmaydu» bolsun. Buningdin ziyadisi rəzil bolouqidin kelidu. **38** Silər «Kəzgə kəz, qıxqa qıx» dəp buyrulqinini angloqansıslər. **39** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, əski bilən təng bolmangalar. Kimdəkim ong məngzinggə ursa, sol məngzingnimu tutup bər; **40** wə birsi üstüngdin dəwa kılıp, kənglikingni almaqçı bolsa, qapiningnimu bər. **41** Birsi sanga [yük-takını yükküüp] ming կədəm yol yürüxkə zorlisa, uning bilən ikki ming կədəm mang. **42** Birsi səndin tilisə, uningoja bər. Birsi səndin etnə-yerim kilmakçı bolsa, uningoja boynungni tolojima. **43** Silər «Koxnangni səygin, düxmininggə nəprətlən» dəp eytilqanı angloqan. **44** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, silərgə düxmənlik bolovanlaroja mehîr-muhəbbət kərsitinglar, silərdin nəprətləngənlərgə yahxilik kilinglar, silərgə ziyankəxlük kılajanlaroja dua kilinglar. **45** Xundak kıləğanda, ərxtiki Atanglarning pərzəntiridin bolisilər. Qünki U kuyaxining nurini yahxilarojumu wə yamanlarojumu qüxüridi, yamojurnimu həkkaniylarojumu, həkkaniyatsızlərgimu yaqduridu. **46** Əgər silər əzünglaroja muhəbbət kərsətkənlərgiila mehîr-muhəbbət kərsətsənglər, buning kəndakmu in'aməja erixküqiliyi bolsun? Hətta bajgırlarmu xundak kiliwatmadu? **47** Əgər silər pəkət kərindaxliringlar bilənla salam-səhət kilixsanglar, buning nemə pəzilili bar? Hətta yat əlliklərmə xundak kiliidiçə! **48** Xunga, ərxtiki Atanglar mukəmməl bolovanidək, silərmə mukəmməl bolunglar.

6 Həzi bolunglarki, həyr-sahawətlik ixliringlarnı baxklıarning aldida kez-kez kılmangalar. Bundak kılısanglar, ərxtiki Atanglarning in'amioja erixəlməysilər. **2** Xunga həyr-sahawət kılajaningda, dawrang salma. Sahtipəzərlərlə sinagoglarda wə koqılarda adəmlərning mahtixioja erixix üçün xundak kılıdu. Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, ular kezligən in'amioja erixkən bolidu. **3** Lekin sən, həyr-sahawət kılajaningda ong əkolungning nemə kiliwatığını sol əkolung bilmisun. **4** Xuning bilən həyr-

sahawiting yoxurun bolidu wə yoxurun ixlarni kərgüqi Atang sanga buni käyturidu. 5 Dua kəlojan waktingda, sahtipəzlərdək bolma; qünki ular baxkläroqa kəz-kəz kılıx üçün sinagoglar yaki tət koqa eojizida turuwelip dua kılıxka amraktur. Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, ular kəzligən in'amişa erixkən bolidu. 6 Lekin sən bolsang, dua kəlojan waktingda, iqlikiri eygə kirip, ixikni yepip, yoxurun turoquqi Atangoşa dua kilinglar; wə yoxurun kərgüqi Atang buni sanga käyturidu. 7 Dua-tilawət kılçanda, [butpərəs] yat əlliklərdikidək ķuruk gəplərni təkrarlawərməngərlər. Qünki ular degənlərimiz kəp bolsa [Huda] tiliginimizni qokum ijabət kıldı, dəp oylaydu. 8 Xunga, silər ularını dorimanglar. Qünki Atanglar silərning ehətiyajinglarnı silər tiliməstin burunla bilidu. 9 Xuning üçün, mundaq dua kilinglar: — «İ asmanlarda turoquqi Atımız, Sening naming mukəddəs dəp uluoqlanoj». 10 Padixahlıking kəlgəy, Iradəng ərxətə ada kılınoqandək yər yüzidimə ada kılınoqay. 11 Bügünkü nenimizni bügün bizgə bərgəysən. 12 Bizgə kərzədar bolqanları kəqürginimizdək, Sənmü kərzələrimizni kəqürgəysən. 13 Bizni azduruluxlarqa uqratkuzmioqaysən, Bəlkı bizni rəzil bolouqidin kütulduroqaysən». 14 Qünki silər baxklärlərinin gunah-səwənliklərini kəqürsənglər, ərxətiki Atanglarmu silərni kəqürirdü. 15 Bırak baxklärlərinin gunah-səwənliklərini kəqürmişənglər, ərxətiki Atanglarmu gunah-səwənlikləringlarnı kəqürməydü. 16 Roza tutkən waktinglarda, sahtipəzlərdək tatirangoju kiyapətkə kiriwalmanglar. Ular roza tutkınını kəz-kəz kılıx üçün qiraylirini solojun kiyapəttə kərsitidü. Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, ular kəzligən in'amişa erixkən bolidu. 17 Əmdi sən, roza tutkiningda, qaqliringni maylap, yüzüngni yuyup yür. 18 Xu qaoqla, roza tutkining insanlarqa əməs, bəlkı pəkət yoxurun turoquqi Atangoşa kərünidü; wə yoxurun kərgüqi Atang uni sanga käyturidu. 19 Yər yüzidə əzünglərə baylıklarını toplimanglar. Qünki bu yərdə ya küyə yəp ketidü, ya dat basidu yaki oöprilər tam texip oöpriləp ketidü. 20 Əksiqə, ərxətə əzünglərə baylıklar toplanglar. U yərdə küyə yeməydi, dat basmaydu, oöprimi tam texip oöprilimaydı. 21 Qünki baylıking kəyərdə bolsa, kəlbinqmu xu yərdə bolidu. 22 Tənning qirioji kəzdzur. Xunga əgər kəzüng sap bolsa, pütün wujudung yorutulidu. 23 Lekin əgər kezüng yaman bolsa pütün wujudung kərangoşu bolidu. Əgər wujudungdiki «yorukluk» əməliyəttə

kərangoşuluk bolsa, u kərangoşuluk nemidegən korkunqluk-hə! 24 Heqkim [birlə wakitta] ikki hojayinning kullukida bolmayıdu. Qünki u yaki buni yaman kərüp, uni yahxi kəridü; yaki buningə baqlınip, uningoja etibarsız kəraydu. [xuningə oxhax], silərning həm Hudanıng, həm mal-dunyanıng kullukida boluxunglar mumkin əməs. 25 Xunga mən silərgə xuni eytip koyayki, hayatinglərə kerəklik yemək-iqmək yaki uqanglarqa kiyidiojan kiyim-keqəkning əjemini kilmanglar. Həyatlıq ozuktin, tən kiyim-keqəktin əziz əməsmə? 26 Asmandiki uqar-kanatlara kərangler! Ular terimaydu, ormaydu, ambarlarqa yioqlaydu, lekin ərxətiki Atanglar ularnimu ozuklandırdı. Silər axu kəxlardın kəp əziz əməsmə? 27 Aranglarda kəysinglər əqəm-ķayqoju bilən əmrüngləri birər saat uzartalısilər? 28 Silərning kiyim-keqəkning əjemini kiliçinglarning nemə hajiti?! Daladiki nelupərlərning kəndək əsidişanlılıqoja kərap bekinqər! Ular əmgəkmu kilməydi, qak egirməydi; 29 lekin silərgə xuni eytayki, hətta Sulayman toluk xan-xərəpta turoqandimu uning kiyinixi nilupərlərning bir güliqilikmu yok idi. 30 Əmdi Huda daladiki bügün eqilsə, ətisi kürup oqakka selinidiojan axu gül-giyahlarnı xunqə bezigən yərdə, silərni tehimu kiyindürməsmə, əy ixənqi ajizlar! 31 Xunga «nemə yəymiz», «nemə iğimiz», «nemə kiyimiz?» dəp əqəm kilmanglar. 32 Qünki yat əldikilər mana xundak həmmə nərsigə intilidü, əmma ərxətiki Atanglar silərning bu həmmə nərsilərgə möhtəjliglərni bilidü; 33 xundak ikən, həmmidin awwal Hudanıng padixahlıki wə həkkəaniylikoja intilingər. U qaoqla, bularning həmmisi silərgə koxulup nesip bolidu. 34 Xuning üçün, ətining əjemini kilmanglar. Ətining əjeti atığə kəlsun. Hər künning dərdi xu küngə tuxluk bolidu.

7 Baxklärlərinin üstidin həküm kılıp yürməngərlər. Xundakta [Hudanıng] həkümigə uqrımsısilər. 2 Qünki silər baxklärlərinin üstidin kəndək bahə bilən həküm kilsəngərlər, [Hudamu] silərning üstünglərdin xundak bahə bilən həküm qıçıridü. Silər baxklärlərini kəndək əlqəm bilən əlqisənglər, [Hudamu] silərni xundak əlqəm bilən əlqəydi. 3 Əmdi nemə üçün buradiringning kezidiki kılñi kərüp, əz kezüngdiki limni baykiyalımsən?! 4 Sən kəndəkmu buradiringəqə: «Kəni, kezüngdiki kılñi eliwetəy!» deyələyəsən? Qünki mana, əzüngning kezidə lim turidu?! 5 Əy sahtipəz! Awwal əzüngning kezidiki

limni eliwət, andin enik kərüp, buradiringning kəzidiki kılni eliwetləysən. 6 Muqəddəs nərsini itlarşa bərmənglər, yaki ünqə-mərwayitliringlərni tongguzlarning aldiqa taxlap köymanglar. Bolmisa, ular bularnı putlirida dəssəp, andin burulup silərni talaydu. 7 Tilənglər, silərgə ata kılınidu; izdənglər, tapisilər; ixikni qeqinglər, eqilidu. 8 Qünki hərbir tiligüqi tiliginiga erixidu; izdigüqi izdiginini tapidu; ixikni qəkküqilərgə ixik eqilidu. 9 Aranglarda ez oqli nan tələp kilsa, uningoja tax beridiojanlar barmu?! 10 Yaki belik tələp kilsa, yılan beridiojanlar barmu? 11 Əmdi silər rəzil turupmu əz pərzəntliringlərə yahxi iltipatlırnı berixni bilgən yərdə, ərxtiki Atanglar Əzidin tiligənlərgə yahxi nərsilərni tehimu iltipat kılmasmu? 12 Xunga hər ixta baxkılarning əzünglərə qandaq muamilə kılıxını ümid kılışalar, silərmə ularoja xundak muamilə kilinglər; qünki Təwrat ənənəsi wə pəyojəmbərlərinin təlimatlari mana xudur. 13 Tar dərwazidin kiringlər. Qünki kixini əhaləkətkə elip baridiojan dərwaza kəng bolup, yoli kəngtaxa wə daqədamdur, wə uningdin kiridiojanlar keptur. 14 Birak həyatlıkə elip baridiojan dərwaza tar, yoli kıştag bolup, uni tapalaydiojanlarımı az. 15 Aldinglərə qoy terisigə oriniwelip kəlgən, iqi yirtkəq qılberidək bolovan sahta pəyojəmbərlərdin həqyar bolunglar. 16 Silər ularnı mewiliridin tonuwalalaysılar. Tikəndin üzümlər, kamışaqṭın ənjürlər aloqılı bolamdu? 17 Xuningəja ohxax, hər yahxi dərəh yahxi mewə beridu, por dərəh naqar mewə beridu. 18 Yahxi dərəh naqar mewə bərməydu, por dərəh yahxi mewə bərməydu. 19 Yahxi mewə bərməydiqən hərbir dərəh kesiliq otka taxlinidu. 20 Xuningdək, muxundak kixilərni mewiliridin tonuwalalaysılar. 21 Manga «Rəbbim, Rəbbim» degənlərning həmmisilə ərx padixaḥlıqıja kırəlməydu, bəlkı ərxtə turoquji Atamning iradisini ada kıləjanlarla kırəlydu. 22 Xu künidə nuroqun kixilər manga: «Rəbbim, Rəbbim, biz sening naming bilən wəhiy-bexarətlərni yətküzduk, sening naming bilən jinlərni kəqəlidük wə naming bilən nuroqun möjizilərni kərsəttük» dəydu. 23 Həlbuki, u qəoqda mən ularoja: «Silərni əzəldin tonumaymən. Kəzümdin yokilinglər, ey itaatsizlər!» dəp elan kılımən. 24 Əmdi hərbiri bu səzlirimni anglap əməl kıləjan bolsa, u əz eyini կoram tax üstigə saləjan pəm-parasətlik kixigə ohxaydu. 25 Yamoqur yioqip, kəlkün kelip, boran qikip soksimu, u ey ərələmidi; qünki uning uli կoram taxning üstigə selinoqan. 26 Birak səzlirimni anglap

turup, əməl kilmaydiqən hərbiri əyini kümning üstigə kuroqan əhməkkə ohxaydu. 27 Yamoqur yaqəkanda, kəlkün kəlgəndə, boran qikkənda xu ey ərələp kətti; uning ərəlüxi intayin dəhəxətlik boldi! 28 Wə xundak boldiki, əysa bu səzlirini ahirlaxturoqandin keyin, bu top-top halayıq uning təlimlirə həyranuňas boluxti. 29 Qünki uning təlimliri Təwrat ustazliriningkigə ohximaytti, bəlkı tolimu nopuzluk idi.

8 U taqdın qüvkəndə, top-top kixilər uningoja əgixip mangdi. 2 Wə mana, mahaw kesili bar bolovan bir kixi uning aldiqa kelip, bexini yərgə urup tizlinip: — Təksir, əgar halisinqiz, meni kesilimdin pak kılalaysız! — dedi. 3 Əysa uningoja қolini təgküzüp turup: — Halaymən, pak bolqın! — dewidi, bu adəmning mahaw kesili xuan pak bolup sakaydi. 4 Əysa uningoja: — Həzir bu ixni heqkimə eytma, bəlkı udul berip kahinoja əzüngni kərsitip, ularda bir guwaḥlıq bolux üçün, Musa bu ixta əmr kıləjan hədiyə-kurbanlıqni sunoqin, — dedi. 5 U Kəpərnəkum xəhirigə barəqanda, [rimlik] bir yüzbəxi uning aldiqa kelip, uningdin yelinip: 6 — Təksir, qakirim paləq bolup kelip, bək azablinip əydə yatidu, — dedi. 7 Mən berip uni sakayıp koyay, — dedi əysa. 8 Yüzbəxi jawabən: — Təksir, torusumning astioja kirixingizgə layik əməsmən. Pəkət bir eqizla səz kılip koysingiz, qakirim sakiyip ketidu. 9 Qünki mənəmə baxka birsining hökük astidiki adəmmən, mening kol astimda ləxkərlirim bar. Birigə bar desəm baridu, birigə kəl desəm, kelidu. Қulumoja bu ixni kıl desəm, u xu ixni kılıdu, — dedi. 10 Əysa bu gəplərni anglap, həyran boldi. Əzi billə kəlgənlərgə: — Mən silərgə xuni bərəhək eytip koyayki, bundak ixənqni hətta Israillar arisidimu tapalmioqanidim. 11 Silərgə xuni eytayki, nuroqun kixilər künqikix wə künpetixtin kelip, ərx padixaḥlıkida İbrahim, İshək wə Yakuplar bilən bir dastihanda olтурudu. 12 Lekin bu padixaḥlıqning əz pərzəntliri bolsa, sırtta karangoquluşka taxlinip, u yərdə yioq-zarlar kətürividu, qixlirini oququrlitidu, — dedi. 13 Andin, əysa yüzbəxiqa: — Öyüngə kayt, ixənginingdək sən üçün xundak kılınidu, dedi. Həlikə qakarning kesili xu pəyttə sakayıldı. 14 Əysa Petrusning eyigə barəqanda, Petrusning keynanisining kizip orun tutup yetip kələjinini kərdi. 15 U uning қolini tutiwidı, uning kizitmisi yandi. [Ayal] dərəhəl ornidin turup, əysani kütüxkə baxlidi. 16 Kəq kırğəndə, kixilər jin qaplaxkən nuroqun adəmlərni uning aldiqa elip kelixti. U bir eqiz səz bilənla jinlərni həydiwətti wə barlık kesəllərni

sakaytti. **17** Buning bilən, Yəxaya pəyəqəmbər arkılık yətküzülgən: «U ezi aqırık-silaklirimizni kətürdi, kesəllirimizni üstigə aldı» değən söz əməlgə axuruldi. **18** Əysə əzini oriwaloqan top-top kixilərni kərüp, [muhlisirioqa] dengizning u ketioqa etüp ketixni əmr kıldı. **19** Xu qaoğda, Təwrat ustazlıridin biri kelip, uningoşa: — Ustaz, sən kəyərgə barsang, mənmu sanga əgixip xu yərgə barimən, — dedi. **20** Əysə uningoşa: — Tülkilarning engkürliri, asmandiki құxlarning uwiliri bar; biraq İnsan'ooqlining bexini қoypoşdək yerimu yok, — dedi. **21** Muhlisiridin yənə biri uningoşa: — Rəb, mening awwal berip atamni yərlikkə koyuxumoşa ijazət bərgəysən, — dedi. **22** Biraq Əysə uningoşa: — Manga əgəxkin, wə əlüklər əz əlüklirini yərlikkə koysun, — dedi. **23** U kemigə qüxti, muhlisirimu qüxüp bills mangdı. **24** Wə mana, dengiz üstidə kattik boran qıkip kətti; xuning bilən dolğunlar kemidin һalkıp kemini oşerk kiliwetəy dəp kəldi. Lekin u uhławatatti. **25** Muhlislar kelip uni oyqitip: — I ustaz, bizni kütulduroqaysən! Biz ھalakət aldida turimiz — dedi. **26** — Nemixkə қorkışılər, i ixənqi ajızlar! — dedi u wə ornidin turup, boran-qapkunoşa wə dengizə tənbih beriwidi, həmmisi birdinla tinqidi. **27** Muhlislar intayın həyran bolup, bir-birigə: — Bu zadi қandak adəmdu? Hətta boran-qapkunlar wə dengizmu uningoşa boysunidikən-hə! — dəp ketixti. **28** Əysə dengizning u ketidiki Gadaralıklärning yurtioşa baroqinida, jin qaplaxkən ikki kixi gərliridin qıkip uningoşa aldioqa kəldi. Ular xunqə wəhxiy idiki, heqkim bu yərdin etüxkə jür'ət kılalmayıttı. **29** Uni kərgəndə ular: — I Hudanıg Ooqli, sening biz bilən nemə karing! Sən wakıt-saiti kalməyla bizni kiyinojılı kəldingmu? — dəp towlidi. **30** Xu yərdin heli yırakta qong bir top tongguz padisi otlap yürətti. **31** Jinlar əmdi uningoşa: — Əgər sən bizni қoqlıwətməkqi bolsang, bizni tongguz padisi iqığa kirgüzüwətkəysən, — dəp yalwuruxti. **32** U ularoşa: — Qikinqalar! — dewidi, jinlar qıkip, tonguzlarning tenigə kiriwaldi. Mana, pütükül tongguz padisi tik yardin etilip qüxüp, sularda oşerk boldi. **33** Lekin tongguz bakkuqılar bədər keqip, xəhərgə kirip, bu ixning bax-ahirini, jümlidin jin qaplaxkən kixilərning kəqürmixlirini halayıkka eytip berixti. **34** Wə mana, pütün xəhərdikilər Əysə bilən kərükili qıktı. Ular uni kərgəndə, uning əzlirining xu rayonidin ayrılip ketixini etündi.

9 Xuning bilən u kemigə qüxüp dengizdin etüp, ezi turoqan xəhərgə kaytip kəldi. **2** Wə mana, kixilər

zəmbilgə yatkuzuļoqan bir paləqni uning aldioqa elip kəldi. Əysə ularning ixənqini kərüp ھelik paləqkə: — Ooqlum, yürəklik bol, gunahlıring kəqürüm kılındı, — dedi. **3** Andin mana, Təwrat ustazlıridin bəziləri kənglidə: «Bu adəm kupurluk kiliwatidul!» dəp oylidi. **4** Ularning kənglidə nemə oylawatçanlığını bilgən Əysə ularoşa: — Nemə üçün kənglünglarda rəzil oylarda bolisilər? **5** «Gunahlıring kəqürüm kılındı» deyix asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmu? — dedi wə yənə ularoşa: — **6** Əmma hazır silərnинг İnsan'ooqlining yər yüzidə gunahlarnı kəqürüm kılıx həqkijə igə ikənlilikini bilixinglər üçün, — u paləq kesəlgə: — Ornungdin tur, orun-kerpəngni yiojixturup əyünggə kayt, — dedi. **7** ھelik adəm ornidin turup əyigə kaytti. **8** Buni kərgən top-top adəmlər korkuxup, insanlarça bundak həqkəni bərgən Hudanı uluqoxlatxi. **9** Əysə u yərdin qıkip aldioqa ketiwetip, baj yiojidoqan orunda olturoqan, Matta isimlik bir [bajgirni] kərdi. U uningoşa: — Manga əgəxkin! — dedi. Wə Matta ornidin turup, uningoşa əgəxti. **10** Wə xundak boldiki, Əysə [Mattanıng] eyidə mehman bolup dastihanda olturoqanda, nuroqun bajgırlar wə gunahkarlarımı kirip, Əysə wə uning muhlisləri bilən həmdastıhan boldi. **11** Buni kərgən Pərisiyələr uning muhlisirioqa: — Ustazinglar nemixkə bajgır wə gunahkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip olturidu?! — dedi. **12** Bu gəpni angliqan Əysə: — Saqlam adəmlər əməs, bəlkı bimarlar tewipkə möhtajdır. **13** Silər berip [mukəddəs yazmilardik]: «Izdəydiqinim қurbanlıklar əməs, bəlkı rəhîm-xəpkət» deyilgən xu səzning mənisini əgininqlər; qünki mən həkkaniylarnı əməs, bəlkı gunahkarlarnı qakirojılı kəldim, dedi. **14** Xu wakıtlarda, Yəhya [pəyəqəmbərning] muhlisləri Əysəning yenioşa kelip uningoşa: — Nemixkə biz wə Pərisiyələr pat-pat roza tutımız, lekin sizning muhlisliringiz tutmaydu? — dəp soraxti. **15** Əysə jawabəni: — Toyı boluwatçan yigit tehi toyda həmdastıhan oltuoqan qaoğda, toy mehmanlırı həza tutup oltursa қandak bolidu? Əmma xu künlər keliduki, yigit ulardin elip ketiliđi, ular xu kündə roza tutidu. **16** Heqkim kona kəngləkkə yengi rəhittin yamaş salmayıdu. Undak kilsa, yengi yamaş [kirixip], kiyimni tartip yirtiwetidu. Nətijidə, yirtik tehimu yoqınap ketidu. **17** Xuningdək, heqkim yengi xarabni kona tulumlaroşa қaqılımayıdu. Əgər undak kilsa, [xarabning eqixi bilən] tulumlar yerilip ketidü-də, xarabmu tekülijip ketidü həm tulumlarmu kardin qıkıdu. Xuning üçün kixilər yengi xarabni

yengi tulumlaroja қақиладу; xundak kılqanda, hər ikkilisi saklinip kalidu. **18** U [Yəhyaning muhlisliroja] bu sözlərni kılıwatkan waktida, mana bir hökümdar kelip, uning aldiqa bax urup: — Mening kizim hazırla elüp kətti; əmma siz berip uningoja kolingizni təgküzüp koysingiz, u tirilidu, dedi. **19** Əysa ornidin turup, muhlisliri bilən billə uning kəynidin mangdi. **20** Wə mana, yolda hun təwrəx kesiligə giriptar bolqinoja on ikki yil bolqan bir ayal əysanıng arkısidin kelip, uning tonining pexini silidi. **21** Qünki u iqidə «Uning tonini silisamla, qoqum sakiyip ketimən» dəp oylioqanidi. **22** Əmma əysa kəyniga burulup, uni körüp: — Kizim, yürəklik bol, ixənqing seni sakayttı! dedi. Xuning bilən u ayal xu saettə sakaydi. **23** Əmdi əysa həlikə hökümdarning əyigə kirgəndə, nəy qeliwatkan wə häza tutup waysawatkan kixilər topını körüp, **24** ularoja: — Qıkip ketinglar, bu kız əlmidi, bəlki uhlawatidu, dedi. [Xuni anglap] kəpqilik uni məshira kıldı. **25** Kixilər qikirriwetilgəndin keyin, u kizning yenoja kirip, uning kolini tutiwidi, kız ornidin turdi. **26** Bu tooqrısidiki həwər pütün yurtta pur kətti. **27** Əysa u yərdin qikkanda, ikki қarioqı uning kəynidin kelip: — I Dawutning oqlı, bizgə rəhimbə kılıqaysız! — dəp nida kılıxtı. **28** U əyigə kirgəndin keyin, xu ikki қarioqı uning aldiqa kəldi. Əysa ulardin: — Sılər mening bu ixka kadir ikənlikimə ixinəmsilər? — dəp soridi. — I Rəbbim, ixinimiz, — dəp jawab bərdi ular. **29** U kolini ularning kəzlrigə təgküzüp turup: — Ixənqınglar boyıqə bolsun! dewidi, **30** Ularning kezlliri eqildi. Əysa ularoja: Bu ixni həqkimə eytmanglar! dəp kattik tapılıdi. **31** Lekin ular u yərdin qikipla, uning nam-xəhrətinini pütkül yurtka yeyiwətti. **32** Ular qıkip ketiwaqtında, kixilər jin qaplaxkan bir gaqını uning aldiqa elip kəldi. **33** Uningoja qaplaxkan jinning həydilixi bilənla, həlikə adəm zuwanıqə kəldi. Halayık intayın həyranuhəs bolup: — Bundaq ix Israilda zadi kərülüp bakmiojan, — deyixti. **34** Lekin Pərisiyələr: — U jinlarnı jinlarning əmirigə tayinip koojlaydikən, deyixti. **35** Wə əysa barlıq xələr wə yeza-kıxlaklarnı kezip, ularning sinagoglırıda təlim berip, ərx padixaḥlıkiddi hux həwərni jakarlidi wə hərhil kesəllərni wə hərhil meyip-ajızlarnı sakaytti. **36** Lekin u top-top adəmlərni kərüp ularoja iq aoritti, qünki ular harlinip padiqisiz köy padiliridək panahsız idi. **37** Xuning bilən u muhlisliroja: — Həsol dərwəkə kəp ikən, birək [həsol elix üçün] ixlaydiqanlar az ikən. **38**

Xunga həsolning Igisidin, Əz həsulingni yiojiwelixkə ixləmqilərni jiddiy əwətkəysən, dəp tilənglər, — dedi.

10 U on ikki muhlisini yenoja qakırıp, ularoja napak rohłarnı koojlax wə hərbir kesəlliknı həm hərbir meyip-ajıznı sakaytix hökükini bərdi. **2** On ikki rosulning isimləri təwəndikiqə: Awwal Petrus dəpmu atilidiojan Simon wə uning inisi Andiriyas, andin Zəbədiyning oqlı Yakup wə uning inisi Yuhanna, **3** Filip wə Bartolomay, Tomas wə bajgir Matta, Alfayning oqlı Yakup wə Ləbbaus dəpmu atilidiojan Taday, **4** millətpərvər dəp atalojan Simon wə keyin əysaoja satqunluk kılıqan Yəhuda Ixkariyot. **5** Əysa bu on ikkisini [həlkning arisioja] mundak tapılap əwətti: — Yat əlliklərning yollırıqə qıkmangalar, yaki Samariyəliklərning xəhərlirigimu kirməngalar, **6** bəlki tenigən köy padiliri bolqan Israil jəmətidikilər arisioja beringlar. **7** Barojan yeringlarda: «Ərx padixaḥlıki yekinlixip kəldi!» dəp jakarlanglar. **8** Aqrıq-siləklərni sakayıtinglar, elüklərni tirdürünglər, mahaw kesəllirini sakayıtinglar, jinlarnı həydiwetinglar. Silərgə xapaət halis berilgəndur, silərmə halis iltipat kiliŋlər. **9** Bəlweoqınlar ola altun, kümüx wə mis pullarnı baçlap elip yürmənglər. **10** Səpər üçün birlə yəktəktin baxça nə hurjun, nə kəx, nə həsa eliwal manglar. Qünki hizmətkar eə ix həkkini elixkə həkliktur. **11** Hərkəysi xəhər yaki yezioja barojan waktinglarda, aldi bilən xu yərdə kimning hərmətkə layik metiwar ikənlikini soranglar; xundak kixini tapkanda, u yərdin kətküqə uning əyidila turunglar. **12** Birər əyigə kirgininglarda, ularoja salam beringlar. **13** Əgər u ailidikilər [hərmətkə] layik metiwar kixilər bolsa, tiligən amanlıqınglar ularoja ijabət bolsun; əgər ular layik bolmisa, tiligən amanlıqınglar ezungılar ola kaytsun. **14** Silərni kobul kilmiojan, səzliringlərni anglimiojan kimdəkim bolsa, ularning əyidin yaki xu xəhərdin kətkinenglarda, ayioqınglardıki topını kekiwetinglar. **15** Mən silərgə xuni bərhək eytip köyayki, kiyamət künidə Sodom wə Gomorra zemindikilərning həli xu xəhərdikilərningkidiñ yenik bolidu. **16** Mana, mən silərni koylarnı bərilerning arisioja əwətkəndək əwətimən. Xunga, yilandək səzgür, pahtaktək sap dillik bolunglar. **17** İnsanlardın pəhəs bolunglar; qünki ular silərni tutuwelip sot məhkəmilirigə tapxurup beridu, sinagoglırıda kamqılaydu. **18** Ular wə xundakla yat əlliklər üçün bir guwahlıq boluxka, silər mening səwəbimdin əmirlər wə padixaḥlılar aldiqa elip berilip

sorakka tartilisilər. **19** Lekin ular silərni sorakka tartkan waqtida, qandaq jawab berix yaki nemə jawab berixtin ənsirəp kətmənglər. Qünki xu waqtisaitida eytix tegixlik səzlər silərgə təminlinidu. **20** Qünki səzligüqi əzünglər əməs, bəlkı Atanglarning rohi silər arkılık səzləyədi. **21** Kərindax kərindixiçə, ata balisiçə hainlik kılıp, elümə tutup beridu. Balilarmu ata-anisiçə karxi qikip, ularni elümə məhkum kilduridu. **22** Xundakla silər mening namim tüpəylidin həmmə adəmning nəpritigə uqraysilər. Lekin ahiroiqə bərdaxlık bərgənlər bolsa kütkuzulidu. **23** Ular silərgə bu xəhərdə ziyankəxlik kilsə, yəna bir xəhərgə keqip beringlər. Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, İnsan'ıqlı kəytip kəlgüqə silər Israilning barlıq xəhərlərini arilax [wəzipinglar] tükiməyədi. **24** Muhlis ustazidin, kul hojayinidin üstün turmaydu. **25** Muhlis ustaziçə ohxax bolsa, kul hojayinioja ohxax bolsa razi bolsun. Ular eyning igisini «Bəəlzbıl» dəp tilliojan yerdə, uning eyidiliklirini tehimu kəttik həkarətləməndu? **26** Xunga ulardin korkmanglar; qünki heqkandak yepik koyulən ix axkarilanmay kalmaydu, wə heqkandak məhpip ix ayan bolmay kalmaydu. **27** Mening silərgə karangoğuda eytidioqanlırmı yorukta eytiweringlər. Külükjılarçə piqirlap eytilojanları eəgzilərda jakarlanglar. **28** Tənni eltürsimi, lekin adəmning jan-rohını eltürəlməydiqənlərdin korkmanglar; əksiqə, tən wə jan-rohını dozahta əhalək kilişkə kadir bolquqidin körkünglər. (Geenna g1067) **29** İkki kuxkaqını bir tiyingə setiwalqılı boliduoq? Lekin ulardin birimu Atanglarsız yərgə qüxməydi. **30** Əmma silər bolsanglar, hətta hərbir tal qeqinglərni sanaloqandur. **31** Xunga, korkmanglar. Silər nuroqunlıqan kuxqaqtınmı kimməltiktursilər! **32** Xunga, meni insanlarning aldida etirap kəlojanlarning hərbirini mənmu ərxtiki Atamning aldida etirap kılımən; **33** Bırak insanlarning aldida məndin tanqanlarning hərbiridin mənmu ərxtiki Atam aldida tanımən. **34** Mening dunyaçə keliximni tinqlik elip kelix üzündür, dəp oylap kalmanglar. Mən tinqlik əməs, bəlkı kiliqni yüngürükə kəldim. **35** Qünki mening kelixim «Oqlunı atisiçə, kizni anisiçə, kelinni keynanisiçə karxi qikirix» üçün bolidu. **36** Xuning bilən «Adəmning dūxmənləri ez ailisidiki kixilər bolidu». **37** Ata-anisini məndinmə əziz kəridiojanlar manga munasip əməstur. Ez oqlu-kizini məndinmə əziz kəridiojanlarmu manga munasip əməs. **38** Əzinin krestini kətürüp, manga əgəxmiğənlərəm

manga munasip əməs. **39** Ez hayatini ayaydiqan kixi uningdin məhərum bolidu; mən üçün ez hayatidin məhərum bolən kixi uningoja erixidu. **40** Silərni kəbul kəlojanlar menim kəbul kəlojan bolidu; meni kəbul kəlojanlar bolsa meni əwətküqinimu kəbul kəlojan bolidu. **41** Bir pəyoqəmbərnı pəyoqəmbərlik salahiyitidə kəbul kəlojan kixi pəyoqəmbərgə has bolən in'amoja erixidu. Həkkaniy adəmni u həkkaniy ikən dəp bilip kəbul kəlojanlar həkkaniy adəmgə has bolən in'amoja erixidu. **42** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, mening bu xakiqiklirimdən əng kiqiki birini mening muhlisim dəp bilip uningoja hətta pəkət birər qınə soouq su bərgən kiximu jəzmən ezigə layık in'ardin məhərum bolmayıdu.

11 Əysə on ikki muhlisioja bu ixlarnı tapılap bolqəndin keyin, əzimu xu yərdiki hərkəsini xəhərlərdə təlim berix wə [Hudanıng kalamini] jakarlax üçün u yərdin kətti. **2** Zindanoja solanojan Yəhya [pəyoqəmbər] Məsihning kəlojan əməllirini anglap, muhlisirini əwətip, ular arkılık Əysadın: **3** «Kelixi mukərrər zat əzungmu, yaki baxka birsini kütüximiz kerəkmə?» — dəp soridi. **4** Əysə ularoja jawab berip mundak dedi: — Yəhyanıng yenioja kəytip berip, ez anglawatqənləringlərni wə kərəwətqənləringlərni bayan kılıp — **5** Korlar kərələydiqan wə tokurlar mangalaydiqan boldi, mahaw kesili bolənər sakayıldı, gaslar angliyalaydiqan boldi, əlgənərəmə tirildürüldi wə kəmbəoqallərgə hux həwər jakarlandı — dəp eytinglər **6** wə [uningçə yənə]: «Məndin gumanlanmay putlixip kətmigən kixi bolsa bəhtliktur!» dəp koyunglar, — dedi. **7** Ular kətkəndə, əysə top-top adəmlərgə Yəhya toopruluk səzləxkə baxlıdı: — «Silər əslİ [Yəhyani izdəp] qəlgə barojininglərda, zadi nemini kərgili bardinglər? Xamalda yəlpünüp turojan komuxnimu? **8** Yaki esil kiyinən bir ərbabnimu? Mana, esil kiyimlərni kiyənlər han ordiliridin tepiliduoq! **9** Əmdi silər nemə kərgili bardinglər? Bir pəyoqəmbərnim! Durus, əmma mən xuni silərgə eytip koyayki, [bu bolsa] pəyoqəmbərdinmə üstün bir bolquqidur. **10** Qünki [mukəddəs yazmilardıki]: — «Mana, yüz aldingə əlqimni əwətimən; U sening aldingda yolungiñ təyyarlaydu» — dəp pütülgən sez dəl uning tooprısında pütülgəndür. **11** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, ayallardın tuqulənər arısında qəmüldürgüqi Yəhyadınmə uluoji turojuzulçığını yok; əmma ərx padixaḥlılıkdiki əng kiqik bolqinimə uningdin uluoj

turidu. 12 Əmma qəmildürgüqi Yəhya otturioqa qikkan künlərdin bugünkü küngiçəq, ərx padixahlılıqoja kirix yoli xiddət bilən eqildi wə kixilər uni xiddət bilən tutuwalidu. 13 Qünki barlık pəyəqəmbərlərinə bəxarət berix hizmiti, xundakla Təwrattiki yazmilar arkılık bəxarət yətküzülük hizmiti Yəhya bilən ahirlixidu. 14 Wə əgər xu səzni köbul kılalısanqlar, «[kəyatip] kelixi mukərrər bolqan Ilyas [pəyəqəmbər]» bolsa, [Yəhyanıng] ezipidur. 15 Angliyudək kuliki barlar buni anglisun! 16 Lekin bu dəwrdiki kixilərni zadi kimlərgə ohxitay? Ular huddi rəstə-bazarlarda olturwelip, bir-birigə: 17 «Biz silərgə sunay qelip bərsəkmu, ussul oynimidinglər», «Matəm pədisigə qelip bərsəkmu, yioqa-zar kilmidinglər» dəp [kəkxaydioqan tuturukşız] balilaroja ohxaydu. 18 Qünki Yəhya kelip ziyanəttə olturmayıttı, [xarab] iqymayıttı. Xuning bilən, ular: «Uningoja jin qaplıxiptu» deyixidu. 19 İnsan'ooqli bolsa kelip həm yeydu həm iqidu wə mana, ular: «Taza bir toymas wə bir məyhor ikən. U bajgırlar wə gunaḥkarlarning dosti» deyixidu. Lekin danalıq bolsa ez pərzəntliri arkılık durus dəp tonulidu». 20 Andin u ezi kəp möjizilərni kərsətkən xəhərlərdə turuwtənənləri towa kilmiojanlılığı üçün əyibləp, mundak dedi: — 21 Halinglaroja way, əy Kərazinliklər! Halinglaroja way, əy Bəyt-Saidalıklar! Qünki silərdə kərsitilgən möjizilər Tur wə Zidon xəhərliridə kərsitilgən bolsa, u yərlərdikilər heli burunla bez kiyimigə yeginip, külgə milinip towa kıləjan bolatti. 22 Mən silərgə xuni eytip koyayki, kiyamət künidə Tur wə Zidondikilərning kəridiqinini silərningkidin yenik bolidu. 23 Əy ərxəkə ketürüləgən Kəpərnəhəmlüklər! Silər təhtisaraşa qüxürülüsilər. Qünki aranglarda yaritilojan möjizilər Sodomda yaritilojan bolsa, u xəhər bügüngiçə halak bolmiojan bolatti. (Hadəs g86) 24 Əmma mən silərgə xuni eytip koyayki, kiyamət künidə Sodom zeminidikilərning kəridiqinini silərningkidin yenik bolidu. 25 Xu wəkiltlarda, əysa bu ixlaroja əkarap mundak dedi: — Asman-zemir İgisi i Ata! Sən bu [həkikətlərni] danixmən wə əklliklärində yoxurup, səbiy balilaroja axkariləqanlıking üçün Sanga mədhiyilər okuymən! 26 Bərhək, i Ata, nəziringdə bundak kiliç rawa idi. 27 Həmmə manga Atamdin təkədüm kılındı; Ooşulni Atidin baxka həqkim tonumaydu, wə Atinimu Ooşul wə Ooşul axkarilaxni layik kərgən kixilərdin baxka həqkim tonumaydu. 28 Əy japakaxlar wə eqir yüksək kiliçləngən həmminglər! Mening yenimoja kelinglər, mən silərgə aramlıq

berəy. 29 Mening boyunturukumni kiyip, məndin egininqlər; qünki mən məmin wə kəmtərmən; xundak kıləqanda, kənglüngələr aram tapidi. 30 Qünki mening boyunturukumda bolux asan, mening artidiojan yüküm yeniktur.

12 Xu qaoqlarda bir xabat künü, əysa bu odaylıqlardın etüp ketiwatatti. Korsiki ekip kətkən muhlisliri baxaklıları üzüp, yeyixkə baxladı. 2 Lekin buni kərgən Pərisiyələr uningoja: — Kara, muhlisliring xabat künü Təwratta qəkləngən ixni kiliwatidu, deyixti. 3 Bırak u ularoja: — Dawut wə uning həmrəhlirinin aq əhalisində nemə kiliçlənlərini [mukəddəs yazmilardin] okumioqanmusilər? 4 U Hudanıng əyigə kirip, [Hudaoja] ataloqan, xundakla ezi wə həmrəhlirioja nisbətən Təwrat ənənəni boyiqə yeyixkə bolmaydiqan «təkədüm nanlar»ni [sorap elip], ularni [həmrəhlirli] bilən billə yegən. Əslidə bu nanlarnı pəkət kahinlarning yeyixigila bolatti. 5 Silər Təwrattin xuni okup bakmioqansılları, ibadəthanida ixləydiqan kahinlər xabat künləri ixləp xabat tərtipini buzsimu, gunaḥka buyrulmaydu. 6 Bırak mən xuni silərgə eytip koyayki, bu yərdə ibadəthanidinmu uluq birsə bar. 7 Əmdililikdə əgər silər [Hudanıng] «[mukəddəs yazmilarda]: «İzdəydiqinim kurbanlıklar əməs, bəlkı rəhəm-xəpkət» deyilgən xu səzinin mənisi bilən bolsanglar, bigunaḥ kixilərni gunaḥkar dəp bekitməytinglər. 8 Qünki İnsan'ooqli xabat küninən Igisidur. 9 U yərdin ayrılip, ularning sinagogioja kirdi. 10 Wə mana, u yərdə bir koli yegiləp əhalisini bir adəm bar idı. Ular uning üstidin ərz kiliçkə səwəb tapmakçı bolup uningdin: — Xabat künü kesəl sakaytix Təwrat ənənəsi uyğunmu? — dəp soridi. 11 Lekin u ularoja mundak jawab bərdi: — Birərsinqlarning koyi xabat künü orioja qüxüp kətsə, uni dərhal tartip qılıqırıwalmaydiqan adəm barmidu? 12 İnsan bolsa koydin xunqə atibarlıktır! Xunga, xabat künü yahxılık kiliç Təwrat ənənəsi uyğundur. 13 Andin u həlikə kesəlgə: — Kələngni uzat, — dedi. U kolinin uzitixi bilənlə koli ikkinçi koliqə ohxax əslığə kəltürüldi. 14 Bırak Pərisiyələr taxkırıqə qıkıp, uni kəndək yoxitix həkkidə məslilət kiliçti. 15 Əmma əysa buni biliwelip u yərdin ayrıldı. Top-top kixilər uningoja əgixip mangdi. U ularning həmmisini sakaytti; 16 andin ularoja əzininə salahiyitini axkarilmaslıknı kəttik tapılıdi. 17 Buning bilən Yəxaya pəyəqəmbər arkılık yətküzülgən munu səzlər əməlgə axuruldu:

18 — «Қаранлар, mana Mən tallıqan Əz қulum! Mening səyümlükim, dilimning səyüngini! Mən Əz Rohimni uning wujudioqa қondurımən, Xuning bilən u əllərgə həküm-həkikətni jakarlaydu. 19 U nə talax-tartix kilmaydu nə qukan kətürməydu, Koqılarda uning kətürgən awazını həq angloquqi bolmayıdu. 20 Taki u ojəlibə bilən toqra həkümlərni qıkarıcıq, Yanjılıqan komuxni sundurmayıdu, Tütəp eqəy dap kalojan pilikni efqürməydu; 21 Wə əllər uning namioja ümid baoqlaydu». 22 Xu qaoğda, uning aldioja jin qaplıxiwalıqan kor wə gaqa biri elip kelindi. U uni sakayıtti, kor gaqını səzliyəleydiqan wə kəreləydiqan կildi. 23 Barlık halayık həyran boluxup: — Əjəba, bu Dawutning oqlımidu? — deyixti. 24 Lekin Pərisiyələr bu səzni anglap: — U pəkət jinlarning əmiri bolojan Bəəlzibubka tayinip jinlarnı қoqlıwetidikən, deyixti. 25 Lekin ularning nema oylawatkanlığını bilip ularoja mundak dedi: — Əz iqidin bəlünüp əzara sokuxkan hərkəndək padixahlıq, wəyran bolidu; hərkəndək xəhər yaki ailə əz iqidin bəlünüp əzara sokuxsa zawallikka yüz tutidu. 26 Əgər Xəytan Xəytanni қoqlisa, u əz-əzigə karxi qıkkən bolidu. Undakta, uning padixahlıki қandakmu put tirəp turalisun? 27 Əgər mən jinlarnı Bəəlzibuloja tayinip қoqlısam, sılerning pərzəntliringlar kimgə tayinip jinlarnı қoqlaydu?! Xunga ular silər tooruluk həküm qıqarsın! 28 Lekin mən Hudanıng Rohioja tayinip jinlarnı қoqlıqan bolsam, undakta Hudanıng padixahlıki dərwəkə üstünglaroja qüxüp namayan boldi. 29 Bir kixi küqtünggür birsining əyiga kirip, uning mal-mülküni қandak bulap ketəlisun? Pəkət u xu küqtünggürni awwal baoqliyalisa, andin əyini bulang-talang kılalaydu. 30 Mən tərəptə turmiojanlar manga karxi turoquqıdur. Mən tərəpkə [adəmlərni] yiçmioquqılar bolsa tozutuwətküqidur. 31 Xuning üçün mən silərgə xuni eytip koyayki, insanlarning etküzgən hərtürlük gunahları wə kilojan kupurluklirining həmmisini kəqürürükə bolidu. Birak Muqəddəs Rohka kupurluk kılıx həq kəqürürməydu. 32 İnsan'oqlıqa karxi səz kilojan kimdəkim bolsa kəqürümgə erixəleydu; lekin Muqəddəs Rohka karxi gəp kilojanlar bolsa bu dunyadimu, u dunyadimu kəqürümgə erixəlməydu. (aiən g165) 33 Dərəh yahxi bolsa, mewisimu yahxi bolidu — yaki dərəh por bolsa, mewisimu naqar bolidu; qünki hərkəndək dərəh ez mewisidin bilinidu. 34 Əy yilanlarning pərzəntlili Silər rəzil tursanglar, aqzınglardın қandakmu yahxi

səz qıksun? Qünki adəmning kəlbidə nemə tolup taxkan bolsa eojızdin xu qıkıdu. 35 Yahxi adəm əz yahxi həzinisidin yahxi nərsilərni qıkırıdu. Yaman adəm yaman həzinisidin yaman nərsilərni qıkırıdu. 36 Mən silərgə xuni eytip koyayki, insanlar kilojan hərbir eojız kuruq, sezi üçün sorak künü hesab beridu. 37 Qünki əz səzliring bilən ya həkkaniy ispatlinisən, ya səzliringlar bilən gunahkar dəp bekitilisən. 38 Xu qaoğda bəzi Təwrat ustazlırı wə Pərisiyələr uningoja jawabən: Ustaz, səndin bir möjizilik əlamət kərgümüz bar, — dedi. 39 Lekin u ularoja mundak jawab bərdi: — Rəzil həm zinahor bu dəwr bir «alamət»ning kəristilixini istəp yürüdü. Birak bu dəwrdikilərgə «Yunus pəyoqəmbərdə kərulgən möjizilik əlamət»tin baxka həqkəndək möjirilik əlamət kərsitilməydu. 40 Qünki Yunus pəyoqəmbər yoqan belikning körsikida üq keqə-kündüz yatkandək, İnsan'oqlımu ohxaxla üq keqə-kündüz yərning baoqrıda yatidu. 41 Sorak künü Ninəwə xəhəridikilər bu dəwrdikilər bilən təng kopup, bu dəwrdikilərning gunahlarını bekitidu. Qünki ular Yunus [pəyoqəmbər] jakarlıqan həwərni anglap, [yamanlıigidin] towa kılıqan; wə mana, muxu yərdə Yunus [pəyoqəmbər]dinmu uluq birsi turidu! 42 Sorak künü «Jənubtiki ayal padixahı»mu bu dəwrdikilər bilən təng tirilip, ularning gunahlarını bekitidu. Qünki u Sulaymannıng dana səzlirini anglax üçün yər yüzining qetidin kəlgən; wə mana, hazır muxu yərdə Sulaymandinmu uluq birsi turidu. 43 Napak roh, birawning tenidin qıkırıwetilgəndin keyin, u kuroqak dalaları qərgiləp yürüp, birər aramgañı izdəydi, birak tapalmaydu 44 wə: «Mən qıkkən makanimoja kaytay» dəydi. Xuning bilən kaytip kelip, xu makаниning yənilə box turojanlığını, xundakla pakız tazilənoanlığını wə rətləngənlikini baykaydudə, 45 berip əzidinmu bəttər yəttə jinni baxlap kelidu; ular kirip billə turidu. Buning bilən həlikə adəmning keyinkı hali burunkidinmu tehimu yaman bolidu. Bu rəzil dəwrdikilərning həlimu mana xundak bolidu. 46 U toplaxkan halayıkka dawamlıq səzləwatkanda, mana, anisi bilən iniliri kelip, uning bilən səzlexməkqi bolup taxkırıda turuxtı. 47 Xuning bilən birəylən uningoja: — Aningiz wə iniliringiz siz bilən səzliximiz dəp taxkırıda turidu, — dedi. 48 Lekin u jawabən xu həwərni yətküzgən kixidin: «Kim menin anam, kim menin inilirim?» — dəp soridi. 49 Andin u kolini sozup muhlislirini kersitip: — Mana menin anam, mana menin inilirim! 50 Qünki kim ərxtiki Atamning

iradisini ada kilsa, xu menin aka-inim, aqa-singlim wə anamdur, — dedi.

13 Xu küni Əysə əydin qikip, dengiz boyida olturatti.

2 Ətrapiqə top-top adəmlər olixiwalojaqka, u bir kemigə qikip olturdi. Pütkül halayık bolsa dengiz boyida turuxatti. 3 U ularoja təmsillər bilən nuroqun hekmətlərni eytip birip, mundak dedi: — Mana, uruk qaqquqi uruk qaqqılı [etizoja] qikiptu. 4 Uruk qaqqanda uruklardın bəziliri qiojır yol üstigə qübüptu, kuxlar kelip ularni yəp ketiptu. 5 Bəziliri texi kəp, topisi az yərlərgə qübüptu. Tupriki qongkur bolmiojaqka, tezla ünüp qikiptu, 6 lekin kün qikixi bilənlə aptapta keyüp, yiltizi bolmiojaqka կurup ketiptu. 7 Bəziliri tikənlərning arisioja qübüptu, tikənlər esüp maysilarnı boquwaptu. 8 Bəziliri bolsa yahxi tuprakka qübüptu. Ularning bəziliri yüz həssə, bəziliri atmix həssə, yənə bəziliri ottuz həssə həsol beriptu. 9 Қuliki barlar buni anglisun! 10 Muhlisliri kelip, uningdin: — Sən nemə üçün ularoja təmsillər arkılık təlim berisən? — dəp soridi. 11 U ularoja mundak jawab bərdi: — Siler ərx padixahlıkining sirlirini bilixkə tuyəssər kiliñdinglar, lekin ularoja nesip kiliñmidi. 12 Qünki kimdə bar bolsa, uningoja tehimu kəp berilidü, uningda molqılık bolidü; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar bolоjanlırimu uningdin məhərum kiliñidü. 13 Ularoja təmsil bilən səzliximning səwəbi xuki, ular karismu kerməydu, anglisimu tingximaydu həm həkikiy qüxənməydu. 14 Buning bilən Yəxaya pəyoğəmbər eytikan bexarəttiki munu səzlər əməlgə axuruldu: — «Silər anglaxni anglaysılər, birək qüxənməysılər; Kərəxni қaraysılər, birək kerməysılər. 15 Qünki muxu həlkinqı yürükini may kəpləp kətkən, Ular angliojanda қulaklırını eojır kiliñalojan, Ular kəzələrini uhliçandək yumuwalojan; Undak bolmisi, ular kəzələri bilən kərəüp, Қuliki bilən anglap, Kəngli bilən qüxinip, Əz yoldin yanduruluxi bilən, Mən ularni sakayıtkan bolattim. 16 Lekin, kəzələrlər bəhtliktur! Qünki ular kəridü; қulikinqələr bəhtliktur! Qünki ular angloyadu. 17 Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, burunki nuroqun pəyoğəmbərlər wə həkkəniy adəmlər silərnin kərgininqələrini kərəükə intizar boləjan bolsimu ularni kərmigən; silərnin anglioqinqələrini anglaxka intizar boləjan bolsimu ularni anglimiojan. 18 Əmdi uruk qaqquqi toqrisidiki təmsilning mənisini anglanglar: 19 Əgər biri [ərx] padixahlıkining səz-kalamını anglap turup qüxənmisə, Xəytan kelip uning kəngligə qeqilojan səzni elip

ketidu. Bu dəl qiojır yol üstigə qeqilojan uruklardur.

20 Taxlik yərlərgə qeqilojan uruklar bolsa, ular səz-kalamni anglap, huxallıq bilən dərhal kobul kiliñalojanları kərsitidu. 21 Əlbulki, kəlbidə həq yiltiz bolmiojaqka, pəkət wakitlik məwjut bolup turidu; səz-kalamning wəjədin kiyinqılık yaki ziyanxəlikkə uqrıqanda, ular xuan yoldin qətnəp ketidu. 22 Tikənlərning arisioja qeqilojini xundak adəmlərni kərsətkənki, ular səz-kalamni angliojini bilən, lekin bu dunyaning əndixiliri wə baylikning eziketuruxi [kəlbidik] səz-kalamni boquwetidu-də, ular həsulsız kəlidü. (aiən g165) 23 Lekin yahxi yərgə qeqilojan uruklar bolsa — səz-kalamni anglap qüxəngən adəmlərni kərsitidu. Bundaq adəmlər həsol beridü, birsə yüz həssə, birsə atmix həssə, yənə birsə ottuz həssə həsol beridü. 24 U ularning aliddə yənə bir təmsilni bayan kıldı: — Ərx padixahlıki huddi etizoja yahxi urukni qaqqan bir adəmgə oxhaydu. 25 Əmma kixılər uykuşa qəməngən qaođa, düxmini kelip buođday arisioja kürmək uruklərini qeqiwtip, ketiptu. 26 Əmdi maysilar esüp, baxaş qıkarqanda, kürməkmə axkarlinixkə baxlapstu. 27 Hojayining qakarlıri kelip uningoja: — «Əpəndi, siz etizingizoja yahxi uruk qaqqan əməsmidinqiz? Kürməklər nədin kelip kəldi?» dəptu. 28 Hojayin: «Buni bir düxmən kiliñan» — dəptu. Qakarlar uningdin: «Siz bizni berip ularni otiwetinglar deməkqimus?» — dəp soraptu. 29 «Yak,» — dəptu hojayin, «undak kiliñanda kürməklərni yuloqanda, buođdaylarnımı yuluwetixinglar mumkin. 30 Bu ikkisi orma waktiqiçə billə eßsun, orma waktida, mən ormiqılaroja: — Aldi bilən kürməklərni ayrip yioqip, baçlap kəydürükə koyunglar, andin buođdaylarnı yioqip ambirimoja əkirinqlər, dəymən» — dəptu hojayin. 31 U ularoja yənə bir təmsilni eytti: — Ərx padixahlıki huddi bir adəm kəlioja elip etizoja qaqqan kiąq urukioja oxhaydu. 32 Kiąq uruk dərwəkə barlıq uruklarning iqidə əng kiçik bolsimu, u hərkəndək ziraəttin egiz esüp, dərəh bolidü, hətta asmandiki kuxlarmu kelip uning xahlirida uwulaydu. 33 U ularoja yənə bir təmsilni eytti: — Ərx padixahlıki huddi bir ayal kəlioja elip üq jawur unning arisioja yoxurup, taki pütün hemir bolouqə sakliojan eqitkuşa oxhaydu. 34 Əysə bu ixlarning həmmisini təmsillər bilən kəpqılıkkə bayan kıldı. U təmsilsiz həqkəndək təlim bərməyitti. 35 Buning bilən pəyoğəmbər arkılık aldin'ala eytiləjan munu səzlər əməlgə axuruldu: — «Aozimni təmsil səzləx bilən aqımən, Aləm apiridə boləjandin beri

yoxurunup kəlgən ixlarnı elan қılımən». 36 Xuningdin keyin, u kəpqılıkni yoloja seliweitip өyğə kirdi. Muhlisliri yenioğa kelip uningdin: — Etizlikti kürmək toqrisidiki təmsilni bizgə xərhələp bərsəng, — dəp etündi. 37 U əmdi ularoja jawab berip mundak dedi: — Yahxi uruknı qaqşan kixi Insan'ooqlidur. 38 Etizlik bolsa — dunya. Yahxi uruk bolsa [ərx] padixahlıkining pərzəntliridur, lekin kürmək rəzil bolquqining pərzəntliridur. 39 Kürmək qaqşan düxmən — İblistur. Orma orux wakti — zaman ahiridur. Ormılqlar — pərixtılərdür. (aiən g165) 40 Kürməklər yulunup, otta kəydürüwetilginidək, zaman ahiridimu ənə xundak bolidu. (aiən g165) 41 Insan'ooqlı pərixtilirini əwətip, ular insanlarnı gunaḥka azduroquqılarning həmmisini, xundakla barlık itaətsizlik kiloquqılarnı əz padixahlıkının xallap qikip, 42 humdanning lawuldap turojan otioja taxlaydu. U yərdə yioza-zarlar kətürülidü, qixlirini oququrlitidü. 43 U qaonda həkkaniylar Atisinin padixahlıkında huddi կuyaxtək julalinidü. Angliojudək կuliki barlar buni anglisun! 44 — Ərx padixahlık huddi etizda yoxurulqan bir həzinəgə ohxaydu. Uni tepiwalojuqi həzinini կaytidin yoxurup, həzinining xad-huramlikı iqidə bar-yokını setiweitip, xu etizni setiwalidü. 45 Yənə kelip, ərx padixahlık esil ünqə-mərwayitlarnı izdigañ sodigərgə ohxaydu. 46 Sodigər nahayıti կimmat bahalık bir mərwayitni tapkanda, կaytip berip bar-yokını setiweitip, u mərwayitni setiwalidü. 47 — Yənə kelip, ərx padixahlık dengizoja taxlinip hərhil beliklərni tutidioqan toroja ohxaydu. 48 Tor toxkanda, [belikqıllar] uni կirojakka tartip qıkırıldı. Andin olturnup, yahxi beliklərni ilojiwelip, կaqılaroja կaqılap, ərziməslərni taxliwetidü. 49 Zaman ahirida xundak bolidu. Pərixtılər qikip, rəzil kixilərni həkkaniy kixilər arisidin ayriydu (aiən g165) 50 wə humdanning lawuldap turojan otioja taxlaydu. U yərdə yioza-zarlar kətürülidü, qixlirini oququrlitidü. 51 Əysa ulardin: — Bu ixlarning həmmisini qüxəndinglarmu? dəp soridi. Qüxəndük, — dəp jawab bərdi ular. 52 Andin u ularoja: — Xunga, ərx padixahlıkining təlimigə muyəssər bolup muhlis bolovan hərbir Təwrat ustazı huddi həzinisidin yengi həm kona nərsilərni elip qikip tarķatkuqi ey hojayıñoşa ohxaydu, — dedi. 53 Əysa bu təmsillərni səzləp bolovanın keyin, xundak boldiki, u yərdin ayrılip, 54 əz yurtioja kətti wə əz yurtidiki sinagogta həlkətə talim berixkə kirixti. Buni angliojudək halayık intayın həyran boluxup: — Bu

adəmning bunqıwala danalığı wə məjizə-karamətliri nədin kəlgəndü? 55 U pəkət helikj yaşaqqining ooqli əməsmu? Uning anisining ismi Məryəm, Yaçup, Yusüp, Simon wə Yəhudalar uning iniliri əməsmu? 56 Uning singillirining həmmisi bizning arimizdiqo? Xundak ikən, uningdiki bu ixlarning həmmisi zadi nədin kəlgəndü? — deyixətti. 57 Xuning bilən ular uningoja həsət-bizar bilən karidi. Xunga Əysa ularoja mundak dedi: — Hərkəndək pəyoqbərbər baxka yarlırdə hərmətsiz kalmaydu, pəkət əz yurti wə əz əyidə hərmətkə sazawər bolmaydu. 58 Ularning imanixənsizlikidin u yərdə kep məjizə kərsətmidi.

14 U qaojlarda, Herod һakim Əysanıng namxəhritudin həwər tepip, 2 hizmətkarlırigə: — Bu adəm qəmüldürgüqi Yəhya bolidu, u elümdin tirilgən bolsa kerək. Xuning üçün muxu alahidə կudrətlər uningda küçini kərsətməktə, — dedi. 3 Herodning bundak deyixining səwəbi, u [əgəy] akisi Filipning ayali Herodiyəning wəjidiñ Yəhyani tutkun kılıp, zindanoja taxlijanidi. 4 Qünki Yəhya Herodka [tənbih berip]: «Bu ayalni tartiwelixing Təwrat kanunioja hilaptur» dəp kəlgəndi. 5 Herod [xu səwəbtin] Yəhyani əltürməkqı bolovan bolsimu, birək halayıktın körkənəni, qünki ular Yəhyani pəyoqbərbər, dəp bilətti. 6 Əmma Herodning tuqulqan künü təbrikləngəndə, ayali Herodiyəning kizi otturioja qikip ussul oynap bərdi. Bu Herodka bək yakçı; 7 xuning üçün uningoja: — Hərnemə tilisəng xuni sanga berəy, dəp kəsəm kıldı. 8 Lekin kız anisining küxkürtüxi bilən: — Qəmüldürgüqi Yəhyanıng kallisini elip, bir təhsigə koyup əkəlsilə, — dedi. 9 Padixah, buningdə həsrət qəkkən bolsimu, kəsəmliri tüpəylidin wə dastihanda olturqanlar wajidin, [kallisini] elip kelinglər, dəp buyrudi. 10 U adəm əwətip, zindanda Yəhyanıng kallisini aldurdı. 11 Xuning bilən kallisini bir təhsigə koyulup, kızning aldiqə elip kelindi. Kız buni anisining aldiqə apardi. 12 [Yəhyanıng] muhlisliri bolsa berip, jəsətni elip dəpnə kıldı; andin berip Əysəqə bu ixlarnı həwər kıldı. 13 Əysa bu həwərnı anglap, ezi yaloquz pinhan bir jayoja ketəy dəp bir kemigə olturnup u yərdin ayrıldı. Halayık buning həwirini tapkanda, ətraplı xəhərlərdin kelixinip, uning kəynidin piyadə mangdi. 14 U [kirojakka] qikip kətkinidə, zor bir top adəmlərni kəruiwidə, ularoja iq aqritip, ularning aqırıklärini sakaytti. 15 Kəq kırğandə, muhlisliri uning yenioşa kelip: — Bu qəl bir jay ikən, wağıtmu bir yərgə berip kıldı. Halayıknı

yoloşa seliwətkən bolsang, andin ular kəntlərgə berip əzlirigə ozuk setiwalsun, — dedi. **16** Lekin Əysa ularoşa: — Ularning ketixining hajiti yok, əzünglar ularoşa ozuk beringlar, — dedi. **17** Lekin muhlislar: — Bizdə bəx nan bilən ikki danə beliktin baxka həq nərsə yok, — deyixti. **18** U: — Ularnı manga elip kelinglər, dedi. **19** U halayikni qəplükning üstidə olturuxka buyruqandan keyin, bəx nan bilən ikki belikni əlioşa elip, asmanoşa əkarap [Hudaşa] taxəkkür eytti. Andin nanlarnı oxup muhlisliroşa bərdi, muhlisliri halayikka üləxtürüp bərdi. **20** Həmməylən yəp toyundi. [Muhlislar] exip ələşlən parqılları lik on ikki sewətkə teriwaldi. **21** Ozuklanojanlarning sani ayallar wə balilardin baxka təhminən bəx ming kixi idi. **22** Arğıdila, u muhlisliroşa: Əzüm bu halayikni yoloşa seliwetimən, angoluqə silər kemigə olturup, dengizning ərəxi kiroqiqiyoşa etüp turunglar, dəp buyrudi. **23** Halayikni yoloşa seliwətkəndin keyin, u dua kılıx üçün əzi hilwət taoqka qıktı. Kəq kirgəndimu u yərdə yaloquz kaldi. **24** Bu qaojda, kemə kiroqakṭın heli kəp qakırım yürgənidi, lekin xamal ərəxi yenlixitin qikqiatkəqka, kemə dolğunlar iqidə qayqılıp turattı. **25** Keqə tətinqə jesək waqtida, u dengizning üstidə mengip, muhlisliri tərəpkə kəldi. **26** Muhlislar uning dengizning üstidə mengip keliwatkanlıqını kərüp, alakzadə bolup: — Alwasti ikən! — dəp korkup quşan selixti. **27** Lekin Əysa dərhal ularoşa: — Yürəklik bolunglar, bu mən, körkməngərlər! — dedi. **28** Petrus buningoşa jawabən: — I Rəb, bu sən bolsang, su üstidə mengip yeningoşa beriximoşa əmr kılqaysən, — dedi. **29** Kəl, — dedi u. Petrus kemidin qüxüp, su üstidə mengip, Əysəoşa əkarap ketiwatatti; **30** lekin boranning kəttik qikqiatkanlıqını kərüp korkup, suoşa qəkükəx baxlıdı: — Rəb, meni kütkuzuwalqoysən! — dəp warkiridi. **31** Əysa dərhal əlini uzitip, uni tutuwaldı wə uningoşa: — Əy ixənqi ajiz bəndə, nemixə guman kıldığ? — dedi. **32** Ular kemigə qikqanda, xamal tohtidi. **33** Kemidə olturojanlar uning aldiyoşa kelip səjdə kılıp: — Bərhək, sən Hudanıng Oqlı ikənsən, — deyixti. **34** Ular dengizning ərəxi təripigə ətkəndə, Ginnisərat yurtida [kuruqlukka] qıktı. **35** U yərdiki adəmlər uni tonup kelip, ətraplıki barlıq jaylaroşa həwər əwətti; xuning bilən kixılər barlıq bimarlarnı uning aldiyoşa elip kəldi; **36** ular uningdin bimarlarning həqbolmioğanda uning tonining pexigə bolsimu əlini təgküziwelixioşa yol əkoyuxini etündi. Uningoşa əlini təgküzgənlərning həmmisi səllimaza sakayıdi.

15 Bu qaojda, Təwrat ustazlıridin wə Pərisiyələrin bəziləri Yerusalemın kelip əysanıng aldiyo berip: **2** — Muhlisliring nemixə ata-bowlirimizning ənənilirigə hilaplıq kılıdu? Qünki ular kollırını yumay tamak yəydikənoğu, — dedi. **3** Lekin u ularoşa mundak jawab bərdi: — Silərqu, silər nemixə ənənimizni saklaymız dəp Hudanıng əmrigə hilaplıq kılısilər? **4** Qünki Huda: «Ata-anangni hərmət kıl» wə «Atisi yaki anisini həkərətligənlər ölümə məhkum kılılsun» dəp əmr kılıqan. **5** Lekin silər: — Hərkəndək kixi «Atisi yaki anisioşa: — Mən silərgə yardım bərgüdək nərsilərni allıqəsan [Hudaşa] atiwəttim — desila, **6** uning ata-anisioşa hərmət-wapadarlıq kılıx məjburiyyəti kəlməydu, — dəysilər. Buning bilən ənənənglərni dəp, Hudanıng əmrini yokça qikqiriwəttinglər. **7** Əy sahitpəzəl! Yəxaya payəqəmbər bərgən muxu bəxarət toptooqra silər tooqruluk ikən: — **8** «Muxu həlk aqzıda meni hərmətligini bilən, Birak kəlbə məndin yirak. **9** Ular manga bihudə ibadət kılıdu. Ularning əgətəkən təlimləri pəkət insanlardın qıkqan pətiwalarla, halas». **10** Andin u halayikni yenioşa qakırıp, ularoşa: — Kulak selinglər həm xuni qüxininglərki, **11** Insanni napak kılıdiqını aqzidin kiridiqını əməs, bəlki aqzidin qikidiqinidur, — dedi. **12** Keyin muhlisliri uning aldiyoşa kelip: — Sening bu səzüngni Pərisiyələr anglap, uningdin bizar bolup rənjigənlilikini bildirmə? — dedi. **13** Lekin u mundak jawab kəyturdı: — Ərxətiki Atam tikmigən hərkəndək əstümlük yiltizidin yulunup taxlinidu. **14** Silər ularoşa pisənt kilməngərlər; ular korlaroşa yol baxlaydiojan korlardur. Əgar kor koroşa yol baxlısa, hər ikkisi orioşa qüxüp ketidu. **15** Lekin Petrus uningoşa: — Baya eytən təmsilni bizə qüxəndürüp bərgəysən, — dedi. **16** Lekin u: — Silərmə tehiqə qüxənqigə eriximidinglər?! — dedi. **17** Eojizoşa kirğan barlıq nərsilərning axkazan arkılıq tərət bolup qikqip ketidiojanlıqını tehi qüxənməmsilər? **18** Lekin eojizdin qikqidiqini kəlbətin qikidu, insanni napak kılıdiqinumu xudur. **19** Qünki yaman oylar, ətəlli, zinahorluq, buzukqılıq, oqırılıq, yalojan guwahlıq wə təhmət katarlıqlar kəlbətin qikidu. **20** Insanni napak kılıdiqanlar mana xulardur; yuyulmioğan əllər bilən tamak yeyix insanni napak kılməydu. **21** Əysa u yərdin qikip, Tur wə Zidon xəhərlirinən ətraplıki yurtlaroşa bardı. **22** Mana, u qət yərlərdin kalğan əlananı bir ayal uning aldiyoşa kelip: — I Rəb! Dawutning oqlı, halimoşa rəhəm kılqaysız! Kızimoşa jin qaplıxiwalqanikən, kiynilip ketiwatidu! — dəp

uningoja nida kılıp zarlıdı. **23** Lekin u u ayaloja bir eojizmu jawab bərmidi. Muhlisliri uning yenioja kelip: — Bu ayalni yoloja salsang! Qünki u kəynimizdən əgixip yalwurup nida kiliwatidü, — dedi. **24** Əmdi u jawab berip: — Mən pəkət yoldın tenigən koy padilirli bolojan Israil jəmətidikilərgə əwətilgənmən, — dedi. **25** Əmma həlikə ayal uning aldioja kelip səjdə kılıp: — Rab, manga yardəm kılqayşən! — dəp yalwurdi. **26** U uningoja: — Balilarıning nenini kiqik itlaroja taxlap berix yahxi əməs, — dedi. **27** Lekin həlikə ayal: — Durus, i Rəb, biraq hətta itlarmu hojayinining dastihinidin qüixkən uwaklarnı yəydiqo, — dedi. **28** Xuning bilən Əysa uningoja: — Əy hanım, ixənqing kütlük ikən! Tiliginindək bolsun! — dedi. U ayalning kizi xuan sakçıyip kətti. **29** Əysa u yərdin qikip, Galiliya dengizining boyidin etüp, taqka qikip olturdu. **30** Uning aldioja top-top halayık yioqıldı. Ular tokur, karioq, gaqa, qolak wə nuroqun baxka hil kesəllərnimu elip kelip, uning ayioji aldioja köyüxti; u ularni sakaytti. **31** Xuning bilən halayık gaqıllarning səzliyəleydiqan bolqanlığını, qolaklarning sakəyəqinini, tokurlarning mangəyanlığını wə karioqularıng kəridiojan bolqanlığını kerüp, həyran boldi wə Israilning Hudasını uluqlıdı. **32** Andin Əysa muhlislirini yenioja qakırıp: — Bu halayıkka iqim aorriydu; qünki ular üq kündin beri yenimdə boldi, yegüdək bir nərsisimə қalmıdı. Ularnı əylirigə aq käyturuxni halimaymən, yolda əhalidin ketixi mumkin, — dedi. **33** Muhlislar uningoja: — Bu qəldə bunqiwala adəmni toyəquzəjudək kəp nanni nədin tapımız? — deyixti. **34** Əysa ulardin: Kənqə neninglar bar? — dəp soridi. — Yəttə nan bilən birnəqqə tal kiqik belik bar, — deyixti ular. **35** Buning bilən u halayıkni yərdə olturnuxka buyrudi. **36** Andin, yəttə nan bilən beliklarnı kolioja elip [Hudəoja] təxəkkür eytip, ularni oxutup muhlislirioqa bərdi, muhlislar halayıkka üləxtürdi. **37** Həmməylən toyəquzə yedi; andin [muhlislar] exip əhalən parqıllarnı yiojip yəttə qong sewətni toxkuzdu. **38** Tamak yegənlərning sani balilar wə ayallardin baxka tət ming kixi idi. **39** U halayıkni yoloja saloqandın keyin, kemigə qüxüp, Magadan yurtining qat yərlirigə bardı.

16 Əmdi pərisiyələr bilən Sadukıylar uni sinax məksitidə yenioja kelip, uningdin bizə asmandın möjizilik bir alamat kərsətsəng, dəp tələp kılıxtı. **2** Biraq Əysa ularoja mundak dedi: — Kəqkuron silər

kızıl xəpəkni kərgininqarda, «Həwa ətə oquk bolidu» dəysilər **3** wə ətigəndə: «Bügün boran qikidu, qünki asmanınning rənggi kızıl həm tutuk», dəysilər. Asman rənggi-royini pərk etələysilər-yu, lekin bu zamanda yüz beriwatkan alamatlərni pərk etəlməysilər! **4** Rəzil həm zinahor bu dəwr «məjizilik bir alamat»ning kəristilikini istəp yürüdü. Birak bu [dəwrdikilərgə] «Yunus pəyoqəmbərdə kərulgən möjizilik alamat»dən baxka həqkəndək möjizilik alamat kərsitilməydi. Andin u ularni taxlap qikip kətti. **5** Muhlisliri [dengizning] u kətiqə ətkinidə, nan eliwellixni untuojanidi. **6** Əysa ularoja: — Həoxyar bolunglar, Pərisiyələr bilən Sadukıylarning eqitküsidin ehtiyat kilinglar, — dedi. **7** [Muhlislar] əzara mulahızılıxip: — Nan əkəlmigənlikimiz üçün buni dəwatsa kerək, — deyixti. **8** Əysa ularning nemə [deyixiwatqanlığını] bilip mundaq dedi: — Əy ixənqi ajizlar! Nemə üçün nan əkəlmigənliklər toqrisida mulahızə kılısilər? **9** Tehiq qüxənmidinqarmu? Bəx nan bilən bəx ming kixinining [toyəquzuləjanlığı], kənqə sewət ozuk yiojivaləjanlıqlarıq esinglardın qiktimu? **10** Yəttə nan bilən tət ming kixinining [toyəquzuləjanlığı], yənə kənqə qong sewət ozuk yiojivaləjanlıqlarıq esinglardın qiktimu? **11** Silər kəndakmu menin silərgə: «Pərisiyələr bilən Sadukıylarning eqitküsidin ehtiyat kilinglar» deginimmin nan toqrruluk əməslikini qüxənməysilər? **12** Muhlislar xundila uning nandiki eqitküdin əməs, bəlkı Pərisiyələr bilən Sadukıylarning təlimidin ehtiyat kılıxni eytənlikini qüxinip yətti. **13** Əysa Kəysəriyə-Filippi rayonıqə kəlgini, u muhlisliridin: Kixılər mən İnsan'oqlını kim dəp bilidikən? — dəp soridi. **14** Muhlisliri: — Bəzilər seni qəmüldürgüqi Yəhya, bəzilər İlyas [pəyoqəmbər] wə yənə bəzilər Yərəmiya yaki baxka pəyoqəmbərlərdin biri dəp bilidikən, — dəp jawab bərdi. **15** U ulardin: — Əmdi silərqu? Silər meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. **16** Simon Petrus: — Sən Məsih, mənggülüç həyat Hudanıng Oqlı ikənsən, — dəp jawab bərdi. **17** Əysa uningoja: — Bəhtliksən, i Yunus oqlı Simon! Buni sanga ayan kılıqıqı heq et-kan igisi əməs, bəlkı ərxtiki Atamdur. **18** Mən sanga xuni eytayki, sən bolsang Petrusdursən. Mən jamaitimni bu uyultax üstigə kürimən. Uning üstidin təhtisaranıng dərwazilirimi qəlib keləlməydi. (**Hadəs 986**) **19** Ərx padixaḥlıkininə aqquqlırını sanga tapxuriman; sən yər yüzidə nemini baqlısanq ərxtimu baqlanojan bolidu, sən yər yüzidə nemini koyup bərsəng, ərxtimu koyup berilgən bolidu,

— dedi. 20 Bu səzlərni eytip bolup, u muhlislirioqa əzinining Məsih iğənlilikini heqkimgə tımmaslıknı tapılıdi. 21 Xu wakıttın baxlap, Əysa muhlislirioqa əzinining Yerusalem oja ketixi, akşakallar, bax kaḥinlar wə Təwrat ustazlıri təripidin kep azab-okubət tartixi, əltürülüxi mukərrər bołożanlığını, xundakla üqinqi künü tirildürülidiojanlığını ayan kılıxka baxlıdi. 22 Xuning bilən Petrus uni bir qətkə tartip, uni ayıbləp: — Ya Rab, sanga rəhİM kılınoqay! Bexingoja bundak ixlar kət'iy qüxməydi! — dedi. 23 Lekin u burulup Petruska կաrap: — Arkamoqa ət, Xəytan! Sən manga putlikaxangsən, sening oyliojanlırlıng Hudanıng ixliri əməs, insanning ixliridur, — dedi. 24 Andin Əysa muhlislirioqa mundak dedi: Kimdəkim manga ağıxixni halisa, əzidin waz keqip, əzinining krestini kətürüp manga əgəxsun! 25 Qünki əz jenini kütükuzmakçı bołożan kixi qoқum jenidin məhərum bolidu, lekin mən üçün əz jenidin məhərum bołożan kixi uningoja erixidu. 26 Qünki bir adəm pütün dunyaoja igə bolup jenidin məhərum kalsa, buning nemə paydısı bolsun?! U nemisini jenioja tegixsun?! 27 Qünki İnsan'oqli Atisining xan-xəripi iqidə pərixtiliri bilən kelix alıda turidu; wə u həmmə adəmning əz əməllirigə tuxluk jawab kəyturidu. 28 Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, bu yərdə turojanlarning arisidin əlümning təmini tetixtin burun jəzmən İnsan'oqlining əz padixahlılıq bilən kəlgənlikini kəridiqanlar bardur.

17 Wə alta kündin keyin, Əysa Petrus, Yakup wə Yakupning imisi Yuhananı ayırip elip, egiz bir taqka qıktı. 2 U yərdə uning siyakı ularning kəz aliddila eżgirip, yüzü kuyaxtək parlidi, kiyimliri nurdək ap'ak bolup qaknıcı. 3 Wə mana, [muhlislarçə] Musa wə Ilyas [pəyojəmbərlər] uning bilən səzlixiwatkan əhalda kərndi. 4 Xuning bilən Petrus Əysəsa: — I Rab, bu yərdə bolojinimiz nemidegən yahxi! Halisang, birini sanga, birini Musaşa, yənə birini Ilyaska atap bu yərgə üq kəpə yasaylı! — dedi. 5 Uning gəpi tūğiməyla, mana nurluk bir bulut ularni қaplıwaldı. Mana, buluttin: «Bu Mening səyümlük Oqlumdur, Mən uningdin hursənmən. Uningoja қulak selinglər!» degən awaz anglandı. 6 Muhlislar buni anglap əzlirini yərgə taxlap düm yetip wəhīmigə qüxti. 7 Birak, Əysa kelip, ularoja қolini təgküzüp: Қopunglar, korkmanglar, — dedi. 8 Ular bexini kətürüp əriwidə, Əysadın baxka heqkimni kərmidi. 9 Taqdın qüxüwetip, Əysa ularoja: — İnsan'oqli əlümđin tirildürülmigüqə, bu alamət kərünüxnı heqkimgə eytmanglar, — dəp

tapılıdi. 10 Andin muhlisliri uningdin: — Təwrat ustazlıri nemə üçün: «Ilyas [pəyojəmbər Məsih, kelixtin] awwal kəytip kelixi kerək» deyixidu? — dəp soraxti. 11 U ularoja jawabən: — Ilyas [pəyojəmbər] dərwəkə [Məsihətin] awwal kelidu, həmmə ixni ornişa kəltüridu. 12 Əmma mən silərgə xuni eytip koyayki, ilyas allıqاقan kəldi, lekin kixilər uni tonumidi, bəlkı uningoja haliojanqə muamilə kıldı. Xuningqa oxhax, İnsan'oqlumu ularning kollırıda azab qekix aldida turidu, — dedi. 13 Xu qaojda muhlislar uning qəmüldürgüqi Yəhya tooprısında səzləwatkanlığını qüxəndi. 14 Ular halayıqning yenioja barojinida, bir kixi uning aldioqa kelip, tizlinip: 15 Rab, oqlumoqa iqingni aqırıtkəysən! Qünki uning tutkaklık kesili bar bołożaqka, zor azab qekiatidu; qünki u daim otning yaki suning iqigə qüxüp ketidu. 16 Uni muhlisliringoja elip kəlgənidim, sakaytalmidi, — dedi. 17 Əysa jawabən: — Əy etikədsiz wə tətür dəwr, silər bilən қaqqanoqıqə turay?! Mən silərgə yənə қaqqanoqıqə səwr kılay? — Balını aldimoja elip kelinglar — dedi. 18 Xuning bilən Əysa [jinəqə] tənbih beriwidə, jin balidin qıkıp kətti, balimu xuan sakaydi. 19 Keyin, Əysa ayrim kələğanda, muhlislar uning yenioja kelip: — Biz nemə üçün jinni қoqlıwetalmıduk? — dəp soraxti. 20 U ularoja: — Ixənqinglər bolmiojanlıkı üçün. Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, silərdə kığa urukidək zərriqə ixənq bolsıla, silə awu taqka: «Bu yərdin u yərgə kəq» desənglər, kəqidü; xundakla silərgə mumkin bolmaydioqan heq ix bolmayıdu. 21 Birak, bundak jinlərni dua қilix wə roza tutux bilən bolmisa həydigili bolmayıdu — dedi. 22 Ular Galiliyə əlkisidə aylınip yürginidə, Əysa ularoja: — İnsan'oqli [satķunlukṭin] insanlarning қolioqa tapxurulidu; 23 ular uni əltüridü, lekin üqinqi künü u tirilidü, — dedi. Buni anglap muhlislar eojir oqəm-kayonuqa qəmüp kətti. 24 Andin ular Kəpərnahum xəhīrigə kalginidə, [ibadəthana] «ikki drakma» [bejini] yioqkuqilar Petrusning yenioja kelip: — Ustazinglar «ikki drakma»ni tələmdü? — dəp soridi. 25 Tələydi, — dedi Petrus. Lekin u əygə kirgixigila, tehi bir nemə deməstila Əysa uningdin: — Simon, seninqə bu dunyadiki padixahlar kimlərdin baj alidu? Əz pərzəntliridinmu, yaki yatlardırmu, — dəp soridi. 26 Petrus uningoja: Yatlardın, — dewidi, Əysa uningoja: — Undakta, pərzəntlər [bajdin] halıy bolidu. 27 Birak [baj yioqkuqilarçə] putlikaxang bolmaslikimiz üçün, dengizoja berip karmaqnı taxla. Tutkan birinqi belikni

elip, aοzini aqsang, tət drakmilik bir tənggə pul qıçıdu. Uni elip mən wə sən ikkimizning [beji] üçün ularoja bər, — dedi.

18 Bu qaoqda, muhlislar Əysanıq yenioja kelip: Ərx padixahlıkida kim əng uluoj? — dəp soridi. 2 Əysa yenioja kiqik bir balını qakırıp, uni otturıda turozup, mundak dedi: 3 — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, əz yolunglardın yenip, kiqik balılardək səbiy bolmışanglar, ərx padixahlıkoja hərgiz kirelməsilər. 4 Əmdi kim əzini bu kiqik balidək kiqik peil tutsa, u ərx padixahlıkida əng uluoj bolidu. 5 Bundak kiqik bir balını menin namımda kobul kilsa, u meni kobul kılıqan bolidu. 6 Lekin manga etikad kılıqan bundak kiqıkların birini [gunahką] putlaxturojan hərkəndək adəmni, u boynıqə yooqan tügmən texi esilojan əldə dengizning tegigə qektürüwetilgini əwzəl bolatti. 7 İnsanni gunahką putlaxturidəjan ixlar tüpəylidin bu dunyadikilərning halıqə way! Putlaxturidəjan ixlar mukərrər bolidu; lekin xu putlaxturoquqi adəmning halıqə way! 8 Əgər əmdi əkolung yaki putung seni gunahką putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki əkolung yaki ikki putung bar əldəda dozahtiki otka taxlanqıningdin kərə, qolak yaki tokur əldəda həyatlıkkə kirgining əwzəldür. (*aiōnios g166*) 9 Əgər kəzüng seni gunahką putlaxtursa, uni oyup ezungdin neri taxliwət. Ikki kəzüng bar əldəda dozahtiki otka taxlanqıningdin kərə, birlə kəzüng bilən bolsimu həyatlıkkə kirgining əwzəldür. (*Geenna g1067*) 10 — Bu səbiy kiqıkların heqbırığımı səl əkaraxtin həzi bolunglar. Qünki xuni silərgə eytayki, ularning ərxtiki pərixtiliyi ərxtiki Atamning jamalını hərdaim kərüp turidi. 11 Qünki İnsan'oqli əhaləkətə azojanları kütküzəjili kəldi. 12 Kəndak əkaraysılər? Birawning yüz tuyak koyı bolup, uningdin biri ezip toptin qüxüp kalsa, u toksan tokkuz koyını taqlarəja koyup koyup, həlikə azoqan koyını izdəydiq? 13 Wə əgər uni tepiwalsa, mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, u koy üçün bolovan huxallılık azmiojan toksan tokkuzıningkidin zor bolidu. 14 Xuningəja ohxax, bu səbiy kiqıkların hərkəndikinən əhaləkətə ezip kəlexi ərxtiki Atanglarning iradisi əməstur. 15 — Əmdi əgər kərindixing sanga ziyan selip gunah kilsa, uning yenioja berip ikkinglar haliy qaoqda səwənlilikini kərsitip koy. Kərindixing sezungni anglisa, uni [ezixtin] kayturuwalovan bolisən. 16 Lekin anglimisa, yənə bir-ikki [guwahqını] elip, uning yenioja barojin. Xundak kılıp, həmmə ix ikki-üq guwahqining səzi

bilən kılınsun. 17 Lekin əgər [kərindixing] ularning səzigmə kulaq salımsa, əhəwalı jamaatkə yətküzüp eytikin. Əgər u jamaattkilərgə kulaq salımsa, uni yat əllik yaki bajır qatarida kərtinglar. 18 Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, silər yər yüzidə nemini baqlısanglar, ərxtimu xu baqlanqan bolidu wə silər yər yüzidə nemini koyup bərsənglər, ərxtimu koyup berilgən bolidu. 19 Mən yənə xuni silərgə bərhək eytip koyayki, yər yüzidə aranglardin ikkisi ezliri tiligən bir ix tooqruluk kəlbi bir bolup hərkəndək nərsini tiləp dua kilsə, ərxtiki Atam ularning tilikini ijabət kildi. 20 Qünki ikki yaki üqəylən mening namim bilən kəyərdə yiçilən bolsa, mən xu yərdə ularning arisida bolımən. 21 Andin Petrus uning aldioja kelip: — I Rəb, kərindiximning manga ziyan selip etküzən kanqə ketimlik gunahını kəqürüxüm kerək? Yəttə ketimmi? — dedi. 22 Əysa uningoja mundak dedi: —Mən sanga xuni eytip koyayki, yəttə ketim əməs, yətmix həssə yəttə ketim! 23 Ərx padixahlıq qakarları bilən hesab-kitab kilməkqi bolovan bir padixahką ohxaydu. 24 Hesab-kitabnı baxlıqınida, uningoja on ming talant pul kərzədar bolovan bir qakar kəltürülüptü. 25 Qakarning teligüdək həqnərsisi bolmioraqqa, hojisi qakarning əzini, hotun bala-qakisi wə bar-yokını setip, kərzini tələxini buyruptu. 26 Xunga qakar uning aliddə yərgə yikilip bax urup: «Hojam, manga kəngqılık kılıqayla, mən pütün kərzimni qokum tələymən» dəp yalwuruptu. 27 Qakarning hojisi uningoja iq aqritip, uni koyup berip, kərzini kəqürüm kılıptu. 28 Lekin qakar u yərdin qikip, ezigə yüz dinar kərzədar bolovan yənə bir qakar buradırını uqrıtiptu. Uni tutuwelip, boynını booup turup: «Kərzni tələl» dəptu. 29 Buning bilən bu qakar buradırı yərgə yikilip uningdin: «Manga kəngqılık kıl, kərzni qokum kayturımən» dəp yalwuruptu. 30 Lekin u unimaptu wə: «Pütün kərzni təlimigüqə zindanda yatisən» dəp uni zindanoja taxlitiptu. 31 Bundak ixning yüz bərgənləkini kərgən baxqa qakarlar intayın azablinip hojisining aldioja berip, əhəwalı baxtin-ahir səzləp beriptu. 32 Buning bilən hojisi həlikə qakarnı qakırtip: «Əy rəzil qakar! Manga yelinəqanlıking üçün xunqə kep kərzinqning həmmisini kəqürdüm. 33 Mən sanga iq aqritkiniimdək, sənmə qakar buradiringgə iq aqritixingoja toqra kəlməmdə!» dəptu. 34 Buning bilən hojisi oqəzəplinip uni pütün kərzini teləp bolouqə adam kiyndəjili gundipaylarning kolida turuxka tapxurup beriptu. 35 Xuningəja

ohxax, əgər hərbiringlar əz kərindaxliringlarnı qın dilinglardin kəqürmisişlər, ərxtiki Atammu silərgə ohxax muamilə kılıdu.

19 Xundak boldiki, əysa bu səzlərni eytip bolğandın keyin, Galiliyə elkisidin ayrılip, Yəhudiyə elkisinin qat yərlirigə, yəni Iordan dəryasının u kətidiki yurtlarçına bardı. **2** Top-top adəmlər uningoşa əgixip kəlgən bolup, ularnı xu yərdila sağayıttı. **3** Əmdi bəzi Pərisiyələr uning yenioşa kelip uni kiltakka qüxürüx məksitidə uningdin: — Bir adəmning hərkəndək səwəbtin ayalını köyüwetixi Təwrat əkanunişa uyğunmu? — dəp soridi. **4** Xuning bilən u jawabən mundak dedi: — [Təwrattın] xuni okumidinglarmu, mukəddəmdə insanları Yaratkuçı ularnı «Ər wə ayal kilip yarattı» wə **5** «Xu səwəbtin ər kixi ata-anisidin ayrıldı, ayalı bilən birləşip ikkisi bir tən bolidu». **6** Xundak ikən, ər-ayal əmdi ikki tən əməs, bəlkı bir tən bolidu. Xuning üçün, Huda қoxkənni insan ayrimisun. **7** Pərisiyələr uningdin yənə: — Undakta, Musa [pəyoqəmbər] nemə üçün [Təwrat əkanunida] ər kixi əz ayalışa talak hetini bərsilə andin uni köyüwetixkə bolidu, dəp buyruqan? — dəp soraxtı. **8** Ularoşa: — Tax yürəkliklərindən Musa [pəyoqəmbər] ayalliringlarnı talak kılıxka ruhsət kıləjan; lekin ələmning baxlımında bundak əməs idi. **9** Əmdi xuni silərgə eytip köyayki, ayalını buzukluktin baxka birər səwəb bilən talak kılıp, baxka birini əmrığa alojan hərkəndək kixi zina kıləjan bolidu. **10** Muhlislar uningoşa: — Əgər ər bilən ayalı otturisidiki əhwal xundak bolsa, undakta eynənməslək yahxi ikən, — dedi. **11** U ularoşa: — Bu seznı əmmənilər adəm əməs, pəkət nesip kılıncınlara kobul kılalaydu. **12** Qünki anisining balyatkusidin tuqma bəzi aqıwatlar bar; wə insan təripidin ahta kılıncınları bəzi aqıwatlar bar; wə ərx padixahlıkı üçün əzini aqıwat kılıncınlarmu bar. Bu seznı kobul kılalaydiyanlar kobul kilsun! — dedi. **13** Əkolungni təgħtizüp dua kıləysən dəp, bəzilər kiqik balılırını uning aldiqa elip kəldi. Biraq muhlislar elip kəlgənlərni ayıblıdı. **14** Əmma əysa: — Balılar meninq aldimoşa kəltürülsün, ularnı tosmanglar. Qünki ərx padixahlıkı dal muxundaqlarçına təwədudur, — dedi. **15** Wə kollırını ularoşa təgħküzgəndin keyin, u u yərdin ayrıldı. **16** Mana, bir künü birsı uning aldiqa kelip: — Ustaz, mən kəndək yahxi ixni kilsam, mənggülüük həyatka eriximən? — dəp soridi. (*aiōnios g166*) **17** U uningoşa: — Nemixka məndin yahxilik toqrisida soraysən? «Yahxi bolouqilar» bolsa pəkət birila bar.

Əmma həyatlıkka kirimən desəng, əmrlərgə əməl kıl, — dedi. **18** Əysi əmrlərgə dəysən? — dəp soridi u. Əysa uningoşa: — «Katilik kılma, zina kılma, oqırılık kılma, yalojan guwahlıq bərmə, **19** ata-anangoşa hərmət kıl wə қoxnangni əzüngni səygəndək səy» — dedi. **20** Yax yigit uningoşa: — Bularning həmmisigə əməl kılıp keliwati mən. Əmdi manga yənə nemə kəm? — dedi. **21** Əysa uningoşa: — Əgər mukəmməl boluxni halisang, berip bar-yokungni setip, pulini kəmbəşəllərgə bərgin. Xuning bilən ərxtə həzinəng bolidu. Andin kelip manga əgəxkin, — dedi. **22** Yigit muxu səzni anglap, қayoluşa qəmüp u yərdin ketip kəldi. Qünki uning mal-mülki nahayiti kəp idi. **23** Əysa muhlisliroşa: — Mən silərgə xuni bərhək eytip köyayki, baylarning ərx padixahlıkısha kirixi təslikti bolidu. **24** Wə yənə xuni silərgə eytayki, təgining yingnining kəzidin etüxi bay adəmning Hudanıng padixahlıkısha kirixidin asandur! — dedi. **25** Muhlislar buni anglap intayın bək həyran boluxup: — Undakta, kim nijatka erixələydi? — dəp soraxtı. **26** Əmma əysa ularoşa karap: — Bu ix insan bilən wujudka qıçıxi mümkün əməs, lekin Hudaşa nisbətən əmmə ix mumkin bolidu, — dedi. **27** Buning bilən Petrus uningoşa: — Mana, biz əmmənidən waz keqip sanga əgəxtük! Biz buning üçün nemigə eriximiz? — dəp soridi. **28** Əysa ularoşa mundak dedi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip köyayki, ələmdiki əmmə kaytidin yengilanmışınida, İnsan'oqli xanlıq təhtidə olturoqan waqtida, manga əgəxkən silər on ikki təhttə olturup, Israillarning on ikki əkbilisiga həküm qılıcısılər. **29** Mening namim dəp əylər, aka-uka, aqasingil kərindaxlıri, ata-anisi, ayalı, balılırı yaki yər-zemindən waz kəqənlərning əmməsi ularoşa yüz həssə artuk erixidu wə mənggülüük həyatka miras bolidu. (*aiōnios g166*) **30** Lekin xu qəoşa nuroğun aldida turoqanlar arkışa etidu, nuroğun arkıda turoqanlar aldişa etidu.

20 — Qünki ərx padixahlıkı bir yər igisigə ohxaydu. Igisi üzümzarlıkıda ixləxkə adəmlərni yallax üçün tang səhərdə sırtka qıçıptı. **2** U ixləməqilər bilən künlüki üçün bir kümüx dinardin berixkə kelixip, ularnı üzümzarlıkısha əwətiptu. **3** Saət tokkuzlarda u yənə sırtka qıçıp, bazarda bikar turoqan baxka kixilərni kəruepti. **4** Ularoşa: «Silərmə üzümzarlıkımoşa beringlər, həkkinqilarçına tegixlikini berimən» — dəpti. **5** Ular üzümzarlılıkça beripti. Qüxtə wə saət üqtimu u yənə qıçıp yənə xundak kılıptı. **6** Lekin

[kəqkurun] saat bəxlərdə qıkkanda u yərdə turojan yənə baxkilarnı kərüp, ulardin: «Nemə üçün bu yərdə kün boyi bikar turisilər?» dəp soraptu. 7 Ular: «Bizni həqkim yallimidi» dəp jawab қayturuptu. U ularoja: «Undakta, silərmə üzümzarlıkimoja berip ixlənglər» — dəptu. 8 Kəq bolqanda, üzümzarlık igisi oqojidarioja: «Ixlamqılerni qakirip, əng ahirida kəlgənlərdin baxlap əng awwal kəlgənlərgiqə həmmisining ix həkkini bər» dəptu. 9 Awwal əqqurun saat bəxtə ixtəkə kəlgənlər kelip, hərbiri bir kümüx dinardin eliptu. 10 Əng awwal yallap kelingənlərninə newiti kəlgəndə, ular: Tehimu kəp ix həkkə alimizə, dəp oylixiptu; birak ularmu bir kümüx dinardin eliptu. 11 Ular ix həkkini alojini bilən yər igisidin aqrinip: 12 «Bu ahirda kəlgənlər pəkət bir saatla ixlidi, birak siz ularni kün boyi japalıq wə kəttik issikni qəkkən bizlər bilən barawər həsablıdingizə, dəp oqdurixiptu. 13 Lekin [yər igisi] ularning birigə jawab қayturup: «Buradər, sanga nahəklik kılıqinim yok! Sən bilən bir kümüx dinaroja kələxmigənmidük? 14 Həkkinqni elip kaytip kətkin. Bu ahirda kəlgəngimə sanga ohxax bərgüm bar. 15 Əzümningkini eziüm bilgənqə ixitix həküküm yokmu? Sehiy bołożanlıklomoja kəzüng kiziriwatamdu? 16 Xundak kılıp «Aldida turojanlar arkıoja etidu, arkıda turojanlar aldioja etidu»; qünki qakirilojanlar kəp, əməma tallanojanlar az bolidu. 17 Əysə Yerusaleməqə qıkıwetip, yolda on ikki muhlisini bir qətkə tartip, ularoja mundak dedi: 18 — Mana biz əhəzir Yerusaleməqə qikip ketiwatımız. Insan' oqlı bax kahınlar wə Təwrat ustazlirioja tapxurulidu. Ular uni əlümğə məhəkum kılıdu 19 andin uni məshirə kılıp, əqməqələp wə krestləxkə yat əlliklərgə tapxuridu. Lekin u üçinqi künü kəyta tirilidu. 20 Xu qaođa, Zəbədiyning oqullirinən anisi ikki oqlını elip, əysanıng aldioja kılıp uningdin bir ixni tələp kilməkqı bolup səjdə kıldı. 21 Nema təliping bar? — dəp soridi u. Ayal uningoja: — Xuni əmr kılıqaysənki, sening padixahlilikində bu ikki oqlumdin biri ong yeningda, biri sol yeningda olturnusun, — dedi. 22 Əysə ularoja jawabən: — Silər nema tələp kiliwatkininə bilməywatisilər. Mən iqixkə təmxəlgən kədəhni iqələmsilər? Iqələymiz, — deyixti ular. 23 U ularoja: — Silər həkikətənmə mening kədəhimdən ortak iqisilər. Birak, ong yaki sol yeniməda olturnux nesiwisi mening ihtiyyarimdə əməs, bəlkı Atam kimlərgə təyyarlıqan bolsa, xularoja nesip bolidu. 24 [Kalojan] on muhlis buningdin həwər tapkanda, ikki kerindixidin hapa boldi. 25 Lekin əysə ularni yenioja

qakirip, mundak dedi: — Silərgə məlumki, əllərdiki həkümranlar kol astidikidikilər üstidin buyrukwaşlıq kılıp həkimiyyət yürgüzip, wə ularning həkükdarları ularni hojayinlarqə idarə kılıdu. 26 Birak silərning aranglarda xundak bolmisun; bəlkı silərdin kim üstün boluxni halisa, silərning hizmitinglarda bolsun; 27 wə kim aranglardikilərning aldinkisi boluxni halisa, silərning əkulunglar bolsun. 28 Insan' oqlımı dərwəkə xu yolda kəpqılık hizmitimdə bolsun deməy, bəlkı kəpqılıknıng hizmitidə bolay wə jenimni pida kılıx bədiligə nuroqun adəmlərni hərlükə erixtürəy dəp kəldi. 29 Ular Yeriho xəhəridin əqqkanda, zor bir top adəmlər uningə əgixip mangdi. 30 Wə mana, yol boyida olturojan ikki əma əysanıng u yərdin etüp ketiwatkını anglap: — I Rəb, Dawutning oqlı, bizgə rəhəm kılıqaysən, — dəp towlidi. 31 Kəpqılık ularni «Ün qıqarmanglar!» dəp əyiblidi. Lekin, ular: — Ya Rəb, i Dawutning oqlı, bizgə rəhəm kılıqaysən! — dəp tehimu kəttik towlidi. 32 Əysə kədimini tohitip, ularni qakirip: — Silər üçün nemə ix kılıp beriximni halisilər? — dəp soridi. 33 Ya Rəb, kezlimiz eqilsun! — deyixti ular. 34 Əysə ularoja iq aqrıtip, əqəlini ularning kəzlirigə təgküziwidə, kəzli xuan əsligə kılıp kəridiojan boldi; ular dərhal uningoja əgixip mangdi.

21 Ular Yerusaleməqə yekinlixip, Zəytun teqinining etikidiki Bəyt-Fagi yeziçioja kəlgini, əysə ikki muhlisioja munularni tapılap aldin əwətti: 2 — Silər udululgardıki yeziçioja beringlar. Barsanglerla, baçlıqlıklär bir exək wə uning yenidiki bir təhəyni kərisilər. Ularnı yexip aldimoja yetiləp kelinglar. 3 Əger birsi silərgə bir nemə desə, «Rəbning bularoja həjiti qüxti» dəngər, u dərhal ularni koyup beridu. 4 Bu pütün wəkə pəyoqəmbər arkılık eytilojan munu səzlərni əməlgə axurux üçün boldi: — 5 «Zion kiziçə eytinglar: — Mana, Padixaḥing keliyatidu, Kəmtər-məmin bolup, minip bir exəkkə, Boyunturukluk exəkning təhiyigə, Keliyatidu yeningə sening». 6 Əmdi həlikə iki muhlis berip əysanıng tapiliojnindək kıldı. 7 Exək bilən təhəyni yetiləp kılıp, üstigə yepinqa-qapanırını saldı wə u üstigə mindi. 8 Əmdi top-top kixilər yepinqa-qapanırını yoloja payandaz kılıp saldı; yənə bir kismi dərəh xahlirini kesip yoloja yayatti. 9 Aldida mangojan wə kəynidinə əgəxkən top-top halayıq: — «Dawutning oqlıja əhosanna bolqay! Pərvərdigarning namida kəlgüçiqə mubarək bolsun! Ərxıəlada təxəkkür-əhosannalar

okulsun!» — dəp warķirixatti. **10** U Yerusalem oja kirgəndə, pütkül xəhər lərzigə kəldi. Kixilər: — Bu zadi kimdu? — deyixətti. **11** Halayik: — Bu Galiliyə əlkisidiki Nasarətlik pəyoqəmbər Əysa, dəp jawab berixətti. **12** Əmdi Əysa ibadəthana høyilirioqa kirip, u yerdə elim-setim kiliwatkanlarning həmmisini həydəp qıqardı. Pul tegixküqilərning xırəlirini wə pahtak-kaptər satqūqilarning orunduklirini ərüp, **13** ularoqa: — [Mukəddəs yazmilarda] [Hudaning]: «Mening əyüm dua-tilawəthana dəp atılıdu» degən səzi pütülgən; lekin silər uni bulangqılarning uwisiqə aylanduruwapsılər! — dedi. **14** Ibadəthana høyilirida bolqanda ķarioq wə tokurlar uning aldioqa kəldi, u ularni sakaytti. **15** Lekin bax kahinlar bilən Təwrat ustazlıri uning yaratkan mejizilirini kərüp wə balilarning ibadəthənida: «Dawutning oqlıqə həsanna-təxəkkürler bolqayı!» dəp towlioqını anglap oğezəpləndi. **16** Ular uningoqa: — Bu balilarning nema dəwatkanlıkini angławatamsən? — dəp soridi. U ularoqa: — Anglawatimən! Silər [mukəddəs yazmilardin] xuni okup bakmioqanki, «Əzüngə kiqik balilar wə bowaklarning tilliridin mədhiyə səzlirini mukəmməl kilding» dedi. **17** Andin u ulardin ayrılip, xəhərdin qıkıp Bəyt-Aniya yezisiqə berip, xu yerdə kəndi. **18** Əmdi səhərdə, xəhərgə kätip ketiwatkanda, uning korsiki aqkənidi. **19** U yol boyidiki bir tüp ənjür dərihini kərüp, uning yenioqa bardı. Lekin dərəhtin yopurmakṭın baxka həq nərsə tapalmay, uningoqa ķarap: — Həzirdin baxlap səndin mənggü mewə bolmisun! — dewidi, ənjür dərihi xuan kürup kətti. (**aiən g165**) **20** Muhlislar buni kərüp təejüplinip: — Ənjür dərihi nemanqə tezla kürup kətti! — dedi. **21** Əysa ularoqa jawab bərdi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, əgər həq guman bolmay ixənqinglər bar bolsa, ənjür dərihidə bolqan ixlar bolupla ķalmay, bəlkı silər həttə bu taçqa: «Bu yerdin ketürülüp dengizə taxlan!» desənglər, u xundak bolidu, dedi. **22** Dua kılıp nemini tilisənglər, ixənqinglər bolsila, xularoqa erixisilər. **23** U ibadəthana høyilirioqa kirgəndin keyin, kixilərgə təlim beriwatkanda, bax kahinlar wə aksakallar uning aldioqa kelip: — Sən kiliwatkan bu ixlarnı kaysı hökükə tayinip kiliwatisən? Sanga bu hökükni kim bərgən? — dəp soraxti. **24** Əysa ularoqa jawab berip: — Mən awwal silərgə bir soal koyay. Əgər silər jawab bərsənglər, mənmu bu ixlarnı kaysı hökükə tayinip kiliwatkanlıkimi eytimən. **25** Yəhya yürgüzən qəmündürük nədin kəlgən?

Ərxtinmu, yaki insanlardinmu? — dəp soridi. Ular əzara mulahızə kılıxip: — Əgər «Ərxtin kəlgən» desək, u bizə: «Undakta, silər nemə üçün uningoqa ixənmidinglər» dəydu. **26** Əgər: «İsanlardın kəlgən» desək, həlkətin körkimiz, qünki ular həmmisi Yəhyani pəyoqəmbər dəp biliđu — deyixti. **27** Buning bilən, ular Əysəsaq: Bilməymiz, — dəp jawab berixti. — Undakta, mənmu bu ixlarnı kaysı hökükə tayinip kiliwatkanlıkimi eytməyən, — dedi u ularoqa. **28** Əmdi bu ixka kəndək karaysılər? Bir adəmning ikki oqlı bar ikən. U birinqi oqlining yenioqa kelip: «Oqlum, bugün üzümzarlıkimoja berip ixligin» dəptu. **29** «Barmaymən» dəptu u, lekin keyin puxayman kılıp yənilə beriptu. **30** U ikkinqi oqlining yenioqa kelip uningojımı xundak dəptu. U: «Hop əpəndim, baray» dəptu-yu, lekin barnaptu. **31** Bu ikkiylənning kəysisi atisining iradisini ada kıləjan bolidu? — Birinqi oqlı, — dəp jawab bərdi ular. Əysa ularoqa mundak dedi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, bajırlar bilən paħixilər Hudaning padixaħlıkioqa silərdin burun kirməktə. **32** Qünki gərqə Yəhya [pəyoqəmbər] silərgə həkkəniyat yolini ayan kıləjili kəlgən bolsimu, silər uningoqa ixənmidinglər; lekin bajırlar bilən paħixilər uningoqa ixəndi. Silər buni kərüp turup, həttə keyinki wakıtlarda yoluñgələrin puxayman kılmay uningoqa ixənmidinglər. **33** Yənə bir təmsilni anglangalar: Bir yər igisi bir üzümzarlık bərpa kılıp, ətrapını qitlaptu. U uningda bir xarab kəlqiki ķezipti wə bir kəzət munarı yasaptu. Andin u üzümzarlıkni baqwənlərgə ijarigə berip, əzi yakə yurtka ketiptu. **34** Üzüm pəslə yekin laxkanda, əzığə tegixlik həsolni eliwellix üçün küllirini baqwənlərning yenioqa əwətiptu. **35** Lekin baqwənlər küllirini tutup, birini dumbalaptu, birini əltürüwetiptu, yənə birini qalma-kesək kılıptu. **36** U yənə bir ketim aldinkidinmu kəp küllirini əwətiptu, birak baqwənlər ularojumu ohxax muamilə kılıptu. **37** Ahirda, u «Oqlumniqou hərmət kılarsı» dəp, oqlını əwətiptu. **38** Lekin baqwənlər oqlunu kərüp, əzara: «Bu bolsa mirashor; kelinglər, uni əltürüwetip mirasını igiliwalaylı» deyixiptu. **39** Xuning bilən ular uni tutup üzümzarlıkning sirtioqa taxlap əltürüwetiptu. **40** Əmdi üzümzarlıkning igisi kəlgəndə, xu baqwənlərni kəndək kılarsı? **41** Ular uningoqa: — Bu rəzil adəmlərni wəhxiylik bilən yokitidu. Üzümzarlıkni bolsa mewilirini ez waktida əzığə tapxuridiojan baxka baqwənlərgə ijarigə beridu, — dəp jawab berixti. **42** Əysa ulardin soridi: — Mukəddəs yazmilardiki

munu səzlərni okup bəkmiqoşanmusılər?: — «Tamqılar taxlıwatkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. Bu ix Pərvərdigardindur, Bu kezimiz aldida karamət bir ixtur». **43** Xu səwəbtin silrgə xuni eytip koyayki, Hudanıng padixahlıki silərdin tartiwelinip, uningoja muwapık mewilərni beridioşan baxka bir əlgə ata kılınidu. **44** Bu «tax»ka yikiloşan kixi parə-parə bolup ketidü; lekin bu tax hərkimning üstigə qüxsə, uni kukum-talkan kiliwetidü. **45** Bax kahinlər wa Pərisiyələr uning eytkən təmsillirini anglap, ularni əzlinrigə karitip eytkənlilikini qüxəndi. **46** Uni tutux yolını izdigañ bolsimu, lekin halayık uni pəyəqəmbər dəp kəriqəqə, uların körkuxtı.

22 Əysə ularoja yənə təmsillər bilən mundak dedi:

2 Ərx padixahlıki huddi eż oqlı üçün toy ziyapitini təyyarlıqan bir padixahka ohxaydu. **3** U qakarlırini toy ziyapitigə təklip kılınoşanları qakırıxka əwətiptü, lekin ular kelixkə unimaptu. **4** U yənə baxka qakarlırini əwətip, ularoja tapılıp: «Qakırıloşanlaroja: — Mana, mən ziyapitimi təyyar kıldıñ; mening torpaqlırim, bordak mallırim soyuldi, həmmən nərsə təyyar. Ziyapətkə mərhəmət kılıqay, dəydu, dəp eytinglər, — dəptü. **5** Birak ular təklipini etibaroja almay, birsi etizlikinqə kətsə, yənə biri sodisioja ketiptü. **6** Kaloşanlıri bolsa [padixahning] qakarlırını tutuwelip, horlap eltıruwetiptü. **7** Padixah buni anglap kəttik oqəzəplinip, əskərlərini qıkırıp, u qatillərni yokitip, ularning xəhiringə ot koyuwetiptü. **8** Andin u qakarlırioja: «Toy ziyapiti təyyar boldi, lekin qakırıloşanlar [mehmanlıqka] munasip kəlmidi. **9** Əmdi silər aqa yollaroja berip, udul kəlgən adəmlərning həmmisini toy ziyapitigə təklip kilinglər» dəptü. **10** Buning bilən qakarlar yollaroja qıkıp, yahxi bolsun, yaman bolsun, udul kəlgənlikli adəmlərning həmmisini yiqip ekəptü. Toy sorunu mehmanlar bilən lik toluptu. **11** Padixah mehmanlar bilən kerüzkili kirgəndə, u yərdə ziyapət kiyimi kiyimigən bir kixini kərtüptü. **12** Padixah uningdin: «Buradər, ziyapət kiyimi kiyməy, bu yərgə kəndak kirding?» dəp soraptu, bırak u kixi jawab berəlməy kaptu. **13** Padixah qakarlırioja: «Uni put-kölliridin baqlap, texidiki karangoşulukka aqikip taxlanglar! U yərdə yiqə-zarlar kətürülidü, qixlirini oququrlitidü» dəptü. **14** Qünki qakırıloşanlar kep, lekin tallanoşanlar azdur. **15** Buning bilən Pərisiyələr u yərdin qıkıp, kəndak kılıp uni eż səzi bilən tuzakka qüxürük həkkidə məslihətləxti. **16** Ular muhlislirini Hərodning tərəpdarlıri bilən billə uning yenioja əwətip: — Ustaz,

silini səmimiş adəm, kixilərgə Hudanıng yolını sadıqlik bilən eğitip keliwatidü wə adəmlərgə kət'iy yüz-hatırə kılmay həqkimə yan basmaydu, dəp bilişim. **17** Kəni, kəndak oylayla? [Rim imperatori] Kəysərgə bajselik tapxurux Təwrat қanunioja uyğunmu-yok? — deyixti. **18** Lekin əysə ularning rəzil niyitini bilip: — Əy sahitəzələr, meni nemixkə siniməqəsılər? **19** Kəni, bajəqə tapxurulidiojan bir tənggə manga kərsitinglar, — dedi. Ular bir dinar pulini əkaldi. **20** U ulardin: — Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dəp soridi. **21** Kəysərning, — dəp jawab bərdi ular. U ularoja: — Undak bolsa, Kəysərning həkkini Kəysərgə, Hudanıng həkkini Hudaqə tapxurunglar, — dedi. **22** Ular bu sözni anglap, həyran bolup kəlixtilə, uning yenidin ketip kəldi. **23** Xu künü, «Əlgənlər tirilməydu» dəydiqan Sadukiyalar uning aldiqə kelip kistap soal koydi: **24** — Ustaz, Musa [pəyəqəmbər Təwrattə]: «Bir kixi pərzəntsiz elüp kətsə, uning aka yaki inisi tul yənggisini əmrigə elip, kerindixi üçün nəsil kəlduruxi lazım» dəp tapiliojan. **25** Burun arımızda yəttə aka-uka bar idi. Qongi eyləngəndin keyin elüp kətti. Pərzənt kərmigənləktin, ayalını ikkinqi kerindixining əmrigə kəldurdu. **26** Birak ikkinqisidiki əhəwalı uningkığa ohxax boldi, andin bu ix üçinqisidə taki yəttinqi kerindaxkığa ohxax dawamlaxtı. **27** Ahirda, u ayalmu elüp kətti. **28** Əmdi tirilix künidə bu ayal yəttə aka-ukuning kəysisining ayali bolidu? Qünki uni həmmisi əmrigə alojan-də! **29** Əysə ularoja mundak jawab bərdi: — Silər nə mukəddəs yazmilarnı nə Hudanıng kudritini bilmigənliklər üçün azojansılar. **30** Qünki elümdin tirilgəndə insanlar eylənməydu, ərgə təgməydu, bəlkı Hudanıng ərxtiki pərixtılırigə ohxax bolidu. **31** Əmdi elümdin tirilix məsilişli həkkidə Hudanıng silərgə eytikan: **32** «Mən İbrahim, İshək wə Yakuplarning Hudasidurmən!» degən xu sözünü okumidinglarmu? Huda elüklərning əməs, bəlkı tırıklärning Hudasidur!». **33** Bu sözni anglioşan həlk uning təlimidin həyranuňəs kəlixtilə. **34** Pərisiyələr uning Sadukylarning aqzını tuwaklıqoşanlığının anglap, bir yərgə jəm boluxtı. **35** Ularning arisidiki bir Təwrat-ķanun ustazi uni sinax məksitidə uningdin: **36** — Ustaz, Təwrat қanunidiki əng mühüm əmr kaysi? — dəp kistap soridi. **37** U uningoja mundak dedi: — «Pərvərdigar Hudayingni pütün kəlbing, pütün jening, pütün zehning bilən səygin» **38** — əng uluq, birinqi orunda turidiojan əmr mana xu. **39** Uningoja ohxaydiojan ikkinqi əmr bolsa «Koxnangni ezungni seygəndək səy». **40** Pütün

Təwrat қануни wə pəyojəmbərlərning sezliri bu ikki əmrgə esiləşən haldə mangidu. **41** Pərisiyər jəm bolup turojan wakitta, Əysə ulardin: **42** — Məsih töqrisida қandak oylawatisilər? U kimning oοqli? — dəp soridi. Dawutning oοqli, — deyixti ular. **43** U ularoja mundak dedi: Undakta, nemə üqün [Zəburda] Dawut uni Rohta «Rəbbim» dəp atap, — **44** «Pərvərdigar mening Rəbbimə eyttiki: — «Mən sening düxmənliringni ayiojinq astida dəssətküqə, Ong yenimda olturojin!» — dəydu? **45** Dawut [Məsihni] xundak «Rəbbim» dəp atiojan tursa, əmdi u қandakmu Dawutning oοqli bolidu? **46** Wə həqkim uningoja jawabən bir eojizmu sez kayturalmıldı; xu kündin etibarən, həqkim uningdin soal soraxkımı petinalmıldı.

23 Bu sezlərdin keyin, Əysə top-top halayıkka wə muhlisliroja mundak dedi: **2** — Təwrat ustazliri wə Pərisiyər Musa pəyojəmbərning [həküm qıqırıx] ornida olturojan bolidu. **3** Xunga, ularning silərgə eytikan həmmə sezlirigə köngül կoyup, degənəlirini kılıngalar. Lekin ularning kıləjanlıridək kilmangalar; qünki ular ezlirining deginigə ezliri əmal kilmaydu, **4** Bəlki ular ketürəlmigüdək eojir yüklərni baqlap adəmlərning zimmisigə artip կoyidu. Əmma ezliri bu yüklərni ketürəväxə birmu barmikini midirlitixni huxyaqmaydu. **5** Ular həmmə əməllirini insanlaroja kəz-kəz kılıx üqünlə kılıdu; qünki ular «ayət kaplıri»ni kəng kılıp qigiwelip, tonlirining quqılırını uzun sanggilətip կoyidu; **6** ular ziyapətlərde tərdə, sinagoglarda aldinkı orunlarda olturuxka, **7** bazarlarda kixilərning ularoja boləjan [uzun] salamlıroja wə ezlirini «Ustaz, ustaz» dəp ataxlirioja amräk kelidu. **8** Bırak silər bolsanglar «Ustaz» dəp atılıxni կobul kilmangalar; qünki silərning yaloquz birlə ustazinglar bar wə həmmimgələr kərindəxtursilər. **9** Yər yüzidə həqkandak kixini «Atam» deməngələr, qünki pəkət birlə Atanglar, yəni ərxətə Turoquqi bardur. **10** Silər «muəllim» dəp atılıxnimü կobul kilmangalar, qünki pəkət birlə muəllim, yəni Məsihning ezi bardur; **11** bəlki aranglarda əng mərtiwiilik boləjan kixi silərning hizmitinglarda bolidu. **12** Əzini yukarı tutmaqçı bolojını təwən kılınidu, əzini təwən tutkını yukarı kılınidu. **13** Bırak əhalilərə way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiyər, sahtipəzələr! Silər ərx padixahlıqining ixikini insanlaroja takəp keliwatisilər! Ya ezungular kirməysilər, ya kirixni istigənlərning kirixığa yol koymaysilər. **14** Halinglaroja way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiyər, sahtipəzələr!

Silər tul ayallarning mal-dunyasını yəwatisilər, xundaktimu baxkilar aldida təkəwadar körünsək dəp, uzundin-uzun dua kılısilər. Xunga, silər tehimu eojir jazaqə tartilisilər. **15** Halinglaroja way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiyər, sahtipəzələr! Silər birlə adəmni etikadınglaroja kırğızük üzün, dengiz wə kuruqluknı kezip qılısilər. Bırak u kixi kırğızulgəndin keyin, silər uni ezliringlardın ikki həssə bəttə boləjan dozahning parzənti kılıp yetixtirüp qıqışılər. (**Geenna g1067**) **16** Halinglaroja way, əy karioju yolbaxqılar! Silər: «Hərkəndək kixi ibadəthana bilən kəsəm kilsə, həqnməsi yok, bırak ibadəthanidiki altunni tilə elip kəsəm kıləjanlar kəsimidə turuxka kərzədar bolidu» dəysilər. **17** Əy əhməklər, korlar! Altun uluqumu yaki altunni mukəddəs kıləjan ibadəthanimu? **18** Silər yəna: «Hərkim kurbangah bilən kəsəm kilsə, həqnməsi yok, bırak kurbangah üstidiki hədiyəni tilə elip kəsəm kıləjanlar kəsimidə turuxka kərzədar bolidu» dəysilər. **19** Əy korlar! Hədiyə uluqumu yaki hədiyini mukəddəs kıləjan kurbangahı? **20** Xunga, kurbangahını tilə elip kəsəm kıləquqi bolsa həm kurbangah bilən həm uning üstidiki barlıq nərsilər bilən kəsəm kıləjan bolidu. **21** Ibadəthanini tilə elip kəsəm kıləququmu həm ibadəthanini, həm «ibadəthanida Turoquqi»ni tilə elip kəsəm kıləjan bolidu. **22** Ərxni tilə elip kəsəm kıləququmu Hudanıng təhti wə təhtə olturoquqining nami bilən kəsəm kıləjan bolidu. **23** Halinglaroja way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiyər, sahtipəzələr! Qünki silər hətta yalpuz, arpibədiyan wə zirilərning ondin bir ülüxini əxrə kılıp Hudaşa ataysılər-yu, bırak Təwrat қanunining tehimu wəzinlik tərəplili boləjan adalət, rəhimdillik wə sadıqlıknı etibarəja həq almaysilər. Awwal muxu ixlarnı orundixinglər kerək, andin xu ixlarnımu ada kilmay koymaslıqınglar kerək. **24** Əy karioju yolbaxqılar! Silər [qinənglərdik] paxını süzüp eliwtisilər, lekin birər təgini pütün peti yutuwetisilər! **25** Halinglaroja way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiyər, sahtipəzələr! Silər qinə-qaqılarning texinila yuyup pakizliojininglər bilən ularning iqı hərtürlük hərislik wə ixrətpərəslikkə tolojan. **26** Əy karioju Pərisiy! Awwal qinə-qaqının iqini pakla, xundakta teximu pak bolidu! **27** Halinglaroja way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiyər, sahtipəzələr! Silər akartıp կoyulojan, sirti qıraylıq kərənidiojan lekin iqı elüklərning ustihanlırı wə hərhil napak nərsilərgə tolojan kəbrilərgə ohxaysilər. **28** Xuningdək texinglardin insanlarning aldida həkkəniy

adəmlərdək kərünisilər, lekin iqinglar sahtipəzlik wə itaatsizlik bilən tolojan. **29** Halinglar oja way, əy Təewrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahtipəzərlər! Qünki silər pəyojəmbərlərning kəbrilirini yasap keliwatisilər, həkkaniylarning mazarlarını bezəp keliwatisilər **30** wə silər: «Ata-bowilirimizning zamanıda yaxılojan bolsaq iduk, ularning pəyojəmbərlərning əkenini təküxdirigə xerik bolmayttuk» — dəysilər. **31** Xunga silər ez sezünglər bilən ezunglarning pəyojəmbərlərni əltürənlərning əvladlıri ikənlikinglərə quwahlıq bərdinglər. **32** Undakta, ata-bowiliringlər baxlılojan kilmixlirini toluklangalar! **33** Əy yilanlar! Zəhərlik yilanlarning nəsilliri! Dozah jazasidin qandağmu kütulalarsılər? (**Geenna g1067**) **34** Xunga mana, silərgə pəyojəmbərlər, danixmənlər wə alimlərni əwətip turiman. Silər ularning bəzilirini krestləp əltürəsilər, bəzilirini sinagogliringlər dərrigə basisilər, xəhərdin xəhərgə kooqlaysilər. **35** Xundak kılıp, həkkaniy Həbilning kan kərzidin tartip taki silər ibadəthanidiki mukəddəs jay bilən kurbangahning arılıkida əltürəgən Bərəkiyaning oqlı Zəkəriyaning kan kərziqə, həkkaniylarning yər yüzidə ektilojan barlıq kan kərziləri bu dəwrning bexioja qüxtürəlidü. **36** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, xu kilmixlarning jazasining həmmisi muxu dəwrning bexioja qüxitidü. **37** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyojəmbərlərni əltüridiqan, əziga əwətilgən əlqilərni qalma-kesək kılıdiqan xəhər! Mekian qüjilirini kanat astioja yiçkandək pərzəntliringni ənqəp kətim koynumqa almaqçı boldum, lekin silər unimidinqilar! **38** Mana, əmdi əyünglər silərgə harabə bolup ələlidü! **39** Qünki mən xuni silərgə eytip koyayki, silər: «Pərvərdigarning namida kəlgüçigə mubarək bolsun!» demigüçə, silər meni kaytidin həq kərəlməysilər.

24 Əysə ibadəthanidin qikip, aldioja ketiwatqanda, muhlisliri yenioja kelip uning diķikitini ibadəthana binalirioja tartmaqçı boldi. **2** U ularqa: — Mana bularning həmmisini kerüwatamsılər? Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu yərdə bir tal taxmu tax üstidə kəlməydu, həmmisi əldənurulmay gumran kəlinidü, — dedi. **3** U Zəytun teojudə olturojanda, muhlisliri astiojina uning yenioja kelip: — Bizə eytkinqu, bu degənliring əlaqan yüz beridü? Sening [kayıtip] kelixing wə zamanning ahirini kərsitidiojan əndək alamət bolidü? — dəp soraxti. (**aiən g165**) **4** Əysə ularqa jawabən mundak dedi: — Həzi bolunglarki, həqkim silərnı azdurup kətmisun.

5 Qünki nuroqun kixilər mening namimda kelip: «Məsih mən bolimən» dəp, kəp adəmlərni azduridu. **6** Silər urux həwərləri wə urux xəpilirini anglaysilər, bulardın alakzadə bolup kətmənglər; qünki bu ixlarning yüz berixi mukərrər. Lekin bular ahirət əməs. **7** Qünki bir millət yənə bir millət bilən uruxka qikidu, bir padixahlıq yənə bir padixahlıq bilən uruxka qikidu. Jay-jaylarda aqarqılık, wabalar wə yər təwərxələr yüz beridu. **8** Lekin bu ixlarning yüz berixi «tuoqutning tolojikining baxlinixi» bolidu, halas. **9** Andin kixilər silərnı tutup azab-okubətkə selip, əltüridü, mening namim wəjidiñ pütkül əllər silərdin nəprətlimidü. **10** Xuning bilən nuroqunlar etikadidin tanidu, bir-birini tutup beridu wə bir-birigə əqmənlik kiliđu. **11** Nuroqun sahta pəyojəmbərlər məydanoja qikip, nuroqun kixilərni azduridu. **12** Itaətsizlik-rəzilliliklərning kəpiyixi tüpəylidin, nuroqun kixilərdiki mehîr-muhəbbət sowup ketidü. **13** Lekin ahirojıqə bərdaxlıq bərgənlər kütkuzulidü. **14** Barlıq əllərgə agah-guwahlıq bolsun üçün, [Hudanıng] padixahlıqı həkkidiki bu hux həwər pütkül dunyaoja jakarlinidü; andin zaman ahiri bolidu. **15** Daniyal pəyojəmbər kəyt kılıqan «wəyran kılqoqı yirginqlik nomussızlıq»ning mukəddəs jayda turoqınıñ kərgininglərda (kitabhan bu səzning mənisini qüxəngəy), **16** Yəhudiyyə əlkisidə turuwatqanlılar taoqları qəqsur; **17** Əgəzidə turojan kixi əyidiki nərsə-kerəklirini alojili qüxməyla [qəqsun]. **18** Etizlikta turojan kiximu qapınıñ alojili əyigə yanmışsun. **19** U künlərdə hamilidər ayallar wə bala emitiwatqanlarning həliqə way! **20** Kəqidiojan waktinglarning kix yaki xabat künigə tooqra kelip kəlmaslıkı üçün dua kılınqlar. **21** Qünki u qaođa dunya apiridə bolojandin muxu qaoqiqə kərəlüləp bakmiojan həm kəlgüsidi muoxidələr kərəilməydiqan dəlxətlik azab-okubət bolidu. **22** U künlər azaytilmişa, həqkandak ət igisi kutulalmayıtti; lekin [Hudanıng] Oz tallıqanlıri üçün u künlər azaytilidü. **23** Əgər u qaođa birsi silərgə: «Kərangler, bu yərdə Məsih, bar!» yaki «[Məsih] ənə u yərdə!» desə, ixənmənglər. **24** Qünki sahta məsihər wə sahta pəyojəmbərlər məydanoja qikidu, kəltis möjizilik alamətlər wə karamətlərni kərsitidü; xuning bilən əgər mumkin bolidiojan bolsa, hətta [Huda] tallıqanlarnımu azduratti. **25** Mana, mən bu ixlər yüz berixtin burun silərgə ukturup koydum. **26** Xuning üçün, birsi silərgə: «Kərangler, u qəl-bayawandal!» desə, u yərgə barmanglar. «Kərangler, u iqqiridiki əylərdə!» desə,

ixənmənglər. **27** Qünki qakmaq xərkətin oşerbəkə yalt-yult kılıp kəndak qakkan bolsa, İnsan'oqlining kelixi xundak bolidu. **28** Qünki jəsət kəysi yərdə bolsa, u yərdimu kuzoğunlar toplixidu! **29** U künıldiki azab-əkubətlər ətüp kətkən həman, kuyax əriyidu, ay yoruklukını bərməydi, yultuzlar asmandın təkülüp qüxicidu, asmandiki küqlər lərzigə kelidu. **30** Andin İnsan'oqlining alamiti asmandın kerünidu; yər yüzidiki pütkül kəbililər yioqa-zar ketürüxidu. Ular İnsan'oqlining küq-kudrət wə uluoq xan-xərəp iqida asmandiki bulutlar üstidə keliwatqanlığını kəridu. **31** U pərixtılirini zor jaranglıq bir kanay sadasi bilən əwətidu, ular uning tallıqanlarını dunyaning tət bulungidin, asmanning bir qetidin yənə bir qetiqiqə həryərdin yioqip bir yərgə jəm kəlidu. **32** Ənjür dərihidin mundak, temsilni biliwelinglər: — Uning xahliri kəkirip yopurmak qıraqanda, yazning yekinlap əloqanlığını bilisilər. **33** Huddi xuningdək, [mən baya degənlirimning] həmmisini kərgininqarda, uning yekinlap əloqanlığını, hətta ixik aldida turuwatqanlığını biliwelinglər. **34** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu alamatlarning həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəvr etməydi. **35** Asman-zemin yokıldı, biraq menin səzlərim hərgiz yokalmayıdu. **36** Lekin xu künü wə wakıt-saitining həwirini bolsa, həqkim bilməydi — hətta ərxtiki pərixtılermu bilməydi, uni pəkət Atamlı bolidu. **37** Əmdi Nuh pəyəmbərnin künləridə kəndak bolovan bolsa, İnsan'oqli [kayıtip] kəlgəndimə xundak bolidu. **38** Qünki topan kelixidin ilgiriki künldərə, Nuh kemigə kirip olturoqan küngiqə, [xu zamandiki] kixilər yep-iqip, eylinip wə yatlıq bolup kəlgənididi. **39** Topan tuyuksız kelip həmmisini oşerk kılıqoqə, kixilər bu ixning uningdin həwərsiz bolup turojanşa ohxax, İnsan'oqlining kaytip keliximu xundak bolidu. **40** U künü, etizda ikki kixi turojan bolidu; ulardın biri elip ketildi, yənə biri əldən kəldurulidu; **41** ikki ayal tügmən bexida turup un tartıwatqan bolidu; ulardın biri elip ketildi, yənə biri əldən kəldurulidu. **42** Xuning üçün, hoxyar bolunqlar, qünki Rəbbinglarning kaytip kelidioqan wakıt-saitini bilməysilər. **43** Lekin xuni bilinglər, əgər əy igisi oöqrininq keqisi kəysi jesəktə kelidioqanlığını bilgən bolsa, səgək turup oöqrininq əyni texip kiriçigə hərgiz yol koymayıtti. **44** Xuningçoja ohxax, silərmə təyyar turunqlar. Qünki İnsan'oqli silər oylimioqan wakıt-saətta kaytip kelidu! **45** Hojayini əz əyidikilərgə məs'ul kılıp, ularoq ozuk-

tülükləni wakti-waktida təkşim kılıp berixkə təyinligən ixənqlik wə pəmlik qakar kim bolidu? **46** Hojayin [eyigə] kaytkanda, qakirining xundak kiliwatqanının üstigə kəlsə, bu qakarning bəhtidur! **47** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, hojain uni pütün igilikini baxkuruşka koyidu. **48** Lekin mubada xu qakar rəzil bolup kenglidə: «Hojayinim həyal bolup kəlidu» dəp oylap, **49** baxka qakar buradərlərini bozak kilişkə wə harakkəxlərgə həmrəh bolup yep-iqixka baxlısa, **50** xu qakarning hojaini kütülmigən bir künü, oylimioqan bir wakıtta kaytip kelidu **51** wə uni kesip ikki parqə kılıp, uning nesiwisini sahitpəzələr bilən ohxax təkdirdə bekitidu. Xu yərdə yioqa-zarlar kətürülidu, qixlirini əququrlitidu.

25 U wakıtta, ərx padixahlılıq huddi kollirioğa qiraqlarnı elip toyi bolovan yigitni karxi elixkə qıkkən on kiz əldəxkə ohxaydu. **2** Bu kizlarning bəxi pəmlik, bəxi bolsa pəmsiz. **3** Pəmsiz kizlar qiraqlarını alojan bolsimu, yenioqa may eliwalıaptu. **4** Pəmlik kizlar bolsa qiraqları bilən billə əqəmləridə maymu eliwaptu. **5** Yigit keqikip kəlgəqkə, ularning həmmisini uyku besip uhlap kaptu. **6** Yerim keqida: «Mana, yigit kəldi, karxi elixkə qıkinglar!» deyən awaz angliniptu. **7** Buning bilən bu kizlarning həmmisi ornidin turup qiraqlarını pərləptu. **8** Pəmsiz kizlar pəmlik kizlar: «Qiraqlarımız eçüp əloqoliyatidu, meyinglardin beringlarqu» dəptu. **9** Biraq pəmlik kizlar: «Yak, bolmayıdu! Bərsək, bizgimə həm silərgimə yətməsləki mümkün. Yahxisi, əzüngər [may] satķuqıllarning yenioqa berip setiwelinglər!» dəptu. **10** Lekin ular may setiwalıjılı ketiwaterkanda, yigit kelip kaptu, təyyar bolup bolovan kizlar uning bilən birliktə toy ziyanitigə kiriptu. Ixik takiliptu. **11** Keyin əloqan kizlar kaytip kelip: «Olojam, oojam, ixikni egiwətəkəylə!» dəptu. **12** Biraq u: «Silərgə bərhək eytayki, mən silərnə tonumaymən» dəp jawab beriptu. **13** Xuning üçün səgək bolunqlar, qünki nə İnsan'oqlining kelidioqan künlini nə saitini bilməsilər. **14** [Ərx padixahlılıq] huddi yakə yurtka qıkmakçı bolup, əz qakarlarını qakirip dunyasını ularoq tapxuroqan adəmgə ohxaydu. **15** U adəm hərbir qakarning əqəmlərini kələkəyənəkən, bəx talant, bərisigə ikki talant, yənə bərisigə bir talant kümüx tənggə berip, yakə yurtka yol aptu. **16** Bəx talant tənggə alojan qakar berip okət kılıp, yənə bəx talant tənggə payda tepiptu. **17** Xu yolda ikki talant tənggə alojinumu yənə ikki talant tənggə payda aptu. **18** Lekin bir talant tənggə alojini bolsa berip yərni

kolap, hojayini bərgən pulni kəmüp yoxurup köyuptu. **19** Əmdi uzun wakıt etkəndin keyin, bu qakarlarning oqisi kätip kelip, ular bilən həsablixiptu. **20** Bəx talant tənggə alojini yənə bəx talant tənggini koxup elip kelip: «Olojam, sili manga bəx talant tənggə tapxuroqandila. Karsila, yənə bəx talant tənggə payda aldım» dəptu. **21** Hojayini uningoja: Obdan boptu! Yahxi wə ixənqliq qakar ikənsən! Mən sanga hawalə kilojan kiqikkinə ixta ixənqlik bolup qikting, seni kep ixlarqa köyimən. Kəl, hojayiningning huxallikiqə ortak bol!» dəptu. **22** İkki talant tənggə alojinumu kelip: «Olojam, sili manga ikki talant tənggə tapxuroqandila. Karsila, yənə ikki talant tənggə payda aldım» dəptu. **23** Hojayini uningoja: «Obdan boptu! Yahxi wə ixənqliq qakar ikənsən! Mən sanga hawalə kilojan kiqikkinə ixta ixənqlik bolup qikting, seni kep ixlarqa köyimən. Kəl, hojayiningning huxallikiqə ortak bol!» dəptu. **24** Andin, bir talant tənggə alojinumu kelip: «Olojam, silining qing adəm ikənliliklərini biliyyət, qünki əzli terimiqan yərdin həsulni oruwalalayla, həmdə uruk qaqqıçıyan yərdinmə haman alila. **25** Xunga körküp, silining bərgən bir talant tənggilirini yərgə kəmüp yoxurup köyənədim. Mana pullırını alsila» dəptu. **26** Olojisi uningoja: «Əy, rəzil, hürün qakar! Sən meni terimiqan yərdin oruvalidıqan, uruk qaqqıçıyan yərdin haman alidiojan adəm dəp biliq, **27** həq bolmıcıanda pulumni jazanıhorlarqa amanət köyuxung kerək idioju! Xundak kilojan bolsang mən kätip kəlgəndə pulumni əsümi bilən alojan bolmamtim?! **28** Xunga, uning əolidiki talant tənggini elip, on talant tənggə bar bolojanoja beringlar! **29** Qünki kimdə bar bolsa, uningoja tehimu kep berilidu, uningda molqılık bolidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar bolojanlırimu uningdin məhrum kılınidu. **30** Bu yaramsız qakarnı texidiki əkarlılıqka aqıkıp taxlanglar! U yərdə yioja-zarlar ketürülidü, qixlırını oquqlılitidü» dəptu. **31** İnsan'oqlı eż xan-xəripi iqida barlıq pərixtiliri bilən billə kəlginidə, xərəplik təhtida oltridu. **32** Barlıq əllər uning aldiyoja yiojılıdu. Padıqı koylarnı eąkilərdin ayriqinidak u ularni ayriydu; **33** u koylarnı ong yenioja, eąkilərnı sol yenioja ayriydu. **34** Andin Padixaḥ ong yenidikilərgə: «Əy Atam boht ata kilojanlar, kelinglar! Aləm apıridə bolojandin beri silər üçün təyyarlanıjan padixaḥlılıqka waris bolup iğə bolunglar! **35** Qünki aq kalojinimda silər manga yeməklik bərdinglar, ussuz kalojinimda ussuluk bərdinglar, musapir bolup yürginimdə eż eyünglərgə

aldinglar, **36** yalingaq kalojinimda kiydürdünglər, kesəl bolup kalojinimda halimdin həwər aldinglar, zindanda yatkinimda yoklap turdunglar» — dəydu. **37** U qaođa, həkkənali adəmlər uningoja: «I Rəb, biz seni қақан aq kərüp ozuk bərdük yaki ussuz kərüp ussuluk bərdük? **38** Seni қақan musapir kərüp eyümizgə alduk yaki yalingaq kərüp kiyüzduk? **39** Sening қақan kesəl bolojiningni yaki zindanda yatkiningni kərüp yoklap barduk?» dəp soraydu. **40** Wə Padixaḥ ularoja: «Mən silərgə bərhək xuni eytayki, muxu kərindaxlirimdin əng kiqikidin birərsiga xularni kalojiniglarmu, dəl manga kilojan boldunglar» dəp jawab beridu. **41** Andin u sol yenidikilərgə: «Əy lənitilər, kəzümdin yokilinglar! Xəytan bilən uning pərixtilirigə hazırlanıjan mənggü eqməs otka kiringlar! (aiōnios g166) **42** Qünki aq kalojinimda manga ozuk bərmidinglar, ussuz kalojinimda ussuluk bərmidinglar; **43** musapir bolup yürginimdə eż eyünglərgə almidinglar, yalingaq kalojinimda kiydurmidinglar, kesəl bolojinimda wə zindanda yatkinimda yoklimidinglar» dəydu. **44** U qaođa, ular: «I Rəb, seni қақan aq, ussuz, musapir, yalingaq, kesəl yaki zindanda kərüp turup hizmitingdə bolmiduk?» dəydu. **45** Andin padixaḥ ularoja: «Mən silərgə bərhək xuni eytayki, muxulardin əng kiqikidin birərsiga xundak kilmiojininglar mangimu kilmiojan boldunglar» dəp jawab beridu. **46** Buning bilən ular mənggülük jazaqə kirip ketidu, lekin həkkənaliyalar bolsa mənggülük həyatka kiridu. (aiōnios g166)

26 Əysə bu sözərni kılıp bolojandin keyin, muhlislirioja: **2** — Silərgə məlumki, ikki kündin keyin «ətüp ketix heyti» bolidu, xu qaođa İnsan'oqlı krestlinix üçün tutup berilidu, — dedi. **3** Bax kahınlar wə akşakallar Қayafa isimlik bax kahının sariyida jəm boluxti. **4** Ular Əysəni kəndək kılıp hıylə-nəyrəng bilən tutup əltürüx tooprısında məslihət kılıxtı. **5** Biraq ular: — Bu ix həyt-ayəm künləri kılınmışun. Bolmisa, həlk arısında malimanqılık qırixı mumkin, — deyixti. **6** Əmdi Əysə Bəyt-Aniya yezisida, «Simon mahaw»ning eyidə bolojinida, **7** bir ayal uning yenioja kirdi. U ak qaxtexi xəcidə nahayıti kimmətlik ətirni elip kalğan bolup, Əysə dastihanda olturoqanda, ətirni uning bexioja kuydi. **8** Lekin muhlislər buni kərüp hapa boluxup: — Zadi nemixka bundak israpqılık kılınidu? **9** Qünki bu ətirni kep puloja setip, pulini kəmbəşəllərgə sədiqə kilsə bolattıq! — deyixti. **10** Lekin Əysə ularning kənglidikini bilip ularoja: — Bu ayalning kənglini nemə dəp aqritisilər? Qünki u mən

üqün yahxi bir ixni kıldı. **11** Qünki kəmbəqəllər daim silərninq aranglarda bolidu, lekin meninq aranglarda boluxum silərgə daim nesip boliwərməydu! **12** Bu ayalning bu ətirni bədinimqə kuyuxi meninq dəpnə kılınıximoja təyyar boluxum üçün boldi. **13** Mən silərgə bərəkək xuni eytip koyayki, bu hux həwər pütkül dunyaning kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip, uninq kəlojan bu ixi təriplinidu, — dedi. **14** Bu ixtin keyin, on ikkiyləndin Yəhūda İxkariyot isimlik biri bax kahinlarning aldiqə berip: **15** — Uni tutup bərsəm, manga nemə berisilər? — dedi. Ular uninq aldiqə ottuz kümüx tənggə koydi. **16** Yəhūda xuningdin etibarən uni tutup berixkə muwapik pursət izdəxkə baxlıdı. **17** Petir nan həytining birinqi künü, muhlislar Əysanıng yenioja kelip: — Ətüp ketix həytining tamikini yeyixing üçün kəyərdə təyyarlıxımızni halaysan? — dəp soridi. **18** U ularoja: — Xəhərgə kirip palanqining əyigə berip uningoja: «Ustaz: — Wakit-saitim yekinlixip қaldi, ətüp ketix həytini muhlislim bilən birliktə sening əyüngdə ətküzəy — dəydu» dəp eytinglar, — dedi. **19** Muhlislar Əysanıng tapilioqinidək ətüp ketix həytining tamikini xu yərdə təyyarlıdı. **20** Kəqkurun, u on ikkiylən bilən dastihanda olturdu. **21** Ular ojızaliniwatqanda u: — Mən silərgə bərəkək xuni eytip koyayki, aranglardiki birəylən manga satkunluk kılıdu, — dedi. **22** [Buni anglap] ular intayın kəyəqəja qəmüp, bir-birləp uningdin: — Ya Rəb, mən əməstimən? — dəp soraxkə baxlıdı. **23** U jawabən: — Қolidiki nanni mən bilən təng tawakka təğürgən kixi, manga satkunluk kiloquçı xu bolidu. **24** İnsan'ooqli dərwəkə [mukəddəs yazmilarda] ezi tooqrısida pütülginiidək [əlümge] ketidü; birak İnsan'ooqlining tutup berilixiga wasitiqi bolojan adəmning halioja way! U adəm tuqulmiojan bolsa yahxi bolatti! — dedi. **25** Uningoja satkunluk kılıdiqan Yəhūda: — Ustaz, mən əməstimən? — dəp soridi. U uningoja: — Əzüng deding jumu, — dedi. **26** Ular ojızaliniwatqanda, Əysa bir nanni kolioja elip [Hudaqə] təxəkkür-həmdusana eytəndin keyin, uni oxup, muhlisliroja üləxtürüp bərdi wə: — Elinglar, yənglər, bu meninq tenim, — dedi. **27** Andin, kolioja jamni elip [Hudaqə] təxəkkür-həmdusana eytip, uni muhlisliroja tutup: — Həmməylən buningdin iqinqalar. **28** Bu meninq nuroqun adəmlərning gunahlırinin kəqürüm kılınıxi üçün təkiliqidən, yengi əhdini tüzidiqan kənimdir. **29** Lekin mən xuni silərgə eytayki, Atamning padixaqlikida silər bilən birliktə yengidin xarabtin iqmiqüqə, üzüm telining xərbətin

hərgiz iqməymən, — dedi. **30** Ular mədhijə kuyunu eytəndin keyin taləqa qıkıp, Zəytun teojoja karap ketixti. **31** Andin Əysa ularoja: — Bugün keqə silər həmminglar meninq tüpəyilimdin tandurulup putlixisilər, qünki [mukəddəs yazmilarda]: — «Mən padiqini uruwetimən, Padidiki köylər patiparaq bolup tarkitiwetilidü» dəp pütülgən. **32** Lekin mən tirilgəndin keyin Galiliyəgə silərdin burun barımən, — dedi. **33** Petrus uningoja jawabən: — Həmməylən sening tüpəyilingdin tandurulup putlaxsimu, mən hərgiz putlaxmaymən, dedi. **34** Əysa uningoja: — Mən sanga bərəkək xuni eytip koyayki, bugün keqə horaz qillaxtin burun, sən məndin üç ketim tanisən, — dedi. **35** Petrus uningoja: — Sən bilən billə əlüxüm kerək bolsimu, səndin hərgiz tanmaymən, — dedi. Қalojan muhlislarning həmmisimə xundak, deyixti. **36** Andin Əysa ular bilən billə Getsimanə degən yərgə kəldi. U muhlislaroja: «Mən u yakka berip dua-tilawət kılıp kəlgüqə, muxu jayda olturup turunglar» dedi. **37** U Petrusni, xundakla Zəbədiyning ikki oçolini birgə elip mangdi wə kattik azablinip, kengli tolimu pərixan boluxkə baxlıdı. **38** U ularoja: — Jenim əlidioqandək bəkmə azablanmakta. Silər bu yərdə kəlip, mən bilən birliktə oyoqə turunglar, — dewidi, **39** Wə səl nerirək berip, əzini yərgə etip düm yetip dua kılıp: — I Atam, mumkin bolsa, bu kədəh məndin ətüp kətsun! Lekin bu ix mən halioqandək əməs, sən halioqandək bəlsün, — dedi. **40** U muhlislarning yenioja kəytip kəlginiidə, ularning uhlap қalojanlığını kərüp, Petruska: — Mən bilən billə birə saətmə oyoqə turalmidinqərmə?! **41** Eziketuruluxtin saklinix üçün, oyoqə turup dua kilinglar. Roh pidakar bolsimu, lekin kixining ətliri ajizdur, — dedi. **42** U ikkinçi ketim berip, yənə dua kılıp: — I Atam, əgər mən bu kədəhni iqmisəm u məndin kətmisə, undakta sening iradəng ada kilişəm, — dedi. **43** U ularning yenioja [kəytip] kəlginiidə, yənə uhlap қalojanlığını kərdi, qünki ularning kəzliri uykuqə ilinəqənidi. **44** Xuning bilən u ulardin ayrılip üçinqi ketim berip, yənə xu səzər bilən dua kıldı. **45** Andin u muhlislarning yenioja kəlip ularoja: — Silər tehiqə uhlawatamsilər, tehiqə dəm eliwatamsilər? Mana, wakit-saiti yekinlaxtı; İnsan'ooqli gunahkarlarning kolioja tapxurulidu. **46** Kəpunglar, ketəyi; mana, manga satkunluk kılıdiqan kixi yekin kəldi! — dedi. **47** Uning səzi tehi tügiməyla, on ikkiyləndin biri bolojan Yəhūda kəldi; uninq yenida bax kahinlər wə həlk akşakalları təripidin əwətilgən,

kılıq-toğmaklarnı kɵtürgən zor bir top adəm bar idi. **48** Uningoja satkunluk kılouqı ular bilən alliburun ixarətni bekitip: «Mən kimni səysəm, u dəl xudur. Silər uni tutunglar» dəp kelixkənidi. **49** U udul Əysanıng aldioja berip: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **50** Əysa uningoja: — Aqınəm, nemə dəp kəlding? — dedi. Xuning bilən, həlikə adamlar yopurulup kelip, Əysaqa kol selip, uni tutkun kıldı. **51** Wə mana, Əysanıng yenidikilərdin biraylon kılıqını suqurup, bax kahinning qakirioja uruwidi, uning kulikini xilip qüxürüwətti. **52** Əysa uningoja: — Kılıqingni kınıoja sal, kılıq kɵtürgənlər kılıq astıda ھalak bolidu. **53** Yaki meni Atisişa nida kılalmayıdıqan boldi, dəp oylap kıldingmu?! Xundak kılsamla U manga xuan on ikki kisimdin artuk pərixtə mangdurmamdu? **54** Birak mən undak kılsam, mukəddəs yazmilardiki bu ixlar mukərrər bolidu degən bexarətlər kəndakmu əməlgə axurulsun? — dedi. **55** Xu pəyttə Əysa toplaxkan adəmlərgə karap: — Bir karakqını tutidioqandek kılıq-toğmaklarnı kɵtürüp meni tutkili kəpsiləroq? Mən hər künü ibadəthana ھoylilirida silər bilən billə olturnup təlim berəttim, lekin silər u qaoqda meni tutmidinglar. **56** Lekin bu pütün ixlarning yüz berixi pəyoqəmbərlərning mukəddəs yazmırıda aldın eytənənin əməlgə axuruluxi üçün boldi, — dedi. Bu qaoqda, muhlislarning həmmisi uni taxlap keçip ketixti. **57** Əmdi Əysani tutkun kıləşənlər uni bax kahin Қayafaning aldioja elip berixti. Təwrat ustazlıri bilən aksakallarmu u yerdə jəm boluxkanidi. **58** Petrus uningoja taki bax kahinning sariyining [hoylisioqə] yırakṭın əgixip kelip, ixning akıwetini körük üçün iżkirigə kirip, қarawullarning arısida olturdi. **59** Bax kahinlər, aksakallar wə pütün aliy kengəxmə əzalıri Əysani elüm jazasişa məhkum kılıx üçün, yalojan guwahı-ispat izdəyti. **60** Nuroğun yalojan guwahqlar otturioja qıkqan bolsimu, ular bulardin heqkandak ispatka erixəlmidi. Ahirda, ikki yalojan guwahqi otturioja qıkıp: **61** — Bu adəm: «Mən Hudanıng ibadəthanisini buzup taxlap, üç kün iqidə käyta kurup qıkalaymən» degən, dedi. **62** Bax kahin ornidin turup, uningoja: — Keni, jawab bərməmsən? Bular sening üstüngdin zadi қandak guwahlıklärni beriwatidu? — dedi. **63** Lekin Əysa süküt kılıp turiwərdi. Bax kahin uningoja: — [Mənggül] hayat bolouqı Huda bilən sening kəsəm kılıxingni buyruymənki, bizə eyt, Hudanıng Ooqli Masih, sənmə?» — dedi. **64** Əysa mundak jawab կayturdı: — Xundak, sening

deginindək. Lekin xunimu silərgə eytayki, buningdin keyin silər İnsan-oqlining Қadir Boloquqining ong yenida olturidiojinini wə kektiki bulutlar üstidə kelidiojinini kərisilər. **65** Xuning bilən bax kahin tonlirini yırtip taxlap: — U kupurluk kıldı! Əmdi baxka hərkəndək guwahqining nemə hajiti? Mana, eziünglar bu kupurlukni anglidinqər! **66** Buningoja nemə dəysilər? — dedi. — U əlüm jazasişa layiktr! — dəp jawab կaytuxtı ular. **67** Buning bilən ular uning yüziga tükürüp, uningoja muxt atkılı turdi. Bəziliri uni kaqatlap: **68** — Əy Məsih, pəyoqəmbərqilik kilmamsən, eytip bakkına, seni kim urdi? — deyixti. **69** Əmdi Petrus sarayning taxkırıki høylisida olturatti. Bir dedək uning yenoja kelip: — Sən Galiliyəlik Əysa bilən birgə idingoju, — dedi. **70** Lekin u həmməylənnin aldida inkar kılıp: — Sening nemə dəwətənənlikinqni qüxənmidi! — dedi. **71** Andin u dalanoja qıkqanda, uni kərgən yənə bir dedək u yərdə turojanlar: — Bu adəmmu Nasarətlik Əysa bilən birgə idi, — dedi. **72** U yənə inkar kılıp: — Mən u adəmni tonumaymən! — dəp kəsəm iqtı. **73** Bir'azdin keyin, u yərdə turojanlar Petrusning yenoja kelip uningoja: — Xübhisizki, sən ularning biri ikənsən, qunki tələppuzung seni pax kılıdu, — deyixti. **74** [Petrus] kattik қarçaxlar bilən kəsəm kılıp: — U adəmni zadi tonumaymən! — deyixigila horaz qillidi. **75** Petrus Əysanıng: «Horaz qıllaxtin burun, sən məndin üç ketim tanışən!» degən səzini esigə aldı. U taxkırıja qıkıp, kattik yioja-zar ketirdi.

27 Tang atkandila, pütün bax kahinlar bilən həlk aksakalları Əysani əlümə məhkum kıldurux üçün məslihətləxti. **2** Ular uni baoqlap apirip, waliy Pontius Pilatuska tapxurup bərdi. **3** Uningoja satkunluk kıləşən Yəhuda uning əlümə həküm kılınojanlığını kərüp, bu ixlaroja puxayman kıldı wə bax kahinlar bilən aksakallar otaqı tənggini կaytuxtı berip: **4** — Mən bigunaħ bir janning kəni təkiliūxka satkunluk kılıp gunah etküzdüm, — dedi. Buningoja bizning nemə karımız? Oz ixingni bil! — deyixti ular. **5** Yəhuda kümüx tənggilərnı ibadəthanining iqiqə qəriwətti wə u yerdin ketip, talaoja qıkıp, esilip elüwaldi. **6** Bax kahinlar kümüx tənggilərnı yiojwelip: — Bu hun təlumi boloxan [tənggilərdur], ularnı ibadəthanining həzinisigə koyux haram, — deyixti. **7** Ular əzara məslihətləxip, bu pullar bilən yakə yurtluqlar oja yərlik bolsun dəp, sapalqining bir parqə etizlikini setiwaldı. **8** Xunga bu yər һazirojıq

«қанлық etiz» дәп atılıp kөlmектә. 9 Xu ix bilən Yərəmiya pəyojəmbər təripidin burun eytilojan munu bexarət əməlgə axurldı: — «İsrail həlkı uning üçün baḥalap bekitkən baḥasını, Yəni ottuz kümüx tənggini ular elixti, 10 Wə Pərvərdigar manga kərsətkəndək, Sapalqining etizini setiwelixkə həjləxti». 11 Əmdi Əysa waliyning aldioja turozuldu. Waliy uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixaḥimu? — dəp soridi. Eytkinindək, — dedi Əysa. 12 Lekin bax kahinlər wə aksakallar uning üstidin ərz-xikayət kılɔjanda, u bir eojizmu jawab bərmidi. 13 Buning bilən Pilatus uningoja: — Ularning sening üstüngdin kılɔjan xunqa kəp xikayətlərini anglimaywatamsən? — dedi. 14 Birak u [Pilatuska] jawabən [xikayətlərning] birsigimu jawab bərmidi. Waliy buningdə intayın həyran qaldı. 15 Hər ketimlik [ətüp ketix] heytidə, waliyning halayık tələp kılɔjan bir məhbusni ularoja koyup berix aditi bar idi. 16 Əyni wakitta, [rimliklarning] Barabbas isimlik atiki qıkkən bir məhbusi [zindanda] idi. 17 Halayık jəm bolɔjanda, Pilatus ulardin: — Kimni silərgə koyup beriximni halaysılər? Barabbasını yaki Məsih, dəp atalojan Əysanımı? — dəp soridi 18 (qünki u [bax kahin қatarlıklarning] həsəthorluğunu tüpəylidin uni tutup bərgənləkini bilətti). 19 Pilatus «sorak, təhti»də olturoqanda, ayali uningoja adəm əwətip: — U həkkaniy kixining ixioja arilaxmiojin. Qünki tünüğün keçə uning səwəbidin qüxümde kəp azab qəktim, — dəp həwər yətküzdi. 20 Lekin bax kahinlər wə aksakallar bolsa halayıknı makul kılıp, Barabbasni koyup berixni wə Əysani yokitixni tələp kıldırdı. 21 Waliy jawabən ulardin yənə: — Silərgə bu ikkisining կəysisini koyup beriximni halaysılər? — dəp soridi. Barabbasni, — deyixti ular. 22 Pilatus əmdi: — Undak bolsa, Məsih, dəp atalojan Əysani қandaq bir tərəp kılıy? — dedi. Həmməylən: — U krestlənsün! — deyixti. 23 Pilatus: — Nemixkə? U zadi nema yamanlıq ətküzüptü? — dəp soridi. Biraq ular tehimu қattık warkirixip: U krestlənsün! — dəp turuwelixti. 24 Pilatus səzliwerixning bihudə ikenlilikini, bəlkı buning ornişa malimanqılık qikidioqanlığını kerüp, su elip, kəpqılıkning aldida қolını yuojaq: — Bu həkkaniy adəmnin kənioja mən jawabkar əməsmən, buningdə əzüngər məs'ul bolunglar! — dedi. 25 Pütün həlk jawabən: — Uning kəni bizning üstimizgə wə balılırimizning üstiga qüxsün! — deyixti. 26 Buning bilən Pilatus Barabbasni ularoja qikirip bərdi. Əysani bolsa қattık қamqılatkəndin keyin,

krestləxkə [ləxkərlirigə] tapxurdi. 27 Andin waliyning ləxkərləri Əysani uning ordisiqə elip kirip, pütün ləxkərlər topini bu yərgə uning ətrapıqə yioqdı. 28 Ular Əysani yalingaqlap, uqisiqə pərəng rənglik ton kiydürüxti. 29 Tikənlilik xahqılarnı əriup bir taj yasap, bexioja kiydürüdə wə ong қolioja bir komuxni tutkuzdi. Andin uning aldioja tizlinip: «Yaxiqayla, Yəhudiylarning padixaḥə!» dəp mazaq kilixti. 30 Uningoja tükürüxti, komuxni elip uning bexioja uruxti. 31 Uni xundak mazak kılɔjandin keyin, tonni saldurup, uqisiqə ez kiyimlirini kiydürüdə wə krestlə üçün elip mengixti. 32 Ular taxkırıqə qıkkınıda, Kurini xəhirilik Simon isimlik bir kixini uqrıtıp, uni tutup kelip Əysanining krestini uningoja məjburiy ketürgüzdı. 33 Ular Golgota, yəni «Bax səngək» degən yərgə kəlgəndə, 34 [Əysa] iqix üçün kəkrə süyi arilaxturulən aqqik xarab bərdi; lekin u uni tetip bəkqandin keyin, iqqili unimiidi. 35 Ləxkərlər uni krestligəndin keyin, qək taxlixip kiyimlirini eżara belüxüwaldı. 36 Andin u yərdə olturup uningoja kəzətqılık qıldı. 37 Ular uning bexining yukiri təripigə «Bu Əysa, Yəhudiylarning padixaḥıdır» dəp yezilən xikayətnamə tahtiyini bekitti. 38 [Əysa] bilən təng ikki қarakşımı krestkə mihlanoqan bolup, biri ong təripidə, yənə biri sol təripidə idi. 39 Bu yərdin ətkənlər baxlırını qaykixip, uni həkarətləp: 40 — Kəni, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kün iqidə kəytidin yasap qikidiojan adəm, əmdi əzüngni kutkuzə! Hudanıng Oqlı bolsang, kresttin qüxüp bəkqına! — deyixti. 41 Bax kahinlarmu, Təwrat ustazlıri wə aksakallar bilən birgə uni məshirə kılıp: 42 — Baxqılarnı kutkuzuptikən, eżini kutkuzalmaydu. U Israelning padixaḥim! Əmdi kresttin qüxüp baksunqu, andin uningoja etikad kılımiz. 43 U Hudaşa tayanojan! Huda uni əzizlisə, hazır kutkuzup bəkqay! Qünki u: «Mən Hudanıng Oqlı» degənidi, — deyixti. 44 Uningoja etikad krestləngən қarakşılarmu uni xundak həkarətləxti. 45 Əmdi künning altinqi saitidin tokkuzinqi saitigiqə pütkül zeminni karangojuluk bastı. 46 Tokkuzinqi saatlərdə Əysa yukiri awazda: «Eli, eli, ləma sawaktanı?» yəni «Hudayım, Hudayım, meni nemixkə taxliwətting?» dəp қattık nida qıldı. 47 U yərdə turoqanlarning bəziləri buni anglap: Bu adəm İlyas [pəyojəmbər]gə murajıat kiliwatidu, — deyixti. 48 Ularning iqidin birayələn dərhal yığırıp berip bir parçə bulutni əkelip, uni aqqik xarabka qılap, komuxning uqioja selip uningoja iqqüzüp

koydi. **49** Birak baxkilar: — Tohta! Қарап бақayli, İlyas [پەيۋەمبەر] kelip uni kütkuzup қالارмokin? — deyixti. **50** Әysa yükiri awaz bilən yənə bir warkırıdi-də, rohini қoyuwətti. **51** Wə mana, xu dəkikidə ibadəthanining [iqkiri] pərdisi yükiridin tewəngə ikki parqə belüp yırtıldı. Yər-zemin təwrinip, taxlar yerilip, **52** Қəbrilər eqildi (U tirilgəndin keyin, [əlümədə] uhlawatkan nuroqun mukəddas bəndilerning tənlirimu tirildi; ular қəbrilərdin qıktı wə mukəddas xəhərgə kirip, u yərdə nuroqun kixilərgə kəründi). **54** Əmdi Әysani kezət kiliwatkan yüzbexi həm yenidiki ləxkərlər yərning təwrixini wə baxka yüz bərgən hadisilərni kerüp, intayın қorkuxup: — U həkikətən Hudanıng Oqlı ikən! — deyixti. **55** U yərdə yənə bu ixlaroja yıraktin қarap turoqan nuroqun ayallarmu bar idi. Ular əslidə Әysanıng hizmitidə bolup, Galiliyədin uningoja əgixip kəlgənidi. **56** Ularning arisida Magdallik Məryəm, Yağup bilən Yüsüpnıng anisi Məryəm, Zəbədiyning oqullırining anisimu bar idi. **57** Kəqkurun, Arimatiyalık Yüsüp isimlik bir bay kəldi. Umu Әysanıng muhlislidin idi. **58** U Pilatusning aldioja berip, Әysanıng jəsitini tələp kıldı. Pilatus jəsətni uningoja tapxuruxka əmr kıldı. **59** Yüsüp jəsətni elip, pakız kanap rəht bilən orap kepənlidi **60** wə uni əzi üzün kiyada oyduroqan yengi қəbrisiga koydi. Andin қəbrinинг aqzioja yoqan bir taxni domilitip koyup, ketip kıldı **61** (xu qaşa Magdallik Məryəm bilən yənə bir Məryəmmu u yərdə, қəbrinig udulida olturnatti). **62** Əmdi ətisi, yəni «Təyyar lax künü» etkəndin keyin, bax kahınlar bilən Pərisiylər jəm boluxup Pilatusning aldioja kelip: **63** — Janabliri, həlikə aldamqining həyat waktida: «Mən əlüp üzinqi künü tirilimən» degini esimzdə bar. **64** Xuning üçün, қəbri üzinqi künigiqə məhkəm koqdilixi üçün əmr bərgəysiz. Undak kılınmisa, muhlisliyi kelip jəsətni oqrilap ketip, andin həlkə: «U əlümədin tirildi» deyixi mumkin. Bundaq aldamqılık aldinkısidinmu bəttər bolidu, — deyixti. **65** Pilatus ularoja: — Bir guruppa kezətqi ləxkərni silərgə tapxurdum. Қəbrini kurbinglarning yetixiqə məhkəm koqdangalar, — dedi. **66** Xuning bilən ular [kezətqi ləxkərlər] bilən billə berip, taxni peqətləp, қəbrini muhəpizət astioja koydi.

28 Xabat künü etüp, həptining birinqi künü tang atay degəndə, Magdallik Məryəm bilən yənə bir Məryəm қəbrini kərrixkə kəldi. **2** Wə mana, yərlər tuyuksız kattık təwrəp kətti; qünki Pərvərdigarning bir pərixtisi asmandin qüxüp, [kəbrigə] berip,

taxni bir qətkə domilitip, üstidə olturoqanidi. **3** Pərixtining kiyapiti qakmaqtək, kiyimliyi kardək ap'ak idi. **4** Kəzətqilər uningdin xunqə korkuxtiki, titrixip, əlüktək ketiplə kəldi. **5** Pərixtə ayallaroja қarap: — Korkmanglar! Silərning krestləngən Әysani izdəwatkininglarnı bilimən. **6** U bu yərdə əməs; u əzi eytqandək tirildürüldi. Kelinglər, Rəb yatkan jayni kərunglar; **7** andin dərhal berip uning muhlisliroja: «U əlümədin tiriliptu. Wə mana, u silərdin awwal Galiliyəgə baridikən, uni xu yərdə kəridikənsilər» dənglər. Mana mən bularni silərgə eytip bərdim, — dedi. **8** Xunga ayallar həm korkunq həm zor huxallıq iqidə қəbridin dərhal ayrılip, uning muhlisliroja həwər berixkə yığırıntı. **9** Ular muhlislirini həwərləndürükə mangojanda, mana Әysa ularning aldioja qikip: — Salam silərgə! — dedi. Ularmu aldioja berip, uning putioja esilip, uningoja səjdə kıldı. **10** Andin Әysa ularoja: — Korkmanglar! Berip kərindaxlırimoja: Galiliyəgə beringlər, dəp ukturunglar, ular meni xu yərdə kəridü, — dedi. **11** Ayallar tehi yolda ketiwatkanda, mana kezətqilərning bəziliri xəhərgə kirip, bolqan wəkələrning həmmisi toqrisida bax kahınlara həwər kıldı. **12** [Bax kahınlar] akaşakallar bilən bir yərgə yiqilip məslihətləxkəndin keyin, ləxkərlərgə bək kəp pul berip: **13** — Silər: «Uning muhlisli keqisi kelip, biz uhlawatkanda uning jəsitini oqrilap əketiptu» — dənglər. **14** Əgər bu həwər waliyning қulik喬a yetip kəlsa, biz uni kəyil kəlip silərni awariqilikin saklaymımız — dedi. **15** Xundak kəlip, ləxkərlər pulni aldi wə əzəlirigə tapilanqandək kıldı. Xuning bilən bu gəp bügüngiçə Yəhudiylar arisida tarkılıp kəlməktə. **16** On bir muhlis Galiliyəgə berip, Әysa ularoja bekitkən taoqka qikixti. **17** Ular uni kərginidə uningoja səjdə kilişti; lekin bəziliri gumanlinip kıldı. **18** Әysa ularning yenioja kelip, mundak dedi: — Ərxtə wə yər yüzidə barlıq hökük manga berildi. **19** Xuning üçün, berip pütkül əllərni [əzümgə] muhlis kəlip yetixtirünglər, xundakla ularni Ata, Oşul wə Muğəddas Roħning namioja təwə kəlip qəmüldürüp, **20** ularoja mən silərgə tapılıqan barlıq əmrlərgə əməl kilişni əgitinglər. Wə mana, mən zaman ahiriojqə hər künü silər bilən billə bolimən.

(aiion g165)

Markus

1 Hudaning oɔqli Əysa Məsihning hux həwirining baxlinixi: **2** Yəxaya pəyəqəmbərning yazmısida hatirləngəndək: — «Mana, aldingda əlqimni əwətimən. U sening yolungni aldin'ala təyyarlaydu. **3** Anglanglar, dalada birsining towlioqan awazini! U: «Pərvərdigarning yolini təyyarlanglar, Uning üçün qıçıır yollarını tüptüz kılınqlar!» — dəydü». **4** Kixilərnı qəmündürük elip baridioqan Yəhya [pəyəqəmbər] qəl-bayawanda pəyda bolup, gunahlaroqa kəqürüm elip kelidioqan, towa kılıxni bildüridioqan [suşa] «qəmündürük»ni jakarlaxka baxladı. **5** Pütün Yəhudiya əlkisidikilər wə pütküll Yerusalem xəhirdikilər uning aldioqa qıçıp, gunahlarını ikrar kılıxi bilən uning təripidin Iordan dəryasında qəmündürüldi. **6** Yəhya bolsa təgə yungidin kılınoqan kiyim kiyən, beligə kən tasma baqlıqanıdi; yeməklili qekətkə bilən yawa hərə həsili idi. **7** U mundak dəp jakarlaytti: — Məndin kudratlıq boloqan biri məndin keyin kelidu. Mən hətta engixip kəxlirining boqkuqını yexixkimu layık əməsmən! **8** Mən silərni suojla qəmündürimən, lekin u silərni Muqəddəs Rohka qəmündürüdu. **9** Xu künlərdə xundak boldiki, Əysa Galiliyə əlkisining Nasarət xəhiri din kelip, Yəhya təripidin Iordan dəryasında qəmündürüldi. **10** U sudin qıkkandıla, asmanınrlarıng yerilip, Rohning kəptər kiyapitidə qüxüp, eż üstigə konuwatkanlığını kərdi. **11** Xuning bilən asmanlardın: «Sən Mening seyümlük Oqlum, Mən səndin toluk hursənmən!» değən bir awaz anglandı. **12** Wə Roh dərhal uni qəl-bayawanoqa süyləp qıçırdı. **13** U qəldə kırıq kün turup, Xəytan təripidin sinilip turattı. U xu yərdə yawayı həywanlar bilən billə idi; xu künlərdə pərixtılər uning hizmitini kıldı. **14** Əmdi Yəhya solanqandın keyin, Əysa Galiliyə əlkisiqə berip: «Waqt-saiti toxtı, Hudaning padixaḥlılıq yekinlaxtı! Towa kilinglar, hux həwərgə ixininglər!» dəp Hudaning padixaḥlıqining hux həwirini jakarlaxka baxladı. **16** [Xu künlərdə] u Galiliyə dengizi boyida ketiwetip, Simon bilən inisi Andriyasni kərdi. Ular belikqi bolup, dengizə tor taxlawatatti. **17** Əysa ularoqa: — Mening kəynimdən menginglər, mən silərni adəm tutkuqı belikqi kılımən! — dedi. **18** Ular xuan torlurini taxlap, uningoqa əgixip mangdi. **19** U xu yərdin bir'az etüp Zəbədiyning oɔqli Yəkupni inisi Yuhanna bilən kərdi. Bu ikkisi kəmidə turup torlurini ongxawatatti. **20** U xuan ularnımu qakırdı. Ular atisi Zəbədiyini mədikarlar

bilən billə kəmidə qaldurup, ezliri uning bilən mangdi. **21** Ular KəpərNaḥum xəhiriqə kirdi. Xabat küni u ulul sinagogka kirip, təlim berixkə baxladı. **22** Halayık uning təlimigə həyranuğəs boluxti. Qünki uning təlimləri Təwrat ustazlirinin kigə ohximayttı, bəlkı tolimu nopluzluk idi. **23** Sinagoga napak roh, qaplaxkan bir adəm bar idi. U: **24** — I Nasarətlik Əysa, biz bilən karing bolmisun! Sən bizni yokatkılı kəldingmu? Mən sening kimlikingni bilimən, sən Hudaning Muqəddəs bolouqsisən! — dəp towlaytti. **25** Lekin Əysa [jinə] tənbih berip: — Aqzingni yum, bu adəmdin qıç! — dedi. **26** Napak roh həlikə adəmning tenini tartıxturup, kəttik warkırıqınıq uningdin qıçıp kətti. **27** Halayık həmmisi buningdin intayın həyran bolup, əzara oqulqula kılıxip: — Bu əndək ix? Yengi bir təliməqu! Qünki u həkük bilən hətta napak rohlarojumu buyruk kılalaydikən, ularmu uning sezığə boysunidikən, — deyixti. **28** Buningdin uning xəhrəti xu əhaman pütün Galiliyə əlkisining ətrapiqə pur kətti. **29** Ular sinagogdın qıçıpla, Yəkup wə Yuhanna bilən Simon wə Andriyasning əyigə bardı. **30** Əmma Simonning keynanisi kizitma iqidə yetip kələqanıdi. Ular dərhal uning əhwalını [Əysə] eytti. **31** U ayalning kəxiqə berip, əkolidin tutup, yeləp ərə turozdu. Uning kizitmisə dərhal yandi wə u ularmı kütüxkə kirişti. **32** Kəqkurun kün patkanda, kixilər barlıq aqrıqlarını wə jin qaplaxkanları uning aldioqa elip kelişti. **33** Pütün xəhərdikilər ixik aldioqa toplaxkanıdi. **34** Xuning bilən u hər türlük kesəllərgə giriptar boloqan nuroğun kixilərni sakayıttı wə nuroğun jinlərni kixilərdin həydiwətti. Lekin u jinlarning gəp kılıxka yol koymidi, qünki ular uning kim ikənlikini bilişətti. **35** Ətisi atığən tang tehi atmastinla, u ornidin turup, [xəhərdin] qıçıp, hilwət bir jayqa berip dua tilawət kıldı. **36** Simon bilən uning həmrəhliyi uni izdəp qıktı. **37** Uni tapkanda: — Həmmə adəm seni izdixiwatidu! — deyixti. **38** Ular oqa: — Baxka yərlərgə, ətraplıki yezilarojumu səz-kalamnı jakarlixim üçün barayı. Qünki mən dəl muxu ix üçün kelixim, — dedi. **39** Xundak kılıp, u pütküll Galiliyə əlkisini aylinip, sinagoglurida səz-kalamnı jakarlaytti həmdə jinlərni kixilərdin həydiwətti. **40** Mahaw kesili bar bir kixi uning aldioqa kelip yelinip, tizlinip turup: — Əgər halisinqiz, meni kesilimdin pak kılalaysız! — dəp etündi. **41** Əysa iqı aqrioqaq kolini sozup uningoqa tagküzüp turup: — Halaymən, pak kılınojin! — dewidi, **42** xu səz bilənla mahaw kesili dərhal bimardin ketip,

u pak kılindi. **43** U uningoja: — Hazır bu ixni həqkimgə eytma, bəlki udul berip [məs'ul] kahinoja əzüngni kərsitip, kahinlarda guvahlıq bolux üçün, Musa bu kesəldin paklanışınlar oğrə əmr kılıqan [kurbanlıqlarını] sunojin, — dəp uni əttik agahlındurup yoloja saldi. **45** Birak u adəm qıkip, bu ixni kəp yərlərdə jar selip, kəng yeyiwətti. Xuning bilən Əysə həqkandak xəhərgə oquq-axkara kiralmayı, bəlki xəhərlər sırtidiki hilwat jaylarda turuxka məjbur boldi; halayık hər tərapṭin uning yenioja toplixatti.

2 Birnəqqə kündin keyin u kəytidin Kəpərnəkum oja kirdi. U əydikən, degən həvar tarkılıwidı, **2** xunqə kəp adəm u yərgə yiqildiki, hətta ixik aldidimu put dəssigüdək yər kalmıqanıdi. U ularoja səz-kalam yətküziwatattı. **3** Mana xu əsnada, birnəqqə adəm uning aldioja bir paləqnı elip kəldi; uni ulardin töti kətürüp əkəlgənidi. **4** Adəmning kəplükidin uningoja yekinlixalmay, ular uning üstidin eğzini texip, texük aqkandın keyin paləqnı zəmbil bilən [Əysanın aldioja] qüxürdü. **5** Əmdi Əysə ularning ixənqini kərüp paləqkə: — Balam, gunahlıring kəqürüm kılindi, — dedi. **6** Lekin u yərdə olturojan bəzi Təwrat ustazlıri kənglidə gumaniy soallarnı köyup: **7** «Bu adəm nemə üçün mundak dəydy? U kupurluk kiliwatidioju! Hudadin baxka kimmu gunahıarnı kəqürüm kılalısın?» deyixti. **8** Əysə xuan rohida ularning kəngülliridə xundak gumaniy soallarnı köyutvatkanlığını bilip yetip, ularoja mundak dedi: — Silər kəngüldə nemixkə xundak soallarnı köyisilər? **9** Muxu paləqkə: «Gunaḥlıring kəqürüm kılindi!» deyix asanmu, yaki «Ornungdin tur, zəmbil-kərpəngni yioqixturup mang!» deyix asanmu? **10** Əmma hazır silərning Insan'oqlining yər yüzidə gunahıarnı kəqürüm kılıx həkükioja igə ikənlikini bilixinglar üçün, — U paləq kesəlgə: **11** — Sanga eytayki, ornungdin tur, zəmbil-kərpəngni yioqixturup əyüngə kayt! — dedi. **12** U dərhəl ornidin dəs turup, zəmbil-kərpisini yioqixturdi wə həmməylənning kez aldida [eydin] qıkip kətti. Həmməylən əttik həyran kəlip Hudani uluoqxıp: — Muxundak ixni əzoldin kərüp bakmioqanıduk, — deyixti. **13** U yənə dengiz boyioja ətarap mangdi. Kixılər topi uning ətrapioja olixivaldi. U ularoja təlim bərdi. **14** U yoldin etüp ketiwaterkanda, baj alidiojan orunda olturojan Alfayning oqlı Lawiynı kərüp, uningoja: — Manga əgəxkin, — dedi. U ornidin turup, uningoja əgəxti. **15** Wə xundak boldiki, u [Lawiyning] əyidə dastihanda olturoqanda, nuroqun bajgırlar wə gunahkarlar Əysə wə uning

muhlisliri bilən həmdastihan boldi. Bundak kixilər heli kəp idi, ularmu uningoja əgəxkənidi. **16** Əmdi Təwrat ustazlıri wə Pərisiyələr uning gunahkarlar wə bajgırlar bilən bir dastihanda olturoqanlığını kərüp, muhlislirioja: — U nemixkə bajgir wə gunahkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip olturnu?! — deyixti. **17** Buni angliojan Əysə ularoja: — Saqlam adəm əməs, bəlki bimarlar tewipkə möhtəjdur. Mən həkkənayınlarnı əməs, bəlki gunahkarları qakirçılı kəldim, — dedi. **18** Əmdi Yəhyanıng muhlisliri bilən Pərisiyələr roza tutuwatattı. Bəzilər uning aldioja kelip: — Nemixkə Yəhyanıng muhlisliri wə Pərisiyələrning muhlisliri roza tutidu, lekin sening muhlisliring tutmaydu? — dəp soraxtı. **19** Əysə jawabən mundak dedi: — Toyi boluwatkan yigit tehi toyda həmdastihan olturojan qəqədə, mehmanlıri roza tutup oltursa kəndak bolidu!? Toyi boluwatkan yigit toyda bolsila, ular həqkandak roza tutalmayıdu. **20** Əmma xu künələr keliduki, yigit ulardin elip ketilidü, ular xu kündə roza tutidu. **21** Həqkim kona kəngləkkə yengi rəhettin yamak salmaydu. Undak kilsa, yengi yamaq [kirixip], kona kiyimni tartixturup yirtiwetidü. Natijidə, yirtik tehimi yooqinap ketidü. **22** Həqkim yengi xarabnı kona tulumlar oqaqlınlımadu. Əgər undak kilsa, xarabning [eqixi bilən] tulumlar yerilip ketidü-də, xarabmu teküliq ketidü həm tulumlarımı kardin qıçıdu. Xuning üçün yengi xarab yengi tulumlar oqaqlınlınlıkerək. **23** Bir xabat künü xundak boldiki, u buqdaylıklardın etüp ketiwaterkanda. Uning muhlisliri yolda mengiwaterkanda baxakıarnı üzüvkə baxlıdı. **24** Pərisiyələr uningoja: — Kəra, ular nemixkə xabat künü [Təwratta] qəkləngən ixni kılıdu? — deyixti. **25** U ularoja: — [Padixah] Dawutning əzi wə həmrəhliyi hajətmən boloşanda, yəni aq kələğanda nemə kıləjanlığını [mukəddəs yazmilardin] okumioqanmusılər? **26** — Demək, Abiyatar bax kahin bolajan waktida, u Hudanıng əyigə kirip, Hudaqə atalojan, Təwratta pəkət kahinlarning yeyixigila bolidiojan nanıarnı [sorap] yegən, xundakla həmrəhliyimə bərgən? — dedi. **27** U ularoja yənə: — Insan xabat künü üçün əməs, xabat künü insan üçün yaritildi. **28** Xuning üçün, Insan'oqlı xabat küninigmə Igisidur, — dedi.

3 U yənə sinagogka kirdi. Xu yərdə bir koli yigiləp kətkən bir adəm bar idi. **2** [Pərisiyələr] Əysanın üstidin ərz kılaklı dəp xabat künidə kesəl sakaytidiojan-sakaytmaydiojanlığını paylap yürütti. **3** Əysə koli yigiləp kətkən adəmgə: — Ornungdin turup,

otturioja qıkkın! — dedi. **4** Andin, sinagogdikilərdin: — Təwrat ənunioja uyğun boloqını xabat künü yahxilik kılıxmu, yaki yamanlıq kılıxmu? Janni kütkuzuxmu yaki həlak kılıxmu? — dəp soridi. Lekin ular zuwan sürüxmidi. **5** U oqəzəp bilən ətrapioja nəzər selip ularoja kəz yügürtüp, ularning tax yürəkləkidan қayopardı. Andin u kesəlgə: — Əkolungni uzat, — dedi. U kolini uzitiwidi, əcoli əsligə kəltürüldi. **6** Əmdı Pərisiyələr dərhəl sirtka qikip, uni kandak yokitix toqrisida Herod [padixaḥning] tərəpdarları bilən məslihət kılıxka baxlıdi. **7** Andin əysa muhlisləri bilən billə u yərdin ayrırilip dengiz boyioja kətti; Galiliyə əlkisidin qong bir top adamlar uningoja əgixip bardı; xundakla uning kılıqan əməllirini anglojan һaman, pütün Yəhudiyyə əlkisidin, Yerusalem xəhəridin, Idumiya əlkisidin, Iordan dəryasining kərxi təripidin, Tur wə Zidon xəhərlərinin ətrapidiki jaylardın zor bir top adəmlərmə uning yenioja kelixti. **9** U adəmlərning kəplikidin ezini kistap koymisun dəp muhlislirioja kiqik bir kemining uningoja yekin turuxini tapılıdi. **10** Qünki u nuroqun bimarlarnı sakayıtkını tüpəylidin hərkəndək waba-kesəlliklərgə giriptar boloqanlarning həmmisi uningoja [kolumni] bir təvküziwalsam dəp kistixip kelixkəndi. **11** Napak rohlar [qaplixivaloqanlar] qaqqanla uni kərsə, uning aldioja yikilipl: «Şən Hudanıng Oqlısan!» dəp warķirixatti. **12** Lekin u [napak rohlarçə] əzinin kim ikənlilikini axkarilimaslıkkə qattık tənbih berip agahlanduratti. **13** U taqqa qikip, ezi haliojan kixılerni yenioja qakirdi; ular uning yenioja kelixti. **14** U ulardin on ikkisini ezi bilən billə boluxka, səz-kalamni jakarlaxka, **15** kesəllərni sakayıtx wə jinlarnı həydəx həkükioja igə boluxka tallap bekitti. **16** U [bekitkən on ikki kixi]: Simon (u uningoja Petrus dəp isim koyojan), **17** Zəbədiyning oqlı Yakup wə uning inisi Yuhanna, (u ularni «Binni-Rəgaz», yəni «Güldürmama oqlulları» dəpmu atiojan), **18** Andriyas, Filip, Bartolomay, Matta, Tomas, Alfayning oqlı Yakup, Taday, millətpərvər dəp atalojan Simon **19** wə uningoja satkunluk kılıqan Yəhuda İxkariyotlardın ibarət. **20** U eygə kaytip kəlgəndin keyin, u yərgə yənə xunqə nuroqun adəmlər toplandıki, ularning həttə oqızalanqudəkmə wakıti qıkmidi. **21** [Əysanıng] ailisidikilər buni anglap, uni tutup kelixkə berixti. Qünki ular uni «Əklini yokitiptu» değənidir. **22** Yerusalemın qüxkən Təwrat ustazlıri bolsa: «Uningda Bəelzibub bar», wə «U pəkət jinlarning əmirigə tayinip jinlarnı қooqlıwetidikən»,

deyixətti. **23** Xuning üçün u [Təwrat ustazlırını] yenioja qakirip, ularoja təmsillərni ixlitip mundak dedi: — Xəytan Xəytannı kəndakmu қooqlisun? **24** Əgər padixaḥlik əz iqidin bəlünüp əzara sokuxkan bolsa xu padixaḥlik put tirəp turalmaydu; **25** xuningdək əgər bir ailə əz iqidin bəlünüp əzara sokuxsa xu ailə put tirəp turalmaydu. **26** Əgər Xəytan əz-əzige ərəxi qikip bəlünsə, u put tirəp turalmay, yokalmay kalmaydu. **27** Həqkim küqtünggür birsining əyigə kirip, uning mal-mülkini bulap ketəlməydu — pəkət u xu küqtünggürni awwal baoqliyalisa andin əyini bulang-talang kılalaydu. **28** Xuni silərgə bərəhək eytip əyayki, insan balılıri etküzgən türlik gunahlırinining həmmisini, xundakla ular kılıqan kupurluklirinin həmmisini kəqürüxkə bolidu. **29** Birak kimdikim Mukəddəs Rohka kupurluk kilsə, əbədil'əbədgıqə həq kəqürəlməydu, bəlkı mənggülük bir gunahning həkümü astida turidu. (aiōn g165, aiōnios g166) **30** [Əysanıng bu səzi] ularning «uningoja napak roh qaplixiptu» degini təqün [eytilojanıdi]. **31** Xu wakitta uning anisi bilən iniliri kəldi. Ular sirtida turup, uni qakirixka adəm kirgüzdi. **32** Bir top halayık uning ətrapida olтурattı. Ular: — Mana, aningiz, iniliringiz sizni izdəp sirtta turidu, — deyixti. **33** Əysa ularoja jawabən: — Kim menin anam, kim menin inilirim? — dedi. **34** Andin, u epqürisidə olturoqanlar olaqarap mundak dedi: Mana bular menin anam wə inilirim! **35** Qünki kimki Hudanıng iradisini ada kilsə, xu menin aka-nim, aqa-singlim wə anamdur.

4 U yənə dengiz boyida [həlkə] təlim berixkə baxlıdi.

Uning ətrapioja zor bir top adəmlər olixiwaloqakə, u bir kemigə qikip dengizda olturdı; pütküllə halayık bolsa dengiz kiroqıkida turuxattı. **2** U ularoja təmsil bilən nuroqun ixlarnı əgətti. U təlim berip mundak dedi: **3** — Kulaq selinglar! Uruk qaqquqi uruk qaqqılı [etizoja] qikiptu. **4** Uruk qaqqanda uruklardin bəziliri qiojır yol boyioja qüxüptü, kuxlar kelip ularnı yəp ketiptu. **5** Bəziliri tupriki az taxlık yərgə qüxüptü. Topisi qongkur bolmioqanlıktın, tezla ünüp qikiptu, **6** lekin kün qıqix bilənla aptaptə kəyüp, yiltizi bolmioqakə kürup ketiptu. **7** Bəziliri tikənlərnin arisoja qüxüptü, tikənlər əsüb maysilarnı boqjuwelip, ular həq həsol bərməptü. **8** Bəziliri bolsa, yahxi tuprakka qüxüptü. Ular əsüb awup qong bologanda həsol beriptu. Ularning bəziliri ottuz həssə, bəziliri atmix həssə, yənə bəziliri yüz həssə həsol beriptu. **9** — Angliyadək ələkili barlar buni anglisun! — dedi u.

10 U uning ətrapidikilər həm on ikkiylən bilən yaloquz қalojanda, ular uningdin təmsillər toopluluk soraxtı. **11** U ularoja mundağ dedi: — Hudanining padixahlıkining sirini bilixkə silər nesip boldunglar. Lekin sırttikilərgə həmmə ix təmsillər bilən ukturulidu; **12** buning bilən: «Ular қaraxni қaraydu, birak kərməydu; Anglaxni anglaydu, birak qüxənməydu; Xundak bolmisidi, ular yolidin yanduruluxi bilən, Kəqürüm klinatti» [degeñ sez əmalgə axurulidu]. **13** Andin u ularoja: — Silər muxu təmsilnimu qüxənmidinqlarmu? Undakta, қandakmu baxka hərhil təmsillərni qüxinələysilər? — dedi. **14** Uruk qaqquqi səz-kalam qaqidu. **15** Üstigə səz-kalam qeqilojan qioqır yol boyi xundak adəmlərni kərsətkənki, ular səz-kalamni angliojan haman Xəytan dərhal kelip ularning kəlbigə qeqilojan səz-kalamni elip ketidu. **16** Buningçə ohxax, taxlik, yərlərgə qeqilojan uruklar bolsa, səz-kalamni angliojan haman huxallıq bilən köbul kılqanlanı kərsitudu. **17** Halbuki, kəlbida həq yiltiz bolmioqaqka, pəkət wakitlik turidu; səz-kalamning wəjидin kiyinqilik yaki ziyankəxlikkə uqriqanda, ular xuan yoldın qətnəp ketidu. **18** Tikənlərnin arisioja qeqilojını xundak bəzi adəmlərni kərsətkənki, bu adəmlər səz-kalamni angliojını bilən, **19** lekin kəngliga bu dunyaning əndixiliri, bayılıklärning eziketuruxi wə baxka nərsilərgə bolqan həwəslər kiriwelip, səz-kalamni boouqvetidu-də, u həq hosul qıqarmaydu. (aiən g165) **20** Lekin yahxi tuprakqa qeqilojan uruklar bolsa — səz-kalamni anglixli bilən uni köbul kılqan adəmlərni kərsitudu. Bundak adəmlər hosul beridu, birsi ottuz həssə, birsi atmix həssə, yənə birsi yüz həssə hosul beridu. **21** U ularoja yənə mundağ dedi: — Qiraq sewət yaki kariwat astioja koyulux üçün kəltürüləmdü? U qiraqjdanning üstigə koyulux üçün kəltürüləmdü? **22** Qünki yoxurulqan həqkəndak ix axkarilanmay kalmaydu, xuningdak hərkəndak məhpiy ix yüz bərgəndin keyin ayan bolmay kalmaydu. **23** Anglojudək kuliki barlar buni anglisun! **24** Anglojanlıringlaroja kəngül bəlünqlər! Qünki silər [baxkilaroja] қandak əlqəm bilən əlqisənglər, silərgimu xundak əlqəm bilən əlqəp berilidu, hətta uningdimu kəp koxup berilidu. **25** Qünki kimdə bar bolsa, uningoja tehimu kəp berilidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar bolqanlırimu uningdin məhərum klinidu. **26** U yənə mundağ dedi: — Hudanining padixahlıki yənə birsining tuprakqa uruk qaqqinioja ohxaydu: **27** u uhlaydu, orundin turidu, keqə-kündüzlər ətüwerip,

uruk bih urup əsidu. Lekin qaqquqi қandak yol bilən əsidiyojanlıkini bilməydi. **28** Tuprak əzlükidin hosul beridu; uruk awwal bih uridu, keyin bax qıkırdu, ahirda baxaklar toluk dan tutidu. **29** Dan pixkanda, [qaqquqi] dərhal orojak salidu, qünki hosul wakti kəlgən bolidu. **30** U yənə mundağ dedi: — Hudanining padixahlıkinı nemigə ohxitimiz? Yaki қandak bir təmsil bilən sürətləp berələymiz? **31** U goya bir tal kiqa urukçə ohxaydu. U yərə terilojanda, gərqə yər yüzidiki barlık uruklarning iqidə əng kiqiki bolsimu, **32** terilojandin keyin, hərkəndak ziraəttin egiz əsüb xundak qong xahlayduki, asmandiki ķuxlarmu uning sayisiga konidu. **33** U xuningçə ohxax halayıq anglap qüxinələğidək nuroqun təmsillər bilən səz-kalamni yətküzdi. **34** Lekin təmsil kəltürməy turup ularoja həqkəndak səz kilmaytti. Lekin ez muhlisilri bilən yaloquz қalqınında, ularoja həmməni qüxəndürüp berətti. **35** Xu küni kəq kirgəndə, u ularoja: — Dengizning u ketioja etəyli, — dedi. **36** Ular halayıkpı yoloja seliwatkəndin keyin, uni kemidə olturojan peti elip yürüp ketixti. Ular bilən billə mangojan baxka kemilərmə bar idi. **37** Wə mana, əxəddiy қara կүүн qikip kətti; xuning bilən dolğunlar kemini urup, su һalqıp kirip, kemigə toxay dəp қalqanidi. **38** Lekin u kemining ayaq təripidə yastukkə bax koyp uykuja katkənidi. Ular uni oyositip: — I ustaz, һalak boluwatkinimizə karing yokmu? — dedi. **39** U ornidin turup, boranoja tənbih berip, dengizə: «Tinqlan! Jim boll!» dewidi, boran tohtap, qongkur bir jimjitlik həküm sürdi. **40** — Nemixkə xunqə körkisilər? Silərdə қandaksığə tehiqə ixənq bolmayıdu? — dedi u ularoja. **41** Ularnı intayin zor bir korkunq bastı, ular bir-birigə: — Bu adam zadi kimdu? Hətta xamal wə dengizmu uningoja itaət kılıdıkən-hə! — dəp ketixti.

5 Ular dengizning u ketioja, Gadaralıklärning yurtioja yetip bardı. **2** U kemidin qüxiyi bilənlə, napak roh qaplaxkan bir adəm gər əngkürliridin qikip, uning aldioja kəldi. **3** U adəm əngkürlərni makan kılqan bolup, uni həqkim hətta zənjirlər bilənmə baqlıyalmayıtti. **4** Qünki kəp ketim put-kölliri kixən-zənjirlər bilən baqlanqan bolsimu, u zənjirlərni üzüwetip, kixənlərni qekiwətənidi; həqkim uni boysunduralmıqanidi. **5** U keqə-kündüz mazarlıkta wə taqlar arisida tohtawsız warkirap-jarkirap yürətti, əz-əzini taxlar bilən kesip yarilanduratti. **6** Lekin u əysani yıraktın kərüp, uning aldioja yığırüp berip, səjdə kıldı **7** wə қattık awazda warkirap: — Həmmidin

aliy Hudaning Ooqli Əysa, sening menin bilən nemə karing! Huda həkkə, səndin etünüp կalay, meni kiynima! — dedi 8 (qünkü Əysa uningoja: «Həy napak roh, uningdin qık!» degəndi). 9 U uningdin: — Isming nemə? — dəp soridi. — Ismim «köxon» — qünkü sanımız kəp, — dəp jawab bərdi u. 10 Wə u Əysadin ularni bu yurttin həydiwətmigəysən, dəp kəp etünüp yalwurdu. 11 Taq baoṛida qong bir top tongguz padisi otlap yürətti. 12 Jinlar uningoja: — Bizni muxu tongguzlarqa əwətkin, ularning iqiqə kirip ketixkə yol կoyojaysən, — dəp yalwuruxti. 13 Əysa dərħal yol կoydi. Xuning bilən napak rohlar qıkıp, tonguzlarning tenigə kirixi bilənla, tonguzlar tik yardin etilip qüxüp, dengizə qərk boldi. Ular ikki mingoja yekin idi. 14 Tongguz baķkuqılar bolsa u yərdin կeqip, xəhər-yezilarda bu ixlarni pur կildi. Xu yərdikilər nemə ix yüz bərgənləkini kərgili qikixti. 15 Ular Əysanıng yenioja kəldi wə ilgiri jinlar qaplxiwalojan həlikə adəmning kiyimlərni kiyip, əs-hoxi jayida olturojını — yəni «köxon jinlar» qaplaxkan xu adəmni kərüp, korkup ketixti. 16 Bu wəkəni kərgənlər jinlar qaplaxkan adəmdə nemə yüz bərgənləkini wə tonguzlarning akıvitini həlkə bayan կilip bərdi. 17 Buning bilən halayık Əysaşa: Yurtlirimizdən qıkıp kətkəysən, dəp yalwuruxka baxlıdi. 18 U kemigə qikıwatlında, ilgiri jinlar qaplaxkan həlikə adəm uningdin: Mənnu sən bilən billə baray, dəp etündi. 19 Lekin u buningda unimay: — Əz eydikiliring wə yurtdaxlıringning yenioja berip, ularqa Pərvərdigarning sanga xunqılık uluq ixlarni կilip bərgənləkini, Uning sanga rəhİM-xəpkət kərsətkənlikini həwərləndürjin, — dedi. 20 U կaytip berip, Əysanıng ezigə kəndək uluq ixlarni կilojanlığını «On xəhər rayoni»da jar kılıxka baxlıdi. Buni anglojanlarning həmmisi tolimu həyran kelixti. 21 Əysa կaytidin kemə bilən dengizning u kətioja etkəndə, zor bir top halayık uning yenioja yiqildi; u dengiz boyida turattı. 22 Mana, məlum bir sinagogning qongi Yairus isimlik bir kixi kəldi. U uni kərüp ayiojoja yikilip: — Kiqik kizim əley dəp կaldı. Berip uningoja կolliringizni təgküzüp կoysingiz, u sakiyip yaxiojat! — dəp kəttik yelindi. 24 Əysa uning bilən billə bardı. Zor bir top halayıkmu olixip kistaxkan hələda kəynidin mengixti. 25 Hun təwrəx kesiləgə giriptar bolöñojoja on ikki yil bolöjan bir ayal bar bolup, 26 u nuroqun tewiplarning kəlida kəp azab tartip, bar-yokını hajlap tügətkən bolsimu, հeqkəndək ünümü bolmay, tehimu eoqırlixip kətkənidı. 27 Bu ayal Əysa

həkkidiki gəplərni anglap, halayıkning otturisidin kistilip kelip, arkə tərəptin uning tonini silidi. 28 Qünkü u kənglidə: «Uning tonini silisamlı sakaymaya kalmaymən» dəp oylioqanidi. 29 Hun xuan tohtap, ayal kesəl azabidin sakayıtilojanlığını əz tenidə səzdi. 30 Əysa dərħal wujudidin կudrətning qikənlikini sezip, halayıkning iqidə kəynigə burulup: — Kiyimimni silioqan kim? — dəp soridi. 31 Muhlisliri uningoja: — Halayıkning əzungni kistap mengiwatkanlığını kərüp turukluk, yənə: «Meni silioqan kim?» dəp soraysənəq? — deyixti. 32 Biraq Əysa əzini silioquqını tepix üçün tehiqə ətrapioja karawatattı. 33 Əzidə nemə ixning yüz bərgənləkini səzgən ayal korkup titrigən hələda կelip uning aldioja yikildi wə uningoja həkikiyə əhwalni pütünləy etti. 34 U uningoja: — Kızım, ixənqing seni sakayıttı! Tinq-hatirjamlıktə կayt! Kesilingning azabidin sakayoqın, — dedi. 35 U bu səzni kılıwatlında, sinagogning qongining əyidin bəzilər կelip uningoja: Kizingiz əldi. Əmdi ustazni nemixə yənə awarə kılısız?! — deyixti. 36 Lekin Əysa bu səzlərni anglap dərħal sinagogning qongioja: Korkmioqin! Pəkət ixənqtə bol! — dedi. 37 U pəkət Petrus, Yakup wə Yakupning inisi Yuḥanna bilən yoloq qıktı; baxka հeqkimning əzi bilən billə berixioja yol կoymidi. 38 U sinagogning qongining əyi aldioja kəlgəndə, kiykas-quşanı, halayıkning kəttik nalə-pəryad wə ah-zar kətürgənləkini kərüp, 39 əygə kirip ularqa: — Nemixə kiykas-quşan wə ah-zar kətürisilər? Bala əlməptu, uhlap կaptu, — dedi. 40 Ular uni məshirə kılıxtı; lekin u həmməylənni taxkiriqa qikiriwetip, balining ata-anisini wə əz həmrəhəlirini elip, bala yatkan əygə kirdi. 41 U balining kolini tutup, uningoja: «Talita kumi» dedi. Bu səzning mənisi «Kızım, sanga eytimənki, ornungdin tur» degənlik idi. 42 Kız dərħal ornidin turup mangdi (u on ikki yaxta idı). Ular bu ixka mutlak həyran kelixti. 43 U ularqa bu ixni հeqkiməgə eytmaslığını kəttik tapılıdi, xundakla kizoja yegüdək birnemə berixni etti.

6 U u yərdin ketip, əz yurtioja kəldi. Uning muhlislirimu uningoja əgixip bardı. 2 Xabat künü kəlgəndə, u sinagogda təlim berixkə kirixti. Təlimini anglojanlardın kəp adəm intayın həyran boluxup: — Bu adəm bularqa nədin erixkəndü? Uningda muxundak danalıq kəndək berilgən? Uning kolida muxundak mejizilər kəndək yaritildiğəndə? 3 U əhlikə yaşıqçı əməsmü, Məryəmning oqlı, xundaqla Yakup, Yosə, Yəhudə wə Simonlarning akisiq? Uning

singillirimu bu yerdə arimizda turuwatmamdu? — deyixti. Xuning bilən ular uningoja həsat-bizarlıq bilən қaridi. 4 Xuning bilən əysa ularoqa: — Hərkəndək pəyəqəmbər baxka yərlərdə hərmətsiz қalmaydu, pəkət əz yurti, əz uruk-tuqşanlıri arisida wə əz eyidə hərmətkə sazawər bolmaydu, — dedi. 5 Xuning bilən kollirini birkənqə bimarning üstigə təgküzip, ularni sakayıtkəndin baxka, xu yerdə u һeqkəndək möjizə yaritalmidi. 6 Wə u ularning iman-ixənqsizlikidin həyran қaldı. 7 Andin u ətraptiki yeza-kəntlərni aylinip təlim bərdi. U on ikkiylənni yenioja qakirdi wə [həlk arisioja] ikki-ikkidin əwətixkə baxlidi. U ularoqa napak rohłarnı həydəx həkükini bərdi; 8 wə ularoqa: — Səpərdə yeninglaroqa həsidiñ baxka nərsə eliwal manglar, nə hurjun nə nan eliwal manglar, bəlwəqəkə pulmu salmanglar, 9 putunglaroqa kəxlərni kiyinglar, biraq ikki yəktək kiyiwal manglar, — dəp tapılıdi. 10 U yənə: — [Bir yurtka barojininglarda], kimning əyigə [kobul kılınip] kirsənglar, u yurttin kətküqə xu əydila turunglar. 11 Қaysı yərdikilər silərni kobul қilmisa, xundakla sezünglərni anglimisa, u yərdin kətkininglarda, ularoqa agah-guwaḥ bolsun üçün ayiojinglardiki topini kekwiwetinqar! — dedi. 12 Xuning bilən ular yoloqa qikip, kixilərni gunahlırija towa kiliçkə jar selip ündidi. 13 Ular nuroqun jinlərni həydi, nuroqun bimarlarnı zayıtun meyi bilən məsih kiliç sakaytti. 14 Uning nami məxhur boloqaqka, Hərod padixaḥ, uning həkkidə anglap: «Bu adəm [qoqum] əlümdin tirilgən Qəmündürgüqi Yəhyanadur. Xuning üçün muxu alahidə կudratlər uningda kütqini kərsitudu» dəytti. 15 Baxkilar: «U İlyas [pəyəqəmbər]» desə, yənə bəzilər: «Burunki pəyəqəmbərlərdək bir pəyəqəmbər bolsa kerək» deyixətti. 16 Bırak bularnı angliojan Hərod: — Mən kallisini aloqan Yəhyaning ezi xu — u əlümdin tiriliptu! — dedi. 17 Hərodning bundak deyixinining səwəbi, u [əgəy] akisi Filipning ayali Herodiyəning wəjidin adəm əwətip Yəhyanı tutup, zindanoja taxlijanidi. Qünki u xu ayal bilən nikahlanıjanidi; Yəhya Hərodka [tənbih berip]: «Akangning ayalini tartiwelixing Təowrat қanunioja hilap» dəp käyta-käyta degeönüdi. 19 Xuning üçün Herodiyə Yəhya oja adawət saklaytti; uni əltürməkçi boləjan bolsimu, lekin xundak қılalmayıtti. 20 Qünki Hərod Yəhyanı diyanətlilik wə mukəddəs adəm dəp bilip, uningdin korkattı, xunglaxkə uni қoçdaytti; u uning səzlərini angliojan qaoqlırıda alakzadə bolup ketətti, lekin yənilə sezlərini anglaxkə amrak idi.

21 Əmma [Hərodiyə kütkən] pəyt ahir yetip kəldi; Hərod tuqulajan künidə əz əməldarlıri, mingbexiliri wə Galiliyə əlkisidiki katta ərbablarnı ziyanət bilən küttüwaldı; 22 həlikə Hərodiyəning kizi sorunoja qüxüp usul oynap bərdi. Bu Hərod wə həmdastihan boləjanlaroqa bəkmü yarap kətti. Padixaḥ, kizoja: — Məndin nemə tələp kilsang, xuni berimən, — dedi. 23 Andin u қəsəm kiliç yənə: — Məndin nemə tələp kilsang, hətta padixaḥlıkimning yerimini desəngmu xuni berimən, — dedi. 24 Kız sırtka qikip, anisidin: — Nema tələp kiliy? — dəp soriwidə, anisi: — Qəmündürgüqi Yəhyaning kallisini tələp kil, — dedi. 25 Kız dərhal padixaḥning aldiqə aldirap kirip: — Qəmündürgüqi Yəhyaning kallisini hazırla bir təhsigə koyp əkilixlirini halaymən, — dedi. 26 Padixaḥ buningça naħayiti həsrət qəkkən bolsimu, қəsəmliri tüpəylidin wə dastihanda olturojanlar wəjidin, uningoja bərgən səzidin yanoqusı kəlmidi. 27 Xunga padixaḥ dərhal bir jallat əwətip, uning kallisini elip kelixni əmr kıldı. Jallat zindanoja berip Yəhyaning kallisini elip, 28 uni bir təhsigə koyp, kizning aldiqə elip kelip uningoja bərdi. Kız uni anisioja tapxurdi. 29 Bu ixni angliojan Yəhyaning muhlisləri kelip, jəsətni elip ketip bir kəbrigə koypdi. 30 Kaytip kəlgən rosullar əysanıng yenioja yiojıldı, nemə kəloqanlıri həm nemə təlim bərgənlərinini uningoja məlum kilixti. 31 Kelip-ketiwatqanlar naħayiti kəplikidin ularoqa tamaklinixkumu wakit qikəmidi. Xunga u ularoqa: — Yürünglər, mən bilən hilwət bir jayqa berip, birdəm aram elinglar, — dedi. 32 Buning bilən ular kemigə qüxüp, hilwət bir qel yərgə karap mangdi. 33 Bırak nuroqun kixilər ularning ketiwaterkanlığını baykap, ularni tonuweliwidi, ətraptiki barlıq xəhərlərdin piyadə yoloja qikip, yügüürüp, ulardin burun u yərgə berip yiojilixti. 34 Əysa kemidin qüxüp, zor bir top adəmni kərüp, ularning padiqisiz koy padisidək boləjanlıqıa iq aqritti. Xunga u ularoqa kəp ixlarnı egitixkə baxlidi. 35 Kəq kirip қaloqanda, muhlisləri uning yenioja kelip: — Bu qel bir jay ikən, kəq kirip kətti. 36 Halayikni yoloja seliwtəkən bolsang, ular ətraptiki kənt-kıxlaklaroja berip, ezlirigə nan setiwalısun; qünki ularda yegüdək nərsə yok, — dedi. 37 Lekin u ularoqa jawabən: — ularoqa əzünglar ozuk beringlar, — dedi. Muhlislər uningdin: — İkki yüz kümüx dinaroja ularoqa nan əkelip ularni ozuklanduramduq? — dəp soridi. 38 Əysa ularoqa: — Kanqə neninglar bar? Berip karap bekinqlər, — dedi.

Ular қарап бақжандын keyin: — Bəxi bar ikən, yənə ikki belikmu bar ikən, — deyixti. **39** U ularoja kixilerni top-top kılıp yexil qıməndə olturoqzuxni buyrudi. **40** Halayık yüzdin, əlliktin səp-səp bolup olturuxti. **41** U bəx nan bilən ikki belikni қolioqa elip, asmanoqa қarap [Hudaşa] təxəkkür-mədhiyə eytti, andın nanlarnı oxtup, kəpqılıkkə tutup berix iżqün muhlislirioja berip turattı; ikki beliknimü həmməyləngə tarkıtıp bərdi. **42** Həmməylən yəp toyundi. **43** [Muhlislar] exip қalojan nan wə belik parqılırını liş on ikki sewətkə teriwaldi. **44** Nanlarnı yegən ərlərning sanila bəx mingqə idi. **45** Bu ixtin keyinla, u muhlislirioja əzüm bu halayıknı yoloqa seliwtimən, angoçıqa silər kemigə olturup, dengizning karxi kırqıkdiki Bəyt-Saida yezisiqa etüp turunglar, dəp buyrudi. **46** Ularnı yoloqa seliwtəkəndin keyin, u dua-tilawat kılıx üçün taqlıq qıktı. **47** Kəq kirgəndə, kemə dengizning otturisioja yətkənidi, u əzi yalozş қuruklukta idi. **48** U muhlislirining palaknı küqəp uruwatlıqlarını kərdi; qünki xamal tətür yenilixtə qıkkənidi. Keqə tətinqi jesək waktida, u dengizning üstidə mengip, muhlisliri tərəpkə kəldi wə ularning yenidin etüp ketidioğandək kılatti. **49** Lekin ular uning dengizning üstidə mengip keliwatlıqlarını kərüp, uni alwasti ohxaydu, dəp oylap quşan selixti. **50** Qünki ularning həmmisi uni kərüp sarasımığa qüxti. Lekin u dərhəl ularoja: — Yürəklilik bolungalar, bu mən, korkmanglar! — dedi. **51** U kemigə, ularning yenioqa qıkkəndila, xamal tohtidi. Ular buningdin həxidin kətküdək dərijidə kattık həyrən kəlixip, nemini oylaxnı bilməytti; **52** qünki ular nan berix [məjizisini] tehiqə qüxənmigənidi, ularning kəlbə bihud əhalətə turattı. **53** Ular dengizning karxi təripigə etüp, Ginnisarət deyən yurta [kuruklukqa] qıkip, kemini baqlap koydi. **54** Ular kemidin qüxtüxi bilənla, [halayı'k] uni dərhəl tonuwelip, **55** ətraptiki həmmə jaylaroja yügürütüüp bardı wə «U palanqı yərgə qüxüptu» dəp anglıxi bilənla, bimarlarnı zəmbilgə selip, xu yərgə [uning aldioja] elip berixti. **56** U məyli yeza, məyli xəhər yaki kixlaqlarоja barsun, həlkə aqırıqlarını bazarlarоja elip qıkip yatkuzzati; ular uningdin aqırıqlar heq bolmioğanda sening yepinqangning pexigə bolsimu қolini təgküzüwalsaq dəp etündi. Uningoja қolini təgküzənlərning həmmisi sakaydı.

7 Bu qaoqda, Pərisiyər wə Təwrat ustazlıridin bəziləri
Yerusalemın kelip uning aldioja yioqıldı; **2** xu
Pərisiyər wə Təwrat ustazlıri uning muhlisliridin
bəzilirining tamaknı қolini yumay, yəni «napak»

hələdə yəvatqanlığını kərüp, uningdin: — Muhlisliring nemixka ata-bowilirimizning ən'ənilirigə riaya kilmay, bəlki yuyulmuşan kolları bilən tamak yəydu? — dəp soraxtı (qünki Pərisiyər wə pütün Yəhudiylar ata-bowlılıri təripidin kəldurulmuşan ən'ənin qing tutkaqka, awwal kollırını əstəyidillik bilən yumisa, tamak yeməydi. Xuningdək bazardin kätip kəlgəndim, ular kol yumay birnərsə yeməydi. Uningdin baxka, piyalə-kədəh, das-qegün wə mis қaqılar wə diwanlarnı yuyux tooqrısida tapxurulmuşan nuroqunliojan ən'ənilərdimə qing turidi). **6** U ularoja jawab berip mundak dedi: — Yəxaya pəyoğəmbər silər sahitpəzərlər tooqranglarda aldın'ala toptooqra bexarət bərgən! [uning] yazmısında pütülgəndək: — «Muxu həlk aqzıda Meni hərmətlığını bilən, Birak kəlbə Məndin yırak; **7** Ular Manga bihudə ibadət kılıdu. Əlarning əğətkən təlimləri pəkət insanlardın qıkkən pətiwalarla, halas». **8** Qünki silər Hudanıñ əmrini taxlap koyup, insanlarning ən'ənisini qing tutiwalidikənsilər — das-qegün, piyalə-kədəhələrni yuyux wə xuningoja ohxap ketidioğan nuroqan baxka ixlarnı ən'ənə kılıp yürüsilər. **9** U ularoja yənə mundak dedi: — Silər əzliringlarning ən'ənisini qing tutımız dəp Hudanıñ əmrini əpqillik bilən bir qatkə kəyriп koydunglar! **10** Qünki Musa [pəyoğəmbər]: «Ata-anangni hərmət kıl» wə «Atisi yaki anisini həkarətligənlər əlümgə məhkum kılınsun» dəp əmr kiloqan. **11** Lekin silər: — Birsi «Atisi yaki anisioja: — Mən silərgə yardım bərgüdək nərsilərnı allikəqan «kurban kılıp» Hudaşa atiwəttim — desila, **12** xu kixininə ata-anisining həlidin həwər elixoja bolmayıdu, dəp əgitisilər. **13** Xundak kılıp, silər [əwlədliringləroja] tapxurojan ən'ənənglərni dəp Hudanıñ əmrini yokka qıkıriwəttinglər, wə xuningoja ohxax kep ixlarnı kılısilər. **14** Andın halayıknı yənə yenioqa qakırıп, ularoja: — Həmmimlər manga kulak selinglər wə xuni qüxininqlərki, **15** insanning sırtidin iqigə kiridioğan nərsilərnin həqkəndikə uni napak kilməydi, bəlki ez iqidin qıkidioğan nərsilər bolsa, ular insanni napak kılıdu. **16** Angliyadək külükli barlar buni anglisun! — dedi. **17** U halayıktın ayrılip eygə kirgəndə, muhlisliri uningdin bu təmsil həkkidə soridi. **18** U ularoja: — Silərmə tehiqə qüxənməy yürüwatımsıлər?! Sırttin insanning iqigə kiridioğan hərkəndək nərsinənə uni napak kılalmaydıcıqlığını tonup yətməywatımsıлər? **19** [Sırttin kirgən nərsə] insanning kəlbığə əməs, axkazinoqa kiridu, andın u yərdin tərat bolup taxlinidu, — dedi (u bu gəpni

deyix bilən, həmmə yeməkliklərni һalal kılıwətti). **20** U yənə söz kılıp mundak dedi: — Insanning iqidin qıçıqılınila, insanni napak kılıdu. **21** Qünki xular — yaman niyətlər, zinahorluk, jinsiy buzukluklar, katillik, oqrılık, aqkezlük, rəzilliliklər, aldamqılık, xəhwaniyilik, həsəthorluk, til-ahənat, təkəbburluk wə həməkətliliklər insanning iqidin, yəni uning kəlbidin qıkıdu **22** — bu rəzil ixlarning həmmisi insanning iqidin qıkıp, ezzini napak kılıdu. **23** U ornidin turup u yərdin ayrılip, Tur wə Zidon ətrapidiki rayonlarqa bardi wə bir eygə kirdi. Gərqə u buni həqkim bilmisün degən bolsimu, lekin yoxurup қalalmidi. **25** Dərwəkə, napak roh qaplaxkan kiqik bir kızning anisi uning toqrisidiki həwərni angliojan һaman yetip kelip, uning ayioqıja yikıldı **26** (ayal Yunanlıq bolup, Suriyə əlkisidili Fənikiy millitidin idi). U uningdin kizidin jinni həydiwetxni etündi. **27** Lekin Əysə uningoja: — Aldi bilən balilar կorsikini toyozusun; qünki balilarning nenini kiqik itlarqa taxlap berix tooqra əməs, — dedi. **28** Lekin u buningə jawabən: — Durus, i Rəb, birək hətta itlarmu üstəl astida turup balilardin qüxkən nan uwaklirini yəydiqə, — dedi. **29** Əysə uningoja: — Sening muxu səzüng tüpəylidin yolungə kayt, jin kizingdin qıkıp kətti, — dedi. **30** Ayal eyigə kaytip kəlgəndə, mana kız kariwatta yatatti, jin uningdin qıkıp kətkəndi. **31** Əysə yənə Tur wə Zidon xəhərinə ətrapidiki rayonlardın qıkıp, «On xəhər» rayoni otturisidin etüp, yənə Galiliyə dengiziqə kəldi. **32** Halayık uning aldioqa tili eqir, gas bir adəmni elip kelip, uning uqisoja қolungni təgküzip koysang, dəp etünüxti. **33** U adəmni halayıktın ayrip bir qətkə tartip, barmaqlırını uning қulaklırija tikti, tükürüp, [barmikini] uning tilioja təgküzdü. **34** Andin u asmanoja қarap uğ tartip horsinoqandin keyin, u adəmgo: «Əffata» (mənisi «eqil») dedi. **35** U adəmning қulaklıri dərhal eqilip, tilimü eqilip rawan gəp kılıxka baxladı. **36** Əysə ularoja buni həqkimə eytmaslıknı tapılıdi. Lekin ularoja hərkənqə tapiliojan bolsimu, bu həwərni yənilə xunqə kəng tarkitiwətti. **37** Halayık [bu ixkə] mutlak həyran kəlixip: — U həmmə ixlarnı қaltış kılıdikən! Hətta gaslarnı anglaydiojan, gaqılarnı səzləydiqən kılıdikən, — deyixti.

8 Xu künlərdə, yənə zor bir top halayık yioqliqanıdi. Ularning yegüdək həqnemisi bolmioqakə, u muhlisirini yenioja qakirip: **2** — Bu halayıkka iqim aqriydu. Qünki ular meninq yenimda turojılı üq kün boldi, ularda yegüdək həqnərsimu қalmidi. **3**

Ularnı əylirigə aq қorsak қaytursam, yolda һalidin ketixi mumkin. Qünki bəziliri yıraktın kəlgənökən, — dedi. **4** Muhlisilri buningə jawabən: — Bundaq hilwət bir jayda bu kixilərni toydurqudək nanni nədin tapkılı bolsun? — deyixti. **5** — Қanqə neninglar bar? — dəp soridi u. Yəttə, — deyixti ular. **6** Buning bilən u həlkəni yərdə olтурuxça buyrudi. Andin yəttə nanni қolioqa aldı wə [Hudaşa] təxəkkür-mədhıyə eytip oxup, keqpilikkə tutuxkə muhlisirioja bərdi. Ular halayıkka üləxtürüp bərdi. **7** [Muhlislar]da yənə birkənqə kiqik belikmu bar idi. U Hudaşa təxəkkür eytip ularni bərikətləp, muhlisirioja üləxtürüp berixni ettti. **8** Halayık toyoqıqə yedi; ular exip kalojan parqılları yəttə sewətkə teriwaldi. **9** Yegənlər tət mingqə kixi idi. U ularni yoloja saldı, **10** andin muhlisilri bilən billə dərhal kemigə qüxüp, Dalmanuta tərəplirigə bardi. **11** Pərisiylər qıkıp, uni sinax məksitidə uningdin bizgə asmandın bir möjizilik alamət kərsətsəng, dəp tələp kılıxip, uning bilən munaziriləxkili turdi. **12** U iqidə bir uluq-kiqik tinip: — Bu dəwr nemixkə bir «möjizilik alamət»ni istəp yürüdү? Xuni silərgə bərhək eytip koyayki, bu dəwrgə həqkandak möjizilik alamət kərsitilməydi, — dedi. **13** Andin ulardin ayrılip, yənə kemigə qıkıp, dengizning u qetiqə etüp kətti. **14** Muhlislar nan elip kelixni untuojan bolup, kemidə bir tal nandin baxka yəydiqini yok idi. **15** U ularni agahlındurup: — Ehtiyat kilinglar, Pərisiylərning eqitküsü wə Herodning eqitküsündən hezi bolunglar, — dedi. **16** Muhlislar əzara mulahızılıxip: — Uning bundak deyixi nan əkəlmigənlilikimizdin bolsa kerək, — deyixti. **17** Əysə ularning nemə [deyixiwatqanlığını] bilip: — Nemixkə nan yokluqı toqrisida mulahızə kılısilər? Silər tehiqə pəm-parasət yaki qüxənqigə igə bolmidinglərmi? Kələbliringlar tehimu bihudlixip ketiwatamdu? **18** Kezünglar turup kərməywatsımlar? Kulikinglar turup anglimaywatsımlar? Esinglarda yokmu? **19** Bəx ming kixigə bəx nanni oxtuqınımda, parqılarqa lik tolojan қanqə kiqik sewətni yioqıwalinglar? — dedi. — On ikkini, — jawab bərdi ular. **20** — Yəttə nanni tət ming kixigə oxtuqınımda, parqılarqa lik tolojan қanqə sewətni yioqıwalinglar? — dedi u. — Yəttini, — Jawab bərdi ular. **21** U ularoja: — Undakta, kandaşığə silər tehi qüxənməsilsər? — dedi. **22** Ular Bayt-Saida yezişioja kəldi; halayık bir kor adəmni uning aldioqa elip kelip, uningoja қolungni təgküzip koysang, dəp etündi. **23** U kor adəmning

ķolidin tutup yezining sirtioja yetiləp bardı; uning kəzlirigə tükürüp, üstigə kollırını təgküzüp: — Birər nərsə kərüwatamsən? — dəp soridi. **24** U bexini kətürüp: — Kixilərnı kərüwatımən; ular huddi mengip yürüwatkan dərəhlərdək kərünüwatidu, — dedi. **25** Andin u käytidin kollırını u adəmning kəzlirigə təgküzdi. U kəzlərini egiwidı, kəzləri əsligə kelip, həmmə nərsini enik kərdi. **26** Əysa uni eyigə kayturup: — Yeziojumu kirma, yaki yezidiki həqkimgə bu ixni ukturma, — dəp tapılıdi. **27** Əysa muhlislırı bilən qıkıp Kəysəriyə-Filippi rayoniqa қaraxlık kənt-yezilaroja bardı. Yolda u muhlislırıdin: — Kixilər meni kim dəydu? — dəp soridi. **28** Ular uningoja: — Bəzilər seni Qəmündürgüqi Yəhya, bəzilər Ilyas [pəyojəmbər] wə yənə bəzilər ilgiriki pəyojəmbərlərdin biri dəp karaydikən, — dəp jawab berixti. **29** U ulardin: — Əmdi silərqu, silər meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. Petrus jawabən: — Sən Məsihdursən, — dedi. **30** U ularoja əzi toopruluk həqkimgə tinmaslıknı jiddiy tapılıdi. **31** Xuning bilən U İnsan'oqlining nuroğun azab-okubət tartixi, aksakallar, bax kaḥinlar wə Təwrat ustazlırları təripidin qətkə keçilixi, əltürülüxi wə üq kündin keyin tirildürülüxi mukərrər ikənlikini [muhlisirioja] egitixkə baxlıdi. **32** U bu ixni oquk-axkara səzləp bərdi. Buning bilən Petrus uni bir qətkə tartip, uni əyibləxkə baxlıdi. **33** Lekin u burulup muhlislırıqa қarap, Petrusni əyibləp: — Arkamoja et, Xəytan! Sening oyliojanliring Hudanıng ixliri əməs, insanning ixliridur, — dedi. **34** Andin muhlislırı bilən halayıknımu qakırıp mundak dedi: — Kimdəkim manga əgixixni niyat kilsa, əzidin keqip, əzinin krestini kətürüp manga əgəxsun! **35** Qünki kimdəkim əz jenini kutkuzay desə, qoqum uningdin məhərum bolidu; lekin kimdəkim mən üçün wə hux həwər üçün əz jenidin məhərum bolsa, uni kutkuzidu. **36** Qünki bir adam pütkül dunyaşa igə bolup, jenidin məhərum kalsa, buning nəmə paydisi bolsun?! **37** U nemisinə jenioja tegixsun?! **38** Qünki kimdəkim zinahor wə gunahkar bu dəwr aldida məndin wə meninq səzlirimdin nomus kilsa, İnsan'oqlimu atisining xanxəripi iqidə mukəddəs pərixtılər bilən billə kəlginidə, uningdin nomus kıldı.

9 U ularoja yənə: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, bu yerdə turojanlarning arisidin əlümning təmini tetixtin burun jəzmən Hudanıng padixaḥlıkinin küq-küdrət bilən kəlgənlilikinə kərdiojanlar bardur. **2** Wə altə kündin keyin, əysa

Petrus, Yağup wə Yuḥannani ayrip elip, egiz bir taşka qılıtı. U yerdə uning siyakı ularning kəz aldidila əzgirip, 3 kiyimliri yər yüzidiki həqbir akartkuqimu akartalmışudək dərijidə parkırap kardək ap'ak boldi. **4** Ularning kəz aldida Musa wə Ilyas [pəyojəmbərlər] tuyuksız kəründü; ular əysa bilən səzlixiwatkanı. **5** Petrus bu ixka jawabən əysaşa: — Ustaz, bu yerdə bolojinimiz intayın yahxi boldi! Birini sanga, birini Musaşa, yənə birini Ilyaską atap bu yərgə üq kəpə yasaylı! — dedi **6** (qünki Petrus nəmə deyixini bilməy kələşənidi, qünki ular korkunqə qəmüp kətkənidi). **7** Tuyuksız bir parqə bulut ularnı kaplıwaldı wə buluttin: «Bu Mening seyümlük Oqlumdur; uningoja kulağ selinglar!» deyən awaz anglandı. **8** Ular lappidə ətrapıja қarixiwidi, lekin yənə həqkimni kərmidi, əz yenida pəkət əysanila kərdi. **9** Ular taşdin qüxüwatkanda, əysa ularoja, İnsan'oqli əlümдин tirildürülmüşqə, kərgənlirini həqkimgə eytməslikni əmr kılıp tapılıdi. **10** Ular uning bu səzini kəngligə püküp, «əlümдин tiriliх» deyənning zadi nəmə ikənlikli həkkidə ezara mulahiziləxti. **11** Ular uningdin yənə: — Təwrat ustazlırları nəmə üçün: «Ilyas [pəyojəmbər] Məsih, kelixin] awwal kayıtip kelixi kerək» deyixidu? — dəp soraxti. **12** U ularoja jawabən: — Ilyas [pəyojəmbər] dərəwəkə [Məsihətin] awwal kelidu, andin həmmə ixni orniqa kəltürirdü; əmdi nemixkə mukəddəs yaznilarda İnsan'oqli kəp azab-okubət qekidu wə horlinidu, dəp pütülgən? **13** Lekin mən silərgə xuni eytayki, Ilyas [pəyojəmbər] dərhəkikət kəldi wə dəl mukəddəs yaznilarda həkkidə pütülgəndək, kixilər uningoja nemini halisa xundak kıldı. **14** Ular muhlislarning yenioja kayıtip barojunda, zor bir top adəmlərning ularning ətrapıja olıxiwalajanlıknı, birnəqə Təwrat ustazlırinin ular bilən munazira қılıxiwatkanlıknı kərdi. **15** Uni kergən pütün halayık intayın həyran boluxtı wə yığırüp kelip uning bilən salamlaxtı. **16** U ulardin: — Ular bilən nəmə toopruluk munazira қılıxiwatisilər, — dəp soridi. **17** Halayıktın birəylən uningoja: — Ustaz, mən oqlumnu sening aldingoja elip kəldim, qünki uningoja gaqa kıləquçı bir roh qaplıxiwalajan. **18** Hər kətim roh, uni qirmiwsa, uni tartixturup yikitudu, xuning bilən balının aqzı kəpüklixi, qıxları kirixip ketidü; կakxal bolup kəlidü. Muhlisliringdin jinni həydiwətəkəsilər dəp tilidim, biraq ular kılalmıdı, — dedi. **19** U jawabən: — Əy etikədsiz dəwr, silər bilən qaqqanojiqə turay?! Mən silərgə yənə qaqqanojiqə səwr kılıy? — Balini aldimoja

elip kelinglar — dedi. **20** Ular balini uning aldişa elip kəldi. Əysani kərük bilənla roh balining pütün bədininini tartixturuwətti. Bala yiklip, aqzidin keşük qıkkən peti yərdə yumilap kətti. **21** U balining atisidin: — Bu ix bexioşa kəlginigə қanqə uzun boldi? — dəp soridi. U: — Kiqikidin tartip xundak, **22** jin uni һalak қılıx üçün kəp ketim otka wə suoşa taxlıdı. Əmdi bir amal kılalisang, bizgə iq aqritip xapaət kılqaysən! — dedi. **23** Əysa uningoşa: — «Kılalisang!» dəysənəq! Ixənqtə bolovan adəmgə həmmə ix mumkindur! — dedi. **24** Balining atisi dərhəl: — Mən ixinimən; ixənqsizlikimə mədət kılqaysən! — dedi yioqlap nida kilipli. **25** Əmdi əysa kəpqilikning yügürüxüp kəlgənlilikini kərüp, həlikə napak rohka tənbih berip: — Əy adəmni gas wə gaqa kılqarıqi roh! Buyruk kılımənki, uningdin qik, ikkinçi kirgüqi bolma! — dedi. **26** Xu һaman jin bir qırkıridi-də, balini dəlxətlik tartixturup, uningdin qikip kətti. Bala elüktək yetip қaldı, halayıkning kəpinqisi «U əldi!» deyixti. **27** Lekin əysa balini қolidin tutup yəldidi, bala ornidin turdi. **28** Əysa eygə kirgəndin keyin, muhlisliri uning bilən yaloquz қaloqanda uningdin: — Biz nemə üçün jinni həydiwələmdik? — dəp soraxti. **29** U ularoşa: — Bu hil [jin] dua wə rozidin baxka yol bilən qıkırılmış, — dedi. **30** Ular xu yərdin ayrılip, Galiliyədin etüp ketiwatatti. Birak u buri həcqkimning bilixini halimaytti. **31** Qünki u muhlislirioşa: — İnsan'oqlı insanlarning қolioşa tapxurulup, ular uni oltürüridu. Əltürülüp üç kündin keyin u tirilidu, — degən təlimni beriwatatti. **32** Lekin [muhlisler] bu səzni qrixənmidi həmdə uningdin soraxkımı petinalmıldı. **33** U KəpərNağum xəhiriğə kəldi. Əygə kirgəndən ulardin: — Yolda nemə toqrisida mulahızıləxtinqər? — dəp soridi. **34** Lekin ular xükk turdi, qünki ular yolda kəysimiz əng uluəq dəp bir-biri bilən mulahızıləxkənidi. **35** U olturup, on ikkəylənni yenioşa qakırip, ularoşa: — Kim birinçi boluxni istigən bolsa, xu həmməylənnin əng ahirkisi wə həmməylənnin hizmətkari bolsun, — dedi. **36** Andin u kiçik bir balini otturuda turozuzdi wə uni ķuqikoşa elip turup, ularoşa mundak dedi: **37** — Kim mening namimda muxundak kiçik balini kobul kilsa, meni kobul қiloqan bolidu. Kim meni kobul kilsa, u meni əməs, bəlki meni əwətküqini kobul қiloqan bolidu. **38** Yuhanна uningoşa: — Ustaz, sening naming bilən jinlarnı həydəwatkan birsini kərdük. Lekin u biz bilən birgə sanga əgəxkənlərdin bolmioşaqka, uni tostuk, — dedi. **39** Lekin əysa: — Uni tosmanglar.

Qünki mening namim bilən bir məjizə yaratkan birsi arkidinla mening üstümdin yaman gəp қılıxi mumkin əməs. **40** Qünki bizgə karxi turmioqanlar bizni қollioqanlardur. **41** Qünki mən silərgə xuni bərəkə eytip қoyayki, Məsihkə mənsup bolovanlıkinglar üçün, mening namimda silərgə hətta birər piyalə su bərgən kiximu əz in'amioşa erixməy kalmayıdu. **42** Lekin manga etikəd қiloqan bundak kiqiklərdin birini gunahka putlaxturqan hərkəndək adəmni, u boynioşa yoqan tügmən texi esiloqan һalda dengizə taxliwetilgini əwzəl bolatti. **43** Əgər əmdi қolung seni gunahka putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki қolung bar һalda dozahka, yəni eqrürüməs otka kirgininəndin kərə, qolak һalda həyatlıqka kirgininə əwzəldur. (*Geenna g1067*) **44** Qünki dozahta xularni [yəydiqan] kurt-kəngərələr əlməydi, yalkunluk ot eqməydi. **45** Əgər əmdi putung seni [gunahka] putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki putung bar һalda dozahka, yəni eqrürüməs otka taxlanoqinəndin kərə, tokur һalda həyatlıqka kirgininə əwzəl. (*Geenna g1067*) **46** Qünki dozahta xularni [yəydiqan] kurt-kəngərələr əlməydi, yalkunluk ot eqməydi. **47** Əgər kəzüng seni [gunahka] putlaxtursa, uni oyup taxliwət. İkki kəzüng bar һalda otluk dozahka taxlanoqinəndin kərə, singar kəzlük bolup Hudanıng padixahlılıqoşa kirgininə əwzəl. (*Geenna g1067*) **48** Qünki dozahta xularni [yəydiqan] kurt-kəngərələr əlməydi, yalkunluk ot eqməydi. **49** Həmmə adəm ot bilən tuzlinidu wə hərbir kurbanlıq tuz bilən tuzlinidu. **50** Tuz yahxi nərsidur. Həlbuki, əgər tuz əz tuzlukını yokatsa, uningoşa կayıtidin tuz təminini қandakmu kirgüzgili bolidu? Əzünglarda tuz tepilsən wə bir-biringlər bilən inaklılıqta ətünglər.

10 U yərdin қozojılıp, Yəhudiyyə elkisi tərəpliridin etüp, İordan dəryasining u ketidiki rayonlarojumu bardı. Top-top adəmlər yənə uning ətrapıqə olıxiwalıqanıdi. U aditi boyiqə ularoşa təlim berixkə baxlıdı. **2** Bəzi Pərisiyələr uning yenioşa kelip uni kiltəkkə qıxırıx məksətidə uningdin: — Bir adəmning ayalını talak қılıxi Təwrat қanuniyoşa uyğunmu? — dəp soridi. **3** Lekin u jawabən: — Musa [pəyoqəmbər] silərgə nemə dəp buyruqan? — dedi. **4** Ular: — Musa [pəyoqəmbər] kixininə ayalını bir parqə talak heti yezipla talak қılıxiyoşa ruhsət қiloqan, — deyixti. **5** Əysa ularoşa: — Tax yürəkliklərdin u silərgə bu əmrni pütkən; **6** lekin Huda aləm apiridə bolqinida [insanlarnı] «Ər wə ayal kiliq yaratti». **7** «Xu səwəbtin

ər kixi ata-anisidin ayrıldı, ayali bilən birləşip **8** ikkilisi bir tən bolidu». Xundak ikən, ər-ayal əmdi ikki tən əməs, bəlkı bir tən bolidu. **9** Xuning üçün, Huda qoxkənni insan ayrimisun, — dedi. **10** Ular eygə käytip kelip kirgəndə, muhlisliri uningdin bu həqtə soridi. **11** U ularoqa: — Ayalini talaq kılıp, baxka birini əmrığa alojan kixi ayalıqə gunah kılıp zina klıojan bolidu. **12** Erini qoyuwetip, baxka ərgə təkgən ayalmu zina klıojan bolidu, — dedi. **13** Əkolungni təkgüzgəysən dəp, kixilər kiçik balilirini uning aldioqa elip keliwatatti. Birakı muhlislar elip kəlgənlərni əyiblidi. **14** Buni kərgən əysa aqqiklinip, muhlisliriqa: Balilar aldimoqa kəlsün, ularni tosmanglar. Qünki Hudanıng padixaqliki dəl muxundaklaroqa təwədudur. **15** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, Hudanıng padixaqlikini səbiy balidək köbul kilmisa, uningoqa hərgiz kiralmayıdu, — dedi. **16** Xuning bilən u balilarnı ķıqıkoja elip, ularoqa қollırını təkgüzüp bəht tilidi. **17** U yoloja qıkkanda, birsi uning aldioja yığırüp kelip, uning aldida tizlinip uningdin: — I yahxi ustaz, mən əndək kilsam mənggülük həyatka miraslıq kılımən? — dəp soridi. (aiōnios g166) **18** Lekin əysa uningoqa: — Meni nemixkə yahxi dəysən? Pəkət biridin, yəni Hudadin baxka həqkim yahxi əməstür. **19** Sən Təwrattiki «Zina kılma, katillik kılma, ooprılık kılma, yalojan guwahlıq bərma, hiyanət kılma, ata-anangni hərmət kıl» degən pərliz-pərزلərni bilişən, — dedi. **20** U adəm jawabən: — Ustaz, bularning həmmisigə kiqikimdin tartip əməl kılıp keliwatimən, — dedi. **21** Əysanıng uningoqa қarap muhəbbiti қozojaldi wə uningoqa: — Səndə yənə bir ix kəm. Berip pütün mal-mülkingni setip, pulini yoksullarоqa bərgin wə xundak kilsang, ərxətə həzinəng bolidu; andin kelip krestni kətürüp manga əgəxkin! — dedi. **22** Lekin muxu sezni anglap, uning qırayı tutulup, կayqoja qəmüp u yərdin kətti. Qünki uning mal-dunyasi nəhayiti kəp idi. **23** Andin əysa qərisigə səpselip қarap, muhlisliriqa: — Mal-dunyasi keplərning Hudanıng padixaqlikioqa kirix nemidegən təsliktə bolidu-hə! — dedi. **24** Muhlislar uning səzlirigə intayın həyran boluxti, lekin əysa ularoqa yənə jawabən: — Balilirim, mal-mülükka tayanojanlar üçün Hudanıng padixaqlikioqa kirix nemidegən təs-hə! **25** Təgining yingninin kəzidin etüxi bay adəmning Hudanıng padixaqlikioqa kirixidin asandur! — dedi. **26** Ular buni anglap intayın bək həyran boluxup, bir-biridin: Undakta, kim nijatka erixələydi? — dəp soraxti. **27** Əysa ularoqa қarap: —

Bu ix insan bilən wujudka qikixi mumkin əməs, lekin Huda üçün mumkin əməs bolmayıdu; qünki Huda qənibətən həmmə ix mumkin bolidu, — dedi. **28** Buning bilən Petrus uningoqa: — Mana, biz bolsak, həmmimini taxlap sanga əgəxtük! — degili turdi. **29** Əysa uningoqa jawabən mundaq dedi: — Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, mən üçün wə hux həwər üçün eyi, aka-ukiliri, aqa-singilliri, atisi, anisi, ayali, balilirli yaki yər-zeminləridin waz kəqənlərning həmmisi **30** bu zamanda bularning yüz həssisigə, yəni ey, aka-uka, aqa-singil, ana, balilar wə yər-zemindərə (ziyankəxliliklər қoxulojan һaldə) tuyəssər bolmay kəlməydi wə kelidiojan zamandimu mənggülük həyatka erixməy kəlməydi. (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Lekin xu qaođa nuroqun aldida turojanlar arkıoja etidi, nuroqun arkında turojanlar aldioja etidi. **32** Ular Yerusalemə qıçıqiojan yolda idi, əysa həmmining aldida ketiwatatti. [Muhlisli] bək həyran idi həmdə uningoqa əgəxkənlərəmə korkunq iqidə ketiwatatti. Əysa on ikkəylənni yənə ez yenioja tartip, ularoqa ez bəxiqə qüxicidiojanlarını ukturuxka baxlap: **33** — Mana biz hazır Yerusalemə qıkıp ketiwatımız. İnsan'oqlı bax kahinlər wə Təwrat ustazlıriqa tapxurulidu. Ular uni elümgə məhəkum kılıdu wə yat əlliklərgə tapxuridu. **34** Ular bolsa uni məshirə kılıp, kamqılap, uning üstigə teküridu wə uni eltüridu. Lekin üq kündin keyin u kayta tırılıdu, — dedi. **35** Zəbədiyning oqulları Yakup bilən Yuhanınna uning aldioja kelip: — Ustaz, səndin nemə tilisək orundap bərsəng, dəp etünimiz, — deyixti. **36** U ularoqa: — Silərgə nemə kılıp beriximni halaysılər? — dedi. **37** — Sən xan-xəriplingə bolojiningda, birimizni ong yeningda, birimizni sol yeningda olturoquzoqaysən, — deyixti ular. **38** Əysa ularoqa jawabən: — Nemə tələp kılıqanlıqları bilməywatisilər. Mən iqidiojan kədəhəni iqələmsilər? Mən köbul kılıdıcıq qəmildürüxni silərəmə köbul kılılamışılər? **39** — Kılalaymiz, — deyixti ular. Əysa ularoqa: — Dərwałə, mən iqidiojan kədəhəməni silərəmə iqisilər wə mən köbul kılıdıcıq qəmildürülük bilən qəmildürülisilər. **40** Birak ong yaki sol yenimda olturuxka nesip bolux mening ilikimdə əməs; bəlkı kimlərgə təyyarlanıq bolsa, xularoqa berilidu, — dedi. **41** Buningdin həwər tapşan [kalɔjan] on [muhlis] Yakup bilən Yuhanınnadın hapa boluxka baxladı. **42** Lekin əysa ularni yenioja qakirip, mundaq dedi: — Silərgə məlumki, yat əllər üstidiki həkümran dəp hesablanojanlar kol astidiki həlk üstidin buyrukwarzılık

kılıp hakimiyət yürgüzidü, wə həqküdərliri ularını hojayınlarqə idarə kıldı. **43** Birak silərning aranglarda bunda ix bolmayıdu; bəlkı silərdin kim mərtiwiilik boluxni halisa, u silərning hizmitinglarda bolsun; **44** wə kim aranglarda birinqi boluxni istisə, u həmmə adəmning külü bolsun. **45** Qünki İnsan oqlımı dərwəkə xu yolda kəpqilik menin hizmitimdə bolsun deməy, bəlkı kəpqilikning hizmitidə bolay wə jenimni pida kılıx bədiliga nuroqun adəmləri hərlükka qıkırayı dap kəldi. **46** Ular Yeriho xəhīrigə kəldi. [Əysə] muhlisliri wə zor bir top adəmlər bilən billə Yerihodin qıkkən wağıttı, Timayning Bartimay isimlik қarioğu oqlı yol boyida olturup, tiləmqılık kiliwatatti. **47** U «Nasəratlik Əysə»ning u yərdə ikənləkini anglap: — I Dawutning oqlı Əysə, manga rəhim kılıqaysən! — dəp tow laxka baxlıdi. **48** Nuroqun adəmlər uni «Ün qıqarma» dəp əyiblidi. Lekin u: — I Dawutning oqlı, manga rəhim kılıqaysən, — dəp tehimu ünlük towlidı. **49** Əysə tohətəp: Uni qakiringlar, — dedi. Xuning bilən ular қarioğunu qakirip uningoja: — Yürəklik bol! Ornundin tur, u seni qakiriwatidu! — deyixti. **50** U adəm qapını selip taxlap, ornidin dəs turup əysanıng aldioja kəldi. **51** Əysə jawabən uningdin: — Sən meni nemə kıl dəysən? — dəp soridi. Қarioğu: — I igəm, kəytə kəridiqan bolsam'idi! — dedi. **52** Əysə uningoja: — Yolungoja kəytsəng bolidu, etikadıng seni sakaytti, — dewidi, u xuan kərələydiqan boldı wə yol boyi əysəqə əgixip mangdi.

11 Ular Yerusalemoja yekinlixip, Zəytun teoqining etikidiki Bəyt-Fagi wə Bəyt-Aniya yezilirioja yekin kəlgini də, u ikki muhlisiqə aldin mangdurup ularoqa: — Silar udulunglardiki yeziqə beringlar. Yeziqə kiripla, adəm balisi minip bəkmioqan, baoqlaklıq bir təhəyni kərisilər. Uni yexip bu yərgə yetiləp kelinglar. **3** Əgər birsi silərdin: «Nemixkə bundak kilişilər?» dəp sorap kəlsa, «Rəbning buningoja hajiti qüxti wə u həlila uni bu yərgə əwətip beridu» — dənglər, — dəp tapılıdi. **4** Ular ketip aqa yol üstidiki əyninq dərwazısı sırtında baoqlaqliq turoqan bir təhəyni kərdi. Ular tanını yəxti. **5** U yərdə turoqanlardın bəzilər: — Təhəyni yexip nemə kilişilər? — deyixti. **6** Muhlislar əysanıng buyruqınındək jawab bərdi, həlikə kixilər ularoqa yol köydi. **7** Muhlislar təhəyni əysanıng aldioja yetiləp kelip, üstigə eż yepinqə-qapanlarını taxlıdi; u üstigə mindi. **8** Əmdi nuroqun kixilər yepinqə-qapanlarını yoloja payandaz kılıp saldı; baxkılırı dərəhlərdin xah-xumbilarnı

kesip yoloja yaydı. **9** Aldida mangojan wə kəynidin əgəxkənlər: «Hosanna! Pərvərdigarning namida kəlgüqiqə mubarək bolsun! **10** Atimiz Dawutning kelidiqan padixaḥlılıqıja mubarək bolsun! Ərxıəlada təxəkkür-hosannalar okulsun!» — dəp warkirixatti. **11** U Yerusalem oja berip ibadəthana həylilirioja kirdi; wə ətrapidiki həmməni kəzdir kəqürgəndin keyin, waqt bir yərgə berip kələqəqka, on ikkəylən bilən billə yəna Bəyt-Aniyaqə qıktı. **12** Ətisi, ular Bəyt-Aniyadın qıkkanda, uning қorsıki ekip kətkənidi. **13** Yırakaltı yopurmaklık bir tüp ənjür dərihini baykap, uningdin birər mewə tapalar mənməkin dəp yenioja bardi; lekin tūwigə kəlgəndə yopurmaktin baxka həq nərsə tapalmidi. Qünki bu ənjür pixidiqan pəsil əməs idi. **14** U dərəhkə səz kılıp: — Buningdin keyin mənggü həqkim səndin mewə yemigəy! — dedi. Muhlislimu buni anglidi. (aiōn g165) **15** Ular Yerusalem oja kəldi; u ibadəthana həylilirioja kirip, u yərdə elim-setim kiliwatqanları həydəxkə baxlıdi wə pul tegixkütqilərning xırəlirini, pahtək-kaptər satkuqılarning orunduklırını ərüwətti; **16** wə həqkimning həqkəndək mal-buyumlarnı ibadəthana həyliliridin kətürüp ətütigə yol köymidi. **17** U həlkə: — Mukəddəs yazmılarda: «Mening eyüm barlıq əllər üçün dua-tilawəthana dəp atılıdu» dəp pütülgən əməsmə? Lekin silər uni bulangqılarning uwisiqə aylanduruwəttinglər! — dəp təlim baxlıdi. **18** Bax kaḥinlar wə Təwrat ustazlıri buni anglap, uni yokitixning qarisini izdəxkə baxlıdi; pütükə halayıq uning təlimigə təəjjuplinip kələqəqka, ular uningdin körkətti. **19** Kəqkərun, u [muhlisli] [bilən] xəhərning sırtıqə qıkıp kətti. **20** Ətisi səhərdə, ular ənjür dərihining yenidin etüp ketiwetip, dərəhninq yiltizidin kürup kətkənlikini baykaxtı. **21** [Dərəhnı əhalitini] esigə kəltürgən Petrus: — Ustaz, kara, sən қarojojan ənjür dərihi kürup ketiptu! — dedi. **22** Əysə ularoqa jawabən mundak dedi: — Hudanıng ixənqidə bolunglar. **23** Mən silərgə xuni bərəhək eytip koyayki, kimdəkim bu taçqə: Bu yərdin kətərülüp dengizə taxlan!» desə wə xundakla kəlbidə həq guman kilməy, bəlkı eytkinining əməlgə exiqiqa ixənq bar bolsa, u eytkən ix uning üçün əməlgə axidu. **24** Xu səwəbtin mən silərgə xuni eytimənki, dua bilən tiligən hərbir nərsə bolsa, xuningoja erixtim, dəp ixininglər. Xunda, tiligininglər əmalğa axidu. **25** Wə ornunglardın turup dua kılıqinlinglarda, birərsığa oquminglər bolsa, uni kəqürünglər. Xuning bilən ərxtiki Atanglarmu

silerning gunahlırlınlarnı kəqürüm kılıdu. **26** Lekin silər baxkılarnı kəqürüm kılmisanglar, ərxtiki Atanglarmu silərning gunahlırlınlarnı kəqürüm kılmaydu. **27** Ular Yerusalem oja kaytidin kirdi. U ibadəthana höylilirida aylinip yürgəndə, bax kağınlar, Təwrat ustazları wə akşakallar uning yenioja kelip: **28** — Sən kiliwatçan bu ixlarnı kəysi hökükkə tayinip kiliwatisən? Sanga bu ixlarnı kiliix hökükkini kim bərgən? — dəp soridi. **29** Əysa ularoja jawabən: — Mənmu silərdin bir soal soray. Silər uningoja jawab bərsənglər, mənmu bu ixlarnı kəysi hökükkə tayinip kiliwatçanlıkimni eytip berimən: **30** — Yəhya yürgüzgən qəmündürük bolsa, ərxtinmu, yaki insanlardınım? Manga jawab bərsənglərqu! **31** Ular əzara mulahizə kilihip: — Əgər «Ərxtin kəlgən» desək, u bizgə: «Undakta, silər nemə üçün Yəhyayaqa ixənmidinərlər?» dəydu. **32** Əgər: «İnsanlardın kəlgən» desək, ... bolmayıdu! — deyixti (qünki barlık həlk Yəhyani pəyoğəmbər dəp karioqaqka, ular həlkətin körkətti). **33** Buning bilən, ular əysa oja: — Bilməymiz, — dəp jawab berixti. — Undakta, mənmu bu ixlarnı kəysi hökükkə tayinip kiliwatçanlıkimni eytmaymən, — dedi u ularoja.

12 Andin, u ularoja təmsillər bilən səzləxkə baxıldı:
— Bir kixi bir üzümzarlık bərpa kılıp, ətrapını qitlaplı; u bir xarab kəlqiki keziptu wə bir kezət munarini yasaptu. Andin üzümzarlıknı baqwənlərgə ijarigə berip, əzi yaka yurtka ketip. **2** Üzüm pəslı kəlgəndə, baqwənlərdin üzümzarlıktıki mewilərdin [tegixlikini] əkelix üçün bir kulini ularning yenioja əwətiptu. **3** Lekin ular uni tutuwelip dumbalap, kuruk kol kəyturuptu. **4** Hojayin yəna bir kulni ularning yenioja əwətiptu. Uni bolsa ular qalma-kesək kılıp, bax-kezini yerip, həkarətləp kəyturuptu. **5** Hojayin yəna birsini əwətiptu. Lekin uni ular əltüriptu. U yəna tola kullarnı əwətiptu, lekin ular bəzilərini dumbalap, bəzilərini əltürüptu. **6** Hojayinning yenida pəkət uning səyümlük bir oqlila kəloqaqka, ular oqlumnioju hərmət kılardəp, u uni əng ahiri bolup baqwənlərlarning yenioja əwətiptu. **7** Lekin xu baqwənlər əzara: «Bu bolsa mirashor; kelinglər, uni əltüritüwetəyi, xuning bilən mirasi bizningki bolidu!» deyixiptu. **8** Xunga ular uni tutup əltürüp, üzümzarlıknıng sırtı oja taxliwetiptu. **9** Əmdi üzümzarlıknıng hojayını kəndak kılıdu? U əzi keliplər baqwənlərni əltürüdə wə üzümzarlıknı baxkılaroja beridu. **10** Əmdi silər mukəddəs yazmilardin munu ayətni okup

bakmiojanmusilər? — «Tamqilar taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. **11** Bu ix Pərvərdigardindur, Kəzimiz aldida karamət bir ixtur» **12** Ular uning bu təmsilni əzlirigə karitip eytənlikini qüxəndi; xunga ular uni tutux yolini izdəxti; halbuki, halayıktın körkəxup, uni taxlap ketip kəldi. **13** Xuningdin keyin, ular birnəqqə Pərisiy wə Hərodning tərəpdarlarını uni ez sezi bilən kiltakka qüfürük məksitidə uning aldi oja əwətti. **14** Ular keliplə uningoja: — Ustaz, silini səmimi adəm, adəmlərgə kət'iy yüz-hatırə kilmaydu, həqkimə yan basmaydu, bəlkı kixilərgə Hudanıng yolini sadıqlik bilən egitip keliwati, dəp bilimiz. [Siliqə], [Rim imperatori] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat kanuni oja uyğunmu-yok? **15** Zadi baj tapxuramduk-tapxurmamduk? — deyixti. Lekin u ularning sahitəpəzlərini bilip ularoja: — Nemixə meni sinimakqisilər? Manga bir «dinar» pulni əkelinglər, mən körüp bacay, — dedi. **16** Ular pulni elip kəldi, u ulardin: — Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dəp soridi. — Kəysərning, — deyixti ular. **17** Əysa ularoja jawabən: — [Undak bolsa], Kəysərning həkkini Kəysərgə, Hudanıng həkkini Huda oja tapxurunglar, — dedi. Xuning bilən ular uningoja intayın həyran kəlixti. **18** Andin «Əlgənlər tirilməydu» dəydiojan Sadukıylar uning aldi oja keliplə kistap soal koydi: **19** — Ustaz, Musa [pəyoğəmbər] Təwrattı bizgə: «Bir kixi əlüp ketip, ayali tul keliplə, pərzənt kərmigən bolsa, uning aka yaki inisi tul kəlojan yənggisini əmrigə elip, kərindixi üçün nəsil kəlduruxi lazımlı» dəp yazojan. **20** Burun yəttə aka-uka bar idi. Qongi əylinip pərzənt kəldurmaya əldi. **21** İkkinqi kərindixi yənggisini əmrigə elip, umu pərzənt kərməy əldi. Üqinqisining əhwalımı uningkigə ohxax boldi. **22** Xu tərikidə yəttisi ohxaxla uni elip pərzənt kərməy kətti. Ahirdə, u ayalmu aləmdin etti. **23** Əmdi tırılıx künidə ular tırılgəndə, bu ayal kəyassisining ayali bolidu? Qünki yəttisinin həmmisi uni hotunluqka alojan-dəl — deyixti. **24** Əysa ularoja mundak jawab bərdi: — Silər nə mukəddəs yazmilarnı nə Hudanıng əkərətini bilmigənliklər səwəbədindən muxundak azojan əməsmusilər? **25** Qünki əlüməndin tırılığında insanlar əylənməydu, ərgə təqməydu, bəlkı ərxtiki pərixti lərgə ohxax bolidu. **26** Əmdi əlgənlərinin tırılıxi məsilisi həkkidə [Təwrattı], yəni Musa oja qüfürülgən kitabtiki «tikənlik» wəkəsidi, Hudanıng uningoja kəndak eytənini, yəni: «Mən İbrahimning Hudası, Ishäknıng Hudası wə Yakupning

Hudasidurmən!» deginini okumidinglarmu? 27 U əzlüklerning Hudasi əməs, bəlkı tiriklerning Hudasidur! Xunga silər kəttik ezip kətkənsilər! 28 Ular oqa yekin kəlgən, munaziriləxkənlərini anglojan wə əysanıng ular oqa yahxi jawab bərgənləkini kərgən bir Təwrat ustazi uningdin: — Pütün əmrəlerning iqidə əng muhimini kəysi? — dəp soridi. 29 Əysa mundak jawab bərdi: — Əng muhim əmr xuki, «Anglojin, əy Israil! Pərvərdigar Hudayimiz bolqan Rəb birdur. 30 Pərvərdigar Hudayingni pütün əlbət, pütün jeninq, pütün zehning wə pütün küqüng bilən səygin». Mana bu əng muhim əmr. 31 Uningoqa ohxaydiaoqan ikinqi əmr bolsa: «Koxnangni ezungni səygəndək səy». Həqkəndək əmr bulardin üstün turmaydu. 32 Təwrat ustazi uningoja: — Toorja eytingiz, ustaz, həqikət boyiqə səzlidinqiz; qünki U birdur, Uningdin baxkisi yoktur; 33 insanning Uni pütün ələbi, pütün əkli, pütün jeni wə pütün küqi bilən səyüxi həm əksinimizə ezzini səygəndək səyüxi barlıq kəydürmə kurbanlıqlar həm baxka kurbanlık-hədiyələrdinmu artıqtur. 34 Əysa uning akılanılık bilən jawab bərginini kəriüp: — Sən Hudaning padixahlığının yırak əməssən, — dedi. Xuningdin keyin, həqkim uningdin soal soraxka petinalmadi. 35 İbadəthanada höylilirida təlim bərgəndə, əysa bular oqa jawabən mundak soalni otturioja koydi: Təwrat ustazlirining Məsihni «Dawutning oqlı» deginini kəndək qüxinisilər? 36 Qünki Dawut ezi Mükəddəs Rohta mundak degənoju: — «Pərvərdigar menin Rəbbimə eytti: — «Mən sening düxmənlirinqni təhtipəring kılouqə, Mening ong yenimda olturojin!». 37 Dawut [Məsihni] xundak «Rəbbim» dəp atioqan tursa, əmdi [Məsih] kəndəkmu [Dawutning] oqlı bolidu? U yərdiki top-top həlk uning səzini hursənlik bilən anglaytti. 38 U ular oqa təlim bərginidə mundak dedi: — Təwrat ustazlirinin höxyar bolunglar. Ular uzun tonları kiyiwalojan haldə kerilip yürüxkə, bazarlarda kixilərnin ular oqa bolqan [uzun] salamlıroja, 39 sinagoglarda aldinkı orunlarda, ziyanətlərdə tərdə olturuxkə amraq kelidu. 40 Ular tul ayallarning barlıq əy-besatlırını yəwaliudu wə kəz-kəz kilipli yaloqandın uzundin-uzun dualar kiliidu. Ularning tartidioqan jazası tehimu eqir bolidu! 41 U ibadəthanidiki sədikə sandukning udulida olturup, uningoja pullirini taxlawatkan halayıka karap turatti. Nuroqun baylar uningoja heli kep pul taxlahti. 42 Namrat bir tul ayalmu kelip, tiyinning tettin biri kimmitidiki ikki ləptonni taxlidi. 43 U muhlislirını

yeni oqa qakirip, ular oqa mundak dedi: — Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu namrat tul ayalning ianə sanduk oqa taxliojini baxkilar ning həmmisinin taxlioqanlıridin kəptur. 44 Qünki baxkilar əzlirinə exip taxkanlıridin sədikə kıldı; lekin bu ayal namrat turupmu, ezinin bar-yokını — tirikqılık kılıdioqinining həmmisini sədikə kilipl taxlidi.

13 U ibadəthanidin qikjvatkanda, muhlisliridin biri uningoja: — Ustaz, kara, bu nemidegən həywətlik taxlar wə imarətlər-hə! — dedi. 2 Əysa uningoja jawabən: — Sən bu həywətlik imarətlərni kərdüngmu? Bir tal taxmu tax üstida kalmaydu, həmmisi əldən kəldürulmay gumran kılınidu, — dedi. 3 U Zəytun teoqıda, yəni ibadəthanining udulida olturoqanda, Petrus, Yakub, Yuhanna wə Andriyaslar uningdin astıqına: 4 — Bizgə eytkinqu, bu ixlar əzən yüz beridu? Bu barlıq wəkələrinin yüz beridioqanlığını kərsitidioqan nəmə alamət bolidu? — dəp soraxti. 5 Əysa ular oqa jawabən söz baxlap mundak dedi: — Həzi bolunglarki, həqkim silərni azdurup kətmisun. 6 Qünki nuroqun kixilər mening namimda keli: «Mana ezzüm xudurmən!» dəp, kep adəmlərni azduridu. 7 Silər urux həwərliri wə urux xəpəlirini anglojininqlarda, bulardin alaşzadə bolup kətmənglər; qünki bu ixlarning yüz berixi mukərrər. Lekin bu zaman ahiri yetip kəlgənlik əməs. 8 Qünki bir millət yənə bir millət bilən uruxka qikidu, bir padixahlıq yənə bir padixahlıq bilən uruxka qikidu. Jay-jaylarda yər təwrəxlər yüz beridu, aqarqılıqlar wə ələmətliklər bolidu. Mana bu ixlarning yüz berixi «tuqutning toloqkining baxlinix» bolidu, halas. 9 Silər bolsanglar, ezunglar oqa pəhəs bolunglar; qünki kixilər silərni tutkun kilipl sot mahkimiilirigə tapxurup beridu, sinagoglarda kamqilinisiilər. Silər mening səwəbimdin əmirlər wə padixahlar aldişa elip berilip, ular üçün bir guwahlıq, bolsun dəp sorakça tartılısilər. 10 Lekin bulardin awwal hux həwər pütküllələrgə jakarlinixi kerək. 11 Əmdi ular silərni apirip [sorakça] tapxuruoqanda, nemə deyix həkkidə nə əndixə nə mulağızə kilmanglar, bəlkı xu waqıt-saitidə silərgə kəysi gəp berilsə, xuni eytinglar; qünki səzligüqi silər əməs, Müqəddəs Rohtur. 12 Kərindax kərindixi, ata balisioja hainlik kilipl əlümğə tutup beridu. Balilar mu ata-anisi bilən zitlixip, ularni əlümğə mahkum kilduridu. 13 Xundakla silər mening namim tüpəylidin həmmə adəmning nəpritiqə uqraysıslər, lekin ahiroiqə bərdaxlıq bərgənlər kütkuzulidu. 14 «Wəyran kılouqı

yirginqlik nomussizlik»ning əzi turuxka tegixlik bolmiojan yerdə turojinini kergininglarda, (kitabhan bu səzning mənisini qüxəngəy) Yəhudiyyə elkisidə turuwatkanlar taoqlaroja qaqsun. **15** Əgzi də turojan kixi eyigə qüxməy yaki eyidiki birər nemini alojili iqigə kirməy [qaqsun]. **16** Etizlarda turuwatkan kixi bolsa qapinini alojili eyigə yanmisun. **17** U künlərdə hamildar ayallar wə bala emitiwatkanlarning həlioja way! **18** [Kaqidiojan] waktinglarning kixkə tooqra kelip kalmaslıkı üçün dua kilinglar. **19** Qünki u qaoqda Huda yaratkan dunyaning apirdə kılınoqandan buyan muxu qaoqkiqə kərülüp bakmiojan həm kəlgüsidi mu kərilməydiqan zor azab-ökubət bolidu. **20** Əgər Pərvərdigar u künlərni azaytmisa, həeqkandaq ət igisi kutulalmaydu. Lekin U Əz talliojanlıri üçün u künlərni azaytidu. **21** Əgər u qaoqda birsə silergə: «Kəranglar, bu yerdə Məsih bar!» yaki «Kəranglar, u ənə u yerdə!» desə, ixənmənglər. **22** Qünki sahta məsihələr wə sahta pəyojəmbərlər məydanqa qikidu, möjizilik alamətlər wə karamətlərni kərsitidu; xuning bilən əgər mümkün bolidiojan bolsa, ular hətta [Huda] talliojanlarnı həm azduridu. **23** Xuning üçün, silər hoxyar bolunglar. Mana, mən bu ixlarning həmmisini silergə aldin'ala ukturup koydum. **24** Əmdi xu künlərdə, xu azab-ökubət etüp kətkən həman, kuyax kariyidu, ay yoruklukını bərməydu, **25** yultuzlar asmandın təkülüp qüxicu, asmandiki küqlər lərzigə kelidu. **26** Andin kixilər İnsan'oqlining uluq kük-qudrat wə xan-xərəp bilən bulutlar iqida keliwatkanlığını kəridu. **27** U əz pərixtilirini əwətidu, ular uning talliojanlirini dunyaning tət təripidin, zeminning qətliridin asmanning qətliriqiğə yioqip jəm kildi. **28** — Ənjür dərihidin mundak təmsilni biliwelinglar: — Uning xahliri kekirip yopurmak qıkaroqanda, yazning yekinlap kələşənlərini bilisilər. **29** Huddi xuningdək, [mən bayə degənlirimning] yüz beriwatkanlığını kergininglarda, uning yekinlap kələşənlərini, hətta ixik aldida turuwatkanlığını biliwelinglar. **30** Mən silergə bərhək xuni eytip koyayki, bu alamətlərning həmmisi aməlgə axurulmay turup, bu dəwr etməydu. **31** Asman-zemin yokılıdu, birak menin sözlirim hərgiz yokalmaydu. **32** Lekin xu künü yaki wakıt-saiti tooqrułuk həwərnı həqkim bilməydu — hətta nə ərxtiki pərixtilermu bilməydu, nə oqul bilməydu, uni pəkət Atila bilidu. **33** Hoxyar bolunglar, səgək bolup dua kilinglar, qünki u wakıt-sətnin qaçan kelidiojanlığını bilməysilər. **34** Bu huddi

yaka yurtka qıkmakçı bolqan adəmninə əhwalıqə ohxaydu. Yoloja qıkidiojan qaoqda, u küllirioja əz həqküni bekitip, hərbirigə əz wəzipisini tapxuridu wə dərwaziwənninə səgək boluxini tapilaydu. **35** Xuningdək, silərmə səgək bolunglar; qünki əyninig igisining [keytip] kelidiojan waktingin — kəqkuruñmu, tün yerimimu, horaz qilliojan wakitmu yaki səhər wakitmu — uni biləlməysilər; **36** u tuyuksız kəlgəndə, silərning uhlawatkininglarning üstigə qüxmisin! **37** Silərgə eytkinimni mən həmməyləngə eytimən: Səgək turunglar!

14 «Etüp ketix» heyti wə «petir nan heyti»qa ikki kün kələşənlər. Bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri uni hıylə-nəyrəng bilən tutup əltürtüxning qarısını izdəyti. **2** Qünki ular: — Bu ix heyt-ayəm künlərni kılınmışın. Bolmisa, həlk arısında malimanqılıq qıkixi mumkin, — deyixətti. **3** Əmdi u Bəyt-Aniya yezisida, «Simon mahaw»ning əyidə dastihanda olturoqanda, ak kaxtexi xixidə naħayiti kimmətlik sap sumbul ətirni ketürüp kalğən bir ayal uning yenioja kirdi. Ayal ak kaxtexi xexini qekip, ətirni əysanıng bexiqə kuydi. **4** Lekin bəzilər buningə hapa boluxup, birbirigə: — Bu ətir nemə dəp xundak israp kılınidu? **5** Qünki bu ətirni üç yüz dinardin artuk puloja satkılı bolatti, puli kəmbəqəllərgə sədikə kılınsa bolmamti! — deyixti. Ular ayalqa xundak tapa-tənə kıləjili turdi. **6** Lekin Əysə ularoja: — Uning ihtiyyarıqə koyunglar, nemə dəp uning kənglini aqritisilər? U menin üstümgə yahxi ix kıldı. **7** Qünki kəmbəqəllər daim aranglarda bolidu, haliojan wakitinglarda ularoja həyr-sahawat kərsitaləysilər; lekin menin aranglarda boluxum silergə daim nesip boliwərməydu! **8** Ayal qamining yetixiğə kıldı; u menin bədinimning dəpnə kılıniçiğə aldin'ala təyyarlık kılıp, uningoja ətir may kuyup koydi. **9** Mən silergə bərhək xuni eytip koyayki, bu hux həwər pütkül dunyaning kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip, uning kılıqan bu ixi təriplinidu, — dedi. **10** Xu wakitta, on ikkiyləndin biri bolqan Yəhūda İxkariyot uni ularoja tutup berix məksitidə bax kahinlarning aldioja bardı. **11** Ular buni anglap huxal bolup kətti wə uningoja pul berixkə wəda kilixti. Yəhūda uni tutup berixkə muwapik pursət izdəp yürətti. **12** Petir nan heytining birinqi künü, yəni etüp ketix heytining kurbanlıq [közəsi] soyulidiojan künü, muhlislar uningdin: — Etüp ketix heytining [tamikini] yeyixing üçün bizning kəyərgə berip təyyarliximizni halaysən? — dəp

soridi. 13 U muhlisiridin ikkiylenni aldin mangozuzup ularoja: — Xəhərgə kiringlar, u yerdə kozida su ketürüwaloqan bir ər kixi silergə uqraydu. Uning kəynidin menginglar. 14 U adam nəgə kirə xu əynig ığisiga: «Ustaz: Muhlisirim bilən etüp ketix həytining tamikini yəydiqan mehmanhana kəyərdə? — dəp sorawatidu» — dənglər. 15 U silərni baxlap üstünki ķewəttiki rətləngən sərəmjanlaqturulovan qong bir eoız eyni kersitidu. Mana xu yerdə bizgə təyyarlıq kılıp turunglar, — dedi. 16 Muhlislar yoloja qikip xəhərgə kirip, yolukkan ixlarning həmmisi u eytkandək boldi. Xu yerdə ular etüp ketix həytining tamikini təyyarlahti. 17 Kəq kirkəndə, u on ikkaylən bilən əygə kəldi. 18 Ular dastihanda olturup ojizalançanda Əysə: — Mən silergə bərhək xuni eytip koyayki, aranglardiki biraylən, mən bilən bills ojizaliniwatqan birsi manga satkunluk kılıdu, — dedi. 19 Ular [bu səzдин] kəyəloja qəməüp, bir-birləp uningdin: — Mən əməstimən? — dəp soridi. Yəna birsi: — Mən əməstimən? — dedi. 20 Lekin u ularoja: — [Xu kixi] on ikkaylənni biri, yəni kolidiki nanni mən bilən təng tawakka tegürgüqi bolidu. 21 İnsan'ooqli dərwəkə əzi tooprısida [mukəddəs yazmilarda] pütülgəndək aləmdin ketidü; birak, İnsan'ooqlining tutup berilixigə wasitiqi bolqan adəmning halıqə way! U adəm tuqulmioqan bolsa uningoja yahsi bolatti! — dedi. 22 Ular ojizaliniwatqanda, Əysə bir nanni kəlioja elip təxəkkür eytkandın keyin, uni oxturn, muhlisirioja üləxtürüp bərdi wə: — Elinglar, bu menin tenim, — dedi. 23 Andin u kəlioja jamni elip [Hudaqa] təxəkkür eytkandın keyin, uni muhlisirioja sundi. Ularning həmmisi uningdin iqixti. 24 U ularoja: — Bu menin kənim, nuroqun adəmlər üçün təkəlidioqan, yengi əhdini tüzidioqan kənimdir. 25 Mən silergə bərhək xuni eytip koyayki, Hudanıng padixaḥlılıkida yengidin xarabtin iqidioqan küngiqə, üzüm telining xərbətini hərgiz iqəməymən, — dedi. 26 Ular bir mədhiyə kuyını eytkandın keyin talaqə qikip, Zəytun teojoja karap ketixti. 27 Andin Əysə ularoja: Silər həmminglar tandurulup putlixisilər, qünki [mukəddəs yazmilarda]: «Mən padığını uruwetimən, Koylar patiparak bolup tarkitiwetilidu» dəp pütülgən. 28 Lekin mən tirilgəndin keyin Galiliyəgə silərdin burun barımən, — dedi. 29 Lekin Petrus uningoja: — Həmməylən tandurulup putlaxsimu, mən hərgiz putlaxmaymən, dedi. 30 Əysə uningoja: — Mən sanga bərhək xuni eytip koyayki, bugün, yəni bugün keqə horaz ikki qillioquqə,

sən məndin üç kətim tanisən, — dedi. 31 Lekin Petrus tehimu kət'iylilik bilən uningoja: — Sən bilən billə əlidioqan ix kerək bolsimu, səndin hərgiz tanmaymən, — dedi. Қalojan həmmisimu xundak deyixti. 32 Andin ular Getsimanə degən bir jayşa kəldi. U muhlislaroja: — Mən dua-tılawət kılıp kəlgüqə, muxu yerdə olturup turunglar, dedi. 33 U Petrus, Yakup wə Yuhanannı birgə elip mangdi wa sür besip, roh-kəlbidə tolimu pərixan boluxka baxlidi. 34 U ularoja: — Jenim əlidioqandək bəkmə azablanmakta. Silər bu yerdə kəlip, oyojak turunglar, — dedi. 35 U səl nerirək berip, əzini yərgə etip düm yatti wə mumkin bolsa, u dəkikinəng əz bexioqa qüxməy etüp ketixi üçün dua kılıp: 36 — I Abba Ata, Sanga həmmə ix mumkindur; bu kədəhni məndin etküzüwtkəysən! Lekin bu ix mən halıqandək əməs, sən halıqandak bolsun, — dedi. 37 U [üqəylənnən] yenioja kəytip kəlgini, ularning uhlap kələşənlilikini kərüp, Petruska: — Əy Simon, uhlawatamsən?! Bir saətmə oyojak turalmidingmu?! 38 Ezikturuluxtin saklinix üçün, oyojak turup dua kilinglar. Roh pidakar bolsimu, lekin kixininə ətləri ajizdur, — dedi. 39 Andin u yəna berip, ohxax səzlər bilən kəytidin dua kıldı. 40 U ularning yenioja kəytip kəlgini, ularning yəna uhlap kələşənlilikini kərdi, qünki ularning kəzliyi uykuja ilinojanidi. Ular uningoja nemə deyixini bilməy kəldi. 41 U üçinqi kətim ularning yenioja kəytip ularoja: — Silər tehiqə uhlawatamsılər, tehiqə dəm eliwatamsılər? Əmdi boldi bəs! Wakıt-saiti kəldi; mana, İnsan'ooqli gunahkarlarning kəlioja tapxuruldu! 42 Kəpunglar, ketəyli; mana, manga satkunluk kılıdiqan kixi yekin kəldi! — dedi. 43 Wə xu dəkikidə, uning səzi tehi tükiməyla, mana, on ikkayləndin biri bolqan Yəhuda kəldi; uning yenida bax kahinlər, Təwrat ustazlıri wə aksakkallar təripidin əwətilgən kiliq-tokmaklarnı kətürgən zor bir top adəm bar idi. 44 Uningoja satkunluk kiloquçı ular bilən alliburun ixarətni bekitip: «Mən kimni səysəm, u dəl xudur. Silər uni tutup, yalap elip ketinglər» dəp kelixkənidə. 45 U kəlip udul [əysanıng] aldioja berip: — Ustaz, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. 46 Ular uningoja kəl selip, uni tutkun kıldı. 47 Wə uning yenida turoqanlardın biraylən kiliqini suoqurup, bax kahinning qakirioja uruwidi, uning əkulığını xilip qüxürüwətti. 48 Əysə jawabən ularoja: — Bir karakqını tutidioqandək kiliq-tokmaklarnı kətürpən meni tutkılı kəpsiləroq? 49 Mən hər künin ibadəthana höyliliridə silər bilən bills bolup təlim berəttim, lekin silər u qaoğda meni tutmidinglər.

Lekin bu ixlarning yüz berixi mukəddəs yazmilarda aldin pütülgənlərinən əmələgə axuruluxi üçün boldı, — dedi. **50** Bu qaoqla, həmməylən uni taxlap əqip ketixti. **51** Pəkət uqisoja kanap rəht yepinqaqlıwalojan bir yigit uning kəynidin əgixip mangdi. Yax əskərlər uni tutuweliwidi, **52** lekin u kanap rəhttin boxinip, yalingaq peti ulardin əqip kətti. **53** Əmdi ular Əysani bax kaḥinning aldioja elip berixti. Bax kaḥinlar, barlıq aksakallar bilən Təwrat ustazlirim u yərgə uning yenioja yicəldi. **54** Petrus uningoja taki bax kaḥinning saraydiki höylining iqiqiqə yıraktın əgixip kəldi; u қarawullar bilən billə otning nurida otsinip oltdurdi. **55** Bax kaḥinlar wə pütün aliy kengəxmə əzalıri Əysani ölümə məhkum kılıx üçün, guwah-ispat izdidi, əmma tapalmidi. **56** Qünki nuroğun kixilər uni ərz kılıp yalojan guwahqılık bərgən bolsimu, ularning guwahlıkları bir-birigə udul kəlməydi. **57** Bəzi adəmlər ornidin turup, uning üstidin ərz kılıp yalojan guwahlıq berip: **58** — Biz uning: «Insan қoli bilən yasalojan bu ibadəthanini buzup taxlap, insan қoli bilən yasalmıqan baxka bir ibadəthanini üç kün iqida yasap qikimən» degənlikini anglidük, — dedi. **59** Hətta ularning bu həkətki guwahlıklrimu bir-birigə mas kəlmidi. **60** Andin bax kaḥin həmməylənning aldida ornidin turup, Əysadin: — Kəni, jawab bərməmsən? Bular sening üstüngdin zadi kəndak guwahlıklarıni beriwateridu? — dəp soridi. **61** Lekin Əysa xük turup, həqkəndak jawab bərmidi. Bax kaḥin uni ķistap yənə uningdin: — Sən Mubarək Boloquqining Oqlı Məsihəmusən? — dəp soridi. **62** Xundak, mən ezym, — dedi Əysa, — wə silər keyin İnsan'oqlining Kudrat Igisining ong yenida olturidiojanlığını wə asmandıki bulutlar bilən kelidiojanlığını kərisilər. **63** Xuning bilən bax kaḥin tonlurini yirtip taxlap: — Əmdi baxka hərkəndak guwahqining nemə hajiti? **64** Əzüngələr bu kupurlukni anglidıngəl! Əmdi buningə nema dəysilər? — dedi. Ularning həmmisi u əlüm jazasiqə buyrulsun, dəp həküm qıkırıxtı. **65** Andin bəziliri uningoja tükkürükə baxlıdi, yənə uning kezlini tengip, muxtlap: «Kəni, [pəyoğəmbərqılık kılıp] bexarət berəl» deyixti. Қarawullarmu uni xapılıq bilən qaqtıldı. **66** Petrus sarayning təwənki höylisida turoqanda, bax kaḥinning dedəkliridin biri kılıp, **67** issinip olturojan Petrusni kərüp, uningoja tikiliq қarap: — Sənmu Nasarətlik Əysa bilən billə idingoqu, — dedi. **68** Lekin u tenip: — Sening nema dəwatkanlığını bilmidim həm qüxənmidim, — dedi-

də, taxkırıja, dərwazining aywanoja qikip turdi. Xu əsnada horaz bir qillidi. **69** Uni yənə kərgən həlikı dedək yənə u yərdə turoqanlarqa: — Bu ulardin biri, — degili turdi. **70** [Petrus] yənə inkar kıldı. Bir'azdin keyin, u yərdə turoqanlar Petruska yənə: — Bərhək, sən ularning birisən. Qünki sənmu Galiliyəlik ikənsənəqə?! — deyixti. **71** Lekin u қattık karəjaxlar bilən kəsəm kılıp: — Silər dəwatkan həlikı adamni tonumaymən! — dedi. **72** Dal xu qaoqla horaz ikkinqi ketim qillidi. Petrus Əysanıñ ezigə: «Horaz ikki ketim qillioquqə, sən məndin üç ketim tanisən» değən sözünü esiga aldı; wə bularni oylap yicələp kətti.

15 Ətisi tang etixi bilənla, bax kaḥinlar aksakallar, Təwrat ustazliri wə pütktül aliy kengəxmədikilər bilən məslihətləxip, Əysani baqlap apirip, [waliy] Pilatuska tapxurup bərdi. **2** Pilatus uningdin: — Sən Yəhədiylarning padixahımı? — dəp soridi. U jawabən: — Eytkiningdək, — dedi. **3** Bax kaḥinlar uning üstidin käyta-käytidin ərz-xikayətlərni kılıxtı. **4** Pilatus uningdin yənə: — Jawab bərməmsən? Kəra, ular üstüngdin xunqiwala xikayət kiliwateridu! — dəp soridi. **5** Biraq Əysa yənilə heq jawab bərmidi; Pilatus buningə intayın həyran kəldi. **6** Hər ketimlik [etüp ketix] həytida, halayıq kaysibir məhbusni tələp kilsə, waliy uni կoyup berətti. **7** Əyni wakıttı, zindanda Barabbas isimlik bir məhbus bar idi. U ezi bilən billə topilang kətürgən həmdə topilangda ətillilik kılıqan nəqqəyən bilən təng solanənənidi. **8** Halayıq qukan-sürən selip waliyin burun həmixə ularqa kılıqınındək yənə xundaq kılıxını tiləxti. **9** Pilatus ularoja: — Silər Yəhədiylarning padixahını կoyup beriximni halamsılar? — dedi **10** (qünki u bax kaḥinlarning həsəthorluq tüpəylidin uni tutup bərgənləkini bilətti). **11** Lekin bax kaḥinlar halayıknı: «Buning ornioja, Barabbasni կoyup bər» dəp tələp kılıxka küxkürtti. **12** Pilatus jawabən ulardin yənə: — Undak bolsa, silər «Yəhədiylarning padixahı» dəp atıqan kixini kəndak bir tərəp kıl dəwatisilər? — dedi. **13** — Ular yənə awazını kətürüp: — Uni krestligin! — dəp warkirixatti. **14** Pilatus ularoja: — Nemixka? U nema rəzzillik etküzüptü? — dedi. Biraq ular tehimu ojaljirlıxip: — Uni krestligin! — dəp warkiraxtı. **15** Xunga Pilatus, halayıknı razi kilməkçi bolup, Barabbasni ularoja qıkırıp bərdi. Əysani bolsa կamqılatkandin keyin, krestləx üçün [ləxkərlirigə] tapxurdi. **16** Andin ləxkərlər Əysanı waliy ordisidiki səynəoja elip kirip, pütün ləxkərlər topini bu yərgə jəm boluxka qakirdı. **17**

Ular uning uqisioja səsün rənglik ton kiydürüxti, andin ular tikənlik xahqılardın tokuojan bir tajni bexioja kiygüzdi. **18** Andin uni mubarəkləp: «Yaxiqayla, i Yəhudiylarning padixahı!» deyixti. **19** Andin bexioja komux bilən hədəp urup, uningoja karap tükürüxti wə uning aldida tiz püküp, səjdə kılıxtı. **20** Ular uni xundak mazak kıləjandin keyin, uningdin səsün tonni salduruwetip, uqisioja eż kiyimlirini kiydürüd; andin ular uni krestlox üçün elip qikixti. **21** Kurimi xəhiridin bolojan, Simon isimlik bir kixi yezidin kelip, u yərdin etüp ketiwatatti (bu kixi Iskəndər bilən Rufusning atisi idi). [Ləkkərlər] uni tutup kelip, [Əysanıng] krestini uningoja məjburiy kətürgüzdi. **22** Ular Əysani Golgota (tərjimi, «bax səngək») degən yərgə elip kəldi; **23** andin ular uningoja iqix üçün murməkki arilaxturuləşən aqqık xarab bordı; lekin u uni kobul kilmidi. **24** Ular uni krestligəndin keyin, kiyimlirini əzara belüxiwelix üçün, hərkəyasisining ülüxini bekitixkə hərbir kiyimning üstigə qək taxlidi. **25** Uni krestligən wakıt künning üqinqi saiti idi. **26** Uni əyibligən xikayətnamidə «Yəhudiylarning padixahı» dəp pütülgənidi. **27** Ular uning bilən təng ikki karakqinimu krestlidi, biri ong təripidə, yənə biri sol təripidə idi. **28** Xundak kılıp, mukəddəs yazmilardiki: «U jinayətqılərning qatarida sanaldi» degən səz əməlgə axurului. **29** U yərdin etkənlər baxlırını qayğıxip, uni həkəratləp: — Uhuy, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kün iqidə käytidin yasap qikidiojan adəm, **30** əmdi əzüngni kütkuzup kresttin qüxüp bakķina! — deyixti. **31** Bax kahinlər bilən Təwrat ustazırımı əzara xundak məshirə kılıp: — U baxķılnarı kütkuzuptikən, əzini kütkuzalmayıdu. **32** Israilning padixahı bolojan Məsih əmdi kresttin qüxüp baksunqu, xuni kərsəkla uningoja etikad kılımiz! — deyixti. Uning bilən təng krestləngənlərmə uni xundak həkəratləxti. **33** Əmdi [künning] altınqı saiti kəlgəndə, pütkül zeminni karangoşluk kəplidi wə tokkuzinqi saitigiqə dawam kıldı. **34** Tokkuzinqi saəttə Əysa yukiri awaz bilən: «Eloi, Eloi, lama xawakştan!», mənisi: — «Hudayim, Hudayim, meni nemixkə taxliwətting?» dəp kəttik nida kıldı. **35** U yərdə turuwatkanlarning bəziləri buni anglap: — Mana, u İlyas pəyəğəmbərgə nida kiliwati, — deyixti. **36** Ulardın bıryələn yığırüp berip, bir parqə bulutni aqqık xarabka qılal, komuxning uqioja selip uningoja iqtüzüp: — Tohtap turunglar! Karap bakaylı, ilyas [pəyəğəmbər] uni qüxürgili kelərmikin? — dedi. **37**

Əysa kəttik warķırıdi-də, rohini köywətti. **38** Wə [xu əsnada] ibadəthanining iqliki pərdisi yukiridin tewəngə ikki parqə bəlüp yirtildi. **39** Əmdi uning udulida turojan yüzbəxi uning կandaq nida kılıp rohini köywətkənlilikini körüp: — Bu adəm həkikətən Hudanıñ oqlı ikən! — dedi. **40** U yərdə yənə bu ixlarqa yıraktın karap turuwatkan birnəqqə ayallarmu bar idi. Ularning arısida Magdallıq Məryəm, kiqik Yakup bilən Yosəning anisi Məryəm wə Salomilar bar idi. **41** Ular əslidə Əysa Galiliyə elkisidə turojan wakitta uningoja egihip, uning hizmitidə bolojanlar idi; bulardin baxka uning bilən Yerusalemə birgə kəlgən yənə nuroğun ayallarmu [uning ehwalioja] karap turattı. **42** Kəqkuron kirip қaloqanda («təyyar lax künü», yəni xabat künining aldinKİ künü boloqaqka), **43** aliy kengəxmİning tolimu metiwar əzası, Arimatiyalıq Yusüp bar idi. Umu Hudanıñ padixahlığını kütiwatkan bolup, jür'ət kılıp [waliy] Pilatusning aldioja kirip, uningdin Əysanıng jəsətinə berixni tələp kıldı. **44** Pilatus Əysanıng allikəqan elgənlikiga həyran boldı; u yüzbexini qakırıp, uningdin Əysanıng elginigə heli wakıt boldimu, dəp soridi. **45** Yüz bəxidin əhwalı ukçandin keyin, Yusüpə kəsətni bərdi. **46** Yusüp esil kanap rəht setiwlip, jəsətni [kresttin] qüxürüp kanap rəhttə kepənlidi wə uni kiyada oyulojan bir kəbrigə köydi; andin kəbrinining aqzioja bir taxni domilitip köydi. **47** Wə Magdallıq Məryəm bilən Yosəning anisi Məryəm uning köyulojan yerini kərūwaldı.

16 Xabat künü etüxi bilənla, Magdallıq Məryəm, Yaķupning anisi Məryəm wə Salomilar berip Əysanıng jəsətiga sürüx üçün huxpuraklıq buyumlarnı setiwaldı. **2** Həptining birinqi künü ular bək baldur, tang səhərdə ornidin turup, kün qikixi bilən kəbrigə bardi. **3** Ular əzara: «Bizgə kəbrinинг aqzidiki taxni kim domilitixip berər?» deyixti. **4** Lekin ular baxlırını kətürüp kəriwidı, taxning bir yanoqa domilitiwtiginini kərdi — əslidə u tax nahayiti yoqojan idi. **5** Ular kəbrigə kırğəndə, ong tərəptə olturojan, ak ton kiygən, yax bir adəmni kərdi, wə kəttik dəkkə-dükkigə qüxti. **6** Lekin u ularoqa: — Dəkkə-dükkigə qüxmənglər. Silər krestləngüqi Nasarətlük Əysani izdəwatisilər. U tirildi, u bu yərdə əməs. Mana ular uni köyojan jay! **7** Lekin beringlar, uning muhlislirioja wə Petruska: «U Galiliyəgə silərdin awwal baridikən; u silərgə eytiknidək, silər uni xu yərdə keridikənsilər» dənglər, — dedi. **8** Ular kəbridin qikipla bədər qaqtı. Ularnı titrək besip hoxini yokitay

degənidi; bək çörküp kətkəqkə, həqkimgə həqnemini eytmidi. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Əysə həptining birinqi künü tang səhərdə tirilgəndin keyin, awwal Magdallik Məryəməngə kəründi. U əslidə uningdin yətə jinni həydiwətkənidi. **10** Məryəm qıkıp, matəm tutup yioqlıxip turoğan, burun uning bilən billə boloşanlaroja həwər bərdi. **11** Uning tirik ikənləkini wə Məryəməngə kərüngənlilikini anglıoşanda, ular ixənmidi. **12** Bu ixlardin keyin, u ularning iqidiki yezişa ketiwatkan ikkiyləngə baxxa siyakta kəründi. **13** Bularmu қaloşanlarning yenioşa կayıtip, ularoja həwər kiloşan bolsimu, lekin ular bularojumu ixənmidi. **14** Andin on biraylan dastihanda olturup ojizaliniwatkanda, u ularoja kəründi wə ularning etikadsızlıkı wə tax yürəklili üqün ularni tənbih berip əyiblidi; qünki ular əzining tirilginini kərgənlərgə ixənmigənidi. **15** U ularoja mundak dedi: — Pütkül jaħanoşa berip, yaritiloquqlarınq hərbirigə hux həwərni jakarlanglar. **16** Etikad kılıp, qəmüldürüxnı қobul kiloşanlar kutkuzulidu. Etikad kilmioşanlar bolsa gunahka bekitilidu. **17** Etikad kiloşanlarning izlirioşa muxundak məjizilik alamətlər əgixip həmrəh bolidu: — ular Mening namim bilən jinlarnı həydiwetidu; ular yengi tillarda sezləydu, **18** ular yılamları kollırıda tutidu, hərkəndək zəhərlik nərsini iqsimu, ularoşa zərər yətküzməydu; kollirini bimarlaroşa təgküzüp қoysa, kesəlliri sakiyip ketidu. **19** Xunga Rəb ularoşa bu sezlərni kılıp boloşandan keyin, asmanoşa kətürüldi, Hudanıng ong yenida olturdi. **20** Muhlislar qıkıp, hər yərgə berip hux həwərni jakarlap yürdi. Rəb ular bilən təng ixləp, sez-kalamioşa həmrəh bolup əgəxkən məjizilik alamətlər bilən uningçə ispat bərdi.

Luka

1 Gərqə nuroqun adəmlər arimizda mutlak ixənqlik dəp қaralojan ixlarnı toplap yezixka kirixkən bolsimu, **2** (huddi səz-kalamoja baxtin-ahir eż kəzi bilən guwaşçı bololojanlar, xundakla uni saklap yətküzgüjlərnin bizgə amanət kalojan bayanlıridək), **3** mənmu barlık ixlarnı baxtin təpsiliy təkxürüp enikliqəndin keyin, i hərmətlik Teofilus janablıri, siligə bu ixlarnı tərtipi boyiqə yezixni layık taptim. **4** Buningdin məksət, sili қobul kalojan təlimlərning mutlak həkikət ikanlılığı jəzm kilixliri üçündür. **5** Yəhudiya əlkisiga padixaḥ bololojan Hərod səltənat kalojan künləridə, «Abiya» kahinlik nəwitiidin bir kahin bar bolup, ismi Zəkəriya idi. Uning ayalimu Hərunnig əwlədidin bolup, ismi Elizabit idi. **6** Ular ikkisi Hudanıg alidida həkkəniy kixilər bolup, Pərvərdigarning pütün əmr-bəlgilimiliri boyiqə əyibsz mangatti. **7** Əmma Elizabit tuqmas bolqaqka, ular pərzənt kərmigənidi. Uning üstiga ular ikkisi helila yaxinip kalojanidi. **8** U eż türkümidiki kahinlar arisida [ibadəthanida] nəwətqılık wəzipisini Huda aldida ada kiliwatkanda, **9** [xu qəqdiki] kahinlik aditı boyiqə, ular Pərvərdigarning «mukəddəs jay»ioja kirip huxbuy selixka tuyassər boluxka qək taxlıqanda xundak boldiki, qək uningoja qıktı. **10** Əmdi u huxbuy seliwatkan waktida, jamaat taxkırıda turup dua kilixiwatatti. **11** Tuyuksız Pərvərdigarning bir pərixtisi uningoja huxbuygahning ong təripida kəründi. **12** Uni kərgən Zəkəriya hodukup korkunqka qəmüp kətti. **13** Bırak pərixtə uningoja: — Əy Zəkəriya, korkmiojin! Qünki tiliking ijabət kılındı, ayaling Elizabit sanga bir oojul tuqup beridu, sən uning ismini Yəhya kyoqın. **14** U sanga xad-huramlıq elip kelidu, uning dunyaoja kelixi bilən nuroqun kixilar xadlinidu. **15** Qünki u Pərvərdigarning nəziridə uluq bolidu. U ھeqkəndək ھarak-خاراب iqməslili kerək; hətta anisining körsikidiki waktidin tartipmu Muğəddəs Rohka toldurulojan bolidu. **16** U Israillardın nuroqunlını Pərvərdigar Hudasining yenioja kayturidu. **17** U [Rəbning] aldida Iliyas pəyəjəmbərgə has bololojan roh, wə küq-küdrəttə bolup, atilarning kəlblirini balilaroja mayıl kılıp, itaətsizlərni həkkəniylarning akilanlılığında kırğızüp, Rəb üçün təyyarlanolojan bir həlkəni hazır kiliç üçün uning aldida mangidu, — dedi. **18** Zəkəriya bolsa pərixtidin: Mənmu əterip kalojan, ayalimmu heli

yaxinip kalojan tursa, bu ixni կandak jəzm kılalymən? — dəp soridi. **19** Pərixtə jawabən: — Mən Hudanıg həzurida turoquqi Jəbrailmən. Sanga səz kilixlə, bu hux həwərni sanga yətküzüxkə mən əwətildim. **20** Wakıt-saiti kəlgəndə qokum əməlgə axurulidiojan bu səzlirməgə ixənmigənliking tüpəylidin, bu ixlər əməlgə axurulolojan künigiqə mana sən tiling tutulup, zuwanqə keləlməysən, — dedi. **21** Əmdi jamaat Zəkəriyanı kütüp turattı; ular u mukəddəs jayda nemə üçün bunqiwala ھayal boldı, dəp həyran kalojılı turdi. **22** U qıkkəndə ularoja gəp kılalmıdı; uning ularoja kol ixarətlərini kilixlərinə, xundakla zuwan sürəlmigənlikidin ular uning mukəddəs jayda birər alamət kərənűxni kərgənlikini qüxinip yətti. **23** Xundak boldiki, uning [ibadəthanidik] hizmət mudditi toxuxi bilənlə, u ھiyə käytti. **24** Dərwəkə, birnəqqə kündin keyin uning ayalı Elizabit ھamilidər boldı; u bəx ayoqıq tala-tüzgə qıkmayı: **25** «Əmdi Pərvərdigar mening ھalimoja nəzirini qüxürüp, meni halayık arısında nomuska kelixtin halas kılıp, manga bu künlərdə xunqılık xapaat kərsətti» — dedi. **26** [Elizabit ھamilidər bolup] altə ay bololojanda, pərixtə Jəbrail Huda təripidin Galiliyə əlkisidiki Nasarət degən bir xəhərgə, pak bir kizning kəxişa əwətildi. Kiz bolsa Dawut [padixaḥning] jəmətidin bololojan Yüsüp isimlik bir kixığa deyixip koyulolojanidi; kizning ismi bolsa Məryəm idi. **28** Jəbrail uning aldioja kirip uningoja: — Salam sanga, əy xəpkətkə tuyassər bololojan kız! Pərvərdigar sanga yardur! — dedi. **29** U pərixtini kərgəndə, uning səzinə bək hodukup kətti, kənglidə bundak salam səzi zadi nemini kərsitidiojandı, dəp oylap kəldi. **30** Pərixtə uningoja: — Əy Məryəm, korkmiojin. Sən Huda aldida xəpkət tapkənsən. **31** Mana, sən ھamilidər bolup bir oojul tuqışın, sən uning ismini Əysə dəp koyışın. **32** U uluq bolidu, Həmmidin Aliy Boluoqining oqlı dəp atılıdu; wə Pərvərdigar Huda uningoja atisi Dawutning təhtini ata kılıdu. **33** U Yakupning jəməti üstigə mənggү səltənat kılıdu, uning padixaḥlıkı tügiməstur, — dedi. (aön g165) **34** Məryəm əmdi pərixtidin: — Mən tehi ər kixığa təqmigən tursam, bu ix կandakmu mumkin bolsun? — dəp soridi. **35** Pərixtə uningoja jawabən: — Mukəddəs Roh sening wujudungoja qüxidu wə Həmmidin Aliy Boluoqining küq-küdrəti sanga sayə bolup yekinlixidu. Xunga, səndin tuqulidiojan mukəddəs [pərzənt] Hudanıg Oqlı dəp atılıdu. **36** Wə mana, tuqkiining Elizabitmu yaxinip kalojan bolsımı, oojuləqə ھamilidər

boldi; tuoqmas deyilgүinqining korsak kетürginigə hazır altə ay bolup қaldı. **37** Qünki Huda bilən heqkandak ix mumkin bolmay қalmaydu, — dedi. **38** Məryəm: — Mana Pərvərdigarning dedikimən; manga səzüng boyiqə bolsun, — dedi. Xuning bilən pərixtə uning yenidin kətti. **39** Məryəm xu künlərdə ornidin қopup aldirap Yəhudiya taqılık rayonidiki bir xəhərgə bardi. **40** U Zəkəriyaning eyiga kirip, Elizabitka salam bərdi. **41** Wə xundak boldiki, Elizabit Məryəmning salimini angloqandila, korsikidiki bowak oynaklap kətti. Elizabit bolsa Muqəddəs Rohka toldurulup, yüksiri awaz bilən təntənə kılıp mundak dedi: — Kız-ayallar iqidə bəhtliktursən, korsikingdiki mewimu bəhtliktur! **43** Manga xundak [xərəp] nədin kəldikin, Rəbbimning anisi bolouqı meni yoklap kətti! **44** Qünki mana, saliming қulikimoqa kirgəndila, korsikimdiki bowak səyünüp oynaklap kətti. **45** Ixəngən kız nəkədər bəhtliktur; qünki uningoja Pərvərdigar təripidin eytilojan səz jəzmən əməlgə axurulidu! **46** Məryəmmu hux bolup mundak dedi: — «Jenim Rəbni uluqlaydu, **47** rohım Kutkuzoquqm Hudadin xadlandı, **48** Qünki U dedikining miskin һalıqə nəzər saldı; Qünki mana, xundin baxlap barlıq dəwrələr meni bəhtlik dəp ataydu; **49** Qünki Қadir Boloquqi mən üçün uluq ixlarnı əməlgə axurdi; Muqəddəstur Uning nami. **50** Uning rəhim-xəpkitti dawrdin-dəwrgiçə Əzidin korkidiojanlarının üstididur, **51** U biliki bilən küq-kudritini namayan kıldı, U təkəbburları kənglidiki niyat-hiyalları iqidila tarmar kıldı. **52** U küqlük həkümdarları təhtidin qüfürdü, Pekirlərni egiz kətirdi. **53** U aqlarnı nazi-nemətlər bilən toyundurdu, Lekin baylarnı կuruq kol kəyturdu. **55** U ata-bowilirimizoja eytkinidək, Yəni İbrahim һəm uning nəsligə mənggü wəda kiliqinidək, U Əz rəhim-xəpkitini esidə tutup, Kuli Israiloja yardıməgə kəldi». (**aiən g165**) **56** Məryəm Elizabitning yenida üq aqə turup, eż eyige kəytti. **57** Elizabitning tuoqutining ay-kümü toxup, bir oqul tuoqdi. **58** Əmdi uning қolum-қoxniliri wə uruk-tuoqanlıri Pərvərdigarning uningoja kərsətkən mehîr-xəpkitini xunqə uloqaytqanlığını anglap, uning bilən təng xadlandı. **59** Wə xundak boldiki, bowak tuoqulup səkkiz kün boləğanda, halayık balining hətnisini kiliqili kəldi. Ular uningoja Zəkəriya dəp atisining ismini қoymaqçı boluxti. **60** Lekin anisi jawabən: — Yakı! Ismi Yəhya atalsun — dedi. **61** Ular uningoja: — Birak uruk-jəmətingiz iqidə bundak isimdikilər yokmuş! — deyixti. **62** Xuning bilən ular balining atisindan

pərzəntingizgə nemə isim қoyuxni halaysız, dəp ixarət bilən soraxtı. **63** U bir parqə [mom] tahtayıni əkilixni tələp kılıp: «Uning ismi Yəhyadur» dəp yazdı. Həmməylən intayın həyran kəlixti. **64** Xuan uning aqzi eqildi, uning tili yexilip, zuwanoja kəldi wə xuning bilən Hudaşa təxəkkür-mədhıyə eytti. **65** Ularning əpqürüsidikilərning həmmisini korkunq bastı; Yəhudiya taqılık rayonlarında bu ixlarning həmmisi ol aqzida pur kətti. **66** Bu ixlardin həwər tapkuqların həmmisi ularını kənglige püküp: «Bu bala zadi қandak adəm bolar?» deyixti. Qünki Pərvərdigarning koli dərwəkə uningoja yar idi. **67** Xu qaçda balining atisi Zəkəriya Muqəddəs Rohka toldurulup, wəhiy-bexarətni yətküzüp, mundak dedi: — **68** «Israilning Hudasi Pərvərdigarqa təxəkkür-mədhıyə okulsun! Qünki U Əz həlkini yoklap, ulardın həwər elip, bədəl tələp ularını hər kıldı. **70** U əkimdindən beri muqəddəs pəyoqbərlərinin aqzi arkılık wədə kiliqinidək, Kuli boləğan Dawutning jəməti iqidin biz üçün bir nijat münggüzini əstürüp turozdu; Bu zat bizni düxmənlirimizdən wə bizni eq kəridiojanlarning kolidin kutkuzoquqi nijattur. (**aiən g165**) **72** U xu yol bilən ata-bowilirimizoja iltipat əyləp, Muqəddəs əhdisini əməlgə axurux üçün, Yəni atımız İbrahimə boləğan kəsimini esidə tutup, Bizni düxmənlirin kolidin azad kılıp, Barlıq künlürimizdə heqkimdən korkmay, Əz aldida ihsəmənlilik wə həkkəniyilik bilən, Hizmet-ibaditidə bolidiojan kıldı. **76** Əmdi sən, i balam, Həmmidin Aliy Boloquqining pəyoqbərbər dəp atılışən; Qünki sən Rəbning yollarını təyyar lax üçün Uning aldida mangisən. **77** Wəzipəng uning həlkigə gunahlırinin kəqürüm kiliñixi arkılık bolidiojan nijatning həwirini bildürüxtür; **78** Qünki Hudayimizning iqi-baqridin uroqup qıkkən xəpkətlər wəjidi, Kərangoçuluq wə əlüm kelənggisi iqidə olturoqlarını yorutux üçün, Putlirimizni amanlık yolioqa baxlax üçün, Ərxtin tang xəpikü üstimizgə qüçüp yokladı. **80** Bala bolsa əsüb, rohta küqləndürüldi. U Israıljamaitining aldida namayan kiliñoquqə qəllərdə yaxap kəldi.

2 Əmdi xu künlərdə, [Rim imperatori] Kəysər Awqustustin barlıq həlkətin baj elix üçün ularning royheti tizimlansun dəp pərman qüxti. **2** Tunji ketimlik bu nopus tizimlax Kiriniyus Suriyə elkisini idarə kılıp turoğan waktida elip beriləqanidi. **3** Xuning bilən həmmə adəm nopuska tizimlinix üçün eż yurtlirioqa kəytix kerək boldi. **4** Yusupmu Dawut

[padixaḥning] jemətidin boloqaqka, xundakla uning biwasitə əwladi boloqaqka, Galiliyə əlkisidiki Nasarət xəhirdin ayrılip, Yəhudiyyə əlkisidiki, Dawutning yurti Bəyt-Ləhəm degən xəhərgə kətti. 5 Nopuska tizimlinix üçün layiki, bolousu ayali Məryəmmu billə bardı. Məryəm һamillidar bolup, կörsikə helila yoqınap қalojanidi. 6 Wə xundak boldiki, ular Bəyt-Ləhəmdə turoqan waktida Məryəmning tuoqutining ay-küni toxup kəldi. 7 Birak sarayda ularoja orun bolmioqaqka, Məryəm xu yərda tunji oqlını tuoqkanda uni zakilap, eçildiki okuroqa yatkuzdi. 8 Xu yərning ətrapidiki bəzi padıqilar dalada turattı; ular keqiqə tünəp, padisoja karaytti. 9 Wə mana, Pərvərdigarning bir pərixtisi ularning aldida turattı; Pərvərdigarning parlak xəripi ularning ətrapini yorutuwətti. Ular intayın bək körkup kətti. 10 Birak pərixtə ularoja: — Körkmanglar! Qünki mana, pütün həlkə huxallıq bolidioqan bir hux həwərnii silərgə elan kılımən. 11 Qünki bugün Dawutning xəhirdə silər üçün bir Kutkuşozuqi tuoquldi. U — Rəb Məsihdu! 12 [Uni] tepixinglar [üçün] xu alamət boliduki, bowakni zakilanqan haldə bir okurda yatkan petidə tapisilər, — dedi. 13 Birdinla, pərixtining ətrapida zor bir top samawi қoxundikilər pəyda bolup, Hudani mədhiyiləp: 14 «Ərxıəlada Hudaqə xan-xərəplər boloq! Yər yüzidə bolsa u səyuniqidioqan bəndilirigə aram-hatırjamlıq bolsun!» deyixti. 15 Pərixtılər ulardin ayrılip asmanoja qikip ketiwidi, padıqilar bir-biriga: — Bəyt-Ləhəmgə yol elip, Pərvərdigar bizgə ukturoqan, əməlgə axuroqan bu ixni kərüp keləyli, — deyixti. 16 Xuning bilən ular aldirap xəhərgə berip, Məryəm bilən Yüstpni wə okurda yatkan bowakni izdəp taptı. 17 Padıqilar [bowakni] kərgəndin keyin, əzlırigə uning һəkkidə eytiloqan səzlərni kəng tarkitiwətti. 18 Buni anglioqlanlarning həmmisi padıqilarning degənlirigə intayın həyran kəlixti. 19 Məryəm bolsa bu ixlarning həmmisini kəngliga püküp, qongkur oylinip yürətti. 20 Padıqilar kərgən wə anglioqlanlirining həmmisi üçün Hudani uluoqlap, mədhiyə okuxkan peti kaytixti; barlıq ixlar dəl ularoja həwərləndürülgəndək bolup qikkanidi. 21 Bowakni hətnə kılıx wəkti, yəni səkkizinqi künü toxkanda, uningoja əysa dəp isim koyuldi. Pərixtə bu isimni u tehi anisining balyatqusıda apirida bolmayla koyojanidi. 22 Əmdi Musa [pəyoğəmbərgə] qüxürülgən kanun boyiqə Yüstp bilən Məryəmning paklinix wəkti toxkanda ular balını Pərvərdigaroja atap tapxurux üçün Yerusalemoja elip bardı 23

(Pərvərdigarning Təwrat ənunida: «Barlıq tunji oqlul Pərvərdigaroja mukəddəs mənsup atılıxi kerək» dəp yeziqinidək) 24 wə xundakla Pərvərdigarning Təwrat ənunida deyilgini boyiqə, bir jüp pahtək yaki ikki kəptər baqkisini kurbanlıqka sunux kerək idi. 25 Wə mana xu qaojlarda, Yerusalemda Simeon isimlik bir kixi turattı. U həm һəkkaniy wə ihlasmən adəm bolup, «İsrailqə Təsəlli Bərgüqi»ni intizarlıq bilən kütkənidi. Mukəddəs Roh, uning wujudiqə yar idi. 26 U Mukəddəs Rohətin kəlgən wəhiyidin əzinin Pərvərdigarning Məsihini kermigüqə əlüm kərməydiqanlığını bilgənidi. 27 U Mukəddəs Rohning baxlıxi bilən ibadəthanining [həyiliriloqa] kirdi; atanisi Təwratta bekitilgən adətni bejirix üçün bowak əysani ketürüp kirkəndə, 28 Simeon bowakni կuqiqioja elip, Hudaqə təxəkkür-mədhiyə okup mundaq dedi: — 29 «Əmdi, i Igəm, hazır səzüng boyiqə կulungning bu aləmdin hatırjəmlilik bilən ketixigə yol koyojaysən; 30 Qünki ez kezüm Sening nijatingni kərdi, 31 Uni barlıq həlkələr aldida hazırlıqansən; 32 U əllərgə wəhiy bolidioqan nur, Wə həlkinq İsrailning xan-xəripidur!» 33 Balining ata-anisi bala һəkkidə eytiloqanlıroq intayın həyran kəlixti. 34 Simeon ularoja bəht tiləp, apisi Məryəmgə mundaq dedi: — Mana! Bu bala Israildiki nuroqun kixilərning yikiliyi wə nuroqun kixilərning ketürülüxi üçün təyinləndi, xundakla kixilər ərəxi qikip həkarətləydiqan, [Hudanıng] bəxarətlik alamiti bolidu. 35 Xuning bilən nuroqun kixilərning kənglidiki oqərzəlri axkarilinidu — wə bir kiliqmu sening kənglüngə sanjılıdu! 36 Xu yərde Axır əbilisidin boloqan Fanuilning kizi Anna isimlik heli yaxanoqan bir ayal pəyoğəmbərmə bar idi. U kiz wəktida ərgə təgkəndin keyin uning bilən yəttə yil billə yaxap, 37 andin səksən tet yil tul turoqan idi. U ibadəthana həyliliridin qikmay, keqə-kündüz roza tutuxlar wə dualar bilən Hudaqə ibadət kılatti. 38 U dəl xu pəyttə yetip kelip Pərvərdigaroja təxəkkür eytti, həmdə Yerusalemda nijat-hərlükni kütüwatkan barlıq halayıqkə bala toqrisida səz kıldı. 39 [Yüstp] bilən [Məryəm] Təwratta bekitilgən barlıq ixlarnı ada kılıqandin keyin, Galiliyəgə, ez xəhiri Nasarətkə kaytti. 40 Bala bolsa esüp, dana-akilanlıq bilən tolup, rohla küqləndürüldi, Hudanıng mehîr-xəpkitimu uning üstidə idi. 41 Uning ata-anisi hər yili «ötüp ketix heyti»da Yerusalemoja barattı. 42 Əysa on ikki yaxka kirğan yili, ular uni elip, heytning aditi boyiqə yənə qikip bardı. 43 Heyt künlirini etküzgəndin keyin,

ular eyiga қарап ketiwatқanda, bala Әysa Yerusalemda қaldı. Ata-anisining bu ixtin həwiri yok idi, **44** bəlkı uni səpərdax-həmrəhliri bilən billə keliwatidu, dəp oylap, bir kün yol yürüdi. Andin ular uni uruk-tuoqanları wə dost-buradərliri arisidin izdəxkə baxlıdi; **45** izdəp tapalmay, ular kəynigə yenip Yerusalemoja berip yəna izdidi. **46** Wə xundak boldiki, üçinqi künü ular uni ibadəthana höylisida Təewrat ustazlirinинг arisida olтурup, ularning təlimlirini anglawatkan həm ulardin soal sorawatkanning üstidə taptı. **47** Uning səzlirini angliojanlarning hömmisi uning qüxənqisiga wə bərgən jawablrioja intayın həyran kelixti. **48** Ata-anisi uni kərüp nahayiti höyranuhəs boluxti, uning anisi uningoja: — Way balam! Nemixkə bizgə xundak muamilə kılding? Atang ikkimiz parakəndə bolup seni izdəp kəldük! — dedi. **49** U ularoja: — Nemixkə meni izdidinglar? Əjəba, mening Atamning ixlirida boluxum kerəklikimni bilməmtinglar? — dedi. **50** Lekin ular uning ularoja eytkinini qüxənmidi. **51** Andin u ular bilən Nasarətkə kätti wə ularning gepigə izqıl boy sunnati. Lekin anisi bu ixlarning hömmisini kəngliga püküp koydi. **52** Xundak kılıp, Әysa akitanilik-danalıkta wə қaməttə yetilip, Huda wə kixilər aldida baroqanseri seyülməktə idi.

3 Rim imperatori Tiberius Қəysərning səltənitining on bəxinqi yili, Pontius Pilatus Yəhudiya əlkisining waliysi, Herod han Galiliyə əlkisining hakimi, Herod hanning inisi Filip han Ituriyə wə Trahonitis əlkisining hakimi, Lisanyas han Abiliniy əlkisining hakimi bolqanda, **2** Hannas həm Қayafa bax kahinlik keliwatқanda, Hudanıng səz-kalami qəldə yaxawatkan Zəkəriyaning oöli Yəhya oja kəldi. **3** U Iordan dəryası wadisidiki barlıq rayonlarnı kezip, kixilərgə gunahlar oja kəqürüm elip kelidiojan, towa kilixnı bildüridiojan [suşa] «qəmündürүx»ni jakarlaxnı baxlıdi. **4** Huddi Təwrattiki Yəxaya pəyojəmbərnıng səzliri hatırıləngən kisimda pütülgəndək: «Bayawanda towliojuqi bir kixinin: Rəbning yolini təyyarlangalar, Uning yollarını tüz kilinglar! — degən awazi angləndi. **5** Barlıq jilojılar toldurulidu, Barlıq taqı-dənglər pəslitlidü; Əgrı-tokay jaylar tüzlinidu, Ongol-dongoqul yarlır takxi yollar kılınidu. **6** Xundak kılıp, barlıq et igiliri Hudanıng nijatını kərəleydiojan bolidu! — dəp towlaydu». **7** Yəhya əmdi aldioja qəmündürüxni kobul kiliqxə qıkkən top-top halayıkkə: — Əy zəhərlik yılan balılır! Kim silərni [Hudanıng] qüxüx aldida turojan oqəzipidin keletalınglar dəp

agahlındurdi?! **8** Əmdi towioja layik mewilərni kəltürünglər! Wə eż iqinglarda: «Bızning atımız bolsa İbrahımdur!» dəp hiyal əylimənglər; qünki mən xuni silərgə eytip koyayki, Huda İbrahimoja muxu taxlardınmu pərzəntlərni yaritip berələydy. **9** Palta allıqاقan dərəhlərning yiltiziōja təngləp koyuldu; yahxi mewə bərməydiojan hərkəndək dərəhlər kesip otka taxlinidu! — dedi. **10** [Uning ətrapiōja] toplaxkan kixilər əmdi uningdin: — Undakta, biz қandak kilişimiz kerək? — dəp soridi. **11** U jawabən: — İki kür qapını bar kixi birini yok kixigə bərsun, yəydiōjinı bar kiximu xundak kilsun, — dedi. **12** Bəzi bajirlarmu qəmündürüxni kobul kılıqılı uming aldioja kelip: — Ustaz, biz қandak kilişimiz? — dəp soridi. **13** U ularoja: — Bəlgiləngəndin artuk baj almanglar, — dedi. **14** Andin bəzi laxkərlərə uningdin: — Bizqu, қandak kilişimiz kerək? — dəp soraxtı. U ularoja: — Baxkılarning pulini zorawanlıq bilən eliwal manglar, həqkimə yaloqandin xikayet kilmanglar wə ix həkkinqılar oja razi bolunglar, — dedi. **15** Əmdi həlk təkəzzalıqtə bolup hömməylən kenglidə Yəhya toqruluk «Məsih muxu kiximidi?» dəp oylaxtı. **16** Yəhya hömməyləngə jawabən: — Mən silərni dərwəkə suoja qəmündürimən. Lekin məndin կudratlıq bolqan birsi kelidu; mən hətta kəxlinining boqkuqını yexikkimən layik əməsmən! U silərni Muqəddəs Rohkə həm otka qəmündüridu. **17** Uning soruqı kürkili kolida turidu; u eż hamini topa-samandan təltəküs tazilaydu, sap buğdayni ambaroja yiojidu, əmma topa-samanni eqməs otta kəyidürüwetidu, — dedi. **18** Əmdi xundak kəp baxka nəsihətlər bilən Yəhya hux həwərni həlkə yətküzdi. **19** [Keyin], hakim Herod [əgəy] akisining ayali Herodiyəni [tartıwalıqlıq] tüpəylidin wə xuningdək uning barlıq baxka rəzil kilmixliri üçün Yəhya təripidin əyibləngən, **20** Herod bu barlıq rəzillikining üstigə yəna xuni kıldıki, Yəhyani zindanqa taxlıdi. **21** Xundak boldiki, həmmə həlk Yəhyadin qəmündürüxni kobul kılıqında, Əysamu qəmündürüxni kobul kıldı. U dua kiliwatқanda, asmanlar yerilip, **22** Muqəddəs Roh, kəptər siyakıda qüxüp uning üstigə kəndi. Xuning bilən asmandın: «Sən Mening seyümlük Oqlum, Mən səndin toluk hursənmən!» degən bir awaz angləndi. **23** Әysa eż [hizmitini] baxlıqanda, ottuzoja kirip kəlojanidi. U (həkning nəziridə) Yüsüpnıng oöli idi; Yüsüp Heliyning oöli, **24** Heliy Mattatning oöli, Mattat Lawiynıng oöli, Lawiy Məlkıyning oöli, Məlkiy Yannayning oöli, Yannay Yüsüpnıng oöli,

oqlı, 25 Yüsüp Mattatiyaning oqlı, Mattatiya Amosning oqlı, Amos Naḥumning oqlı, Naḥum Heslining oqlı, Hesli Naggayning oqlı, 26 Naggay Maḥatning oqlı, Maḥat Mattatiyaning oqlı, Mattatiya Semøyning oqlı, Semøy Yüsüpning oqlı, Yüsüp Yudaning oqlı, 27 Yuda Yoananning oqlı, Yoan Resanıg oqlı, Resa Zərubbabəlning oqlı, Zərubbabəl Salatiyəlning oqlı, Salatiyəl Neriyning oqlı, 28 Neriy Məlkyning oqlı, Məlkiy Addining oqlı, Addi Kəsamning oqlı, Kəsam Elmadamning oqlı, Elmadam Erning oqlı, 29 Er Yosəning oqlı, Yosə Əliezərnıg oqlı, Əliezər Yorimning oqlı, Yorim Mattatning oqlı, Mattat Lawiyning oqlı, 30 Lawiy Simeonning oqlı, Simeon Yəhūdanıg oqlı, Yəhūda Yüsüpning oqlı, Yüsüp Yonanning oqlı, Yonan Əliakimning oqlı, 31 Əliakim Meleahıning oqlı, Meleah Mənnanıg oqlı, Mənna Mattatanıg oqlı, Mattata Natanning oqlı, Natan Dawutning oqlı, 32 Dawut Yəssənıg oqlı, Yəssə Obədnıg oqlı, Obəd Boazning oqlı, Boaz Salmonning oqlı, Salmon Nahxonning oqlı, Nahxon Amminadabning oqlı, 33 Amminadab Aramning oqlı, Aram Həzronning oqlı, Həzron Pərəznıg oqlı, Pərəz Yəhūdanıg oqlı, 34 Yəhūda Yakupning oqlı, Yakup İshakıning oqlı, İshak İbrahımning oqlı, İbrahım Tərahıning oqlı, Tərah Nahorıning oqlı, 35 Nahor Serugıning oqlı, Serug Raquning oqlı, Raqı Pələgnıg oqlı, Pələg Ebərnıg oqlı, Ebər Xelahıning oqlı, 36 Xelah Kainanning oqlı, Kainan Arpahxadıning oqlı, Arpahxad Xəmning oqlı, Xəm Nuḥıning oqlı, Nuḥ Ləməhnıg oqlı, 37 Ləməh Mətuxəlahıning oqlı, Mətuxəlah Hənohning oqlı, Hənoh Yarədnıg oqlı, Yarəd Maḥalalılnıg oqlı, Maḥalalil Kenanning oqlı, 38 Kenan Enoxning oqlı, Enox Setning oqlı, Set Adəm'atining oqlı, Adəm'ata bolsa, Hudanıg oqlı idi.

4 Andin Əysa Muğaddəs Rohka tolup, Iordan dəryasidin çayıtip kelip, Roh təripidin qəlbayawanoqı elip berildi. 2 U u yərdə kırık kün İblis təripidin sinaldı. U bu künlərdə heqnərsə yemidi. Künlər ayaqlaxkanda, uning korsiki taza aqşanıdi. 3 Əmdi İblis uningoja: — Sən əgər Hudanıg Oqlı bolsang, muxu taxka: «Nanoq aylan!» dəp buyruqın — dedi. 4 Əysa uningoja jawabən: — [Təwratta]: «İnsan pəkət nan bilənlə əməs, bəlkı Hudanıg hərbir səzi bilənmü yaxaydu» dəp yeziloqan, — dedi. 5 İblis yənə uni egiz bir taoqka baxlap qıkıp, bir dəkikə iqidə dunyadıki barlıq dəletlərni uningoja kərsətti. 6 İblis

uningoja: — Mən bu əhəkimiyyətnıg həmmisini wə uningoja təwə barlıq xanuxəwkətlərni sanga təkdirim kılımın; qünki bular manga tapxurulqan, mən uni kimə berixni halısam, xuningoja berimən. 7 Əgər bax köyup manga sajdə kilsang, bularning həmmisi seningki bolidu, — dedi. 8 Əysa uningoja jawab berip: — [Təwratta]: «Pərvərdigar Hudayingoja ibadət kıl, pəkət Uningla kullukıda bol!» dəp yeziloqan, — dedi. 9 Andin İblis uni Yerusalemıq elip bardı wə uni ibadəthanıning əng egiz jayioja turoquzup: — Hudanıg Oqlı bolsang, ezungni pəskə taxlap bakğın! 10 Qünki [Təwratta]: «[Huda] Əz pərixtılırigə seni köqdax həkkidə əmr kılıdu»; 11 wə, «Putungning taxka urulup kətməslikı üçün, ular seni kollırıda kətürüp yürüdü» dəp yeziloqan, — dedi. 12 Əysa uningoja: — «[Təwratta]: «Pərvərdigar Hudayingni sinioquqi bolma!» dəpmu yeziloqan, — dedi. 13 İblis barlıq sinaxlarnı ixitip qıkkəndin keyin, uni waktinqə taxlap ketip կaldı. 14 Əysa Rohning küq-kudriti iqidə Galiliyə əlkisigə çayıtip kəldi. Xuning bilən uning həwər-xəhərli etraplıki hərbir yurtlarqa tarkaldı. 15 U ularning sinagoglırıda təlim bergili turdi wə ularning uluqlaxlırijo sazawər boldı. 16 U ezi bekip qong kiliqanı yurtı Nasarətkə kelip, xabat künü adəttikidək sinagogka kirdi wə xundakla [mukəddəs yazmaları] okuxka ərə turdi 17 wə Təwrattiki «Yəxaya» değən kısım uningoja tapxuruldu. U oram yazmini eqip, munu səzlər yeziloqan yərni təpiq okudu: 18 — «Pərvərdigarning Rohı menin wujudumda, Qünki U meni yokşullarqa hux həwərlər yətküzükə məsih kıldı. Tutkünlərəqə azadlıknı, Wə korlarqa kərük xipasını jakarlaxka, Ezilgənlərni halas kilişka, Pərvərdigarning xapaət kərsitidioqan yilini jakarlaxka meni əwətti». 20 U yazmini türüwetip, sinagog hizmətqisigə çayturup berip, olturdu. Sinagogta olturoqanlarning həmmisining kezli uningoja tikilip turatti. 21 U kəpçilikkə: — Mana bu ayət bugün əkulikinglarqa angloqojinida əməlgə axurulmakta, — dedi. 22 Həmmisi uning yahxi gepini kilişip, uning aqşidin qıkıwatlıq xapaətlik səzlirigə həyran kəlixip: — Bu Yüsüpning oqlı əməsmu? — deyixti. 23 U ularoqa: — Xübhisizki, silər manga «Əy tewip, awwal ezungni sakayı!» değən təmsilni kəltürüp, «Həwər tapkinimizdək, Kəpərnəhüm xəhəridə nemə ixlar yüz bərgən bolsa, muxu yordimu, eż yurtungdimu xularnı kərsətməsən?» dəwatisilər, — dedi. 24 — Birak xuni silergə bərhək eytip կoyayki, heqkandaq pəyəqəmbər

ez yurti təripidin köbul kılınojan əməs. **25** Mən silərgə xu həkikətni əslitimənki, Ilyas [pəyojəmbər]ning waktida, asman uda üç yil altə ay etilip, dəlxəxətlik bir əqəmtiqilik barlıq zeminni başında, Israilda nuroqun tul ayallar bar idi; **26** birək Ilyas ularning həqkəyisining kəxiqə əməs, bəlkı Zidonning Zarəfat xəhəridiki bir tul ayalning kəxiqilə əwətilgən. **27** Wə [xuningəqə ohxax], Elixa pəyojəmbərning waktida, Israilda mahaw kesiliga giriqtar bolqanlar nuroqun bolsimu, lekin Suriyəlik Naamandin baxka, həqkəyisi sakaytiloqan əməs! — dedi. **28** Sinagogdikilər bu səzlərni anglap, həmmisi kattik oqəzapləndi; **29** ornidin turuxup, uni xəhərdin həydəp qıkırıp, xu xəhər jaylaxkan taçının lewigə əqikip, tik yardin taxliwətməkqi boluxti. **30** Lekin u ularning arisidin bimalal etüp, ez yoliqə qıkırıp kətti. **31** U Galiliyə əlkisinin Kəpərnahum değən bir xəhərigə qüxti, u yerdə xabat künliridə həlkəkə təlim berətti. **32** Ular uning təlimigə həyran kəlixti, qünki uning səzi tolimu nopuzluk idi. **33** Əmdi sinagogta napak jinning rohi qaplaxkan bir kixi bolup, [uningdiki jin] kattik awazda: **34** — Əy Nasarətlik Əysa, sening biz bilən nemə karing?! Bizni yokatkılı kəldingmu? Mən sening kimlikingni bilimən, Hudanıng Muqaddəs Boloquqisən! — dəp towlap kətti. **35** Lekin Əysa jinoja tərlibə berip: — Aojzingni yum! Uningdin qik! — dewidi, jin həlikə adəmni halayıq otturısida yikitiwitip, uningdin qıkırıp kətti. Lekin uningoja həq zərər yətküzəndi. **36** Həmməylən buningdin kattik həyran boluxup, bir-birigə: — Bu zadi kəndək ix! U dərəwəkə həkük wə kudrat bilən napak rohlarqa əmr kilsila, ular qıkırıp ketidikən, — deyixti. **37** Xuning bilən uning həwər-xələrti ətraplıki hərbir yurtlarqa tərkaldi. **38** Əysa sinagogtin qıkırıp, Simonning əyigə kirdi. Lekin Simonning keynanisi eçqır təp kesili bolup kələşəndi; ular əysadin uning hajitidin qikixini etündi. **39** U ayalning bexida turup, təpkə tənbih beriwidi, təp xuan uningdin kətti. U dərəhəl ornidin turup, ularni kütüxkə baxlıdi. **40** Kün petixi bilənla, kixılər hərhil kesəllərgə giriqtar bolqan yekinlili bolsila, ularni uning aldioja elip kəlixti. U ularqa bir-birləp əqlini təgküzip, ularni sakayttı. **41** Kixilərgə qaplaxkan nuroqun jinlar ulardin qıkırıp: «Sən Hudanıng Oqlı!» dəp towlap ketətti. Lekin u ularqa tənbih berip, səz kiliçioja yol koymidi; qünki ular uning Məsih, iğənlikini bilətti. **42** Kün qikixi bilən, u xəhərdin qıkırıp, piñhan bir jayqə kətti. Birək top-top halayık

uni izdəp yürətti; ular uni tapkanda aldioja kelip, uni arımızda əlsun dəp ketixidin tosmakçı boluxti. **43** Lekin u ularqa: — Hudanıng padixaḥəlikining hux həwirini baxka xəhər-yezilarojumu yətküzüxüm kerək; qünki mən dəl bu ixqə əwətilgənmən, — dedi. **44** Xuning bilən u Galiliyədiki sinagoglarda təlim berip yürüwərdi.

5 Xundak boldiki, u Ginnisarət kəlinin boyida turojanda, halayıq Hudanıng səz-kalamını anglax üçün uning ətrəpiqə olixip kistilixip turatti. **2** U kel boyida turoqan ikki kemini kərdi. Belikqılar bolsa kemidin qüüp, [kiroqakta] torlurini yuyuxuwatattı. **3** U kemilərdin birigə, yəni Simonningkə qıkırıp, uningdin kemini kiroqaktin sal yıraklıtxni iltimas kıldı. Andin u kemidə oltrurup top-top halayıqka təlim bərdi. **4** Səzi tütigəndin keyin, u Simonaqə: — Kemini qongkurrak yərgə həydəp berip, beliklərni tutuxka torliringlərni selinglar, — dedi. **5** Simon uningoja jawabən: — Ustaz, biz pütün keqiqə japa tartip həq nərsə tutalmıduk. Bırək sening səzüng bilən torni salsam salay, dedi. **6** Ular xundak kiliwidə, nuroqun beliklər toroja qüxti; tor sekülütxkə baxlıdi. **7** Xuning bilən ular baxka kemidiki xeriklirini yardımğa keliqxə ixarət kilixti. Ular kelip, [beliklərni] ikki kemigə lik əqiliwidə, kemilər qəküp ketəy dəp əldədi. **8** Simon Petrus bu ixni kərəüp, Əysanın tizlizi aliddə yikilip: — Məndin yıraklıxkəsən, i Rəb! Qünki mən gunahkarmən! — dedi. **9** Qünki bunqə kep belik tutulojanlığın u wə uningoja həmrəh bolojanlarını həyranlıq başkanıdı. **10** Wə Simonning xerikləri — Zəbədiyning oğulları Yakup bilən Yuhanınnu həm xundak həyran əldədi. Əmdi Əysa Simonaqə: — Korkmiojin, buningdin keyin sən adam tutkuqı bolisən — dedi. **11** Ular kemilərni kiroqakça qıkırıp, həmmə nərsini taxlap koyup, uningoja əgixip mangdi. **12** Xundak boldiki, u xəhər-yezilarıng biridə boloqanda, mana xu yerdə, pütün bədinini mahaw besip kətkən bir adəm bar idi; u Əysani kərəpla uning ayoqə əzini etip uningdin: — Təksir, ağor sən halisang, meni sakaytip pak kılalaysən! — dəp yalwurdi. **13** Əysa əqlini sozup uningoja təgküzip turup: — Halaymən, paklanqın! — dewidi, bu adəmning mahaw kesili dərəhəl uningdin kətti. **14** Əysa uningoja: — Hazır bu ixni həqkimə eytma, bəlkı udul berip kəhinoja əzüngni kərsitip, ularda bir guwahlıq bolux üçün, Musa bu ixta əmr kələjəndək əzüngning sakaytiloqining üçün bir [kurbanlıqni] sunoqin, — dedi. **15** Lekin u tooprisidiki həwər tehimu tərkiliq pur

kətti; xuning bilən top-top həlk uning səzini anglax wə ez aqırıq-kesəllirini sakayıtxı üçün uning aldioja yiqilip kelətti. **16** Həlbuki, u pat-pat ulardin qekinip qəllük yərlərgə berip dua kılatti. **17** Xu künlərning biridə xundak boldiki, u təlim beriwatkanda, yenida Pərisiyər wə Təwrat əhliliri olturatti. Ular Galiliyə, Yəhudiyə əlkilirining hərkəysi yeza-kıxlaklıri wə Yerusalemın kəlgənidi. Pərvərdigarning kesəllərni sakayıtxı küç-kudriti uningoja yar boldı. **18** Xu pəyttə, mana birkənqə kixi zəmbilgə yatkuzulojan bir paləqnı kətürüp kəldi. Ular uni uning aldioja əkirixə intilixti. **19** Birak adamların tolilikdən kesəlni əkirixə amal tapalmay, ular eżigə elip qikip, eżidiki kahıxlarnı ekip, kesəlni əyning iqigə zəmbildə yatkan əhalda halayıqning otturisioja, Əysanıng aldioja qüxürdü. **20** U ularning ixənqini kerüp [paləqkə]: — Buradər, gunahlıring kəqürüm kılındı! — dedi. **21** Təwrat ustazlıri bilən Pərisiyər kəngülliridə: — Bundak kupurluk səzligən bu adəm kimdir?! Hudadin baxka gunahları kəqürələydiqən kim bar? — dəp oylaxtı. **22** Birak Əysa ularning kənglidə əyib izdəxlirini bilip yetip, jawabən: — Silər kənglünglarda nemixə əyib izdəysilər? **23** «Gunahlıring kəqürüm kılındı!» deyix asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmu? **24** Əmma hazır silərning İnsan'ooqlining yər yüzidə gunahları kəqürüm kılıx həkükioja iğə ikənlilikini bilixinglər üçün, — U paləq kesəlgə: — Sanga eytayki, ornungdin tur, ornungni yiqıxturup əyünggə kəyt! — dəp buyrudi. **25** Həlikə adəm dərəhal ularning aldida ornidin dəs turup, ezi yatkan zəmbilni elip, Hudani uluqlıqiniqə eyigə kəytti. **26** Həmməylənmə dəhəxətlik həyranlıq bastı; ular Hudani uluqlıxip, korkunqka qəmgən əhalda: — Biz bütigün tilsimat ixlarnı kerdük! — deyixti. **27** Bu ixlardın keyin, u yoloja qikip, Lawiy isimlik bir bajgirni kərdi. U baj yiqidiojan orunda olturatti. U uningoja: — Manga əgəxkin! — dedi. **28** U ornidin turup, həmməni taxlap, uningoja əgəxti. **29** Lawiy əyidə uningoja katta bir ziyanət bərdi. Ular bilən zor bir top bajgırlar wə baxxılarmu xu yərdə həmdastihan boləqanidi. **30** Birak Pərisiyər wə ularning ekimidiki Təwrat ustazlıri ojudungxup uning muhlisirioja: — Silər nemixə bajgir wə gunahkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip olturisilər?! — dəp aqırinxisti. **31** Əysa ularoja jawabən: — Saqılam adamlar əməs, bəlki kesal adamlar tewipkə möhtajdur. **32** Mən həkəhaniylarnı əməs, bəlki gunahkarlarnı towioja qəkirojılı kəldim, — dedi. **33** Andin ular uningdin: —

Nemixə Yəhyanıng muhlisliri daim roza tutup dua tilawət kılidi, Pərisiyərning muhlislirimə xundak kılidi, lekin sening muhlisliring yəp-iqipla yürüdiq! — dəp soraxtı. **34** U ularoja: — Toyi boluwatkən yigit toyda toy mehmanlıri bilən həmdastihan olturojan qəşdə ularnı roza tutkuzalamsılər? **35** Əmma xu künlər keliduki, yigit ulardin elip ketilidu, ular xu künlərda roza tutidu. **36** U ularoja bir təmsilmə kəltürdi: — Həqkim yengi kengləktin yırtıp, uni kona kəngləkkə yamaq kılmayıdu. Undak kilsa, yengi kəngləknimə yırtkan bolidu, xundakla yengidin alojan yamaqmu kona kəngləkkə mas kəlməydu. **37** Xuningdək, həqkim yengi xarabnı kona tulumlarqa əqəmliyəndi. Undak kilsa, yengi xarabning [kəpüxi bilən] tulumlar yerildi-də, xarabmu təkülüp ketidu; tulumlarmu kardin qikidu. **38** Xunga yengi xarab yengi tulumlarqa əqəmliyəndi. Undak kilsa, yengi xarabtin keyin yengisini iqixni haliməydi, qünki u: «Boldi, konisi yahxi!» dəydu.

6 İkkinqi «muhüm xabat künü», u bu odaylıklardin etüp ketiwatattı. Uning muhlisliri baxaklarnı üzüwəlip, alikinida uwulap yəwatafatati. **2** Lekin buni kərgən bəzi Pərisiyər ularoja: — Silər nemixə xabat künü Təwratta qəkləngən ixni kılısilər? — deyixti. **3** Əysa ularoja jawabən: — Silər hətta Dawut [pəyojəmbər] wə uning həmrəhlirinən aq kələqanda nemə kələqanlığını [mukəddəs yazmilardin] okumiojanmusilər? **4** Demək, u Hudanıng eyigə kirip, [Hudaoja] atalojan, [Təwratta] kahinlardin baxka hərkəndək adəmning yeyəti qəkləngən «təkədim nanlar»ni [sorap] elip yegən wə həmrəhliroiimu bərgən — dəp jawab bərdi. **5** Ahirida u ularoja: — İnsan'ooqli xabat kümüningmu Igisidur, — dedi. **6** Yənə bir xabat künü xundak boldiki, u sinagogka kirip təlim beriwatattı. Sinagogta ong koli yigiləp kətkən bir adəm bar idi. **7** Əmdi Təwrat ustazlıri bilən Pərisiyər uning üstidin ərz kələqudək birər ixni izdəp tapayıp dəp, uning xabat künimə kesəl sakayıtidiojan-sakayıtmaydiqənlikini paylap yürüxətti. **8** Birak Əysa ularning kənglidikini bilip, koli yigiləp kətkən adəmga: — Ornungdin tur, otturioja qıqqın! — dewidi, həlikə adəm ornidin kəpup xu yərdə turdi. **9** Andin Əysa ularoja: — Silərdin sorap bakayqu, Təwratka uyğun bolojını xabat künü yahxilik kılıxmu, yaki yamanlık kılıxmu? Janni kütkuzuxmu yaki janşa zamin boluxmu? — dəp soridi. **10** Ətrapidikilərning

həmmisigə nəzər salojandin keyin, u həlik adəmgə: — Kələngni uzat, — dedi. U xundak kılıxi bilənlə қoli əsliga kəltürülüp ikkinqi kolioqa ohxax boldi. **11** Lekin ular oğzaptın hoxını yokitip, əysaşa qandaq taşabil turux toqrisida məslihətlixixə baxlıdi. **12** Xu künlərdə xundak boldiki, u dua kılıxka təqəfə qıktı wə u yərda Hudaşa keqiqə dua kıldı. **13** Tang atkanda, muhlisirini aldişa qakirip, ularning iqidin on ikkiylənni tallap, ularni rosul dəp atidi. **14** Ular: Simon (Əysa uni Petrus dəpmu atiojan) wə uning inisi Andiriyas; Yaçup wə Yuhanınna, Filip wə Bartolomay, **15** Matta wə Tomas, Alfayning oöli Yaçup wə millətpərvər dəp atalojan Simon, **16** Yaçupning oöli Yəhədua wə keyin uningoja satğunluk kılıqan Yəhədua Ixkariyotlar idi. **17** Əysa [rosulliri] bilən təqədin qüxüp, bir tüzlənglikə turatti. Xu yərdə nuroqun muhlisilri həmdə pütkül Yəhədiyə əlkisidin wə Yerusalemın, Tur wə Zidon xəhərliriga қaraydiojan dengiz boyidiki yurtlardın top-top kixilər yiqilişti. Ular uning təlimlərini anglax wə kesəllirigə xipalik izdəx üçün kəlgənidi. **18** Napak rohəlardin azablanqanlarunu xipalik, tepixti. **19** Bu top-top adəmlərning həmmisi kollırını uningoja təgküzuwelixxə intilətti; qünki kükükdrət uning wujudinin qıkıp ularning həmmisigə xipalik beriwatatti. **20** Xuning bilən u beximi kətürüp muhlisirioqa қarap mundaq dedi: — «Mubarək, ay yokşular! Qünki Hudanıng padixahlıqı silərninqidur. **21** Mubarək, ay hazır aq kəlojanlar! Qünki silər toluk toyunisilər. Mubarək, ay yiqławatkanlar! Qünki külüldiojan bolisilər. **22** Kixilər İnsan'oqlining wajidin silərdin nəprətlənsə, silərni ezliridin qətkə əkəsə, silərgə təhəmat-häkarət kilsə, naminglarni rəzil dəp қaropisa, silərgə mubarək! **23** Xu künü xadlinip təntənə kılıp səkrənglər. Qünki mana, ərxta boləjan in'aminglar zordur. Qünki ularning ata-bowiliri [burunkı] pəyojəmbərlərgimu ohxax ixlarnı kılıqan. **24** — Lekin halinglaroqa way, ay baylar! Qünki silər allikaqan rəhət-parəqitinqilaroqa igə boldunglar! **25** Halinglaroqa way, ay ərəni toyunojanlar! Qünki silər aq əkalisilər. Halinglaroqa way, ay külüwətənənlar! Qünki həza tutup yiqənləysilər. **26** Həmməylən silərni yahxi degəndə, halinglaroqa way! Qünki ularning ata-bowilirimi [burunkı] sahta pəyojəmbərlərgə xundak kılıqan». **27** — Birək manga կulak salojan silərgə xuni eytip koyayki, düxmənliringlaroqa mehriban-muhəbbət kərsitinglar; silərgə eəq bolqanlaroqa yahxilik kilinglar. **28** Silərni ərənəqəjənlaroqa bəht

tilənglar; silərgə yaman muamilidə bolqanlarojumu dua kilinglar. **29** Birsi məngzinggə ursa, ikkinqi məngzingnimu tutup bər; birsi qapiningni eliwalimə desə, kənglikingnimu ayimay bərgin. **30** Birsi səndin birnemə tilisə, uningoja bərgin. Birsi sening birər nərsəngni elip kətsə, uni kayturup berixni sorima. **31** Baxkılarning ezunglaroqa qandaq muamilə kılıxını ümid kilsanglar, silərmə ularoqa xundak muamilə kilinglar. **32** Əgər silər ezunglarnı yahxi kərgənlərgila mehriban-muhəbbət kərsətsənglər, undakda silərdə nemə xapaət bolsun? Qünki hətta gunahkarlarmu əzinə yahxi kərgənlərgə mehriban-muhəbbət kərsitidiqə. **33** Əgər silər ezunglaroqa yahxilik kılıqanlaroqila yahxilik kilsanglar, undakta silərdə nemə xapaət bolsun? Qünki hətta gunahkarlarmu xundak kılıdıcıq! **34** Əgər silər kərzni «qoqum kayturup beridu» dəp oyliqanlaroqa bərsənglər, undakta silərdə nemə xapaət bolsun? Qünki hətta gunahkarlarmu əynən kayturup alımız dəp baxka gunahkarlaroqa kərz beridıcıq! **35** Lekin silər bolsanglar, düxmininglarojumu mehriban-muhəbbət kərsitinglər, yahxilik kilinglar, baxkılaroqa etnə beringlər wə «Ular bizgə bernemə kayturidu» dəp oyliqangalar. Xu qaoğda, in'aminglər zor bolidu wə silər Həmmidin Aliy Bolouqining pərzəntləri bolisilər. Qünki u tuzkorlaroqa wə rəzillərgimu mehribanlıq kılıdu. **36** Atanglar mehriban bolqinidək silərmə mehriban bolunglar. **37** — Baxkılarning üstidin həküm kılıp yurmənglər. Bolmisa, silər [Hudanıng] həkümigə uqraysılar. Baxkılarnı gunahka bekitmənglər wə silərmə gunahka bekitilməysilər. Baxkılarnı kəqürünglər wə silərmə kəqürüm kılınilər. **38** Beringlər wə silərgimu berilidu — hətta qong elqigüqə lik qingdap, silkip toldurulup üstidin texip qüxkidək dərijidə koynunglaroqa teküp berilidu. Silər baxkılaroqa qandaq elqəm bilən elqəp bərsənglər, silərgimu xundak elqəm bilən elqəp berilidu. **39** Andin u ularoqa təmsil eytip mundaq dedi: — Karioqu karioqunu yetiləp mangalamdu? Undak kilsə, hər ikkisi orəkkə qüxüp kətməndu? **40** Muhlis ustazidin üstün turmaydu; lekin takamullaxturluqını ustazioja ohxax bolidu. **41** Əmdi nemə üçün buradiringning kəzidiki kılni kərüp, eəz kəzüngdiki limni baykiyalımsən?! **42** Sən qandaqmu eəz kəzüngdə turoqan limni kərməy turup buradiringoja: «Keni, kəzüngdiki kılni eliwtəy!» deyələysən?! Əy sahtipez! Awwal ezungning kəzidiki limni eliwtə, andin enik kərüp, buradiringning kəzidiki kılni eliwtələysən. **43** Qünki həqkandaq yahxi dərəh

yaman mewa bermeydu, hęqkandak yaman dərəhmu yahxi mewa bermeydu. **44** Hərkəndak dərəhni bərgən mewisidin pərk ətkili bolidu. Qünki tikəndin ənjürni üzgili bolmas, yantaqtın üzüm üzgili bolmas. **45** Yahxi adəm kəlbidiki yahxilik həzinisidin yahxilik qıkırıdu; rəzil adəm kəlbidiki rəzillik həzinisidin rəzillikni qıkırıdu. Qünki ələb nemigə toldurulojan bolsa, eçizdin xu qıkıdu. **46** — Silər nemixka meni «Rəb! Rəb!» dəysilər-yu, birək silərgə eytənərimə əməl kilməsilər? **47** Əmisa, mening aldiməja kelip, səzlirimni anglap əməl kılqan hərkimning kimgə ohxiyanlığını silərgə kərsitip berəy. **48** U huddi qongkər kolap, ulini қoram taxning üstigə selip ey saloqan kixigə ohxaydu. Kəlkün kəlgəndə, su ekimi u əyninig üstigə zərb bilən urulojini bilən, uni midir-sidir kılalmidi, qünki u puhta selinəqan. **49** Lekin səzlirimni anglap turup, əməl kilmədiqan kixi bolsa, kuruq yərning üstigə ulsız ey saloqan kixigə ohxaydu. [Kəlkün] ekimi xu əyninig üstigə uruluxi bilən u erütlüp kətti; uning ərülüxi intayin dəhəxtlik boldi!

7 Əysə kəpqilikkə bu səzlerning həmmisini kılıp bolğandin keyin, Kəpərnəhüm xəhərigə [kayta] kirdi. **2** U yerdə məlum bir yüzbezining ətiwarlıq kuli eçir kesəl bolup, səkratta yatatti. **3** Yüzbezi əysanıng həwirini anglap, birnəqqə Yəhədiy aksaqları uning yenioja berip, uning kelip ələni kütkuzuxi üçün etünükə əwətti. **4** Ular əysanıng aldiqə kəlgəndə uningoja: — Bu ixni tiligüqi bolsa, tilikini ijabət kili xingizoja həkikətən əriydiqan adəm. **5** Qünki u bizning [Yəhədiy] elimizni yahxi kəridü wə hətta biz üçün bir sinagogmu selip bərdi, — dəp jiddiy kiyapəttə etünüxti. **6** Əysə ular bilən billə bardı. Birək əyigə az ələqanda, yüzbezə əysanıng aldiqə birnəqqə dostini əwətip uningoja mundak degüzdi: — «Təksir, əzlərini awara kilmisila, əzlərinin torusunning astioja kelixlirigə ərziməymən. **7** Xunga əzünnimə silining aldilirioja berixkə layik hesablimidim. Sili pəkət bir eçiz səz kılıp əyoysila, ələmə sakiyip ketidü. **8** Qünki mənmə baxka birsining ələkəsi astidiki adəmmən, ələmə astidimli ləkkərlirim bar. Biriga bar desəm baridu, biriga kəl desəm, kelidu; ələmə sakiyip ketidü. **9** Qünki mənmə baxka birsining ələkəsi astidiki adəmmən, ələmə astidimli ləkkərlirim bar. Biriga bar desəm baridu, biriga kəl desəm, kelidu; ələmə sakiyip ketidü. **10** Yüzbezi əwətkən kixilər kayıtip baroqanda, kesəl bolğan ələmə sakiyip ketidü. **11**

Bu ixtin keyin u Nain degən bir xəhərgə bardı. Uning muhlisliri wə yənə top-top kixilər uningoja əgixip mangdi. **12** U xəhər əlyazma qızılaxkanda, mana kixilər jinaza kətürüp qıçıwatqanidi. Əlgüqi anisining yəkkə-yeganə oqlı idi, uning üstigə anisi tul ayal idi. Xəhərdin qong bir top adəm ayalqa həmrah bolup qıkkənidi. **13** Rəb uni kərüp, uningoja iqini aoritip: — Yoqsimiqin, — dedi. **14** Xuning bilən u etüp, tawutka ələni təgküziwidü, tawut kətürgənlər tohtidi. U: — Yigit, sanga eytimən, oyojan! — dedi. **15** Əlgüqi bolsa ruslinip tik olturdı wə gəp kilişka baxıldı. [Əysə] uni anisioja tapxurup bərdi. **16** Həmməylənni korkunq besip, ular Hudani uluqlap: — «Arimizda uluq bir pəyəqəmbər turqozuldi!» wə «Huda Əz həlkini yoklap kəldi!» — deyixti. **17** Uning tooprısidiki bu həwər pütün Yəhədiy zemini wə ətraplı rayonlarça tarkılıp kətti. **18** Yəhəyanıng muhlisliri əmdi bu barlıq ixlarning həwirini uningoja yətküzdi. Yəhya muhlisliridin ikkiylənni ezigə qakirip, **19** Ularnı əysanıng aldiqə əwətip: «Kelixi mukərrər zat əzüngmu, yaki baxka birsini kütximiz kerəkmu?» dəp sorap kelişkə əwətti. **20** Ular əysanıng aldiqə berip: — Qəmülüdürügü Yəhya bizni səndin: «Kelixi mukərrər zat əzüngmu, yaki baxka birsini kütximiz kerəkmu?» dəp sorap kelişkə yeningoja əwətti — dedi. **21** Dəl xu wakıttı [Əysə] aorrik-silək wə kesəl-waba başkan wə yaman rohlar qaplaxkən nuroqun kixilərni sakaytti wə nuroqun əlyazmalarını kəridiyoqan kıldı. **22** Xuning bilən u [Yəhəyanıng muhlislirioja]: — Silər kaytip berip, Yəhəyaşa əz angliyojan wə kərgənlirinqərə toopruluk həwər yətküzüp — «Korlar kərələydiyoqan wə tokurlar mangalaydiyoqan boldi, mahaw kesili boloqanlar sakaytildi, gaslar angliyalaydiyoqan boldi, əlgənlərmi tirildürüldi wə kəmbəqəllərgə hux həwər jakarlandı» — dəp eytinglər. **23** [Uning yənə]: «Məndin gumanlanmay putlixip kətmigən kixi bolsa bəhtliktur!» dəp koyunglar, — dedi. **24** Yəhəyanıng əlqılıri kətkəndin keyin, u top-top adəmlərgə Yəhya toopruluk səz eqip: — «Silər [burun Yəhəyanı izdəp] qəlgə baroqininglarda, zadi nemini kərgili bardinglər? Xamalda yəlpünüp turoqan əlyazmamı? **25** Yaki esil kiyim kiyən bir ərbabnim? Mana, esil kiyimlərni kiyən, əyx-ixrət iqidə yaxaydiyoqanlar padixaqların ordiliridin teplididə! **26** Əmədi silər nemə kərgili bardinglər? Bir pəyəqəmbərnim? Durus, əmma man xuni silərgə eytip koyayki, [bu bolsa] pəyəqəmbərdinmü tüstün bir boloquqidur. **27** Qünki

[mukəddəs yazmilardiki]: — «Mana, yüz aldingoja əlqimni əwətimən; U sening aldingda yolunni təyyarlaydu» — dəp yezilojan söz mana dəl uning tooprisida yeziloqandur. **28** Qünki mən silərgə xuni eytip koyayki, ayallardin tuoqluqanlar arısında Yəhyadınmu uluqi yok; əmma Hudanıng padixahlıkiddiki əng kiçik bolqinimu uningdin uluq turidu **29** (əmdi [Yəhyani] angliojan puklärər, hətta bajgırlarmu Hudanıng yolunu dəp Yəhyanıng qəmüldürüxi bilən qəmüldürülənidi). **30** Lekin Pərisiyər wə Təwratxunaslar Yəhyanıng qəmüldürüxini kəbul kilmay, Hudanıng ezlirigə bolovan məksət-iradisini qətkə қakkanidi). **31** Lekin bu zamanning kixilirini zadi kimlərgə ohxitay? Ular kimlərgə ohxaydu? **32** Ular huddi rəstə-bazarlarda olturuwelip, bir-biriga: «Biz silərgə sunay qelip bərsəkmə, ussul oynimidinglər», «Matəm pədisiğə qelip bərsəkmə, yioja-zar kilmidinglər» dəp [kəkxaydiojan tuturukşız] balilaroja ohxaydu. **33** Qünki Qəmüldürügűqi Yəhya kelip ziyanətə olturmayıtti, [xarab] iqməyitti. Xuning bilən silər: «Uningoja jin qaplixiptu» deyixisilər. **34** İnsan'oqlı bolsa kelip həm yəydü həm iqidu wə mana silər: «Taza bir toymas wə məyhor ikən. U bajgırlar wə gunahkarlarning dostidur» deyixisilər. **35** Lekin danalıq bolsa ezininq barlıq pərzəntləri arkılıq durus dəp tonulidu». **36** Pərisiyərdin biri uningdin eyümdə mehman bolsingiz dəp etündi. Əmdi u Pərisiyning əyigə kirip dastihanda olturdu. **37** Wə mana, u xəhərda buzuq dəp tonulovan bir ayal Əysanıng bu Pərisiyning əyidə dastihanda olturoqanlığını anglap, ak kaxtexidin yasalojan bir kutida murməkki elip kəldi. **38** U yiojlojan peti uning kəynidə, putloqa yekin turup, kez yaxliri kılıp, putlirini həl kılıwətti; andin qaqları bilən uning putlirini ertip kurufti həm putlirini tohitmay səyüp, üstigə atır sürdi. **39** Əmdi uni qakirojan Pərisiy bu ixni kerüp, iqidə: «Bu adəm rast pəyəməbətə bolovan bolsa, eziqə tegiwatkan bu ayalning kim wə կandak ikənlilikini bilətti. Qünki u bir buzuqlı» dəp oylidi. **40** Xuning bilən Əysa uningoja jawabən: — Simon, sanga dəydiqən bir gepim bar, — dedi. — Eyting, ustaz, — dedi Simon. **41** — İkki adəm məlum bir kərz igisiga kərzdar ikən. Biri bəx yüz kümüx dinarəqa, yənə biri bolsa əllik kümüx dinarəqa kərzdar ikən. **42** Lekin hər ikkisinin kərzni käyturojili heqnərsisi bolmioraqka, kərz igisi mehribanlıq kılıp hər ikkisinin kərzini kəqürüm kipti. Seningqə, ularning kaysisi uni bəkrək səyidü? — dəp soridi Əysa. **43** Simon jawabən: —

Meningqə, [kərzi] kəprək kəqürüm kılinojan kixi, — dedi. — Toqra həküm kıldıng, — dedi Əysa. **44** Andin həlikə ayaləqə burulup, Simonoqa: — Bu ayalni kerdüngmu? Mən əyünggə kirginim bilən, sən putlirimni yuyuxka su bərmigənidir; lekin u kəz yexi bilən putlirimni yudi wə qeqi bilən ertip kuruftı. **45** Sən meni salam berip səymiding; lekin u mən kirgəndin tartıp putlirimni səyüxtin tohtimidi. **46** Sən beximojimu may sürkimigənidir; birak, u mening putlirimoja murməkkini sürkəp koydi. **47** Xunga xuni sanga eytip koyayki, uning nuroqun gunahları kəqürüm kılindi. Qünki mana, uning kərsətkən mehirmuhəbbiti qongkər əməsmə? Əmma kəqürümü az bolovanlarning mehirmuhəbbətni kərsitiximə az bolidu, — dedi. **48** Andin u ayaləqə: — Gunahlıring kəqürüm kılindi, — dedi. **49** Ular bilən həmdastıhan olturoqanlar kənglidə: «Kixilörning gunahlarınım kəqürüm kılıqası bu adəm zadi kimdu?» deyixti. **50** Əysa həlikə ayaləqə: — Etikading seni kütküzdü; amanhətirjəmlək bilən käytən! — dedi.

8 Keyin, [Əysa] xu yurtlarnı kezip, xəhərmu-xəhər, yezimi-yeza Hudanıng padixahlıkının hux həwirini elan kılıp jakarlidi; on ikkiylənmə uning bilən birlə bardı. **2** Uning bilən billə baroqanlardın yənə yaman rohəlardin wə aqrıq-silaqlardin sakayılojan bəzi ayallarmu bar idi; ularning arısında əzidin yəttə jin həydəp qıkırilojan Məryəm (Magdallik dəp atalojan), **3** Hərod [han]ning saray oqojidarı Huzanıng ayali Yoanna, Suzanna wə baxkə nuroqun ayallarmu bar idi. Bular eəz mal-mütlükli bilən u [wə uning muhlislirinə] hajətliridin qıkattı. **4** Qong bir top adəmlər yiojloqanda, xundakla hərkəysi xəhərlərdin kixilər uning yenoqa kəlgəndə, u ularoja bir təmsil səzlep bardı: **5** — «Urūq qaqquqi urūq qaqqılı [etizoja] qıkıptu. Urūq qaqqanda, urūqlardın bəziləri qiojır yol üstigə qübü, dəssilip ketiptu wə asmandiki uqar-kanatlar kelip ularını yəp ketiptu. **6** Baxkə bəziləri taxlıq yərgə qübüptü. Yərdə nəmlik bolmioraqka, ünüp qıkıqını bilən kürup ketiptu. **7** Baxkə bəziləri tikənlərnin arisoja qübüptü, tikənlər maysilar bilən təng əsüb maysilarını boquwaptu. **8** Baxkə bəziləri bolsa yahxi tuprakqa qübüptü. Üngəndin keyin, yüz həssə həsul beriptu». Bularni degəndin keyin u yukarı awaz bilən: — Angliqdək kuliki barlar buni anglisün! dəp towlidi. **9** Keyin uning muhlisliri uningdin: — Bu təmsilning mənisi nemə? — dəp soridi. **10** U ularoja mundaq dedi: — Hudanıng padixahlıkının sirlirini

bilix silergə nesip kılindi. Bırak bu ixlar қalojan baxķılaroja təmsillər bilənla eytilidu. Məksiti xuki, «Ular karisimu kərməydu, anglisumu qüxənməydu». **11** Əmdi təmsilning mənisi mundak: — Uruk bolsa, Hudanıng səz-kalamidur. **12** Qioqır yol boyidikilər bolsa muxular: Ular səz-kalamni angloyadı; lekin İblis kelip, ularning ixinip kütküzuluxining aldini elixi üçün ularning қəlbidiki səzni elip ketidu. **13** Taxlıq yərgə qüxkən uruklar səz-kalamni anglojan haman huxallık bilən kobul қilojanlaroja təmsil kılınıjan. Ularda yiltiz bolmioqaqka, pəkət bir məhəl ixinip, andin sinak-müxkülliük waktı kəlgəndə, [etikadtn] teyilip ketidu. **14** Tikənlilikq qüxkən uruklar bolsa xundak adəmləri kərsətkənki, səzni anglojan bolsimu, yoloja qikqəndin keyin bu paniy hayattiki əndixilər, baylıklar wə əhalawətlərning eziqturuxliri bilən boqulup, uruk pixmay həsul bərməydu. **15** Lekin yahxi tuprakqa qeqilojan uruklar bolsa — səz-kalamni anglap, səmimi wə yahxi ələbi bilən uni tutidiojanlarıni kərsitudu; bundak adəmlər səwrqanlıq bilən həsul beridu. **16** Həqkim qiraqnı yekip koyup üstigə idixni kəmtürüp əyomas yaki kariwat astioja turoquzman, bəlkı qiraqdanning üstigə əyidi; buning bilən eygə kirgənlər yorulkulnı kəridu. **17** Qünki yoxuruluojan həqkandak ix axkarilanmay kalmaydu, wə həqkandak məhpiy ix ayan bolmay, yorulkulka qikməy kalmaydu. **18** Xuning üçün, anglixinglarning əndak ikənlilikə kəngül əyungular! Qünki kimdə bar bolsa, uningoja tehimu kəp berilidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta bar dəp həsablıqını uningdin məhrum kılınıdu. **19** Əmdi uning anisi wə iniliri uning bilən kərüxkili kəldi. Lekin adəm nuroqun boloqaqka, yenioja keləlmigənidi. **20** Xuning bilən birsi uningoja: — Aningiz wə iniliringiz siz bilən kərüximiz dəp, sırtta turidu, — dedi. **21** Lekin u jawabən: — Mening anam wə aka-uka kərindaxlırim bolsa Hudanıng səzini anglap, uningoja əmal kiloquqılardur, dedi. **22** Wə xundak boldiki, xu künərdən biri, u muhlisləri bilən bir kemigə qüxp, ularoja: — Kəlning u ketioja baraylı, — dedi. Xuning bilən ular yoloja qikti. **23** Kemə ketiwatqanda u uykuja kətkənidi. Kəlgə tuyuksız kara boran kelip, kemigə su toxup ketip, ular həwptə kaldi. **24** Muhlislər kelip uni oyqitip: — Ustaz, ustaz, tūgixidiojan bolduk! — dedi. Lekin u ornidin turup, boranoja wə dawaloqujan dolğunlaroja tənbih bərdi; həmmisi tohtap, tinq boldi. **25** U muhlislirioja karap: — Ixənqinglər nəgə kətti? — dedi. Ular həm körkuxup, həm bəkmə həyran bolup,

bir-biriga: — Bu adəm zadi kimdu, buyruk kilsa, hətta xamallar wə dolğunlarmu uningoja boysunidikən-hə! — dəp ketixti. **26** Xuning bilən ular Galiliyəning udulidiki Gerasalıklarning yurtioja yetip bardi. **27** U kiroqakka qikxi bilənla, uzundin beri jinlar qaplaxkan, xəhərdin kəlgən məlum adəm uning aldioja kəldi. Bu adəm kiyim kiyməy, həq əydə turmay, gərlər arısida yaxayttı. **28** Lekin u əysani kərüpla warkirap, uning ayiojoja yiklip kattik, awaz bilən: — Həmmidin Aliy Hudanıng Oqlı Əysa, sening mən bilən nemə karing! Səndin etümimənki, meni kiyinima! — dəp towlap kətti. **29** Qünki Əysa napak rohning uningdin qikixini buyruwatatti (qünki jin nuroqun ketim uni tutuwalojanidi; u qaoqlarda kixilər uning put-köllirini kixən-zənjirlər bilən baçlap uni əkəp koyojan bolsimu, u zənjirlərni üzüp keqip qikkan wə jin təripidin qəl-bayawanlaroja həydiwetilgənidi). **30** Əysa bu adəmdin: — Isming nemə? — dəp soriwidi, u: — Ismim «Koxun», — dedi. Qünki nuroqun jinlar uning iqiqə kirip qaplıxiwalojanidi. **31** Əmdi ular əysadin əzlirini tegi yok həngə kətküzməslikni etünüp yalwurdu. (*Abyssos* g12) **32** Xu yerdə taqı baçrıda qong bir top tongguz padisi ozukliniwatatti. Jinlar əysaşa yalwurup, tongguzlarning tenigə kirixkə ijazət berixini etündi. U ularoja ijazət bərdi. **33** Jinlar xu adəmdin qikip, tongguzlarning tenigə kiriwaldi; xuning bilən pütkül tongguz padisi tik yardin etilip qüxp, kəlgə oqrək boldi. **34** Tongguzlarnı bakqıqılarmu bu wəkəni kərüp u yərdin keqip, xəhər-yezilarda bu həwərnı tarkətti. **35** Halayıq zadi nemə ix bolojanlığını kərgili qikti; əysanıng aldioja kəlgəndə, xu yerdə əzidin jinlar qikkan həlikə adəmnıng kiyim-keqəknı kiyip, əshoxi jayida haldə əysanıng ayioji aldida olturoqınıni kərdi; ular körkup ketixti. **36** Bu wəkəni kərgənlərmə jinlar qaplaxkan adəmnıng əndak sakayıloqınıni keqqlikka təswirləp bərdi. **37** Andin Gerasalıklarning yurtidikilər wə ətrapidiki barlık kixilər uning ularning arısından ketixini etünüxti. Qünki dəhəxətlik korkunq ularni başkanidi. Xunga u kemigə qüxp, kəytixkə yol aldı. **38** Əmma jinlar əzidin qikip kətkən həlikə adəm uningoja, Mən sən bilən billə ketəy, — dəp yalwurdu. Lekin u uni yoloja selip: **39** — Əyünggə kəytip berip, Hudanıng sanga xunqə qong ixlarnı kılıp bərgənlilikini yətküzgin, — dedi. U adəm kəytip berip, pütkül xəhərni arılap, əysanıng əzigə xunqə qong ixlarnı kılıp bərgənlilikini elan kıldı. **40** Əysa kəytip kəlginida, xundak boldiki, halayıq uni huxallık bilən karxi elixti;

qünki həmməylən uning kayıtip kelixini kütüp turattı. **41** Wə mana, bir kixi, sinagogning qongi bołożan Yairus isimlik kiximu Əysanıng aldiçoja kelip ayiojoja əzini etip, uning əyigə berixini etəndi. **42** Qünki uning on ikki yaxlıq yaloquz kizi səkratta idi. Əysa u yərgə baroqinida, top-top kixilər uning ətrapıço ziq olixip uni əkistixatti. **43** Arısida hun təwərəx kesiligə giriptar bołożinoqa on ikki yil bołożan bir ayal bar idı; u bar-yokını tevíplaroja hajılپ tügətkən bolsimu, heqkayisisidin xipa tapmioqanıkən. **44** U [Əysanıng] arkışidin kelip, uning tonining pexini siliwidi, xuan hun tohtidi. **45** Əysa: — Manga kol təgküzgən kim? — dəp soridi. Həmməylən inkar kılqanda, Petrusmu wə uning bilən bołożanlarmu: — Ustaz, halayıq top-top bolup tət ətrapingni olixip, seni əkistixiatkan yərda, sən «Manga təgkən kim?», dəp soraysənoq? — dedi. **46** Lekin Əysa: — Yak! Birsi manga təgdi; qünki wujudumdin կudrətning qikip ketiwatkanı səzdim, — dedi. **47** Həlikə ayal əzining yoxurup կalalmaydiyanlığını bilip, titrigən haldə uning aldiçoja yikıldı wə kəpqilik aldida əzining nemə səwəbtin Əysaşa kol təgküzgənlikini, xundakla xuan կandak sakayoqanlığını eytti. **48** Əysa uningoqa: — Yürəklik bol, kizim, ixənqıng seni sakayıttı! Aman-hatırjəmlik bilən mangojın! — dedi. **49** U söz kiliwatkanda, sinagog qongining əyidin qıkkən bıräylən kelip sinagog qongıqa: — Kizingiz jan üzdi. Əmdi ustaznı kayıtminoqın, — dedi. **50** Lekin Əysa buni anglap uningoqa: — Korkmıcıqın! Pəkət ixənqta bol, u sakıyip ketidü, — dedi. **51** U əyigə baroqanda Petrus, Yuğanna, Yakup wə kizning ata-anisidin baxka heqkimning əzi bilən billə əyigə kirixigə ruhsət kilmidi. **52** U yərdikilər həmmisi kizəqə matəm tutup yioqa-zar kətürüwattati. Lekin u: — Boldı, yioqlı manglar! Qünki kiz əlmidi, pəkət uhlap kaptı! — dedi. **53** Ular bolsa kizning allığaşan jan üzdi dəp bilgəqə, uni məshirə kıldı. **54** Lekin ularını qıķıriwetip, kizning kolidin tartıp: — Balam, ornungdin tur, — dəp qakırdı. **55** [Kizning] rohı kayıtip kelip, u dərhəl ornidin turdu. U kizəqə yegüdək birnemə berixni eytti. **56** Kizning ata-anisi intayın həyran kəlixti. Lekin u ularoja bu ixni heqkimgə eytməslikni tapılıdı.

9 Əysa on ikkiylənni qakırip, ularoja barlık jinlarnı həydiwetix wə kesəllərni sakayıtxıq kudrat wə həkük bərdi. **2** Andin ularnı Hudanıng padixaḥlıkinin jar kılıx wə kesəllərni sakayıtxıq əwətti. **3** U ularoja: — Silər səpər üçün heq nərsə almanglar, nə hasa,

nə hurjun, nə nan, nə pul eliwal manglar; birər artuk yəktəkmə eliwal manglar. **4** Wə կaysı eygə [kəbul kılınip] kirsənglər, u yurttin kətküqə xu əydə turunqlar. **5** Əmdi կaysı yərdiki kixilər silərni kəbul kilmisa, u xəhərdin qıkqininglarda ularoja agah-guwaḥ bolsun üçün ayioqinglardiki topinimü կekiwetinglər! — dedi. **6** Muhlislar yoloja qikip, yeza-kıxlakları arılap hux həwərnı elan kılıp, həmmə yərdə kesəllərni sakayıttı. **7** Əmdi Herod hakim uning barlık kılqanlıridin həwər tepip, կaymukup қaldı. Qünki bəzilər: «Mana Yəhya əlündin tirilipti!» desə, **8** yənə bəzilər: «İlyas pəyoqəmbər [kayta] pəyda boldı» wə yənə baxxılar: «Qədimki pəyoqəmbərlərdin biri kayıtidin tirilipti!» dəyitti. **9** Herod: «Mən Yəhyanıng kallisini aldurojanıdim, əmdi mən muxu gepini angławatkan zat zadi kimdu?» — dedi. Xuning bilən u uni kərük pursitini izdidi. **10** Rosullar bolsa kayıtip kelip, əzlinining kılqan ixlirining həmmisini Əysaşa məlum kıldı. U ularnı elip, hupiyana haldə Bəyt-Saida degən xəhərdiki hilwət bir yərgə kəldi. **11** Birak halayıq buningdin həwər tepip uningoqa əgixip kəldi. U ularnı կarxi elip, ularoja Hudanıng padixaḥlıki toqırısında səzlidi wə xipaşa möhtəjlərni sakayıttı. **12** Kün olturay degəndə, on ikkiylən uning aldiçoja kelip uningoqa: — Halayıknı yoloja salsaŋ, ular ətrapıki yeza-kıxlakları wə etizlərə berip könəqudak jaylar wə ozuk-tülük tapsun; qünki muxu yər qəllük ikən, — dedi. **13** Lekin u ularoja: — Ularoja əzunglar ozuk beringlər, — dedi. — Bizdə pəkət bəx nan bilən ikki beliktin baxka nərsə yok. Bu barlık həlkəkə ozuk-tülük setiwelip keləmdük?! — deyixti ular. **14** Qünki xu yərdə yioqloqan ərlərningla sanı bəx mingqə idi. U muhlislaroja: — Halayıknı əlliktin-əlliktin bəlüp olturozunqlar, — dedi. **15** Ular uning deginiqə kılıp həmməylənni olturozuzdu. **16** Əysa bəx nan bilən ikki belikni kolioja elip, asmanoja karap [Hudaşa] təxəkkür eytip bularını bərikətlidi. Andin ularnı oxtup, halayıkkə sunup berix üçün muhlislirioja bərdi. **17** Həmməylən yəp toyundi. Andin xulardin exip kəloqan parqılırını on ikki sewətkə yioqip қaqılıdı. **18** Wə xundak boldiki, u əzi yaloquz dua kiliwatkanda, muhlisliri yenida turattı. U ulardin: — Halayık meni kim dəydi? — dəp soridi. **19** Ular jawabən: — Bəzilər seni Qəməldürgüqi Yəhya, bəzilər İlyas [pəyoqəmbər], wə yənə bəzilər կədimki pəyoqəmbərlərdin biri tirilipti dəydi, — dedi. **20** U ulardin: — Silərqu? Silər meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. Petrus jawab berip:

— Sən Hudanıng Məsihidsən, — dedi. **21** U ularoja qattık jekiləp, bu ixni heqkimgə tinmanglar, dəp tapılıdi. **22** — Qünki İnsan'ooqlining nuroqun azab-okubat tartixi, akşakallar, bax kahinlar wə Təwrat ustadzılıri təripidin qətkə kekilixi, əltürülüxi wə üq kündin keyin tirildürülüxi mukərrər, — dedi. **23** Andin u ularning həmmisigə mundak dedi: — Kimdəkim manga əgixinxı niyat kilsa, əzidin keqip, hər künü əzinin krestini ketürüp manga əgəxsun! **24** Qünki kimdəkim əz hayatıni kutkuzımən dəyidikən, qoqum uningdin məhərum bolidu, lekin mən üqün əz hayatından məhərum bolovan kixi hayatını kutkuzidu. **25** Qünki bir adəm pütün dunyoqa igə bolup, əzini əhalək kilsa yaki əzidin məhərum kalsas, buning nəmə paydisi bolsun?! **26** Qünki kimdəkim məndin wə mening səzlirimdin nomus kilsa, İnsan'ooqli əzinin xan-xəripi iqidə, uning Atisining wə mükəddəs pərixtilarning xan-xəripi iqidə kəytip kəlginiñə uningdinmu nomus kılıdu. **27** Lekin mən dərhəkikət silərgə xuni eytip əyayki, bu yerdə turqanlarının arisidin əlümning təmini tetixtin burun jəzmən Hudanıng padixaḥlıkını kəridiojanlar bardur. **28** Bu səzlərdin təhminən səkkiz kün keyin xundak boldiki, u Petrus, Yuḥanna wə Yağupni elip, dua kılıx üçün bir taqka qıktı. **29** U dua kılıwatkinida, uning yüzining kiyapıtı əzgərdi wə kiymılıri ap'ak bolup qaqmaktek qaknidi. **30** Wə mana, ikki adəm pəyda bolup uning bilən səzlixixiwatkanidi; ular Musa wə Ilyas [pəyəqəmbərlər] idi. **31** Ular parlak jula iqidə ayan bolup, uning bilən Yerusalemda ada kılıdiqan «dunyadın etüp ketix» toqrisida səhbətləxti. **32** Əmdi Petrus wə uning həmrəhlini heli ügidək başkanidi; lekin ularning uyküsi toluk eqilojanda ular uning xan-xəripi wə uning bilən billə turqan ikki adəmzatni kərdi. **33** Wə xundak boldiki, bu ikkisi Əysadin ayrıliwatkanda, Petrus əzinin nemini dəwatkanlığını bilmigən haldə Əysaşa: — Ustaz, bu yerdə bolqonimiz intayın yahxi boldi! Birini sanga, birini Musaçqa, yənə birini Ilyasğa atap bu yərgə üq kəpə yasaylı, — dedi. **34** Lekin u bu gəplərni kılıwatkanda, bir parqə bulut pəyda bolup ularni əqlialiwdi; ular bulut iqiqə kirip kalojinida korkuxup kətti. **35** Buluttin tuyuksız bir awaz anglinip: — Bu Mening səyümlük Oqlumdur. Uningə şulak, selinglar! — dedi. **36** Awaz anglanqandan keyin, karisa, Əysa ezi yaloquz kalojanidi. ular süküt kılıp kelixti wə xu künldərə ezliri kərgən ixlardın heqkaysisini heqkimgə eytmidi. **37** Ətisi, ular taoqdin qüxkən

waktida, zor bir top kixilər uni əxarı aldi. **38** Mana, topning arisidin biraylən warkirap: — Ustaz, etünüp əkalay, oqlumoqa iqinginə aqrıtip karap koyqaysən! Qünki u menin birlə balam idi. **39** Mana, uni daim bir roh tutuwelip, u əziqila warkirap-jarkirap ketidiqan bolup əkəldi; u uning bədinini tartixturup, aqzidin ak kəpük kəltürüwetidü. [Jin] uni daim degudək kiynap, uningoqa həq aram bərməydi. **40** Mən muhlisliringizdən rohni həydiwetixinə etünüwidim, birək ular undak əklalmidi, — dedi. **41** Əysa jawabən: — Əy etikadsız wə tətür dəwr, silər bilən əqanəliqə turup, silərgə səwr kılay? — Oqlungni aldimoqa elip kolgin — dedi. **42** Bala tehi yolda keliwatkanda, jin uni yikitip, pütün bədinini tartixturdi. Əysa napak rohka tənbih berip, balini sakayıttı wə uni atisoja kəyturup bardi. **43** Həmməylən Hudanıng xərəplik küq-kudritigə kİN-kİNİQƏ patmay təjjüpləndi. Həmmisi Əysanıng kılıjanlırioja həyran kəlixip turoqanda, u muhlislirioja mundak eytti: **44** — Bu səzlərni əkulaklıringlarqa obdan singdürüp koyunglar. Qünki İnsan'ooqli pat arida [satqunluktin] insanların kolioqa tapxurup berilidü, — dedi. **45** Birək ular bu səzni qüxinəlmidi. Buning mənisi ular qüxinip yətmisun üçün ulardin yoxuruloqanidi. ular uningdin bu səz tooqruluk soraxkımı petinalmadi. **46** Əmdi muhlislar arisida ulardin kimmüng əng uluq bolidiojanlıkı tooqruluk talax-tartix pəyda boldi. **47** Əmma Əysa ularning kənglidiki oylarnı kərəp yetip, kiçik bir balini elip yenida turquzup, **48** ularqa: — Kim mening namimdə bu kiçik balını kobul kilsa, meni kobul kılıqan bolidu wə kim meni kobul kilsa, meni əwətküqini kobul kılıqan bolidu. Aranglarda əzini əng təwən tutkını bolsa uluq bolidü, — dedi. **49** Yuḥanna jawabən uningoja: — Ustaz, sening naming bilən jinlarnı həydəwatkan birsini kərdük. Lekin u biz bilən birgə sanga əgəxmigənlilik tūpəylidin, uni tostuk, — dedi. **50** Lekin Əysa uningoja: — Uni tosmanglar. Qünki kim silərgə əxarı turmisa silərnı kollıqanlardindur, — dedi. **51** Wə xundak boldiki, uning asmanoja elip ketidiojan künlirinine toxuxioja az kalojanda, u kət'iyilik bilən yüzini Yerusaleməja berixkə karatti. **52** [Xuning üçün] u aldin əlqılerni əwətti. ular yoloqə qikip, uning keliçigə təyyarlık kılıx üçün Samariya əlkisidiki bir yezişa kirdi. **53** Birək u yüzini Yerusaleməja karatkənlikli tūpəylidin yezidikilər Əysani kobul kilmidi. **54** Uning muhlisliridin Yakup bilən Yuḥanna bu ixni kərəp: — I Rəb, ularni kəydürüp yokitix

üqün Iliyas pəyəqəmbərdək asmandin ot yeçixini qıçıriximizn halamsən? — dedi. **55** Lekin u burulup ularni əyiibləp: «Silər qandaq rohtin bolovanlıqları bilməydikənsilər» — dedi. **56** Andin ular baxka bir yezişa etüp kətti. **57** Wə xundak boldiki, ular yolda ketiwatkanda, birsi uningoşa: — I Rəb, sən kəyərgə barma, mən sanga əgixip mangımən, — dedi. **58** Əysa uningoşa: — Tükkilərning əngkürlüri, asmandiki kuxlarning uwiliri bar. Birak İnsan'ooqlining bexini koyouduk yerimu yok, — dedi. **59** U yənə baxka birsiga: — Manga əgəxkin! — dedi. Lekin u: — Rəb, awwal berip atamni yərlikkə koyojılı ijazət bərgəysən, — dedi. **60** Lekin əysa uningoşa — Əlüklər eż əltüklərini kəmsün! Birak sən bolsang, berip Hudanıng padixaħlıkını jakarliojin, — dedi. **61** Yənə birsi: — Əy Rəb, mən sanga əgiximən, lekin awwal əyümə berip, əydikilirim bilən hoxliximəjə ijjazət bərgəysən, — dedi. **62** — Kim kolida koxning tutkuqını tutup turup kəynigə karisa, u Hudanıng padixaħlıkjə layık əməstur, — dedi.

10 Bu ixlardin keyin, Rəb muhlislardın yənə yətmixini təyinləp, ezi barmaqçı bolovan barlık xəhər-yezilaroja ikki-ikkidin əzidin burun əwatti. **2** U ularoja mundak tapılıdi: — Yioqılıdışan hosul dərvəkə kəp, lekin hosulni yioqquqi ixləmqilər az ikən. Xunga hosul Igisidin kəprək ixləmqilərni Əz hosulungni yioqixka əwətkəysən, dəp tilənglar. **3** Menginglar! Mən kozılarnı bərilərning arisişa əwətkəndək silərni əwətimən. **4** Həmyan, hurjun wə kəxlər almanglar; yolda kixilər bilən salamlixixka [tohtimanglar]. **5** Kəysi eygə kirsənglər, aldi bilən: «Muxu əydikilərgə aramlıq bolqay!» dənglər. **6** U eydə «aramlıq igisi» bolsa, tiligən aramlıqınglar xu eygə konidu; əgor bolmisa, u aramlıq əzünglaroja yanidu. **7** Andin qüixkən əydə turup yətkəlmənglər, xu əydikilərning bərginini yəp-iqinglər, qünki ixləmqi eż ix həkkini elixka həqliktür. U eydin bu eygə yətkilip yürmənglər. **8** Silər kəysi xəhərgə kirsənglər, ular silərni kobul kilsə, ular aldinglaroja nemə koysa xuni yənglər. **9** U yərdiki kesəllərnı sakayıp, ularoja: «Hudanıng padixaħlıki silərgə yekinlaxtı!» dənglər. **10** Birak silər kəysi xəhərgə kirsənglər, ular silərni kobul kilmisa, ularning rəstə-koqiliroja qikip kəpqılıkkə: **11** «Silərgə agah bolsun üçün hətta xəhiringlarning ayioqimizoja qaplaxkan topisimini kəkip qüxürüwetimiz! Halbuki, xuni bilip koyunglarki, Hudanıng padixaħlıki silərgə [rasttinla] yekinlaxtı!» — dənglər. **12** Mən silərgə eytip koyayki, xu künü hətta Sodom xəhiriñikilərning

kəridiqini bu xəhərdikilərningkidin yenik bolidu. **13** Halinglaroja way, əy kəraziñiliklər! Halinglaroja way, əy Bəyt-Saidaliklər! Qünki silərdə kərsitilgən möjizilər Tur wə Zidon xəhərliridə kərsitilgən bolsa, u yərlərdikilər heli burunla bəzgə yəginip, külə milinip towa kilojan bolatti. **14** Kiyamat künidə Tur wə Zidondikilərning kəridiqini silərningkidin yenik bolidu. **15** Əy ərxə kətürülgən Kəpərnahumluklar! Silər tahtisaraşa qüxürülisilər! (**Hədəs g86**) **16** [U muhlislirioja yənə]: — Kimdəkim silərni tingxisa, menimu tingxiqan bolidu; kimdəkim silərni qətkə kəkçə, menimu qətkə kəkçən bolidu; kim meni qətkə kəkçən bolsa, meni əwətküqinimu qətkə kəkçən bolidu, — dedi. **17** Yətmix muhlis huxal-huramlıq iqidə kəytiplər: — I Rəb! Hətta jinlərnu sening naming bilən bizgə boysunidikən! — dəp məlum kıldı. **18** U ularoja: — Mən Xəytanning asmandın qakmaqtək qüxüp kətkənlilikini kərgənmən. **19** Mana, mən silərgə yilan-qayanlarnı dəssəp yanjixka wə düxmənnin barlık kük-küdrötini besip taxlaxka hokuk bərdim. Həqqaqan həqkandaq nərsə silərgə zərər yətküzəlməydu. **20** Lekin silər rohłarning silərgə boysunoqanlıq tütəylidin xadlanmanglar, bəlkı naminglarning ərxərdə pütülgənlikli tütəylidin xadlininqlər, — dedi. **21** Xu wakitta, əysa rohla huxallinip mundak dedi: «Asman-zemin Igisi i Ata! Sən bu həkikətlərni danixmən wə əkilliklərdin yoxurup, səbiy balilaroja axkariləşənləğin üçün seni mədhiyiləymən! Bərhək, i Ata, nəzirində bundak kılıx rawa idi. **22** Həmmə manga Atamdin təkdim kılındı; Ooqluning kimlikini Atidin baxka həqkim bilməydi, wə Atiningmu kimlikini Ooql wə Ooql axkarilaxni layık kərgən kixilərdin baxka həqkim bilməydi». **23** Andin u muhlislirioja burulup, ularoja astiojina: Silər kəriüwatlı ixlarnı kərgən kezər nəkədar bəhtliktür! **24** Qünki mən silərgə xuni eytip koyayki, nuroqun pəyəqəmbərlər wə padixaħlılar silər kərgən ixlarnı kəriüxkə intizar boloji bilən ularni kərmigən; wə silər anglawatkan ixlarnı anglaxka intizar boloji bilən, ularni anglap bakmiojan, — dedi. **25** Wə mana, Təwrat ustazlıridin biri ornidin turup əysani siniməkqi bolup: — Ustaz, mənggülük həyatka waris bolmak üçün nemə ixni kılıxım kerək? — dəp soridi. (**aiənios g166**) **26** U jawabən: — Təwrat əhanunida nemə pütülgən? Buningə ozung kandaq karaysən? — dedi. **27** Həlikı kixi jawabən: — «Pərwardigar Hudayingni pütün kəlbing, pütün jening, pütün küqüng wə

pütün zehning bilən səygin»; wə «Koxnangni ezungni səygəndək səy» — dedi. **28** Əysa uningoja: — Tooqra jawab bərding. Mana xundak kilsang hayat bolisən, — dedi. **29** Lekin əzini həkkaniy dəp ispatlimaqçı bolup, əysadin yənə sorap: — Əmdi «Mening koxnam» kimdir? — dedi. **30** Əysa jawabən mundak, dedi: — Bir adəm Yerusalemın Yeriho xəhirigə qüxüwetip, yolda karakqlarning əlioja qüxüp kaptu. Karakqlar uning kiyim-keçəklirini salduruwelip, uni yarilandurup, qala əlük haldə taxlap ketiptu. **31** Wə xundak boldiki, məlum bir kahin xu yoldın qüxüwetip, həlikə adəmni körüp, yolning u qeti bilən mengip etüp ketiptu. **32** Xuningdək bir Lawiylik [rohəniy] bu yərgə kəlgəndə, yenioja kelip karap koyup, yolning u qeti bilən mengip etüp ketiptu. **33** Lekin səpərdə bolovan bir Samariyalık həlikə adəmning yenioja kəlgəndə, uni kərüpla iq aqırıtipstu **34** wə aldioja berip, jaraħətlirigə may wə xarab kuyup, tengip koyuptu. Andin uni ez uliojka mindürüp, bir sarayoja elip berip, u yərdə əhalidin həwər aptu. **35** Ətisi yoloja qıkkanda, ikki kümüx dinarnı elip saraywəngə berip: «Uningoja karap koyung, buningdin artuk qıkım bolsa, käytiximda sizgə tələymən» dəptu. **36** [Əmdi əysa həlikə ustazdin]: — Seningqə, bu üq adəm iqida kaysisi karakqlarning əlioja qüxkən həlikə kixigə [həkikiy] koxna bolovan? — dəp soridi. **37** — Uningoja mehribanlık kərsətkən kixi, — dəp jawab bərdi u. Əysa uningoja: — Undak bolsa, sən həm berip xuningoja ohxax əliqin, — dedi. **38** Wə xundak boldiki, u [muhlisliri bilən billə] yolda ketiwetip, məlum bir yeziyoja kirdi. U yərdə Marta isimlik bir ayal uni eyiga qakirip mehman kıldı. **39** Martanıg Məryəm isimlik bir singlisi bar idi. U Əysanıg ayioji aldida olturnup, uning səz-kalamini tingxiwatatti. **40** Əmdi mehmanlarnı kütüx ixlirining keplükidin kengli bəlünüp kətkən Marta Əysanıg aldioja kelip: — I Rəb, singlimming meni mehman kütkili yaloquz taxlap koyojinoja karing bolmamdu? Uni manga yardəmlıxıkə buyruqın! — dedi. **41** Lekin əysa uningoja jawabən: — Əy Marta, Marta, sən kəp ixlarning oqemini yəp awara bolup yürüwatisən. **42** Bırak birlə ix zərürdər; wə Məryəm xuningdin əzığə nesiwə bolidiojan yahxi ülüxni tallidi; bu hərgiz uningdin tartiwinmaydu — dedi.

11 Əmdi xundak boldiki, u bir yərdə dua kiliwatatti; dua ayaqlaxkanda, muhlisliridin biri uningdin: — I Rəb, Yəhya əz muhlislirioja əgətkinidək, sənmu bizə dua kılıxni əgətsəng, — dedi. **2** U ularoja mundak

dedi: — Dua kılqıninglarda, mundak dənglər: «I Ata, Sening naming mukəddəs dəp uluqlanojaj. Sening padixahlıking kəlgəy. **3** Hər künlük nemizni bizə hərkünü bərgəysən. **4** Bizə kərzdar bolovan hərkimni kəqürginimizdək, Sənmu gunahlırimizni kəqürgəysən. Bizni azduruluxlaroja uqratkuzmiojaysən». **5** U sezini [dawam kılıp] ularoja mundak dedi: — Silərning iqinglardin biringlarning bir dosti bolup, yerim keqidə uning kexioja berip: Əy dostum, manga üq nan etnə bərgin; **6** qünki manga səpərdin bir dostum kəldi wə uning aldioja əqoyudək bir nərsəm kalmaptu, desə, **7** u əyining iqidə turup: «Meni awara kilmiojin, ixik takaklik, balilar orunda yenimda yatidu. Sanga elip berixkə əkopalmaymən», deyixi mumkin. **8** Silərgə xuni eytimənki, gərqə u uning dosti bolux süpiti bilən berixkə ornidin turmişimu, uning hijil bolmay kəyta-ķayta yalwuruxi bilən u qoqum ornidin turup, ənqə lazımlı bolsa uningoja beridu. **9** Xuning üçün mən silərgə eytayki, tilənglər, silərgə ata kılınidu; izdənglər, tapisilər. Ixikni qekinqlər, eqilidu. **10** Qünki hərbir tiligüqi tiliginigə erixidu; izdigüqi izdiginini tapidu; ixikni qəkküqilərgə ixik eqilidu. **11** Aranglarda ata boluoqlar əz oölli nan tələp kilsa, uningoja tax beridiojanlar barmu?! Yaki belik tələp kilsa, yilan beridiojanlar barmu? **12** Tuhum tələp kilsa, qayan beridiojanlar barmu? **13** Əmdi silər rəzil turup əz pərzəntliringləroja yahxi iltipatlarnı berixni bilgən yərdə, ərxtiki Ata Əzidin tiligənlərgə Muğəddəs Rojhı tehimu ata kılmasmu? **14** Əmdi u bir kixidin «adəmni gaqa kılıoluqı» jinni həydiwətkəndə, xundak boldiki, jin uningdin qıkkanda, gaqa zuwanoja kəldi. Halayıq buningoja intayın həyran boluxti. **15** Bırak ulardın bəziliri: «U jinlarnı jinlarning əmiri bolovan Bəəlzəbuluğa tayinip həydiwetidu» — dedi. **16** Wə baxka bəzilər uni sinax məksitidə uningdin bizə asmandın bir möjizilik alamat kərsətsəng, dəp tələp kılıqli turdi. **17** Lekin u ularning nemə oylawatkanlığını bilip ularoja mundak dedi: — Əz iqidin bəlünüp əzara sokuxkan hərkəndək padixahlıq wəyrən bolidu; wə hərkəndək ailə ez iqidin bəlünüp əzara sokuxsa zawallılıkça yüz tutidu. **18** Xuningoja ohxax, əgər Xəytan ez-ezığa karxi qıkkən bolsa, undakta, uning padixahlıki kəndakmu put tırəp turalisun? Qünki silər meni, «Jinlarnı Bəəlzəbuluğa tayinip həydiyidikən» dəysilər. **19** Əgər mən jinlarnı Bəəlzəbuluğa tayinip kooqlısam, silərning pərzəntliringlər kimə tayinip jinlarnı kooqlaydu?! Xunga ular silər toopluluk həküm

qıqarsun! 20 Lekin mən Hudanıng barmıki bilən jinlarnı qooqlısam, undakta Hudanıng padixaḥılıkı üstünglarqa qüxüp namayan bolğan bolidu. 21 Toluk korallanojan küqtünggür əz eyini qooqdap turoqanda, uning mal-mülki aman қalidu; 22 lekin uningdin küqtünggür biri uning üstiga hujum kılıp uni yəngsə, uning tayanojan korallırını tartıwalidu wə mal-mülüklerini olja kılıp eziđikilərgə təkşim kılıp beridu. 23 Mən tərapta turmioqanlar manga karşılık turoquqidur. Mən tərəpkə [adəmlərnı] yiojmioquqlar bolsa tozutuwətküqidur. 24 Napak roh birawning tenidin qıkıriwetilixi bilən, u kurojak jaylarnı qərgiləp yürüp birər aramgahını izdəydi; birak tapalmışandın keyin, «mən qıkkən makanimoja կայտա!» dəydu. 25 Xuning bilən kaytip kılıp, xu makانining pakiz tazilanoqanlığını wə rətłəngənlilikini baykaydu-də, 26 berip eziđinmu bəttər yəttə rohni baxlap kelidu; ular kirip billə turidu. Buning bilən həlikə adəmning keyinki һali burunkidinmu tehimu yaman bolidu. 27 Wə xundak boldiki, u bu gəplərni kiliwatqanda, kəpqilik arısında bir ayal awazını kətürüp: — Seni kətürgən qorsak wə emitkən əmqək bəhtliktur! — dedi. 28 Birak u jawabən: — Bəlkı Hudanıng səzini anglap, Uningoja itaət kılıdıcıqanlar bəhtliktur! — dedi. 29 Xu qəođa, top-tap adəmlər uning ətrapiçoja olaxkanda, u mundak səzləxkə baxlıdı: — Bu dəwr dərwəkə razılı bir dəwrdur; u möjizilik bir alamətning kəristilikni istəp yürüdi. Birak bunoqoja «Yunus pəyojəmbərdə kərulgən möjizilik alamat»tin baxka həqkandak ikkinçi bir alamat kərsitilməydi. 30 Qünki Yunus pəyojəmbərning əzi Ninəwə xəhīridikilərgə alamat-karamət bolqınıoja ohxax, İnsan-oqlımı bu dəwrgə yənə xundak bolidu. 31 Kiyamat künü «Jənubtin kəlgən ayal padixaḥ»mu bu dəwrdikilər bilən təng tirilip, ularning gunahlarını bekitidu. Qünki u Sulaymannıng dana səzlini anglax üçün yər yüzininq qetidiñ kəlgən; wə mana, Sulaymandınmı uluq birsi muxu yərdə turidu. 32 Kiyamat künü Ninəwəlikilər bu dəwrdikilər bilən təng կopup, bu dəwrdikilərning gunahlarını bekitidu. Qünki Ninəwəliklər Yunus pəyojəmbər jakarlıqan həwərni anglap towa kılɔjan; wə mana, Yunus pəyojəmbərdinmu uluq birsi muxu yərdə turidu! 33 Həqkim qiraqnı yekip koyup, uni yoxurun jayda koymas, yaki üstigə seväti kəmtürüp koymas, bəlkı qiraqdanning üstiga koyidu; buning bilən eygə kirgənlər yorulkulKİ kəridu. 34 Tənning qirioji kəzdur. Xunga əgər kəzüng sap bolsa, pütün wujudung

yorutulidu. Lekin əgər kəzüng hunük bolsa pütün wujudung қarangoju bolidu. 35 Xuning üçün hezi bolojinki, wujudungdiki «yorukluk» қarangoquluk bolmisun! 36 Əmdi əgər barqə wujudung yoruk bolsa wə uning həq yeri қarangoju bolmisa, wujudung huddi qıraq parlak nuri bilən seni yorutkandək tamamən ayding bolidu. 37 Əysə səz kiliwatqanda, bir Pərisiy uni əyiga oqızaqə təkliplərə qıldı. Xuning bilən u eygə kirip, dastihanda olturdu. 38 Lekin həlikə Pərisiy uning tamakṭın ilgiri kol yumioqını kərüp, intayıñ həyran boldı. 39 Lekin Rəb uningoja: — Əmdi silər əy Pərisiyələr, qına-qaqılarning texinila yuyup pakızlıqininglar bilən iqinglər hərtürlük hərislik wə rəzillikkə tolqandur. 40 Əy nadanlar, texini Yaratkuçı iqinimu yaratkan əməsmu?! 41 Əmdi əz iq-iqinglərdin həyrəhəhlik kilinglər wə mana, həmmə nərsə silərgə pakiz bolidu. 42 Halinglarqa way, əy Pərisiyələr! Qünki silər hətta yalpuz bilən suzapning wə hərhil dora-dərmanlarning ondin birini exrə kılıp Hudaşa ataysılər-yu, birak adalət wə Hudanıng muhəbbətini həq etibarəqə almay ketiwerisilər. Dərwəkə, awwal muxu ixlarnı orundixinglər kerək, andin xu ixlarnımı ada kılmay koymasılıqqlar kerək. 43 Halinglarqa way, əy pərisiyələr! Qünki silər sinagoglarda aldinkı orunlarda olturnuxka, bazarlarda kixilərning silərgə bolğan [hərəmatlık] salamlırıqə amraqsilər. 44 Silərgə way! Qünki silər huddi kixilər ketiwetip, üstigə dəssəp selipmu səzməy etüp kətkən gerlərgə ohxaysılər! — dedi. 45 Təwrat əhliliridin biri uningoja: — Ustaz, bularnı eytkining bizgimu həkərət boldı! — dedi. 46 U uningoja mundak jawab bərdi: — Silərgimi way, əy Təwrat əhlilirli! Qünki silər kətürəlmigüdək eoir yüklərni adəmlərning zimmisə artıp koysılər-yu, əmma əzünglar bu yüklərni kətürəyxə birmə barəkinqlərni təkgüzəsilər! 47 Silərgə way! Qünki pəyojəmbərlərning kəbrilirini yasap keliwatisilər, lekin ata-bowiliringlər ularnı eltürdü. 48 Xuning bilən silər ata-bowiliringlər kılçanlırıqə razi bolqanlıqqlarqa guwahlıq berisilər. Qünki ular pəyojəmbərlərni eltürdü wə silər ularning kəbrilirini yasayışılər. 49 Bu səwəbtimə Hudanıng danalığı dəyduki: «Mən ularqa pəyojəmbərlər wə rosullarnı əwətimən wə bulardin bəzilirini ular eltürdü wə bəzilirini ziyanəkəlik bilən qooqlıwetidu». 50 Xuning bilən dunya apiridə bolqandan buyankı barlık pəyojəmbərlərning təkulgən kan kərzili, yəni Habilning tekulgən kənidin tartip taki [ibadəthanidik] kurbangah bilən mukəddəs jay

arılıkida kətl kılinojan [kahjin] Zəkəriyaning təkulgən kəniojıq barlıq kan kərzlər üçün muxu dərvdikilərdin hesab elinidü. Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bularning həmmisi muxu dəvrдин elinidiojan bolidü! **52** Halinglaroja way, əy Təwrat əhliliri! Qünki hekmət həzinisining aqkuqını elip turup, əzünglar uning iqığa kirmidinqar wə kirəy degənlərnimü kirgüzmidinqar. **53** U xu yərdin qıkqandın keyin, Təwrat ustazlırları bilən Pərisiyalar uning bilən kattik kərxilixip, uningoja kep ixlarnı muzakirilixixkə kistidi **54** wə uning üstidin xikayət kiliçka səzidin birər əyib tepiwelikxə paylap yürətti.

12 Xu qaoqlarda, mingliojan kixilər yiojılıp, birini dəssiwətküdək kışta-kıştang boluxup kətkändə, u awwal muhlislirioja sez kılıp mundak dedi: — Pərisiyərning ekitküsidi, yəni sahtipəzlikidin hoxyar bolunglar. **2** Qünki yoxurulojan heqkandak ix axkarilanmay kalmayıdu, wə heqkandak məhpipi ix ayan bolmay kalmayıdu. **3** Xunga silərning karangojudə eytikanliringlar yorukta anglimidü; eyning iqkiridə hupiyanə piqirlaxkənliringlarmu əgzilərdə jakarlinidü. **4** Mən silər dostliriməja xuni eytimənki, tənni əltürüp, baxka heq ix kılalmaydiqanlardın körkmanglar. **5** Lekin mən silərgə kimdin körkuxunglar keraklikini kərsitip koyay: Əltürgəndin keyin, dozahka taxlaxka həqküklük bolouqnidin körkunglar; bərhək silərgə eytay — Uningdin körkunglar! (*Geenna g1067*) **6** Bəx kuxkaq ikki tiyingə setilidioq? Lekin ularning heqbirimü Huda təripidin untulup ələqənini yok. **7** Lekin hətta hərbir tal qeqinglarmu sanaloqandur. Xundak ikən, körkmanglar; silər nuroqunliojan kuxqaqtın kimmətlisilər! **8** — Bırak mən silərgə xuni eytip koyayki, kim meni insanlarning aldida etirap kilsa, İnsan'oqlimu uni Hudanıng pərixtiliyi aldida etirap kılıdu. **9** Bırak insanlarning aldida meni tonumiojan kixi, Hudanıng pərixtiliyi aldimu tonulmayıdu. **10** İnsan'oqlıqə karxi sez kılıqan hərkandak kixi kəqürümgə erixələydu; lekin Muğaddəs Rohka kupurluk kılıqı bolsa kəqürümgə erixəlməydu. **11** Lekin kixilər silərnı sinagoglaroja yaki həkümardalar wə əməldərlarning aldioja elip berip sorakça tartkanda, «[ərzəgə] kəndək jawab bərsəm?» yaki «Nemə desəm bolar?» dəp əndixə kilmanglar. **12** Qünki nemə deyix keraklikini xu waqtı-saitida Muğaddəs Roh silərgə əgitidü. **13** Kəpqilik arisidin birsı uningoja: — Ustaz, akamoja [atimizdin] [kalojan] mirasnı mən bilən təng ülixixkə buyruqayla — dedi. **14** Lekin u

uningoja jawabən: — Buradər, kim meni silərning üstünglaroja sotqi yaki üləxtürgüqi kıldı? — dedi. **15** U kəpqilikkə karap: — Pəhəs bolup əzünglarnı hərhil tamahorluktin saklanglar. Qünki insanning hayatı uning mal-mülliklirining keplükigə baqlıq əməstur, dedi. **16** Andin u ularoja mundak bir təmsilni eytip bərdi: — «Bir bayning yeri mol həsul beriptu. **17** U kənglidə «Kəndək kiliy? Qünki bunqıwala həsulni koyoujadak yerim yok» — dəp oylaptu. **18** Andin u: — «Mundak kiliy: — Hazırkı ambarlirimni quwuwestip, tehimu qongını yasap, barlıq məhsulatlırim wə baxka mal-mülliklirimni xu yərgə yiojip saklay! **19** Andin əzəzümgə: «Əy jenim, yiojip saklıqan, kəp yil yətküdək nemətliring bar, rəhət iqidə yəp-iqip hux bolojın!» dəydiqan bolimən» dəp oylaptu. **20** Lekin Huda uningoja: «Əy əhmək, bugün keqila jeninq səndin tələp kılıp elinidü; undakta bu toplojining kimə qalidu?» dəptu. **21** Hudanıng aldida dələtmən bolmay, əzige həzinə yioqkanning həli xundak bolar». **22** Andin u muhlislirioja mundak dedi: — Xuning üçün mən silərgə xuni eytip koyayki, turmuxunglar toopruluk, nemə yərmiz yaki nemə kiyərmiz, dəp əndixə kilmanglar. **23** Qünki hayatık yeməkliktin, tən kiyim-keqəktin əzizdur. **24** Kuzoqunlaroja karanglar! Ular terimaydu wə yiojmaydu, ularning ambar, iskilatlırimu yok. Lekin Huda ularnimu ozuklandırdı. Silər kuxlardın ənqılık əziz-hə! **25** Aranglarda əyşinglar oqəm-kəyəq bilən əmrünglarnı birər saat uzartalaysılər? **26** Əgər xunqılık kiqikkina ixmu əkolunglardın kalmısa, nemə üçün ələqən ixlər tooprısında oqəm-əndixə kilişilər? **27** Nelupərlərning kəndək əsidiqənlilikəja karap bekinqlar! Ular əmgəkmu kilmayıdu, qakmu egirməydi; lekin silərgə xuni eytayki, hətta Sulayman toluk xan-xərəptə turoqandimu uning kiyinixi nilupərləning bir güliqilikimə yok idi. **28** Əy ixənqi ajızlar! Əmdi Huda daladiki bugün eqilsə, ətisi kürup oqakça selinidiojan axu gül-giyahlarnı xunqə bezigən yərdə, silərnı tehimu kiyindirməsmə?! **29** Xundak ikən, nemə yəymiz, nemə iqimiz dəp bax ətəkənlər, heqnemidin əndixə kilmanglar. **30** Qünki hərkəysə əldikilər mana xundak həmmə nərsilərgə intilidü. Bırak Atanglar silərning bu nərsilərgə möhtəjlikinqlarnı bildi; **31** xundak ikən, Uning padixahlılikəja intilinglar wə u qaoqla, bularning həmmisi silərgə əkoxulup nesip bolidü. **32** Körkmanglar, i kiqik pada! Qünki Atanglar padixahlıknı silərgə ata kiliçni hux kərdi. **33** Mal-mülkünglarnı setip,

[kəmbəqəllərgə] həyrhahlıq kilinglar. Əzünglar oja uprimaydıcıyan həmyan, ərxlərdə hərgiz tūgəp kətməydiqan bir həzinə hazırlanglar; — xu yərdə oɔri yekin kəlməydu, küyə yəp yokap kətməydu. **34** Qünki baylıqınglar kəyərdə bolsa, kəlbinglarmu xu yərdə bolidu. **35** Silər belinglarnı qing baqlap, qıraqlırlınlarnı yandurup turunglar; **36** huddi hojayinining toy ziyyatidin kaytip kelixini kütüp turqan qakarlardək, hərdaim təyyar turunglar. Xuning bilən hojayin kelip ixikni қakqanda, qakarlar dərhal qıkıp ixikni aqidiqan bolidu. **37** Hojayin kaytip kəlgəndə, qakarlırinin oyojak, təyyar turojanlığını kərsə, bu qakarlarning bəhtidur! Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, hojayin əzi belini baqlap, ularnı dastihanoja olturoqzup, ularning aldioja kelip xəhsən əzi ularnı kütüwalidu! **38** Wə əgar hojayin ikkinqi yaki üçinqi jesəktə kəlsimu, qakarlırinin xundak oyojaklığını kərsə, bu ularning bəhtidur! **39** Lekin xuni bilip koyunglarki, əgər ey igisi ooprining keqidə կaysı wağıtta kelidiojanlığını bilgən bolsa, u oyojak turup ooprining eygə texip kirixigə hərgiz yol koymayıttı! **40** Xuning üçün silərmü hərdaim təyyar turunglar; qünki İnsan'oqli silər oylimiqan wakit-saetta kaytip kelidu. **41** Petrus uningdin: — I Rəb, sən bu təmsilni bizgila karitip eyttingmu yaki həmmayləngə karitipmu? — dəp soridi. **42** Rab mundak dedi: — Hojayini ez eyidikilərgə məs'ul kılıp, ularıq tegixlik bolqan axlıknı waqtı-waqtida təkşim kılıp berixkə təyinləydiqan ixənqlik wə pəmlik oqojıdar kim bolidu? **43** Hojayin eygə կaytkanda, qakarlırinin xundak kiliwatqının üstigə kəlsə, bu qakarning bəhtidur! **44** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, hojayin uni pütün igilikini baxquruxka koyidu. **45** Lekin mubada xu qakar kənglidə: «Hojayinim hayal bolup կalidu» dəp, baxka qakarlar wə dedəklərni bozak kilişkə wə yəp-iqip, mast boluxka baxlısa, **46** Xu qakarning hojayini kütülmigən bir küni, oylimiqan bir wağıtta kaytip kelidu wə uni kesip ikki parqə kılıp, uning nesiwisini etikədsizlər bilən ohxax təkdirde bekitidu. **47** Əmdi hojayinining iradisini bilip turup, təyyarlinip turmiojan wə hojayinining iradisi boyiqə kilmiojan qakar boluxıqa tayak yəydu. **48** Birak hojayinining iradisini bilməy turup, tayak yeyixka tegixlik ixləri kılıqan qakar azrak tayak yəydu. Kimgə kəp berilsə, uningdin tələp kiliqidiojını kəp bolidu. Qünki adəmlər kimgə kəp amanat koyqan bolsa, uningdin tələp kiliqidiojinumu kəp bolidu. **49** Mən yər

yüzigə ot taxlap tutaxturuxka kəldim wə bu otning tutixixoja nekədər təkəzzamən! **50** Lekin mən aldı bilən bir qəmüldürük bilən qəmüldürülüxüm kerək wə bu qəmüldürülüxüm əməlgə axuruloqşaq intayın kiynilimən! **51** Silər meni yər yüzigə tinqlik elip kəldimikin, dəp oylap կaldinglarmu? Yak, mən xuni silərgə eytayki, tinqlik əməs, bəlünük elip kəldim! **52** Qünki buningdin keyin, bir eydiki bəx kixi bəlünidu; üqi ikkisiqə karsı wə ikkisi ütgə karxi bəlünidu. **53** Ata oqlıqə wə oqlul atisioja, ana kizioja wə kız anisioja, keynana kelinigə wə kelin keynanisioja kərxi turidu. **54** Əysə yənə toplaxkan adəmlərgə mundak dedi: — Silər künpetix tərəptin bulutning qıkkınıni kərsənglər, dərhal «yamoqur yaçıdu» dəysilər, wə dərwəkə xundak bolidu. **55** Jənub tərəptin xamalning qıkkınıni kərsənglər, «Hawa issiydu» dəysilər wə dərwəkə xundak bolidu. **56** Əy sahitpəzlər! Silər yər bilən kəkning rənggini pərk etələysilər-yu, kəndəksigə bu zamanni pərk etəlməysilər?! **57** Əmdi nemixkə կaysı ixlarning durus ikənlikigə əzüngər həküm kılıp bakmaysilər?! **58** Qünki dəwagiring bilən birgə sotqı aldioja baroqiningda, uning bilən yolda ketiwatqiningda, uning bilən yarixip dost boluxka intilgin; bolmisa, u seni sotqıqə, sotqı bolsa gundipayoja tapxuridu wə gundipay seni zindanoja taxlaydu. **59** Mən sanga xuni eytip koyayki, [kərzinqning] əng ahırkı bir tiyininimu koymay təlimigüqə, xu yərdin hərgiz qıqlımayən.

13 Xu qaçıda, birnəqqə adəm uningə [waliy] Pilatusning bir kisi Galiliyəliklərning əkenini təküp, ularning əkanlarını ular kiliwatqan [ibadəthanidik] kurbanlığının əkanlıri bilən arilaxturojanlığını malum կildi. **2** U ularıq jawabən mundak dedi: — Ularning bu azablarnı tartıqını üçün bu Galiliyəliklərni baxka Galiliyəliklərdin gunahı eojir dəp կaramsilər? **3** Mən silərgə eytayki, undak əməs! Bəlkı silər towa kilmisanglar, həmminglarmu ohxax akıwəttə հalak bolisilər. **4** Siloam məhəllisidiki munar ərəlüp qıixüp, on səkkiz kixini besip əltürüp koyoqan, silər ularnı Yerusalemda turuwatqan baxqlardın կəbih, dəp կaramsilər? **5** Mən silərgə eytayki, undak əməs! Bəlkı silər towa kilmisanglar, həmminglarmu ohxax akıwəttə հalak bolisilər. **6** Andin u bu təmsilni səzləp bərdi: — Məlum bir kixinin üzümzarlığında tikilgən bir tüp ənjür dərihi bar ikən. U u dərəhtin mewə izdəp kəptu, lekin həq mewə tapalmaptu. **7** U baçwəngə: «Qara, üq yıldın beri bu ənjür

dərihidin mewə izdəp keliwatiñən, birak bir talmu mewə tapalmidim. Uni kesiwət! U nemə dəp yərni bikardin-bikar igiləp turidu?» dəptu. **8** Lekin baqwən: «Hojayın, uningoja yənə bir yil təgmiqəyla. Bu wakıt iqidə uning tüwidiki topıłarnı boxitip, oouqtlap bağay. **9** Əgər kelər yili mewə bərsə, yahxi hop! Birak bərmisə, kesiwətkəylə» dəptu baqwən. **10** Bir xabat küni, u bir sinagogta təlim beriwatatti. **11** Mana xu yərdə on sakkız yıldın beri zəipləxtürgüqi bir jin təripidin tutulup, dəmqiyp ərə turalmaydioqan bir ayal bar idi. **12** Əysa uni kərgəndə, yenioja qakirip: — Hanim, sən bu zəiplikingdin azad boldung! — dedi. **13** Andin u қolini uning uqisioja қoyuwidi, ayal dərħal ruslinip tik turup, Hudani uluoqlidi. **14** Birak sinagogning qongi əysanıng xabat küni kesəl sakaytキンidin oqəzplinip, kəpqlilikə: — Adəmlər ix kılıx kerək bolojan altə kün bar, xu künlərdə kelip sakaytilinglar; lekin xabat künidə undak kıl manglar, — dedi. **15** Xunga Rəb uningoja mundak jawab bərdi: — Əy sahtipəzlər! Hərbiringlar xabat küni torpak wə exikinglarnı okurdın yexip, suoqarojılı baxlimamsılər?! **16** Əmdi Xəytan mana on sakkız yil boop kəlgən, İbrahimning bir kjizi bolojan bu ayal dəl xabat künidə bu sırtməktin boxitilsa, bu xabat künining yarixikı bolmamdu?! **17** U muxu səzni kılçanda, uningoja karxı qıkkənlər hijalətkə қaldı; birak halayık uning kılıwatkan həmmə ajayib ixilidin xadlinip yaridi. **18** U səzini [dawamlaxturup] mundak dedi: — Hudanıng padixahlıki nemigə ohxaydu? Mən uni nemigə ohxitay? **19** U goya bir tal kığa urukioja ohxaydu; birsə uni elip eż beojudı teriojanidi; u esüp yoqan dərəh boldi; asmandiki uqar-ķanatlar kelip uning xahlırıda uwulidi. **20** U yənə: — Hudanıng padixahlıkını nemigə ohxitay? U huddi eğıtkuoja ohxaydu; bir ayal uni kolioja elip, üq jawur unning arisi oyojurup, taki pütün hemir bolouqə saklıdi, — dedi. **22** [Əysa] Yerusalem oja karap səpirini dawamlaxturup, besip etkən hərkəysiz xəhər-yezilarda təlim berip mangdi. **23** Bırəylən uningdin: — I təksir, kütkuzulidioqanlarning sani azmu? — dəp soridi. Əysa kəpqlilikə mundak jawab bərdi: **24** — Silətar ixiktin kirixkə kürəx kılınqlar. Qünki mən silərgə xuni eytayki, nuroqun adəmlər kirəy dəp izdənsim, əmma kirəlməydi. **25** Əynin işi ornidin turup ixikni takıojandın keyin, silər taxkirida turup ixikni kəkip: «Rəb, bizga aqkin!» dəp yalwurqılı turojininglarda, u silərgə jawabən: «Silərning nəlikinglarnı bilməymən»

— dəydi. **26** Andin silər: «Biz sening aldingda yegən, iqlik, sənmə bizning koqilirimizda təlim bərgən» desənglər, **27** u yənə jawabən: «Silərning nəlikinglarnı bilməymən, məndin neri ketinglar, əy kəbihlik kiloquqlar!» dəydi. **28** Silər İbrahim, İshak, Yakup wə barlıq pəyəqəmbərlərinin Hudanıng padixahlıki iqidə ikənlikini, əzünglarning sırtka taxliwetilgininglarnı kərgininqlarda, yioqa-zarlar ketürülidü, qıxlardı qoqurlaydu. **29** U qaonda, kixilər məxrək bilən məqrəbtin wə ximal bilən jənubtin kelixip, Hudanıng padixahlıkida dastihanda olturnu. **30** Xuning bilən mana, xu qaonda aldida turoqanlardın arkıoja etidioqanlar, arkıda turoqanlardın aldioja etidioqanlar bar bolidu. **31** Dəl xu wakitta birnəqqə Pərisiyər əysanıng aldioja kelip uningoja: — Muxu yərdin qıkip əzüngni neri oja al. Qünki Herod seni eltürməkqi, — dedi. **32** U ularoja: — Berip xu tülkigə eytinglar: Mana mən jınlarnı həydiwetip, bugün wə ətə xipa berərmən wə üçinqi künü takamullaxturulımən, dənglər. **33** Həlbuki, bugün wə ətə wə egnüllükə mengip yürüxüm kerəktur; qünki həq pəyəqəmbərnin əltürülüxi Yerusalemın baxka həqkandak jayda mumkin bolmas. **34** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyəqəmbərləri əltürnidioqan wə sanga əwətılqənləri qalma-kesək kılıdiqan xəhər! Mən қanqə ketimlap mekiyan eż qüjilirini қanat astioja aloqandək sening baliliringni koynumoja almakçı boldum, lekin silər halimidinglər. **35** Mana əyünglər taxlinip wəyrənə bolup қalidu; wə mən silərgə xuni eytip қoayki, silər «Pərwərdigarning nami bilən kəlgüçigə mubarək bolοjay!» demigüqə, meni yənə kərəlməysilər.

14 Wə xundak boldiki, bir xabat küni u Pərisiyəldərin bolojan bir həkümətarning əyiga ojizaqə bardı; əmdi ular uni paylap yürüwatatti. **2** Wə mana, u yərdə suluk ixxiķ kesiligə giriqtar bolojan bir adam bar idi. **3** Əysa Təwrat əhliliri wə Pərisiyəldərin: — Xabat küni kesəl sakaytix Təwrat қanuni oja uyğunmu-yok? — dəp soridi. **4** Birak, ular lam-jim demidi. U həlikı kesəlgə қolini təgküzüp, sakayıp yoloq saldı. **5** Andin u ulardin yənə: — Aranglardın biringlarning mubada xabat künidə exiki ya kalisi կudukça qüxüp kətsə, uni dərħal tartip qıqarmaydioqan zadi kim bar? — dəp soridi. **6** Wə ular uning bu səzlirigə həq jawab berəlmidi. **7** Əysa qakiriloqan mehmanlarning əzilirigə tərdin orunlarnı қandak tallıqinini kərüp, ularoja mundak bir təmsilni eytip bərdi: **8** — Birsı

seni toy ziyanitiga təkliq kilsa, tərdə olturmiojin. Bolmisa, səndin hərmətlikrək birsi təkliq kılınojan bolsa, **9** U qəođda seni wə uni qakırojan sahibhana kelip sanga: «Bu kixigə orun bərgəysiz» dəp kalsa, sən hijalatla kəlip pəgahloja qüxiüp əhalisən. **10** Lekin sən qakırojanda, berip pəgahla olturojin. Xuning bilən seni qakırojan sahibhana kelip: «Əy dostum, yukirioja qikinq» deyixi mumkin wə xuning bilən sening bilən dastihanda olturojanlarning həmmisining aldida sanga izzət bolidu. **11** Qünki hərkim əzini üstün tutsa təwən kılınıdu wə kimdəkim əzini təwən tutsa üstün kılınıdu. **12** U əzini mehmanoja qakırojan sahibhanoja mundak dedi: — Mehmanni tamakka yaki ziyanatka qakırojiningda, dost-buradər, əkerindax, uruk-tuoqkan yaki bay ələm-koxnilişini qakırmiojin. Qünki ularmu seni mehmanoja qakırıp, mərhəmitingni əhatuxi mumkin. **13** Xuning üçün ziyanat berəy desəng, əjerib-əqurwa, meyip-nakar, aksak-qolak, kor-əmalarnı qakırojin **14** wə bəht-bərikət kərisən; qünki u kixilərning yahxilikəni əhatuxuning amali yoktur. Xuning bilən həkkəniylarning kaya tirilgən künidə kılıqining əzüngə əhatulidu. **15** Uning bilən həmdastihan olturojanlardın biri bu səzləri anglap, uningoja: — Hudanıng padixaqlikida ojızalanquqlar nemidegən bəhtlik-hə! — dedi. **16** Bırak u uningoja jawabən mundak dedi: — Bir kixi katta ziyanatka tutux kılıp, nuroğun mehmanlarnı qakırıp koyuptu. **17** Dastihan selinojan xu saettə, qakirini əwətip, qakırojan mehmanlaroja: «Mərhəmat, həmmə nərsə təyyar boldi!» dəp eytiptu. **18** Bırak, mehmanlarning həmmisi barmaslıkkı bir-birləp əzrə-bahana kərsatkili turuptu. Birinqisi uningoja: «Mən həlila bir parqə yər setiwaləjanıdim, berip kərüp kəlmisəm bolmayıdu. Meni əpu kılıqayla, baralmaymən» dəptu. **19** Yənə biri: «Mən bəx əlxoxluq eküz setiwaldım, hazır berip ularmı sinap kerüxüm kerək. Meni əpu kılıqayla, baralmaymən» dəptu. **20** Yənə birisi: «Mən yengi əyləngən, xunga baralmaymən» dəptu. **21** Qakar əhatip kelip, bu ixlarnı hojayinoja məlum kiptu. Hojayın qəzəpləngən haldə qakirioja: «Dərhal xəhərning qong-kiqik koqilrioja kirip, əjerib-əqurwa, meyip-nakar, aksak-qolak wə kor-əmalarnı muxu yərgə yiçip kəl» dəptu. **22** Andin qakar əhatip kelip: «Hojayın, əmr bərginingdək ada kılindi, wə yənə box orun bar!» dəptu. **23** Xuning bilən hojayın qakarоja: — «Əyüm mehmanlaroja tolux üçün yezilardiki qong-kiqik yollarnı, məhəllilərni arılap, udul kəlgən

adimingni zorlap elip kəlgən! **24** Qünki mən silərgə xuni eytayki, baxta qakirilojan adəmlərinə həqkəyasi dastihinimdin tetimaydu», dəptu. **25** Əmdi top-top adəmlər uningoja həmrəh bolup ketiwatatti. U burulup ularoja karap mundak dedi: **26** — Manga əgəxkənlər [manga bolovan soyüxliridin] əz atisi wə anisi, ayalı wə balılı, aka-ukilili wə aqa-singillili, hətta əz jeninimu yaman kermisa manga muhlis bolalmas. **27** Kimdəkim əzining krestini yüdüp manga əgəxmisə u manga muhlis bolalmas. **28** Aranglardın birsi munar salmakçı bolsa, aldi bilən olturup bu əkərləni pütükzügdək hirajət əzümdə barma-yok dəp hesab əhatmasmu? **29** Undak əltimoqanda, ulni selip pütükzəlmisə, kərgənlərinə həmmisi mazak kılıp: «Bu adəm binani baxlap koyup pütükzəlmidi» — deməy kalmayıdu. **30** Yaki bir padixaḥ, yənə bir padixaḥ bilən jəng kılıqılı qığşa aldi bilən olturup: — Mening üstümgə kelidiojan yığırma ming kixilik əkərləni işğışa mən on ming əskirim bilən takabil turalarmənmə? dəp məlqərləp kərməndə?! **32** Əgər u «Sokuxalmaymən» dəp oylisa, düxmən tehi yıraklı təkəriq qəođa əlqi əwətip, sulh xərtlirini soraydu. **33** Xuning oja ohxax, silərdin kimdəkim [kənglidə] əzining bar-yoki bilən hoxlaxmisa, manga muhlis bolalmas. **34** Tuz yahxi nərsidur; əlbuki, tuz əz təmininə yokatsu, uningoja əhatidin tuz təminini əkərən kərəkli kirgüzgili bolidu? **35** U tuprakça ixtitixkə yaki oqutka arilaxturuxkımı yarımay, talaqə taxlinidu. Angloqudək əkərən barlar buni anglisun!

15 Əmdi bajgırlar wə baxka gunahkarlarning həmmisi uning səzini anglaxka uning ətrapiqə olaxmakta idi. **2** Lekin Pərisiyələr bilən Təwrat ustazlıri oqudungxup: — Bu adəm gunahkarlarnı karxi alidu wə ular bilən həmdastihan olturidu! — deyixti. **3** Xunga u ularoja munu təmsilni səzləp bərdi: **4** — Əgər aranglarda birəylənning yüz tuyak koyi bolup, uların biri yitip kətsə, toksan tokkuzunu qəldə koyup koyup yitip kətkinini tapkəqə izdiməsmə? **5** Uni təpiwaləqanda, xadlanıqan haldə mürisigə artıdu; **6** andin əyigə elip kelip, yar-buradərləri bilən əlxoxluq-kiqik koqilrioja kirip, əkerib-əqurwa, meyip-nakar, aksak-qolak wə kor-əmalarnı qakirip, ularoja: «Mən yitkən koyumni təpiwaldım, menin bilən təng xadlininglər!» dəydu. **7** Mən silərgə xuni eytayki, xuning oja ohxax, towa kiliwatkan bir gunahkar üçün ərxtə zor hursənlik bolidu; bu hursənlik towiqə mohtaj bolmiojan toksan tokkuz həkkəniy kixidin bolovan hursənliktin kəp artuktur. **8** — Yaki bir ayalning on kümüx dinari

bolup, bir dinarnı yoktip kóysa, qiraqnı yekip, taki uni tapkuqə eyni süpürüp, zən koyup izdiməsmə? 9 Uni tapkanda yar-buradər, kolum-köxnırını qakirip, ularoja: «Mening bilən təng xadlininqlar, qünki mən yoktip kóyojan dinarimni tepiwaldim» — dəydu. 10 Mən silərgə xuni eytayki, xuningoja ohxax towa kılıwatkan bir gunahkar üçün Hudanıng pərixtiirining arısında hursənlək bolidu. 11 U səzini dawam kılıp mundak dedi: — Məlum bir adamning ikki oqlı bar ikən. 12 Kiqik oqlı atisioja: «Əy ata, mal-mülüktilə tegixlik ülüxümni hazırla manga bərgin» dəp eytiptu. Wə u eż mal-mülükllirini ikkisigə təksim kılıp beriptu. 13 Uzun etməyla, kiqik oqlı bar-yokını yiqıxturup, yırak bir yurtka səpər kılıptu. U u yərdə əyx-ixrətlik iqidə turmux kəqürüp mal-dunyasını buzup-qeqiptu. 14 Dəl u bar-yokını sarp kılıp tügətkən waktida, u yurtta kattık aqarqılık bolup, u helila kışılqılıkta kaptu. 15 Xuning bilən u berip, xu yurtnıng bir pukrasıoja mədikar bolup yalliniptu; u uni etizlikioja qoxka bekixkə əwətiptu. 16 U hətta korsikini qoxkilarning yemi bolovan purqak postı bilən toyozuzuxka təkəzza boptu; lekin həqkim uningoja həqnərsə bərməptu. 17 Ahir berip u hoxını tezip: «Atamning xunqə kəp mədikarlının aliddin yemək-iqmək exip-texip turidu; lekin mən bolsam bu yərdə aqlıktın eləy dəp kəldim! 18 Ornumdın turup, atamning aldişa berip uningoja: Əy ata, mən ərxning aliddimu wə sening aldingdimu gunah kıldı. 19 Əmdi sening oqlung atilixkə layik əməsmən. Meni mədikarliring süpitidə kobul kılıqaysən! — dəymən» dəp oylaptu. 20 Xuning bilən ornidin turup atisining aldişa əytipti. Lekin atisi yırakṭına uni kərüp uningoja iqı aqəritip, aldişa yügürüp qikip, uning boynıoja esilip uni səyüp ketiptu. 21 Oqlı: «Ata, mən ərxning aliddimu, sening aldingdimu gunah kıldı. Əmdi sening oqlung atilixkə layik əməsmən» — dəptu. 22 Bırak atisi qakarlırioja: «Dərhal əng esil tonni əkelip uningoja kiydürünglər, kolioja üzük selinglar, putlirioja ayaq kiydürünglər; 23 wə bordak torpaknı əkelip soyunglar; andin obdan yəp, rawurus təbrikəlyi! 24 Qünki menin bu oqlum əlgənidi, tirildi, yitip kətkənidi, tepildi!» — dəptu. Andin ular təbrikəlxili baxlaptu. 25 Əmdi qong oqlı etizoja kətkənəkən. U əytipti keliwetip əygə yekin kalgəndə nəşmə-nawa bilən ussulning awazını anglaptu. 26 U qakarlardın birini qakirip, uningdin nemə ix boluwtəkinini soraptu. 27 Qakar uningoja:

Ukang kəldi wə atang uni sak-salamət tepiwalojanlıkı üçün bordak torpaknı soydi» dəptu. 28 Lekin [qong oqlı] hapa bolup, əygə kirgili unimaptu. Wə atisi qikip uning əygə kirixini etünüptu. 29 Əmma u atisioja jawab berip: «Kara! Mən xunqə yıldın beri kuldək hizmitində boldum, əsla həqbir əmringdin qikip bəkmədim. Bırak sən manga əl-aqjinilirim bilən hux kılıqli həqqaqan birər oqlakmu bərmidinq! 30 Lekin sening mal-mülükllirinə pahixilərgə həjləp tügətkən bu oqlung əytipti kəlgəndə, sən uning üçün bordak torpaknı soyupsən» — dəptu. 31 Bırak atisi yənə uningoja: «Əy oqlum, sən hərdaim menin yenimdisən wə menin barlıkim seningkidur. 32 Əmdi təbrikəp xadlinixkə layik; qünki bu sening ukang əlgənidi, tirildi, yokılıp kətkənidi, tepildi» — dəptu.

16 U muhlislirioja yənə mundak dedi: — Bir bayning bir oqojidari bar ikən. Birsi bayoja: «Bu oqojidaringiz mal-mülkingizni buzup qaqtı» dəp xikayət kiptu. 2 U oqojidarnı qakirip, uningoja: «Mening sening toorangda anglojanlırlı zadi kəndək gəp? Oqojidarlıkingdiki hesab-kitabnı enik tapxur; qünki mundin keyin sən oqojidarı bolmaysən» — dəptu. 3 Oqojidar əmdi eż iqidə: «Nema kılıay? Qünki hojayinim meni oqojidarlıktın mahrum kılıdu. Kətmən qapay desəm unqılık maqdurdur yok, tiləmqılık kılıay desəm nomus kılımən. 4 Hə, taptım! Oqojidarlıktın kələqinimdə kixilərnin meni əylirigə kərxi elixi üçün, nemə kılıximni əmdi bildim» dəp 5 eż hojayinoja kərzədar bolovanları birdin-birdin qakirip kelip, birinqisidin: «Hojayinimoja ənqılık kərzingiz bar?» dəp soraptu. 6 Wə kərzədar: «Yüz tung zayıtun meyi» dəp jawab beriptu. Oqojidar uningoja: «Mana, hesabat dəptirinqizni elip, bu yərdə olтурup əllik tungoja əzgərtiweting!» dəptu. 7 Andin u yənə birigə: «Sizqu, ənqılık kərz boldingiz?» dəp soraptu. U: «Yüz kürə buoğday» dəp jawab beriptu. Oqojidar uningoja: «Hesabat dəptirinqizni elip səksən kürigə əzgərtiweting!» dəptu. 8 Xuning bilən uning hojayını səmimiyyətsiz oqojidarning bu ixtiki pəmlikliki üçün uningoja əywil bolup mahtaptu. Qünki bu dunyanıng pərzəntliyi eż dəwrıda nurning pərzəntliridin pəmliklər. (aiən g165) 9 Wə mən silərgə xuni eytip koyayki, «Naħək dunyaoja təwə mal-dunya» arkılık əzünglaroja dost tutunglar; xundak kılısanglar, mal-dunya karoja kəlməydiojan bolovan [künidə] xu dostlar silərni əbədiy makanlaroja kərxi alidu. (aiənios g166) 10 Kimki kiqikkinə ixta

sadiq bolsa, qong ixtimu sadik bolidu; wə kimki kiqikkınə ixta səmimiyətsiz bolsa, qong ixtimu səmimiyətsiz bolidu. **11** Xunga əgər «nahək dunyaşa təwə bolqan mal-dunya»da sadik bolmisanglar, kim silərgə həkikiy bayılıqlarnı tapxursun? **12** Wə baxķılarning nərsiliridə sadik bolmisanglar kim silərgə əzünglarning nərsisini bərsun? **13** Həqkim ikki hojayinqa təng hizmət kılalmayıdu. Qünki u yaki buni yaman kerüp, uni yahxi keridu; yaki buningə əzini pütünley beqixlap, uningoja etibarsız karaydu. [Xuningoja ohxax], silərningmu birla wakitta həm Hudanıng, həm mal-dunyanıng küllükida boluxunglar mumkin əməs. **14** Əmdi Pərisiyələr (ular puloja amraq idi) bularning həmmisini anglap əysani məshirə kilixti. **15** Wə u ularoja mundak dedi: — «Silər əzünglarnı adəmlərinə alındıda həkkaniy kılıp kərsətküqidürsələr; lekin Huda қalbinglarnı bilidu. Qünki adəmlərinə arısında kədirlinidioqını Hudanıng nəziridə yirginqliktur. **16** Təwrat ənanı wə pəyoqəmbərlərinə yazmiliri [qəmündürgüqi] Yəhyaçıqə hidayət bolup kəldi; xu wakittin baxlap Hudanıng padixaḥlılıqka kirməkqi bolqanlarning hərbiri uningoja bəsüp kiriwelixi kerəktur. **17** Lekin asman bilən zeminning yok kiliwetiliyi Təwratınən bir qekiti bikar kiliñixtin asandur. **18** — Hər kim eż ayalını talak kılıp baxķa birini alsa zina kılıqan bolidu wə kimki eż eridin talak kılınoğanni alsa zina kılıqan bolidu. **19** — Burun bir bay adəm bar idı; u səsün rənglik ton wə kanap kiyimlərni kiyip, hərkünü əyxixrət iqidə təntənə kılattı. **20** Wə pütün əzayını qaka-jaharət besip kətkən Lazarus isimlik bir yokşul bar idı; u bayning dərwazisining aldioja [hərkünü] yatqızup koyulətti. **21** Uning dastihinin qüxüp kaloqan parqı-puratlardın qorsıkını toyqozouxka təxna idi. Həlbuki, itlər kelip uning yarılırını yalayttı. **22** Əmdi xundak boldiki, yokşul eldi wə pərixtilər uni İbrahîmning kuoqiqoja apardi. Bay həm elüp dəpnə kılındı; **23** wə təhtisarada kəttik kiynilip, bexini kətürüp, yırakțın İbrahîmni wə uning kuoqikidiki Lazarusni kerüp: (Hadəs g86) **24** «Əy ata İbrahîm, manga rəhim kılıqaysən! Lazarusni əwətkəysən, u barmikining uqını suoja qılal, tilimoja temitip sowutkay. Qünki mən bu ot yalkunuda kəttik azabliniwatimən!» dəp warkırap yalwurdi. **25** Lekin İbrahîm mundak dedi: «Əy oqlum, həyat waktingda halawətni yətküqə kərgininqni wə Lazarusning dərd-bala tartkınını yadingoja kəltürgin.

Həzir u təsəlli taptı, əmma sən azab tariwatisən. **26** Wə bulardin baxķa, biz bilən silərning arılıkımızda yoqan bir həng bekitilgəndurki, bu yerdin silər tərəpkə ətəlyi degənlər etələməs wə andin biz tərəpkə etimiz degənlər etələməs». **27** Əmdi bay yənə: «Undakta, i ata, səndin [Lazarusni] atamning əyigə əwətixingni etünimən. **28** Qünki mening bəx aka-ukam bar; ularning bu azab-okubətlilik yərgə kəlməsləki üçün [Lazarus] ularni kəttik agahlandurup koysun» — dedi. **29** Birək İbrahîm jawab berip uningoja: «Ularda Musa wə [baxķa] pəyoqəmbərlərinə [agah-guwaḥlılıq] bar; ular xularni anglisun» — dedi. **30** Lekin u: «Yak, i İbrahîm ata, əgər əlgənlərdin biri tirilip ularning aldioja barsa, ular towa kılıdu» — dedi. **31** Əmma İbrahîm uningoja: «Əgər ular Musa wə [baxķa] pəyoqəmbərlərinə [guwaḥlıkını] anglimisa, hətta əlgənlərdin birsə tirilsimi, ular yənilə ixinixni rət kılıdu» — dedi.

17 U muhlislirioja mundak dedi: — Insanni putlaxturidiojan ixlar bolmay kalmayıdu; lekin xu putlaxturux wasitiqisi bolqan adəmning həlioqa way! **2** Bundak adəmning bu kiqik balılardın birini [gunahķa] putlaxturojan bolsa, boynıqə tügmən texi esiloqan haldə dengizə taxliwetilgini əwzəl bolatti. **3** Əzünglaroja agah bolunglar! Əgər kerindixing gunah kılıqan bolsa, uningoja tənbih-nəsihət kılıqin. U towa kılsa uni əpu kılıqin. **4** Mubada u bir kün iqidə sanga yəttə mərtiwa gunah kılsa wə yəttə mərtiwa yeningoja kelip: Towa kıldım, desə, uni yənilə əpu kılıqin. **5** Xuning bilən rosullar Rəbgə: İxənq-etikadimizni axurojin, — deyixti. **6** Wə Rəb ularoja mundak dedi: — Silərda kığa urukidak zərriqə ixənq bolsa idi, silər awu üjmə dərihigə: «Yiltizingdin komurulup, dengizə kəqüp tikil!» desənglər, u əzünglarnı anglap kəqötti. **7** Lekin aranglardın kimning yər həydəydiojan yaki mal bəkdiqojan bir kuli bolsa wə u etizliktin kaytip kəlgəndə, uningoja: «Tezrək kelip dastihanda olturojin», dəydiojanlar barmu? **8** U bəlki uningoja: «Mening tamikimni təyyar kıl, mən yəp-iqip bolqozqə belingni baçlap meni kütkin, andin əzüng yəp-iqkin, deməsmə? **9** Kül əmr kılıqinidək kılıqını üçün hojain uningoja rəhmət eytamdu? Meningqə, eytməydi. **10** Xuningoja ohxax, silərmə əzünglaroja əmr kılınoğanning həmmisini ada kılıqininglardın keyin: Biz ərziməs kullarmız; biz pəkət tegixlik burjimizni ada kıldıq, halas», dəydiojan bolisilər. **11** Wə xundak boldiki, u Yerusalemə moja qikip

ketiwatkanda, Samariyə bilən Galiliyəning otturisidin ətüp, 12 bir kəntkə kirginidə mahaw kesiləgə giriptar bolqan on adəm uningoşa uqrapt, yirakta tohtap, 13 awazlarını kətürüp: Əy Əysa, ustaz, bizgə rəhim kiloysən, dəp etündi. 14 Ularnı kərgəndə u ularoja: Berip əzünglarnı kahinlara kərsitinglar, dedi. Wə xundak boldiki, ular yolda ketiwatkanda, [mahawdin] paklandı. 15 Ulardın birəylən əzinin sakəyəqinini kərgəndə yukarı awaz bilən Hudani uluqlap, kaynığa burulup, kaytti. 16 U kelip Əysanıng ayioqoja yikılıp dum yetip təxəkkür eytti. U Samariyəlik idi. 17 Əysa bu ixka қarap: Pak kılınojanlar on kixi əməsmidi? Қalojan tokkuzaylən keni? 18 Bu yat əllik musapirdin baxka, Hudaqə həmdusana okuojili heqkim əyatiq kəlməptiqoju?! — dedi. 19 Andin u əhelik adəmgə: — «Ornungdin tur, yolungoja mangojin! Etikading seni sakayıttı!» — dedi. 20 [Bir kün] Pərisiyər uningdin: «Hudanıng padixaqliki қaçan kelidu?» dəp soriqanda u ularoja jawab berip mundak dedi: — Hudanıng padixaqlikinin kelixini kəz bilən kərgili bolmas; 21 kixilər: «Karanglar, u mana bu yerdə!» yaki «U yerdə!» deyəlməydu. Qünki mana, Hudanıng padixaqliki aranglardidur. 22 Keyin u muhlislirioja yənə mundak dedi: — «Xundak kün'lər keliduki, silər Insan'oqlining kün'liridin birər künini bolsimu kərūxkə təxna bolisilər, lekin kərəlməysilər. 23 Xu qaođda kixilər silərgə: «Mana u bu yerdə!» wə yaki «Mana u u yerdə!» dəydi; silər nə barmanglar nə ularning kəynnidin yügürməngər. 24 Qünki goya asmannıng bir qetidin qakmak qekip yənə bir qetiqiqə yorutidioqandək, Insan'oqlining əz künidə həm xundak bolidu. 25 Lekin u awwal kəp azab-əkubətlərni tartixi bu dəwrdikilər təripidin qətkə kəkilixi mukərrərdur. 26 Wə Nuh [pəyərəmbərninq] kün'liridə kəndak bolqan bolsa, Insan'oqlining kün'liridə həm xundak bolidu. 27 Taki Nuh kemigə kirip olturojan küngiqə, kixilər yəpiqip, eylinip wə yatlıq bolup keliwatkanidi; andin topan kelip həmmisini əhalak kıldı. 28 Həm yənə, Lutning kün'liridə kəndak bolqan bolsa xundak bolidu — kixilər yəp-iqip, soda-setik kilipli, terikqilik kılattı wə əylərni salatti. 29 Lekin Lut Sodom xəhiridin qıkkən kün, asmandın ot bilən günggürt yeoüp, [bu xəhərdikilərning] həmmisini əhalak kıldı. 30 Əmdi Insan'oqlı axkara bolidiojan kündə ənə xundak bolidu. 31 Xu kün, hərkim eğzidə turup, nərsə-kerəkliri eyoşa bolsimu, alojili qüxmisin; wə xuningoja ohxax kimki etizlikə bolsa [əyigə] heq yanmisun. 32 Lutning

yalini yadinglar oja kəltürüngər! 33 Kimki əz əyatini kutkuzmakçı bolsa, uningdin məhərum bolidu, lekin əz əyatidin məhərum bolqan kixi uningoşa erixidu. 34 Silərgə xuni eytayki, u keqidə ikki adəm bir orunda yatidu; ulardin biri elip ketildi, yənə biri kəldurulidi. 35 Ikki ayal yaroqunqək bexida turup un tariwatkan bolidu; ulardin biri elip ketildi, yənə biri kəldurulidi». 37 Wə ular uningoşa jawabən: Əy Rəb, bu ixlar kəyərdə yüz beridu? — dəp soridi. U ularoja: Jəsat əksisi yərdə bolsa, kuzoqunlar xu yərgə toplixidu!

18 Wə u ularoja, boxaxmay, hərdaim dua kilipli turux kerəkliki toqrisida bir təmsil kəltürüp mundak dedi: 2 — «Məlum xəhərdə bir sotqı bar ikən. U Hudadinmu korkmaydikən, adəmlərgimi pərwa kilmaydikən. 3 Xu xəhərdə bir tul ayal bar ikən wə u daim sotqining aldioqa kelip: «Əyibkardin həkkimni elip bərgin» dəp tələp kiliplikən. 4 U heli wakitkiqə uni rət kipti; birək keyin kenglidə: Hudadinmu korkmaymən, adəmlərgimi pərwa kilmaymən, 5 lekin bu tul hotun meni awarə kilipli ketiwatidu, uning manga qaplıxiwelip meni həlimdin kətküzüwətməsləki üçün hərəhaldə uning dəwayini sorap koyay!» — dəp oylaptu». 6 Rəb: Karanglar, adalətsiz bu sotqining nemə degənlirigə! 7 U xundak əkili yərdə, Huda Əzığə keqə-kündüz nida kiliwatkan tallıqan bəndilirigə kəndak kilar? Gərqə Huda Əz bəndilirigə həmdərd bolux bilən birgə [rəzzillikkə] uzunoqısa səwr-takət kılısimu, ahirida bəndilirining dərdigə yətməsmi? 8 Mən silərgə eytayki: U ularning dərdigə yetip nahayıti tezla həkkini elip beridu! Lekin Insan'oqlı kəlgəndə yər yəzidə iman-ixənq tapalamdu? — dedi. 9 U əzliini həkkaniy dəp əkarap, baxkılarnı kəzığə ilmaydiojan bəzilərgə karitip, mundak bir təmsilni eytti: 10 — İkki adəm dua kiliplili ibadəthanıja berip. Biri Pərisiy, yənə biri bajgir ikən. 11 Pərisiy əra turup əz-əzığə mundak dua kilipti: — «Əy Huda, mening baxka adəmlərdək bulangqi, adalətsiz, zinahor wə hətta bu bajgirdək bolmiojinim üçün sanga xükiür! 12 Hər həptidə ikki ketim roza tutımən wə tapşanlırimning ondin bir tilüxini sədikə kilişən». 13 Birək əhelik bajgir yirakta turup bexini kətürüp asmanıja karaxkımı petinalmay məydisigə urup turup: «Əy Huda, mən muxu gunahkarəqə rəhəm kiliqaysən!» — dəptu. 14 Mən silərgə xuni eytayki, bu ikkiyləndin [Pərisiy] əməs, bəlkı [bajgir] kəqürüməgə erixip əyigə käytiptu. Qünki hərkim əzini üstün tutsa təwən kılınar, lekin

kimki eżini tewən tutsa üstün ketrürülər. 15 Əmdi kölini təgküzsün dəp, kixılər kiqik balılırinimu uning aldişa elip kelətti. Lekin buni kərgən muhlislar ularni oyiblidi. 16 Əmma Əysa balilarnı yenioja qakırıp: Kiqik balilarını aldimoja kəlgili köyunglar, ularni tosuxmanglar. Qünki Hudanıng padixaħlıki dəl muxundaklardın tərkib tapkandur. 17 Mən silərgə bərhək xuni eytip köyayki: Kimki Hudanıng padixaħlıkinı sabiy balidak kobul kilmisa, uningoja hərgiz kirəlməydu, — dedi. 18 Məlum bir həkümədar Əysadin: I yahxi ustaz, mənggülük hayatka waris bolmaq üçün nemə ixni kılıxım kerək, — dəp soridi. (aiōnios g166) 19 Lekin Əysa: Meni nemə üçün yahxi dəysən? Yahxi bolquqi pəkət birlə, yəni Hudadur. 20 Əmrələrni bilisən: «Zina kılma, katillik kılma, ooprilik kılma, yalojan guwaħlik bərmə, atangni wə anangni hərmət kıl!» — dedi. 21 — Bularning həmmisigə kiqikimdin tartip əməl kılıp keliwatımən, — dedi u. 22 Əysa buni anglap uningoja: — Səndə yənə bir ix kəm. Pütkül mal-mülkingni setip, pulini yokşullarqa üləxtürüp bərgin wə xundak kilsang, ərxtə həzinəng bolidu; andin kəlip manga əgəxkin! — dedi. 23 Əmma u bu gəpni anglap tolimu կայօջօյa qəmüp kəttı; qünki u naħayiti bay idi. 24 Tolimu կայօջօյa qəmüp kətkənlilikini kərgən Əysa: — Mal-dunyasi kəplərning Hudanıng padixaħlıqoja kirixi nemidegən təs-hə! 25 Təgining yingninin kezidin etüxi bay adəmning Hudanıng padixaħlıqoja kirixidin asandur! — dedi. 26 Buni anglojanlar: — Undak bolsa, kim nijatka erixəlisun? — deyixti. 27 Əmma u jawabən: — İnsanlarqa mumkin bolmiojan ixlar Hudaşa mumkindur — dedi. 28 Əmdi Petrus: — Mana, biz bar-yokimizni taxlap sanga əgəxtük! — dedi. 29 U ularoja: — Mən silərgə bərhək xuni eytayki, Hudanıng padixaħlıki üçün ey-waķ ya atanisi ya kərindaxlıri ya ayali ya balılıridin waz kəqkənlərning hərbiri 30 bu zamanda bularoja kəp həssiləp tuyəssər bolidu wə kelidiojan zamandimu mənggülük hayatka erixməy kalməydu. — dedi. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Andin u on ikkəylənni eż yenioja elip ularoja mundak, dedi: — Mana, biz hazır Yerusaleməja qikəwatımız wə pəyəqəmbərlərning İnsan'oqlı toorjisida pütkənlirininq həmmisi [xu yerdə] əməlgə axurulidu. 32 Qünki u yat əllərning қolioja tapxurulidu wə ular uni məshirə kılıp, harlaydu, uning üstiga tüküridü; 33 ular uni қamqiliojandın keyin eltürüwetidü; wə u üqinqi künü kaya tirilidü, — dedi. 34 Birak ular bu

səzlərdin həqnemini qüxənmidi. Bu səzning mənisi ulardin yoxurulojan bolup, uning nemə eytkinini biləlməy қaldı. 35 Wə xundak ix boldiki, u Yeriho xəhiringə yekin laxkanda, bir kor kixi yolning boyida olturnup tiləmqilik kiliwatatti. 36 U kəpqilikning etüp ketiwatkanlığını anglap: — Nemə ix bolqandu? — dəp soridi. 37 Hək uningoja: — Nasarətlik Əysa bu yərdin etüp ketiwatidü, — dəp həwər bərdi. 38 — I Dawutning oqlı Əysa, manga rəhİM kılıqaysən! — dəp warkirap kətti u. 39 Wə Əysanıng aldida mengiwaterkanlar uni: — Xük oltur! dəp ayibləxti. Birak u: — I Dawutning oqlı, manga rəhİM kılıqaysən! — dəp tehimu kattik warkiridi. 40 Əysa қədimini tohtitip, uni aldişa baxlap kelixni buyrudi. Қarıoğu uningoja yekin kəlgəndə u uningdin: 41 — Sən meni nemə kılıp bər, dəysən? — dəp soridi. — I Rəbbim, kaya kəridiojan bolsam'ıdı! — dedi u. 42 Əysa uningoja: — Kəridiojan bolqın! Etikading seni sakaytti, — dedi. 43 Wə uning kezi xuan eqildi; u Əysaşa əgixip, yol boyi Hudani uluoqlap mangdi. Wə barlıq halayıkmu buni kərüp Hudaşa mədhıyə okudu.

19 U Yeriho xəhiringə kirip uningdin etüp ketiwatatti. 2 Mana xu yerdə Zakay isimlik bir kixi bar idi. U «bax bajgir» bolup, intayin bay idi. 3 U Əysanıng kəndak adəm ikənlikini kərüxkə pursət izdəwatatti, lekin boyi pakar bolojaqka, həlkəning tolilikidin uni kərəlmətti. 4 Xunga u aldi tərəpkə yığırıp berip, uni kərük üçün bir tüp üjmə dərihigə yamixip qıktı; qünki Əysa u yol bilən etətti. 5 Wə Əysa u yərgə kəlgəndə yükirioja қarap uni kərüp uningoja: — Zakay, qapsan qüxkin! Qünki mən bütün sening əyüngdə konuxum kerək, — dedi. 6 U aldirap qüxüp, huxallık bilən uni [eyidə] mehman kıldı. 7 Bu ixni kərgən halayıknıng həmmisi: U gunahkar kixininingkida konojili kirip kətti! — dəp oqotuldixip kətti. 8 Lekin Zakay ornidin turup Rəbgə: — I Rəbbim, mana, mülkümning yerimini yokşullarqa berimən; əgər birawni yalojandin xikayət kılıp uningdin birnemə ündürüüwalojan bolsam birigə totni kəyturimən, — dedi. 9 Buning bilən Əysa uningoja [karap]: — Bugün nijat bu eygə kirdi. Qünki bu kixi həm İbrahimim qoşlıdır! 10 Qünki İnsan'oqlı ezip kətkənlərni izdəp kütküzəjili kəldi, — dedi. 11 Halayık bu səzlərni tingxawatkanda u yənə səz kılıp bir təmsilni koxup eytti. Qünki u Yerusaleməja yekin laxkanıdi wə ular: «Hudanıng padixaħlıki dərhal namayan bolidiqul!» — dəp oylaxkanıdi. 12 Xunga u mundak dedi: Bir aksəngək padixaħlık tahtığə erixip

kelix üçün yirək bir yurtka қarap yoloja qıçıptu. **13** [Awwal] u өzinin on կulini qaқırıp, ularoja on tillani üləxtürüp berip: «Mən kayıtip kəlgüqə [buning bilən] okət kilinglar» — dəptu. **14** Birak əz yurt pukraliri uningoja əq boləqaqka, kəynidin əlqilərni əwətip: «Bu kixinin üstimizgə padixaḥ boluxini halimaymiz!» dəptu. **15** Wə u padixaḥlıq mənsipigə erixip kayıtip kəlgəndə xundak boldiki, hərbirining tijarat bilən қanqə payda tapkınıni bilməkqi bolup, pulini tapxurojan həlikjı kullurini əz aldioja qaқırtıptu. **16** Wə awwalkısı kelip: «I hojam, sili bərgən tilla on tilla payda կildi» dəptu. **17** «Yaraysən, əy yahxi կul! Sən kiqikkınə ixta ixənqliq qıkkənlilik үçün on xəhərgə həkim bolqın» — dəptu hojayin uningoja. **18** İkkinqisi kelip: «I hojam, sili bərgən tilla bəx tilla payda կildi» dəptu. **19** Hojayin uningoja həm: «Sən həm bəx xəhərgə həkim bolqın» dəptu. **20** Lekin yənə birsi kelip: «I hojam, mana sili bərgən tilla! Buni yaqılıkkə qıqip bir jayda կoyup saklıdim. **21** Qünki sili kəttik adəm ikənla, sili amanət kılminoqanlıridin payda ündürüp, ezliri terimoqanlıridin həsul yioqla. Xuning үçün silidin körkətum» dəptu. **22** Əmma [hojayini] uningoja: «Əy əski կul, sanga əz aqzinqdin qıkkən sezliring boyiqə həküm kılıy. Sən mening amanət kilmay ündürüwalidiojan, terimay turup yioqlivalidiojan kəttik adəm ikərəlikimni bilip turup, **23** nemə үçün mening pulumni həziniqılərgə amanət koymiding? Mən kayıtip kəlgəndə, uni əsumi bilən almasmidim?» — dəptu. **24** Andin u yenidikilərgə: «Uningdiki tillani elip on tilla tapkan կuloja beringlar!» dəp buyruptu. **25** Ular uningoja: «I hoja, uning on tillası tursa!» — dəptikən, **26** [hojayin yənə mundak dəptu]: «— Qünki mən silərgə xuni eytayki, kimdə bar bolsa, uningoja tehimu kəp berilidü; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningunda bar bolovanlırimu uningdin məhərum kılınidü. **27** Əmdi üstigə padixaḥ bolup həküm sürüxümni halimiojan düxmənlirimni bolsa, ularni kəltürüp, mening aldimda kətl kilinglar». **28** U bu ixlarnı eytəndin keyin, Yerusalemə qıqıxka aldioja қarap mangdi. **29** Wə xundak boldiki, u Zəytun teoqining etikidiki Bəyt-Fagi wə Bəyt-Aniya yezilirioja yekin kəlginidə, ikki muhlisiqə munularni tapılap aldin əwətti: **30** — Silər udulunglardıki yeziqə beringlar. U yərgə kiriplə həq adəm balisi minip baqmioqan, baqlaklık bir təhəyni kərisilər. Uni yexip bu yərgə yetiləp kelinglar. **31** Əgar birsi silərdin: «Nemixə buni yexisilər?» dəp sorap կalsala, silər uningoja: «Rəbning

buningça hajiti qüxti» — dənglər. **32** Xuning bilən əwətilgənlər beriwidi, ix dəl u ularoja eytkəndək boldi. **33** Ular təhəyni yexiwatkanda, uning igiliri ulardin: — Təhəyni nemixə yexisilər? — dəp soridi. **34** Ular: — Rəbning uningoja hajiti qüxti, — dedi. **35** Ular uni əysanıq aldioja yetiləp kəldi; wə yepinqa-qapanlarını təhəynin üstigə selip, əysanı yeləp üstigə mindürdi. **36** U ketip baroqinida, həlkələr yepinqa-qapanlarını yoloja payandaz kılıp saldı. **37** Wə u Zəytun teoqidin qüxtüx yoliqə yekin laxkinida, pütkül muhlislar jamaiti xadlinip, əz kəzi bilən kərgən կudrətlik mejizilər üçün awazini kətürüp: «Pərvərdigarning namida kolgen padixaḥ mubarəktur! Asmanlarda tinq-inaklıq tikləngəy, ərxıələda xan-xərəp ayan bolqayı!» dəp towlixip Hudaqə mədhiyə okuxka baxlidi. **39** Lekin topning iqidə bəzi Pərisiyələr uningoja: — Əy ustaz, muhlisliringoja [muxu gəpliri үçün] tənbih bər! — deyixti. **40** Birak u ularoja jawabən: — Silərgə xuni eytayki, bular jim turoqan bolsa, hətta bu taxlarmu quşan selixqan bolatti, — dedi. **41** Əmdi u xəhərgə yekinlixip uni kerüp, uning үçün yioqlap mundak dedi: **42** — [I Yerusalem!] Sən bugün, bu künündə, tinq-amanlıking үçün nemə kerək bolqınıni bilsəng idil! Kaxki, bu ixlar hazır kəzliringdin yoxurundur. **43** Qünki xundak künələr bexingoja keliduki, düxmənliring ətrapıngı kaxxa-istiħkam bilən körxap seni kamap tət tərəptin kistaydu. **44** Ular seni wə [sepiling]ning iqindiki balılıringni yər bilən yaksən kılıp, hətta taxni taxning üstidimü kəldurmuydu; qünki [Huda]ning seni yoklojan pəytini bilip yətmiding. **45** Wə u ibadəthanada həylilirioja kirip, u yərdə elim-setim kiliwatqanları həydəp qıçırip, **46** ularoja: — Muqəddəs yazmilarda: «Mening əyüm dua-tilawəthana bolidu» dəp pütülgən bolsimu, lekin silər uni «bulangqılarning uwisi» kiliwaldinglar! — dedi. **47** Xu wakitlarda u hərküni ibadəthanida təlim berətti. Bax kahinlər, Təwrat ustazlırları wə yurt qongləri uni yokitixkə amal izdidi. **48** Lekin ular կəndək կol selixni bilməyti, qünki barlıq həlk uning sezin tingxax үçün uningoja kəttik yepixqanidi.

20 Wə xu künələrdin bir küni u ibadəthanining həylilirida həlkə təlim berip hux həwərnı elan kiliwatkanda, bax kahinlər wə Təwrat ustazlırları bilən aksakallar uning aldioja kelip uningdin: **2** — Bizgə eytən: Sən kiliwatqan bu ixlarnı կaysı həkükə asasən kiliwatisən? Sanga bu həkükni kim bərgən? — dəp soridi. **3** U ularoja jawab berip:

Mənmu silərdin bir ixni soray; silər manga eytip beringlarqu, **4** — Yəhya yürgüzgən qəmüldürüx ərxtinmu, yaki insanlardınmu? — dəp soridi. **5** Ular əzara mulaḥizə kılıxip: — Əgər «Ərxtin kəlgən» desək, u bizgə: «Undakta, silər nemə üçün [Yəhyaşa] ixənmidinqər?» dəydu. **6** Əgər: «İnsanlardın kəlgən» desək, bu barlıq halayıq bizni qalma-kesək kılıp əltüridü. Qünki ular Yəhyanıng pəyoğəmbər ikənlikigə ixəndürülgən, — deyixti. **7** Wə ular: — [Uning] [hökükining] kəyərdin kəlgənlilikini bilməymiz, — dəp jawab berixti. **8** Əysə ularoja: — Undakta, mənmu bu ixlarnı қaysı hökükka asasən kiliwatqanlığımı eytmaymən, — dedi. **9** U halayıqka munu təmsilni səzləxkə baxlıdı: — «Bir kixi bir üzümzarlık bərpə kılıp, uni baqwənlərgə ijarığa berip, əzi yakə yurtka berip u yərdə uzun wakıt turuptu. **10** Üzümlərni yiojidiojan məzgil kəlgəndə baqwənlərning üzümzarlıktı mewidin uningoja berixkə külliridin birini ularining yenioja əwətipti. Lekin baqwənlər uni urup-dumbalap kuruq kol yanduruwetipti. **11** U yənə baxka bir kulin əwətipti. Lekin ular unimu dumbalap, harlap, yənə kuruq kol kāyturuwetipti. **12** U yənə üqinquisini əwətipti; ular unimu urup yarilandurup, talaoja həydəp qikiriwetipti. **13** [Ahirda] üzümzarlığının hojayını: «Kəndək kılsam bolar? Səyümlük oqlumni əwətəy; ular uni kərsə, heq bolmioqanda uning hərmitini kılars?» dəpti. **14** Bırak baqwənlər uning oqlını kərüp bir-biri bilən məslihətlixip: «Bu bolsa mirashor; kelinglər, uni jayliwetəyli, andin miras bizningki bolidu» deyixipti. **15** Xuning bilən ular uni üzümzarlığının sırtıqə aqikip əltürüwetipti. Əmdi bundak əhwalda üzümzarlığının hojayını ularni қandaq kılıdu? **16** U kelip u baqwənlərni yokitip üzümzarlığını baxkilaroja tapxuridu». Halayıq buni anglap: — Bundaq ixlər hərgiz bolmisun! — deyixti. **17** Lekin ularoja kezlirini tikip mundaq dedi: — Undak bolsa, mukəddəs yazmilarda «Təmqılar taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi» dəp yeziłojan söz zadi nemini kərsitudi? **18** Bu «tax»ka yıķılojan kixi parə-parə bolup ketidü; lekin bu tax hərkimning üstigə qüxsə, uni kukum-talkan kiliwetidü. **19** Bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri uning bu təmsili əzlirigə karitip eytqanlığını bilip xu haman uningoja kol selix yolunu izdidi; lekin ular halayıktın körküxtü. **20** Xunga ular uning köynidin marap, uni [Rim] waliyisining həkümranlığında sorakka tartıxka tapxurux üçün birnəqqə adəmlərni setiwelip, sokunup kirixkə əwətti.

Ular səmimiyy kiyapətkə kiriwelip, uning səzidin yoquq izdəp yürətti. **21** Ular uningoja mundak soal koydi: — Əy ustaz, silini durus sez kılıdiojan wə durus təlim beridiojan, həqkandaq adəmning yüz-hatirisini [kət'iy] kılmaydiojan, bəlkı Hudanıng yolinı sadıklik bilən egitip keliwatqan adəm dəp bilimiz. **22** [Rim imperatorı] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat ənənəvi uyoqunmu-yok?». **23** Əmma u ularning hiylisini kərüp yetip ularoja: — Nemixka meni sinimakqisilər? **24** Manga bir kümüx dinar kərsitinglər. Buning üstdidiki sürət wə nam-isim kimning? — dedi. Ular uningoja: Kəysərningki, — dedi. **25** Wə u ularoja: — Undak bolsa, Kəysərning həkkini Kəysərgə, Hudanıng həkkini Hudaşa tapxurunglar, — dedi. **26** Ular halayıqning aldida uning səzliridin uni tutuwalıquadək həqkandaq yoquq tapalmıdi. Ular uning bu jawabıqa həyranuňəs bolup, zuwanı tutuldi. **27** Wə «əlgənələr tirilməydu» dəp inkar kılıdiojan Saduqiyarning bəziliri uning aldiqə kelip soal koyup mundak dedi: **28** — Ustaz, Musa [pəyoğəmbər Təwratta] bizgə: «Ayalı bar, əmma pərzənt kərmigən kixi elüp kətsə, əlgüqining aka yaki inisi tul kələqən yənggisini əmrigə elip, kərindixi üçün nəsil kəlduruxi kerək» — dəp yazışan. **29** Əmdi yəttə aka-uka bar idi. Qongı eyləngəndin keyin pərzənt kərməy aləmdin etti. **30** İlkinqi kərindixi ayalını əmrigə elip, pərzənt kərməy aləmdin etti. **31** Andin üqinquisi uni aldı; xundak kılıp, yəttisi uni əmrigə elip pərzənt kərməy əldi. **32** Həmmisidin keyin ayalma əldi. **33** Əmdi tirilix künidə bu ayal ularning əylişisiningki bolar? Qünki yəttisi uni hotunlukka alojan-də?! **34** Əysə ularoja mundak jawab bərdi: — Bu əlamning pərzəntləri eylənidü, yatlıq bolidü. (*aiən g165*) **35** Lekin u aləmdin nesiwə boluxka, xundakla ətlükərdin tirilixkə layık sanaloqanlar eylənməydu, yatlıq bolmayıdu. (*aiən g165*) **36** Qünki ular yənə elməydu, pərixtılərgə oxħax bolidü; «əlüməndin tirilixtin tuqulqoqə pərzəntlər» bolоaqka, ular Hudanıng oqlullridur. **37** Əmdi əlgənələrinin tirildürülükini hətta Musa [pəyoğəmbər] əzimu ayan kələqən; qünki [Təwrattiki] «tikənlik» degən wəkəning hatirisidə u Pərvərdigarnı: «Ibrahimning Hudasi, İshäkning Hudasi wə Yakupning Hudasi» dəp bayan kələqən. **38** U əlüklərning Hudası əməs, bəlkı tiriklərning Hudasidur; qünki uningoja nisbətən həmməylən tiriktür! **39** Xuning bilən Təwrat ustazlıridin birkənqisi bahə berip: — Ustaz, yahxi eytting, — dedi. **40** Qünki ulardin həqkim yənə

uningdin soal soraxka jür'ət kılalmıdı. **41** Əmdi u ularoja soal koydı: — Kixılər Məsihni qandaqsıgə Dawutning oqlı dəydi? **42** Qünki Dawut ezi Zəburda: Pərvərdigar menin Rəbbimə eyttili: — «Mən sening düxmənliringni təhtipəring kiloquqə, Mening ong yenimdə olтурqın!» — degeñou? **44** Əmma Dawut uni «Rəbbim» dəp qakırojan yərdə, undakta u qandaqmu uning oqlı bolidu? **45** Wə barlıq halayıq, կulak selip angławatkanda, u muhlislirioja mundak dedi: — **46** — Təwrat ustazlıridin hoxyar bolunglar. Ular uzun tonlarnı kiyiwaloqan һalda oqadiyp yürüxkə, bazarlarda kixılerning ularoja bolovan salamlirioja, sinagoglarda aldinkı orunlarda, ziyanətlərimu tərədə olтурuxka amraķ kelidu. **47** Ular tul ayallarning barlik əy-besatlırını yəwalidu wə kəz-kəz kılıp yaloqandin uzundin-uzun dualar қılıdu. Ularning tartidiqan jazasi tehimu eoqır bolidu!

21 U bexini kətürüp қariwidi, baylarning əz sadıkılırını [ibadəthanidiki] ianə sanduk喬ja taxliqinini kərdi. **2** U yənə sandukka ikki tiyinni taxlawatkan bir namrat tul ayalnimu kərdi. **3** Xuning bilən u: — Mən silergə bərħek xuni eytip koyayki, bu namrat tul ayalning taxliqini həmməylənnningkidin keptur. **4** Qünki ularning həmmisi əzlirining axşanlıridin ianə kılıp, Hudaşa atiənən sadıkılərgə koxup taxlıdi; lekin bu ayal namratlıq喬ja karimay, əzininə tirkiliklə kılıdıcıjinining həmmisini ianə kılıp taxlıdi. **5** Wə bəzilər ibadəthanining nəpis taxlar wə Hudaşa sunulqan hədiyələr bilən qandaq bezəlgənlikli tooprısında səzlixiwatatti. U: **6** — Silər kəruwatkan bu barlik nərsilərgə nisbətən, xu künərlər keliduki, hətta bir tal taxmu tax üstidə qaldurulmay, həmmisi gumran қılınidu, — dedi. **7** Ular uningdin: — Ustaz, bu degənliring қaqqan yüz beridu? Bu ixlarning yüz beridiqanlığını ayan kılıdıcıqan qandaq alamat bolidu? — dəp soridi. **8** U mundak dedi: — Azdurulup ketixtin həzi bolunglar. Qünki tola kixılər menin namimni setip: «Mana əzüm xudurmən!» wə «Axtu wakıt yekinqəlxati!» dəydi. Xunga ularning kəyniqə kirmənglər. **9** Silər urux wə topilanglarning həvirini angliqan waktinglardimu wəhimiqə qüxmənglər; qünki bu ixlarning awwal yüz berixi mukərrər. Lekin bular, zaman ahiri yetip kəldi, degənlilik əməs. **10** Andin u yənə mundak dedi: — Bir millət yənə bir millət bilən uruxka qikidu, bir padixahlıq yənə bir padixahlıq bilən uruxka qikidu. **11** Jay-jaylarda xiddətlik yər təwrəxlər, aşarqılıqlar wə wabalar bolidu, [yər

yüzidə] wəlhəxtlər wə asmandı həywətlik alamatlər kərinidu. **12** Bırak bu hərbir wəkələr yüz berixtin ilgiri, kixılər silərgə kol selip tutkun қılıdu wə silərgə ziyanətliq kılıp, silərni sinagoglarning soraklırioja tapxuridu, zindanlarqa taxlaydu; ular menin namim tüpəylidin silərni padixah wə həkümətlərlərning aldiqə elip baridu, **13** wə buning bilən [ularning aldiqə] guwahlıq berix pursitinglar qikidu. **14** Uning üçün ərzə qandaq jawab berix tooprısida aldin'ala həq oylanmaslıqka kəlblinglarda kət'iy niyət kilinglar. **15** Qünki mən silərgə barlıq düxmənliringlar rəddiyə wə rət қılmıqjudək pasahətlik til wə danixmənlik ata қılımən. **16** Hətta ata-ana, aka-uka, uruk-tuqşan wə yar-buradərliringlərni silərgə hainlik kılıp tutup beridu wə ular aranglardiki bəziliringlərni əltürividu. **17** Silər menin namim tüpəylidin həmmə adəmning nəpritigə uqraysılər. **18** Həlbuki, bexinglardiki bir tal qaqmu һalak bolmayıdu! **19** Səwr-qidamlıq bolojininglarda, jeninqərəqə igə bolalaysılər. **20** — Lekin Yerusalemning [düxmən] қoxunlari təripidin körxiwelinqənlikini kərgininqərəqə, uning wayran bolux wakti yekinqlixip kaptu, dəp bilinglar. **21** U qəqədə Yəhudiya əlkisidə turuwatkanlar taqılarqa қaqsun, xəhər iqidə turuwatkanlar uningdin qikip kətsun, yezilarda turuwatkanlar xəhərgə kirmisun. **22** Qünki xu qəqəq «intikam jazasını tartidiqan künərlər»dur; xuning bilən [mukəddəs yazmilarda] barlıq pütülgənlər əməlgə axurulidu. **23** Əmdi xu künərlərə hamilidər ayallar wə bala emitidiqanlarning һaliqə way! Qünki bu zemində eoqır kişiqlik bolidu wə [ərxtiki] qəzəp bu həlkəning bexioja qüxicidu; **24** Ular kiliqning bisida yikilidu wə tutkun қılınip, barlıq əllərgə elip ketilidu; «yat əllərning wakti» toxquqə, Yerusalem yat əllərning ayaq astida қalidu. **25** — Kuyax, ay, yultuzlardimu alamatlər bolidu; yər yüzidiki əllər arisida dengiz-okyanlarning güldürlixinidin wə dolğunlarning dawaloxlxırnidin parakəndiqılık bolidu. **26** Adəmlər korkup, yər yüzigə keliidioqan apətlərni wəhimə iqidə kütüp əs-hoxini yokitidu; qünki asmandıki küqlər lərziga kelidu. **27** Andin kixılər İnsan'oqlining kliq-kudrət wə uluq xan-xərəp bilən bir bulut iqidə keliwatkanlığını kəridu. **28** Lekin bu alamatlər kərənütükə baxlıqanda, kəddinglərni ruslap bexinglərni kətürüngərəqə, qünki bu silərni azad kilixtiki nijat yekinqəlxati, degənlilik. **29** U ularoja mundak bir təmsilni sezlep bərdi: — Ənjür dərihi wə baxkə barlıq dərəhlərgə karanglar. **30** Ularning

yengidin bihlanojanda ularoja karap, ezunglar yazning yetip kelixigə az kalojanlığını bilisilər. **31** Xuningdək, baya deyilgən alamatlerning yüz beriwatqanlığını kərginenglarda, Hudanining padixaḥlığının yekin kalojalnılığını bilinglar. **32** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu alamatlerning həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr etməydu. **33** Asman-zemin yokılıdu, birak mening sezlirim hərgiz yokalmaydu. **34** — Ləkin ezunglaroja agah bolunglarki, kəngülliringlar əyx-ixrət, məyhorluk wə tirikqılıknı qəmən-əndixiliri bilən bividaxmisun, xu künü üstünglaroja tuyuksız qüixmisun. **35** Qünki u goya tuzakṭək barlık yər yüzidə hərbir turuwatqanlarning bexioja qüxidu. **36** Xunga hərkəndək wakıtlarda əoxyar bolunglar, yüz berix aldida turuwatqan bu ixlardin ezunglarnı kaqurup İnsan'ooqli aldida hazır bolup turuxka layık həsablinix üçün hərdaim dua kılınqlar, — dedi. **37** Əmdi u kündüzləri ibadəthanida təlim berətti, ahxamları xəhərdin qikip, keqini Zəytun teoji dəp atalojan taqda etküzətti. **38** Wə barlık həlk uning təlimini anglojili tang səhərdə ibadəthaniqa kirip, uning yenioja kelətti.

22 Əmdi petir nan həyeti («etüp ketix həyeti» dəpmu atılıdu) yekinlixip kalojanidi. **2** Bax kahinlar wə Təwrat ustazliri uni əlümgə məhkum kılıxka amal izdəp yürətti; qünki ular həlkətin korkaktı. **3** Xu pəyttə on ikkiyləndin biri bolovan, Ixkariyot dəp atalojan Yəhudanıñ kəngligə Xəytan kirdi. **4** U berip bax kahinlar wə ibadəthana pasiban bəglili bilən əysani əndək kılıp ularoja tutup berix təstidə məslihətləxti. **5** Ular intayın hux bolup, Yəhuda oja pul berixkə kelixti. **6** Yəhuda makul bolup, uni halayıktın ayrim kalojanda ularoja tutup berixkə muwapik purşət izdəxkə kirixti. **7** Əmdi petir nan həytining [birinqi] künü yetip kəlgənidi. Xu künü «etüp ketix həyeti»oja atap kurbanlıq [koza] soyulattı. **8** Xuning bilən əysa Petrus bilən Yuhanonaqa: — Berip bizgə etüp ketix həytining [kozisini] birgə yegili təyyarlanglar, — dəp ularni əwətti. **9** — Kəyərdə təyyarliximizi halaysən? — dəp soridi ular. **10** U ularoja mundaq dedi: — Xəhərgə kirsənglər, mana u yərdə kozida su ketürüwalojan bir ər kixi silərgə uqraydu. Uning kəynidin mengip u kırğən eygə kiringlar. **11** Wə ey igisiga: «Ustaz: — Muhlislirim bilən etüp ketix həytining tamikini yəydiqan məhəmnəhəna ey kəyərdə? — dəp sorawatidu» dəngərlər. **12** U silərni baxlap üstünki kəwəttiki

rətləngən sərəmjanlaxturulojan qong bir eoiz əyni kərsitudu. Mana xu yərdə təyyarlıq kılıp turunglar. **13** Xuning bilən ikkisi beriwidi, həmmə ixlar uning eytkinidək bolup qıktı. Ular xu yərdə etüp ketix həytining tamikini təyyarlaxtı. **14** Əmdi wakıti-saiti kəlgəndə, əysa dastihanda olturdu; on ikki rosul uning bilən billə olturuxti. **15** Andin u ularoja: — Mən azab qekixtin ilgiri, silər bilən etüp ketix həytining bu tamikiqə həmdastihanda boluxka tolimu intizar bolup kəlgənidim. **16** Qünki silərgə eytayki, bu həyt ziyanitining [əhməyi] Hudanining padixaḥlığında əməlgə axurulmioquqə, mən buningdin kayta yeməymən, — dedi. **17** Andin u bir jamni kolioja elip, təxəkkür eytti wə muhlislirioja: — Buni elip aranglarda təksim kılıp [iqinglar]. **18** Qünki xuni eytayki, mundin keyin Hudanining padixaḥlığı kəlmigüqə, hərgiz üzüm xərbətidin kət'iy iqəməymən, — dedi. **19** Andin u bir tal nanni kolioja elip, Huda oja təxəkkür eytti wə uni oxtup, ularoja üləxtürüp berip: — Bu mening silər üçün pida bolidiqan tenimdir. Meni əsləp turux üçün buningdin yənglər, — dedi. **20** U xuningdək tamakṭın keyinkı jamni kolioja elip mundaq dedi: — Bu jamdiki xarab mening silər üçün tekülidiojan kənimda bolovan yengi əhdidur. **21** Ləkin mana, meni tutup bərgüqinən koli mening bilən bir dastihandidur. **22** Wə İnsan'ooqli dərvəkə ezi tooprısında bekitilgəndək [aləmdin] ketidi; birak İnsan'ooqlining tutup berilixigə wasitiqi bolovan adəmning həlioja way! **23** Andin muhlislər bir-biridin: — Arimizda zadi kim muxundak ixni kılıxi mumkin? — dəp munazirigə qüçüp ketixti. **24** Əmdi ularning arısında kəyəsimiz əng uluq sanılıxımız kerək degən talax-tartix pəyda boldı. **25** U ularoja mundaq dedi: — Əllərdiki padixaḥlər kəl astidiki həlk təstidin buyrukwazlıq kılıp idarə kılıdu, ularning təstidiki hökükdərləri «həlkpərəwər» dəp atılıdu. **26** Birak silər xundak bolmanglar; bəlkı aranglardıki əng mərtiwlilik əzini əng kiqikidək həsablısun wə yetəkqi bolovanlar [həmməyləngə] hizmətkardək bolsun. **27** Kim mərtiwlilik, dastihanda olturoqanmu yaki dastihandiki kütküqim? Dastihanda olturoqını əməsmü? Birak mən bolsam aranglarda hizmitinglarda bolouqı kütküqidəkturmən. **28** Silər bolsanglar, beximoja sinaklar kəlgəndə baxtin-ahir mən bilən billə həmrəh bolojansıllər. **29** Wə huddi Atam manga padixaḥlıq höküki bekitkəndək, mən silərgimi xundak bekitimən. **30** Xuning bilən silər mening padixaḥlığında mən bilən bir dastihanda yəp-

iqisilər wə təhtlərdə olturup, Israilning on ikki қabilisi üstdin həküm qılıqrisılər. **31** Rəb yənə [Petruska]: — «Əy Simon, Simon! Mana, Xəytan həmminglarnı huddi buğday taskıqəndək taskap sinaxni tiligən. **32** Lekin etikadıng yokimisun dəp sanga dua қildim. Əmdi sən towa kılıp tüz yoloqa käytqəndin keyin, қerindaxliringni mustəhkəmligin» — dedi. **33** — I Rəb, — dedi Petrus, — Mən sən bilən billə zindanoqa taxlinip, billə elümgə berixkə təyyarmən! **34** U uningoja: — I Petrus, sanga eytayki, bugün horaz qillioquq, sən «Untonumaymən» dəp məndin üç ketim tanisən, dedi. **35** Andin, u ulardin: — Silərni həmyansız, hurjunsız wə kəxsiz [səpərgə] əwətkinimdə silərning birər nərsənglər kəm bolup қalojanmu? — dəp soridi. Ular: — Yak, dedi. **36** Xuning bilən u ularoja: — Lekin hazır hər kimning həmyani bolsa, uni alsun; xundak həm hurjuni bolsa, uni alsun wə bir kimning kılıqi bolmisa, qapinini setip birlən kılıq alsun. **37** Qünki mən silərgə xuni eytayki, [mukəddəs yazmilardə]: «U jinayətqıllar қatarida sanılıdu» dəp pütülgən səz məndə qokum əmalgə axurulidu. Qünki menin toqramdiki barlıq ixlar toluk əməlgə axmay kalmaydu — dedi. **38** — I Rəb, қariojin, bu yerdə ikki kılıq bar ikən, dedi ular. — Boldi, yetidü! — dedi u ularoja. **39** Andin u qıkıp, aditi boyiqə Zəytun teoqıja yol aldı; uning muhlisliri uningoja əgixip bardı. **40** U yərgə yetip baroqanda u ularoja: — Azdurulmaslıkinglar üçün dua kılınqlar, — dedi. **41** Andin, ulardin bir tax etimiqə nerirək berip, tizlinip turup: **42** — I Ata, halisang, bu kədəhni məndin elip kətkəysən. Lekin menin əməs, bəlkı Sening iradəng ada kılinsun — dəp dua kıldı; **43** wə asmandin bir pərixtə uningoja kərünüp uni կuwwətləndürdü. **44** U qattık azabta toloqinip tehimu iħlaslik bilən dua kiliwərdi. Buning bilən uning tərliri yərgə təkulgən kan tamqılıridək qüxükə baxlıdı. **45** Andin duasını tügitip, ornidin turup, muhlisirining yeniqə kəldi. Ularning oğməq qeküp həlsizlinip mügdəp қalojanlığını kəriwidi, ularoja: **46** — Uhlap қalojininglar nemisi? Azduruluxtin saklinix üçün kopup dua kılınqlar, — dedi. **47** Uning səzi tehi ayaqlaxmastinla, bir top adəmlər pəyda boldı. Ularnı baxlap kəlgüqi on ikkəyləndin biri bolovan Yəhuda degən kixi idi; u əysəqə [salam berip] səygili kəxioja bardı. **48** Əysə uningoja: — Əy Yəhuda, bir səyxü bilən İnsan'ooqlını tutup berərsənmə? — dedi. **49** Wə Əysanıg ətrapidikilər nemə ix yüz beridiojanlığını bilip yetip: — I Rəb, kılıq bilən uraylimu? — dedi.

50 Wə ulardin biri [kılıqını ketürüp], bax kahınını qakirioja urup, ong қulikini xiliwətti. **51** Birak Əysə buningoja jawabən: — Boldi, tohta! — dedi; u əolini uzitip қulikioja təgküzüp, uni sakayıtti. **52** Əysə əzini tutkılı kəlgən bax kahinlər, pasiban bəgliri wə aksakallaroja қarap: — Bir қarakqını tutidioqandək kılıq-toqmaklarnı ketürüp kəpsiləroju? **53** Mukəddəs ibadəthanida hər künü silər bilən billə idim, silər kol salmidinglər. Hazır bu silərgə təwə bolovan wakitsaəttur wə қarangoquluğunuq həküm sürüxidur — dedi. **54** Ular Əysəni tutuwelip, bax kahınını əyigə elip kelixti. Petrus yırakṭın əgixip mangdi. **55** Əmdi ular høylining otturisida ot yekip qərisida [issinip] olturoqanda, Petrus ularning arisioja kirip olturdu. **56** Andin otning nurida uning olturoqınıni kərgən bir dedak uningoja tikiliq қarap turup: — Bu adəmmu Əysə bilən billə idi, — dedi. **57** Lekin u tenip: — Əy hotun, uni tonumaymən! — dedi. **58** Andin uzun ətməy, yənə birəylən uni kərüp: — Sənmu ulardin ikənsən, — dedi. Lekin Petrus: — Əy buradər, undak əməsmən! — dedi. **59** Andin bir saətqə etkəndə baxka birəylən: — Dərhəkikət, bu həm uning bilən billə idi; qünki umu Galiliyəliktur, — dəp qing turuwaldı. **60** Lekin Petrus: — Həy buradər, nemə dəwatkininə bilməymən! — dedi. Wə uning səzi ayaqlaxmastinla, horaz qillidi. **61** Əmdi Rəb kəynığa burulup, Petruska tikiliq қarap koydi. Xuning bilən Petrus Rəbning səzini, yəni: «Bugün horaz qillaxtin ilgiri sən məndin üç ketim tanisən» degənlikini yadioqa kəltürdi. **62** Wə u taxkrioja qıkıp qattık yiçlap kətti. **63** Əmdi Əysəni tutup turuwtənənlar uni məshirə қilişkə wə sawap-dumbilaxkə baxlıdı; **64** uning kezlirini tengip uningdin: — Seni uroqan kimdu? Kəni, bexarət bərgin! — dəp soraxtı **65** wə uningoja buningdin baxka yənə nuroğun həkarətlərni yaqdurdı. **66** Tang atkanda, həlk aksakalları, yəni bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri yiçiliixti. Ular uni əz kengəxmisiqə elip berip **67** uningdin: — Eytə, sən Məsihəm? — dəp soraxtı. U ularoja jawabən: — Silərgə eytsammu, kət'iy ixənməysilər. **68** Silərdin birə soal sorisam, həq jawab bərməysilər. **69** Lekin bu wakittin baxlap İnsan'ooqli Həmmigə Əadirning ong yenida olturudu, — dedi. **70** — Undakta, sən Hudanıg Ooğlu ikənsən-də? — deyixti ular. U: — Degininglardək mən xudurmən! — dəp jawab bardı. **71** Xuning bilən ular: — Əmdi baxka guwahqılıkning bizgə nemə hajiti? Qünki ezmiz uning əz aozzidin qıkkınıni anglidük! — deyixti.

23 Andin [kengəxmidikilərning] həmmisi ornidin turuxup, uni [waliy] Pilatusning aldioqə elip berixti. **2** U yerdə ular uning üstidin xikayət kılıp: — Əzini Məsih, yəni padixaq dəp atiwelip, həlkimizni azdurup wə կուրտիթ, Қəysərgə baj-selik tapxuruxni toşkan bu adəmni baykap uni tuttuk, — deyixti. **3** Pilatus uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixahimusən? — dəp soridi. U: — Eytkiningdək, — dəp jawab bərdi. **4** Andin Pilatus bax kahinlər bilən kəpqilikkə: — Bu adəmdin birər xikayət kıləqdək ixni tapalmidim, — dedi. **5** Lekin ular tehimu kət'iy əhalə: — U Galiliyədən tartip taki bu yərgiqə, pütkül Yəhudiyyadımu təlim berix bilən həlkni կուրտitudu. **6** Pilatus «Galiliyə» degən sezni anglap: — Bu kixi Galiliyəlikmu? — dəp soridi **7** wə uning Hərod [hanning] idarə kılənən əlkidin kalgənlilikidin həwar tətip, uni Hərodka yollap bərdi (u künərdə Hərodmu Yerusalemda idi). **8** Hərod Əysani kərgəndə intayın huxal boldi. Qünki u uzundın beri uningoja dair kəp ixlarnı anglap, uningdin bir möjizə kərəküm ümidi dəbölüp, uni kərəküm pursitini izdəwatattı. **9** U Əysadin kəp soallarnı soridi, lekin u Hərodka bir eojizmu jawab bərmidi. **10** Bax kahinlər wə Təwrat ustazlırları yekin turup uning üstidin hə dəp ərz-xikayət kiliwatattı. **11** Hərod han wə uning ləxkərləri uni harlap məshirə kiliçip, uningoja xələnə ton-kiyim kiydürüp, uni yəna Pilatusning aldioqə կայturup yollidi. **12** Mana xu kündin baxlap, Pilatus bilən Hərod dəst bolup қaldı; qünki ilgiri ular arisida adawət boloqanıdi. **13** Waliy Pilatus bax kahinlərni, [Yəhudi] həkiumdarları wə halayıkni yioqip, **14** ularoqa: — Silər bu adəmning üstidin «Həlkni azdurudu wə կուրտitudu» dəp xikayət kılıp uni aldimoqə tartip kəldinglər. Mana, mən silərning aldinglərda uni sorak kılıqinim bilən, uningdin silər xikayət kılənən jinayətlərdin birinimə tapalmidim. **15** Hərodmu tapmidi; qünki mən silərni uning aldioqə əwəttim. Mana, uningda elümgə layik həqkandaq jinayət yok ikən. **16** Xunga mən uni jazalap, andin koyup berimən, — dedi **17** (uning hər kətimliklə [ətəp ketix] həytida, [Yəhudi] [məhbuslardın] birini ularoqa koyup berix məjburiyyiti bar idi). **18** Lekin kəpqilik təngla quşan selixip: — Buni yokiting! Bizgə Barabbasni koyup bering! — deyixti **19** (Barabbas bolsa xəhərdə topilang kətürgənlik wə կատillik kılıqanlılığı üçün zindanoja taxlanqan məhbus idi). **20** Xuning bilən Pilatus Əysani koyup berixni halap, kəpqilikkə yəna sez kılıqılı turdi. **21** Lekin ular jawabən yəna quşan selixip:

— Krestligin, uni krestligin! — dəp warkıraxtı. **22** [Pilatus] üqinqi ketim ularoqa: — Nemixkə? U zadi nemə yamanlık kılıqan? Mən uningdin elümgə layik həq jinayət tapalmidim. Xuning üqün mən uni jazalap, koyup berimən, — dedi. **23** Birək ular yənilə hə dəp quşan selixip: «U krestlənsun!» dəp tələp kılıp qing turuwaldi. Ularning həmdə bax kahinlarning quşanlıri ahır külliük kəldi. **24** Pilatus ularning talipi boyiqə ada kılinsun dəp həküm qıqardı. **25** Wə ularning tiliginini, yəni topilang kətürək wə կատillik üqün zindanoja taxlanqanını koyup berip, Əysani ularning həhixiça tapxurup bərdi. **26** Wə ular uni elip ketiwtəkanda, yolda Kurini xəhərlikil Simon isimlik bir kixi səhəradın keliwatattı; ular uni tutuwelip, krestni uningoja kətürgüzüp, Əysanıñ kəynidin mangdurdi. **27** Əysanıñ kəynidə zor bir top həlk, xundakla uningoja eginip yioqə-zar kətürəxiwatçan ayallarmu əgixip keliwatattı. **28** Lekin Əysa kəynigə burulup ularoqa: — Əy Yerusalemning kızlari! Mən üqün yioqlımlıqlar, bəlki əzüngler wə balılırlıqlar üçün yioqlanglar! **29** Qünki silərgə xundak eojir künərlər keliduki, kixilər: «Tuqmaslar, bala ketürəmigən qorsaklar wə emitmigən əmqəklər bəhtliktur!» — deyixidu. **30** Xu qaçda kixilər taqlarоqa: «Üstimirzə ərəll», dənglüklərgə: «Üstimirzni yap!» dəp nida kiliçidu. **31** Qünki adəmlər yapyexil dərəhkə xundak ixlarnı kılənən yerdə, kurup kətkən dərəhkə nemə ixlər bolar?! — dedi. **32** İkki jinayətqimu elümgə məhəkum kiliqılı uning bilən təng elip kelingənidi. **33** Wə ular «bax səngək» dəp atalojan jayqə kəlgəndə, u yerdə uni wə yəna ikki jinayətqimi, birini uning ong yenida wə yəna birini sol yenida krestkə tartti. **34** Əysa: — I Ata, ularını kəqürgin, qünki ular əzinin nemə kiliwatçanlığını bilməydi, — dedi. [Ləxkərlər] qək taxlap, uning kiyimlirini bələxüwaldi. **35** Halayık karap turattı, Yəhudi həkiumdarları yenida turup uningoja dimiojini kəkəp məshirə kılıp: Baxkılarnı kutkuzuptikən! Əgər u rasttin Hudanıñ Məsihi, Uning tallıwalojını bolsa, əzini kutkuzup baksun! — deyixti. **36** Ləxkərlərmə uni məshirə kiliçip, yenioja berip uningoja sirkə təngləp: **37** — Əgər sən Yəhudiylarning Padixahı bolsang, əzüngni kutkuzup bak! — deyixti. **38** Uning üstidiki [tahtayəqə] grekqə, latinqə wəibraniyqə hərplər bilən: «Bu kixi Yəhudiylarning Padixahıdur» dəp yezip koyulqanıdi. **39** Uning bilən billə krestkə tartilojan ikki jinayətqining biri uni həkarətləp: — Sən Məsih əməsmidinq? Əmdi əzüngnim, biznim!

ķutkuza! — dedi. **40** Birak yənə biri uning gepigə tənbih berip: Sən əzüng ohxax həkümning tegidə turup Hudadin қorkmamsən? **41** Bizning jazaliniximiz həklik, qünki əz kilmixlirimizning tegixlik jazasını tarttuğ, lekin bu kixi həqkandak natooqra ix kilmioqanoju! — dəp jawab bərdi. **42** Andin, u Əysəoqa: — I Rəb, padixahlıqıng bilən kəlginingdə, meni yad kılqın, — dedi. **43** Əysə uningoqa: — Bərəkə, mən sanga eytayki, büyün sən mən bilən billə jənnətta bolisən, — dedi. **44** Həzir altınqi saat bolup, pütün zeminni tokkuzinqi saətkiçə karangçouluk bastı. **45** Kuyax nurini bərmidi wə ibadəthanining pərdisi tosattin otturisidin yirtılıp ikki parqə bolup kətti. **46** Əysə қattık awaz bilən nida kılqandın keyin: — I Ata! Rohimni қolungoja tapxurdum, — dedi-də, tinikı tohtap, jan üzdi. **47** U yərdə turqan yüzbexi yüz bərgən ixlarnı kerüp: — Bu adəm həkikətən durus adəm ikən! — dəp Hudani uluqlıdı. **48** Wə bu mənzirini kərükə yioqilojan barlıq həlk yüz bərgən ixlarnı kərüp kekrəklirigə urup eylirigə kaytixti. **49** Wə uni tonuydiojan barlıq kixilər wə Galiliyədin uningoja əgixip kəlgən ayallar yırakta turup, bu wəkələrgə ķarap turdu. **50** Wə mana xu yərdə kengəxmisdikilərdin Yüsüp isimlik biri bar idi. U əzi akkəngül wə adil adəm bolup, ularning məslihətigə wə kılqinoja koxulmioqanıdı. Əzi Yəhudiyyə elkisidiki Arimatiya degən bir xəhərdin bolup, Hudanıng padixahlıqını təlmürüp kütətti. **52** U əzi Pilatusning aldişa berip Əysanıng jəsitini berixni tələp kıldı; **53** Wə uni kresttin qüixürüp kanap bilən kepənləp, ķoram taxtin oyup yasalojan, heqkim koyulmiojan bir kəbrigə dəpnə kıldı. **54** Bu «təyyarlıq künü» bolup, xabat künü yekinlixip ķaloqanıdı. **55** Wə uning bilən Galiliyədin kəlgən ayallar [Yüstpəkə] əgixip, kəbrini wə uning jəsətinin qandak koyulqinini kərdi. **56** Andin yenip berip ətirlər wə hux puraklıq buyumlarnı təyyar kıldı wə [Təwrattik] əmr boyiqə xabat künü aram elixti.

24 Əmdi həptining birinqi künidə tang yuray dəp kaloqanda, ayallar ezliri təyyarlıqan ətirlərni elip, kəbrigə kəldi. **2** Ular kəbrining aqzidiki taxning domilitiwtılgnəlikini kərdi; **3** wə kəbrigə kirip ķariwidi, Rəb Əysanıng jəsiti yok turatti. **4** Wə xundak boldiki, ular buningdin patiparak bolup turoqanda, mana, nur qəknəp turidiojan kiyimlərni kiygən ikki zat ularning yenida tuyuksız pəyda boldi. **5** Ayallar қattık wəhəmigə qüxüp, yüzlərini yərgə yekixti. Ikki zat ularoqa: — Nemə üqün tirik

bolöqini əlgənlərning arisidin izdəysilər? **6** U bu yərdə əməs, bəlkı u tirildi! U tehi Galiliyədə turoqan waqtida, uning silergə nemini eytkinini, yəni: «İnsan'ooqlining gunahkar adəmlərning ķolioja tapxurulup, krestlinip, üqinqi künə käyta tirilixi mukərrədur» degənlərini əsləp bekinqərlər! — dedi. **8** Wə ular uning [dəl] xundak deginini esigə elixti; **9** wə kəbrinin käytip, bu ixlarning həmmisini on birəyləngə, xundakla ķalojan muhlislarning həmmisigə yətküzdü. **10** Rosullarоja bu ixlarnı yətküzgüqilər bolsa Magdallik Məryəm, Yoanna wə Yakupning anisi Məryəm həmdə ular bilən billə bölojan baxka ayallar idı. **11** Lekin [ayallarning bu eytkanlı] ularoqa əpsanidak bilindi, ular ularning səzlirigə ixənmidi. **12** Birak Petrus ornidin turup, kəbrigə yığırıp bardi. U engixip kəbrə iqığa kariwidi, yaloquz kanap kepənlikning tilim-tilim parqılırını kərüp, yüz bərgən ixlarnı təəjjuplinip eygə käytip kətti. **13** Wə mana, xu kündə uların ikkiylən Yerusalemın on bir qakirım yıraklıktı Emayus degən kəntkə ketip baratti. **14** Ular yüz bərgən barlıq ixlər toqrisida səzlixip ketiwatətti. **15** Wə xundak boldiki, ular səzlixip-mulahızılıxip ketiwatkanda, mana əysə əzi ularoja yekinlixip kelip, ular bilən billə mangdı; **16** lekin ularning kəzərləri uni tonuxtın tutuldi. **17** U uların: — Ketiwtip nemə ixlər toqrułuk munazirə kiliixwatisilar? — dəp soridi. Ular kəyəkuluk kiyapəttə tohtap, **18** uların Kliyopas isimlik biri jawab berip: — Yerusalemda turupmu, muxu künlərdə xu yərdə yüz bərgən wəkələrdin birdinbir həwər tapmiojan musapir sən ohximamsən?! — dedi. **19** Wə u uların: — Nemə wəkələr boldi? — dəp soridi. «Nasarətlilik Əysəoqa munasiwətlik wəkələrlə!» — dedi ular, — «U əzi Hudanıng aldidimu, barlıq həlkning aldidimu əmaldə wə səzədə kudratlıq bir pəyoqəmbər bolup, **20** bax kahinlər wə həkümdarımız uni əlüm həkümigə tapxurup, krestlətti. **21** Biz əslidə uni Israiloqa həmjəmət bolup azad kılıdiqan zat ikən, dəp ümid kılqanıduk. Lekin ixlər xundak boldı, hazır bu wəkələr yüz bərginigə üqinqi kün boldı; **22** yənə kelip, arımızdiki birnəqqə ayal həm bizni həng-tang kəlduruwətti. Qünki ular bugün tang səhərdə kəbrigə beriptikən, **23** uning jəsitini tapalmay käytip kelip: «Bizgə birnəqqə pərixtə əqayibanə kərünüxtə ayan bolup, «U tirik!» dedi» dəp eytipti. **24** Buning bilən arımızdin birnəqqaylıq kəbrigə berip, əhwalning dəl ayallarning eytkinidək ikanlıkini baykaptu. Lekin uni ularmu kərməptu». **25** Əysə ularoqa: — Əy nadanlar,

pəyəmbərlərning eytənirinə həmmisigə ixinixkə kəlbi gallar! **26** Məsihning əzizə has xan-xəripiqə kirixtin burun, muxu japa-muxəkkətlərni bexidin etküzüxi mukərrərə əməsmidi? — dedi. **27** Andin pütün Təwrat-Zəburdin, Musa wə baxka barlıq pəyəmbərlərning yazmılıridın baxlap u ezi həkkida aldin pütülgənlərini ularoja xərh berip qıxəndürdi. **28** Ular baridiojan kəntkə yekin laxkanda, u yiraqrak bir yərgə baridioqandək turatti. **29** Lekin ular uni tutuwelip: — Kəq kirip kəldi, həlila kün olturidi. Biz bilən billə konup kələjin, — dəp etündi. Xuning bilən u ular bilən kənojili əygə kirdi. **30** Wə xundak boldiki, u ular bilən dastihanda olturoqanda, nanni kəlioja elip, Hudaqə təxəkkür eytti, andin nanni oxut ularoja tutti. **31** Ularning kəzləri xuan eqilip, uni tonudi; xuning bilən u ularning aldidin əqayib boldi. **32** Ular bir-birigə: — U yolda biz bilən paranglixip, bizgə mukəddəs yazmilaroja xərh bərgəndə, yürək-baqrimiz goya ottək yanmidimu?! — deyixti. **33** Wə ular xu haman turup Yerusalem oja əyti kəldi. Ular ikkisi on biraylən bilən ularning həmrəhlirinə bir yərgə yioqılıp turojininən üstigila qüxti, ular: «Rəb rasttin tirilipti. U Simonoja kərünüptü!» deyixiwattati. **35** Xuning bilən ular ikkiylənmə yolda yüz bərgən ixlarnı wə u nanni oxutwatkanda uning əzlirigə kəndak tonulojinini kəpqılıkkə səzləp bərdi. **36** Wə ular bu ixlər üstidə səzlixiwatkanda, [Əysə] ezi tosattin ularning otturısında pəyda bolup: — Silərgə amanhətirjəmlik bolqayı! — dedi. **37** Ular birər rohəni uqrattukmu nemə, dəp hiyal kılıp, alakzadə boluxup wəhəmigə qüxti. **38** U ularoja: — Nemigə xunqə alakzadə bolup kəttinglər? Nemixkə kəlblinglarda xəkguman qıkıp turidi? **39** Kəllirim oja wə putlirim oja karap bekinglər! Mening əzüm ikenlikimni bilinglər! Meni tutup kərünglər, rohning ət bilən səngiki yok, lekin məndə barlıkını kərisilər, — dedi. **40** Wə xundak degəq ularoja put-kolini kərsətti. **41** Ular huxluktin [kezlirigə] ixəngüsü kəlməy həyranuhəs turojinida u ulardin: — Silərning bu yerdə yegidək nərsənglər barmu? — dəp soridi. **42** Ular bir parqə belik kawipi wə bir parqə həsəl kənikini uningoja sunuwidi, **43** u elip ularning aldida yedi. **44** Andin u ularoja: — Mana bu mən silər bilən bolqan waktimdə silərgə eytən: «Musa hatırılığın Təwrat əkanunu, pəyəmbərlərning yazmılıri wə Zəburda menin toqramda pütülgənning həmmisi qokum əməlgə axurulmay kalmaydu» degen səzlirim əməsmu?

— dedi. **45** Xuning bilən u mukəddəs yazmiları qüxinixi üçün ularning zehinlərini aqtı **46** wə ularoja mundaq dedi: — [Mukəddəs yazmılarda] xundak aldin pütülgənki wə xu ix Məsihning əzizə toqra kəldiki, u azab qekip, üqinqi künidə əlgənlər arisidin tirili, **47** andin uning nami bilən «Towa kilinglər, gunahlarning kəqürümigə müvəssər bolunglar» degən həwər Yerusalemın baxlap barlıq allərgə jakarlinidu. **48** Silər əmdi bu ixlərə guvahqidursılar. **49** Wə mana, mən Atamning wədə kələjinini wujudunglaroja əwətimən. Lekin silər yukiridin qüxiciojan küq-ķudrat bilən kiygüzülgüqə, xəhərdə kütüp turunglar». **50** Wə u uları Bəyt-Aniya yezisiojqə baxlap bardı wə қollırını kətürüp uları bərikətlidi. **51** Wə xundak boldiki, uları bərikətligəndə u ulardin ayrılip asmanoja kətürüldi. **52** Ular uningoja səjdə kılıxtı wə zor huxal-huramlıq, iqidə Yerusalem oja əyti kəlip, **53** hərdaim ibadəthanıda turup Hudaqə xükür-sana okuxup turdi.

Yuhanna

1 Mukəddəmdə «Kalam» bar idi; Kalam Huda bilən billə idi həm Kalam Huda idi. **2** U mukəddəmdə Huda bilən billə idi. **3** U arkilik barlıq məwjudatlar yaritildi wə barlıq yaritiloğanlarning heqbirı uningsiz yaritiloğan əməs. **4** Uningda həyatlıq bar idi wə xu həyatlıq insanlar oja nur elip kəldi. **5** Wə nur karangojuluktə parlaydu wə karangojuluq bolsa nurnı heq besip qüxəligen əməs. **6** Bir adam Hudadin kəldi. Uning ismi Yəhya idi. **7** U guwahlıq berix üçün, yəni həmmə insan əzi arkilik ixəndürülsün, dəp nuroja guwahlıq boluxkə kəlgənidi. **8** [Yəhyanıng] əzi xu nur əməs, bəlki pəkət xu nuroja guwahlıq berixkə kəlgənidi. **9** Həkikiy nur, yəni pütküllə insanni yorutkuqı nur dunya oja keliwatkanidi. **10** U dunyada bolovan wə dunya u arkilik barlıkkə kəltürülgən bolsimu, lekin dunya uni tonumidi. **11** U ezinginkilərgə kəlgən bolsimu, bıraq uni əz həlkə kobul kılmidi. **12** Xundaqtımı, u əzini kobul kiloqanlar, yəni əz namioqa etikad kiloqanlarning həmmisigə Hudanıng pərzənti bolux həkükünü ata қıldı. **13** Uni kobul kiloqan muxular ya қandin, ya ətlərdin, ya insan iradisidin əməs, bəlki Hudadin tərəlgən bolidu. **14** Kalam insan boldı həm arimizda makanlaxtı wə biz uning xan-xəripigə karidük; u xan-xərəp bolsa, Atining yenidin kəlgən, mehîr-xəpkət wə həkikətə toloqan bardinbir yeganə Oqliningkidur. **15** (Yəhya uningoja guwahlıq berip: — Mana, mən [silərgə]: «Məndin keyin kəlgüqi məndin üstündür, qünki u mən dunya oja kelixin burunla bolovanidi» deginim dəl muxu kixidur! — dəp jar қıldı) **16** Qünki həmmimiz uningdiki tolup taxşanlardın iltipat üstigə iltipat alduk. **17** Qünki Təwrat қanunu Musa [pəyəqəmbər] arkilik yətküzülgənidi; lekin mehîr-xəpkət wə həkikət Əysə Məsih, arkilik yətküzüldi. **18** Hudani heqkim kərüp bakkən əməs; bıraq Atining қuqıkida turoquqı, yəni bardinbir Oqlu Uni ayan қıldı. **19** Yerusalemidiki Yəhudiylar Yəhyadın «Sən kimsən?» dəp sürüxtə kılıxkə kaһinlar bilən Lawiyarnı uning yenioja əwətkəndə, uning ular oja jawabən bərgən guwahlıqı mundak idi: **20** U etirap kılıp, heq ikkilənməy: — «Mən Məsih əməsmən» — dəp enik etirap қıldı. **21** Ular uningdin: — Undakta ezung kim bolisən? Ilyas [pəyəqəmbər]musən? — dəp soridi. — Yak, mən u əməsmən, — dedi u. — Əmisa, sən həlikə pəyəqəmbərmusən? — dəp soridi ular. U yənə: —

Yak! — dedi. **22** Xunga ular uningdin: — Undakta, sən zadi kim bolisən? Bizni əwətkənlərgə jawab beriximiz üçün, [bizgə eytkin], ezung tooqruluk nemə dəysən? — dəp soridi. **23** Yəhya mundak jawab bərdi: — Yəxaya pəyəqəmbər burun eytkandək, qəldə «Rəbning yolını tüz kilinglar» dəp towlaydiqan awazdurmən! **24** Əmdi [Yerusalemdin] əwətilgənlər Pərisiyıldırın idi. Ular yənə Yəhyadın: — Sən ya Məsih, ya İlyas yaki həlikə pəyəqəmbər bolmisang, nemə dəp kixilərni suoja qəmüldürisən? — dəp soridi. **26** Yəhya ular oja mundak dəp jawab bərdi: — Mən kixilərni suoja qəmüldürimən, lekin aranglarda turoquqı silər tonumıqan birsi bar; **27** u məndin keyin kəlgüqi bolup, mən hətta uning kəxining boqkuqını yexixkumu layik əməsmən! **28** Bu ixlar İordan dəryasining xərkij ketidiki Bəyt-Aniya yezisidə, yəni Yəhya pəyəqəmbər kixilərni [suqə] qəmüldürüwatkan yerdə yüz bərgənidi. **29** Ətisi, Yəhya Əysanıng əzигə karap keliwatkanlığını kərüp mundak dedi: — Mana, pütküllə dunyanıng gunahlırını elip taxlaydiqan Hudanıng əzisil! **30** Mana, mən [silərgə]: «Məndin keyin kəlgüqi birsi bar, u məndin üstündür, qünki u mən dunyada boluxtin burunla bolovanidi» deginim dəl muxu kixidur! **31** Mən burun uni bilmisəmmu, lekin uni Israiloja ayan bolsun dəp, kixilərni suoja qəmüldürgili kəldim. **32** Yəhya yənə guwahlıq berip mundak dedi: — Mən Rohning pahtək əhalitidə asmandın qüxiüp, uning üstigə қonohanlığını kərdüm. **33** Mən əslidə uni bilmigənidim; lekin meni kixilərni suoja qəmüldürükə əwətküqi manga: «Sən Rohning qüxiüp, kimning üstigə қonohanlığını kərsəng, u kixilərni Mukəddəs Rohka qəmüldürgüqi bolidu!» degenidi. **34** Mən dərwəkə xu ixni kərdüm, xunga uning həkikətən Hudanıng Oqlı ikənlilikə guwahlıq bərdim! **35** Ətisi, Yəhya ikki muhlisi bilən yənə xu yerdə turattı. **36** U [u yerdin] mengip ketiwatkan Əysani kərüp: — Қaranglar! Hudanıng əzisil! — dedi. **37** Uning bu sözünü anglioğan ikki muhlis Əysanıng kəynidin mengixti. **38** Əysa kəynigə burulup, ularning əgixip keliwatkinini kərüp ulardin: — Nemə izdəysilər? — dəp soridi. Ular: — Rabbi (bu [ibraniyə söz bolup], «ustaz» degen məniidə), kəyərdə turisən? — dedi. **39** — Berip kərunglar, — dedi u. Xuning bilən, ular berip uning kəyərdə turidioğanlığını kərdi wə u küni uning bilən billə turdi (bu wakıt xu künning oninqi saiti idi). **40** Yəhya [pəyəqəmbərning] yukirikə sözünü anglap, Əysanıng kəynidin mangojan ikkiylənninq biri Simon

Petrusning inisi Andriyas idi. **41** Andriyas awwal eż akisi Simonni teip, uningoja: — Biz «Məsih»ni taptuk! — dedi («Məsih» iibraniyqə səz bolup, grek tilida «Hristos» dəp tərjimə kılındı) **42** wə akisini Əysanıng aldioja elip bardı. Əysa uningoja қarap: Sən Yunusning oqlı Simon; buningdin keyin «Kifas» dəp atılışən, — dedi (mənisi «tax»tur). **43** Ətisi, əysa Galiliyə əlkisigə yol almakqi idi. U Filipni teip, uningoja: — Manga əgixip mang! — dedi **44** (Filip Bayt-Saidalıq bolup, Andriyas bilən Petrusning yurtdixi idi). **45** Filip Nataniyəlni teip, uningoja: — Musa pəyoqəmbər Təwratta wə baxka pəyoqəmbərlərmə [yazmildırıda] bexarət kılıp yazojan zatni taptuk. U bolsa Yüsüpning oqlı Nasarətlik əysa ikən! — dedi. **46** Bırak Nataniyəl: — Nasarət degən jaydin yahxi bir nemə qıkamdu?! — dedi. Kelip körüp bak! — dedi Filip. **47** Əysa Nataniyəlning əzininə aldioja keliwatkanlığını körüp, u toqrukuluk: — Mana, iqidə kılqə hıylə-mikrisi yok həkikiy bir Israillik! — dedi. **48** Nataniyəl: — Meni կayerimdir bilding? — dəp soridi. Əysa uningoja jawab berip: — Filip seni qakirixtin awwal, sening ənjür dərihining tüwidə olturoqanlığın kərgənidim, — dedi. **49** Nataniyəl jawabən: — Ustaz, sən Hudanıng Oqlı, Israilning Padixahısan! — dedi. **50** Əysa uningoja jawabən: — Seni ənjür dərihining tüwidə kərgənlilikmi eytikanlığım üçün ixiniwatamsən? Buningdin müqəddəs ixlarnı kərisən! — dedi **51** wə yənə: — Bərhək, bərhək silərgə eytip koyayki, silə asmanlar eqilip, Hudanıng pərixtilirining İnsan-oqlining üstidin qikip-qüxüp yürüdiqanlığını kərisilər! — dedi.

2 Üqinqi küni, Galiliyədiki Kana yezisida bir toy boldı. Əysanıng anisi [Məryəm] u yerdə idi **2** həm Əysa wə uning muhlislirimu toyqa təklip kılınojanıdi. **3** Toyda xarab tükəp kaloqanda, Əysanıng anisi uningoja: — Ularning xarablıri tükəp kaptu, — dedi. **4** Əysa uningoja: — Hanim, menin sən bilən nemə karim? Mening wəkti-saitim tehi kalmidi, — dedi. **5** Anisi qakarlaroja: — U silərgə nemə kıl desə, xuni kılıngılar, — dedi. **6** Əmdi xu yerdə Yəhudiylarning taħarət aditi boyiqə ixlitilidiojan, hərbirigə ikki-üq tungdin su siqidiojan altə tax kùp koyuləjanidi. **7** Əysa qakarlaroja: — Küplərgə su toldurunglar, — dedi. Ular küplərni aqzioqıqə tolduruxti. **8** Andin u ularoja yənə: — Əmdi buningdin usup toy baxkuroquqıja beringlar, — dedi. Ular uni apirip bərdi. **9** Toy baxkuroquqı xarabka aylanduruləjan sudin tetip kərgəndə (u uning kəyərdin kəltürulgənlikini bilmidi, əmma buni

su toxuojan qakarlar bilətti) toy baxkuroquqı toyı boluwtakən yigitni qakirip, **10** uningoja: — Hərbir [toy kılouqı] yahxi xarabni toyning bexida kuyidu, andin məhmanlar kənoqıqə iqlikəndin keyin, naqirini kuyidu. Əjəba, sən yahxi xarabni muxu qaşkıqə saklapsən! — dedi. **11** Bu bolsa, əysa kərsətkən möjizilik alamətlərning dəsləpkisi bolup, Galiliyəning Kana yezisida kərsitligənəndi. Buning bilən u əzininə xanxarıcipini ayan kıldı, wə uning muhlisliri uningoja etikəd kıldı. **12** Bu ixtin keyin u, anisi, iniliri wə muhlisliri bilən Kəpərnəhüm xəhirigə qüxüp, u yerdə birnəqqə kün turdi. **13** Yəhudiylarning «ötüp ketix həyt» oja yekin kaloqanda, əysa Yerusalemə oja bardı. **14** U ibadəthana [həyəlilirida] kala, koy wə kəptər-pahtək satkuqılları həm u yerdə olturoqan pul tegixküqilərni kərdi. **15** U tanidin կamqa yasap, ularning həmmisini koy-kalılırı bilən қoxup ibadəthanidin həydəp qıkardı. Pul tegixküqilərning pullirini qeqip, xırəlirini əriwətti **16** wə pahtək-kəptər satkuqılaroja: — Bu nərsilərni bu yerdin elip ketix! Atamning əyini soda-setik əyi kiliçivalma! — dedi. **17** Buni kərgən muhlisliri [Zəburda] mundak pütülginini esigə elixti: «Sening [mukəddəs] əyüngə boloqan otluk muhəbbətim əzümni qulojivaldi!». **18** Xuning bilən Yəhudiylar u ixlaroja inkas bildürüp uningdin: — Bundak ixlarnı kılıqanıksən, kəni, bizgə nemə möjizilik alamətni kərsitip berisən?! — dəp soridi. **19** Əysa ularoja jawab berip: — Uxbu ibadəthanini quwuwtəsənglər, mən üq kün iqidə uni yengiwaxtin kürup qıkımən, — dedi. **20** Xuning bilən bu Yəhudiylar yənə uningoja: — Bu ibadəthanini yasawatkılı hazırlıqə kırıq altə yil boloqan tursa, sən uni kəndəksigə üq kündila kürup qıkalaysən?! — dedi. **21** Həlbuki, uning «ibadəthana» deginin uning əz tenini kərsətkənidi. **22** Xunga, u ələmdin tirligəndin keyin, muhlisliri uning bu deginini esigə aldi wə xundakla mukəddəs yazmildikli bu həktiki bexarətkə həmdə əysanıng eytən səziga ixəndi. **23** Ətübə ketix həytida, nuroğun kixilər uning Yerusalemə kərsətkən möjizilik alamətlərni kərgən bolup, uning namıqə etikəd kiliixti. **24** Lekin əysa pütükəl insanlarning [kəlbining] kəndək ikənlikini bilgəqə, əzini ularoja tapxurmatty. **25** İnsan toqrukuluk həqkimning uningoja guwaħħlik berixining hajiti yok idi; qünki u insanlarning kəlbidə nemə bar ikənlikini əzi bilətti.

3 Yəhudiylar [kengəxmisining] Pərisiyəldən boloqan Nikodim isimlik bir yolbaxqısı bar idi. **2** Bu adəm bir

keqisi Əysanıng aldioja kelip: — Ustaz, sening Hudadin kəlgən təlim bərgüqi ikənlikingni bilimiz. Qünki Huda uning bilən billə bolmisa, həqkimning sən kərsətkən bu möjizilik alamatlerni kərsitixi kət'iy mumkin əməs, — dedi. **3** Əysa uningoja jawabən: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip köyayki, həqkim yüksəridin tuqulmioqıq, Hudanıng padixahlığını kərəlməs! — dedi. **4** Nikodim: — Adəm kəriqinida қandaqmı қaytidin tuqulsun? Anisining korsiqliq qayta kirip tuquluxi mumkinmu?! — dəp soridi. **5** Əysa mundak jawab bərdi: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip köyayki, həm sudin, həm Rohtin tuqulmioqıq, həqkim Hudanıng padixahlıqliq qırəlməs! **6** Əttin tuqulajan bolsa attur; rohtin tuqulajan bolsa rohtur. **7** Sanga: «Yükəridin tuquluxunglar kerək» deginimə həyran կalma. **8** Xamal halıqan tərəpkə sokıldı, sən uning awazını anglaysən, lekin kəyərdin kelip, kəyərgə baridiojinini bilməysən. Rohtin tuqulajan hərbirimu xundakdər. **9** Nikodim yənə jawabən Əysaqa: — Bu ixlar қandaqmı mumkin bolar? — dedi. **10** Əysa uningoja jawabən mundak dedi: — «Sən Israılning əliması turup, bunimu bilməmsən? **11** Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip köyayki, biz bilginimizni eytimiz wə kərginimizgə guwahlıq berimiz, lekin silər bizning guwahlıklımıznı kobul kilməsilər. **12** Silərgə zemindiki ixlarnı eysam ixənmigən yərdə, ərxətki ixlarnı eysam қandaqmı ixinisilər? **13** Əzi ərxətə bolup, ərxətin qıxkığındın, yəni İnsan'ooqlidin baxka həqkim ərxəkə qıkmidi. **14** Musa qəldə [tuq] yılanni ketürəngəndək, İnsan'ooqlimu ohxaxla xundak egiz kətürülüxi kerək. **15** Xundak bolqanda, uningoja etikəd kılıqanlarning həmmisi һalak bolmay, mənggülüq həyatqa erixi üqündür. **(aiənios g166)** **16** Qünki Huda dunyadiki insanları xu kədər səyiduki, Əzining birdinbir yeganə Oqlini pida boluxka bərdi. Məksiti, uningoja etikəd kılıqan hərbirining һalak bolmay, mənggülüq həyatqa erixi üqündür. **(aiənios g166)** **17** Huda Oqlını dunyadiki insanları gunahqa bekitix üçün əməs, bəlkı ularning u arkılıq kütkəzuluxi üçün dunyaqa əwətti. **18** Kimki uningoja etikəd kılıqıqı bolsa, gunahqa bekitilməydi; lekin etikəd kilmioquqı bolsa allikaqan gunahqa bekitilgəndür; qünki u Hudanıng yəkkə-yeganə Oqlining namioja etikəd kilmiojan. **19** Wə gunahqa bekitix səwəbi mana xuki, nur dunyaqa kəlgən bolsimu, insanlar nurnı əməs, bəlkı karangoşuluknı yahxi kərdi; qünki ularning əməlliri rəzil idi. **20**

Qünki rəzillik kılıqıqı hərbiri nurnı yaman kərüp wə əzinin kılıqan-ətkənlirinən axkara kılınmaslıq üçün nuroqa kəlməydi; **21** lekin həkikətni yürgüzüqı bolsa, əməllirini Hudaqa tayinip kılıqanlıq ayan bolsun dəp, nuroqa kelidu. **22** Bu ixlardın keyin, Əysa muhlisləri bilən Yəhudiyyə zeminoja bardı; u u yərdə ular bilən billə turup, kixilərnı qəmüldürdü. **23** Xu qəoja Yəhya [pəyoqəmbərmə] Salim yezisining yenidiki Aynon degən yərdə kixilərnı qəmüldürüwatattı. Qünki u yərning süyi mol idi. Kixilər uning aldioja kəlixip, qəmüldürüxnı kobul kəlixatti **24** (qünki xu qəoja Yəhya tehi zindanoja taxlanmiojanı). **25** [xu waqtılarda] Yəhyanıng muhlisləri bir Yəhudi kixi bilən taħarət kəidiliri tooprisida bəs-munazirə kəlixip kəldi. **26** Andin muhlislər Yəhyanıng yenioja kelip: — Ustaz, Iordan dəryasining u ketidə sən bilən birgə bolojan, əzung [təripləp] guwahlıq bərgən həlikı kixi mana hazır əzi kixilərnı qəmüldürüwatidu, wə həmmə adəm uning yenioja ketixiwatidu, — dedi. **27** Yəhya mundak jawab bərdi: — Əgər uningoja ərxtin ata kılınmiojan bolsa, insan həqnərsigə igə bolalmayıdu. **28** Mening silərgə: «Mən Məsih, əməs, pəkət uning aliddə əwətilgənmən» deginimə əzunglar guwahqısilər. **29** Kelinqəknı əmriga aloquqı yigittur; kəldixi yigitning awazını kütidu; kəldax uning awazını anglap, kəlbidə tolimu hursan bolidu. Xuningqa ohxax, məndimu hursənlik tolup taxidu. **30** Uning yüksəlixli, menin ajizlifixim mukərrərdür. **31** Üstündin kəlgüqi həmmidin üstündür. Zemindin kəlgüqi zeminoja təwə bolup zemindiki ixlarnı səzləydi. Ərxətin kəlgüqi həmmidin üstündür; **32** əzinin [ərxətə] kərgən wə angloqanlıri bolsa, u bular tooruluk guwahlıq beridu; birək həqkim uning guwahlıqını kobul kilməydi. **33** [Halbüki], kimki uning guwahlıqını kobul kılıqan bolsa, Hudanıng hək ikənlikigimi möhürünü başkan bolidu. **34** Qünki Huda əwətkini Hudanıng səzlərini səzləydi; qünki Huda Roħni [uningqa] əlqəm bilən kəmləp bərməs. **35** Ata Oqlunu səyidü wə həmmə ixlarnı uning kolioja tapxuroqandur. **36** Oqluloja etikəd kılıqıqı mənggülüq həyatqa igidur. Lekin Oqluloja itaət kilmioquqı həyatni həq kərməydi, bəlkı Hudanıng oqəzipi xundaklarning üstidə turidu. **(aiənios g166)**

4 Əmdi Pərişiyərlərinin «Əysanıng muhlis kılıp qəmüldürənli Yəhyanıngkidin kəp ikən» degən həwərni angloqinini Rəb ukkəndin keyin **2** (əməliyəttə Əysa əzi əməs, muhlisləri qəmüldürətti) **3** u Yəhudiyyə

əlkisidin qikip yənə Galiliyəgə kətti. **4** Əmdi u yol üstidə Samariyə əlkisidin etüxi kerək idi. **5** Xuning bilən u Yakup eəz oqlı Yüsüpə bərgən yərgə yekin bolğan Samariyəning Sihar degən bir xəhiringə kəldi. **6** Xu yərdə «Yakupning kuduksi» bar idi. Əysa səpiridə qarqiojinidin kuduksıngı kəxioja kelip olturdi. Bu təhminən altinqı saat idi. **7** Əysanıng muhlisliri yeməklilik setiwelix üçün xəhərgə kirip kətkənidi. Xu qəođda, Samariyəlik bir ayal su alojili kəldi. Əysa uningoja: — Manga iqliki su bərgin, — dedi. **8** Ayal uningdin: — Əzingiz Yəhudiylı tursingiz, məndək Samariyəlik bir ayaldın qandaqlarqə iqliki su tələp kılıp kəldingiz? — dəp soridi (qünki Yəhudiylar Samariyəliklər bilən həqkəndək bardı-kəldi kılmayıttı). **9** Əysa uningoja jawabən: — Əgər sən Hudanıng sowoitining nemiliyi wə səndin su soriqoquning kim ikənlilikini bilsəngidi, undakta sən uningdin tiləytting wə u sanga həyatlık süyini berətti. **10** Ayal uningdin: — Təksir, su tartkudək həqnərsingiz bolmisa, uning üstigə kuduksıngı qongkur tursa, həyatlık süyini nədin alısız? **11** Əjəba, bu kuduksı bizgə [miras] kəlduroğan atımız Yakuptın uluqmusuz? Bu kuduksıñ ezi, oqulları wə mal-waranalırimu su iqlikən — dedi. **12** Əysa uningoja jawabən: — Bu suni iqlikən hərkim yənə ussaydu. **13** Əmma mən beridiojan suni iqliküqi hərkim manggügə ussimaydiojan bolidu wə bəlki mən uningoja beridiojan su uning iqidə uni mənggülük həyatlıkkə elip baridiojan, urojup qikidiojan bir bulak bolidu, — dedi. (aiənos g165, aiənos g166) **14** Ayal: — Təksir, manga bu sudin bərgəysizki, mən yənə ussimaydiojan wə muxu yərgə su tartkılı ikkinqi kəlgüqi bolmaydiojan bolay! — dedi. **15** Əysa: — Berip eringni bu yərgə qakırıp kəlgin, — dedi. **16** — Erim yok, — dəp jawab bərdi ayal. — Erim yok dəp, rast eytting. **17** Qünki bəx ərgə təgdində wə həzir səndə bolğını sening ering əməs. Buni tooqra eytting! — dedi Əysa. **18** Ayal uningoja: — Təksir, əmdi kərdümki, siz əslidə pəyoqəmbər ikənsiz! **19** Ata-bowilirimiz bu taqda ibadət kılıp kəlgən, lekin silər [Yəhudiylar] «İbadətni Yerusalemda kılıx kerək!» dəwalisiləroq? — dedi. **20** Əysa uningoja mundak dedi: — Hanim, manga ixəngin, xundak bir wakti-saiti keliduki, silərning Atıqə ibadət kılıxingilər üçün nə bu taqda yaki nə Yerusalemda boluxunglarning hajiti kalmayıdu. **21** Silər ibadət kılıqininglərni bilməsilər; birak, biz kimə ibadət kılıqinimizni bilimiz. Qünki nijat-kutkuzulux Yəhudiylar arkılık bolidu. **22** Lekin

xundak bir wakti kelidu — wə xundakla hazır kəldiki, həkikiyə ibadət kılıqular Atıqə roh wə həkikət bilən ibadət kılıdu. Ata Əzigə ənə xundak həkikiyə ibadət kılıquları izdiməktə. **23** Huda rohtur wə uningoja ibadət kılıqular roh wə həkikət bilən Uningoja ibadət kılıxi kerəktür. **24** Ayal uningoja: — Məsihning, yəni «Hristos» degənning kelidiojanlığını bilimən. U kəlgəndə, bizgə həmmə ixłarnı eytip beridu — dedi. **25** Əysa uningoja: — Sən bilən səzlixiwatkuqi mən dəl xudurmən! — dedi. **26** Xu qəođda uning muhlisliri kəytip kəldi. Ular uning bir ayal bilən səzlixiwatkanlıkıja həng-tang kəlixti; lekin həqkəsisi uningdin: «Uningdin nemə izdəysən?» yaxı «Nemixə uning bilən səzlixisən?» dəpmu sorimidi. **27** Xuning bilən ayal kozisini taxlap koyup, xəhərgə kəytip berip, kixilərgə: **28** — Yürüngələr, həyatimdə kılıqanlırmının həmmisini manga eytip bərgən bir kixini kərəüp kelinglər. Əjəba, Məsih xumidu? — dedi. **29** Buning bilən halayıx xəhərdin qikip, Əysanıng aldioja kəlixti. **30** Xu arılıkta muhlisliri uningoja: — Ustaz, bir nərsə yəwalsangqu? — dəp etünüxti. **31** Lekin u ularoja: — Mening silər bilməydıqan bir yeməklilikim bar, — dedi. **32** Muhlislar bir-birigə: — Əjəba, birsi uningoja yegili bir nərsə əkelip bərgənmidi? — deyixti. **33** Muhlislar bir-birigə: — Əjəba, birsi uningoja yegili bir nərsə əkelip bərgənmidi? — deyixti. **34** Əysa ularoja mundak dedi: — Mening yeməklilikim — meni əwətküqinинг iradisini əməlgə axurux wə uning [manga tapxuroğan] hizmitini tamamlaxtur. **35** — Silər: «Hosul yeqixə yənə tət ay kəldi» dəwatmamsılər? Mana, silərgə eytayki, bexinglarnı kətərəüp etizlərə qaranglar, ziraətlər sarqiyip oruxka təyyar boldi! **36** Wə ormiqi ix həkkini alidu wə mənggülük həyatka toplanoğan hosulni yiojodu, xuning bilən terioqqu bilən ormiqi təng xadlinidu. (aiənos g166) **37** Qünki bu ixta «biri teriydu, yənə biri yiojodu» degen söz əməlgə axurulidu. **38** Mən silərnı ezunglar əmgək singdurmığın hosulni yiojixka əwəttim; baxkılars əmgək kıldı wə silər ularning əmgikining mewisini elixə nesip boldunglar. **39** Xu xəhərdiki nuroğun Samariyəliklər həlikə ayalning: «U həyatimdə kılıqanlırmının həmmisini manga eytip bərdi» degen guwahlıq səzini anglap, Əysaqa etikad kıldı. **40** Xunga, ular uning aldioja kelip, uning əzləri bilən billə turuxını etünüxkili turdi; xuning bilən u yərdə ikki kün turdi. **41** Uning səz-kalami arkılık tehimu kəp adəm uningoja etikad kıldı. **42** Ular ayaloja: — Bizning etikad kılıxımız əmdi sening səzlirinq səwəbidin əməs, qünki əzimiz uni angliduk

wə bildukki, dunyaning Құтқузојуqisi dəl xu kixidur! — deyixti. **43** Bu ikki kündin keyin u xu yərdin qikip Galiliyəgə қарап mangdi **44** (qünki Əysa ezi: «Heqbir pəyərəmbərning ez yurtida izziti yoktur» dəp guwahlıq bərgənidi). **45** Xuning bilən u Galiliyəgə kəlgini, Galiliyəliklər uning [etüp ketix] heytida Yerusalemda kılıjan əməllirining həmmisini kərgəqə, uni қarxi elixti (qünki ularmu heytə qikqanidi). **46** Əmdi Əysa bu ketim Galiliyadiki Kana yezisioja yəna bardı (u dəl xu yərdə suni xarabka aylanduroğanidi). [Xu künlərdə], Kəpərnahum xəhiri də oqlı kesəl bolup yatkan bir orda əməldarı bar idi. **47** U Əysanıng Yəhədiyədin Galiliyəgə kəlgənlikini anglap, uning aldioja bardı wə: — [Əyümgə] qüxp, səkratta yatkan oqlumni sakayıtip bərgəyla! — dəp tohtimay iltija қildi. **48** Xuning bilən, Əysa uningoja: — Silər [Galiliyəliklər] möjizilik alamətlər wə karamətlərni kərmigiqə, həq etikad kilməsilər! — dedi. **49** Orda əməldarı Əysaşa: — Təksir, balam elməstə qüxpəyla! — dedi. **50** Əysa uningoja: — Baroqın, oqlung hayat қaldı! — dedi. Həlik adəm Əysanıng eytən seziga ixinip, əyigə қarap mangdi. **51** Yolda ketip baroqinida, uning külliri aldioja qikip, baliliri hayat, dəp ukturdi. **52** Əməldar ulardın oqlining қaysı saättin baxlap yahxilinixka yüzləngənlikini soriwidi, ular: — Tünüğün yəttinqi saätə kizitmisi yandi, — deyixti. **53** Balining atisi buning dəl Əysanıng eziqə: «Oqlung hayat қaldıl!» degən saat ikenlikini bilip yətti. Xuning bilən ezi pütkül ailisidikilar bilən billə etikad kilixti. **54** Bu Əysanıng Yəhədiyədin Galiliyəgə kəlgəndin keyinki kərsətkən ikkinqi möjizilik alamiti idi.

5 Bu ixlardın keyin, Yəhədiylarning bir həyeti yetip kəldi wə Əysa Yerusalemı qıktı. **2** Yerusalemдiki «Koy dərvazisi»ning yenida ibraniy tilida «Bəyt-Əsda» dəp atılıdiqan bir kəlqək bolup, uning ətrapida bəx pexaywan bar idi. **3** Bu pexaywanlar astida bir top bimərlər, yoni қarioju, tokur wə paləqlər yetixatti. Əlar u yərdə yetip kəlqəknin süyining qaykılıxını kütətti. **4** Qünki bir pərixtə məlum wəkiltarda kəlqəkkə qüxp suni uroqutidikən; su uroqojanda kəlqəkkə birinqi bolup qüxpən kixi ezinib başkan hərkəndək kesəldin sakiyidikən. **5** Əmdi u yərdə ottuz sakkız yıldın beri aqırık azabi tartkən bir bimər bar idi. **6** Əysa bu adəmnin xu yərdə yatkinini kərdi wə uning uzundin xu һaləttə ikenlikini bilip, uningdin: — Sakıyixni halamsən? — dəp soridi. **7** Bimər uningoja jawabən: — Təksir, su qaykaloqanda meni suoja qüxpəridiğən

adimim yok. Mən qüxpə degüqə, baxkilar mening aldimda qüxpəwalidu, — dedi. **8** Əysa uningoja: — Ornunçin tur, orun-kərpəngni yioqixturup mangojin! — dedi. **9** Həlik adəm xuan sakıyip, orun-kərpisini yioqixturup kətürüp mangdi. Xu künü xabat künü idi. **10** Xunga [bəzi] Yəhədiylər sakayojan kixığa: — Bugün xabat künü tursa, orun-kərpəngni kətürük [Təwratta] sanga mən'i kılınoqan! — dedi. **11** Lekin u ularoja jawabən: — Meni sakayıtkan kixi ezi manga: «Orun-kərpəngni yioqixturup mangojin» degənidə! — dedi. **12** Ular uningdin: — Əmdi sanga: «Orun-kərpəngni yioqixturup mangojin» degən kixi kim ikən? — dəp soraxtı. **13** Bırak sakayojan adəm uning kim ikənlikini bilməydi. Qünki u yərdə adəm kəp bolənlikdən, Əysa ezinidən daldioja elip, astiojına ketip қaldı. **14** Bu ixlardın keyin Əysa həlik adəmni ibadəthanıda tezip uningoja: — Mana, sakayıding. Əmdi kayta gunah sadir kılma, bexingoja tehimu eojir kūlpət qüxpə kalmışun! — dedi. **15** Həlik adəm Yəhədiylarning kəxioja berip, ezinidən sakayıtkan Əysa ikenlikini ukturdu. **16** Əysa bu ixlərni xabat künü kılıqanlıq üçün, Yəhədiylər uningoja ziyanəklik kilişkə baxlıdı. **17** Lekin Əysa ularoja: — Atam ta hazırlıqqa tohtimastın ix kiliplə kəlməkta, mənmu ixləymən! — dedi. **18** Xu səwəbtin Yəhədiylər uni əltürükə tehimu urunattı; qünki u xabat küninin qaidisini buzupla kalmastın, yəna Hudani «Atam» dəp qakırıp, ezinidən Hudaoja barawər kılıqanidi. **19** Xunga Əysa ularoja jawabən mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, Oqlu əzlükidin həqnemə kılalmayıdu, bəlkı pəkət Atining nemə kiliwatqanlığını kərəp, andin xu ixni kılıdu. Ata nemə ix kilsə, Oqlulmu xu ixni ohxaxla kılıdu. **20** Qünki Ata Oqlulni səyidə wə Əzining kiliqiojan barlıq ixlərini uningoja ayan kılıdu həm sılarnı həyran kəlduruxkə bulardın tehimu zor wə uluq ixlərni uningoja ayan kılıdu. **21** Qünki əlgənlərni Ata կandak tirildürüp, ularoja hayatlıq ata kılıqan bolsa, Oqlulmu xuningojə ohxax ezi halıqan kixilərgə həyatlıq ata kılıdu. **22** Xuningdək, Ata Əzi həqkimning üstdin həküm qıkarmayıdu, bəlkı barlıq həküm ixlərini Oqluloja tapxuroğan. **23** Buningdin məksət, — insanlarning həmmisi Atioja hərmət kılıqandək, Oqlulmuşu ohxaxla hərmət kilixi üqündür. Kimki Oqlulni hərmətlimisə, uni əwətküqi Atinimu hərmətlimigənlərdin bolidu. **24** — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, sezümnii anglap, meni əwətküqigə ixəngən hərkim mənggülük

hayatka erixkən bolidu; u adəm sorakka tartilmaydu, bəlkı əlümdin hayatılkə etkən bolidu. (aiōnios g166) 25 — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, əlüklərning Hudanıng Oqlining awazini anglaydioğan wakit-saiti yetip kəlməktə, xundakla hazır kəldiki, angliqanlar hayatılkə igə bolidu. 26 Qünki Ata Əzidə kəndak hayatılkə igə bolsa, Oqlujomu əzidə xundak hayatılkə igə boluxni ata kıldı 27 wə yənə uningoja sorak kılıx hökükimə bərdi, qünki u İnsan'ooqlıdır. 28 Buningoja təəjjüp kılmangalar; qünki barlıq gərda yatkanlar uning awazını anglaydioğan wakit kelidi 29 wə ular xuan yərlikliridin qıkixidu, yahxılık kılıqanlar hayatı tirilidu, yamanlık kılıqanlar sorakka tartılıxka tirilidu. 30 Mən əzlükümdin heqnemə kılalmaymən, pəkət [Atamdin] angliqinim boyığa həküm kılımən; wə mening həkümüm həkkaniyidur, qünki mening izdiginim əzümning iradisi əməs, bəlkı meni əwətküçininq iradisini əməlgə axuruxtur. 31 — Əgər əzüm üçün əzüm guwahlıq bərsəm guwahlıkim həkikət hesablanmaydu. 32 Lekin mən üçün guwahlıq beridioğan baxça birsə bar. Uning manga beridioğan guwahlıkinin rastlığını bilimən. 33 Silər Yəhəyaşa əlqi əwətkininqarda, u həkikətkə guwahlıq bərgən 34 ([əmaliyyəttə], manga insanning guwahlıkinı kəbul kılıximning keriki yok; mening [Yəhəya tooruluk] xundak eytiwakının pəkətlə silərning kütkuzuluxunglar üçündür). 35 [Yəhəya] bolsa keyüp nur qeqip turoğan bir qiraq idi wə silər uning yorukida bir məzgil xadlinixka razi boldungalar. 36 Lekin Yəhyanıng mən üçün bərgən guwahlıqidinmu uluq bir guwahlıq bar. U bolsimu, ata manga ada kılıxka tapxuroğan əməllər, yəni mən kiliwatqan əməllər, bular mening tooranda Atining meni əwətkinigə guwahlıq beridur. 37 Wə meni əwətkən Ata Əzimu mən üçün guwahlıq bərgəndur. Silər həqqaqan uning awazını anglimidinglar, kiyapitini kərmidinglar 38 wə uning səz-kalami silərning iqinglardın orun almındı; qünki Uning əwətkini bolsa, uningoja ixənməysilər. 39 Muqəddəs yazmilarنى ketirkənen okup olturisilər; qünki ulardin mənggülük hayatılkə igə bolduk, dəp karaysilər. Dəl bu yazmilar mən üçün guwahlıq bərgüqidur. (aiōnios g166) 40 Xundaktimu silər yənilə hayatılkə erixix üçün mening yenimoja kelixni halimaysilər. 41 Mən insanlarning mahtixini kəbul kilmaymən; 42 lekin mən silərni bilimənki, iqinglarda Hudanıng muhəbbiti yok. 43 Mən Atamning nami bilən kəlgənmən, əmma

silər meni kəbul kilmaysilər. Həlbuki, baxça birsə əz nami bilən kəlsə, silər uni kəbul kılısilər. 44 Silər bir-biringlardın izzət-xəhrət kəbul kılısilər-yu, yeganə Hudadin kəlgən izzət-xəhrətkə intilmisənglər, undakta silər kəndakmu etikəd kılalaysilər?! 45 Birək meni üstimizdin Atioja xikayət kılıdu, dəp oylianglar. Üstünglardın xikayət kılıquçı mən əməs, bəlkı silər ümid baqliqan Musa [pəyəqəmbərdur]. 46 Qünki əgər silər rasttin Musa [pəyəqəmbərgə] ixangən bolsanglar, mangimu ixəngən bolattinglar. Qünki u [muqəddəs yazmılarda] mən tooruluk pütkəndur. 47 Lekin uning pütkənlirigə ixənmisənglər, mening sezlirimə kəndakmu ixinisilər?!

6 Bu ixlardın keyin, Əysa Galiliyə dengizi (Tiberiyas dengizi dəpmu atıldı)ning u ketiqa etti. 2 Zor bir top halayıq u kesəllərni sakaytqan möjizilik alamətlərini kərdi wə uning kəynidin ağıxip mangdi. 3 Əysa taoqka qıkıp, u yerdə muhlisliri bilən billə olturdu. 4 U qəoşda Yəhədiylarning həyeti, yəni «etüp ketix həyeti»qa az қalojan wakit idi. 5 Əysa bexini kətürüp, zor bir top halayıqning əzininə aldiqa keliwatqanlığını kərüp, Filiptin: — Bularqa yəydiqanoja nanni nədin alımız? — dəp soridi 6 (lekin u bu səzni Filipni sinax üçün eytənədi. Qünki u əzinin nəma kılıdqanlığını bilətti). 7 Filip jawabən: — İkki yüz dinaroja nan alsakmu, hərbirigə kiqikkino bir qıxləmdin yeyixkumu yətməydi! 8 Muhlislardın biri, yəni Simon Petrusning inisi Andriyas Əysəoja: 9 — Bu yerdə kiqik bir oqul bala bar, uningda bəx arpa nan bilən ikki kiqik belik bar. Lekin xunqə kəp həlkəkə bu nemə bolidu?! — dedi. 10 Əysa: — Kəqilikni olturoquzunglar, — dedi (u yerdə ot-qəp mol əskənidir). Xuning bilən ər kixilər olturdu; ularning sanı bəx mingqə bar idi. 11 Əysa nanlarnı kolioja elip, [Hudaşa] təxəkkür eytəndin keyin, olturoqanlarqa üləxtürüp bərdi. Beliklərinimə xundak kıldı; kəpqilik halıqanqə yedi. 12 Həmməylən yəp toyunoqanda, u muhlislirioja: — Axşan parqılları yioqinglər, həq nərsə zaya bolmuşun, — dedi. 13 Xuning bilən ular bəx arpa nenidin yəp axşan parqılırını on ikki sewətkə toldurup yioqiwaldi. 14 Əmdi halayıq Əysanıng kərsətkən bu möjizilik alamitini kərüp: «Dunyaşa kelixi mukərrər boluqan pəyəqəmbər həkikətən muxu ikən!» deyixti. 15 Xuning bilən Əysa ularning kelip əzinini padixaḥ boluxka zorlimaqçı boluqanlığını bilip, ulardin ayrılip, kaytidin taoqka yaloqz qıkıp kətti. 16 Kəqkərun, Əysanıng muhlisliri dengiz boyioja qübüxti.

17 Ular bir kemigə olturup, dengizning u ketidiki Kəpərnahum xəhīrigə karap yol elixti (karangoju qüxüp kətkənidi wə Əysa tehiqə ularning yenioqa kəlmigənidi). 18 Kəttik boran qıkıp, dengiz dolğunlap kətürülüwatatti. 19 Muhlislar palağ urup on-on bir qakırimqə mangojanda, Əysanıng dengizning üstida mengip kemigə yekinlixiatqanlığını körüp, körkuxup kətti. 20 Lekin ularoqa: — Bu mən, körkmanglar! — dedi. 21 Xuni anglap ular uni kemigə qıkırıwalqası kəldi; u kemigə qıkıpla, kemə dərhal ular baridiojan yərgə yetip bardı. 22 Ətisi dengizning u təripidə ələqən halayık [aldinkı kün] u yərdə Əysanıng muhlisliyi qıkkən kemidin baxka kemining yoklukını, Əysanıng muhlisliyi xu kemigə qıkkanda, Əysanıng ular billə qıqmiojanlığını, bəlkı muhlislinin ezlirila kətkənlikini kərgənidi. 23 Halbüki, birnəqqə kəməkolwak Tiberiyas xəhīridin Rəb təxəkkür eytkəndin keyin həlk nan yegən yərgə yekin kelip tohtidi. 24 Xuning bilən halayık Əysanıng wə muhlislinining u yərdə yoklukını kərüpla, kemilərgə olturup, Əysani izdigili Kəpərnahum xəhīrigə mangdi. 25 Ular uni dengizning u təripidə tepip uningoja: — Ustaz, bu yərgə əqan kəlding? — dəp soraxtı. 26 Əysa ularoqa jawabən: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silər meni mejizilik alamətlərni kərgənliliklər üçün əməs, bəlkı nənlərin yəp toyunojininglar üçün izdəysilər. 27 Buzulup ketidiojan paniy ozuklukka əməs, bəlkı mənggү hayatlıqka bakıy ələqən ozuklukka intilip ixlənglər; buni Insan'ooqli silərgə beridu; qünki uni Ata, yəni Huda Əzi məhürləp təstikliojan, — dedi. (aiənios g166) 28 Xuning bilən ular uningdin: — Nemigə intilip ixlisək andin Hudanıng ix-hizmitidə ixlığın bolimiz? — dəp soraxtı. 29 Əysa ularoqa jawab berip: — Hudanıng ix-hizmiti dəl xuki, U əwətkinigə etikəd kılıxinglardur, — dedi. 30 Xuning bilən ular yəna: — Undak bolsa sən bizni körüp ezunggə ixəndürgüdək əndək mejizilik alamət yaritisən? Zadi nemə ix kılıp berisən? 31 Atabowilirimiz qəldə yürgəndə, [Zəburda]: «U ularoqa ərxtin qüxürülgən nan təkdim kıldı» dəp pütülgəndək, «manna»ni yegən — deyixti. 32 Əysa ularoqa mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silərgə asmandın qüxkən nanni bərgüqi Musa əməs, bəlkı menin Atamdur; U [həzirmu] silərgə asmandın qüxkən həkkiy nanni beriwtidü. 33 Qünki Hudanıng neni bolsa pütükül dunyaoja hayatlıq atakılıqlojan, ərxtin qüxküqidur. 34 — Təksir, həmixə

bizgə xu nanni berip turojaysən! — deyixti ular. 35 Əysa ularoqa mundak dedi: — Həyatlıq neni ezmurdurmən! Mening yəniməqə kəlgən hərkim həqkəqan aq kəlməydu, manga etikəd kılıqan hərkim həqkəqan ussimaydu. 36 Lekin silərgə eytkinimdək, silər meni kərgən bolsanglarmu, etikəd kilmayatisilər. 37 Ata manga tapxurojanlarning hərbiri yəniməqə kelidu wə menin yəniməqə kəlgənlərdin həqkəysisini hərgiz taxliwətməymən. 38 Qünki ez iradəmni əməs, bəlkı meni əwətküqining iradisini əməlgə axurux üçün ərxtin qüxtüm. 39 Meni əwətküqining iradisi bolsa dəl xuki, uning manga tapxurojanlıridin həqbırını yittürməy, bəlkı ahirkı kün ularning həmmisini tirildürükümdin ibarət. 40 Qünki menin Atamning iradisi xuki, Oquloja kəz tikip karap, uningoja etikəd kılıqənlarning hərbirini mənggülük həyatka erixtirüxtür; wə mən ahirkı kün ularni tirildürimən. (aiənios g166) 41 Əmdi Yəhudiylar Əysanıng: «Ərxtin qüxkən nan ezmurdurmən!» degini üçün uningoja narazı bolup ojotuldixixə baxlıdı: 42 — «Bu Yüsüpning oqlı Əysa əməsmu? Atisinimu, anisinimu tonuydiojan tursak, yənə əndəklerqə: — «Ərxtin qüxtüm!» desun?» — deyixətti ular. 43 Əysa jawabən ularoqa mundak dedi: — [Mening toqramda] ezara ojotuladxamanglar. 44 Meni əwətkən Ata Əzi kixılərning kəlbini tartkuzmisa, həqkim menin yəniməqə keləlməydu; menin yəniməqə kəlgən hərbirini ahirkı kün tirildürimən. 45 Pəyojəmbərlərning yazmilirida: «Ularning həmmisigə Huda təripidin egitilidü» dəp pütülgəndür. Xunga, Atining [səzini] tingxiojan wə uningdin əgəngən hərbiri menin yəniməqə kelidu. 46 Biraq bu birərkim Atini kərgən deşəlik əməs; pəkət Hudanıng yenidin kəlgüqi bolsa, u Atini kərgəndür. 47 Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, manga etikəd kılıqüqi mənggülük həyatka igidur. (aiənios g166) 48 Həyatlıq neni ezmurdurmən. 49 Atabowiliringlar qellərdə «manna» yegini bilən yənilərəldi. 50 Lekin mana, ərxtin qüxkən nan dəl xundakki, birsə uningdin yegən bolsa olməydu. 51 Ərxtin qüxkən hayatlıq neni ezmurdurmən; kimdəkim bu nandin yesə, əbədil'əbədgıqə yaxaydu. Mən beridiojan xu nan bolsa menin ət-tenimdir, pütükül dunyadikilər həyatka igə bolsun dəp, mən uni atımkəmən. (aiənios g165) 52 Bu səz bilən Yəhudiylar ezara talax-tartix kılıxişa baxlap: — Bu adəm bizning yeyiximizgə eznining əttenini əndək beralisun?! — deyixətti. 53 Xunga Əysa ularoqa mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən

silergə xuni eytip koyayki, silər Insan'oqlining et-tenini yemigüqə wə kenini iqmiqüqə, silərdə hayatlik bolmaydu. **54** Et-tenimni yegüqi wə kenimni iqküqi mənggülük hayatka erixkən bolidu wə mən uni ahirki künə tirildürimən. (*aiōnios g166*) **55** Qünki et-tenim həkikiy ozukluk, kenim bolsa həkikiy iqimlikтур. **56** Et-tenimni yegüqi wə kenimni iqküqi məndə yaxaydu wə mənmə uningda yaxaymən. **57** Həyat Ata meni əwətkən wə mən Atining boloğanlıigidin yaxawatkinimdək, meni yegüqi kixi həm mening wasitəm bilən yaxaydu. **58** Mana bu ərxtin qüxkən nandur. Bu nan ata-bowiliringlar yegən «[manna]»dək əməs; qünki ular «[manna]»ni yeyixi bilən əldi; birak bu nanni istemal kılqıraqı bolsa mənggү yaxaydu! (*aiōn g165*) **59** Bu səzlərni u Kəpərnahumdiki sinagogda təlim bərginidə eytənədi. **60** Xuning bilən uning muhlisiridin nuroqunlari buni angloqanda: — Bu təlim bək eojir ikən! Buni kim anglap ketürəlisus? — deyixti. **61** Birak əz işqidə muhlisirining bu toqrisida əjotuldaxkınıni bilgən əysa ularqa: — Bu səzüm silərni taydurdumu? **62** Əmdi mubada Insan'oqlining əslı kəlgən jayəsa ketürəlüwatkinini kərsənglər, qandak bolar?! **63** [Insanoşa] hayatlıq bərgüqi — Rohtur. Insanning ətliri bolsa həqkandak payda bərməydu. Mən silergə eytənə səzlərim bolsa həm rohtur wə həm hayatlıktur. **64** Lekin aranglardın etikad kilmiojan bəzilər bar, — dedi (qünki əysa etikad kilmiojanlarning wə əzığə satğunluk kılıdıcıjan ning kim ikənlikini baxtila bilətti). **65** Xuning bilən u mundak dedi: — Mən xu səwəbtin silergə xuni eyttimki, Atamdin ata kılınmisa, həqkim mening yenimoja keləlməydu! **66** Xu wakıttin tartip muhlisiridin heli kəpi qekinip qıkıp, uning bilən yənə mangmaydiojan boldi. **67** Xunga əysa on ikkiyəndin: — Silərmə, həm [məndin] ketixni halamsılsər? — dəp soridi. **68** Simon Petrus uningoja jawab kılıp: — I Rəb, biz kimning yenioja ketəttük? Mənggү hayatlıq səzləri səndilidur! (*aiōnios g166*) **69** Wə xuningdoja ixəndük wə xuni biliq yəttükki, sən Hudanıng Muqəddəs Boluoqüsidsərən! — dedi. **70** Əysa ularqa jawabən: — Mən silər on ikkinglarnı tallidim əməsmə, birak aranglarda birsə iblistur! — dedi **71** (uning bu degini Ixkariyotluq Simonning oqlı Yəhudani kərsətkənidi, qünki Yəhuda on ikkylənninq biri bolögini bilən, keyin əzığə satğunluk kılıdu).

7 Bu ixlardın keyin, əysa Galiliyədə aylinip yürüdi. U Yəhudiylərə aylinip yürüxni halimaytti, qünki [xu yərdiki] Yəhudiylər uningoja kəst kilməkqi idi.

2 Bu qəođda, Yəhudiylarning «kəpilər həyti»oja az kaloğanidi. **3** Xunga əysanıng iniliri uningoja: — Muxu yərdin ayrılip Yəhudiyəgə baroqin, xuning bilən muhlisirringmu [karamət] əməlliringni kərələydi! **4** Qünki əzini həlk-aləmgə tonutmakçı boloğan həqkim yoxurun jayda ix kilməydu. Bu əməllərni kiliwatkanikənsən, əzüngni dunyaoja kərsət! — deyixti. **5** Qünki uning inilirimə uningoja etikad kilmiojanidi. **6** Xunga əysa ularqa: — Mening wakıt-saitim tehi kəlmidi. Lekin silergə nisbətən hərwəkit munasiptur. **7** Bu dunyadiki xixilər silergə hərgiz əq bolmaydu; lekin meni əq kəridü. Qünki mən ularning kilmixlirini rəzil dəp guwaqlik beriwtimatı. **8** Silər bu həytəkə beriwingler. Mən bu həytəkə barmaymən, qünki mening wakıt-saitim tehi yetip kəlmidi, — dedi. **9** Əysa bu səzlərni kılıp, Galiliyədə qaldı. **10** Əysanıng iniliri həytəkə qıkkəndin keyin, u əzimu uningoja bardı. Əmma axkara əməs, yoxurun bardı. **11** Heyttə Yəhudiylar uni izdəp: «U kəyərdidur?» dəp sorawatatti. **12** Kixilər arısında uning toqrisida kəp oquloqla boldı. Bəzilər uni: «Yahxi adəm!» desə, yənə bəzilər: «Yak, u halayıknı azduruwatidu!» deyixti. **13** Birak Yəhudiylər [qonglıridin] körküp, həqkim oquq-axkarə uning gepini kilmaytti. **14** Heytning yerimi etkəndə, əysa ibadəthana høyliroja kirip həlkə təlim berixkə baxlıdı. **15** Yəhudiylar: — Bu adəm həqkandak təlim almiojan turuqluk, uning kəndakımı munqə kəp bilimi bolsun? — dəp həng-tang kəlixti. **16** Əysa ularqa: — Bu təlimlər mening əməs, bəlki meni əwətküqininqidur. **17** Uning iradisigə əməl kılıxka əz iradisini baqlıojan hərkim bu təlim toqrluluk — uning Hudadin kəlgənlikini yaki əzlükümdin eytiwatkanlıkimni bilidü. **18** Əz aldiqa səzligən kixi əz xan-xəripini izdəydi, lekin əzini əwətküqininq xan-xəripini izdəydiqan kixi həksadıktur, uningda həkkaniyətsizlik yoktur. **19** Musa [pəyoqəmbər] silergə Təwrat ənanını tapxuroqan əməsmə? Lekin həqkaysinglar bu ənanıja əməl kilmaywatisilər! Nemixkə meni əltürməkqi bolisilər? — dedi. **20** Kəpqilik: — Sanga jin qaplixiptu! Seni əltürməkqi boloğan kim ikən? — deyixti. **21** Əysa ularqa mundak jawab bərdi: — Mən bir karamətni yaritixim bilən həmmünglər həng-tang kəlixtinglar. **22** — Əmdi Musa [pəyoqəmbər] silergə hətnə kılıx toqrluluk əmr kaldoğan (əməliyəttə bolsa hətnə kılıx Musa pəyoqəmbərdin əməs, ata-bowilardin kaloğan), xunga silər xabat künigə [toqra keliq kalsımı] xu

künidə adəmning hətnisini kiliwerisilər. **23** Əmdi Təwrat қanunioja hilalik қilinmisun dəp xabat künidə adəm hətnə қılınoğan yerdə, mən xabat künidə bir adəmni səllimaza saqaytsam, silər nemə dəp manga aqqiklinisilər? **24** Sirtki kiyapətkə karap həküm kilmanglar, bəlkı həkənliy həküm kilinglar! **25** U wakitta Yerusalemıklärning bəziliri: — [Qonglar] əltürməkqiolojan kixi bu əməsəmidi? **26** Axbara sezləwatsimu, uningoja karxi həq nərsə demidiq! Dərwəkə, aksakallarning uning Məsih ikənlikini bilip yətkənmu? **27** Həlbuki, bu adəmning kəyərdin kəlgənlikini biz enik bilimiz. Lekin Məsih kəlgəndə, uning kəyərdin kəlgənlikini həqkim bilməstiq, — deyixti. **28** Xunga Əysa ibadəthana həylişidə təlim beriwtip, yüksiri awaz bilən mundak dedi: — Silər meni tonuyımız həmdə mening kəyərdin kəlgənlikimimə bilimiz, [dəwatisilər]?! Bırak mən ezlükümdin əməs, mən meni əwətküçidin [kəldim], U həktur; bırak silər Uni tonumaysilər. **29** Mən Uni tonuymən. Qünki mən Uning yenidin kəldim, meni U əwətti. **30** Xunga ular uni tutux yolını izdəyti, lekin həqkim uningoja kol salmida; qünki uning wakıt-saiti tehi yetip kəlmigənidi. **31** Lekin halayıq arisidiki nuroğun kixılər uningoja etikəd kıldı. Ular: «Məsih kəlgəndə bu kixi kərsətkən möjizilik alamətlərdən artuk [möjizə] yaritalarmu?» — deyixti. **32** Pərisiyələr halayıqning u toopruluk oqluqla boluwatqan bu gəp-səzlərinini anglıdi; xuning bilən Pərisiyələr bilən bax kahinlər uni tutux üçün birnəqqə əkarawullarnı əwətti. **33** Xuning bilən Əysa: — Yənə bir'az wakıt silər bilən billə bolımən, andin meni əwətküçining yenioja ketimən. **34** Meni izdəysilər, lekin tapalmaysilər. Mən baridiojan yərgə baralmaysilər, — dedi. **35** Buning bilən, Yəhudiylər bir-birigə: — U biz tapalmioqudak kəyərlərgə barar? Greklər arisidiki tarkak Yəhudiyyə muhajirlarning yenioja berip, greklərə təlim berəmdioqandu? **36** «Meni izdəysilər, lekin tapalmaysilər. Mən baridiojan yərgə baralmaysilər» degini nemisidu? — deyixti. **37** Heytning ahirki həm əng katta küni, Əysa ornidin turup, yüksiri awaz bilən: — Kimdəkim ussisa, mening yenimoja kelip iqsun! **38** Manga etikəd kıləpuqı kixininə huddi mukəddəs yazmilarda eytiloqnidək, iq-baqṛidin həyatlık süyininq dəryalırı ekip qıkışdu! — dəp jakarlidi **39** (u bu səzni əzığə etikəd kıləpanlarə ata kılınmiojan Mukəddəs Rohka ərəfa eytikanidi. [Hudanıng] Rohki tehi həqkimə ata kılınmiojanmadi, qünki Əysa tehi xan-xəripigə kirmigənidi). **40** Halayıq iqidə bəzilər bu

səzni anglap: — [Kelixi mukərrərə bolojan] pəyojəmbər həkikətən muxu ikən! — deyixti. **41** Bəzilər: «Bu Məsih ikən!» — deyixətti. Yənə bəzilər bolsa: «Yak, Məsih Galiliyədin keləttimi? **42** Mükəddəs yazmilarda, Məsih [padixah] Dawutning nəslidin həm Dawutning yurti Bəyt-Ləhəm yezisidin kelidi, deyilmənəmidi?» — deyixti. **43** Buning bilən, halayıq uning wəjidiñ ikkigə bəlünüp kətti. **44** Bəziliri uni tutaylı degən bolsimu, lekin həqkim uningoja kol salmida. **45** Əkarawullar [ibadəthanidin] bax kahinlər bilən Pərisiyələrning yenioja kaytip kəlgəndə, ular əkarawullarə: — Nemə üçün uni tutup kəlmidinqilar? — dəp soraxti. **46** Əkarawullar: — Həqkim həqqaqan bu adəmdək səzligən əməs! — dəp jawab berixti. **47** Pərisiyələr ularə: — Sılərmə azduruldunglarmu? **48** Aksakallardin yaki Pərisiyələrin uningoja etikəd kıləpanlar bolojanmu?! **49** Lekin Təwrat қanunini bilməydiqan bu qüprəndilər lənətkə əkalidu! — deyixti. **50** Ularning arisidin biri, yəni burun ahxamda Əysanıng aldioja kəlgən Nikodim ularə: **51** — Təwrat қanunimiz awwal kixininə nemə kıləpinini əzidin anglap bilməy turup, uningoja həküm qıkıramdu! **52** Ular jawab kılıp: — Sənmu Galiliyədinmu? [Mükəddəs yazmiləri] kər, kətirkinip okup bak, Galiliyədin həqkandaq pəyojəmbər qıkımaydu! — dedi. **53** Xuning bilən [ularning] hərbiri ez əyiga kətti.

8 Əysa bolsa Zəytun teojoja qıkıp kətti. **2** Ətisi səhərdə, u yənə ibadəthana həylilixirə kirdi wə halayıqning həmmisi uning yenioja keliykəndi. U olturup, ularə təlim berixkə baxlıdı. **3** [Xu qaṣṣa], Təwrat ustazlırı bilən Pərisiyələr zina kılıp tutulup kıləpan bir ayalni uning aldioja elip kelixti. Ular ayalni otturioja qıkırip, **4** uningdin: — Ustaz, bu ayal dəl zina üstidə tutuwelindi. **5** Musa [pəyojəmbər] Təwrat қanunida bizə muxundak ayallarnı qalma-kesək kılıp əltürəxnı əmr kıləpan. Əmdi sənqə, uni əndək kılıx kerək? — dəp soraxti. **6** Əmdi ularning bundak deyixtiki niyiti, uni tuzakka qıxırup, uning üstidin ərz kıləqudak birər bahana izdəx idi. Əmma Əysa engixip, barmikə bilən yərgə bir nemilərni yazoqlı turdi. **7** Ular xu soalni tohtimay sorawatattı, u ruslinip ularə: — Aranglardiki kim gunahsız bolsa, [bu] [ayaloja] birinqi taxni atsun! — dedi. **8** Andin u yənə engixip, yərgə yezixni dawamlaxturdi. **9** Ular bu səzni anglap, aldi bilən yaxanoqları, andin kıləpanları bir-birləp [həmmisi] u yərdin qıkıp ketixti. Ahirida Əysa otturuda ərə turoqan həlikə ayal bilən yaloquz kəldi. **10** Əysa

ruslinip turup, xu ayaldin baxka heqkimni kermigən bolup, uningdin: Hanim, sanga həliki xikayət kilojanlar keni? Seni gunahka bekitidiojan heqkim qikmidim? — dəp soriwidi, 11 — Həzrətliri, heqkim qikmidi, — dedi ayal. Əysa: — Mənmu seni gunahka bekitməymən. Baroqın, buningdin keyin yənə gunah kilmioq! — dedi. 12 Xunga Əysa yənə kəpqilikkə söz kiliş: — Dunyaning nuri əzümdurmən. Manga əgəxənlər қarangojulukta mangmaydu, əksiqə həyatlık nuri oja erixidu, — dedi. 13 Pərisiyələr: — Sən əzünggə əzüng guwahlıq beriwasıən. Xunga sening guwahlıking rast hesablanmaydu, — deyixti. 14 Əysa ularoja jawabən mundaq dedi: — Hətta mən əzümgə guwahlıq bərsəmmu, guwahlıkim həktur, qünki mən əzümning kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə baridiojanlikimni bilimən. Lekin silər kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə baridiojanlikimni bilməsilər. 15 Silər ət igilirining əlqimi boyiqə həküm kılısilər. Biraq mən heqkimning üstigə həküm kilmaymən. 16 Mən həküm kılsammu, həkümüm həkikiydur; qünki mən yaloquz əməs, bəlkı meni əwətkən Ata [bu ixtə] mən bilən billidur. 17 Silərgə təwə boローン Təwrat əkanunida: «İkkı adəmning guwahlıqlik bolsa rast hesablinidu» dəp pütülgəndür. 18 Rast, mən əzüm toqramda əzüm guwahlıq berimən, wə meni əwətkən Atimu menin toqramda guwahlıq beridu. 19 Ular uningdin: — Atang kəyərdə? — dəp soraxti. Əysa ularoja jawab berip: — Silər ya meni tonumaysılər, ya Atamni tonumaysılər; meni tonuqan bolsanglar, Atamnimu tonuyttungular, — dedi. 20 Əysa bu səzlərni ibadəthanida təlim bərginidə, sədikə sandukining aldida turup eytkanidi. Biraq heqkim uni tutmidi, qünki uning waqt-saiti tehi yetip kalmıganıdi. 21 Xuning bilən ularoja yəna: Mən bu yerdin ketimən; silər meni izdəysilər, lekin eż gunahınglar iqidə əlisilər. Mən ketidiojan yərgə silər baralmaysılər, — dedi. 22 Buning bilən Yəhudiylər: — U: «Mən ketidiojan yərgə silər baralmaysılər» dəydu. Bu uning ezinə əltürüwalımən deginimidi? — deyixti. 23 Əysa ularoja: — Silər təwəndindursılər, mən yüksəridindurmən. Silər bu dunyadindursılər, mən bu dunyadın əməsmən. 24 Xuning üçün silərgə: «Gunahlıringlar iqidə əlisilər» dedim. Qünki silər menin «[Əzəldin] Bar Boloquqi» ikənlikimə ixənmisəngər, gunahlıringlar iqidə əlisilər, — dedi. 25 Sən zadi kim? — dəp soraxti ular. Əysa ularoja: — Baxta silərgə nemə degən bolsam, mən xu. 26 Əzümning silərning toopranglarda wə üstünglardin həküm kılıdiojan nuroqun səzlirim

bar; lekin meni əwətküqi həktur wə mən Uningdin nemini angliojan bolsa, bularnıla dunyadikilərgə ukturup eytimən, — dedi. 27 Ular uning əzlirigə eytkanlırinin Ata toopruluk ikənlikini qüixinəlmidi. 28 Xunga Əysa mundaq dedi: Silər İnsan'oqlını kətürgəndin keyin, menin «[Əzəldin] Bar Boloquqi» ikənlikimni bilisilər wə xundakla həq ixni əzlükümdin kilmioqanlikimni, pəkət Atining manga əgətkininila sezligənlikimni bilisilər. 29 Meni əwətküqi mən bilən billidur, U meni əsla yaloquz koymidi, qünki mən həmixə Uni hursən kılıdiojan ixlarnı kılımən. 30 Əysa bu səzlərni kılıwatqan qaçqıning əzidə, nuroqun kixilər uningoja etikəd կildi. 31 Əysa əzığ etikəd kılıqan Yəhudiylərə: — Əgər menin səzkalamımdın qikmay tursanglar, menin həkikiy muhlisilər bolqan bolisilər, 32 wə həkikətni bilisilər wə həkikət silərni azadlıqka erixtəridü, — dedi. 33 Ular jawabən: — Biz İbrahimning nəslimiz, — heqkəqan heqkimning küllükida bolmiduk. Sən kəndaksıgə: Azadlıqka erixsilər, dəysən? — dedi. 34 Əysa ularoja jawab berip: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, gunah sadır kılıqan kixi gunahıning kılıdudur. 35 Kül ailidə mənggü turmaydu, lekin oqul mənggü turidu. (aiən g165) 36 Xuning üçün Oqul silərni azad kilsa, həkikiy azad bolisilər. 37 Silərning İbrahimning nəslili ikənlikinglərni bilimən. Biraq meni əltürməkqi boluwatisilər, qünki menin səzüm iqinqlardın orun almidi. 38 Mən Atamning yenida kərgənlirimni eytiwatımən; silər bolsanglar ez atanglardın kərgənliringlərni kılıwatisilər! 39 Ular jawab berip: — Bizning atımız İbrahimidur, — dedi. Əysa ularoja: — Əgər İbrahimning pərzəntləri bolsanglar, İbrahimning əməllirini kılıqan bolattinglar! 40 Biraq hazır əksiqə meni, yəni Hudadin angliojan həkikətni silərgə yətküzgən adəmni əltürüväx kəstləysilər. İbrahim undak ixni kilmioqan. 41 Silər eż atanglarning kılıqınıni kılıwatisilər! — dedi. — Biz haramdin boローン əməsmiz! Bizning pəkət birlə atımız bar, U bolsa Hudadur! — deyixti ular. 42 Əysa ularoja: — Atanglar Huda boローン bolsa, meni səyəgən bolattinglar; qünki mən Hudanıng baqrıdin qikip, bu yərgə kəldim. Mən əzlükümdin kəlgən əməsmən, bəlkı Uning təripidin əwətilgənmən. 43 Səzlimən nemixə qüxənməysilər? Enikki, menin səz-kalamım kulikinglərə kirməywatidü! 44 Silər atanglar İblistin boローンsilər wə uning arzu-həwəslirigə əməl kılıxni halaysilər. U aləm apiridə boローンdan tartip katıl idi

wə uningda həkikət bolmiojaqka, həkikəttə turmiojan. U yalojan səzligəndə, eż təbiitidin səzləydi, qünki u yalojanqi wə xundakla yalojanqılığının atisidur. **45** Lekin mən həkikətni səzligimiz üçün, manga ixənməysilər. **46** Qaysinglar meni gunahı bar dəp dəliliyələysilər, kəni? Həkikətni səzlisəm, nema üçün manga ixənməysilər? **47** Hudadin boローン kixi Hudanıng səzlərini angelaydu; silər ularnı anglimaysilər, qünki silər Hudadin boローン əməssilərlə! **48** Yəhudiyalar uningoja jawabən: — Əjəba, bizning seni: «Samariyalık həm jin qaplaxkən adəm»sən deginimiz tooqra əməsmu? — deyixti. **49** Əysə jawabən: — Manga jin qaplaxkını yok, bəlkı mən Atamni hərmət kılımən; lekin silər manga hərmətsizlik kılıwatisilər. **50** Mən eż xan-xəripimni izdiməymən; lekin buni izdigüqi həm [uning üstidin] həküm kılıquçı Birsı bar. **51** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, menin səz-kalamimni tutidiojan kixi əbədil-əbəd əlüm kərməydi. (aiən g165) **52** Xuning bilən Yəhudiyalar uningoja: — Sanga dərwəkə jin qaplaxkanlığını əmdi bildik! Hətta [həzəriti] İbrahim wə pəyoğambərlərmə əlgən tursa, sən kəndakşıge: «Mening səz-kalamimni tutidiojan kixi əbədil-əbəd əlüm tetimaydu» dəysən? (aiən g165) **53** Əjəba, sən atımız İbrahimdən uluqmuşsun? U əldi, pəyoğambərlər həm əldi?! Sən əzüngni kim kilməkqışın? **54** Əysə jawabən mundak dedi: — Əgər mən əzümnin uluqlısam, undakta uluqlukum həqnərsə hesablanmayıtti. Bırak meni uluqliquçı — silər «U bizning Hudayımız» dəp ataydiojan Atamning Əzidur. **55** Silər Uni tonumidinglar, lekin mən Uni tonuymən. Uni tonumaymən desəm, silərdək yalojanqi bolattim; bıraq mən Uni tonuymən wə Uning səz-kalamını tutımən. **56** Atanglar İbrahim mening künümni kəridiojanlığının yayrap-yaxnidi həm dərwəkə uni aldin'ala kərüp xadlandı. **57** — Sən tehi əllik yaxka kirməy turup, İbrahimni kərdüngmu? — deyixti ular. **58** Əysə ularqa: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, İbrahim tuqulmastıla, mən Bar Bołożquidurmən! — dedi. **59** Buning bilən ular uni qalma-kesək kılolılı kollirioja yərdin tax aldı; lekin Əysə ularqa kərinməy, ularning otturisidin etüp ibadəthanidin qikip kətti.

9 Wə u yolda ketiwetip, tuqma қarioqu bir adəmni kərdi. **2** Muhlisliri uningdin: — Ustaz, kim gunah kılıp uning қarioqu tuqulqinoja səwəb boローン? U əzimu ya ata-anisımı? — dəp soraxti. **3** Əysə mundak jawab bərdi: — Əzi yaki ata-anisining gunah

sadir kılıqanlığının əməs, bəlkı Hudanıng Əz əməlliri uningda ayan kılinsun dəp xundak boローン. **4** Künning yorukida, meni əwətküqining əməllirini ada kılıxim kerək. Kəq kirsə, xu qaođa həqkim ix kılalmayıdu. **5** Mən dunyada turojan waktimda, dunyanıng nuri əzümdurmən. **6** Bu səzlərni kılıqandın keyin, u yərgə tükürüp, tükürüktin lay kılıp, layni həlikə adəmning kəzlirigə sürüp koydi **7** wə uningoja: «Siloam kəlqiki»ga berip yuyuwtokin» dedi («Siloam» [ibraniyqə sez bolup], «əwətilgən» degən mənini bildiridü). Xuning bilən həlikə adəm berip yuyuwidi, kezi kəridiojan bolup kaytip kəldi. **8** Қoxnliları wə u ilgiri tiləmqilik kılıqinida uni kərgənlər: — Bu olturup tiləmqilik kılıdiqan həlikə adəm əməsmu? — deyixip kətti. **9** Bəzilər: «Həə, xu ikən» desə, yənə bəzilər: «Yak, u əməs, lekin uningoja oxaydikən» deyixti. Bırak u ezi: — Mən dəl xu kixi bolimən! — dedi. **10** — Undakta kəzliring kəndak eqildi? — dəp soraxtı ular. **11** U jawabən mundak dedi: — Əysə isimlik bir kixi [tükürükidin] lay kılıp kəzlirimgə sürüp koyuwidi, manga: «Siloam kelqikigə berip yuyuwtokin» degənidi. Mən berip yuyuwidim, kərələydiqan boldum. **12** — U hazır kəyərdə? — dəp soraxtı ular. — Bilməymən, — dedi u. **13** Halayık ilgiri қarioqu boローン bu adəmni Pərisiyəlarning aldioja elip berixti **14** (əslidə Əysə lay kılıp bu adəmning kəzlərini aqkan kün dal xabat künü idi). **15** Xuning bilən Pərisiyələr kaytidin bu adəmdin kəndak kərələydiqan boローンını soriwidi, u ularqa: — U kəzlirimgə lay [sürüp] koydi, mən yuyuwidim wə mana, kərələydiqan boldum! — dedi. **16** Xuning bilən Pərisiyələrdin bəziliri: — U adəm Hudanıng yenidin kəlgən əməs, qünki u xabat künini tutmaydu, — deyixti. Yənə bəziləri: — U gunahkar adəm bolsa, kəndaklarqə bundak möjizilik alamətlərni yaritalaytti? — deyixti. Buning bilən ularning arısında belünük pəyda boldı. **17** Əlar қarioqu adəmdin yənə: — U kəzliringni eqiptu, əmdi sən u toqıruluk nema dəysən? — dəp soraxti. U: — U bir pəyoğambər ikən, — dedi. **18** Yəhudiyalar kərələydiqan kılınojan kixininə ata-anisini tepip kəlmigüqə, burun uning қarioqu ikənlikigə wə hazır kərələydiqan kılınojanlığıja ixənməydi. Xunga ular uning ata-anisini qakırtıp, **19** ulardin: — Bu silərning oqlunglarmu? Tuqma қarioqu, dəwatattinglar? Əmdi hazır қəndaklarqə kərələydiqan bolup kəldi? — dəp soraxti. **20** Ata-anisi ularqa: — Uning bizning oqlımız ikənlik, xundakla tuquluxidinla қarioqu ikənlikini bilimiz; **21** lekin

hazır kändäklärqə kərələydiqan bolup kalojanlığını, kezlini kim aqkanlığını bilmeymiz. U qong adəm tursa, [buni] eżidin soranglar, u ezi dəp bərsun, — dəp jawab bərdi. 22 Ata-anisining xundak deyixi Yəhudiylardin korkkanlığı üçün idi; qünki Yəhudiylar kimdəkim Əysani Məsih dəp etirap kilsə, u sinagog jamaitidin koqlap qıkırılsun dəp karar kilojanidi. 23 Xu səwəbtin uning ata-anisi: «U qong adəm tursa, [buni] eżidin soranglar» degənidi. 24 Pərisiyələr əslida karioğlu bolovan adəmni yənə qakirip uningoja: — Hudaşa xan-xərəp berip [kəsəm kıl!]! Biz bu adəmning gunahkar ikənləkini bilimiz, — deyixti. 25 U mundak jawab bərdi: — U gunahkarmu, əməsmu, bilməymən. Birək mən xu birlə ixni bilimənki, karioğlu idim, hazır kərələydiqan boldum. 26 Ular uningdin yənə bir ketim: — U seni kändak kıldı? Kəzliringni kändak aqtı? — dəp soraxti. 27 U jawabən: — Sılərgə allığaşan eyttim, birək kulak salmidinglar. Silər nemə dəp kəytidin anglaxni halap қaldıngalar? Silərmə uning muhlisləri bolay dəwatamsılər?! — dedi. 28 Buning bilən, ular uni kattik tillap: — Sən həlikinən muhlisi! Biz bolsaq Musa [pəyojəmbərninq] muhlislərimiz. 29 Hudanıng Musaşa səzligənləkini bilimiz; lekin bu nemining bolsa kəyərdin kəlgənlikinumu bilməymiz, — deyixti. 30 Həlik adəm ularoja mundak jawab kəyturdu: — Ajayıp ixtu bu! Gərqə silər uning kəyərdin kəlgənlikini bilmigininglar bilən, u menin kəzlinimni aqtı. 31 Biz bilimizki, Huda gunahkarlarning tiləklirini anglimaydu; birək Əziga ihsənmən bolup iradisigə əməl kılıquqların kələmənini anglaydu. 32 Dunya apirida bolqandan tartip, birərsinən tuçma karioğuning kəzini aqkanlığını anglap bakkən əməs. (aīn g165) 33 Əgər bu adəm Hudadin kəlmigən bolsa, heqnemə kılalmışqan bolatti. 34 Ular uni: — Sən tüptin gunah iqidə tuçulojan turukluk, bizə təlim bərməkqimusən? — deyixip, uni [sinagogtin] koqlap qıkırıwtıxtı. 35 Əysə ularning uni [sinagogtin] koqlap qıkarqanlığını anglap, uni izdəp tezip: Sən, Hudanıng Ooqlija etikəd kılamsən? — dəp soridi. 36 U jawabən: — Təksir, u kim? Mən uningoja etikəd kılıy, — dedi. 37 — Sən həm uni kərdüng həm mana, hazır sən bilən səzlixiwatqan dəl xuning ezi, — dedi Əysə uningoja. 38 Həlik adəm: — I Rəb, etikəd kılımən! — dəp, uningoja sajdə kıldı. 39 — Mən korlarnı kəridiqlənən bolsun, kəridiqlənlərni kor bolsun dəp bu dunyoqa həküm qıkırıxka kəldim, — dedi Əysə. 40 Uning yenidiki bəzi Parisiyələr bu sezlərni anglap uningdin: — Bizmu kormu? — dəp soraxti. 41

əysə ularoja: — Kor bolovan bolsanglar, gunahınglar bolmayıttı; lekin silər hazır «kərəwətimiz» deginginlar üçün silərgə gunah həsabliniweridu, — dedi.

10 Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, koy kətinoja ixiktin kirməy, baxka yərdin yamixip kirgən kixi oöpri wə karakqidur. 2 Ixiktin kirdiqan kixi bolsa կoylarning padiqisidur. 3 Ixik bəkar uningoja ixikni eqip beridu wə կoylular uning awazini anglap tonuydu; u ez կoylirining isimlərini bir-birləp qakirip ularnı sirtka baxlap qıkıdu. 4 U կoylirining həmmisini sirtka qıkırıp bolup, ularning aliddə mangidu, կoylarmu uning kəynidin əgicix mengixidu; qünki ular uning awazini tonuydu. 5 Lekin ular yat adəmning kəynidin mangmaydu, bəlkı uningdin կąqıdu; qünki ular yatlarning awazini tonumaydu. 6 Əysə bu təmsilni ularoja səzləp bərgini bilən, lekin ular uning əzlirigə nemə dəwatqanlığını həq qüxənmidi. 7 Xunga əysə ularoja yənə mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, կoylarning ixiki əzümdurmən. 8 Məndin ilgiri kəlgənlərning həmmisi oöpri wə karakqidur, lekin կoylular ularoja kulak salmadi. 9 Ixik əzümdurmən. Mən arkılık kirgini kutkuzulidu həm kirip-qikip, ot-qəplərni tezip yeyələydi. 10 Oöpri bolsa pəkət oöprilax, eltürük wə buzux üçünla kelidu. Mən bolsam ularni həyatlıqka erixsun wə xu həyatlıkı mol bolsun dəp kəldim. 11 Yahxi padiqi əzümdurmən. Yahxi padiqi կoylar üçün ez jenini pida kılıdu. 12 Lekin mədikar undak kılımaydu. U bəlkı nə կoylarning igisi nə padiqisi bolmiojaqka, bərining kəlginini kərsə, կoylarnı taxlap կąqıdu wə bərə kəlip կoylarnı titip tiripirən kiliwetidu. 13 Əmdi mədikar bolsa pəkət həkkini dəp ixləp, կoylaroja kengül bəlməy bədər կąqıdu. 14 Yahxi padiqi əzümdurmən. Ata meni toniojinidək mən atını tonuojinimdək, mən əzümninəkərni tonuymən wə əzümninəkərnu meni tonuydu; կoylar üçün jenim pida. 15 Bu կotandin bolmiojan baxka կoylirimmi bar. Ularnımu elip baxlıxim kerək wə ularmu awazimni anglaydu; xuning bilən bir pada bolidu, xundakla ularning bir padiqisi bolidu. 16 Ata meni xu səwəbtin seyiduki, mən jenimni kayturuwelixim üçün uni pida kılımən. 17 Jenimni heqkim məndin alalmaydu, mən uni ez ihtiyyarım bilən pida kılımən. Mən uni pida kılıxka həqküllükən wə xundakla uni kayturuwelixim həqküllükən; bu əmrni Atamdin tapxuruwaloqanmən. 18 Bu səzlər tüpəylidin Yəhudiylar arısında yənə

bəlünük pəyda boldı. **20** Ulardin kəp adəmlər: — Uningoja jin qaplixiptu, u jeylüwati, nemə üçün uning səzигə kulak saloudaksıslər? — deyixti. **21** Yənə bəzilər bolsa: — Jin qaplaxkən adəmning səzləri bundaqlı bolmayıdu. Jin կandaqmu կarioqularning kezlini aqalısun?! — deyixti. **22** Kix pəslı bolup, Yerusalemda «Kaya beojixlax həyti» etküzülwattatı. **23** Əysə ibadəthanidiki «Sulaymanning pexaywini»da aylınip yürətti. **24** Yəhudiylar uning atrapioja olixiwelip: — Bizni қaqañojıqə tit-tit kılıp tutuklukta қaldurmakçısan? Əgər Məsih bolsang, bizga oquķını eyt, — deyixti. **25** Əysə mundak jawab bərdi: — Mən silərgə eyttim, lekin ixənməysilər. Atamning nami bilən kılıqan əməllirimning əzi manga guwahlıq beridu. **26** Birak mən silərgə eytkinimdək, silər etikəd kilmidinqilar, qünki menin koylirimdin əmassilər. **27** Mening koylirim menin awazimni angelaydu, mən ularni tonuymən wə ular manga əgixidu. **28** Mən ularoja mənggülük həyat ata kılımən; ular əsla əhalək bolmayıdu. Həqkim ularni қolumdin tariwalalmaydu. **(aiən g165, aiənios g166)** **29** Ularnı manga təkədim kılıqan atam həmmidin üstündür wə həqkim ularni atamning əolidin tariwalalmaydu. **30** Mən wə Ata [əslidinla] birdurmız. **31** Buning bilən Yəhudiylar yənə uni qalma-kesək kılıxmakçı bolup, yərdin kollirioja tax elixti. **32** Əysə ularoja: — Atamdin kəlgən nuroqun yahxi əməllərni silərgə kərsəttim. Bu əməllərning əksisi üçün meni qalma-kesək kilmakçıslər? — dedi. **33** — Seni yahxi bir əməl üçün əməs, bəlkı kupurluk kılıqining üçün qalma-kesək kılımımız. Qünki sən bir insan turukluk, özüngni Huda kılıp kərsətting! — dedi Yəhudiylar jawabən. **34** Əysə ularoja mundak jawab bərdi: — Silərgə təwə mukəddəs əkanunda «Mən eyttim, silər ilahılsıslər» dəp pütülgən əməsmu? **35** Huda eż səz-kalamini yətküzgənlərni «ilahılar» dəp atiojan yərdə (wə mukəddəs yazmilarda eytilojni hərgiz küqtin əkəlməydi) **36** nemə üçün Ata Əzığə has-mukəddəs kılıp panıy dunyoşa əwətkən zat «Mən Hudanıñ Ooqlımən» desə, u toopruluk «kupurluk kilding!» dəysilər? **37** Əgər Atamning əməllirini kilmisəm, manga ixənmənglər. **38** Birak kilsəm, manga ixənmigən əhaləttim, əməllərning ezlirigə ixininqilar. Buning bilən Atining məndə ikenlikini, menin gələcək Atida ikenlikimni hək dəp bilip etikəd kılıdıcıqan bolisilər. **39** Buning bilən ular yənə uni tutmakçı boldi, birak u ularning kolliridin kutulup, u yərdin kətti. **40** Andin u yənə İordan dəryasining u kətiqə, yəni Yəhəya

[pəyəqəmbər] dəslipidə adəmlərni qəmüldürgən jayqa berip, u yərdə turdi. **41** Nuroqun kixilər uning yenioja kəldi. Ular: — Yəhya həq möjizilik alamət kərsətmigən, lekin uning bu adəm tooprısında barlıq eytənənləri rast ikən! — deyixti. **42** Xuning bilən nuroqunlioqan kixilər bu yərdə uningoja etikəd kəldi.

11 Lazarus degən bir adəm kesəl bolup կalojanidi.

U Məryəm wə hədisi Marta turoqan, Bəyt-Aniya degən kənttə turatti **2** (bu Məryəm bolsa, Rəbgə huxbuy mayni sürkigən, putlirini eż qaqları bilən ertip əkurutkan həlik Məryəm idi; kesəl bolup yatkan Lazarus uning inisi idi). **3** Lazarusning hədiləri əysəsa həwərqi əwətip: «I Rab, mana sən səyən [dostung] kesəl bolup կaldı» dəp yətküzdə. **4** Lekin əysə buni anglap: — Bu kesəldin əltüp kətməydu, bəlkı bu arklılık Hudanıñ Ooqlı uluqlılinip, Hudanıñ xan-xəripi ayan kılınidu — dedi. **5** Əysə Marta, singlisli wə Lazarusni tolimu səyətti. **6** Xunga u Lazarusning kesəl ikenlikini anglojan bolsimu, eżi turuwatkan jayda yənə ikki kün turdi. **7** Andin keyin u muhlislirioja: — Yəhudiylər qayta barayı! — dedi. **8** Muhlislirli uningoja: — Ustaz, yekindili [u yərdikil] Yəhudiylar seni qalma-kesək kilmakçı bolovan tursa, yənə u yərgə qayta baramsən? — deyixti. **9** Əysə mundak dedi: — Kündüzə on ikki saat bar əməsmu? Kündüzə yol mangojan kixi putlaxmas, qünki u bu dunyanıñ yorukını kəridu. **10** Lekin keqisi yol mangojan kixi putlixar, qünki uningda yorukluk yoktur. **11** Bu səzlərni eytəndin keyin, u: — Dostimiz Lazarus uhlap կaldı; mən uni uyķusidin oyqataklı barımən, — dəp қoxup koydi. **12** Xunga muhlislər uningoja: — I Rab, uhliojan bolsa, yahxi bolup կalidu, — dedi. **13** Halbüki, əysə Lazarusning əlümü toopruluk eytənənləri, lekin ular u dəm elixtiki uyķunu dəwətidu, dəp oylaxtı. **14** Xunga əysə ularoja oquķını eytip: — Lazarus əldi, — dedi. **15** — Birak silərni dəp, silərning etikəd kılıxinglər üçün, [uning kəxida] bolmioqanlıklımoqə huxalmən. Əmdi uning yenioja barayı, — dedi. **16** «Qoxkezək» dəp atılıdıcıqan Tomas baxka muhlisdaxlirioja: — Bizmu uning bilən billə barayı həm uning bilən billə əleyli, — dedi. **17** Əysə muhlislirli bilən Bəyt-Aniyaçə baroqanda, Lazarusning yərlikkə koyulqinoja allikəqan tət kün bolovanlılığı uningoja məlum boldi. **18** Bəyt-Aniya Yerusalemə çəkənən yəkin bolup, uningdin altə qakırımqə yıraklıta idi, **19** xuning bilən nuroqun Yəhudiylar Marta bilən Məryəmgə inisi tooprısında təsəlli bərgili ularning yenioja kəlgənididi. **20** Marta əmdi əysəning

keliwatkinini anglapla, uning aldioja qikti. Lekin Məryəm bolsa eyidə olturup կaldı. 21 Marta əmdi Əysəoqa: — I Rəb, bu yerdə bolqan bolsang, inim əlmigən bolatti. 22 Həlihəm Hudadin nemini tilisəng, Uning sanga xuni beridiojanlığını bilimən, — dedi. 23 — Ining käpta tirilidu, — dedi Əysa. 24 Marta: — Ahirki künidə, yənə tirilix künidə uning jəzmən tirildiojanlığını bilimən, — dedi. 25 Əysa uningoja: — Tirilix wə həyatlık mən ezmurdumən; manga etikad kiloquqi kixi əlsimu, həyat bolidu; 26 wə həyat turup, manga etikad kiloquqi əbədil'əbəd əlməs; buningqə ixinəmsən? (aiən g165) 27 U uningoja: — Ixinimən, i Rəb; sening dunyaşa kelixi muğarrər bolqan Məsih, Hudanıng Oqlı ikənlikingga ixinimən. 28 Buni dəp bolup, u berip singlisi Məryəmni astiqına qakirip: — Ustaz kəldi, seni qakırıwati, — dedi. 29 Məryəm buni anglap, dərhal ornidin turup, uning aldioja bardi 30 (xu pəytə Əysa tehi yezişa kirmigən bolup, Marta uning aldioja mengip, uqrixip kaloqan yerdə idi). 31 Əmdi [Məryəmga] təsəlli beriwatkan, eydə uning bilən olturoqan Yəhudiylar uning aldirap kopup sirtka qikip kətkinini kərüp, uni kəbrigə berip xu yerdə yioqa-zar kılqılı kətti, dəp oylap, uning kəynidin mengixti. 32 Məryəm əmdi Əysa bar yərgə barçanda uni kərüp, ayiojoja əzini etip: — I Rəb, bu yerdə bolqan bolsang, inim əlmigən bolatti! — dedi. 33 Əysa Məryəmning yioqa-zar kılqınıni, xundakla uning bilən billə kəlgən Yəhudiylar həlkəning yioqa-zar kılıxınıni kərgəndə, rohida kəttik, pişan qekip, kəngli tolimu biaram boldi wə: 34 — Uni kəyərgə koydunglar? — dəp soridi. — I Rəb, kəlip kərgin, — deyixti ular. 35 Əysa kəz yexi kıldı. 36 Yəhudiylar həlkə: — Kərangler, u uni ənqılık seygən! — deyixti. 37 Wə ulardin bəziliri: — Kariquning kəzini aqkan bu kixi kesə adəmni əlümdin saklap kəlalmasmadi? — deyixti. 38 Əysa işidə yənə kəttik, pişan qekip, kəbrining aldioja bardi. Kəbri bir qar idı; uning kirix aozzişa qong bir tax koyukluk idı. 39 Əysa: — Taxni eliwetinglər! — dedi. Əlgüqininq hədisi Marta: — I Rəb, yərlikkə koyojili tət kün boldi, hazır u purap kətkəndu, — dedi. 40 Əysa uningoja: — Mən sanga: «Etikad kilsang, Hudanıng xan-xəripini kərisən» degənidimən! — dedi. 41 Buning bilən halayıq, taxni eliwətti. Əysa kəzlini asmanoşa tikip mundak dua kıldı: — I Ata, tilikimni angliojining üçün sanga təxəkkür eytimən. 42 Tiləklirimni həmixin anglaydijanlığını bilimən; lekin xundak bolsimu, ətrapimdiki muxu halayıq

sening meni əwətkənlikingga ixənsun dəp, buni eytiwatom! 43 Bu səzlərni kılqandın keyin, u yukarı awazda: — Lazarus, taxkiriqa qik! — dəp towlidi. 44 Əlgüqı kol-putliri kepənləngən, engiki tengiləqan əldə taxkiriqa qikti. Əysa ularoja: — Kepənni yexiwetip, uni azad kılıngılar! — dedi. 45 Məryəmning yenioja pətə kılıp kelip, uning əməllirini kərgən Yəhudiylar iqidin nuroqunlari uningoja etikad kıldı. 46 Lekin ularning iqidə bəziliri Pərisiyarlarning yenioja berip, Əysanıng kilojan ixlirini məlum kilixti. 47 Xunga bax kahinlər wə Pərisiyılardan Yəhudiylarning kengəxmisini yioqip: — Kəndək kılıxımız kerək? Bu adəm nuroqun möjizilik alamətlərni yaritiwati. 48 Uningqə xundak yol koyup beriwersək, həmmə adəm uningoja etikad kılıp ketidu. Xundak bolqanda, Rimliklər kəlip bu bizning jayımız wə əkməmizni wəyrən kiliwtidü! — deyixti. 49 Əlarning iqidə biri, yəni xu yili bax kahin bolqan Kayafa: — Silər heqnemini bilməydikənsilər! 50 Pütün halkning əhalə boluxining orniqə, birlə adəmning ular üçün əlüxining əwzəllikini qüxinip yətməydikənsilər, — dedi 51 (bu səzni u əzlükidin eytmiojanidi; bəlki u xu yili bax kahin bolqanlığı üçün, Əysanıng [Yəhudiylar] həlkə üçün, xundakla pəkət u əhalə üçünə əməs, bəlki Hudanıng hər yanoqə tərkili kətkən pərzəntlirining həmmisini bir kılıp uyuxturux üçün elidiojanlığının aldın bəxərət berip xundak degənidi). 52 Xuning bilən ular məslilətlixi, xu kündin baxlap Əysani əltürütətxi kəstəldi. 54 Xuning üçün Əysa əmdi Yəhudiylar arısında axkara yürməytti, u u yerdin ayrılip qəlgə yekin rayondiki Əfraim isimlik bir xəhīrigə berip, muhlisiləri bilən u yerdə turdi. 55 Əmdi Yəhudiylarning «ötüp ketix həyti»ja az kaloqanidi. Nuroqun kixilər təhərətni ada kılıx üçün, həyttin ilgiri yezilardin Yerusaleməqə kilixti. 56 Xuning bilən billə xu kixilər Əysani izdəxti. Ular ibadəthanıda yiojılıqanda bir-biriga: — Kəndək oylawatisilər? U həyt etküzgili kəlməsmə? — deyixti. 57 Bax kahinlər bilən Pərisiyılardan bolsa uni tutux üçün, hərkimning uning kəyərdilikini bilsə, məlum kılıxi toopluluk pərman qıçaroqanıdi.

12 Ötüp ketix həytidin altə kün ilgiri, Əysa əzi əlümdin tirdildürgən Lazarus turuwatkən jay — Bəyt-Aniyaşa kəldi. 2 Xu wajidin ular u yerdə uningoja ziyanat bərdi. Marta mehmanlarnı küttüwatattı; Lazarus bolsa Əysa bilən həmdastıhan bolqanlarning biri idi. 3 Məryəm əmdi nahayıti kimmət bahalıq sap sumbul etirdin bir kədək əkilip, Əysanıng putlirioqa

küydi andin qaqliri bilən putlirini ertip ķurutti. Ətirning hux puriki əyni bir aldı. 4 Lekin uning muhlisleridin biri, yəni uningoja pat arida satķunluk ķilojuqi, Simonning oqlı Yəhuda Ixkariyot: 5 — Nemixka bu [kimmət bahalıq] ətir kəmbəqəllərgə sədikə kilip berilixkə üç yüz dinarqa setilmidi? — dedi 6 (u bu səzni kəmbəqəllərning öjemini yegənliki üçün əməs, bəlkı oqrı bolşanlıq üçün degənidir; qünki u [muhlislarning ortak] həmyanını saklıojuqi bolup, daim uningoja selinojinidin oqrılıwalatti). 7 Əmdi Əysa: — Ayalni əz ihtiyarioqa koyojın! Qünki u buni mening dəpnə künüm üçün təyyarlıq kilip saklıoqandur; 8 qünki kəmbəqəllər həmixə silər bilən billə bolidu, lekin mən həmixə silər bilən billə bolmaymən, — dedi. 9 Zor bir top Yəhudiylar uning xu yerdə ikənlilikidin həwər tepip, xu yərgə kəldi. Ularning kelixi yaloquz Əysani dəpla əməs, yənə u əlümdin tirildürgən Lazarusnimu kərrix üçün idi. 10 Lekin bax kahinlar bolsa Lazarusnimu əltürüxnı məslihətləxkənidir; 11 Qünki uning səwəbidin nuroqun Yəhudiylar əzliridin qekinip Əysaoja etikad kiliwatatti. 12 Ətisi, «[etüp ketix] həytti»ni etküzükə kəlgən zor bir top halayık Əysanıng Yerusalemoja keliwatkanlığını anglap, 13 kollirioqa horma xahlırını tutuxkən ħalda uni ƙarxi aloqli qikixti wə: «Təxəkkür-hosanna! Pərvərdigarning namıda kəlgüqi, Israilning padixaḥioqa mubarək bolоqay!» dəp warkıraxtı. 14 Əysa bir təhəyni tepip, uningoja mindi; huddi [muķəddəs yazmilarda] mundaq pütülgəndək: — 15 «Körkma, i Zion kizi! Mana, Padixaḥinq exək təhiyiğə minip keliwatidu!». 16 Əyni qaođda uning muhlisleri bu ixlarnı qüxənməydi, lekin Əysa xan-xərəptə uluoqlanqandın keyin, bu səzlərning uning toopruluk pütülgənlərini, xundakla bu ixlarning dərwəkə uningda xundak yüz bərgənlərini esigə kəltürdi. 17 Əmdi u Lazarusni ƙabridin qakırıp tirildürgən qaođda uning bilən billə bolqan halayık bolsa, bu ixka guwaqlik beriwatatti. 18 Əysa yaratçan bu möjizilik alamətnimu anglioqą, uni ƙarxi elixə xu bir top adəmlər qikixkənidi. 19 Pərisiyərlər bolsa bir-birigə: — Қaranglar, [barlik] ķilojininglar bikar kətti! Mana əmdi pütkül jahən uningoja əgəxməktə! — deyixti. 20 Ətüp ketix həytida ibadət ķilojılı kəlgənlər arısında birnəqqə greklarmu bar idi. 21 Bular əmdi Galiliyəning Bəyt-Saida yezisidin bolqan Filipning yenioqa kelip: — Əpəndim, biz Əysa bilən kərüssək, — dəp tələp kiliştii. 22 Filip berip buni Andriyaska eytti. Andin Andriyas wə Filip

ikkisi Əysaoja məlum қildi. 23 Lekin Əysa ularoja jawabən mundaq dedi: — «İnsan'ooqlining xan-xərəptə uluoqlinidiojan wakit-saiti yetip kəldi. 24 Bərhək, bərəkə, mən silərgə xuni eytip koyayki, buçday deni tuprak iqigə qüxüp əlmigüqə, əzi yənilə yaloquz қalidu; lekin əlsə, mol həsul beridu. 25 Kimdəkim əz əhatətini ayisa uningdin məhrum bolidu; lekin bu dunyada əz əhatətindən nəprətələnsə, uni mənggülük əhatətlikə sakliyalaydu. (aiōnios g166) 26 Kimdəkim hizmitimdə boluxni halisa, manga əgəxsun. Mən կəyərdə bolsam, mening hizmətqimmi xu yerdə bolidu. Kemdəkim mening hizmitimdə bolsa, Ata uningoja izzət қilidu. 27 Həzir jenim կəttik azablıniwateridu. Mən nemə deyixim kerək? «Ata, meni bu saettin կutkużoqin!» dəymə? Lekin mən dəl muxu wakit-saat üçün kəldim. 28 Ata, namingoja xan-xərəp kəltürin!». Xuan, asmandın bir awaz anglinip: — Uningoja xan-xərəp kəltürdüm wə yənə uningoja xan-xərəp kəltürimən! — deyildi. 29 Buni angliojan xu yerdə turoqan halayıq: — Hawa güldürlidi, — deyixti. Yənə bəzilər bolsa: — Bir pərixtə uningoja gəp қildi, — deyixti. 30 Əysa bolsa jawabən: — Bu awaz meni dəp əməs, silərni dəp qüxti. 31 Əmdi dunyaning üstigə həküm qıkırılıx wakti kəldi; həzir bu dunyaning həkümədarining taxkırıqa қoqolinix wakti kəldi. 32 Wə mən bolsam, yərning üstidin ketürülginində, pütkül insanları əzümgə jəlp kilipli tartımən, — dedi 33 (uning buni degini ezining kəndak əlüm bilən əlidiojanlığını kərsətkini idi). 34 Halayıq buningoja jawabən uningdin: — Biz muķəddəs қanundin Məsihning əbədgıqə kalidiojinini angliojan; sən kəndakşıqə «İnsan'ooqlı ketürülüxi kerək» dəysən?! Bu kəndakmu «İnsan'ooqlı» bolsun? — dəp soridi. (aiōn g165) 35 Xunga Əysa ularoja: — Nurning aranglarda bolidiojan wakti uzun bolmayıdu. Xunga қarangoqlukning silərni besiwalmaslıq üçün, nur bar waktida [uningda] menginglər; қarangoqlukta mangojan kixi ezining kəyərgə ketiwatkanlığını bilməydi. 36 Nur aranglarda bar wakitta, uningoja ixininglər; buning bilən nurning pərzəntliyi bolisilər, — dedi. Əysa bu səzlərni kiloqandın keyin, ulardin ayrılip yoxurunuwaldı. 37 Gərqə u ularning kəz aldida xunqə tola möjizilik alamət kərsətkən bolsimu, ular tehi uningoja etikad kılımadi. 38 Xuning bilən Yəxaya pəyərəmbərning yazmisida aldin'ala kərsitilgən bexarət dəl əməlgə axurdi: «I Pərvərdigar, bizning yətküzən həwirimizgə kimmi ixəngən? Həm «Pərvərdigarning biliki» Bolqojuqi kimgimu

ayan kılınojan?» **39** Halayıkning etikad kılımiojinining səwəbi dəl xuki (huddi Yəxaya pəyəjəmbər yənə aldın'ala eytkəndək): «[Pərwərdigar] ularning kezlirini kor, Kəlbini tax kıldı; Məksət, ularning kezlirining körüp, Kəlbining qüxinip, [Gunahlıridin] yenixining aldını elix üzündür; Bolmisa, Mən ularni sakaytqan bolattım, — [dəydu Pərwərdigar]». **41** Bu səzlərni Yəxaya [pəyəjəmbər] [Məsihning] xan-xəripini körüp uningoja karita aldin'ala sez kılıojında eytkənidi. **42** Wəhələnki, gərqə hətta Yəhudiylər aksakallırıdinmu nuroqunliojan adəmlər uningoja etikad kılıojan bolsimu, ular Pərisiyılər wəjidin körküp, əzlirining sinagogtin qoołap qıkırıwetilməsləki üçün uni etirap kılımıcı. **43** Buning səwəbi, ular insanlardın kelidiojan izzət-xəhrətni Hudadin kelidiojan izzət-xəhrəttin yahxi kerətti. **44** Bırak Əysa yukarı awaz bilən mundak dedi: — Manga etikad kılıoquqi mangila əməs, bəlkı meni Əwətküqigə etikad kılıoquqidur. **45** Kimki meni kərgüqi bolsa, meni Əwətküqini kərgüqi bolidu. **46** Mən manga etikad kılıoquqlar karangojuluktə қalmışın dəp, nur süpitidə dunyaqə kəldim. **47** Birsi səzlirimmi anglap, ularni tutmisa, uni sorakka tartmaymən; qünki mən dunyadikilərni sorakka tartkılı əməs, bəlkı dunyadikilərni kütkuzojılı kəldim. **48** Bırak meni qətka қakkuqını, xundakla səzlirimni kobul kılımiojanni bolsa, uni sorakka tartkuqı birsi bar. U bolsimu, mən eytkən sez-kalamımdur. U ahiрki künü uni sorakka tartidu. **49** Qünki mən əzlükümdin səzliginim yok, bəlkı meni əwətkən Ata menin nemini deyixim wə қandak səzlixim kerəkligə əmr bərgən. **50** Uning əmrinинг mənggülük həyatlıq ikənlikini bilimən. Xunga nemini səzlisəm, Ata manga buyruqinidək səzləymən. (aiōnos g166)

13 Etüp ketix heytidin ilgiri, Əysa bu dunyadın ayrılip, Atining yenioja baridiojan wəkit-saştnıg yetip kəlgənlikini bildi wə xuning üçün bu dunyadiki əz adəmlirigə kərsitip kəlgən mehîr-muhəbbitini ahiroiqə toluk kərsitip turdi. **2** Əmdi kəqlik tamak yeyiliwatqanidi; Iblis alliburun Simonning oqlı Yəhudə Ixkariyotning kəngliga Əysaşa satqunluk kılıx wəswəsisini saloqanidi. **3** Əysa Atining hər ixni uning kolioja tapxurojinini, wə əzining Hudanıng yenidin kelip, Hudanıng yenioja kaytidiojanlikini bilgəqkə, **4** dastihandin turup, ton-kənglikini yexip, bir lənggə bilən belini baqlıdı. **5** Andin jawuroja su kuyup, muhlislarning putlirini yuyuxka wə beligə baqlıojan lənggə bilən sürtüp կurutuxka baxlıdı. **6**

Nəwət Simon Petruska kəlgəndə, Petrus uningoja: — I Rəb, putumni sən yusang қandak bolojını?! — dedi. **7** Əysa uningoja: — Nemə kılıwatkinimni hazır bilməysən, lekin keyin bilisən, — dedi. **8** Petrus: — Sən mening putumni yusang hərgiz bolmaydu! — dedi. Əysa uningoja jawabən: — Seni yumisam, mening bilən təng nesiwəng bolmaydu, — dedi. (aiōn g165) **9** Simon Petrus: — I Rəb, undakta pəkət putlirimnilə əməs, kollirimnim, beximnim uyoqaysən! — dedi. **10** Əysa uningoja: — Bədini yuyulup, tamamən pakız bolojan adəm pəkət putlirini yusila käpta yuyunuxining hajiti bolmaydu. Silər pakız, lekin həmminglər əməs, — dedi **11** (qünki u əzini kimning tutup beridiojanlığını bilətti; xuning üçün u «Həmminglərlə pakız əməs» deyənidir). **12** Xuning bilən u ularning putlirini yuyup bolqandan keyin, ton-kənglikini kiyip, yənə dastihanoja olturnup ularoja mundak dedi: — Silərgə nemə kılıjinimni uktunglarmu? **13** Silər meni «Ustaz» wə «Rəb» dəysilər wə rast eytisilər, mən xundaqturmən. **14** Əgər mən Rəb wə ustazinglar turuqluk, putliringlərni uyoqanikənmən, silərmə bir-birinqlarning putlirini yuyuxunglar kerək. **15** Mən silərgə kılıjandək silərningmu həm xundak kılıxinglar üçün bu ülgini kəldurdum. **16** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, kul hojayinidin üstün turmaydu, əlçimü əzini əwətküqidin üstün turmaydu. **17** Bu ixlarnı bilgənökənsilər, xundak kılısanglar bəhtliksilər! **18** Mən bularnı həmmingləroja karitip eytmidim. Mən tallıqanlırimni bilimən, lekin [mukəddəs yazmilarda] aldin pütülgən: «Mən bilən həmdastihan bolup nenimni yegənmu manga put attı!» deyən bu sez əməlgə axurulmay kalmaydu. **19** Mən bu ix yüz berixtin awwal uni silərgə eytip koyayki, u ixlər yüz bərgəndə menin «Bar Boloquqi» ikənlikimə ixinisilər. **20** Bərhək, bərhək, silərgə xuni eytip koyayki, kimki mən əwətkən hərkəndək birsini kobul kılıojan bolsa, meni kobul kılıojan bolidu; wə meni kobul kılıoquqlar meni Əwətküqini kobul kılıojan bolidu. **21** Əysa bu səzlərni eytkəndin keyin, rohğa kattık piqan qekip, mundak guwahlıq bərdi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, aranglarda birayən manga satqunluk kılıdu! **22** Muhlislər kimni dəwatqanlığını biləlməy, bir-birigə karaxtı. **23** Əmdi dastihanda muhlisliridin biri Əysanıng məydisigə yəlinip yatkanidi; u bolsa «Əysa seyidiojan muhlis» idi. **24** Simon Petrus uningdin [Əysanıng] kimni dəwatqinini sorap bekixini ixarət kıldı. **25**

Xuning bilən u Əysanıng məydisigə yelinip turup uningdin: — I Rəb, u kimdur? — dəp soridi. **26** Əysa jawab berip: — Bu bir qixləm nanni axşa təgürüp kimgə sunsam, xudur, — dedi. Xuning bilən u bir qixləm nanni [axşa] təgürüp, Simonning oqlı Yəhūda Ixkariyotka sundı. **27** Yəhūda nanni eliwidi, Xəytan uning iqiqə kirdi. — Kılıdıcıningni qapsan kıl, — dedi Əysa uningoja. **28** (Əmdi dastihanda olturoatınlarning heqkaysisi uning [Yəhūdaçı] bu səzlərni nemə üçün deginini bilmidi. **29** Yəhūda ularning ortak həmyanını tutkını üçün, bəzilər Əysa uningoja: «Bizgə kerəklik həytlik nərsilərni elip kəl» yaki «Kəmbəoşallərgə birər nərsə bər» dəwatsa kerək, dəp oylaxtı). **30** Yəhūda bu bir qixləm nanni elipla taxkiriyoja qıkıp kətti (bu qaoq keqə idi). **31** Yəhūda taxkiriyoja qıkıp kətkəndin keyin, Əysa mundak, dedi: — Əmdi İnsan'oqli uluoqlinidiojan wakıt-saat yetip kəldi wə Huda u arkılık uluoqlinidu. **32** Wə əgər Huda uningda uluoqlansa, Hudamu Əzidə uni uluoqlaydu, xundakla dərhal uni uluoqlaydu. **33** Balilirim, silər bilən billə bolidiqan yənə azojina waktim қaldı. Silər meni izdəysilər, lekin mening Yəhūdiylarоja: «Mən baridiojan yərgə silər baralmaysilər» dəp eytkinimdək, buni silərgimu eytimən. **34** Silərgə yengi bir əmr tapxurimənki, «bir-biringlarnı səyünglər». Silərni səyginimdək, silərmü bir-biringlarnı səyünglər. **35** Aranglarda bir-biringlərə mehîr-muhəbbitinglər bolsa, həmmə adəm silərning mening muhlisilrim ikenliklərə bilidu. **36** Simon Petrus uningdin: — I Rəb, kəyərgə barisən? — dəp soridi. Əysa jawabən: — Mən ketidiojan yərgə hazırlaq əgixip baralmaysən, lekin keyin manga əgixip barisən, — dedi. **37** Petrus uningoja: — I Rəb, nemə üçün hazır sening kəynindin əgixip baralmaymən? Sən üçün jenimni pida kılayı! — dedi. **38** Əysa jawabən mundak dedi: — Mən üçün rasttinla jeninqni pida kılamsən? Bərəkə, bərəkə, sanga eytip koyayki, horaz qillioquqə, sən məndin üç kətim tanışən!

14 Kəngünglərni parakəndə kilmanglar! Hudaçı ixinisilər, mangimu ixininglar. **2** Atamning eyidə nuroqun makanlar bar. Bolmiojan bolsa, buni silərgə eytikan bolattim; qünki mən hərbiringlərə orun təyyar lax üçün xu yərgə ketip barımən. **3** Mən silərgə orun təyyarlıqılı baridiojanikənmən, qoçum əytiq kelip, silərni əzümgə alımən; xuning bilən, mən kəyərdə bolsam, silərmü xu yərdə bolisilər. **4** Silər mening kəyərgə ketidiojanlığımı wə u yərgə

baridiojan yolda bilisilər. **5** Tomas uningoja: — I Rəb, sening kəyərgə ketidiojanlığını bilməymiz. Xundak ikən, yolda kəndək bilimiz? — dedi. **6** Əysa uningoja: — Yol, həkikət wə həyatlıq əzümdurmən. Meningsiz heqkim Atining yenioja baralmaydu. **7** Əgər meni tonuqan bolsanglar, Atamnim tonuqan bolattinglar. Hazirdın baxlap uni tonudunglar həm uni kərdünglər, — dedi. **8** — I Rəb, Atini bizgə kərsitip koysangla, xu kupaya, — dedi Filip. **9** Əysa uningoja mundak dedi: — «I Filip, silər bilən birgə bolqinimoja xunqə wakit boldi, meni tehiqə tonumidingmu? Meni kərgən kixi Atini kərgən bolidu. Xundak turukluk, sən nemixkə yənə: «Bizgə Atini kərsətkəysən» dəysən? **10** Mən Atida, Ata məndə ikenlikigə ixənməmsən? Silərgə eytikan səzlirimini ezlükümdin eytkinim yok; bəlkı məndə turuwatkan Ata Əz əməllirini kiliwatidu. **11** Mening Atida bolqanlığimoja, Atining məndə bolqanlığığa ixininglar. Yaki həqbolmioqanda, mening kılıqan əməllirimindən manga ixininglar. **12** Bərəkə, bərəkə, mən silərgə xuni eytip koyayki, manga ixəngən kixi mening kiliwatkan əməllirimni kılalaydu; wə bulardınmu tehimu uluoq əməllərni kılıdu, qünki mən Atining yenioja [kayıtip] ketimən. **13** Wə Atining Ooşulda uluoqlinixi üçün, hərnemini mening namim bilən tilisənglər, xularni ijabət kılımən. **14** Mening namim bilən hərkəndək nərsini tilisənglər, mən silərgə xuni ijabət kılımən». **15** — «Meni səysənglər, əmərlirimə əməl kilişilər. **16** Mənmu Atidin tiləymən wə U silərgə baxka bir Yardəmqi ata kılıdu. U silər bilən əbədgıqə birgə bolidu. (*añon g165*) **17** U bolsimu Həkikətning Rohidur. Uni bu dunyadikilər köbul kılalmaydu, qünki Uni nə kərməydu, nə tonumaydu. Bırak silər Uni tonuysilər, qünki U silər bilən billə turuwatidu həm silərdə makan kılıdu. **18** Mən silərni yetim kəldurmamən, yeninglərə yənə kaytip kelimən. **19** Azojina wakittin keyin, bu dünya meni kərməydu, lekin silər kərüşilər. Mən həyat bolqanlığım üçün, silərmü həyat bolisilər. **20** Xu kündə mening Atamda bolqanlığım, silərning məndə bolqanlığilar wə mənəmə həm silərdə bolqanlığımı bilisilər. **21** Kim əmərlirimə igə bolup ularni tutsa, meni səygüqi xu bolidu. Meni səygüqini Atammu səyidü, mənəmə uni səyimən wə əzümnü uningoja ayan kılımən». **22** Yəhūda (Yəhūda Ixkariyot əməs) uningdin: — I Rəb, sən əzüngni bu dunyadikilərgə ayan kilmay, bizgila ayan kilişing kəndək ix? — dəp soridi. **23** Əysa uningoja jawabən mundak dedi: — «Birkim meni səysə, səzümni

tutidu; Atammu uni səyidu wə [Atam] bilən ikkimiz uning yenoja berip, uning bilən billə makan kılımiz. **24** Meni səymədiqan kixi sezlirimni tutmaydu; wə silər anglawatkan bu səz bolsa mening əməs, bəlkı meni əwətkən Atiningkidur. **25** Mən silər bilən billə boluwatkan qeojimda, bularni silərgə eyttim. **26** Lekin Ata mening namim bilən əwətidiqan Yardəmqi, yəni Muğaddəs Roh silərgə həmməni əgitidu həm mening silərgə eytkən həmmə sezlirimni esinglarqa kəltüridu. **27** Silərgə hatırjəmlik қaldurimən, eż hatırjəmlikimni silərgə berimən; mening silərgə bərginim bu dunyadikilərning bərginidək əməstur. Kenglünglarnı parakəndə kilmanglar wə jür'ətsiz bolmanglar. **28** Silər mening: «Mən [silərdin] ayrılip ketimən, keyin yeninglarqa yənə kaytip kelimən» degininmi anglıdinglar. Meni səygən bolsanglar, Atining yenoja ketidiqanlıkim üçün hursən bolattinglar. Qünki Ata məndin uluojdur. **29** Silərning bu ixlər yüz bərginidə ixinixinglər üçün bu [ixlar] yüz berixtin awwal silərgə eyttim. **30** Mundin keyin silər bilən kəp sezləxməymən; qünki bu dunyaning həküməti kelix aldida turidu wə məndin kirgündək həq yoquq tapalmaydu. **31** Lekin bu dunyaning adəmlirining mening Atini səyidiqanlıkimni bilixi üçün Ata manga nəmə əmr kılqan bolsa, mən dəl xuni əməlgə axurimən. Turunglar, bu jaydin ketəylə».

15 — «Həqiqiy üzüm teli» əzümdurmən, Atam bolsa baqwəndür. **2** Baqwən məndiki mewə bərmədiqan hərbir xahni kesip taxlaydu. Mewə bərgənlirini bolsa tehimu kəp mewə bərsun dəp, pak kılıp putap turidu. **3** Əmdi silər mən silərgə yətküzgən səzüm arkılıq alliburun pak boldunglar. **4** Silər məndə izqil turunglar, mənmu silərdə izqil turimən. Xah talda turmay, ezi mewə berəlmədiqinidək, silərmə məndə izqil turmisanglar, mewə berəlməysilər. **5** «Üzüm teli» əzümdurmən, silər bolsanglar xahliridursilər. Kim məndə izqil tursa, mənmu xundakla uningda turojinimda, u kəp mewə beridu. Qünki mənsiz həqnemini kılalmaysilər. **6** Birsi məndə turmisa, u [kerəksiz] xahtək taxlinip, kurup ketidu. Bundak xahlar yiqip kelinip otka taxlinidu. **7** Silər məndə izqil tursanglar wə sezlirim silərdə izqil tursa, nemini tələp kilsanglar, silərgə xu ijabət bolidu. **8** Silərning kəp mewi berixinglar, xundakla mening muhlisilim ikənlikinglarnı ispatlixinglar bilən xanxərəp Atamoqa kəltürülidu. **9** Atam meni səyginidək,

mənmu silərni seydüm; mening mehîr-muhəbbitimdə izqil turunglar. **10** Əgər əmərlirimni tutsgalar, huddi mən Atamning əmərlirini tutkən wə həmixə uning mehîr-muhəbbitidə turojinimdək, silərmə həmixə mening mehîr-muhəbbitimdə turisilər. **11** Mening huxallikim silərdə bolsun wə xuningdək huxallıqlıqlar tolup taxsun dəp, mən bularni silərgə eyttim. **12** Mening əmərim xuki, mən silərni səyginimdək, silərmə bir-biringlarnı səyünglər. **13** İnsanlarning eż dostlırı üçün jenini pida қilixtin qongkūr mehîr-muhəbbiti yoktur. **14** Silərgə buyruqan əmərlirimni ada kilsanglar, mening dostlirim bolisilər. **15** Əmdi mundin keyin mən silərni «kul» dəp atımaymən. Qünki kul hojayinining nemə kiliwatqınıni bilməydu. Uning ornoja silərni «dost» dəp atidim, qünki Atamdin anglıqanlırimning həmmisini silərgə yətküzdüm. **16** Silər meni talliojininglar yok, əksiqə mən silərni tallidim wə silərni berip mewə bərsun həmdə mewiliringlar daim saklansun, mening namim bilən Atidin nemə tilisənglər, u silərgə bərsun dəp silərni tiklidim. **17** Silərgə xuni əmr қilimənki, bir-biringlarnı səyünglər. **18** Bu dunyadikilər silərdin nəprətlənsə, silərdin awwal məndin nəprətləngənlikini bilinglar. **19** Silərmə bu dunyadikilərden bołożan bolsanglar, bu dunyadikilər silərni əzimizningki dəp, səygən bolatti. Bırak, silər bu dunyadın bolmiojaqka, bəlkı mən silərni bu dunyadın ayriq talliojanlıkim üçün, əmdi bu dunyadikilər silərdin nəprətlənidü. **20** Mən silərgə eytkən səzni esinglarda tutunglar: «Kul hojayinidin üstün turmaydu». Ular manga ziyankəxlik kılqan bolsa, silərgimə ziyankəxlik kılıdu. Mening səzümni tutkən bolsa, ular silərningkinimu tutidu. **21** Bırak, mening namim tüpəylidin ular silərgimə xu ixlarning həmmisini kılıdu, qünki ular meni əwətküqini tonumaydu. **22** Əgər mən kılıp ularqa səz kılminoqan bolsam, ularda gunahı yok dəp hesablinatti. Lekin hazır gunahı üçün ularning həq bahanisi yoktur. **23** Kimdəkim məndin nəprətlənsə Atamdin nəprətləngən bolidu. **24** Mən ularning arısida baxka həqkim kılıp bakmioqan əməllərni kılminoqan bolsam, ularda gunahı yok dəp hesablinatti. Lekin ular hazır [əməllirimni] kərgən turukluk, yənilə həm məndin həm Atamdin nəprətləndi. **25** Lekin bu ixlər ularqa təwə bołożan Təwrat kanunida: «Həqkandə səwabsızla məndin nəprətləndi» dəp pütülgən səz əməlgə axuruluxi üçün xundak yüz bərdi. **26** Lekin mən silərgə Atining yenidin əwətidiqan Yardəmqi, yəni

Atining yenidin qikkuqi Həkikətning Rohı kəlgəndə, U manga guwahlıq beridu. **27** Silərmü manga guwahlıq berisilər, qünki silər baxtin tartip mən bilən billə boldunglar.

16 Silərning putlixip kətməslikinglər üçün bularni silərgə eyttim. **2** Ular silərni sinagoglarning jamaətliridin koojlap qikiriwetidü; həmdə xundak bir wakıt-saət keliduki, silərni əltürgüqi əzini Hudaşa hizmət kiliwatimü, dəp hesablaydu. **3** Ular bularni ya Atini, ya meni tonumiojanlıq üçün kılıdu. **4** Lekin mən bu ixlarnı silərgə eyttimki, wakıt-saiti kəlgəndə, mən xundak aldin'ala eytkinimni esinglarqa kəltürəlysilər. **5** — Mən baxta bularni silərgə eytmidim, qünki mən silər bilən billə idim. Lekin əmdi meni əwətküqining yenoja kaytip ketimən. Xundak turukluk, aranglardın həqkim məndin: «Nəgə ketisən?» dəp sorimaywatidu. **6** Əksiqə, silərgə bularni eytkinim üçün, kəlbinglar қayoquşa qəmüp kətti. **7** Əmma mən silərgə həkikətni eytip koyayki, mening ketixim silərgə paydiliktür. Qünki əgər kətmisəm, Yاردəمqi silərgə kəlməydu. Əmma kətsəm, Uni silərgə əwətimən. **8** U kəlgəndə, bu dunyadikilərgə gunah toqrisida, həkəkaniylık toqrisida wə ahirat soriki toqrisida həkikətni bilgüzidü. **9** U ularni gunah toqrisida bilgüzidü, qünki ular manga etikəd kılıməti. **10** Ularnı həkəkaniylık toqrisida [bilgüzidü], qünki Atamning yenoja kaytip barımən wə silər meni yənə kərəlməysilər. **11** Ularnı ahirat soriki toqrisida [bilgüzidü], qünki bu dunyanıng həkümdarı üstigə həküm qikirildi. **12** Silərgə eytidəqan yənə kəp sezlirim bar idi; lekin silər ularni hazırlaq kətürəlməysilər. **13** Lekin U, yəni Həkikətning Rohı kəlgəndə, U silərni barlıq həkikətkə baxlap baridu. Qünki U əzlükidin sezliməydu, bəlki nemini anglojan bolsa, xuni sezləydu wə kalgüsidə bolidiqan ixlardın silərgə həwər beridu. **14** U meni uluqlaydu; qünki U məndə bar boləjanni tapxuruwelip, silərgə jakarlaydu. **15** Atida bar boləjanning həmmisi həm meningkidur; mana xuning üçün mən: «U məndə bar boləjanni tapxuruwelip, silərgə jakarlaydu» dəp eyttim. **16** Az wakittin keyin, meni kərməysilər; wə yənə bir'az wakıt ətkəndin keyin, meni kayta kərisilər, qünki mən Atamning yenoja ketimən». **17** Xunga muhlislarning bəziləri bir-birige: — Bizlərgə: — «Az wakittin keyin, meni kərməysilər; yənə bir'az wakıt ətkəndin keyin, meni kayta kərisilər» wə yənə «Qünki mən Atamning yenoja ketimən» degini nemə deginidu? **18** «Az

wakittin keyin» degən səzining mənisi nemə? Uning nemilərnə dəwətçanlarını bilmidük, — deyixidu. **19** Əysə ularning əzidin nemini sorımaqçı bolqinini bilip ularqa mundaq dedi: — «Mening «Az wakittin keyin, meni kərməysilər; yənə bir'az wakıt ətkəndin keyin, meni kərisilər» deginimning mənisiyi bir-biringlardın sorawatamsılər? **20** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silər yioqa-zar kətürüsilər, lekin bu dunyadikilər huxal boluxup ketidü; silər қayoqurisilər, lekin қayoquliringlar xadlikqə aylinidu. **21** Ayal kixi tuqutta azablınıdu, qünki uning wakıt-saiti yetip kəlgən; lekin bowikı tuqulup bolqandan keyin, bir pərzəntning dunyaoğa kəlgənlilikining xadlikı bilən tartkan azabını untup ketidü. **22** Xuningçə ohxax, silərmü hazır azablıniwatisilər, lekin mən silər bilən қayta kərəximən, kəlbinglar xadlinidu wə xadliklarning həqkim silərdin tartıwalalmayıdu. **23** Xu kündə silər məndin həqnərsə soriməysilər. Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, mening namim bilən Atidin nemini tilisənglər, u xuni silərgə beridu. **24** Hazırkıqə mening namim bilən həqnemə tilimidinglər. Əmdi tilənglər, erixisilər, buning bilən xadliklərlə tolup taxidü! **25** Silərgə bularni təmsillər bilən eytip bərdim. Biraq xundak bir wakıt keliduki, u qəođda silərgə yənə təmsillər bilən sezlitməymən, Ata toqrluluk silərgə oquk eytimən. **26** Xu künü tiləkliringlərni mening namim bilən iltija kılısilər. Mən silər üçün Atidin tələp kılımən, dəp eytməymən; **27** qünki Ata əzimu silərni seyidü; qünki silər meni seyisilər wə mening Hudanıng yenidin kəlgənlilikimə ixəndinglər. **28** Mən Atining yenidin qikip bu dunyaoğa kəldim; əmdi mən yənə bu dunyadın ketip Atining yenoja barımən». **29** Muhlisli: — Mana sən hazır oquk eytiwatisən, təmsil kəltürüp sezlitmədig! **30** Biz sening həmməni bilginingni, xundakla həqkimning səndin soal sorixining hajiti yoklukını əmdi bilip yattuk, Xuningdin sening Hudanıng yenidin kəlgənlilikingga ixəndük, — deyixti. **31** Əysə jawabən ularqa: — Hazır ixəndinglərmi? **32** Mana, xundak wakıt-saiti keləy dəp kəldi, xundakla kelip kəldiki, həmmingsər meni yaloquz taxlap hərbiringlər əz yolliringlarqa tarkılıp ketisilər. Biraq mən yaloquz əməsmən, qünki Ata mən bilən billidur. **33** Silərning məndə hatırjəmlikkə igə boluxunglar üçün bularni silərgə eyttim. Bu dunyada turup azab-əkubət tartisilər, əmma əqyratlıq bolunglar! Mən bu dunya üstidin oqlıbə kıldım!

17 Əysə bu sözlərni kılqandın keyin, kəzlini ərxkə tiki, mundak dua kıldı: — I Ata, wakit-saat yetip kəldi; Sən Oqlungnu uluqlatkuçozlaysən; buning bilən Oqlungmu Seni uluqlatkuçizidü; 2 yəni, uning Sən uningoşa tapxuroqan insanlarqa mənggülük həyat ata kılıxi üçün, uningoşa pütükət igiliridin üstün həkük ata kılqiningdək, uni uluqlatkuçozlaysən. (*aionios g166*) 3 Mənggülük həyat xuki, birdinbir həkikiy Huda — Seni wə Sən əwətkən əysa Məsihni tonuxtin ibarəttur. (*aionios g166*) 4 Mən Sening əməl kılıxım üçün tapxuroqan ixingni orundixim bilən Seni yər yəzidə uluqlatkuçzum. 5 I Ata, Sening aləm apiridə boluxtın burun mən Əzüngning yeningda igə bolovan xan-xərəp bilən meni Əzüngning yeningda uluqlatkuçozlaysən. 6 Sən bu dunyadın manga tallap bərgən adəmlərgə Sening namingni ayan kıldı. Ular Seningki idi, Sən ularni manga bərding wə ular Sening səz-kalamingni tutup kəldi. 7 Ular hazır Sən manga bərgən həmmənərsilərning Seningdin kəlgənlikini bildi. 8 Qünki Sən manga tapxuroqan sözlərni ularoşa yətküzdüm; ularmu bularni kobul kıldı, xuning bilən Səndin qıkkınınnı həkikətən bilip yətti həmdə Sening meni əwətkənlikinggimu ixəndi. 9 Bularoşa dua kılımən; bu dunyadiki adamlərgə əməs, bəlkı Sən manga bərgən adəmlərgə dua kılımən; qünki ular Seningkidur. 10 Mening barlıkim Seningkidur wə Sening barlıking bolsa meningkidur wə mən ularda xərəp taptim. 11 Mən əmdi bu dunyada turiwerməymən; lekin ular bu dunyada kaldi wə mən Sening yeningoşa ketiwatimən. I mukəddəs Ata, Sən manga bərgən naming arkilik ularni saklıqıñki, biz ikkimiz bir bolqınınimizdək, ularmu bir bolqay. 12 Mən ular bilən billə bolovan waktimdə, Sən manga bərgən naming bilən ularni saklıdim həm koöfdidim; wə mukəddəs yazmilardiki bexarətning əməlgə axuruluxi yolidə, ularning iqidin həlakətkə has bolovan kixidin baxka birimu yokalmidi. 13 Mana əmdi sening yeningoşa barımən. Mening xadlıkim ularda tolup taxsun dəp, bu sözlərni dunyadiki waktimdə sözlidim. 14 Mən ularoşa səz-kalamingni tapxurdum. Mən bu dunyadın bolmiojinimdək, ularmu bu dunyadın bolmiojini üçün, bu dunyaning adəmləri ulardin nəprətlinidü. 15 Ularnı bu dunyadın ayriwətkəysən dəp tiliməymən, bəlkı ularni rəzil bolouqidin saklıqılaysən, dəp tiləymən. 16 Mən bu dunyadın bolmiojinimdək, ularmu bu dunyadın əməstur. 17 Ularnı həkikət arkilik Əzüngga mukəddəs kılıp atıouzoqlaysən, qünki səz-kalaming

həkikəttur. 18 Sən meni dunyaşa əwətkiningdək, mənmu ularni dunyaşa əwəttim. 19 Ularmu həkikətə mukəddəs kılınip Əzünggə atalsun dəp, əzünni Sanga has ataymən. 20 Mən yalouz ular üqünlə əməs, yənə ularning sezi arkilik manga etikəd kılıdiqanlar üqünmə dua kılımən. 21 Ularning həmmisi bir bolqay; i Ata, Sən məndə, mən Səndə bolqandək, ularmu Bizdə bir bolqay; xundak bolqanda, bu dunyadikilər meni Sening əwətkənlikingga ixinidü. 22 Sən manga ata kılıjan xan-xərəpni ularoşa ata kıldımkı, biz ikkimiz bir bolqandək, ularmu bir bolqay; 23 yəni mən ularda, sən məndə bolup, ular birlikdə kamil kılınoqay. Xu arkilik bu dunyadikilər meni əwətkənlikingni həm meni seyginingdək ularnimu seygənlikingni bilidu. 24 I Ata, Sən manga bərgənliringning həmmisining mən bolovan yərdə mən bilən birgə boluxini, xundakla mening xan-xəripimni, yəni Sən aləm apiridə boluxtın burun meni seygənliking üçün, manga bərgən xan-xərəpni ularning kerüxini halaymən. 25 I həkkənisi Ata, bu dunyadikilər seni tonumiojan, əmma mən Səni tonuymən wə bularmu meni Sening əwətkənlikingni bildi. 26 Wə mən Sening namingni ularoşa ayan kıldı wə yənə dawamlıq ayan kılımən. Xuning bilən, Sening manga kərsətkən mehîr-muhəbbiting ularda bolidu wə mənmu ularda bolay.

18 Əysə bularnı eytkəndin keyin, muhlisliri bilən billə taxkırıqə qıkıp Kidron jilojsining u kətiqə etti. U yərdə bir baqqa bar idi. Əysə bilən muhlisliri u baqqığa kirdi. 2 Uningoşa satkunluk kılıdiqan Yəhədamu u yərni bilətti, qünki Əysə muhlisliri bilən pat-pat u yərdə yioqılıp olturatti. 3 Xuning bilən Yəhəda bir top Rim ləxkərləri bilən bax kağınlar həm Pərisiylər əwətkən karawullarnı baxlap bu yərgə kəldi. Ularning kollırıda panus, məx'əl wə korallar bar idi. 4 Əysə bexiqə qüxicidinqanlarning həmmisini bilip, ularning aldiqə qıkıp: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. 5 Nasarətlik Əysani, — dəp jawab berixti ular. Əysə ularoşa: — Mana mən bolimən, — dedi. (Uningoşa satkunluk kılıjan Yəhədamu ularning arisida turatti). 6 Əysə: «Mana mən bolimən» dewidi, ular arkisiqə yenip yərgə yikilixti. 7 Xuning bilən Əysə ulardin yənə bir kətim: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. — Nasarətlik Əysani, — deyixti ular. 8 Əysə: — Silərgə eyttimoq, mən xu bolimən. Əgər izdigininqələr mən bolsam, bularni kətkili köyünglər, — dedi. 9 Buning bilən əzininq: «[Ata], Sən manga bərgənlərdin həqkəyisini yittürmidim» degən səzi

əməlgə axurului. **10** Simon Petrusning yenida bir kılıq bolojaq, u xuan uni suojurup, bax kahjinnin qakirioja birni urup, ong kılıkini xilip qüxürüwətti. Qakarning ismi Malkus idi. **11** Əysa Petruska: — Kılıqni ojlapka sal! Ata manga tapxurojan kədəhnı iqnməmdim? — dedi. **12** Xuning bilən, ləxkərlər topı bilən mingbexi həm Yəhudiylarning karawulları əysani tutup baoqlaxtı. **13** Andin uni aldi bilən Annasning aldioja elip berixti. Annas bolsa xu yili bax kahjin bolup turojan Қayafanıng keynatısı idi. **14** Burun Yəhudiylar kengəxmisdikilərgə: «Pütün həlkinqing [ħalak boluxining] orniqa, birla adəmning ular üçün ħalak boluxi yahxi» dəp məslihət bərgən kixi dəl xu Қayafa idi. **15** Əmdi Simon Petrus bilən yənə bir muhlis əysanıng kəynidin əgixip baroqanidi. U muhlis bax kahjinoja tonux bolojaqka, bax kahjinnin sariyioqa Əysa bilən tang kirdi. **16** Lekin Petrus bolsa dərwazining sırtida kəldi. Xunga bax kahjinoja tonux bołożan həlikə muhlis taxkiriqa qikip, dərwaziwən kız bilən səzlixip, Petrusni iğkiriga baxlap kirdi. **17** Dərwaziwən bołożan xu dedək Petrustin: — Sənmə bu adəmning muhlisliridin əməsmə? — dəp soridi. Yak, əməs, — dedi Petrus. **18** Əmdi həwa soğuk bołożanlıq üçün, qakarlar wə karawullar xahardin gülhan yakğan bolup, uning qərisidə issinip turuxattı. Petrusmu ularning yenida turup issindi. **19** Bax kahjin bolsa Əysadin muhlislirini toopruluk wə təlimi toopruluk soal soraxka baxlıdı. **20** Əysa uningoja jawabən mundaq bərdi: — Mən həlk-aləm aldida axkara səz kılqanımən, barlıq Yəhudiylar yioqildiojan sinagoglarda wə ibadəthanıda daim təlim berip kəldim, mən yoxurun həqnemə demidim. **21** Bularni nemixkə məndin soraysən? Eytən səzlirimni anglioqanlardın soriqin; mana, ular nemə degnəlikimni biliđ. **22** Əysa bu səzlərni kılıqanda, yenida turojan karawullardin biri uni bir kaqat urup: — Bax kahjinoja muxundak jawab kəyturamsən? — dedi. **23** — Əgər yaman səz kılıqan bolsam, uning yaman ikənlikini kəpqılıkning aldida kərsətkin. Əmma eytənlərim durus bolsa, meni nemə üçün urısən? — dedi Əysa uningoja. **24** Buning bilən Annas uni baqlaklık peti bax kahjin Қayafaoja yollidi. **25** Simon Petrus [otning] aldida issinip turuwatkanidi. [Yenidikilər]: — Sənmə uning muhlisliridin əməsmidinq? — deyixti. — Yak, əməsmən, — dəp tandi Petrus. **26** U yərdə bax kahjinnin qakarliridin, Petrus kılıkini kesip taxliojan kixığa tuqşan birsi bar idi. U Petruska: — Baqıqda seni uning bilən billə kərgənidimoqu?! — dedi.

Petrus yənə tandı. Dəl xu qaçda horaz qillidi. **28** Andin ular Əysani Қayafanıng yenidin rimlik waliyning ordisoja elip kəldi (xu qaçda tang atkanidi). Uni elip kəlgən [Yəhudiylar] bolsa əzimizni napak kılıp bulojmaylı dəp, ordioja kirmidi. Bolmisa etüp ketix həytining dastihinidin oqızalinalmaytti. **29** Xunga [waliy] Pilatus sırtqa qikip, ularning aldioja berip ularoqa: — Bu adəmning üstidin nemə ərz kılısilər? — dəp soridi. **30** Ular: — Bu adəm jinayatçı bolmisa, uni sizgə tapxurmiojan bolattuk, — dəp jawab berixti. **31** — Uni əzüngler elip ketip, ez ənununglar boyiqə həküm qıkırınglar! — dedi Pilatus ularoqa. Yəhudiylar: — Bizning həqkimni əlümgə məhkum kılıx həkükimiz yok tursa, — deyixti. **32** Bu ixlar əysanıq əzi kandaq əlüm bilən əlüdiyini toqrisidiki aldın eytən bəxarətlək səzinəng əməlgə axuruluxi üçün yüz bərdi. **33** Andin Pilatus yənə ordisoja kirip, əysani qakirtip, uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixaḥımı? — dəp soridi. **34** Əysa uningoja: — Bu soalni əzüng sorawataməsən, yaki baxkilar mən toopruluk, sanga xundak eytənmiş? — dedi. **35** — Mən bir Yəhudiymu?! Seni manga tapxurojanlar ez həlkinq wə bax kahjınlarou! Nemə [jinayat] etküzgənindig? — dedi Pilatus. **36** Əysa jawabən: — Mening padixaḥlıkim bu dunyaqa təwə əməstur. Əgər bu dunyaqa təwə bołożan bolsa, hizmatçılırim menin Yəhudiylarə tapxurulmaslıkim üçün jəng kiliwatkan bolatti. Həlbuki, menin padixaḥlıkim bu yərgə təwə əməstur, — dedi. **37** Xunga Pilatus uningoja: — Undakta, sən padixaḥımı? Əysa jawabən: — Xundak, eytənindək, padixaḥmən. Mən xuningəja tuqşulqanımən, wə xuningəja dunyaqa kəldim: — həkikətkə guwahlıq berixim üçündin ibarəttur. Həkikətkə təwə bołożan hərbir kixi bolsa menin awazimoja kulak salıđu, — dedi. **38** Pilatus uningdin: — «Həkikət» değən nemə? — dəp soridi. Pilatus muxularni dəp, yənə taxkiriqa, Yəhudiylarning aldioja qikip ularoqa: — Mən uningdin həqkandak jinayat tapalmidim. **39** Lekin hər yili etüp ketix həytida silər üçün [məhbuslardın] birni koyup berix kəidəm bar. Xunga bu «Yəhudiylarning padixaḥı»ni silərgə koyup beriximni halamsılər? — dedi. **40** Ularning həmmisi jawab berip: — Bu adəmni əməs, Barabbasni koyup bering! — dəp kiykas-sürən selixti (Barabbas bolsa bir karakqi idi).

19 Xuning bilən, Pilatus əysani elip berip kamqıllatti. **2** Ləxkərlər tikənlik xahlarnı ərüp, bir taj yasap, uning bexioja kiydürüxti wə uningoja [xahanə] səsün

rənglik bir ton kiydürüp, 3 uning aldioja kelip: — Yaxıqayla, i Yəhudiylarning «padixahı!» — dəp məshirə kılıxip, uning yüzigə käyta-käyta kaqat saldı. 4 Pilatus bolsa yənə ordisidin qikip, halayıkkə: — Mana! Uningdin həqkandak jinayət tapalmiojanlığimni bilixinglər tükün, uni silərning aldinglarqa elip qıktım, — dedi. 5 Buning bilən Əysa bexioja tikanlık taj wə uqisişa səsün ton kiygüzülgən haldə taxkiriqa elip qıkıldı. Pilatus ularoja: — Kərənglər, u adəmgə! — dedi. 6 Bax kahinlər wə karawullar uni kərüp: — Uni krestləng, krestləng! — dəp warkiraxtı. Pilatus ularoja: — Uni elip berip əzünglər krestlənglər! Qünki mən uningdin həqkandak jinayət tapalmidim! — dedi. 7 Yəhudiylar uningoja jawabən: — Bizdə xundak bir ənənə bar. Xu ənənəmizə asasən u əlümgə məhkum kılınixi kerək, qünki u ezzini Hudanıng Oqlı dəp atiwaldı. 8 Pilatus bu səzni anglap tehimu korkup, 9 yənə ordisioja kirip, Əysadin: — Sən zadi əyərdin kəlgən? — dəp sordı. Lekin Əysa uningoja jawab bərmidi. 10 Xunga Pilatus uningoja: — Sən manga gəp kilməmsən? Seni koyup berixkə həküküm barlığını, xundakla krestləxkumu həküküm barlığını bilməmsən? — dedi. 11 Əysa jawabən: — Sanga ərxtin berilmigən bolsa, mening üstümdin həqkandak həkükung bolmiojan bolatti. Xuning üçün meni sanga tapxurup bərgən adəmning gunalı tehimu eojirdur, — dedi. 12 Xu qəoqdin tartıp, Pilatus uni koyuwetixka amal izdəytti. Lekin Yəhudiylar warkirixip: — Bu adəmni koyuwətsingiz, siz Kəysərning dosti bolmiojan bolisiz! Əzini padixah, degən hərbir kixi Kəysərgə ərəxi qıkkən bolidu! — dəp quşan selixti. 13 Pilatus bu səzlərni anglap, Əysani taxkiriqa qıkardı wə «tax tahtaylıq höyla» dəp atalojan, ibranıy tilida «Gabbata» dəp atalojan yərdə «sorak təhti»gə olturdi 14 (u wakıt etüp ketix həytining təyyarlık künining altinqi saiti ətrapida idi). Pilatus Yəhudiylarоja: Mana bu silərning padixahınlardur! — dedi. 15 Lekin ular warkirixip: — Yokıting, yokıting, uni krestləng! — dedi. Pilatus ularoja: — Meni padixahınlarnı krestligin, dəmsilər? — dedi. Bax kahinlər jawabən: — Kəysərdin baxqə həqkandak padixahımız yoktur! — dəp [towlaxtı]. Buning bilən Pilatus uni krestləxkə ularoja tapxurup bərdi. 16 [Ləxkərlər] Əysani elip mangdi. U ez krestini yüdüp, «Bax səngək jayı» (ibranıy tilida «Golgota») degən yərgə bardi. 18 Ular uni xu yərdə yənə ikki kixi bilən təng krestkə tarttı; bu təripida birsi, u təripida birsi wə Əysa ularning otturısında krestkə

tartıldı. 19 Pilatus tahtioja elan yezip krestkə bəkitip koydu. Uningoja: — «Nasərətlək Əysa — Yəhudiylarning padixahı» dəp yezilojanidi. 20 Əysa krestlinidiojan yər xəhərgə yekin boloqqa, nuroqun Yəhudiylar tahtidiki səzlərni okudu. Tahtidiki səzlər ibraniyqə, latinqə wə grekqə yezikə yezilojanidi. 21 Xunga Yəhudiylarning bax kahinləri Pilatuska: — «Yəhudiylarning padixahı» dəp yazmang, bəlkı «U əzzini mən Yəhudiylarning padixahı, degən» dəp yezing, — deyixti. 22 Birak Pilatus jawabən: — Yazidiojanni yezip boldum! — dedi. 23 Ləxkərlər Əysani krestligəndin keyin, uning kiyimlərini elip, tətkə belüp, hərbir ləxkər bir ülüxtin elixti; ular həm iqidiki uzun kəngləknimə elixti; lekin bu kənglək tikilmigən, üstidin ayioqioqıqə bir pütün tokulojanidi. 24 Xuning üçün ləxkərlər bir-birigə: — Buni yırtmaylı, bəlkı qək tartixaylı, kimqə qıksa xu alsun, — deyixti. Bu ixlar mukəddəs yazmilardiki munu səzlər əməlgə axurulux üçün yüz bərdi: — «Ular mening kiyimlirimni ez arısida üləxti, Mening kənglikimə erixix üçün qək taxlaxtı». Dərwəkə, ləxkərlər xundak kılıxtı. 25 Əysanıng krestining yenida anisi, anisining singlisli, Klopasnıng ayali Məryəm wə Magdallıq Məryəmlər turatti. 26 Əysa anisi bilən ezi səyidiojan muhlisining birgə turoqanlığını kərüp, anisioja: — I hanım, mana sening oqlung! — dedi. 27 Andin u bu muhliskə: — Mana sening anang! — dedi. Xundin etibarən, u muhlis uni ezzinin eyidə turoquzdi. 28 Andin Əysa həmmə ixlarning tamam bolqojinini bilip (mukəddəs yazmilardiki bəxarət əməlgə axurulux üçün): — Ussap kəttim! — dedi. 29 U yərdə sirkə xarab bilən toldurulojan bir koza bar idı. Ular bir parqə bulutni sirkə xarabkə qılın, bir lepəkgül ojolioja baqlap, Əysanıng aozioja tənglidi. 30 Əysa sirkə xarabni iqlikəndin keyin: — Tamam boldi! — dedi-də, bexini tewən kilipl, rohını tapxurup bərdi. 31 U künü [etüp ketix həytining] təyyarlık künidə kresttə əldən kəldürürmaslıq üçün (xabat kün «uluq kün» hesablanıraqqa) Yəhudiylar Pilatustın krestləngənlərning putlirini qekip andin jəsətlərini kresttin tezrək qüfürüwetixni tələp kıldı. 32 Xuning bilən ləxkərlər berip Əysa bilən billə krestləngən birinqi andin ikkinqi adəmning putlirini qaktı. 33 Lekin Əysa qələbgəndə, uning allikəqan olğanlığını kərdi, xuning bilən uning putimi qakmədi. 34 Əmma ləxkərlərdin biri uning bikiniyoqa nəyzini sanjiwidə, xuan kan wə su ekip qıktı. 35 Buni kərgüçı silərning

ixinixinglar üçün guwahlıq, beridu; kərgüqining guwahlıqı həktur, u əzining eytənərini hək dəp bilişdi. **36** Bu ixlarning həmmisi mukəddəs yazmilarda: «Uning bir tal səngikimu sundurulmayıdu» wə yənə bir bexarətə: «Ular əzliri sanjıqan adəmga karaydu» dəp aldin eytiloqnları əməlgə axurux üçün yüz bərdi. **38** Bu ixlardin keyin, Arimatiyalıq Yusüp Pilatustın əysanıng jəsitini elip ketixni tələp қıldı (Yusüp əysanıng muhlisliridin idi, lekin Yəhudiylardın korkğını üçün buni məhpiy tutattı); Pilatus ruhsət bərdi, xuning bilən Yusüp berip əysanıng jəsitini elip kətti. **39** Burun bir keqisi əysanıng yenioja kəlgən həlikı Nikodimmu murməkki bilən səbrə arilaxturuloqan huxbuy dora-dərmandın yüz jingə elip, [uning] [bilən billə] kəldi. **40** İkkiylən əysanıng jəsitini Yəhudiylarning dəpnə kılıx aditi boyiqə dora-dərmanları qeqip, kanap rəhtlər bilən orap kepənlidi. **41** Əysa krestləngən yərdə bir baq bolup, baqning iqidə tehi həqkim yərlənmigən yengi bir box yərlik bar idi. **42** Bu Yəhudiylarning həytining təyyarlık künü boloqşka həm bu yərlik yekin jayda bolovanlıq üçün, ular əysani xu yərlikkə köydi.

20 Həptining birinqi künü tang səhər, Magdallik Məryəm kəbrigə bardı wə kəbrining aqzidiki taxning eliwtılənlilikini kərdi. **2** Xunga u yügürгiniqə kelip Simon Petrus wə əysa seygən həlikı muhlisning yenioja kelip, ularoqa: — Ular Rəbni kəbridin yətkiweipti, uni kəyərgə қoyojinini bilmidük! — dedi. **3** Petrus bilən həlikı muhlis taxkiriqə qılıp, kəbrigə karap yol aldı. **4** İkkiylən təng yügürüp mangdi, lekin həlikı muhlis Petrustın tez yügürüp, kəbrigə birinqi bolup yetip bardı. **5** U engixip iqigə karap, kanap kepənlərnin u yərdə yeyiklik turojanlıqını kərdi, lekin iqtirigə kirmidi. **6** Uningoja əgixip kəlgən Simon Petrus yetip kelip, kəbriga kirdi wə u yərdə yeyiklik turojan kanap kepənlərni, **7** xundakla əysanıng bexioja oralıqan yaqılıknımı kərdi. Yaqılıq kepənlər bilən bir yərdə əməs, bəlkı ayrim yərdə yəgəklik turatti. **8** Andin kəbrigə awwal kəlgən həlikı muhlismu kəbrigə kirip, əhəwalni kərüp ixəndi **9** (qünki ular uning əlümdin կaya tirilixining mukərrərləki həkkidə mukəddəs yazmilardiki bexarətni tehiqə qüxənməyitti). **10** Xuning bilən ikkiylən ez turaloquliroqaya kəyti. **11** Əmma Məryəm bolsa kəbrining sırtida turup yioqlawatattı. U yioqlap turup kəbrining iqigə engixip kariwidi, **12** mana ak kiyim kiygən ikki pərixtə turatti; ularning biri əysanıng jəsiti koyulmuş yərning bax təripidə, yənə

biri ayaq təripidə olturattı. **13** Ular Məryəmdin: — Hanim, nemixkə yioqlaysən? — dəp soridi. — Rəbbimni elip ketiptu, uni nəgə қoyojanlıqını biləlməywatimən, — dedi u ularoqa. **14** U xu səzlərni kılıpla, kəynigə buruluwidı, əysanıng xu yərdə turojanlıqını kərdi. Lekin u uning əysa ikenlikini bilmidi. **15** Əysa uningdin — Hanim, nemixkə yioqlaysən, kimni izdəysən? — dəp soridi. Məryəm uni baqwən xu, dəp oylap: — Təksir, əgər uni siz xu yərdin yətkiwətkən bolsingiz, kəyərgə қoyojanlıkingizni eytip bərgəysiz. Mən uni elip ketimən, — dedi. **16** Məryəm! — dedi əysa uningoqa. Məryəm burulupla, ibranıy tilida: — Rabboni! — dedi (bu söz «ustaz» degen mənidə). **17** Əysa uningoqa: — Manga esilmioq! Qünki mən tehi atamning yenioja qılımidim. Berip kərindaxlirimə: Meni «Silərningmu Atanglarning, yəni menin Atamning, silərning Hudayıglarning, yəni menin Hudayimning yenioja qılımən!» dəydi, — dəp yətküzgin, dedi. **18** Xuning bilən Mağdallik Məryəm muhlislarning yenioja berip, ularoqa: «Rəbni kərdüm!» dedi wə xundakla əysa ezigə eytən u səzlərni ularoqa yətküzdi. **19** Xu künü kəqtə, yəni həptining birinqi künü kəqtə, Yəhudiylardın korkkanlıq üçün muhlislər yioqlan oydə ixiklərini him takıwaloqanı; xu waqitta, əysa kelip ularning otturısida [kərünüp], ərə turojan haldə ularoqa: — Silərgə aman-hatırjəmlik bolоj! — dedi. **20** Buni dəp, kollirini wə biķinini ularoqa kersətti. Xuning bilən muhlislər Rəbni kərginidin xadlandı. **21** Xunga əysa ularoqa yənə: — Silərgə aman-hatırjəmlik bolоj! Ata meni əwətkinidək, mənmu silərni əwətimən, — dedi. **22** Bu səzni eytəndin keyin, u ularning üstigə bir püwləp: — Mukəddəs Rohni қobul kilinglar. **23** Kimning gunahlırını kəqürsənglər, uning gunahı kəqürüm kılınlıdu; kimning gunahlırını tutuwalsanglar, xuning gunahı tutuwelinidu! — dedi. **24** Əmma on ikkiylənnin biri, yəni «koxkezək» dəp atalojan Tomas əysa kalgəndə ularning yenida əməs idi. **25** Xunga baxka muhlislər uningoja: — Biz Rəbni kərdük! — deyixti. Lekin Tomas ularoqa: — Uning kollirida mihlarning izini kərmigüqə, mihlarning izioja əz barmikimni wə biķinoja əz kolumni tikip bakmioquqə, hərgiz ixənməymən, — dedi. **26** Səkkiz kündin keyin, muhlislər yənə xu əy iqidə jəm bolovalanda, Tomasmu ular bilən billə idi. Ixiklər taşaklıq tursımı, əysa kelip ularning arisida turup: — Silərgə aman-hatırjəmlik bolоj! — dedi. **27** Andin u Tomaskə: — Barmikinqni bu yərgə təgküzüp, kolliriməqə kara. Kolungni uzitip,

bikinimoja tikip, gumanda bolmay, ixəngüqi bolojin! — dedi. **28** Tomas uningoja: — Mening Rəbbim həm menin Hudayimsən! — dəp jawab bərdi. **29** Əysa uningoja: — Meni kərgənliking üçün ixənding. Kərməy turup ixəngüqilər bəhtliktur! — dedi. **30** Əysa muhlisirining alidda bu kitabta hatırılınmığən baxka nuroğun möjizilik alamətlərinimə kərsətti. **31** Lekin muxular silərni Əysanıng Məsih, xundakla Hudanıng Oqlı ikənlikiga ixənsun həm bu arkılık [uningoja] etikad kılıp, uning nami arkılık hayatılkə erixsun, dəp yezildi.

21 Bu ixlardın keyin, Əysa Tiberiyas dengizinin boyida muhlisirioja yənə bir ketim kəründi. Uning bu ketimki kərünüxi mundak boldi: **2** Simon Petrus, «köxkezak» dəp atalojan Tomas, Galiliyədiki Kanalıq Nataniyəl, Zəbədiyning oqulları wə baxka ikki muhlis billə idi. **3** Simon Petrus: Mən belik tutkili barımən, — dedi. Kəpqılık: Bizmu sən bilən billə barımız, — deyixti. Ular taxkırıoja qıkıp, kemigə olturdu, lekin xu bir keqə heqnərsə tutalmidi. **4** Tang atay deginiidə, Əysa kirojakta turatti, birak muhlislar uning Əysa ikənlikini bilmidi. **5** Xunga Əysa: — Balilar, silərdə yegüdək bir nərsə yokku? — dəp soridi. — Yok, — dəp jawab bərdi ular. **6** Əysa ularoja — Torni kemining ong təripigə taxlanglar, xundak kilsanglar tutisilər, — dedi. Xuning bilən ular torni [xu yakka] taxlap, xundak kəp belik tuttiki, hətta torni tartip qikiralmay kəldi. **7** Əysa seyğən muhlis Petruska: — Bu Rəbək! — dedi. Simon Petrus uning Əysa ikənlikini anglap, tonini əzığə yeqəp (qünki [belining astı] yalingaq idi) ezini dengizoja taxlidi. **8** Kirojaktin anqə yırak əməs bolup, təhminən ikki yüz gəz yirəklikta boloqaqka, ələqən muhlislar belik bilən tolojan torni tartip qıqıq kemisi bilən kirojakka kəldi. **9** Ular kirojakka qıkkanda, xahardin yekilojan, üstidə belik koyukluk gülhanni wə nanni kərdi. **10** Əysa: — Əmdi tutkən belikinqlardın əkelinglar, — dedi. **11** Simon Petrus [kemigo] qıkıp, torni kirojakka tartip qıckardi. Tor qong beliklər bilən tolojan bolup, jəmiy bir yüz əllik üç belik bar idi. Belik xunqə kəp bolojini bilən, tor yirtilmiojanidi. **12** Əysa: — Kelinglər, naxta kilinglər, — dedi. Muhlislarning iqidin heqkim uningdin: — Sən kim bolisən? — dəp soraxka petinalmidi. Qünki ular uning Rəb ikənlikini bildi. **13** Əysa nanni əkilip ularoja bərdi həm beliklərinimə xundak kıldı. **14** Mana bu Əysanıng əlgəndin keyin tirilip, əzini muhlisirioja üçinqi ketim ayan kılıxi idi.

15 Ular naxta kılolandın keyin, Əysa Simon Petrustin: — Yunusning oqlı Simon, sən meni bulardınmə qongkər səyəmsən? — dəp soridi. — Xundak Rəb, menin seni səyidiojanlıqimni sən bilisən! — dedi Petrus. Əysa uningoja: Undakta, koylirimni otlitip bak! — dedi. **16** U ikkinqi ketim yənə uningdin: — Yunusning oqlı Simon, meni səyəmsən? — dəp soridi. Petrus yənə: — Xundak, Rəb, menin seni səyidiojanlıqimni bilisən, — dedi. Əysa uningoja: — Undakta, koylirimni bak, — dedi. **17** Üçinqi ketim uningdin yənə: — Yunusning oqlı Simon, meni səyəmsən? — dəp soridi. Petrus Əysanıng üçinqi ketim əzidin: «Meni səyəmsən?» dəp səriqənlikioja kəngli yerim bolup: — Rəb, sən həmmimi bilisən, seni səyidiojanlıqimnimə bilisən, — dedi. Əysa uningoja: — Undakta, koylirimni otlat. **18** Bərhək, bərhək, sanga xuni eytip koyayki, yax waktingda belingni əzüng baqlap, kəyərgə baray desəng xu yərgə mangatting; lekin yaxanojanda, kolliringni uzitisən wə baxka birsi seni baqlap, sən halimaydiojan yərgə elip ketidü, — dedi. **19** Əysa bu səzni Petrusning kandaq əlüx arkılık Hudaqa xanxərəp kəltüridiqənlikini enik bildürük üçün eytti. Andin, uningoja yənə: — Manga əgəxküqi bolojin, — dedi. **20** Petrus kəynigə burulup, Əysa səyidiojan muhlisning ağıcip keliwatqanlıqını kərdi (bu muhlis kaqlıq tamakta Əysanıng kəqiqiyoja yelinip: «I Rəb, seni tutup beridiojan kimdu?» dəp səriqən muhlis idi). **21** Petrus uni kərüp, Əysadin: — I Rəb, bu adəm keyin kandaq bolar? — dəp soridi. **22** Əysa uningoja: — Əgər mən kayta kəlgüqə uning turup kəlixini halisammu, sening buning bilən nemə karing?! Manga əgəxküqi bolojin, — dedi. **23** Buning bilən kerindaxlar arisida «Həlikə muhlis əlməydu» deyən gəp tarkəldi. Lekin Əysa Petruska: «U əlməydu» demigənidi, bəlkı pəkət: «Əgər mən kayta kəlgüqə uning turup kəlixini halisammu, sening buning bilən nemə karing?!» deyənidi. **24** Bu ixlaroja guwahlıq bərgüqi həmdə bu ixlarnı hatırılıqüqi ənə xu muhlistur. Uning guwahlıqının həkikət ikənlikini bilimiz. **25** Əysa bulardın baxka nuroğun ixlarnımu kılqanidi; əgər ularning həmmisi bir-birləp yezilojan bolsa, meninqə yezilojan kitablar pütkül aləmning əzığə siqmayttı!

Rosullarning paaliyətliri

1 I [hərmətlik] Teofilos, mən dəsləp yazojan bayan
Əysə ezi tallıqan rosullarqa Muqəddəs Roh arklılıq
əmrlərni tapxurup asmanoja kətürülgən küngüqə
bołqan uning barlık əməlliri həm barlık təlim
berixlirining baxlanmisi töoprısida idi. **3** U azab-
okubətlərni tartkandin keyin, ularoja kəp ispatlar
bilən əzining tirik ikenlikini kərsətkən; u ularoja kırıq
kün iqidə kərungən bolup, Hudanıng padixaḥlıqıja
ait ixlar tooqruluk səzləp bərgən; **4** wə ular bilən
jəm kılinoğanda mundak əmr kıldı: — «Yerusalemdin
ayrilmay, silər məndin anglioğan, Atining wədisini
kütünglər. **5** Qünki Yəhya suda qəmündürgən, lekin
silər bolsanglar kəp künər etməy Muqəddəs Rohda
qəmündürülüsilər». **6** Rosullar [uning bilən] jəm
kılinoğanda, uningdin: — I Rəb, sən muxu wakıttı
Israilning padixaḥlıqını əsligə kəltürməkqimusən?
— dəp soraxka baxlıdi. **7** U ularoja mundak dedi: —
Ata Əz həkükioja asasən bekitkən wakıt-payıtlərni
silərning bilix nesiwənglər yok. **8** Birək Muqəddəs Roh
üstünglərə qüvkəndə silər küq-ķudrətkə igə bolisilər,
Yerusalem, pütün Yəhudiyyə wə Samariya boyiqə həm
jahanning qətlirigiqə manga guvahçı bolisilər. **9** U bu
səzlərni kılıp bolup, ular қarap turoğanda kətürüldi,
bir parqə bulut uni arişa aldi-də, u ularning nəziridin
əşayib boldi. **10** U asmanoja kətürülgənda, ular kezlini
kəkkə tikip қaraxkanda, mana tuyuksız ularning
yenida ak kiyim kiygən ikki adəm pəyda bolup:
11 — Əy Galiliyəliklər, nemixə əra turoqininglərə
asmanoja қarap қaldıngılar? Silər silərdin ayrılip
ərxə kətürülgən xu Əysanıng asmanoja қandak
kətürülgini kərgən bolsanglar, yənə xu əldə kaytip
kelidi, — dedi. **12** Andin ular Yerusalem oja yekin,
uningdin bir qakırimqə yıraklıktiki Zəytun teqidin
Yerusalem oja kaytip kəldi. **13** Ular xəhərgə kirip, əzli
turuwatkan əyninüstünkü kəwitiidiki bir eygə qıktı.
Xu yərdə Petrus, Yuḥanna, Yakup, Andiriyas, Filip,
Tomas, Bartolomay, Matta, Alfayning oqlı Yakup,
«millətpərwər» Simon wə [yənə bir] Yakupning
oqlı Yəhuda bar idi. **14** Bular bir jan bir dil bolup
üzüldürməy berilip dua-tilawət kılıxtı; bu ixta bir
yərgə jəm bołqanlardın birkənqə ayal, jümlidin
Əysanıng anisi Məryam həmdə Əysanıng inilirimi
bar idi. **15** Xu künərning biridə, Petrus kərindaxlar

otturisida əra turup (jəm boluxkənlar bir yüz yigirmigə
yekin idi) mundak dedi: **16** — Kərindaxlar, Əysani
tutkənlərəqə yol baxlıqıqı bołqan Yəhuda həkkidə
Muqəddəs Rohning burun Dawut arklılıq aldin eytən
muqəddəs yazmilardiki səzləri əməlgə exixi mukərrər
idi. **17** Qünki [Yəhuda]mu arimizdən biri hesablanıq
wə [Hudanıng] bu hizmitidin nesiwisi bar idi **18**
(u kılıqan қəbihlikning in'amidin erixən puloqa
bir parqə yər setiwalıqənidi, u xu yərda bexiqilap
yıkılıp, üqəy-kerini quwulup kətti; **19** bu ix pütkül
Yerusalemdikilərgə məlum bolup, ular u yərni əz
tili bilən «Haqəldəma» dəp ataxtı. Buning mənisi
«kan tekülgən yər» degənliktur) **20** Qünki Zəburda
[Yəhuda] [karitiloğan] munu səzlər pütülgən: —
«Uning turaləqisi qəlgə aylansun, Uningda həq
turoqıqı bolmisun!» Wə: — «Uning yetəkqılık orniqə
baxka birsi qıksun!» **21** Xuning üçün, Rəb Əysanıng
tirilgənlikigə biz bilən təng guvahlıq berixi üçün, bir
kixini talliximiz kerək. Bu kixi Əysa arimizda yürgən
künərdə, Yəhya [pəyojəmbər]din qəmündürüxnı köbul
kılıqan kündin baxlap taki asmanoja kətürülgən
küngüqə biz bilən baxtin-ahir billə bołqan kixilərdin
boluxi kerək, — dedi. **22** Xuning bilən ular Yusup
(yənə Barsabas dəpmu ataloğan, yənə bir ismi Yustus)
bilən Mattiyas degən ikki kixini bekitip, mundak dua
kılıxtı: **24** — Sən, i həmmə adəmning kəlbini bilgüqi
Pərvərdigar! Yəhuda teyilip bu hizmet wə rosullukṭın
məhərum bolup əzığə has bołqan yərgə kətti. Əmdi u
taxlap koyqan hizmet wə rosullukning nesiwisiqə
igə boluxka bu ikkiyləndin kəyisini tallıqanlıqıngı
kərsətkəysən! **26** Andin ular bu ikki kixigə qək
taxliwidi, qək Mattiyaskə qıktı. Xuning bilən u on bir
rosul bilən bir katardın orun aloğan hesablandı.

2 Əmdi «orma həyt» künining wakıti-saiti toxkanda,
bularning həmmisi Yerusalemda bir yərgə jəm
bołqanidi. **2** Asmandın tuyuksız küqlük xamal
sokkandək bir awaz anglinip, ular olturuwatkan əyni
bir aldı. **3** Ot yalkunidək tillar ularoja kərünüp,
ularning hərbirining üstigə tarkılıp kəndi. **4** Ularning
həmmisi Muqəddəs Rohka toldurulup, Roh ularoja
səz ata kılıxi bilən ular naməlum tillarda səzligili
turdi. **5** U qaođa, asman astidiki barlık əllərdin kəlgən
nuroqun iħlasmən Yəhudiyyə ərlərmə Yerusalemda
turuwatkanidi. **6** Əmdi [etikadqıllarning] bu awazi
anglinip, top-top adəmlər xu yərgə jəm boluxti
həmdə [etikadqıllarning] əzliri turuxluk jaydiki
tillarda səzlixiwatkanlıqını anglap, tengirkap kılıxtı.

7 Ular həyran bolup təəjjüplinip: — Қарanglar, səzlixiwatqanlarning həmmisi Galiliyəliklərə? 8 Kandaqlarqə ularning bizning ana yurtimizdiki tillirimizda səzlixiwatqanlığını anglawatqandımız? 9 Arimizda Partiyalar, Medialar, Elamlar, xundakla Mesopotamiya, Yəhudiya, Kapadokiya, Pontus, Asiya, 10 Frigiyə həm Pamfiliya, Misir, Liwyəning Kurinigə yekin jaylidirin kəlgənlər, xuningdək muxu yərdə musapir bolup turuwatqan Rim xəhəridin kəlgənlər — Yəhudiylar bolsun, Təwrat etikadiqa kirgənlər bolsun, Kretlar wə Ərəblər bolsun, həmmimiz ularning Hudanıng kılıqan uluq əməllirini bizning ana tillirimizda səzləwatqanlığını anglawatimiz! — deyixti. 12 Ular həng-tang kəlip alakzadılık bilən bir-biriga: — Bu zadi qandaq ixtu? — deyixti. 13 Əmma bəzilər: — Bular yengi xarab bilən obdanla məst bolup կaptu! — dəp məshirə kılıxti. 14 Əmma Petrus kalojan on birəylən bilən ornidin turup, awazını kətürüp kepqilikkə mundaq dedi: — Əy Yəhudiyədikilər wə Yerusalemda barlık turuwatqanlar! Bu ix silərgə məlum boloqayki, səzlirməq kulaq selinglar! 15 Bular silər oyliqandək məst əməs, qünki hazır pəkət ətigən saat tokkuz boldi. 16 Əməliyəttə bu dal Yoel pəyojəmbər arkılık aldin eytiloqan xu ixtur: 17 — «Huda mundaq dedi: «Mən ahirki künlərdə Əz Rohimni barlıq ət igiliri üstigə kuyımən; Silərning oqul-kızlıringlar wəhiyilik bexarət yətküzidü, Silərning yigitlıringlar oqayıbanə əlamət kərünüxlərni kəridü; Silərning kərilirringlar əlamət qüxlərni kəridü; 18 Bərhək, xu künlərdə küllirim üstigimu, dedəklirim üstigimu Rohimni kuyımən, ular bexarət yətküzidü. 19 Mən yukarıda asmanlarda karamət ixlar, təwənda, zemində möjizilik əlamətlərni, Kan, ot, is-tütək tüvrüklini kərsitmən. 20 Rəbning uluq həm karamət-xərəplik künü bolmioquqə, Kuyax қarangoşlukka, Ay қanoşa aylandurulidu. 21 Həm xu qaoqda xundak əməlga axuruliduki, Rəbning namini qakırıp nida kılıqanlarning həmmisi kütkuzulidu». 22 Əy Israillar, muxu səzlərni anglangalar. Nasarətlik Əysa bolsa, Huda aranglarda u arkılık kərsətkən kudrətlik əməllər, karamətlər wə möjizilik əlamətlər bilən silərgə təstiklioqan bir zat — bu ixlar həmminglarqa məlum — 23 u kixi Hudanıng bekitkən məksiti wə aldin'ala bilixi boyiqə satqunlukka uqrəp tutup berilgəndin keyin, silər uni Təwrat əkanımız yürgən adəmlərning koli arkılık krestləp eltürgüzdüngər. 24 Lekin Huda uni əlümning azablarning ilkidin azad

kılıp kayta tirildürdi. Qünki əlümning uni tutğun kılıxi hərgiz mumkin əməs. 25 Dawut [Zəburda] u toopruluk mundak aldin eytən: «Mən Pərvərdigarnı hərdaim kəz aldımda kərüp keliwatişən; U ong yenimda boloqaqka, Mən hərgiz təwrənməymən. 26 Xunga meninq kəlbim huxallandi, Mening tilim xadlinip yayridi; Mening tenim ümid-arzu iqidə turidu; 27 Qünki Sən jenimni təhtisarada qaldurmaysən, Xundakla Sening Mukəddəs Boloququngə qırıxlərni kərgüzməysən. (Hadəs g86) 28 Sən manga həyat yollırını kərsətkənsən; Huzurung bilən meni xad-huramlıqka tolup taxkuzisən». 29 Kərindaxlar, mən atimiz [padixaḥ] Dawut toopruluk həq ikkilənməy xuni eytimənki, u əldi wə uning kəbrisi bugünkü küngiçə arimizda bar. 30 Əmdi u pəyojəmbər bolup, Hudanıng uning tahtığa olturuxkə əz puxtidin birayəlnni turoquzuxkə kəsəm bilən wədə bərgənləkini bilətti. 31 U Məsihning [əlgəndin keyin] tirildürülidiqinini aldin'ala kərüp yətkən wə bu munasiwət bilən Məsihning təhtisarada qaldurulmaydiqinini wə tenining qiriməydiojinini tiləqə alojan. (Hadəs g86) 32 Huda dəl bu Əysani elümdin tirildürdi, wə həmmimiz bu ixning guwahqılırimiz. 33 U Hudanıng ong yenida xan-xərəp iqidə olturoquzulup, xundakla Ata wədə kılıqan Muqəddəs Rohni kobul kılıp, hazır kerüwatqan həm anglawatqanlıringlərni təküp [bizlərgə] qüxürdi. 34 Qünki Dawut ezi ərxkə qıkkən əməs; lekin u munu səzlərni [Zəburda] eytən: — «Pərvərdigar meninq Rəbbiməq eyttiki: — «Mən sening düxmənliringni təhətipəring kilmioquqə, Mening ong yenimda olturoqın!». 36 Xuning üçün, pütkül Israil jəmatidikilər xuni kət'iy bilsunki, Huda silər krestligən dəl uxbu Əysani həm Rəb həm Məsih kılıp tiklidil!». 37 Bu səzlər anglioqlanlarning yürüigə sanjiloqandək kattik təgkən bolup ular Petrus wə baxka rosullardın: — I kərindaxlar, undakta biz nemə kılıxımız kerək? — dəp soraxtı. 38 Petrus ularoqa: — Towa kilinglar, hərbiringlar Əysa Məsihning namida gunahlıringlarning kəqürüm kılıníxi üçün qəməldürünxin kobul kilinglar wə xundak kılısngalar Hudanıng iltipati boloqan Muqəddəs Roh silərgə ata kılınidu. 39 Qünki bu wədə silərgə wə silərning balılıringlarqa, yırakta turuwatqanlarning həmmisigə, yəni Pərvərdigar Hudayımız əzigə qakıroqlanlarning həmmisigə ata kılınidu. 40 Petrus yəna nuroqun baxka sezər bilən ularni agahlandurup ularoqa: — Silər əzünglərni bu ipas dəwrdin

ķutkuzunglar! — dəp jekildi. **41** Xuning bilən uning səzini қobul kılqanlar qəməldürülüxti. Xu künisi [jamaətkə] koxulqanlar üq mingqə kixi idi. **42** Ular əzlirini izqıl haldə rosullarning təlimigə, [etikadqılların] birlik-həmdəmligigə, nanni oxtuxka wə dualarqa beqiqıldı. **43** Wə körkənq ularning hərbirining üstigə qüxti wə rosullarning wasitisi bilən nuroqun karamətlər wə mejizilik alamətlər yüz bərdi. **44** Pütün etikadqıllar dawamlik, jəm bolup billə yaxap, barlıjını ortak tutuxti. **45** Ular mal-mülüklerini setip, pulini hərkimning ehtiyajıqə karap həmmisigə təkşim kılıxatti. **46** Ular hər künini ibadəthana həylişioja bir niyəttə jəm boluxatti, ey-eylərdə huxal-huramlıq wə ak kəngüllük bilən ortak oızalınixip, nanni oxtup yeyixip, **47** Hudağı mədhıyə okuxattı; ular pütkül halayıknıng izzitigə sazawər boldı. Rəb hər künini ķutkuzuluwatçanları jamaətkə koxattı.

3 Bir künini ibadəthanida dua ķilinidiojan wakitta, yəni qüxtin keyin saat üqtə, Petrus bilən Yuhanınnamu ibadəthaniqə qıkıp baroqanıdi. **2** Xu pəyytə bir tuqma tokur adəmmu bu yərgə elip keliniwatçanıdi. Hər künini, kixilər uni ibadəthaniqə kirgənlərdin sədikə tilisün dəp, ibadəthanidiki «Güzel dərwaza» aldioja əkelip koyattı. **3** U Petrus bilən Yuhanınnanı ibadəthaniqə kirip ketiwaterkinini kərüp, ulardın sədikə tilidi. **4** Petrus bilən Yuhanınna uningoja nəzirini saldı. Petrus uningoja: — Bizgə kəra! — dedi. **5** U ulardin bir nərsə kütüp, kəzlini üzüməy karap turattı. **6** Birak Petrus uningoja: — Məndə altun yaki kümnüx yok; lekin kolumna barını sanga berəy. Nasarətlik əysa Məsihning nami bilən, ornungdin turup mang! — dewidi, **7** uni ong қolidin tartip, yələp turoquzdi. U adəmning put wə oxuk beqixliri xuan küqləndürülüp, **8** ornidin dəs turup mengixkə baxlidi. U mengip wə səkrəp, Hudağı mədhıyə okuoqan haldə ular bilən billə ibadəthana həylişioja kirdi. **9** Barlık halayık uning mengip Hudağı mədhıyə okuoqanlığını kərüp **10** uning ibadəthanidiki «güzel dərwaza» alidda sədikə tiləp olturidiojan həlikə adəm ikənləkini tonup, uningda yüz bərginigə həyranuňas bolup dang ketip kelixti. **11** [Sakayojan kixi] Petrus bilən Yuhanınnağı qıng esilip turuwalqanda, həyran boluxkan barlık həlk ularning yenioja [ibadəthanidiki] «Sulayman pexaywini» deyən yərgə yığırüp kelixti. **12** Bu əhəwalı kərgən Petrus halayıkça mundaq dedi: — I Israillar! Bu ixka nemanqə həyran bolisilər? Biz huddi eż küq-kudritimiz yaki ihlasmənlilikimizgə tayinip bu adəmni mangduroqandək

bizgə nemanqə tikiliq karaysılər? **13** Əməliyəttə bolsa, ata-bowilirimizning Hudasi, yəni İbrahim, İshak wə Yakupning Hudasi Əz hizmətkarı bolovan əysani xanxərəp bilən uluqlıqan. Birak silər bolsanglar uni [rimliklərə] tutup bərdinglər; andin [waliy] Pilatus uni կoyup berixni həküm kılqandın keyin, silər Pilatusning aldida uningdin tenip rət kılıxtinglər. **14** Mana silər Mukəddəs wə Həkkəniy Boloquqidin tenip, uni rət kılıp [Pilatustın] uning orniqə bir ətəkləni կoyup berixni tələp kıldıqları. **15** Xundak kılıp, həyatlıkni barlıkkə Kəltürgüqini əltürdünglər! Birak Huda uni əlümdin tirildürdi, biz mana buningə guvahqıdurmız. **16** Mana uning namiqə kılqan etikad arkılık, uning nami silər kerüwatkən wə tonuydiqan bu adəmgə dərman kirgüzdi; uning arkılık bolovan etikad u kixini kez aldinglarda sallimaza sak-salamət kıldı. **17** Əmdi ərindaxlar, silərning wə xuningdək silərning baxlıqlıringlərningmu bu ixni əqəpləttə kılqanlıqıqlarını bilimən. **18** Lekin Huda barlık pəyoqəmbərlərning aqzı bilən aldin'ala jakarlıqanlırını, yəni uning Məsihining azab-okubət tartidiojanlığını xu yol bilən əməlgə axurdi. **19** Xuning üçün gunahıqlarının əqürütülliği üçün hazır towa kılıp yollırınglardın burulunglar! Xundak kılqanda, insanların jenini yengilanduridiojan pasıl-künlər Pərvərdigarning huzuridin qıkıp kelidü **20** wə silər üçün aldin tikləngən Məsih, yəni əysani kəxinglərə kəytidin əwətidü. **21** Həzirqə bolsa, Hudanıng dəsləptiki zamanlardın tartip mukəddəs pəyoqəmbərlərinin aqzı bilən eytkinidək, həmmə məwjudatlar yengilnidiojan wakit kəlmigüqə, ərxlər uni қobul kılıp, uningoja makan bolidü. (aiən g165) **22** Musa dərwəkə mundak, degənidi: — «Pərvərdigar Hudayinglar eż ərindaxlıringlər arisidin manga ohxax bir pəyoqəmbər turoquzidu. Uning silərgə eytkən barlık səzlini anglap, uningoja toluk itaət kılıxinglər kerək! **23** Qünki bu pəyoqəmbərning səzini anglimaydiqanlarning hərbiri həlk qataridin üzüp taxlinidü». **24** Dərwəkə, Samuil [pəyoqəmbər] wə uningdin keyin kəlip bəxarətlərni yətküzgən pəyoqəmbərlərning həmmisi bu künər tooprısında aldin eytkən. **25** Silər bu pəyoqəmbərlərning pərzəntlirisilər wə Huda ata-bowanglar bilən tüzgən əhdininq pərzəntliridursilər — bu əhdə boyiqə Huda İbrahimıqə: «Sening nəsling arkılık yər yüzidiki barlık ailə-jəmatlərgə bəht-bərikat ata kılınidü» dəp wəda bərgən. **26** Xunga Huda hərbiringlərni eż rəzillikliringlərdin

ķayturup, silergə bəht-bərikət ata kılıx üçün, hizmətkarı Əysani turojuzup, uni awwal silergə əwətti.

4 Petrus bilən Yuhənna halayıkka gəp kiliwatkanda, kahinlar, ibadəthana қarawullirining baxlıkı wə Sadukiyalar ularning yenioja kelip kaldı. **2** Ular [rosullarning] halayıkka təlim berixi, jümlidin «Əysanıñ wasitisi bilən əlgənlər tirildürülidü» dəp jakarliojını üçün intayın əsəbiyləxti. **3** Ular ularni tutkun kılıp, ətisigəq türmigə solap koydu, qünki kəq kirip қalqanıdi. **4** Lekin jar kılınojan söz-kalamni anglojanlarning kəpi etikəd kıldı; xuning bilən etikəd kılıojan ərlərning sanila bəx mingoja yətti. **5** Ətisi, [Yəhudiylarning kengəxmisdikij] baxlıklar, aksakallar wə Təwrat ustazlıri Yerusalemda toplandı. **6** Ularning arisida bax kahin Annas, Қayafas, Yuhənna, Iskəndər wə bax kahinning baxkə jəmətidikilər bar idi. **7** Ular [Petrus bilən Yuhənnanı] arisioja turojuzup: — Silər bu ixni kəysi küq-küdrətkə tayinip yaki kimning nami bilən kıldingilar? — dəp soridi. **8** Petrus Muğaddəs Rohla toldurulojan haldə ularqa mundak dedi: Həlkning həkümranları wə Israelning aksakalları! **9** Əgər biz bugün bu tokur adəmgə kərsatkən yahxi əmal həm uning kandaq sakayıtiloqanlıkı səwablik soraqka tartilojan bolsak, **10** silər wə pütkül Israel həlkə xuni bilsunki, silər krestligən, əmma Huda əlümđin tirildürən Nasarətlük Əysa Məsihning nami bilən, uning [ktiç-küdrəti] arkılık bu kixi muxu yərdə aldinglarda pütünləy sak-salamət turidu! **11** Bu [Əysa] bolsa, [muğaddəs yazmilarda] [pütlərgəndək], dəl silər tamqılar etibarsız dəp taxliwətkən, birək burjək texi bolup tikləngən taxtut. **12** Uningdin baxkə həqkimdə nijatlık yok, qünki pütkül asman astida insanlar arisioja təkdim kılınojan, Əysadin baxkə bizni kutkuzidiojan həqkandaq bir nam yoktur. **13** Petrus bilən Yuhənnanıñ bu jürütini kərgən həkümranlar ularning okumiojan adəttiki adəmlərdin ikənlilikini bilip, həyran boluxti; ularning burun Əysa bilən billə bolqanlıqınımu bildi. **14** Uning üstigə, sakayojan həlikə adəmning ularning yenida turuwatkənlilikini kərüp, ular həqkandaq gəp yanduralmidi. **15** Xuning bilən həkümranlar ularni kengəxmiden qıqxıka buyrudi. Andin bir-biri bilən məslihətlıxp: **16** — Bularni kandaq kılımız? Qünki ularning wasitisi bilən heli körünərlük mejizilik bir alamat yüz bərgənlilik pütkül Yerusalemdirek ilərgə ayan boldı wə biz uni inkar kılıxka amalsızmız. **17** Lekin bu ixning həlk iqidə tehimu kəng yeyiliп kətməsliki üçün, ularqa bundin

keyin bu adəmning namida həqkimgə həqnemə deməslikkə agah-təhdit salayı! — deyixti. **18** Xuning bilən ularni qakırtıp, bundin keyin Əysanıñ namida həq səzliməslik yaki təlim bərməslikni kət'iy buyrudi. **19** Lekin Petrus bilən Yuhənna: — Hudanıñ aldida silergə itaət kılıx tooqrimu yaki Hudaqımı, buningça eziunglar bir nemə dəngərlər! **20** Əmma biz bolsak, kərgən wə anglojanlırmızı eytməy turalmaymız! — dəp jawab bərdi. **21** [Həkümranlar] bolsa halayıkṭın korkup, ularni jazalaxkə layik səwəb tapalmay, ularqa tehimu təhdit selip, koyup bərdi. Qünki halayık bolqan wəkə tüpəylidin Hudani uluqlıqanıdi. **22** Qünki bu sakayıtilix möjizilik alamiti kərsitlgən kixinin yexi kırıqtıñ axşanıdi. **23** Ular koyup berilgəndin keyin, eż həmrəhlirinin yenioja kətip kılıp, bax kahinlar wa aksakallarning kılıqan sözlerini baxtın-ahir kəpqılıkkə ukturdu. **24** Ular buni anglioqanda, awazını bir niyət bir dil bilən Hudaqə kətürüp mundak nida kıldı: — I Igimiz, Sən asman-zemin, dengiz-okeyanları wə ulardıki barlıq məwjudatlarnı yaratkan Hudadursən. **25** Sən Muğaddəs Roh bilən hizmətkaring bolqan Dawutning aqzı arkılık mundak degənoqu: «Əllər nemixkə quqan salıdu? Nema üçün bikardin-bikar suyikəst oplaydu? **26** Dunyadıki padixaḥlar səp tartıp, əməldarlar yiqənləxip, Pərvərdigar wə Uning Məsihli bilən karxılıxkə jəm boluxtı». **27** — Qünki darwəkə dəl bu xəhərdə Herod həm Pontius Pilatus, yat əlliklär həm Israel həlkələri birləşip, Sən məsihligən mukəddəs hizmətkaring Əysaşa əkarxi qıkip toplanıqanıdi, **28** xuning bilən küq-küdrəting wə iradəng boyiqə Sən burunla nemining əməlgə axuruluxini bekitkən bolsang, ular xularni kılıqan. **29** Əmdi i Pərvərdigar, ularning seliwaterkən təhditlirini kərgəysən, kulliringni söz-kalamıngni toluk yürəklilik bilən sezləp yətküzidiojan kılıqaysən; **30** kesəllərni sakayıtxıka kılungni uzitip, muğaddəs hizmətkaring Əysanıñ namida mejizilik alamatları wə karamətlərni yaratkəysən. **31** Ularning duasi ayaqlaxkanda, ular turojan yər təwrinip kətti. Ular həmmisi Muğaddəs Rohla toldurulup, Hudanıñ söz-kalamını yürəklilik sezləp yətküzüvkə baxlıdi. **32** Top-top etikədqılar bir jan-bir dil, bir məksəttə idi. Həqkim əzığə təəllük pul-melinli «əzümning» deməyəti, bəlkı həmmisigə ortak idi. **33** Rosullar zor küq-küdrət bilən Rəb Əysanıñ tirilgənlilikiga guwahlıq berətti. Hudanıñ zor mehri-xəpkıti ularning həmmisining üstigə kondı. **34** Ularning arisidikilərning həqnemigə hajiti qüxməytti.

Qünki yər-zemin, əy-jay igidarlari bolqanlar ularni setip, pulini elip kelip **35** rosullarning ayiojı aldişa koyatti; andin hərkimning ehtiyajıqa karap təkşim kılınatti. **36** Ularning iqida Lawiy kəbilisidin bolqan, Siprusta tuqulojan Yüsüp isimlik birsi bar idi (rosullar uni Barnabas, yəni «Riçəbətləndürgüqi oqlu bala» dəp atiojan); **37** uningmu bir parqə etizi bar idi; u xu yolda uni setip, pulini elip rosullarning ayiojı aldişa tapxurdi.

5 Əmdi Ananiyas isimlik yənə bir adəmmu ayali

Safira bilən bir parqə yerini satti. **2** Ananiyas pulning bir kışmini əzigə kəldurdu, yəni bir kışmini elip kelip, rosullarning ayiojı aldişa koydi. Ayalimu buningdin toluk həwərdar idi. **3** Bırak Petrus uningoja: — Ananiyas, nemixka kəlbingni Xəytanning ilkiga tapxurup, Muğaddəs Roḥka yalojan eytip, yər satqan pulning bir kışmini əzüngə kəldurdung? **4** Yər setilmiojanda, seningki əməsmidi? Setiloqandin keyin, pulmu əz ihtiyyaringda bolmamti? Xundak turuqluk, nemixka kəlbingdə bu ixni niyət kilding? Sən insanlarqa əməs, bəlkı Hudaşa yalojan eyttinq! — dedi. **5** Ananiyas bu sezlərni anglojan haman yikilip jan üzdi. Bu ixni angloquşularnı qattık korkunq bastı. **6** Əmdi yax yigitlər ornidin turup jəsətni kepənləp, sırtka apirip dəpnə kıldı. **7** Təhminən üq saattin keyin, [Ananiyasning] ayali kirip kəldi; bırak u bolqan wəkədin həwərsiz idi. **8** Petrus uningdin: — Manga eytkin, silər yərni muxu puloja sattinglarmu? — dəp soridi. — Xundak, muxunqılık puloja sattuk, — dəp jawab bərdi u. **9** Petrus: — Silər nemə üqün Muğaddəs Roḥni sinaxka til biriktürdünglər? Kara, eringni dəpnə kılıp kəlgənlərning putliri iixik tūwidə turidu, ular senimu əketidu! — dedi. **10** Umu xuan uning ayaqları aldişa yikilip, jan bərdi. Həlikı yax yigitlər kirip, uning əlgənlərini kərdi; ular unimu elip berip erining yenioja dəpnə kıldı. **11** Pütün jamaatni, xundaqla bu ixni angloqanlarning hərbirini qattık korkunq bastı. **12** Rosullarning köli arkılık həlk iqida nuroqun möjizilik alamatlər wə karamatlar kərsitildi. (Barlik, [etikadqılar] bir niyəttə bolup ibadəthanidiki «Sulayman pexaywini»da daim jəm bolatti. **13** Bırak baxka kixilər ularqa қoxuluxka jür'ət kılalmayıtti; əmma halayık ularni intayın hərmətləyitti. **14** Xundaktimu, etikad kılıoquşular baroqanseri kəpiyip, həm ərlər həm ayallar top-top bolup Rəbga қoxuloqları turdi). **15** Xuning bilən kixilər hətta Petrus etüb ketiwatkanda heqbolmiojanda uning sayisi bolsimu

üstigə qüxsun dəp, kesəllərni koqilaroja elip qikip kərpə wə zəmbillərgə yatkuzup koyatti. **16** Yənə top-top kixilər Yerusalem atrapidiki xəhər-yezilardın kesəllərni wə napak rohlar qaplixialojan kixilərni elip kelətti. Ularning həmmisi sakiyip kəytixattı. **17** Bax kahin wə uning tərəpdarları, yəni Saduqiy məzħəpidikilər қozojılıp bu ixlarqa oşəzəplənilip, **18** rosullarnı tutkun kılıp, қamakhanioja kamidi. **19** Lekin xu keqə, Rabning bir pərixtisi қamakhanining dərwazilirini eqip, rosullarnı elip qikip, ularoja: **20** — Silər ibadəthana həylisiqə kirip, halayıkça bu həyatlık tooprısidiki həmmə sezlərni jakarlanglar — dəp tapildi. **21** Rosullar bu səzni anglap, tang atkanda ibadəthana həylisiqə kirip, kixilərgə təlim berixkə baxlıdi. Bax kahin wə uning tərəpdarları kəlgəndə, aliy kengəxmidikilər wə Israillarning barlıq əksəkallırını jəm boluxka qakirdı. Andin [rosullarnı] elip kəlsun dəp қamakhanioja adəm əwətti. **22** Lekin sipahılar zindanoja yetip baroqanda, rosullarning u yərdə yoklukini baykap kəytip berip, kengəxmidikilərgə: **23** — Biz barsak, zindan məhkəm taqaklılıq turuptu, қarawullarmu dərwazilirida kəzəttə turuptu. Lekin dərwazilarnı eqip karisak, iqidə birmu adəm yok! — dəp məlumat bərdi. **24** Bu həwərni anglojan ibadəthanidiki [məs'ul] kahin həm қarawullarning baxlığı wə bax kahinlər: — «Əmdi bu ix zadi қandak bolup ketər?» deyixip alakzadılıkkə qəmdi. **25** Dəl xu qaşa, bir kixi kirip: — Қaranglar, silər zindanoja қamiojan adəmlər ibadəthana həylisida turup halayıkça təlim beriwaitidioq! — dəp həwər kıldı. **26** Buning bilən, həlikı қarawullar baxlısı sipahılarını baxlap berip, [rosullarnı] elip kəldi. Bırak ular halayık bizni qalma-kesək қılıxi mumkin dəp körküp, ularqa zorluq ixlətmidi. **27** Ular [rosullarnı] elip kəlgəndin keyin, ularnı kengəxmidikilər aldida turuquzdi. Bax kahin ularnı sorak kılıp: **28** — Biz əsli silərni bu namda kixilərgə təlim bərmənglər, dəp qattık agahlanduroqanıduk. Lekin mana, silər yənə xu təliminglər bilən pütkül Yerusalemni қaplidinglər həmdə bu kixininə kan kərzini bizgə artmakçı boluwatisilər! — dedi. **29** Lekin Petrus wə [baxka] rosullar jawab berip mundak dedi: — Insanoja əməs, Hudaşa itaət қılıx kerək! **30** Silər tutup yaqəqka esip əltürgən əysani, ata-bowimizning Hudasi tirildürdi. **31** Huda Israil həlkini towa қılıxka wə gunahlırinining қəfürülixikə muyəssər қılıx üçün, uni uluqlap Yetəkqi həm Қutkuzoquqı süpitidə Əzining ong yenioja kətürüp olturoquzdi. **32** Biz bu ixlarqa guvahqıllarımız;

xundakla Huda Өзигә itaet kılıquqilaroja ata kılıqan Mükəddəs Rohmu bu ixlaroja guwahqıdudur. **33** Ular bu səzlərni anglap kəlbigə sanjılıqandak bolup [rosullarnı] əltürükə məslihatləxti. **34** Lekin kengəxmə iqida pütün həlkning hərmitigə sazawər bolojan Pərisiy məzhəpidiki Gamaliyəl isimlik bir Təwrat əliması bar idi. U ornidin turup: — Ularnı birdəm sırtka qıkırıp turunglar, — dəp buyrudi. **35** Andin u [kengəxmidikilərgə] mundak dedi: — Əy Israillar, silər bu kixilərni bir tərəp kılıxta əzüngalaroja ehtiyat kilinglar! **36** Ilgiri, həlikə Təwdas isimlik əzinini qong tutup otturioja qıkkanidi. Uningoja təhminən tət yüz adəm əkoxıldı. Birak u əzi əltürüldi wə barlıq əgəxküqiləri tarkılıp ketip, uning ixi yokka qıkçı. **37** Andin keyin nopus tizimlax künnliridə, Galiliyəlik Yəhədamu bax ketürüp qıkıp, bir top kixini toplap əzığa əgəxtürgən. Umu yoktilip, barlıq əgəxküqilərimu tarkitiwetilgən. **38** Əmdi silərgə nəsihətim xuki: Bu kixilər bilən karinglar bolmisun! Ularnı ihtiyarioja կoyup beringlar. Qünki əgər bu ekim yaki bu ix pəkət insandin kəlgən bolsa, jəzmən yokka qıkıdu. **39** Lekin əgər Hudadin bolsa, silər ularnı yokitalmaysılər! Hətta əzünglar Hudaqə hujum kılıquqlar bolup qıkışılər! **40** Aliy kengəxmidikilər nəsihətni kəbul kıldı; ular rosullarnı qakırtıp kirip, ularnı kamqılıtip, ularoja hərgiz Əysanın namida səzliməslikni ağaḥalandurdi. Andin ularnı կoyup bərdi. **41** Rosullar əmdi kengəxmining otturisidin qıkıp, əzlining mubarak nam üçün horluk azabi qekixkə layık kərulgənlikidin xadlandı. **42** Ular yənilə hər künə ibadəthana həylisida wə əymu-ey berip təlim berixtin wə «Əysa — Məsihdurl» degən hux həwərnii jakarlaxtin həq tohitimi.

6 Xu künnlərdə, muhlislarning sani baroqanseri kəpiyip, grekqə səzləydiojan Yəhədiylər yərlik ibraniy kərindaxlaroja: — Kündilik ozuk-tülüük təkşim kılınxıta arımızdiki tul ayallar etibarоja elinmidi, dəp narazılık bildürüxti. **2** Xunga, on ikkiylən pütkül muhlislarnı qakırip yioqıp, ularoja mundak dedi: — Bizning Hudanıng səz-kalamını yətküzütx hizmitini taxlap կoyup, ozuk-tülüük təkşim kılıx bilən bolup ketiximiz toqraqa bolmayıdu. **3** Xuning üçün, ikerindaxlar, aranglardiki nam-abruiyi bar, Mukəddəs Rohka wə danalikka tolojan yəttə kixini iləqap tallanglar, wə biz ularnı bu ixtə məs'ul kılımiz. **4** Biz bolsak, əzimizni dua kılıx wə səz-kalamning hizmitidə boluxkə beoqıxlasmız. **5** Bu məslihət halayıkning

həmmisini hux kıldı. Xuning bilən ular iman-ixənqə wə rohka tolojan Istipan isimlik bir adəmni tallidi, wə yənə Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas həmdə burun Təwrat etikadijoqa kirkən Antakyalyıq Nikolasını tallap, **6** ularni rosullarning aldioja elip qıkçı. Rosullar ularning [bu hizmətni kılıxi üçün] kollirini ularning üstigə təvküzip turup, dua kılıxtı. **7** Wə Hudanıng səz-kalamı dawamlıq tərkəldi; Yerusalemıdki muhlislarning sanimu baroqanseri zor dərijidə kəpəydi. Nuroğun kahinlarmu [Məsih] etikadijoqa itaet kılıxka kirixiwatattı. **8** Wə Istipan [Hudanıng] mehîr-xəpkıti wə küq-kudritigə tolojan bolup, həlk iqida karamətlər wə zor mejizilik alamətlərni kərsətti. **9** Birak «Kulluktin qıkkan hərlər» dəp atalojan sinagogtiki bəzilər, yəni Kurini wə İskəndəriyə xəhərləri wə Kılıkiyə həm Asiya əlkiliridin kəlgən bəzi [Yəhədiylər] Istipanoja karxi qıkıp, uning bilən munazirə kılıxka baxladı. **10** Lekin ular u səz kılıqanda uningda bolojan danalik wə rohka takəbil turuxka amalsız қaldı. **11** Buning bilən ular bəzi adəmlərning aqzını maylap: — Biz bu adəmning Musa wə Hudaqə karita kupurluk səzligənlikini anglidük, — degənni ularning aqzıqı saldı. **12** Ular muxundak kılıp halayikni, aksaçallarnı wə Təwrat ustazlırını kutrattı; andin Istipanning aldını tosup uni tutkun kılıp, aliy kengəxmigə elip bardı. **13** Ular sahta guwahqılları otturioja qıkırıp mundak degizdi: — Bu adəm bu mükəddəs jayqə wə Təwrat əkanuniyoja karxi səzlərni kılıxtın tohitimaydu. **14** Qünki biz uning həlikə Nasarətlik Əysa toopruluk: «U bu jayni wəyran kılıdu wə Musa pəyoğəmbər bizgə tapxurojan ən'əniwi қaidə-yosunlirimizni əzgərtidü!» degənlilikini anglidük. **15** Kengəxmədə olturoqanlarning həmmisi Istipanoja kəz tipik kariojinida, uning qirayining pərixtininkidək parkıraq ikənlikini kərdi.

7 Bax kahin Istipandın: — Bularning eytənənləri rastmu? — dəp soridi. **2** Istipan mundak jawab bərdi: — Kərindaxlar wə ata-bowilar, səzümgə kulaq selinglar! Atımız İbrahim təhi Mesopotamiyə rayonida turuwatkanda, yəni Həran xəhīrigə kəqüp makanlıxıxtın ilgiri, xan-xərəpning Igisi Huda uningoja ayan bolup: **3** «Sən ez yurtung wə uruk-jəmətingdin ayrılip qıkıp, Mən sanga kərsitidiojan zeminoja barojın» degənididi. **4** Buning bilən u Kaldıylərning zeminini taxlap, Həran xəhīrigə berip olturaklıxtı. Atisi əlgəndin keyin, Huda uni bu zeminoja, yəni silər hazır turuwatkən zeminoja yetkəp

kəldi. **5** U wakıttı, [Huda] uningoja bu zemindin miras bərmidi, hətta uningka təwə put կoyoujudəkmu bir yər bərmigənidi. Gərqə u tehiqə pərzənt kərmigən bolsimu, [Huda] bu zeminni uningoja wə uning nəsligə igiliği bolux üçün berixkə wədə kıldı. **6** Andin Huda uningoja mundağ dedi: «Sening nəsilliring yakə yurtta musapir bolup turidu, xu yurttikilər ularni kul kılıp tət yüz yil horlaydu. **7** Bırak ularni küllükə salojan əlni jazalaymən», dedi Huda, «wə uningdin keyin, [nəsilliring] u yərdin qıkıp, bu yərdə Mening ibadət-hizmitimdə bolidu». **8** Keyin Huda İbrahim bilən bəlgisi hətnə boローン əhdini tüzgən, xuning bilən İshək uningdin tərəldi; [İbrahim] uni səkkizinqi künü hətnə kıldı; xundak kılıp İshəktin Yaküp [tərəldi], Yakuptin on ikki «kəbılə atisi» [tərəldi]. **9** Keyin, «kəbılə atılıri» inisi Yusüpkə həsat kılıp, uni Misiroja küllükə setiwətti. Lekin Huda uning bilən billə bolup, **10** uni barlıq jabır-japalardin kutkuzup, uni Misir padixağı Pirəwnning nəziridə iltipatka iğə kılıp, uningoja danixmənlək ata kıldı. Padixağı uni Misiroja bax wəzir, ordisoja bax oqojidar kıldı. **11** Keyin, eçir aqarqlik pütkü'l Misir wə Қanaan yərlərini besip, zor kiyinqılık boldi. Ata-bowilirimiz ozuk-tüllük tapalmıdi. **12** Yaküp əmdi Misirdə axlıq barlığını anglojan bolup, [oqullarını], yəni ata-bowilirimizni u yərgə birinqi ketim əwətti. **13** Ikkinqi ketim baroqanda, Yusüp akilioja ezzini axkarılıdi. Xuning bilən Yusüpning jəmtidikilər Pirəwn padixahqə məlum boldi. **14** Andin Yusüp atisi Yaküpning aldioja həwər yətküzüp, uni pütün ailə-jəməti bilən, jəmiy yətmix bəx kixini Misiroja ezigə qakırdı. **15** Xuning bilən Yaküp Misiroja qüxti wə xu yərdə eldi; keyin [uningdin boローン] ata-bowilirimizmu xu yərdə eldi. **16** Ularning jəsətləri keyin Xəkəm xəhərigə käyturulup, İbrahim burun Ҳamorning oqullarından məlum puloja setiwaloqan, Xəkəmdiki bir yərlikkə koyuldu. **17** Lekin Huda İbrahim oqa əslı kılıqan wədining wakti yekin laxkanda, Misirdə turuwatkan [İsrail] həlkinqing nopusi heli kəpəyənənidi. **18** U wakıttı, Yusüptin həwiri bolmiojan yengi bir padixağı Misirdə təhtkə qıktı. **19** Bu padixağı қowmimizə hıylə-mikirlər bilən muamilə kılıp, ata-bowilirimizni ezip horlıdi, hətta ularni ez bowaklirini həyat kəldurmaslığı üçün taxliwetixkə məjbur kıldı. **20** Musa mana xu qaoqlarda tuoquloqanıdi. U Hudanıng aldida alahidə yekimlik bala bolup, atisining əyidə üq ay bekildi. **21** Keyin u sırtka koyup koyulqanda, Pirəwnning kizi uni [sudin] elip, eż oqlı kılıp qong

kıldı. **22** Musa Misirlıklarning barlıq bilim-həkməti bilən tərbiyilinip, səzdə wə əməldə intayın kəbiliyyətlik adəm bolup qıktı. **23** Lekin uning tuoqulqınıqə kırıq yil toxkanda, eż əkerindaxlıri boローン Israillarning əhalioja yetix niyitigə kıldı. **24** U ulardın birining uwal kılınip bozək kılıniwatkanlılığını kerüp, uni қoçqadap, harlanqan kixi üçün intikam elip harlıoqu Misirlıknı eltürdü. **25** Qünki u eż əkerindaxlırını: — Huda mening kolumn arkılık, bizgə kutkuzux yolinin aqkan dəp qüxinidiq, dəp oylioqanıdi. Lekin ular buni qüxənmidi. **26** Ətisi, Musa ularning arisidiki bir urux-jedənli kərüp, arisoja kirip yaraxturmakçı bolup: Silər əkerindax turup, nemixqə bir-biringlarqa yolsızlık kiliwatisilər? — dedi. **27** Bırak əkerindixini yolsız bozək kılıqan kixi uni qətkə ittiriwetip: — Kim seni bizgə bax həm sorakqi bolsun daptu?! **28** Menimə tününgünki Misirlıknı eltürgəndək eltürməkqimusən? — dedi. **29** Musa bu səzni anglap körküp, Misirdin əqip Midyan zeminiqə berip, u yərdə musapir bolup turup kıldı. U xu yərdə ikki oqşul pərzənt kərdi. **30** Kırıq yil toxkandin keyin, Sinay teoqining yenidiki qəldə, kəyiuwatkan bir qatqallıqning ot yalkununda bir pərixtə uningoja kəründi. **31** Bu qayıbanə kərünüxnı kərgən Musa uningoja intayın həyran bolup kıldı; buning kəndak ix ikənlikini biləy dəp yekinrak baroqanda Pərvərdigarning awazı anglinip: **32** «Mən sening ata-bowiliringning Hudasi, yəni İbrahim, İshək wə Yaküpning Hudasidurmən» dedi. Musa körkunqata titrəp, karaxkımı jür'ət kılalmıdi. **33** Pərvərdigar uningoja yənə: — Ayioqingni seliwt; qünki sən turuwatkan yər mukəddəstür. **34** Mən dərhəkikət Misirdə turuwatkan həlkinqning harliniwatkanlığını kərdüm, ularning nalə-pəryadlırını anglidim. Xunga mən ularni elip qıqkılı qüxtüm. Əmdi baroqın, mən seni Misiroja əwətəyl!» dedi. **35** Mana həlikə kixilər: «Kim seni bizgə bax həm sorakqi bolsun daptu!» dəp rət kılıqan dəl muxu Musani, Huda uningoja qatqallıqta kərungən pərixtining koli bilən Israillarqa həm bax həm kutkuzojuqı boluxqə əwətti. **36** Ənə xu Musa həlkə yetəkqılık kılıp, ularni [Misirdin] qıkardı həmdə Misir zeminida, Kızıl dengizning boyida wə kırıq yilni ətküzgən qəldə karamətlərni wə mejizilik alamətlərni kərsətti. **37** Ənə xu Musa eżi Israillarqa: «Huda əkerindaxlırlıqlar arisidin manga ohxax bir pəyoqəmbərnı tikləydu» deyəndi. **38** Qəl-bayawandıki jamaatkə həmrəh boローン, Sinay teoqida ezigə səz kılıqan pərixtə bilən billə boローン, ata-bowilirimiz

bilən billə bolqan həmrəh dəl ənə xu idi; həyatlık bəhix yətküzidiojan wəhīylərni bizgə yətküzüx üçün kobul kiloquqi bolqan dəl ənə xu idi; **39** xundak bolsimu, ata-bowilirimiz uningoja itaət kılıxni halimay, uni qətkə kekip, kənglidə Misiroja kaytixni arzu kıldı; **40** xunga ular Hərunoja: — «Bizgə yol baxlaydiqan ilahılarnı yasap bərgin! Qünki bizni Misir zeminidin elip qıkkən həlik Müsaning nemə bolup kətkənlilikini biləlmidük» dedi. **41** Xuning bilən xu künldə ular mozay xəklidə bir but yasap, bu məbudka atap kurbanlıq sundı. Xundaq kılıp ular eż kolliri bilən yasiqan bir nərsini huxal-huramlıq bilən təbriklekə kirixti. **42** Lekin Huda ulardin yüzini ərüp, ularını asmandiki yultuz koxunlirioja qoğunuxka koyup bərdi. Xuning bilən pəyojəmbərlərning muğaddəs yazmışida pütülgədək, [Huda ularını mundak əyiblidı]: — «Silər qəl-bayawanda bolqan kırık yil jəryanida kilojan kurbanlıq-hədiyələrni həkikətən Manga elip kəlgənmusılər, i Israil jəmati? **43** Bərhək, silər qoğunux üçün yasiqan məbudlar, yəni «Molok»ning qediri həm butung bolqan «Rəmfan»ning yultuz bəlgisini ketürüp mangdinglər; əmdi Mən sılerni əsir kılıp Babildin yirakka sürgün kıldurımən». **44** Ata-bowilirimiz qəldin kəzgən waktida, «həküm-guwałhıq» qediri ularning otturısında tikləngənidi; u dəl Musaqa səzkalam Yətküzgüqining buyruqjinidək, kərsitləgən ərnək boyiqə yasaloqanıdi. **45** Xu ibadət qedirini ata-bowilirimiz ilgiridikilərdinmu igidarqılıkioja tapxurup, Yəxuaning yetəkqılıkida, Huda ularning aliddila kəqılıqan əllərning zeminlirini besiwalqınida, uni bu yərgə elip kəlgən; qedir xundakla [padixah] Dawutning zamaniqıq turoqan. **46** Dawut Hudanıng xapaitigə erixip, Yaqupning Hudası üçün bir mukim makan selixka ijazət soriqan. **47** Bırak keyin, [Huda] üçün ibadəthana saloqan [Dawut əməs], əməliyəttə Sulayman boldı. **48** Həlbuki, Həmmidin Aliy Bolquqi insanning kolliri bilən yasiqan makanlarda turmaydu; huddi pəyojəmbər mundak deginidək: — **49** «Asmanlar Mening təhtim, Zemin bolsa ayaqlırimoja təhtipərdur, əmdi Manga əndək ey-imarət yasımakqısilər? Manga əndək yər aramgah bolalaydu? **50** Bularning həmmisini Mening kolumn yaratkan əməsmidi?» **51** — Əy, boynı kəttik, yüriki wə külük hətnisiz bolqanlar! Silər Muğaddəs Roh bilən daim ərəfəliliklər; silər ata-bowiliringlər nemə kilojan bolsa, xuni ohxax kiliwatisilər! **52** Pəyojəmbərlərdin zadi kəyisisioja ata-bowiliringlər ziyanətlik kılıp bakmiojan? Xundak

kılıp ular «Həkkaniy Boloquqi»ning kelidiojanlığını aldin jakarlıquluları oltürüxkən. Əmdi u ezi hazır kəlgəndə, silər uningoja satqunluk kiloquqi wə katıl bolup qıktıngılar, **53** I silər Təwrat kanunini pərixtılərning əmri-tapiliojanları bilən tapxuruwelip turup, uningoja əməl kılmlıqulular!» **54** [Istipanning] bu səzlərini angloqan [aliy kengəxmədikilər] yürikigə [hənjər] sanjılıqandək bolup, uningoja qixlirini ququrlatti. **55** Lekin u bolsa Mukaddəs Rohka toloqan, kezlini kekkə tikip, Hudanıng julasını, xundakla uning ong yenida əysanıng turoqanlığını kerüp, **56** — Karanglar! Asmanlar eqilib, İnsan'ooqlining Hudanıng ong yenida turoqanlığını kerüwatıman! — dedi. **57** Ular buningə qulaqlarını kolliri bilən etiwellip, awazını kəttik kətürüp warkirixip birlikdə uningoja yopurulup keliwidi, **58** uni xəhərning sırtıqası ittirip qıkırıp, qalma-kesək kılıxka baxlıdı. [Uni ərz kilojan] guwahqılar [uni qalma-kesək kılıxtin awwal] qapanlirini Saul isimlik bir yaxning puti aldida koyup koyuxtı. **59** Ular Istipanni qalma-kesək kilojinida u: — I Rəb Əysa, mening rohimni kobul kiloqaysən! — dəp nida kıldı. **60** Andin u tizlinip turup kəttik awaz bilən: — I Rəb, bu gunahning həsabını ulardin almıqaysən, — dedi. U bu səzni kılıp bolupla jan üzüp uhlap kətti.

8 Istipanning əltürülüxini Saulmu қollayıttı. Xu kündin baxlap, Yerusalemidki jamaətkə karitilojan dəhəxətlik ziyanətlik kəzəqaldı. Rosullardin baxka barlık jamaəttikilər Yəhudiya wə Samariyəning hərkəysi yurtlirioja tərkiliq ketixti. **2** Bəzi ihlasmən kixılər Istipanni dəpnə kılıp, uningoja kəttik yioqazarlarnı ketürüxti. **3** Lekin Saul jamaətkə wəyranqılık selip, oymu-oy ahturup, ər-ayaloja kariməy ularını sərəp qıkıp zindanoqa taxlıdı. **4** Əmdi tərkiliq kətkənlər tərkələnən yurtlarda kezip səz-kalamning hux həwirini jakarlıdı. **5** Ularning iqidin Filip bolsa Samariyəning məlum bir xəhīrigə berip, yərlik kixılərgə Məsihni jakarlıdı. **6** Top-top kixılər uni anglap həmdə u kərsətkən mejizilik alamətlərni kerüp, bir jan bir dili bilən uning sezlirigə kulaq saldı. **7** Qünki napak rohlar bolsa, qaplıxiyalıqan kixılərdin kəttik warkiriojniqə qıkıp kətti. Nuroqun paləq, tokurlarmu sakayıltı; **8** zor xad-huramlıq xu xəhərni kaplıdı. **9** U xəhərdə əslıjadugər-sehırgərlik bilən xuqulliniwatlıq Simon isimlik bir adəm bar idi; u xu yol bilən pütükəl Samariyədikilərni həng-tang kalıdurup, ezzini kəltis zat kərsətməkqi bolup kəlgənidi. **10** Pekirdin tartip ambaloqıq ularning həmmisi uningoja iħlas kılıp

karaytti wə «Hudaning uluoq küq-kudriti mana xul» deyixatti. **11** Halayik uningoja xundak ihlas kılıxi uning uzundin beri jadugər-sehırgərlik bilən ularni həng-tang kəldurup kəlgənlikü tüpəylidin idi. **12** Lekin əmdi Filip Hudaning padixaḥlıki wə Əysa Məsihning nami tooprısidiki hux həwərni jakarlıqınida ular uning səzlirigə ixəndi wə ərlər bolsun, ayallar bolsun qəməldürüxni kobul kıldı. **13** Simon ezmü ixəndi. U qəməldürülgən bolup, həmixə Filipning yenida yürdi həmdə [Filip] kərsitiwatkan məjizilik alamətlər wə kudrətlik ixlarqa қarap, intayın həyran boldi. **14** Yerusalemдiki rosullar Samariyəliklerning Hudaning səzini kobul kilojanlıkını anglap, Petrus bilən Yuhananni ularoja əwətti; **15** ikkiylən u yərgə qüxüxi bilənla, ularni Muğəddəs Rohning ata kılınoquqısı bolsun dap dua kıldı. **16** Qünki Muğəddəs Roh tehi ularning həqkəysisəja qüxmigənidi; ular pəkət Rəb Əysanıng nami bilən qəməldürülgənidi. **17** Petrus bilən Yuhananna ularning üstigə қolını təgküzüxi bilən, Muğəddəs Roh ularoja ata kılindi. **18** Lekin Simon Muğəddəs Rohning rosullarning қolunu təgküzüp қoyuxi bilən ata kılınojanlıkını kərüp, ularoja pul təngləp: **19** — Bu küq-kudrəttin mangimu beringlarki, mənəmu hərkimning üstigə kollirimni təgküzsəm, uningoja Muğəddəs Roh ata kılinsun, — dedi. **20** Lekin Petrus uningoja mundak jawab bərdi: — Hudaning bu iltipatını puloja setiwaloqli bolidu, dəp oyliqining üqün, pulung sən bilən təng əhalakətkə barsun! **21** Sening bu ixta heq həssəng yaki nesiwəng yoktur! Qünki sening niyiting Huda aldida durus əməs! **22** Xunga, bu rəzillikingdin towa kılıp, Rəbtin, mumkin bolsa kənglümdiki bu niyitim kəqürüm kılınoqay, dəp etün! **23** Qünki sening aqqık həsətkə tolup, həkkaniysizlikning asaritida ikenlik mangə məlum. **24** Simon ularoja: — Mən üçün Rəbdin etününglərki, silər eytkən ixlardın həqbiri beximəja kəlmigəy! — dedi. **25** Petrus bilən Yuhananna yənə xu yərdə agah-guwahlıq berip Rəbning səz-kalamını yatküzgəndin keyin, Samariyəning nuroğun yeza-kəntlirigə berip hux həwər yatküzgəq, Yerusaleməja kaytip kətti. **26** Xu wakitta, Hudaning bir pərixtisi Filipka: — Ornuning turup jənubka қarap Yerusalemdin Gaza xəhiriqə mangidiojan yol bilən mang! — dedi (xu yol qəldiki yoldur). **27** Xunga Filip ornidin turup yoloja qıktı. Wə mana, yolda Efiopiya ayal padixaḥı Kandasning bir əmaldarı, pütküll həzinigə məs'ul Efiopiyalıq aqwat wəzir turatti. U Yerusaleməja Huda oja ibadət

kılıqli barojanidi; hazır kayıtix yolidə əzinin jəng hərvisida olturup, Yəxaya pəyojəmbərninq yazmisini okuwartatti. **29** Roh Filipka: — Bu hərwinin yenioja berip uningoja yekinlaxkın, — dedi. **30** Filip yügürüp berip, [wəzirning] Yəxaya pəyojəmbərninq yazmisidin okuwartkanlarını anglap, uningdin: — Okuwartkiningizni qüxiniwatamsız? — dəp soridi. **31** Wəzir uningoja: — Biri manga qüxəndürüp bərmisə, mən kandakmu qüxinələymən?! — dəp, Filipni hərvisiəja qıkıp yenida olturuxka etündi. **32** U okuwartkan yazma kismi bolsa: «U goya boozulaxkə yetiləp mengilojan koydək boozulaxkə elip mengildi, Kırkjioquqi aldida ün-tinsiz yatkan kozidak, u zadila eqiz aqmidi. **33** U horlinidu, u hək soraqtın məhərum boldi, əmdi uning əwlədini kimmu bayan kılalisun?! Qünki hayatı yər yüzidin elip ketildi». **34** Aqwat Filiptin: — Dəp bərsingiz, pəyojəmbərninq bu səzi kimşa karitip eytilən? Əzigmı yaki baxka birsigim? — dəp soridi. **35** Filip aqızını ekip xu yazmining xu kışmidin baxlap, uningoja Əysa tooprısidiki hux həwərni jakarlap bərdi. **36** Ular yolda ketiwetip, su bar bir yərgə kəlgəndə, aqwat: — Mana bu yərdə su bar ikən. [Muxu yerdila] qəməldürülükümə kandak tosalıqı bar? — dedi. **38** U hərwinin tohtitixni buyrudi. Filip wa aqwat ikkisi billə suoja qüxüp, uni qəməldürdi. **39** Ular sudin qıkkanda, Rəbning Rohı Filippni kətürüp elip kətti. Aqwat uni kaya kərmidi, əmma u xadlinip yolini dawamlaxturdu. **40** Filip bolsa Axodx xəhiriđə pəyda boldi; u xu yurtni kezip, xu yərdin Kəysəriyə xəhiriqə kəlgüqə bolovan həmmə xəhərlərdə hux həwər jakarlıdi.

9 Əmma [xu qaojlar] Saul hər nəpisidə Rəbning muhlisliroja tehiqə izqıl kiroqinqılık təhditliri seliwaitkan pəyt idi. U Bax kahınınng aldiroja berip, **2** Dəməxk xəhiriđiki sinagoglarqa təwsiyə heti yezip berixni soridi. Xundak bolozanda, u Dəməxkətə [Məsih] yolidikilərdin birərsini, məyli ər bolsun, ayal bolsun tepiwalısila, baoqlap tutkun kılıp, Yerusaleməja elip kelixkə ruhsət bolatti. **3** Saul yoloja qıkıp, Dəməxk xəhiriqə yekinlaxkanda, tuyuksız asmandın küqlük bir nur qüxüp, uning ətrapını yorutuwətti. **4** U yərgə yikildi wə əzигə: — Saul, Saul! Manga nemixka ziyankəxlik kılısən? — degən bir awazni anglidi. **5** — I Rəb, sən kimsən? — dəp soridi u. Awaz: — Mən sən ziyankəxlik kiliwaitkan əysadurmən. **6** Ornuning tur, xəhərgə kir, nemə kılıxing kerəklikli sanga eytip berilidu» — dedi. **7** Uning bilən billə mangojan adamlər awazni anglisimu, həqkimni kərəlmigəqə, xu yərdə

ün qıkıralmay turupla kıldı. **8** Saul yerdin turup, kezlerini ekip karidi, lekin həq nərsini kərəlmidi. Həmrəhliri uni əqlidin yetiləp Dəməxkə elip kirdi. **9** U üq küngiqə kəzi kerməs bolup nə yemidi nə iqmedi. **10** Dəməxkətə Ananiyas isimlik məlum bir muhlis bar idi. Rəb uningoja bir oqayıbanə kərünüxtə kərünüp uni: — Ananiyas! — dəp qakıldı. — Mana mən, i Rəb, — dəp jawab bərdi u. **11** Rəb uningoja: — Sən dərhal «Tüz» dəp atalojan koqıqa berip, Yəhudanıng eyidin Tarsusluk Saul isimlik birini sorap tap; qünki mana, u dua-tilawət kiliwatidu. **12** U dua kiliwatkinida, oqayıbanə kərünüxtə Ananiyas isimlik bir kixining kelip, kezini kəridiojan kılıx üçün üstigə əqlini təgküzgənləkini kərdi, — dedi. **13** Ananiyas: — I Rəb, mən bu adəmning həwirini nuroğun kixilərdin anglidim, u Yerusalemдiki mukəddəs bəndiliringə xunqə kəp ziyan-zəhmat yətküzən! **14** Hazır u muxu yərdə namingoja nida kəlojanlarning həmmisini tutup baqlax üçün bax kahinlardin hökük aptu — dedi. **15** Lekin Rəb uningoja: — Bariwər! Qünki u namimni əllərning wə ularning padixahlırinin həm Israillarning aldida ayan kılıx üçün ezməgə alahidə tallıqan bir əswabtur. **16** Qünki mən uningoja namim üçün ənqılık azab-əkubətlərni tartixining mukərrər ikənləkini ayan kılımən, — dedi. **17** Buning bilən Ananiyas berip, xu eygə kirdi; u kollirini Saulning üstigə təgküzüp uningoja: — Kərindax Saul, Rəb, yəni bu yərgə keliwatkan yolunda sanga kərungən əysa, kezleringni kərələydiqan bolsun dəp wə sening Mükəddəs Rohka tolduruluxung üçün meni xəhsən ezi əwətti, — dewidi, **18** Saulning kezleridin huddi belik əsirikidək bolojan bir nərsilər qüxüp, kezlerini eqilip kərələydiqan boldi. U ornidin turup, qəmündürüxnı əkbul kıldı. **19** U ojizalanqandın keyin, kuvvətlinip maqduroja kirdi. **20** [Saul] Dəməxkətiki muhlislarning yenida birməqqə kün turdi wə wakıtnı etküzməy sinagoglarojə kirip, «U kixi Hudanıng Oqlidur» dəp əysani jakarlaxkə baxıldı. **21** Uni angliojanlar səzlərinin intayın həyran boluxup: — Bu adəm Yerusalemda bu namoja nida kəlojuqlarını əttik wəyran kılıqan həlikə adəm əməsmu? Bu yərgimu muxundaklarnı baqlap bax kahinləroja tutup berix məksitidə kəlgənmidi? — deyixti. **22** Lekin Saulning kayıl kılıx kığı barəqanseri exip, əysanıng Məsih ikənləkini ispatlap Dəməxkətiki Yəhudiyarlarnı parakəndiqilikkə qəmdürdü. **23** Kəp künlərdin keyin, Yəhudiyalar Saulni yokatmakə kəst kilməkqi boldi. **24** Lekin Saul ularning suyikəstidin həwər taptı; uni

tutup əltürük üçün ular keqə-kündüz xəhərninq kowuklırıda paylap yürdi. **25** Lekin muhlislar bir künü keqidə uni qong sewətkə olturoquzup, sepil [kamaridin] qüxürdi. **26** Saul Yerusalemoja yetip berip, u yerdiki muhlislarojə əoxulmakqi boldi, lekin ularning həmmisi uning muhlis ikənlilikgə ixənməy, uningdin körkəti. **27** Birək Barnabas uni elip berip, rosullar bilən körüxtürdi. U ularoja Saulning Dəməxkəning yolidə Rəbni kəndak, kərgənlilikini, Rəbningmu uningoja gəp kəlojanlığını qüxəndürdi wə uning Dəməxkətə əysanıng namida kəndak jür'ətlik bilən səz-kalam yətküzgənləkini ukırdı. **28** Buning bilən, Saul Yerusalemda rosullar bilən billə oquk-axkarə yürüp, yürəklik əhəldə Rəbning namida səz-kalam yətküzətti. **29** U yənə grekqə səzlihidiojan Yəhudiyalar bilənmə səzlihip munazirilixtət; nətijisi, ular uningoja kəst kilməkqi boldi. **30** Kərindaxlar bu ixtin həwər tezip, uni Kəysəriyə xəhərigə elip berip, andin u yerdin Tarsus degən xəhərgə yoloja saldı. **31** U qaoqda, pütkül Yəhudiyə, Galiliyə wə Samariyədiki jamaətlər [bir məzgil] tinqlikə erixip, [etiqadta] küruldü; Rəbning körkənqida mengip, Mükəddəs Rohning riqbət-təsəllisi bilən ularning sanlırimu barəqanseri kəpəyməktə idi. **32** Xu wakıtlarda xundak boldiki, Petrus hərkəysi jaylarnı arılap yürgəndə, Lidda xəhəridiki mukəddəs bəndilərnimə yoklaxkə qüxti. **33** U yərdə u əneyas isimlik bir adəmni uqrattı. Bu adəm paləq bolup, orun tutup yatkılı səkkiz yil bolojanıñən. **34** Petrus uningoja: — Əneyas, əysa, yəni Məsih bolouqı seni sakayıtdı. Ornungdin turup, palisingni yiojixtur! — dedi. U dərhal ornidin turdi. **35** [Əneyasını] kərgən Lidda xəhəridiki wə Xaron rayonidikilərning həmmisi towa kılıp Rəbgə baqlandı. **36** Yoppa xəhəridə bolsa Tabita isimlik bir ayal muhlis bar idi (uning ismi grekqidə «Dorkas» idi). U hərdaim yahxi əməllər wə həyr-sahawətlik ixlarojə berilətti. **37** Xu künlərdə xundak boldiki, u kesəl bolup, əlüp kətti. Kixilər jəsətni yuyup, üstünki kəwəttiki bir eygə yatkuzup koydu. **38** Yoppa xəhəri Lidda xəhərigə yekin boloraqka, Yoppadiki muhlislar Petrusning Liddada ikənləkini anglap, uning aldiqə ikki adəm əwətti. Ular: «Həyal bolmay yenimizə qəlsəng!» — dəp yelindi. **39** Petrus ornidin turup ular bilən billə Yoppaşa bardı. Yoppaşa yetip kelixi bilən ular uni üstünki kəwəttiki eygə baxlap qıktı. Barlıq tul ayallar Petrusning ətrapıqə olixip, yioja-zar kılıxip uningoja Dorkasning ular bilən billə bolojan waqtida əzlirigə

tikip bərgən kənglək-kiyimlirini kərsitixti. **40** Lekin Petrus həmməylənni qıkırıwetip, tizlinip olturup dua kıldı. Andin u jəsətkə karap: — Tabita, ornungdin tur! — dedi. Tabita kezini ekip, Petrusni kərüp, ornida olturdu. **41** Petrus uningoja əolini uzitip uni yələp turoquzdi wə mukəddəs bəndilər bilən tul ayallarnı qakırıp, Dorkasni ularoja tirik tapxurup bərdi. **42** Bu həwər pütkül Yoppaoja tarkılıp, nuroqun kixilər Rəbgə etikad kıldı. **43** Xundak boldiki, Petrus Yoppada Simon isimlik bir kənqining əyidə uzun künlər turdi.

10 Kəysəriyə xəhəridə Korniliy isimlik bir adəm bolup, u [Rim] koxunidiki «Italiyalıklar» kışmining yüzbəxi idi. **2** U iħlaşmən adəm bolup, əzi wə pütkül əyidikiləri Hudadin körkəttil. U mərdlik bilən namratlaroja həyr-sahawət kiliplər, daim Hudaqə dua-tilawət kılattı. **3** Bir künü qüxtin keyin saat üqlərdə, u əqayibanə bir kərinüxtə Hudanıng bir pərixtisinin əzinin yenioja kalğanlığını oquq kərdi. Pərixtə uni: — Korniliy! — dəp qakırtı. **4** Korniliy uningoja kezərlərini tikip kəttik qəqüp: — Təksir, nemə ix? — dəp soridi. Pərixtə uningoja: — Sening dualiring wə həyr-sahawətlik ixliring Huda aldioja əslətmə kurbanlıktək berip yətti. **5** Əmdi sən Yoppaoja adəm əwətip, Petrus dəpmu atılıdıcıqan Simon isimlik adəmni qakırtıp kəl. **6** U Simon isimlik bir kənqining əyidə mehman bolup turuwatidu. Simonning əyi dengiz boyida, — dedi. **7** Uningoja səzliğən pərixtə kətkəndin keyin, Korniliy əydiki hiszmətqilərdin ikkini wə daim yenida turup hiszmət kılıqulular iqidiki iħlaşmən bir ləxkəni qakırdı. **8** Barlıq, ixlərni qüxəndürgəndin keyin, ularni Yoppaoja əwətti. **9** Ətisi ular səpər kiliplər xəhərgə yekin laxkanda, qüix wəkti bolup, Petrus dua kılıx üçün eżzigə qıktı. **10** Uning korsiqli ekip ketip, bir nərsə yəy dedi. Bırak ular ojiza təyyarlawatqanda, əqayibanə bir alamat Petrusni oruwaldı. **11** U asman eqilib, tət burjikidin baqlanojan haldə yər yūziga qüixürülüwatçan kəng dastihandək bir nərsini kərdi. **12** Dastihanda hərhil tət putluq haywanlar, yər beqırıloqular, asmandiki uqar-kanatlarımı bar idi. **13** Uningoja bir awaz anglandı: — «Ornungdin tur, Petrus, ulardin soyup yə!» **14** — Yak, Rəb, hərgiz bolmayıdu! Mən heqkəqan heqkəndək napak yaki haram nərsini yegən əməsmən! — dedi Petrus. **15** Awaz ikkinqi ketim kelip uningoja: — Huda halal dəp pakliojanı sən haram demə! — deyildi. **16** Bu ix üç kətim yüz berip, andin dastihandək bolojan xu nərsə dərhal asmanoja elip qıkıp ketildi. **17** Petrus kərgən əqayibanə alamatning mənisi toqrisida

kaymukup turoqanda, mana Korniliy əwətkən kixilər Simonning əyini tepip, dərwaza aldida turatti. **18** Ular birsini qakırıp, uningdin Petrus dəpmu atılıdıcıqan Simon degən birsi bu yərdə turamdu? — dəp soridi. **19** Petrus tehiqə xu əqayibanə alamatning mənisi üstidə oyliniwatqanda, Roh, uningoja: — Mana, seni üç adəm izdəp kəldi. **20** Ornungdin tur, pəskə qüix, heq ikkilənməy ular bilən billə barojin. Qünki ularni əwətküqi Mən! — dedi. **21** Petrus pəskə qüxüp, heliki adəmlərgə: — Silər izdigən kixi mana mən bolımən. Bu yərgə kelix səwəbinglər nemikin? — dedi. **22** Ular jawabən: — Həkkənəyi bir adəm, Hudadin körkədıcıqan, xundakla pütkül Yəhədiy həlkə təripligən Korniliy isimlik rimlik yüzbəxi mukəddəs bir pərixtə təripidin sizni əyigə qakırtıp, sizdin səz-kalam anglaxka əmr kılınojan! — dedi. **23** Xunga Petrus ularni əyigə təkliplər kiliplər, kondurup mehman kıldı. Ətisi ornidin turup u ular bilən billə yoloja qıktı. Yoppadiki ərindaxlardın bəziləri ularoja həmrəh bolup mangdi. **24** İkkinqi künü, ular Kəysəriyəgə yetip bardı. Əmdi Korniliy tuqənları wə yekin yar-buradərlərini əyigə qakırıp, Petruslarnı təkkəzarlıq bilən kütüp turatti. **25** Petrus əyigə kirgəndə, Korniliy aldioja qıçıp, ayojoja əzini etip səjdə kıldı. **26** Lekin Petrus [dərhal] uni yələp turoquzup: — Ornungdin turojin! Mənmu bir insan, halas! — dedi. **27** U Korniliy bilən gəp kılıqə əyigə kiriwidə, əyning iqigə yiçiləqən top-top adəmlərni kərdi. **28** U ularoja: — Silərgə məlumki, biz Yəhədiylarning yat əlliklərdin birsi bilən bardı-kəldi kılıxi yaki əylirigə kirixi Təwrat kanun-əkidlilikimizgə hilap. Lekin Huda manga heqkəndək adəmni napak yaki haram deməslikim kerəklikini ayan kıldı. **29** Xuning üçün silər adəm əwətip meni qakıroqanda, heq rət kilməy aldingləroja kəldim. Əmdi soray, meni nemə dəp qakırdinglər? — dedi. **30** Korniliy mundak dedi: — Tət künning aldida bugünkü muxu wakitkığə roza tutkənidim; saət üqlərdə mən əyda dua kiliwatattim. Tuyuksız kiyimliridin nur qaknap turidıcıqan bir adəm aldimda pəyda bolup ərə turdu: **31** «Korniliy! Duaying ijabət kılındı wə həyr-sahawətlik ixliring Huda aldioja əslətmə kurbanlıktək yətti. **32** Xunga Yoppaoja adəm əwətip, Petrus dəpmu atılıdıcıqan Simon isimlik adəmni qakırtıp kəl. U dengiz boyida oltrakluk Simon isimlik bir kənqining əyidə mehman bolup turuwatidu» dedi. **33** Xuning üçün, dərhal əzlirini qakırıp kelixkə adəm əwətkənidim. Əzləri külbəmgə kelip yahxi kıldıla! Əmdi biz həmməylən

Huda əzlirigə əmr kılajan barlıq səzlərni anglax üçün Hudanıgaldıda hazır turuwatımız. **34** Petrus aqzını eqip mundak dedi: — Bərhək, mən Hudani həqkandak adəmgə yüz-hatırə kilmaydu, dəp qüxinip yəttim; bəlki hər əldin bolajanlar iqidə Uningdin korkidiojan wə həkkənıyət yürgüzidiojan kixi bolsila, Uning aldida məkbuldur. **36** Huda Israil həlkigə yətküzgən sez-kalam, yəni Əysa Məsih arkılık (u pütkülməwjudalaroja Rəbdur) inak-jatirjəmlik jakarlanajan hux həwər silərgə məluməqu; **37** Silərningmu Yəhya [pəyoğəmbər] qəmüldürük qakırığını yətküzgəndin tartip, Galiliyədin baxlap pütkülmə Yəhudiya zeminlirida Nasarətlik Əysa toopruluk guwahlıktin — yəni Hudanıganda kılip uni Mükəddəs Roḥ wə küq-kudrat bilən məsihligənlik, xuning bilən u həmmə yərnı kezip, yahxi əmallarıni kılıp, İblisning ilkidə bolajanlarning həmmisini sakayıtkanlıigidin həwiringlar bardur. Qünki Huda uning bilən billə idi. **39** Bizmu uning həm Yəhudiylarning zeminida həm Yerusalemda kılajan pütün əməllirining guwahqları. Ular uni yaqəqka esixi bilənmə əltürdi. **40** Birak üqinqi künü, Huda uni kayta tirildürüp namayan kıldı. Birak həmmə kixilərgə əməs, pəkət Huda Əzi aldı bilən tallıjan guwahqlar, yəni u elümdin tirilgəndin keyin uning bilən həmdastihan bolajan bizlərning arımidə namayan kıldı. **42** U bizgə həlkə hux həwər yətküzüxnii wə əzinining Huda təripidin tırıklar wə əlgənlərning sorakqısı kılınip təyinləngi iğənlikini jakarlaxni əmr kıldı. **43** Barlıq pəyoğəmbərlər uningoja guwahlıq beriduki, hərkim uningoja etikəd kılajan bolsa uning nami arkılık gunahlıları kəqürüm kılınidu. **44** Petrus tehi bu səzlərni kiliwatqanda, Mükəddəs Roḥ səz-kalamni angławatkan həmmə kixigə qüxti. **45** Petrus bilən billə kəlgən hətnilik bolajan ixəngüqilərning hərbiri Mükəddəs Roḥning yat əllərdikilərgimu ata kılınip tekülgənlikini kəriüp bək həyran boluxti. **46** Qünki ularning [karamət naməlum] tillarda səzləxip Hudani uluqqlijanlığını anglidi. Xunga Petrus: **47** — Muxu kixilər bizgə ohxax Mükəddəs Roḥni köbul kılajuqı bolajan bolsa, kim ularning suşa qəmüldürükni köbul kılıxını tosalisun?! — dedi. **48** Xuning bilən u ularning Rəbning namida qəmüldürülüxini buyrudi. Andin ular Petrusning ular bilən birləşqə kün turuxını etündi.

11 Rosullar wə pütkülmə Yəhudiylədi baxqa kərindaxlar [yat] əlliklərningmu Hudanıganda səzkalamini köbul kılajanlığını anglidi. **2** Xunga, Petrus Yerusalemə qayıtkanda, hətnilik bolajan

[ixəngüqilər] uni əyibkə buyrup: **3** — Sən hətnə kiliwatqanda qayibanə kərinə meni oriwelip, bir alamətni kerdüm. Kəng dastihandək bir nərsə tət burjikidin baqlanajan əhalidən qüçüp, mening yenimda tohtidi. **6** Uningoja kez tikip kərisam, iqidə hərhil tət putluk hayvanlar, yawayi hayvanatlar, yər beqırıloquqlar, asmandiki uqar-kanatlarmu bar ikən. **7** Andin: «Ornungdin tur Petrus, ulardin soyup yə!» degən bir awazni anglidim. **8** Mən: «Yak Rəb, hərgiz bolmayıdu! Mən həqkəqan hərkandak napak yaki haram nərsini aqzimoja alojan əməsmən!» dedim. **9** Birak manga yənə: «Huda halal dəp pakliojan nərsini sən haram demə!» degən awaz anglandi. **10** Bu ix üq ketim xundak təkrarlinip, ahir bularning həmmisi asmanoja qayıtdın tartip ketildi. **11** Mana dəl xu qəoqla, Kəysəriyədin meni qakırıxa əwətilgən üq kixi mən turojan əyning aldioja kəldi. **12** Mükəddəs Roḥ meni həq ikkilənməy ular bilən billə berixkə buyrudi. Muxu altə kərindaxmu mən bilən billə bardı. [Kəysəriyəgə yetip kelip], həlikə adəmning əyigə kirdük. **13** Bu kixi bizgə əzinining əyidə payda bolup turojan bir pərixtini kandaq kərgənlikini eytti. Pərixtə uningoja: «sən Yoppaşa adəm əwətip, Petrus dəpmu atılıdiaojan Simon isimlik bir adəmnı qakırtıp kəl, **14** u sanga seni wə pütkülmə ailəngə nijatlıq yətküzidiojan bir həwərnı eytip beridu» degənikən. **15** Mən gəpni baxliojinimda, Mükəddəs Roḥ huddi baxta bizning üstimizgə qükinidək, ularoju muqəddəs. **16** Xu qəoqla, Rəbning səz-kalamini, yəni: «Yəhya kixilərni suoja qəmüldürük, lekin silər bolsanglar Mükəddəs Roḥka qəmüldürülüslər» deginini esimə aldım. **17** Xunga, əger Huda əmdi muxularoja biz Rəb Əysa Məsihə etikəd kılójimimizdən keyin bizgə bərgən iltipatka ohxax iltipat ata kılajan bolsa, Hudani tosalojudək mən zadi kim idim? **18** Ular bu səzlərni anglioqanda, əyibləxtin tohtap, Hudaşa mədhıyə okup: — Bərhək, Huda əllərgimu həyatlıqka elip baridiojan towa kılıxni nesip kılıptu! — deyixti. **19** U qəoqla, Istipanning ixi bilən ziyanxəllikə uqrəp hərkəysi jaylaroja tarkılıp kətkənlər Fənikiyə rayoni, Siprus arılı wə Antakya xəhiri qatarlık jaylarojoqə yetip berip, bu jaylarda sez-kalamni pəkət Yəhudiyləroqla yətküzətti. **20** Lekin ulardin Siprus arılı wə Kurini

xəhīridin kəlgən bəzilər Antakya xəhirigə baroqanda, Rəb Əysanıng hux həwirini Greklərgimu yətküzdi. **21** Rəbning kəli ular bilən billə bolup, tolimu nuroqun kixilər ixinip towa kılıp Rəbgə baqlandı. **22** Bu həwər Yerusalemдiki jamaətning kulikioja yetip kəldi. Xuning bilən ular Barnabasni Antakyaojqə arılap ətükə əwətti. **23** Barnabas yetip berip, Hudanıng mehîr-xəpkitini kərüp, huxal boldı. U ularning həmmisini jan-dilidin kət'iyilik bilən Rəbgə qing baqlinixkə riqbatlındırdı. **24** Qünki u Mukəddəs Rohka wə iman-ixənqək toldurulqan bolup, yahxi bir adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbgə əxuldı. **25** Xuning bilən Barnabas Tarsus xəhirigə Saulni izdəp bardı. **26** Uni tepip Antakyaoja elip kəldi; xundak boldiki, ikkiylən jamaət bilən billə sak bir yil yiojılıp, nuroqun adəməgə təlim bərdi. Muhlislarning «Hristianlar» dəp tunji atılıxi Antakyadın baxlandı. **27** U künlərdə bəzi pəyəqəmbərlər Yerusalemın Antakyaoja qüçüp kəldi. **28** Buların Agabus isimlik bərəylən otturioja qıkıp, Rohning wəhiyini yətküzüp, kəttik bir aqarqılığın pütküll dunyani basidiqanlığını aldin eytti (bu aqarqılıq dərwəkə «Klawdiyus Kəysər» höküm sürgən wakıttı yüz bərdi). **29** Buning bilən [Antakyadı] muhlislarning hərbiri ez kurbioqa əharap pul yiojıp, Yəhədiyədə turuwatlıq kərindaxlar oja yardım berixni əharar kıldı. **30** Ular bu əhararnı ada kılıp, ianini Barnabas wə Saulning kəli arkılık [Yəhədiyədiki jamaət] akşakallırıoja yətküzülp bərdi.

12 Xu qaqlarda, Hərod padixaḥ jamaəttikilərdin bəzilirigə ziyanxəlik kilməkqı bolup ular oja kol saldı. **2** U Yuhanınanıng akisi Yakupni kiliqlap əltürdi. **3** Əzinin bu kılajan ixining Yəhədiyələr oja yakınlığıni kərüp, u Petrusnimu tutkun kildurudi (xu qaqla «petir nan həyeti» məzgili idi). **4** Petrusni tutkandın keyin, uni zindanoja taxlap, tet ləxkər bir guruppa kılınojan tet əharawwl topoja tapxurdi. Pasha həyttin keyin, Hərod uni halayık aldida sorak kilməkqı idi. **5** Xunga Petrus zindanda tutup kəlindi. Lekin jamaət Hudaşa jan-dil bilən uning üçün dua kılıxiwatı. **6** Əmdi Hərod uni elip qıkıp sot kiliqxning alındıqı keqisi, Petrus ikki zənjir bilən baqlaklıq peti, ikki əharawulning otturisida uhlawatıttı; ixikning sırtidimu birnəqqə əharawul zindanni kəzət kiliwatıttı. **7** Wə tuyuksız Rəbning bir pərixtisi kərənup, bir nur kamerni yorutti. Pərixtə Petrusning bikinioja nokup: — Tez tur! — dəp oyqattı. Uning kolliridiki zənjir xu əhaman boxap qüçüp kətti. **8** Pərixtə uningoja: — Belinqni baqlıwal!

Kəxinqnimu kiy! — dedi. Petrus uning deginini kıldı. Andin u: — Qapiningni yepinqaqklap kəynimdin mang! — dedi. **9** Petrus uning oja əgixip [kamerdin] qıktı. Bırak u pərixtining wasitisi bilən boluwatlıqan bu ixlarning rastlığını bilməy, bəlkı bir oqayıbana kərənük kərəptimən, dəp oylawatıttı. **10** Ular birinqi wə ikkinqi kəzəttin ətüp, zindanning xəhərgə qıkıdıcıjan təmür dərvazisioja baroqanda, dərwaza ular üçün ezlükidin eqilip kətti. Ular qıkıp, bir koqidin etkəndə, pərixtə tuyuksız uning yenidin kətti. **11** Xu qaqla, Petrus esiga kəlip, eż-ezığa: «Dərwəkə əmdi Rəb Əz pərixtisini əwətip, meni Hərodning kəlidin wə Yəhədiyə həlkinqing kütkənlirining həmmisidin kütkəzuptu, dəp bildim» — dedi. **12** Həkikiyə əhəwalni qüxinip yətkəndə, u Markus dəpmu atılıdıcıjan Yuhanınanıng anisi Məryəmning əyigə bardı. U yerdə nuroqun kixilər yiojılıp dua-tilawət kiliwatıttı. **13** U dərvazining ixikini əkkəndə, Roda isimlik bir dedək awazni anglap qıktı. **14** U Petrusning awazını tonup, huxallıqının ixi kimi eqixkimu ülgürməy yığırıp kəlip, həmməyləngə: — Petrus dərwaza aldida turidu! — dəp həwər kıldı. **15** Lekin ular: — Sarang bolup əaldinqoju! — deyixti. Bırak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerək! — deyixti. **16** Bırak Petrus dərvazini əkəwiərdi. Ular qıkıp dərvazini eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən həng-tang boluxti. **17** Petrus ular oja ün qıqarmaslıqka kol ixariti kılıp, ular oja Rəbning əzini zindandin əndək elip qıqənlikini eytip bərdi. Andin keyin, u: — Bu həwərnı Yaçupka wə kərindaxlar oja yətküzüp əyungular, — dəp, əzi u yərdin baxka yərgə kətti. **18** Tang atkanda, əharullar Petrus zadi nemə boldı dəp sarisimigə qüxti. **19** Hərod uni izdəp uning iz-derikini tapalmioqaqka, əharullarnı sorak kılıp, ularını əlümgə məhkum kiliqxni buyrudi. Bu ixtin keyin, u Yəhədiyədən qüçüp Kəysəriyə xəhirigə berip xu yerdə turdi. **20** Əslidə Hərod [han] bilən Tur wə Zidondikilər arısında kəttik jedəl bar idi. Əlbuki, Tur wə Zidondikilər birlixip, Hərodning aldioja kəldi. Uning bilən yarixiwelix üçün ular aldi bilən hanning Bilastus isimlik xəhsiy oyojidarını əzlirigə yar-yelək boluxka əyil kiliqanıdi. Qünki bu yurttikilər axlıqını hanning ilkidiki jaylardın alatti. **21** Bəlgiləngən kərəvək künidə Hərod xələnə tonlurını kiyip, sorak təhtidə olturnup, ular oja nutuk səzlidi. **22** Angliojan halk: — Bu adəmning awazi əməs, bəlkı bir ilahning awazidur! — dəp warkıraxtı. **23** Xuan Pərwərdigarning bir pərixtisi hanni urdi;

qırkı u xan-xərəpni Hudaqa beçixlimidi. Nətijidə, u kurtkə yəm bolup əldi. **24** Əmma Hudanıng səzkalamı dawamlıq bərk urup kengəydi. **25** Barnabas bilən Saul Yerusalemda ianilirini tapxurux hizmitini ada kıləqəndin keyin, Antakyaqa kayıtip kətti. Ular Markus dəpmu atılıdıcıqan Yuhanannı billə elip bardi.

13 Antakyadiki jamaat iqidə bəzi pəyəqəmbərlər wə talim bərgüçilər bar idi. Ular Barnabas, «Kara» dəpmu atılıdiqan Ximeon, Kurinilik Lukius, Hərod han bilən billə qong bołożan Manaən wə Saullar idi.

2 Ular Rəbning ibaditidə bolup roza tutuwatkan bir məzgildə, Muqəddəs Roh ularoja: — Barnabas bilən Saulni Mən ularni kılıxka qakirojan hizmət üçün Manga ayrip koyunglar, — dedi. **3** Xuning bilən, ular yənə roza tutup dua kılɔqandin keyin, ikkiylənning üstigə kollirini təgküzüp uzitip koydi. **4** Ular Muqəddəs Roh təripidin əwətilgən bolup, Səlyukiya xəhīrigə berip, u yərdin kemigə qikip Siprus arilioja ƙarap yoloja qikti. **5** Salamis xəhīrigə yetip kelip, ular Yəhudiylarning sinagoglirida Hudanıng səz-kalamını yətküzüxkə baxlıdı. Yuhanна ularning yardəmqisi idi. **6** Ular pütün aralni arılap qikip, Pafos xəhīrigə kəldi. Ular u yərdə Baryəxua isimlik bir kixi bilən uqrixip kəldi. U sehırgər bolup, sahta pəyəqəmbər bołożan bir Yəhudi idı. **7** U kixi bu [aralning] rimlik waliyisi Sergiyus Pawlusning həmrəhi idi. Waliy ukumuxluq bir kixi bolup, Barnabas bilən Saulni qakırtıp, Hudanıng səz-kalamını anglimaqçı boldi. **8** Lekin ھelikи sehırgər (uning grekqə ismi Əlimas bolup, «sehırgər» degən mənidə) ularoja ƙarxi qikip, waliyning rayini etikadın қayturuxni urunmakta idi. **9** Birak Muqəddəs Rohka tolduruluojan Saul (yənə «Pawlus» dəpmu atılıdu) ھelikи sehırgərə tikiliп ƙarap **10** uningoja: — Əy, kəlbinq hərhil hiyiligərlik wə aldamqılık bilən tolojan İblisning oqlı, həmmə həkkənaliyikning dükmini! Pərvərdigarning tüz yollarını burmilaxni zadi tohtatmamsən?! **11** Əmdi Rəbning koli üstüngə qüxti! Kəzliring kor bolup, bir məzgil künning yorukını kərəlməysən! — dedi. Xuan, bir hil tuman wə ƙarangoşluk uni bastı. U yolni silaxturup, kixılərdin meni ƙolumdin yetilənglər, dəp iltija ƙıllati. **12** Yüz bərgən ixni kərgən waliy Rəbning təlimiga kəttik həyran bolup, Uningoja etikad kıldı. **13** Pawlus bilən uning həmrəhliri kemigə qikip, Pafostin Pamfiliya əlkisidiki Pərgə xəhīrigə bardı. U yərdə Yuhanна ulardin ayrılip Yerusaleməja қaytti. **14** Pawluslar bolsa Pərgə xəhīridin qikip, dawamlıq

mengip Pisidiya rayonidiki Antakya xəhīrigə berip, xabat künü sinagogka kirdi. **15** Təwrat kişimliridin wə pəyəqəmbərlərning yazmılıridin okuloğandan keyin, sinagogning qonglıri ularnı qakırtıp: — Kərindaxlar, əgər halayıkka birər nəsihət səzünglər bolsa, eytinglər, — dedi. **16** Pawlus ornidin turup, kol ixiriti kılıp, halayıkka mundak dedi: — Əy Israillar wə Hudadin korkxanlar, կulaқ selinglər! **17** Bu Israil həlkining Hudasi ata-bowilirimizni tallidi; ular Misirdə musapir bolup yaxiojan waqtılarda ularnı uluq kıldı, Əzining egiz kətbürgən biliki bilən ularnı Misirdin kütkuzup qıktı. **18** U qəldə ularoqa təhminən kırıq yil oşəmhorluk kıldı **19** andin Qanaan zeminidiki yəttə əlni yokitip, ularning zeminlirini ularoqa miras kılıp bərdi. **20** Bu ixlaroqa aldi-kəyni bolup təhminən tət yüz əllik yil kətti. Keyin, taki Samuil pəyəqəmbər otturioja qıkkıqə, u ularoqa batur əhəkimlərni tikləp bərdi. **21** Andin ular bizgə bir padixahını bərsikən, dəp [Samuil pəyəqəmbərdin] tilidi. Xuning bilən Huda ularoqa Binyamin əhəbilisidin Kix isimlik adəmning oqlu Saulni tikləp bərdi. U kırıq yil həküm sürdi. **22** Bırak [Huda] Saulni səltənitidin qüxürüp, ularoqa Dawutni padixah kılıp turozup bərdi. Huda uning həkkidə guwaqlik berip: «Kənglümədikdək bir adəmni, yəni Yəssəning oqlu Dawutniaptım. U Mening toluk iradəmgə əməl kılıdu», — dedi. **23** Əzi wədə kılıqandək Huda bu adəmning nəslidin Israil həlkigə bir Kütküzəquqi tikləp bərdi — u bolsa Əysanıng ezipidur! **24** U həlkining otturisiqa qıkixtin alwwal, Yəhya [pəyəqəmbər] qıkıp, barlık Israil həlkini towa kılıxni [bildüradiojan] qəmüldürüxnı köbul җilinglər, dəp jakarlidi. **25** Yəhya [pəyəqəmbər] wəzipini tamamlıqanda, halayıkka mundak degənidi: «Silər meni kim dəp bilisilər? Mən silər kütkən zat əməsmən. Bırak mana, məndin keyin birsi kelidu, mən hətta uning ayaq kəxlirini yexiximü layık əməsmən!» **26** Əy kərindaxlar, İbrahimning jəmətining nəsilliri wə aranglardıki Hudadin korkxanlar, bu nijatlığın səzkalamı silərgə əwətildi! **27** Yerusalemda turuwatxanlar wə ularning əhəkimliri [Əysani] tonumay, uning üstidin gunahkar dəp həküm qıqərojını bilən, hər xabat künü okulidiojan pəyəqəmbərlərning aldin eytən sezlərinin əməlgə axurdi. **28** Gərçə ular uningdin ölüm jazasıqa həküm kılıxka tegixlik birər gunah tapalmıqan bolsimu, waliy Pilatustın yənilə uni əlümgə məhəkum kılıxni etündi. **29** Ular [bu] [ixlarnı kılıp] mukəddəs yazmilarda uning həkkidə aldin pütülgənlərning

həmmisini [əzliri bilmigən haldə] əməlgə axurojandin keyin, uning jəsитини крестин qüxürüp, bir kəbrigə қоюди. **30** Lekin Huda uni elümdin tirildürdü! **31** Tirilgəndin keyin, u burun əzi bilən Galiliyədin Yerusalemıqıqə əgixip kəlgənlərgə kəp künlər iqidə [nəqqə ketim] kərənup turdi. Bu kixılər hazır [İsrail] həlkigə uning guwahqılırı boluwatidu. **32** Bizmu ata-bowilirimizə qılınoğan wədining hux həwirini silərgə hazır jakarlaymız — Huda Əysani [arımızda] tikləp, bu wədini ularning əwladlıri bolən bizlərgə əməlgə axurdi. Bu həktə Zəburning ikkinçi küyidə aldin'ala mundak pütülgən: «Sən Mening Oqlum, Əzüm seni bugünkü künidə tuoqdurdum». **34** Əmdilikə Hudanıng Əysaşa qırıxnı käyta kərgüzməy elümdin tirildüridəjanlıki həkkidə u [mukəddəs yazmilarda] mundak aldin eytən: «Dawutka wədə kılıqan mehîr-xəpkətləri silərgə ata kılımən!» **35** Xunga yənə bu həktə yənə bir ayəttə: — «[İ Huda], Sening mukəddəs Bololuqungoja tenining qırixini kərgüzməysən». **36** Qünki Dawut dərwəkə Hudanıng iradisi boyiqə ez dəwri üçün hizmat kılıp, ez ata-bowilirioqa қoxulup elümdə uhlap uning teni qırıp kətkənidi. **37** Lekin Huda elümdin tirildürgüqi bolsa qırixni həq kərmidi. **38** Əmdi xunga silər xuni bilixinglar kerəkki, i kərindaxlar, hazır gunahlardın kəqürüm kılınıx yoli dəl xu kixi arkılık silərgə jakarliniwatidu. **39** Musa pəyoqbərəq qüxürülən Təwrat ənanı bilən silər halas bolalmaywatkan ixlardın uningoja etikəd kılıquqlar u arkılık halas kılınıp həkkaniy kılınidu! **40** Xunga, pəyoqbərələr aldin eytən xu balayı'apət bexinglaroja qüxməslikü üçün ehtiyat kilinglar! — **41** «Kərangler, i mazak kılıquqlar, həyranuhəs bolup əhalak bolunglar! Qünki silərning künliringlarda bir ix kılımənki, Uni birsı silərgə elan kılısimu silər xu ixka hərgiz ixənməysilər!» **42** Pawlus bilən Barnabas sinagogdın qıkıwatlaşında, jamaat ularoja kelərki xabat künü bu ixlar həkkidə yənə səzlxni yelindi. **43** Sinagogtiki jamaat tarkaloğanda, nurojan Yəhudiylar wə Hudadin korkkan Təwratka etikəd kılıqan Yəhudiylərə əməslərə Pawlus bilən Barnabaska əgəxti. İkkisi ularoja səz kılıp, ularnı Hudanıng mehîr-xəpkitidə qıng turuxka dəwət kıldı. **44** Keyinki xabat künü, pütün xəhər həlkı degüdək Hudanıng səz-kalamını anglıqılı kelixti. **45** Bırak bundak top-top adəmlərni kərgən Yəhudiylar həsətkə qəmüp, Pawlusning sezlirigə əkərxi tötür gəp kılıp, uningoja təhmat kıldı. **46** Əmdi Pawlus bilən Barnabas tehimu yürəklik haldə

mundak dedi: — Hudanıng səz-kalamını aldı bilən silər [Yəhudiylar həlkigə] yətküzüx kerək idi. Lekin silər uni qətkə kekəp ezunglarnı mənggülük həyatka layık kərmigəndin keyin, mana biz [silərdin] burulup əllərgə yüzlərimiz! (*aīnios g166*) **47** Qünki Pərvərdigar [mukəddəs yazmilarda] bizgə mundak buyruoqan: — «Mən Seni [yat] əllərgə nur boluxka, Yər yüzining qət-yakılırioqıqə nijatlık boluxung üçün Seni atidim». **48** Əllərdikilər bu sezni anglap, huxal boluxup Rəbning səz-kalamını uluoqlaxtı; mənggülük həyatka erixixkə bekitilgənlərning həmmisi etikəd kıldı. (*aīnios g166*) **49** Xundaq kılıp, Rəbning səz-kalamı pütkül zeminoja tarkəldi. **50** Bırak Yəhudiylar Hudadin korkkan yüksəri təbiklik ayallarnı həm xəhər mətiwərlərini kətritip, Pawlus bilən Barnabaska ziyankəxlik kılouzup, ular ikkisini ez yurtliridin kəoqlap qıçırdı. **51** Əmma Pawlus bilən Barnabas ularoja əkərxi ayaqlırıldıki topini kekixturuwetip, Konya xəhirigə əkərxi mangdi. **52** [Antakyadik] muhlislər bolsa huxallıqka həmdə Mukəddəs Rohka tolduruldu.

14 Konya xəhiridə xundak boldiki, Pawlus bilən Barnabas Yəhudiylarning sinagogioja kırğındə, jamaatka xundak səzlidiki, nətijidə Yəhudiylar wə Greklərdinmu nurojan kixılər etikəd kıldı **2** (halbuki, ixənmigən Yəhudiylar [yat] əlliklərning kəngüllərini zəhərləp, ularnı kərindaxlaroja əkərxi turuxka kətritti). **3** Xunga [Pawlus bilən Barnabas] u yerdə heli uzun turup, Rəbgə tayinip yürəklik haldə [hux həwərnı] jakarlıdı; Rəb ularning kolları bilən möjizilik alamətlər wə karamətlərni kərsitip ez mehîr-xəpkitining səz-kalamıqə guwahlıq bərdi. **4** Buning bilən xəhər həlkı ikkigə bolünüp ketip, bəziliri Yəhudiylar tərəpta, bəziliri bolsa rosullar tərəpta turdu. **5** Ahirda, bir kışım yat əlliklər bilən Yəhudiylar arısida (ez baxlıkları bilən birlikdə) rosullarnı kiynap, qalma-kesək kılıx kətratkululuq bax ketürdi. **6** Lekin ular bu ixtin həwər tərip, xu yərdin keqip Likawunya rayonidiki Listra wə Dərbə xəhərliri həmdə ətraplık yurtlaroja əkərxi mangdi. Ular xu yerlərdə hux həwərnı dawamlik jakarlawərdi. **8** Xu qaoğda, Listra xəhəridə putlirida maqduri yok, həq mengip bəkmioğan bir tuoqma paləq olтурattı. **9** Pawlus sez kılıwatlaşında, bu adam uningoja əkərxi selip olтурattı. Pawlus uningoja kəz tikip uning sakayıtilixiçə ixənqi barlığını kərüp yetip, **10** yüksəri awaz bilən: — Ornungdin dəs tur! — dedi. Həlikə adəm xuan ornidin dəs turup mengixka baxlıdı. **11** Lekin Pawlusning bu ixini kərgən top-top adəmlər

Likawunya tili bilən: — İləhələr insan kiyapitigə kirip arimizə qübüptü! — dəp warkırıxip kətti. **12** Ular Barnabasni «İlah, Zeus» dəp ataxti wə Pawlusni səzləxtə baxlamqı bolоaqka uni «İlah, Hərmis» dəp ataxti. **13** Xəhərning sırtida «Zeus İlah»ning buthanisi bar idi. Xu [buthanidiki] kahin xəhər dərvazisioja əküz wə gül qəmbirəklərni elip kelip, həlk bilən billə rosullarоja atap կurbanlıq kilməkqi boldi. **14** Lekin rosullar Barnabas bilən Pawlus bu ixni anglap, kiyim-keqəklərini yırtkan haldə, kəpqilikning arisioja yügürüp kirip, warkırıp mundak dedi: **15** — Halayık, bu ixlarnı nemə dəp kılıwatisilər?! Biz silərgə oxhax həssiyattiki insanlarımız! Biz silərgə bu ərziməs nərsilərni taxlap, asman-zemin, dengiz-okyan wə ulardiki barlıq məhluklərni Yaratkuçı hayat Huda ojla ibadət kılıxinglər kerək dəp jakarlawatımız! **16** Burunkı dəwrəldə, u hərkəyasi əllərni əz yollırıda mengixkə yol koyojan. **17** Xundak bolsimu, U Əzini ispatlaydiojan guwahlıknı kəldurmiojan əməs. Qünki U həmixə silərgə xapaət kərsitip, yaməqurnı əz waktida ərxtin yaqdurup mol həsən ata kılıp, ax-tamaq bilən silərni toyozup, kəlblinglərni huxallıkkə qəmdürüp kəldi. **18** Hətta ular bu səzlərni kılıqan bolsimu, halayıñğən ularoja atap կurbanlıq kılıxını aranla tosuwaldı. **19** Lekin Antakya wə Konya xəhərləridin bəzi Yəhudiylər kəlip, kixilərni ezlirigə əyil kılıxi bilən, həlk Pawlusni qalma-kesək kıldı, andin uni əldi dəp կarap, xəhər sırtioja sərəp aqıkip taxliwətti. **20** Lekin muhlislar uning ətrapiqə olaxkanda, Pawlus ornidin turup, xəhərgə kaytip kirdi. Ətisi, u Barnabas bilən billə Dərbə xəhərigə kətti. **21** Əmdi ular Dərbə xəhəridə hux həwər jakarlap, nuroqun adəmlərni [Məsihgə] muhlis boluxkə kirgüzgəndin keyin, ikkiylən Listra, Konya wə Antakya xəhərlirigə kaytip bardı. **22** Ular u yərlərdə muhlislarning kəlbilərini küqəytip, ularni etikadta qing turuxkə riqbətləndürüp, xundakla: — Biz Hudanıng padixa həlikioja kirixtə nuroqun jama-muxəkkətlərni beximizdin etküzüxicimiz mukərrər bolidu, — dəp nəsihət kıldı. **23** Ular yənə hərkəyasi jamaət iqidə aksakallarnı tallap bəlgiləp, dua kılıx wə roza tutux arkılıq ularni əzliri etikad baqlıqan Rəbgə tapxurdi. **24** İkkiylən Pisidiyə rayonindin etüp Pamiliyə əlkisiqə kəldi. **25** Ular Pərgə xəhəridə səz-kalamnı yətküzgəndin keyin, Attalya xəhərigə bardı. **26** Andin u yərdin kemigə qikip, [Suriyadiki] Antakyaqa կarap kətti. Ular əslidə xu yərdə ezliri hazır tamamliojan bu wəzipini ada kılıxka [jamaəttikilər təripidin]

Hudanıng mehri-xəpkitigə tapxuruləjanidi. **27** Kaytip kəlgəndə, ular jamaətni bir yərgə jəm kıləjanda, ularoja Hudanıng əzliri arkılıq kılıqan barlıq əməllirini, xundakla Hudanıng կandak kılıp əllərgə etikadning bir ixikini aqənlikini səzləp bərdi. **28** Ular u yərdə muhlislar bilən billə uzun məzgil turdu.

15 Xu qaoqlarda bəzilər Yəhudiyyə əlkisidin kəlip, [Antakyadiki] կerindaxlarоja: — Silər Musa [pəyoğəmbərgə] tapxuruləjan yosun boyiqə hətnə կilinixni կobul kilmisanglar, կutkuzulmaysılər! — dəp təlim berixkə baxlıdı. **2** Bu ix tooprısında qong majira qılıqan bolup, Pawlus bilən Barnabas ikkiylən xu kixilər bilən kəskin munazirə kiliçkəndin keyin, [kerindaxlar] Pawlusni, Barnabasni, xundakla ularning arisidin birnəqqəylənni bu məsila tooprısında rosullar wə aksakallar bilən kərəxüxkə Yerusalemoja barsun dəp bekitgən. **3** Xundak kılıp ular jamaət təripidin yoloja selinip, səpiridə Fənikiyə rayoni wə Samariyə əlkisini besip etüp, baroşanla yeridə əllərningmu towa kılıp [etikad] yolioja kirgənlərini təpsiliy səzlidi. Bu həwər barlıq կerindaxlarnı zor xadlıkkə qəmgüzdi. **4** Pawluslar Yerusalemoja kəlginidə, ular jamaəttikilər, rosullar wə aksakallar təripidin karxi elinip, kəpqilikə Hudanıng əzliri arkılıq barlıq kılıqan əməllirini bayan kılıp bərdi. **5** Lekin Pərisiy məzhəpidikilərдин etikad yolioja kirgən bəzilər ornidin turuxup: — Muxu [yat əlliklärni] hətnə kılıx kerək, xundakla ularoja Musa oja qüxtürülgən Təwrat қanuniqə əməl kılıxi kerəklikini jekiləx kerək! — dedi. **6** Xunga rosullar bilən aksakallar bu məsilini muzakirə kılıx üçün jəm boluxti. **7** Uzun səhbətləxixtin keyin, Petrus ornidin turup mundak dedi: — Կerindaxlar, dəsləptiki kün'lərdə Hudanıng iqinqlardın meni tallap mening aqzım arkılık hux həwərdiki səz-kalamnı yat əlliklärə anglitip ularning etikad kılıxida wasitə kılıxka bekitkənlikidin həwiringlar bar. **8** Wə insanlarning kəlbini bilgisi Huda Mükəddəs Röhni bizgə ata kılıqinidək, ularoqumu ata kıldı. **9** Xundak kılıp, Huda ularni biz bilən həqkandaq pərkəndürməy, ularning kəlbilərini etikad arkılık pak kıldı. **10** [Əhəwal mana xundak ikən], əmdi silər nemə üçün əzimiz wə ata-bowilirimizmu ketürəlmigən bir boyunturukni muhlislarning boynıqə artmakçı bolup, Hudani siniməkqi bolisilər?! **11** Əmdiliktə, biz bolsaq Rəb Əysanıng mehri-xəpkitigə tayinip ularoja oxhax կutkuzulımız, dəp ixinimiz. **12** [Bu səzdir keyin], Barnabas bilən Pawlus qikip, Huda

əzliri arkılık yat əlliklərning arisida kərsətkən barlık mejizilik alamətlərni wə karamətlərni bayan kılıp bərdi; kəpqılık ularoqa կulaқ selip süküttə turdi. **13** Ularning səzi tügigəndin keyin, Yaqup mundak dedi: — Kərindaxlar, manga կulaқ selinglar! **14** Bayatin Ximeon Hudanıng yat əlliklərinimə baxtinla xapaət bilən yoklap, ularning arisidin Өz nami üçün bir həlk qıkırıcıqanlığını qüxəndürüp etti. **15** Pəyojəmbərlarning eytkanlırimu buningçə uyoğun kelidi, huddi [mukəddəs yazmilarda] munu səzlər pütülgəndək: — **16** — ««Muxu ixlardın keyin, Mən kaytip kelip, Dawutning yikilojan qedirini yengibaxtin kurup tikləymən, Uning harabiliklirini կayta bina kılıp, əsligə kəltürimən. **18** Xundak kılıp, jaħandiki baxka insanlarmu, yəni Mening namim bilən atalojan barlık əllər Meni izdəp tapidu» dəydu bu ixlarnı əməlgə Axuroquqı wə xundakla ularını əzəldin ayan kılıp kəlgən Pərvərdigar!» (*aīn g165*) **19** — Xuning üçün hulasəm xuki, yat əlliklə arisidin towa kılıp Hudaşa etikəd baqlıqanlaroja awarə-eqirqlik selip koymaslığımız kerək; **20** pəkət ularoqa: «Butlaroja atılıp buloqanqan nərsilərni yeyixtin, jinsiy buzukluktin, կanni wə boqup soyulojan haywanlarning gəlxiridinmu yeyixtin neri bolunglar» dəp tapılıp, bir parqə hət yazaylı. **21** Qünki kədimki dəvrələrdin tartıp hər xəhərdə xabat künida sinagoglarda Musa [pəyojəmbər]ning eytkanlıri okulup, uning kərsətmiliri egitilip kəlgən. **22** Xuning bilən rosullar, aksakallar, xundakla Yerusalemдiki pütkül jamaəttikilər ez arisidin birnəqqə adəmni tallap, ularını Pawlus wə Barnabas bilən billə Antakyaoja əwətixni layık kərdi. Əslidə kərindaxlar iqidə baxlamqı bolovan Yəhūda (Barsabas dəpmu atılıdu) bilən Silaslar buningçə tallandi. **23** Hət bolsa ularoja tapxurıldı, uningda mundak yezilojanidi: — «Antakya, Suriyə wə Kilikiyədə turuwatkən yat əllik kərindaxlar, — [Yerusalemдiki] kərindaxliringlardın, rosullar bilən aksakallardin silərgə salam! **24** Arimizdin bəzi kixilər qıkıp yeninglaroja berip, səzləri bilən silərni biaramlıqka selip kenglünglarnı parakəndə kılıp koypənlərini anglıdük. Lekin biz ularoja həqkandak səz-əmr kilmidük. **25** Xu səwəbtin, biz bu ixta oyılırımız bir yərdin qıkqəndin keyin, arimizdin tallanojan birnəqqəylənni səyümlük Barnabas wə Pawlusımız bilən billə yeninglaroja əwətixni կarar kıldı. **26** Bu ikkiylən Rəbbimiz Əysə Məsihning nami üçün həyatını hətərgə təwəkkül kılən kixilərdur. **27** Xunga biz

Yəhūda bilən Silasni yazojanlırimizni silərgə ez aqzi bilənmə səzləp bərsun dəp, yeninglaroja əwəttük. **28** Gəpning poskallisiqə kəlsək, Mukəddəs Rohka, xundakla bizlərgimu xu layık körüngənki, təwəndiki zərür bolovan ixlardın sirt, silərgə həqkandak baxka ixni yüksəlməslimiz kerək: **29** — Butlaroja atalojan nərsilərdin, կanni wə boqup soyulojan haywanlarning gəlxiridin yeyixtin wə jinsiy buzukluktin neri bolux — silər muxu birnəqqə ixtin saklansanglar, yahxi kılən bolisilər. Aman-hatırjəm bolunglar!» **30** Xundak kılıp, ular [kərindaxlar] təripidin yoloja selinip, Antakyaoja bardı. U yərdə pütün jamaəttikilərni yioqip, hətni ularoja tapxurudi. **31** Ular hətni okup, uningdin bolovan riqbət-təsəllidin zor xadlandı. **32** Yəhūda wə Silaslar əzlirimu pəyojəmbərlərdin bolup, kərindaxlarnı nuroqun səz-nəsihətlər bilən riqbətləndürüp, ularnı կuwwətləndürdi. **33** [Yəhūda wə Silaslar] u yərdə bir məzgilni etküzgəndin keyin, Antakyadiki kərindaxlarning səpirigə amanlıq tiligən halda uzitixi bilən, ular əzlirini əwətən [Yerusalemдikilərning] կexioqa կaytti. **34** Lekin Pawlus wə Barnabas Antakyada kılıp, baxka nuroqun kərindaxlarning həmkarlıkida təlim berip Rəbning səz-kalamidiki hux həwirini jakarlap turdi. **36** Lekin yənə birnəqqə künlərdin keyin Pawlus Barnabas: Biz burun Rəbning səz-kalamını yətküzgən həmmə xəhər-yezilaroja berip, kərindaxlarning yenioja berip, əlini sorap keləyli, — dedi. **37** Barnabas bolsa Yuḥanna (Markusmu deyilidü)ni billə elip barmakçı bolovanidi. **38** Bırak Pawlus aldinkı ketim Pamfiliyə əlkisidə ulardın ayrılip kətkən, Rəbning hizmitidə ular bilən billə [dawamlik] səpər kilmioqan Markusni yənə elip berixni aqılanlıq əməs dəp karidi. **39** Xuning bilən ikkiylən otturisida bək kəskin ihtiłap bolup, ahiр berip ular bir-biridin ayrılip ketixti. Barnabas Markusni elip, kemigə olturnup Siprus arilioja kətti. **40** Pawlus bolsa Silasni tallidi; kərindaxlarning ikkiylənni Hudanıng xapaitigə amanət kılıxi bilən u ikkisi yoloja qıktı. **41** U əmdi Suriyə wə Kilikiyə əlkilirini arılap etüp, [hərkəysi jaylarda] jamaətlərni կuwwətləndürdi.

16 Andin u Dərbə wə Listra xəhərlirigimu bardı. Mana, xu yərdə etikədqı Yəhūdiy bir ayalning oölli, Timotiy isimlik bir muhlis bar idi. Uning atisi bolsa grek idi. **2** Listra wə Konya xəhərliridiki kərindaxlarning həmmisi uning toopruluk yahxi guwahlıq berətti. **3** Pawlus uni əzi bilən billə elip mangmakçı boldi. Bırak bu yərdiki Yəhūdiylarning

həmmisi [Timotiyning] atisining grek ikənlikini bilgəqəkə, Pawlus uni elip hətnə kıldırdı. **4** Ular xəhər-yezilardin etkəq, Yerusalemidiki rosullar bilən akşakallar [yat əllərgə] bəkitkən bəlgilimilərni ularning riayə kılıxi üçün tapxurdi. **5** Xundak kılıp, jamaətlər etikadta küqəytılıp, sanlırimu kündin-küngə kəpəydi. **6** Mükəddəs Roh ularning Asiya əlkisidə səz-kalamını jakarlixioqa yol koymıqan bolup, Pawluslar əmdi Frigiya wə Galatiya rayonliridin etüp, **7** Misiyə rayonioqa kəlgəndin keyin, Bitiniyə əlkisigə kirməkqi boldi. Birək Əysanıng Rohı ularoqa bundak kılıxıkımı yol koymidi. **8** Xuning bilən ular Misiyədin etüp, dengiz boyidiki Troas xəhərigə qüxti. **9** Xu künü kəqtə, Pawluska bir oqayıbanə kərünük kərünüp, Makedoniyəlik bir kixi uning aldida ərə turup: — [Dengizdin] etüp, Makedoniyəgə kelip, bizə yardım bərgəysən! — dəp etindi. **10** U bu kərünükni kərgəndin keyin, Rəb bizni jəzmən u kixılerning əxioqa berip, ularoqa hux həwər jakarlaxka qakıroqan, degən hulasığə kelip, dərəhal Makedoniyəgə berixkə təyyarlanduk. **11** Biz kemigə qikip, Troastın yoloja qikip, Samodrak arilioqa ətarap yol aldık wə ətisi [Makedoniyədiki] Neapolis xəhərigə yetip barduk. **12** U yerdin Makedoniyəning xu rayonidiki Filippi deyən mühüm xəhərigə ettük. Bumu Rimdiki bir mustəmlikə xəhər idi. Biz bu yərdə birnəqqə kün turduk. **13** Xabat künü, [xəhər] dərvazisidin qikip dərya sahiligə barduk; qunki biz u yərdə dua-tilawət kılıdiojan bir jay bar dəp oyliduk; dərwəkə xundak boldi. Biz olturup, u yərgə yiojılıqan ayallaroqa səzləxkə baxliduk. **14** Ularning iqidə səsün rəht sodisi kılıdiojan, Tiyatira xəhəririlik, Hudadin korkidiojan Lidya isimlik bir ayal bar idi. Rəb uning kəlbini Pawlusning eytikanlarını kəbul kılıxkə aqtı. **15** U ailisidikilər bilən qəmündürülğən bolup bizdin etünüp: — Əgər silər meni [həkikətən] Rəbgə etikad kılıquçı dəp bilsənglər, mening əyümə berip turunqlar! — dəp qing turup bizni makullatti. **16** Bir künü biz xu dua kılıdiojan jayoja ketip barojnimizda, bir dedək bizgə yoluktı; bu kizoja pal saloquçı bir jin qaplıxiwaloqanı; dedək hojayinliroqa pal selix yoli bilən nuroqun payda tepip bərgənidi. **17** U yol boyi Pawlus wə bizgə əgixip: — Bu kixilər Həmmidin aliy Hudaning əllişirli, ular silərgə nijatlık bir yolini jakarlaydu! — dəp warkırıp mangdi. **18** U uda kəp künərlər xundak warkırıdi. Bu ix Pawlusning kəlbini azablap, u kizoja burulup, jinoja: — Əysə Məsihning nami bilən buyruymənki, uningdin qik! — deyixigila,

jin xuan qikip kətti. **19** Dedəkning hojayinliri uningoşa baqlıqan pul tepix ümidininq yokka qılqanlığını kərüp, Pawlus bilən Silaska kol selip, ularni bazar məydaniqa sərəp, həkimdarlarning aldioqa elip bardi. **20** Ular ikkiylənni sorakqi əməldarlarning aldioqa qikirip: — Bu adəmlər Yəhudiylar bolup, xəhərimizni əlavəmənaxturuwətməktə. **21** Biz bolsaq rimliklərmiz, ular əcanımızıqoja hilap bolovan wə kəbul kılıxka yaki yürgüzüükə bolmaydiqan kaidə-yosunları tərəqib kiliwatidu! — dəp xikayət kıldı. **22** Toplanıqan halayıkmə ularoqa hujum kılıxka kəzəqaldı; sorakqi əməldarlar ularning kiyimlirini yırtıp yalingaqlap, kaltək bilən dumbilaxka əmr qüsürdü. **23** İkkiylənni kaltək bilən kəp dumbiliqandın keyin, ularni zindanoqa taxlıdi wə xundakla gundipayni kəttik kezitixkə buyrudi. **24** U buyrukni tapxuruwelik bilən ularni zindanning iqtiridiki kameroja solap, putlirioja ixbər saldı. **25** Tün yerimda, Pawlus bilən Silas dua kılıp, Hudaşa mədhiyə küylərini eytiwatattı. Baxka məhbuslar bolsa əkulək selip anglawatattı. **26** Tuyuksız kəttik yər təwrəx yüz bərdi; zindanning ullirimu təwrinip kətti wə zindanning həmmə ixikləri xuan eqilib, hərbir məhbusning kixənlərimu qüxüp kətti. **27** Gundipay uykudin oyçinip, zindanning ixiklirining oquq turojanlığını kərüp, məhbuslar kəqip ketiptu dəp oylap, kiliqini suoqurup elip, əzinə əltürüwalmakqi boldi. **28** Lekin Pawlus kəttik awazda: — Əzünggə zərər yətküzmə, həmmimiz bar! — dəp warkırıdi. **29** Gundipay: Qiraqlarını kəltürünglər dəp towlap iqtirigə etilip kirip, titrığən hələdə Pawlus bilən Silasning ayiojioja yikildi. **30** Andin ularni taxkırıoja elip qikip: — Kütkuzuluxum üçün nemə kılıxım kerək? — dəp soridi. **31** Rəb Əysəsaqə etikad kılıqin, wə xundak kılısang, əzüng həm ailəngdikilərmə kütkuzulidu! — dedi ular. **32** Xuning bilən, ikkiylən uningoşa wə uning barlıq ailisidikilərgə Rəbning səz-kalamını yətküzdü. **33** Keqə xu saətning əzidila [gundipay] ularni baxlap qikip, yarılırını yuyup tazilidi; andin u dərəhal ailisidikilər bilən qəmündürüxnı kəbul kıldı; **34** ikkiylənni əz əyigə baxlap kelip, ularning aldioqa dastihan saldı. U pütkül ailisidikilər bilən Hudaşa etikad kılıqanlığının zor xadlandı. **35** Ətisi ətigəndə, sorakqi əməldarlar yasawullarnı zindanoqa əwətip: — U ikkiylənni koyuwetinglər! — dəp buyrudi. **36** Gundipay Pawluska bu səzni yətküzüp: — Sorakqi əməldarlar ikkinglərni koyuwetix yarlığını qüxürdü. Silər əmdi zindandin qikip, tinq-aman yolunglaroja qikinqilar, —

dedi. **37** Birak Pawlus yasawullarqa: — Biz Rim pukraliri bolsakmu, əməldarlar bizni sorak kılmayla halayıknıqaldıda kaltak bilən dumbalap, zindanoqa taxlidi. Əmdi ular hazır bizni yoxurunqə қoqlimakqimu? Yak, bundak kilsa bolmaydu! Əməldarlar əzliri kelip bizni qıqarsun! — dedi. **38** Yasawullar bu sözlərni sorakçı əməldarlarqa yətküzdü. ular ikkiylənning Rim pukrası ikenlikini anglap körküp kətti; **39** ularning kenglini elixka [zindanoqa] berip, ularni zindandın elip qıkkandin keyin, xəhərdin qıkıp ketixni käyta-käyta etündi. **40** İkkiylən zindandın qıqxı bilən Lidyaning əyigə bardı; andin u yerdə kerindaxlıri bilən körüxüp, ularni rioqbətləndürögəndin keyin, yoloqa qıkıp kətti.

17 Ular səpirini dawam kılıp Amfipolis wə Apolloniya xəhərliridin etüp, Tesalonika xəhîrigə kəldi. U yerdə Yəhudiylarning sinagogi bar idi. **2** Pawlus aditi boyiqə ularning arisioqa kirip, uda üq xabat künü u yerdə jəm boləşənlər bilən mukəddəs yazmilarnı xərhələp munazirilixip, **3** ularqa Məsihning azab-oğubətlər tartışın keyin əlümən tirilixi mukərrər dəp qüxəndürdi həm ispatlıdı wə: — Mən silərgə jakarlıqan muxu əysa dal Məsihning Əzi xu! — dedi. **4** [Yəhudiylarning] iqidin bəzilər əyigə basturup bolup ixinip, Pawlus bilən Silaska koxuldı; xundakla Hudadin körkidiqan Greklərdin zor bir top adəmlər wə az bolmioqan yüksəri təbikidiki grec ayallarmu xundak ixəndi. **5** Birak Yəhudiylar buningə həsət kılıp, birnəqqə əkbəh adəmlərni yiqip, bir top kixilərni toplap, xəhərni astin-üstün kiliwətti. Yəhudiylar Pawlus bilən Silasni xəhər həlk [kengəxmisigə] tapxurup berix üçün ularni tutux məksətidə Yason isimlik birsining əyigə basturup bardı. **6** Lekin ular ikkiylənni tapalmay ular Yason wə baxka birnəqqə kərinxaxni xəhər əməldarlırinin aldiqə tartip apırip: — Jahanni astin-üstün kiliwətkən axu adəmlər muxu əyergim yetip kəldi; **7** Yason ularni əyidə əkbəl kıldı. Ular əysa isimlik baxka bir padixaḥ bar dəp jakarlap, Kəysərning pərmanlırığa əkraqı qıkiwatıdu! — dəp quqan selixti. **8** Ular bu sözlər bilən halayıknı wə xəhər əməldarlırını dəkkə-dükkigə selip koydu. **9** Əməldarlar Yason wə baxka tutup kelingənlərdin kapalət puli aloğandin keyin, ularni əkyuwətti. **10** Kerindaxlar həyal bolmay Pawlus bilən Silasni xu künü keqidə Beriya xəhîrigə əwətiwətti. Ular u əyrgə yetip baroqanda, Yəhudiylarning sinagogiqa kirdi. **11** U yerdiki [sinagogdikilər] Tesalonikadikilərgə əkraqında esil hislətlik bolup, söz-kalamni əzikip anglıdi wə

ularning eytənəlirinən toqra yaki hatalığını enikalap bilix üçün, hərkəni mukəddəs yazmilarnı ketirkinip izləndi. **12** Nətijidə, ulardın nuroqun Yəhudiylar, esilzadə grec ayallardin bir kismi wə xundakla heli kep grec ərlər etikad kıldı. **13** Lekin Tesalonikadiki Yəhudiylar Hudanıng söz-kalamining Pawlus arklılıq Beriyadımu jakarlini wətənini anglap, u əyrgimə berip topilang ketürməkqi bolup, ammini kustratti. **14** Xuning bilən kerindaxlar Pawlusni dərhal dengiz boyıqə əwətiwətti. Silas bilən Timotiy bolsa Beriyada kəldi. **15** Pawlusni uzitip mangoranlar uni Afina xəhîriqə elip bardı. Andin ular Pawlusning: — «Silər Silas bilən Timotiyqa mumkinədər mening yenimoja tezrək kəlsən dəp yətküzüp köyungalar» degən tapxurukını elip, [Beriyaç] kaytip kəldi. **16** Pawlus Afina xəhîridə Silas bilən Timotiyini kütüp turoqanda, pütkül xəhərdikilərning butpərəslikkə berilip kətkənlikini kərüp, rohi kəttik azablandı. **17** Xunga u sinagogda Yəhudiylar wə Hudadin körkidiqanlar bilən həm xuningdək hərkəni bazarda uqriqanla kixilər bilən munazirilixətti. **18** «Epikurlar» wə «Stoiklar» dəp ataloqan bəzi pəyləsoplamu uning bilən munazirilixixə baxlıdı. Ulardın bəzilər: — Bu bilərmən poqı nemə dəp jeylüwati? — deyixti. Yənə bəzilər Pawlusning əysa wə adəmlərning əlümən tirildürülidiləşənlər həkkidiki hux hawarnı jakarlıqanlıigidin: — U yat ilahılarning tərəqibatqısı ohxaydu! — deyixti. **19** Xunga, ular Pawlusni elip «Areopagus» degən [kengəx] məydaniqə apırip: — Sən tarkıtiwatkan yengi talimingning nemə ikenlikini bizmu bilsək kəndək? **20** Qünki sən bəzi əqəriy ixlarnı əklikimizə yətküzüwatisən, biz ularning mənisi zadi nemə ikenlikini bilgümüz bar, — deyixti **21** (əmdi Afinalıklär wə u yerdə turuwatkan qətəlliklərning həmmisi waktini birə yengilikni yətküzüx yaki anglaxtin baxka ixtəsər kilməytti). **22** Xunga Pawlus Areopagus məydanining otturisioqa qıkıp mundak dedi: Əy Afina həlk! Silərning hər jəhəttin jin-ilahılarqa qoqunuxka kəttək berilgənliklərini kerdum. **23** Qünki həmmə yərni arılap, silərning tawapgahlıringlərini kəzdin kəqürginimdə, üstigə «Naməlum bir Hudaçə ataloqan» dəp pütülgən beqixlimisi bar yənə bir kurbangahını kerdum. Əmdi mən silər tonumay turup ibadət kiliwətən xu [Hudani] mana hazır silərgə tonuxturup jakarlay. **24** Pütkül aləmni wə uningdiki barlıq məwjudatlarnı yaratkan Huda asman-zeminning

Igisi bolup, insanlarning қоли bilən yasalojan ibadəthanılarda turmaydu, **25** yaki birər nərsigə hajiti qüxkəndək insanlarning қollirining əjrigə möhtaj əməstur, qünki U Əzi həmmə janiwaroja həyatlık, nəpəs, xundakla [ehtiyajlıq bolovan] həmmə nərsini ata kıldı. **26** U birlə adəmdin insaniyətəki barlıq millətlərni barlıqka kəltürdi, ularni pütün yər yüzığə orunluxturup, ularoja has bolovan pəyt-pəsillər həmdə turidiojan jaylirining pasillirini aldın bəlgiləp bərdi. **27** Bularning məksəti «Insanlar meni izdisun, bəlkim silaxturup tapsun» degənliktur. Əməliyəttə, u həqkəysimizdən yırak əməs. **28** Qünki biz Uningda yaxaymız, hərikət əlimiz wə Uningda wujudımız bardur; aranglardikı bəzi xairlar eytkinidək: «Biz Uning nəslidurmız!». **29** Xunga, Hudanıng nəslili bolovaqqa, biz Təngri Bolouqını altun-kümüx yaki taxtin yasalojan, hünərwənnıng mahariti wə təsəwwuri bilən oyulojan birər nərsigə ohxaydu, dəp oylimaslığımız kerək. **30** Xunga Huda burunkı zamanlardıkilərning xundak əqəplətlilik wakıtlarını nəziridin sakit kılıqını bilən, lekin bugünkü kündə U həmmila yerdə pütün insanları gunahlırioja towa kılıxka əmr kılmaqtı! **31** Qünki U Əzi tikligən insan arkılıq, pütkül dunyani həkkəniyişlik bilən sorak kılıdiojan bir künini bəlgilidi; U uni əlümdin tirildürənlikli bilən bu ixning mukərrər ikənlikigə ispat bərgənidi. **32** [Pawlusning] «əlgənlərning tirilixi» həkkidə eytikanlarını angliçanda bəzilər uni məshirə kılıxka baxladı. Yənə bəzilər: — Bu ix həkkidə səndin yənə anglaylı, — dedi. **33** Buning bilən, Pawlus məydandın qikip kətti. **34** Birak bəzilər uningoja қoxulup, etikət kıldı. Bularning iqida «Areopagus» kengəxmə həyətliyidin biri bolovan Diyonisius wə Damaris isimlik bir ayal, xuningdək baxka birkənqə kiximu bar idi.

18 Bu ixlardın keyin, Pawlus Afina xəhəridin ayrılip Korint xəhərigə bardi. **2** U u yərdə Pontus əlkisidə tuqulovan Akwila isimlik bir Yəhudiylər bilən uning ayalı Priskillanı uqrattı. Ular [Rim] [imperatori] Klawdiyusning barlıq Yəhudiylər Rim xəhəridin qikip ketixi kerək, degən yarlıkı səwəblilik yekində İtaliyədin kəlgənidi. Pawlus ular bilən tonuxup, **3** ular bilən kəsipdax bolovaqqa, billə turup ixliyi (qünki ular qedirqlik bilən xuqullinatti). **4** Hərbir xabat künidə u Yəhudiylarning sinagogioja kirip, Yəhudiylər wə greklər bilən munaziriləxip ularını [Hudanıng sez-kalamioja] қayıl kılıxka tirixatti. **5**

Birak Silas bilən Timotiy Makedoniyədin kəlgəndin keyin, Pawlus sez-kalamnı yətküzüxkə aldiridi, jan kəydürüp Yəhudiylərə: — Əysə — Məsihning Əzidur, dəp guvahlıq bərdi. **6** Lekin, ular uningoja karxi qikip uni haqarətlidi. Buning bilən Pawlus pexini kekip, ularoja: — Əz kəninglər ez bexinglərə qüxsun! Mən buninga jawabkar əməsmən! Bügündin baxlap, mən [silərdin burulup] yat əlliklərgə barımən, — dedi. **7** Buning bilən Pawlus ulardin ayrılip, Titiyus Yustus isimlik, Hudadin korkidiojan bir kixininə eyigə berip turdi. Uning eyi sinagogning yenida idi. **8** Əmdi sinagogning qongi Krispus pütün ailisidikilər bilən Rəbgə etikət kıldı. Nuroğun Korintliklarmu bu həwərni anglap, etikət kılıp qəmüldürənxni köbul kıldı. **9** Rəb keqidə Pawluska bir oqayıbanə kərünük arklılıq wəhiy yətküzüp uningoja: — Korkma, süküt kilmay sözə, **10** qünki Mən sən bilən billə. Həqkim sanga kol selip zərər yətküzməydi, qünki Mening bu xəhərdə nuroğun kixilirim bar, — dedi. **11** Xuning bilən Pawlus u yərdə bir yil altə ay turup, u yərdiki kixilər arısında Hudanıng sez-kalamını egətti. **12** Əmma Galliyo Ahaya əlkisining waliysi bolovan waktida, Yəhudiylər birləşip Pawlusni tutup Galliyyoning «sorak təhti»ning aldiqə apirip, uning üstidin: Bu adəm kixilərni kanunoja hilap əhalə Hudaqə ibadət kılıxka қayıl kiliwatidu! — dəp xikayət kıldı. **14** Pawlus aqzını aqay dəp turuxioja, waliyi Galliyo Yəhudiylərə: — Dərvəqə, i Yəhudiylər, bu xikayitinglər birər nahəklik yaki eçir jinayət tooprısında bolovan bolsa, səwrqanlıq bilən silərgə կulək salsam orunluq bolatti. **15** Birak bu ix [pəkət] bəzi nam-isimlər, sözər wə əzünglarning [Təwrat] əkanuninglər üstidə talax-tartixlərə qetixlik ikən, uni əzünglər bir tərəp kilinglər! Mən bundək ixlərə sorakqi bolmayımən! — dedi. **16** Xuning bilən u ularnı sorak təhti alındıñ həydəp qıçırdı. **17** Halayık sinagogning qongi Sostenisni tutuwelip, sorak təhtining aliddə qattıq urojılı turdi. Birak [waliyi] Galliyo bu ixlərning həqkəysisioja қılqə pisənt kilmidi. **18** Pawlus Korint xəhəridə yənə kəp künlərni etküzgəndin keyin, kərindaxlar bilən hoxlixip, Priskilla wə Akwilalarning həmrəhlikdə kemigə olturnup, Suriyəgə karap kətti. [Yoloja qikixtin ilgiri] u Kənkriya xəhəridə Hudaqə iğkən bir əksamidin qaqlırını qüfürüwətəknədi. **19** Ular Əfəsus xəhərigə baroqandan keyin, u Priskilla wə Akwilani əldürup koyup ezi [xu yərdiki] sinagogka kirip, Yəhudiylər bilən munaziriləxti. **20** Ular uni uzunrak turuxka

tələp kiliwidi, u қoxulmay, **21** «Mən қandaqla bolmisun kelər həytni Yerusalemda ətküzimən; andin Huda buyrusu, silərnin yeninglarqa yənə kelimən», — dəp ular bilən hoxlixip, Əfəsustin kemə bilən yoloja qikti. **22** U Kəysəriyə xəhiridə kemidin qüxüp, [Yerusalemoja] qikip jamaət bilən hal soraxkandin keyin, Antakya xəhirigə qüxüp kətti. **23** Antakyada bir məzgil turoqandin keyin, u yənə yoloja qikip Galatiya wə Frigiya yurtlını bir-birləp arılap, baroqanla yeridə barlıq muhlislarning etikadını կսահանձնած. **24** Bu arida, İskəndəriyə xəhiridə tuqulmuş Apollos isimlik bir Yəhudi Əfəsus xəhirigə kəldi. U natik adəm bolup, mukəddəs yazmilardin helila qongkır sawati bar adəm idi. **25** U Rəbning yoli toopruluq təlim aloqan bolup, otluk roh bilən Əysə həkkidə əynən sezləp təlim berəti. Bırak uning həwiri pəkət Yəhya [pəyoğəmbər]ning yürgüzgən qəmündürüxi bilən qəklinətti. **26** U sinagogda yürəklik sezləxkə baxlıdi. Uni angloqan Priskilla bilən Akwila uni eyigə elip berip, uningoja Hudanıng yolını tehimu təpsiliy qüxəndürdi. **27** Keyin, Apollos Ahaya əlkisiğə barmaqçı bolqanda, [əfəsusluk] kerindaxlar [Ahayadiki] muhlislərə hət yezip, ulardin Apollosni əkarxi elixni bəkmə tələp kıldı. U xu yərgə berip, Hudanıng mehîr-xəpkəti arkilik etikad kılıqanlarqa koxulup, ularoja zor yardımında boldi. **28** Qırınki u həlk-aləm aldida Yəhudiyalar bilən munazirilixip, ularoja küqlük rəddiyə berip, mukəddəs yazmilarnı xərəlxı bilən Məsihning Əysə ikənlikini ispatlap bərdi.

19 Apollos Korint xəhiridiki waktida, Pawlus səpər kilipli, iqliki kuruqluk arkilik Əfəsus xəhirigə kəldi. U yerdə bəzi muhlislər bilən uqrrixip, **2** ulardin: — Silər etikad kılıqinlingarda, Muqəddəs Roh silərgə ata kılınojanmu? — dəp soridi. — Yak, biz hətta Muqəddəs Roh bar degənni zadi anglimaptikənmiz, — dəp jawab bərdi ular. **3** Pawlus yənə: — Undakta, silər қandak qəmündürültüxtə qəmündürüləngənlər? — dəp soridi. — Biz Yəhya [pəyoğəmbər] yətküzgən qəmündürülüxni kəbul kıldı, — dedi ular. **4** Pawlus: — Yəhya [pəyoğəmbər] həlkə yətküzgən qəmündürültüx bolsa gunahlarqa towa kılıxni bildüridiojan qəmündürülüx bolup, ularoja əzidin keyin kəlgüçigə, yəni Əysəqə etikad kılıx kerəklikini tapiliojanidi, — dedi. **5** Ular buni anglap, Rəb Əysanıng namida qəmündürülüxni kəbul kıldı. **6** Pawlus əkolini ularning üstigə təgküzip turuxi bilən, Muqəddəs Roh ularoja qüxti. Buning bilən ular naməlum tillarda sezləxkə həm pəyoğəmbərlərqa

wəhiy-bexarətlərni yətküzükə baxlıdi. **7** Ular təhminən on ikki ərkək kixi idi. **8** Pawlus üq ay dawamida [Əfəsus xəhiridiki] sinagogka kirip, yürəklik bilən söz kilipli, ular bilən Hudanıng padixa həlikidiki ixlar tooprısida munazirilixip kayıl kilişkə tirixti. **9** Lekin bəziləri jaħilllik kilipli ixinixni rət kilipli, halayık aldida [Rəbning] yolioja haqarət kəltürgəndə, Pawlus ulardin qikip, muhlislarnımı ayrip qikti. U hərkünü Tirannus isimlik adəmning leksiyahanisida munazirə-muzakirə ətküzdi. **10** Bu ix ikki yil dawamlaxtı. Nətijidə, Asiya əlkisidiki pütün həlk, Yəhudiyalar baxlıdi, Greklər baxlıdi həmməylən Rəbning söz-kalamini anglıdi. **11** Huda Pawlusning kolları arkılık karamət möjizilərni yarattı. **12** Xixilər hətta kol yaqılık wə pərtükəlni Pawlusning tenigə təgküzip, andin kesəllərning yenioja apirip, ularning üstigə yapatti. Nətijidə, kesəllər sakıyip, yaman rohlar ulardin qikip ketətti. **13** Lekin xu ətrapta yüridiqan, «jjinkəx» Yəhudiyaların bəzilirimi Rəb Əysanıng namini ixlitip bakıusi kilipli, jin qaplaqşanlar üstidə turup jinlarqa: «Pawlus jakarlawatkan Əysanıng namidin sanga qattik buyruk berimən!» dəydiojan boldi. **14** Bu ixni kiliđiojanlarning arısında Skewa isimlik bir Yəhudiy bax kahinnıng yəttə oçlımu bar idi. **15** Lekin [ular koçlılıwətməkçı bolqan] yaman Roh ularoja jawabən: — Əysani tonuyman, Pawlustin həwirim bar, bırak əzüngər kim bolisilər?! — dewidi, **16** yaman Roh qaplixıwalıq kixi ularoja etilip qikip, ularni urup xama kilipli, ularning üstidin ojalıb kəldi. Ular yalingaq wə yarilanıqan haldə əydin kəqip qikip kətti. **17** Bu ix Əfəsus xəhiridə turuwatkan barlıq Yəhudiyalar wə Greklərgimi məlum bolup, korkunq həmmisini bastı wə Rəb Əysanıng nami uluoqlandı. **18** Nətijidə, nuroğun etikadqıllar burunki kılıqanlarını ikrar kilipli, aldiqə qikti. **19** Sehırgərlik kılıqanlardın nuroğun adəmlər ezlirining sehırgərlik kitab-palnamilirini əkelip [bir yərgə dəwiləp], kəqplikləng alidda kəydürüxti. Bu kitablarning kimmiti jəmiy əllik ming kümük tənggigə yetətti. **20** Xundak kilipli, Rəbning söz-kalami küqə igə bolup, bərk urup üstünlükkə etti. **21** Bu ixlar yüz bərgəndin keyin, Pawlus kənglidə, Makedoniyə wə Ahaya əlkisidin etüp Yerusalemoja berixkə niyət bəqəlli. U: — U yərgə baroqandan keyin, Rim xəhirini kərəp kelişim kerək, — dedi. **22** Xuning bilən, u əzigə yardımə boluwatşanlardın Timotiy bilən Erastus ikkiylənni Makedoniyəgə əwətiwetip, ezi yənə bir məzgil Asiya əlkisidə turdi. **23** Dəl xu qaoqda, [Əfəsus

xəhirdə] [Rəbning] yoli toopruluk eojir malimaqılık kətürüldi. **24** Ayal ilah Artemisni sürətləp kümüix təkəq-həykəllərni yasiqoqı Dimitriy isimlik bir zərgər bar idi. Uning bu ixi hünərwənlərgə kəp payda tapkuzattı. **25** Dimitriy hünərwənlərni wə xuningoja ohxax ixlar bilən xuqulliniwatçan baxka ustilarnı yioqip, ularoja: — Buradərlər, bizning gülliniximizning bu ix bilən baoqliq ikənlikini bilisilər; **26** hazır həlikı Pawlusning nema ixlarnı kılıp yürgənlikini angliojan həm kərgən boluxunglar kerək. U: «Kol bilən yasiwalqan nərsilər ilahlar əməs» deyix bilən, pəkət Əfəsusta əməs, bəlkı pütkül Asiya əlkisidə degüdək nuroqunliqan kixilərni kayıl kılıp, azdurup burawatidu. **27** Əmdi hazır bizning bu sodimizoja bətnam qaplax həwpi bolupla kalmay, bəlkı büyük ayal ilah Artemisning buthanisimə dəp kərilip, hətta Asiya əlkisi wə pütkül jahən ibadət kılıdiqan [bu ayal ilahımızning] xan-xəripimə yoklıx həwpigə duq keliwatidu! — dedi. **28** Bu səzlərni angliojan kəpqilik ojəzəpkə qəmüp, əyata-əyata: — Əfəsuslusulkarning Artemisimiz büyütür! — dəp quşan kətürüxkə baxlıdi. **29** Buning bilən pütkül xəhər malimatang bolup kətti. Halayıq Pawlusning səpərdaxlıridin Makedoniyəlik Gayus wə Aristarhuslarnı tutup sərəp, serk məydaniqa təngla yopurulup mangdi. **30** Pawlus halayıq arisioja kirməkqi bolqanidi, lekin muhlislər uning kirixığa yol qoymidi. **31** Hətta Pawlusning dostliri bolqan əlkə əməldarlıridin bezilirim u ningoja həwər yətküzip, uni serk məydaniqa berixkə təwəkkül kılmaslıqka jekili. **32** Əmdi bəzilər buni dəp warkırısa, bəzilər uni dəp warkırıxip, pütün sorun warang-qurungoja toldı; kixilərning kəpinqisi əzlirining nemigə yioqılanlıqinimu bilməyitti. **33** Yəhudiyalar İskəndər isimlik adəmni aldiqə ittip qıkırıwidı, kəpqilik uni aldiqə turoquzdi. İskəndər kəpqilikka kol ixariti kılıp, [Yəhudiyalarını] aklimakqi boldi. **34** Birək kəpqilik uning Yəhudiy ikənlikini bilip kəlip, həmmisi təngla: — Əfəsuslusulkarning Artemisimiz büyütür! — dəp ikki saətqə quşan kətürüp turuxti. **35** Ahirda, xəhərning bax mirzisi halayıqni tinqlandurup mundak dedi: — Əy Əfəsuslusulkar! Biz Əfəsuslusulkarning xəhərininq büyük Artemisning buthanisining wə uning asmandın qüxkən sūritining kooqdiqoqısi ikənlikini bilməydiqan kim bar! **36** Bu ixlarnı inkar kılalmıqanıqan, əzünglarnı besiwellixinglar, baxbaxtaqlıq kılmaslıkinglar kerək. **37** Qünki silər bu kixilərni bu yərgə [sorakqa tartixkə] elip kəldinglər;

lekin ular ya buthaniları buloqular ya bizning ayal ilahımız oja kupurluk kılıqıqılardın əməs. **38** Əgər Dimitriy wə uningoja koxuloqan hünərwənlərning məlum bir kixining üstidin xikayiti bolsa, sorakhanilar oquq turmakta wə sorakçı walıylarmu bar. Ular xu yərlərdə bir-biri bilən dəwalaxs; **39** wə baxka birər məsililiringlar bolsa, rəsmiy sorunda bir tərəp əlini lazı. **40** Biz əmdi yənə bugünkü wəkəni topilang dəp ərz kılınxı həwpida turuwatimiz; qünki bu malimanqlıqning həq səwəbi kərsitilmigəqkə, həsabinumu berəlməymiz-də! **41** Bu səzlərni kılıp bolup, u yioqıjan halayıqni tarkıtılıwtı.

20 Topilang besikkəndin keyin, Pawlus muhlislərni qakırıp, ularnı riqbətləndürdi wə ular bilən hoxlixip, Makedoniyəgə karap kətti. **2** U xu ətraplıki yurtlarnı arılap, etikədqılları nuroqun söz-təlimlər bilən riqbətləndürgəndin keyin, Yunanoqa berip, **3** u yərdə üç ay turdi. Pawlus kemigə olturnup Suriyəgə mangay dəp turoqanda, Yəhudiyarlarning uni əltürük suyikəsti bilinip kəlip, u Makedoniyə arklılıq [kurukluk bilən] kaytip ketix kararioja kəldi. **4** Uningoja həmrəh bolqanlar Beriyalıq, Pirrusning oqlı Sopater, Tesalonikalıqların Aristarhüs bilən Sekundus, Dərbəlik Gayus, Timotiy wə Asiya əlkisidin Tikikus bilən Trofimuslar idi. **5** Ular awwal Troas xəhīrigə berip, bizning yetip beriximizni kütüp turdu. **6** Biz bolsaq «petir nan həyeti» künləridin keyin, Filippi xəhīridin kemigə olturnup, bəx kündin keyin Troaska kəlip, ular bilən uqraxtuk wə u yərdə yəttə kün turduk. **7** Həptining birinqi künü, biz nan oxutuxka jəm bolqanda, Pawlus atisi kətməkqi bolqalaqka, jamaatkə söz kiliqka baxlıdi; sezinı tün yerimgiqə uzarttı. **8** Biz jəm bolqan yukirikı kəwəttiki əydə nuroqun kara qırqıqlar yenip turatti. **9** Əwtikus isimlik bir yigit deridə olturoqanidi. Pawlus səzləp heli bir yərgə baroqanda, uni mügdək besiwatchanidi. Andin u oqərk uykuşa ketip, u üqinqi kəwəttin yərgə yiklip qüxti. Kəpqilik uni yərdin ketürüp karisa, u olüp bolqanidi. **10** Pawlus pəskə qüxtüp, uning üstigə etilip, kışaqlap turup: Azəblanmanglar, u tirikkən! — dedi. **11** Kəytidin eygə qıkıp, nanni oxup yegəndin keyin, Pawlus ular bilən tang atkəqə uzun səzləxti wə u bu yərdin yoloja qıktı. **12** [Troastikilər] bolsa həlikı yigitni eyigə həyat apırıp kəydi. Ular buningdin qəksiz təsəlli taptı. **13** Biz bolsaq Pawlustin burun Assos xəhīrigə kəmə bilən barduk. Qünki Pawlus xu yərgə piyadə baray, silər məndin awwal yetip berip, u yərdə meni kemigə

eliwelixni kütünglar, dəp orunlaxturojanidi. **14** Assosta u biz bilən uqraxkəndin keyin biz uni kemigə elip Mitulin xəhiringə kəldük. **15** Andin xu yərdin qikip, ətisi Hiyos arilining udulioja kelip turduk. Üqinqi künü Samos arilioja yetip kəldük wə Trogillium xəhiringidə konduk; uning ətisi Miletus xəhiringə barduk. **16** Qünki Pawlus Asiya əlkisidə kəp waqitni ətküzüwətməslik üçün, dengiz səpiridə Əfəsususta tohtimay etüp ketixni karar kılınanı. Səwəbi, u «orma həyti» künini mumkinədər Yerusalemda ətküzüx üçün aldiraytti. **17** Əmdi Miletus xəhiringidin Əfəsusuşa adəm əwətip, jamaəttiki akşakallarnı qakirdi. **18** Ular kəlgəndin keyin, u ularoja mundaq dedi: — Mən Asiya əlkisigə ayaq başkan birinqi kündin tartip, silər bilən əkandak ətkənlilikim hərbiringlaroja məlum. **19** Rəbning hizmitidə hər tərəptə kəmtər bolup, kez yaxlirim təkulgənlilikini, xundakla Yəhudiylarning suyikəstliri tüpəylidin beximdin ətkən sinaklıarda qidiojanlıqimni bilisilər, **20** wə yənə məyli ammiwi sorunlarda bolsun yaki ey-eylərdə bolsun, silərgə təlim bərginimdə, silərgə paydılık bolsila həqnemini ayimay jakarlap, **21** Yəhudiylar həm Greklərgimi Huda aldida towa kılıx wə Rəbbimiz Əysə Məsihgə etikad kılıx kerəklilikə guvahlıq berip jekiligənlilikim həmminglaroja məlum. **22** Hazır mana, rohta baoqlanıjan haldə Yerusalemə qətiwatiṁən. U yərdə nemə ixlarning beximoja qüxicidənlikini uğmamymen; **23** Pəkət xuni bilimənki, Muqəddəs Roh mən baroqanla xəhərlərdə zindan kixənliri wə azab-okubətlərning meni kütüp turidənlikini aldin enik eytip kəlməktə. **24** Lekin mən əz musapəmni tamamlixim, Rəb əysadin tapxuruwalojan hizmətni ada kılıxim, yəni Hudanıng mehîr-xəpkəti toqrisidiki hux həwərning toluk guvahqısı boluxum üçün, əz həyatimni kılqə ayimayman. **25** Mən silər bilən arilixip, həmminglar arısida yürüp Hudanıng padixahlıqını jakarlıdim; əmdi mana manga məlumki, buningdin keyin silərdin həqkim yüzümni çayta kərəlməysilər. **26** Xuning üçün, bugün silərgə guvahlıq kılıp eytip koyayki, mən həqbirining kənioja kərzdar əməsmən. **27** Qünki mən Hudanıng toluk məksət-iradisini kılqə elip kalmay silərgə bayan kılıp yətküzüxtin bax tartmidim. **28** Muqəddəs Roh silərni Hudanıng jamaitini bekix üçün Uning padisi iqidə yetəkqi kılıp tikligənidi; əmdi əzünglaroja həm Əz Oqlining kəni bilən setiwalojan barlıq padisoja səgək bolunglar! **29** Qünki manga ayanki, mən kətkəndin keyin, qılberilər

aranglaroja kirip, padini həq ayimaydu, **30** həmdə hətta aranglardınmu bəzilər muhlislarnı ezlirigə tartiwelix üçün həkikətni burmiliojan türülük ixlarnı səzləydi. **31** Xunga, səgək bolunglar, menin üq yil keqə-kündüz deməy, hərbiringlaroja kez yaxlirim bilən tohtimay nəsihət berip turoqanlıqimni esinglarda tutunglar. **32** Əmdi mən silərni Hudaqə wə Uning mehîr-xəpkət yətküzidəjan söz-kalamıqa tapxurimən. Bu söz-kalam etikadınglarnı kuruxka həm pak-mukəddəs kılınojan barlıq həlkə arısında iltipat kılınidiojan mirastın silərni nesip kılıxka қadirdur. **33** Mən həqqaqan həqkimdin kiyim-keçək yaki altun-kümüx tama kılıp bakmiojanmən. **34** Silərgə malumki, mən ikki bilikimə tayinip, əzümning wə həmrəhlirimning hajitidin qılıqtim. **35** Bundaq kılıp hərbir ixlarda mən silərgə muxundak ajir-əmgək arklıq ajiz-hajətmənlərgə yardım berix lazımlığını, xundakla Rəb Əysə ezi eytikan: «Bərmək almaqtınmu bəhtliktur» deginini esinglardin qıqarmaslıqınglar kerəklikini kərsəttim. **36** Bu sözlərni kılıp bolup, u həmməylən bilən birlikə tizlinip olturup dua kıldı. **37** Həmməylən kattık yiqlojix kətti; Pawlusning boynıqə esilip kуqaklap, kızojin səyüxti. **38** Ularnı əng azablıqını Pawlusning, «Buningdin keyin yüzümni çayta kərəlməysilər» degən sezi boldi. Keyin, ular uni kemigə qıkırıp uzitip koydi.

21 Andin biz ulardin ajrilip qikkəndin keyin, kemə bilən ulud Kəs arilioja қarap yol alduk. Ətisi, Rodos arilioja, u yərdin Patara xəhiringə barduk, **2** Patarada Fənikiyə rayonıqə baridiojan bir kemini tepip, uningoja olturup yoloja qılıtuk. **3** Siprus arili kerüngəndin keyin, uni sol təripimizdə kəldurup etüp, Suriyəgə қarap mengip, Tur xəhiringidə kuruqlukka qılıtuk. Qünki kemə bu yərdə yüksək qüxürməkqi idi. **4** U yərdə muhlislarnı tepip, ularning yenida yəttə kün turduk. Ularoja Muqəddəs Rohning wəhiyisi kelip, ular Pawluska ayioqing Yerusalemə basmisun, dəp nəsihət kıldı. **5** Bırak biz u yərdə turux waktimiz toxkanda, səpirimizni dawamlaxturduk. Əlarning həmmisi, jümlidin hotun-balılıri bizni xəhərning sırtlıqıqə uzitip qıktı. Həmmimiz dengiz boyida tizlinip olturup billə dua kıldıq. **6** Kuyqaklixip hoxlaxkəndin keyin, biz kemigə qıktuk, ular eylirigə çaytixti. **7** Tur xəhiringidən dengiz səpirimizni dawamlaxturup, ahirida Pitolimays xəhiringə kəldük. U yərdiki ərindəxalar bilən kərəxüp, ularning yenida bir kün turduk. **8** Ətisi, u yərdin ayrılip, Kəysəriyə xəhiringə kəldük. Biz burun

[Yerusalemdiki] «yəttə hizmətkar»dın biri bolğan, hux həwərqi Filipning eyigə berip kənduk. **9** Bu kixining tehi yatlıq kılınmıqjan, bexarət-wəhiylərni yətküzdiojan tət kizi bar idi. **10** Biz u yərdə birnəqqə kün turoqandin keyin, Agabus isimlik bir pəyojəmbər Yəhudiya əlkisidin qüxti. **11** Bu kixi bizning aldimizoja kelip, Pawlusning bəlweoçını kölioja elip, əzining put-kolini baqlap: — Mukəddəs Rəh mundaq dəydu: — Yəhudiylar bu bəlwəoçning igisini Yerusalemda muxundak baqlap, yat əlliklərning kölioja tapxuridu! — dedi. **12** Bularni anglap, həm biz həm xu yərlik kixilər bilən birlikə Pawlustin Yerusaleməqə barmiqjin dəp etündük. **13** Lekin Pawlus jawabən: — Silər nemixə bunqıwala yioqlap, yürükimni ezisilər? Mən Yerusalemda Rəb Əysanıng nami üçün tutkun boluxla əməs, xu yərdə elüxkumu təyyarmən, — dedi. **14** Biz uni əyil kılalmay, ahirida süküt kılıp: — Rəbning iradisi ada kılınsun! — dedük. **15** Bu künlərdin keyin, yüksəklikmizni yioqixturup, Yerusaleməqə qıkıp barduk. **16** Kəysəriyəlik muhlislardın birnəqqisi biz bilən səpərdax boldi; ular Minason isimlik bir kixining eyidə konimiz dəp uni bırgə elip mangdi; bu kixi Siprusluk, keri muhlis idi. **17** Yerusaleməqə yətkəndə əkerindaxlar bizni huxallıq bilən ərəxi aldı. **18** Ətisi, Pawlus biz bilən billə Yakupni kərgili bardi. Yakup bilən aksakallarning həmmisi u yərgə yioqılıqanı. **19** Pawlus ular bilən salamlaxkandın keyin, Hudanıng əzining hizmiti arkılık əllər arısında kılıqan ixlirini bir-birləp ularqa təpsiliy eytip bərdi. **20** Bularni angloqanda, ular Hudaqa mədhiyə okudi, andin Pawluska: — Kərüwatisən, i əkerindixim, Yəhudiylar iqidə ənənə mingliqan etikəd kılıqulalar bar! Ularning həmmisi Təwrat əkanuniqə [əməl kılıxka] intayın kızojin ikən. **21** Ular sening tooprangda: «U əllərning arısında yaxıqan pütün Yəhudiylarqa Musa [pəyojəmbərgə] tapxurulojinidin yenixni, yəni balılırını hətnə kıldurmaslıknı, Yəhudiylarning ən-ənilirigə riaya kılmaslıknı əgitidu» dəp anglidi. **22** Əmdi əndək kılıx kerək? Qünki halayıq qoqum sening bu yərgə kəlgənlikingni anglap əkildi. **23** Xunga bizning deginimizdək kılıqin: Arimizda kəsəm iqtən tət adəm bar. **24** Sən ularni elip, ular bilən birlikə [Təwrattik] tazilinix əkisidin etüp, ularning [kurbanlıq] qıkimilirini əzung kətürgin, andin ular qəqlirini qüxürələydi. Buning bilən, həmməylən sən toopruluk angloqanlırinin həmmisining rast əməslikini wə sening əzung Təwratka tərtipi boyiqə

riaya kiliwatlıkingni bilip yetidu. **25** Əmma əllərdin bolğan etikədqılarqa kəlsək, biz ularqa pəkətlə butlarqa ataloğan nərsilərni yeməslik, ənni wə boçup soyuloğan haywanning gəxinimə yeyixtin wə jinsi buzukluktin əzlirini saklax toopruluk əkarımızni etkənki hət arkılık ukırdurduk. **26** Buning bilən, Pawlus u kixilərni elip, ətisi əzi ular bilən billə tazilinix əkisidini etküzüxti; andin u ibadəthanoqə kirip, [kahinlarqa] əzlirinin paklinix mudditining qaşan toxudıqanlıkı, yəni hərkəyəsi üçün kurbanlıq kılınxıning əkisi künü bolidıqanlığını ukturup kəydi. **27** Yəttə künlük muddət toxuxka az əkalanda, Asiya əlkisidin kəlgən bəzi Yəhudiylar Pawlusni ibadəthanıda kərüp, halayıknı kətritip, uningoja kol selip: **28** — Əy Israillar, yardımə bolunglar! Həmmə yərdila, həmmə adəmgə həlkimizgə, Təwrat əkanuniqə wə ibadəthanoqə əxarı səzlərni egiitiwatqan adəm dəl xu. Uning üstigə, u yənə Greklərni ibadəthanımoqə baxlap kirip, bu mukəddəs jayni bulojudi! — dəp quşan kətürdü **29** (ularning bundak deyixinin səwəbi, əslidə ular xəhərdə əfəsusluk Trofimusning Pawlus bilən billə bolğanlığını kərgənidi wə Pawlus uni ibadəthanoqə baxlap kirgən, dəp oylioqanidi). **30** Xuning bilən, pütün xəhər zilziləgə kəldi. Halayıq tərəp-tərəptin yığırüp kılıp, Pawlusni tutup, ibadəthanidin sərəp elip qıktı. Ibadəthanının dərvaziləri dərəhal təkiwtildi. **31** Bu top adəm Pawlusni [urup] əltürüwətməkqı bolup turoğanda, pütküll Yerusalemni malimanlıq kaplap kətkənlikli tooprəsidiki bir həwər u yərdə turuxluk, [Rim] kismining mingbəxioja yətküzüldi. **32** Mingbəxi dərəhal ləxkər wə birnəqqə yüzbəxini elip, top-top adəmlərni basturuxka yığırüp kəldi. Mingbəxi wə əskərlərni kərgən halayıq Pawlusni uruxtin tohtidi. **33** Mingbəxi aldiqə ətiüp, ləxkərlərni Pawlusni tutup ikki zənjir bilən baqlaxka buyrudi. Andin u: — Bu adəm kim? U nemə gunah kıldı? — dəp soridi. **34** Lekin [topilangqıllar] iqidə bəzilər uni desə, bəzilər buni deyixip warkirixatti. Malimanlıq təpəylidin mingbəxi həkikiyə əhwalını eniklaxka amalsız kılıp, ahir Pawlusni kələ'əgə elip ketixni buyrudi. **35** Lekin Pawlus kələ'əning pələməpiygə kəlgəndə, topilangqıllar tehimu zorawanlixip kətkəqə, ləxkərlər uni kətürükə məjbur boldi. **36** Qünki ularning kəynidin top-top adəmlər əgixip mengip: — U yokitilsun! — dəp warkirixatti. **37** Kaləgə əkirilixigə az əkalanda, Pawlus mingbəxioja: — Sizgə bir eojiz səz kilsəm bolamdiqin? — dəp soridi. Mingbəxi: — Grekqə

biləmsən? **38** Undakta, ilgiri isyan kətürüp, «hənjərqi katıllar»din tət ming adəmni baxlap qəlgə keqip kətkən həlik Mişirlik əməsmusən? — dəp soridi. **39** Lekin Pawlus: — Mən Yəhədiy, Kilikiyə əlkisidiki uluq xəhər Tarsusning pukrasımən. Halayıkka birnəqqə eojiz söz əqliximəq ijazət əqlixingizni ettinimən, — dedi. **40** [Mingbexi] ijazət beriwidi, Pawlus pələmpəyədə turup, halayıkka kol ixariti kıldı. Kattik jimjilik baskanda, u ibraniy tilida sezləxkə baxlap: —

22 — Kərindaxlar wə ata-bowilar! Əmdi əzümni akłaq səzliriməq kulaq saloqaysılər, — dedi. **2** Ular Pawlusning ibraniy tilida sezliginini anglap, tehimu Jim boluxti. U sezini dawam kıldı: **3** — Mən bir Yəhədiy, Kilikiyədiki Tarsus xəhəridə tuquldum; lekin bu xəhərdə bekip qong kılindim, Gamaliyəlning kol astida ata-bowilirimizoqa tapxurulmuş Təwrat ənanuning zir-zəwərlirini koymay eginip təlim-tərbiyə aldım. Mən silərning bugün bolojininglar oħxax, Huda yoliqa intayın kizoqın idim. **4** Mən bu yoldikilərnı hətta eltürükkiqə ziyanxəxlik kılıp, ularni ər-ayal deməy tutkun kılıp zindanoqa saldurdum. **5** Bu tooqruluk bax kahin wə aliy kengəxmidi ki barlıq aksakallarmu manga guwahqidur. Mən ulardin Dəməxktiki [Yəhədiy] kərindaxlar oqa yeziloqan hətlərni tapxuruwelip, xu yerdə turuwatkan bu [yoldikilərn] jazalax üçün, ularni tutkun kılıp Yerusalem oqa apirimən dəp yoloqa qıkkənidim. **6** Əmdi xundak boldiki, səpər kılıp Dəməxkə yekin laxkanda, qüixkə yekin, tuyuksız asmandın küqlük bir nur qüçüp, ətrapımnı yorutuwətti. **7** Mən yərgə yikiliq kəttim, andin manga: «Saul, Saul, Manga nemixka ziyanxəxlik kılısən?» degən awazni anglidim. **8** «I Rəb, sən kimsən?» dəp sorisam, U manga: — «Mən sən ziyanxəxlik kiliwatkan Nasarətlik əysadurmənl!» dedi. **9** Mən bilən billə mengiwatkanlar u nurni kərgən bolsimu, lekin manga kılıqan səzlərni qüxənmidi. **10** Mən yənə, «I Rəb, nemə kılıxim kerək?» dəp sorisam, Rəb manga, «Ornungdin tur, Dəməxkə kir, xu yerdə sən ada kılıx bekitilgən ixlarning həmmisi tooqruluk sanga eytip berilidil!» dedi. **11** Həlikı nurning julalikidin kəzlirim kərməs bolup kəldi. Yenimdikilər əkləmdən yetəkləp, Dəməxkə elip kirdi. **12** U yerdə Təwrat ənanıqə iħlas baqlioqan, Dəməxktiki barlıq Yəhədiylarning hərmitigə sazawər boloqan Ananiyas isimlik bir kixi bar idi. **13** U kəlip, yenimda turup: «Kərindax Saul, bexingni kətürüp kərap!» dedi. Mən xuan beximini kətürüp kərap uni kərdum. **14** U manga: «Ata-bowilirimizning

Hudasi seni iradisini bilixing, Həkkaniy Bolouqını kərrixüng wə uning aqzidin qıqən awazni anglixing üçün allıqاقan tallidi. **15** Qünki sən pütün insanlar aldida kərgən-anglioqanlıringə Uning guwahqısı bolisən! **16** Xundak ikən, sən yənə nemigə həyal bolisən? Ornungdin turup, Uning namioqa nida kılıp qəmüdürlülp, gunahlıringni yuqozuqin!» dedi. **17** Xundak boldiki, Yerusalem oqa kaytip kalginimdin keyin, ibadəthanida dua kiliwatqınımda, bir ojayıbanə kərünüx meni oruwaldi **18** wə [Rəbning] manga: «Qapsan bol, Yerusalemın dərhal kət. Qünki ular sening manga kılıqan guwahlıqingni kəbul kılmayıdu!» dəwatqanlığını kərdüm. **19** Mən, «I Rəb, ular mening Sanga etikad kılıqanları zindanoqa solap, hərbir sinagoglar oqa kirip ularni urojanlıqimni bili. **20** Sening guwahqing boloqan Istipanning keni təkulgini, mənəm yenida turup uni eltürğənlərning kılımixlirioqa қoxulup, ularning kiyimlirigə karap bərdim!» — dedim. **21** Biraq u manga: «Kətkin! Seni yıraklıki əllərgə əwətimən!» — dedi. **22** Pawlus muxu səzni degüqə halayık uningoqa kulaq seliwatattı. Lekin buni anglap ular awazını kətürüp: — Undak bir kixi yər yüzidin yokitilsun! U tirk turuxka layik əməs! — dəp quqan selixti. **23** Ular qırkırixip, qapan-yepeinqilirini selip taxlap, topa-qang soruwatkanda, **24** mingbexi Pawlusni kələğə elip kirip ketixkə əmr kiliwidir, halayıkning uningoqa nemə üçün bundak quqan salidioqanlığını eniklax üçün ləxkərlirigə uni kamqılap sorak kılıxını buyrudi. **25** Lekin ular Pawlusni kamqılox üçün oqulaqlıtip baqlioqanda, u yenida turoqan yuzbexoja: — Bir Rim pukrasını jinayiti bekitilməyə kamqılıxinglər ənanıqə uyğunmu? — dedi. **26** Bu səzni anglioqan yuzbexi mingbexining aldioja berip: — Siz nemə ix kılıy dəwatisiz? Qünki u kixi Rim pukrası ikən! — dedi. **27** Mingbexi Pawlusning aldioja berip, uningdin: — Manga eytkin, sən rasttinla Rim pukrasımı? — dəp soridi. — Rast, dedi u. **28** — Mən nahayiti yukarı bahada muxu pukralıqka igə boldum, — dedi mingbexi. Pawlus: Əmma mən tuoquluxumdinla xundak! — dedi. **29** Xuning bilən, uni sorakka tartmakçı boloqan ləxkərlər dərhal uningdin ezlirini qətkə aldi. Mingbeximu uning Rim pukrası ikənlilikini bilip, uni baqplatqanlıq tūpəyildin körküp kətti. **30** Mingbexi Yəhədiylarning Pawlusning üstidin kılıqan xikayitining həkikiyə səwəbini bilix üçün, atisi uni yexip, bax kahinlər wə pütün aliy

kengəxmidikilərning bir yərgə yiojılıxını buyrudi. Andin Pawlusni elip kelip, ularning aldioja turoquzdi.

23 Pawlus aliy kengəxmə həy'ətlirigə tikiliq turup:

Kərindaxlar, mən bügündiqə Hudanıng aldida pak wijdanda mengip kəldim, — dedi. 2 Buni anglojan bax kahin Ananiyas [Pawlusning] yenida turoqanlar oquning aqzioja uruxni buyrudi. 3 Pawlus uningoja: — Huda seni uridu, əy akartilojan tam! Sən u yərdə meni Təwrat ənanı boyiqə sorakka tartixkə olturisən, lekin Təwrat ənanıqə hilap əhalə meni urunglar dəp buyrudingoju? — dedi. 4 — Sən Hudanıng bax kahiniqə axundak həkarət kəltürəmsən?! — deyixti yenida turoqanlar. 5 Pawlus: — I kərindaxlar, mən uning bax kahin ikənlilikini bilməptimən. Qünki Təwrat: «Həlkinqni idarə kılələqining yaman gepini kılma!» deyilgən, — dedi. 6 Lekin Pawlus ularning bir kismining Sadukiy, yənə bir kismining Pərisiyələr ikənlilikini bilip, aliy kengəxmədə yüksərək bilən: — Kərindaxlar, mən bolsam Pərisiyələrdin bolimən wə Pərisiyələrning pərzəntimən. Mən əlgənlər kəytə tirilixkə baqlıqojan ümid toopruluq bu yərdə sorakka tartiliwatimən! — dəp warkirdi. 7 U bu sözni deyixi bilənla, Pərisiyələr bilən Sadukiylar arisida jedəl-qowojə əzəqəlip, kengəxmidikilər ikkigə bəlünüp kətti 8 (qünki Sadukiylar əlgənlərning kəytə tirilixi, yaki pərixtə yaki rohlar məwjuət əməs, dəydu. Lekin Pərisiyələr həmmisini etirap kıldı). 9 Buning bilən kəttik bir quşan-sürən kətürültüp, Pərisiy tərəpdarı boləjan bəzi Təwrat ustazlıri ornidin turup: — Biz bu adəmdin heqkandak əyib tapalmidük! Bir roh yaki pərixtə uningoja səz kıləqən bolsa nemə boptu! — dəp kəttik munazirəlxəti. 10 Quşan-sürən tehimu küqiyip kətkəqə, mingbexi [Yəhədüylərning] Pawlusni tartixturup titma-titma kiliwetixidin körküp, kisiqoja zaloja qüxüp uni ularning arisidin zorluk bilən tartip qikip, kəl'əgə əkirip ketixini buyrudi. 11 Xu künü keqisi, Rəb Pawlusning yenida turup: — Jasaraşlıq bol! Qünki Yerusalemda Mən tooprəmdiki ixlarqa toluk guwaqlik bərgininqdək, Rim xəhiriđimə xundak guwaqlik kilişing mukərrər bolidu! — dedi. 12 Ətisi ətigəndə, Yəhədüylər Pawlusni əltürüxni kəstləp, uni əltürmügüçə heqnərsə yeməymiz, iqəməymiz, dəp əzlirigə ləniti bir kəsəmnə kilişti. 13 Bu suyikəst kəsəmini iqtənlər kırıq nəqqə qixi idi. 14 Ular bax kahinlər wə akşakallarning aldioja berip: — Biz Pawlusni əltürmügüçə heqnərsə tetimaslıqka kəttik kəsəm iqtuk. 15 Hazır silər wə aliy kengəxmə

uning ixlirini tehimu təpsiliy təkxürüxnı bağanə kiliq, wəkil əwitip uni kengəxmigə elip kelixni mingbexidin tələp kilingər. U bu yərgə yekin kəlməyə uni jayliwetixkə təyyar turımız, — dedi. 16 Lekin Pawlusning singlisining oqlı bektürmidin həwər tepit kəl'əgə kirip, Pawluska məlum kiliq koydi. 17 Buning bilən Pawlus yüzbexiliridin birini qakırtıp, uningoja: — Bu balını mingbexi bilən kərüxtürüp əyisəniz. Qünki uningoja malum kiliqojan ixi bar ikən, — dedi. 18 Yüzbexi uni elip mingbexining aldioja baxlap kirip: — Məhəbus Pawlus meni qakırtıp, bu balını siz bilən kərüxtürüp əyisənimi tələp kıldı. Qünki uning sızgə malum kiliqojan ixi bar ikən, — dedi. 19 Mingbexi uni əklidin tutup, bir qətək tartip: — Manga məlum kiliqojan nemə ixing bar? — dəp soridi. 20 U jawabın mundaq dedi: — Yəhədüylər Pawlusning ixlirini təpsiliy təkxürəli dəp səwəb kərsitip əzliridin ətə uni aliy kengəxmigə elip berixni tələp kiliq üçün til biriktürüxti. 21 Ularqa əyil bolmioqayla, qünki kiriqtin artuk adəm uni paylap turidu. Ular Pawlusni əltürmügüçə heqnərsə yeməymiz, iqəməymiz, degən karoxix kəsimigə baqliniplti. Ular hazır əzlirinə ularning təlipigə makul boluxlirini kütüp turidu. 22 Mingbexi uningoja: — Bu ixni manga məlum kiliqojanlıqning heqkiməgə tinmal! — dəp tapılap, balını kəyturdi. 23 Mingbexi yüzbexidin ikkini qakırtıp: — İkki yüz piyadə ləxkər, yətmix atlıq ləxkər wə ikki yüz nəyyəzələk ləxkərni bugün keqə saat tokkuzda Kəysəriyə xəhiriqə əyisənimi qikixkə hazırlangalar! 24 Xuning bilən billə, Pawlusni waliy Feliksning yenoja sak-salamət yətküzük üçün, uning minixigə ulaqlarnı təyyarlangalar! — dəp buyrudi. 25 Mingbexi [Feliksək] mundaq bir hət yazdı: — 26 «Hərmətlik waliy Feliks janablirioja Klawdiyus Lisiyastın salam! 27 Uxbu adəmni Yəhədüylər tutuwaləjan bolup, uni əltürməkqi boləjanda, uning Rim pukrası ikənlilikini bilip yetip, kisiqni baxlap berip uni kütkuzdum. 28 Mən ularning bu kixi üstidin kiliqən xikayitining nemə ikənlilikini eniklimaqçı bolup, uni Yəhədüylərning aliy kengəxmisigə elip bardim. 29 Əməliyətə ularning uning üstidin kiliqən xikayitining əzlirinə Təwrat ənanıqə dair dətalax məsililərgə munasiwbətlək ikənlilikini baykıdim, biraq uningdin olum jazası berixkə yaki zindanoja taxlaxkə layik birər xikayət kiliqdak ixni tapalmidim. 30 Keyin, Yəhədüylərning uni əltürüwetix kəstida yürüwatkanlıq həkkiyətli ahbarat manga məlum kiliqojsanda, dərhal uni

siligə yollattim wə xuning bilən billə, uningoja ərz kılouqıllarning əzlirining aldida xikayatlırını eytixini buyrudum. Həyr!». **31** Ləxkərlər əmdi buyruk boyiqə Pawlusni keqiləp Antipatris xəhirigə yətküzdü. **32** Ətisi, atlık ləxkərlər Pawlusni elip mengixka əldəndurulup, ələnən ləxkərlər [Yerusalemdkı] kəl'əgə kaytip kəldi. **33** Atlıklar Kəysəriyəgə kirip, hətni waliyoja tapxurdı wə Pawlusnimu uning aldida hazırıldı. **34** Waliy hətni okuqandın keyin, Pawlusning kəysi əlkidin ikənlikini sorap, uning Kılıkiyədin kəlgənlikini biliq, **35** Uningoja: — Üstüngdin ərz kılouqıllar kəlgəndə ixliringni toluk anglaymən, — dedi wə uni Hərod hanning ordısında nəzərbənd kılıp կoyuxni buyrudi.

24 Bəx kündin keyin, bax kahin Ananiyas əksakallardin birnəqqayən wə Tərtullus isimlik bir adwokat bilən Kəysəriyəgə qüxüp, Pawlus toqrisidiki rəsmiy xikayatlırını waliyoja sundı. **2** Pawlus qakırtılıp, Tərtullus uning üstidin xikayat kılıp mundaq dedi: — Hərmətlik Feliks janablırlı! Biz əzlirining kol astılırida hər tərəptin aman-əsənlikkə nesip bolup kəlməktimiz wə aldın kərərlikliri bilən həlkimiz arisida dana isləhatlar barlıqka kəltürülməktə, biz bu ixlardın hər wəkət, hər jayda toluk minnətdarlıq bilən bahriمان boluwatımız. **4** Bırak eż wəkətlərini kəp elip կoymaslıkim üçün, xəpkətləri bilən sezimizni kişkila anglaxlirını etünüp soraymən. **5** Qünki biz xumi tonup yəttükki, bu adəm balahor bolup, pütküll jaħandiki Yəħədiylar arisida majira-topilang payda kılıxni küixkürtküqi, xundakla «Nasəratlıklər» dəp atalojan məzħəpninq kattiwaxliridin bividur. **6** U bizning ibadəthanimiznimu buloqımaqçı bolovanidi. Xunga, biz uni tutuwalduk wə uni eż ənanımız boyiqə sotlayttuk. Lekin mingbexi Lisiyas əxəddiy zorluk bilən uni kollirimizdən tartıwaldı wə uningoja ərz kılouqıllarnı əzlirining aldioja kelixkə buyruqanidi. **8** Uni sorak kılıp kərsilə, bizning uningoja kılən ərzlirimizning toqırılığını biliq yetidila! **9** Sorunda bolovan Yəħədiylarmu uning eytikanlırığa koxulup: Rast, rast, dəp xikayətni küqəytti. **10** Waliy Pawluska səz kılən dəp kol ixaritini kılənanda, u mundaq dedi: — Mən silining uzun yillardın beri bu həlkni sorap kəlgənliklirini bilgəqka, hatirjəmlik bilən aldılırida əzüm toqramda jawab berimən. **11** Asanla bilələydilik, mən Yerusalemə oja ibadət kılıxka baroqinimdin hazırlıqə pəkət on ikki künla etti. **12** Ular mening ibadəthanıda birər adəm bilən munaziriləxkinimni kərmigən,

yaki sinagoglarda yaki xəhərdə ammini topilangoja küturatqanlıqimnimü həq kərmidi. **13** Ular yənə həzir janablirioja meninq üstümdin kılən xikayatlırigə həq ispatmu kəltürəlməydu. **14** Bırak siligə xuni etirap kəlimənki, mən ular «məzħəp» dəp atiojan yol bilən mengip, Təwratta wə pəyəqəmbərlərin yazmılırida pütulgənlərningmu həmmisigə ixinip, atabowilirimning Hudasioja ibadət kılıman. **15** Mening Huda oja baqılıqan ümidim barki (bu kixilərmə bu ümidni tutidu), kəlgüsidi həm həkkaniylarning həm həkkaniyisizlarning elümdin tirilixi bolidu. **16** Xu səwəbtin, əzüm həmixə Huda aldidimu, insanlar aldidimu pak wijdanlıq boluxka intilimən. **17** Mən [Yerusalemdin] ayrılojlı heli yillar bolovan bolup, bu ketim u yərgə eż həlkimə həyr-sədikə yətküzip bərgili wə Huda aldioja hədiyə sunqılı baroqanidim. **18** Mən bu ixlarda boluwatattım, bəzilər meni tazilinix kəidisini ada kılıp bolovan qaođa ibadəthana həylisida uqrattı; lekin mən ətrapimoja adəm topliojinimmi yok, malimanqılıq qıkarojinimmi yok. **19** Əməliyəttə meni uqratqanlar bolsa Asiya elkisidin kəlgən bəzi Yəħədiylar idi; ularning üstümdin xikayatlıri bar bolsa, əslı ular əzliyi kelip, silining aldilirida ərz kılıxka toqra kelətti. **20** Bolmisa, muxu sorundikilər aliy kengəxmə aldida turoqinimdə, menindin əndək jinayət tapkanlığını eytip baxsun! **21** Pəkət mundaq bir ix bolovanidi: — Mən ularning aldida, «Bügünki kündə elgənlərning käyta tirilixi toqıruluk silərning sorikinqalarqa tartıloqanmə!» dəp warkiroyanidim. **22** [Rəbning] yoli toqıruluk təpsiliy həwiri bar bolovan Feliks sorakni tohtitip, ularoja: — Mingbexi Lisiyas kəlgəndə dəwayinglar toqrisidiki həkümni qikirrimən, — dedi. **23** U yəzbexioja Pawlusni nəzərbənd astioja elip, əmma uningoja bir'az kəngqılık kılıp, dostburadərlirining hərkəyasisininq uning hajətliridin qikixini tosmiojin, dəp buyrudi. **24** Birnəqqə kündin keyin, waliy Feliks ayalı Drusila bilən billa kəldi (Drusila Yəħədiy idi). U Pawlusni qakırtıp, uningdin Məsih, əysa oja etikəd kılıx yoli toqıruluk anglıdi. **25** Pawlus həkkəniy yaxax, əzini tutuwellix, kiyamət künidiki soal-sorak kılıxinixlar toqrisida səzləwatkanda, Feliks wəhimigə qüxüp uningoja: — Hazırqə kaytip tursang bolidu. Keyin manga pəyt kəlgəndə, yənə qakırtımən, — dedi. **26** U xuning bilən bir wəkittə Pawlusning para berixini ümid kılatti. Xuning üçün, uni imkanıkədər pat-pat qakırtıp, uning bilən sezlixətti. **27** Lekin ikki yil toxkanda, Feliksning ornioja Porkiyus Festus waliy

boldi. Feliks Yəhudiylar ola iltipat kərsitip ularning kənglini elix üçün Pawlusni solakta qaldurdu.

25 Festus [Yəhudiyyə] əlkisigə kirip, üq kündin keyin Kəysəriyədin qikip Yerusalem oja baroqanidi. **2** Bax kahinlər bilən Yəhudiylarning metiwlərliri uning aldida Pawlusning üstidin rəsmiy xikayət kılıp, uningdin iltipat sorap, adəm əwitiq Pawlusni **3** Yerusalem oja elip kelixni etti. Məksiti, ular yol üstidə bəktürmə təyyarlap Pawlusni əltürük idi. **4** Festus buni anglap ular oja: — Pawlus hazır Kəysəriyədə solakta turiwərsun. Mən yekinda u yərgə käytip kətməkqimən. **5** Aranglardın hökükdər bolojanlar mən bilən billə qüxsən. Əgər uning birə əyibi bolsa, ular xu yerdə xikayət kilsə bolidu, — dəp jawab bərdi. **6** Festus ularning iqidə səkkiz-on kündin artuk turmay, Kəysəriyəgə käytip qüxti. Ətisi sorak təhtiga olturnup, Pawlusni elip kelixni buyrudi. **7** Pawlus kəlgəndə, Yerusalemın qüvkən Yəhudiylar uning ətrapioja olixip, uningoja nuroqun eojir jinayətlər bilən karılap xikayətlərni kıldı. Bırak bularning heqkəyasisioja ispat kərsitip berəlmidi. **8** Pawlus əzini aklap: — Mən heqkəysi ixtə Yəhudiylarning ənənəvi, ibadəthanisioqa yaki [imperator] Kəysərə əkarxi birər jinayətmə sadir kilmidim, — dedi. **9** Lakin, Festus Yəhudiylarning kənglini elixxə, ular oja iltipat kərsətməkqi bolup Pawlustin: — Yerusalem oja berip, u yerdə menin aldimdə bu xikayətlərgə asasən sotlinixkə razi bolamsən? — dəp soridi. **10** Lakin Pawlus jawab berip mundaq dedi: — Mən hazır Kəysərning sorak təhti aldida turimən. Meni sorak kiliçkə tegixlik yər mana muxu. Əzlirigə enik məlum bololandak, mən Yəhudiylar oja heqkəndək nahəklik kilmidim. **11** Əgər jinayitim bolsa, xundakla elümgə layik birər ix kılıqan bolsam, mən özümni elümdin əqurmaymən. Bırak ularning menin üstümdin kılıqan xikayətlərinin asası bolmisa, heqkimning meni ular oja tapxurup berixkə həkkə yok. Mən Kəysərə murajiat kılımən! **12** Andin Festus məslihətqiləri bilən səzlxəkəndin keyin, Pawluska: — San Kəysərə murajiat kıldığ — uning aldiqə əmdi barışən! — dedi. **13** Birnəqqə kündin keyin, Agrippa han bilən [singlisli] Bərniki Festuska tabrik-salam oja Kəysəriyəgə kıldı. **14** U yerdə uzun künələr turoqandın keyin, Festus Pawlusning ixini han oja məlum kılıp: — Bu yerdə Feliks qaldurup kətkən bir məhbus bar. **15** Mən Yerusalem oja baroqinimdə, Yəhudiylar bax kahinləri bilən aksakalları uning üstidin xikayət kılıp, məndin uni

jazaqə məhkum kiliçimni tələp kilixti. **16** Mən ular oja, ərz kiliñouqı ərz kiloquqlar bilən yüzləxtürülüp, uningoja əzini aklax pursiti berilmigüqə, uni jazaqə tapxurux rimliklarning aditi əməstur, dəp eyttim. **17** Xunga ular mən bilən billə bu yərgə kəlgəndin keyin, mən wakıtnı kəynigə sozmay, ətisila sorak təhtigə olturnup u kixini əkilixni buyrudum. **18** Ərz kiloquqlar orunliridin turoqanda, ularning uning üstidin xikayət kılıqanlıri menin oylioqinimək rəzil ixlar əməs idi, **19** Bəlki ularning eż ibadət tüzümi toopruluk wə əysa isimlik bir kixi həkkidə məlum talax-tartix məsilililiyi bar ikən. U kixi əlgən bolup, Pawlus bolsa u tirildi dəydikən. **20** Bu məsililərni zadi qandak eniklaxni biləlməy, mən Pawlustin Yerusalem oja berip, u yerdə bu ixlar toopruluk sorakka tartılıxkə razi bolux-bolmaslığını soriqanıdim. **21** Pawlus solakta turup imperator janablirining sorak əkarını qıkırıxını murajiat kılıqandın keyin, mən uni Kəysərning aldiqə əwətküqə, solakta tutup turuxni buyrudum. **22** Agrippa Festuska: — Meningmu bu kixinin səzliyini anglap bakkum bar, — dedi. — Ətə anglaysız, — dedi u. **23** Xuning bilən ətisi, Agrippa bilən Bərniki həywət bilən ammiyi yiojin zaliqə kılıp kıldı, mingbexilar wə xəhər kattiwaxlırimu ular bilən billə kılıqan kelixti. Festus əmr kiliwidə, Pawlus elip kırıldı. **24** Festus mundaq dedi: — Agrippa padixah aliyili wə muxu sorunoja yioqilojan janablar! Bu kixini kərtwətəsilər. Həm Yerusalemda həm bu yerdə pütün Yəhudi ahalisi uning toopruluk ərz kılıp manga murajiat kılıp, u tirik qalduruxkə bolmayı! — dəp qurkərəxkənədi. **25** Lakin mən uningdin ölüm jazasi berixkə tegixlik birər jinayət tapalmidim. Hazır bu kixi imperator janablirioja murajiat kıldı. Xuning bilən uni [Rimoja] əwətixni əkar kıldı. **26** Bırak uning həkkidə qojojamə məlum kılıp yazojudək ix yok. Xuning bilən əhwalını rəsmiy təkxürüp birər yazojudək məlumatka igə bolux məksitidə uni hərbirlirining aldiqə, bolupmu sili, Agrippa padixah aliyirinə aldiqə elip kəldim. **27** Qünki məhbusni sotka əwətkəndə, uning üstidin kiliqan xikayətlərini enik kərsətməslik manga nisbətən orunluk əməstək bilinidü.

26 Xuning bilən, Agrippa Pawluska: — Əzungning gepinqi kiliçingoja ruhsət, — dedi. Pawlus əlini sozup əzini aklaxkə baxlıdı: **2** — I Agrippa han, bugün aldilirida Yəhudiylar menin üstümdin xikayət kılıqan pütün ixlar toopruluk jawab berix

pursitigə nesip bolqanlıkim üçün, bolupmu ezlirining Yəhudiylarning adətliri wə ularning arisidiki talax-tartixliridin həwərliri bolqanlıki üçün eziünni bəhtlik hesablaymən! Xuning üçün degənlirimni səwrqanlıq bilən anglap bekixlirini ettinimən. 4 Mening dəsləpki waktılrimda, yəni kiqikimdin tartip ez elimdə, Yerusalemda yürüx-turuxumning əndəkikənlik Yəhudiylarning həmmisigə ayan. 5 Ular xu daşlapki waktimdir beri meni tonuoqak (əgər halisaidi, xuningçə guvahlıq berətti), mening ibadət tütümündikə əng tələpçən məzhəpning xərtləri boyiqə yaxap, yəni Pərisiy bolup əmrümni ətküzginimni bilidü. 6 Əmdı mən Huda ata-bowilirimizə qılıqan wədige baqlıqan ümidim tüpəylidin hazır sorak qılıniwatımən. 7 Xu [wədining] nesiwisigə yetixni bizning pütkül on ikki kəbilimiz keqə-kündüz tohtawsız Hudaçə ibadət kılıp ümid kılmakta. I aliyılıri, Yəhudiylarning mening üstümündin qılıqan xikayətləri dəl xu ümidkə baqlıqtur! 8 [Halayik], Huda əlgənlərni tirildürsə, nemə üçün ixinixkə bolmayıd, dəp karaysilər? 9 Dərwəkə, eziümmü əslidə Nasarətlik əysanıng namioja ərəxi nuroğun ixlarnı qılıxım kerək dəp կայıl idim 10 wə Yerusalemda ənə xundak ixlarnı qılıqanıdim. Bax kahinlardin həkük elip, eziüm Hudanıng nuroğun mukəddəs bəndilirini zindanıja tutup bərgən, ular elümgə həküm qılınoqandı, həküməgə awaz koxkanıdim. 11 Mən həmmə sinagoglarda kəp ketim ularni izdəp tətip jazalap, kupurluk gəp qılıxkə zorlioqanıdim. Mən ularqa təlwilərqə eq bolup, hətta yakə yurttiki xəhərlərgə berip, ularqa ziyanəxlik qılıqanıdim. 12 Bu ixlarda bolup bax kahinlər bərgən toluk wəkillik həkükü bilən Dəməxk xəhīrigə ərəxpər kiliwatattim. 13 Qüix waktida yolda ketiwetip, asmandın qüixkən, kuyax nuridinmu küqlük bir nurning ətrapımnı wə billə ketiwatkanlarnı yorutuwətənlikini kərdüm. 14 Həmmimiz yərgə yikılqan bolup mənibraniy tilida eytiloqan: «Əy Saul, Saul! Manga nemixkə ziyanəxlik kılısən? Seni zihlxalarqa ərəxi təpmiking sən üçün təs kelidul!» deyən bir awazni anglidim. 15 Mən: — «I Rəb, sən kimsən?» dəp sorisam, Rəb manga: «Mən sən ziyanəxlik kiliwatkan əysadurmən! 16 Əmdı ornungdin tur; qünki Mən seni sən kərgən ixlara qəmədə Əzüm sanga ayan qılınoqinimdə kəridiojan ixlara həziniqi oqojıdar wə guvahlıq bərgügi boluxka tikləx üçün, sanga ayan boldum. 17 Mən seni eż həlkinqning həm əllərning kolidin kutkuzimən

— qünki mən seni yat əlliklərning kəzlirini eqip, ularning ərəngələlərlikin yoruklukka, Xəytanning ilkidin Hudaçə baqlinixkə buruluxi üçün ularning arisioja əwətimən. Xuning bilən ular gunahlırinin kəqürümigə, xundakla Manga etikət kılıx arkilik pak-mukəddəs qılınoqanlarning arısında mirasqa müvəssər bolidu» — dedi. 19 Xunga, i Agrippa aliyılıri, mən ərxtin kalğan bu oqayıbanə kərünüükə itaətsizlik kılımidim. 20 Bəlki aldi bilən Dəməxk həlkigə, andin Yerusalem xəhīridikilərgə, pütün Yəhudiya əlkisidikilərgə həmdə yat əlliklərgim, «Towa kılıp, Hudaçə baqlininqə, xundakla towa kılıxkə uyğun əməllərni kərsitinglar» dəp jakarlap həwər yətküzüp kəldim. 21 Bu ixlar tüpəylidin Yəhudiylar meni ibadəthana höylisida tutup, muxtlap əltürüwətməkqi boluxti. 22 Lekin bugüngiə Hudanıng yardım-məditigə müvəssər bolup mən qing turuwatımən, təwəndikilər bolsun yüksirdikilər bolsun həmməyləngə guvahlıq berip kəldim. Guvahlıkim dəl pəyoğəmbərlər həm Musa ezi bexarət kılıp eytənərindən baxka nərsə əməs — 23 demək, Məsih jəzmən azab-okubət qekip, tunji bolup olümən tırılıgüçü bolup [Yəhudi] həlkigə həm pütkül əllərgim yorukluk jakarlaydu. 24 Pawlus bu ixlarnı eytip ezzini xundak aklaş jawabını bərgəndə, Festus yüksəri awaz bilən uningoja: — Pawlus, sarang bolupsən! Biliminqning kəpliki əklingni azduruptu! — dedi. 25 Lekin Pawlus: — Sarang əməsmən, i Festus janablıri, mən bəlki həkikətə uyğun həm salmik bar sezlərni jar kılımən. 26 Qünki [Agrippa] aliyılırinin bu ixlardın həwiri bar. Mən uningoja yürəklək bilən oquq səzləwatiəmən, qünki bu ixlarning həqkəyisiniqning uningdin yoxurun əməsligə ixinimən. Qünki bu ix bulung-puqkəklarda qılınoqan əməs! 27 — Əy Agrippa aliyılıri, ezliri pəyoğəmbərlərning eytənərinoja ixinəmdilə? Mən ixinidioqanlıklarını bilimən! — dedi. 28 Agrippa Pawluska: — Sən meni muxunqılık kışkiojına wakitta hristian boluxka կayıl kilməkqimusən? — dedi. 29 Pawlus: — Məyli kışkə wakıt iqidə yaki uzun wakitta bolsun, pəkət ezlirining əməs, bəlki bugün səzünni angloqəqlərning həmmisi manga ohxax bolqay (pəkət məndiki zənjirlər silərdə bolmisun!) dəp Hudadin tiləymən, — dedi. 30 Xuning bilən [Agrippa] han, xundakla waliy, Bərniki wə ular bilən billə olturoqanlar orunliridin turup, 31 [zaldın] qikip, bir-birigə: — Bu kixinin olümgə yaki türmigə solaxka tegixlik həqbir jinayıti yok ikan! — deyixti. 32 Agrippa

Festuska: — Bu adəm Kəysərgə murajıat kilmiojan bolsa, koyup berilsə bolidikəntük! — dedi.

27 Bizning Italiyəgə dengiz yoli bilən beriximiz əzar
kılınojanın keyin, əməldarlar Pawlus bilən baxxa
birnəqqə məhbəusni «Awqustus kismi»diki Yuliyus
isimlik bir yüzbəxioja tapxurdi. **2** Biz Adramittiumning
bir kemisiqə qıktuk. Kemə Asiya əlkisinin dengiz
boylidiki xəhərlərgə baratti. Tesalonika xəhəridin
bolojan Makedoniyəlik, Aristarhus isimlik bir kixi
biz bilən həmsəpər boldi. **3** Ətisi biz Zidon xəhərigə
yetip kəldük. Yuliyus Pawluska kəngqilik kılıp, xu
yərdiki dost-buradərlirinə yenioja berip ularning
çəmhorlikini köbul kiliyoja ruhsət kıldı. **4** Biz u
yərdin yənə dengizoja qıktuk. Xamallar əriixəndək
karxi təripimizdin qıkkənlilik üçün, Siprus arilining
xamaloja daldə təripi bilən mangduk. **5** Kilikiya
wə Pamfiliya əlkilirinə udulidiki dengizdin etüp,
Likiyə əlkisidiki Mira xəhərigə kəldük. **6** Xu yərdə
yüzbəxi Iskəndəriyə xəhəridiki Italiyəgə baridiojan
baxxa bir kemini tətip, bizni uningoja qıkırıp koydi. **7**
Dengizda kep künələr nahayıti asta mengip, təsliktə
Kinidos xəhərinin udulioja kəldük. Xamal mingix
yenilikimizni tosuqqaqka, Kret arilining xamaldın
daldə təripi bilən mengip, Salmoniy [yerim arılı]dın
etüp, **8** dengizda təsliktə ilgiriləp kiroqaknı boylap,
Laseya xəhərigə yekin bolojan «Güzəl aramagalı» dəp
atılıdiqan bir yərgə kəldük. **9** Səpər bilən heli waqıtlar
etüp, roza künü allıqاقan etkən boloqakka, dengizda
səpər kılıx hətərlilik idi. Xunga Pawlus kepqılıkka
nəsihət kılıp: **10** — Buradərlər, bu səpərnin bayı'apət
wə eoir ziyan bilən tüğəydiojanlığını kərüwatiñə;
mal wə kemidin məhrum bolupla kalmay, səpər ez
jenimizojumu zamin bolidu! — dəp agahlandırdı. **11**
Bırak yüzbəxi bolsa Pawlusning səzığə ixənməy, kemə
baxlıkı bilən kemə ığisining səzığə ixəndi. **12** Uning
üstigə, bu portmu kixlaxka muwapik jay bolmiojqakka,
kepqılık yənə dengizoja qıkıp, mumkinədər Feniks
xəhərigə yetip berip, xu yərdə kixlaxni ķuwətəldi.
Feniks bolsa Kret arılıdiki bir dengiz porti bolup,
bir təripi əqərbiy jənubka wə bir təripi əqərbiy
ximaloja karaytti. **13** Jənubtin məyin xamal qıkıwatatti,
kepqılık nixanimizoji yetidiojan bolduk dəp, ləngərni
eliwetip, kemini Kret arilining kiroqını boylap
həydəp mangdi. **14** Lekin uzun etməy, araldın qattik
«xərkjy ximaldin kəlgüqi» dəp atılıdiqan əxəddiy
kara boran qıkıp kətti. **15** Kemə buranning kamallıqida
kaloqakka, uni xamaloja yüzləndürəlməy, boranning

məyliqə mengixioja koyup bərdük. **16** Klawda degən
kiqik bir aralning xamaloja daldə təripigə ətiwiwelip,
kolwaknı kemigə qıkırwelip, aranla uni saklap
kəlalidük. Andin kemiqilər kemini arojamqıllar bilən
sirtidin orap baoqliwaldı. Kemining Sirtis dəp atalojan
dengiz astidiki tax-ķum dəwilirigə əkəklip petip
kəlixidin korkup, tormuz lənggərlərini qüsürüp,
kemini xamalning həydiçigə koyup bərdi. **18** Boran
üstimizgə xiddatlık sokqaqka, ətisi malni dengizoja
taxlaxka baxlidi. **19** Üqinqi künidə ular ez kolliri
bilən kemidiki koral-jabduklarını dengizoja taxliwətti.
20 Kəp künərləriqə ya kün ya yultuzlar kərünməy,
boran-qapqun yənilə xiddətlik üstimizgə tohitmay
soküwərgəqkə, ahirda kütulup kəlix ümidiñizmə
yokka qıkkənidi. **21** Kemidikilər birnərsə yemiginigə
kəp künələr bolojandın keyin, Pawlus ularning arisida
turup: — Buradərlər, silər baldurla mening gepimqə
kulaq selip Krettin dengizoja qıqmaslıqınglar kerək
idi. Xundak kilojan bolsanglar bu bayı'apət wə
ziyan-zəhmətlərgə uqrımıqan bolattinglar. **22** Lekin
əmdi silərni əqyrətlik boluxka dəwat kılımən. Qünki
aranglarda heqkaysinglar jenidin ayrılojını yok, pəkət
kemidinla məhrum kəlisilər. **23** Qünki mən təwə
bolojan wə ibadət-hizmitini kılıp kəlgən Hudanıñ
bir pərixtisi tünüğün keqə yenimoja kelip **24** manga:
«Pawlus, korkma! Sən Kəysərniñ aldioja berip
turuxung kerək; wə mana, Huda xapaət kılıp sən
bilən billə səpər kilojanlarning həmmisining jenini
tiliginingni sanga ijabət kıldı!» dedi. **25** Xuning üçün
əy əpəndilər, əqyrətlik bolunglar; qünki Hudaqə
ixinimənki, manga ķandaq eytilojan bolsa xundak
əməlgə axurulidu. **26** Bırak biz məlum aralning
kiroqijoja urulup ketiximiz mukərrər bolidu. **27**
Səpirimizning on tətinqi künü keqisi, kemə Adriatik
dengizida ləyləp yürüwətən bolup, tün nispidə,
kemiqilər kuruqlukka yekinlap keliptuk, dəp oylidi.
28 Ular qongkurluknı elqəx arojamqısını dengizoja
qüsürüp, suning qongkurluknı elqəp kərgənidi,
yigirmə oqluq qıktı. Səl aldioja mengip yənə elqiwidi,
on bəx oqluq qıktı. **29** Ular kemining hada taxlaroja
urulup ketixidin korkup, kemining kəynidin tət
ləngərni taxliwetip, tang etixni təlmürüp kütüp turdi.
30 Lekin kemiqilər kemidin қaqmakçı bolup kemining
bexidinmu ləngərni elip taxliwətli dəp bahənə
kərsitip, kolwaknı dengizoja qüsürdü. **31** Pawlus
yüzbəxi wə ləxkərlərgə: — Bu [kemiqilər] kemidə
kalmisa, silər kütulalmaysılər! — dedi. **32** Buning

bilən ləxkərlər kəmidiki қolwaqning arojamqilirini kesip, uni ləylitip կoydi. **33** Tang atay degəndə, Pawlus həmməylənni bir'az oqızaliniwelixkə dəwət կildi. U: — Silərning dəkkə-dükkə iqidə heqnema yeməy turoqininglaroja on tət kün boldi. **34** Əmdi bir'az oqızalinxinglarnı etünimən. Qünki կ hayat կelixinglar üçün muxundak կiliçka toqra kelid; qünki heqkaysinglarning bexidiki bir tal moymu ziyanıa uqrimaydu! — dedi. **35** Bu sezni kılıp bolup, u կolioja bir parqə nanni elip, kəpqilikning aldida Hudaqa təxəkkür eytip oxut yedi. **36** Xuning bilən həmməylən oqyratlinip oqızalinxkə baxlıdi **37** (kemidə biz jəmiy ikki yüz yətmix altə kixi iduk). **38** Həmməylən կorsaklırını toklioqandin keyin, kemini yeniklitix üçün, kemidiki buoqdaylarnimu dengizoja taxliwətti. **39** Tang atkanda, kemiçilər kuruklukning na ikənlilikini tonumidi. Lekin uningdiki bir կumluk կoltukni baykap, kemini bir amal kılıp xu yərdə uruldurup kuruklukka qikarmakçı boldi. **40** Ular aldi bilən lənggərlərni boxiwetip, ularmı dengizoja taxliwətti. Xuning bilən bir wakitta, kemining ikki yənilix palikining baqlırını boxitip, ularnı qüxtürwətti. Andin kemining bexidiki yəlkənni xamaloja qikirip, kemini կumlukning kiroqiqoja қaritip mangdurdı. **41** Əmdi ikki ekim bir-birigə uqraxkən yərgə kirip kəlip, ular kemini kırakka sokturuwaldı; kemining bexi dengiz tegigə urulup petip, midirlimay կaldi, lekin kemining arkə təripi dolqunlarning zərbisi bilən quwulup ketixkə baxlıdi. **42** Ləxkərlər məhbuslarning suşa səkrəp կeqip ketixinin aldını elix üçün, həmmisini eltürwətməkçı boldi. **43** Lekin yüzbəxi Pawlusni կutkuzuxni halioqan bolup, ləxkərlərning bundak կiliçoja yol koymidi. U aldi bilən su üzüxnı bilidiojanlarning suşa qüxüp կiroqakka qikixini, **44** կalolanlarning bəzilirini tahtayloroja, bəzilirini kemining quwulup kətkən parqılırioja esiliq, կiroqakka qikixini buyrudi. Xundak boldiki, həmməylən kutulup sak-salamət kuruklukka qikti.

28 Biz kutulup sak-salamət կirojakka qikkandın keyin, u aralning Malta dəp atilidiojanlikini bildük. **2** Yərlik həlk bizgə intayın mehribanlıq bilən muamilə կildi; qünki u qaođa yamojor yeoqip, hawa sooqık bolqaqka, ular gülhan yekip bizni kütüwaldi. **3** Pawlus bir baqlam otun terip kelip otka taxliwidi, issiktin etilip qikkan bir zəhərlik yilan uning կolini qixliginiqə qaplixiali. **4** Xu yərliklər Pawlusning կolioja yepixip turoqan yilanni kərüp, bir-birigə: — Bu

adəm qokum bir katil ikən! Dengizdin kutulup qikkan bolsimu, «Adillik» uning tirik կelioxoja yol koymidi, — deyixti. **5** Lekin Pawlus yilanni otning iqiga silkip atti, ezi bolsa heqkandak zəhim yemidi. **6** Həlk uningoja bədini ixxip ketidu yaki u tuyuksız yikilip əlidü dəp karap turattı. Lekin uzun wakıt karap turup, uningda heqkandak binormal һalətning bolmiojanlığını kərüp, oylioqinidin yenip: — Bu bir ilah bolsa kerak! — deyixti. **7** U yərning ətrapidiki yurtta, aral baxlıkı (Publiyus dəp atalojan)ning birnəqqə yər-etizliri bar idi. U bizni əyigə baxlap, üç kün կizojin mehman kılıp kütti. **8** U qaođa xundaq boldiki, Publiyusning atisining կizitmisi ərləp, toloqak bolup yetip կalojanıkan. Pawlus uning yenioja kirip, dua kılıp üstigə կolini tək Küzüüp, uni sakayıtip կoydi. **9** Xuningdin keyin araldiki կalojan kesəllərning həmmisi uning aldiqa kelip, sakayıtlı. **10** Ular bizning hərəmitimizgə nuroqun sowojatlarnı beqixlioqan bolup, ahirda bu yərdin yənə yoloja qikkan waktimizda, bizni yoloja lazımlıq, nərsə-kerəklər bilən təminlidi. **11** Malta arilida İskəndəriyədin kəlgən, bexioja «Samawiy Қoxkezək» ilahlırinining nəkixliri oyuloqan bir kemə қixlioqanıdi. Aralda üç ay turoqandin keyin, bu kemə bilən yoloja qiktuk. **12** Sirakoza xəhiringə kelip, u yərdə üç kün turduk. **13** Andin aylinip mengip, [İtalyədiki] Regiyum xəhiringə kəldük, ətisi xamal yənilixi əzgirip jənubtin qikxi bilən, ikkinqi künü Puteoli xəhiringə yetip kəldük. **14** U yərdə birnəqqə կerindaxlarnı taptuk, ularning etünüxləri bilən biz ularda bir həptə turduk. Xundaq kılıp biz Rim xəhiringə yetip kəldük. **15** Keliwatqanlıkimizdin həwər tapkan xu yərdiki կerindaxlar bizni կarxi elix üçün xəhərdin qikip hətta «Apyius baziri» oqıqə, [bəziliri] «Üq Saray» oqıqə kəlgənidı. Pawlus ularını kərgəndə, Hudaqa rəhmət eytip, oqyratlandı. **16** Rim xəhiringə kirginimizdə, yüzbəxi məhbuslarnı orda կarawul begigə tapxurdi; lekin Pawlusning birlə կəzətküqi ləxkər bilən bir əydə ayrim turuxioja ruhsət կilindi. **17** Üq kündin keyin, u u yərdiki Yəhudiylarning kattiwaxlirini ezi bilən kəruxüxkə qakıldı. Ular jəm bolqanda, u mundak dedi: — Kerindaxlar! Mən həlkimizgə yaki ata-bowlirimizdin կalduruluoqan ərp-adətlərgə կarxi heqkandak ix կilmioqan bolsammu, Yerusalemda turoqinimdə tutğun կilinip rimliklarning կolioja tapxuruldum. **18** Rimliklər meni sorakqa tartip, məndə əlüm jazasıqə məhkum կiloqudək birər jinayət bolmiojqakka, meni koyuwətməkçı boldi. **19** Lekin Yəhudiylar buningoja կarxılıq bildürgəqkə, Kəysərgə

murajıət kılıxka məjbur boldum. Bularnı deginim bilən, bu mening əz həlkim üstidin xikayitim bar degənlilikim əməs. **20** Xu səwəbtin mən silər bilən yüz kərüxtüx wə bu həktə silərgə eytix üçün silərni bu yəргə qakırdım. Qünki bu zənjir bilən baqlinixning səwəbi dəl Israilning kütkən ümidiidur. **21** Ular Pawluska: — Biz bolsaq Yəhudiyyədin sən toqrluluq hət almiduk, yaki u yərdin kəlgən kərindaxlarning həqkasisisimə sən toqrluluk birər yaman həwər əkəlmidi yaki yaman gepingni kilmidi. **22** Lekin sening pikirliringni anglıqumız bar. Qünki həmmə yərdə kixilərnin [sən təwə boləjan] bu məzhəpkə ƙarxi səzləwatkanlığının həwirimiz bar! — deyixti. **23** Xuning bilən ular Pawlus bilən kərüxtükə bir künni bekitti. U küni nuroqun kixilə uning turaloqusioja kəlgənidə; u tang atkəndin kəqkiqə ularoja [səz-kalamni] xərhəlep, Hudanıng padixahlıki həkkidə toluk guwaqlik berip, Təwrat həm pəyojəmbərlərnin yazmılıridin nəkəl kəltürüp, ularni Əysə toqrluluk kayıl kılıxka küqidi. **24** Unıng səzlirigə bəzilər ixəndürüldi, bəzilər ixinixni rət kıldı. **25** Ular Pawlusning mundaq bir səzni kılıxi bilən ezara kelixəlməy katip kətti. U mundaq dedi:
— Mükəddəs Roh, Yəxaya pəyojəmbər arkılık atabowilirimizə munu səzni dəl jayida eytikan: **26**
— «Baroqin; muxu həlkə mundaq dəp eytkin: — «Silər anglaxni anglaysılər, birak qüxənməysılər; Kərüxnı kərüsılər, birak bilip yətməysılər. **27** Qünki muxu həlkning yürükini may ƙaplap kətkən, Ular anglıqanda ƙulaklırını eçir kiliwaloqan, Ular kəzlirini yumuwaloqan; Undaq bolmisidi, ular kəzliri bilən kərüp, Қuliki bilən anglap, Kəngli bilən qüxinip, Əz yolidin yanduruluxi bilən, Mən ularni sakaytkan bolattım». **28** Xunga bilixinglər kerəkki, Hudanıng bu nijatlıkı yat əlliklərgə əwətiliwatidu. Ular bolsa uningoja ƙulak salmay kalmayıd! — dedi. U bu səzlərni eytkənda Yəhudiylər əz-ara kattık talax-tartix kılıxip kətti. **29** [Pawlus] ezi ijarigə aloqan əydə toluk ikki yıl turdi wə bu yərdə unıng bilən kərüxtükə kəlgən həmmə kixilərni қobul kılıp, **30** tolimu yürəklik bilən həm həq tosaləquoqa uqrımay, Hudanıng padixahlığını jar kılıp, Rəb Əysə Məsihə dair həkikətlərni yətküzüp təlim bərdi.

Rimliklaroja

1 Rosullukka tallap qakirilqan, Hudaning hux hewirini jakarlaxka ayrip tayinlengen, Məsih Əysanıng küli bolqan mənki Pawlustın salam! 2 Huda bu hux hewärning kelixini heli burunla pəyərəmbərliri arkılık mukəddəs yazmilarda wədə kilojanidi. 3 Bu hux hewər Əz Ooqli, yəni Rəbbimiz Əysa Məsih tooprısididur; jismani yəhəttin U Dawutning nəslidin tuqulojan; bardinbir pak-mukəddəs Roḥ təripidin əlümdin tirildürülüx arkılık «küq-kudrat Igisi Hudaning Ooqli» dəp kərsitilip bekitilgən; 5 U arkılık, xundakla Uning nami üçün barlıq əllər arısida Hudaqə etikadın bolqan itaətmənlilik wujudka kəltürülükə biz mehîr-xəpkətkə wə rosullukka muyəssər bolduk; 6 Silər ular arısida, Əysa Məsih təripidin qakirilqansıller. 7 Xunga, Huda səyən wə U «mukəddəs bəndilirim» dəp qakirilqan Rim xəhəridiki həmmünglaroja, Atımız Hudadin wə Rəbbimiz Əysa Məsihətin mehîr-xəpkət wə aman-hatırjəmlik bolqay! 8 Aldi bilən mən Əysa Məsih arkılık həmmünglar üçün Hudayimoja təxəkkür eytimən; qünki silərnin etikadınglar pütkül aləmgə pur kətti. 9 Əz Ooqli tooprısidiki hux hewərdə qin roḥ-ķəlbim bilən mən hizmitini kiliwatkan Huda Əzi mening dualırımda silərni xunqa üzlüksiz əsləp turojanlıkiməga guwahtur. 10 Mən dualırımda, mumkin կədər Hudaning iradisi bilən silərnin yeninglaroja berixkə ahir moyəssər boluxkə həmixinə etünimən. 11 Qünki mən silərni birər rohiy iltipatka igə kiliq arkılık mustəhkəmləx üçün silər bilən kərüxiyxkə intayin təkəzzəmən; 12 yəni, mən aranglarda bolsam, bir-birimizning etikadidin əzara təsəlli wə ilham alalaymiz deməkqimən. 13 Kərindaxlar, mən silərnin xuni bilixinglarnı halaymənki, baxkə yərdiki əlliklərning arısida hizmitim mewə bərgəndək, silərnin aranglardımı hizmitim mewə berixi üçün yeninglaroja berixni kəp ketim niyat kildim, lekin bügüngiqə tosalolojuşa uqrəp keliwatişən. 14 Mən hərkəndək adəmlərgə, məyli Yunanlıqlar wə yat taipilərgə, danixmən wə nadanlaroja bolsun, həmmisigə kərzədmən. 15 Xuning üçün imkaniyət manga yar bərsila mən Rimdiki silərgimu hux hərvərni yətküzüp bayan kiliq kiziqinmən. 16 Qünki mən Məsih tooprısidiki bu hux hewərdin hərgiz hijil bolmymən! Qünki u uningoja ixəngüçilirining həmmisini, aldi bilən Yəhudiylarını, andin keyin Greklərni nijatka

erixtüridiojan Hudaning küq-kudritidur! 17 Qünki [hux hewərdə] etikadka asaslanıjan, Hudaning birhil həkkaniyılık etikad kılıoqilaroja wəhiy kilinojanidur. [Mukəddəs yazmilarda] yezilərinidək: — «Həkkaniy adəm ixənq-etikadi bilən hayat bolidu». 18 Qünki həkkaniyətsizlik bilən həkkətəni basidiqan insanlarning barlıq iplaslıqoja wə həkkaniyətsizlikigə nisbətən Hudaning қaratkan oğzipi ərxtin oquk wəhiy kilinmakta. 19 Qünki insanlar Huda tooprıside biləleydiqan ixlar ularning kez aldida turidu; qünki Huda həmmini ularoja oquk kərsitip bərgən 20 (qünki dunya apirdə bolqandin beri Hudaning kezgə kerünməs eżgiqılıkları, yəni mənggülük kudriti wə bardinbir Huda ikənlikli Əzi yaratkan məwjudatlar arkılık oquk kərəlməktə, xundakla buni qüxinip yətkili bolidu. Xu sawəbtin insanlar həq bahana kərsitəlməydu) (aīdos g126) 21 — qünki insanlar Hudanı bilsimu, uni Huda dəp uluqlımidı, Uningoja təxəkkür eytmidi; əksiqə, ularning oy-pikirliri bimənə bolup, nadan kəlbi қarangojulixip kətti. 22 Əzlirini danixmən kılıp kərsətsimu, lekin əkilsiz bolup qıktı; 23 qırımas Hudaning uluqlukining ornioja qırıp əlidiojan adəmzatka, uqar-kanatlaroja, tət ayaqlıq haywanlaroja wə yər beqirliqəqlərə oxhaydiqan butlarnı almaxturup koyojanidi. 24 Xunga Huda ularnı kəlbidiki xəhwaniy həwəsləri bilən iplaslik kiliqka, xundakla bir-birininq tonlarını nomuska қalduruxkə koyup bərdi. 25 Ular Huda tooprısidiki həkkətəni yaloqanoja aylandurdu, Yaratkuqining ornioja yaritilojan nərsilərgə qoğunup, tawap-taət kiliqanidi. Həlbuki, Yaratkuqioja təxəkkür-mədhəyiə mənggügə okulmakta! Amin! (aīn g165) 26 Mana xuning üçün, Huda ularnı pəskəx xəhwaniy həwəslərgə koyup bərdi. Hətta ayallarmu təbiyi jinsiyy munasiwətni oqayıriy munasiwətkə aylandurdu; 27 xuningdək, ərlərmə ayallar bilən bolidiojan təbiyi jinsiyy munasiwətlərni taxlap, baxkə ərlərgə xəhwaniy həwəslər bilən kəyüp pixidiqan boldi. Ərlər ərlər bilən xərməndilikkə kirixti wə nətijidə ularning muhalip kilmixliri ez bexiqə qıktı. 28 Ular Hudanı bilixtin waz keqixni layik kərgənlikli tallıqanlılığı üçün, Huda ularnı buzuk niyatlərgə wə nalayıq ixlarnı kiliqka koyup bərdi. 29 Ular hərhil həkkaniyətsizlik, rəzillik, nəpsaniyətqılık, əqmənlikkə qəmüp, həsəthorluk, katillik, jedəlhorluk, məkkarlık wə hərhil bətniyətlər bilən toldı. Ular iōwagər, 30 tehməthor, Hudaqə nəprətlinidiojan,

kibirlük, mahtanqak, qongqi, hərhil rəzilliliklərni oylap qıkıridoğan, ata-anisining sözünü anglımaydiğan, 31 yorutulmioğan, wədisidə turmaydiğan, kəyümsiz wə rəhimsiz insanlardur. 32 Ular Hudanıng xularoja bolovan adil həkümini, yəni xundak ixlarnı kılıquqlarınım əlümgə layık ikənlikini enik bilsimu, bu ixlarnı əzliyi kılıplı kalmay, bəlkı xundak kılıdioğan baxķılardın seyünüp ularını alkıxlaydu.

2 Əmdi əy baxķılarning üstidin həküm kılıdioğan insan, kim boluxungdin kət'iynəzər bahana kərsitəlməysən; qünki baxķılar üstidin əzsi ixta həküm kilsang, xu ixta əz gunahıngni bekitisən. Qünki əy həkümqi, sən əzüngmu ularoja ohxax ixlarnı kiliwatisən. 2 Bizgə məlumki, Hudanıng undak ixlarnı kılıjanlar üstidin həküm qıkırxi [mutlak] həkikətkə asaslanıqandur. 3 Xunga, i xundak ixlarnı kılıjanlar üstidin həküm qıkarlıq, xundakla xuningoja ohxax ixlarnı kılıquqi insan, əzüng Hudanıng həkümidin əqalaymən dəp hiyal kılamsən? 4 Yaki Hudanıng məhrəbanlığının seni towa kılıx yolioja baxlaydiojanlığını həq bilməy, uning məhrəbanlığ, kəng qorsaklığı wə səwr-takjiting mollukioja səl ətarawatımsən? 5 Əksiqə, towa kilmaydioğan jahilliğin wə tax yürəklikindin, Huda adil həkümini ayan kılıdioğan əzəzəplik künü üçün sən əz bexingoja qüxicioğan əzəzipini toplawatisən. 6 Huda hərkiməg əz əməllirigə yarixa ix kəridü. 7 Yahxi ixlarnı səwrqanlıq bilən kılıp, xan-xərəp, hərmət-ehtiram wə bakiyilikni izdiganlərgə U mənggülük hayat ata kildi; (*αιῶνιος γ' 166*) 8 lekin xəhsiyatqılərgə, həkikətkə tən bərməy, əksiqə həkkənayıtsızlıkka əgəxkənlərgə əzəzəp-kəhr yaqduruludu; 9 yamanlık kılıdioğan barlıq jan igisigə, aldi bilən Yəhudiylarqa, andin Greklərgə külpat wə dərd-ələm qüxitü; 10 birak, barlıq yahxilik kılıquqlarqa, aldi bilən Yəhudiylarqa, andin Greklərgə xan-xərəp, hərmət-ehtiram wə aman-hatırjəmlik təkdim kılınidü. 11 Qünki Hudada adəmning yüz-hatirisini kılıx yoktur. 12 — qünki Təwrat kanununu bilməy gunah sadir kılıjanlarning hərbiri Təwrat kanunining həkümigə uqrımisimu, [əyibkə uqrəp] halak bolidu; Təwrat kanununu bilip turup gunah sadir kılıjanlarning hərbiri bu kanun boyiqə sorakka tartılıdu 13 (qünki Hudanıng aldida kanunni anglojanlar əməs, bəlkı kanunoja əməl kılıquqlar həkkənayı hesablinidu. 14 Qünki Təwrat kanununu bilməydiqan əlliklər təbiyyi əhalə bu kanunoja uyğun ixlarnı kılısa, gərqə bu kanundin

həwərsiz bolsimu, Təwrat kanunu ularda kərüngən bolidu. 15 Ularning bu kılıjanlıri əz kəlbilirigə kanun tələplirinən pütüklük ikənlikini kərsitudu; xuningdək, ularning wijdanlırimu əzlirigə həkikətnin guvahqısı bolup, oy-pikirliri əzini əyibləydu yaki əzini aklaydu) 16 — mən yətküzüp keliwatçan bu hux həwərgə asasən Hudanıng Əysə Məsih, arkılık insanlarning kəlbida pükkən məhpiy ixlər üstidin həküm qıkır dioğan künidə [yükirida eytilojan ixlər qoķum yüz beridu]. 17 Sənqı, əgər əzüngni Yəhudi dəp atap, Təwrat kanunioja ümid baqlap, Hudaqə təwəmən dəp mahtansang, 18 kanundin eginip uning iradisini bilip, esil bilən pəsnə pərk ətkən bolsang, 19 Təwrat kanunidin bilim wə həkikətnin jəwhirigə igə boldum dəp əkarap, əzüngni korlaroja yol baxlıouqı, əkarangojudə kaloqanlaroja mayak, nadanlaroja əgətküqı, gədəklərgə ustaz dəp ixəngən bolsang — 21 əmdi sən baxķılaroja təlim berisənu, əzünggə bərməmsən? Oqrılık kilmanglar dəp wəz eytisənu, əzüng oqrılık kılamsən? 22 «Zina kilmanglar» — dəp wəz eytiyənu, əzüng zina kılamsən? Butlardın nəprətlənisənu, əzüng buthanilardiki nərsilərni bulang-talang kılamsən? 23 Təwrat kanunu bilən mahtinisənu, əzüng xu kanunoja hilalıq kılıp, Hudaqə daq kəltürəmsən?! 24 Huddi [mukaddəs yazmılarda] yezilojinidək: «Silərning kilmixinglər tüpəylidin Hudanıng nami taipilər arısında kupurlukka uqrımaqta». 25 Təwrat kanunioja əməl kilsang, hətnə kılınojining ahəmiyyəti bolidu, lekin uningoja hilalıq kilsang, hətnə kılınojining hətnə kılınmioğandək hesablinidu. 26 Əmdi hətnisizlər kanunning tələpligə əməl kilsə, gərqə hətnisiz bolsimu, Huda təripidin hətnilik hesablanmamdu? 27 Təwrat kanun dəsturidin həwərdar wə hətnilik turuqluk kanunoja hilalıq kılıquqi, i Yəhudi, kanunoja əməl kılıdioğan jismani hətnisizlər təripidin sening gunahıng üstidin həküm qıkırılıvatmadu? 28 Qünki sırtki kərünüxi Yəhudi bolsila uni [həkikiy] Yəhudi degili bolmayıdu, sırtki jəhəttiki jismani hətninim [həkikiy] hətnə degili bolmayıdu, 29 rohida Yəhudi bolonu [həkikiy] Yəhudiyyədə; uning hətnə kılınojını hətnə kanun dəsturi arkılık əməs, bəlkı kəlbidə, Rohtindur. Bundaq kixininə təriplinixi insanlar təripidin əməs, bəlkı Huda təripidin bolidu.

3 Undakta, Yəhudi bolqanning Yəhudi əməstin nemə artukqılık bar? Hətnilik bolqanning nemə paydisi bar? 2 Əməliyəttə, ularning hər jəhəttin kəp

artukqılıkı bar. Birinqidin, Hudanining bexarətlik səzləri Yəhudiylar oja amanət kılınojan. 3 Əmdi gərqə ulardin bəziliri ixənqsiz qıkkən bolsimu, buning oja nemə bolatti? Ularning ixənqsizlik Hudanining ixənqlikləkini yokka qıkırıwetərmə? 4 Hərgiz undak kılmaydu! Huda rastqıl hesablinip, həmmə adəm yalojançı hesablansun! Huddi [mukəddəs yazmilarda Huda həkkidə] yeziqinidək: — «Səzliginində adil dəp ispatlanoysən, Xikayətkə uqrıojinində ojalıba kilojaxsən». 5 Lekin bizning həkkaniyisizlikimiz arkılık Hudanining həkkaniyılık tehimu enik kərsitsilsə, buning oja nemə dəymiz? Həkkaniyisizlik üstigə ojəzəp təkidiqan Hudani həkkaniy əməs dəymizmu (mən insanqə səzləymən)? 6 Mundak deyixkə hərgiz bolmaydu! Əgər undak bolsa, Huda aləmni kəndak sorakka tartidu? 7 [Bəzilər yənə]: «Mening yalojanqılıkjimdin Hudanining həkikətlikli tehimu oquq kılınsa, xundakla uluqluk tehimu yorutulsa, əmdi mən yənə nemə üçün gunahkar dəp karılıp sorakka tartılımən?» [deyixi mumkin]. 8 Undak bolojanda nemixkə (bəzilər bizgə tehmət qaplımakçı bolup, gəplirimizni buriwətkəndək) «Yamanlıq kılıyli, buningdin yahxilik qıkıp kalar» — deyixkə bolmaydu? Bundaq degüqilərning jazalinixi həkliklər! 9 Əmdi nemə deyix kerək? Biz [Yəhudiylar] [Yəhudiy əməslərdin] üstün turamdu? Yak, hərgiz! Qünki biz yükurida Yəhudiylar bolsun, Greklər bolsun həmmisining gunahning ilkidə ikənlikini ispatlap əyiblidük. 10 Dərvəkə, mukəddəs yazmilarda yeziqinidək: — «Həkkaniy adəm yok, hətta birimu yoktur, 11 Yorutulojan kixi yoktur, Hudani izdiginimə yoktur. 12 Həmmə adəm yoldın qətnidi, Ularning barlıkı ərziməs bolup qıktı. Mehribanlıq kılıquçı yok, hətta birimu yoktur. 13 Ularning geli eqilojan kəbridək sesikтур, Tilliri kazzaplıq kilmək; Kobra yilanning zəhiri ləwliri astida turidu; 14 Ularning zuwani қarojax həm zərdigə tolojan. 15 «Putliri kan toküxkə aldiraydu; 16 Barojanla yeridə wəyrənqılık wə pajuəlik ixlar bardur. 17 Tinqlik-aramlıq yolunu ular həq tonuojan əməs». 18 «Ularning nəziridə Hudadin körküdiqan ix yoktur». 19 Təwrattiki barlık səzlərning Təwrat ənənəsi astida yaxaydiqanlar oja ərəfətə eytılıqanlıq bizgə ayan. Bularning məksiti, hər insanning aqzı bahənə kərsitsəlməy tuwaklinip, pütküll dünayadikilər Hudanining sorikida əyibkar ikən dəp ayan kılınsun, degənlilik. 20 Xunga, həqkandak ət igisi Təwrat-ənənəsi əməl kılıxka intilixləri bilən

[Hudanining] aldida həkkaniy hesablanmaydu; qünki Təwrat ənənəsi arkılık insan əz gunahını tonup yetidi. 21 Birak, hazır ənənə yoli bilən əməs, bəlkı Hudanining Əzidin kəlgən birhil həkkaniyılık axkarilandı! Bu hil həkkaniyılıkka ənənənin ezi wə pəyoqbərlərning [yazmilirmi] guwahlıq bərgəndür; 22 yəni, Hudanining Əysə Məsihning ixənq-sadəkətlik arkılık etikət kılıquqların həmmisining iqiqə həm üstigə yətküzidiojan həkkaniyılıkıdır! Bu ixta ayrimqılık yoktur 23 (qünki barlıq insanlar gunah sadir kılıp, Hudanining xan-xəripə yetəlməy, uningdin məhrum boldı) 24 Qünki etikətdə qılırların həmmisi Məsih, Əysəda bolojan nijat-hərlük arkılık, [Hudanining] mehribanlıq bilən bədəlsiz həkkaniy kılınidu. 25 Huda Uni gunahlarning jazasını kətürgüqi kafarət kurbanlıq süpitidə təyinlidi; [insanlarning] Uning [kurbanlıq] ənənəsi ixənq baqlıxi bilən [kurbanlıq] inawəltiktür. Huda bu arkılık burunki zamandikilərning sadir kılıqan gunahlırlıq səwr-takətlik bolup, jazalimət etküzüwetixinin adillik ikənlikini kərsətti. 26 Buning oja ohxax bu [kurbanlıq] arkılık U hazırlıq zamanda bolojan həkkaniyılığımı kərsətkən. Xundak kılıp U Əzidin həm həkkaniy ikənlikini həm Əysəning etikətədə boluoqını həkkaniy kılıquçı ikənlikinimə namayan kıldı. 27 Undak bolsa, insanning nemə mahtanquqlılık bar? Mahtinix yok kılındı! — Nemə prinsipkə asasən? Ənənə oja intilix prinsipi bilənmə — Yak! «Etikət» prinsipi bilən! 28 Qünki «İnsan Təwrat ənənəsi əməl kılıxka intilixləri bilən əməs, bəlkı etikət bilən həkkaniy kılınidu» dəp hesablaymır! 29 Əjəba, Huda pəkətlə Yəhudiylarla Hudasi? U əllərningmu Hudasi əməsmə? Xundak, u əllərningmu Hudasıdır. 30 Huda bolsa birdur, U hətnə kılınojanları etikət bilən həmdə hətnə kılınmıqojanları etikət bilən həkkaniy kılıdu. 31 Əmdi etikət prinsipi bilən Təwrat ənənəni bikar kiliwetimiz? Yak, dəl buning əksiqə, uni küçkə iğə kılımız.

4 Undakta, biz [Yəhudiylar] jismaniyyətindən etikət atımız İbrahimning erixkini toqrisida nemə dəymiz? 2 Əgər İbrahim əməlləri bilən həkkaniy dəp jakarlanıqan bolsa, uningda mahtanquqdək ix bolatti (bəribir Hudanining aldida uning mahtinix həkki yok idi). 3 Qünki mukəddəs yazmilarda nemə deyilgən? — «İbrahim Huda oja etikət kıldı; Bu uning həkkaniyılık hesablandı» deyildidu. 4 Ixlığüqigə berilidiojan hək «mehribanlıq» hesablanmaydu, bəlkı birhil «kərəz kəyturux» hesablinidu. 5 Birak, həq ix-

əməl kilmay, pəkət nomussız gunahkarları həkkaniy kılıqı Hudaqa etikadlılıq kixinin bolsa, uning etikadı həkkaniyılıq dəp hesablinidir! 6 Huda kılıqan əməllirigə karimay, həkkaniy dəp hesablıqan kixinin bəhti toopruluk Dawut [pəyəqəmbərmə] mundak degən: — 7 «Itaətsizlikləri kəqürüm kılıqı, Gunahları yepiloqan kixi nemidegən bəhtliktur! 8 Pərvərdigar gunahları bilən həq hesablaxmaydiqlar nemidegən bəhtliktur!». 9 Əmdi bəht yaloquz hətnə kılıqanlar qila mənsup bolamdu, yaki hətnə kılınmışanlar qimu mənsup bolamdu? Qünki: «İbrahimin etikadı uning həkkaniyılığı dəp hesablandı» dəwatımız. 10 Həkkaniyılık kəndak əhwalda uningoja hesablandı? Hətnə kılınxıtin ilgirimi yaki hətnə kılınxıtin keyinmu? U hətnə kılıqan əhəndə əməs, balki hətnə kılınmışan əhəndə hesablandı! 11 Uning hətnini kobul kılıqını bolsa, uni hətnə kılınxıtin burunla etikadlı arkılık igə bolqan həkkaniyılıkka məhür bəlgisi süpitidə bolqanidi. Demək, u hətnisiz turup Hudaqa etikadlılıqlarıñıñ həmmisining atisi boldi — ularmu [etikadlı bilən] həkkaniy hesablinidir! 12 U yəna hətnə kılıqanlarının atisidur; demək, hətnə kılıqan boluxi bilən təngla hətnə kılınmışan waqtidimə etikadlı yol mangojan atımız İbrahimin izlərini besip mangojanlarının atisi bolqandır. 13 Qünki [Hudanıñ] İbrahimə wə nəsligə dunyaoja mirashor bolux tooprısidiki wədə berixi İbrahimin Təwrat ənənəvi əməl kılıxka intilginidin əməs, balki etikadın bolqan həkkaniyılıktın kəlgən. 14 Qünki əgər ənənəvi intiliqanlar mirashor bolidiqan bolsa etikadlı bikar nərsə bolup ələtəti, Hudanıñ wədisimə yokka qırıloqan bolatti. 15 Qünki Təwrat ənənəvi [Hudanıñ] oqəzipini elip kelidi; qünki ənənəvi bolmisa, itaətsizlik degən ixmu bolmayıdu. 16 Xuning üçün, Hudanıñ wədisinə [pəkət] Əz mehribən-xəpkəti arkılık əməlgə axuruluxi üçün, u etikadlılıq asaslinidir. Buning bilən u wədə İbrahimin barlıq əwlədlirioja, pəkət Təwrat ənənəvi astida turidiqanlar qila əməs, balki İbrahimə etikadlılıqlarıñıñ həmmisigimə kapalətlilik kılıqı. Qünki mukəddəs yazmılarda: «Seni nuroqun əkməninin atisi kildim» dəp yezilənidək, İbrahim həmmimizning atisidur. Dərhəkikət, u əlülklərni tirildüridiqan, məwjuṭ bolmığannı bar dəp məwjuṭ kılıqı, ezi etiqadlılıq Huda alındı həmmimizning atisi boldi. 18 Həqkandak ümid ələtəti yənilə ümidi

etikadlı kıldı wə xuning bilən uningoja: «Sening nəsling [san-sanaksız] bolidi» dəp aldin eytiloqandək nuroqun əkməninin atisi boldi. 19 U yüz yaxka yekinlap, tenini əlgən hesablısim, xundakla ayali Sarəhningmu balyatqusunu əldi dəp ərəsim, yənilə etikadta ajizlaxmidi; 20 Hudanıñ wədisiñə nisbətən etikadsızlıq kılıp həq ikkilənmidi, əksiqə u etikadlı arkılık küqayıltı wə Hudanı uluqlıdı, 21 «U nemini wədə kılıqan bolsa xuni əmalgə axurux əkərətigə Igidur» dəp toluk ixəndürüldi. 22 Xuning bilən bu «uning həkkaniyılığı hesablandı». 23 Bu, «Uning həkkaniyılığı hesablandı» degən səz yaloquz uning üçünə əməs, 24 balki Rəbbimiz Əysəni elümdin tirildürən Hudaqa etikadlılıq bilən həkkaniy hesablinidiqan bizlər üçünə yeziləq; 25 [Məsih] bolsa itaətsizliklərimiz üçün pida yolioqə tapxuruldu wə həkkaniy kılınxıtim üçün tirildürüldi.

5 Xunga etikad bilən həkkaniy kılıqan ikənmiz,

Rəbbimiz Əysə Məsih arkılık Huda bilən inaç munasiwəttə bolımız. 2 U arkılık etikadlılıq yolda bizni qing turozudiqan bu mehribən-xəpkətinin iqigə kirix həkükliyə müvəssər bolduk, xuningdək Hudanıñ xanxəripigə baqlıqan ümidiyindən xad-huram bolımız. 3 Xundak bolupla ələtəti, müxkül əhwallar iqidə xadlinimiz; qünki müxkülükkə səwrqanlıq, səwrqanlıq qidamlıq, qidamlıq, ümidi elip kelidi, dəp bilimiz. 5 Wə bu ümid bizni yərgə əkaritip koymayıdu, qünki bizgə ata kılıqan Mükəddəs Roğ arkılık Hudanıñ mehribən-muhəbbəti alliburun kəlbimizgə kuyulup exip taxtı. 6 Qünki biz pəkət amalsız ələtənimizda, Məsih, biz ihlassızlar üçün [Huda] bekitkən wəkətta ezzini pida kıldı. 7 Birsining həkkaniy adəm üçün jenini pida kılıxi nahayiti az uqrayıldıqan ix; bəzidə yahxi adəm üçün birsi pida boluxkajür'ət kılıxımı mumkin; 8 lekin Huda Əz mehribən-muhəbbətini bizgə xuningda kərsitiduki, biz tehi gunahkar wəkətində, Məsih, biz üçün jenini pida kıldı. 9 Hazır biz Xuning kəni bilən həkkaniy kılıqan ikənmiz, əmdi U arkılık [kılıqı] oqəzəptin kütuluximiz tehimə jəzməndür. 10 Qünki burun Hudaqa düxmən bolqan bolsakmu, Oqlining elümi arkılık bizni Xuning bilən inaqlaxturoqan yerdə, Xuning bilən inaqlaxturulqandın keyin, əmdi [Oqlining] hayatı arkılık, biz tehimə kütuldürulmamduq?! 11 Buning bilənla ələtəti, hazır biz Rəbbimiz Əysə Məsih arkılık Huda bilən inaqlaxturulduk, U arkılıkmu Hudanıñ Əzidin xadlinimiz. 12 Xuningdək, gunahının dunyaoja kirixi birlə adəm arkılık boldi, elümning

dunyaşa kirixi gunaň arkılık boldı; xuning bilen gunaň arkılık olüm həmməd adəmgə tarkaldi; qünki həmməd adəm gunaň sadır kıldı **13** (qünki Təwrat ənunidin ilgirimu gunaň dunyada bar idi, əlwətə; halbuki, ənun bolmisa gunahning hesabi elinmaydu). **14** Xundaktımu, olüm Adəm'ata wakğıtdın Musa pəyojəmbər wakğıtçıqıq insanlarojumu həküm sürdi; ular gərqə Adəm'atining sadır kılıoqan itaətsizlikidək gunaň sadır kılıoqan bolsimu, bu insanlarmu olüm həkümidin haliy bolmidi). Adəm'atining ezi — keyin kelidiojan Məsihning bir bexarətlik ülgsidur; **15** halbuki, [Hudanıng] xapaətlik sowojiti Adəm'atining itaətsizlikining pütünləy əksidur. Qünki birla adəmning itaətsizlik bilən nuroqun adəm əlgən bolsa, əmdi Hudanıng mehîr-xəpkıti wə xuningdək birla adam, yəni Əysə Məsihning mehîr-xəpkıti arkılık, kəlgən sowojat exip-texip turoraqqa, nuroqun adəmgə yətküzülüp tehimu zor nətijə hasil kıldı! **16** Xu xapaətlik sowojatning nətijisi bolsa, xu bir adəmning gunahining akıwigitəgə pütünləy ohximaydu. Qünki bir adəmning bir ketim etküzgən itaətsizlikidin qıçarojan həküm insanları gunahkar dəp bekitkən bolsimu, əmma xu xapaətlik sowojat bolsa kəpligən kixılerning nuroqun itaətsizlikliridin «həkkaniyə kılınıx»ka elip baridu. **17** Əmdi bir adəmning itaətsizlik tüpəylidin, ənə xu bir adəm arkılık olüm həkümran bolajan yerdə, [Hudanıng] mol mehîr-xəpkıtını, xundakla həkkaniyilik bolajan xapaətlik sowojitini köbul kılıoqanlar bir adəm, yəni xu Əysə Məsih, arkılık həyatta xunqə əjalibanə həkümranlık kılıoqular bolmamdu! **18** Xunga, bir ketimlik itaətsizlik tüpəylidin barlıq insanlar gunahning jazasiqə məhkum kılınojan bolsa, ohxaxla bir ketimlik həkkaniy əməl bilən həyatlık elip kelidiojan həkkaniyilik pütükül insanlarşa yətküzülgən. **19** Bir adəmning bir ketimlik itaətsizlik arkılık nuroqun kixılər dərwəkə gunahkar kılınip bekitilgəndək, bir adəmning bir ketimlik itaətmənlik bilənmə nuroqun kixılər həkkaniy kılınip bekitili. **20** Əmdi Təwrat ənunu insanning itaətsizliklri kəprək axkarlinip bilinsun dəp kirgüzülgənidı. Lekin gunaň, kəyərdə kəpəygən bolsa, [Hudanıng] mehîr-xəpkıtımı xu yerdə tehimu exip taxti. **21** Xuningdək, gunaň [insaniyətning] üstidin həkümranlık kılıp [ularnı] olümə elip baroqinidək, [Hudanıng] mehîr-xəpkıti həkkaniyilikka asaslinip həkümranlık kılıp, insanni Rabbimiz Əysə Məsih, arkılık manggülük həyatlıkka erixtəridü. (aiōnos g166)

6 Undakta, nemə degülük? Hudanıng mehîr-xəpkıti tehimu axsun dəp gunah iqidə yaxawerəmdük? **2** Yak, hərgiz! Gunahka nisbətən əlgən bizlər əndakmu uning iqidə yaxawerimiz? **3** Yaki silər bilməmsilər? Hərkəsimiz Məsih Əysəoja kirixkə qəmüldürülgən bolsak, Uning olumi iqigə qəmüldürüldük? **4** Biz qəmüldürük arkılık Uning olumi iqigə kirip, Uning bilən billə kəmündük; buning məksiti, Məsih Atining xan-xəripi arkılık olümündin tirilginidək, bizningmu yengi həyatta mengiximiz üzündür. **5** Qünki [Məsihning] olümigə ohxax bir elümədə Uning bilən birgə baqlanoqanıkənmiz, əmdi biz qoqum Uning tirilixigə ohxax bir tirilixtimi Uning bilən birgə bolımız. **6** Xuni bilimizki, gunahning makani bolajan tenimiz kardin qıçırılıp, gunahning küllükida yənə bolmaslıkımız üçün, «kona adəm»imiz Məsih bilən billə kreşlinip əlgən **7** (qünki əlgən kixi gunahın halas bolajan bolidu). **8** Məsih bilən billə əlgən bolsak, uning bilən təng yaxaydioqanlıqımızı ixinimiz. **9** Qünki Məsihning olümündin tirilgəndin keyin kayta əlməydiqanlıq, olümüngə əmdi Uning üstidin yənə həkümranlıq kılalmaydioqanlıq bizgə məlum. **10** Qünki Uning olumi, U gunahni bir tərəp kılıx üçün pəkət bir ketimlik əldi; Uning hazır yaxawatkan həyati bolsa, U Huda oja yüzlinip yaxawatkan həyattur. **11** Xuningoja ohxax, silərmə ezunglarnı gunahka nisbətən əlgən, əmma Məsih, Əysəda bolup Huda oja yüzlinip tirik dəp hesablangar. **12** Xunga gunahning elidiojan teninglarda həkümranlıq kılıxioja yol koymangar, uning rəzil arzu-həwəslirigə boy sunmangar, **13** xuningdək teninglarning həq əzasını həkkaniyətsizlikka koral kılıp gunahka tutup bərməngar. Əksiqə, olümündin tirildürülgənlərdək, ezunglarnı Huda oja atanglar həmdə teninglardiki əzalarnı həkkaniyətning korali kılıp Huda oja atanglar. **14** Gunah silərninə üstünglərə həq həkümranlık kılımaya; qünki silər Təwrat ənunining astida əməs, bəlkı Hudanıng mehîr-xəpkıti astida yaxawatisilər. **15** Undakta, əndak kılıx kerək? Ənununing astida əməs, mehîr-xəpkət astida bolajanlığımız üçün gunah sadır kılıwərsək bolamdu? Yak, hərgiz! **16** Əzərliringlarnı itaətmən kullardək birigə tutup bərsənglər, xu kixinin kuli bolajanlıqları bilməmsilər — yəki olümə elip baridiojan gunahning küllüri, yəki Huda aldida həkkaniyilikka elip baridiojan itaətmənlikning küllüri boluxungar mukərrər? **17** Huda oja təxəkkür! Burun gunahning kuli bolqansilər, birək [Məsihning]

təlimigə baxlinip, bu təlim kərsətkən nəmunigə qin dilinglardin itaət қildinglər. **18** Silər gunahning küqidin kutuldurulup, həkkaniylikning külliri boldunglar. **19** Ətliringlər ajiz boləlaqka, silərgə insanqə səzləwatımən: — ilgiri silər tən əzayinglarnı napak ixlara wə əhlaksızlıkkə küllardək tutup berixinglər bilən tehimu əhlaksızlıqlarını kılqandək, əmdi hazır tən-əzaliringlərni pak-mukaddəslikkə baxlaydiojan həkkaniylikə küllardək tutup beringlər. **20** Silər gunahning külliri boləjan waktinglarda, həkkaniylikning ilkidə əməs idinglər. **21** Hazır nomus dəp kariojan burunki ixlardin xu qaoqda silər zadi կandak mewa kərdünglər? U ixlarning akiweti əlümdür. **22** Birək, hazır silər gunahṭin ərkin kılınip, Hudanıng külliri boləjan ikənsilər, silərdə əzünglərni pak-mukaddəslikkə elip baridiqan mewa bar, uning nətijisi mənggülük həyattur. (aiōnios g166) **23** Qünki gunahning ix həkkə yənilə əlümdür, birək Hudanıng Rəbbimiz Məsih Əysada boləjan sowojiti bolsa mənggülük həyattur. (aiōnios g166)

7 I kərindaxlar, mən hazır Təwrat қanunini bilgənlərgə səzləwatımən; silər қanunining pəkət həyat waktidila insan üstigə həkümran bolidiojanlığını bilməmsilər? **2** Məsilən, eri bar ayal, eri həyatla bolidikən, қanun boyiqə erigə baqlanojan; lekin eri əlüp kətsə, [ezini erigə baqlıqan] nikah қanunidin azad kılınidu. **3** Xuning üçün, bu ayal eri həyat waktida baxka bir ərgə baqlansı, zinahor ayal dəp atıldı. Lekin eri əlüp kətsə, u [nikah] қanunidin ərkin bolidi; xu qaoqda baxka bir ərgə təgsə, zina kılıqan bolmayıdu. **4** Huddi xuningdək, kərindaxlar, silər əysa Məsihning [kurbanlıq] teni arkılık Təwrat қanuniyoja nisbətən əldünglər. Buning məksəti silərning baxka birsigə, yəni əlümdin Tirilgütigə baqlinixinglər wə xuning bilən Hudaşa mewa berixinglardin ibarəttür. **5** Qünki biz «ət»ning ilkidə waktimizda, Təwrat қanuni gunahning arzu-həwəslirini tehimu kəzəqap, tenimzdiki əzalarda əlümgə elip baridiqan mewini qıçarojanıdi; **6** lekin, hazır biz Təwrat қanunining ilkidin ərkin bolduk. Qünki əzümizni boop turidiqan bu қanunoja nisbətən elgən bolup, қanunining dəsturining kona yolidə əməs, bəlkı Rohning yengi yolidə [Hudanıng] küllükida bolımız. **7** Undakta nəmə degülük? Təwrat қanunining əzi gunahmu? Hərgiz undak əməs! Dərvəkə, қanunining kərsətmiliri bolmisa, gunahning nəmə ikənlikini bilməyttim. Қanun «nəpsaniyətqılık kılma» demigən

bolsa, nəpsaniyətqılıkning nemə ikənlikini bilmigən bolattim. **8** Lekin gunah қanunning əmri arkılık pursət tepip, iqimdə hərhil nəpsaniyətqılıklarını kozojıdi. Təwrat қanuni bolmisa, gunahmu əlüktək jansız bolatti. **9** Bir qaoqlarda қanunning sırtida yaxiojinimda həyat idim, lekin қanun əmrinə bilixim bilənla, gunahmu janlinip, meni əlümgə elip bardı. **10** Əslidə kixığə həyatlıq elip kəlsən dəp buyrulojan қanunning əmri aksiqə manga əlüm elip kəldi. **11** Qünki gunah қanunning əmri bilən hujum pursitini tepip, meni azdurdı wə əmr arkılık meni əltürdi. **12** Buningdin kariojanda қanun həkikətən pak-mukaddəstur, uning əmrimi mukaddəs, tooqra-adalətlik wə yahxidur. **13** Undakta, yahxi boləjini manga əlüm boldimus? Hərgiz undak əməs! Bəlkı, gunahning kəwətla kəbih ikənlikli əmr arkılık oquk, axkarilinixi üçün, bu yahxi əmrning wasitisi bilən gunah məndə əlüm pəyda kıldı. **14** Təwrat қanunining «rohka təwə» ikənlikini bilimiz. Birək mən bolsam «ətkə təwə»durmən, demək gunahka կuldək setilojanmən. **15** Qünki nemə kiliwatkinimni əzümmü bilməymən. Qünki əzüm niyət kılıqan ixlarnı kilmaymən; aksiqə, nəprətlinidiojinimni kılımın. **16** Lekin əgər əzüm halimiqan ixlarnı kilsəm, əzüm қanunning yahxi ikənlikini etirap kılıqan bolimən. **17** Xundak ikən, bu ixlarnı mən əməs, bəlkı iqimdə məwjut boləjan gunah kıldırıdu. **18** Iqimdə, yəni mening ətlirimdə həq yahxilikning məwjut əməslikini bilimən; qünki yahxilik kılıx niyitim bar bolsimu, uni kılalmaymən. **19** Xuning üçün əzüm haliojan yahxilikni kilmay, aksiqə halimiqan yamanlıknı kılımən. **20** Əzüm niyət kilməqan ixni kilsəm, buni kılıdiojan mən əməs, bəlkı iqimdə makan kılıqan gunahṭur. **21** Buningdin əzümdiki xundak bir қanuniyətni baykaymənki, yahxilikni kilməkqi boləjinimda, yamanlık həman iqimdə manga həmrəh bolidu. **22** Kəlbimdə Hudanıng қanunidin seyünimən; **23** birək tenimdiki əzalırımda baxka bir қanuniyətni sezimən. Bu қanuniyət kəlbimdiki қanun bilən jəng kılıp, meni tenimdiki əzalırımdiki gunah sadir kılduroquqi қanuniyətkə əsir kılıdu. **24** Nemidegən dərdmən adəmmən-hä! Əlümgə elip baridiqan bu tenimdin kimmə meni kütkuzar? **25** Rəbbimiz əysa Məsih, arkılık Hudaşa təxəkkür bolsun! Xundak kılıp, kəlbim bilən Hudanıng қanuniyoja itaət kılımən, lekin ətlirimdə gunah sadir kılduroquqi қanuniyətkə itaət kılımən.

8 Hulasilisak, Məsih Əysada bolqanlar gunahning jazasioqa məhkum bolmaydu. **2** Qünki Məsih Əysada bolqan həyatlıknı bəhx etdiqan Rohning ənanıyi adəmni gunahqa wə elümgə elip baridiojan ənanıyəttin silərni halas kıldı. **3** Qünki [gunahlılik] ət elip kelidiqan ajizlik tüpəylidin Təwrat ənanı qılalmışənni Hudanıng Əzi [kıldı]; U Əz Ooqlını gunahkar ətlik kiyapətta gunahnı bir tərəp qılıxka əwətip, əttiki məwjut gunahnı [elümgə] məhkum kiliwətti; **4** buning bilən [mukəddəs] ənanıning həkkəniy təlipi ətkə əgəxməydiqan, bəlkı Rohka əgixip mangidiojan bizlərdə əməlgə axurulidu. **5** Qünki ətkə boysunidiojanlar ətkə has ixlarning oyida yürüdu; Mukəddəs Rohka boysunidiojanlar bolsa, xu Rohka ait ixlarning oyida yürüdu. **6** Əttiki oy-niyətlər adəmni elümgə elip baridu; Mukəddəs Rohka ait oy-niyətlər həyatlık wə hatırjəm-amanlıktur; **7** qünki əttiki oy-niyətlər Hudaqə dütəmənluktur; qünki ət Hudanıng ənanıqə boysunmayıdu həm hətta uningoja boysunuxi mumkin əməs; **8** əttə bolqanlar Hudani hursən qılalmaydu. **9** Əmma silərgə kəlsək, pəkət Hudanıng Rohı dərwəkə iqinglarda yaxawatkan bolsa, silər əttə əməs, bəlkı Rohla yaxaysıllər. Əmma Məsihning Rohıqə iğə bolmiojan adəm bolsa, u Məsihka mənsuplardın əməs. **10** Lekin Məsih kəlbinglarda bolsa, teninglər gunah tüpəylidin əlümning ilkidə bəlsimu, həkkəniyilik tüpəylidin rohinqular həyattur. **11** Əlbuki, əlgən Əysani əlümduñ Tirildürgüqining Əzidiki Roh silərda yaxisa, Məsihni əlümduñ tirildürgüqi kəlbinglarda yaxawatkan Rohı arkılıq əlidiojan teninglarnımı hayatı küqkə iğə kılıdu. **12** Xuning üçün, kərindaxlar, biz ətkə kərzədar əməs, yəni uningoja əgixip yaxaxka kərzədar əməsmiz. **13** Qünki ətkə əgixip yaxisanglar, əhalak bolisilər; lekin Mukəddəs Rohka tayinip əttiki kılmixlərni elümgə məhkum kilsanglar, yaxaysıllər. **14** Qünki kimlərki Hudanıng Rohining yetəkqılıkida yaxisa, xularning həmmisi Hudanıng pərzəntliridur. **15** Qünki silər kəbul kılqan roh kullukka ait əməs, xundakla silərni kəyta korkunqka saloquqı birhil roh əməs, bəlkı silər oqullukka elip baridiojan Rohni kəbul kılqansıllər; U arkılıq «Abba, atal» dəp nida kılımımız. **16** Roh bizning əz rohımız bilən billə bizning Hudanıng balılıri ikənlilikimizgə guwahlıq beridu. **17** Hudanıng balılıri ikənmiz, əmdi mirashorlarmu bolımız – Hudanıng mirashorlari həmdə Məsih bilən təng mirashor bolımız – pəkətla uning bilən təng

azab-okubət tartsaklı, uning bilən xan-xərəptin təng bəhrimən bolımız. **18** Qünki mən həzirki azab-okubətlərning kəlgüsidiə bizdə axkarlinidiojan xan-xərəplərgə həq selixturoquqılıkı yok dəp hesablaşmən. **19** Qünki pütkül kainat Hudanıng oqullırının ayan qılıníxını intizarlıq bilən kütməktə. **20** Qünki yaritilojan kainat [Hudanıng] [lənitı astida kəlip], bimənilikkə qəktürüldi. Bu, kainatning əz ihtiyyarı bilən əməs, bəlkı uni qəktürgüqining iradisi bilən boldı wə xundak ümidi bilən boldiki, kainat əzimü qırıxtın bolqan kulluktin kutkuzulup, Hudanıng pərzəntlirigə beqixlinidiojan xan-xərəpkə təwə bolqan hərlükə erixtürülüxtin ibarət idi. **22** Qünki pütkül kainatning həziroqıqə nalə-pəryad kətürüp, tuşut tolqıqining azabını birlikdə tartıwatqanlığını bilimiz. **23** Yaloquz kainat əməs, hətta bizmu, yəni [mukəddəs] Rohning tunji qıraqoqan mewisidin bəhrimən bolqan bizlərmə dilimizda nalə-pəryad kətürməktimiz həmdə [Hudanıng] oqulları süpitidə kəbul qılıníxımızı, yəni temimizning nijatning hərlükigə qıkırılıxını intizarlıq bilən kütməktimiz. **24** Biz ümidkə baqlılanqıqka tkuzuloqanıkənmiz. Lekin ümid kılınoğan nərsə kərulgən bolsa, u yənə ümid bolamdu? Kimmu kez aliddiki nərsini ümid kilsun? **25** Birak, tehi kərmiginimizgə ümid baqlılanınikənmiz, uni səwrqanlıq bilən küttüximiz kerktur. **26** Xuningdək, insaniy ajizlikimizda [Mukəddəs] Roh kəlip bizgə yardım kılıdu; qünki qandaq dua kılıxımız kerəkləkini bilməymiz. Lekin Rohning Əzi ipadılığızın nalə-pəryad bilən biz üçün [Hudanıng aliddə] turup dua-tilawət kılmakta. **27** İnsanlarning kəlbini inqikiləp kəzitip Karioquqi bolsa, [Mukəddəs] Rohning oy-niyətlərinin nemə ikənlilikini biliði; qünki U Hudanıng iradisi boyiqə mukəddəs bəndiliri üçün [Hudanıng aliddə] dua kəlip etünməktə. **28** Xundakla xuni bilimizki, pütkül ixlər Hudani seyidiojanlarning, yəni uning məksət-muddiasi boyiqə qakırilojanlarning bəht-bərikitigə birlikdə hizmət kılmakta. **29** Qünki Huda aldin kəngligə pükkənkixilərni, ularning kəlgüsidiə Əz Oqlining obrazıqə ohxax bolidiojinini, Oqlining nuroğun kərindaxlıri arisidiki tunji oqlı bolidiojinini aldin bəlgiligən. **30** Aldın bekitkən kixilərni U qakırı, qakırıqan kixilərni U həkkəniy kıldı; həkkəniy kılqanlarqə U xan-xərəp ata kıldı. **31** Undakta, bu ixlərə yənə nemə dəyli? Huda biz tərəptə turoqanıkən, kimmu bizgə karxi qikalısın?! **32** Əz Oqlinimə ayimay, Uni həmmimiz üçün pida yolioqə

tapxurojan [Huda], Uningoja қoxup һәммини бизға xәртсiz ata қilmay қаларму? **33** Kimmu Hudaning talliojanlari üstidin xikayet қılalısun?! Huda һәккәniy kilojan yerdə, **34** kimmu gunahka məhkum қılalısun? Әlgən, xundakla tirilgən wə Hudaning ong yenida turuwatkan, һәmdə biz üçün [Hudaning alidda] turup dua-tilawat қiliwatkan Məsih xundak қılarmu?! **35** Kim bizni Məsihning mehîr-muhabbitidin ayriwetəlisun? Japa-muxakkətmi, dərd-ələmmu, ziyankəxlilikmu, aqarqılıkmu, yalingaqlıkmu, heyim-hətərmu yaki kiliqmu? **36** [Mukəddəs yazmilarda] eytilojinidək: — «Seni dəp kün boyı kırılmaktımız, Boozuzlinixni kütüp turojan koylardək hesablanmaktadır». **37** Bırak bizni Səygüqiqə tayinip bularning һəmmisidə əjaliplarning əjalipi bolmaktımız; **38** Xuningoja kət'iy kayıł kılındımkı, mäyl elüm bolsun həyatlık bolsun, pərixtılər bolsun jin-xəytan һəkümranlar bolsun, həzirki ixlar yaki kəlgüsidikı ixlar bolsun, hərkəndək rohiy küqlər bolsun, **39** pələk bolsun həng bolsun, xundakla pütkül kainatta yaritilojan hərkəndək baxxa bir xəy'i bolsun, bizni Rəbbimiz Məsih Əysada bolojan Hudaning mehîr-muhabbitidin həqeqəqan ayriwetküqi bolalmaydu.

9 Mən Məsihə həkikətni səzləymən, yalojan gəp eytməymən, wijdanim Mukəddəs Rohning ilkidə bolup əzəmgə guvahlık қılmağıta — **2** Kəlbimdə zor dərd-ələm wə tügiməs azab bar. **3** Qünki mening buradərlirim, yəni jismaniy jəhəttiki əkerindaxlirim bolojan Israillarnı [nijat tapkuzalisam] [Hudaning] lənitigə kəlip Məsihətin məhərum қılıniməni tiləxkə razi idim; ular Israillar! — ularqa oouşluk hökuki, [Hudaning] xan-xəripining ayan қılınixi, əhdiliri, Təwrat ənanining amanət boluxi, ibadət hizmətləri wə [Təwrat] wadiliri nesiwə қılındı. **5** Uluq [ibraniy] ata-bowiliri ularning kidur; jismaniy jəhəttə Məsih ularning əjdadidur. U barlıq məwjudat üstidin һəküm sürgüqi, mənggü mubarak Hudadur. Amin! (**aiən g165**) **6** — Bırak Hudaning [Israiloja bolojan] sezi bikar boldi, deməymən; qünki Israildin bolojanlarning һəmmisila һəkikiy Israıl hesablanmaydu; **7** xuningdək, İbrahîmning əwladlıri bolsimu, һəmmisila uning pərzəntliri hesablanmaydu. Qünki [mukəddəs yazmilarda İbrahîmoja]: «İshakṭin tərəlgənlərlə sening nəslinq hesablinidu» — deyilgən. **8** Demək, jismaniy jəhəttin [İbrahîmdin] tərəlgən pərzəntlər Hudaning pərzəntliri boliwərməydi, bəlkı [Hudaning] wədisi arkılık tərəlgənlər [İbrahîmning]

həkikiy nəslı hesablinidu. **9** Qünki Hudaning bərgən wədisi mundak idi: «[Kelər yili] muxu qaçda kaytip kelimən, Sarah bir oouşloja ana bolidu». **10** Nuning üstigə, Riwkah bir ərdin, yəni əjdadımız Ishakṭin [kökkezəkga] һamilidar bolğanda, **11** Pərzəntliri tehi tuoqulmioğanda, həqkandək yahxi yaki yaman ixnimə қılmasta, Huda Əzining adəmlərni tallaxtiki muddiasining ularning kilojan ix-əməllirigə əməs, pəkət Qakiroqı bojqanning iradisigə asaslanovanlığını kərsitix üçün, Riwkahıja: «Qongi kiqikining hizmitini қılıdu» — deyilgənidi. **13** Huddi yənə mukəddəs yazmilarda eytilojinidək: «Yaçupni səydüm, Əsawdin nəprətləndim». **14** Undakta, bularqa nemə dəyli? Hudada adalətsizlik barmu? Hərgiz yok! **15** Qünki Huda Musaoja mundak degən: — «Kimə rəhİM kılıqum kəlsə, xuningça rəhİM қılımən, Kimə iq aqırıtkum kəlsə, xuningoja iq aqırıtmən». **16** Demək, bu ix insanning iradisigə yaki ularning tirixqanlıqıja əməs, bəlkı rəhimdilliğ kərsətküqi Hudaçı baqlıktur. **17** Qünki Huda mukəddəs yazmilarda Pirəwngə mundak degən: — «Mening seni tikliximdiki məksət dəl xuki, kudritimni üstündə kərsitix həmdə namimning pütkül jaħanoja jakarlinixi». **18** Demək, Huda haliojinoja rəhİM қılıdu, haliojinini tax yürək қılıdu. **19** Əmdi bəlkim sən manga: «Hudaning iradisigə həqkim karxi qılçalmayıqoan tursa, undakta Huda nemə üçün insanni əyibləydi?» — deyixing mumkin. **20** Bırak, əy insan, Huda bilən takallaxkudək kimsən? Kelipta xəkilləndüriliwatkan nərsə əzini xəkilləndürgüqigə: — «Meni nemə üçün bundak yasiding?» — deyələmdü? **21** Humdanqining ohxax bir kallək laydin esil orunoja ixlitidiojan қaçımı, xundakla adəttiki orunoja ixlitidiojan қaçımı yasax höküğü yokmu? **22** Huda Əz oəzipini kərsitixni wə küç-küdrətini tonutuxni niyət kilojan bolsa, oəzipigə layık bolojan, halakətkə təyyarlanan «қaçilar»şa adəttin taxķiri səwrqanlıq bilən kəksi-ķarnını kəng kəlip kəlgən bolsa, uningoja nemə boptu? **23** Wə xuning bilən Əzining rəhİM-xəpkitining nixani kilojan wə xan-xərəpkə tuyəssər boluxka aldin'ala təyyarlıqan «қaçilar»da, yəni Əzi Yəhudiylar arisidinla əməs, bəlkı əllər arisidinmə qakiroqan bizlərdə xan-xəripining qəksizlikini namayan kılıx üçün xundak қılıxnı haliojan bolsa, buningoja nemə boptu? **25** Bu huddi Hudaning Hoxiya pəyoqəmbər arkılık eytkinidək: — «Əsl həlkim hesablanmiojan həlkni həlkim, əsl səymigənlərni səygənlirim dəymən»; **26** wə yənə:

— «Burun ularoja: «Silər Mening həlkim əməssilər» deyilgən jayda, Kəlgüs idə dəl xu jayda ularoja «Tirik Hudanıng oqullur!» degən nam berilidü». 27 Yəxaya pəyojəmbərmü Israil tooqruluk mundak jakarlıqanidi: — «Israillarning sani dengiz sahilidiki kumdək kəp bolsimu, lekin pəkət birlə «kaldı» kutkuzulidü; 28 qünki, Pərvərdigar Əz ixini tügitiwetip, həkkaniyilik bilən tezdir uni ijra kılıdu; qünki U yər yüzidə həkümimi təltəküs wə tez ijra kılıdu». 29 Yəxaya pəyojəmbər yənə aldin eytkinidək: — «Əgər samawi қoxunlarning Sərdarı boləqən Pərvərdigar bizgə bir nəsil kəldurmioğan bolsa, Sodom xəhiri dək, Gomorra xəhiri dək [yokalqan] bolattuk». 30 Undakta, bularoja nemə deyiximiz kerək? Həkkaniyilikka intilmigən əlliklər həkkaniyilikka, yəni etikadka asaslanıqan bir hil həkkaniyilikka erixti. 31 Lekin Israil həkkaniyilikni kərsətkən Təwrat ənənəvi qanuniyə intilgini bilən ənənəvi təlipigə yetəlmidi. 32 Nemə üçün? Qünki ularning [həkkaniyilikka] intilixi etikad bilən əməs, bəlkı «sawablık ixləri» bilən idi. Ular «putlikaxang tax»ka putlixip yikilip qüxti; 33 huddi [mukəddəs yazmilarda] yezilojinidək: «Həlkni putlixidioğan putlikaxang taxni, Adəmni yikitudioğan ənənəvi taxni Zionoja koydum, Uningoja etikad kılqoqası hərgiz yərgə karitilip kalmış».

10 Kərindaxlar, yürək intizarım, xundakla Hudaqa yelinixim Israillarning kutkuzuluxi üçündür. 2 Qünki xuningoja guvahlıq berimənki, ularning Hudaqa həkikətənmə kizojin intilixi bar, bırak ularning intilixi həkikiy bilim üstigə küruloğan əməs. 3 Qünki ular Hudanıng həkkaniyilikini bilməqkə, uning orniyə ezlirining həkkaniyilikini tikləxkə tirixip, Hudanıng həkkaniyilikdən boyusunmadi. 4 Qünki Təwrat ənənəvi qanunining nixan-məksiti Məsihning Əzidur; xuning bilən etikad kılqoqınlarning hərbiri üçün həkkaniyilik bar boldi. 5 Qünki Təwrat ənənəvi əməl kılıxtın kəlgən həkkaniyilik həkkidə Musa pəyojəmbər mundak yazoğan; «Qanunining əmrlirigə əməl kılqanlar xu ixlidin həyatlıq tapıdu». 6 Lekin etikadın boləqən həkkaniyilik mundak dəydu: — «Kənglüngdə: — «Kim asmanoja qıkar?» (yəni «Kim Məsihni asmandın elip qüixürə?») 7 wə yaki «Hang tegigə kim qüxər?» (yəni «Məsihni əlüməndən kim kəyturur?») — demigin». (Abyssos g12) 8 Əmdid xu [həkkaniyilik] nemə dəydu? — «Səz-kalam sanga yekindür, tilingda wə dilingdidur!» — bu səz-kalam dəl biz jakarlaydiqan etikadning səzidur. 9 Demək, «Əysanıng Rəb ikənlikini aqzıng

bilən etirap kılısang wə kəlbingdə Hudanıng uni əlüklər arisidin tirildiurgənlikigə ixənsəng, kutkuzulisən! 10 Qünki insan kəlbidə etikad kılıx bilən həkkaniy kılınidü, eçizida etirap kılıx bilən nijatka erixidü. 11 Mukəddəs yazmilarda deyilgəndək; «Uningoja etikad kılqoqıning hərbiri hərgiz yərgə karitilmas». 12 Qünki bu jəhəttə Yəhudiylər bilən Greklarning pərkə yok; hər ikkisining Rəbbi həmmiñin Rəbbidur wə Əzigə nida kılqanlarning həmmisigə mol bayılıklarını ayımadı. 13 Qünki: «Kimdikim Rəbning namini qakırıp nida kilsə kutkuzulidü». 14 Lekin Rəbgə ixənmigan kixi kəndakmu Uningoja nida kılalisun? U tooqruluk anglimioğan kixi kəndakmu Uningoja ixənsun? Hux həwər jakarlıqınlıq bolmisa, ular uni kəndakmu angliyalisun? 15 Xu jakarlıqınlıq əwətilmigən bolsa, hux həwərni kəndakmu yətküzəlisun? Mukəddəs yazmilarda yezilojinidək: «Aman-hatırjəmlik tooqruluk hux həwərni, bəht-saadət tooqruluk hux həwərni yətküzənlərning ayaqları nemidegən güzəl-hə!». 16 Birak, huddi Yəxaya [pəyojəmbərnin] «I Pərvərdigar, bizning həwərimizgə kimmə ixəndi?» deginidək həmmə adəm hux həwərgə itaət kılqan əməs. 17 Xunga etikad həwərni anglaxtin kelidu wə xu həwər Məsih tooqruluk səzdə anglitlidü. 18 Lekin xuni soraymənki, ular xu həwərni anglimioğanmidü? Əlwəttə anglıdi: — «Ularning sadasi pütkül dunyaoja, Səsləri yər yüzining kərlirigə yətti». 19 Yənə xuni soraymənki, Israillar [xu həwərdin] wakıp bolmioğanmidü? Aldı bilən, Musa [Israiloja] mundak bəxarət bərgən: — ««Həq həlk əməs» boləqən bir həlk arkılıq silərdə həsət əzizləyən, Nadan bir həlk arkılıq əzizləyən». 20 Keyin, Yəxaya pəyojəmbər intayıñ yürəklik həldə xu bəxarətni berip: — «Əzümgə intilmənlərgə Əzümnin tapkuzdum, Meni sorimioğanlar ola Əzüm kəründüm» — dedi. 21 Lekin, U Israillar həkkidə: — «Mən kün boyi bu itaətsiz wə tərsa həlkə kollirimni uzitip intilip kəldim!» — dəydu.

11 Undakta, xuni soraymənki: — Huda Əz həlkidin waz kəqtımı? Hərgiz undak əməs! Mənmu İbrahim əwlədadın, Binyamin kəbilisidin boləqən bir Israilio! 2 Huda aldin kəngligə pükkən Əz həlkidin waz kəqkini yok. Mukəddəs yazmilarda İlyas [pəyojəmbər] həkkidə nemə deyilgənlikli silərgə ayan əməsmü? U Israillardin azar qekip Hudaqa yelinip: — 3 «I Pərvərdigar, ular Sening pəyojəmbərliringni əltürtüxti, kurbangahlıringni qekixti. Pəkət əzüm

yaloquzla kıldırm, ular yənə meningmu jenimni almakçı boluxuwatidu», deyən. 4 Hudanıning uningoja kayturoqan kalami qandaq boldi? U: «Baaloqa tiz pükmiğən yəttə ming adəmni Əzümgə elip kıldırm» — deyən. 5 Huddi xuningdək, bugünkü kündimü Hudanıning xapaiti bilən [İsraildin] Əzi tallıqan bir «qaldı» bar. 6 [Ularning tallinixi] xapaət bilən bolqan bolsa, undakta əzlirining əjir-əmili bilən bolqan əməs. Əməllərdin bolqan bolsa, xapaət xapaət bolmay əkalətti. 7 Nətijidə qandaq boldi? Israillar izdiginigə erixəlmidi, lekin ulardin tallanovanlar erixti. Қaloqanlarning bolsa, kəngüllüri bishudlaxturuldi. 8 Huddi mukəddəs yazmilarda eytiloqinidək: — «Huda ularning roh-ķəlbini oqəplətkə saldı, Büğünqə kədər kəzlini kerməs, Kulaqlarını anglimas kıldı». 9 Xuningdak Dawut [pəyəqəmbərmə] mundak deyən: «Ularning dastihini əzlirigə kapkan wə tuzak bolup, Ularnı putlaxturup, kilmixlirini əz bexişa qüxürşən! 10 Kezli қarangoqulixip, kərəlmisən; Bellirini mənggү ruslatmay püküldürgəysən!» 11 Undakta, xunimu sorayki: [Israillar] yikılıp kaytidin turqozulmaslıqka putlaxkanmu? Hərgiz undak, əməs! Lekin ularning teyilip itaətsizlik kiloqanlıigidin nijat yat əlliklərgə yətküzüldi. Buningdin məksət Israillarnı həsətkə қozojaxtin ibarəttur. 12 Əmdi ularning teyilip itaətsizlik kilixi dunyaşa asayixlik bəhix atkən bolsa, xundakla ularning ziyan tartkını əllərni beytikan bolsa, undakta kəlgüsidsə ularning həmmisining toluk nijatlıkkə erixxi dunyaşa tehimu zor bəht elip kəlməndu?! 13 Əmdi silər əlliklərgə səzləwətimən; mən əlliklərgə rosul süpitidə bekitilgəndin keyin, wəzipəmni xan-xərəplik dəp uluqlaymənki, 14 janjigərlirim bolqanlarning həsətini közəqap, ularning bəzilirini kutuldurarmənmikin deyən ümidiə bolimən. 15 Qünki ularning taxliwetilgənlilikining nətijisi dunyadiki əllərni Huda bilən inaqlaxturux bolsa, undakta ularning kobul kılınixi olumdin tirilix bolmayı nemə? 16 Həsuldin tunji bolup qıkqan hemirdiki kallək mukəddəs hesablansa, pütün hemir mukəddəs dəp hesablinidu. Dərəhning yiltizi mukəddəs bolsa, xahlırımı mukəddəs bolidu. 17 Zəytun dərihining birnəqqə xehi dərwəkə sunduriwetilgənidi, wə sən yawa zəytun kəqiti bolup, ularning ornişa ulanding. Mana əmdi dərəh yiltizidin ozukluk elip, mol xirnisidin bəhrimən bolqoqı bolqanıkənsən, 18 əmdi sunduruwetilgən axu xahlardin ezungni üstün kılıp mahtanma. Mahtansang, xuni untumiojinkı, sən

yiltizni əməs, yiltiz seni kətürüp կuwwətləwatidu. 19 Sən əmdi: «Xahlar mening ulinixim üçün sunduriwetildi» — deyixing mumkin. 20 Toopra, ular etikadsızlıqtın sunduruldu; sən bolsang, etikadıng bilən tik turisən; birək uningdin məəjrurlanma, əksiq [Hudadin] körk! 21 Qünki Huda əyni waktida bu dərəhning əz xahlirini ayimiojanıkən, senimu ayimaslıki mumkin. 22 Mana, [bu ixlarda] Hudanıning mehribanlıqıha həmdə kəttik kol ikenlikigə kara. U Əz yolidin yikılıp qüxkənlərgə kəttik kol idi, lekin sanga (mehribanlıkda dawamlıq tursangla) mehribanlıq kərsətməktə. Undak bolmiojanda, sənmu kesip taxlinisən. 23 [Yəhədüylərə] etikadsızlıqta qing turiwalmisa, əslidiki dərəhkə ulinidu. Qünki Huda ularni kayta ulaxka əjadirdur. 24 Qünki əgar sən yawa zəytun dərihidin kesip elinip, təbiyi kənuniyətkə hilap əhalə [baqədki] yahxi zəytun dərihigə ulanoqan yərdə, əslidiki bu təbiyi xahlarning əz dərihikə ulinixi tehimu mumkinə?! 25 Kərindaxlar, ezunglarnı üstün wə əkillik qaoqlaxtin saklininxılgır üçün, wəhiy kılinoqan xu sirdin həwərsiz kəlixinqarnı halimaymənki, ta [Huda tallıqan] Yəhədiy əməslərning səni toluklanoquqə, Israilning bir kismi tax yürəklikkə əkaldurulidu; 26 andın pütkül Israil kütküzulidu. Bu tooprułuk mukəddəs yazmilarda mundak yeziloqan: — «Kütküzəjuqı Zionindən kelip, Iplaslıknı Yakuptın yok kılıdu. 27 Mən ularning gunahlarını elip taxliwətkinimdə, Mana bu ular bilən tüzidioqan əhdəm bolidu». 28 Əmdi hux həwər jəhəttin қarioqanda, silərning bəhtinglər üçün Yəhədiy həlkə [hux həwərgə] düxmən kılıp bekitilgən; birək Hudanıning tallixi jəhəttin қarioqanda, ata-bowilirimiz səwəbidin səyulgəndur. 29 Qünki Huda Əzi bərgənlirini wə qəkirikini kayturuwalmayıdu. 30 Silər əlliklərmə bir qaoqlarda Hudaşa itaət kilmioqan bolsanglarmu, [Yəhədüylərə] itaətsizlikining nətijisidə həzir rəhİM-xəpkətkə erixtinglər. 31 Yəhədiylər bolsa itaət kilmay keliwətidü; [Hudanıning] buningdiki məksiti, silərgə kərsətkən rəhİM-xəpkət arklılıq ularnimu rəhİM-xəpkətkə erixtürüxtin ibarəttur. 32 Qünki Huda pütkül insanoğa rəhİM-xəpkət kərsitix üçün, həmməylənni itaətsizlikkə solap koydi. (eleesə g1653) 33 — Ah! Hudanıning danalıki wə ilim-həkəmitining bibahə bayılıkları həm həsabsız qongkurluk! Uning həkümilirining tegiga yətkili bolmas! Uning yolları idəp tepixtin xunqə yıraktur! 34 «Kimmu Pərvərdigarning oy-muddialırını qüxinip

yətti? Kimmu Uningoja məslihətqi bolalidi?» **35** «Uningoja kim awwal bir nərsə berip, Keyin uni kayturup bər deyəldidi?». **36** Qünki barlıq məwjudatlar Uningdin kəlgən, U arkılık məwjut bolup turidu, Həm Uning üçün məwjut bolup turidu. [Barlıq] xan-xərəp əbədgiqə Uningoja boləqay! Amin. (aiən g165)

12 Xunga, əy kərindaxlar, Hudanıng rəhimdilliliyi bilən silərdin xuni etünimənki, teninglarnı mükəddəs, Hudani hursən kılıdıcıq, tırık kurbanlık süpitidə Uningoja beqixlangar. Mana bu silərnin [Hudaşa] kılıdıcıq həkikiy ibaditinglardur. **2** Bu dunyanıng kəlipioja kirip kalmangar, bəlkı oy-pikringlarning yengilinixi bilən əzgərtilinglar; undak əliqanda Hudanıng yahxi, kobul ələrlilik wə mukəmmal iradisining nemə ikənlilikini ispatlap bilələysilər. (aiən g165) **3** Manga ata kılınojan xapaətkə asasən hərbiringlar oja xuni eytimənki, əzünglar toopluluk əzənglarda bar bolqinidin artuk oylinmay, bəlkı Huda hərbiringlar oja təkşim kılıqan ixənqning miqdarioja asasən salmaklıq bilən əzünglarnı dəngsəp kərünglar. **4** Qünki tenimiz kepligən əzalardin tərkib tapkan həmdə hərbir əzayımızning ohxax bolmiojan roli bolqandək, **5** bizmu kəp bolqinimiz bilən Məsihətə bir tən bolup bir-birimizgə baqlinxılıq əza bolımız. **6** Xuning üçün bizgə ata kılınojan mehîr-xəpkət boyiqə, hərhil rohiy iltipatlirimizmu bar boldi. Birsigə ata kılınojan iltipat wəhijini yətküzüsən bolsa, ixənqisinin dairisi də wəhijini yətküzsun; **7** baxķılarning hizmitini kılıx bolsa, hizmət kilsun; təlim berix bolsa, təlim bərsun; **8** riqbətləndürüsən bolsa, riqbətləndürüs; sədikə berix bolsa, mərdlik bilən sədikə bərsun; yetaklax bolsa, əstayedillik bilən yetəklisun; həyrəhəqlik kərsitix bolsa, huxal-huramlıq bilən kilsun. **9** Mehîr-muhəbbitinglər sahta bolmisun; rəzilliktin nəprətlininglər, yahxılık qıraq baqlininglər; **10** Bir-biringlarnı kərindaxlar qə kizotin mehîr-muhəbbət bilən səyünglər; bir-biringlarnı hərmətləp yüksəri orunoja əyunglar. **11** İntilixinglarda erimənglər, roh-kəlbinglər yalkunlap kəyüp turup, Rəbkə küllərlə hizmət kilinglar. **12** Ümidtə bolup xadlinip yürünglər; muxəkkət-kiyinqılıqlar oja səwr-takətlilik bolunglar; duayinglarnı hərkəndək wakitta tohtatmanglar. **13** Mükəddəs bəndilərning ehtiyyajının qıkınglar; mehəmandostlukça intilinglar; **14** Silərgə ziyankəxlik kılıqular oja bəht tilənglər; pəkət bəht tilənglər, ularni karqımlangar. **15** Xadlanoranlar bilən billə xadlininglər; əyungurup

yioqlıqanlar bilən billə əyungurup yioqlanglar. **16** Bir-biringlər bilən inaq ətüp ohxax oy-pikirdə bolunglar; nəzirinqlarnı üstün kilmangar, bəlkı təwən təbikidiki kixilər bilən berix-kelix kilinglar. Əzünglarnı danixmən dəp qaoqlımaglar. **17** Həqkimning yamanlıq oja yamanlıq bilən jawab kayturmanglar. Barlıq kixinin aldida ixliringlar pəzilətlik boluxka kəngül əyunglar. **18** Imkaniyətning bariqə kepqılıq bilən inaq ətünərlər; **19** intikam almanglar, i səyümlüklərim; uni Hudaşa tapxurup Uning əzəzipigə yol əyunglar, qünki [mükəddəs yazmilarda] mundak yezilojan: «Pərvərdigar dəyduki, intikam Meningkidur, [yamanlıq] Mən kayturmən». **20** Xunga əksiqə «Düxmining aq bolsa, uni toydur, ussiojan bolsa, əndur. Bundaq kılıx bilən «uning bəxiqə kemür qoqını toplap salqan bolisən». **21** Yamanlıq aldida bax əgmənglər, bəlkı yamanlıqni yahxılıq bilən yenginglər.

13 Həmmə adəm əzlirini idarə kılıqı həkük əgilirigə boyunsun. Qünki Huda tiklimigən həkümət yok; kəysi həkük-həkümət məwjut bolsila Huda təripidin tikişləngəndur. **2** Xuning üçün, həkük-həkümətkə karxılık kılıqı kixi Hudanıng orunlaxturuxioja karxılık kılıqan bolidu. Karxılık kılıqular sorakka tartılıdu **3** (qünki həkümranlar yahxılık kılıqular oja əməs, bəlkı yamanlıq kılıqular oja korkunq kəltüridü). Həkümranlardın korkuxni halimaymən desəng, undakta yahxi əməl kıl. U qaoqda həkümət təripidinin təriplinəsən. **4** Qünki həkümranlar sening mənpəiting üçün Hudanıng hizmətqisidur. Lekin yamanlıq kilsang, uningdin korkuxung kerək! [Həkümran] kiliqni bikar oja esiwalmayıdu, u yamanlıq kılıqioja Hudanıng əzəzipini kərsitidicə jaza bərgüqı süpitidə Hudanıng hizmətqisidur. **5** Xuning üçün, həkümranlar oja boyunsux kerək. Bu, pəkət jazalinixtin saklinix üçünə əməs, bəlkı pak wijdanlıq bolux üçündür. **6** Muxu səwəbtinmu baj tapxurunglar; həkümranlar bolsa, Hudanıng məhsus bu ixlarnı baxkurusuxka bekitkən hizmətkarlıridur. **7** Hərkiməgə əz tegixlik həkkini tələnglər; qəllə-parək tapxuruwalıqioja qəllə-parəknı, baj yioqquqular oja bajni tapxurunglar; ehtiramoja tegixlik bolqanlar oja ehtiram kilinglar, hərmət kılıxka tegixlik bolqannı hərmət kilinglar. **8** Bir-biringlarnı səwyüxtin baxka, heqkiməgə heqnərsidin kərzədar bolmanglar. Qünki baxķılarnı səygən kixi Təwrat kanunining təlipini əməlgə axurojan bolidu.

9 Qünki «zina kılma, katillik kılma, ooprilik kılma, napsaniyətqılık kılma» degən pərhizlər wə bulardın baxka hərkəndək pərzelərmə, «köxəngni əzüngni səyəndək səygin» degən bu əmrgə yiojinqaklanoqan. **10** Mehîr-muğabbətkə berilgən [kixi] eż yekinişa həqkəndək yamanlık yürgüzməydü; xuning üçün, mehîr-muğabbət Təwrat ənanunining təlipini əməlgə axuroquqidur. **11** Hazırkı wakıtning jiddiylikini bilip, xularni kilinglar. Qünki biz üçün allıqاقan uykudin oyojinxı wakıt-saiti yetip kəldi. Qünki dəsləpki etikəd kilojan waktimizə nisbətən nijatımız tehimu yekinlap kəldi. **12** Keqə etüxkə az kəldi, kündüz yekinlahti. Xunga, қarangooulukning ixlirini taxlap, yoruklukning koral-yaraqlarını kiyəlyi. **13** Kündüzgə muwapiq diyanətlik hayat kəqürəyli, əyx-ixrət wə xarabhorlukka, zina wə kəyp-sapaqa, jedal-majira wə həsəthorlukka berilməyli; **14** əksiqə əzüngalarqa Rəb Əysə Məsihni kiyiwelinglar wə gunahkar əttiki arzu-həwəslərni qandaq kanduruxni həq oylimanglar.

14 Etikədi ajizlarnı köbul kilinglar, lekin ular bilən pikirdə talax-tartix kilmanglar. **2** Birsi hərkəndək yeməklikni yeyixə bolidiojinoja ixinidü; lekin yənə etikədi ajiz birsi pəkət kektatlarnila yəydu. **3** Hərkəndək yeməkliklərni yəydiqan kixi yeməydiqan kixini kəmsitmisin; həmdə [bəzi nərsini] yeməydiqan kixi hərkəndək yeməkliklərni yəydiqan kixi üstidin həküm kilmisin. Qünki Huda uni köbul kilojan. **4** Baxka birsining hizmətkarı üstidin həküm kiloquqi sən kim iding? Hizmətkarning tik turuxi yaki yikilipli ketixigə pəkətla eż hojayini məs'uldur. Həmdə [xu hizmətkarmu] tik turidiojan kilinidü — qünki [hujayini] Rəb uni tik turquzuxka kədiridur. **5** Məlum birsi məlum bir künni yənə bir kündün üstün kəridü, yənə birsi həmmə künni ohxax dəp karaydu. Hərkim əzining kezkarixiqa toluk ixənqi bolsun. **6** Məlum künni kədirləydiqan kixi buning bilən Rəbbining hərmitidə uni kədirləydu. Bir nərsini yəydiqan kiximu Rəbbining hərmitidə yəydu, qünki u eż rızki üçün Hudaqa təxəkkür eytidü. Məlum nərsini yeməydiqan kixi yeməydiqanlıkı bilən əzining Rəbbining hərmitidə yeməydu, umu xundakla Hudaşa təxəkkür eytidü. **7** Qünki həqkaysımız əzimiz üçün yaximaymiz wə həqkaysımız əzimiz üçün əlməymiz; **8** Bəlkı əgər yaxisaq, Rəbbimiz üçün yaxaymaz; əlsək, Rəbbimiz üçün elimiz. Xuning üçün yaxisakmu, əlsəkmu Rəbbimizgə mənsupturmız. **9** Qünki Məsihning əlüxi wə tirilixi dəl xu məksət bilən boldiki,

Uning əlüklərning həm tiriklərning Rəbbi boluxı üzündür. **10** Undakta, sən nemə üçün əkerindixing üstidin həküm kılısan? Yaki nemə üçün əkerindixingni mənsitməsən? Qünki həmmimiz Hudanıng sorak təhti aldida turiximiz kerək bolidu. **11** Qünki [mukəddəs yazmilarda] etylojinidək: — «Pərvərdigar dəyduki: — Əz hayatım bilən kəsəm iqmənki, Manga barlıq tizlər pükülidü, Barlıq tillar Meni etirap kılıp madhiya okuydu». **12** Xunga, hərbirimiz Huda aldida əzimiz toqrluluk hesab berimiz. **13** Xuning üçün, bir-birimizning üstidin həküm kiloquqi ikkinqi biri bolmaylı. Buning ornişa xundak həkümkararoqa kelinglarki, hərkəndək əkerindaxka gunahqa yikitidiojan bir nərsini yaki tuzaknı koymaslıq kerək. **14** Rəbbimiz Əysada bolovanlığimdin xuningə qat'iy ixəndürülüp bilimənki, hərkəndək nərsə əzlikidin haram əməstur; lekin bir nərsini haram dəp kariojan kixi üçün, u uningoja haramdır. **15** Əgər yeməkliking tüpəylidin əkerindixingni azabka koyojan bolsang, mehîr-muğabbət yolda mangmiojan bolisən. Məsih uning üçün Əz jenini pida kılıp elgən, bu [əkerindixingi] yeməkliking bilən nabut kılma! **16** Əmdi silər yahxi dəp kariojan ixlarning yaman deyilihixə səwabqi bolup kalmanglar. **17** Qünki Hudanıng padixahlılıq yemək-iqməktə əməs, bəlkı Mukəddəs Rohta bolovan həkkariyilik, inaklık-hatırjəmlik wə xadılıktıdır. **18** Bularda yaxap Məsihə hizmat kiloquqi kixi Hudanı hursən kılıdu wə insanlarning təriplixigə sazawər bolidu. **19** Xuning üçün əzimizni inaklıkını ilgiri süridiojan wə bir-birimizning etikədini kürup qılıdiojan ixləroja ataylı. **20** Yeməklikni dəp Hudanıng əjrini nabut kilmanglar. Həmmə nərsə dərwəkə halaldur; biraq birsi yegini bilən [etikədə] putlaxsa, u uningoja yaman hesablinidü. **21** Xuning üçün gəx yeyix, xarab iqix, xundakla baxka hərkəndək ixləri kilişim kərindixingni gunahqa teyilduridiojan, azabka koyidiojan yaki uni ajizlaxturidiojan bolsa, bularni kilmioqining tütük. **22** Sening [məlum bir ixni kilişkə] ixənqing barmu? Əmdi bu ixənq Huda bilən sening arangdiki ixtur. Əzi kiliwatkan ixni toqra dəp kariojan, xuningdin wijdanimu əyibkə buyrulmiojan kixi nemidegən bəhtlik-hə! **23** Lekin [yeməkliktin] gumanlinip turup yənə xuni yegən kixi əyibkə buyrulidu, qünki buni ixənq bilən yemigən. İxənqtin bolmiojan hərkəndək ix gunahetur.

15 Əmdi etikədizim küqlük bolovan bizlər əzimizni kənaətləndürüxnile oylimay, bəlkı etikədi

ajizlarningmu ajizliklirini këtüriximiz kerək. 2 Hərbirimiz eż yekinimizning etikadını kırup qıqxı üqün, uning bəht-bərikitini kezlep, uni hursən kılıxka intiləyli. 3 Qünki hətta Məsihmu Əzini kanduruxni oylimiojanidi. Bu toqrisida mukəddəs yazmilarda mundak pütülgən: «Sən [Hudani] həkarət kılajanlarning həkarətliri Mening üstümgə qüxti». 4 Qünki burunda [wəhiy bilən] pütülgən yazmilardiki hərkəysi səzər bızgə egitix üçün yezilojan bolup, məksiti mukəddəs kitablardin kəlgən səwr-takət wə ilhambəhx arkılık bizdə azru-ümidning boluxi üqündür. 5 Əmdi səwr-takət wə ilhambəhxning Igisi Huda silərni Məsih Əysani ülgə kılıp, eżara bir oy-niyətkə kəltürgəy; 6 buning bilən silər Hudani, yəni Rəbbimiz Əysa Məsihning Atisini bir jan bir dil bilən bir eoqizdin uluqlıqaysilər. 7 Xunga, Məsih silərni kəbul kılıp, Hudaşa xan-xərəp kəltürginidək, silərmü bir-biringlarnı kəbul kjingilər. 8 Qünki silərgə xumi eytimənki, Əysa Məsih Hudanıng atabowilaroja bərgən wədilirini ispatlax üçün, xu arkılık əllərmü Hudanıng rəhim-xəpkitini kərüp uni uluqlıxi üçün, hətnə kılınojanlaroja Hudanıng həkikitini yətküzüqü hizmətkar süpitidə təyinləndi. Bu huddi [mukəddəs yazmilarda]: — «Xunga Sanga əllər arısında mədhiyə okuymən, Wə Sening namingni küyləymən» — dəp yezilojanidi. 10 Wə U yəna: — «Əy əllər, [Huda]ning həlkı bilən billə xad-huram bolunglar!» — dəydu. 11 Wə yəna U: — «Əy barlıq əllər, Pərvərdigarnı madhjiyilənglər, Əy pütükül қowmlər, Uni uluqlanglar!» — dəydu. 12 Yəna, Yəxaya [pəyojəmbərmü] mundak dəydu: — «Yəssəning yiltizi bolovan kixi məydanə qıkıdu, Əllərgə hakimlik kılıdiqan zat ornidin turidu; Əllər dərwəkə Uningoja ümid baoqlaydu». 13 Əmdi ümidning Igisi Huda Əziga ixiniwatqanlıqlıqlardın kəlblinglarnı toluk xad-huramlıq wə tinq-hatırjəmlikə tolduroqay, xuning bilən Muğəddəs Rohning kük-kudriti bilən ümidkə tolup taxkaysılər. 14 I kərindaxlırim, kənglünglarning mehribanlıq bilən tolojanlıqıja, mol bilimlər bilən toluk bezəlgənlilikə, xundakla bir-biringləroja eżara jekiləp berələydiqanlıqlarıqımı kaiyilmən. 15 Xundak bolsimu, Huda manga ata kılıqan xapaət tüpəylidin mən silərgə bir kisiş tərəplərdin nəqqə ixlarnı əslitip koyuxkə səl jürətlik bolup uxbu hətni yazmakımən. 16 Xu xapaət bilən mən Hudanıng hux həwirini yətküzüp kahindək Uning ibaditini həmma yərdə wujudka kəltürük hizmitidə [Yəhədiy əməs]

əllərgə Məsih Əysanıng hizmətkarı bolup təyinləndim. Bu hizmitimning məksiti əllərning Hudaşa sunidiojan ibaditi Muğəddəs Roh arkılık pak-muğəddəs kiliñip, Hudani hursən kılıdiqan kurbanlıqtək Uning kobul kılıxiqə layik boluxi üqündür. 17 Xuning üqün Məsih Əysada bolovanlıkımızın Hudanıng manga tapxurojanlıridin pəhirlinimən. 18 Qünki əllərning Hudaşa itaat kılıxi üqün Məsihning manga kildurojanlıridin baxka həqnemini tiləja elixka həddim əməs. Səz wə əməllər arkılık, alamətlik möjizilər wə karamətlər arkılık, Muğəddəs Rohning kük-kudriti bilən Yerusalemıñ baxlap Illirikon əlkisgiqə aylinip həmmə yerdə Məsihning hux həwirini toluk jakarlıdim. 20 Xundak kılıp baxkilar salojan ulning üstigə bina salmaslıq üçün, əzəldin Məsihning nami anglanıqan yərlərdə bu hux həwərni jakarlaxka intilip kəldim. 21 Bu toqrisida [mukəddəs yazmilarda] eytilojinidək: — «Uningin həwərsiz bolovanlar Uni kəridü, Anglimiqanlar anglap qüxinidü». 22 Mana, xu [hizmətlirim] səwəbidin yeningləroja berixni kəp ketim oyliojan bolsammu, lekin tosuloqlularoja uqrəp baralmidim. 23 Lekin hazır muxu ətraplarda [hux həwər yətküzülməgə] yərlər manga қalmıqanlıqtin, həmdə kəp yillardın beri silərni yoklap berix arzuyum bolovanlıqtin, İspaniyəga beriximda silərni yoxlap etməkçimən. Səpirimdə aldi bilən silər bilən kerüxüp, bir məzgil həmrəhliliklərindən toluk huxallinip, andin silərning yardımlınlarda səpirimni dawamlaxturuxumni ümid kılımən. 25 Bırak hazır bolsa Yerusaleməqə berip, u yərdiki mukəddəs bəndilərning hizmitidə boluxka ketiwatimən. 26 Qünki Makedoniya wə Ahaya əlkiliridiki jamaətlər Yerusalemıñ mukəddəs bəndilər arısındıki yüksullarоja iana tolap yardımə berixni layik kərdi. 27 Bu ixni ular bərhək layik kərdi; əmaliyəttə bolsa ular Yerusalemıñkilərgə kərzədardur. Qünki əllər [Yəhədiy kərindaxlarning] rohıq bəhtliridin bəhrimən bolovan bolsa, maddiy jəhəttin ularoja yardımə berixkə toqra kelidü. 28 Mən bu ixni püttürgəndin keyin, yəni [Yerusalemıñkii] kərindaxlarning [jamaətlərning etikadining] bu mewisini kəbul kılıxını jəzmənləxtürgəndin keyin, silərni yoklap ettiip İspaniyəgə barımən. 29 Yeningləroja barojnimda, Məsihning toluk bəht-bərikitini silərgə elip baridiojanlıqimni bilimən. 30 Kərindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsih wə [Muğəddəs] Rohning mehri-muhəbbiti bilən silərdin etünimənki,

mən üçün Hudaqa dua kılıp mən bilən birlikdə kürək kılıqayalar — **31** mening Yəhudiyyə əlkisidiki etikad kılımçıqların yaman niyatlıridin saklinixim, xuningdək Yerusalemda in'amni yətküzüix hizmitimning xu yordiki mukəddəs bəndilərning köbul kılıxıqa erixixi üçün **32** həmdə ahirda Huda buyrusu, pekirning xad-huramlıq bilən yeningləroja berip, silər bilən ortak istirahət kılıxımız üçünmən dua kılıqayalar — **33** Amanlıq-hatırjömlük İgisi bolən Huda həmminglər bilən billə boləy! Amin!

16 Kənhria xəhəridiki jamaətning hizmətqisi singlimiz Fibini silərgə təwsiyə kılıp tonuxturımən; **2** unı mukəddəs bəndilərgə layık Rəbning muhəbbitidə köbul kılıp küttüwaləqayalar — uning hərkəndək ixta silərgə hajiti qüxsə, uningoja yardım kılıqayalar. Qünki u əzimu nuroğun kixilərgə, jümlidin mangımı qong yardımçı bolən. **3** Mən bilən birgə ixligən, Məsih Əysada bolən hizmətdaxlırim Priska bilən Akwiləroja salam eytkayalar — **4** (ular meni dəp eż həyatının heyim-hatırıqə karimidi. Həm yaloquz mənla əməs, bəlkı əllərdiki barlıq jamaətlərmə ulardın minnətdardur). **5** Ularning ailisidə jəm bolidiojan jamaətkimə salam eytkayalar. Asiya əlkisidin Məsihə etikadta əng dəsləpki mewə bolup qıkkən, səyümlüküm Epənitə salam eytkayalar. **6** Silər üçün kəp ejir singdürgən Məryəmə salam eytkayalar. **7** Mən bilən zindandax bolən, Yəhudiyyə kərindaxlırim Andronikus wə Yunyaqə salam eytkayalar. Ular məndin awwal Məsihə bolən bolup, rosullar arisidimə abruyluktur. **8** Rəbbimizdə bolən səyümlüküm Ampliyatka salam eytkayalar. **9** Biz birgə ixligən Məsihə bolən hizmətdiximiz Urbanus wə səyümlüküm Stahuslaroja salam eytkayalar. **10** Sınaklardın ətkən, Məsihə sadik ispatlinip kəlgən Apelisə salam eytkayalar. Aristowulusning ailisidikilərgə salam eytkayalar. **11** Yəhudiyyə kərindixim Hərodiyonqa, Narkisning ailisidikilərdin Rəbdə bolənlaroja salam eytkayalar. **12** Rəbning hizmitidə japa tartıwatçan Trifena wə Trifosa hanimoja salam eytkayalar. Rəbning hizmitidə nuroğun japa tartıcan səyümlük [singlim] Pərsisə salam eytkayalar. **13** Rəbdə tallanojan Rufuska wə uning mangımı ana bolən anisioja salam eytkayalar. **14** Asinkritus, Filigon, Hərmis, Patrobas, Hərməs wə ularning yenidiki kərindaxlaroja salam eytkayalar. **15** Filologus wə Yulyaqa, Nerius wə singlisioja, Olimpas wə ularning yenidiki barlıq

mukəddəs bəndilərgə salam eytkayalar. **16** Bir-biringlər bilən pak səyxülər bilən salamlixinglər. Məsihning həmmə jamaətliridin silərgə salam! **17** Kərindaxlar, silərdin xuni etümənki, silər əgəngən təlimgə karxi qıkkən, aranglarda ihtilaplarnı pəyda kılıdiojan wə adəmnı etikad yoldıñ teyilduridiojan kixilərdin pəhəs bolunglar, ulardin neri bolunglar. **18** Bundak kixilər Rəbbimiz Məsihə əməs, bəlkı eż karnioja kül bolidu; ular siliq-sipaya gəplər wə huxamət sezləri bilən saddilarıng kəlbini azduridu. **19** Silərning Rəbkə bolən itaətmənliklərdin həmməylən həwər tapdı. Xunga əhwalinglərin xadlinimən; xundaktimu, yahxi ixlar jahəttə akıl boluxunglarnı, yaman ixlar oja nisbətən nadan boluxunglarnı halaymən. **20** Amanlıq-hatırjömlük İgisi bolən Huda uzun etməy Xəytanni ayaq astinglarda yənjiydu. Rəbbimiz Əysanın mehîr-xəpkəti silərgə yar boləy! **21** Hizmətdixim Timotiy, Yəhudiyyə kərindaxlırim Lukyus, Yason wə Sospatirlardin silərgə salam. **22** (uxbu hətkə ələmətə təwrətküqi mənki Tərtiyumu Rəbdə silərgə salam yollaymən). **23** Manga wə əyidə daim yiqilidiojan pütün jamaətkə sahibhanlıq kılıdiojan Gayustin silərgə salam. Xəhərning həziniqisi Erastus silərgə salam yollaydu, kərindixim Kuwartusmu xundak. **24** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti həmminglərə yar boləy! Amin! **25** Uzun zamanlardın buyan süküttə saklinip kəlgən sirning wəhiy kılınixi boyiqə, mening arkılık yətküzülgən bu hux həwər, yəni Əysa Məsihning jakarlinixi bilən silərni mustəhkəmləxkə kədir Boloquqioja [xan-xərəp boləy]! (aiōnios g166) **26** Sir bolsa insanları etikadlı itaətmənlik yolioja elip berix üçün, mənggü həyat Hudanıng əmriga binaən həm biwasitə həm burunkı pəyoqəmbərlərinin yezip kəlduroğanlıri arkılık, hazır barlıq əllərgə wəhiy kılındı; (aiōnios g166) **27** xundak kılıqan birləmə dana Boloquqı Hudaqa Əysa Məsih, arkılık xan-xərəp əbədil'əbəd boləy! Amin! (aiōn g165)

Korintliklarqa 1

1 Hudaning iradisi bilen Məsih Əysanıng rosuli dəp qakırılıqan mənki Pawlustin wə ķerindiximiz Sostenistin Korint xəhîridiki jamaətə, Məsih Əysada pak-mukəddəs kılıniq, «mukəddəs bəndilirim» dəp qakırılıqlarqa wə xuningdək hər yərlərdə Rəb Əysa Məsihning (U ularoja wə bizgə mənsup!) namioja nida kılçuqılarnıñ həmmisiga salam! **3** Atımız Huda həm Rəb Əysa Məsihətin sılərgə mehîr-xəpkət wə hatirjəmlik bolоqay! **4** Hudanıng Məsih Əysada silərgə ata kılınojan mehîr-xəpkəti tüpəylidin Hudayimoja hərdaim təxəkkür eytimən; **5** buning bilən silər Uningda hər tərəptə, hərkəndək səzdə, hər tərəptiki bilimlərdə bay kılınoqansılar, **6** huddi Məsihning guwahlıqlik silərdə təstiklanıqandək. **7** Xuning bilən silərdə hərkəndək rohiy iltipat kəmlik kılmastan, Rəbbimiz Əysa Məsihning ayan kılınxını kütisilər; **8** U yənə silərni ahıroqaz mustəhkəmləyduki, Rəb Əysa Məsihning künü kalğıqə əyibsiz saklinisilər; **9** Huda səzidə turəquqidur — silərni Əz Oqlı Rəb Əysa Məsihning sirdax-həmdəmlilikə qakırıloqı dəl Uning Əzidur. **10** Əmdi mən silərdin Rəbbimiz Əysa Məsihning nami bilən xuni etünimənki, i kerindaxlar, gepinglar bir yərdin qıksun, aranglarda bəlgünqılık bolmışın, bir pikirdə, bir niyəttə kamıl birləxtürülüngər; **11** Qünki Klowining ailisidiklərning manga silər toopranglarda eytixiq, i kerindaxlırım, aranglarda talax-tartıxlardır bar ikən. **12** Deməkqi bolqınım xuki, hərbiringlar: «Mən Pawlusning tərəpdarı», «Mən Apollosning tərəpdarı», «Mən Kefasning tərəpdarı» wə «Mən Məsihning tərəpdarı» dəwatisilər. **13** Əjəba, Məsih bəltüngənmikən? Silər üçün krestləngən adəm Pawlusmidi? Silər Pawlusning namioja qəmüldürüldünglarmı? **14** Mən Hudaoja təxəkkür eytimənki, aranglardın Krispus bilən Gayustin baxka heqkaysıngılnı qəmüldürümidi; **15** xuning bilən heqkim meni əzining namida adəmlərni qəmüldürdi, deyəlməydi. **16** Durus, mən yənə İstifanasning əyidikilərnimü qəmüldürdüm; baxka birawnı qəmüldürginimni əsliyəlməymən. **17** Qünki Məsih meni adəmlərni qəmüldürükə əməs, bəlkı hux həwərni jakarlaxkə əwətti; uni jakarlax bolsa insanning hekmətlilik səzləri bilən bolmaslıkı kerək; undak bolojanda Məsihning kresttiki [kurbanlıqining] küçi yokitilojan bolidu. **18** Qünki kresttiki kurbanlıki toopruluq səz-kalam ħalakətkə

ketiwatkanlarqa əhməklik, əmma kutulduruluwatkan bızlərgə Hudanıng küq-kudritidur. **19** Qünki mundak pütülgənki, «Mən danixmənlərning danixmənlikini yokitiman, akıllarning akıllığını qətkə қakımən». **20** Undakta, danixmənlər keni? Təwrat əlimalıri keni? Bu dunyadiki bəs-munazirə kılçuqıllar keni? Huda bu dunyadiki danalıqnı əhməklik dəp kərsətkən əməsmu? (*aiōn g165*) **21** Qünki Huda danalığı bilən bekitkini boyiqə, dünya əz danalığı arkılık Hudani tonumiojan, xunga Huda əhmikanə dəp karalojan, jakarliniwatkan səz-kalam arkılık uningoja ixəngüqilərgə nijatlıq yətküziüxiyi layık kərgən. **22** Qünki Yəhudiylar möjizilik alamətlərni, greklar bolsa «danalıq»ni tələp kılıdu; **23** əmma biz bolsaq Məsihəni, yəni krestləngən Məsihəni jakarlaymız; bu Yəhudiylarqa nisbətən bizarlık ix, əllərgə nisbətən əhmikanılık dəp karılıdu; **24** əmma qakırılıqlar üçün eytkənda, məyli Yəhudiylar bolsun yaki greklar bolsun, Məsih Hudanıng küq-kudriti wə Hudanıng danalıqidur. **25** Qünki Hudanıng əhmikanılıki insanlarning danalıqının üstündür, Hudanıng ajizlikı insanlarning küqidin üstündür. **26** Qünki, i kerindaxlar, silərning qakırılıqlar wakittiki ħalinglər üstidə oylinip bekinqlər; qakırılıqlar arısida insaniy tərəptin dana karalojanlar anqə kəp əməs, küq-hökükka igə bolojanlar anqə kəp əməs, akşəngəklər anqə kəp əməs idi; **27** bəlkı Huda danalarını hijalətkə қaldurux üçün bu dunyadiki əhmək sanalojanları talliwaldı; küqlüklərni hijalətkə қaldurux üçün bu dunyadiki ajiz sanalojanları talliwaldı; **28** U yənə bu dunyadiki kədirsişlərni, pəs kərəlidiojanları talliwaldı, «yok bolojan nərsilər»ni məwjuṭ xəy'ilərni yokka qıkırıwetix üçün talliwaldı. **29** Uning məksiti Huda aldida həq ət igisi mahtanmaslıq üzündür. **30** Əmma Uning təripidin silər Məsih Əysada turisilər; U bizgə Hudadin kəlgən danalıq, həkkənaliylik, pak-mukəddəslilik wə hərlük-azadlıq kılınoğandur; **31** xuningdək [Təwratta] pütülgəndək: «Pəhirlinip mahtioquqi bolsa Rəbdin pəhirlinip mahtisun!».

2 Mən bolsam, i kerindaxlar, yeninglarqa baroqinimda, Hudanıng guwahlıqlikini jakarlax üçün həq gəpdanlıq yaki əkil-danalıq ixlitip kəlgən əməsmən; **2** qünki mən aranglarda Əysa Məsihənin baxka, yəni krestləngən Məsihənin baxka heqnemini bilməslikkə bəl baqlıloqanıdim; **3** mən aranglarda bolojan waqtında ajizlıqta, korkunqta wə titrigən ħaləttə bolattım; **4** mening səzlərim həm jakarlixim bolsa adəmni kayıl kılçıludək insaniy danalıq səzlər

bilən əməs, bəlki Rohning alamət kərsitixliri wə kuiq-kudrət bilən bołożan idi. 5 Buningdin məksət silərnin etikadıngılar insaniy danalıqka əməs, bəlki Hudanıng kuiq-kudritigə baqlansun degəndin ibarət idi. 6 Həlbuki, kamalətkə yətkənlər arisida biz danalıqni bayan kılımımız; bu danalıq bu dəwrdiki danalıq əməs, yəki bu dəwrdiki həkümranlarning danalıqi əməs (ular zawallıqka yüz tutkandur); (aiən g165) 7 əmma biz bir sırni axkarılap, Hudanıng bir danalıqını bayan kılımımız; Huda əslidə axkarə kiliñmiojan bu danalıqni barlıq dəvrəldən burun bizning xan-xərəpkə müyəssər boluxımız üçün bekitkənidi. (aiən g165) 8 Bu danalıqni bu dəwrdiki həkümranlarning həqkəysisi qüxinip yətmigənidi; uni qüxinip yətkən bolsa, xan-xərəpning Igisi bołożan Rəbni krestlimigən bolatti. (aiən g165) 9 Həlbuki, [Təwratta] pütülgənnədək: — «Əzini seygənlərgə Hudanıng təyyarlıqanları — Dəl həqkəndək, kez kərmigən, Həqkəndək kulaq anglimiojan, Həqkəndək, kəngül oylap bakmiojan nərsilərdür». 10 Əmma bu nərsilərni Huda Rohı arkılıq ayan kıldı; qünki Rohı bolsa həmmə ixlarnı, hətta Hudanıng qongkur təglirini inqikiləp izligiyidur; 11 Qünki insanlarda, insanning könglidikini bilgüqi xu insanning rohıdin baxka nərsə barmu? Xuningə oħxax, Hudanıng Rohıdin baxka, Hudanıng könglidikilirini bilgüqi yoktur. 12 Əmma bizning kobul kıləqinimiz bolsa bu dunyadiki roh əməs, bəlki Hudadin kəlgən Rohetur; dəl xundak bołożaqka biz Huda təripidin bizgə sehiyilik bilən ata kiliñojan nərsilərni bilip yetələymiz. 13 Bu ix-xəy'ilərni insaniy danalıktın egitilgən səzlər bilən əməs, bəlki [Muķəddəs] Rohıtin egitilgən səzlər bilən, rohiy ixlarnı rohiy səzlər bilən qüxəndürüp səzləymiz. 14 Əmma «janəja təwə» kixi Hudanıng Rohıning ixlirini kobul kilmaydu, qünki bu ixlər uningoja nisbətən əhmiyənlilik; u ularni həq qüxinip yetəlməydu, qünki ular roh bilən pərk etilip bahalinxı kerəktür. 15 Rohka təwə kixi həmmə ixlərə baḥa berələyəd; əmma uningoja bolsa həqkim baḥa berəlməydu. 16 Qünki kim Rəbning oy-kenglini qüxinip yetip, Uningə məslihətqi bolalisun? Əmma biz bolsaq Məsihning oy-kengligə igimiz.

3 Lekin mən, i kərindaxlar, Rohka təwə kixilərgə səz kıləqandək silərgə səz kılalmay keliwatımən; əksiqə silərni ətkə təwə kixilər, Məsihədə bołożan bowak həsablaşp silərgə səzləxkə məjbur boldum. 2 Mən silərgə süt iqküzdüm, gəxni yegüßmidim;

qünki silər gəxni həzim kılalmayıtinglar, xundakla hazırlı tehi həzim kılalmaysırlar; 3 Qünki silər yənilə ətkə təwədursırlar. Aranglarda həsəthorluq wə talax-tartıxlardır bar bołożaqka, silər ətkə təwə əməsmə, insanlarqə mengiwatmamsırlar? 4 Qünki birsi «Mən Pawlus tərəpdarı», baxka birsi «Mən Apollos tərəpdarı» desə, silər pəkət insanlarning yolidə mangojan bolup kalmamsırlar? 5 Apollos degən kim? Pawlus kim idi? Biz pəkət silərning etikadıngılarqa wasitiqi bolduk, halas; hərbirimiz pəkət Rəb bizgə təkşim kilojını boyiqə wəzipə ada kiliñmiojan hizmətkarlar, halas, xundak əməsmə? 6 Mən tiktim, Apollos suqardı; əmma estürgüqi bolsa Hudadur. 7 Xunga tikküqi həqnemigə hesab əməs, suojarojuqimu həqnemigə hesab əməs, pəkət estürgüqi Huda Əzi həmmidur. 8 Əmma tikküqi wə osa kilojüqi bolsa bir məksəttidur; xundaktimu hərbiri əz əjri boyiqə in'amini kobul kılıdu. 9 Qünki biz Hudaqə təwə mehnətdaxturmız; silər bolsanglar Hudanıng baq-eti, Hudanıng kuruluxisılər. 10 Hudanıng manga təkşim kilojan mehîr-xəpkəti boyiqə, huddi usta memardək ul saldim, andin baxka birsi uning üstigə kuruwatidu. Əmma hərbir kurojuqi kəndək kuruwatçanlıkıqa ehtiyat kılısun. 11 Qünki selinojan ulni, yəni Əysə Məsihədən baxka həqkəndək ulni selixkə bolmayıd. 12 Əmdi birsi bu ul üstigə altun, kümük, kimmətlik taxlar, yaçaq, qəplər, saman salsa, 13 hərbirining singdürgən əjrining kandaqlıki kərənidü; qünki xu künü uni axkarə kılıdu, qünki uning mahiyəti otta kərəlidü; ot hərbir kixinin əjrini, kəndək mahiyəttin bołożanlığını sinaydu. 14 Birsining ul üstigə kurojan ixi puhta saklinip kalsa, u in'amə oħixidu; 15 Birsining kurojını keyüp kətsə, u ziyan tartidu; u əzi kutulidu, əmma goya ottin etüp kütuləjan bırsigə oħxap kəlidü. 16 Əjəba, ezunglarning Hudanıng ibadəthanisi ikənliklərni wə Hudanıng Rohıning silərdə turoqanlığını bilməmsirlər? 17 Birsi Hudanıng ibadəthanisini harab kilsə, Huda uni harab kılıdu; qünki Hudanıng ibadəthanisi pak-muķəddəstur, silər dəl xundaksırlar. 18 Həqkim eż-əzini aldimisun; birsi əzini bu dəwrdə dana dəp sanisa, nadan bolup kalsun; xuning bilən u dana bolidu. (aiən g165) 19 Qünki bu dunyadiki danalıq Hudaqə nisbətən əhəməklilik; qünki: — «U danixmənlərni əz hiyligərlilikining tuzikiqə aliðu», dəp wə yəna: «Rəb danixmənlarning oy-hiyallirining tutamı yoklukını bilidu» dəp pütüklüktür. 21 Xunga həqkim insan

degənlərni pəhirlinip danglimisun; qünki həmmə məwjudatlar silərgə təwədür; **22** Pawlus bolsun, Apollos bolsun, Kefas bolsun, dunya-jahən bolsun, həyat bolsun, elüm bolsun, hazırkı ixlar bolsun, kəlgüsü ixlar bolsun, həmmisi silərgə mənsuptur; **23** silər bolsanglar Məsihning, Məsih bolsa Hudanıngkidur.

4 Birsi biz toopruluk birnemə deməkqi bolsa, bizni

Məsihning hizmətkarları wə Hudanıng sirliri amanət kılınoğan oqojidarlar dəp bilsun. **2**Əmdi oqojidar degənlərdin tələp kəlinidinqini xuki, ular wapadar-sadiq boluxi kerəktür. **3**Əmma mən silər təripinglardın yaxı baxxa hərkəndək insaniy sot təripidin sürüxtürüp bahalansam, bu mən üçün zioqırqılık ix; mən hətta əzüm toopruluk sürüxtürüp olтурmaymən. **4**Qünki wijdanim əyibləydiqan həqkəndək ixlirimindən həwirim yok; əmma bu ixning əzi meni həkkənəyi dəp aklimaydu; meni sürüxtürüp bahalioquqi bolsa Rəbdur. **5**Xunga waqtı-saiti kəlmigüqə, yəni Rəb kəlmigüqə həq ix toopruluk həküm qıqarmanglar; Rəb kəlgəndə u karangojuluqtiki yoxurun ixlarnı axkarilaydu, kəlb-dillardiki barlıq oy-niyətləri ayan kılıdu; xu qəoqla hərbiri Huda təripidin təriplinidu. **6**Əmma, i kerindaxlar, bu ixlarnı silərning mənpəətinglərni dəp əzümgə wə Apolloska tətbiklidim; məksət silər biz arkilik «pütülgənning dairisidin həlkip kətməngərlər» degen sawakni eginixinglar, xundakla həqkaysinglarning məlum birsini baxxa birsidin üstün dəp pəhirlinip təkəbburlixip kətməslikinglər üqündür. **7**Qünki kim seni baxxa birsidin üstün kılıdu? Sanga ata kılınoğan nərsidin baxxa səndə yəna nema bar? Həmmə sanga berilgən tursa, nemixkə «Məndə əslı bar idı» dəp pəhirlinip kərəngləp ketisən? **8**Silər allığaçon toyunup kəttinglar! Allığaçon beyip kəttinglar! Silər bızsız padixahlar bolup həküm sürdungular! Kaxki silər həkikətən həküm sürgən bolsanglarıdi — undakta biz silər bilən billə həküm sürgən bolattuk! **9**Qünki Huda rosullar bolovan bizlərni əlümə məhkum bolovan adəmlərdək əng ahiroja koyup sazayı kılıp otturıqə qıkaroqan, dəp oylaymən; qünki biz pütkül aləmgə, yəni həm pərixtılərgə həm insanlaroja bir hil tamaxa bolduk. **10**Biz Məsih üçün əhmək sanaloqlanırmız, əmma silər Məsihə danasılər! Biz ajiz, əmma silər küqlüksilər; silər izzətlik, əmma biz har; **11**Hazırkı dəkikiqiçə aq-yalingaq, qangkap yürməktimiz, dumbalinip, sərgərdan, makansız bolup yürməktimiz; **12**əz kəlimiz bilən ixləp japa tartmaktimiz; ahanətkə ələqanda yahxılık tiləwatımız;

ziyankəxlikkə uqrıqanda, qidawatımız; **13**təhmətkə uqrıqanda, [biz ularnı] qırayılkə [towıqə] ündəymiz; biz jahanning daxkili, insanlarning süpüründisi dəp ərəliwatımız, ta hazırkıqə xundak. **14**Bu ixlarnı yezixim, silərni hijalətkə qaldurux üçün əməs, bəlkı səyümlük balılırim süpitidə silərgə nəsihət kiliwatımız; **15**qünki silərning Məsihə tümənligən tərbiyiligiqiliringlar bolsimu, silərning atanglar kəp əməstur; qünki mən Məsih, əysada bolup silərni hux həwər arkılıq tərəldürüp ata boldum. **16**Xunga mən silərdin ətinimənki, meni ülgə kilinglar. **17**Dəl bu səwəbtin mən Rəbdə bolovan əz səyümlük wə ixənqlik oqlum Timotiyni yeninglarqa əwəttim; hərkəysi jaylardiki jamaətə əgətkənlərimə aqixip, u silərgə Məsihə bolovan yollırim toopruluk əslitidu. **18**Əmma bəziliringlar, «Pawlusni yenimizə qalmayıdu», dəp kərəngləp kəttinglar; **19**bırak Rəb buyrusu mən pat arida yeninglarqa barımən; xu qaoqla mən kərəngləp kətkənlərning səzlərini əməs, bəlkı ularda bolovan küq-kudrətni kərəp bağay. **20**Qünki Hudanıng padixahlılıq səzdə əməs, bəlkı küq-kudrətə ispatlinidu. **21**Əmdi nemini halaysılər? Yeninglarqa tayaq kətürüp beriximnim, yaxı mehîr-mulayimlik rohında beriximnim?

5 Hərtərəptin xu anglinatiaduki, aranglarda

buzukqılık bar ikən — bundak buzukqılık hətta taipilər arisidimu tiləja elinmaydu — u bolsimu birsining əz atisining ayalıqə qekilixtin ibarət. **2**Əmma silər yoqınap kərəngləp kəttinglar! Bu rəzil ixni sadır kılıqan kixi arimizdin köçəliwetilsun dəp əkinüxiy়inglarqa toorqa kəlməndu! **3**Qünki gərqə təndə silər bilən billə bolmışammı, əmma rohğa silər bilən billə bolux süpitidə allığaçon xundak mən xu həkümni qıqardımkı, **4**(həmminglər Rəb əysa Məsihning namida jəm bolovan, əzümnинг rohım silər bilən bolup, Rəbbimiz əysa Məsihning küq-kudritigə tayinip) — **5**xundak kılıqan kixininə ətliri əhalək kılınsun, xuning bilən uning rohı Rəb əysanıñ künidə kütküzuluxi üçün Xəytanning ilkigə tapxurulsun. **6**Silərning qongqılık kılıqininqərlər yahxi əməs. «Kıqikkina hemirturuq pütkül hemirni boldurup yoqinitidu» dəp bilməmsilər? **7**Kona hemirturuqni qıqiriwetinglar; xuning bilən silər əslı hemirturuqsız hemirdək yengi bir zuwula bolisilər; qünki «ətüp ketix həytə»[diki kozimiz] bolovan Məsih kurbanlık kılındı; **8**xunga həytəni yaman niyətlik wə rəzzillik bolovan hemirturuq bilən əməs, bəlkı səmimiyyilik

wə həkikət bolqan petir nan bilən təntənə kılıp etküzəyli. 9 Mən [aldinkj] həttə silərgə buzukqılık kılıquqlar bilən arilaxmanglar dəp yazoqanidim; 10 əmma bu deginim bu dunyadiki buzukqılık kılıquqlar, yaki nəpsaniyətqilər, yaki kazzaplar yaki butpərəslər bilən arilaxmanglar deginim əməs; undak bolqanda dunyadın ayrılixkə məjbur bolattinglar; 11 əmma həzirki bu hetimdə yazoqinim xuki, əzini «kerindax» dəp atiwaloqan əmma xundakla buzukluk kılıquqi, nəpsaniyətqi, butpərəs, hərəkkəx yaki kazzap bolsa, undak bir kixi bilən arilaxmanglar, həttə uning bilən həmdastihanmu bolmanglar. 12 Sırttikilərni həküm qıkırıp bir tərəp kilişning mən bilən nəmə munasiwit? Lekin iqinglardikilərni əzünglar həküm qıkırıp bir tərəp kiliş silərning ixinglar əməsmu? 13 Lekin sırttikilərning üstigə bolsa Huda Əzi həküm qıkırıdu. Xunga «bu rəzil adəmni aranglardın qıkırıwetinglar».

6 Silərning aranglarda əzara arazlik ix bolsa, uni mukəddas bəndilərning bir tərəp kilişiqə tapxurmay, həkkaniysızlarning aliddə dəwalixixkə petinalamsılər? 2 Muğəddəs bəndilərning dunyani sorak kılıdiqanlığını bilməmsılər? Əgər dunyani silər sorak kılıdiqan ix bolsa, əmdi ziojırqılık ixlarnı həl kilişkə yarimamsılər? 3 Pərixtılər üstidinmu həküm qıkırıdıcılanlıqımızni bilməmsılər? Xundaq bolqanikən, bu hayattiki ixlarnı həl kiliş qanqlik ix idi? 4 Silərdə muxu hayattiki ixlər üstidin həküm kiliş zərür tepiloqanda, jamaət arisida təwən dəp ərələqlərlərni uni həl kilişkə salmamsılər? 5 Muxularni silərni hijalətkə kəldurux üçün dəwatişən. Əjəba, aranglarda əz kerindaxlari otturisida həküm qıraqoqudək dana kixi yokmu, həttə birimu yokmu? 6 Uning ornida, kerindax bilən kerindax dəwalixiwatidu, — wə kapirlar aliddə xundak kildi! 7 Əməliyyətə əz aranglarda dəwalarning bolqanlıqining əzi silərgə nisbətən bir əyibtur. Nemixkə uwalqılıkka qidiməsilər? Nemixkə nahəqılıkkə yol köyməsilər? 8 Əksiqə, silər nahəqılık kiliwatisılər, hiyanət kiliwatisılər, yənə kelip kerindaxliringlərə xundak kilişilər! 9 Həkkaniysızlarning Hudanıng padixahlıqıja warislik kılalmayıdıcılanlığını bilməmsılər? Aldinip kətmənglər! Buzukqılık kılıquqlar, butpərəslər, zina kılıquqlar, bəqqiwazlar, baxqa ərlər bilən buzukluk kılıquqlar, 10 oqrilar, nəpsaniyətqilər, hərəkkəxlər, təhməthonlar yaki aldamqi-kazzaplar Hudanıng padixahlıqıja warislik kılalmaydu; 11 bəzinglər dərwəkə xundak

boloqansılər; əmma silə Rəb Əysə Məsihning namida wə Hudayimizning Rohı bilən yuyuldunglar, pak-mukəddəs kiliplinglar, həkkaniy kiliplinglar. 12 «Həmmə nərsə manga halaldur», əmma həmmə nərsə paydılık boluwərməydu; «həmmə nərsə manga halaldur», əmma mən həqkəndək nərsinə humarioğa kul bolmynam. 13 «Yeməkliklər axkazan üçün, axkazan bolsa yeməkliklər üçündür»; əmma Huda u wə bu hər ikkisini yokka qıkırıdu; tən bolsa buzukqılık üçün əməs, bəlkı Rəb üçündür; Rəb tən üçündür. 14 Huda Rəbnə tirildürdi, xuningdak bizniimü Əz կudriti bilən əlümdin tirildürdü. 15 Teninglarning Məsihning əzalırı ikənlikini bilməmsılər? Undakta, Məsihning əzalırını elip, pahixə ayalning əzalırı kilsam bolamdu? Hərgiz bolmayıdu! 16 Kim pahixə ayal bilən baqlanoqan bolsa uning bilən bir tən bolidu, dəp bilməmsılər? Qünki «[ər-ayal] ikkisi bir tən bolidu» — deyilgənidi. 17 Əmma Rəbgə baqlanoquqi bolsa Uning bilən bir rohtur. 18 Buzuklukṭın keqinglar. «İnsanlarning hərbir sadir kılıqan gunahı əz tenining sırtida bolidu!» — əmma buzukluk sadir kılıquqi əz tenigə karxi gunah kildi. 19 Silərning teninglər silərni turalıq kılıqan, Huda təripidin silərgə iltipat kılıqan Muğəddəs Rohning ibadəthanisi, silər əzünglərni əzümningki əməs dəp bilməmsılər? 20 Qünki silə qong bədəl bilən setiwlinoqansılər; xunga teninglarda Hudanı uluqlanglar.

7 Əmdi əzər silə hetinglarda otturioja koyojan soallarıja keləyli, — «ər ayal zatining tenigə təqmışə yahxidur». 2 Durus. Əmma buzukqılıklardın saklinix üçün, hərbir ərkəknin əzining ayali bolsun, hərbir ayalning əzining eri bolsun. 3 Ər ayilioqa nisbətən ərlik məjburiyitini ada kilsun, ayalma erigə nisbətən ayallık məjburiyitini ada kilsun. 4 Ayal əz tenining igisi əməs, bəlkı eri uning igisidur; xuningçə ohxaxla, ər əz tenining igisi əməs, bəlkı ayali uning igisidur. 5 Pəkət pütün zehninglər bilən dualarıja berilix məksitidə əz makullukunglar bilən waktingə birgə yatmasılıkka kelişkəndinla baxqa, ər-ayal əzəra bir-birining jinsiy hək-təlipini rət kilmisin. Xundak alahidə məzgildin keyin yənə birgə bolunglar. Bolmisa, əzünglərni tutuwalalmayıdıcılanlıqlıqlardın Xəytan silərni azdurux pursitini tepixi mumkin. 6 Əmma mundak deyixim buyruk yolda əməs, bəlkı məslihət yolididur. 7 Əmdi mən barlıq adəmlərnəng manga ohxax [boytak] boluxini halayttim; lekin bu ixta Hudanıng həmmə adəmgə bərgən əz iltpati

bar; birsi undak, yənə birsi bundak. **8** Əmma mən jorisiz tənha yaxıqanlar wə tullaroja xuni eytimənki, məndək tənha turiwərsə yahxi bolidu; **9** əmma əzünglarnı tutuwalalmışanglar, nikahlininglar; qünki [ixk] otida kəygəndin kərə nikahlık bolən yahxi. **10** Əmma nikahlanıqlar oja kəlsək, ular oja mən xuni tapilaymənki, — (bu əməliyəttə mening tapilioqinim əməs, yənilə Rəbningki), ayal eridin ajraxmisun **11** (əmma u ajraxkan bolsa, u tənha ətsun, yaki eri bilən yarixiwalısun); wə ərmə ayalını köyup bərmisun. **12** Kəloqanlırlınlar oja kəlsək, mən xuni eytimənki (bu Rəbning eytkini əməs), kerindaxning etikadsız ayali bolsa wə ayali uning bilən turuwerixkə razi bolsa, u uni köyup bərmisun; **13** [etikadqı] ayalning etikadsız eri bolsa wə eri uning bilən turuwerixkə razi bolsa, u eridin ajrixip kətmisun. **14** Qünki etikadsız ər bolsa etikad kəloqan ayalda pak dəp həsablinidu; etikadsız ayal bolsa [etikad kəloqan] kerindaxta pak dəp həsablinidu; bolmisa, pərzəntliringlar həramdin bolən bolatti; əmma ular əmdi pak boldi. **15** Lekin etikadsız bolən tərəpning kətküsü bolsa, u ajrixip kətsun; bundak əhwallarda kerindax aka-ukilar, hədə-singillar [nikah, məjburiyyitigə] baoqlanıp kəloqan bolmayıdu; kəndakla bolmisun Huda bizni inaқ-hatırjəmlikdə yaxaxka qakiroqandur. **16** Əy [etikadqı] ayal, eringni [etikad kıldurup] kutulduralaydioqanlıqıngni nədin bilisən? Əy [etikadqı] ər, hotunungni [etikad kıldurup] kutulduralaydioqanlıqıngni nədin bilisən? **17** Əhalbüki, Rəb hərkəysimizə qandaq təkşim kəloqan bolsa, qandaq haləttə qakiroqan bolsa, u xuningda mengiwərsun; mən həmmə jamaətlərdə xundak yolyorukni tapilaymən. **18** Birsi sünnetlik haləttə qakirildimu? U kayta sünnetəsiz kılınmışun; birsi sünnetəsiz haləttə qakirildimu? U əmdi sünnet kılınmışun. **19** Sünnetlik bolux həqnərsə hesablanması, sünnetəsiz boluxmu həqnərsə hesablanması; [hesab bolidioqını] Hudanıng əmrlirigə əməl kılıxın ibarəttür. **20** Hərkim kəysi haləttə qakiriloqan bolsa, xu haləttə kəlsun. **21** Sən qakiriloqanda kul halitidə idingmu? Uning bilən karing bolmisun; lekin əgər hərlük pursiti kəlsə, uni əkolungdin bərma. **22** Qünki Rəbta qakiriloqan kul bolsa Rəbning hər adimidur; uningoja ohxax, qakirilip hər boluoqimu Məsihning kulidur. **23** Silər qong bədəl bilən setiwlindinglar; insanlar oja kul bolmanglar. **24** I kerindaxlar, hərbiringlar kəysi haləttə qakiriloqan bolsanglar, xu haləttə Huda bilən billə

turunglar. **25** Əmma nikahlanımqanlar tooqruluk Rəbdin buyruk tapxuruwalımidim; xundakıtımı Rəbdin bolən rəhim-xəpkətkə müvəssər bolənlikim üçün sadık adəm süpitidə əz pikrimni eytimən. **26** Əmdi hazırlıki kiyinqılıkka əarioqanda, ər kixining xu [tənha] haləttə boluxini yahxi ix dəymən. **27** Ayal oja baoqlanıqlar bolsang, undakta, uning bilən ajrixixni oylima; ayalıngdin ajrixip kəttingmu? Undakta yənə eylinixni oylima. **28** Lekin eylənsəng, son gunah kəloqan bolmaysən; wə nikahlanımqanlar nikahlıansa, ularmı gunah kəloqan bolmayıdu. Əmma xundak kilsə ular jismani jəhəttə japaqə uqrayıdu; mening silərni uningdin haliy kəloqum bar. **29** Əmma xuni degüm barki, i kerindaxlar — wəkit kişkidur. Xunga ayallık bolənlar ayalsızlardək bolsun; **30** matəm tutkənlar matəm tutmiojanlardək bolsun; bəht-huxallıktə bolənlar bəht-huxallıqtə bolmiojanlardək bolsun; mal-mülük setiwalənjarlar mal-mültüsizlərdək bolsun; **31** bu dunyadiki bayılıklardın bəhərimən bolənlar dunyani əzinin təəllükati dəp bilmisun; qünki bu dunyadiki hazırlıki halət etüp ketidü. **32** Əmma silərning əqəmsiz boluxunglarnı halaymən. Ayalsız kixi bolsa Rəbning ixlirini oylaydu, qandaq kılıp Rəbni hursən kılıxning əqəmidə bolidü. **33** Əmma ayallık kixi qandaq kılıp ayalını hursən kılıx üçün bu dunyadiki ixlarning əqəmidə bolidü; **34** Yənə kəlip ayal wə nikahlanımqan kızning otturisida pərk bar; nikahlanımqan kız bolsa Rəbning ixlirining, qandaq kılıp həm təndə həm rohta pak-muğaddas boluxning əqəmidə bolidü; əmma yatlık bolən ayal qandaq kılıp erini hursən kılıx üçün, bu dunyadiki ixlarning əqəmidə bolidü. **35** Əmma mən bu səzni silərning mənpəətinglarnı kezdə tutup dəwətimən; boynunglar oja sırtmak selix üçün əməs, bəlkı ixliringlarning güzəl boluxi, kənglünglər bəlünmigən halda Rəbəgə berilip Uni küttüxünglər üçün dəwətimən. **36** Əmma əgər birsi niyat kəloqan kizoja nisbətən muamiləmning durus bolmioqan yeri bar dəp karisa, u kiz yaxlık bəharidin etüp kətkən bolsa, ikkisi əzini tutuwalalmışa, u halioqinini kilsun, u gunah kəloqan bolmayıdu; ular nikah kilsun. **37** Birak, birsi əz kənglidə mukim turup, həqkandaq ixt besimi astida bolmay, bəlkı əz iradisini baxkərəp, kənglidə niyat kəloqan kiziñi əmrigə almaslıknı karar kəloqan bolsa, yahxi kəloqan bolidü. **38** Kişkisi, eyləngənnəng eylənginimə yahxi ix, eylənmigənnəng eylənmiginimə tehimə yahxi ix. **39** Eri həyat qaçda ayali uningoja baoqlanıqandur; əmma eri əlümimdə uhlıqan bolsa, u

haliojan kixigə (pəkət Rəbdə, əlwəttə) nikahlinixkə ərkin bolidu. **40** Lekin қariximqə u tul қalsa, tehimu bəhtlik bolidu; məndimu Hudanıng Rohi bar, dəp ixinimən!

8 Əmdi «butlaroja atap nəzir kılınojan taamlar» məsilisigə keləyli. «Həmmimizdə bilim bar» dəp bilimiz. Hox, birak bilim bolsa adəmni kərənglitidü; mehîr-muhəbbət bolsa adəmni қuridu. **2** «Mening bilimim bar» dəp hesabliojan kixi, əməliyəttə ھeqnemini tehi bilixkə tegixlik dərijidə bilmigən bolidu. **3** Əmma Hudani seygən kixi bolsa, u Uning təripidin tonulidu. **4** Hox, əmdi «butlaroja atap nəzir kılınojan taamlar» tooqruluk — bizgə məlumki, «Jahanda but degən ھeqnemə hesablanmaydu», wə «birlə Hudadin baxka həq ilah yoktur». **5** Gərqə nuroqun atalmix ilahlar bar bolsimu — məyli ular zemində yaki asmando turidu dəp қarilixidin kət'iynəzər (dərvəkə «ilahlar» kəp, wə «rəb»lər kəptür) **6** birak, biz üçün pəkətla bir Huda, yəni Ata bardur. Uningdin barlıq məwjudatlar apirdəolojan, bizmu Uning üçün məwjutolojanımız; [xuningdək], birlə Rəb, yəni Əysə Məsih bardur. Pütküllə məwjudatlar U arkılık məwjut, bizmu U arkılık həyatımız. **7** Əmma bundak bilim həmmimizdə tehi yoktur; tehi butlaroja kəndürülginidin halas bolmiojan bəzi [ixəngüqilər] bolsa muxundak taamlarnı «butka atap nəzir kılınojan» dəp bilip yəydi; xundakla ularning wijdani ajizoloqaqka, buloqanojan bolidu. **8** Əməliyəttə taamlarning ezlili bizni Huda bilən yaraxturalmaydu; yemisək bizning kəməqilikimiz hesablanmaydu, yegan bolsaq artukqılıkmu hesablanmaydu. **9** Birak hərhalda [yeyix] ərkinliklarning ajizlaroja putlikaxang bolmaslikioja kəngül koyunglar. **10** Qünki ajiz bir bəndə bilimi barolojan sening buthanidiki dastihanda olturup yegənlikingni kərsə, undakta u əz ajiz wijdanoja қarxi һalda butlaroja atap nəzir kılınojan taamlarnı yeyixkə «kərulup küqayıtilidiojan» bolmamdu? **11** Xuning bilən Məsih uning nijati üçün olğon, sening kərindixingolojan bu ajiz bəndə sening biliming wəjidiñ һalak bolidu. **12** Xu yol bilən kərindaxlaroja ziyan yətküzüp gunah kılıp, ularning ajiz wijdanını zəhimləndürüp, Məsihəkə қarxi gunah kiliwatisilər. **13** Xunga, əgər birər taam əz kərindiximni yikitidiojan kiltək bolsa, kərindiximni yikitmaslikim üçün mən mənggügiqə gəxni kət'iy yeməymən. (aiən 9165)

9 Mən ərkin əməsmu? Mən rosul əməsmu? Mən Rəbbimiz Əysə Məsihni kərgən əməsmu? Silər əzünglar menin Rəbdəolojan ejrim əməsmu? **2** Əgər baxkilaroja nisbətən rosul dəp hesablanmisam, mən həq bolmiojan silərgə rosul boldum; qünki əzünglar Rəbdə menin rosulolojanlıqmni təstiklijan mehürdursılər. **3** Meni sürüxtə kılmakqiolojanlarojaolojan jawabim mundak; — **4** Bizlərning yəp-iqixkə hökükimiz bar əməsmu? **5** Bizning baxka rosullar, Rəbning Əz iniliri wə Kefasning kılıqinidək, etikadçı bir singilni əmrəmizgə elip səpərdə həmrəh kılıp yürüx həkkimiz yokmu? **6** Əjəba, pəkət Barnabas bilən meninla əmgək kılmaslikkə hökükimiz yokmu? **7** Kim hirajətni ezi tələp [əskər bolup] jənggə qikidu? Kim üzümzar bina kılıp uning mewisidin yeməydi? Kəysi pada baxkəqip padining sütidin iqməydi? **8** Bu degənlirim pəkət insani kezkarax boyiqə eytiloqanmu? Təwrat-kanunning ezdidim ohxax deyilgən əməsmu?! **9** Qünki Musaçoja qüxtürulgən қanunda: «Haman təpkən əküzning aqziqə kəxək salma» dəp pütülgəndür. Huda əküzlərgila kəyüngənmu, **10** yaki buni pəkət bizlərni dəp eytkənmu? Xübhisizki, bu səzələr bizlər üçün pütülgəndür; xuning üçün yər həydigiçi ümidiñ ھədyixigə tegixlik, xundakla haman təpküqim həsuldin bəhrimən bolux ümidiñ ixləxkə tegixliklər. **11** Biz silərgə rohıy bəht-bərikətlərni terip, silərdin maddiy jəhəttin yiqənwalsaq bu qəktin exip kətkənlik bolamdu? **12** Baxka [hizmətqilər] silərdə muxu hökükni ixlətkən yərdə, biz xundak kilsək tehimu bolidioju? Əmma Məsihning hux həwəririgə həq tosalıq bolmisun dəp, biz bu hökükni həqqaqan ixlitip bəkmidük; əksiqə, hərkəndək ixlərə qıdəp keliwatımız. **13** İbadəthanidiki mukəddəs ixlər üçün ixləqüqilərnin ibadəthənəqə atalojan hədiyalərdin yəydiqənlilikini, kurbangahə hizmət kiliwatçanlarning kurbanlıqlardın ülüxini alidiqənlilikini bilməməsilər? **14** Xuningçoja ohxax, Rəb hux həwərni jakarlıqquqılarning jeni hux həwərdin bekilsun dəp bekitkəndür. **15** Əmma mən bolsam bu höküklerininq həqkəyisini ixlitip bəkmidim. Həm həzirmu muxu hökükten padilinay dəp muxularni yeziwatkinim yok! Qünki mən baxkilaroja meni bu pəhirlinidiojanlırmından məhrum kılıqinidən kərə əlgimim tütük! **16** Qünki menin hux həwərni jakarliximda pəhirləngüdək ix yok; qünki uning məjburiyyiti meni besip turidu; hux həwərni

jakarlimisam ҳалимоя way! 17 Qünki əgər uni halis kilsam, buningdin manga in'am bolidu; əmma əz ihtiyyarım bilən bolmisa, bu pəkət meninq oqojidarlıq burqını ada қılıqınım bolidu, halas. 18 Xundak ikən, meninq in'amim zadi nema bolidu? Meninq in'amim dəl xuki, hux həwər jakarlıqınımda mən hux həwərgə kixilərni həksiz erixtürimən — demək, in'amim hux həwər yətküzüxtiki tegixlik [hək elix] həküklimini həq ixlətməslikimdən ibarəttur. 19 Qünki həmmə adəmning ilkidin ərkin bolup, əzümni kəpqılıkkə kul kıldı; xu yol bilən tehimu keprək adəmlərni կayıl kılıp kutkuzsam dəymən. 20 Yəhudiyların կayıl kılıp kutkuzux üçün Yəhudiylarqa nisbətən Yəhudiyoja ohxax boldum; Təwrat қanunu astida turoqanları կayıl kılıp kutkuzux üçün (Təwrat қanunu astida turoqan bolmisammu) Təwrat қanunu astida turoqanları nisbətən Təwrat қanunu astida turoqanoja ohxax boldum; 21 Təwrat қanunida bolmiojanları կayıl kılıp kutkuzux üçün Təwrat қanununda bolmiojanları nisbətən (Huda aldida қanunsız bolmay, bəlkı Məsihning қanuniqə boysunuxum bilən) mən Təwrat қanunida bolmiojanları ohxax boldum; 22 ajizlarnı կayıl kılıp kutkuzux üçün ajizlarqa əzüm ajizdək boldum; mumkin կədər keprək adəmni kutkuzux üçün mən hərkəndək adəmgə қarita xundak adəm boldum. 23 Əzümning hux həwərdin nesiwəm boluxi üçün uni dəp həmmə ixni kılımən. 24 Bəygigə qüxkənlərning həmmisi yügürividə, əmma pəkət birila mukapatka erixidiojinini bilməmsilər? Əlibə kazinix üçün yügürüngərlər. 25 Musabikidə elixküqilarning həmmisi əzinə hər jəhəttin tizginləydi; ular pəkət bir qırıp ketidioqan tajəqə erixix üçün xundak қılıdu, əmma biz bolsaq qırımas taj üçün xundak қılımımız. 26 Xunga mən nixansız adəmdək yügürüwatmaymən; muxt atsam һawaoja atidioqan adəmdək bolmaymən. 27 Uning orniqə mən əz tenimni urup əzümə kendürüp, uni əzümə կul kılımən; undak қilmioqanda, baxqılarqa təlim jakarlap turup əzüm layakətlək bolmay կelixinim mumkin.

10 Qünki, i kərindaxlar, mən silərning atabowlirimizning həmmisining bulut astida yürgənlilikidin wə həmmisining dengizdin etüp mangojanlıigidin həwərsiz yürüyünglarnı halimaymən; 2 ularning həmmisi bulutta կəm dengizda Musaning [yetəkqılıkigə] qəmündürülgən; 3 ularning həmmisi ohxax rohiy taamni yegən, 4 həmmisi ohxax rohiy iqimlikni iqlik; qünki ular əzlirigə [həmrəh bolup]

əgixip yürgən rohiy uyultaxtin iqətti (əməliyəttə, muxu uyultax Məsihning Əzi idi); 5 xundaktimu, Huda ularning kepinqisidin razi bolmioqanidi; qünki «Ular[ning jəsətləri] qəl-bayawanda qeqilip կalojan». 6 Əmma bu ixlar ularning bexioja bizlərgə sawak-bexarət bolsun üçün qüxkənidə; buningdin məksət, bizning ularning yaman ixlarqa həwəs կılıqinidək həwəs կılmışlikimiz üzündür. 7 Silər yənə ularning bazilirigə ohxax butka qokunidiojanlardın bolmanglar; bular toopruluk: «Həlk yəp-iqixkə olturdi, andin kəyp-sapəoqa turdi» dəp pütülgən. 8 Biz yənə ularning bəzilirining buzukqılık կılıqinidək buzukqılık կılmayı; qünki xu wajidin ulardin yigirmə üç ming kixi bir kündila əldi. 9 Yənə ularning bəzilirining Məsihni sinioqinidək Məsihni sinimaylı; qünki xu səwəbtin ular yilanlar qekixi bilən հalak boldi. 10 Yənə ularning bəziliri aqrinoqandək aqrinip կəkxiqanglar — nətijidə, ular jan aloquqi [pərixtə] təripidin əltürüldi. 11 Əmdi bu wekələrning həmmisi ularning bexioja bexarətlik misallar süpitidə qüxkən wə ahirki zamanlar beximizə keliwatkan bizlərning ulardin sawak-ibrət eliximiz üçün hatirləngənidə. (año g165) 12 Xuning bilən «Mən [etiğadta] qing tirəp turmaktımən» degen kixi əzinin yikiliplə ketixidin һəzi bolsun! 13 Silər duq kəlgən sinaklıarning həmmisigə baxqə adəmlərmə ohxax duq kəlgən. Wə Huda bolsa wədisidə turoquqidur, U silərni ketürəlmigidək sinaklıraqa uqratmaydu, bəlkı sinaklıraqa qüxkəndə, xuning bilən təng uningdin etüp կutulux yolini yaritip beridu; silər xuning bilən uningoja bərdaxlıq beridioqan bolisilər. 14 Xu səwəbtin, səyümlüklirim, butpərəsliktin կeqinglər! 15 Silərni əkil-hoxi jayida kixilər dəp կarap xuni eytiyatimən; səzligənlərimi bahalap bekinqələr: — 16 Biz bərikətlik bolsun dəp tiligən, bərikətlik jamdiki xarabni iqlikimiz, Məsihning kənidin ortak bəhirlənginimiz əməsmə? Bizning oxutkan nanni yeginimiz, Məsihning tenidin ortak bəhirlənginimiz əməsmə? 17 Biz nuroğun bolsaqmə bir nan, bir təndurmiz; qünki həmmimiz xu bir nandin nesiwə alımız. 18 Jismaniys Israiloja қaranglar; қurbanlıqları yegənlər կurbangahəqə nesipdaxlar əməsmə? 19 Əmdi nemə deməkqimən? Butka atap sunulqan қurbanlıqning birər əhəmiyyəti barmidu? Butning birər əhəmiyyəti barmidu? 20 Yak, birak kapırlar butlarqa sunqan қurbanlıqları Hudaqə əməs, bəlkı jinlarqa ataydu. Mən silərning jinlar bilən ortak nesipdax

boluxunglarni halimaymən. **21** Rəbning jamidin wə jinlarning jamidin təng iqtüqıı bolsanglar bolmaydu; Rəbning dastihinoqa wə jinlarning dastihinoqa təng dahil bolsanglar bolmaydu. **22** Rəbning həsət-əzəzipini қozojımaqqımızmu? Biz Uningdin küqlükmu-ya? **23** «Həmmə nərsə ḥalaldur», əmma həmmə nərsə paydılık boluwərməydi; «həmmə nərsə ḥalaldur», əmma həmmə nərsə adəmning [etiğadını] kuralmaydu. **24** Əmdi heqkim əz mənpəətinizi izdimisun, bəlkı əzgilərningkini izdisun. **25** Gəx bazirida setilojan hərbərnərsini wijdaninglarnı dəp olturmay, heqnemini sürüxtə kilmay yəweringlar. **26** Qünki «Jahān wə uningoja tolqan həmmə məwjudatlar Pərvərdigarə mənsüptür» [dəp pütülgən]. **27** Əmma etikəd kilmiojanlarning birəsi seni ziyanatkə təklip kilsə wə kənglüng tartsa, aldingoja koyulqan həmməni wijdaningni dəp olturmay yəwər; **28** Əmma birsi sanga: «Bu butlaroja atalojan қurbanlıq taamı» desə, undakta uni yemə; nemixkə desəng, bu ixni sanga eytən adəmning səwəbi üçün, xundakla wijdanning səwəbi üçündür; **29** Mən degən wijdan seningki əməs, bəlkı hələk kixinining wijdani; mening ərkinlikimə baxkılarning wijdani təripidin yaman dəp bəha berilixinin hajiti barmu? **30** Mən təxəkkür eytip yesəm, təxəkkür eytən nərsini durus yeginim tüpəylidin yaman dəp karılıximning nemə hajiti? **31** Xunga silər nemini yesənglər, nemini iqsənglər yaki hərkəndək baxka ixlarnı kılışanglar, həmmə ixlarnı Hudaoja xan-xərəp kəltürülsün dəp kilinglar. **32** Mən əzüm həmməylənni həmmə ixtə məmnun kılıxka intilginimdək, əz mənpəətim üçün əməs, bəlkı kəpəlikning mənpəəti, ularning kütkuzuluxi üçün intilginimdək, heqkimning aldiqə — Yəhudiyalar bolsun, greklər bolsun, Hudanıng jamaitidikilər bolsun aldiqə putlikaxang bolmanglar. Mən Məsihni ülgə kiliqinimdək, silərmə meni ülgə kilinglar.

11 Əmdi silərni xuning üçün təripləymənki, i kərindaxlar, həmmə ixlarda silər meni əsləp turuwatisilər, mən silərgə tapxurqınimdək, kərsətmilərni tutup keliwatisilər. **3** Əmma mən silərning hər ərning bexi Məsihdur, ayalning bexi ərdur wə Məsihning bexi Hudadur dəp bilixinglarnı halaymən. **4** Xunga, [ibadətkə қatnaxkanda], hərkəndək ər bexioja birnərsə artkan һaldə dua kilsə yaki bexarət bərsə, u əz bexioja hərmətsizlik kılıqan bolidu. **5** Əmma [ibadətkə қatnaxkanda], hərkəndək ayal bexioja birər nərsə artmiojan һaldə dua kilsə

yaki bexarət bərsə, u əz bexioja hərmətsizlik kılıqan bolidu; bundak ayalning qeqi qüxürüwetilgən, [rəswa kılıqan] ayaldın pərki yoktur. **6** Ayal kixinining bexioja artkını yok bolsa, qaqları qüxürüwetilsün; ayalqa nisbətən qaqlırının kesiwetilixi yaki qüxürüwetilixi uyatlıq ix bolsa, əmdi uning bexioja birər artkını bolsun. **7** Qünki ər kixi bolsa bexini yapmaslıq kerək; qünki u Hudanıng sürət-obrazi wə xan-xəripidur; əmma ayal kixi bolsa ərning xan-xəripidur. **8** Qünki ər bolsa ayaldın əməs, bəlkı ayal ərdindur. **9** Xuningdək ər kixi ayal üçün əməs, ayal kixi ər üçün yaritilojadur. **10** Bu səwəbtin, həm pərixtılerning səwabidin ayal kixi bexida həkük[ning] [balqisigə] igə boluxi kerək. **11** Ḥalbuki, Rəbdə ayal ərsiz bolmas wə ər ayalsız bolmas; **12** qünki ayal ərdin qıkırılıqinidək, ər ayal arkılıq [tuqulidul]; lekin həmmə ix Hudadindur. **13** Əz kənglünglarda bəha beringlar; ayallarning bexioja birnərsə artmay turup Hudaoja dua kılıxi muwapikmu? **14** Təbiətning ezi silərgə ər kixinining uzun qaqları bolsa uningoja uyat ikənləkini əgətmidim? **15** Əmma ayal kixinining uzun qaqları bolsa, bu uningoja xan-xərəp bolidu; qünki uning uzun qaqları uningoja bezək-yepinqə bolsun dəp təkədüm kılıqan. **16** [Birsining bu ixlar tooqruluk] talax-tartix kılıqusi bolsa, [xuni bilsunki], bizlərdə həm Hudanıng jamaətliridim xulardın baxka həq kəqidilər yoktur. **17** Əmma həzir deməkqı bolojan ix, yəni silər yiojilojan sorunlar oja kəlsək, uningda silərni təripliməymən; qünki yiojilojininglarning nətijsisi paydılık əməs, bəlkı ziyanlıq boluwatidu. **18** Qünki birinqidin, silər jamaətə yiojilojininglarda, aranglarda guruhlar oja belünüxlər bolojanlığını anglidim; bu gəpkə kismən ixəndim. **19** Aranglarda belünüxlər pəyda bolmay kalmayıdu. Undak bolmioqanda aranglarda kimning layakətlik bolojanlığını kəriüwalıqli bolmayıttı. **20** Silər bir yərgə jəm bolojininglarda, silər [həkikətən] «Rəbning ziyapiti»din yeməsilər. **21** Qünki yegiminqarda hərbiringlər baxkılarning yeyixini kütməyla ezunglar elip kəlgən ojizani yəwerisilər-də, birsi aq əkalidu, yənə birsi məst bolup ketidu. **22** Yəp-iqixkə əz eyliringlar yokmu? Hudanıng jamaitini kezgə ilmay, yoksullarnı hijalətkə koymaqqimusilər? Silərgə nemə desəm bolar? Silərni təripləmdimən? Yak, silərni təripliməymən. **23** Qünki mən silərgə [Rəbning ziyapiti tooqruluk] yətküzgənlərimni əzüm Rəbdin tapxuruwalojanman; demək, Rəb əysaşa satkunluq kılıqan keqidə u қolioja nan elip, **24** təxəkkür

eytkəndin keyin uni oxtup: «Mana, silərgə ataloğan Mening tenim; buni Meni əsləp turux üçün muxundak kilinglar» — dedi. **25** Xuningdək, oqizadın keyin u jamni қolioqə elip: «Mana, bu jamdiki xarab kənimdə boloğan «yengi əhdə»dur; hər ketim buningdin iqlikinglarda, Meni əsləp turux üçün xundak kilinglar» — dedi. **26** Qünki silər hər ketim bu nandin yegən, bu jamdin iqliqən bolsanglar, taki Uning kaytip kelixiqiçə silər Rəbning əlüməni jakarlıqan bolisilər. **27** Xuning üçün, kimki layakətsiz əldə bu nanni yesə yaki Rəbning jamidin iqsə, Rəbning teni həm kənioqə nisbətən gunahkar bolidu. **28** Xuning üçün hərbirisi bu ixlar üstidə eż-ezini təkxürüp, andin nandin yesun, jamdin iqsun. **29** Qünki [Rəbning] tenini pərk ətməy turup yegüqi wə iqliküqi hərkim əziga həküm-jazani yətküzüp yəp-iqidu. **30** Bu səwəbtin aranglardıki nuroğun adəmlər zəiplixip kesəl boldi, hətta heli bir kismi [elümdə] uhlap əldə. **31** Lekin əgər eż üstimirzni təkxürüp həküm qıçaroğan bolsak, beximizə [Rəbning] həküm-jazasi qüxürülməydiqən bolidu. **32** Əmma gərqə üstimirzə Rəb təripidin həküm-jazalar qüxürülgən bolsimu, əməliyəttə bu Uning bizə qüxürgən «təriyə jazası»dur; buningdin məksət, bizning bu dunya bilən birliktə əhalakətkə həküm kılınmaslikimiz üzündür. **33** Xunga, i kərindaxlar, [Rəbning ziyapitidə] yeyixə jəm bolojininglarda, [həmmaylən toluk kəlgüqə] bir-biringlərini kütünglər. **34** Biri aq қorsak bolsa awwal eyidə yəp kəlsən; xundak əldə silərning jəm boluxunglar ezunglarqa həküm-jaza yətküzməydiqən bolidu. Kəloğan baxka məsililərni bolsa, mən baroqinimdə tərtipkə salıman.

12 Əmma i kərindaxlar, rohiy iltipatlarqa kəlsək, silərning ular toopruluk bilməy kəlixinglərni halımamən. **2** Silər taipilərning arısida boloğan waqtinqlarda hərhil yollarqa baxlinip, gas-gaqa butlarqa [qokunuxka] azdurulup kətkininglərni bilisilər. **3** Xunga mən silərgə ukturimənki, heqkim Hudanıg Rohida turup: «Əysəqə lənat!» deməydu wə hərkəndək biri Mukəddəs Rohita bolmayı turup «Əysə Rəbdur!» dəp eytalmaydu. **4** Əmma iltipatlar hilmuhil, lekin Roh bolsa birdur. **5** Hizmətlər bolsa hərhil, əmma [biz hizmitini kılıdıcıqan] Rəb birdur. **6** Ixləx yolları hərhil, əmma həmmayləndə həmmə ixni wujudka qıçaroqı Huda birdur. **7** Əmma həmmaylənning mənpəəti üçün hərbirigə Rohning namayan boluxı beqixlinidu. **8** Qünki Roh arkılık birigə danalıq yətküzgüqi söz, yənə birigə xu ohxax Roh arkılık

həwər yətküzgüqi söz təksim kılınidu; **9** yənə ohxax Roh arkılık baxka birigə alaһidə ixənq, yənə birigə ohxax Roh arkılık [kesəllərnii] sakaytix iltipatlırlı, **10** birawoja möjizilərni yaritix təksim kılınidu; birawoja wəhliy-bexarət berix; birawoja hərhil rohlarını pərk etix, birawoja naməlum tillarda səzləx, yənə birawoja naməlum tillarnı tərjimə kılıx iltipati təksim kılınidu. **11** Əmma bu ixlarning həmmisini yürgüzgüqi ohxax xu bir Rohtur, U hərbirigə Əzi layik kerüp, ayrim-ayrim təksim əldə beridu. **12** Qünki insaniy tən bir bolsimu nuroğun əzalırı bolqınidək, xundakla əzalırı nuroğun bolsimu əzara əxulup bir tən bolqandək, Məsih Əzimu həm xundaktur. **13** Qünki həmmimiz, məyli Yəhudiylər bolsakmu, Greklər bolsakmu, կullar bolsakmu, hərlər bolsakmu, bir Rohta bir təngə kirixkə qəmündürüldük wə bir Rohtin iqixkə nesip kılındı, **14** Qünki tən birlə əzadin əməs, bəlkı kəp əzalardın tərkib tapıdu. **15** Əgər put: «Mən kol bolmioqinim üçün mən təngə təwə əməsmən» desila, undakta u həkikətən təngə təwə əməs bolamdu? **16** Қulak: «Mən kez əməs, xunga mən təngə təwə əməsmən» desila, undakta u həkikətən təngə təwə əməs bolamdu? **17** Pütün tən kezla bolsa, undakta anglax sezimiz nədən bolidu? Pütün tən қulakla bolsa, undakta purax sezimiz nədən bolidu? **18** Ҳalbuki, Huda Əziga layik kərgən tən əzalirinin hərbirini ayrim-ayrim eż jayıqə orunlaxturoqan; **19** Əgər ularning həmmisi ohxax əza bolsa, undakta uni kəndakmu tən degili bolatti? **20** Əmdilikdə əzalar kəp, tən bolsa birdur. **21** Kəz koloja: «Mening sanga ehtiyyajım qüxməydül» deyəlməydu; yaki bax bolsa putlarqa: «Mening silərgə ehtiyyajım qüxməydül» deyəlməydu. **22** Dəl əksiqə, təndiki ajız-ərziməs dəp kərungən əzalar kəm bolsa bolmayıdu; **23** wə həm təndiki biz etiwarlı dəp hesablıqan əzalarqa bolsa, tehimu keprak etiwar kılımımız; xundakla iskətsiz dəp karaloğan əzalırımız tehimu iskətlik kılınidu; **24** əslidə yariximlik boloğan əzalırımızqa bolsa xundak kılıxning hajiti yok. Əmma Huda pütün tənni xundak birləxtürgənki, U etiwarlı dəp hesablanan əzalarqa tehimu kəp etiwar beridu. **25** Buningdin məksət təndə heq belünüxlər bolmaslıki, bəlkı barlıq əzalar əzara ohxax kəyümqanlıqta boluxi üzündür. **26** Bir əza japa-dərdartsa, barlıq əzalar uning bilən təng japa-dərd tartıdu; bir əzaqə xərəp kəlsə, barlıq əzalar uning bilən təng xadlinidu. **27** Əmdi silər Məsihning tenidursilər, hərbiringlər Uning ayrim-ayrim əzasidursilər. **28** Huda jamaəttə muxundaklarnı orunlaxturoqan:

— awwal rosullarni, andin pəyojəmbərlərni, üqinqi bolup təlim bərgüqilərni; andin möjizə kərsətküqilərni, andin türlük kesəllərni sakaytix iltipatlırişa igə boloqlanlarnı, yardım bərgüqilərni, yetəkqılık kiloquqılarnı, hərhil naməlum tillarda səzləydiqanlarnı təyinləp orunlaxturqoşandur. 29

Həmməylən rosulmu? Həmməylən pəyojəmbərmu? Həmməylən təlim bərgüqimu? Həmməylən möjizə kərsətküqmu? 30 Həmməyləndə sakaytix iltipatlari barmu? Həmməylən naməlum tillarda səzləmdü? Həmməylən naməlum tillarnı tərjimə kılaladu? 31 Əmma silər qongräk iltipatlarnı təkəzza bolup kooqlanglar; əlbuki, mən hazır silərgə həmmidin əwzəl bir yolda kərsitip berəy.

13 Mən əgərdə bu dunyadiki kixilər səzləwatkan

hərhil tillar hətta pərixtılerning tilları bilənmə səziyiyələydiqan bolsammu, bıraq mən mehîr-muhəbbətsiz bolsam, u qaoğda mən pəkət bir «dang-dang» kılıdioqan mis dang, bir «qang-qang» kılıdioqan qang bolup əkimən, halas. 2 Əgər mən pəyojəmbərlik kılalısam, barlıq sirlar, barlıq bilimlərni qüixinip bolqan bolsammu, həm xuning bilən bir wakitta taoqlarnı yətkiyəligidək toluk ixənqətə bolsammu, əmma məndə mehîr-muhəbbət bolmisa, undakta mən həqnərsə bolmioqan bolimən. 3 Əgər barlıq mal-mülkümnı sədikgə atap həm tenimni [Hudanıng yolidə] kurbanlıq süpitidə kəydürülükə sunoqan təəqdirdim, əmma məndə yənilə mehîr-muhəbbət bolmisa, undakta menin həqkəndək paydam yok boqan bolidu. 4 Muhəbbət səwrataketlik bolux həm mehribanlıktır; Muhəbbət həsəthorluq kilməydi: Muhəbbət əzini mahtimaydu, Təkəbburluk kilməydi, 5 Nomussızlık kilməydi, Əz mənpəətini kezləp yürməydi, Teriktürüməydi, Kenglidə eqmənlik saklimaydu; 6 Həkəkənəysizliktin huxal bolmaydu, Bəlkı əmaliyəttin, həkikəttin huxal bolidu; 7 həmmə ixtə korsikı kənglik kılıdu, həmmigə yüzlinip [Hudaqa] ixinidu, həmmə ixka ümid baqlaydu, həmmigə qidaydu. 8 Mehîr-muhəbbət hərgiz ahirlaxmaydu. Bexarətlər bolsa, karoja kəlməydi: «naməlum tillar» bolsa, tügəydi: [mejizilik] bilimlərmi karoja kəlməydi. 9 Qünki bizning bilidioqanlırimiz kismən, bexarət beridioqanlırimiz kismən; 10 lekin mukəmməllik kəlgəndə, kismənlik yoklıdu. 11 Mən kiqikimdə balilarqə səzlidim, balilarqə oylidim, balilarqə hesablıdım; qong bolojinimda, mən balılıknı taxlıdım. 12 Qünki biz hazır bir tutuk derizidin

müjməl haldə kərimiz, lekin xu qaoğda yüzmuyüz kərimiz: Hazır mən kismən tonuymən, xu qaoğda mən [Huda] meni tonup keliwatkandək tonuymən. 13 Hazır ixənq, ümid, mehîr-muhəbbəttin ibarət bu üq nərsə turuptu; bulardin əng üstün turidiqini mehîr-muhəbbəttur.

14 Mehîr-muhəbbətkə intilip uni koqlixinglar wə həm rohiy iltipatlarqa, bolupmu bexarət berixkə intizar bolunglar. 2 Qünki naməlum tilda səzləydiqan kixi adəmlərgə əməs, bəlkı Hudaqa səzləydi; angloquqılardın həqkim uni qüxənməydi, əmma u Rohıta sırlıq ixlarnı eytip beridu. 3 Lekin bexarət beridioqan kixi bolsa adəmlərning etikədini kuruqxə, ularni rioğbətləndürütxə wə təsəlli berixkə səzləydi. 4 Naməlum tilda səzligüqi əz rohını küridu; əmma bexarət bərgüqi jamaətning [etikədini] küridu. 5 Əmdiliktə mən silərning həmminglarning naməlum tillarda səziyiyəlixinglarnı ümid kılımən, lekin bexarət berixinglarnı tehimu ümid kılımən. Naməlum tilda səzligüqi səzini tərjimə kilmisa, jamaətning etikəd kuru luxida bexarət bərgüqi uningdin uluq bolidu. 6 Kərindaxlar, mən yeninglarqa kelip, naməlum tillardila səzliginim bilən malum wəhiy, bilim, bexarət yaki təlimni yətküzmisəm, mən silərgə nemə payda təgküzmən? 7 Hətta awaz qıkıralaydiqan jansız nərsilər, məyli nəy bolsun, qıltar bolsun xundak; ularning ahənglirining bir-biridin pərkə bolmisa, ularda qelinoqan pədə kəndakmu pərk etilsün? 8 [Jəng] kaniyimu bəlgilik bir ahəngda qelinmişa, kim jənggə hazırlanıns? 9 Xuningdək silər tilda eniqliq qüxinəligidək səz kilmisanglar, nemə deməkqi bolojinenglarnı kim qüxinələydi? Silər həwaqa gəp kılqandək bolisilər. 10 Jahanda, xübhisizki, hilmuhil til-awazlar bar wə ularning həqkaysisi mənisiz əməs; 11 əgər əmdi mən məlum awaz-tılning mənisini bilmisəm, mən səzligüqigə nisbətən yat wə u manga nisbətən yat bolidu. 12 Əhəwal silərdimə xundak. Xunga, silər rohiy iltipatlarqa kizozinlik bilən intilgənikənsilər, jamaətning etikədini küridiqan iltipatlarqa bay boluxka intilinglar. 13 Xunga, naməlum tilda səzləydiqan kixi səzliginlərini tərjimə kılıp berələydiqan bolsam dəp dua kilsun. 14 Qünki naməlum tilda dua kılqinimda, rohim dua kılıdu, lekin əkil-idrakimdnı bolsa mewə qıkmayıdu. 15 Undakta kəndak kılıx kerək? Mən bəzidə rohim bilən dua kılımən, həm bəzidə əkil-idrakim bilənmən dua kılımən; mən bəzidə rohim bilən mədhıyə nahxilirini

eytimən, həm bəzidə əkıl-idrakim bilənmə mədhiyə nahxilirini eytimən; **16** bolmisa, pəkət rohing bilənlə mədhiyə okusang, ixlətkən [tilingni] bilmigənlərning қatarida olturoquqi təxəkkürungə kəndakmu «Amin» deyəlisun? Qünki U eytkiningni qüxənməydu. **17** Sən dərhəkikət təxəkkürni yahxi eytisən, əmma yeningdiki anglioquining etikadi կurulojini yok. **18** Mən bundak naməlum tillarda xəhsən həmminglardın kep sezləydiqanlıkim üçün Hudaqa təxəkkür eytimən; **19** halbuki, jamaəttə bolqanda, naməlum tilda tūmən eoz səzliginimdin kərə, baxxilaroqa təlim-tərbiyə berəligüdək qüixinixlik səzdir bəx eozıla səzliyəlisəm dəymən. **20** Kərindaxlar, əkıl-hoxunglarda bala bolmanglar; yamanlıq jəhətidə bowak bolunglar, əmma əkıl-hoxunglarda pixkədəm bolunglar. **21** Təwratta: «Qət tilliklarning sezi wə yat adəmlərinin ləwliri arkılık Mən muxu həlkə gəp kılımən; lekin xundak bolsimu ular yənilə Manga կulak salmaydu — dəydu Pərvərdigar» dəp pütülgəndür. **22** Xunga «naməlum tillar» bolsa bir alamət bəlgidur; etikadqılaroja əməs, bəlki etikadsızlaroja alamət bəlgidur; wəhiy-bexarətlər bolsa, etikadsızlar üçün əməs, bəlki etikadqılar üçün bolidu. **23** Xuning üçün pütkül jamaət bir yerdə jəm bolqanda, həmmisi eoz aldiqə bundak naməlum tillarda sezləwərsə wə sadda yaki etikadsız kixilər kirip kalsə, ular həmminglarnı sarang bolup kapsılər deyixməndu? **24** Əmma həmminglar wəhiy-bexarət yətküzsənglər, etikadsız yaki sadda kixi aranglaroja kirip kalsə, həmminglər təripidin uning gunahlıriqə tənbih berildi, həmminglər təripidin uning gunahkar ikənlikli kərsitili; **25** kəlbidiki sirlar axkarə kılinoqanda, u əzini yərgə taxlap: — «Huda həkikətən aranglardidur» dəp Hudaqa sajdə kildi. **26** Əmdi kərindaxlar, kəndak kılıxımız kerək? Silər bir yərgə jəm bolqininglarda, hərbiringlarda [bir iltipat] bolidu; birsidə mədhiyə nahxisi, birsidə təlim, birsidə naməlum til, birsidə wəhiy, birsidə naməlum tilning yeximi bolidu. Həmmə ixlar etikadning küruluxi üçün bolsun. **27** Naməlum tilda səzligiqlər bolup kalsə, ikkisi yaki əng kep bolqanda üqi nəwət bilən sezlisun wə birsı ularning eytkanlarını ərisun. **28** Əmma [jamaəttə] ərigüqi bolmisa, u süküt kilsun; eoz-ezığ wə Hudaqa eytsun. **29** Wəhiy-bexarət yətküzgüqlər bolsa, ikki-üqi sezlisun; қaloqanlar gəplirining wəzənni ditlap tursun; **30** Əmma olturojanlar arisidin baxka bir kixiga malum bir wəhiy berilsə, sezləwatkan kixi sezinə tohtitip

newətni uningoja bərsun. **31** Qünki həmminglar bir-birləp wəhiy-bexarət yətküzsənglər bolidu; xuning bilən həmməylən eginidu, həmməylən riqəbatlinidu. **32** Pəyoqəmbərlərning eoz rohlıri pəyoqəmbərlərning ezlirigə itaat kıldı. **33** Qünki Huda կalaymikənqılık tuqduruquqi əməs, bəlki tinq-hatırjəmlik bərgiqidur. Barlıq mukəddəs bəndilərning jamaətliridə xundak tərtip bar. **34** Aranglardiki ayallar jamaətlərdə süküttə oltursun; ularning sezlixigə ruhsət kılınmioğan; Təwrat қanunida bəlgiləngəndək, ular [tərtipkə] boyunsun. **35** Əmma ular məlum ixni bilməkqi bolsa, eyidə eoz ərliridin sorisun; ayalning jamaəttə sezlixi uyatlık ixtur. **36** Hudanıng səz-kalamı silardin baxlanoğanmu?! Yaki yaloquz silərgila yetip kəlgənmu?! **37** Birsi eozini wəhiy-bexarətqi yaki rohiy kixi dəp sanisa, u silərgə hazır yazoqan bu sezümning həkikətən Rəbning əmri ikənlikini etirap kilsun. **38** Birsi buni etirap kılıxni halimisa, u etirap kılınmayıdu. **39** Xuning üçün, i kərindaxlar, wəhiy-bexarətlərni yətküzüxkə təlmürüp intilinglər, xundakla naməlum tillarda sezləxni qəklimənglər. **40** [Hulasə kılıp eytkanda], hərbir ix qiraylik, tərtiplik kılınsun.

15 Əmma, i kərindaxlar, mən silərgə əslidə yətküzgən hux həwərni bayan kilməkqimən; silər bu hux həwərni կobul kılōjan wə uningda qing turuwatisilər; **2** mən silərgə yətküzgən hux həwər bolqan kalamda qing turoqan bolsanglar, — (ixəngininglər bikaroja kətmigən bolsa) — silər uning arkılık kütkuzuluwatisilər. **3** Qünki mən əzümgə amanət kılinoqanlırını əng zərür ix süpitidə silərgimə tapxurdum; yəni, Təwrat-Zəburda aldin etyiloqinidək, Məsih gunahlırimiz üçün əldi; **4** U dəpnə kılındı; wə üçinqi künü yənə Təwrat-Zəburda aldin etyiloqinidək tirildürüldi; **5** U Kefasğa, andin on ikkiyləngə kəründi; **6** andin U bir sorunda bəx yüzdin artuk kərindaxka kəründi; ularning kəpinqisi bugünkü kündə tirik, əmma bəziliri əlümdə uhlawatidu; **7** U Yakupka, andin rosullarning həmmisigə kəründi; **8** Həmmisidin keyin U huddi wakitsiz tuquləşən bowaktək bolqan mangimu kəründi. **9** Qünki mən rosullar arisidiki əng təwinimən, rosul dəp atılıxka layik əməsmən; qünki mən Hudanıng jamaitigə ziyanxəlik kılōjanmən. **10** Lekin hazır nemila bolsam Hudanıng mehîr-xəpkəti arkılık boldum; Uning manga kərsətkən xu mehîr-xəpkəti bikaroja kətmidi; qünki mən [Hudanıng hizmitidə] barlıq rosullardin bəkrək japalıq ixligənəmən; əməliyəttə ixligüqi mən əməs, bəlki

mən bilən billə bolqan Hudaning mehîr-xəpkitidur. **11** Demək, məyli mən yaki baxka [rosullar] bolsun, həmmimizning yatküzgənləri ohxax bolup, u dəl silər ixinip kəbul kılqan hux həwərdür. **12** Əmma Məsih əlgənlər iqidin tirildürulgən dəp jakarlanqan bolsa, qandağmu aranglardiki bəzilər əlgənlərning tirilixi degən yok ix, dəydi? **13** Əmma əlgənlərning tirilixi degən yok ix bolsa, Məsihning tiriliximu yok ix bolqan bolatti. **14** Xuningdək əgər Məsih, elümdin tirilgən bolmisa, jakarlıqan həwirimiz bihudə bolqan, silərning etikədinglərmi bihudə bolqan bolatti. **15** Hətta bizmu Huda toqrisidiki yaloqan guwahqıllar bolqan bolattuq — qünki biz Hudaning Məsihni elümdin tirildürəngəlikə guwaqlik bərdük. Əgər həkikətən elümdin tirilik bolmisa, Huda Məsihnimü elümdin tirildürmigən bolatti. **16** Qünki əlgənlər kayta tirildürülmisə, Məsihmu tirilmigən bolatti. **17** Mubada Məsih tirilmigən bolsa, etikədinglər kerəksiz bolqan, silər tehiqə gunahlırlarda yürüwatkan bolattinglar, **18** xundakla Məsihtə elümdə uhławatqanlarmu ھالاكەتكە yüz tutqan bolatti. **19** Əgər ümidimizni pəkət bu dunyadiki həyatımız üqünla Məsihgə baqılıqan bolsak, biz insanlar arisidiki əng biqarə adəmlərdin bolqan bolimiz. **20** Əmma əməliyəttə, Məsih elümdə uhliqanlar iqida «həsoluning tunji mewisi» bolup, elümdin tirilgəndür; **21** Qünki bir insan arkılık elüm [aləmdə] pəyda bolqinidək, elümdin tirilixmu bir insan arkılık [aləmdə] pəyda boldi. **22** Adamatimizdin bolqanlarning həmmisi [uning tüpəylidin] elümgə məhkum bolqanlıqıja ohxax, Məsihdə bolqanlarning həmmisi [Uning tüpəylidin] elümdin həyatka erixidu. **23** Əmma həmməylən əz nəwət-ķatarida tirilidu; tunji həsoluning mewisi bolqan Məsih, birinqi; ikkinqilər bolsa Məsihning dunyaqə kaytip kəlginiđə ezigə təwə bolqanlar. **24** Andin ahirət bolidu; xu qaçda U barlıq həkümranlıknı, barlıq həkük wə hərhil küqlərni əməldin qaldurup, padixaḥlıknı Huda-Atıqa tapxuridu. **25** Qünki U barlık düxmənlərni [məsqəlup kılıplı] ayıqi astida kılıqıqə həküm sürüxi kerəktür; **26** əng ahirki yokitilidioqan düxmən bolsa elüm əzidur. **27** Qünki [Zəburda] «[Huda] pütkül məwjudatni Uning ayıqi astıqə boysunduroqan» [dəp pütüklüktr]. Əmma «pütkül məwjudat Uningqə boysundurulqoqan» deyilginidə, roxənki, xu «pütkül» degən səz «həmmmini Uningqə Boysunduroquzquqi»ning ezini iqigə aloqan əməstur. **28** Əmma həmmə Uningqə boysundurulqoqandın keyin,

Oqul həmmmini əzигə boysunduroquqıja boysunidu; xuning bilən Huda həmmmining həmmisi bolidu. **29** Əlümdin tirilik bolmisa, bəzilərning əlgənlər üçün qəmüldürülüxini qandaq qüxinix kerək? Əlgənlər zadi tirilmişə, kixilər ular üçün nemə dəp qəmüldürüliid? **30** Bizlər nemə dəp [hər künü] hər saettə həwpətərgə duq kelip yürürimiz? **31** Rəbbimiz Məsih, Əysada silərdin pəhirlinixim rast bolqandək, [i kerindaxlırim], mən hərküni elümgə duq kelimon. **32** Əgər insanlarning nukťi'inəziridin eytkanda «Əfəsus xəhiriđə wəhxiy həywənlər bilən elixtim» desəm, əlgənlər elümdin tirilmişə, buning manga nemə paydisi? «Ətə bəribir əlüp ketidioqan bolqandan keyin, yəp-iqip yürüwalayı» degən səz yolluk bolmamti? **33** Aldanmanglar; qünki «Yaman həmrəhələr əhlakını buzıdu». **34** Həkkəniy bolux üçün oyojininglar, gunahdin kol üzüngərlər; qünki bəziliringlərda Huda toopluluk həwər yoktur — buni eytsam silər üçün uyat əməsmu? **35** Bəlkim birsi: «Əlüklər qandaq tirildürilər? Ular qandaq tən bilən tirilər?» — dəp sorixi mumkin. **36** I əhmək kixi, sening teriqining, əlməy turup kaytidin tirilməydi. **37** Həm sening teriqining, əstümlükning teni əməs, bəlkı uning yalingaq deni — məsilən, buqdayning yaki baxka birər ziraətning deni, halas. **38** Wə keyin Huda Əz həhixi boyıqə uningoja məlum bir tənni beridu; xundakla uruk danlırining hərbirigə əzinin tenini ata կılıdu. **39** Janiwarlarning ətləri bolsa bir-birigə ohximaydu; insanlarning əzигə has ətləri bar, həywənlarning əzigə has ətləri bar, uqar-ķanatlarningmu bar, beliklarningmu bar. **40** Asmando jisimlər bar, yər yüzidimə jisimlər bar; əmma asmandikisining jula-xəripi baxkığa, yər yüzidikisiningmu baxkığa bolidu; **41** Kuyaxning xan-xəripi bir hil, aynıqə xəripi yənə bir hil, yultuzlarning xan-xəripi yənə bir hildur; qünki yultuzlar xan-xərəpliridə bir-biridin pərklinidu. **42** Əlümdin tirilik həm xundaktur. [Tən] qirix ҳalitidə terilidu, qırimas ҳaləttə tirildürüliid; **43** Uyatlıq ҳaləttə terilidu, xan-xərəp bilən tirildürüliid; ajiz ҳaləttə terilidu, əmma küq-ķudrət bilən tirildürüliid. **44** U təbiətkə təwə bir tən süpitidə terilidu; rohka təwə bir tən bolup tirildürüliid; əslidə təbiətkə təwə bir «janlıq» tən bolqan bolsa, əmdi rohıy bir tən bolidu. **45** Xunga [Təwratta] mundak pütülgənki: «Tunji insan Adəm'atımız tirik bir jan kilip yaritildi»; əmma «ahirki Adəm'ata» bolsa həyatlık bərgüqi Roh boldi. **46** Əmma awwal kəlgini rohıy adəm

əməs, bəlkı «təbiətkə təwə bolоjuqı» adəm idi, keyin «rohij adəm» kəldi. **47** Dəsləpki insan bolsa yərdin, tuprakṭın apiridə kılinojan; ikkinqi insan bolsa asmandın kəlgəndur; **48** Tuprakṭın apiridə kılinojini կandak bolоjan bolsa, [uningdin] [bolоjan] «tupraklık»larmu xundak bolidu; asmandın kəlgini կandak bolsa, uningdin bolоjan «asmanlıklar»mu xundak bolidu. **49** Bizlər «tupraklık adəm» süritidə bolоjinimizdək, «asmanlık adəm» süritidimə bolalaymiz. **50** Əmma xuni eytimənki, i kerindaxlar, ət wə կandın tərləgənlər Hudanıng padixahlıkioja warislik kılalmayıdu; qırıqüqi qirimaydiqanqa warislik kılalmayıdu. **51** Mana, mən silergə bir sirni eytip berimən; biz həmmimizla [əlümdə] uhləydiqanlardın bolmayımız; bırak həmmimiz əzgərtilimiz! **52** Bir dəkikidila, kəzni bir yumup aqkuqə, əng ahirki kanay qelinqəndə əzgərtilimiz; qünki kanay qelinsila əlgənlər qirimas հայտք tirildürülidu, xundakla əzgərtilimiz; **53** Qünki bu qırıp kətküqi qirimas հայտni kiyiwelixi, bu əlgüqi əlməslikni kiyiwelixi kerək; **54** Əmma qırıp kətküqi qirimas հայtni kiygəndə, bu əlgüqi əlməslikni kiygəndə, xu qaçda bu səz əməlgə axurulidu: «Өlüm ojalıbə təripidin yutulup yokutulidu!». **55** «Ah, əlüm, sening nəxtriring keni?! Ah, əlüm, sening ojalıbəng keni?!» (*Hadəs g86*) **56** Əlündiki nəxtər – gunahetur, gunahning küqi bolsa, Təwrat կanuni arkılık namayan bolidu. **57** Lekin bizni Rəbbimiz əysa Məsih, arkılık bularning üstidin əqəlibigə erixtürgüqi Hudaqa təxəkkür! **58** Xuning üqün, səyümlük կerindaxlirim, qing turup təwrənməs bolunglar, Rəbning hizmitidiki ixliringlar həmixə kəng ziyanılxısun; qünki Rəbdə bolоjan əjir-japayinglar hərgiz bihudə kətməydiqanlığını bilisilər.

16 Əmdi muğəddəs bəndilər üçün ianə toplax toopruluk, silərmə Galatiya əlkisidiki jamaətlərgə tapiliojinimdək kilinglar. **2** Hər həptining birinqi künidə hərbiringlar tapawitinglarning bərikiti boyiqə uningdin bir ülüxini ajritip əz yeninglarda saklap koyunglar; xundak kilsanglar, kəlgən waktimda ianə toplax hajət bolmayıdu. **3** Mən kəlginimdə, silə կaysi adəmlərni layık kərüp tallisanglar, mən xularqa [tonuxturux] hətlərini yezip berip muxu ianə-xəpkitinglarni Yerusalemqa apirip berixkə əwətimən. **4** Meningmu berixim muwapik kərulsə, ular manga həmrəh bolup baridu. **5** Əmma mən Makedoniyə əlkisidin etkəndin keyin yeninglərə kelimən – qünki mən Makedoniyədən etməkqimən – **6** bəlkim mən

silər bilən billə bir məzgil turuxum mumkin, hətta yeninglarda kixlap kəliximə mumkin; xuningdək andin kəyərgə barmaqçı bolsam, silər yardım kılıp, meni yoloja selip koyarsılər. **7** Qünki bu ketim silərni yol üstidilə kərüp etüp ketixni halimaymən, bəlkı Rəb buyrusu, silər bilən billə uzunraq bir məzgil turojum bar. **8** Əmma mən əfəsəs xəhirdə orma həytiojqə turmakqimən. **9** Qünki [muxu yerdə] manga ajayib qong, utuk-mewə beriwatkan bir ixik kəng eqildi, xuningdək կarxi qikquqların kep. **10** Timotiy yeninglərə berip tursa, uning aranglarda körkəmay ərkin-azadə yürüxigə kəngül bəlęnglar. Qünki umu manga ohxax Rəbning hizmitini ixləwati. **11** Xunga həqkim uni təwən kərmisun; bəlkı uni mening yenimoja kelixi üqün aman-esən uzitip yoloja selip koyunglar; qünki uning կerindaxlar bilən billə kelixinini kütməktimən. **12** Əmma կerindiximiz Apolloska kəlsəm, uningdin կerindaxlar bilən billə silərning yeninglərə berixni kep etündüm. Lekin uning hazırlıq barəsisi yok. Keyin pursət pixip yetilgəndə baridu. **13** Həoxyar bolunglar, etikadta qing turunglar; mərdənə ərdək bolunglar! Կəysər bolunglar! **14** Silərning kılıoja həmmə ixinglar mehîr-muhəbbət bilən kilişən. **15** Əmdi, i կerindaxlar, Ahaya əlkisidiki əng dəsləpki etikad mewisi bolоjan Istifanas wə uning ailisidikilərni, xundakla ularning Hudanıng mukaddəs bəndilirinə hizmitidə boluxkə կandak əzlini atıqanlığını obdan bilisilər; mən silərdin etünimənki, muxundak kixilərning wə ular bilən birliktə hizməttə hərbir japa tartıwatkanlarning səzlirigə kiringlar. **17** Əmma [yeninglardin] Istifanas, Fortunatus wə Akayikusning bu yərgə meni yoklap kəlgənlikidin xadlandım; qünki ular silər tərəptin kəm bolоjanlarını toluklap bərdi. **18** Qünki ular mening rohımni wə həm silərningkinimə yengilandurdu; xunga xundak adəmlərni ətiwarlap hərmətləngər. **19** Asiyadiki jamaətlərdin silərgə salam. Akwila wə Priskilla həm ularning əyidə jəm bolidiqan jamaəttinmu Rəbdə silərgə kizojin salam yollaydu. **20** Կerindaxlarning həmmisi silərgə salam yollaydu. Bir-biringlar bilən pak səyüxlər bilən salamlıxinglar. **21** Mana, mənki Pawlus əz կolum bilən salam yeziyatimən! **22** Hərkim Rəb əysa Məsihni səygüqi bolmisa, uningoja lənət bolsun! Rəbbimiz, kəlgəysən! **23** Rəb əysa Məsihning mehîr-xəpkitti həmmimgalarqa yar bolqay! **24** Mening Məsih əysada bolоjan muhəbbətim həmmimgalar bilən billə bolqay. Amin!

Korintliklaroqa 2

1 Hudaning iradisi bilən bəkitilgən, Məsih Əysanıng rosuli mənki Pawlus wə ķerindax bołożan Timotiydin Korint xəhiriñdə turuwatqan, Hudanıng jamaitigə wə xuningdək pütkül Ahaya əlkisidiki barlıq mukəddəs bəndilərgə salam! **2** Atımız Huda həm Rəb Əysa Məsihətin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik bołożay! **3** Rəbbimiz Əysa Məsihning Atisi, rəhimbilliliklarning igisi Ata, barlıq riqbət-təsəllinig Igisi bołożan Hudaşa təxəkkür-mədhiyə okuloqay! **4** Biz uqrıoqan hərkəndək japa-muxəkkəttə U bizgə riqbət-təsəlli beriwaitidu, xuning bilən biz Huda təripidin riqbətləndürülən bolup U yatküzgən riqbət-təsəlli bilən hərkəndək baxka japa-muxəkkətkə uqrioqanlaroja riqbət-təsəlli berələydiqan bolduk. **5** Qünki, Məsihning azab-ökubətləri biz tərəpkə exip taxkandək, Məsih arkılık bołożan riqbət-təsəllimizmu exip taxidu. **6** Əmma biz japa-muxəkkəttə қalsakmu bu silərning riqbət-təsəlli wə nijat tepixinglar üçün bolidu; bular silərning biz tartıkan azab-ökubətlərgə ohxax azab-ökubətlərgə qidixinglar bilən silərdimu hasil kılınıdu; biz riqbət-təsəlli tapsakmu u silərning riqbət-təsəlliringlar wə nijatinglar üçün bolidu; xunga bizning silərgə baoqliqan ümidişim mustəhkəmdur; qünki silər azab-ökubətlərdin ortak nesiwilik bolsanglar, ohxaxla riqbət-təsəllidin ortak nesiwilik bolisilər dəp bilimiz. **8** Qünki, i ķerindaxlar, silərning Asiyada duq kəlgən japa-muxəkkəttin həwərsiz yürüxünglarnı halimaymız; u wakitlarda biz qidioqusuz eoqır besimoja duq kəldük, hətta həyatning əzidin ümid üzgündək bołożanıduk. **9** Əmma əzimizgə əməs, bəlki əlgənlərni tirildürgüqi Hudaşa tayiniximiz üçün kəlbimizdə olümə məhkum kılınoqandək yürəttük. **10** U bizni bundak dəlxətlik bir olümdin kütközqan wə hazırlıq kütközməkta, wə bizni yənilə kütközidü, dəp uningoja ümid baoqliduk; **11** silərmə buningda həm biz üçün dua-tilawətlər bilən mədət beriwaitisilər; xundak kılıp talay adəmlərning wasitisi arkılık bizgə kərsitilgən iltipat tüpəylidin talay adəmlər [Hudaşa] rəhmətlər eytidıqan bolidu. **12** Qünki pəhrimiz, yəni wijdanımızning guwahlıqlik xuki, Hudanıng aldida sap niyətlər wə səmimiylilik bilən (insaniy parasət bilən əməs, bəlki Hudanıng mehîr-xəpkəti bilən) biz bu dunyaçına nisbətən wə bolupru silərgə nisbətən əzimizni tutuwalıdiqan bolduk, **13** Qünki silərgə yazoqinimiz okuyalaydiqan

wə tonup yetələydiqandın baxka həq nərsə əməs; lekin mən silərning bizni kismən tonup yətkininglər boyiqə Rəb Əysanıng künidə silər bizning pəhrimiz bolidiqinqinglardək bizlərnimə silərning pəhringlər bolidu dəp bizni toluk tonup yetixinglarnı ümid kılımən. **15** Xuning bilən muxundaq ixənqətə bolup mən əslidə ikkinçi ketim silərgə mehîr-xəpkətni yatküzüxkə awwal silərning kexinglaroqa barmakçıdim; **16** yəni, kexinglardin Makedoniyəgə etüp, andin Makedoniyədən yənə kexinglaroqa kelixni, xundakla silər təriplinglardin Yəhədiyə əlkisigə uzitilixminni ümid kıləjanıdim. **17** Məndə xundak niyət bołożanda, mən uni yeniklik bilən karar kıləjanmu? Mən niyət kılğanda, məndə «ətlik» kixilərdikidək: birdəm «bərəhək, bərəhək» wə birdəm «yak, yak» deyix barmu? **18** Əmma Əz sezidə turoqinidak, bizning silərgə eytikan sezimiz birdəm «bərəhək» wə birdəm «yak» bolmayıdu; **19** Qünki biz (mən wə Silwanus wə Timotiy)ning aranglarda jakarlıqinimiz — Hudanıng Oqlı, Əysa Məsih, birdəm «bərəhək» wə birdəm «yak» əməstur; bəlki Uningda «bərəhək»la bardur. **20** Qünki Hudanıng ənqılık wədiliri boluxidin kət'iyənəzər, ular Uningda «bərəhək»tur, wə biz arkılık Uningdimu Hudaşa xan-xərəp kəltüridiqan «Amin» bardur. **21** Əmdi bizlərni silər bilən billə Məsihə qıng turoquzuqı boirişini həm bizni məsihligini bolsa Hudadur. **22** U yənə üstimizgə mehîr besip, kəlbimizgə Əz Rohını «kapalət» boluxka ata kıldı. **23** Əmma Hudani ez jenimoja guwahqı boluxka qakırımankı, Korintka tehi barmiqanlıkimning səwəbi kənglunglarnı ayax üçün idi. **24** Hərgiz əzimizni iman-etiqədinglər üstigə həküm sürgüqilərmiz, demək, bəlki silərning xad-huramlıqları axuruxka silərgə həmkar laxkuqıqlarımız; qünki silər etikət arkılıkla məzmut turisilər.

2 Lekin mən iqimda, kexinglaroqa barsam yənə azar elip barmaymən degən kararoja kəldim. **2** Qünki əgər mən silərgə azar bərsəm, mening tüpəylimindən azar yegənlərdin baxka kəysibiri meni xadlanduralisun? **3** Mən əslİ meni xadlanduruxi tegixlik bolossenlardın əksiqə azar yəp կalmay degən məksəttə xu hətni yazdım; qünki mening xadlikim silər həmminqarningmu xadlikidur dəp silər həmminqlaroja ixənq baoqlidim. **4** Qünki əslidə əzüm eoqır azab iqidə kəlbimdiki dərd-ələmdin kəp kəz yaxlırimni təkküzüp turup silərgə xu hətni yazoqanıdim; məksitim silərgə azar berix

əməs, bəlki silərgə qongkur baqlanoğan, exip taxşan muhəbbitimi bilixinglar üçün idi. **5** Əmma birəsi azar yatküzgən bolsa, uning azar yatküzgini mən əməs dəymən, u bəlki məlum dərijidə (bu ixni ziyadə eojir kılqum yok) həmminglaroja azar yatküzdi. **6** Bundaq adəmning kəpinqinglar təripidin tənbihləngini yetərluktur; **7** Xunga hazır əksiqə, silər uningoşa mehîr-xəpkət kərsitip riqbəttəsallı berixinglaroja tooqra kelidi; bolmisa bundak bir kixi bəlkim əqayət zor dərd-ələmdin əzini yokitiximu mumkin. **8** Xunga mən silərgə uningoşa muhəbbitinglarnı ispatlixinglarnı jekiləymən. **9** Xu hetimni yənə bir məksəttə, yəni silərning həmmə ixlarda itaətmən yaki itaətmən əməslikinglarnı sinap bilixim üçün yazdim. **10** Lekin silər əkayibirini məlum ix üçün kəqürüm kilojan bolsanglar, mənmu həm uni xundak kilojan bolimən; mənmu məlum bir ixni kəqürüm kilojinimda (birər ixni kəqürüm kilojan bolsam), mən silərni dəp Məsihning həzurida xundak kıldım. **11** Xuning bilən Xəytan bizdin həq üstünlükə erixəlməydi; qünki biz uning hıyləmikirliridin bihəwər əməsmiz. **12** Əmdi Məsihning hux həwirini jakarlaxka Troas xəhirişə kəlginimdə wə xundakla Rəb təripidin [pursət] ixiki manga eqilojini bilən, **13** əkerindixim Titusni tapalmiojinim tüpəylidin rohım aram tapmidi; xuning bilən mən xu yərdikilər bilən hoxlixip, Makedoniyəgə səpər aldım. **14** Əmma bizni Məsihədə həmixinə təntənə bilən əqalibanə baxlaydiojan, biz arkılık hər yərdə Əzığə dost tartkuqi huxpurakni qaqquqi Hudaşa təxəkkür! **15** Qünki biz Hudaşa yatküzüliwatkan Məsihning huxpurikidurmız, həm kütkuzuluwatkanlar arisida həm həlakətkə ketiwatkanlar arisida xundakmız; **16** keyinkılərgə əltüməgə bolajan əlümning puriki, aldinkılaroja həyatlıkka bolajan həyatlıknıng purikidurmız; əmdi muxundak ixlarning həddisidin kim qıkalaydu? **17** Qünki biz kəp kixilərning kilojinidak Hudanıng kalam-səzini soda-setik ixi kilmaymız; əksiqə biz səmimiyylik bilən Huda alidda Hudadin [əwətilgənlər] süpitidə Məsihdə səzləyimiz.

3 Biz yənə əzimizni təwsiyə kılqılı turuwatamduk?
Yəki baxka bəzilərgə kerək boləyandək, silərgə yeziloğan yəki silər yazoğan təwsiyinamilər bizgə kerəkmu? **2** Silər ezunglar bizning təwsiyinamızdursılər, kəlbimizdə pütülgən, hər insanoğa tonux bolajan wə okulidiojan. **3** Silərning biz təripimizdən pərwix kılinoğan, Məsihning

məktupi ikənlikinglər ayan boldı (bu məktup siyah bilən əməs, bəlki tirik Hudanıng Rohı bilən yeziloğan; tax tahtaylaroja əməs, bəlki kəlbining ətlik tahtaylıroja pütüklük). **4** Əmdi bizning Məsih, arkılık Hudaşa karaydiojan xunqə zor ixənqimiz bar; **5** əzimizni bərərnərsini kılqudək iktidarımız bar dəp qaoqliqinimiz yoktur; iktidarlıkımız bolsa bəlki Hudadindur. **6** U bizni yengi əhdining hizmətkarları boluxka iktidarlık kıldı; bu əhədə pütüklük sez-jümlilərgə əməs, bəlki Rohka asaslanıjan. Qünki pütüklük sez-jümlilər adəmni eltüridi; lekin Roh bolsa adəmgə həyat kəltüridi. **7** Əmma sez-jümlilər bilən taxlaroja oyuləjan, olüm kəltüridiqan hizmət xan-xərəp bilən bolajan wə xundakla Israillar Musanıng yüzidə julalanoğan xan-xərəptin yüzigə kəzlini tikip kariyalıqojan yərdə (gərqə xu xan-xərəp hazır əməldin qalduruloğan bolsımı), **8** Roh bilən yürgüzülidiojan hizmət tehimu xan-xərəplik bolmamdu? **9** Qünki adəmning gunahını bekitidiqan hizmət xərəplik bolajan yərdə, insanni həkkəniy kılıdiojan hizmətning xəripi tehimu exip taxmamdu!? **10** Qünki əslidə xan-xərəplik bolajan ixning həzirki əqayət zor xan-xərəplik ixning alidda həqkandaq xan-xərəpliklik yoxdur; **11** qünki əməldin qalduruloğan ix əslidə xan-xərəp bilən kəltürüləğə yərdə, hazır orınıni başkan ix tehimu xan-xərəplik bolidu. **12** Bizdə xunqə zor xundak bir ümid bolənənikən, biz tolimu yürüklilik bolımiz. **13** Biz Israillarnı əməldin qaldurulidiojan [əhdining] parlaq nurişa kəzini tikip karaxning akiwitigə uqrəp kətmisin dəp yüzigə qümpərdə tartıwalıjan Musaşa ohximaymız. **14** Əmma ularning oy-kəngüllüri կադакlaxkanidi; qünki bügüngə kədər kona əhdini okuqojnida muxu qümpərdə eliwtılınməy kəldi; qünki pəkət Məsihədə boləyandila u elip taxliwetili. **15** Əmma bügüngə kədər, Musanıng yazmılıri okulojinida xu qümpərdə yenila kəlbini yepiwalmağta. **16** Əmma hərkim Rəbgə karap burulsa, qümpərdə elip taxlinidu. **17** Əmma Rəb xu Rohlur; wə Rəbning Rohı kəyərdə bolsa, xu yərdə hərlük bolidu. **18** Wə biz həmmimizning yuzimiz qümpərdisiz haldə Rəbning xan-xəripigə kariojinida, Uning ohxax sürütidə boluxka Roh bolajan Rəb təripidin xan-xərəp üstigə xan-xərəp koxulup ezsərtilməktimiz.

4 Xunga [Huda] bizgə rəhim-xəpkət kərsətkəndək, bu hizmət bizgə amanət kılinoğanikən, biz bəl koywətməymiz; **2** əmdilikdə xərməndilikdə ait yoxurun

ixlarni taxlap, nə aldamqılıqta mangmay, nə Hudanıng səzini burmilimay, bəlkı həkikətni əynən ayan kılıx bilən Huda aldida duruslukımızı hər adəmning wijdaniqa kərsitimiz. 3 Əmma hux həwirimiz qüməkəlgən bolsimu, u əhalak boluwatkanlaroja nisbətən qüməkəldi; 4 Qünki Hudanıng sürətobraziolojan Məsihning xan-xəripi tooprısidiki hux həwərning nuri ularning üstidə yorumisun dəp, bu zamanning ilahı etikətsizlarning oy-zehinlirini korıldı. (aiən g165) 5 Qünki biz əzimizni əməs, bəlkı Məsih Əysani Rəb, xuningdək əzimizni Əysə üqün silərning hizmətkaringlar dəp elan kılımiz. 6 Qünki «kərangoşulukturin nur yorusun» dəp buyruqan Huda, Məsihning didaridin Əzining xan-xəripini tonutuxkaolojan yoruklukning [biz arkilik] qeqilixi üçün, bizning kəlbimizni yorutkəndur. 7 Əmma kudratning əqayət zorlukı bizdən əməs, bəlkı Hudadinolojanlıkikerünsun dəp bu gəhərgə sapal idixlarda əqəmləklilik halda igidərlik kılımiz. 8 Mana biz hərtərəptə kistilip kəldük, əmma yənjilmidük; təmtirəp kəldük, əmma ümidsizlənmidük; 9 ziyanəxlikkə uqravatımız, əmma həmdəmsiz kəlmidük; yiqitildük, əmma əhalak bolmidük; 10 Əysanın hayatı tenimizdə ayan kilişsun dəp, hərdaim tenimizdə Əysanın ölümünü kətürüp yürüüz. 11 Qünki Əysanın hayatı əlidiojan ətlirimizdə ayan kilişsun üçün, tirik kəlojan bizlər hərdaim əlümə tapxurulmaktimiz. 12 Xuning bilən bizdə əlüm ixləwatıdu, əmma əhatə silərdə ixləwatıdu. 13 Wə «Mən ixəndim, xunga səz kıldırm» dəp yeziloqandikidək iman-ixənqtiki rohka igə bolup, bizmu ixəndük wə xuning bilən səz kılımiz; 14 qünki Rəb Əysani tirildürən [Huda] bizni Əysə bilən birgə tirildürüdu, xundakla bizni silər bilən birgə Əz aldiqə hazır kılıdu, dəp bilimiz. 15 Qünki [bu] həmmə ixlar silər üçündürki, tehimu kəp kixilərning wujudida exip taxkuşa beoixlanojan mehîr-xəpkət səwəbidin kəp kixilərningmu Hudani uluoqlap eytən təxəkkürləri exip taxidu. 16 Xunga biz bəl əyəvətməymiz; gərqə taxkə insanlığımız solaxsimu, dərhəkikət iqliki insanlığımız kündin-küngə yengilanmağta. 17 Qünki bizning bir dəkikilik wə yenik japa-muxəkkətlirimiz biz üçün exip taxkən, mənggülü, zor wəzinlik xan-xərəpni həsil kılıdu. (aiən g166) 18 Xunga biz kerüngən ixlaroja əməs, bəlkı kerünməs ixlaroja kəz tikimiz; qünki kerüngən ixlar waktılık, əmma kerünməs ixlar mənggülüktür. (aiən g166)

5 Qünki bu zeminə təwə əyimiz, yəni bu qedirimiz yokitilsimu, Huda təripidinolojan, insan əcoli bilən yasalmışın bir əy, yəni asmanlarda əbədiy bir makanımız bardur dəp bilimiz. (aiən g166) 2 Əmdi bu [kona əyimizdə] turojinimizda asmandiki əyimizni kiyiwelixkə zor intizar bilən aħ urmaktimiz 3 (bərəhək, [asmandiki əyimizni] kiyiwalsak yalingaq əkəlmaymınız). 4 Qünki muxu qedirdə turojinimizda, eojırılıkta aħ urmaktimiz; bu bizning yalingaqlinixni haliojinimiz əməs, bəlkı kiyindürülükni, yəni bizdə əlidiojan nemə bolsa, uning əhatə təripidin yutuluxini halaymınız. 5 Əmdi bizni dəl muxu ixkə təyyarlıqnuqı bolsa Hudadur; U bizgə «kapalət»olojan Əz Rohinimata kıldı. 6 Xuning bilən biz həmixə yurəklik bolimiz; həmdə tenimizdə makan tutkınımizda Rəbdin neriolojan müsapir bolimiz dəp bilimiz 7 (qünki biz kərəix sezimi bilən əməs, etikət bilən mangımız); 8 biz yurəklik bolup, xuningdək təndin neri bolup Rəb bilən billə bir makanda boluxka tehimu hursənmiz. 9 Xuning bilən, məyli təndə bolaylı, təndin neri bolaylı, uni hursən kilişni istək-nixan kılıp intilimiz. 10 Qünki təndə kılçan əməllirimizni, yahxılık bolsun, yamanlık bolsun, hərbirimizgə kəyturuluxi üçün Məsihning sorak təhti aldida hazır boluxımız lazımlı bolidu. 11 Xuning bilən Rəbning dəhəxitini bilgənlilikimiz üçün, insanlarıni ixəndürükə tiriximiz; lekin biz Hudaqə oquk-axkarımız, xuningdək silərning wijdanınglardımı axkarə tonulsak dəp ümidi kılımən. 12 Biz hazır əzimizni kəytidin silərgə təwsiyə kılçanımız yok, bəlkı pəkət silərdə kəlbədiki ixlardın əməs, taxkə kiyapəttin pəhirlinidiojanlaroja bərgüdək jawab bolsun dəp, silərgə bizi lərdin pəhirlinx imkaniytini yaritip beriwtamız. 13 Qünki iq-iqimizgə sioqmaya kəlojan bolsakımı Huda aldida xundak bolduk, salmak bolsakımı silər üçün xundak bolimiz. 14 Qünki Məsihning muhəbbəti bizni [xundak kilişkə] ündəydi; qünki biz birsi həmməylən üçün əldi, xunga həmməylənnimə əldi, dəp hesablaşmımız. 15 Wə U həmməylənni dəp əldi, buningdin məksət, əhatə bolojanlar əzləri üçün əməs, bəlkı ularni dəp əlüp tirilgəçi üçün yaxixi üçündür. 16 Xuning bilən biz buningdin keyin həqkimni insanlarqə tonumaymımız; hətta biz Məsihni insanlarqə tonuqan bolsak, buningdin keyin uni yənə xundak tonumaymımız. 17 Xunga əmdi birsi Məsihdə bolsa, u yengi bir yaritilojuqidur! Kona ixlar oṭüp, mana, həmmə ix

yengi boldi! **18** Wə barlıq ixlar Hudadindur; U bizni Məsih arkılık Əzigə inaklaxturdu, xundakla bizgə inaklaxturu hizmitini tapxurdi: — **19** demək, Huda Məsihdə adamların itaətsizliklirini ularning əyibi bilən hesablaxmay, aləmni Əzigə inaklaxturdu; xuningdək bizgə inaklaxturu həwirini amanət kılıp tapxurdi. **20** Xunga huddi Huda biz arkılık [adamların inaklılıq kelixni] etünginidək, biz Məsihkə wakalıtən əqlilərdurmız; Məsihning ornida «Hudaşa inaklaxturu loqaysılər!» dəp etünimiz. **21** Gunahkə həq tonux bolmioğan kixini Huda bizni dəp gunahning ezi kıldı; məksiti xuki, bizning Uningda Hudanıng həkkaniyılıki boluxımız üzündür.

6 Əmdi [Hudanıng] həmkarları süpitidə silərdin Uning mehîr-xəpkitini köbul kılıp turup uni bikarəja kətküzmənglər dəp etünimiz **2** (qünki u: «Xapaət kərsitlidiojan bir pəyyətə duayingni ijabət kılıxni bekitkənmən, nijat-kutulux yətküzüldiojan bir künidə Mən sanga yardımədə boluxumni bekitkənmən» — dedi. Mana, hazır bolsa «xapaət kərsitlidiojan yahxi pəyt»; mana, hazır «nijat-kutulux künü»dur!). **3** [Rəbning] hizmitiga daq kəltürülmisun dəp həqkandak ixtə heqkimning imanioja tosaləquluk kilmaymız; **4** bəlkı hərbir ixtə əzimizni Hudanıng hizməkarları süpitidə nəmunə kılıp yürümiz; zor qidamlik bilən, jəbir-zulumlarda, japa-muxəkkətlərdə, besim-kıstaklarda, **5** kamqa yarılırda, zindanlarda, əzəmətliyənən-əzəmətliyənən iqtidə, eçir mehnətlərdə, tünəxlərdə, roza tutuxlarda, **6** paklık bilən, bilimlər bilən, səwr-takətlik bilən, mehribanlıqlar bilən, Muqəddəs Rəh bilən, sahtilişsiz mehîr-muğəbbət bilən, **7** həkikətning söz-kalami bilən, Hudanıng küq-kudriti bilən, həkkaniyılığın ong-sol kollardıki koralları bilən, **8** həm izzət-xəhrəttə həm həkarət iqtidə, təhmət həm təriplinixlər iqtidə [əzimizni Hudanıng hizməkarları süpitidə namayan kıldı]; yaloqanlılar dəp kəraloqan bolsakımı səmimiyy-sadiq bolup, **9** namsız bolduk-yu, əmma məxhərimiz; əley dəp kəldük-yu, əmma mana, həyatturmız; tərbiyidə jazalandık-yu, əmma elümət məhkum kılınmiduk; **10** dərd-ələm tarttuk-yu, əmma daim xad-huramlıqtə turımız; namrat boloxınınimiz bilən, əmma kəp adamlarını bay kılələqimiz; heqnemimiz yok boloxını bilən, əmma həmmigə igidarmız. **11** Silərgə oquq-yoruk səzliduk, əy Korintliklər, bizning baqırımız silərgə kəng eqildi! **12** Silər biz tərəptin kılıqlojan əməs, lekin əz iq-baqırınlarning tarlığının kılısilisılər; **13**

əmdi adil almaxturuxta bolup — (əz pərzəntliriməgə səzligəndək səzliyəmən) — baqırınlarnı bizgimə kəng eqinglər. **14** Etikadsızlar bilən bir boyunturukka qetilip təngsizlikdə bolmanglar; qünki həkkaniyılık wə kəbihlik otturısida qandağmu ortaklıq bolsun? Yoruklukning karangojuluq bilən qandaq həmrəhlik Bolsun? **15** Məsihning Belial bilən nemə inaklılıq bolsun? Ixəngüqining ixənmigüqi bilən qandaq ortak nesiwisi bolsun? **16** Hudanıng ibadəthanisinin butlar bilən qandaq birlikli bolsun? Qünki silər tirik Hudanıng ibadəthanisidursılər — Hudanıng: «Mən ularda turimən, ularning arisida yürimən; ularning Hudasi bolimən wə ular Mening həlkim bolidü» deginidək [silər Uning ibadəthanisidursılər]; **17** Xuning üçün «Ularning arisidin qıkip ketinglər, Manga ayrıllıqlar», — dəydu Rəb, — «həq napak nərsigə təgküqi bolmanglar», «xundila Mən silərni köbul kılımən», **18** wə: «Mən silərgə Ata bolimən, silər Manga oquq-kızlırim bolisilər» — dəydu Həmmigə Kadir bolovan Rəb.

7 Əmdi bu wədilərgə tuyəssər bolojandin keyin, i seyümlüləklər, əzimizni ətlərdiki həm rohətiki hərhil paskinilikdən taziləp, Hudanıng korkunqida əzimizdə [ayan kılınoğan] pak-muğəddəslikni kamalətkə yətküzəyli. **2** Bizni köbul kılıqasılər! Biz həqkiməziyan-zəhmət yətküzmidük, həqkimni nabut kılımidük, həqkimdən paydilanmidük. **3** Muxularni dəp, silərni əyibliməkqi əməsmən; qünki mən yukirida eytikinidək, silər kəlbimizdidsilərki, biz silər bilən billə elüxkə, silər bilən billə yaxaxkə təyyarmız. **4** Silərgə baqlıqan ixənqim zor, silərdin bolovan pəhrim zor; xuning üçün riqbət-təsəlliqə tolduruldum, barlıq japa-müxkülqılıklımızdə huxallikim exip taxti. **5** Qünki bərhək, Makedoniyəgə kirginimizdimu ətlirimiz həq aram tapalmay, hərtərəptin kılıslıp қalduk; sırtımızda jedəl-kürəxlər, iqtimidə korkunqlar bar idi. **6** Əmma qüxkünlərgə riqbət-təsəlli bərgüqi Huda bizgə Titusning kelixi arkılık riqbət-təsəlli bərdi; **7** tapkan riqbət-təsəllimiz pəkət uning kelixi arkılıklı əməs, bəlkı uning silərdin tapkan riqbət-təsəllisi arkılıkmu boldi; qünki u silərning [bizgə] zarikip talmürgininqlarnı, silərning həsrtinglarnı, silərning manga bolovan kızojin qəmhorlukunglarnı ettip bərdi; xuning bilən mən tehimu huxallandım. **8** Qünki gərqə mən silərni hetim bilən azablıqojan bolsammu, mən hazır uningdin puxayman kilmaymən; lekin əslidə mən xu hetimning silərni azablıqojinini kərüp puxayman

kilojanidim (əməliyəttə, silərning azablinixinglar kiskojinə bir məzgilla bolajan). **9** Əmma hazır xadlinimən – azablanqininqardın əməs, bəlkı xu azabning silərni towa қildurojanlıigidin xadlinimən; qünki silərning azablinixinglar Hudaning yolidə idi; xuning bilən silər bizdin həq ziyan tartmidinglər. **10** Qünki Hudaning yolidə bolajan azab-ķayou adəmni hərgiz puxayman kilmaydiqan nijatka baxlaydiqan towiqa elip baridu; əmma bu dunyadiki azab-ķayou adəmni əlümğə elip baridu. **11** Qünki mana, dəl muxu ix, yəni Hudaning yolidə azablinixinglar, silərgə xunqə kəp əstayidlilik, əzliringlarnı əyibtin nəkədər halas kılıx, xunqə kəp oqəzəp, xunqə kəp körkənq, xunqə kəp təkəzzarlıq, xunqə kəp kızojinlik wə jazalaxka xunqə təyyar boluxni elip kəldi! Silər bu ixning hər təripidə əzünglarning əyibtin halas boluxunglarnı ispatlidinqlər. **12** Əmdi silərgə [xu] hətni yazojan bolsammu, u hətni ziyan-zəhmət kilojuqi kixi üçün əməs, yaki ziyan-zəhmət kilojuqi kixi üçün əməs, bəlkı Huda aldida bizgə bolajan kənglünglardıki kızojinliknən aranglarda ayan boluxi üçün yazdim. **13** Bu səwəbtin biz rıqəbat-təsəlligə erixtük. Wə rıqəbat-təsəllimiz üstigə biz Titusning huxallıki tüpəylidin tehimu zor xadlanduk; qünki uning rohi silər təripinglardin yengilandi. **14** Qünki mən silər toqrlanglarda birar ixta pəhirlinip mahtiqan bolsam, u ixta həq hijil қaldurulmidim; bəlkı silərgə eytikanlırimiznən həmmisi həkikət bolqinidək, bizning Tituska silərni pəhirlinip mahtiximiz həkikət bolup ispatlandı. **15** U silərning itaətmənliklərini, silərning uningdin қandak əyməngən wə titrigən əldə uni қarxi aloqininglarnı əsliginidə, uning silərgə baqlıqan iq-baqrıdiki muhəbbətləri tehimu exip taxidu. **16** Mən silərgə hərbir ixta ixənqim kamil bolajanlıigidin xadlinimən.

8 Əmma, i əkerindaxlar, biz silərgə Hudanıng Makedoniyədiki jamaətlərgə beqixliojan mehri-xəpkitini ayan kilməkimi; **2** ular zor eoqır japa-muxəkkəttə sinalojinida, kattik namrat əhwalda exip taxkan xadiliyi bilən ularning oquq kollukining bayılık urəqup qıktı; **3** qünki ularning küqining bariqə, hətta küqidin artuk həyr-sahawət kilojanlıiqoja əzüm guwah. Ular ihtiysi bilən xundak kılıp, **4** bizdin mukəddəs bəndilərgə xu yardəmdə boluxning bəhtigə wə xeriklikigə tuyəssər boluxni kattik etündi; **5** xundak kılıp, ular kütkinimizdək əməs,

ümid kilojanimizdən exip əzlirini awwal Rəbgə, andin Hudanıng iradisi bilən bizgimu beqixliidi; **6** xunga, Titus silərdə [bu] mehribanlıknı baxlıqanıkən, biz Titustin silərni buningoja nesipdax kılıp uni ada kılıxka etündük. **7** Əmma silər hər tərəptə, yəni ixənqtə, səzdə, bilmədə, toluk, əstayidlilikə həm bizgə bolajan mehribanlıqbitinglarda əwzəl bolqininqardək, muxu mehribanlıq ixtimə əzünglarnı əwzəl kərsitinglər. **8** Mən bu gəp bilən silərgə buyruk kilməkqi əməsmən, bəlkı baxkılarning kızojinlikı arkılık muhəbbətinglarning həkikiyikini ispatlimaqimən. **9** Qünki silər Rəbbimiz Əysə Məsihning mehribanlıqbitini bilisilər – gərqə u bay bolsimu, silərni dəp yokşul boldiki, silər uning yokşullukı arkılık beyitilisilər. **10** Mən bu toqrluluk pikrimni otturiqa koyımən – bu silərgə paydilik, qünki silər aldinkı yılıla ianə kılıxta wə xuningoja iradə baqlaxta yahxi baxlıdinglər. **11** Əmdi hazır uni ada kilinglər; kızojin iradə baqlıqininqardək, bar dunyayinglər bilən xu ixka əməl kilinglər. **12** Qünki [həyr-sahawətə] bəl baqlıqojuqə nisbatən, sowojining Hudaşa yarioqudək boluxi қolida yokka əməs, bəlkı қolida barioja baqlıktur. **13** Qünki bu baxkılarning yükini yeniklitimən dəp, əzünglarnı kiyangalar deginim əməs, **14** bəlkı silərdə artuk bolqını hazırlıqə ularning kəm yerini toldurojinidək, [künlərning biridə] ularda artuk bolqını silərning kəm yeringlarnı toldurdu; xuning bilən tənglixidu. **15** Huddi [mukəddəs yazmilarda]: «Kəp yioqanlarningkidin exip kalmidi, az yioqanlarningmu kəmlik kilmidi» dəp yeziloqandək bolqayı. **16** Əmma Titusning kəlbəgə silərgə bolajan kəyümümgə ohxax kəyümni salojan Hudaşa təxəkkürlər bolqayı; **17** qünki u dərhəkikət bizning iltimasımıznı қobul kılqını bilən, əzininə silərgə küqlük kəyumi bolqaqka, u əzlükidin yeninglaroja bardi; **18** əmma biz uningə barlıq jamaətlər arisida hux həwər hizmitidə təripləngən əkerindaxni həmrəh kılıp əwtətük; **19** xuningdək u pəkət xu tərəptila əməs, bəlkı jamaətlər təripidin bu həyrlək ixta bizgə həmsəpər boluxka talliwellinojanidi. Əmdi biz bu həyr-sahawətni bolsa, Rəbning xanxəripini həm yardımiki kızojinlikimizni kərsitix üçün uni yətküzüx hizmitidə bolımız; **20** xundak kılıp biz bu mol sowojını məs'ul bolup yətküzüxtə hərkəndək adəmning bizning üstimidən təhmət kılmaslıkı üçün ehtiyat kılımımız. **21** Qünki biz pəkət Rəbning aldidila əməs, bəlkı insanlarning kəz aldidimus

iximizni durus kılıxka kengül bəlüp keliwatımız. **22** Biz yənə ular bilən billə kəp ixlarda intayın əstayidilliği nuroğun ketim ispatlanıjan kerindaxnı əwətməkqımız; hazır uning silərgə baqlıqan zor ixənqi tüpəylidin uning intayın əstayidilliği tehimu kütlük boldı. **23** Titus toopruluk soallar bolsa u menin həmrahım wə hizmitinglarda bolqan həmkarimdur; baxka ikki kerindiximiz bolsa, ular jamaətlərning əlgiliri, Məsihning xan-xəripidur. **24** Xunga, jamaətlərning kez aldida muhəbbitinglarning ispatini, xundakla bizning silərdin pəhirlinxılırimızning bikar əməslikini ularoja kərsitinglər.

9 Qünki mukəddəs bəndilərning bu yardım hizmiti toopruluq silərgə yənə yeziximning hajiti yok. **2** Qünki mən silərning bu ixka qattık bəl baçlıqinoglarnı bilimən; mən bu toopruluq; Ahayadikilər etkən yıldın beri həyr-sədikə berixkə təyyar turuwaitidu, dəp Makedoniyadik [kerindaxlarqa] pəhirlinip mahtap kalmaktiman, xuning bilən silərning kizojinlikinglər ularning kepinqisining [həyr-sədikə] [berixigə] türtkə boldi. **3** Lekin kerindaxlarnı əwətixtiki məksitim silərning toopranglarda pəhirlinip mahtiximning bu ixlarda bihədə ix bolup əlmaslıkı, silərning deginimdək təyyar bolup turuxunglar üqündür. **4** Mubada Makedoniyadikilər mən bilən billə barəqinida, silər təyyarlıksız bolsanglar, bu ixənqımız wajidin biz hijalətkə kəldurulımız, silər səzsiz xundak bolisilər. **5** Xu səwəbtin mən kerindaxlardın yeninglarqa berip silərdin bu wədə kılqan həyrlək ixni aldin'ala təyyarlap püttürüxi etünüxni zərür dəp hesablıdim; xundakla bu silərdin birər nərsə ündüriwelik bolmisun, bəlkı məhrəbanlıqlardın bolsun. **6** Əmma bunı [əslənglər]: Behillik bilən az terioqan az alidu, oquq kolluk bilən teriojini mol alidu. **7** Hər adəm heq kiynılıp kalmayı yaki məjburən əməs, bəlkı eż kənglidə pükkiniqə bərsun; qünki Huda huxallık bilən bərgüqini yahxi kəridu. **8** Əmma Huda hərbir iltipat-xapaətni silərgə exip taxturuxkə կաdirdur; xuning bilən silər hərdaim hərtərəpta hər ehtiyajkə təyyar kuvvətlinisilər, kəngriqiliktə turup kolliringlər hərhil güzel ixka yetidi. **9** [Mukəddəs yazmilarda] pütülgini dək: — «U əzininingkini tarkatkan, U yoksullaroja sədikə bərgən; Uning həkkaniyiliyi mənggügə turidu». (aiən 9165) **10** Əmdi terioquoja terioqılı uruk, yegili nan ata kiloquqi silərning teriydiojan urukliringlarnı təminləp mol kildi, həkkaniyiliqgılarning hosul-mewilirini

көпәтиду. **11** Xuning bilən silər hərkədakə əhəwalda koli oquq boluxkə hər tərəptə beyitilisilər, xuningdək bu ix biz arkılık Hudaşa kep təxəkkürlərni elip baridu; **12** qünki bu həyrlilik hiszətni ada kılıx pəkət mukəddəs bəndilərning hajətlirini qandurupla қalmay, kep kixılərning Hudaşa yətkütügən təxəkkürlərini exip taxturidu. **13** Bu yardıməmizni ezliringlarning Məsihning hux həwirini etirap kılıxinglardıki mewə bolqan itaətmənlikinglərə dəlil-ispat bolidu, xundakla silərning muxu [hajətmən] bəndilərgə, xundakla barlıq adəmlərgə kərsətkən oquq kolluk sehiylikinglardın ular Hudani uluqplaydu. **14** Wə Hudanıng silərdə taxkınlatkan ajayib mehîr-xəpkiti tüpəylidin, ular silər üçün dua-tilawat kılıqınında, ular silərgə təlpünüp қattık seçinip əsləydi. **15** Uning til bilən ipadılığısız ajayib sowoisi üçün Hudaşa təxəkkür bolmayı!

10 Əmma əzüm, silər bilən billə bolojanda muamilisi yumxak, lekin silərdin ayrıloqanda silərgə karita qattık kolluk dəp karalqan mənki Pawlus Məsihning yuwax-məminlikni wə mulayimiliyi bilən silərdin etünümən, **2** — xuni tələp kilmənki, yeninglarqa baroqinimda, bizni «ətlər boyiqə mangoşanlar!» dəp guman bilən karaydıcıyan bəzilərgə karita oyliojinimdək qattık kolluk kılıxka meni möjbür kilmangalar; **3** gərqə biz insaniy ətlərdə yürsəkmə, biz ətlər boyiqə jəng kilmaymız. **4** Qünki jəng əkorallırimiz ətkə təwə əkorallar əməs, bəlkı Huda təripidin əkorqan-istihkamlarnı gumran kılıx kūqığa igə kiliqan əkorallardur; **5** biz ular bilən bəsmunazirlərni wə Hudanı tonuxka karxilixixka turoqan hərkəndək hakawur tosalqunu gumran kılımımız, xundakla hərbir oy-hiyallarnı Məsihə bekündürüp itaat kılıxka kəltürümüz; **6** silər toluq itaat kılıqandin keyin, [aranglarda] kəndək itaətsizlik kaloqan bolsa bularnı jazalaxka təyyarmız. **7** Silər pəkət kəz aldinglardiki ixlarqıla karaydikənsilər. Əgər birsi əzini Məsihə təwəmən dəp karisa, u yənə xuning üstigə oylansunki, u Məsihə təwə bolojinioja ohxax, bizmə Uningoşa təwədurmız. **8** Qünki, Rəb təripidin silərni nabut kılıx üçün əməs, bəlkı etikadınlarnı əkərək üçün bizgə amanət kiliqan hökükimiz toopruluk tehimu kəp ziyadırak mahtansammı, buningda həq yərgə karap qalmaymən; **9** əmdı mən pəkət hətlərdilə silərni korkatmaqçı əməsəmən; **10** qünki bəzilər: «Uning hətləri dərwəkə wəzinlik həm küqlük; lekin u yetip kəlgəndə salapətsiz,

gepining tutami yok bolidu» deyixidu. **11** Əmdi bundak hiyal kılıquqlar xuni bilip koysunki, biz yırakta bolqinimizda hətlərdiki səzimiz qandaq boloğan bolsa biz yetip barqinimizda əməliyitimizmu xundak bolidu. **12** Qünki biz əzimizni əzini qəltis qaçlaydıcıqlar bilən bir qataroja qoyuxkə yaki ular bilən selixturuxkə petinmeymiz; xundak kixılər əzlirini əzlirining əlqimi bilən əlqəp, əzlirini əzliri bilən selixturidıcıqan bolup, həkikətən əkilsizlərdindur. **13** Biz əmdi əzimizgə bekitilgən əlqəmdin əlküp mahtinip yürginimiz yok. Biz bəlkı həmməni əlqigüqi Huda bizgə bekitikən hizmət dairisidiki əlqəm, yəni silərning [hizmitinglarojumu] yetidiqan əlqəm bilən pəhirlinimiz. **14** Qünki əlqimi silərning hizmitinglaroja yətməydicən kixilərdək, [hizmitinglarda bolqinimizda] dairimizdin əlküp kətməymiz, qünki biz Məsihning hux həvirini yətküzüxtə [birinqi bolup] yeninqarojumu kıldıq. **15** Biz hizmət dairimizdin əlküp, baxkılarning singdürgən japa-əjirli bilən mahtanoqinimiz yok; lekin biz silərning iman-etikadınglar əskənseri aranglardiki hizmitimiz bizgə bekitilgən dairimiz iqidə tehimu ziyyadə kengəytisən dəp ümid kılımımız; **16** xundak boloğanda, biz silərdin tehimu yirak yərlərgə hux həwərnı yətküzüp jakarlaydıcıqan bolımız; təyyaroja həyyar bolup, baxkılarning dairisidiki hizmət əjni bilən mahtinix bizgə yat. **17** Əmma «Pəhirlinip mahtiqası bolsa Rəbdin pəhirlinip mahtix kerək!». **18** Qünki əzini təripligüqi əməs, bəlkı Rəb təripligən kixi həkikətən layakətliktur.

11 [Mahtanoqan] bu azojinə əhməklilikmə səwrqan boloqaysılar! Əmdi silər manga səwriqanlık kılıp keliwatisilər. **2** Qünki mən Hudadin kəlgən otluk muhəbbət bilən silərni [azduruxlardın] həsat kılımən; qünki kizni bir ərgila yatlıq kiloğandək, mən silərni Məsihkila pak kız süpitidə hazır boluxka wədiləxtürənmən. **3** Əmma yilan Həwa'animizni hiyligərlikli bilən azduroqandək, oy-kənglüngər Məsihkə baqlanoqan səmimi, sap wapalıktın ezip bulqinixi mumkin dəp ənsiraymən. **4** Qünki birsti keli pəz silərgə həq jakarlap bəkməqan baxkə bir əysani jakarlisa, yaki kəlblingardin orun bərgən Röhninq ornişa baxkə bir rohka orun bərsəngələr wə silər kobul kiloğan hux həwərdin baxkə bir «hux həwər»ni kobul kılışqlar, silər bu ixlaroja ajayib səwr-takət bilən etüwerixingər mumkin! **5** Həlbuki, mən əzümni hərkəndək ixta axu «qəltis uluq rosullar»din kəm sanımaymən! **6** Gərqə menin gəp-səzlim addiy

bolsimu, bilim jəhəttə mən undak əməs; biz kiliwatkan hərbir əməllirimizdə buni silərgə hər jəhəttin ispatlaproxən kıldıq. **7** Əmdi mən silərni kətürülsən dəp əzümni təwən tutup, Hudaning hux həvirini hək tələp kilməy jakarlap gunah kıldımmu? **8** Mən silərning hizmitinglarda boluxkə baxkə jamaətlərdin bulap-talap, ularning yardımını kobul kıldı. **9** Silər bilən billə boloğan wakıtlırimda, hajətmən boloğan bolsammu, mən həqkimə eçırimini saloğan əməs (qünki Makedoniyədin kəlgən əkerindaxlar menin kəm-kütəmni toluklap bərdi); hərkəndək ixta əzümni silərgə yük bolup kəlixtin saklap kəldim wə buningdin keyinmu xundak kılımən. **10** Məsihning həkikəti məndə rast bolqandək, Ahaya yurtlırıda həqkimmə meni muxu mahtinixtin tosumaydu! **11** Nemə üçün? Silərni yahxi kərmiganlıkim üçünmu?! Huda bildi! **12** Lekin [bizgə ohxax həsablinix] pursitini izdigiqilərnin pursitini məhrum kılıx tıqün, xuningdək ular mahtimidıcıqan ixlarda həkikətən bizgə ohxax bolsun dəp, mən nemə kiliwatkan bolsam xuni kiliwerimən. **13** Qünki bundak kixılər sahta rosullar, aldamqi hizmətkarlar, Məsihning rosullirinin kiyapitigə kiriwalənlardur. **14** Bu ix əjəblinərlik əməs, qünki Xəytan əzimə nurluk bir pərixtin kiyapitigə kiriwalidu. **15** Xunga uning hizmətqilirininə əzlirini həkkəniliyikning hizmətqiləri kiyapitigə kirgüziwelixi əjəblinərlik ix əməs; lekin ularning akıwiti əzlirining ixligənlirigə layik bolidu. **16** Yənə xuni eytimənki, həqkim meni əhmək dəp həsablimisun; hətta əgər meni xundak dəp karisanglarmı, əmdi məndək əhməknı səwr kılıp kobul kiloqaysılar, xuning bilən əzümmə azojinə mahtiniwalay. **17** Mening həzir bularni səzlixim Rəb təripidin əməs, bəlkı əzümning əhməklərqə yürəklik po etip mahtinixim, halas. **18** Nuroqun adamlar insanlarqə po etip mahtanoqandikin, mənmu mahtinip bakay. **19** Qünki əzüngər xunqə dana boloğandin keyin, silər əhməklərgə səwr-takət kilişkə razi bolisilər! **20** Məsilən birsti silərni kul kiliwalsa, birsti silərni yutuwalsa, birsti silərdin nəp alsə, birsti aldinglarda qongqılık kilsə yaki yüzüngərə kaqat salsa, silər uningoja yol koyisilər. **21** Əpsus, nomus kılıp eytimənki, biz undak ixlərə ajizlik kıldıq! Əmma ular birər ixta mahtinixkə petinoğan yerdə (əhməklərqə səzləwati)mən! Mənmu xu ixta [mahtinixkə] petinimən. **22** Ular ibranıylarmu? Mənmu xundak. Ular Israillarmu? Mənmu xundak,

Ular İbrahimning nəslimi? Mənmu xundak. **23** Ular Məsihning hizmətkarlırim? (mən əkildin azoqanlardək səzləwati mən!); mən tehimu xundak; ziyyədə kəp zorukup ixlidim, intayın kəp dərriləndim, intayın kəp ketim əməldim, kəp ketim əlüm həwplirigə duq kəldim; **24** Yəhudiylarning «bir kəm kırıq əməq» jazasında bəx ketim tartildim, **25** üq ketim tıkənlilik əməq jazasını yedim, bir ketim qalma-kesək kılındım, üq ketim kemə hadisəsigə uqrıdim, bir keqə-kündüzni dengizda etküdüm. **26** Daim səpərlərdə bolimən; dəryaların həwplirini, ərəkəlarning həwplirini, yurtdaxlirimning həwplirini, yat əlliklərning həwplirini, xəhərning həwpini, bayawanning həwplirini, dengizning həwplirini, sahta kerindaxlar arisidiki həwplirini baxtin kəqürdüm; **27** əməgaklar wə japa ixlarda zorukup, pat-pat tünəklərdə, aqlıqtə wə ussuzlukta, daim roza tutuxlarda, soouqılarda wə yeling-yalingaqliktə yürüp kəldim. **28** Bu sırttiki ixlardın baxka, iq-başrımda barlıq jamaətlər üçün hər künü üstünni besip keliwatqan əqəmlərni yəwatiyəm. **29** Hərkim ajızlısa, mən ajızmıdimmə? Hərkim ezip putlaxkən bolsa, mən ərtənmədimmu?! **30** Əmdi əgər mahtinixim zərür bolsa, eż ajızkımnı kərsitidən ixlardı bilən mahtinimən. **31** Rəb Əysanın Huda-Atisi, mənggü taxəkkür-madhiyılərgə layik Boloquioja ayanı, mən yalojan eytmədim. (*aion g165*) **32** Dəməxk xəhəridə padixah Aretasning kol astidiki waliy meni tutux üçün, pütün Dəməxk xəhərini kattik təkib astioja aloğanıdi. **33** Lekin mən sepildiki bir kamardin sewət bilən pəskə qüxürülüp, uning əməlidin kütulup kaqtım.

12 [Əpsus], mahtiniwerixning zəriyiyiti bar. Gərqə uning paydisi bolmısımı, mən Rəbdin kəlgən alamət kərünüxlər wə wəhiylər üstidə tohilay. **2** Məsihdə bolovan bir adəmni tonuyəm; u on tet yil ilgiri (təndə bolovan əldim, yaki təndin taxkırımı bilməymən, Huda bilidu) üçinqi kat asmanoja ketürüldi. **3** Mən xundak bir kixini bilimən (təndə bolovan əldim, yaki təndin taxkırımı bilməymən, Huda bilidu) — **4** u jənnətə ketürülüp, xu yərdə til bilən ipadılıgli bolmaydiqan, insanlarning deyixi mən'i əməq jənənəqan ajayıp ixlarnı anglidi. **5** Xundak bir adəm bilən mahtinimən, əzüm həkkidə bolsa ajızkımdın baxka birər ix bilən mahtanmaymən. **6** Hətta mahtinay desəmmə əhmək əsəblənmaymən; qünki mən həkikətni eytən bolattım; əmma birsi

məndə kərginidin yaki mən toojruluk anglojinqidin meni (manga axkarilanovan wəhiylərning oqayət zor uluqluki tüpəylidin) yukarı oylap ələmisun dəp əzümni mahtinixtin yioğdim. Muxu wəhiylərning zor uluqluki tüpəylidin kərəngləp kətməslikim üçün ətlirimə sanjilojan bir tikən, yəni meni urup tursun dəp Xəytanning bir əlgisi manga təkşim kiliqojan; buning məksiti, mening kərəngləp kətməslikim üqündür. **8** Buning toorisida u məndin kətsun dəp Rəbgə üq ketim yelindim; **9** lekin U manga: «Mening mehîr-xəpkıtim sanga yetərlik; qünki Mening küq-küdritim insanning ajızkıda toluk əməlgə axurulidu» — dedi. Xunga mən Məsihning küq-küdriti wujudumda tursun dəp ajızkılmıdin mahtinixni tehimu huxluk bilən tallıwalımən; **10** xunga mən Məsih, üçün ajızkılnarı, həkərətlərnı, kiyinqılıklärni, ziyanxılıklärni wə azab-əkubətlərnı hursənlik dəp bilimən. Qünki əqan ajiz bolsam, xu qaoja küqlük bolimən. **11** Mən [mahtinip] dərwəkə əhmək bolup əldim! Lekin əzüngər meni buningqə məjbur kıldığınlar. Əməliyətə əslidə mən silər təripinglardin təriplinixim kerək bolatti; qünki həq ərziməs bolsammu, mən həlikı «kəltis uluq rosullar»dın həq tərəptə həq ixta kəm əməsmən. **12** Dərwəkə mən aranglarda bolovan qaoja rosulning bəxəratlık alamətləri, hərtərəplik qıdam-sawrqańlıq iqidə möjizilik alamətlər, karamətlər həm ədərətlik möjizilər bilən əməldə kərsitilən. **13** Silərni baxka jamaətlərdin kəysi tərəptə təwən orunoja koydum? — pəkətlə əzümni silərning üstünglərgə yüksək kiliq artıq koymiojinim bilənmə?! Mening bu adalətsizlikimni əpu kılıqaysılar! **14** Mana, hazır yeningləroq əqinqi ketim berixkə təyyarmən, xuning bilən silərgə həq yüksək eojirimi saloqum yok. Qünki izdiginim igilikinər əməs, bəlkı əzüngər; pərzəntliyi ata-anilar üçün əməs, bəlkı ata-anilar pərzəntliyi üçün mal-mülük yioqixi kerək. **15** Əmdi jeninqər üçün igilikimən huxluk bilən sərp kiliqən həmdə əzümni sərp kiliqən — gərqə mən silərni əməq səyənseri mən xunqə az səyəlsəmmu. **16** Əmdi xundak, bolovını bilən, mən silərgə həq yüksək bolovan əməsmən; birək həligərlik kiliq, mən silərni bablap koydum! **17** Əjəba, mən silərgə əwətkən adəmlərning birəsi arklıq silərdin nəp aldimmə?! **18** Mən Titusni silərning yeningləroq berixkə ündidim wə yəna həlikı kerindaxnimu uning bilən billə əwəttim. Titusning silərdin nəp elip bakğan yeri barmu? Biz ikkiylən

ohxax bir rohta yüriwatmaduk? Bizning başkanızımız ohxax əməsmikən? **19** Yaki silər əzəldin bizni «Ular aldımızda əzlirini aklap keliwatidu» dəp oylawatamsilər? [Ix undak əməs]. Biz pəkət Məsihda bolup Huda aldida səzləwatımız; kiliwatlı həmmə ixlar, i səyümlüklirim, silərning etikadınları kurux üçündür. **20** Qünki mən yeningləroqa baroqinimda, silərning ümid kilojan yerimdin qıkmay kəlixinglardın, ezmüningmu silarning ümid kilojan yeringlardın qıkmay kəliximdin, yəni aranglarda əqowojajedəl, həsərthorluk, əqəzəp-nəprət, mənmənqilik, təhmərthorluk, əqeywərthorluk, təkəbburluk wə parakandiqılıklar bolarmikin dəp ənsirəymən; **21** — bu ketim silərning yeningləroqa baroqinimda, aranglardiki gunah sadır kiliplər, təki bügüngə kədər etküzən napaklıq, buzukluk wə xəhwaniy ixlərdin tehi towa kilmiojan nuroqun adəmlərning səwəbidin Hudayim meni aldinglarda təwən kiliplər koyarmikin, xularning kilmixləri tüpəylidin matəm tutmay turalmaymənəmikin, dəp ənsirəymən.

13 Bu yeningləroqa üqinqi ketim berixim bolidu.

«Hər bir həküm ikki-üq guwahlqiniring aqzıda ispatlinixi kerək». **2** Mən ilgiri ikkinqi ketim yeninglərdə bolqinimda burun gunah sadır kilojanlar oqaq həm kalojan həmmimgalar oqaq xundak, eytən, həzirmu silərdin neri bolsammu kaytidin aldin'ala agaḥlandurup eytimənki (silər Məsihning mən arkılık səzligənlilikə ispat tələp kiliplər keliwatkininqlar tüpəylidin), mən baroqinimda həqkimni ayımaymən; dərwəkə mən arkılık səzləwatlı Məsih silərgə nisbətən ajiz əməs, bəlkı aldinglarda intayın kudrətləktur; **4** U dərwəkə ajizlikta krestləngən bolsimu, lekin Hudanıñ kudriti bilən yənilə hayat. Bizmu Uninguñ ajiz bolsakmu, Hudanıñ silərgə karatlı kudriti bilən, Uningoja baqlınıp hayat yaxaymır. **5** Əmdi əzünglərni etikadta barmu-yok dəp təkxürüp körünglər; əzünglərni sinap bekinqlər! Silər Əysa Məsihning əzünglərdə bolqanlığını (sinaktin xallinip əkalmışanglar!) bilip yətməmsilər? **6** Əmdi silərning bizning sinaktin xallinip əkalmışanlığımızni bilip kəlixinglərni ümid kılımən. **7** Silərning həqkəndək rəzillik kılmaslıqlar üçün Huda oja dua kılımımız; bu, bizning sinaktin etti dəp karlıxımız üçün əməs — hətta sinaktin etmədi, dəp karalsakmu, məyli — muhümü silərning durus bolqanlı kiliwanglar. **8** Qünki biz həkikətkə karxi həq ix kılalmaymır; nemila kilsək u bəribir həkikətni ayan kılıdu, halas. **9** Qünki

biz ajiz bolsakmu, silərning küqlük bolqininqardın xadlinimiz. Xuningdək biz yənə xuningoja dua kılımımız, silər kamalətkə yətküzülgəysilər. **10** Silərning yeningləroqa baroqinimda Rəb manga əqulitix üçün əməs, bəlkı etikadni kuruş üçün amanət kilojan həqkımni ixlitip silərgə kattik kolluknı kərsətməslilik üçün, mən silərdin yırakta bolqinimda muxularni yazdım. **11** Əng ahirda, kerindaxlar, xadlininglər; kamalətkə yətküzülüngərlər, riəjbət-təsəllidə küqəytilengərlər; bir oy, bir pikirdə bolunglar; inaç-hatırjəmlikə tətűnglər; wə mehîr-muhəbbət wə inaç-hatırjəmlikning Igisi Huda silər bilən billə bolidu. **12** Bir-biringlər bilən pak səyüxlər bilən salamlixinglər. **13** Barlık mukəddəs bəndilərdin silərgə salam. **14** Rəbbimiz Əysa Məsihning xapaiti, Hudanıñ mehîr-muhəbbəti wə Muqəddəs Rohning həmrəh-həmdəmliki silərgə yar bolqay!

Galatiyalıklaroja

1 Mənki Pawlus, rosul boloqan (insanlar təripidin əməs yaki insanlarning wasitisi bilən əməs, bəlkı Əysə Məsih wə Uni əlgənlərdin tirildürgüqi Huda'Ata təripidin təyinləngən) 2 wə mən bilən billə turuwatkan barlıq əkerindaxlardın Galatiya əlkisidiki jamaətlərgə salam. 3 Huda'Ata wə Rəbbimiz Əysə Məsihənin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik boloqay! 4 U Huda'Atimizning iradisi boyiqə bizni bu həzirki razil zamandan kütkuzuxka Əzini gunahlırimiz üçün pidə kıldı; (aiən g165) 5 Hudaqa barlıq xan-xərəp əbədil-əbədgiqə boloqay, amin! (aiən g165) 6 Silər əzünglarnı Məsihning mehîr-xəpkəti arkılık Qakiroqunqining yenidin xunqə tez yıraklıxturnup baxkıqə bir hil «hux həwər»gə əgixip ketiwatkininglaroja intayın həyran kəlməktim! 7 Əməliyəttə u heqkandaq baxka «hux həwər» əməstur! — pəkətla bəzi kixilər silərni կaymakturup, Məsihning hux həwirini burmilimakçı boloqan, halas. 8 Lekin hətta biz əzimiz bolaylı yaki asmandın qüixkən pərixtə bolsun, birsi bizning silərgə jakarlıqinimizə oħximaydioqan baxka bir «hux həwər»ni silərgə jakarlisa, bexioqa lənət yaqsun! 9 Biz burun eytkinimizdək, hazırlı mən xuni eytimənki, birsi silərning köbul kıløjininglaroja oħximaydioqan baxka bir hux həwərni jakarlisa, bexioqa lənət yaqsun! 10 Mən Hudani ixəndürüküm kerəkmu yaki insanlarnı ixəndürüküm kerəkmu? Yaki insanlarnı hursən kılıxım kerəkmu? Mən insanlarnı hursən kılıxni nixan kılajan bolsam, Məsihning kuli bolmioqan bolattim. 11 Əmdi, i əkerindaxlar, silərgə xuni ukturimənki, mən jakarlaydioqan hux həwər insanlardın kəlgən əməs. 12 Qünki mən uni insandin köbul kılójinim yok yaki birər kixi uni manga əgətkini yok, bəlkı Əysə Məsih manga wəhiy arkılık yətküzən. 13 Qünki silər mening Yəhudiylarning diniy yolda qandaq həyat kəqürgənlilikim tooruluk — mening Hudanıng jamaitiga əxəddiy ziyankəxlilik kılıp uningoja buzoqunqılık kılajanlıqmı angloqansılər. 14 Həmdə mən Yəhudiylarning diniy yolda elimizdiki nuroqun təngtuxlirimdin helila aldida turattim wə ata-bowilirimning ən-ənilirini sakłaxka pəwkul'adda kizojin idim. 15 Əmma anamning qorsikidin tartip meni Əzi üçün ayrip, mehîr-xəpkəti arkılık meni qakiroqan Huda Əz Ooqlını əllər arısida jakarlax üçün məndə uni axkarılxnı layik kərginidə, mən heqkandak ən-ət igisi bilən məslihətləxməy, 17 yaki

Yerusalemoja məndin ilgiri rosul boloqanlar bilən kərüixükə barmay, bəlkı udul Ərəbistanoja atländig. Keyin Dəməxkəkə kätip kəldim. 18 Andin üq yıldın keyin Yerusalemoja Petrus bilən tonuxuxkə bardim wə uning kəxida on bəx kün turdum. 19 Əmma xu qaođda Rəbning inisi Yakuptin baxka rosullarning heqkəsisi bilən kərüxmidi. 20 Mana, mening silərgə hazır yazoqinim Huda aldida heq yaloqan əməs! 21 Keyin, mən Suriə wə Kilikiye elklirigə bardim. 22 Əmma Yəhudiyyədiki Məsihədə boloqan jamaətlər meni qirayimdin tonumaytti. 23 Ular pəkət burun bizgə ziyankəxlilik kılajan adəmning əzi xu qaođda yokatmakçı boloqan etikadni hazır hux həwər dəp jakarlimakta, dəp anglioqanidi; 24 xuningdək ular mening səwəbimdin Hudani uluoqlidi.

2 Yənə buningdin on tət yil keyin, mən Barnabas bilən Yerusalemoja qıktım; Titusnimu həmrəh kılıp bardim. 2 Mən bir wəhiygə binaən xu yərgə baroqanidim; wə mən bikar qapmiojinimni yaki bikar qapmaywatqinimni jəzmləxtürük üçün [Yerusalemdikilərnin] aldida (əməliyəttə pəkət «jamaətning tüvrükli»dəklərgə ayrım haldə) əllər arısida jakarlaydioqan hux həwərni bayan kıldı. 3 Nətijidə, hətta manga həmrəh boloqan Titus Yunanlık bolsimu, hətnini köbul kılıxka möjburlanmıldı; 4 [xu qaođiki «hətnə» məsilisi] bolsa, bizning Məsih Əysada müvəssər boloqan hərlükümüzni nazarət kılıx üçün arimoqə sokunup kiriwaloqan, bizni kullukka qüxürüxməkçı bolup, yaloqanqılık kılajan sahta əkerindaxlar tüpəylidin boloqanidi. 5 Lekin biz hux həwərning həkikiti silərdin məhərum kılınmışın dəp ularoja hətta bir saatqimu yol koyojinimiz yok; 6 lekin abruyluk hesablanoqan adəmlərdin bolsa (mening ularning nemə ikənlikli bilən karim yok; Huda heqkandak insanning yüz hatirisini kilmaydu!) — muxu abruyluk [ərbablar] dəp sanaloqanlarning məndiki [hux həwərgə] koxkını yok idi. 7 Dəl əksiqə, hux həwərni hətnə kılınojanlaroja yətküzük wəzipisi Petruska tapxuruloloqandək, hətnisizlərgə yətküzük wəzipisi manga tapxuruloloqan dəp tonup yetip 8 (qünki Petrusni hətniliklərgə rosullukka Küqləndürgüqi bolsa, menimə əllərgə [rosul boluxka] küqləndürgənidi), 9 manga ata kılınojan xu mehîr-xəpkətni tonup yətkən «jamaətning tüvrükli» hesablanoqan Yakup, Kefas wə Yuhannalar bolsa, silər əllərgə beringlar, biz hətniliklərgə baraylı dəp Barnabas bilən ikkimizgə həmdəmlik ong əkolini

berixti. **10** Ularning bizgə pəkət kəmbəqəllərni untumanglar degən birlə tələpi bar idi; mən dəl bu ixka kızıqın bolup keliwatattim. **11** Birak, keyin Petrus Antakya xəhijrigə kəlgəndə, uning əyiblik ikənliki enik bolojaqka, mən uni yüzturanə əyiblidim. **12** Qünki Yakupning yenidin bəzi adəmlər kelixtin ilgiri u yat əlliklər bilən həmdastihan boローンidi; birak ular kəlgəndə, hətniliklərdin korkup [xu kerindaxlardın] ezzini tarttı. **13** Hətta baxka Yəhudiylər [kerindaxlar] uning bu sahtilikqoşa köxulup kətti; hətta Barnabasmu azdurulup ularning sahtipəzlikigə xerik boldi. **14** Əmma mən ularning hux həwərning həkikiti boyiqə durus mangmiojanlığını kərüp, həmməylənning aldidila Petruska: «Sən Yəhudiylər turup, Yəhudiylarning adətləri boyiqə yaximay, bəlkı yat əlliklərdək yaxawatisən; xundak turukluk, nemixka sən yat əlliklərni Yəhudiylərdək yaxaxka zorlimaqqimusən?» — dedim, **15** wə yənə: «Biz [ikkimiz] tuquluximizdindən Yəhudiymiz, «gunahkar dəp kəralojañ yat əlliklər»dən əməsmiz, **16** lekin insanning həkkaniy kılınıxını Təwrat kanuniqə əməl kılıxka intilixləri bilən əməs, bəlkı Əysə Məsihning etikad-sadəkətliki bilən bolidu, dəp bilimiz. Xunga Təwrat kanuniqə əməl kılıxka intilix bilən əməs, bəlkı Məsihgə baqlanojan etikad bilən həkkaniy kılınıxımız üçün bizmə Məsih, Əysəqə etikad kıldıq — qünki heq ət igisi Təwrat kanuniqə əməl kılıxka intilixləri bilən həkkaniy kılınmayıdu» — dedim. **17** Əmma Məsihə həkkaniy kılınıxka izdənginimizdə, bizmə «gunahkar» dəp ispatlanojan bolsakmu, Məsih əmdi gunahning hizmitidə bolouqimus?! Yak, hərgiz! **18** Əmma mən əslidə oqulatkan nərsilərni käytidin kürsam, eżümni [Təwrat kanuniqə] hilaplık kılıquqi dəp ispatlap kərsatkən bolıman. **19** Qünki mən Təwrat kanunu bilən Təwrat kanuniqə nisbətən eldüm; nətijidə, mən Hudajoja yüzlinip yaxawatım. **20** Mən Məsih bilən billə krestləngənmən, lekin mana, yaxawatım! Lekin yaxawatığını mən əməs, bəlkı məndə turuwartkan Məsihdur. Wə menin hazırlıqda yaxawatkan hayat bolsa, meni seyğən wə mən üçün Əzini pida kılıjan Hudanıng Ooğluñing iman-etikadidindur. **21** Mən Hudanıng mehîr-xəpkitini bikar kiliwətməymən; qünki həkkaniyilik Təwrat kanuni arkılık kelidiqən bolsa, Məsihning əlüxi bikardin-bikar bolup əkalatti.

3 1 əkilsiz Galatiyalıklar, kəz aldinglarda Əysə Məsih, enik sürətləngən, aranglarda krestləngəndək körüngənikən, kim silərni həkikətkə itaət kılıxtin

azdurup sehirlidi? **2** Mən pəkət xunila silərdin sorap bileyki: — Silər Rohni Təwrat kanuniqə intilix arkılık köbul kıldinglarmu, yaki [hux həwərnı] anglap, etikad arkılık köbul kıldinglarmu? **3** Silər xunqə əkilsizmü? Rohka tayinip [hayatnı] baxlıqanıkənsilər, əmdilikdə ət arkılık kamalətkə yətməkqımı? **4** Silər [etikad yolda] boローン xunqə kəp azab-ökubətlərni bikaroja tarttinglarmu? Dərwəkə bikaroja kəttiqo? **5** Silergə Rohni Təminligiçi, aranglarda mejizilərni yaritiwatkuqi bu karamətlərni silərning Təwrat kanuniqə intilip tayanəqinqardın kılamdu, yaki angliojan həwərgə baqlıqan ixənq-etikadinglardın kılamdu? **6** [Mukəddəs yazmilarda deyilgəndək]: «İbrahım Hudajoja etikad kıldı; bu uning həkkaniyılığı hesablandı». **7** Xuning üçün, xuni qüixinixinglər kerəkki, etikadın tuquluojanlarla İbrahımning həkikiy pərzəntliridur. **8** Mukəddəs yazmilarda Hudanıng yat əlliklərni Əzığa etikad kılıxi arkılık ularni həkkaniy kılıdıcılanlıq aldin'ala kərülüp, Hudanıng İbrahimoja: «Səndə barlıq əl-millətlərgə bəht ata kılınodu» dəp hux həwərni aldin eytənlikli hatırıləngənidi. **9** Xuning bilən, etikadın boローンlar etikad kılıquqi İbrahım bilən təng bəht tapıdu. **10** Lekin Təwrat kanuniqə əməl kılımımız dəp yürgənlər bolsa həmmisi lənətkə əkalidu. Qünki [mukəddəs yazmilarda] mundak yezilojan: «Təwrat kanunida yezilojan həmmə əmrlərgə üzlüksiz əməl kılınmaywatkan hərbir kixi lənətkə əkalidu». **11** Yənə roxənki, həqkim Hudanıng aliddə kanunoja intilix arkılık həkkaniy kılınmayıdu; qünki [mukəddəs kitabta yezilojinidək]: — «Həkkaniy adəm ixənq-etikadi bilən hayat bolidu». **12** Əmma kanun yoli etikad yolioja asaslıqan əməs, bəlkı [mukəddəs kitabta]: — «Kanunning əmrlirigə əməl kılıquqi xu ixlər bilən hayat bolidu» deyilgəndəktur. **13** Həlbuki, Məsih, bizni Təwrat kanunidiki lənəttin hər kılıx üçün ornimizdə lənat bolup bədal telidi. Bu həkətə [mukəddəs yazmilarda]: «Yaçaqka esilojan hərbir kixi lənətkə əkalojan həsablansun» dəp yezilojan. **14** Xuning bilən Məsih, Əysə arkılık İbrahimoja ata kılınojan bəht yat əlliklərgimu kəltürülüp, biz wədə kılınojan Rohni etikad arkılık köbul kılalaymız. **15** Kərindaxlar, mən insanlarqə səzleymən; hətta insanlar arısida əzara əhdə tütülsim, baxka həqkim uni yokça qılıqıretəlməydu yaki uningoja birər nərsə koxalmayıdu. **16** Xuningdək, [Hudanıng əhdisidiki] wədilər İbrahım wə uning naslıqə yeytilojan. [Mukəddəs kitabta] U: «wə sening nəsilliringgə», (yəni, kəp

kixilərgə) deməydu, bəlkı «sening nəslingga», (yəni yalouz bir kixigila), dəydu — bu «nəsil» Məsihdur. **17** Mən xuni deməkqimənki, Hudanıng Məsihkə aldin tüzgən bir əhdisini tət yüz ottuz yıldın keyin qüxürülgən Təwrat ənənəni əməldin əlduralmaydu, Hudanıng bu wədisiyi həq bikar kılalmaydu. **18** Qünki [wada kılınojan] miras ənənəni asaslanıjan bolsa, mana u Hudanıng wədisigə asaslanıjan bolmayıttı; lekin Huda xapaət bilən uni İbrahimımoja wədə arkılık ata kılınıjan. **19** Undakta, Təwrat ənənəni qüxürüxtiki məksət nemə? U bolsa, insanlarning itaətsizlikliri tüpəylidin, Hudanıng mirasi wədə Kılınoquqi, yəni İbrahimıning nəslı dunyaoja kəlgüçə koxumqə kılıp berilgən; u pərixtiər arkılık bir wasitiqinən koli bilən bekitiliyən yoloqə koyulıjan. **20** Əmma «wasitiqi» bir tərəpningla wasitiqisi əməs (bəlkı ikki tərəpningkidur), lekin Huda Əzi pəkət birdur. **21** Undakta, Təwrat ənənəni Hudanıng wədiliriga zitmu? Yak, hərgiz! Əgər birər ənənə insanları həyatlıkkə erixtürələydiqən bolsa, undakta həkkaniyilik jəzmən xu ənənəni asaslanıjan bolatti. **22** Həlbuki, mükəddəs yazmilar pütkül ələmni gunahning ilkigə kamap koyulıjan; buningdiki məksət, Əysə Məsihning sadakət-etikədi arkılık wadining etikət kılqıqlarıqə berilixi üçündür. **23** Lekin etikət yoli kelip axkarə bolouqə, biz Təwrat ənənəni təripidin koojdilip, axkarə bolidiqlijan etikətdni kütüxkə kamap koyulıjanıduk. **24** Xu tərikidə, bizning etikət arkılık həkkaniy kılınişimiz üçün Təwrat ənənəni bizgə «tərbiyiliğüqi» bolup, bizni Məsihkə yetəklidi. **25** Lekin etikət yoli axkara bolup, biz əmdi yəna «tərbiyiliğüqi»ning nazaritidə əməsizmiz. **26** Qünki həmminglar Məsih Əysəda etikət kılıx arkılık Hudanıng oçulları boldunglar. **27** Qünki hərkaysinglar Məsihgə kirixka qəməldürülgən bolsanglar, Məsihni kiyiwalojan boldunglar. **28** Məsihdə nə Yəhudiy bolmaydu nə Grek bolmaydu, nə ər bolmaydu nə ayal bolmaydu, həmminglar Məsih Əysəda bir bolisilər. **29** Silər Məsihkə mənsup bolouqanikənsilər, silərmü İbrahimıning nəslini bolisilər wə uningoja wədə kılınojan [baht-sadət] mirashordursular.

4 Yənə xuni eytimənki: Gərqə bir bala pütün mülükning igisi bolsimu, mirashor gədək wakıtlırıda taki atisi bəlgiligən wakit toxmioquqə, u əz eyidiki küldin pərkj bolmaydu. Qünki u yənilə hojidarlar wə bala bakşuqlararning baxçuruxida bolidu.

3 Xuningoşa ohxax, bizmu gədək waktimizda, bu

dunyadiki «asasiy қайдә-қанuniyatlardır» astida қul bolğanıduk. 4 Lekin, wakıt-saiti toluk toxkanda, Huda Əz Oqlını [bu dunyaqa] əwətti. U bir ayal kixidin tuoquloğan, xuningdək Təwrat қanunu astida tuoquloğanıdi. 5 Buningdiki məksət, Huda Təwrat қanunu astida yaxioğan [bizlərnı] bədəl tələp hərlükə qıkırıp, bizning oqullukka kobul kılıníxımız üzündür. 6 Həm silər Uning oqulları bolğanlıqları üçün, Huda Əz Oqlining: «Abba! Atam!» dəp qakıroqı Rohını əwətip kəlbimizgə saldı. 7 Xuning üçün, silər hazır қul əməs, bəlkı oqullarıdursılər; oqulları bolğanıkənsilər, Huda arkılıq Əziga mirashor bolisilər. 8 Burun, Hudani tonumıqan waktinglarda dərwəkə yalğan ilahılarning küllukıqa tutulqansılər. 9 Əmdilikdə, hazır [həkikiy] Hudani tonuqanıkənsilər, — yəki enikräk kılıp eytkanda, Huda təripidin tonuqanıkənsilər, əmdi silər nemə dəp bu dunyadıki küqsiz, əbjək ərziməs «asasiy қайдә-kanuniyatlardır» gə karap yanışılər? Ularning küllukıqa yengiwaxtin kıaytixni halamsılər? 10 Silər alahıdə kün, ay, pəsil wə yillarnı etiwaroja elip hatirləxkə baxlıdinglar! 11 Mən ilgiri silərgə singdürgən ajrim bikar ketərmikin, dəp silər üçün ənsirəwatımən. 12 Kərindaxlar, mən xuri silərdin etünimənki, manga ohxax bolunglar; qünki mən silərgə ohxax boldum. Silər əslidə manga həq azar yətküzmigənidiŋlar. 13 Əmma silərgə məlumki, ətlirimdiki bir zəiplik tüpəylidin, mən hux həwərnı silərgə birinqi kətim yətküzgənidim. 14 U qaqında, ətlirimdiki bu zəiplik silərgə nisbətən sinəktək bolsimu, lekin silər meni kəmsitmidinglar yəki qətkə қakmidinglar. Əksiqə, meni Huda əwətkən bir pərixtini, hətta Məsih Əysə əzini kütükəndək kütüwaldinglar. 15 U qaqındıki bəht-bərikitinglər əmdi nəgə kətti?! Mən silərgə guwahqı bolup eytalaymənki, u qaqında silər mumkin bolsa, manga kezlinqlarını oyup berixkimu razi idinglar! 16 Əmdilikdə, silərgə həkikətni səzligənlikim üçün düxminingləroja aylınip қaldımmu? 17 [Mən eytip ətkən] həlikə adəmlər silərgə kizəqinlik kərsitudu, əmma niyiti durus əməs; ular pəkət silərni [nijatning] sırtıqə qıkırıp, kizəqinliklərni ezlirigə karitivalmakçı. 18 Əmma mən silər bilən birgə bolğan wakitlardıla əməs, bəlkı daim yahxi ixka kizəqinlik kılıxning ezi yahxidur, əlwətta. 19 Səyümlük balılırim! Məsih, silərdə tərəldürülgüqə mən silər üçün toloqə azablarını yənə bir kətim tartıwati|mən. 20 Mening hazırlıra yeningləroq berip, silərgə baxıqə tələppuz bilən səzligüm

keliyatidu; qünki bu əhwalinglar tooruluk nemə klixni zadila bilmeywatiman! **21** Təwrat ənanining ilkidə yaxaxni halaydiolanlar, silərdin xuni sorap başay, silər Təwratning əzidə nemə deyilgənlikigə kulak salmamsılər? **22** Təwratta, İbrahimning ikki oöqli bolup, biri dedəktin, yənə biri hər ayalidin boloqan, dəp hatiriləngən. **23** Dedəktin boloqan oouş «ət bilən» tuoquloqan; hər ayalidin boloqan oouş bolsa Hudanıng wədisi arkılık tuoquloqandur. **24** Bu ikki ixni bir ohxitix degili bolidu. Bu ikki ayal [Hudanıng insanlar bilən] tüzgən ikki əhdisining wəkilidur. Birinqi əhdə Sinay [teoqidin] kelip, dərhəkikət balılırini küllükta boluxka tuoqidu; mana Həjər uningoşa wakildür; **25** demək, Həjər bolsa Ərabistandiki Sinay teoqıja simwol klinip, yəni bugünkü Yerusalemıja ohxitilidu; qünki u xəhər wə uning balılıri küllükta turmaqta. **26** Əmma yüksəridin boloqan Yerusalem hərdür, u həmmimizning anisidur; **27** Qünki, [mukəddəs yazmilarda] mundak yeziloqan: — «Huxal bol, i pərzənt kərmigən tuoqmas ayal! Təntənə kılıp yangrat, towla, i toloqə tutup bakımıqan! — Qünki qerib ayalning balılıri eri bar ayalningkidin keptur!» **28** Əmdi i kərindaxlar, İshak Hudanıng wədisidin tuoquloqandək bizmu Hudanıng wədisi boyiqə tuoquloqan pərzəntlərmiz. **29** Lekin u qəoşa «ətlərdin tuoquloqan» bala «rohltin tuoquloqan» baliqə ziyanxılık kılıojinidək, hazır xundak bolidu. **30** Lekin mukəddəs yazmilarda nemə deyilgən? Uningda: «Sən bu dedikingni oöqli bilən қoxup həydiwət! Qünki dedəktin tapkan oouş hərgiz hər ayalindin boloqan oouş bilən miraska ortaş bolmaydu!» dəp pütülgən. **31** Əmdi, kərindaxlar, biz dedəkning əməs, bəlki hər ayalning pərzəntliridurmız. Məsih bizni hərlükətə yaxisun dəp hər kıldı. Xuning bilən uningda tapan tirəp turunglar wə küllükning boyunturukıja kaytidin kisilip kalmanglar.

5 Mana, mənki Pawlus silərgə xuni eytip կոյակி, əgər silər hətnə կօբուլ կիլսանգ, ս զաօծա Մəsihning silərgə հեղքանակ պայдис կալմայdu. **3** Mən hətnini կօբուլ կիլոյան հərbir կիսից յənə ագահlandurup հեղքանti տու կոյակի, ս լարնig Տəwrattiki բարլ əmr-բելգիլմիլը օլուկ əməl կիլիx] մəjburiyiti bardur. **4** Ե Təwrat ənanuni արկիլ əzümnii հեղքան ադəm կիլայ դեգəնլ, հərbiringlar Մəsihdi այրili, մəhrum bolup, [Hudanıng] xapaитidin qikip, յikilip uningdin կալdinglar. **5** Qünki Rohka tayinip հեղքան ակա բազланօջ արզ-արման էտկ բիլ տəlpüni կütməktimiz. **6** Qünki Մəsih թysada hətnilik

küqkə igə əməs, hətnisizlikmu küqkə igə əməs, küqkə igə bolojini pəkət muhəbbət arkılık ix kılıdıcıjan etikətdur. **7** Silər obdan qepip mengiwa təqənidinqar, birək kim silərnı հեղքանt իտատ կlixtin tosuwaldi? **8** Bundak կայil կիlix amili silərnı Qaqiroquqidin boloqan əməs! **9** «Կիզիք հեմirturuq պütkül hemirni boldurup yoojinitidu!» **10** Əzüm Rəbgə կար կայil boldumki, silərmu bu ixta հեղ բաքıqə oyda bolmaysılər. Əmma silərnı կայmukturuwatkan kim boluxidin կա'յնəzər, ս զոկum tegixlik jazasini tartidu. **11** Kərindaxlar, əgər mən «hətnə կիլинix կերək» դəp jakarlap yürgən bolsam, undakta mən bugünkü կինգiçə yənə nemə üqün [Yəhudiylardın] ziyanxılıkkə uqrəp kelimən? Əgər xundak kiliqan bolsam, «krest bizarreki» yok կilinatti! **12** Silərnı կutritiwiwatkan bu adamlar օzlirini ahta կiliwatsun dəymən! **13** Qünki կerindaxlar, silə ərkinlikkə զակirildinglar. Lekin ərkinliklərni ətlərning arzu-həwəslirigə կanduruxning bahanisi կilmanglar, bəlki mehîr-muhəbbət bilən bir-biringlarning küllükida bolunglar. **14** Qünki pütkül Təwrat ənanuni «Կօxнangni əzüngni սeygəndək սeygin» değən birla əmrədə əməl կilinidu. **15** Lekin pəhəs bolunglarki, bir-biringlarni qixləp tartip yalmap yürüp, bir-biringlardin yutulup kətməngler yənə! **16** Əmma xuni dəymənki — [Mukəddəs] Rohla menginglər, ս xu զաօծda silər ətlərning arzu-həwəslirigə yol koymaysılər. **17** Qünki ət Rohka zit boloqan ixlarnı arzu կiliđu, ս Roh, ətkə zit boloqan ixlarnı arzu կiliđu. Ular ikkisi bir-birigə կarimukarxidur; nətijidə, əzüngler arzu կiliqan ixlarnı կilmaysılər. **18** Wəhalənki, silər Rohning yetəkqılıkida bolsanglar, ս զաօծda Təwrat ənanining ilkidə bolmaysılər. **19** Əmdi ətning əməlliri roxənki — zinahorluk, buzukluk, napaklık, xəhwaniylik, **20** butpərəslik, sehircərlik, eqmənliklər, jedəllər, կizojanqukluklər, օqazəplər, rikabətlixixlər, bəlgünqılıklar, guruhwazlıqlar, **21** հəsəthorluklar, կatilliqlar, հərəkəkxılıqlar, əyx-ixrətlər կatarlık ixlardur; bu ixlər tooruluk burunki eytqinimdək հazır yənə bir ketim agahlandurimənki, bundak ixlarnı կiliqular Hudanıng padixa həlikıja miraslık կilmaydu. **22** Wəhalənki, Rohning mewisi bolsa mehîr-muhəbbət, xad-huramlik, hatirjəmlik, səwr-takət, mehribanlık, yahxilik, ixənq-sadiqlik, **23** memin-mulayımlıq ս əzini tutuwelixin ibarət. Muxundaq ixlarnı tosidiqan հեղքան կան yoktur. **24** Lekin Մəsihə mənsup boloqanlar ətlirini, xundakla uningdiki ixlər ս

həm həwəslərni təng krestligən bolidu. **25** Rohتا yaxawatkan bolsak, Rohka əgixip mangaylı. **26** Bir-birimizni rənjitip, bir-birimizgə həsət kılıp, həkawur xəhrətpərəslərdin bolmayı.

6 Kərindaxlar, aranglardın birsining hazırlırmış bir gunah-səwənlilik sadır kiliwatkanlılı baykaloşan bolsa, aranglardıki rohiy kixılər yuwax-mulayimlik rohi bilən uni yolidin käyturup kelinglər. Xuning bilən bir wakıttı, əzünglarningmu azdurulup kətməsliklərə dikkət kilinglər. **2** Bir-biringlarning eoqırqlılığını kətürüngrələr. Xundak qılsanglar, Məsihning ənənəvi şəhərini əməl kılınan bolisilər. **3** Qünki birsining tarazioja tohtıqıdək ixi bolmay turup əzini tarazioja tohtıqıdək dəp qaçılısa, u əz-əzini aldiqanlılı, halas. **4** Lekin hərkəm əz əməliyyitigə karap təkxürüp baksun; xuning bilən baxkıllarningkidin əməs, bəlkı əz əməlliiridinla pəhirləngi dək ix bolsa, pəhirlənsə bolidu. **5** Qünki hərbir adəm əz yükini kətürüxi kerək. **6** Hudanıñ səz-kalamidin təlim aləqüqi əziga təlim bərgüqini əzidə baroloşan yahxi nərsilərdin ortak bəhərimən qılsun. **7** Əz-əzünglarnı aldimanglar — Hudani aldañ əhmək kılqılı bolmayıdu; qünki kim nemə terisa, xuni alidu. **8** Əz ətlirininq arzu-həwəslərini ənduruxka uruk qaqqan kixi əz ətliridin qırıkkılıq həsulunu alidu. Lekin Rohni hursən qılıx üçün uruk qaqqan kixi bolsa Rohtin mənggülüük hayat alidu. (aiōnios g166) **9** Xunga, yahxi ixlarnı qılıxtın hərmayı. Uningoja erinmişək wakğı-saiti toxkanda qoqum həsul alalaymiz. **10** Xu səwəbtin, bizdə purşət bolsila, həmməyləngə, bolupmu etikadlıki ailigə mənsup bololoşanlarə yahxi ixlarnı kılıp berəyli. **11** Mana, əz əkləm bilən xunqə qong hərplər bilən yazojınimoja karanglar! **12** Silərgə hətnini köbul qılıxni məjburlımkıqı bololoşanlar, ularning hərbiri pəkət əzlirininq taxkı kiyapitini pərdazlap kərsətməkkiqı bololoşan, halas; ularning bu məksiti pəkət «Məsihning kresti» tüpəylidin bololoşan ziyankəxliktiñ əqiqiqtin ibarət, halas. **13** Qünki ular əzlirimi hətnə qılınojını bilən Təwrat ənənəvi şəhərini əməl kilməydi; lekin ular ətlirinqlardın mahtinix üçün bəribir siləni hətnini köbul kıldırmakkiqı bolidu. **14** Əzümni elip eytsam, Rəbbimiz əysa Məsihning kresttiki [əlümi]din baxka heq ix bilən mahtanmioqaymən! Qünki Uning kresti wasitisidin bu dunya manga nisbətən krestləngən wə mənmu bu dunyaoja nisbətən krestləngənmən. **15** Qünki Məsih əysada nə hətnilik nə hətnisizlik degənlər küqkə igə əməstur; birdinbir küqkə igə

bolidiqini pəkət yengi bir yaralojuqidur! **16** Bu əkaidə boyiqə mangidiojanlarə, ularning həmmisigə wə Hudanıñ Israilioja hatırjəmlik wə rəhəm-xəpkət boləy! **17** Buningdin keyin həqkim bu ixlar bilən yənə meni awarə kilmisən! Qünki mən əz bədinimdə əysanıñ yara izlərini kətürimən! **18** Kərindaxlar, Rəbbimiz əysa Məsihning mehîr-xəpkəti rohinglərə yar boləy! Amin!

Əfəsuslusluqlarqa

1 Hudaning iradisi bilən, Məsih Əysanıng rosuli boローン mənki Pawlustin Əfəsusta turuwatkan mukəddəs bəndilərgə, yəni Məsih Əysada ihlasmən boローンlarqa salam! **2** Atımız Huda həm Rəb Əysa Məsihtin silergə mehîr-xəpkət wə hatirjəmlik bołożay! **3** Bizni Məsihtə, ərxlərdə barlıq rohiy bəht-bərikətlər bilən bərikətlər, Rəbbimiz Əysa Məsihning Hudası həm Atisi mubarək bołożay! **4** Qünki U bizni, muhəbbət iqidə bolup Əzining alidda pak-mukəddəs, daqsız turuximiz üçün aləm apirdə kılınmay turupla tallıwalojanidi; **5** U Əz iradisiga yakķini boyiqə bizni aldin'ala Əysa Məsih arkılık Əzigə oqullukka köbul kılıxka bekitkənid; **6** bu ixta Uning mehîr-xəpkətinin uluoqlukçığa mədhiyə okulidu; qünki U mehîr-xəpkəti bilən bizni Əz səyginidə xapaətləndürgənidi. **7** Biz Uningda [Atining] mehîr-xəpkətinin mollukj bilən Uning kəni arkılık kullaqtın hər kiliñixka, itaətsizliklirimizgə karita kəqürüməgə tuyəssər bolduk; **8** U [bu mehîr-xəpkətni] barlıq danalıq həm pəm-parasət bilən bizgə zor tartuklıdiki, **9** — U Əz kəngligə pükkən güzəl hahixi boyiqə iradisidiki sirni, yəni waqıt-zamanlarning pixip yetilixini idara kilixi bilən barlıq məwjudatlarqa, yəni ərxlərdə boローンning həmmisigə, zemində boローンning həmmisigə Məsihni bax kılıp ularni Məsihtə jəm kiliç məksitini bizgə ayan kıldı; **11** Uningda bizmu Hudaşa miras kılınojan; biz xu maksəttə barlıq ixlarnı əkil-iradisi boyiqə idarə Kilojuqining nixani bilən xu ixka aldin'ala bekitilgənidük; **12** xuning bilən Məsihni awwal tayanq kilojan bizlər Uning xan-xəripining uluoqlukını namayan kilojuqi bolduk; **13** həkikətning kalam-səzini, yəni nijatinglardiki hux həwərni anglap silərmə Uningoja tayandinglar — wə Uningoja ixəngininglarda, silər wədə kiliñojan Mukəddəs Roh bilən məhürləndinglar. **14** Hudaning xan-xəripining uluoqlukı namayan kiliñip, igiliçi üzül-kesil hər-nijat kiliñoquq, Mukəddəs Roh mirasimizning «kapalət» bolidu. **15** Xuning bilən, silərning Rəb Əysəoja baqlıojan etikadinglar wə barlıq mukəddəs bəndilərgə boローン muhəbbitinglar toqrułuk anglojandin tartip, **16** dualırımda silərni əsləp, silər üçün rəhmət eytixni tohtatmidim; **17** tiləydiqinim xuki, Rəbbimiz Əysa Məsihning Hudası, xan-xərəpning Igisi boローン Ata silərniñ Uni toluk bilixinglarqa danalıq həm wehijini ezləxtürgüqi rohni ata kilojay, **18** xuning bilən

silərning kəlbətiki kəzliringlar roxənlıxit, Uning qakırıqçıja baqlanojan ümidning nemilikini, Uning mukəddəs bəndiliridə boローン xərəplik mirasining kimmatlıklıklını **19** wə Uning ixəngüqi bizlərgə zor küqi bilən karatkən kudritining həsabsız büyüklükini bilip yətkəysilər; **20** dəl xu kudrətni U Məsihni olımdın tirildürüp, ərxlərdə Əzining ong yenida olturoquzojinida Uningda yürgüzgənidi; **21** pəkət bu zamandila əmas, bəlkı kəlgüsü zamandimu Uni barlıq həkümranlıqtın, hökükətin, küq-kudrəttin, hojayinlikətin wə barlıq tiləqə elinidiojan hərkəndək nam-xərəptin kəp üstün koyojan; (**aiən g165**) **22** barlıq məwjudatlarnı Uning putliri astıqə koyup, jamaət üçün Uni həmmigə bax boluxka ata kilojan. **23** Jamaət bolsa Uning teni, yəni həmmmini həmmə jəhəttin Tolduroquqining mukəmməl jəwhiridur.

2 Wə silər bolsanglar, kəbihlikliringlar həm gunahlıringlarda əlgən bolup, **2** bu dunyaning dəwrigə əgixip, hawaning hökükini tutkan həkümdarqa, yəni bugünkü kündə itaətsizliktin boローン pərzəntlərni kətritiwatkan rohka əgixip, bu ixlarda ilgiri mangoqansılər; (**aiən g165**) **3** biz hərbirimizmu ilgiri xularning arısında ətlirimizdiki xəhwət-həwəslərdə həyat ətküzgənmiş, ətlirimiz həm əz oy-hiyalimizning hahixlirioqa əməl kılıp, baxkilaroja ohxax, mahiyəttə «qəzəptiki pərzəntlər» boローンımız; **4** birak Huda, mol rəhim-xəpkətni kərsətküqi bolup, bizni səyğəndə bizgə kərsətkən aləmbəhx mehîr-muhəbbiti tüpəylidin, — **5** hətta itaətsizliklərdə əlgən waqtımızdim, bizgə Məsih bilən billə jan kirgüzüp (mehîr-xəpkət bilən kutkuzuldunglar!), **6** bizni Uning bilən billə tirildürüp, ərxlərdə Məsih Əysa bilən billə olturoquzojan; **7** məksiti kəlgüsü zamanlarda Uning Məsih Əysada bizgə karitilojan mehribanlıkı bilən ipadılengən xapaitining xunqə oqayız zor ikənlikini kəsitixtin ibarəttür; (**aiən g165**) **8** qünki silər xəpkət bilənla ixənq arkılık kutkuzuldunglar. Bu ix ezunglardin kəlgən ix əmas, bəlkı Hudadin kəlgən iltipat, **9** u zadila adəmlərning əməl-əjridin kəlməydu, bu həm həqkimning mahtanmaslılığı üçündür. **10** Qünki biz Hudaning ixligən hüniridurmız, həyrhəh ixlar üçün Məsih Əysada yaritilojanımız; Huda əslı bizning ularda mengiximiz üçün bu ixlarnı aldin'ala təyyarliojanıdi. **11** Xunga silər əslidə ətliringlarqa asasən «yat əllər» dəp hesablanqojininqlarnı, — insanning əli bilən ətliridə «hətnə kiliñojanlar» dəp atalojanlar təripidin

«hətnisiz» dəp atalojanlıqları, 12 xundakla xu qəoşda Məsihsiz bolup, Israilning pukralıqining sirtida turup, wədilərni elip kəlgüqi əhdilərni yat bilip, bu dunyada ümidsiz həm hudasız yaxiojininglarnı esinglarda tutunglar; 13 lekin əslı yıraklıardaolojan silər hazır Məsihning kəni arkılık yekin kılindıqlar; 14 qünki U bizning inaklıklımızdır, U ikki tərəpni bir kılıp otturidiki ara tamni qekiyatti; 15 yəni, Əz ətliyi arkılık eqmənlikni tügitip, bəlgilimilərni kersətkən, əmrlərni yətküzgən ənunni bikar kılıp, ikki tərəpni Əzidə yengi bir adam kılıp yarattı, xuning bilən inaklıklını apıridə kıldı; 16 krestkə mihlinip muxuning wasitisi bilən eqmənlikni kətl kılıp, ikkisini bir təndə Huda bilən əpləxtürdi; 17 andin U kelip, yıraklıarda turojan silərgimu inaklık hux həwirini jakarlıdı, yekindikilərgimu inaklıklını jakarlıdı. 18 Qünki hər ikkimizning Uning arkılık bir Rohətə Ata aldioja kiriix hokukımız bardur. 19 Xunga xuningdin baxlap silər musapirlar, yaka yurttikilər əməs, balki mukəddəs bəndilərgə wətəndax bolisilər, Hudanining əyidikiliridin bolisilər; 20 silər rosullar wə pəyoqəmbərlər olojan ulning üstigə kürulmaklısilər; binanıng «burjək texi» bolsa Əysə Məsih Əzidur; 21 Uningda pütkül bina puhta jipsilaxturulup, Rəbdə mukəddəs bir ibadəthana boluxka əsüb barmaqta. 22 Silərmu [köxulup] Uningda Hudanining bir turalıqası boluxka Rohətə birləxtürülüp kürulmaklısilər.

3 Xu səwəbtin silər «yat əldikilər» üçün Məsih Əysanıng məhbusi olojan mənki Pawlus — 2 (silər bəlkim manga tapxurulojan, silərgə Hudanining xəpkitini elip baridiqan oqojidarlıkim toopruluk, 3 yəni Uning manga wəhiy bilən sirni ayan kilojanlıkı toopruluk həwərdar boluxunglar mumkin (mən bu tooprısida ilgiri az-paz yazoqanıdim; 4 silər uni okuojininglarda, Məsihning siri toopruluk yorutulənlikimni bilip yetisilər) 5 ilgiriki dəvrələrdə bu sir insan balılırioja Uning mukəddəs rosullilri wə pəyoqəmbərlirigə Roh arkılık hazırlıdək enik wəhiy kiliñandak, ayan kiliñajan əməs. 6 Demək, hux həwər arkılık «yat əldikilər»din olojanlarmu ortak mirashorlar, təndiki ortak əzalar, Məsih Əysada olojan wədidiñ ortak bəhriñən bolouqular bolidu; 7 Hudanining xəpkiti manga elip kəlgən iltipat bilən, Uning küq-kudritining yürgüzlüxi bilən, mən bu ixşa hizmətkar kılıp təyinləndim; 8 manga — mukəddəs bəndiliri iqidiki əng təwinidinmu təwən olojan manga muxu iltipat, yəni əllər arisida Məsihning

məlqərligüsiz baylıkları toopruluk hux həwər jakarlax 9 wə xundakla həmmimini yaratkan Hudada yoxurun bolup kəlgən bu sirning kəndak, əməlgə axuruluxi toopruluk həmməylənni yorutux hizmiti amanət kılındı. (aiən g165) 10 Buning məksiti ərxlərdə olojan həkümranlarça həm hokuklara Hudanining kəp tərəplimilik danalığı jamaət arkılık hazır axkarə kılınixtin ibarəttur. 11 Bu ix bolsa, Uning Məsih Əysə Rəbbimizdə ijrə kiliñajan mənggülük muddiasi boyiqidur; (aiən g165) 12 Uning ixənq-sadiqliki arkılık biz jasaratkə həm Hudanining aldioja hatırjəmlik bilən kirix hokukijo igə bolduk; 13 xuning üçün silərdin etünimənki, mening silər üçün tartkan japa-jabirlirim tüpəylidin pərişan bolmanglar; qünki bu ix silərning xan-xəripinglər bolidu). 14 Mən xu səwəbtin tizlirimni Atioja pükimənki, 15 (asman-zemindiki barlıq atılık munasiwtələr Uningdin «ata» namini alidu) 16 U Əz xan-xəripidiki baylıklar bilən, Rohi arkılık silərni iqliki dunyayinglarda küqləndürgəy; 17 xuning bilən Məsih kəlbinglarda ixənq arkılık turup, silər mehîr-muhəbbət iqidə yiltiz tartqan, ul selinojan, 18 barlıq mukəddəs bəndilər bilən billə Məsihning muhəbbitining kənglik, uzunluk, qongqurluk wə eziglikini qüxinip igiliwaləqaysılər; yəni adəmning bilip yetixidin həssiləp exip qüxicidən Uning muhəbbitini bilip yətkəysilər, xuningdək Hudanining mukəmməl jəwhiri bilən tolduruləqaysılər. 20 Əmdi iqimizdə yürgüzidən kudriti boyiqə barlıq tilikimiz yaki oyliqanlırimizdinin həddi-hesabsız artuk wujudka qikirixkə kadir Bolouqioja, — 21 Uningə dərwdin dəwrgiqa, əbədil'əbadgiqə jamaətə Məsih Əysə arkılık xan-xərəp bolqay! Amin! (aiən g165)

4 Əmdi xu səwəblərdin, Rəbning məhbusi olojan mənki, [Hudanining] silərni qakirojan [büyük] qakirikoja layık əldə mengixliringlarnı etünimən, 2 həmmə ixta kəmtərlik wə yuwax-mulayimlik bilən, səwrqanlıq bilən, bir-biringlərə muhəbbət iqidə kəng korsak bolup, 3 inak-hatırjəmlikning rixtisi bilən, Rohətə olojan birlikni tutuxka intilixinglarnı [etünimən]. 4 Tən birdur, Roh birdur, — huddi qakirilojininglarda, oxhax bir arzu-ümidkə qakirilojininglardak, — 5 Rəb birdur, iman-etikəd birdur, qəmüldürülük birdur, 6 həmmminin Huda'Atisi birdur; U bolsa həmmidin üstün turquqi, həmmini yürgütüqi wə həmmimizning iqidə Bolouqidur. 7 Xundaktımı hazır hərbirimizgə Məsihning iltipatinin əlqimi boyiqə xəpkət təkdim kiliñandur; 8

xunga, mukəddəs kitabta [Huda] eytkinidək: — «U yükrijo kötürüldi, [İnsanları] tutkun kılıoqılarnı U Əzi əsir kılıp elip kətti, Həm insanlarqa iltipatlarnı təkdim kıldı». 9 Əmdi «kötürülgən» zat bolsa, [awwal] yərning tegigə qüxkən zatning Əzi əməsmu? 10 Qüxkən zat bolsa barlıq ərxlərdin yükrijo kötürülgənning dəl Əzidur; kötürülükining məksiti, əlmənning barlıkını tolduruxtin ibarət; 11 Xunga, bəzilərni rosullar, bəzilərni pəyəqəmbərlər, bəzilərni hux həwərqilər, bəzilərni bakkuqi wə yaki təlim bərgüqilər kılıp təyinligən dəl Əzidur. 12 Bularning məksiti mukəddəs bəndilərni hizmət wəzipisiga, jümlidin Məsihning tenini kurup qikixka қorallandurup kamalətkə yətkübüxtin ibarət; 13 wəzipə həmmimizning etikadta həm Hudanıng Oqlını toluk tonuxta birlikkə keliximizgiqə, kamil adəm bolup yetixip qikiximizqiqə, — yəni Məsihning mukəmmal jəwhiri gəwdiləngən kəddi-kamat əlqimigə yetiximizgiqə dawamlaxturulmakta; 14 xundak bolojanda, yənə gedək balılardın bolmay, adəmlərning kuwluqidin oylap qikkan aldamqi niyat-pilanlırı bilən, ularning hıylə-nəyringidin qikkan təlimatining dolğunluridin urulup, uning hərhil xamılıda uyağ-buyakka uqurulup kətməymiz; 15 əksiqə, mehirmuhəbbət iqidə turup həkikətkə berilip ix körüp, beximiz bolojan Məsihka baoqlinixta hər jəhəttin esüb yetilidiojan bolımız; 16 Uningdin pütkül tən, əzalıri bir-birigə jipsilaxturulup, ozukluk təminligüqi hərbir ege arkılık bir-birigə tutaxturulup, hərbir əzanıng ezigə has əlqəngən wəzipini etixi bilən baroqanqə estürülüp, muhəbbət iqidə əz-əzini kurup qikixka ixliməktə. 17 Xunga xuni eytimənki, Rəbtə uni tapilaymənki, yat əllərningkidək, yəni ularning əz oy-pikirlirining bimənilikidə mangojinidək mengiwərməslikinqərək; 18 ular kəlbining қattıklikidin kelip qikkan bilimsizlik tüpəylidin, Hudanıng hayatından ada-juda kılınip, qüxənqisi қarangoqulixip kətkən, 19 arnomusni taxliwetip, nəpsaniyətqılıki awup hərhil iplasılıqlarnı yürgütüxkə, kəyp-sapaşa berilgən. 20 Əmma silər bolsanglar, Məsihni xundak yolda əginip tonuqan əməssilər — 21 (həkikətning əysada bolojinidək, uni həkikətən anglioqan, uningda əgitilgən bolsanglar) — 22 demək, ilgiriki turmuxungalarqa has bolojan, aldamqi arzu-həwəslərgə əgixip əzinə buloqioquqi «kona adəm»ni seliwetip, 23 oy-zehninglarning rohida yengilinip, 24 Hudanıng ohxaxlılıqı asasən, həkikəttin qikkan həkkaniyılıktə

wə pak-mukəddəslikdə yaritiloqan «yengi adəm»ni kiyiwelixinglar kerəktur. 25 Xuning bilən yaloqanqılıqni seliwetip, hərbirimiz əz yekinlərimiz bilən həkikətni səzlixəyli; qünki biz bir-birimizgə nisbətən bir tənning əzaliridurmız. 26 «Aqqıqlininglar, əmma gunah kilmangler»; əqəzipinglər kün patküqə dawam etiwrəmisun; 27 yaki İblisə həq orun köyup bərmənglər. 28 Oqri ikkinqi ooprilik kilmisun; əksiqə u mehnət kılıp ikki koliqə tayinip halal ix kilsunki, hajiti bolojanlarojumu bəlüp bərgüdək əz tapkını bolsun. 29 Aozinglardin hərkəndək iplas səz qikmisun, pəkət angloqıqlarqa xəpkət yətsun üçün, ehtiyajka uyğun wə adəmni kurup qikidiojan səzlərni eytinglər. 30 Hudanıng Mükəddəs Rohiqə azab bərmənglər; qünki silər Uning bilən hər-nijat künü üçün mehürləngənsilər; 31 əzünglardin hərkəndək əq-adawət, aqqıq-əqəzəp, kəhr, jedəl-majiralar, tilahənat həmdə hərhil kara niyətlərni neri kilinglər; 32 bir-biringlərə mehriban, yumxaq dilliç bolup, Huda Məsihə silərni kəqürüm kılqınıdək bir-birininglərni kəqürüm kilinglər.

5 Xunga Hudanıng səyümlük pərzəntliridin bolup,

Uni tulgə kilinglər; həmdə Məsih bizni seyüp, Əzini biz üçün Hudaqə huxpuraq süpitidə hədiyə-kurbanlık boluxka atap pida kılıqandək silərmə muhəbbət iqidə menginglər. 3 Əmma mukəddəs bəndilərgə layik ələ, buzukluk, hərkəndək paskinilik yaki nəpsaniyətqılık aranglarda hətta tiloqumu elinmisun; 4 Xundakla iplaslık, əhmikənə paranglar yaki qakına qakqaklarmu tilinglərə elinmisun — bularmu muwapik əməstur — bəlkı aozinglardin təxəkkürələr qıksun. 5 Qünki xuningdin həwərdarsılərki, hərkəndək buzukluk kılıoquqi, napak boloquqi yaki nəpsaniyətqi kixi (bundak kixi əməliyəttə bir butpərəskə barawər) Məsih wə Hudanıng padixahlılıqı mirashor bolalmayıdu. 6 Həqiməgə əzünglərni kuruk gəplər bilən aldatmanglar; qünki bu ixlar tüpəylidin Hudanıng əqəzipi itaatsizliktin bolojan pərzəntlərning bexioja qüxicidü. 7 Xunga ularqa muxu ixlarda xerik bolmanglar; 8 qünki silər əsli қarangoquluk idinqinqərək, lekin hazır Rəbdə yorukluksilər; yoruklukning pərzəntlirigə layik menginglər 9 (qünki yoruklukning mewisi toluk mehribanlık, həkkaniyılık wə həkikəttin tərkib tapkandur), 10 nemə ixlarning Rəbni hursən kılıdioqanlığını əginip ispatlanglar. 11 Қarangoquluktiki mewisiz ixlar bilən qetilip kalmanglar; əksiqə, ularni ekip əyiblənglər; 12 qünki ularning yoxurunqə

ixligənlirini hətta tilqə elixmu nomus ixtur. **13** Əmma yorukluk bilən əyibləp axkarilanıqan hərkəndək, nərsə oquq kərənidü; yorukluk axkarılıqan həmmə nərsə yoruklukka aylinidü. **14** Xuning üçün U mundak dəydu: — «Oyojan, əy uykūqi! Tiril elüklər arisidin! Wə Məsih seni parlap yoritidü». **15** Xuning üçün silərning mengiwatqan yoluqlarоja ehtiyat bilən dişkət kilinglar; yoluqlar nadanlarningkidək əməs, danalarningkidək bolsun; **16** wakıt-pursətni qənəiyət bilip tutuwelinglar; qünki muxu dəwr rəzildür. **17** Bu səwəbtin nadan bolmanglar, bəlkı Rəbning iradisining nemə iökənlilikini qüxəngüqi bolunglar; **18** Hərək-xarab iqip məst bolmanglar; xundak kılık adəmni xallaklaxturidü; buning ornişa Rohka toldurulmuşluqı bolunglar, **19** bir-biringlarоja zəbur-nəoqmilər, mədhiyə küylüri wə rohiy nahxilar eytixip, kəlblinglarda nahxa-nəoqmilər yangritip Rəbni mədhiyilənglar; **20** hərdaim həmmə ixlar üçün Rəb Əysə Məsihning namida Huda həm Ata Boloqnuqıja təxəkkür-rəhmət eytinglar, **21** Məsihətin əyminip, bir-biringlarоja boysununglar. **22** Silər ayallar, Rəbkə boysunoğandək əz ərliringlarоja boysununglar; **23** qünki Məsih jamaətning bexi bolqandək, ər ayalning bexidur; Məsih, yənə təngə kütküzəməqdür. **24** Əmdilikdə jamaət Məsihə boysoqandək, ayallar ərlirigə həmmə ixta boysunsun. **25** Ərlər ayalliringləri seyünglər, huddi Məsihningmu jamaətni seyüp, uning üçün Əzini pida kılqonidək seyünglər; **26** [Məsihning jamaət üçün] xundak kılıxi jamaətni mukəddəs kılıp, «dasning süyi» bołożan sez-kalam bilən yuyup paklandurux üçündür, **27** xuningdək jamaətni xərəplik haldə Əzigə hazır kılıp, uni həq daq, körük yaki bularoja ohxax hərkəndək nərsilərdin halıy kılıp, toluk mukəddəs wə əyibsiz kılıxitin ibarəttür. **28** Xuningə qədər ərlər əz ayallirini əz tenini seygəndək seyüxi kerəktür; əz ayalini seygən kixi əzini seygən bilən barawər. **29** Qünki həqkim əsla əzining etidin nəprətləngən əməs, əksiqə uni ozuklunduridü həm asraydu; bu huddi Məsihning jamaətni [ozuklunduridiqinioja həm uni asraydiqinioja] ohxaydu. **30** Qünki biz Uning tenining əzaliridurmız: — **31** «Xu səwəbtin ər ata-anisining yenidin ayrlip, əz ayalıqə baqlınidü; ikkisi bir tən bolidü». **32** Bu sir intayin qongķurdur; əmma mən hazır Məsih, wə jamaət toopluluk səzləwatimən. **33** Əmma silərmi hərbiringlər əz ayalınlarnı eżünglərni

səygəndək səyünglər; ayal bolsa, eridin əymənip, uni hərmətlisun.

6 Balilar, Rəbdə ata-aniliringlarqa itaət kilinglar; qünki bu durusdur. **2** «Atangni wə anangni hərmətlə» — bu bolsa ez iqigə wədini aloğan birinqi əmrddur — **3** «Xuning bilən sening ixliring kətlük bolidu, zemində uzun əmür kərisən» — [dəp wədə kilinəqan]. **4** Silər atilar, baliliringlərni hapa kilmanglar, bəlkı ularını Rəbning tərbiyisi həm kərsətmisdə bekinqlar. **5** Silər kollar, əttin bolğan hojayininglarqa Məsihəkə itaət kılıqninglardək qın kənglünglərdin əyminix wə titrəx bilən itaət kilinglar; **6** pəkət kəz aliddila hizmət kılıp, adəmni hux kılıquqi kullardın bolmanglar, bəlkı Məsihəning kullirining süpitidə Hudanıng iradisini jan-dil bilən bəja kəltürünglar, **7** adəmlərgə əməs, bəlkı Rəbgə qın diliŋlərdin hizmət kilinglar; **8** xuni bilgənki, hərkəndək adəm birər yahxilik kilsə, məyli u kül bolsun yaki hər bolsun, xu ix Rəbdin uningoja yanidu. **9** Silər hojayinlar, kulliringlarojumu ohxax yol bilən muamilə kılıp, ularoja həywə kilixtin kol üzüngər; qünki ularningmu wə silərningmu hojayininglar ərxtidur, Uningda hərkəndək adəmning yüz-hatirisini kiliç degənning yoklukını bilisilər. **10** Ahirda, kərindaxlar, Rəbdə wə Uning küq-kudritidə küqləndürülüngər; **11** İblisning hıylə-nəyrənglirigə takəbil turuxunglar üçün Hudanıng pütküll sawut-yariojini kiyiwelinglar; **12** qünki elixidiojinimiz ət wə kan igiliri əməs, bəlkı həkümranlar, hökükdərlər, bu dunyadiki ərəngənlilik baxkuroquqi duniyawi əmirlər, yəni ərəxlərdə turuwatkan rəzil rohiy küqlərdür. (aiən g165) **13** Muxu wəjidiň eziünglarqa Hudanıng pütün sawut-yarikini elip artınglarki, rəzillik künidə bərdaxlıq bilən kəttik turidiojan, ahih həmmə ixni ada kılıp, yərni qing dəssəp turidiojan bolisilər. **14** Əmdi qing turunglar — həkikət bəlweçinini belinglərəqə baqlap, məydənlərgə həkkənaliylik sawutini kiyip, putunglarqa hatırjəm-inaklık hux həwirini yətküziükə təyyarlıq qorukını kiyip, yərni qing dəssəp turunglar. **15** Bu ixlarning həmmisidə iman-ixənqning kalkınıni koloja elinglar; uning bilən silər rəzil bolğuqining barlıq ot oklirini eqüriwetələydiqən bolisilər. **17** Həmdə bexinglarqa nijatning dubulujisini kiyip, Hudanıng səz-kalamini, yəni Rohning kılıqını elinglar; **18** həmmə wakit-pəsildə Rohta hərhil dua-tilawət həm iltija bilən dua kilinglar; dəl bu ixta kət'iy hoxyar turup barlıq mukəddəs bəndilər üçün hər tərəplima dua-iltijalar kilinglar;

19 mən üçünmu dua kilinglarki, — eoñiz aqkinimda manga sezlər kəlsun, hux həwərning sirini dadillik bilən axkarə kilay. **20** Mən dəl xu ixka zənjirlər bilən baqlanoğan əlqimən; xunga kılıxka tegixlikim boyıqə, [hux həwər yətküzüxtə] dadillik bilən səz kılıximoja [dua kilinglar]. **21** Əmdi menin toqramdiki ixlardin, menin қandaq etüwatkanlığimdin həwərlinxinglar üçün, səyümlük kərindax həm Rabdə sadık hizmatkar bolğan Tikikus silergə həmmə ixlarni malum kılıdu. **22** Menin uni dəl muxu ix üçün yeninglaroja əwətixim, silərning ixlimizdin həvərdar boluxinglar wə uning kənglünglaroja təsəlli wə ilham berixi üqündür. **23** Kərindaxlaroja hatırlıq, muhəbbət həm iman-ixənq Huda'Ata wə Rəb Əysə Məsihənin bolqay! **24** Rəb Əysə Məsihni əlməs-qirimas seygü bilən seygүqilərgə mehîr-xəpkət yar bolqay!

Filippiliklarqa

1 Əysə Məsihning külliri boローン Pawlus wə Timotiydin, Filippida turuwatqan, Məsih Əysada boローン barlıq mukəddəs bəndilərgə, yetəkqılər wə hizmətqılərgə salam! **2** Silərgə Huda'Atimiz wə Rəb Əysə Məsihətin mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik ata kılınoqay! **3** Hərkətim silərni əsliginimdə mən Hudayımoja təxəkkür eytimən, **4** hərkətim dua kılıqinimdə, silərning birinqi künidin tartıp bügüngə қədər hux həwər hizmitigə boローン həmkarlıqlar tüpəylidin tohtimay xad-huramlıq bilən silərgə dua-tılawət kiliwatımən; **5** qünki meninq dəl xuningoja ixənqim kamikli, silərdə yahxi ixni Baxlıoquqi bu ixni taki Əysə Məsihning künigiqə kamalətkə yətküzüp tamamlaydu; **6** meninq həmminglar toqruluk xundak oylıxim toqridur; qünki mən kəlbinglardidurmən; mən zindanda zənjirlənginimdəm wə hux həwərni akliqinimdəm, dəlliğinimdəm [Huda manga yətküzgən] mehîr-xəpkəttin silərmə ortak bəhrimən bolisilər. **8** Mening Məsih Əysanıng iq-baoğrıda bolup silərni xunqılık təlpünüp seçinqoşanlıqimoja Huda Əzi guwahqıdur. **9** Mening dua-tilawitim bolsa, silərning muhəbbitinglarning hərtərəplimə bilim wə ətraplıq sawat bilən yorutulup tehimu exip taxkayki, **10** silər nemə ixlarning əwzəl ikənlilikini pərk etələydiqən bolup, Məsihning künidə pak-diyanətlik, əyibsiz bolisilər **11** həmdə Əysə Məsih ərkilik boローン, Hudanıng xan-xəripi həm mədhiyisini elip kelidiqən həkkaniyilikning mewisi bilən toldurulisilər. **12** Bırak silərgə xuni həwərləndürməkqimənki, i ərindaxlar, meninq bu əhwalim əməliyəttə hux həwərning tehimu kəng tarkılıxi üçün türtkə boldi; **13** Qünki meninq əkamilixim Məsih üçün ikənliki imperator ordisidiki əkarawulhanidikilərgə wə baxka həmməyləngə ayan boldi. **14** Xuning bilən ərindaxlarning kəpinqisi meninq əkamilixim tüpəylidin Rəbgə tayinip [Hudanıng] səz-kalamını körkməy sezləkə tehimu jür'ətlik boldi; **15** dərvəzə, bəziliri həsət kılıp yaki rikəbatlıxip, bəziliri ak kəngüllük bilən Məsihni jakarlaydu; **16** keyinkiləri bolsa bərhək muhəbbəttin, meninq hux həwərni aklap ispatlixim üçün muxu yərgə əkoyulənlikimni bilgənlilikidin xundak kilmakta; **17** Aldinkiləri bolsa qin kənglidin əməs, bəlki xəhsiyətqılıkidan, meninq zənjirləngən dərdiməgə dərd koxmaqçı bolup xundak kilmakta. **18** Əmdi bularoja nemə degültük?

Qandakla bolmisun, tooqra niyəttin bolsun sahılıktın bolsun, ohxaxla Məsih jakarlinidu; mən xuningoja xadlinimən; bərhək, dawamlıq xadliniwerimən. **19** Qünki dualiringlar wə Məsih Əysanıng Rohining əkwwətlixi arkilik bu ixlar nijat-kutkuzeluxumoja mədət bolidu dəp bilimən, **20** - demək, təkəzzalıkim wə ümid-istikim boyiqə həq ixta hijalətqılıktə kalmastın, tirik yaki əltük bolay, hərdaim bolojinidək hazırlı toluk jasarat bilən Məsih, tenimdə uluqılsunsun! **21** Qünki manga nisbətən hayatımın ezi Məsihədur, əlüx bolsa tehimu paydılıktur. **22** Jenim tenimdə ələs, əmdi nesiwəm yənə mewilik hizmət bolidu; lekin kəyasisini əwzəl bilip talliwelliximni bilməywatiımən; **23** mən həyat bilən mamat otturisida kışılıp kəldim; qünki bu dunyadın ayrılip, Məsih bilən billə boluxka intizarmən - bu ix ziyyədə əwzəldür; **24** əmma silər üçün jenimning tenimdə kəlexi tehimu zərürü oğymən. **25** Əmdi buningoja ixənqim kamil bolup, silərning etikadta aloqa ilgirilixinglar həm xad-huram boluxunglar üçün mən silər bilən billə kəlip dawamlıq turimən dəp bilimən; **26** xuning bilən meninq silərgə yənə həmrəh bolojinim wəjidin mən ərkilik Məsih Əysada pəhirlinip təntənə kiliwxinglar tehimu ziyadılıxidu! **27** Pəkət əzünglarnı Məsihning hux həwirigə layık tutunglarkı, mən yeningləroja berip silər bilən didarlaxkəndim, silərdin ayrılopandımu, ixliringlardin angloyiqinim silərning bir roh bir janda bolup qing dəssəp turup, hux həwərdiki etikadning yolidə kürəxkə intiliwatkinqinglar, **28** xundakla əkərxi qıkkıqıllarning həqkəndək wəhimiñiridin patiparaq bolup kətmigininqlar bolsun; silərdiki bu oqəyrət, ularoja əhalakətninq bəlgisi, silərgə bolsa kutkuzeluxunglarning alamiti, xuningdək alayıtən Hudadin kəlgən bir alamettur; **29** Qünki Məsihning yolidə silərgə pəkət Uningoja ixinixnilə əməs, yənə Uning üçün horlukka uqraxmu nesiwə kılıncıqdur. **30** Qünki silər ilgiri məndə kərgininqlardək wə xuningdək hazır angloyiqininqlardək mən yolukçan kürəxkə silərni yolukmaqtisilər.

2 Əgər əmdi Məsihə riqəbat bar deyilsə, muhəbbətning təsəllisi bar deyilsə, Rohining sirdaxlıkı bar deyilsə, kəlbədə iq aqritixlar həm rəhəimdilliğ bar deyilsə, **2** - əmdi ohxax bir oy-pikirdə bolup, bir-biringləroja ohxax muhəbbətə baçlinip, bir jan bir niyəttə bolup, aranglarda həq ix rikəbatlıq yaki əkərlik xəhrətpərəslikin bolmisun; əksiqə,

oy-hiyalinglarda kiqik peillik bolup hərbiringlar baxkılarnı əzünglardın yukarı dəp bilinglar; xundak bolqanda xad-huramlıkmı kamil kılısilər. 4 Hərbiringlar pəkət əz ixliringlarqa kəngül bəlüp kalmay, bəlkı baxkılarningkigimu kəngül belünglar. 5 Məsih Əysada bolqan oy-poziysiə silərdimən bolsun: — 6 U Hudanıng tip-xəklidə bolsimu, Əzini Huda bilən təng kılıxni olja kılıp tutuwalımdı; 7 Əksiqə, U Əzidin həmmimi kuruqıldı, Əzigə kulning xəklini elip, İnsanlarning siyakıqə kirip, insanı yəbiəttin ortakdax bolup, 8 Əzini təwən kılıp, Hətta əlümgıqə, yəni kresttiki əlümgıqə itaətmən boldi; 9 Xunga Huda Uni intayın yukiri kətürüp mərtiwiilik kıldı, Uningqə hərkəndək namdin üstün bolqan namni beçixlidiki, 10 Əysanıng namıqə asmanlarda, yər yüzidə həm yər astida barlıq tizlər püküllüp, 11 Huda'Atıqə xan-xərap kəltürüp hərbir til Əysa Məsihning Rəb ikənlilikini etirap kıldı. 12 Xuning bilən, əy səyümlüklərim, silər həmixinə itaət kəlojininglardək, pəkət mən yeninglarda bolqinimdila əməs, bəlkı həzirkidək mən silərdin neri bolqanda tehimu xundak itaət bilən əyminixtə, titrigən əldə əz nijatinglarnı hərtərəpkə tətbiklaxka intilinglar. 13 Qünki Hudanıng güzəl hahixi boyiqə silərning iradə tiklixinglarqa wə xuningdək uni əməlgə axuruxunglarda iqinglarda ixliguqı Uning Əzidur. 14 Həmmə ixlarnı ojudungximay yaki talax-tartix kilmay kilinglar; 15 xuning bilən silər əyibsiz, sap dillik bolup, bu dəwrədiki tətür, əsəbbiy adəmlər otturisida yaxap, ularning arısında dunyaqə yorukluk bərgüqilərdək parlap, Hudanıng daqsız pərzəntliyi bolisilər; 16 xuningdək həyatning səzkalamını sunup bərgüqı bolqinингlər tüپəylidin, mən silərdin Məsihning künidə bikar yügürməptimən, bikar japa tartmaptimən dəp pəhirlinip təntənə kiliaydioqan bolimən. 17 Hətta mən «xarab hədiyyə» süpitidə etikadınglardiki kurbanlıq, həm hizmətibadatning üstığa kuyulsammı, mən xadlinimən, xundakla silər bilən billə ortak xadlinimən. 18 Silərmə ohxax yolda xadlinisilər wə mən bilən billə ortak xadlinixinglər kerək. 19 Lekin mən Rəbdə pat arida Timotiyi yeninglarqa əwətixni ümid kilişənki, əhwalinglarnı anglap mənmə hux bolsam; 20 qünki yenimda uningqə ohxax, dilimiz bir bolqan, ixliringlarqa qın dilidin kəngül bərgüqı baxka adəm yoktur. 21 Qünki həmmə adəm Əysa Məsihning ixliriqə əmas, bəlkı əzining ixliri bilən xuqullinikə intildi; 22 əmma silər uning salahiyitini, uning

hux həwərning hizmitidə huddi atisiqə həmrəh, bolup ixləydioqan balidək mən bilən birgə mehnət singdürgənlikini bilisilər. 23 Əmdi akıvitimning kəndək bolidioqanlıqını enik bilgən həman, uni dərhal mangduruwetixni ümid kilişən; 24 əmma əzümning yeninglarqa pat arida baridioqanlıqimoqə Rəb arkılık ixənqim bar. 25 Əmma buningdin awwal mening kərindixim, hizmətdixim həm səpdixim bolqan, silərning əlqinglər həm hajitimdin qıkkən kurbanlıq yardımenglarnı yətküzgüqi Epafrōditni yeninglarqa əwətixni zərür taptım, 26 qünki u həmmiñgərlərə seçinip təlpüngənidə həm silərning uning kesəl əldidin həwər tapkininglər tüپəylidin azablandı. 27 U dərwəkə kesəl bolup əjəlgə yekinlixip kıldı; lekin Huda uningqə rəhİM kıldı; həm mening dərdimning üstığa dard bolmisur dəp yaloquz uningqıla əməs, bəlkı mangımı rəhİM kıldı. 28 Xuningdək uning bilən yənə kərrixüp xadlinixinglər wə xundakla əzümə nisbətən dərdrimini azaytix üçün uni tehimu jiddiy yoloja salmaqımən. 29 Əmdi uni xad-huramlıq bilən Rəbdə əkbər kilinglar həm uningdək adəmlərgə hərmət kilinglar; 30 qünki u Məsihning hizmitini dəp, silərning manga kılmaqçı bolqan yardımenglarnı bejirixtə yolukkan boxlukni toldurup əjəlgə yüzlinip, əz jenini təwəkkül kıldı.

3 Ahirida, əy kərindaxlırim, Rəbdə xadlininglər!

Bularni silərgə kəyata yezix mən üçün awariqılık əməs, bəlkı silərgə amanlıq elip kelidi. 2 Itlardin hezi bolunglar, yamanlıq kılıquçılardın hezi bolunglar, «tilim-tilim kəsküçilər»dən hezi bolunglar! 3 Qünki həqiqiy sünnətliliklər bolsa Hudanıng Rohı arkılık ibadət kılıquçı, Məsih Əysadin pəhirlinip təntənə kılıquçı, ətkə tayanmaydioqan bizlərdurmız. 4 Meningmu ətkə tayanəquqılıkim bar! Baxkilar «əz ətlirimə tayansam bolidü» desə, mən tehimu xundak; 5 sünnətkə kəlsək, mən tuqulup səkkizinqi künü sünnət kiliindim; Israil millitidin, Binyaminning kəbilisidinmən, «İbraniylarning ibraniyisi»mən; Təwrat-kanuni tərəptin eytkanda, «Pərisiy» məzhəpidimən bolqanmən; 6 Hudaqə bolqan kəzəqinlikimoqə kəlsək, jamaətkə ziyanxəlik kılıquçı idim; Təwrat kanunu tələp kılıjan həkkənaliylikə kəlsək, əyibisiz idim; 7 əmma manga nemə ix «paydilik» bolsa, bularni Məsih səwəbidin ziyanlıq dəp hesablidim; 8 Məsih Əysa Rəbbimni tonuxning əzwəlliği wəjidin, mən baxka həmmə ixni ziyanlıq dəp hesablaymən; mən dərwəkə Uning üçünmu həmmidin

məhrum bolqan; bərhək, Məsihkə erixixim üçün bularni nijasət dəp hesablaymənki, **9** Məsihtə bolup, eżümdiki qandaqtur həkkaniylik (Təwrat ənanidin qıkkən həkkaniylik)tin waz keqip, Məsihning etikad-sadıqlıki arkılık bolqan həkkaniylik, yəni etikad arkılık Hudadin bolqan həkkaniylikka erixələymən; **10** muddiyim Uni tonuxtur, — yəni Uning əlüp tirilixining küq-kudritidə yaxap, Uning azablırıja sirdax-həmdəmlikə bolup, Uning əlümünü ülgə kılıp əzgərtılıp, **11** xundakla mumkin kədər əlümđin tirilixə yetixni muddia kılımən. **12** Ularqa erixtim yaki kamalətkə yəttim deməkqi əməsmən; lekin Məsih Əysanıng meni tutuwelixida bolqan muddia-nixanini əzüm tutuwalsam dəp qepip yürməktimən. **13** Kərindaxlar, mən əzümni uni tutuwaldım dəp əkarımaymən. Pəkət xu bir ixnilə kılımənki, etüp kətkən ixlarnı untup, aldimdiki ixlaroja intilip, **14** nixanni koşlap, Hudanıng Məsih Əysada bolqan büyük qakjırıqıldı in'amişa karap qepip yürməktimən. **15** Əmdi arimizdin kimki pixip yetilən bolsa xu oy-məksəttə bolaylı. Əgər baxqıqə oy-məksəttə bolsanglar, Huda bunumu silərgə kərsitip beridu. **16** Qandaqla bolmisun, qandaqlə olqəməgə yətkən bolsak, xu elqəm boyiqə kədəm besiwerəyi. **17** Meni ülgə kılıp əgixinglar, əy kərindaxlar, xundakla biz silərgə tikləp bərgən nəmunə boyiqə ohxax yolda mangojanlarojumu kezünglarnı tikip, ulardin əgininqlər. **18** Qünki silərgə kəp ketim eytkinimdək, wə əhəzirmə kəz yaxlırim bilən əyata eytimənki, nuroqun kixilər Məsihning krestioja düxmən bolup mangmakta. **19** Ularning akıwiti əhalakattur, hudası əzinin qarnidur, xəripi kılıp mahtanqını eż nomussızlıqidur, oylioqanlıri pəkət bu dunyadiki ixlardur. **20** Əhalbuki, bizning pukralıkimiz bolsa ərxtidur, biz dəl xu yərdin Nijatkarning qübüxini intizarlıq bilən kütməktimiz — U bolsa Rəbbimiz Əysa Məsihdur. **21** U barlıq məwjudatlarnı Əzığə boysunduridiojan kudriti boyiqə bizning əbgar bu tenimizni əzgərtip, Əzining xan-xərəplik tenigə ohxax halqası kəltüridü.

4 Əmdi, əy kərindaxlirim, səygənlirim wə təlpüngənlirim, mening xad-huramlikim, mening beximning təji bolquqlar, Rəbdə qing turunglar, i səygənlirim! **2** Ewodiyadin etünimən, wə Suntihədin etünimənki, Rəbdə bir oy, bir pikirdə bolunglar! **3** Durus, mən səndinmu tələp kılımənki, i həkikiyə həmboyunturukluk hismətdixim, bu ayallarning

yardimidə bolqin; mana ular mən wə Klimənt bilən billə, xundakla namları «hayatlıq dəptiri»gə hatiriləngən baxqə hismətdaxlirim bilən billə hux həwər hizmitini ilgiri sürüxtə birgə kürəx kılıqan. **4** Rəbdə xadlininqalar; mən yənə eytimənki, xadlininqalar! **5** Silərnıng mulayımlıkinglar pütkül insanoja ayan bolsun; Rəb yekindur! **6** Həq ix toqıruluk əndixə kilmanglar; bəlkı hərbir ixta təxəkkür eytip tilikinglarnı Hudaqə dua həm iltija arkılık məlum kılınglar; **7** xu qaçda adəmning oyliojinidin exip qüxiciojan, Huda igə bolqan hatırjəmlik kəlblinglarnı wə oy-pikringlarnı Məsih Əysada қooğdaydu. **8** Ahirida, əy kərindaxlirim, nemə ixlər həkikət, nemə ixlər alıyanab, nemə ixlər həkkaniy, nemə ixlər pak, nemə ixlər hux-yeğimlik, nemə ixlər xanxəhrətlik bolsa, kişişi hərkəndək ixlarda əhlak-pəzilət yaki mahtaxqə layık tərəplər bar bolsa, xu ixlaroja kəngül koyup oylininglar. **9** Məndin egəngən, kobul kılıqan, angloqan wə məndə kərgənlərning hərkəndikə bolsa, silər xularqa əməl kılınglar; xundak kılıqanda hatırjəmlik Igisi bolqan Huda silərgə yar bolidu. **10** Əmdi mən Rəbdə ziyadə xadlandımkı, silər hazır ahirda manga bolqan kəyümqanlıkinglarnı kəytidin kərsəttinglar (bilimənki, manga daim kəyünüp kəldinglar, əmma pəkətlə kərsitix pursiti qıkmidi). **11** Mən bu gepimni, birər möhtəjalıktın etiyatiwatkinim yok; qünki əhwalim qandaqla boluxidin kət'iynəzər, barioja qanaət kilişni eginiwaldim. **12** Mən osal əhwalda yaxaxni bilimən, həm kəngriqiliqtə yaxaxnimu bilimən. Hər ixta, hər əhwalda, həm toklukta həm aqliktə, həm bayaxatqılıqtə həm möhtəjalıqtə yaxaxning sirini eginiwaldim. **13** Manga kudrat Bərgüqigə təyinip həmmə ixni kılalaydiqən boldum. **14** Əhalbuki, mening kiyinqılıkimoja ortak boluxunglar bilən yahxi kıldindalar. **15** Silərgimu məlumki, əy Filippiliklər, mən Makedoniya əlkisidin ayrılip qıkkınımda, hux həwərni baxqə yərlərgə yətküzgən dəsləptiki waktılarda, silərdin baxqə həqkəndək jamaət berix wə kobul kiliş ixlirida mən bilən həmkar laxmiqən. **16** Qünki Tesalonika xəhiri idiki waktmidimə ehtiyajım qüxkəndə silər manga birnəqqə ketim yardım əwəttinglar. **17** Mening bundak deyixim, silərdin birər sowoqatni izdəp soriojinim əməstur, izdiginim bolsa həsawatinglarqa [rohiy] mewining kəp toplinixidin ibarəttur. **18** Lekin məndə həmmə nərsa bar, hətta yetip axkudak bar; silər əwətkənliringlarnı Epafrodittin tapxuruwelip

terəmgə siqmay қaldım wə molqılıkqa qəmdum.
Bu əwətkininglar intayın huxbuy, Hudaşa қobul
bołqudək, xundakla Uni hursən ķildiojan bir
ķurbanlıktək idi. **19** Wə mening Hudayim silər möhtaj
bołqan həmmə nərsini Məsih Əysada bołqan xan-
xəripidiki bayılıqlarоja asasən mol təminləydi. **20** Əmdi
Hudayimiz həm Atimizoja əbədil'əbədgıqə xan-xərəp
bołqay! Amin. (**aiōn g165**) **21** Məsih Əysada bołqan barlik
mukəddəs bəndilərgə salam yətküzüngəlar. Yenimdiki
kerindaxlardinmu silərgə salam! **22** Barlık mukəddəs
bəndilərdin, bolupmu Қəysər [imperatorning]
ordisida bołqanlardin silərgə salam! **23** Rəbbimiz Əysa
Məsihning mehîr-xəpkıti rohinglarоja yar bołqay!

Kolossiliklərgə

1 Hudaning iradisi bilən Məsih Əysanıng rosuli boloğan mənki Pawlustin wə kerindax Timotiydin, Kolossi xəhiri də turuwatqan mukəddəs bəndilərgə, yəni sadık kerindaxlar oja salam! Huda Atimizdən mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik silərgə boloqay! **3** Biz Məsih Əysaoja baoqliqan etikadinglar wə barlıq mukəddəs bəndilərgə baoqliqan muhəbbitinglar toqıruluk anglioqandın keyin, silər üçün dua kılıojinimizdə silər üçün ərxılarda saklaklık ümid tüpylidin Rəb Əysa Məsihning Huda-Atisioja üzlüksiz rəhmət eytimiz; **5** Silər ilgiri bu ümid toqrisida hux həwərdiki həkikət səzləri arkılıq anglioqansılər; **6** bu hux həwər pütküllə jaħanqa yetip kelip mewə berip awumakta, xundakla silərgimu yetip kelip, silər uni anglap Hudaning mehîr-xəpkətinə həkikətən bilip yətkən birinqi kündin baxlap u silərdimu mewə berip awup barmakta; **7** silər hux həwərnı səyümlük ixdiximiz Əpafrastin eğəngənsılər; u yardımımızda Məsihning sadık hizmətqisidur; **8** u bizgə silərning Rohtə boloğan muhəbbitinglərini ayan kıldı. **9** Bu səwəbtin bizmu buning toqrisida anglioqan kündin baxlap silər üçün dua kılıp iltija kılıxni tohtatmiduk; tiləydioqinimiz xuki, Hudaning iradisi hərtərəplik danalıq wə rohiy yorutulux bilən silərdə toluk bildürülsün. **10** Xundaq boloqanda silər Rəbgə layik haldə hərtərəptə Hudani hursən kılıp, hərkəndək güzəl ixlarda mewə bərgəndə, Hudani həkikiy bilixinglər arkılıq əstüp yetilisılər; **11** bizni mukəddəs bəndilərning yorulkükə boloğan mirasioja tuyəssər boluxka layik kılıqan Atioja təxəkkür eytip, Uning xan-xərəplik kudriti boyiqə hərtərəplik küq bilən hər ixlarda xadlikka tolup qidamlik wə səwr-təkətlək boluxka küqləndürülisi'lər. **13** U bizni karangoşuluğunuñ həkümranlığından azad kılıp, səyən Ooqlining padixahlıkıoja yətkəp koydi; **14** Uningda hərlük-azadlıqka, yəni gunahlırimizdən kəqürümə tuyəssər bolduk. **15** U bolsa körüməs Hudaning sürət-obrazidur, pütküllə kainattiki tunjidur; **16** qünki Uningda barlıq məwjudatlar, asmandiki bolsun, zemindiki bolsun, kərünidioqan bolsun, kərünməs bolsun, məyli tahtlər, hojayinlar, həkümranlıqlar, həkükdarlar bolsun, barlıq həmmə Uning təripidin wə Uning üçün yaritiloqandur. **17** U həmmidin burundur, wə həmmə məwjudatlar Uningda birbirigə baoqlanıp turmaqta; **18** U yənə tənning, yəni

jamaətning bexidur; u baxlinixtur, elgənlərdin tunji bolup tirilgüqidur; buningdiki məksət, Uning pütküllə məwjudatlar iqida hər jəhəttin əng üstün orunda turuxi üqündür. **19** Qünki Huda Əzining mukəmməl jəwhirini Uningda turoquzuxka, **20** wə Uning arkılıq barlıq məwjudatları Əzi bilən əpləxtürükə layik kərgənidi, yəni, Uning kresttə təkulgən kəni arkılıq inaqlıq elip kəlgəndin keyin, — U arkılıq məyli zeminda bolsun, ərxılarda bolsun barlıq məwjudatları Əzi bilən əpləxtürükə layik kərgənidi; **21** wə əslidə rəzil əməlliringlər tüpəylidin Əzığə yat kılınojan, kənglünglərda düxmənlik boloğan silərnimu, U Əz ətlik tenidə əlüm arkılıq Əzığə pak-mukəddəs, əyibsz wə daqsız hazırlı kılıx üçün Əzi bilən əp kılıqan **23** (əgər silər etikadə ul selinip mustəhkəm turup, hux həwərdiki ümidin neri kılınmışanglar); bu hux həwər pütküllə asman astidiki kainatta jakarlanıjan; mənki Pawlus Uningoja hizmətqi kılındim. **24** Əmdi mən silər üçün tartkan jalalırim üçün xadlinimən, wə xuningdək Məsihning jalalırıda kəm boloğanlarını ez ətlirimdə Uning teni, yəni jamaət üçün toluklaymən; **25** mən [jamaət] üçün Hudaning sez-kalamioja əməl kılıx üçün Uning manga silərni dəp tapxuroqan oqojidarlıq boyiqə hizmətqi kılındim; **26** bu sez-kalamidiki sir barlıq əsirlərdin wə dəwrlərdin yoxurun tutuloqan, əmma hazır mukəddəs bəndilirigə axkarılındı; (*atən g165*) **27** qünki Huda ularoja əllər arısida əməlgə axuruluwatqan bu sirning xərəplik bayılıklarını bildürüxi halidi; bu sir bolsa xan-xərəpkə elip baroquqı ümid boloğan, silərdə turuwatqan Məsihning Əzidur. **28** Biz uni jakarlaymız, hərbir adəmni Məsihə kamalatkə yətkən haldə Huda aldida hazır kılıx üçün barlıq danalıq bilən hərbir adəmə jekiləymiz, hərbir adəmə təlim berimiz. **29** Mən xuningoja intiliq, Uning wujudumda ixligini boyiqə kürəx kılıp japa tartımən; Uning wujudumda ixligini dərwəkə tolimu zordur.

2 Qünki məndə silər üçün, Laodikiyədikilər üçün, xuningdək didarimni kərmigənlərning həmmisi üçün nəkədər zor kürəxning boluwatqanlığını silərgə bilgizməkqimən; **2** küriximning nixani, həmməyələnning mehîr-muhəbbətə bir-birigə baoqlanıp, kələblirining riqəbtənləndürülüxi, Hudaning sirini, yəni Məsihni qüxinixtə wə toluk bilixtə boloğan ixənq-hatırjəmlikkə erixixi üqündür; **3** qünki Uningda danalıqning wə bilimning barlıq bayılıkları yoxurunoqandur. **4** Mening buni deyixim, həqkimning silərni կայıl կիarlıq silik-sipaya gəpliri

bilən aldimaslıkı üzündür; 5 qünki gərqə tən jəhətidin silərdin neri bolsammu, roh jəhətidin mən silər bilən billimən, silərning səptə turuwatķininglar oja wə Məsihgə baqlıqan etikadınglarning qinglik oja karap xadlinimən. 6 Məsih, Rəb Əysani қandaq kəbul kılqan bolsanglar, xu һalda Uningda menginglər, 7 silər təlim berilgəndək Uningda yiltiz tartıp, etikadınglar kuruluwatķan һalda, etikadta hatirjəm kılınip, rəhmət eytixlər bilən taxkınlap turquqi bolunglar; 8 heqkimning Məsih boyiqə bolmiojan, pəyləsopluk yaki bimənə aldamqılık bilən, insanlardın kəlgən təlimlər, yəni bu dunyadiki «asasiy қaidə-kanuniyyətlər» boyiqə silərni ez oljisini kılıp azdurmaslıkı üçün həzi bolunglar; 9 qünki Uningda, yəni Məsih də, Hudanıng barlıq mukəmməl jəwhiri tən xəklidə turidi; 10 wə silər Uningda, yəni barlıq həkümədarlarning həm həkükədarlarning bexi Bolquqida mukəmməldursilər; 11 silər Uningda adəmning əolisiz bolqan sünnət bilən sünnət kılınoqansıllar; demək, Məsihning sünnəti bilən [gunahlılıq] ətkə baqlanojan təndin halas kılınoqansıllar; 12 Uning bilən təng qəmüldürülüxtə dəpnə kılınoqansıllar; silər yənə Uni əlümdin tirildürən Hudanıng wujudulgarda ixleydiqanlıkı oja ixənq baqlax bilən Uning bilən təng tirilənsi llər. 13 Əmdi gərqə itaətsizliklər wə ətlirinqardiki sünnətsizliklər tüpaylidin əlgən bolsanglarmu, U silərni Məsih bilən billə janlandurdu; həmmə itaətsizliklərimizi kəqürüm kılıp, 14 bəlgilimilərdə ez iqığa elinojan üstimizdin ərz kılıdiqan, bizni əyibləydiqan pütüklərni eqrürüp taxlıdi; U ularını bizdən neri kıldı, krestkə mihlatkuzdi. 15 U həkümədarlardin wə həkükədarlardin olja elip, [kresttə] ularını rəswa kılıp ularning üstidin təntənə bilən ojelibə kıldı. 16 Əmdi heqkimning yemək-iqmək, həyt-bayramlar, «yengi ay» yaki xabat künler jəhətliridə silərning üstünglərdin həküm qıkırıxi oja yol koymanglar; 17 bu ixlar bolsa bir kələnggə, halas; uning jismi bolsa Məsihningkidur! 18 Heqkimning silərni «kiqik peillik» wə pərixtilərgə ibadət kılıxka dəwət kılıp in'aminglardin məhrum kılıxi oja yol koymanglar; muxundak kixilər [gunahlılıq] ətliridiki oy-pikirləri bilən hakawurlixip, kərgən kərünüülxərgə esiliwalmaktidur; 19 Ular «bax»ni qing tutkını yoktur; lekin baxtin ügə wə singirlər arkılıq pütktül tən kuuwwatlinidu wə bir-birigə baqlınip, Hudadin kəlgən awux bilən axmakta. 20 Əgar Məsih bilən bu dunyadiki қaidə-kanuniyyətlərgə nisbətən əlgən bolsanglar,

nemixka (bu dunyada yaxiojanlardək) «Tutma!» «Tetimal!» «Təqəmə!» degəndək bəlgilimilərgə riayə kılısilər 22 (bundak [bəlgilimilər ilkidiki] nərsilərning həmmisi istemal kılınxı bilən yokılıdu)? Muxundak bəlgilimilər pəkət insanlardın qıkkən kərsətmilər wə təlimlərdin ibarət, halas; 23 ularda dərwəkə birhil pidaiylərqə ibadət, kiqik peillik wə ez tenigə ərəfa kattıq kolluk boluxni dəwət kılıx bolqoqka, ularda danalikning kerüñüxi bar; əmaliyəttə [bundak danalikning] paydisi yoktur — ular pəkət əttiki həwəslərgə yol koyidula, halas.

3 Silər Məsih bilən tang tirildürülgən bolsanglar, əmdi yukiridiki ixlar oja intilip izdininglər; Məsih, xu yərdə Hudanıng ong yenida olturdu. 2 Kəngülzehninglərni yərdiki ixlar oja əməs, bəlkı yukirikı ixlar oja köyunglar; 3 qünki silər əlgənsilər, wə hayatinglər Məsih bilən billə Hudada yoxurun turidi. 4 Əmma həyatımız bolqan Məsih axkarilənqan qəqədə, xuan silər uning bilən billə xan-xərəptə axkarilindiqən bolisilər. 5 Xunga yərgə təwə ixlərni kılıquqi hərkəndək əzaliringlərni, yəni buzukluk, napaklık, iplas həssiyatlar, rəzil həhixlər wə nəpsaniyətqılık (u butpərəslikkə barawərdur) ni əlümgə məhküm kilinglər; 6 qünki bu ixlar tüpəylidin Hudanıng əqəzipi itaətsiz pərzəntlərgə qüxicidü. 7 Silər bular arısida yaxiojan waktinglərda, bundak ixlardımı mangoqansıllar. 8 Əmma hazır silər muxularningmu həmmisini əzünglərin seliwetinglər — yəni əqəzəp, kəhr-səpra, yaman niyətlər, təhəmət, aqzınglərin qikidiqən iplas səzlərnimə siliwetinglər. 9 Bir-biringlər oja yaxiojan səzlimənglər; qünki silər kona adəmni kilmixləri bilən seliwtəkənsi llər, 10 wə yengi adəmni kiygənsi llər; yengi adəm bolsa əzini Yaratkuqining sürət-obrazi boyiqə toluk bilixtə daim yengilimakta; 11 uningda hərkəndək yunanlıq yaki Yəhədüy, sünnətlik yaki sünnətsiz, yat mədiniyətlik, Skit, kul yaki hərlər məwjuṭ əməstur; bəlkı Məsih həmmidur, wə həmmididur. 12 Xunga, Hudanıng tallıwalıqanlırioja, pak-mukəddəs wə seyüngənlərgə layik, adəmgə iq aqəritidiqən baqlıqları, məhrəbanlıq, kiqik peillik, məminlik wə səwr-takətlilikni kiyiwelinglər; 13 bir-biringlər oja yol koymanglar, narazılıq ix bolsa bir-biringlərni kəqürüm kilinglər; Məsih silərni қandaq kəqürüm kılıqan bolsa silərmə xundak kilinglər. 14 Muxu ixlərning üstigə kamil birlükning rixtisi bolqan mehîr-muhəbbətni köxup beringlər. 15 Məsihning

hatırjəmliki kəlbinglarda həküm sürsun (silər bir tən bolup bu hatırjəmlikdə boluxka qəkirişən ikənsilər) wə xundakla rəhmət eytixlarda bolunglar. **16** Məsihning söz-kalamını əzünglarda baylıq hasıl kılıp turoquzunglar, barlıq danalıq bilən bir-biringlərə əgitinglər, jekilənglər, qin kəlbinglarda zəbur-nəoymilər, mədhiyə küyləri wə rohiy nahxilərni yangritip Hudani qiraylıq mədhiyilənglər; **17** wə həmmə ixlarda, sez bolsun, əmal bolsun, həmmisini Rəb Əysanıng namida kılıp, uning arkılıq Huda'Atiəzə rəhmət eytinglər. **18** Silər ayallar, Rəbdəolojan süpitinglərə layik ez ərliringlərə boy sununglar; **19** silər ərlər, ez ayalliringlərə muhəbbət kersitinglər; ularərə aqqık kilmanglar. **20** Silər balilar, atananglərə həmmə ixlarda itaət kilinglər; qünki bundak kılıx Rəbdəolojan güzəl ixtur. **21** Silər atilar, baliliringlərning kəngligə azar bərmənglər; undak kılısanglar kəngli yara bolidu. **22** Silər kullar, əttinolojan hojayininglərə həmmə itxa itaət kilinglər; pəkət kez alididila hizmət kılıp, insanlarnı hux kılıquqi kullardin bol manglar, bəlkı Rəbdin əyminip qin kənglünglərdin ix kerünglər. **23** Nəmə ixni kiliwatlıq bolsanglar, uningda insanlar aldida əməs, bəlkı Rəb aldida kılıqandək jan-dil bilən uningoja ixlənglər; **24** qünki mirasning in'amioja Rəbdin müvəssər kılınojanlıkinglərni bilisilər; qünki silər Rəb Məsihning ibadət-kullukididursilər. **25** Əmma kim həkkaniyətsizlik kilsə kılıjan həkkaniyətsizlik ez bexioja qüxicidu; bu itxa heqkandaq yüz-hatira kılınilər yoktur.

4 Silər hojayinlar, kəlliliringlərə adil wə toqra muamilə kilinglər; qünki ərxətə ez hojayininglərning barlığını bilisilər. **2** Dua-tilawətkə hərkəndək wakitta berilinglər, buningda rəhmətlər eytixip hoxyar turunglar; **3** xuning bilən biz üçünmu dua kılıqaysılərki, Huda bizgə Məsihning sirini jakar lax üçün Əz səzığə iixik aqsun; mən dəl sir üçün zənjirlər bilən baqlanışanmən; **4** xunga kılıxka tegixlikim boyiqə, sirni axkariliximoja [dua kilinglər]. **5** Sirttikilərgə nisbətən danalıq bilən menginglər, pursətlər qıkkanda kəngül koyup koldin bərmənglər. **6** Silərning gəp-səzliringlər hərdaim mehîr-xəpkət bilən bolsun, tuz bilən tetitilsun; xuning bilən silər hərbir adəmgə kəndək jawab berixni bilisilər. **7** Səyümlük kərindək həm Rəbdə sadik hizmətkar, ixdiximizolojan Tikikus silərgə mən toqruşuk həmmə ixlərni məlum kılıdu. **8** Mən uni dəl muxu ix üçün yeninglərə əwətixim, silərning

əhəwalinglərni biliwelixi wə xundakla kənglünglərə ilham-riqbət berixi üçündür. **9** Mən ezi silərdinolojan, sadik wə səyümlük kərindiximiz Onesimusunu uning bilən əwəttim; ular silərgə muxu yərdiki barlıq ixlərni məlum kılıdu. **10** Türmidiximolojan Aristarhus silərgə salam yollaydu; Barnabasning nəwri inisi Markusmu xundak (silər uning toqruşuk tapxuruşklärni tapxuruwaldinglər; u yeninglərə kəlsə, uni kobul kilinglər); **11** Yustus dəp atalojan Yəxuanı salam yollaydu. Hudanıng padixahlıq üçün manga hizmətdaxolojan sünnet kılınojanlardın pəkət muxular bardur; ular manga təsəlliolojan. **12** Silərdinolojan, Məsih Əysanıng kuli əpafras silərgə salam yollaydu; u silərning Hudanıng pütkül iradisidə mukəmməl, kamalətkə yetip qing turuxunglar üçün hərdaim silər üçün dualarda kürəx kılıdu. **13** Qünki mən uningoja guwahqımənki, u silər üçün, Laodikiadikilər üçün wə Heyrapolistikilər üçünmu kəp japa tartıdu. **14** Səyümlük tewipolojan Lukədin silərgə salam, Demastinmu xundak. **15** Laodikiadik kərindəxlarə bizdən salam, Nimfaqə həm uning eyidə yiqilidiojan jamaətkimu salam eytinglər. **16** Bu hət aranglarda okulojandin keyin, silər uni Laodikiyidiki jamaəttiməkən okutunglar, wə Laodikiyədikilərgə yazojan hətni silərməkən okunglar; **17** wə Arkippuska: «Sən Rəbdə tapxuruwalıq hizmitinggə, toluk əmal kılıxing üçün kəngül koyojın» – dəngərələr. **18** Mənki Pawlustin ez kolumn bilən yazojan salam. Mening kixənlinip əmək qoyulmuşanlıqimni əslənglər. Silərgə mehîr-xəpkətolojan!

Tesalonikalıklarşa 1

1 Mənki Pawlus, Silas həmdə Timotiydin Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihədə boloğan, Tesalonika xəhiriidiki jamaətə salam. Silərgə mehîr-xəpəkət wə hatırjəmlik boloğay! **2** Biz dualirimizda silərni yad etip turup, Hudaqə silər üçün hərdaim təxəkkür eytimiz; **3** Huda'Atimizning aldida etikadınglardın boloğan əməllirinqlarnı, mehîr-muhəbbəttin qıkkarı jəpalık ajiringlarnı, Rəbbimiz Əysa Məsihkə baqlıloğan ümidi təboloğan qıdamlıkinglarnı izqıl əsləp turuwatımız. **4** Qünki əy kərindaxlar, Huda səyənələr, Uning silərni tallıqanlıkı bizgə ayan. **5** Qünki hux həwirimiz silərgə yətküzülgini dərəsənlə bilənla əməs, bəlki küq-kudrət bilən, Muqəddəs Roh bilən, mutlak jəzmləxtürülgən haldə silərgə yətküzülgən; uning üstigə, bizning silərning aranglarda bolojinimizdə silərni dərə ezipimizi qandaq tutkənlikimizni obdan bilisilər. **6** Xuning bilən silər eçir azab-okubət iqidə turuklukmu, Muqəddəs Rohning xadlıkı bilən səz-kalamni kobul kılıp, bizni, xundakla Rəbning Əzini ülgə kılıp əgəxtinglar, **7** xuning bilən silər Makedoniyə wə Ahaya əlkiliridiki barlıq etikadıqlarşa ülgə bolup qıktınglar; **8** qünki Rəbning səz-kalamı silərdin pəkət Makedoniyə wə Ahayaqılı yangrap kəlməstən, bəlki həmmə yərgə Hudaqə baqlıloğan etikadınglar toqıruluk həmmə yərgə həwər tarkılıptu; nətijidə, bizning [xu yərlərdə hux həwər toqıruluk] həqnəma deyiximizning hajiti kalmidi. **9** Qünki [biz barəqanlıki jaydiki] kixilər silərning bizni qandaq karxi alojanlıkinglarnı, silərning butlardin qandaq waz keqip tirik wə həkkiyət Hudanıng hizmitidə boluxka, xundakla Uning Ooqlining, yəni U əlümdin tirildürgən, kəlgüsida kelidiqən oqəzəptin bizni kütküzələqi əysanıng ərxtin kelixinini kütüxkə Hudaqə baqlıkinglarnı bayan kilişidu.

2 Qünki, i kərindaxlar, bizning aranglara kirginimiz toqıruluk bilisilərki, u bikaroja kətmidi. **2** Silərgə yənə xumu məlumki, gərqə ilgiri Filippi xəhiriidə kiyin-kıstak wə harlikə uqrıloğan bolsakmu, zor qattık karxılıkka karımay Hudanıng hux həwirini silərgə yətküzüxkə Hudayimizning mədət berixi bilən yürəklik bolduk. **3** Qünki bizning etünüx-jekiləxlirimizdə həqkəndək aldamqılık, napak niyat yaki hıyligərlik yoktur. **4** Əksiqə, biz Huda təripidin hux həwərning amanət kılınışka layik kərülən adəmlərni süpitidə biz xuningə munasip haldə adəmlərni

əməs, bəlki əlbətimizni sinioquqi Hudani hursən kılıx üçün [hux həwərnii] jakarlaymız. **5** Qünki silər bilgəndək biz həqkəysi wakıttı aranglara huxamətqılık bilən wə yaki tamahorlukka nikab takəp kəlmidük — (bu ixta Huda bizgə guwahqidur) — **6** gərqə biz Məsihning rosullirining süpitidə tələp yüksəlyəldiqlənən bolsakmu, məyli silər bolunglar yaki baxkilar bolsun, həqbir insandin birər izzət-xəhrət izdигən əməs idük. **7** Əksiqə biz aranglarda huddi bala imitidiqən ana eż bowaklirini kəyünüp asrioqandək silərgə mulayim muamilidə bolduk. **8** Xu qəqə, silərgə xundak təlpüngənidük, silərgə pəkət Hudanıng hux həwərini tapxuruxnilə əməs, hətta eż jenimizni tapxuruxkımı razımız; qünki silər bizgə intayın kədirlik idinglar. **9** Qünki, i kərindaxlar, bizning qandaq jəpalık əmgək kılıqınımız esinglarda bardur; həqkəsinglərə eojirimizi salmaslıq üçün keqə-kündüzləp mehnət kıldıq, Hudanıng hux həwirini silərgə yətküzdük. **10** Etikadıqlardın boloğan silərning aranglardıki əməliyətlirimizning qandaq iħlasmən, həkkaniy wə əyibsiz ikənlikgə eżüngər wə Hudanıng Əzimu guwahqidur. **11** Wə yənə silər bilgininglərə, atining eż pərzəntlirigə nəsihət bərginidək biz hərbiringlərə xundak jekiləp, riqbat-təsəlli berip, silərni eż padixaħlikijoja wə xan-xəripiġa qakırıwatkan Hudaqə layik haldə mengixka dəwət kıldıq. **12** Hudaqə yənə xu səwəbtin tohtawsız təxəkkür eytimizki, silərning bizdin angloqən Hudanıng səz-kalamıqə kulak salojininglarda, uni insanların kəlgən səz süpitidə əməs, bəlki uning əməliy süpitidə, yəni Hudadin kəlgən səz-kalam dərə uni kobul kıldinglar; u [səz-kalam] hazır ixəngüqi silərdə ixliməktə. **13** Qünki silər, i kərindaxlar, Yəhudiya əlkisidiki Məsih Əysada boloğan jamaətlərdin ülgə aldinglar; ular [xu yərdə] Yəhudiylar təripidin qandaq harliklərə uqrıloğan bolsa, silərmə eż yurdaxlıringlar təripidin ohxax harliklərə uqrıdinglar. **15** Ular, yəni xu Yəhudiylar, əslidə Rəb Əysani wə pəyojəmbərlərni eltürgən wə biznimiz ziyankəxlik kılıp köoqlıwətkənidi. Ular Hudani narazi kılıp, wə həmmə insan bilən kərixip, **16** «yat əlliklär»ning nijatlıkka erixixi üçün ularə qəzəbə sezliximizgə toskunluq kiliyatidu. Xuning bilən ular gunahlarını üzülsüz qekigə yətküzməktə; lekin oqəzəp ularıng bexiqə toluki bilən qüxürülük aliddə turidu. **17** Lekin biz, i kərindaxlar, amalsız silərdin intayın kışka wakıt judalaxkan bolsakmu (təndə bolsimu, kəlbədə əməs), silər bilən yənə didar kərübüxkə kəwətla

intizarlığımızdan yeninglarqa berixka tehimu bək intildik! **18** Xuningdək yeninglarqa barojumız bar idi – əməliyətə mənki Pawlus kaya-kaya tirixip baktı; biraq buningoja Xəytan toşkunluq kıldı. **19** Qünki bizning istək-arzuyımız, xadlikimiz wə Rəbbimiz Əysə kayıtip kəlgəndə pəhirlinidiojan tajimiz nemə bolidu? Bu dəl silər əzüngərəməsmə? **20** Qünki silər bizning pəhrimiz, bizning xadlikimiz!

3 Xuning bilən biz [silərdin həwərsiz] takitimiz tak bolup, əzimiz Afina xəhirdə yaloquz kəlip, **2** aldinglarqa kərindiximiz həm Huda yolida Məsihning hux həwiridə boluwatkan hizmətdiximiz Timotiyi silərni etikadta mustəhkəmləx-küçəyitix wə riqbətləndürük üçün əwətixni əkarar kıldı; **3** [bizning uni əwətixtiki] məksitimir, həqkimning bexinglarqa qüxkən muxu zəhmət-kıyinqılıklar səwəbidin [etikadta] təwrinip əkəlməslək üçündür. Qünki əzüngərələr bundak ixlarqa uqraxka aldin'ala bəkitilgən, dəp bilişilər. **4** Qünki biz silər bilən billə bolən wakətimizda, silərgə həmmimiz azab-kiyinqılıkkə uqrımay əkalmaymır dəp aldin'ala eytkənidük. Əməliyətə həzir deginimizdək boldı, dəp bilişilər. **5** Xu səwəbtin takitim tak bolup, etikadinglarning zadi əkəmdək ikənlikini bilix üçün, azduroquj silərni azdurup bizning silərgə singdürgən əjrimiz bikarətə kəttimikin dəp ənsirəp, Timotiyi yeninglarqa əwətəknədim. **6** Lekin Timotiy bayə yeninglardin kayıtip kəlgəndə, etikadinglar wə mehîr-muhəbbitinglər tooprısında bizgə yahxi həwər elip kəlip, silərning bizni hərdaim seqinip turoqanlıkinglərni wə huddi biz silər bilən didarlixka təlpünginimizdək, silərningmu bizni kərgüngərələr kəlgənlilikini eytti. **7** Xuningdək, əy kərindaxlar, beximizoja qüxkən muxundak barlıq azab-əkubət wə eçirqliq iqidə turiwatkinimizdə silərdin, yəni qing etikadinglardin riqbət-təsəlli tapılıq; **8** Qünki Rəbdə qing turoqan bolsanglar, biz [əlməy], həyat əkalmız! **9** Əmdi silər üçün, Hudayımız aliddə silərning wəjingtardın tolimu xadlanduk, bu zor xadlikimizdən silər üçün Hudaqə əqəməllik dərijidə təxəkkür eytsək bolar?! **10** Silər bilən didar kərəvək wə etikadinglardıki yetərsizliklərni mukəmməl kiliçka müyəssər bolux imkaniyiti üçün, keqə-kündüz Hudaqə zor təlmürüp yelinməktimiz. **11** Əmdi bizning Huda'Atimizning Əzi həm Rəbbimiz Əysə bizning yolimizni yeninglarqa baxlioqay; **12** Əmdi mehîr-muhəbbətimiz silərgə toloqandək, Rəb silərning bir-biringlarqa wə həmmə adəmlərgə

bolöjan mehîr-muhəbbitinglərni axurup, tolup taxturoqay; **13** həm xundak bolənənda, Rəbbimiz Əysə Əzining barlıq mukəddəs bəndilili bilən billə kayıtip kəlgəndə əkəlbinqərələr bizning Huda'Atimiz aliddə pak-mukəddəslikdə nuksansız boluxka mustəhkəmlinidu!

4 Ahirida, i kərindaxlar, biz Rəb Əysəda turup silərdin xuni ətünimiz həm jekiləymizki, silər bizdin Hudani hursən kiliçka əkəmdək mengixinglər kerəklikini tapxuruwaləqiniglərdək həm hazır xu boyiqə mengiwatqiniglərdək, xundak kiliçinglər tehimu exip taxkay. **2** Qünki silər bizning Rəb Əysə arklılıq silərgə nemə əmrlərni tapiliojanlığımızı bilisilər. **3** Qünki Hudanıng iradisi xuki, pak-mukəddəs kiliçka, hərkəndək buzukqılığın saklinix, **4** yəni hərbiringərələr Hudanı tonumaydiojan taipilərdək xəhwaniy həwəslərgə berilməy, bəlkı əkəmdək kiliçka ez tenini baxkərəp, uni pak-mukəddəslikdə ar-nomus bilən saklavəni eginivelixtur. **6** Bu jəhətlərdə həqkim əz kərindixinə həkkiqə qang selip, ez payda-mənpətiini kəşfəlimis; qünki biz ilgiri silərgə qüxəndürüp toluk agahlanduroqinimizdək, barlıq muxundak ixlarda Rəb Əzi intikam aloquqidur. **7** Qünki Huda bizni napaklikka əməs, bəlkı pak-mukəddəslikdə yaxaxka qəkirdi. **8** Xuning üçün bu [həkikətni] rət kiliçka adəm, insaniy həqiqəti əməs, bəlkı silərgə Muqəddəs Rohini ata kiliçka Hudanı rət kiliçka bolidu. **9** Əmdi kərindaxlık mehîr-muhəbbətə kəlsək, bu tooprısında silərgə yezip olturiximizning həjiti yok. Qünki Huda Əzi bir-biringlarqa mehîr-muhəbbət kərsitixni ebatməktə. **10** Qünki silər pütkül Makedoniya əlkəsidiki həmmə kərindaxlarqa xundak kiliwatisilər; xundak bolsimu, i kərindaxlar, xundak kiliçka berilip tehimu exip texixinglərni, **11** xundakla biz silərgə tapiliojanımızdək, tinq yürüxni, [baxkəlarning ixliriqə] [arilaxmay], ez ixinglər bilən bolup, ikki kələngərələr tayinip yaxaxna nixan kiliçka intiliqinglərni ətünimiz. **12** Mana xundak kiliçlar, sırttikilər aliddə izzət-hərmətə sazawər bolup mangisilər wə həqkimning koliçə bekiniq kəlməsilər. **13** Lekin, əy kərindaxlar, ümidsizlik iqidə yaxawatqən baxka həmmisidək, [aranglardik] [əlümədə] uhləp kələngərələrə əkəlbinqərələr həsrət qəkməsliklər üçün ularning hələ toopluluk həwərsiz kiliçinglər halimaymır. **14** Qünki biz Əysənin elüp tirilənlilikdə ixəngənikənmiz, [Əysə kaya-kəlgənidə], əlümədə Uningda uhləp kələngərələrni Huda Uning bilən billə elip kelidiqənlikdə xinimiz. **15** Qünki rəbning səz-kalami boyiqə silərgə xuni eytimizki, Rəb kaya-

kəlgüqə tirik қalojan bizlər uning aldioja qıkiximiz jəzmən əlümədə uhlap қalojanlarningkidin awwal bolmayıdu; **16** Qünki Rəb kattik bir nərə tartip, bax pərixtining awazi wə Hudanıng kanay sadasi iqida asmandin qüxicu wə Məsihədə bolup əlgənlər awwal tirilidu; **17** andin tirik қalojan bizlər ular bilən birgə Rəb bilən həwada kərüxüx üçün, bulutlar arisioja elinip kətürülimiz; xuning bilən biz Rəb bilən mənggü birgə bolımız. **18** Xunga, bir-biringlaroja bu sezlər bilən riqbət-təsəlli beringlar.

5 Lekin i kerindaxlar, silərgə xu ixlarning wakıtları wə zamanlıri tooprısında yeziximning hajiti yok. **2** Qünki ezunglar obdan bilisilər, Rəbning künü huddi keqidə kirgən ooprining kelixigə ohxax [tuyuksız] kelidu. **3** Əmdi kixilər «[Dunya] tinq-aman boluwatidu» dəp turoqanda, huddi həmilidər ayalning tolojiki uxtumtut tutkınındək, əhaləkət ularning bexioja tuyuksız qüxicu; xuning bilən ular uningdin keqip kütulalmayıdu. **4** Lekin silər, i kerindaxlar, karangoçuluqtə turoquqlar əməssilər; xuning bilən u kün silərni oqrıdək qəqütüp kəlməydu. **5** Qünki silər həmminglər yoruklukning pərzəntliyi, kündüzning pərzəntlidursilər; biz keqiqə təwə yaki ərəngəjulukka mənsup əməsmiz. **6** Xuning üçün baxka həmmisidək uhlımaylı, bəlkı səgək wə salmağ bolaylı. **7** Qünki uhləydiqanlar keqisi uhləydu, məst bolidiqanlarımı keqisi məst bolidu. **8** Bırak eşimiz kündüzgə mənsup bololandın keyin, salmağ bolaylı, kekrkimizgə etikad wə mehîr-muhəbbətni sawut kılıp, beximizoja nijatka baqlanıjan ümidni dubuloja kılıp kiyivalaylı; **9** qünki Huda bizni Əz oqəzipigə uqrıtix üçün əməs, bəlkı Rəbbimiz Əysa Məsih, arkılık nijatka erixtirüx üçün tallap bekitkən. **10** U biz üçün əldi — məksiti, hayat kəlip oyqak tursakmu yaki [əlümədə] uhliojan bolsakmu, bizning Uning bilən billə hayatı boluximiz üçündür. **11** Xuning üçün, hazır kiliwatķininglaroja ohxax, bir-biringlərni dawamlik riqbətləndürüp, bir-biringlarning [etikadını] kurunglar. **12** Əmdi i kerindaxlar, aranglarda jəpalik ixləwatkən wə Rəbdə silərgə yetəkqılık kılıp, nəsihət beriwatkənlərni ədirlixinglərni etünimiz. **13** Bu hizmətləri üçün ularni qongkur hərmət wə mehîr-muhəbbət bilən ədirləngərlər. Bir-biringlar bilən inak etüngərlər. **14** Əmma, i kerindaxlar, silərdin xunimu etünimizki, tərtipsiz yürgənlərgə nəsihət beringlar, yürəksizlərni riqbətləndürüngərlər, ajizlaroja yar-yələk bolunglar wə həmmə adəmgə səwriqan bolunglar. **15** Həqkaysinglər

yamanlıkkə yamanlıq kılmaslıkkə kəngül bəlęngərlər, bir-biringlaroja wə barlıq kixilərgə həmixə yahxılık kılıxka intilingərlər. **16** Hərdaim xadlininglər. **17** Tohitimay dua kilingərlər. **18** Hərkəndək ixtəxəkkür eytingərlər. Qünki mana bular Hudanıng Məsih Əysada silərgə karatəkən iradisidur. **19** Rohning otini eşürməngərlər. **20** Aranglarda pəyojəmbərlər qəy়atküzülgən bəxarətlik səzlərni kəmsitməngərlər; **21** həmmə gəpnı təkxürüp ispatlap kerüngərlər; durus bolsa uni qing tutup [koldin bərməngərlər]. **22** Yamanlıknıng hərkəndək xəklidin ezunglərni yiraq tutunglar. **23** Hatırjəmlıknıng Igisi bolojan Huda Əzi silərni əzülkəsil pak-mukəddəs kılıqay, Rəbbimiz Əysa Məsih, qayta kəlgüqə pütükə rohingərlər, jeninglər wə teninglərni əyibsziz saklıqay. **24** Silərni Qakiroquqi bolsa sadık-wapadur, U uni jəzmən ada kilmay kəlməydu. **25** Kərindaxlar, biz üçün dua kilingərlər. **26** Həmmə kərindaxlar bilən pak səyüxlər bilən salamlıxingərlər. **27** Mən Rəbdə silərgə xuni jiddiy tapılaymənki, bu hətni [xu yərdik] həmmə mukəddəs kərindaxlaroja okup beringərlər! **28** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti silərgə yar bolojay!

Tesalonikaliklaroja 2

1 Mənki Pawlus, Silas həmdə Timotiydin Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihə bołożan, Tesalonika xəhiri diki jamaətə salam. **2** Huda'Atimiz wə Rəb Əysa Məsihətin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik ata kılınojay! **3** Silər üçün Hudaqə hərdaim təxəkkür eytiximizə toqra kelidu (həmdə xundak kılıx tolimu layıktur), i kerindaxlar, — qünki etikadınglar küqlük əsməktə həmdə bir-biringlar oja bołożan mehîr-muğħħabbinglarmu exip taxmağa. **4** Xuning bilən biz əzimiz silərning bexinglar oja qüvkən, xundakla bərdaxlıq beriwaṭkan barlıq ziyan kəxlilik wə japa-eqirqliklar iqidə kərsətkən səwr-qidamlik wə etikadınglar üçün, Hudanıg hərkəysi jamaətliridə silərdin pəhirlinimiz; **5** bu ixlər Hudanıg kelidiojan adil hökümini kərsətidiojan roxən bir alaməttur wə xundakla, bu ixlər silərning Hudanıg padixaḥlıkioja layık hesablinixinglar üçün bolidu; silər mana xu padixaḥlık üçün zulum-zəhmət qekiwatisilər; **6** xundak ikən, silərgə eqirqlik saloquqilar oja Huda eqirqlik salsa, həm xundakla Rəb Əysa kudratlıq pərixtili bilən ərxtin kayta kərüngən qaojda, eqirqlikka uqriojan silərgə biz bilən təng aramlıq bərsə durus ix bolmamdu? **8** Xu qaojda U Hudani tonumaydiqanlardın, xundakla Rəbbimiz Əysa Məsihəning hux həwirigə itat kilməydiqanlardın yalkunluq ot bilən intikam alidu. **9** Bundak kixilar Rəbning həzuridin wə küq-kudritining xan-xəripidin məhərum kılınip, mənggülüq halakət jazasını tartıdu. (aiōnios g166) **10** U wağıtta U Əzinin barlıq mukəddəs bəndiliridə uluqlinip, xu künidə barlıq ixəngənlərdə (silər dərwəkə bizning guwahlıkimizə ixəngəndursilər) Əzinin karamətləkini kərsitip, mədhiyiləngili kelidu. **11** Xuning üçün, biz silər üçün daim xundak, dua kılımımız, silərni qakırıqan bizning Hudayımız silərni Əz [uluq] qakırıqoja layık hesablaş, yahxilikka intilgən barlıq güzəl məksət-muddialiringlarnı wə etikadıngardin qıkkən barlıq hizmətliringlarnı küq-kudriti bilən əməlgə axurojaj. **12** Xuning bilən, Hudayımızning wə Rəbbimiz Əysa Məsihəning mehîr-xəpkəti arkılıq Rəbbimiz Əysa Məsihəning nami silərdə xan-xərəp bolup uluqlinidə wə silərmə Uningu xan-xərəpkə erixisilər.

2 I kerindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihəning kayta kelisi, xundakla bizning Uningu bilən bir yərgə jəm kılınimiz toqrisida silərdin xuni etünümüzki,

2 Əgər silər «məlum rohətin kəlgən wəhiy» din bolsun, birsining söz-talimidin bolsun yaki «bizning namimizda» yeziloqan məlum hətlərin bolsun «Rəbning künü yetip kəldi» deyən sözni anglisanglar, jiddilixip hodučup kətmənglər yaki dəkkə-dükkigə qüxmənglər! **3** Bu ixlərda hərkəndək adəmning hərkəndək usul bilən silərni aldxioja yol koymanglar; qünki awwal «[qong] yenix» bolup, andin «gunahiy adəm», yani «halakətə məhkum kılınoquqi adam» axkarilanmışaq, axu kün kəlməydu. **4** Xu adəm huda dəp ataloqanoja yaki kixilər qoqunidiojan hərkəndək nərsilərgə karxi qıkip, əzini həmmidin üstün kılıp kərsitudu; u xundak kılıp Hudanıg ibadəthanisida olturuwelip, əzini Huda dəp kərsitip jakarlaydu. **5** Mən silər bilən billə bołożan waktimdə bularnı silərgə eytəkinim esinglarda bardu? **6** Wə uning bəlgiləngən wakti-saiti kəlmigiqə axkarilanmaslıq üçün, nemining uni tosup turuwatkanlıq silərgə məlum. **7** Qünki «kanunni yokatkuqi sirlək, küq» allığa qan yoxurun hərikət kilməkta; lekin bu ixlərni hazırlıq tosup keliwatkan birsi bardur; U otturidin qıkkəqə xundak tosukluk peti turidu; **8** andin axu «kanunni yokatkuqi» axkarilinidu; birək Rəb Əysa aqzidiki nəpisi bilənla uni yutuwetidu, kəlgən qaojdiki parlak nuri bilən uni yok kiliwetidu. **9** «Kanunni yokatkuqi»ning məydanoja qıkkı Xəytanning pəntliri bilən bolidu, u hər türlük küq-kuđrət, məjizə wə yaloqan karamətlərni kərsitip, **10** halakətə yüzləngənlərni azduridiojan hərhil kəbih hıylə-mikirlərni ixlitudu. Ularning halakət aldida turuwatkanlıqining səwəbi əzlirini nijatka yetəkləydiqan həkikətni səyməy, uningoja kəlbidin orun bərməslikidindur. **11** Xu səwəbtin, Huda ularoja yaloqanlılıqka ixənsun dəp həkikəttin qətnitidiojan bir küq əwətidu. **12** Nətijidə, həkikətə ixənməy, bəlkı əbihlikni hursənlilik dəp bilgənlərning həmmisi jazaqə məhkum kılınidu. **13** Lekin, əy, Rəb səygən kerindaxlar, biz silər üçün hərdaim Hudaqə təxəkkür eytiximizə toqra keliduki, Huda Rohning wasitisidə pak-mukəddəs kılıninglalar wə həkikətə ixininixinglər arkılıq silərni nijatka erixixkə mukəddəmdila tallıwaldı. **14** U biz yətküzgən hux həwər arkılıq silərni xu nijatka, yəni Rəbbimiz Əysa Məsihəning xan-xəripigə erixixkə qakirdi. **15** Xuning üçün, əy kerindaxlar, tapan tirəp turunglar, biz silərgə eqizqə yaki hət arkılıq yətküzgən təlimini qing tutunglar! **16** Əmdi Rəbbimiz Əysa Məsihəning Əzi wə bizni səygən,

mehir-xəpkət bilən mənggülük riqbət-təsəlli həm
güzəl ümid ata kılajan Huda'Atimiz (**αιօνιος 9:16**) 17
kəlblinglarnı riqbətləndürəyə həmdə silərni hərbir
güzəl ix kılıxta, hərbir yahxi səzlərni yətküzüxtə
küqləndürəyə!

3 Ahirida, i kərindaxlar, biz üçün dua kilinglarki,
Rəbning səzi huddi silərgə yətkən qəqdikigə ohxax,
[hərkəndək yərdə] tez tarkəlsun wə xan-xərəplik
dəp uluqlansun; 2 xuningdək bizning kəbih, wə rəzil
adəmlərdin kutuluximiz üçünmu dua kilinglar. Qünki
həmmila adəm ixənq-etikadlıq boluwərməydu. 3
Əmma Rəb Əzi ixənqliktur; U silərni mustəhkəm
kılıdu həm rəzil bolquqidin saklaydu. 4 Əmma
Rəbdə, silərgə tapilioqinimizni kiliwatisilər, xundakla
dawamlıq kiliweridu, dəp hatırjəmmiz. 5 Əmdi
Rəb kəlblinglarnı Hudanıng mehir-muğəbbitigə həm
Məsihning səwr-qidamlıkıja qəmkəxkə yetəkligəy.
6 Əmdi kərindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning
namida xuni tapilaymızki, bizdin alojan təlimlərgə
riayə kılmay, tərtipsiz yürgənlərdin eziünglarnı neri
tutunglar. 7 Bizdin kəndək ülgə elixinglar kerəklikini
eziünglər bilisilər; qünki biz silər bilən billə bolqanda
tərtipsiz yürmigənidük. 8 Həqkimning nenini bikarəja
yeməyttük; bəlki biz həqkaysinglarqa eçirrimizni
salmaslıq üçün, keqə-kündüzləp tirixip-tirmixip
japalıq ixləyttük. 9 Bundaq kılıxımız, silərdin yardım
kütüxkə həklik bolmioqanlıkimizdin əməs, bəlki
əzimizni silərgə bizdin yahxi ülgə kaldurup, silərning
bizə ağıxixinglar üçün idi. 10 Qünki biz silərning
yeninqarda bolqinimizda silərgə: «Biriş ixləməymən
desə, u yemisun!» dəp tapilioqanidük. 11 Qünki
biz aranglarda bəzilərning tərtipsiz laoqaylap, həq
ixliməy baxqıllarning ixlərija arılıxip yürüdiqanlığını
anglidük. 12 Biz muxundaklarqa Rəb Əysa Məsihə
xundak buyruymız wə ulardin ətünüp soraymızki,
tinq yaxap, əmgikinglər bilən əz neninglarnı tepip
yənglər. 13 Lekin silər, i kərindaxlar, yahxi ixlarnı
kılıxtın erinmənglər. 14 Əmma əgər uxbu hetimizdiki
səzlərgə itaat kilmaydiqan birsi bolsa, uningdin həzər
əylənglər wə uni hijalətkə kaldurux üçün uning bilən
bardi-kəldi kılmandalar. 15 Birak, uni düxmən qatarida
kərməy, əksiqə uningoja bir kərindax süpitidə nəsilət
kilinglar. 16 Hatırjəmlik Igisi bolqan Rəb hər wəkət
hər yolda xəhsən silərgə hatırjəmlik ata kılqay. Rəb
həmminglər bilən billə bolqay! 17 Mənki Pawlus bu
ahırkı salimimni əz қolum bilən yazdım; bu, mening
həmmə hətlirimning əzizə has bəlgisidur. Mana bu

mening əz қəlimimdür. 18 Rəbbimiz Əysa Məsihning
mehir-xəpkəti həmminglərə yar bolqay!

Timotiyqa 1

1 Kütküzöjuqımız Hudaning wə ümidimiz Məsih Əysanıng əmri bilən Əysa Məsihning rosuli kılıp təyinləngən mənki Pawlustin 2 etikad yolidiki əzümning sadık oqlum bolğan Timotiyqa salam. Huda'Atımız wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehîr-xəpkət, rəhîmdillik wə hatırjəmlik boløy! 3 Makedoniya əlkisiga baroqanda, səndin etünginimdək [xuni yənə etünimənki], [xu yərdiki] bəzi kixilərgə bid'ət təlimlərni əgətmənglər dəp tapılıxing üçün sən dawamlıç Əfəsus xəhiri də qalopin; 4 ularning əpsanılar wə ayioqi yok nəsəbnamilərgə bənd bolmaslıkını tapilioqin; bular Hudaning etikad arkılıklı əməlgə axurulidioqan Əz əyigə bolğan pilanını ilgiri sürməydu, bəlki pəkət bimənə talax-tartıxlarnı kəltürüp qikiridu, halas. 5 Əmdilikdə bizə tapilanıqan təlimning muddiasi sap əlb, pak wijdan wə sahtiliksiz etikədtin kelip qikidioqan mehîr-muhəbbəttin ibarəttur. 6 Bu ixlarda bəzi kixilər qətnəp, bimənə gəplərni kılıxka burulup kətti. 7 Ularning Təwrat əmanuning əliması bolousu bar; birak ular əzlirining nema dəwətənənlığını yaki əzlirining hədəp kəyt kiliwatqan səzlirining nema ikənlikini qüxənməydu. 8 Əmdi bizə məlumki, əgər kixilər Təwrat əmanunuñ əyni muddiasida қollansa, u paydılıktur. 9 Qünki biz yənə xuni bilimizki, Təwrat əmanı həkkaniy adəmlər üçün tüzülgən əməs, bəlki əmanuqə hilaplık kiloquqlar wə boynı kattıqlar üçün, iħlassızlar wə gunahkarlar üçün, iplaslar wə kupurluk kiloquqlar üçün, atisini əltürgüqilər wə anisini əltürgüqilər üçün, katillar, 10 buzukluk kiloquqlar, bəqqiwazlar, adəmlərni küllükça bulioquqlar, yaloqanqilar, kəsəmhorlar üçün wə yaki saqlam təlimlərgə zit bolğan baxqa hərkəndək kilmixlarda boloğanlar üçün tüzülgən. 11 Bu təlimlər təxəkkür-mubarəkkə layık Boluoqı Hudaning manga amanət kılɔjan xan-xəripini ayan kılɔjan hux həwərgə asaslaqan. 12 Manga küq-kudrət bərgən, meni ixənqlik dəp կարա, Əz hizmitigə təyinligən Rəbbimiz Məsih Əysa qəna təxəkkür eytimənki, 13 U meni təyinlidil! — burun kupurluk wə ziyankəxlik kiloquqi, zalim bir adəm bolsammu, manga rəhîm kərsitildi; qünki mən bu ixlarnı nadanlıq wə etikədsizliktin kılɔqanidim. 14 Həlbuki, Rəbbimizning manga kərsətkən mehîr-xəpkəti ziyyadılıxip, Məsih Əysada bolğan etikad wə mehîr-muhəbbət wujudumoq elip kirilixi bilən

exip taxtı. 16 Muxu səz ixənqlik wə hər adəm uni kəbul kılıxi tegixliklər — «Məsih Əysa gunahkarları kütküzux üçün dunyaqə kəldil!». Mən gunahkarlar iqidiki əng əxəddiyisidurmən! Lekin dəl xu səwəbtin Məsih Əysanıng əng əxəddiy gunahkar bolğan meni, keyin Əzigə etikad kılıp, mənggülüç həyatka erixidioqanlar oq misal kılıp məndə Əzining barlıq səwr-takıtını ayan kılıxi üçün, manga rəhîm-xəpkət kərsitilgəndur. (aiōnios g166) 17 Əmdi mənggülüç Padixaħka, yəni əlməydiqan wə kez bilən kərgili bolmaydiqan, birdinbir Hudaqə əbədil'əbədgıqə hərmət-izzət wə xan-xərəp boløy! Amin! (aiōn g165) 18 Əy, oqlum Timotiy, burun sən toopruluq eytiloqan bəxərətlək wəhîylərgə asasən bu buyrukni sanga tapxurimən. Bu wəhîylərni koral kılıp, etikadta wə pak wijdanında qing turup, güzəl urux kılqışasın. Bəzilər wijdanida pak turuxtin qətnəp kətti, nətijidə ularning etikədi huddi hada taxka urulup oqrək bolğan kemidək wəyran boldi. 20 Humeneus wə Iskəndərlər mana xundak kixilərdindur. Ularnı kupurluk kılmaslıknı əgənsun dəp, Xəytanning ilkigə tapxurdum.

2 Mən həmmidin awwal, [etikədqılar oq] pütkül insanlar üçün Hudadin tiləklər tilixini, dua-tilawət kılıxını, baxķilar üçün murajət kılıxını wə təxəkkürlər eytixini, 2 bolupmu padixaħlar wə barlıq əməldarlar üçün dua-tilawət kılıxını jekiləymən. Xundak kılqanda, biz toluk iħlasmənlilik wə salmaklıq bilən tinq wə aman-esən həyat kəqürələyimiz. 3 Bundak dua-tilawət kılıx güzəl ixtur, Kütküzöjuqımız Hudanı hursən kılıdu. 4 Qünki U pütkül insanning kütkuzuluxi wə ularning həkikətni tonup yetixini halaydu. 5 Qünki birlə Huda bardur, Huda bilən insanlar arisida bir kelixtürgüqim bar, U bolsimu Əzi insan bolup kəlgən Məsih Əysadur. 6 U barlıq insanları hər kılıx üçün Əzini kurban kılıp bədəl təlidid; xundak kılıp bekitilgən wakit-saitidə Hudaning nijatiqə guwahlıq berildi. 7 Mən bu guwahlıknı yətküzük üçün jakarqi wə rosul boluxka təyinlinip (mening bu səzlirimning həmmisi rast, mən yalɔjan gəp kilmidim), yat əlliklärə etikad wə həkikət yolidə əgətküqi bolup tikləndim. 8 Xunga, mən xuni halaymənki, ərlər kəyərdə bolsun, duaqə jəm bolğanda oqəzəpsiz wə dətalaxsiz əhalda, əhalal əməllik kollırını kəltürüp dua kilsun. 9 Ohxax yolda ayallarmu muwapıl kiyinip, əzlirini ar-nomus wə salmaklıq bilən pərdəz kilsun. Ularning əzlirini pərdəzlx, qaqlırını alahidə yasax wə altun, ünqəmərwayit wə esil kimmət kiyim-keqəklər bilən əməs,

10 bəlki güzəl əməlliri bilən pərdəzlixini halaymən. Bu, Huda yolidə təkəwadar bolay degən ayallar oja yarixidü. **11** [Jamaət sorunlırıda], ayallar tinq olтурup, toluk itaətmənlik bilən təlim alsun. **12** Lekin ayallarning ərlərgə təlim berixi yaki ular üstidin həküm sürüxigə yol koymaymən. Əksiqə, ular tinq bolsun. **13** Qünki awwal Adəm'ata, keyin Həwa'ana yaritilojan. **14** Awwal aldinip azduruloqanmu Adəm'ata əməs, balki [Həwa'ana] idi. U tolimu aldanojanlığının ularning itaətsizlikigə qüxtüp қalojanidi. **15** Lekin ayallar etikadta, mehîr-muhəbbət wə pak-mükəddəslikə salmaqlıq bilən turidyojan bolsa, ular tuşutta sak-salamət kütulidü.

3 «Əgər birsi jamaətkə yetəkqi boluxka intilsə, u güzəl bir wəzipini arzu қilojan bolidu» degən bu sez həktur. **2** Əmdi yetəkqi bolsa əyibsiz, bir hotunluk, salmak, pəmlik, ədəplik, məhəmandost, Huda toqrisida təlim bərələydiyojan boluxi, **3** xundakla hərəkkəx wə zorawan bolmaslıq, mulayim boluxi, səpra, nəpsaniyətqi bolmaslıq, **4** əz ailisini yahxi baxkuralaydiyojan boluxi, tolimu salapətlik bilən pərzəntlirini ata-anisioja boysunidyojan kılıp tərbiyiliyələydiyojan kixi boluxi kerək. **5** Qünki birsi əz ailisini baxkurusu bilmisə, u Hudaning jamaitidin қandağmu həwər alalisu? **6** [Yetəkqi] yengi etikadqılardın bolmisun; undak bolsa, u təkəbburlixip ketixi mumkin, xuningdək Xəytanning əyibigə kirip, u uqriyojan həkümgə qüxitidü. **7** U [jamaətning] sırtidikilər təripidinmu obdan tariplinidyojan boluxi kerək; xundaq boloqanda, u baxķıldarning қarılıxioja uqrımıdaydu, Xəytanning қıltiqioja qüxməydu. **8** Huddi [yetəkqılərgə] ohxax, jamaətning hizmətkarlırimu salmak, ikki hil gəp kilməydiyojan, hərək-xarabka berilməydiyojan, nəpsaniyətqi bolmiojan kixilərdin boluxi, **9** pak wijdani bilən etikadning sirini qing tutidyojan boluxi lazim. **10** Bundak adəmlərnimü aldi bilən sinap kərüp, əyib tərəpliri bolmisa, andin hizmət wəzipisigə қoyuxka bolidu. **11** Xuningdək, bu hizmətkarlarning ayallirımı təmkin, pitnə-pasat kilməydiyojan, salmak wə hərkəndək ixta ixənqlik boloqanlardın boluxi lazim. **12** Hizmətkarlar bir hotunluk, əz pərzəntliri wə ailisini yahxi baxkuralaydiyojan kixilərdin bolsun. **13** Hizmətkarlarning wəzipisini obdan orunəjanlar ezi üçün yahxi nam-atakka sazawər bolidu wə Məsih Əysada bolojan etikadta zor jür'ət-ixənqə erixidü. **14** Mən gərqə pat arıda yeningoja yetip berixni arzu kilsammu, yənilə bu hətni yazdim;

15 Mubada mən һayal bolup қalsam, həttin Hudaning ailisi arisida əzüngni қandaq tutux kerəklikini bilisən. Bu ailə bolsa tirik Hudaning jamaiti, həkikətning tüwrüki wə təglikidur. **16** Həmməylən etirap kilmay turalmayduki, ihlasmənlikning siri büyütür: — «Əzi insan tenidə ayan boldi, Roh Uning həkəkaniyılığını ispatlıdi, Pərixtılərgə u kərtündi, Uning həwiri pütkülləllərgə jakarlandı, Jahanda Uningoja iman kəltürüldi, U xan-xərəp iqidə ərxə ketürüldi».

4 Əmdi Roh xuni alahidə eytiduki, ahir zamanlarda bəzilər etikadın yenip, aldamqi rohlar oja wə jinlarning talimlrigə berilip əgixidü. **2** Bundak [təlim bərgüqilər] sahiliqtə yalojanqılıq kılıp, huddi daqmällap kəydürüwətəndək əz wijdanını yokitip koyojan; **3** ular nikahlinixni wə bəzi yeməklilərni istemal kılıxni mən'i kılıdu. Əmma [ular mən'i kılıdijojan] yeməklilərni Huda Əzığa etikad қilojan həm həkikətni bilgənlərning təxəkkür eytip kobul kılıxi üçün yaratkanidi. **4** Qünki Huda yaratkan həmmə nərsə yahxidur, ular təxəkkür bilən kobul kılınsa, ularning həqkəyisini qəkləp rət kılıxka bolmaydu. **5** Qünki ular Hudaning sez-kalami wə insanlarning duası bilən һalal kılınidü. **6** Bu nəsihətlərni kərindaxlarning səmigə salsang, Məsih Əysanıng yahxi hizmətkarı bolojan bolisən. Xundakla, əzüngning əstayıdıl əgəxkən etikadtki wə saoqlam talimlərdiki səzər bilən կuwwətəndürülgənliking ayan bolidu. **7** Əmma ihlassızlarning wə momaylarning əpsanılırını qətkə kekip, əzüngni ihlasmənlik yolidə qeniktərəp yetixtürən. **8** Qünki «Bədənni qeniktəruxning azrak paydisi bar, lekin ihlasmənlikdə intilihxning hərtərəplik paydisi bar; u hazırkı wə kəlgüsü һayat üçün bəht elip kelidu» **9** — bu sez həktur wə uni kobul kılıxka pütünləy ərziydu. **10** Əməliyəttə biz buning üçün japalık əjir singdürüwətimiz wə har kılıniwatımız. Qünki ümidiñizni pütküllə insanlarning, bolupmu etikad қiloquqıllarning Kütkəzəquqisi — mənggü һayat Huda oja baqlıdı. **11** Bu ixłarnı [jamaətkə] tohitmay tapiliojn wə egətkin. **12** Həqkimning sening yaxlıkingoja səl қarixioja yol koyma; bəlki sezliringdə, əməlliringdə, mehîr-muhəbbət, etikad wə paklıkta etikadqılar oja nəmunə bol. **13** Mən yeningoja baroquqə, əzüngni jamaətkə [mükəddəs yazmılarnı] okup berix, jekiləx wə təlim berixkə beqixliojn. **14** [Jamaitingning] akşakallırı қollırını uqangoja қojoqanda, [Hudaning] wəhiyi arkılık sanga ata kılınxı bilən səndə bolojan iltpatka bipərwalık kılma. **15** Bu ixlar oja berilip,

əzüngni ularoja toluk atiojin. Xuning bilən sening aloja başkanlığında həmməyləngə ayan bolidu. **16** Əzüngə wə bərgən təlimingga izqıl kəngül koyojin. Qünki xundak kılıqanda əzüngnimu wə sanga կulak saloqlanlarnimu kutkuzisən.

5 Yaxanojan ərlərni əyibligəndə kattik səzlimigin, bəlki ularoja atang süpitidə nəsihət bərgin. Xuningdək, yigitlərgə kerindaxliring süpitidə səzligin. **2** Yaxanojan ayallarоja anang süpitidə, yax ayallarоja aqa-singilliring süpitidə hər ixta pak կəlb bilən muamilə kılıqin. **3** Həkikiy tul ayallarnı hərmətləp, ularning halidin həwər al. **4** Lekin, tul ayallarning pərzəntliyi yaki nəwriliri bolsa, ular aldi bilən əz ailisigə nisbətən ihlasmənlilikni əginip, əz atanisining ajrini yandursun; qünki bu ix Hudani hursən kılıdu. **5** Əmdi həkikiy tul etüwatkan, yaloquz қalajan ayallar bolsa, ümidiini Hudoja baqlıqan bolup, keqə-kündüz dua-tilawəttə bolidu. **6** Lekin huzur-həlawətkə berilgən tul hotun hayat bolsimu, əlgəngə barawərdur. **7** Əmdi baxkilar təripidin əyiblinidiojan əhəwalıq qüxüp kalmaslıkı üçün sən ularoja bu ixlarnı jekiləp tapiliojin. **8** Lekin birsə əz tuqşanlıridin, bolupmu əz ailisidikilərdin həwər almisa, u etikadtn tanoqan dəp կarılip, kapirlardın bəttər bolidu. **9** Tul ayal tizimoja elinsa, yexi atmixin təwən bolmaslıki, birlə ərning ayali bolajan boluxi kerək, **10** yənə güzəl əməlliri bilən təripləngən boluxi, balılırını yahxi tərbiyiləp qong kılıqan, musapirlarоja mehmandostluq kərsatkən, mukəddəs bəndilərnin putlirini yuyup koyojan, kiyinqılıqta қalajanlarоja yardım қolını uzartkan, ezzini hərhil həyr-sahawət ixlirioja beqixliojanlar boluxi kerək. **11** Lekin yax tul ayallarnı [tizimlikkə] kirgüzmə. Qünki ularning ixtə həwəsliri kozojılıp Məsihən tenip, kayta nikahlinixni arzu kılıdu; **12** xuning bilən, ular dəsləp bərgən wədisigə hilaplıq kılıx səwbəlik əyiblik bolidu. **13** Uning üstigə ular hurunlukni adat kiliwelip, əymu-ey dokurup yürüxni əginidu; xundakla hurun bolupla қalmay, ojəywət կarılip, baxkilarning ixlirioja qepilojak bolup nalayık ixlarоja walaklaydiojanlardın bolup կelixi mumkin. **14** Xuning üçün, bundak yax tul ayallarning nikahlinip, pərzənt kerüp, ey ixliri bilən xuqullinixini halaymən. Xundak kılıqanda, bizə կarxi turoquoja bizni hərkəndək əyibləp-haçarətləx pursiti qıkmaydu. **15** Qünki xundak bəzi tul ayallar allikaqan etikadtn tenip Xəytanning kəynigə kirip kətti. **16** Əgər etikadi bar bir ər yaki ayal kixininig tul

kalajan tuqşanlıri bolsa, u əzi ularoja yardım bərsun, yüki jamaətkə qüxmisin. Xundak boloqanda, jamaət həkikiy igə-qakısız tul ayallarоja yardım kılalaydu. **17** Jamaətni yahxi yetəkləydiqan akşakallar, bolupmu Hudanıng səz-kalamini yətkütüx wə təlim berixtə əjir singdürgənlər ikki həssə hərmətkə sazawər kılınsun. **18** Qünki mukəddəs yazmilarda: «Haman təpkən eküzning aqzını boqmə» wə: «Mədikar əz həkkiyi elixkə həklilikdər» deyilgən. **19** İkki yaki üq guwahqı hazır bolmiojuqə, akşakal üstidin kılınojan ərzni kobul kılma. **20** Əgər [akşakallardin] birsi gunah sadir kılıqan bolsa, baxkilarningmu buningdin iibrət elip korkuxi üçün, jamaət aldida tənbih berip əyibligin. **21** Hudanıng, Məsih Əysanıng wə Huda tallıqan pərixtilərning aldida xuni sanga agah kılıp tapilaymənki, sən bu əmrlərgə həq ayrimiqiliq kılmay, həqkandaq ixta bir tərəpkə yan basmay kət'iy əməl kılıqin. **22** Birawning uqisioja қolungni koyuxka aldirap kətmə; baxkilarning gunahlıriqə xerik bolma. Əzüngni pak tutkın **23** (axkazining yahxi bolmiojanlıki, xundakla sən daim aqriydiqan boloqaqka, sula iqiwərməy, bir'az xarabmu iqip bərgin). **24** Bəzi kixilərning gunahlıları burunla enik, xundakla soraq künigiqə saklinidu; lekin bəzilərningki ularning kəynidin əgixip baridu, keyin axkarə bolidu. **25** Huddi xuningqoja ohxax, bəzi kixilərning güzel əməllirini asanla kerüwalıqli bolidu; hazır axkara bolmisa keyin axkarılanmay kalmaydu.

6 Kulluk boyunturuk astıda bolajanlarning həmmisi əz hojayinlirini hər tərəptə hərmətlisun. Xundak kılıqanda, Hudanıng nami wə Uning təlimining haçarətkə uqrixidin saklanıjılı bolidu. **2** Hojayinliri etikadqı bolsa, kulliri: «Biz həmmimiz ohxaxla kerindaxlarou» dəp, ularoja hərmətsizlik kilmisun. Əksiqə, ularoja tehimu əstayidil hizmat kilsun. Qünki ularning yahxi hizmitidin bəhrimən bolidiojanlar dəl sadık etikadqılar həm səyümlük bəndilərdur. Sən bu təlimlərni egətkin wə jekiligin. **3** Ohximiqan təlimlərni tərojib kılıqan wə saqlam səzərni (yəni Rəbbimiz Əysa Məsihning həkə səzərini), xundakla ihlasmənlilikkə yetəkləydiqan təlimni kobul kılımiojan kixi bolsa, **4** undaklar dəwəkə kərəngləp kətkən, həqnemə qüxənməydiqan kixilərdindur. Ular nizamunazırə pəyda kılıxka wə gəp talixixka hərismən; bundak ixlardin həsəthorluk, jedəl-majira, təhmət, rəzil gumanhorluk hasil bolidu, **5** həmdə niyiti qırıkləxkən, həkikəttin məhrum bolajan kixilər

arisida daimlik sürkilix kəltürüp qıqırıdu. Bundak kixılər iħlaṣmənlikni payda-tapawətning bir yoli dəp kəraydu. **6** Dərwəkə, [Hudaqə] iħlaṣmən wə razimən bolux oqayət zor paydidur. **7** Qünki biz bu dunyaqa ħeqnemə elip kəlmiduk, xuningdək uningdin ħeqnemini mu elip ketəlməymiz. **8** Xunga, yemek-iqmək wə kiyim-keqik yetərlik bolsila bulardın қanaat kılımız. **9** Lekin bay boluxni oylaydiqanlar bolsa haman azduruluxlarqa uqrəp, tuzakka wə xundakla insanlarni wəyrənqilikka wə halakətkə qəktüridiqan nuroqun əhmiķanə həm ziyanlıq arzu-həwəslörning ilkigə teyilip ketidu. **10** Qünki pulpərəslik hərhil rəzzilliklərning yiltizidur. Bəzilər buningqa intilixi bilən etikadtin qətnəp, ezlirini nuroqun dərd-ķayqular bilən sanjidi. **11** Əmma sən, əy Hudanıng adımı, bundak ixlardın yırak kąq; həkkəniylik, iħlaṣmənlik, ixənq-etikad, mehîr-muħabbət, səwr-takət wə məmin-mulayimlikni intilip koojla. **12** Etikadtiki güzəl kürəxtə küqəp kürəx kıl. Mənggülük həyatni qing tutkin. Sən dəl buningqa qakırıldığ həmdə uning yolidə nuroqunlioqan guwaħqilar aldida bu etikadning güzəl xahitlikini ķilding. (aiōnios g166) **13** Həmmigə həyatlık beriwaṭkan Hudanıng aldida, xundakla Pontius Pilatus aldida güzəl xahitlikni kılıp guwaħlik bərgən Məsih, Əysanıng aldida sanga xuni tapilaymənki, **14** Rəbbimiz Əysa Məsih kaya ayan bolouqqa, [Hudanıng] bu əmriġə həq ķusursız wə daoqsız əməl kiloqin. **15** Uning ayan boluxini waqt-saiti kəlgəndə birdinbir mənggү əlmigüqi, insan yekinxilxalmaydiqan nur iqida yaxaydiqan, həqkim kərmigən wə kərəlməydiqan mubarəkləxkə layik bolouqan birdinbir Həkümran, yəni padixahlarning Padixahı, rəblərning Rəbbi əməlgə axuridu. Uningoja izzət-hərmət wə əbədil'əbəd küq-kudrat bolouqay, amin! (aiōnios g166) **17** Bu zamanda bay bolouqanlaroqa məqrurlanmaslıknı, tayanousuz etkünqi bayılıkka əməs, bəlki biz bəhriمان boluxka həmmmini bizgə sehiyilik bilən tolup taxkən һalda təminligüqi Hudaqə tayinip ümid baqħaxni tapilioqin; (aiōn g165) **18** ularoja yahxi əmallərni ķixta [həkikiy] bay bolunglar, həyr-sahawətlik ixlarda mərd, baxkilar bilən ortak, bəhrlinixkə ķoli oquq bolunglar dəp tapilioqin. **19** Ular bundak kılqanda, həkikiy həyatni tutux üçün keləqəktə ezlirigə puhta bir asas-ul boldiqliqan bir həzinə topliyalaydu. **20** Əy Timotiy, sanga amanət ķilinoqan [həkikətlərni] koojda. Əzüngni iħlaṣsiz, kuruk gəplərдин həmdə atalmix ilimning talax-tartixliridin neri tutkin. **21** Bəzilər muxundak bimənə [ilimgə]

egimən dəp jakarlap, etikadtin qətnidi. Mehîr-xəpkət silərgə yar bolojay!

Timotiyqa 2

1 Məsih Əysada wədə kılınçan hayatıni elip berix üçün, Hudanıng iradisi bilən Əysa Məsihning rosuli bolğan mənki Pawlustin səyümlük balam Timotiyqa salam: Huda'Atimizdin wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehîr-xəpkət, rəhîmdillik wə hatırjəmlik bolqay! **3** Mən ata-bowilirimning izini besip sap wijdaniim bilən hizmitini kılıwatlıqan Hudaşa təxəkkür eytimən, qünki keqə-kündüz dualirimda seni tohtawsız əsləp turımən; **4** kəz yaxlıringni əsliginiimdə, xadlıkkə qəmüküm üçün sən bilən yənə didarlixixkə qattık təlpünüp yürməktimən; **5** qünki senində bolğan sahiliksiz etikad esimdin qıkmayıdu. Bu etikad əng awwal momang Loista, andin anang Ewnikidə bar bolğan, əmdi hazır səndimu bar ikən dəp hatırjəmdurmən. **6** Xuning üçün mən xuni kaytidin sanga əslitimənki, қollirimni uqangoja қoyuxum bilən səndə bolğan, [Huda] sanga təkdim kılıqan iltipatni kaytidin yalkunlitip jarı kılıqin. **7** Qünki Huda bizgə körkünqaklığının rohını əməs, bəlkı bizgə küq-kudrətning, mehri-muhəbbətning wə salmaklığının Rohını təkdim kıldı. **8** Xunga Rəbbimiz həkkidiki həwər-guwaqliktin, yaki Uning məhbusi bolğan məndin nomus kılma. Əksiqə, Hudanıng küq-kudriti bilən hux həwərnii jakarlaş yolidiki harlik-muxəkkətni əz həssəng boyiqə ortak tartkin; **9** Huda bizni əz əməllirimizgə asasan əməs, bəlkı əz muddiasi wə mehîr-xəpkitigə asasan kutkuзup, pak-mukəddəs qakırıki bilən qakirdi; Uning bu mehîr-xəpkiti həmmə dəwr-zamanlardın ilgirila Məsih Əysada bizgə beoixlanqandur; (*aiənios g166*) **10** lekin bu mehîr-xəpkət Kutkuзouqımız Əysa Məsihning kelixi bilən hazır ayan boldi; U elümnii bikar kiliwetip, hux həwər arkılık hayatıñ wə qırimaslığını yoruklukta ayan kıldı. **11** Mən bolsam əllərgə bu hux həwərninig jakarqisi, rosuli wə təlim bərgüqisi bolup təyinləngən. **12** Mən xu səwəbtin həzirki bu harlik-muxəkkətləni tərtməktimən. Lekin buningdin nomus kılmaymən; qünki mən kimgə etikad kılıqanlığımı bilimən həmdə Uning manga tapxuroqan amanitini xu küngiqə sakliyalaydiqanlıqıja կadir ikənlilikə ixəndürüldüm. **13** Məndin anglijan saqlam təlim səzlirining nəmunilik bir üzündisini saklap, Məsih Əysada bolğan muhəbbət wə etikad bilən qing tutkın; **14** bizdə makarlaşlıqan Mükəddəs Rohka tayiniip sanga tapxurulqan xu güzəl amanətni sakla. **15**

Sən bilginingdək, Asiya əlkisidiki [etikadqılarning] həmmisi [degüdək] məndin yüz əridi. Ularning arısida Figelus wə Hermogenesmu bar. **16** Rəb Onesiforming ailisidikilirigə rəhîm-xəpkət kərsətkəy. Qünki u menin məhbus bolğanlığimdin həq nomus kılmay kəp ketim meni yoklaş səyündürdi. **17** U Rim xəhîrigə kəlginiidə meni tapkūqə kəp izdəp awarə boluptu. **18** Rəb xu künidə uni Əzidin rəhîm-xəpkətkə müvəssər kılıqay; uning Əfəsüs xəhiridə manga kərsətkən hizmətlirininq ənqılık ikənlikini obdan bilisən.

2 Xunga əy oqlum, sən Məsih Əysada bolğan mehîr-xəpkətkə tayinip küqlük bol; **2** wə sən kəp guwahqıllar aldida məndin anglijanlıringni həm ixənqlik həmdə baxxılarqımu təlim berələydiqan adəmlərgə amanət kılıqin. **3** Əysa Məsihning yahxi jəngqisi bolux süpitidə, harlik-muxəkkətni əz həssəng boyiqə ortak tartkin. **4** Jəngqı bolğan kixi əzinə əskərlilikə tizimliqan sərdarını razi kılıq üçün adəttiki turmux ixlirini əzığə hələk kiliwalmaslıqi kerək. **5** Musabikığa katnaxkan tənhərikətqimu musabikə kədilirigə riaya kilmisa, oqlıbə tajioja erixəlməydi. **6** Əjir singdürgən dehəkən həsolidin birinqi bolup bəhrimən boluxi tegixliktur. **7** Bu səzlirim üstidə yahxi oyla, xuning bilən Rəb sanga həmmə ixta yorutidu. **8** Sən Dawutning nəslı bolğan, elümdin tirilgən Əysa Məsihni mən yətküzüwatlıqan hux həwər boyiqə esingdə qing tut. **9** Bu hux həwərni dəp kəp harlik-muxəkkət qekip, hətta jinayətqi həsəblinip kixənlinip yatımən. Əlbuki, Hudanıng səz-kalami həq kixənlenməydi! **10** Əmdi mən dəl xu səwəbtin, [Huda] tallıqan bəndilərning Məsih Əysada bolğan nijatka mənggülük xan-xərəp bilən erixixi üçün həmmə ixqə bərdaxlıq berimən. (*aiənios g166*) **11** Təwəndiki bu səzlər ixənqliktur: — «Uning bilən billə əlgənəkənmiz, Uning bilən hayatı billə yaxaymiz. **12** Kiyinqliklarəjə bərdaxlıq bərsək, Uning bilən billə həküm sürimiz. Biz uningdin tansak, Umu bizdin tanidu. **13** Biz Uningoja sadakətsizlik kılsakmu, U yenila sadakətluktur; Qünki U Əzidin həq tanalmayıdu». **14** Bu ixlarnı dawamlıq [kerindaxlarning] səmigə selip, ularnı Rəb aldida bimanə səzlər üstidə talax-tartix kılmaslığni əstaydillik bilən aqahlanduroqin. Bundak talax-tartixlarning həqkandək paydisi bolmayla kəlməy, bəlkı anglijuqıllarını nabut kılıdu. **15** Usta tikimqi rəhətni toqra piqkandək həqikət səzini durus qüxəndürüp, ezungni Huda aldida təstiklanoqudək,

yergə karap kalmaydiqan mahir bir hizmetkar kılıp kərsitixkə intilip kəngül kyojin; **16** lekin iplas, kuruk gəplərdin neri tur. Qünki bundak gəplərni kiloquqlar bəribir tehimu ihlassızlıqqa qəmüp ketidu. **17** Muxundaqlarning gəpliri huddi mərəzdək tezla yamrap ketidu. Himeneyus wə Filetoslar mana xundaklarning iqidiki ikkisidur; **18** ular həkikəttin qətnəp, əlgənlərning tirilixi degən bu ix allıqاقan yüz berip boldi, dəydu, xundakla bəzilərning etikadını əqlitidu. **19** Həlbuki, Hudanıng məzmut uli qing turmakta. Uning üstigə məhür bilən: «Rəb Əzığə təwə boloqanlarni tonuydu» wə «Rəbning mubarək namini ləwzığa alidiqanlarning həmmisi rəzilliktin kol üzsun» dəp məhürləngəndur. **20** Bay-bayaxat adəmning əyidə pəkət altun wə kümük kaqa-kuqıllarla əməs, yaşaq, sapal kaqıllarmu bolidu. Kaqa-kuqıllarning bəziləri atiwarlinidu, bəziləri pəs kərəlidü. **21** Əgər bir kixi əzini undaklarning kiridin tazilap haliy kilsa, u mukəddəs kılınoqan, hojayinimizəqə yaraydiqan kaqidək, hərkəndək güzəl ixlarqa təyyar bolidu. **22** Xunglaxka, yaxlıqning arzu-həwəsliridin əzüngni қaqurojin, pak kəlb bilən Rəbgə nida kiloquqi bilən billə həkkaniyilik, ixənq-etikad, mehîr-muğəbbət wə tinq-hatırjəmlikni kooplrixip izdə. **23** Lekin əhmikanə, bilimsizlikin qikqan talax-tartıxlaraqə arilixixni rət kıl, qünki bundak ixlarning jedəl teriyidioqanlığını bilisən. **24** Əmdilikdə Rəbning kuli jedəlləxməsliki, bəlkı həmmə kixilərgə mulayim-mehriban, təlim berixkə mahir, səwr-takətlək boluxi kerək; **25** xuning bilən əz-əzığə karxi boloqanlarqa u Huda bəlkim ularqa həkikətni tonup yetixigə towa kılınoqan kəlbni berər dəp, məmin-mulayimlik bilən nəsihət kilsən; **26** bundak bolonda ular uykusunu eqip, əzlirini əz muddiasiqa əməl kılıxka tutkun kılınoqan İblisning tuzikidin kütulalaydu.

3 Əmma xunimu bilginki, ahir zamanlarda eojir kün'lər bolidu. **2** U qaqdiki insanlar əzinila oylayıdiqan, pulpərəs, mənmənqı, həkawur, kupurluk kılıdiqan, ata-anisining sözünü tingximaydiqan, tuzkor, iplas, **3** kəyümsiz, kəqürümsiz, təhməthor, əzinin tutalmaydiqan, wəhxiy, həyr-sahawətlikkə düxmən, **4** satkun, təlwə, xəhrətpərəs, huzur-həlawətni Hudadin yahxi kəridiqan, **5** sırtkı kiyapəttə ihlasmən boluwelip, əməliyəttə ihlasmənlikning kudritini inkar kılıdiqan bolidu. Bundaqlardın yiraq tur. **6** Qünki ularning arisidiki bəzilər eymu-ey sokunup kirip, gunahlar bilən besiloqan, hərhil xəhwət-həwəslərning kuli

bolup kalojan nadan ayallarni azdurup əziga əsir kıldı. **7** Bundak ayallar daim təlim alsımı, hərgiz həkikətni tonup yetəlməydu. **8** Əmdi Yannis bilən Yambris Musa pəyəqəmbərgə qandak karxi qikqan bolsa, bu [azduroquqıllarmu] həkikətkə xundak karxi qikidu. Ular zehin-kəngüllüri qırıqən, etikad jəhəttə daxkal dəp ispatlanıqan kixilərdur. **9** Lekin əmdi ular bu yolda aloqı ilgiriliyəlməydu; qünki [Yannis bilən Yambris]ning hamakətliki oquq kerüngəndək, bularningmu həmmigə kərənidu. **10** Lekin sən bolsang menin təlimim, yürüx-turuxum, məksət-iradilirim, ixənq-etikadım, səwr-takətim, mehîr-muğəbbətim, qidamlikim, mən uqriqan ziyanxəxlər wə azab-ökubətlərgə, jümlidin Antakya, Koniya wə Listra xəhərliridə yüz bərgənlərgə tolimu kəngül bəlüp kəlding, xundakla man bərdaxlık, bərgən xunqə ziyanxəxlərindən toluk həwiring bar; Rəb ularning həmmisidin meni kutkuzdi. **11** Dərwəkə, Məsih Əysada ihlasmən əhat kəqürükə iradə tikligənlərning həmmisi ziyanxəllikə uqrayıdu. **12** Lekin rəzil adəmlər wə ezitkü-kazzaplar bəribir baxkılarnı aldap, əzimu aldinip, barəqənsi əsəbiylixidu. **13** Lekin sən bolsang, əgəngən wə toluk ixəndürülgən həkikətlərdə qing tur; qünki bularni kimdin əgəngənlikingni bilisən, **14** həmdə balılıq qaoqliringdin tartıpla mukəddəs yazmılarnı bilip kəlding; bularning sanga Məsih, əysəqə baqılanıqan etikad arkılık boloqan nijat toopruluk seni dana kılalaydiqanlığını bilisən. **15** Pütkül mukəddəs yazmılarning həmmisi Hudanıng Rohining yolyoruk-ilhamı bilən yeziloqan bolup, u təlim berix, tənbih berix, hatalıklärni tüzitix wə kixilərni həkkəniyət yolioqə baxlaxka paydılıktur. **17** Bular arkılık Hudanıng adımı toluk қorallinip, barlıq yahxi əməllərni kılıxka təyyar bolalaydu.

4 Mən Huda həmdə tiriklər bilən elüklərni sorak kılıxka təyyar turidioqan Məsih Əysanıng alida, xundakla Uning käpta ayan boluxi wə Uning Əz padixahlıkı bilən sanga xundak agah kılıp tapılaymənki, **2** [Hudanıng] söz-kalamını jakarla; wəkit-pursət yar bərsun-bərmisun, uningoja jiddiy kara. Toluk səwr-takət wə təlim-əkida bilən nəsihət kılıqin, tənbih bərgin, rioqbətləndürgin. **3** Qünki xundak bir zaman keliduki, insanlar saqlam təlimni anglaxka qidimay, bəlkı կulaqlırioqa hux yakidiqan sezlərni anglax üçün atrapiqa əz xəhwət-həwəslirigə uyğun təlim bərgüqilərni toplaydu. **4** Ular həkikətkə կulaq salmay, əpsanilərni tingxaxka burmilinip

ketidu. **5** Lekin sən hərkəndək əhəwalda oyoqak tur, harlıq-muxəkkətlərgə bərdaxlıq bər, hux həwərqining wəzipisini orunda, tapxuruloğan hizmitingni hər tərəptin toluk ada kılɔjin. **6** Qünki əzümgə kəlsəm, jenim kurbanlıknıng «xarab hədiyə» sidək tekülidioğan wəkti yetip kəldi, mening bu dunyadın ketix wəktimmi yekinlaxtı. **7** Güzəl kürəxnı mən kılıp boldum, yugürüx musabikisining mənzilini besip boldum, birdinbir etikadını qıng saklap kəldim. **8** Həzir həkkənaliylikning [oʒəlibə] təji mən üçün saklinip turmacta. Uni, həkkənaliy sorakçı bolğan Rəb xu künidə manga, xundakla yaloquz mangila əməs, Uning kelip ayan boluxioqa təlpünüp turoğanlarning həmmisigə in'am kılıp kiygüzidu. **9** Imkaniyətning bariqə yenimoja tezdir yetip kəl. **10** Qünki Demas bu hazırkı dunyani tama kılɔjanlıkı üçün meni taxlap Tesalonika xəhirişa kətti. Kriskis Galatiya əlkisigə, Titus Dalmatiya əlkisigə kətti. (aiən g165) **11** Yenimda yaloquz Lukə kəldi. Markusni ezung bilən birgə elip kəl, qünki u hizmətlirimdə manga kəp əskətidu. **12** Tikikusni bolsa əfəsus xəhirişa əwətiwəttim. **13** Kelixingda Troas xəhiriđə Karpusning yenioqa kəldurup koyogan yepinqam bilən kitablarnı, bolupmu oram terə yazmilarnı billə aləqəq kəlgin. **14** Miskər Iskəndər manga tola əskilik kıldı. Rəb uningoqa kılmixlirioqa layık yandurmay kalmayıdu. **15** Sən həm uningdin hoxyar bol; qünki u biz yətküzən səzlirimizgə qattık ərəxlilik kərsətti. **16** Tunji ketimlik sorakta mening akliniximoja yardım kılıdioğan həqkim qıkmidi, həmmisi meni taxlap kətti. Bu ix ularoqa hesablanmioğay! **17** Lekin Rəb mening bilən billə turup, mən arkılıq Injil jakarı toluk kılınip, bu yərdiki barlıq yat əlliklərdin bolğanlarning anglixı üçün meni küqləndirdi; xuning bilən mən xirning aqzidin kütkuziwelindim. **18** Rəb meni barlıq rəzil ixtin kütkuzup, ərxtiki padixahlıkioqa sak, yətküzidu! Xan-xərəp Uningioja əbadıl'əbadgilqə mənsup bolqay! Amin! (aiən g165) **19** Priska bilən Akwilaoqa wə Onesiforming ailisidikilərgə məndin salam eyt. **20** Erastus Korint xəhiriđə kəldi. Lekin Trofimus kesəl bolup ələqənliliktin, uni Miletus xəhiriđə kəldurup koydum. **21** Kix qüxüp kətküqə imkaniyətning bariqə bu yərgə kəlgin. Yubulus, Pudis, Linos, Klawdiya wə barlıq əkerindaxlardın sanga salam. **22** Rəb Əysə Məsih rohing bilən billə bolqay! Mehir-xəpkət silər bilən billə bolqay!

Tituska

1 Hudaning talliqanlırioja amanət bolğan etikad wə iħlaṣmənlikkə elip baridiojan həkikətning bildürülüxi üçün, Əysa Məsihning rosuli kılıp təyinləngən, Hudaning kuli bolğan mənki Pawlustin sanga salam — **2** (bu etikad wə həkikət mənggülüük həyatka baqlanojan ümidi elip kelid; bu mənggülüük həyatni mutlak yalojan eytmaydiqan Huda həmmə dəwr-zamanlardın ilgirila wəda kiloqanı; (*aiōnios g166*) **3** lekin [həzir] wədisinə wakti keliplə Kütküzələqimiz Huda buning kalam-həwirini Əz əmri bilən manga tapxuroqan jakar arkılık axkarılıdı) **4** — ortak etikadımızda eż oqlum bolğan Tituska salam! Huda'Atımız wə nijatkarımız Məsih Əysadin sanga mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik bolğay! **5** Seni Kret arılıda qalduruxtiki səwəb, orundilip bolmiojan ixlarnı bir tərəp kilipling üçün wə hər xəhərdə sanga tapiliojinimdək jamaatkə aksakallarnı təyinling üçün idi. **6** Aksakallıkka təyinlinidiojan kixi əyibsiz boluxi, bir ayallık, pərzəntliri bolsa etikad kiloqarı boluxi wə ixlirida xallaklıq kılıdiojan yaki [ata-anisoja] boy sunmaydiqan əyibləri bolmiojan boluxi kerək. **7** Qünki jamaətning yetəkqisi Hudaning [ailisigə] oqojidar bolux süpitidə, əyibsiz boluxi kerək; baxbaxtaq əməs, terikkək əməs, hərək-xarabka berilgən əməs, zorawan əməs, nəpsaniyətqi əməs, **8** bəlkı mehəmandost, sahawətlik, yahxılıknı seyidiqan, salmak, adil, iħlaṣmən wə ezzini tutuwaloqan boluxi lazim. **9** U yənə saqlam təlim bilən riqbət-təsəlli berix üçün wə ərəxçi qıkkıqılarqa rəddiyə berix üçün, tapxurulojan təlimdikli ixənqlik kalam-səzə qıng turuxi kerək. **10** Qünki həzir bimənə sez kılıdiojan, kixilərnin kənglini owlap ezitkuluk kılıdiojan, eż beximqılık kılıdiojan kəpligən kixilər bar, bolupmu hətniliklərdin qıkkənlər bar. **11** Ularning aqzını etix kerək; qünki ular haram dunyani dəp egitixkə tegixlik bolmiojan təlimlərni egitip, hətta pütün aililərni nabut kılmaqta. **12** Xulardin biri, yəni [Kret arılıdikilərning] eżining bir pəyoqəmbiri: «Kretlər həmixin yalojan sezləydiqanlar, wəhxiy həyanlar wə hərun toymaslardur» deyən. **13** Bu guwaħlik həkikəttür; xunga ularning etikadta saqlam turuxi üçün, xundakla Yəhudiy əpsanilərgə wə həkikəttin qətnigənlər toküwaloqan insanıy kaidə-bəlgilimilərgə kulaq salmasılığı üçün ularını kattik əyibləp agaħlanduroqin. **15** Pak kixilər üçün

həmmə nərsə pak; lekin buloqanojan napaklar wə etikadsızlar üçün həqkanda nərsə pak əməstur. Qünki ularning oy-pikrlirim, wijdanimu buloqinip kətkən. **16** Ular Hudani tonymiz dəp dawrang kılısim, lekin əməlliridə Uningdin tanidi; qünki ular yirginqliklər, həqgəp anglimaydiqanlar, həqkandak yahxi ixlarnı kılıxka yarimaydiqanlardur.

2 Lekin sən bolsang saqlam təlimgə kəndak uyğun yaxaxni egitixing kerək. **2** Yaxanojan ərlərgə, hoxyar, salmak, təmkin, etikadta, mehîr-muhəbbətə wə səwr-takəttə saqlam boluxni tapilioqin. **3** Xuningdak, yaxanojan ayallarqa yürüx-turuxta iħlaṣ-mukəddeslikkə layik boluxni, qeķimqılık kılmasılıknı, hərək-xarabka berilməydiqan boluxni, güzəl ixlarnı eġətküqilər boluxni tapilioqin. **4** Buning bilən ular yax ayallarqa ərliriga keyünük, balilirija keyünük, salmak bolux, pak bolux, ey ixlirini puhta kılıx, mehriban bolux wə eż ərliriga boysunuxni eġitäləydu. Xundak boloğanda Hudaning səzi karilanmaydu. **6** Xuningdək yax ərlərnim salmak boluxka jekiligin. **7** Əzüngmu həmmə ixta güzəl əməlliring bilən ularqa ülgə boliojn; təlim bərginində pak-diyənatlık, eojir-besik bolup, **8** həqkim kusur tapalmaydiqan, saqlam səzlərni yətküzgin; buning bilən, kərxi qıkkıqılar biz toqıruluk yaman gəp kılıdiojan yərni tapalmay hijil bolidu. **9** Kullarqa eż hojayinlərini həmmə ixta қanaatlındırıp ularqa boysunuxni eġətkin. Ular gəp yandurmay, **10** oqırılık kılmay, eżlirining hər jəhəttə ixənqlik ikənlikini kərsətsun. Ular buning bilən Kütküzələqimiz Hudaning taliimatiqa hər jəhəttin zinnət bolidu. **11** Qünki Hudaning nijatni barlıq insanlarqa elip keliadiojan mehîr-xəpkəti ayan boldi; **12** u bizgə iħlaṣsizlik wə bu dunyaning arzu-həwəslərini rət kılıp, həzirki zamanda salmak, həkkaniy, iħlaṣmən həyatni eṭküzüximiz bilən, (*aiōn g165*) **13** uluq Huda, nijatkarımız Əysa Məsihning xan-xərəp bilən keliadiojanlıkıja bolğan mubarək ümidiimizning əməlgə exixini intizarlık bilən kütüxni egitidu. **14** U bədal tələp bizni həmmə itaatsizliklərdin azad kılıx həmdə bizni ezi üçün pak kılıp, Əzığa mənsup boloğan, yahxi əmallərgə kizoqin intiliadiojan həlk kılıxka biz üçün kurban boldi. **15** Barlıq həkukungni ixlitip bu ixlarnı jakarlap eytkin, nəsihət berip jekiligin wə agaħlanduroqin. Həqkim seni kəmsitmisun.

3 [Jamaəttikilərgə] xuni əslitip turojinki, ular həkümranlaroja wə həqükdarlaroja boysunup, xularning sözini anglisun, hərkəndək yahxi əməllərni kılıxka təyyar tursun, **2** həqkimning yaman gepini kilmisun, jedəlhor bolmisun, mulayim bolsun, həmmədə adəmgə hər jəhəttə məminlik kərsətsun. **3** Qünki biz əzizimzü əslidə nadan bolup, itaətsiz, azdurulojan, hərhil xəhwət-həwəslərning həm ləzzətlərning kuliolojan, rəzillik wə həsəthorluk iqidə yaxiojan, nəprətlikolojan həm bir-birimizdin nəprətlinidioqanlardin iduk. **4** Biraq Қutkuşuqımız Hudanıng insanlarojaolojan mehribanlıkı wə mehîr-muhəbbiti ayan boluxi bilən, **5** (əzizimzning қandaktur həkkaniy əməllirimiz bilən əməs, bəlkı Uning rəhîm-xəpkiti bilən) yengidin tuquluxta yuyuxliri wə Mukəddas Rohıta yengiliyi arkilik U bizni қutkuzdi; **6** bu Rohnı Huda Nijatkarımız Əysa Məsih arkilik wujudimizə mol kuydi. **7** Bu arkilik, Hudanıng mehîr-xəpkiti bilən həkkaniy kılınip, mənggülük həyatka erixix ümidi tutğan mirashorlar bolduk. (aiōnios g166) **8** Bu sezlər ixənqliktür wə bu həkikətlərni alahidə təkitlixingni tələp kılımən. Xundak kılıqiningda, Hudaşa etikad kılıqanlar əzlirini yahxi əməllərni kılıxka berilixkə kəngül bəlidü. Bu ixlar insanlar üçün güzəl wə paydılık. **9** Biraq əhmikanə munazirilər, nəsəbnamılardiki [kuruq gəplər], jedəl-majralar, Təwrat ənanıja munasiwətlik talax-tartıxlardın əzüngni neri tutkın; qünki bular paydisiz wə biməniliktür. **10** Arioja bəlgünqilik kılıquçı adəmni bolsa bir-ikki kətim agahlandurojandan keyin uning bilənolojan bardı-kəldini üzivət; **11** qünki bundak adəmni həkikəttin qətnidi, gunah sadır kiliwatidu, xundakla əzini əzi jazaşa məhkum kılıqan dəp bilisən. **12** Artemasni yaki Tikikusni sanga mangdurojanda, mumkin kədər tezrək Nikopolis xəhīrigə mening yenimoja kəlgin, qünki u yərdə kixlimakçı boluwatimən. **13** Adwokat Zenas bilən Apollosning səpirigə kəngül bəlüp həmmitingning bariqə uzatkın; kəm-kütürlüri bolsa, ularning hajitidin qıkkın. **14** Bizning қowmımız mewisiz қalmaslıkı üçün hajatmənlərgə yardım kılıp, əzlirini güzəl əməllərni kılıxka beqixlaxni əgənsun. **15** Yenimdikilərning həmmisidin sanga salam. Etikadta bizni səyidioqlarоja salam eyt. Mehîr-xəpkət həmmimgalarоja yarolojayı!

Filemonoqa

1 Məsih Əysanıng məhbusı mənki Pawlus wə kərindiximiz Timotiydin səyümlükimiz wə hizmətdiximiz Filemonoqa 2 wə singlimiz Afiyaçşa, səpdiximiz Arkippuska wə əyüngdə yioqılıdqan jamaətkə salam! 3 Huda'Atımız wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik bolоy! 4 Rəbbimiz Əysaçşa wə barlık mukəddəs bəndilərgə bolоjan mehîr-muhəbbiting wə ixənq-etikadıngı anglap, mən dualirimdə həmixə seni yad etip turuwatımən, sən üçün təxəkkür eytimən; 5 Bizgə nesip bolоjan, Məsihni uluqlaydiqan barlık yahxi iltipatni toluk tonup yetixing bilən, sening etikadning əməlliridə mərdlərqə ortaklıxixing küqəytilsun dəp dua kiliмən. 7 Qünki sening mehîr-muhəbbiting manga zor huxallık wə rişəbat elip kəldi; qünki i kərindixim, mukəddəs bəndilərning iq-baqıqları sening arkılık kop səyündürüldi. 8 Xunga, gərqə seni layık ixni kılıxka buyruxka Məsihdə jür'ətlik bolalısammı, 9 lekin yənilə muhəbbətning türktisi bilən mənki əri Pawlus həmdə həzirmu Əysa Məsihning məhbusı bolux süpitidə sanga iltimas kılıp etünüxni layık kərdum — 10 kixənlərdə turup tuoğkan balam, yəni Onesimus toopruluk iltimasım bar. 11 U burun sanga paydisız bolоjan bolsimu, əmma həzir sangimu, mangimu paydılıktur. 12 Mən həzir uni — janjigirimni sening yeningoqa kayturup əwətimən. 13 Hux həwərnı dəp kixənlərdə turojinimdə uni sening ornungda menin hizmitimdə boluxka yenimda qaldurup ələqəm bar idi; 14 biraq sening razılıkinqni almay həqnemini kılıqum yok; xundak kılıqanda sening manga kılıqan yahxilik məjburiy əməs, bəlkı razımanlık bilən bolidü. 15 Qünki sening Onesimustın wakıtlıq məhərum bolojiningning səwəbi, bəlkim dəl sening uningoja əbadıl'əbədgıqə nesiwə boluxung üçün idi. (aiōnios g166) 16 Mening xundak deginim, uningoja kul qatarida əməs, bəlkı əuldin kəp üstün — manga nəkədər səyümlük, xundakla sanga tehimu xundak bolidojan (insaniy munasiwətlər bilən həm Rəbdə bolоjan munasiwət bilən), səyümlük kərindax qatarida igə bolisən; 17 xuning üçün, əgər sən meni həmdax qatarida kərsəng, uni meni kobul kılıqandək kobul kılıqin. 18 Əgər burun u sanga birər yolsızlık kılıqan bolsa yaki sanga kərzdar bolоjan bolsa, buni menin hesabimoqa yazojin. 19 Mana mənki Pawlus bu səzlərni eż kolumn bilən yəziwatımən: kərzi bolsa

əzüm kayturimən; lekin mən sanga əzüngning jeninq bilən manga kərzdar bolojiningni tiləja almamən. 20 Xunga, əy kərindixim, mən Rəbdə səndin mənpəetkə erixməkqımən; iq-baqıqlırimni Məsihdə seyündürgin. 21 Ixənqım səzümnı anglaydiqanlıkingoja kamil bolup wə soriqanlırimdən artuk orunlaydiqanlıkingni bilip, sanga muxundak yazdim. 22 Bulardin baxka, manga turaloju jay təyyarlap köyojin. Qünki dualiringlar arkılık menin silərgə kayturup beriliximni ümid kiliмən. 23 Əysa Məsihkə hizmət kılıqanlıki üçün zindandixim bolоjan Əpafras, 24 hizmətdaxlirim Markus, Aristarhus, Demas wə Lukalardin sanga salam. 25 Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti rohinglaroja yar bolоy!

Ibraniylarоја

1 Huda burunki zamanlarda ata-bowilarоја pəyəqəmbərlər arkılık türküm-türküm boyiqə wə nuroqun yollar bilən səz kilojan bolup, **2** muxu ahirkı künnlərdə bolsa bizgə Ooqli arkılık səzlidi. U Ooqlini pütkül məwjudatning mirashori kılıp bekətən, Uning arkılık kainatlarnı yaratkan. (aiən g165) **3** U Hudaning xan-xəripidin parliojan nur, Uning əsyniyitining ipadisidur, U կudrətlək səz-kalamı bilən pütkül kainattiki məwjudatni eəz ornda turojuzuwatkan bolup, U gunahlarnı tazilax hizmitini ada kılqandın keyin, ərxtiki xanu-xəwkət igisining ong yenida olturdi. **4** Xuningdək, U pərixtılərdin kəp üstün nam-mərtiwigə miras bolup, ulardin xunqə yüksək turdi. **5** Qünki Huda [mukəddəs yazmilarda] pərixtılerning қaysisiqa: «Sən Mening Ooqlumdursən, bugün Mən Seni tuqurdurdum», wə yənə: «Mən Uningoja Ata boliman, Umu Manga Ooqlu bolidu» degənidi? **6** Uning üstigə, U Əzining tunjisini yər yüzigə əwətkəndə, «Barlıq pərixtılər Uningoja səjdə kılşun» degən. **7** U pərixtılər toqıruluk; — «U pərixtılərini xamallar, Hizmətkarlrını ot yalkuni kılıdu», degənidi; **8** lekin Ooqli həkkidə bolsa Uningoja mundak degən: — «Sening tahting, i Huda, əbədil'əbədkiktur; Sening padixahlıkingdiki xahənə əsərən adalətning əhasisidur. (aiən g165) **9** Sən həkkənəyətni səyüp, rəzzillikkə nəprətlinip kəlgənsən; Xunga Huda, yəni Sening Hudaying Seni həmrəhliringdin üstün kılıp xadlik meyi bilən məsih kıldı». **10** Huda Ooqlija yənə mundak degən: — «Sən, i Rəb, həmmidin burun zeminning ulini salding, Asmanlarnı bolsa kolliring yasoqandur; **11** Ular yok bolup ketidu, Lekin Sən mənggü turisən; Ularning həmmisi kiyimdək konirap ketidu; **12** Sən ularni ton kəbi yəgəp köyisən, Xunda ular kiyim-keqək yənggüxləngəndək yənggüxlinidu. Birak Sən mənggü əzgərmigüqidursən, Yilliringning tamami yoktur». **13** Yənə, U қaysıbir pərixtığə: — «Mən Sening düxmənliringni tahtipəring kilməliqə, Mening ong yenimda olturisən» — degənidi? **14** Xundaq ikən, pərixtılerning həmmisi pəkət nijatka miraslık kılıdıcıqlar üçün hizmet kılıxka [Huda təripidin] əwətilgən hizmətqi rohlar əməsmu?

2 Bu səwəbtin, allikandak yol bilən [həkikiy yoldin] teyili pətməslimiz üçün, anglojan həkikətlərgə tehimu etibar kılıxımız lazım. **2** Qünki pərixtılər

arkılık yətküzülgən səz-kalamning turaklıq ikənliki ispatlanıjan həmdə uningoja hərbir boy sunmaslıq wə itaətsizlik kılıx tegixlik jazaqə tartılıdıcıqan yerdə, **3** xunqə uluq kütkuzux-nijatka etibar bərmisək, biz կandaqmu [jazadin] qeqip կutulalaymiz?! Qünki bu nijatning həwiri dəsləptə Rəb arkılık ukturulmuşan, həm uning həklikini biwasitə angliojanlarmu bizgə təstikliqən; **4** uning üstigə Huda bexarətlək alamətlər, karamatlar wə hərhil կudrətlək mejizilər arkılık, xundakla Əz iradisi boyiqə Mukəddəs Rohning ata kılıqan iltipatlıri bilən təng buningçə guwahlıq bərgən. **5** Biz dəwatkan kəlgüsü dunyani Huda pərixtılerning baxķuruxioqa etküziüp bərgini yok; **6** bəlkı bu həkətə [mukəddəs yazmilarning] bir yeridə birəylən mundak guwahlıq bərgəndur: — «[I Huda], insan degen nemidi, Sən uni seqinidikənsən? Adəm balisi nemidi, Sən uning yenioja kəlip yoklaydikənsən? **7** Qünki Sən uning ornini pərixtılerningkidin azojinə təwən bekitkənsən, Sən uningoja xan-xərəp wə xəhrətlərni taj kılıp kiydürüdüngən; Uni қolung yasoqanlarnı idarə kılıxka tiklidinq; **8** Sən barlıq məwjudatlarnı uning puti astida boysunduroqənsən». Əmdi «barlıq məwjudatlarnı uning puti astida boysunduroqənsən» degini, həqkandak nərsə uningoja boysunmaslıqka kaldurulmuşan, degənluktur. Birak, hazırlıq məwjudatların həmmisinənqla uningoja boysunqanlığını tehi kərməywatiımız. **9** Lekin biz üçün pərixtılərdin «azojinə wakit təwən kılinojan», əlüm azablınızı tartıkanlıq üçün hazır xan-xərəp wə hərmət təji kiydürülgən əysani kərgüqi bolduk; qünki U Hudanıg mehîr-xəpkıti bilən həmməylən üçün əlümning təmini tetidi. **10** Qünki pütkül məwjudatlar Əzi üçünmu həm Əzi arkılıkmu məwjut bolup turuwatkan Hudaqə nisbətən, nuroqun oquullarnı xan-xərəpkə baxlıqında, ularning nijatining yol baxlıqıqisini azab-okubətlər arkılık kamalətkə yətküzüxkə layik kəldi. **11** Qünki pak-mukəddəs Kılıqıqı bilən pak-mukəddəs kılıqonlarning həmmisi dərwəkə ohxax Birsidin kəlgəndur; xuning bilən U ularni «kərindax» deyixtin nomus kilmaydu. **12** Huddi U [Hudaqə (mukəddəs yazmilarda yeziloqandək)]: «Namingni kərindaxlırimoqa jakarlaymən, Jamaət iqidə Seni nahxılarda küyləymən» degən. **13** U yənə: «Mən sanga tayinimən» wə «Kəranglar, mana Mən bu yərda Huda Manga ata kılıqan pərzəntlər bilən billə» degən. **14** Pərzəntlər bolsa ət bilən կandın tənlik bolşaqqə, Ooqlulmu [xu pərzəntlərningkigə] ohxaxla

ət wə kandin tənlilik boldi. Bundaq қilixtiki məksət, U əlüm arkılık əlüm həkukını tutkən İblisning küqini bikar kılıp, **15** əmür boyı əlüm korkunqidin kullukka tutuləqlənlarning həmmisini azadlıqqa qıkırıx üçün idi. **16** Qünki U dərwəkə pərixtılərgə əməs, bəlkı İbrahimning əwləldirliqə tutixidü; **17** Xuning üçün, U Hudaşa ait ixlarda rəhimdiril wə sadık bax kahin boluxi üçün, həlkning gunahlırinining kəqürüm kurbanlığını berəlxii üçün, U hər jəhəttin kərindaxlirioq axhax kılınixi kerək idi. **18** Qünki Əzi sinaklarnı Əz bexidin kəqürüp, azab-ökubət qəkkən boləlaqqa, U sinaklaroqda duq kəlgənlərgimu yardımə berələydu.

3 Xundak ikən, əy mukəddəs kərindaxlar, ərxtin boローン qakırıqka ortak nesip boローンlar, ezipiz etirap kilojan Rosul wə Bax Kəhin, yəni Əysəqə kəngül koyup қaranglar. **2** Huddi Musa [pəyojəmbər] Hudanıg pütün ailisidə hizmət kilojanda Hudaşa sadık boローンdək, umu əzinə təyinləp hizmətkə Koyouqıqə sadık boldi. **3** Lekin əyni bərpa kilojuqı ezi bərpa kilojan əydiñmu artuk xəhrətkə sazawər boローンidək, Umu Musadin artuk xan-xərəpkə layiktur. **4** Qünki həmmə əyning bərpa kilojuqısı bardur; lekin pütün məwjudatning bərpa kilojuqısı bolsa Hudadur. **5** Musa bolsa hizmətkar salahiyiti bilən Hudanıg pütün ailisidə sadıklik bilən keyinkı axkarilinidəjan ixləroq guwahlıq berix hizmitini kilojan. **6** Lekin Məsih bolsa Hudanıg ailisigə Ooqul salahiyiti bilən həküm süridü; wə əgar biz jasaritimiz wə ümidimizdən boローン iptiharlıqni ahırojıqə qing tutsaq, dərwəkə Hudanıg axu ailisigə təwə boローン bolımız. **7** Xunga, [mukəddəs yazmilarda] Muqəddəs Rohning deginiñidək, Bugün, əgar silər [Hudanıg] awazini anglisanglar, **8** əyni qaoqlarda Uni oqəzəpləndürüp, qəlbayawanda Uni siniojan künidikidək, Yürikinglarnı kattık kilmanglar! **9** Mana xu yərdə ata-bowliringlar Meni sinidi, ispatlıdı həm Mening kilojanlırimni kırıq yil kərüp kəlgənidi. **10** Mən xu dəwrdinizar bizar bolup: — «Bular kənglidə daim adaxkanlar, Mening yollırımnı həq bilip yətmigən. **11** Xunga Mən oqəzəplinip kəsəm iqip: — «Ular Mening aramlikimoqə kət'iy kirməydu» dedim». **12** Əmdi kərindaxlar, həqkaysinglarda yaman niyətlik wə etikadsız kəlb bolmisun, xundakla uning mənggü həyat Hudadin yüz ərüməslikigə kəngül belünglər; **13** pəkət «bügün»la bolidikən, həqkaysinglər gunahning azduruxlari bilən kənglüglarning kattık laxmaslıq üçün hər künü bir-biringlarnı jekilənglər. **14** Dəsləptiki hatırjəmlikimizni

ahırojıqə qing tutsaqla, dərwəkə Məsih bilən xerik boローン bolımız. **15** Yukirida eytilojinidək: — «Bugün, əgər silər [Hudanıg] awazini anglisanglar, əyni qaoqlarda [Uni] oqəzəpləndürən künidikidək, Yürikinglarnı kattık kilmanglar!» **16** (Əmdi Uning awazini anglap turup, Uni oqəzəpləndürən kimiñ idi? Musa pəyojəmbərning yetəkqılıkida Misirdin [kutulup] qıkkən axu [Israillarning] həmmisi əməsmu? **17** U kırıq yil kimiñergə oqəzəpləndi? Yənilə xu gunah etküzüp, yikiliq jəsətləri qeldə kalojanlaroq əməsmu? **18** Xundakla U kimiñergə Əz aramlikimoqə kət'iy kirməsilər dəp kəsəm kıldı? Əzigə itaət kilmiojanlarnı əməsmu? **19** Xunga bulardin kərūwalalaymizki, ularning [aramlikka] kirməsli etikadsızlıq tüpəylidin idi).

4 Əmdi Uning aramlikimoqə kirip bəlrimən bolux tooprısidiki wədisi [bizgə] kaldurulojandın keyin, aranglardıki birərsinigmə uning nesiwişidin qüçüp kələxidin korkunqta ehliyat kılıyli. **2** Qünki hux həwər huddi [qəldiki Israillaroq] anglitiloqandək bizlərgimu anglitildi. Lekin ularning angliojanlıri etikad bilən yuqurulmiojanlıqtın, sez-kalamning ularoq heqkəndak paydisi bolmiojanidi. **3** Qünki bu aramlikka kirkənələr bolsa — etikad kilojan biziñlərimiz. Huddi Hudanıg eytkinidək: «Xunga mən oqəzəplinip kəsəm iqip: — «Ular Mening aramlikimoqə kət'iy kirməydu — degən». Hudanıg əməlliri bolsa dunya apiridə boローンdila həmmisi tamamlanojanidi; **4** qünki yaritilixning yəttinqi künü həkkidə mukəddəs yazmilarning bir yeridə mundak deyilgən: «Yəttinqi künü kəlgənda, Huda həmmə əməlliridin aram aldı». **5** Yəna kelip yukirida eytilojandək Huda: «Ular Mening aramlikimoqə kət'iy kirməydu» degənidi. **6** Buningdin kərünərlükki, Hudanıg aramlikimoqə kirəleydiyojanlar bar, əmma uning tooprısidiki hux həwərni awwal angliojanlar itaətsizlik kilojanlıq üçün, uningoja kırəlmidi. **7** Xuning üçün, Huda ənə xu [aramlik tooprısa] uzak wakıttın keyinkı məlum bir künni «bügün» dəp bekitip, Dawut [pəyojəmbər] arkılık yənə xundak eytkən: — «Bugün uning awazini anglisanglar, Yürikinglarnı kattık kilmanglar!» **8** Əgər Yəxua [pəyojəmbər] [Israillarnı] aramlikka kirküzgən bolsa idi, Huda keyin yənə bir [aramlik] künü toqruluk demigən bolatti. **9** Kisksi, xabat künidiki bir aramlik Hudanıg həlkini kütməktə. **10** Qünki Hudanıg aramlikimoqə kirküqilər huddi Huda «Əz əməl-ixliridin aram alojan»dək, ezlirining

ixliridin aram alidu. 11 Xunga həqkaysimizning ənə xu [İsraillardək] itaətsizlik kılıçan əhalitidə yikılıp qüxməsliki üçün, hərbirimiz bu aramlıkkə kirixkə intiləyli. 12 Qünki Hudanıng söz-kalami janlıktur wə küqkə igidur, hətta jan bilən rohni, yilik bilən booomumlarnı bir-birdin ayriwetəlgidək dərijidə, hərkəndək kox bislik kılıqtın ittiktur, kəlbədiki oy-pikir wə arzu-niyətlərning üstidin həküm qıkarouquqidur. 13 Uning aldida həqkəndək məwjudat oayıp əməstür; bəlki bizdin hesab Alojuqining kəzləri aldida həmmə ix oquq-axkaridur. 14 Xundaq bolqanıkən, xundakla ərx-asmanlardın etüp qıkkən uluoq Bax Kəhənimiz, yəni Hudanıng Ooqli Əysə bolqanıkən, biz etirap kılıçan etikadımızda qing turaylı. 15 Qünki bizgə təyinləngən bax kəhənimiz ajizliklirimizə həsdaxlık kilmioquçı əməs, bəlki bizgə oxhax hərhil azdurux-sinaklaraqı duq kəlgən, lekin gunah sadır kılıp baqmioquqidur. 16 Xunga yərikimiz tok əhalı rəhim-xərpətkə erixix wə yardəmgə ehtiyajlı waktimizda xapaət tepix üçün mehîr-xərpət [ayan kılinoquqi] təhtkə yekinlixaylı.

5 Hər ketimlik bax kəhən insanlar arisidin tallinip, həlkəkə wakalıtən Hudaqə hizmət kılıxkə, yəni həlkəning atiojan hədiyələrini wə gunahalar üçün kılıçan əhəngdarlıklarını Hudaqə sunuxkə təyinlinidu. 2 Uning hərtərəpləp ajizlikləri bolqaqka, bilimsizlər wə yoldin qətnigənlərgə mulayimlik bilən muamila kılalaydu. 3 Xu ajizlikü üçün u həlkəning gunahları hesabioqa əhəngdarlıq sunqandək, əz gunahları üçünmu əhəngdarlıq sunuxkə toqra kelidu. 4 Həqbir kixi bu xərəplik mərtiwinı əzlükidin almayıdu, pəkət Hərənəqə oxhax, Huda təripidin qakirloqandila uni alidu. 5 Huddi xuningdək Məsihmu bax kəhən mərtivisigə Əzini uluqlap əzlükidin erixkən əməs, bəlki Uni [uluqlıqoqu Huda] Əzi idi; U Uningqə: — «Sən Mening Ooqlumdurşən, bütün Mən Seni tuqdurdum» deyən. 6 U [mukəddəs yazmilar] yənə bir yeridə Uningqə: — «Sən əbədil'əbədgıqə Məlkizədəknin tipidiki bir kahindursən» deyən. (aiōn g165) 7 [Məsih] yər yüzdikidi kiunlarda, Əzini əlümdin ələkəzənələxkə ədər Bolqoqioqa kəttik nidalar wə kəz yaxlırları bilən dua-tilawətlər wə yilinixlərini kətürədi. Uning ihsənmənlikidin duaları ijabat kılındı. 8 Gərqə U [Hudanıng] Ooqli bolsimu, azab qekixləri arkılık itaətmən boluxni əgəndi. 9 U mana muxundak mukəmməl kılinojan bolqaqka, barlıq Əzığə itaət kılıçqılaroqa mənggülüq nijatni barlıkkə kaltürgüqi bolup, (aiōn g166) 10 Huda təripidin «Məlkizədəknin

kəhənlilik tüzümi tərtipidə bax kəhən» dəp jakarlandı. 11 Bu ix toqqruluk eytidiojan nuroqun sözlərimiz bar, lekin əkulaklırlar pang bolup kətkəqkə, bularnı silərgə enik qüxəndürük təs. 12 Qünki silər alliburun təlim bərgüqi boluxkə tegixlik bolovan qəoşdimu, əməliyəttə silər yənilə Hudanıng söz-kalamining asasiy həkikətlərinin nemə ikənlikini baxxılarning yengiwaxtin egitixiga möhtəsилər; silərgə yirik yeməklik əməs, bəlkı yənilə süt kerəktür. 13 Qünki pəkət süt bilənla ozuklinidiojanlarning bowakṭın pərkə yoktur, ular həkənəyiət kalamioqa piixiç bolmiojan qoridur, halas. 14 Birak yeməklik bolsa yetilgənlər, yəni əz ang-zehinlərini yahxi-yamanni pərk etixkə yetildurgənlər üçündür.

6 2 Xuning üçün, Məsih toqrisidiki dəsləpki asasiy təlimdə tohətp kalmay, — yəni kaytidin «əlük ixlar»dın towa kılıx wə Hudaqə etikəd baqlax, qəmüldürülüxlər, «kol təgküzü», əlgənlərning tiridürülüxi wə mənggülüq həküm-sorak toqrisidiki təlimlərdin ul salayı dəp olтурmay, mukəmməllikkə karap mangaylı. (aiōnios g166) 3 Huda halqanıkən, biz xundak kılımımız. 5 Qünki əslidə yorutulup, ərxtiki iltipattin tetiojan, Muqəddəs Rohitən nesip bolovan, Hudanıng söz-kalamining yahxılıkını həm kəlgüsü zamanda ayan kılinojan kudrətlərni həs kılıp baqqanlar əger yoldin qətnigən bolsa, ularnı kaytidin towa kıldurux hərgiz mümkün əməs. Qünki ular əz-əzığə kılıp Hudanıng Ooqlını kaytidin krestləp rəswa kılmaqtə. (aiōn g165) 7 Qünki kəp ketimlap əz üstigə yaqışan yamoqur süyini iqkən, əzidə terioquqlarоja mənpəətlik ziraətlərni əstürüp bərgən yər bolsa Hudadin bərikət almacta. 8 Birak tikən wə kaməjak əstürgən bolsa, u ərziməs bolup, lənətkə yekin bolup, akiwiti kəydürülüxtin ibarət bolidu. 9 Lekin əy seyümlüklirim, gərqə yüksərikə ixlarnı tiləqə aloqan bolsakmu, silərdə buningdinən əzwəl ixlar, xundakla niyatlıkning elip baridiojan ixləri bar dəp əyəl bolduk. 10 Qünki Huda kılıçan əməllirinqələrni wə Uning mukəddəs bəndilirigə kılıçan wə hazırlanı kılıwatlıq hizmitinqələr arkılık Uning nami üçün kərsətkən mehîr-muhəbbitinglərni untup kəlidiojan adalətsizlərdin əməs. 11 Əməma silərning ümидinqələrning toluk jəzm-hatırjəmlik bilən boluxi üçün, hərbiringlərning ahıroqıqə xundak əqeyrət kılıxinglərə intizarmız; 12 xundakla sərəmlilərdin bolmay, bəlki etikəd wə səwrqanlıq arkılık Hudanıng wədilirigə warislik kılıçanlarnı ülgə kılıdiojanlardın

bołqaysılər. 13 Qünki Huda İbrahimoja wədə kılqanda, Əzidin üstün turidiojan həqkim bolmiojaqqa, Əzi bilən kəsəm kılıp: 14 «Sanga qoqum bəht ata kılımən, seni qoqum kəpəytip berimən» — dedi. 15 Xuning bilən, [İbrahım] uzun waqıt səwr-takət bilən kütüp, Hudanıng wədisigə erixti. 16 Qünki insanlar ezliridin üstün turidiojan birini tiloja elip kəsəm kılıd; ularning arisida kəsəm ispat-təstik hesablinip, hər hil talax-tartıxlara hatima beridu. 17 Xuningdək Huda, Əz wədisigə warislik kılqanlar oja Əz nixan-məksitining eżgərməydiqanlığını tehimu oqukrak bildürük üçün, kəsəm kılıp wədə bərdi. 18 Xuning bilən kət'iy eżgərməs ikki ix arkılık, kez aldimizda koyulqan ümidni qing tutux üçün [ḥalakəttin] eşimiziň қaqurup uni baxpanah kılqan bizlər küqlük riqbət-ilhamoja erixələymiz (bu ikki ixta Hudanıng yaloqan eytixi kət'iy mumkin əməs, əlwətta). 19 Bu ümid jenimizoja qing baqılanıqan kema lənggiridək xübhisiz həm mustəhkəm bolup, [ərxтика] ibadəthanining [iqki] pərdisidin etüp bizni xu yərgə tutaxturidu. 20 U yərgə biz üçün yol eqip mangoqı Əysa bizdin awwal kirgoş bolup, Məlkizədəknəng kahinlik tüzümi tərtipidə mənggülük təyinləngən Bax Kahın boldi. (aiōn g165)

7 Qünki bu Məlkizədək Salem xəhīrinəng padixahı, xundakla Əng Aliy Boloqı Hudanıng kahını bolup, İbrahım padixahlarıny yengip jəngdin käytkanda, uning aldioja qıkqan wə uningoja bəht tiligənidi. 2 İbrahım bolsa erixkən barlık [oljisining] ondin bir ültüxini uningoja atioqanı. [Məlkizədək degən isimning] birinqi mənisi «həkkəniyət padixahı» degənliktür; uning yənə bir nami «Salemning padixahı» bolup, buning manisi «amanlıq padixahı» degənliktür; 3 uning atisi yok, anisi yok, nəsəbnamisi yok, künlirinəng baxlinixi wə həyatining aħırlixixi yoktur, bəlkı u Hudanıng Oqlıqoja ohxax kılınip, mənggülük kahın bolup turidu. 4 Əmdi қaranglar, bu Məlkizədək nemidegen uluoq adəm-hə! Hətta ata-bowlıririmizning qongı İbrahımmu oljisining ondin birini uningoja atioqan. 5 Dərwəkə Lawiynıng əwlədliridin kahinlikni zimmisigə aloqanlar Təwrat ənənəsi boyiqə həlkətin, yəni əz kərindaxlıridin İbrahımning puxtidin bolqinoja қarimay tapkınining ondin bir ültüxini yiqixi əmr kılınojan. 6 Lekin bularning kəbilə-urukidin bolmiojan Məlkizədək bolsa İbrahımdın «ondin bir ültüxi»ni kəbul kılqan andin Hudanıng wədilirigə igə bolqoqı İbrahimoja bəht tiligən. 7 Xübhisizki, bəht tiligəqı bəhtkə erixküqidin üstündür. 8 Bu yərdiki «ondin bir

ülük»ni kəbul kılqoqılar əlidiojan adəmlərdindur; u yərdiki «ondin bir ülüx»ni kəbul kılqoqı tooqrisida [mukəddəs yazmilarda] «U həyat yaxıqoqı» dəp guwahlıq berilgəndur. 9 Hətta mundak deyixkə boliduki, ondin bir ülüxni alidiojan Lawiymu [əjdadi] İbrahım arkılık [Məlkizədəkkə] ondin bir ülüxni bərgən. 10 Qünki Məlkizədək İbrahımni ərəxi aloqanda, Lawiyni [kəlgüsidi] puxti bolux süpitidə] yənilə İbrahımning tenidə idi, dəp həsablaxkə bolidu. 11 Əmdi Lawiy kəbilisining kahinlik tüzümi arkılık mukəmməl həkkəniyilik kelələydiqan bolsa (qünki xu tütümgə asaslinip Təwrat ənənəsi Israıl həlkigə qüxtürulgənidi), keyinkı wakıtlarda Harunning kahinlik tüzümi boyiqə əməs, bəlkı Məlkizədəknəng kahinlik tüzümi boyiqə baxka bir kahinning qıkixining nemə hajiti bolatti? 12 Əmdi kahinlik tüzümi eżgərtilənən bolsa, uningoja [munasiwətlik] ənənə-tütümmü eżgərtiliykə tooqra kelidu. 13 Qünki bu eytiliwaytən səzər ərətilənən zat bolsa baxka bir kəbilidin bolup, bu kəbilidin həqkim kurbangəhta hizmətə bolup bakmiojan. 14 Qünki Rəbbimizning Yəhuda kəbilisidin qıkqanlıq enik; Musa bu kəbilə tooqrisida kahinlikka munasiwətlik həqbir nərsə demigənidi. 15 Əmdi Məlkizədəktək baxka bir kahin qıkqan bolup, bu eżgirix munulardın tehimu roxən bolidu; 16 uning [kahinlikkə] tayinlinixi at igilirigə baqılık əmr bilən əməs, bəlkı pütməs-tügiməs həyatning kudritidin bolqandur. 17 Qünki bu həktə [mukəddəs yazmilarda]: «Sən əbədil'əbədgıqə Məlkizədəknəng tipidiki bir kahindursən» dəp guwahlıq berilgən. (aiōn g165) 18 Qünki aldinkı əmr-tütüm ajizlikı wə ünūmsızlıki tüpəylidin küqidin kälđurulojan 19 (— qünki Təwrat ənənəsi həq ixni kamalətkə yətküzəlmidi). Uning ornişa bizni Hudaqoja yekinluxturidiojan, uningdin əwzəl ümid elip kelindi. 21 Uning üstigə, bu ix [Hudanıng] kəsimi bilən kapalatkə igə bolmay kalmıdı (ilgiri etkən kahinlar [Hudanıng] kəsimisiz kahin bolqanı); lekin, Əysa bolsa Əzizə: — «Pərvərdigar xundak kəsəm iqtı, həm hərgiz buningdin yanmayıdu: — «Sən əbədil'əbədgıqə kahindursən»» Degüqining kəsimi bilən kahin boldi). (aiōn g165) 22 Əmdi Əysa xundak uluoq ix bilən əwzəl bir əhdining kepili kılındı. 23 Yənə kəlip, ilgiri etkən kahinlar kəp boluxi kerək idi; qünki ularning [hərbiri] ölüm tüpəylidin wəzipisini dawamlaxturalmay kalojan. 24 Lekin [Əysa] mənggügə turqoqqa, Uning kahinlikı hərgiz eżgərtilməstür. (aiōn g165) 25 Xu səwəbtin, U

Əzi arkılık Hudaning aldioja kəlgənlərni üzül-kesil կուկուչք կադր; qünki U ular üçün Hudaşa murajıat կիլիք մənggү հայատ. 26 Muxundak bir bax kahin dəl bizning hajitimizdin qikidiojan — mukəddəs, əyibsiz, oqubarsız, gunahkarlardın neri kilinojan, ərxlərdin yukarı elip kətürülgən kahindur. 27 U axu bax kahinlardək hər künı aldi bilən əz gunahlıları üçün, andin həlkning gunahlıları üçün կurbanlık sunuxka mohtaj əməs. Qünki U Əzini կurbanlık süpitidə sunoqanda, həmməylən üçün buni bir yolila ada kildi. 28 Qünki Təwrat կanunu ajiz bəndə bolоjan insanları bax kahin kılıp təyinləydi, lekin Təwrat կanunidin keyin kəlgən Hudaning կəsəm-kalamı mənggү կamalatka yətküzülgən Ooqluň bax kahin kılıp təyinlidi. (aior g165)

8 Eytəkanlırimizning bax nuktisi xuki: Ərxtiki uluq Boloquning təhtining ong təripidə olturojan xundak bir Bax Kahinimiz bar. 2 U mukəddəs jaylarda, xundakla insan əməs, bəlki Pərvərdigar tikkən həkkiy ibadət qedirining həmmisidə kahinlik hizmitini kıləquqidur. 3 Hərbir bax kahin hədiyə həm կurbanlıklar sunux üçün təyinlinidu. Xuning üçün, [bizning bu bax kahinimizningmu] birər sunidiojini bolux kerək idi. 4 Dərwəkə əgər U yər yüzidə bolsidi, hərgiz kahin bolmayıtti; qünki bu yərde Təwrat կanun-tüzümi boyiqə hədiyə sunidiojan kahinlar alliburunla bardur 5 (bu [kahinlar] hizmet kılıdiojan [ibadət qediri] pəkətlə ərxtiki ixlarning kəqürülmisi wə kələnggisidur. Musa dəl bu ibadət qedirini կuruxka baxlıqanda, Hudaning wəhiysi uningoja kelip: «Ehtiyat kılıqinki, bularning həmmisini sanga təqđa kərsitligən ərnak boyiqə yasiqin» dəp agaħlandurojan). 6 Lekin hazır U ([kona əhdigə ait] wədilərdin əwzəl wədilər üstiga bekitilgəq) tehimu yahxi bir əhdining wasitiqisi bolоaqka, Uningoja berilgən kahinlik hizmiti baxka kahinlarningkidin xunqə əwzəl turidu. 7 Əgər xu dəsləpki əhdə kəm-kütisiz bolsa idi, keyinkisi üçün orun izdəxning heqkəndək hajiti bolniqan bolatti. 8 Lekin, Huda kona əhdini yetərsiz dəp կarap, [İsrailarqa] mundak degən: — «Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən İsrail jəməti wə Yəhūda jəməti üçün yengi bir əhdini əməlgə axurimən. 9 Bu əhdə ularning ata-bowiliri bilən tüzgən əhdigə ohximaydu; xu əhdini Mən ata-bowilirini կolidin tutup Misirdin կutkuçup yetəkliginimdə ular bilən tüzgənidim; qünki ular Mən bilən tüzükən əhdəmdə turmidi, mən

ulardın nəzirimni yetkidim, — dəydu Pərvərdigar. 10 Qünki xu künlərdin keyin, Mening İsrail jəməti bilən tützidiojan əhdəm mana xuki: — «Mən Əz təwrat-կanunlirimni ularning zehin-əkligə salıman, həmdə ularning kəlbigimu pütimən; Mən ularning Hudasi bolimən, ularmu Mening həlkim bolidu. 11 Xundin baxlap həqkim əz yurtdixioja, yaki əz կerindixioja: — «Pərvərdigarni tonuqin» dəp əgitixining hajiti kalmayıdu; qünki ularning həmmisi, əng kiqikidin qongiojqə Meni bilip bolоjan bolidu; 12 qünki mən ularning kəbihliklirigə rəhİM kilmən həmdə ularning gunahlıları wə itaətsizlikirini mənggүgə esimdin qikiriwetimən». 13 Əmdi Hudaning bu əhdini «yengi» deyixi burunkisini «kona» değənlikidur; əmdi wəkti ətkən, koniriojan ix bolsa uzun ətməy yokıldı.

9 Birinqi əhdidə munasiwətlik ibadət bəlgiliimiliri wə yər yüzigə təwə bolоjan bir mukəddəs ibadət jayi bar idi. 2 Buningoja bir ibadət qediri tikilgənidi; uning mukəddəs jay dəp atalojan birinqi belümidə qiraqdən, xırə həm xırə üstidə rətləngən nanlar bolatti. 3 Uning ikkinqi, [yəni iqki] pərdisining kəynidə əng mukəddəs jay dəp atalojan yənə bir qədir belümi bar idi. 4 Xu yərgə təwə bolоjan altun huxbuyağ wə pütünləy altun bilən kaplanojan əhdə sandukı bar idi. Sandukning iqidə altundın yasalojan, manna selinojan komzək, ḥarunning bih sürgən həsisi wə ikki əhdə [tax] tahtisi bar idi. 5 [Sanduk] üstidiki «kafarət təhti»ning üstigə xan-xərəplik «kerub»lar ornitlojan bolup, կanatlıri bilən uni yepip turattı. Əmdi bular tooqruluk təpsiliy tohilixning həzir wəkti əməs. 6 Bu nərsilər mana xundak orunlaxturuləqəndin keyinla, kahinlar qedirning birinqi belümiga [(yəni «mukəddəs jay»oja)] hərdaim kirip, ibadət hizmitini kıldı. 7 Birak, [«əng mukəddəs jay» dəp atalojan] ikkinqi belümgə pəkət bax kahin yılda bir kətimlə kiridu. Kahin u yərgə əz gunahlıları wə həlkning nadanlıktın etküzgən gunahlıları üçün atalojan [կurbanlık] կenini almay kirməydu. 8 Bu ixlər arkılık Mukəddəs Roh xuni kərsitip bərməktiki, bu birinqi ibadət qediridiki tützüm inawətlik bolup tursila, əng mukəddəs jayoja baridiojan yol yənilə eqilmaydu. 9 Mana bular rəsimdək həzirki zamanni roxənləxtüridiqan bir hil obraz, halas. Buningdin xuni kərūwelixka boliduki, bu qedirdə sunulidiojan hədiyə wə կurbanlıklar ibadət kılıqıqını wijdanida pak-kamil kılalmaydu. 10 Ular pəkət yemək-iqməklər wə boyini suşa selixning türlik rəsmiyətlirigə baqılık bolup, [կanun-tüzüm]

tüzütüllük wakrı kəlgüqilik küqkə igə kılinojan, insanlarning ətlirigila baoqlik bolajan bəlgilimənizamlardur. **11** Lekin Məsih bolsa kəlgüsidi ki karamət yahxi ixlarnı elip baroquqi bax kahin bolup, adəm koli bilən yasalmiojan, bu dunyaqa mənsup bolmiojan, tehimu uluoq wə tehimu mukəmməl ibadət qedirioja kirdi; **12** Əqkə yaki mozaylarning [kurbanlıq] kənini əməs, bəlkı Əzining [kurbanlıq] kəni arkılık U (Əzilə mənggülük hərlük-nijatni igiligan bolup) bir yolila mənggүgə əng mukəddəs jayoja kirdi. (*aiənos g166*) **13** [Kona əhdə dəwriddə] əqkə wə bukılarning kəni həm inəkning külliri napak bolovanlarning üstigə sepilsə, ularni et jəhətidin tazilap pak kilojan yerdə, **14** undakta, mənggülük Roh, arkılık əzini qubarsız kurbanlıq süpitidə Hudaqa atiojan Məsihning kəni wijdanınlarnı olılk ixlardın pak kilipl, bizni mənggү hayat Hudaqa ibadət kilişkə tehimu yetəkliməndu?! (*aiənos g166*) **15** Xuning üçün u yengi əhdining wasitiqisidur. Buning bilən (insanlarning awwallı əhdə astida sadır kilojan itaətsizlikləri üçün azadlıq bədili süpitidə xundak bir əlüm bolovanıñən) Huda təripidin qakırilojanlar wədə kılinojan mənggülük miraskə erixələydu. (*aiənos g166*) **16** Əgər wəsiyat kəldurulsa, wəsiyat kəlduroquqining elüxi təstiklanoqqa, wəsiyat küqkə igə bolmaydu. **17** Qünki wəsiyat pəkət əlüm din keyin küqkə igə bolidu. Wəsiyat kəlduroquqi həyatla bolsa, wəsiyatining həqkandaq küqi bolmaydu. **18** Xuningə oqxax, dəsləpki əhdimu kən ekitilojandila, andin küqkə igə bolajan. **19** Qünki Musa Təwrat kənunu boyiqə hərbir əmrini pütün həlkə ukturojandin keyin, mozay wə əqkilərning suşa arilaxturulojan kənini kizil yung yipta baoqlanojan zofa bilən kənun dəsturioja wə pütün həlkə sepipl, ularoja: **20** «Mana, bu Huda silərning əməl kiliçxinglaroja əmr kilojan əhdining kənidur» — dedi. **21** U yənə oqxax yolda ibadət qedirioja wə qedirdiki ibadətkə munasiwətlük pütküll saymanlarning üstigə kən səpti. **22** Dərwəkə, Təwrat kənunu boyiqə həmmə nərsə degiğdək kən bilən paklinidu; [kurbanlıq] kəni təkülümögqə, gunahlar kəqürüm kılınmayıdu. **23** Hox, ərxistikə təkliid kilipl yasalojan bu buyumlar muxundak [kurbanlıqlar] bilən paklinixi kerək idi. Bırak ərxistikə nərsilərning əzi bulardın esil kurbanlıqlar bilən paklinixi kerək. **24** Qünki Məsih ərxistikə həkikiyi ibadət jayioja təkliid kılinojan, adəm koli bilən yasalojan mukəddəs jayoja əməs, bəlkı Hudanıng huzurında bizgə wəkillik kilipl həzir bolux üçün ərxning əzigə kirip boldi. **25** [Yər

yüzidiki] bax kahının yilmuyil əz kənini əməs, bəlkı [kurbanlıqlar] kənini elip, əng mukəddəs jayoja kaya-kaya kirip turojinidək, u kurbanlıq süpitidə əzinə kaya-kaya atax üçün kirgini yok. **26** Əgər xundak kiliçning zəruriyyiti bolajan bolsa, dunya apiridə bololandın beri Uning kaya-kaya azab qekixigə toqra kelətti. Lekin U mana zamanlarning ahirida gunahni yok kiliç üçün, bir yolila Əzini kurban kilişkə otturioja qıktı. (*aiənos g165*) **27** Həmmə adəmning bir ketim əltixi wə elgəndin keyin sorakça tartılıxi bekitilgəngə oqxax, **28** Məsihmu nuroğun kixılerning gunahlarını Əz üstigə elix üçün birlə ketim kurbanlıq süpitidə sunulojandin keyin, Əzini təlpünüp kütkənlərgə gunahni yok kiliçan haldə nijat kəltürüvkə ikkinqi ketim axkarə bolidu.

10 Təwrat kənuni kəlgüsidi elip kelinidiojan güzəl ixlarning ez əynini əməs, bəlkı ularning kələnggisinila sürətləp bərgəqkə, u tələp kılinojan, yilmuyil sunulup keliwatqan oqxax kurbanlıqlar arkılık [Hudaqa] yekin laxmakçı bolovanlarnı hərgizmə mukəmməl kılalmayıdu. **2** Bolmisa, muxu kurbanlıqlarning sunuluxi ahirlıxatti, qünki ibadət kiliçqıllar pak kilinip, wijdani yənə əz gunahlıri tüpəylidin azablanmayıttı. **3** Həlbuki, muxu kurbanlıqlar yilmuyil əz gunahlarını əzlirigə əslitip turidu. **4** Qünki buka wə əqkilərning kəni gunahları hərgiz elip taxliyalmayıdu. **5** Xuning üçün, U dunyaqa kəlgəndə mundak degən: — «Nə kurbanlıq, nə atiojan axlıq hədiyələri bolsa Sening tələp-arzuyung əməs, Bırak Sən Mən üçün bir tən təyyarlap bərding; **6** Nə kəydürmə kurbanlıqlar, nə gunah kurbanlıqidinmu seyünmiding; **7** Xunga jawab bərdimki — «Mana Mən kəldim! — Kənun dəsturungda Mən tooqruluk pütülgəndək — I Huda, iradəngni əməlgə axurux üçün kəldim». **8** U yukarıda: «Nə kurbanlıq, nə axlıq hədiyələri, nə kəydürmə kurbanlıqlar nə gunahni tiliqi kurbanlıqlar Sening tələp-arzuyung əməs, Sən ulardinmu seyünmiding» (bu kurbanlıqlar Təwrat kənunining talipi boyiqə sunuluxi kerək idi) deqinidin keyin **9** yənə: «Sening iradəngni əməlgə axurux üçün kəldim» degən. Demək, [Huda] keyinkisini küqkə igə kiliç üçün, aldinkisini əməldin kəldiridu. **10** Hudanıng bu iradisi boyiqə Əysə Məsihning tenining bir yolila kurban kiliçini arkılık biz gunahın paklinip, [Hudaqa] atalduk. **11** Hər kahin hər künü ibadət hizmitidə turidu, xundakla gunahları hərgiz sakit kılalmayıdıqan oqxax hildiki kurbanlıqlarını [Hudaqa]

ķayta-ķayta sunidu. 12 Birak, bu [kaħin] bolsa gunahlar üçün birla ketimlik mənggү inawətlik bir kurbanlıknı sunqandan keyin, Hudanıng ong yenida olturdu; 13 U xu yerdə «düxmənliri Əz ayioji astida təhtipər kılınoquqə» kütidu. 14 U muxu birla kurbanlık bilən Hudaqa atap pak-mukəddəs kılınojanlarnı mənggүe mukəmməl қıldı. 15 [Mukəddəs yazmilarda] [pütülgəndək], Mukəddəs Roħmu bu həktə bizgə guwahlıq beridu. Qünki U awwal: — 16 «U künlərdin keyin, Mening ular bilən tüzidiqan əhdəm mana xuki, dəydu Pərvərdigar; Mən Əz təwrat-ķanunlirimni ularning zehin-əkligimə salımən, Həmdə ularning kəlbigimə pütimən» degəndin keyin, U yənə: — 17 «Ularning gunahları wə itaatsizlikirini mənggүe esimdin qikiriwetimən» — degən. 18 Əmdi xu yolda gunahlar қoqürüm kılınojanikan, gunahlar üçün kurbanlıq kılıxning hajitimu қalmayıdu. 19 Xuning üçün, əy kərindaxlar, əysanıng keni arkılık əng mukəddəs jayoja kirixkə jür'ətlik bolup, 20 (U bizgə eqip bərgən, ibadəthanining pərdisidin (yəni, Uning ət-tenidin) etidiqan xu yipyengi, həyatlıq yoli bilən) 21 xundakla Hudanıng ailisini baxkurdyidojan bizning uluq kahinimiz bolqanlıkı bilən, 22 dillirimiz wijdandiki bulqunuxlardın sepilix bilən paklanojan wə bədinimiz sap su bilən yuyulqandak tazilanojan haldə etikadning toluk jəzm-hatırjomlılıq wə səmimiy қəlb bilən Hudaqa yekinlixaylı! 23 Əmdi etirap kılıqan ümidimizdə təwrənməy qing turaylı (qünki wədə Bərgüqi bolsa səzidə turquqidur) 24 wə mehîr-muħabbət kərsitix wə güzəl ix kılıxkə bir-birimizni қandak қozqax wə riqbətləndürüxni oylaylı. 25 Bəzilər adət kiliwalqandək, jamaettə jəm boluxtin bax tartmaylı, bəlkı bir-birimizni jekiləp-ilħamlanduraylı; bolupmu xu künining yekin laxkanlığını baykiojininglarda, tehimu xundak ķılaylı. 26 Həkjəknə tonuxkə nesip bolqandan keyin, yanila kəstən gunah ətküzüwərsək, u qəoja gunahlar üçün sunulidiojan baxkə bir kurbanlıq bolmas, 27 bəlkı bizgə қalidiojini pəkət sorak, xundakla Huda bilən kaxxilixidiojanlarnı yəp tütigkeitikə təyyar turidiojan yalkunluq otni korkunq iqidə kütüxla, halas. 28 Əmdi Musaqa qüxtürülən Təwrat ķanununu kəzgə ilmiojan hərkəndək kixi ikki yaki tıq guwahqining ispatı bolsa, kəngəqlik kılınmayıla eltürülətti. 29 Undakta, bir kixi Hudanıng Oqlını dəpsəndə ķilsa, Hudanıng əhdisining kənioja, yəni eziñi pak kılıqan kanoja napak dəp karisa, xəpkət

kılıqoqı Roħni həkarət ķilsa, buningdin tehimu eojir jazaqja layik hesablinidu, dəp oylimamsıslər? 30 Qünki [Təwratta] «Intikam Meningkidur, kixinin kilmixlirini əz bexiqə əzüm yandurıman, dəydu Pərvərdigar» wə «Pərvərdigar Əz həlkini sorakka tartidu» degüqini bilimiz. 31 Mənggү hayat Hudanıng kollirioja qüxüp jazalinix nəkədər dəhxətlik ix-hə! 32 Əmdi silər yorutuluxtin keyin, azab-okubətlik, kattik, kürəxlərgə bərdaxlıq bərgən axu burunki künlərni esinglarda tutunglar. 33 Bəzi wakıtlarda rəswa kılınip həkarətləx wə harlinixlərə uqrıdinglar wə bəzi wakıtlarda muxundak muamililərgə uqrıqanlar oja dərddax boldunglar. 34 Qünki silər həm məhbuslarning dərdigə ortak boldunglar həm mal-mülkünglər bulanojandimu, kəlgüsidi tehimu esil həm yokap kətməydiqan bəkiy təallükətka igə bolidiojanlıqları bilgəqkə, huxallık bilən bu ixni kobul kildinglər. 35 Xuning üçün, jasaritinglərni yokatmanglar, uningdin intayin zor in'am bolidu. 36 Qünki Hudanıng iradisiga əməl ķilip, Uning wədə kılıqinoja müvəssər bolux üçün, səwr-qidam kılıxinglərə toqra kelidu. 37 Qünki [mukəddəs yazmilarda] [Huda] mundaq degən: — «Pəkət azojinə wakıttin keyinla», «Kəlgüqi darwəkə yetip kelidu, U keqikməydu. 38 Birak həkkəniy bolqoqı etikad bilən yaxaydu; Lekin u kəyniga qekinsə, Jenim uningdin səyüməydu». 39 Həlbuki, biz bolsaq kəynigə qekinip əhalək bolidiojanlardın əməs, bəlkı etikad bilən əz jenimizni igiligənlərdindurmız.

11 Etikad bolsa ümid kılıqan ixlarning reallıktiki ipadisi wə kərünməydiqan xəy'ilnərin dəllilidur. 2 Qünki burunki metiwlərimiz kədimdə mana xu etikad bilən [Hudadin kəlgən] yahxi guwahlıknı alojan. 3 Biz etikad arkılık kainatning Hudanıng səz-kalami bilən ornitilojanlığını, xundakla biz kerüwatkan məwjudatlarning kərgili bolidiojan xəy'ilərdin qikqan əməslikini qüxinələyəmiz. (aiōn g165) 4 Etikadi bolqoqka Həbil Qabilningkidinmü əwzəl bir kurbanlıknı Hudaqa atiojan; etikadi bolqoqka Huda uning atiojanlarını təripləp, uningoja həkkəniy dəp guwahlıq bərdi. Gərqə olğan bolsimu, etikadi bilən u yanila bizgə gəp kılmaqta. 5 Etikadi bolqoqka, Hənoh əlümni kərməyla [ərxkə] ketürüldi; Huda uni ketürüp elip kətkəqkə, u yər yüzidə həq tepilmidi. Səwəbi u elip ketiliixtin ilgiri, Hudani hursən kılıqan adəm dəp təripləngənidi. 6 Əmdililikət etikad bolmay turup, Hudani hursən kılıx mumkin əməs; qünki

Hudaning aldioja baridiojan kixi Uning barlikioja, xundakla Uning Өзини izdigənlərgə ejrini käyturojuqı ikənlikigə ixinixi kerək. 7 Etikadi bolqaqka, Nuh tehi kərəlülə bakmiojan wəkələr həkkidə Huda təripidin agahlındurulmuşanda, ihlasmənlik körkünqi bilən aılısidikilərni kütkuzux üçün yoojan bir kema yasidi; həmdə etikadi arkılık xundak kılıp pütkül dunyadikilərning gunahları üstidin həküm qıçırdı, xundakla etikadın bolqan həkkaniyilikə mirashor boldi. 8 Etikadi bolqaqka, Huda İbrahimni uningoja miras süpitidə bərməkqi bolqan zeminoja berixkə qakıroqanda, u itət kıldı; u kəyərgə baridiojanlığını bilməy turup yoloja qıktı. 9 Etikadi bolqaqka u wədə kılinojan zemində, huddi yakə yurtta turojandək musapir bolup qedirlarnı makan kılıp yaxidi. Hudaning uningoja kılıqan wədisining ortak mirashorlari bolqan İshək wə Yakuplarımı uning bilən birgə xuningoja ohxax yaxidi. 10 İbrahimning xundak kılıxidiki səwəb, u ulları mustəhəkəm bolqan xəhərni kütkənidid; xəhərning layihiliyi həm kuroquqısı Huda Əzidur. 11 Etikadi bolqaqka Sarah, gərqə yaxinip kalojan, tuqut yexidin etkən bolsimu, həmildar bolux iktidarioja igə boldi; qünki u wədə kılıqan Hudani ixənqlik dəp karaytti. 12 Buning bilən birla adəmdin, yəni elgən adəmdək bolup kalojan bir adəmdin asmandıki yultuzlardək kep, dengiz sahilidiki kumdaş sansız əwlədlər barlıkka kəldi. 13 Bu kixilərning həmmisi Hudaning wədə kılıqanlıroja müyəssər bolmay turupla etikadi bolqan haldə aləmdin etti. Bırak ular həyat waktida bularning kəlgüsida əməlge axurulidiojanlığını yıraktin kərəp, kəqak ekip hursənlik bilən kütkən wə əzlirini yər yüzidə musapir wə yoluqı dəp axkarə eytkənidi. 14 Bu bundak səzlərni kılıqan kixilərning bir wətənni təxna bolup izdəwatkanlığını enik ipadılıydu. 15 Dərwəkə, ular ez yurtini seojojan bolsa, käytip ketix pursiti qıqqan bolatti. 16 Lekin ular uningdinmu əwzəl, yəni ərxtiki bir makanni təlpünüp izdiməktə. Xuning üçün, Hudaning əzlirinən Hudasi dəp atilixinin nomus kılmayıdu; qünki mana, U ular üçün bir xəhər hazırlıqan. 17 İbrahim Huda təripidin sinalojinida, etikadi bolqaqka oqlı İshəknı kurbanlık süpitidə Hudaqə atidi; gərqə u Hudaning wədilirini, jümlidin «Sening namingni dawamlaxturidiojan nəslinq bolsa İshəkən kəlip qıçıdu» deginini tapxuruwalıqan bolsimu, u yanila birdinbir oqlını kurban kılıxkə təyyar turdi. 19 Qünki u hətta İshək elgən təkdirdim, Hudaning

uni tirildürükə կadir ikənlikigə ixəndi. Mundakqə eytkanda, İshəknı əlündin tirildürülgəndək kätidin tapxuruwaldı. 20 Etikadi bolqaqka, İshək, oqlulları Yakup bilən Əsawning kəlgüsü ixilrioja həyrlilik tiləp dua kıldı. 21 Etikadi bolqaqka, Yakup aləmdin etüx aldida Yusüpning ikki oqlining hərbəri üçün həyrlilik dua kılıp, həsisioja tayinip turup Hudaqə səjdə kıldı. 22 Etikadi bolqaqka, Yusüp səkratka qüxüp kaloqanda, bəni Israilning Misirdin qıkıp ketidiojanlığını tiləqə aldi həmdə əzinin ustihanlırı tooğrulukmu əmr kıldı. 23 Etikadi bolqaqka, Musa tuqulmuşanda, uning atanisi uni üç ay yoxurdu; qünki ular Musanıng yekimlik bir bala ikənlikini kerdilər, padixaḥning pərmanidinmə körkəmidi. 24 Etikadi bolqaqka, Musa qong bolup uluoq zat bolqandin keyin, «Pirəwning kızının oqlı» debyn atakta turiwerixni rət kılıp, 25 gunah iqidiki ləzzətlərin wəkətlilik bəhərimən boluxning ornioja, Hudaning həlkə bilən billə azab qekixni əwzəl kerdilər. 26 U Məsihə kəritiloqan həkərətkə uqraxnı Misirning həzinisidiki bayılıqlarına iga boluxtınmu əwzəl bildi. Qünki kezlini [ərxtiki] in'amoja tikiwatattı. 27 Etikadi bolqaqka, u padixaḥning oqəzipidinmə körkəm Misirdin qıkıp kətti. [Japa-muxəkkətkə] qididi, qünki Kəzgə Kərünmığıqı uning kəzığa kərünüp turojandək idi. 28 Etikadi bolqaqka, u «tunji oqlining jenini aloquqı» [parixtinining] [Israillarına] təqmaslısı üçün [tunji] «ötüp ketix» həytini etküzüp, xuningoja munasiwətlik ənnəni [buyrulığını boyiqə] sepip-sürkidi. 29 Etikadi bolqaqka, [Israillar] Kızıl dengizdən huddi kurukulukta mangojandək mengip etti. Bırak [ularını koçlap kəlgən] Misirliklər etməkqi bolqanda suşa oqərk boldi. 30 Etikadi bolqaqka, həlk yəttə kün Yeriko xəhərinən sepişini aylanıqandan keyin sepiş ərəldi. 31 Etikadi bolqaqka, pahıxa ayal Rahab Israil qarlıqquqılırını dostlarqə kütüwalıqə, itaətsizlər [bolqan ez xəhəridikilər] bilən birlikdə həlak bolmədi. 32 Mən yənə nemixkə səzləp olturay? Gideon, Barək, Ximxon, Yəftah, Dawut, Samuil wə kalojan baxka pəyojəmbərlər tooqrisida eytip kəlsəm wəkit yətməydu. 33 Ular etikadi bilən əllərning üstidin oqlıb kəldi, adalət yürügəzdi, [Huda] wədə kılıqanlar oja erixti, xırlarning aqzılırını etip koydu, 34 dəhəxətlik otning yalkunını əqürdi, kılıqning tiçidin keqip kütuldü, ajızlıktın kückəydi, jənglərdə baturluk kərsətti, yat əllərning koxunlurunu teri-pirəng kıldı. 35 [Etikadi bolqaqka], ayallar elgən uruk-tuqşanlarını əlündin tirildürügəzüp käyturuwaldı; bıraq baxkilar kəlgüsidi

tehimu yahxi halda olumdin tirileyli dəp, kütulux yolini rət kılıp kiyinilixkə bərdaxlıq bərdi. **36** Yənə bəzilər sinilip har-məshirilərgə uqraptı qamqılandı, bəzilər hətta kixanlinip zindanoğa taxlandı; **37** ular qalma-kesək kılıp əltürüldi, hərə bilən həriliniq parqılandı, sinaklarnı bexidin etküzdi, kılıqlarıq əltürüldi; ular koy-eqkə terilirini yepinqə kılajan halda sərsan bolup yürdi, namratlıqta yaxidi, kiyinkistakka uqrıdi, horlandı **38** (ular bu dunyaşa zayə kətkənidi), qəllərdə, taoqlarda, əngkürlərdə wə gəmilərdə sərgərdan bolup yürdi. **39** Bularning həmmisi etikədi bilən Hudanıng Əz guwahı bilən təripləngən bolsimu, Hudanıng wədə kılıqlarıq əyni boyiqə erixkini yok. **40** Əmdidlikə Huda bizlər üçün tehimu əwzəl bir nixan-məksətni bekitkən bolup, ular bizsiz kamalatkə yətküzməydi.

12 Əmdi etirapımızda guwahqılar xunqə qong buluttək bizni oruwalojaqka, hərhil eojir yük həm bizgə asanla qirmixiwalidiojan gunahnı qerüp taxlap, aldımızıqə qoyulqan yürüyüx yolini qidamlıq bilən besip yığırəyli; buningda kezimizni etikadimizning Yol Baxlioquqisi wə Takamullaxturoquqisi bolovan əysəqa tikəyli. U Əzini kütkən huxallıq üçün kresttiki azabka bərdaxlıq bərdi həm uningda bolovan həkarətkə pisənt kilmidi. Xuning bilən U Hudanıng təhtining ong təripidə olturoquzıldı. **3** Kenglünglarning həriq sowup kətməsliki üçün, gunahkarlarning xunqə kəttik horlaxlirioja bərdaxlıq Bərgüqini kengül koyup oylanglar. **4** Gunahka karxi kürəxlərdə tehi կan akkuzux dərijisiga berip yətmidinglar. **5** Hudanıng silərgə Əz pərzəntlirim dəp jekiləydiqan [mukəddəs yazmilardiki] munu sezlirini untudunglar: — «I oqlum, Pərvərdigarning tərbiyisigə səl karima, əyiblənginində kenglüng sowup kətmisun, **6** Qünki Pərvərdigar seyginigə tərbiyə beridu, Mening oqlum dəp kobul kılıqanlarning həmmisini dərriləydu». **7** Azab qəkkininglarnı Hudanıng tərbiyisi dəp bilip, uningoja bərdaxlıq beringlar. Qünki silərning tərbiyə elixinglarning ezi Hudanıng silərni oqlum dəp muamilə kılıqanlığını kərsitudu. Қaysı pərzənt atisi təripidin tərbiyilənməydi? **8** Əmdi [Hudanıng] tərbiyiliçida hərbir pərzəntining ez ülüxi bar; lekin bu ix silərdə kəm bolsa həkikiy oqulliridin əməs, bəlkı haramdin bolovan pərzənti bolup qıkışılər. **9** Uning üstigə həmmimizning əzimizgə tərbiyə bərgən ət jəhəttiki atilirimiz bar, biz ularnimu hərmətləp kəldük. Xundak ikən, rohlarining atisioja tehimu itaət

kılmamduk? Xundakta həyatımız yaxnimamdu? **10** Ət jəhəttiki atilirimiz bərhək pəkət ezi muwapik kərgən yol boyiqə azojınə wakıt bizni tərbiyiləgən. Lekin U bolsa bizgə paydılıq bolsun dəp, pak-mukəddəslikidin tuyəssər boluxımız üçün tərbiyiləydi. **11** Əmdi kəttik tərbiya berilgən waktida adəmni hux kılmayıdu, əksiqə adəmni kəyəqə qəmdürüdu; biraq buning bilən tüzəlgənlərgə u keyin həkkaniyliqtin qıkkən tinq-hatırjəmlikning mewisini beridu. **12** Xuning üçün, «Telip sanggiliojan қolunglarnı, zəiplixip kətkən tizinglarnı ruslanglar» **13** wə «aksakylarning püküllüp kəlməy, bəlkı xipa tepixi üçün pütliringlarnı tüz yollarda mangdurunglar. **14** Barlıq kixilər bilən inək etüxkə wə pak-mukəddəs yaxaxka intilinglar; mukəddəs bolmiojan kixi hərgiz Rəbni kərəlməydi. **15** Oyoqak turunglarki, heqkim Hudanıng mehîr-xəpkitidin məhərum kalmışın; aranglarda silərgə ix tapkuzup silərni kəydüridiojan, xundakla kep adəmlərni bulqap napak boluxka səwəb bolidiojan birər eq-adawət yiltizi ünmisin. **16** Aranglarda heqbir buzukluk kılıqıqi yaki əzining tunji oqulluk həqküñini bir wah tamakka seti wətəkən əsawdək iħlassiz kixi bolmısın. **17** Qünki silərgə məlumki, əsaw keyin [atisining] həyrlək duasını elixni oyliojan bolsimu, xundakla uningoja intilip kəz yaxlirini ekitip yalwurojan bolsimu, u [bu ixlarri orniqə] [kəltüridiojan] towa kılıx yolinə tapalmay, rət kılındı. **18** Qünki silər kol bilən tutkılı bolidiojan, yalkunlap ot yenip turuwatkan həmdə sürlük bulut, karangoşuluq wə կara կuyun kąpliojan axu taoqka kəlmədinglar — **19** (u jayda kanay sadasi bilən səzligən awaz yətküzungəndə, bularni angliojanlar: «Bizgə yənə səz kılınmisin!» dəp [Hudaqə] yalwuruxti; **20** qünki ular kılınojan əmrni kətürəlmidi. «Eğer bu taoqka hətta birər həywanning ayioqı təgsimü, qalma-kesək kılıp əltürülsün» [dəp tapılıqanıdi]; **21** u kərinüüx xundak korkunqluk idiki, Musamu: «Bək kəttik korkup oqal-qal titrəp kəttim» degənidi). **22** — Silər bəlkı Zion teojoja, yəni mənggü həyat Hudanıng xəhiri — ərxtiki Yerusalemoja, tümanlıqın pərixtılərgə, **23** isimliri ərxtə pütülgən tunji tuqulqanlarning həyt-mərikə huxallıqında jəm kılınojan jamaitigə, həmməylənninq sorakqısı Hudaqə, takamullaxturulojan həkkaniy kixilərning rohlırioja **24** wə yengi əhdining wasitiqisi əysəqa, xundakla həm Uning sepilgən kenioja kəldinglər. Bu կan Həbilningkidin əwzəl səz kılıdu. **25** Bu səzni kılıquqini rət kılmaslikinqlər

üqün diķķat kilinglar. Qünki yər yüzidə əzlirigə wəhiy yətküzüp agaħlanduroqunı rət kilojanlar jazadin keqip kütulalmiqan yərdə, ərxtə bizni agaħlanduroquqidin yüz ərüsək, halımız tehimu xundak bolmamdu? 26 Əmdi xu qaođa Hudaning awazi zeminni təwritiwatkənidi; lekin əmdi U: «Əzüm yənə bir ketim zeminnila əməs, asmannimu təwritimən» dəp wədə kıldı. 27 «Yənə bir ketim» degən bu sez təwritilidioqanlarning, yəni yaritilojan nərsilərning təwritilixi bilən yoktitlidioqanlığını, təwrətkili bolmaydioqan nərsilərning mənggü mukim bolidioqanlığının ibarət mənini bildürdü. 28 Xuning üqün, təwrətkili bolmaydioqan bir padixahlıqka tuyəssər bolup, mehîr-xəpkətni qing tutup bu arkılık iħlasmənlik wə əyminx-korkunq bilən Hudani hursən kılıdioqan ibadətlərni kılıyli. 29 Qünki Hudayımız həmmimi yəwətküqi bir ottur.

13 Aranglarda ərindaxlik mehîr-muhəbbət tohtimisun. 2 Natonux kixilərgə meħħmandost boluxni untumanglar. Qünki bəzilər xu yol bilən bilməstин pərixtılerni meħħman kilojan. 3 Zindanoja taxlanojanlarni ular bilən billa [zindanda] zənjirləngəndək yad etinglar. Horlanojanlarnı eżünglarmu təndə turuwatkan bəndə süpitidə yad etip turunglar. 4 Həmmə adəm nikahlıq hərmət kilsun, ər-hotunlarning yatidioqan yeri daoqsız bolsun; qünki Huda buzukqılık kılıquqlar wə zina kılıquqlardin hesab alidu. 5 Mengix-turuxunglar pulparəsliktin haliy bolsun, barija qanaat kilinglar. Qünki Huda mundak degən: «Səndin əsla ayrılmaymən, Seni əsla taxlimaymən». 6 Xunga, yürəklik bilən eytalaymizki, «Pərvərdigar meninq Yardəmqimdir, heq korkmaymən, Kixilər meni nemə kılalisun?» 7 Silərgə Hudaning səz-kalamını yətküzgən, silərning yetəkqiliringlarnı esinglarda tutunglar. Ularning mengix-turuxining mewə-nətijisigə kengül koyup қarap, ularning etikadını ülgə kilinglar: — 8 Əysa Məsih tünügün, bugün wə əbədil'əbədgıqə eżgərməydi! (aiōn g165) 9 Xuning üqün, hərhil oqayıry təlimlər bilən eziketurulup kətmənglər; qünki insanning kəlbı [kurbanlıqka has] yeməkliklər bilən əməs, bəlkı Hudaning mehîr-xəpkəti bilən kuwwətlandürülgini əzwəl. Qünki bundak yeməkliklərgə berilip keliwatkanlar ulardin heqkandak payda kərgən əməs. 10 Bizlərning xundak bir kurbangaħimiz barki, ibadət qədiridə hizməttə bolonlarning uningdin yeyx hokuki yoktur. 11

Qünki gunah tiləx süpitidə soyulojan, keni bax kahin təripidin əng muķəddəs jayoja elip kirilgən kurbanlıq haywanlarning teni bolsa қarargahning sirtioja elip qikilip kəyedürülətti. 12 Xunga Əysamu Əz keni bilən həlkni paklap Hudaqa atax üçün, xəhər dərwazisining sirtida azab qekip əldi. 13 Xundak ikən, bizmu қarargahning sirtioja qikip, Uning yenioja berip, Uningqa қaritilojan haqarətka ortak bərdaxlıq berəyli. 14 Qünki yər yüzida mənggү məwjut turidioqan xəhirimiz yok, bəlkı kəlgüsidi ki xəhərgə intilməktimiz. 15 Xunga, Məsih arkılık Hudaqa kurbanlıq süpitidə mədhiyilirimizi tohtawsız ataylı, yəni əz ləwlirimizning mewisi süpitidə Uning namini etirap kılıyli. 16 Əmdi həyr-sahawət kılıxni wə baringlardın ortak təkşimləxni untumanglar. Qünki Huda bundak kurbanlıklardın hursən bolidu. 17 Yetəkqiliringləroja itaat kilipli, ularoja boy sununglar. Qünki ular əz hizmitidin Hudaqa hesab beridioqanlar bolup, həmixə jeninglardin həwər elixxə oyçaq turidu. Ularning bu ixi կայօս-ələm bilən əməs (qünki undak bolsa silərgə heq payda yətküzülməydi) bəlkı huxal-huramlıq bilən elip berilsun. 18 Biz üqün dua kilipli turunglar; qünki wijdanimizning pak ikənlilikə, hərbir ixlarda tooqra yolda mengixni halaydioqanlığımızqa kayıl kılındıuk. 19 Yeningləroja patrak kəytip berixim üçün, dua kilixinglarnı alahıda etünimən. 20 Əmdi mənggülük əhdining keni bilən koy padisining katta padıqisi bolovan Rəbbimiz Əysani əlümdin tirildürgüqi, hatırjəmlilikning Igisi bolovan Huda (aiōnios g166) 21 Əysa Məsih arkılık silərgə Əzini hursən kılıdioqan ixlarnı kıldurup, silərni hərbir yahxi əməldə takamullaxururup iradisining ijrəqiliri kılıqay! Məsihkə əbədil'əbədgıqə xan-xərəp bolоjay! Amin! (aiōn g165) 22 Silərdin etünimənki, ikerindaxlirim, bu nəsihət sezümgə eojir kərməy kulaq salojsıslər; silərgə muxunqılıkla sezlərni yazdim, halas. 23 Kərindiximiz Timotiyning zindandin koyup berilgənlikidin həwərdar bolojsıslər. Yekında yenimoja kelip kəlsa, mən silərni yoklap barojinimdə u mən bilən billə baridu. 24 Barlıq yetəkqiliringlar wə barlıq muķəddəs bəndilərgə salam eytəksıslər. Italiyədin kəlgənələr silərgə salam yollidi. 25 Mehîr-xəpkət həmmimgləroja yar bolоjay! Amin!

Yakup

1 Hudaning wə Rəbbimiz Əysa Məsihning kuli bolğan mənki Yakuptin tarkək turuwatkan muhajir on ikki қabiligə salam! **2** I kərindaxlirim, hərkəndək sinaklar oja duq kəlsənglər, buni zor huxallıq dəp bilinglər. **3** Qünki silərgə məlumki, bundak etikadınlarning sinilixi silerdə səwr-qidamılık xəkilləndirdi; **4** səwr-qidamılıkning hisliti kəlbinqarda turup xundak pixip yetilsunki, xuning bilən silər pixkən, mukəmməl wə kəm-kutisiz bolisilər. **5** Bırak əgər aranglardiki birsi danalıqka möhtaj bolsa, həmmigə sehiylik bilən beridiojan xundakla əyibliməydiyan Hudadin tilisin. Xuning bilən uningoja qokum ata kılınidu. **6** Bırak, u həq delioql bolmay ixənq bilən tilisin; qünki delioql kixi huddi xamalda urulup uyan-buyan yəlpüngən dengiz dolkuniqə ohxaydu. **7** Undak kixi Rəbdin bıra nərsigə eriximən, dəp həq hiyal kilmisun; **8** undaklar üjmə kəngül bolup, barlıq yollırıda tutami yok adəmdur. **9** Namrat bolğan kərindax əzining yüksəriqə kətürülgənlikiga təntənə kilsun; bay bolğan kərindax bolsa, əzining təwən kılınoqanlıqıqə təntənə kilsun, qünki u ot-qəplərnin qeqəkliridək tozup ketidu. **11** Kuyax qıkıp kiziqanda, ot-qəplərni kürutidu, gülləri tozup ketidə-də, uning güzəlliyi yokılıdu; bay adəmlər huddi xuning oja ohxax, əz hələkqılık idə yokılıdu. **12** Sinaklar oja [səwrqanlıq bilən] bərdaxlıq bərgən kixi nəkədər bəhtlik-hə! Qünki u sinakṭin etkəndin keyin, [Huda] Əzini seygənlərgə wədə kilojan hayat tajioja tuyəssər bolidu. **13** Adəm azduruluxka duq kəlgəndə «Huda meni azduruwatidu» demisun. Qünki Huda yaman ixlar bilən azduruluxi mumkin əməs həm baxķılarnı azdurmaydu. **14** Bəlkı birsi azduruloganda, əz həwəs-nəpsi қozojılıp, ularning kəyniqə kirgən bolidu; **15** andın həwəs-nəps həmilidər bolup gunahını tuşıldı; gunah əsüb yetiliп, əlümgə elip baridu. **16** Xunga seyümlük kərindaxlirim, aldinip kalmanglar! **17** Barlıq yüksək sehiylik wə hərbir mukəmməl iłtipat yüksəridin, yəni [asmandiki] [barlıq] yorukluklarning Atisidin qüxtüp kelidu; Uningda həqkəndək əzgirix bolmayıdu yaki Uningda «aylinix» bilən hasil bolidiojan kələnggilərmə bolmayıdu. **18** U bizni [Əzi] yaratkan barlıq məwjudatlarning iqidə Əzigə dəsləp pixkən mewidək bolsun dəp, Əz iradisi boyiqə bizni həkikətnin səz-kalamı arkılık tuşdurdı. **19** Xuning bilən, i seyümlük kərindaxlirim, hər adəm anglaxkə

tez təyyar tursun, səzləxkə aldirimisun, oqəzəplinixkə aldirmisun. **20** Qünki insanning ojəzipi Hudanıg həkkəniyilikini elip kəlməydu. **21** Xuning üçün, barlıq iplaslıklarnı wə əjninglər oja patmayvatkan rəzillikni taxlanglar, [kəlbinqarda] yiltiz tartkuzulojan, silərni kutkuzalaydiojan səz-kalamni kəmtərlilik-məminlik bilən kobul kilineklər. **22** Əmma əz-əzunglarnı aldad pəkət səz-kalamni angloquqılardın bolmanglar, bəlkı uni ijra kiloquqılardın bolunglar. **23** Qünki birsi səz-kalamni anglap koyupla, uni ijra kilmisa, u huddi əynəktə əzining əyni kiyapitigə karap koyup, ketip kalojan kixiqə ohxaydu; qünki u əz turkioja karap bolup, qikipla, xu əhaman əzining kandak ikənlikini untuydu. **25** Lekin axu kixilerni ərkinlikkə erixtüridiyan mukəmməl əkanunoja əstayıdillik bilən dawamlıq karap, untuqəq angloquqi bolmay, bəlkı uning iqidə yaxap ijra kiloquqi bolğan kixi ixlirida bəhtlik kılınidu. **26** Birsi əzini ihlasmən adəmmən dəp hesablıqan, lekin tilimi tizginlimigən bolsa, əzini ezi aldaydu; bundak kixinin ihlasmənlikli bihüdilik. **27** Huda'Atimizning nəziridiki pak wə daoqsız ihlasmənlik xuki, kiyinqılıqta kalojan yetim-yesir, tul hotunlarnı yoklap, ular ojamorholuk kılıx wə əzini bu dunyaning buloqividin daoqsız saklaxtur.

2 Kərindaxlirim, xan-xərəp Igisi bolğan Rəbbimiz Əysa Məsihning etikad yolunu tutkənlikənlər, adəmning taxki kiyapitigə karap muamilə kılıdiqanlardın bolmanglar. **2** Qünki sinagoginglər oja altun üzük takıqan, esil kiyingən bir bay bilən təng jul-jul kiyingən bir kəmbəqəjlər kirsə, **3** silər esil kiyingənni ətiwarlap «Tərgə qıkıp oltursila!» desənglər, kəmbəqəjlər, «U yərdə tur!» yaki «Ayaq təripimdə oltur!» desənglər, **4** əzara ayrimiqiliq kilojan wə insanlar üstidin yaman niyat həküm qıraqoquqılardın bolğan bolmamsılər?! **5** Kulaq selinglər, i seyümlük kərindaxlirim — Huda bu dunyadiki kəmbəqəjlərni etikadta bay bolux həmdə ularni Əzini seygənlərgə berixkə wədə kilojan padixahlıqıqə mirashor boluxka tallıqan əməsmu? **6** Bırak silər kəmbəqəjlərni kəzgə ilmidinglər! Baylar silərni əzgən wə sot-soraklar oja serigən əməsmu? **7** Üstünglərə koyulqan axu mubarək naməqə kupurluk kiliwatkanlar yənə xu [baylar] əməsmu? **8** Mükəddəs yazmilardiki «köxnangni əzüngni seygəndək səy» degən xahanə əkanunoja həkikij əməl kilsanglar, yahxi kilojan bolisilər. **9** Lekin kixilərgə ikki hil kəz bilən karisanglar, gunah kilojan bolisilər, Təwrat əkanuni

təripidin hilaplıq kılıoqıqlar dəp bekitilisilər. **10** Qünki bir kixi pütün Təwrat ənanıçıja əməl kıldırm dəp turup, [hətta] uningdiki birlə əmrəgə hilaplıq kilsa, u pütün ənanıçıja hilaplıq kılıoqui hesablinidu. **11** Qünki: «zina kılma» Degüqi həm «katillik kılma»mu degən. Xunga, zina kilmisanglarımı, lekin katillik kılıoqan bolsanglar, yənilə [pütün] Təwrat ənanıçıja hilaplıq kılıoqan bilən barawər bolisilər. **12** Xunga səz-əməlliringlər adamni ərkinlikkə erixtüridiqan ənan alidda sorak kılınidiojanlarning salahiyitigə uyğun bolsun. **13** Qünki baxxılar oqa rəhim kilmiojanlarning üstdidin qıkıradiojan həküm rəhimsiz bolidu. Əmdi «rəhim kılıx» «həküm qıkırixa»ning üstdidin oqlibə kılıp təntənə kılıdu. **14** I kerindaxlirim! Birsi aqzida, «Məndə etikad bar» dəp turup, əmma [uningda] [munasip] əməlliri bolmisa, uning nemə paydisi? [Bundak] etikad uni kütkuzalamdu? **15** Əmdi əgər aka-uka yaki aqa-singillardın biri yalingaq kalsa yaki kündilik yeməklik kəm bolsa, silərdin biri ularoja: «[Hudaşa] amanət, kiyimnglar pütün, əsrişinqlar tok kılınoqay!» dəp կoyupla, tenining hajitidin qıkmışa, buning nemə paydisi? **16** Xuningoja ohxax yaloquz etikadla bolup, [uningoja] [munasip] əməlliri bolmisa, [bundak etikad] elük etikadтур. **18** Lekin bəzibir adəmlər: «Səndə etikad bar, məndə bolsa əmal bar» dəp [talixidu]. Lekin mən: «Əməlsiz bolqan etikadıngı manga kərsitə keni?!», «Mən etikadınnı əməllər bilən kərsitmən» dəymən. **19** — Sən «Huda bir» dəp ixinisən — Barikalla! Lekin hətta jinlarmu xuningoja ixinidu, xundakla qorkup dir-dir titrəyduqul! **20** Əy, kuruq hiyal adəm! Əməlliri yok etikadning elük etikad ikənlilikini qaçanmu bilərsən? **21** Atımız İbrahim əz oqlı İshäkni kurbangah üstigə sunoqanda əz əmili arkilik həkkaniy dəp jakarlanoqan əməsmu? **22** Əmdi xuni kerüwelixkə boliduki, uning etikadi munasip əməllərni kıldı wə etikadi əməllər arkilik mukəmməl kılındı. **23** Mana bu ix [Təwrattiki]: «İbrahim Hudaşa etikad kıldı. Bu uning həkkaniyılık hesablandı» degən yazmini ispatlaydu, xundakla u «Hudanıng dosti» dəp ataldi. **24** Buningdin xuni kərləysilərki, insanlar etikadi bilənlə əməs, bəlki əməlliri bilən həkkaniy dəp jakarlinidu. **25** Muxuningoja ohxax, pahixə ayal Rahab [Israil] qarlıoqulurini əz əyidə kütüp, ularni baxxaq yol bilən qaqrıuwətənlikli üçün, u ohxaxla ix-əmili bilən həkkaniy dəp jakarlanoqan bolmamdu? **26** Tən

roh bolmisa elük bolqandək, əməlliri yok etikadmu olıktur.

3 Kerindaxlirim, aranglardın kəp kixi təlim bərgüqi boliwalmanglar! Qünki silergə məlumki, biz [təlim bərgüqilər] baxxıldardin tehimu kəttik sorakka tartilimiz. **2** Qünki həmmimiz kəp ixlarda hatalaxmisa, u kamalətkə yətkən, pütkül tenini tizginliyələgən adəm bolidu. **3** Mana, biz atlarnı ezmizgə bekjindurux üçün aozıqa yüksən salımız; buning bilən pütkül tənlini [haliojan tərəpkə] buriyalaymiz. **4** Mana, kemilərgimə karanglar; xunqılık yoojan bolsimu, yənə kəlip dəhxətlik xamallar təripidin urulup həydilidiojan bolsimu, lekin rolqı kəyərgə ularnı həydəy desə, u kiqikkina bir rol arkilik uni haliojan tərəpkə buraydu. **5** Xuningoja ohxax, gərqə til [tenimizning] kiqik bir əzasi bolsimu, lekin tolımı yoojan səzləydi. Kiqikkina bir ot uqkuning qong ormanoja ot tutaxturalaydiojanlığını oylap bekjinglər! **6** Til — dərwəkə bir ottur; u əzalırımız arisidin orun elip kəbihlikkə toloqan bir aləm bolidu. U pütkül tənni buloqioquqidur; u dozah otidin tutaxturulup, pütkül təbiatning qakıja ot tutaxturidu! **(Geenna g1067)** **7** Qünki hərtürlük hayvanlar həm uqar-kanatlar, əmiliqüqi hayvanlar həm dengizdiki məhluklar insaniyət təripidin kəndürülməktə həmdə kəndürülgənidi. **8** Əmma tilni həqkim kəndürəlməydi; u tinimsiz rəzil bir nərsə bolup, janəja zamin bolidiojan zəhərgə toloqandur. **9** Biz tilimiz bilən Pərvərdigar Atimizoja xanu-təxəkkür käyturimiz, wə yənə uning bilən Hudanıng obrazida yaritiloqan insanların əqəməyimiz. **10** Demək, ohxax bir eqizidin həm təxəkkür-mubarak həm lənət-ķaroxaq qıkıdu. I kerindaxlirim, bundak bolmaslıki kerək! **11** Bir bulak ohxax bir kezdir birlə wakıttı tatlık həm kirtak su qıkıramdu? **12** I kerindaxlirim, ənjür dərihi zəytunning mewisini bərməydi, yaki üzüm teli ənjürning mewisini berələmdu? Həm tuzluk [bulak] tatlık sunumu qıkıralmaydu. **13** Aranglarda kim dana wə pəmlik? Paşılətlilik yürüx-turuxidin u danalikka has bolqan məmin-kəmtərlik bilən əməllirini kərsətsun! **14** Lekin əgər kəlblinglarda aqqik həsəthorluk wə jedəl-majira bolsa, əmdi yaloqan sezlər bilən həkikətni yokka qıkar manglar, mahtan manglar. **15** Bundaq «danalik» ərxtin əməs, bəlki dunyoqə, insan tabiiyitigə has bolup, jin-xəytandin kəlgəndur. **16** Qünki həsəthorluk wə jedəl-majira bolqanla yerdə əlamətiqanlıq wə hərhil rəzilliliklər bolidu. **17** Lekin ərxtin kəlgən danalik

bolsa, u aldi bilən paktur, u yənə tinqlikpərvər, hux peil, baxkilarning pikrigə қulukı oquk, rəhimdil bolup, yahxi mewilər bilən tolojan, uningda tərəpbazlıq yaki sahitpəzlik yoktur. 18 Həkkaniylik uruklular tinqlikpərvərlər arısında qeqilip, tinqlik iqidə mewə beridu.

4 Aranglardiki urux wə majiralar nədin kelip qikidu?

Bu dəl tən əzaliringlar iqidə jəng kiliwatqan arzu-həwəsliringlərin əməsməsu? 2 Silər arzu-həwəs kılısilər, lekin arzu-həwəsliringlərə erixməsilər; adəm olturisilər, həsət kılısilər, lekin erixəlməsilər; jedəl-majira qikirip jəng kılısilər. Erixməsilər, qünki tiliməsilər. 3 Tilisənglarmu erixəlməsilər, qünki əz arzu-həwəsliringlərni կandurux üçün rəzil niyatlılar bilən tiləysilər. 4 Əy zinahorlar! Bu dunya bilən dostlixixning əməliyəttə Huda bilən düxmənlilik ikənlikini bilməmtinqilar? Kimdikim bu dunyani dost tutmaqçı bolsa, ezzini Hudanıng düxmini kılıdu. 5 Mükəddəs yazmilarda: «[Huda] kəlbimizgə makan kıldıroğan Roh, naqar arzu-həwəslərni kılamdu?» değən sez silərqə bikar deyilgənmu? 6 Lekin [Huda] bərgən mehîr-xəpkət buningdin üstün turidi. Xuning tüpəylidin mükəddəs yazmilarda: «Huda təkəbburlarə qarxividur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpkət kılıdu» dəp yeziqandur. 7 Xuning üçün, Hudaqə boy sunungular. Xəytanoğa qarxi turungular; [xundak kilsanglar] u silərdin қaqidu. 8 Hudaqə yekinlixinglar, Hudamu silərgə yekinlixidu. Əy gunahkarlar, [gunahtin] қolunglarnı yuyunglar; əy üjmə kəngüllər, kəlblinglarnı pak kilinglar. 9 [Gunahlıringlərə] kayoq-həsrət qekinglər, həza tutup yioqlangalar, külkənglarnı matəməgə, huxallıqinglarnı kayoquja aylandurungular. 10 Rəbning aldida əzünglarnı təwən tutungular wə xundak kılıqanda U silərni üstün kılıdu. 11 I kerindaxlar, bir-biringlarnı səkməngər. Kimdikim kerindixini səksə yaki uning üstidin həküm kilsə, Təwrat қanuninimə səkkən wə uning üstidin həküm kılıqan bolidu. Xundak kılıp қanun üstidin [toqra-natoqra dəp] həküm kilsang, қanunə əməl kılıqası əməs, bəlkı əzüngni [uning üstidin] həküm kılıqası kiliwalıqan bolisən. 12 Kutkużuxka wə һalak қılıxka қadir bologan, қanun Tüzgüqi wə həküm Kılıqası pəkət birdur! Xundak ikən, sən baxkilər üstidin həküm kılıqudək zadi kimsən? 13 Həy, «Bügün yaki ətə palanı-pükünü xəhərgə barımız, u yerdə bir yil turup, tijərat kılıp payda tapımız» degüqilər buningə

kulaq selinglar! 14 Əy ətə nemə bolidiojanlığını bilməydiyanlar, hayatinglar nemigə ohxaydu? U huddi ojıl-pal pəydə bolup yokap ketidiqan bir parqə tuman, halas. 15 Buning ornişa, «Rəb buyrusu, həyat bolsak, uni қilimiz, buni қilimiz» deyixinglar kerək. 16 Lekin əmdi silər hazır undak, yoojan gəpliringlar bilən mahtinisiłər. Bundaq mahtinixlarning həmmisi rəzil ixtur. 17 Xuningdək kimdikim məlum yahxi ixni kılıxka tegixlik dəp bilip turup kilməqan bolsa, gunah kılıqan bolidu.

5 Əy baylar, kulaq selinglar! Bexinglarə qüxicidən küləptər üçün dad-pəryad kətürüp yioqlangalar.

2 Baylikinglər qırıp kətti, kiyim-keqikinglərni kuyə yəp kətti, 3 altun-kümüxliringlərni bolsa dat bastı, bu dat [kiyaməttə] əzünglərə qarxi guwahlıq berip, gəxünglərni otta kəydürülgəndək yəwetidu. Silərning bayliklərni toplixinglar ahirkı kün'lərda boldı! 4 Mana, etizliklarda ixləp həsul yioq'anlarə qıyanət kılıp ix həklini bərməy kəldinglər. Bu tutuwelenən hək üstünglərdin pəryad kətürməktə, xuningdək ormiqılarning nalə-pəryadlıri samawi koxunlarning Sərdarı bologan Pərwərdigarning kuliqioja yətti. 5 Silər bu dunyada həxəmətqılık wə əyx-ixrət iqidə yaxap keliwatisilər. [Koylar] boozulax künigə təyyarlanıqandək, silərmə boozulixin künigə əzünglərni bordap keliwatisilər. 6 Silər həkkaniyə boluqunu gunahqə məhkum kılıp, əltürüp kəldinglər; u silərgə qarxılık kərsətməydu. 7 Xunga, kerindaxlar, Rəbning kayta kelidiqan künigiqə səwr-takət kılıp turungalar. Mana, dehəkan kixi yərning esil mewisini kütidu; yər dəsləpki wə keyinkı yamoqlarə qıyanət boluqqa uni intizarlıq bilən səwr-takət iqidə kütidu. Silərmə səwr-takət kılıp kəlblinglərni mustəhkəm kilinglar. Qünki Rəbning kayta kelixi yekinlap kəldi. 9 Kerindaxlar, əzünglər sorakqa tartımaslikinglər üçün bir-biringlardin aqırınmangalar; mana, Sorak Kılıqası ixik aldida turidi. 10 Pərwərdigarning namida sezligən burunkı pəyoqəmbərlərning kəndak azab-okubət tartıqanlıq, xundakla səwr-takət kılıqanlığını ülgə kilinglar. 11 Biz mana muxundak [səwr-takət bilən] bərdaxlıq bərgənlərni bəhtlik dəp hesablaymır. Ayupning azab-okubətkə kəndak səwr-takət bilən bərdaxlıq bərgənlilikini anglioqansılər wə Pərwərdigarning uningoja ahirkı kılıqinini, xundakla «Pərwərdigarning iq-başlı xəpkət wə rəhimdillik bilən tolojan»likini kərgənsilər. 12 Əmdi i

ķerindaxlirim, əng muhımı, ķesəm kilmanglar — nə asman nə zemin nə həqkandak baxka nərsilərning nami bilən ķesəm kılıquqi bol manglar, bəlki «bolidu» desənglar həkikiy «bolidu» bolsun, «yak» desənglar həkikiy «yak» bolsun. Xundak ķilojanda, [Hudanıng] jazasıqə qüxməysilər. **13** Aranglarda azab tartkuqi kixi barmu? U dua kilsun. Huxal yürüwatçanlar barmu? U kuy-mədhiyə nahxilirini eytsun. **14** Aranglarda aorık-silaklar barmu? Ular jamaatning aksakallırını qakırtıp kəlsun; ular Rəbning namida uning [bexiqə] may sürüp məsih kılıp dua kilsun. **15** Xundak kılıp iman-ixənq bilən kılınojan dua bimarni sakaytidu, Rəb uni ornidin turozuzidu. Əgər bimar gunahlarıni kılıqan bolsa, bular kəqürüm kılınidu. **16** Xuning üçün etküzgən gunahlıringlarnı bir-biringlarqa ikrar kilinglar wə xipalıq tepixinglar üçün bir-biringlarqa dua kilinglar. Həkkaniy adəmning duasi zor küq wə qong ünümğə igidur. **17** Ilyas pəyoqəmbərmu bizgə ohxaxla insaniy təbiətlik idi. U yamoqur yaqmışın dəp ihlas bilən dua kıldı; nətijidə, zeminəqə üç yil altə ay həq yamoqur yaqmidi. **18** Andin u yənə dua kıldı wə yamoqur kaya yaçıdı, yərmə həsul-mewisini yənə bərdi. **19** Kərindaxlirim, aranglarda birsi həkikəttin qətnigən bolsa, wə yənə birsi uni [həkikətkə] kəytursa, **20** Muxundak kixi xuni bilsunki, gunahkar kixini azojan yolidin kəyturup əkalgüçü xu kixinin jenining əlümđin ķutuluxioja wə nuroqun gunahlarning yepip կoyulixioja səwəbqi bolidu.

Petrus 1

1 Əysə Məsihning rosuli bolğan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya wə Bitiniyə əlkiliridə tarkaq yaxawatqan musapir bəndilərgə salam. **2** Silər Huda'Atining aldin bilgini boyiqə tallinip, Roh təripidin pak-mukəddəs kılindinglar. Buningdin məksət, silərning Əysə Məsihning itaitida boluxunglar wə əkenining üstünglərə sepiliyi üzündür. Mehîr-xəpkət wə hatırjomlik silərgə həssiləp ata kılinoşay! **3** Əzining zor rəhimdilliki bilən, Əysə Məsihning əlümətin tiriliyi arkılık bizni yengidin tuşdurup, əlməs ümidi nesiwə kılajan Rəbbimiz Əysə Məsihning Huda'Atisioja mubarək-mədhiyilər okuloşay! **4** Demək, silər üçün qiriməs, daqsız wə solmas miras ərxılarda saklanmakta. **5** Ahir zamanda axkarilinixkə təyyarlanoşan nijat üçün, silər etikədinglar bilən Hudanıng կudriti arkılık koşdalmaktsıslər. **6** Silər bu [nijattin] zor xadlinisilər — gərqə hazır zərür tepişqanda silərning hərhil sinaklar tüpəylidin kışka wakıt azab-okubət qekixinglərə toqra kələsimu. **7** Altun һaman yokılıp ketidioşan nərsə bolsimu, saplıqi ot bilən sinilidu. Xuningəja ohxax altundın tolimu kimmətlilik bolğan etikədinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilən u Əysə Məsih [kayta] axkarilanoşan waktida mədhiyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət kəltüridi. **8** Əysə Məsihni ilgiri kərüp bakmioşan bolsanglarmu, Uni səyüp kəldinglər; wə həzirmu Uni kerməsilsər, lekin Uningəja yanila etikət kılıp kəlbinglər ipadılıgısız xan-xərəpkə toloşan huxallık bilən yayraydu. **9** Xuning bilən silər etikədinglarning nixani, yəni jeninglarning nijatioşa tuyassər boluwatisilər. **10** Silərgə ata kılınoşan bu mehîr-xəpkətni aldin eytkən [ilgiriki] pəyojəmbərlər bu nijat-kutkuzulux tooprısında təpsiliy izdəngən, uni qüxinixkə tirixkənidir. **11** Ularda bolğan Məsihning Rohı ularoşa Məsih kəlgüsədə tartidioşan azab-okubətlər wə bulardın keyinkı kelidioşan xan-xərəplər tooprısında aldin'ala məlumat berip bexarət kəltürginidə, ular bu ixlarning kəndək yol bilən wə əksisi zamanda yüz beridioşanlıq üstidə izdəngən. **12** Xuning bilən ularoşa bu ixlarnı aldin eytixi ular əzliri üçün əməs, bəlki silərning hizmitlulgarda bolğan, dəp ayan kılınoşan. Əmdi bugünkü kündə bu ixlar ərxtin əwətilgən Mukəddəs Rohning küqi bilən silərgə hux həwərni yətküzgünilər arkılık silərgə jakarlandı. Hətta pərixtılərmə bu ixlarning

tegi-təktini səpselip qüxiniwelixkə təlpünməktə. **13** Xunga, zehinliringlarning belini baqlap, əzünglarnı səgək-salma tutunglar, ümidinqlarnı Əysə Məsih, kayta kərungən künidə silərgə elip kelidioşan boht-xapaətkə pütünləy baqlanglar. **14** [Hudanıng] itaətmən pərzəntliri süpitidə, ilgiriki əqapilliq qəqlirinqlardıkidək həwaiyı-həwəslərgə berilmənglər. **15** Əksiqə, silərni qakıroquqı pak-mukəddəs bolqanoqa ohxax barlıq yürüüx-turuxinglarda əzünglarnı pak-mukəddəs tutunglar. **16** Qünki [mukəddəs yazmilarda]: «Pak-mukəddəs bolunglar, qünki Mən pak-mukəddəsturmən» dəp hatırıləngən. **17** Silər dua kılqininglarda kixilərning hərbirining ix-hərkitigə karap yüz-hatır kılmay Sorak Kılqoşqunu «Ata» dəp qakırıdikənsilər, undakta bu dunyada musapir bolup yaxawatqan waktinglarnı [Uning] körkənqida etküzünglər. **18** Qünki silərgə məlumki, silər ata-bowiliringlər təripidin silərgə kəldurulmuş əhəmiyyətsiz turmuxning [küllükidin] azad boldunglar. Bu, kimmətini һaman yokidioşan altun yaki kümüxtək nərsilərning təlimi bilən bolğan əməs, **19** bəlki kimmətlik kəni bilən, yəni kəm-kütisiz wə daqsız қoza kəbi Məsihning kimmətlik kəneninə bədiligə kəldi. **20** U dərwəkə dunya apirida kılınixtin ilgirila [Huda təripidin] xu süpitidə tonulmuş, һazır U zamarlarning muxu ahirkə wakıtlarıda silər üçün [bu dunyaoşa əwətilip] axkara kılındı. **21** Silər Uning arkılık Uni əlümətin tirildürüp, Uningəja xan-xərəp bərgən Hudaqə etikət kiliwatisilər. Hudanıng [xuni kılıqını] etikədinglar wə ümидinglər Əzigə baqlansun üçündür. **22** Silər həkikətkə itaət kıləjanlıqinqardin kəlbinglarnı paklap, kərindaxlarnı seyidioşan sahtisiz mehîr-muhabbatkə kiriqtinqlar; xunga, bir-biringlarnı qin kəlbinglardin kızozin səyünglər. **23** Qünki silər yengiwaxtin tuşuldunglar — bu qırıp ketidioşan uruk arkılık əməs, bəlki qiriməs uruk, yəni Hudanıng hayatıy kükə igə wə mənggү turidioşan sez-kalami arkılık boldı. (*əlin g165*) **24** Qünki [huddi mukəddəs yazmilarda yeziliojinidək]: «Barlıq ət igiliri ot-qəptur, halas, Ularning barlıq xan-xəripi daladiki gülğə ohxax; Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu, **25** Birak, Rəbning sez-kalami mənggүgə turidu!» Silərgə yətküzülgən hux həwərdə jakarlanoşan sez-kalam dəl xudur. (*əlin g165*)

2 Xuning üçün silər barlıq rəzillik, barlıq məkkarlık, sahipəzlik, həsəthorluq wə həmmə tehməthorluqlarını taxlap, **2** Rəbning mehribanlılığını

tetip bilgənikənsilər, huddi yengi tuqulqan bowaklardək bolup [Hudaning] səz-kalamidiki sap sütka təxna bolunglar. Buning bilən, silər nijatning [kamalitigə] yetip əsisilər. 4 Əmdi silər Uningoja, yəni adəmlər təripidin ərziməs dəp taxlinip, lekin Huda təripidin tallanojan wə կədirləngən tirik tax Boluoqining yenioja kelip 5 silər ezunglarmu tirik taxlar süpitidə bir rohiy ibadəthana kiliñixkə, əysa Məsih, arkılık Hudani hursən kılıdijojan rohiy қurbanlıklarnı sunidijojan mukəddəs kañın qataridilikər boluxkə қuruluwatisilər; 6 Qünki mukəddəs yazmilarda mundak deyilgən: — «Mana, tallanojan, կədirləngən bürjek ul texini Zionoja қoydum. Uningoja etikəd kılıqası hərkim hərgiz yərgə қarap қalmaydu». 7 Əmdi etikəd kılıqası bolqan silərgə nisbətən [taxning] կədiri bolidu. Lekin [Uningoja] etikəd kilmaydiqanlar oja nisbətən U [mukəddəs yazmilarda deyilginidək] boldi: — «Tamqilar ərziməs dəp taxliwətkən bu tax, Burjek [ul] texi bolup tikləndi!», Wə: — «[Bu tax] kixilərgə putlikaxang tax, Adəmni yikitidijojan koram tax bolidu». Qünki [muxundak kixilər] [Hudaning] səz-kalamioja itaət kılmaslık tüpəylidin putlixip yikılıdu; ularning bundak boluxi aldin bekitilgəndur. 9 Lekin silər bolsanglar [Huda] talliojan bir jəmət, xahana bir kañinilik, pak-mukəddəs bir əl, xundakla Əzigə alahidə has bolqan bir həlkəsilər; buning məksiti, silərni қarangoqluluqtın Əzining tilsimat yoruklukioja qaqıroquning pəzilətlərini namayan kiliñixlardin ibarət. 10 Burun silər bir həlk hesablanmaytinglar, lekin hazır Hudaning həlkəsilər; burun [Hudaning] rəhəm-xəpkütigə erixmigənidinqilar, lekin hazır erixtinglar. 11 I səyümlüklirim, silər bu dunyoja musapir wə mehəmandursilər, silərdin etünümənki, roh-kəlbinqalar bilən қarxilixidijojan ətliringlardiki nəps-xəhwətlərdin ezunglarnı yırak tutunglar. 12 Yürüx-turuxunglar etikadsızlar arisida esil-pəzilətlilik bolsun. Muxundak kılıqanda, gərqə ular silərgə yamanlık kılıqular dəp təhmət kilsimu, dəl təhmət kılıqan ixlarda silərning yahxi əməlliringlar oja қarap, [Hudaning] ularını [oyqıtıp] yoklaydiojan künidə uni uluqqlixi mumkin. 13 Xunga Rəbning hərmitidə insanlar arisidiki hərbir hakimiyyətning tüzünmigə, məyli əng yüksək mənsəptiki padixahkə bolsun yaki u təyinligən hökükdərlər oja bolsun boy sununglar. Qünki bu hökükdərlər [padixah] təripidin yaman ix kılıqularını

jazaqə tartix, yahxi ix kılıqularını hərmətkə sazawər kılıx üçün təyinləngəndur. 15 Qünki Hudaning iradisi xundakki, yahxi əməlliringlar bilən nadan adəmlərin orunsız xikayətlərini tuvaklaşdır. 16 Silər ərkin-azad bolqininglar bilən, bu ərkinliklarnı yamanlık kılıxning bahənisi kiliwalmanglar, bəlkı Hudaning kuli stüpitidə bolup, 17 Barlıq insanları hərmətləngərlər, [etiğədə] kerindaxliringlar oja mehri-muhəbbat kersitinglar, Hudadin körkunglar, padixahni hərmətləngərlər. 18 Kullar, hojayinliringlar oja toluk körkunq bilən boy sununglar — yaloz mehriban wə hux peil hojayinlar oja əməs, bəlkı terikkək hojayinlar oja boy sununglar. 19 Qünki əgər birsi Huda aldida pak wijdanlıq bolux üçün nahək, azab-okubət qəksə həmdə bular oja səwr-taşət kilsə, bu Hudani hursən kili. 20 Qünki əgər silər gunah etküzüp, tegixlik urulqininglər, uningoja bərdaxlıq bərsənglər, buning mahtanəudək nemisi bar! Lekin yahxi ixlarnı kılıp azab-okubət qəksənglər həmdə uningoja bərdaxlıq bərsənglər, u Hudani hursən kili. 21 Qünki silər dal xuningoja qəkirdinglər. Qünki Məsihəmu silər üçün azab-okubət qəkip, silərni Əzining izidin mangsun dəp, silərgə ülgə qaldurdu; 22 «U gunah sadir kılıp bəkmiojan, Uning aqzidin heqkəndək aldamqılıq-yaloqanqılıq mu tepliməs». 23 U həkarətlənginidə, til kəyturməytti. Azab-okubət qəkkəndə, U heq təhđit salmaytti; əksiqə, Əzini adil həküm qıçarəquning kollirioja tapxurattı. 24 U Əzi bizning gunahkə nisbətən elüp, həkkəniyilikka nisbətən yaxiximiz üçün yaşıq türükətə gunahlırimizni zimmisigə aldı; silər Uning yarılıri bilən xipa taptinglər. 25 Qünki burun silər կoylardək yoldın ezip kətkənsilər, lekin hazır jeninqlarning padiqisi həm yetəkqisinə yənioja kəytiq kəldinglər.

3 Xuningoja ohxax, i ayallar, silər ərliringlar oja boy sununglar. Xundak kılısanglar, hətta səz-kalamoja itaət kilmaydiqan ərlər bolsa, əz ayalining bu pəzilətdin təsirlinip, ihlasmənlik bilən etküzgən pak yürüx-turuxinglar oja қarap, gəp-səzsizlə kəyil kiliñinidə. 3 Güzəllikinglər sırtkı kərənək, yəni alahidə ərūwalojan qeqinglər wə takıqan altun zibu-zinnətlərdin yaki esil kiyimlərdin bolmisun, 4 bəlkı «kəlbinqardiki ezunglar», yəni məmin wə tinq rohətin bolqan qırımas güzəlliktin bolsun; bundak [güzəllik] Hudaning aldida intayın kimmətləktur. 5 Qünki burunki qaoqlarda, Hudaqə ümidiini baoqlıqan

ihlasmən ayallar dəl muxundak [güzəllik bilən] ezlirini zinnatlıp, ərlirigə itaət қilətti. **6** Dəl muxundak yolda Sarahı İbrahimni «ojojam» dəp atap, uning sözlerigə boy sunatti. Silər həqkandak wəswəsilərdin korkmay ixlarnı durus kilsanglar, silərmə [Sarahıning] pərzəntılı bolğan bolisilər. **7** Xuningə oħxax, əy ərlər, silərmə ayalliringlar bilən turuxta, ularını ayal kixılər bizdən ajiz bəndilər dəp bilip ularını qüxinip yetinglar; silər ular bilən [Huda] xapaət kıləjan hayatıka ortak mirashor bolup, ularını hərmət kiliŋlər. Xundak kilsanglar, dualiringlar tosaləloqja uqrımaydu. **8** Ahirida, həmminglər bir niyət bir məksəttə, bir-biringlər oqa həmdərd bolup, bir-biringlərni ərindaxlarqə səyünglər, iq-baoṛi yumxak wə kəmtər bolunglar. **9** Yamanlıktə yamanlık, ahanətkə ahanət bilən əməs, əksiqə, bəht tiləx bilən jawab kəyturunglar. Qünki silər dəl bu ixka qaķıriloqansılar; xuning bilən əzünglər bəhtkə mirashor bolisilər. **10** Qünki [mukəddəs yazmilarda yezilqinidək]: — «Kimki hayatıni səyüp, yahxi kün kərgüqi bolay desə, Tilini yamanlıktın tartsun, Ləwliri məkkarlıktın neri bolsun; **11** Yamanlıktın əzini tartip, Güzəl əməllərni kılıp yürüsün; Aman-hatirjəmlilikni izdəp, uni koçlap yürüsün. **12** Qünki Pərvərdigarning kəzə həkkaniylar ning üstidə turidu, Uning külükləri ularning iltijalıroja oquk turidu; Lekin Pərvərdigarning yüzü rəzzilik yürgüzungülərgə қarxi turidu». **13** Əgər silər daim yahxi ixlarnı kiliqxə intilsənglər, kim silərgə yamanlık kılars? **14** Lekin hətta həkkaniyilik yolidə azab-okubət qəksənglər, oħxaxla bəhtliksilər! Lekin ularning wəhimisidin korkmanglar wə alakzadə bol manglar; **15** bəlkı կəlbinqlarda Rəb Məsihni həmmidin üstün dəp bilinglər; silərdə bolğan ümidiñ səwəbini soriqanlar oqa məmin-mulayimlik wə ihlaslık bilən jawab berixkə həmixinə təyyar turunglar. **16** Hərdaim wijdanınları pak tutunglar; xuning bilən silərgə «yamanlık kılıqulqılar» dəp təhəmat kılıqanlar silərning Məsihdə bolğan pəzilətlək yürüxturuxlarnı körüp, əzliyi kılıqan təhəmatlərdin hijil bolsun. **17** Qünki Hudanıñ iradisi xundak bolsa, yahxılık kılıqininglər üçün azab-okubət qəksənglər, bu yaman ix kılıqininglər tüpəylidin azab-okubət qəkkininglardın əwzəl, [əlwəttə]. **18** Qünki Məsih, bizni Huda bilən yaraxturux üçün, yəni Həkkaniy Bolquqı həkkaniy əməslərni dəp, birlə ketimlik azab-okubət qaktı; gərqə U tən jəhətta eltürülgən bolsimu, lekin rohta janlanduruldu; **19** xuning bilən U solap

koyulqan rohlar ning yenioja muxu rohiy hayatıki bilən berip, [Əzining bu ojalibisini] jakarlıdi. **20** [solap koyulqan] bu rohlar burunki zamanda, yəni Nuh [pəyojəmbər]ning künliridə, kemə yasiliwatkan məzgildə Huda səwrqanlıq bilən [kixilərning towa kiliqxini] kütkinidə, Uningə itaətsizlik kıldı. Pəkət xu kemigə kırğən birkənqisi, yəni jəməi səkkiz jan su arkılıq kütkəzuldi. **21** Mana bu «suqa qəmüldürük»ning bexariti bolğan. Əmdi qəmüldürük — bədənning kirdin tazilinixi əməs, bəlkı adəmning pak wijdan bilən Əysə Məsihning tirildürülüxi arkılık Hudadin tiligən təlipi — bizni hazır kütkəzuwatidu **22** (Məsih [tirilip] ərxka qıkıp, pərixtilər, barlıq rohiy hökükdərələr wə küqlükler Uningə bosunduruldu wə u Hudanıñ ong yenida turmakta).

4 Əmdi Məsih tenidə azab-okubət qəkkənikən, silərmə xundak iradə bilən əzünglərni əkorallandurunglar. (qünki [Huda yolidə] əz tenidə azab-okubət qəkkən kixi gunahıñ kol üzgən bolidu; **2** undak kixi tenidə kaloqan hayatıni yənə insaniy nəps-həwəslərgə berilix bilən əməs, bəlkı Hudanıñ iradisiga muwapik etküzidü). **3** Qünki künlirimizni yat əllik etikadsızlarning iradisiga əməl kiliç bilən, yəni hərtürlük buzukqılık-xələwanılyk, nəps-həwəslər, hərəkəkəlik, əyx-ixrət, məyhorluk wə yirginqlik butpərəsliklər iqidə etküzginimiz əmdi kupayə kılars! **4** Bu ixlarda ular silərning ularoja həmrəh bolup xundak ipəslikə yügürmigənliklər ojaeblinip, silərni həkarətliməktə. **5** Əlar həman həm tiriklərni wə elgənlərni sorak kiliqxə təyyar Turoquoja hesab bərməy kalmayıdu. **6** Xunga dəl xu səwəbtin, elgənlər ettə yaxawatkan insanlar [sorak kilinidəqan]dək sorak kiliñip, Huda oqa nisbətən rohta yaxisun dəp, ularoqmu hux həwər yətküzülgən. **7** Əmdi barlıq ixlarning ahirlidiqan künü yekin laxmakta; xunga, salmaq bolunglar wə dua kiliqxə səgək turunglar. **8** Lekin həmmidin muhimi, bir-biringlər oqa kizojin mehîr-muhəbbətə turuweringlər. Qünki «mehîr-muhəbbət nuroqunlioqan gunahılnı yapar». **9** Bir-biringlərin aqırınmay əzara mehîmandost bolunglar. **10** Huda təripidin hərbiringlər oqa ata kiliqan iltipatka binaən, uning hərtərəplik mehîr-xəpkitini kixilərgə yətküzidiqan yahxi oqojidarlar süpitidə, bu iltipat bilən bir-biringlər oqa hizmət kiliqinglər. **11** Kim səz kilsa, u Hudanıñ kalam-bexarətlərini yətküzgüqi süpitidə səzlisun. Kim baxkilar oqa hizmət kilsa, u Huda ata kiliqan kūq-

küdriti bilen hizmet kilsun. Xundak bolojanda, Huda haemmə ixta Əysa Məsih arkilik uluqlinidu. Barlik xan-xərəp wə küq-kudrat Uningoja əbadıl'əbədgıqə mənsuptur, amin! (aiōn g165) 12 Səyümlüklirim, otluk sinakning bexinglaroja qüxkənligigə karap, ajayib ixka yolučup қaldim, dəp həyran қalmanglar. 13 Bəlkı, Məsihning azab-okubətlirigə қandak ortak bolojan bolsanglar, silər xundak xadlininglar. Xuning bilən Uningoja xan-xəripi ayan kılıncınida, silərmə yayrap xadlinisilər. 14 Silər Məsihning nami tüpəylidin həkərətkə uqrısanqlar, bəhtlik bolisilər! Qünki xan-xərəpning Rohi, yəni Hudanining Rohi wujudunglaroja qüxkən bolidu. 15 Aranglardin birining azab-okubət qekisi hərgizmə қatıl, oqrı, rəzil yaki qepiloqak bolux səwəbidin bolmisun. 16 Bırak qəkkən azab-okubiti «Məsihiy» dəp atalojanlık səwəbidin bolsa, u buningdin nomus kilmisin; əksiqə, muxu nam [bilən] [atalojanlık] üçün Hudaşa mədhijə okusun. 17 Qünki sorakning baxlinidiojan wakti-saiti kəldi; sorak aldi bilən Hudanining eyidikiliridin baxlinidu; wə əgər biz bilən baxlansa, u halda Hudanining hux həwirigə қulak salmioqlararning akıwiti nema bolar? 18 [Dəl] [muqəddəs yazmilarda yeziləninidək]: — «Əgər həkkaniylarning kütkəzuluxi təs bolsa, İhləssizlər həm gunahkarlarning akıwiti қandak bolar?» 19 Xuning üçün, Hudanining iradisi bilən azab-okubət qəkkənlər yahxi əməllərnəi dawam kılıp, jenini wədisidə turidiojan Yaratkuqioja amanət kılıp tapxursun.

5 Əmdi mən aranglardiki akşakallardin (Məsihning azab-okubətlirining guwahqisi, namayan kılınidiojan xan-xərəpkə nesip bolouqi wə silərgə ohxax bir akşakal süpitidə) xuni etümimənki, 2 — Hudanining silərning aranglardiki padisini obdan bekinqilar; ularoja yetəkqılık hizmitidə bolup, uni məjburən əməs, bəlkı ihtiyyarən zimminglaroja elinglar; pul-dunya üçün əməs, bəlkı huxallık bilən kilinglar. 3 Hudanining padisioqa oqojining eż təəllükatlirioja bolojinidə bolmay, bəlkı ularoja ülgə bolunglar. 4 Xundak қilsanglar, Bax Padiqi axkarə bolojanda, mənggü tozumas xan-xərəp tajioja erixisilər. 5 Əy yaxlar, qonglaroja boysununglar. Xuningdək, həmminglar bir-biringlaroja nisbətən kiqik peillikni üstünglaroja oriwelinglar. Qünki: «Huda təkəbburlarоja қarxidur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpkət kildi». 6 Əzünglarnı Hudanining kudratlık қoli astida təwən tutunglar. Xundak қilsanglar, wakti-

saiti kəlgəndə Huda silərni yüksəri ketüridu; 7 Barlik əqəm-кayquliringlarnı Uningoja üstigə taxlap қoyunglar. Qünki U silərning əqemimglarnı kildi. 8 Əzünglarnı ҳoxyar wə səgək tutunglar. Qünki düxmininglər bolojan Iblis huddi hərkirəwatkan xirdək, yutkudək birsini izdəp қatrap yurməktə; 9 silər etikədinglarda qing turup uningoja karxi turunglar. Qünki bilisilərki, pütün dunyadiki kerindaxliringlarmu ohxax azab-okubətlərning tütigixiğə qidawatidu. 10 Əmma silərni Məsih Əysa arkilik Əzininə mənggülük xan-xəripigə qakiroqan, pütkül mehîr-xəpkətning Igisi bolojan Huda azrakkinə wakıt azab-okubət qəkkininglardin keyin, Əzi silərni əsligə kəltürüp, dəs turoquzup, mustəhkəm wə uloja bekitilgəndək təwrənməs kildi. (aiōnios g166) 11 Uningoja [barlik] xan-xərəp wə küq-kudrat əbadıl'əbad mənsup bolojay, amin! (aiōn g165) 12 Mən bu kışkiojına hətni yezip, əzüm sadık kerindixim dəp bilidiojan Silwanusning wasitisi bilən silərgə yollidim. Uxbu hətni yeziximning məksəti, silərgə jekiləx wə silərni riqəbatləndürүx, xundakla Hudanining həkikiyə mehîr-xəpkətininə ənə xundak ikənligigə guwahlıq, berixtin ibarəttur. Bu mehîr-xəpkətə qing turunglar. 13 Silər bilən billə tallanojan Babilda turuwatkan jamaət wə oqlum Markustin silərgə salam. 14 Bir-biringlar bilən mehribanlarqə seyüxüp salamlıxinglar. Silərgə, yəni Məsihə bolojan həmminglaroja amanlıq-hatırjəmlik yar bolojay!

Petrus 2

1 Əysa Məsihning kuli wə rosuli bolovan mənki Simeon Petrustin Hudayimiz wə Құтқузоюqımız Əysa Məsihning həkkaniylik arkılık biz bilən oxax kimmətlik bir etikadka müvəssər қılınojanlaroja salam! **2** Silər Hudani wə Rəbbimiz Əysani qongkur tonuojanseri, mehîr-xəpkət wə hatirjəmlik silərgə həssiləp axkay! **3** Bu [duayimning] asası – biz bizni Əzining xan-xəripi wə esil pəzilitining təsiri arkılık Qakiroquqını qongkur tonuojanlığımız üçün, Uning ilahiy küq-kudriti həyatimizdə wə ihsasmənlikdə mengiximizdə kerəklilik bolovan həmmmini ata kıldı. **4** U muxu pəzilətləri arkılık bizdə kimmətlik, əng uluoq wədilərnə bərdi, bular bilən silər bu dunyadiki həwayı-həwəslərdən bolovan iplaslıktın կutulup, Hudalıq təbiatkə ortak nesip bolalaysılər. **5** Dəl muxu səwəbtin, silər pütün küqüngər bilən etikadıngalaroja esil pəzilətni, esil pəziltingləroja bilimni, **6** bilimingləroja təmkinlikni, təmkinlikingləroja qidamlıknı, qidamlıkingləroja ihsasmənlikni, **7** ihsasmənlikingləroja kerindaxlik mehribanlıknı, kerindaxlik mehribanlıkingləroja mehîr-muğəbbətni kərsitxni қoxuxka intilingər. **8** Qünki bu hususiyətlər silərdə bar bolsa, xundakla exip beriwaṭkan bolsa, bular silərni Rəbbimiz Əysa Məsihni qongkur tonuxka [intilixtə] ix-əməlsiz wə mewisiz қaldurmayıdu. **9** Əmmə əgər birsidə bular kəm bolsa, u kor adəmdur – u burnining uqinila kərələydiqan, ilgiriki gunahlıridin pak қılınojinini untuojan bolidu. **10** Xuning üçün, i kerindaxlar, silər [Huda təripidin] qakırılojanlıkinglərini, xundakla tallanojanlıkinglərini jəzmləxtürükə intilingər. Xundak kilsanglar, həqkaqan teyilip kətməysilər. **11** Xundak bolovanda Rəbbimiz wə Құtқuzojuqımız Əysa Məsihning mənəggülük padixahlıklıdimu kizojin қarxi elinisiłər. (*αιῶνιος ց166*) **12** Xunga, gərqə silər bu ixlarnı bilgən bolsanglarmu, xundakla bizdə igə қılınojan həkikəttə mustəhkəmləngən bolsanglarmu, mən yənilə hərdaim bu ixlarnı esinglaroja salmaqımən. **13** Dərwəkə, mən muxu qedirimda bolsamla, bularni səminglaroja selip, silərni oyɔnitip turuxni layik kərimən. **14** Qünki Rəbbimiz Əysa Məsihning burun manga ayan қılıqınıdək, mening bu qedirim pat arida uqamdin seliwetiliqdojanlığını bilip turuptımən. **15** Bərhək, mən silərning bu ixlarnı mən bu dunyadın kətkinimdin keyinmu

hərwakit esinglaroja kəltürüxüngər üçün küqümning bariq intilimən. **16** Qünki biz silergə Rəbbimiz Əysa Məsihning küq-kudriti wə hazır boluxini ukturoqinimizdə hərgizmu hıyaligərləktin oydurup qikilojan riwayətlərgə əgəxmidük, bəlkı biz Uning həywətlik xan-xəhrıtiga eż kəzimiz bilən guwahqımız. **17** Qünki U mukəddəs təqədə Huda'Atidin xan-xəhrət wə uluəlukkə erixkəndə, axu uluoq xan-xərəplik yordin: «Bu Mening səyümlük Oqlum, Mən Uningdin hursənmən» degen xundak zor bir awaz Uningoja yətküzülləp anglandı. **18** Mukəddəs təqədə biz Uningçə həmrəh bolup billə turojan bolovaqqa, ərxtin bu awaz angloqinida bizmu eż kulikimiz bilən uni anglidük. **19** Uning üstigə həmmimizdə pəyəqəmbərlər yətküzən tolimu ixənqlik bexarətlik söz-kalam bardur; silər tang süzülgüqə, tang yultuzi kəlblinglərni toluk yorutkuqə bu söz-kalamoja kulaq salsanglar, yahxi kılıqan bolisilər (bu söz-kalam huddi қarangoquda qaqnap turidiqan qiraqka ohxaxtur). **20** Xuni həmmidin mühüm dəp bilixinglər kerəkki, mukəddəs yazmilardiki həqkəysi wəhiy pəyəqəmbərlərning eż qüxənqisi boyiqə yətküzülgən əməs. **21** Qünki həqkəndək wəhiy-bexarət insanlarning iradisidin kəlgən əməs, u bəlkı Hudanıg mukəddəs adəmləri Mukəddəs Roh təripidin yetəklinip, Uning türkisi bilən eytən söz-kalamdur.

2 Lekin burun həlk iqidə sahta pəyəqəmbərlər qikqan, xuningdək aranglardimu sahta təlim bərgüqilər məydanoja qikidu. Ular sokunup kirip, həlakətkə elip baridiqan bid'at təlimlərni aranglaroja astirtin kırğızıp, hətta ezlirini hər kilişkə setiwalıqan işisidinmə tenip, buning bilən eż bexioja tezla əhaləkə qüxüridü. **2** Nuroğun kixilər ularning xərməndilikigə əgixip ketidü, xuningdək ularning səwəbidin həkikət yoli həkarətkə uqrayıdu. **3** Ular aqkezlikidin oydurma sözər bilən silərni satidiqan meli kiliđu. Əmdi ularning bexioja heli burunla bekitilgən jaza bikar olturnaydu, ularning əhaləkəti bolsa uhlap yatmaydu. **4** Qünki Huda gunah sadir kılıqan pərixtılerni ayap olturnay, bəlkı ularni tahtisaraning həngiçə taxlap, sorakqa tartkuqə zulmətlik қarangoquluktiki zənjirlər bilən solap қoyojan yerdə, (*Ταρταρό ց5020*) **5** xundakla ədəmki dunyadikilərnimə ayap қoymay, hudasızlıqka berilgən dunyani topan bilən oqərk kılıp, pəkət həkkaniylikka dəwət kılıqoqı Nuñni baxka yəttisi bilən saklap қalojan yerdə – **6** əhəmdə keyin Sodom wə Gomorra xəhərlərini keyinkı dəwrlərdiki hudasızlıqka berilgənlərgə iibrət bolsun

dəp bekitip, bexioja küləpətlək jazani qüxürüp kül kilojan, 7 xuning bilən birgə muxu əhlakızlarning buzukqılıklıridin yirginip azablanojan, həkkəniy bolojan Lutni ular arisidin kütuldurojan yerdə — 8 (ənə xundak kixilərning iqidə yaxiojan həkkəniy Lutning həkkəniy kəlbi hər kün angliojan wə kərgən itaətsizliklər tüpəylidin azablınattı) 9 Əmdi xuni keriuwalalaymizki, Rəb ihlasmənlərni duq kəlgən sinaklardın kəndək kutkuşuxni wə xuningdak həkkəniysizlarnı sorak künigiqə jazalinxı saklap koyuxni bolidu. 10 Bularning arisidiki ez ətlirigə əgixip pasıq həwəslərgə berilgən, xundakla hökük igilirigə səl əariojanlarning jazası tehimu xundak bolidu. Muxundak kixilər həli qong, mənmənqılərdur, ular «[rohiy] uluoqlar» oja həkarət kilixtin həq korkməydiqənərlərdur. 11 Hətta ulardin küq-kudrətə üstün turidiojan pərixtilərmə Pərvərdigarning alidə bu «[uluoqlar]»[ni] həkarət bilən ərz kilmaydu. 12 Əmma bular huddi owlınip boozuzlinix üçün tuquluojan yawayı əkilsiz hayvanlardək kelip, əzliyi qüxənməydiqən ixlar üstidə həkarətlik səz kildi wə xundakla əzlinining əhaləkət ixliri bilən toluk əhalək bolidu, 13 xundakla ez həkkəniysizlikə jazanıng mewisini yəydi. Ular hətta kündüzi oquk-axkara əyx-ixrət kilixnimu ləzzət dəp hesablaydu; ular [silərgə] nomus wə daq kəltürüp silər bilən bir dastihanda olturup, ez məkkarəliklərinin zoklinidu. 14 Ularning zinahorluq bilən tolojan kezliyi gunah sadır kilixtin üzülməydu; ular tutamı yok kixilərni eziqturidu; ular kəlbini aqkəzlükə kəndürgən, lənətkə yekin balilardur! 15 Ular toqra yoldın qətnəp, Bosorning oqlı Balaamning yolioja əgixip kətti. U kixi haram yolda tapkan həknəi yahxi kərgüqi idi, 16 lekin u kilojan kəbəhəlikü tüpəylidin tənbihini yedi (zuwansız exək insanning awazı bilən səzləp pəyojəmbərninq əhmiyənə ixini tosti). 17 Mana muxundak kixilər kürup kətkən bulaklar, borandin həydilip yüргən tumanlar oħxaydu; ular oja mənggülük zulmətninq əpəkərəngələlküdə jay hazırlap koyuluojan. (questioned) 18 Qünki ular yalojan-yawidak yoqan səzlər bilən mahtinip, adəmning ətlik həwəslirini қozojitip əyx-ixrət ixliri bilən eziqtuluk yolda mengiwatkanlardın əzlinini yengila қaquroqanlarnı azduridu. 19 Ular muxu kixilərgə «Silərni ərkinlikkə erixtürümüz» dəp wədə kildi, lekin əzliyi əməliyyətə buzuklukning kulliridur. Qünki adəm nema taripidin boysunduruluojan bolsa, xuning kuli bolidu. 20 Qünki əgər ular Rəbbimiz

wə Kutkuşojuqımız Əysə Məsihni tonux arkılık bu dunyaning pasıqlikləridin kütulup, keyin xularoja yənə baqlılinip, boysunduruluojan bolsa, ularning keyinkı həli dəsləpkisidiñmu bəttər bolidu. 21 Qünki həkkəniyilik yolini bilip turup, əzizə yətküzülgən mukəddəs əmrədin yüz ərügenəndin kərə, bu yoluñ əslidinla bilmigini əwzəl bolatti. 22 Muxu ixənəqlik həkmətlik səzlər ularda əməlgə axurulidu: — «It aylinip ez kusukını yər» wə yənə «Qoxka yuyunup qikipla kaytidin patkakta eçinər».

3 I səyümlüklirim, hazır silərgə bu yeziwatkjnim ikkinçi hetimdir. Hər ikki hetimdə silərning sap kənglünglarnı oyoqitip, xu ixlarnı əslitixkə intildimki, 2 mukəddəs pəyojəmbərlər burun eytən səzlərgə wə Rəbbimiz həm Kutkuşojuqımızning rosulliringlar arkılık yətküzən əmrigə kəngül bələxünglarnı etünimən. 3 Əng muhimi xuni bilixinglar kerəkki, künərning ahirida ezininə həwayi-həwəslirinə kəynigə kiridiojan, məshirə kiliidiqən mazaqqlar qılıp: 4 «Keni, Uning kaytip kelimən degən wədisi?! Ata-bowlirrimiz [əlümədə] uhlap қaloqandan taki həzirliqə həmmə ixlar dunya apiridə bolojan wakittiki bilən ohxax əhalətə ketiwaitidu» dəp məshirə kiliixidu. 5 Əlbuki, ular əng qədimki zamanda Hudanıng səzi bilən asmanlarning yaritilojanlığını wə xuningdak yörning sudin qıkqan həm suning wasitisi bilən barlıkka kəlgənlikini ətəy untuydu; 6 xu amillarning wasitiliri bilən xu zamandiki dunya kəlkündin qərk bolup yokaldı. 7 Əmma həzirki asmanlar bilən zemin ohxaxla xu səz bilən iħlassiz adəmlər sorakqa tartılıp əhalək kilinidiojan axu kündə otta keydürüllükə saklinip, ta xu künigiqə əhalidin həwər elinip turidu. 8 Əmdi i səyümlüklirim, xu ix nəziringlardin қaqmisunki, Rəbgə nisbətən bir kün ming yıldək wə ming yıl bir kündəktur. 9 Rəb Əz wədisinə [orundaxni] (bəzilərning «keqiktürdi» dəp oyliojinidək) keqiktürgini yok, bəlkı həqkimning əhalək boluxini halimay, həmmə insanning towa kilixiqə kirixini arzulap, silərgə kəngqılık kilipl [wakıtnı sozma]. 10 Lekin Rəbning künəi huddi oqırının kelixidək [kütlümgən wakıttı] bolidu. U künəi asmanlar xiddətlik güldürligən awaz bilən ojayıb bolup, kainatning barlık kurulmiliri xiddətlik otta erip tūğəydi; zemin wə uningdiki pütkül nərsilərəmə kəyüp ketidu. 11 Həmmə nərsə mana xundak erip yokiliidiqən yerdə, silər kəndək adəmlərdin boluxunglar kerək? — həyatınglarnı

pak-mukəddəsliktə wə iħlasmənliktə etküzüp, **12**
Hudanıng künini təlmürüp kütüp, u künning tezrək
kelixi üçün intilixinglar kerək əməsmu? U künning
kelixi bilən pütün asmanlar otta yokap tūgəydu
wə kainatning barlıq կurulmiliri xiddətlik otta erip
tūgəydu. **13** Lekin biz bolsak, Uning wədisi boyiqə,
yengi asman-zeminni intizarlıq bilən kütməktimiz.
U yər həkkaniyilikning makanıdır. **14** Xuning üçün,
əy səyümlüklirim, bu ixlarnı kütüwatkanıkənsilər,
[xu tapta] Hudanıng aldida nuksansız wə daqsız,
inaklık-hatırjəmlik iqidə hazır bolup qikixinglar üçün
intilinglar. **15** wə Rəbbimizning səwr-taqıtını nijat
dəp bilinglar, dəl səyümlük kerindiximiz Pawlusmu
əzığa ata қılınoğan danalıq bilən bu ixlar toqıruluk
silərgə yazoğan; **16** barlıq hətliridimu u bu ixlar
həkkidə tohtılıdu. Uning hatlıridə qüxinix təs boloğan
bəzi ixlar bar; bu ixlarnı təlim almioğan wə tutamı
yoğ kixılər mukəddəs yazmilarning baxka kisimlirini
burmılıqlıqandək, burmilap qüixəndürudu wə xuning
bilən eż bexişa һalakət elip kelidu. **17** Xuning
bilən, i səyümlüklirim, [mən eytqan] bu ixlarnı
aldın'ala bilgənikənsilər, bu əhlaksızlarning səpsətliri
bilən azdurulup, mustəhkəm turuxunglarnı yokitip
köyüxtin һoxyar bolunglar. **18** Əksiqə, [Hudanıng]
mehir-xərpkitidə həm Rəbbimiz wə Қutkuzoquqımız
Əysə Məsihgə boloğan bilixtə dawamlıq əsünglar.
Uning oja həm hazır həm axu əbəd künigiqə barlıq
xan-xərəp mənsup boloğay! Amin! (aiōn g165)

Yuḥanna 1

1 Əzəldin bar bolögüqi, əzimiz anglojan, eż kəzlirimiz tikilip қariojan wə қollirimiz bilən tutup siliojan hayatık Kalami tooqrisida [silergə bayan kılımımız] **2** (bu hayatık bizgə ayan bolup, biz uni kərdük, Xuning bilən bu həktə guwahlıq berimiz həmdə Ata bilən billə bolup, keyin bizgə ayan bolajan xu mənggülük hayatıni silergə bayan kılımımız) (aiōnios g166) **3** — silərnimiz biz bilən sirdax-həmdəmlikta bolsun dəp biz kərgənlirimizni wə anglojanlırimizni silergə bayan kılımımız. Bizning sirdax-həmdəmlikimiz Ata wə Uning Oqlı Əysə Məsih biləndur. **4** Silərning huxallıkinglar tolup taxsun dəp, bularni silergə yeziwatımız. **5** Wə biz Uningdin anglojan həm silergə bayan kılıdışın həwirimiz mana xudurki, Huda nurdur wə Uningda həqkəndak қarangojuluk bolmayıdu. **6** Əgər biz Uning bilən sirdax-həmdəmlikimiz bar dəp turup, yenila қarangojulukta yüksək, yalojan eytən wə həkikətə əməl kilmiojan bolımız. **7** Lekin U Əzi nurda bolqınidak bizmu nurda mangsak, undakta bizning bir-birimiz bilən sirdax-həmdəmlikimiz bolup, Uning Oqlı Əysə Məsihning keni bizni barlıq gunahtın paklaydu. **8** Əgor gunahımız yok desək, eż əzimizni aldiqan bolımız həmdə bizdə həkikət turmayıdu. **9** Gunahlırimizni ikrar kilsək, U bizning gunahlırimizni kəqürüm kılıp, bizni barlıq həkkənisiyisizliktin pak kılıxka ixənqlik həm adildur. **10** Əgər gunah kilmidük desək, Uni yalojançı kılıp koyojan bolımız wə Uning söz-kalami bizdin orun almiojan bolidu.

2 I əziz balılırim, mən silərni gunah sadir kilmisun dəp, bu sezlərni yeziwatımız. Mubada birsi gunah sadir kilsə, Atining yenida bir yardımçı wəkilimiz, yəni Həkkəniy Bolojuqi Əysə Məsih bardur. **2** U Əzi gunahlırimiz üçün [jazani kətürküqi] kafarəttür; muxu kafarət pəkət bizning gunahlırimiz üçünla əməs, bəlkı pütkül dunyadikilərning gunahları üçündür. **3** Bizning uni tonuqanlıkimizni biləliximiz — Uning əmrlirigə əməl kılıximizdindür. **4** «Uni tonuyəm» dəp turup, Uning əmrlirigə əməl kilmioquqi kixi yalojanqidur, uningda həkikət yoktur. **5** Lekin kimki Uning sözigə əməl kilsə, əmdi uningda Hudanıng mehîr-muhəbbiti həkikətən kamalətkə yətkən bolidu. Biz əzimizning Uningda bolovanlıkimizni ənə xuningdin bilimiz. **6** «Hudada turup yaxaymən» deqüqi bolsa [Əysanıng] mangojinidək ohxax mengixi kerək. **7** I səyümlüklirim, silergə [burun anglap bəkmiojan]

yengi bir əmrni əməs, bəlkı dəsləptin tartıp silər tapxuruwalojan kona əmrni yeziwatımız. Uxbu əmr silər burundinla anglap keliwatkan söz-kalamdur. **8** Lekin yənə kelip mən silergə yeziwatkinimni yengi əmr [desəkmu bolidu]; bu əmr Məsihədə həm silərdimə əməl kılınmakta, qünki қarangojuluk etüp kətməktə, wə həkikiy nur allikqazan qeqilişkə baxlıdi. **9** Kimdəkim əzini «nurda yaxawatımən» dəp turup, kerindixini eq kərsə, u bügüngiçə қarangojulukta turuwatkan bolidu. **10** Kerindixioja mehîr-muhəbbət kərsətkən kixi yoruklukta turmakta, uningda gunahqa putlaxturidışın həqnemə kalmayıdu. **11** Lekin kerindixini eq kərgən kixi қarangojuluktidur; u қarangojulukta mangidu wə kəyərgə ketiwatkanlığını bilməydi, qünki қarangojuluk uning kəzlini қarioju kılıwtən. **12** Mən bularni silergə yeziwatımız, i əziz balılırim, qünki gunahlıringlar Uning nami üçün kəqürüm kılındı. **13** Mən buni silergə yeziwatımız, i atilar, qünki silər Əzəldin Bar Bolojuqını tonudunglar. Mən buni silergə yeziwatımız, i yigitlər, qünki silər u rəzil üstidin oqlıbə kıldinglar. **14** Mən buni silergə yeziwatımız, i əziz balılırim, qünki silər Atini tonudunglar. Mən buni silergə yeziwatımız, i atilar, qünki silər Əzəldin Bar Bolojuqını tonudunglar. Mən buni silergə yeziwatımız, i yigitlər, qünki silər küqlüksilər, Hudanıng söz-kalami silərdə turidu wə silər u rəzil üstidinmu oqlıbə kıldinglar. **15** Bu dunyani wə bu dunyadiki ixlarnı səymənglər. Hərkim bu dunyani səysə, Atining səygüsü uningda yoktur. **16** Qünki bu dunyadiki barlıq ixlər, yəni əttiki həwəs, kəzlərdiki həwəs wə həyatıqə bolajan məqrurlukning həmmisi Atidin kəlgən əməs, bəlkı bu dunyadın boləndur, halas; **17** wə bu dunya wə uningdiki həwəslərning həmmisi etüp ketidü. Lekin Hudanıng iradisigə əməl kılıqı kixi mənggu yaxaydu. (aiōn g165) **18** Əziz balılırim, zamanning ahirki saiti yetip kəldi; wə silər dəjjalning [ahir zamanda] kəlidiojanlığının anglojinqinglardək, əməliyəttə bolsa hazırlıning əzidila nuroqun dəjjallar məydanoja qıktı; buningdin zamanning ahirki saiti bolup kələqanlılığı bizgə məlum. **19** Ular arımızdin qıktı, lekin ular əslidə bizlərdin əməs idi. Qünki əgər bizlərdin bolovan bolsa, arımızda turiwərgən bolətti. Lekin uların həqkəysisinə əslidə bizdikilərdin bolmiojanlığı pax kılıqanlılığı üçün ular arımızdin qıkip kətti. **20** Halbuki, silər bolsanglar Mükəddəs Bolojuqının kəlgən məsihligüqi Rohtin nesip boldunglar wə

xuning üçün silər həmmə ixni bilisilər. **21** Silərgə bu hətni yiziximdiki səwəb, silərnin həkikətni bilmigənlikinglər üçün əməs, bəlkı həkikətni bilip, yaloqanlıqlıqning həkikəttin kelip qıkmaydiqanlığını bilgənlikinglər üçündür. **22** Əmisə, kim yaloqançı? Əysanıng Məsih ikənlilikini inkar kılıquqı kixi bulsa, u yaloqanqidur. Ata wə Ooqlunı inkar kılıquqı kixi ezi bir dəjjaldur. **23** Kimdəkim Ooqlunı rət kilsə uningda Ata bolmaydu. Lekin Ooqlunı etirap kilsə, uningda Ata bolidu. **24** Silər bolsanglar, burundın anglap keliwatkininglərni özünglarda dawamlik turozuiweringlər. Burundın anglap keliwatkininglər silərdə dawamlik turiwərse, silərmə dawamlik Ooql wə Atida yaxawatkan bolisilər; **25** wə Uning bizgə kılıjan wədisi bolsa dəl xu — mənggü hayatıltür. (aiōnios g166) **26** Silərni azdurmakçı bolqanlarnı nəzərdə tutup, bularni silərgə yazdim; **27** Silər bolsanglar, silər Uningdin köbul kılıjan məsihligüqi Roh silərdə turiweridu, silər həqkimning əgitixigə möhtəj əməssilər; bəlkı ənə xu məsihligüqi Roh silərgə barlıq ixlar tooruluk əgitiwatkandək (U həktur, həq yalojan əməstur!) — həm əgətkandək, silər dawamlik Uningda yaxaydiqan bolisilər. **28** Əmisə, i əziz balilirim, dawamlik Uningda turup yaxaweringlər. Xundak kılısanglar, U hərkəqan qayıtidin ayan bolqanda korkmas bolımız həm U kəlginiñ Uning aldida həq hijalət bolup kalmayız. **29** [Hudanıng] həkəkaniy ikənlilikini bilgənikənsilər, həkəkaniylikka əməl kılıquqılarning hərbirining uning təripidin tuqulquqı ikənlilikinumu bilsənglər kerək.

3 Kəranglar, Ata bizgə xundak qongkүr mehîr-muhəbbət kərsətkənki, biz «Hudanıng əziz baliliri» dəp ataldık — wə biz həkikətənmə xundak. Bu dunya xu səwəbtin bizni tonup yətməyduki, qünki bu dunya Uni tonumidi. **2** Səyümlüklirim, biz hazır Hudanıng əziz baliliridurmız; kəlgüsədə kəndək bolidiojanlığımız tehi oquq ayan kılınmıqan. Bırak U [qayıtidin] ayan kılınoqanda, Uningoja ohxax bolidiojanlığımız bilimiz; qünki xu qəonda biz Uning əynən Əzini kərimiz. **3** Wə [Məsihgə] ümid baqlıqan hərbir kixi U pak bolqandək əzini paklimakta. **4** Gunah sadir kılıjan kixi [Hudanıng] əkanuniqə hilaplıq kılıjan bolidu. Qünki gunah sadir kılıjanlıq [Hudanıng] əkanuniqə hilaplıq kılıjanlıqtur. **5** Həlbuki, silər Uni gunahlarnı elip taxlax üçün dunyoqa kelip ayan kılınoqan wə xundakla Uningda həqkandak gunah yoktur, dəp bilisilər. **6** Uningda yaxawatkan hərbir kixi gunah sadir

kılmaydu; kimdəkim gunah sadir kilsə, Uni kərmigən wə Uni tonumıqan bolidu. **7** Əziz balilirim, həqkimning silərni aldxioqa yol koymanglar. Həkəkaniylikka əməl kılıquqı kixi U həkəkaniy bolqanidək həkəkaniydu. **8** Lekin gunah sadir kılıquqı Iblistindur. Qünki Iblis əlmisəktin tartip gunah sadir kılıp kəlməktə. Hudanıng Ooqlining dunyada ayan əkinixidiki məksət Iblisning əməllirini yokitixtir. **9** Hudadin tuqulquqı gunah sadir kılmaydu; Hudanıng urukı uningda orun aloqakə, u gunah sadir kılıxi mumkin əməs, qünki u Hudadin tuqulquqandur. **10** Hudanıng baliliri bilən Iblisning baliliri xuning bilən pərkliniduki, kimdəkim həkəkaniylikka əməl kılımsa wə yaki əz kərindixioqa mehîr-muhəbbət kərsətmisə Hudadin əməstur. **11** Qünki silər dəsləptin anglap keliwatkan həwər mana dal xuki, bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsitiximiz kerəktür. **12** U u rəzildin bolqan, inisini əltürgən Əabiləqə ohxax bolmaslikimiz kerək; u nemixkə inisini kətl kıldı? Uning əzinin kılıjanlıri rəzil, inisining kılıjanlıri həkəkaniy bolqanlıqı üçün xundak kılıjan. **13** Xunga, i kərindaxlar, bu dunya silərni eç kərsə, buningoja həyrən kalmanglar. **14** Biz kərindaxlarnı səyənlikimizdən, olümđin hayatıltıqka ətkənlikimizni bilimiz. Əz kərindixini səymigüqi tehi olümđə turuwaitidu. **15** Kərindixioqa eqmənlik kılıjan kixi katıldur wə həqkandak katilda mənggülük hayatıltıqning bolmaydiqanlığını bilisilər. (aiōnios g166) **16** Biz xuning bilən mehîr-muhəbbətning nema ikənlilikini bilimizki, u biz üçün Əz jenini pida kıldı; xuningdək bizmu kərindaxlrimiz üçün əz jenimizni pida kılıxka kərzardurmız. **17** Əmma kimki bu dunyada mal-mülki turup, kərindixining möhtəjlikini kərəp turup, uningoja kəksi-kərnini aqmisa, bunda kixidə nədimu Hudanıng mehîr-muhəbbəti bolsun? **18** Əziz balilirim, səz bilən wə til bilən əməs, bəlkı əməldə wə həkikətə mehîr-muhəbbət kərsitəyli. **19** Biz xundak ixlar bilən əzimizning həkikəttin bolqanlığımızni bilələymiz wə [Hudanıng] aldida kəlbimizni hatırjəm kılalaymız. **20** Xundaqtımı, mubada kəlbimiz bizni yənilə əyiblisə, Huda yənilə kəlbimizdən üstün wə həmməni bilgiquidur. **21** Səyümlüklirim, əgər kəlbimiz bizni əyiblimisə, Hudanıng aldida yürəklik turimiz **22** wə xundakla Uningdin nemini tilisək xuningoja erixələymiz; qünki biz Uning əmrlirigə əməl kılıp, Uni hursən kılıdiqan ixlarnı kılımız. **23** Wə Uning əmri xuki, uning Ooqlı əysa Masihning namioqa etikəd kılıxımız həmdə Uning bizgə tapilioqinidək bir-birimizgə mehîr-muhəbbət

kərsitiximizdin ibarəttur. **24** Uning əmrlirigə əməl kılidiojan kixi [Hudada] yaxaydiojan wə [Hudamu] uningda yaxaydiojan bolidu. Əmdi Hudaning bizdə yaxaydiojanlığını bilginimiz bolsa, U bizgə ata kılıojan Rohıtindur.

4 Səyümlüklirim, hərbir [«wəhiy kılıoquqi»] rohłarning həmmisigila ixiniwərmənglər, bəlkı bu rohłarning Hudadin kəlgən-kəlmigənlilikini pərkəndürűx üçün ularni sinanglar. Qünki nuroqun sahta pəyojəmbərlər dunyadiki jay-jaylaroja pəyda boldi. **2** Hudaning Rohını mundak pərkəndürələysilər; Əysani, yəni dunyaqa insaniy təndə kəlgən Məsihni etirap kılıoquqi hərbir roh Hudadin bolidu; **3** wə dunyaqa insaniy təndə kəlgən Əysa Məsihni etirap kılımaydiojan roh Hudadin kəlgən əməs. Bundaklarda əksiqə dəjjalning rohı ixləydi; silər bu rohning kelidiojanlılığı toopruluk angliojanidinglar wə dərwəkə u hazır dunyada pəyda boldi. **4** Əy əziz balılırim, silər bolsanglar Hudadin bolqansıllar wə ularning üstdin ojalib kəldinglər; qünki silərdə Turoquqi bu dunyada turoquqidin üstündür. **5** Ular bolsa bu dunyaqa mansup; xunga ular bu dunyaning səzlərini kılıdu wə bu dunyadikilər ularoja қulak salıdu. **6** Biz bolsaq Hudadin bolqanımız; Hudani tonuojan kixi bizning səzlərimizni anglaydu. Hudadin bolmiojan kixi bolsa bizning səzlərimizni anglimaydu. Mana buningdin Həkikətning Rohı bilən ezitkuluğunuq rohını pərk etəlyemiz. **7** I səyümlüklirim, bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsitəyli; qünki mehîr-muhəbbətning ezi Hudadindur wə mehîr-muhəbbət kərsatküqining hərbiri Hudadin tuqulojan bolidu wə Hudani tonuydu. **8** Mehîr-muhəbbət kərsətmigüqi kixi Hudani tonumiojan bolidu; qünki Huda Əzi mehîr-muhəbbəttur. **9** Hudaning mehîr-muhəbbəti bizdə xuning bilən axkara boldiki, Huda bizni Uning arkılık hayatı erixsun dəp birlənbir yeganə Oqlını dunyaqa əwətti. **10** Mehîr-muhəbbət dəl xuningdin ayanki, bizlərning Hudani səyginimiz bilən əməs, bəlkı U Əzi bizni səyüp gunahlırimizning jazasını ketürgüqi kafarət boluxka Əz Oqlını əwətkini bilən ayandur. **11** I səyümlüklirim, Huda bizgə xu kədər mehîr-muhəbbət kərsatkən yərdə, bizmu bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsitixkə kərzardurdurmız. **12** Həqkim həqqaqan Hudani kərgən əməs; lekin bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsətsək, Huda bizdə yaxaydu wə uning mehîr-muhəbbəti bizdə kamalətkə yətkən bolidu. **13** Biz bizning Uningda

yaxawatqanlığımızni wə Uning bizdə yaxawatqanlığını xuningdin bilimizki, U Əz Rohını bizgə ata kılıojan. **14** Biz xuni kərgən wə xundakla xuningoja guwahlıq berimizki, Ata Oqluhi dunyaqa կutkuzoquqi boluxka əwətti. **15** Əgər kimdəkim Əysani Hudaning Oqlı dəp etirap kilsa, Huda uningda, umu Hudada yaxaydu. **16** Biz bolsaq Hudaning bizgə bolqan mehîr-muhəbbətin tonup yattuk, xundakla uningoja tolimu ixəndük. Huda Əzi mehîr-muhəbbəttur wə mehîr-muhəbbətə yaxioquqi kixi Hudada yaxaydu, Hudamu uningda yaxaydu. **17** Muxundak bolqanda, mehîr-muhəbbətə bizdə mukəmməllixidu; xuning bilən biz sorak künidə hatırjəm-korkmas bolalaymiz. Qünki Əysa կandaq boluwatqan bolsa bizmu hazır bu dunyada xundak boluwatımız. **18** Mehîr-muhəbbətə korkunq yoktur; kamil mehîr-muhəbbət korkunqını həydəp yokka qıkırıdu. Qünki korkunq Hudaning jazası bilən baqlinixlikтур; korkunqı bar kixi mehîr-muhəbbətə kamalətkə yətküzülgən əməstur. **19** Biz mehîr-muhəbbət kərsitimiz, qünki Huda aldi bilən bizgə mehîr-muhəbbət kərsətti. **20** Əgər birsi «Hudani səyimən» dəp turup, kərindixioja eqmənlik kilsa, u yalojanqdır. Qünki kez aldidiki kərindixini səymigən yərdə, kerüp bakmiojan Hudani կandaqmu səysun? **21** Xunga bizdə Uningdin: «Hudani səygən kixi kərindixiniim səysun» değən əmr bardur.

5 Əysanı Məsih, ikənlikigə ixəngən hərbir kixi Hudadin tuqulojan bolidu; wə tuquluroquqi [Atini] səyidiojan hərbir kixi Uningdin tuqulouqınımu səyidi. **2** Biz əzimizning Hudaning balılırını səyidiojanlığımıznı xuningdin bilimizki, Hudani səyüp, Uning əmrlirigə əməl kılıxımızdır. **3** Hudani səyüp Uning əmrlirigə əməl kılıx deməktur; wə Uning əmrliridə turmaq eçir ix əməstur. **4** Qünki Hudadin tuqulojanlarning həmmisi bu dunya üstdin ojalibə kılıdu; wə dunyaning üstdin ojalibə kılıoquqi küq — dəl bizning etikədimizdir. **5** Bu dunyaning üstdin ojalibə kılıoquqi zadi kimlər? Pəkət Əysani Hudaning Oqlı dəp etikəd kılıoqilar əməsmu? **6** U bolsa su wə կan arkılık kəlgən zat, yəni Əysa Məsihdür; Uning kelixi pəkət su bilənla əməs, bəlkı կan bilənmə idi. Wə bu ixlaroja guwahlıq bərgüqi bolsa Rohetur, qünki Roh Əzi həkikəttur. **7** Qünki Uning toopruluk üq guwahlıq bərgüqi bar: — **8** bular Roh, su wə կandın ibarəttur. Bu üçining [guwahlıq] bırdur. **9** Əgər biz insanlarning guwahlıqını köbul kilsək, Hudaning guwahlıqı bularningkidin üstündür.

Huda Θz Ooqli tooqrisida xundak guwahlıq bərgən — **10** (Hudaning Ooqlişa etikad kılıqan kixining iqidə xu guwahlıq bardur; birak Hudaşa ixənmigən kixi Uni yalıqanqi kılıqan bolidu, qünki U Hudaning Θz Ooqlını təstikliojan guwahlıkioja ixənmigən) **11** guwahlıq dəl xudurki, Huda bizgə mənggülük həyatni ata kıldı wə bu həyatlıq Uning Ooqlididur. **(aiōnios g166)** **12** Xunga Ooqlışa igə bolqan kixi həyatlıkkə igə bolqan bolidu; Hudaning Ooqlişa igə bolmiojan kixi həyatlıkkə igə bolmiojan bolidu. **13** Mən bularni Hudaning Ooqlining namioja etikad kılıqan silərgə silərning mənggülük həyatka igə bolqanlıqları bilixinglər üçün yazdim. **(aiōnios g166)** **14** Wə bizning Uningoja bolqan toluk ixənq-hatırjəmlimiz xundakki, Uning iradisigə muwapık hərkəndək bir ixni tilişək, U bizni anglaydu. **15** Uni hərnemə tiliginimizni anglaydu dəp bilgənökənmiz, duayımızda Uningdin tiliginimizgə erixtuk, dəp bilimiz. **16** Birsi kərindixinin elümgə məhkum kilmaydiojan bir gunah sadir kılıqanlığını kərsə, uning üçün dua kilsun; wə Huda elümgə məhkum kilmaydiojan gunah sadir kılıqanlar üçün uningoja həyatlıq ata kılıdu. Elümgə məhkum gunahmu bardur. Uning tooqrisidin tilişun, deməymən. **17** Həmmə həkkəniyətsizlik gunahetur; wə elümgə məhkum kilmaydiojan gunahmu bar. **18** Hudadin tuquluşqining gunah sadir kilmaydioqanlığını bilimiz; qünki əslidə Hudadin tuqulmuş Zat bundak kixini köçdəp əldə etdi wə axu rəzil uningoja tegelməydi. **19** Əmdi ezmizning Hudadin bolqanlığımız ezmizgə məlum; əmma pütkül dunya bolsa u rəzilning ilkididur. **20** Yənə bizgə məlumki, Hudaning Ooqli dunyoşa kəldi wə Həkikiy Bolqoqını tonuxımız üçün kənglimizni yoruttı; wə biz Həkikiy Bolqoqınıñ Əzidə, yəni Uning Ooqli Əysə Məsihə yaxawatımız. U bolsa həkikiy Huda wə mənggülük həyatlıktur! **(aiōnios g166)** **21** Əziz balılırim, ezunglarnı hərkəndək butlardın saklanglar.

Yuḥanna 2

1 2 Mənki akşakaldın [Huda təripidin] tallanojan hanimoja wə uning əziz balilirioqa salam! Mən silərni həkikəttə səyimən wə yalqız mənla əməs, yənə həkikətni tonuqanlarning həmmisi bizdə yaxawatkan wə xundakla əbədgiqə bizgə yar bolidiqan həkikətni dəp silərni səyidü. (aiōn g165) 3 Huda'atidin wə Atining Oolı Rəb Əysa Məsihdiñ xapaət, rəhim-xəpkət wə hatırjəmlik silərgə həkikət wə mehîr-muğəbbət iqidə boløyay! 4 Baliliringning arisida biz Atidin əmr tapxuruwaloqandək həkikəttə mangajanlarnı kərginim üçün intayın hursən boldum. 5 Əmdi, hərmətlik hanım, mən səndin bir-birimizgə mehîr-muğəbbət kərsitəyli, dəp etünimən. Mening sanga yezip etünginim yengi bir əmr əməs, bəlkı dəsləptin tartip bizdə bar əmrdrur 6 (mehîr-muğəbbət xuki, uning əmrlirigə əməl kılıp mengixtur). Mana bu əmr silər burundin tartip anglap keliwatqandək, uningda mengixinglar üçün silərgə tapilanoqandur. 7 Qünki nuroqun aldamqilar dunyaning jay-jaylırida qikti. Ular Əysanıñ dunyoja insaniy təndə kəlgən Məsih ikənlikini etirap kılmayıdu. Bundaqlar dəl aldamqi wə dəjjaldur. 8 Biz wə əzünglar singdürgən əjirni yokitip koymay, bəlkı toluk in'amoja igə boluxunglar üçün, əzünglaroqa agah bolunglar. 9 Kimki Məsihning təlimidin halkıp qikip, uningda qing turmisa, Huda uningoja igə bolmayıdu. Lekin Uning təlimidə qing turquqı bolsa, Ata həm Ooqlı uningoja igə bolidu. 10 Əgər birsi Uning təlimini elip kəlməy silərning yeninqlaroqa kəlsə, uni əyünglaroqa baxlimanglar həm uningoja salammu bərmənglər. 11 Qünki undak adəmgə salam bərgən kixi uning rəzil əməllirigə xərik bolouqıdur. 12 Silərgə pütidiqan yənə kep səzlirim bar idi; lekin kəoqəz bilən siyahıni ixlətkəndin kərə, huxallıkımızning tolup texixi üçün yeninqlaroqa berip didar kərüxiüp səzlixixni arzu kılımən. 13 Huda təripidin tallanojan hədəngning baliliridin sanga salam!

Yuhanna 3

1 Mənki akşakal əzüm həkikəttə səyən səyümlük
Gayuska salam! **2** I səyümkük [dostum],
jening gülləngəndək, həmmə ixliringning güllinixığa
wə teningning salamət boluxioja tiləkdaxmən.
3 Kərindaxlar kelip, səndə bolqan həkikət
toqruluk guvahlıq bərgəndə, mən intayın bək
huxallandım; qürki sən həkikəttə dawamlıq
mengiwatisən. **4** Manga nisbətən, əziz balilirimning
həkikəttə mengiwatkanlığını anglaxtinmu qong
huxallıq yoktur. **5** Səyümlük [dostum], yeningoja
baroqan kərindaxlaroja (gərqə ular sanga natonux
bolsimu) kılqanliringning həmmisidə ihlasmənliking
ispatlınıdu. **6** Ular jamaət aldida sening bu mehîr-
muhəbbiting tooprısida guvahlıq bərdi. Ularnı yənə
Hudanıng yolioja layık səpirigə uzitip koysang, yahxi
kiloqan bolisan. **7** Qürki ular [səpərdə] yat əllik
[etikadsızlardın] heq nema almay, xu mubarək nam
üqün yolqa qıktı. **8** Xunga, həkikət bilən hizmətdax
bolup təng ixligüqi bolux üqün biz xundaklarnı
kollap-kuwwətliximizgə toqra kelidu. **9** Bu toqruluk
jamaətkə məktüp yazdım. Lekin ularning arisida
əzini qong tutup, jamaətkə bax bolux təməsidə
bozoqan Diotrəpəs bizni kobul kilmaydu. **10** Xuning
üqün mən baroqanda, uning kiloqan əskiliklirini,
yəni uning bizning üstimizdən kiloqan rəzil səzləri
bilən qəywitini yüzigə salımən; u uninglik bilənla
tohtap kalmayıdu, yənə [səpardiki] kərindaxlarnı
kobul kilmayla kalmay, kobul kilmakqı bozoqlar nimu
tosidu wə hətta ularni jamaəttin köçlap qıkırıwatidu.
11 I səyümlük [dostum], yamanlıqtın əməs, yahxiliqtin
ülğə alojin. Yahxilik kiloqı Hudadindur. Yamanlık
kiloqı Hudani heq kərmigəndur. **12** Demitriusni bolsa
həmməylən, hətta Həkikətning əzi yahxi guvahlıq
berip təripləydi. Bizzu uningoja guvahlıq berimiz wə
guvahlıkimizning həkikət ikənlikini sənmə bilisən.
13 Sanga yazidiojan yənə kep səzlirim bar idi; lekin
kələm bilən siyahı ixlətkəndin kərə, **14** Sən bilən
pat arida didar kərəbüxni arzu ķilimən; xu qaoqda
dərkəmdə səzliximiz. Sanga hatırjəmlik yar bozoqay!
Dostlardin sanga salam. Sənmə [u yərdikil] dostlar oja
isim-famililiri boyiqə məndin salam eytkaysən.

Yəhuda

1 Əysa Məsihning կuli, Yaқupning inisi mənki

Yəhudadin qaqırıloqanlaroqa, yəni Huda'Atimiz təripidin səyülgən, Əysa Məsih təripidin կօցdilip kəlgənlərgə salam. **2** Silərgə rəhimdillik, amanlıq-hatirjəmlik wə mehîr-muhəbbət həssiləp ata kılınoqay! **3** I səyümlüklirim, mən əslı silərgə ortak bəhri mən boluwatkan nijatımız toqrisida hət yezixkə zor ixtiyakım bolsimu, lekin hazır buning orniqə silərni mukəddəs bəndilərgə bir yolila amanət kılınoqan etikadını kolunglardın bərməslikkə jiddiy kürəx kılınxıa jekiləp uxbu hətni yazmisam bolmidi. **4** Qünki məlum kixilər — ihlassız adəmlər, heli burunla munu sorakqa tartılıxkə pütülgənlər aranglaroqa sukuñup kiriwaloqan. Ular Hudanıg mehîr-xəpkitini buzuqluk kılınxıng bahənisiqə aylanduruwaloqan, birdinbir Igimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdiñ tanoqan adəmlərdür. **5** Xuning üqün mən silərgə xuni esinglaroqa kaytidin selixni halaymənki (gərqə silər burun həmmə ixlardin həwərləndürəulgən bolsanglarmu), burun Rəb [Əzi üqün] bir həlkəni Misirdin kutkuzoqan bolsimu, ularning iqidiki [Əzığə] ixənmigənlərni keyin həlak kıldı. **6** [Wə silər xunumu bilisilərki], əslidiki ornida turmay, ez makanini taxlap kətkən pərixtılərni Rəb uluoq [kiyamət] künining sorikioqə mənggü kixənləp mudhix қarangoqulukta solap saklimakta. (aiənos g126) **7** Sodom wə Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərlərdikilərmü xu ohxax yolda, yəni xu [pərixtılərgə] ohxax uqioqa qıkkən buzuqqlikka wə qəyriy xəhwətlərgə berilip kətkən, [keyinki dəwərlər] ularning akiwitidin ibrət alsun üqün mənggülük ot jazzasiqə ərnək kılıniq keydürülgən. (aiənos g166) **8** Lekin muxu «qüx kərgüçilər» xu ohxax yol bilən adəmlərinin tənlirinimi bulojımaqta, ular həkük igiliriga sal қarioquqılardın bolup, [ərxtik] uluoqlarojumu həkarət kılınxımkta. **9** Lekin hətta bax pərixtə Mikailmu Musanıng jəsiti toqrisida İblis bilən muzakirə kılıp talax-tartıx kılıqanda, uni həkarətlik səzlər bilən əyibləxkə petinalmioqan, pəkət «Sanga Pərwərdigarning Əzi tənbih bərsun» dəpla koyoqan. **10** Lekin bu kixilər əzliyi qüxənməydiqən ixlər üstidə kupurluk kılıdu. Bırak ular hətta əkilsiz haywanlardək ez tabiitining inkaslıri boyiqə qüixənginiqə yaxap, xu arkılık əzlini həlak kılıdu. **11** Bularning həlioqa way! Qünki ular Қabilning yoli bilən mangdi, mal-mülükni dəp Balaamning

azojan yolioqa əzini atti wə ular Korahqıng asiylik kılıqinioqa [ohxax] ahir həlak bolidu. **12** Ular mehîr-muhəbbətni təbriklox ziyanətlirinqlaroqa həq tartınmay silər bilən billə dahil bolidioqan, əzliniila bakidioqan hətərlik hada taxlardur. Ular xamallardin həydilip kəlgən yamoqursız bulut, yiltizidin қomurup taxlanoqan, kəq küzdiki mewisiz dərəhlər, ikki ketim əlgənlər! **13** Ular dengizning dawaloquwatkan, buzqunluq dolqunlari, ular ez xərməndiqilikini kusmakta; ular ezip kətkən yultuzlar bolup, ular oja mənggülük қapkarangoqulukning zulmiti hazırlap koyulqandur. (aiən g165) **14** Adəm'atining yəttinqi əwladi boloqan Hənoh bu kixilər toqrisida mundak bexarət bərgən: — «Mana, Rəb tūmənmingliqən mukəddəsli bilən kelidu, **15** U pütükül insanları sorak kılıp, barlık ihlassızlarning ihlassızlarqə yürgüzgən barlık ihlassızlıklarıqə asasən, xundakla ihlassız gunahkarlarning Əzini həkarətligən barlık əsəbiy səzlirigə asasən ularnı əyibkə buyruydu». **16** Bu kixilər həman oqtuldap, aqırınip yürüdə, ez həwəslirininq kəyniga kiridu; aqzıda yoqanqılık kılıdu, ez mənpəitini kəzlep baxkılaroqa huxamatqılık kılıdu. **17** Lekin, i səyümlüklirim, Rəbbimiz Əysa Məsihning rosullirininq aldın eytən səzlini esinglarda tutunglarki, **18** ular silərgə: «Ahir zamanda, ezininq ihlassız həwəslirininq kəyniga kirip, mazaq kılıqıqlar məydanqa qıkıdu» deyənidi. **19** Muxundak kixilər bəlgünqılık pəyda kılıdioqan, ez təbiitigə əgəxkən, Rohka igə bolmioqan adəmlərdür. **20** Lekin silər, i səyümlüklirim, əng mukəddəs boloqan etikadınglarnı ul kılıp, əzünglarnı kurup qıkıngalar, Mukəddəs Rohətə dua kılıp, **21** adəmni mənggülük həyatka elip baridioqan Rəbbimiz Əysa Məsihning rəhimbillikini təlmürüp kütüp, əzünglarnı Hudanıg mehîr-muhəbbəti iqidə tutunglar. (aiənos g166) **22** İkkilinip kaloqanlaroqa rəhim kilinglar; **23** bəzilərni ot iqidin yuluwelip kütulduruwelinglar; bəzilərgə hətta ətliridin niyasət qüxüp buloqanqan kiyim-keqikigimə nəprətləngən haldə korkunq iqidə rəhim kilinglar. **24** Əmmə silərni yolda teyilip ketixtin saklap, eqilip-yeylimip Əzininq xərəplik həzurida əyibziz turoquzuxka Қadir Boloquqıqa, yəni Kutkuzoqıqımız birdinbir Hudəoğa Rəbbimiz Əysa Məsih arkılık xan-xərəp, **25** həywət-uluşluk, kudrət wə həkük əzəldin burun, hazırlımu ta barlık zamanlaroqıqə bolqay! Amin! (aiən g165)

Wəhiy

1 Bu kitab Əysa Məsihning wəhiysi, yəni Huda Uningoqa Əz kül-hizmətkarlıriqə yekin kəlgüsidiə yüz berixi mukərrər bolğan ixlarnı kərsitixi üçün tapxuroğan wəhiydür. Məsih buni Əz pərixtisini əwətip kuli Yuhanannaqə alamətlər bilən ayan կıldı. 2 Yuhananna bolsa Hudanıng söz-kalami həmdə Əysa Məsih toorjisidiki guwahlıkkə kərgənlirininq həmmisiqə guwahlıq bərdi. 3 Bu beşarətni okup bərgüqi wə uning sözlərini anglap, uningda yeziloğanlar oja itaət kılıquçı bəhtliklər! Qünki wəhiyning wakti yekindur. 4 Mənki Yuhan nadın Asiya [əlkisidiki] yəttə jamaətkə salam! Hazır bar bolğan, ətkəndimə bolğan həm kəlgüsidiə Kəlgüçidin, Uning tahtining alididiki yəttə Rohit 5 wə sadık Guwahqı, olümdin tunji Tirilgüçi, jaħandiki padixahlıarning Həkümərani bolğan Əysa Məsih türkəti silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik bolğay. Əmdi bizni soygüqi, yəni Əz keni bilən bizni gunahlırimizdən yuqan 6 wə bizni bir padixahlıkkə uyuxturup, Əz Atisi Huda oja kaḥinlər kılıqanoja barlıq xan-xərəp wə küq-küdrət əbədil-əbədgıqə boloğay, amin! (aiōn g165) 7 Mana, U bulutlar bilən kelidu, xundakla hər bir kez, həttə Uni sanjiojanlarmu Uni kəridü. Yər yüzdikə pütkül əqbılə-həlk U səwəblik ah-zar kətüridü. Xundak bolidu, amin! 8 Mən «Alfa» wə «Omega», Mukəddimə wə Hatimə Əzümdurmən, hazır bar bolğan, burunmu bar bolğan həm kəlgüsidiμ bar Boloqquidurmən, xundakla Həmmigə Kədirdurmən, dəydu Parwärdigar Huda. 9 Silərning kerindixinglar həm silər bilən birgə əysada bolğan azab-okubət, padixahlıq wə səwr-takəttin ortak nesipdixinglar bolğan mənki Yuhananna Hudanıng söz-kalami wə əysanıng guwahlıqli wəjидин Patmos degən aralda [məhbus] bolup turup қалојандим. 10 «Rəbning künü»də mən Rohning ilkigə elinixim bilən, kəynimdin kanay awazidək küqlük bir awazni anglidim. 11 Bu awaz: «Kəridiojanlıringni kitab kılıp yaz wə uni yəttə jamaətkə, yəni Əfasus, Smirna, Pərgamum, Tiyatira, Sardis, Filadelfiya wə Laodikiyadiki jamaətlərgə əwət» dedi. 12 Manga söz kılıqan awazning kimning ikənlilikini kərrix üçün kəynimqə buruldum. Burulqinimdə, kezümgə yəttə altun qiraqdən 13 wə ularning otturisida uqisioja putliriojqə qüxüp turidioja ton kiyğən, keksigə altun kəmər baqlıqan Insan'ooqloja ohxayıdiaoja biri kəründü. 14 Uning bax-qeqi ak yungdək, həttə kardək ap'ak idi wə kezli goya yalkunlap turoğan ottək idi. 15

Putliri humdanda tawlinip parkırıojan tuqqa ohxaytti, awazi xarkirap ekiwatqan nuroğun sularning awazidək idi. 16 U ong əkolida yəttə yultuz tutkən bolup, aqzidin ikki bislik ətkür kiliq qikip turatti. Qirayı huddi kuyaxning toluk küqidə parlioqandək yarkın idi. 17 Uni kərginimdə, ayiojqa əlüktek yiķildim. U ong əkolini üstümgə təgküzüp mundak dedi: — Korkma, Awwalkisi wə Ahirkisi 18 həmdə hayat Bolouqpi Əzümdurmən. Mən elgənidim, əmma mana, Mən əbədil-əbədgıqə hayatturmən, əlüm wə tahtisaraning aqkuqları kolumdidur! (aiōn g165, Hadəs g86) 19 Xuning üçün, kərgən ixlarnı, hazır boluwatqan ixlarnı wə bulardin keyin bolidiojan ixlarnı yezip կaldur. 20 Sən ong kolumda kərgən yəttə yultuzning wə yəttə altun qiraqdanning siri mana mundak — yəttə yultuz yəttə jamaətning əlqılıri wə yəttə qiraqdən bolsa yəttə jamaəttür.

2 — Əfasustiki jamaətning əlqisigə mundak yazoqin:

«Ong əkolida yəttə yultuzni tutup, yəttə altun qiraqdanning otturisida Mangouqı mundak dəydu: 2 — Sening ejir-əməlliringni, tartkən jupaliringni həm səwr-takitingni, rəzil adəmlərning kilmixlirioja qidak turalmaydiqanlıkingni, xundakla rosul bolmisimu əzlirini rosul dəp atiwaloqanlarnı sinap, ularning yaloqançı bolqanlıkinı tonuqanlıkingnimü bilimən. 3 Xundak, sening səwr-takət kiliwatqanlıkingni, Mening namim wajidin japa-muxəkkətka bərdaxlıq bərgənlikingni əmma erinmigənlikingni bilimən. 4 Lekin sanga xu bir etirazim barkı, sən özüngdiki dəsləpki mehîr-muhabbəttin waz kəqting. 5 Xunga կaysı haləttin yikilip qüxkənlikingni esingga elip towa kılıqin, awwalkı əməllerni kaya kılıqin. Bolmisa yeningoja kelimən wə towa kilmisang qiraqdənning jayidin yətkiwetimən. 6 Birak, sening xu artukqılıking barkı, Mən Əzüm nəprətlinidən Nikolas tərəpdarlırinining kilmixliridin sənmə nəprətlinisən. 7 Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Oqlıbə kılıqulıqları Hudanıng jannitining otturisidiki həyatlıq dərihining mewiliridin yeyixkə tuyəssər kılımən». 8 — Izmirdiki jamaətning əlqisigə mundak yazoqin: — «Awwalkisi wə Ahirkisi, elgən wə Tirilgüçi mundak dəydu: 9 — Sening azab-okubətliringni wə namratlıkingni bilimən (lekin sən bay!), Yəhudiylə əməs turup əzlirini Yəhudiylə dəwalojan, Xəytanning bir sinagogi bolqanlarning təhmətlirinimü bilimən. 10 Aldingda qekidiojan azab-okubətlərdin korkma. Mana, Iblis aranglardın

bəziliringlarnı sinilixinglər üçün yekində zindanoğa taxlitidü. Silər on kün kijnilisilər. Taki əlgüqə sadık bolqın, Mən sanga hayatı tajini kiydürimən. **11** Külük barlar Rohning jamaətlərgə degənlərini anglisun! Ojəlibə kılıquqlar ikkinçi olümning ziyinoğla hərgiz uqrımaydu! **12** — Pərgamumidiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin: — «İkki bislik etkür kılıqi bar Boloquqi mundak dəydu: **13** — Mən sən olturoğan yərni, yəni Xəytanning təhti bolqan jayni bilimən. Xundaktimu, sən Mening namimni qing tutup, hətta sadik guwahqim Antipas makanıngda, yəni Xəytan turoğan jayda kətl kılıqan künldərdim, Manga kılıqan etikadıngdin tenip kətmidin. **14** Lekin sanga xu birnəqqə etirazim barkı, aranglarda Balaamning təlimigə əgəxkənlərdin bəzilər bolmakta — Balaam bolsa Balakka İsraillarnı butka atap қurbanlıq kılıqan gəxni yeyix wə jinsiy buzukluk kılıxka azduruxni egətkənidi. **15** Xuningə oħħax, silörning aranglarda Nikolas tərəpdarlırinin təlimini tutkanlarımı bar. **16** Xuning üçün, towa kıl! Undak kilmisang, yeningoja tez arida berip, aqzımdiki kılıqım bilən xularqə hujum kılımən. **17** Külük barlar Rohning jamaətlərgə degənlərini anglisun! Ojəlibə kılıquqlar bolsa yoxurup koyqan mannadın berimən wə hərbirigə birdin ak tax berimən. Tax üstidə yengi bir isim pütüklük bolidu, xu isimni uni kobul kılıqan kixidin baxka həqkim bilməydu». **18** — Tiyatiradiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin: — «Kəzərliri yalkunlıqan otka wə putliri parkırak tuqqa oħħaydiojan Hudanıng Oqlı mundak dəydu: **19** — Sening əməlliringni, mehîr-muħabbitingni, etikadıngni, ejir-hızmitingni wə səwr-takıtingni, xundakla hazırlıq əməlliringning awwalkıdin exip qüxüwatqanlıqını bilimən. **20** Lekin, sanga xu bir etirazim barkı, əzini peyqəmbər dəp atıwalıqan axu hotun Yızəbəlgə yol koyuwatisən. U hotun kül-hizmatkarlıromoja təlim berip, ularmı jinsiy buzukluk kılıxka wə butka atap nəzir kılıqan gəxni yeyixkə azdurmağta. **21** Mən uningoja towa kılıqudək wakıt bərgənidim, lekin u eż buzuklukıja towa kılıxni halimaydu. **22** Əmdi mana, Mən uni [eojir kesel] orniqa taxlap yatkuzmən wə uning bilən zina kılıqanlar kilmixlirioja towa kilmisa, ularnimu eojir azabka qəmdürimən. **23** Uning pərzəntlirinimən əjəllik kesel bilən urimən. Xu qaçda, barlıq jamaətlər niyat-nixanlarnı wə kəlblərni kezitip takxürgüqining Əzüm ikenlikimni, xundakla Mening hərbirinqləroja kılıqan əməliyitingləroja yarixa yanduridioqanlıqını bilidu.

24 Lekin, Tiyatiradiki қalojanlarqa, yəni bu təlimni kobul қilmiojanlar (ularning pikri boyiq, Xəytanning atalmix «qongkur sirliri»ni eġənmigənlər), yəni silergə xuni eytimənki: Əzünglarda bar bolqanni Mən kəlgüqə qing tutunglar. Üstüngləroja buningdin baxka yükni artmaymən. **26** Ojəlibə kılıquqlarqa, yəni əməllirimni ahirojıqə qing tutkan kixilərgə bolsa, ularqa pütükəl əllərgə hakim bolux hokukını berimən. **27** Mana bu Atam Manga bərgən hokukka ohħax hokuktur: — «U ularni təmür kaltək bilən padiqidək baxķurup, sapal қaqılları urup qakķandək tarmar kılıdu». **28** Mən uningoja tang yultuzinimu ata kılımən. **29** Külük barlar Rohning jamaətlərgə degənlərini anglisun!»

3 — Sardistiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin:

— «Hudanıng yəttə Rohi wə yəttə yultuzining Igisi Boloquqi mundak dəydu: — Sening əməlliringni wə xundakla «hayat» degən nam-abruyungning barlığını, lekin əməliyəttə olük ikenlikingni bilimən. **2** Xunga, oyojan, seningdə bar bolqan, əmma əley dəp kılıqan [hislətliringni] küqəyt; qünki Hudayim aldida əməlliringning tügəl əməslikini bildim. **3** Uning üçün [səz-kalamni] kandaq kobul kılıp anglojiningni yadingə kəltürüp, uni qing tutup towa kılıqin. Lekin oyojanmisang Mən oqridək üstüngə kelimən wə sən kəysi saättə üstüngə kelidiojinimni hərgiz bilməysən. **4** Lekin Sardista eż kiyimlirigə daq təgküzmigən birnəqqə xəhs bar. Ular ak kiyim kiyip Mən bilən billə mangidu, qünki ular buningəqə layiktur. **5** Ojəlibə kılıquqlar mana xundak ak kiyimlərni kiyidu. Mən ularning namini hayatı dəptiridin hərgiz eqürməymən, bəlkı ularning namini Atam Hudanıng wə Unıng pərixtılırinin aldida oquk etirap kılımən. **6** Külük barlar Rohning jamaətlərgə degənlərini anglisun!» **7** — Filadelfiyədiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin: — «Mukəddəs wə Həkkiy Boloquqi, xundakla Dawutning aqküqioja iğə Boloquqi, aqsam həqkim yapalmayıdu, yapsam həqkim aqalmayıdu degüqi munu ixılları dəydu: **8** — Sening əməlliringni bilimən. Sening bir'az küqüng bolqaq səz-kalamimoja itaat kılıjining wə namimdin tenip kətmiginin üçün, aldingda həqkim yapalmadiojan bir ixikni ekip koyдум. **9** Mana, Xəytanning sinagogidikilərdin, Yəħudiyy əməs turup eżlirini Yəħudiyy dəp atıwalıqan yalolqanqılarnı bolsa xundak akıwətəkə kəldürimənki, ularnı kelip sening ayiojingga bax uridiojan wə Mening seni seygənlikimni bilidiojan kılımən. **10** Sən

Mening səwr-takət yolumdiki söz-kalamimni saklap əməl kılıxing üçün bu dunyadiki insanları sinaxka pütkül yər yüziga qüxicidən wabalıq sinakning wakıt-saiti kəlgəndə seni uningdin saklap köçdəp kəlimən. **11** Mən pat arida kəlimən. Tajingni heqkimning tartıwalmaslıqı üçün, əzüngdə bar boləjanni qıng tutkın. **12** Əqləiba kılələqini bolsa, Hudayimning ibadəthanisioqa tüvrük kəlimənki, u u yərdin əsla qıkmayıdu. Mən uning üstigə Hudayimning namini, Hudayimning xəhirining namini, yəni ərxtin — Hudanıng yenidin qüxicidən yengi Yerusalemning namini wə Mening yengi namimni yazımən. **13** Külük barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!» **14** — Laodikiyadiki jamaətning əlqisiga mundak yazoqin: — «Amin Ataloquqi, yəni Sadık wə Həqiqiy Guwahqı, Hudanıng kainitining kelip qıqxining Səwəbqisi mundak dəydu: **15** Sening əməlliringni bilimənki, sən soğukmu əməs, kızıkmu əməs. Mən sening ya soğuk, ya kızılk boluxungni halayttim! **16** Sən ya soğuk ya kızılk əməs, bəlkı ilman boləjanlıking üçün, seni aqzimdin hə kəlimən. **17** Sən bay adəmmən, dələtmən boldum, həq nərsigə hajətmən əməsmən deginin bilən əzüngning ojerib, biqarə, yokşul, kor wə yalingaq ikənlikini bilmigəqə, **18** bay boluxung üçün otta tawlanıqan altun, yalingaqliq nomuslukungning yepilixi üçün kiygüzülüxüngə ak kiyim-keqək, kərəxüng üçün kəzliringə sürtüxkə tutiyani məndin setiwləxingni nəsihət kəlimən. **19** Mən kimni səysəm, xuning əyibini kərsitip tərbiyləymən; xuning üçün kəzəqin kəyüp-pixip towa kıl. **20** Mana, Mən hazır ixik aldida turup, ixikni kəkətiyatımən. Əgər biri awazimni anglap ixikni aqsa, uning yenioqa kirimən. Mən uning bilən, umu Mən bilən billə oqızalınıdu. **21** Əqləiba kılələqini bolsa, Mənmü oqəlibə kılıp, Atamning təhtidə uning bilən birgə olturoqinimdək, unimu təhtimdə Mən bilən birgə oluruxkə tuyassər kəlimən. **22** Külük barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!»

4 Andin mən kəriwidim, mana, asmando bir ixik eqiklik turatti. Mən tunji ketim anglioqan kanay awazioqa ohxap ketidioqan awaz manga: «Bu yakka qıq, sanga bulardin keyin yüz berixi mukərrər boləjan ixlarnı kərsitəy» dedi **2** wə dərhal mən Rohning ilkidə boldum; mana, ərxtə bir təht, təhtə bir zat olturatti. **3** Təhttə olturoqunqin qiyapiti yexil қaxtax wə kizil kwartska ohxaytti. Təhtning qərisini zumrəttək bir həsən-hüsən orap turatti. **4** Təhtning ətrapida yənə

yigirmə tət təht bar idi. Təhtlərdə ak kiyimlər bilən kiyingən, baxlırioja altun taj takalojan yigirmə tət aksakal olturatti. **5** Təhttin qakmaqlar qekip, türülük awazlar wə güldürməmilar anglinip turatti. Təhtning aldida yalkunlap turoqan yəttə məx'əl kəyüp turatti; bular Hudanıng yəttə Rohı idi. **6** Təhtning aldi huddi hrustaldək parkırap turidioqan, süzük əynək dengizdək idi. Təhtning otturisida wə təhtning qərisidə, aldi wə kəyni kezələr bilən toloqan tət hayat məhlük turatti. **7** Birinqi məhlük xiroja, ikkinqi məhlük bukiqə ohxaytti. Üçinqi məhlükning yüzü adəmning qırayıqə ohxaytti. Tətinqi məhlük pərvaz kılıwatkan bürkütkə ohxaytti. **8** Tət hayat məhlükning hərbirining altidin ənənəsi bar idi; ularning pütün bədinining qərisi hətta iq təripimə kəzələr bilən toloqanidi; ular keqə-kündüz tohitmay: — «Mukəddəs, mukəddəs, mukəddastur, Bar boləjan, hazırlanı bar həm kəlgüsidi mu Boloquqi, Həmmigə Kadir Pərvərdigar Huda!» — deyixətti. **9** Hayat məhlükler təhttə olturoqan əbədiləbəd hayat Boloquqini uluəşləp, Uningoja hərmət-xəwkət wə təxəkkür izħar kıləqinida, (**aīn g165**) **10** yigirmə tət aksakal təhttə olturoqunqin ayioqią yikilip əbədiləbəd hayat Boloquqıja bax koyup sejdə kılətti, tajlirini təhtning aldiqə taxlap koyup, mundak deyixətti: — (**aīn g165**) **11** «Sən, i Pərvərdigarımız wə Hudayimiz, Xan-xərəp, hərmət-xəhrət wə kudratka layikətsən. Qünki Əzüng həmmimini yaratıtgə, Ularning həmmisi iradəng bilən məwjut idi wə yaritildi!»

5 Andin təhttə olturoqunqin ong əkləda iq wə tax təripigə hət pütülgən wə yəttə məhür bilən peqətləngən bir oram yazmini kərdüm. **2** Yukarı awaz bilən: «Oram yazmini eqip, peqətlərni yexixkə kim layikətsə?» dəp towlioqan kawul bir pərixtinimu kərdüm. **3** Lekin nə ərxtə nə yər yüzidə nə yər astida oram yazmini aqalaydioqan yaki iqigə karıyalaydioqan heqkim qıkmıdi. **4** Oram yazmini eqixkə yaki iqigə karaxkə layik birərsi təpilmioqəqə, kəttik yioqliwəttim. **5** Andin aksakallardın biri manga: — Yioqlıma! Kəra, Yəħħuda kəbilsidin boləjan xir — Dawutning yiltizi Boloquqi oqləibə kıldı; xunga oram yazmini wə uning yəttə peqitini eqixkə U kadir, — dedi. **6** Andin karisam, taht bilən tət hayat məhlükning arılıkında, aksakallar otturisida bir Қoza əra turatti. U yengila boquzlanoqandək kılətti; Uning yəttə münggüzi wə yəttə kəzə bolup, bu kəzələr Hudanıng pütkül yər yüziga əwətəkən yəttə Rohı idi. **7** Қoza berip, təhttə olturoqunqin ong əklidin

oram yazmini aldi. **8** Yazmini aloqanda, tət həyat məhluk wə yigirmə tət akşakal қozining ayiojıa yikıldı; ularning hərbirining qiltari wə huxbuy bilən toloqan altun qiniliri bar idi (bu huxbuy mukəddəs bəndilərning dualiri idi). **9** Ular yengi bir küt yeytixti: — «Oram yazmini elixka, Wə peqətlərni eqixka layiksən; Qünki boozuzlanding Wə hər kəbilidin, hər tildin, Hər milləttin, hər əldin bolqan insanlarnı Əz kening bədili bilən setiwelip, Hudaqoja mənsup kilding. **10** Ularnı Hudayımız üçün bir padixaḥlıkkı uyuxturup, Kəhinlar kilding. Ular yər yüzidə həküm süridü». **11** Andin kerdüm wə mana, təhtning, həyat məhluklarning wə akşakallarning ətrapida nuroqunlıqan pərixtılarning awazını anglidim. Ularning sani tümən ming-tümən ming, milyon-milyon idi. **12** Ular yüksəli awaz bilən: — «Boozuzlanqan kəza kudrat, dəlet, danalıq, küq-kuwwat, hərmət, xan-xərəp Wə mədhiyiga layiklər» deyixətti. **13** Andin mən ərx, yər yüzü, yər astı wə dengizdiki hərbir məhluk wə ularning iqidə bar bolqanlarning həmmisining: — «Təhittə Olturoquqıja wə Kəzioja Mədhiyə, hərmət, xan-xərəp wə həkük-kudrat Əbədil'əbədgıqə mənsup bolqay!» deginini anglidim. (aiən g165) **14** Tət həyat məhluk «Amin!» dəp jawab kəyturatti, akşakallar yərgə yikilip səjdə kılətti.

6 Andin Kəza yəttə peqətning birini aqkanda, mən əkarap turdum. Tət həyat məhluktin birining güldürməmidək awaz bilən: «Kəll!» deginini anglidim. **2** Kerdümki, mana bir ak at kəldi! Atka mingüqininq kolida bir ok-ya bar idi; uningoja bir taj berildi. U ojeliba kilojuqi süpitidə zəper կուք үçün jənggə atlandı. **3** Kəza ikkinqi peqətni aqkanda, ikkinqi həyat məhlukning: «Kəll!» deginini anglidim. **4** Yənə bir at otturiqə qıktı, uning rənggi kipkızıl idi. Atka mingüqiqə yər yüzidiki tinqliknı elip ketix wə insanlarnı əzara kiroqinqılıkkı selix həkükə berildi. Uningoja yənə qong bir kılıq berildi. **5** Kəza üçinqi peqətni aqkanda, üçinqi həyat məhlukning: «Kəll!» deginini anglidim. Mən kerdümki, mana bir kara at kəldi. Atka mingüqininq kolida bir taraza bar idi. **6** Tət həyat məhlukning arisidin: — «Bir tawak buğday bir dinarius puloja, Üq tawak arpa bir dinarius puloja setilidü. Əmma zayıtun yeqiçoja wə xarabka zərər yətküzmigin!» — deyəndək bir awazni anglidim. **7** Kəza tətinqi peqətni aqkanda, tətinqi həyat məhlukning: «Kəll!» degən awazını anglidim. **8** Kerdümki, mana bir tatirang atni kerdüm. Atka mingüqininq ismi «Əlüm» idi. Uning kəynidin təhətsara əgixip keliwatatti. Ular oja-

yər yüzining təttin birigə həkümranlıq kılıp, kılıq, aqarqılık, waba wə yər yüzidiki yirtküq həyanlar arkılık adəmni əltürük həkükə berildi. (Hadəs g86) **9** Kəza bəxinqi peqətni aqkanda, Hudanıng səzkalamı üçün wə izqıl guwahlıq bərgənləki wəjidiň əltürülənlərning janlırını қurbangalıning tegidə kerdüm. **10** Ular қattık awaz bilən nida selixip: — Əy həkimmutlak Igimiz, mukəddəs wə həkikiy Boloquq! Sən қaqqanlıqqa yər yüzidə turuwatkanlarnı sorak kılmay, ulardin kenimizning intikamını almaysən? — deyixətti. **11** Ularning hərbirigə birdin ak ton berildi. Ular oja, əzüngalar oħħax əltürülidiojan kul-buradərliringlar həm kərindaxliringlarning sani toxkuqə azojinə waqt aram elixinglar kerək, dəp eytildi. **12** Andin mən Kəza altınqi peqətni aqkinida kerdümki, mana dəlxətlik bir yər təwrax yüz bərdi, kuyax bəyini kara yungdin tokuloqan bəzdək kapkara rənggə, tolun ay bolsa қanning rənggigə kirdi. **13** Ənjiyr dərihining қattık boranda silkinixidin ənjiyr oqorılıri yərgə tekülgəndək, asmandiki yultuzlarmu yər yüziga təküldi. **14** Asman huddi oram yazmining türülginiň əqayib boldi, hərbir taq wə aral ornidin yetkəldi; **15** həmdə dunyadiki padixaḥlar, mətiwərlər, sərdarlar, baylar, küqlükler, kullar wə hərlərning həmmisi əngkürlərgə wə taoqlarning kamarlirioja yoxurundi. **16** Ular taoqlaroja wə koram taxlaroja mundaq dəp jar saldı: — «Üstimizgə qüxünglər! Bizni təhittə Olturoquqining siyasaşının həm Kəzining əqəzipidin yoxurunglar wə saklanglar! **17** Qünki Ularning dəlxətlik əqəzəp künü kəldi, əmdi kim put tirəp turalisun?!».

7 Uningdin keyin mən kerdümki, tət pərixtə yər yüzining tət bulungida turatti. Ular hərkəndək xamalning kurukluk, dengiz həm dəl-dərəhlərgə urulmaslıq üçün yər yüzining tət təripidin qikidiojan xamalni tizginləp turatti. **2** Mən həyat Hudanıng məhürünü aloqan, kün qikixtin kətürüliwatkan baxka bir pərixtini kerdüm. U қattık awaz bilən kurukluk wə dengizləri wəyran kılıx həkükə berilgən axu tət pərixtige: **3** «Biz Hudanıng kul-hizmətkarlırinining pexanisigə məhür basquqə, kurukluk, dengiz wə dəl-dərəhləri wəyran kilmanglar!» dəp towlıdi. **4** Mən məhürləngənlərning sanini anglidim — Israillarning hərkəysi қəbililiridin bir yüz kırık tət ming kixi, yəni: — **5** Yəhuda қəbilisidin on ikki ming kixi, Rubən қəbilisidin on ikki ming kixi, Gad қəbilisidin on ikki ming kixi, **6** Axır қəbilisidin on ikki ming kixi, Naftali

kəbilisidin on ikki ming kixi, Manassəh kəbilisidin on ikki ming kixi, 7 Ximeon kəbilisidin on ikki ming kixi, Lawiy kəbilisidin on ikki ming kixi, Issakar kəbilisidin on ikki ming kixi, 8 Zəbulun kəbilisidin on ikki ming kixi, Yüsüp kəbilisidin on ikki ming kixi, Binyamin kəbilisidin on ikki ming kixi məhürləngənidi. 9 Bu ixlardın keyin kərdümki, mana hər əl, hər kəbilə, hər milləttin bolqan, hərhil tillarda səzlixidioqan sansanaksız zor bir top halayık təhtning wə Kozining aldida turatti; ularning həmmisigə ak ton kiydürulgən bolup, kollırıda horma xahliri tutkənidi. 10 Ular yüksəri awaz bilən: — «Nijat təhttə olturoquqi Hudayimizoja wə Koziqa mənsup bolqay!» dəp warkırıxatti. 11 Barlıq pərixtılər təhtning, aksakallarning wə tət həyat məhlukning ətrəpiqə olaxşanidi. Ular təhtning aldida yikiliş, Hudaoja səjdə kılıp mundak deyixətti: — 12 «Amin! Həmd-mədhiyə, xan-xərəp, Danalik wə təxəkkür, Hərmət wə küç-kudrət Hudayimizoja əbədil'əbədgiqə mənsup bolqay, amin!» (aion g165) 13 Əmdi aksakallardin biri məndin: — Bu ak ton kiydürulgən kixilər kim bolidu, kəyərdin kəldi? — dəp soridi. 14 — Təksir, bu ezlirigə məlumdur, — dedim. U manga: — Bular dəhxətlik azab-ökubətni bexidin etküzüip kəlgənlər. Ular tonlirini Kozining kenida yuyup ap'ak kılıqan. 15 Xunga ular Hudanıng təhtining aldida turup, ibadəthanisida keqə-kündüz Uning hizmitidə bolidu; təhttə Olturoquqi bolsa ularning üstigə qedirini sayiwən kılıdu. 16 Ular yənə həq aq kalmayıdu, həq ussimayıdu, ularoja nə aptap, nə piziqirim issik həq urmaydu. 17 Qünki ularni təhtning otturisidiki Koza bakıdu wə həyatlık süyi bulaklırioja elip baridu; wə Huda ularning hərbir kəz yexini sürtidu, — dedi.

8 Koza yəttinqi peqətni aqkanda, ərxətə yerim saqtəjimjilik həküm sürdi. 2 Andin Hudanıng aldida turidiojan yəttə pərixtini kərdüm. 3 Altun huxbuydan tutkən yənə bir pərixtə kelip, huxbuygalıning aldida turdi. Barlıq mukəddəs bəndilərning dualırı bilən birlikdə təhtning aliddiki altun huxbuyağlı üstidə [Hudaoja] atap sunuxka uningoja kəp huxbuy berildi. 4 Wə huxbuynıg tütünləri mukəddəs bəndilərning dualırı bilən billə pərixtining kolidin Hudanıng aldioja ketürüldi. 5 Andin pərixtə huxbuydanni kolioja elip, uni kurbangağdıki ot bilən toldurup, yər yüzigə attı; xuning bilən türülük awazlar, güldürmamilər anglandı, qakmaklar qekildi wə bir yər təwrəx boldi. 6 Andin

kollırıqə birdin kanay tutkən yəttə pərixtə kanaylırını qelixkə hazırlandı. 7 Birinqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən məldür wə ot kan arilax pəyda bolup yər yüzigə taxlandı, zeminning üqtin biri kəydürüldi, dəl-dərəhlərning üqtin biri kəydürüldi wə pütkül yexil ot-qəplər kəydürüldi. 8 İkkinqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən goyaki lawuldap kəyüwatkan yoqan bir taqdək oqayət zor [bir jisim] dengizqə taxlandı. Dengizning üqtin biri qanoja aylandı 9 wə dengizdiki janiwarlarning üqtin biri əldi; kemilərning üqtin biri wəyran boldı. 10 Üqinqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən asmandın məx'əldək yalkunlap yoqan qong bir yultuz qüxti; u dəryalarning üqtin birining wə bulaklıarning suliri üstigə qüxti. 11 Yultuzning ismi «Kəkrə» idi. Sularning üqtin biri kəkridək bolup kətti, sular aqqık bolup kətkəqkə nurçun adəm sudin əldi. 12 Tetinqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən kuyaxning üqtin biri, ayning üqtin biri wə yultuzlarning üqtin biri uruldi. Nətijidə, kuyax, ay wə yultuzlarning yoruklukining üqtin biri karangojulaxtı, kündüzning üqtin biridə yorukluk yokaldi, keqining üqtin biridimə xundak boldı. 13 Yənə kərdümki, asmannıng otturisida uqup ketiwtək bir bürkütning kəttik, awaz bilən: — «Kanayni qelixkə təmxəlgən kalojan üq pərixtining kanay awazlırı anglansa yər yəzidə turuwtənlərning həlioja way, way, way!» deginini anglidim.

9 Bəxinqi pərixtə kaniyini qaldı; mən asmandın yərgə qüçüp kətkən bir yultuzni kərdüm. Tegi yok həngəjə baridiojan kuduķıning aqkuqi uningoja berildi, (Abyssos g12) 2 U tegi yok həngning kuduķını aqtı. Kuduķın yoqan humdanning isidək tütün erləp qıktı. Həngning kuduķıning tütünidin kuyax wə keknə karangojuluk bastı. (Abyssos g12) 3 Tütünning iqidin yər yüzigə qekətə yaqdı. ularoja yər yəzidiki qayanlardək qekix küqi berilgənidi. 4 Ularoja yər yəzidiki ot-qəplərgə wə hərkəndək esümlük yaki dəl-dərəhlərgə zərər yətküzməngələr, pəkət pexanisidə Hudanıng məhüri bolmiojan adəmlərgila zərər kilingələr, dəp eyildi. 5 Ularoja adəmlərni əltürüvkə əməs, bəlkı bəx ayojqə kijnaxkə yol koymıldı; ular yətküzdiojan azab adəmni qayan qakkandikidək azab idi. 6 Xu künlərdə, insanlar əlümni izdəydi, lekin tapalmayıdu; əlümni seojinidu, lekin əlüm ulardın kaçıdu. 7 Qekətəkilərning kiyapiti huddi jənggə həzirlanıqan atlaroja ohxayttı. Baxlırida bolsa altun tajka ohxaydiqan bir nərsə bolup, qirayı adəmningkigə ohxayttı. 8 Qaqlıri ayallarning

qeqioja, qixliri xirning qixioja ohxaytti. **9** Ularning kəkrikidiki sawuti təmür sawutlaroja ohxaytti; қanatlirining awazi jənggə atlanojan nuroqun at-harwilarning awazioja ohxaytti. **10** Qayanlarningkiga ohxax կuyrukłiri wə nəxtərliri bar idi. Adəmni bəx ay azabka salidiojan kūq bolsa կuyrukłirida idi. **11** Ularnı idarə kılıdiaojan padixahı, yəni tegi yok hangning pərixtisi bar idi. Uning ibraniyqa ismi Awaddon; grekçə ismi Apolion idi. (*Abyssos g12*) **12** Birinqi «way» etüp kətti. Mana, buningdin keyin yənə ikki «way» kelidu. **13** Altinqi pərixtə kaniyini qaldı; mən Hudanıg aliddiki altun kurbangahning tət münggüzidin qıkkən bir awazni anglidim, bu awaz kanayni tutkən altinqi pərixtigə: — Qong Əfrat dəryasining yenida baoqlaklık tət pərixtini boxat, dedi. **15** Dəl xu saət, xu kün, xu ay, xu yil üçün hazırlap կoyuləjan bu tət pərixtə insanlarning üqtin birini һalak kılıx üçün baoqlaktin boxitildi. **16** Bularning atlak ləxkərlər қoxunining sani ikki yüz milyon idi. Ularning sanining jakarlanojanlığını anglidim. **17** Olayibanə kərəmüxtə kezümgə kərungən at wə üstigə mingənlər mana mundak idi: atlıklarning kəkrikidiki sawuti qoşdak kızıl, kek yakuttək kek wə güngürttək serik idi. Atlarning baxlırları xirning beoxidək idi; ularning eojizliridin ot, tüttün wə güngürt qıkıp turatti. **18** Bu üq baladın, yəni atlarning aqzidin qıkkən ot wə tüttün wə güngürttin insanlarning üqtin biri əltürüldi. **19** Qünki atlarning küqi eojizlirida wə կuyrukłirida idi; ularning կuyrukłirining yılanlarqa ohxax bexi bolup, bular bilən adəmni zəhimləndürətti. **20** Kalojan insanlar, yəni bu bayayı-apətlərdin əltürüləməy kalojanlar eż köllirining əməllirigə towa kilmidi, yəni jinlaroja, kərəlməs, angliyalmas wə mangalmas altun, kümüx, tuq wə yaşaç butlaroja qoqunuxtin waz kəqmidi. **21** Ular katillik, sehırgərlik, jinsiy buzukluk wə ooprililiklirijoimu towa kilmidi.

10 Andin keyin, ərxtin qüxiwətən yənə bir küqlük pərixtini kerdüm. U bir parqə bulut bilən yepinojan bolup, bexining üstidə bir həsən-hüsən bar idi. Qirayı kuyaxķa, putlrı ot tüwrükə ohxaytti; **2** қolida bir kıqık eqiklik oram yazma bar idi. U ong putini dengiz üstigə, sol putini կuruklukka կoyup turup, **3** xirning hərkirixigə ohxax kattik awaz bilən warkiridi. U warkirioqanda, yəttə güldürməma eż awazlırını anglitip səz kıldı. **4** Yəttə güldürməma səz kılɔjanda, degənlərini hatırılıwalmakçı bolup turattım. Bırak asmandın: — «Yəttə güldürməmining

eytkənlirini məhürləp, ularni hatırılımə» degən awazni anglidim. **5** Dengiz həm կuruklukning üstidə turojan, mən kərgən u pərixtə ong կolını asmanoqa ketürüp, **6** asmanlar həm ularda bolojanlarning həmmisini, yər-zemin həm uningda bolojanlarning həmmisini, dengiz həm uningda bolojan həmmisini Yaratkuqı, yəni əbədil'əbədgıqə hayat Yaxıloquqı bilən kəsəm kılıp: — Wakıt yəna kaynığa sürülməydi; (*aion g165*) **7** bəlkı yəttinqi pərixtə kanay qelix alındı, yəni awazı anglinix aliddiki künlərdə, Hudanıg Əz կulhizmətkarlıri bolojan pəyəqəmbərlərgə hux həwirini yətküzginidək Uning siri tüğellinip, əməlgə axıdu, — dedi. **8** Mən asmandın angliojan awaz manga yənə səzləp: — Berip, dengiz həm կuruklukning üstidə turojan pərixtining կolidiki eqiklik oram yazmini alojin, dedi. **9** Mən berip, pərixtining kiqık oram yazmini manga berixini soridim. U manga: — Buni elip yə! Axkaziningni zərdab kılıdu, bıraq aqzıngı həsəldək tatlık bolidu, dedi. **10** Mən xuning bilən kiqık oram yazmini pərixtining կolidin elip yedim; dərwəkə aqzimoqa həsəldək tatlık tetidi, lekin yegəndin keyin axkazinim zərdab boldı. **11** Xuning bilən manga: — Sən kəp millətlər, əllər wə hər hil tillarda səzlixdiojanlar wə padixahlar toorjisidiki wəhəyi-bexarətlərni yənə jakarlixing lazıim, deyildi.

11 Manga əlqigüq հəsədək bir կomux beriliip, mundak deyildi: «Baroqın, Hudanıg ibadəthanisi, kurbangahı wə u yərdə ibadət kiliwatçanları əlqigin. **2** Lekin ibadəthanıning taxkiriki həylisini əlqiməy koy, qünki u yər yat taipilərgə berildi, xuning bilən mukəddəs xəhər kırıq ikki ay dəpsəndə kılınıdu. **3** Mən ikki guwahqimoqa կudrat berimən, xuning bilən ular bəz kiyim kiyip, wəhəyi-bexarətlərni bir ming ikki yüz atmix kün yətküzidü» **4** (bular yər-zeminni Rəbbi alidda turojan ikki tüp zəytun dərihi wə ikki qırəqdandur). **5** Birərsi ularni zəhimləndürməkçi bolsa, eojizliridin ot pürkültip qıkıp, düxmənlirini yəp tütgitidu. Ularnı zəhimləndürməkçi bolojanlar mana xundak əltürülidü. **6** Ular bexarət-wəhəyini yətküzən künlərdə yamoqur yaqdurmaslıkka asmannı etiwtex կudritikə igə; sularını կanoqa aylandurux wə hərhil bala-waba bilən yər-zeminni haliojan wakıttá urux կudritigimu igə. **7** Ularning guwaħlik wəzipisi ayaqlıxıxi bilən, tegi yok həngdin qıkıdiaojan diwə ular bilən elixidu wə ularni yengip əltüridü. (*Abyssos g12*) **8** Jəsətləri rohiy jəhəttin Sodom wə Misir dəp atılıdiaojan xu katta xəhərning oqol koqısında yatıdu; xu yərdə

ularning Rəbbimu krestləngənidi. **9** Hər milləttin, hər қabilidin wə hər hil tilda səzlixidiojanlardın, hər əldin bolqan adəmlər ularning jəsətlirigə üq yerim kün tikilip karaydu wə jəsətlərning yərlikkə koyuluxioja yol koymaydu. **10** Yər yüzidə turuwatkanlar ularning bu һalidin huxallinip, təbrikli xip, bir-birigə hədiyələr əwətixidu; qünki bu ikki pəyəmənbər yər yüzdikilərni kiynaytti. **11** Lekin üq yerim kündin keyin, Hudadin kəlgən həyatlıq nəpisi ikkiyləngə kirdi, ular ornidin put tırep turdi; ularoja karawatkanlarning üstigə qong bir korkunq qüxti. **12** Andin ular ikkəyləngə ərxtin kəlgən: — «Bu yakka qık!» degən yukiri bir awazni anglidi; xuning bilən ular dütəmənlirinə kəz aldida bir bulut iqida asmanoja kətürüldi. **13** Dəl xu saat iqida xiddətlik yər təwrəx yüz bərdi, xəhərning ondin biri gumran bolup, yetta ming kixi һalak boldi. Kəlojanlıri dəkkə-dükkigə qəmüp, ərxtiki Hudani uluqlaxtı. **14** İkkinqi «way» etüp kətti; mana, üiqinqi «way» kelixkə az կaldı. **15** Andin yəttinqi pərixtə kaniyini qaldı; ərxtə yukiri awazlar anglinip mundak deyildi: — «Dunyaning padixahlılı Pərvərdigarımız Wə uning Məsihining padixahlılı boldı, U əbədil'əbədgışə həküm süridü». (aiən g165) **16** Hudanıng aldida eż tahtlıridə olturojan yigirmə tət aksakal yərgə yikilip bax koyup, Hudaşa səjdə kılıp mundak deyixti: — **17** «Xükürər eytimiz sanga, I bar Bolojuqi wə bar bolqan Həmmigə Қadir Pərvərdigar Huda, Qünki uluq kudritingni қolungoja elip, Həkümüngni yürgüzüxkə baxlıding. **18** Əllər qəzəpləngənidi, Əmdi Sening qəziping yetip kəldi! Өlgənlərni sorak kılıx, Қul-hizmətkarliring bolqan pəyəmənbərlərni, Mukəddəs bəndilərni, Təwən yaki katta bolsun namingdin korkənlarnı in'amıqə igə kılıx, Yər yüzini һalak kılıqlanlarnı һalak kılıx wakti kəldi». **19** Andin Hudanıng ərxtiki ibadəthanisi eqildi wə uning əhədə sandukı ibadəthanida kəründi; qakmaklar, türlik awazlar, güldürmamilər, yər təwrəx wə dəhəxətlik məldür boldi.

12 U qaoqda, ərxtə ajayıp bir karamət pəyda boldı — u kuyaxni yepinqaqlıqan, putlirining astida ay, bexida on ikki yultuzluk taj bar bir ayal idi. **2** U һamildar bolup, tolojak yəp tuqux azabida dad-pəryad kətürdi. **3** Andin ərxtə yəna bir alamət kəründi — mana, yetta baxlıq, on münggülük, yəttə bexida yəttə taj bar bolqan qong bir kızıl əjdihə turatti. **4** U kuyrukı bilən asmandiki yultuzlarning üqtin birini süpürüp, ularni yər yüzigə qerüwətti. Əjdihə tuqay dəp қalojan ayal yəngigən һaman

uning balisini yalmap yutuwətməkqi bolup uning aldida turdi. **5** Ayal bir bala, yəni pütün əllərni temür һasisi bilən padiqidək bakidiojan bir oqul tuqdi. Bala bolsa Hudanıng wə Unıng təhtining aldioja oqaqqıdə elip qikildi. **6** Ayal qəlgə қaqtı; u yərdə uning 1260 kün bekilixi tiqün uningoja Huda təripidin hazırlap koyulojan bir jay bar idi. **7** Andin ərxtə jəng boldi. [Bax pərixtə] Mikail wə uning pərixtiləri əjdihə bilən jəng kılıqlı turdu; əjdihəmə eż pərixtiləri bilən ularoja etildi. **8** Lekin u üstünlük kazinalmıldı, uningoja wə pərixtilirigə ərxtə turuxka orun կalmıdı. **9** Xuning bilən zor əjdihə, yəni İblis wə Xəytan dəp atalojan, pütün jahanni azduroqı həlikə kədimiy yilan yər yüzigə taxlandı. Unıng pərixtilirimə uning bilən təng taxlandı. **10** Andin mən ərxtə yukiri bir awazning mundaq degnəlikini anglidim: — «Kəldi Hudayimizning nijatlılı, kudriti, padixahlılı wə Unıng Məsihining hökük! Qünki қerindaxlirimizning üstidin Hudayimizning aldida keqə-kündüz xikayət kılıp turojan xikayət kılıquqi ərxtin taxliwetildi; **11** қerindaxlar uning üstidin Koziñin keni wə ularning guwahlılık səzi bilən oqalib kəldi; Ular hətta əlümni kəziga ilmay eż jenini əziz kərmidi. **12** Xuning üqün, xadlininqlar, əy ərxlər wə ularda turuwatkalar! Lekin һalinglaroja way, əy yər wə dengizlər! Qünki İblis üstünglaroja qüxti; Wəktinəz az қalojanlığını bilgəq, Oğəzəp-ķəhri bilən kəldi!. **13** Əjdihə əzinin yər yüzigə taxlanoqanlığını kərətip, oqul balını tuqşan ayalni koqlaxkə baxlıdi. **14** Ayalning yilanning yüzidin daldilinixi, qəldə ezi [üqün hazırlanqan] makaniqə beribir məzgil, ikki məzgil wə yerim məzgil bekilsun dəp xu yərgə uqup ketixi üqün, uningoja yoqan bir bürkütning ikki қanitı berildi. **15** Andin yilan ayalning arkısından aqzı bilən dəryadək su pürküp, uni səl bilən ekitip yokatmakçı boldi. **16** Lekin zemin ayalşa yardəm kılıp, aqzını eqip, əjdihə aqzidin pürküp qıkarajan dəryani yutuwətti. **17** Buning bilən əjdihənin ayalşa kattiq əqəzipi kelip, uning қalojan nəslı, yəni Hudanıng əmərlirigə əməl kılıp, əysanıng guwahlılığını tutqan pərzəntliri bilən jəng kılıqlı kətti; u dengiz sahili üstidə turattı.

13 Andin, dengizdən on münggülük, yəttə baxlık bir diwining qikıwatkanlığını kərdüm. Unıng hərbir münggüzidə birdin taj bar idi, hərbir bexida kupurluk namları yeziklik idi. **2** Mən kərgən bu diwə yilpizoja ohxaytti, putliri eyikning putlirioja, aqzı bolsa xirning aqzıqə ohxaytti. Əjdihə uningoja eż

ķudriti, təhti wə zor hökükini bərdi. 3 Diwining baxlıridin biri əjəllik yarılanoğandək turatti. Lekin, bu əjəllik yara sakayoqanıdı. Pütkül dunya diwigə həyranuhəs bolup uningoşa [əgəxti]. 4 Əjdihə diwigə [səltənətlik] hökük bərgəqəkə ular əjdihəqə qoqunuxti. Ular yənə diwigimə qoqunup: — Diwining təngdixi barmu? Uning bilən kimmə elixalisun? — dedi. 5 Diwigə təkəbburluk wə kupurluk, kılıdiqan eçiz berildi; uningoşa kırık ikki ay ix kərükə hökük berildi. 6 U Hudaqə kupurluk kılıjılı — Uning namiqə wə Uning dərgahıqə, xundakla ərxni makan kılıqanlar oqa kupurluk kılıjılı aqızını aqtı. 7 Uning mukəddəs bəndilərgə əksəriyyətindən qızılıq kılıp, uların qoqumtuq tətbiqindən boyan boquzlinip boquzan Kozining həyatlıq dəptirigə nami yezilməqanlar bolsa, uningoşa səjdə kılıdu. 8 Kuliki barlar, buni anglisun! 10 ««Tutkun bolidu» dəp bekitilgənlər qoqum tutkun bolidu, «kılıqlınidu» dəp bekitilgənlər qoqum kılıqlınidip əlidu». Mukəddəs bəndilirininə səwri-takəti wə etikədi mana xu ixlarda məlum bolidu. 11 Mən yərdin qıkiwatkan yənə bir diwini kərdüm. Uning koziningkidək kiçik ikki münggüzi bar idi, lekin awazi əjdihəningkidək qıktı. 12 U awwalkı diwigə wakalitən uning pütün hökükini yürgüzüp, yər yüzünü wə uningda turuwartıqları əjəllik yarisi sakayoqan awwalkı diwigə qoqunduridu. 13 U zor məjizilik alamətləri kərsitətti, hətta kixilərinə kəz aldida asmandın yər yüzüqə ot yaqduratti. 14 U awwalkı diwigə wakalitən kərsitixkə höküklandurulmuşan alamətlər bilən yər yüzidə turuwartıqları azdurup, ular oqa «kılıq bilən yarılanoğan, lekin tirik kaloğan» deyən awwalkı diwigə atap bir but-həykəl yasap tikləxni tapılıdi. 15 Diwining but-həykiləqə nəpas kirgüzüp, uningoşa uni səzliyələydiqan kılıx wə uningoşa qoqummoğanlarning həmmisini eltürgüzüx ķudriti berildi. 16 U təwən wə katta, bay wə kəmbəqəl, hər wə կullarning həmmisini ong koli yaki pexanisiga taməqə basturuxka məjburlidi. 17 U yənə bu taməqə, yəni diwining nami yaki uning namidiki rəkəm besiloğanlardın baxka həqkim bir nərsə setiwalalmaydu yaki salalmaydu, dəp bekitti. 18 Mana bu yərdə həkmət bar. Əkil-parasiti barlıki kixilər diwining rəkəmini hesablaşp baksun; qunki bu rəkəm bir adəmning rəkəmi bolidu. Uning rəkəmi 666dur.

14 Andin mən kərdümki, mana, Qoza Zion teoğı üstidə turatti. Uning yenida pexanisigə Əz nami wə Atisining nami yeziloğan bir yüz kırık tət ming kixi bar idi. 2 Asmandin huddi [xarkırıp ekıwatkan] nuroğun sularning awazidək wə kattik güldürməmining awazidək bir awazni anglidim. Mən anglioqə awaz yənə qiltarqılar qiltarlarnı qaloğan awazoşa ohxayttı; 3 hələki kixilər təhtning, tət həyat məhlükning wə aksakallarning aliddə yengi bir küyni eytixti. Bu küyni [gunahlırinin] bədili təlinip bu dunyadın azad kılınoğan kixilərdin bir yüz kırık tət mingdin baxka həqkim əginəlməytti. 4 Ular ayallar təripidin gunahıta buloqanmioğan, qunki ular pak adəmlərdür. Qoza nəgə barsa, ularmu Uningoşa əgixip xu yərgə baridu. Ular bədəl bilən insanlar arisidin Hudaqə wə Kozioşa həsulning tunji mewisidək bolux üçün setiwelinoğan. 5 Ular əyibsiz bolup, aqızdırın heq yaloğan söz qıkmayıd. 6 Andin mən asmannıOTTURISIDA uquq yürgən baxka bir pərixtini kərdüm. Uningoşa yər yüzidə turuwartıqları, yəni hərbir əl, kəbilə, hər hil tilda səzlixdioğanlar, hər millətlərgə elip yətküzüxi üçün mənggilük hux həwər tapxuruldi. (aiōnios g166) 7 U yukarı awaz bilən: — Hudadin qorkungalar, Uni uluqlangalar! Qunki Uning sot kılıx saiti yetip kəldi; asmannı, zeminni, dengizni wə su bulaklarını Yaratkuqioşa səjdə kilinglər! — dəyti. 8 Uning kəynidin ikkinqi pərixtə kəlip mundak dedi: «Qululedi! Katta xələr Babil əqululedi, u əz zina-buzuqlukining səwdalıq xarabını pütkül əllərgə iökükzən». 9 Aldinkı ikki pərixtining kəynidin yənə bir pərixtə, yəni üçinqi pərixtə yukarı awaz bilən mundak dedi: — «Kimdikim diwigə wə uning but-həykiləqə qoqunsa, uning taməqisini pexanisigə yaki kolioşa kobul kilsə, 10 Hudanıng kəhrinining əbjəx kiliñmioğan sap xarabını Uning əqəzipi bilən toloğan kədəhətə iqidu. U mukəddəs pərixtiñning wə Kozining aliddə ot wə güngürtə kiynilidu. 11 Ularning kiynilixliridin qıkkən is-tütəklər əbdil'əbdə purkirap turidu; diwigə wə uning but-həykiləqə qoqunoğanlar yaki uning naminin taməqisini kobul kiloğanlar oqa keqə-kündüz aramlıq bolmayıdu». (aiōn g165) 12 Mukəddəs bəndilirininə səwri-takəti wə etikədi mana xu ixlarda məlum bolidu. 13 Mən yənə asmanda mundak bir awazni anglidim: — «Bu sözni yaz: «Buningdin keyin Rəbdə wapat bolup elgənlər bəhətliktur! — Durus, dəydi Roh, — ular hazır eż ixliridin tohtap aram alalaydu. Qunki kiloğan əməlliri

ularoja əgixip kelidu»». **14** Mən kerdümki, mana bir parqə ak bulut, bulutning üstidə bexioja altun taj kiyən, kəlida ətkür bir orojak tutkan Insan'ooqlıqə ohxaydiqan birsı olturatti. **15** İbadəthanidin baxka bir pərixtə qikip, bulutning üstidə Olturoquqioja yüksiri awaz bilən: — Orogıkingni sal wə oruxkə baxla! Qünki orma wakti kəldi, yər yüzidiki ziraatlar pixip yetildi, dedi. **16** Bulut üstidə Olturoquqi orojikini yər yüzigə saldı wə yər yüzidiki ziraatlar oruldi. **17** Ərxta bolojan ibadəthanidin yənə bir pərixtə qikti. Uningmu ətkür bir orojiki bar idi. **18** Arkidinla, otni baxkurdyiojan yənə bir pərixtə kurbangahdın qikip, ətkür orojak tutkan pərixtığa yüksiri awaz bilən: — Ətkür orogıkingni selip, yər yüzidiki üzüm telining sapaklarını yiqiwal, qünki üzümləri pixip yetildi, — dedi. **19** Buning bilən pərixtə orojikini yər yüzigə saldı wə yərdiki üzüm telining mewilirini yiqip, Hudanıng kəhrining qong xarab kəlqikigə taxlidi. **20** Xəhərning sırtidiki xarab kəlqikidiki üzümlər dəssilip, xərbətləri kan bolup, atning tizginigə qikidiojan egizlikə üq yüz qakırırmı yıraklıkkə aktı.

15 Asmanda zor həm karamətlik yənə bir alamətni, yəni ahirkı yəttə balayı'apətni tutup turoğan yəttə pərixtini kerdüm (ahirkı balayı'apət deyilixtiki səwəb, Hudanıng oqəzipi bular bilən ahirlıxidu). **2** Mən yənə ot arı lax əynək dengizidək bir kərünüxnı həm əynək dengizning üstidə turoğan, diwə wə uning but-həykili wə namining rəkimi üstidin ojalıb kəlgənlərni kerdüm. Ularning kollırıda Huda bərgən qıltarlar bolup, **3** ular Hudanıng kül-hizmətkarı bolojan Musanıng kuyını həm Əzizining kuyunu eytixattı: — «Uluq wə karamət Sening kılqanlıring, I Həmmigə Ədir Pərvərdigar Huda, Yolliring adil wə həktur, I pütkül əllərning Padixaḥ! **4** I Pərvərdigar, kim Səndin körkməydiqan, Nämningni uluqlımaydiqan bolalısun? Qünki birdinbir mukəddəs Əzüngdursən; Barlıq əllər aldingoja kelidu, Sanga səjdə kılıdu; Qünki həkkəniy kılqanlıring axkara boldı». **5** Bu ixlardın keyin, mən kerdümki, mana ərxtiki ibadəthana, yəni həküm-guwahlıq qediri eqildi! **6** Yəttə balayı'apətni ez ilkidə tutkan yəttə pərixtə pakız, parkırap turidiqan libas kiyən, keksiga altun kəmər baoļiojan haldə ibadəthanidin qikti. **7** Tət həyat məhlükning biri yəttə pərixtığa əbədil'əbəd yaxaydiqan Hudanıng kəhrı bilən toloğan yəttə altun qinini bərdi. (**aiən g165**) **8** İbadəthana Hudanıng xan-xəripi wə kudritidin tütün bilən lik toldı. Yəttə

pərixtining yəttə balayı'apiti ayaqlaxmiojuqə, həqkim ibadəthanıqə kirəlmidi.

16 Xuningdin keyin, ibadəthanidin ketürülgən yukiri bir awazning yəttə pərixtığə: «Beringlar, Hudanıng kəhrı toloğan yəttə qinini yər yüzigə təküngər!» degənlikini anglidim. **2** Birinqisi berip qenidikini yər-zeminoqa təkti. Buning bilən diwingin taməjisi besiloğan wə uning but-həykiliqə qoqunojanlarda birhil yirginqlik həm azablıq qaka-jaharət pəyda boldı. **3** İkkinqisi qinidikini dengizə təkti; dengiz süyi olükning kənioja ohxax kanoja aylandı wə iqidiki pütün janlıklar eldi. **4** Üqinqisi qinidikini dərya wə bulaklarning sulirioja təkti; ularning süyimu kanoja aylandı. **5** Andin mən sularning pərixtisining mundak degənlikini anglidim: — «Muxundak həkümlərni qikirixingda adil bolojansən, I hazır bar Boloduqı, bar bolojan Mükəddəs Boloduqı! **6** Muxu adəmlər mukəddəs bəndilər wə pəyoğəmbərlərning kənini təkkənlikli wəjidin, Sən ularoja iqkili kan bərding. Ular xuningoja layiktr». **7** Andin kurbangahning jawabən: — «Xundak, i Həmmigə Ədir Pərvərdigar Huda, Həkümliring hək wə adildur» — degənlikini anglidim. **8** Tətinqisi qinidikini kuyaxning üstigə təkti; buning bilən kuyaxka insamları ot bilən ərtigili kudrat berildi. **9** Xuning bilən insanlar dəhəxətlik kiziştə ertəldi; bırak ular həq towa kilmidi wə bu balayı'apətlərning Igisi bolojan Hudani uluoqlaxning orniqə Uning namini karoqaxtı. **10** Bəxinqisi qinidikini diwingin təhtigə təkti; diwingin padixaḥlıqını ərəngələşdirdi, kixılər azabtin tillirini qıxləxti **11** wə aqrıq-azabi wə qaka-jarəhatlırinin dəstidin ərxtiki Hudani kupurluk kılıp karoqıxp, kilmixlirioja həq towa kilixmidi. **12** Altinqisi qinidikini uluq əfrat dəryasıqə təkti; xu həman künqiqıxtın kelidiojan padixaḥlarning yolini hazırlaxkə dəryanıng süyi küridi. **13** Andin mən ajdihəning, diwingin wə sahta pəyoğəmbərning eozızlıridin qikqan pakioja ohxaydiqan üq napak rohṇı kerdüm. **14** Bular möjizilik alamətlərni kərsitidiojan jinlarning rohṇları bolup, pütkül yər yüzidiki padixaḥlarnı Həmmigə Ədir Hudanıng dəhəxətlik künidiki jənggə jəm kiliqxə ularning yenioja qikip ketiwatatti **15** («mana, Mən oqridək kelimən! Yalingaq mangmaslik, nomusı kərənməsləki üqün, kiyimlirini qing saklap, səgək turoğanlar bəhətləktur!»). **16** Əmdi [napak rohṇlar] [padixaḥlarnı]ibraniyqə «Harmageddon» deyilidiojan yərgə jəm

kıldı. 17 Yəttinqisi qinidikini hawaoqa təkti; ərxtiki ibadəthanidin, təhttin yüksəri bir awaz kətürülüp: «Ix tamam boldı!» deyildi. 18 Xuan qakmaklar qəkildi, türlik awazlar wə güldürməmilar anglandı wə dəhxətlik bir yər təwrəx yüz bərdi; insanlar yər yüzidə apirdə bolqandan beri bunqılık dəhxətlik yər təwrəx heq bolup bəkməjanıdi. 19 Katta xəhər üqkə bəlündi; hərkəysi əllərdiki xəhərlərmə qolitildi. Xuning bilən katta xəhər Babil Hudanıng yadioqa keqip uning əxəddiy kəhərlik xarabi bilən tolojan kədəh uningoja berildi. 20 Barlıq arallar əzini қaqurup oqayıb boldi, taqlarmu yok boldi; 21 İnsanlarning üstigə hərbir danisi bir talant eçırlıqtı kelidiqan məldür asmandın yaqdı. Məldür apiti xundak dəhxətlik boldiki, adəmlər apətninq dəstidin Hudani kupurluk kılıp қarəjaxti.

17 Yəttə qinisi bar yəttə pərixtining biri kelip, manga səzləp: — Bu yərgə kəl, nuroqun sular üstidə olturoqan qong paħixə ayalning tartidiojan jazasını sanga kərsitip koyay. 2 Yər yüzidiki padixahlar uning bilən buzukluk ətküzdi, yər yüzidikilər uning buzuklukining xarabidin məst boluxti, — dedi. 3 Xuning bilən u pərixtə meni Rohning ilkidiki hələttə bir qelgə elip bardı. U yərdə yəttə baxlıq, on münggüzlük, pütün əzayını kupurluk namlıları kaplıqan bir tok kizıl diwining üstidə olturoqan bir ayalni kərdüm. 4 Ayal səsün wə tok kizıl kiyim kiyən bolup, altun, kimmətlik yakut wə mərwayitlər bilən pərdəzlanıqanıdi. Kəlidə yirginqliq nomussızlıklar wə əz buzuklukining nijsatlırı bilən tolojan bir altun kədəh bar idi. 5 Pexanisigə bir sir — «Katta Babil, paħixilərning wə dunyadiki pütküл yirginqliq nomussızlıklarning anisi» değən nam pütküllük idi. 6 Mən ayalning mukəddəs bəndilərning keni wə əysəoja guwahlıq bərgüqilərning keni bilən məst bolqanlığını kərdüm. Uni kərəp tolimu təejjüb kılıp intayın həyran қaldım. 7 Pərixtə manga mundaq dedi: — «Nemigə həyran қaldıng? Ayalning wə uni kətürüp turoqan yəttə baxlıq, on münggüzlük diwining sirini sanga eytip berəy. 8 Sən kərgən diwə bir zamanlarda bar idi, hazır yok; uzun ətməy tegi yok həngdin qıkıp, əhaləkətə karap mangidu. Yər yüzidə turuwatqanlar — dönya apirdə bolqandan buyan isimliri həyatlıq dəptirigə pütləmigən kixılər diwini kərəp intayın həyran қalidu. Qünki u bir zamanlarda bar idi, hazır yok, lekin yənə pəyda bolidu. (Abyssos g12) 9 Mana buni qüxinixə lazımlıq bolqan həkmət: — yəttə bax bolsa u ayal olturoqan yəttə taqqa, xundakla yəttə

padixahlıq wəkillik қalidu. 10 Bularning bəxi yikilojan, birsi bar, yənə biri tehi kəlmidi. U kəlgəndə pəkət azla wəkit turalaydu. 11 Burun bar bolqan, əmdi hazır yok bolqan diwining əzi səkkizinqi padixahlıq, xundakla u həm yəttisidin biri bolup əhaləkətə karap mangidu. 12 Sən kərgən on münggüz on padixahlıq. Ularning padixahlıqları tehi yok, əmdi ularqa diwə bilən billə bir saatlıq padixahlıq höküki berilidu. 13 Bu padixahlar bir oy, bir niyəttə bolup əz kudriti wə höküklərini diwigə berixidu. 14 Diwə wə padixahlar birləşip Koziqa ərəxi jəng қalidu. Koza ularning üstidin ojalib kelidu, qünki U rəblərning Rəbbi, padixahlarning Padixahlıq. Uning bilən birgə turoqanlar bolsa qakırıloqan, tallanoqan wə Uningoja sadık bolqanlardur». 15 Pərixtə manga yənə: — Paħixə ayal üstidə olturoqan, san kərgən sular bolsa millətlər, əzara toplaxkən nuroqun kixilər, əllər wə hər hil tillarda səzlixdiojan kixilərdür. 16 Sən kərgən on münggüz wə diwə bu pahixə ayaldın nəprətlinidu, uni talan-taraj kılıp yalingaqlap koyidu, uning gəxini yəp, əzini otta kəydüridu. 17 Qünki Huda Əz söz-kalamları əməlgə axķuqə, axu [on padixahlıq] kəngligə Əz iradisini ijra kılıp, bir ərərda tohtixip padixahlıq hökükünü diwigə berix niyitini saldı. 18 Sən kərgən ayal yər yüzidiki padixahlar üstidin hökümranlıq kılıdiojan katta xəhərdür, — dedi.

18 U ixlardın keyin mən qong höküklük yənə bir pərixtining asmandın qüxiwatqanlığını kərdüm. Yər yüzü uning julalılığının yorup kətti. 2 Pərixtə yüksəri awaz bilən mundak warkırıcı: — «Qulidil! Katta xəhər Babil qulidil! Əmdi u jinlarning məkanı, hərbir napak rohlarning solakhanisi, Hərbir məkrul wə yirginqlik kuxlarning solak-qanggisi boldi! 3 Qünki barlıq əllər uning zina-buzuklukining səwdalıq xarabidin iqixti; Yər yüzidiki barlıq padixahlar uning bilən buzukluk ətküzüxti, Yər yüzidiki sodigərlər uning əyx-ixritining əlwəkqılıkidan beyixti». 4 Asmandın yənə bir awazni anglidim: — «I Mening həlkim, uning gunahlırija xerik bolmaslıqlıqlar üçün, Həm uning bəxiqə qüxidiojan balayı-apətlərgə uqrımaslıqlıqlar üçün, uning iqidin qıkıqlar! 5 Qünki uning gunahlıri pələkkə yətküdək dəwilinip kətkən, Huda uning həkkaniyətsizliklərini esigə aldi. 6 U baxkılar oja yandurojınıdək uning kıləjinini əzigə yandurunglar; Uning kilmixliroja muwapiq ikki həssə əxlap kayturunglar; U [baxkılar oja] əbjəx kılıp bərgən kədəhətə uningoja ikki həssə koyuk əbjəx kilinglar.

7 U əzini қанqılık uluqılıqan bolsa, Қанqılık əyx-ixrətta yaxiojan bolsa, Uningoja xunqılık kijnilix wə dərd beringlar; U kənglida: «Mən tul əməs, bəlkı təhtə olturojan hanixmən; Mən dərd-ələmni əsla kərməymən» degini tüpəylidin, 8 Bu wəjидин bir kün iqidila uningoja qüxidiqan bayayı'apətlər, Yəni əlüm, dərd-ələm wə aqarqılık kelidi, U ot bilən kəydirüliyüd; Qünki uni sorak kiloquqi Pərvərdigar Huda կudratlıktur!. 9 Uning bilən buzukluk kilojan wə uning bilən əyx-ixrətta yaxiojan yər yüzidiki padixahlar uni ərtigən otning is-tütəklirini kərgəndə, uning һalioja қarap yioja-zar kətürüxi. 10 Ular uning tartiwatchan azabidin korkup, yirakta turup dəyduki: — «Way isit, way isit, i katta xəhər! Ah Babil, küqlük xəhər! Qünki bir saat iqidila jazaying bexingoja qüxti!» 11 Yər yüzidiki sodigərlərmə uning üstidə yioja-zar kılıxidu. Qünki əmdi ularning kemidiki yük-mallirini, 12 yəni altun-kümüx, kimmətlik yakutlar, ünqə-mərwayit, nəpis libas rəht, sesün rəht, yipək, tok kizil rənglik gəzməl, hərhil huxbuy turunj yaqqaqlar, pil qixi buyumları, əng esil yaqqaq, tuq, təmür wə mərmərlərdin ixləngən hilmuhil buyumlar, 13 xuningdək kowzaqdarqın, tetikular, huxbuy, murməkki, məstiki, xarab, zəytun meyi, ak un, buğday, kala, koy, at, hərwa wə insanlarning tənliri wə janlıri degən mallirini setiwalidiojan kixi yoktur. 14 ([I Babil], jening məstana bolovan esil mewilər səndin kətti, Barlık həxmətlik wə həywətlik mal-dunyaliring səndin yokaldi. Ular bularnı əmdi hərgiz tapalmaydu!) 15 Bu mallarnı setip beyiojan sodigərlər bolsa xəhərning tartiwatchan azabidin korkup, yirakta turup uning üstidə yioja-zar kılıxip deyixiduki: — 16 «Way isit, way isit, i katta xəhər! Nəpis libas rəhtlərgə, sesün wə tok kizil rənglik gəzmallarqa orılıp, Altun, kimmətlik yakutlar wə ünqə-mərwayitlar bilən bezəlgənsən! 17 Bir saat iqidila xunqə katta bayılıklär wəyran boldi!» Barlık kema hojayinliri, kemidiki barlık yoluqlar, kemiqilər wə dengizəja tayinip jan bakidiojanlarning həmmisi yirakta turup, 18 Uni ərtigən otning is-tütəklirini kərüp: — Bu katta xəhərgə kəysi xəhər təng keləlisun? — dəp pəryad kətürüxti. 19 Ular baxlırioja topa qeqip, pəryad kətürüxüp, yioja-zar kılıxip: — Way isit, way isit, u katta xəhər! U arkilik, uning delitidin, dengizəda kemisi barlar beyiqanidi! Bir saat iqidila wəyran boldi bu xəhər! — deyixidu. 20 — «Uning bexioja kəlgənlərdin xadlininglar, əy ərx, əy mukəddəs bəndilər, rosullar wə

pəyojəmbərlər! Qünki Huda silərning dəwayinglardıki həkümni uning üstidin qıkarojan!». 21 Andin, küqlük bir pərixtə tügmən texioja ohxax yoojan bir taxni kətürüp, dengizəja taxlap mundak dedi: — «Mana xundaq xiddət bilən, Katta xəhər Babil əqulitili, U kaytidin kerünməydi! 22 Qiltarqılarning, sazqılarning, Nəyqilər wə sunayqılarning awazi senində kaytidin hərgiz anglanmaydu, Hərhil hünərni kılıdiqan hünərwən senində kaytidin hərgiz tepilmaydu, Tügmənningmu awazi senində kaytidin hərgiz anglanmaydu, 23 Hətta qiraqning yorukı senində kaytidin hərgiz yorumaydu, Toy boluwatchan yigit-kızning awazi senində kaytidin hərgiz anglanmaydu; Qünki sening sodigərliring yər yüzidiki ərbablar bolup qıktı, Barlık əllər sening şehir-əpsunliringoja aldandı; 24 Pəyojəmbərlarning, mukəddəs bəndilərninq [təkulgən қanlıri], Xundakla yər yüzidə barlık қıroqın bolovanlarning қanlırimu uningda tepildi».

19 Bu ixlardın keyin, ərxtə zor bir top adəmlərning warkıraxlıridək bir awazni anglidim. Ular: — Həmdusana! Nijat, xan-xərəp wə կudrat Hudayimizəja mənsuptur! 2 Qünki Uning həkümleri hək wə adildur; U yər yüzini əz buzuklukı bilən buzojan qong pahxining üstidin həküm qikirip, Əz kül-hizmətkarlirining əninin intikamini uningdin aldı, — deyixətti. 3 Ular ikkinqi kətim: — «Həmdusanal!» deyixti. Uningdin qıkkən is-tütəklər əbədil'əbədgıqə purkiraydu! (aiən 9165) 4 Yığirmə tət akşakal wə tət həyat məhlük yərgə yikiliş: — «Amin! Həmdusana!» dəp, təhttə olturojan Hudaqə səjdə kılıxti. 5 Andin təhttin kətürülgən bir awaz mundak dedi: — «Əy uning barlık kül-hizmətkarliri, Uningdin korkidiojan kattilar bolsun, təwənlər bolsun, Həmminglər Hudayimizni mədhəyiyləngərlər!» 6 Andin zor bir top adəmlərning awazioja, nuroqun sularning xarkırıxiqa, kattik güldürmamilərlarning güldürlixigə ohxax bir awazning mundak degənlikini anglidim: — «Həmdusana! Həmmigə Kadir Pərvərdigar Hudaymiz səltənət kıldı! 7 Xadlinaylı, təntənə kılaklı wə uni mədhəyiyləp uluoqlayı! Qünki Қozining toy-mərikə künü yetip kəldi, Kız ezzini təyyar kıldı!» 8 Kızıqa kiyix üçün pakız, parkırap turidiojan nəpis libas berildi (nəpis libas bolsa mukəddəs bəndilərning həkkəniy əməlliridur). 9 Andin, [pərixtə] manga: — Munu səzlərni hatiriliwal: — «Қozining toy ziyanpitigə qakırıloqanlar bəhtliktur!» — dedi. U manga yənə:

— Bular Hudanining həkikiy səzliridur, — dedi. **10** Mən uningoja səjdə kıləjili ayiojoja yikildim. Lekin u: — Hərgiz undak kılma! Mənmu Hudanining sən wə Əysaşa guwahlıq bərgüqi kərindaxliring bilən ohxax kül-hizmətkarmən. Hudaqıla ibadət kıl! Qünki wəhiy-bexarətning roh-mahiyiti bolsa Əysa həkkidə guwahlıq berixtur, — dedi. **11** Andin kərdümki, asman eqildi wə mana, bir ak at turatti; üstigə mingüqining bolsa nami «Sadık» wə «Həkikiy» bolup, U həkkəniyilik bilən həküm qikiridu wə jəng kılıdu. **12** Uning kəzləri ot yalkuniqa ohxaytti, bexida nuroqun təji bolup, tenidə Əzidin baxka həqkim bilməydiqən bir nam pütüklük idi. **13** U uqisioja kanoja miləngən bir ton kiygənidi, Uning nami «Hudanining Kalamı» dəp atılıd. **14** Uning kəynidin əgixip keliwatkan ərxtiki қoxunlar bolsa, ak atlar oja mingən, ap'ak, pak napis kanap libas bilən kiydürülgənidi. **15** Uning aqzidin etkür bir kılıq qikip turatti; U buning bilən barlıq əllərni urudu; U ularni təmür kaltak bilən padıqıdək bakıdu; U Həmmigə Kadir Hudanining dəhxətlik oqəzipining «xarab kəlqiki»ning qaylıgüçisidur. **16** Uning toni wə yotisi üstigə «Padixaħlarning Padixaħi wə rəblərning Rəbbi» değən nam yeziloqanidi. **17** Andin mən kuyaxning iqidə turoqan bir pərixtini kərdüm. U asmannıng otturisida uquwatkan barlıq қuxlar oja yukiri awaz bilən: —Kelinglər, Hudanining katta ziyapitiga yiojilinglar! **18** Padixaħlarning, sərdarlarning wə palwanlarning, atlarning wə ular oja mingənlərning, xundakla barlıq ət igilirining, kullarning həm hərlərning, kattilarning həm təwənlərning gəxlərini yenglər! — dedi. **19** Xuning bilən mən diwə, yər yüzdikli padixaħlar wə ularning қoxunlərinə atka Mingüqi həm Uning қoxunu bilən jəng kılıx üçün toplanqanlığını kərdüm. **20** Əmdi diwə wə uningoja wakalıtən möjizilik alamatlərni kərsətkən sahta pəyojəmbərning hər ikkisi tutuwelindi (sahta pəyojəmbər xu alamatlər bilən diwining taməqisini կobul kıləjan həmdə uning but-həykiləq qoqunoqlarını azdurup yürgənidi). Ular ikkisi güngürt yeniyatkan ot kəligə tirik taxlandı. (Limnē Pyr g3041 g4442) **21** Қalojini bolsa atka Mingüqining aqzidin qikkan kılıq bilən kırıldı. Barlıq pütün uqarakanatlar bularning gəxi bilən yəp toyundi.

20 Uningdin keyin, kəlida tegi yok həngning aqkuqi wə yoqan zənjir tutkən bir pərixtining asmandın qüxiwatkanlığını kərdüm. (Abyssos g12) **2** Pərixtə əjdihəni, yəni Iblis yaki Xəytan deyildi qənəhəli kədimiyən yilanni tutup, ming yillik zənjirləp koydi. **3**

Uning ming yil toxkuqə əllərni azdurmaslıq üçün, uni tegi yok həngəja taxlap həngning aqzini etip peqətlivətti. Bu wakıtlardın keyin, u waktinqə koyup berilixi mukərrər. (Abyssos g12) **4** Andin mən təhtlərni wə ularda olturoqanlarnı kərdüm. Ular oja həküm kılıx həkükü berilgənidi. Mən yənə, Əysaşa bərgən guwahlıq wəjidi wə Hudanining səz-kalamı wəjidi kallisi elinoqların janlırimumu kərdüm. Ular diwigə wə uning but-həykiləq qoqunoqları, uning tamoqisi pexanisiga wə kəlioja urulmioqlar idı. Ular tirilip, Məsih bilən birliktə ming yil həküm sürdü **5** (əlgənlərning қalojaları ming yil toxmioqə tirilməydi). Bu dəsləpki tirilix idi. **6** Dəsləpki tirilixtin nesi wə bolqanlar bəhtlik wə mukəddəstür; ikkinçi əlümning bularni ilkigə elix həkükü yoktur. Ular Hudanining wə Məsihning kahinləri bolidu wə Uning bilən birliktə ming yil həküm sürdü. **7** Ming yil toxkanda, Xəytan zindandin boxitilip, **8** yər yüzinən tet bulungidiki əllərni, yəni Gog wə Magogni azdurux wə ularni jəng kılıxka bir yərgə toplaxka qikidu. Toplanqanlarning səni dengiz sahilidiki kumdək sanaksız bolidu. **9** Ular yər yüzdikli kəng tüzlənglikə qikip, mukəddəs bəndilərning bargahını, yəni Huda səyidioqan xəhərni muhasirigə alıdu. Lekin asmandın ot yeoqip, ularni yutuwetidu. **10** Ələrni azduroqan Iblis bolsa diwə bilən sahta pəyojəmbər kəytiwatkan ot wə güngürt kəligə taxlinip, u yerdə keqə-kündüz əbədil-əbədgəqə kiynilidü. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) **11** Uningdin keyin, qong bir ak taht wə uningda Olturoqunu kərdüm. Asman bilən zemin Uning yüzidin əzini қaqurup, ular turoqan jay hərgiz tepilməydi. **12** Mən yənə katta bolsun, yəki təwən bolsun, əlgənlərning həmmisinin təhtning aldida turoqanlığını kərdüm. Kitablar eqildi; andin yənə bir kitab — «Həyatlıq dəptiri» dəp ataloqan kitab eqildi. Əlgənlərgə kitablarda hatiriləngini boyiqə ez əməliyitigə karap həküm kılındı. **13** Dengiz əzidə əlgənlərni tapxurup bərdi, əlüm wə təhtisaramu əzliridiki əlgənlərni tapxurup berixti. Hərkimning üstigə əz əməliyitigə karap həküm kılındı. (Hadəs g86) **14** Andin əlüm wə təhtisara ot kəligə taxlandı. Mana ikkinçi əlüm — ot kəlidur. (Hadəs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) **15** Kimning isminin «Həyatlıq dəptiri»də yezilmioqlu bayqalsa, ot kəligə taxlandı. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Andin, yengi asman wə yengi zeminni kərdüm; qünki burunki asman wə zemin etüp kətkənidə,

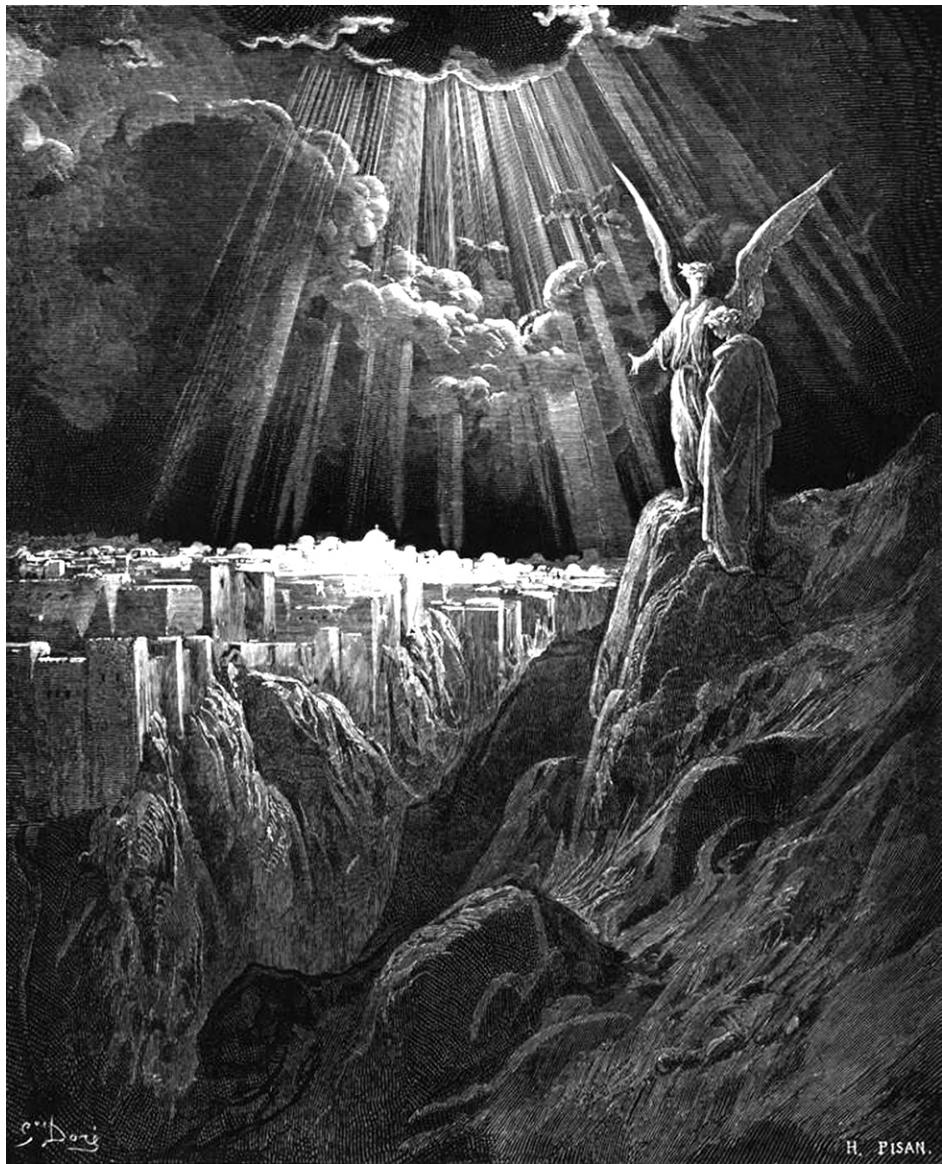
dengizmu məwjud bolmadi. 2 Muqaddəs xəhərning, yəni Hudadin qıkkən, huddi eż yigitiga toy pərdazlirini kılıp hazırlanğan kızdək yengi Yerusalemning ərxtin qüxüwatkanlıknı kerdüm. 3 Ərxtin yukırı kətürülgən bir awazning mundaq degənlilikini anglidim: «Mana, Hudaning makani insanlarning arisididur; U ular bilən billə makanlixip turidu, ular Uning həlkə bolidu. Huda Əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu. 4 U ularning kezdiridiki hər tamqə yaxni sürtidu; əmdi elüm əsla bolmaydu, nə matəm, nə yioja-zar, nə kayoju-ələm bolmaydu, qünki burunki ixlar etüp kətti». 5 Təhtta Olturoquqi: — Mana, həmmmini yengi kılımən! — dedi. U manga yənə: Bularni hatırıwıll! Qünki bu səzlər həkikiy wə ixənqliktur, — dedi. 6 U yənə manga mundak dedi: — «Ix tamam boldi! Mən «Alfa» wə «Omega»durmən, Muqaddimə wə Hatimə Əzümdurmən. Ussıqan hərkimgə həyatlık süyining bulikidin həksiz berimən. 7 Əjəlibə kılouqı hərkim bularoja mirashorluq kılıdu; Mən uning Hudasi bolımən, umu Mening oqlum bolidu. 8 Lekin korkunqaklar, etikadsızlar, yirginqliklər, katillar, buzukluk kılouqilar, sehırgərlər, butpərəslər wə barlıq yalojanqilaroja bolsa, ularning kismiti ot bilən güngürt yenip turuwatkan keldur — bu bolsa ikkinqi olémdur». (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Ahirki yəttə balayı'apət bilən tolojan yəttə qinini tutkan yəttə pərixtidin biri kılıp, manga səzləp: — Kəl! Sanga Kozining jorisi bolidiojan kızni kərsitip köyay, — dedi. 10 Andin u meni Rohning ilkidə bolovan haldə yoojan wə egiz bir taoqka elip köydi. U yərdin manga Hudadin qıkkən muqaddəs xəhər Yerusalemning ərxtin qüxüwatkanlıknı kərsətti. 11 Uningda Hudaning xan-xəripi bar idi, uning julasi intayın kimmətlilik gəhərning, yexil yakuttək yaltırıqan hrustalning julasioja ohxaytti. 12 Uning qong həm egiz seplili bar idi; sepilning on ikki dərwazisi bolup, dərwazılarda on ikki pərixtə turatti. Hərbir dərwazining üstiga Israillarning on ikki kəbilisidin birining ismi yezilojanidi. 13 Məxrək təripidə üq dərwaza, ximal təripidə üq dərwaza, jənub təripidə üq dərwaza wə məqrip təripidə üq dərwaza bar idi. 14 Xəhərning sepilining on ikki ul texi bolup, ularning üstigə on ikki isim, yəni Kozining rosulining isimliri pütüklükтур. 15 Manga səz kılajan pərixtining əkolida xəhərni, uning dərwazılıri wə uning sepilini elqeydiqan altun komux elqigüq həsa bar idi. 16 Xəhər tət qasa bolup, uzunlukı bilən kənglikli ohxax

idi. Pərixtə xəhərni həsa bilən elqidi — on ikki ming stadiyon kəldi (uzunlukı, kənglikli wə egizlikli təngdurl). 17 U sepilnimə olqidi. Sepilning [kelinlik] insanlarning əlqəm birlikli boyiqə, yəni xu pərixtining əlqimi boyiqə bir yüz kırık tət jəynək kəldi. 18 Sepilning kəruluxi bolsa yexil yakuttin, xəhər əynəktək süzük sap altundin bina kılınojanidi. 19 Xəhər sepilining ulları hərhil kimmətlilik yakutlar bilən bezəlgənidi. Birinqi ul tax yexil yakut, ikkinqisi kek yakut, üçinqisi həkik, tətinqisi zumrət, 20 bəxinqisi kızıl həkik, altinqisi kızıl kaxtax, yəttinqisi serik kwarts, səkkizinqisi sus yexil yakut, tokkuzinqisi topaz, oninqisi yexil kwarts, on birinqisi səsün yakut wə on ikkinqisi piroza idi. 21 On ikki dərwaza on ikki mərwayit idi, demək dərwazilarıñ hərbiri birdin mərwayittin yasalojanidi. Xəhərning oql yoli əynəktək süzük sap altundin idi. 22 Xəhərdə həqkandak ibadəthana kərmidim, qünki Həmmigə Kadir Pərvərdigar Huda wə Koza uning ibadəthanisidur. 23 Xəhərning yorutuluxi üçün kuyaxqa yaki ayoja möhtaj əməs, qünki Hudaning xan-xəripi uni yorutkanidi, uning qirioji bolsa Kozidur. 24 Əllər xəhərdiki yoruklukta yürüdü; yər yüzdikidi padixahlar xanuxəwkitini uning iqığa elip kelidü. 25 Uning dərwaziları kündüzdə hərgiz takalmaydu (əməliyəttə u yərdə keqə zadi bolmaydu). 26 Hərkəysi əllərning xanuxəwkiti wə hərmət-izziti uning iqığa elip kelinidü. 27 Hərkəndək həram nərsə wə hərkəndək yirginqlik ixlarnı kılouqı yaki yalojanqılık kılouqı uningoja kiralməydi; pəkət nami Kozining həyatlık dəptiridə yezilojanlarla kirələydi.

22 Andin [pərixtə] manga hrustaldək parkırak həyatlı süyi ekıwatkan dəryani kərsətti. Dərya Hudaning wə Kozining təhtidin qıkkən bolup, 2 xəhərning oql yolinə otturisida ekıwatkanidi. Dəryanıñ bu təripidə wə u təripidimə on ikki hil mewə beridiojan, hər ayda mewiləydiqan həyatlı dərihi bar idi; dərahning yopurmaklıri əllərning xipasi üçün idi. 3 Lənət degən əmdi bolmaydu; Hudaning wə Kozining təhti xəhərning iqida bolup, Uning kül-hizmətkarlıri Uning hizmət-ibaditidə bolidu. 4 Ular Uning jamalını kəridü; Uning nami ularning pexanilirigə pütüklük bolidu. 5 U yərdə əsla keqə bolmaydu, nə qiraq nurişa, nə kuyax nurişa möhtaj bolmaydu. Qünki Pərvərdigar Huda ularning üstidə yoridü, ular əbədil'əbədgıqə həküm süridü. (aiōn g165) 6 Pərixtə manga: — Bu səzlər həkikiy wə ixənqliktur; pəyəqəmbərlərning rohlırinə Rəb Hudasi yekin kəlgüsidiñ yüz berixi

mukərrər bolğan ixlarnı Өz қul-hizmətkarlırıça kərsitix üçün, pərixtisini əwətti, — dedi. 7 («Mana, pat yekində kelimən! Bu kitabtiki bexarətning səzlirini tutkuqi kixi bəhtliktur!») 8 Bularni anglioqı wə kərgüqi mən Yuḥannamən. Bu ixlarnı anglioqınımda wə kərginimdə, bularnı manga kərsətkən pərixtığa səjdə kılqılı ayıoji aldiqa yikildim. 9 Lekin u manga: — Hərgiz undak kılma! Mənmu Hudanıng sən wə əkerindaxliring bolğan pəyənəmbərlər bilən ohxax қul-hizmətkarımən. Hudaqıla ibadət kıl! — dedi. 10 U manga yənə: — Bu kitabtiki bexarətning səzlirini peqətlimə; qünki bularning waktı yekin kəldi. 11 Қəbihlik kılqıraq kixi қəbihlikni kılıwərsun; pəskəx kixi bolsa pəskəxliktə turiwərsun; həkkəniy kixi bolsa həkkəniylikini yürgüziwərsun; pak-mukəddəs kixi bolsa pak-mukəddəsliktə turiwərsun, — dedi. 12 «Mana, pat yekində kelimən! Hərkimning əməliyitigə karap beridiojinimni Өzüm bilən billə elip kelimən. 13 Mən «Alfa» wə «Omega», Birinqi wə Ahirkj, Mukəddimə wə Hatimə Өzümdurmən». 14 Hayatlık dərihiming mewisidin nesip bolux wə dərvaziliridin xəhərgə kirixkə tuyəssər bolux üçün tonlirini yuqanlar bəhtliktur! 15 Xəhərning sırtidiliklər — itlar, sehırgərlər, buzukluk kılqıqlar, katillar, butpərəslər, yalojanqılıkka huxtar bolğanlar wə əməl kılqıqlardur. 16 «Mənki Əysə jamaatlərni dəp silərgə bu ixlarning guwahlığını yətküzük üçün pərixtəmni əwəttim. Dawutning Yiltizi həm Nəslı, Parlak Tang Yultuzdurmən!» 17 Roh wə toyi bolidiqan kız: «Kəl!» dəydu. Angloqı: «Kəl!» desun. Ussioqı hərkim kəlsün, haliojan hərkim həyatlık süyidin həksiz iqşun. 18 Mənki bu kitabtiki bexarətning səzlirini anglioqanlarşa guwahlıq berip agahlandurimənki: kimdikim bu səzlərgə birnemini қoxsa, Huda uningoja bu kitabta yezilojan balayı'apətlərni қoxidu. 19 Kimdikim bu bexarətlək kitabning səzliridin birər səzni elip taxlısa, Hudamu uningdin bu kitabta yezilojan həyatlık dərihidin wə mukəddəs xəhərdin bolidiqan nesiwisini elip taxlaydu. 20 — Mana, bularoja agah-guwah Bərgüqi bolsa mundaq dəydu: — «Xundak, pat yekində kelimən!» — «Amin! Kəl, ya Rəb Əysə!» 21 Rəb Əysə Məsihning mehîr-xəpkəti barlıq mukəddəs bəndilər bilən billə bolqay, amin!

Mukəddəs xəhərning, yəni Hudadin qıkkən, huddi ez yigitigə toy pərdəzəlirini kılıp
həzirlanən kıldak yengi Yerusalemning ərxtin qüxüwatqanlığını kerdüm. Ərxtin yüksiri
kötürülgən bir awazning mundağ degənlilikini anlıdım: «Manə, Hudanıng makanı
insanlarning arisididur; U ular bilən billə makanlıxip turidu, ular Uning həlkə bolidu.

Huda Əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu.»

Wəhīy 21:2-3

Reader's Guide

Uyghur tili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, “*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*” Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, “*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*” So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, “*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*” 2 Timothy 2:15. “*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*” 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Uyghur tili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Uyghur---Uyghur-Bible-Pinyin/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luğa 8:31
Rimliklaroqa 10:7
Wəhiy 9:1
Wəhiy 9:2
Wəhiy 9:11
Wəhiy 11:7
Wəhiy 17:8
Wəhiy 20:1
Wəhiy 20:3

aïdios

Rimliklaroqa 1:20
Yəħuda 1:6

aiōn

Matta 12:32
Matta 13:22
Matta 13:39
Matta 13:40
Matta 13:49
Matta 21:19
Matta 24:3
Matta 28:20
Markus 3:29
Markus 4:19
Markus 10:30
Markus 11:14
Luğa 1:33
Luğa 1:55
Luğa 1:70
Luğa 16:8
Luğa 18:30
Luğa 20:34
Luğa 20:35
Yuħanna 4:14
Yuħanna 6:51
Yuħanna 6:58
Yuħanna 8:35
Yuħanna 8:51
Yuħanna 8:52
Yuħanna 9:32
Yuħanna 10:28
Yuħanna 11:26
Yuħanna 12:34
Yuħanna 13:8
Yuħanna 14:16

Rosullarning paaliyətliri 3:21

Rosullarning paaliyətliri 15:18

Rimliklaroqa 1:25

Rimliklaroqa 9:5

Rimliklaroqa 11:36

Rimliklaroqa 12:2

Rimliklaroqa 16:27

Korintliklaroqa 1 1:20

Korintliklaroqa 1 2:6

Korintliklaroqa 1 2:7

Korintliklaroqa 1 2:8

Korintliklaroqa 1 3:18

Korintliklaroqa 1 8:13

Korintliklaroqa 1 10:11

Korintliklaroqa 2 4:4

Korintliklaroqa 2 9:9

Korintliklaroqa 2 11:31

Galatiyaliklaroqa 1:4

Galatiyaliklaroqa 1:5

Əfəsusluklaroqa 1:21

Əfəsusluklaroqa 2:2

Əfəsusluklaroqa 2:7

Əfəsusluklaroqa 3:9

Əfəsusluklaroqa 3:11

Əfəsusluklaroqa 3:21

Əfəsusluklaroqa 6:12

Filippiliklaroqa 4:20

Kolossaliklərgə 1:26

Timotiyəqa 1 1:17

Timotiyəqa 1 6:17

Timotiyəqa 2 4:10

Timotiyəqa 2 4:18

Tituska 2:12

Ibraniylarоqa 1:2

Ibraniylarоqa 1:8

Ibraniylarоqa 5:6

Ibraniylarоqa 6:5

Ibraniylarоqa 6:20

Ibraniylarоqa 7:17

Ibraniylarоqa 7:21

Ibraniylarоqa 7:24

Ibraniylarоqa 7:28

Ibraniylarоqa 9:26

Ibraniylarоqa 11:3

Ibraniylarоqa 13:8

Ibraniylarоqa 13:21

Petrus 1 1:23

Petrus 1 1:25

Petrus 1 4:11

Petrus 1 5:11

Petrus 2 3:18

Yuħanna 1 2:17

Yuħanna 2 1:2

Yəħuda 1:13

Yəħuda 1:25

Wəhiy 1:6

Wəhiy 1:18

Wəhiy 4:9

Wəhiy 4:10

Wəhiy 5:13

Wəhiy 7:12

Wəhiy 10:6

Wəhiy 11:15

Wəhiy 14:11

Wəhiy 15:7

Wəhiy 19:3

Wəhiy 20:10

Wəhiy 22:5

aiōnios

Matta 18:8

Matta 19:16

Matta 19:29

Matta 25:41

Matta 25:46

Markus 3:29

Markus 10:17

Markus 10:30

Luğa 10:25

Luğa 16:9

Luğa 18:18

Luğa 18:30

Yuħanna 3:15

Yuħanna 3:16

Yuħanna 3:36

Yuħanna 4:14

Yuħanna 4:36

Yuħanna 5:24

Yuħanna 5:39

Yuħanna 6:27

Yuħanna 6:40

Yuħanna 6:47

Yuħanna 6:54

Yuħanna 6:68

Yuhanna 10:28

Yuhanna 12:25

Yuhanna 12:50

Yuhanna 17:2

Yuhanna 17:3

Rosullarning paaliyatlari 13:46

Rosullarning paaliyatlari 13:48

Rimliklarqa 2:7

Rimliklarqa 5:21

Rimliklarqa 6:22

Rimliklarqa 6:23

Rimliklarqa 16:25

Rimliklarqa 16:26

Korintliklarqa 2 4:17

Korintliklarqa 2 4:18

Korintliklarqa 2 5:1

Galatiyaliklarqa 6:8

Tesalonikaliklarqa 2 1:9

Tesalonikaliklarqa 2 2:16

Timotiyqa 1 1:16

Timotiyqa 1 6:12

Timotiyqa 1 6:16

Timotiyqa 2 1:9

Timotiyqa 2 2:10

Tituska 1:2

Tituska 3:7

Filemonqa 1:15

Ibraniylarqa 5:9

Ibraniylarqa 6:2

Ibraniylarqa 9:12

Ibraniylarqa 9:14

Ibraniylarqa 9:15

Ibraniylarqa 13:20

Petrus 1 5:10

Petrus 2 1:11

Yuhanna 1 1:2

Yuhanna 1 2:25

Yuhanna 1 3:15

Yuhanna 1 5:11

Yuhanna 1 5:13

Yuhanna 1 5:20

Yəlhuda 1:7

Yəlhuda 1:21

Wəhiy 14:6

eleēsē

Rimliklarqa 11:32

Geenna

Matta 5:22

Matta 5:29

Matta 5:30

Matta 10:28

Matta 18:9

Matta 23:15

Matta 23:33

Markus 9:43

Markus 9:45

Markus 9:47

Luka 12:5

Yakup 3:6

Hadēs

Matta 11:23

Matta 16:18

Luka 10:15

Luka 16:23

Rosullarning paaliyatlari 2:27

Rosullarning paaliyatlari 2:31

Korintliklarqa 1 15:55

Wəhiy 1:18

Wəhiy 6:8

Wəhiy 20:13

Wəhiy 20:14

Limnē Pyr

Wəhiy 19:20

Wəhiy 20:10

Wəhiy 20:14

Wəhiy 20:15

Wəhiy 21:8

Sheol

Yaritilix 37:35

Yaritilix 42:38

Yaritilix 44:29

Yaritilix 44:31

Qəl-bayawandiki səpər 16:30

Qəl-bayawandiki səpər 16:33

Qanun xərhî 32:22

Samu'il 1 2:6

Samu'il 2 22:6

Padixahlar 1 2:6

Padixahlar 1 2:9

Ayup 7:9

Ayup 11:8

Ayup 14:13

Ayup 17:13

Ayup 17:16

Ayup 21:13

Ayup 24:19

Ayup 26:6

Zəbur 6:5

Zəbur 9:17

Zəbur 16:10

Zəbur 18:5

Zəbur 30:3

Zəbur 31:17

Zəbur 49:14

Zəbur 49:15

Zəbur 55:15

Zəbur 86:13

Zəbur 88:3

Zəbur 89:48

Zəbur 116:3

Zəbur 139:8

Zəbur 141:7

Pənd-nəsihətlər 1:12

Pənd-nəsihətlər 5:5

Pənd-nəsihətlər 7:27

Pənd-nəsihətlər 9:18

Pənd-nəsihətlər 15:11

Pənd-nəsihətlər 15:24

Pənd-nəsihətlər 23:14

Pənd-nəsihətlər 27:20

Pənd-nəsihətlər 30:16

Hekmət toplıqua 9:10

Küylərning küyi 8:6

Yəxaya 5:14

Yəxaya 7:11

Yəxaya 14:9

Yəxaya 14:11

Yəxaya 14:15

Yəxaya 28:15

Yəxaya 28:18

Yəxaya 38:10

Yəxaya 38:18

Yəxaya 57:9

Əzakiyal 31:15

Əzakiyal 31:16

Əzakiyal 31:17

Əzakiyal 32:21

Əzakiyal 32:27

Hoxiya 13:14

Amos 9:2

Yunus 2:2

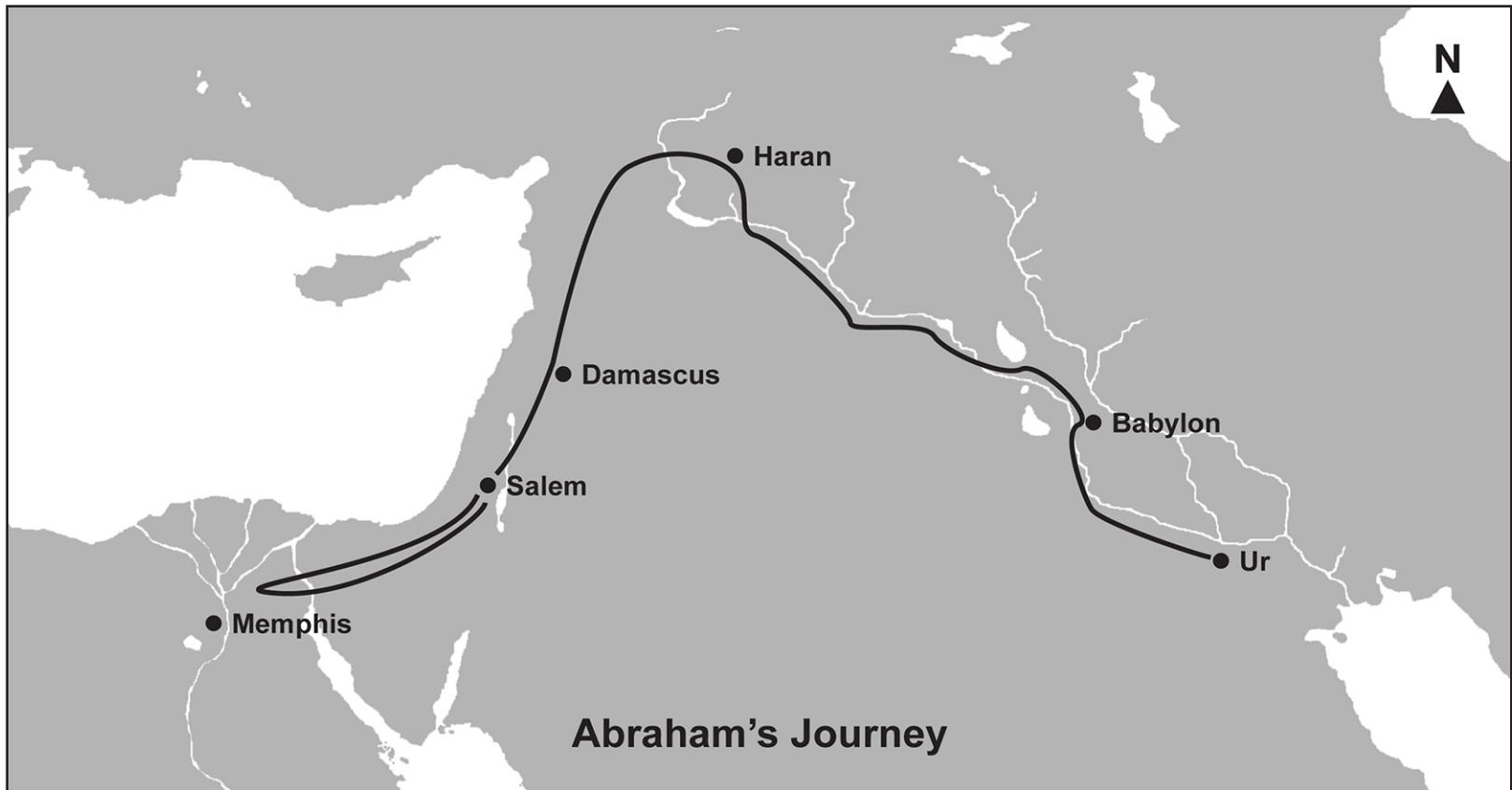
Əhabakkuk 2:5

Tartaroō

Petrus 2 2:4

Questioned

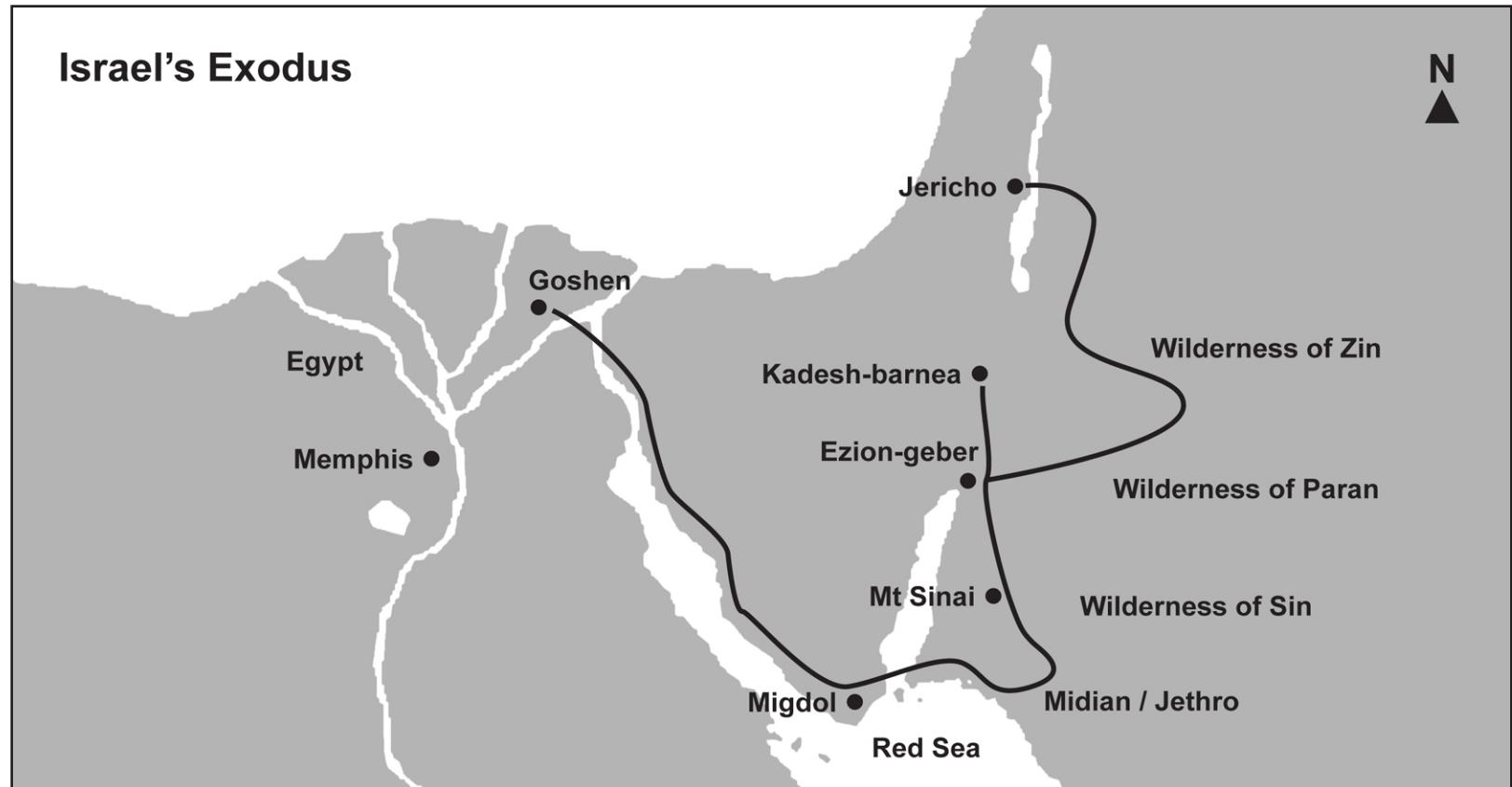
Petrus 2 2:17

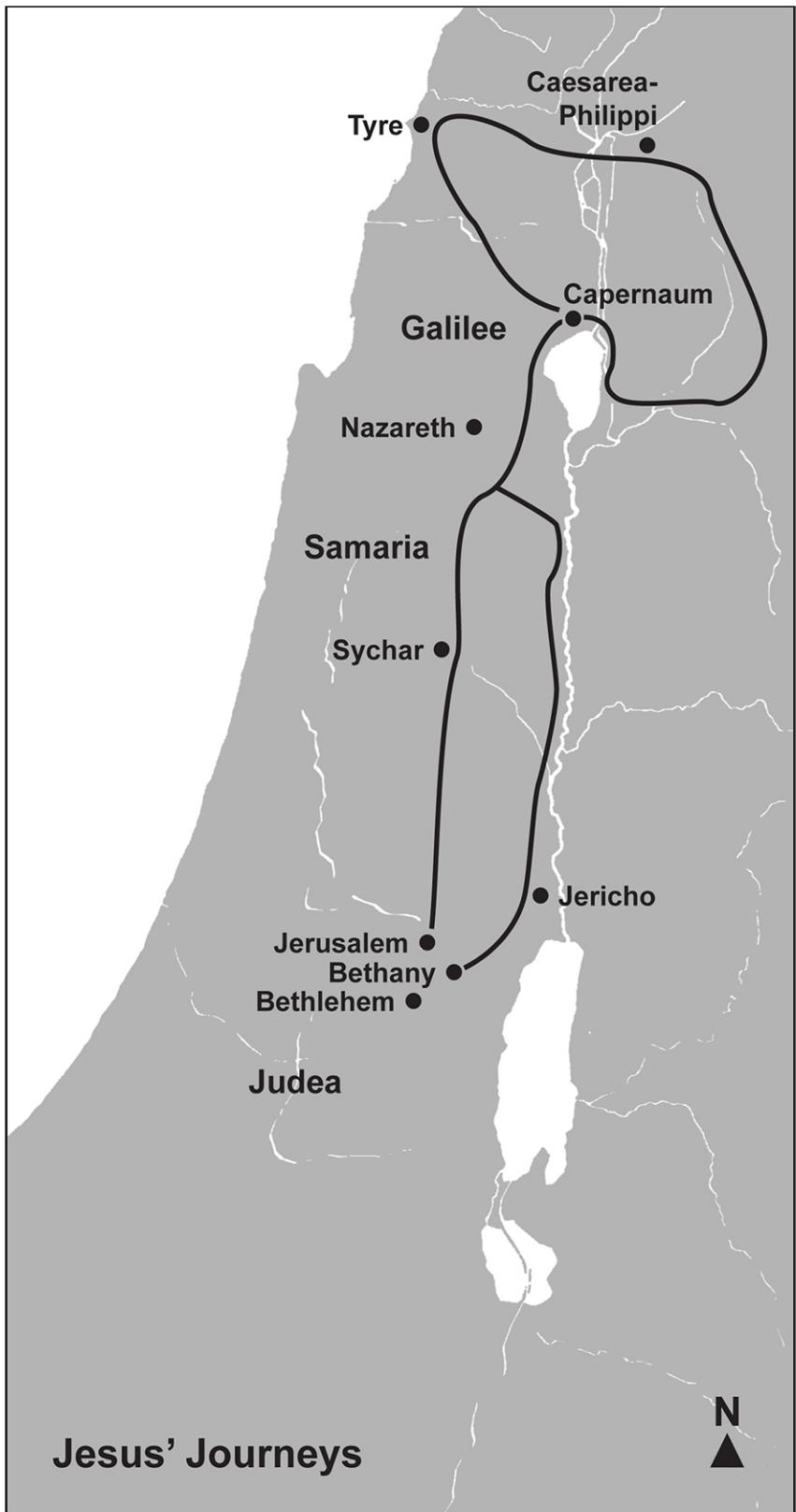
Etiķadi bolqaqka, Huda İbrahimni uningoşa miras süpitidə bərməkqi bolqan zeminoğa berixkə qakıroqanda, u itaət kıldı;
u կոյərgə baridiçənlilikini bilməy turup yolqa qıktı. - İbraniylarəqə 11:8

Israel's Exodus

N

Əmma Pirəwn həlkni ketixkə қоюqandın keyin, Filistiylərning zeminidiki yol yekin bolsimu, Huda ularni xu yol bilən baxlımdı; qünki u:
«həlkim jənggə uqrəp kalsa, korkup puxayman kılıp, Misirə qəyenip ketixi mümkün» dəp oylioqanıdi. - Misirdin qikix 13:17

Qırıklı İnsan ioqlunu dərvəzə xu yolda keşqılık menin hızmitində bolsun deməy, bəlkı kəşqılıkning hızmitidə bolay wəjenimni
pida şılıx bədilidə nürgün adamları hər üçükə qılıkçı dəp kəddi. - Markus 10:45

Rosullukça tallap qaqırıloğan, Hudanıng hux həwirini jakarlaxğa ayırip təyinləngən, Məsih Əysanıng կuli bolğan mənki Pawlustin salam! - Rimliklərə 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3 Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19 Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼								
Where are we?			Innocence		Fallen			Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age
								New Heavens and Earth
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise			
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			
		Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abyss		
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			
		First Beast						
		False Prophet						
		Satan						
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

Destiny

Uyghur tili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament Sheol and New Testament *Hadēs*, 2) Geenna, 3) Tartaroō, 4) Abyssos, 5) *Limnē Pyr*, 6) Paradise, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail,*" Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up,*" Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid,*" because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you,*" John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Xuning üçün, berip pütkül əllərni [əzümgə] muhlis kılıp yetixtürüngrəl, xundakla ularnı Ata, Oqlul wə Muğəddəs Röhning namioqə təwə kılıp qəmüldürüp, - Matta 28:19